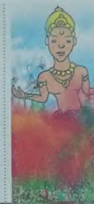
ಪ್ರಜಾವಾಣಿ
ಮುಕ್ತಛಂದ

ಭಾನುವಾರ, 5 ನವೆಂಬರ್ 2017

ವಿಜಯ್ ಹೂಗಾರ ಅವರ ಕಥೆ 'ಒಂದು ಖಾಲಿ ಕುರ್ಚಿ'
3

ಖಾಂಡವ ವನದ ಹಕ್ಕಿ
5

ಗಿರಿಧಾಮಗಳ ಮಹಾರಾಣಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ
6

ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೂರಾರು ಗಾಯ!

ಚಿದಾನಂದ ಸಾಲಿ

ಖಾಲಿ ಮಾಡದೆಯೂ ಮತ್ತೆ ತುಂಬಲು ಬರುವ ಪಾತ್ರೆ ಅಂತ ಒಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಹಾಗೆ ತುಂಬದಿರುವುದೇ ನಿಸರ್ಗ ನಿಯಮ. ಅತಿ ಆಸೆಯೇ ಸಹಜ ಮನೋಧರ್ಮವಾಗಿರುವ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ, ಚಪ್ಪಲಿ, ಹಣ, ಸಾಮಾನು ಎಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೂ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಊಟಕ್ಕೂ ಬಂತಲ್ಲ ಈ ಮಾತು! ಅದೇ ದುರಂತ.

ಚಿತ್ರ: ಭಾವು ಪತ್ತಾರ್

ಪ್ರಬಂಧ

ಒಮ್ಮೆ ಮೈಸೂರಿನ ಹೋಮಿಯೋಪಥಿ ವೈದ್ಯ ಡಾ.ಖಾದರ್ ಅವರು ರಾಯಚೂರಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಲು ಬಂದಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯ ನಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಂತೇನೋ ಆ ವಿಶೇಷ ಉಪನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದ್ದ ಪಂ. ಸಿದ್ಧರಾಮ ಜಂಬಲದಿನ್ನಿ ರಂಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವಯಸ್ಕರೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಖಾದರ್ ತಮ್ಮ ಎಂದಿನ ನಿರುದ್ವಿಗ್ನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ 'ನಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯ ನಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗೇ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಮೊದಲು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಕ್ಕ ಮಾಡೋದನ್ನ ಕಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅವರ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಬಹುತೇಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಮಲಬದ್ಧತೆಯೇ ಮೂಲಕಾರಣ' ಎಂದರು. ಜನ ಮುಖ ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಸರಿಯಾಗಿ ಕಕ್ಕ ಮಾಡೋದು ಅಂದರೇನು, ಅದನ್ನು ಕಲಿಸೋದು ಅಂದರೇನು... ಅಂತ ಸಹಜವಾಗಿ ನಾನೂ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಳಗಾದೆ.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ದಿನಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದೇ ಶೌಚ ವಿಸರ್ಜನೆಯಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪುತ್ತೀರಿ. ದಿನಬೆಳಗಾದರೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕಸರತ್ತುಗಳು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೇ ಏನಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಥರ 'ಒಂದು ಮರ ಮೂರು ಸ್ವರ' ಅಂದ ಹಾಗೆ. ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯೆ. ಎಷ್ಟು ನಮೂನೆ, ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಫಜೀತಿ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪೀಕಲಾಟಗಳು!

ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಚಹಾ ಕುಡಿದ ನಂತರ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಗುಳುಗುಳು ಶುರುವಾದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒಳಗೆ ಹುಚಿಯಾಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ಲಾಸು ಸುಖೋಷ್ಣವಾದ ಬಿಸಿನೀರಿಗೆ ಅರ್ಧ ಚಮಚ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ಮತ್ತೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅರ್ಧಹೋಳು ನಿಂಬೆಯ ರಸ ಬೆರೆಸಬೇಕು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಬೆರೆಸಿಕೊಡಬೇಕು. ದೈನಿಕದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಏರುಪೇರಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಈ ವೇಗವರ್ಧಕಗಳು (ರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಬೆರೆಸುವ ಬೆರಕೆಗಳನ್ನು ಕೆಟಲಿಸ್ಟ್/ ವೇಗವರ್ಧಕ ಎನ್ನುವರು) ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಿಗದೆ ಹೋದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವರ ದಿನದ ಚೆಲುವು ಮತ್ತು ಮುಖದ ನಗುವು ಎರಡೂ ರಾಮನಾಮ ಜಪಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೇಗವರ್ಧಕಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಕೆಲವು ವಿಚಿತ್ರ ರೂಢಿಗಳೂ ಸೇರಿರುವುದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಅವು ಕೇಳಿದಾಗ ನನಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಖೇದಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಬ್ರಷ್‌ಗೆ ಪೇಸ್ಟ್ ಹಚ್ಚುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸೆನ್ಸೇಷನ್ ಶುರುವಾದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಿದ್ದೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಕಣ್ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಅವರ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣೂ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಂತೆ! ಹಾಗಾಗಿ, ಅವರಿಗೆ ಬಸ್ ಜರ್ನಿ ಎಂದರೆ ಭಯ. ಟ್ರೇನ್ ಆದರೆ ಟಾಯ್ಲೆಟ್ ರೆಡಿಯಿರುತ್ತವೆ. ಬಸ್ ಹಾಗಲ್ಲ. ನಿಮಗೆ ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದೃಷ್ಟವಶಾತ್ ಆ ಬಸ್ಸಿನ ಡ್ರೈವರ್‌ಗೂ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನಿಮಗೆ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಭಾಗ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ಫಜೀತಿ ದೇವರಿಗೇ ಪ್ರೀತಿ. ಅವನ ಮರ್ಜಿ ಕಾಯುತ್ತ ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ನನ್ನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಗಜಲ್‌ಕಾರ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಬಿಸಿಲು ಸೋಕಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕಳ ಗುಳುಗುಳಿಸುವುದಂತೆ! ತೀವ್ರ ಚಳಿಗಾಲವಿದ್ದಾಗ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಆಗದೆ ಉಳಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಇವೆ ಎಂದವರು ಅಲವತ್ತುಕೊಂಡರು. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರಿರುವುದು ದೇಶಕ್ಕೇ ಹಂಚಿದರೂ ಉಳಿಯುವಷ್ಟು ಬಿಸಿಲಿರುವ, ಬಿರುಬಿಸಿಲೇ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಹೂಬಿಸಿಲಾಗಿರುವ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ. ಮಲೆನಾಡೋ ಮಡಿಕೇರಿಯೋ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಗತಿಯೇನಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ?

ಟಿಸಿಎಚ್ ಓದುವಾಗ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ನೀರಿನ ಸವಲತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಜನ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ ಕಂಡರೆ ಸಾಕು ಟೆಂಪ್ಟೇಷನ್ ಶುರುವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಸೈಕಾಲಜಿಯೇ ವಿಚಿತ್ರ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವನು ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅವನು ಹಗುರವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸರ ಅವನನ್ನು ಪುನಃ ಆ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಗೆಯೇ ನಮಗೆ ಮಜಾ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಪವಿತ್ರ ಅಂತ ಯಾಕಂದೆ ಎಂದರೆ ಅವನು ಮೈಮೇಲಿನ ಅಷ್ಟೂ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕಳಚಿ ಆರಾಮಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪಾಂಗಿತ ಮೈಥುನವೊಂದಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ನುರಿತ ವಿಟಪುರುಷನನ್ನೋ ಅಥವಾ ಪೂಜೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಉಗ್ರಭಕ್ತನನ್ನೋ ನೋಡಿದಂತಾಗಿ ನಗೆಯುಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ನಾವು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ 'ಸಾಪಡ್ ಬಾಬಾ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಸಾಪಡ್ ಎಂದರೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ಎಂದರ್ಥ. ಊಟಕ್ಕೂ ಅವನು ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವನು ನಾಗಾರ್ಜುನನ ಆಹ್ವಾನ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಜನೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೀಗೇನಾದರೂ ಹೀನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನೇ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನುಮಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಲವರ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಗಂಭೀರ! ಅವರಿಗೆ ಮೃದು ವಿರೇಚನವೇ ಆಗಬೇಕು. ಅಲೋಪಥಿಯಲ್ಲಿದಕ್ಕೆ ಎನಿಮಾ ಎನ್ನುವರು. ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಪಿಚಕಾರಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡ್ಮೂರು ದಿನ ಆಗದೆ ಅವು ಒದ್ದಾಡುತ್ತ ಆ ಕಿರಿಕಿರಿಗೆ ರಂಪಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯಂದಿರು ಮಲದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸೋಪಿನ ತುಣುಕನ್ನೋ ಅಥವಾ ಹುಣಿಸೆ ಬೋಟನ್ನೋ ಇಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಪೂರೈಸುತ್ತಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅದೇ ಇದು. ಹಿರಿಯರಿಗಾದರೆ ಒಂದು ಚಮಚ ಹರಳೆಣ್ಣೆಯಿಂದಲೂ ಕೆಲಸ ಬಗೆಹರಿಯುವುದುಂಟು.

ಅವರಿವರನ್ನು ಆಡಿಕೊಳ್ಳೋದೇನು ನನ್ನ ಕಥೆಯೇನು ಬೇರೆಯೇ? ನಾನಾದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದವನೇ ಹಂಡೆಗಟ್ಟಲೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಎರಡು ತಂಬಿಗೆಯಷ್ಟು ನೀರು ಒಳಸೇರಿ ನಡೆದಾಡಿದಂತೆಲ್ಲ ಅವು ಒಳಗೆ ಟುಳುಕ್ ಟುಳುಕ್ ಅಂತ ಕುಲುಕಾಡುವ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿದಾಗ ಗುಳುಗುಳು ಗುಳುಗುಳು ಅಂತ ದೊಡ್ಡ ಕರುಳಿನಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಮಟ್ಟದ ಸಂಚಲನ ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಇವನ್ನು ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಉಷಃಪಾನದ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸು ಎಂದೇ ಬೂಸಿ ಬಿಟ್ಟು ತುಂಬಾ ದಿವಸಗಳವರೆಗೆ ಹವಾ ಮೆಂಟೇನ್ ಮಾಡಿದ್ದೆ.

ನಾನು ಚಹಾ, ಕಾಫಿ ಹಾಗೂ ತಂಪುಪಾನೀಯ ಸೇವಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಆಕೆ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನಾನು 'ಚಾ, ಕಾಫಿ ಏನೂ ಕುಡಿಯಲ್ಲ' ಅಂತ ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ ಕಲಾವಿದರಾದ ಬೆಟ್ಟದೂರು ಶಂಕರಗೌಡರು ತಕ್ಷಣ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಿ 'ಆದ್ರೆ ಇವರಿಗೆ ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದೇಳಣ ಬಾಟ್ಲಿ ಬಾಟ್ಲಿ ಕುಡ್ಯಾಕ ಬೇಕು' ಅಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ನಂತರ 'ನೀರು' ಅಂದು ಪನ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಂಬತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಯುವಕರು ನಾಚುವಂಥ ಆರೋಗ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ದೊಡ್ಡ ಆಯುರ್ವೇದ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದ ಅವರತ್ತಲೇ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ 'ಅದು ಇವರೇ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರೋ ವಾಟರ್ ಥೆರಪಿ! ಅದೇ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯದ ಗುಟ್ಟು' ಅಂತ ತಿರುಗುಬಾಣ ಬಿಡ್ತಿದ್ದೆ.

ನಾನು ಮೊದಲ ಸಲ ಮಲಬದ್ಧತೆ ಎಂಬ ಪದ ಕೇಳಿದಾಗ ಬದ್ಧತೆ ಎಂಬುದು ಧನಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥ ನೀಡುವ ಪದವಾದ್ದರಿಂದ ಇದೂ ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಥ ಧ್ವನಿಸುವ ಶಬ್ದವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈ ಭಾವನೆ ನನ್ನೊಳಗೆ ತುಂಬಾ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಲಬದ್ಧತೆಯಿರುವವರಿಗೆ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಸರಾಗ ವಿಸರ್ಜನೆಯಾಗುವುದೆಂದೂ, ಅಂದು ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಿದಷ್ಟು ಆನಂದ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಪಂಡಿತ ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಬರೆದ 'ಆರೋಗ್ಯ ದರ್ಪಣ'ದಲ್ಲಿನ ವಿವರಣೆ ಓದಿದ ನಂತರವಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು.

ಚಹಾ, ಸಿಗರೇಟು ಬಿಟ್ಟು ನಿಯಮಿತವಾದ ಊಟ ಮತ್ತು ನಿದ್ರೆಯ ದಿನಚರಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಕಾಣಲು ಆ ಕೃತಿ ನನಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೇ 'ಮಲ-ಮೂತ್ರಗಳ ವೇಗ ತಡೆಯುವುದು ಹೆಡೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಓಡುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಪದ ವೇಗ ತಡೆಯುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವುಂಟಾಗುವುದೋ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ಭಯಂಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂದುವರೆದು 'ನಮ್ಮೀ ಭಾರತ ದೇಶವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತು ಜನ ಆಲಸ್ಯದಿಂದಲೋ, ಇತರೆ ಕಾರ್ಯಗಳ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದರಿಂದಲೋ, ನಾಚಿಕೆಯಿಂದಲೋ, ಉಚಿತ ಸ್ಥಾನದ ಅಭಾವದಿಂದಲೋ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತೋರಿಬರುವ ಮಲ-ಮೂತ್ರಾದಿಗಳ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ, ಈ ವೇಗಗಳ ತಡೆಯಿಂದ ಉದಯಿಸುವ ಸಕಲ ರೋಗಗಳ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ಮಲಬದ್ಧತೆಯೆಂಬ ಮಹಾವ್ಯಾಧಿಗೊಳಗಾಗಿ ನರಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುವುದಾಗಿದೆ' ಎಂದೂ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅಕಾಲ ಭೋಜನ, ವಿರುದ್ಧ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ, ಅಪರಿಪಕ್ವ ಆಹಾರ, ಜಿಹ್ವಾಚಾಪಲ್ಯಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶೌಚಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡಿಗೆ ಹೋಗೋದು, ಹೊರಕಡೆಗೆ ಹೋಗೋದು, ಕೆರೆ ಕಡೆ ಹೋಗೋದು, ಬೈಲ ಕಡೀಗೆ ಹೋಗೋದು, ತಂತಂದಿಗೆ ಹೋಗೋದು, ನೀರು ಮುಟ್ಟಿ ಬರೋದು ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಅವು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡು ರೂಪು ತಳೆದ ಪದಗಳು ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ನನಗೆ ನಂತರ ತಿಳಿಯಿತು.

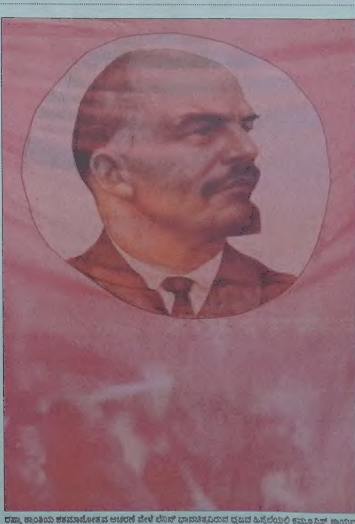
ಕುಡಿಯೋದಕ್ಕೇ ನೀರಿಲ್ಲದಿರುವ ಬಯಲುಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬೈಲ ಕಡೆ ಹೋಗುವ, ನೀರು ಮುಟ್ಟಿ ಬರುವ, ತಂತಂದಿಗೆ ಹೋಗುವ (ತಂಬಿಗಿ ತಗೊಂಡು ಹೋಗುವ ಎಂಬುದರ ಅಪಭ್ರಂಶ ರೂಪವಿದು) ಎಂಬ ಪದಪುಂಜಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ, ಕೆರೆ- ಕುಂಟೆಗಳು ದಂಡಿಯಾಗಿರುವ ಹಳೆ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಕಡೆ ಹೋಗುವ ಪದಪುಂಜ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿನವರು ಎದ್ದವರೇ ಬರಿಗೈ ಬೀಸುತ್ತ ಕೆರೆ ಕಡೆ ಹೊರಟುಬಿಡುವರು. ಒಮ್ಮೆ ನಾನು ಮತ್ತು ಗುಲ್ಬರ್ಗದ ಸ್ನೇಹಿತ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆ.ಆರ್. ಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೂಕನಕರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಮ್ಮನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಅತಿಥೇಯರು ಕೆರೆ ಕಡೆ ಪ್ರಭಾತಫೇರಿ ಹೊರಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದರು.

ತಂಬಿಗಿ ಕಲ್ಚರ್‌ನವರಾದ ನಾವು ಸಹಜವಾಗಿ ತಂಬಿಗಿ ಕೇಳಿದೆವು. 'ಅಲ್ರೀ ಏನು ಗಲೀಜು ಜನಾರೀ ನೀವು ಒಂದೇ ತಂಬಿಗಿ ಹೆಂಗ್ರೀ ಸಾಲುತ್ತೆ' ಅಂತ ನಮ್ಮನ್ನು ಆಡಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದೂ ಬಿದ್ದೂ ನಕ್ಕರು. 'ಎಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ಜಲಮೂಲಗಳಿಗೇ ತಮ್ಮ ತಳಬಾಗಿನ ಅರ್ಪಿಸಿ ಅಷ್ಟೂ ನೀರನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳಿಸುವ ಬದಲು ಅವರವರ ಪಾಲಿನ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲೇ ಮಟ್ಟಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಆ ಜಲಾಗಾರಗಳ ಆರೋಗ್ಯವಾದರೂ ಪಸಂದಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆ?' ಅಂತ ನಾವು ವಾದಿಸಿದೆವು. ಬರಿಗೈಯಲ್ಲಿ ಎದುರು ಬರುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗಿ ವಾಪಸ್ ಬರುತ್ತಿರುವವರು, ಯಾರು ಅನ್‌ಲೋಡಿಂಗ್ ಮುಗಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರುವವರು ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಗಲಿಬಿಲಿಗೊಳಗಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದವರ ಕೈ ಕುಲುಕುವುದೋ ಬೇಡವೋ ತಿಳಿಯದೆ ಕುಲುಕುಲು ನಗತೊಡಗಿದೆವು.

'ಕಾಮಾತುರಾಣಾಂ ನ ಭಯಂ ನ ಲಜ್ಜಾ' ಅನ್ನುತ್ತೆ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ. 'ಶೌಚಾತುರಾಣಾಂ...' ಸ್ಥಿತಿಗೂ ಇದನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದು. 'ಸಾಲಗಾರ ನಿಂತ್ರೂ ಹೇಲಗಾರ ನಿಲ್ಲಲ್ಲ' ಅಂತ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ಒಂದು ಗಾದೆ ಮಾತಿದೆ. 'ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಹಿರೇತನ ಬರಬಾರದು: ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಹೇಲಾಟ ಹತ್ತಬಾರದು' ಅಂತಲೂ ಒಂದಿದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ ಹೇಲಾಟ ಹತ್ತಬಾರದು ಅನ್ನುವುದು ವಯಸ್ಸಾದವರಿಗೆ ವಿಸರ್ಜನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರಲ್ಲ ಅಂತಲೂ; ವಿಸರ್ಜನೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಟ ಅಂತಲೂ ಸೂಚಿಸ್ತಾ ಇದೆ. ಭೇದಿ ಹತ್ತುವಿಕೆ ಎಂಬ ಆರೋಗ್ಯದ ಏರುಪೇರನ್ನು ಆಟದೊಂದಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿರುವ ಬಗೆಯೇ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಈ ಗಾದೆ ಮಾತು ಹುಟ್ಟುವ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ವಿಸರ್ಜನೆ ಒಂದು ಆಟದಷ್ಟು ಸಂತಸಕಾರಿಯಾದ ಅನುಭವವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಊಹಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರ 'ಜೋಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ' ನಾಟಕದಲ್ಲಿರಬೇಕು ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀಪಾತ್ರ 'ಹಡಿಯೂದು ಅಂದ್ರೇನವ, ಹೂಸು ಬಿಟ್ಟಷ್ಟು ಹಗೂರ' ಅಂತ ಮಾತಾಡ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಇವತ್ತು ಆ ಹಗೂರ ಕ್ರಿಯೆಗೇ ಹೆದರಿದ ಆಧುನಿಕ ಮಹಿಳೆಯರು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಿಜೇರಿಯನ್‌ಗೆ ಮೊರೆಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದೀಪ್ತಿ ಭದ್ರಾವತಿ ಅವರ 'ಸ್ಫೋಟ' ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಇವತ್ತು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಟವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶೌಚವು ಇಂದು ಗೋಳಾಟವಾಗಿದೆ. ಕಾಲವಿಪರ್ಯಯ ಅಂದರೆ ಇದೇ ಇರಬೇಕು.

ಎರಡನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ...

ರಷ್ಯಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆ ವೇಳೆ ಲೆನಿನ್ ಭಾವಚಿತ್ರವಿರುವ ಧ್ವಜದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು

ಚರಿತ್ರೆಯ ತೇರಿಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವು

ಪ್ರಭುತ್ವ ಜನಕಲ್ಯಾಣದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅದು ಪ್ರತಿಗಾಮಿಯಾದರೆ ಹೋರಾಟ, ಬಂಡಾಯ ಭುಗಿಲೇಳುತ್ತದೆ. ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಝಾರ್ ಆಡಳಿತದ ವಿರುದ್ಧ 1917ರಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಕ್ರಾಂತಿ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಅಸಾಧಾರಣವಾದುದು. ಸಮಬಾಳು, ಸಮಪಾಲಿನ ಹೊಸಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ನವೆಂಬರ್ ಕ್ರಾಂತಿಗೀಗ ಶತಮಾನದ ನೆನಪು...

ವಿಠ್ಠಲ ದಳವಾಯಿ

'ಧಮನಿಯಲಿ ಬಿಸಿನೆತ್ತರುಕ್ಕದೆ ವೆನೆಯಲಾರೆ ನಿನ್ನಂ ಲೆನಿನ್'
-ಕುವೆಂಪು

ಮತ್ತೊಂದು ದೀಪಾವಳಿ ಬಂದು ಹೋಗಿದೆ. ಆಧಾರ್ ನಂಬರನ್ನು ಲಿಂಕ್ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪಡಿತರವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾರ್ಖಂಡ್‌ನ ಕೊಯ್ಲಿದೇವಿಯ ಮಗಳು, ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದ ಬಾಲೆ ಸಂತೋಷಿಕುಮಾರಿ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಅಸುನೀಗಿದ್ದಾಳೆ. ಒಂದು ಜೋಪಡಿಯ ಹಣತೆ ತಣ್ಣಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ವಿಶ್ವದ ಭಾರೀ ಶ್ರೀಮಂತರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯರು ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹವರ ಬಂಗಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುರು ಸುರು ಬತ್ತಿ, ಪಟಾಕಿಯ ಜೋರು ಸದ್ದು.

ಇಂತಹ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನ ಘನತೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪವಾಡವೊಂದು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆ ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಬದುಕಿಗೆ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯನಾಗಿದ್ದ ಝಾರ್ ದೊರೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಹಾಕಿ ರೈತ-ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನವೆಂಬರ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಅದು.

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳ ಜನ ತಾವು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಾತನೆಗಳಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಲು ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನೆನಪು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಧಃಪತನದಿಂದ ಹೊರಬರಲು ನಡೆಸಿದ ಹುಡುಕಾಟದ ದಶದಿಕ್ಕುಗಳ ಪರ್ಯಟನೆಯ ನಂತರವೂ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತ ಅವರಿಗೆ ಇದೇ ನವೆಂಬರ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತೆ ಅಪ್ಪುಗೆಯ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಸತ್ತಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಬದುಕಿದ್ದವರನ್ನು ನರಕಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದ ಆ ಹಿಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಂಪತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ಕಥನವದು. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ 'ಈ ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ(ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವರ್ಗ) ಜನರಿಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸಿದರೆ ಸಮಾಜವಾದಿ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಂದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ (ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ) ಸಂಪತ್ತನ್ನು ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ನುಡಿದದ್ದನ್ನು ರಷ್ಯನ್ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಋಜುವಾತು ಪಡಿಸಿತು.

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯುರೋಪಿನ ರೋಗಿಷ್ಟ ದೇಶವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ರಷ್ಯಾ, ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕರಾದ ಲೆನಿನ್ ಮತ್ತು ಜೋಸೆಫ್ ಸ್ಟಾಲಿನ್‌ರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 1936ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟವು ಉದ್ಯೋಗ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಘೋಷಿಸಿತ್ತು. 1936ರ ನವೆಂಬರ್ 5ರಂದು ಸೋವಿಯತ್ ಸಂವಿಧಾನದ ಕರಡು ಪ್ರತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಸೋವಿಯತ್ ಶಕ್ತಿಯು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಿದೆ, ಉದ್ಯೋಗದ ಹಕ್ಕನ್ನು, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮತ್ತು ವಿರಾಮಗಳ ಹಕ್ಕನ್ನು, ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದೆ; ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ, ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿವರ್ಗಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರಿಗೂ ರಹಸ್ಯ ಮತದಾನದೊಂದಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ, ನೇರ ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಮತದಾನವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಜ ಸಂಗತಿಗಳು, ಬರೀ ಭರವಸೆಗಳಲ್ಲ...'

ಕ್ರಾಂತಿಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಷ್ಯಾದ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯು ಜಮೀನ್ದಾರರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ರೈತರಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿತ್ತು. ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಭೂಮಿಯ ಖಾಸಗಿ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಿ, ಕೃಷಿಯ ಸಾಮುದಾಯೀಕರಣವನ್ನು ಚಳುವಳಿಯಂತೆ ಬೆಳೆಸಲಾಯಿತು. ಸಮಾಜವಾದಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸಿತು. 1927ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಿದ್ದರೆ, 1931ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 2ಲಕ್ಷ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಾಗಿ ಮೂರನೇ ಎರಡು ಭಾಗ ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು.

ಆಧುನಿಕ ಬಹುಬೆಳೆ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿ, ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಬಳಕೆ, ರೈತರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಾಗಿ ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾವು ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಗೋಧಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ದೇಶವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಮಹಿಳೆಯರೂ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ಶಾಲೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ರಂಗಮಂದಿರ, ಸಿನಿಮಾ ಹಾಲ್ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನಮಗೆ ಪುಣ್ಯದ ಫಲ ತಾಯಿ...

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯದ ಫಲಗಳೇ ಆದರು. ಪುರುಷರ ಸರಿಸಮಾನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು. ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಿಳಾ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಶೇ 37ರಷ್ಟು ಇತ್ತು. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಹಿಳೆಯರು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಸೋವಿಯತ್ ಜನರ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೀತಿಯಂತೂ ಅಪಾರವಾದುದು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ರಷ್ಯಾದಲ್ಲೇ ವಾಸವಿದ್ದ ಕನ್ನಡಿಗ ಪ್ರೊ.ಎಚ್.ಎಸ್. ಹರಿಶಂಕರ್ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಎರಡನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ...

Hubballi-Dharwad

ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೂರಾರು ಗಾಯ!

...ಮೊದಲನೇ ಪುಟದಿಂದ

'ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದ್ರೆ ಅವನು ಹೇತಗಂತಾನೆ' ಅನ್ನುವ, 'ಅವನಿಗೆ ಹೇತಗಳಂಗ ಹೊಡದ್ರು' ಅನ್ನುವ ಮಾತುಗಳು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಮೂಲು. ಅಂದರೆ ಭಯದ ತುರೀಯಾವಸ್ಥೆಯೇ ವಿಸರ್ಜನೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇವು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ ಅಂತಾಯ್ತು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಟೆನ್‌ಷನ್ ಜಾಸ್ತಿಯಾದ್ರೆ ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಅವಸರವಾಗಿಬಿಡುವುದುಂಟು. ಸಂತಸಕಾರಿ, ಸಂಕಟಕಾರಿ, ಭಯಸೂಚಕ ಮತ್ತು ಉದ್ವೇಗ ನಿವಾರಕವಾಗಿರುವ ಇದು ಯೂರಿನ್, ಕಫ, ರಕ್ತಗಳಂತೆ ರೋಗನೈದಾನಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ವೈದ್ಯರು ಪೇಶಂಟು ಹೆಂಗಸಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಟ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದೂ, ಗಂಡಸಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂಡಾಸ್ ಕರೆಕ್ಟಾಗಿ ಆಗುತ್ತೋ ಇಲ್ಲೋ ಎಂದೂ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಡಾಕ್ಟರುಗಳು ಅತಿಸಾರದ ಪೇಶಂಟುಗಳಿಗೆ ಅದರ ಬಣ್ಣ, ವಾಸನೆ, ಸ್ವರೂಪ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ಮುಜುಗರ ಮೂಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಹೊಳೆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕರಬೂಜ ಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು ಮರಳುಮರಳಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಮಾನವ ವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆಂದು ಎಲ್ಲೋ ಓದಿದ ಮೇಲಾಯ್ತು ಕರಬೂಜ ಎಂದರೇನೇ ಬೇಡ ಎನ್ನುವಂತಾದುದು ನೆನಪಾದರೆ ಈಗಲೂ ನಗು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೆಲವು ವಿಸರ್ಜನಾ ಹವ್ಯಾಸಗಳಂತೂ ವಿಚಿವಿಚಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ಬೆಕ್ಕಿನ ವಿಸರ್ಜನೆ ಗಬ್ಬಾನುಗಬ್ಬು ವಾಸನೆಯಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗೇ ಇರಬೇಕು ಅದು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದ ತಕ್ಷಣ ನೆಲದಲ್ಲಿ ತಗ್ಗು ತೋಡಿ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತೆ. ಆದರೆ, ಅದೇ ಬೆಕ್ಕಿನ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪುನುಗುಬೆಕ್ಕಿನ ಹಿಕ್ಕೆ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವಸ್ತುವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಕ್ಕು ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗೆಳೆಯ ರಘುನಾಥ ಚ.ಹ. ಹೇಳಿದ ಮತ್ತೊಂದು ಇಂಟರೆಸ್ಟಿಂಗ್ ಸಂಗತಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹೇಳಲೇಬೇಕು.

ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾದ ಬಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಲುವ್ರೊಕ್ ಕಾಫಿ ಅಂತೊಂದು ಪರಮ ದುಬಾರಿ ಕಾಫಿ ಸಿಗುತ್ತಂತೆ. ಲುವ್ರೊಕ್ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಬೆಕ್ಕಿನ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಫಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದಂತೆ. ಮುಂಜಾನೆ ಅವುಗಳ ಲದ್ದಿಯಿಂದ ಕಾಫಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಅದರಿಂದ ಕಾಫಿ ತಯಾರಿಸಿ ಮಾರುತ್ತಾರಂತೆ. ಲುವ್ರೊಕ್‌ಗಳ ಕರುಳಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ಆ ಕಾಫಿಗೆ ವಿಶೇಷ ರುಚಿ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಅಲ್ಲಿನವರ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಂತೆ! ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ತನ್ನ ವಿಸರ್ಜನೆಗಿರುವ ಈ ರೀತಿಯ ಡಿಮ್ಯಾಂಡ್ ಗೊತ್ತಾಗಿಯೇ ಅದು ಅದನ್ನು ತಕ್ಷಣ ತಗ್ಗು ತೋಡಿ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ಅನುಮಾನ! ಆಡು, ಕುರಿಗಳು ಎಲೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಫಳ ಫಳ ಅಂತ ಹಿಕ್ಕೆಯನ್ನುದುರಿಸಿದರೆ, ದನಗಳು ಬಹೂಪಯೋಗಿ ಸಗಣೆಯನ್ನು ಥಪ್ ಥಪ್ ಅಂತ ತೊಪ್ಪೆ ಹಾಕುತ್ತವೆ.

ಪುರಂದರದಾಸರು 'ನಿಂದಕರಿರಬೇಕು ಹಂದಿಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಅಂದಂದೇ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವೆಂಬ ಮಲವ ತಿಂದು ಹೋಗಲು ನಿಂದಕರಿರಬೇಕು' ಎಂದು ಹಂದಿಗೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೂ ಲಿಂಕ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಮಲ ತಿನ್ನುವ ಹಂದಿಯ ಮಲವು ಹೊಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿದ್ದು ಅತೀವ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಸರ್ಜನಾಂಗ ಹೊಂದಿರದ ಏಕೈಕ ಸಸ್ತನಿಯಾದ ಬಾವಲಿಯು ಆಹಾರ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಜನೆ ಎರಡಕ್ಕೂ ಬಾಯಿಯನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಮ್ಮ ವಿಜ್ಞಾನ ಮೇಷ್ಟರು ಹೇಳಿದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಬಾವಲಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ನೆನಪಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

'ಶೋಲ್ ಕೆ ಖಾನಾ; ಕೀಲ್ ಕೆ ಹಗ್‌ನಾ' ಅಂತ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ. 'ಶೋಕ ಮಾಡಿ ಉಣ್ಣು; ತಿಣುಕ್ಯಾಡಿ ವಿಸರ್ಜಿಸು' ಅಂತ ಅದರ ಅರ್ಥ. ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟದ ಆಹಾರ ಉಣ್ಣುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಎರಡು ಬಾಯಿ. ವಿಸರ್ಜನೆಗಾದರೋ ಪುರುಸೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ಖಾಲಿ ಮಾಡದೆಯೂ ಮತ್ತೆ ತುಂಬಲು ಬರುವ ಪಾತ್ರೆ ಅಂತ ಒಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಹೊಟ್ಟೆಯೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಹಾಗೆ ತುಂಬದಿರುವುದೇ ನಿಸರ್ಗ ನಿಯಮ. ಅತಿ ಆಸೆಯೇ ಸಹಜ ಮನೋಧರ್ಮವಾಗಿರುವ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ, ಚಪ್ಪಲಿ, ಹಣ, ಸಾಮಾನು ಎಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೂ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಊಟಕ್ಕೂ ಬಂತಲ್ಲ ಈ ಮಾತು! ಅದೇ ದುರಂತ. ಈ ಪಾತ್ರೆ ತುಂಬಲು ಇದನ್ನು ಆಗಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ತಿಂಗಳಿಗೋ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೋ ಸ್ವಚ್ಛ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಪಂಚಕರ್ಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಅನ್ನೋದು. ಯುನಾನಿಯಲ್ಲಿ ಜುಲಾಬ್ ಅನ್ನೋದು.

ಒಮ್ಮೆ ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಹಾಪುರದಲ್ಲಿ ಗೆಳೆಯ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕಟ್ಕಾವಲಿ ಒಂದು ಆಯುರ್ವೇದದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅಲ್ಲಿರುವ ಇಚ್ಛಾ ಭೇದಿ ಎಂಬ ಮಾತ್ರೆಯ ಕಡೆ ನನ್ನ ಗಮನ ಸೆಳೆದ. ಇಚ್ಛಾಮರಣ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಈ ಇಚ್ಛಾಭೇದಿಯು ಬಯಸಿದಾಗ ಭೇದಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಗುಣವಿಶೇಷ ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದ ನಾನು ಆನಂದತುಂದಿಲನಾದೆ.

ನನ್ನಂಥ ಹಂಡೆ ನೀರಿನ ವಾಟರ್ ಥೆರಪಿ ಮಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಜನೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಲೆಂದು ಕುಡಿದ ನೀರು, ಗ್ಯಾಸ್ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ನರಳುವ 'ವಾಯುದೇವರ ಪ್ರೇಮದ ಸುತ'ರಾದ ಗ್ಯಾಸ್ಟ್ರಿಕ್ ಪೇಶಂಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದು ವರದಾನವೇ ಸರಿ ಎಂದು ಅದರ ಬಗೆಗಿನ ನನ್ನ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಅಂಗಡಿಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ನನ್ನ ಆನಂದವನ್ನು ಅರೆಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಕಾಡೆ ಮಲಗಿಸಿ ನಿಕಾಲಿ ಮಾಡಿಹಾಕಿದ ಅವರು 'ಇದು ಬೇಕಾದಾಗ ಬರುವಂಗ ಮಾಡದಲ್ರೀ. ಬ್ಯಾಡಂದ್ರೂನೂ ನಿಂದರಲಾರದಂಗ ಬರಸೋದಿದು. ಲೆಟ್ರಿನ್ ರೂಮ್ ಖಾಲಿ ಇಟ್ಕಂಡೇ ಈ ಗುಳಿಗಿ ತಗಬೇಕು ನೀವು. ಒಳಗಿನ ಕಳ್ಳು ಕಿತ್ತಿ ಬರಂಗ ಕಿತ್ತತಾದಿದು' ಅಂದರು. 'ಅಮ್ಮೋ!' ನಾನು ರಾಮಕೃಷ್ಣಗೆ ಹೇಳಿದೆ- 'ಅದ್ರೆ ಇದರ ಹೆಸ್ರು ಬದಲಿ ಮಾಡ್ಬೇಕೋ. ಇದು ಇಚ್ಛಾಭೇದಿ ಅಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛಾಭೇದಿ'!

ಅಪ್ಪನ ಗೆಳೆಯ ಅತ್ತನೂರಿನ ಬಯಲಾಟದ ಮಾಸ್ತರ ರಾಮಣ್ಣ ಮಳ್ಳಿ ಪಕ್ಕಾ ಜನಪದ ಮನುಷ್ಯ. ನಿರಕ್ಷರಿಯಾದ ಆತ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣ, ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರವೀಣ. ಪುಸ್ತಕದ ಹುಳು ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ ಆತ ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗೇ ಸರ್‌ಪ್ರೈಸ್ ಟೆಸ್ಟ್ ತಗೊಂಡ. 'ಈ ಭೂಮಿ ಮ್ಯಾಲೆ ನಾನಂಬ ಗಣಮಗ ಹೊತಕಳಕಾಗಲಾರದಂಥ ಒಜ್ಜೆ ಯಾವುದಪ?' ಅಂದ. ನಾನು ಈ ಔಟ್ ಆಫ್ ಸಿಲಬಸ್ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಪ್ಯಾಲಿ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೆ. ಅಪ್ಪ 'ಸಂಸಾರ!' ಅಂದ. ಅದಕ್ಕೆ ರಾಮಣ್ಣ 'ಇಸ್ಸಿನೋ ಮಾರಾಯ! ಇಸ್ಸಿಯಂಥ ಒಜ್ಜೆ ವಿಸ್ಸದಾಗೇ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನ ಹೊತಕಂಡೇ ಇರ್ತೀನಂಬ ಗಣಮಗ ಈ ಭೂಮಿ ಮ್ಯಾಲೇ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ' ಅಂದ. ಅಹಾ ಎಂಥಾ ಉಪಮೆ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದನ್ನು ಇಳಸಾತನಕ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಲ್ಲ. ಇಳಿಸಿದ ಮ್ಯಾಲಿನಷ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಆ ಇಳಿಸಿದ ನಂತರದ ನಿರಾಳ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿರುವ ರಿಸ್ಕ್ ತಗೊಂಡು ನೋಡಬೇಕು! ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಶೌಚವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ ನಂತರ ಬರುವ ನಿದ್ದೆಯು ಪಾಂಗಿತ ಮಿಲನದ ನಂತರದ ನಿದ್ದೆಯಂತೆಯೇ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿ ಬರುವುದನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಸಮೀಕರಿಸಬಹುದೇನೋ!

ಆಯುರ್ವೇದವು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮಲ, ಆರು ಮೂತ್ರಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಭಾರತ ಮೂಲದ ಆಯುರ್ವೇದವು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ವಿಸರ್ಜನಾ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಗುರುತಿಸಿದೆ. ನಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿರುವ (ಸೊಪ್ಪು, ಕಾಳು, ತರಕಾರಿ), ದ್ರವಾಹಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿರುವ(ಸಾಂಬಾರು, ರಸಂ, ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಬೇಳೆ), ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ನಮಗೆ ಎರಡು ಮಲವೆಂಬುದು ಸಹಜ ವಿದ್ಯಮಾನವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ನಮ್ಮದಲ್ಲದ ಏಕರೂಪ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗೆ ನಾವು ಜೋತುಬಿದ್ದ ಪರಿಣಾಮ ಇಂದು ನಮಗೆ ಒಂದು ಸಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಇವತ್ತಿನ ಕಾಲದ ಜನರ ಪ್ರಮುಖ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಸರ್ಜನಾ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಆಹ್ವಾನದ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೂಲಕಾರಣ. ಶೌಚಾಲಯ ಮತ್ತು ಬಯಲು ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತೆ. ನಮ್ಮ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗೇ ನಮ್ಮ ಶೌಚವು ನಿಮಿಷಗಳ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಹ್ರಸ್ವಾವಧಿ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿತ್ತು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ಇಳಿಸಲಾಗದ ತಿಣುಕುತ್ತಿರುವ ಅಟ್ಲಾಸ್ ದೇವತೆಯಂತೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ತಮ್ಮ ನವರಂಧ್ರಗಳನ್ನೂ ಬಿಗಿಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಓಡುನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಚ್ಚೆ ಕಳಚುತ್ತಿದ್ದರೋ ಇಲ್ಲವೋ, ತೂಬಿನ ಕದ ತೆರೆದ ಜಲಾಶಯದಂತೆ ಪ್ರವಾಹವು ಭೋರ್ಗರೆದು ಚಿಮ್ಮಿ ತುಂಬಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಹರಿಗೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹೊಟ್ಟೆಯಂತೆ ಸಪೂರವಾಗಿ, ಬಿಗಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುಖದ ನರಗಳು ಸಡಿಲಾಗಿ ತಂಬಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿ ಗೆಲುವಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೋ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಗಮ್ಯ ಸ್ಥಾನ ಹತ್ತಿರವಾದಷ್ಟೂ ದೂರವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ವೇದನೆಯನುಭವಿಸುತ್ತ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಕದನವಿರಾಮ ಘೋಷಿಸಿ ಸಂಗಡಿಗರ ನಗೆಪಾಟಲಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ದಿನಕ್ಕೊಬ್ಬರಾದರೂ ಚೆಡ್ಡಿಯಲ್ಲೇ ಡೈನಾಮೈಟ್ ಸಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಮನೆಗಳು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ಮಾಳಿಗೆಯ ಬುಂದಿಗುಂಟ ಇಳಿಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದ ಸುಣ್ಣ ಮತ್ತು ಜಾಜಿನ ಕೆಂಪು-ಬಿಳಿಪಟ್ಟಿಗಳ ಹಾಗೆ ಅವರ ಪುಕುಳಿಯ ವೃತ್ತಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪಾದವೆಂಬ ಪರಿಧಿಯವರೆಗೆ ಹಲನಮೂನೆಯ ತ್ರಿಜ್ಯಗಳನ್ನು ಇಳಿಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ರಣಾಂಗಣ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ನಿಂತಿರುವ ನಿರಾಯುಧ ಯೋಧನಂತೆ ಅಸಹಾಯಶೂರರಾಗಿ ಸುತ್ತಲಿನವರನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲೇ ಅಂಗಲಾಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಸುಯೋಧನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕನಿಷ್ಠವೆಂದರೂ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು- ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯಕಾಲದ ಸುವರ್ಣಯುಗದಲ್ಲಿ.

ಆಗೆಲ್ಲ ರಾಜಮಾತೆಗೆ ಬುಲಾವು ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಕೆಲಸವನ್ನ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಅವನನ್ನು ದರದರನೆ ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹಾದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೇ ಲೀಕು ಮಾಡುವಂತೆ ನಾತಬಿಂದುಗಳು ಭೂಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ರಜಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡವಿ ಅಲೆಯಲು ಹೋದಾಗ, ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ಈಜಲು ಹೋದಾಗ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯೆ ವಿಸರ್ಜನಾ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಂದೆರಗಿದಾಗ ನೀರಿಲ್ಲದ ಆ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಆಪದ್ಬಾಂಧವರಂತೆ ನಮಗೊದಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಕಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳು! ಇಂಥ ವಾತಾವರಣದ ನಮಗೆ ಶೌಚಕ್ಕೆ ಅಂತ ಸೆಪರೇಟು ರೂಮಿನ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡಿರದಿದ್ದುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಮೈದಾ ಹಿಟ್ಟೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಬ್ರೆಡ್ಡು, ಬಿಸ್ಕತ್ತು, ಕೇಕು, ಟೋಸ್ಟು, ಬರ್ಗರ್, ಪಿಜ್ಜಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಕರುಳೊಳಗೆಲ್ಲ ಪೇಸ್ಟಿನಂತೆ ಒಂದು ಪದರ ಪೇರಿಕೊಂಡು, ಆ ಕೊಳವೆಯ ಒಳಗಾತ್ರ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ವಿಪರೀತ ಒತ್ತಡವುಂಟಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ, ಅದನ್ನು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡೋ ಇಲ್ಲ ಕೈಹಿಡಿದೆಳೆದುಕೊಂಡೋ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವ ನಾರು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕೊರತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಒಂದು ಸಲದ ವಿಸರ್ಜನೆಗೇ ಅವರು ಹರಸಾಹಸಪಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಹನೆಯಿಂದ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕಾಯಬೇಕು. ದೀನರಾಗಿ ಮೊರೆಯಿಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಕೂರಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದೇ ಆಸನರೀತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನವರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಶೌಚಗೃಹಗಳು ಶಯನಗೃಹದಷ್ಟೇ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವುದು.

ಅಲ್ಲೇ ಹಲವರು ಇಡೀ ಪೇಪರ್ ಓದುವುದು. ನಾರೇ ಇಲ್ಲದ, ದ್ರವಾಂಶವೇ ಇಲ್ಲದ ಆಹಾರದಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಟಿಶ್ಯೂ ಪೇಪರ್ ಎಂಬ ಹೇಲರಬಿ ಮಾತ್ರವೆ ಒರೆಸಿ ಬಿಸಾಡಲು ಸಾಕಾಗುವುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟೇಳದ ಹಸುಗೂಸುಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಹಣ್ಣುಹಣ್ಣು ಮುದುಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಹೇಲರಬಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲ ಬದಲಾಯ್ತು. ನಮ್ಮ ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಿತು. ವಸ್ತುವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ ಅಳಿದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದುಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಅಳೆವ ಅರ್ಥಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ದುಡ್ಡೇ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಾಯಿತು. ದುಡ್ಡು ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜೀವನಶೈಲಿಯು ಆವರಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತು.

ನಮ್ಮ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿದು ವಿಸರ್ಜನಾ ಪದ್ಧತಿ ಮೇಲೆ ನೇರ ಹೊಡೆತ ಬಿದ್ದಿತು. ಅರ್ಧನಿಮಿಷದ ಬಯಲಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗಿ ಆಲಯದೊಳಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ಬಂತು. ಬರಲಿಬಿಡು ಅಂದುಕೊಳ್ಳೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಈಗ ವೆಸ್ಟರ್ನ್ ಕಮೋಡೇ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದೊದಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಂಡಿನೋವು ಕಾರಣ ಏನು ಮಾಡೋಕಾಗುತ್ತೆ ಅಂದರು ಜನ. ಬದಲಾದ ಜೀವನಶೈಲಿ, ಬದಲಾದ ಆಹಾರಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಮಲಬದ್ಧತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ. ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಮಂಡಿನೋವು ಮತ್ತು ನಿಶ್ಶಕ್ತಿ. ಮಲಬದ್ಧತೆಯೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಕಾಲವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ತೀವ್ರತೆಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಸಾಫಿ, ಪೇಟ್ ಸಫಾ, ಸಿಡ್‌ಪ್ರೈಲ್, ಅರ್ಶಹರ್, ಕಾಯಂ ಚೂರ್ಣ ಎಷ್ಟೊಂದು ಬಗೆಯ ಔಷಧಿಗಳು ಮಲಬದ್ಧತೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ. ಶೌಚ ಸರಿಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೇ, ದಿನವಿಡೀ ನಿಶ್ಶಕ್ತಿ ಬಳಲಿಕೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಂಪನಿಯ ಇಂತಿಂಥ ಗುಳಿಗೆ, ಟಾನಿಕ್ ಬಳಸಿ ದಿನವಿಡೀ ಉಲ್ಲಸಿತರಾಗಿರಿ, ಪೇಟ್ ಸಫಾ ತೊ ಹರ್ ರೋಗ್ ದಫಾ ಎಷ್ಟೊಂದು ಆಕರ್ಷಕ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು! ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿಯ ವ್ಯವಹಾರ. ನೂರೆಂಟು ಕಡೆ ಹಳೆ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಮರಳಿ ಅಂತ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ತಜ್ಞರ ಅಂಕಣಗಳು, ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಮೇಳಗಳು. ಶೂಜಿತ್ ಸರ್ಕಾರ್ ಅವರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸಿನಿಮಾವನ್ನೇ ಮಾಡಿದರಲ್ಲದೆ ಅದು ಹಿಟ್ ಕೂಡ ಆಯಿತಲ್ಲ?! ಇದೇ ಪೀಕು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೆ? ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಜನ ಈಗಿನಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಅಮಿತಾಭ್ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಬದಲಾಗಿರುವ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಶೌಚಾಭ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿದೆ ಎಂದರೆ ನೀವು ಒಪ್ಪುತ್ತೀರಲ್ಲವೆ?

ಒಮ್ಮೆ ಹೀಗೇ ಮಾತಾಡುತ್ತ ನಮ್ಮ ಕಪಗಲ್ಲಿನ ಶಾಮಣ್ಣ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಮಾತು ನನ್ನನ್ನು ಕಲಕಿತು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಹೇಸಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಸಿಗೆಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ, ಅದು ಬಂದಿದ್ದೇ ನಮ್ಮೊಳಗಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೀತೇವೆ. ಅದನ್ನು ಬಳಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಹಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿಬಿಡುತ್ತೇವೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರಂತೂ ನಮ್ಮ ಮಲ ನಾವೇ ಬಳಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವರು ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಬದುಕಿದವರು.

ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರು ಕೂಡ ಒಮ್ಮೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಕ್ಕಸುಗುಂಡಿಯನ್ನು 'ಇದು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಎಂಬ ಮಾತೃಭಾವ ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಯಾವುದೇ ಅಹಂಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು' ಅಂತ 'ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ' ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಾಯವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣವೆನಿಸುವ ಇಂಥ ಸಂಗತಿಗಳೇ ದೊಡ್ಡವರ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯ ದ್ಯೋತಕಗಳಾಗಿವೆ. ಆ ಭಾವವೇ ಬದುಕಿನ ನಿಜವಾದ ನೈತಿಕತೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಮಾತೃಭಾವ ಇಲ್ಲದ ಯಾವ ಗಂಡಸಿಗೂ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬಿ.ಎಂ. ಗಿರಿರಾಜ್ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ 'ಅಮರಾವತಿ' ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರ ಅಚ್ಯುತ್‌ಕುಮಾರ್ ಜೀವಿಸಿರುವ ಶಿವಪ್ಪನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಈ ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗಲೇ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಬವಣೆಗಳು ನಮಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನೇ ಮೈಮೇಲೆ ಸುರಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕಾದ ಅವರ ಅನಿವಾರ್ಯ ಸಂಕಟ ಒಳಗಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಒಳಗಿದ್ದರೆ, ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಹೊಲಸಲ್ಲ; ಹೊರಬಂತೋ, ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟೆಯೋ ಅದು ಹೊಲಸು ಎಂಬುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ನೀಚಗುಣ.

ಇರಲಿ, ಅಭ್ಯಾಸದ ಮಾತು ಆರೋಗ್ಯದ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹಾದು ಕಡೆಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಟ್ರ್ಯಾಕಿಗೆ ಮರಳೋಣ. ಮೊನ್ನೆಮೊನ್ನೆ ಕವಿ ಆರೀಫ್‌ರಾಜಾ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಆನಂದಾತಿಶಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಕಾಣಲು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಯೇಬಿಟ್ಟೆನೆಂದ. ಅವರ ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಚೆಡ್ಡಿಯಲ್ಲೇ ಡೈನಾಮೈಟ್ ಸಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಲಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಸುಣ್ಣ- ಜಾಜಿನ ಗೆರೆಗಳ ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ತಾರ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೇತ್ರಾನಂದ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ. ಇಂಥವರ ಸಂತತಿ ಸಾವಿರವಾಗಲಿ. ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿಧಾನವಾಗಿಯಾದರೂ, ಹೊಳೆದಂಡೀಲಿರುವ ಕರಕೀಯ ಕುಡಿ ಹಂಗ ಇವರ ರಸಬಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಲಿ! ಎಂದು ನಾನು ಮನಸಲ್ಲೇ ಕಾಣದ ದೇವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ಪಂಡಿತ ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳಿರುವಂತೆ 'ವಿವೇಕಮತಿಗಳು ಮಲಬದ್ಧತೆಯೊಂದಿಗಿನ ಈ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿತ್ಯದ ಆಹಾರ ವಿಹಾರಗಳಿಂದಲೇ ನಿವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶಿವನು ತನ್ನ ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಎದುರಿನವನು ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗುವನೆಂದು ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳಿವೆ. ನಮಗೂ ಒಂದು ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣು ಅಂತ ಇದ್ದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಹೊರದ್ವಾರವೇ ಆಗಿದ್ದು, ಒಂದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಈ ಕಣ್ಣು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ, ಸರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸರಾಗವಾಗಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇದ್ದರೇನೇ ನಾವು ಸುಟ್ಟುಬೂದಿಯಾಗುವುದು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದೆನಿಸುತ್ತೆ'. ಈಗ ನನಗನಿಸುತ್ತೆ ಖಾದರ್ ಅವರು ಅಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜಕ್ಕೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ 'ಕಣ್ಣು' ತೆರೆಸುವಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಎಂದು!

ಚರಿತ್ರೆಯ ತೇರಿಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವು

...ಮೊದಲನೇ ಪುಟದಿಂದ

ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತನೊಡನೆ ಸಕೋಲ್‌ನಿಕಿ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಹೋದಾಗ ದೊಡ್ಡ ಕ್ಯೂ ಕಂಡರು. ಅದೇನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಯ ಕವನ ವಾಚನ ಕೇಳಲು ಟಿಕೆಟ್‌ಗಾಗಿ ಸರತಿಸಾಲು! ಬಹಳ ದೂರದಿಂದಲೂ ಜನ ಬಂದಿದ್ದರು. ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಗುವುದೋ, ಇಲ್ಲವೋ ಆತಂಕದಿಂದ ಇದ್ದರು. ಇವರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಜನ ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ಉತ್ಕಟಿತರಾಗಿ ಕವನ ವಾಚನ ಆಲಿಸಿದರಂತೆ.

ಸಮಾಜವಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಫಲಗಳು ಒಂದೆರಡಲ್ಲ. ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲ ಗಗನಯಾತ್ರಿ ಯೂರಿ ಗಗಾರಿನ್ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಗಗನಯಾತ್ರಿ ವ್ಯಾಲೆಂಟೈನಾ ಟೆರೆಸ್ಕೋವಾ ಈ ದೇಶದವರೇ ಎಂಬುದು ಕಾಕತಾಳೀಯವಲ್ಲ. ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿಕೂಟದ ದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹ ಎಸಗಿದರೂ ಅಂಜದೇ ಅಳುಕದೇ ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್ ಹಿಟ್ಲರ್‌ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ಸೋಲಿಸಿದ ದೇಶ. ಎರಡು ಕೋಟಿಗೂ ಅಧಿಕ ಜನರು ಹೋರಾಡುತ್ತ ಹುತಾತ್ಮರಾದರು. ಸಾವಿರಾರು ಊರು, ನಗರಗಳು ನಾಶವಾದವು. ಆದರೂ, ಬರೀ ಮೂರೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕತೆಗೆ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಯಿತು. ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳು ಒಲಿಂಪಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಪದಕಗಳ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದರು.

ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ದನಿಸಿದ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಹಳೆ: ಸಮಾಜವಾದಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಕೇವಲ ಸೋವಿಯತ್ ದೇಶಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ ಒಂದು ಭ್ರಮಾತ್ಮಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವೆಂದು ಮೂಗು ಮುರಿಯುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಅದು ವಾಸ್ತವವೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಮಾನವತೆಯ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ರೂಪು ಕೊಟ್ಟವರು ಲೆನಿನ್ ಮತ್ತು ಸ್ಟಾಲಿನ್. ಅದು ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾತಾಂತ್ರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿ ಹೇಳಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಲ್ಲದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು ಜನ ಗುರುತಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾವು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಆಕ್ರಮಣದ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾರತದಂತಹ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಬೆಂಬಲ ಘೋಷಿಸಿತು. ಇದರ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಕ್ಯೂಬಾ, ಚೀನಾ, ಉತ್ತರ ಕೊರಿಯಾ, ವಿಯೆಟ್ನಾಂ, ಲಾವೋಸ್ ಮುಂತಾದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅದು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳಾದ ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್, ನೇತಾಜಿ ಮುಂತಾದವರ ಮೇಲೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು.

> ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ದುಡಿದ ಅಮೆರಿಕನ್ ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಅನ್ನಾ ಲೂಯಿ ಸ್ಟ್ರಾಂಗ್ ತಮ್ಮ 'ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಎರಾ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ: 'ಯುದ್ಧದ ನಂತರ 1947ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಯುಎಸ್‌ಎಸ್‌ಆರ್ ಮೇಲೆ ವಿಮಾನಯಾನ ಮಾಡಿ, ಪೋಲ್ಯಾಂಡ ಕಜಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಳಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಡಜನ್‌ಗಟ್ಟಲೇ ಸಣ್ಣ ವಿಮಾನಗಳಿದ್ದವು. ಅದೊಂದು ಮಿಲಿಟರಿ ಕೇಂದ್ರವಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ನಮಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, 'ಅಯ್ಯೋ ಇಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರದ ರೈತರದ್ದು. ಏನೇನೋ ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಒಬ್ಬ ರಷ್ಯನ್ ಹೇಳಿದ.' (ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಎರಾ, ಪುಟ 46)

> ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನಿಯ ನಾಜಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಜೋಸೆಫ್ ಸ್ಟಾಲಿನ್‌ರ ಮಗ ಯಾಕೋವ್ ಸೆರೆ ಸಿಗುತ್ತಾನೆ. ಹಿಟ್ಲರ್ ಸೈನ್ಯವು ಸೋವಿಯತ್ ವಶದಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಫೀಲ್ಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ಪೌಲಸ್‌ನನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸ್ಟಾಲಿನ್, 'ನನ್ನ ಮಗ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೈನಿಕ. ಸೈನಿಕನ ಬದಲು ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕನನ್ನು ಬಿಡಬಹುದೇ ಹೊರತು ಫೀಲ್ಡ್ ಮಾರ್ಷಲ್ ನನ್ನು ಅಲ್ಲ!' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಡೆಗೆ ಯಾಕೋವ್‌ನನ್ನು ಜರ್ಮನಿ ಸೈನ್ಯ ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಸಾಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್ 'ನಾವು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳು. ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಂತಹ ಸರ್ಕಾರವು, ರಷ್ಯಾದಂತೆ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಜನಸಮೂಹದ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುದೇವ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಅವರಂತೂ 'ಕೇವಲ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರನ್ನು ಅಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಧಃಪತನಗಳ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಘನತೆ- ಗೌರವಗಳ ಬೆಳಕಿನೆಡೆಗೆ ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟ ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿರದಿದ್ದರೆ, ನಂಬುವುದೇ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಷ್ಯಾಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿರದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಜೀವನದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಅಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು' ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ವಿಶ್ವದ ಕಾರ್ಮಿಕರೇ ಒಂದಾಗಿ' ಎಂಬ ಕರೆಯ ಮೂಲಕ ದುಡಿಯುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉತ್ಸಾಹ, ತಿಳಿವಳಿಕೆ ತುಂಬಿದ್ದು ಸೋವಿಯತ್ ಸಮಾಜದ ಮಹಾನ್ ಸಾಧನೆ.

ಸ್ವರ್ಗದ ಹೂ ಜಾರಿ ಮತ್ತೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ನರಕಕ್ಕೆ: 'ಮೈಮರೆತರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಸದಾ ಸಜ್ಜಾಗಿರುತ್ತದೆ' ಎಂಬುದು ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ರ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಸಮಸಮಾಜದ ಕನಸನ್ನು ನನಸು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ್ದ ರಷ್ಯಾ ತಾನೇ ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳ್ಳುಕಂಟಿಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಅಂದರೆ ಸಮಾಜವಾದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಜನರ ಪ್ರಜ್ಞಾಮಟ್ಟ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ, ವಾಸ್ತವವೆಂದರೆ ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿತ್ತೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅದು ಅಮೋಘ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ 1953ರಲ್ಲಿ ನಾಯಕತ್ವ ವಹಿಸಿದ ಕ್ರುಶ್ಚೆವ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದ-ಲೆನಿನ್‌ವಾದದ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿರುಚಿದರು.

ದೇಶದೊಳಗೆ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯವಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ-ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಗಳ ಅಪಾಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದರು. ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯ ಬದಲಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದರು. ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವ ಭೌತಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದಿತೋ ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸೂಕ್ತ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲೂ ವರ್ಗಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕುಸಿತ, ವ್ಯಕ್ತಿವಾದಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ನಂತರ ಬ್ರೆಜ್ನೆವ್ ಮತ್ತು ಗೋರ್ಬಚೆವ್ ಅವಧಿಗಳಲ್ಲೂ ಇವೇ ನೀತಿಗಳು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರಿಂದ 1991ರಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಾಂತಿ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ನವೆಂಬರ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಪಾಠಗಳು: ಭಾರತದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ನೇತಾಜಿ, ಭಗತ್‌ಸಿಂಗ್, ಆಜಾದ್ ಸಮಾಜವಾದಿ ಕ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದ್ದರು. ನವೆಂಬರ್ ಕ್ರಾಂತಿ ಅವರಿಗೆ ಆದರ್ಶವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತವು ಸೇರಿದಂತೆ ವಿಶ್ವದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದು ತೀವ್ರ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ. 170 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚಲನೆ ರಹಿತ ಸಮಾಜದ ಹಂದರ ಹೀಗಿದೆ- ಬಂಡವಾಳಗಾರರು ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಸರಕನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೂ ನಗದು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಭಾವನೆಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲಾಭ-ನಷ್ಟದ ಆಧಾರದ ಸರಕುಗಳೇ ಆಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ!

ಇದು ಇಂದು ಇನ್ನಷ್ಟು ನಿಖರವಾಗಿ- ಪ್ರಖರವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಕಂಪನಿಗಳು, ಬಂಡವಾಳಗಾರರ ಮನೆತನಗಳು ಇಡೀ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇದು ಈಗಲೂ ಶೇ 99ರಷ್ಟು ದುಡಿಯುವ ಜನರ ಸಂಪತ್ತು ಶೇ 1ರಷ್ಟು ಮಾಲೀಕರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಶೋಷಿತರ ಸಂಘಟಿತ ಹೋರಾಟವೊಂದೇ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಬಲ್ಲದು.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪ್ರಭಾವ

ರಷ್ಯಾ ಕ್ರಾಂತಿ ವಿಶ್ವಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದಂತೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವಲಯದ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವವೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಲೇಖಕರಾದ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಡಾ.ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತರಾದ ಡಾ.ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕರು ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಅದು ಸಾಧಿಸಿದ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಗತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಮನಸಾರೆ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವಾಗಲೂ ಭಾರತದ ಮಿತ್ರದೇಶವಾಗಿರುವ ರಷ್ಯಾ, ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಪರ ಲೇಖಕರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು 'ಸೋವಿಯತ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ನೆಹರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಸ್ಥಾಪಿಸಿತ್ತು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ, ಜಿ.ಎಸ್ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ನಿರಂಜನ, ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ, ಸು.ರಂ. ಎಕ್ಕುಂಡಿ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ರಷ್ಯನ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಿಗ್ಗಜರಾದ ಲಿಯೋ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್, ಮ್ಯಾಕ್ಸಿಂ ಗಾರ್ಕಿ, ಆಂಟನ್ ಚೆಕೊವ್, ದಾಸ್ತೋವಸ್ಕಿ ಮೊದಲಾದವರು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅನುವಾದಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮುನ್ನೋಟ 5-11-2017 ರಿಂದ 11-11-2017

ಡಾ.ಎಂ.ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಮಾದಾಪುರ
ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ವಿಶಾರದ

ಈ ಭವಿಷ್ಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ

ಮೇಷ — ಅಶ್ವಿನಿ, ಭರಣಿ, ಕೃತ್ತಿಕಾ 1
ಧನಾದಾಯ ಉತ್ತಮ. ತಾಯಿಯಿಂದ ಧನಸಹಾಯ. ಯಂತ್ರಾಗಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಳ. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ತಕರಾರು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಖರೀದಿಗಾಗಿ ಧನವ್ಯಯ. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣತೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಆರೋಗ್ಯ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಲಾಭ.

ವೃಷಭ — ಕೃತ್ತಿಕಾ 2,3,4 ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರ 1,2
ಈ ವಾರ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವಾಗುವಿರಿ. ಸಂಗಾತಿ ಮೂಲಕ ಧನಾದಾಯ ಹೆಚ್ಚಳ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹಳಸಬಹುದು. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ಖರೀದಿಗೆ ಪಾವತಿಸಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಮೋಸವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ.

ಮಿಥುನ — ಮೃಗಶಿರ 3,4 ಆರಿದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು 1,2,3
ಮಂದಮತಿಯಂತೆ ವರ್ತನೆ. ಹಣದ ಹರಿವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ. ತಾಯಿಗಾಗಿ ಹಣ ವ್ಯಯ. ಭೂಮಿ ಖರೀದಿ. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಧನಾದಾಯ. ಈ ವಾರ ನರ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಕಾಡಬಹುದು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿದ ಮಾತು ನಡೆಯಬಹುದು.

ಕಟಕ — ಪುನರ್ವಸು 4 ಪುಷ್ಯ, ಆಶ್ಲೇಷ
ವಿದೇಶಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಾರ. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇದೆ. ಕೀಲು ನೋವು ಬಾಧಿಸಬಹುದು. ಧನದ ಒಳಹರಿವು ಉತ್ತಮ.

ಸಿಂಹ — ಮಖ, ಪೂರ್ವ ಫಲ್ಗುಣಿ, ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುಣಿ 1
ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಳ. ಬಂಧುಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಿಷ್ಠುರ ಮಾಡಲೆತ್ನಿಸುವರು. ನೆಂಟರಿಷ್ಟರೊಡನೆ ಸಂಭ್ರಮದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿ. ಅಜೀರ್ಣದಿಂದ ಅನಾರೋಗ್ಯ. ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಳೆಯ ಯೋಗ.

ಕನ್ಯಾ — ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುಣಿ 2,3,4 ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ 1,2
ಈ ವಾರ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಧೈರ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ. ಧನಾದಾಯ ಉತ್ತಮ. ಕುಟುಂಬಸ್ಥರೊಡನೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಬೆರೆಯುವಿರಿ. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಗಾಗಿ ಹಣ ಹೂಡಲು ಇದು ಸಕಾಲವಲ್ಲ. ಸಂತಾನ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಅವರ ಆಸೆ ಈಡೇರಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲವಾಗುವುದು. ಪಕ್ಕೆಯ ಮೂಳೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋವು.

ತುಲಾ — ಚಿತ್ತಾ 3,4 ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖ 1,2,3
ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವಾರ. ಧನದ ಒಳಹರಿವು ಉತ್ತಮ. ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಧನ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಯೋಗವಿದೆ. ಎದುರಾಳಿಗಳನ್ನು ಮಣಿಸಲು ನೀವು ಹೂಡಿದ ತಂತ್ರಗಳು ಫಲ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ವೃಶ್ಚಿಕ — ವಿಶಾಖ 4, ಅನೂರಾಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ
ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ನೀವು ಮುನ್ನಡೆಯುವಿರಿ. ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಧನಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಯತ್ನ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ. ರೋಗಿಗಳ ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸುಧಾರಣೆ.

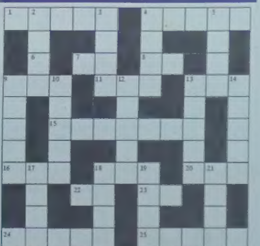
ಧನುಸ್ಸು — ಮೂಲ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ 1
ಕೆಲಸಗಳು ನಿಧಾನ. ಮಾತುಗಳು ಕಠಿಣವಾದರೂ ಅದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು. ಶೀತಬಾಧೆ ಕಾಡಬಹುದು. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ಮೇಲೆ ಹಣ ಹೂಡಬಹುದು. ಪುಸ್ತಕ ಮಾರುವವರಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ವೃದ್ಧಿ.

ಮಕರ — ಉತ್ತರಾಷಾಢ 2,3,4 ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ 1,2
ಈ ವಾರ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ. ಆದಾಯದಷ್ಟೇ ಖರ್ಚು ಸಹ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ಸ್ನೇಹಿತರು ದೊರಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಹೊಸ ವೃತ್ತಿ ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಭೂಮಿ ಖರೀದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಾಲ.

ಕುಂಭ — ಧನಿಷ್ಠ 3,4 ಶತಭಿಷ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ 1,2,3
ಜನಸಮೂಹದಿಂದ ಗೌರವ ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ. ತಂದೆಯು ನಿಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವಾರ. ತಾಯಿ ಕಡೆಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಆಸ್ತಿ ಬರುವ ಯೋಗವಿದೆ. ತಂದೆಯಿಂದ ಧನಸಹಾಯ.

ಮೀನ — ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ 4, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ
ಸಂಗಾತಿಯ ಸಂಬಂಧಿಕರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಉತ್ತಮ ಧನದಾಯವಿದ್ದರೂ ಖರ್ಚು ಅಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವಿರಿ.

ಪದಬಂಧ 2504

ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ
2. ಅಂತರಂಗದ ಸಮಾಧಾನ ಸ್ಥಿತಿ 4
3. ಒಂಬತ್ತು ರೀತಿಯ ತಪ್ಪೋ ವಿಧಾನ 4
4. ನಿಯಮ ಬದ್ಧ ಕೊಡುಗೆ 4
5. ಚರ್ಚೆ, ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದವ 4
9. ಶರೀರವನ್ನು ದೃಢವಾಗಿಸಲು ವ್ಯಾಯಾಮ ಪ್ರಯತ್ನ 5
10. ಹೊಸ ಬಾಳಿನ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಹೆಣ್ಣು- ಗಂಡು 5
12. ಗಾಳಿಯ ರಭಸ ಗತಿ 5
13. ಚಂದನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುವ ಬಾವುಟ 5
14. ಕವಿಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಅಂಚು 5
17. ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ಗುಲ್ಲೆಬ್ಬಿಸುವ ಬಂಗಾಳಿ ಸಿಹಿ 4
18. ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರಗಳ ಪೂರ್ವ ಕಾಲ 4
19. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಸಂತೋಷ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವವ 4
21. ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೇಲೆ ಅತಿ ಪ್ರೀತಿ 4

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ
1. ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಓಲಾಡದ ಸರಿ ಸ್ಥಿತಿ 5
4. ವಿಷಯದ ಸರಿ-ತಪ್ಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಾದಿಸುವವ 5
7. ಸಂಧಿಕಾಲದ ದೀರ್ಘ ಸಮಯ 2
8. ಕೊನೆ ಮುಟ್ಟಲು ನಡೆವ ಹಾದಿ 2
9. ಆಕಾರ ಶೂನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಿಮ್ಮ ಸೇರಿ ಕೊನೆಯಾಗಿದೆ 3
11. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನವೇ ಇದು? 3
13. [illegible] ಬರುವ ಅಲೆ 3
15. ವರ್ಷಧಾರೆಯ ವಿರಾಮಕಾಲ 7
16. ನಮ್ಮನ್ನು ಸದಾ ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ ಛಾಯೆ 3
18. ಭಗೀರಥನಿಂದ ಮುಕ್ತಿಗೊಂಡ ಪೂರ್ವಜ 3
20. ಯಮುನ[illegible] ಹೆಸರು 3
22. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಪ್ರತಿದಿನ 2
23. ಊರಿಗೆ ಉಪಕಾರಿಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಮಾರಕ 2
24. [illegible] ಮಹಾಯುದ್ಧ 5
25. ಉತ್ತರದ ವಿರುದ್ಧ ದಿಕ್ಕಿನ [illegible] 5

ಪದಬಂಧ ಉತ್ತರ -2503

ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ
1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] 5. [illegible] 6. [illegible] 9. [illegible] 11. [illegible] 13. [illegible] 14. [illegible] 15. [illegible] 16. [illegible] 18. [illegible] 19. [illegible] 21. [illegible] 22. [illegible] 23. [illegible] 24. [illegible] 25. [illegible] 26. [illegible]

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ
1. [illegible] 4. [illegible] 7. [illegible] 8. [illegible] 10. [illegible] 12. [illegible] 15. [illegible] 17. [illegible] 18. [illegible] 20. [illegible] 23. [illegible] 25. [illegible] 27. [illegible] 28. [illegible] 19. [illegible]

ಕನ್ನಡ ಅಸ್ಮಿತೆ | ಚುನಾವಣಾ ದಾಳ?

ರಾಜ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶವೊಂದೇ ಅಡ್ಡಿಯೇ? ನಾಡು ನುಡಿಯ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಗಟ್ಟಿ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಬೇಕಾದ ಜನನಾಯಕರು, ಜನರ ನಾಡಿಮಿಡಿತಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಜಾಣ ನಡೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ?

ಕನ್ನಡ ಚುನಾವಣೆ ವಿಷಯ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುವುದು ಮರುಳೇ, ಮೂರ್ಖತನವೇ?

• ಪದ್ಮರಾಜ ದಂಡಾವತಿ, ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತ

ಅದು 36 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ಆಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್ ನೇತೃತ್ವದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರವಿತ್ತು. ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಚಳವಳಿ ನಡೆದುದು ಆಗ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಬಹುಪಾಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಮೊದಲ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅವರು ಬರೆದ ಉತ್ತರಗಳಿಗೆ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಅಂಕಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಅಂಕಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಕ ಕೊಡುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಅಂಕ ಕೊಡುವುದು ಉಂಟೇ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಜಿಪುಣತನ ಅಥವಾ ಕೃಪಣತನ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವೇನಾಯಿತು ಎಂದರೆ, ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಮೊದಲ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಹಾಗೂ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್‌ನಂಥ ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯತೊಡಗಿದರು. ಇದು ತಪ್ಪಬೇಕಾದರೆ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಯಲು ಅವಕಾಶ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದರು.

ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಗುಂಡೂರಾವ್ ನೇತೃತ್ವದ ಸರ್ಕಾರ ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿ ಡಾ. ವಿ.ಕೆ. ಗೋಕಾಕ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿ ವರದಿ ಕೇಳಿತು. ಗೋಕಾಕರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದ ಕಾರಣ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪರವಾಗಿ ವರದಿ ನೀಡಬಹುದು ಎಂಬ ಗುಮಾನಿಯಿಂದ 'ಗೋಕಾಕ್ ಗೋ ಬ್ಯಾಕ್' ಎಂಬ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಗೋಕಾಕರು ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು 1981ರ ಜನವರಿಯಲ್ಲಿ ವರದಿ ನೀಡಿದರು. ಸರ್ಕಾರ ಅದರ ಮೇಲೆ ತಕ್ಷಣ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಮೊದಲು 'ಗೋಕಾಕ್ ಗೋ ಬ್ಯಾಕ್' ಎಂದು ಚಳವಳಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಹಿತಿಗಳೇ ಈಗ 'ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿ ಜಾರಿಯಾಗಲಿ' ಎಂದು ಚಳವಳಿ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿದರೇ ನಡೆಸಿದರು. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಟ ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ಅವರು ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ವರೆಗೆ ಅದು ಉಗ್ರರೂಪ ತಾಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಚಳವಳಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅದು ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಮತ್ತು ಜನರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು. ಅದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಗಿತ್ತು ಎಂದರೆ ಈ ವರದಿ ಜಾರಿಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಸಾಹಿತಿ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು ಇದನ್ನು 'ಸಮೂಹ ಸನ್ನಿ' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದರು.

ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಆಗಿನ ಹಾಗೂ ಈಗಿನ ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿಯ 'ಅಗ್ರ ನಾಯಕ' ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನಿಗೂಢವಾಗಿತ್ತು. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಹಾಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಚಳವಳಿಯ ಪರವಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಲವರದಾದರೂ ತಾತ್ವಿಕ ವಿರೋಧವಾಗಿತ್ತು.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಗ್ರಮಣೆ ಹಾಕುವ ವಿಚಾರ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಏರಿತು ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೇ ಹೇಗೆ ಮಾರಕವಾಯಿತು ಎಂಬುದೆಲ್ಲ ಈಚಿನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿನ ಇತಿಹಾಸ. ಕಲಿಕೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಿಗಬೇಕಿದ್ದ ಮಾನ್ಯತೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ, ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿಯೂ ಅದು ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಿನ್ನಡೆ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಈಗ, 'ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ಆಯ್ಕೆ ಪೋಷಕರ ಹಕ್ಕು' ಎನ್ನುವಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ತೀರ್ಪನ್ನು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನೀಡಿದೆ.

ಈಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಚುನಾವಣೆ ಬಂದಿದೆ. 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಚುನಾವಣೆ ವಿಷಯವೇ ಅಲ್ಲವೇ' ಎನ್ನುವುದು ಕೂಡ ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

1983ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಆಗಷ್ಟೇ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿ ತಣ್ಣಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಚಳವಳಿಗಾರರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಮಣಿದು ಕನ್ನಡದ ಪರವಾಗಿಯೇ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಬಹಳ ಹಗ್ಗ ಜಗ್ಗಾಟ ನಡೆದಿತ್ತು. ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಿಪಿಎಂ ಮಾತ್ರ ವರದಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ, 'ಇದು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಕ್ಕುಗಳ ವಿರೋಧಿ' ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿತ್ತು.

'ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಭಾಷೆಯ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟುವುದು ಉಳಿದ ಭಾಷಿಕರ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಉರ್ದು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಗಿರುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿ ಜಾರಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವವರ ಮುಖ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಮುಸಲ್ಮಾನರೇ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಇತರ ಯಾವುದೇ ಭಾಷಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರೇ ಆಗಲಿ ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿ ಜಾರಿ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಚಳವಳಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಪರವಾಗಿ ಇರುವ ಜನರು ಎಷ್ಟು ಉಗ್ರರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಮತೀಯ ಗಲಭೆಯ ಸ್ವರೂಪ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರು ದೂರದರ್ಶನದಿಂದ ಉರ್ದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ತೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಮುಂದೆ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅದು ಕೋಮುಗಲಭೆಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಅಂದರೆ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಮುಗಲಭೆಗೆ ಎಡೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಒಂದು ಕಿಡಿ ಇತ್ತು ಎಂದು ಅರ್ಥ.

'ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಮೊದಲ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಭಾಷಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಗುಂಡೂರಾವ್ ಸರ್ಕಾರ, ಗೋಕಾಕ್ ವರದಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿತು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರ 1982ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಿದ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಆತಂಕ ಅಥವಾ ಎಚ್ಚರ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ, 'ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು ಮೊದಲ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕು' ಎಂದು ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಈ ಆದೇಶದಿಂದ ಸಮಾಧಾನಗೊಳ್ಳದ ಚಳವಳಿಗಾರರು ಮತ್ತೆ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಅದು ತನ್ನ ಆದೇಶವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ, ಕನ್ನಡವನ್ನೇ 125 ಅಂಕಗಳ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

'ಕನ್ನಡ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಮಾರಕವಾದ ಆದೇಶ, ಇದು ಅವರ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಹಾಗೂ ಇದು ಸಂವಿಧಾನ ಕೊಟ್ಟ ಸಮಾನತೆಯ ಹಕ್ಕಿನ ಉಲ್ಲಂಘನೆ' ಎಂಬೆಲ್ಲ ಕಾರಣ ಕೊಟ್ಟು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಹಾಗೂ ಅವರು ನಡೆಸುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಏರಿದುವು. ಇಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ ಎಂದರೆ, ಕನ್ನಡ ಪರವಿದ್ದವರು ಚಳವಳಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರೆ ಭಾಷಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೊರೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು! ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭಾಷಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ವಾದಕ್ಕೇ ಗೆಲುವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಾನ ಹೋಗಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಗೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಆದೇಶ ಬಂತು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಗುಂಡೂರಾವ್ ಸರ್ಕಾರ 1982ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಿದ ಮೊದಲ ಆದೇಶವನ್ನು ಇದು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಂತೆ ಆಯಿತು.

1983ರಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸೌಧದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಸೇರಿದ್ದ ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ಅಭಿಮಾನಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ ಮಾತನಾಡಿದರು (ಚಿತ್ರ: ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಆರ್ಕೈವ್ಸ್)

ವಿ.ಕೃ. ಗೋಕಾಕ್

ಗುಂಡೂರಾವ್

ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಂಬಲ ಏಕೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಏಕೆ ಒಂದು ಚುನಾವಣೆ ವಿಷಯವಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುಳಿವು ಇದೆ. 1983ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಸರ್ಕಾರವಾಗಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಗುಂಡೂರಾವ್ ನೇತೃತ್ವದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಸೋಲಲು ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದುವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂಥ ಚಳವಳಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸೋತ ಇದುವರೆಗಿನ ಏಕೈಕ ಸರ್ಕಾರ ಅದು. ಆಗ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಯಷ್ಟೇ ಉಗ್ರವಾಗಿ ರೈತ ಚಳವಳಿಯೂ ಇತ್ತು. ಎರಡೂ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಲು ಗುಂಡೂರಾವ್ ಸರ್ಕಾರ ಪೊಲೀಸ್ ಬಲವನ್ನು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ಬಳಸಿತ್ತು. ಸೇಡಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಚಳವಳಿಗಳು ಗುಂಡೂರಾವ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುವು.

ಆ ಸಾರಿಯ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಎದುರಾಳಿಯಾಗಿದ್ದ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದರೆ, 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂಬ ಅಂಶವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ! 'ಶಿಶುವಿಹಾರದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಹಂತದವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಓದುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ... ಹಾಗೂ ಉರ್ದು, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಮಾತೃಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುವವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ... ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ...' ಎಂಬ ಬಹಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಅಥವಾ ಜಾಣ್ಮೆಯ ಭರವಸೆ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅದು ಆಗಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ತೀವ್ರ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡಿಸಿದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಕೂಡ 'ಮತ ಬ್ಯಾಂಕ್' ಬಗೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದು ಒಂದು ಅಪ್ಪಟ ನಿದರ್ಶನ.

ಮುಂದೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಜನತಾ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿದರು. ರೈತ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವರೇ ಮೊದಲು ಒಡಕಿನ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದರು. ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಮುಂಚೂಣಿ ಹೋರಾಟಗಾರರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೆ ಆಪ್ತರಾದರು; ಕೆಲವರು ಅನುಕೂಲ ಪಡೆದರು. ಹೀಗೆ ಒಡೆದು ಆಳುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಗಡೆಯವರು ನಿಸ್ಸೀಮರಾಗಿದ್ದರು. ಅತ್ತ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಅಗ್ರಪಟ್ಟ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಕಟಕಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅದು ಸೋತೂ ಹೋಯಿತು.

ಬಹುಪ್ರೀತಿಯ ಹಳವಂಡ!

ಈಗ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಬಹುಪ್ರೀತಿಯ ಹಳವಂಡ. 'ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿ ಆಗಬೇಕು' ಎಂದು ಕನ್ನಡದ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಆಗಾಗ ಗರ್ಜಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅಂಥ ಚಳವಳಿ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಚಳವಳಿಗಾರರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿನ ತೀವ್ರತೆ ಈಗ ಇದೆಯೇ? ಹೋಗಲಿ, ಕನ್ನಡ ಈಗ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ? ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಯಂಥ ಕನ್ನಡಪರ ಚಳವಳಿ ನಡೆಯುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಈಗ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿ ಆರಂಭಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಇದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಆಗ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯು ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. 'ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆ' ಹಾಗೂ 'ಕಲಿಕೆಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಷೆ' ಈ ಎರಡರ ನಡುವಿನ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಎದುರಿಸಿದಷ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಎದುರಿಸಿದ್ದಾರೆಯೋ ತಿಳಿಯದು. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕಲಿಕೆಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗೆಗೆ ಬರೆದಷ್ಟು, ಮಾತನಾಡಿದಷ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡಿರಲಾರರು. ಆದರೆ, ಈಗಲೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಆ ಸ್ಥಾನ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈಗ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶವೇ ಅದನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಇರಲಿ, ಜನರಿಗಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬೇಕೇ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ 'ಹೌದು' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಧೈರ್ಯ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ.

ಹಿಂದಿ ಎಂಬ ಬಾಣಲೆ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿದ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ದೊರಕಿಸುವಲ್ಲಿ ಸೋತು, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಂಬ ಬೆಂಕಿಗೆ ಬಿದ್ದ ದುರಂತ ಕಥೆ ಇದು. 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಕಲಿತರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿತರೆ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ನಾವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ನಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್' ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಅಥವಾ ನಿರ್ಲಜ್ಜವಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ.

ಸೋಜಿಗವೋ ಅಥವಾ ಇದು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಹುನ್ನಾರವೋ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ: 'ಮಾತೃಭಾಷೆಯ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಕಲಿತರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು' ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಎಸ್ಸೆಸ್ಸೆಲ್ಸಿ ಮತ್ತು ಪಿಯುಸಿ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಮಕ್ಕಳು ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಮಕ್ಕಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಈಚಿನ ವಿದ್ಯಮಾನವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಏನರ್ಥ? ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಓದುವುದು ತಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಕಷ್ಟ ಎಂದೇನೂ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ? ಆದರೆ, ಆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಷಯದ ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ಫಲಿತಾಂಶ ಮಾತ್ರ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಪರವಾಗಿ ಇಲ್ಲ.

ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥವೆಲ್ಲ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ. 'ಕನ್ನಡ ಕಲಿತು ಉದ್ಧಾರವಾದಂತೆಯೇ' ಎಂದು ಈಗ ಹಾಲು ಮಾರುವವರು, ಮನೆಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುವವರು ಹಾಗೂ ತರಕಾರಿ ಮಾರುವವರು ಕೂಡ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲು ಮಟ್ಟದವರು ಹಾಕಿದ ದಾರಿ ಇದೆ. 'ಅವರ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಓದಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೆರಿಕ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ಅಪಾರವಾಗಿ ದುಡ್ಡು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ಕನಸುಗಳು ಕೆಳಗಿನ ಹಂತದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಡಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ತಪ್ಪು ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿ ಇರುವ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ, ಹಿಂದುಳಿದ ಮತ್ತು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪರವಾಗಿ ಇವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು 'ಅಹಿಂದ' ಎಂದು ನೀವು ಕೂಡಿಸಿ ಓದಿದರೆ ನಿಮಗೆ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮುದಾಯದ ಧುರೀಣರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿದರೆಲ್ಲರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪರವಾಗಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಕಷ್ಟ ಇರುವುದು ಇಲ್ಲಿ. ಜನರಿಗೆ ಏನು ಬೇಕು ಎಂದು ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವಷ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವುದರ ವಿರುದ್ಧ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ಆದೇಶ ಬಂದು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿವೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರದ ಕಡೆ ಬೆರಳು ಮಾಡುವುದರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನು ಮಾಡಿದೆ? ಕೇಂದ್ರದ ಭಾಷೆ ಹಿಂದಿ. ಕನ್ನಡವಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ತಮಿಳು ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಪರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವೇ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಆ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಯಾವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಡೆದಂತೆ ಇದುವರೆಗೆ ಕಾಣಿಸಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಲಿತ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳು ಈಗ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ನಾಶವಾಗುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪಿ, ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಅಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ರೂಪಕಗಳಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿವೆ... ಸರ್ಕಾರದ ಮಾದರಿ ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಆಗುತ್ತಿವೆ... ಗೋಕಾಕ್ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಅಥವಾ ಆ ತಲೆಮಾರಿನ ಲೇಖಕರ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಅವರ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು ಬರೆದ ಒಂದು ಕಥೆ ಅಥವಾ ಒಂದು ಕವಿತೆಯನ್ನೂ ಓದಲಾಗದಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ... ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿ ಲಿಯೋನ್ ಬಂದು ಹೊಸ ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ದಿನ ಕುಣಿಯಬಾರದು ಎಂದು ಕನ್ನಡ ಚಳವಳಿಗಾರರು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಫಲರಾಗಿ ಮೀಸೆ ತಿರುವುತ್ತಿದ್ದಾರೆ... ಇಂಥ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡ'ವು ಚುನಾವಣೆ ವಿಷಯ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುವುದು ಮರುಳೇ ಅಥವಾ ಮೂರ್ಖತನವೇ? ✣

ಸುದ್ದಿಯಾಗುವುದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ...

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸ್ವಂತ ಬಾವುಟ ಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ (2012) ನಡೆದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ₹25 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಮಾದರಿಯ ಒಂದು ಉದ್ಯಾನ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದಿದ್ದರು.

ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ (2011) ನಡೆದಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ₹25 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಮೂರ್ತಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರಿಗೆ 'ಸುದ್ದಿಯಾಗುವ' ಇಂಥ ಸಂಕೇತಗಳು ಮುಖ್ಯ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ₹25 ಕೋಟಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಕನಿಷ್ಠ 25 ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಆಕರ್ಷಕ ಅಥವಾ ಜನಪರ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಟ್ವೀಟ್ವಾದ...

ಮೋದಿಯವರ ಹವಾಕ್ಕೆ ದಿ(ಕ್ಕೆಟ್ಟ), ದಿ(ಗಿಲಾದ) ಗುಂಡು ರಾಯರೇ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ಕಟ್ಟುವುದು ನಮಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ನೀವು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಭೀರ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡಿರಿ. ನಾವೂನೂ ರಾಗಾ ಎಂದರೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರ ಎನ್ನೋಣವೇ?

-ಡಿ.ವಿ. ಸದಾನಂದ ಗೌಡ, ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ

ಬಿಜೆಪಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಹುಲ್ 'ಶಿವಸಾರವ' ಎನ್ನುವ ಬದಲಿಗೆ 'ಶಿವನರ್ವ' ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಮಹಾನ್ ಅಪರಾಧ ಓಕೆ! ಇವರ ಪರಮಗುರು ಮೋದಿ ಸಮಾರಂಭವೊಂದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಎಮ್‌ಆರ್‌ಎಸ್ ಸಿರಿಸೇನಾ (Mrs Sirisena) ಎಂದದ್ದು ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ತಪ್ಪಿನಿಂದಲೋ? ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನದ ಕೊರತೆಯಿಂದಲೋ?

-ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಮಾಧ್ಯಮ ಘಟಕ

ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಚುನಾವಣೆ: ಚುರುಕುಗೊಂಡ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಜೊತೆ ಜೆಡಿಎಸ್ ಚರ್ಚೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಚ್ 23ರಂದು ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಂತೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಜೆಡಿಎಸ್ ಮನವಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಇರುವ ಶಾಸಕ ಬಲದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ಥಾನ ಗೆಲ್ಲಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದರೆ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತನಗೆ ಬಿಡುವಂತೆ ಜೆಡಿಎಸ್ ವರಿಷ್ಠರು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಎಐಸಿಸಿ ಮುಖಂಡರ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

'ನಂಜನಗೂಡು ಮತ್ತು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ವಿಧಾನಸಭೆ ಉಪ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಣಕ್ಕಿಳಿಸದೆ ನಿಮಗೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ್ದೇವೆ. ನೀವು ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಒಡೆದಿದ್ದೀರಿ. ನಮ್ಮ ಶಾಸಕರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದು ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂರನೇ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ. ನಮ್ಮ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಬಿ.ಎಂ. ಫಾರೂಕ್ ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸೋತರು' ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಜೆಡಿಎಸ್ ಮುಖಂಡರು ಎಐಸಿಸಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜೆಡಿಎಸ್ ಈ ಸಲವೂ ಫಾರೂಕ್ ಅವರನ್ನು ಕಣಕ್ಕಿಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಶತಾಯಗತಾಯ ಅವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟಿರುವ ಪಕ್ಷ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವರಿಷ್ಠರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಸದಸ್ಯ ಕುಪೇಂದ್ರ ರೆಡ್ಡಿಗೆ ವಹಿಸಿದೆ. ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಬಹುಮತ ಸಿಗದೆ ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದರೆ ಜೆಡಿಎಸ್ ಬೆಂಬಲ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾಗಲಿದೆ, ರಾಜಕೀಯ ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವರಿಷ್ಠರಿಗೆ ರೆಡ್ಡಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಎಐಸಿಸಿ ನಾಯಕರು ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದೊಳಗೂ ಲಾಬಿ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಅವಧಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆ. ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್, ಸಚಿವ ರೋಷನ್ ಬೇಗ್, ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಆಪ್ತ, ಗುತ್ತಿಗೆದಾರ ಚೆನ್ನಾರೆಡ್ಡಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಸಲೀಂ ಅಹಮದ್, ಕೋಲಾರದ ನಜೀರ್ ಅಹಮದ್, ಶಾಮನೂರು ಶಿವಶಂಕರಪ್ಪ, ಎ.ಬಿ. ಮಾಲಕ ರಡ್ಡಿ, ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ದಿ. ವೀರೇಂದ್ರ ಪಾಟೀಲರ ಪುತ್ರ ಕೈಲಾಸನಾಥ ಪಾಟೀಲ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕರು ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನೊಳಗೆ ಇನ್ನೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಆರಂಭವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಬಲ ಕೋರಿದ ಎಚ್‌ಡಿಕೆ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ: 'ವಿಧಾನಸಭೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಸಭೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಜೆಡಿಎಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಬೆಂಬಲ ಕೋರಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಜೆಡಿಎಸ್ ರಾಜ್ಯ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಗುರುವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

'ಮೂರನೇ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದು ಜೆಡಿಎಸ್‌ಗೆ ಮಾತ್ರ. ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕುತಂತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡಿದರೆ, ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಲವೇ ಉತ್ತರಿಸಲಿದೆ' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದರು.

10ರಂದು ದೆಹಲಿಗೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ

ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಚುನಾವಣೆ ಕುರಿತು ಪಕ್ಷದ ವರಿಷ್ಠರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಲು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಇದೇ 10ರಂದು ದೆಹಲಿಗೆ ತೆರಳಲಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆ: ದೇವೇಗೌಡ ವಿಶ್ವಾಸ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಹಾಸನ: 'ಮುಂದಿನ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಲೂ ಸರ್ಕಾರ ರಚನೆ ಮಾಡುವೆ' ಎಂದು ಜೆಡಿಎಸ್ ವರಿಷ್ಠ ಎಚ್.ಡಿ.ದೇವೇಗೌಡ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುವಾರ ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

'ಇದು ದುರಹಂಕಾರ, ಅಹಂ, ಜೇಷ್ಠ, ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲ. ಸುದೀರ್ಘ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ

> ರಾಜಕೀಯ ನೋವಿಗಿಂತ ಕಾಲು ನೋವು (ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿ ಬೆಟ್ಟವೇರಿದ್ದು) ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
> **ಎಚ್.ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ**, ಸಂಸದ

ಸಾಕಷ್ಟು ನೋವಾಗಿದೆ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಅವರನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮಾಡುವುದೇ ಗುರಿಯಲ್ಲ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷ ಗಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ಉದ್ದೇಶ' ಎಂದು ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

'ಇದೇ ತಿಂಗಳು ನಡೆಯುವ ರಾಜ್ಯಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಲಿ, ಗೆಲ್ಲಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಹಾಕುವುದು ನಿಜ. ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವಂತೆ ಯಾರನ್ನೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಮಾತನಾಡಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಮಾಯಾವತಿ ಜತೆ ರಾಜಕೀಯ ನಂಟು ಬೆಳೆಸಿದ್ದೇವೆ. ಅವರ ಅಂತರಂಗ ಏನಿದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಂಜನಗೂಡು, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ಉಪ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನವರು ಜೆಡಿಎಸ್ ಬೆಂಬಲ ಕೋರಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ' ಎಂದರು.

'ಒವೈಸಿ ಪಕ್ಷದ ಜತೆ ಚುನಾವಣಾ ಪೂರ್ವ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಲೋಕಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಮಾಯಾವತಿ ಜತೆ ಇರುವೆ' ಎಂದರು.

ನೈತಿಕ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ರಾಯಭಾರಿ!

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬಳ್ಳಾರಿ: ಬರಲಿರುವ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮತದಾನದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾಯಭಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಯುವ ಮತದಾರರು ಮತ್ತು ಪೋಷಕರಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮತದಾನ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಅಭಿಯಾನಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಬಂಧ, ಚರ್ಚಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆಯುವ ಮೂವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ಅವರಿಂದಲೇ ನೈತಿಕ ಮತದಾನದ ಕುರಿತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಅಭಿಯಾನದ ಉದ್ದೇಶ.

'ಮತದಾರರ ದಿನಾಚರಣೆಗೂ ಮುನ್ನವೇ ಹಲವೆಡೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಗ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಶಾಲೆ, ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ರಾಯಭಾರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಅಭಿಯಾನ ಸಮಿತಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾಧಿಕಾರಿ ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ರಾಜೇಂದ್ರ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಪತ್ರ ಅಭಿಯಾನ: 'ಮತವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಅವರ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆಸುವ ಅಭಿಯಾನವನ್ನೂ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ' ಎಂದರು.

ಮತದಾರರ ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನದ ಅಂಗವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಭಿತ್ತಿ ಫಲಕ

'ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 75 ದಿನಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳೂ ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜನಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನ ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಅಂಗನವಾಡಿ, ನ್ಯಾಯಬೆಲೆ ಅಂಗಡಿ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಅಭಿಯಾನ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ವಿಶೇಷ ಅನುಕೂಲ: 'ಪ್ರತಿ ಮತಗಟ್ಟೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಂಗವಿಕಲರು ಮತ್ತು ವೃದ್ಧರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಕಿ-ಅಂಶವನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಸಹಾಯಕತೆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವರು ಮತದಾನದಿಂದ ದೂರ ಉಳಿಯಬಾರದು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು' ಎಂದರು.

ಓದುಗರ ಮತ

ಬಂತು ಸಲಾಮು!

ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ
ಬಂತು ಸಲಾಮು
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಬೇಡನ್ನಬೇಡ
ತಗೊ ಇನಾಮು!
ಆಣೆ ಭಾಷೆ ಹೇಳಿದ್ಮೇಲೆ
ಜೇಬಿಗಿಡ್ತಾರೆ
ಎಣಿಸಿ ನೋಡಿ, ಸಾಲ್ದು ಅಂದ್ರೆ
ಕವರ್ ಕೊಡ್ತಾರೆ!
ಹೆಂಡ್ರು ಮಕ್ಳದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ
ಲೆಕ್ಕ ಕೇಳ್ತಾರೆ!
ಚೀಟಿ ಬರ್ದು ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು
ಬಾಟ್ಲಿ ಕೊಡ್ತಾರೆ!
ಮಾಯದಂಥ ವೋಟಿನಾಟ
ಹಣದ ಮಳೆಯದು
ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹನಿವ
ಕೊಳೆಯ ಹಣವದು!

-ಚೇತನ ಸುಪ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು

'ಪ್ರಜಾ ಮತ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಲೇಖನ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಸಂದರ್ಶನ, ವಿಶೇಷ ವರದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು election@prajavani.co.in ಅಥವಾ ವಾಟ್ಸ್ ಆ್ಯಪ್ ಸಂಖ್ಯೆ 9513322930ಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ.

ತಾಜಾ ಚುನಾವಣಾ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗಾಗಿ ನೋಡಿ elections.prajavani.net

ಶುಕ್ರವಾರ • ಮಾರ್ಚ್ 2, 2018 ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಣ್ಣು ಅಗೆದ ಕ್ಯೂರಿಯಾಸಿಟಿ ರೋವರ್

ಮಂಗಳನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ರಂಧ್ರ

ಕ್ಯೂರಿಯಾಸಿಟಿ ರೋವರ್

ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್(ಪಿಟಿಐ): ಅಮೆರಿಕದ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ 'ನಾಸಾ' ಮಂಗಳ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿರುವ ಕ್ಯೂರಿಯಾಸಿಟಿ ರೋವರ್, ಹೊಸ ಕೊರೆಯುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಸಿ ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಅಗೆದಿದೆ.

'2012ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿರುವ ಈ ರೋವರ್, ಇದುವರೆಗೆ 15 ಸಲ ವಿವಿಧೆಡೆ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆದು, ಮಣ್ಣು, ಬಂಡೆ, ಕಲ್ಲುಗಳ ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ, 2016ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯುವ ಸಾಧನದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವೊಂದು ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಆಗಿನಿಂದ ಈ ಸಾಧನ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನಾಸಾ ತಿಳಿಸಿದೆ.

'ಹೊಸ ಕೊರೆಯುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಸರಣಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲ ಪರೀಕ್ಷೆಯಷ್ಟೇ. ನಾವು ನೀಡಿದ್ದ 'ಲೇಕ್ ಒರ್ಕಾಡೀ' ಎಂಬ ಗುರಿ ಆಧರಿಸಿ, ಈ ರೋವರ್ ಒಂದು ಸೆಂಟಿ ಮೀಟರ್ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಮಾದರಿಯು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೊಸ ವಿಧಾನದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಅಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಸಾಕು' ಎಂದು ಅದು ತಿಳಿಸಿದೆ.

'ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಸಿ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ನೆಲ ಕೊರೆದಷ್ಟೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮಂಗಳನಲ್ಲೂ ಕೊರೆಯಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯ ತನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ರೋವರ್ ಅನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದು ಸವಾಲಿನ ಕೆಲಸ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ರಂಧ್ರ ಕೊರೆಯಲು, ಮಣ್ಣು ಅಗೆಯಲು ಈ ರೋವರ್ ಅನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು ನಾಸಾದ ಜೆಟ್ ಪ್ರೊಪಲ್ಷನ್ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದ ಯೋಜನಾ ಉಪ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಸ್ಟೀವನ್ ಲೀ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋರ್ಟ್ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿದ ಹಿಂದೂ ಶಾಸಕ

ಪೆಶಾವರ(ಪಿಟಿಐ): ಇಲ್ಲಿನ ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಚುನಾಯಿತ ಹಿಂದೂ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ತನಗೆ ಪ್ರಮಾಣವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ದೂರಿ, ಪೆಶಾವರ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮೆಟ್ಟಿಲೇರಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಶಾಸನಸಭೆಯ ಚುನಾಯಿತ ಸದಸ್ಯ ಬಲದೇವ ಕುಮಾರ್ ಅವರು ಖೈಬರ್ ಪಖ್ತುಂಖ್ವಾ ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ (ಕೆಪಿಎ) ಪ್ರಮಾಣವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಹಲವರು ತಡೆದಿದ್ದರು.

1926ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 6ರಂದು ಗುಜರಾತಿನ ಸಾಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಈ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು

ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತ ಕುರಿತು ಗಾಂಧೀಜಿ ಬರೆದ ಪತ್ರ ₹32 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ?

ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್(ಪಿಟಿಐ): ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ₹32.61 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕಿದೆ.

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ

1926ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 6ರಂದು ಗುಜರಾತಿನ ಸಾಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಈ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು.

ಮಸುಕಾದ ಮಸಿ ಬಳಸಿ ಈ ಪತ್ರ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರ ಮೇಲೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಸಹಿ ಇದೆ. ಇದುವರೆಗೂ ಖಾಸಗಿ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು, ಈಗ ಪೆನ್ಸಿಲ್ವೇನಿಯಾದ ರಾಬ್ ಕಲೆಕ್ಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟಿದೆ.

ಅಮೆರಿಕದ ಮಿಲ್ಟನ್ ನ್ಯೂಬರ್ರಿ ಫ್ರಾಂಟ್ಜ್ ಅವರಿಗೆ ಈ ಪತ್ರ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 'ಏಸು ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಮಾನವೀಯತೆಯ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಶಿಕ್ಷಕ' ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಏಸು ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಇದ್ದ ನಂಬಿಕೆಯು, ತನ್ನ ಸಹಚರರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅತಿ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶ' ಎಂದು ರಾಬ್ ಕಲೆಕ್ಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ನೆಥಾನ್ ರಾಬ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬರೆದಿರುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪತ್ರ ಇದು' ಎಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ತನ್ನ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

'ಭಾರತದ ಜತೆ ಸಹಕಾರ ಅತ್ಯುತ್ತಮ'

ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ (ಪಿಟಿಐ): ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಿಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಜತೆಗಿನ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಸಹಕಾರ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲೂ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರಲಿದೆ ಎಂದು ಅಮೆರಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದೆ.

'ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ನಿಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮಹತ್ವದ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಭಾರತದ ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡೊನಾಲ್ಡ್ ಟ್ರಂಪ್ ಅವರು ಈಗಾಗಲೇ ಸರಣಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಭೆಗಳ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗವಾಗಿ ಉಭಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮಹತ್ವದ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಿವೆ' ಎಂದು ಅಮೆರಿಕದ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ನಿಗ್ರಹ ಸಮನ್ವಯಾಧಿಕಾರಿ ನಾಥನ್ ಸೇಲ್ಸ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಮೋದಿ ಅವರು ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಸಂಘಟನೆಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಿಜ್ಬುಲ್ ಮುಜಾಹಿದ್ದೀನ್ ಸಂಘಟನೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಸಯ್ಯದ್ ಸಲಾಹುದ್ದೀನ್‌ನನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಎಂದು ಅಮೆರಿಕ ಘೋಷಿಸಿತ್ತು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂವಹನ ನಿರ್ದೇಶಕಿ ಹುದ್ದೆಗೆ ಹಿಕ್ಸ್ ರಾಜೀನಾಮೆ

ಹೋಪ್ ಹಿಕ್ಸ್

ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ (ಪಿಟಿಐ): ಅಮೆರಿಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡೊನಾಲ್ಡ್ ಟ್ರಂಪ್ ಅವರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡುವ ಪರ್ವ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

ಟ್ರಂಪ್ ಅವರ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ, ಪರಮಾಪ್ತೆಯಾಗಿರುವ ಶ್ವೇತಭವನದ ಸಂವಹನ ನಿರ್ದೇಶಕಿ ಹೋಪ್ ಹಿಕ್ಸ್ ಗುರುವಾರ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಹಿಕ್ಸ್ ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. 2017ರ ಜನವರಿ 20ರಂದು ಟ್ರಂಪ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಚಾರಾಂದೋಲನ ವಕ್ತಾರೆಯಾಗಿ ಹಿಕ್ಸ್ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಂವಹನ ನಿರ್ದೇಶಕಿಯಾಗುವ ಮುನ್ನ ಶ್ವೇತಭವನದ ಪತ್ರಿಕಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿಯೂ ಅವರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಮಾಜಿ ರೂಪದರ್ಶಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ 29 ವರ್ಷದ ಹಿಕ್ಸ್, ಟ್ರಂಪ್ ಅವರ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಯೂ ಆಗಿದ್ದರು.

2016ರ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ರಷ್ಯಾ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಿತಿಯು, ಬುಧವಾರ ಸುಮಾರು 9 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಹಿಕ್ಸ್ ಅವರ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿತ್ತು. ಇದಾದ ಬಳಿಕ, ಹಿಕ್ಸ್ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ರಷ್ಯಾದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹಿಕ್ಸ್ ಸಮಿತಿ ಮುಂದೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು.

ಹಿಕ್ಸ್ ಅವರ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಟ್ರಂಪ್ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಾಲಿಬಾನ್ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗೆ ಸಿದ್ಧ: ಪಾಕಿಸ್ತಾನ

ಇಸ್ಲಾಮಾಬಾದ್(ಪಿಟಿಐ): ಅಫ್ಗಾನಿಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ತಾಲಿಬಾನ್ ಸಂಘಟನೆ ಜತೆ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಿರುವುದಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಗುರುವಾರ ಘೋಷಿಸಿದೆ.

ಅಫ್ಗಾನಿಸ್ತಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಶ್ರಫ್ ಘನಿ ಅವರು ಬುಧವಾರ, ತಾಲಿಬಾನ್ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲು ಸಿದ್ಧವಿದ್ದು, ಬೇಷರತ್ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದರು. ಕಳೆದ 16 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಅಫ್ಗಾನಿಸ್ತಾನವನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಘನಿ ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಅಫ್ಗನ್ ತಾಲಿಬಾನ್ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘಟನೆ. ಅಫ್ಗಾನಿಸ್ತಾನ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ತಾಲಿಬಾನ್ ನಡುವಿನ ಮಾತುಕತೆಯನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವ ಖ್ವಾಜಾ ಆಸಿಫ್ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

3830 ಸುಡೊಕು

2	9	4	1	5	6	7	8	3
6	1	7	3	8	4	5	2	9
8	5	3	7	2	9	4	1	6
3	2	9	5	4	1	6	7	8
7	6	8	2	9	3	1	4	5
5	4	1	6	7	8	9	3	2
1	7	6	8	3	5	2	9	4
4	3	5	9	1	2	8	6	7
9	8	2	4	6	7	3	5	1

ಆಡುವುದು ಹೇಗೆ?

ಮನೆಗಳನ್ನು 1ರಿಂದ 9ರವರೆಗಿನ ಅಂಕಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ. ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ, ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ಸಾಲಿಗೂ ಇದೇ ನಿಯಮ. ದೊಡ್ಡ ಚೌಕದ ಒಳಗಿನ ಮಧ್ಯಮ ಚೌಕದ ಮನೆಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಬೇಕು. ಯಾವ ಅಂಕಿಯೂ ಯಾವುದೇ ಸಾಲು, ಮಧ್ಯಮ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಆಗಬಾರದು.

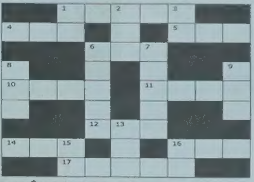
ಪದಬಂಧ 3446 – ವಿದ್ಯಾ ವಿನಯ್

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

1. ಕೊನೆಗೆ ಪದವಿಟ್ಟರೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಸಿಗುವುದು (5)
4. ಕಟಕಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿ! (3)
5. ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿ (3)
6. ಮಾಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸಲ್ಲಾಪ! (3)
10. ಯೋಗವಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ ಹಂಚಿಕೆ (4)
11. ಜೀವಿಸಿದರೂ ಶವದಂತೆ ಇರುವವನು (4)
12. ಒಳ್ಳೆಯ ದಿವಸವಿದು (3)
14. ಹುತ್ತ ಇಲ್ಲಿದೆ (3)
16. ಕೋಟೆ ಮೇಲಿರುವ ಕೊತ್ತಳ (3)
17. ಕೆಂಗಲ್ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಟ್ಟಡ (5)

ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

1. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಅವಧಿ (2)
2. ದ್ವೇಷ ಈ ರೀತಿ ಬಂದಿದೆ (3)
3. ಇಂಪಾದ ಸ್ವರವಿದು (2)
6. ಮಧುರವಾದ ಸ್ವಪ್ನ (5)
7. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವುದು (5)
8. ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು (3)
9. ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುವ ತೊಂದರೆ! (3)
13. ದಿನದೊಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಮಂತ್ರಿ (3)
15. ಕವಿತೆ ರಚನೆಗಾರ (2)
16. ನವಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು (2)

3445 ನೇ ಪದಬಂಧದ ಉತ್ತರ

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ: 1. ಜನಗಣತಿ, 4. ಕುಟಿಲ, 5. ಲಕ್ಷರು, 6. ಹವನ, 8. ಪ್ರಶಸ್ತ 9. ವೀಕ್ಷಕ, 11. ಕಳಶ, 12. ರಮಣ, 13. ಲವಣ, 15. ಕಲಭ, 17. ದಾಸ್ತಾನು 18. ವಸತಿಗೃಹ.

ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ: 1. ಜಲ, 2. ಗಡವ, 3. ತಿಲ, 6. ಹಸ್ತ ಕೌಶಲ, 7. ನವೀಕರಣ 8. ಪ್ರತೀಕ, 10. ಕಲ್ಯಾಣ, 14. ವರ್ಧಂತಿ, 16. ಭವ, 17. ದಾಹ.

ಸುಡೊಕು 3831

			3		8		2	4
8		6				5		
	5		4		6		7	
			1		2		4	
		9		3				
6			8		9	2		5
	8		6		1		9	
7		2		8		3		1
	6		2		3			7

Why not Dalit?

The government advisory on the use of the word shows its intent to further marginalise the community

D. RAJA

In pre-Independence India and after 1947, during the several unyielding movements for justice for Dalits, multiple terms have been used to convey the idea of the caste system which B.R. Ambedkar described "as an ascending scale of reverence and descending scale of contempt." We have been seeing the "descending scale of contempt" for thousands of years manifested in the worst manner possible in the practice of untouchability.

"The word Dalit denotes the pain of all those who suffered because of the caste system." A protest rally in New Delhi under the banner of the Bahujan Sankalp Mahasabha. •PTI

Terms over the years

The many movements launched by social reformers and activists against the caste system and against untouchability have used terms such as Antyajas, suppressed castes, pariahs, depressed castes, Dalits, Harijans, Ati Shudra and Adi Dravida. Jyotiba Phule is credited to have used the term Dalit. Even Mahatma Gandhi accepted the term Dalit when he wrote in 1927 that "from now on, we will describe Antyajas too as dalit." Explaining that "the term was first used by Swami Shraddhanand", Gandhi added that "Swami Vivekananda chose an English word having the same meaning. He described the untouchables not as 'depressed' but as 'suppressed' and quite rightly. They became, and remain, what they are because they were suppressed by the so-called upper classes."

In 1931, many people disapproved of the use of the word Dalit. Mahatma Gandhi wrote in an article: "Formerly the name Antyaja was not felt as expressing contempt. The names Dhed and Bhangi were disliked. I think the term 'Dalit' was first used by the late Swami Shraddhanand. Now it seems that name also is not liked. The real explanation is that as long as the poison of untouchability exists in our society, any name that *may be given will probably come to be disliked after some time.* Hence the right thing to do is to get rid of that poison." He added: "Though it is thus necessary to attack the root cause, if a better word than Antyaja or Dalit occurs to anyone he may send it to me."

In the absence of a better word, Dalit has been the preferred word in the movements for justice for Dalits till now. It is well known that the term Harijan was coined by someone who was a victim of untouchability. He suggested that Gandhi use it to describe the so-called untouchables. That term was widely used during the freedom struggle and many, including Ambedkar, considered it humiliating and patronising. In 1946, Gandhi received a complaint from someone who wrote, "From the psychological point of view, I think the name 'Harijan' instils into the minds of the people to whom it is applied a feeling of inferiority, however sacred that name may be. This feeling is very difficult to wipe out from them – to whatever extent they are advanced – if they are always called 'Harijan'. Similarly if a man in the street is asked about a 'Harijan', the first thing he will speak of is 'untouchability and the Depressed Class'."

Gandhi responded to that question by writing an article, "What is in *a name?*", in which he said: "The name 'Harijan' has sacred associations. It was suggested by a Harijan as a substitute for Asprishya (untouchable), Dalita (depressed), or for the different categories of 'untouchables' such as Bhangis, Mehtars, Chamars, Pariahs, etc." He added: "The Government officers put them in a schedule and, therefore, called them the Scheduled Classes, thus making confusion worse confounded."

A term that denotes pain

The historical narrative conveys the point that many terms have been generated in the movements against caste. The British government did not prefer one term over another even as it put certain castes in a schedule and called them Scheduled Castes. Now, the confusion has become more pronounced with the Bharatiya Janata Party-led National Democratic Alliance government issuing an advisory to the media saying they "may refrain" from using the word Dalit, based on an order by the Nagpur Bench of the Bombay High Court. Previously, the Madhya Pradesh High Court had stated that it would "have no manner of doubt" that the government would "refrain from using the nomenclature 'Dalit' for the members belonging to Scheduled Castes and Scheduled Tribes as the same does not find mention in the Constitution of India or any statute." This has caused hurt among the Dalits, who feel that the term is not offensive or violative of any law, and that such an advisory is not based on sound reasoning.

My book, *Marx and Ambedkar – Continuing the Dialogue*, co-authored with N. Muthumohan, discusses the Dalit question extensively. Gail Omvedt's *Dalits and the Democratic Revolution* deals with Dalit issues. Can the government dare to dictate terms used in books, and in public discourse and analysis?

'Dalit' had become the preferred term in Maharashtra during the 1970s. The word Harijan is not used now (the government issued a circular to officials in 1982 saying they should not use the term while describing members of the Scheduled Castes). The word Dalit denotes the pain of all those who suffered because of the caste system; it defines their identity to launch struggles based on Ambedkar's slogan: Educate, Organise, Agitate. The government's advisory indicates its anti-Dalit posture. The term Dalit, used by Jyotiba Phule, Swami Shraddhananda, Gandhi, and Ambedkar, cannot be dismissed by an executive order. In fact, the seven-judge Bench of the Supreme Court in *S.P. Gupta v. President of India* (1981) had observed that society is "pulsating with urges of gender justice, worker justice, minorities justice, Dalit justice and equal justice between chronic unequals." In using the term "Dalit justice", the Constitution Bench of the Supreme Court validated the use of the term Dalit. It is painful to state that what the present government is trying to do was not done even during British rule. Such an advisory sounds strange when no such demand has been made by any Dalit organisation or leader, and when the term is used by the Supreme Court.

Such an advisory at a time when the term Dalit is empowering Dalits in their relentless fight against the increasing levels of atrocities against them, and at a time of heightened Dalit consciousness in the country, only signals the intent of the government to further marginalise the community, which is being asked to conform to the identity determined by the government. This is unacceptable. The government should withdraw its circular and challenge the order passed by the Bombay High Court in the Supreme Court.

D. Raja is National Secretary of the Communist Party of India and a Member of Parliament

FROM THE READERS' EDITOR

Holding up the mirror

Alan Rusbridger's new book captures the troubling reality in the media ecosystem today

A.S. PANNEERSELVAN

I am never tired of saying that the best journalism is akin to Umberto Eco's idea of balancing humility and pride as a means for academic excellence. Academic humility, according to Eco, is the knowledge that anyone can teach us something. Eco then talked about academic pride. If years of dedication to a particular topic or field and reflections on its working did not make one qualified, what else would, he asked. He wrote: "On your specific topic, you are humanity's functionary who speaks in the collective voice. Be humble and prudent before opening your mouth, but once you open it, be dignified and proud." Last week, Alan Rusbridger's keynote lecture at the Reuters Institute for the Study of Journalism in Oxford drove home this point succinctly.

R. RAVINDRAN

A difficult phase in journalism

It would be an understatement to say that journalism is undergoing a tectonic shift. The business models developed over the last two centuries are no longer valid, and technological disruption has created a sense of desperation for news media managers as the decade-long search for a viable revenue stream remains elusive. How much blame should be apportioned to technology companies and their greed for the angst in the legacy media industry? Can we say anything with certainty about the future of journalism?

Mr. Rusbridger's latest book, *Breaking News: The Remaking of Journalism and Why it Matters Now*, has as many as 554 question marks, as a reviewer pointed out. The profusion of question marks is a sign of humility; it shows the unending list of unknowns that are confronting journalism. It shows a conscious decision not to shift all the blame for the crisis onto the digital behemoths. Mr. Rusbridger holds the mirror close, and the picture it captures is troubling.

For nearly a decade, the journalistic fraternity had neatly divided the information ecosystem, with the trusty old media on one side and the flaky new ones on the other. Marshalling evidence from the coverage of Brexit, Mr. Rusbridger has come up with a new division that removes the comfort of the earlier classification. He uses the terms "useless proper news" and "proper other stuff" to explain the complexities in the information ecology.

Presenting both sides

Given the intricacies involved in the question of whether or not the U.K. should remain a member of the European Union, Mr. Rusbridger argues that journalists did not present both sides of the argument to the voters which would have helped them make an assessment of the risks and opportunities accompanying the move. Instead, reports on the campaign focussed mostly on personalities rather than on issues. "Three quarters of all articles in the *Express* were pro-Leave, followed in partisanship by the *Mail, Sun* and *Telegraph*," he writes. He painstakingly establishes how a group of influential editors decided that their job was to advocate rather than inform. This act, he says, went against John Dewey's 1920s justification of journalism – that it creates better-informed citizens who can make considered choices about their societies.

On the other hand, he documents numerous instances of experts who took to Twitter to expose the misrepresentation by some media organisations such as the *Sun* and the *Daily Mail*. He asks journalists to remember what Dan Gillmor said a couple years before Twitter was born: "My readers know more than I do." He calls this the 21st century reality. He sees old and new media as a continuum of information in which the traditional definition of news often gets blurred. Mr. Rusbridger does not have answers to many vexatious questions that are haunting journalism and the news business, but he comes up with the right questions: "Will the Trump Bump last? Will the public rediscover their appetite for good, old-fashioned reporting and investigations? Will Facebook and Google sweep all away? Will the re-making of journalism be far more radical than most people can currently begin to imagine?"

As a person who believes that a world without news would be unbearable, Mr. Rusbridger finds the present chaos a collision of two worlds, old and new, in the fog of mutual suspicion and misunderstanding. He hopes that this collision will produce a new formidable combination of the best of these worlds. How I wish that day would come soon.

readerseditor@thehindu.co.in

SINGLE FILE

My favourite English-man

Justice V.R. Krishna Iyer's writings shed light on parts of the law and the world that were hidden in plain sight

BHARADWAJ SHESHADRI

THE HINDU ARCHIVES

A few years ago, when I asked my father to recommend a judgment of the Supreme Court for me to read, he mentioned the *CIT v. T.N. Aravinda Reddy* (1979) case. Authored by Justice V.R. Krishna Iyer, the judgment is pure art. It is about two pages long and is prose that flirts with poetry. Take, for instance, the following: "The signification of a word of plural semantic shades may, in a given text, depend on the pressure of the context or other indicia. Absent such compelling mutation of sense, the speech of the lay is also the language of the law." Thus, hundreds of pages in textbooks on the principles of statutory interpretation are magically reduced to two sentences.

The judgment also featured spicy embellishments. I wonder, for example, whether the following words directed towards the man in whose favour the matter was ultimately decided represent a compliment or a reprimand: "We have declined to hear Shri S.T. Desai's artillery fire although he was armed cap a pie with Mitakshara lore and law. A point of suffocating scholarship sometimes arrives in court when one nostalgically remembers the escapist verse, 'Where Ignorance is blist; 'Tis is folly to be wise.' Amen!"

The felicity in his expression and the beauty of his language won me over. His writings proved that clarity and precision in the language need not always come at the cost of linguistic romance. With his masterful articulation, Iyer shined light on parts of the law and the world that were hidden in plain sight. This endeavour, it would appear, was the motive that pushed him to the literary heights that he reached.

This judgment is like a scripture to me in that every time I read it, I see something new. Had my father suggested any judgment other than this one, my language and perhaps my life would probably have been different. Even today, I often speak a sentence and wonder whether I could have framed it better.

To the critics of his style, D.A. Desai said of Iyer's language, "It is not the language of those who praise simplicity in language on account of their inability to enjoy the vast expanse of the English dictionary." Professor Richard Field of the Harvard Law School condoned the linguistic adventurism of Felix Frankfurter, as Associate Justice of the United States Supreme Court, when he said, "We don't decry the vivid phrase,/ The erudite bravura,/ That give judicial mayonnaise/ A touch of Angostura." Justice Michael Kirby of the Australian High Court described Iyer as "a poet writing in prose." I cannot agree, for Iyer did not write his judgments, he composed them. For all this and more, he is my favourite English-man.

The writer is a chartered accountant in Bengaluru

CONCEPTUAL

Construal level theory

PSYCHOLOGY

This describes how psychological distance affects the way in which human beings perceive various things. Objects or events that are distant to the human mind are generally perceived to be more abstract than things that are closer to the mind. Among other things, the idea has been used to explain how modern warfare desensitises soldiers from the stigma of killing fellow human beings. As soldiers using modern warfare technology can kill fellow human beings at a comfortable distance without having to be directly exposed to the effects of killing, they are prone to construe killing as an abstract action.

MORE ON THE WEB

A video on top meltdowns in tennis

http://bit.ly/TennisMeltdownTH

SHELF HELP

The need to exist

Understanding how the world came to be

JACOB KOSHY

A quick test to check if you have a taste for philosophy is to ask yourself, why is there something rather than nothing? In wondering this, intellectuals over the centuries have revealed their approach to the world. Ludwig Wittgenstein, the Austrian philosopher, said this question was "most puzzling", and Gottfried Leibniz, who developed calculus independent of Isaac Newton, took the question as proof of god's existence. There have been atheistic scientists such as Roger Penrose and Stephen Hawking who've given their own reasons from how consciousness emerges in the brain to how, in an affront to Leibniz, the question was actually evidence for why there's no need for a god.

In essence, the question is fodder for the mind because there are multiple ways in which we can think about this problem. The investigations of science say that were it not for certain physical parameters, called the cosmological constants, being optimally tuned, there would be no universe to wonder about. In such a scheme of probability, we exist due to really small odds. So was there an element of design? Was the universe willed into being, and if it was luck, how long can it continue? On the other hand, what if there are infinite worlds and every possibility is realised in at least one of them but we consciously experience a limited number of them? The most dazzling historical and multidimensional approach to these questions is by the American philosopher Jim Holt, who dons the mien of an investigative journalist for his book *Why does the World Exist?* He interviews a wide range of intellectuals – Steven Weinberg, the Nobel Laureate physicist, and John Updike, the novelist, as well as David Deutsch, the physicist-philosopher. They each have their own take on the question. Holt manages to make it conversational and irreverent, with stray diversions into art history, as well as convince the reader that each of these ideas, whether they are backed by equations or disciplined speculation or theology, is well worth engaging with.

Holt's book follows a fatter tome by the physicist Lawrence Krauss, called *A Universe from Nothing*. This would be best savoured by physicists and atheists. Krauss says that this existence is a consequence of the laws of quantum physics. Much like how soap bubbles in a bath can pop in and out of existence, the universe can be born with time and inflate and expand just by a mere "quantum fluctuation."

FROM The Hindu ARCHIVES

A HUNDRED YEARS AGO SEPTEMBER 10, 1918.

Floods in East Bengal.

The Bengal Government has issued the following Press Communique: From the 20th to the 27th August abnormally heavy rain fell in all the districts of northern Bengal causing widespread floods. The effect was most severely felt in Naugaon subdivision of Rajashai district and in Bogra district where rainfall during this period was about 20 inches. Destruction of houses was very extensive, walls being made of muds and collapsing very quickly when water rose. The Commissioner of the division and the Collector immediately visited the affected areas and aided by Official and non-official workers, they lost no time in taking such measures as were possible for the assistance of the people.

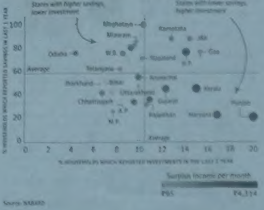
Mr. M.K. Gandhi.

A meeting of the citizens of Madras was held last evening in the Gokhale Hall [September 9] to offer their thanksgiving to God for the recovery of Mahatma Gandhi from his recent illness. In the absence of Mr. Vijiaraghavachariar who was to have presided over the meeting Mrs. Besant proposed Mr. Justice Sadasiva Iyer to the chair. Swami Satyadev Ji spoke in Hindi on the life and work of Mr. Gandhi and said that the keynote of his life was that his principles were dearer to him than anything else in life. Mr. C.P. Ramaswami Iyer said that men of the type of Mr. Gandhi were great assets to the country. He was a man who would follow his ideals to their logical conclusions. They should all consider what an example he had given to India to follow and to imitate.

DATA POINT

Savings versus investment

In States that have a relatively higher income surplus (total income minus total consumption expenditure), rural households are more keen on investing in riskier financial and physical assets than in savings. The graph plots the percentage of households that saved their surplus income versus those that used their surplus income in investments, in various States. The bigger and darker the circle, the higher the surplus income

Source: NABARD

FROM PAGE ONE

T.N. for release of all Rajiv case convicts

According to Mr. Jayakumar, the entire Tamil people supported the release of the convicts.

"It was only based on the their sentiments, the Cabinet in 2014 (headed by Jayalalithaa) passed a resolution to release them.. We have been reflecting the sentiments of the Tamil people," Mr. Jayakumar said and listed the efforts taken towards their release since.

On whether the Governor, a central government appointee, could go against the stand of the Centre in this issue, Mr. Jayakumar reiterated, "Governor has to accept the decision taken at the Cabinet meeting."

Rajiv Gandhi was assassinated by a LTTE human bomb Dhanu at an election rally in Sriperumbudur near Chennai on the night of May 21, 1991. Fifteen other persons, including nine policemen, were killed in the explosion and 43 people were injured.

Let it be undefeated India, steadfast BJP: PM

"The Mahagathbandhan has no leadership, unclear policies and unethical intentions," said Mr. Prasad, quoting Prime Minister Modi.

Many smaller parties did not accept the leadership of the Congress for the Mahagathbandhan and even "some within the Congress itself do not accept the leadership", the PM had told the executive, apparently referring to Congress president Rahul Gandhi.

Mr. Shah, said Mr. Prasad, laid down a target of 22 crore voters to be reached out to by the party, stating that the nine crore enrolled party members could make short work of the target.

Caste conundrum

The BJP's executive was also expected to be the venue where Prime Minister Modi would clarify on caste resentments that have arisen both among Dalit groups and upper castes, especially in poll- bound Madhya Pradesh.

While not directly speaking on the issue, Mr. Modi alluded to the same by elaborately explaining that his government did not discriminate on the basis of any identity marker in its many welfare programmes.

"We believe in development with a human face, equality with humanity. I want my country to grow and be affluent, but the bedrock of that must be simplicity. This is how we have in the last four years raised 5 crore people out of extreme poverty," Mr. Prasad quoted the Prime Minister as saying.

Mr. Modi attacked the Congress for what he termed its policy U-turns from nationalisation of banks, mines and coal to undertaking market reforms both in the name of the poor.

"Why was this U-turn? And did the poor gain from its policies?" asked the Prime Minister.

Political resolution

The national executive passed a political resolution, moved by Home Minister Rajnath Singh, on the last day of the meet, lauding Prime Minister Modi for his vision for a "New India" free from corruption, casteism, communalism and terrorism and resolving firmly to achieve it by 2022, the 75th year of India's independence.

The resolution made several references to contemporary political and economic developments, though not to rising fuel prices or the Rafale deal, and included equidistance from Israel and Palestine in foreign policy and the party's walkout from the coalition government in Jammu and Kashmir a few months ago.

It also acknowledged that demonetisation and the GST and other measures may have led to a "brief slowdown" but that India was on track now.

In a passage on internal security, the resolution claimed that up to 600 terrorists have been eliminated in the Kashmir Valley due to the "stern steps" by the Modi government.

'Ram temple will be built as SC is ours'

"The temple will be constructed. We are deeply committed to building the temple," he said.

When reporters pressed him to explain how the BJP had resolved to construct the temple as the matter was in the Supreme Court, Mr. Verma responded with the controversial remarks.

"*Supreme court mein hai, tabhi toh. Supreme Court bhi toh hamara hai na. Nyaypalika bhi. Karya palika bhi hamari hai, vidhan palika bhi. Desh bhi hamara hai, mandir bhi hamara hai* [The matter is in the Supreme Court, that's why. The SC is ours, the judiciary is ours... the executive is also ours, and the legislature is also ours. The country is ours, the temple is also ours," Mr. Verma said.

He was not available for clarification.

Infiltrators will be deported: BJP

Previous governments did not have the gumption to take up NRC exercise in Assam, says party

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The BJP national executive on Sunday released a special statement on the National Register of Citizens (NRC) exercise under way in Assam and declared that the party and government would not allow India to be used as a haven for "infiltrators" and that each of these "will be identified, stripped of citizenship rights and deported."

The statement was released on the concluding day of the session after a special session on the issue.

All smiles: Home Minister Rajnath Singh and External Affairs Minister Sushma Swaraj leave after the BJP national executive meeting in New Delhi on Sunday. • PTI

Assam agitation

It gave a detailed background of the NRC exercise and how it came about due to the fear of swamping of the ethnic Assamese population by large-scale illegal migration into the State.

"This also led to a massive agitation by the All Assam Students Union (AASU) which ended in 1985, and had claimed nearly 800 lives," said the statement.

The BJP, it said, had supported the demand of the agitation from 1980, the year the party was founded.

"Previous governments had been aware of the problem but due to vote bank politics did not have the gumption to take up the NRC exercise.

"After the directions of the Supreme Court in 2013 too, matters were not taken up with the swiftness that the Modi government demonstrated after it came to power in 2014," said the statement.

Deporting Rohingyas

It referred to the Citizenship Amendment Bill now with a joint select committee of Parliament, stating that the party was committed to providing Indian citizenship to minority Hindus, Sikhs, Christians, Buddhists and Zoroastrians fleeing religious persecution from the neighbouring countries of Pakistan, Afghanistan and Bangladesh. Muslims are excluded in this Bill.

"The government is already undertaking the documentation of Rohingya refugees in India, and appropriate steps will be taken to deport them," said the statement.

BJP aims to up minority vote share

VIKAS PATHAK
NEW DELHI

The BJP plans to have about 15 to 20 party volunteers at all the Muslim-dominated booths in the country in the run-up to the Lok Sabha poll, to try and increase its share of Muslim votes at the ground level.

A senior party leader said that while the party did not focus fully on minority-dominated booths in the past – believing these to be booths where it would be difficult to garner wide support – it does not want to leave any stone unturned this time.

Many of the volunteers are also likely to belong to the minority communities in the hope that they may enhance the party's electoral fortunes to an extent.

However, the work, the leader said, would be carried out informally on the ground without much fanfare. In other words, nothing like the Atal Bihari Vajpayee Himayat Committee, a group formed in Lucknow with much fanfare under Khwaja Iftikhar Ahmed in 2004 to canvass for the BJP and Mr. Vajpayee, would be attempted this time around. The group had sought to highlight the "achievements" of the Vajpayee government and asked Muslims to shed their "prejudices" against the BJP.

"That experiment was flawed and did not work," said the BJP leader. "It did not increase the vote share among Muslims but had the effect of alienating some Hindu support for the party, as they saw it as 'appeasement'."

The party plans to have about 20 campaigners at each booth – a team which will have Schedule Caste, Other Backward Class and minority representatives.

O.P. Rawat

Cong. urges EC to curb ads by States

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Congress on Sunday approached the Election Commission of India to stop the caretaker government in Telangana from taking out full-page advertisements with photos of Chief Minister K. Chandrasekhar Rao until the election process was over.

The principal Opposition party also asked the Commission to restrict the governments in poll-bound Madhya Pradesh, Chhattisgarh and Rajasthan to immediately stop public funds being used in yatras like Jan Ashirwad (M.P.), Gaurav Yatra (Rajasthan) and Vikas Yatra (Chhattisgarh).

The party attached a copy of the recent Rajasthan High Court verdict ordering immediate stoppage of government funds being used for Gaurav Yatra.

Writing to Chief Election Commissioner O.P. Rawat, head of the Congress legal department Vivek Tankha said, "Of late, the people of India are witnessing the excessive propensity of State governments and Chief Ministers to put in large advertisements in national newspapers at public expense. It's an abhorrent practice and a blatant misuse of public funds... Directions and orders are issued to officers of State machinery to mobilise and aggregate paid crowds and then to have the event televised and publicised through press and media."

GJM supporters protest in Delhi

Bimal Gurung's faction called for an end to police crack down in Darjeeling

SPECIAL CORRESPONDENT
KOLKATA

After lying low for nearly a year, the Bimal Gurung faction of the Gorkha Janmukti Morcha (GJM) made a reappearance on Sunday but not in West Bengal.

At a sit-in at Delhi, GJM supporters said the protest was to "save democracy in Darjeeling district and resist police action".

GJM supporters at the sit-in at Delhi on Sunday.

The protesters, many of them with their faces covered, decried what they called "widespread terror unleashed by the West Bengal police, use of brutal force on everyone who exercises their constitutionally guaranteed right to speak for Gorkhaland State".

"Innocent people are being arrested on trumped-up charges, houses of Gorkhaland loyalists are being burned down. The police are harassing the family members of those who they deem to be against the current Gorkha Territorial Administration (GTA) Board of administrators and the Trinamool Congress government. Even those posting on social media against the current regime are being arrested," said Roshan Ramudamu, secretary of GJM in Delhi-NCR.

Talks falter

Though the Union Home Ministry had offered to initiate tripartite talks with the GJM and the West Bengal government following widespread protests in the hill district last year, there has been little progress.

Last week, BJP MP from Darjeeling and Minister of State S.S. Ahluwalia told presspersons in Siliguri that "official-level" talks will be initiated. However, Trinamool leaders said there was "no such plan to host a meeting and it [the idea] is an attempt to influence people in the hills before the Lok Sabha poll."

Lalu Prasad suffering from depression, say doctors

Ranchi hospital psychiatrist to begin treatment today

AMARNATH TEWARY
PATNA

Incarcerated Rashtriya Janata Dal chief Lalu Prasad, who has been admitted to a government hospital in Ranchi, has slipped into depression, according to his doctors.

"The RJD chief's behaviour has been abnormal since last Saturday. Doctors examined him and found symptoms of depression ... he is not speaking much to anyone ... we will seek psychiatric help from experts on Monday," said R.K. Srivastava, director of the Rajendra Institute of Medical Sciences.

After Mr. Prasad surrendered before a special CBI court in Ranchi on August 30, with the Jharkhand High Court refusing to extend his provisional bail, he was admitted to the RIMS.

Lalu Prasad

Hospital psychiatrist Ashok Prasad will begin treatment on Monday.

'Worried for sons'

On Wednesday Mr. Prasad was shifted to the pay ward of the hospital after he complained that barking dogs on the premises kept him awake all night and the bathroom was not clean.

Meanwhile, RJD sources told *The Hindu* that Mr. Prasad had been worrying much about the political ambitions of his two sons.

"Yes, I met him when he was in Patna in the last week of August and found him worrying much about his family facing charges of corruption...and, his two sons engaged in political oneupmanship against each other," said an RJD leader, pointing to Mr. Prasad's elder son Tej Pratap's proposed *padyatra* (foot march) on Tuesday from Patna to Sitab Diara, the birthplace of veteran socialist leader Jai Prakash Narayan.

"This padyatra is to counter younger brother Tejashwi's bicycle yatra from Bodh Gaya to Patna in July," said a senior RJD leader.

Haseeb Drabu rejects Mehbooba olive branch

Turns down nomination to PDP PAC

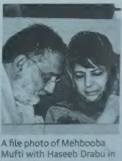
PRESS TRUST OF INDIA
SRINAGAR

Rejecting PDP chief Mehbooba Mufti's attempt to mend strained relations, former Minister Haseeb Drabu turned down his nomination to the party's Political Affairs Committee (PAC), saying the panel "lacks authority" and its reorganisation appeared to be "an appeasement than atonement".

Ms. Mufti had nominated the former Jammu and Kashmir Finance Minister on Friday to the party's highest decision-making body along with another senior leader and former Minister Altaf Bukhari.

Former banker

An economist and former banker, Mr. Drabu was first inducted into the PAC by then PDP patron and former Chief Minister Mufti Muhammad Sayeed after he joined the party in 2014.

A file photo of Mehbooba Mufti with Haseeb Drabu in Srinagar. • PTI

Ms. Mufti had dropped Mr. Drabu from her Council of Ministers in March after he said that "Kashmir was not a political issue" but rather a society with social issues during a function in New Delhi. The nomination of Mr. Drabu into the PAC was seen as an attempt to mend strained relations with the senior party leader.

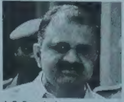
A-G's advice swung T.N. decision

A-G Vijay Narayan said Governor has 'unfettered power' under Article 161

T. RAMAKRISHNAN
CHENNAI

The Tamil Nadu Cabinet's decision to recommend the release of the seven life convicts in the former Prime Minister Rajiv Gandhi assassination case, was taken on the strength of Advocate General Vijay Narayan's opinion that the Governor had "unfettered power" under Article 161 of the Constitution to decide on their release.

Mr. Narayan is learnt to have given the opinion that the Governor could take an independent view of the matter, notwithstanding the Centre's rejection of the earlier proposal of the Tamil Nadu government to release the convicts.

A.G. Perarivalan

Article 161 deals with the power of the Governor to grant pardons and to suspend, remit or commute sentences in certain cases.

Sources in the government said the Advocate General's opinion was sought to help the State Cabinet take a decision.

Last week, the Supreme Court in the *Union of India versus V. Sriharan @ Murugan & Others* said, "The authority concerned will be at liberty to decide the said application [filed by A.G. Perarivalan @ Arivu before Tamil Nadu Governor under Article 161] as deemed fit."

Home Ministry stand

In April 2018, a Presidential order issued through the Ministry of Home Affairs turned down the State government's proposal, mooted in February 2014 and March 2016, to release the convicts.

Earlier, in December 2015 in *Union of India v/s V. Sriharan @ Murugan & Others*, the court had held that "the expression "consultation" ought to be read as concurrence and primacy must be accorded to the opinion of the Central Government in matters covered under clauses (a), (b) and (c) of Section 435(1) of the Cr.P.C [concerning State government having to act after consultation with the Centre in certain cases, as provided under Code of Criminal Procedure]."

In the light of these two positions, the A-G dealt broadly with two questions – whether the State government could make a recommendation to the Governor to release the convicts, citing Article 161, and whether what is relevant to Perarivalan (in the backdrop of the court's latest order) was applicable to the other six convicts, whose applications are pending.

377 verdict has inbuilt firewall

SC thwarts any future attempts to bring back criminalisation of homosexuality

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

Within the pages of the Supreme Court judgment decriminalising homosexuality contains a safeguard against any attempts by governments, present and future, to enact laws to make homosexuals criminals again.

The five-judge Constitution Bench led by Chief Justice of Dipak Misra has introduced the "Doctrine of Progressive Realisation of Rights" to guard against future attempts to reintroduce that part of Section 377 of the Indian Penal Code which had made the entire LGBTQ community "unconvicted felons" without the basic rights of a citizen for over a century.

Using this legal doctrine, Chief Justice Misra has held that once a right is recognised and given to the public, it cannot be taken back by the state at a later date. Once a step is taken forward, there is no going back.

"In a progressive and an ever-improving society, there is no place for retreat or regression. The society has to march ahead," Chief Justice Misra held.

Modern ethos

The doctrine of progressive realisation of rights mandates that the laws of a country should be in consonance with its modern ethos, it should be "sensible" and "easy to apply".

"The state has an obligation to take appropriate measures for the progressive realisation of economic, social and cultural rights," Chief Justice Misra wrote.

"The 'doctrine of progressive realisation of rights', as a natural corollary, gives birth to the doctrine of non retrogression. As per this doctrine, there must not be any regression of rights ... The doctrine of non-retrogression sets forth that the State should not take measures or steps that deliberately lead to retrogression on the enjoyment of rights either under the Constitution or otherwise," Chief Justice Misra laid down in his separate opinion shared with Justice A.M. Khanwilkar for the Bench.

Chief Justice Misra notes that the Supreme Court went wrong in 2013 in the Suresh Koushal judgment, which set aside the brief reprieve offered by the historic Delhi High Court judgment on Section 377 in 2009 and placed the yoke of criminality back on the LGBTQ community.

THE HINDU
LITERARY REVIEW

HUBBALLI

FOLLOW US

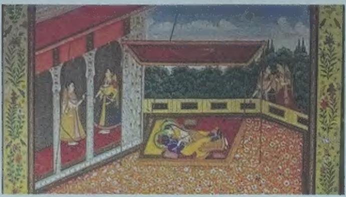
thehindu.com
facebook.com/TheHinduSundayMagazine
twitter.com/TheHinduMag

SUNDAY, SEPTEMBER 2, 2018

THE LEAD

Dreaming of a Hindu Left

Is it possible today for literature and art to engage with religious aesthetic without celebrating the repressive dimensions of religion?

Seeking the abstract (left) 'Radha and Krishna' miniature painting by Govinda Chatera Chota; worshippers at Khajuraho. WIKI COMMONS & GETTY IMAGES/ ISTOCK

BY SAIKAT MAJUMDAR

In his poem-cycle, *Jejuri*, Arun Kolatkar showed how easily a trivial scrap of reality becomes transcendental in the environs of an Indian temple. Not necessarily in a spiritual sense – Kolatkar had mixed feelings about that – but in a very material and sensory way.

My Jejuri happened in the Sun Temple in Konark. We were getting the full treatment from a guide, when mood started to twitch with the appearance of sexually explicit sculptures across the walls. There were bodies in intricate positions in moments of sexual congress. Multiple players in a single frieze. Desire played out across sexes and genders. But nothing that would shock or surprise anyone who has seen erotic temple sculpture in India.

The guide started to make odd gestures, whispering in my ears in a voice hard to decode. Then, after a while, he asked me to step aside. He didn't want to talk about the sculptures before the women in our group. It felt pointless debating the point with this shy, half-embarrassed but solemn figure in the misty twilight. Instead, we fell into a chat.

"You know...," he whispered. "All these things here in Khajuraho, none of it is real. It's all made up," he said with quiet wisdom.

"What do you mean?" I asked.

"None of these things – none of those acts," he swallowed bravely, "ever happened anywhere. They were made up by the sculptors because they were away from home for a long time and were, you know," his voice hushed again, "missing their wives."

Such amateur scholars bloom by every roadside, tea stall and train station, but those blossoming under the arches of temples have a wild and unique fragrance.

Sex and religion

The guide's whisper whorled like a night bloomer with insect-chewed petals. Here was a man who was part of the cottage industry of local religion, making his living through that bizarre mix of faith, awe, and commerce that is unique to the ecosystem of temples. Here was his hesitant fascination with the supple, sculpted sexuality entwined with Hinduism in a mind-blowing, gut-wrenching and morality-bending tangle that would scandalise the austerity and abstraction of any Abrahamic religion, whether Judaism, Islam, or Christianity. Here was art born of the terrifying union of sex and religion.

And here was a bizarre metafictional claim about the statues being fermented in the fevered sensibility of "sex-starved sculptors."

What is the modern, liberal, bourgeois urban subject to do in the eerie twilight of ancient temples, before the whispers of the possessed but crafty souls who sculpted these? When he has to listen to someone explaining these away as mere imaginings? Nothing. Just listen to the stories. And if blessed enough by madness, tell a few stories of one's own.

> Poetry is synonymous with the epics. All poetry, hence, has already been composed

The life force

Art is an experience akin to religion. And vice-versa. It's something we all know though sometimes it becomes difficult to admit. Less widespread is the understanding that the process of art, too, is much like religion. I'm not talking of the divine invocation of the Greek Muse and the impregnation of the (always) female source of inspiration by the (almost always) male poet. I'm talking about meaning, that is, the Absent Life Force of art and religion.

Everything in the mortal world that carries the weight of religion stands for the Great Absent One: God. Every symbol, every artefact, every ritual is a symbol of That-Who-Cannot-Be-Present. Art, too, is like that. Meaning is only half-fleshed in the concrete: be it a painting, a sculpture, a tune. The rest is always hidden, always a quest for the abstract, the invisible, a story beyond the frame.

The study of literature was first the study of the Scripture. Scriptures are the imperfect recording of god's utterances; the interpretation is the search for the true meaning of god's words. Such is the spirit of hermeneutics, the science of interpretation. Along the inevitable march of modernity – first the Renaissance and then the Enlightenment – hermeneutics lost its religious character to morph into its secular antecedent: literary criticism.

God was replaced by the Symbol. Same exercise, different object.

Perhaps it had to happen. The fatal seduction of The Word was already real to the believer. St. Augustine had warned against falling prey to the power of language and losing sight of what it is truly meant to signify: god.

That would be – as Daniel Coleman puts it beautifully – falling in love with the Valentine card instead of the person who has sent it. Modernity created literature like that Valentine card. True reading was engagement with the card itself. *Nothing beyond.*

Art as itself

Modernity is disenchantment. The lifting of the darkness of the medieval church by the clear, often harsh light of Newtonian physics and the industrial revolution. Is it a loss or gain for art?

Following the Enlightenment, Art is now a self-conscious Being, aware of its elevated status in the world. There was a time when a painting or a mural existed only as a beautiful limb or fingernail of a church; a song was either a hymn or entertainment in a pub. A room full of nothing but paintings would probably not make sense to most people.

Welcome to the art gallery. Welcome to modernity. Welcome to Art *as* Itself.

Welcome to the understanding of literary genius that would not make sense to Shakespeare, the highest retroactive example of that genius. The genius who fabricates original stories from inside the magical space in one's mind now describes the playwright who refashioned tales taken from popular myths and history books. The halo of the great artist now illumines the storyteller who was essentially the Renaissance equivalent of a popular movie director.

Privatised art

But the modern age is the era of the individual and of private property. How can it be otherwise with art? The great collective soul of the community – the keeper of myths and legends and fairy tales – fades before the private artist and her ownership of the original idea. Plot. Story. Emotion.

This is the story of the West, which has had an eruptive encounter with Indian culture. It has fermented complex movements such as the Bengal Renaissance, but just as often, it has ignited indigestion and hiccups.

V.S. Naipaul, now in our minds more than ever, wrote a maddening story. A young Trinidadian man of Indian origin wishes to become a poet. The wish makes absolutely no sense to his parents, not because they want him to be a doctor or an engineer, but because to them poetry is synonymous with the great epics, the *Ramayana* and the *Mahabharata*. All poetry, hence, has already been composed. The idea of someone wishing to compose new poetry in the 20th century to them is absurd. He might as well have told them that his goal was to invent fire. There is only one kind of poetry. The poetry of the gods. And it's already there.

> By disowning religion, we have given it away to forces that have fanned its passion to unholy flames

Modernity unveiled literature as secular. But today in 2018, one cannot help but rephrase Walter Benjamin: is this document of progress also a document of loss?

Today's crisis in liberal modernity and its clearest cultural logic – print literature – coincides with the reappearance of god as demonic. We are living through the triumph of the province over the globe, Brexit over Europe, Trump over Clinton. The Yogi as Minister.

Have we lost too much by inventing literature as a secular enterprise? As we ask this question, it is impossible not to hear its political echo. Literature, literary criticism, literary intellectuals, the academy that studies it – what a triumphant distance we've come from the understanding of hermeneutics as the quest of the lost Word of God!

This is the most powerful reason why *Jejuri* moves me so deeply – its engagement with religion; admittedly half-serious (and more moving for that). There have been many Indian writers who have entered the domain of the religious, in some instances, the spiritual, with powerful intensity. Rabindranath Tagore is a rich example, and there are other modern writers. One does not necessarily have to hark back to Meera or Sufi poetry to experience the aesthetic power of religion. But the idea of literature, and its practice, remains rooted in secular modernity. Inevitably so.

Between brawn and shame

Way back in 2002, Ruth Vanita mourned the lack of a Hindu Left. It's missing in India, she'd argued, unlike the continuing presence of the Christian Left and the Islamic Left, which often collaborate with the secular Left elsewhere. Apart from a very few like Ramchandra Gandhi and Ashish Nandy, she insisted, it is the rare Indian thinker who has tried to integrate religious and leftist thinking.

Vanita's post-mortem of the Hindu Left is painfully perceptive. The 19th century experienced debates between right and left-wing Hinduism, but the latter eventually died under the corrosive force of what Ashish Nandy has called "Christianising Hinduism." This was the shame British colonialism conferred on the polytheistic experience of Hinduism, branding idol-worship barbaric. Over time, progressive, English-educated Indians internalised this shame, and not long after the assassination of Gandhi, whom Vanita calls the last left-wing Hindu, the Hindu Left got lost between the militancy of the Hindu Right and the shame of the secular Left.

In recent times, Madhavi Menon has foregrounded the dialectical relation between Kama and Yoga; the latter is meant to still and negate the former, and yet in a curious way they recreate each other through this opposition. The relation between religious and literary sensibilities in modern India offers a bizarre parallel. Modern literary-intellectual consciousness, primarily secular, has thrown religion under the rug and dimmed its fire. Whatever else they have achieved, by disowning religion, the majority of writers and intellectuals have given it away to forces that have fanned its passion to unholy flames.

Is it possible today for literature and the arts to engage with religious aesthetic without celebrating the repressive dimensions of religion? Kancha Ilaiah Shepherd has invoked the pitfalls of the Shashi Tharoor way, where a version of liberal Hinduism becomes possible only at the cost of suppression of the caste system that, as Ambedkar said, is a synonym of Hinduism itself.

It would be madness to deny the tremendous aesthetic and emotive power of religion. Literature, and all art, have lived ancient lives enabling – and being enabled by – the beauty, emotion, mystery and terror of religion till secular modernity pried them apart. But even our longing for a moving literary embodiment of religious force cannot rest free of the question: can this force ever appear as enabling to the worst victims of the religion itself?

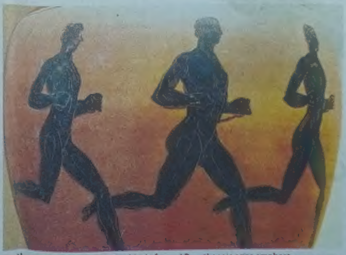
The writer is the author, most recently, of The Firebird and College: Pathways of Possibility. @_saikatmajumdar

ESSAY

The story of running is the story of the human spirit

We run to feel pain, run to be with others, run to find freedom, run to become a better human being

BY SHOHINI SENGUPTA

For the soul Runners on an Attic black-figured Panathenaic prize amphora. WIKI COMMONS

The story of distance running is a story of love, dedication, and immense suffering. In his poem 'A Slip of the Tongue in Greeting', the ancient Greek poet Lucian extols the joy that the messenger Pheidippides feels on relaying the news of winning the war, and then promptly dies, after running back and forth for around 150 miles, roughly the distance of six full marathons.

Consider also the story of Atalanta, the great huntress, and a favourite of Artemis. Atalanta vowed to marry only the man who would beat her in a foot race. The only man to beat her, Hippomenes, only did so with the crafty help of Aphrodite. Atalanta remains a personal favourite among the heroes, perhaps the only female running athlete to be mentioned in the Greek myths.

Keeping at it

Although a great fan of Atalanta, I am a terrible runner. After almost five years of running in some form or another, I frequently breathe the wrong way, or wear the wrong gear, still don't have the perfect playlist, or the perfect earphones. I sweat too much, I land too hard, I am constantly out of breath, constantly hungry.

That is not an average runner, that is a lousy runner; and like any defeated human, I turn for solace to literature.

My favourite story is from Murakami, in his book *What I Talk about When I Talk about Running*. Here he writes about one of his runs where he sees a bunch of Harvard girls kick back their legs and run like the wind. He remarks, "Compared to them I'm pretty used to losing. There are plenty of things in this world that are way beyond me, plenty of opponents I can never beat. Not to brag, but these girls probably don't know as much as I do about pain."

Perhaps that is what lousy runners have over the great ones. We know pain, we know losing, so no matter what the defeat, never having known success, we keep at it, and we never lose hope. In short, we are meant to go the distance. The story of distance running is the story of consistent failures.

Very often, you'll find the soul of a writer synced in motion with that of an athlete. Zadie Smith once wrote a beautiful piece on dance lessons for writers –"lessons of position, attitude, rhythm and style". If you substituted dancing with running, the prose could remain unchanged.

Smith is also a runner. She used to get up at 6 a.m. before sitting down to write *White Teeth*. Dancing, running, writing are similar in that sense; they all rely on beats and breaths, an ability to think in motion, consistently, again and again.

Murakami says he became a runner at the same time he became a novelist. If he hadn't been a long-distance runner, he says, he wouldn't have been the same kind of novelist. He started running at the age of 33: "The age that Jesus Christ died. The age that F. Scott Fitzgerald started to go downhill. It's an age that may be a kind of crossroads in life."

> Very often, you'll find the soul of a writer synced in motion with that of an athlete

For Murakami, running and writing happen in one microcosm of being: "First there came the action of running, and accompanying it there was this entity known as me. I run; therefore I am."

In 1999, Joyce Carol Oates echoed something similar in her piece for *New York Times*, later a part of her book *The Faith of a Writer*. Like Murakami, she relates running to the essential idea of the "self".

The small joys

I run for small, consistent reasons of happiness – the beauty of lonely mornings, the promise of an elaborate breakfast, the solace of running with absolute strangers. In the book *Born to Run*, Christopher McDougall describes this as the basis of the sport, "to be with others". Marathons frequently come close to mimicking a fleeting moment of shared humanity, of bringing communities together. The Palestine Marathon, which started in 2013 in the midst of despair and occupation, fashioned into strange routes to avoid Israeli checkpoints, is a symbol of just that, a triumph of the collective human spirit.

For the love of it

That bible of barefoot ultra-running, *Born to Run*, goes so far as to say that running makes you a better human being, because it forces you to adapt to your surroundings, be more kind, patient and compassionate.

So this year, having faced multiple battles with injury, sickness and mental fatigue, I decided to run only for love. I signed up for a "100 days of running" challenge. I ran through deadlines and dust, stress and humidity, but I ran with the greatest self-belief on most days. I didn't run every day, but I ended up doing way more than 200 days.

I could have been preparing for a race, except I wasn't, and that made all the difference. As McDougall says, there "was some kind of connection between the capacity to love and the capacity to love *running*. The engineering was certainly the same: both depended on loosening your grip on your own desires, putting aside what you wanted, and appreciating what you've got."

Usain Bolt talks of this love, and calls upon it to do extraordinary things. He calls it the "point of no return" in his book *Faster Than Lightning*, the tipping point where you learn to beat the body's fatigue. Bolt's story is extraordinary, not only because of his relentless pursuit of speed, but also because of the realisation that supreme talent without perseverance, suffering and immense love, is worth very little.

Burundian long-distance runner and genocide survivor Gilbert Tuhabonye talks of infinite love and faith in his book *This Voice in My Heart: A Genocide Survivor's Story of Escape, Faith, and Forgiveness*. It's a story of survival and of his journey towards forgiveness. He says, "I had to find running", to forgive, to find joy, to find freedom.

The story of running is really the story of the human spirit. It is about running, sometimes walking, but mostly moving forward. It is an ode to fighters, to children who dream of being Atalanta, to people who live under occupation, and those who run through the early morning mist to find balance among the stones and love in the darkest of spaces. As McDougall says, "You don't have to be fast. But you'd better be fearless."

The writer is Senior Resident Fellow at the Vidhi Centre for Legal Policy

MARKERS

N.K. Jemisin has won the Hugo award for the best science-fiction novel for the third year in a row for *The Stone Sky*. The hat-trick is significant in the light of the oft-repeated criticism that science-fiction writing remains an exclusive domain of white male authors. Other winners at this year's Hugo awards include Rebecca Roanhorse, who won the best short story for her Native American tale 'Welcome to Your Authentic Indian Experience' and Martha Wells whose *All Systems Red* won the best novella award.

The New York Public Library has nearly 200,000 followers on Instagram. It hopes to put that followership to good use by creating '**Insta Novels**', which will make immersive experiences out of classic works of literature. This version will come with illustrations and animated covers, aimed at encouraging readers to check out the NYPL's e-books. The novels will be uploaded in full on Instagram and archived. On the list are the Insta story version of *Alice's Adventures in Wonderland*, *The Metamorphosis* illustrated by César Pelizer, and the short story 'The Yellow Wallpaper' by Charlotte Perkins Gilman, illustrated by Buck.

Siddharth Dhanvant Shanghvi, author of the prize-winning debut novel, *The Last Song of Dusk*, has come up with an illustrated book, **The Rabbit and the Squirrel**. The illustrations are by bestselling Swedish author and artist Stina Virsen. The novel, a love story between a penniless bunny and an heiress squirrel, is a whimsical depiction of urban society, capturing the yearnings and loneliness of modern life. Described as a "fable", it is a meditation on the enduring nature of friendship.

If we have always thought of **David Copperfield** as pale and blue-eyed with a head of golden curls, a new adaptation of the Dickens novel by Armando Iannucci is all set to change that. It will have Indian-origin actor, Dev Patel, in the lead role. The 'colour blind' cast is not just about Patel. Mr. Wickfield is played by Benedict Wong; Rosalind Eleazar plays Agnes; Nigerian-born Brit Nikki Amuka-Bird plays the mother of David's friend, James Steerforth. At these times of Brexit, this sounds like a strong affirmation of multicultural Britain.

Pink and Blue, a new children's book by Puffin, attempts to initiate conversations about gender stereotypes. It says, "Pink is for girls, Blue is for boys/ Girls play house, Boys play cricket/ Cry like a girl, Kick like a boy: Sometimes grown-ups can say silly things that just aren't true - not for all kids anyway!" It will not only encourage children to think differently but will also inspire parents to open the conversation on this topic. Written by Ritu Vaishnav, it has pretty illustrations by Vishnu M. Nair.

IN CONVERSATION

'Even heaven is not home'

Khaled Hosseini returns with a beautifully illustrated *Sea Prayer* inspired by Alan Kurdi

■ BY VAISHNA ROY

It was just good timing that Khaled Hosseini and his family left Kabul when they did. Or else he too might have been one among the millions of displaced Afghans today, the second largest refugee population after Syrians. The novelist who became a celebrity with *The Kite Runner* says "we have to keep telling stories" to make the tiniest impression on the way the world unfolds. Excerpts from an email interview.

Separation and home are powerful icons for you, displaced as you were from Afghanistan aged 11. How do they inform your writing?

■ Undoubtedly, the theme of displacement has informed my writing to a great extent. I think it was a seminal and transformative experience for my entire family, likely most for my parents, who were middle-aged when we arrived in America.

It is a powerful and tectonic event in one's life, to be uprooted and to restart life in a foreign country. Consequently, to varying degrees, all four of my books have addressed this issue.

Why did you write *Sea Prayer* as a long poem, with beautiful drawings (Dan Williams), rather than as a full-length novel?

■ I wrote *Sea Prayer* initially for a private fund-raising event for refugees in March 2017. I was given about five minutes to speak and I decided to write something original rather than read from my books. I thought immediately of Alan Kurdi, the little Syrian boy who drowned in the Mediterranean in 2015, and whose death became a global rallying cry, at least for some time. I imagined the anguish of his father.

As a father myself, I imagined all the countless fathers who've been forced by war and persecution to make the agonising decision to put their loved ones aboard unsafe, unseaworthy boats and place the lives of their families in the hands of smugglers. The entire story, more or less as recreated now in *Sea Prayer*, came to be over an afternoon.

You've spoken of how providential it was that your family left Kabul just before the Soviet invasion. Otherwise, you may have become a soldier, maybe a refugee...

■ I was fortunate, unlike millions of my fellow Afghans in squalid refugee camps, to resettle in the U.S. when the Soviet war broke out. So I am always reluctant to compare my circumstances to those of far less fortunate refugees around the world.

But, yes, the experience of not being able to return home certainly influenced my decision to work with UNHCR.

In 2006, when they asked me to advocate for refugees, I leapt at the chance because I felt a personal connection to the people who daily have to abandon home and community and flee for their lives. It's been the most rewarding work of my life.

The Khaled Hosseini Foundation contributes to the rebuilding of Afghanistan. Do you dream of returning someday? Do refugees always crave for 'home'?

■ In my role as a UNHCR ambassador, I can't tell you the number of times refugees have expressed the deep-seated desire to go home.

In Uganda, a south Sudanese teacher who teaches local Ugandan and south Sudanese students wept quietly when we were alone and said, "Sometimes I ask god why he made me a refugee. How much longer must I be a refugee? When can I go home and live among my own people and help build my own country?"

One Syrian young man I met in Lebanon said to me, "Even heaven is not home." Indeed, a recent survey of refugees in Lebanon showed that nine out of ten refugees wanted to go home if conditions were safe. The desire to return to your roots is a universal one.

Homeward bound 'The desire to return to your roots is a universal one'.

> It is a powerful and tectonic event in one's life, to be uprooted and to restart life in a foreign country

From *The Kite Runner* onwards, your novels have dwelt upon your troubled homeland, and now *Sea Prayer* writes of a Syrian father waiting with his son to board a boat to freedom. But the world's attention, whether on the Afghan or the refugee crisis, is already wavering. Do you hope to make a difference? Or is writing merely a catharsis?

■ I think both are the case. But I certainly do hope to spark some dialogue around this issue. I think we have to keep telling these stories and working through the fear and compassion fatigue, and hopefully people will re-engage with this issue differently and feel some kind of personal stake, even if in a small way, in the protection of millions of ordinary fellow humans beings who've been forced into extraordinary circumstances.

Just as Alan Kurdi's image made the refugee crisis come alive for the world, it was a photo by Steve McCurry of a girl with piercing green eyes on the cover of *National Geographic* that personified the Afghan war. Without one image, one story, we seem unable to grasp the enormity of a humanitarian crisis. Why do you think this is?

■ We as a species respond to stories, whether visual or auditory or otherwise. For a meaningful shift to happen in our minds, we have to care first, and in order to care, we have to feel first. This is how we are hardwired. We have to experience a private resonance, in the emotional sense more so than the intellectual. Facts and statistics and metrics, which straightforward journalism can provide, are important and necessary, of course, but they don't move the needle. They're best used in a supporting role, when they serve a storytelling process, through which we're invited into the experience of others and hopefully run into something that catches, that we recognise, something that inspires us, angers us, moves us.

You recently travelled in Lebanon and Sicily listening to refugees, visiting graves, recording stories. Do you have any single memory that engraved itself on your mind?

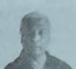
■ In Catania, Sicily, I met an Italian woman who runs a restaurant where the menu is based on dishes from countries along the various routes refugees take to Europe. She has hired refugees to run her kitchen. She told me they had enriched her life beyond description. So much so, in fact, that she had opened the doors of her home to young migrants who had arrived in Sicily as unaccompanied minors. She told me something I won't soon forget: "A home can be as big as you allow it to be."

And what I learned on this trip, over and over, is that the same is true of the human heart. I think this is such a beautiful illustration of how refugees and a host community can work and mesh together in a positive way that enriches both parties. So when I'm asked why we should help refugees, I think of her and am moved by her example.

A TYPOPHILE'S NOTES

Chopping off the bird

Can we be outraged about rare-book thefts if we are also enthralled?

■ BY PRADEEP SEBASTIAN

In the summer of 1980, a failed art print dealer named Robert Kindred raided several university libraries and stole thousands of rare, often beautiful, lithographic plates. They would be carefully ripped out of these highly valued journals and plate books, many of them hand-coloured, and then Kindred would sell them to other print dealers.

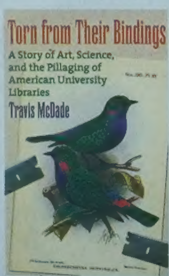
One fetid summer day, Kindred, along with his partner Green, got into a Cadillac loaded with book-theft tools such as razor blades, glass-cutters and flashlights, and began a spree of looting from American libraries across the country as though they were the Bonnie and Clyde of rare-book thieving.

The true story of Kindred and his rare-book crimes is absorbingly told in *Torn From Their Bindings* by Travis McDade. He is the author of several non-fiction books on rare-book theft from libraries. Published by the University Press of Kansas, *Torn from Their Bindings* is, I think, his best book. Here investigation, research, and narrative are nimbly balanced, making for crisp, provocative reading.

Wanton pillage

Kindred and Green's first hit was at Texas A&M University. In the 80s, it was not unusual for libraries to have valuable books on the open stacks (rather than in a limited access Special Collections section) and this allowed both of them to comfortably choose a table, stack the journals and books they had targeted, and leisurely razor out the plates from their bindings. The plates, at least at the start, were mainly from what's known in the trade as 'bird books'.

The first journal, *Ibis*, had been bound so tightly, it was difficult for Kindred to get to the gutter, and he found himself several times coming close to cutting into a plate. Once, when he thought he nearly had it, he realised cutting more would mean chopping off the beak of the bird in the plate, so he let that go. As usual with McDade, the tale is very well told with a focus on the ethical and legal consequences of such wanton pillaging of heritage art.

> After having relished the blow by blow account of a book theft in progress, how to express just outrage?

Raise the bar

One of McDade's aims in writing about several rare-book thefts is to inform us of how often such book crimes occur, as well as make a plea for book preservation, tightening and updating of library security, and raising the bar on punishment for these crimes that in the past used to be treated with a light court sentence, either of community service or minor fines.

But it occurs to me that quite outside of all these concerns, an ironic moral dilemma may confront the writer of such true accounts of rare-book theft, as well as me, the reader of such accounts: how outraged can we be about the exploits of rare-book thieves if we are also enthralled by them?

The authors of books about true rare-book crimes – whether McDade in *Torn From Their Bindings*, Allison Bartlett in *The Man Who Loved Books Too Much* or Michael Blanding in *The Map Thief* – shape their narratives to hook us into the exploits of these thieves, making us feel the tension, excitement and desire that the thief feels; much in the way Hitchcock made us sweat with the murderer as he planned the crime. Having relished the blow by blow account of a book theft in progress, how to make a sudden switch and express outrage at the pillaging?

Thrilling details

I wonder if the authors who research and document these real-life crime stories shouldn't at some point in their writings say something about how we all get caught up in this literary narrative vicariously, and that it can't just be moral outrage we feel at the end of it since we seem to be a bit guilty of having enjoyed it; or at least having found some pleasure in it.

Or else why write it that way? And why expect us to be absorbed and entertained by it? A good case in point is the recent instance of the $8 million theft of rare books from Carnegie Library in Pittsburgh, perhaps the most explosive case in book crime history.

It is still unfolding in real time, since the full details are being uncovered day by day: of a partnership between the librarian who would slip out rare treasures to an antiquarian dealer who then sold them at book fairs, to collectors and even unsuspecting dealers.

Now, when you read all these straightforward, factual reports of this enormous book theft that's flowing in from newspaper accounts and police reports, you fully sense how egregious it is – but spin the same account into a gritty narrative in a book (even as I write this, I'm sure someone is working on one) and you'll read it as a riveting, thrilling literary crime caper, with far less outrage.

The writer is a bibliophile, columnist and critic.

REVIEW

The anatomy of travel

The Booker winner rearranges the mind's coordinates

■ BY ANUSUA MUKHERJEE

Broken up into short sections, which flow from one topic to the other with no apparent connection, *Flights* can be read as a journal. Only, the journal-writer, a unifying 'I' to tie it all up and present a definitive conclusion, is absent. So however much you try, you cannot say with certainty what *Flights* is all about.

It is as if the author herself is in flight here, literally and metaphorically: you tend to think of her as the eccentric stranger at the airport lounge who has accosted you with stupefying questions on travel – when she suddenly rushes off to the security gate, you find she has left behind a blue notebook filled with scribbles and curious-looking maps, but without a name or address.

Phantom pain

The idea of what is left behind seems important here. Full of wispy characters who are forever changing their locations, either to travel or to immigrate, *Flights* makes you wonder about the emotions left behind for a place or a person once you move on. Here is a 'character', a female biologist from the section 'Godzone', reflecting on her parents' decision to get away forever from their homeland, Poland: "Her father said it was not a country suited to human beings, though then he spent the rest of his life pining away for it." When she returns briefly after ages, she cannot match the remembered Poland with the real country she lands in.

The woman has returned to keep a promise made long ago to an ex-lover, who is now suffering from a terminal disease (the promise translates into an act of arguably the highest love – of giving him a merciful death). When she enters the hospital room, she finds "A beleaguered body, *reminiscent of a single tendon*, stretched out on the bed" (my italics). This unrelenting look at what still remains when a body has been denuded, is another thread in the loose weave of *Flights*.

Filip Verheyen, a 17th century Flemish surgeon and writer, feels a pain where his amputated leg once had been. In the riveting section on him, this anatomist, who believes in reason, systematically goes about the task of mapping the as-yet imperfectly charted human body, dissecting and documenting it for posterity. Yet after all this meticulous work, he finds something missing, something that does not add up, like the phantom pain in his leg. He writes in his 'Letters to the Amputated Leg,' "Why am I in pain?... Is my pain God?... Today I can ask myself this question: what have I been looking for?"

Cut up Rembrandt's oil, 'The Anatomy Lesson of Dr. Nicolaes Tulp'. WIKI COMMONS

■ **Flights**
Olga Tokarczuk
trs Jennifer Croft
Fitzcarraldo Editions
₹499

> The unrelenting look at what still remains when a body has been denuded, is another thread making up the loose weave of *Flights*

Sloshed together

Like Verheyen, the reader is made to feel at once the necessity and futility of mapping, whether the body or the globe. In mapping lies order, fixity, which is one of the traps of the Antichrist, according to the passionate discourse delivered by one "shrouded runaway". According to him, the Antichrist takes the form of tyrants, who have a hatred for movement, which removes people from their grips – "this is why they persecute the Gypsies and the Jews, and why they force all free peoples to settle, assigning the addresses that serve as our sentences."

It is in lines like these, placed seemingly casually, that you realise why *Flights* won the Booker – forever in flight, travelling back and forth in time and place so that you can hardly ever pin it down, the novel has the world sloshing together "in a single sludge," irrespective of Custom regulations and border controls. Here the airport, where everyone is homeless, is the ideal country.

Tokarczuk has a knack for tying the lofty to the banal, which makes philosophical subjects accessible, even funny. For instance, a bereaved husband plans to 'find' his wife again by travelling to all the places bearing her name. It helps, the narrator adds cheekily, that the wife's life insurance can fund the trips.

Flights raises questions to which we dare not find answers lest they bring down certainties we hold dear. Tokarczuk is like a knife-wielding surgeon of the mind who cuts open the surface to peer into the dark subterranean depths – this makes it a difficult novel, but a must-read for the same reason.

सुविचार

कोणी कितीही चिडवण्याचा प्रयत्न केला तरी मनावर संयम ठेवणे; शांत राहणे हेच खरे शौर्याचे लक्षण आहे.

प्रसन्न

पंचांग — राजेंद्र दि. कुलकर्णी

शनिवार : माघ शु. १२, क. २६, मि. १६, गोंदवलेकर महाराज जयंती, भीष्म द्वादशी, महालक्ष्मी सायंकिरणोत्सव, कोल्हापूर. मृग, क. १४, मि. ०२, चंद्र : मिथुन, शके १९३६. सूर्योदय : ७-१५, सूर्यास्त : ६.३०. (उद्या : माघ शु. १३)

बोधकथा — गोविंद गोडबोले

व्यक्तिमत्त्व

प्रार्थना संपताच मुलं शांत झाली. सातवीतली छाया समोर आली. म्हणाली, "आनंदाच्या सुखाच्या, नवीन दृष्टी देणाऱ्या अशा अनेक गोष्टी आपण ऐकल्यात. परवा आमच्या शेजारच्या घरात जोरदार भांडण झाले. कॉलेजला असणारी ताई लिपस्टिक लावत होती, तर ते आजोबा तिला ओरडले; पण तिच्या बाबांनी तिची बाजू घेतली. ते म्हणाले, की बाबा, तुमचा काळ वेगळा होता. आताच्या काळात नीटनेटकं राहणं, थोडासा मेक-अप करणं ही व्यक्तिमत्त्व उठावदार दिसण्यासाठीची गरज आहे आणि ती चाललीय आज एका मुलाखतीला. काकांचं हे मत तुम्हाला सांगावं म्हणून मी इथं आले. मला त्यांचं म्हणणं पटलंय.

तात्पर्य : नीटनेटके राहा. ती काळाची गरज आहे.

दिनविशेष — ३१ जानेवारी

- **१८९६ :** ज्ञानपीठ विजेते महाकवी द. रा. बेंद्रे यांचा जन्म
- **१९२० :** डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी मुकनायक साप्ताहिक सुरू केले.
- **१९५०** - राष्ट्रपती म्हणून डॉ. राजेंद्रप्रसाद यांचे संसदेपुढे पहिले भाषण. त्यापूर्वी ते घटना समितीचे अध्यक्ष होते.
- **१९५८** - व्हर्नर व्हॉन ब्रॉन या जर्मन तंत्रज्ञानाच्या मदतीने अमेरिकेने 'एक्स्प्लोरर-१' हा उपग्रह यशस्वीपणे अवकाशात सोडला.
- **२००९** - भारताचा टेनिसपटू युकी भांब्री याने ऑस्ट्रेलियन खुल्या टेनिस स्पर्धेच्या ज्युनिअर एकेरीत विजेतेपद पटकावले.

सुविचार

खऱ्या विद्यार्थ्याला कधीच सुटी नसते. सुटी ही त्याच्यासाठी नवं काहीतरी शिकण्याची संधी असते.

दिनमान — प्रा. रमणलाल शहा

मेष : शासकीय कामात यश लाभेल. सार्वजनिक कामात मान व प्रतिष्ठा लाभेल. थोरामोठ्यांचे सहकार्य लाभेल.

वृषभ : कामे मार्गी लागतील. कौटुंबिक सौख्य उत्तम राहणार आहे. पत्नीचा सल्ला लाभदायक ठरेल.

मिथुन : ग्रहमान बरेचसे संमिश्र स्वरूपाचे आहे. नोकरी, व्यवसायातील स्थिती समाधानकारक राहणार आहे.

कर्क : आरोग्याकडे लक्ष देण्याची गरज आहे. शत्रुपीडा नाही. हितशत्रूंच्या कारवाया बंद पडतील.

सिंह : आपल्याला आजचा दिवस चांगला जाणार आहे. वरिष्ठांकडून फार मोठ्या अपेक्षा करू नका.

कन्या : तुमचे निर्णय अचूक ठरणार आहेत. आगामी काही महिन्यांचे नियोजन करण्यास दिवस चांगला आहे.

तूळ : महत्त्वाची कामे दुपारनंतर करावीत. आर्थिक आवक चांगली राहणार आहे.

वृश्चिक : अडचणींवर मात कराल. सार्वजनिक कामात प्रतिष्ठा लाभेल. मित्रांचे चांगले सहकार्य लाभेल.

धनू : शासकीय कामाशी संबंधित व्यक्तींना विशेष यश मिळेल. शेअर्समध्ये धाडस करायला हरकत नाही.

मकर : महत्त्वाची कामे दुपारपूर्वी करावीत. तुमच्या कार्यक्षेत्रात चांगली संधी लाभणार आहे.

कुंभ : आपणाला संपूर्ण दिवस चांगला जाईल. वैवाहिक जीवनात थोड्या फार कटकटी राहतील.

मीन : हाती घेतलेल्या कामात यश मिळणार आहे. नातेवाइकांचा सल्ला लाभदायक ठरेल.

आज पाहा

६.३०	मन संतुलन	३.०५	उत्सव
६.४५	दगडूशेठ गणपती आरती	३.३०	टेलिशॉपिंग
७.००	अॅग्रोवन	४.२५	ड्रीम होम
७.३०	नमो भारतम	४.३०	साम संजीवनी
७.५८	फास्ट न्यूज	५.३०	टेलिशॉपिंग
८.१५	टेलिशॉपिंग	६.००	सुगरण
९.००	सकाळ टुडे	६.३०	पुणेरी मिसळ
१०.००	आवाज महाराष्ट्राचा	७.००	साम राज्य
११.००	सुगरण	७.३०	अॅग्रोवन
११.३०	टेलिशॉपिंग	८.००	शॉर्ट फिल्म शोकेस
१२.००	साम अपडेट	९.००	टॉप ५० न्यूज
१२.३०	अॅग्रोवन	९.३०	बॉलिवूड स्पॉट लाइट
१.००	सुगरण	१०.००	शहरनामा
१.३०	नमो भारतम	१०.३०	अॅग्रोवन
२.००	साम अपडेट	११.००	नमो भारतम
२.३०	फॅमिली डॉक्टर	११.३०	मराठी चित्रपट मामला
३.००	फास्ट न्यूज	१२.००	१५० न्यूज

'साम टीव्ही' आता पुढील 'डीटीएच' वर उपलब्ध! टाटा स्काय - ५१७, एअरटेल-५५४, व्हिडिओकॉन-७०९, डिश टीव्ही-८८०, रिलायन्स बिग-९०७
संपर्क : हनुमंत कुमार : ९८८१०९९०३७, मनोज आमलेकर : ९९६४०९०९०९

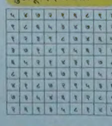
सुडोकू २६

	८			९				
					२		९	९
	९		३			७		
		७		२	४	९		३
	६	९		३		९	८	
४		९	८	६		५		
		३			९		९	
५	२		४					
				७			५	

कसे सोडवाल?

एक ते नऊ आकडे आडव्या व उभ्या सरळ रेषेत आणि तीन बाय तीनच्या प्रत्येक चौकोनात अशा प्रकारे भरा, की एका रेषेत आणि तीन बाय तीनच्या एका चौकोनात एक आकडा एकदाच आला पाहिजे. आधीचे छापील आकडे हलवायचे नाहीत. ज्या ओळींत जास्त आकडे आहेत, त्या ओळींपासून सोडवायला सुरवात करा.

सुडोकू २५ चे उत्तर

पदाधिकारी दौऱ्यांमुळे मनपा वाऱ्यावर

कामकाजाचा बोजवारा : महापौर-उपमहापौर म्हैसूरला, तर आयुक्त दिल्लीला

सकाळ वृत्तसेवा

बेळगाव, ता. ३० : महापौर व उपमहापौर प्रशिक्षणासाठी म्हैसूरला, तर आयुक्त कार्यशाळेसाठी दिल्लीला गेल्याने महापालिकेच्या कामकाजाचा बोजवारा उडाला आहे.

महापौर, उपमहापौर रविवारी (ता. १) परत येणार आहेत. आयुक्त ३ फेब्रुवारीला येणार आहेत. सध्या प्रभारी आयुक्त म्हणून उपायुक्त मन्मतय्या स्वामी यांच्याकडे पदभार दिला आहे; पण महापालिकेच्या कामकाजात कमालीचा संथपणा आला आहे. आयुक्त रविकुमार २७ पासून महापालिकेत आलेले नाहीत. २९ जानेवारीला ते महापालिकेत रुजू होतील, अशी चर्चा होती; पण स्मार्टसिटी विषयावरील कार्यशाळेसाठी ते दिल्लीला गेल्याची माहिती मिळाली आहे. ३०, ३१ ला आयुक्त कार्यशाळेत सहभागी होत आहेत.

दोन फेब्रुवारीला नगरविकासमंत्री विनयकुमार सोरके यांनी आयोजित केलेल्या बैठकीत सहभागी होण्यासाठी ते थेट दिल्लीहून बंगळूरला जाणार आहेत. तीन फेब्रुवारीनंतर कामकाज सुरळीत होईल.

म्हैसूर दौऱ्यावर ५९ नगरसेवक, आयुक्त २८ जानेवारीला म्हैसूरच्या अभ्यास दौऱ्यावर जाणार होते; पण नगरविकास खात्याने महापौर महेश नाईक, उपमहापौर रेणू मुतकेकर व १६ नगरसेवकांसाठी म्हैसूरमध्ये प्रशिक्षण आयोजित केले. त्यामुळे नगरसेवकांचा म्हैसूर रद्द झाला. बंगळूरला २८ जानेवारीला आयोजित विकास आढावा बैठकीसाठी आयुक्त रविकुमार यांना बोलावले होते. त्यासाठी २६ जानेवारीला ते बंगळूरला गेले. त्यामुळे २७ ला आयुक्त महापालिकेत आलेच नाहीत. याबाबतची माहिती कोणत्याच अधिकाऱ्यांकडे नव्हती. आयुक्तांच्या अनुपस्थितीत प्रभारी आयुक्तांची नियुक्तीही झाली नव्हती. त्यामुळे २७, २८ ला आयुक्तांविना महापालिकेचे कामकाज झाले. २७ ला आयुक्त नेमके कोठे होते, याची माहिती सामान्य प्रशासन विभागालाही नव्हती.

विसंवाद कारणीभूत

महापालिका कार्यालय सोडून अन्यत्र जायचे असेल, तर आयुक्तांनी त्याची माहिती महापौरांना द्यायला हवी, असा संकेत आहे; पण आयुक्तांच्या बंगळूर, दिल्लीवारीची माहिती महापौर, नगरसेवकांना कधी नसते. आयुक्तांच्या अनुपस्थितीची माहिती महापालिकेच्या अन्य अधिकाऱ्यांनाही नसते. आता तर महापालिकेत महापौर-उपमहापौरही नाहीत व आयुक्तही नाहीत. त्यामुळे कामकाज ठप्प झाले आहे. प्रशिक्षण, कार्यशाळा महत्त्वाची आहेच, पण नगरसेवक, आयुक्तांमधील विसंवादामुळे कामकाजावर विपरीत परिणाम होत आहे.

निपाणी मराठा मंडळ हायस्कूलमध्ये चोरी

इलेक्ट्रिक वस्तू लंपास, संगणक संचाची मोडतोड

सकाळ वृत्तसेवा

निपाणी, ता. ३० : येथील मराठा मंडळ हायस्कूलमध्ये गुरुवारी (ता. ३०) रात्री चोरी झाल्याची घटना घडली. हायस्कूलमधील इलेक्ट्रिक अॅम्प्लिफायर, संगणकाचे दोन स्पिकर चोरट्यांनी लंपास केले असून, कार्यालयातील संगणक संचाची मोडतोड केली आहे. शुक्रवारी (ता. ३०) सकाळी ही घटना उघडकीस आली.

याबद्दल मिळालेली माहिती अशी : गुरुवारी (ता. ३०) सायंकाळी शाळा सुटल्यानंतर हायस्कूल इमारतीमधील सर्व वर्ग नेहमीप्रमाणे बंद करण्यात आले होते; पण रात्री ९ च्या सुमारास किंवा त्यानंतर चोरीचा अज्ञातांकडून प्रयत्न झाला आहे.

इमारतीखाली असणाऱ्या जनरेटर रुमपासून हायस्कूलच्या इमारतीच्या गच्चीत अज्ञातांनी प्रवेश केल्याचा अंदाज वर्तविण्यात आला आहे. आठवी वर्गातील अॅम्प्लिफायर चोरट्यांनी लांबविला आहे. तर मुख्याध्यापक कार्यालयाचे कुलूप तोडून तेथील संगणकाची मोडतोड करून दोन संगणक स्पीकर लंपास केल्याचे आढळून आले आहे.

शिवाय कार्यालयात ठेवलेले आठवी, नववी व दहावी वर्गातील विद्यार्थ्यांच्या उत्तरपत्रिकाही अज्ञातांनी विस्कटून टाकली आहेत. काही उत्तरपत्रिका फाडून टाकल्याचे आढळले आहे. घटनास्थळी शहर पोलिसांनी भेट देऊन पाहणी केली. घटनेबद्दल हायस्कूलच्या वतीने शहर पोलिस स्थानकात फिर्याद देण्यात आली असल्याचे सांगण्यात आले.

वाहन परवान्यासाठी ऑनलाइन अर्ज बंधनकारक

बेळगाव, ता. ३० : प्रादेशिक परिवहन कार्यालयात (आरटीओ) वाहन परवान्यासाठी थेट अर्ज बंद करून ते ऑनलाइनद्वारे स्वीकारण्यात येतील. तेव्हा वाहन परवान्यासाठी अर्ज करणाऱ्यांनी ते ऑनलाइनद्वारे भरावेत. ते बंधनकारक राहील. सध्या ही प्रक्रिया सुरू झाली असून १५ फेब्रुवारीपासून त्याची काटेकोर अंमलबजावणी होईल, अशी माहिती प्रादेशिक परिवहन खात्याचे उपायुक्त उमाशंकर बी. पी. यांनी पत्रकार परिषदेत दिली.

उपायुक्त कार्यालयात श्री उमाशंकर यांनी पत्रकार परिषद घेतली. ते म्हणाले, की प्रायोगिक तत्त्वावर बेळगाव, कारवार व बागलकोट या जिल्ह्यांमध्ये ऑनलाइन अर्ज भरण्याची व्यवस्था होणार आहे. त्यामुळे यापुढे लेखी अर्ज स्वीकारले जाणार नसून, ऑनलाइन अर्ज बंधनकारक राहणार आहे. १५ फेब्रुवारीपासून याची अंमलबजावणी होणार असली, तरी आरटीओ कार्यालयात आतापासून याचा सराव सुरू आहे. बरेच अर्ज ऑनलाइनद्वारे येत आहेत; परंतु याला मूर्तरूप १५ फेब्रुवारीनंतर येईल. बेळगाव विभागातील तीन जिल्ह्यांमधील दहा शहरांमध्ये या योजनेला १५ फेब्रुवारीपासून प्रारंभ होणार आहे. यामध्ये बेळगाव जिल्ह्यातील बेळगाव, चिक्कोडी, बैलहोंगल व गोकाक, कारवार जिल्ह्यातील कारवार, सिरसी होन्नावर, दांडेली, बागलकोट जिल्ह्यातील बागलकोट, जमखंडीचा समावेश आहे.

मोटारींसाठी फॅन्सी क्रमांक हवा असेल, तर आधीच्या नियमामध्ये काही बदल केलेले आहेत. आधी एक हजारपर्यंतच्या संख्येतील नियमित श्रेणीतील फॅन्सी क्रमांक हवा असल्यास २० हजार रुपये, विशेष श्रेणीचा फॅन्सी क्रमांक हवा असल्यास ७५ हजार रुपये आकारले जात होते. अनेकदा एकाच फॅन्सी क्रमांकासाठी दोघांनी अथवा तिघांनी दावा केला जातो. त्यामुळे अडचण निर्माण होत असे. एकाच फॅन्सी क्रमांकासाठी अनेकांचा दावा असेल, तर यासाठी आता लिलाव पद्धत अवलंबली आहे. यासाठी प्रत्येक आरटीओमध्ये स्वतंत्र बॉक्स ठेवला जाणार आहे. ही सर्व प्रक्रिया संबंधित आरटीओमध्ये दररोज सकाळी साडेदहा ते साडेबारा या काळात पूर्ण केली जाणार आहे. फॅन्सी क्रमांकासाठी परवडणाऱ्या दराचा अर्ज भरल्यानंतर तासाभराने लिलाव प्रक्रिया राबविली जाणार आहे.

रिक्षांना मीटरसक्तीचा विषय पत्रकार परिषदेत उपस्थित झाला. याबद्दल काहीच कल्पना नसलेल्या उमाशंकर यांनी याची अंमलबजावणी करण्यासाठी बेळगावच्या आरटीओंना नऊ ते १३ फेब्रुवारी असे एक आठवडा १० निरीक्षक देण्याची ग्वाही दिली; परंतु यातील तांत्रिक तसेच राजकीय अडचणी समोर आल्यानंतर त्यांनी याबाबत पोलिस आयुक्तांशी चर्चा करण्याचे आश्वासन दिले.

सोने-चांदी अंदाज

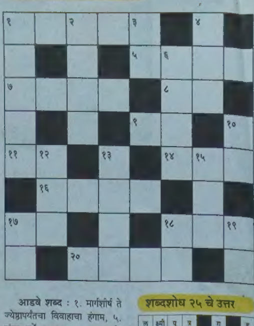
	सोने	चांदी
कोल्हापूर	₹ २८१००	₹ ३८१५०
सांगली	₹ २७९५०	₹ ३८६००
मुंबई	₹ २७६९०	₹ ३८२००
रत्नागिरी	₹ २७९००	₹ ३९०००
बेळगाव	₹ २८५००	₹ ३८८००

अंडी भाव ता. ३१/१/२०१५ विन ट्रे १०० अंडी:

मिरज फार्मगेट	रु.२९५/-
मुंबई नेक	रु.३३३/-
कोल्हापूर असो.	रु.३३८/-

नंदा ग्रुप, मिरज : घाऊक ब्रॉयलर जिवंत पक्षी दर ७९/-

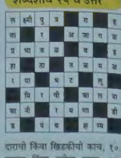
शब्दशोध २६

आडवे शब्द : १. मार्गशीर्ष ते ज्येष्ठापर्यंतचा विवाहाचा हंगाम, ५. शंभर वर्षे जगणारा, ७. खानदानी, कुलीन, ८. हत्या, खून, ९. गुलाम किंवा न मोडलेला रुपया, ११. बंदिशाळा, तुरुंग, १४. क्रांतिवृत्ताच्या सत्तावीस भागांपैकी प्रत्येक, यासारखे रूप असावे, पण हे हातावर पडू नये, १६. यशस्विता, भाग्य, १७. सरण, प्रेत दहनासाठी रचलेली लाकडे, १८. पूर्वीचे चार शेरांचे माप, २०. ओशाळा, लज्जित.

उभे शब्द : १. विवाहाची वेळ मोजणारे, बुडाशी बारीक छिद्र असलेले, पाण्यात सोडलेले पात्र, २. सैन्याच्या तुकडीचा प्रमुख किंवा टोळीचा म्होरक्या, ३. देव, परमेश्वर, ४. शस्त्र, हत्यार, ६. दाराची किंवा खिडकीची काच, १०. लायक किंवा नदीचा प्रवाह, १२. ये-जा, ऊठ-बस, १३. थडगे, कबर, १५. चातुर्वर्णापैकी लढवय्या, १७. सर्वांत वेगाने धावणारा प्राणी, १८. हा द्रवरूप धातू चढला की संताप, १९. डोक्यावरील केसातील ऊंचे पिस्तू.

शब्दशोध २५ चे उत्तर

हिंडलगा स्मशानभूमीत स्वच्छता मोहीम

सुळगा (हिं.) : हिंडलगा येथे श्री संतसेना महाराज ग्रामीण नाभिक समाज सुधारणा संघातर्फे स्मशानभूमीत स्वच्छता अभियान राबविले. समाजाचे अध्यक्ष आबाजी शिंदे, रामचंद्र शिंदे, शिवाजी शिवणगेकर, बब्रन शिंदे, संजय शिंदे, राहुल शिंदे, विवेकानंद शिंदे, शिवाजी पवार, विलास पवार, विजयनगर, गणेशपूर परिसरातील समाजबांधव उपस्थित होते. हिंडलगा ग्रामपंचायतीचे अध्यक्ष रामचंद्र मन्नोळकर यांचे मार्गदर्शन लाभले.

केंद्राच्या भूसंपादन अध्यादेशाविरुद्ध उभारणार लढा

बारा संघटना एकत्र : जमीनमालकांच्या अधिकारांचे अवमूल्यन; न्यायालयात जाण्यासाठीही हवी परवानगी

सकाळ वृत्तसेवा

बेळगाव, ता. ३० : केंद्र सरकारने जारी केलेल्या नव्या भूसंपादन अध्यादेशाविरुद्ध व्यापक लढा उभारण्याचा निर्धार शहर आणि जिल्ह्यातील १२ संघटनांनी एकत्र येऊन केला आहे. सरकारच्या नव्या अध्यादेशानुसार भूसंपादनाआधी शेतकऱ्यांच्या संमतीची गरज नाही, तसेच भूसंपादनाविरोधात थेट न्यायालयात धाव घेता येत नाही, त्यासाठी सरकारची परवानगी बंधनकारक आहे. या तरतुदी म्हणजे नियमावली शिथिल करून त्या उद्योजकांच्या घशात घालण्याचा उद्देश आहे, असा आरोप करत फेब्रुवारी महिन्यात परिषद घेऊन कार्यकर्त्यांची फळी तयार करण्याचा निर्धारही संघटनांनी आज केला.

काय आहे अध्यादेशात?

नव्या अध्यादेशात भूसंपादनासाठी ग्रामपंचायतींच्या मंजुरीची गरज नाही. भूसंपादनसंदर्भात जिल्हाधिकाऱ्यांकडून निर्णय घेण्याची गरज नाही. भूसंपादनासाठी ८० टक्के शेतकऱ्यांची संमती यापूर्वी घेणे बंधनकारक होते. ती अट वगळली आहे. 'सामाजिक हित' मुद्दा बाजूला ठेवण्यात आला असून, भूसंपादन केल्यानंतर व्यवहार संपला, असे स्पष्ट करण्यात आले आहे. त्यामुळे शेतकऱ्यांना पर्यायी जमीन देणे, पुनर्वसन किंवा रोजगार मिळवून देण्याचा उल्लेख नाही. हरकती नोंदविता येणार नाहीत. शिवाय वृत्तपत्रातून भूसंपादनासंदर्भात जाहिरातीची गरज नाही. जनतेचे मत जाणून घेण्याची गरज नाही. शिवाय एकदाच अंतिम टप्प्यात शेतकऱ्यांना नुकसानभरपाई दिली जाईल. सर्वांत गंभीर म्हणजे भूसंपादनाविरोधात न्यायालयात दाद मागण्यापूर्वी त्यासाठी सरकारची अनुमती घ्यावी लागणार आहे.

मराठी विद्यानिकेतनमध्ये शेती बचाव आंदोलनाची रूपरेषा आखण्यासाठी आज सायंकाळी बैठक झाली. तीत १२ संघटनांचे पदाधिकारी व कार्यकर्ते उपस्थित होते. १८९४ साली ब्रिटिश सरकारने आणलेल्या कायद्यात १९९४ साली पहिल्यांदा बदल झाला. त्यानंतर २०१३-१४ साली यूपीए सरकारने कायद्यात बदल करून शेतकऱ्यांना दिलासा दिला. पण, विद्यमान एनडीए सरकारचा अध्यादेश शेतकऱ्यांना देशोधडीला लावू शकतो, उदरनिर्वाहाचे साधन हिरावून घेऊ शकतो. त्यासाठी याला सर्व स्तरातून विरोध व्हायला हवा. पण वृत्तपत्रेही त्याबाबत गंभीर नाहीत. शेतकऱ्यांना एकत्र आणून सरकारचा अध्यादेश किती गंभीर आहे, त्याची जाणीव करून द्यावी लागेल, असे मत बैठकीत व्यक्त झाले. जिल्ह्यातील शेतकरी, सेवाभावी संस्था, संघाच्या प्रतिनिधींसाठी परिषद भरवून मार्गदर्शन करण्याचा निर्धार केला.

अध्यादेश आणीबाणीकालीन स्थितीत काढला जातो. मात्र, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी सरकारने आठ महिन्यांत नऊ ते दहा अध्यादेश जारी केले आहेत. लोकशाहीप्रणित देशात हुकूमशाहीचा वास आहे. कॉर्पोरेट उद्योगांसाठी पायघड्या घालणाऱ्या सरकारकडून त्याला 'विकास' असे गोंडस नाव दिले जात आहे. मात्र, हा विकास देशातील सामान्य जनतेचा नाही; तर भांडवलदार व विदेशातील अनिवासी भारतीयांचा आहे, असा आरोप बैठकीत करण्यात आला. राष्ट्रपती प्रणव मुखर्जी यांनी प्रजासत्ताक दिनाच्या आदल्या दिवशी आपल्या भाषणात केंद्र सरकार एकापाठोपाठ एक काढत असलेल्या अध्यादेशाबद्दल गंभीर चिंता व्यक्त केली होती. त्यामुळे शेतकऱ्यांसाठी नव्हे, तर देशातील सर्वांसाठी गंभीर चिंतेची बाब आहे. अन्न खाणाऱ्या प्रत्येकाने याचा गंभीरपणे विचार करायला हवा, असेही मत व्यक्त झाले.

बेळगाव : भूसंपादन अध्यादेशाविरोधात लढा पुकारण्याच्या बैठकीत मार्गदर्शन करताना अॅड. नागेश सातेरी. समोर शेतकरी संघटनांचे पदाधिकारी, कार्यकर्ते.

अवमूल्यन

एकूणच शेतकरी आणि जमीनमालकाच्या अधिकारांचे अवमूल्यन नव्या अध्यादेशात आहे. त्यावर आताच आवाज उठवावा लागेल; अन्यथा जनतेने हाच विकास, असे गृहीत धरल्यास त्यातून मार्ग काढणे कठीण जाईल. देशात भुकेल्यांची संख्या तर वाढेलच; शिवाय धान्य उत्पादन, आहार सुरक्षेबाबत निर्णय घेणेही कठीण जाईल. त्यासाठी जागृतीचा निर्णय झाला. विवेक प्रतिष्ठानचे प्रमुख दिलीप कामत, शिवाजी कागणीकर, अॅड. नागेश सातेरी, व्ही. ए. पाटील, अॅड. एन. आर. लातूर, सुभाष ओऊळकर, एस. वाय. प्रभू, अनिल आजगावकर, राज कडोलकर, प्रिया कडोलकर उपस्थित होते.

प्रभाग ५७ चे नगरसेवक भैरगौडा पाटील यांचे पद धोक्यात

भवितव्य जिल्हा न्यायालयाच्या हाती : जिल्हाधिकाऱ्यांनी याचिका फेटाळली

सकाळ वृत्तसेवा

बेळगाव, ता. ३० : प्रभाग ५७ चे नगरसेवक भैरगौडा पाटील यांच्या जात प्रमाणपत्राबाबतची सुधारित याचिका जिल्हाधिकारी एन. जयराम यांनी फेटाळली आहे. याचिका दाखल करण्यास भैरगौडा यांनी लावलेला विलंब, ते लिंगायत जातीतील गाणिग या पोटजातीतील असल्याचे सिद्ध करण्यात आलेले अपयश या कारणास्तव जिल्हाधिकाऱ्यांनी त्यांची याचिका फेटाळली. त्यामुळे तहसीलदार, प्रांताधिकाऱ्यांनी दिलेला निकाल कायम राहिला आहे. जिल्हाधिकाऱ्यांचा निकाल जिल्हा न्यायालयात सादर करण्यात येणार आहे. आता जिल्हा न्यायालयाच्या निकालावर भैरगौडा यांचे भवितव्य अवलंबून आहे.

मार्च २०१३ मध्ये झालेल्या महापालिका निवडणुकीत भैरगौडा पाटील प्रभाग ५७ मधून निवडून गेले आहेत. हा प्रभाग इतरमागास अ प्रवर्गासाठी राखीव आहे. भैरगौडा यांनी इतर मागास अ प्रवर्गाचे जात प्रमाणपत्र मिळवून उमेदवारी अर्ज दाखल केला. त्यांच्या जात प्रमाणपत्रावर विरोधी उमेदवार सुधीर गड्डे व शंकर देशनूर यांनी आक्षेप घेतला. त्यामुळे २७ फेब्रुवारी २०१३ रोजी बेळगाव तहसीलदारांनी त्यांचे जात प्रमाणपत्र रद्द केले, पण, जात प्रमाणपत्र रद्द होण्याआधीच भैरगौडांचा उमेदवारी अर्ज वैध ठरला. त्यांनी निवडणूक जिंकली. तहसीलदारांच्या निर्णयाविरोधात भैरगौडा यांनी प्रांताधिकाऱ्यांकडे दाद मागितली होती. २१ जुलै २०१३ ला प्रांताधिकाऱ्यांनी तहसीलदारांचा निर्णय उचलून धरत भैरगौडांचा अर्ज फेटाळला. त्यानंतर भैरगौडा यांनी उच्च न्यायालयाच्या धारवाड खंडपीठात याचिका दाखल केली होती. न्यायालयाने जात प्रमाणपत्र पडताळणीसाठी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे अर्ज करण्यास मुभा दिली होती. त्यानुसार भैरगौडा यांनी जिल्हाधिकाऱ्यांकडे अर्ज दाखल केला होता. १२ नोव्हेंबर २०१४ रोजी जिल्हाधिकाऱ्यांच्या न्यायालयात झालेल्या सुनावणीत त्यांनी भैरगौडांचा अर्ज फेटाळला होता. जिल्हाधिकाऱ्यांकडे सुधारित अर्ज दाखल करण्यास त्यांच्याकडे ३० दिवसांचा कालावधी होता; पण त्यांनी १९ डिसेंबर २०१४ ला सुधारित अर्ज दाखल केला. जिल्हाधिकाऱ्यांच्या न्यायालयात प्रलंबित असलेल्या या अर्जावर निकाल लागेपर्यंत आपल्या विरोधात याचिका दाखल करून घेऊ नये, अशी याचिका भैरगौडा यांनी उच्च न्यायालयात दाखल केली होती. पण गेल्या आठवड्यात उच्च न्यायालयाने ती याचिका फेटाळली.

निकालाकडे लक्ष

उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार जिल्हाधिकाऱ्यांनी गुरुवारी (ता. २९) भैरगौडा यांच्या अर्जावर सुनावणी घेतली. त्यात भैरगौडा यांचा अर्ज फेटाळला. यामुळे भैरगौडा यांचे जात प्रमाणपत्र बोगस असल्याचे स्पष्ट झाले. भैरगौडा पाटील यांच्या विरोधात जिल्हा न्यायालयात प्रलंबित असलेल्या दाव्यात जिल्हाधिकाऱ्यांच्या निर्णयाची प्रत सादर करण्यात येईल. त्यामुळे जिल्हा न्यायालयाच्या निर्णयाकडे आता भैरगौडा, त्यांच्या विरोधात याचिका दाखल केलेल्या सुधीर गड्डे यांचे लक्ष लागले आहे.

खानापुरात उद्या विश्वकर्मा महोत्सव

खानापूर, ता. ३० : श्री विश्वकर्मा पांचाळ मनुमय संघाचा प्रभू विश्वकर्मा महोत्सव रविवारी (ता. १) सकाळी १० वाजता गोवा क्रॉस, करंबळजवळील संघाच्या जागेवर होणार आहे. परशराम सुतार यांच्या हस्ते प्रभू विश्वकर्मा पूजा, होम-हवनाचा कार्यक्रम होईल. सकाळी ११ ते दुपारी एक वेळेत कीर्तनकार शशिकांत गावडे यांचे विश्वकर्मांवर प्रवचन होईल. यानंतर दुपारी एक ते तीन वेळेत महाप्रसाद होईल.

संपादकीय

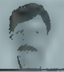
श्रीमद्‌भागवत रहस्य

ज्याच्या डोळ्यामध्ये ईश्वर असतो तो सर्वांमध्ये ईश्वराचा अनुभव घेतो. या जगात निर्दोष असा केवळ एक परमात्माच आहे. ईश्वराशिवाय कोणी निर्दोष नाही.

पाकिस्तानची पोटदुखी

अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष बराक ओबामा यांच्या गाजलेल्या भेटीतून भारताला नेमके काय मिळाले हा काही राजकीय विचारवंतांच्या दृष्टीने अद्याप चर्चेचा विषय असला तरी या भेटीमुळे पाकिस्तानच्या पोटदुखीत भर पडली आहे, याबद्दल मात्र कोणाचे दुमत असू शकत नाही. बराक ओबामा भारतभेटीला आले. तीन दिवसाच्या या भेटीत त्यांनी भारतीय पतप्रधानांशी अनेक मुद्यांवर बातचीत केली. भारताबरोबरचे संरक्षण क्षेत्रातील संबंध सुधारण्यावर आपला भर असेल अशी ग्वाही त्यांनी जाहीरपणे दिली आणि त्यानंतर ते पाकिस्तानची भेट टाळून थेट सौदी अरेबियाला रवाना झाले. अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष असोत वा परराष्ट्रमंत्री ते जेव्हा भारत भेटीवर येतात तेव्हा येताना किंवा जाताना कधीतरी ते पाकिस्तानलाही भेट देतातच असा आजवरचा प्रघातच बनला आहे. अमेरिकेचे हे नेते भारतात येतात तेव्हा भारताची स्तुती करतात. काश्मीरमधील दहशतवादी कारवायांबाबत नाराजी व्यक्त करतात अन्‌ पाकिस्तानात पोहोचल्यानंतर पाकिस्तानचे कोडकौतुक करण्यात दंग होतात हा आजवरचा अनुभव. तथापि बराक ओबामा यांनी आपल्या भारतभेटीचा कार्यक्रम ठरविताना पाकिस्तानला बदखलच केले. त्यामुळे पाकिस्तानची जुनी पोटदुखी जागी झाली. आई-बापाकडून नाडलेल्या मुलाला ज्याप्रमाणे आपल्या आई-वडिलांनी इतर कोणाचे कौतुक केलेले खपत नाही तसेच पाकिस्तानचेही झाले आहे. ओबामा यांच्या भारत भेटीमुळे भारत आणि अमेरिका यांच्यातील सुधारणारे संबंध दक्षिण आशियातील समीकरण बिघडवणारे ठरतील अशी जी भीती पाकिस्तानने व्यक्त केली आहे ती भारताबद्दलच्या पोटदुखीतूनच पाकिस्तानला भेडसावू लागली असल्यास तर नवल नाही! भारत-अमेरिका संबंध अधिक सुधारल्यास या खंडातील समतोलच ढासळू शकतो, असे पाकिस्तानचे म्हणणे आहे. अमेरिकेने भारताशी अणुसहकार्य करार केला त्यामागे कितपत भारतप्रेम होते हा वादाचा मुद्दा ठरावा. तथापि, भारताशी तो करार करताना सव्वाशे कोटी लोकसंख्येची पचड बाजारपेठ अमेरिकेच्या डोळ्यासमोर निश्चितच होती. अमेरिकेने पाकिस्तानशी अणुकरार करण्याबाबत उत्सुकताच दाखवली नाही याबद्दलही पाकिस्तान मनातून खट्टू झाले. त्यातच ओबामा यांनी आता भारताला आण्विक पुरवठादार देशामध्ये सहभागी करून घेण्याचा विचार व्यक्त केला आहे. त्याचबरोबर भारताला संयुक्त राष्ट्रांच्या सुरक्षा परिषदेवर कायमस्वरुपी सदस्यत्व मिळण्यासाठीदेखील पाठिंबा देऊ केला आहे. वास्तविक हे निर्णय ओबामा यांनी आशिया खंडातील समतोल राखण्यासाठीच घेतलेले असू शकतात. भारतद्वेषाने पछाडलेल्या पाकिस्तानला मात्र अमेरिकेची ही कृती मानवलेली नाही. ओबामांच्या या निर्णयामुळे आशिया खंडातील समतोल ढासळणार असल्याचा पाकिस्तानचा दावा आहे. भारत-पाक सरहद्दीवर सातत्याने तणाव निर्माण करण्याचे काम पाकिस्तानने इमाने इतबारे चालविले आहे. भारताशी थेट युद्धात चारवेळा सपाटून मार खाऊनदेखील पाकला अजून शहाणपणा सुचलेला नाही. आजही सरहद्दीवर भारताच्या कुरापती काढण्यात पाकिस्तानचे लष्कर आणि तेथील सरकार दंग असते. सरहद्दीवर सातत्याने असलेल्या या तणावाचा परिणाम दोन्ही देशांच्या स्वास्थ्यावर होऊ शकतो. दोन्ही देशांदरम्यान शांतता प्रस्थापित झाली अन्‌ नेहमीचा तणाव दूर झाला तर निश्चितच दोन्ही देशांचे लक्ष विकासावर केंद्रीत होऊ शकते. मात्र पाकिस्तानला याची फिकीर नाही. 'स्वतःचे नुकसान झाले तरी बेहत्तर पण भारताचे वाटोळे व्हायला हवे' याच भूमिकेशी पाकचे आजवरचे सारे सत्ताधारी प्रामाणिकपणे चिकटून राहिलेले आहेत. पाकिस्तानच्या या भूमिकेमुळे भारताला सरहद्दीवर सातत्याने सतर्क राहावे लागते. एका बाजूला चीन आणि दुसरीकडे पाकिस्तानसारखे विघ्नसंतोषी शेजारी भारताला नेहमीच शस्त्रसज्ज राहण्याची प्रेरणा देत असतात. याच तणावामुळे देशाला लष्करावर आणि शस्त्रास्त्र सज्जतेवर मोठा खर्च करणे भाग पडते. भारताने दोन्ही देशात शांतता निर्माण होण्यासाठी आजवर सातत्याने प्रयत्न केले आहेत. शक्य तो युद्ध किंवा तणाव टाळण्याचा प्रयत्न केला आहे आणि दोन्ही देशांमधील संबंध सुधारण्यासाठी मैत्रीचा हात नेहमीच पुढे केला आहे. तथापि, पाकने मैत्रीचा हात झिडकारताना विश्वासघातासाठीच पावले उचलल्याने तणाव कमी होऊच शकत नाही. सीमांच्या संरक्षणासाठी भारताने केलेल्या शस्त्रास्त्र खरेदीलाही पाकिस्तानचा आक्षेप असतो. पाकिस्तानच्या विदेश व्यवहार खात्याच्या प्रवक्त्या तस्निम अस्लाम म्हणतात, 'भारताने मोठ्या प्रमाणावर शस्त्रखरेदी केल्यामुळे आशियातील समतोल ढासळला आहे. अमेरिकेने भारताशी केलेल्या अणुसहकार्य कराराबाबतही त्यांनी चिंता व्यक्त केली आहे. भारताने आपल्या संरक्षण खर्चात १२ टक्के वाढ केल्याने आणि अमेरिकेशी दहा वर्षांसाठी संरक्षण सहकार्य करार केल्याने पाकिस्तानच्या चिंतेत भर पडली असल्याचे त्यांचे म्हणणे 'उल्टा चोर कोतवाल को डांटे' या उक्तीची प्रचिती देणारे ठरते. परस्परामधील विश्वास वाढविण्याची गरज पाकिस्तानने व्यक्त करावी, हा तर मोठा विनोदच ठरतो. ज्या देशाने कायम शेजाऱ्याचा विश्वासघातच केला त्या देशाच्या तोंडी विश्वासाची भाषा अर्थातच शोभणारी नाही. सीमेवर कुरापती काढून सतत तणाव निर्माण करणाऱ्या देशाने आशियातील शांततेबद्दल काही बोलावे हाही एक विनोदच! भारताला संयुक्त राष्ट्रांच्या सुरक्षा परिषदेचे सदस्यत्व देण्यासही पाकिस्तानचा कडाडून विरोधच आहे. जम्मू काश्मीर हा भारताचा अविभाज्य भाग असल्याचे साऱ्या जगाने मान्य केलेले असले तरी पाकिस्तानला मात्र ते मान्य नाही. वारवार काश्मीरचा मुद्दा आंतरराष्ट्रीय स्तरावर नेण्याचा प्रयत्न पाकिस्तानकडून होतो. अमेरिकेला पाकिस्तानच्या या कारनाम्यांची कल्पना नाही, असे नाही. तरीही अमेरिकेने पाकिस्तानच्या कोडकौतुकात कधी कमी केलेले नाही. पाकिस्तानला त्या कोडकौतुकाचीच सवय झाली आहे. अमेरिकेने भारताशी संबंध सुधारण्याची केलेली भाषा साहजिकच पाकिस्तानच्या पोटदुखीत भर टाकणारी ठरत आहे.

ओबामा परतले, कवित्व उरले

राजेंद्रप्रसाद मसूरकर [illegible]

(लेखक आंतरराष्ट्रीय विषयांचे अभ्यासक आहेत.)

ओबामांची भारतभेट ही बऱ्हंशी सौजन्यभेटच होती तरीही त्यातून फार काही निष्पन्न झाले नाही, असे नव्हे. ओबामांच्या भारतभेटीची जागतिक प्रसारमाध्यमांनी फारशी दखल घेतली नाही असाही चर्चाप्रवाह आहे. परंतु जगातील सर्वात बलाढ्य राष्ट्राचे वलयांकित अध्यक्ष आणि जगातील सर्वात मोठे संसदीय प्रजासत्ताक लोकशाही राष्ट्र असणाऱ्या भारताचे तितकेच वलयांकित पंतप्रधान या दोन महनीय व्यक्तींची भेट अशी अनुल्लेखाने मारणे बरोबर नाही.

डॉ. मनमोहनसिंगांच्या कारकिर्दीत कागदावर ठरविलेला भारत-अमेरिकेमधील अणुकरार प्रत्यक्ष कार्यान्वित होत नव्हता. त्याला चालना मिळाली ही ओबामा भेटीची सर्वात मोठी फलश्रुती आहे. या विषयावर उभयतांमध्ये झालेल्या तीन तासांच्या प्रदीर्घ चर्चेनंतर खुद्द ओबामा यांनी स्वतः तसे स्पष्ट केले. 'आम्ही वित्तीय सहकार्याकडे वाटचाल करीत आहोत. आपले कायदे आणि आंतरराष्ट्रीय जबाबदारीची बूज राखत तांत्रिक आणि व्यापारी सहयोगाचे पाऊल उचलत आहोत, अशा शब्दात नरेंद्र मोदींनी त्यांना पुष्टी दिली. तत्कालीन पंतप्रधान डॉ. मनमोहनसिंग अमेरिकेबरोबर करीत असलेल्या ऐतिहासिक अणुकराराला त्यावेळी विरोध करणारा भाजप आता सत्तेत आहे आणि याच पक्षाच्या धुरीणांनी तोच करार कार्यान्वित करण्यासाठी हिरवा झेंडा काठीवर चढविण्याची भूमिका बजावली आहे, असा असतो काळाचा महिमा!

हा करार कार्यान्वित करण्याच्या दिशेने दोन्ही राष्ट्रांची पावले आता पडू लागतील. अणुऊर्जानिर्मिती क्षेत्रात एक लाख कोटींची गुंतवणूक होईल. संरक्षण तंत्रज्ञान आणि व्यावसायिक गुंतवणुकीच्या विषयामध्ये परस्पराशी सहकार्य करण्याचे योग आता अमेरिका आणि भारत या दोघांच्या कुंडल्यांमध्ये जुळून आले आहेत. म्हणजे प्रजासत्ताक दिनी पाहुणा म्हणून बोलावून काही साध्य करण्याच्या 'नमोनीती'ला पुष्कळसे यश मिळाले असे म्हणता येईल. अर्थात असे म्हणताना 'परस्पर सहकार्य' या शब्दाचा अर्थ नीट समजावून घेतला पाहिजे. 'बायलॅटरल ट्रेड' म्हणजे उभयपक्षी व्यापार असा शब्दप्रयोग वापरून अमुक इतक्या दशलक्ष अमेरिकन डॉलरची उलाढाल झाली असे आपण म्हणतो, तेव्हा त्यात काही मेख असते. उदा. आपण अमेरिकेला उत्पादन (वस्तू) पाठवतो, तितक्या किमतीचे तंत्रज्ञान अमेरिका आपल्याला देते. दोन्ही देशांच्यावतीने सामाईक निवेदन प्रसृत केले जाते तेव्हा हे दशलक्ष अमेरिकी डॉलरचे आकडे वाचून सामान्य भारतीयाला वाटते, केवढी उलाढाल आपला देश करतो! पण तेवढ्या दशलक्ष डॉलर किमतीच्या वस्तूंचे उत्पादन करण्याचे काम भारतात होते ती रक्कम प्रत्यक्ष भारतीयांना मिळते? [illegible] स्वतःच तयार केलेल्या तंत्रज्ञानाच्या बदल्यात अमेरिकेला तयार वस्तू मिळतात. तीच गोष्ट थेट परकीय गुंतवणुकीची. कोणताही गुंतवणूकदार भरपूर नफ्याची शक्यता दिसल्याशिवाय भांडवल ओतणार नाही आणि नफा स्वतःच्या घरी नेल्याशिवाय राहणार नाही. कोणताही विदेशी गुंतवणूकदार भारतात कारखाना उभारत असेल तर मिळणारा नफा तो भारतीयांमध्ये वाटणार नाही, म्हणूनच जागतिक बाजारपेठेत भारत कोठे दुकान थाटतो की नाही हे पाहण्याची वेळ आली आहे. यामुळेच, ओबामा येण्यापूर्वी आपल्या ज्या अपेक्षा होत्या त्यापेक्षा अमेरिका स्वतःच्या फायद्याला प्राधान्य देऊन भारतभेटीकडे पाहणार होते हे उघड आहे.

यामुळे 'मेक इन इंडिया' ही नरेंद्र मोदींनी दिलेली घोषणा महत्त्वाची ठरते. भारताशी मैत्री करण्यास उत्सुक अशी २ मोठी आणि बलाढ्य राष्ट्रे आहेत. एक अमेरिका आणि दुसरा चीन. भारतही या दोन्ही राष्ट्रांबरोबर चांगले संबंध ठेवण्याची इच्छा बाळगत आहे. अमेरिका आणि चीन या दोघांचे हेतू निरनिराळे आहेत. अमेरिकेला भारताशी मैत्री हवी आहे याचे कारण तिला चीनला शह द्यायचा आहे. याउलट चीनला आपल्या वस्तूंच्या बाजारपेठेसाठी भारत हवा आहे आणि संपूर्ण आशियावर आपले वर्चस्व प्रस्थापित करावयाचे आहे. अमेरिका आणि चीन [illegible] बाजारपेठेच्या शोधात असतात. त्या दोघांतील [illegible]

ब्रिटिश साम्राज्याचा अंमल [illegible] साम्राज्यवादाचा उदय होण्यापूर्वी भारत आणि चीन या देशांनी एकूण जागतिक व्यापाराचा जवळजवळ निम्मा भाग व्यापला होता असे काही ऐतिहासिक स्रोत सांगतात. त्यावेळी जागतिक व्यापारातील २५ टक्के उलाढाल चीन करीत होता [illegible] २३ टक्के उलाढाल भारत. औद्योगिक क्रांती [illegible] बाजी मारली. आधुनिक काळात जगातील विकसित राष्ट्रे [illegible] अथवा प्रगतीशील राष्ट्रे [illegible] टक्के एवढे उलाढालीचे हिस्से व्यापतात आणि भारताचा एकूण जागतिक उलाढालीतील हिस्सा केवळ एक टक्का असल्याचे मत अलीकडेच 'चीनला मिठी मारावी की अमेरिकेला कवटाळावे' या विषयावरील आपल्या लेखात जागतिक अर्थव्यवहाराच्या एका तज्ज्ञाने [illegible] याचा अर्थ [illegible] भारताला [illegible] प्रयत्न केले पाहिजेत. पहा 'अमक्या तमक्या' जागतिक नेत्याने भेट दिल्याने भारताच्या आर्थिक प्रगतीचा वेग [illegible] त्याची दुसरी बाजू ही आहे.

ओबामांनी प्रजासत्ताकदिनाच्या भारतभेटीत दहशतवादविरोधी लढ्यासंदर्भात भाष्य केले. दहशतवादी [illegible]

[illegible] महत्त्वाचे म्हणजे पाकिस्तानने २६ नोव्हेंबरच्या मुंबई हल्ल्यातील बळींना न्याय दिला पाहिजे असे आवाहन ओबामा व मोदींनी संयुक्तपणे केले. अर्थात अशा आवाहनांना पाकिस्तान धूप घालत नाही हे [illegible] आपल्या देशात येऊन सुखरूप अमेरिकेत परतले [illegible]

[illegible] हे देश प्रामुख्याने असतात. कारण पाकिस्तानातील [illegible] नेथे स्थिरता निर्माण करणे हा ओबामांसमोरील [illegible] भारताशी मैत्री करण्यास उत्सुक आहे त्याचे एक [illegible] केवळ बाजारपेठ म्हणून या देशाकडे न पाहता संरक्षण व्यवस्थेतील भागीदार या दृष्टीने अमेरिका त्याचा विचार करते. तरीसुद्धा 'युनो'च्या सुरक्षा समितीमध्ये भारताला कायम सदस्यत्व मिळण्यासंबंधी अमेरिकेने अद्यापही अनुकूलता प्रकट केलेली नाही. त्याबाबत अमेरिका फारच सावध आहे. ओबामा भारतात येऊन गेल्यावर ते मोदींबरोबर चहा पीत आहेत, मोदींना आलिंगन देत आहेत अशी अनेक [illegible] वाटतो. असे ओबामा म्हणत आहेत अशा अर्थाची ओळ एका इंग्रजी दैनिकाने छापली. मोदींनी त्यांचा उल्लेख 'बराक' अशा प्रथम नावाने केला आणि ओबामांनी मिस्टर मोदीऐवजी नुसतेच मोदी म्हटले. यातून मोठ्या जिव्हाळ्याने ते बोलले असे दिसत असे [illegible]

सावित्रीच्या लेकींच्या ओठी, सावित्रीची गाणी!

सावित्रीबाईंच्या काव्याचे आदिवासी मुलांनी आपल्याच भाषेत अनुवाद करून त्याचे सादरीकरण केले, याचे त्यांच्या जीवनात हेच असाधारण महत्त्व आहे

आपण बऱ्याच गोष्टी चांगल्या सवयीच्या म्हणून समाजात रुजविल्या. त्यातील अनेक गोष्टी आपल्याच जगण्याच्या मुळावर येताना दिसतात. आपण महामानवांचे पुतळे उभारणे आणि कृतीशून्यतेतून त्यांची जयंती-पुण्यतिथी साजरी करणे यात धन्यता मानत असतो. मात्र, हे करताना समाजाला प्रगतीशीलतेकडे घेऊन जाणाऱ्या महामानवांच्या विचारांचे अनुकरण करताना दिसत नाही. त्यामुळेच पुतळे आणि जयंती पुण्यतिथीचे उपक्रम राबविताना आपण एकमेकांच्या जातीच्या, धर्माच्या विरोधात उभे राहतो. एवढेच काय जात-धर्म रस्त्यावर आणून एकमेकांना संपविण्याचीही कृती करतो. असे आजच्या समाजाचे विदारक चित्र एका बाजूला असतानाच दुसऱ्या बाजूला मात्र जयंती-पुण्यतिथीच्या पलीकडे जाऊन अशा महामानवांनी समाजात रुजविलेल्या विचारांची कास धरण्याच्याही घटना घडतात तेव्हा समाज अजून संवेदनशील असल्याची साक्ष पटते. नुकत्याच झालेल्या सावित्रीबाई फुलेंच्या जयंतीला औरंगाबाद भागातील आदिवासी पाड्यातील मुलांनी सावित्रीबाईंच्या काव्याचा आपल्या आदिवासी बोलीभाषेतच अनुवाद करून त्याचे सादरीकरण केले. ही घटना वरवर पाहता, आपल्याला किरकोळ अदखलपात्रही वाटण्याची शक्यता आहे. पण जिथे आदिवासींना त्यांची संस्कृती विसरू लावणाऱ्या आणि त्या जागी त्यांना सध्या जात-धर्मावर आधारित रीतीरिवाजांचे अनुकरण करायला लावणाऱ्या या समाजात अशी घटना घडणे म्हणजे पुरोगामी विचारांचे अनुकरण करणे होय! एवढेच काय तर बालपणापासूनच मुलांवर त्यांच्याच भाषेतून सावित्रीबाईंच्या विचारांचे संस्कार झाले, तर जात-धर्माच्या पलीकडे विचार करून माणसाने माणसासारखेच जगायचे असते हाही आजच्या काळात आवश्यक असलेला विचार त्यांच्या मनात बिंबविणे होय!

कोणताही विचार आपल्या आत पोहोचायचा असेल, तर तो आपल्याच भाषेतून आपल्यापर्यंत चांगल्या प्रकारे पोहोचत असतो. त्याचे प्रत्यक्षात जगतानाही अनुकरण करता येते. कारण आपली बोलीभाषा फक्त आपली असते, असा याचा अर्थ नाही. तर ज्या भाषेचे आपल्या जन्मापासून आपल्यावर संस्कार झालेले असतात, त्याच भाषेतून आपल्या आजूबाजूच्या जीवनाशी सहज संवाद साधता येत असतो. असा सहज संवाद होत जातो, तेव्हाच आपण समाजाकडे संवेदनशीलतेने आणि विशेषतः क्षमाशीलतेने पाहत असतो. संवाद आणि क्षमाशीलता हरविलेल्या आजच्या काळात ही गोष्ट महत्त्वाचीच आहे. अर्थात सावित्रीबाईंच्या काव्याचा आदिवासी मुलांनी आपल्याच भाषेत अनुवाद करून त्याचे सादरीकरण केले, याचे त्यांच्या जीवनात हेच असाधारण महत्त्व आहे. अशा पुरोगामी विचारांचे आदिवासी मुलांवरच नव्हे तर कोणत्याही मुलांवर बालवयापासून नव्हे तर जीवनात संस्कार होत राहिले, तर मुले आयुष्याच्या पुढील वाटचालीत एकूण समाजाबाबत चांगला विचार करतील आणि त्यातून समाजच सुदृढ होईल!

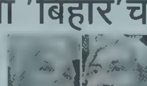
अजय कांडर

औरंगाबाद मुंबई-जवळील कमळदरीच्या भटक्या-विमुक्तांच्या शाळेतील आदिवासी मुलांनी सावित्रीबाईंचे काव्य आपापल्या गोरमाटी, पारधी, पारधी [illegible] आदी बोलीभाषांत आपणच भाषांतर करून सादर केले. यातून सावित्रीबाईंचे विचार त्यांना आपलेसे [illegible] झाली. [illegible] आपल्याच बोलीतील [illegible] त्या प्रमाणे भाषेतच बोलतात. यात त्यांच्या मनात बोलीभाषेचा न्यूनगंड असता पण त्यांना [illegible] बोलीतूनच आपला [illegible] झाला आहे आणि या पुढचा चांगला विचारही बोलीतूनच आपल्यापर्यंत [illegible] [illegible] नी मात्र सावित्रीबाईंचे काव्य बोलीत सादर करताना आदिवासी मुलांना कळले. हे या घटनेचे महत्त्व आहे. [illegible] सगळीकडे इंग्रजीला फार महत्त्व आहे. पण आमची गोरमाटी [illegible] अनुवादातून आपल्या बोलीसाठी काही तरी करता आले, याचा आनंद झालाय!

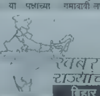
नव्हानल्या इतर समाजासारखाच आदिवासी भटके विमुक्त समाजही शिक्षणाअभावी दारिद्र्यात जसा जगतो, तसा तो अज्ञानातही जगत असतो. [illegible] सावित्रीबाईंच्या काव्याचा संस्कार आदिवासींच्या मुलांवर होत गेला, तर पुढील काळात या मुलांचे अज्ञान दूर होण्याची शक्यता नाकारता येत नाही. कर्ज काढून उगाच उधळपट्टी करणे, उगाच श्रीमंत असल्याचा आभास निर्माण करणे किती चुकीचे आहे. यामुळे 'ऋण काढून सण साजरा करण्याची [illegible] आत्मनाश होत असतो, हे सावित्रीबाईंनी आपल्या 'कर्ज' या काव्यातून सांगितले आहे. **शेटजीचे कर्ज जो घेई, तयाचे सुख दूर जाई! संकटाने हैराण होई, बेजार होई कर्जदार! कर्जाने लागतसे चिंता, चालवी सारी मालमत्ता, समागन वाढवी गुंता आली अहना ऋणकाची!**

समाजाच्या वाईट स्थितीचे कारण अज्ञान आहे. ते दूर करण्यासाठी शिक्षण हे त्यांनी साधन मानले. ते शिक्षण मुलींना देण्यासाठी, शिक्षकाची उणीव दूर करावी म्हणून सावित्रीबाई शिक्षिका बनल्या. तो [illegible] **विद्येविना गेले वाया झाले पशू!** असे सांगून **स्वस्थ नका बसू विद्या घेणे!** असे समाजाचे प्रबोधनही केले. हेच प्रबोधन आजही सावित्रीबाई [illegible] आजच्या समाजाची [illegible] आहे.

'जनता' ऐक्याला 'बिहार'चा खो

लालूप्रसाद | नितीशकुमार

एल. नंदकुमार

राष्ट्र मोदींच्या झंझावात रोखण्यासाठी देशभरातील [illegible] एकत्रित आले. त्यापाठोपाठ एकेकाळी जनता पक्षात असणारे आणि कालांतराने आपली राजकीय महत्त्वाकांक्षा पूर्ण करण्यासाठी स्वतंत्र पक्ष स्थापणाऱ्या नेत्यांनी एका झेंड्याखाली येण्याचा निर्णय घेतला. पाच पक्षांच्या विलिनीकरणातून समाजवादी जनता दल या पक्षाची स्थापना होईल, अशी घोषणाही डिसेंबर २०१४ मध्ये झाली. आता उत्तरेच्या पट्ट्यात नवी भाजपला आव्हान निर्माण होईल, असे चित्र काही काळ निर्माण झाले. मात्र या प्रयत्नालाही 'बिहारी' राजकारणामुळे खीळ बसली आहे. जनता दल संयुक्तचे (जेडीयू) नेते नितीशकुमार आणि राष्ट्रीय जनता दल (आरजेडी) लालूप्रसाद यांच्यातील अहंकाराच्या राजकारणामुळे जनता परिवाराच्या ऐक्याबाबत साशंकता निर्माण झाली आहे. हे समविचारी पक्ष आपल्या परंपरेप्रमाणे यावेळी एकत्र येण्यापूर्वीच दुभंगले जातील अशी शक्यता व्यक्त होऊ लागली आहे.

लोकसभा निवडणुकीत भाजपला सर्वाधिक यश उत्तर प्रदेश आणि बिहारमध्ये मिळाले. या निवडणुकीपूर्वीच आपले राजकीय अस्तित्व टिकविण्यासाठी नितीशकुमार आणि लालूप्रसाद यादव हे एकत्रित आले होते. मात्र त्यांच्या युतीला राज्यातील जनतेने झिडकारले. राजकीय अपरिहार्यतेतून नंतर पूर्वाश्रमीच्या जनता दलवासियांना एका झेंड्याखाली आणण्यासाठी मुलायमसिंह यांनी पुढाकार घेतला. यासंदर्भात ४ डिसेंबर २०१४ रोजी नवी दिल्लीत मुलायमसिंह, नितीशकुमार, लालूप्रसाद यादव, एच. डी. देवेगौडा, ओमप्रकाश चौटाला यांची बैठक झाली. आम्ही एकत्र राहिलो तर आमचा विचार मर्यादित राहील. आम्ही धर्मनिरपेक्ष पक्ष एकत्रित आलो तरच आमचा आवाज सर्वत्र पोहोचणार आहे. त्यामुळे आम्ही सर्व पक्षांनी एकत्रित येण्याचा निर्णय घेतला असल्याची घोषणाही बैठकीनंतर मुलायमसिंह यांनी केली होती. काँग्रेसची पीछेहाट आणि [illegible] राजकीय ध्रुवीकरण या पार्श्वभूमीवर भाजपविरोधात आघाडीचे समर्थ पर्याय असू शकेल अशी कल्पनाही करण्यात आली होती. मात्र जनता दलाच्या परंपरेप्रमाणे आता हा पर्याय कागदावरच राहील अशी शक्यता बिहारमधील राजकीय घडामोडीनंतर व्यक्त होऊ लागली आहे.

समाजवादी जनता दल या पक्षाची मूळ कल्पना मुलायमसिंह यांची. यासाठी त्यांनी पाच पक्षांना एकत्रित आणले. जनता परिवारातील या पक्षांचे लोकसभेत १५ तर राज्यसभेत ३० सदस्य आहेत. यामध्ये सपाच्या सदस्यांची संख्या सर्वाधिक असल्याने या पक्षाच्या अध्यक्षपदी मुलायमसिंह असतील, असे निश्चितही झाले होते. तर उपाध्यक्ष नितीशकुमार, लालूप्रसाद यादव यांच्याकडे प्रचार समितीचे प्रमुखपद तर जेडीयूचे अध्यक्ष शरद यादव हे राज्यसभेत गटनेते असतील अशी रचनाही करण्यात आली. भाजपविरोधात संसदेमध्ये विरोधकांची एकजूट करण्यासाठी हा एक सकारात्मक प्रयत्न होता. मात्र याला बिहारमधील अहंकाराचे राजकारण आडवे आले आहे. नितीशकुमारांचे नेतृत्व लालूप्रसाद यांना अमान्य आहे. या पक्षाच्या मुख्यमंत्रीपदाचे उमेदवार म्हणून नितीशकुमार यांच्या नावाला लालूप्रसाद यांचा विरोध [illegible] पुढील वर्षी विधानसभा निवडणूक होणार असून याचा प्रचार 'आरजेडी' पार्टीमधूनच करणार असल्याची घोषणा करत आपले अस्तित्व स्वतंत्र राखणार असे अप्रत्यक्षपणे लालूप्रसाद यांनी सांगितले आहे. विधानसभा निवडणुकीबाबत १५ फेब्रुवारी रोजी जेडीयू आपल्या स्वतंत्र मेळावा घेईल, असे नितीशकुमारांनी जाहीर केले आहे. या मतभेदामागे अन्यही काही कारणे आहेत. नव्या पक्षाचे बिहारमधील नेतृत्व नितीशकुमारांकडे आले तर यादव व्होट बँक गमवावी लागेल, अशी भीती आरजेडीला आहे. तर राज्यातील यादवांचे नेतृत्व केल्यास आपल्या 'विकासपुरुष' या प्रतिमेला तडा जाईल अशी धारणा नितीशकुमारांनी धरली आहे. जेडीयू व आरजेडी यांची नैसर्गिक मैत्री नाही. विधानसभा निवडणुकीत भाजपसमोर आव्हान निर्माण करण्यासाठी दोन्ही पक्ष एकत्रित आले आहेत. मात्र ही आघाडी निवडणुकीपर्यंत टिकण्याबाबतही साशंकता व्यक्त होऊ लागली आहे. नितीशकुमार यांनी दिल्ली विधानसभा निवडणुकीत आम आदमी पार्टीला दिलेल्या समर्थनावर लालूप्रसाद नाराज असल्याचे बोलले जाते. लालूप्रसाद आणि नितीशकुमार यांच्यात मतभेद आहेत. [illegible] समाजवादी जनता दल या पक्षाचे [illegible] लालूप्रसाद आणि नितीशकुमार यांच्यातील मतभेदामुळे समाजवादी जनता दल ऐक्याबाबत साशंकता व्यक्त होऊ लागली आहे. तसेच मुलायमसिंह यांनीही या ऐक्याबाबत अशी घाई का? [illegible] डिसेंबरमधील ऐक्याचा आग्रह कमी झाल्याचे दिसत आहे. बिहारमध्ये याच वर्षी विधानसभा निवडणुका होणार आहेत. तर उ. प्रदेशमधील निवडणुकीला आणखी २ वर्षांचा कालावधी आहे. जनता पक्षाच्या ऐक्याचा लाभ कदाचित जरी सर्वांना होणार असला तरी बिहारमध्ये नितीशकुमार आणि लालूप्रसाद या दोन्ही नेत्यांना आपल्या स्वतंत्र अस्तित्वासाठी आपले पक्ष कायम ठेवावे लागतील, असे विश्लेषकाचे मत आहे. समाजवादी जनता दल पक्षाची स्थापना जानेवारी मध्यापर्यंत होईल असे सकुन पाचही पक्षांच्या नेत्यांनी दिले होते. मात्र आता जेडीयू आणि आरजेडी या पक्षांनी फेब्रुवारी व मार्च महिन्यात आपले पक्ष स्वतंत्रपणे कार्यक्रम राबवतील, असे जाहीर केल्याने सपाचे जनता ऐक्याचे स्वप्न पूर्णत्वास तरी वास्तवात येऊ शकणार नाही असे मानले जात आहे.

११ ऑक्टोबर १९८८ रोजी जनता परिवार हा व्ही. पी. सिंग यांच्या नेतृत्वाखाली एकत्रित आला होता. काँग्रेसविरोधात त्यांच्या नेतृत्वाखाली एकत्रित आलेल्या विविध पक्षांच्या आघाडीने १९८९ मधील लोकसभा निवडणुकीत अनपेक्षित यश मिळवले होते. व्ही. पी. सिंग पंतप्रधान झाले. मात्र या पक्षातील नेत्यांच्या राजकीय महत्त्वाकांक्षांमुळे पुन्हा इतिहासाची पुनरावृत्ती झाली. व्ही. पी. सिंग यांना काही महिन्यांमध्येच पक्षातील राजकारणातून पंतप्रधानपदावरून पायउतार व्हावे लागले होते. जनता पक्षातील नेते एकत्रित येऊन आघाडीचे [illegible] झाले होते. [illegible] जनता दलवासी एकत्रित येण्याची [illegible] असून ते प्रत्यक्षात येणार का यावर उत्तरप्रदेशातील राजकारणाची दिशा ठरणार आहे.

पडसाद

तरुण-भारतमध्ये सर्वच पत्रलेखकांना संधी

दै. तरुण भारत हे खऱ्या अर्थाने निर्भीड पत्रकारिता असणारे [illegible] वाचकांच्या पत्रव्यवहारातून आम्ही बऱ्याच ख्यातनाम मराठी दैनिकांना विविध विषयांवरील ज्वलंत भावना व प्रश्न पाठवित असतो. परंतु साळसूदपणा व शिष्टपणाचा आव आणणारी वृत्तपत्रे गुळमुळीत व तकलादू अशा निवडक पत्रांनाच प्रसिद्धी देतात. [illegible] त्याची ती वेदना जाहीरपणे प्रसिद्ध करण्याचे धाडस मात्र दै. तरुण भारतमध्येच दिसून येते. या वाचकपत्रावरील पडसादही मोकळेपणाने मांडण्यास हे वृत्तपत्र वाव देते. समाजामध्ये विविध प्रकारचे विचारप्रवाह असतात, त्यांना न्याय देण्याचे काम आपल्या वृत्तपत्रामार्फत होत असते. [illegible] लोकशाहीच्या दृष्टीने खेदाची बाब आहे. दै. तरुण भारतचे विशेष आभार व शुभेच्छा!

-सतीश पाटील, उगार

स्त्रीचा अपमान ही शोकांतिका

[illegible] धूम्रपानास केंद्र सरकारकडून बंदी घालण्यात आली आहे. या [illegible] भावाने बहिणीवर बलात्कार केला अशा प्रकारच्या बातम्या [illegible] असा अपमान ही [illegible]

गजानन पाटील [illegible]

आता पिकांनाही एक पेग ?

[illegible]

[illegible] तसेच मानवी शरीरालाही हे घातक असते आणि हे कमी म्हणून की काय आता खत म्हणून शेतामध्ये दारूचाही 'डोस' दिला जात आहे. सदर प्रकार वेळीच उघडकीस आला म्हणून ठीक, नाहीतर सगळी [illegible] जीविताशी खेळणारे हे प्रकार ताबडतोब थांबायला हवेत.

[illegible]

जमीनमालकांनो, जमिनी सांभाळा

[illegible] अनेक अवैध मार्गांचाही वापर होत आहे. कब्जेदाराला अंधारात ठेवून परप्रांतात राहणाऱ्या सात बारा पत्रकावरील अन्य सहहिस्सेदाराशी संपर्क साधून जमिनीची विक्री [illegible] विकून जमीनमालक खऱ्या अर्थाने स्वतः हे नुकसान करून [illegible] जमीन असल्यास त्या जमिनीत आपण वर्षानुवर्षे [illegible]

[illegible]

[illegible]

आरएलएसनजीकचे पार्किंग हटविले

कॉलेज रोडवर पडतोय ताण : मुख्य मार्गावर चुकीचे पार्किंग सुरू

बेळगाव १) आरएलएसनजीक बॅरिकेड्स बसवून पार्किंग हटविण्यात आले आहे. २) नो पार्किंग फलकाशेजारीच असे पार्किंग सुरू आहे.

प्रतिनिधी
बेळगाव

येथील आरएलएस कॉलेजशेजारी पोलीस क्वॉर्टर्सकडे जाणाऱ्या मार्गावर होणारे वाहन पार्किंग शुक्रवारपासून हटविण्यात आले. रहदारी पोलिसांनी पोलीस आयुक्तांच्या सूचनेवरून बॅरिकेड्स बसवून ही कार्यवाही केली. यामुळे पोलीस क्वॉर्टर्स रोड खुला झाला आहे. दरम्यान कॉलेज रोडवर चुकीच्या पद्धतीने पार्किंग वाढले असून याचा ताण वाहतुकीवर पडला होता.

गेल्या काही वर्षांपासून या मार्गावर वाहन पार्किंग करण्यात येत होते. विशेषतः महाविद्यालयीन तरुण-तरुणींच्या दुचाकी येथे लावण्यात येत होत्या. यामुळे पोलीस क्वॉर्टर्स मार्ग भरून जात होता. यावर उपाय म्हणून ही कारवाई करण्यात आली. शुक्रवारी सकाळी १० च्या सुमारास दाखल होऊन पोलिसांनी येथे लावलेल्या दुचाकी हटविल्या. दरम्यान पूर्वी हात असलेल्या पार्किंगच्या ठिकाणी बॅरिकेड्स बसविण्यात आले. यामुळे तेथे लावलेल्या दुचाकी थेट कॉलेज रोडवर दाखल झाल्या. यामुळे नेहमी गजबजलेल्या या मार्गावर तासभर वाहतुकीचा ताण वाढला होता.

यापूर्वीही कॉलेज रोडवर चुकीच्या पद्धतीने पार्किंग करण्याचे प्रकार घडले आहेत. यावर उपाय म्हणून ठिकठिकाणी नो पार्किंगचे फलक बसविण्यात आले. मात्र अशा फलकासमोरच पार्किंग करण्याचे प्रकार वाढले आहेत. सध्या पोलीस क्वॉर्टर्स मार्गावरील पार्किंग बंद झाल्यानंतर असे प्रकार आणखी वाढण्याची शक्यता आहे. याकडेही रहदारी पोलिसांनी लक्ष देणे गरजेचे आहे.

परिसरातील संस्थांनी आपल्या आवारात पुरेशा जागा असताना आतमध्ये वाहन प्रवेशास बंदी घातली आहे. याचा ताण गजबजलेल्या कॉलेज रोडवर पडू लागला आहे. याकडेही पोलीस प्रशासनाने वेळीच लक्ष देण्याची गरज आहे.

किल्ला अशोक चौकपर्यंत रस्त्याचे रूंदीकरण सुरू

सहा कोटीचा निधी मंजूर : रस्ता चौपदरी होणार

प्रतिनिधी
बेळगाव

शहराचे प्रवेशद्वार असलेल्या राष्ट्रीय महामार्ग ते किल्ला अशोक चौकपर्यंतच्या रस्त्याच्या रूंदीकरणाचे काम अखेर सुरू झाले आहे. सार्वजनिक बांधकाम खात्याच्यावतीने हा रस्ता चौपदरी करण्यात येणार आहे. त्यामुळे वाहनधारकांना सोईचे ठरणार आहे. सध्या रस्त्याच्या एका बाजूचे काम युद्धपातळीवर सुरू आहे.

किल्ला अशोक चौक ते राष्ट्रीय महामार्गपर्यंतच्या कणबर्गी रोडचे रूंदीकरण करण्याचा निर्णय सार्वजनिक बांधकाम खात्याने घेतला होता. या एक किलो मीटर रस्त्याचे रूंदीकरण व डांबरीकरणासाठी सहा कोटीचा निधी मंजूर झाला आहे. रस्त्याची रुंदी शंभर फूट करण्यात येणार असून दुभाजक, पथदीप, फुटपाथ, गटारी अशा विविध सुविधा उपलब्ध करण्यात येणार आहेत. त्याचप्रमाणे हा रस्ता चौपदरी करण्यात येणार असून दुतर्फा दीड मीटरचे सायकल ट्रॅक करण्यात येणार आहे. तसेच बुडा कार्यालयाजवळ असलेल्या नाल्यावर पुलाचे बांधकामही या निधीअंतर्गत करण्यात येत आहे.

सदर कामाची निविदा कंत्राटदार एन. एस. चौगुले यांना मंजूर झाली आहे. गेल्या डिसेंबरमध्ये सार्वजनिक बांधकाम मंत्री एच. सी. महादेवप्पा यांच्या हस्ते रूंदीकरणाचा शुभारंभ करण्यात आला होता. या रस्त्यावरून नेहमी अवजड वाहनांची रहदारी असते. शहराचे प्रवेशद्वार असल्याने रस्त्याचे रूंदीकरण आवश्यक होते. काम पूर्ण झाल्यानंतर प्रवेशद्वारही आकर्षक होणार आहे.

बेळगाव : राष्ट्रीय महामार्ग ते किल्ला अशोक चौकपर्यंतच्या रस्त्याच्या रूंदीकरणाचे काम सुरू आहे.

भूमी अधिग्रहण वटहुकूम अन्यायकारक

शेतकऱ्यांनी विरोधासाठी संघटित होण्याची गरज

प्रतिनिधी
बेळगाव

केंद्र सरकारने काढलेला भूमी अधिग्रहण वटहुकूम शेतकऱ्यांवर मोठ्या प्रमाणात अन्याय करणारा असल्याने त्याला विरोध करण्याची गरज आहे. त्यासाठी शेतकऱ्यांनी संघटित होणे आवश्यक आहे, असे मत जीवन विवेक प्रतिष्ठानतर्फे शुक्रवारी झालेल्या बैठकीत अनेकांनी व्यक्त केले.

या वटहुकूमाचा शेतकऱ्यांना मोठा फटका बसणार आहे. त्यामुळे याबाबत विचारविनिमय करून लढ्याची रूपरेषा ठरविण्यासाठी ही बैठक झाली. दिलीप कामत यांनी प्रास्ताविक केले.

फेब्रुवारीत भव्य मेळावा

भूमी अधिग्रहण वटहुकूमाबाबत शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करण्यासाठी फेब्रुवारी महिन्यात शेतकऱ्यांचा भव्य मेळावा आयोजित करण्यात येणार आहे. यावेळी शेतीविषयक तज्ज्ञांना बोलावून शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन केले जाणार आहे. या बाबतही यावेळी चर्चा करण्यात आली.

ॲड. नागेश सातेरी यांनी प्रारंभी वटहुकूमाची सविस्तर माहिती दिली. निवृत्त प्राचार्य व्ही. ए. पाटील, सुभाष ओउळकर, कॉ. अनिल आजगावकर, शिवाजी कागणीकर, ॲड. एन. आर. लातूर आदींनी यावेळी विचार व्यक्त केले.

मराठी विद्यानिकेतनमध्ये झालेल्या या बैठकीस बहुसंख्य कार्यकर्ते उपस्थित होते.

भैरगौडा पाटील यांचे नगरसेवकपद धोक्यात

जिल्हाधिकाऱ्यांकडून जातीचे प्रमाणपत्र रद्द

प्रतिनिधी
बेळगाव

वॉर्ड क्रमांक ५७ चे नगरसेवक भैरगौडा पाटील यांनी निवडणुकीसाठी उमेदवारी अर्ज भरताना सादर केलेले जातीचे प्रमाणपत्र जिल्हाधिकारी एन. जयराम यांनी रद्दबातल ठरविले आहे. हे प्रमाणपत्र खोटे असल्यासंदर्भात न्यायालयात वाद सुरू आहे. आता जिल्हाधिकाऱ्यांनी ते प्रमाणपत्रच रद्द केल्याने भैरगौडाच्या नगरसेवकपदाचे भवितव्य न्यायालयातच ठरणार आहे.

सोमवार दि. २ रोजी येथील तिसऱ्या अतिरिक्त जिल्हा सत्र न्यायालयात या संदर्भातील सुनावणी होणार आहे. भैरगौडा बाळगौडा पाटील (रा. पाटील गल्ली, कणबर्गी) यांनी वॉर्ड क्रमांक ५७ मधून २०१३ साली महापालिकेची निवडणूक लढविली आहे. हा वॉर्ड अनुसूचित जाती जमातीसाठी राखीव होता. त्यामुळे त्यांनी अनुसूचित जाती जमातीचे प्रमाणपत्र दाखल केले होते. निवडणुकीत ते विजयी झाले. मात्र प्रतिस्पर्धी उमेदवार सुधीर नागेश गड्डे व शंकर बसवन्न देसूर यांनी तिसऱ्या अतिरिक्त जिल्हा सत्र न्यायालयात त्यांच्या विरोधात याचिका दाखल केली होती. भैरगौडा यांनी जातीचे खोटे प्रमाणपत्र जोडले असून त्यांचे नगरसेवकपद रद्द करावे अशी मागणी त्यांनी केली होती.

कागदपत्रांची तपासणी

न्यायालयाने या प्रकरणाची चौकशी करण्याचे आदेश तहसीलदारांना दिले होते. त्यांनी भैरगौडा पाटील यांच्या कागदपत्रांची तपासणी केली असता ते हिंदू लिंगायत असल्याचे उघडकीस आले. त्यांनी जोडलेले गाणीग जातीचे प्रमाणपत्र खोटे असल्याचेही निष्पन्न झाले होते. त्यानंतर भैरगौडा यांनी प्रांताधिकाऱ्याकडे धाव घेतली. प्रांताधिकाऱ्यांनी तहसीलदारांची बाजू योग्य असल्याने उचलून धरली. यामुळे अखेर भैरगौडा यांनी उच्च न्यायालयात याचिका दाखल केली. उच्च न्यायालयाने याचिका फेटाळून लावून जिल्हाधिकाऱ्यांनी या प्रकरणाचा तपास करावा असा आदेश दिला होता. यासाठी ३० दिवसांचा अवधीही देण्यात आला होता. पण भैरगौडा यांनी मुदत संपल्यानंतर बऱ्याच उशिराने कागदपत्रे दाखल केल्याची माहिती उघड झाली आहे. यामुळे जिल्हाधिकाऱ्यांनी तहसीलदार व प्रांताधिकारी यांनी दिलेला अहवाल व सत्यासत्यता याचा विचार करून प्रमाणपत्रच रद्द केले आहे. परिणामी भैरगौडा यांचे नगरसेवकपद गमावण्याची शक्यता निर्माण झाली आहे. या प्रकरणी सोमवारी होणाऱ्या सुनावणीकडे साऱ्यांचेच लक्ष लागून राहिले आहे.

प्रमाणपत्र खोटे...

- वॉर्ड क्रमांक ५७ अनुसूचित जाती जमातीसाठी राखीव
- भैरगौडा हिंदू लिंगायत असल्याचे उघडकीस
- गाणीग जातीचे प्रमाणपत्र खोटे असल्याचे निष्पन्न

चिकोडी, हारुगेरीत पोलीस ठाण्यांना मंजुरी

बेळगाव : राज्य सरकारने २४ नव्या पोलीस ठाण्यांना मंजुरी दिली आहे. त्यामध्ये चिकोडी व हारुगेरी (ता. रायबाग) येथील पोलीस स्थानकांचा समावेश आहे. गुरुवारी या संबंधी सरकारने अधिकृत आदेश जारी केला आहे. चिकोडी येथे वाहतूक पोलीस स्थानक व रायबाग तालुक्यातील हारुगेरी येथे पोलीस स्थानक सुरू करण्यास परवानगी मिळाली आहे. विजापूर व बागलकोट, हावेरी येथे महिला पोलीस स्थानक सुरू करण्यासही मंजुरी देण्यात आली आहे.

जुना पी. बी. रोड परिसरात उद्या खंडित वीजपुरवठा

बेळगाव : दुरुस्तीमुळे रविवार दि. १ फेब्रुवारी रोजी सकाळी साडेदहा ते सायंकाळी सहापर्यंत साईनगर, नागेंद्र कॉलनी, गायत्रीनगर, टीचर्स कॉलनी, कुंतीनगर, जोशीमळा, पाटील गल्ली, श्रृंगेरी कॉलनी, होसूर बसवाण गल्ली, जुना पी. बी. रोड, मल्लिकार्जुन नगर आदी भागातील वीजपुरवठा खंडित होणार आहे.

आजचे कार्यक्रम

- समादेवी संस्थान वैश्यवाणी समाजातर्फे श्री समादेवी वार्षिक जन्मोत्सवानिमित्त विविध कार्यक्रम. वेळ- सकाळी ६ पासून. स्थळ- समादेवी मंदिर, समादेवी गल्ली
- प्रियदर्शनी आय हेल्थ केअर अँड फौंडेशन आणि रोटरी क्लब बेळगाव साउथ यांच्या संयुक्त विद्यमाने मोफत नेत्रतपासणी शिबिर. वेळ- सकाळी १० ते १२. स्थळ- आयकेअर सेंटर, शिक्षक भवन, (सन्मान हॉटेलसमोर) कॉलेज रोड
- इस्कॉनतर्फे भगवद्गीतेवर आधारित आत्मज्ञान सप्ताह शिबिर. वेळ- सायंकाळी ६.३० वाजता. स्थळ- इस्कॉन मंदिर, शुक्रवारपेठ, टिळकवाडी.
- आविष्कार संस्थेच्या १७ व्या वर्धापनदिनानिमित्त विविध कार्यक्रम. वेळ- दुपारी ४ वाजता. स्थळ- इंदिरा संत रंगमंच सभागृह, खानापूर रोड
- श्री बनशंकरी देवस्थान ट्रस्ट व बेळगाव देवांग समाजातर्फे बनशंकरी यात्रेनिमित्त विविध कार्यक्रम. वेळ- सायंकाळी ६ वाजता. स्थळ- बनशंकरी देवस्थान, महाकल गल्ली
- अ‍ॅकेडमी ऑफ म्युझिकतर्फे 'स्वरगंध' वार्षिक सांस्कृतिक कार्यक्रम. वेळ- सायंकाळी ५ वाजता. स्थळ- आरपीडी कॉलेजचे जिमखाना सभागृह
- कार्नाटक लॉ सोसायटी कॉलेज ऑफ बिझनेस अ‍ॅडमिनिस्ट्रेशनतर्फे प्रश्नमंजुषा स्पर्धा. वेळ- सायंकाळी ५.३० वाजता. स्थळ- कॉलेजचे सभागृह
- पोलीस आयुक्त एस. रवी यांचा विद्यार्थ्यांशी मुक्त संवाद. वेळ- सकाळी १० वाजता. स्थळ- भाऊराव काकतकर कॉलेजचे सभागृह
- भारतीय कम्युनिस्ट पक्ष राज्य अधिवेशन स्वागत समितीची बैठक. वेळ- दुपारी ४.३० वाजता. स्थळ- गिरीश कॉम्लेक्स, रामदेव गल्ली

दहा विनापरमिट ऑटोरिक्षा जप्त

वाहतूक पोलीस, आरटीओ अधिकाऱ्यांची संयुक्त मोहीम : २१ ऑटोरिक्षांची झाली तपासणी

प्रतिनिधी
बेळगाव

बेळगाव शहरातील विनापरमिट ऑटोरिक्षांची तपासणी मोहीम सुरू करण्यात आली आहे. शुक्रवारी दुपारी धर्मवीर संभाजी चौक व आरटीओ सर्कल परिसरात वाहतूक पोलीस व आरटीओ अधिकाऱ्यांनी संयुक्तपणे ही मोहीम राबविली. २१ ऑटोरिक्षांची तपासणी करण्यात आली असून त्यापैकी परमिट नसणाऱ्या १० रिक्षा पोलिसांनी जप्त केल्या.

वाहतूक पोलीस निरीक्षक जावेद मुशापुरी, आरटीओ निरीक्षक एस. एम. ई. अथेर, सादीक व इतर अधिकाऱ्यांनी या मोहिमेत भाग घेतला. सर्व ऑटोरिक्षा वाहतूक दक्षिण विभाग पोलीस स्थानकाच्या आवारात उभ्या करून अधिकाऱ्यांनी कागदपत्रांची तपासणी केली. कागदपत्रे हजर करण्यात असमर्थता दर्शविलेल्या १० ऑटोरिक्षा जप्त करून संबंधितांविरुद्ध कारवाईची प्रक्रिया सुरू करण्यात आली.

५ ऑटोरिक्षा चालकांनी तपासणीअंती परमिट संबंधीची कागदपत्रे हजर केली असून उर्वरित सात जणांनी यासाठी शनिवारी दुपारपर्यंतची मुदत मागितली आहे. दिलेल्या मुदतीत कागदपत्रे हजर केली नाहीत तर या ऑटोरिक्षा जप्त करून संबंधितांविरुद्ध कारवाई करण्यात येणार असल्याचे अधिकाऱ्यांनी सांगितले. या तपासणी मोहिमेमुळे वाहतूक पोलीस स्थानकाच्या आवारात रिक्षा चालकांनी गर्दी केली होती.

ऑटोरिक्षांना मीटर सक्ती करण्यासाठी जिल्हाधिकारी एन. जयराम यांनी पुढाकार घेतला होता. या संबंधी पोलीस व आरटीओ अधिकाऱ्यांची बैठकही घेतली होती. विनापरमिटधारकच मीटर सक्तीला विरोध करीत होते. त्यामुळे परमिटधारक ऑटोरिक्षांवर विशिष्ट क्रमांक असलेले स्टिकर चिकटविण्याचा उपक्रम पोलीस निरीक्षक जावेद मुशापुरी व त्यांच्या सहकाऱ्यांनी हाती घेतला होता. शहरात ५ हजारांहून अधिक परमीटधारक ऑटोरिक्षा चालवितात. आतापर्यंत २५०० हून अधिक रिक्षांना विशिष्ट क्रमांकाचे स्टिकर चिकटविण्यात आले आहेत. पर्यायाने विनापरमिट ऑटोरिक्षांचा शोध घेण्यासाठी ही तपासणी मोहीम हाती घेण्यात आली आहे. वाहतूक दक्षिण विभाग पोलीस स्थानकात या संबंधी एसीपी राजीव बनहट्टी, मुशापुरी व आरटीओ अधिकाऱ्यांशी रिक्षा चालकांनी चर्चा केली.

बेळगाव : विनापरमिट ऑटोरिक्षांची तपासणी सुरू करताच वाहतूक दक्षिण विभाग पोलीस स्थानकासमोर रिक्षा चालकांनी पोलीस निरीक्षक जावेद मुशापुरी यांच्याशी चर्चा केली.

टी. बी. मजगी यांच्याविरुद्ध लवकरच आरोपपत्र

पोलिसांची तयारी अंतिम टप्प्यात

प्रतिनिधी
बेळगाव

हेस्कॉममधील अभियंता महिलेचा विनयभंग केल्याच्या आरोपावरून कार्यकारी अभियंते टी. बी. मजगी यांच्यासह तिघा जणांविरुद्ध लवकरच न्यायालयात आरोपपत्र दाखल करण्यात येणार आहे. या प्रकरणी बलात्काराचे कलम लावायचे की नाही, या विषयी पोलिसांनी कायदेशीर सल्ला घेतला असून तज्ज्ञांच्या सल्ल्यानुसार केवळ विनयभंग प्रकरणी आरोपपत्र दाखल करण्याची तयारी अंतिम टप्प्यात आहे.

१३ नोव्हेंबर २०१४ रोजी कार्यकारी अभियंत्याकडून अभियंता महिलेच्या विनयभंगाचा प्रकार घडला होता. या संबंधी १० नोव्हेंबर रोजी त्या महिला अधिकाऱ्यांनी माळमारुती पोलीस स्थानकात टी. बी. मजगी यांच्यासह तिघा जणांविरुद्ध फिर्याद दाखल केली होती. या अधिकाऱ्यांच्या अटकेसंदर्भातही हायड्रामा झाला होता. अटक झाल्यानंतर त्या सर्वांना इस्पितळात दाखल करण्यात आले होते. यानंतर वकिलांचे केएटीसाठी आंदोलन सुरू असताना एका महिला वकिलाने त्यांना जामीन मिळवून दिला होता. त्यामुळे गेल्या महिन्यात झालेल्या हिवाळी अधिवेशनात मुख्यमंत्र्यांची भेट घेऊन त्या महिलेने त्यांच्याकडे तक्रार केली होती.

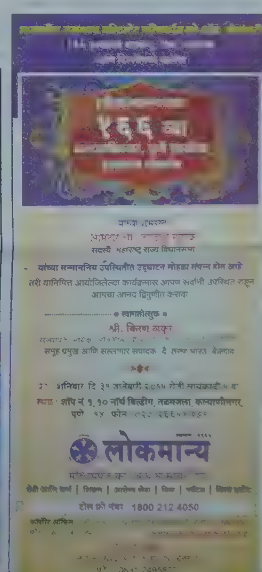
महिला अधिकाऱ्याची कैफियत ऐकून कार्यकारी अभियंत्याविरुद्ध केवळ विनयभंगच का? बलात्काराचा गुन्हा दाखल करा, अशी सूचना मुख्यमंत्र्यांनी पोलीस अधिकाऱ्यांना दिली होती. मुख्यमंत्र्यांच्या सूचनेनुसार पोलीस अधिकाऱ्यांनी या प्रकरणी कायदेतज्ज्ञांचा सल्ला घेतल्याची माहिती उपलब्ध झाली असून भा. द. वि. ३७६ ऐवजी केवळ विनयभंग केल्यासंबंधी आरोपपत्र दाखल करण्याचा सल्ला तज्ज्ञांनी दिला आहे. त्यामुळे आरोपपत्र तयार करण्यात आले आहे.

सोमवारनंतर आरोपपत्र

सोमवारनंतर न्यायालयात हे आरोपपत्र दाखल करण्यात येणार आहे. त्या अभियंता महिलेने १० गोळ्या खावून आत्महत्येचा प्रयत्न केल्यानंतर टी. बी. मजगीसह तिघा जणांचा जामीन रद्द करण्यासाठी माळमारुती पोलिसांनी संबंधित न्यायालयाला पत्र दिले आहे. हे प्रकरण दिवसेंदिवस गुंतागुंतीचे बनत चालले आहे. या संबंधी तपास पोलीस अधिकाऱ्यांशी संपर्क साधला असता कार्यकारी अभियंत्याविरुद्ध लवकरच न्यायालयात आरोपपत्र दाखल करण्यात येणार असल्याचे त्यांनी सांगितले.

MAGAZINE

'Vedic science', now introduced in textbooks, is an embarrassment to genuine Indian scientists
page 2

Delhi's only miniaturist works far from the business of commercial art
page 6

The homemaker comes out of the shadows to centrestage in several movies this year
page 5

COVER STORY

And now, a dapper Ravana

Change is in the air at legendary comic house Amar Chitra Katha, which turned 50 this year

BY PRITI DAVID

Benevolent kings and their beauteous queens stroll in palace gardens or verdant forests while loyal servants eavesdrop and evil enemies plot. Meanwhile, marauding armies scale impossibly high walls and are beaten back by animals that can miraculously talk. A courtier outwits his king every single time and a poet brings strong men to their knees with his intelligence.

This complex cast of characters operating in a fantastical world held us in thrall every single issue of *Amar Chitra Katha* that we devoured eagerly. As the legendary comic brand reaches its 50th year of production, with over 450 titles to its credit and an astounding 100 million copies sold in over 35 languages, like any 50 year-old, it is emerging from its own version of a mid-life crisis.

Although adored by two generations of Indians, in the last 10 years, some of the adulation has been countered by scepticism bordering on outrage about what has been labelled Amar Chitra Katha's 'regressive' content, both in its art and script.

A number of scholarly writings have come up, criticising and condemning the comics for reinforcing stereotypes: women characters are too subservient, caste hierarchy is established by skin colour, with upper caste characters invariably lighter toned, and its religious biases are clear. The controversy has been similar to what the Enid Blyton pantheon faced, forcing it to rethink its golliwogs and dwarves.

With the times Amar Chitra Katha is clear it wants to tell the popular version of stories. An artist at work at the Bengaluru office. (Top) A few covers from past issues. BHAGYA PRAKASH K

Beards and saris

If all this had happened in an Amar Chitra Katha, a single word from the superhero (placed in a spiky speech bubble) would have reduced the grumbling detractors to tiny, powerless creatures to be borne away on a tidal wave of nostalgia and affection. But real life is less forgiving. Thus, recently, when young artists in the comic house's studios pointed out that there were no women in the crowd scene in a new title on Sardar Patel, Reena Ittyerah Puri, Executive Editor, immediately had it rectified by removing beards and adding saris for some of the crowd.

And if you pick up a comic today, you will notice that Ravana is now a handsome dude, Rama has a six-pack, and the Vanara army has both fair and dark characters.

Reena believes the comic's role is to tell a story, and Amar Chitra Katha is clear it wants to tell the popular version of stories, thus always choosing to showcase tales as depicted in ancient texts rather than in archaeological readings. But equally she believes the comics must respond to social change.

> *We have grown so many walls. I would like to put out more stories about inclusive people like Kabir and Savitribai Phule*

"I believe we must change with the times, be ourselves," she says. "Women are leaders and strong characters and we are writing comics to show that. Today, we don't allow stereotypes. In mythology, men and women play certain pre-set roles. We cannot change those stories and have to tell them as they are. But we can choose whether to tell them at all or not."

Mainstay of childhood

For children growing up in the early 70s, such as this writer, comics were the most exciting event of childhood, lent and borrowed on a daily basis, a precious currency to settle debts and favours. Among these, the Amar Chitra Kathas came right on top. Their familiar storylines, already partially imbibed through festivals and music, dance, theatre and grandma's stories, were comforting yet exciting.

They were also priced within reach (the first one sold at 75 paise) and available at all local booksellers and railway bookstalls. Television had just about arrived, and wasn't yet an addiction. Enid Blyton and her ilk formed the mainstay of pre-teenage reading.

For this generation of Indians with little access to and limited knowledge of our literary traditions, it was Amar Chitra Katha with its valiant heroes and voluptuous heroines that opened up the country's vast storehouse of ancient tales. Take the *Panchatantra*, a set of fables dating back at least 2,000 years, of which there are more than a hundred versions translated into at least 50 languages. Yet, in the India of the 60s and 70s, were it not for the comics, the delightful tale of 'The Monkey and the Crocodile' could have possibly been lost since they weren't as widely published in English then as they are today.

In the early decades after Independence, English medium schools still had texts and syllabi dictated by British systems that had us read and critique mostly foreign writers and poets.

The odd Nissim Ezekiel or Rabindranath Tagore would sneak in but did little to reveal the magnitude of literary work across languages available in our culture. Books were also expensive, and families relied on lending libraries and paperback titles.

Continued on page 2

A new world Anant Pai, the father of Indian comics. SPECIAL ARRANGEMENT

Pai and the comic book

It is apt that the story of Anant Pai is now the script of a new comic by Amar Chitra Katha. It tells the tale of its founder and creator, a chemical engineer who wanted Indian children to know about their roots.

The popular story is that he once heard a quiz contest where children could answer questions on Greek mythology but did not know the name of Rama's mother. And that his nieces and nephews showed him stories they had written that had characters with English names.

Disturbed by what he thought was an alienation from cultural roots and already involved in the distribution of comic books, Pai conducted an experiment in a Delhi school to establish that the comic format worked well for young minds to assimilate facts.

Armed with such proof and a mission to bring stories from India's past into the mainstream, Pai was unstoppable. He wrote the first *Amar Chitra Katha* himself, the story of Krishna. This was in 1967. Over the next decade, over 400 titles were created by the comic house with repeat prints.

Pai educated himself with books on myth and history, researching stories and writing scripts. The Amar Chitra Katha library boasted 3,000 reference books on history, folk tales, the *puranas* and epics, and the Asiatic Library was the next stop for further research. A polyglot, Pai learnt Pali just to access the *Jataka Tales*.

In the 60s, comics had just caught the popular imagination and *Phantom*, *Tarzan* and *Mandrake* were already hugely popular. In fact, Pai played a role in changing Bengali forest in the original Phantom comic to Denka[illegible] as we know it. — **PD**

60 MINUTES WITH WENDY DONIGER

‘Contemporary India is an uneasy, volatile mix’

Hindutva has come to stand for the oppression of Muslims, Dalits and women, says the noted Sanskritist and Indologist

BY VIKRAM ZUTSHI

There are few in the world who can match the erudition and scholarship of Wendy Doniger as a Sanskritist and Indologist. She is the Mircea Eliade Distinguished Service Professor of History of Religions at The University of Chicago, and has taught there since 1978.

Her major works include *Asceticism and Eroticism in the Mythology of Siva, Hindu Myths: A Sourcebook, The Origins of Evil in Hindu Mythology, Women, Androgynes, and Other Mythical Beasts*, and *The Rig Veda: An Anthology, 108 Hymns Translated from the Sanskrit*.

Her 2009 book, *The Hindus: An Alternative History*, flung her into the spotlight when right-wing Hindu groups filed a lawsuit under India's colonial-era anti-blasphemy law, Section 295A of the Indian Penal Code, which forbids ‘deliberate and malicious acts intended to outrage the feelings of any religious community’. India had previously banned James Laine's book on Shivaji, Joseph Lelyveld's book on Gandhi and Salman Rushdie's *Satanic Verses*, among many others.

Wendy's book was positioned as an alternative history of Hinduism, since (according to the author) mainstream history was written from a male Brahminical and white Orientalist perspective. Wendy instead portrays the history of Hinduism from the point of view of women, animals, outcastes, Dalits and tribals, in her signature playful and iconoclastic style.

In this wide-ranging interview, Wendy discusses her forthcoming book, *Against Dharma: Dissent in the Ancient Indian Sciences of Sex and Politics*, and compares sexual mores and gender relations in ancient and contemporary India and the West. She talks about her fascination for Shaivism, atheism in ancient India, explains the origins of the term *dharma*, the subversion of *dharma* in the *Arthashastra* and *Kama Sutra*, and how the term was co-opted by Savarkar to justify the creation of a Hindu ethno-state. Excerpts:

Shattering myths The “slut assumption” is deeply embedded in the minds of people, says Wendy. WENDY DONIGER

- Wendy was born in New York City to immigrant non-observant Jewish parents. Her father ran a publishing business
- In high school, she studied dance under George Balanchine, father of American ballet, and Martha Graham, foremost exponent of modern dance
- She studied in India in 1963-64 with a 12-month fellowship from the American Institute of Indian Studies
- She is on the international editorial board of *Encyclopædia Britannica*

“Only a great scholar like Wendy Doniger could bring together Gentlemen Prefer Blondes and Siegfried, Shakuntala and Marie Antoinette, Solomon and Shakespeare and so many others with such ease and lucidity in an endlessly mesmerizing ring.” So says Robert Calasso, about your last book, *The Ring of Truth*. Please describe the premise of the book. What would you like readers to take away from the surprising connections you have made?

■ Starting from the simple observation that jewellery has been the only form of wealth that women have been allowed to own throughout most of history and in most of the world, my book looks at stories that men and women have told about women and their jewellery. Early on, I identify what I call the “slut assumption”: that any time a woman appears with a piece of valuable jewellery, everyone assumes that she got it from some man she slept with: her husband (if she is a good girl) or a lover (if she is unmarried and not a good girl).

This is a variant of the theme that has recently burst into the news with Harvey Weinstein: the well-known fact that economically dominant men often demand sexual favours from women in return for money, jobs or other forms of economic reward, including jewellery.

By surveying a large range of stories, I show how deeply embedded the “slut assumption” is, even in the minds of people who know it is counter-factual. The use of rings to identify legal partners plays an important role in the *Ramayana*, where, when Sita is a prisoner on Lanka, she and Rama give Hanuman rings to carry back and forth to prove they are who they say they are.

And a taste for jewellery is presented as evidence of the weakness of women there too, when Sita sends Rama off to hunt a jewel-encrusted deer that she covets, thus making herself vulnerable to Ravana in the absence of Rama.

The related idea that the gift of a ring is proof of everlasting love continues to exert a mythological power even in our day. For instance, by drawing upon this mythology, the De Beers diamond company was able to invent in 1939, and successfully spread, a brand new myth, that a woman whose fiancé truly loved her had to have a diamond engagement ring, and that this had “always” been so.

But in fact only a very few wealthy people had ever been able to afford diamonds (all from Golconda in India) before the discovery of the South African mines at the end of the 19th century. So another point the book makes is the power of myths to perpetuate destructive ideas even in people who know they are not true.

What are some insights you gleaned about Indian sexual mores while researching this book? Did they confirm findings from your previous works, for instance on the *Kama Sutra*? What does it tell us about gender relations in contemporary India?

■ Sanskrit literature and Indian folklore are rich in stories about rings. Everyone knows the tale of Shakuntala, but not everyone knows that in the *Mahabharata* version of the story, there is no ring: Shakuntala accuses King Dushyanta of seducing and abandoning her, and he knowingly lies about it. Centuries later, when Kalidasa rewrote the story, he used the ring of forgetfulness (which magically erased Dushyanta's memory of Shakuntala) to transform Dushyanta from the lying cad he was in the *Mahabharata* to the innocent and noble father of Bharata, the ancestor of the great kings of India.

The erasure of Shakuntala's power is part of a more general pattern of the steady disempowerment of women in ancient India.

Kama Sutra comes from the earlier, Mahabharata era, and women in those texts still have a great deal of control over their sexuality. Contemporary India is a complex mix of Kalidasa-era suppression of women, British Raj Victorian repression of sexuality that filtered into so-called Reform Hinduism (making *Kama Sutra* a source of embarrassment), and a layer of permissive modern cosmopolitanism. It's a very uneasy, volatile mix.

Tell us about your upcoming book, *Against Dharma: Dissent in the Ancient Indian Sciences of Sex and Politics*. By ancient Indian sciences, you are obviously referring to *Kama Sutra* and the *Arthashastra*, which you describe as parallel texts. Please elaborate on the theme of dissent in Indic traditions, particularly in the context of this book.

> *The Modi government reverses the tradition of scientific dissent against dharma to advance false science*

■ Yes, the book is about the way these two scientific texts challenge *dharma*, justifying dishonesty, violence, and adultery, among many other things. They get away with it in two ways: first, by coating their antinomian thoughts with hypocritical praise of *dharma* at the start and end of the book, and often at the end of each chapter. And second, by attributing many of their most diabolical suggestions to previous scholars (*acharyas*), whose texts (if they ever existed) no longer survive.

This challenge to *dharma*, this dissent, was kept alive in later Sanskrit texts by that second method, the false attribution: many authors quote the sceptical views of the people called Charvakas, people that I don't think existed at all except as an imaginary straw man through whom people could express anti-dharmic ideas without being accountable for them: “The wicked Charvakas say that Brahmins are only interested in making money, and that there is no heaven to go to after death – but of course I don't believe them!”

Thus, Charvakas are quoted even now, saying things like, “If you believe that the sacrificial animal goes to heaven, why don't you sacrifice your own father?” Or, “If the food offered in the *shraaddha* ritual really feeds the dead ancestors, then why do people bother to take food with them on journeys, when people back home could just eat the food for them?”

The final chapter of my book shows how the Modi government reverses the tradition of scientific dissent against *dharma* by using a narrow, repressive form of *dharma* to advance false science (such as the argument that there were airplanes, atomic power, television, genetic engineering and plastic surgery in ancient India). This “Vedic science” which is now being introduced into textbooks throughout India is a great embarrassment to the many fine genuine scientists in India, today, and to the honour of India's great scientific tradition in texts such as *Arthashastra* and *Kama Sutra* – in the past.

The idea of *dharma* has been cast as a cultural and religious monolith by Hindutva ideologues, a sort of one-stop-shop for all things ‘Hindu’. What are the origins of this term and what does it mean to you personally?

■ *Dharma* is a very complex term. In the ancient Sanskrit texts, it means at least two different important things. Ethical *dharma* is the moral law, theoretically the same for everyone (*sadharana dharma*, or *dharma* held in common), an ideal that was seldom realised; *Mahabharata* is about the impossibility of living by this perfect *dharma*. Social *dharma*, by contrast, is what people really live by; it is caste law, different for each individual (*sva-dharma*, one's own *dharma*). These two *dharmas* often conflict.

Under the British Raj, some Hindus in Calcutta developed, as the basis of ‘Reform Hinduism’, what they called *sanatana dharma*, “eternal” *dharma*, a form of *sadharana dharma* heavily influenced by Protestant ethics. They regarded this as a code for all Hindus, disregarding the fact that Hindus actually live by a number of very different codes – some are vegetarians, others are not; some sacrifice animals, others do not; and so forth.

When V.D. Savarkar developed the idea of “Hindutva” in 1923, he made *sanatana dharma* central to his nationalist agenda. To me, the term nowadays conjures up the oppression of Muslims and Dalits and women, and the falsification of the facts of Indian history that do not support the Hindutva agenda.

You mentioned in a recent interview that “the Shaiva scriptures are the most rational reaction to the irrationality of the world”. It's an intriguing statement. Can you elaborate further?

■ Yes, I do think that. I find that the scriptures of other religions, particularly of monotheistic religions, and indeed of some forms of Hinduism, lack the direct encounter with the violence and irrationality of the world that is captured by the texts dedicated to Shiva, beginning with the hymns to Rudra in the *Rig Veda* and continuing through the Shaiva bhakti texts, both the Sanskrit texts of the Shaiva Puranas and, in particular, the South Indian texts in Tamil and Telugu and Kannada.

The great passion at the heart of Shaivism, the acceptance of the terror of the world and the terrifying power of the god, the celebration of the full emotional range of human experience, including both erotic cravings and destructive passions, as well as tragic losses, all of this seems to me to be the best way for a religion to help a worshipper process the chaos of the world.

The interviewer is a filmmaker, columnist and scholar. When not travelling, he hangs out with his cats, toucans and pet iguana.

And now, a dapper Ravana

Continued from page 1

In this milieu, the Amar Chitra Katha, brainchild of Anant Pai, reasonably priced and available in multiple languages, filled the gap admirably. Anybody could own one. Faithfully scripted from fables, folktales and history, and printed in 32-page booklets, the comics used vivid imagery and easy storylines.

And they had a firm moral compass. Like Grimm's fairytales, good always triumphed over evil, and wit and wisdom won the day. The narrative could be understood and appreciated by anyone from five to 50. The language was simple, with no slang, often with classical intonations, and there was a helpful glossary to boot.

Winning parents over

That was an era when comics were not seen as literary masterpieces. They were frowned upon for their ‘light’ and vapid content. But suddenly here was Amar Chitra Katha, presenting mythology in a comic format. It broke brand new ground and as word of its solidly researched content began to spread, suddenly our parents were giving us permission to read them and they were even seen as worthwhile gifts.

A new direction Reena Ittyerah Puri, Executive Editor of Amar Chitra Katha, at the brand's Bengaluru office. BHAGYA PRAKASH K.

About 20% of the 450 comics in the stable, or about a 100-odd, are based on the epics and *Puranas*, while the rest are fables and folk tales, classical and modern Indian literature, histories and biographies. The *Mahabharata* series alone totals 43 singles and the *Ramayana*, 36. The former accounts for 15% of its comics sold.

There is a gorgeous three-volume, 1,200 page omnibus edition of the *Mahabharata*, priced at ₹2,499. And as part of its 50-year celebrations, the group has developed *Valmiki's Ramayana* into a six-volume set that took six years to create.

Unlike other comic series then that revolved around a single entity and his universe, Phantom or Mandrake, for instance, Amar Chitra Katha created broad subsets.

Thus, it could expand laterally from a variety of tales on gods, goddesses and myths to the witty and wise courtier Birbal, comic poet Tenali Raman or musical legend Tansen to warriors like Shivaji or Razia Sultana to famous dynasts like Chandragupta Maurya and Ashoka or epic tales like Shakuntala and Nala Damayanti.

A look at the titles produced in the last 15 years, however, shows a definite shift towards biographies and potted histories of contemporary heroes. Reena is aware of the pitfalls of presenting religious history in communally sensitive times and prefers to choose non-controversial titles. “We have grown so many walls, and I would like to put out more stories about inclusive people like Kabir or social reformers like Savitribai Phule,” she says.

> *Women are leaders, and strong; we are writing comics to show that. Today, we don't allow stereotypes*

Going the Manga way

New titles include 21 stories on Param Vir Chakra awardees, one on Lachit Borphukan, the Assamese leader who fought the Mughals, naturalists Jim Corbett and Salim Ali, warrior Thacholi Othenan of Kerala who was respected far and wide for his martial arts skills, queen Malvabai [illegible]

[illegible] 2010. He is pushing hard to widen his market, hoping to follow the famously successful Japanese Manga model, which is read by all ages.

Agarwal says: “We want to make our epics mainstream, relevant to children and others. A lot of Indians in their 30s and 40s are interested in reading about their history, connecting to their roots. Comics are easy reading for both readers and non-readers.”

His plans include a mobile phone app and getting on Google Play. [illegible]

[illegible]

The monster in our drawing rooms

And it has its own priesthood: people, often very rich, very privileged, convinced that for whatever reason many millions need to die

THE CONTROVERSIAL INDIAN

TABISH KHAIR
is an Indian novelist and academic who teaches in Denmark

Ten million famine deaths are expected to take place in parts of Africa over the next few years. Around 300,000 indebted farmers have committed suicide in the hinterlands of India since 1995. At least 150,000 people have been killed by war in Afghanistan and Pakistan since 2001, and about half a million in Syria since 2011.

Do you want to be quoted the figures from Iraq, Libya, Sudan? The Christians killed in Egypt; the Muslims killed in Burma; the innocents mowed down by gun-rights fanatics in the U.S.; the refugees allowed to drown off the coasts of European nations?

There is a monster sitting in our drawing rooms, and it has been swelling like a bedbug on all this bloodshed.

Was it always there, a homunculus hidden in the folds of our sofa, sucking tiny drops of blood every time we refused to protest the brutalisation of some person or group different from us in terms of caste, colour, religion, region, gender or sexuality?

How did it enter?

Or did it enter our drawing rooms, wafted like a germ from the neighbourhood, where people spoke of teaching some other people a 'lasting lesson'? It might even have entered on the glare of the TV set, for instance, when talk panels justified the sufferings of the poor and the vulnerable by quoting economic factors. I don't know. But believe me, even if we do not see it, the monster is there in our drawing rooms Yours and mine.

Recently, an American friend exclaimed to me: "I do not understand how these Republicans can deny medical care to Americans! Can't they see that thousands of poor Americans will die needlessly and, at times, horribly?"

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

I felt like asking her, haven't you seen the monster in your drawing room? But I didn't because I have myself been avoiding the monster in my drawing room

I can sense the monster getting bigger, but I refuse to look at it. I can feel its foul breath on my neck; I can hear its vicious whisper. I pretend the whisper comes from elsewhere. It is easy to do so: there are similar whispers coming from elsewhere too, other drawing rooms, even the TV sets, for of course a similar monster is breathing down everyone's neck.

Often, the monster says this: Capital is the only index of value. Sometimes it also says this: You are only responsible for yourself. Or this: If they cannot manage, it is their headache. Or this: God would not have made them sheep if he did not want them butchered. Or this: Evolution means the survival of the fittest. Or this: Greed is good. Or this: Violence is natural. Oh, the monster says a lot of things. But there is one word it does not utter. That word is its own name. That word is: Genocide.

It does not utter its own name, because it does not want us to see it. Yet.

Yes, the monster is called Genocide, and it sits in our drawing rooms, justifying the eradication of those different from us in the name of wealth, science, god, nature, necessity, whatever. The monster whispers to us that this is inevitable Some people just cannot manage, it murmurs. The world is over-populated, it smirks Who cares for losers, it scoffs.

The monster has its own priesthood. There are people often very rich, very privileged - who are convinced that (for whatever reason) many millions need to die. Some because of a different faith, some because of a different lifestyle, some because they are farmers, some because they are unemployed, some because they are poor Africans, some because they are poor Americans. The reasons do not really matter. This elite priesthood would find other reasons, if necessary, to justify the murder of millions.

I suppose when 1% of the world comes to own more than half of its wealth, it is inevitable that the lives of the other 99% will be progressively devalued. Some cut medical benefits in the U.S.; some talk of colonising Mars. It's the same devaluation of life on Earth

People say we are living through an 'Age of Conflicts', an 'Age of Anger', an 'Age of Fundamentalisms'. I am convinced that we are living through the 'Age of the Monster'. And that monster is a hidden genocide, a slow genocide that is meant to cull the Earth of its 'undesirables' In some circles, I suspect, this is said; in other circles, it is implicit. But the genocides are on, and they are multiplying, even as we sip tea in our drawing rooms.

Other mass murders

And behind these silent genocides are other, larger and more silent, mass murders: those of entire species of plants, birds, fish, animals, insects. The 'necessary' killing of those we can use in the short term, and those we find useless in the shorter term The 'market-justified' reduction of the immense complexity of life on Earth – to the simplification of capital, usage, convenience. The monster in our drawing rooms is swelling. It looms over us now, but we still refuse to see it Will we ever see it? Or will we see it at the last moment, and realise that we are powerless to do anything to stop it now?

As it always happens in horror movies, the last moment is too late for words: one can only shriek then

A soul's right to pick its species

Being born a human, on a ball of dirt with no future, is a sign of cosmic dumbness

ALLEGEDLY

G. SAMPATH
is Social Affairs Editor, The Hindu

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

I am at that stage in life where 'one plus' is not good news unless it's a phone I've been gifted. In the context of my age, it's the opposite of good news. The last thing I want is to attract undue publicity to my existential depreciation by a factor of 365 days.

But the day came by last week, and as happens every year, the barrage of birthday greetings plunged me into mild depression

I find it impossible to make people understand that I don't want to be reminded of the day I took the most foolish decision of my life – a blunder that must pale in comparison to the one the Americans made recently when they picked a President. Invariably, I spend the day brooding over what might have been if only I had chosen wisely.

Liberation from a 'prison house'

Just imagine: once upon a time, you were a carefree soul wandering the ether, having only recently been liberated from the prison house of the body. You could go wherever you liked, visit whichever country or planet or solar system that caught your fancy.

You could be in Iceland one moment, enjoying the view from Mt. Eyjafjallajokull, and in Asgard the next, dancing with the gods in a rave party on Rainbow Bridge. You could make surprise appearances at random séances and scare the shit out of stupid teenagers mucking about with Ouija boards. You didn't have to worry about filing IT returns or booking an Ola cab – ever. You were a happily disembodied soul for whom the entire universe was an open book, just like private data in post-Aadhaar India.

And yet, this was the life I chose to give up – for what? For the opportunity to pay 18% GST on dental wax? To be bullied by heartless apps and mindless algorithms? To awake one morning from uneasy dreams and find myself transformed into a gigantic alphanumeric that's no longer valid?

Just consider: as per the latest estimates by NASA, there are at least 200-300 billion galaxies in the universe. Together, they offer you 1,000,000,000,000,000,000,000 planets to choose from. And I chose to be born on that one ball of dirt that has no future. What kind of cosmic dumbness is that? If you thought that was bad enough, hold on. There are 8.7 million species on Earth, still. As a soul on a long sabbatical from mortality, even if I had begun to miss the comforting warmth of biological tissue, I could have easily opted to be born as, say, a koala. I could have spent my life blissfully munching away on raw cauliflower or whatever it is that koalas eat.

Or I could have been born a sponge – where you wake up every day with the happy certainty that you need to do absolutely nothing to stay alive. No predators to flee from, no obsessing about finding a mate, and no deadlines. To top it all, you are beautiful, non-vegetarian, and get to live by the sea. Perhaps my soul craved excitement a little too much to settle for the life of a sponge.

And yet, even if I wanted a parasitical life of violence, death, and killing with zero risk of repercussions for my actions, I could have chosen to be born a virus. I'd be immune to the death penalty no matter what I do. I can right now think of at least five people I would love to infect, one of them a large politician with a larger following on Twitter.

Penchant for self-destruction

Instead, I picked a dying species with a penchant for genocidal self-destruction. I picked Homo sapiens. Only to witness every day its steady extermination from the face of the earth. Today Homo sapiens have everywhere been displaced by different breeds of Bt humans: Homo economicus, Homo technologicus, Homo avarus, Homo mendax, and Homo ignorans, with the two most populous varieties being Homo patiens and Homo demens.

It was while processing these depressing thoughts that I got a message asking me to come to Jantar Mantar for the 'Not in My Name' protest. Thinking it might do me good to get some fresh air, I decided to go.

Imagine my horror when I reached the protest site and found it teeming – literally teeming -with rootless cosmopolitans. Every single one of them was busy practising emotional treachery. Though the protest was presumably against murder in the name of the cow, not one of the protesters chanting 'not in my name' was actually a cow. Neither was I. Then what was I? And why was I here?

That's when it hit me. No more mistakes. In case I don't crack *moksha* in this birth and must apply again by re-entering the cycle of rebirths, I knew exactly which species to pick: Homo taurus indicus

The Aligarh connection

Both Shias and Sunnis offer congregational prayers in AMU's Jama Masjid

RANA SAFVI
is a historian, author and blogger documenting India's syncretic culture

RANA SAFVI

For every Aligarh Muslim University (AMU) alumnus, October 17 is special as it marks the birth anniversary of its founder, Sir Syed Ahmad Khan.

When I was studying at the AMU, the only time I saw its Jama Masjid was during a celebratory dinner somewhere near the Sir Syed Hall. But as it was dark and there was a huge crowd there, it didn't register. It was only while reading Sir Syed's book *Aasar-us-Sanadeed* (*Remnant Signs of Ancient Monuments*) that I realised its significance.

Destruction in 1857

The year 1857 was a watershed for India, especially for its capital Delhi. After a four-month-long siege of Delhi, the Indian 'rebels' – as the British termed them – were defeated and the British East India Company with its army seized control of the Lal Qila (Red Fort) and the city of Shahjahanabad (Old Delhi) and imprisoned the ageing Mughal Emperor, Bahadur Shah Zafar. He was exiled to Rangoon after a travesty of a trial where he was accused of sedition against his own empire.

Having gained control of the city, the British systematically went about destroying all the places they thought had housed the 'rebels' or had played an important part during that time.

One of these was the beautiful Akbarabadi Mosque built by Aizaz-un-Nisa Begum, wife of Shah Jahan, in 1650 A.D. She had been given the title of 'Akbarabadi Mahal' after the place of her birth and thus the masjid also became famous by that name.

It was lovingly described by Sir Syed in the first edition of *Aasar-us-Sanadeed* as being a "beautiful and heart-pleasing masjid", one that "refreshes the eyes and rejuvenates the spirit".

He went on to write, "In front of it, even the Masjid of the Green Dome (in Medina) looks small."

The mosque followed the prevailing style of the era and was built with three domes, seven arches in the façade and two lofty minarets. Sir Syed wrote, "*In front of that there is a* square 12 x 12 yards *hauz*, which can make the springs of the sun and moon blush." It stood in an area which was earlier known as Faiz Bazaar.

After its destruction in 1857, when Sir Syed visited the place, he was in tears to see the rubble He allegedly said, "Sahib, angrezo ney Akbarabadi Masjid ko shaheed kardiya hey (Sir, the Englishmen have martyred the Akbarabadi Masjid)." The foundation and platform of the mosque were completely demolished when Edward Park was built in 1911. It is now known as Subhash Park.

In the aftermath of the Uprising of 1857 and the systematic persecution of the Muslim community, especially the elite who the British felt were mainly responsible for the 'revolt', Sir Syed set about thinking of ways to rehabilitate the community. One of them was to integrate them into Indian society via Western education and thus was born the idea of the Muhammadan Anglo-Oriental College, which went on to become the Aligarh Muslim University.

Though the foundation of a Jama Masjid (congregational mosque) for the college's students was laid in 1877, its construction got delayed due to various reasons, getting completed much after Sir Syed's death. It was declared open in February 1915.

Ali Nadeem Rezavi, a professor at the AMU's history department, tells me that the inscriptions on the Akbarabadi Mosque, which included the *Surah Fajr*, were unique as they were done by Abdul Haq Amanat Khan, the same genius behind inscriptions on Taj Mahal and Sikandra.

To cite the AMU's gazette, these inscriptions were presented to Sir Syed for use in the Jama Masjid by Shahzada Sulaiman Jah Bahadur. The latter had bought them from a scrap dealer in Aligarh, who had the rubble of 1857 monuments brought for sale

As Mr. Rezavi says: "These Shahjahani calligraphic panels in black stone on white marble connect the AMU Jama Masjid with the Taj Mahal and Akbar's tomb in Sikandra. At all three places one can see the workmanship of the same master-calligrapher"

He says many features distinguish the AMU's Jama Masjid It was the last mosque in India to be built with an arcuate-style true dome. (An arcuate dome is built on the system of true arch, with the help of voussoirs and keystones.)

Emperor Jahangir claims in his memoirs that in the reign of both him and Akbar, his father, Shias and Sunnis offered congregational prayers in the same mosque. The AMU's Jama Masjid is the only place where it still happens, says Mr. Rezavi.

To the west of this grand mosque are the cricket grounds where, as a student, I remember cheering for my favourite team.

Sir Syed himself lies buried in a simple yet very elegant grave and it is to him that many owe their education and career

The moral coarseness of our public culture

Our complex moral sensibilities are cultivated less within the family, more through systematic teaching in the humanities

THE PUBLIC EYE

RAJEEV BHARGAVA
is a political theorist with the Centre for the Study of Developing Societies, New Delhi

If some wrong is done to people close to us, to our family or friends, we respond with utter horror, as we must. Why then do we react feebly or, worse, not at all when people beyond our little community are treated cruelly? More specifically, why has there not been greater collective outrage at mob lynching of a poor Muslim or the horrendous brutality regularly faced by Dalits?

Why is it that instead of a chorus of straightforward condemnation, we confront moral indifference or troublesome public statements such as that we must first or also condemn other instances of brutality in the past? Imagine Nirbhaya's mother being told in the aftermath of the dastardly incident that any denunciation of what happened is conditional: we must in the same breath also condemn all brutal rapes in the past. The moral coarseness of this response simply jumps to the eye.

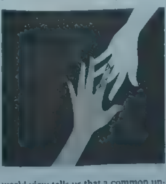
Our public culture

Has the savagery around us numbed our sensibilities to the suffering of others? Has the 'dirty' politics around these incidents put off 'decent' men and women, compelling them to withdraw into their shell, fall silent? I don't know. I admit to having no direct explanation of this phenomenon. But I draw attention to two aspects of our public culture that contribute to our shared moral coarseness

First, many of us, the metropolitan middle and upper classes, have begun to believe that moral values are individual preferences, a matter of subjective taste, something each individual can choose, so that what is valuable for one person need not be valuable or good for another. Moral values, it is claimed, vary from individual to individual. There is no objective morality call it moral subjectivism. Two lessons are usually drawn from this that (a) we can never arrive at a common understanding or agreement on moral values, and since there is no shared morality, (b) no one should pass moral judgment on others. One step further and we arrive at the calamitous consequence of presuming an absence of common moral judgment even on issues where agreement can easily exist, such as that it is wrong to be cruel to other human beings. This too is mere subjective opinion!

The second, equally serious, is the other side of the moral subjectivist coin. This is the widespread belief that while no common judgment is possible in value-laden human affairs, in the non-human domain, in the world of nature and things, where no moral values reside, a unique common judgment, one right answer is always available. Get rid of subjectively moral values from the world, free it of moral or human understanding, and shared judgment and objective knowledge will follow objectivism. Furthermore, wherever humans can be viewed as objects or things, as in purely scientific treatment of human affairs, mainstream Western medical regimes or in the economic domain, a unique value-neutral answer exists, valid not just for one but for all.

Where both subjectivism and objectivism converge is that they make common human understanding either impossible or redundant. In the moral domain, subjectivism tells us, there is no common human understanding And the objectivism of the [illegible]

world view tells us that a common understanding is possible only in a world free of moral values.

But an urgently needed moral response to all kinds of social situations, including lynching or bombing of innocents, depends precisely on human-to-human or common understanding, the ability of one human to actually or imaginatively share a situation with others and to understand his pain, suffering or predicament. Moral judgment and moral outrage depend on empathetic understanding and compassion.

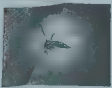
But we are not born with these capacities; they are learnt Understanding the perspectives of others by their own lights and imagining their sufferings and predicaments is an acquired skill; we are taught to rise above one's own provincialities, to respect difference and plurality, to value the social uses of reason that help explore new forms and levels of agreements or experiment with reasonable disagreements; to critically examine received knowledge, to make sound judgment in the face of complex dilemmas, to achieve greater self-understanding.

All these capacities depend upon thought and imagination that are cultivated. And for all this we need not physics, chemistry and mathematics, but philosophy, literature and narratives embedded in different religious traditions. We need to read and think with the *Panchatantra*, the *Jatakas*, the *Mahabharata*, with Plato, Buddha and Confucius, with Al-Ghazali and Rumi, with Annamacharya and thinkers in the Varkari tradition In short, we need education in the humanities.

Not just employability

Our complex moral sensibilities are cultivated less within the family and more through systematic teaching in the humanities An education system that neglects the humanities is slowly moving towards a moral disaster. But it is just this, a technocratic, humanities free education system that devalues common human understanding, that many of us from the middle and upper classes wish to have for our children. By viewing education solely in terms of its employability quotient, how it helps us secure jobs instruments of greater material prosperity for individuals, and tools for multiplying [illegible]

CAPSULE

Zika and microcephaly
There is better understanding of how Zika virus infection in pregnant mothers can cause microcephaly in the child. A neural precursor protein MSI1 binds to the Zika virus RNA enhancing virus multiplication in the cells. This interaction leads to risk of giving birth to a child with microcephaly.

Spreading cancer
It was thought cancer spreads from the tumour to the lymph nodes supplying that area and thereby to distant organs. This sequential progression model is now found to hold true for only one third of people. In the rest, spreading to distant organs and lymph nodes rose from independent sub clones in the tumour

Galapagos is hot!
The earth's mantle, the layer between the crust and the outer core, is not uniformly hot everywhere. Studies have found that below the Galapagos region, the mantle is about 400 degrees hotter than the average! This was found by examining the chemistry of the Tortugal lava suite from the Galapagos area

Gossiping bees
It is not that bees find nectar by searching flowers only. They also pick up a lot from social cues. This came to light by studying 42 species of bees that were collecting honeydew from shrubs, produced by scale insects. Since honeydew is usually unadvertised, the guess is that they use social cues to locate it

Feminist butterflies
Male cabbage butterflies produce complex ejaculates contained in spermatophores along with sperm. This helps their sperm defeat those from other males in the race to fertilise the eggs. This sets off an arms race between males and females. The female develops a range of proteases that can restore her own control over her receptivity

ODD & END

Supersmellers get fat
Our sense of smell is key to our enjoyment of food, therefore, it may be no surprise that in experiments at the University of California, Berkeley, obese mice who lost their sense of smell were found to also lose weight
Researchers developed ways to temporarily eliminate the sense of smell in adult mice and discovered that those [illegible]

IISc works to make a common antibiotic more effective against TB

R. PRASAD

Bacteria develop resistance against a drug only when they are exposed to it or when the drug is misused. But now, a team of researchers from India has found whether and how drug resistance can develop against a candidate drug called Augmentin even before the drug is approved for treating patients with drug-resistant TB. Augmentin is currently undergoing clinical trials in patients with drug-resistant TB; it is already being used for common bacterial infections.

Besides deciphering the mechanism by which TB bacteria can develop resistance against Augmentin, the researchers have found ways of overcoming this potential resistance mechanism, thereby making Augmentin a potentially powerful drug to treat both multidrug-resistant TB (MDR-TB) and extensively drug-resistant TB (XDR-TB).

The beta-lactam class of antibiotics such as penicillin, ampicillin and amoxicillin is one of the most widely used class of antibacterial drugs. Despite its ability to kill several types of bacteria, the beta-lactam antibiotics have never been used against TB bacteria. This is because TB bacteria are naturally resistant to this class. TB bacteria inherently produce an enzyme called beta-lactamase which breaks down beta lactam class of antibiotics (through hydrolysis) and makes the drug ineffective against TB disease.

On a mission: Prashant Shukla (Left), Amit Singh and Saurabh Mishra used integrated experimental technology and computer tools to understand the mechanism by which resistance sets in. •SPECIAL ARRANGEMENT

Making of Augmentin

One of the strategies of getting around using the beta-lactam class of antibiotics is developing an inhibitor against beta lactamase enzyme. Clavulanic acid is one such inhibitor, which blocks the beta lactamase enzyme. Augmentin, which is a combination of a beta-lactam antibiotic (amoxicillin) and beta-lactamase inhibitor (clavulanic acid), can thus be an effective drug against TB bacteria.

"Till now no one knew the exact mechanism of how the combination of beta-lactam and beta-lactamase inhibitor was killing TB bacteria and how resistance against the combination can emerge in future," says Dr. Amit Singh from the Centre for Infectious Disease Research at the Indian Institute of Science (IISc), Bengaluru, and the corresponding author of the paper published in the journal *eLife*. "Our study was able to provide insights into how resistance against Augmentin can emerge."

The team used integrated experimental technology and computer tools to understand the mechanism by which resistance against Augmentin can set in.

Deciphering the mechanism

The first thing that the researchers asked was how the TB bacterium senses the presence of the drug combination in and around it. "We found the bacterium when exposed to this drug combination changes its metabolism and respiration, which led to the production of sub-lethal amount of reactive oxygen species (ROS). The ROS acts as a danger signal for the bacteria to mount a defence mechanism against Augmentin," Dr Singh explains.

The defence mechanism is through a protein called WhiB4, which is normally present in bacteria and is responsible for regulating the production of beta-lactamase enzyme. When the WhiB4 protein senses the ROS signal, it produces large amounts of beta-lactamase enzyme in the TB bacteria. "This could be one method by which the bacteria can become resistant to Augmentin," Dr. Singh says.

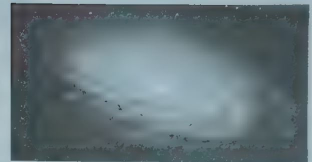
Besides producing beta-lactamase enzyme, the WhiB4 protein also controls the production of an antioxidant molecule called mycothiol. The main role of mycothiol is to reduce the excessive increase in ROS so that ROS level is kept in balance; excessive ROS can kill bacteria by damaging proteins, DNA, and cell wall lipids.

"The WhiB4 protein can detect the ROS signal produced by antibiotics and direct the production of both beta-lactamase and mycothiol, which work together and contribute to bacterium's ability to resist augmentin," says Saurabh Mishra from the Centre for Infectious Disease Research at IISc and the first author of the paper.

Making Augmentin powerful

The researchers demonstrated that it is possible to kill MDR-TB and XDR-TB by simply changing the levels of the regulator, WhiB4, and/or increasing the ROS levels inside the bacteria. "When we knocked out mycothiol production, the level of ROS increased inside the bacteria and ultimately resulted in efficient killing of drug-resistant TB bacteria," he says.

There are certain antibiotics (such as clofazimine) that work by increasing the ROS levels inside bacteria. The researchers are currently testing if using such antibiotics along with Augmentin can efficiently kill drug-resistant TB bacteria. Augmentin and clofazimine antibiotics can together elevate the production of ROS. The excessive ROS inside the bacteria can then kill all forms of drug-resistant TB bacteria.

Superstars: Nearly 200 candidates were found •SPECIAL ARRANGEMENT

Twenty-five giant radio galaxies found

SHUBASHREE DESIKAN

A team of six scientists has discovered the presence of a large number of what are known as giant radio galaxies (GRGs) across the universe. Such galaxies are, as the name suggests, huge, and the smallest one in this batch that has been discovered could big enough to hold 33 copies of the Milky Way placed next to each other. The galaxies have a supermassive black hole, which could be even billions of times as massive as the Sun, at their centre. Jets of charged particles are ejected from this black hole at very high speeds, close to that of light. In fact, the jets reach out to a distance even larger than the giant galaxies which host them, making the galaxy prominent when imaged with a radio telescope.

Nearly 200 new GRG candidates spread across the sky were found by the six researchers, most of whom were in institutes in Pune. "Twenty-five select galaxies are published in this work. [The] Rest will be published soon. Some are followed up for further studies with our own Indian radio telescope the Giant Metrewave Radio Telescope (GMRT) located near Pune, India," says Pratik Dabhade, who is a PhD student of Joydeep Bagchi of IUCAA in Pune, and is an author of the paper, published in *The Monthly Notices of the Royal Astronomical Society.*

In order to discover the 200 GRGs, Pratik and colleagues had to search carefully through 300 big radio images from the NRAO VLA Sky Survey, taken nearly two decades ago. From this they identified candidate GRGs and then further searched the (optical) host galaxies by poring over the literature

What started off as a Master's thesis problem for Pratik grew into a project with six people getting involved.

This is, however, not the first detection of a GRG by Indian astronomers. "There was the previous detection of a single GRG from India in 2015-16 using GMRT. It was special because it was found at a very long distance from us," says Pratik in an email to *The Hindu*

He also describes the significance of the discovery thus: "Since GRGs extend to Mpc [megaparsec] scales (which is almost the size of a galaxy cluster), they can be used as a probe of the medium between galaxies and clusters of galaxies. Finding them at a larger distance from us means finding them in the older universe. GRGs are very useful in understanding the growth and evolution of radio galaxies."

Tea plantations decrease bat diversity

Forests now fragmented by tea or coffee plantations were their home

AATHIRA PERINCHERY

A recent study shows that tea plantations in the Western Ghats harbour less-diverse bat communities that perform fewer ecological functions than those found in coffee estates and forests. Protecting existing forest fragments and river stretches in such intensively-cultivated landscapes could be crucial for bats, which are important insect controllers, pollinators and seed-dispersers.

Different bat species can perform these varied ecological functions due to the physical features they have evolved, which help them specialise in hunting different prey across habitats. Bats with short, broad wings, for instance, are better suited to plucking off large insects on the wing, in densely-vegetated patches like the forests of the Ghats.

But forests in this mountain range have changed drastically. In Tamil Nadu's Valparai, for instance, tea and coffee plantations have fragmented natural forests. To examine how bats respond to such extreme changes in land use, scientists from the Nature Conservation Foundation, National Centre for Biological Sciences and the University of Leeds (UK) quantified bat communities in Valparai, based on their ecological functions. Across different habitats, they examined bat diet, echolocation, body size and wing morphology (which determines their mode of hunting and what habitats they are adapted to).

Homeless: Bent winged bat •RAHUL KHANOLKHAR

The scientists found that tea plantations fared badly: only few insectivorous bats that could adapt to highly modified habitats thrived here. However, rivers running through plantations helped offset this slightly. Coffee plantations did better because of native tree presence which is required for coffee growth; but protected areas and forest fragments were the most 'functionally' rich, home to bats with diverse morphologies corresponding to their several functional roles in the ecosystem.

The team's results show that bats with shorter and broader wings, like the lesser woolly horseshoe bat, are most vulnerable and require urgent conservation action in Valparai. "These bats are insect eaters; they keep ecosystems healthy and functioning by keeping the insects they eat in check," says lead author Claire Wordley.

Bats and other fauna could benefit if tea plantation owners leave a buffer of native trees on both sides of every river, write the authors. Protecting existing forest fragments and extending them wherever possible could also help.

"While tea plantations will never be as rich for wildlife as coffee plantations, it can be more biodiversity-friendly if small changes in land use practices are implemented," says Divya Mudappa of NCF.

Studying the health of Arabian Sea

The impacts of annual ban on trawl fishery will be assessed

K.S. SUDHI

The marine ecosystems of eastern Arabian Sea would soon become the stage for a series of biogeochemical and biological studies, which are expected to throw light into the ocean dynamics and economy.

The Centre for Marine Living Resources and Ecology (CMLRE), Kochi, and the Integrated Coastal and Marine Area Management - Project Directorate, Chennai, both functioning under the Ministry of Earth Sciences, have drawn up a three-year-programme to study the coastal seas of western India. The researchers have primarily identified health of sea, carbon credit, biological productivity, trawl ban effects and oceanography as the thrust areas for the research

Under the category health of sea, the researchers would assess ecosystem status of western coastal India for biological resources which are influenced either by natural processes or man-made effects.

The green house gas emissions from the ecosystems would be assessed for redefining marine carbon credit, as part of India's commitment to the 2016 Paris Climate Change Summit, said M. Sudhakar, Director, CMLRE

Coastal zone: The study would redefine marine carbon credit •VIVEK BENDRE

The impacts of annual ban on trawl fishery and its impact on fishery resources will be looked into. The influence of coastal upwelling and associated biogeochemistry and biological oceanography on coastal fishery including their mortality, will be studied as part of the project, said G.V.M. Gupta, the Principal Investigator of the project.

Preliminary studies carried out at the south-western coast of India, according to a project note prepared by CMLRE, have indicated that monsoon trawl ban had a positive impact on benthic production. Similar studies are essential for entire west coast to assess the overall impact of monsoon trawl ban on fishery resources, it said.

The "evolution to decay of upwelling, its dynamics and associated bio-geo-chemistry all along the eastern Arabian Sea," the inter-relationship between winter convective mixing (oxygen minimum zone) and coastal upwelling, "factors behind the formation/intensification of seasonal hypoxia (deoxygenation) and greenhouse gases production along the eastern Arabian Sea shelf" will be monitored under the project.

The National Institute of Oceanography, Kochi, and Physical Research Laboratory, Ahmedabad, and a host of fisheries and scientific research institutions are expected to join the project.

Cocoa: A tonic for cognition and memory retention

This third-in-line beverage tops the other two, coffee and tea, in health benefits, yet it has not become as popular

D. BALASUBRAMANIAN

SPEAKING OF SCIENCE

Coffee and tea came to be popular in India essentially due to colonial history. They are both imports into our country, and we now grow them in large plantations. Today, Darjeeling Tea and Coorg Coffee are world famous and coveted. Yet, an equally popular drink, cocoa, has not become that popular. All we do is, pretty much to eat it in the solid, processed form as chocolate bars, but not as a "Cuppa."

Colonial history has a role in the popularisation of cocoa too, but elsewhere. Cocoa was first discovered and coveted by the Mayan civilisation of Central America. The Mayans gave the plant (and its seeds) the name cocoa (or cacao), meaning 'The Food of the Gods'. Cocoa seeds were used in family and community functions, and even used as currency. The Aztec Indians there made a drink with cocoa powder, chilli, musk and honey, calling it *Chocolatl* or "beaten drink"; hence the name chocolate.

When the Spanish colonised much of the Americas, they popularised and monopolised cocoa, making its production a well guarded secret as they brought it to Europe. Cocoa became the drink of the super rich. A lot of romance and class was associated with it. Love songs, courting the beloved, were written and sung (and are still done) in Europe and America. (For example, you can enjoy watching Doris Day singing "A Chocolate Sundae on a Saturday Night" on Youtube). But as the Industrial Revolution made machines popular, the grinding of cocoa seeds in large amounts and making them available to "all and sundry" made cocoa or hot chocolate lose their fancy.

Only 3 million tons

Today, while 10 million tons of coffee and 5 million tons of tea are produced yearly across the world, cocoa has a production of about 3 million tons. Yet, this third-in-line beverage tops the other two in health benefits. Indeed, much to the consternation of many in South India, we need to point out that coffee is a "drug," albeit a mild one, because of the caffeine it contains. Because of this, many people have taken to drinking "decaf" coffee (which is neither here nor there!). Tea, on the other hand, is now recognised to be a health drink, with its content of molecules of the so called flavonoid family acting as antioxidants and cell-protecting molecules (True, it too has caffeine and theobromine, but much less than coffee). But it is cocoa that tops the list as the healthiest drink. Yet it has not become as popular as tea and coffee a quirk of history based on who our colonials were!

Over the years, it has become increasing clear that cocoa and chocolates not just good to taste, but are good for cognition as well. Of particular interest is a paper published by Valentina Socci and colleagues, titled " Enhancing human cognition with cocoa flavonoids," which has appeared in the journal *Frontiers in Nutrition*, 16 May 2017 (free access). The authors point out that the family of flavonoids (catechins, quercetin, anthocyanidins) present in cocoa not only act as antioxidants and cell protectants just as tea does, but they protect human cognition, counteract cognitive decline and memory loss as well. In other words, they act directly on the nervous system of the body and the brain. The Socci paper above quotes several earlier works, both relating to the basic biology of the flavonoids in improving health and cognition, but also about a dozen trials involving human volunteers, many of whom show improved working memory, in addition to improvement in blood pressure and insulin resistance.

Health drink: Should one quit coffee and tea and go for this dark brown powder? •GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

Cocoa and cognition

An Italian group led by Dr G. Desideri has conducted randomised controlled human trials, and found benefits in cognitive function, blood pressure and the metabolic profiles of elderly subjects with mild memory impairment. They call these studies the Cocoa, Cognition and Aging (CoCoA) study

What are the molecular underpinnings involved in the mechanisms contributing to learning and memory? An earlier paper by Dr J.P.E. Spencer, in the journal *Proc Nutr. Soc.*, 2008, on the control of long term potentiation and memory lists a series of proteins and enzymes, and how these plant flavonoids reach the brain, crossing the blood-brain barrier, and effect their action. While the exact modes of action are yet to be clarified, it appears that they may protect neurons against damage, reduce inflammation, promote and even generate new connections between nerve cells.

An editorial in the *American Journal of Clinical Nutrition* in 2015 agrees with much of the conclusions drawn on the positive effects of cocoa on memory retention and gain, and points out that unsweetened and unprocessed dark cocoa powder would be the best, while that processed with alkali (which is paler, and more common in candy-bars) is less effective. It is estimated that 100 grams of the usual dark chocolate contains about 100 mg of flavonoids, while 100 mg of unsweetened and unprocessed cocoa powder may have as much as 250 mg.

Should one then quit coffee in the morning and go for dark cocoa powder? A friend (whose name skips me for the moment) has [illegible] cocoa every day, along with the morning coffee and the afternoon tea, and perhaps include a glass of red wine in the evenings, so as to maximise benefit sound advice!

ಪ್ರಮುಖ ಸುದ್ದಿ

'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಬೇಡ'

ಪಣಜಿ (ಪಿಟಿಐ): ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜತೆ ಅಧಿಕೃತ ಸಭೆಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿವಾಸ ಅಥವಾ ಖಾಸಗಿ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸದಂತೆ ಗೋವಾ ಸರ್ಕಾರ ರಾಜ್ಯದ ಶಾಸಕರಿಗೆ ಸುತ್ತೋಲೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಗೂಗಲ್ ನಕ್ಷೆ: ಸ್ಪಷ್ಟನೆ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): 'ಗೂಗಲ್ ನಕ್ಷೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ಅಧಿಕೃತ ಅಲ್ಲ' ಎಂದು ಭಾರತೀಯ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಡಾ. ಸ್ವರ್ಣ ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗೆ ಮಗು

ಹೈದರಾಬಾದ್ (ಪಿಟಿಐ): ವಿಕಾರಾಬಾದ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಕ್ಕರೆಡ್ಡಿಗುಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 14 ತಿಂಗಳ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವೊಂದು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಮಳೆಯ ನಡುವೆಯೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ದಳದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮಗುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಕಲ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಭಾಗವಾಗಿ, ಕೊಳವೆಬಾವಿಯ ಪಕ್ಕ ತೋಡುತ್ತಿರುವ ಗುಂಡಿಯಿಂದ ಮಣ್ಣು ಸಡಿಲವಾಗಿ ಮಗು ಇನ್ನಷ್ಟು ಆಳಕ್ಕೆ ಕುಸಿದಿದೆ.

ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರ

ಗ್ರೇಟರ್ ನೋಯಿಡಾ (ಪಿಟಿಐ): ಲೈಂಗಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ, ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆಸಿ ಬಳಿಕ ಕೆಳಗೆ ತಳ್ಳಿಹೋಗಿರುವ ಘಟನೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ನಾಲ್ವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿ?

ಬಿಹ್ರೇಚ್ (ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ) (ಪಿಟಿಐ): ಮರಳು ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಸ್ಥಳೀಯರು ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಿದ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಶಾಸಕರೊಬ್ಬರ ಪುತ್ರ ಹಾಗೂ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರನ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ಘಟನೆಯ ತನಿಖೆಗಾಗಿ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿದೆ.

ಕರಣ್ (10) ಹಾಗೂ ನಿಸಾರ್ (11) ಎಂಬುವವರ ಮೇಲೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬುಲ್ಡೋಜರ್ ನೆರವಿನಿಂದ ಮರಳು ಸುರಿದು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ದೂರಸಂವೇದಿ ಉಪಗ್ರಹದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಲಿದೆ ಸೇನೆಯ ಕಣ್ಗಾವಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಕಕ್ಷೆ ಸೇರಿದ ಕಾರ್ಟೊಸ್ಯಾಟ್-2

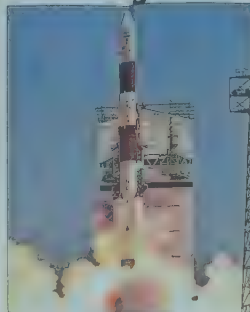
ಶ್ರೀಹರಿ ಕೋಟಾ (ಪಿಟಿಐ): ಭಾರತೀಯ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ (ಇಸ್ರೊ) ದೂರಸಂವೇದಿ ಉಪಗ್ರಹ ಕಾರ್ಟೊಸ್ಯಾಟ್-2 ಅನ್ನು, ಧ್ರುವೀಯ ಉಪಗ್ರಹ ಉಡಾವಣಾ ವಾಹನ (ಪಿಎಸ್ಎಲ್‌ವಿ) ಸಿ-38 ಶುಕ್ರವಾರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಕ್ಷೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದೆ.

ಕಾರ್ಟೊಸ್ಯಾಟ್ 2 ಮತ್ತು ಇತರ 30 ಸಣ್ಣ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಪಿಎಸ್ಎಲ್‌ವಿ ಸಿ-38, ಇಲ್ಲಿನ ಸತೀಶ್ ಧವನ್ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9.29ಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಆರಂಭಿಸಿತು. ನಂತರದ 27 ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ 31 ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಕಕ್ಷೆಗೆ ಸೇರಿಸಿತು.

'ಕಾರ್ಟೊಸ್ಯಾಟ್ ಸರಣಿಯ ಈ ಹಿಂದಿನ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡೇ ಸೇನೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ, ಗಡಿ ನಿಯಂತ್ರಣಾ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿತ್ತು. ಕಾರ್ಟೊಸ್ಯಾಟ್-2 ಉಪಗ್ರಹ ಕಳುಹಿಸಲಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳು, ಈ ಹಿಂದಿನ ಉಪಗ್ರಹದ ಚಿತ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರಲಿವೆ' ಎಂದು ಇಸ್ರೊದ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದಾರೆ.

'ಕಾರ್ಟೊಸ್ಯಾಟ್ 1, ಗರಿಷ್ಠ 0.8 ಮೀಟರ್ ಅಳತೆಯಷ್ಟು ಜಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾರ್ಟೊಸ್ಯಾಟ್-2 ಗರಿಷ್ಠ 0.6 ಮೀಟರ್ ಅಳತೆಯ ಜಾಗದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನೆಲದ ಮೇಲಿರುವ ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಉಪಗ್ರಹದ ಮೂಲಕವೇ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆಯ ಕಣ್ಗಾವಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿದೆ' ಎಂದು ಆ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ಕಾರ್ಟೊಸ್ಯಾಟ್-2 ಕಕ್ಷೆಗೆ ಸೇರಿದ ನಂತರ, ತನ್ನ ಸೌರಫಲಕಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಉಪಗ್ರಹವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಪಗ್ರಹ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ, ಉಪಗ್ರಹದಿಂದ ಚಿತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸ್ವರೂಪದ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸೇನೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸೇನೆ ಒಂದು ಸ್ವೀಕೃತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಅವರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವ 'ಸುಲಭ್' ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡೊನಾಲ್ಡ್ ಟ್ರಂಪ್ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯಾಣದ ಮರೋರ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, 'ಟ್ರಂಪ್ ಗ್ರಾಮ' ಎಂದು ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿರುವ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳ ಮುನ್ನ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆದಿದೆ. ಎಎಫ್‌ಪಿ ಚಿತ್ರ

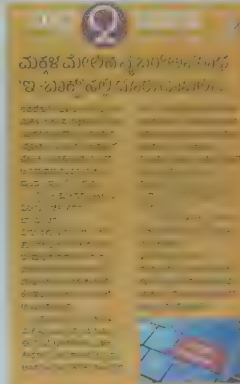
ಜಾಟ್ ಹೋರಾಟ ರೈಲು ಸೇವೆ ರದ್ದು

ಜೈಪುರ (ಪಿಟಿಐ): ಇತರ ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಯ (ಒಬಿಸಿ) ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಜಾಟ್ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಚಳವಳಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ 9 ರೈಲುಗಳ ಸಂಚಾರ ರದ್ದುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭರತ್‌ಪುರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಎರಡು ರೈಲುಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬದಲಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮೂರು ರೈಲುಗಳ ಸಂಚಾರವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಪರದಾಡಿದರು.

ಆಲ್ವಾರ್-ಮಥುರಾ ಮತ್ತು ಬಂಡಿಕಿಯು-ಆಗ್ರಾ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿಗಾರರು ಹಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವುದರಿಂದ ರೈಲುಗಳ ಸಂಚಾರ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದೆ.

ಜೈಪುರ- ಅಲಹಾಬಾದ್, ಅಜ್ಮೇರ್ ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆ, ಆಗ್ರಾ ಕೋಟೆ-ಅಜ್ಮೇರ್, ಮಥುರಾ-ಆಲ್ವಾರ್, ಆಲ್ವಾರ್ ಮಥುರಾ, ಬಂಡಿಕಿಯು-ಬರೇಲಿ, ಇದ್‌ಗರ್-ಬಂಡಿಕಿಯು ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾ ಜೈಪುರ ಮಧ್ಯೆ ರೈಲು ಸಂಚಾರವನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲಹಾಬಾದ್ ಜೈಪುರ, ಮಥುರಾ- ಭಿವಾನಿ, ಬರೇಲಿ ಬಂಡಿಕಿಯು ಮಧ್ಯೆ ಭಾಗಶಃ ರೈಲು ಸಂಚಾರ ರದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕೋವಿಂದ್ ನಾಮಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಕೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ನವದೆಹಲಿ: ಎನ್‌ಡಿಎ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ರಾಮನಾಥ ಕೋವಿಂದ್ ಅವರು ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಡಿಎಯ ಇತರ ಹಿರಿಯ ಮುಖಂಡರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾರ ನಾಮಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಹುದ್ದೆ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಅತೀತವಾದುದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವ ಕೋವಿಂದ್, ಹುದ್ದೆಯ ಘನತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬಿಜೆಪಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಹುದ್ದೆಗೇರುವುದು ಖಚಿತವಾಗಿದೆ. ಎನ್‌ಡಿಎ ಗುಂಪು ಶೇ 48.6ರಷ್ಟು ಮತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳಾದ ಎಐಎಡಿಎಂಕೆ, ಬಿಜೆಡಿ, ಜೆಡಿಯು, ಟಿಆರ್‌ಎಸ್ ಮತ್ತು ವೈಎಸ್ಆರ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿವೆ.

ಬಿಜೆಪಿಯ ಆಂತರಿಕ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಪ್ರಕಾರ, ಕೋವಿಂದ್ ಅವರಿಗೆ ಶೇ 61ರಷ್ಟು ಮತಗಳು ದೊರೆಯಲಿವೆ. ಗೆದ್ದರೆ ಕೋವಿಂದ್ ಅವರು ದೇಶದ ಎರಡನೇ ದಲಿತ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆ.ಆರ್. ನಾರಾಯಣನ್ ಅವರು ಹಿಂದೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಿದ್ದರು.

'ದೇಶದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಯುವ ಜನರ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಈಡೇರಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ' ನೀಡುವುದಾಗಿ ಕೋವಿಂದ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಧಾನಿ ಮೋದಿ ಅವರ ಧ್ಯೇಯಗಳನ್ನೇ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿರುವ ಅವರು, '2022ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ 75ನೇ ವರ್ಷದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕನಸು ನನಸು ಮಾಡಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿಜೆಪಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾದ ಎಲ್.ಕೆ. ಅಡ್ವಾಣಿ ಮತ್ತು ಮುರಳಿ ಮನೋಹರ ಜೋಷಿ ಅವರು ನಾಮಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಕೆ ವೇಳೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಈ ಮೂಲಕ ತಾವು ಮೋದಿ, ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಷಾ ಅವರ ಜತೆಗಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

ಬಿಜೆಪಿ ಆಡಳಿತ ಇರುವ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಜತೆಗೆ ತೆಲಂಗಾಣದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಕೆ. ಚಂದ್ರಶೇಖರರಾವ್ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಡಪ್ಪಾಡಿ ಕೆ. ಪಳನಿಸ್ವಾಮಿ ಅವರೂ ನಾಮಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಕೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಾಜರಿದ್ದರು.

'ಮಗುವಿನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಹೊಣೆ ಮಹಿಳೆಗೇ ಏಕೆ?'

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಮಗುವಿನ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡುವಂತೆ, ಅಪ್ಪಂದಿರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಗುಂಪು ಆಗ್ರಹಿಸಿದೆ.

ಈ ಕುರಿತು 300 ಅಪ್ಪಂದಿರು ಸಹಿ ಹಾಕಿರುವ ಪತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಧಾನಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ಪತ್ನಿಗೆ ವಿಚ್ಛೇದನ ನೀಡಿದ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟವರು ಹಾಗೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಸಂಪರ್ಕ ಕಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರು. ಮಕ್ಕಳ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಚೈಲ್ಡ್ ರೈಟ್ ಇನಿಶಿಯೇಟಿವ್ ಫಾರ್ ಶೇರ್ಡ್ ಪೇರೆಂಟಿಂಗ್ (ಕ್ರಿಸ್ಪ್) ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಪತ್ರ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

'ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಹೇಗೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರುತ್ತದೆ? ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಚಿವಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ನೀತಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪುರುಷರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂದು ಕ್ರಿಸ್ಪ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕುಮಾರ್ ಜಾಗೀರ್‌ದಾರ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಸಂಕೀರ್ತ್‌ಗೆ 4ನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್

ಒಂದನೇ ಪುಟದಿಂದ ....

ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ (ಎಸ್ಟಿ) ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಕೆ. ಪ್ರೀತಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 2ನೇ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಬೀದರ್‌ನ ಜ್ಞಾನಸುಧಾ ಪದವಿಪೂರ್ವ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಅಂಬಿಕಾ 3ನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಾವಣಗೆರೆ ಸ್ವಸ್ತಿಕ್ ಚೇತನಾ ಪಿಯು ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪಿ. ಸ್ವಿಗ್ನೇಶ್ ಒಬಿಸಿ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆರನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪಂಜಾಬ್‌ನ ನವದೀಪ್ ಟಾಪರ್: ಪಂಜಾಬ್‌ನ ಮುಕ್ತಸರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನವದೀಪ್ ಸಿಂಗ್ ಮೊದಲ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು 697 ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಈ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಇಂದೋರ್‌ನ ಅರ್ಚಿತ್ ಗುಪ್ತಾ ಮತ್ತು ಮನೀಶ್ ಮೂಲ್‌ಚಂದಾನಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಚಿತ್ ಗುಪ್ತಾ ಏಮ್ಸ್ ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲೂ ಎರಡನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಬಾರಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದಿದ್ದ 8 ತೃತೀಯ ಲಿಂಗಿಗಳ ಪೈಕಿ ಐವರು ಪಾಸಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಹಿಂದಿ ಜತೆಗೆ ದೇಶದ ಎಂಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬಾರಿ ನೀಟ್ ನಡೆದಿತ್ತು. 9.13 ಲಕ್ಷ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್, 1.20 ಲಕ್ಷ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಹಿಂದಿ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ 712 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು 1.05 ಲಕ್ಷ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನಿರ್ದೇಶನ: ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನಿರ್ದೇಶನದ ಪ್ರಕಾರ ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೊದಲ 10 ರ್‍ಯಾಂಕ್

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಡೋಗ್ರಾ ಅಭಿಷೇಕ್ ವೀರೇಂದ್ರ (5), ಕೇರಳದ ಡೆರಿಕ್ ಜೋಸೆಫ್ (6), ಹರಿಯಾಣದ ಕನಿಷ್ ತಯಾಲ್ (7), ಪಂಜಾಬ್‌ನ ನಿಖಿತಾ ಗೋಯಲ್ (8), ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಆರ್ಯನ್ ರಾಜ್ ಸಿಂಗ್ (9) ಹಾಗೂ ಪಂಜಾಬ್‌ನ ತನಿಷ್ ಬನ್ಸಾಲ್ (10).

ರಾಜ್ಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು

	ಅಖಿಲ ಭಾರತ ರ್‍ಯಾಂಕ್
ಸಂಕೀರ್ತ್ ಸದಾನಂದ	4
ರಕ್ಷಿತಾ ರಮೇಶ್	41
ಆರ್. ಸಂತೋಷ್	226
ಸಂಜನಾ ಶ್ರೀಕಾಂತ್	396
ಅಂಶಿಕಾ ಗುಪ್ತಾ	413
ಜಿ. ಅಖಿಲ್ ವಂಶಿ	481
ದಿನೇಶ ರೆಡ್ಡಿ (ಬೀದರ್)	783
ನಯನಾ (ಬೀದರ್)	850

ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮೇ 24ರಂದು ತಡೆಯಾಜ್ಞೆ ನೀಡಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಮಂಡಳಿಯು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತ್ತು. ತಡೆಯಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್, ನಿಗದಿಯಂತೆ ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಮಂಡಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿತ್ತು.

ದೇಶದ 470 ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ 65,170 ಸೀಟುಗಳು ಹಾಗೂ 308 ದಂತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ 25,730 ಸೀಟುಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ 15ರಷ್ಟು ಸೀಟುಗಳು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕೋಟಾದವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಭರ್ತಿಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವಾ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ ಕೌನ್ಸೆಲಿಂಗ್ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ (www.mcc.nic.in) ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಆಯಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೋಟಾದ ಸೀಟುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಕೌನ್ಸೆಲಿಂಗ್ ಮೂಲಕ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಲಿವೆ. ಈ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮಂಡಳಿ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಭೆ: 'ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ದಂತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳ ಸೀಟು ಹಂಚಿಕೆ ಸಂಬಂಧ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಜೂನ್ 28ರಂದು ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಸಭೆ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ನಿರ್ದೇಶಕ ಡಾ.ಎಸ್. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಸಿಇಟಿ ಮೆರಿಟ್ ಮೇಲೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೀಟುಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಾರಿ ನೀಟ್ ಮಾತ್ರ ಇರುವುದರಿಂದ ಖಾಸಗಿ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮತ್ತು ಡೀಮ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೀಟುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಶುಲ್ಕ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದರು. ರಾಜ್ಯವಾರು ನೀಟ್ ಮೆರಿಟ್ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ದೆಹಲಿಗೇ ಬಂದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸಿಬಿಎಸ್ಇ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಮೆರಿಟ್ ಪಟ್ಟಿ ತಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಬಳಿಕ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಕೌನ್ಸೆಲಿಂಗ್ ದಿನಾಂಕ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಅವರು ವಿವರಿಸಿದರು.

ಅಂಗವಿಕಲರ ಕೋಟಾದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಗೆ 18ನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್: (ಬೀದರ್ ವರದಿ): ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರ್ಹತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆ (ನೀಟ್)ಯ ಅಂಗವಿಕಲರ ಕೋಟಾದಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಖುದಾವಂದಪುರದ ಶಿವಾ ಶಾಲಿವಾನವಾಡೆ 18ನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಸಿ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಸನ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪಿಯು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿರುವ ಶಿವಾ, ಪಾಂಡಿಚೇರಿಯ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಪೋಸ್ಟ್ ಗ್ರ್ಯಾಡುಯೇಟ್ ಮೆಡಿಕಲ್ ಎಜ್ಯುಕೇಷನ್ (ಜಿಪ್‌ಮರ್)ನಲ್ಲಿಯೂ 21ನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ 518 ಅಂಕ ಗಳಿಸಿದ್ದರು. ಪಿಸಿಎಂನಲ್ಲಿ ಶೇ 97.3 ರಷ್ಟು ಅಂಕ ಪಡೆದು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಫಲಿತಾಂಶ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತಸ ತಂದಿದೆ. ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಬೋಧನೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಪ್ರತಿಹಂತದಲ್ಲೂ ಬೋಧಕರು ನನಗೆ ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ

ರಕ್ಷಿತಾ ರಮೇಶ್, 41ನೇ ರ್‍ಯಾಂಕ್

ಫಲಿತಾಂಶದ ವಿವರ

11.39 ಲಕ್ಷ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ್ದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು

6.11 ಲಕ್ಷ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು

3.45 ಲಕ್ಷ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು

ಶ್ರೀನಗರ: ಹೊಡೆದು ಡಿವೈಎಸ್‌ಪಿ ಹತ್ಯೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಶ್ರೀನಗರ: ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಬೇಸಿಗೆ ರಾಜಧಾನಿ ಶ್ರೀನಗರದ ನೌಹಟ್ಟಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜಾಮಿಯಾ ಮಸೀದಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಕರ್ತವ್ಯನಿರತ ಡಿವೈಎಸ್‌ಪಿ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಆಯೂಬ್ ಪಂಡಿತ್ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಉದ್ರಿಕ್ತ ಜನರ ಗುಂಪೊಂದು ಶುಕ್ರವಾರ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸಿದೆ.

ಪಂಡಿತ್ ಅವರು ಮಸೀದಿಯಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದವರ ಫೋಟೊ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಕೆಲವರು ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆಗ ಪಂಡಿತ್ ತಮ್ಮ ರಿವಾಲ್ವರ್‌ನಿಂದ ಕೆಲವು ಸುತ್ತು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಮೂವರಿಗೆ ಗಾಯಗಳಾದವು.

ರಂಜಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ನಡೆಸುವ 'ಷಬ್-ಎ-ಕದ್ರ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮಸೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಜನರು ಸೇರಿ ಪಂಡಿತ್ ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿವಸ್ತ್ರಗೊಳಿಸಿ, ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸಿದರು ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ಪುಲ್ವಾಮಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಕಪೋರದಲ್ಲಿ ಭದ್ರತಾ ಪಡೆಗಳು ಉಗ್ರಗಾಮಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಗುರುವಾರ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ವೇಳೆ ಒಬ್ಬ ನಾಗರಿಕನ ಸಾವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸುವಂತೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕತಾವಾದಿಗಳು ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ನೌಹಟ್ಟಾ ಸೇರಿದಂತೆ ಶ್ರೀನಗರದ ಏಳು ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಂಚಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಬಂಧ ... ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಶುಕ್ರವಾರ ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಇಬ್ಬರ ಬಂಧನ: ಡಿವೈಎಸ್‌ಪಿ ಪಂಡಿತ್ ಹತ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ ... ಎಂದು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಪೊಲೀಸ್ ಮಹಾ ನಿರ್ದೇಶಕ ಎಸ್.ಪಿ. ವೇದ್ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಆಸನಕ್ಕಾಗಿ ಜಗಳ ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವಕನ ಬರ್ಬರ ಹತ್ಯೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಚಂಡೀಗಡ: ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಆಸನ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾದ ಜಗಳವು ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವಕನ ಹತ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಗೊಂಡ ಘಟನೆ ಹರಿಯಾಣದಲ್ಲಿ ಗುರುವಾರ ಸಂಜೆ ನಡೆದಿದೆ.

ಹತ್ಯೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಯುವಕನನ್ನು ಜುನೈದ್ (16) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಆತನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೂವರು ಸಹೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೂ ಗಾಯಗಳಾಗಿವೆ. ದೆಹಲಿ-ಮಥುರಾ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದಿದೆ.

ಗಾಯಗೊಂಡವರನ್ನು ಮೊಹ್ಸಿನ್, ಮೊಯೀನ್ ಮತ್ತು ಹಾಶಿಂ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂವರಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 15 ಯುವಕರ ಗುಂಪೊಂದು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಆಸನ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವಂತೆ ಜುನೈದ್ ಮತ್ತು ಆತನ ಸಹೋದರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿತು. ಆದರೆ ಈ ಯುವಕರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮಾತಿನ ಚಕಮಕಿ ನಡೆಯಿತು. 15 ಜನರು ಈ ನಾಲ್ವರು ಯುವಕರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಹಿಗ್ಗಾಮುಗ್ಗ ಥಳಿಸಿ ನಂತರ ಹರಿಯಾಣದ ಅಸವತಿ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಜುನೈದ್‌ನನ್ನು ಚಾಕುವಿನಿಂದ ಇರಿದು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ರೈಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ದಬ್ಬಿದರು.

ಜಗಳ ಆರಂಭ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರೈಲನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಚೈನ್ ಎಳೆದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದ ಕಾರಣ ಜುನೈದ್ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಬಲ್ಲಾಭಾಗ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ರಂಪಾಟ ನಡೆದರೂ ರೈಲ್ವೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ದಳದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಹ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಜಗಳ ಬಿಡಿಸಲು ಮುಂದಾಗಲಿಲ್ಲ.

ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಯುವಕರು ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವಕರನ್ನು 'ದನದ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರು, ದೇಶದ್ರೋಹಿಗಳು' ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಮೂದಲಿಸಿದರು ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದಿನ ಭವಿಷ್ಯ ಶನಿವಾರ 24 ಜೂನ್ 2017

ಶ್ರೀ ಹೇವಿಳಂಬಿ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ಉತ್ತರಾಯಣ ಗ್ರೀಷ್ಮ ಋತು. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮಾಸ ... ಮಳ ನಕ್ಷತ್ರ ಆರ್ದ್ರಾ. ಅಮಾವಾಸೆ ಗಂ 6 ... (ರಾ. 1 13) ವೃದ್ಧಿ ನಾಮ ಯೋಗ ಗಂ 45-35 ನಾಗ ಕರಣ ಗಂ 6-36 ವಿಷ ಗಂ 15-30 ಅಮೃತ ಗಂ 7-57 ರಾಹುಕಾಲ ಬೆ. ಗಂ. 9-00 ರಿಂದ 10-30 ಗುಳಿಕ ಕಾಲ ಬೆ ಗಂ 6 00 ರಿಂದ 7 30 ಯಮಗಂಡ ಮ. ಕಾಲ ಗಂ 1 30 ರಿಂದ 3-00 ಸೂರ್ಯೋದಯ: 5-58 ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ: 6-44 ಅದೃಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆ: 3

ಮೇಷ: ಕೆಲಸಗಳು ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡೆಯುವವು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಲಾಭ ... ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ. ಸಂತಸದ ಸುದ್ದಿ. ವಿರೋಧಿಗಳಿಂದ ...

ವೃಷಭ: ...

ಮಿಥುನ: ... ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಮನಸ್ತಾಪಗಳು ದೂರವಾಗಿ ನಿರಾಳತೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಕರ್ಕಾಟಕ: ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನಡೆ ಉಂಟಾಗುವುದು. ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಹಕರೊಂದಿಗಿನ ಮನಸ್ತಾಪ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು. ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ. ಅಹಿತಕರ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದೀತು.

ಸಿಂಹ: ತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗುವ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳು. ವಿಶೇಷ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪತ್ರವು ಕೈ ಸೇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಲೇವಾದೇವಿ ದಾರರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭದ ನಿರೀಕ್ಷೆ. ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರ ಭೇಟಿಯು ಸಂಭವ.

ಕನ್ಯಾ: ಅಪ್ತರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ... ಕಾಣುವಿರಿ. ಕ್ರಯ-ವಿಕ್ರಯ ಒಪ್ಪಂದದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದ ವಿಶೇಷ ಲಾಭ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ.

ತುಲಾ: ಉದ್ಯೋಗ, ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಅಥವಾ ಪದೋನ್ನತಿ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶುಭ ಕಾಲವಿದೆ. ... ಭೇಟಿ ಸಂಭವ. ಭೂವ್ಯವಹಾರಗಳಿಂದಾದ ಮನಸ್ತಾಪ ದೂರ.

ವೃಶ್ಚಿಕ: ಅತಿಯಾದ ಕಾರ್ಯಬಾಹುಳ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಒತ್ತಡದ ಸ್ಥಿತಿ. ... ಮುಂದಾಗಿ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನಡೆ ಸಾಧ್ಯತೆ. ...

ಧನುಸ್ಸು: ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧಿಸುವಿರಿ. ಮಾನಸಿಕ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುವುದು. ... ಜತೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ. ... ಅನ್ಯರಿಂದ ಮೋಸಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಮಕರ: ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ... ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಲಾಭ ನಿರೀಕ್ಷೆ. ... ಉತ್ತಮ ಫಲಿತಾಂಶ. ... ಕೇಳಲಿದ್ದೀರಿ.

ಕುಂಭ: ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ... ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳ ... ಸಾಧ್ಯತೆ. ನಿರೀಕ್ಷಿತ ... ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿನ ಲಾಭದ ನಿರೀಕ್ಷೆ.

ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ

ಒಂದನೇ ಪುಟದಿಂದ.....

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆಯು ಅಂಚೆ ಚೀಟಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ. ಸಚಿವ ಮನೋಜ್ ಸಿನ್ಹಾ, ವಿದೇಶಾಂಗ ಖಾತೆಯ ರಾಜ್ಯ ಸಚಿವರಾದ ವಿ.ಕೆ. ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಎಂ.ಜೆ. ಅಕ್ಬರ್ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಂದ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಷ್ಮಾ ಅವರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ: ಎನ್‌ಡಿಎ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ 86 ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 2ನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ 149 ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ಸುಷ್ಮಾ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು.

ಮಾದರಿ ಅನುಸರಿಸಿ

ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ದೃಢೀಕರಣ (ವೆರಿಫಿಕೇಷನ್) ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ, ತೆಲಂಗಾಣ, ದೆಹಲಿ, ಚಂಡೀಗಡ, ಗುಜರಾತ್ ಮತ್ತು ಗೋವಾಗಳಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ಆರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ದೃಢೀಕರಣ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳೂ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಸುಷ್ಮಾ ಕರೆ ನೀಡಿದರು.

ಹೋಟೆಲ್, ಕ್ಲಬ್‌ಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ

ಚಂಡೀಗಡ (ಪಿಟಿಐ): ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಿಂದ 500 ಮೀಟರ್ ವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮದ್ಯ ಮಾರಾಟ ನಿಷೇಧಿಸುವ 'ಸುಪ್ರೀಂ' ಆದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಹೋಟೆಲ್, ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಕ್ಲಬ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುವ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಪಂಜಾಬ್ ವಿಧಾನಸಭೆ ಅಂಗೀಕಾರ ಮಾಡಿದೆ. 1914ರ ಪಂಜಾಬ್ ಅಬಕಾರಿ ಮಸೂದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದು ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 'ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ಯ ಸರಬರಾಜು ... ಮಸೂದೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಯೋಜನೆಗೆ ಮತ್ತೆ 30 ನಗರ ಸೇರ್ಪಡೆ

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 90ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಯ ಮೂರನೇ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದ ನಗರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 90ಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ. ಹತ್ತು ನಗರಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಈಗ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ಬಾಕಿ ಉಳಿದ 10 ನಗರಗಳ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಪಟ್ಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಕೇಂದ್ರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವ ಎಂ. ವೆಂಕಯ್ಯ ನಾಯ್ಡು ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕೇರಳದ ತಿರುವನಂತಪುರ, ಛತ್ತೀಸಗಡದ ನಯಾ ರಾಯಪುರ, ಗುಜರಾತ್‌ನ ರಾಜ್‌ಕೋಟ್, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಹೊಸ ರಾಜಧಾನಿ ಅಮರಾವತಿ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರದ ಪಟ್ನಾ ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿವೆ.

ಒಟ್ಟು 10 ಸುಸಜ್ಜಿತ ನಗರಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ದೇಶದ 45 ನಗರಗಳು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಆದರೆ, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕೇವಲ 30 ನಗರಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾಯ್ಡು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಂಕಿಅಂಶ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ

₹1,91,155 ಒಟ್ಟು 90 ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವೆಚ್ಚವಾಗಲಿರುವ ಹಣ

₹57,393 30 ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವೆಚ್ಚವಾಗುವ ಹಣ

₹46,879 ... ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ... ಹಣ

ಬಾಕಿ ಉಳಿದ ಹತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಬಿಹಾರಶರೀಫ್, ನವಿ ಮುಂಬೈ, ಗ್ರೇಟರ್ ಮುಂಬೈ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಮರಾವತಿ, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಮೀರಠ್, ರಾಯ್ ಬರೇಲಿ, ಗಾಜಿಯಾಬಾದ್, ಸಹಾರನ್‌ಪುರ ಮತ್ತು ರಾಂಪುರ ಸೇರಿದಂತೆ 20 ನಗರಗಳು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಆಯ್ಕೆಯಾದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ತಕ್ಷಣ ₹100 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಒಟ್ಟು ಐದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನಗರಕ್ಕೂ ₹500 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಿದ್ದು, ಅಷ್ಟೇ ಮೊತ್ತದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಆಯಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಿವೆ.

ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಿ ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ (ಪಿಪಿಪಿ) ಮತ್ತು ಸಾಲದ ಮೂಲಕ ಪಡೆಯಲಾಗುವುದು ಎಂದು ನಾಯ್ಡು ತಿಳಿಸಿದರು.

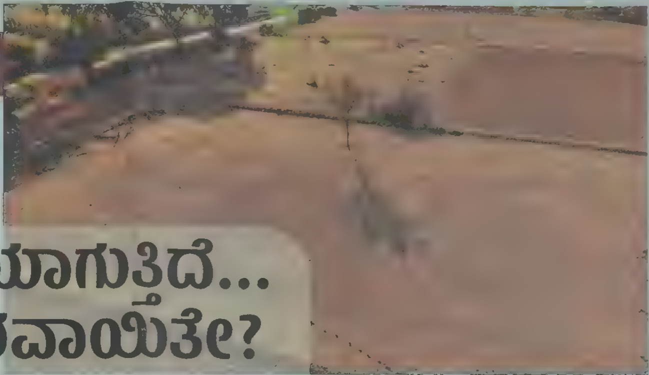
2020ರ ವೇಳೆಗೆ ದೇಶದ ನೂರು ಸುಸಜ್ಜಿತ ನಗರಗಳನ್ನು ... ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ 2015ರಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿತ್ತು.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಾಸಯೋಗ್ಯ ನಗರ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ಚಾಲನೆ: ... ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವಾಲಯ 'ವಾಸಯೋಗ್ಯ ನಗರ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ'ಗೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದೆ.

ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ನಗರ, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಧಾನಿ, ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾದ ನಗರ ಸೇರಿದಂತೆ ದೇಶದ 116 ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯಲಿದೆ ...

ಬರ ಯಾತಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಹೋದವೋ...

ರಾಜ್ಯದ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಬರ ಮರೆಯಲಾಗದು. ಈಗ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಮುಂಗಾರು ದುರ್ಬಲವಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅರಳಿಕಟ್ಟೆಹುಂಡಿಯ ಜನರು ಬರದ ಕಾರಣದಿಂದ ವಲಸೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಕರ ಬದುಕು ಅತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರ ನಮಗೆ ಕಲಿಸುವುದು ಏನನ್ನು?

ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ... ಆದರೆ ಬರ ದೂರವಾಯಿತೇ?

ಮುತ್ತುರಾಜು ಎಚ್., ಪಿ. ವೀರಭದ್ರ ನಾಯ್ಕ
ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಜೋಷಿ, ಎ.ಆರ್. ವಾಸವಿ

ಚಿತ್ರ: ಆರತಿ ಕುಮಾರ್ ರಾವ್

ಅಮೆರಿಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗ, 1930: ದಕ್ಷಿಣದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವು ವಿನಾಶಕಾರಿ ದೂಳಿನ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಬಿರುಗಾಳಿಯು ನೂರು ಅಡಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಹಸಿರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಆದರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕಾಡಿದ ಬರ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದೂಳಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನಾಗಿಸಿತ್ತು! ಒಣ ಭೂಮಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಆದ ವೈಫಲ್ಯ, ಅತಿಯಾದ ಯಾಂತ್ರೀಕೃತ ಉಳುಮೆ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ್ದು, ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ, ನೀರಿನ ಅತಿಯಾದ ಬಳಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಮಾನವಕೃತ ಕೃಷಿ ವಿಕೋಪ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. ಇಂಥದ್ದೊಂದು ವಲಸೆ ಅಮೆರಿಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಂದೂ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಬಂದಿರುವ ನೈಋತ್ಯ ಮುಂಗಾರು ರಾಜ್ಯದ ಜನರಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಾಡಿದ ಬರ ಹಾಗೂ ಅದರ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಕಲಿಸುವುದು ಏನನ್ನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಡೆಗಣಿಸಬಾರದು. ಅಮೆರಿಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಪ್ರದೇಶ 1930ರಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುವಂತೆಯೇ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಈಗ ಇದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು-ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಳೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಸೆಕೆ ಅಸಹನೀಯ ಮಟ್ಟ ತಲುಪಿದೆ, ಅಂತರ್ಜಲದ ಮಟ್ಟ ಹಲವೆಡೆ ಪಾತಾಳ ಕಂಡಿದೆ, ಕೃಷಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆದಾಯ ಕುಸಿದಿದೆ, ಬೆಳೆ ರೋಗಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿವೆ, ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ಜಮೀನು ಕೃಷಿಗೆ ಅಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ, ದೂಳಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

2016-17ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಎದುರಿಸಿದ ಬರ ಗಣನೀಯವಾದದ್ದು. 1987ರ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಈ ಬಾರಿಯ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಎದ್ದುಕಾಣುವಂತೆ ಇವೆ. ಈ ಬಾರಿ ಮಳೆಯ ಕೊರತೆ ತೀರಾ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಗಿಂತ ಶೇಕಡ 82ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವಂತಹ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸ್ಥಗಿತ, ಹಸಿವಿನ ಸಮಸ್ಯೆ, ವಸ್ತು ಹಾಗೂ ಜಮೀನಿನ ಮಾರಾಟ, ಗೊತ್ತು-ಗುರಿ ಇಲ್ಲದೆ ಗುಳೆ ಹೋಗುವುದು ಈ ಬಾರಿ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಆಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವು.

ಕೃಷಿಯೇತರ ಆದಾಯ ಮೂಲ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ, ಬರದಿಂದ ಆದ ನಷ್ಟ ತೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ, ವಲಸೆ ಹೋಗಲು ಇರುವ ಅವಕಾಶದ ಕಾರಣ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವಯಸ್ಸಾದವರು, ಅಂಗವಿಕಲರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರವೇ ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ತೀರಾ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಲುಕಿವೆ. ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು, ಕೊಳವೆಬಾವಿ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ (ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್, ಕೊಯ್ಲು ಯಂತ್ರ, ಶೇಡ್‌ನೆಟ್‌ಗಳು) ಮೇಲೆ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಳೆ ಕೊರತೆಯ ಏಟಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನೀರು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕಡೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಳೆ ಆಗಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ರೈತರು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ನೀರಿನ ಆರ್ಥಿಕತೆ!: ನೀರು ಮಾರುವ ಉದ್ದಿಮೆಯು ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ನೀರು ಮಾರಾಟಗಾರರು ದೊಡ್ಡ ಜಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಆಳವಾದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರು ಎತ್ತಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನೀರಿನ ಹೊಸ ಉದ್ಯಮವೊಂದಕ್ಕೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದೆ. ನೀರು ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇರಿದ್ದು ಎನ್ನುವ ತತ್ವವನ್ನು ಇದು ಅಳಿಸಿಹಾಕಿದೆ. ಕೃಷಿಕರು ತಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಂದ ನೀರನ್ನು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗಗಳ ಜನ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಟ್ಯಾಂಕರ್ ನೀರು ಖರೀದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಜಾಣ ಹಾಗೂ ದುರಾಸೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆಸಿ ನೀರು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆಂದೇ ಜಮೀನು ಖರೀದಿಸಿರುವುದೂ ಇದೆ.

ನೀರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೊರತೆಗೆದು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರದ ನಿಯಂತ್ರಣ ತೀರಾ ಅಲ್ಪ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಈ ರೀತಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀರಾವರಿ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆಸಲು 2017ರ ಫೆಬ್ರುವರಿವರೆಗೆ ನಿಷೇಧ ಇತ್ತು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅಕ್ರಮ ಕೊಳವೆಬಾವಿ ಕೊರೆಯುವ ಜಾಲವು, ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ.

ಜಮೀನಿನ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗೂ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ಇದೆ. 2007-08ರಿಂದ 2015-16ರ ನಡುವಣ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶೇ 18ರಷ್ಟು ಕುಸಿತ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶೇ 15ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳ ಆಗಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾದ ಕಾರಣ ರೈತರ ವರಮಾನ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಂಭ್ರಮಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಾಗಲೂ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತಿ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಬರದ ಪರಿಣಾಮ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ ಆಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಬರದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸಮುದಾಯವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೂ ಇದು ಒಂದು ಕಾರಣ.

ಕೃಷಿಯ ಪಾರಿಸರಿಕ ನೆಲೆಯನ್ನೇ ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹಿಡಿದಿಡುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗುವ ಬರ ಎದುರಿಸಲು ತಾನು ಹೊಂದಿರುವ ಸಹಜ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಬರ: 1987ರ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜಯಪುರದ (ಅಂದಿನ ವಿಜಾಪುರದ) ಜನ ತೀವ್ರ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರು 'ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬರ ಎಂಬುದು ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಆಗಿರಲಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೃಷಿಯ ಹೈಬ್ರಿಡೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಈ ಮಾತು ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರ ಅರ್ಥ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಮತ್ತು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳಿಂದ ಬರ ಎದುರಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಮಾತುಗಳು ಅವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ನಿಜವಾಗಲು ಬಹಳ ಕಾಲವೇನೂ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಪರಿಸರದ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕುಸಿಯಲು ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳೂ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನ ಏರಿಕೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬರ ಎದುರಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಗಳು ಪದೇಪದೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಳವಳ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಕೂಡ 'ಕೃಷಿ ಅಭಿಯಾನ'ದ ಮೂಲಕ ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿದೆ.

ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ

ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ತೀವ್ರತೆ ಏನು, ಬರ ಪರಿಹಾರ ಎಂದರೆ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ನೀಗಿಸುವುದು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಪರಿಗಣಿಸುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಡಳಿತಯಂತ್ರ ಗುರುತಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸೂಕ್ತವಲ್ಲದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 500 ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಮಳೆಯಾಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಇವೆ, 2 ಸಾವಿರ ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಮಳೆಯಾಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃಷಿ ತಜ್ಞ ಸುರೇಶ ಕಂಜರ್ಪಣೆ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ, ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ ನೀತಿಗಳು ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಬರವೊಂದೇ... ಪರಿಣಾಮ ವಿಭಿನ್ನ

ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರ ಪಾಲಿಗೆ ಈ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಉದ್ಯೋಗ ಲಭ್ಯತೆ ಕುಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೂಲಿ ದರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹೊಂದಿರುವವರಿಗೆ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬೇಕಿರುವ ವೆಚ್ಚದ ಮೊತ್ತವೂ ಕಡಿಮೆಯಾದಂತಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಿಸಲು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವರ್ಗವು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಶೋಷಣೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಒಣಭೂಮಿ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು, ಸಿಗುವ ಕೂಲಿಯನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರೂಪವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹೊಂದಿರುವವರ ನಡುವೆ ಕೃಷಿಯು ವಾಣಿಜ್ಯೀಕರಣ ಆಗುತ್ತಿರುವುದು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲ್ಲದವರು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತಿರುವುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಿರೋಧಾಭಾಸದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹೊಸ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವರು ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದದವರ ಜಮೀನು ಒಣಗಿದೆ, ಪಾಳುಬಿದ್ದಿದೆ.

ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಳೆಗಾಲ ಹಾಗೂ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರೈತರನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರದ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ, ಬರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ವರದಿಗಳು ಇದ್ದರೂ, ಇದು ರಾಜಕೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತಾ ವಿಷಯ ಆಗಿಲ್ಲ. ಈಚೆಗೆ ನಡೆದ ಎರಡು ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಉಪಚುನಾವಣೆ ವೇಳೆ ಕೂಡ 'ಬರ' ಎಂಬುದು ಪ್ರಮುಖ ಚರ್ಚಾ ವಿಷಯ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತೀವ್ರವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಕೆಲವು ರೈತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಗೆ ರೈತರನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಬಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸಣ್ಣ ರೈತರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರಿಗೆ ಸಾಲ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅವರು ಸಾಲ ಪಡೆಯುವುದು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ. ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಲ ಸಂಬಂಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಈ ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಆಗದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಘಟನೆಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

2016-17ರ ಬರಗಾಲವು ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಕಂಡ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾದ ಬರ ಎಂದು ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಗಣ್ಯ. ಬರ ಪರಿಹಾರ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು 'ಪರಿಹಾರ' ಎಂದರೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಸುವುದು ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬರ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯ ಸಭೆಯ ನಡಾವಳಿಗಳು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಸದಸ್ಯರು ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸುಗಳು ಟ್ಯಾಂಕರ್ ಮೂಲಕ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಸುವುದು, ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಕೊಳವೆಬಾವಿ ಕೊರೆಸುವುದು ಅಥವಾ ಸ್ಥಳೀಯವಲ್ಲದ ನೀರಿನ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ, ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ಒದಗಿಸುವುದು, ಜಲ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆಸುವುದರ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇರುವುದು, ಜನರ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವುದು, ದುರ್ಬಲರ ಆಹಾರದ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ಇತರ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗಿಲ್ಲ.

ಬರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಯೋಜನೆಗಳು ಕೂಡ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಫಸಲು ಬಿಮಾ ಯೋಜನೆ (ಪಿಎಂಎಫ್‌ಬಿವೈ) ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಯೋಜನೆ (ಡಬ್ಲ್ಯುಬಿಸಿಐಎಸ್) ಅಡಿ ರಾಜ್ಯದ ಶೇ 24ರಷ್ಟು ರೈತರು ಮಾತ್ರ ವಿಮೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಕೃಷಿ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಸಬ್ಸಿಡಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, 2016ರ ಹಿಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇನ್‌ಪುಟ್ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಡುವ ಪರಿಹಾರ ಮೊತ್ತವನ್ನು 2017ರ ಮಾರ್ಚ್-ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಇನ್‌ಪುಟ್ ಸಬ್ಸಿಡಿಯನ್ನು 'ಪರಿಹಾರ' ಎನ್ನುವ ಆಧಾರ್ ಆಧಾರಿತ ಪಾವತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ನೀಡಿತು. ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಷದ ಏಪ್ರಿಲ್ 22ರ ವೇಳೆಗೆ ₹17.64 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಮೂರು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ 44,304 ಜನ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2011ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕೃಷಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ 1 ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು. ಇದರ ಅರ್ಥ, ಏಪ್ರಿಲ್ ವೇಳೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಮೊತ್ತ ಪಡೆದ ರೈತರ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡ 42ರಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು. 'ಭೂಮಿ' ದತ್ತಾಂಶದ ಪ್ರಕಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ 78 ಸಾವಿರ ರೈತರು ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಈ ದತ್ತಾಂಶದ ಅನ್ವಯ ಶೇಕಡ 56ರಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ರೈತರು ಮಾತ್ರ ಪರಿಹಾರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ - ಅದು ಕೂಡ ಬರಗಾಲದ ಪರಿಣಾಮ ಅನುಭವಿಸಿ ಒಂದು ವರ್ಷದ ನಂತರ.

ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವುದು ಬಿತ್ತನೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ. ಅಂದರೆ, ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಬೇಡ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದವರು (ಇವರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರು ಹೆಚ್ಚು) ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಹರೇ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಬರಗಾಲದ ಕಾರಣ ಇವರೂ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನರೇಗಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿ ವಲಸೆ ತಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಆದರೆ, ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿಲ್ಲ. 2013-14ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಡಿಕೆಯ ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ತೀವ್ರ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಿಸಿದ 2016-17ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವು ಬರಪೀಡಿತ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ದಿನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 2013-14ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಉದ್ಯೋಗದ ದಿನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ. ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಊರಿನಿಂದ ಹೊರಗಡೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಜನರಲ್ಲೇ ಮೂಡಿರುವ ಆಸೆಗಳೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಈಚೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಯೊಂದರ ಅನ್ವಯ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ತನಗೆ ಮಂಜೂರಾದ ₹1,782 ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ₹500 ಕೋಟಿಯನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದೆ.

2030ರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ: ರಾಜ್ಯದ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಜನವಸತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಗುಳೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ನಾಶವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ನೀರು ಪಡೆದು ಕೆಲವು ಪಟ್ಟಣಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು, ಕಾಲುವೆಗಳು, ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳು ಕುಸಿಯುತ್ತಿವೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನವಸತಿ ಇಲ್ಲದ ಬಿಕೋ ಎನ್ನುತ್ತಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು ನೂರಾರಿವೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ತವರುಮನೆಯಾಗಿದ್ದ, ರಾಗಿಯಂತಹ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶ ಈಗ ಆಹಾರದ ತೀವ್ರ ಕೊರತೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕೃಷಿಯ ಹೊಸ ಅರ್ಥ

ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಆಧರಿಸಿದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಪಡೆದಿದೆ ಎಂದರೆ, ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅರ್ಥವೇ ಬದಲಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. 'ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರು ಪಡೆಯುವುದು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಪಡೆದಿವೆ. ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ [illegible] ದಾರರು, ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಣಭೂಮಿ ಬೇಸಾಯ ಈಗ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗಿಂತ ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಮಳೆ ಹೆಚ್ಚು ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳ [illegible] ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿ ಟೊಮ್ಯಾಟೊ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತೊಂದರೆಗೆ ಸಿಲುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಮಾತ್ರ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆ ಪಡೆಯುವ ಟೊಮ್ಯಾಟೊ [illegible] ಕುಸಿತ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬರಗಾಲದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ [illegible] ಬೇಡಿಕೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇ ಇದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದು ಕೃಷಿ ಜಮೀನಿನ ಬಳಕೆ ನೀತಿ ಕೂಡ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಿಗದ ಜನಸ್ಪಂದನ

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ [illegible] ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ, ಜಲಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಸೂಕ್ತ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀರಿನ ಬಳಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನೀತಿಗಳು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು ಅಥವಾ ಇರುವ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷೆಯ ಭಯವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಕೃಷಿ ನೀತಿಗಳು ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಅಸಮರ್ಪಕ ಬಳಕೆಯು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಅಪಾಯಗಳು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶ ವಿಶ್ವದಲ್ಲೇ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೃಷಿಕರು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಟ್ಯಾಂಕರ್ ಮೂಲಕ ನೀರು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ, ಈಗ ಭಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ದೊಡ್ಡ ಕಾಲುವೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪೈಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ತರುವ ಬಹುಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಣಕಾಸಿನ ವೆಚ್ಚದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಅಲ್ಲ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗದು ಎಂಬ ವರದಿಗಳು ಇದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಇಂಥ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೊರೆ ಹೋಗಿದೆ. ಇಂಥ ಯೋಜನೆಗಳು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನುಕೂಲಕರ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವರು ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ₹ 497 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು 2014-15ರಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪೈಪ್‌ಲೈನ್ ಅಳವಡಿಸಲು ನೂರಾರು ಮರಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಧರೆಗೆ ಉರುಳಿವೆ.

ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಜನ ಈಗ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗರ ಜೊತೆ ನಡೆಸಿದ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾದವು. ಬರ ಸಂಬಂಧಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ನಿವಾರಿಸಲಿ ಎಂದು ಜನ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಜನೆಗಳು ತಮ್ಮನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿಲ್ಲ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಬರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಜನರ ಕಡೆಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಸ್ಪಂದನೆ ಕಡಿಮೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಜಲ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸರಳ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನೇಗಿಲಯೋಗಿಗೆ 'ಬರ' ಸಿಡಿಲು

• ವೈ.ಗ. ಜಗದೀಶ್

'ಬೇಸಾಯ, ನೀ ಸಾಯ, ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಸಾಯ' ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಿನ ಬವಣೆಗೆ ಬರೆದ ಭಾಷ್ಯದಂತಿದೆ.

ಮುನಿಸಿಕೊಂಡ ವರುಣ, ನೀರು ಗೊಬ್ಬರವಿಟ್ಟರೂ ಚಿಗುರೊಡೆಯದ ಕಳಪೆ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ, ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಮರೆತ ಆಳುವವರು, ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ರೈತ ಸಂಕುಲ ನಲುಗಿದೆ. ರೈತರ ಪಾಲಿಗೆ ವ್ಯವಸಾಯವೆಂಬುದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಕೊಯ್ಯುವ, ಬರುತ್ತಾ ಕೊಯ್ಯುವ ಗರಗಸವಾಗಿದೆ. ಲಾಭದಾಯಕ ಹೋಗಲಿ, ಜೀವನೋಪಾಯ ಸಾಧನವಾಗಿಯೂ ಉಳಿಯದ ಕೃಷಿಯನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ರೈತರು ನಗರದತ್ತ ಗುಳೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳೆಲ್ಲ ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ.

ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನ್ನವ ನೀಡುವ ರೈತರ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ಗಂಟಲಿನಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಸಿರು ಶಾಲು ಹೊದ್ದು 'ನಾನೂ ರೈತನ ಮಗ' ಎಂದು ಬಡಾಯಿಯನ್ನೂ ಕೊಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ರೈತರ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಾಯಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಉದ್ಧಾರಕನಾಗುವ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾವ ರಾಜಕಾರಣಿಯೂ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳ ವೇದನೆಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಯೋಗ್ಯ ಕೃಷಿ ನೀತಿ, ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ರೈತರಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಕೃಷಿಯನ್ನು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವತ್ತ ಈವರೆಗಿನ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಿಲ್ಲ.

1995ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅಂದು ಕೃಷಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಬೈರೇಗೌಡರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನೀತಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಅದಾದ ಬಳಿಕ 2006ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ನೇತೃತ್ವದ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಬಂಡೆಪ್ಪ ಕಾಶೆಂಪುರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕೃಷಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆದಾರರ ಸಮಾವೇಶಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ 2011ರಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

10 ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದ ಕೃಷಿ ನೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಹವಾಮಾನ ಆಧರಿಸಿ 10 ವಲಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಗುಣ, ಹವಾಮಾನದ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹುದೇ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಬೇಕು ಎಂದು ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಗಳನ್ನು ನೀತಿ ಸೂಚಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ಕಾರ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು. ಮುಂದೆ ಬಂದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅದನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಅದಾದ ನಂತರ ಕೃಷಿ ನೀತಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕಾಲದ ಅಗತ್ಯ ಆಧರಿಸಿ, ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಕಾರ್ಯ [illegible]

ಆರು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರ ಪೀಡಿತ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ವಿವರ

ವರ್ಷ	ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
2011-12	123
2012-13	157
2013-14	125
2014-15	35
2015-16	137
2016-17	160

ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮವಿಲ್ಲ: ರಾಜಸ್ಥಾನ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಒಣಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲ ಅಥವಾ ನೆರೆಗಾಲವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ಅಪರೂಪ. [illegible]

[illegible]

ಜಲದ ಅತಿ ಶೋಷಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 1200 ಅಡಿ-1800 ಅಡಿ ಆಳಕ್ಕೆ ಕೊರೆಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ.

ಮೇಲ್ಪದರ ನೀರಿನ ಸಮರ್ಪಕ ಸಂಗ್ರಹ, ಬಳಕೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಾರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆ ಇತ್ತಾದರೂ ಅದು ರೈತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ನೀರು ಇಂಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ, ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹ, ಜಲಾಶಯ, ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆಗಳ ಹೂಳು ತೆಗೆದು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಚೆಕ್ ಡ್ಯಾಂ, ಬಾಂದಾರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದರೆ ತುಂಗಭದ್ರಾ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ 36 ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಅಡಿ ಹೂಳು ತುಂಬಿದೆ. ಇದನ್ನು ತೆಗೆಯಬೇಕಾದರೆ ₹36ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು, ಈ ನಿವಾರಿತ ಕೆರೆಕುಂಟೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸಬಹುದಿತ್ತು.

ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ನೇತೃತ್ವದ ಸರ್ಕಾರದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಕೃಷಿ ಸಚಿವ ಕೃಷ್ಣ ಬೈರೇಗೌಡರ ಆಲೋಚನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಕೃಷಿಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಖುಷ್ಕಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು 1.5 ಲಕ್ಷ ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಹೊಂಡ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆದ ರೈತರು ಶೇ 20ರಿಂದ ಶೇ 120ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಇಳುವರಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ರೈತರು ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಗದ ಬೆಳೆವಿಮೆ: [illegible]

ಬರ ನಿರೋಧಕ ತಳಿ ...

ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ, ಕೈಗೆ ಬರಬೇಕಿದ್ದ ಬೆಳೆ ಬರದ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗಿ ರೈತರು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಬರ ಮತ್ತು ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ತಳಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದೆ.

ಒಣಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ರಾಗಿ, ಸಜ್ಜೆ, ಬಿಳಿಜೋಳ, ತೊಗರಿ, ಶೇಂಗಾ ಹೀಗೆ ಐದು ತಳಿಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ವರ್ಷ ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಕೃಷಿ ವಿ.ವಿ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಆರಂಭವಾಗಲಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪರಿಹಾರ	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
ಹಿಂಗಾರು	₹3,310	ಇನ್ನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಬಂದಿಲ್ಲ

[illegible]	[illegible]	[illegible]
ಕೃಷಿ	33.44 ಲಕ್ಷ	15,540
[illegible]	[illegible]	1,659
ಕೃಷಿ	13.57 ಲಕ್ಷ	8,003
[illegible]	[illegible]	124
ಒಟ್ಟು	50.07 ಲಕ್ಷ	24,290

ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ; ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಸೇರಿ ಬಿಜೆಪಿ ನಾಯಕರಿಗೆ ತಿರುಗೇಟು

ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಹೆದರಿ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿಲ್ಲ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಚಿವಾಲಯ ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಯು.ಡಿ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ (ಎಡದಿಂದ ಎರಡನೇಯವರು) ಸಮಾಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಶಾಸಕ ಎಸ್.ಟಿ. ಸೋಮಶೇಖರ, ಇಂಧನ ಸಚಿವ ಡಿ.ಕೆ. ಶಿವಕುಮಾರ್, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ.ಪಿ. ಮಂಜೇಗೌಡ ಇದ್ದರು – ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಚಿತ್ರ

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಅಂತಹವರನ್ನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರ ಬೆದರಿಕೆಗೂ ಹೆದರಿ ರೈತರ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಗುಡುಗಿದರು.

ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವತಿಯಿಂದ ನೀಡಿದ ಸನ್ಮಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ರೈತರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇದೆ. ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಜಗಜೀವನ್ ರಾಂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿದವರು. ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಹೊರತು ಬಿಜೆಪಿ ಅಲ್ಲ. ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಿಜೆಪಿ ಕೊಡುಗೆ ಶೂನ್ಯ ಎಂದು ಅವರು ಟೀಕಿಸಿದರು.

'ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರ ಮೂಗು ಹಿಡಿದು ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರ ಮೂಗು ಹಿಡಿದು ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿಸಲಿ' ಎಂದು ಸವಾಲೆಸೆದರು. ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ನಕ್ಕರು.

'ಬಿಜೆಪಿ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಪಕ್ಷ. ಬಿಜೆಪಿ ನಡಿಗೆ ದಲಿತರ ಕಡೆಗೆ ಎಂದು ಆ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ನಾಟಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿ ದಲಿತರ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇದ್ದರೆ ಅವರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಲಿತರ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸಲಿ' ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

'ಮೇಣಿ ಹಿಡಿದು ಹೊಲ ಉತ್ತಿದ್ದೇನೆ': 'ನಾನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗಲೂ ಚಡ್ಡಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮೇಣಿ ಹಿಡಿದು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ರೈತರ ಕಷ್ಟ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ' ಎಂದೂ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಹೇಳಿದರು.

'ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ, ಎಚ್.ಡಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ ಹೊಲ ಉಳುವುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಅವರಿಗೆ ರೈತರ ಕಷ್ಟವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ರೈತರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಕೃಷಿ ಬಜೆಟ್ ಮಂಡಿಸಿದ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಢೋಂಗಿತನ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರೈತರ ಮಕ್ಕಳು, ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದರು.

'ಬಾಂಬೆ ಸಿನಿಮಾ' ತೋರಿಸಿದ ಮೋದಿ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಜನರಿಗೆ 'ಬಾಂಬೆ ಸಿನಿಮಾ' ತೋರಿಸಿ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡಿದರು.

'ನೋಟು ರದ್ದತಿಯಿಂದ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳು' ಕುರಿತು ಸಚಿವಾಲಯ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ವಿಧಾನ ಸೌಧದ ಬ್ಯಾಂಕ್ವೆಟ್ ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

'ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ತಮಾಷೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ (ಬಾಂಬೆ ಸಿನಿಮಾ) ಹೊತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ, ದೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಬಾಂಬೆ ನೋಡಿ, ಕೋಲ್ಕತ್ತ ನೋಡಿ, ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹತ್ತು ಪೈಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಡಬ್ಬದೊಳಗೆ ಇಣುಕುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮೋದಿ ಅವರು ಈಗ ಅದೇ ರೀತಿ ಕೂಗಿ ಜನರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದರು.

'ಪೂರ್ವ ತಯಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ನೋಟು ರದ್ದತಿ ನಿರ್ಧಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು. ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ₹ 1.86 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ನಗದಿನಲ್ಲಿ ₹ 52,919 ಕೋಟಿ ಹಳೆ ನೋಟುಗಳು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಜಮೆ ಆದವು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೊಸ ನೋಟು ಚಲಾವಣೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದು ₹ 18,665 ಕೋಟಿ ಮಾತ್ರ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಎಟಿಎಂಗಳ ಮುಂದೆ ಈಗಲೂ ಹಣ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಫಲಕಗಳಿವೆ' ಎಂದು ದೂರಿದರು.

'ಈ ರೀತಿಯ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಯಾರೂ ಜನರ ಸರ್ಕಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರದ್ದು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಸರ್ಕಾರ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನ ಇಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ, ನೋಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತ ಅಮರ್ತ್ಯ ಸೇನ್ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದರು. 'ನೋಟು ರದ್ದತಿಯಿಂದ ಕಪ್ಪುಹಣ ವಾಪಸ್ ಬರಲಿದೆ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಕೊನೆಯಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ಮೋದಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಯಾವುದೂ ಆಗಿಲ್ಲ' ಎಂದರು.

'ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಸಾಲ ಮನ್ನಾವೂ ಫ್ಯಾಷನ್ನೇ'

ಮೈಸೂರು: ರೈತರ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡುವುದು 'ಫ್ಯಾಷನ್' ಎನಿಸಿದರೆ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಶುಕ್ರವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿಗಾರರ ಜತೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಅವರು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ₹ 6 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಗೂ ಅಧಿಕ ಮೊತ್ತವನ್ನು ವಸೂಲಾಗದ ಸಾಲ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ವೆಂಕಯ್ಯ ನಾಯ್ಡು ಈ ಬಗ್ಗೆ ತುಟಿ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದರು.

ಕೃಷಿ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 'ಫ್ಯಾಷನ್' ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬ ವೆಂಕಯ್ಯ ನಾಯ್ಡು ಟೀಕೆಗೆ ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು.

ರೈತರ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ವಿರುದ್ಧ ಹರಿಹಾಯ್ದರು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಈ ಹಿಂದೆ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಸರ್ಕಾರ ₹ 72 ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿತ್ತು. ರೈತರ ಪೂರ್ಣ [illegible]

[illegible] ಸಹಕಾರ ಸಂಘ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ರೈತರು ಪಡೆದ [illegible] ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿಯಷ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲ ₹ 52,700 ಕೋಟಿ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ₹ [illegible] ಕೋಟಿ ಸಾಲ ನೀಡಿದೆ. [illegible] ಸಾಲವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಅದನ್ನು ಮನ್ನಾ ಮಾಡದೆ ರೈತರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ನೈತಿಕ ಹಕ್ಕು ಬಿಜೆಪಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಎಚ್. ವಿಶ್ವನಾಥ್ ರಾಜೀನಾಮೆ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ 132 ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ, ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಪಕ್ಷ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

'ವೀಕೆಂಡ್ ವಿತ್ ರಮೇಶ್' ಶೋದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಝೀ ಕನ್ನಡ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವ 'ವೀಕೆಂಡ್ ವಿತ್ ರಮೇಶ್' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ವಾರದ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಶನಿವಾರ ಮತ್ತು ಭಾನುವಾರ ಪ್ರಸಾರವಾಗಲಿದೆ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಚಿಕ್ಕ ತುಣುಕೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅಪ್ತರು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರು ಕಮಟೆ ಬಾರಿಸುವ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವ ದೃಶ್ಯವಿದೆ.

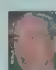
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವ್ವನ, ವಿವಾಹ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವಾಗ ನೇರವಾಗಿ ಐದನೆಯ ತರಗತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿದ್ದನ್ನು ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಓದಿದ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊ.ಎಂ.ಡಿ. ನಂಜುಂಡಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ಲೋಹಿಯಾ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಪಕ್ಷ ಬದಲಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಸಂದರ್ಭದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಪುತ್ರ ರಾಕೇಶ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರು ಭಾವುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತಮಗೆ ನಾಟಿ ಕೋಳಿ ಸಾರು ಮತ್ತು ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆ ಊಟ ಇಷ್ಟ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ನವದೆಹಲಿ: ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಸಮಗ್ರ ಕೊಡುಗೆಗಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಅವರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರೆ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದ 24 ಮಂದಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ 2017ರ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಎಪ್ಪತ್ತೇಳು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಭಟ್ಟರು ಮೂರು ಬಾರಿ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ ಗಣನೀಯ ಕೃಷಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಶಿಶು ಸಾಹಿತ್ಯ' ಅವರಿಗೆ ಬಹು-ಪ್ರಿಯವಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಮಕ್ಕಳ ಪದ್ಯಗಳ ಸಮಗ್ರ ಸಂಪುಟ 'ಕಿನ್ನರಲೋಕ', 'ಭಾಳ ಒಳ್ಳೇವ್ರು ನಂ ಮಿಸ್ಸು' ಹಾಗೂ 'ಗೇರ್ ಗೇರ್ ಮಂಗಣ್ಣ' ಅವರ ಇತರೆ ಕೃತಿಗಳು. 'ಕಿಶೋರಿ' ಕವಿತಾ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಎನ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಟಿ.ಇ. ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ರಾಷ್ಟ್ರೋತ್ಥಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಹೊರತಂದ ಭಾರತ ಭಾರತಿ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಪದ ಮಾಲಿಕೆಯ ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಭಟ್ಟರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆತ್ತನೆಯ ತಾಮ್ರಪತ್ರವುಳ್ಳ ಕರಂಡಕ ಮತ್ತು ತಲಾ ₹ 50 ಸಾವಿರ ನಗದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಮುಂಬರುವ ನವೆಂಬರ್ 14ರ ಮಕ್ಕಳ ದಿನಾಚರಣೆಯಂದು ನಡೆಯಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುವುದು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಮೂವರು ಸದಸ್ಯರ ಸಮಿತಿಯು ಬಿ.ಎ.ಸನದಿ, ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ ಹಾ.ಗೂ ಡಾ ಕರೀಗೌಡ ಬೀಚನಹಳ್ಳಿ ಅವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು ಎಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಉಳಿದಂತೆ ಕನ್ನಡದ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಿನ್ಸಿ ಕ್ವಾಡ್ರಸ್ ಅವರ 'ಜಾದೂಚೆ ಪೆತುಲ್' (ಕೊಂಕಣಿ ಕಾದಂಬರಿ), ಎಸ್.ಆರ್.ಲಾಲ್ ಅವರ 'ಕುನ್ನಿಯುಂಡೆ ಯಾತ್ರಪುಸ್ತಕಂ' (ಮಲಯಾಳಂ ಕಾದಂಬರಿ), ನಝೀರ್ ಫತೇಪುರಿ ಅವರ (ಉರ್ದು ಕಥಾ ಸಂಕಲನ ಮೇರಾದೇಶ್ ಮಹಾನ್), ಎಲ್.ಎಂ.ಕಡು (ಮರಾಠೀ ಕಾದಂಬರಿ ಖರೀಚಾ ವಾಟಾ) ಅವರಿಗೂ ಈ ಪುರಸ್ಕಾರ ದೊರೆತಿದೆ. ತಮಿಳು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಸಮಗ್ರ ಕೊಡುಗೆಗಾಗಿ ವೇಲು ಸರವಣನ್, ತೆಲುಗು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಸಮಗ್ರ ಕೊಡುಗೆಗಾಗಿ ವಾಸಲ ನರಸಯ್ಯ ಅವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಕ್ರಮ ಮರಳು ದಂಧೆಕೋರರ ಅಟ್ಟಹಾಸ
ಮಾಜಿ ಶಾಸಕನಿಗೆ ಪಿಸ್ತೂಲ್ ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಬೆದರಿಕೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ವಿಜಯಪುರ: ಮರಳನ್ನು ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಟಿಪ್ಪರ್ ತಡೆದ ಮಾಜಿ ಶಾಸಕ ರವಿಕಾಂತ ಪಾಟೀಲ ಅವರಿಗೆ ದಂಧೆಕೋರರು ಪಿಸ್ತೂಲ್ ತೋರಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ ಘಟನೆ, ಇಂಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಝಳಕಿ ಬಳಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆ ನಡೆದಿದೆ.

'ಇಂಡಿಯಿಂದ ಸೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಝಳಕಿ ಆರ್‌ಟಿಒ ಚೆಕ್‌ಪೋಸ್ಟ್‌ನಿಂದ 4 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಡಾಬಾ ಬಳಿ ಮರಳು ತುಂಬಿದ್ದ 4 ಟಿಪ್ಪರ್ ಹಿಡಿದೆವು. ಈ ಲಾರಿಗಳನ್ನು ಚೆಕ್‌ಪೋಸ್ಟ್‌ಗೆ ತಂದು ತೂಕ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಕ್ಕಲಕೋಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶೇಗಾಂವ ಗ್ರಾಮದ ಮರಳು ಅಕ್ರಮ ದಂಧೆಕೋರ ಪಿಂಟು ಪಾಟೀಲ ತನ್ನ ನಾಲ್ವರು ಸಹಚರರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಿಸ್ತೂಲ್‌ನಿಂದ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸಿದ' ಎಂದು ರವಿಕಾಂತ ಪಾಟೀಲ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ಇವರ ವಿರುದ್ಧ ಝಳಕಿ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ದೂರು ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತನಿಖೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೂ ಇದು ಖಚಿತ ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡು, ತನಿಖೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ ಕುಲದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಜೈನ್ ಹೇಳಿದರು.

ಕೈತಪ್ಪಿದ ಗಿನ್ನಿಸ್ ದಾಖಲೆ 'ಯೋಗ'

ಮೈಸೂರು: ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಯೋಗ ಮಾಡಿದ ವಿಶ್ವದಾಖಲೆಯ ಗರಿ ಕೂದಲೆಳೆಯ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನಗರದ ಕೈತಪ್ಪಿದೆ.

ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಾಬಾ ರಾಮದೇವ್ ಅವರ ಪತಂಜಲಿ ಸಂಸ್ಥೆ 54,522 ಮಂದಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸೇರಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ, ನಗರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದು 54,101 ಮಂದಿ.

ಜೂನ್ 21ರ ಯೋಗ ದಿನದಂದು ನಗರದ ರೇಸ್‌ಕೋರ್ಸ್ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಯೋಗ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚು ಜನರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಗಿನ್ನಿಸ್ ದಾಖಲೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿಗಿಂತ 421 ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಗಿನ್ನಿಸ್ ದಾಖಲೆ ಕೈತಪ್ಪಿದಂತಾಗಿದೆ.

ಸುಭಾಷಿತ

ತನಗೆ ತಾನೇ ಕಟ್ಟುಪಾಡನ್ನು ವಿಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನೇ ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿ.

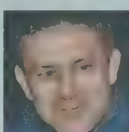
-ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಆಡಳಿತ ಶುದ್ಧೀಕರಣದ ಜತೆಗೆ ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳೂ ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಬೇಕು

ಭಾರತದ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಚೆಗಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಮತ್ತೆ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹಿಂದೆ ಮೋಸದಾಟದ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಕುರಿತ ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯ ಬೇರುಗಳನ್ನೇ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ್ದವು. ಆಗ ಸ್ವತಃ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಮಧ್ಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಆರ್.ಎಂ.ಲೋಧಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅದರ ಶಿಫಾರಸುಗಳ ಅನ್ವಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತದ ಶುದ್ಧೀಕರಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ದಾಪುಗಾಲಿಟ್ಟಿತು. ನಂತರದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬಹುಚರ್ಚಿತ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ನಡುವೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತಂಡಕ್ಕೆ ಕೋಚ್ ಆಗಿದ್ದ ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಹೊಸಬರನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಇರಾದೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತ್ತು. ಚಾಂಪಿಯನ್ಸ್ ಟ್ರೋಫಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಟೂರ್ನಿ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರು ಕೋಚ್ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ವಿರಾಟ್ ಕೊಹ್ಲಿ ಜತೆಗಿನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವೇ ತಮ್ಮ ರಾಜೀನಾಮೆಗೆ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದು ವಿವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ಭಾರತ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ತಂಡದ ಕೋಚ್ ಹುದ್ದೆ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲಣ ಸುಂದರ ಆಸನ ಇದ್ದಂತೆ. ಒಂದಿಲ್ಲಾ ಒಂದು ವಿವಾದ ಇದ್ದದ್ದೇ. ಕಪಿಲ್‌ದೇವ್, ಮದನ್‌ಲಾಲ್, ಅನ್ಶುಮನ್ ಗಾಯಕ್‌ವಾಡ್, ಸಂದೀಪ್ ಪಾಟೀಲ್, ಗ್ರೆಗ್ ಚಾಪೆಲ್, ಡಂಕನ್ ಫ್ಲೆಚರ್ ಅವರಂತಹ ಕೋಚ್‌ಗಳಿಗೂ ವಿವಾದಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ರವಿಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅವರೂ ವಿವಾದದಿಂದಲೇ 'ನಿರ್ದೇಶಕ' ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ತೊರೆದಿದ್ದರು. ಇದೀಗ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಸರದಿ. ಇವರು ತಾವು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಬಳಗವನ್ನೇ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅಪ್ರತಿಮ ಸಾಧಕ. ನೇರ ನಡವಳಿಕೆಯ ಸಜ್ಜನ. ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ಭಾರತ ತಂಡ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಾಧನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದೆ. ಇವುಗಳಾವುವೂ ಈಗ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತಂಡದ ಆಟಗಾರರು ಮತ್ತು ನೆರವು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬಿಸಿಸಿಐಗೆ ಕುಂಬ್ಳೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಜತೆಗೆ ತಂಡದ ನಾಯಕನ ಗಳಿಕೆಯ ಶೇಕಡ 60ರಷ್ಟು ಮೊತ್ತವನ್ನು ಕೋಚ್‌ಗೇ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿರುವ ಅಂಶವೂ ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸಂಗತಿ ಇದೀಗ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಐಸಿಸಿಯ ಆದಾಯ ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನೂತನ ನಿಯಮದಿಂದ ಬಿಸಿಸಿಐಗೆ ಭಾರೀ ನಷ್ಟ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಿಸಿಸಿಐ ತೀವ್ರ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಚಾಂಪಿಯನ್ಸ್ ಟ್ರೋಫಿ ಟೂರ್ನಿಗೆ ಭಾರತದ ತಂಡವನ್ನೇ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಬಿಸಿಸಿಐ ಹೇಳಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧದಲ್ಲಿ ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು 'ಅದೇನೇ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿದ್ದರೂ ಆ ಟೂರ್ನಿಗೆ ತಂಡವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಲೇಬೇಕು' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಆ ನಿಲುವು ಬಿಸಿಸಿಐನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾಗಿಸಿತ್ತು. ಈ ನಡುವೆ ಬಿಸಿಸಿಐನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆಂದು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಿಂದ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ ಅವರು ಸಮಿತಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಇಂತಹದ್ದೊಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಅವರು 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತಂಡದಲ್ಲಿ ತಾರಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಬ್ಬರ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ' ಎಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಗುಹಾ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದ 'ತಾರಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಗೆ ಕುಂಬ್ಳೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ 'ಸಂಘರ್ಷ'ಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

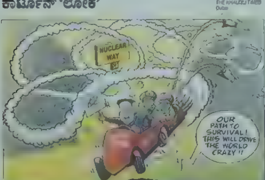

> ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಿಂತ ಆಟ ದೊಡ್ಡದು. 'ತಾರಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಿವುಟಿ ಹಾಕುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಆಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾದರೂ ಆಗಬೇಕು

ಕೊಹ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರ 'ವೈಮನಸ್ಸು' ತಂಡದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಂತಹದ್ದೇ. ಕುಂಬ್ಳೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ ನೇರ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಕೊಹ್ಲಿಯವರು ತಾವು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಕುಂಬ್ಳೆಯವರಿಗೆ ಶುಭ ಕೋರಿದ್ದ ಟ್ವಿಟರ್ ಒಕ್ಕಣೆಯನ್ನೇ ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಿಂತ ಆಟ ದೊಡ್ಡದು, ಸಾಧನೆ ಮಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ. 'ತಾರಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ಮನಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಿವುಟುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಸಂಗ ಮರುಕಳಿಸದಂತಹ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತಗಾರರಲ್ಲಿದೆ.

ಕಾರ್ಟೂನ್ 'ಲೋಕ'

PAREKH
THE KHALEEJ TIMES
Dubai

ದಿನದ ಟ್ವೀಟ್

ಕಲಾಂ ನೆನಪಾಗುತ್ತಾರೆ

ಯುವಸಮೂಹವನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಹುದ್ದೆಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದರ ಬದಲು ಅಸ್ಮಿತೆಯ ರಾಜಕೀಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಈ ಚುನಾವಣೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ಈಗ ಕಲಾಂ ನೆನಪಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಚೇತನ್ ಭಗತ್
ಲೇಖಕ

50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ

ಶನಿವಾರ, 24-6-1967

- **ಮಹಾಜನ್ ಆಯೋಗವೇ ಅನವಶ್ಯಕ ಎಂದು ನಂಬೂದಿರಿಪಾಡ್**

ತಿರುವನಂತಪುರ, ಜೂ. 23– 1956ರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪುನರ್‌ವಿಂಗಡನೆ ಕಾನೂನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನೇರನ್ಯಾಯ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಮಹಾಜನ್ ಆಯೋಗದ ರಚನೆಯೇ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕೇರಳ ಸರ್ಕಾರವು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಮಹಾಜನ್ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದೆಯೆಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನಂಬೂದಿರಿಪಾಡ್ ಇಂದು ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕೇರಳ ಸರ್ಕಾರವು ಮಹಾಜನ್ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರು ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರ ಪ್ರಶ್ನೆಗುತ್ತರವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

- **ಕಾಂಗ್ರೆಸೇತರ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾವನೆಯ ಪ್ರಚೋದನೆ: ರಾಷ್ಟ್ರೈಕ್ಯತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಎಂದು ಕಾಮರಾಜ್**

ನವದೆಹಲಿ, ಜೂ. 23– ಕಾಂಗ್ರೆಸೇತರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ನಂತರದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆ ಛಿದ್ರಗೊಳ್ಳುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಕಾಮರಾಜ್ ಅವರು ಇಂದು ಎ.ಐ.ಸಿ.ಸಿ. ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ. ತಮ್ಮ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ದೂಷಿಸುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯತೆಗೆ ಭಂಗ ಬರುವುದೆಂದೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಸಂಕುಚಿತವಾದ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವುದೆಂದೂ ಅವರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದರು.

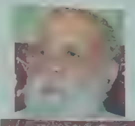
- **ಒಂದೂವರೆ ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ ಒಂದು ಮಗು ಜನನ**

ನವದೆಹಲಿ, ಜೂ. 23– ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಗ ಒಂದೂವರೆ ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ ಒಂದು ಮಗುವು ಜನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ 55,000 ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 21 ದಶಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಈಗ ನಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿ ಐದು ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಭಾರತೀಯರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 550 ದಶಲಕ್ಷದ ಗೆರೆಯನ್ನು ದಾಟುತ್ತದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇದೇ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆದರೆ, 28 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಎರಡರಷ್ಟಾಗುತ್ತದೆ

ಬಕುಳವೆಂಬುದು ಬೇಲಿಗೂಟ

ಬೇಲಿಗೂಟವು ಸಹಜ ಪ್ರಕೃತಿಯತ್ತ ಎಳೆದರೆ, ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವು ಅಸಹಜ ನಾಗರಿಕತೆಯತ್ತ ಜಗ್ಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ

ಸಂಭಾಷಣೆ
ಪ್ರಸನ್ನ

ಬಕುಳದ ಹೆಸರನ್ನು ನಾನು ಮೊದಲು ಕೇಳಿದ್ದು ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ. ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ನಡೆದಿದ್ದಾಗ. 'ಬಕುಳ ಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ' ಎಂದು ಪುರೋಹಿತರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಂತ್ರವಾಗಿ, ಅರ್ಥಾತ್ ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಹೂವುಗಳ ಯಾದಿಯಾಗಿ ಬಕುಳದ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆ.

ಮಂತ್ರವನ್ನೇನೋ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹೂವಾದ್ದರಿಂದ ಬಕುಳವನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪುರೋಹಿತರು ಹೂವಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಳು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನು ದೇವರತ್ತ ಉಗ್ಗಿ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಬಕುಳವೆಂಬುದು ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿತ್ತು ನನಗೆ.

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬಕುಳವನ್ನು ಕಂಡೆ. ಬಕುಳಪುಷ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಹೂವಲ್ಲ, ಸುಂದರವಾದ ಹೂವೂ ಅಲ್ಲ. ಸಾಸಿವೆಗಾತ್ರದ, ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ, ನೂರಾರು ಸಣ್ಣ ಹೂವುಗಳ ಗೊಂಚಲು ಅದು. ಗಿಡದ ಹೂವೂ ಅಲ್ಲ, ಸಂಪಿಗೆಯಂತೆ ಮರದ ಹೂವು ಬಕುಳ. ಆದರೆ ಪುಷ್ಪದ ಪರಿಮಳ ಮಾತ್ರ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧವಾಗಿಸುವಂತಹದ್ದು.

ಹಳದಿಹಸುರಿನ ಬಣ್ಣ ಹಾಗೂ ಮಾಟವಾದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಚಿಗುರಿಸಬಲ್ಲ ಬಕುಳವು ವಿಪರೀತ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಪೂರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲದು. ರೈತರು ಹಸಿರುಬೇಲಿಯಾಗಿ, ಅರ್ಥಾತ್ ಬೇಲಿಗೂಟವಾಗಿ ಈ ಮರವನ್ನು ಖಾಯೇಪು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉಪಯುಕ್ತ ನಾಟ ಕೂಡಾ ಹೌದು ಬಕುಳ.

ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಡಕೆ ತೋಟಗಳ ಬೇಲಿಗೆ ಬಕುಳ ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ: ಅಡಕೆ ಮರಗಳ ಕಾಂಡವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯದ್ದು, ಬಿರು ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳವನ್ನದು ತಾಳಲಾರದು. ಅಡಕೆಯಷ್ಟೇ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಬಕುಳವನ್ನು ಬೇಲಿಗೆ ನೆಡುತ್ತಾರೆ ರೈತರು. ಸಣ್ಣದೊಂದು ಕೊಂಬೆ ಕಡಿದು ಬುಡ ಚೂಪಾಗಿಸಿ ಹಸಿನೆಲದಲ್ಲಿ ಜಲವಾಗಿ ಊರಿದರೂ ಸಾಕು ಚಿಗುರಿಬಿಡುತ್ತದೆ ಬಕುಳ. ಯಾವ ವಿಶೇಷ ಆರೈಕೆಯನ್ನೂ ಬೇಡದ ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇದವಿದು.

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ- ಬೇಲಿಗೂಟ, ಬಕುಳಕ್ಕಿರುವ ಎರಡು ಆಯಾಮಗಳಿವು. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಮೊದಲು ಬಂದಿತು, ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವೋ ಬೇಲಿಗೂಟವೋ? ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬೇಲಿಗೂಟವೇ ಮೊದಲು ಬಂದಿತು. ಅರ್ಥಾತ್ ಬಕುಳದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯು ಮಾನವನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಬಂದಿತು. ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪದ ಘನತೆ ನಂತರ ರೂಪಿತವಾಯಿತು ಎಂದೆನ್ನಬಹುದು.

ಅದು ಹೀಗಾಗಿರಬೇಕು: ಕಾಡಂಚಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ರೈತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುವಾಗ, ವಿಪರೀತ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಪೂರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಈ ಸುಂದರ ಸಸ್ಯವನ್ನು ಕಂಡಿರಬೇಕು. 'ಅಹಾ! ಇದು ನನ್ನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹಸಿರುಬೇಲಿಯಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಬಲ್ಲುದು!' ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿರಬೇಕು. ಸರಿ, ಆ ರೈತ ಬಕುಳದ ಕಡ್ಡಿಯೊಂದನ್ನು ತಂದು ಬೇಲಿ ಬದಿಗೆ ನೆಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಬೇಲಿಯು ಚಿಗುರೊಡೆದು, ಹೂವರಳಿಸಿ, ಪರಿಮಳಿಸಿ ತನ್ನ ಮತ್ತೊಂದು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿರಬೇಕು.

ಮನೆಯೊಡತಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಹೂವಾಯಲೆಂದು ತೋಟಕ್ಕಿಳಿದಾಗ ದಾಸವಾಳ, ನಂದಿಬಟ್ಟಲು, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವುಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ, ಬೇಲಿ ಬದಿಯ ಈ ಹೊಸ ಪರಿಮಳಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು, ಬಕುಳವನ್ನೂ ಆಯ್ದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ತಂದಿರಬೇಕು. ಪುರೋಹಿತರು ನಂತರ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೆಣೆದಿರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಬಕುಳವು ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಗಳ ಸರಮಾಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿರಬೇಕು

ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಯಾವುದೋ ಪುರೋಹಿತ, ದೇವರಾಣತಿಯಂತೆ ಕಾಡಿಗೆ ನಡೆದು, ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳ ಹಾದಿ ತುಳಿದು, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಾಟ ಎದುರಿಸಿ ಈ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಹಿಡಿದನೆಂದರೆ ನಂಬಲಿಕ್ಕಾಗದು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಪುರೋಹಿತರು ಸುಲಭಜೀವಿಗಳು. ಕಾಡುಮೇಡು ಅಲೆಯಲಾರರು ಅವರು. ಇರಲಿ. ಬಕುಳದ ಬಗೆಗೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿದೆ. ಬಕುಳ ಒಂದು ರೂಪಕ. ಬೇಲಿಗೂಟ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಹಾಗೂ ಸಮತೋಲನಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ಒಂದು ರೂಪಕ. ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಕುಳದ ರೂಪಕ ತುಂಬ ತುಂಬ ಅಗತ್ಯ.

ಬೇಲಿಗೂಟ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಹಾಗೂ ಸಮತೋಲನದ ಮಾತನಾಡಿದೆ ನಾನು. ಬೇಲಿಗೂಟವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಹಜ ಪ್ರಕೃತಿಯತ್ತ ಎಳೆದರೆ, ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವು ಅದೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅಸಹಜ ನಾಗರಿಕತೆಯತ್ತ ಜಗ್ಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಲಿಗೂಟವು ಗ್ರಾಮದತ್ತ ಜಗ್ಗಿದರೆ, ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವು ನಗರೀಕರಣದತ್ತ ಜಗ್ಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನಾವು ಆಧುನಿಕರು ಬೇಲಿಗೂಟದೊಟ್ಟಿಗಿನ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡದ್ದು ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ. ಎಲ್ಲೋ ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕುವೆಂಪು- ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಲಿಗೂಟ ಚಿಗುರಿರಬಹುದು ಅಷ್ಟೆ. ಇನ್ನು ಸಮತೋಲನವಂತೂ ಸರಿಯೇ ಸರಿ, ಎಂದಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಳೆಯ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು, ಕನಿಷ್ಠಪಕ್ಷ ಬೇಲಿಗೂಟದ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಬೇಲಿಗೂಟವಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಕೆಲಸ ಸಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಅವರು.

ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆಗಾದರೋ ಜೀವಂತಗೂಟದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಜೀವವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ ನಾಗರಿಕತೆ ಅದು. ಹಸಿರುಬೇಲಿಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಐಬೆಕ್ಸ್ ಬೇಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದೆ ಅಥವಾ ಕಾಂಕ್ರೀಟಿನ ಕಾಂಪೌಂಡು ಅಥವಾ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಆವೃತವಾದ ಬೇಸಾಯಮನೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಸಮತೋಲ ನಾಗರಿಕತೆ. ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯೊಳಗೆ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ ಮಾತ್ರ ಆಗಬಲ್ಲದು ಬಕುಳ, ಒಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪುಷ್ಪ. ಆದರೆ ಬೇಲಿಗೂಟವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕರಾದ ನಾವು ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು ವಿಪರೀತ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ.

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಗಳೇ ನಮಗೆ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿವೆ. ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಗಳಿಗಾಗಿ ಬಡಿದಾಡುತ್ತೇವೆ, ಧರ್ಮಯುದ್ಧ ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ. ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಾಂಬು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು, ನಾವೂ ಸಿಡಿದು ಇತರರನ್ನೂ ಸಿಡಿಸಿ ಆತಂಕವಾದ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಬೇಲಿಗೂಟ ನಮಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಅಲ್ಲ ಸಭ್ಯತೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಕತ್ತೆ ಕೆಲಸ ಅಷ್ಟೆ. ಸುಲಭ ಬದುಕು, ಯಾಂತ್ರಿಕ ಜೀವನಶೈಲಿ ಹಾಗೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ನಮ್ಮವು.

ಇರಲಿ, ಒಂದು ಆಟ ಆಡೋಣವಂತೆ. ಬಕುಳದ ರೂಪಕವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಪರಿಣಾಮ ಗಮನಿಸೋಣವಂತೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಗೋವಿನ ಉದಾಹರಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಪರೀತ ಚರ್ಚಿತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ ಗೋವು. ಈ ರೂಪಕವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ಗೋವು ಒಡೆದು ಎರಡಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಮಧೇನುವೆಂಬ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವೂ, ನೇಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವ ದನವೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. ನೇಗಿಲಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ದನ ಗಲೀಜಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದಿನವೂ ಸೆಗಣಿ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಹುಲ್ಲು ಬೇಡುತ್ತದೆ... ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಿರಿಕಿರಿ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಾವು ದನವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ದನದ ಜಾಗೆಯಲ್ಲಿ ಥಳಥಳ ಹೊಳೆಯುವ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕವಾದ ಕೃಷಿಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಳೆಯಲೆಂದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುತ್ತೇವೆ.

ವಾಸ್ತವಿಕ ದನವು ಚೋಮನ ದುಡಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಹೀನ ಮುದುಕ ಚೋಮನಂತೆ, ಸಾಯಲೂ ಆಗದೆ ಬದುಕಲೂ ಬಾರದೆ ಬಾಧೆಪಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ ನಮಗೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಮಾಂಸದ ಚಿಂತೆಯಿದೆ! ಕಾನೂನಿನ ಬಲವಂತ ಹೇರಿ ದನದ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಸಾಬರು, ದಲಿತರು, ಕ್ರೈಸ್ತರು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಪಾಪಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ, ಕೊಂದು, ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಸಲಹುತ್ತೇವೆ. ದೇವರು ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಇರುವುದೇ ಆದರೆ, ದನದ ಗಲೀಜಾದ ಶ್ರಮದೊಳಗೆ ಅಡಗಿದ್ದಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಾಮಧೇನುವಿನಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶರಣಾಗುತ್ತೇವೆ ನಾವು.

ಅಥವಾ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉದಾಹರಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ರೂಪಕ ಬಳಸಿದಾಕ್ಷಣ ವಿದ್ಯೆ ಎರಡಾಗಿ ಒಡೆಯುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ವಿಜ್ಞಾನ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಜನರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಇಂಗ್ಲಿಷು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಮಾತೃಭಾಷೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ. ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪರಮಪೂಜ್ಯ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವೆಂದು ತಿಳಿದು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜನಪದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯನ್ನು ಗಲೀಜು ಗೂಟವೆಂದು ತಿಳಿದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರ ಮೆಟಲರ್ಜಿ, ದಲಿತರ ದೊಡ್ಡಾಟ, ಹಳ್ಳಿ ಮುದುಕಿಯ ನಾಟಿವೈದ್ಯ, ರೈತಾಪಿ ಜನರ ಪರಿಸರ ಜ್ಞಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಗಲೀಜುಗೂಟವೆಂದು ತಿಳಿದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ತಿಳಿಯಲಾಗದ ಇಂಗ್ಲಿಷು, ತಿಳಿಯಲಾಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ತಿಳಿಗನ್ನಡ, ತುಳುವ, ಕೊಂಕಣಿಗಳನ್ನು ನುಂಗಿಹಾಕುತ್ತೇವೆ. ಮಕ್ಕಳ ಗತಿಯಂತೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗದು! ಬಾರ್ಡಿಕಾಲುಗಳಂತೆ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು.

ಇನ್ನು ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪಂಡಿತರು! ಅನುಭವಹೀನರಾದಷ್ಟೂ ಇವರ ಹಿರಿಮೆ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯೇ ಇವರ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಡೆದು ನೋಡುವುದನ್ನು ಇವರಿಗೆ ಕಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಫಾರಿನ್ನಿಗೆ ಇವರನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಅಥವಾ ಫಾರಿನ್ನಿನಿಂದ ಇತರರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ, ಜಾನಪದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತ್ಯೇಕ, ಪಂಡಿತ ಪ್ರತ್ಯೇಕ, ಪಾಮರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ... ಇತ್ಯಾದಿ. ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ನಾಯಿಕೊಡೆಗಳಂತೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಎದ್ದು ನಿಂತಿವೆ!

ಅಥವಾ ರಾಜಕಾರಣದ ಉದಾಹರಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಬೇಲಿಗೂಟವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದೇ ಇಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳ ರಾಜಕಾರಣವೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದರೆ, 'ರೈತನ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿದ್ದೇವಲ್ಲ!' ಎಂದು ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ರೈತನ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿದಾಕ್ಷಣ ಬೇಲಿಗೂಟ ಚಿಗುರಲಾರದು ಎಂಬ ಅರಿವಿದ್ದೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಪ್ಪು ಅವರದ್ದಲ್ಲ. ವೋಟು ಕೊಡುವ ನಾವು ಅವರಿಂದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ, ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರಪುಷ್ಪ ಹಿಡಿದು ನಿಂತಿದೆ ಇಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಇಂದಿನ ಸರ್ಕಾರ' ಇನ್ನು ಬೇಲಿಗೂಟಕ್ಕೆಲ್ಲಿ ಜಾಗ?

ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಧರ್ಮದ ಮೂಲ ಆಶಯ ಬೇಲಿಗೂಟ ಚಿಗುರಿಸ ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ ಚಿಗುರಿಸ ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದಂತಿವೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧರ್ಮಗಳು. ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವು ದೇವರು ಹೇಗಾದೀತು?

'ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಬೇಕು'. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದಾಗಲೆಲ್ಲ, 'ಪೂಜೆಯೆಂಬ ಧನ್ಯತಾಭಾವದ ತಿರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕರೆಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇವರು' ಎಂದು, ಹೇಳಿದವರ ಮೇಲೆ ಗೂಬೆ ಕೂರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವರೊಟ್ಟಿಗೆ ತಕರಾರಿಲ್ಲ ನಮಗೆ. ತಕರಾರು ಇರುವುದೇನಿದ್ದರೂ ಪೂಜಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಟ್ಟಿಗೆ.

ದೇವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ, ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಧನ್ಯತೆಯ ಹೂವನ್ನಿಡುವುದೇ ಆದರೆ ನಿಜದ ಹೂವನ್ನಿಡೋಣ. ಬಕುಳದ ಹೂವನ್ನಿಡೋಣ. ಆದರೆ, ಬೇಲಿಗೂಟ ಚಿಗುರಿಸದೆ ಬಕುಳದ ಹೂವು ಲಭ್ಯವಾಗದು, ನೆನಪಿರಲಿ!

ಒಟ್ಟು ಕತೆಯ ನೀತಿಯೆಂದರೆ, ನೀವು ಯಾರೇ ಆಗಿರಿ- ಆರೆಸ್ಸೆಸ್ಸಿನವರೇ ಆಗಿರಿ, ಸಮಾಜವಾದಿಯೇ ಆಗಿರಿ, ಸಮತಾವಾದಿಯೇ ಆಗಿರಿ... ಅಥವಾ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಆಗಿರಿ ಅಥವಾ ಹಿಂದೂ- ಕ್ರೈಸ್ತ- ಮುಸಲ್ಮಾನ... ಯಾರೇ ಆಗಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ತತ್ವಾದರ್ಶ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲ.

ಬೇಲಿಗೂಟವೇ ಪರಂಪರೆ, ಬೇಲಿಗೂಟವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪವೆಂದು ನೀವು ಭ್ರಮಿಸುತ್ತ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಯಂತ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು, ಅರ್ಥಾತ್ ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು, ನೆನಪಿರಲಿ.

editpagefeedback@prajavani.co.in

ಸಂಗತ

ದಲಿತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ!

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ದಲಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಸಮಸ್ಯೆ. ಈ ಜಾತಿವಂತರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ದಲಿತರನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಿ

- ಡಾ. ಮೂಡ್ನಾಕೂಡು ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ

ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಹಿರಿಯ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಹಾರ, ಭೋಜನ ಸೇವಿಸುವುದನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಕೂಡ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ನಿವಾರಣೆಯ ಒಂದು ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅವರು ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ದಲಿತರು ಹೋಟೆಲಿನಿಂದ ಊಟ, ತಿಂಡಿ ತಂದು ಬಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆದು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಸಹಜವೇ.

ಏಕೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಹಿಂದೆ ನಡೆದು ಬರುವ ಹಿಂಬಾಲಕರ ದಂಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲೀ ಪರಿಕರಗಳಾಗಲೀ ಕಸುಬುದಾರಿಕೆಯಾಗಲೀ ಅವರಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೇ ಇರುವ ವಿಷಯವೇನೆಂದರೆ ದಲಿತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಆಚರಣೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು. ಇವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ, ಮುಲ್ಲಾ ನಸುರುದ್ದೀನ್ ಒಮ್ಮೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲವನ್ನು ಕೆದರುತ್ತಾ ಏನನ್ನೋ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ದಾರಿಹೋಕನೊಬ್ಬ 'ಏನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ ಮುಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. 'ನನ್ನ ಮನೆಯ ಬೀಗದ ಕೈ ಕಳೆದುಹೋಗಿದೆ' ಎಂದ ಮುಲ್ಲಾ. ಸರಿ, ಇಬ್ಬರೂ ಮಂಡಿಯೂರಿ ಹುಡುಕುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಆ ಮನುಷ್ಯ 'ಕೀಲಿ ಕೈ ಎಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಿತು ಎಂದು ನಿನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲವೇ' ಎಂದ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಲ್ಲಾ 'ನೆನಪಿದೆ, ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ' ಅಂದ! 'ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?' ಆತ ಕೇಳಿದ. 'ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳಕಿದೆ ಅದಕ್ಕೆ!' ಎಂದ ಮುಲ್ಲಾ. ಹೀಗಿದೆ ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ.

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ದಲಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಅದು ಜಾತಿವಂತರ ಸಮಸ್ಯೆ. ಅದನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ಕಸ್ತೂರಬಾ ಅವರನ್ನು ದಂಡಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದು ಅರಿತಿದ್ದ ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತಾಂತರದ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಅಹಮದಾಬಾದಿನ ಕೋಚ್ರಾಬ್ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತೆರೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ 25 ಜನ ಗಂಡಸರು, 25 ಜನ ಹೆಂಗಸರು ಇದ್ದರು. ಒಂದೇ ಅಡುಗೆ ಮನೆ, ಬಚ್ಚಲು, ... [illegible]

... ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದರು. ಕೆಲವರು ಆಶ್ರಮ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟರು. ಮಾಲೀಕ ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದ. ಮುಂದಿನದನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಶ್ರೀಮಂತ ಉದ್ಯಮಿಯೊಬ್ಬನಿಂದ ಆಶ್ರಮ ಉಳಿಯಿತು. ದಲಿತರೆಂದರೆ ಮೈಮೇಲೆ ಅಮೇಧ್ಯ ಸಿಡಿದಂತೆ ಹೌಹಾರಿ ದೂರಸರಿಯುವ ಈ ಮಾನಸಿಕತೆ (mindset) ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದನ್ನು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸುದ್ದಿ ಸಾರುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ನಾಗಿದೇವನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭವೇ ಬೇರೆ. ಪ್ರಯಾಣದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತಾಳಿ ಯಾರಿರಬಹುದೆಂದು ನೋಡಲು ಆ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಅದು ಹೊಲೆಯ ನಾಗಿದೇವನ ಮನೆ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸಂತಸ ಇಮ್ಮಡಿಸಿತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅವರು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಮಾರ್ಗವೂ ಅನನ್ಯ. ನಮ್ಮ ಮುಖಂಡರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಿರಲಿ, ಮಾತಿಗಾದರೂ ಹೇಳಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ (ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮ ಕಾರಣದಿಂದ ನಡೆದುಹೋಗುವ ಮದುವೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು).

ಆದ್ದರಿಂದ, ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರಿಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ನಿವಾರಣೆಯ ನಿಜವಾದ ಕಳಕಳಿಯಿದ್ದರೆ ತಾವು ಭೇಟಿ ನೀಡುವ ಊರಿನಲ್ಲಿ 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂಟಿದ ಕಳಂಕ, ಅದನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಯ' ಎಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿ ಜನಗಳ ಮನವೊಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಥವಾ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಅಡುಗೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ದಲಿತರನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ, ಉಪಾಹಾರಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಿ. ಅವರನ್ನು ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ (ಅಥವಾ ಊಟದ ಮೇಜಿನಲ್ಲಿ), ಊಟ ಬಡಿಸಿ, ನಾಯಕರೊಂದಿಗೆ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಕುಳಿತು ... [illegible]

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳೆಂಬ ಬಲೆ

ಜಿ.ಎಸ್. ಜಯದೇವ ಅವರ 'ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆ' ಲೇಖನ (ಪ್ರವಾ., ಜೂನ್ 17) ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಶಿಕ್ಷಣ-ಶಾಲೆಗಳು ಇಂದು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದೆ.

ಇನ್ನೂ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದಾದರೆ, ಒಂದು ಮಗು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಲು ಐದೂವರೆ ವರ್ಷ ತುಂಬಿರಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮ ಕೂಡ ಮಗುವಿನ ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ಲೇ ಹೋಂ, ಎಲ್‌ಕೆಜಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಮೂರನೇ ವರ್ಷದಿಂದಲೇ ಮಗುವನ್ನು ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಪೋಷಕರೂ ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಪಾಲನೆ ಕೈ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಪ್ಲೇ ಹೋಂ, ಎಲ್‌ಕೆಜಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹೋದ ಮಗುವಿಗೆ ಆ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲಾ ಸಂಪರ್ಕ ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳ ಈ ವ್ಯಾಪಾರಿ ತಂತ್ರ ಕೂಡ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ಅಳಿವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಹುರುಕಡ್ಲಿ ಶಿವಕುಮಾರ, ಬಾಬಿಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ

ಅಕ್ಷರಶಃ ಸರಿ

'ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವುದು ಸಲ್ಲ' ಎಂಬ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎಚ್.ಎಲ್. ದತ್ತು ಅವರ ಹೇಳಿಕೆ (ಪ್ರವಾ., ಜೂನ್ 23) ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ.

ದೃಶ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವು ಅರಿವಿದ್ದೋ ಇಲ್ಲದೆಯೋ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೇ ತೀರ್ಪು ನೀಡುವುದು ದೇಶದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಣಕಿಸುವಂತಿದೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ತಮಗೆ ತಾವೇ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಬಿ ರಮೇಶ್, ...

ಜಾತಿ ಬಣ್ಣ ಸಲ್ಲದು

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಹುದ್ದೆಯು ಬಹಳ ಗೌರವಾನ್ವಿತವೂ, ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಪಂಗಡದ ಬಣ್ಣ ಬಳಿಯದೆ ಇದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಡಳಿತ ಪಕ್ಷ ದಲಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರೆ, ವಿರೋಧಪಕ್ಷಗಳೂ ಅದೇ ಜಾತಿಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿರುವುದು ದುರದೃಷ್ಟಕರ ಮತ್ತು ಅನಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯೇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಈ ಹುದ್ದೆಗೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿ.ವಿಜಯೇಂದ್ರ ರಾವ್, ...

ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಅಲ್ಲ

ಉಡುಪಿ ಅನಂತೇಶ ರಾವ್ ಅವರ ... [illegible] 'ಗುಲಾಮಗಿರಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ...' ... ಜೂನ್ 23) ...

... ಎಂದು ಸೂಡ ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಇವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ... [illegible]

ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾದ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರು 400 ಎಕರೆ ಜಾಗವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಕಡಿಮೆಯೇ?

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ಕೂಪವಾಗಿದ್ದರೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವನ್ನು 'ರಾಮರಾಜ್ಯ' ಮತ್ತು ನಾಲ್ವಡಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು 'ರಾಜರ್ಷಿ' ಎಂದು ಏಕೆ ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು?

ಕುಶಾಲ್ ವಿ.ಆರ್., ಬೆಂಗಳೂರು

ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಫಲ

ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಅಂಕ
ಮರು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಿಂದ.
ತಪ್ಪಿಲ್ಲದ
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಳಮಳದಲ್ಲಿ,
ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ
...
ನಿರುಮ್ಮಳದಲ್ಲಿ.

ದೇವಿದಾಸ ಸುವರ್ಣ, ಅಂಕೋಲಾ

ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಲಿ

ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮಾಡಿದ ಸಾಲವನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ... ಮಾಡಿದವರ ಪೈಕಿ ಸ್ಥಿತಿವಂತರು, ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರು, ಉದ್ಯಮಿಗಳು, ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಸುವವರು ಸಹ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಾಲ ಮನ್ನಾಕ್ಕೆ ಆದಾಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯ ಮಾಡಿ ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಬೇಕು.

ರವಿರಾಜ ಮ. ಹಲಗಾಪುರ, ...

ಮಾತು ತಪ್ಪುವುದೆಂದರೆ...

... ದೊರೆಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಉದ್ಯಾನದ ಪಕ್ಕದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಟೆಂಟ್ ಹಾಕಿ ಧರಣಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕಲು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಗೌರವದಿಂದ ಬಾಳಲು ಒಂದು ಮನೆ, ಇಷ್ಟೇ ಇವರ ಬೇಡಿಕೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು 70 ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತ ಬಂದರೂ ಜನರಿಗೆ ಇಷ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಇದೆಂಥ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ? ... [illegible]

ಮೂರ್ತಿ ಮಾತು ಸಮರ್ಥನೀಯ

'ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮದ ... ನೀಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು' (ಪ್ರವಾ., ಜೂನ್ 22) ಎಂಬ ... [illegible]

Doctor, sweeper held for raping patient in Gujarat

Special Correspondent

AHMEDABAD: A doctor and a sweeper have been arrested for allegedly raping a 19-year-old dengue patient admitted to the ICU of a hospital here. The woman lodged a complaint of rape after she was discharged from the hospital on Thursday.

"We have arrested Dr. Ramesh Chauhan and sweeper Chandrakant Vankar of Apollo Hospital against whom an FIR of rape was lodged," a police official from Gandhinagar said.

Both were presented before a court and were remanded in custody till Saturday, he said. "As per the complaint, she was raped by the doctor and sweeper on the night of Saturday and Sunday last week. She was alone in the ICU," the police official said. "A probe is under way," he said.

"The ward where the incident took place has 14 staff working round the clock, and is equipped with CCTV cameras. We are cooperating fully with the police who are examining the CCTV footage," a statement issued by Apollo Hospital said.

Road clear for Chandrayaan-2

T.S. Subramanian

CHENNAI: The space road to Chandrayaan-2 is now clear. The significance of the Geo-synchronous Satellite Launch Vehicle (GSLV-F05) mission's success on Thursday is that the rocket is now more than qualified to put Chandrayaan-2 into orbit.

The interfaces between GSLV-Mk II and Chandrayaan-2 have already been finalised, according to officials in the Indian Space Research Organisation (ISRO).

A GSLV-Mk II vehicle will put Chandrayaan-2 with a lander and a rover into orbit in the first quarter of 2018. It will be a totally indigenous mission — the vehicle, the spacecraft, the lander and the rover are all made in India. The orbiter (that is, the spacecraft), the lander and rover together will weigh 3,280 kg. After the spacecraft is inserted into the lunar orbit, the lander with the rover inside it will separate and land softly on the moon's surface.

The lander will have a throttleable engine for performing a soft landing and four sites have been short-listed for this. After it touches down on a flat surface on the moon, the 25-kg rover — which is a kind of a toy car — will emerge from it. It will have six wheels, made of aluminium, to move about on the lunar soil. The wheels will interact in such a way that the rover does not sink. The rover will move at a speed of two cm a second. Its lifetime on the moon is 14 earth days; it will have two payloads for analysing the soil's chemical properties.

SPACE ODYSSEY: A file photo of a helium-filled balloon lifting a model of the rover for Chandrayaan-2 mission. — PHOTO: ISRO

'Gender crimes in U.P. rising'

CAG report indicts SP government; figures based on Home Department data

Omar Rashid

LUCKNOW: Crimes against women have been "rising consistently" in Uttar Pradesh in the last five recorded years displaying a steep rise under the Samajwadi Party government, in power since 2012.

Crimes against women increased by a significant 61 per cent between 2010-11 and 2014-15, with a sharp climb during 2013-14, the Comptroller and Auditor General has noted in a new report, a performance audit on 'women empowerment'.

The report was tabled in the U.P. Assembly recently. Though spread over the periods of Mayawati and Akhilesh Yadav rule, the report especially indicts the SP government.

Between 2011 and 2015, the CAG notes, the number of crimes against women increased from 20,951 to 33,694. The figures were based on data submitted by the U.P. Home Department, which falls under Chief Minister Yadav.

The 2015 NCRB report updates the latest figure of crimes against women at 35,527, retaining U.P. as the top State in crimes against women nationally with 10.9 per cent of the crimes.

Akhilesh Yadav

Rape cases doubled

Ninety-nine per cent of the crimes against women in the State were dominated by incidents of rape, homicide for dowry, dowry deaths or their attempts, torture — both mental and physical — assault on women with intent to outrage her modesty, kidnapping and abduction and cases under Dowry Prohibition Act. The number of rape cases almost doubled — 1,582 to 2,945 between 2011 and 2015.

"The most worrying fact" the CAG said, "is that 59 per cent of rape victims were minors." The most notorious districts in terms of rape were Meerut, Allahabad, Aligarh, Moradabad, Agra and Lucknow. Four of these top six are from west U.P.

Dowry murders and attempt to murder for dowry also saw an increase of 11 per cent in the last five years. The cases registered under the Dowry Act 1961 also shot up by 17 per cent — 940 to 1,100. Kidnapping and abduction cases also saw a constant rise and here, too, most of the victims, 71 per cent, were minors. Cases of torture also increased from 7,302 to 9,476, while assault with intent of outraging modesty cases marked a big jump —2,989 to 7,972 — and once again, the most common victim, 55 per cent, were minors.

Trafficking of girls and women also increased by 21 per cent between 2011 and 2015. The State, however, could not reveal the action it took against the guilty and details of the girls who were recovered, the CAG said.

While the Akhilesh Yadav government has claimed to take steps to ensure women safety and promoted its '1090' helpline number, the CAG opined that the State did not take concrete steps like overcoming the shortage of police personnel, both male and female, or paid timely compensation to victims. "Despite high incidence of crime, the State Government has not taken effective steps to significantly strengthen its police force as the actual police manpower per one lakh population in the State is amongst the lowest in the country. The Government schemes for providing financial and other support to the victims have not been implemented effectively," the CAG said.

In U.P., a population of more than 20 crore is policed by only 1,62,783 police personnel — 81 policemen for every lakh citizens even as the sanctioned strength should have been 178. The national average is 136.42, which is way below the global standards.

Investigators harassing us: Sanatan Sanstha

Staff Reporter

MUMBAI: Under fire after its members were named as the alleged killers of rationalist Narendra Dabholkar and veteran Communist leader Govind Pansare, Hindu right wing Sanatan Sanstha on Friday alleged that the investigating agencies were harassing its members.

Following the Special Investigation Team (SIT) raid on Sanstha's Panvel ashram on Monday, it was mentioned in several news reports that the officials have confiscated narcotics from there.

"The CBI had already conducted searches on our properties. Despite the ready availability of the CBI report to the SIT, the latter enacted the drama of conducting the raid merely to garner publicity. When the SIT realised that they could not find anything of consequence in the Ashram, the police officers seized medicines in the dispensary to defame Sanatan Sanstha, and made false statements before the media that narcotics were found," said Abhay Vartak, spokesperson of the Sanstha.

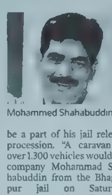
He claimed that those were schedule homeopathy medicines and were available against a prescription.

Supporters prepare to greet Shahabuddin

Amarnath Tewary

PATNA: The release of former Rashtriya Janata Dal (RJD) MP from Siwan, Mohammad Shahabuddin, from Bhagalpur jail on Saturday morning is likely to be a mega show of strength by the supporters of the *bahubali* (strongman) leader. The Patna High Court on Wednesday had granted bail to Mr. Shahabuddin who has been in jail for the last 11 years, charged in over three dozen murder and kidnapping cases.

If sources close to Mr. Shahabuddin are to be believed, about 30 RJD MLAs and four Ministers of the coalition government along with thousands of supporters will be a part of his jail release procession. "A caravan of over 1,300 vehicles would accompany Mohammad Shahabuddin from the Bhagalpur jail on Saturday morning," said Girdhari Yadav, an MLA from Belhar in the Banka district, who is close to Mr. Shahabuddin.

Mohammed Shahabuddin

Local scribes told *The Hindu* that most of the hotel rooms in Bhagalpur town have been booked by supporters of Mr. Shahabuddin, who have come from Siwan, Vaishali, Banka, Patna, Darbhanga and Champaran districts. On Wednesday, when the Patna HC granted Mr. Shahabuddin bail in an eyewitness murder case, euphoric villagers burst crackers celebrating the decision. "We've been waiting for this day for the last 11 years. Now our leader would come here in a day or two," said villagers from Pratappur, the town from which he hails.

However, in Siwan, an atmosphere of fear and terror seems to have gripped people again as nobody would go on record on Mr. Shahabuddin's release from jail. On May 19 this year, he was shifted to the Bhagalpur jail after the murder of journalist Rajdeo Ranjan in Siwan town. Laddan Mian, a key aide of Mohd. Shahabuddin, was later arrested in the case and sent to jail.

"We're very scared now that Shahabuddin is returning. There is the threat that he may also eliminate me and my wife," said Chandrakeshwar Prasad, whose three young sons were allegedly killed by henchmen of Mr Shahabuddin. Prasad, who used to be a businessman of Siwan town, now lives in penury with his bed-ridden wife Kalawati Devi and a physically challenged son.

Tea-seller, who cracked CA exam, hurt in mishap

Shoumojit Banerjee

PUNE: Somnath Giram, the 28-year-old tea seller from the boondocks of Maharashtra who made news when he cracked the formidable Chartered Accountant (CA) examination, has met with a serious accident, his family said on Friday.

According to his family, Mr. Giram, who is the State's brand ambassador for the 'Earn and Learn' scheme, met with the road accident on Thursday while returning to Pune following a brief visit to his village in Solapur district.

The mishap occurred on the Akluj-Tembhurni road. According to friends, Mr Giram's bike toppled after he attempted a sudden swerve to avoid crashing into a stray dog that came in his path.

Neck injuries

Mr. Giram suffered injuries in his neck, while he is said to be temporarily paralysed below his hip. He is undergoing treatment in Pune's Sancheti Hospital.

Mr. Giram shot to fame in January this year after clearing the CA examination through sheer dint of hard work while selling tea at a roadside stall in the city's Sadashiv Peth area.

FATAL JOURNEY: Rescue work in progress after the bus fell from a bridge in Angul district of Odisha on Friday. — PHOTO: AFP

19 die as bus falls off bridge

Staff Reporter

BHUBANESWAR: At least 19 people were killed and 25 injured when a private bus fell off a bridge in Angul district of Odisha on Friday morning.

The accident occurred in Manitri, 40 km from Athamallik.

Government officials and college students regularly take this bus since it reaches Athamallik, a major town in the region, at 10.30 a.m., leaving Boudh early in the morning. Four of the dead were college students.

Injured passengers said the driver, while trying to avoid hitting a cyclist, rammed the barricade of the bridge and plunged into a dry patch. Ten passengers died instantaneously. The injured were rushed to the Athamallik government hospital, which was not equipped to handle critical cases. Many injured were shifted to the district headquarters hospital at Angul.

Five victims were air-lifted from the site to SCB Medical College Hospital in Cuttack.

Angul Superintendent of Police Kavita Jalan told *The Hindu*: "The death toll may go up as the condition of those being treated is critical." Chief Minister Naveen Patnaik announced Rs. 2 lakh apiece in compensation for the families of the deceased.

Ragging victim plans a fresh start after Onam

Aabha Anoop

KOZHIKODE: Ashwathi K.P., the nursing student who was allegedly ragged at the Al Qamar Nursing College, Kalaburagi, Karnataka, is about to make a fresh start after Onam. The 19-year-old has joined the JDT Islam College of Nursing, Kozhikode, where she will continue her B.Sc. nursing course. The JDT group has offered to meet all expenses for her education henceforth.

Ashwathi, who had undergone several endoscopic surgeries at the Government Medical College Hospital in Kozhikode in late July, is recuperating at her home at Edappal, Malappuram. She had a burnt oesophagus as a result of consuming toilet cleaning liquid. The allegation was that she was forced to drink the liquid by a few senior students at the college hostel in Kalaburagi.

K.P. Mohammed Shafi, Ashwathi's counsel, said she was yet to recover fully.

The investigation of the case is on with a few accused arrested.

Get ready to view degrees in digital format from end of 2017

Official asks all institutions to get on board to make it a reality

Special Correspondent

NEW DELHI: The government has set the ball rolling for the creation of an online database where all academic certificates will be available in digital format by the end of next year.

Minister for Human Resource Development Prakash Javadekar inaugurated a national conference for generating awareness of the plan among stakeholders here on Friday. "Establishment of a National Academic Depository is a step towards the Digital India vision of Prime Minister Narendra Modi," Mr. Javadekar said.

GOING DIGITAL: The aim is to make available information on any award to any person other than the student "only with the explicit consent of the student." — FILE PHOTO: MOHD ARIF

'It's high time'

"It is high time the academic awards are verified and authenticated, accessed and retrieved in a digital depository," Mr. Javadekar said.

Secretary (Higher Education) in the Ministry Vinay Sheel Oberoi said the idea was to make available information on any award to any person other than the student, "only with the explicit consent of the student." He requested all academic institutions to get on board promptly to make the NAD a reality.

A series of training workshops will also be organised region-wise to enable better dissemination and understanding of the idea.

The introduction of a digital database, where institutions can upload all the degrees for authentication, is expected to curb the problem of fake academic degrees, officials say.

This apart, this database can also enable recruiters to ensure that the degrees of a candidate are genuine. The practice of attested copies may be a thing of the past, as the database would be an authentic source of secure information about a person's academic claims.

> A digital database is expected to curb the problem of counterfeit academic degrees

Data secure

This would also help the degree-holders themselves, as the data would be secure in the depository. At present, loss of documents and damage to these make their re-issue a cumbersome bureaucratic process. In some universities, the issue of degrees takes a lot of time and some students do not collect their degrees for years as they shift from the place. The National Academic Depository would make these degrees easily accessible.

Supreme Court admits Gujarat govt. petition challenging HC order on quota

Legal Correspondent

NEW DELHI: In a relief for numerous students who were admitted under the Gujarat government's 10 per cent reservation policy for under-privileged upper castes, the Supreme Court on Friday assured that admissions made to educational institutions under the quota before the State High Court quashed the controversial reservation law will remain undisturbed.

"Until further orders of the court, we direct that admissions made to any educational institutions prior to the pronouncement of the High Court order shall not be disturbed," a Bench led by Chief Justice of India T.S. Thakur ordered. However, the Bench clarified the State shall not make any attempts to revive the quota law by implementing it in the future.

> The apex court said admissions prior to the High Court verdict will remain undisturbed

"Since the High Court has set aside the notification, no further action towards implementation of the said notification is possible qua education/services," the Bench observed in the order.

The Gujarat High Court had on August 4 quashed the Gujarat Unreserved Economically Weaker Sections (Reservation of Seats in Educational Institutions in the State and of Appointments and Posts in Services under the State) Ordinance, 2016, meant to quell the powerful Patidar community agitations for quota in the State, after declaring it as "unconstitutional".

Issuing notice on the appeal filed by the Gujarat government against the HC judgment, the Bench agreed to list the case before a three-judge Bench, which would eventually take a decision on further referring it to a five-judge Constitution Bench.

The Gujarat government has contended that the High Court did not consider that the 10 per cent quota was based on "reasonable classification" and not reservation per se. The State argued that though the term "reservation" was used in the ordinance, the leeway allowed to the poor among the upper castes should be included as a classification within the 50 per cent ceiling on quotas.

Attorney General Mukul Rohatgi, appearing for the Gujarat government, submitted that the real objective of the law had been to provide opportunities to poor students from the general category. Mr. Rohatgi submitted that the quota policy would have benefitted engineering colleges as 5,000 seats continue to be vacant.

Left divided over CPI(M) peasant wing's stand on Singur

Special Correspondent

KOLKATA: All India Kisan Sabha (AIKS) general secretary Hannan Mollah's comment that the matter of land acquisition in Singur was a "dead issue" has left the Left Front allies divided. While key Left Front constituents such as the All India Forward Bloc (AIFB) and CPI have termed it "illogical" as the process of returning the land to farmers is yet to be completed, the Revolutionary Socialist Party (RSP) agreed with Mr Mollah. Last month the Supreme Court quashed the land acquisition at Singur by the then Left Front Government and ordered that the acquired land has to be returned to the farmers.

Speaking to *The Hindu* on Friday, Mr. Mollah reiterated his earlier stand on Singur and said that the issue of land acquisition for the Tata Motors' small car factory had no relevance for the upcoming farmers' agitation by AIKS.

'Dead issue'

"I have termed the matter as a dead issue because it has no bearing on the current farmers movement. The Supreme Court verdict has not added anything new to our stand on Singur," he said.

Mr Molla said CPI(M) already admitted after the Assembly poll results in 2011 that they paid a heavy price for the procedural mistakes in acquiring land in Singur. The AIKS will launch a farmer's movement from November 10 which will culminate in a rally at the Ramlila Maidan in New Delhi on November 24.

The State leadership of AIFB made it clear that Mr Mollah comment will have a "negative impact" on the political fortunes of the Left Front in Bengal. Dubbing the comment as "illogical", state secretary of the AIFB Barun Mukherjee refuted Mr Mollah's argument and asked how the Singur issue could be dead as the state government was yet to complete the process of returning the land to farmers as per the Supreme Court verdict.

Selection of SICs: Kerala HC rejects govt. plea

[illegible]

Improper assessment

[illegible]

THE HINDU
SATURDAY, SEPTEMBER 10, 2016

Effective, but not equitable

The dynamic fare pricing announced for the Rajdhani, Shatabdi and Duronto trains on an "experimental basis" has been justified by the Ministry of Railways as a means to shore up lagging passenger revenues. The Ministry says the cost per passenger kilometre today is around 73 paise, while the Railways recovers only 37 paise. The flexible fare system means only the first 10 per cent of seats and berths will come at the base fare, with 10 per cent increases for every batch of 10 per cent sold. The increase will be capped at 1.5 times the base fare. The 77 pairs of the three classes of trains account for 13 to 14 per cent of the Railways' passenger revenues. On the face of it, the need to increase passenger fares is understandable. Without a robust component of fare-based revenue from passenger trains it will be difficult for the Railways to spend on infrastructure and amenities and focus on features such as safety — all of which are imperatives. The question is whether the flexible fare system is the ideal way to do so.

First, these fare increases in the premium trains for some classes could result in airfares being lower at certain times and routes. This could wean away some train travellers. Second, the increase in the prices under the scheme begins much too early, when a bare 10 per cent of the seats are sold. As a result, it puts far too much pressure on passengers to book early. It would have made more sense for the Railways to expand the scope of Tatkal booking, which is currently limited to one day before travel. A Tatkal scheme with flexible and cascading pricing coupled with an increase in the number of tickets and an extension of the time frame would penalise those who buy their tickets late rather than most passengers on a train. Third, unlike taxi, bus or air services, train services in this country are a monopoly. The Rajdhanis and the Shatabdis are premium trains, which are favoured by the relatively better off. The real worry is that the experiment may be extended to include other long-distance trains in the future. A relatively poorer person who makes a late decision to travel should not be priced out by such a system by a monopolistic provider that aims to provide a public service. Yes, the Railways must find a way to increas e revenue from passenger traffic if it is to convert itself into a healthy and self-sufficent organisation. The issue is what the best — or the most painless — way to do this is.

Reining in the adventurist North

North Korea's fifth nuclear test may have had an explosive yield of no more than ten kilotons, somewhat less than the bomb dropped on Hiroshima, but its reverberations have set alarm bells ringing around the region, even across the Pacific. This underground test of a nuclear warhead could herald a new era of heightened brinkmanship in the Korean Peninsula. Concern stems from the claim by the North Korean government that with this detonation the regime has succeeded in miniaturising nuclear weapons to the point of attaching them to ballistic missiles. These fears are justified given the long trajectory of the North's nuclear weapons drive. It first conducted a nuclear test in 2006, followed by three more, in 2009, 2013 and in January this year. Each time the magnitude of the tremor associated with the test, an indicator of the energy yield, has increased, from around 4.3 in 2006 to 5.3 in 2016. In parallel, the regime is believed to have developed increasingly sophisticated delivery systems, ballistic missiles with a growing range. Earlier this week, Pyongyang test-fired three ballistic missiles, which landed within a few hundred kilometres off Japan's coast. U.S. officials believe it may have conducted at least 22 launches this year. Condemnation of this test by the UN did little to dampen the defiance of the North's Supreme Leader, Kim Jong-un. Sanctions slapped on it in March have failed to have any effect, as they have since they were periodically imposed since 1992.

With multiple reports emerging over the years of hardships faced by the North Korean population, including famine, poverty and rampant human rights violations, the latest explosive test may be an opportune moment to pause and re-examine the value of the sanctions aimed at isolating the North's regime internationally. No globally coordinated strategies will succeed as long as Beijing plays spoiler — as it has done historically. Notwithstanding the praise from U.S. President Barack Obama for Beijing's improved adherence to recent sanctions policies, reports from the border region with the North hint at continued trade with China. Further, this week's test will exacerbate peninsular tensions over a plan to deploy THAAD, a U.S. missile defence system, in South Korea. Both Beijing and Moscow have protested against that proposal, even though the White House appears firm on its intent to protect its treaty ally. Even if Washington and Beijing managed to somehow set aside strategic mistrust and collaboratively squeeze Pyongyang's weapons development agenda, the country is already believed to have a standing stock of 15 to 20 nuclear weapons, which are effectively beyond the pale of sanctions. A more sustainable approach may be to breathe life into the Six-Party Talks, and invest diplomatic currency in bringing Pyongyang back to the negotiating table. History suggests that failure to do so will only lead to one outcome

Dark clouds over the PDS

The imposition of Aadhaar-based biometric authentication in the Public Distribution System threatens to disrupt recent progress with PDS reforms. It also deprives millions of people of essential food entitlements

JEAN DRÈZE

India's Public Distribution System (PDS) has improved steadily during the last 10 years. The system used to be most ineffective and corruption-ridden, with leakages of around 50 per cent at the national level, going up to 80 or 90 per cent in some States. Around 2007, Chhattisgarh took the lead in reforming the PDS — making it more inclusive, methodical and transparent. Within a few years, the system was overhauled. Today, most rural households in Chhattisgarh have a ration card, and are able to secure their entitlements (typically 7 kg of rice per person per month) on time every month.

The 'Chhattisgarh model'

Later on, it turned out that the Chhattisgarh model (so to speak) was replicable. Odisha was among the first States to emulate Chhattisgarh's experience, with similar results. Many other States also initiated Chhattisgarh-style PDS reforms: broad coverage, clear entitlements, de-privatisation of PDS shops, separation of transport agencies from distribution agencies, computerisation, fixed distribution schedules, tight monitoring, active grievance redressal, and more.

In the last few years, I have been involved in several surveys of the PDS initiated by independent researchers with student volunteers. In 2011, we studied the PDS in nine States: Andhra Pradesh, Bihar, Chhattisgarh, Himachal Pradesh, Jharkhand, Odisha, Rajasthan, Tamil Nadu and Uttar Pradesh. We found that the system was working reasonably well for "below poverty line" (BPL) households: on average, they were receiving 84 per cent of their foodgrain entitlements from the PDS. A similar picture emerged from a follow-up survey in 2013. However, high leakages continued in the "above poverty line" (APL) quota, which tended to be used by the Central government at that time as a dumping ground for excess food stocks.

The National Food Security Act (NFSA), enacted three years ago, was — and still is — a chance to complete the process of PDS reform and ensure a modicum of food security for everyone. Under the NFSA, the APL category is abolished and eligible households come under two well-defined categories: priority households, entitled to 5 kg of foodgrains per person per month at nominal prices, and Antyodaya households (the poorest), entitled to 35 kg per household per month. The PDS is to cover at least 75 per cent of rural households at the national level, rising to 80-90 per cent in the poorest States.

> The dual system, where PDS grain goes partly through the Aadhaar-based 'Point of Sale' system and partly through the fallback register system, is the worst

Impending setback

In June this year, we went back to six of India's poorest States (Bihar, Chhattisgarh, Jharkhand, Madhya Pradesh, Odisha and West Bengal) for an update. We found that four out of six had a fairly good PDS, with most NFSA cardholders receiving the bulk of their entitlements every month and relatively low exclusion errors. The last two, Jharkhand and especially Bihar, still have a long way to go. Even there, however, the situation is much better than it was a few years ago. In Jharkhand, for instance, the transparency of the system has vastly improved, and the official NFSA website is among the best in the country. However, recent progress is in danger of being undone soon due to the Central government's counter-productive push for Aadhaar-based biometric authentication in the PDS. This involves installing "Point of Sale" (PoS) machines at PDS shops, and verifying the identity of cardholders by matching their fingerprints against the Aadhaar database over the Internet.

This system requires multiple fragile technologies to work at the same time: the PoS machine, the biometrics, the Internet connection, remote servers, and often other elements such as the local mobile network. Further, it requires at least some household members to have an Aadhaar number, correctly seeded in the PDS database.

This is a wholly inappropriate technology for rural India, especially in the poorest States. Even in State capitals, network failures and other glitches routinely disable this sort of technology. In villages with poor connectivity, it is a recipe for chaos. Note that Internet dependence is inherent to Aadhaar since there is no question of downloading the biometrics.

Recent developments in Rajasthan illustrate the dangers of forcing biometric authentication on the PDS. During the last few months, the Government of Rajasthan has tried hard to enforce the system. The use of PoS machines is compulsory and every PDS shop has one. Yet, according to official data compiled by Nikhil Dey, only 61 per cent of Rajasthan's foodgrain allocation found its way through the PoS system in July 2016, with a similar figure (63 per cent) for August. The rest is either siphoned off or delivered using the old "register" system — which of the two is hard to say since utter confusion prevails about the permissibility of using registers as a fallback option.

Further evidence comes from Ranchi district in Jharkhand where the PoS system is also mandatory. In July 2016, NFSA cardholders in Ranchi district received less than half of their foodgrain entitlements through that system, according to the model website mentioned earlier. The situation was much the same in August.

As in Rajasthan, it is not clear whether those for whom the PoS system does not work in Ranchi are getting any grain through the old "register" system. Officially, that is not allowed, according to local PDS dealers and officials (indeed, some dealers have been suspended for using this fallback option). Even if it happens unofficially, this dual system, where PDS grain goes partly through the PoS system and partly through the fall back register system, is the worst. The reason is that only PDS dealers know whether and when the register system is permissible, and they have no incentive to share that information with the cardholders. Quite likely, the new system is reviving PDS corruption in Jharkhand, reversing a healthy trend towards lower leakages in recent years.

A short visit to a PDS shop just outside Ranchi quickly brings out the multiple vulnerabilities of the new system. Within minutes we met many people who had been deprived of their food rations for months because they had no Aadhaar number; or because their Aadhaar number had not been correctly seeded; or because their biometrics did not work, or simply because the PoS machine returned various error messages.

Even those for whom the system works face huge inconvenience. Often they have to make repeated trips to the PDS shop, or send different members in turn, until the machine cooperates. Sometimes schoolchildren are asked to skip classes and try their luck at the PDS shop. This unreliable system causes a colossal waste of time for everyone.

By the way, all this is one year after I was told by the Food Department's upbeat consultants that "the PoS system is functional throughout Ranchi district".

The Aadhaar juggernaut

In spite of ample warnings, the Central government continues to push for compulsory Aadhaar-based biometric authentication in the PDS. Incidentally, this is a violation of Supreme Court orders. The court did allow the use of Aadhaar in the PDS, but not making it compulsory for PDS users. Nor can the government invoke the Aadhaar Act to justify this move: the relevant sections of the Act are yet to be notified.

PoS machines seem to be expected to ensure a corruption-free PDS. This expectation, however, builds on a misunderstanding of PDS leakages. The main vulnerability today, at least in the States I am familiar with, is not identity fraud (e.g. bogus cards), but quantity fraud: PDS dealers often give people less than what they are entitled to, and pocket the rest. PoS machines are ineffective in preventing quantity fraud. They may help in reducing identity fraud, such as it is, but that does not justify depriving people of their food entitlements when the technology fails.

As with many other applications of Aadhaar, this one is proceeding like a juggernaut, without paying serious attention to the collateral damage. Instead, the Central government peddles bogus figures of Aadhaar-enabled financial savings (often relayed by unsuspecting columnists or economists) to justify further imposition of the technology. It is only when concerned journalists, activists or researchers make enquiries from the victims that we learn about the adverse effects of Aadhaar on the PDS.

The Central government and its advisers pride themselves on their commitment to "evidence-based policy", but this is a case where evidence is being systematically ignored to press on with technological solutions based on blind faith (handsomely nurtured by commercial interests). The drive to impose biometric authentication on the PDS must stop immediately to avoid further damage. There are better ways of plugging last-mile leakages, including the use of simpler technologies not dependent on the Internet. Imposing a technology that does not work on people who depend on it for their survival is a grave injustice.

Jean Drèze is Visiting Professor at the Department of Economics, Ranchi University

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

Diluting MGNREGA

Brinda Karat's views on the Centre *vis-à-vis* MGNREGA cannot be disputed ("Retaining MGNREGA's core", Sept. 9). But many State governments are equally responsible for the problems. Even under the UPA, it became a bit of a political issue when some Opposition-ruled States did not implement the minimum 100-day programme properly. The reality is that the scheme is being misused, and there is neither accountability nor transparency. No government has bothered to look into the plight of unorganised labourers nor has it realised that underemployment is more dangerous than unemployment. MGREGA is more or less bracketed under the category of unorganised labour, which is perhaps why we do not hear of complaints of there not being 100 days' labour. Those under MGNREGA are also expected to part with some money to the middlemen/brokers who engage them.

K.V. Venugopal,
Chennai

The BJP government's lukewarm approach to MGNREGA ignores the reality of extreme poverty and rural distress. It also smacks of vendetta politics. The scheme has played a key role in improving the livelihood of people from the marginalised sections. The reported move to restrict the scheme's operation to the country's poorest districts is grossly unwarranted and will push the poorer sections to the precipice.

J. Anantha Padmanabhan,
Tiruchi

The writer appears to be airing her personal dissatisfaction with the government. How can one cite exchanges on a WhatsApp group as evidence? The policies of the government should be judged on the basis of how they translate on the ground and not by what is said on social media.

Parneet Sarao,
New Delhi

Triple talaq

Any sensible person would agree that the practice of triple talaq needs to be abolished because of the way it results in the abuse of women (Editorial, Sept. 8). It is unfortunate that the real issue here — of gender injustice — is sought to be smudged by giving it a communal colour. As expected, there are some persons who have labelled the women who petitioned the Supreme Court against triple talaq as biased. When criminal laws such as the Prevention of Domestic Violence Act and the Prevention of Sexual Harassment at the Workplace Act are uniform to all Indians irrespective of their religion, how can personal laws be different?

Padmini Raghavendra,
Secunderabad

Muslims in India are governed by the Muslim Personal Law (Shariat) Application Act, 1937. After Independence, relevant laws have been introduced or amended aimed at improving the lot of women from Hindu and minority communities. However, the 1937 Act has remained static. The ease with which men can get divorce is unfair. Adherence to archaic tenets of religion has been one of the major causes of poverty and slow progress of Muslims in India.

Y.G. Chouksey,
Pune

The Supreme Court has every right to intervene if any discriminatory and regressive doctrine is prevalent and comes in the way of denying communities access to equal opportunities. No organisation can claim its hegemony over the religion of a society. Women should confront the so-called leaders of the community and challenge them in a befitting manner.

Ashfaq Amir Khan,
Lucknow

Triple talaq is an obnoxious and medieval practice to grant illegal rights to a husband and has absolutely no sanction in the Koran. The Muslim community must come forward and criticise the practice as it has no place in modern society.

Abbas Hasan Naqvi,
Aligarh, Uttar Pradesh

The arguments advanced by the AIMPLB confirm the regressive and patriarchal mindset of this body claiming to represent all Muslims. The most untenable and indefensible is the stand of how men need the instrument of triple talaq to get rid of their wives in the easiest way possible without legal problems and with no such remedies for women. Surely the highest court should take a gender-neutral and humane view of this treacherous practice and other personal laws affecting the unjust slant towards women, irrespective of what any scriptural interpretation says.

Kasim Sait,
Chennai

This is an opportune moment where the law can be reformed once and for all. This is because of the patriarchal mindset of those in the Muslim Personal Law Board apart from many in the community being less knowledgeable about their own religion. Gender studies show that the sole reason for the backwardness of Muslims is that the women are not empowered. The only way forward is to abandon regressive laws and practices and invest in women's education and health.

Rahman Sheikh,
Durg, Chhattisgarh

Any religious law which speaks of the suppression of women through any means must be reformed. In this context we need to have a liberal interpretation of not only the Koran but also all religious scriptures. Article 44 is one step that will enable the dignity of women with respect to marriage.

Divyesh A. Borse,
Pune

State of data collection

The discrepancies present in NCRB data ("NCRB data: handle with care", Sept. 9) are proof of our pathetic state of data handling and data analysis which ultimately results in poor policymaking. The questions raised by the writer about the authenticity of this NCRB data, and which prima facie point towards the whole data collection process by the NCRB to be fake, must be answered by a responsible authority.

Kiran Babasaheb Ransing,
New Delhi

Regional trade

A major impediment that comes in the way of SAARC trade is economic competitiveness among member countries ("Coming closer together for trade", Sept. 9). Since their manufacturing specialisations tend to overlap, member countries are forced to compete in the international market rather than cooperate. For example, India, Bangladesh and Pakistan are all textile exporters and jostle for market space. If closer cooperation is to be forged among them, then supply and manufacturing chains must be made to sweep through the whole region, aligning the comparative advantage of each member to the benefit of the other in final production. SAARC, as an integrated unit, must then compete in the international market.

Suyash Saxena,
New Delhi

Ashutosh tells NCW: Probe Modi, Amit Shah as well

Refers to their alleged involvement in the 2009 Gujarat snooping row

JATIN ANAND

NEW DELHI: Aam Aadmi Party (AAP) leader Ashutosh, in a two-page statement to National Commission for Women (NCW) chairperson Lalitha Kumaramangalam, urged the Commission to probe harassment and snooping allegations against Prime Minister Narendra Modi and BJP president Amit Shah with the same "urgency" exhibited by it in summoning him for writing a blog in defence of sacked Delhi minister Sandeep Kumar.

Mr. Ashutosh, speaking to reporters after presenting himself at the Commission's office at Jasola on Thursday morning said, "I have said what I wanted to say to the Commission. Now all I can do is pray that allegations of a similar nature against Mr. Modi and Mr. Shah will also be probed," referring to their alleged involvement in the Gujarat snooping row dating back to the year 2009.

The AAP leader later shared his statement to the Commission questioning why allegations of harassment against Mr. Modi when he was Gujarat Chief Minister and those of snooping against Mr. Shah should not be probed with as much "urgency" as those against him.

HITTING BACK: AAP leader Ashutosh after appearing before the NCW in New Delhi on Thursday. — PHOTO: R. V. MOORTHY

"Madam, I know no case can be made out against me. Still, if you want to hang me, hang me. But let me tell you that there is a far serious allegation which needed a similar attention and urgency from the NCW under your leadership," the AAP leader said in his statement.

"The demand for justice is that NCW under your august leadership should take cognisance of this matter seriously; send notices to both Mr. Modi and Mr. Shah; summon them to the NCW office for an explanation and further investigation...just as you have sent a notice to me..." read the statement.

A woman, Mr. Ashutosh's statement read, was harassed by men occupying constitutional posts. If it went without being investigated and (the accused) were persons left unpunished if actually guilty, then the women of the country would "lose faith in NCW in particular and in justice in general."

In 2013, two investigative portals had claimed that former Gujarat Home Minister Amit Shah had ordered illegal surveillance of a woman at the behest of one "Saheb" alleged to be Mr. Modi.

The AAP leader later tweeted, "NCW chairperson has promised to register a complaint against Narendra Modi/Amit Shah and initiate action on snooping of a woman. Thanks Mam (sic)."

'Reply not satisfactory'

Ms. Kumaramangalam, however, told reporters that said she had merely received the complaint, would process it and reply to it "in a couple of days", adding that his reply to the case against him was not "satisfactory".

In the wake of Mr. Kumar being sacked as a minister after a CD containing visuals of him sexually exploiting a woman surfaced, the AAP leader had written a blog titled "The Sex was Consensual, Private Act. Why AAP sacked its man".

Four payloads and multiple tasks

T.K. ROHIT

SRIHARIKOTA: The INSAT-3DR, which was put into orbit on Thursday by the GSLV-F05, carries a multi-spectral Imager, one of the four payloads.

It will generate images of the Earth from a geostationary altitude of 36,000 km every 26 minutes and provide information on parameters such as sea surface temperature, snow cover, cloud motion winds, among others.

The second payload, a 19 channel sounder, will provide information on the vertical profiles of temperature, humidity and integrated ozone while the Data Relay Transponder will provide service continuity to ISRO's previous meteorological missions.

Alert signals

The Search and Rescue payload can pick up and relay alert signals originating from the distress beacons of maritime, aviation and land-based users to the Indian Mission Control Centre (INMCC).

Major users

The major users of the service will be the Indian Coast Guards, Airports Authority of India (AAI), Directorate General of Shipping, Defence Services and fishermen.

The Indian service region will cover a large part of the Indian Ocean and will also include Bangladesh, Bhutan, Maldives, Nepal, Seychelles, Sri Lanka and Tanzania for providing distress alert services.

The GSLV-F05 taking off from the second launch pad at the Satish Dhawan Space Centre in Sriharikota on Thursday. — PHOTO: V. GANESAN

ISRO eyes Venus mission

SPECIAL CORRESPONDENT

SRIHARIKOTA: The ISRO is mulling over missions to Venus or an asteroid and is under discussions for these, apart from a second mission to Mars, ISRO Chairman A.S. Kiran Kumar said on Thursday.

ISRO also has a number of launches in the coming years including the Chandrayaan-2 and a joint mission with NASA, Mr. Kumar told a press conference.

Following the successful launch of GSLV-F05, Mr. Kiran Kumar said ISRO plans to launch at least two GSLV Mark II missions every year.

'Scientists confident'

Asked whether the space organisation is now comfortable with the indigenous cryogenic stage, a complex system compared to solid and earth-storable liquid propellant rocket stages, S. Somanath, Director, Liquid Propulsion System Centre, ISRO, said the scientists were very confident about it.

"The cryogenic stage has settled into a system today. After the failure of the first stage, we identified the problems, conducted very detailed analysis and studies. Lots of tests were done simulating actual conditions, and they were very successful. We have mastered the technology," Mr. Somanath said.

He said ISRO was developing a new engine, C-25, that will be twice as powerful as the current one.

ISRO now expects the GSLV to pick up business like the PSLV

BJP's 'show of strength' in Surat ends in chaos

MAHESH LANGA

AHMEDABAD: It was billed as the Bharatiya Janata Party's (BJP) 'show of strength' in the Patidar bastion of Surat, where prominent businessmen of the community organised a function to felicitate BJP president Amit Shah, State Chief Minister Vijay Rupani and other Patidar leaders, but the proceedings ended abruptly amidst chaos over the ruckus created by supporters of activist Patidar leader Hardik Patel, who chanted 'Jay Sardar Jay Patidar' while going on rampage breaking and throwing chairs and pelting stones at the venue.

The entire event, in which top Patidar leaders like State BJP president Jitu Vaghani, Union Ministers Purushottam Rupala and Mansukh Mandvia and many others were to be felicitated in a bid to project the Patidar community's support to the BJP, had to be wound up in just 45 minutes due to the ruckus despite elaborate security arrangements involving over 1,700 police personnel.

Party president Amit Shah ended his speech in just four minutes and immediately left the venue while other speakers, including CM Vijay Rupani and Union Minister Rupala could not speak for more than five minutes as the chaos and sloganeering continued.

Both Mr. Shah and Mr. Rupani expressed their gratitude to the Patidar community for their "support to the BJP" but did not touch upon the contentious issue of OBC status and quota in education and government jobs that the community has been demanding in the state.

Supporters of Hardik Patel go on a rampage, throwing chairs and pelting stones at the venue

Outside the venue, several vehicles including police vehicles, were vandalised by stone pelting, forcing the authorities to terminate Surat's Bus Rapid Transport System (BRTS) services in the Patel-dominated areas of the diamond city.

State BJP chief Jitu Vaghani claimed that "only a few dozen people tried to create disturbance but thousands of Patidar community members remained present, which shows their support to the BJP".

'Anger of Patidars'

"What happened in Surat reflects the anger of the Patidar community against the BJP in Gujarat," said Mr. Hardik Patel, who is exiled in Udaipur, while reacting on the events in Surat.

He charged the BJP of playing a "divide and rule" game with the Patidar community in the State.

A people's clean-up in Mumbai

Volunteers step in as BMC struggles with Ganpati idols

HEPZI ANTHONY

MUMBAI: The aftermath of the Ganesh festival - the immersion of idols and decorations along Mumbai's beaches – tests the capacity of the Brihanmumbai Municipal Corporation (BMC) every year.

This time, the civic body is getting a helping hand from volunteers, who are stepping up to clear the 16-km coastline.

For the clean-up operation after idol immersions, the BMC has appointed contractors and support staff. An engineer with the solid waste management department said nearly 85 support staff was deployed at the entrance points to beaches to segregate floral waste. "We have the capacity to compost up to 40 tonnes of this waste. The rest will be dumped in grounds," he added. Heavy machinery like forklifts is used, in place of the normal beach-cleaning equipment.

To prevent Ganesh idols from washing ashore during low tide, the civic body has provided six boats and pontoons for small idols. "We immerse them far from the shore," he said. Fragments of large-sized idols which are washed ashore after immersion are collected by boat and re-immersed out at deep sea. The BMC and the courts urged mandals to avoid big idols, but few have complied.

CITIZEN POWER: Volunteers clear Girgaum, after the Ganpati idol immersion. — PHOTO: SPECIAL ARRANGEMENT

Citizens want results

Concerned citizens want visible impact. The sight of beaches strewn with waste has drawn volunteers from schools and colleges. One such is the National Cadet Corps girls unit at Bhavan's College, whose members cleaned Juhu beach at 6 a.m. on Wednesday.

The pile of idols collected by the cadets prompted vice-principal, Parvish Pandya, to post a picture on Facebook. The photo was shared over 120 times in less than a day. "We have been doing beach clean-ups after the fifth and seventh day of immersions annually," Mr. Pandya said.

Sports instructor Pradip Patade will work with WWF-India and Maharashtra Nature to clean Girgaum beach on September 11, a day after Gauri Visarjan. Mr. Patade has been at it for 20 years. "Thankfully, this year, many are bringing clay idols and even fruit replicas," he said.

Anand Pendharkar, founder-trustee, NGO Sprouts Environment Trust, started cleaning beaches 12 years ago with eight volunteers. This year, some 33 have signed up to join him on September 16. At Versova, the local residents association is segregating plastic waste, mostly bags. "This year, the beach is clean due to timely efforts," Afroz Shah of the association, said.

Goa model Juvekar gets 7 years RI for rape

SPECIAL CORRESPONDENT

PANAJI: South Goa Additional Sessions Judge Sherin Paul on Thursday sentenced convicted Goan model Siddesh Dashrath Juvekar to seven years rigorous imprisonment for rape.

The court also sentenced him to three years imprisonment for having cheated the victim of Rs.5 lakhs, while directing him to pay her Rs. 7 lakhs as compensation.

Fine imposed

The court imposed a fine of Rs.10,000 and Rs. 5000 for the offences of rape and cheating, respectively.

Juvekar was convicted on September 3 under Section 376 (rape) and Section 420 (cheating) of the Indian Penal Code.

Booked in 2013

The model was booked by the Colva Police on November 13, 2013 on charges of rape and cheating and accused of repeated, forcible sexual intercourse with the victim, an orphan from Navelim, south Goa, under the false promise of marriage.

He was, however, discharged in July 2014 by South Goa Additional Sessions Judge Vandana Tendulkar without trial.

The victim then moved the High Court challenging the discharge.

Orbit CEO held in Rs. 250-cr loan default case

GAUTAM S. MENGLE

MUMBAI: The Azad Maidan police on Thursday arrested Pujit Agarwal, head of Orbit Constructions, for allegedly defaulting on a Rs. 250-crore loan that he had taken from several financial institutions against three projects in the city.

The Hindu had reported on August 27 how hundreds of people who had invested in Orbit Residency Park in Sakinaka, were left in the lurch after the project was seized by the Life Insurance Corporation Housing Finance Limited.

Deputy Commissioner of Police (Zone I) Dr. Manoj Kumar Sharma confirmed that Aggarwal was arrested on Thursday morning, produced in the Esplanade Court, and remanded to police custody till September 12.

40,000 affected as bridge across Tehri reservoir submerges

KAVITA UPADHYAY

DEHRADUN: A bridge over the Tehri dam reservoir remained submerged for the tenth day on Thursday as the water level in the dam continued to rise, affecting at least 40,000 residents of 42 villages and several hamlets.

On Thursday, the water level in the reservoir reached 822 m, only three metres below the permissible limit up to which water can be stored in the reservoir. The Devisaur bridge being located at 815 m, nothing but the pylons were visible.

The bridge, which lies at one end of the 42 sq-km reservoir in Uttarkashi district's Chinyalisaur region, will remain submerged till the water level in the reservoir climbs below 815 metres.

The bridge has been a cause of trouble for villagers for almost a decade now. Tehri District Magistrate Indudhar Baural said, "Boats have been arranged by the rehabilitation department and the THDC (Tehri Hydro Development Corporation) for the people to cross the reservoir. An alternative route also exists but it increases the distance by 15 to 20 kilometres."

While the boats ride offers a challenge to the locals due to the carrying capacity and timings of the boats, the alternative route to reach the other side of the reservoir is even more dangerous as it is marked by several landslips that are common during the monsoon season.

For almost 10 years now the submergence of the bridge during the monsoon season has become a routine for the authorities and the THDC.

Work on an alternative bridge at Chinyalisaur had begun few years ago, but the project lies stalled and there is no hope for it to finish anytime soon.

THE HINDU
FRIDAY, SEPTEMBER 9, 2016

Making A.P. special

How special can 'special' be? That Andhra Pradesh, post-bifurcation, needed a helping hand from the Centre was never in question. But the modalities of the special status the State wanted, needed to be worked out. Could it be declared a Special Category State, or was the right way to grant it a special financial package that did not require meeting the mandated requirements for Special Category status? A.P. does not qualify as a Special Category State; it has neither geographical disadvantages such as hilly terrain nor historical disadvantages such as socio-economic and infrastructural backwardness and unviable finances. Eventually, when the Centre announced a special package, the emphasis was on assisting the State on the basis of the road map laid down in the Andhra Pradesh Reorganisation Act, an oral commitment made in 2014 by Prime Minister Manmohan Singh, the report of the 14th Finance Commission and the recommendations of the Niti Aayog. The package, valid for five years till 2020, might not have everything that Chief Minister N. Chandrababu Naidu had asked for, but meets most of the reasonable expectations of a State struggling to recover from bifurcation and dealing with the imminent loss of the capital city, Hyderabad. The Polavaram irrigation project was declared a national project; a railway zone was to be formed in the State and the Central Board of Direct Taxes was to issue two notifications on tax concessions. Special Category status could only have been a crutch; the package might be the stimulus that it needs after bifurcation. Under the circumstances, this is a good deal.

However, the political battle over the Special Category status is not going to get over soon. Opposition parties, led by the Congress and the YSR Congress, have targeted Mr. Naidu for failing to convince the Centre. That his Telugu Desam Party is in alliance with the Bharatiya Janata Party will invite charges of a sell-out of A.P.'s interests. Union Minister M. Venkaiah Naidu of the BJP, perhaps anticipating this reaction, indicated that the Centre's support would be a continuous process. The TDP government must look ahead, and use the special package to boost growth and create conditions for employment generation. While concentrating resources on building the capital at Amaravati, Mr. Naidu must not lose sight of the immediate development goal: the livelihood concerns of ordinary people. That could be his political legacy: a Chief Minister who saw the State through a difficult phase and laid the foundation for a robust economy.

Taking the Paris process forward

The ratification of the Paris Agreement on climate change by the United States and China, which together account for 38 per cent of global greenhouse gas emissions, provides much-needed momentum for the global compact to be in force beyond 2020. As UN Secretary-General Ban Ki-moon has emphasised, 26 countries have already acceded to the accord; to reach the target of 55 per cent emissions, 29 more must come on board. For the U.S., this is a landmark departure from its long-held position of not accepting a binding treaty like the Kyoto Protocol, where emerging economies heavily reliant on fossil fuels have no firm commitments. The Paris Agreement addressed this issue by stipulating voluntary but verifiable emissions reduction goals for all parties, within the principle of common but differentiated responsibilities that underpin the UN Framework Convention on Climate Change. Contrary to the belief that a requirement to cut GHGs will make economies less competitive, a major section of global industry and business has reaffirmed the potential for trillions of dollars in green investments flowing from the ratification of the Paris Agreement by the U.S. and China. This is a clear pointer for India, which is estimated to have the third highest individual country emissions as of 2014.

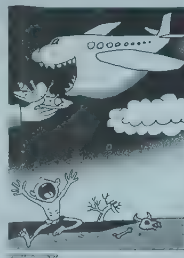
There are distinct low-carbon pathways that India has outlined in its national plan submitted to the UNFCCC. Among these, the scaling up of renewable energy and non-fossil fuel sources to 40 per cent of installed power production capacity by 2030 is predicated on technology transfer and the availability of Green Climate Fund resources. Not much progress has been made in this area, and Minister of State for Environment Anil Madhav Dave confirmed recently that no contribution had been received from the Fund. Helping India lock in the right technologies in its growth trajectory is important for a global reduction in greenhouse gases. It is important for the U.S. to help accelerate this process in the area of power generation, following up on the assurances given by Secretary of State John Kerry during his recent visit on clean energy finance, technology, solar catalytic funding and help for power grid upgradation. New Delhi can, in parallel, do much more on domestic policy to achieve green and low energy intensive growth — such as taxing fossil fuels, managing emissions from waste better and making low-carbon buildings mandatory. India joined other G20 countries at Hangzhou to commit itself to addressing climate change through domestic policy measures. For that to happen, the Centre must initiate a serious discussion with the States on the national imperatives.

Retaining MGNREGA's core

Held to account by the Supreme Court, the Central government is using opaque methods to change the key provisions of the employment guarantee scheme and make it targeted instead of universal

BRINDA KARAT

There is a pithy saying in Hindi that the elephant has two sets of teeth, one for show and the other to eat. This seems an apt description of the approach of the Narendra Modi government towards the implementation of the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act (MGNREGA). For public consumption the Finance Minister announces in his Budget that he has allocated the highest amount of funds for the implementation of the law, but in reality, States are being starved of funds. At the end of the financial year 2015-2016, an unprecedented Rs.12,000 crore was owed to the States, of which Rs.7,983 crore was owed to workers, the delays in wage payment stretching up to six months in some cases. Most shockingly Rs.2,723 crore was owed to workers in drought-hit States, the most vulnerable and desperate for livelihood.

An informalised approach

Now fresh evidence is available that the Central government is adopting opaque methods to dilute the law. There is a clear dichotomy in what the government is telling the Supreme Court in an ongoing petition on the implementation of MGNREGA and what it is telling the States. A platform on WhatsApp called ENCORE (or Enabling Communication on Rural Empowerment) run by the Joint Secretary of the Rural Development Ministry has been formed with around 300 officers from States, charged with the responsibility of MGNREGA. Even though this is run by an individual officer, it is clearly official policy that is being reflected and therefore must be considered authorised communication by the Ministry. This is an instant method of communication which may be useful to send important information maybe of an urgent nature to the States.

The problem arises on two counts. It is a procedure which bypasses the more transparent one of issuing official instructions through Ministry orders which are on record, on file, making the issuing authority accountable. Second, such communications are not accessible to the public though their content might have a direct impact on people. Third, they can easily be deleted by the administrator of the group. The Right to Information has proved to be a very effective instrument to glean information from governments on the functioning of MGNREGA. But there are no set procedures that WhatsApp messages from a Central government official to the State government can be accessed under the Right to Information Act. So whereas the WhatsApp messages have the stamp of authority emanating from a senior official in the Rural Development Ministry in charge of the implementation of MGNREGA, the aspect of accountability and transparency gets eliminated.

> MGNREGA is not a charitable enterprise. It is extremely hard work... In spite of all its weaknesses, the law is still a lifeline for crores of rural families

Court cracks the whip

This development needs to be seen in the context of the Supreme Court judgment in May this year on a petition moved by the Swaraj Abhiyan on a series of issues related to agrarian distress and in this particular case on the implementation of the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act, 2005. The judgment read: "The Government of India is directed to release to the State Governments adequate funds under the scheme in a timely manner so that the workforce is paid its wages well in time. It is regrettable that the pending wage bill for 2015-2016 was cleared during the pendency of the petition. The Government of India must shape up in this regard." The court further indicted the Central government on the count of late wage payments with the scathing comment that it "had thrown social justice to the winds". It considered delayed wage payments "a constitutional breach".

The government was forced to release funds in June, bringing huge relief to the workers whose dues were cleared. In addition, because of the monitoring by the Supreme Court, the Central government has had to release funds to the States for projects under the law.

As a result, around 85 per cent of the funds budgeted for the year have already been released in the first five months. This reflects also the high demand for work. In the background of the devastating drought and widespread agrarian distress, MGNREGA is literally a lifeline for millions who have no other means of survival because of the lack of work in the countryside. The number of person-days generated in the first four months of the year is 89 crore person-days, the highest since 2012-2013.

But while this is a positive development, it also means that just around 15 per cent funds are available for the remaining seven months. Already, according to information available on the website of the Ministry, nine States have a negative balance, meaning thereby that they do not have the funds either to pay wages or to plan and implement projects based on the demand. The lean season for agricultural work that sees a spike in the demand for work under MGNREGA is usually between January to April. What is going to happen then? Will the funds be made available by the Central government?

The funds squeeze

The concern is because the Central government has been wilfully cutting down on the funds available to MGNREGA. Looked at as a percentage of GDP, the budgetary allocations have come down from 0.36 in 2012-2013 to 0.26 in 2016-2017. The government has tried several methods to cut down on the demand and the requirements of the States. The projected annual demand of the State and the equivalent amount of funds required — known as the labour budget — is finally decided by the Central government. The first downscaling happens here. On an average the Centre has cut the States' requirement by about 30 per cent. This has serious repercussions on workers. The situation got so bad that the Chief Minister of the best performing State, Tripura, had to sit on an unprecedented hunger strike in Delhi in 2014 to demand adequate funds. In the present situation, with the Supreme Court monitoring the issue, the Central government cannot be quite so blatant.

It has assured the court that there is no formal or informal cap on the funds. It is here that the WhatsApp messages from the Centre should be taken as an indicator of the government strategy to dilute the provisions of MGNREGA.

A message on the ENCORE platform says that "to resort to logic that it is a demand driven programme and whatever is asked for will be given, does not cut much ice now". Cut ice with whom? The Supreme Court which had accepted the assurance at face value? Another WhatsApp message reads, "Wage employment, with one point agenda of registering demand and responding to it is no longer the core concern." And further, "we ought to desist from campaigns for enlisting demand and indulging in the mad race of more and more person day generation"

Hollowing out the core?

The Supreme Court itself had quoted from the MGNREGA to point out the "core", namely "An Act to provide for the enhancement of livelihood security of the rural households by providing at least 100 days of guaranteed wage employment in every financial year to every household whose adult members volunteer to do manual work..." Yet through WhatsApp the same officer, winning praise from the court for "being well versed on the subject", contradicts the provisions of the act itself.

As far as the creation of person-days is concerned the court had directed "both the State Government and the Government of India... to make all efforts to encourage needy persons to come forward and take advantage of the scheme. A success rate below 50 per cent is nothing to be proud of." But here the Ministry is referring to it as a "mad race" to create workdays.

A most unique feature of the MGNREGA is its universal character. It is not a "targeted" programme as many of the other social sector schemes are. The rationale is that only those who cannot find better alternatives of employment will opt to work in MGNREGA. It is not a charitable enterprise. It is extremely hard work under very difficult work conditions. The work which is piece rated is linked to such high productivity norms that it is almost impossible for a worker to earn the full minimum wage. Anyone who has even a remote idea of a MGNREGA worksite knows that, more so in a period of drought where income from agriculture has literally dried up, even farmers survive by their work in MGNREGA.

End this doublespeak

Under Mr. Modi, the government has tried to change the nature of the law from being universal to targeted by first promoting the idea that work should be made available only in the most backward districts identified jointly by the Central and State governments. This was strongly opposed by many State governments as an encroachment on the law. Now the Ministry through the WhatsApp group is pushing for enrolling only the poorer sections. The message informs that it is the Central government that is going to identify such families; "this is to assist you in gap assessment .. a targeted approach."

There are many other such examples of how the Ministry is saying something to the Supreme Court and directing officers in the State government to do the opposite. This is all part of the skewered policies of the pro-corporate Modi government. Bailouts for the rich, for whom unlimited subsidies in the form of unrepaid bank loans of over Rs.8 lakh crore or tax concessions of over Rs.5 lakh crore in a single year are easily handed out. But when it comes to the rights of the working people to national resources, and to the implementation of a law unanimously adopted by Parliament, there are no funds available.

Workers do not want an ENCORE of the anti-MGNREGA policies they have been subjected to by this government. In spite of all its weaknesses, this law is still a lifeline for crores of rural families.

Brinda Karat is a member of the CPI(M) Polit Bureau and a former Rajya Sabha MP

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Religion vs women's rights

The Editorial, "Triple whammy", and the article, "The equality of entry" (both Sept. 8), are two different pieces of exceptional journalism which highlight the same issue — precedence of right to religion. Even though the tussle over this is not new in India, its ramifications have greater impact here than elsewhere in the world. In a world where religious fundamentalism is a serious issue and religious bigotry a part of daily life, protection of life and individual liberty is a contentious matter. Whether it is the recent PIL against triple talaq or the protest against the Haji Ali dargah verdict, the notions of an orthodox, feudal mindset need to be dealt with firmly. These notions not only impede the growth of the country but also vitiate communal harmony. There has to be a social reform movement which needs the support of the judiciary, the executive and the intelligentsia.

Naveen Rattu,
Chandigarh

Religion is a process of educating ourselves in the ways of understanding so that our life becomes extraordinarily rich. All religions should be open to propagating women's rights. As Khalil Gibran said: "I love you when you bow in your mosque, kneel in your temple, pray in your church. For you and I are sons of one religion, and it is the spirit".

Kopalle Murali Krishnamurthy,
Secunderabad

In religious matters, it is better that the judiciary does not read the Constitution steadfastly as the framers of our Constitution may not have taken into consideration the importance of strict observance of certain religious practices. Most of these age-old sacred practices cannot be brushed aside. One may succeed legally in enabling women to gain entry to places of worship but this could upset believers. The Bombay judgment could upset deeply conservative communities.

V. Lakshmanan,
Tirupur, Tamil Nadu

'Discourtesy' to envoy

After Pakistan's move to depute 22 diplomats to various countries to highlight the "goings-on" in Kashmir hardly gained traction, it is unfortunate that Islamabad is still trying every trick in the book to try and embarrass India ("Pakistan told to let diplomats work 'without hindrance'," Sept.8). It will not succeed given its own poor record of human rights. The latest incident, where a speech on India-Pakistan trade ties was cancelled at the final hour, goes to show the level to which Pakistan is prepared to stoop. There has hardly been an event where India has acted in a similar manner. In fact we seem to have gone out of our way to accommodate Pakistan's concerns.

K.R. Srinivasan,
Secunderabad

Cauvery water release

The annual phase of acrimony between Tamil Nadu and Karnataka over the release of Cauvery water must end ("Karnataka begins Cauvery water release to Tamil Nadu", Sept. 8). The need of the hour is for a face-to-face meeting between the Chief Ministers to defuse the crisis. The initial reluctance shown by the Karnataka government to comply with the Supreme Court verdict is a grim pointer to the potential of such issues to snowball into a crisis if sectarian and parochial sentiments are not kept under check. Competitive jingoism by fringe elements to extract political mileage needs to be crushed. The lasting and permanent solution to such recurring disputes lies in the interlinking of rivers and nationalisation of dams.

B. Suresh Kumar,
Coimbatore

Surge pricing

Those who travel by premium trains such as Rajdhani, Shatabdi and Duranto services are either middle class and above and I am sure they do not mind paying for more ("From tomorrow, surge pricing on key trains", Sept.8). This is a section of society that is willing to spend money lavishly. As a result, it is time public sector organisations such as the Railways revised their business model rather than continue to function as benevolent entities.

Kshirasagara Balaji Rao,
Hyderabad

Surge pricing on select trains is an indirect attempt by the Railways to bring all mail/express trains under the surge pricing category. This is unacceptable as second class sleeper is included in these select trains under the surge pricing category. The most affected group will be senior citizens because whatever concessions they enjoy now will be negated. Duronto trains are for the aam aadmi and there is no reason why he should be made to pay through his nose.

A.V. Narayanan,
Trichy

Conquering malaria

Concerted moves across the world, some of them backed by leading private foundations, are what have led to a nearly 50 per cent decrease in the incidence in malaria and mortality over the last decade (Editorial, Sept. 8). According to WHO estimates — *World Malaria Report 2015* — the global incidence in 2015 was 220 million (on average) and mortality 4,38,000 (average) with Africa accounting for 90 per cent of cases. India is in the malaria control phase and contributes to the export of malaria cases (*Lancet* 2016). Apart from the lack of a potent vaccine, the biggest challenge lies in overcoming resistance to the artemisinin-based combination therapy, the most potent drug available. Resistance to this started along the Thailand-Cambodia border, has spread to Myanmar and can affect India at any time. India has both P. falciparum and P. vivax malaria, with each presenting a different set of challenges.

G. Padmanaban,
Bengaluru

Shiv Sena targets Fadnavis again

Shoumojit Banerjee

PUNE: The Shiv Sena, at loggerheads with its ally BJP, has targeted the Devendra Fadnavis government for its alleged apathy towards the drought-hit farmers in Maharashtra.

An editorial in the party's mouthpiece *Saamna* pointed to the suicide last week of Swati Patil, 16, a Class XI girl in Latur district, unable to pay Rs. 260 to renew her bus pass. Distressed by the plight of her parents, she hanged herself so as to relieve them of the burden of marrying her and her sister.

It berated Mr. Fadnavis for allegedly drawing Rs. 8 lakh from the Chief Minister's Relief Fund for the affected farmers to pay for the visit of a dance troupe of government employees to Thailand. It said the government, even after one year, had failed to do anything to help out the farmers.

"More than 600 farmers have committed suicide this year, but this government has no qualms about sponsoring a trip to Thailand for a dance troupe. And this at a time when the 16-year-old Swati Patil could not afford Rs. 260 to renew her bus pass that might have saved her life."

But Mr. Fadnavis has said the Chief Minister's Relief Fund has separate accounts for drought relief, and 25 per cent of the fund was meant for cultural activities.

Writers returning awards is hypocrisy, says Fadnavis

They must create public awakening through criticism, he says

Alok Deshpande

MUMBAI: Intellectuals and writers returning their awards is nothing but hypocrisy, and they should avoid taking a stand, Maharashtra Chief Minister Devendra Fadnavis has said, in a conversation with *The Hindu* on the completion of one year of the BJP-led government.

"In India, writers taking a stand will become as big an issue as intolerance. I think it will not be a right thing. I request them not to do it, as we are ready to return all their awards with equal honour," Mr. Fadnavis said, referring to Marathi writers who have returned their awards and prize money to protest the growing intolerance in the country.

"They should create public awakening through intellectual discourse and criticism, whenever necessary. But returning awards is not a right step."

He criticised the writers for blaming Prime Minister Narendra Modi over the growing intolerance. Several incidents,

Devendra Fadnavis feels that returning awards is not the right step. — FILE PHOTO: PTI

similar to those of the Dadri lynching and the Kalburgi murder, had taken place in the past. "Why didn't anyone return his awards then? It raises suspicion about their motive," he said. None of the writers had answered the same question posed by Union Finance Minister Arun Jaitley. He later said the intellectuals showed hypocrisy in their behaviour. "Yes, certainly. It is exactly what we feel."

Mr. Fadnavis also spoke about his year in office, relations with allies and his stand on right-wing organisations. As for the Sanatan Sanstha, a right-wing Hindu organisation one of whose volunteers has been arrested for his alleged involvement in the murder of social activist Govind Pansare, Mr. Fadnavis said his government would go by the evidence.

"To some extent, organisations like the Sanatan Sanstha are a matter of concern for me, as a Chief Minister. They are acting smartly. They are doing things within the framework of law. The day we get enough evidence against them, we will ban the organisations. We are not scared of anyone," he said.

Taking a dig at the Shiv Sena, without naming it or its leaders, Mr. Fadnavis said his party's Hindutva was not for electoral gains. He was answering a question whether the Sena was trying to hijack the BJP's agenda of Hindutva. "No one can hijack any agenda like this. We believe that the nation should be built on the basis of nationalism and Indian culture or Hindu culture. Hinduism is our way of thinking: tolerant, secular and inclusive development," he said.

Referring to the war of words between the two parties, Mr. Fadnavis said the alliance had problems even 25 years ago. "But it survived. I am sure it will survive for the next five years and we will not need anyone's support to retain power," he said. Mr. Fadnavis said the people had given a mandate against the Congress and the Nationalist Congress Party. "We are together to honour that mandate. We have to run the show and will do that for the next five years," he said.

Mr. Fadnavis said he was against any alliance with the NCP and was sure the BJP would not require the NCP's support. Asked about the government's failure to act on the allegations of corruption against NCP leaders Ajit Pawar, Chhagan Bhujbal and Sunil Tatkare, he said the government would take these cases to their logical conclusion.

Centre indirectly encouraging fringe groups: Telangana writers

Osama Salman

HYDERABAD: The Sahitya Akademi must think about every small writer too, not just award winners, said Bhoopal Reddy, the first litterateur from Telangana to return the Sahitya Akademi award. "Respect should be given to all writers, and the statement of the Akademi condemning the murder of M.M. Kalburgi comes too late," he said.

On the other hand, Prof. Katyayani Vidmahe - the second writer from the State to return the award - said the Akademi's statement is not sufficient. "They have said that the communities need to be more tolerant, but it is not the communities' problem. The State has to be more tolerant towards them," she said.

In an interview to *The Hindu* after their discussion on 'climate of intolerance and role of writers and poets' here on Sunday, Mr. Reddy and Prof. Katyayani explained why writers in the country need to be respected, not killed, and why the blame points only in one direction.

'Writers show the mirror'

Dismissing the criticism that the writers have given back their awards for publicity, Mr. Reddy - who won the 2011 Kendra Sahitya Akademi

Bhoopal Reddy and Katyayani Vidmahe

Award - said, "We don't need publicity. Writers have the guts to show the wrongs in society. They have the methods to help the downtrodden."

Asked if the BJP is to blame for the growing intolerance in the country – especially after party president Amit Shah said that the State governments should be answerable for the Dadri lynching and the murder of rationalists and not the BJP, Prof. Katyayani said the Central government is indirectly encouraging fringe groups. "They (government) are neither coming to the rescue of people in need, nor immediately condemning such incidents," she said.

'After Narendra Modi came to power, Hinduism is being pushed into the atmosphere of provoking people," Mr. Reddy said.

Criticised for not giving the award back earlier or for accepting it after incidents like the 1984 anti-Sikh riots or the 2002 Gujarat riots, Prof. Katyayani - who won the Kendra Sahitya Akademi Award for Telugu in 2013 - said, "People take time to realise the situation. Once they do, they take a decision. The situation is becoming worse by the day. Now we are made to take this decision.'

The Sahitya Akademi on October 23 broke its silence over the attacks on rationalists, but urged the writers to take back their awards.

However, they both seemed unmoved.

"I don't want to take back the award. It's a symbol of dissent," said Prof. Katyayani. "I did not give back the award to take it back again," Mr. Reddy said.

Scent of success eludes basmati farmers in Punjab

Vikas Vasudeva

NEW DELHI: Farmers of the aromatic, long-grain basmati rice in the grain bowl States of Punjab and Haryana are heading for yet another period of distress as the premium variety is fetching a price that is even below that of regular paddy.

Sitting visibly distressed with his trolley of basmati rice in the Ladwa market of Haryana, Pawan Kumar, a farmer who had sown the premium rice in his 5-acre plot of land, told *The Hindu*, "I was expecting that this season, after selling basmati, I'll be able to bring down, if not completely pay my debts, but the prices have crashed so badly that it looks evident that I would suffer huge losses."

Basmati rice usually fetches higher returns, requires less water, and being a short-duration variety, it can be sown late. These are the factors that attract farmers in Punjab and Haryana to sow this premium variety. The two States account for over 70 per cent of India's output of basmati rice.

A worker attempts to clear water close to a pile of paddy sacks at a procurement centre in Chandigarh on Monday. PHOTO: AKHILESH KUMAR

Farmers in the two States, who had sown the basmati variety PUSA 1509, were in a state of shock when they were offered a price of Rs 1,000 to Rs 1,200 per quintal this season. The price is almost half of what the farmers received last year, which was around Rs 2,000-Rs 2,200 per quintal.

"The government asks us to grow basmati instead of regular paddy, because those paddy varieties are water guzzlers. But now, after growing basmati in our fields, we are not even able to cover our cost of inputs as prices are so low," said an agitated Nirbhay Singh, a Punjab-based farmer.

Traders say that basmati prices were expected to remain low this year as there had been an oversupply of the commodity in the international markets. Besides, a reduction in demand from West Asian countries has also contributed to the lower prices.

Even the traditional basmati, which is yet to hit the markets later in November, is likely to fetch a lower price.

The president of the All India Rice Association, M.P. Jindal said, "Basmati prices are likely to remain under pressure due to the scenario in the international market."

In Punjab, farmers are up in arms against the government and are demanding that a minimum support price (MSP) of Rs 4,500-Rs 5,000 per quintal should be fixed for the commodity and traders should be asked to buy it at those rates.

Meanwhile, in Haryana, where the government has announced the purchase of basmati rice at Rs 1,450 per quintal (that is fixed for regular paddy varieties as well), farmers are complaining that traders are not purchasing their produce even at the MSP.

"Traders and millers are not buying our produce even at the MSP, stating that the recovery of grain from basmati is less than 60 per cent and it causes them loss," said Sube Singh, a farmer from Ladwa village of Haryana.

Two accused in holy book sacrilege case remanded

Vikas Vasudeva

NEW DELHI: The Punjab police on Monday produced the two accused, arrested for their alleged involvement in the desecration of Sikh holy book Guru Granth Sahib, in a local court in Faridkot, amid hundreds of Sikh protesters.

The court sent the two accused – Rupinder Singh and Jaswinder Singh – to judicial custody till November 9 in the sacrilege case of Guru Granth Sahib in Balgari village of Punjab.

Hundred of Sikh protesters, who had gathered outside the CJM court in Faridkot, extended their support for the two brothers, maintaining that the police were falsely implicating them in the Bargari sacrilege case. However, no untoward incidents were reported.

Sikh leaders and residents of Panjgarin village have been accusing the police of framing the two brothers of this village to hush up the case.

Another incident

Meanwhile, after a fresh case of sacrilege of the Sikh holy book was reported at Ghurial

Sikh women staging a protest in Nagpur on Monday — Photo: PTI

village near Adampur late on Sunday evening. A tense situation was said to be prevailing in parts of Jalandhar district of Punjab.

Locals held a Sikh priest and his nephew holding them responsible for desecration of 'bir" of Guru Granth Sahib. The duo hailing from Ramnagar village, Chomo, were identified as Avtar Singh Tari and Ajit Singh.

Agitated Sikh protesters assaulted them before they were rescued by the police.

The police said both the accused have confessed to the crime and a case under Section 295 A, 120B and 34 of the IPC had been registered.

Agitated over the desecration of the holy book, Sikh protesters brandishing swords blocked the Jalandhar-Hoshiarpur highway for a few hours. An SGPC member from Jalandhar, Paramjit Singh Raipur, who tried to pacify the protesters, was roughed up.

Sikh activists, alleging a conspiracy behind the desecration incidents, staged a dharna outside the Adampur police station where a heavy police force was deployed.

CRPF jawan killed, another injured in Maoist ambush in Sukma

Pavan Dahat

RAIPUR: A jawan of the Central Reserve Police Force (CRPF) was killed and another was grievously wounded when Maoists ambushed a CRPF team in Sukma district of south Chhattisgarh on Sunday night.

"An encounter took place between a team of CRPF's 217 battalion posted in Maraiguda village of Sukma and the Maoists on Sunday night. CRPF constable Ashok Kumar Jat died and another constable was injured," Santosh Singh, Additional Superintendent of Police (ASP), Operations, Sukma district said.

According to Dinesh Pratap Upadhyay, CRPF Deputy Inspector-General, Dantewada range, the team from Maraiguda had gone to the spot when it received information that Maoists were cutting a nearby road. "It was false information," Mr. Singh said.

Mr. Jat was hit by a bullet in his chest. The injured constable suffered a bullet wound on his leg and is in a hospital in Bhadrachalam town of Telangana.

Secularism begins with uniform civil code, says Romila Thapar

Samrat Chakrabarti

MUMBAI: Secularising India has to begin with a uniform civil code that ensures equal rights to all citizens without exceptions, according to eminent historian Romila Thapar.

"Religion impinges on every human rights in the civil law — whether its birth, death, marriage, divorce — the religions have laws on all of these," and so making India secular necessarily means demarcating religion out of our social institutions.

"And its not just about the Muslim personal law like everybody thinks. I am talking about khap panchayats and all the socio-legal inequalities that every religion carries. Decide what are the kind civil laws you would like to see removed? Sit down with the Khap Panchayats in Haryana and say that your powers are to be cut. Start a discussion there," she said.

Speaking at a public lecture organised by the Centre for Study of Society and Secularism here, Ms. Thapar said that the Indian polity was yet to critically engage with the idea of secularism.

"No one has really questioned this idea. We have just accepted secularism as a value but have not asked ourselves what it means to be secular as a society. We have just gone on mouthing slogans. Good slogans and bad slogans. But we haven't yet started discussing what happens when a society has to be secularised, Ms. Thapar said.

Communal scene worsens in U.P.

Mohammad Ali

MEERUT: Uttar Pradesh is on the boil again and there is no stop to this. In just about three weeks, there were as many as a dozen incidents of communal violence.

As many as nine districts of the State, including urban areas like Kanpur, Mianpuri, Kannauj, Pratapgarhm, remained tense because of communal clashes during Durga idol immersion and the Tazia procession in the State. According to officials in the Lucknow police headquarters, over 100 people have been arrested and 25 cases lodged in the last one week which saw the two festivals.

According to Inspector General (Law and Order) A. Satish Ganesh, the affected districts are Kannauj, Kanpur city, Fatehpur, Hathras, Balia,

Nine districts of Uttar Pradesh remain tense because of communal clashes during Durga idol immersion and the Tazia procession

Banda, Deoria, Siddharth Nagar and Pilibhit. Central paramilitary forces have been deployed in Kanpur, Kannauj and Fatehpur.

CM puts Magistrate, SP on notice

Chief Minister Akhilesh Yadav on Monday again told the media that in case of a communal riot, the District Magistrate and the Superintendent of Police would be held responsible. While Mr. Akhilesh Yadav issued the stern warning to the official, the police headquarters removed O.P. Shrivastav, the SP of Fatehpur and Sonbhadra.

While the official number is just over a dozen, activists on the ground said: "One communal clash every day" is being reported from across the State. Shahnawaz Alam of Rihai Manch said that it appears that Right-wing groups were having a "field day" in absence of the government and strict law and order.

Mr. Akhilesh Yadav has on various occasions in the aftermath of the Dadri lynching, held the BJP responsible for the situation.

Activists, who were extremely concerned with "rapid communal polarisation," say the government didn't have any control.

Senior police officials, however, were of the view that the level of communal polarisation has gone to such an extent that "anything and everything" can trigger a communal riot.

Governor Ram Naik acting like RSS agent, says SP

Mohammad Ali

MEERUT: The ruling Samajwadi Party on Monday accused the Uttar Pradesh Governor Ram Naik of acting like an "RSS worker."

The ruling party's latest attack on the Governor comes a day after he told the media that the law and order situation in the State was "extremely poor" and that he would consider sending a report to the Centre.

Samajwadi Party leaders routinely criticise the Governor but this time the attack came from Prof. Ram Gopal Yadav who is known for his quiet temperament.

Addressing a press conference at the residence of party chief Mulayam Singh, Prof. Yadav said: "I am forced to speak

Ram Naik's comments on law and order situation in U.P. sparked a row

about the Governor because he roams around and attends programmes of communal and Hindutva groups which spread hatred and poison in society," said Prof. Yadav.

Mr. Yadav, general secretary of the party, advised the Modi government to make Mr. Naik a Union Minister so that he could fulfil his "communal agenda."

"Mr. Naik speaks about the law and order situation. But he remains completely silent on incidents like Dadri. The entire world knows who conspired to organise the Dadri incident," Mr. Yadav said in a no holds-barred attack.

"Mr. Naik acts like a Union Home Minister. The Chief Minister meets the Governor regularly but Mr. Naik reveals the details of these meetings. No other Governor of any other State behaves like him."

"I just hope Mr. Naik introspects," the senior SP leader added.

Screening of film stopped on obscenity charge

Staff Reporter

KOLKATA: The screening of award winning Bengali film *Bheetu* in New Delhi was stopped by a senior office-bearer of a socio-cultural organisation of Bengalis who claimed it was obscene.

The incident took place on Saturday evening at the Muktadhara auditorium in the Goal Market area of New Delhi. The film had had a commercial run in Kolkata for many months after obtaining Censor Certificate.

The screening started at around 6.30 p.m. and after about 30 minutes the general secretary of the Bengal Association Tapan Sengupta stopped it alleging it had "obscene contents" that went against the "Bengali culture."

The film's director Utsav Mukherjee, however, said that a member of the association saw the movie prior to its screening. "From the beginning, they knew that the film had been rated A by the Central Board of Film Certification. It was also mentioned in the poster made for the screening," he told *The Hindu* on Monday.

Mr. Mukherjee claimed that the majority of the audience wanted the screening to continue. But Mr. Sengupta, he said, paid no heed to them. "He barged into the projection room to stop the screening and then locked it."

Mr Sengupta admitted that he stopped the screening. "Such objectionable content is against our sense of decency and morality. It is against our culture.'

Hardik moves HC seeking scrapping of sedition FIR

AHMEDABAD: Patel quota agitation leader Hardik Patel, arrested by the city crime branch on charges of sedition and waging war against the government, on Monday filed a plea in the Gujarat High Court seeking to have the First Information Report against him quashed.

The petition, filed by his lawyer, said the FIR was vague and was only aimed at suppressing the agitation of the Patel community for reservation in the OBC category.

His actions did not amount to sedition or waging war against the government, it said.

Hardik's petition says that the FIR was vague

The plea is likely to come up for hearing on Tuesday.

This is the second FIR against Hardik where he has been accused of sedition (under Section 124 A of IPC).

Earlier, the Surat police had booked him for sedition for allegedly advising a Patel youth to kill policemen rather than [illegible]

Indrani's voice samples sought

Special Correspondent

MUMBAI: The Central Bureau of Investigation on Monday moved an application before a magistrate's court here seeking permission to take the voice samples of Indrani Mukherjea, accused in the Sheena Bora murder case. The court has summoned Indrani on [illegible]

TUESDAY, OCTOBER 27, 2015

Barbaric indeed

When judges assume messianic roles while seeking to act on perceived outrage, it may result in inventive remedies but not necessarily achieve complete justice. It is not unusual these days to find some of them traversing beyond the remit of the cases before them and seeking to find or suggest solutions to many of society's crimes and ills. In the Madras High Court, one has seen recent instances of a judge suggesting mediation between a victim and the perpetrator of a rape, another laying down that mere sexual relations amount to marriage, and one prescribing pre-marital potency tests to prevent divorces happening. The latest is the suggestion of Justice N. Kirubakaran that castration be made an additional punishment for child rape. Significantly, he himself acknowledges that this would be criticised as being barbaric and retrograde, but yet goes on to say that barbaric acts require barbaric punishments. But this is out of character with Indian jurisprudence as well as known canons of modern criminal justice. For one thing, the principle of proportionality of punishment is a limiting norm that militates against excessive punishment, and is not an eye-for-an-eye rule. Secondly, civilised systems have moved away from retributive sentencing, especially from ideas such as torture, decapitation, mutilation and chopping off of parts of the body as forms of punishment. It may also be counter-productive if castration is added as a form of punishment as it may deter foreign courts from allowing the extradition of offenders to face trial in India.

The judge's suggestion is not qualified as 'chemical castration' in the operative part of the judgment. To be fair, he has listed the countries and some States in the United States that do have provision for chemical castration, or the injection of drugs that reduce testosterone levels and control libido — and it is not a suggestion that has not been made in the past. Also, he has called for wider consultations involving experts before such a measure is introduced. The Justice J.S. Verma Committee, which in 2013 recommended far-reaching changes to criminal law to protect women from sexual offences, also received suggestions to that effect. However, the committee had noted that the effects of chemical castration were temporary, and repeated monitored doses at regular intervals may be required. It will violate human rights treaties such as the International Covenant on Civil Political Rights, which bars cruel and unusual forms of punishment. In other jurisdictions it is done with the offender's consent and is a form of psychiatric treatment and not a judicial penalty. None, least of all the courts, should assume that rapes occur because of uncontrollable sexual urge. There can be no 'magical results' in curbing crimes against women, unless there is transformation in society and its very thought process. The rising rate of sexual crimes against children in the country is indeed alarming, but that is not reason enough for courts of law to advocate medieval forms of punishment.

Crises in the Maldives

The dramatic arrest last week of Ahmed Adheeb, the Vice-President of the Maldives, has escalated the political crisis in this young democracy, already fragile. The government says Mr. Adheeb was involved in an explosion on board the presidential boat on September 28, and that it was aimed at assassinating President Abdulla Yameen, as rumours in Male had claimed. He has, therefore, been removed on charges of "high treason". A day after the arrest, President Yameen said his ex-deputy was a "threat to national security". Under the Maldivian Constitution, if the President dies, is incapacitated, or resigns, the Vice-President takes power. But Mr. Adheeb has strongly denied the charges. His lawyer says the government had asked him to stay put when he was in Singapore a day before his arrest, but he still chose to come back to the country "because he's innocent". While there is no doubt that Mr. Adheeb has to be put through due process if he indeed has had any role in the blast, given the power struggles that the Maldives has witnessed over the past three years, there is no telling what is actually happening in this South Asian archipelago that is best known for its luxury tourism.

To start with, President Yameen's election itself was controversial. In the 2013 election, held after the country's first democratically elected President Mohamed Nasheed resigned amid protests, the Supreme Court annulled the first round of voting, in which Mr. Nasheed was leading. The re-vote was delayed by the authorities, allowing enough time for Mr. Yameen, a half-brother of former dictator Abdul Gayoom, to make his moves. The Yameen Presidency has been criticised widely for its intolerance of dissent and crackdown on the opposition. Mr. Nasheed was jailed for 13 years this year on terrorism charges. A United Nations panel had ruled the jailing illegal and called for his immediate release, a call the government rejected. Opposition protests demanding Mr. Nasheed's release were tackled with a heavy hand. The arrest of Mr. Adheeb, who was picked by the President three months ago to replace his impeached running mate Mohamed Jameel, comes close on the heels of the sacking of Defence Minister Moosa Ali Jaleel. All these point to a growing sense of instability surrounding the Yameen regime. The obvious question that Mr. Adheeb's arrest raises is whether it is part of a larger power game or whether the government has credible evidence linking him to the blast. If the government's claims are true, it should be ready to try Mr. Adheeb in a transparent and impartial process. Meanwhile, Mr. Yameen should be ready to change his authoritarian ways, respect the democratic rights of his people, allow the opposition to operate freely and thereby strengthen the foundations of the young democracy. Only then can he offer a stable government to his people and save the Maldives from this state of flux.

Indian historiography under threat

HARBANS MUKHIA

Since independence Indian historians have revisited all the assumptions of colonial historiography; religious identities were no more the determining element. History was no longer mono-causal but multifaceted to include social and economic structures

The old colonial notion that ancient Indians had no sense of history has by now been blown to bits by outstanding scholars like V. S. Pathak and Romila Thapar. They have also established that ancient India drew its sense of the past from a vast range of sources, of which religious texts were one, and that its understanding of the past differed radically from the Western notions of history. Romila Thapar, in particular in her magisterial work, The *Past Before Us - Historical Traditions of Early North India* (published 2013), scrutinises the vast corpus of Vedic texts, the great epics Ramayana and Mahabharata, the *itihas-purana* traditions, the Buddhist and Jain canonical texts, hagiographies, biographies, inscriptions, chronicles and theatrical compositions like the *Mudrarakshasa* to form her database and arrives at conclusions which frontally challenge received wisdom from the West

Court narratives

Come medieval India and a new genre of history comes alive. These histories, more like court chronicles, titled *Tawarikh*, plural of *tarikh* which denotes both date and history, followed strict codes of chronological and spatial location of an event and were narrative rather than analytical in content, although a certain view point always inheres in any narrative account . There was an interesting dichotomy as part of the narrative. The framework that enclosed the *tawarikh* was largely derived from Islam, which not only brought a new religion to the world but also a new concept of history. The chronological framework that was almost invariably followed was that of the Islamic hijri era, with the exception of Abul Fazl, Akbar's courtier and historian. Abul Fazl abandoned it in favour of Ilahi era, created to commemorate Akbar's accession to the throne, and disengaged history writing from the axis of Islam. At any rate, Abul Fazl had rather a low opinion of the hijri era. Within this overall chronological framework, historians were more particular about locating each event in the precise year of the reign of each ruler whose deeds formed their main narrative.

More important, they did not look at history as a branch of Islamic theology, unlike their European counterparts. In medieval Europe, histories composed by church fathers, the only literate class, perceived all historical events as manifestations of God's will. For them the past, present and future — all constituted part of God's grand design in which nothing happened haphazardly, even as these appeared so to human beings In medieval India, on the other hand, historical events are treated as individual, independent events and not part of a grand pattern, and historical causation is established in human volition and at best human nature. God is invoked only when the historian is unsure of the veracity of an event, akin to our everyday invocation, "God knows" when we are unsure of something.

We are thus introduced to "strong" or "weak" rulers, "liberal" or "orthodox" rulers and the complete history of their reigns merely unfolds their nature. Best examples, Muhammad bin Tughlaq ("his nature consisting of contradictory qualities"), Akbar ("liberal"), Aurangzeb ("orthodox"). Diversity necessarily inhered in the explanation since no two persons, not even rulers, would possess the same nature.

Colonial invention

It was James Mill who metamorphosed the entire, long history of ancient and medieval India, divesting it of all its diversities by making the religious identity of the rulers, instead of their nature, the central category for understanding the past; all diversity of explanation was lost to the uniformity of the religious identity of all the rulers, whether Hindu or Muslim. His *History of British Rule*, published in 1818, created the tripartite division of India's past into the Hindu, the Muslim and the British periods. As a Utilitarian and as a colonialist par excellence, he had contempt for religion, for both Hinduism and Islam but more for the former, and emphasised that prior to the British rule, India was mired in religious obscurantism with no worthwhile achievement to its credit; thus the Indians ought to be thankful to the colonialists for setting them on the path of progress.

This was further reinforced by Elliot and Dowson's 8-volume *History of India as told by its own Historians*, published from 1854 onward, bluntly stating in the Introduction: "This history will teach the bombastic babus of India the great benefits British rule has brought them." The foundation of the infamous "divide and rule" strategy had been laid.

Though the religious categories created by colonialism have been abandoned even by the British scholars, the present regime, guided and controlled by the RSS, is sticking to them with unprecedented fervour

Since then the tripartite division has remained operative in the teaching of history in India and even when the nomenclature was altered to Ancient, Medieval and Modern, first by Stanley Lane-Poole in 1903, the basis of division remained the same until around the early 1960s. Religious identity and religious conflict were clearly the central analytical categories in this history. Fundamental to it was the assumption that colonialism was the harbinger of "modernity" to India, as it was to the rest of Asia, Africa and Latin America. This view was shared by almost all European thinkers during the 18th and 19th centuries from Montesquieu to Karl Marx, even as their modes of thought as well as their sympathies were as different from one another as chalk was from cheese.

From the late 1950s and 60s, Indian historians began to revisit all the assumptions and categories of historiography handed down to them by colonialism. A few, indeed very few, of the historians who fundamentally revised colonial history writing were committed Marxists and many more were not. It is the Marxists who questioned even Marx's understanding of India's past, including his notion of the Asiatic Mode of Production. One substitute for it was the concept of "Indian Feudalism", but this was soon thrown open, with the question "Was There Feudalism in Indian History?" - the title of an essay that became the centre of a long-drawn, international debate, which unearthed several facets that lay unseen below the surface. The long cherished colonial notion that India (indeed the Orient) was unfamiliar with any socio-economic mutations before the colonial engine of modernity was set in motion, was blown to smithereens

Religious identities were assigned their due priority in the saga of change, but were no more the lone, determining element. History was no longer mono-causal but multifaceted. Sights were moved from individual character of rulers to social and economic structures, technology and trade as the motors of change, uprisings of peasants and artisans against the state's exploitative excesses. A threshold had been crossed.

From the 1980s and 90s yet another threshold was crossed when still newer problematics, themes, newer methods of looking at history evolved. The history of women and gender, ecology, inter-personal relations, sexuality, history of the notions of time, space, habitats, of perceptions of masculinity and femininity, the nature of polities, alternative views of history evident in the vernacular languages, the enormous dynamism of Hindu philosophy especially in the 17th century, the evolution of Bhakti culture and worldview in opposition to elite Brahamanic culture, the formation of identities and most important the recognition of and respect for immense diversity in the perceptions of the past either as a mega narrative or as individual events such as the Partition of India — all these and more have taken us a long, very long, distance from the colonialist and even Marxist historiography. We live in a fascinatingly fast-moving environment

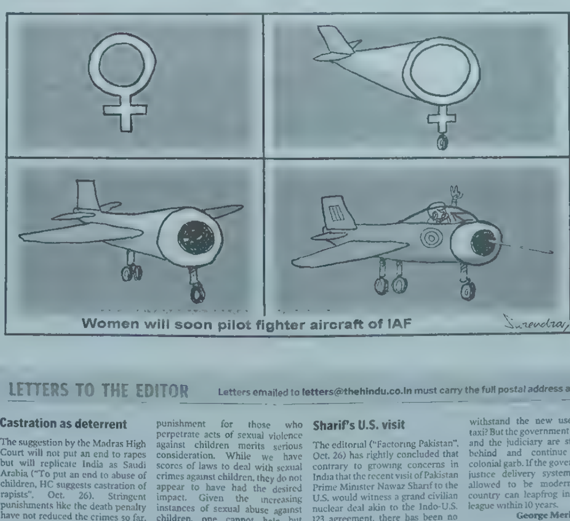
Hindutva discomfort

It is this immense diversity and its inescapable premise — discussion, disputation and debate at a level of professional competence — that the Hindutva brigade finds so uncomfortable, largely because history can no longer revert to mono-causal explanations, which is its sole and entire worldview It is no surprise that while we had some outstanding professional historians down to the 1960s, like R. C. Majumdar, who were committed to the "Hindu" version of history and were yet deeply rooted in the discipline, the Hindutva brigade has since failed to produce any notable professional historian. The new developments in the discipline have passed them by.

The categories created by colonialism have been abandoned even by the British scholars as a consequence of interaction with Indian historians. But the present regime, guided and controlled by the RSS, is still sticking to them with unprecedented fervour. Ironically, the Hindutva brigade touts its claim to "Indianising" Indian history as a giant step towards cleansing it of colonialist (and Marxist) pollutants. How masterfully George Orwell had in his fictional *Ninety Eighty Four* portrayed the crucial role of "doublespeak" in running a duplicitous state system

(Harbans Mukhia is National Fellow Indian Council of Historical Research)

CARTOONSCAPE

Women will soon pilot fighter aircraft of IAF

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to **letters@thehindu.co.in** must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

Castration as deterrent

The suggestion by the Madras High Court will not put an end to rapes but will replicate India as Saudi Arabia ("To put an end to abuse of children, HC suggests castration of rapists", Oct. 26). Stringent punishments like the death penalty have not reduced the crimes so far. What India needs is proper sex education from the school level, that nurtures children and offers scientific information about sex. This prevents the child from being influenced by neighbours, films etc, preventing future perpetrators.

Subbiah Bharathi U.,
Nagercoil

The Madras High Court order suggesting castration of child rapists may neither find a favour from the government nor offer any solution to the core issue. There could be no second opinion on handing over the maximum punishment for the criminal and immoral act of child sexual abuse but castration is not acceptable in a civilised society. This does not undermine the sufferings of the victim. But all offenders under this category are not paedophiles and in most of the cases, are relatives and acquaintances. Eradication of poverty, better education to all, safe surrounding and more importantly educating the children on 'good and bad touch' will go a long way. Prevention is always better than cure

C.R. Ananthanarayanan,
Bengaluru

The suggestion made by the Madras High Court to award castration as punishment for those who perpetrate acts of sexual violence against children merits serious consideration. While we have scores of laws to deal with sexual crimes against children, they do not appear to have had the desired impact. Given the increasing instances of sexual abuse against children, one cannot help but underscore the need for more stringent legal framework to deal with perverts on the prowl. More than the severity of the punishment, it is the certainty of the punishment which deters people.

M. Jeyaram,
Sholavandan

The High Court suggestion is harsh but given the increase in such incidents, such stringent punishment may act as a remedy to the malady. The government may call for suggestions from well-meaning people and intellectuals and consider the repercussions before jumping the gun.

B.P. Murali,
Bengaluru

It is a move in the right direction to put an end to child abuse. The judge's suggestion's came while dismissing a petition by the accused, a British national, who sought quashing of proceedings against him in a lower court. The suggestion of castration looks barbaric, but barbaric crimes should attract barbaric punishment. [illegible] there is no second thought. The government should also introduce compulsory sex education for high school students.

Jayanthy S. Maniam,
[illegible]

Sharif's U.S. visit

The editorial ("Factoring Pakistan", Oct. 26) has rightly concluded that contrary to growing concerns in India that the recent visit of Pakistan Prime Minister Nawaz Sharif to the U.S. would witness a grand civilian nuclear deal akin to the Indo-U.S. 123 agreement, there has been no significant diplomatic breakthrough. At the most, Pakistan only succeeded in putting back on tracks the post-Abottabad derailment of U.S.-Pakistan relations. The over-riding reality is that notwithstanding Pakistan's rather redoubtable track-record in combating terrorism, the U.S.' long-term perspectives cannot envision continued strained relations with Pakistan because of its strategic geo-political importance, which Pakistan misuses to the fullest. The fact that China has bolstered ties with Pakistan vis-a-vis the China-Pakistan Economic Corridor [illegible] Pakistan [illegible] growing presence in Pakistan.

Nalini Vijayaraghavan,
[illegible]

Shopping for change

Change is the only constant [illegible] only those who [illegible] [illegible]

[illegible] withstand the new user friendly taxi? But the government machinery and the judiciary are still lagging behind and continue in their colonial garb. If the governance and justice delivery system are also allowed to be modernised, this country can leapfrog into the big league within 10 years.

George Merlo Pallath,
Kochi

Chhota Rajan held

It is very welcome news that Chhota Rajan, a close aide of Dawood Ibrahim, has been nabbed in Indonesia because of the joint efforts of India, Indonesia and Australia. Rajan was as [illegible] for the 1993 Mumbai serial blasts as Dawood Ibrahim, and the arrest is certainly a credit to the Modi government. Now that [illegible] has been nabbed, our efforts [illegible] Dawood Ibrahim [illegible] [illegible]

A. Srikantaiah,
[illegible]

Drone strikes

[illegible]

S. Mohamed Ibrahim,
[illegible]

[illegible]

but also ensured that withdrawal would be a protracted struggle. The U.S., since the 1980s, has interfered in South Asia and West Asia to further its goals at the expense of the people in these areas. The U.S.-Soviet clash in Afghanistan is the root cause of terrorism emanating from Pakistan and Afghanistan today. The U.S has exacerbated this problem by using drones to snuff out terrorists but in this process, the CIA has trampled on the sovereignty of many countries and [illegible]

Akshay Viswanathan,
[illegible]

Tantrik versus laptops

[illegible]

P. Dhushan
[illegible]

FROM PAGE ONE

Panel hints at lapses in Gurgaon land deals

"It [report] has two parts. The first contains the findings and the second the related evidence. Also I have submitted an annexure on the documents brought to my notice on June 30 just before the report was to be submitted. And I have recommended further investigation into it," said Mr. Dhingra.

Set up by the Haryana government in May last year, the commission had the mandate to enquire into the circumstances of grant or rejection of licences for development of colonies, group housing societies and commercial complexes in those sectors of Gurgaon for which land of Shikohpur, Sikanderpur, Badah and Kherki Dhaula was used. It also enquired whether the transfer of licence by the original licensee within a short period of time was violative of law and caused loss of revenue to the Government.

In reply to a question, Mr. Dhingra said that he did not consider it necessary to summon Ashok Khemka, who had cancelled the mutation of Mr. Vadra's land deal in Gurgaon. Former Haryana Chief Minister Bhupinder Singh Hooda was also summoned by the commission in March this year, but he did not turn up and was instead represented by a battery of lawyers.

Mr. Hooda has accused the BJP Government of setting up the commission "contrary to established rules and norms, without due Cabinet approval and prompted by malice and political considerations."

'Vadra, Hooda not summoned'

Special Correspondent

NEW DELHI: The Congress on Wednesday questioned the leak of the Justice Dhingra report, saying it would make a fuller comment after it receives a copy of it. The Congress's communication chief, Randeep Surjewala, said neither Robert Vadra nor Bhupinder Singh Hooda had been summoned even once by the commission.

Respect the right to protest, says Kerry

Says strategic partnership between U.S. and India is rooted in equal opportunities for all citizens and rule of law

Kallol Bhattacherjee

NEW DELHI: A democracy like India should respect the right to protest, said U.S. Secretary of State John Kerry here on Wednesday.

Speaking at the Indian Institute of Technology, Delhi, Mr Kerry said: "We have to respect the rights of all our citizens, regardless of ethnicity, language, creed and allow them to protest in peace without fear of retribution and reprisals, without the fear of being jailed for what you say."

Mr. Kerry spoke about upholding common democratic values even as Joint Statement after the conclusion of the second Strategic and Commercial Dialogue (S&CD) emphasised the role of democratic values by saying the "strategic partnership between the United States and India is rooted in shared values of freedom, democracy, universal human rights, tolerance and pluralism, equal opportunities for all citizens and rule of law."

The comments are significant as the rights group Amnesty was accused of sedition by Akhil Bharatiya Vidyarthi Parishad after it organised an event on Kashmir where pro-freedom slogans were allegedly raised. This was the third time senior American officials have commented on freedom-related issues in India.

Earlier, U.S. ambassador Richard Verma supported campus politics in JNU, where students were accused of sedition after they participated in a Kashmir solidarity protest. U.S. President Obama in his January 2015 speech at the Sirifort Auditorium had led the way by first cautioning about the dangers of intolerance.

Later, speaking to students, Mr. Kerry commented about the election season in the U.S. where Donald Trump and Hillary Clinton are slugging it out.

American support to right to protest was the highlight of a monsoon-drenched day that Mr. Kerry concluded with a meeting with Prime Minister Narendra Modi whom he briefed about the S&CD.

A statement issued by the Prime Minister's Office after the meeting said that Mr. Kerry and Secretary of Commerce Penny Pritzker briefed the Prime Minister about the dialogue and, "shared perspective on developments in the region and beyond with Prime Minister".

The meeting was a warm up session before a possible bilateral meet between President Obama and Prime Minister Modi on the sidelines of the September 4-5 G-20 summit in Hangzhou, China, the first time top leaders will be meeting after the signing of the landmark LEMOA deal.

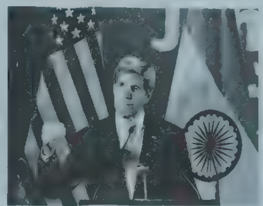
In a Joint Statement, both sides emphasised the importance of "freedom of navigation, freedom of overflight and unimpeded lawful commerce in the South China Sea, where China continues its building activities despite the July 12 verdict from the Permanent Court of Arbitration, The Hague, which criticised China's claim on the maritime zone.

Resolution of disputes

Asking China to pay heed to the PCA's verdict, the statement said both sides "urged the utmost respect for international law, as reflected in the UN Convention on the Law of the Sea (UNCLOS). They reiterated that States should resolve disputes through peaceful means, and exercise self-restraint in the conduct of activities that could complicate or escalate disputes affecting peace and stability."

During his interaction at IIT Delhi, Mr. Kerry said the South China Sea dispute needed to be dealt with peacefully and cited India's record in respecting international law in maritime issues.

"India's decision to accept an international tribunal judgement regarding its maritime border with Bangladesh actually stands apart," he said in appraisal of India's support to the PCA's verdict to the 40-year-old maritime dispute with Bangladesh in the Bay of Bengal.

U.S. Secretary of State John Kerry addressing an event at IIT Delhi on Wednesday. — PHOTO: R.V. MOORTHY

Kerry extends his stay

Special Correspondent

NEW DELHI: In a surprise development, U.S. Secretary of State John Kerry extended his visit to India, putting off his departure by at least a day.

"Due to his travel to China for the G-20 summit this weekend, John Kerry will extend his stay in India," said deputy spokesperson of the U.S. State Department Mark Toner on Wednesday.

Embassy sources said the extension had come as Mr. Kerry had been asked to attend the G-20 summit in Hangzhou, China.

The reason for this is a meeting with Russian Foreign Minister Sergei Lavrov, whom he has been talking with, on a solution to the Syrian crisis. Mr. Kerry met with Mr. Lavrov last Friday in Geneva, where both sides had agreed to work out some "technical issues" in a peace plan, which they hoped to resolve in "days" along with Turkey and other actors.

Mr. Kerry's decision took the government by surprise, as his final engagement in Delhi was to have been a meeting with Prime Minister Narendra Modi on Wednesday afternoon.

Reach out to new social groups, Modi tells BJP MPs

Special Correspondent

NEW DELHI: Prime Minister Narendra Modi on Wednesday told BJP members in the Rajya Sabha that they needed to do more to expand the reach of the party among new social groups, and raise consciousness about the achievements of the NDA government.

He was addressing a meeting called by BJP president Amit Shah to set out parameters to judge the performance of the party's Rajya Sabha MPs.

The MPs were asked by the party chief to adopt one Lok Sabha seat each where the BJP had lost the last polls and nurse it to ensure the victory of party candidates in the next general elections. "They [Rajya Sabha members] have to work, campaign as if they are the Lok Sabha members from there. They have to take up party programmes and developmental schemes like members of the Lower House. They should make up for the party not having its MP from there," Mr. Shah said in his address to the group.

Prime Minister Narendra Modi, BJP president Amit Shah and Finance Minister Arun Jaitley at the BJP Rajya Sabha MPs meeting in New Delhi on Wednesday. — PHOTO: PTI

According to Law Minister Ravi Shankar Prasad, who briefed the media about the closed door meeting, Mr. Modi said the BJP had set a precedent in sending a young crop of MPs to the House of Elders and that it should be reflected in the demonstration of renewed vigour and energy. "The Prime Minister also encouraged the Rajya Sabha members to raise issues pertaining to the States where they get elected from, and also to strive to reach out to various sections of society in those States and connect them to the party," said Mr. Prasad.

"Mr. Modi asked the MPs to research more, raise pertinent questions and put forth their views more effectively in the House," said Mr. Prasad.

Around 52 Rajya Sabha MPs attended the meeting, with Mr. Shah delivering the inaugural address, and a special presentation was made by the Information Technology team of the BJP, led by Amit Malviya, on the uses of social media and how best to leverage it.

'Rajnath took up Hafiz's challenge'

Vijaita Singh

NEW DELHI: Home Minister Rajnath Singh had decided to go to Pakistan to attend the South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC) meeting after Lashkar-e-Taiba (LeT) founder Hafiz Saeed issued a threat against his visit, a senior North Block official said on Wednesday.

While the government was still debating about Mr. Singh's participation in the SAARC Interior Minister's conference on August 3-4 in Islamabad, Hafiz Saeed's open threat proved to be the catalyst. "Hafiz Saeed dared the Home Minister to visit Pakistan. We couldn't have taken this lightly. He decided to go since not participating in the conference would have sent a wrong message that India cowed down under Hafiz Saeed's threats," said the North Block official.

Rajnath Singh

Saeed message

On August 1, Hafiz Saeed posted a video message and warned the Pakistan government of dire consequences if Mr. Singh visited Islamabad.

Saeed had said in the video message that Pakistan government should not host Mr Singh as he was responsible for the killing of Kashmiris in wake of the protests that erupted in the valley after Hizbul Mujahideen terrorist Burhan Wani was killed in an encounter on July 8.

"Even when the Home Minister reached Islamabad, on way to the hotel, we could see number of protesters on the road. The Pakistan government might not have orchestrated the protests but they were too close for comfort. Imagine, a terrorist outfit protesting with impunity in India during the visit of an international leader?" asked the official.

After returning from Pakistan, Mr. Singh had told the Parliament, "Keeping in mind the country's prestige, I did what I should have done. I have no complaints."

'Regimes haven't come back after bringing in GST'

MUMBAI: Even as the Maharashtra Legislature has unanimously ratified the Goods and Services Tax (GST) Bill, the Shiv Sena on Wednesday sought to warn the government that those who have tried to levy the taxation system in other countries could never return to power.

"One harsh reality is that countries that had accepted the GST, had to repeal it subsequently as the taxation system had failed. Also, governments that have imposed this form of taxation have never come to power again as they have miserably lost elections," said an editorial in Sena mouthpiece *Saamana*.

The ruling alliance partner in the State said along with it, leaders of other political parties too have expressed apprehensions about the autonomy of the Brihanmumbai Municipal Corporation (BMC) after the GST comes into effect. "BMC will suffer an annual revenue loss of around Rs 7,000-8,000 crore. This may cause a financial imbalance to Mumbai, which generates the maximum revenue for the country," the editorial said. — PTI

ED to attach assets in fresh case against Mallya

Devesh K. Pandey

NEW DELHI: The Enforcement Directorate is all set to attach assets worth over Rs.5,000 crore in connection with a fresh case of alleged cheating registered earlier this month by the CBI against businessman Vijay Mallya and his two companies.

The current value of the movable and immovable assets identified for the first round of attachment process under the Prevention of Money Laundering Act is said to be about Rs 6,500 crore. As per rule, the ED will first issue orders for provisional attachment of the properties. Subsequently, it has to be confirmed by the Adjudicating Authority, before which the affected party gets the opportunity to argue against the move.

As the CBI case has named Mr. Mallya and his companies Kingfisher Airlines and United Breweries Holding Ltd (UBHL) as accused, they have also come under the preview of the money laundering investigations launched by the Directorate and therefore, their assets.

Registered on the basis of a complaint lodged by State Bank of India-led consortium, the CBI case alleges a conspiracy by the accused persons that led to a loss of Rs.6,027 crore to the banks. The banks had extended credit facilities to Kingfisher Airlines from 2005 to 2010. But, the company failed to make repayments during 2009-11 and so, the loans were declared non-performing assets and credit facilities recalled.

According to the CBI, the banks invoked the personal guarantee of Mr. Mallya and the corporate guarantee of UBHL in an attempt to recover the dues.

However, the banks allege, Mr. Mallya and the group company deliberately did not repay the dues, payable by Kingfisher Airlines.

Cabinet okays enemy property ordinance

B. Muralidhar Reddy

NEW DELHI: The Union Cabinet on Tuesday gave 'post facto approval' to the ordinance, a first in the independent parliamentary history of the country, promulgated by President Pranab Mukherjee late on Sunday night to amend the Enemy Property Act.

A miffed Mr. Mukherjee signed the ordinance "in public interest" after making his displeasure known to the government for leaving him with no option but to sign on papers not cleared by the Cabinet. Had the President not approved the ordinance, the amended provisions of the Enemy Property law — which got a life on the strength of a presidential ordinance first promulgated in the first week of January and renewed subsequently three more times — would have become null and void.

Rule 12

Since the government could not get the required parliamentary approval in the just-concluded session (adjourned sine die on August 12), Prime Minister Narendra Modi invoked Rule 12 of business and transactions to seek re-promulgation of the ordinance by the President.

At a brief news conference here, Finance Minister Arun Jaitley said the "Cabinet today [on Wednesday] gave post facto approval to re-promulgation of the ordinance."

> 'Post facto approval' comes after a miffed President signed ordinance 'in public interest'

The amended provisions are to guard against claims of succession or transfer of properties left by people who migrated to Pakistan and China after the wars in 1965 and 1962. Thanks to the amended version now, once a property is deemed as enemy property, no claims of ownership will be entertained, even if classification of the enemy changes in due course of time.

In a note while re-promulgating the ordinance, President Mukherjee had pointed out that Cabinet approval was mandatory and exceptions must not be treated as a precedent.

Against ordinance route

As a stickler to the rules, regulations and law of the land as prescribed by the Constitution Mr. Mukherjee has never been comfortable with the governments, Centre or States, taking the ordinance route. In the last two years, questions have been raised on the frequent recourse of the Modi government to the ordinance route and whether the President should have assented to all the governments for issue of ordinances.

Protests roil north and south Kashmir

Special Correspondent

SRINAGAR: Widespread protests roiled Srinagar and north and south Kashmir on Wednesday.

Protesters barricaded the old city with electric poles and sewer pipes to stop the vehicles of the security forces and clashed with security personnel. The shutdown called by the separatists resulted in thin traffic.

Around 70 protesters were injured in Anantnag, Pulwama and Shopian districts where the security forces used pellet guns to disperse protesters.

Bandipora and Baramulla in north Kashmir witnessed violent clashes.

Police quarters torched

Protesters torched the police quarters and the house of PDP Rajya Sabha member Nazir Ahmed Lawey at Hanad Chawalgam in Kulgam district. The attack came after the forces denied the residents permission to hold a pro-freedom protest. Mr. Laway, who was elected to the Rajya Sabha in 2015, was not at home when the incident occurred. Over dozen civilians were injured in the firing as cops guards fired in the air. A bank building was also damaged.

As Union Home Minister Rajnath Singh is to lead an all-party delegation to Kashmir on September 4, separatists have extended the shutdown. They have asked the people to barricade all roads, including the Airport road, on September 3 and 4.

Chief Minister Mehbooba Mufti met Governor N.N. Vohra and discussed the situation in the State.

The Hizb-ul Mujhadeen has said it attacked the Army at Akhnoor in Jammu, killing a soldier and injuring another.

Neelabh Mishra to be editor of *National Herald*

Special Correspondent

NEW DELHI: The Congress mouthpiece *National Herald* is finally set for revival: the paper that became defunct in 2008 will resume publication, the Associated Journals Ltd announced on Wednesday, naming senior journalist Neelabh Mishra as its new Editor-in-Chief.

'Editorial autonomy'

"It's a big challenge," Mr. Mishra told *The Hindu*, adding, "but it will be run with professional integrity and editorial autonomy, as in the days of yore." Indeed, Jawaharlal Nehru was known to even encourage reports critical of him.

Earlier in the day, Congress treasurer Motilal Vora, who is also managing director of AJL Limited, announced: "The Associated Journals Ltd, a company founded in 1937 by Pandit Jawaharlal Nehru, has taken steps to resume publication of its English and Hindi newspapers *National Herald* and *Navjivan*. The company has appointed senior journalist Neelabh Mishra as Editor-in-chief for its Hindi and English newspapers and digital properties with immediate effect." Mr Mishra, who had earlier been Editor of *Outlook Hindi*, was also involved in the Right to Information movement.

Even as Mr Vora avoided specifying the exact date when the newspapers plan to resume publication, he said it would happen in the coming months, and it will be followed by the revival of *Quami Awaz*, its defunct Urdu newspaper.

To hit stands in January

It is however learnt that while the Congress is still on the lookout for an editor for the Urdu newspaper, *National Herald* could hit the stands by January 2017.

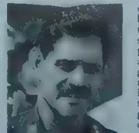
Army sets up design bureau to reduce dependence on imports

Dinakar Peri

NEW DELHI: In an attempt to indigenise procurements and reduce import dependence as part of the government's 'Make in India' initiative, the Army on Tuesday formally announced the establishment of the Army Design Bureau which will integrate various stake holders in its long-term requirements.

This was announced by Army Chief General Dalbir Singh at an Army seminar on Make in India where he also launched the 'Make in India Army Website' meant to serve as a one stop platform for information to vendors.

"We have established an Army Design Bureau which will help in firstly fast tracking our procurement process and secondly help in modernisation. This will be a single point contact for all stakeholders,". Gen. Singh told reporters on the sidelines of the event. He also noted that a large part of the spares in the Army's inventory of imported items did not involve high end technology and as such could be made by domestic industries.

General Dalbir Singh

The Army has identified ten projects under 'Make' category for manufacturing by domestic defence industry. These include 125 mm smooth bore barrel guns, improved ammunition for T-72 and T-90 tanks, 1000 HP engines for T-72 tanks, environment control unit and auxiliary power units for T-90 tanks, advanced pilotless target aircrafts, manoeuvrable expendable aerial targets among others.

Officials said that the Army was going to publish a comprehensive compendium listing out specific problem areas for the industry and research institutes to propose solutions. The idea, officials added, was to bring together academic institutions and the industry to develop indigenous knowhow and for this the Army is open to sharing parts of its long term perspective plans.

Parliamentary panel's study tour to Punjab put off

Special Correspondent

NEW DELHI: Following submission of a request by Punjab, parliamentary committees have been asked to postpone their study tours to the State slated for this month, in view of the coming legislative Assembly sessions.

The Lok Sabha secretariat's committee coordination branch has written to all parliamentary committee branches on postponing the study tours after a request from the Punjab Vidhan Sabha secretariat.

The monsoon session of the Punjab Assembly is commencing in the first week of September. [illegible] all officers and staff will be busy, it is not possible to make necessary arrangements to the visiting committees, said the [illegible].

WORLD VIEW

Outwards to Africa

SHAHID JAMEEL

New Delhi's Vigyan Bhavan will host leading health researchers and policymakers from Africa and India on September 1-3. This India-Africa Health Sciences Meet (IAHSM) is a follow-up of the India-Africa Summit in October 2015, at which Prime Minister Narendra Modi announced India's intent to partner Africa. To accomplish this, he proposed a $100-million India-Africa Development Fund, a $10-million Health Fund and 50,000 scholarships for African students to study in India.

Shared assets and challenges

Africa and India together cover about a quarter of the world's land area, support over a third of its population and harbour about half of its disease burden. Infectious diseases such as tuberculosis, malaria, HIV/AIDS, childhood diarrhoea and respiratory infections remain big challenges. However, both regions are witnessing a shift towards non-communicable diseases such as diabetes, cardiovascular disease, mental illness, etc.

Africa and India also share an important asset in their young populations, about half of which is below 25 years of age and aspires to have the knowledge and technical skills to participate in their economic growth. Science and technology is increasingly seen as the centrepiece of development and should provide these young people the tools to tackle not just health and well-being, but other important challenges such as energy, climate change, food, water and sanitation as well.

Despite significant challenges, both regions spend less than 1 per cent of their GDP on S&T and are home to low numbers of researchers. Against the U.S. and Europe, which have 2,640 and 1,990 researchers per million of the population, respectively, India and Africa have only 137 and 70. Not surprisingly, each contributes only about 2 per cent to the global knowledge pool.

> The Health Fund should be used to train African healthcare workers in India

While Africa is quite diverse, the numbers show poor capacity in the health sector, especially human resource. It has a very low density of physicians and nurses, which stand at 2.7 and 12.4 per 10,000 people, respectively, against a world average of 13.9 and 28.6. This is also reflected in hospital beds and specialised medical equipment. Even though its own health indices are nothing to be proud of, India's engagement with Africa is growing at a rapid pace in the sunrise sector of health care. Besides the private sector, Government of India initiatives such as 'Focus Africa', 'Team-9 Initiative' and 'Pan-African e-Network Project' have a significant investment on health care. The telemedicine initiative has enabled a number of super-specialty hospitals in India to be connected with physicians in Africa, impacting not just health tourism in India, but also capacity building in Africa through continuing medical education (CME) credits.

In 2014 India exported medicines worth $3.5 billion to Africa and the foreign direct investment (FDI) by Indian pharmaceutical companies in Africa was $67.4 million. Affordable anti-retroviral drugs from India have been instrumental in containing Africa's HIV/AIDS epidemic. India is also a frequent destination for Africans seeking specialised treatment for cancer and other ailments. In 2013 about 14 per cent of African visitors arriving in India came for medical treatment.

Health research, partnerships and innovation

With India aspiring to be a 'knowledge economy' and a global power, it must also use health research and innovation to improve people's lives at home and overseas. Some key partnerships to build capacity, support health research and promote innovation have developed between international funders and either Africa or India. These African and Indian programmes should learn from each other and together build sustainable science-based partnerships. A useful trend with international funders now is to recognise the value of local decision-making and management. This will positively impact the partnerships.

Why is there a special case for India and Africa to collaborate in health? Both face similar challenges and India has sufficient and contemporary experience in tackling health-care issues in the context of a developing country. India has clear strengths in its generic pharmaceuticals industry, and due to early development of its higher education sector, it has a large human resource in the health sector as well. These can be leveraged for capacity building in Africa. The health challenges facing Africa, India and other developing countries are not attractive for big pharmaceutical companies due to low profit margins. As a result, the pipeline for medicines and vaccines against many of these neglected diseases remains sparse. Both Africa and India have a rich heritage of traditional medicine and will have to develop their own low-cost approaches. India has developed not just high quality institutions in basic, clinical and public health research, its alternative models of drug discovery, such as the Open Source Drug Discovery (OSDD), can provide interesting options. The Council of Scientific and Industrial Research (CSIR, India) is already championing the OSDD model for TB and malaria, both highly relevant for Africa as well.

An agenda for India-Africa cooperation

The Indian pharmaceutical industry's outward FDI to trade ratio for Africa being low, there is ample scope for this sector to invest in Africa. For an aspiring global power, the India story will mean more if "Make in India" is extended to "Make with Africa". The Health Science Meet this week should discuss the challenges and partnerships for Africa-based manufacturing, investment mechanisms, alignment of the regulatory frameworks and how best to leverage the funds announced by Mr. Modi last year.

The meet should also discuss research capacity in the two regions and identify strengths, weaknesses and potential partnerships. Disease priorities and areas of research focus should be outlined for future collaboration.

India's 'Look Africa' policy can be a game changer if it also becomes an engine for knowledge generation and innovation. The India-Africa Health Fund should be used to build capacity by training African health-care workers and researchers in Indian hospitals and research laboratories. Some of the 50,000 scholarships over the next five years should also be used to train African students in basic, clinical and public health research at Indian universities and institutes. Capacity building, biomedical research and innovation should become central themes for discussion at the IAHSM. This will make the partnership sustainable and valuable.

Shahid Jameel is CEO, The Wellcome Trust/DBT India Alliance, New Delhi

FROM THE ARCHIVES

The Hindu.

(dated September 1, 1966)

Leading role for India

Premier Lee Kuan Yew told Indian correspondents here [Singapore, August 31] that India should think in terms of its long-term interests in South-East Asia, particularly on possibilities of multilateral security arrangements for Asia with India playing a leading role. Mr. Lee said Britain could not be expected to play the role of policeman in this area and that "in say five, 10 or 20 years either there must be a new balance of power struck on multiracial arrangements or a power vacuum would lead to attempts by those who are ambitious to fill the role of big power."

Mr. Lee is due to leave tomorrow [September 1] for Delhi on a four-day State visit.

CORRECTIONS AND CLARIFICATIONS

>>"Shooting The Messenger"- the illustrative map showing the number of journalists killed in various states - that went along with the report, "Justice eludes killed journalists" (August 30, 2016), had erroneously identified Rajasthan as Gujarat.

>>"The final pointer to character: how a player retires from the game" (Between Wickets column, Sport, August 31, 2016) referred to Vijay Hazare as the first cricket captain of independent India. He was not. Actually, Lala Amarnath was the first cricket captain of independent India.

The Readers' Editor's office can be contacted by
Telephone: +91-44-28418297/28576300 (11 a.m. to 5 p.m., Monday to Friday); *E-mail:* readerseditor@thehindu.co.in

Do we need a minimum wage law?

The number crunching over an appropriate minimum wage belies the fact that the state and industry only pay lip service to it

G. SAMPATH

In April this year, Union Labour Minister Bandaru Dattatreya announced that the government will raise the minimum wage for contract workers to Rs.10,000 per month. It would do so, he said, through an executive order. The executive order never came. What did, however, were news reports on industry's opposition to the proposal. In July, the proposal had been shelved.

This week, in a bid to get trade unions to call off their All India strike on September 2, the government again announced a hike in minimum wages, but only for unskilled non-agricultural workers, from Rs.246 to Rs.350 per day, or Rs.9,100 per month. The central trade unions, barring the Rashtriya Swayamsevak Sangh-affiliated Bharatiya Mazdoor Sangh (BMS), have dismissed the hike as meaningless and announced that they will proceed with the strike.

This chain of events raises many questions: What is an appropriate minimum wage? How does one arrive at it? Does India still need something like a minimum wage?

Many reasons have been adduced for scrapping the minimum wage. The most important one is the doxa of liberalisation, which dictates that the market and not the government should determine prices so as to preserve efficiency and competitiveness. This was the objection raised by industry and heeded by the government.

The second reason to scrap the minimum wage, especially now, is that it contradicts the National Democratic Alliance (NDA) government's flagship 'Make in India' initiative. For foreign capital to make in India, Indian labour has to remain cheaper than Chinese, Vietnamese, Cambodian and Bangladeshi labour.

Third is a logic that is popular among economic reformers: scrap it if it's not working. Neither industry bodies nor the state nor unions can claim that the Minimum Wages Act (MWA) is seriously implemented. India anyway has still not ratified the United Nations' Convention No. 131 (adopted in 1970) on Minimum Wage Fixing. So why not scrap the MWA?

Why have a minimum wage?

MWA is one of the first laws of independent India, legislated in 1948, even before we had a Constitution in place. Why was it enacted?

The real motive was to buy peace on behalf of a national bourgeoisie that had to manage a working class that was far more militant in those days. But there were other reasons as well. India was a poor country with a major surplus of labour. There were too many jobs where labour did not have the bargaining power to demand a wage sufficient to survive on. Conditions where employers get away with paying workers too little generate several social costs, such as poverty, malnutrition, endemic debt leading to bonded labour, and child labour, which could be avoided through fair wages.

LET'S FACE IT: "Even in post-liberalisation India, no industry lobby can openly argue that contract workers should be paid less than permanent workers for the same work." Picture shows members of major trade unions protesting against anti-labour policies in New Delhi, in 2011. — THE PHOTO: RAMESH SHARMA

Three levels

The Tripartite Committee on Fair Wages, appointed in 1948, defined three different levels of wages: a living wage, a fair wage, and a minimum wage. Living wage is what a human being needs to get the basic essentials of food, shelter, clothing, protection against ill-health, security for old age, etc. A fair wage is lower than the living wage and takes into account efficiency, from the employer's perspective. Minimum wage is similar to the fair wage except in two respects: it is even lower, and has a statutory dimension. Today, there is broad consensus among patriotic businessmen and nationalist policymakers that mandating a living wage or even a fair wage for Indian workers is a ridiculous idea not worth discussing. What's left on the table is the minimum wage. How much should it be?

The resolution passed at the 15th Indian Labour Conference in 1957 mandates taking into account five factors for calculating the minimum wage: 1. The wage must support three consumption units (individuals); 2. Food requirement of 2,700 calories a day; 3. Clothing requirement of 72 yards per worker's family; 4. Rent for housing area similar to that provided under the subsidised housing scheme; 5. Fuel, lighting and miscellaneous items of expenditure to constitute 20 per cent of the minimum wage. In 1991, the Supreme Court called for adding another 25 per cent to the wage yielded by the above calculation in order to take into account children's education, medical requirements, etc.

> An amendment mandating pay parity between permanent and contract workers is one 'labour reform' with universal consensus, but only on paper

If calculated using these parameters, some estimates put the minimum wage at Rs.26,000 per month. This is the amount Central government employee unions are demanding from the Seventh Pay Commission, which had fixed their minimum wage at Rs.18,000.

Minimum wage via pay parity

But figures such as Rs.26,000 or even the Rs.10,000 mooted by the Labour Ministry sound fantastical in comparison to the official minimum wage in some parts of India, which can dip as low as Rs.1,650 a month (Puducherry, agriculture, 2013). Typically, the actual minimum wage is close to or less than Rs.4,800, currently the National Floor Level Minimum Wage.

Ironically enough, despite the MWA not being taken seriously by anyone even a pro-reform government such as the one in power dare not speak of scrapping it, preferring instead to undermine it.

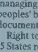
As A.K. Padmanabhan of the Centre of Indian Trade Unions (CITU) puts it: "If a government is serious about ensuring that contract workers get better wages, it would amend the Minimum Wages Act to stipulate that permanent and contract workers get the same pay for same work. But this government has not touched the Act."

Even in post-liberalisation India, no industry lobby can openly argue that contract workers should be paid less than permanent workers for the same work. The NDA government has a brute majority in the Lok Sabha. No party in the Rajya Sabha will oppose an amendment mandating pay parity between permanent and contract workers. So, if there is one 'labour reform' that can be said to have universal consensus as well as logic on its side, it is this simple amendment. In one stroke, it would raise the minimum wage of contract workers by bringing it on a par with permanent worker wages, and encourage their regularisation. But neither the United Progressive Alliance in its time nor the NDA now is interested in passing such an amendment. It is not hard to fathom why, or who benefits from this pay differential.

sampath.g@thehindu.co.in

A 'green' rap on the knuckles

The NGT's notice on implementation of the Biological Diversity Act is timely

RITWICK DUTTA

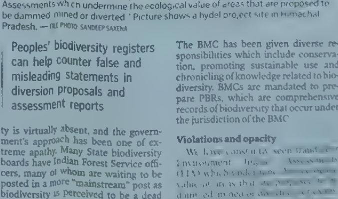
For the first time since the enactment of the Biological Diversity Act, 2002, more than a decade and a half ago, States have now been forced to look into its implementation. The National Green Tribunal (NGT) had recently asked for action against top State officials who had failed to respond to an application filed before the tribunal for effective implementation of the act. The act calls for the protection and management of biodiversity through the setting up of biodiversity management committees (BMC) for managing biodiversity, and managing peoples' biodiversity registers (PBR) to document biodiversity in each district.

Right to Information responses from 15 States reveal the status of implementation of the act. While these States have more than 61,000 panchayats or municipalities, only 14 per cent of PBRs (less than 1,400) have been set up.

Biodiversity crisis

The issue acquires importance as India is facing massive biodiversity loss: each day, 333 acres of forest are legally diverted on an average under the provisions of the Forest (Conservation) Act, 1980. This figure does not include forests which are illegally felled or encroached. While the Supreme Court has called for a "species best interest standard", last year, one rhinoceros was killed almost every two weeks in the Kaziranga National Park. About 30 or less genetically pure wild buffaloes exist in central India while the number of Great Indian Bustards stands at a precarious 150 birds. Our hunger for forest land is also never ending: the construction plan for Amaravati, the new capital city of Andhra Pradesh, includes diverting 13,000 hectares, or 130 sq.km, of forest. The Himalayas are today the world's mountain range with the most number of dams.

India is in the midst of an unacknowledged biodiversity crisis. Therefore, it is ironic that the act is the most neglected of India's environmental laws, and one of the least implemented. There is very limited judicial pronouncement and interpretation [illegible] ty is virtually absent, and the government's approach has been one of extreme apathy. Many State biodiversity boards have Indian Forest Service officers, many of whom are waiting to be posted in a more "mainstream" post as biodiversity is perceived to be a dead subject.

UNDER SIEGE: "We have constantly seen fraudulent Environment Impact Assessments which undermine the ecological value of areas that are proposed to be dammed, mined or diverted." Picture shows a hydel project site in Himachal Pradesh. — THE PHOTO: SANDEEP SAXENA

> Peoples' biodiversity registers can help counter false and misleading statements in diversion proposals and assessment reports

This despite the fact that the act has immense potential to safeguard India's threatened biodiversity.

What then is the scope of the Biological Diversity Act, 2002, and how can it be a potent tool in helping to conserve wildlife and wildlife habitat?

The act provides for both centralised as well as decentralised institutional mechanisms for conservation and sustainable use of biodiversity. It has the National Biodiversity Authority at the apex level and BMCs at the local level, with an intermediate State Biodiversity Board. The problem is not with the constitution of State- or national-level authorities. They have been set up by all the States and provide employment opportunities [illegible] ment with [illegible] responsibilities. The problem [illegible]

The BMC has been given diverse responsibilities which include conservation, promoting sustainable use and chronicling of knowledge related to biodiversity. BMCs are mandated to prepare PBRs, which are comprehensive records of biodiversity that occur under the jurisdiction of the BMC.

Violations and opacity

We have constantly seen fraudulent Environment Impact Assessments (EIA) which undermine [illegible] value of areas that are proposed to be dammed, mined or diverted. [illegible] the NGT that the riverine area proposed for the construction of a dam is [illegible] cies. Similarly, tribals in Kinnaur, Hima[illegible]

[illegible] the proposed project. Today, most projects in ecologically sensitive areas are able to circumvent the EIA process as they are below the threshold limits or are not in the listed category. For example, the Lakhwar-Vyasi hydroelectric project in Uttarakhand is almost the size of the Tehri hydroelectric project, which means that an EIA should be conducted. But it has been exempted because of an ingenious and questionable interpretation of the law, which states that the project was proposed in 1987 before the EIA Act of 2006. The project may result in stemming the flow of more than 50 km of the Yamuna river, but no ecological studies have been done. Similarly, a series of dams in the Himalayas and the Western Ghats, which could have an adverse impact on aquatic biodiversity, have been allowed without EIA studies; the law requires that only projects above 25 MW should undergo EIA studies. Therefore, it is no surprise that most mini-hydel power projects in India are of 24.99 MW capacity! The same holds true for mining and other projects. The cumulative impact of these projects on India's biodiversity is substantial, and at times irreversible.

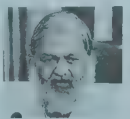
PBRs could be an effective tool to counter false and misleading statements given in forest diversion [illegible]

Haryana Minister's Rs. 50 lakh largesse kicks up controversy

Anil Vij donated the sum to Dera Sacha Sauda for promotion of rural games

SIRSA: Haryana Health and Sports Minister Anil Vij drew flak from the Congress after he donated Rs. 50 lakh from his discretionary fund to a religious sect in the State for promoting rural games.

Reacting to the announcement of the donation to Dera Sacha Sauda by Mr. Vij on Saturday, Congress' chief spokesperson Randeep Surjewala on Sunday said: "I haven't seen all angles of this story. All political parties are on the side of money being donated to encourage sports. Anil Vij has to consider his decision about attachment to people. He is in a responsible political and constitutional position. He has to take a decision about this behaviour If he doesn't take any decision, then people of Haryana will have to act."

Anil Vij

The donation was announced by Mr. Vij in Sirsa district after he witnessed a sporting event. Dera chief Gurmeet Ram Rahim Singh was also present. "It is a good thing. Along with religion, education and games are there, that means they are trying to prepare a complete human being," Mr. Vij said.

"He [Gurmeet Ram Rahim] is encouraging the games. Since the schools are also encouraging games here, I would like to donate Rs. 50 Lakh from my discretionary fund," he said.

Dera's support for BJP

Notably, all the games played inside the academy are created by Gurmeet Ram Rahim himself and are not played at national or international level. Mr. Vij had led a Haryana delegation to Rio Olympics recently. Ahead of the Assembly polls in Haryana, the Dera had extended support to the BJP.

After a match here on Saturday, Mr. Vij said the tournament was a great mixture of different games. He said this "combo" fits the present trend. Mr. Vij said: "Dera Sacha Sauda is already promoting sports for a long time and now the BJP government will promote all sports related activities by making 20 olympic nurseries. In each Haryana district, about 400 nurseries [subsidiaries] will be set up", he said.

"These nurseries will provide many athletes for next Olympics", he added. — PTI

Bahraini PM offers aid to Odisha family

DUBAI: Moved by reports of a man carrying his wife's body on his shoulder for burial in Odisha, the Bahrain government has reportedly offered to extend financial help to the grieving family.

The Indian embassy in Bahrain is, however, yet to receive an official confirmation from the office of Bahrain Prime Minister Prince Khalifa bin Salman Al Khalifa about the amount.

'Humanitarian assistance'

"The [Bahraini] Prime Minister responded to media reports on the episode and has made an offer for humanitarian assistance. He has decided to make a contribution but we have not yet received any official confirmation regarding the amount of money or when it will be made," sources in the Indian embassy in Bahrain said. — PTI

HCs can control lawyers' right to appear in cases: SC

Krishnadas Rajagopal

NEW DELHI: In a verdict justifying the Madras High Court's recent amendments to statutory rules empowering it to debar lawyers for misconduct, the Supreme Court held that High Courts have "major supervising and controlling powers" over advocates' right to appear in and conduct cases, and this cannot be curbed as an interference in the rights of advocates.

"Conduct in court is a matter concerning the court. The right to appear and conduct cases is a matter on which the court must and does have major supervisory and controlling power. Hence, courts cannot be divested of control or supervision of conduct in court merely because it may involve the right of an advocate," a Bench of Justices A.K. Sikri and N.V. Ramana held in a recent judgment.

> Curbs introduced to help in smooth administration of justice are considered 'reasonable'

Widespread protests

The Madras High Court's amendment of the 46-year-old statutory Rules of the High Court had led to widespread protests and violence recently.

The new provisions empowered judges to debar advocates who browbeat or abuse judges, lay siege to court halls, tamper with court records, appear in court under the influence of liquor, spread unsubstantiated allegations against judges or accept money either in the name of a judge or on the pretext of influencing him

The Supreme Court held that High Courts have every power to make rules to control the practice and conduct of advocates in courts as administration of justice is a sacrosanct function of judicial institutions and the persons entrusted — the judges with that onerous responsibility Restrictions introduced to help in the smooth administration of justice have to be considered as "reasonable."

The judgment was based on a petition filed by an advocate, Jamshed Ansari, challenging certain provisions of the Allahabad High Court Rules of 1952 as unconstitutional

Raj Thackeray comes out in support of Govindas

Special Correspondent

MUMBAI: Reaffirming his support for Govindas, who built nine tiers on the recent dahi handi festival while crossing the Supreme Court limit of 20 feet, Maharashtra Navnirman Sena (MNS) chief Raj Thackeray on Sunday questioned the rationale behind filing cases against them as none of them broke the handi by forming human pyramid

The court in its order prohibited breaking the handi that was built above 20 feet. In Thane, it was at 20 feet. The Govindas who formed the human pyramid did not break the handi by crossing the limit. They did not violate any court order. How can a case be filed against them?" asked Mr. Thackeray. He was addressing a press conference in Thane. The MNS chief said his party stood firmly with the Govindas, daring the government to take action against them. "Do you think, the government will even dare to take action against govinda groups in Mumbai?" he asked.

On Thursday, MNS sponsored a dahi handi program at Naupada that violated the SC orders by forming the nine-tier human pyramid.

MNS man among 5 held over cow slaughter

Special Correspondent

MUMBAI: The Thane police early on Sunday morning arrested five people, including Maharashtra Navnirman Sena (MNS) member Yusuf Shaikh, for allegedly killing three cows at a slaughter house in Ambernath. Mr. Shaikh owns the slaughter house.

"They killed a cow. There were two other dead animals. We could not determine whether they were cows or buffaloes. The animals had been slaughtered," said Balkrishna Wagh, police inspector attached to the Ambernath Police Station

> Yusuf Shaikh, the party's former Ambernath unit vice-president, owns the abattoir

Assistant Commissioner of Police D.M. Jagtap told *The Hindu*: "We have taken a sample of the meat and we are sending it for testing."

A case under Section 429 (mischief by killing or maiming cattle) of the IPC and Section 38(4) of The Prevention of Cruelty to Animals Act 1960 was registered. Officials said investigations are under way. "One cow was about to be skinned when we reached the spot. We saved a one-month-old calf and a six-month-old bull and moved them to a gaushala in Ulhasnagar," said an official.

He added that the animals had been slaughtered for their meat to be sold.

Tip-off to police

The police said an "informer" called the Ambernath police station around 6 a.m. and alerted them about the slaughter.

"We rushed to the spot and by 7 a.m., senior officials were also there," the official said. He, however, refuted some reports that suggested the presence of a team of Bajrang Dal activists along with the police.

"There were no political people with us," the police maintained.

MNS leader Raju Patil told *The Hindu* that Mr. Shaikh had held the position of vice-president of the party's Ambernath unit, but he no longer held the post. He said while Mr. Shaikh owned a mutton shop, the party would also take objection to his possession of beef, if it is proved to be so.

The five accused — Shafi Ibrahim Qureshi (40), Riyaz Mohammed Shaikh (38), Azad Nizamuddin Qureshi (26), Sajjad Nizamuddin Qureshi (30) and MNS Yousuf Shiekh (45) — will be produced in court on Monday.

JNU rape case: Accused scholar suspended

NEW DELHI: JNU has suspended a PhD scholar, who has been accused of rape by a fellow student, and declared the campus out of bounds for him pending an enquiry, a decision which comes following protests from students and teachers.

A 28-year-old research student has alleged that a fellow student, Anmol Ratan, raped her after offering her a spiked drink in his hostel room in the university on August 20.

Mr. Ratan, an activist of the left-affiliated All India Students' Association (AISA), has also been expelled from the student outfit and police have booked him

While he evaded arrest at first, Mr. Ratan subsequently surrendered on August 24 and was sent to 14 days in judicial custody.

"Considering the seriousness of the case and in conformity with zero tolerance against sexual assault on women, Anmol Ratan is suspended from the university with immediate effect during pendency of the case," the suspension order read

The action came after the students and teachers staged protests demanding action against Mr. Ratan. — PTI

Activist to now take up issue of women's entry in Sabarimala

Special Correspondent

MUMBAI: Activist and Bhumata Ranragini Brigade chief Trupti Desai on Sunday visited Haji Ali dargah and offered prayers. She also spoke to the trustee of the Haji Ali Dargah Trust and requested him to not move the Supreme Court against the Bombay High Court order allowing women's entry.

Ms. Desai has set her sights now on Sabarimala temple, the famous pilgrimage centre in Kerala, and said she has written to the trustees there to lift its restriction on the entry of women in the 10-50 age group.

"We appeal to them to go by the Bombay High Court order and allow women inside. If they don't respond in the next 15 days, we will be going there," she said.

High Court ruling

The Bombay High Court had on Friday ruled that women be allowed inside the sanctum of the Haji Ali Dargah. It had noted in its verdict that the ban imposed by the Haji Ali Dargah Trust violated fundamental rights as granted by the Constitution.

MATTER OF RIGHTS: Trupti Desai (centre) coming out of the Haji Ali dargah on Sunday. — PHOTO: SPECIAL ARRANGEMENT

'Our prayer heard'

Ms. Desai had last visited the dargah on May 12 to demand women's entry inside the sanctum sanctorum.

Speaking to *The Hindu* on Sunday, she said: "I had prayed for women's entry the last time I came here. Our prayer was heard and our wish fulfilled so I came here to offer my gratitude."

Ms. Desai was accompanied by 20 other members of the Bhumata Ranragini Brigade on Sunday when she visited Haji Ali and apart from offering prayers, they also offered a 'chadar.'

She said she met a trustee of the dargah who was present when she visited the shrine. "I requested them not to move the SC against the HC verdict and also requested him to allow women's entry into the shrine immediately," she said, adding that the trustee told them that the trust would be taking a collective decision on this.

Maoists kill 'police informer' in Sukma

Staff Reporter

RAIPUR: Citing him as a 'police informer', Maoists have killed Sanjeet Kumar Rathod alias Thakur Nabbe (24) from Chintalnar village in Sukma district of Chhattisgarh.

On Friday, the ultras were looking for Thakur Assi and Thakur Nabbe. They found Nabbe in a vehicle. He was abducted and killed. "We have been warning Nabbe for long, but he continued to provide our party's information to the police," said a statement from the Jagargunda area committee of the Communist Party of India (Maoist).

Inspector-General of Police (Bastar range) S.R.P. Kalluri said Nabbe was a "Maoist supporter as per police records." Police sources from Bastar said Nabbe was working for "both sides." The way the police disowned Nabbe after his death sparked anger among his relatives and people of Chintalnar because most of the young men from the village do what he was doing — "playing on both sides."

Flood-hit Bihar scoffs at 'missing' MP

Amarnath Tewary

PATNA: Flood-hit people of Khagaria district in Bihar on Sunday pasted posters of their MP as "missing" and announced a reward to those who would locate his address.

A Union Minister was gheraoed by flood victims at Vaishali while former Chief Minister and RJD leader Lalu Prasad visited affected areas to oversee relief works.

The flood-affected people of Khagaria district pasted posters of Lok Janshakti Party MP Chaudhury Mehboob Ali Kaiser with the caption as "missing."

They claimed that Mr. Kaiser has not visited the constituency ever since flood waters have marooned them. "The government gives us two kg of 'chura' (beaten rice) and 500 gm 'sattu' (roasted gram powder) as flood relief ... we have decided to reward those with this relief stuff who will locate our MP's [Kaiser] address," said Nawal Kishore Yadav of Khagaria.

Union Minister and Rashtriya Lok Samata Party leader Upendra Kushwaha too had to face flak when he visited Hasanpur village of Mahnar in Vaishali district on Sunday. The protesters gheraoed the Minister and shouted slogans against meagre relief materials and help. Mr. Kushwaha was forced to retreat from the spot in a huff.

The sarcastic poster claiming that local LJP MP Chaudhury Mehboob Ali Kaisar is 'missing'. — PHOTO: SPECIAL ARRANGEMENT

Two other Union Ministers Ravi Shankar Prasad and Ram Kripal Yadav visited the affected areas of Bakhtiyarpur and Punpun in Patna district.

"Though, NDRF teams have been doing good work, regarding relief and rehabilitation more needs to be done ... fodder for animals should be arranged," said Mr. Prasad

Chief Minister Nitish Kumar visited Bhagalpur and Purnea on Sunday, to see the relief works.

> Distressed locals gheraoed a Union Minister at Vaishali, citing poor relief and rehabilitation works

At Sabour in Bhagalpur, he asked the officials to set up a shelter for animals also. From the Naugacchia jail, all 252 prisoners had to be shifted to the Bhagalpur jail as flood waters entered the jail premises. The flood situation in Bhagalpur district continues to be grim as rail and road traffic was badly affected.

Scam alleged

Mr. Prasad, along with his son and Deputy Chief Minister Tejaswi Yadav, conducted an aerial survey of flood-affected districts.

He visited Buxar on Sunday where the marooned people complained that in the name of flood relief a "scam" was going on. Mr Prasad assured them that stern action would be taken against the guilty officials.

According to a government release, 3.03 lakh people have taken shelter in 598 relief camps.

THE HINDU
MONDAY AUGUST 29, 2016

Reinventing the wheel in Kashmir

After 50 days of curfew in the Kashmir Valley, the Central and State governments finally appear to be coming together on how to engage with the conflict and all the stakeholders involved. Home Minister Rajnath Singh's visits to Srinagar appear to have, at least temporarily, calmed the air. A panel set up by the government is now looking at alternatives to the pellet guns used by the security forces: they have proved to be unacceptably lethal, and should have been abandoned already. An all-party delegation is expected to visit Srinagar in an attempt to reach out to people and kick-start a political dialogue. The process of normalcy can only begin once the restrictive curfew is lifted — but the government cannot sit back and wait for calm; it needs to foster it. While Prime Minister Narendra Modi underlined the gravity of the situation and sought to reach out by saying that each person who dies in the Valley is "one of our people", there needs to be an actionable checklist to demonstrate the sincerity of the outreach. It is perhaps for all these reasons that after her meeting with Mr. Modi, Jammu and Kashmir Chief Minister Mehbooba Mufti called for the next step, a three-pronged action plan that would include talks with Pakistan and with the separatist leaders, many of whom are currently in prison.

While all of these steps are welcome and necessary, the government must recognise that they only address the violence, and not the deeper problem of alienation in Kashmir. They are but leaves out of the playbook used in 2008 and 2010, to bring the Valley back from the edge after street protests: visits to Srinagar by senior national leaders and all-party delegations, words of restraint for security forces, and words of empathy to Kashmiris. In the current round of violence, Mr. Modi must do better than 'reinvent the wheel'. To chart a new course, he and Ms. Mufti must work on a sustained plan for dialogue in the State, even as he builds a consensus on how to deal with Pakistan. Pakistan Prime Minister Nawaz Sharif's grand diplomatic plans to internationalise the Kashmir issue may be unlikely to meet with much success on the international stage, and will probably be countered at the UN with India's new pitch for Pakistan to vacate "all of Kashmir". But such grandstanding hardly addresses the real issues at hand. The bilateral stand-off should not blunt the internal dialogue. What is important right now is not what India does outside its borders, but inside them, in a carefully considered, positive and sustained manner. For, the absence of violence is not peace; it is merely an enabling condition for the pursuit of lasting peace.

Uncertain times in London

Two months since the seemingly irreversible referendum outcome in Britain, there are more questions than answers about the shape of the country's future in Europe. Had the electorate even remotely sensed the sheer complexity of the now-impending divorce from the European Union, it may have allowed reason to prevail over apprehensions. In the event, practically every single element of the case for Britain staying in the EU, which the Leave camp dismissed as scaremongering, has emerged as a very real concern. Conversely, the Brexit mantra of 'take control' rings more hollow with each passing day. Prime Minister Theresa May insists that "Brexit means Brexit", emphasising at the same time that London would not, until 2017, trigger Article 50 of the Lisbon treaty on leaving the bloc. Even then it is unlikely that the exit procedure will kick in before the French presidential polls next summer and the general elections in Germany a few months later. So, late-2017 is the earliest point that most commentators who believe in the eventuality of Brexit would hazard for the start of exit negotiations. Indeed, there are many who question even the necessity of carrying the outcome of the referendum to its logical end, since Parliament is not bound by the advisory nature of the popular verdict.

Meanwhile, in view of the preference shown in the June vote by a majority of Scots to stay in the EU, the mood in Edinburgh clearly favours a second referendum on Scottish independence. Yet, it is becoming apparent that Brexit will raise the economic burden of an independent Scotland since the bulk of its export revenues accrue from the rest of Britain and not from the bigger bloc of 27 states. Similarly, Northern Ireland is faced with a dilemma over whether the majority regional sentiment to remain should take precedence over the wider British decision to leave. There is palpable disquiet in Belfast and Dublin over the fact that the border-free movement between the north and south of Ireland that followed the historic 1998 Good Friday agreement may be in jeopardy following the verdict. Once London is outside the bloc, the restoration of customs and immigration controls at Newry between Northern Ireland and the Republic would become an inevitable reality, with enormous economic and psychological costs. This sense of uncertainty has gripped the rest of the Union — while central European states are positive about forging a common identity with the rest of the continent, there is anxiety about the future. The only reassuring thought amid this all-round chaos is that the EU is not unused to balancing such emotions.

Kashmir and the clash of symbolisms

To successfully reach out to Kashmiris, and establish good faith, the Central government needs to address the symbolism that drives the separatist quarter

HAPPYMON JACOB

Over the past one and a half months, a host of institutions and individuals in India have impressed upon the Bharatiya Janata Party (BJP)-led Central government to reach out to Kashmiris to bring a peaceful end to the crisis in the Valley. Parliament discussed it at length, participants in an all-party meeting urged Prime Minister Narendra Modi for a political solution, and even a senior Army general has indirectly hinted at the need to talk to 'all stakeholders' in Jammu and Kashmir (J&K). And yet, the BJP leadership has summarily failed to act on such advice and normalise the Valley.

The BJP continues to approach the Kashmir issue either using a Pakistan angle (insisting that the Kashmir uprising is propped up by Pakistan) or from a Hindu-Muslim perspective. Home Minister Rajnath Singh's attempts to blame the unrest entirely on Pakistan and rope in Delhi-based Muslim clerics to reach out to Kashmiris are indicative of these flawed approaches. The reality is that neither do Indian Muslims have anything to do with what happens in Kashmir nor is the 'azadi' struggle in Kashmir a purely Islamic movement.

This shocking inability of the BJP to meaningfully resolve or sensibly respond to the ongoing turmoil in Kashmir is not merely a result of the arrogance of power or sheer political ignorance. At a very fundamental level, this is the result of a clash that exists between the BJP's politics of symbolism and what Kashmir's 'azadi' movement symbolises. While some of the demands made and positions taken by both the BJP leadership and the Kashmiri dissidents are indeed substantive, if not entirely useful, the fact is that there are thick layers of symbolism that surround these substantive arguments, with the latter almost clouding the former. The Kashmir issue is as much symbolic as it is substantive. Hence one cannot address the substantive issue of conflict resolution in Kashmir without addressing the symbology of the 'azadi' movement

BJP's politics of symbolism

In the BJP's (and Sangh Parivar's) hyper-nationalist cosmology, Article 370 of the Indian Constitution, and the separate flag and constitution which symbolise that special status of J&K in the Indian Union, run counter to their idea of Indian nationalism. Syama Prasad Mookerjee's evocative slogan "*Ek vidhan, ek nishan aur ek samvidhan*" (one country, one emblem and one constitution) forms the BJP's political approach to Kashmir. In reality though, the J&K flag and its constitution are not privileged over the Indian national flag or Constitution, and Article 370 of the Constitution has lost all meaning over the years.

> The only BJP leader to play to the Kashmiri nationalist symbolism was A.B. Vajpayee, who transformed the discourse on the Delhi-Srinagar relationship

In other words, while in the Kashmiri political imagination, the flag, constitution and whatever is left of Article 370 form a crucial part of Kashmiri nationalism and even its 'azadi' demand, the BJP, a party that rides high on exclusivist political symbolism, finds it hard to accept it. For the Kashmiri nationalist, abolition of Article 370 would be symbolic of complete 'Indian occupation'; for the BJP and the Sangh, it would be in line with bringing Kashmir into the Indian mainstream.

What about the Armed Forces (Special Powers) Act, or AFSPA? To Kashmiris, draconian laws like AFSPA are symbolic of Indian oppression in Kashmir, whereas for the BJP, withdrawing AFSPA would be a symbolic defeat at the hands of Kashmiri separatists. The reality, however, is that revoking AFSPA from a few districts in Kashmir or even partially amending it would be a symbol that Kashmiris would find greatly encouraging. Moreover, doing so would hardly affect the Indian Army's operational capability there.

The same logic applies to the withdrawal of Central forces from the residential areas of the Valley. Having put itself on a 'better than thou' nationalistic pedestal, the BJP finds it difficult to heed to such demands, which the Congress party could if it willed it. However, doing so would make a great deal of difference to Kashmiris since, for them, the gun-totting soldier frisking Kashmiri civilians, day after day, represents Indian oppression.

The only BJP leader who played to the Kashmiri nationalist symbolism, if not do anything about it, was Atal Bihari Vajpayee, who by merely uttering the magic mantra that every BJP leader takes refuge in today — 'Kashmiriyat, jamhooriyat, insaniyat' — transformed the discourse on the relationship between New Delhi and Srinagar. His wise words did not lead to any action: the word was the act, and it made a difference.

Moreover, the BJP managed to form a coalition government in the Valley with the 'soft-separatist' Peoples Democratic Party (PDP), despite declaring in its manifesto that it would abrogate Article 370, precisely because it managed to not only go back on its hardline positions but also address some of the key symbols of Kashmiri nationalism in its 'Agenda of Alliance' with the PDP

The United Progressive Alliance regime, on the other hand, was adept at symbolically playing to Kashmiri demands. Most of its Kashmir initiatives from 2004 to 2011 show that it cleverly used symbolism with an occasional sprinkling of substance: Manmohan Singh engaged the separatists without any hesitation (unlike the BJP), organised Round Table Conferences in Kashmir, set up Working Groups on key themes linked to the 'azadi' question, and, after the 2010 agitation, sent a group of interlocutors to Kashmir who went out of their way to meet all key separatists in the Valley. While nothing came out of any of these initiatives, Dr. Singh managed to convey to Kashmiris that he was willing to engage them in an 'out of the box' manner without riding high on aggressive nationalism.

BJP vs Pakistan

The India-Pakistan dispute over Kashmir is a substantive issue pertaining primarily to the State's territoriality, and yet there are strong symbolic aspects of the dispute that can indeed transcend the substantive claims. Armed with the unavoidable realisation that a territorial change of the Kashmir border is impossible due to a variety of reasons, Pakistan has been looking for an 'honourable exit route' from the Kashmir quagmire, a conflict that has had immeasurable adverse implications for its own society and polity. This explains the thought-process behind the so-called Musharraf formula on Kashmir, a solution that hinges on resolving the bilateral Kashmir dispute without changing its currently existing borders.

Dr. Singh understood the symbolism behind the Musharraf formula and offered to work with the Pakistani leader to 'make borders irrelevant' in Kashmir. Both proposals were full of symbolism, with hardly any substantive territorial transformation in it. Dr. Singh was able to pursue it precisely because the symbolism behind his politics, and that of the Congress party, did not clash with the proposed solution.

How fundamental is Kashmir to Pakistan's identity? There was a time when Kashmir was bandied about as the "jugular vein of Pakistan". They continue to do so, but of late, there is a recognition in the country that it needs to focus more on its own internal conflicts rather than Kashmir though the current stand-off may help reverse it. Pakistan also regularly refers to the UN Resolutions on Kashmir, but that is essentially to put New Delhi on the mat rather than being reflective of its seriousness about the Resolutions which would require Pakistan to first vacate the J&K territory under its control. In short, it is not impossible for India to address Pakistan's claims on Kashmir, if preceded by a proper peace process.

The BJP, however, due to its hyper-nationalist baggage and puritanical claims about Kashmir, may find it hard to address Pakistan's need for a 'symbolic resolution' of the Kashmir dispute.

Electoral compulsions

The BJP's inability to resolve the Kashmir issue also stems from its domestic political compulsions. Having often termed the Kashmiri separatists as 'Pakistan-backed terrorists', and then 'successfully' sold this line to its loyal constituency at home and on social media, it has become difficult for the BJP to proactively reach out to the separatists. No wonder then Mr. Modi took more than a month to even make a reluctant statement about the ongoing uprising in Kashmir, and Rajnath Singh failed to reach out to the separatists despite two visits to the Valley.

More importantly, the BJP's Kashmir policy will continue to be dictated by electoral compulsions. Its electoral campaigns tend to ride high (along with the developmental promises) on nationalist symbols, national pride, national power, civilisational greatness, etc. Such high-octane symbolism does not go well with attempts at negotiating with the Kashmiri 'terrorists' supported by Pakistan especially when the party is bracing for Assembly elections in crucial States such as Uttar Pradesh, Punjab and Gujarat.

Kashmir's contemporary 'azadi' struggle is a powerful concoction of hatred towards New Delhi, a desire to be free from Indian 'occupation', lived experiences of daily humiliation represented by the presence of the Indian armed forces there, a historical sense of victimhood and betrayal symbolised by centuries of being ruled by 'outsiders', New Delhi's inability to keep promises, and a disturbing amount of religious influence. Sure, there is a substantive political basis to the 'azadi' demand. However, most of these expressions of 'azadi' can be addressed by a number of measures, mostly symbolic in nature, as pointed out above. In other words, addressing Kashmir's symbolic needs then is perhaps key to the heart of the conflict in Kashmir. However, as Amitabh Mattoo, a renowned academic currently based out of Kashmir, points out, "The Kashmir issue is as much symbolic as it is substantive, but the more you wait to address the symbolic aspects of it, the less you would be able to address the substantive aspects."

Insurgencies are almost always waged, and fought, with a great deal of symbolism. However, the use of excessive counter-symbolism by the state to defeat the separatist/insurgent narrative, without catering to the insurgent's symbolic needs, can often have the obverse effect of strengthening the separatist narrative. Therefore, if New Delhi wishes to get to the heart of the problem in Kashmir, it needs to address the very symbols of Kashmir's 'azadi' movement

Happymon Jacob is an Associate Professor of Diplomacy and Disarmament Studies at the Jawaharlal Nehru University, New Delhi

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

The Kashmir issue

Pakistan Prime Minister Nawaz Sharif seems to have lost the plot with his plan to send 22 special envoys to world capitals to highlight the Kashmir issue ("Aug.28). India's stoic silence on the new round of diplomatic provocations should not be construed as a sign of weakness and it has done well to raise the pitch on 'mission Balochistan'. Islamabad's fresh attempt at needling India will only widen the divide and place further bilateral engagements on the line.

N.J. Ravi Chander,
Bengaluru

Even now the protests, police action and curfew show no signs of abating. As the mainstream political parties have lost credibility, there must now be bold measures such as relaxing the curfew, stopping the use of pellet guns, allowing peaceful protests and withdrawing security forces from certain areas. There is no alternative but to talk to the separatists.

D.B.N. Murthy,
[illegible]

The dimensions of the Balochistan conflict may be different from that of the Kashmir Valley's but they assume significance after reports of rights violations by Pakistan against Baloch protesters ("Govt. charts road map for Modi's Baloch policy", Aug. 27). It would be poetic justice if Prime Minister Narendra Modi lends moral and diplomatic support to the Baloch cause. India should not only ease visa restrictions on Baloch separatist leaders visiting India but also raise the Baloch issue in the UN General Assembly.

Kangayam R. Narasimhan,
Chennai

When the leaders of both countries are unable to resolve the Kashmir problem ("Mehbooba calls for talks with Pakistan", Aug.28), it is time the judiciary in India and Pakistan explores possibilities of resolving the issue. The respective Supreme Courts should direct the governments to jointly file a petition before the International Court of Justice at The Hague and seek permission for a resolution.

K. Pradeep,
Chennai

Upholding women's rights

The ruling of the Bombay High Court ("HC allows women to enter Mumbai dargah's sanctum", Aug. 27) is in tune with the principles of liberty, equality and justice which are the prerequisites of any democratic country. The judgment is a path-breaking one as in addition to recognising the rights of Muslim women, it has also laid down a basis to challenge irrational and baseless restrictions on women by administrators of places of worship. The decision by those opposed to this to instead get ready to take the battle to the Supreme Court only shows their regressive mindset.

B. Harish,
Mangaluru

It's about a framework

For a nation to prosper, the health and state of its women must be at the front of all decisions. The legitimacy of the surrogacy Bill rests on this ('Being' page - "Why the Surrogacy Bill is necessary", Aug.28). It is not, as some argue, about [illegible] right to freedom of individuals and couples, but about granting a systemised approach towards [illegible] ultimately ensuring better health for women, the right to parent the child, and a lot more for the child who enters the world through this route. It is understandable that commercial surrogacy was a solution for a couple unable to have a biological child by natural means, but there are always other avenues to explore. Adoption is one of them. It's time that we promote this underutilised solution to infertility.

Barbie Goyal,
[illegible]

Kerala's stray dog problem

Street dogs, or urban free-ranging dogs as described in scientific literature, pose a considerable risk to human health ("It is a canine question before beleaguered Kerala: To kill or not to kill", Aug.28). These dogs are usually poorly cared for and often carriers of disease and pathogens. The Indian Veterinary Association, in 2014, estimated each district in Kerala to have between 35,000 to 50,000 stray dogs. A survey by the Mahatma Gandhi University, in November 2015 in the Kottayam [illegible] selected [illegible] a.m. A strong birth control programme, rehabilitation centres, community adoption and licensing were some of the [illegible]

Joice K. Joseph,
Kottayam

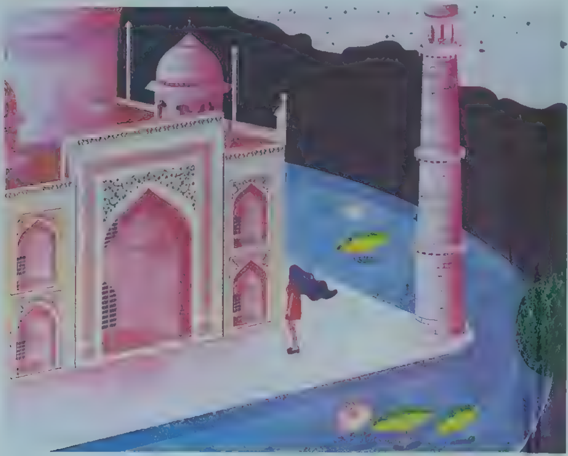
I have had [illegible] escapes are far as stray dogs are concerned. Strong and stringent measures are what are needed. Why are so-called animal lovers [illegible] only about stray dogs when other harmless creatures such as poultry are culled every day? One cannot also rule out the influence of vested interests in the [illegible] shocking apathy and alarming inaction.

Pooja Panicker,
[illegible]

It is distressing to find most letter-writers believing that culling [illegible] only solution to the "menace". [illegible] docile and only [illegible] packs foraging for food in the mountains of garbage that we indiscriminately create. But they have an important role to play by [illegible] out of control rodent [illegible] will only result in large reptiles such as snakes making an appearance [illegible] municipalities in each district should go in for sterilisation of dogs.

Anand [illegible]

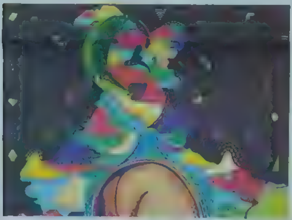
CANVASSING INDIA

A year in the life...

To celebrate 69 years of independent India, 69 artists take inspiration from the year that means the most to them

Indianama will be a visual journey through the eyes of several artists across various genres. (Below) Kunel Gaur, the man behind the project. PHOTOS: SPECIAL ARRANGEMENT

JAYANTHI MADHUKAR

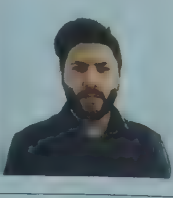
Do something new this Independence Day. Check out the Indianama Project, a curated collection of 69 events, one for each year of independence, put together by 69 artists. Indianama promises random yet interesting insights that will resonate with the Indian in each of us.

The series has been conceived by the 35-year-old Delhi-based artist Kunel Gaur. Over phone and email, Gaur, who is also the founder of the creative agency Animal, spoke about his expectations. "I see Indianama as an artistic documentation of the years after independence. It will be a visual journey seen through the eyes of many artists." Apart from picking an event for each year from 1947 to 2016, the only other condition is that the artists should work within a set template of a 36-inch-tall India map. When completed, the project will have 69 India-shaped paintings, illustrations, graphic artworks and calligraphic pieces.

The artists have chosen everything from historical events to trivia. From 1956, there is B.R. Ambedkar converting to Buddhism along with 3,85,000 Dalit followers to start the Neo-Buddhist movement. From 1968, we have the iconic Beatles' visit to Rishikesh to attend Transcendental Meditation training at Maharishi Mahesh Yogi's ashram. From 1977, there is mathematician Shakuntala Devi's *The World of Homosexuals*, probably the first Indian study on the subject. From 1997, we have the India-born astronaut Kalpana Chawla flying into space with six other astronauts on Columbia flight STS-87. Then there are Bollywood representations as well – the death of actor Guru Dutt (1964), Sharmila Tagore in a bikini on the cover of *Filmfare* (1966), and even the year India's disco craze was at its zenith (1982).

Gaur has picked 1980, which is not only his birth year but also the year Sanjay Gandhi – "a leader who could have changed India's fate forever, for good or bad" – died in an air crash. The piece will be inspired by American contemporary street artist Shephard Fairey. Gaur has used Independence Day as his muse earlier too. Last year, he did a fresco-style depiction of freedom fighters using the inside of a Mumbai taxi's roof as his canvas.

The artists consist of writers, graphic designers, painters, calligraphers, street artists and illustrators. They each have unique reasons for selecting a particular year. Mumbai-based visual artist and illustrator Shreya Gulati, who picked 1977, the year Emergency ended, did so to highlight the paradox of Indians getting back their civil liberties even as Shakuntala Devi was fighting for the right to love freely. "*The World of Homosexuals* needed to be brought to the forefront," Gulati says. "After she found out her husband was gay, Shakuntala Devi went on this unique journey of coming to terms with it."

> The death of actor Guru Dutt, Sharmila Tagore in a bikini on the cover of *Filmfare*, and India's disco craze at its peak have all found representations

Mumbai-based Sanket Avlani chose 1987, the year Goa was granted statehood, a topic he knew very little about before embarking on the project.

Other artists have delved into subjects they have always found intriguing. New Delhi-based concept artist and illustrator Yuvraj Jha, who chose Ambedkar's conversion to Buddhism, was aware of the Neo-Buddhist movement and its role in history. "Given Ambedkar's writing on the subject of Buddhism and aspects of Hinduism, I wanted to showcase this major milestone in our journey as a nation," he says.

Bengaluru-based Prateek Vatash, who is giving final touches to his digital illustration work, speaks about the excitement that the first television broadcast must have generated in 1959. "I can imagine the awe," he says. "People getting blown away by the technology and the idea of experiencing events happening at a distant location, live or recorded, from their homes." His work will be a visual interpretation of the start of the television boom.

Chennai-based graphic artist Vijay Krish, an alumnus of the Los Angeles Academy of Figurative Art, confesses to having no choice at all in selecting 2003. "All the others were taken." He looked up magazine archives and stumbled on the story of elephant rejuvenation camps. "In July 2003, a temple elephant broke loose and created havoc in a temple in Tamil Nadu, following which the then Chief Minister Jayalalithaa commissioned the creation of camps that were basically month-long holidays for temple elephants across the state." Krish adds that his childhood consisted of many temple visits where the most exciting bit was the elephant. "For one rupee, it would bless me with a gentle tap on my head with its trunk."

Gaur says, "Art allows us to go frivolous or vague, have a different point of view, or show a different context to a moment in history that we have all heard or read about." Indianama promises to do just that.

On View
Indianama, 10 a.m. - 6 p.m., Aug. 13 - 18, Kona, Jor Bagh, New Delhi.

Jayanthi Madhukar is a freelance writer who believes that everything has a story waiting to be told.

spotlight

HOMEWARD BOUND

Quest for a nest

When van Gogh died, he was 37. And he had by then lived in 37 homes across several cities

SUKHADA TATKE

Long before Vincent van Gogh became the poster boy of the oft-repeated descriptor 'mad genius', he collected abandoned birds' nests while wandering the woods. He would display these in the attic bedroom of his childhood home in Groot-Zundert in the south of what was then Holland.

Much later, as an adult and artist, he was stirred by the craftsmanship he saw in nests. He believed that birds could also "truly be counted among the artists." Not surprisingly, they found a place in the leitmotif of home, haven and refuge that laced his career.

To trace the arc of his short career is to understand the nomadic heart that guided his restless feet in various directions. By the time he died at the age of 37, he had lived in an equal number of residences – sometimes for several months, sometimes for a few weeks – across 24 cities, mainly in the Netherlands and France, interspersed with brief stays in Belgium and England.

In 1880, when he decided to dedicate his life to painting, he was 27. He wrote to his younger brother, Theo, talking as though of personal belonging rather than professional calling: "I often feel homesick for the country of paintings."

By this time, he had already tried his hand and failed at five professions, including schoolteacher, art dealer and pastor. Soon, he went to live with his parents in Neunen in the Netherlands. It was here that he began to build his own technique, focusing his art mainly on the recurrent theme of home, as he fervently painted the interiors and exteriors of peasant homes, as well as the parsonage of his parents' house. The birds' nests series took root here.

> In highlighting the contours and unique shapes of birds' nests, van Gogh brought out the extraordinary

The artist engaged children to fetch him nests for 10 cents each, rarer nests, like a wren's, came for higher stakes. In his small studio, amid all the clutter, at least 30 different nests were perched atop a felled branch in a box filled with soil.

In highlighting the contours and unique shapes of these ordinary abodes, he brought out the extraordinary. "The nests were also painted on a black background on purpose... I simply want it to be obvious.. that the objects... are not in their natural setting. A living nest in nature is... something very different; one hardly sees the nest itself, one sees the birds," he wrote in one of his letters to Theo, in October 1885.

So tenacious was his commitment to nests that he was reminded of them when he came across the mossy thatched roofs of cottages around his parents' home. Of these symbols of refuge, he wrote to Theo: "I feel for... particularly those human nests, those cottages on the heath and their inhabitants."

In his own life, home was a lifelong quest, a journey towards finding himself through his art. His frequent changes in address mostly meant being at the mercy of people's hospitality; he mainly lived as a guest or boarder.

Every time he moved to a new place, he sketched or painted views from his window. In almost every place he painted, van Gogh faced relentless bullying and ridicule for his gawky personality and strangeness.

Finding little success as a peasant painter in the Netherlands, van Gogh moved to Paris, of which he said "Paris is Paris, there is but one Paris... however hard living may be here". He lived there with Theo in his small Montmartre apartment. Since there was not enough space for an easel, they moved to a bigger place. In 1887, van Gogh painted the Paris skyline, which the brothers thought was the "most remarkable thing about our flat". It was in this city that he made his acquaintance with the rainbow colours of Impressionism as well as the pointillist brush strokes of Neo-Impressionism.

It was also in Paris that he found a "social home", finding his tribe in such painters as Henri de Toulouse-Lautrec, Emile Bernard and, more importantly, Paul Gauguin. To distinguish themselves from the established artists whose work was routinely displayed in galleries of the grand Parisian boulevards, he called this coterie, 'Painters of the Petit Boulevard'.

But even after a year in the city, he continued to feel isolated. In one of his paintings of a terrace and observation deck he portrayed himself as a tourist, just one among many.

On a cold February night in 1888, he took an overnight train to Arles in the south of France. It seemed that he had finally put his wandering to rest, the place that he called "Japan of the south" came close to becoming his ideal of a permanent home. The move provided a glimmer of hope, even as it flung him into the throes of mental illness.

The second-floor bedroom of his beloved Yellow House in Arles became a sanctuary of sorts, where he produced the famous 'Bedroom in Arles'. Without knowing it then, van Gogh set a precedent in art history by showing an empty bedroom.

Giving the impression of being in a calm state of mind while painting it, he wrote to Theo: "This time it's simply my bedroom, but the colour has to do the job here... Looking at the painting should rest the mind, or rather, the imagination."

van Gogh deemed this painting one of his best but it was soon threatened by water damage. Resolute enough not to lose the composition, he made a second version the following year while he was a patient at the Saint-Paul mental asylum in Saint-Remy, a few weeks later, he painted a third one for his mother and sister.

After a long period of hospitalisation, he journeyed back to the north of France to Auvers-sur-Oise, where he rented a small room at Ravoux Inn, to recover from what he called the "malady of the south". Here, he revisited the theme of human nests by painting what had offered him a safe haven since the beginning of his life as an artist: the picturesque peasant cottages. This room was his last "home" — he died there not much later. The room has not been let since.

(This article is based on 'Van Gogh's Bedrooms', a recently concluded exhibit at the Art Institute of Chicago, conceived and organised by Gloria Groom, chair of the European painting and sculpture department.)

Sukhada Tatke is a Mumbai-bred, Houston-based freelance writer and journalist. She tweets as @Sukhada...

Vincent van Gogh's 'Bedroom in Arles', first version, painted in October 1888. (Top) A self-portrait from September 1889. PHOTOS: ...

literaryreview

thefineprint

Amazon India recently launched a used books store on its platform. The platform offers over 100,000 titles across genres such as literature, romance, biography and textbooks. The books will be sold by sellers on Amazon, and are graded by them based on the condition they are in. The information will be visible to buyers at the time of purchase.

Authors Sunny Singh, Catherine Johnson, Alex Wheatle, Musa Okwonga and Yvette Edwards have been announced as the judges of the first **Jhalak Prize for Best Book by a Writer of Colour.** Singh is also the co-founder of the award, alongside author Nikesh Shukla, and the chair of the jury

The award is in conjunction with Media Diversified and with support from the Authors' Club, and looks to celebrate the achievement of British writers of colour The winner will be presented with a prize of £1,000, which has been donated by an anonymous benefactor.
The Prize will accept entries published in the U.K. by writers of colour, including — but not limited to — fiction, nonfiction, short stories, graphic novels, poetry, children's books, YA, teen and all other genres. The prize will also be open to self-published writers.

Hodder & Stoughton will be publishing *The Hamilton Affair* this October, following the success of 'Hamilton', the musical. The Broadway show has grossed $61.7m at the box office since its April 2015 debut. The book is a fictionalised account of American Founding Father Alexander Hamilton and his wife Elizabeth Schuyler.

Penguin has launched a new campaign titled #ByBook, which celebrates summer and champions books as 'the ultimate way to travel'. The campaign focuses on 22 titles, where every book has been paired with a destination on the website. The books featured in the campaign include *The Silk Merchant's Daughter* by Dinah Jefferies, *Modern Lovers* by Emma Straub, *All the Bright Places* by Jennifer Niven, *Shoes for Anthony* by Emma Kennedy, *The Beach* by Alex Garland, *The End of the World Running Club* by Adrian J. Walker, *The BFG* by Roald Dahl and *Diary of a Wimpy Kid: The Long Haul by Jeff Kinney*.

Natalie Portman will be starring in a miniseries adaptation of *We Are All Completely Beside Ourselves* by Karen Joy Fowler. The show will be produced by Marta Kauffman, the co-creator of US sitcom *Friends*. Fowler's novel was short-listed for the Man Booker Prize in 2014.

On his personal website, **George R.R. Martin** recently revealed that a new TV series based on his sci-fi superhero book series *Wild Cards* is in development. Universal Cable Productions has acquired the rights to adapt Martin's long running *Wild Cards* series for television. The first volume of the series was published in 1986

bibliophile

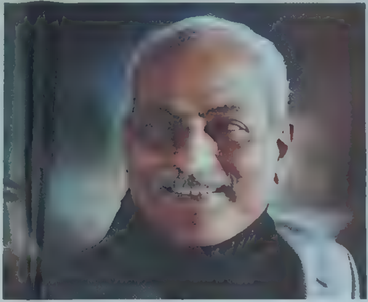
INTERVIEW

'I eat, sleep, dream in Marathi'

At 72, award-winning playwright Mahesh Elkunchwar, whose *Holi* and *Party* were made into acclaimed films, says there is still much to be understood and written

DEEPA GANESH

Mahesh Elkunchwar, among India's greatest playwrights, was recently awarded the Mrunmayi award by the Maharashtra government for his contribution to Marathi literature. Excerpts from an interview:

Mahesh Elkunchwar PHOTO: SPECIAL ARRANGEMENT

The period in which you began to write was unique in the field of Indian culture and literature. Indian theatre was witnessing a Renaissance of sorts. Mohan Rakesh, Vijay Tendulkar, Arvind Deshpande, Satish Alekar, Badal Sircar, Dharmvir Bharathi, Habib Tanvir, and several others were bringing to the theatre space a contemporary idiom. What shaped you as a writer?

Girish Karnad, Tendulkar, Sircar and Rakesh preceded me. When I started writing, they were already known as the four pillars of modern Indian theatre. Alekar came on the scene a few years after me. Vijaya Mehta had already done quite a few of my one-acts under the banner of 'Rangayan' before he started writing. One thing common to all of them was that they lent a kind of vitality and modern sensibility to theatre. So the ground was already prepared when I started writing.

Who were the writers who influenced you the most — both in English and Marathi?

One is influenced by so many things, not writers alone. This includes music, painting, all arts, philosophy; some unknown but wonderful human beings. It is an ongoing and imperceptible process.

You are a professor of English, but you choose to write in your mother tongue, Marathi. In Karnataka, there is this tradition of English professors who write in their mother tongue. The late U.R. Ananthamurthy was one such.

I think, eat, sleep, dream in Marathi. Language is an emotional, intellectual and spiritual bond, and my being is rooted in this particular language. I do not have the same relationship with English.

What do you think of the literary genre 'drama' or 'performative text', and why did it attract you? I recall you writing about 'performative texts' vis-à-vis other literary forms.

I will quote from my own article.

After all these years, I realise today that the division between 'literature' and 'performative text' is basically flawed. The truth is that if the text is performance-worthy, then it inevitably becomes literature and if it is not performance-worthy, then no matter how beautiful or 'literary' the language it is written in, it — forget being dramatic — is not even literature and is full of tedious superfluities. (There are numerous such texts in Hindi.) Dramatic grammar is different from the grammar of fiction and an informed reader keeps this in mind while studying drama; therefore, he can read (only) those texts as literature that reveal their performance worthiness to them. One basic rule in drama is that whatever appears irrelevant and unnecessary vis-à-vis the dramatic intention on stage automatically becomes redundant, unbeautiful and parasitic.... Therefore, if a script is full of unnecessary and unwarranted embellishments, used only to decorate the text due to wrong notions of 'beauty in drama', the reader refuses to acknowledge such plays as literature. As opposed to this, there are texts which may not qualify to be called literature in the conventional sense of the word, but still observe the grammar of drama and thus they inevitably acquire literary value and that text is studied as literature. Today we read *Waiting for Godot* or *Chairs* as classical literature. The first and last condition for a playscript to acquire literary value is the performance worthiness of that text. These are not two separate issues... They are one and the same.

Tendulkar was one of the most influential Marathi playwrights. Was it difficult being under his shadow?

Tendulkar never cast a long shadow. I had my own mind and my own things to say. And knowing his power, I had firmly decided that I would never write like him. One's style and content is decided by one's creative core. If you are any good, you do not have to worry about influences and shadows.

You took an eight-year break from writing. Did you put yourself through some kind of test?

I did not feel like writing during that time Since nothing was at stake — money, fame or such things — I could happily decide not to write. I did not set any challenges for myself Writing was and is a continuous process of understanding the medium and through it, oneself. There is only joy in it.

What do you think of contemporary Marathi theatre?

I live in Nagpur, completely cut off from the major theatre centres. I am also more into essays these days. So, I am not qualified to comment.

What is your most cherished compliment?

Karnad translating my plays into Kannada. It is such a wonderful gesture.

How did Tendulkar respond to your plays?

I never asked him, he never told me. Do you ever ask your father if he likes your face?

TRANSLATION

A story of violence

Meera's book steps into the landscape of Naxalite incursions in southern India and does it ample justice

MEENA KANDASAMY

In the last couple of years, we have come to observe a renewed fictional interest in the Naxalite uprising of the 1960s with novelists like Jhumpa Lahiri (*The Lowland*) and Neel Mukherjee (*The Lives of Others*) exploring the tumultuous times in their English novels. Even as the political landscape of Bihar and Bengal in that period has been transposed on to the literary landscape, Naxalite incursions into south India and the thousands of stories that could have flowered around this theme have not been adequately rendered into English. K.R. Meera's early novella, *The Gospel of Yudas*, in a new English translation, majestically steps into that vast, empty space and claims its rightful ground.

Told through the eyes of Prema, infatuated with Yudas, an ex-Naxalite wanderer who retrieves corpses from lakes and rivers and lives in a "windowless shack that looks like a morgue," the novella traces her story over a period of two decades. Without veering away from the singular plot of a young woman's obsessive quest for dangerous love, it manages all at once to capture the aftermath of police brutality, the macabre face of the state machinery, the price of betrayal and the blind sense of sacrifice that makes some young men and women decide to give up their lives for the sake of a promised revolution.

The Gospel of Yudas: K.R. Meera, Penguin, Rs. 399

In a book replete with memorable characters, one of the most striking is Prema's old father — a retired police officer notorious for torturing young Naxalites, who spends his time reminiscing about the brutal tales from his camp. "The old man's custodial torture routines were trained on us at home — mother and her three children. His hands never had their fill of vocational savagery." Without any recourse to subtlety, Prema's love for the Naxalite is presented as a direct outcome of her father's violence. "Nobody annihilated the fascist machinery that smothered me. The amorous hormones in my body clamoured to take on fascism. I couldn't be in love with anyone less than a Naxalite." A skilful achievement that exploits the fictional capability of ambiguity the book does not take sides and yet manages to establish parallels between the oppressed people be witched by the liberatory potential of what Naxalbari represented and what the figure of a guerilla represents to a girl growing up in a repressive, patriarchal household

Obsession is a theme that runs through Initially, Prema is obsessed with Yudas, and soon, when she finds out about his ex-lover, Sunanda, a Naxalite who died of custodial torture, she becomes obsessed by her. Anyone seeking to replace a dead rival is doomed, but love blinds Prema from realising this. The book naturally steers its way to a predictable end.

Naxalite narratives are replete with stories of how, even to kill a loathsome landlord, the group of deputed comrades would all take part in the murder, so that they were bonded together in the act of shedding the blood of a class enemy, to ensure that the killing does not become an individual act, and that betrayal under duress would not occur. In the midst of such fervent loyalty, when Yudas is forced by torture to reveal the names of other comrades, he becomes the betrayer. But unlike his namesake, the Biblical Judas Iscariot, Meera's Yudas has to also suffer for the sins of the world, he has to become the cross-bearer, the Christ

Meera's lyrical and luminous prose must be singled out for praise She effortlessly transports the reader to the lush forests and picturesque riversides of Kerala with as much aplomb as she describes the torture of captured Naxalites. The book also brings alive the political history of Kerala to those who may have only obliquely heard of the custodial murder of Rajan, the young Naxal, the fake encounter of comrade Varghese, the land struggles that established the roots for radicalism, and the almost-mythical oath of loyalty that bound the guerillas.

Coming from a writer whose previous prominent work in English translation was the colossal *Hangwoman* that ran into nearly 500 pages, *The Gospel of Yudas* is a lesson in compactness It succeeds in showing how the oft neglected genre of the novella when executed by an expert hand, can claim its legitimate space in the world of literature

To those of us accustomed to reading K R Meera through J Devika, the new translation by Rajesh Rajamohan does not disappoint Except for a singular instance in the early pages where the quintessential 'karimeen' was rendered as 'chromide' leaving me puzzled, I found the translation smooth and grounded, allowing the reader to delve into the story without a moment's hesitation about a language that does not belong

Meena Kandasamy is a poet and writer

NON-FICTION

Tripura's fight against insurgency

How civil governance, development and welfare helped the state limp back to normalcy

V.B. GANESAN

The Northeast presents a complex picture, where stunning natural beauty combines with ethnic violence and insurgent movements. From Assam to Tripura, the region of the Seven Sisters has become a hot topic for strategists and social activists, who have debated on how to bring about normality and connect the region, emotionally and physically, with the rest of India.

Governments have consistently resorted to a militaristic approach to deal with the escalating insurgent violence Over the the past two decades, almost 20,000 people have died in the Northeast and millions have been displaced - a testimony to the failure of the state's approach to the problem and its ability to protect common citizens

While many ceasefire agreements and peace accords have been signed to end the violence and heal the mental and physical wounds of the people, the scars have seldom healed completely In this situation tiny Tripura's successful restoration of normality after decades of turmoil is indeed a story worth telling

Police and Counter Insurgency — The Untold Story of Tripura's COIN Campaign: Kuldeep Kumar, Sage Publications, Rs. 1095

Chronicling Tripura's experience with counter insurgency (COIN) operations senior IPS officer Kuldeep Kumar who led the Special Forces (SF) of the Tripura State Police regrets the scholarly neglect of its achievements Kumar took on the responsibility of remedying this, and the present volume is his succinct description of the efforts that went into transforming the state Tripura the only state in the region to have repealed the Armed Forces Special Powers Act (AFSPA) in May 2015 demonstrates how the integration of police strategies with comprehensive government initiatives have re-established the rule of law and a sense of security among the people

Tracing the roots of unrest, Kumar points out that Tripura's tribal population which stood at 52.89 per cent in 1901 came down to 31.8 per cent in 2011 with the influx of refugees during Partition and again after the liberation of East Pakistan Bangladesh As a result many tribal people lost their land and were reduced to working as landless labourers. This generated much heartburn, frustration and discontent that set the stage for violence. From the emergence of the Tripura National Volunteers (TNV) in 1978 to the National Liberation Front of Tripura (NLFT) and All Tripura Tiger Force (ATTF) in later years, 28 insurgent groups sprang up in Tripura. By 2000, the security scenario was extremely disturbed as a result of both land alienation and tribal insurgency

According to Kumar the achievement of the Left Front government in re-establishing a secure environment for civil governance, development and welfare in areas 'liberated' from insurgency has been an integral component of the comprehensive COIN campaign in Tripura.

Kumar points out how in Tripura troops of armed battalions have lived in close proximity with civilians in areas of intense conflict This has provided effective security through protective patrols and also helped in the collection of intelligence and in liaising with local leaders The government promoted 'peace through development' through large-scale meetings, effective political mobilisation of women, devolution of powers to local bodies and by encouraging the youth to renounce violence

In real terms, the figures released by the Planning Commission in 2012 indicate a substantial decrease in reduction of poverty from 40 per cent in 2004-05 to 14 per cent in 2011-12

However, charting out the path ahead, Kumar says that despite various positive developments, much remains to be done to uplift the economic status of the tribal people and improve their access to quality education, health, sanitation, drinking water and physical infrastructure. In this respect, he also points out that the Tripura Tribal Areas Autonomous Development Council is an extremely important institution geared towards fulfilling the aspirations of self-administration by tribal people. He also cites the highly visible role of women in the fight against insurgency.

On the whole, this book is a timely reminder for strategists, social activists and scholars struggling for solutions to insurgency.

V.B. Ganesan is currently engaged in writing biographies of Satyajit Ray and of Abdul Karim Sahitya Visharad, a Bengali scholar of erstwhile East Pakistan

FIRE AT 'MAKE IN INDIA' EVENT

Mumbai police file FIR against Wizcraft

Probe begins after report by municipal corporation points out several instances of negligence

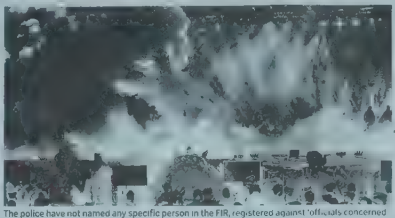
Special Correspondent

MUMBAI: The Mumbai Police on Friday registered an FIR against Wizcraft International Entertainment in connection with the fire that broke out at the venue of a Make in India event at the Girgaum sea face earlier this month.

Wizcraft was given the contract of organising a cultural and entertainment programme on February 14, in which film personalities were performing, and which was attended by top politicians from the Centre and the State.

The fire broke out during a *lavani* performance and engulfed the stage within minutes, after which the entire venue had to be evacuated and a probe was initiated.

"An FIR has been registered against Wizcraft at the DB Marg police station for endangering life and safety of others and negligent conduct with respect to fire or combustible matter under the Indian Penal Code," Mumbai Police spokesperson DCP Dhananjay Kulkarni said.

The police have not named any specific person in the FIR, registered against 'officials concerned of Wizcraft, for the fire. — FILE PHOTO: AFP

Officials said the FIR was based on the report submitted by the Brihanmumbai Municipal Corporation earlier this week, which pointed out several instances of negligence. The report, which was prepared by fire brigade officials, said that the fire, which is believed to have been triggered by a short circuit, was aggravated by the presence of prohibited combustible materials placed under the stage, pointing to negligence on part of the organisers.

The police have, for the moment, not named any specific person in the FIR, which is registered against 'officials concerned' of Wizcraft.

"Inquiries are under way with officials and employees of Wizcraft who were responsible for organising the event, as well as the people who were present at the venue on the night of the incident. After completing inquiries with them, and after conducting corroborative inquiries and getting reports from the Forensic Sciences Laboratory, we will be able to pinpoint exact responsibility and take action accordingly," Mr. Kulkarni said.

Kerala child rights panel raps district welfare committees

Abdul Latheef Naha

Panel says parents have the right to know the whereabouts of rescued kids

MALAPPURAM: The Kerala State Commission for Protection of Child Rights has asked the Child Welfare Committees (CWCs) in all districts to ensure that when children in need of care and protection are rescued and moved to safety, their parents should be informed of where they are being lodged.

The Commission has ordered the Director of the Social Justice Department to send written notes to 14 CWCs across the State, alerting them to uphold the right of the parents to know the whereabouts of their children even if they were incapable of protecting them.

The Commission issued the order in a full-bench sitting held on December 11, 2015, in connection with a complaint filed by a man hailing from Veeramangalam near Cherpulassery in Palakkad district.

The man had approached the commission with a complaint against the CWC, Malappuram, for not sending his four children along with him.

The police had rescued the four children, two of them girls, from a house at Kadampuzha following a childline request in April 2013.

Sent to orphanage

The CWC sent them to an orphanage at Mukkam, but did not give their father any clue about their whereabouts. The father approached the Commission after he did not get any favourable reply from the CWC. The Commission, in its order, found fault with the CWC for not responding to its queries about the whereabouts of the children.

It said that it had to conduct an investigation to find that the children were living at Mukkam Muslim Orphanage.

Even when asking the complainant to approach the CWC, the Commission told the CWC to take a proper decision on the complaint. CWC Chairman Sharif Ullath said that they had not got any proper application from the father.

'Unable to give protection'

"We sent the children to a safe place as we found that the father was unable to give them protection. If the man comes in father's role, we will definitely honour him," said Mr. Ullath.

Quota stir erases bonhomie

Vikas Vasudeva

NEW DELHI: Post-Jat quota stir, life is limping back to normality in Haryana — but the agitation pushing for reservation in jobs and education has pitted Jats against non-Jats and embittered social ties which could take years to heal.

People are furious and have been blaming both the ruling BJP and the Opposition Congress for apparently the worst caste violence in recent times.

After a peaceful start the Jat agitation took a violent caste turn, in which the non-Jats, mostly the OBCs had to face the fury of angry protesters. Soon after, the non-Jat communities united together under the banner of "35 Biradari" (35 castes). In Haryana, where 36 castes make its social mosaic, grouping of non-Jats against the Jats points to the clear division between Jats and other communities, which mainly comprise Sainis, Banias, Brahmins, Yadavs, Punjabis, and Nais.

Inter-community relations are severely strained and possibly might never be the same again even as many people across the State feel that political parties were only playing petty politics during the stir.

People are blaming both the BJP and the Opposition Congress for the worst caste violence in recent times. — FILE PHOTO: PTI

"We were friends a few days ago, but now things have changed. They [Jat protesters] burned our houses, shops," a dejected Hari Kesh, whose sweet shop was set ablaze in Kaithal told *The Hindu*, adding that he would never forgive the people who looted and torched his shop.

Shouting a slogan "35 biradari zindabad", Mr. Kesh said it was on the intervening night of February 21 that a mob of around 20,000 protesters struck his shop, set it ablaze and looted all cash. "They were targeting us [non-Jats]. Even the police didn't come to our help" he alleged.

In Haryana, Jats account for around 29 per cent of the population and are politically influential but until now, caste differences never led to such acute conflict.

A local Municipal Council ward member of Kaithal, Prem Chand, said as protesters went on a destruction spree, the Jat-dominated police were mute spectators and did nothing.

"It was complete failure of government machinery. Even the Congress is to be blamed as they did nothing constructive to stop the violence," he said.

Panel to study charges of sexual assaults in Murthal

National Bureau

NEW DELHI: The Haryana government on Friday constituted an all-women inquiry committee to look into allegations of sexual assaults on some women near Murthal in Sonipat district during the Jat agitation.

Director-General of Police Y.P. Singal told journalists in Chandigarh that the three-member committee headed by Deputy Inspector-General Police Rajshree Singh, and two women Deputy Superintendents of Police as its members, would gather information on the alleged incidents on the intervening night of February 22 and 23.

Mr Singal said these women officers would be available in Sonipat till further orders and information concerning the incidents could be provided to them.

He said the identity of the informer would not be disclosed and the information could be provided to the police or the three-member team round the clock.

Activist Soni Sori threatened again

Pavan Dahat

RAIPUR: Tribal activist and Aam Aadmi Party (AAP) leader Soni Sori, who is currently undergoing treatment in New Delhi after an attack on her last week, received "threats" on Thursday night.

"Some unknown persons threw handwritten pamphlets at her residence in Geedam town of Dantewada on Thursday night. They said security guards won't save her kids. The pamphlets were thrown in the presence of three policemen who have been deployed at her residence after last week's attack," Mr. Sanket Thakur, convener of AAP, Chhattisgarh, said in a statement.

Some persons threw pamphlets at the tribal activist's residence

The pamphlet reads "Don't be happy with the security guards for your daughter Don't forget, you have other sons and sisters."

The tribal activist was given 'Y' category security by the Chhattisgarh police after "an acid-like" chemical was thrown on her on February 19, near Bastanar village of Dantewada. Ms. Sori, however, refused to take the protection.

Meanwhile, Chhattisgarh police have formed a team of three IPS officers to probe the attack.

The team will consist of Sukma Additional Superintendent of Police (ASP) Santosh Singh, Bijapur ASP Kalyaan Elesela and Dantewada CSP Damaynti Kashyap, said a press release from Bastar police.

Kejriwal's remarks defamatory: lawyer

Mohammed Iqbal

NEW DELHI: A Delhi-based lawyer, who has filed a criminal complaint against Chief Minister Arvind Kejriwal for his reported remarks against Prime Minister Narendra Modi recently, said in the court of a Metropolitan Magistrate here on Friday that" the statements could spread disharmony in the country.

Complainant Pradeep Dwivedi contended before Magistrate Abhilash Malhotra that the use of words such as "coward" and "psychopath" should invite prosecution under Sections 124-A (sedition) and 500 (defamation) of Indian Penal Code.

These remarks would spread hatred and contempt against the Prime Minister, said Mr. Dwivedi. He said Mr. Kejriwal had made the remarks because of political rivalry with Mr. Modi existing since elections.

The court adjourned the case to May 28 after asking the complainant to place on record the judgments in support of his case.

College student raped in Pune

Shoumojit Banerjee

PUNE: A 19-year-old student of a college here was raped and robbed of her valuables on a hillock near the campus on Wednesday.

According to the police, the student used to frequent the area, popularly known as 'Hanuman Tekdi,' for evening walks and outdoor study. The area is frequented by health enthusiasts and students.

The girl had set out with a book in hand that day when she was accosted by a youth who appeared to be in his late 20s. He took her forcibly to a lonely spot, raped her and then fled with her phone and valuables.

The victim, who hails from another State, brought the matter to the notice of college authorities, who arranged for counselling. A case was lodged at the Chatturshrungi police station against an unidentified assailant under Sections 376 (rape) and 354 (assault or criminal force to woman with intent to outrage her modesty) of the Indian Penal Code.

Pre-poll Bengal budget hikes outlay for social sector

Special Correspondent

KOLKATA: West Bengal Finance Minister Amit Mitra on Friday announced major hikes in outlays for select sectors in the interim budget. The poll-bound State will thus see considerable increase in the plan outlays of the departments of minority affairs and madrasa education, backward class and tribal development, self-help group and self employment, public health engineering and public works, panchayat & rural development and health & family department.

Mr. Mitra's limited deficit budget proposed a 16.9 per cent increase in the State plan outlay, taking it to Rs. 57,905 crore. No additional resource mobilisation was proposed.

In his overview of the State finance, the Minister said despite the debt stress inherited (around Rs.2 lakh crore), it managed its affairs through improved recovery and own tax collection. The revised estimate of gross fiscal deficit as a percentage of gross state domestic product (a key indicator of fiscal discipline) stood at 2.18 per cent which was higher than the budget estimate but lower than 2014-15. West Bengal's outstanding market borrowings are estimated at Rs. 16,30,838.9 crore.

West Bengal Finance Minister Amit Mitra presenting the interim budget in Kolkata on Friday. — PHOTO: ASHOKE CHAKRABARTY

Reacting to the references in the budget, Leader of the Opposition in the State Assembly Surjya Kanta Mishra told journalists that the Trinamool Congress government had set a precedent that so much untruth could be printed in form of a document. He said that the higher percentage of growth had been recorded as the Union government had changed its methodology of measuring growth in different sectors.

Mr. Mishra also criticised the Trinamool government for reflecting the Central allocation to key schemes implemented by the State government in the budget.

Mamata dares Congress, CPI(M) to declare alliance

Special Correspondent

KOLKATA: Trinamool Congress leader and West Bengal Chief Minister Mamata Banerjee on Friday welcomed the talk of an alliance between the Communist Party of India (Marxist) and the Congress and said such a tie-up was "very good" as candidates of the Opposition parties would forfeit their deposits in the Assembly polls.

"Let there be alliance between the CPI(M) and the Congress... Very, very good. I want that alliance to be made official," she said in the Assembly.

"We have forged a people's alliance, and the people will give their verdict and we will come back [to power]," she said.

Leader of the Opposition Surjya Kanta Mishra pointed out that Ms. Banerjee had forged an alliance with the Congress and the BJP time and again.

"Who is criticising whom. How many times she has forged an alliance [with the Congress and the BJP]. People of the State know this," he told journalists.

Ms. Banerjee told the Assembly that farmers of Singur, who were unwilling to part with their land for the Tata Motors small car project, had not got their land back. Their interest was not ignored, she said, pointing out that a law was passed by the Assembly for the return of land.

When Opposition members said five years had passed, the Chief Minister said the matter was with the Supreme Court.

Dr. Mishra said she was aware at the time of passing the law that it would not be realised.

Sena man held for assaulting policewoman

Special Correspondent

MUMBAI: The Thane Police on Thursday arrested a Shiv Sena member from Thane for allegedly assaulting a traffic policewoman in full public view after she tried to penalise him for talking on his cellphone while driving. The accused was granted bail on Friday, but was once again taken into preventive custody, as the police found out that he had three past cases of serious assault against him.

The accused has been identified as Shashikant Kalgude (44), a resident of Kapurbawdi.

The police said the woman constable made Kalgude stop his vehicle after she saw him speaking on his phone. He stepped out of the vehicle and assaulted her repeatedly till a couple of people intervened and called the police. Kalgude was arrested and charged with assault to deter a public servant from discharging their duties and with outraging the modesty of a woman.

Focus on 'seven resolves' of Nitish in Bihar budget

Amarnath Tewary

PATNA: While Bihar Finance Minister Abdul Bari Siddiqui on Friday presented Bihar budget of Rs 1,44,696 crore for 2016-17, the Opposition BJP slammed the government over deteriorating law and order situation in the State. The BJP also termed the Bihar budget as merely "eyewash".

Presenting the budget, Mr. Siddiqui said the focus has been put on the implementation of the "seven resolves" of Chief Minister Nitish Kumar for the holistic development of the State. Besides, emphasis has been given to education, energy and health sectors with maximum allocation.

The BJP slammed the budget saying there was nothing new in the budget. "This budget has nothing to cheer about... it's just an eyewash to befool the people," said BJP leader Nand Kishore Yadav. Another BJP leader Sushil Kumar Modi alleged that the budgetary allocation to the education sector had, in fact, been slashed from the previous budget and still the government claimed it as progressive budget.

The BJP and its allies created ruckus in the Assembly over the deteriorating law and order situation in the State and the recent killings of some Opposition leaders, which led to the adjournment of the House in the first session. The ruling party leaders said "jungle raj was prevailing under Central government in Delhi and not in Bihar".

THE HINDU
SATURDAY, FEBRUARY 27, 2016

Cautious optimism

The Economic Survey presented in Parliament by Finance Minister Arun Jaitley reaffirms the positive growth numbers that have been projected by many global agencies, including the International Monetary Fund. Coming just a couple of days ahead of the Union Budget, the larger picture detailed by the Economic Survey should provide Mr. Jaitley a measure of confidence to show the business-friendly side of the BJP-led NDA government with a reform-oriented road map. The Survey indicates the possibility of India posting 7-plus per cent GDP (gross domestic product) growth for the third year in a row. A 7.2 per cent growth rate in 2014-15 and a possible 7.6 per cent expansion in 2015-16 must be read favourably in the context of the global slowdown and domestic concerns about the farm sector after insufficient monsoon rains followed by a warm winter. The Survey is quite optimistic about 7 to 7.75 per cent growth in the coming fiscal year — in fact, the claim is made that "conditions do exist for raising the economy's growth momentum to 8 per cent or more in the next couple of years". Liberally lauding the government for its initiatives on the fiscal front, the Survey indicates that the Centre should be in a position to adhere to its fiscal deficit target of 3.9 per cent of GDP. A robust expansion in the service sector, accelerated growth in industry and a pick-up in IIP (Index of Industrial Production) have all, according to the Survey, created a climate of optimism. Still, given the extremely uncertain external environment, the Survey warns that "India's growth will face considerable headwinds".

It is in offering a prescription to deal with this malady of becalmed global demand that the Survey makes bold. It makes a strong and valid case for giving a big push to agriculture, health and education. It repeats the widely articulated industry demand for addressing the "exit problem" that is hurting the economy. Calling it a "Chakravyuha challenge", the Survey lists the enormous fiscal, economic and political costs involved in sustaining incapacitated ventures. Another meaningful suggestion is that India move from a pro-industry approach to one that is "genuinely pro-competition". The growth momentum, it is felt, could well be sustained by "activating domestic sources of demand". Interestingly, the Survey sees in the implementation of the Seventh Pay Commission recommendations a demand-booster. The Reserve Bank of India, however, has chosen to view the pay panel-induced payout from the prism of inflation. The Survey has rightly called for a quick resolution to the twin balance sheet challenges — the impaired finances of public sector banks and corporate houses. Indeed, this requires a holistic and fair solution. Suggestions such as plugging leakages in subsidy payouts, bringing more income-earners into the tax net, phasing out tax exemptions, not raising exemption threshold limits, introducing differential power tariff and imposing higher property taxes are all resource-raising options listed to deal with the resource crunch. How much of this purposefulness will in fact inform the new Budget will be ascertained on Monday.

Bolivia's Morales transformation

It may be tempting to decry Bolivia's referendum vote on February 21 as being illustrative of a drift towards autocracy by popularly elected leaders. The charismatic Evo Morales sought a mandate to run for a fourth presidential term in 2019, but it was denied in a close vote. Whatever the moral merit underlying such a judgment, the truth is that in the absence of a constitutionally stipulated limit on the President's term in office, unlike in France or in the United States, strong and popular figures tend to seek successive re-election. As regards the countries of Latin America, attempts to get around the constitutional process in this respect cut across the ideological divide. There is a common thread that runs through the contemporary experience of countries as diverse as Venezuela and Colombia. This is the memory of political volatility, U.S.-backed military dictatorships and armed insurgency, and the consequent shadow of institutional instability that often remains well after the installation of directly elected governments. In fact, Mr. Morales's bid for his current third term was similarly secured through a constitutional sanction, one that eventually culminated in his record second-best electoral performance.

That said, judging from the public mood of rejection of another electoral contest for the once near-invincible, and first indigenous, President, the outcome must seem not inconsiderable a victory for democracy, especially since the persona of Mr. Morales has been almost indistinguishable from his political rhetoric and policy initiatives. The nationalisation of natural resources and utilities matched his anti-imperialist stance. His cash-transfer schemes transformed one of Latin America's poorest countries into one of the region's fast-growing economies and in the process halved levels of extreme poverty. Cumulatively, the political stability and macroeconomic performance of the recent years are a comparison in contrast with the marginalisation of the majority indigenous population during the 1964-1982 military rule and the crippling impact of structural adjustment in the years immediately thereafter. But the result in the referendum may have put Bolivia's evolving democratic ethos at a crossroads in so far as it reflects a shift away from the large peasantry that once constituted the support base of the Movement Toward Socialism (MAS). A bulk of this segment is today an assertive, ambitious and perhaps anxious middle class that has seen much of the optimism of the boom in commodity prices and consumer spending evaporate following the slump in the global demand for oil. While there were as many incumbents in office in the five years preceding President Morales's ascent to power in 2006, MAS has apparently not thrown up the next line of leadership in the period it has been in office. Moreover, Opposition parties in Bolivia today seem to have coalesced solely on the issue of denying another term for the incumbent President. From now until the end of the Morales era, is a time for introspection.

What it means to be 'national'

PRABHAT PATNAIK

Nationalism that developed in India during the anti-colonial struggle was *sui generis*, an altogether new phenomenon the like of which the world had not seen earlier. It was essentially a democratic and egalitarian nationalism, as opposed to the aggrandising European form

When students of my university are being accused of being "anti-national", it is time to ask the question: what does "national" mean? And the answer is not as simple as many imagine. The terms "national", "nationalism" and "nation-state" came into vogue in Europe after the Westphalian Peace Treaties in the 17th century. But European "nationalism" had three major characteristics. First, it was never inclusive of the entire population even within the territory of the "nation". It always invoked an "enemy within" (example, the Jews). Second, it was necessarily imperialistic. Within months of the Westphalian Treaties, Oliver Cromwell had attacked Ireland (the first ever colony of conquest) and acquired for England the possession over its entire land area.

In the subsequent decades, European powers, even while "peacefully co-existing" within Europe, were engaged in bitter wars in far-off places like India, with each trying to carve out an empire for itself. Third, the "nation" was apotheosised *for its own sake*; the idea invariably was to make the "nation" strong. This was not just a notion of mercantilism to which it has been obviously ascribed; it underlay even classical political economy. Adam Smith's magnum opus was titled "An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of *Nations*" (emphasis added). Smith differed from the mercantilists on what exactly constituted the wealth of nations; but on the need to augment this wealth per se, no matter what it meant for the people, he had no differences with the mercantilists. European "nationalism" in short was an aggrandising nationalism.

Apogee under fascism

It is for this reason that a "nation" like Germany that got formed rather late in the day and therefore came late to the scene of aggrandisement, was even more virulent in its assertion of nationalism to further its aggrandising aims; and this entire process reached its apogee under fascism.

It is also for this reason that the progressive and democratic tradition in Europe, in more recent years, has sought to transcend "nationalism", after the bitter experience of the two world wars, by setting up the European Union (though that too, not unexpectedly, has not shaken off this aggrandising nationalism which has become associated in modern times with the interests of finance capital and is promoted by it).

It is very important, however, to recognise that the concept of "nationalism" that developed in countries like India during their anti-colonial struggle was of an altogether different kind. Precisely because the struggle was against an immensely powerful adversary, the colonial rulers, it had to be inclusive, to mobilise every possible segment of the population for the cause. Likewise it had to develop solidarity with other such struggles, and for that reason had to have a fraternal rather than an aggrandising relation with other Third World countries. And finally, it had to put the welfare of the "people", as distinct from the greatness of the "nation" per se, as its central focus, a fact poignantly expressed by Gandhi when he said that the objective of freedom was to "wipe away the tears from the eyes of every Indian".

An egalitarian nationalism

This was a nationalism which was *sui generis*, an altogether new phenomenon the like of which the world had not seen earlier. It was essentially a democratic and egalitarian nationalism as opposed to the aggrandising European nationalism, differing from the latter in all the three aspects mentioned earlier.

To say this is not to paint it in rosy colours as a wonderful creature that emerged fully formed like Athena from the head of Zeus. There was indeed an admixture of aggrandisement even within it, but every transgression on its part into aggrandising nationalism has the potential effect, as I argue later, of damaging the project of "nation-building". It has to be an inclusive democratic nationalism if it is to succeed at all, a proposition whose validity is not altered one iota even though colonialism as such is long over.

When Gandhi in his last days insisted, against the horrendous backdrop of Partition and in opposition to demurring Congress leaders, that India must make full payment of the amount that was due to Pakistan, he was not being "anti-national"; he was merely taking a position in conformity with the democratic "nationalism" underlying the anti-colonial struggle. Central to this nationalism is tolerance, accommodation and negotiation in the event of differences, not the use of brute force to enforce silence and assert hegemony. This nationalism demands that if people from some particular part of the country raise anti-India slogans, then, as long as no terrorism or violence or incitement to violence is involved, that should become an occasion for introspection and analysis, with a view to overcoming the contradiction, rather than for repression by invoking the infamous sedition laws inherited from the colonial era.

If India is to avoid the fate of a 'failed state', such aggrandising nationalism must be stopped in its tracks.

BJP's substitution

What is disturbing today is that the BJP is substituting the first kind of nationalism for the second, an aggrandising nationalism for the democratic nationalism that ideally informed the anti-colonial struggle and that constitutes the conceptual basis of the Indian state. What is worse, the very existence of the second kind of nationalism is being denied, with the terms "national" and "anti-national" being used entirely with reference to the first kind of nationalism.

No doubt, the democratic nationalism of the anti-colonial struggle is not easy to realise. For a start, untrammelled capitalism with its immanently inequalising, even impoverishing, tendencies, cannot possibly constitute the appropriate economic framework for its realisation, a fact recognised by the major leaders of that time, Gandhi, Nehru and Ambedkar (though each of them had a different perception of the requisite framework). But capitalism, albeit restricted by state regulations and surrounded by a public sector, was what came to be instituted; and in due course even these restrictions were removed as the hegemony of globalised finance capital asserted itself and neo-liberal policies were adopted.

The shift to an aggrandising nationalism is clearly linked to the emergence of neo-liberal capitalism in the country; and the BJP which promotes the former is a votary of the latter. But no matter what the circumstances that have conspired to put in office a party committed to an aggrandising nationalism, such a nationalism is fundamentally inimical to the project of building an Indian nation.

Destroying India's finest institutions

Consider first an obvious point. Here is a government that has sought to browbeat the students at the Pune Film Institute, the Hyderabad Central University, the Jawaharlal Nehru University, and the Department of Fine Arts of the M.S. University of Baroda. These are among the finest institutions in India, and their destruction only makes the country parasitical on institutions located in metropolitan countries. In short, in the name of "nationalism", we are, paradoxically, making our nation parasitical on advanced nations. But this inevitably follows the promotion of an aggrandising nationalism in a Third World country that prioritises repression over tolerance.

An aggrandising nationalism does not just constrict democracy and freedom of expression, with, as we have seen, lynch mobs taking law into their own hands, sedition laws being applied even to young idealistic and sensitive students, and lies and misinformation being liberally used to tarnish the innocent and discredit them in the public eye. It inevitably generates reactions that are equally extreme. Such an aggrandising nationalism, in short, sets up a disastrous dialectic, of repression generating extreme reaction, which in turn brings forth greater repression, causing even more extreme reaction, and so on.

To believe that the "nation-building" project in a Third World country can survive this disastrous dialectic is a chimera. The Third World in fact is full of so-called "failed states". Behind these "failed states", no doubt, one can often see the hand of metropolitan powers; but the *modus operandi* is invariably through the generation of internal conflicts. This is precisely what an aggrandising nationalism generates.

There is a major difference between the aggrandising nationalism of Europe and its incarnation being invoked in our context: the "enemy within" that the aggrandising nationalism of Europe had identified had consisted typically of a minuscule minority (this is true even of Nazi Germany where the Jews were only about 0.7 per cent of the population); the "enemy within" that an aggrandising nationalism will have to take on in India is far larger. The threat of social disintegration that such "nationalism" brings is correspondingly larger. If India is to avoid the fate of a "failed state" such "nationalism" must be stopped in its tracks.

(Prabhat Patnaik is Professor Emeritus, Centre for Economic Studies and Planning, Jawaharlal Nehru University, New Delhi.)

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to **letters@thehindu.co.in** must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

Railway Budget

The Railway Minister has presented an innovative and passenger-friendly budget ("Customer takes first class seat in Prabhu's plans", Feb.26). Ticket cancellation over a helpline, 'Clean my coach' (SMS facility), cuisine of choice and revamped coaches are welcome features, but has anyone thought about maintenance?

C.A.C. Murugappan,
Kothamangalam, Tamil Nadu

Though the Minister's intentions are laudable, questions remain as to where he will find the resources to fulfil the promises made. Some of the nation's economic ills can be addressed if the NDA's vision of making the Railways an engine of growth becomes a reality.

C.G. Kuriakose,
Kothamangalam, Kerala

The idea of starting a fully unreserved, super-fast, long distance train is fraught with dangerous consequences ("Four new categories of trains announced", Feb.26). As the situation exists today, a couple of unreserved bogeys are attached to long distance trains which are packed like sardines the minute the carriage doors are open. One often sees a posse of armed constables deployed on the platform to control the melee. Many passengers have suffered grave injuries in their attempts to get in. How will this new train work?

Arun Malankar,
Mumbai

The concept of fully unreserved trains is a great relief. However, it may not be desirable to run these with limited halts as the needs of passengers at intermediate stations need to be catered to. It is not clear why MPs should utilise their MPLAD funds towards providing passenger amenities. This fund is meant for carrying out infrastructure works in their constituencies for the benefit of all the people.

V. Krishnamachari,
Mumbai

Corruption always eats into revenue. For instance, the freight department is most notorious for bribe-taking as there is never a correct picture of goods being transported. The business section does not record the correct weight of goods or cargo. The need of the hour is for strict vigilance of the freight department.

J.P. Reddy,
Nalgonda, Telangana

We have witnessed tremendous growth in rail connectivity in India. However, while lauding the efforts of successive administrations to offer better service, there are some areas of improvement that need attention. A very common experience of passengers in general reserved coaches is having to put up with unauthorised passengers which causes inconvenience and discomfort. The TTEs choose to overlook such incidents presumably to avoid inviting problems. They need to be empowered to evict such passengers and must be supported by the railway administration. Pilferage of personal baggage is not unheard of. It is common to see fans not working. There is water seepage into compartments when it rains. Taps running dry is another major irritant. There need to be electronic displays that show the time and name of the next halting point fixed at all entry points to carriages.

Padma & V.R. Shyam Sundar,
Chennai

There is hardly anything that can be termed customer-friendly. The [illegible] technology driven initiatives will deprive millions of people in the country from having [illegible] Passenger is king in Railways' revised menu", and "Apps, wi-fi services in pipeline", both Feb.26). The Minister has not addressed the problem of staff shortage especially in operational and passenger safety areas. That there has not been a fare increase is of little solace as we have been subjected to cleverly concealed hikes in a myriad ways.

J. Anantha Padmanabhan,
Tiruchi

In the politically charged atmosphere, the presentation of the Railway Budget was a very low-key affair. Prime-time television went without analysis and dissection of the budget. The inadequate coverage turned it into a non-event. Having aircraft-type features, as announced, are implementable only in long-distance, superfast trains. The success of 'Clean my coach' is hard to visualise due to passenger congestion and a dearth of cleaning staff. What all passengers look forward to is the doing away of manual scavenging at most railway stations, and getting rid of rusty coaches with rats, cockroaches and other travel-loving creatures. Even if our trains are not as sophisticated as in the developed world, they have to be more travel-worthy.

G. David Milton,
Maruthancode, Tamil Nadu

I disagree that the customer is king. In my view, a customer can be satisfied, when and only when he, as a passenger with valid reservation, is able to travel in the sleeper class, unhindered and untroubled by unauthorised travellers. I cite the experience of any long distance train passing through Daund and Pune (both Maharashtra) or Agra (U.P.) and Morena (Madhya Pradesh). [illegible] Rs.[illegible] account of the Pay Commission, and Rs.17,000 cr. due to lesser freight revenue). This being so, how does the Minister propose to run services without increasing both passenger and freight fares?

A.R. Ramanarayanan,
Chennai

Introducing services and features without ensuring that the existing ones run properly is of no use. On most trains, the food is inedible and the charges exorbitant. Most coaches are old and dirty while in the express trains, the toilets are not passenger-friendly. New trains must be introduced where the cost of tickets must be high. Only then will facilities be kept clean.

Andanallur S. Gopalakrishnan,
Coimbatore

Avenues to monetise soft assets and redevelopment of stations are welcome but may not plug the gap. In the market today, there is little appetite for PPP. Reforms on the labour front, with a thin and core team of experts managing efficient outsourcing contracts for most of the remaining work, must be explored too.

Saishankar Swaminathan,
Chennai

It's fine to have a 'Clean my coach' service, but the injury-prone exercise of going to the toilet still needs to be addressed. [illegible] moving trains especially at the tail end of compartments, senior citizens, [illegible] experience what would [illegible] of a "Poseidon adventure" on a [illegible]

[illegible] Prabhakara Rao,
[illegible]

[illegible] fulfil its social obligations of ferrying millions across the country but it also has to be an economically viable enterprise. There is no concrete measure on how the Railways plans to reduce its operating ratio. Last year, the Railways missed its forecasted revenues by 10 per cent and also missed its operating ratio target. In the past decade or so, Railway Budgets have solely focussed on populist measures, not increasing fares and announcing services when the tracks cannot take anymore.

Rahul Gautam,
Agra

Debate in Parliament

It is disappointing that a significant amount of time has been spent in Parliament on the JNU and Hyderabad varsity incidents [illegible] Houses, one has every reason to feel disappointed. The session [illegible]

Murugan Sarangapani,

FROM PAGE ONE

Israel systematically killing Palestinians, says Abbas

"The individual actions on the Palestinian side are being faced by systematic killings by the Israeli Army which do not even spare women and children under the pretext that this individual was allegedly carrying a knife or was intending to run someone over by his or her car," he said.

The Israeli military said four Palestinians wounded several Israeli soldiers in separate attacks on Friday before they were shot and killed by Israeli forces. Violence erupted over tensions at a sensitive holy site in Jerusalem, sacred to both Jews and Muslims, and quickly spread to the occupied territories and Israel. The Israelis call the Palestinian attackers "terrorists".

However, Mr. Abbas said the root causes for violence "are the continuous Israeli occupation and Israel's rejection of all international decisions". Since October 1, 112 Palestinians have been killed along with 21 Israelis, an American, and an Eritrean.

Despite the violence, Mr. Abbas said his administration was committed to the peace process. "I fully understand those who say the two-state solution is dead. However, I will continue with my efforts to keep it alive as all the alternatives will be more difficult and some are even impossible to implement."

The international community has failed to implement the two-state solution and resolve the Palestinian cause as "they deal with Israel as a state above the international law".

India's stand

He appreciated India's support for the Palestinian cause. Recalling President Pranab Mukherjee's recent visit to Ramallah when he reiterated New Delhi's support for the establishment of a Palestinian state with East Jerusalem as its capital, Mr. Abbas said India's position "will be a strong support to us. This position is also reiterated by the statements and decisions adopted by BRICS countries."

He said Israel did not abide by its commitments under the bilateral agreements such as the Oslo Agreement. "When one party disrespects its commitments stipulated by any agreement, this means that this party is not willing to keep the agreement, or that it is keeping what suits his interests and violates the rights of the other party."

At the U.N. General Assembly in September, Mr. Abbas said Palestinians would "no longer continue to be bound" by the Oslo accords unless they received "international protection" from Israel. Elaborating on his comment, Mr. Abbas told The Hindu that the transitional period for the self-determination rule, under the Oslo accords, was five years, "which were supposed to end in 1999".

U.N. recognition

Asked about the failed attempt to get U.N. recognition for statehood, the President said the Palestinians "will continue our efforts" in this regard. "We will also continue to join more U.N. organisations and other organisations such as the International Criminal Court. We are also studying the possibility of going to the General Assembly in order to bypass the hurdle created by the American veto at the Security Council."

As regards the division between Hamas and West Bank, Mr. Abbas said the Hamas, which controls the Gaza strip, believed that "their immediate interests are superior to the national interest of the Palestinian people".

"Our position is clear. Despite our differences with Hamas, they remain part of the Palestinian people. The only way forward is to go back to the people and hold democratic presidential and parliamentary elections, preceded by the establishment of a national unity government to organise these elections. Hamas has not accepted this path yet."

(Full interview can be accessed at http://thne.ws/1XJ7KGZ)

LeT plans suicide bombings

The Delhi Police's Special Cell has registered an FIR at their Lodhi Colony office.

"The inputs were received by a special cell officer on Tuesday... We are not taking the information lightly as the policeman has claimed that it came from one of his credible sources," a senior Delhi Police officer said on Saturday.

The police said the LeT would target crowded places through suicide bombings and grenade attacks. Some other cities are also on its radar, and the plan was to take attacks beyond Jammu & Kashmir. "The LeT handlers have infiltrated some terrorists into India through Jammu & Kashmir and other international borders," the officer said.

While much of the information received by the police is imprecise, they have received specific inputs on two suspected LeT operatives, Dujana and Ukasha, leading the alleged operation. A senior investigator said the two suspects could be Abu Dujana, a senior LeT leader, and his main aide Abu Ukasha. Their names had emerged during the interrogation of two LeT operatives arrested in Jammu last month.

The police said the duo was active in southern parts of Kashmir for some time.

Red tape stalls U.S. investment

In e-commerce, for instance, companies such as Amazon (which is planning an investment of $5 billion) are troubled by the proposed State-level taxes (including in Karnataka) on payments by buyers to sellers on e-commerce platforms, he said.

U.S.-based multinationals are not confident of Indian laws, says Mukesh Aghi

Mr. Aghi said several U.S.-based multinationals and pension funds are considering multi-billion dollar investments in India in sectors such as infrastructure, but are concerned about "inadequate" protection of their investments under the current laws in case of any dispute. Therefore, they want India and the U.S. to expeditiously sign a Bilateral Investment Treaty (BIT) with specific clauses on Investor-State Dispute Settlement (ISDS) as well as provisions limiting governments from expropriating (or the act of government forcibly taking private property citing public interest) the investments made by foreign investors when there is a dispute, Mr. Aghi said. These companies and pension funds also want provisions in the BIT to enable quick payment of adequate compensation in case of any expropriation, he added.

He said an effective BIT will also enable more direct investments from the U.S. into India instead of their being routed through Mauritius and Singapore (for tax and other benefits).

The U.S. companies are reluctant to commit investments due to judicial delays in India and therefore want the government to promote out-of-court settlements through arbitration, he added.

India and the U.S. have been holding talks on a proposed BIT since 2008, but the progress has been slow owing to differences, including on ISDS provisions, under which investors can move an international arbitration tribunal against the government in case of disputes. India wants companies to exhaust the local administrative and judicial remedies before going in for international arbitration.

Welcoming the recent initiatives of the government to ease foreign investment norms in defence, Mr. Aghi said India needs to equally focus on U.S. small and medium enterprises in the sector, instead of giving complete attention to big firms. Defence investment in the U.S. is driven also by SMEs which supply to big companies like Lockheed Martin and Boeing, and it is important for the Indian government and companies to move that supplier network into India as part of the 'Make In India' initiative, he said.

Emphasising the importance of competitive federalism, Mr. Aghi said those States which are aggressive on reforms, including labour and land, will attract the maximum investment.

Underworld ties run deep in politics

The catalyst, however, was the 1993 Bombay blasts soon after which the N.N. Vohra committee submitted its report on the criminal-politician nexus, naming and shaming some big names from State politics.

> In 2014, a civic corporator is heard pleading with "bhai" for funding for State elections

But not much has changed since, sources and intercepts accessed by The Hindu reveal. They clearly establish the underworld's close links with local politicians. In a conversation in June, a close aide of Dawood enquired about an influential and powerful politician from Talegaon in Pune. During the conversation, Dawood's aide in India told his UAE counterpart that the politician could get a lot of works done. "*Merey dost ka koi kaam hai*," he said in reference to the politician.

In January 2013, Chhota Shakeel discussed with his aide in Dubai an unknown redevelopment scheme in Mumbai, a work that could fetch Rs. 15-20 crore for the syndicate and "could only be done by the Mayor of Mumbai". In April 2014, a civic corporator is heard pleading with the "bhai" for funding for the upcoming elections in the State being fought by his party in some areas of South Mumbai.

Going by the details that have emerged in *The Hindu* investigation, in March 2014, Dawood and company attempted to install two politicians on the Standing Committee, using the direct influence of Chhota Shakeel. An aide suggested that Shakeel ask the councillors to become members of the panel that had a two-and-a-half-year term left. But he was informed they would never like to become members with his support as the duo thought he would come on top and kick them out when he felt like.

A third corporator from Govandi (there are five corporators in Govandi and it is not clear from the intercept who is being referred to) was helped in getting a seat on the prestigious Standing Committee, and by March 2014, the same corporator was being pushed to fight the Assembly elections later. Names of some other politicians also have figured in the most dependable intelligence inputs into the activities of the D-company.

The D-company used the influence of politicians not only to settle matters in redevelopments schemes but also in the development of old bungalows in Bandra and Mahim, Dargah property in some areas, and land deals at Jogeshwari and Andheri, *The Hindu* investigations show.

23 YEARS LATER

Pleas on Ayodhya lie frozen in time

Case records date back to the 16th century and are in several languages, including Arabic

KRISHNADAS RAJAGOPAL

NEW DELHI: As voices for building a Ram temple gain momentum, chances appear slim that an overburdened Supreme Court will speed up and start hearing a batch of appeals on Lord Ram's exact birthplace in the volatile Babri Masjid-Ramjanmabhoomi dispute.

The most pertinent problem the Supreme Court faces in the case is neither mythological nor legal. It is practical and time-consuming. The litigation has records dating back to the 16th century and written in several languages, including Arabic and Persian. All these have to be translated into English for the court. The Allahabad High Court judgment itself runs to 8,000 pages.

A shopkeeper dressing up mannequins in black to observe December 6 as 'Black Day,' on the eve of the 23rd anniversary of demolition of Babri mosque, in Hyderabad on Saturday. — PHOTO: PTI

But the apex court is in no hurry. In a recent hearing this year, a Bench led by Justice T.S. Thakur (now Chief Justice of India) said it would probably take another 10 years for the matter to come up.

"Someday or the other, the case (civil appeal) will be heard. Even after 10 or 15 years whenever matter comes up, one has to proceed in a methodical manner. We don't have any policy (particular line of opinion) in the case," Justice Thakur had observed. The apex court has currently over 55,000 pending cases.

The appeals filed by the Sunni Waqf Board and other parties five years ago challenge the September 30, 2010 verdict of a three-judge Lucknow Bench of the Allahabad High Court that Hindus have the right to the makeshift temple under the central dome of the Babri Masjid. The Bench had relied on Hindu faith, belief and folklore to pronounce its verdict.

Justices Sudhir Agarwal and Justice D.V. Sharma on the High Court Bench had concluded in their separate judgments that Lord Ram, son of King Dashrath, was born within the 1,482.5 square yards of the disputed Ramjanmabhoomi-Babri Masjid premises over 900,000 years ago during the Treta Yuga. Justice Sharma added that the "world knows" where Ram's birthplace is.

The third judge, Justice S.U. Khan, said his finding was an "informed guess" based on "oral evidences of several Hindus and some Muslims" that the precise birthplace of Ram is under the central dome.

The appeals also question the High Court's decision to order the partition of the disputed site equally among the Sunni Waqf Board, Nirmohi Akhara and Ram Lalla, on the hope that a decree for partition and separate possession of the land would prevent further litigation in the Ayodhya dispute.

In May 2011, during a preliminary hearing of the appeals, everything about the Allahabad High Court judgment left the Supreme Court puzzled.

Leap of faith

The apex court Bench of Justices (retired) Aftab Alam and R.M Lodha described the High Court judgment fixing Lord Ram's birthplace as a sheer "leap of faith", transgressing into the mythological realm.

But the High Court Bench seemed to have anticipated such a reaction from the apex court, saying that just because there is no evidence to something does not mean that something does not exist. The Supreme Court would now have to decide how much of mythology it will ould accept as evidence on Lord Ram's birthplace.

The SC Bench had in 2011 also stayed the partition of the disputed site while questioning the wisdom of the Lucknow Bench to go ahead and order it without anyone asking for it.

"The suits have been for declaration (of titles), possession or injunction. None of the parties had prayed for partition. This is surprising," Justice Lodha had remarked.

VHP wants law to build Ram temple

VIKAS PATHAK

NEW DELHI: VHP leader Vinod Bansal says 'Shourya Divas' held on the anniversary of the Babri mosque demolition has helped the organisation, part of the Sangh Parivar, "pay tribute" to those who contributed to the Ram temple movement and inform the youth about it to have a future supply of sympathisers for the cause.

The Vishwa Hindu Parishad reiterated that the Centre should get a law passed by Parliament or promulgate an ordinance to pave the way for a Ram temple at Ayodhya.

"Four rounds of talks have failed as the rival party ran away from them. Now the one way out is to build a Ram temple the way the Somnath temple was rebuilt after Independence. The government should pass a Bill in Parliament or bring an ordinance for the same," VHP joint general secretary Surendra Jain said. "This would be a true homage to the late Ashok Singhal," he said.

The Ayodhya title suit is pending in the apex court after the parties challenged the Allahabad High Court's decision to divide the site among the litigants. The Left parties, meanwhile, are observing a week-long protest against intolerance, and will stage a protest across India on Sunday.

'Divisive agenda'

"The RSS has become desperate and wants to create strife and keep the temple issue alive. They are acting as an extra-constitutional authority. They know that the BJP government is fast getting unpopular and want to push through their divisive Hindutva agenda quickly," CPI leader D. Raja told *The Hindu*. "We will remember this day both as Babri mosque demolition day and the death anniversary of Dr. Ambedkar, who gave us our progressive Constitution whose values we have to uphold."

RSS chief Mohan Bhagwat had recently said that he was confident a Ram temple at Ayodhya would come up during his lifetime. This had led to protests in Parliament by the Samajwadi Party, which accused the Sangh of disturbing social harmony.

Dadri ceremony to atone for death of 'cow'

MOHAMMAD ALI

DADRI: It is the memory of the cow, allegedly killed by Mohammad Akhlaq in September this year, that troubles the villagers of Bishahra even to this day. To atone for the "cow slaughter" through an expression of collective regret, the residents of the village in Dadri will undertake a "purification" of the village by sprinkling *gau mutra* (cow urine) all over.

The villagers believe that a cow was indeed killed by Akhlaq despite the fact that *prima facie* there was no evidence to back their claims. The first veterinary doctor's report had declared that the meat seized from Akhlaq's house by the police on the fateful night was mutton. Most of the villagers, however, allege the connivance of the local administration in hiding the "fact" of cow slaughter.

The *'shuddhikaran'* ceremony will be performed by Sadhvi Harshita Giri, the new priest of the temple which was allegedly used by BJP leader Sanjay Rana's son Vishal Rana to announce and spread rumours about the alleged cow slaughter by Akhlaq, leading to his public lynching.

"Not many want to say it in the open but the fact is that the skin of a cow was found by a mob which led to the angry crowd beating him. We remember a small calf which used to roam around the village but was not seen anywhere after that day," said Om Kumar who stays a few houses from the temple. His two sons are accused in Akhlaq's murder case and are in jail.

Bishahra village in Dadri is back to normal. - PHOTO: PRASHANT NAKWE

"Every body is talking about Akhlaq's death. No outsider who visits the village, wants to talk about the cow's killing. Now that ten persons are in jail, will you also talk about the cow which was slaughtered?" asked an agitated Kumar, an electrician with a shop next to the temple.

While talking to people on the streets and inside their homes in Bishahra, one can feel the sense of injustice of the villagers as the subtext in their narrative. The media has been ignoring the "cow slaughter" and reporting a "completely one-sided story" is the popular complaint. Villagers think that the arrest of ten persons and the fact that many others were on the run has vitiated the atmosphere of the village.

Kumar strongly felt that the purification ceremony was "necessary" to atone for the villagers' failure to prevent the "cow slaughter." "Till the time it is not done, the shadow of trouble and bad luck from the village won't leave us," he added.

Sanjay Rana, whose son Vishal and five other relatives are accused in Akhlak's murder case, told *The Hindu* that the purification was proposed after the "unfortunate" incident in the village.

V.K. Singh's remarks may cast shadow on House

SMITA GUPTA

NEW DELHI: The demand for an apology and resignation of Union Minister of State for External Affairs Gen. (retd.) V.K. Singh for comparing two Dalit children who were recently burnt alive to dogs will cast its shadow over Parliament in the coming week, Opposition sources told *The Hindu*.

The government may be forced to assuage the Opposition or face the prospect of a delay in taking its legislative agenda forward — especially the controversial Goods and Services Tax Bill on which the government conceded some ground to the Congress on Friday.

Opposition is likely to press for General (Retd) V.K. Singh's apology

Parliament's winter session began with a government-sponsored two-day discussion on "Commitment to the Constitution" to mark Dr. B.R. Ambedkar's 125th birth anniversary, apparently both to claim the Dalit icon's legacy as well as to ensure attendance in the two Houses in the wake of a disastrous electoral showing in Bihar. But, ironically, the disruptions Parliament faced related to the condition of Dalits.

First, an anecdote related by Congress MP and the former Union Minister Kumari Selja — who is a Dalit — about how she was asked her caste while entering a temple in Gujarat in 2013 was dredged up two days later by the government: the latter first contested her contention and then made amends with a half-hearted apology the following day, after several hours were wasted.

Next came Bahujan Samaj Party (BSP) supremo Mayawati's call to sack Gen. Singh, a demand that the Congress was quick to seize upon. If this was not enough of a nightmare for the government's parliamentary managers, the BSP leader — to quote a prominent Dalit MP from the NDA — "played a master stroke" by making a pitch for reservation for Dalits in the private sector. It is, clearly, an issue that the BSP leader will deploy in the all-important assembly polls in 2017 in Uttar Pradesh, but as the Congress-led UPA — that tried for a decade and failed to implement this 2004 manifesto promise — knows, it is not something that goes down well with the corporate sector.

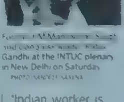
According to PRS Legislative Research, in the first six days of the session — till Thursday — the Lok Sabha's productivity stood at 113%, while that of the Rajya Sabha — where the government is outnumbered — was 76%.

In the coming week, a hopeful government has listed a slew of key legislation relating to GST [illegible] but the Opposition [illegible] cially the Congress [illegible] likely to smooth [illegible]

'Govt. should not act as lawyer for industrialists'

VIKAS PATHAK

NEW DELHI: Accusing the Centre of working against the interests of labour, Congress leader Rahul Gandhi said on Saturday that the government should not act as a "lawyer for industrialists."

[illegible] Gandhi at the INTUC plenary in New Delhi on Saturday. [illegible]

"Partnership between industry and labour will happen if the government acts like the judge and not like the lawyer for industrialists," he told workers of INTUC here at its 31st plenary session.

> 'Indian worker is scared of losing his job.. Address this fear and he will beat China'

"The Prime Minister thinks that the Indian worker is corrupt, lazy and can't be made to work by sparing the rod. He believes labour laws should be weakened and workers disciplined to force them to work. He thinks hire-and-fire policies and weakening labour will lead to better work," he said. "But the Indian worker is neither weak nor indisci[illegible]

[illegible] basic facilities. Reiterating that the Congress would [illegible]

He [illegible] moving [illegible] phrase to another — [illegible] Achhe Din, Swachh B[illegible] Smart C[illegible] Make in [illegible] The focus on [illegible] obfuscates the central question [illegible] growth was for [illegible]

BOOK SCAN

The art of profitable giving

Not too long ago, public opinion was against philanthropy. A new book explains how attitudes have changed, and why we must scrutinise them

Once upon a time, there was charity. The haves gave some to the have-nots, and that was that. Sometimes the giving impulse was religious, sometimes guilt-induced. But charity was more about the soul of the giver than the welfare or rights or dignity of the receiver. This is why there can be no charity between equals. For all these reasons, charity had for long remained an activity rooted in the personal-private, quasi-religious, sphere

Then came philanthropy. Jeremy Beer, in his *The Philanthropic Revolution An Alternative History of American Charity*, argues that the displacement of charity by philanthropy was "the result of a re-conceptualisation of voluntary giving as primarily a tool for social change."

And today we have 'philanthrocapitalism'. The term gained currency after *The Economist* carried a report in 2006 on 'The birth of philanthrocapitalism'. Noting that "the need for philanthropy to become more like the for-profit capital markets is a common theme among the new philanthropists", the article explains why philanthropists "need to behave more like investors."

G. Sampath

Two years later came the book that today's biggest philanthropists swear by: *Philanthrocapitalism: How the Rich can Save the World* by Matthew Bishop and Michael Green. The title is not intended to be ironic. It is an earnest argument: in a world of rich men and poor states, who better to save the poor than the rich themselves?

The advent of philanthrocapitalism may have finally brought to the fore what is tacitly understood but rarely made explicit — the symbiotic relationship between capitalist excess and philanthropic redress.

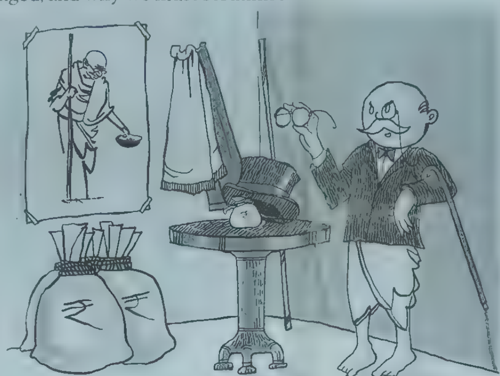

ILLUSTRATION: SATWIK GADE

When philanthropy was shunned

It is no accident that the first great philanthropists — John D. Rockefeller, Andrew Carnegie, Andrew Mellon — remembered today by their philanthropic legacies, also figure in Wikipedia's list of 'businessmen who were labelled robber barons"

If one is to make sense of the recent surge in the quantum of philanthropic funds — the Bain & Co. Indian Philanthropy Report 2015 notes that foreign philanthropic funding in India more than doubled from 2004 to 2009, jumping from $0.8 billion in FY'04 to $1.9 billion in FY'09 — then one needs to go beyond the numbers and look at the economic underpinnings of philanthropic initiatives. This is precisely what sociologist Linsey McGoey sets out to do in *No Such Thing as a Free Gift: The Gates Foundation and the Price of Philanthropy*, which released last month.

No Such Thing... kicks off with a quick reminder of the shady origins of philanthropy. How many of us know, for instance, that not too long ago public opinion was against philanthropy in general, and corporate philanthropy in particular?

In the early 20th century, philanthropic foundations were "viewed as mere outposts of profit seeking empires... a convenient way for business magnates to extend their reach over domestic and foreign populaces." McGoey quotes the U.S. Attorney General George Wickersham, who had observed that they were "a scheme for perpetuating vast wealth".

Yet what was common sense in 1910 would sound blasphemous in 2015. While no self-respecting economist today can deny the obscene economic inequality that characterises our age, not many would willingly acknowledge the connection between concentration of wealth and philanthropy. That is to say, an equitable society would suffer neither a club of the super-rich that seeks self-expression through philanthropy, nor a class of the super-poor that is dependant on philanthropic charity for survival.

If philanthropy is thriving in this age of extreme inequality, it is because it serves a dual purpose: one, to make inequality more acceptable ideologically and morally; and two, to define poverty as a problem of scarcity rather than of inequality. Hence, the ultimate argument in favour of philanthropy, deployed when all else fails, is the one based on scarcity: 'something (from a foundation) is better than nothing (from the government)'.

Philanthropy is the palliative that makes the pain of capitalism bearable for those fated to endure it. Philanthrocapitalism, on the other hand, is about transcending this palliative function to represent capitalism itself as a philanthropic enterprise.

In Bishop and Green's formulation, such a philanthropic capitalism would drive innovation in a way that "tends to benefit everyone, sooner or later, through new products, higher quality and lower prices."

As McGoey reveals in her book, no one does philanthrocapitalism better, or bigger, than Bill Gates, who helms the world's largest philanthropic foundation, the Bill and Melinda Gates Foundation (henceforth Gates Foundation), with an endowment of $42.3 billion. For this very reason, the Gates Foundation is an ideal case study for understanding the social impact of philanthropic foundations.

Problems

McGoey enumerates three obvious problems with philanthrocapitalism, illustrating each with reference to the Gates Foundation.

The first is the lack of accountability and transparency. McGoey points out that the Gates Foundation is the single largest donor to the World Health Organisation (WHO), donating more than even the U.S. government. While the WHO is accountable to the member governments, the Gates Foundation is accountable only to its three trustees — Bill, Melinda, and Warren Buffet. It is not unreasonable to wonder if the WHO's independence would not be compromised when 10 per cent of its funding comes from a single private entity "with the power to stipulate exactly where and how the UN institution spends its money."

Second, "philanthropy, by channelling private funds towards public services, erodes support for governmental spending on health and education." With governments everywhere slashing their budgets for public goods such as education and healthcare, the resultant funding gap is sought to be filled by philanthropic money channelled through NGOs. But with one crucial difference: while the citizen has a rights-based claim on government-funded social security, he or she can do nothing if a philanthropic donor decides to stop funding a given welfare project.

At the same time, even as it facilitates government withdrawal from provision of social goods, philanthropy paves the way for entry of private players into the same space. McGoey details how the Gates Foundation orchestrated this brilliantly in the American education sector, where it helped create a whole new market for private investment: secondary and primary schools run on a for-profit basis.

Third, the same businessmen who made their money through unhealthy practices that worsened economic inequalities are now, in their philanthropic avatar, purporting to remedy the very inequalities they helped create. In the case of the Gates Foundation, Microsoft's illegal business practices are well documented in the U.S. Department of Justice anti-trust case against the company

Of course, none of this should detract from the undeniably good work that philanthropic bodies have done. The Gates Foundation has saved countless lives, especially in Africa, through its funding of immunisation programmes and outreach projects. Its several achievements, therefore, have been deservedly celebrated. Nonetheless, critical scrutiny lags far behind the lavish accolades.

Even the three issues discussed above barely scratch the surface. McGoey goes on to raise several more. To mention just one, for instance, she suggests that the Gates Foundation's financial ties with Monsanto and investments in Goldman Sachs "may be compounding food insecurity rather than mitigating it".

History has shown that progressive taxation is the most efficacious route to social welfare. But a strong case for philanthropy is another way of making a strong case for lowering the taxes on the rich — after all, it'll leave them with more money to spend on the poor.

The Economist's report on philanthrocapitalism quotes a young Indian philanthropist, Uday Khemka, who predicts that "philanthropy will increasingly come to resemble the capitalist economy." That was in 2006. Nine years later, the publication of McGoey's *No Such Thing...* marks the first systematic attempt to document this phenomenon.

sampath.g@thehindu.co.in

> A strong case for philanthropy is a way of making a strong case for lowering the taxes on the rich — it'll leave them with more money to spend on the poor

SHELF HELP

Ode to bookshops

The debate about e-books versus their deadwood variants will continue, but the fears about the era of print ending ebbed somewhat recently after e-books registered slower sales growth. There are many reasons why the possibility of the end of printed books keeps me up at nights, but the most important of them concerns retail. Securing the future of paper books is intimately tied to the viability of bookshops. Books are one of the few commodities for which the manner of retail has a direct impact on the kind of books that are ultimately published. [illegible] discovery of [illegible] fashioned bookshop — left to only online bookstores, for all the convenience and chance to sample chapters that they offer, what is recommended to us would be just a function of what we previously bought or sampled or said we liked. It's why we need to periodically spin through many, many bookshops to get a proper update of the world of fiction and ideas. Moreover, without the possibility of discovery in a bookshop, without the possibility of readers chancing upon new subjects and writers that are not immediately of interest to the media and review pages, many book proposals may not be viable for publishers to commission. That's not all. The place of a bookshop in a society holds importance for freedom of expression. Through time, bookshops have offered the strongest resistance to the censor, with sellers quietly stocking books officially banned or targeted through customs curbs

Some of my favourite books about bookshops:

- *The Yellow-Lighted Bookshop: A Memoir, a History* by Lewis Buzbee — Buzbee, a former bookseller, paints a 360-degree profile of the special civilisational place of the bookshop, and makes a case for his claim that "a bookstore is the city where our fleshed-out inner selves reside"
- *This is the Story of a Happy Marriage* by Ann Patchett — This collection of essays by the bestselling author of *Bel Canto* and *State of Wonder* has a lovely description of her effort to prove wrong the prediction that "bookstores were dead" by starting one of her own.
- *The Most Dangerous Book: The Battle for James Joyce's Ulysses* by Kevin Birmingham — A biography of Joyce's masterpiece, it integrates the role played by Sylvia Beach's iconic Paris bookstore Shakespeare and Company. — **MINI KAPOOR**

THE BOOK IN MY HAND

Manish Tewari

I am reading *Neither a Hawk Nor a Dove* by Khurshid Mahmud Kasuri. I started this after finishing *Path of Blood: The story of Al Qaeda's War on the House of Saud* by Thomas Small and Jonathan Hacker, and *ISIS Exposed* by Erick Stakelbeck. Mr Kasuri's book is interesting from the Pakistani perspective, and not so much vis-à-vis India. The amazing insights into the Pakistan Army and the Inter-Services Intelligence make it interesting. I am halfway through the book. There are more books waiting to be read — *Don't Think of an Elephant* by George Lakoff is on top of the list. *(Manish Tewari was Information and Broadcasting Minister in the UPA government.)*

Kajol

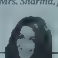
I'm into fantasy fiction; I like werewolves and vampires. I like mythology too — the last book I read was the *Prince of Ayodhya* by Ashok K. Banker. It is the Ramayana, but told in a very interesting manner. The plot is the same as the epic, but what is amazing is that it is written from another point of view. The characters are not wimpy, wishy-washy, and they are not gods. They are mortals, flawed human beings. And it's us, the flawed humans really, who turn out to be gods because we are able to face adversities. *(Kajol is a Bollywood actor.)*

INTERVIEW: RATIKA KAPUR

'I wanted to collapse that distance between the English writer and her Hindi-speaking subjects'

Ratika Kapur, *in her debut novel,* Overwinter, *had probed South Delhi's posh and seemingly orderly domesticity. Her second book,* The Private Life of Mrs. Sharma, *announces her as a unique and original new voice in Indian English fiction. Kapur, who previously worked in publishing as a fiction editor, turns her gaze on urban, middle class India, and imagines a protagonist who lives a life balanced between tradition and decorum, independence and desire. Kapur spoke to* The Hindu *about the character of Mrs. Sharma, feminism, and more.*

Swati Daftuar

How did the idea for *The Private Life of Mrs. Sharma* take root?

I spent nine to 11 months going on these long metro rides because my father-in-law was unwell. I'd go from south Delhi to Rohini on the metro every day, so I spent close to three hours on it. I'd sit there in the ladies compartment and watch the women around me — women I may not necessarily interact with on a day-to-day basis. I'd spend my time watching them, peering over, wondering what they were thinking, doing and writing. Where did they come from, what did they do?

This got me thinking about the kind of English writing that we have in India right now. Most of it is either about the elite — and I am guilty of that too, with my earlier book — or it's about the exotic: the elephants and the mango orchards. But what about the ordinary, middle class population, women in particular going about their ordinary lives? I wanted to explore that domesticity. Wondering what this Hindi-speaking middle class are thinking is how I got started. The problem was the prose.

And yet, now, what elevates your book is this original prose you have used. It is just right...

I spent probably two years trying to get the voice right. I was basically trying to create a specific kind of prose aesthetics that would give voice to lives whose intimacies are coloured in Hindi, but whose ambitions are articulated in English. So, my challenge was to create an idiom that captures the Indian urban middle class without parodying it or claiming to speak for it. I didn't want to do that quaint, cutesy...

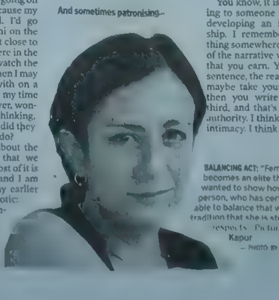
And sometimes patronising...

Yes, patronising prose. I wanted to collapse that distance between the English writer and her Hindi-speaking subjects. The idiom of this book doesn't actually exist. Ever since Raja Rao, we have been grappling with that question: how do you capture in English an experience that has been lived in another language? And I didn't want to prove a theoretical point about this. It was simply that the character and her situations demanded this of me.

At points in the book, Mrs. Sharma seems to be holding up an image, as if writing for a reader she wants to impress. Slowly, though, that changes into frank intimacies. Is she addressing a reader? Or is she writing to, and for, herself?

You know, it is as if she is speaking to someone with whom she is developing an intimate relationship. I remember reading something somewhere that the authority of the narrative voice is something that you earn. You write the first sentence, the reader is not going to maybe take your word for it, but then you write the second, the third, and that's how you develop authority. I think it's the same with intimacy. I think there is a sense of growing intimacy. In the beginning, there are a lot of things she is uncomfortable with. So she lies, and in some sense she is an unreliable narrator. At one point she says one thing, then she contradicts herself. She dithers and wavers, but it was important for me to bring all that out...

BALANCING ACT: "Feminism in India becomes an elite thing, but here I wanted to show how an ordinary person, who has certain impulses, is able to balance that with this kind of tradition that she is steeped in but also respects." Picture shows Ratika Kapur — PHOTO: BY SPECIAL ARRANGEMENT

> I was basically trying to create a specific kind of prose aesthetics that would give voice to lives whose intimacies are coloured in Hindi, but whose ambitions are articulated in English.

Mrs. Sharma is exactly the kind of character who would blend into the backdrop of another story. You draw her forward, get under her skin.

There is a lot of shared experience being in a metropolis. Something like the metro is a great leveller. Whether you are going to your job in a fortune 500 company in Gurgaon or to your job as a receptionist at a gynaecologist's, everyone is sharing the same compartment. But yes, there were things that I would have to observe. I think that's a writer's job — observation — much more than theory. You spend a lot of time quietly watching people. You are constantly doing that. One reason I am asocial is because when I meet people, it's almost like work, because I'm always listening and watching and observing.

It's a very easy book to read, but an incredibly difficult one in the kind of issues it deals with, and the honesty with which it handles them. Mrs. Sharma's brand of independence is very real.

I think, often, feminism in India becomes an elite thing, but here I wanted to show how an ordinary person, who has certain impulses, is able to balance that with this kind of tradition that she is steeped in but also respects. She is not one to dismiss it. She is very proud of the fact that she is a good wife, a good mother-in-law, a good mother — she always wants to be that. And at the same time she is terribly deluded person. On one hand, she has committed the most violent of acts, but she is also thinking of how the food needs to be on time.

While writing the book, though, were you consciously weaving in certain topics?

You have certain questions, but ultimately, I'm not a sociologist. I'm [illegible] lot of it comes retrospectively. The questions are really subliminal. We are dreaming up these stories but clearly they come from somewhere. They kind of shape your story but that is not necessarily conscious. We spend years and years thinking and wondering about these questions, and these are the forces that shape the [illegible] further questions.

ಅಧಿಕಾರದ ಗುಂಗು, ಅಖಾಡದಲ್ಲಿ ರಂಗು 2013

ಇನ್ನೂ ಅಂತಿಮವಾಗದ 47 ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು: ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ತಪ್ಪದ ತಲೆನೋವು

ಬಂಡಾಯ ಶಮನಕ್ಕೆ ರಾಯಭಾರ

ಪಕ್ಷದ 28 ಮುಖಂಡರ ತಂಡಕ್ಕೆ ಹೊಣೆ ◆ ಇನ್ನೂ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲೇ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ◆ ತೀವ್ರ ಲಾಬಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ವಿಧಾನಸಭೆಯ 177 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಲಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಹುರಿಯಾಳುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ನಂತರ, ಟಿಕೆಟ್ ವಂಚಿತರು ಮತ್ತು ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಕಚೇರಿ ಎದುರು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಈಗ ತಣ್ಣಗಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ 47 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಹೆಸರು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವರಿಷ್ಠರ ಮೇಲಿದೆ.

224 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು 2,040 ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿದ್ದರು. 214 ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಕಳೆದ ಶುಕ್ರವಾರವೇ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವರಿಷ್ಠರು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಕಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ, ಈ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು. ಇನ್ನೊಂದು ಪಟ್ಟಿ ಇದೇ 10ರಂದು ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಸಂಭವ ಇದೆ.

ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ನಂತರ ಎದುರಾಗಬಹುದಾದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಲು ಪಕ್ಷದ 28 ಹಿರಿಯ ಮುಖಂಡರನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಎಸ್.ಎಸ್. ಭೋಸರಾಜು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಟಿಕೆಟ್ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಹಲವರು ಇನ್ನೂ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲೇ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಟಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಲಾಬಿ ನಡೆಸಲು ದೆಹಲಿಗೆ ತೆರಳಿದ್ದ ಮುಖಂಡ ಶಾಮನೂರು ಶಿವಶಂಕರಪ್ಪ ಅವರು ಶನಿವಾರ ವಾಪಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಾವಣಗೆರೆ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ಮಾಜಿ ಮೇಯರ್ ಡಿ. ಬಸವರಾಜ್, ಶಾಸಕ ಸಂತೋಷ್ ಲಾಡ್ ಮತ್ತು ಬಿ.ಕೆ. ಸಂಗಮೇಶ್ವರ, ಕೆ.ಸಿ. ಕೊಂಡಯ್ಯ, ವಿ.ಆರ್. ಸುದರ್ಶನ್, ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಮತ್ತಿತರರು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲೇ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಖರ್ಗೆ ಬೆಂಬಲಿಗರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೊಂಡಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಟಿಕೆಟ್ ದೊರೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ಖಚಿತತೆ ಇಲ್ಲ. 'ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಇಚ್ಛೆ ಇದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ರೆಡ್ಡಿ ಸಹೋದರರ ಗಣಿ ಮಾಫಿಯಾವನ್ನು ಬಯಲುಮಾಡಲು ನನ್ನಿಂದಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೇನೆ. ಆದರೆ, ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಮುಖಂಡರು ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತಿದೆ' ಎಂದು ಕೊಂಡಯ್ಯ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

'ನನಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ದೊರೆಯುವ ಭರವಸೆ ಇದೆ. ಬಿಜೆಪಿ ಸೇರುವ ಇರಾದೆ ನನಗಿಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಕಲಘಟಗಿ ಶಾಸಕ ಸಂತೋಷ್ ಲಾಡ್ ಹೇಳಿದರು. ಭದ್ರಾವತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಂ. ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಅವರಿಗಿಂತ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಅವರಿಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ದೊರೆಯಬಹುದು.

ಎಲ್.ಆರ್. ಶಿವರಾಮೇಗೌಡ ಅವರ ಪುತ್ರ ಚೇತನ್ ಗೌಡ ಅವರನ್ನು ಪದ್ಮನಾಭನಗರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಕಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲು ಮಾಜಿ ಸಂಸದ ಅಂಬರೀಷ್ ಮತ್ತು ಶಾಸಕ ಡಿ.ಕೆ. ಶಿವಕುಮಾರ್ ಒತ್ತಡ ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್ ಅವರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಗುರಪ್ಪ ನಾಯ್ಡು ಅವರನ್ನು ಕಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಹಾಲಿ ಶಾಸಕ ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಮುನಿನರಸಯ್ಯ ನಡುವೆ ಪೈಪೋಟಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಎಂ. ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲಿ ಅವರು ವೆಂಕಟಸ್ವಾಮಿ ಪರ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಗದ ನಿರಾಸೆ: ಡಾ. ನಾಗಪ್ಪ, ಮಹಿಮಾ 'ಕೈ'ಗೆ ಬೈ?

ದಾವಣಗೆರೆ: ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮೊದಲ ಪಟ್ಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಮಾಧಾನ ತೀವ್ರಗೊಂಡಿದೆ. ಹರಿಹರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಟಿಕೆಟ್ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾಜಿ ಸಚಿವ ಡಾ.ವೈ. ನಾಗಪ್ಪ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಭಾಗದ ಜನರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕೆಪಿಸಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ನಾಗಪ್ಪ ಭಾನುವಾರ ಹರಿಹರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೊಸಬರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ನೀಡುವ ಮುನ್ನ ನಗರದ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಬ್ಲಾಕ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಆರೋಪಿಸಿ ಬ್ಲಾಕ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಹಾಗೂ ಚುನಾಯಿತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ನಗರ ಬ್ಲಾಕ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ. ಸಿಕ್ಕತ್ ಉಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಬ್ಲಾಕ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಸ್.ಜಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಮಹಿಮಾ ವಿದಾಯ?

ಚನ್ನಗಿರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಟಿಕೆಟ್ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಜೆ.ಎಚ್. ಪಟೇಲರ ಪುತ್ರ ಮಹಿಮಾ ಪಟೇಲ್, ಟಿಕೆಟ್ ದೊರೆಯದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದು, ಏ. 9ರ ನಂತರ ಮುಂದಿನ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ

ಮಾಯಕೊಂಡ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಹೊರಗಿನವರಾದ' ಮಾಜಿ ಸಚಿವ ಕೆ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ನಾಯ್ಕ ಅವರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಬ್ಲಾಕ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಧೋರಣೆ ಖಂಡಿಸಿ ಮಾಯಕೊಂಡ ಬ್ಲಾಕ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ.ಟಿ. ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವರು ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವಿಭಾಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ.ಎಚ್. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ ಅವರೂ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಧೋರಣೆ ಖಂಡಿಸಿ ಭಾನುವಾರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ 9-10ರಂದು ಸಭೆ

ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ 47 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ಮಂಗಳವಾರ ಮತ್ತು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಗೋವಾದ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಲುಸಿಯಾನ್ಹೊ ಫಲೆರೊ ನೇತೃತ್ವದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ ಸಭೆ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಬಳಿಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಕೇಂದ್ರ ಚುನಾವಣಾ ಸಮಿತಿ ಸಭೆ ನಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

'ಏಪ್ರಿಲ್ 9 ಮತ್ತು 10ರಂದು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಮಿತಿ ಸಭೆ ನಿಗದಿಯಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವ ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ.ಜಿ.ಪರಮೇಶ್ವರ್ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭೆಯ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಬಂದಿದೆ. ಏ.10ರಂದು ಕೇಂದ್ರ ಚುನಾವಣಾ ಸಮಿತಿ ಸಭೆ ಸೇರಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡುವ ಸಂಭವವಿದೆ' ಎಂದು ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

1983ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಅವರು [illegible] ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದ ಸಂಗ್ರಹ ಚಿತ್ರ [illegible]

ಇಲ್ಲಿ ವಲಸಿಗರ ಪಾರುಪತ್ಯ

ಗಂಗಾವತಿ: ಕ್ಷೇತ್ರ ಪುನರ್‌ವಿಂಗಡಣೆ (1978) ಬಳಿಕ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಚುನಾವಣೆ ಎದುರಿಸಿರುವ ಕನಕಗಿರಿ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ವಲಸಿಗರೇ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂಟು ಚುನಾವಣೆಗಳ ಪೈಕಿ 1994ರಲ್ಲಿ ಜನತಾದಳದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಗೆದ್ದು ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಸಾಲೋಣಿ ನಾಗಪ್ಪ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕುಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಕೀಯ ಆಶ್ರಯಕ್ಕೆಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರು.

ಕ್ಷೇತ್ರವು ಇದೀಗ ಒಂಬತ್ತನೇ ಹಣಾಹಣಿಗೆ ಸಜ್ಜಾಗಿದೆ. ಈ ಸಲ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಬಯಕೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಹೊರಗಿನವರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಈ ಬಾರಿಯೂ ವಲಸಿಗರಿಗೇ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಿರುವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿವೆ.

ಇತಿಹಾಸದ ಮೆಲುಕು: 1978ರಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ರಚನೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಮೊದಲ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಂ. ನಾಗಪ್ಪ, 1983, 1985ರಲ್ಲಿ (ಉಪ ಚುನಾವಣೆ) ಶ್ರೀರಂಗದೇವರಾಯಲು, 1989ರಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನಾಗಪ್ಪ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು.

1978ರಿಂದ 1989ರವರೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದ ಮೂವರು ಗಂಗಾವತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದವರು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು ಎನ್ನುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಬಳಿಕ 1994ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರಾದ ಸಾಲೋಣಿ ನಾಗಪ್ಪ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು.

1999ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ನಾಗಪ್ಪ ಹಾಗೂ 2004ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಜಿ. ವೀರಪ್ಪ ಎಂಬುವವರು ಬಿಜೆಪಿಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಶಾಸಕರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಗಂಗಾವತಿ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರ [illegible] ಮೀಸಲು ಕ್ಷೇತ್ರ [illegible] ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಬಳಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ [illegible] ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. 2008ರಲ್ಲಿ [illegible] ತಂಗಡಗಿ ಪಕ್ಷೇತರ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಗೆದ್ದು, ಸಚಿವರಾಗಿ ಮತ್ತೆ [illegible] ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮನಾಯ್ಕ-ಬಿಜೆಪಿ, ಮುಕುಂದರಾವ್ ಭವಾನಿಮಠ - ಬಿಎಸ್‌ಆರ್ (ಗಂಗಾವತಿ), ಶಿವರಾಜ ತಂಗಡಗಿ-ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ (ಇಲಕಲ್), ಬಸವರಾಜ ದಢೇಸುಗೂರು-ಕೆಜೆಪಿ (ಸಿರುಗುಪ್ಪ) ಹಾಗೂ [illegible] ರಾಠೋಡ ಜೆಡಿಎಸ್ [illegible] ಈ ಬಾರಿ ಕಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಕುತೂಹಲ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

-ಎಂ.ಜೆ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಕಿಡಿನುಡಿ

- ನಾವು ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನೂ ನಂಬಿ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ – ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ
- ನಾನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಗಲಿದೆ. ಬಿಜೆಪಿ ಸೇರಲ್ಲ – ಸಂತೋಷ್ ಲಾಡ್

ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರ ಕಾವಲು

ಎಂ. ಮಹೇಶ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ದಾವಣಗೆರೆ: ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ನೀತಿಸಂಹಿತೆ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಣದಲ್ಲಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಚಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು [illegible] ನೀತಿಸಂಹಿತೆ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ [illegible] ಚುನಾವಣಾಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯಕ ಚುನಾವಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರಿಗೂ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ನೀತಿಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು, ಮತದಾರರಿಗೆ ಆಮಿಷ ಒಡ್ಡುವುದು ಹಣ ಮತ್ತು ಮದ್ಯ ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಲು ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ 'ನಿಗಾ' ಇಡುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಮಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗಿಂತ ಗ್ರಾಮಲೆಕ್ಕಿಗರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಡೆಯವರು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳು ಹಾಗೂ ಭೇಟಿ ಮಾಡುವವರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗದ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಈ ಹೊಣೆ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? [illegible]

[illegible] ಎಂದು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

'ಚುನಾವಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತದಾರರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಆಮಿಷ ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರು ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಮಾಹಿತಿ ರವಾನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಿಯೋಜಿತ ಗ್ರಾಮಲೆಕ್ಕಿಗರಿಗೆ [illegible] ನೀಡಬೇಕು' ಎಂದು ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

ಕೆಜೆಪಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ

ಕ್ಷೇತ್ರ	ಅಭ್ಯರ್ಥಿ
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ–ಧಾರವಾಡ ಪಶ್ಚಿಮ	ಮೋಹನ ಲಿಂಬಿಕಾಯಿ
ಬ್ಯಾಡಗಿ	ಶಿವರಾಜ ಸಜ್ಜನ
ಬೆಳಗಾವಿ ಉತ್ತರ	ಎಸ್.ಸಿ. ಮಾಳಗಿ
ಜಗಳೂರು (ಪ.ಪಂ)	ರಾಮಚಂದ್ರ
ಕುಮಟಾ	ಗಾಯತ್ರಿ ಗೌಡ
ಗೋಕಾಕ	ಉಮೇಶ ಬಿ. ನಿರವಾನಿ
ಮಾಯಕೊಂಡ (ಪ.ಜಾ)	ಪ್ರೊ. ಲಿಂಗಣ್ಣ
ಹುನಗುಂದ	ಜೆ.ಪಿ. ಪಾಟೀಲ
ಚಿಂತಾಮಣಿ	ಟಿ.ಆರ್. ಕುರ್ಲಾರೆಡ್ಡಿ
ನಿಪ್ಪಾಣಿ	ನಿಯಾಜ್ ಗೌಸ್ ಪಠಾಣ್
ಹಿರಿಯೂರು	ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ
ಅರಕಲಗೂಡು	ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ
ಸಿಂಧಗಿ	ಗುರುನಗೌಡ ಗೌಡಪ್ಪಗೌಡ ಪಾಟೀಲ
ಕಾಗವಾಡ	ಅಜಿತ್ ಭರಮಾ ಚೌಗಲೆ
ಕುಷ್ಟಗಿ	ಪುರದಪ್ಪ ಕಂದಗಲ್
ಕೂಡ್ಲಿಗಿ (ಪ.ಪಂ)	ಡಾ. ತರಸಾಲಪ್ಪ
ಅಥಣಿ	ಸಂಗನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ
ಕುಡುಚಿ (ಪ.ಜಾ)	ಪರಶುರಾಮ ಶಾಂತಾರಾಮ ಒಡ್ಡರ
ನಾಗಮಂಗಲ	ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ
ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಸಂಗರಾಜ ದೇಸಾಯಿ
ಬೆಳಗಾವಿ ದಕ್ಷಿಣ	ಡಾ. ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಮನಿ
ಬಾಗೇಪಲ್ಲಿ	ಮುನಿರಾಜು
ಬ್ಯಾಟರಾಯನಪುರ	ಕೆ. ಮಂಜುನಾಥ
ದೇವದುರ್ಗ (ಪ.ಪಂ)	ಶಾಂತಾಗೌಡ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ
ಜೋಯಿಡಾ	ರವಿ ರೇಡ್ಕರ್
ಬಂಗಾರಪೇಟೆ (ಪ.ಜಾ)	ವಿ. ಶೇಷು
ನೆಲಮಂಗಲ (ಪ.ಜಾ)	ಚಲುವರಾಜ್
ಗೋವಿಂದರಾಜ ನಗರ	ಬಿ.ಎಸ್. ವಾಗೀಶ್ ಪ್ರಸಾದ್
ಜಯನಗರ	ರವಿಕುಮಾರ್
ಬಸವನಗುಡಿ	ಟಿ. ಬಾಬು
ಮುಳಬಾಗಿಲು (ಪ.ಜಾ)	ದೊಡ್ಡಚೌಡಪ್ಪ
ರಾಯಬಾಗ (ಪ.ಜಾ)	ಎಸ್.ಬಿ. ಕರಾಳೆ
ಖಾನಾಪುರ	ಬಾಬುರಾವ ದೇಸಾಯಿ
ಮಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ	ರಾಮಚಂದ್ರ ಬೈಕಂಪಾಡಿ
ಬಬಲೇಶ್ವರ	ಬಸಪ್ಪ ಎಸ್. ಹೊನವಾಡ
ಸುಳ್ಯ (ಪ.ಜಾ)	ಚಂದ್ರಾವತಿ
ಸುರಪುರ (ಪ.ಪಂ)	ಶಿವರಾಜ ಮಲ್ಲೇಶ
ಬಂಟ್ವಾಳ	ಇಬ್ರಾಹಿಂ
ಮಂಗಳೂರು ದಕ್ಷಿಣ	ದಯಾನಂದ ಶೆಟ್ಟಿ
ಮಂಗಳೂರು	ರವೀಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ
ತೇರದಾಳ	ಬಸವರಾಜ ಬಿ. ಬಾಳೇಕಾಯಿ

ಹೊರಬಿತ್ತು ಕೆಜೆಪಿ 3ನೇ ಪಟ್ಟಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಮಾಜಿ ಶಾಸಕರಾದ ಎಸ್.ವಿ.ರಾಮಚಂದ್ರ, ಎಸ್.ಸಿ.ಮಾಳಗಿ, ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ಬಿಜೆಪಿ ತೊರೆದಿದ್ದ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್‌ನ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯರಾದ ಮೋಹನ ಲಿಂಬಿಕಾಯಿ, ಶಿವರಾಜ ಸಜ್ಜನ, ನಿವೃತ್ತ ಐಎಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಸ್.ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಸೇರಿದಂತೆ 41 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೆಜೆಪಿ ಭಾನುವಾರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ವಿ.ಧನಂಜಯಕುಮಾರ್ ಭಾನುವಾರ ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಮಾರ್ಚ್ 21ರಂದು ಮೊದಲ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 69 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದ ಪಕ್ಷ, ಎರಡನೇ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 33 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು. ಮೂರನೇ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೆಜೆಪಿ ಒಟ್ಟು 143 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಹೆಸರು ಘೋಷಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ 81 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಹೆಸರು ಪ್ರಕಟಣೆ ಬಾಕಿ ಇದೆ.

ಮೋಹನ ಲಿಂಬಿಕಾಯಿ ಮತ್ತು ಶಿವರಾಜ ಸಜ್ಜನ ಕೆಜೆಪಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ.ಎಸ್.ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಅವರು ಬಿಜೆಪಿ ತೊರೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನವೇ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೆಜೆಪಿಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಹಾಗೂ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಸಜ್ಜನ ಅವರಿಗೆ ಬ್ಯಾಡಗಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಬಿಕಾಯಿ ಅವರಿಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ ಪಶ್ಚಿಮ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಟಿಕೆಟ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

2008ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಜಗಳೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗೆಲುವು ಸಾಧಿಸಿದ್ದ ರಾಮಚಂದ್ರ ನಂತರ 'ಆಪರೇಷನ್ ಕಮಲ'ದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಸೇರಿದ್ದರು. ಬಳಿಕ ನಡೆದ ಉಪ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಧಾನಸಭೆ ಸದಸ್ಯತ್ವ ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದ್ದರು. 41 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪೈಕಿ ಏಳು ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ, ತಲಾ ಇಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಿವೃತ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗೂ ಪಕ್ಷಾಂತರದ ಚಾಳಿ

ಕೆಲ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದಷ್ಟೇ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೇರಿದ್ದರು. ಅವರು ಅರಕಲಗೂಡು ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಟಿಕೆಟ್ ಬಯಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಶಾಸಕ ಎ.ಮಂಜು ಅವರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಟಿಕೆಟ್ ಖಾತರಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಕೆಜೆಪಿ ಸೇರಿದರು. ತಕ್ಷಣವೇ ಅರಕಲಗೂಡು ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗೆ ತಯಾರಿ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಕೆಜೆಪಿ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಚುರುಕಿನಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದು, ರೈತರಿಗೆ ಪಿಂಚಣಿ ನೀಡುವ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು.

ಪಕ್ಷದ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿಗಾರರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಅವರು, 'ಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುವ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಿವೆ. ಇದೇ 10ರಂದು ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸಚಿವರಾದ ಉಮೇಶ ಕತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮುರುಗೇಶ ನಿರಾಣಿ ಅವರು ಕೆಜೆಪಿ ಸೇರದಿರುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ, 'ನಾವು ಯಾರೊಬ್ಬರನ್ನೂ ನಂಬಿ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪರವಾಗಿ ಎಐಸಿಸಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಕೈಗೊಂಡರೆ ಕೆಜೆಪಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಧಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

...ಒಂದನೇ ಪುಟದಿಂದ

ತನಿಖೆಗೆ ಸಮಿತಿ

ಉಳಿದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಗೊಂದಲಗಳಿಲ್ಲ. ಸೂಕ್ತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆದಿದೆ. ಗೋವಾ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಲುಸಿಯಾನ್ಹೊ ಫಲೆರೊ ನೇತೃತ್ವದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆದು ಎರಡನೇ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಗುಜರಾತ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಮಿಸ್ತ್ರಿ ದೂರವಾಣಿಯಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು.

ಆರೋಪಗಳ ಸುರಿಮಳೆ: ಆದರೆ, 'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಟಿಕೆಟ್ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಅಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದಿವೆ ಎನ್ನುವ ಆರೋಪಗಳು ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದೂರುಗಳು ದೆಹಲಿಗೆ ತಲುಪಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಮೂವರ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮಿತಿ ಹೈಕಮಾಂಡ್‌ಗೆ ವರದಿ ಕೊಡಲಿದೆ' ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಉನ್ನತ ಮೂಲಗಳು ಖಚಿತಪಡಿಸಿವೆ.

'ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಿದೆ ಎನ್ನುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಕುರ್ಚಿ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿರುವ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಹಿಂಬಾಲಕರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಟಿಕೆಟ್ ಗಿಟ್ಟಿಸಲು ಚಾತಕ ಪಕ್ಷಿಗಳಂತೆ ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ನಾಯಕರೇ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಲಾಬಿ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವೂ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ' ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಚಿವರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಚಿವರಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಖರ್ಗೆ, ರೆಹಮಾನ್ ಖಾನ್ ಮತ್ತು ಕೆ.ಎಚ್. ಮುನಿಯಪ್ಪ, ಈಚೆಗೆ ಅಹಮದ್ ಪಟೇಲ್, ಆಸ್ಕರ್ ಫರ್ನಾಂಡಿಸ್, ಅಂಬಿಕಾ ಸೋನಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕರನ್ನು ಕಂಡು ತಮ್ಮ ಅಸಮಾಧಾನ ಹೊರಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. 'ಟಿಕೆಟ್ ಹಂಚುವಾಗ ಪಕ್ಷದ ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನಡೆ ಆಗಬಹುದು' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಧಾನಸಭೆ 224 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪೈಕಿ 177ಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಆದರೆ, 200 ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಡಜನ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗೊಂದಲವಿದೆ ಎಂದು ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಮೊದಲಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಡಜನ್ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಆಯ್ಕೆ ಕಗ್ಗಂಟಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಮೊದಲ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಬಳಿಕ ಬಹಿರಂಗಗೊಂಡಿದೆ. ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ ನೇತೃತ್ವದ ಚುನಾವಣಾ ಸಮಿತಿ ಕೆಲವು ಮಾನದಂಡ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿತ್ತು. ಈ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸತ್ಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಟ್ಟಿ ಕಂಡ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದೇಶದಿಂದ ಸೋನಿಯಾ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅಂತ್ಯಗೊಳ್ಳಲಿದೆ ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

ತನಿಖಾ ಸಮಿತಿ ನೇಮಕ ಪರಮೇಶ್ವರ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಪಕ್ಷದ ಟಿಕೆಟ್ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ಆರೋಪಗಳ ಕುರಿತು ತನಿಖೆ ನಡೆಸಲು ಎಐಸಿಸಿಯ ಉನ್ನತಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಕುರಿತು ತಮಗೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ.ಜಿ.ಪರಮೇಶ್ವರ್ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಈ ಕುರಿತು 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದಾಗ, 'ಹೈಕಮಾಂಡ್‌ನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವ ಕುರಿತು ನನಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅತ್ಯಂತ ಪಾರದರ್ಶಕವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಇರಿಸುವಂತಹುದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ತನಿಖೆಯನ್ನೂ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು.

ಟಿಕೆಟ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಬಳಿಕ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಇಂತಹ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸಹಜ. ರಾಜ್ಯದ ಮುಖಂಡರು ಮಾಡಿರುವ ಶಿಫಾರಸುಗಳ ಕುರಿತು ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಮತ್ತೊಂದು ಸುತ್ತಿನ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿ ಬಳಿಕವೇ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಕಿತ್ತೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವಾದ ಕುರಿತು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ ಅವರು, ಕಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಜಿ ಸಚಿವ ಡಿ.ಬಿ. ಇನಾಂದಾರ ಅವರನ್ನು ಕಣಕ್ಕಿಳಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟ್ ಬಯಸಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ 'ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ' ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತರೆ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಹತೆಗಳೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಲ್ಲ' ಎಂದರು.

ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ತಪಾಸಣೆ ಕಡ್ಡಾಯ...

ಭೀಮಸೇನ ಚಳಗೇರಿ

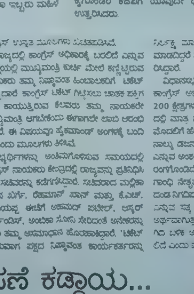
ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಕೊಪ್ಪಳ: ಈ ಬಾರಿಯ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತೆರಳಲು ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರು, 'ಸ್ಟಾರ್ ಪ್ರಚಾರಕರು' ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಬಳಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರೆ ಹಲವಾರು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಗ್ರ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಕಡ್ಡಾಯ.

ತಪಾಸಣೆಯಿಂದ 'ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಲಾದ ವರ್ಗ'ಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ನಾಯಕರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಮುಖಂಡರು, ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳುವವರನ್ನು ಸಹ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವಂತೆ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದೆ.

ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಇಳಿಸಲು ಬಳಸುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯುವುದು ಕಡ್ಡಾಯ. ಈಗಾಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಹೆಲಿಪ್ಯಾಡ್ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವಂತಿದ್ದರೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನದ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಹೆಲಿಪ್ಯಾಡ್ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಇಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ಜಮೀನಿನ ಮಾಲೀಕರಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂದು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ತುಳಸಿ ಮದ್ದಿನೇನಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಪಾಸಣೆ: [illegible] ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್‌ನಿಂದ ಇಳಿದ ತಕ್ಷಣ ನಾಯಕರು ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಚುನಾವಣೆಯ [illegible] ಅರೆ ಸೇನಾ ಪಡೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ [illegible] ಜೊತೆಗೆ [illegible] ತರುವ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರನ್ನು ಸಹ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಿ [illegible]

|| ಸುಭಾಷಿತ ||

ನಮಗೆ ಇಷ್ಟ ಇರುವಂತೆ ನಾವು ಜೀವಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಇರುವಂತೆ ನಾವು ಜೀವಿಸುತ್ತೇವೆ. -ಮಿನಾಂಡರ್

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಕಾನೂನು ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಹಿನ್ನಡೆ

ಗರ್ಭಿಣಿಯ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಇರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಪಾತ ನಡೆಸಲು ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಐರ್ಲೆಂಡ್‌ನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಐರ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಕಠಿಣ ಗರ್ಭಪಾತ ವಿರೋಧಿ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಸುಧಾರಣೆ ತರುವಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗಿದೆ. ಕ್ಯಾಥೊಲಿಕ್ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿರುವ ಐರ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಪಾತ ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗರ್ಭಪಾತ ವಿರೊಧಿ ಕಾನೂನು ಐರೋಪ್ಯ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾದದ್ದು. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ, ಐರ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಗಾಲ್ವೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಂಜು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೂಲದ ದಂತ ವೈದ್ಯೆ ಸವಿತಾ ಹಾಲಪ್ಪನವರ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಘಟನೆ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ತೀವ್ರ ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ನಂತರ ಐರ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಪಾತವನ್ನು ಕಾನೂನುಬದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಈಗ ಮತ್ತೆ ಸೋಲುಂಟಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸವಿತಾ ಹಾಲಪ್ಪನವರ ಸಾವಿನ ಪ್ರಕರಣದ ಕುರಿತ ತನಿಖಾ ವರದಿಯೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಾವು ಸಂಭವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ನಿಜವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ವರದಿ ಸೋತಿದೆ. ಭ್ರೂಣದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹಾಗೂ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತಾಯಿಯ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡದಿದ್ದುದು ಈ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಈ ತನಿಖಾ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ದೂಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಾಯಿಯ ಜೀವ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಭ್ರೂಣದ ಹೃದಯ ಮಿಡಿತ ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೂ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರು ಕಾದಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ತಾಯಿಯ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿ ನೀಡದ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿರುವುದು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ದೂಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸವಿತಾ ಸಾವಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವನ್ನು ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ವರದಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿಜಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯ ದೋಷ ಇರುವುದು ಐರ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಗರ್ಭಪಾತ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ವರದಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಗರ್ಭಪಾತವನ್ನು ಐರ್ಲೆಂಡ್‌ನ ಕಾನೂನುಗಳು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡುವುದನ್ನೂ ಶಿಕ್ಷಾರ್ಹ ಅಪರಾಧವಾಗಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾನೂನನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವ ವೈದ್ಯರು ವೈದ್ಯಕೀಯವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೂ ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಕಟುವಾಸ್ತವ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ವೈದ್ಯರ ತಪ್ಪು ಆದ್ಯತೆಗಳು ಹಾಗೂ ತಪ್ಪು ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಗರ್ಭಪಾತ ಕಾನೂನುಗಳು. ಸವಿತಾ ಸಾವಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾದ ನಂತರ, ಕೆಲವು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಪಾತಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗರ್ಭಪಾತ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಐರಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಭರವಸೆ ನೀಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಫಲಪ್ರದವಾಗುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಗರ್ಭಪಾತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವ ಐರ್ಲೆಂಡ್ ಮಹಿಳೆಯರು ನೆರೆಯ ಬ್ರಿಟನ್‌ಗೆ ಹೋಗುವ ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಹಾಗೂ ಅಕ್ರಮ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಹೋಗಬೇಕು. ಗರ್ಭಪಾತ ವಿರೋಧಿಸುವವರು ತಮ್ಮದು ಜೀವ ಪರವಾದ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಭ್ರೂಣದ ಜೀವಕ್ಕೆ ತೋರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿ ತಾಯಿಯ ಜೀವವನ್ನೇ ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ದಿಟ್ಟ ಕ್ರಮ ಬೇಕು

ಜಾಗತಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ದೇಶಿ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕುಂಟುತ್ತಾ ಸಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ದೇಶಿ ಕಾರಣಗಳೇ ಆರ್ಥಿಕ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ತಡೆ ಒಡ್ಡಿವೆ ಎನ್ನುವ ವಾದವನ್ನು ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಗವರ್ನರ್ ಡಿ. ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅವರು ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಹೂಡಿಕೆ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ. ಹಣದುಬ್ಬರ ಕಳವಳದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಗಂಭೀರ ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಅರ್ಹ. ರಫ್ತು ಕುಸಿತ ಹಾಗೂ ಆಮದು ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಪಾವತಿ ಸಮತೋಲನದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊರೆ ಬೀಳುತ್ತಿದೆ. ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆ ಕೊರತೆಯು (ಸಿಎಡಿ) ದೇಶದ ಒಟ್ಟಾರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉತ್ಪನ್ನ (ಜಿಡಿಪಿ)ದ ಶೇಕಡ 5ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಕಂಡಿರುವುದೂ ಕಳವಳಕಾರಿ ಸಂಗತಿ. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಕಳೆದ ವಾರ ಭಾರತೀಯ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮ ಒಕ್ಕೂಟ (ಸಿಐಐ)ದ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದ ಪ್ರಧಾನಿ ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರೂ ಭಾರತದ ವೃದ್ಧಿ ದರ ಶೇ 5ಕ್ಕೆ ಕುಸಿತ ಕಂಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದ ಆತಂಕವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಈ ಕುಸಿತ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಎಂದು ಪ್ರಧಾನಿಯವರೇನೊ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸೃಷ್ಟಿ, ಯುಪಿಎ ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಮೀರಿದ್ದು ಎಂಬಂಥ ಸಮಜಾಯಿಷಿಯನ್ನೂ ಅವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಹಿಂಜರಿಕೆಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಡ್ಡಗಾಲಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಕರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹಣಹೂಡಿಕೆಗೆ ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವರೂಪಾತ್ಮಕ ದೋಷಗಳು ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಣಗಳ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶೇ 8 ರ ವೃದ್ಧಿದರದ ಭರವಸೆ ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಲು ಯೋಜನೆಗಳ ತ್ವರಿತ ಅನುಮೋದನೆ ಮುಖ್ಯ. ಇವು ಪಾರದರ್ಶಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಾಗಬೇಕು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಬೇಕು. ದಿಟ್ಟವಾದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇಂದಿನ ಹಣ ಹೂಡಿಕೆಯು, ನಾಳಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಇಂತಹ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನ ಚಿಂತನೆ, ಮುನ್ನೋಟಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಹಮತ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ 50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ

ಸೋಮವಾರ, 8-4-1963

ಭಾರತದ ನೌಕಾಪಡೆಗೆ ಸಬ್‌ಮೆರೀನ್‌ಗಳು

('ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ)

ನವದೆಹಲಿ, ಏ. 7– ಭಾರತದ ನೌಕಾಪಡೆಗೆ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಸಬ್‌ಮೆರೀನ್ ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವ ಸಂಭವವಿದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಿಂದೂಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಚೀಣಿ ಸಬ್‌ಮೆರೀನ್‌ದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾದ ಯಾನ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ನೌಕಾಪಡೆಯ ನಾವೆಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದವೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಪ್ರಭಾ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ

ಬೆಂಗಳೂರು, ಏ. 7– ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರದ ನೀರಾವರಿ ಸಚಿವ ಶ್ರೀ ಹಫೀಜ್ ಮಹಮದ್ [illegible] ಮಲಪ್ರಭಾ ಯೋಜನೆಯ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವರು.

ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕೆಂದು ತಾವು ನೀರಾವರಿ ಸಚಿವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಇಂದು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ವರದಿಗಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕಾಶ್ಮೀರದ ಬಗ್ಗೆ ರೋಸ್ಟೋವರು ಸಲಹೆ ತಂದಿಲ್ಲ:

ಢಾಕಾ, ಏ. 7– ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕೆನಡಿಯವರ ವಿಶೇಷ ರಾಯಭಾರಿ ವಾಲ್ಟರ್ ರೋಸ್ಟೋವರು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಲಹೆಯನ್ನು ತಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಯೂಬ್‌ಖಾನರು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ದಾರಿ ದೀಪ

[illegible]

ಕಾರ್ಲ್ ಯುಂಗ್

ಹಕ್ಕಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸದಾ ಭೂಮಿಗಿಳಿಯುತ್ತದೆ

ಆಫ್ರಿಕ ಗಾದೆ

ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅವಕಾಶ

ಅನಾವರಣ

ದಿನೇಶ್ ಅಮೀನ್‌ಮಟ್ಟು

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಒಮ್ಮತದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಈ ಅನುಭವ ಹೊಸದೇನಲ್ಲ. ವಿವಾದವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಚುನಾವಣಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆದ ಉದಾಹರಣೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಟಿಕೆಟ್‌ಗಾಗಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಾದಾಟ, ಗುಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಮಸಲತ್ತು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಬಂಡಾಯ, ವಶೀಲಿ, ಆಮಿಷ, ಪ್ರಭಾವ, ಕಣ್ಣೀರು, ಧೈಕಾರ, ಧಿಕ್ಕಾರ...ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗವೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಭವನಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುವುದು, ಸೋನಿಯಾಗಾಂಧಿ ಮನೆ ಮತ್ತು ಎಐಸಿಸಿ ಕಚೇರಿಗಳಿರುವ ಜನಪಥ ಮತ್ತು ಅಕ್ಬರ್ ರಸ್ತೆ ತುಂಬಾ ಜನಜಂಗುಳಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಶ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ಬಾರಿ ಹೀಗಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಂದಷ್ಟು ಕಡು ಆಶಾವಾದಿಗಳಿದ್ದರು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಲವಾರು ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ನೂತನ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಹುಲ್‌ಗಾಂಧಿಯವರು ಮಾತನಾಡಿದ ಆದರ್ಶ ರಾಜಕಾರಣದ ಮಾತುಗಳು ಈ ಆಶಾವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. 'ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದ ಹಿಂದೆ ಓಡಬೇಡಿ, ಅದು ಪಾಷಾಣ' ಎಂದು ರಾಹುಲ್ ಜೈಪುರ ಚಿಂತನಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ದೇಶದ ಅಮಾಯಕ ಜನರನ್ನು ರೋಮಾಂಚನಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಕಡು ನಿರಾಶಾವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಮಾತುಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಂತೆ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ರಾಹುಲ್ 'ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಬೇಕು' ಎಂದಿದ್ದರು. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಾಗ 'ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, ಯಾರೂ ದೆಹಲಿಗೆ ಬರುವ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ' ಎಂದಿದ್ದರು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೇಳಿದ ರಾಹುಲ್‌ಗಾಂಧಿಯ ನಾಲಗೆಯ ಪಸೆ ಆರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಟಿಕೆಟ್ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳ ಅಸಹ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು.

ರಾಹುಲ್‌ಗಾಂಧಿಯವರಂತೆ, ಅವರ ಅಮ್ಮನೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಸಾರಥ್ಯ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹದ್ದೇ ಆದರ್ಶ ರಾಜಕಾರಣದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೂ ಕೈಹಾಕಿದ್ದರು. ಅಟಲಬಿಹಾರಿ ವಾಜಪೇಯಿ ನೇತೃತ್ವದ ಬಿಜೆಪಿ 1999ರಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ ಗೆದ್ದಾಗ ಸೋನಿಯಾಗಾಂಧಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದರು. ಸೀತಾರಾಂ ಕೇಸರಿಯವರನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಸೋನಿಯಾ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಕೇವಲ 119 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಕಾಲ ಅದು. ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಗೆಲುವಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸಲು ಎ.ಕೆ.ಆಂಟನಿ ನೇತೃತ್ವದ 19 ಸದಸ್ಯರ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ಸೋನಿಯಾಗಾಂಧಿ ರಚಿಸಿದ್ದರು. ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ಒಂಬತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಓಡಾಡಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. 40 ದಿನಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ನಂತರ ಆಂಟನಿ ಸಮಿತಿ 200 ಪುಟಗಳ ವರದಿಯನ್ನು ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅದರ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತಂತೆ. (ಯಾಕೆ ಈ ರಹಸ್ಯವೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ) ಸೋನಿಯಾಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಆಪ್ತರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದವರೂ ಇಲ್ಲ. ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ವರದಿ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದ್ದ ನನ್ನ ನೆನಪಿನ ಪ್ರಕಾರ ಅದರ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

-ಚುನಾವಣೆಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಮೊದಲೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

-ಗೆಲುವಿನ ಅವಕಾಶದ ಖಾತರಿ ಇಲ್ಲದೆ ನಾಯಕರ ಪತ್ನಿ ಇಲ್ಲವೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ನೀಡಬಾರದು.

-ಪಕ್ಷದ ಜಿಲ್ಲಾಸಮಿತಿಗಳು ಶೇಕಡಾ 75ರಷ್ಟು, ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿ ಶೇಕಡಾ 20ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಶೇಕಡಾ ಐದರಷ್ಟು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು.

-ಚುನಾವಣೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಬಾರದು.

-ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕು

-ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಜನಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಇಂತಹ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ್ದು ಆಂಟನಿ ಸಮಿತಿಯೊಂದೇ ಅಲ್ಲ. 1998ರಲ್ಲಿ ಪಿ.ಎ.ಸಂಗ್ಮಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 2003ರಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ತಾನ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಡ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ ಸೋತಾಗ ಪ್ರಣಬ್ ಮುಖರ್ಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯನ್ನು ನೀಡಿತ್ತು. ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್, ಕರುಣಾಕರನ್ ಹೀಗೆ ಪಕ್ಷದ ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರೆಲ್ಲ ತಲೆಗೊಂದರಂತೆ ಚುನಾವಣಾ ಸೋಲಿನ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಮತ್ತು ಮಾನದಂಡಗಳ ಪಾಲನೆ ಬಗ್ಗೆ ವರದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರು. 2012ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಪಂಜಾಬ್, ಗೋವಾ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷ ಪರಾಭವಗೊಂಡ ನಂತರ ಆಂಟನಿ ನೇತೃತ್ವದ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯನ್ನು ನೀಡಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ 1999ರ ಆಂಟನಿ ವರದಿಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಗೆಲುವಿನ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ, ಸೋಲಿನ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ, ಮಾನದಂಡ-ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಗಳ ವರದಿಗಳೇನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರ ಇಲ್ಲ. 'ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಿತಿಗಳೇ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಬೇಕು, ದೆಹಲಿಗೆ ಬರಬಾರದು ...ಇತ್ಯಾದಿ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಂಟನಿ ವರದಿಯ ದೂಳು ಕೊಡವಿದ ನಂತರವೇ ರಾಹುಲ್‌ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿರುವುದು. ಇದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವರು ಯಾರು? ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವವರು ಯಾರು?

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಈ ಬಾರಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲದೆ ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ರಚಿಸಿತ್ತು, ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಒಂದು ಇಲ್ಲವೆ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಸರತ್ತಿನ ನಂತರ ನಡೆದದ್ದು ಮಾತ್ರ ಹಳೆಯ ಪ್ರಹಸನದ ಮರುಪ್ರದರ್ಶನ. ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಬೆಂಬಲಿಗರೊಂದಿಗೆ ನಾಯಕರ ದಂಡು ದೆಹಲಿಗೆ ದಾಳಿ ಹಾಕಿತು. ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಎಟುಕಬಲ್ಲ ನಾಯಕರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಒಂದಷ್ಟು ಮಹಿಳಾ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಸೋನಿಯಾ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಧರಣಿಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯುವಾಗ 'ದೆಹಲಿಗೆ ಬರಬೇಡಿ' ಎಂಬ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ್ದ ರಾಹುಲ್‌ಗಾಂಧಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದರು? ತಮ್ಮ ಆದೇಶ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ನಾಯಕರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಶಿಸ್ತುಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಗೊಂಡಿದ್ದರೆ ಉಳಿದವರು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಓಡಿಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ ಟಿಕೆಟ್ ವಂಚಿತ ಯುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯೊಬ್ಬ 'ನಮ್ಮ ನಾಯಕರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದೆಹಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಚು ಮಾಡಿ ಟಿಕೆಟ್ ತಪ್ಪಿಸಿದರು' ಎಂದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

2008ರಲ್ಲಿ ಸತತ ಎರಡನೆ ಬಾರಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋತಾಗ ಪಕ್ಷದ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತವಾಗಿತ್ತು, ಆಗಲೂ ಸೋಲಿನ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಎ.ಕೆ.ಆಂಟನಿ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಾರದ ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿಯೂ 'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಲಿಗೆ ಆಂತರಿಕ ಕಚ್ಚಾಟ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರು ಸ್ವಂತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಲು ವಿಫಲವಾಗಿದ್ದು ಕಾರಣ' ಎಂಬ ಅಂಶ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿತ್ತಂತೆ. 'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನವರೇ ಸಾಕು, ವಿರೋಧಪಕ್ಷಗಳು ಬೇಕಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸುಳ್ಳೆಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನವರೇ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಾರಂಭವೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಖರ್ಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. 2008ರ ಚುನಾವಣಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಖರ್ಗೆ ಅವರು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬಹುದು.

2008ರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಸೋಲಿಗೆ ದಲಿತ ನಾಯಕನನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದೂ ಕಾರಣ ಎಂದು ಇಂದಿಗೂ ಹೇಳುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆಂಟನಿ ಸಮಿತಿ ಎತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಯಾರೂ ಉತ್ತರ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿದ್ದ 34 ಮಾಜಿ ಸಚಿವರು ಸೋಲು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಬಹಳ ಮಂದಿ ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸೋಲಿನ ಸರದಾರರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್, ಆರ್.ವಿ.ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಎಚ್ ಕೆ.ಪಾಟೀಲ್, ಎಚ್.ವಿಶ್ವನಾಥ್, ಅಂಬರೀಷ್, ಎಚ್.ಸಿ.ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಡಿ.ಬಿ.ಚಂದ್ರೇಗೌಡ, ಎಂ.ಪಿ.ಪ್ರಕಾಶ್, ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ, ವಸಂತ್ ವಿ.ಸಾಲ್ಯಾನ್,ಎಂ.ವೈ ಮೇಟಿ, ಕೆ.ಬಿ.ಕೋಳಿವಾಡ್, ಶ್ರೀನಿವಾಸಗೌಡ ಮೊದಲಾದವರ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಮಂದಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪದವಿಯ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ನಾಯಕರು ಗೆದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಚಿತ್ರವೇ ಬದಲಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಈ ನಾಯಕರನ್ನು ಅವರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲಿಸಲು ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತೇ? ಕಳೆದ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ [illegible] ಕೂಡಾ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಆಂಟನಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವಾರು ನಾಯಕರು ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಸೋಲಿಸಲು ವಿರೋಧಪಕ್ಷಗಳ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಕೂಡಾ ಪಕ್ಷದ ಹಿರಿಯ ನಾಯಕರು ಆಂಟನಿ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾರ ತಲೆಯೂ ಉರುಳಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಮತದಾನ ಹಾಕಿದ ಆರೋಪ ಹೊತ್ತವರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ನೀಡಿದ ನಂತರ ಯಾವ ತಲೆ ಉರುಳಲು ಸಾಧ್ಯ?

ತಾನು ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಆದರ್ಶ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ ಈ ಬಾರಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು, ಅಂತಹದ್ದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶ ಕೂಡಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚಿನ ಎಲ್ಲ ಚುನಾವಣಾ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಬಹುಮತ ಗಳಿಸಬಹುದೆಂಬ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುತ್ತಿವೆ. 'ರಾಜಕೀಯ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ' ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷವೊಂದು 'ರಿಸ್ಕ್'ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಂತಹ ಅನುಕೂಲಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ. ಅಷ್ಟೇನು ಜನಪ್ರಿಯರಲ್ಲದ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ದುಡ್ಡಿನ ಬಲ ಇಲ್ಲದ, ಸಜ್ಜನ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ಕಳಂಕರಹಿತ ಮತ್ತು ಸೇವಾಸಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಟಿಕೆಟ್‌ನೀಡಲು ಇದೊಂದು ಅವಕಾಶ. ಪಕ್ಷದ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಅಲೆಯ ಮೇಲೇರಿ ಇಂತಹವರು ಗೆಲುವಿನ ದಡ ಸೇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವ ಹಡಗಿನಂತಾಗಿರುವ ಬಿಜೆಪಿ, ಇಂತಹ ದಿಟ್ಟತನದ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಬೆನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದಿರುವ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ರಾಹುಲ್‌ಗಾಂಧಿ ತೋರುತ್ತಿರುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹಳೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅವಾಂತರಗಳ ನಂತರವೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವೇ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮತ ಗಳಿಸಬಹುದು, ಆ ಪಕ್ಷವೇ ಸರ್ಕಾರ ರಚಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಪಕ್ಷ ಗೆದ್ದರೂ ಕೂಡ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಲು ಹೊರಟ ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿಯ ಆದರ್ಶದ ಸೋಲು ಆಗಲಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ ತಿಳಿಸಿ:

editpagefeedback@prajavani.co.in

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಸ್ಥಾನಗೌರವಕ್ಕೆ ಅಪಮಾನ

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ನೇತೃತ್ವದ ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುವ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಮಸೂದೆ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತರ ನೇಮಕಾತಿಯ ಮೂಲ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಸೂದೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತರ ನೇಮಕಾತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ, ಆ ರಾಜ್ಯದ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಧೋರಣೆ, ಸಂವಿಧಾನ ನೀತಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಗುಜರಾತ್‌ನ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿತವಾಗಿರುವ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಆಯೋಗ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಸೂದೆ 2013ರ ಪ್ರಕಾರ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸುವ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನೇತೃತ್ವದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಿತಿಯು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೇಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತರ ನೇಮಕದ ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪರಮಾಧಿಕಾರ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ಎನ್ನುವುದೇ ಸೂಕ್ತ.

ಇಂಥ ಒಂದು ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಕೇವಲ ಲೋಕಾಯುಕ್ತರ ಮೂಲ ಮಸೂದೆಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಒಂದೆಡೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನೇ ಅಪಮಾನಿಸಿದರೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಸ್ಥಾನಗೌರವಕ್ಕೂ ಅಪಮಾನವೆಸಗಿದ್ದಾರೆ.

-ಡಾ. ಮ.ನ. ಜವರಯ್ಯ, ಮೈಸೂರು

ಯಾವ ಪಕ್ಷ ?

ಟಿಕೆಟ್
ಪಡೆಯುವುದೇ
ಮೊದಲ ಲಕ್ಷ್ಯ
ಯಾರು ಟಿಕೆಟ್
ನೀಡುವರೋ
ಅದೇ ನನ್ನ ಪಕ್ಷ

- ಶಾಂತಿನಾಥ ಕೆ. ಹೋತಪೇಟೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ರೋಗಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಲು ಮನವಿ

ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಮಂಜು (30) ಸ್ತನ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ಬಿಜಿಎಸ್ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಬೇಕಿದ್ದು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ 1.20 ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ವೈದ್ಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನಗೆ ಇಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ನಿಮ್ಹಾನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬ್ರೈನ್ ಟ್ಯೂಮರ್ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯೂ ಆಗಿದ್ದು ಸುಮಾರು ₹ 5 ಲಕ್ಷ ವ್ಯಯವಾಗಿದೆ. ಈಗ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸುವುದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ದಾನಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಉದಾರವಾಗಿ ಹಣಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮಹದೇವಪುರದ ಎಸ್‌ಬಿಐ ನಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಸಂಖ್ಯೆ: 32916966295. ಮೊಬೈಲ್ ನಂಬರ್: 91412 01665

- ಎಂ.ವಿ. ಅಂಕಪ್ಪ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಚುನಾವಣಾ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ರಂಗು ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವ ಸಲುವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗ ನಾನಾ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ, ಪಕ್ಷದ ಪರ ಮನಒಲಿಸುವ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂದೇಶಗಳಿಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿನ ಪ್ರಚಾರ ಅಬ್ಬರ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣಾ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?

ಮೊಬೈಲ್, ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾಣಗಳ ಚುನಾವಣೆ ಸಂದೇಶಗಳು, ಪಕ್ಷ ಪರ ಮತ ಯಾಚನೆಯ ಫೋಟೋಗಳು ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಕಿರಿಕಿರಿ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚುನಾವಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗಮನಹರಿಸಲಿ.

-ವಸಂತ ಬಿ. ಈಶ್ವರಗೆರೆ, ಹಿರಿಯೂರು

ಸಂಗತ ನೊಂದ ನೋವ ನೋಯದವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರಯ್ಯ?

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತೊರೆದ ಶರಣರಿಗೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಮೇಲುಕೀಳಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು.

ಚರ್ಚೆ

ಈಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಯ ಸಂಗತದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವ ವಚನಕಾರರ ಬಗೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ ವಚನ ಪರಂಪರೆಯ ಕುರಿತ ಯಾವುದೇ ಚರ್ಚೆ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ, ಬರಹಗಾರನಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿರುವ ನನ್ನ ಸಂವೇದನೆ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿರುವ, ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕೈದು ದಶಕಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಆತ್ಮಸಂಗಾತದಲ್ಲಿರುವ ವಚನಕಾರರ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ದನಿಗೂಡಿಸಬೇಕು ಅನಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುವ ಮೊದಲು ಅವಕ್ಕೆ ಭಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಕಿರಿಯ ಗೆಳೆಯರಾದ ಶಿವಪ್ರಕಾಶರು ತಮ್ಮ ಈ ಕುರಿತ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಅನುಮೋದಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಮತ್ತು ವಚನಗಳ ಸಂಬಂಧದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅತ್ತ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮುದಾಯದವನೂ ಅಲ್ಲದ ಇತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪರಿವಾರದವನೂ ಅಲ್ಲದ ನಾನು ಆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ವಚನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಚನಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಾದ ಸಾವಳಗಿ ಮಠದ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಚನಕಾರರ ತತ್ವವನ್ನು ನಿಜಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವರು. ಆ ಮಹಾನ್ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ಜೀವನಸತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಭೂಸನೂರುಮಠ ಅವರು ವಚನ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರ ಮೂಲಕ ನಾನು ವಚನಗಳ ತಾತ್ವಿಕ ಸತ್ವವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ದೊರಕಿರುವ ಒಳನೋಟಗಳಿಂದ ವಚನಕಾರರ ಕಾವ್ಯಸತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಬರೆದ ದೊಡ್ಡ ಹೆಸರಿನ ಕವಿಗಳಿಗಿಂತಾ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಮರೇ ದೊಡ್ಡಕವಿಗಳೆಂದೂ ಕಳೆದ ನಲವತ್ತು ಸಂವತ್ಸರಗಳಿಂದ ಸಾರುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವವನು ನಾನು.

ಕಲ್ಬುರ್ಗಿಯವರ 14 ವಚನ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಯಾರಿಗೂ ವಚನಗಳ ಆಳ ಮತ್ತು ಹರಿವುಗಳು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳನ್ನು ಇಡೀ ಭಾರತದ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ದಾರ್ಶನಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಕಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ವಚನಕಾರರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿನ ನಾಯನ್ಮಾರರಿದ್ದಾರೆ, ಆಳ್ವಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಗುಜರಾತಿನ ಪಾಶುಪತರೂ, ಕಾಶ್ಮೀರದ ಶಿವಾದ್ವೈತಿಗಳೂ ಉತ್ತರಾಪಥದ ನಾಥ-ಸಿದ್ಧರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ವಾರ್ಕರಿ ಪಂಥದವರಿದ್ದಾರೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ, ಆಂಧ್ರದ ವೇಮನಾದಿ ಸಂತರಿದ್ದಾರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿರಕ್ತ ಪರಂಪರೆಯ ಶಿವಯೋಗಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜಗುಣ, ಷಡಕ್ಷರಿ, ಕಡಕೋಳು ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ, ಶಿಶುನಾಳ ಷರೀಫ ಇತ್ಯಾದಿ ತತ್ವಪದಕಾರರಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಭಿನ್ನರಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಕೊಡೇಕಲ್ ಮೂಲದ ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಮಲೆ ಮಾದೇಶ್ವರರಿದ್ದಾರೆ. ವೈದಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳಿಗಿಂತ, ಜೈನ-ಬೌದ್ಧರಿಂದ ಬೇರೆಯಾದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತುಳಿದ, ಆಧುನಿಕಪೂರ್ವ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ನಿರ್ಮಾತೃವಾದ ಈ ಸಮೃದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ವಚನಕಾರರ ನಿರ್ವಚನಕ್ಕೆ ಬಹು ಮುಖ್ಯ.

ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಎಲ್ಲರಂತೆ ವಚನಕಾರರೂ ವೇದಿಸಲರಿಯದ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಪೂರ್ವಸಿರಿಯದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನೂ ಅರಿಯಲರಿಯದ ಆಗಮಗಳನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚವಾದುದು ಅನುಭವ ಪ್ರಮಾಣ. 'ಆರೂಢಕೂಟದಲಿ ಆರ ಸಾಕ್ಷಿಯನೂ ಕಾಣೆ' ಅಂದವನು ಅಲ್ಲಮ. ತನ್ನರಿವನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ವಚನಕಾರರು [illegible]

[illegible]

ಒಳಭಿನ್ನತೆಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಅರ್ಥ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣರು ಶಾಂಕರಪರಂಪರೆಯ ವೈದಿಕರೂ ಅಲ್ಲ; ಅಭಿನವಗುಪ್ತ ಪರಂಪರೆಯ ಆಗಮಿಕರೂ ಅಲ್ಲ; ಬುದ್ಧ-ಮಹಾವೀರ ಪರಂಪರೆಯ ಸಮಣರೂ ಅಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶರಣರು ವೈದಿಕೇತರರೂ, ಸಮಣೇತರರೂ ಆಗಿದ್ದರೆಂಬುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟ.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತೊರೆದ ಶರಣರಿಗೆ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಮೇಲುಕೀಳಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಹರಳಯ್ಯ-ಮಧುವರಸರ ಪ್ರಸಂಗ ಐತಿಹಾಸಿಕವಲ್ಲವೆಂದು ವಾದಿಸಿದರೂ ಅವರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ - ಜಾತಿಪರವಲ್ಲದ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮಕುಲದ ಅಹಮಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅಂತ್ಯಜನೆನ್ನಲಾದ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ತನ್ನ ಹಿರಿಯನೆಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಮವಾದುದನ್ನು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ವಚನಕಾರರದು ಜಾತಿವಿನಾಶಕ ಸುಧಾರಣೆಯೆಂದು ನಾನು ಹೇಳ ಹೊರಟಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯರಚನೆಯಂತೆ ಜಾತಿವಿರೋಧವೂ ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗದ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. 'ಪೂರ್ವಾಚಾರವ ವಿಚಾರಿಸಿ [illegible]

[illegible]

ವಿಕೃತವಾದ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸ ಕಲ್ಪನೆಯ ಭಾಗವೆನ್ನುವ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಹುರುಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. [illegible] ಕನ್ನಡ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದ, ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ, ಭಕ್ತಿಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಜನಪದದಲ್ಲಿ [illegible] ಚರ್ಚೆಗೊಳಗಾಗಿರುವ ಜಾತಿಕುಲಗಳ ಕುರಿತು [illegible] ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ಅಸಮರ್ಥನೀಯ.

ವಚನಕಾರರು ನುಡಿಸಿದ್ದೇನನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕಾತುರದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯೋಪಜೀವಿ ಕವಿಗಳಿಗಿಂತ, ವಿಚಾರೋಪಜೀವಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಭಿನ್ನರಾದವರು. ಅವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪ್ರತಿಮ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಕೊಡುಗೆ ಅನನ್ಯ. ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಗ್ರಗಣ್ಯವಾದುದು ಅವರು ಜನರ ಬದುಕಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರ. [illegible]

[illegible]

- ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ

ಹವಳ ಮಾಲವಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ

ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಹೆಗಡೆ

ಸಾನ್ವಿ ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕಿ. ಅದೊಂದು ದಿವಸ ಆಕೆ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ಬಹಳ ಬೇಸರಗೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಅವಳಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಬಳಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದು ಮಾಡಿ ಕಾರಣ ಕೇಳಿದಳು

"ಅಮ್ಮಾ ನನ್ನ ಗೆಳತಿ ಸೀಮಾಳ ಕೂದಲು ಬಹಳ ಉದ್ದವಾಗಿದೆ. ಅವಳು ಇಂದು ಚೆಂದದ ಜಡೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಗುಲಾಬಿ ಮುಡಿದಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲಾ ಫ್ರೆಂಡ್ಸೂ ಅವಳನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಕರ್ಲಿ ಹೇರ್ ಇದೆ.. ನೋಡು ಎಷ್ಟು ಗುಂಗುರಾಗಿದೆ ನನ್ನ ಕೂದಲು. ನನ್ನ ಮತ್ತೊಂದು ಫ್ರೆಂಡ್ ಶ್ರೇಯಾ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಬಿಡಿಸ್ತಾಳೆ ಗೊತ್ತಾ? ಟೀಚರ್ ಗುಡ್ ಅಂದ್ರು, ನನ್ನ ಚಿತ್ರ ಮಾತ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲ್ಲ.. ನನ್ನ ಯಾರೂ ಇಷ್ಟಪಡಲ್ಲ.." ಎಂದು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಳು ಸಾನ್ವಿ. "ಪುಟ್ಟ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅಳಬಾರ್ದು.. ನನ್ನ ಮಗಳೂ ಬಹಳ ಜಾಣೆ ಇದ್ದಾಳೆ ಗೊತ್ತಾ? ಈಗ ನಿನಗೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಥೆ ಹೇಳುವೆ ಕೇಳು.." ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಿಸಿದ ಅಮ್ಮಾ ಅವಳಿಗೆ ಮಾಲವಿ ಎಂಬ ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು.

ವಿದರ್ಭ ದೇಶದ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಮಾಲವಿಗೆ ಓರ್ವ ಅಕ್ಕನಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯನ್ನು ಜನರು ಬಹಳ ರೂಪಸಿ, ಬುದ್ಧಿವಂತೆ, ಉತ್ತಮ ಗಾಯಕಿಯೆಂದು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾಲವಿಯೂ ಬಹಳ ಚುರುಕಾದ ಹುಡುಗಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೋ ತನ್ನ ಅಕ್ಕ ತನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಚೆಂದ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬೆಳೆದು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವಳನ್ನೂ ಇತರರು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳಿಗದು ಗೊತ್ತೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಬಹಳ ದುಃಖಗೊಂಡ ಮಾಲವಿ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೇ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಹೊರಟು, ಅರಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮುದ್ರ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತು ಒಬ್ಬಳೇ ಅಳತೊಡಗಿದಳು.

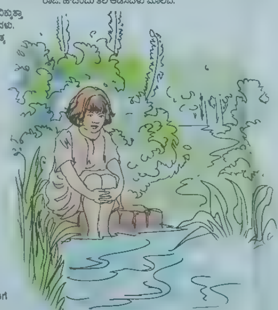
"ಹೇ ಸಾಗರ.. ನನ್ನೀ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಅಕ್ಕನಂತೇ ನಾನು ನಾನೂ ಚೆಂದ ಕಾಣಲು ಏನು ಮಾಡಲಿ?" ಎಂದು ಗೋಳಿಟ್ಟಳು. ಅರೆರೆ... ವಿನಾಶ್ಚರ್ಯ!! ಅಚಾನಕ್ಕಾಗಿ ಎದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಯೊಂದು ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ಹವಳವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಮಾಲವಿಯ ಕಾಲಿನ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹಾಕಿತು. ಆ ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ಹವಳಕ್ಕೆ ಮಾತು ಬರುತ್ತಿತ್ತು! "ಎಲ್ಲೆ ಪುಟ್ಟ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಹೀಗೇಕೆ ಅಳುತ್ತಿರುವೆ ಇಲ್ಲಿ?" ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ಹವಳಗಳು ಮೃದು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದವು.

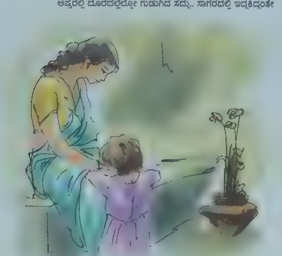
ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಕೊಂಡ ರಾಜಕುಮಾರಿ, ಬಿಕ್ಕುತ್ತಾ ತನ್ನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರುಹಿದಳು. "ಅಯ್ಯೋ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಅಳುತ್ತಾರೆಯೇ? ನೀನು ಎಷ್ಟು ಚೆಂದ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತೀಯಾ.. ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತು.. ಅದನ್ನೇಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು ಮುತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ರಾಜಕುಮಾರಿ "ಅಯ್ಯೋ ನನಗೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡಲು ಕಾಲು ನೋಯುವುದು.. ಸುಸ್ತಾಗುವುದು.. ಹಾಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಅಕ್ಕ ಕುಳಿತು ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ.. ಹಾಗಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಸುಸ್ತಾಗದು.. ಅದಕ್ಕೇ ಅಷ್ಟು ಚೆಂದ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈಗ ನಾನೂ ಅದನ್ನೇ ಕಲಿಯಲು ಹೋದರೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ ನನಗೆ.. ನಾನು ಅವಳಷ್ಟು ಚೆಂದವೂ ಇಲ್ಲ ನೋಡಲು.. ಹೀಗಾಗಿ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿದೆ.." ಮತ್ತೆ ಅಳತೊಡಗಿದಳು ಮಾಲವಿ. ಆಗ ಹವಳ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹೇಳಿತು..

"ಮಾಲವಿ.. ಒಮ್ಮೆ ಇತ್ತ ನೋಡು ಬೇಗ. ನಾನು ಹವಳ.. ಕೋರಲ್ ಅನ್ನೋ ಹುಳ ನನ್ನ ತಯಾರಿಸುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲ ಚೆಂದದ ಓಲೆ.. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಇದ್ದೇನೆ ನೋಡಿಕೋ.. ನನ್ನ ತಯಾರಿಸಲು ಕೋರಲ್ ಜೀವಿಗೆ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು ಬೇಕು ಗೊತ್ತೇ? ಅಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಠಿಣ ಶ್ರಮದಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟ ಪಡುವ ಹವಳ ಸಿಗುವುದು ಗೊತ್ತಾ?!" ಹವಳದ ಮಾತಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡಳು ಮಾಲವಿ.

ಆಗ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಮುತ್ತು.. "ಹೌದು ಮಾಲವಿ.. ನಾನೂ ಅಷ್ಟೇ.. ಮೃದು ಹುಳುವೊಂದರ ಚಿಪ್ಪೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತೇನೆ.. ಬಹಳ ನಾಜೂಕಾಗಿರುತ್ತದೆ ಆ ಹುಳು ಗೊತ್ತಾ? ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ತಯಾರಿಸುತ್ತದೆ ಅದು ನನ್ನ.. ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಸರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಚೆಂದವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನೋಡು.." ಮುತ್ತಿನ ಮಾತಿಗೆ ರೋಮಾಂಚನಗೊಂಡ ಮಾಲವಿ ತನ್ನ ಸರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೂರದಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಗುಡುಗಿದ ಸದ್ದು.. ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಕಿದ್ದಂತೇ ದೊಡ್ಡ ತೆರೆಗಳು ಎದ್ದವು. "ಗೆಳತಿ ಮಾಲವಿ.. ಹೇಗಿದ್ದೀಯಾ?" ಎಂಬ ಗಂಭೀರವಾದ ಧ್ವನಿ ಸಮುದ್ರದ ಮಧ್ಯದಿಂದೆಲ್ಲೋ ಕೇಳಿ ಬಂತು. ಬೆಚ್ಚಿದ ಮಾಲವಿ, ತನ್ನ ಕತ್ತು ಉದ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೋಡಲು ಸಮುದ್ರರಾಜ ತೆರೆಗಳ ನಡುವಿನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೊಂಡ! "ರಾಜಕುಮಾರಿ.. ಭಯ ಪಡದಿರು. ನಾನು ಈ ಕಡಲ ರಾಜ. ನಿನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೊಂದು ನದಿಯಿದೆಯಲ್ಲಾ.. ಅದರೊಳಗೆ ನೀರು ತುಂಬಲು, ಕೆರೆ, ಭಾವಿ, ಹಳ್ಳಗಳೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಲು ಮಳೆ ಸುರಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಳೆಯಾಗಲು ನಾನು ಬಿಸಿಲ ತಾಪಕ್ಕೆ ಬೆಂದು, ಆವಿಯಾಗಿ, ಮೋಡವಾಗಿ, ಪರಸ್ಪರ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಮಳೆಯಾಗುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಪಡದೇ ಮಳೆಯಾಗದು ಮತ್ತು ಕುಡಿಯಲು ನಿಮಗೆ ನೀರೂ ಸಿಗದು. ಮಾಲವಿ, ನಾನು ನೋಡಲು ಗಾಢ ನೀಲಿ, ಕಪ್ಪು.. ಆದರೂ ನದಿ, ಹೊಳೆಗಳಷ್ಟೇ ಜನರು ನನ್ನನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ.. ಆಡಿ ನಲಿಯಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ.. ಅಲ್ಲವೇ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದನು ಸಮುದ್ರ ರಾಜ. ಹೌದೆಂದು ತಲೆ ಆಡಿಸಿದಳು ಮಾಲವಿ.

ಆಗ ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ಹವಳಗಳೆರಡೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಅವಳ ಬಳಿ ಬಂದು, ಮಾಲವಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೇಳಿದವು..."ಮಾಲವಿ.. ನಿನಗೆ ಮುತ್ತು, ಹವಳ ಮತ್ತು ಸಾಗರ ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚು ಇಷ್ಟ ಮತ್ತು ಚೆಂದ?"

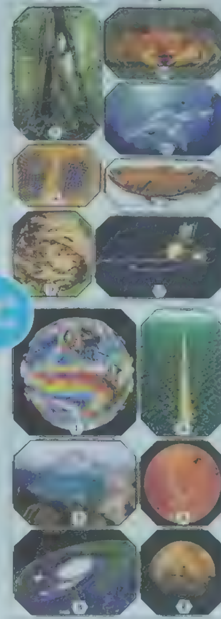
ತುಸುವೂ ಅನುಮಾನಿಸಿದ ಮಾಲವಿ ಥಟ್ಟನೆ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು..

"ನನಗೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನೋಡಲು ಬಲು ಚೆಂದ.. ಬಲು ಇಷ್ಟ" ಎಂದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ಹವಳಗಳು ನಗುತ್ತಾ.. "ರಾಜಕುಮಾರಿ ನಾವು ಮೂವರೂ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇದ್ದೇವೆ.. ಆಕಾರದಲ್ಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದೇವೆ.. ಅಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ನಾವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಕು. ಅದೇ ರೀತಿ ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕನಷ್ಟೇ ನೀನೂ ಚೆಂದವಿದ್ದೀಯಾ.. ಬುದ್ಧಿವಂತೆಯಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಹಾಡುವುದು ಇಷ್ಟ.. ಆದರೆ ಆಕೆ ಅದನ್ನು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ ಗೊತ್ತಾ? ನಿನಗೆ ನೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆ. ನೀನೂ ಶ್ರಮ ಹಾಕಿದರೆ ಖಂಡಿತ ಒಳ್ಳೆಯ ನೃತ್ಯಗಾರ್ತಿಯಾಗುವಿ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅವರಷ್ಟಕ್ಕೆ ಚೆಂದವಿರುತ್ತಾರೆ.. ಈ ರೀತಿ ಹೋಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.. ಅಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಚೆಂದವನ್ನು ನೀನೇ ನೋಡಿಕೋ ಹೋಗು.." ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಿಸಲು ಖುಶಿಯಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಓಡಿದಳು ಮಾಲವಿ.

ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿದ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಸಾನ್ವಿಗೆಲ್ಲಾ ಅರಿವಾಯಿತು. ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿರುವ ತಾನೂ ಸೀಮಾಳಷ್ಟೇ ಚೆಂದವಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗಿ ಸಂತಸಗೊಂಡಳು. ಸೀಮಾಳಂತೇ ಉತ್ತಮ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಲು ತಾನೂ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಕಲಿಯುವೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು.

ಚಿತ್ರಗಳು: ಎಸ್.ವಿ ಹೂಗಾರ

ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಅಂತರಿಕ್ಷ...

1. ನಮ್ಮ ಧರೆಯ ಮೇಲ್ಮೈನ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಾಪಮಾನದ ವಿತರಣೆಯ ಒಂದು ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರ ಇಲ್ಲಿದೆ (ಚಿತ್ರ-1). ಭೂ ಮೇಲ್ಮೈನ ಉಷ್ಣತೆ ಸಮಭಾಜಕದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಗರಿಷ್ಠ; ಧ್ರುವಗಳ ಬಳಿ ಕನಿಷ್ಠ - ಹೌದಲ್ಲ? ಹಾಗೆ ಭೂಮಿಯ ಸಮಭಾಜಕದ ಆಸುಪಾಸಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳೇ ಅತ್ಯಧಿಕ ಬಿಸಿಯಾಗಿರಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಕಾರಣಗಳು ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುವು?

ಅ. ಆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒಂದು ದಿನವೂ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಮರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ
ಬ. ಸಮಭಾಜಕ ಪ್ರದೇಶ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಮೀಪ
ಕ. ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೇ ತಲುಪುತ್ತದೆ.
ಡ. ತನ್ನ ಅಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಭೂಮಿ ವಾಲಿದೆ
ಇ. ಭೂಮಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸ್ವಭ್ರಮಣ ನಡೆಸಿದೆ

2. ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯೊಂದರ ವಿಶಾಲ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆನೀರು ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವ 'ಸರೋವರ' ಚಿತ್ರ-2ರಲ್ಲಿದೆ. ಇಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸರೋವರಗಳ ಹೆಸರೇನು?

ಅ. ಕಾಲ್ಡೆರಾ ಬ. ಹಾಟ್ ಸ್ಪ್ರಿಂಗ್
ಕ. ಗೀಸರ್ ಡ. ಫ್ಯೂಮರೋಲ್

3. ಚಂಡಮಾರುತವೊಂದರ ಉಪಗ್ರಹ ಚಿತ್ರ ಇಲ್ಲಿದೆ (ಚಿತ್ರ-3). ಚಂಡಮಾರುತದಂತೆಯೇ ಪ್ರಬಲವೂ, ಹಾನಿಕರವೂ ಆದ ಈ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು 'ಹವಾ ವಿದ್ಯಮಾನ' ಅಲ್ಲ?

ಅ. ಟಾರ್ನೆಡೋ ಬ. ಹರಿಕೇನ್
ಕ. ತ್ಸೂನಾಮಿ ಡ. ಡಸ್ಟ್ ಸ್ಟಾರ್ಮ್

4. ಅಮೂಲ್ಯ ವೃಷ್ಟಿವನವನ್ನು ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸಿ, ಹೆದ್ದಾರಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಇಕ್ಕೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಾವಿರಾರು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 'ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆ' ಬೆಳೆಸಿರುವ ದೃಶ್ಯ ಚಿತ್ರ-4ರಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಕಾಡುಗಳ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಅ. ಸೋಯಾ ಬೀನ್ ಬ. ಕಾಫೀ
ಕ. ಹೊಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಡ. ತೈಲ ಪಾಮ್
ಇ. ಕಬ್ಬು ಈ. ಗಸಗಸೆ

5. ನಮ್ಮ ಸೌರವ್ಯೂಹಕ್ಕೇ ಸೇರಿದ, ಅತ್ಯಂತ ಉಜ್ವಲ ಸ್ವರೂಪದ್ದೂ ಆದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಹ 'ಶುಕ್ರ' ಚಿತ್ರ-5ರಲ್ಲಿದೆ. ಶುಕ್ರ ಗ್ರಹಕ್ಕೆ 'ಧರೆಯ ಸಹೋದರಿ' ಎಂಬ ಅಭಿದಾನವೂ ಇದೆ. ಶುಕ್ರ ಗ್ರಹದ ಈ ವಿಶೇಷ ಹೆಸರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಗೊತ್ತೇ?

ಅ. ಅದು ಧರೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹತ್ತಿರದ ಗ್ರಹವಾಗಿದೆ
ಬ. ಶುಕ್ರ ಗ್ರಹದ್ದು ಸರಿಸುಮಾರು ಧರೆಯಷ್ಟೇ ಗಾತ್ರ
ಕ. ಅದರದು ಭೂಮಿಯಂತಹದೇ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಯೋಜನೆ
ಡ. ಶುಕ್ರ ಗ್ರಹದ್ದು ಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಹೋಲುವ ಪರಿಸರ

6. ಭೂ ನೆರೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗ್ರಹ 'ಮಂಗಳ' ಚಿತ್ರ-6ರಲ್ಲಿದೆ. ಪೃಥ್ವಿಗೂ ಮಂಗಳ ಗ್ರಹಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸರಾಸರಿ ದೂರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು?

ಅ. 162 ದಶ ಲಕ್ಷ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್
ಬ. 200 ದಶ ಲಕ್ಷ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್
ಕ. 225 ದಶ ಲಕ್ಷ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್
ಡ. 289 ದಶ ಲಕ್ಷ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್

7. ಮಹಾ ವೃಕ್ಷಗಳ ಕೊಂಬೆ ಕುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು, ಅಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದು, ನಿಧಾನವಾಗಿ 'ಬಿಳಲು'ಗಳನ್ನು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಸಿ, ಅತಿಥೇಯ ವೃಕ್ಷದ ಕಾಂಡವನ್ನು ಅಪ್ಪಿ, ಬಳಸಿ, ಕ್ರಮೇಣ ಅದರ ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸಿ ತಾನೇ ಹರಡಿ ನಿಲ್ಲುವ ಫೈಕಸ್ ವರ್ಗದ 'ಸ್ಟ್ರಾಂಗ್ಲರ್ ಫಿಗ್' ವೃಕ್ಷವೊಂದರ ದೃಶ್ಯ ಚಿತ್ರ-7ರಲ್ಲಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಬಹು ಪರಿಚಿತ 'ಆಲದ ಮರ' ಕೂಡ ಇದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಆಲದ ಮರದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೆಸರು ಏನು?

ಅ. ಫೈಕಸ್ ಬೆಂಗಾಲೆನ್ಸಿಸ್
ಬ. ಫೈಕಸ್ ಎಲಾಸ್ಟಿಕಾ
ಕ. ಫೈಕಸ್ ಮೈಕ್ರೋಫಿಲ್ಲಾ
ಡ. ಫೈಕಸ್ ಲೈರಾಟ

8. ಈ ವರೆಗೂ ತಿಳಿದಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ತೆಳುವಾದ, ಅತ್ಯಂತ ಹಗುರವಾದ, ಆದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ವಸ್ತು 'ಗ್ರಾಫೀನ್'ನ ದ್ವಿವಿಧ ರಚನೆಗಳು ಚಿತ್ರ-8ರಲ್ಲಿವೆ. ಗ್ರಾಫೀನ್ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿನ ಯಾವ ಮೂಲವಸ್ತುವಿನ ಒಂದು 'ಬಹು ರೂಪ' (ಅಲೋಟ್ರೋಪ್) ಗೊತ್ತೇ?

ಅ ಗಂಧಕ ಬ. ಇಂಗಾಲ
ಕ. ಗ್ರಾಫೈಟ್ ಡ. ಯುರೇನಿಯಂ

9. ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ 'ಕದಿರಿಷ್ಟೆ'ಗಳ ಗೂಡೊಂದು ಚಿತ್ರ-9ರಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ಗೂಡುಗಳ ಪ್ರತಿ ಕೊಠಡಿಯ ಆಕಾರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು?

ಅ. ಸಮಬಾಹು ತ್ರಿಭುಜ ಬ. ಚೌಕ
ಕ. ಸಮ ಷಡ್ಭುಜ ಡ. ಸಮ ಅಷ್ಟ ಭುಜ

10. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಾಣಿ 'ಏಡಿ' ಚಿತ್ರ-10ರಲ್ಲಿದೆ. ಏಡಿಗಳು ಯಾವ ಜೀವಿ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ?

ಅ. ಚಿಪ್ಪಿನ ಜೀವಿ (ಕ್ರಸ್ಟೇಶಿಯನ್) ಬ. ಮೃದ್ವಂಗಿ (ಮೊಲಸ್ಕ್)
ಕ. ಕಂಟಕ ಚರ್ಮಿ (ಎಕೈನೋಡರ್ಮ್) ಡ. ಸಂಧಿ ಪದಿ (ಎರಾಕ್ನಿಡ್)

11. ಮಿಲಿಯಾಂತರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಬದಲಾಗದೆ ಉಳಿದಿರುವ, ಹಾಗಾಗಿ 'ಜೀವಂತ ಪಳೆಯುಳಿಕೆ'ಗಳೆಂದೇ ವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿರುವ ದ್ವಿವಿಧ ಮತ್ಸ್ಯಗಳು ಚಿತ್ರ- 11 ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ-12ರಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮತ್ಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ:

ಅ. ಸಾಲ್ಮನ್ ಬ. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಈಲ್
ಕ. ಸೀಲಕಾಂತ್ ಡ. ನಾಟಿಲಸ್
ಇ. ಟ್ಯೂಟಾರಾ ಈ. ಎಲಿಫೆಂಟ್ ಫಿಶ್
ಉ. ಈಟಿ ಮೀನು

12. ದೂರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ 'ಆಪ್ಟಿಕಲ್ ಫೈಬರ್ ಕೇಬಲ್ (ಒ.ಎಫ್.ಸಿ)' ಒಳ ರಚನೆಯ ವಿವರ ಚಿತ್ರ-13ರಲ್ಲಿದೆ. ಆಪ್ಟಿಕಲ್ ಫೈಬರ್ ಕೇಬಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತಗಳ ರವಾನೆಗೆ ಬಳಸುವ ತಂತುಗಳನ್ನು ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಗೊತ್ತೇ?

ಅ. ಪಾಲಿವಿನೈಲ್ ಕ್ಲೋರೈಡ್ ಬ. ಪರಿಶುದ್ಧ ತಾಮ್ರ
ಕ. ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಡ. ಗಾಜು

13. ಹೊಂದಿಸಿ ಕೊಡಿ

1. ನಿಂಬಸ್ ಅ. ನದಿ
2. ಮೇಟರ್ ಹಾರ್ನ್ ಬ. ಸರೋವರ
3. ಝಾಂಬೇಜ್ಹೀ ಕ. ಪರ್ವತ ಶಿಖರ
4. ಪಿನಾಟುಬೋ ಡ. ದ್ವೀಪ
5. ಟಾಸ್ಮೇನಿಯಾ ಇ. ಮೋಡ ವಿಧ
6. ಬೈಕಲ್ ಈ. ಅಗ್ನಿ ಪರ್ವತ

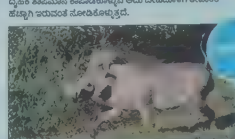
ಎನ್ ವಾಸುದೇವ್

ಉತ್ತರಗಳು:

1. ಅ, ಬ ಮತ್ತು ಕ
2. ಅ. ಕಾಲ್ಡೆರಾ
3. ಕ. ತ್ಸೂನಾಮಿ
4. ಅ ಮತ್ತು ಡ
5. ಬ. ಅದರದು ಧರೆಯಷ್ಟೇ ಗಾತ್ರ
6. ಕ. 225 ದಶ ಲಕ್ಷ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್
7. ಅ. ಫೈಕಸ್ ಬೆಂಗಾಲೆನ್ಸಿಸ್
8. ಬ. ಇಂಗಾಲ
9. ಕ. ಸಮ ಷಡ್ಭುಜ
10. ಅ. ಚಿಪ್ಪಿನ ಜೀವಿ
11. ಚಿತ್ರ-11 : ಎಲಿಫೆಂಟ್ ಫಿಶ್ ; ಚಿತ್ರ-12: ಸೀಲಕಾಂತ್
12. ಡ. ಗಾಜು
13. 1 ಇ ; 2 ಕ , 3 ಅ ; 4 ಈ , 5 ಡ , 6 ಬ

ದೀರ್ಘಾವಧಿ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವ ಪ್ರಾಣಿ

'ವಾರ್‌ಥಾಗ್' ಎಂಬ ಪ್ರಾಣಿಯು ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಹಲವು ತಿಂಗಳು ಬದುಕಬಲ್ಲದು. ಆಫ್ರಿಕಾದ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿಯಲ್ಲಿ ಅದು ವಾಸಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದೈಹಿಕ ತಾಪಮಾನ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅದು ದೇಹದೊಳಗೆ ತೇವಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಮೊದಲ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್

ವಿಶ್ವದ ಮೊದಲ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ರಚಿತವಾದದ್ದು 1990ರಲ್ಲಿ. ಬ್ರಿಟನ್‌ನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಟಿಮ್ ಬರ್ನರ್ಸ್ ಲೀ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲೆಂಡ್‌ನ ಸಿಇಆರ್‌ಎನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ರೂಪಿಸಿದರು. info.cern.ch ... ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ... ಅದರಲ್ಲಿ ... ವಿವರಗಳಿವೆ ... ಆ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ನೋಡಬಹುದು

ಸ್ವರ್ಗದ ತೊಟ್ಟಿಲು: ಮೌಂಟ್ ಟಿಟ್ಲಿಸ್

'ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ, ಹಿಮವನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಎಸೆದು ಆಟವಾಡಿ, ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕುಣಿದಾಡಿ ನಲಿದು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಫೋಟೋ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿ, ಹಿಮದಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ತೊಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಹೋದರೂ ಉತ್ಸಾಹ ಕಡಿಮೆಯಾಗದು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಲೇಖಕರು. ಯುರೋಪಿನ ಆಟದ ಮೈದಾನ ಎಂದೂ ಹೆಸರಾಗಿರುವ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲೆಂಡ್ ಪ್ರವಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಡಿ.ಜಿ. ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ

ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಸ್ವಾಗತ' ಎಂದು ಬರೆದಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಸ್ವಾಗತಂ' ಎಂಬ ಪದ ಆಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಿಮದ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಶಾರೂಖ್ ಖಾನ್ ಮತ್ತು ಕಾಜೋಲ್‌ರ ಕಾರ್ಡ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಕಟ್‌ಔಟ್ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ಮೌಂಟ್ ಟಿಟ್ಲಿಸ್ ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಫಲಕವಿದೆ. ಸ್ವದೇಶದಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯತೆಯ ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಪುಳಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಸುಂದರ ದೇಶವಾದ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲೆಂಡ್, ಆಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತಗಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಹಿಮಾವೃತ ಆಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲೊಂದು ಮೌಂಟ್ ಟಿಟ್ಲಿಸ್. ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ನಂಟು ಈ ಪರ್ವತದ ತುದಿಯನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಯಶ್ ಚೋಪ್ರಾ ನಿರ್ದೇಶನದ 'ದಿಲ್‌ವಾಲೆ ದುಲ್ಹನಿಯಾ ಲೇಜಾಯೆಂಗೆ' ಚಿತ್ರೀಕರಣದ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ಶಾರೂಖ್, ಕಾಜೋಲ್‌ರ ಪ್ರತಿಕೃತಿ, ಭಾರತೀಯ ಅಡುಗೆಯ ಹೋಟೆಲ್, ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯ ಪದಪುಂಜಗಳು ಇವೆ.

ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಿಮಾಚ್ಛಾದಿತ ಆಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತಗಳು ಪ್ರವಾಸಿಗರ ನೆಚ್ಚಿನ ತಾಣಗಳು. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಸ್ವರ್ಗ ಎಂದು ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲೆಂಡ್ ಹೆಸರಾದರೆ, ಹಿಮದ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಮೌಂಟ್ ಟಿಟ್ಲಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೌಂಟ್ ಟಿಟ್ಲಿಸ್ 3,020 ಮೀಟರ್ (10 ಸಾವಿರ ಅಡಿ) ಎತ್ತರದ ಪರ್ವತ. ಇದನ್ನು ಕೇವಲ 40 ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಏರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ.

ಎಂಜಲ್‌ಬರ್ಗ್ ಎಂಬ ಸುಂದರವಾದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಟಿಟ್ಲಿಸ್ ಪರ್ವತ ಏರಬೇಕು. ವೆಂಡೆನ್‌ಸ್ಟಾಕ್ ಹಾಗೂ ನೊಲ್ಲೆನ್ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪರ್ವತ ಟುಟಿಲೊಸ್‌ಬರ್ಗ್, ನಂತರ ಸ್ಥಳೀಯರ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಟಿಟ್ಲಿಸ್ ಆಯಿತಂತೆ.

ಪರ್ವತವನ್ನೇರಲು ಕೇಬಲ್ ಕಾರ್ ಪಯಣ ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತ ಪರ್ವತದ 1,202 ಮೀಟರ್ ದೂರದ ಪಯಣ. ಎರಡನೇ ಹಂತ ಪರ್ವತದ 1,790 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದರೆ, ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಲಿಫ್ಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ.

ಆರು ಜನ ಕೂರಬಹುದಾದ ಕೇಬಲ್ ಕಾರ್ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ಮಂದಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದಾದ ತಿರುಗುವ ಪಾರದರ್ಶಕ ಕೇಬಲ್ ಕ್ಯಾಬಿನ್ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯಾಣ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರದವರೆಗೆ, ಹಿಮಾವೃತ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಬಗಳು, ಕೇಬಲ್‌ಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಜನರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಅವರ ಕಲ್ಪನೆ, ಸಾಹಸ, ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಅಮೋಘವಾದದ್ದು.

ಕೇಬಲ್ ಕಾರ್ ಮೇಲೇರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸುತ್ತಲಿನ ಪೈನ್ ಮರಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಮನೆಗಳು ಚಿಕ್ಕವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಮೇಲೇರಿದಂತೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಹಿಮಾವೃತ ಪರ್ವತಗಳು, ಆಳ ಕಣಿವೆಗಳ ನಯನ ಮನೋಹರ ದೃಶ್ಯಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಪರ್ವತದ ತುದಿ ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಆಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಹಿರಿ ಕಿರಿಯ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಾ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಪರ್ವತದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ತೂಗು ಸೇತುವೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದಾಟ, ಐಸ್ ಫ್ಲೈಯರ್ ಎಂಬ ತೆರೆದ ಕೇಬಲ್ ಕಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ, ಸ್ಕೀಯಿಂಗ್, ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಜಾರುಬಂಡೆಯಾಟ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಮನರಂಜನೆಗಳಿವೆ.

ಚಳಿ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಸಮತೋಲನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುವ ಕಟ್ಟಡವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಲ ಜನರ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಫೋಟೋವನ್ನು ತೆಗೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಕೂಡ ಇದೆ.

ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ, ಹಿಮವನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರು ಎಸೆದು ಆಟವಾಡಿ, ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕುಣಿದಾಡಿ ನಲಿದು, ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಫೋಟೋ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿ, ಹಿಮದಲ್ಲಿ ತೊಯ್ದು ತೊಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಹೋದರೂ ಉತ್ಸಾಹ ಕಡಿಮೆಯಾಗದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರ್. ಎನ್. ಜಯಗೋಪಾಲ್ ರಚಿಸಿರುವ 'ಹಿಮದ ರಾಶಿಗೆ ಗಿರಿಯನ್ನು ಬಳಸಿ, ನಲಿವ ಆಸೆ ತಂದವ; ತಂಗಾಳಿಗೆ, ಚೆಲ್ಲಾಟದ ಬಯಕೆ ತಂದವ' ಸಾಲುಗಳು ನೆನಪಾಗುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಾಪಸ್ ಹೊರಟು ಅದೇ ಕೇಬಲ್ ಕಾರುಗಳ ಮೂಲಕ ಬರುವಾಗ ಒಂದೆಡೆ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಸುಂದರ ದೃಶ್ಯಗಳ ಅನಾವರಣ, ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಲಾಗದ ಹಿಮದ ಅನುಭೂತಿ.

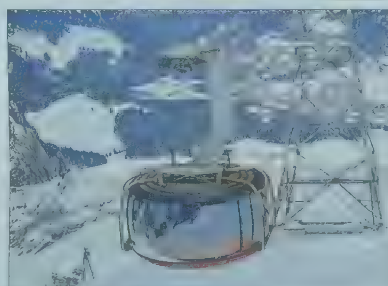
ಯೂರೋಪಿನ ಆಟದ ಮೈದಾನವೆಂದೇ ಸ್ವಿಟ್ಜರ್‌ಲೆಂಡನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸುಂದರ ದೇಶದ ಹಿಮಪರ್ವತದ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಡಿ ನಲಿವ ಸೊಗಸು ಬಣ್ಣಿಸಲಸದಳ

ಆಲ್ಪ್ಸ್ ಪರ್ವತಗಳ ಮಡಿಲಲ್ಲಿರುವ ಸುಂದರ ಎಂಜಲ್‌ಬರ್ಗ್‌ನ ನೋಟ

ಐಸ್ ಫ್ಲೈಯರ್ ಎಂಬ ತೆರೆದ ಕೇಬಲ್ ಕಾರ್

ತಿರುಗುವ ಪಾರದರ್ಶಕ ಕೇಬಲ್ ಕ್ಯಾಬಿನ್

ಬಂಗುಡೆ ತಂದೂರಿ, ಚಿಪ್ಪಿಕಲ್ಲು ಸುಕ್ಕಾ... ಆಹಾ!

ಅಕ್ಷತಾ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ

ಬಂಗುಡೆ ತಂದೂರಿ, ಚಿಪ್ಪಿಕಲ್ಲು ಸುಕ್ಕಾ, ಸಿಗಡಿ ಡೀಪ್ ಫ್ರೈ, ಕುಚ್ಚಲಕ್ಕಿ ಅನ್ನ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಕರಾವಳಿ ಜನರ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರುವುದು ಖಂಡಿತ. ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಖಾದ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕೋಲಾ ಸಮೀಪದ ನಿಹಾರಿಕಾ ಹೋಟೆಲ್. ಮೀನು ಪ್ರಿಯರ ಮನ ತಣಿಸಿ, ರುಚಿಯನ್ನು ನಾಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುವ ಹಲವು ಖಾದ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ

ಒಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿ ತಿಂದು-ಉಂಡು ಹೋದವರು ರುಚಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ಬಂದಿದ್ದಿದೆ.

ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಬಳಸದೇ ತಯಾರಿಸಿದ ಶಾರ್ಕ್ ಟಿಕ್ಕಾ, ಮುಳ್ಳಿ ಸುಕ್ಕಾ, ತವಾ ಫ್ರೈ, ಫಿಶ್ ಬೋನ್‌ಲೆಸ್ ಫ್ರೈ ಮುಂತಾದ ಖಾದ್ಯಗಳು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೀರೂರಿಸುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ, ಟೇಸ್ಟಿಂಗ್ ಪೌಡರ್ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ವಿವಿಧ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸುವ ರೀತಿಯೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ.

ಮೀನಿನ ತಂದೂರಿಯ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂಗುಡೆ ತಂದೂರಿ ಹಾಗು ಚಿಪ್ಪಿಕಲ್ಲು (ತಿಸರೆ) ಸುಕ್ಕಾ ಈ ಹೋಟೆಲಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬಹಳ ರುಚಿ. ತಾಜಾ, ಹಸಿ ಬಂಗುಡೆಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಗೆರೆ ಎಳೆದು ಉಪ್ಪು, ನಿಂಬೆ ರಸ, ಅರಿಶಿನ ಹಾಕಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಸಿ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಹಾಗೇ ಬಿಟ್ಟು, ನಂತರ ಬೇರೊಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ [illegible] ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, [illegible] ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ [illegible] ಮೀನಿನ [illegible] ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ [illegible] ರೆಫ್ರಿಜರೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ [illegible] ಒಲೆಯಲ್ಲಿ [illegible] ಸ್ವಲ್ಪ ಎಣ್ಣೆ [illegible] ಮೀನು ತಾಜಾ ಇದಷ್ಟು [illegible] ಜೇನ ರುಚಿ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ

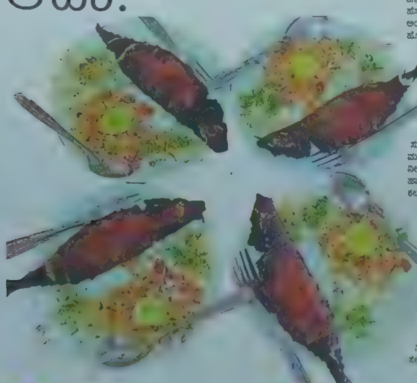
ಮೀನಿಗೆ [illegible] ಗೆರೆ [illegible] ಸಣ್ಣಗೆ [illegible] ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮಸಾಲೆ ಬೆರೆತ ಮೀನಿನ ಹೋಳು (ತುಂಡು) ಎಸಳು ಎಸಳಾಗಿ ತಿನ್ನಲು ಮಜವಾಗಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಕುಚ್ಚಲಕ್ಕಿ ಅನ್ನ, ಮೀನಿನ ಸಾರು ಇದ್ದರಂತೂ ಅದರ ರುಚಿ ಬೇರಾವ ಅಡುಗೆ ಪದಾರ್ಥಗಳ ರುಚಿಗೂ ಸರಿಹೊಂದಲಾರದು. ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ತಾಜಾ ಮೀನನ್ನು ಸಮೀಪದ ಬೇಲೆಕೇರಿ, ಅಮದಳ್ಳಿ, ತದಡಿಯಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ. ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರಿವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನಿಹಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟಾಗಿ ಯಾರೂ ಇಷ್ಟಪಡದ ಎಲೆಕೋಸಿನ ಪಲ್ಯವನ್ನು ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ತಿನ್ನುವಷ್ಟು ರುಚಿಯಾಗಿ ಈ ಹೋಟೆಲಿನವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಸಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ದಾಳಿ ಇಟ್ಟದ್ದು ಆಯಿತು.

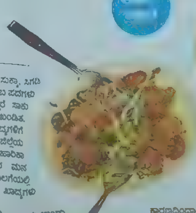
ಈ ಜನುಮವೇ ಆಹಾ ದೊರಕಿದೆ ರುಚಿ ಸವಿಯಲು ಅಂಕೋಲೆ ಕೋಳಿ ಸಾರು ಮೂಗಲ್ಲಿ ನೀರು ಜೋರು

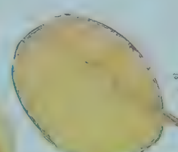
ಎಂದು ಬರೆದ ಕವಿ ಜಯಂತ ಕಾಯ್ಕಿಣಿಯವರ ಕವನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಪ್ಪಟ [illegible]

[illegible]

ಅರ್ಧ [illegible] ಶುಂಠಿ ಪೇಸ್ಟ್ ಹಾಕಿ ಕಲಿಸಿಟ್ಟು ಮಾಂಸವನ್ನು [illegible] ಬೇಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ ರುಚಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು. ನಂತರ [illegible] ಮಸಾಲೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕುದಿಸಿದರೆ ಕೋಳಿ ಸಾರು ರೆಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಕ್ಕಿ ರೊಟ್ಟಿ ಇದ್ದರಂತೂ [illegible] ಇದೇ ರೀತಿ ಶೆಟ್ಲೆ ಸುಕ್ಕಾ, ಚಿಪ್ಪಿಕಲ್ಲು ಸುಕ್ಕಾ ಕೂಡಾ ತನ್ನದೇ ರೀತಿಯ ರುಚಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಬಹುಕಾಲದವರೆಗೆ ನೆನಪಿನಾಳದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಹೀಗಾಗಿಯೇ ನಿಹಾರಿಕಾಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಹೋಗಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಿಗಡಿ ಸುಕ್ಕಾ ಜೊತೆ ಕುಚ್ಚಲಕ್ಕಿ ಅನ್ನದ ರುಚಿ ಸವಿದವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು!

FROM PAGE ONE

Army veteran asked to prove Indian identity

"Once he comes with the documents, we will examine them and see how to go about it. Then officials concerned in ex-servicemen welfare will liaise with the State Government and see if it can be resolved. If not he will go to the tribunal and we will provide all assistance," the official said.

Repeat of ordeal

This is not the first time he had to face such an ordeal. In 2012, Mr. Haque's wife Mumtaz Begum had a similar experience but was declared an Indian by the tribunal.

He has been summoned on the premise that he moved to India after 1971. However, Mr. Haque said that he is a citizen of India and his mother Rahimon Nesa was in the National Register of Citizens (NRC) of 1951

While he retired from the Army, one of his sons is studying at the Rashtriya Indian Military College (RIMC), Dehradun and wants to join the Army.

Officials said Mr. Haque will have to follow procedure. "It is a normal process. Given the porous borders and that documents can be easily forged, people are asked to verify their identity," a senior official said on Sunday.

Fewer GST slabs after rise in revenue: Jaitley

"This is why, in our fiscal policy, we try to make sure that basic commodities are least taxed," the Minister said.

However, he said, revenue is the lifeline of governance and of developmental activities in the country, adding that revenue is spent on developing rural areas, infrastructure and on national security. While everyone has the right to demand greater development, they also have a responsibility to pay the taxes needed for development, the Minister said.

Mr Jaitley said though there are no grey areas in taxation, tax officers need to be fair and firm to ensure compliance and at the same time making sure that those falling outside the bracket are not unnecessarily burdened

Merger plan: RCom hangs up on Aircel

The entry of the Mukesh Ambani-led Reliance Jio with free plans last September had triggered a price war in the industry. Attempts at consolidation too followed, across the sector.

In March, Vodafone India and Idea Cellular had announced plans to merge. Earlier, Airtel had said it would acquire Telenor India's operations in seven circles The two would have had a combined subscriber base exceeding 300 million.

"Legal and regulatory uncertainties, and various interventions by vested interests, have caused inordinate delays in receipt of relevant approvals for the proposed transaction. As a result of the various factors aforesaid, the merger agreement has lapsed. The Board of Directors of RCom at a meeting held [on Sunday] in Mumbai approved the same," said RCom in a notification to the stock exchanges.

"Unprecedented competitive intensity in the Indian telecom sector, together with fresh policy directives adversely impacting bank financing for this sector, have also seriously affected industry dynamics," said the RCom statement.

RCom shares on the BSE had declined 3.5% to ₹19.20 on Friday, valuing the company at ₹4,779 crore.

Mobile business

RCom's board has decided to evaluate an alternative plan for its mobile business, through 'optimisation of its spectrum portfolio and adoption of a 4G-focused mobile strategy' as the company has access to the Reliance Jio network through spectrum-sharing and ICR agreements.

The combination of the mobile business of Sistema Shyam Teleservices Ltd (SSTL) into RCom is also expected to be completed this month. It is expected to increase RCom's spectrum portfolio across the 800/900/1800/2100 Mhz spectrum bands aggregating 200 Mhz, valued at over ₹19,000 crore for the balance of the validity period, based on the pricing at the last auction.

"The company will evaluate opportunities for monetisation of the same through trading and sharing arrangements," said the statement.

As part of the ongoing transformation and in order to enhance value for all stakeholders, the RCom board has 'reaffirmed the focus on these stable, capital-light B2B businesses including enterprise, carrier, Internet data centre and global submarine cable network in India and overseas across continents.'

Sustained revenues

These businesses have sustained and predictable revenues and profits, with immense growth potential, according to the statement.

It said the company will continue to implement its plans for monetisation of its tower and fiber assets, as already announced and has made 'good progress in its monetisation plans for prime real estate assets, including at Dhirubhai Ambani Knowledge City.

The company is expecting ₹10,000 crore from the DAKC complex alone.

Rahul to take over after Deepavali?

Milind Deora and Sachin Pilot say his elevation as Congress chief could come soon after the festival

SANDEEP PHUKAN
NEW DELHI

Congress leader Milind Deora, known to be close to Rahul Gandhi, said the latter's elevation as Congress president was "imminent now", without however, giving a timeline

Another Congress leader, Sachin Pilot, indicated the change could come as soon as post-Deepavali

In a freewheeling conversation with *The Hindu*, Mr Deora said, "Everyone across the party wants that the buck should stop with him."

Sustained speculation

In a separate interview to the news agency PTI, Mr. Pilot said, "Organisational elections of the Congress are under way, and the new President could take over shortly after Deepavali. It has been something that has been in the pipeline for a long time."

For close to three years now, Mr. Gandhi's taking over has been the subject of constant speculation. While there had been some resistance from the party's old guard, repeated electoral setbacks in Assembly elections after the Congress's 2014 Lok Sabha debacle – pitched as a battle between Narendra Modi and Mr. Gandhi made it difficult for the Congress to elevate Mr. Gandhi.

The former MP from South Mumbai, however, said Team Rahul would be a healthy mix of experience and age and the Congress vice-president understands "the importance of taking everyone along".

Talking about the Gujarat elections where Mr. Gandhi kick-started the Congress's campaign with his three-day Navsarjan tour last Monday, Mr. Deora said, "For us as a party, we have to keep fighting and every election has its own dynamics."

Rahul Gandhi

Gujarat challenge

"I see it as a difficult and a tough challenge. Both Prime Minister Modi and Amit Shah are Gujaratis and will be the face of the elections for the BJP," he said.

He asserted that Mr. Gandhi was "lending his support to the State party leadership in the Assembly elections"

"Rahul Gandhi is not the face in any State election. He campaigned in Punjab elections but wasn't the face there. Captain Amarinder Singh was," said Mr. Deora.

The demands for Mr. Gandhi's elevation have grown after many in the Congress called the U.S. trip a success and argued "this is the best time for him [Mr. Gandhi] to take charge."

Sharing details of the U.S. trip, Mr. Deora, who was involved at the planning stage, said, "Berkeley was really the centre of his U.S. visit as it is the epicentre of liberal and progressive politics. Everything else like meeting tech giants in the Silicon Valley, business leader and policy-makers was worked around Berkeley."

Mr Deora claimed business leaders and policy makers constantly "took comfort" in knowing from the Congress delegation (which included Sam Pitroda) that the government and the opposition come together on important economic issues in spite of ideological differences. "We told them that we have serious differences but there is also continuity in policy making," said Mr Deora

The policies that were cited as examples of continuity between the UPA and NDA governments included the Goods and Services Tax and Aadhaar, based on the UPA's unique identification system

Rahul told to put off Amethi visit

PRESS TRUST OF INDIA

The Amethi district authorities have asked Congress vice-president Rahul Gandhi to reschedule his proposed visit to his Lok Sabha constituency citing the law-and-order situation

Mr Gandhi was scheduled to visit Amethi from October 4 to 6

"To maintain law and order, a majority of the district police force will be on duty. Hence, there will be great inconvenience in maintaining peace. Therefore, it is requested that the tour be rescheduled on any date after October 5," a letter written by the Amethi administration to the district Congress chief said

The letter is signed by District Magistrate Yogesh Kumar and the SP

Rane announces new political party

STAFF REPORTER
MUMBAI

Former Chief Minister and rebel Congress leader Narayan Rane, who resigned from the party last month, declared on Sunday that he was forming a new party called the Maharashtra Swabhiman Party. Mr. Rane made the announcement in Mumbai, accompanied by his elder son and former MP Neelesh Rane. Observers said Mr. Rane was inching towards the BJP-led NDA.

"I have decided to form a new party which will raise people's issues. No one has approached me for an alliance. Once I get a proposal, we will think about an alliance," Mr. Rane said.

Narayan Rane

The Hindu on Thursday had reported that the Swabhiman Sanghatana, run by Mr. Rane's son and Congress MLA Nitesh Rane, will be the launchpad for his political party.

Mr. Rane said, "Now both will become one entity. Swabhiman will be part of the party."

China ignores a yearly practice

PLA does not invite India for Border Personnel Meeting on Chinese National Day

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

India and China may have made peace after the Doklam crisis at the BRICS summit, but suspicions still linger on the ground. China has not invited India for the ceremonial Border Personnel Meeting (BPM) along the Line of Actual Control (LAC) to commemorate its National Day on October 1.

"It is a standard practice to invite [India]. But we did not get any invitation from China for the BPM this time," an official source confirmed on Sunday.

This development comes before the crucial National Congress of the Communist Party of China later this month, which is considered very important for President Xi Jinping.

Power play: A file photo of Indian Army and Chinese PLA officers during a ceremonial Border Personnel Meeting • PTI

The last time a similar incident occurred was on August 15 to commemorate India's Independence Day at the height of the Doklam stand-off. While India had sent an invitation, China did not respond to it. However, both sides exchanged sweets on that occasion

The two sides ended the stand-off just before the BRICS summit in China, where Prime Minister Narendra Modi and President Jinping held bilateral discussions on the sidelines

Ceremonial BPMs are held on National Days and, usually, the process of inviting and confirming is carried out a couple of days in advance. It is seen as an opportunity for each side to showcase its traditions and cultural diversity to the other

There are five BPM points along the Line of Actual Control (LAC) at Bum La and Kibithu in Arunachal Pradesh, Daulat Beg Oldi and Chushul in Ladakh, and Nathu La in Sikkim

Sushma intercedes for Geeta

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The External Ministry Affairs on Sunday announced a financial reward for finding the parents of Geeta, an aurally challenged woman who was brought back from Pakistan in 2015. In a televised appeal, External Affairs Minister Sushma Swaraj said that Ms. Geeta had reached Pakistan under unknown circumstances, and urged her biological Indian parents to step forward to take her back

"People from Bihar and Jharkhand should come forward to provide information about the parents of Geeta, if they know," Ms. Swaraj said in her televised message.

The Minister promised that the government would take care of Ms. Geeta's future expenses even after she was united with her Indian family. "We came to know two years ago that a daughter of India was in Pakistan and the Edhi Foundation was looking after her. When we contacted her two years ago, she wrote her name as 'Guddi'," she said.

India in a battle for cleanliness: Kovind

'*Swachch Bharat* a tribute to Gandhi'

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

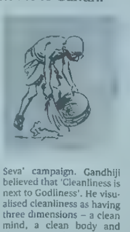
Urging citizens to rededicate themselves to the ideals and values of Mahatma Gandhi, President Ram Nath Kovind said on Monday that the Mahatma's "philosophy of non-violence and peaceful coexistence is of increasing relevance in the present times."

President Kovind will be visiting Mahatma Gandhi's birthplace, Kirti Mandir, at Porbandar on Monday to pay his tributes. Soon after, he will declare open defecation-free (ODF) status for rural Gujarat at an event organised by the State government.

In a statement issued on the eve of Gandhi Jayanti, President Kovind said India was fighting "a decisive battle for cleanliness and hygiene."

Three dimensions

"Cleanliness is not only the responsibility of sanitation personnel and Government Departments. Today, India is fighting a decisive battle for cleanliness and hygiene through the 'Swachhta Hi Seva' campaign. Gandhiji believed that 'Cleanliness is next to Godliness'. He visualised cleanliness as having three dimensions – a clean mind, a clean body and clean surroundings," President Kovind said.

Noting that *Swachch Bharat* (Clean India) mission is a multi-stakeholder mission, the President said achieving it will be a true tribute to the Father of the Nation.

On Sunday, President Kovind had attended an event by the Maharashtra government where urban Maharashtra that makes up for 49 per cent of the State's population was declared ODF.

Braid theft: J&K doubles bounty

PRESS TRUST OF INDIA
SRINAGAR

The Jammu and Kashmir Police on Sunday doubled the reward to ₹6 lakh for any information leading to the nabbing of people involved in braid-cutting incidents in the State.

Earlier, the reward was ₹3 lakh. "The reward for giving information or assistance in nabbing any person found involved in braid cutting doubled to six lakh rupees. The name and particulars of the person would be kept a secret," a police spokesman said here.

Jammu and Kashmir Chief Minister Mehbooba Mufti also chaired a meeting of senior civil and police officers in this regard last week. She asked the DGP to constitute special teams in every district, and track down the culprits spreading fear among young women by chopping their hair. Other than that, the CM also directed Kashmir's Divisional Commissioner to ask all the deputy commissioners to solicit their cooperation from local residents in nabbing the culprits.

J&K Opposition slams Bhagwat

RSS chief sought Article 370 amendment

PRESS TRUST OF INDIA
SRINAGAR

Opposition parties in Jammu and Kashmir on Sunday reacted sharply to RSS chief Mohan Bhagwat's remarks that constitutional amendments on Kashmir were needed, saying any move to tamper with Article 370 would be fraught with "dangerous consequences."

Mr Bhagwat, in his more than an hour-long address on Vijayadashmi in Nagpur on Saturday, had said "necessary" constitutional amendments will have to be made for the people of Jammu and Kashmir to be "completely assimilated" with the rest of the country

Jammu and Kashmir Pradesh Congress Committee (JKPCC), in a statement, said, "Bhagwat's remarks about the need for constitutional amendments...are unfortunate and unacceptable"

Mohan Bhagwat

National Conference State spokesperson Junaid Azim Mattu said J&K's special status was the only constitutional bridge that connected the State to the rest of the country

The RSS chief "should stop misleading the people," he said

Banks asked to enable core banking in Hindi

Software should be modulated in such a way that a customer can get the passbook in the language, says senior official

VIJAITA SINGH
NEW DELHI

The Home Ministry has asked all banks, private and public sector, to enable their core banking facility in Hindi.

Prabhas Kumar Jha, Secretary, Department of Official Language told *The Hindu* that banks have been asked to update databases in Hindi and customers should not be compelled to fill forms only in English.

"Software that would help banks transact in Hindi has already been developed by Infosys. Banks should modulate the software in such a way that a customer can get the passbook in Hindi. It should also be in regional languages. Some banks in Gujarat and Maharashtra have done it. ATMs already have a Hindi option," said Mr. Jha.

President Ram Nath Kovind had accepted recommendations, which include 'financial services in Hindi.' • A. ROY CHOWDHURY

He said that as per the Official Languages Act, 1963 there was no provision of punitive action for not using Hindi in official communication but the language could only be promoted through "persuasion and encouragement."

Last year, the Official Language department pulled out a 2011 report of the parliamentary standing committee on Hindi and sent it to the then President of India Pranab Mukherjee for his approval in April. As many as 110 out of 117 recommendations in the report were accepted. The Home Ministry issued an advisory to all States and government departments to implement the recommendations.

A Home Ministry official said the recommendations were not mandatory. In August, President Ram Nath Kovind accepted the remaining recommendations which include financial services in Hindi

Mr. Jha said though States were free to choose their language, Hindi-speaking States should also learn other regional languages like Tamil.

Promoting Hindi

"Crores of people speak Hindi, you cannot escape this language. We want to promote Hindi as a link language ..young people from southern States want to learn Hindi for employment opportunities," he said

In April, DMK leader M.K Stalin had accused the BJP government at the Centre of imposing Hindi on "non Hindi speaking" States and [illegible] to the Centre stating that Bangalore Metro Rail Corporation should redesign its sign boards without using Hindi language and script

Mr. Jha said Hindi was used on signboards in Bangalore Metro as it came under the Central Act and was in consonance with the three language policy of the Centre. He said a mobile app Lila that would help people learn Hindi has already been launched. "The app has a dictionary with over four lakh words. We are promoting popular words of Hindi. For example demonetisation is popularly known as [illegible] said Mr. Jha.

Nepal's envoy to return to fight elections

Will contest on Nepali Congress ticket

KALLOL BHATTACHERJEE
NEW DELHI

The Nepalese ambassador to India, Deep Kumar Upadhyay, is planning to contest the general election of the Himalayan country to be held later this year

Speaking to *The Hindu*, the envoy said he would like to contest from Kapilavastu, his native place on a Nepali [illegible]

[illegible] Deuba [illegible] visit to India," Mr Upadhyay said [illegible] tenure [illegible] Sushil [illegible] the [illegible] Madhesi [illegible]

Privacy is the Swaraj of our times

Once more 'Hind Swaraj' has to become our primary political project

ANANYA VAJPEYI

At a time of gathering darkness, when India is reeling under drastic economic measures of questionable benefit, a shrinking ambit of civil liberties, deadly challenges to the freedom of expression, and a public discourse that increasingly marginalises and humiliates minorities and women, the Supreme Court judgment in *K.S. Puttaswamy v. Union of India*, pronouncing the right to privacy as a fundamental right guaranteed by the Constitution, comes as a ray of light. In words of startling power, Justice D.Y. Chandrachud's judgment reads: "Dignity cannot exist without privacy... Privacy is the ultimate expression of the sanctity of the individual. It is a constitutional value which straddles across the spectrum of fundamental rights and protects for the individual a zone of choice and self-determination."

Privacy is not explicitly written about or protected in the Constitution, but the nine judge Supreme Court Bench delineates very carefully how privacy must be presupposed to make sense of Article 19 (freedom of expression, association, residence and occupation), as well as Article 21 (right to life and personal liberty). As the lawyer Gautam Bhatia writes, this landmark judgment "will impact the interplay between privacy and transparency and between privacy and free speech; it will impact state surveillance, data collection, and data protection, LGBT rights, the legality of food bans, the legal framework for regulating artificial intelligence, as well as many other issues that we cannot now foresee or anticipate." While citizens battle the government's bid to impose Aadhaar as a universal identification system, the Hindu Right attempts to enforce a beef ban and make "cow protection" mandatory, criminalisation of same-sex love continues, and personal information is usurped by social media and technology companies, this ruling becomes a strong foundation on which to shore up our endangered freedom.

Interchangeable concepts

It is the Hindi term for "privacy" – "*nijata*", an odd coinage, literally meaning something like, "the state of having something as one's own" or "mine-ness" or "one's own-ness" – that alerts us to the deep philosophical relationship between privacy and our fundamental modern term for freedom, which we owe to Mahatma Gandhi, "*swaraj*". As we know, *swaraj* means "self-rule", "self-determination" or "the sovereignty of the self". But the particle here indicating self or selfhood, *swa-*, is in fact a lot like the *nija-* of *nijata*. In Sanskrit, and thereby in Hindi, *nija* means pertaining to the self, that which belongs to the self, which cannot be alienated from the self. Both *swa* and *nija*, then, encompass the self, as well as all that belongs to it, goes along with it, cannot be taken away from it. We could, at least from a purely linguistic perspective, posit a word like *nijaraj*, which would mean the same as *swaraj*; we could just as well use *swatva*, which is synonymous with *nijata*. Elementary etymology here reveals that both concepts in our political lexicon, freedom and privacy, *swaraj* and *nijata*, are semantically so close as to be practically interchangeable.

It is ironic but also fitting (if we assume that the arc of the moral universe is long but finally bends towards justice) that the same Gandhi who challenged the British Empire with his call for India's *swaraj* now returns through the idea of *nijata* to help us counter a dispensation which, though popularly elected by a majority, tends to undermine our freedom at every turn. Gandhi had warned in his seminal tract, *Hind Swaraj*, that it wouldn't be enough to merely replace British rulers with Indian ones. For *swaraj* to really come about, it would have to fashion itself as an equal and opposite force to British Raj, not just materially but also morally. It would have to entail a distinct definition of political selfhood, a radically different idea of the place of violence in determining political power, and a space for truth at the heart of a new definition of politics. India freed itself from the yoke of the colonial master, but 70 years after decolonisation and Gandhi's assassination, it appears we have to wage yet another war of independence, yet another freedom struggle.

Privacy and democracy

Privacy is a concept that has been explored as the very jugular vein, so to speak, of democracy. In the American Constitution (Fourth Amendment), it flows close to matters of property, security and surveillance, logically so for a country whose democratic self definition rest [illegible] strong conceptions of individual liberty, a panoptical state, and a capitalist economy. Thanks to philosophers Michel Foucault and Giorgio Agamben, we see its connections with the ancient origins of democracy in Greek and Roman thought, through an analysis of human life into *zoe* (animal existence) and *bios* (political existence), two conjoint spheres in which different but complementary rights accrue to the same individual by virtue of our indivisibly dual existence in nature and in politics, as creatures and as citizens. In the literature on the Holocaust, thinkers and survivors like Hannah Arendt and Jean Améry write against torture and other forms of extreme violence in the concentration camp as the ultimate violation of the individual's privacy, where the very limits of bodily integrity are breached to then break the human spirit.

Seven decades after the followers of Hindutva ideology murdered Gandhi, once more we have to stand up to the worst tyrannical tendencies that have captured power in India through the mechanisms of right-wing populism and illiberal democracy. Yet again *Hind Swaraj* has to become our primary political project, only this time against a Hindu Rashtra; not an external ruler but the enemy within. Gandhi helped Indians to see that *swaraj* had to be rule *by* the self, but also rule *over* the self; in other words, that freedom is a vector, but paradoxically it has both inward and outward directionality. Freedom is about mastering our own unruly self, especially its primordial urge for violence and domination – hence the importance of *ahimsa*, overcoming the desire to harm others that is rampant within us. But it is also about the individual keeping at bay a coercive state – whether that state is foreign or native is less significant, because ultimately all states become authoritarian if allowed to encroach on our autonomy and invade our very being.

In an electoral democracy, ironically, the vote itself can be distorted as a warrant for such encroachment – by both state and non state entities, governments and corporations equally – into the innermost regions of what the Supreme Court calls our "repose", "sanctuary", and "intimate decision". As lawyer and legal academic Menaka Guruswamy wrote in the *New York Times*, through the privacy judgment, "the court ... cleansed its own institutional reputation by choosing constitutional morality over majoritarian morality... with their jurisprudence on privacy, the justices have emerged as champions of personal liberties." It will be considerably harder now for the government to get into our eyeballs and fingertips, our bank accounts and cell phones, our bedrooms and kitchens, our minds (whose freedom is guaranteed by Article 19) and bodies (whose freedom is guaranteed by Article 21). While the ruling in *Puttaswamy* stands solidly in the way of the ubiquitous threat to our privacy, *nijata*, the struggle for the self's sovereignty, *swaraj*, spelled out more than a century ago by Mahatma Gandhi, remains ongoing and open-ended for the people of India.

Ananya Vajpeyi is currently a Visiting Fellow at the Centre for Research in the Arts, Social Sciences and Humanities, Cambridge [illegible]

FROM THE READERS' EDITOR

The aesthetic experience of being a reader

Readers could send their views on not only content but also form

A.S. PANNEERSELVAN

To write a column on Gandhi Jayanti is an appropriate time for reflection, introspection, and evaluation of my half-a-decade role as a Readers' Editor, a sort of minor experiments with truth. I examined my own columns to look at issues that have been most scrutinised and those least studied. I realised that my emphasis has been on the two dominant values that shape journalism: intrinsic values and instrumental values. This predominant concern took me to various codes, laws, regulatory frameworks, and elements of journalism. If I were to précis my columns, I am afraid it may read like a manual of dos and don'ts. They miss one crucial organic link between a reader and the newspaper: the joy of reading.

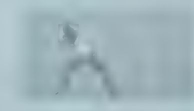
George Orwell wrote that every form of writing, other than the railway timetable, has an aesthetic consideration built into it. Jorge Luis Borges imagined Paradise as a kind of library. And how can one forget Jane Austen's pronouncement: "I declare after all there is no enjoyment like reading! How much sooner one tires of anything than of a book!" However, news ombudsmen rarely look at the element of pleasure in reading or comment on the quality of prose that draws readers to a publication. Much less is said about other aesthetic considerations such as design, infographics, photography, illustrations, and the family of fonts that distinguishes one section of a newspaper from another. Between the two pulls – what is in public interest and what the public is interested in – the exhilaration one gets from a set of well-written sentences seems to take a back seat.

Blending form and content

If journalism were only about providing credible information and performing a critical adversarial role, then a PowerPoint presentation or a bulleted list of short sentences would suffice. Journalism's engaging nature comes from its creative blend of form and content. Though there are a number of categories and classifications in *The Hindu* – national, economy, sport, international, news and opinion – there is a unifying commitment to present facts in such a manner that they hold the attention of a world that has gone tizzy over the increase of Twitter's character limit from 140 to 280.

For instance, the term data journalism suggests something that is objective, full of numbers and graphs, and is cold and distant. However, in practice, it has become a much more lively and engaging tool to explain complex phenomena. It does not merely mean number-crunching and providing information in a chart. It has the power to provide insight into an issue. There was a perception that financial and economic journalists would be at the forefront in the use of data journalism. But the latest study by the Google News Lab revealed that politics was considered to be the most relevant topic for data journalism (32.9 percentage points), with finance and investigative journalism trailing (28 and 25.3 percentage points respectively).

The heartening fact is that *The Hindu* is not chasing digital chimera at the cost of its legacy platform, which is print. In recent times, the finest confluence of prose, data, data visualisation, and layout was seen in a story in *The Hindu*. It w[illegible] not on po[illegible] the economy or the market. It was about an

outstanding athlete, Usain Bolt. The page spread on August 5, 2017 brought out not just the speed of Bolt's sprint but also the science of his strides, the way he accelerates, and the gap between him and other top quality runners. The write up, which was split into multiple parts looking at specific attributes of Bolt's capability, was taut and elegant prose. The data mining was exhaustive, and the layout that balanced the photograph, tables, graphs and text was a treat for the eyes. It is impossible to experience such a comprehensive feast in the limited space of a digital screen.

My columns are essentially reactive ones responding to queries from readers. The bulk of the communication we receive is about content. The only time we got mail about the form was in the aftermath of the redesign of the newspaper focussing on visual aesthetics. I solicit readers' reflection on form, in the widest sense of the term.

readerseditor@thehindu.co.in

SINGLE FILE

For a knowledge economy

India needs to do more than just pour money into higher education institutions

MEETA RAJIVLOCHAN & RAJIVLOCHAN

India plans to pump in over ₹10,000 crore to build 20 world-class higher education institutions. However, for knowledge to translate into a wealthy society, we need to do more than just this; we need to create a conducive knowledge ecosystem, which is currently missing from our national plans. Institutions of higher education help in creating such an ecosystem, and improve a nation's productivity and wealth.

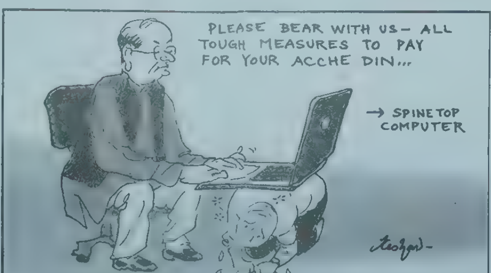
By the 1960s, American economists such as Kenneth Arrow and Robert Solow had begun to notice that growth and productivity could not be explained only by capital and labour. This differential they attributed to the knowledge content of an economy. Today, knowledge-intensive and high-technology industries contribute the most to long-term growth. It is no accident that the U.S. accounts for 33% of global output of knowledge-intensive services, China 10%, but India only 2%. In high-technology manufacturing, India barely exists.

It is here that institutions step in. The creation of a knowledge ecosystem that allows for robust institutions that focus on information gathering, planning, research, teaching, credit supply, and ensuring that people are filled with hope rather than derision for the society in which they live will make a society wealthier. Institutions can generate an ecosystem for innovation in many ways by providing access to knowledge capital, an atmosphere of inquiry, and an experimental environment where those ideas can be tested. Given that the success rate of ideas is rather low, ideas need to be tested constantly. Funding enters the picture only after all this is done. For reality testing, we need collaboration between academic researchers and the users of that knowledge, industry, and government. It is this interface that is rather weak in India.

The heartening thing is that even with a rather low funding to research as percentage of GDP, with very few Indians taking to formal learning and research, India still accounted for 4.4% of the global output of science research publications in 2013. Translating this research into technology remains the weak link. For that to happen, the latest suggestion in the choice-based credit system is to include project work at all levels in higher education institutions.

We also need to ensure ease in movement of personnel between universities and industry. However, there are two obstacles in facilitating this. One, outdated service conditions in the government sector discriminate against people who make such lateral shifts. Two, completely artificial labels exist that distinguish between private and government owned entities in funding for higher education. Institutions like the Indian Institute of Science, the Indian Institutes of Technology, and Christian Medical College and Hospital, Vellore are all proof that that such categories make little difference to the quality of research and graduate outcomes. We need to provide more autonomy to public institutions in hiring and firing people. And once an institution is given a grant, we need to ensure that it is utilised for the purpose given.

Meeta Rajivlochan is an IAS officer. M. Rajivlochan is a professor of Contemporary Indian History, Panjab University, Chandigarh. Views expressed are personal

CONCEPTUAL

Potemkin village

ECONOMICS

This refers to any kind of false structure built to deceive observers into believing that a situation is much better than it actually is. The term has its origin in the fake villages that were constructed by Russian military leader Grigory Potyomkin in the 18th century. In order to woo Empress Catherine the Great, Potyomkin arranged a show of prosperity during her inspection trip to Crimea in 1787 after the acquisition of new land in Crimea and other regions following Russia's victory over the Ottoman empire. He made the situation on the ground look better than it was by erecting replicas of pretty towns and fancy fireworks.

MORE ON THE WEB

Israel's temple in [illegible] explained

[illegible]

SHELF HELP

The world on Gandhi's reading list

Tolstoy, Thoreau and ideas which influenced the Mahatma

SUDIPTA DATTA

M.K. Gandhi was the most prolific [illegible] M.K. Gandhi [illegible] *The Collected Works of Mahatma Gandhi*, *The Story of My Experiments with Truth*, the Mahatma's letters, journals and essays are all well indexed. Then there is also a profusion of books on him, by both admirers and detractors. Yet, historian Ramachandra Guha managed to find a bit more about the making of the Mahatma, which he writes about [illegible] London and South Africa, the two decades prior to his India phase, are when all his core ideas on interfaith harmony, ending caste [illegible]

South Africa Guha writes about a couple, the husband Jewish and the wife Christian, who lived with the Gandhis in Johannesburg in 1905. They all influenced one another. He writes: "In Kathiawar itself Mohandas Gandhi could never have met or befriended these men, who became, as it were, unwitting agents of a transformative process whereby he moved from orthodoxy to heterodoxy in religion, from lawyering to activism in professional life."

That Gandhi was curious about other people's lives is evident from the books he himself appended for further reading in *Hind Swaraj*. He writes in his note to the reader: "I [illegible]

Some of those new ideas were picked up from books. On the reading list at the end of *Hind Swaraj* is Leo Tolstoy's *The Kingdom of God is Within You*, which rejects all sorts of violence including those sanctioned by the state or the Church, and espouses the need for simple living. Two other Tolstoy books are recommended: *What is Art* and *The Slavery of Our Times*. Some of Gandhi's views may have been influenced by the works of American philosopher Henry David Thoreau [illegible] the excessive devotion to business and money, for [illegible]

FROM THE HINDU ARCHIVES

FIFTY YEARS AGO OCTOBER 2, 1967

Chinese fire on Indian troops

The Chinese soldiers opened fire on Indian troops at 9.30 this morning [October 1] at Cho La, about three and a half miles north west of Nathu La on the Sikkim-Tibet border without any provocation. An official spokesman of the Defence Ministry said that according to reports, available intermittent firing continued in the afternoon also, but decreased after 3 p.m. owing to fog. There has been no report of firing after 4 p.m. There have been casualties on both sides, according to information reaching the defence headquarters. The Chinese used recoilless guns and mortars and the Indian troops returned the fire. The Prime Minister Mrs. Indira Gandhi who is now in Bombay referred to the renewed Chinese firing on the Sikkim border and said that the country should be alert to meet any eventuality.

A HUNDRED YEARS AGO OCTOBER 2, 1917

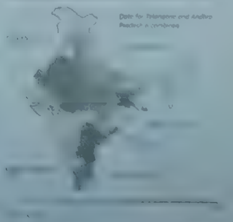
Proscription of newspapers.

Certain correspondence has passed between the Secretary, Burma Provincial [illegible] Burma on the [illegible] master-General, Burma, of copies of "New India" and "The Hindu" published in Madras. The Secretary asked that a public notification [illegible] improper nature rather than intercept papers without assigning any reasons. The Chief Secretary, Burma Government, has replied [illegible]

DATA POINT

Fatal rush

Jharkhand recorded the most number of deaths due to [illegible]

ಫ್ಲೆಮಿಂಗೊ ಕಲರವ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಸಮೀಪ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಹಕ್ಕಿಗಳಾದ ಫ್ಲೆಮಿಂಗೊಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಪರಿ ಇದು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಚಿತ್ರ ವಿಶ್ವನಾಥ ಸುವರ್ಣ

ಅಬಕಾರಿ ಸಚಿವ ಮೇಟಿ ಪರ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಕೊಲೆ ಬೆದರಿಕೆ

ಕಾನ್‌ಸ್ಟೆಬಲ್ ವಿರುದ್ಧ ಆರೋಪ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ: ರಾಸಲೀಲೆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಬಕಾರಿ ಸಚಿವ ಎಚ್.ವೈ.ಮೇಟಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧದ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಮಂಗಳವಾರ ಹಲವು ನಾಟಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಗೆ ನಗರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು.

ಸಂಬಂಧಿಕ ಬಸವರಾಜ ಗೌಡರ್ ಎಂಬುವವರ ಜೊತೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಪತ್ರಿಕಾಭವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ, 'ಸುದ್ದಿವಾಹಿನಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿರುವ ವಿಡಿಯೊದಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೃಶ್ಯ ನನ್ನದೇ' ಎಂದು ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. 'ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ರಾತ್ರಿ ತುರ್ತು ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಸಿದ್ದ ಅವರು, ವಿಡಿಯೊದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ನಾನಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಒತ್ತಾಯವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ: ಜಿಲ್ಲಾ ಸಶಸ್ತ್ರ ಮೀಸಲು ಪಡೆ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೆಬಲ್ ಸುಭಾಷ್ ಮುಗಳಖೋಡ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಮೂವರು ಸೇರಿ ನನಗೆ ಕೊಲೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿ, ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಚಿವ ಮೇಟಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೇಳಿಕೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು' ಎಂದು ಅವರು ಆರೋಪಿಸಿದರು.

'ಇಲ್ಲಿನ ಬೈಪಾಸ್ ರಸ್ತೆಯ ಕಟ್ಟಡವೊಂದಕ್ಕೆ ನವೆಂಬರ್ 22ರಂದು ಕರೆದೊಯ್ದು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿಕೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಭಾಷ್ ಅವರಿಂದ ಈಗಲೂ ಜೀವ ಬೆದರಿಕೆ ಇದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಬಲವಂತವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ಪಡೆದಾಗ ಸುಭಾಷ್ ಜೊತೆ ಇದ್ದವರು ಯಾರು ಹಾಗೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆಗಲೇ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಲಿಲ್ಲವೇಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 'ಭಯದಿಂದಾಗಿ ದೂರು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ 'ಎಂದರು. 'ಸುಭಾಷ್ ಜೊತೆ ಇದ್ದ ಇನ್ನೂ ಮೂವರು, ನನಗೆ ಪರಿಚಿತರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಹೆಸರು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ದಿಢೀರ್ ಅಸ್ವಸ್ಥ: ಈ ವೇಳೆ ದಿಢೀರನೆ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾದ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ತೀವ್ರ ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವಿನ ಕಾರಣ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ತೆರಳುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಿಂದ ಹೊರ ನಡೆದರು. ನಂತರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗದೇ ನೇರ ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ ಕಚೇರಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಮೇಟಿ ಅವರು ತನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾದಂತೆ ಏನೂ ನಡೆದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಡಿಯೊ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು

ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ

ಪೊಲೀಸ್ ಸರ್ಪಗಾವಲು

ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಘಟಕದ ಬಳಿ ಡಿಸಿಆರ್‌ಬಿ ಡಿವೈಎಸ್‌ಪಿ ರವೀಂದ್ರ ಶಿರೂರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸರ್ಪಗಾವಲು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೂ ಪ್ರವೇಶ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುದ್ದಿಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಡಾ.ವಿಜಯಕುಮಾರ, 'ಹೊಟ್ಟೆ ನೋವು ಹಾಗೂ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರನ್ನು ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಕೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದರು. ಬೇರೆ ರೋಗಿಗಳ ಕಡೆಯವರಿಗೂ ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಘಟಕದ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡದೇ ವಾಪಸ್ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಆಕೆ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎನ್.ನಾಗರಾಜ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸುದ್ದಿಗಾರರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ನಾಗರಾಜ, 'ಸುಭಾಷ್ ಅವರಿಂದ ತಮಗೆ ಜೀವ ಭಯ ಇರುವುದಾಗಿ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಲಿಖಿತವಾಗಿ ದೂರು ನೀಡಿದಲ್ಲಿ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೆಬಲ್ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಪ್ರಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಸಾದ್ ಅವರಿಂದ ತನಿಖೆ ಮಾಡಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದರು.

ಆದರೆ, ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಲಿಖಿತ ದೂರು ನೀಡಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಪೊಲೀಸ್ ಭದ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಹಳೆಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಒಳರೋಗಿಯಾಗಿ ದಾಖಲು ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಮನೆಗೆ ಬಾರದ ಸುಭಾಷ್: 'ಸೋಮವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ತೆರಳಿದ ಮಗ 2 ದಿನವಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅವರ ತಾಯಿ ಶಾಂತಾ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. 'ಸುಭಾಷ್ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮನ್ನೂ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿಲ್ಲ. ಆತನ ಬಳಿ ಫೋನ್ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಆತಂಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಶಾಂತಾ, ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣ ತಮ್ಮ ಪತಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯೇ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ ಎಂ.ಎನ್.ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ ಕಚೇರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ಕೋರಿ ಬಂದಿದ್ದ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ದೃಶ್ಯ

ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಜುಗರವಾದಲ್ಲಿ ಸಚಿವ ಸ್ಥಾನ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧ– ಮೇಟಿ

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಪಪ್ರಚಾರದಿಂದ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮುಜುಗರವಾಗುವುದಾದರೆ ಅಧಿಕಾರ ತೊರೆಯಲು ಸಿದ್ಧ' ಎಂದು ಅಬಕಾರಿ ಸಚಿವ ಎಚ್.ವೈ. ಮೇಟಿ ಅವರು ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ್ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಗೃಹ ಸಚಿವರೂ ಆಗಿರುವ ಪರಮೇಶ್ವರ್ ಅವರ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯೇ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದ ಸಚಿವ ಮೇಟಿ, ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಕೇಳಿ ಬಂದಿರುವ ಆರೋಪಗಳಿಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದರು.

'ನಾನು ಯಾವುದೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ವಿಡಿಯೊ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ. ನನಗೆ ಆಗದ ಕೆಲವರು ಷಡ್ಯಂತ್ರ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ರೀತಿಯ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಭಾಗಿಯಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮೇಟಿ ಅಲವತ್ತುಕೊಂಡರು ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

'ವಿಡಿಯೊ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರೆ' ಎಂದಷ್ಟೇ ಪರಮೇಶ್ವರ್ ಅವರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರು ಚಾಲಕ ರಮೇಶ್ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣ

ಅನಾರೋಗ್ಯ ನೆಪ: ಸಿಐಡಿ ತನಿಖೆಗೆ ಭೀಮಾ ನಾಯ್ಕ ಅಸಹಕಾರ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ನಾನು ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ'. ಇದು ಚಾಲಕ ರಮೇಶ್ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣ ಸಂಬಂಧ ಬಂಧಿಸಲಾಗಿರುವ ವಿಶೇಷ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನಾಧಿಕಾರಿ ಭೀಮಾನಾಯ್ಕ ಅವರು ಸಿಐಡಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು.

ಮದ್ದೂರು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಆರೋಪಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಕರೆತಂದಿರುವ ಸಿಐಡಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ನಗರದ ಶೇಷಾದ್ರಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು.

ಎಸ್ಪಿ ಎಡಾ ಮಾರ್ಟಿನ್ ನೇತೃತ್ವದ ತನಿಖಾ ತಂಡವು ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಗಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭೀಮಾನಾಯ್ಕ, ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಬಾಯ್ಬಿಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಚಾಲಕ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ಸಹ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ರಮೇಶ್ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣ ಸಂಬಂಧ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಐಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭೇಟಿ: ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಐಡಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಡಿಜಿ ಕಿಶೋರ್‌ಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಎಡಿಜಿಪಿ ಪ್ರತಾಪ್ ರೆಡ್ಡಿ ಅವರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು.

ತನಿಖಾ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಅವರು ಹಲವು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ತಂಡದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದರು.

ಗೊಂದಲದ ಹೇಳಿಕೆ: ವಿಚಾರಣೆ ವೇಳೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಆರೋಪಿಗಳು, ಗೊಂದಲದ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಅನಾರೋಗ್ಯ' ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದರೆ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೆಲದಿನಗಳ ಕಾಲ ಸಿಐಡಿ ವಿಶೇಷ ತಂಡವು ಅವರನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಕ್ಯಾಂಟೀನ್ ತಿಂಡಿ, ಊಟ

ಎಂಟು ಗಂಟೆಗಳವರೆಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದಿದ್ದರಿಂದ ಆರೋಪಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿಐಡಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಚೇರಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್‌ನಿಂದಲೇ ತಿಂಡಿ ಹಾಗೂ ಊಟ ಪೂರೈಸಲಾಯಿತು.

'ರಾಸಲೀಲೆ: ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕುವ ಹುನ್ನಾರ'

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ: 'ಸಚಿವ ಮೇಟಿ ವಿರುದ್ಧದ ರಾಸಲೀಲೆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕುವ ಹುನ್ನಾರವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ನಡೆಸಿದೆ' ಎಂದು ವಿಧಾನಸಭೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಜಗದೀಶ ಶೆಟ್ಟರ್ ಅವರು ಮಂಗಳವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿದರು.

'ರಾಸಲೀಲೆ ಪ್ರಕರಣದ ಆರೋಪ ಬಹಿರಂಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ತಳಮಳ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಈ ಕುರಿತ ಸಿ.ಡಿ. ಬಗ್ಗೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ, ಗೃಹ ಸಚಿವ ಜಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಅವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಆದರೂ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಅವರು ಸುದ್ದಿಗಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ಪ್ರಕರಣ ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿರುವ ಆರ್‌ಟಿಐ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ರಾಜಶೇಖರ್ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಬೆದರಿಕೆ ಇದ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬೇಕು. ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಇರುವ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಸತ್ಯ ಹೊರ ಬರಲಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

'ರಾಸಲೀಲೆಯ ಗಂಭೀರ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮೇಟಿ ಅವರ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪಡೆಯಬೇಕು' ಎಂದು ಅವರು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

ದತ್ತಪೀಠಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬಂದ ಭಕ್ತರು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಾಬಾ ಬುಡನ್ ಗಿರಿ ಸ್ವಾಮಿ ದರ್ಗಾ ಐ.ಡಿ.ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ದತ್ತ ಜಯಂತಿ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಬಿಜೆಪಿ ರಾಜ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ.ಎಸ್.ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ದತ್ತಮಾಲಾಧಾರಿಯಾಗಿ ದತ್ತಪಾದುಕೆಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಹೋಗಿದ್ದು ಹೀಗೆ.

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು: ಕೊರೆವ ಚಳಿ, ಜಿಟಿಜಿಟಿ ಮಳೆ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ದತ್ತ ಮಾಲಾಧಾರಿಗಳು ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಐ.ಡಿ. ಪೀಠಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ದತ್ತ ಪಾದುಕೆಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರು.

ವಿಶ್ವ ಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಬಜರಂಗದಳ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದತ್ತ ಮಾಲಾಧಾರಿಗಳು, ಐ.ಡಿ.ಪೀಠ ಮಾರ್ಗದ ಹೊನ್ನಮ್ಮನ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಪಡಿ ಹೊತ್ತು ದತ್ತ ಪೀಠಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದಲೇ ಸರದಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಗುಹೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪಾದುಕೆಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರು.

ಬಿಜೆಪಿ ರಾಜ್ಯ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ.ಎಸ್.ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಗರದ ಕಾಮಧೇನು ಗಣಪತಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದತ್ತ ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿದರು. ಸಂಸದೆ ಶೋಭಾ ಕರಂದ್ಲಾಜೆ, ದತ್ತ ಮಾಲಾಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಶಾಸಕರಾದ ಸಿ.ಟಿ.ರವಿ, ಡಿ.ಎನ್.ಜೀವರಾಜ್, ವಿ.ಸುನೀಲ್ ಕುಮಾರ್, ಎಂ.ಕೆ.ಪ್ರಾಣೇಶ್ ಹಾಗೂ ಸಂಘ ಪರಿವಾರದ ಮುಖಂಡರೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಿ ದತ್ತ ಪಾದುಕೆಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಆಡಳಿತ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ದತ್ತ ಜಯಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಪರಿವಾರದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ದತ್ತಾ ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧೆಡೆಯಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು.

ದತ್ತ ಪೀಠದ ನಿಷೇಧಿತ ಆವರಣದ ಹೊರಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಭಾ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅವಧಾನಿ ರಘು ಮತ್ತು ಅರ್ಚಕರ ತಂಡ ವಿವಿಧ ಹೋಮ ಹವನ ನಡೆಸಿದರು. ಪೂರ್ಣಾಹುತಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ವಿವಿಧ ಮಠಾಧೀಶರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಭೆ ನಡೆಯಿತು.

ತಾಸುಗಟ್ಟಲೆ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಜಾಮ್: ಬಾಬಾ ಬುಡನ್ ಗಿರಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ದಿನ ಉಂಟಾದ ಸಂಚಾರ ವ್ಯತ್ಯಯದಿಂದ ದತ್ತ ಭಕ್ತರು ಪರದಾಡುವಂತಾಯಿತು. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡವರು ಊಟ, ನೀರು ಇಲ್ಲದೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟರು.

ಐ.ಡಿ.ಪೀಠದಿಂದ ಸುಮಾರು 4ರಿಂದ 5 ಕಿ.ಮೀ ದೂರ ಇರುವಾಗಲೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11 ಗಂಟೆಗೆ ಟ್ರಾಫಿಕ್ ಜಾಮ್ ಉಂಟಾಯಿತು. ರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ವಾಹನ ಸುಗಮ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗದೆ ದತ್ತ ಭಕ್ತರು ಪರದಾಡಿದರು.

ಮುಕ್ಕಾಲು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಬಹುದಾದ ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಮಿಸಲು ವಾಹನ ಚಾಲಕರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ 8ರಿಂದ 10 ಗಂಟೆ ಅವಧಿ ಬೇಕಾಯಿತು. ಗಿರಿಯಿಂದ ದರ್ಶನ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9.30ಕ್ಕೆ ನಗರಕ್ಕೆ ವಾಪಸ್ ಹೊರಟವರು ಕೈಮರ ತಲುಪುವಾಗ ಸಂಜೆ 4.30 ಆಗಿತ್ತು.

ದೈವಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಬಲಿ ನಿಷೇಧ: ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬದಿಯಡ್ಕದ ವಿಶ್ವ ತುಳುವೆರೆ ಆಯನೊ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವೇಷವೊಂದರ ಪ್ರದರ್ಶನ ತುಳುವರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಭಯ ಹೊಮ್ಮಿಸಿತು.

ಬದಿಯಡ್ಕ: ಬದಿಯಡ್ಕದ ವಿಶ್ವ ತುಳುವೆರೆ ಆಯನೊದ ಕೊನೆಯ ದಿನವಾದ ಮಂಗಳವಾರ ದೈವಾರಾಧನೆಯ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಅವಲೋಕನ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಗೆ ತಲುಪಿತು. ದೈವಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಬಲಿಯನ್ನೂ ನಿಷೇಧಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದು, ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

'ಕೇರಳದ ಇತಿಹಾಸದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನರಬಲಿಯಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಗಜಬಲಿ, ಅಜಬಲಿಗಳಾಗಿ ಇದೀಗ ಕೋಳಿ ಬಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಯಾವುದೇ ದೈವವೂ ಕೂಡಾ ಪ್ರಾಣಿ ಬಲಿ ಹಾಗೂ ರಕ್ತ ತರ್ಪಣ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವರು ನೀಡುವ ಬಾರಣೆಯನ್ನು ದೈವಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಸೇರಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಹಾರದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದ್ದವರು ಕೋಳಿ ಬಲಿ ನೀಡಿ, ದೈವಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೋಳಿ ಬಲಿ ಕೊಡಲೇಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹಲವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ದೈವ ಕಟ್ಟುವವರಿಗೆ ಮುದ್ರಾಧಾರಣೆ ಆಗಬೇಕು. ಕೈಗೆ ಮುದ್ರೆ, ತಲೆಗೆ ಚುಟ್ಟು ಇರಬೇಕು. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿರುತ್ತದೆ. ದೈವದ ಬಾಳುಭಂಡಾರಗಳು ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳು, ಕಂಚಿನ ಮುಖವಾಡಗಳೂ ಕೂಡಾ ಇದೇ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಮರದ ಹಾಳೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ದೈವ ಕಟ್ಟುವವರು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಯಿತು.

ನಲಿಕೆ ಸಮುದಾಯದ ಮಂದಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ವೈದ್ಯರು. ಅವರು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪರಿಕರಗಳಿಂದಲೇ ಅನೇಕ ಔಷಧಿಗಳು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ವೈದ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಉಳಿಯಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ದೈವದ ನೇಮೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತಿರಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೊಡಯೇರಿ ಪರಿಧಿ ದಾಟಿ ದೈವದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬಾರದು. ದೈವವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕಟ್ಟೆಯತ್ತ ಸಾಗಬೇಕು. ಆಗ ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೈವದ ಎದುರು ನಿಂತು ಅಭಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಕಟ್ಟಳೆಯನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೈವಾರಾಧನೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಕನ್ಯಾನ ಬಾಳೆಕೋಡಿ ಶಶಿಕಾಂತ ಮಣಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ದಯಾನಂದ ಕತ್ತಲ್ ಸಾರ್, ಬಾಬು ಅಮೀನ್ ಬನ್ನಂಜೆ, ಕೆ ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಕೃಪಾ, ರಾಜೇಶ್ ಪಾರ್ತಂಗಳ, ಹಿರಿಯ ವೈದಿಕ ಪುತ್ತಾಜೆ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಭಟ್ ಇದ್ದರು. ಸಮನ್ವಯಕಾರರಾಗಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಕುಲಾಲ್ ವಾಂತಿಚ್ಚಾಲ್ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಸಮಾವೇಶಕ್ಕೆ ತೆರೆ: ಮಂಗಳವಾರ ಸಂಜೆ ವಿಶ್ವ ತುಳುವೆರೆ ಆಯನೊಕ್ಕೆ ತೆರೆ ಬಿತ್ತು. ಈ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಕೆಲವು ತುಳು ಸಮಾವೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬದಿಯಡ್ಕದ ಉತ್ಸವ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು.

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ವಿಶ್ವ ತುಳು ಆಯನೊ ಸಮಾರೋಪ
- ಸಮಾವೇಶ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರಲು ವಿಫಲ

ಅತ್ಯಲ್ಪ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸೋತ ಸ್ಥಾನಗಳ ಗೆಲುವಿಗೆ ತಂತ್ರ

ಪಕ್ಷ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಜೆಡಿಎಸ್ ನಾಯಕರ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರವಾಸ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ತಳಮಟ್ಟದಿಂದ ಸಂಘಟಿಸಲು ಜೆಡಿಎಸ್ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದೆ.

ಪಕ್ಷ ಸಂಘಟನೆಗಾಗಿ 12 ನಾಯಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ನಾಲ್ಕು ತಂಡಗಳು 10 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರವಾಸ ನಡೆಸಲಿವೆ.

ಯಾವ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿರುವ ಕಾಯಕಲ್ಪದ ಬಗ್ಗೆ ತಂಡಗಳು ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಿವೆ ಎಂದು ಜೆಡಿಎಸ್ ರಾಜ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಚ್.ಡಿ.ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮುಂಬರುವ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸದೃಢವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ. 2004, 2008 ಮತ್ತು 2013 ರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಮತಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸೋತಿದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ 300 ಮತಗಳಿಂದ 5,000 ಮತಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸೋತಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸುಮಾರು 30 ರಿಂದ 40. ಇಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮರುವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ರೂಪಿಸುವುದೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪ್ರವಾಸದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಅಲ್ಲದೆ, ಇದೇ 18 ರಿಂದ 28 ರ ವರೆಗೆ ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಹೇಳಿದರು.

ಎರಡೆರಡು ತನಿಖಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ತನಿಖೆ ಇದೇ ಮೊದಲು: ದೇವೇಗೌಡ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಕಪ್ಪು ಹಣ ಹೊಂದಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಬಿಐ ಮತ್ತು ಎಸಿಬಿ ಎರಡೆರಡು ತನಿಖಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತನಿಖೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ವಿಚಿತ್ರ. ಹಿಂದೆಂದೂ ಈ ರೀತಿ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಜೆಡಿಎಸ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಚ್.ಡಿ.ದೇವೇಗೌಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರೊಬ್ಬರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿ ಬಂದಿದೆ. ಯಾವ ತನಿಖಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೊದಲು ಚಾರ್ಜ್ ಶೀಟ್ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಐಎಎಸ್, ಐಪಿಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಹಗರಣದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುವುದು ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ನಾಲ್ಕು ತಂಡಗಳ ನಾಯಕತ್ವ

ಮಧು ಬಂಗಾರಪ್ಪ ನೇತೃತ್ವದ ತಂಡವು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, ಶ್ರೀಮಂತ್ ಪಾಟೀಲ ನೇತೃತ್ವದ ತಂಡವು ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, ಬಂಡೆಪ್ಪ ಕಾಶೆಂಪೂರ್ ನೇತೃತ್ವದ ತಂಡವು ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ, ಜಿ.ಟಿ.ದೇವೇಗೌಡ ನೇತೃತ್ವದ ತಂಡವು ಮೈಸೂರು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಲಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶರವಣ ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲಯ್ಯ ನೇತೃತ್ವದ ತಂಡ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಲಿದೆ.

ಈ ತಂಡಗಳು ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷ ಸಂಘಟನೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಿವೆ. ಪಕ್ಷದ ಸಂಘಟನೆ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 28 ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮುಖಂಡರ ಸಭೆಯನ್ನು ಇದೇ 17 ಮತ್ತು 18 ರಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ 10 ಮಂದಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, 10 ಮಂದಿ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, 10 ಮಂದಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಮೂವರು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದರು. ಇದರಲ್ಲಿ ದಲಿತ, ಮಹಿಳೆಯರು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಸಮಾವೇಶ ನಡೆಸಲೂ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್: ಮೇ 2,3ರಂದು ಸಿಇಟಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಪರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ 2017-18ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು 2017ರ ಮೇ 2 ಮತ್ತು 3ರಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆ (ಸಿಇಟಿ) ನಡೆಸಲಿದೆ.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ದಂತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಿಇಟಿ ನಡೆಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮಂಡಳಿ (ಸಿಬಿಎಸ್‌ಇ) ನಡೆಸುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರ್ಹತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ (ಎನ್‌ಇಇಟಿ) ಹಾಜರಾಗುವುದು ಕಡ್ಡಾಯ ಆಗಿದೆ.

ಮೇ 2ರಂದು ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಗಣಿತ, ಮೇ 3ರಂದು ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೊರನಾಡು ಮತ್ತು ಗಡಿನಾಡು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೇ 4 ರಂದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ (http://kea.kar.nic.in)

ಸುಭಾಷಿತ

ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ಬೇಲಿ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮಾಜ ಜೀವನವೇ ಅಸಾಧ್ಯ.
-ಎಂ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಚಂಡಮಾರುತ: ಸನ್ನದ್ಧತೆ ಸುಧಾರಣೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಲಿ

ತಮಿಳುನಾಡು ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೈ ಸಮೀಪ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ವಾರ್ದಾ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಹಾಗೂ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಜನಜೀವನ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದೆ. ಚಂಡಮಾರುತದ ಪರಿಣಾಮ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಮೇಲೂ ಆಗಿದ್ದು ವ್ಯಾಪಕ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೈಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ತೀವ್ರವಾದ ಚಂಡಮಾರುತ ಇದು. ಆದರೆ ಚಂಡಮಾರುತ ಎದುರಿಸುವ ಸನ್ನದ್ಧತೆ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಬಾರಿಯೂ ಸಾಬೀತಾದದ್ದು ಸಮಾಧಾನಕರ. 1999ರಲ್ಲಿ ಒಡಿಶಾ ಸೂಪರ್ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ 10,100 ಜನರು ಸತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ನಂತರ ಒಡಿಶಾದಲ್ಲಿ 2013ರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ ಫಾಲಿನ್ ಚಂಡಮಾರುತ ಹಾಗೂ 2014ರಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ್ದ ಹುದ್‌ಹುದ್ ಚಂಡಮಾರುತಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಫಲ ನೀಡಿದೆ. ಹುದ್‌ಹುದ್ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದಾಗಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ತೆರವುಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಸುಧಾರಣೆ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಜೀವಹಾನಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದಾಗಿ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ಹಾವಳಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಪಾರ ಸಾವುನೋವುಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗ ಅದು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಚಂಡಮಾರುತದ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುಧಾರಣೆ ಆಗಿದೆ. ವಾರ್ದಾ ಚಂಡಮಾರುತದ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಲು ಭಾರತೀಯ ಹವಾಮಾನ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಪತ್ತು ಪರಿಹಾರ ಪಡೆಯನ್ನೂ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ' ಸದ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕವಾದ ಸವಾಲು. ಹೀಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರತೆಯ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತವೇ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಮ್ಮ ನಗರಗಳು ಸಜ್ಜಾಗಿವೆಯೇ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ. ಇಂತಹ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯದ ದಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಮ್ಮ ನಗರಗಳು ಸಜ್ಜಾಗಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಸಣ್ಣ ಮಳೆಗೂ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ಬಂದ ಸ್ಥಿತಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬಾರದು. ಹೀಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಚೆನ್ನೈ ಪ್ರವಾಹ ಹಾಗೂ ಈಗಿನ ಚಂಡಮಾರುತ ಎರಡೂ ಭಿನ್ನ ಬಗೆಯ ದಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು. ಮಳೆ, ಪ್ರವಾಹ, ಚಂಡಮಾರುತ, ಬಿಸಿಲಿನ ಏರಿಕೆ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರೀತ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಚಂಡಮಾರುತ ಅಪ್ಪಳಿಸುವ ಮೊದಲು ಅದರ ಚಲನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ನೆರವಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಂಡಮಾರುತ ಅಪಾಯ ತಗ್ಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್‌ಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಕಷ್ಟ ಸನ್ನದ್ಧತೆ ಕ್ರಮಗಳಿರಬಹುದು ಅವೂ ಕೂಡ ಫಲ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹವಾಮಾನ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಯೋಜನೆಗಳ ಭಾಗವಾಗಬೇಕು. ಕಟ್ಟಡ, ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಸೇರಿದಂತೆ ನಗರಗಳ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಅಂತರ್ಗತವಾಗಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಭೂಕಂಪ, ಪ್ರವಾಹ, ಭೂಕುಸಿತ ಮತ್ತಿತರ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲೂ ಇಂತಹದೇ ಸನ್ನದ್ಧತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಈಗಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪದ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಹ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಇನ್ನೂ ಆರಂಭದ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ. ಭೂ ಕುಸಿತದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಹಾದು ಬರಬೇಕಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲದರ ನಡುವೆ ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾಗಬಾರದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಇರುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮರು ಆಲೋಚಿಸಿ, ಮರು ವಿವರಣೆ ನೀಡಬೇಕು. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಸಾಗಬೇಕು.

'ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ' ಸದ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕವಾದ ಸವಾಲು. ಹೀಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರತೆಯ ಚಂಡಮಾರುತಗಳು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ನಿರೀಕ್ಷಿತವೇ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಮ್ಮ ನಗರಗಳು ಸಜ್ಜಾಗಿವೆಯೇ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ.

ಪುಣ್ಯತಿಥಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರಿಗೆ ಮತಾಂತರ ದಿನ ನೆನಪಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ...

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನೆನಪು: ಅಂದು ಮತ್ತು ಇಂದು

ಗುಹಾಂಕಣ
ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ

ಬಿ.ಆರ್.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿ 2016ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 14ಕ್ಕೆ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದವು. ರಾಜಕೀಯ ವರ್ಗದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದೆಯೇ ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದ ದಿನ ಸಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರಿ ಅಭಿಮಾನ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತದ ಇಬ್ಬರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಮತ್ತು ಅಮಿತ್ ಷಾ ಅವರ ಗಮನಕ್ಕೂ ಇದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ ಅಥವಾ ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮುಖ ಮುಖಂಡ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಮುಖಂಡರು ಈ ದಿನವನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಿಜೆಪಿಗಾಗಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗಾಗಲಿ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ನಾಸ್ತಿಕವಾದವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬೇರೊಂದು ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಎಂಬುದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳಿಗೂ ಇಷ್ಟವಾಗುವ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ.

ಈ ತಿಂಗಳ 6ರಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಅರವತ್ತನೇ ಪುಣ್ಯತಿಥಿ ಆಚರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಾವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಯಿತು? ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಯಕರು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದರು? ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುದ್ರಣವಾದ ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮಾಸಿದ ಮೈಕ್ರೊಫಿಲಂಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿದೆ.

1956ರ ಡಿ. 6ರಂದು ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಇಡೀ ದಿನ ಜನರು ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಸಂವಿಧಾನದ ಶಿಲ್ಪಿ ಎಂದು ಅವರ ಗೌರವಾರ್ಥ ಸಂಸತ್ ಕಲಾಪ ಮುಂದೂಡಿಕೆಗೆ ಮುನ್ನ ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಹೇಳಿದರು. ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಷ್ಟು ಕಾಳಜಿ ಮತ್ತು ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ನೆಹರೂ ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ ನೆಹರೂ, ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ನಡೆದಿರುವುದು ಅವರ ಸಂತಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಅವರೇ ರೂಪಿಸಿದ ಕರಡು ಅಲ್ಲವಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಆಗಿವೆ ಎಂದರು. ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ದಮನಕಾರಿ ಆಚರಣೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡಾಯವೆದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನೆಹರೂ ಹೇಳಿದರು.

ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲ ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸೇರ್ಪಡೆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನೆಹರೂ ಮಾತನಾಡಿದರು. ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವ ಅವರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಸೇರುವಂತೆ ನಾನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಾಗ ಹಲವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗಿತ್ತು. ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅವರು ವಹಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ರಚನಾತ್ಮಕವಾದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿದರು ಎಂದು ನೆಹರೂ ಹೇಳಿದರು

ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ದಮನಕಾರಿ ಅಂಶಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಬಂಡಾಯದ ಸಂಕೇತ ಎಂದು ನುಡಿನಮನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಅವರು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಎರಡನೆಯದು, ಆಶ್ರಯದಾತನ ರೀತಿಯ ಹೇಳಿಕೆ. ಅಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಣಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕನನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರದತ್ತ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತೀಯ ಜನಸಂಘ ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಘದ ಯಾವುದೇ ಮುಖಂಡ ನಮನ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು [illegible] ಮೌನವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಭಾದ ಎನ್.ಸಿ.ಚಟರ್ಜಿ ಮಾತ್ರ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ಗೆ ನಮನ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ನೆಹರೂ ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಔದಾರ್ಯ ತೋರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಚಟರ್ಜಿ ಅವರು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಿಂದೂ ನಾಯಕರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. 'ದಯಾನಂದ ಸರಸ್ವತಿ, ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಸಾವರ್ಕರ್ ಅವರಂತಹ ಹಿಂದೂಗಳು ಹರಿಜನ ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರ ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಇಡೀ ಚಳವಳಿಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೊಸ ಆಯಾಮವನ್ನೇ ನೀಡಿದರು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಒಳಗಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದುದರಿಂದ ಅನೈಚ್ಛಿಕವಾಗಿಯೇ ಅವರು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಚಟರ್ಜಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಿರೋಧಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಭಾದ ಮುಖಂಡ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲನೆಯದು, ಅನೈತಿಕ ಮತ್ತು ದಮನಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಬೌದ್ಧಿಕವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ದ ಆನಿಹಿಲೇಷನ್ ಆಫ್ ಕಾಸ್ಟ್' ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅನೈಚ್ಛಿಕ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಚಟರ್ಜಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಿಂದೂ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಹೇಳಿಕೆ. 1935ರ ವೇಳೆಗೇ ತಮ್ಮನ್ನು ಹಿಂದೂ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಬೌದ್ಧನಾಗಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದರು.

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ರಾಜೇಂದ್ರ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಾವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ. 1949-50ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನುಗಳ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ (ಮತ್ತು ನೆಹರೂ) ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದ್ ತೀವ್ರವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ತವರು ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ವೈ.ಬಿ.ಚವಾಣ್ ಅವರು, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು 'ಮಣ್ಣಿನ ಮಗ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೊಗಳುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಮತ್ತು ಸಮಾನತಾವಾದಿ ಪರಂಪರೆಯತ್ತ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಲಿ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಲಿ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಳನೋಟಗಳುಳ್ಳ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟವರು ಸಮಾಜವಾದಿ ಯುವ ಮುಖಂಡ ಮಧು ದಂಡವತೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸ, ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ವಿರುದ್ಧದ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡಾಯಗಾರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಿಂದಿನ ಚಲನಶೀಲ ಶಕ್ತಿ ಎಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ದಂಡವತೆ ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ದಂಡವತೆ ಅವರು ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಚಟರ್ಜಿ, ಪ್ರಸಾದ್ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ನೆಹರೂ ಕೂಡ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ವಿದ್ವಾಂಸ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ನುಡಿನಮನ ದಂಡವತೆ ಅವರದ್ದೇ ಆಗಿದೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರವನ್ನು ಇಂಡಿಯನ್ ಏರ್‌ಲೈನ್ಸ್ ವಿಮಾನದ ಮೂಲಕ ಡಿ. 6ರಂದೇ ಮುಂಬೈಗೆ ತರಲಾಯಿತು. ದಾದರ್ ಹಿಂದೂ ಕಾಲೊನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ನಿವಾಸ ರಾಜಗೃಹದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಯಿತು. ಇಡೀ ದಿನ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರು. ಮರುದಿನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಕಡಲ ಕಿನಾರೆಗೆ ಒಯ್ಯಲಾಯಿತು. ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಂಬೆ ಪೊಲೀಸ್‌ನ ಒಂದಿಡೀ ತುಕಡಿ ಇತ್ತು. ನಗರದ ಅರ್ಧಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಟ್ಟೆ ಗಿರಣಿಗಳು ಮುಚ್ಚಿದ್ದವು. ಕಾರ್ಮಿಕರು ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ನಮನ ಎಂದರೆ ಅದೇ ದಿನ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಸುಮಾರು 50 ಸಾವಿರ ಜನ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದರು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಕಳೆದ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅಂಕಣದಲ್ಲಿ ಬರೆದುದಕ್ಕೆ 'ಬಾಂಬೆ ಕ್ರಾನಿಕಲ್' ಪತ್ರಿಕೆ ಮುಖ್ಯ ಆಕರವಾಗಿತ್ತು. 1956ರ ಡಿಸೆಂಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮೃತಪಟ್ಟಾಗ 'ಎ ಗ್ರೇಟ್ ಸನ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಜೀವನ, ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕಟಕರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಸೋಲೊಪ್ಪದ ಧೈರ್ಯ [illegible] ಸಂಪಾದಕೀಯ ಮೂಲಕ [illegible] ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕ [illegible] ಎಂದು 'ಬಾಂಬೆ ಕ್ರಾನಿಕಲ್' [illegible] ಇದ್ದ ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿನಿಲ್ಲಲು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಡೆಸಿದ ಹಲವು ಹೋರಾಟಗಳಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆ ನಮಿಸಿದೆ. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ಕಾಡಿದ ಅನಾರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ಅವರು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಪತ್ರಿಕೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ಗೆ ನುಡಿ ನಮನ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಹಲವರು ಮರೆತರೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮತಾಂತರವಾದ ಅಂಶವನ್ನು 'ಕ್ರಾನಿಕಲ್' ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ವಿಮೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆ, ಅವರು ಆಗಾಗ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಉರಿದೇಳುವ ಸ್ವಭಾವ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈ ಸಾಧನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಅವರ ಟೀಕಾಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಿ[illegible] ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದೆ. ಅವರ ಚಿಂತನೆ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ [illegible] ಮತ್ತು ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳಿಗಿಂತ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವನ್ನು ಗಾಢಷ್ಟಗಟ್ಟಿಯೂ ಆಗಿ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು ಎಂದು 'ಕ್ರಾನಿಕಲ್' ಹೇಳಿದೆ.

ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್ 'ಕ್ರಾನಿಕಲ್' ಸಂಪಾದಕೀಯ [illegible] ಯಾರದೇ ಸಹಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ [illegible] ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ಗಮ[illegible] ಸಂಪಾದಕೀಯ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಪ್ರಖಾಂಡ [illegible] ದ್ದರೂ ಸದಾ ಜಾಗೃತವಾಗಿದ್ದ ಹಾಸ್ಯ[illegible] ಹೊರಗೆ ಒರಟನಂತೆ ಕಾಣಿಸು[illegible] ಯತೆಯ ಸೆಲೆಯೇ [illegible] ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ಅವರು [illegible] ಸಾಕು ನಾಯಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರಿ [illegible] (ಅದು ಸತ್ತಾಗ ಅವರು ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟಿದ್ದರು). [illegible] ತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ [illegible] ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ವಯೊಲಿನ್ ಕಲಿಯ[illegible] ದ್ದರು. ಅವರ ಸಾವಿನ ಮೂಲಕ ಭಾರತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ [illegible] ದಣಿವರಿಯದ ಹೋರಾಟದ, [illegible] ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳ [illegible] ಎಂದು 'ಕ್ರಾನಿಕಲ್' ಬರೆದಿದೆ. [illegible]

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಲೂ [illegible] ಧನಂಜಯ ಕೀರ್ ಬರೆದ ಜೀವ[illegible] 1950ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಇದು [illegible] ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು [illegible] ಅಂಶಗಳು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಆದರೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇಲ್ಲ. ಜತೆಗೆ ಭಕ್ತಿಭಾವವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಗ್ಗೆ ಆರಾಧನಾ ಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಕ ಅರುಣ್ ಶೌರಿ 1996ರಲ್ಲಿ 'ವರ್ಷಿಪಿಂಗ್ ಫಾಲ್ಸ್ ಗಾಡ್' ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಒರಟು ಮತ್ತು ಖಂಡನಾ ಮನೋಭಾವದ ಕೃತಿ. ನಂತರ ಇನ್ನೊಂದು ಅತಿರೇಕದ ಸರಣಿ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಅಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಜೀವನದ ಒಂದು ಲೋಪ, ಒಂದು ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಅಭಿಮಾನ ಭಟ್ಟಂಗಿತನವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿತು.

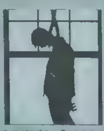
ಇಂತಹ ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 'ಬಾಂಬೆ ಕ್ರಾನಿಕಲ್'ನ ನುಡಿನಮನ ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ. ನವಿರಾದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕಾ ಲೇಖನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರವಾದ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯೊಂದು ಈಗ ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ನಾವು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

editpagefeedback@prajavani.co.in

ರೈತ ಪರ ಹೇಳಿಕೆ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯಾಗದಿರಲಿ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಶರಣಾದ ರೈತರು

2013	1,403
2014	768
2015	922
2016 (ಮಾರ್ಚ್‌ವರೆಗೆ)	81

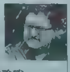

ಸಾಲ, ಬೆಳೆ ವೈಫಲ್ಯ, ಬರ, ಸಾಮಾಜಿಕ- ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿಷಯಗಳು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣ

ಆಧಾರ: ಕೇಂದ್ರ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ

ದಿನದ ಟ್ವೀಟ್

ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಅವಮಾನ

ಬುರ್ಹಾನ್ ವಾನಿಯ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವುದು ಇಂತಹವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಭದ್ರತಾ ಪಡೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಅವಮಾನ. ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಭಯೋತ್ಪಾದಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲ.

ಅಶೋಕ್ ಪಂಡಿತ್
ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಪಕ

50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ

ಬುಧವಾರ, 14-12-1966

ಮಾಸಾಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಚತುರ್ಥ ಯೋಜನೆ

ನವದೆಹಲಿ, ಡಿ. 13 ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ, ನಾಲ್ಕನೆ ಯೋಜನೆಯ ಅಂತಿಮ ಕರಡನ್ನು ಡಿಸೆಂಬರ್ ಅಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ಯೋಜನಾ ಮಂಡಳಿಯು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವುದಾಗಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ಪುರಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ನಿಲುವು ಅಚಲ

ಪುರಿ, ಡಿ. 13 ಗೋಹತ್ಯೆಯ ಪೂರ್ಣ ನಿಷೇಧದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಒಪ್ಪುವ ತನಕ ಉಪವಾಸ ಮುಂದುವರಿಸುವ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರದ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಉಪವಾಸದ 24ನೇ ದಿನವಾದ ಇಂದು ಪುರಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿದರು

ವಿಶ್ವ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ರಷ್ಯದ ಕರೆ

ಮಾಸ್ಕೊ, ಡಿ. 13- ರಷ್ಯದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ಅಧಿಕಾರಾರೂಢ ಕೇಂದ್ರ ಸಮಿತಿಯು ವಿಶ್ವ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಸಮ್ಮೇಳನವು ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಇಂದು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಚೀನದ ನೀತಿಯು ಈಗ 'ಹೊಸ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಘಟ್ಟ'ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ವಾರ್ಸಿಟಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಮೈಸೂರು, ಡಿ. 13 ಡಿಸೆಂಬರ್ 15 ರಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಾರ್ಷಿಕ ಘಟಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕನ್ನಡ ಕವಿ ಶ್ರೀ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಆಫ್ ಲಿಟರೇಚರ್ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು

ಹುಯ್ಯೋ, ಹುಯ್ಯೋ ಮಳೆರಾಯ

ಜೈಪುರ, ಡಿ. 13 ರಾಜಸ್ತಾನದ ಬಾರ್ಮೆರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರ ಹೆಸರು 'ಬೂಕಾ'.

ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ ಮಳೆಗೂ [illegible] ದೂರ. [illegible] ಇತಿಹಾಸ ಬಲು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ. ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷ ಬೂಕಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು [illegible] ಮಳೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಪಕ್ಕದ ಕಲುಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತೆಗೆಯುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ [illegible] ಬೂಕಾದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಗದಿರುವುದು ಇದು ಎರಡನೆ ವರ್ಷ

[illegible] ಆಸ್ತಿಕರು [illegible] ನಮ್ಮೂರ ಹೆಸರೂ 'ಬೂಕಾ' (ಹಸಿವು) ಇಲ್ಲಿ ಮಳೆಗೂ 'ಬೂಕಾ'

ಚರ್ಚೆ

ಡಿಜಿಟಲ್ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಂಬ ಸವಾಲು

ನಗದುರಹಿತ ವಹಿವಾಟಿಗೆ ಹೊರಳುವ ಮುನ್ನ, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು

• ಐ. ಸೇಸುನಾಥನ್

ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆ ನಗದುರಹಿತ ವಹಿವಾಟಿನ ಕುರಿತು ಈಗ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನೋಟು ರದ್ದತಿ ನಂತರ, ದೇಶದ ಜನರು ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಾವತಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಕರೆ ನೀಡಿದೆ. ನಿಜ, ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ನಾವೂ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಹೇಗೆ ವಸ್ತು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ನಗದು ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬದಲಾಯಿತೋ ಹಾಗೆ ಇಂದು ನಗದು ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬದಲಾಗಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಉಂಟಾಗಿದೆ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಣ ನಮ್ಮ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಅದು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಣ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿಯೂ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೋಟು ಮುದ್ರಣದ ವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಕಲಿ ನೋಟುಗಳ ಹಾವಳಿಯೂ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪುಹಣ ಸಂಗ್ರಹ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದರೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ಸೂಕ್ತ ದಾಖಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏಕಾಏಕಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಡೆಬಿಟ್ ಮತ್ತು ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ, ಮೊಬೈಲ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ಪಿಒಎಸ್ (ಪಾಯಿಂಟ್ ಆಫ್ ಸೇಲ್) ಸಾಧನ ಮೂಲಕ ಪಾವತಿ- ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನಗದುರಹಿತ ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶಿಕ್ಷಿತ ಜನರು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶೇ 27ರಷ್ಟು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಇರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಇಲ್ಲದವರು ಇನ್ನೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಡೆಬಿಟ್- ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರಬೇಕು. ಮೊಬೈಲ್ ವಹಿವಾಟಿಗೆ 'ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್' ಬೇಕು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ 17ರಷ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಸಾಧಾರಣ ಮೊಬೈಲ್ ಸೆಟ್ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಜನರಿಗೆ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಫೋನ್ ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು ಒಳಿತು.

ಮೊಬೈಲ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್‌ಗೆ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಬೇಕು. ದೇಶದ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಕೆದಾರರ ಪೈಕಿ ಶೇ 27ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶಗಳಿಗಿಂತ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ವೇಗ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಈ ಆಮೆ ವೇಗದ ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಹಣಕಾಸು ವಹಿವಾಟು ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂತರ್ಜಾಲದ ವೇಗ ಕಡಿಮೆಯಾದಾಗ 'ಸರ್ವರ್ ಡೌನ್' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳೂ ಕೋರ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅನೇಕ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಇನ್ನೂ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಡೆಬಿಟ್ ಮತ್ತು ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಸುರಕ್ಷತೆಯೂ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ 32 ಲಕ್ಷ ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿದೇಶಿ ಹ್ಯಾಕರ್‌ಗಳು ಕದ್ದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೇಳಿಬಂದಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಾವತಿಯಲ್ಲಿ [illegible] ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ [illegible] ಬದಲು ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಚಿಪ್ ಅಳವಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು. ದತ್ತಾಂಶ ಅಕ್ಷರ ರೂಪದ ಬದಲು ಕೋಡ್‌ಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವಂತೆ ಎಟಿಎಂ, ಪಿಒಎಸ್ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ವಹಿವಾಟಿಗೆ ಬದಲಾಗುವಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಹಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಮೊಬೈಲ್ ಆ್ಯಪ್‌ಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿವೆ. ಇಂತಹ ಆ್ಯಪ್‌ಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ 'ಗ್ರಾಹಕ ಸ್ನೇಹಿ'ಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸೂಚನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಾರದವರಿಗೆ ತೊಡಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊಬೈಲ್ ಮತ್ತು ಆ್ಯಪ್ ಭಾಷೆಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಜನರಿಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಸುಲಭ. ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್‌ನಂತಹ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಿಲ್ ಪಾವತಿಗೆ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿದ್ದರೂ, ಹಣ ಪಾವತಿಸಲು ಮುಂದಾದಾಗ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ.

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪಾವತಿ- ಖರೀದಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರ ಮೇಲೆ ವಹಿವಾಟು ಶುಲ್ಕ ವಿಧಿಸುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಬೇಕಾದರೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ಕಂಪೆನಿಗಳಿಂದ ಆ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪಿಒಎಸ್ ಯಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಪಾವತಿ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ₹ 2000ದವರೆಗೆ ಶುಲ್ಕ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ. ಇದರಂತೆಯೇ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಕಾರ್ಡ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಹಿತಿ ಶುಲ್ಕ ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಎಟಿಎಂಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಪಿಒಎಸ್ ಯಂತ್ರಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ಸಹಾಯಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೇ 90ರಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟು ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹೊರಳುವ ಮುನ್ನ ಆ ಕುರಿತು ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಗದುರಹಿತ ವಹಿವಾಟು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾರತದಂತಹ ದೊಡ್ಡ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಗದುರಹಿತ ವಹಿವಾಟು ಎಂಬುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾತು. ಆದರೆ ನಗದು ಬಳಕೆಯನ್ನು ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. 'ಕ್ಯಾಷ್‌ಲೆಸ್' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಲೆಸ್‌ಕ್ಯಾಷ್' ಎಂದು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ಪಾವತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕು. ಆರ್‌ಟಿಒ, ಉಪನೋಂದಣಾಧಿಕಾರಿ ಕಚೇರಿ [illegible]

[illegible]

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ದುಡಿಮೆಗೆ ಫಲ

ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ವೇದಿಕೆಯ ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೇ ಠಳಾಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುರಿತು ಪದ್ಮರಾಜ ದಂಡಾವತಿ (ಪ್ರ.ವಾ., ಸಾಲ್ನನೇ ಆಯಾಮ, ಡಿ.11) ಪ್ರಶ್ನೆ ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಹೈಜಾಕ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತುಗಳು ಸಾಹಿತಿಗಳ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಲೇ ಇವೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮಿಂಚಲು ಹಣಕಾಸಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪರಾವಲಂಬಿ ಆಗಿರುವುದನ್ನೇ ಮುಂದು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆಯಿರುವುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ. ಇಂದು ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಾಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದು ಅತ್ತ ಸುಳಿಯುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಗೋಷ್ಠಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಪತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಜನರಿಂದ ಗಾವುದ ದೂರ ಸರಿದು, ಜನಸಂಪರ್ಕ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಸಾಹಿತಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ದ್ವೀಪದಂತೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಹರಿದು ಬರುವ ಜನರಿಗೆ ಊಟೋಪಚಾರ, ವಸತಿಯಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊರಲು ಇವರು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ.

ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಮರಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳೇ ಇದನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮೂರ ಕೀರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಆದಿಯಿಂದ ಅಂತ್ಯದವರೆಗೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ದುಡಿದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ದುಡಿಯುವ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ವೇದಿಕೆಗೆ ಬರುವುದು [illegible] ಯರು ನೇರವಾಗಿ ವೇದಿಕೆಗೆ ಬಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಲಿ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ?

ಸುಭಾಷ್‌ಚಂದ್ರ ದೇಸಾಯಿ [illegible]

ರಾಸಲೀಲೆ ಎನ್ನದಿರಿ

[illegible]

ಕಾಮುಕತನವನ್ನು [illegible] ಬಳಸುವುದು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿ [illegible]

'ರಾಸಲೀಲೆ' [illegible] 'ಲಂಪಟತನ', 'ಕಚ್ಚೆ[illegible]' [illegible] ಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಸೂಕ್ತ

ವಿಜಯ್ ಹೆಮ್ಮಿಗೆ, ಮೈಸೂರು

ಹಣ ಬೇಡ...

'ಅನ್ನಭಾಗ್ಯ' ಯೋಜನೆ[illegible] ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ [illegible] ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ನೀಡುವ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ.

ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ವಿತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಪಡಿತರವನ್ನೇ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಬಹುತೇಕ ಬಡವರು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧಾನ್ಯ ದೊರೆತರೆ ಅದು ಸದ್ಬಳಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ದುರ್ಬಳಕೆ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಕುಟುಂಬದ ಪುರುಷರು ಅದನ್ನು ಮದ್ಯ ಮತ್ತಿತರ ಚಟಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವ ಅಪಾಯವೂ ಇದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಈಗಿರುವ ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕು.

ಕಿರಣ ಪಿ. ಪಾಟೀಲ, ಯಾವಗಲ್ ರೋಣ

ಸಮ ಸಮಾಜ

[illegible]

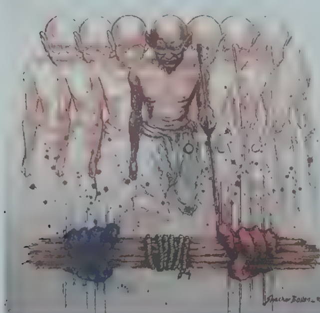
ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ನೆರವಾಗಿ

[illegible] 12 ವರ್ಷದ ಮಗ ಸಂಜುಗೆ ಅಕ್ಷಿ ಮಜ್ಜೆ [illegible]

[illegible]

ಮಹಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ

ಗಾಂಧೀಜಿ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವಣ ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವ ಈ ಬರಹ ಈ ಕಾಲದ ನಾಯಕರು ಹಾಗೂ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಚಿತ್ರ: ಶೇಖರ್ ಬಳ್ಳಾರಿ

ಎ. ರಘುರಾಮರಾಜು

ಗಾಂಧೀಜಿ ಕುರಿತು ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವುದರ ಬದಲಿಗೆ ಅಥವಾ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೊಸ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುವ ಬದಲಿಗೆ ನಾನು ಬೇರೆ ಮಗ್ಗುಲನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವೆ. ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟೇನೂ ಪರಿಚಿತವಲ್ಲದ ಅಂಶಗಳ ಜತೆ ಜೋಡಿಸುವೆ. ಈ ಬರಹವನ್ನು ಓದುವ ಅನೇಕರಿಗೆ ಡಿ.ಆರ್ ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ 'The Flaming Feet' ಕೃತಿ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು. ತೆಲುಗು, ಮಲಯಾಳ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಿರಾಜ್‌ನವರನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಎಡಪಂಥೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೇನೂ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ದೂರದ ಎರಡು ದಂಡೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಝೂಲಾ ಸೇತುವೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವಂತೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹಾಗೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮಧ್ಯೆ ಸಮಗ್ರ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಸೇತುವೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಡಿ.ಆರ್ ನಾಗರಾಜ್ ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರು. ಇಬ್ಬರ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅಂತರಗಳಿದ್ದರೂ ಅವೆರಡರ ಮಧ್ಯೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿದರು. ಇದು ಅಷ್ಟೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಓದುಗರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಇದು ಬಾರದೇ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ.

ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯತ್ನವೊಂದನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ನಾಯಕ ಇ.ಎಂ.ಎಸ್ ನಂಬೂದರಿಪಾದ್ ಅವರು 'ಮಹಾತ್ಮ ಹಾಗೂ ಇಸಂ' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಅವರು ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದ ಬಗೆಯಂತೂ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ.

ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರಂತೆಯೇ ನಂಬೂದರಿಪಾದ್ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರು ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜತೆ ಸಮೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ, ನಂಬೂದರಿಪಾದ್ ಅವರು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ; ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯೆ ದಾರಿಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಬಹುತೇಕ ಮರೆತೇಹೋದ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಈಡಾದ ನಂಬೂದರಿ ಅವರ ಪುಸ್ತಕದ ಬಹು ಆಸಕ್ತಿಕರ ಅಂಶವೆನ್ನಬೇಕು. ಎಡಪಂಥೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿ ಒಂದೆಡೆ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ಟೀಕಿಸುವ ನಂಬೂದರಿಪಾದ್, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಗಾಂಧಿಯವರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಲಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಸಾಧನೆಗಳೆಂದರೆ– ಉಳಿದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಂತೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅಲ್ಲ. ಬರೀ ಜನಸಮುದಾಯದ ಜತೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅವರ ಬದುಕು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಭಾವನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಆಸೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳೊಂದಿಗೂ ಗಾಂಧಿ ಒಡನಾಟ ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಮೇಲು ಹಾಗೂ ಕೆಳ ಸ್ತರದ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ನಂಬೂದರಿಪಾದ್, ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಕೆಳಸ್ತರದ ರಾಜಕಾರಣದೊಂದಿಗೆ ತಳಕು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ– ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಜತೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿಯೇ ಶ್ರಮಿಸುವುದು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ಗಾಂಧೀಜಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಬಾಂಧವ್ಯವು 'ಜನತೆಗೆ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸೇವೆ' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಅವರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಕಾರಣವು 'ಸರಳ' ಹಾಗೂ 'ಜನಸಾಮಾನ್ಯ'ರ ಜತೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಇವೆಲ್ಲದರ ಜತೆಗೆ ನಂಬೂದರಿಪಾದ್ ಅವರು ಇನ್ನೊಂದು ರಚನಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸರಳ ಹಾಗೂ ಬದ್ಧತೆಯೊಂದಿಗೆ ಜನರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಗಾಂಧೀಜಿಯು. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಹಲವರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸೆಲೆಯಾದರು. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಅವರು ಒಂದೆಡೆ ತಂದಿರುವುದು. ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾದರು ಎನ್ನದೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾದ ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು. ಕೆಳಸ್ತರದ ಸಮುದಾಯ ಕುರಿತ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು ಗಮನಾರ್ಹ

ಈಗ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಮರಳೋಣ.

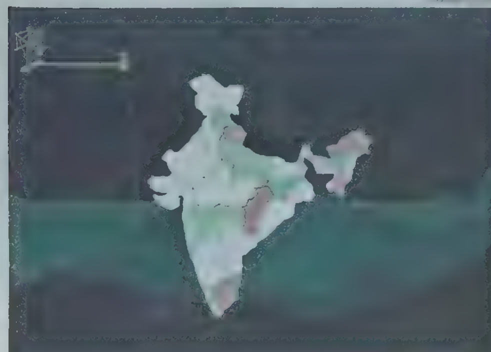
ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯುವ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಹಂಬಲವು, ಅಂಥವರ ಜತೆ ಬದುಕುವ ಹಾಗೂ ಅವರ ಸ್ಥಿತಿ–ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಆಸೆಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಾವು ಸ್ಫೂರ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯೇನೂ ಅವರಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಗಾಂಧೀಜಿಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಂಬೂದರಿಪಾದ್ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಅನುಭವಗಳು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಎದುರಿಸುವ ಕಷ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಅದು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆ ಆಗಿರಬಹುದು, ಜನರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗೆಯೂ ಇರಬಹುದು.

ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುವ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದರು. ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ಯಾವ ಸಮಾಜವೂ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮರೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ನಂಬೂದರಿಪಾದ್ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸ್ವಭಾವವೇ ಕೆಳವರ್ಗಗಳ ಜನರು ಹಾಗೂ ಬಡವರು ಅವರತ್ತ ಧಾವಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿತು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ನಮಗೆ ಈಗ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ನಂಬೂದರಿಪಾದ್ ಅವರ ಕೃತಿ ಓದುವಿಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಕುರಿತು ಸಂಶಯಗಳಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿ ಕಾರಣೀಭೂತರಲ್ಲ. ಅಂಥ ಸಂಶಯ ಇರುವುದು ಗಾಂಧೀಜಿಯಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಲ್ಲಿಯಷ್ಟೇ.

ಲೇಖಕರು ಹೈದರಾಬಾದ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ವಲಸೆಯ ಶೂನ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾದರಿ ಗ್ರಾಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಗೋಪಾಲ್ ಗುರು

ನಗರದ ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗೆ ರಜೆಕಾಲದ ರೆಸಾರ್ಟ್‌ಗಳಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಪರಿಣಮಿಸುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಈ ಬರಹ, ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾವು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ಹೊಸ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ದಾರಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವೇ?

'ಹೌದು' ಎಂದೇ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಗಾಂಧಿ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಪ್ರಸ್ತುತರು. ಆದರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬಂಧಿಯಾಗಿರುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸ್ತುತರು. ಸಮಾಜದ ಕೆಳ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನ ಇಂದಿಗೂ ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂಬುದು ನಗರ–ಪಟ್ಟಣ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಬಡವರ ನೈತಿಕ ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕು ಅಧೋಗತಿಗೆ ಇಳಿಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ

ಸದ್ಯ ದೇಶವು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸಲು ನಗರಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ನಗರೀಕರಣವೇ ಪರಿಹಾರ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹಲವರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ವಾದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅವರು ಪರಿಹಾರವೊಂದನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೆಂದರೆ– 'ಕೃಷಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಜನರು ನಗರ–ಪಟ್ಟಣಗಳತ್ತ ವಲಸೆ ಹೊರಡಲಿ'

ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅವರು ಸುಮ್ಮನೇ ಕೊಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ರಹಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯೊಂದಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ರೈತರು ಹಳ್ಳಿ ತೊರೆದು ಪಟ್ಟಣದತ್ತ ಗುಳೆ ಹೊರಡಲು ಮುಂದಾದರೆ ತಮ್ಮ ಜಮೀನನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಇಡುವ ಜಮೀನನ್ನು ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ಕೈಗಳು ಅಥವಾ ನಗರದ ಮೇಲ್ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಜನರು ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಲ್ಲವು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಇದೆಲ್ಲದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೇಳಲೇಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದಿದೆ: 'ಹೀಗೆ ಹಳ್ಳಿ ತೊರೆದು ವಲಸೆ ಬರುವ ಜನರಿಗೆ ಪಟ್ಟಣಗಳು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲವೇ?'

'ಹೌದು' ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಕ್ಷೀಣದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೇಳಬಹುದಾದದ್ದು 'ಇಲ್ಲ' ಎಂದೇ.

ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಬದುಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕು ನಡೆಸಬಹುದೇ ವಿನಾ, ಗೌರವಯುತ ಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡಲು ಅವು ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ವಲಸೆ ಬರುವ ಬಡವರು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಲು ಭಾರೀ ಬೆಲೆಯನ್ನೇ ತೆರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಗರಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಹಳ್ಳಿಗರು ತಮ್ಮನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಹೆಣಿಗೆ ಭಗ್ನಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಲಸೆಗೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬಲಿಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಲಸಿಗರ ಬಳಿ ಇರುವ ಹಲಬಗೆಯ ಗುರುತು ಚೀಟಿಗಳು ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮತದಾನ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲದೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ದುರ್ಬಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ನಗರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಈ ವಲಸಿಗರು ಸಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಇವರು ನಗರದ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಬಂದಾಕ್ಷಣ ಅವು ಇವರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತವೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿನ ಉಳ್ಳವರು ಈ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸುವ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಫಲಕಗಳು, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮೇಲ್ಸೇತುವೆಗಳು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. [illegible] ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬಂದ ವಲಸಿಗರ ಅನನ್ಯತೆಯೇ [illegible] ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ವಲಸೆಯನ್ನು ನಗರಗಳು ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರವು. ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ವಲಸೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಂಥ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯ 'ಆದರ್ಶ ಗ್ರಾಮ'ವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗಾಂಧೀಜಿ [illegible] ಗ್ರಾಮ [illegible] ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸುಸ್ಥಿರ ಮಾದರಿ ಅಥವಾ [illegible] ಗಮನಸೆಳೆಯುವ ಆಸ್ತಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾದರೆ [illegible] ರಾಜಕೀಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ[illegible] ಸರಿಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡಬೇಕು.

ಹಳ್ಳಿಗಳು ಕೇವಲ ನಗರದ ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗೆ (ಮೋಜುಗಾರರಿಗೆ) ರಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಜಾ ನೀಡುವ ತಾಣಗಳಾಗದೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಸೃಜನಶೀಲ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದಕ ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಬೇಕು. ಇದು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತಗೊಳಿಸುವ ದರ್ಶನ.

ದೆಹಲಿಯ ಜವಾಹರ್‌ಲಾಲ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾದ ಗೋಪಾಲ್ ಗುರು, ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕೀಯ - ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು

ಸೇವೆಯೊಂದಿಗೆ ಭೌತಿಕ ಜಗತ್ತು, ಧರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪತ್ತು

ರಜನಿ ಬಕ್ಷಿ

ಗಾಂಧೀಜಿಯು 'ಧರ್ಮ'ವನ್ನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತಕ್ಕೆ ಸಮ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಧರ್ಮ ಎನ್ನುವುದು– ಇತರ ಜನಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಜತೆ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬದುಕಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು.

ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸತ್ತಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಹಾಲ್‌ನಿಂದ ಅಮೆರಿಕದ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್‌ನ ಯೂನಿಯನ್ ಸ್ಕ್ವೇರ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಪುತ್ಥಳಿಯವರೆಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹನ್‌ದಾಸ್ ಕರಮಚಂದ್ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು, ಸಂಭ್ರಮಿಸುವುದು ಅವರು ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರವಾದಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ. ನಿಜವಾದ ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಗಾಂಧಿ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಚಿತವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಭೇದದ ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕೆ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೇಳುವಂತೆ ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂಬುದು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಐಷಾರಾಮವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ನಿಜವಾದ ನಾಗರಿಕತೆ ನಮಗೆ ಕರ್ತವ್ಯದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಉನ್ನತವಾದ ಧ್ಯೇಯ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ

'ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ'ನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗಾಂಧಿ [illegible] ಇತಿಹಾಸ ಪುಸ್ತಕದ ಪುಟಗಳಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪುವಂತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ 'ನಾಗರಿಕತೆಯ ಗಾಂಧಿ' ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ [illegible] ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಸವಾಲುಗಳನ್ನೂ ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಇವು [illegible] ಕಾಲದಲ್ಲಿ [illegible] ಹುಟ್ಟಿಸುವ ತುರ್ತಾಗಿ ಗಮನಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

ನಾವು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುಬಾಕರಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ [illegible] ಗಾಂಧೀಜಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಧರ್ಮವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ [illegible] ಬೆನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿ ಅವರನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆಯ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ, ಐಷಾರಾಮಿ ಜೀವನ ಬಯಸುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಅರ್ಥ ಕೊಡಬಲ್ಲವೇ? ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಕರ್ತವ್ಯ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಮಮತೆ, ಕರುಣೆಯಂಥ ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬೇಡವೇ?

ನಾವು ಈಗ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಪಂಚ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಾದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳಿಗೆ ನೇರ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ವರ್ತಮಾನದ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದುದು ಜಾನ್ ಮೇನಾರ್ಡ್ ಕೀನ್ಸ್‌ನ ನಿಲುವುಗಳು. ಆತ 'ನ್ಯಾಯವೇ ಕೆಡುಕು ಹಾಗೂ ಕೆಡುಕೇ ನ್ಯಾಯವಾದದ್ದು; ಕೆಡುಕು ಉಪಯುಕ್ತವಾದದ್ದು ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯ ಒಳಿತಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮುಂದಿನ ಇನ್ನೂ ನೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗಾದರೂ ನಾವು ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಟಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು' ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ್ದ.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಪ್ರಕಾರ ತಳಮಟ್ಟದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತುವುದನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸುವುದೇ ಆಧುನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದ ತಿರುಳು. ಜನರ ಐಹಿಕ ಬದುಕನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರು ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ವಾದವನ್ನು ಅವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ 'ಅರ್ಥ' (ಸಂಪತ್ತು) ಹಾಗೂ 'ಕಾಮ'ಕ್ಕಿಂತ 'ಧರ್ಮ'ವನ್ನು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನೋಡದೇ ಹೋದರೆ ಪ್ರಗತಿ ಎಂಬುದು ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

'ಧರ್ಮ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಅರ್ಥ ಏನಿರಬಹುದು? ಪ್ರಸ್ತುತ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಇದು ಹೇಗೆ ನೆರವಾಗಬಹುದು?

ಮೊತ್ತಮೊದಲಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಗಾಂಧೀಜಿಯು 'ಧರ್ಮ'ವನ್ನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮತಕ್ಕೆ ಸಮ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇತರ ಜನಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಜತೆ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬದುಕಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಬದುಕಿನ ಕುರಿತ ಮೂಲಭೂತ ನೈತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಮ್, ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಬೌದ್ಧರು [illegible] ಮಧ್ಯೆ [illegible] ಸಾಕಷ್ಟು [illegible] ಎಂದವರು ನಂಬಿದ್ದರು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ರೂಪಿಸುವ ಚೌಕಟ್ಟಿನ [illegible] ಮುಂದಾದರೆ, ಈಗ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪಿರಮಿಡ್ ಆಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಈ ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವವರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರ ಬದಲಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ರಚನೆಯನ್ನೇ ಗಾಂಧಿ ಹೇಳುವ ಸಾಗರದ ಅಲೆಗಳ ವೃತ್ತದ ಆಕೃತಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಹೊರಗಿರುವ ವೃತ್ತ ಒಳಗಿರುವ ವೃತ್ತವನ್ನು ಹಿಸುಕುವುದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಬದಲಿಗೆ ಒಳಗಿನ ವೃತ್ತಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಲೇ ಅವುಗಳಿಂದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಮಾದರಿ.

ಆದರೆ ಕೀನ್ಸ್ ಹೇಳುವ 'ದುರಾಸೆ, ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಕೆಲಕಾಲ ನಮ್ಮ ದೇವರಾಗಿರಬೇಕು' ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸದೇ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. [illegible] ಹೋಕರಿಕೆ ಇರುವ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯ ಮೂಲಕ [illegible] ಬಡವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. [illegible] 10 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಡಾಲರ್‌ನಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಕೆಲವು ಬೃಹತ್ ಕಂಪೆನಿಗಳು, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ 'ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೂಡಿಕೆ' ನೀತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಎದುರಾಗಿರುವ 'ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ' (ಕ್ಲೈಮ್ಯಾಟ್ ಚೇಂಜ್) ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ನಿಕೋಲಸ್ ಸ್ಟರ್ನ್ 'ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೈಫಲ್ಯ' ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. [illegible] ಬೇಕಾದವುಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಬಡವರ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು [illegible] 1940ರಲ್ಲಿ [illegible] ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ [illegible]

ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಅರಿವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಗೌರವಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ [illegible] ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ [illegible] ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

[illegible]

'ಆಧುನಿಕತೆಯು ನಾಗರಿಕತೆ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ' ಎಂಬುದಾಗಿ [illegible] ಮಾಡಬಯಸುವುದಕ್ಕೋ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು [illegible] ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಜವಾಗಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ [illegible]

ಮುಂಬೈ ಮೂಲದ ಪತ್ರಕರ್ತೆ ರಜನಿ ಬಕ್ಷಿ [illegible]

ಊರುಕೇರಿ, ರಸ್ತೆ, ಉದ್ಯಾನಗಳ ದಾಟಿ...

ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ

ದೆಹಲಿಯ ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗಾಂಧಿ ಮೃತಪಟ್ಟ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಹೊರಬಂದಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕಾ ಸುದ್ದಿತುಣುಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವಂಥ ತುಣುಕುಗಳು ಅವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಾರ್ಚ್ 3, 1948ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ನ್ಯೂ ಒಡಿಶಾ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿಯೊಂದು ಇತ್ತು. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ಮಿತ್ರ ಎನ್ನುವವರು ಭಾರತವನ್ನು 'ಗಾಂಧಿಸ್ತಾನ್' ಎಂದು ಬದಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಿಹಾರ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲುವಳಿ ಸೂಚನೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದರ ಕುರಿತ ಸುದ್ದಿ ಅದು. 'ಈಸ್ಟ್ ಬೆಂಗಾಲ್ ಟೈಮ್ಸ್' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮಾರ್ಚ್ 22, 1948ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಸುದ್ದಿ ಇದು– ಸಿಲ್ಹೆಟ್‌ನ ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಭೆ ಸೇರಿ, ಗಾಂಧಿ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಮಹಿಳಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಕ್ಲಬ್, ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಆ ಭವನ ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಮಹಿಳೆಯರ ಆ ಸಭೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿತ್ತು.

ಮಾರ್ಚ್ 1, 1948ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಹಲವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಯೋಜನೆಯೊಂದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿತ್ತು. ಬಾಂಬೆಯ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ 15 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀ ಪ್ರತಿಮೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನವನಗರದ ಜಾಮ್ ಸಾಹೇಬ ಫೆಬ್ರುವರಿ 29, 1948ರಂದು ಶಿಲಾನ್ಯಾಸ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದ ಸುದ್ದಿ ಅದು. ಚಾಂದಿವಿಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದ 694 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ 79 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಗಾಂಧೀ ಪ್ರತಿಮೆ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಜಾಮ್ ಸಾಹೇಬರ ಉದ್ದೇಶ. '79' ಅಡಿ ಎಂಬುದು ಗಾಂಧೀಜಿ ವಯಸ್ಸಿನ ಸಂಕೇತ.

ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನವನಗರದ ಜಾಮ್ ಸಾಹೇಬ ಕಾಠಿಯಾವಾಡಿ ರಾಜ್ಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ರಾಜಪ್ರಮುಖ (ಗವರ್ನರ್) ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದರು. ಕಾಠಿಯಾವಾಡ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪುತ್ರ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಪ್ರತಿಮೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವರು ಶಿಲಾನ್ಯಾಸ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ಹಿರಿಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ ಯು.ಎನ್. ಧೇಬರ್ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ರಾಜಕೋಟ್ ಹಾಗೂ ಪೋರಬಂದರ್‌ನ (ಗಾಂಧೀಜಿ ಬೆಳೆದ ಪ್ರದೇಶಗಳು) ಮಾಜಿ ರಾಜರೆಲ್ಲಾ ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗೈರುಹಾಜರಾಗಿದ್ದರು. ಭಾವನಗರ ಹಾಗೂ ಮೋರ್ವಿಯ ಮಹಾರಾಜರು ಆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ವಕೀಲರೂ ರಾಜಕಾರಣಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ಕೆ.ಎಂ. ಮುನ್ಷಿ, ಎಸ್.ಕೆ.ಪಾಟೀಲ್ (ಬಾಂಬೆ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಭಾವಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ) ದಯಾಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ (ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಅವರ ಮಗ), ಬಾಂಬೆಯ ಷರೀಫ್ ಹಾಗೂ ಮೇಯರ್ ಕೂಡ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರು.

ಗಾಂಧಿ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕಿದ್ದ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು 'ಗಾಂಧಿಶಿಖರ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅಂದುಕೊಂಡಂತೆ ಅಲ್ಲಿ 79 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರತಿಮೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಮೈಲುಗಟ್ಟಲೆ ದೂರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಎಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸ್ತೂಪಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನೂ ಆ ಯೋಜನೆ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವನ್ನು ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಎಂದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದರೆ ಒಂದೂಕಾಲು ಮೈಲಿಯಷ್ಟು ನಡೆದಂತೆ. ಆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ತೂಪಗಳು ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಯೋಜನೆಯ ಒಂದು ಅಂಶ. ಪ್ರತಿ ಸ್ತೂಪದ ಮೇಲೂ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬದುಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನು ಗುಜರಾತಿ ಹಾಗೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾವವೂ ಇತ್ತು.

'ಜನ್ಮಭೂಮಿ' ಪತ್ರಿಕಾ ಸಮೂಹದ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಅಮೃತಲಾಲ್ ಡಿ. ಸೇಠ್ ಅಂಥದೊಂದು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು. ಬಹುಶಃ ಶಿಲಾನ್ಯಾಸ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಆ ಯೋಜನೆಯ ಯಾವುದೇ ಕಾಮಗಾರಿ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಾಂಬೆ ನಗರದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ಉಪನಗರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ, ಹೆಸರಾಂತ ಇತಿಹಾಸಕಾರರೊಬ್ಬರು ತಾವು ಅಂಥ ಯೋಜನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರು. 'ಗಾಂಧಿ/ಚಾಂದಿವಿಲ್ಲಿ' ಎಂದು ಗೂಗಲ್ ವೆಬ್ ಸರ್ಚ್‌ಎಂಜಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಯಾವ ಮಾಹಿತಿಯೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ಬಾಲ್ಯ, ತಾರುಣ್ಯ, ಪ್ರೌಢಿ: ಗಾಂಧಿಯ ಮೂರು ಮುಖಗಳು

ಇಂಥ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಅತಿ ಎನಿಸುವ, ಹುಚ್ಚುತನದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ ಯೋಜನೆಗಳು ಗಾಂಧಿ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡವು. ಗಾಂಧೀಪರ್ವವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದವರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ದಾರುಣ ಎನ್ನಿಸುವ ಯೋಜನೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. 'ಗಾಂಧಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮೆ ಅಥವಾ ದೇವಸ್ಥಾನ ಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುವ ಮನುಷ್ಯನವರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ದೇಶ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ತಾವು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕನಸು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರು' ಎಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಎಸ್. ಮುತ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಿ ರೆಡ್ಡಿ ಹೇಳಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿಮೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದರು.

ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಸಹ ಗಾಂಧಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ರೋಗವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದರು. ಈಗಲೂ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ ಸಹಸ್ರಾರು ರಸ್ತೆಗಳು, ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳು, ಚೌಕಗಳಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಮಂದಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಖಾಲಿ ಸಂಕೇತೀಕರಣ. ಸದಭಿರುಚಿಯ ಅಭಿಮಾನ ಇದಲ್ಲ. 'ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ' ಎಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಘನತೆಗೆ ಶೋಭೆ ತರುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಇವು ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲ. ಜನರಲ್ಲೇ ಒಂದು ಗೊಂದಲದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಈ ಸಂಕೇತೀಕರಣ ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಮಂದಿ ಗಾಂಧಿ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ, ಗಾಂಧಿನಗರಗಳಲ್ಲಿ, ಗಾಂಧಿಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ, ಗೊಂದಲಕಾರಿ ವಿಕಾಸನತೆಯಲ್ಲವೇ?

ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೂ ಗಾಂಧಿ ಸ್ಮರಣೆಯ ಭ್ರಮೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕೋಲ್ಕತ್ತದ ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ಮನ್ ಪತ್ರಿಕೆಯ 1948, ಮಾರ್ಚ್ 1ರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗೂನ್‌ನ ವಿ.ರಾಮನ್ ನಾಯರ್ ಎನ್ನುವವರು ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದವರೆಲ್ಲರ ಹೆಸರುಗಳು ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹುಂಬರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ರಾಮನ್ ನಾಯರ್ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮದ್ರಾಸ್‌ನ ಒಂದು ನಗರಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹೆಸರಿಡಬೇಕು, ನೆಹರೂ ಸತ್ತಮೇಲೆ ಪಂಜಾಬ್‌ನ ನದಿಯೊಂದಕ್ಕೆ ಅವರ ಹೆಸರಿಡಬೇಕು, ಬಾಂಬೆಯ ಹೇರ್ ಡ್ರೆಸಿಂಗ್ ಸಲೂನ್‌ಗೆ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲರ ಹೆಸರಿಡಬೇಕು ಎಂದೆಲ್ಲಾ ವಾದ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನಾಯರ್ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹೆಸರು ಬದಲಿಸುವ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಉತ್ಸಾಹಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತ್ಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಶಾಶ್ವತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಯಾರದೋ, ಯಾವುದೋ ನೆನಪುಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಹೆಸರನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದರಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ನೆನಪನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕಿದಂತೆ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಗಾ, ಹಿಮಾಲಯ, ತಾಜ್‌ಮಹಲ್ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ನಾಮಕರಣ, ಮರುನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅವುಗಳ ಜೊತೆ ತಳುಕುಹಾಕಿಕೊಂಡ ನೂರಾರು ನೆನಪುಗಳೂ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗುವುದಲ್ಲವೇ? ಸಬರಮತಿ, ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ ಎರಡನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅವುಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಬೆರೆತಿರುವ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೇ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಾಯರ್ ಬರೆದಿದ್ದ ಪತ್ರದ ಸಾರಾಂಶ.

ಗಾಂಧಿ ಅನುಯಾಯಿ ಸಿ. ರಾಜಗೋಪಾಲಾಚಾರಿ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾತ್ಮಾ ಅವರ ಹತ್ಯೆ ನಡೆದಾಗ, 'ರಾಜಾಜಿ' ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿದ್ದರು. ನೆಹರೂ ಹಾಗೂ ಮುತ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅವರೂ ಮಹಾತ್ಮನ ಸ್ಮರಣೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಪ್ರತಿಮೆ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದರು. ಫೆಬ್ರುವರಿ 28, 1948ರಂದು ಕೋಲ್ಕತ್ತ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ರಾಜಾಜಿ, 'ಗಾಂಧಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸೌಹಾರ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕಿದವರು. ಜೀವತೆತ್ತವರು ಹಾಗಾಗಿ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಡುವಿನ ಸ್ನೇಹಪರತೆಯೊಂದೇ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬಲ್ಲದು' ಎಂದಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಆ ಮಾತು ಸತ್ಯ

ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಲ್ಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ ಒಬ್ಬರು. ಭಾರತದ ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಗಾಂಧಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸುವ ಅವರ 'ಇಂಡಿಯಾ ಆಫ್ಟರ್ ಗಾಂಧಿ' ಕೃತಿ 'ಬಾಪೂ ನಂತರದ ಭಾರತ' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. (ಅನು: ಜಿ.ಎನ್. ರಂಗನಾಥರಾವ್; ಪ್ರ: ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ)

[illegible] ಇದು ಅವರೆ. ಅದೇ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಪರ ಶತ್ರು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡೊಡನೆ ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರವಾದಿಯಾಗಿ ಬಿಡುವನೇ? ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯ ಹಿಂಸೆಗಿಂತ ಎರಡನೆಯ ಹಿಂಸೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಹಿಂಸೆ ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇದುವೇ ಗಾಂಧಿಯ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮೂಲತತ್ವ. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೆದರಿಸುತ್ತಲೇ ಗಾಂಧಿ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬೆದರಿಸಿಯೇ ಅವರು ಡಾ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸಿದ್ದು

–ಓಶೋ ರಜನೀಶ್

(ಡಾ. ಟಿ.ಎನ್. ವಾಸುದೇವಮೂರ್ತಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವ 'ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ನಡುವೆ ಬಿಡುವು' ಪುಸ್ತಕದಿಂದ)

ದಲಿತಪರ ಕಾವಲು ತತ್ವ

ದೀನದಲಿತರ ಅಂತಃಕರಣದ ದಾಹಕ್ಕೆ ಗುಟುಕು ಜಲದಂತೆ ಪರಿಣಮಿಸಿದವರು ಗಾಂಧೀಜಿ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಅನುಭವಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮನ ಮೂಲಕ, ಜಾತ್ಯತೀತ ಆಲೋಚನೆಯ ಕ್ರಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ದಲಿತರು ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದರಿಂದ ಸನಾತನಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭ. ಆಗ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದವನ್ನೂ ದಮನ ಮಾಡಲು ಬಲಪಂಥೀಯರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಗುರುರಾಜ್ ಎಚ್.ಎಸ್

ಡಾ. ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್

ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವಿರಾಟ್ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ, ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆದದ್ದು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ಮನದಲ್ಲಿ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಯ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಅರಿವಾಗದೇ ಹೋಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾತಿಯ ನರಕ ಮೇಲು ಜಾತಿಗಳ ಮನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಲವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಸನಾತನಿಗಳು ಕೂಡ ಕೆಲಮಟ್ಟಿನ ಜಾತಿವಾದವನ್ನು ಉದಾರವಾದಿಯಾಗಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ಒತ್ತಡ ಉಂಟಾದದ್ದು. ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಆದವರೆಲ್ಲ ಗಾಂಧೀಜಿಯ 'ಹರಿಜನ ಪ್ರಜ್ಞೆ'ಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಜಾತ್ಯತೀತವಾಗಿ ಆಲೋಚಿಸುವ ಕ್ರಮ ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು. ಗಾಂಧಿವಾದಿಗಳು ಜಾತಿ ವಿನಾಶದ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಸ್ವತಃ ದಲಿತರಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಾದದ್ದು.

ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿವಾದಿಗಳದೇ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಫೋಟೊ ಇತ್ತು. ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ನಾಲ್ವಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜರ ಚಿತ್ರಪಟವಿತ್ತು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಫೋಟೊ ಇರಬೇಕಿತ್ತಾದರೂ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನಮಗೆ ಆಗಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತಾತ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಪಾದ ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದಿದ್ದ. ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ನಮ್ಮ ತಾತನ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಯಾವತ್ತೂ ಗಾಂಧಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು, ಅಹಿಂಸೆಯ ತತ್ವವನ್ನು, ಸರ್ವೋದಯದ ಆಶಯವನ್ನು ತಾತ ನಮಗೆಲ್ಲ ಬೋಧಿಸಿದ್ದ.

ಗಾಂಧಿ ಹೆಚ್ಚೋ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೆಚ್ಚೋ ಎಂಬ ಹೋಲಿಕೆಯೇ ತಪ್ಪು. ಅವೆರಡೂ ಭಾರತದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು. ಇಬ್ಬರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳು ಯಾವತ್ತೂ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ದಲಿತರ ಮೇಲೆ ಗಾಂಧಿ ತೋರಿದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ಎಷ್ಟೋ ಹಲ್ಲೆಗಳು ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ತಗ್ಗಿವೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಪ್ರೀತಿಯು ಅಂತಃಕರಣದ ದಾಹದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದ್ದ ದಲಿತರ ಬಾಯಿಗೆ ಗುಟುಕು ನೀರಾದಂತಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಗಾಂಧಿವಾದವು ಜಾತಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಒಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜಾತ್ಯತೀತವಾದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ್ದರೆ, ಗಾಂಧೀಜಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಗಿನ ಜಾತಿಯ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೂನಾ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಹಾಗೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ನಡುವೆ ಉಂಟಾದ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವು ದಲಿತ ವಿಮೋಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಂಗ್ಯವೇ ಹೊರತು ಗಾಂಧೀಜಿ ದಲಿತರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಸನಾತನಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಮುಗುಮ್ಮಾಗಿ ಇದ್ದರು ಎಂತಲ್ಲ. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ದಲಿತಪ್ರಜ್ಞೆಯು ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾದದ್ದು. ದಲಿತರಾದ ನಾವು ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದರಿಂದ ಸನಾತನಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭ. ಆಗ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದವನ್ನೂ ದಮನ ಮಾಡಲು ಬಲಪಂಥೀಯರಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ದಲಿತ ಸಮಸ್ಯೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ತತ್ವ ಒಂದರಿಂದಲೇ ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಗಾಂಧಿವಾದದಿಂದಲೇ ಜಾತಿ ವಿನಾಶ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ದಲಿತ ಸಮಸ್ಯೆ ಒಂದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಸ್ಯೆ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಎಲ್ಲರ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಹೌದು. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವವರೆಲ್ಲರ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿದಂತೆ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಜಾತಿಯ ನರಕದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಲದು. ಆ ಜಾತಿಯ ನರಕವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಮೊದಲು ಆ ನರಕದಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧಿಯ ಸರ್ವೋದಯದಲ್ಲಿ ಈ ಆಶಯವಿದೆ. ಧ್ಯಾನವಿದೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದೆ. ಬಹಿಷ್ಕೃತರಾಗಿದ್ದ ದಲಿತರಿಗೆ ಗಾಂಧಿವಾದ ಎಷ್ಟು ತಲುಪಿತೋ ಏನೋ. ಆದರೆ ಗಾಂಧಿವಾದವು ದಲಿತರ ಪರವಾದ ಒಂದು ಕಾವಲು ತತ್ವದಂತೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಅದು ಮುಂದೆಯೂ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಲಿದೆ. ತಣ್ಣಗೆ ಭಾರತದೊಳಗಿನ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪೆನಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ತತ್ವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೊಸ ಹೊಸ ರೂಪ ಪಡೆದು ಅದು ಮತ್ತೂ ಹರಿತವಾಗಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಕಂಗೆಡಿಸುತ್ತ ದಲಿತ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿಸಬಲ್ಲದು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಬಲಪಂಥೀಯ ರಾಜಕಾರಣವೂ ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಅಂತಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿವಾದವು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಲಿದೆ. ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಯಾದ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ [illegible] ಕಾಣುವುದು ಸಹಜ. ಅವರನ್ನು ಭಾರತದ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಂದಲೇ ಭಾವಿಸಬೇಕು. [illegible] ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳ [illegible] ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿದೆ. ಅದಿಲ್ಲವಾದರೆ ದಲಿತರ ಪರವಾದ ಕಾಳಜಿ ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧೀಜಿ ನೋವಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದವರು. ಅಖಂಡ ಭಾರತವನ್ನು ಒಂದೇ ಕರುಳಿಂದ ಮಿಡಿದವರು. ದಲಿತರು ಗಾಂಧಿವಾದವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದಂತೆಲ್ಲ ಬಲಪಂಥೀಯರೂ ಮತೀಯವಾದಿಗಳೂ ಒಳಗೊಳಗೇ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಾಂಧಿಯು ದಲಿತರ ಪರವಾದ ಅಹಿಂಸೆಯ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಸಾಧನ. ಇದನ್ನವರು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂಬುದೇ ಸನಾತನಿಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ನಾವಿದಕ್ಕೆ ಯಾವತ್ತೂ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಕೂಡದು.

ಗಾಂಧಿವಾದವು ಜಾರಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅದು ಅಪವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇದರಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣವೂ ಇದೆ. ಜಾತಿವಾದವೂ ಇದೆ. ಅನೇಕ ಶಬ್ಬಲಿ ಜಾತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಗಾಂಧಿಯ ತಾಯ್ತನ ಬೇಕಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಅಖಂಡ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜಾತ್ಯತೀತ ತತ್ವದಿಂದ ಸಂವಿಧಾನ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಮಾನವೀಯತೆಯ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸರ್ವರಿಗೂ ಹಂಚಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಇಡೀಯಾಗಿಯೇ ನೋಡಬೇಕು. ದಲಿತ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬುಡವನ್ನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹಿಡಿದಿದ್ದರೆ, ಅದರ ತುದಿಯನ್ನು ಗಾಂಧಿವಾದವು ನಿವಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ ವಿನಾಶದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಜಾತ್ಯತೀತ ಭಾರತವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವತ್ತೂ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕು.

ಭಾರತದಂತಹ ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮನಸ್ಸು ವಿಜ್ಞಾನಕಾರಿ ಆದುದಲ್ಲ. ಅದು ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ದಿವ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕತೆ ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧಿವಾದವು ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರವಾಗಿದೆ. ಕಾಲಕಾಲದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಾದಿಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿವೆ. ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪಲ್ಲಟಗಳು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಾಗಶಃ ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ಈ ಪರಿ ತಿಳಿದಿತ್ತೇನೊ. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಅಹಿಂಸೆಯ ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು. ಜಾತಿ ವಿನಾಶವನ್ನು ಕೂಡ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ಒಂದು ದಂಗೆಯನ್ನಾಗಿಯೇ ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಇಂತಹ ಅವೈದಿಕ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ದಂಗೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಆಗಿವೆ. ಆ ಮಟ್ಟಿಗೆ 20ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಕೂಡ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ದಂಗೆಯೇ.

ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಕಟುವಾಗಿ ದಂಗೆ ಎದ್ದಂತೆಲ್ಲ ಅದು ದಂಗೆ ಎದ್ದವರನ್ನೇ ಹಿಂದು ಹಾಕುವಷ್ಟು ಬಲಶಾಲಿ. ಜಡ್ಡಿನಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಸಾವಯವದಿಂದಲೇ [illegible] ಮನುಷ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದು ಮನುಷ್ಯತ್ವ ಕಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ತೋರಿಸಿದ ಹಾದಿ ಮನಃಪರಿವರ್ತನೆಯದು. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಜಾತಿಸ್ಥ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಆಗ ಜಾತಿಯ ವಿರಾಟ್ ಪಾಪದಿಂದ ಭಾರತ ಮುಕ್ತವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿರುವ ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್ ಕನ್ನಡದ ಸಮಕಾಲೀನ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಹೆಸರು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಚಿಂತಕರಾಗಿಯೂ ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು.

ಶಾಂತಿದೂತನಿಗೂ ಕೋಪವಿತ್ತು...

ಪ್ರವೀಣ ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನೆಲೆಸಿರುವ 117 ವರ್ಷದ ಹಿರಿಯಜ್ಜ ಸುಧಾಕರ ಚತುರ್ವೇದಿ 'ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್' ಎಂದೇ ಹೆಸರಾದವರು. ಮಹಾತ್ಮನ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಒಡನಾಟದ ಕೆಲವು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ನೆನಪುಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

'ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಶಾಂತಿಯ ಪಾಠ ಮಾಡುವ ನಿನಗೂ ಕೋಪವೇ? ನೋಡು, ಶುದ್ಧ ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವೆ'. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಅವರನ್ನು ಹೀಗೆ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತನ 'ಪೋಸ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್' ಎಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಪಂಡಿತ ಸುಧಾಕರ ಚತುರ್ವೇದಿಯವರು. ವೈಸ್‌ರಾಯ್‌ಗಳಿಂದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚತುರ್ವೇದಿ ಅವರಿಂದಲೇ ಗಾಂಧೀಜಿ ಪತ್ರ ಬರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ 'ಪೋಸ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್' ಎಂಬ ಉಪನಾಮ.

ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ 117 ವರ್ಷದ ಹಿರಿಯ ಅಜ್ಜ ಚತುರ್ವೇದಿ ಅತ್ಯಂತ ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ನೇತಾರನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

'ಹೌದು, ಗಾಂಧೀಜಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದುಂಟೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದರೆ, ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ: 'ನಂದಿಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ಪತ್ನಿ ಕಸ್ತೂರಬಾ ಜೊತೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ತಿ.ತಾ. ಶರ್ಮ, ಮಹಾದೇವ ದೇಸಾಯಿ, ನಾನು ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಕಾಗದ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಅದು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕೋಪಗೊಂಡ ಅವರು ಗರ್ಜಿಸಿದರು. 'ಶಾಂತಿದೂತನಿಗೂ ಕೋಪವೇ, ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಯೇ' ಎಂದುಬಿಟ್ಟೆ. ಗಾಂಧೀಜಿ ತಕ್ಷಣ ತಣ್ಣಗಾದರು. ' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಚತುರ್ವೇದಿ ನಗುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಂತಿದೂತನ ಕೋಪದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲೇ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ನಾಡಿನ ಈ ಹಿರಿಯಜ್ಜ ಮತ್ತೊಂದು ಕಥೆಗೆ ಶ್ರೀಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ: 'ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಭೆಯೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಸಹ ಇದ್ದರು. ನಾನು ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಹಡೆದಾಕೆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೇ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾನೂ ಸಭೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪಟೇಲರು ಜತೆಗೆ ಬಂದರು.

'ಹಿರಿಯ ವಕೀಲರಾಗಿದ್ದ ಶಂಕರನಾರಾಯಣರಾಯರ ಕಾರನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಿನ ವಿಶೇಷ– ಅರ್ಧದೂರ ತಳ್ಳಿದರೆ, ಇನ್ನರ್ಧ ದೂರ ಓಡುತ್ತಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿತು. ಬಡಕಲು ಶರೀರದ ನಾನು ಕಾರನ್ನು ತಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ. ಕಾರು ಮುಂದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದ ಪಟೇಲರು ಕಾರನ್ನು ನೂಕಿದರು. ಕಾರು ಜೋರಾಗಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟಿತು. ಪಟೇಲರು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು.

'ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರಿದ್ದ ಕಾರು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಜನ ಅವರನ್ನು ನೋಡಲು ಮುಗಿಬಿದ್ದರು. ಕಾರಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಲು ಆಗದಂತೆ ಮುತ್ತಿದರು. ಆಗ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹಿಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಇಳಿದು, ನಿಮ್ಮ ಸಭೆಯೂ ಬೇಡ, ನನ್ನ ಮಾತೂ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ನಾನು ಮತ್ತೆ ದೂರ್ವಾಸ ಮುನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿದೆ. ಧುಮುಗುಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾತ್ಮ ತಣ್ಣಗಾಗಿ ವೇದಿಕೆಗೆ ಬಂದರು..' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಾಯಿತುಂಬಾ ನಕ್ಕರು ಚತುರ್ವೇದಿ.

ನೆಹರೂಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರ

ಜಲಿಯನ್ ವಾಲಾಬಾಗ್ ನರಮೇಧವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿರುವ ಈ ಸೇನಾನಿಯ ಮನದಂಗಳದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ನೆನಪುಗಳದ್ದೇ ಮೆರವಣಿಗೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಅವರು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವುದು ಹೀಗೆ:

'ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಧರ್ಮಾಂಬುಧಿ ಕೆರೆ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸಭೆಯೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಭೆಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಜತೆಗೆ ನೆಹರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ ನಾನು ಕಾಲುಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೆಹರು 'ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಸಂಕೇತ' ಎಂದು ಗೇಲಿ ಮಾಡಿದರು. 'ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ನಾನು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದೆನೆ ನಿಮಗೇನು ಕಷ್ಟ. 20 ಜನ್ಮ ಎತ್ತಿಬಂದರೂ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ಹೇಳಿದೆ. ನೆಹರೂ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಳಿ ದೂರು ಒಯ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಏನು ಗೊತ್ತೆ? 'ಈ ಶಿಷ್ಯ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ನನಗೂ ದಬಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ'. ಶಿಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಚತುರ್ವೇದಿ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತವೆ.

'ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ರೂಪ ಹಾಗೂ ಗುಣ ಒಂದೇ [illegible] ಅದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಅವರು ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವಾದರು' [illegible]

ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಗಾಂಧೀಜಿ [illegible]

ನಿಕ್ಕರ್ ಮೇಲಿದ್ದ ಪಟೇಲರು

[illegible] ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಪಟೇಲರು ನಿಕ್ಕರ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಗಳು ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಗಾಂಧೀಜಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದೊಡನೆ ನಾನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅತ್ಯಂತ ಸಾದಾ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಟೇಲರು ತಮ್ಮ ಪಂಚೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಪಂಚೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನಿಕ್ಕರ್ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಕರೆ ಕಳುಹಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪಾತ್ರರವರಾಗಿ ದಬಾಯಿಸಿ ಬಂದರು' ಎಂದು ಹಿರಿಯರ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.

ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್ ಉಳಿಸಲು ಮನವಿ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಉಗ್ರವಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರಿಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಚತುರ್ವೇದಿಯವರು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತಳ್ಳಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. 'ಭಗತ್ ಸಿಂಗ್, ಸುಖದೇವ್ ಮತ್ತಿತರರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೆ ಏರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ [illegible]

[illegible] ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರ ಬಂದಾಗ ಏನೋ ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಶೆ ಅನುಭವಿಸಿದರು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

'ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿ ತಮ್ಮ ಎಂದಿನ ವೇಷದಲ್ಲಿ ದೊರೆ ಐದನೇ ಜಾರ್ಜ್ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು. ರಾಜ – ರಾಣಿ ಅರಮನೆ ದ್ವಾರದವರೆಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಆಗ ರಾಜ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರನ್ನು ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆ ಉಟ್ಟಿದ್ದೀರಲ್ಲ, ನಿಮಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಎನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾತ್ಮರು– ನನ್ನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೂ ನೀವೇ ತೊಟ್ಟಿರುವಾಗ ನನಗೇಕೆ ನಾಚಿಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಇಂಥಹ ದಿಟ್ಟ ಉತ್ತರ ನೀಡಿದ ನಾಯಕ ನನ್ನ ಗಾಂಧೀಜಿ' ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ [illegible]

[illegible]

ಸುತ್ತೂರು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರಿಗೆ ಗಾಯ

ಸಿಡಿಮದ್ದಿಗೆ ಬೆದರಿದ ಮರಿಯಾನೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮೈಸೂರು: ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ಆದಿಗುರು ಶಿವರಾತ್ರೀಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಯ ರಥೋತ್ಸವ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಿಡಿದ ಸಿಡಿಮದ್ದಿಗೆ ಮಠದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ದ್ರೋಣ ಹಾಗೂ ಚಂಪಾ ಎಂಬ ಮರಿಯಾನೆಗಳು ಕೆರಳಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಿದವು. ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ನೂಕುನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಬಾಲಕಿ, 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ವರದಿಗಾರ ಹಾಗೂ ಮಾವುತ ಸೇರಿ ನಾಲ್ವರು ಗಾಯಗೊಂಡರು.

ಬಾಲಕಿ ಪ್ರೀತಿ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಸಿಂಚನಾ ಅವರಿಗೆ ಗಾಯಗಳಾಗಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಕೊಡಿಸಲಾಯಿತು. ಮಾವುತ ಮಹೇಶ್ ಹಾಗೂ ಕಾವಡಿ ಅಣ್ಣಯ್ಯ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಲಾಯಿತು.

ಕಿವಿಗಡಚಿಕ್ಕುವ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಮೊದಲ ಸಿಡಿಮದ್ದಿಗೆ ಸಾಲು ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಹಾರಿದವು. ಕೆಲವೊಂದು ನಾಯಿಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಕೂಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. [illegible] ಮೂರು ಸರಣಿ ಸಿಡಿಮದ್ದುಗಳು ಸಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮಠದ ಮುಂದಿನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಿಯಾನೆಗಳು [illegible] ಮೆರವಣಿಗೆಯ [illegible] ನೋಡನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ [illegible] ಅಂಗಡಿ ಹಾಗೂ ಸಿಹಿತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹಾಕಿದ ಟೇಬಲ್ ಗುದ್ದಿ [illegible] ಬೀಳಿಸಿದವು. ಮತ್ತೊಂದು ಸಿಡಿಮದ್ದು [illegible] ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವಾಪಸ್ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಇಡೀ ಅಂಗಳದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ ಓಡಾಡಿದವು.

ಸುತ್ತೂರು ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಬುಧವಾರ ನಡೆದ ರಥೋತ್ಸವದ ವೇಳೆ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಬೆದರಿ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಆನೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಮಾವುತ ಹಾಗೂ ಕಾವಾಡಿಗಳು ಹರಸಾಹಸಪಟ್ಟರು ಕೆಪಿಎಸ್ ಚಿತ್ರ

ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಅನಾಹುತ ತಪ್ಪಿತು.

[illegible] ಮರಿಯಾನೆಗಳ ಕಾಲನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿದ [illegible] ನಿಯಂತ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಾವಾಡಿಗಳಾದ ಬಸವರಾಜು ಹಾಗೂ ಶಂಕರ್ ಹರಸಾಹಸ ಪಟ್ಟರು.

ಇದೇ ವೇಳೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಆನೆ ಬೀಳಿಸಿದ ಪುರಿ ಅಂಗಡಿ ಸಮೀಪ ಉಂಟಾದ ನೂಕುನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮೊಬೈಲ್ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಚಿನ್ನದುಂಗುರವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಬೊಬ್ಬೆ ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ಗಾಯಗೊಂಡ ಪತ್ರಕರ್ತರ ವಾಚು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಕ ನುಚ್ಚು ನೂರಾಯಿತು. ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಾಯಂದಿರು ಹುಡುಕುವಾಗಿನ ಯಾತನೆ ಮನ ಕಲಕುವಂತಿತ್ತು. ತಾಯಂದಿರಿಂದ ದೂರವಾದ ಕಂದಮ್ಮಗಳ ಕಣ್ಣೀರು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಡೊಳ್ಳಿನ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಕೇಳದಾಯಿತು.

ತಕ್ಷಣವೇ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಮೆರವಣಿಗೆ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಹೊತ್ತವರು ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕುಣಿತಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡದೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗನೇ ತರಾತುರಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಿದರು.

ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟ

ತಿ. ನರಸೀಪುರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರಸ್ತೆಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮಳಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಮಾದೇವ ಎಂಬುವವರು ಮಾತನಾಡಿ, 'ಸ್ವಾಮಿ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿದಿದ್ದೇ ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು ನೋಡಿ. ಕಡಲೆ ಪುರಿ ಹಾಗೂ ಸಿಹಿತಿನಿಸುಗಳು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿ ಮಣ್ಣುಪಾಲಾಯಿತು. ಸುಮಾರು ₹ 10 ಸಾವಿರದಷ್ಟು ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿದ್ದ ದುಡ್ಡಿನ ಚೀಲವನ್ನೇ ಯಾರೋ ಕದ್ದುಬಿಟ್ಟರು' ಎಂದರು. ಹಾಗೆಯೇ, ಪಕ್ಕದ ಅಂಗಡಿಯ ಸಿದ್ಧರಾಜು 'ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ನಷ್ಟವಾಯಿತು' ಎಂದರು. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದನಾಯಕನೂ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಾಳೆಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು !

ಮೂಲತಃ ಮೈಸೂರಿನ ಸುತ್ತೂರು ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಪಟಾಕಿ ಸಿಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತರಬೇತು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಸಿಡಿಮದ್ದಿನ ಶಬ್ದವೇ ಈ ಬಾರಿ ವಿಪರೀತವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಮಠಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೆಲವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೇಕಾರರ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯ

ಹೆಗ್ಗೋಡಿನಲ್ಲಿ ಇಂದಿನಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಸಾಗರ: ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕೈಮಗ್ಗ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ ಕರೆ ನೀಡಿರುವ ಕೈಮಗ್ಗ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಅಂಗವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧೆಡೆ ಸರ್ವೋದಯ ದಿನವಾದ ಜ.30ರಂದು (ಗುರುವಾರ) ನೇಕಾರರು ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆರಂಭಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಅದರ ಭಾಗವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಹೆಗ್ಗೋಡು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರಮಜೀವಿ ಆಶ್ರಮದ [illegible] ಹಾಗೂ ಚರಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮುಖರಾದ ಪ್ರಸನ್ನ ಅವರು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟಾವಧಿ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆರಂಭಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನೇಕಾರರ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ ಪ್ರಸನ್ನ ಅವರು ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಚರಕ ಮಹಿಳಾ ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷೆ ಗೌರಮ್ಮ ಅವರು ಬುಧವಾರ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಗುರುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10 ಗಂಟೆಗೆ ಶ್ರಮಜೀವಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋದಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಲಿದ್ದು ರೈತ ಮುಖಂಡ ಕಡಿದಾಳು ಶಾಮಣ್ಣ, ಸಾಹಿತಿ ಅಗ್ರಹಾರ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ವಿಮರ್ಶಕ ಡಿ.ಎಸ್.ನಾಗಭೂಷಣ್, ಕವಯಿತ್ರಿ ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ್ ಇನ್ನಿತರರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಪ್ರಸನ್ನ ಮಾತನಾಡಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೈಮಗ್ಗ ನೇಕಾರಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸುವ ಸಂಬಂಧ ಐದು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂಬಂಧ ಗಜೇಂದ್ರಗಡದಿಂದ ಬಾದಾಮಿಯವರೆಗೆ 13 ದಿನಗಳ ಕಾಲ 245 ಕಿ.ಮೀ ದೂರ ನೇಕಾರರು ಪಾದಯಾತ್ರೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಾರದ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸಾಹಿತಿ ಯು.ಆರ್.ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರು ಉಪವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಬೇಡ ಎಂದು ಮಾಡಿರುವ ಮನವಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ ಅವರು 'ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಇದು ಹಠಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಉಪವಾಸ ಅಲ್ಲ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಪಕ್ಷದ ವಿರುದ್ಧವೂ ಅಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವನ್ನಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲದೆ ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಹುಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜನರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಉಪವಾಸ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

₹ 7.5 ಕೋಟಿ ಅಕ್ರಮ ಆಸ್ತಿ ಪತ್ತೆ

8 ನೌಕರರ ಮೇಲೆ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ದಾಳಿ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಬೆಳಗಾವಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ವಿಜಾಪುರ ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು 23 ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಪೊಲೀಸರು ಬುಧವಾರ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಒಟ್ಟು ₹ 7.5 ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ಅಕ್ರಮ ಆಸ್ತಿ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಾಪಕರು.

ಇದು ಹೊಸ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮೊದಲ ದಾಳಿ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯ್ದೆಯ ಅಡಿ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ಎಡಿಜಿಪಿ ಎಸ್.ಎನ್. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ರಾವ್ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವರ ಪೈಕಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸರಬರಾಜು ನಿಗಮದ ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ಎಂ.ವಿ. ರಾಜನ್ ನಂಬಿಯಾರ್ ಬಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಕ್ರಮ ಆಸ್ತಿ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ (ಬಾಕ್ಸ್ ನೋಡಿ). ಎಲ್ಲ ನೌಕರರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆ ಮತ್ತು ಲಾಕರ್‌ಗಳ ಶೋಧ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ ಎಂದು ರಾವ್ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಕ್ರಮ ಆಸ್ತಿವಂತರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಯಾರ್ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗುಡೆಕೋಟೆ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿ (ಪಿಡಿಒ) ಕೆ.ಆರ್. ಪ್ರಕಾಶ್ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು.

ಲೋಕಾಯುಕ್ತ ದಾಳಿ ನಡೆದಿದ್ದು ಇವರ ಮೇಲೆ...

ಹೆಸರು	ಹುದ್ದೆ	ಆಸ್ತಿ★	ಅಕ್ರಮ ಆಸ್ತಿ(₹)
ಶಿವನಗೌಡ ಎಂ. ಪಾಟೀಲ	ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಕಾಲೇಜು, ಹುಕ್ಕೇರಿ	8 ಕಟ್ಟಡ, 3 ನಿವೇಶನ/ಜಮೀನು, ಆಲ್ಟೊ, ಓಮ್ನಿ ಕಾರುಗಳು, 500 ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನ	2.30 ಕೋಟಿ
ಡಾ.ಬಿ. ದೇವಾನಂದ	ಪ್ರೊಫೆಸರ್, ವಿಮ್ಸ್, ಬಳ್ಳಾರಿ	7 ಕಡೆ ಜಮೀನು/ನಿವೇಶನ, 1 ಮನೆ, 2 ಕಾರು, 4 ಬೈಕ್, 332 ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನ	1.13 ಕೋಟಿ
ಕೆ.ಆರ್. ಪ್ರಕಾಶ್	ಪಿಡಿಒ, ಗುಡೆಕೋಟೆ, ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು	4 ಮನೆ, 5 ಜಮೀನು/ನಿವೇಶನ, 3 ಬೈಕ್, 1 ಕಾರು, 182 ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನ	48 ಲಕ್ಷ
ಮಹಾಂತಪ್ಪ ಸುಳೇಬಾವಿ	ಪ್ರಧಾನ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿ, ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗ್ಯ ಜಲನಿಗಮ, ಆಲಮಟ್ಟಿ	2 ಮನೆ, 8 ಜಮೀನು/ನಿವೇಶನ, 2 ಬೈಕ್, 1 ಕಾರು	68.42 ಲಕ್ಷ
ಸುಭಾಷಚಂದ್ರ ಎಸ್. ಪುಟ್ಟಣ್ಣವರ	ಕಿರಿಯ ಎಂಜಿನಿಯರ್, ಹು–ಧಾ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ	4 ಮನೆ, 3 ಜಮೀನು/ನಿವೇಶನ, 2 ಕಾರು, 565 ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನ	1.10 ಕೋಟಿ
ಜೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ	ಸಹಾಯಕ ನಿಯಂತ್ರಕ, ಕಾನೂನು ಮಾಪನಶಾಸ್ತ್ರ ಇಲಾಖೆ, ಹಾಸನ	ತಲಾ 1 ಮನೆ, ನಿವೇಶನ, 1 ಕಾರು, 2 ಬೈಕ್	60.85 ಲಕ್ಷ
ಓಂಪ್ರಕಾಶ್ ಹೆಗ್ಡೆ	ಪ್ರಥಮದರ್ಜೆ ಸಹಾಯಕ, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿ	2 ಕಟ್ಟಡ/ಮನೆ, 2 ಕಾರು, 2 ಬೈಕ್, 602 ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನ	61.31 ಲಕ್ಷ
ಎಂ.ವಿ. ರಾಜನ್ ನಂಬಿಯಾರ್	ಹಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಪೂರೈಕೆ ನಿಗಮ, ಮಂಗಳೂರು	1 ಮನೆ, 3 ಕಾರು, 805 ಗ್ರಾಂ ಚಿನ್ನ	84.74 ಲಕ್ಷ

★ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಸ್ತಿಯೂ ಸೇರಿದೆ

ಖರ್ಗೆ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೊಣೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಖರ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ ಖಾತೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೊಣೆ ಹೊರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವೆ ಕುಮಾರಿ ಶೆಲ್ಜಾ ರಾಜೀನಾಮೆಯಿಂದ ಈ ಖಾತೆ ತೆರವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ಶೆಲ್ಜಾ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದ್ದರು.

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಧರಣಿ ಅಂತ್ಯ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸಲು 15 ದಿನಗಳ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬೇಕು ಎಂದು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಆರ್.ವಿ. ದೇಶಪಾಂಡೆ ಅವರು ತಿಳಿಸಿರುವ ಕಾರಣ, ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟಾವಧಿ ಧರಣಿಯನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಸಂಘದ ಗೌರವಾಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ. ರಾಜಶೇಖರಮೂರ್ತಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಚ್ಛೇದನ ಕೋರಿದ ಅನು ಪ್ರಭಾಕರ್

ಬೆಂಗಳೂರು: ನಟಿ ಅನು ಪ್ರಭಾಕರ್ ದಂಪತಿ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ ಕೋರಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಟಿ ಜಯಂತಿ ಅವರ ಪುತ್ರ ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರ್ ಅವರು ಅನು ಪ್ರಭಾಕರ್ ಪತಿ. ಇವರ ವಿವಾಹ 2002ರಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಕಳೆದ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸವಿದ್ದರು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಪತ್ನಿ ಅನು ಅವರಿಗೆ ₹ 1 ಕೋಟಿ ಜೀವನಾಂಶ ನೀಡಲು ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರ್ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಚ್ಛೇದನ ಅರ್ಜಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬರಬೇಕಿದೆ.

9ರಂದು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಧಾರವಾಡ: 2010 ಮತ್ತು 2011ನೇ ಸಾಲಿನ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾರಂಭ ನಗರದಲ್ಲಿ ಫೆಬ್ರುವರಿ 9 ರಂದು ನಡೆಯಲಿದೆ.

ಸುಮಾರು 120 ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವರು ಎಂದು ವಾರ್ತಾ ಇಲಾಖೆ ನಿರ್ದೇಶಕ ಎನ್.ಆರ್ ವಿಶುಕುಮಾರ್ ಬುಧವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ವಿವಿಧ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಕಲಾವಿದರು, ಸಚಿವರು, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸದರು, ಶಾಸಕರು ಹಾಗೂ ಆಹ್ವಾನಿತ ಗಣ್ಯರು [illegible] 120 x 60 ಅಡಿ ಅಳತೆಯ ವೇದಿಕೆ [illegible] ಲಾಗುತ್ತಿದೆ. [illegible] ಕಲಾವಿದ ಶಶಿಧರ ಅಡಪ ವೇದಿಕೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಎಲ್‌ಇಡಿ ಪರದೆ. ಸುಮಾರು 20,000 ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ [illegible]

|| ಸುಭಾಷಿತ ||

ಕುದಿಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕುದಿಯುವ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತನ್ನ ಹಿತ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

-ಭರ್ತೃಹರಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಆರ್‌ಬಿಐ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮ ಅನಿವಾರ್ಯ

ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ತನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ಹಣಕಾಸು ನೀತಿಯ ಮೂರನೆ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಪರಾಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಸಾಲದ ಬಡ್ಡಿ ದರಗಳನ್ನು ಶೇ 0.25ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಬಾರಿ ಬಡ್ಡಿದರಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ತಗ್ಗಿಸಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎನ್ನುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹುಸಿಯಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಣದುಬ್ಬರ ತಹಬಂದಿಗೆ ಬಂದಿರುವಾಗ, ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಆರ್‌ಬಿಐ ಗವರ್ನರ್ ರಘುರಾಂ ರಾಜನ್ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಗಟು ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಆಧರಿಸಿದ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ಬೆಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಆಧರಿಸಿದ ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಣದುಬ್ಬರವು ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವಾಗಲೂ ಇಂತಹ ಕಠಿಣ ನಿಲುವು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಿರಾಶೆ ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಬಿಐ ತಳೆದಿದ್ದ ನಿಲುವಿಗೂ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ಉತ್ಸಾಹ ಉಡುಗಿಸುವ ಯತ್ನವೂ ಇದಾಗಿದೆ. ಹಣದುಬ್ಬರ ದರವನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶೇ 8ಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಊರ್ಜಿತ್ ಪಟೇಲ್ ಸಮಿತಿಯ ಗುರಿ ತಲುಪಲು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಗರಿಷ್ಠ ಬಡ್ಡಿದರಗಳು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆಗೆ ಕಡಿವಾಣ ವಿಧಿಸಲಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದ ಎಂದರೂ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು, ಹಣದುಬ್ಬರ ಇಳಿಸುವ ಪಥಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿತ್ತೀಯ ಮತ್ತು ಚಾಲ್ತಿ ಖಾತೆ ಕೊರತೆ ತಗ್ಗಿಸುವ ಗುರಿ ತಲುಪಲೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಲಿದೆ.

ಹಣದುಬ್ಬರ ಭೂತಕ್ಕೆ ಮೂಗುದಾರ ಹಾಕುವ ಏಕೈಕ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗೆ ಆರ್‌ಬಿಐ ಈ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದೇ ಆರ್‌ಬಿಐನ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿರುವುದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ತಮ್ಮ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಹಣಕಾಸು ಅಗತ್ಯ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನೆರವಾಗುವ ರೆಪೊ ಮತ್ತು ರಿವರ್ಸ್ ರೆಪೊ ದರಗಳ ಹೆಚ್ಚಳವು ವಾಹನ, ಗೃಹ ಮತ್ತಿತರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲಗಳ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿ ದರ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಹೊರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಸರಕು – ಸೇವೆಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಮೇಲೂ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕುಂಠಿತಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರೆಯಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯದ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಆರ್‌ಬಿಐಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಸಂಗತಿ ಏನಲ್ಲ. ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಕಠಿಣ ಹಣಕಾಸು ನೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ರಾಜನ್ ಮಾತುಗಳಿಂದಷ್ಟೇ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಹಕರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಷ್ಟೆ.

ಸರ್ಕಾರ ಕಣ್ತೆರೆಯಲಿ

ಇಂದಿನ ದಿನಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಇಲ್ಲದ ಬದುಕನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದೇಶದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ 7.5 ಕೋಟಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಆಘಾತಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಂಸತ್ ಸದಸ್ಯರ ತಂಡವೊಂದು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಈಗಾಗಲೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಇರುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಅಂದರೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಎಂಟು ಯೂನಿಟ್‌ಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಬರೀ 24 ಯೂನಿಟ್‌ಗಳು ಎಂದು ಅದು ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಆರೂವರೆ ದಶಕಗಳ ನಂತರವೂ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್‌ನಂಥ ಕನಿಷ್ಠ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುದೀಕರಣ ಯೋಜನೆ, ಗ್ರಾಮ ಜ್ಯೋತಿ, ಭಾಗ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ, ಕುಟೀರ ಜ್ಯೋತಿ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸುರಿದ ನಂತರವೂ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ನೀಡಲು ಆಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ದೊಡ್ಡ ಹಿನ್ನಡೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುವ ಒಂದು ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಬದುಕನ್ನೇ ಬದಲಿಸಬಲ್ಲದು. ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಲ್ಲದು. ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೀಡುವುದಾದರೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಇಲ್ಲದ ಕಡೆ ಜನ ಮನೆ ಬೆಳಗಲು ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಿದರೆ ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಉಳಿತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಖರ್ಚು ತಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರವೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಕಿಅಂಶ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜಾರಿ ಇಲಾಖೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ 1993– 2000 ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ 11ರಷ್ಟು ಮನೆಗಳು ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಬಿಟ್ಟು ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದವು. ಆದರೆ ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ 9ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಇದು ಆತಂಕಕಾರಿ ವಿದ್ಯಮಾನ. ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆಗೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವುಳ್ಳ ಮೂಲ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಎಂದೇ ವಿದ್ಯುತ್ತನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಅದರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಡುವಿನ ತಾರತಮ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಲಭ್ಯತೆ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ, ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಸದರ ತಂಡ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಒದಗಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿರುವುದು ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ. 'ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ತಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಅದು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರ್ಯಾಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅಗತ್ಯದಷ್ಟು ವಿದ್ಯುತ್ ಕೈಗೆಟಕುವ ದರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಬೇಕು' ಎಂಬ ಸಂಸದರ ತಂಡದ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಸಮತೋಲನದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅರ್ಥವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ 50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ

ಗುರುವಾರ, 30-1-1964

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪದವಿ ತ್ಯಜಿಸಲು ಸಂಜೀವ ರೆಡ್ಡಿ ನಿರ್ಧಾರ

ಹೈದರಾಬಾದ್, ಜ. 29 – ಕರ್ನೂಲ್ ಬಸ್ ಸಾರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿರುವ ತೀರ್ಪಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಧಿಕಾರ ತ್ಯಜಿಸಲು ತಮಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಎನ್ ಸಂಜೀವರೆಡ್ಡಿಯವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಕೋರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ತಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀ ರೆಡ್ಡಿ ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಕರೆದ [illegible] ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮೈಸೂರು ಪೊಲೀಸ್ ಮಸೂದೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ

ನವದೆಹಲಿ, ಜ. 29 – 1963ರ ಮೈಸೂರು ಪೊಲೀಸ್ ಮಸೂದೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಿ ಏಕರೂಪದ ಶಾಸನ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದೇ ಈ ಮಸೂದೆಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ದಾರಿ ದೀಪ

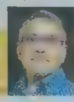
ಒಸಾರಲ್ಲಿರುವುದು ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕೊರತೆಯಲ್ಲ, ಇಚ್ಛಾ ಬಲದ ಕೊರತೆ.

–ವಿಕ್ಟರ್ ಹ್ಯೂಗೋ

ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವನ ಉತ್ತರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಂದ [illegible]

–ವಾಲ್ಟೇರ್

ಧೂಮಕೇತುವಿನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಸವಾರಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ

ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷ

ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

ಚಳಿಗಾಲ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹಿಮ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಂದ ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ್ದ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಚೈತ್ರದ ಬಿಸಿಲು ಸೋಂಕಿದರೆ ಸಾಕು, ದೇಹದೊಳಗಿನ ಅಲಾರ್ಮ್ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಮೊಳಗುತ್ತದೆ. ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮುಲುಗಿ ಮೈಮುರಿದು ಮೇಲೇಳಲಿವೆ. ಒಮ್ಮೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಆಕಳಿಸಿ, ದೇಹದ ಮೇಲಿನ ಹಿಮ ಪಕಳೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡವಿ ಕೆಡವಿ ತಾನೆಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತವೆ.

ಭೂಮಿಯಿಂದ 25 ಕೋಟಿ ಕಿಲೊಮೀಟರ್ ದೂರದ ಕಗ್ಗತ್ತಲ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥದ್ದೇ ವಿದ್ಯಮಾನ ಈಚೆಗೆ ಘಟಿಸಿತು. ಮನುಷ್ಯರು ಕಳಿಸಿದ್ದ ಯಂತ್ರವೊಂದಕ್ಕೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದೀರ್ಘ ನಿದ್ರೆ ಮಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಲಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದೀಗ ಅದನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಖಗೋಲ ಪ್ರೇಮಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಾತರದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಾರಿಬಿಟ್ಟ ಆ ನೌಕೆ ಈಗಲೂ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆ? ಇದ್ದರೂ ಮರಗಟ್ಟಿದ ಅದರ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಚಾಲನೆ ಸಿಕ್ಕೀತೆ ಎಂಬ ಡವಡವ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿತ್ತು.

ಒಂದು ಕಾರಿನಷ್ಟು ಗಾತ್ರದ ಆ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಕನಸನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಅಷ್ಟು ದೂರ ಸಾಗಿಸಿ ನಿದ್ರೆಗೆ ದೂಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕನಸು ಏನೆಂದರೆ, 2014ರಲ್ಲಿ ಬರಲಿರುವ ಧೂಮಕೇತುವನ್ನು ಅದು ಬೆನ್ನಟ್ಟಬೇಕು. ಸಮೀಪ ಸಾಗುತ್ತ ಧೂಮಕೇತುವಿನ ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಫ್ರಿಜ್ ಗಾತ್ರದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಬೇಕು. ಧೂಮಕೇತುವಿನ ಮೈಕೈಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ, ಫೋಟೊ ತೆಗೆದು, ರಂಧ್ರ ಕೊರೆದು, ಅಲ್ಲಿ ನೀರಿನಂಶ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಏನೆಲ್ಲ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಹಿಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಕಣಗಳೂ ಅದರಲ್ಲಿವೆ. ಅವನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕುತೂಹಲದ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದೆ: ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರಡು ಚೆಂಡಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ನೀರು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು, ಮೊದಲ ಜೀವಕಣಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಊಹೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ಹಿಂದೆಂದೋ ಭೂಮಿಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ್ದ ಧೂಮಕೇತು ತನ್ನೊಳಗಿನ ನೀರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಾಡಿದೆ. ಧೂಮಕೇತುಗಳ ತಲೆಯೆಂದರೆ ಹಿಮದ ಚೆಂಡಿನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಸೂರ್ಯನತ್ತ ಸಾಗಿ ಬಂದ ಹಾಗೆ, ಅದರ ತಲೆಯ ಹಿಮವೆಲ್ಲ ಆವಿಯಾಗಿ ಉದ್ದಬಾಲದಂತೆ, ಪೊರಕೆಯಂತೆ ಬೀಸುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅಂಥದೊಂದು ಧೂಮಕೇತು ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಬಂದು ಭೂಮಿಗೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ್ದರೂ ಸಾಕು. ನಮ್ಮ ಸಪ್ತಸಾಗರಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಸುವಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಒಂದೇ ಧೂಮಕೇತು ತನ್ನ ತಲೆಯ ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತಂದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಬಂದಿದ್ದುವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮಜೀವಿಗಳನ್ನಾದರೂ ತಂದಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ? ಆ ಜೀವಿಗಳೇ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಾಗಿರಬಹುದೆ?

ಜೀವಾಂಕುರದ ಇಂಥ ಮೂಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುವ ಯತ್ನವಾಗಿ 2001ರಲ್ಲೇ ಐರೋಪ್ಯ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಸಂಘ ಒಂದು ಧೂಮಕೇತುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿತು. ಸೌರ ಮಂಡಲದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮೋಡದ ಒಲೆಯಂತಿರುವ ಊರ್ಟ್ ಮೇಘದ ರಾಶಿಯಿಂದ ಪದೇ ಪದೇ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ಆಗಾಗ ಯಾರೋ ಕೊಕ್ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಹಠಾತ್ ಮೇಲೆದ್ದು ಸೂರ್ಯನತ್ತ ಸಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಹಲ್ಲೋ! ಹೇಳಿ ಮರಳಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ನಿಗದಿತ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಅಂಥ ನೂರಾರು ಧೂಮಕೇತುಗಳ ಪಟ್ಟಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವನ್ನು ಸಮೀಪದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಕೆಲವು ಧೂಮಕೇತುಗಳ ಬಾಲದೊಳಕ್ಕೆ ನೌಕೆಯನ್ನು ನುಗ್ಗಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನೇರವಾಗಿ ಅದರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇಳಿಯೋಣವೆಂದು 2001ರಲ್ಲಿ ಐರೋಪ್ಯ ಸಂಘ ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ರಷ್ಯದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಬ್ಬರು ಈ ಮೊದಲೇ ಗುರುತಿಸಿಟ್ಟ '67ಪಿ/ ಚುರ್ಯುಮೊವ್ ಜೆರಾಸಿಮೆಂಕೊ' ಹೆಸರಿನ ಧೂಮಕೇತುವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲೆಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ನೌಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಏರಿಯೇನ್ ರಾಕೆಟ್ ಮೇಲಿಟ್ಟು 2004ರಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸಲಾಯಿತು. ನೌಕೆಗೆ 'ರಾಸೆಟಾ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ, ಧೂಮಕೇತುವನ್ನು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ 'ಚೂರಿ' ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಈಜಿಪ್ಟಿನ ಚರಿತ್ರೆ ಓದಿದವರಿಗೆ 'ರಾಸೆಟಾ ಸ್ಟೋನ್' (Rosetta Stone) ಕತೆ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನೈಲ್ ನದಿಯ ದಡದ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡದ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಶಿಲಾಶಾಸನ ಅದು. 2200 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈಜಿಪ್ಟಿನ ರಾಜಾ ಟಾಲೆಮಿ ಎಂಬಾತ ಎರಡು ಪುರಾತನ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮೂರು ಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿದ ಶಾಸನ. ಅದನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಪುರಾತನ ನಾಗರಿಕತೆ ಕುರಿತ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೇ ಬದಲಾಯಿತು. ಈಗಲೂ ತೀರ ನಿಗೂಢವಾದ, ನಮ್ಮ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನೇ ಬುಡಮೇಲಾಗಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳ ಚಿಕ್ಕ ಒಗಟಿಗೆ 'ರಾಸೆಟಾ ಶಿಲೆ' ಎಂತಲೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊಸ ಚಿತ್ರಣ ಪಡೆಯುವ ಕನಸಿನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟ ರಾಸೆಟಾ ಧೂಮಕೇತುವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುವ ಮಾತೃನೌಕೆ ಮಾತ್ರ.

ಅದರೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಚೂರಿಯ ಮೇಲಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೆಸರು ಫೈಲಿ (Philea). ಫೈಲಿ ಎಂಬುದು ಈಜಿಪ್ಟಿನಲ್ಲೇ ಸಿಕ್ಕ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಶಿಲಾಫಲಕದ ಹೆಸರು. ಧೂಮಕೇತು ಗುರುಗ್ರಹದ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಅದರ ಮೇಲೆ ಫೈಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು.

ಅಷ್ಟೊಂದು ದೀರ್ಘ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ದೀರ್ಘ ನಿದ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೂ ಒಂದು ಕೌತುಕದ ಕತೆಯೇ ಸರಿ. ಗುರುಗ್ರಹದ ಕಕ್ಷೆ ಸೂರ್ಯನಿಂದ ತುಂಬಾ ತುಂಬಾ ದೂರ ಇದೆ. ನೌಕೆಯನ್ನೇನೊ ಒಮ್ಮೆ ಮಂಗಳನ ಬಳಿ, ಮತ್ತೆ ಭೂಮಿಯ ಬಳಿ ಓಲಾಡಿಸಿ ಸುತ್ತಿಸಿ, ಕವಣೆ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಭಾರೀ ವೇಗದಲ್ಲಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವ ಇಂಧನವನ್ನೂ ಬಳಸದೆ ತಂತಾನೇ ಗಂಟೆಗೆ 50 ಸಾವಿರ ಕಿ.ಮೀ. ವೇಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅದರೊಳಗಿನ ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಇಂಧನ, ಬ್ಯಾಟರಿ ಬೇಕಿತ್ತಲ್ಲ? ಸೂರ್ಯನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅವು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ಘೋರ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಭೂಮಿಗೆ ಬರುವ ಬಿಸಿಲಿನ ಶೇಕಡಾ 4ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ರಶ್ಮಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟು [illegible] ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಇದುವರೆಗಿನ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡದಾದ ಸೌರ ಫಲಕವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಅದರಿಂದ ಲಭಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬ ಕ್ಷೀಣ. ಆದಕ್ಕೇ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಸಂಪರ್ಕಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಬಂದ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು ಬಂದ್. ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಕೇತ ಕಳಿಸುವ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಮಿಟರ್ ಬಂದ್. ಮಾತಿಲ್ಲ ಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಹೃದಯಬಡಿತದ ಆಲೇಖವಿಲ್ಲ, ನಾಡಿಬಡಿತದ ಸಂಕೇತವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜ್ಞಾಶೂನ್ಯ (ಕೋಮಾ) ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಯಾರದ ಕ್ಷೀಣ, ತೀರಾ ಕ್ಷೀಣ ಮಿಡಿತ ಮತ್ತು ಅದರತ್ತ ಅರೆನಿದ್ರೆಯ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿರುವ ಪುಟ್ಟ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಬಿಲ್ಲೆ –ಇವೆರಡೇ ಜೀವಂತ.

32 ತಿಂಗಳುಗಳ ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆಯ ನಂತರ ಈ ತಿಂಗಳ ಜನವರಿ 20ರಂದು 10.00ಕ್ಕೆ ಅದರಲ್ಲಿನ ಅಲಾರ್ಮ್ ಮೊಳಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆತಂಕ. 'ಅಂದು ಇಡೀ ಸೌರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಅದರಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ ಅಲಾರ್ಮ್ ಬೇರೆ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ 'ನ್ಯೂಸೈಂಟಿಸ್ಟ್' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ಟೂವರ್ಟ್ ಕ್ಲಾರ್ಕ್. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಅಲಾರ್ಮ್ ಸದ್ದು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ, ರಾಸೆಟಾ ಅಂದು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪಾಲಿಗೆ ಅದು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ವ್ಯಯಿಸಿದ 900 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳು, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ತಂತ್ರಜ್ಞರ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಶ್ರಮ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸಂಕೇತ ಬಾರದೇ ಇದ್ದರೆ ಬೇರೇನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಇದೆಯೆ? ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆ ನೌಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಆ ಅಲಾರ್ಮ್ ಸದ್ದಿಗಾಗಿ ಕಾದಿರುವಂತೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿ ಆಗಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಅರೆನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರತಿ 15 ನಿಮಿಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ತೆರೆದು ಗಡಿಯಾರ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಅಕಸ್ಮಾತ್ ನಿಗದಿತ ಸಮಯ ಕಳೆದು 15 ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರವೂ [illegible] ಸಂಕೇತ ಬಾರದಿದ್ದರೆ [illegible] ಅಲಾರ್ಮ್ ಕಡೆ ನೋಡುವಂತೆ ರಾಸೆಟಾದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಂಪ್ಯೂಟರಿನ [illegible] ಬದಲಿಸಬಹುದು.

ಡವಗುಡುವ ಎದೆಬಡಿತದೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದ ವಾರ ಜರ್ಮನಿಯ [illegible] ನಿಯಂತ್ರಣ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ [illegible] [illegible]

[illegible] ದೂರದಿಂದ ಹೊರಟ [illegible] ಸಂಕೇತ [illegible] ಭೂಮಿಗೆ [illegible] ಕಾದಿದ್ದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ದೈಕಾರ ಹಾಕಿ [illegible] [illegible] ಗೆರೆಗಳ (ಆಲೇಖದ) [illegible] ಸಂಕೇತಗಳು [illegible] ಮೃತ್ಯುಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೃದಯ ಮಿಡಿತ ಇಸಿಜಿಯ ಹಸುರು ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಿನುಗಿದ ಹಾಗೆ. ರಾಸೆಟಾ [illegible] ಕೇಳಿರಬೇಕು.

ಅದು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮೊದಲ ಕೆಲಸ ಏನೆಂದರೆ ತನ್ನ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು. ಸೆಕೆಂಡ್‌ಗೆ 15 ಕಿ.ಮೀ. ವೇಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕಬೇಕು. ತನ್ನ ಆಂಟೆನಾವನ್ನು ಸುತ್ತಿಸಿ 'ಚೂರಿ' ಧೂಮಕೇತು [illegible] ಮುಹೂರ್ತ 2014ರ [illegible] ಯಾಗಿದೆ. ಆಗ [illegible] ರೋಚಕ ಅಧ್ಯಾಯ [illegible]

[illegible]

editpagefeedback@prajavani.co.in

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ ಕೊಡಲಿ

ಪಿ.ಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ 'ಉಚಿತ ಲ್ಯಾಪ್‌ಟಾಪ್' ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿಧಾನಮಂಡಲದ ಜಂಟಿ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ, ಈ ಯೋಜನೆ 'ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಜುಟ್ಟಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ' ಎಂಬಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂದು ಬಹಳಷ್ಟು ಪಿ.ಯು. ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳೇ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ತರಗತಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಮರ್ಪಕ ಕೊಠಡಿಗಳಿಲ್ಲ, ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೇ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಪೂರೈಸಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರುಗಳು, ಕೊಠಡಿಯ ಅಭಾವದಿಂದಲೋ ತರಬೇತುದಾರರಿಲ್ಲದೆಯೋ ಮೂಲೆ ಸೇರಿವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರೈತ ಹಾಗೂ ಬಡ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಉಚಿತವಾಗಿ ಲ್ಯಾಪ್‌ಟಾಪ್ ಕೊಟ್ಟರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವನ್ನು ಮಾರಿಬಿಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳಂತೆ ಲ್ಯಾಪ್‌ಟಾಪ್ ಸಹಾ ದುರುಪಯೋಗವಾಗಬಹುದು.

ಸರ್ಕಾರ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಮೀಸಲಿಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ದುಬಾರಿ ಯೋಜನೆ ಬದಲಿಗೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ದೂಳು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಕೊಠಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಪ್ರತೀ ಕಾಲೇಜಿಗೂ ಒಬ್ಬ ತರಬೇತುದಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಲಿ. ಆ ಮೂಲಕ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಕಾಲೇಜು ಸೇರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ನೀಡಬಹುದು.

ಅಲ್ಲದೇ ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶಿತ ಯೋಜನೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಈ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು. ಅದು ಸರ್ಕಾರ ತೋರಿಸಬಹುದಾದ ನಿಜವಾದ ಕಾಳಜಿ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚುನಾವಣಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೋ, ಜನಪ್ರಿಯತೆಗಾಗಿಯೋ ಘೋಷಿಸಿದ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಸರಿ? ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಜನರಿಗೆ ಉಪಯೋಗಕಾರಿ ಆಗಬೇಕೆ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಪ್ರಚಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಬಾರದು.

– ವೆಂಕಟೇಶ್
ತರೀಕೆರೆ

ಡಬ್ಬಿಂಗ್ ಚಿತ್ರ

ಈಗ ಕೆಲವರಿಗೆ
ಡಬ್ಬಿಂಗ್ ಕಡೆಗೆ ಚಿತ್ತ
ಇವರೆಂದೂ ಸುಳಿಯರು
ಚಿತ್ರಮಂದಿರದತ್ತ.
ಈ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗಳ ಮಾತು
ಬಹಳ ಹಿತ
ಇವರ ಮಾತು ನಡೆದರೆ
ಸಿನಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಪೆಟ್ಟು.

–ರವೀಂದ್ರ, ಬನ್ನಾಡಿ
ಬೆಂಗಳೂರು

ನೆರವಿಗೆ ಮನವಿ

ನನ್ನ ಮಗ ಕಿರಣಕುಮಾರ ಮೂತ್ರಪಿಂಡ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದು ಬದಲಿ ಮೂತ್ರಪಿಂಡ ಜೋಡಣೆಗೆ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕಳಾದ ನನ್ನ ಬಳಿ ಹಣವಿಲ್ಲ.

ದಾನಿಗಳು ಎಸ್ ಬಿ ಐ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಬೀದರ್ ಶಾಖೆಯ ನನ್ನ ಮಗನ ಈ ಖಾತೆಗೆ ಹಣ ಜಮಾವಣೆಯಾಗುವಂತೆ ಚೆಕ್ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರುವೆ. ಖಾತೆ ಸಂಖ್ಯೆ: 33034065908 (ಐಎಫ್‌ಎಸ್‌ಸಿ ಸಂಖ್ಯೆ: ಎಸ್‌ಬಿಐಎನ್ 0001972) ಮೊ: 8453403827

– ಭಾಗೀರತಿ, ಬೀದರ

ಇಂಥ ಸಚಿವರೂ ಇದ್ದಾರೆ

ಕಾನೂನು ಸಚಿವ ಟಿ.ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ ಅವರ ಭಾಷಣದ ವರದಿಯನ್ನು 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಯಲ್ಲಿ ಜ. 27ರಂದು ಓದಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಕಾನೂನು ಸಚಿವರಾಗಿ ಹೇಗೆ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದಂದು ಬೇಕಾಬಿಟ್ಟಿ ಭಾಷಣ ಬಿಗಿದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲಾ ಚಕಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಇಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ', 'ಮಹಾನ್ ನಾಯಕರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರೆಯೋಣ', 'ಇದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನ' ಈ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿತ್ತಂತೆ ಅವರ ಮಾತು! ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸದೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರ ಹೆಸರನ್ನು ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದ್ದು ನೋವಿನ ಸಂಗತಿ. ಇದೇನು ಉಡಾಫೆಯೋ, ಅಜ್ಞಾನವೋ?

–ದೋಹಿಣಿ
ಬೆಂಗಳೂರು

ಅಡಿಕೆ ನಿಷೇಧಿಸುವುದು ಬೇಡ

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ಅಡಿಕೆ ನಿಷೇಧಿಸುವುದಾಗಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಹೇಳಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ (ಪ್ರ. ವಾ. ಜ. 26) ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಂದಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯುಕ್ತ ಅಂಶಗಳು ಪತ್ತೆಯಾಗಿರುವುದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಎಷ್ಟೋ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ನದಿಗಳು, ನಗರಗಳು ವಿಷವನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತಾ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಮದ್ಯಪಾನ ಮತ್ತು ತಂಬಾಕು ಸೇವನೆಯೂ ಹಾನಿಕರ ಎಂದು ತಿಳಿದಿರುವ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಮೊದಲು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಲಿ. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಡಿಕೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಹಬ್ಬ, ಮದುವೆ, ಜಾತ್ರೆ, ತಾಂಬೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಔಷಧಿಯುಕ್ತ ಅಂಶವಿರುವುದೂ ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ಅಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಷಯುಕ್ತ ಅಂಶಗಳಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ನೆರವು ನೀಡಿ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದರೆ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದಂತೆ.

ಅಡಿಕೆಯನ್ನೇನಾದರೂ ನಿಷೇಧಿಸಿದರೆ [illegible]

– [illegible]

ಸಂಗತ

ಚರಕದ ಕಲ್ಪನೆ: ಗಾಂಧಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಅವರಿಗೆ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಚರಕವನ್ನು ಬಳಸಬೇಕೆಂಬ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಿರಬಹುದು?

ಅಸಮಾನತೆ, ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ದಾಸ್ಯತ್ವದ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಹೋರಾಟದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಬೇಕಾಗುತ್ತವೆ. ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಾರರು ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಇವುಗಳ ತೀವ್ರತೆ ತಗ್ಗುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಎರಡು ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಭಾರತ ದೇಶ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಾಸ್ಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತ್ತು. ಗುಲಾಮಗಿರಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಎಂಬ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿ ಎದ್ದುಬಂತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೋರಾಟವೂ ಹೋರಾಟಗಾರನಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅನ್ನುವ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಗಾಂಧೀಜಿ ತನ್ನ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಂತಹ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡಲೇಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅದಮ್ಯ ಉತ್ಸಾಹ ಗಾಂಧೀಜಿಗೆ. ತನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನರೊಟ್ಟಿಗೆ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗಲೇ ಅರ್ಥಯಿಸಿಸ್ಸು [illegible] ಎಷ್ಟೇ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅನಿಸಿದರೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ ಹೋರಾಟದ ವಿಧಾನಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮದ್ದುಗುಂಡುಗಳಿಗಿಂತ ಅವುಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಗಾಂಧಿ [illegible] [illegible] ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಗಾಂಧಿವಾದಕ್ಕೆ [illegible] ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಹೋರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಅಲ್ಲ. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಟ. ಅನೇಕರು ಹೋರಾಟದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದ ಹೋರಾಟಗಾರ ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕುಳಿತು ಉಣ್ಣುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜನರು ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಬಾರದು. ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಜೊತೆಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಬೇಕು. [illegible] ಗಾಂಧಿ [illegible] ತಂತ್ರವೇ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ. ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ [illegible] ಗಾಂಧಿ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. [illegible] ಮಂದಿಯಿಂದ [illegible] ಚರಕವನ್ನು ಹತ್ತಿಯನ್ನು [illegible] ಕೊಂಡು ನೂಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೋರಾಟಗಾರರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂಬ ಸಂದೇಶ [illegible] ವಿದೇಶಿ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕು. ಸ್ವದೇಶಿ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಸ್ವದೇಶಿ [illegible] [illegible]

[illegible] ಆಗುವುದಂತೂ ನಿಜ. 12ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರು ಕಾಯಕ ಆಧಾರಿತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆ ಅವರ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಪ್ರಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಅವರವರ ಕಾಯಕವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಹಾಗಾಗಿ ಶರಣ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ [illegible] ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರವರ ಕಾಯಕದ ಸಂಕೇತಗಳು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ [illegible] ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಗಳು [illegible] ದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳು [illegible] ದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ, ಕೊಳಲು ಮತ್ತೊಂದು ದೇವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ [illegible] ಗದೆ, [illegible] ಅಸ್ತ್ರಗಳು [illegible] ದೇವರು ಹೊಂದಿರುವ ಶಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ [illegible] ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಚರಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ) ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಶ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು (ಚರಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ) [illegible] (Production) [illegible] Distribution [illegible]

ಸಮಾಜದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ.

ಹರ್ಡೇಕರ್ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಹುವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ ಇತ್ತು. ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗಲೆಲ್ಲ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಕಲ್ಯಾಣ [illegible] ಬಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದುದನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಅವರು ಪ್ರಯೋಗ [illegible] ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗವೇ ಗಾಂಧಿ ಚಳವಳಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿ.

ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದಾಗ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಎನ್ನುವ ಪದ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಬಸವಣ್ಣ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಎಂಬ ಅಭಿದಾನ. ಗಾಂಧಿ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು [illegible] ಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವಸಿಂಬ ಹೆಜ್ಜೆಗಳು [illegible] ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದೇ ಆ ಹೊತ್ತಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಆಗಿತ್ತು [illegible] [illegible]

[illegible]

ಕ್ಷಮಿಸಿ

(ಪೆರುಮಾಳ್ ಮುರುಗನ್ ಅವರಿಗೆ)

ಮಲಯಾಳಂ ಮೂಲ:
ಕೆ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದನ್
ಅನುವಾದ: **ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೊಸಂಗಡಿ**

ಕ್ಷಮಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು
ಬರೆದದ್ದಕ್ಕೆ
ಬರೆಯಲಾಗದೇ ಹೋದುದಕ್ಕೆ
ಬರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ
ಬರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ

ಕ್ಷಮಿಸಿ,
ಮರಗಳು ಹೂಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ
ಹೂ ಕಾಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ
ಹೊನ್ನು ನೀರು ವಸಂತ

ಮಣ್ಣನಡಿ ಹುಗಿದಿರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ
ಚಂದಿರನ ವೃದ್ಧಿ ಕ್ಷಯಕ್ಕೆ
ಸೂರ್ಯನ ಅಸಮಾನಕ್ಕೆ
ತರಗೆಳ ಯಾತ್ರೆಗೆ
ಅಲೆಗಳ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ

ಭೂಮಿಯಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬಣ್ಣ ತುಂಬಿದ್ದಕ್ಕೆ
ನೆತ್ತರ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕೆಂಪಾಗಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ
ಎಲೆಗಳಲಿ ಕಾಡು ಮಳೆಯಲಿ ಆಕಾಶ
ಮರಳುಕಣದಲಿ ನಕ್ಷತ್ರ
ಮನಿಯಲಿ ಕನಸು ಹೂಡಿದ್ದಕ್ಕೆ

ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು
ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ
ಶಿಲಾಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಚರಿತ್ರೆ
ನಿಶ್ಶಬ್ದ ... ರಾತ್ರಿ ... ನಲ್ಲಿ ಸಾಕ
ಅಡಗಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ
ಚೇಷ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ನರ್ತನ
ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ
ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ

ಭೂಕಂಪಗಳಿಗೂ ಕ್ಷಮಿಸಿ
ಬಿರುಗಾಳಿಗೂ ಕ್ಷಮಿಸಿ
ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿಗೂ ಕಡಲಬ್ಬರಕ್ಕೂ ಕ್ಷಮಿಸಿ

ಭೂಮಿ ಕಟ್ಟುಹೋದ ಒಂದು ಯಂತ್ರ
ಅದರ ಬಿಡಿಭಾಗ ನಾನೊಬ್ಬನಲ್ಲ
ಸಾಕು ನಾಡು ಇಲ್ಲದ ರಾಜ ಪೆರುಮಾಳ್
ಆಯುಧ ಇಲ್ಲದ ದೇವ ಮುರುಗ
ಸಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ...

ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಿರಿ
ಎಲ್ಲಿ ಬೇಡದ ದೇವರನ್ನು
ಬಯ್ಕೆ ಕಂಗೆಡಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು
ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಿರಿ
ಭಾಷೆ
ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ

(ಸಮಾಜ ವಿರೋಧಿ ಶಕ್ತಿಗಳು ಮೌನವಾಗಿಸಿದ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತಿ ಪೆರುಮಾಳ್ ಮುರುಗನ್ ಅವರಿಗೆ ...)

ಪೆರುಮಾಳ್ ಮುರುಗನ್

ಯಾವುದು ಎಡ? ಯಾವುದು ಬಲ?

ನೀಲಾ ಎಂ.ಎಚ್.

'ಆ ನನ್ ಮಕ್ಳಿಗೆ ಸರ್ಯಾಗ್ ಆಯ್ತು. ಅವ್ರವ್ರು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ ಅವ್ರವ್ರು ಅನುಭವಿಸ್ತಾರೆ ಬಿಡು' ಎಂದವಳು ಹೇಳಿದಾಗ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಕತ್ತೆತ್ತಿದೆ. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕಾರ ಢಾಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. 'ಹೀಗೂ ಉಂಟೆ' ಎಂದು ಅತೀವ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೆಲ ಕಾಲ ಅವಳನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿಟರಿ ಶಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರು ದಾಳಿ ನಡೆಸಿ ನೂರಾರು ಮಕ್ಕಳ ಮಾರಣಹೋಮ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ತಾಯಂದಿರ ರೋದನ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮುಖಪುಟದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದೇ ಅವಳು ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದು.

ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತದಾಗಿತ್ತಾದರೂ ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಮನಸ್ಸೊಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ. ವಾದಕ್ಕಿಳಿದೆ. 'ಈಗಲಾದರೂ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು ನಿಂಗೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ ಅಂತ. ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಗೆ ನಾವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವರೂ ಬಲಿಯಾಗ್ತಿದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಅಂತಾಗಿದ್ರೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಮಾನುಷ ಕ್ರೌರ್ಯವಾದ ಮಕ್ಕಳ ಹತ್ಯೆಯನ್ನೇಕೆ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು? ಅದರಲ್ಲೂ ತಮ್ಮದೇ ಧರ್ಮದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾಕುಬೇಕಾಯಿತು.

ಐಎಸ್ ಮತ್ತು ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಒಂದೇ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗೆಳತಿ ಕಳೆದ ವಾರ ವಾಟ್ಸ್‌ಆ್ಯಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ ಸಂದೇಶವೊಂದು ನಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಕಿಡಿಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತಿಸಿತು. ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ನಂಥ ದೇಶಭಕ್ತ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಭಯೋತ್ಪಾದಕ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಬಹುತೇಕರು ವಾದಿಸಿದರು. ಹೌದು, ಇದು ಒಪ್ಪತಕ್ಕ ಮಾತೇ ಸರಿ. ಎರಡಕ್ಕೂ ಅಜಗಜಾಂತರ. ಆದರೆ ಇದೇ ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ನ ಕಟ್ಟಾ ಬೆಂಬಲಿಗಳಾದ ಗೆಳತಿ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮುಗ್ಧ ಮಕ್ಕಳ ಹತ್ಯೆಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಮಾನುಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದೇಕೆ?

ಸೌಹಾರ್ದದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಬಲಪಂಥೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮುಗಿಬೀಳುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಗೋವುಗಳನ್ನು ವಾಹನದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ತಡೆದು ಥಳಿಸಿದ ಬಜರಂಗದಳ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ, ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಇವರು ಧರಣಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನ್ನೂ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಬಲಪಂಥೀಯರ ಪ್ರತಿ ನಡೆಗೂ ಇವರ ಪ್ರತಿರೋಧ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ದಾಳಿಯಂತಹ ಘೋರ ಘಟನೆ ನಡೆದಾಗಲೂ ಕನಿಷ್ಠ ಅದನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಪತ್ರಿಕಾ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನೂ ಇವರು ನೀಡದೇ ಹೋದಾಗ, ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆಗಳಂತೆಯೇ 'ಹೀಗೂ ಉಂಟೆ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಿಸಿದೆ. 'ಇದೆಂಥ ಸೌಹಾರ್ದ' ಎಂಬ ಹೇವರಿಕೆಯೂ ಹುಟ್ಟಿದೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಕದಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಪಂಥೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಖಂಡಿಸುವುದಾದರೆ, 'ದೇಶದ ದೇಗುಲ'ವಾದ ಸಂಸತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸುವುದು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಘಾತಕಾರಿಯಲ್ಲವೇ?

ಪ್ರಸ್ತುತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಕುರಿತಾದ ಪರ-ವಿರೋಧದ ಚರ್ಚೆ ಇಂತಹ ಅತಿರೇಕಗಳೊಟ್ಟಿಗೇ ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಒಂದು ವಿಷಯಕ್ಕಷ್ಟೇ ಇದು ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಳೆದೊಂದು ವರ್ಷದಿಂದಲೂ ಮತಾಂತರ, ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆ, ಸಸ್ಯಾಹಾರ- ಮಾಂಸಾಹಾರದ ತುಲನೆಯಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳು ಒಂದರನಂತರ ಒಂದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಈಗ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿ 'ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ'ಯ ಭೂತ ಎದುರುಬಂದು ನಿಂತಿದೆ.

ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾದ ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೇ? ಮುಂದೆ ಸಿಗಬಹುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಾದರೂ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇದೆಯೇ? ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹರಿಯಬಿಟ್ಟು ಬಾಯಿಚಪಲ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಯಕೆ ಕೆಲವರಿಗೇಕೆ?

ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣೆಯೇನೂ ನಿನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಆರಂಭವಾದುದಲ್ಲ. ಕೆಲ ವರ್ಗಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿ, ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿರದಿದ್ದ ಈ ವಿಷಯ, ಈಗ ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡುವುದೂ ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಎನಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅತ್ಯಂತ ಖಾಸಗಿಯಾದ ವಿಚಾರ. ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಸಸ್ಯಾಹಾರದಂತೆ ಮಾಂಸಾಹಾರವೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಹಾರ ಅಷ್ಟೆ. ಹೀಗೆ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಬಂದ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಸೇವನೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಮಾಂಸ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೇ ಬೇಡವೇ ಎಂದು ಯಾವ ತಂದೆ ತಾಯಿಯೂ ಚರ್ಚಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕುರಿ ಮಾಂಸವೇ ಇರಲಿ ಗೋಮಾಂಸವೇ ಆಗಿರಲಿ ಅದು ಅವರವರ ರೂಢಿಗತ ಆಚರಣೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. 'ಪ್ರಾಣಿವಧೆ ಮಹಾಪಾಪ', 'ಹಿಂದಿನ ಅನಾಗರಿಕತೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಾದ ಈ

> ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯ ಆಗಿರಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು, ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸಿ ವಿದ್ವತ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕು. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಘುವಾಗಿ ಹರಿಯಬಿಟ್ಟಾಗ, ಅದು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಪಹಪಿಸುವ ಕೀಳು ಅಭಿರುಚಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಷ್ಟೇ ಕಂಡರೆ ಅದು ಜನರ ತಪ್ಪಲ್ಲ.

ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಈಗ ಅನಿವಾರ್ಯವೇನಲ್ಲ' ಎಂಬಂತಹ ಯೋಚನೆಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವೂ ಇಲ್ಲದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಂಸಾಹಾರವೀಗ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸ್ವ ನಿಗ್ರಹದ ಹೊರತಾಗಿ, ಕೇವಲ ಇಂತಹ ಮಾತುಗಳ ಪರವಶತೆಯಿಂದಲೇ ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಪಟ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಯು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಯಾಗಿ ಬದಲಾದ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟಾದರೂ, ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹೇವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಇರುವಂತೆಯೇ, ಸ್ವತಃ ... ಕೋಳಿ ಮಾಂಸ ತಿಂದರೂ ಗೋಮಾಂಸ, ಹಂದಿ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರನ್ನು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಒಂದು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ತುಚ್ಛೀಕರಿಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುದಿ ಗೋವುಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಟುಕರಿಗೆ ಮಾರುವವರು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ಹೈಟೆಕ್ ಸಿಟಿಯಲ್ಲೂ ಬೀದಿ ಬದಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಹಸುವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ, ಅದರ ಗಂಜಲಕ್ಕೆ ಕೈಯೊಡ್ಡಿ ತಲೆಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನ ಇಂದಿಗೂ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಸಸ್ಯಾಹಾರಿಗಳೇ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಸತ್ಯ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈವಿಧ್ಯಗಳಿರುವ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಕೊಲ್ಲುವವರು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಂಸ ತಿಂದು ಅಂತಹವರಿಗೆ ಪಂಥಾಹ್ವಾನ ಒಡ್ಡುವವರು ಇಬ್ಬರೂ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ರೂವಾರಿಗಳಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

'ಗೋಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವವರೆಲ್ಲ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ', 'ಬಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಸೋತರೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಪಟಾಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ', 'ಶಾರುಖ್ ಖಾನ್ ಹೃದಯ ಇರುವುದು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ' ಎಂಬಂತಹ ಹದ್ದುಮೀರಿದ ಮಾತುಗಳು ಇಂತಹವರ ಬಾಯಿಂದಷ್ಟೇ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ, 'ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಸುಡಬೇಕು', 'ಮೂರ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜಿಸುತ್ತೇನೆ', 'ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರೇ ಅಲ್ಲ' ಎಂಬಂತಹ ಮಾತುಗಳು ಸಹ.

ರೂಢಿಗತ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವಾಗ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಅದು ಬೀರುವ ಪರಿಣಾಮ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನಗಳು, ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ಮಂಡಿಸಿ ವಿದ್ವತ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬೇಕು. ಅದು ಬಿಟ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಘುವಾಗಿ ಹರಿಯಬಿಟ್ಟಾಗ, ಅದು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹಪಹಪಿಸುವ ಕೀಳು ಅಭಿರುಚಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಷ್ಟೇ ಕಂಡರೆ ಅದು ಜನರ ತಪ್ಪಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ, ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಗೋಮಾಂಸವನ್ನು ಬೀದಿಗೆ ತಂದು ಸಂಘರ್ಷದ ಸರಕಾಗಿಸಿದರೆ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ನೋವಾಗುವುದು ಗೋವಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡುವವರಿಗಲ್ಲ; ಗೋವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಾತೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ.

ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ತಾನುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ... ಬಗ್ಗೆ ಅಂತಃಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುವ ಪ್ರೇಮವನ್ನೇ ಶಂಕಿಸಿ ಅವರ ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ಕೆಣಕುವುದು, ಅನ್ಯ ದೇಶಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಅವರನ್ನು ... ಕೋಮುವಾದವೇ ಹೌದು. ಹಾಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ, ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕಾರಹೀನ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಅಸಂಗತ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದೂ ಒಂದು ರೀತಿ ಪರೋಕ್ಷ ಕೋಮುವಾದವೇ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರಂತಹ ಹಿರಿಯ ಚೇತನದ ಕಗ್ಗೊಲೆಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮರುಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವವರು, ಎಲ್ಲೋ ಏನೋ ಹದ ತಪ್ಪಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅಮೀರ್ ಖಾನ್ ಅಂತಹವರು ಆತಂಕಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಲೇವಡಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಎಡ ಬಲ ಎಂದು ಇಬ್ಭಾಗವಾಗಿಹೋಗಿದೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಈ ಎರಡೂ ಗುಂಪಿನ ಮೂಲಭೂತ ಅಸಹಿಷ್ಣುಗಳ ತಕ್ಕಡಿಯ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೇ ತೂಗುತ್ತವೆ.

'ಇತಿಹಾಸದ ಪಾಠ ಕೇಳಿ ಬಂದ ದಿನ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯ ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಸಂಭಾಳಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಪಾಠ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ನೀನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದವನು, ಇಲ್ಯಾಕಿದ್ದೀ ಮೊದಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬಹಳ ನೊಂದಿದ್ದ. ನಾವೂ ಅದೇ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೇ ಅಲ್ಲವೆ ಓದಿದ್ದು? ಆಗ ನಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಆಗದ ಇಂತಹ ಅನುಭವಗಳು ಈಗ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾಕಾಗುತ್ತಿವೆ' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಪರಿಚಿತ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಮುಗಿದಿದ್ದು, ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಧರಣಿ ಕುಳಿತು ಅಮೀರ್ ಖಾನ್ ಅಂತಹ ಸೆಲೆಬ್ರಿಟಿಗಳ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಇಂತಹ ಅಭದ್ರತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ.

ಒಂದು ಗುಡಿಸಿಲಿನಲ್ಲೂ ಗೋಡೆಯ ಮೂಲೆಯನ್ನು ದೇವರ ಪಟಕ್ಕಾಗಿ ಮುಡಿಪಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಪುಸ್ತಕವಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಆಸ್ತಿಕವಾದ, ನಾಸ್ತಿಕವಾದದ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತ. ಆದರೆ, ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸುವ ಶಾಂತಿಯ ತಳಹದಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನ್ಯಾಯ, ನಿಷ್ಠೆ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿರುವುದರ ಹಿಂದಿನ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಿರುವಾಗ, ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರೇ ಅಲ್ಲ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವೇ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು, ಟಿಪ್ಪುವಿನಂತಹ ವಿವಾದಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಕಿಡಿ ಭುಗಿಲೇಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಇಂತಹ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಬುಡಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಕೊಡಲಿಪೆಟ್ಟು.

'ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಲೇಖನ ಬರೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೇ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಲು ಮುಂದಾಗುವವರು ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಹಿಷ್ಣುಗಳು? ಇತರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಭೇದವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದವರಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವ ನೈತಿಕ ಹಕ್ಕಿರುತ್ತದೆಯೇ?

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪದೇ ಪದೇ ಬೀಳುವ ಇಂತಹ ಹೊಡೆತಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತವಾದದ ಮರವನ್ನು ನೀರುಣಿಸಿ ಪೋಷಿಸುತ್ತವೆ ಅಷ್ಟೆ. ಅದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರ್ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಅದರಿಂದಾಗದು. ಆ ಮರ ಹೆಮ್ಮರವಾಗುತ್ತಾ ಸಾಗುವುದು ಸಮಾಜ ಹಾದಿ ತಪ್ಪುತ್ತಿರುವುದರ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯೇ ಹೌದು.

ದಲಿತ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನೈತಿಕತೆ ಯಾವುದಾಗಿರಬೇಕು?

...ಒಂಬನೇ ಪುಟದಿಂದ

ಇದು ಬಿಡಿಯಾಗಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಡಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೊಳಗಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ ಶಕ್ತಿ. ಅದು ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಸಂಘಟಿತ ನೂರಾರು ತಳಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಚಹರೆಯ ಇಡಿಯಾದ ಒಂದು 'ಭಾವ'ವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಮರೆನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು, ತಬ್ಬಲಿ ಜಾತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ನೂರೆಂಟು ಜಾತಿಗಳ 'ಮೀಸಲಾತಿ' ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಗಮದ ಬಿಂದು ಒಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ವಿಷಾದ ಎಂದರೆ ಇವತ್ತು ಮೀಸಲಾತಿಯ ವಿವಾದವು ನೂರೆಂಟು ಜಾತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ ವರ್ಗಾಂತರಗೊಂಡು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಬಲವಾಗಿರುವ ಸ್ಪೃಶ್ಯ

ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ 'ಲಾಭಕಾರಿ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀತಿ' ಒಂದು ಅಸಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಗಳ ಪ್ರಭುತ್ವ ಕಾಯುವಂತೆ ಜಾರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ನಡುವೆ ಹೊಲೆಮಾದಿಗರು ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕಚ್ಚಾಡುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದಾರೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರೋತ್ತರ ದಲಿತ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನೈತಿಕತೆಯು ಯಾವುದಾಗಿರಬೇಕು? ಅದು ಬರಿದೇ ಕೂಗಾಟ, ಧಿಕ್ಕಾರ, ಬೆದರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಲಾಭಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗಬೇಕೆ? ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಹಿಂದೂ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಮೇಲಾಗುವ ಪರಿಣಾಮ ಏನು? ಒಬ್ಬ ದಲಿತನ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದರೆ, ದಲಿತರ ಹತ್ತಿರದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದಂತಲ್ಲವೇ? ಬಲಪಂಥೀಯರಿಗೆ ದಲಿತರ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಯುವುದು ಸಲೀಸಲ್ಲವೆ? ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುಗಳಾದ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ, ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ, ಕಗತ್ತಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಇದು ಯಾಕೆ ಒಂದು ಪಾಠವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಭಿನ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುರೂಪಿ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಒಂಟಿಯಾಗಿಯೇ ಬಹಳ ದೂರ ನಡೆದು ದಿಟ್ಟವೆ. ಅನ್ಯತೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಶಾಪವಾಗಿದೆ. ಅನ್ಯತೆಯನ್ನೇ ಅನನ್ಯತೆ ಎಂದು ದೂರ ಸರಿದರೆ ಬಲಪಂಥೀಯ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನ ಅನನ್ಯತೆ ಭಗ್ನತೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನಲ್ಲ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ದಮನಿತರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವಂತೆಯೇ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಪರ್ಯಾಸ ಎಂದರೆ ಜಾತಿಗಳು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಮುಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ದಂಡವನ್ನು ಆಯಾಯ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜಾತಿ ವಿನಾಶಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೋರಾಡಿದವರು. ಜಾತಿಯ ಕವಚ ಪ್ರತಿ ಹಂತದಲ್ಲೂ ಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಾತಿಗಳು ಸದಾ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಅಸಹನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ವಿಷಾದ ಎಂದರೆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಸಮಾಜವನ್ನು ಮುರಿಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರವಾಗಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಿಂದುತ್ವದ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲಾಗದು. ತಳಜಾತಿಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸ್ಥಾವರ. ತಾಳ್ಮೆ, ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ನಿಜವಿದ್ದರೂ ಅದೇ ಆಯಾಯ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ...

ಒಕ್ಕೂಟವೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಮಾಜಗಳು ಅತೀ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಗುಣಗಳತ್ತಲೇ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿವೆ. ಒಂದೆಡೆ ಜಾತಿ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಒಂದು ಬಾಗಿಲಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದುಕೊಂಡರೂ ಅದು ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೇ ಅಳಿಸುವಂತೆ ಆವರಿಸುತ್ತಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠ ಸಮಾಜಗಳು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಂಕುಚಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣವು ಮತೀಯವಾಗುತ್ತಲೇ ಮೂಲಭೂತವಾದಿ ... ಜಾತಿಗಳ ಅದದೇ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ...

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸ್ಥಿರ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ. ಇಡೀ ದಲಿತರು ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಒಂದು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಕೂಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಈಗ ಸುಳ್ಳಾಗಿದೆ. ತಳಜಾತಿಗಳು ದಾಯಾದಿ ಜಗಳಗಳಲ್ಲೇ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಮೇಲುಜಾತಿಗಳ ಹೊರೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುವ ತಳಜಾತಿಗಳು ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೇ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕಾಲ ದಮನಿತರು ದೂರವೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೋ ಏನೊ? ಒಂದಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ದಮನಿತ ತಳಜಾತಿಗಳು ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೇ ಬಹಳ ದೂರದ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಲಿತರು ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗುವುದು ಮೇಲುಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣವಂತೂ ಅದನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲೆಯ ದಲಿತ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಪಕ್ಷಭೇದ ಮರೆತು ಒಂದಾಗಿ ನೆರೆದು ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗುಡುಗಿದರೆ ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದಕ್ಕೆ ಜೀವ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಲಿತ ...

ಮುನ್ನೋಟ 06-12-2015 ರಿಂದ 12-12-2015

ಎಂ.ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ

ಈ ಭವಿಷ್ಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ

ಕೃತ್ತಿಕಾ ... ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರ ...

ಮೃಗಶಿರ ... ಆರ್ದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು ...

ಪುನರ್ವಸು ... ಪುಷ್ಯ, ಆಶ್ಲೇಷ

... ವಿರಲ ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವಿರಿ. ಸಂಸಾರ ... ಹಿರಿಯರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿಂದ ಸರಿ ಹೋಗುವುದು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕವರಿನ ... ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಆಹ್ವಾನ. ವಾರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆ...

ಸಿಂಹ — ಮಖ, ಪುಬ್ಬ, ಉತ್ತರಾ ೧

ಈ ವಾರ ಹಣಕ್ಕೆ ಕೊರತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಣ ... ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸಹ ... ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಅಥವಾ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಸಹಾಯ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ... ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವಿರಿ. ಆದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿಯಾದ ವೇಗ ಬೇಡ

ಉತ್ತರಾ ... ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ ...

ಚಿತ್ತಾ ... ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖಾ ...

ವಿಶಾಖಾ ... ಅನುರಾಧಾ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ

ಮೂಲ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ

ಉತ್ತರಾಷಾಢ ... ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ ...

... ರಾಗಬಹುದು. ಸುಪ್ತ ಧನಗಳು ಅಥವಾ ಹಳೆಸಾಲಗಳು ವಾಪಸ್ಸು ಬರುತ್ತವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ... ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವಾರ. ರಕ್ತ ಅಥವಾ ಆಹಾರ ವ್ಯತ್ಯಯದಿಂದ ಅನಾರೋಗ್ಯವಾಗಬಹುದು.

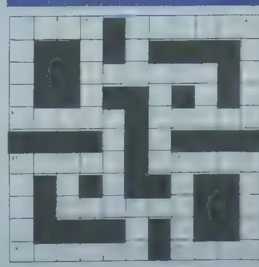
ಧನಿಷ್ಠ ... ಶತಭಿಷ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ...

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಶುಭವಾರ ... ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಕೆಲಸಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಾಗ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ಇರಲಿ. ಹೆಂಡತಿ ನೆರವಿನಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹೆಗಾರರಿಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಲಾಭ

ಮೀನ — ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ೪, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ

ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತವೆ. ನೀರಿನಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರ. ಲೋಹದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ, ಕಬ್ಬಿಣದ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಲಾಭ. ಮಧ್ಯಮ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪದಬಂಧ 2407

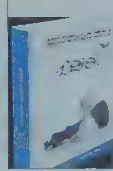
ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

ಪದಬಂಧ ಉತ್ತರ -2406

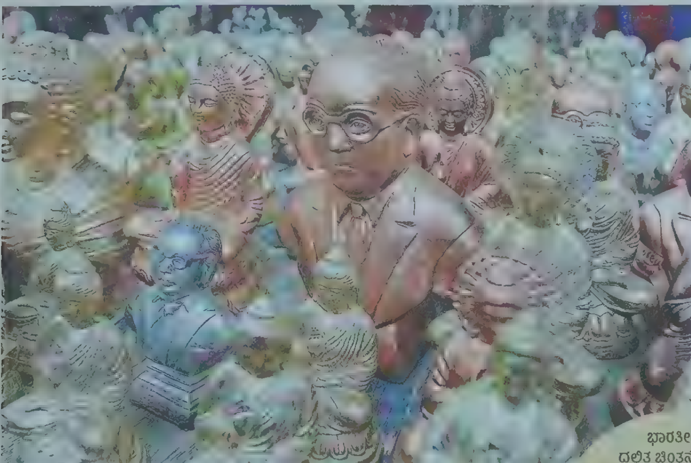
ಯಾವುದು ಎಡ? ಯಾವುದು ಬಲ? 2

ಅಲ್ಲಾಹುವಿನ ಮಿಸ್ಡ್ ಕಾಲ್ 4

ಅರವತ್ತರ ತಿರುವಿನಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷ ಯಾಜಿ 6

ಚಿತ್ರಪಟಗಳಿಂದ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯತ್ತ

ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ನಾಳೆಗಳು

ಭಾರತೀಯ ದಲಿತ ಚಿಂತನೆ ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತಿವೆ? ಈ ಚಿಂತನೆ – ಚಳವಳಿಯ ನಾಳೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು? ಡಿಸೆಂಬರ್ 6ರ 'ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಪರಿನಿರ್ವಾಣ ದಿನ'ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಚಿಂತನೆ ಕುರಿತ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಬರಹಗಳು.

ಹುಚ್ಚಂಗಿ ಪ್ರಸಾದ್ ಸಿ. ಸಂತೆಬೆನ್ನೂರು

"ನಾನು ಎಳೆದು ತಂದ ಈ ವಿಮೋಚನಾ ರಥವನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಮುನ್ನಡೆಸಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡಿ. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಎಳೆಯಬೇಡಿ"

ತಂದೆಯೊಬ್ಬ ಮನೆಯ ಸಂಸಾರದ ನೊಗವನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಗೆ ವಹಿಸಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಈ ದೇಶದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತಿದು. ಇದು ಕೇವಲ ಮಾತಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ನಾಶವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಆಗಿದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಈ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮಾತಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೂ ಛಿದ್ರವಾಗಿರುವ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಗೂ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಇದು ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ ನಡುವಿನ ಕರುಳ ಸಂಬಂಧ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತರ ವಿಮೋಚನಾ ಸಂಬಂಧ.

ಹೌದು, ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಮೂಲ ಬೇರುಗಳು ಬುದ್ಧ ಹಾಗೂ ಬಸವಣ್ಣನ ಮಾತೃಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ದಲಿತರು ಶೋಷಿತರು ಮನ ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದು, ಶತಮಾನದ ನೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದ್ದು ಈ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರ ಮೇಲಿನ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಳವಳಿಯ ಪರಂಪರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ದಲಿತರು ಶೋಷಿತರು ಆತ್ಮ ಸಂವೇದನೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಂಪರೆಯಿದು. ಮಂಟೆ ಸ್ವಾಮಿ, ಮಲೇಮಹದೇಶ್ವರ, ಮಾದಿಗರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಜುಂಜಪ್ಪ, ಮಾದರ ಚನ್ನಯ್ಯ, ಬಸವಣ್ಣ, ಹರಳಯ್ಯ, ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಕನಕದಾಸ ಮುಂತಾದ ಸಂತರು, ಶರಣರು, ದಾಸರು- ಹೀಗೆ ಉಪೇಕ್ಷಿತ ಜಾತಿಯ ನಾಯಕರೆಲ್ಲ ವಿಜೃಂಭಿಸುವ ಕಾವ್ಯದ ಪರಂಪರೆ ಇದಾಗಿದೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ವಾದಿ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಡಾ. ಶಿವಕುಮಾರ್ ಹೇಳುವಂತೆ, ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜನಕ ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರರಾದರೆ, ಅದರ ತಾಯಿ ವಚನ ಚಳವಳಿ ಆಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಕನ್ನಡದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಚಳವಳಿಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದುದ್ದಲ್ಲ. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಬುದ್ಧ ರೂಪಿಸಿದ 'ಬಹುಜನ ಹಿತಾಯ ಬಹುಜನ ಸುಖಾಯ' ಹಾಗೂ ಬಸವಣ್ಣ ಹೇಳಿದ 'ಇವನಾರವ ಎನ್ನದೇ ಇವ ನಮ್ಮವ ಎನ್ನಯ್ಯ' ಎಂಬ ಮಾನವಿಕ ಬೇರುಗಳಿವೆ.

ಭದ್ರಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಅವರಿಂದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ ಒಂದು ಚಳವಳಿಯ ರೂಪ ತಾಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿತು. ಸಾವಿರಾರು ದಲಿತ ಹಾಗೂ ಹಿಂದುಳಿದ ಜನರು ಚಳವಳಿಗೆ ಧುಮುಕಿದರು. ಕಾಲೇಜು - ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಹೇಳಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಶೋಷಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಲು ಸಾಲಾಗಿ ಬಂದರು. ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿ ಜೀತಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ನೊಂದಿದ್ದ ನೌಕರರು ಅವಮಾನಗಳ ವಿರುದ್ಧ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತರು. ನಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಜಾಗೃತಿ ಈಗಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗ ಎಂದು ಅನೇಕ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಹೀಗೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ವಾರ್ಥದಿಂದ ಬೆಳೆದ ಈ ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಂಬದೆ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತದೊಂದಿಗೆ ಬೆರತು ತನ್ನ ಮೂಲ ಪರಂಪರೆಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮರೆಯತೊಡಗಿತು. ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳದೆ ಹಾಗೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದವನ್ನು ಆತ್ಮ ಸಾಕ್ಷೀಕರಿಸಿಕೊಂಡ ಬಿ.ಕೃಷ್ಣಪ್ಪರವರ ದಾರಿಗೆ ನಡೆಯದೆ ಕೆಲವು ದಲಿತ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಎಡವಿ, ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾದರು. ದಲಿತ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಛಿದ್ರ ಛಿದ್ರಗೊಂಡರು. ಪ್ರಾಂತ್ಯವಾರು, ಪಾರ್ಟಿವಾರು ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಬಣವಾಗಿ ಕೆಂಪು ಬಣ, ನೀಲಿ ಬಣ, ಹಸಿರು ಬಣ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಒಡೆದುಹೋಗಿ ಕೆಲವರು ಸತ್ತರು, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತೆ? ದಲಿತ ಶೋಷಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಗೆ ಮುಂದೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರವಾದಿಗಳು ಯುವಕರು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಅಂದಹಾಗೆ, ದಲಿತ ನಾಯಕರು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಸಾಯುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಚಳವಳಿ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯ ಚಳವಳಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ - ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಸಮಾನತೆ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಇದು ಜೀವಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಲಿತ ಚಳವಳಿ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿದೆ. ದಲಿತರಿಗೆ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಕರಾದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ದಲಿತ ಚಳವಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮೀಕರಿಸಬೇಕಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ದೇಶದ ದಲಿತರ ಶೋಷಿತರ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬರಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನಿಲ್ಲ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದವೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯವಾದವಲ್ಲ- ಅದು ಬುದ್ಧ, ಬಸವನಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಂತ, ಶರಣ, ದಾಸರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗಾರರ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ದಲಿತ ತಂದೆ, ಮಾರ್ಗದಾತ ಎಂದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಇಂದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರವರು ದಲಿತರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಕುರುಡು ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆಯೇ ವಿನಾ ಒಬ್ಬ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾದಿಯಾಗಿ, ದಲಿತರ ವಿಮೋಚಕನಾಗಿ ಕಂಡು ಅಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಿದಾಗ, ಅವರಿಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬೈದಾಗ ಮಾತ್ರ ದಲಿತರು ಸಿಡಿದು ಸಿಟ್ಟಾಗುವುದು, ಭಾವುಕರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಚ್ಚರ ಭಾವುಕತೆಯ ಪರಿಧಿ ಮೀರಿ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಎದೆಎದೆಗೆ ತಲುಪಬೇಕಿದೆ.

ಶೋಷಣೆಯ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ, ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳಿಂದ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುವ ಚಿಂತನೆ ದಲಿತರಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾದದಿಂದ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕಿದೆ. ಮುಗಿದುಹೋದ ಹಳೆಯ ದಿವಗಳನ್ನು ನೆನೆದು, ಹಾಗಾಗಬಾರದಿತ್ತು, ಹೀಗಾಗಬಾರದಿತ್ತು, ಅವರು [illegible] ಎಂದೇ [illegible] ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರ ಬಂಡಾಯವನ್ನು ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಲು [illegible] ಗೊಳಿಬೇಕಿದೆ.

ಇನ್ನು [illegible] ದಲಿತ [illegible] ಬಾಹು ಬಂಧನಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಿ, ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಯ ಹೊಸ ನಾಯಕತ್ವದ ಯುವಕರಿಗೆ [illegible] ವಹಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಇಷ್ಟು ದಿನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಮಟೆ ಬಡ್ಡು ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಾಕು. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಸಹಾಯಕತೆ ಹಾಗೂ ಅಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಾಧ್ಯತೆ ಸಹಾಯಕತೆಯಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನವೀನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು- ಕೋಪ, ಆವೇಶ, ಆಕ್ರೋಶ, ನರಳಾಟಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಇಂದಿನ ಹೈಟೆಕ್ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ, ಕಾಲದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು. ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡದೆ ಇದೊಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ನಿವಾರಣೆಯ ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಇಂದಿನ ಹೈಟೆಕ್ ಯುಗದಲ್ಲೂ ದಲಿತರ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ನಿಂದನೆಗಳೂ ದಲಿತ ಶಿಶುಗಳ ಜೀವಂತ ದಹನವೂ, ದಲಿತರ ಜೋಡಿ ಕೊಲೆಗಳು ನಮ್ಮ ನಡುವೆಯೇ ನಡೆದಿವೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹಾಡಿನ ರಿಂಗ್‌ಟೋನ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕೊಲೆಯಾಗುವ ದಲಿತ ಯುವಕರು ನ್ಯಾಯ ಕೇಳಲು ಹೋದರೆ, ಪೊಲೀಸರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೇ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯ ಬೆತ್ತಲೆಗೊಳಿಸಿ ಹೊಡೆಯುವ, ದೇವಸ್ಥಾನ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ವೃದ್ಧನನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ದಹನ ಮಾಡುವ- ಪಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. 70ರ ದಶಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈಗ ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ಹಲ್ಲೆ - ಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ದೇವದಾಸಿಯಂಥ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಹೈಟೆಕ್ ಸ್ಪರ್ಶ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ದಲಿತರು - ಶೋಷಿತರು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಕೇವಲ ಆರಾಧನೆಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ, ಅವರನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವ ಮೈಂಡುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಸುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ದಲಿತರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರನ್ನು ದಲಿತರ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ದಲಿತರ ಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಂಬೇಡ್ಕರರವರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳ ಭರಾಟೆಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರು ಹೇಳುವಂತೆ 'ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಬೇರು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೇರು ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೇರು ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿದೆ. ವೈಧಿಕ ಧರ್ಮದ ಬೇರು ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ ಜನರು ಈ ದೇಶ ಆಳಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ನನ್ನ ಮಹದಾಸೆ' ಎಂಬ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಹಂಬಲವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ದಲಿತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಡವರ, ಶೋಷಿತರ, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ, ಮಹಿಳೆಯರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿದೆ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಏಳಿಗೆಯಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವ ನಾಲಿಗೆಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಿವೆ.

ಕೋಮುವಾದ, ಜಾತಿವಾದ, ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್‌ವಾದಗಳಂಥ ಸಾವಿರಾರು ಭೂತಗಳು ಸೃಜನಶೀಲರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ, ಬರೆಯುವ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕರಾಳ ರೂಪ ತಾಳಿವೆ. ದೇಶದ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಮಾನಕಳೆಯುವ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ರೂಪಿಸಿದ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಹಾರವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರು ಅರಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾನತೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಸಾಂಘಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ, ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಕರಿಪಡಿಸುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ದಲಿತರಲ್ಲಿ [illegible]

ದಲಿತರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ನೇತಾಡುವ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರನ್ನು ತಲೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ. ಭಾವಚಿತ್ರಗಳ ಭರಾಟೆಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬಾಬಾಸಾಹೇಬರ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ದಮನಿತರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವಂತೆ ಸಂವಿಧಾನ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ವಿಪರ್ಯಾಸ ಎಂದರೆ ಜಾತಿಗಳು ಬಿಡಿ ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುವ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಮುಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ದಂಡವನ್ನು ಆಯಾಯ ಸಮುದಾಯಗಳೇ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ತರುತ್ತದೆ

ದಲಿತ ಭಾವಜಾಲ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನೈತಿಕತೆ ಯಾವುದಾಗಬೇಕು?

ಪ್ರೊ. ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್

ಅಂಬೇಡ್ಕರೋತ್ತರ ದಲಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಘಟನೆ, ಹೋರಾಟದ ದಾರಿಗಳು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಡಿಯಾದದ್ದರ ಬಾಹ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಯಾದದ್ದರ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಗಳೆರಡನ್ನೂ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳ ಶೋಷಣೆಯ ಅಕ್ರಮಗಳು ಸಕ್ರಮಗೊಂಡದ್ದು ಇಡಿಯಾಗಿಯೂ ಹೌದು, ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೂ ಹೌದು. ಸಮಾಜದ ಮೂಲ ಗುಣ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಎಂಬ ಅಂಶ ಬಯಲಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಎಂಬ ಪಾಠ ಹುಸಿಯಾದದ್ದು. ಛಿದ್ರವಾಗಿರುವುದೇ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳ ಮೂಲಗುಣ ಇರಬೇಕೇನೋ? ಇದಕ್ಕೆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊಣೆಯಾಗಿಸುವುದಿದೆ. ಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಒಪ್ಪಂದಗಳಿಂದ ಜಾತಿಗಳು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ತನಕ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಸೀಳುತ್ತಲೇ ಸಮಾಜಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಉಳಿದಿವೆ. ಸಮಾಜಗಳು ತಾರತಮ್ಯ ಹಿಂಸೆ ಅಂತರಗಳಿಂದಲೇ ದೂರ ಮೇಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೂ ಅಸ್ಪವಾಗುವ ಮೂಲಕವೇ ಅನನ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆಯಾಯ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೇ ಬಂಧಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಉಪಜಾತಿಗಳ ರಾಜಕಾರಣವು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕಾವಲುಕಾಯಕವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮದ ಗಿಲೀಟು ಘನವಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಶೋಷಣೆಯ ಅಕ್ರಮವನ್ನು ಕುಲ ಮೂಲದಿಂದಲೇ ಸ್ವಯಂ ದಮನಿತರೇ ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅರಿವಿನ ಬಾಗಿಲುಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡಾಗ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಚಲನೆಯುತ್ತಲೇ ಧಾವಿಸಬೇಕು. ಅದು ಪರಂಪರೆಯ ನಿಧಾನಗತಿಯ ಚಲನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ತಾಳ್ಮೆ ಮುಖ್ಯ.

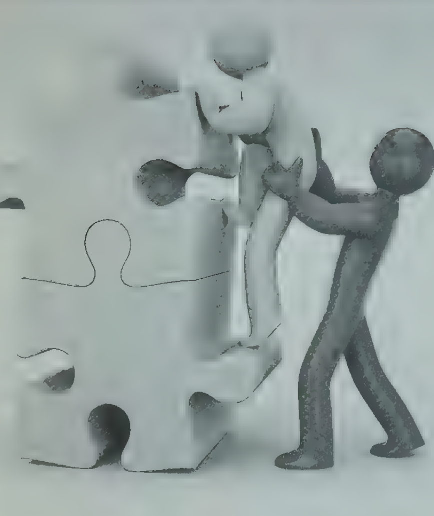
ಗತಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಗಳು ಬಿಡಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವು ತಾವು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿವೆ. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಗುಣವೇ ಮೂಲತಃ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾದ ಅಸಂಘಟಿತ ಕುಲ ಮೂಲ ನೆಲೆಯದು. ಜಾತಿಯು ಯಾವತ್ತೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನದಲ್ಲ. ಅದು ತನ್ನ ಕುಲ ಮೂಲ, ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಗೋತ್ರ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅಂತರದಲ್ಲಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂತರ ಬಹಳ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನವಾದದ್ದು. ಇನ್ನು ಕುಲ ಮೂಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ಆಸುಪಾಸಿನವರ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬಹಳ ಉದಾರವಾಗೇನೂ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ಈ [illegible] ಸಮುದಾಯಗಳ [illegible] ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು [illegible] ಶೋಷಿದ ಬಹು [illegible] ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿದೆಯೋ ಅದರ [illegible] ಒಂದು [illegible] ಮಕ್ಕಳು [illegible] ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ [illegible] ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ [illegible] ಹೀಗಾಗಿಯೇ [illegible] ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹೋರಾಟ [illegible] ಆದರೂ ಆ ಹೋರಾಟದ ನದಿಯು [illegible] ಎಷ್ಟು ದೂರ ಹರಿದು [illegible] ಅದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಿತು. [illegible] ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೂ [illegible] ಹಾಗಾಗಿಯೇ ದಲಿತ [illegible] ದಲಿತರೊಬ್ಬರ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ [illegible] ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಹಲವು ಸಮುದಾಯಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಸಂಚಲನ [illegible] ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ವಾದವಾಗಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯಾಗಲಿ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ದಲಿತ ಪ್ಯಾಂಥರ್ಸ್ ಹೋರಾಟವಾಗಲಿ [illegible] ಕೇರಿಗಳಿಂದ ಅವು ಮೈದಾಳಿದರೂ [illegible] ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯು [illegible] ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ [illegible] ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಇಡಿಯಾದ [illegible] ಸಾಧ್ಯವಾದದು.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ [illegible] ಮಹಾದೇವ, ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ [illegible] ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿ [illegible] ಹೆಸರುಗಳು [illegible] ನೂರಾರು ನಾಯಕರು ಹಾಗೂ [illegible] ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಚಹರೆ ಇದೆ. [illegible] ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ [illegible] ಚೌದಾರ್ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು [illegible] ಮೂಲಕ [illegible] ಚಳವಳಿಯನ್ನು [illegible] ಸಂಯುಕ್ತ ಒಕ್ಕೊರಲ [illegible] ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು 'ಸಾವಿರಾರು [illegible] ಮೂಲಕ ಹೊಲಮಾದಿಗರ [illegible] ಮೊಳಗಿಸಿದ್ದು.

ಎರಡನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ

ಮೀಸಲಾತಿಯ ದಿನನಿತ್ಯತನ

ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರ ಸಹಕಾರ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಇವತ್ತು ಹೇಗಿದ್ದೇವೋ ಹಾಗೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಂತೂ ಖಂಡಿತಾ ಸತ್ಯ.

ಗೋಪಾಲ್ ಗುರು, ಸುಂದರ್ ಸರುಕ್ಕೈ

ಯಾರೋ ನಮಗೆ ನೀಡಿದ ಮೀಸಲಾತಿ. ರಕ್ಷಣೆ ಅಥವಾ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆಯು [illegible] ದೂಡಿದೆ. ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮೀಸಲಾತಿಯು ನಮಗೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನಾವು ಎರಡು ವಾರಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದೆವು. ಇವತ್ತಿನ ವಿದ್ಯಾವಲಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕುವ ಮುನ್ನ ನಾವು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾವು ಟಿಕೇಟೊಂದನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲು ರೈಲ್ವೇ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವುದು ಎಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ರಿಸರ್ವೇಶನ್ ಕೌಂಟರ್‌ನಲ್ಲಿ. ಆ ಕೌಂಟರಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಏನು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇವೆ? ನಮ್ಮ ಟಿಕೇಟುಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆ ರಿಸರ್ವೇಶನ್ ಅಥವಾ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆ ಎಂದರೆ ನಾವು ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸೀಟು ಅಥವಾ ಜಾಗವಿರುವಂತೆ ಹಕ್ಕನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ರೀತಿಯ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆ ಯಾಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ? ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಸೀಟುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಕೆಂದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸೀಟು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗಾದರೆ ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಸೀಟನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಇಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಸರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಸಮಯವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಇದು ಸಾಧ್ಯ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಟಿಕೇಟನ್ನು ಮೀಸಲಾಗಿರಿಸಲು ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯು ವಿಧಿಸಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೊತ್ತದ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಜನರು ಇವರು. ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯು ಟಿಕೇಟನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಮೀಸಲಾತಿ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಸೌಲಭ್ಯ. ಪ್ರತಿ ಸಾರಿಯೂ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಟಿಕೇಟನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿದಾಗ ನೀವು ಈ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಬಲ್ಲವರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀರಿ.

ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವವರ ಕತೆ ಏನು? ಯಾರು ಅವರು? ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಬಡವರು. ಇವರು ಒಂದೋ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಸೀಟು ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಸುಖ ದಕ್ಕದವರು. ಅಥವಾ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲು ವಿಧಿಸುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು ಭರಿಸಲಾಗದವರು. ಜೊತೆಗೆ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ಇದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲದವರು. ಟಿಕೇಟನ್ನು ಮೊದಲೇ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ನಾವು ಮೀಸಲಾತಿಯ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಇವತ್ತು ರೈಲ್ವೇ ಸೀಟು ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖವಿದೆ. ಅದೇ ತತ್ಕಾಲ್ ಯೋಜನೆ. ತತ್ಕಾಲ್ ಟಿಕೇಟನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಟಿಕೇಟಿನವರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತತ್ಕಾಲ್ ಯೋಜನೆಯು ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಕೇಟು ಬೇಕೆನ್ನುವವರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಟಿಕೇಟ್ ಖರೀದಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆಯೋ ಅವರಿಗಾಗಿ ಇರುವ ವಿಶೇಷ ಸವಲತ್ತು ಇದು. ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಟಿಕೇಟು ಖರೀದಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದ ಶ್ರೀಮಂತರಿಗಾಗಿ ಇರುವ ಮೀಸಲಾತಿ ಇದು. ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ, ಅದೂ ಸರಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯ ಮೀಸಲಾತಿ ಏಕೆ ದೊರೆಯಬೇಕು?

ತತ್ಕಾಲ್ ಕೂಡಾ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನೊದಗಿಸುವ ತಾರತಮ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ತತ್ಕಾಲ್ ಟಿಕೇಟುಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ನಾವು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ರೈಲ್ವೇ ಟಿಕೇಟುಗಳನ್ನು ಈಗ ಅಂತರ್ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಉಪಕರಣಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿ ಇದ್ದರೆ ಹಲವು ಜನರು ಕೌಂಟರುಗಳೆದುರಿಗೆ ಸರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಸವಳಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನೀವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಟಿಕೇಟನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಸಣ್ಣ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರು ಉಳಿದೆಲ್ಲರಂತೆ ಸರತಿ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕಿಲ್ಲ? ಉಳ್ಳವರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಈ ಮೀಸಲಾತಿ ಏಕೆ? ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಳಕೆದಾರರ ತೃಪ್ತಿಗಾಗಿ ಎಂದು ರೈಲ್ವೇ ಇಲಾಖೆಯು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಬಳಕೆದಾರರು ಯಾರು? ಭಾರತದ ದೊಡ್ಡ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೀಸಲಾತಿಯಿಂದ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಜನರಾದರೂ ಎಷ್ಟು?

ರೈಲ್ವೇ ಸೀಟು ಕಾದಿರಿಸುವಿಕೆಯ ಲಾಭ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಇದನ್ನು ಮೀಸಲಾತಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಸರತಿಯ ಸಾಲಿನ ಉದ್ದ, ಅಂತರ್ಜಾಲ ಸಂಪರ್ಕದ ನಿಧಾನ ಗತಿ ಮುಂತಾದ ಚಿಲ್ಲರೆ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊರಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವ ದೂರುಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಆದ ಎಲ್ಲಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂಥದ್ದು. ರೈಲ್ವೇಯು ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ರೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಹಲವು ಸೌಲಭ್ಯಗಳೂ ಮೀಸಲಾತಿಯೇ. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ನೌಕರಿ ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಹಲವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೀಸಲಾತಿಗಳೂ ರೈಲ್ವೇ ಟಿಕೇಟು ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆಯ ರೀತಿಯೇ ಇರುವಂಥದ್ದು.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ರೈಲ್ವೇ ಟಿಕೇಟ್‌ಗಳು ಸಬ್ಸಿಡೈಸ್ ಆಗಿರುವುದು! ಅಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಅದಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಹಣದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಟಿಕೇಟ್ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಈ ದಿನನಿತ್ಯದ ಮೀಸಲಾತಿಯಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

•••

ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದೆಯೇ, ಯಾವ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದರೂ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಇದೆಯೇ? ನಾವು ಒಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ. ಆ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನವರು ನಮಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಅನುವಾಗುವಂತೆ ನಾವು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಕಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಕಲಿತ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಬಡಾವಣೆ, ಊರುಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು. ನಾವು ಹೋಗುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಯಾರೋ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನಾವು ಆಗಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇತರರು ನಮಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವಂಥದ್ದನ್ನು ನಾವು ಮೊದಲು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಮಗೆ ಭಾಷೆಯು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಸಮಾಜವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು. ಭಾಷೆಯ ಕರ್ತೃಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ. ಆದರೂ ಅದು ನಮಗೆ ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ, ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತು, ಓದು, ಬರಹಗಳನ್ನು ಕಲಿತ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿಗಳಾದ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಭಾಷೆ ಕೈಗೆಟುಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನಾವು ಕಲಿತಂತಹ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮಾಜ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜವು ಯಾವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಶುಲ್ಕಾತೀತವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡಬೇಕೋ ಅಂಥಾ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ವಂಚಿತರಾದ ಹಲವರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಇದ್ದಾರೆ. ದೇವಸ್ಥಾನ, ಹೋಟೆಲು, ಶಾಲೆ, ಊರ ಬಾವಿ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದವರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಜೀವವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಆಹಾರವೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಬಾಲ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಮೈದಾನ ಪಾರ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿ ಕುಣಿಯುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳೂ ಸಮಾಜದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೀಸಲು. ಅವು ಸಿಗುವುದು ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ.

ನಾವು ಹೇಳಹೊರಟಿರುವ ವಿಚಾರ ಸರಳವಾದದ್ದು. ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನವರ ಸಹಕಾರ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಇವತ್ತು ಹೇಗಿದ್ದೇವೋ ಹಾಗೆ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಂತೂ ಖಂಡಿತಾ ಸತ್ಯ. ನಾವು ಇವತ್ತು ಹೀಗೆ ಇರಲು ಕಾರಣ ನಾವು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಹೀಗಿರಲು ನಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಯೋಗ್ಯತೆ, ಮೆರಿಟ್‌ಗಳೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾದ ಹುರುಳಿಲ್ಲದ್ದು. ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನೆ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು ಹಿಂದೆ ಆಗಿ ಹೋದ ದಿಗ್ಗಜರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಸ್ವತಃ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಇಂದು ನಾವು ಏನಾಗಿದ್ದೇವೋ ಹಾಗೆ ಆಗಲು ಕಾರಣ ನಮ್ಮನ್ನು ಇತರರು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದದ್ದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದುತ್ತಾಳೆ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಕರಿಸುವ ಪಾಲಕರು, ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗದಂತೆ ಕಾಪಾಡುವ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಹಾರ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓದಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಹ ವಾತಾವರಣ ಮುಂತಾದವು ಅವಳಿಗೆ ದೊರೆತಿದ್ದೇ ಆಕೆ ಹಾಗಿರಲು ಕಾರಣ. ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯ ಯಶಸ್ಸು ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳ ಮೇಲೂ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ, ಬರಿಯ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಮೇಲಲ್ಲ.

ನಾವು ಇವತ್ತು ಇರುವಂತೆ ಇರಲು ಬೇರೆಯವರು ಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ರೀತಿ ಸಹಕರಿಸಿದ ಬೇರೆಯವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆತ್ತವರು, ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರು ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಎಂದು ನೀವು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಹೊರಗಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನೀವು ಅಂದುಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ನಿಮಗೆ ಓದಲು ಸಹಕರಿಸಿದ್ದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆತ್ತವರೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸಹಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಸಮಾಜವೇ. ನಿಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ತತ್‌ಕ್ಷಣದ ಸಹಕಾರ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರಿಂದಲೇ ದೊರೆತಿದ್ದು ನಿಜವೇ. ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ಅಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡದಾದ ಸಮಾಜ. ನಮ್ಮ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸಿದ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಾಣದ ಕೈಗಳಿಗೆ ನಾವು ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಕೆಳಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿರುವುದೇ ಒಂದು ರೀತಿಯ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಮೀಸಲಾತಿಯು ನಮಗೆ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಹಲವು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಮಾಜ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಇವು. ಈ ಹಿಂದೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ ರೈಲ್ವೇ ಟಿಕೇಟಿನ ಉದಾಹರಣೆ ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುವಂತಹದ್ದು. ಎರಡನೆಯದು ಋಣಾತ್ಮಕ. ಅಂದರೆ ನಮಗೆ ಸಿಗದಿರುವ ತೊಡಕುಗಳು. ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು, ಮನೆ ಕಟ್ಟುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಾವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತೊಡಕುಗಳುಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೆ, ಅಂತಃಕಲಹ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ [illegible] ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ, ಅಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಅಥವಾ ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿ ತರಕಾರಿ ಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸರಳ ಕೆಲಸಗಳೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಿಸದ ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಆಗುಹೋಗುಗಳು ಕೂಡಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು ತೊಡಕುಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಾತ್ರ. ಇದೂ ಕೂಡಾ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅನುಭವಿಸುವ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಒಂದು ಬಗೆ.

•••

ಹೀಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿ ಜನರಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದಾಗ ನಾವು ದೂರುವುದು ಏಕೆ? ಸಮಾಜದ ಹಲವರು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮೀಸಲಾತಿಯ ನೆರಳಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದುಬಂದಿರುವುದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ ಸೌಲಭ್ಯ ವಂಚಿತರಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೀಸಲಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೇಕೆ ಸಿಟ್ಟು? ಉಳ್ಳವರು ಇವತ್ತಿಗೂ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಮೀಸಲಾತಿ, ಸಹಕಾರ, ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಊರ್ಜಿತವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಯಾವುದು ಯಾವತ್ತೋ ಸಿಗಬೇಕಿತ್ತೋ ಅದು ಇವತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿರುವ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಉಳ್ಳವರು ಇಲ್ಲದವರನ್ನು ಯಾಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು?

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಮಾಧವ ಚಿಪ್ಪಳಿ

ಬಲಾಢ್ಯರ ಪಾಲಾಗದಿರಲಿ

ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸೇರಿದಾಗ ಸಿಇಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದೂ ಮೀಸಲಾತಿಯಿಂದಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವ ಕೋರ್ಸಿಗೆ ಸೀಟು ಪಡೆದ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳು ಹಗುರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಆಗಾಗ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಮೀಸಲಾತಿ ಪರ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಲು ಮುಂದಾದರೆ, ಬೇರೆ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮೀಸಲಾತಿ ಇರಲಿ. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಇರಲೇಬಾರದು. ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಳಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ಎದುರಿಸುವ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ನಾವು ಮೀಸಲಾತಿ ನಮ್ಮ ಅವಕಾಶ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾತಿ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಜಾತಿ ವಿಚಾರ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾತಿ ಎಂದು 'ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನ'ಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗುತ್ತೇವೆ.

ಸಿಇಟಿಯಲ್ಲಿ 30 ಸಾವಿರ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ಪಡೆದ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಾಲೇಜೊಂದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಕೋಟಾದಡಿ ಸೀಟು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವನ ತಂದೆ ಅದೇ ಕಾಲೇಜಿನ ಸಿವಿಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದರೂ, ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರ ಮಕ್ಕಳು ಸಹ ಮೀಸಲಾತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೀಸಲಾತಿ ಉಳ್ಳವರ ಪಾಲಾದಾಗ ಅದೇ ಜಾತಿಯ ಬಡವರು ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೀಸಲಾತಿ ಪಡೆದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಾಢ್ಯರಾದವರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇತರರಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ.

-ಎಚ್.ಕೆ. ಶರತ್, ಹಾಸನ

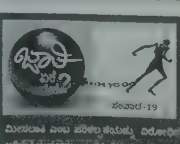
ಪ್ರತಿಭಾ ಪಲಾಯನಕ್ಕೆ ಹೇತು

ಮೀಸಲಾತಿಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆಯೆಂದರೆ 'ಶೋಷಿತ' ಎನಿಸುವ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲು ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂಬ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬರುವಂಥ ಜಾತಿಯೆಂಬ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ನಾವು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದ 'ಮೀಸಲಾತಿ ನೀತಿ' ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದದ್ದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಆ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂದು ಸದೃಢವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರು ತಮಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಸವಲತ್ತು ಇದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉದಾಸೀನದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಮೀಸಲಾತಿ ಸವಲತ್ತಿಲ್ಲದ ವರ್ಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಲಿತರೂ ಸಿಗದ ಸ್ಥಾನ ಮೀಸಲಾತಿ ಇರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟಪಡದೆಯೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಜಾತಿ ಎಂಬುದು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಬಲವಾಗಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮೀಸಲಾತಿಯ [illegible] ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮೀಸಲಾತಿಯ [illegible] ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ವಿರೋಧಿಸಲಾರರು. [illegible] ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಿರುವ [illegible] ಮೀಸಲಾತಿಯ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆಯಬೇಕು. [illegible] ಪ್ರತಿಭಾ ಪಲಾಯನ [illegible] ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಗೌರವ್ ಶೆಟ್ಟಿ, ವಿಟ್ಲ

ಸಂವಾದ-19

ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ

ಮೀಸಲಾತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿ[illegible] ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಮನಗಂಡ [illegible] ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವ [illegible] ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. [illegible] ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು [illegible] ಬಾರೆಲ್ಲು ಸಂವಾದದ [illegible] ಮೀಸಲಾತಿ ಕುರಿತಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಕ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ.

ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅಂಚೆ ಅಥವಾ ಇಮೇಲ್ ಮೂಲಕ 2013ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 1[illegible]ರ ಒಳಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು.
ವಿಳಾಸ: ಸಂಪಾದಕರು, ಜಾತಿ ಸಂವಾದ ವಿಭಾಗ, [illegible] ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ರಸ್ತೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು [illegible]
ಇಮೇಲ್: jathisamvada@prajavani.co.in

ಸಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನೇಕೆ ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತೀರಿ?

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂದು. ಆದರೆ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂದು ಎಲ್ಲೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆ ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನ ನನಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ನಾನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ಹೊರತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಕಟ್ಟಾ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಖಂಡಿತಾ ಅಲ್ಲ. ವಿಚಾರವಾದಿಯೂ, ವಿದ್ಯಾವಂತರೂ ಆದ ಅಪ್ಪ ತಾವೂ ಸಹ ಎಂದೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಕಂದಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾದವರಲ್ಲ. ನನಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಐಡೆಂಟಿಟಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ. ಓರಗೆಯ ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ. ಆ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪಾದನೆಗೆ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿ [illegible] ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮೋನು ಎಂದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಊಟ ತಿಂಡಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಜೊತೆ ಪಂಚೆ ಉಟ್ಟು ಅರೆಬರೆ ಬೆತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಹೋದರೆ ಚರುಪು ಸಿಗುತ್ತದೆ, ಊಟ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಇದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಮಹತ್ವ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದವನು ನಾನು. ಇಂದಿಗೂ ಎಷ್ಟೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ನಿಜ ಅರ್ಥ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಕಂದಾಚಾರದ ಆಚರಣೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಮಾಡಬಾರದು, ಅದು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ಭಯ, ನಿರ್ಬಂಧಗಳ ಒಂದು ಕಟ್ಟುಪಾಡಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ನನಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕತೆಗಳನ್ನು ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ನೀಡಿದೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ಒಮ್ಮೆ ಒಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಂಕ್ತಿ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ [illegible] ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಬಹುದು. ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಗೆಳೆಯ ಮುನೀರ್ ಮುಸ್ಲಿಂ. ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯೆ ಹೀನಾ ಮುಸ್ಲಿಂ. [illegible] ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಹಲವು ಹಿಂಸೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎಂಬ ಜಾತಿ ಹಣೆಪಟ್ಟಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಈ ಸಾತ್ವಿಕ ಶಾಂತಪ್ರಿಯನನ್ನೇ ಪ್ರತಿರೋಧಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನಂತಹ ನೂರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಲ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಜಾತಿಯ ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ದಿನಾ ನನ್ನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದ ತಕ್ಷಣ ಮುಟ್ಟಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಏನೋ ಮುಟ್ಟಿದೆಯಂತೆ, ಮೈಲಿಗೆ ಆಗೋಯ್ತು ಎಂದು ಕುಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದ ತಿಂಡಿ ಕುಡಿಯಬೇಕಿದ್ದರೂ ನಾನು ಅದರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಎಂದು ಸ್ನೇಹಕ್ಕಾಗಿ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದೇ ಕಿರುಚುವುದರಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ತಿನ್ನಬೇಕಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಾಗ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಒಬ್ಬರು 'ನಿಮಗೆ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಅಂದ್ರೆ ಮೈ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಯಿ ನಾವೇ ಒಂದು ಕೋಳಿತದ್ದು ದಾನ ಕೊಡ್ತೀವಿ. ನೀವು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಕೊಂಡು ಅದನ್ನ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗಬೇಡಿ' ಎಂದು ಕಿಚಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. [illegible] ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪದ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ದ್ವೇಷ ಮಾಡಿ ವಿಕೃತ [illegible]

[illegible] ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ವಾರಸುದಾರನೇ ನಾನು. ಶತಶತಮಾನಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ, ತುಳಿತಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಕಾರಣ ಎಂಬಂತೆ ನನ್ನನ್ನ ಟಾರ್ಗೆಟ್ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. [illegible] ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. (ಬಹುಶಃ ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಾರೂ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡದೇ ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಮಾತು) ಮಲಗಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಜನಿವಾರವನ್ನೇ ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ತಪ್ಪಿಗೇ ಹಲವು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿಸ್ಸಹಾಯಕ [illegible] ಪುರೋಹಿತ ಶಾಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಶೋಷಣೆಯೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ನನ್ನ ತಾತನೇ ಅವಾಸ್ತವ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಬಾಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಈಗಲೂ ಹಲವರು ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು? ನೀವು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನೋ ಹಾಗಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಜಿ ಮಾಂಸ 350 ಆಗಿದೆ ಎಂದು ನಗುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮೂರಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನೀವು ಎಂಜಲೆಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊರಳುತ್ತೀರಂತೆ (ಮಡೆಸ್ನಾನ ಇವಿಗೂ ಇದೆ) ಅದನ್ನ ಬಿಡಿ ಬ್ಲಡೀ ಫೂಲ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಎಂದು ಕುಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. [illegible]

[illegible]

ಶಿವಮೊಗ್ಗ [illegible]

ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥ

ತ್ವರಿತ ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಸಿ.ಎಂ.ಗಳ ಒತ್ತಾಯ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ದೆಹಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕೂಗಿನ ನಡುವೆಯೇ ಇಂಥ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಗುಜರಾತ್ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

ಭಾನುವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಈ ಒತ್ತಾಯ ಹೇರಿದ [illegible]. ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ [illegible].

ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಹಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿ[illegible] ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ [illegible] ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸ[illegible] ಎಂದು ಹಲವು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು [illegible] ಇದೇ ವೇಳೆ [illegible].

'ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ನೆರವನ್ನು ನೀಡುವ ಕುರಿತು ಮರುಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುವಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ 166 ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷದಷ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿವೆ' ಎಂದು ಮೋದಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಪ್ರಧಾನಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ: ಮಹಿಳೆಯರ ವಿರುದ್ಧದ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಇನ್ನೂ ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಸಿಂಗ್ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರಲ್ಲದೆ, 'ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತಟ್ಟನೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯು ವಿವೇಕದ ದನಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು.

'ದೆಹಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಪ್ರಕರಣವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ತರುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರಿತ್ತು' ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪಿದರು.

'ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸುಧಾರಣೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕುರಿತು ಬಲವಾದ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಕ್ಷಣಿಕದ ಉದ್ರೇಕದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕ ಮತ್ತು ತಾರ್ಕಿಕತೆಯ ಸದ್ದಡಗಬಾರದು' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. 'ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಪ್ರದಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕುರಿತು ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ನಡೆಸುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ' ಎಂದೂ ನುಡಿದರು.

ಸಿಜೆ ಒತ್ತಾಯ: ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆಳಹಂತದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಅಲ್ತಮಸ್ ಕಬೀರ್ ಅವರು ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರು.

'ಸದ್ಯ ಇರುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹೆಚ್ಚಳ ಎಂದರೆ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಬಾಲ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದ ಕಬೀರ್, 'ಕಾನೂನಿನ ಜೊತೆ ಸಂಘರ್ಷ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ದೇಶ ಗೊಂದಲದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದೀತು' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು.

ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ 42ರಷ್ಟು ಭಾಗ ಮಕ್ಕಳೇ ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿರುವ ಅವರ ಕುರಿತಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧನೆ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಮಂದಿ ಮಾದಕವಸ್ತು ವ್ಯಸನಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ನಡೆದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಜಂಟಿ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ವೀರಭದ್ರ ಸಿಂಗ್ (ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ), ಜಗದೀಶ್ ಶೆಟ್ಟರ್ (ಕರ್ನಾಟಕ), ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ (ಗುಜರಾತ್) ಮತ್ತು ಭೂಪಿಂದರ್ ಸಿಂಗ್ ಹೂಡಾ (ಹರಿಯಾಣ) -ಪಿಟಿಐ ಚಿತ್ರ

ಹಿರಿಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ

ಪಿಇಬಿ ತೀರ್ಮಾನ ಪಾಲನೆ 'ಕಡ್ಡಾಯ'

ವಿಜಯ್ ಜೋಷಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನ ಹುದ್ದೆಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮಂಡಳಿ (ಪಿ.ಇ.ಬಿ) ನೀಡುವ ಶಿಫಾರಸನ್ನು 'ನಿರ್ದೇಶನ ಅಥವಾ ಸೂಚನೆ' ಎಂದಷ್ಟೇ ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು. ಮಂಡಳಿಯ ಶಿಫಾರಸನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಕಡ್ಡಾಯ'ವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು ಎಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಹೇಳಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಪೊಲೀಸ್ (ತಿದ್ದುಪಡಿ) ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 20(ಬಿ) ಅನ್ವಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ (ಎಎಸ್‌ಪಿ) ಮತ್ತು ಅವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನ ಹುದ್ದೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಇಬಿ ಮಾಡುವ ಶಿಫಾರಸುಗಳು 'ನಿರ್ದೇಶನ ಅಥವಾ ಸೂಚನೆ' ಮಾತ್ರ. ಅದನ್ನು 'ಕಡ್ಡಾಯ'ವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಪರ ವಕೀಲರು ಮಂಡಿಸಿದ ವಾದವನ್ನು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎನ್ ಕುಮಾರ್ ಮತ್ತು ಬಿ. ಮನೋಹರ್ ಅವರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಭಾಗೀಯ ಪೀಠ ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದೆ. ಐಪಿಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಟಿ. ಸುನೀಲ್ ಕುಮಾರ್, ಅಲೋಕ್ ಕುಮಾರ್, ಡಿ. ರೂಪಾ ಮತ್ತು ಡಾ.ಟಿ.ಡಿ. ಪವಾರ್ ಅವರ ವರ್ಗಾವಣೆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನೀಡಿರುವ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಭಾಗೀಯ ಪೀಠ ಈ ಸ್ಪಷ್ಟನೆ ನೀಡಿದೆ.

'ಪಿಇಬಿ ಯಾವುದೇ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೂ, ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 4 ಮತ್ತು 7ರ ಅನ್ವಯ, ಹಿರಿಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರ ತನಗಿದೆ' ಎಂದು ಸರ್ಕಾರ ವಾದಿಸಿತ್ತು. ಪೊಲೀಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವರ್ಗಾವಣೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಪಿಇಬಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುವ ಕಾಯ್ದೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ 20(ಬಿ) ಕುರಿತು ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿರುವ ನ್ಯಾಯಪೀಠ, ಈ ವಾದವನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿಲ್ಲ.

ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ಮಂಡಳಿ ನೀಡುವ ಶಿಫಾರಸಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥಕ ಕಾರಣ ನೀಡಬೇಕು. ಮಂಡಳಿಯ ಶಿಫಾರಸು ಇಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುವ ಎಎಸ್‌ಪಿ ಮತ್ತು ಅವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನ ಹುದ್ದೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ಅನೂರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದು ಎಂದು ಪೀಠ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಪಿಇಬಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕುರಿತು ನಿರ್ದೇಶನ ಒಳಗೊಂಡ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪಿನಂತೆ ಹಿರಿಯ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ಗಾವಣೆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಪಿಇಬಿ ಶಿಫಾರಸಿಗೆ ಬೆಲೆ ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ಮುನ್ನ ಶಿಫಾರಸು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸಿದ ಶಾಸನಸಭೆ ಕೂಡ, ಶಿಫಾರಸು ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವವರು ಈ ಕಾನೂನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಟುವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಸುನೀಲ್ ಕುಮಾರ್ ಅವರ ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ ಮುನ್ನ ಪಿಇಬಿಯಿಂದ ಶಿಫಾರಸು ಪಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

'ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯ ವರ್ಗಾವಣೆ ಸಲ್ಲ' [illegible]

ಮಾವೋಗಳಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿ, ಠಾಣೆ ಸ್ಫೋಟ

ರಾಂಚಿ (ಪಿಟಿಐ): 48 ಗಂಟೆಗಳ [illegible] ಬಂದ್‌ಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿದ ಮಾವೋವಾದಿಗಳು, ಎರಡನೇ ದಿನವಾದ ಭಾನುವಾರ ಎರಡು ಸರ್ಕಾರಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಾವು ನೋವು ವರದಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

ಮುಂಜಾನೆ ಸುಮಾರು 50ರಷ್ಟು ಮಾವೋವಾದಿಗಳು ಪಲಮು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹರಿಹರ್‌ಗಂಜ್‌ನಲ್ಲಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಸ್ಫೋಟಿಸಿದರು ಎಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ವೇಳೆ ಮಾವೋವಾದಿಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ತಂಡ ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಚೈನ್‌ಪುರದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಚೇರಿಯನ್ನೂ ಸ್ಫೋಟಿಸಿತು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

[illegible] ಗುಮ್ಲಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ [illegible] ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾವೋವಾದಿಗಳು [illegible] ಹಾರಿಸಿದಾಗ ಮಾವೋವಾದಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಕಿತ್ತರು ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ವೇಳೆ ಚಟ್ರೊ ಮತ್ತು ಚೌಧ್ರಾಯ್‌ಬಾಗ್ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ನಡುವಿನ ಹಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಾವೋವಾದಿಗಳು ಇರಿಸಿದ್ದ ಬಾಂಬ್‌ನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದ ಪೊಲೀಸರು ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ರೈಲು ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ ಉಂಟಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಕೆಲವು ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿ [illegible] ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ 'ಪ್ರತಿಭಟನಾ ವಾರ' ಆಚರಿಸಿದ್ದ ಮಾವೋವಾದಿಗಳು, ಬಳಿಕ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಬಂದ್‌ಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದರು.

ಕೊಯಮತ್ತೂರು ವರದಿ: ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಲವು ಕೊಲೆ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾವೋವಾದಿ [illegible] ದೋಲೋನನ್ನು ಭಾನುವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಪೊಲೀಸರು ಬಂಧಿಸಿದರು. ಶನಿವಾರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಪೊಲೀಸ್ ತಂಡ, ತಮಿಳುನಾಡು ಪೊಲೀಸರ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ದೋಲೋನನ್ನು ಬಂಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸುದ್ದಿ

ಕಟ್ಟಡ ಕುಸಿತ: 9 ಜನರ ಬಂಧನ

ಮುಂಬೈ (ಐಎಎನ್‌ಎಸ್/ಪಿಟಿಐ): ಕಳೆದ ಗುರುವಾರ ಠಾಣೆಯ ಶಿಲಾಫಟ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಏಳು ಅಂತಸ್ತಿನ ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ ಕುಸಿದು 74 ಜನರು ಮೃತಪಟ್ಟ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾನುವಾರ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆರೋಪಿಯನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಬಂಧಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ 9ಕ್ಕೇರಿದೆ.

ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ 14 ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಆರೋಪಿಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸರ ವಶಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಬಂಧಿತರಲ್ಲಿ ಅಮಾನತುಗೊಂಡಿರುವ ಠಾಣೆ ನಗರಪಾಲಿಕೆ ಉಪ ಆಯುಕ್ತ ದೀಪಕ್ ಚವಾಣ್, ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತ ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂದಾಳೆ, ಗುಮಾಸ್ತ ಕಿರಣ್ ಮಡಕೆ, ಎನ್‌ಸಿಪಿ ನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಸದಸ್ಯ ಹೀರಾ ಪಾಟೀಲ್, ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಸೈಯದ್ ಮತ್ತು ಭೂ ವ್ಯವಹಾರದ ದಲ್ಲಾಳಿ ಜಬ್ಬಾರ್ ಪಟೇಲ್ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

'ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲ'

ಕೊಚ್ಚಿ (ಪಿಟಿಐ): 'ಹಿಂದುತ್ವವು ಮತಾಂತರವನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಮೋಹನ್ ಭಾಗವತ್ ಭಾನುವಾರ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಮತಾಂತರಗೊಂಡ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಮೂಲ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕರೆತರಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಸಭಾಭವನ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಹೇಳಿದರು.

'ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್'

ಪುಣೆ (ಪಿಟಿಐ): ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ತ್ವರಿತಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಮುಖ್ಯ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ವಿದೇಶಾಂಗ ಇಲಾಖೆಯ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮುಕ್ತೇಶ್ ಭಾನುವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕೆ?

ಮುಂಬೈ (ಪಿಟಿಐ): 'ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ.... ನಾವು ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕೆ?'.. ಎಂದು ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕುರಿತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಉಪಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಅಜಿತ್ ಪವಾರ್ ನೀಡಿದ ಕೀಳು ಅಭಿರುಚಿಯ ಹೇಳಿಕೆ ಭಾರಿ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಬಳಿಕ ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಅಜಿತ್ ಪವಾರ್ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸಿದರು.

ಉಪವಾಸ ಅಂತ್ಯ

ಹೈದರಾಬಾದ್ (ಪಿಟಿಐ): ವಿದ್ಯುತ್ ದರ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟಾವಧಿಯ ಉಪವಾಸ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ವೈಎಸ್‌ಆರ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರು ಅಸ್ವಸ್ಥಗೊಂಡ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ಐದು ದಿನಗಳಿಂದ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವೈಎಸ್‌ಆರ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಗೌರವ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಎಸ್. ವಿಜಯಮ್ಮ ಸೇರಿದಂತೆ ಉಳಿದ ಮುಖಂಡರನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಿದಾಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿದರು ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಅಗ್ನಿ-2 ಯಶಸ್ವಿ ಉಡಾವಣೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಭುವನೇಶ್ವರ: ಅಣ್ವಸ್ತ್ರ ಸಿಡಿತಲೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಗ್ನಿ- 2 ಕ್ಷಿಪಣಿಯ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥ ಉಡಾವಣೆ ಒಡಿಶಾದ ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಭದ್ರಕ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ರಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ (ಡಿಆರ್‌ಡಿಒ)ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯಿತು.

ದೇಶೀಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿರುವ 20 ಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ದೂರಗಾಮಿ ಅಣ್ವಸ್ತ್ರ ಕ್ಷಿಪಣಿಯನ್ನು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10.15 ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಉಡಾವಣಾ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹಾರಿಬಿಡಲಾಯಿತು. ಡಿಆರ್‌ಡಿಒ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆ ಅಗ್ನಿ 2 ಕ್ಷಿಪಣಿಯ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥ ಉಡಾವಣೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿತು ಎಂದು ಡಿಆರ್‌ಡಿಒ ಉನ್ನತ ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಕ್ಷಿಪಣಿಯು ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಿಸಲು 9 ನಿಮಿಷ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು.

'ಕ್ಷಿಪಣಿ ಕ್ರಮಿಸುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ರೆಡಾರ್‌ಗಳು, ದ್ಯುತಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಾಧನ (ಎಲೆಕ್ಟ್ರೊ ಆಪ್ಟಿಕ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರುಮೆಂಟ್) ಮತ್ತು ಒಡಿಶಾದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿನ ದೂರಸ್ಥಮಾಪಕ ವೀಕ್ಷಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಿಸಲಾಯಿತು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕೆ.ಜಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಅಣ್ವಸ್ತ್ರ ಸಿಡಿತಲೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತೊಯ್ಯಬಲ್ಲ ಅಗ್ನಿ-2 ಕ್ಷಿಪಣಿಯು 2,000ದಿಂದ 3,000 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿತ ಗುರಿಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಬಲ್ಲದು. ಅಗ್ನಿ 2 ಕ್ಷಿಪಣಿಯ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥ ಉಡಾವಣೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಇದನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆಗೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾನುವಾರ ನಡೆದ ಪರೀಕ್ಷೆ ಎಂದಿನಂತೆ ನಡೆಯುವ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಒಂದು ಭಾಗ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭದ್ರಕ್, ಬಾಲಾಸೋರ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಮುದ್ರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರರು ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ತೆರಳದಂತೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಣಹವೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಭಾನುವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8.30ಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಂತೆ ಕಳೆದ 24 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ [illegible] ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. [illegible] ಗರಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ 42.2 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ಮುನ್ಸೂಚನೆ: ಮುಂದಿನ 48 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕರಾವಳಿ, ಉತ್ತರ- ದಕ್ಷಿಣ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಣಹವೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಿದೆ ಎಂದು ಹವಾಮಾನ ಇಲಾಖೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಹವಾಮಾನ

ಗರಿಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠ [illegible]

ಕರಾವಳಿ ತೀರ		
ಹೊನ್ನಾವರ	[illegible]	[illegible]
ಕಾರವಾರ	[illegible]	[illegible]
ಮಂಗಳೂರು ವಿ. ನಿಲ್ದಾಣ	[illegible]	[illegible]
ಮಂಗಳೂರು	[illegible]	[illegible]
ಉತ್ತರ ಒಳನಾಡು		
ಬೆಳಗಾವಿ ವಿ. ನಿಲ್ದಾಣ	[illegible]	[illegible]
ವಿಜಾಪುರ	[illegible]	[illegible]
ಗದಗ	[illegible]	[illegible]
ಗುಲ್ಬರ್ಗ	[illegible]	[illegible]
ಹಾವೇರಿ	[illegible]	[illegible]
ಕೊಪ್ಪಳ	[illegible]	[illegible]
ರಾಯಚೂರು	41	[illegible]
ದಕ್ಷಿಣ ಒಳನಾಡು		
ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ. ನಿಲ್ದಾಣ	[illegible]	[illegible]
ಬೆಂಗಳೂರು	[illegible]	[illegible]
ಬಳ್ಳಾರಿ	[illegible]	[illegible]
ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು	[illegible]	[illegible]
ಚಿತ್ರದುರ್ಗ	[illegible]	[illegible]
ಹಾಸನ	[illegible]	[illegible]
ಮಂಡ್ಯ	[illegible]	[illegible]
ಮಡಿಕೇರಿ	[illegible]	[illegible]
ಮೈಸೂರು	[illegible]	[illegible]

A very material shift

Occupational identities are competing with caste and religious identities in Madhya Pradesh

SAJJAN KUMAR

The political mood of the people in Madhya Pradesh is complex. To understand voting behaviour only through the prism of caste is an outdated method in this State. In fact, occupational identities resonate across caste and religion. Employing the categories of farmers, labourers, government employees, small businessmen, the urban service classes, and so on helps us understand voter behaviour more clearly than categories such as upper caste, Other Backward Classes (OBCs), Scheduled Castes (SCs) and Scheduled Tribes (STs).

"Solidarity around occupational identity has been forged by a combination of factors such as destruction of the agrarian economy, the problem of digital payments and lower-level corruption." Farmers waiting for the Chief Minister to arrive during the Kisan Mahasammelan in Bhopal in February. • A. M. FARUQUI

Shifting identities

In the wake of Mandalisation of politics in the early 1990s, when caste-based identity emerged as the dominant electoral fault line, Madhya Pradesh did not witness the replacement of traditional upper-caste political elites by OBCs as Uttar Pradesh and Bihar did, despite having the demographic logic for the same. This was seen in 1993 when Digvijaya Singh was elected as the Congress Chief Minister in the State rather than Subhash Yadav. Mr. Singh occupied that position for two terms until 2003.

It was this feeling of denial of due share to the OBCs that the BJP utilised to its benefit in 2003 by projecting Uma Bharti, an OBC, woman and a firebrand Hindutva leader, as its chief ministerial face against Mr. Singh. The OBCs overwhelmingly shifted to the BJP, and that trend continued until the 2013 Assembly elections. The upper castes, who perceived the BJP as a pro-Hindutva party, also made the same shift. In the same period, particularly from the mid-1990s to 2008, a significant section of Dalits in the areas adjoining U.P. shifted to the Bahujan Samaj Party, thereby signifying the dominance of caste-based identity over other markers.

However, now, after demonetisation and other factors, my two-phase field study in Madhya Pradesh in May-June and November this year suggests that occupational identities are now competing with caste and religious identities. A sense of solidarity around occupational identity has been forged by a combination of factors such as rampant lower-level corruption; destruction of the rural and agrarian economy and livelihoods allegedly on account of demonetisation; anger due to lower minimum support prices; anger due to schemes like the Bhavantar Bhugtan Yojana, which allegedly benefits the intermediary vyaparis; and the problem of digital payments that causes undue delays in money being credited into accounts. There is a consolidation of farmers belonging to upper castes, OBCs, SCs, and STs rather than around their respective caste identities. Though the same doesn't necessarily translate into all of them making the same electoral choices, their articulation of these issues shows strong similarities.

Customised welfare measure

At a time when a large section of farmers in the rural areas and those in the lower and middle classes in urban areas share a sense of perceived marginalisation, the government's political and policy responses reveal a subtle attempt to privilege socio-cultural identities over occupational ones. The consistent political success of the BJP's OBC and Hindutva card (from Ms. Bharti to incumbent Chief Minister Shivraj Singh Chouhan) in the last 15 years has not lost its hold on BJP leaders. Customised welfare measures, particularly for those who fall in the Below Poverty Line (BPL) category, are seamlessly fused with caste-cum-religious markers. There are many policy announcements for farmers, a host of schemes for women, and there is rigorous implementation of the Pradhan Mantri Awas Yojana (which was originally meant to cover the economically weaker sections and low-income groups but has been extended to the middle-income group as well).

However, there are also socio-cultural measures that favour socio-political identities over occupational ones. For instance, at a time when the anger of farmers was emerging as the dominant issue, the State government in coordination with the BJP organised six Pichhda Varg Mahakumbhs (OBC confluences) in this election year. The first confluence was inaugurated by the Chief Minister himself, who labelled half the population of the State as OBCs rather than as farmers. Similarly, the popular Mukhyamantri Teerth Darshan Yojna (Chief Minister's Pilgrim Visit Scheme), which was introduced in 2012, provides a one-time assistance to those above the age of 60 years and Below the Poverty Line who want to go to various places of pilgrimage that have been chosen by the government (Badrinath, Kedarnath, Jagannath Puri, Dwarka, Haridwar, Amarnath, Vaishno Devi, Shirdi, Tirupati, Ajmer Sharif, Kashi, Amritsar, Rameshwaram, Sammed Shikhar, Shravan Belgola and Belangi Church, Nagapattinam). Also, there is another trend of initiating social identity-based customised welfare measures wherein ₹1,000 per month is deposited in the bank accounts of the women heads of three tribes – Sahariya, Baiga and Bharia tribes – to combat malnutrition. Those who have been left out of this scheme are naturally resentful.

Based on my field study, I found that more people seem to privilege their occupational identity over their caste and religious ones. Correspondingly, they are less likely to be swayed by the cultural politics of fusing ascriptive caste identity with a religious framework. This shifting trend was captured in multiple field responses. For instance, the majority of Gujjar farmers in Bandha village of Morena district that falls in the Chambal region are angry with the BJP government as farmers. They dismiss the demand of a Gujjar-led political body, the OBC-SC-ST Ekta Manch, for 27% reservation for OBCs instead of the existing 14%, despite them constituting around 50% of the State's population. They are unequivocal in their articulation that their suffering lies in being farmers rather than belonging to the OBCs.

The shift towards occupational identities signifies the privileging of material politics over cultural politics. However, it is different from the class politics of the 1970s, as markedly differentiated classes are consolidating under the same occupational frameworks. Also, the same process may not be true in States like U.P. and Bihar, where caste consciousness still holds the ground.

Sajjan Kumar is a political analyst associated with Peoples Pulse, a research organisation focussing on fieldwork-based political studies

Protect indigenous people

Implementation of the various provisions to protect the tribals of the Andaman and Nicobar Islands has been poor

VENKATANARAYANAN S.

The debates following the recent alleged killing of an American national, John Allen Chau, by the Sentinelese have put the spotlight on the vulnerability of an indigenous community that has lived for thousands of years with little contact with outsiders. The Sentinelese have been more fortunate than the Jarawas, though. The Andaman Trunk Road, among other projects, has cut into the heart of the Jarawa reserve, which has not only disturbed their ecological environment but also changed their lifestyle and dietary habits and endangered them.

There are four ancient Negrito tribal communities in the Andaman Islands (the Great Andamanese, Onge, Jarawa and Sentinelese) and two Mongoloid tribal communities in the Nicobar Islands (the Shompen and Nicobarese). Except the Nicobarese, the populations of the other tribes have reduced drastically over the decades.

From Nehru to now

What has been India's policy towards these tribals? Jawaharlal Nehru's Tribal Panchsheel were the guiding principles after Independence to formulate policies for the indigenous communities of the Andaman and Nicobar Islands. Based on them, the Andaman and Nicobar Islands (Protection of Aboriginal Tribes) Regulation (ANPATR), 1956 was promulgated by the President. This Regulation protected the tribals from outside interference, specified the limits of reserved areas and said no land in a reserved area shall be allotted for agricultural purposes or sold or mortgaged to outsiders. Those violating the land rights of the tribals were to be imprisoned for one year, fined ₹1,000, or both. Despite this, there continued to be constant interactions between the tribals and settlers/ outsiders.

A policy of non-intervention was also proposed by an expert committee on the directions of the Supreme Court. The committee submitted its report in July 2003. The trigger for this was a 1999 petition that sought to bring the Jarawas into the mainstream. The committee recommended protecting the Jarawas from harmful contact with outsiders, preserving their cultural and social identity, conserving their land and advocated sensitising settlers about the Jarawas.

In 2005, nearly 50 years after it was promulgated, the ANPATR was amended. The term of imprisonment as well as the fine were increased. However, in the years in between, the Andaman Trunk Road had already ensured increased interaction with the tribals. In the case of the Jarawas, this has led to the spread of diseases, sexual exploitation, and begging. Similarly, a policy for protecting the Shompen tribes was released only in 2015. However, in spite of the 2005 amendment, videos of commercial exploitation of the Jarawas in the name of "human safaris" were widely reported in the media. Following this, the government amended the ANPATR yet again in 2012, creating a buffer zone contiguous to the Jarawa tribal reserve where commercial establishments were prohibited, and regulating tourist operators. Despite all these amendments and provisions, there continue to be numerous reports of civilian intrusion into the Jarawa tribal reserve.

International conventions

International policy has changed over the decades. While the Indigenous and Tribal Populations Convention, 1957, of the International Labour Organisation (ILO) insisted on an integrationist approach towards tribal communities, the 1989 convention insisted on a policy of non-intervention, "recognising the aspirations of these peoples to exercise control over their own institutions, ways of life and economic development." India ratified the 1957 convention but has not ratified the 1989 convention. However, despite not signing it, India tried to tread the path of non-interference.

Therefore it it puzzling that in August the government relaxed the restricted area permit (RAP) for 29 islands in the Andaman and Nicobar, including North Sentinel Island. If the government has decided to ease the restrictions in a phased manner, this could adversely affect the indigenous population in the long run. Such commercialisation of tribal spaces could lead to encroachment of land, as we see in other parts of the country. Considering the significance of the indigenous tribes of the Andaman and Nicobar Islands, the government needs to reorient its priorities towards protecting them from outside influence. India needs to sign the 1989 convention of the ILO, and implement its various policies to protect the rights of the indigenous population. It should also make efforts to sensitise settlers and outsiders about them. That Chau was helped in his journey shows a lack of understanding about the Sentinelese. Only concrete efforts can prevent such an incident from happening again.

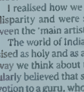
Venkatanarayanan S. is Assistant Professor, Andaman Law College, Port Blair

SINGLE FILE

Music for our times

While we could avoid reducing music to political sloganeering, it can be heard for more than raag, sur and taal

KUNAL RAY

I have vivid memories of my first encounter with Carnatic vocal maestro T.M. Krishna, much before he attained nationwide fame, when I was a young, rookie Spic Macay volunteer. I don't remember what he sang but something he said that day stayed with me and made me confront what was perhaps a systemic malaise which we were unknowingly perpetrating.

After reaching the hotel, he asked me where his coartists were. I said they had been put up in the guest house. He was visibly uncomfortable hearing that and told me in no uncertain terms that if the guest house was good enough for his co-artists, he could have stayed there too. Before I could do anything, he was on the phone enquiring about their comfort and apologising for this arrangement which had been unknown to him.

I realised how we had normalised a form of deep-seated disparity and were safeguarding a kind of hierarchy between the 'main artist' and 'coartists'.

The world of Indian classical music is in a sense apotheosised as holy and as a vehicle of sanctity, which also aids the way we think about the music and the musicians. It is popularly believed that such music demands unquestioning devotion to a guru, who is the seat of knowledge. I am speculating whether these are the reasons which prohibit our musicians from speaking as much as they should. Does Indian classical music training breed subservience? Why are voices from the realm of Indian classical music and dance often missing from important discourses in the nation? Musicians don't live in a political vacuum, after all. Many of us also feel a growing disconnect with the Indian classical music that is regularly presented on stage, which sometimes doesn't seem to be conversant with the realities of our time and space. Can art be so bereft of contemporary concerns?

In the era before Independence and soon after, the idea of nation-building inspired many artists. Vishnu Digambar Paluskar embarked upon a mission to teach music and create content that he felt would be appropriate for the audience. Though Kumar Gandharva did not directly engage with mainstream political issues, the selection of his repertoire was no less than a statement. Today, several musicians are busy composing and performing songs to eulogise many government schemes like the Swachh Bharat Abhiyan and Beti Padhao Beti Bachao. This amounts to sheer opportunism to appease a political regime.

Some years ago, at a literary festival in Mumbai, Shubha Mudgal composed and sang Dushyant Kumar's *Kaha Toh Tai Tha* and I witnessed an artist expressing her anguish through music. While we could avoid reducing music to political sloganeering, it can be used and heard for more than *raag*, *sur* and *taal*. Perhaps that's the kind of music many of us are seeking today.

The writer teaches literary & cultural studies at FLAME University, Pune

FAQ

Oil swings and the economy

As India depends on imported crude oil, global trends have a big impact

K. BHARAT KUMAR

What factors influence crude oil price?

Global demand for oil, decisions by major producing nations to raise/cut supplies and the global political environment are key to oil prices.

Why are crude oil prices falling now?

Prices have swayed from above $160 per barrel in June 2008 to about $35 in January 2016. After breaching $85 a barrel in early October, they plunged 8% last Friday to reach their lowest in more than a year. They have since recovered to above the $60 level. The recent fall has been attributed to two main factors: higher supply and volatility due to uncertainty about the global economy. Fears of the consequences of a full-fledged trade war between the U.S. and China have rattled speculators. However, oil prices are estimated to regain some lost ground and stabilise above $75 next year, according to an S&P Global Platts survey of top bankers and oil traders. Key support factors for oil prices would be anticipated production cuts as well as U.S. sanctions against Iran. Also, automobile demand has risen globally, and as internal combustion engines still rule the roost, demand for oil is not expected to plummet yet.

Media reports cite the International Energy Agency pegging non-OPEC output at 2.3 million barrels per day (bpd) this year, while demand was expected to grow to 1.4 million bpd next year. OPEC is expected to cut production after a meeting on December 6 in Austria. It may push for a cut of as much as 1.4 million bpd.

What's the Indian basket of crude?

It is the weighted average of Dubai and Oman (sour) and Brent (sweet) crude. It's the indicator of the price of crude imports for India and the index has a bearing on price rise in the country, in general. The price of the Indian basket averaged at almost $70 for April this year, and had risen to breach $80 in October.

How does crude oil price affect the rupee?

India imports more than 80% of its crude oil requirements, and it has to pay for these imports in foreign currency, mainly dollars. If international crude prices rise, refiners in the country need to spend more in dollars. If there is volatility and uncertainty about which way prices will sway, refiners tend to buy more oil and stock up. As rupees are exchanged for the U.S. currency in this exercise, it generates a demand for the dollar, thereby weakening the rupee. On October 1 this year, the Indian basket price was $82 and the rupee rate was 72.8 to a dollar. By November 20, the Indian basket had eased to $64.8 and the rupee, almost in tandem, strengthened to 71.3.

How do fuel prices influence inflation?

Prices of goods are determined as much by their supply as by the cost of transportation. Apples from Himachal Pradesh are eaten in Kerala, for instance. Rise in fuel costs are passed on by truck fleet owners down the chain to consumers. Accelerating inflation influences the central bank to raise rates, thereby making it costlier to borrow. Higher interest rates keep supply of money in check and hence control inflation.

FROM The Hindu ARCHIVES

FIFTY YEARS AGO NOVEMBER 29, 1968

10,200-crore outlay for private sector

The Planning Commission has boosted the estimate for private sector investment in the Fourth Plan from Rs. 7,500 crores, indicated earlier, to Rs. 10,200 crores. The increase is based on the Commission's discussions with industrialists and economists over the past few months. Meanwhile the Standing Committee of the National Development Council meeting here [New Delhi] to-morrow [November 29] is likely to determine the overall size of the Fourth Plan in addition to discussing questions relating to the States' resources. The Committee, consisting of all State Chief Ministers and members of Planning Commission is headed by the Commission's Deputy Chairman, Dr. Gadgil.

A HUNDRED YEARS AGO NOVEMBER 29, 1918

Anti-Hookworm Campaign.

His Excellency Lord Ronaldshay addressed this morning [November 28, in Calcutta] the Special Committee of the Sanitary Board constituted to advise measures against hookworm disease. In the course of his address the Governor said that he had been struck with the extreme inadequacy of the machinery which they possessed for dealing with the vast and vital question of public health. It seemed to him that they should possess in each district a public health organisation. The first step in this direction must necessarily be the appointment in each district of a properly qualified Health Officer. Continuing, His Excellency said: I have decided to ask the local self governing bodies follow the example set by the District Board of Burdwan and to appoint after a specified date fully qualified health officers for their districts. This brings to the fore the question of the training of young medical men in sanitation and hygiene. Calcutta ought most assuredly to have a first rate school of hygiene and we are taking steps to see that her requirements in this respect are no longer neglected.

CONCEPTUAL

Savanna principle

PSYCHOLOGY

This refers to the hypothesis that the human brain is adapted [illegible] to the conditions in which human ancestors survived once upon a time rather than to the modern age. The [illegible] American evolutionary psychologist Satoshi [illegible] to state that the human [illegible] principle has been used to explain why a lot of human behaviour in the modern age seems irrational. Since the modern age is relatively recent in [illegible] may not have evolved sufficiently to deal with the modern environment.

MORE ON THE WEB

Explainer: India's first Hyperspectral Imaging Satellite

[illegible]

Central bank recap

Urjit Patel provides reassuring signals on NPAs and the RBI-Centre détente

There are two important takeaways from the deposition of Reserve Bank of India Governor Urjit Patel before the Parliamentary Standing Committee on Finance on Tuesday. First, the banking industry is over the hump on non-performing assets (NPAs), which peaked in the quarter ending March 2018 at 11.18% of advances. Both gross and net NPAs have registered a decline for two consecutive quarters – June and September 2018. Crucially, there has been a sharp fall in slippages (fresh NPAs added to the existing heap) from 7.3% in March 2018 to 3.87% in September. This is certainly good news as it indicates that the skeletons are mostly out of the cupboard now. Of course, there is still the onerous task of resolving the bad loans stock, which is at a little over ₹10 lakh crore now. Profitability of banks will continue to remain under stress as they provide for the bad loans in their books and/or take hair-cuts on recoveries through the insolvency process. Meanwhile, banks will also have to be wary of their small loans portfolio, especially those made under the Pradhan Mantri Mudra Yojana, which already add up to ₹6.77 lakh crore. These will need close monitoring.

The second important aspect of Mr. Patel's deposition was his spirited defence of the RBI's autonomy. Though he was careful not to say anything that would break the détente forged by the Centre and the central bank at its last board meeting on November 19, he made three forceful points: that the RBI's autonomy is important to protect depositors' interests; monetary policy has to be the exclusive domain of the RBI; and its reserves are central to maintaining its AAA rating. These statements are probably aimed at nipping in the bud any attempts to change the governance structure of the central bank. After the last board meeting, there have been reports that the Centre is planning to push for board committees to be set up to "assist" the RBI in the discharge of its work. Monetary policy is anyway the preserve of the Monetary Policy Committee created two years ago under the RBI Act, but there are other equally important functions which the Centre may be attempting to control through the board. The issue of autonomy is clearly the gorilla in the room and driving it out is not going to be an easy task. Yet, for the Centre and the RBI there is no alternative but to continue talking on this subject even while ensuring that it does not cast a shadow over their other respective roles and responsibilities. The issue of RBI autonomy is not something that first emerged during this government's tenure, nor is it likely to be solved in its remaining tenure.

Dire strait

Russia must be persuaded to lower tensions with Ukraine

Russia's capture of three Ukrainian naval ships and over 20 crew members in the disputed Azov Sea has refocussed international attention on the conflict on Europe's eastern corridors. The rapid escalation in tensions following the flare-up is evident. Kiev has declared martial law and demanded that the sailors be treated as prisoners of war. A court in Russian-annexed Crimea, meanwhile, has ordered many of them to be held in pre-trial detention, charging them with illegally entering its territorial waters. Ukraine insists that the patrol of the Kerch Strait, where the vessels were impounded, was authorised under a bilateral agreement with Moscow. A new bridge over the strait that connects mainland Russia with Crimea has raised concerns about Moscow's greater control and influence in the region. The latest incident coincides with the anniversary of the November 2013 Maidan Square protests in Ukraine demanding integration with Europe, which was the prelude to Russia's invasion of Ukraine's Crimea in 2014. The protracted conflict has so far claimed about 10,000 lives and displaced millions, and no lasting resolution is in sight. The 2014-15 Minsk peace accords prohibited air strikes and heavy artillery firing. But the dispute has dragged on into a smouldering low-intensity combat. The Ukraine-Russia conflict has also widened religious schisms. The independence granted to the Ukrainian Orthodox Church from the Russian entity in October was criticised by Moscow. In turn, the election this month of the legislatures of two breakaway enclaves of Kiev, with Moscow's endorsement, drew criticism from Ukraine, leading European powers and the U.S. as violations of the Minsk accords.

There has been renewed Western diplomatic pressure since the weekend's skirmishes, with the UN Security Council and NATO calling on Moscow and Kiev to de-escalate tensions. But besides forcing Russian President Vladimir Putin to toughen his rhetoric *vis-à-vis* the big powers, the hardships from the economic sanctions since Crimea's occupation have achieved little by way of confidence-building in the region. European powers are divided between those advocating greater diplomatic engagement with the Kremlin and others wanting to press with further sanctions to punish perceived Russian political interference. But there has been little appreciation of the provocation for Moscow from NATO's continued expansion into the former Eastern Europe and the erstwhile USSR. The geopolitical imperative of greater engagement with Moscow has never been more urgent, as hawks in the U.S. administration make no secret of their preference for confrontation over dialogue. The recent escalations could serve well the leaders of both Russia and Ukraine to divert attention from the sagging popularity levels at home. Ukrainian President Petro Poroshenko faces a general election next year, which, it is widely forecast, he will lose. But the humanitarian situation arising from the continuing conflict brooks no delay in arriving at a speedy resolution

In a spirit of accommodation

The RBI, the RBI board and the government must understand the limits to which they can push each other

C. RANGARAJAN

The saying, 'all's well that ends well', appears to be most appropriate in the case of the recent spat between the Reserve Bank of India (RBI) and the government. However, the agreement arrived at could as well have been settled before things went public. Even though the agreement itself has raised certain fresh questions, by and large it is a satisfactory one. Without going into the merits of the issues raised, two important questions have arisen, which relate to the relationship between the RBI and the government and between the RBI management and its board. Even if one cannot come to definitive conclusions, it is important to note the ramifications of the issues raised.

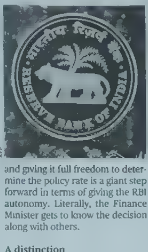
Earlier episodes

Section 7 of the RBI Act, in a sense, sets out the relationship between the government and the RBI. This section gives the government the right to issue directions to the RBI in public interest. Strangely, the framers of the Act seemed to have had in mind frequent use of the section as it says: "The central government may from time to time give such directions...." Leaving that aside, it is a fact that the government had not issued such directions. But it does not mean that the government did not have its way. When Benegal Rama Rau resigned as RBI Governor in 1957 on an issue on which he differed from the government, Jawaharlal Nehru wrote to him: "You have laid stress on the autonomy of the Reserve Bank. Certainly it is autonomous, but is also subject to the Central Government's directions... Monetary policies must necessarily depend upon the larger policies which a government pursues. It is in the ambit of those larger policies that the Reserve Bank can advise."

The tone of the letter was harsh. Similarly, some years later when another Governor, H.V.R. Iengar, raised the issue of ad hoc Treasury Bills, Finance Minister T.T. Krishnamachari said: "What to my mind is necessary is to ensure that Government policy is formulated in this respect after very full discussion with the Reserve Bank and that the latter is kept informed from time to time of any changes that Government feel called upon to make before they are made."

These episodes effectively set the tone and nature of the relationship between the government and the RBI. In one more instance, the RBI, in 1985, decided to allow banks the freedom to fix the interest rate on term deposits up to maturity of one year. The government was consulted before the circular was issued. Later, the government changed its mind. Of course, there was some uneasiness among public sector banks and the freedom given was not properly managed. The government wanted the RBI to withdraw the circular, which was done. Governor R.N. Malhotra and I, at the time, Deputy Governor of the RBI, agonised over the issue for several hours before writing the new circular withdrawing the earlier one. After issuing the new circular, I wrote to the Finance Ministry reiterating again why we had taken the earlier decision. Monetary policy measures were never announced without the concurrence of the Finance Minister.

The recent change in the monetary policy framework setting up the Monetary Policy Committee

AFP

and giving it full freedom to determine the policy rate is a giant step forward in terms of giving the RBI autonomy. Literally, the Finance Minister gets to know the decision along with others.

A distinction

But it must be noted that the first step in this direction was taken by Manmohan Singh when he was the Finance Minister. When I approached him to do away with the system of the issue of ad hoc Treasury Bills which had the effect of monetising fiscal deficit, he readily agreed to this. It was this act of statesmanship by Dr. Singh which put the RBI on the road to autonomy. There is, however, a distinction between autonomy as a monetary authority and autonomy as a regulator.

In the first case, autonomy has to be full once the mandate is given. In the second case, autonomy is somewhat blurred because the mandate is broad and vague. However, coming to the issues that were thrown up in the current spat, these are mostly operational and it would have been unwise for government to use Section 7 to issue instructions. It would have sent out the wrong signals both at home and abroad. It is good that the government has desisted from using Section 7. Nevertheless, one must say that Section 7 hangs like the sword of Damocles. It is important to have continuous and sustained dialogue, and an atmosphere of give and take is much needed.

RBI and board

The second issue is about the relationship between the RBI management headed by the Governor and the board. The debate arose because of the contentious issues between the government and the RBI being referred to the board. The question that has been raised is whether the board as it is constituted today can discuss such issues and compel the Governor to act according to the majority view.

In order to understand the relationship between the government and board, we have to go back to Clause 2 of Section 7, which says: "The affairs and business of the Bank shall be entrusted to a Central Board of Directors which may exercise all powers and do all acts and things which may be exercised or done by the Bank."

However, Clause 3 says: "Save as otherwise provided in regulations made by the Central Board, the Governor... shall also have powers of general superintendence and direction of the affairs and business of the Bank and may exercise all powers and do all acts and things which may be exercised or done by the Bank."

Some argue that Clause 3 abridges the powers of the board. To me, the right way of interpretation is that both the board and the Governor have concurrent powers in almost all matters. The board has members nominated by the Central government from various walks of life, including industry. It does create a problem. This can result in a conflict of interest because the actions taken by the RBI could directly affect their interest. Therefore, the tradition that had evolved is that the board has largely functioned as an adviser.

Two things need to be clarified in this context. First, it is not as if the board has not passed resolutions on matters which are operational and policy oriented. The change in the Bank rate in the past had the prior approval of the board. In fact, in the weekly meetings of the RBI Board, the first resolution used to be on the Bank rate. But with the Governor's concurrent powers, in the past, on occasions, the Bank rate had been changed without going to the board. Second, strictly speaking, the board has the powers to discuss and even pass resolutions, which have been done. But given the nature of the board and the interests of the members, it becomes difficult to let the board to take binding decisions

Endnote

It is, however, true that in the case of the Federal Reserve System in the U.S., the board does take decisions with voting if necessary. But then the nature of the board is very different. Section 7 is a mix of things. First, it gives powers to the board, and second, it gives powers to the Governor as well. The way the relationship between the board and the Governor has evolved over time in India is a good one. The board by and large has played an advisory role.

Against this background, while the Governor can act on his own, he must listen to what the members feel and the sense of the board must be fully reflected in his actions. The crux of the problem is that the RBI, the board and the government must understand the limits to which they can push. A spirit of accommodation must prevail.

C. Rangarajan is former Chairman of the Economic Advisory Council to the Prime Minister and a former Governor, Reserve Bank of India

Without maternity benefits

The government's maternity benefit programme must be implemented better and comply with the Food Security Act

ADITI PRIYA

Yashoda Devi was five months pregnant with her third child when we met her in Jharkhand in June. She was in extreme pain. The doctor had told her that she was very weak and had advised her to improve her nutritional intake. But Ms. Devi did not have money to follow the doctor's advice.

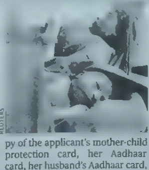
Not serving its purpose

Ms. Devi was one of the 98 women we interviewed in the course of a small survey in 12 villages spread across two blocks of Jharkhand: Manika in Latehar district and Khunti in Khunti district. We enquired about the financial and physical hardships experienced by the respondents during pregnancy and delivery, and also studied the implementation of the Pradhan Mantri Matru Vandana Yojana (PMMVY), a maternity benefit programme, nearly one year after it was officially launched.

Under the National Food Security Act (NFSA) of 2013, every pregnant woman is entitled to maternity benefits of ₹6,000, unless she is already receiving similar benefits as a government employee or under other laws. The PMMVY was announced by Prime Minister Narendra Modi on December 31, 2016. Unfortunately, it violates the NFSA in several ways. First, the benefits have been reduced from ₹6,000 to ₹5,000 per child. Second, they are now restricted to the first living child. Third, they are further restricted to women above the age of 18 years.

The scheme largely defeats the purpose it is supposed to serve: according to a recent analysis, it excludes more than half of all pregnancies because first-order births account for only 43% of all births in India. In our sample, less than half of the women met the PMMVY eligibility criteria. Among those who were eligible, a little over half had applied for maternity benefits.

The application process is cumbersome and exclusionary: a separate form has to be filled, signed and submitted for each of the three instalments, along with a co-

REUTERS

py of the applicant's mother-child protection card, her Aadhaar card, her husband's Aadhaar card, and the details of a bank account linked to her Aadhaar number. The compulsory linking of the applicant's bank account with Aadhaar often causes problems. Further, the PMMVY provides little assistance to women who lose their baby, because the successive payments are made only if the corresponding conditionalities are met

Many hardships

The worst form of hardship reported by pregnant women in our sample, among those related to lack of funds, was the inability to improve their nutritional intake or even to eat properly during pregnancy

Ms. Devi, during and before her second pregnancy, was working in someone else's field where she was paid in kind (5 kg of grain per day). This time, as she was in pain, she was unable to work for wages during her pregnancy. This reduced the family's income, already strained by the last delivery's debts when they had to spend more than ₹12,000 by borrowing and selling assets. Ms. Devi said that if she had received maternity benefits under the PMMVY, she could have used the money to take care of her health and eat nutritious food as advised by the doctor. Like her, 42% of respondents in the sub-sample of women who were working for wages before pregnancy with an average wage of ₹126 per day of work could not work during their pregnancy and earned zero wages. In our sample, on average, respondents spent ₹8,272 on their deliveries alone. Half of the respondents who had spent money during delivery or pregnancy said that they had to borrow money to meet the expenses. It was also common for the families of the respondents to sell assets or migrate to cover these costs. The PMMVY could help protect poor families from these financial contingencies

The provision for maternity entitlements in the NFSA is very important for women who are not employed in the formal sector. The PMMVY, however, undermines this provision due to the dilution of the entitled amount and the exclusion criteria. Even in this restricted form, the scheme is yet to reach eligible women as the implementation record has been dismal till date. In our sample, 30 women had applied for maternity benefits, but none of them had actually received any PMMVY money. No doubt some women did receive PMMVY benefits in both districts by June (this was confirmed by the block offices), but the numbers were so small that none of them emerged in our sample. The scheme seems to be achieving very little for now, in Jharkhand at least. There is an urgent need for better implementation as well as for compliance of the scheme with the NFSA. Maternity benefits should be raised to ₹6,000 per child at least, for all pregnancies and not just the first living child.

Aditi Priya is an MA student at the Delhi School of Economics

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Picking up the threads

The huge losses and damage that Tamil Nadu has sustained following Cyclone Gaja show that traditional land holding patterns have fragmented agricultural lands ("Desperate coconut farmers turn to outsiders for help", November 28). Since agricultural land ceiling is still in force, perhaps business leaders in the State should consider assisting those affected by forming mega-cooperatives on the lines of the Anand/Amul model and make investments in agricultural lands. Shares can be distributed and employment given to at least one member of a family. Once fragmented lands emerge as a mega block of agricultural land, mechanised agro-operations can commence. Shares as well as returns from cooperative shares can be divided to suit requirements of nuclear families. The cooperative model in some tea plantations in the south can be used as a template. It is such actions that will be more meaningful than mere donations towards relief.

R. MADHAVAN,
Chennai

Health-care blueprint

It is fine to adopt cutting-edge technology especially in health care, but the moot point is, will it be beneficial to all sections? India is still unable to meet the minimum World Health Organisation requirement in terms of the necessary doctor-patient ratio. Also, using cutting-edge technology in medicine without having the required infrastructure in place will be of no use. The technologies talked about call for stable Internet connectivity across the length and breadth of the country.

In my opinion, the way ahead should be in reaching the minimum requirements of the WHO in order to provide proper medical facilities for one and all and then focussing on the infrastructure for new technology (Editorial page, "A prescription for the future", November 28).

VENIKA SINGHAL,
Noida

Circulation figures

My congratulations to *The Hindu* on recording a 20% growth in circulation this year and consolidating its position as south India's largest-selling English newspaper (Page 1, "Numbers don't lie", November 28). I am running 77 and am unflinchingly habituated to reading this daily — a habit which began since my school days in the 1950s. There is no doubt that its growth will continue to flourish every year as readers can look forward to quality and variety.

R.M. MANOHARAN,
[illegible]

■ A 20% growth in circulation over six months is a remarkable achievement. I have been a devoted reader for well over 70 years. We were living in a nondescript village, Mannuthy, about 6 km from Thrissur, Kerala, and looked forward to the paperboy "throwing" the paper into our courtyard shouting the words, "Indu paperu". He would have collected the *dak* edition of the previous day from Thrissur railway station. Many years later, as an adult, I was in Hong Kong for two years on an Army-sponsored course. I used to collect a copy of the daily from the Indian Consulate. In the early 1980s, I was posted at a Corps HQ in the east. On a routine visit, while crossing the snow-bound Sela Pass, I spent time with a detachment of the Madras Regiment. [illegible] complained online to the Editor. The next day, the Regional Manager of the daily's Kozhikode office assured me that it would be delivered to any grocery shop of my choice. That's customer care, I think.

C.V. VENUGOPALAN,
Palakkad, Kerala

■ That there is credible data to show that *The Hindu* is steadily growing and also expanding is heartening. It is a pleasure for many readers to be a part of this success story.

G.T. SAMPATHKUMARACHAR,
Mysuru

■ The daily is widely popular in eastern India as well. Being a Patna-ite and a regular reader, I can vouch for this. [illegible] little over a year, based on the recommendation of my father who has been an avid reader since his college days. It has helped improve my vocabulary, writing skills and fluency in the English language.

TUSHAR ANAND,
Danapur, Bihar

Women's cricket

The allegations that cricketer Mithali Raj has levelled against certain persons in the [illegible] establishment are disturbing ('Sport' page, "Mithali 'utterly dejected, depressed'," November 28). The explanation by the captain of the team, Harmanpreet Kaur does not sound convincing. For the sake of Indian women's [illegible]

Lancet urges response to heatwave exposure surge

Indians faced almost 60 mn heatwave exposure events in 2016, says journal

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Indian policy makers must take a series of initiatives to mitigate the increased risks to health, and the loss of labour hours due to a surge in exposure to heatwave events in the country over the 2012-2016 period, the Lancet Countdown 2018 report recommends.

From 2014-2017, the average length of heatwaves in India ranged from 3-4 days compared to the global average of 0.8-1.8 days, and Indians were exposed to almost 60 million heatwave exposure events in 2016, a jump of about 40 million from 2012, the report released Thursday showed.

Heatwaves are associated with increased rates of heat stress and heat stroke, worsening heart failure and acute kidney injury from dehydration. Children, the elderly and those with pre-existing morbidities are particularly vulnerable.

Almost 153 billion hours of labour were lost globally in 2017 due to heat, an increase of 62 billion hours from the year 2000.

Average length of heatwaves in India ranged from 3-4 days compared with the global average of 0.8-1.8 days.

Observing that a recent report "places India amongst the countries who most experience high social and economic costs from climate change", the study makes several recommendations. These include identifying "heat hot-spots" through appropriate tracking of meteorological data and promoting "timely development and implementation of local Heat Action Plans with strategic inter-agency co-ordination, and a response which targets the most vulnerable groups."

The report prepared jointly with the Public Health Foundation of India also urges a review of existing occupational health standards, labour laws and sectoral regulations for worker safety in relation to climatic conditions.

The India Meteorological Department had reported that from 1901 to 2007, there was an increase of more than 0.5°C in mean temperature, with considerable geographic variation, and climate forecasts by research groups project a 2.2-5.5°C rise in temperatures in northern, central and western India by the end of the 21st century.

The number of hours of labour lost also jumped between 2000-2017 across India, the Lancet said.

Farm labour vulnerable

For the agriculture sector alone, this rose to about 60,000 million hours in 2017, from about 40,000 million hours in 2000. Overall, across sectors India lost almost 75,000 million hours of labour in 2017, from about 43,000 million hours in 2000.

The agriculture sector was more vulnerable compared to the industrial and service sectors because workers there were more likely to be exposed to heat.

The findings are significant for India as agriculture makes up 18% of the country's GDP and employs almost half the population. A recent World Bank report on South Asia's hotspots predicted a 2.8% erosion of the country's GDP by 2050, accompanied by a fall in living standards due to changes in temperature, rainfall and precipitation patterns.

Help us help Tamil Nadu

Contributions to 'The Hindu Relief Fund' in aid of the victims of Cyclone Gaja may be made in INR by crossed cheque or demand draft (payable in Chennai) drawn in favour of 'The Hindu Relief Fund'. The covering letter should mention the name, PAN (if any) and postal address of the donor.

Please send to: 'The Hindu Relief Fund', Kasturi Buildings, 859 860, Anna Salai, Chennai 600 002.

Bank transfers may be made in favour of 'The Hindu Relief Fund', to Central Bank of India, Mount Road branch, Chennai (826 Tarapore Towers, Anna Salai). IFSC CBIN0280879 Current Account No. 3453685237.

Those doing so should send an email (or a written intimation by post) with the donor's name and postal address with PAN (if any), along with the UTR number as reflected in the bank passbook, by email to helptamilnadu@thehindu.co.in, or by post to the mentioned address. Unless these details are provided, it will be very difficult for us to issue a receipt.

It is important that those sending money by cheque, demand draft, or bank transfer provide personal details in the following format:
Name
PAN (if any)
Contribution amount:
Full postal address with PIN code:
Bank transfer/cheque/DD No

Donations are eligible for deduction under Section 80-G of The Income Tax Act vide order: DIT (E) No: 2 (398)/ 2000-01, dated December 7, 2015.

IN BRIEF

State had no option but to kill Avni: Minister

MUMBAI

Maharashtra had no option but to kill Avni, as the tigress had killed 13 people, the State's Finance and Forest Minister Sudhir Mungantiwar said on Wednesday. Replying to questions in the Assembly in a calling attention motion, the Minister said that the government was considering increasing compensation to the kin of individuals killed in man-animal conflicts in the State to ₹15 lakh from ₹10 lakh

Asian of The Year award for Kerala flood rescue

SINGAPORE

Indian Navy commander Vijay Varma and captain P Rajkumar were among those honoured at the 'Asian of The Year' awards here on Wednesday, acknowledging their selfless service and bravery in rescue operations during the Kerala floods. PTI

'Panic button' to help girl children in Maharashtra

MUMBAI

The rural girl child in Maharashtra will now get safety key chains installed with a 'panic button' to use in case of an assault, Minister of State for Home (Rural) Deepak Kesarkar announced in the State legislative council on Wednesday

Case file

The 1984 anti-Sikh riots case lingered for over 33 years in the courts. A timeline of how the case proceeded

OCT. 31, 1984: After the assassination of former Prime Minister Indira Gandhi, riots broke out in Delhi and other parts of the country targeting the Sikh community

NOV.1-3, 1984: Rioting, mob violence, arson, looting and murders took place in the Trilok Puri area

DEC. 20, 1985: First charge-sheet filed in the Trilokpuri incident

DEC. 4, 1995: The case was put to trial and charges were framed against 93 persons

AUG. 27, 1996: A Sessions Court convicted 89 persons and sent them to jail for five years

SEPT 1996: The convicts appealed against the verdict

SEPT. 19, 2018: Delhi Police submitted report saying 16 convicts have died during the trial

SEPT. 25, 2018: Delhi High Court reserved verdict

NOV 28, 2018: Delhi HC upheld conviction of 70 accused and ordered them to surrender

Criminal law ill-equipped to deal with cases of riots : HC

Moots entrusting investigative process to authorities other than normal agencies

SOIBAM ROCKY SINGH
NEW DELHI

Noting that the general criminal law is provenly ill-equipped to deal with communal riots cases, the Delhi High Court on Wednesday suggested several reforms, including possibility of entrusting investigative and prosecution process in such cases to authorities other than normal agencies of the State.

Political influence

Justice R.K. Gauba remarked that after each event of communal riots, allegations of political influence have worked as the root cause or for protection of those responsible.

The High Court's observation came while upholding the conviction of 70 persons in connection with the 1984 anti-Sikh riots cases in Capital's Trilokpuri area.

It said there had been no meaningful thought spared till date to usher in reforms in the judicial process to effectively deal with the cases of communal riots which were engineered, more often than not, by those who had clout or influence — of various kind.

To inject a sense of neutrality in the investigative and prosecution process, Justice Gauba said the possibility of entrusting such tasks to authorities other than normal agencies of the State needs to be explored.

The High Court wondered if the initial task of gathering evidence or the duty to "preserve" evidence can be entrusted to the Human Rights Commissions in cases of communal riots situations.

Once a Commission of Inquiry is instituted, under the Commission of Inquiry Act, 1952, further investigative process by gathering all evidence for such cases can be taken over by such Commissions of Inquiry, it said.

The High Court suggested amendments to the Commissions of Inquiry Act, 1952 and the Protection of Human Rights Act, 1993 to entrust the responsibility of investigation in communal riots through SITs specially constituted under their respective control.

With the technological advancements that have been made and the rise of media – print and electronic – as an effective fourth pillar of democracy, the High Court said there was a strong case for utilising as evidence the press reports, supported by photographic material or video footages in trials of criminal cases arising out of communal riots.

'Big fish roaming free'

STAFF REPORTER
NEW DELHI

Chief Minister and national convener of the Aam Aadmi Party (AAP) Arvind Kejriwal on Wednesday welcomed the Delhi High Court's judgment in the 1984 anti-Sikh riots case.

Mr. Kejriwal, however, argued that "big fish" wanted for their involvement in the incident were still roaming free and justice had so far not been done to the riot victims even after 34 years in this respect.

NGT slaps ₹5 crore fine on Bengal

SPECIAL CORRESPONDENT
KOLKATA

The National Green Tribunal (NGT) has imposed a fine of ₹5 crore on the West Bengal government for failing to take steps to improve the air quality of Kolkata and Howrah. Subhas Datta, the petitioner, said that the cost has been imposed for failing to comply with an earlier order of the NGT in August 2016.

In an order on Tuesday, the principal bench of NGT's Eastern Zone, comprising Judges S.P Wangdi and non-judicial member Nagin Nanda, directed the State's Chief Secretary to file an affidavit by January 8, 2019 regarding the payment of compensation and the action taken report in this regard. The NGT directed that the cost should be paid within two weeks to the Central Pollution Control Board. If the government failed to do so, it would have to pay an additional ₹1 crore as fine for every month's delay.

The 2016 order included taking steps like augmentation of air monitoring network, traffic management, streamlining of efficiency auto emission training centres, and phasing out of commercial vehicles more than 15-years-old.

CBI to probe Bihar shelters

Nitish govt. did not do job properly: SC

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

The Supreme Court on Wednesday directed the CBI to investigate the "gamut of allegations" involving 17 Bihar shelter homes for children, destitute women, beggars and senior citizens after the case of sexual abuse of children in a Muzaffarpur home.

The CBI has already been investigating the Muzaffarpur case on a directive from the court.

The court criticised the Nitish Kumar government in the presence of the Bihar Chief Secretary – for "not doing its job properly."

The State, represented by advocates Gopal Singh and Manish Kumar, repeatedly urged the court not to transfer the cases to the CBI, but the court was firm. "If the State government had done its job properly, these cases would not have gone to the CBI. You had enough time; yet, you did not do your job properly," Justice Madan B. Lokur said.

Petty offences

The last straw was the fact that the FIRs registered in these cases mentioned mere petty offences. None of the serious offences alleged did not find any mention in the 11 FIRs filed in the cases of abuse and torture in the 17 shelter homes. On November 27, the court gave the State 24 hours to repair the damage or hand over the cases to the CBI.

On Wednesday, the Bihar side came up with a "communication" from a police higher up to the investigating officer, asking that some serious offences be included in the FIRs.

The "communication" was meant to be the last resort for the State to keep the investigation with the police, but the court refused to even take note of the letter

Aviation Ministry wants airlines to drop web check-in fee

IndiGo, SpiceJet recently revised policies to charge new levy for seats

JAGRITI CHANDRA
NEW DELHI

The government is of the view that IndiGo and SpiceJet should withdraw their web check-in fee, according to a top source in the Ministry of Civil Aviation.

IndiGo and SpiceJet recently revised their web check-in policies to include a levy for air travellers opting for web check-in for any seat in an aircraft. Earlier, passengers would have to pay extra only for certain preferred seats.

"We have told the two airlines to remove the new fee," the source told *The Hindu* on condition of anonymity. The Ministry had already met the airlines' officials on the matter and would be holding another meeting with them. Asked how the government could intervene on the issue since airlines were allowed to unbundle services, a senior government official said airlines should incentivise web check-in.

Making it costly: A senior government official says airlines should incentivise web check-in.

Talks on consensus

However, airline sources said the discussions were currently focussed on arriving at a consensus on how many seats could be offered for free web check-in.

IndiGo maintained that passengers would have to pay for advance selection of seats online, and if a customer checked in at an airport, seats would be assigned for free, though the seat of choice may not be available.

It had also said there could be some flights where seats would be available for free, but that would depend on market dynamics.

While SpiceJet had not responded to an email question, it said on Twitter earlier that "any allocation of any seat via web check-in shall be chargeable."

Selecting a seat beforehand could cost a passengers anywhere from ₹100 to ₹600. Airlines were allowed to unbundle fares and charge separately for services such as preferential seating, meal-on-board, check-in baggage and use of airline lounges.

UGC's new norms for recruitment

PRESS TRUST OF INDIA
NEW DELHI

Doctoral degree holders from the top 500 foreign universities are now eligible for direct recruitment as an assistant professor in Indian varsities, according to the UGC. According to the new recruitment norms, the top 500 ranking of the university shall be referred from four famous world university ranking systems – Quacquarelli Symonds, Times Higher Education rankings and the Academic Ranking of World Universities of the Shanghai Jiao Tong University

CBI officials allowed to check case files

This is after his counsel said there are allegations of mala fide against him in Mr. Asthana's petition.

The High Court allowed Mr. Sharma to go to the CVC's office on Friday for inspecting the files.

It further extended its previous order directing the CBI to maintain status quo regarding proceedings against Mr. Asthana, who has sought quashing of an FIR against him in a bribery case, till December 7 which is the next date of hearing.

Earlier, counsel for CBI Joint Director Sharma had said he has incriminating evidence against Mr. Asthana and he will place it before the court in a sealed cover.

The court had asked him to instead file the documents before the CBI.

Mr. Asthana, in his rejoinder, claimed that the FIR lodged against him was a backlash to complaints of criminal misconduct by the probe agency's chief. He said that prior approval from the competent authority is mandatory to initiate a probe against a public servant which was not taken in this case.

The CBI has opposed Mr. Asthana's plea seeking quashing of the FIR.

M.P. sees record turnout

Naxal-affected constituencies register over 70% polling

PRESS TRUST OF INDIA
BHOPAL

Never mind the queue: Voters waiting at a polling centre in Bhopal on Wednesday. • A.M. FARUQUI

Madhya Pradesh on Wednesday registered a record 75% voter turnout for the Assembly poll, marred by complaints of faulty Electronic Voting Machines (EVMs).

The ruling BJP is looking for a fourth straight term in a tough battle with a resurgent Congress, eyeing a comeback after 15 years.

The voting figures in the one-phase poll for 230 seats was 74.61% and it is likely to go up after the final tally, poll officials said. The previous highest was in the 2013 Assembly poll when the turnout was 72.69%.

Voters turned out in large numbers in three constituencies in Naxal affected Balaghat district with the tally being 75.05% in Baihar, 79.07% in Lanjhi and 80.05 % in Paraswada, officials said.

Faulty EVMs

There were complaints of faulty EVMs and Voter Verifiable Paper Audit Trail (VVPAT) machines.

State Chief Electoral Officer V.L. Kantha Rao told reporters that 1,145 EVMs and 1,545 VVPATs were replaced after complaints of technical snags.

About 2.5% (polling) machines were replaced, Mr. Rao said, adding this percentage was around two per cent in other States where elections were held recently.

Chief Minister Shivraj Singh Chouhan, seeking a fourth term, and his wife Sadhana Singh cast their votes at his native village Jait, which is part of his Budhni Assembly constituency.

Polling was held between 8 a.m. and 5 p.m. in 227 seats, while in Naxal-affected areas of Lanji, Paraswada and Baihar the voting time was between 7 a.m. and 3 pm. Those who were in the queue at the polling booths till 5 p.m. were allowed to vote, Mr. Rao said, adding polling there was underway at 2,200 stations. "There was no demand for re-polling. Poll officials received 386 complaints, which were resolved," he said.

Three employees died due to "health reasons" while performing poll duty in Dhar, Indore and Guna districts, he said.

At Gadhpura village in Bhind district, a person was injured in violence but it was not poll-related, he said. The incident happened "far from the booth" and was related to enmity between two groups, he added.

On reports that some EVMs were found in a hotel, Mr. Rao said, "We got information that a sector officer in Shujalpur was staying in a hotel along with ballot machines. On getting information, a team of officers reached the hotel and seized the machine. The officer concerned was removed (from poll duty) and the polling team was sent along with a new sector officer."

Leaders of the Congress, which is in a straight fight with the BJP to win the crucial election in the central Indian State, claimed that EVMs at many places malfunctioned.

"There were several complaints that EVMs at many places malfunctioned. We had requested the Election Commission that voting time in these polling booths should be extended to compensate for the delay," Congress leader Jyotiraditya Scindia said. The Commission should compensate for time wasted in replacing EVMs by extending polling time, the Guna MP said.

Mizoram records 80% polling

Bru refugees vote at special booths

RAHUL KARMAKAR
GUWAHATI

A Bru refugee leaving a booth at Kanhmun in Mizoram • ABHISEK SAHA

About 80% of Mizoram's 7,70,395 voters cast their votes for the 40 Assembly seats in the State on Wednesday.

The final figure, officials said, could be closer to the 80.82% of 2013 after people standing in queues at many booths after the voting ended at 4 p.m. get to cast their votes.

Serchhip district recorded the highest turnout of 81%, while Aizawl district clocked the lowest of 65%.

Chief Minister Lal Thanhawla is contesting the Serchhip seat and Champhai South in Champhai district, where the voting percentage was 75.

As much as 56.46% of the 11,987 displaced Bru voters lodged in six relief camps in Tripura cast their votes at special booths set up at Kanhmun, a Mizoram village in Mamit district bordering Tripura.

The Election Commission had established 15 polling booths at a playground and indoor badminton stadium for Brus who had fled ethnic violence from across nine Assembly seats in Mizoram 21 years ago.

Ashish Kundra, Mizoram's Chief Electoral Officer who replaced S.B. Shashank less than a fortnight before the polls, appreciated civil society groups such as the Young Mizo Association for helping officials set up booths for the refugees and arranging food and water. Each voter was given a packet of rice and pork curry.

The Tripura government had organised 140 buses and 100 smaller vehicles to bring the refugees from the relief camps.

Over a century

Rochhinga, resident of Zemabawk North in Aizawl East-I constituency, was considered to be the oldest voter in Mizoram at 108 years.

He was followed by Darrohnuru, 106, who cast her vote at Kawrthah in Hachhek on the Mizoram-Tripura border. The third oldest was Aiziki, 104, of Chanmari area in Lunglei.

Suspect in Shujaat killing shot dead

A CRPF jawan checking on his injured colleague while others tackle protesters near Chattergam in Budgam. • NISSAR AHMAD

The militant apparently survived under the debris of the house and later fled the scene. A video of the militant escaping was uploaded online by locals. Three soldiers were injured and three houses damaged in the operation.

Stone throwing, which erupted in the area after the operation, left three protesters and several CRPF jawans injured.

Escaped from hospital

From Pakistan's Multan, Jatt, who was arrested in 2012 from south Kashmir, escaped from Srinagar's Shri Maharaja Hari Singh hospital on February 6 this year when he was being shifted from the Central Jail, Srinagar, for treatment. His name had surfaced as a suspect in the killing of Bukhari on June 14 outside his office in Srinagar. Jatt was now working as LeT's operation commander.

"Arresting Jatt alive could have helped in getting further details in the (Bukhari) case, in which investigation is still going on. Details will be made public once the investigation is completed," said a police officer.

The police had claimed that three militants, including Muzaffar Ahmad alias Talha from south Kashmir's Qazigund area; Azad Ahmad Malik alias Dada alias Zaid from Bijbehara; Naveed Jatt alias Hanzulla from Pakistan, were captured on CCTV footage while carrying out the assassination. Dada was recently killed in Anantnag.

Jatt alias Hanzalla was part of the Ajmal Kasab group and was raised in a madrasa in Pakistan "where he had undergone arms training" and carried out major attacks on security forces and raided banks in south Kashmir.

"Since he is a Pakistani national, the competent authorities shall be approached for handing over his body," said DGP Singh.

In coordinated operations by the security forces, 18 militants, including four top commanders, were killed in the past six days in south Kashmir. At least 40 militants have been killed this month.

Meanwhile, scores of students of Kashmir University, Islamic University of Science and Technology, Awantipora, and a college in Bemina staged a protest and held funeral prayers in absentia for the slain commander and his associate. The IUST has suspended classes on Thursday.

Terror and talks won't go together: Sushma

Minister explains stand on SAARC

SPECIAL CORRESPONDENT
HYDERABAD

Sushma Swaraj

External Affairs Minister Sushma Swaraj on Wednesday said India would not participate in the South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC) summit in Pakistan.

She was responding to a question on Pakistan's invitation to Prime Minister Narendra Modi to visit Pakistan for the summit. "We are not responding to it positively," she said at a press conference in Hyderabad, where she arrived for campaigning for the Telangana Assembly elections.

Ms. Swaraj said, "Unless and until Pakistan stops terrorism activities in India, there will be no dialogue and we will not participate in SAARC." She had visited Pakistan once and it was she who started the comprehensive bilateral dialogue, she said. "But what happened after that? Pathankot happened and Uri [attacks] happened. We have to take a big picture."

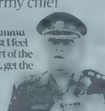
The Minister said the Kartarpur corridor initiative and dialogue between India and Pakistan were two different things. India had been asking for a corridor, which will facilitate visa-free travel of Indian Sikh pilgrims to Gurdwara Darbar Sahib in Kartarpur in Pakistan for many years and she was happy that Pakistan had for the first time responded positively.

"But terror and talks cannot go together," she said to a query on whether the Kartarpur initiative had the potential to bring peace.

See Kartarpur project in isolation, says Rawat

Do not link the corridor to anybody else: Army chief

DINAKAR PERI
NEW DELHI

> We do claim the entire Jammu and Kashmir as ours. First I feel let's take control of our own part of the Kashmir, bring it under control, get the system moving there and then start looking at things
>
> GEN. BIPIN RAWAT, Army chief

The six-km Kartarpur corridor coming up between India and Pakistan should be seen in isolation, the Chief of the Army Staff, General Bipin Rawat, said on Wednesday.

"The Kartarpur Sahib corridor that is being opened, it needs to be seen in isolation. Do not link it to anybody else," Gen. Rawat said, responding to questions from presspersons as the foundation stone for the corridor on the Pakistani side was laid on Wednesday by Prime Minister Imran Khan.

Delivering a lecture on hybrid warfare at the Institute of Defence and Studies and Analyse, Gen. Rawat said that while India claimed the whole of Jammu and Kashmir, it should first control the situation on its side of Kashmir without losing sight of Pakistan-occupied Kashmir (PoK).

"We do claim the entire State of Jammu and Kashmir as ours. First, I feel let us take control of our own part of Kashmir, bring it under control, get the system moving there and then start looking at things," he said.

'Changing demography'

Gen. Rawat said the common identity on either side of Kashmir had been "gradually eroded" as Pakistan had changed the demography of PoK. "Pakistan has very cleverly changed the complete demography of PoK, Gilgit-Baltistan and so we are not sure as to who is an actual Kashmiri or is he a Punjabi who has come and occupied the areas," he said.

The Army chief said every time peace returned to Kashmir, it was used by terrorist groups to regroup. "Sustained pressure is required."

Talking of the need to work out an escalatory matrix in case offensive strategy is employed by India, Gen. Rawat said that to deter Pakistan, "we need the capability of punitive deterrence as a stalemate is not desirable". Observing that India had that kind of capability with respect to Pakistan, he said: "We have to be more concerned about the other border."

Hate can be ended, says Minister

SUHASINI HAIDAR
KARTARPUR

Union Minister Harsimrat Kaur Badal said at the ground-breaking ceremony for the Kartarpur corridor on Wednesday that peace was possible between the two neighbours.

Ms. Badal was in tears as she recalled that "lakhs and crores" of Indian Sikhs who had asked for making the Kartarpur shrine accessible to them. She asked Pakistan to run a rail service linking other major Sikh shrines.

"If the Berlin wall can fall, hate between India and Pakistan can be ended," Ms. Badal said.

Punjab Minister Navjot Singh Sidhu, who received the most applause, said it was unfair for pilgrims to have been prevented from visiting Kartarpur.

According to officials, the corridor will be "visa-free" and approximately a nominal ₹50 would be charged to allow Indians to travel to the shrine from next November.

Ganapathi has been replaced, say Maoists

Explosives expert Basavaraju took over last year

VIJAITA SINGH
NEW DELHI

Ganapathi

Maoists have released a statement saying that their chief, Muppala Lakshman Rao, alias Ganapathi, has stepped down voluntarily because of "falling health and old age".

The current chief, Basavaraju, who has a reward of over ₹2 crore on his head, replaced Ganapathi last year.

According to a senior government official, Basavaraju, 63, a B.Tech. from Warangal in Telangana, was last spotted in Malkangiri district of Odisha in July.

The statement in Hindi, dated November 10, said that at the fifth meeting of the central committee of the Communist Party of India (Maoist), Ganapathi proposed that Basavaraju, alias Nambala Keshava Rao, take over as the general secretary of the banned outfit.

"The central committee discussed the proposal and elected Basavaraju as the general secretary," a statement issued by Abhay, spokesperson of the outfit, said.

A senior government official said that in February 2017, the central committee, the top decision-making body of the Maoists, met in the Abujhmad area of Chhattisgarh where it was decided that the senior leadership should step down as most of them were very old. "The fifth meeting where Ganapathi proposed Basavaraju's name followed the meeting where the younger leadership pressured the seniors to step down. We are not sure where the fifth meeting took place," said the official.

The statement said Ganapathi had led the outfit for 25 years, from 1992-2017.

R.R. Bhatnagar, Director-General, Central Reserve Police Force, said, "This is a press release issued by the Maoists. We will look for further verification."

Once played for A.P.

"Basavaraju has headed the forest division in Dandakaranya [Chhattisgarh] in the past and is also the head of intelligence and military wing. He represented Andhra Pradesh in volleyball during college days," a dossier prepared on him by the security agencies said.

On September 26, 2017, *The Hindu* broke the story about the possible changes in the Maoist leadership. Basavaraju is an expert in explosives and military techniques, has good network with arms traders and is a military strategist.

Death penalty freakishly imposed: Justice Kurian

SC Bench commutes death sentence to life term

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

Justice Kurian Joseph

One of the senior most Supreme Court judges, Justice Kurian Joseph, on Wednesday agreed that courts have been imposing death penalty "arbitrarily and freakishly" all these years in the country.

The dissent from within the very corridors of the Supreme Court comes almost four decades after a Constitution Bench of the apex court upheld capital sentencing as a punishment under the law.

The Constitution Bench in the Bachan Singh case in 1980 had, however, added a rider that judges should award capital punishment only in the 'rarest of rare' category of cases.

But Justice Kurian in his judgment while heading a three-judge Bench said the test of 'rarest of rare' has been 'inconsistently applied' by courts. The judge, who is the third senior most in the Supreme Court, quoted from the 262nd Law Commission of India report to conclude that the so-called 'rider of rarest of rare' has failed to prevent judges from arbitrarily sending the guilty to the hangman.

Justice Kurian's judgment was based on the appeal of a man sentenced to death in a triple murder case in Chhattisgarh. [illegible] the other two judges on the Bench, Justices Deepak Gupta and Hemant Gupta, disagreed with Justice Kurian on the point that death penalty was "freakishly" given by courts.

Justices Deepak Gupta and Hemant Gupta, in a separate opinion, held that death penalty has been consistently upheld as a punishment in law.

However, all three judges on the Bench unanimously commuted to life imprisonment the death penalty of the convict, Chhannu Lal Verma.

The Bench found that Verma was capable of reform as he has exhibited good conduct in prison.

Verma was convicted by a Sessions Court and later by the Chhattisgarh High Court for killing [illegible] his wife [illegible] in 2011 [illegible] awarded death [illegible]

Paswan bats for more seats to JD(U)

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Speaking out for the first time on the elusive seat-sharing arithmetic in Bihar, Lok Jan Shakti Party (LJP) leader Ramvilas Paswan on Wednesday said every party would have to make sacrifices to accommodate the Janata Dal(U).

Of 40 seats in Bihar, the NDA in 2014 together won 31 with the BJP cornering 22, the LJP six and the Rashtriya Lok Samata Party three. It was the highest tally of the [illegible] NDA was reduced to two seats from 20 seats in the previous Lok Sabha.

"All of us will have to make compromises to accommodate the JD(U). And I think the BJP will have to make the greatest compromise," Mr. Paswan said at the 19th Founder's Day of LJP.

He was answering a question on how the BJP and the JD(U) have made the announcement that they both will be fighting an equal [illegible]

The gold standard for a Prime Minister

Jawaharlal Nehru's greatness is that the nation often misses his empathy, intellect and competence

D. SHYAM BABU

India's first Prime Minister, Jawaharlal Nehru, is now moving through an eclipse that B.R. Ambedkar experienced and yet emerged from more luminous. During his life, Ambedkar was vilified by both the left and the right, and decades after his death, he was at best ignored. Later jurists and scholars joined his followers to dust up his legacy and recognise him as a guide in political, social and constitutional matters

That Nehru has lost state patronage is to be welcomed, for that is the only way that a great leader would be able to stand on his feet. Since his family continued to be a part of the party and the government, any celebration of his life and work till recently was suspect. A genuine admirer of Nehru would have been mistaken for a courtier.

"People's collective memory will not allow Nehru to fade into oblivion." India's first Prime Minister in Poona on January 3, 1950. •THE HINDU ARCHIVES

The three virtues of a leader

Democracy demands of a leader, especially one who is called to lead the government, to possess three virtues to redeem his pledge. First, he must have a track record of service with humility. The spirit of democracy militates against our notions of 'the leader'. What it requires of him is to submit to people's will while being firmly anchored to due process. Nehru's constant engagement with the masses and his deep sense of national destiny helped him to be a class apart from his contemporary world leaders, especially in the developing world. A less competent leader would be driven either by the mob or become a dictator

It is always tempting for a leader to flex his muscles lest he be dismissed as a weakling. Democracy affords a leader two choices: either he can assert his position even at the cost of due process to convince others and himself that he's in control, or he can submit to institutional requirements and traditions not so much as constraints on his right to rule but as a sacred obligation to be honoured. Hence, the commitment to the institutions of state forms the second virtue of a leader. That Nehru understood the indispensability of institutions above personalities is not the only measure of the man: he also recognised the need for a strong Opposition for democracy to succeed.

The third virtue is the quality of the leader's legacy. Can the generations after him fall back on his ideas, traditions and exhortations that he preached and practised? It is fashionable today to ridicule Nehru's non-alignment policy and his belief in a mixed economy, but he formulated these policies not as a figment of his imagination, he tailored them to suit India's position at the time. Though this is not the place to delve into the merits of these policies, one must surmise that Nehru would have admitted to a certain wear and tear of these policies. He was also pragmatic enough to alter or jettison his policies if national interest so warranted.

Thus, Nehru was the complete Prime Minister that none of his successors can hope to be. Having witnessed more than a dozen of his successors in office over the past five decades, one is alive to the fact that no one comes even a distant second to Nehru.

Extrovert and introvert

Over and above any virtue, there is the matter of temperament that gives a leader his character. A complex office like that of the Prime Minister of India requires not one but two divergent temperaments, wherein lies the difficulty of being a successful Prime Minister. One, it has a front-office function wherein the incumbent must become the face of his government and engage with the masses to explain his policies to draw their support and legitimacy, and also nudge his officials to translate people's aspirations into policy outcomes. One must be an extrovert, articulate and full of vigour to hit the campaign trail every now and then to plead with people why he and his political formation need and deserve their understanding, affections and support. Two, the back-office function of the Prime Minister amounts to the invisible and hence unsung drudgery of reading dozens of files and making crucial decisions. Only an introvert leader (an oxymoron) who is contemplative and familiar with the complexities of governance will be able to discharge this duty.

These two halves of the job expect the incumbent Prime Minister to be simultaneously an extrovert and an introvert. If a Prime Minister fails in his front-office functions, it would produce a political disaster, and a back-office failure would result in paralysed governance or misrule. India's history since Nehru is replete with instances of Prime Ministers who were of either temperament, not both. Nehru remains the only Prime Minister to have discharged these two functions with aplomb.

Among Nehru admirers, there circulates an anecdote which testifies to his dexterity of being a part of the masses while supping with intellectual giants like Arnold Toynbee and Albert Einstein. Nehru as Prime Minister maintained a tradition of having 'personal guests of the Prime Minister' who would stay at the Prime Minister's official residence, the Teen Murti House, in New Delhi for some time. The guest would meet Nehru at breakfast and, possibly, at dinner, and he would have his own engagements. These worthies included historian Toynbee and British physicist and Nobel laureate M.S. Blackett, who advised Nehru on setting up a defence research establishment in the country.

Blackett visited India as many as eight times during Nehru's stint as Prime Minister. On one occasion, during the late 1950s, being a personal guest of the Prime Minister, Blackett met Nehru at breakfast. It was disheartening to the great physicist that he found Nehru to be distracted, weak and melancholic. Though he answered his guest's questions, Nehru was truly out of his wits, or so his guest thought.

Blackett was sceptical that Nehru could solve the problems of a vast and populous country like India, despite his intellect and commitment to national interest. It so happened that Blackett met Nehru at dinner on the same day. For every minor query, he found Nehru launching into a mini lecture, brimming with enthusiasm.

Blackett wondered aloud: how could a man who was so weak to engage in an informed conversation at breakfast be so vigorous at supper to expound on every question? Pat came the reply: "Oh, I addressed a public rally in the evening!"

A great leader has something timeless about him and he remains consequential. He cannot be deprived of the credit for the services he rendered and the values he stood for, even if his ideas and policies become passe and even if the rulers of the day find his memory inconvenient or unprofitable. Above all, people's collective memory will not allow him to fade into oblivion. Jawaharlal Nehru is one such leader that modern India produced.

D. Shyam Babu is Senior Fellow, Centre for Policy Research, New Delhi. Views are personal

Bittersweet judgment

The U.K. Supreme Court has made the mistake of conflating speech with conduct in the gay marriage cake case

CHINTAN CHANDRACHUD

Bakeries in the U.S. and the U.K. have become the latest sites of contestation about fundamental rights. In June, the U.S. Supreme Court upheld a Christian baker's right to refuse to bake a cake for the wedding of a gay couple. On October 10, the U.K. Supreme Court held that a baker's refusal to bake a cake with a message in support of gay marriage does not constitute unlawful discrimination.

The case at hand

Ashers Bakery in Northern Ireland offered a customised cake service, which enabled customers to provide pictures or graphics that would be iced on a cake. Gareth Lee, a member of an LGBT organisation called Queer Space, placed an order for a cake with a graphic that included the cartoon characters Bert and Ernie (from Sesame Street) together with the words "support gay marriage". After initially accepting the order, the bakery refused to fulfil it and offered a refund on the basis that it was a "Christian business". Mr. Lee took his order elsewhere.

Mr. Lee claimed that in refusing to fulfil his order, the bakery discriminated against him on grounds of sexual orientation and political belief. He succeeded in both courts leading up to the Supreme Court, with the Court of Appeal deciding that businesses could not, based on their religious beliefs, cherry-pick which services they offered to the LGBT community. These decisions (at least in respect of the claim of sexual orientation discrimination) were problematic for three reasons. First, they confused the content of the message with the identity of the customer. Second, the decisions would have produced disquieting consequences, as they would equally oblige a gay or lesbian baker to bake a cake with a homophobic message. Third, they failed to acknowledge that implicit in the freedom of speech is the freedom not to speak – and placing a message on a cake most certainly constitutes speech.

The U.K. Supreme Court has decisively addressed the first two of those concerns in its judgment. The court noted that it was clear on the evidence that the bakery discriminated not against the customer, but against the message. The bakery had served Mr. Lee before, and was willing to sell any of its other confectionaries (or indeed, a cake without the graphic) to him. Support for gay marriage was not a proxy for a particular sexual orientation, as people of all sexual orientations could support gay marriage. The bakery's response would also have been identical had a heterosexual man or woman requested the cake with the same message. Acknowledging that it was deeply humiliating to deny a person a service on the basis of their identity, the court noted that it would, however, do the project of equal treatment "no favours" to "extend it beyond its proper scope".

Contours of the freedom of speech

However, while undertaking its analysis on discrimination on the basis of political belief the court went much too far in identifying the contours of the freedom of speech in this debate. One of the important arguments was whether a message printed on a cake would be conceived of as speech not just of the customer, but also of the baker. People typically see a sculpture or painting as embodying the message of the sculptor or artist. On the other hand, we are unlikely to assume that a printing shop necessarily associates with the messages of each of the banners it prints. Is the "support gay marriage" cake akin to the painting or the banner? Instead of engaging with this question, the court chose to sidestep it entirely – noting that by simply "being required to produce the cake", the bakery was being requested to express a message with which it disagreed

Put simply, the court made the mistake of conflating speech with conduct. Baking a cake does not constitute speech in and of itself. If it did, then by the same logic, the local printing shop could legitimately refuse to print banners bearing messages with which is disagrees. The neighbourhood café could refuse to brew coffee for some prospective customers because of the "expressive" element involved that task. The court failed to recognise that it also does no favours to the free speech project by extending it beyond its remit.

In a peculiar turn of events after the judgment was delivered, an agency that was hired to take photographs of the owners of the bakery upon their success at the court refused to complete the project and hand over the photographs. If it is established that they did so based on the sexual orientation or political beliefs of the owners, the photographers could themselves be held liable for unlawful discrimination. The U.K. Supreme Court's observations on free speech, however, might just save them

Chintan Chandrachud is an Associate at Quinn Emanuel Urquhart & Sullivan, London. Views are personal

SINGLE FILE

Selective histories

College students should also have a say in the reading material

ANURADHA RAMAN

In 2011, Delhi University's academic council succumbed to pressure and dropped the scholarly essay, "Three Hundred Ramayanas: Five examples and three thoughts on translations", by linguist A.K. Ramanujan, from the curriculum. The essay had been the subject of controversy since 2008, when right-wing organisations objected to some of Ramanujan's findings

One could argue that DU's academic council could have withstood the pressure, which was exerted by Dinanath Batra and a group of vandals who claimed to be upholders of the Hindu faith. Yet, the Supreme Court was petitioned, and in turn directed the university to examine the suitability of the contents of the history curriculum. Some academics argued that this was a scholarly work that had to be included in the syllabus. But the book was finally excised from the college curriculum

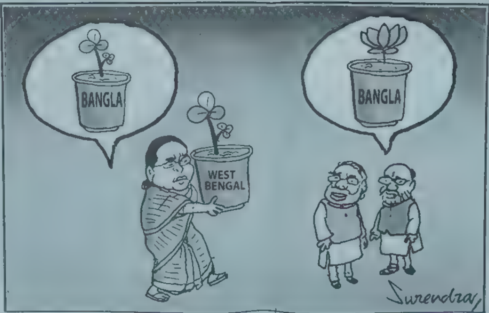
Over the years, things have changed a little. The pressure now is from the inside and a majoritarian world view is being sought to be foisted on students. Two years ago, for instance, there was a sustained movement by some in the academic council to rid the campus of "Maoist sympathisers". Nandini Sundar's book on Bastar, *The Burning Forest*, was dropped from the reading list. This year, the academic committee has recommended that Kancha Ilaiah's books be dropped from the curriculum. Mr. Ilaiah's books such as *God as Political Philosopher: Buddha's Challenge to Brahminism*, *Why I am not a Hindu* and *Post-Hindu India: A Discourse in Dalit-Bahujan Socio-Spiritual and Scientific Revolution* explore new ideas and are provocative, but such modes of thinking seem to have now become unacceptable.

The systemic excising of books from the curriculum raises questions about the education we wish to provide for those stepping into college after 12-14 years of regimented thinking in the school system. After all, if critical thoughts and theories are not nurtured in campuses, where else should they be put to rigorous scrutiny?

Two years ago, California emerged as the centre of a debate over how to tell the story of South Asia. The California Department of Education tried to update textbooks for Grades 6 and 7. The Indian community was up in arms over what it saw as an attempt to refer to ancient India as South Asia and thus a dilution of the Indian identity. It also insisted on seeing the caste system as a phenomenon of the region and not as a Hindu practice

Within Indian academia, however, one can appreciate why Mr. Ilaiah's books such as *Why I Am Not a Hindu* are a problem. They challenge conventional thinking, the majority Hindu view, and the caste system as an element of Hindu practice. College students should also have a say in the reading material

The writer is an Associate Editor in New Delhi

FAQ

Protecting the tiger's habitat

A large number are living outside reserves, making the species vulnerable

JACOB KOSHY

Why is the death of tigress Avni controversial?

Since 2016, the deaths of 13 people in the Pandharkawda divisional forest of Maharashtra have been attributed to tigers and at least five of them to Avni, a 6-year-old with two cubs. India's wildlife laws permit a tiger which is believed to have preyed on humans to be killed. The State's chief wildlife warden claimed he had evidence. The decision to shoot T1 (known as Avni) was taken in January but stayed by the Bombay High Court after appeals by activists. Three more deaths later, the Supreme Court, in September, cleared the way for the forest department to have the tiger killed. On November 2, it emerged that forest officials along with Asghar Ali, the son of hunter Nawab Shafat Ali, claimed to have chanced upon the tiger which, they said, charged at them. The hunting party failed to tranquilise Avni, as the rules required, and shot at it fatally. Union Minister for Women and Child Development Maneka Gandhi described the killing as "murder", and several activists and some veterinarians have alleged that no attempt was made to tranquilise the animal. The National Tiger Conservation Authority has commissioned an independent team of wildlife experts to investigate the killing.

How serious is the tiger-human conflict?

The killing of a man-eating tigers is a rare but not unprecedented in India. As tigers are India's apex predators and symbols of its success at conservation, the unusual death of even one tiger causes disquiet in forest departments and among conservation biologists, tourism officials and activists. Out of 553 tiger deaths from 2012 to 2017, 22.1% were due to poaching, 15.4% were seizures, and 62.4% were attributed to natural causes and causes not attributable to poaching, according to information from the Rajya Sabha. India has 50 tiger reserves, but with forest area increasingly spilling into hamlets, there have been several instances of tigers preying on cattle, livestock and, sometimes, people. Days after the killing of Avni, villagers in Lakhimpur Kheri, U.P., crushed a tiger to death with a tractor after it fatally attacked a farmer.

Are conservation efforts adequate?

While there is a larger concern about the shrinking space for tiger habitat in India, conservationists have also said that a few tiger reserves are being pampered at the expense of others. A recent study by the World Wildlife Fund said that eight tiger sanctuaries in India could, over time, support more than four times the current population of tigers in these sanctuaries. Ullas Karanth, the noted conservationist, has said that it is futile to preserve individual members of a species and that efforts must be made to conserve the species as a whole. Conservationists have also said that "man-eaters" is a legacy term from colonial hunters and incorrect in today's times. Tigers don't actively seek out humans. It is only because of increased contact between humans and animals that there are more conflicts which leads to deaths.

FROM The Hindu. ARCHIVES

FIFTY YEARS AGO NOVEMBER 15, 1968

Madras Court strikes down new phone tariffs

The Madras High Court to-day [November 14, Madras] struck down the revised higher telephone tariffs holding them to be "arbitrary, unreasonable and unjust." Mr. Justice T. Venkatadri, delivering the judgment, said that to his mind the imposition of fee for each extra call constituted an "intolerable burden." The Department had no power to impose unconstitutional conditions and cause inconvenience and suffering to the citizens who could afford to use telephones for transacting their business. The imposition of the fee manifested "a spirit of unfriendliness towards telephone owners." This was mischievous and productive of hostility. His Lordship observed while disposing of a writ petition which sought a direction to the General Manager, Madras Telephones, to forbear from enforcing the revised telephone rates which came into force in the middle of January, 1966.

A HUNDRED YEARS AGO NOVEMBER 15, 1918

Piece-Goods Warehouse Gutted.

A disastrous and destructive fire broke out to-day [November 13] in No. 5 warehouse at Princes Dock [in Bombay] and resulted in causing damage to the extent of about half a crore of rupees. The warehouse was opened as usual this morning at 7 30 and the warehouse Manager and his men were working there as usual. Nothing extraordinary was noticed till about eleven when the Manager saw a volume of smoke rising up the sky from the south end of the warehouse and went to the telephone. By the time he returned the whole place from one end to other was in flames. The Port Trust hydrants started work and were soon joined in their efforts by fire engine which arrived within a few minutes. Soon after many other fire engines arrived in rapid succession and Mr. Greenop, Chief of the fire brigade, took up the operations. After strenuous efforts, at about twelve the fire was brought under control. The warehouse was used for storing piece-goods.

CONCEPTUAL

Contact hypothesis

SOCIOLOGY

Also known as the inter-group contact theory, this refers to the hypothesis that people-to-people contact may be a good way to resolve conflict between groups. It was proposed by American psychologist Gordon W. Allport. The contact hypothesis is based on the idea that peaceful and friendly interpersonal contact can help in reducing prejudices between groups and foster better cooperation and friendly relationships. Some believe that such interpersonal contact between people can help reduce conflict by increasing interdependence between the groups. In other words, the cost of conflict increases with greater interdependence

MORE ON THE WEB

Monkeys in Parliament - Dos and Don'ts

Turn the page

Sri Lankan President Sirisena must find a way to work with Ranil Wickremesinghe

After three weeks of political turmoil, Sri Lanka's controversially dismissed Prime Minister, Ranil Wickremesinghe, appears to have gained the upper hand. A majority of lawmakers backed a no-confidence motion in Parliament against Mahinda Rajapaksa, a former President who was sworn in Prime Minister on October 26. The Speaker declared the motion to have been passed by voice vote, as Mr. Rajapaksa's loyalists sought to block the motion being taken up. Mr. Rajapaksa himself walked out of the parliamentary chamber before the vote was taken, with his supporters questioning the no-trust motion being taken up with such urgency. This contention could pale before the fact that as many as 122 MPs, in a House of 225, signed a memorandum expressing lack of confidence in his government to the Speaker. The noisy scenes and attempts to disrupt the vote reflected the deep divisions between the country's main national parties. Mr. Sirisena's decisions in the last three weeks have been against the letter and spirit of the Constitution, especially the reforms enacted in 2015 to curb the vast powers that come with his office. He removed the Prime Minister despite constitutional restrictions on doing so and had another sworn in. He prorogued Parliament to delay the demonstration of a parliamentary majority by Mr. Rajapaksa. On being confronted with the reality that the numbers were stacked against Mr. Rajapaksa, the President dissolved the legislature itself. The House was revived by an interim order from the Supreme Court.

It is now clearer than ever that Mr. Sirisena had needlessly plunged the country into a deep crisis by replacing the Prime Minister without ascertaining the numbers in the House. It is quite surprising that Mr. Rajapaksa, whose political instincts ought to have made him decide otherwise, agreed to be sworn in solely on the premise that he could induce crossovers. With these two leaders smarting under the setback in Parliament, it is difficult to consider the latest development as the end of political uncertainty. Mr. Sirisena needs to appoint a new Prime Minister immediately, but is averse to Mr. Wickremesinghe returning to that office. He had earlier indicated that he offered the post to two other members of Mr. Wickremesinghe's United National Party, but had to appoint Mr. Rajapaksa as they had turned down the offer. It would be untenable if he lets Mr. Rajapaksa continue as a lame duck Prime Minister by again invoking his powers to prorogue the House. It is time that Mr. Sirisena, who was elected on a promise of political and institutional reform, showed some statesmanship and found a way to work with Mr. Wickremesinghe again. It would be unwise for him to further exacerbate the crisis. He would do better to turn the page and focus on problems such as Sri Lanka's bleak economic situation and unresolved minority concerns.

Full disclosure

Structural reforms are needed to bring accountability to the credit rating industry

After the IL&FS crisis, the Securities and Exchange Board of India is now trying to increase the level of scrutiny on credit rating agencies that failed to warn investors about it. SEBI has come out with new guidelines to improve the quality of disclosures made by credit rating agencies. According to the new norms, credit rating agencies will have to inform investors about the liquidity situation of the companies they rate through parameters such as their cash balance, liquidity coverage ratio, access to emergency credit lines, asset-liability mismatch, etc. Further, rating agencies will have to disclose their own historical rating track record by informing clients about how often their rating of an entity has changed over a period of time. SEBI has been working hard to improve transparency and credibility among rating agencies for some time now, including through a circular issued in November 2016 calling for enhanced standards for rating agencies. But the latest disclosure norms seem to be a response to the IL&FS defaults and the ensuing crisis. While rating agencies already make at least some of these disclosures one way or the other, mandating the formal disclosure of these facts is still welcome. The ready availability of information can help investors make better decisions.

But the latest regulations can only help to a certain extent as a lot of the problems with the credit rating industry have to do with structural issues rather than the lack of formal rules. The primary one is the flawed "issuer-pays" model where the entity that issues the instrument also pays the ratings agency for its services. This often leads to a situation of conflict of interest, with tremendous potential for rating biases. Second, the credit rating market in India has high barriers to entry, which prevent competition that is vital to protecting the interests of investors. This is not very different from the case in many developed economies where rating agencies enjoy the benefits of an oligopoly. Better disclosures can increase the amount of information available to investors, but without a sufficient number of alternative credit rating providers, quality standards in ratings will not improve. It is thus no surprise that even after repeated ratings failures in their long history, credit rating agencies continue to remain and flourish in business. Structural reform should aim to solve another severe problem plaguing the industry, which has to do with rating shopping and the loyalty of credit rating agencies in general. Rating agencies will have to come up with lucrative business models that put the interests of investors above those of borrowers. Such a change requires a policy framework that allows easier entry and innovation in the credit rating industry.

A question of writ

The Sabarimala and Asia Bibi cases put the spotlight on how institutions adhere to constitutional principles

SANJAY HEGDE

On the streets of India and Pakistan, a frightening message is being sent out: that courts must not rush in where politicians fear to tread. In matters of faith, courts must simply sit on their hands and pray for divine intervention to resolve the petition before them. The public and political responses to Supreme Court judgments in two instances – Sabarimala in India and the Asia Bibi case in Pakistan – bear striking similarities. What is different, however, is the ability of the two states to enforce their writ.

Sabarimala is considered to be one of the holiest temples in Hinduism, with one of the largest annual pilgrimages in the world. The faithful believe that the deity's powers derive from his asceticism, and in particular from his being celibate. Women between the ages of 10 and 50 are barred from participating in the rituals.

The exclusion was given legal sanction by Rule 3(b) of the Kerala Hindu Places of Public Worship (Authorisation of Entry) Rules, 1965. The validity of the rule and other provisions restricting the entry of women was decided by the Supreme Court last month. The Court, by a majority of 4:1, held that the exclusion of women between these ages was violative of the Constitution.

The Sabarimala judgment

Then Chief Justice of India Dipak Misra and Justice A.M. Khanwilkar held that the practice of excluding women did not constitute an "essential religious practice". Crucially, the judges also relied on Section 3 of the Act mentioned above which stipulates that places of public worship must be open to all sections and classes of Hindus, notwithstanding any custom or usage to the contrary. It was held that Rule 3(b) prohibiting the entry of women was directly contrary to this. A concurring judge, Justice R.F. Nariman, further held that the right of women (in the age bracket in question) to enter Sabarimala was guaranteed under Article 25(1). This provision states that all persons are "equally entitled" to practise religion. According to him, Rule 3 prohibiting the entry of women, was violative of Article 15(1) of the Constitution.

Justice D.Y. Chandrachud, also concurring, emphasised the transformative nature of the Constitution which was designed to bring about a quantum change in the structure of governance. More crucially, it was a founding document, designed to "transform Indian society by remedying centuries of discrimination against Dalits, women and the marginalised". 'Morality' used in Articles 25 and 26, the judge held, referred to constitutional morality which includes the values of justice, liberty, equality and fraternity.

He also held that barring menstruating women from entering the shrine is violative of Article 17 (the constitutional provision prohibiting untouchability). The judge held that the concept of untouchability is grounded in the ideas of 'purity and pollution'. These same notions form the basis for excluding the entry of menstruating women into religious shrines.

The sole woman judge, Justice Indu Malhotra, who dissented, reasoned, "Issues of deep religious sentiments should not be ordinarily be interfered by the court. The Sabarimala shrine and the deity is protected by Article 25 of the Constitution of India and the religious practices cannot be solely tested on the basis of Article 14... Notions

of rationality cannot be invoked in matters of religion... What constitutes essential religious practice is for the religious community to decide, not for the court. India is a diverse country. Constitutional morality would allow all to practise their beliefs. The court should not interfere unless if there is any aggrieved person from that section or religion."

While the Bharatiya Janata Party has seen the judgment as an attack on the Hindu religion, the Congress too has not lagged behind. Even an "instinctive liberal" such as Shashi Tharoor has said, "abstract notions of constitutional principle also have to pass the test of societal acceptance – all the more so when they are applied to matters of faith... In religious matters, beliefs must prevail; in a pluralistic democracy, legal principles and cultural autonomy must both be respected..."

Asia Bibi case

In 1929, the funeral of a killer, Ilmuddin, took place in Lahore, executed for the murder of Rampal, a publisher, who had published an allegedly unsavoury reference to the life of Prophet Muhammad. Ilmuddin had been buried without funeral prayers as the authorities anticipated further trouble. But some eminent personalities, who included M.D. Taseer, assured the British authorities that there would be no trouble if there was a proper burial with a procession and Islamic prayers. The British relented and at the public mourning, the funeral prayer had to be read thrice before the surging crowds. The upshot of these events was that Section 295A was introduced into the Indian Penal Code to punish a deliberate insult to religious feelings.

Years later, in Zia-ul-Haq's Pakistan, Sections 295B and 295C were added to the Pakistan Penal Code which criminalised blasphemy against Islam and even made it punishable with death. In 2009, Asia Bibi, a Christian woman, was accused of blasphemy by her neighbours and jailed pending trial. She was sentenced to death in 2010 by a trial court.

Her case became a cause célèbre and Salman Taseer, the Governor of Pakistan's Punjab province, visited her in prison to express support. This act by Taseer, who was the son of M.D. Taseer who had negotiated Ilmuddin's burial, did not go down well. So enraged was his bodyguard Mumtaz Qadri, that he assassinated Taseer in 2011. When Qadri was produced in court for trial, he was showered with rose petals by lawyers. He was tried and hanged in 2016, and his funeral attracted a crowd that rivalled the one at Ilmuddin's.

Last month, the Supreme Court of Pakistan allowed Asia Bibi's appeal and declared her innocent of the charges. She has now been released and expected to be granted asylum in Europe. Her lawyer has fled Pakistan and the judges now fear for their lives. Pakistan faced the threat of mob violence led by the radical Tehreek-e-Labbaik Pakistan party. Despite Prime Minister Imran Khan's initial bluster, an agreement has been signed with mob leaders to end the violence.

The Chief Justice of Pakistan, Saqib Nisar, has reportedly defended himself by saying: "No one should have the doubt that the Supreme Court judges are not lovers of Prophet Muhammad.. How can we punish someone in the absence of evidence?"

The thread

It is easy to dismiss the Sabarimala and Asia Bibi cases as being unconnected and belonging to different jurisdictions and contexts. But both belong to the same region and trajectory of history. India was built on a secular foundation while Pakistan was built on a majoritarian Muslim agenda. However, both countries profess at least lip service to the rule of law. Years of majoritarianism have brought Pakistan to the point where its institutions have had to defend themselves before doing justice to minorities. India is at a stage, where its majority is seeking to bring its institutions to acquiesce in majoritarian instincts. A majority whose forebears had committed themselves to a magnificent constitutional compact now has elements who seek to regress from those values.

The question is whether the people and the institutions succumb to pressure or adhere to principle. Each individual, regardless of birth ascribed identity, is a minority of one entitled to an individual guarantee of rights protected by the Constitution. It is in the adherence to individual rights that the greater public good rests. Those who sacrifice a little man or woman's liberty for the security of the many will find neither liberty, nor security.

Let us keep this in mind, as the Supreme Court agrees to hear in open court a review petition against its Sabarima judgment.

Sanjay Hegde is a senior advocate of the Supreme Court

Setting a proper diet plan

To tackle malnutrition, food prices must be regulated and the PDS strengthened in both developed and poor States

SHAILENDER KUMAR HOODA & RABIUL ANSARY

Despite being one of the fastest growing economies in the world, India has been ranked at 103 out of 119 countries, with hunger levels categorised as "serious", in the Global Hunger Index 2018. Strikingly, in July, three girls died of starvation resulting from prolonged malnutrition in the national capital Delhi, which is a high per capita income State. India's child malnourishment level is not only the highest in the world but varies considerably across States. As per the National Family Health Survey-2016, the proportion of stunted (low height for age) children under five is significantly higher (38.4%) than global (22.9%) averages. The underweight (low weight for age) children rate (35.7%) is a lot higher than the global average (13.5%) too. India is home to over 53.3 million stunted, 49.6 million underweight and 29.2 million wasted (low weight for height) children under five.

Major challenges

Growing prosperity has hardly made any significant dent in chronic malnutrition of children. Faster economic growth has enormous benefits, but it is by no means sufficient and sustainable if millions of children remain undernourished, as it not only impacts early childhood health and imposes disease burden but also affects education, wages and productivity when they grow up, which will impact India's growth. Where does the solution lie?

One problem lies with the current thinking of growth-oriented development. No doubt, the low income and Empowered-Action-Group (EAG) States face major challenges to improve malnutrition, but, two EAG States, Chhattisgarh and Odisha, have performed better on this front compared to Gujarat and Maharashtra where per capita income is almost double. The development path prevalent in Gujarat is more about growth, development, investment, which, however, has not been able to translate as better nutritional status in the State. Odisha, which is a low income State, has a better network of Integrated Child Development Services (ICDS), public health facility/workforce per lakh population and educational attainment among women, which have translated into a better nutritional status when compared with Gujarat. Further, tribals, rural, poor and illiterate mothers' children are badly off in

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

so called developed States of Haryana, Gujarat and Punjab. These groups are also affected in poorer States of U.P., Bihar, Jharkhand and Madhya Pradesh. Around two-thirds of stunted/underweight children are from 200 districts of both less developed and developed States.

Agriculture v. hunger

Another prominent idea is the need to link agriculture and nutrition, as agriculture provides answers to most nutrition problems. Our estimates, however, show malnutrition continues to be high in agricultural surplus States like Haryana (34% stunting and 29.5% underweight). Worryingly, malnutrition in some of its agriculturally-developed districts (Karnal, Panipat, Sonipat, Rohtak as well as in Gurugram) is even higher than the average of Odisha. Recently, Madhya Pradesh has registered double-digit growth in food grain production making it one of the wheat granaries of India, but acute malnutrition is still critical in most of its districts with a high proportion of underweight (42.8%) and stunted children (41.9%).

To understand the contradiction between agrarian plenty and malnutrition, let us take the example of diversified food. With the increase in diversity in food intake, measured through Food Intake Index using 19 food items in all 640 districts, malnutrition (stunted/underweight) status declines. Only 12% of children are likely to be stunted and underweight in areas where diversity in food intake is high, while around 50% children are stunted if they consume less than three food items.

A majority of children across districts in Tamil Nadu consume a reasonably highly diversified food, leading to lower percentage of stunted/underweight children across districts. Children in a majority of districts in West Bengal, Odisha, Kerala and Karnataka consume mediocre level of food items and malnutrition is relatively low er than in Rajasthan, U.P., Jharkhand, M.P., Gujarat, Bihar and Haryana (children in many of their districts consume less diversified food). The diversified food intake is very low in a majority of Indian districts; just 28% of children consumed over five items of the total 19 food items.

The way forward

An inclusive and holistic approach, including controlling/regulating food price, strengthening the public distribution system (PDS) and income support policies for making food cheaper are important steps. The ICDS was a high impact nutrition intervention, but its universal availability and quality are questionable due to poor functioning. The government must broaden the ICDS programme by ensuring diversity in food items in worst-hit districts. The launch of the National Nutrition Mission as a strategy to fight maternal and child malnutrition is a welcome step towards achieving the targets of underweight and stunted children under five years from 35.7% to 20.7% and from 38.4% to 25% respectively by 2022. But sustained budgetary commitment towards nutrition components is not sharply visible.

Shailender Kumar Hooda is Associate Professor at the Institute for Studies in Industrial Development, New Delhi, and Rabiul Ansary is Research Associate at the same institute. The views expressed are personal

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Review petitions

The Supreme Court's refusal to stay the majority judgment by a Constitution Bench, on September 28, on the Sabarimala temple case, and also agreeing to hear in open court review petitions on January 22, next year is a signal to protesters who are on the war path (Page 1, "SC refuses to stay Sabarimala ruling", November 14). Political parties would do well to tone down their stance, being aware that any government is bound to obey and execute the Supreme Court's order. The all party political meeting today should be used to ease the tense situation at Sabarimala ("Pinarayi calls all-party meeting tomorrow", November 14).

B. PRABHA
[illegible]

● It would have been heartening had the top court stayed its September 28 judgment until final status is reached after completion of hearing of the review petitions and connected writs. For argument's sake, if at the end, the old practice is restored, after, god forbid, having been violated during the interim period, devotees would feel it to be a permanent blot on the sanctity of the temple. How can the situation be explained away? The court order, remaining as it is, it is for the government to adopt a pragmatic step to convert the latest order into a win win situation for all. Instead of repeating that the court order would be implemented, the government should look at the totality of the new order. In a democracy governments are not merely there to implement judicial directives, which are obviously an interpretation of laws. If the will of the people is not reflected in court judgments, it is for the government to point it out. It is for the government to restore peace and tranquility to the Sannidhanam and surroundings. It is further hoped that the proposed all party meeting today will help lead the government on the right path.

P.R.V. RAJA,
Pandalam, Kerala

Rajinikanth on politics

Tamil film star Rajinikanth's seemingly cryptic and fuzzy comments reportedly made on the issue [illegible] parties coming together [illegible] and Bharatiya Janata [illegible] of his political stand [illegible] now. Moreover, with his big budget movie due to be released very soon, he would most probably be focussed on that. It would be too much to expect him to speak his mind openly on political issues now. Perhaps we have to wait till he formally announces his plunge into active politics.

A. MOHAN
[illegible]

Wildlife alert

The fact is that instances of man-human conflict are growing and the authorities concerned need to draw up solutions to the satisfaction of all [illegible] Forest Minister", November 14). [illegible] turn ugly and we cannot afford to have another Avni-like case playing out again. It is better to plan well and think of acceptable and non-controversial solutions.

RAJESH LOHANI,
Nainital, Uttarakhand

Oil pricing

For four-plus decades now, the global economy has been linked to the state of oil demand and pricing. Energy-related economic sectors carry trillions of dollars in investments and a liquid [illegible] with a fall in crude prices. The era of liquid gold is alive [illegible] The price recovery in the oil [illegible] November 14

B. NARAYANAN,
New Mumbai

Story in the figures

It was heartening to see a full page advertisement in *The Hindu* (Last page, November 14) celebrating the successful Odisha Investor Summit, and which has drawn investment intent worth ₹4,19,524 crore [illegible] advertisement, on the same day and on the front page, on the forthcoming Tamil Nadu Global Investors Meet which mentions [illegible] Nadu has been an industrial pioneer and it has to act fast [illegible] hinges [illegible]

MORE LETTERS ONLINE
www.thehindu.com/opinion/letters

Turn the page

Sri Lankan President Sirisena must find a way to work with Ranil Wickremesinghe

After three weeks of political turmoil, Sri Lanka's controversially dismissed Prime Minister, Ranil Wickremesinghe, appears to have gained the upper hand. A majority of lawmakers backed a no-confidence motion in Parliament against Mahinda Rajapaksa, a former President who was sworn in Prime Minister on October 26. The Speaker declared the motion to have been passed by voice vote, as Mr. Rajapaksa's loyalists sought to block the motion being taken up. Mr. Rajapaksa himself walked out of the parliamentary chamber before the vote was taken, with his supporters questioning the no-trust motion being taken up with such urgency. This contention could pale before the fact that as many as 122 MPs, in a House of 225, signed a memorandum expressing lack of confidence in his government to the Speaker. The noisy scenes and attempts to disrupt the vote reflected the deep divisions between the country's main national parties. Mr. Sirisena's decisions in the last three weeks have been against the letter and spirit of the Constitution, especially the reforms enacted in 2015 to curb the vast powers that come with his office. He removed the Prime Minister despite constitutional restrictions on doing so and had another sworn in. He prorogued Parliament to delay the demonstration of a parliamentary majority by Mr. Rajapaksa. On being confronted with the reality that the numbers were stacked against Mr. Rajapaksa, the President dissolved the legislature itself. The House was revived by an interim order from the Supreme Court.

It is now clearer than ever that Mr. Sirisena had needlessly plunged the country into a deep crisis by replacing the Prime Minister without ascertaining the numbers in the House. It is quite surprising that Mr. Rajapaksa, whose political instincts ought to have made him decide otherwise, agreed to be sworn in solely on the premise that he could induce crossovers. With these two leaders smarting under the setback in Parliament, it is difficult to consider the latest development as the end of political uncertainty. Mr. Sirisena needs to appoint a new Prime Minister immediately, but is averse to Mr. Wickremesinghe returning to that office. He had earlier indicated that he offered the post to two other members of Mr. Wickremesinghe's United National Party, but had to appoint Mr. Rajapaksa as they had turned down the offer. It would be untenable if he lets Mr. Rajapaksa continue as a lame duck Prime Minister by again invoking his powers to prorogue the House. It is time that Mr. Sirisena, who was elected on a promise of political and institutional reform, showed some statesmanship and found a way to work with Mr. Wickremesinghe again. It would be unwise for him to further exacerbate the crisis. He would do better to turn the page and focus on problems such as Sri Lanka's bleak economic situation and unresolved minority concerns.

Full disclosure

Structural reforms are needed to bring accountability to the credit rating industry

After the IL&FS crisis, the Securities and Exchange Board of India is now trying to increase the level of scrutiny on credit rating agencies that failed to warn investors about it. SEBI has come out with new guidelines to improve the quality of disclosures made by credit rating agencies. According to the new norms, credit rating agencies will have to inform investors about the liquidity situation of the companies they rate through parameters such as their cash balance, liquidity coverage ratio, access to emergency credit lines, asset-liability mismatch, etc. Further, rating agencies will have to disclose their own historical rating track record by informing clients about how often their rating of an entity has changed over a period of time. SEBI has been working hard to improve transparency and credibility among rating agencies for some time now, including through a circular issued in November 2016 calling for enhanced standards for rating agencies. But the latest disclosure norms seem to be a response to the IL&FS defaults and the ensuing crisis. While rating agencies already make at least some of these disclosures one way or the other, mandating the formal disclosure of these facts is still welcome. The ready availability of information can help investors make better decisions.

But the latest regulations can only help to a certain extent as a lot of the problems with the credit rating industry have to do with structural issues rather than the lack of formal rules. The primary one is the flawed "issuer-pays" model where the entity that issues the instrument also pays the ratings agency for its services. This often leads to a situation of conflict of interest, with tremendous potential for rating biases. Second, the credit rating market in India has high barriers to entry, which prevent competition that is vital to protecting the interests of investors. This is not very different from the case in many developed economies where rating agencies enjoy the benefits of an oligopoly. Better disclosures can increase the amount of information available to investors, but without a sufficient number of alternative credit rating providers, quality standards in ratings will not improve. It is thus no surprise that even after repeated ratings failures in their long history, credit rating agencies continue to remain and flourish in business. Structural reform should aim to solve another severe problem plaguing the industry, which has to do with rating shopping and the loyalty of credit rating agencies in general. Rating agencies will have to come up with lucrative business models that put the interests of investors above those of borrowers. Such a change requires a policy framework that allows easier entry and innovation in the credit rating industry.

A question of writ

The Sabarimala and Asia Bibi cases put the spotlight on how institutions adhere to constitutional principles

SANJAY HEGDE

On the streets of India and Pakistan, a frightening message is being sent out: that courts must not rush in where politicians fear to tread. In matters of faith, courts must simply sit on their hands and pray for divine intervention to resolve the petition before them. The public and political responses to Supreme Court judgments in two instances – Sabarimala in India and the Asia Bibi case in Pakistan – bear striking similarities. What is different, however, is the ability of the two states to enforce their writ.

Sabarimala is considered to be one of the holiest temples in Hinduism, with one of the largest annual pilgrimages in the world. The faithful believe that the deity's powers derive from his asceticism, and in particular from his being celibate. Women between the ages of 10 and 50 are barred from participating in the rituals.

The exclusion was given legal sanction by Rule 3(b) of the Kerala Hindu Places of Public Worship (Authorisation of Entry) Rules, 1965. The validity of the rule and other provisions restricting the entry of women was decided by the Supreme Court last month. The Court, by a majority of 4:1, held that the exclusion of women between these ages was violative of the Constitution.

The Sabarimala judgment

Then Chief Justice of India Dipak Misra and Justice A.M. Khanwilkar held that the practice of excluding women did not constitute an "essential religious practice". Crucially, the judges also relied on Section 3 of the Act mentioned above which stipulates that places of public worship must be open to all sections and classes of Hindus, notwithstanding any custom or usage to the contrary. It was held that Rule 3(b) prohibiting the entry of women was directly contrary to this. A concurring judge, Justice R.F. Nariman, further held that the right of women (in the age bracket in question) to enter Sabarimala was guaranteed under Article 25(1). This provision states that all persons are "equally entitled" to practise religion. According to him, Rule 3 prohibiting the entry of women, was violative of Article 15(1) of the Constitution.

Justice D.Y. Chandrachud, also concurring, emphasised the transformative nature of the Constitution which was designed to bring about a quantum change in the structure of governance. More crucially, it was a founding document, designed to "transform Indian society by remedying centuries of discrimination against Dalits, women and the marginalised". 'Morality' used in Articles 25 and 26, the judge held, referred to constitutional morality which includes the values of justice, liberty, equality and fraternity.

He also held that barring menstruating women from entering the shrine is violative of Article 17 (the constitutional provision prohibiting untouchability). The judge held that the concept of untouchability is grounded in the ideas of 'purity and pollution'. These same notions form the basis for excluding the entry of menstruating women into religious shrines.

The sole woman judge, Justice Indu Malhotra, who dissented, reasoned, "Issues of deep religious sentiments should not be ordinarily be interfered by the court. The Sabarimala shrine and the deity is protected by Article 25 of the Constitution of India and the religious practices cannot be solely tested on the basis of Article 14... Notions of rationality cannot be invoked in matters of religion... What constitutes essential religious practice is for the religious community to decide, not for the court. India is a diverse country. Constitutional morality would allow all to practise their beliefs. The court should not interfere unless if there is any aggrieved person from that section or religion."

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

While the Bharatiya Janata Party has seen the judgment as an attack on the Hindu religion, the Congress too has not lagged behind. Even an "instinctive liberal" such as Shashi Tharoor has said, "abstract notions of constitutional principle also have to pass the test of societal acceptance – all the more so when they are applied to matters of faith... In religious matters, beliefs must prevail; in a pluralistic democracy, legal principles and cultural autonomy must both be respected..."

Asia Bibi case

In 1929, the funeral of a killer, Ilmuddin, took place in Lahore, executed for the murder of Rampal, a publisher, who had published an allegedly unsavoury reference to the life of Prophet Muhammad. Ilmuddin had been buried without funeral prayers as the authorities anticipated further trouble. But some eminent personalities, who included M.D. Taseer, assured the British authorities that there would be no trouble if there was a proper burial with a procession and Islamic prayers. The British relented and at the public mourning, the funeral prayer had to be read thrice before the surging crowds. The upshot of these events was that Section 295A was introduced into the Indian Penal Code to punish a deliberate insult to religious feelings.

Years later, in Zia-ul-Haq's Pakistan, Sections 295B and 295C were added to the Pakistan Penal Code which criminalised blasphemy against Islam and even made it punishable with death. In 2009, Asia Bibi, a Christian woman, was accused of blasphemy by her neighbours and jailed pending trial. She was sentenced to death in 2010 by a trial court.

Her case became a cause célèbre and Salman Taseer, the Governor of Pakistan's Punjab province, visited her in prison to express support. This act by Taseer, who was the son of M.D. Taseer who had negotiated Ilmuddin's burial, did not go down well. So enraged was his bodyguard Mumtaz Qadri, that he assassinated Taseer in 2011. When Qadri was produced in court for trial, he was showered with rose petals by lawyers. He was tried and hanged in 2016, and his funeral attracted a crowd that rivalled the one at Ilmuddin's.

Last month, the Supreme Court of Pakistan allowed Asia Bibi's appeal and declared her innocent of the charges. She has now been released and expected to be granted asylum in Europe. Her lawyer has fled Pakistan and the judges now fear for their lives. Pakistan faced the threat of mob violence led by the radical Tehreek-e-Labbaik Pakistan party. Despite Prime Minister Imran Khan's initial bluster, an agreement has been signed with mob leaders to end the violence.

The Chief Justice of Pakistan, Saqib Nisar, has reportedly defended himself by saying, "No one should have the doubt that the Supreme Court judges are not lovers of Prophet Muhammad. How can we punish someone in the absence of evidence?"

The thread

It is easy to dismiss the Sabarimala and Asia Bibi cases as being unconnected and belonging to different jurisdictions and contexts. But both belong to the same region and trajectory of history. India was built on a secular foundation while Pakistan was built on a majoritarian Muslim agenda. However, both countries profess at least lip service to the rule of law. Years of majoritarianism have brought Pakistan to the point where its institutions have had to defend themselves before doing justice to minorities. India is at a stage, where its majority is seeking to bring its institutions to acquiesce in majoritarian instincts. A majority whose forebears had committed themselves to a magnificent constitutional compact now has elements who seek to regress from those values.

The question is whether the people and the institutions succumb to pressure or adhere to principle. Each individual, regardless of birth ascribed identity, is a minority of one entitled to an individual guarantee of rights protected by the Constitution. It is in the adherence to individual rights that the greater public good rests. Those who sacrifice a little man or woman's liberty for the security of the many will find neither liberty, nor security.

Let us keep this in mind, as the Supreme Court agrees to hear in open court a review petition against its Sabarima judgment.

Sanjay Hegde is a senior advocate of the Supreme Court

Setting a proper diet plan

To tackle malnutrition, food prices must be regulated and the PDS strengthened in both developed and poor States

SHAILENDER KUMAR HOODA & RABIUL ANSARY

Despite being one of the fastest growing economies in the world, India has been ranked at 103 out of 119 countries, with hunger levels categorised as "serious", in the Global Hunger Index 2018. Strikingly, in July, three girls died of starvation resulting from prolonged malnutrition in the national capital Delhi, which is a high per capita income State. India's child malnourishment level is not only the highest in the world but varies considerably across States. As per the National Family Health Survey-2016, the proportion of stunted (low height for age) children under five is significantly higher (38.4%) than global (22.9%) averages. The underweight (low weight for age) children rate (35.7%) is a lot higher than the global average (13.5%) too. India is home to over 53.3 million stunted, 49.6 million underweight and 29.2 million wasted (low weight for height) children under five.

Major challenges

Growing prosperity has hardly made any significant dent in chronic malnutrition of children. Faster economic growth has enormous benefits, but it is by no means sufficient and sustainable if millions of children remain undernourished, as it not only impacts early childhood health and imposes disease burden but also affects education, wages and productivity when they grow up, which will impact India's growth. Where does the solution lie?

One problem lies with the current thinking of growth-oriented development. No doubt, the low income and Empowered-Action-Group (EAG) States face major challenges to improve malnutrition, but, two EAG States, Chhattisgarh and Odisha, have performed better on this front compared to Gujarat and Maharashtra where per capita income is almost double. The development path prevalent in Gujarat is more about growth, development, investment, which, however, has not been able to translate as better nutritional status in the State. Odisha, which is a low income State, has a better network of Integrated Child Development Services (ICDS), public health facility/workforce per lakh population and educational attainment among women, which have translated into a better nutritional status when compared with Gujarat. Further, tribals, rural, poor and illiterate mothers' children are badly off in so-called developed States of Haryana, Gujarat and Punjab. These groups are also affected in poorer States of U.P., Bihar, Jharkhand and Madhya Pradesh. Around two-thirds of stunted/underweight children are from 200 districts of both less developed and developed States.

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

Agriculture v. hunger

Another prominent idea is the need to link agriculture and nutrition, as agriculture provides answers to most nutrition problems. Our estimates, however, show malnutrition continues to be high in agricultural surplus States like Haryana (34% stunting and 29.5% underweight). Worryingly, malnutrition in some of its agriculturally-developed districts (Karnal, Panipat, Sonipat, Rohtak as well as in Gurugram) is even higher than the average of Odisha. Recently, Madhya Pradesh has registered double-digit growth in food grain production making it one of the wheat granaries of India, but acute malnutrition is still critical in most of its districts with a high proportion of underweight (42.8%) and stunted children (41.9%).

To understand the contradiction between agrarian plenty and malnutrition, let us take the example of diversified food. With the increase in diversity in food intake, measured through Food Intake Index using 19 food items in all 640 districts, malnutrition (stunted/underweight) status declines. Only 12% of children are likely to be stunted and underweight in areas where diversity in food intake is high, while around 50% children are stunted if they consume less than three food items.

A majority of children across districts in Tamil Nadu consume a reasonably highly diversified food, leading to lower percentage of stunted/underweight children across districts. Children in a majority of districts in West Bengal, Odisha, Kerala and Karnataka consume mediocre level of food items and malnutrition is relatively lower than in Rajasthan, U.P., Jharkhand, M.P., Gujarat, Bihar and Haryana (children in many of their districts consume less diversified food). The diversified food intake is very low in a majority of Indian districts; just 28% of children consumed over five items of the total 19 food items.

The way forward

An inclusive and holistic approach, including controlling/regulating food price, strengthening the public distribution system (PDS) and income support policies for making food cheaper are important steps. The ICDS was a high impact nutrition intervention, but its universal availability and quality are questionable due to poor functioning. The government must broaden the ICDS programme by ensuring diversity in food items in worst-hit districts. The launch of the National Nutrition Mission as a strategy to fight maternal and child malnutrition is a welcome step towards achieving the targets of underweight and stunted children under five years from 35.7% to 20.7% and from 38.4% to 25% respectively by 2022. But sustained budgetary commitment towards nutrition components is not sharply visible.

Shailender Kumar Hooda is Associate Professor at the Institute for Studies in Industrial Development, New Delhi, and Rabiul Ansary is Research Associate at the same institute. The views expressed are personal

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Review petitions

The Supreme Court's refusal to stay the majority judgment by a Constitution Bench, on September 28, on the Sabarimala temple case, and also agreeing to hear in open court review petitions on January 22, next year is a signal to protesters who are on the war path (Page 1, "SC refuses to stay Sabarimala ruling", November 14). Political parties would do well to tone down their stance, being aware that any government is bound to obey and execute the Supreme Court's order. The all-party political meeting today should be used to ease the tense situation at Sabarimala ("Pinarayi calls all-party meeting tomorrow", November 14).

B. PRABHA,
Varkala, Kerala

■ It would have been heartening had the top court stayed its September 28 judgment until final status is reached after completion of hearing of the review petitions and connected writs. For argument's sake, if at the end, the old practice is restored, after, god forbid, having been violated during the interim period, devotees would feel it to be a permanent blot on the sanctity of the temple. How can the situation be explained away? The court order, remaining as it is, it is for the government to adopt a pragmatic step to convert the latest order into a win-win situation for all. Instead of repeating that the court order would be implemented, the government should look at the totality of the new order. In a democracy, governments are not merely there to implement judicial directives, which are obviously an interpretation of laws. If the will of the people is not reflected in court judgments, it is for the government to point it out. It is for the government to restore peace and tranquility to the Sannidhanam and surroundings. It is further hoped that the proposed all-party meeting today will help lead the government on the right path.

P.R.V. RAJA,
Pandalam, Kerala

Rajinikanth on politics

Tamil film star Rajinikanth's seemingly cryptic and fuzzy comments, reportedly made on the issue of Opposition parties coming together as an anti Bharatiya Janata Party alliance, are quite understandable given the hazy and uncertain political atmosphere. It is quite obvious that he prefers to be non-committal on the issue of his political stand right now. Moreover, with his big budget movie due to be released very soon, he would most probably be focussed on that. It would be too much to expect him to speak his mind openly on political issues now. Perhaps we have to wait till he formally announces his plunge into active politics.

A. MOHAN,
Chennai

Wildlife alert

The fact is that instances of man-human conflict are growing and the authorities concerned need to draw up solutions to the satisfaction of all ("Avni: two chances to tranquillise missed," and "I did not order the killing: Forest Minister", November 14).

In my hometown, which is in Bageshwar district, Uttarakhand, for instance, there are quite a few cases of encounters with leopards. The situation is bound to turn ugly and we cannot afford to have another Avni-like case playing out again. It is better to plan well and think of acceptable and non-controversial solutions.

RAJESH LOHANI,
Nainital, Uttarakhand

Oil pricing

For long, [illegible] decades now the global economy has been linked to the state of oil demand and pricing. Energy-related economic sectors carry trillions of dollars in investments and a liquid gold [illegible] deflates with a fall in crude prices. The era of liquid gold is alive and nations await an oil price rebound to reanimate their economies.

The price recovery in the oil sector is an omen for pick-up in global growth. Sadly, we have done little all these decades to reduce our dependence on crude imports (Editorial, "Changing trends?" November 14).

R. NARAYANAN,
Navi Mumbai

Story in the figures

It was heartening to see a full page advertisement in *The Hindu* (Last page, November 14) celebrating the successful Odisha Investor Summit, and which has [illegible] In contrast was the half page advertisement, on the same day and on the front page, on the forthcoming Tamil Nadu Global Investors Meet which mentions [illegible] Nadu has been an industrial pioneer and it has [illegible] if it is to retain its standing as an industrial leader. The economic health of the State hinges on the Tamil Nadu government doing the right things now. There should be an end to frittering away collective energy on mundane things such as films and film scenes.

K. RAMACHANDRAN,
Chennai

MORE LETTERS ONLINE:
[illegible]

IN SHORT

Deepika-Ranveer wed at private ceremony in Italy

NEW DELHI

After months of will they, won't they, Deepika Padukone and Ranveer Singh finally got married in Italy's scenic Lake Como on Wednesday, but the Bollywood actors kept things fiercely private leaving the celebrity media breathlessly waiting for scraps of information

18-year-old athlete, found hanging, dies

NEW DELHI

An 18-year-old athlete succumbed to his injuries on Wednesday after he was rescued from his hostel room in the Sports Authority of India's athletics academy at Jawaharlal Nehru Stadium here on Tuesday. Palendra Chaudhary, a sprinter, was found hanging in his hostel room on Tuesday.

Nurse sexually assaulted, thrown out of car

AHMEDABAD

A 28-year-old woman was allegedly sexually assaulted and thrown out of a moving car, following which she died at a hospital in Gujarat's Surendranagar district, police said on Wednesday. The incident occurred on Tuesday morning when the victim, who worked as a nurse, was on her way to work. PTI

BJP blocking name change: Mamata

CM raises pitch for naming her State as Bangla

SPECIAL CORRESPONDENT

KOLKATA

West Bengal Chief Minister Mamata Banerjee on Wednesday raised the pitch for changing the name of the State to Bangla, saying that the proposal has been lying with the Centre for a long time

Ms. Banerjee, through a long post on social media, said that the West Bengal State Assembly had passed a unanimous resolution "to change the name of our state on the basis of local sentiments related to our mother tongue, Bangla".

"It was resolved that the name of the state be changed from West Bengal to Bengal in English, Bangla in Bengali and Bangal in Hindi and the resolution was sent to the Union Home Ministry," she added.

Unanimous resolution

"However, the Ministry advised us to use the name Bangla in all three languages. Accordingly, our Assembly passed an unanimous resolution to change the name of the state to Bangla in all three languages and sent it to the ministry again," the Chief Minister said

She alleged that almost every day the "BJP has been changing the names of historical places and institutions unilaterally to suit their own political vested interests... But in respect of Bengal, the attitude is totally different."

The Trinamool Congress government, since 2016, has been keen on changing name of the State to Bangla One of the reasons cited by the State government is that West Bengal comes at the bottom of alphabetic order in the list of States.

'Not a hurdle'

In an oblique reference to reports that the Centre has objected to 'Bangla' because the similarity with Bangladesh could create problems, Ms. Banerjee said "similarity of names should not create a hurdle".

There is a Punjab in our neighbouring country as well as in India," she argued.

The Chief Minister said that the developments show "deprivation to the people of Bengal" and the people of the State "must get a positive response immediately".

State BJP president Dilip Ghosh said that Bangla was a language and cannot be the name of a State.

What's in a name

In 2011, the Trinamool Congress government wanted the State to be called 'Paschimbanga' in English, Bangali and Hindi. Now, the State's Chief Minister Mamata Banerjee has raised her voice again for a change of name

August 29, 2016 State Assembly passes resolution for three different names in three different languages for West Bengal

- Bengal in English
- Bangla in Bengali
- Bangal in Hindi

Centre objects to three names for one State Asks State to suggest one name

September 8, 2017 State Cabinet approves 'Bangla' for all three languages

BJP has been changing the names of historical places and institutions unilaterally to suit their own political vested interests... But in respect of Bengal, the attitude is totally different

MAMATA BANERJEE, West Bengal Chief Minister

Farooq hits out at BJP-ruled States

PRESS TRUST OF INDIA

SRINAGAR

National Conference president Farooq Abdullah on Wednesday said changing the names of cities was an attempt to change the pluralistic visage of India and a premeditated attempt to deviate the attention of people from the developmental deficit across the country.

"India is a mosaic of cultures and the contribution of Muslims cannot be belittled. Their contribution to the cultural pool of India is discernible in linguistics, crafts, food and other art forms," he said in a statement.

"Such attempts reveal the antipathy of the BJP-led State governments, including the incumbent Uttar Pradesh government, for academics and historical facts," he alleged. India had historically been a point of convergence of different cultures and the names of various cities reflected its pluralistic culture, he said.

Akhilesh's verse attack

PRESS TRUST OF INDIA

LUCKNOW

Samajwadi Party (SP) president Akhilesh Yadav went lyrical on Wednesday to slam the Adityanath government for renaming Uttar Pradesh cities, saying the developmental works in the State have come to a halt due to it.

"*Band pade hain saare kaam, bikhra pada sab samaan; tarakki ke ruke hain raste, badal rahe hain bus naam*," (All works have stopped, materials lie scattered; paths of development stand blocked, only names are being changed)," tweeted Mr. Yadav, tagging a few photographs of stalled works.

This came on a day when the SP faced another 'poetic' attack from its own Minister, Om Prakash Rajbhar, the chief of ruling NDA constituent Suheldev Bhartiya Samaj Party.

"*Diwali me Ali basey, Ram basey Ramzan, Aisa hona chahiye apna Hindustan*," (India's ethos should be just like that of Diwali, which has Ali in it and Ramzan, which has Ram)," tweeted Rajbhar Wednesday, highlighting the futility of changing names.

Maneka seeks team to find cubs

Urges Fadnavis to rope in specialists

SHARAD VYAS

MUMBAI

Maneka Gandhi

Union Minister of Women and Child Development Maneka Gandhi on Wednesday asserted that attempts were being made to "kill" the tigress Avni's missing cubs and urged Maharashtra Chief Minister Devendra Fadnavis to accept help from an independent team of veterinarians to locate the two cubs.

Upping the ante against the Maharashtra Government in the wake of this month's shooting of the tigress that is said to have killed 13 people, Ms. Gandhi shot off an angry letter to Mr. Fadnavis expressing displeasure over the efforts being made by the State's authorities to trace the two 10-month old cubs.

"We had sent a team of NGOs to Yavatmal recently and found that no attempts was being made by the local forest department or the CWLW to catch the cubs," Ms Gandhi wrote. "They were told by the villagers that the team had been advised not to catch them [the cubs] until they died or to see that they were killed," she added.

The Union minister also urged the State government to appoint a team of vets and experts from different States to assist its effort.

'Teams from outside'

"May I suggest that in the face of national anger at the killing of the mother and the concerns around the plight of the cubs, you get teams of veterinarian and forest people from outside," Ms. Gandhi wrote, adding that the team could include vet from Madhya Pradesh and Kerala

Maharashtra government officials said Ms. Gandhi had also followed up her letter with a phone call to Mr Fadnavis

The union minister had also suggested that the team of vets could be led by deep Agrawal and Akhilesh Mishra, who had successfully captured and relocated over 60 tigers in MP, and named some other specialists including from Kerala and Tamil Nadu

Musical fest off to cheery start

Chandana Bala Kalyan touches jazz, Carnatic and sufi in soulful rendition

GOWRI S

CHENNAI

The 14th edition of *The Hindu* November Fest was launched on Wednesday at the Taj Coromandel hotel in Chennai, amid music and cheer

The four-day festival that will begin with a concert featuring sitar exponent Ustad Shujaat Husain Khan on Thursday, offers a diverse range of music.

Mukund Padmanabhan, Editor, *The Hindu*, mentioned in his speech that this will be his last edition as his term comes to an end in March. Looking back at its genesis, he said, "We launched it almost as an afterthought. We had put together a festival of theatre in August in 2005, which went off quite well, and it was only in September that the idea of the November Fest had begun to crystallise."

"We wanted to introduce new forms of music. Over 14 years, we've privileged the unusual over the familiar, experimentation over repetition and novelty over a kind of iron-cast genre," Mr. Padmanabhan added.

Genre fluidity is certainly a running theme of the festival. Opening with Ustad Shujaat Husain Khan, it moves on to Rekha Bhardwaj to the finale that features Bombay Jayashri Ramnath and Abhishek Raghuram.

Chandana Bala Kalyan performing at the launch of *The Hindu* November Fest in Chennai on Wednesday. R. RAVINDRAN

Another distinctive leitmotif, the focus on young, upcoming talent, is epitomised by Double Edge: Featuring city-based, yet globally acknowledged bands Staccato and IndoSoul.

The highlight of the launch was the performance by musician Chandana Bala Kalyan whose rendition touched a number of genres like jazz, Carnatic and sufi that reflect her interest in collaborative pieces. She was accompanied by Naveneet Sundar on the keys and M T Aditya Srinivasan on the tabla. Her opening piece which was titled 'Marma', a confluence of spiritual and devotional poetry, celebrated love and devotion as is seen between Lord Krishna and his gopikas.

The festival will travel to Bengaluru and Hyderabad, with three acts: a collaborative performance by Bombay Jayashri Ramnath and Abhishek Raghuram, an evening featuring Chennai-based Staccato and IndoSoul, and a cinema act by Rekha Bhardwaj from Mumbai.

The Hindu November Fest is powered by HDFC Bank Associate sponsors are Apollo Hospitals, Nippon Paint, Joy Alukkas and Girias, while the knowledge partner is International Village School. Radio partner is Fever FM.

Concert sponsor for Double Edge is Indian Terrain.

FIR against abusive AI passenger

PRESS TRUST OF INDIA

MUMBAI

A foreign national on board a Mumbai-London flight allegedly turned abusive and manhandled a cabin crew member in an inebriated state after she was denied more alcohol, an Air India official said Wednesday.

The airline filed a police complaint against the woman, who was travelling in business class.

The incident took place on November 10 on board Air India flight AI-131 to London, the official said.

The passenger had four quarter bottles of wine. When she asked for more, the cabin crew refused to serve her as she had become completely drunk, an airline source said.

Pak 'terrorist' killed; arms, drugs seized

Joint operation on International Border

DEVESH K. PANDEY

NEW DELHI

A suspected Pakistani terrorist was gunned down and a large cache of arms, ammunition and heroin worth over ₹100 crore were seized in two back-to-back joint operations of the DRI and the Army along the international border in Jammu and Kashmir, culminating on Tuesday. The face-off with alleged terrorists happened about a kilometre away from border fencing in the Indian jurisdiction, in Jammu's Gigrial village of the Akhnoor sector, around 1 a.m. on Tuesday. The joint team comprising the Army's 15-Punjab unit personnel spotted the intruders, who on being confronted opened fire. In the retaliatory action, one person was killed and the others fled.

The slain "terrorist" is suspected to be from Pakistan. "We seized one AK-56 rifle, 15 hand grenades, five pistols with distinct Chinese markings along with 60 rounds of 9 mm ammunition, 12 detonators of improvised explosive devices and 234 rounds of ammunition, said DRI Director-General Debi Prasad Dash.

About a week ago, again in close cooperation with the Army, the agency seized 20.8 kg of high-quality heroin worth about ₹105 crore, 184 gm of opium and two pistols of foreign make with four magazines, in the Akhnoor region of Jammu.

Drunk father kills 3 minor girls in U.P.

SPECIAL CORRESPONDENT

LUCKNOW

In a shocking incident, a man in Lalitpur district of Uttar Pradesh killed his three daughters by hitting them with a hammer before setting them on fire.

The accused, Chhedan Kushwaha, was arrested, said Lalitpur Superintendent of Police O P Singh

He was in an inebriated state, said the police

All the three victims are minors.

"The father has confessed to committing the act," said the police officer

Mr. Singh said the accused had a dispute with his brother and was a habitual drinker The wife was not at home when the incident took place

VHP meet on Nov. 25 to discuss Ram temple

To enrol 25,000 Bajrang Dal sainiks

OMAR RASHID

LUCKNOW

In a bid to push for a Ram Mandir in Ayodhya, the Vishwa Hindu Parishad has said that it planned to enroll 25,000 fresh Bajrang Dal "sainiks" as volunteers and also impart training in tridents to some of them.

The new recruits would be imparted with "trishul deeksha," the VHP said, but did not clarify if tridents would also be distributed to the Bajrang Dal members.

Bajranj Dal was the youth wing of the VHP.

The right-wing outfit had planned a "dharma sabha" in Ayodhya on November 25 and said representatives of various Hindu groups across the country would attend. A gathering would be held in Delhi on December 9, three days after the anniversary of the Babri Masjid demolition.

"There is anger among Hindus due to the adjournment of the case," said VHP vice president Champat Rai, adding that the wait for a temple had now become "unbearable."

The VHP had threatened direct action. "If necessary, Bajrang Dal's dedicated workers can march to Ayodhya any time for the construction of the temple on the instructions of the seers," said Bholendra, VHP Awadh organisation secretary in a statement.

Mr. Bholendra justified that the weapons training to Bajrang Dal recruits, saying it was part of "Indian tradition," and such programmes were held to safeguard Hindu religion and culture.

The VHP's meeting in Ayodhya comes at a time when Shiv Sena chief Uddhav Thackeray was scheduled to visit Ayodhya on November 24 for two days.

The events had alarmed Babri litigant Iqbal Ansari, who said the Muslims in Ayodhya felt insecure due to the heavy presence of Hindu outfits aggressively campaigning for a temple

"In 1992, too, the crowds gathered in a similar fashion. Mosques were destroyed, homes set on fire. What guarantee is there that something won't happen if crowds gather again?" Mr Ansari asked.

He had threatened to leave Ayodhya if the security of the place was not increased before the VHP meet

Nitish govt. flayed after RLSP leader is shot dead

SPECIAL CORRESPONDENT

PATNA

At a time when confusion continued over whether the Rashtriya Lok Samata Party (RLSP) would remain a constituent of the NDA in Bihar or not, a local party leader was gunned down near Patna on Tuesday. RLSP block president of Paliganj in Patna district, Amit Bhushan Verma alias Tuktuk, 35, was gunned down while he was participating in the Chhath festival.

RLSP chief Upendra Kushwaha on Wednesday visited the family members and later slammed the Nitish Kumar-led NDA government's "good governance" claim in a tweet.

Mr. Kushwaha has been disgruntled over seat-sharing among NDA constituents. "Out of a total 40 Parliamentary seats in Bihar the BJP and JD(U) are now likely to contest in 17 seats each while another constituent Lok Janshakti Party would get six seats", a senior State BJP leader told *The Hindu*, though an official announcement is yet to be made

FROM PAGE ONE

No French guarantee for Rafale deal: govt.

The Additional Defence Secretary submitted that IOPs would be confirmed by the vendor (Dassault) either at the time of seeking offset credits or a year prior to discharge of offset obligations. "If details of IOP is given initially, we would check if the IOP is valid. If given later, the OEM runs the danger of non-acceptance of the IOP by us. Penalty is imposed," the Secretary said.

Former Union Minister Arun Shourie, one of the petitioners, said there was "government interference" in the choice of an IOP. Mr. Shourie has alleged that Reliance Defence, "a company with no defence experience", is the IOP. "Dassault is a company which is in serious financial difficulties. But for this order of 36 jets, it (Dassault) would have been phased out...Dassault has experience since 1929. It would never have gone for an IOP registered only a few days before the deal," Mr. Shourie argued.

The Attorney-General said the secrecy maintained by the government on the Rafale deal was not about the price of the aircraft but on its weaponry and avionics. Mr. Venugopal said the ₹670-crore price quoted in Parliament was that of a bare-bone jet. "Our adversaries will take advantage of a public disclosure of the price of weaponry and avionics. They will be able to evaluate the weapons. It is out of respect for the Supreme Court that we provided you specifics on weaponry, avionics," Mr. Venugopal said.

"Mr. Attorney, any discussion on price will be only if we permit that it should come into the public domain," CJI Gogoi said.

The court asked the government to respond to Mr. Bhushan's contention that an IGA could be entered into only if an equipment of proven technology was identified by the Forces in joint exercises or if a large-value weapon platform was available at a much lesser price or if an Original Equipment Manufacturer (OEM) was faced with an embargo on sale and the weapon could be purchased at a reduced price. The Rafale deal was preceded by none of the three situations.

Mr. Venugopal countered that Rafale jets were used in joint exercises held in India and France in 2010 and 2014. "But the question here is that you (government) did not go for Rafale on the basis of these exercises," Justice Joseph pointed out. The judge said the Rafale bids date back to 2007.

Mr. Venugopal said soldiers' lives could have been saved in the Kargil War if Rafale jets were in play then.

"But Kargil War was in 1999..." Chief Justice Gogoi replied.

'Why did CCS nod come later?'

Petitioners against Rafale deal seek government clarification on this question

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The day-long hearing in the Supreme Court on Wednesday saw questions being raised continuously on the fact that the Indo-French Joint Statement was issued on April 10, 2015, well over a year before the Cabinet Committee on Security (CCS) finally approved the Rafale deal in August 2016.

The petitioners asked the three-judge Bench led by Chief Justice of India Ranjan Gogoi to direct the government to file a response in an affidavit on this question.

"Till March 25, 2015, the deal for 126 aircraft was on; 108 jets were to be produced by HAL. In just two weeks, on April 10, 2015, a joint statement is issued for a new deal for 36 Rafale jets with same equipment...The 2007 deal for 126 aircraft was approved by the Defence Acquisition Council. If our combat potential had declined sharply, what was the logic of striking a new deal for just 36 jets? The new deal should have been for more than 126 fighter aircraft," counsel for Sanjay Singh, MP, argued.

Many queries: Lawyer Prashant Bhushan and former Minister Arun Shourie leaving the Supreme Court on Wednesday. • AP

'Norms violated'

Advocate Prashant Bhushan, who filed a joint petition in person with former Union Ministers Arun Shourie and Yashwant Sinha, said the government "short-circuited" a fresh tender process for 36 Rafale jets by opting for the restricted Inter-Government Agreement (IGA) mechanism.

"Who took the decision for 36 jets? On what basis did the PM announce the deal for 36 jets? He had no authority. How was the 126 jets reduced to 36 jets? There is gross violation of procedure in decision-making process," Mr. Bhushan submitted.

He said three-and-a-half years had passed since the signing of the deal. The first jet would be delivered in September 2019 and delivery is to continue till 2022. He alleged that Dassault gifted ₹284 crore to a company of Anil Ambani with a net worth of zero. He sought a CBI probe under the Prevention of Corruption Act.

The Bench called for senior Air Force officers to be present in court. "Your requirement would be fifth or sixth-generation fighter jets," Chief Justice Gogoi asked Air Vice Marshal J. Chalapati, who was flanked by other senior IAF officers. Mr. Chalapati said the requirement was "above" fourth-generation fighters. He explained that fifth-generation fighters had niche technology such as stealth and electronic warfare capabilities.

Not govt.-to-govt. pact, says Sibal

'French have no such procedure'

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Congress on Wednesday said there had been no "government to government" pact with France for the Rafale aircraft as the French government had never entered into such a contract on defence in the past.

Kapil Sibal speaking in New Delhi on Wednesday. • PTI

"This is not a government to government contract," senior Congress leader Kapil Sibal told presspersons, adding that there was no such procedure in France unlike in the U.S. where a deal could be done under the Foreign Military Sales (FMS) route.

'Not compliant'

Continuing the party's campaign against the government led by Prime Minister Narendra Modi over the Rafale deal, Mr. Sibal said the Centre should not have signed a contract with Dassault after it turned "non compliant" by not giving assurances both on aircraft quality, and on the number of man-hours required for manufacturing the jet.

"In this case, the people who negotiated the deal were Dassault representatives along with [CEO] Eric Trappier himself and the Ministry of Defence and Air Force officials and the only thing that happened was that the Government of France gave a confirmation letter that negotiations were held with Dassault," Mr. Sibal contended.

A threat, not opportunity, says SJM

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The RSS-associated Swadeshi Jagran Manch has written to Prime Minister Narendra Modi, cautioning him that the Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) Ministerial Summit he is attending in Singapore "presents a major threat and not a major opportunity for India".

"India is being asked to improve its offer to the RCEP partners. India has major challenges from China in industrial goods. China already accounts for about half of India's total trade deficit. Even with 74% of goods offered at zero duty (India's current offer), this deficit will increase manifold and also threaten India's manufacturing growth potential," SJM co-convener Ashwani Mahajan said in a letter.

Modi, Pence discuss trade

Defence cooperation and ways to counter terrorism figure in Singapore talks

PRESS TRUST OF INDIA
SINGAPORE

Prime Minister Narendra Modi and U.S. Vice-President Mike Pence held talks on Wednesday on a wide range of bilateral and global issues of mutual interests, including defence and trade cooperation, ways to counter terrorism and the need for maintaining a free and open Indo-Pacific.

The two leaders had "productive discussion on all aspects of global strategic partnership based on growing convergence of interests on regional and global issues" on the sidelines of the East Asia Summit here, External Affairs Ministry spokesman Raveesh Kumar said.

"Spoke about our shared vision of a free and open Indo Pacific & reaffirmed our commitment to strengthen security and counterterrorism cooperation and coordination," Mr. Pence tweeted after the meeting.

Common goals: Prime Minister Narendra Modi with U.S. Vice-President Mike Pence in Singapore on Wednesday. • AFP

In a readout, his office said he encouraged "free, fair, and reciprocal trade with India".

Briefing presspersons, Foreign Secretary Vijay Gokhale said it was a "very good" meeting.

"There was a sense of convergence both on bilateral issues and on global issues, and we look forward to taking the relationship now in the coming months and in 2019," he said.

Terror issue

There was some discussion on the issue of terrorism. Mr Pence referred to the upcoming 10th anniversary of the deadly Mumbai terror attack on November 26 and hailed cooperation between the two sides on counter-terrorism, Mr. Gokhale said.

Mr Modi thanked Mr Pence and reminded him that in one way or another all the traces and all the leads in the global terror attacks ultimately led to a "single source and single place of origin", without naming any country or organisation.

"He [Mr. Modi] did point out that the mainstreaming of people involved in the Mumbai attacks in a political process which has taken place in the recent elections in Pakistan should be a matter of serious concern not just to the two countries India and the U.S. but to international community," Mr Gokhale said, referring to the Mumbai terror attack mastermind Hafiz Saeed's party contesting the July 25 elections in Pakistan.

NC hints at contesting Assembly poll

PEERZADA ASHIQ
SRINAGAR

National Conference vice president Omar Abdullah on Wednesday hinted that his party may not boycott Assembly election in J&K, hours after BJP national general secretary Ram Madhav questioned the regional parties, the NC and the Peoples Democratic Party's demand to dissolve the Assembly.

"You (BJP) got the control of a handful of towns and cities because the NC and the PDP stayed away (and the Congress did such a poor job of putting up a fight). Do you really think we will give you a walkover in the Assembly poll?" said the former Chief Minister Abdullah.

The remarks came after Mr Madhav questioned the regional parties' boycott politics.

Sri Lankan House votes against Rajapaksa govt.

Mr. Wickremesinghe and his MPs who were in government less than a month ago, sat with Opposition parties Tamil National Alliance (TNA) and the JVP.

Mr. Wickremesinghe's supporters wore a black sash with the Sinhala words 'Prajathanthravadaya Udesa', or "for democracy."

The Speaker suspended standing orders on the day's agenda, after a majority backed TNA legislator M.A. Sumanthiran's motion for it. Just as the House prepared to take up the no-confidence vote, Mr. Rajapaksa rose and left the Chamber, escorted by his son and young MP Namal Rajapaksa.

MPs backing Mr. Rajapaksa meanwhile roared in protest and claimed the proceedings breached Parliamentary tradition, drowning the Speaker's voice as he said the House was convening in an "extraordinary" situation. After Mr. Jayasuriya declared that the majority had voted out Mr. Rajapaksa, the MPs pointed to the Speaker, and chanted "*pissek, pissek*" (a mad person) in chorus. The House was soon adjourned until Thursday morning.

The outcome of the floor test evoked opposite reactions from the rival camps. MP Namal Rajapaksa accused Speaker Jayasuriya – formerly with Mr. Wickremesinghe's United National Party (UNP) - of being "biased."

"We have no faith in the Speaker. We don't believe he can conduct Parliament in an independent manner," he told reporters.

On the other hand, UNP Deputy Leader Sajith Premadasa said: "The proper parliamentary procedure was followed. We proved our majority. Democracy prevailed."

NIA files chargesheet against Asiya Andrabi

Accused of waging a war against India

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The National Investigation Agency (NIA) filed a chargesheet against Dukhtaran-e-Millat (DeM) chief Asiya Andrabi and two of her associates for allegedly abetting in, and waging, a war against India through social media platforms and Pakistani television channels.

The DeM is a terrorist organisation that is "engaged in anti-India activities and has been inciting the populace of Kashmir to an armed rebellion against the Government of India with the aid and assistance of terrorist organisations based in Pakistan," the NIA said.

Ms. Andrabi, her personal secretary Sofi Fehmeeda and DeM general secretary Naheeda Nasreen were arrested on July 7. They are in the Delhi's Tihar jail.

The accused were using Twitter, Facebook and YouTube and TV channels in Pakistan, the NIA said. "Investigation shows she has close contacts with Hafiz Saeed, a designated global terrorist and head of the Jamaat-Ud-Dawah and co-founder of the Lashkar-e-Taiba.

Winter session from December 11

Assembly poll results, Rafale and Ram temple may cast shadow on proceedings

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The winter session of Parliament will start on December 11, the day when the results of the Assembly elections in five States will become known.

The Cabinet Committee on Parliamentary Affairs on Tuesday recommended convening of the session from December 11 to January 8, official sources said on Wednesday.

This would be the last full-fledged Parliament session of the Modi government prior to the Lok Sabha election.

This will be the last full-fledged session before the Lok Sabha election

The Assembly election results, the controversy over the Rafale deal and the Ram temple debate are likely to cast a shadow on parliamentary proceedings.

Madhya Pradesh, Rajasthan, Chhattisgarh, Telangana and Mizoram are going to the polls.

There will be 20 working days during the session. Usually, the winter session begins in the third week of November and ends before Christmas. The first day of the session is expected to be reserved in the Rajya Sabha for obituary reference to former Prime Minister A.B. Vajpayee. In the Lok Sabha, work is expected to be suspended on the first day to pay tribute to Union Minister Ananth Kumar who died on Monday.

"We seek the support and cooperation of all parties for the smooth functioning of Parliament during the session," Union Minister of State for Parliamentary Affairs Vijay Goel said.

The government would push for the passage of the triple talaq Bill pending in the Rajya Sabha. It had promulgated an ordinance to make instant triple talaq a penal offence.

The government wants the Indian Medical Council amendment ordinance and the companies amendment ordinance to be passed in this session.

Communication satellite has a perfect launch

The Ku-band and Ka-band payloads are expected to cater to communication requirements for people in remote areas in the country, especially Jammu and Kashmir, and the Northeast.

While Prime Minister Narendra Modi had envisioned that an "Indian son or daughter" will undertake a manned space mission by 2022 while delivering his Independence Day address this year, Mr. Sivan said ISRO had set a target of achieving this feat by December 2021. He said ISRO planned to have two unmanned missions – one of them in December 2020 – before attempting to put a human in space. "First (mission), we will follow all the parameters and if it does not work, we will fly the second mission. Once it gets confirmed, we will go for the human mission," he said.

SUV stolen by 4, Punjab put on alert

SPECIAL CORRESPONDENT
CHANDIGARH

The Punjab police on Wednesday launched a search operation in Pathankot after four persons allegedly snatched at gunpoint from the driver a sports utility vehicle they had hired.

Pathankot district, which shares an international border with Pakistan, has been put on high alert after the driver of the vehicle informed the police about the incident that took place on Tuesday night near Madhopur. Senior Superintendent of Police Vivek Soni told *The Hindu* that the four persons had hired the vehicle at the Jammu taxi stand for a trip to Pathankot. "Near Madhopur, one of the suspects asked the driver to stop the vehicle pretending to be unwell. As he stopped the vehicle, the occupants snatched the SUV at gunpoint," said Mr. Soni.

In 2016, terrorists, who attacked the Pathankot air base, snatched a Punjab police officer's car to get to the target.

(With PTI inputs)

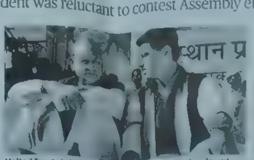
Gehlot checkmates Sachin Pilot

Congress State president was reluctant to contest Assembly election

SOBHANA K. NAIR
NEW DELHI

The former Rajasthan Chief Minister Ashok Gehlot's announcement that he would contest the Assembly election checkmates his rival and Congress State president Sachin Pilot, who was reluctant to contest so that he was not pinned to one constituency.

A section of the party recommended that both he and Mr. Gehlot be kept free to campaign throughout the State. However, according to insiders, Mr. Gehlot, who has been contesting from Sardarpura since 1998, did not want to give up his seat. "Some people wanted that instead of him, his son should contest from Sardarpura, but that would have signalled his premature departure from the Rajasthan politics. He put his foot down, leaving little room for Mr. Pilot to stand out," a senior Congress leader said.

United front: Ashok Gehlot has [illegible] reports of a rift with Sachin Pilot, terming them a BJP [illegible] • ROHIT JAIN PARAS

It is not clear which seat Mr. Pilot will contest from. This would be his first Assembly election. He [illegible] contested the Lok Sabha [illegible] from Dausa in 2004 and Ajmer in 2009. He [illegible] in 2014 he lost Ajmer [illegible] votes [illegible] both [illegible] Ajmer North and Ajmer South [illegible] the BJP won the two seats by over 20,000 votes. It remains to be seen which seat Mr. Pilot will pick.

"It has most certainly put him in a difficult position because he will have to concentrate his energies on one seat to ensure there is no repeat of the infamous defeat of former State chief C.P. Joshi [in Nathdwara] by one vote in 2008," the leader said.

Regardless [illegible]

Security personnel injured in Bijapur blast

[illegible]

THE HINDU
FOLLOW US
thehindu.com
www.facebook.com/TheHinduSundayMagazine
twitter.com/TheHinduMag
HUBBALLI

MAGAZINE

SUNDAY, NOVEMBER 25, 2018

Can we hope that when *2.0* releases next week, we get a good story, told well?

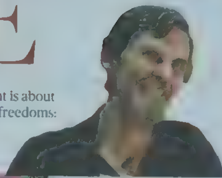
page 5

Only Mr. Mathrubootham and Mrs. Obama are calm and gentle people in this world?

page 8

For me, development is about expanding people's freedoms: Jean Drèze

page 2

The bards (Clockwise) British storyteller Godfrey Duncan, Pandavani artist Ritu Verma, Phad artist Sadhuram and Powda performer Adinath Vibhute at the recently-concluded Kathakar festival in New Delhi. COURTESY MONCHE & R.V. MOORTHY

COVER STORY

Let me tell you a STORY

[illegible]

BY ANUSUA MUKHERJEE

Dusk fell slowly on the sprawling grounds of IGNCA (Indira Gandhi National Centre for the Arts) in New Delhi as Godfrey Duncan, a British storyteller of Guyanese origin, began his story – from, of all sources, the Vikram and Betaal series. He was performing at the eighth edition of the two-day Kathakar: International Storytellers Festival that concluded last Sunday. As the audience reacted enthusiastically, it was easy to see why this story – about a delicate prince's search for an ideal wife – brooks no barrier of language or culture in its telling. Perhaps each member of the audience found something familiar in the tale packed with death, greed, love, hate and sex. "Everywhere in the world, stories are a precursor to formal education," Duncan said. "And they are seeing a revival everywhere in the world."

Duncan has a theory as to why storytelling and related arts like puppetry are getting popular again. "Those of us who grew up in the 20th century had grandparents who told us stories. A lot of learning for kids now happens through the digital medium. So parents are keen to give children a sense of earth through stories," he says.

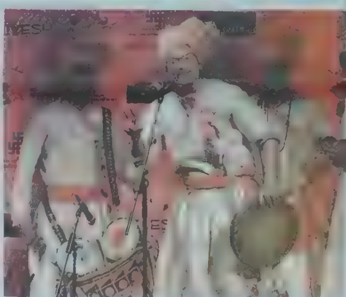
Geeta Ramanujam, who runs the storytelling academy Kathalaya in Bengaluru and has been practising the art for some 40 years now, would agree. Stories of nature are what she specialises in: if you watch her narrating tales – sometimes modulating her voice, sometimes gesturing with her hands – you will begin to see moving images before your eyes: the bird that yearned for the mountains and flew there to die fulfilled, or the mewling kitten and woofing puppy who have to part ways because of genetic enmity. She tells stories from the *Jatakas*, *Panchantantra*, but also tales of the everyday that are rooted in nature.

Heart of the story

"We have lost the art of listening," Ramanujam says. She talks of traditional storytellers travelling from village to village narrating the *Ramayana* or the *Harikatha* in the past: "People who listened to the *Ramayana* slept peacefully. Life was less complicated those days. All that has been lost, especially with the coming of social media," she says. Perhaps it is the silence at the heart of a story that has been the first casualty of the persistent ring of the mobile phone.

Every year, new storytellers emerge from Kathalaya and, in turn, give new forms to the art, often embellishing it with theatre, songs, sound effects, visuals. But Ramanujam is sceptical of such experimentation. "Theatre is just that, while storytelling is about transmitting the core of the story. We have to ask whether we just want to draw crowds or whether the art has a purpose beyond that."

Her stories try to touch the art at its origin in communication and communion, both of which have been eroded in this age of disembodied exchanges on social media.

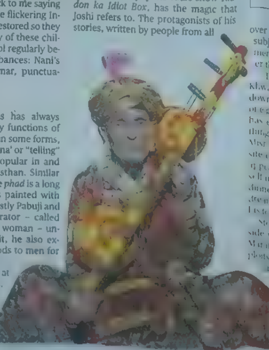

Recently, at a performance in the mustard fields of Punjab, there was a poetry slam, a drum circle, a nukkad natak, rap battle, b-boying and fire-spinning

And yet some storytellers are using just that – social media – to reach out to a larger audience. Sarla Minni, better known as Kahaniwali Nani, also from Bengaluru, posts her stories for children on WhatsApp, and recently, on Telegram, because her WhatsApp account had crashed. Minni started her venture because she wanted to draw children away from the flickering screen. So her posts have no animation, no sound effects – just the good old story with a moral, simply told. But social media helps carry her voice to far-flung corners, beyond the ring of grandchildren gathered around the archetypal granny's feet. She says, "Parents from some remote border area got back to me saying their children wait for the flickering Internet connection to be restored so they can listen to Nani." Many of these children cannot attend school regularly because of political disturbances: Nani's tales teach them grammar, punctuation, and morals.

Symbiotic ties

Indeed, instilling values has always been one of the primary functions of stories: it survives today in some forms, such as the 'Phad Banchhna' or "telling" a canvas, an art form popular in and around Bhilwara in Rajasthan. Similar to the 'Pats' of Bengal, the *phad* is a long piece of cloth or canvas painted with images of folk deities, mostly Pabuji and Devnarayan. As the narrator – called *bhopa* or *bhopi*, if it is a woman – unfurls the scroll bit by bit, he also explains the ways of the gods to men for their edification.

The *bhopas* are a must at marriages and festivals. So Phad artist Kalyan Joshi brought the old and frail Sadhuram to Delhi to tell the story of Devnarayan.

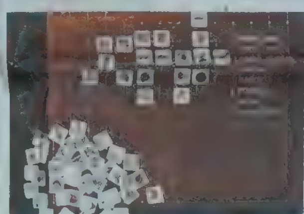
There is a symbiotic relationship between the *bhopa*, the storyteller, and the Phad artist: one is incomplete without the other.

"There is a big market for the composite art that the Phad represents. Gujjars, the rich landed caste, were our traditional rural patrons. But now we get called by all sorts of people and have moved on to other stories and themes as well," says Joshi, whose father Shrilal was a Padma awardee. "A good *bhopa* with a strong throat and a grip over the nine rasas can hold the attention of the audience over a week."

The deep baritone of Neelesh Misra, who hosts the popular radio show *Yaadon ka Idiot Box*, has the magic that Joshi refers to. The protagonists of his stories, written by people from all over India and covering a wide range of subjects from romance to horror, are men and women like you and me, rather than omniscient gods.

The hero of the story, 'Hazaron Khwashe Aisi', narrated by Misra, is a down-at-heel young Santosh, whose one grievance is that none of his wishes has ever been fulfilled, till wonderful things suddenly start happening to him. Misra creates a world that is the opposite of fabulous, and therein lies their appeal. You will immediately see yourself in Santosh, who peels potatoes for dinner in his gloomy chawl even as he dreams of [illegible] and of [illegible]

Stories such as Misra's exist side by side with something like the powda, Marathi ballads celebrating heroic exploits, mostly of Shivaji. The composers [illegible] are called shahirs. Adinath Vibhute, who attended the Kathakar [illegible] [illegible] typical of the shahirs, he said he has been singing [illegible] poems to [illegible] [illegible]

Say it with a picture

Imagine a scrabble board with images instead of letters. Shuffle the tiles around and a story materialises. It can be a well-known story, say, that of Little Red Riding Hood. But stretch your imagination, visualise possibilities and lo, even this violent story can have a happy ending, with Red and the Wolf becoming BFFs and living happily ever after.

A board game created by Jaishree Garg, a young design specialist from Bengaluru, requires players to visualise stories through the icons painted on the tiles and assemble their own tales. It's called Pitara.

What inspired Garg was her interaction with people at different rungs of the disability spectrum — people with dyslexia, dysgraphia, ADHD and other learning-related disabilities. She says, "Our education system pays ample attention to 'reading and writing' but very little or almost no attention to visual and verbal literacy — this ticked me off."

She decided to make storytelling and storymaking visual, and so Pitara was created, the graphic aspect of which also connects it with our ancient board games.

It has stories for adults and children alike — the player can catch glimpses of the Avengers, Harry Potter, E.T., Sabrina, Sonpari, Tomorrowland, *Inception*, and more.

"I used to love playing board games when I was a child — it made me feel close to my friends and family. Now we play with bots on our phones — there's no human touch. But with storytelling, it's important to have an audience — who will hear the narrator's voice, laugh and frown with her. It gives me such joy to see people sit around Pitara and make stories," says Garg.

— A.M.

We leverage social media for marketing, but the bulk of our advertisement is word-of-mouth

member, having learnt it from his forefathers.

To adapt it to the times, the powda has been given a modern twist. "We now use the powda to tell all kinds of stories, even to create awareness about [illegible] of government campaigns [illegible] ways he [illegible] says Vibhute [illegible] can hear the powda [illegible] of lives.

[illegible]

Ganesh Chaturthi – we are travelling all the time but I wish more people would turn up to hear us in other cities," she said at Kathakar, where she performed.

Beyond fantasy

Pandavani might have a limited audience in urban areas, but another traditional form that never fails to draw a packed house, especially in the Hindi and Urdu-speaking pockets of India, is Dastangoi, the art of elegantly embellished and interpretative storytelling. It returned to Delhi in 2005 after decades of near-extinction. Brought back to life by Mahmood Farooqui, its popularity has been growing wildly ever since.

Moving out of its core of fantastical stories from the *Tilism-e-Hoshruba*, a Persian epic narrative about the adventures of fictional hero Emir Hamzai, it now encompasses modern literary works – from those of Manto to Vijaydan Detha to Shrilal Shukla. Its spin-off form, Qissagoi, that brings music and drama into storytelling, is being nurtured by actor Danish Hussain, who performed at the festival this year. His no-frills, no-prop performance presented *Urdu Ki Akhri Kitab* by the Pakistani satirist of Indian origin, Ibn-e-Insha.

The composite form that storytelling has now become finds one of its most flamboyant expressions in the performances of #FOAF (loundonallfours), a storytelling collective based in Delhi. Its founder, Anoop Chugh, describes it as "the business of gatecrashing into people's living rooms to narrate stories from far and wide." They work by finding a host who will let them hold a storytelling event at their home for a few hours. "In the past year or so, as many as 32 hosts have invited us to their living rooms across seven cities and villages and every single time we have created six hours of stories," says Chugh. They go beyond the spoken word to tell stories through verses, beats, expressions, chords, fire-spinning, headstands, and films.

Recently, they held a performance in the mustard fields of Punjab, in a village called Aloona Tola, where they did a poetry slam, a drum circle, a nukkad natak, rap battle, b-boying and fire-spinning while volunteers and artists created wall-art in the background.

Word-of-mouth

Given their 'urban cool' factor, you might think they are the 'social media' types, but Chugh protests, saying, "I created this community to distract people from their mobile phones. I wanted people to meet face to face and narrate stories the way our grandfathers would do, sitting under a tree. No technology, no media, no microphones, no amps."

In an acknowledged irony, they do use social media to get what Chugh calls "the right crowd" to their gatherings. "I especially love the way technology lets us connect with thousands of artists who then come to perform at our gatherings. Also, we find a lot of our hosts through social media."

The common thread for the generation next of storytellers seems to be this love-hate relationship with social media. The director of Mumbai-based Tall Tales, Akshay G., says, "We believe the magic of a live show cannot be captured on camera; we prefer people to watch our stories live and talk to the storyteller afterwards. We leverage social media for marketing, but the bulk of our advertisement is word-of-mouth."

The collective runs live shows, where participants tell real-life stories without any accompaniment.

The best of their performances can be found on their YouTube channel, but as Akshay explains, this is more for documentation. He believes in taking storytelling back to its primary aim – communication [illegible]

[illegible] years without her parents knowing of it. She speaks clearly, without sentimentality, but at the same time refusing to obfuscate unpalatable facts – such as the [illegible] who heard it would be able to love her. That's when Chaturvedi decided to do just the opposite. She began to tell her story to the world. When you listen to her, it's gut-wrenching but also mind-al[illegible]

[illegible]

Easy like Sunday morning

'Take it easy driving — the life you save may be mine'

BY BERTY ASHLEY

People's car This iconic car was known for its cute shape, which inspired its original name Kafer. An artwork in the style of Vincent van Gogh. WIKI COMMONS

1 Born on November 25, 1844, Karl was a German engine designer and automobile engineer who is considered to be the inventor of the first practical automobile. He had originally focused his studies on locksmithing, but he eventually followed his father's steps toward locomotive engineering. In a few years he held the patents for two stroke engines, the ignition using sparks with battery, the spark plug, the carburettor, the clutch, the gear shift, and the water radiator. Who is this prolific inventor whose name we know as part of an automotive giant?

2 In 1899, August Horch the 31-year-old head of the motor vehicle department at aforementioned Karl's firm in Mannheim started an automobile company called Horch & Cie Motorwagen Werke with some partners. Later when he wanted to start his own company he couldn't use the name (which meant 'to hear') so went for the Latin translation of his name instead. Eventually the company grew and merged with three other companies which is represented in the logo. What company is this?

3 Industrialist B.M. Birla collaborated with Lord Nuffield of Morris Motors and established this company in 1942. In 1957, a car based on the Morris Oxford series III was released. This became the best selling automobile in the country and up till 2015 the basic design remained unchanged. Even now one can see the model being used on a daily basis in army camps and cab services. In a typically over the top episode of *Top Gear* the model beat various other cars to be crowned 'best taxi in the world'. What model is this and what is the company that produces it?

4 This company was founded in 1937 to produce the Porsche designed car called the 'Kraft durch Freude' (strength through joy). This eventually became an iconic car known for its cute shape which inspired its name. It was originally known as Käfer and only many years later because of public use did it get the name it is known by. The name of the company in German means People's car. Which car is this and what is its parent company?

5 This company was established as a steel trading company in 1945 by two brothers and a chartered accountant who went on to become the first finance minister of Pakistan. The company is now one of the largest vehicle manufacturers in India. It started its foray into automobiles by obtaining the license to assemble the Willys Jeep in India. One tradition they follow is that the names of most of their vehicles end with the letter 'O'. What company is this?

6 This company was established in 1924 by two Swedes. In Latin the name means 'I spin'. A pioneer in car safety they introduced the advanced seat belt, collapsible steering column, three-point safety belts and five-year insurance cover. The company's official logo is a spear and a shield, the symbol of Mars, the ancient Roman god of war. Initially a simple diagonal iron bar was used to attach the company's logo to a grille on the first models which has now become part of the logo as well. What company is this?

7 Ferruccio, a vehicle maintenance supervisor for the Italian Royal Air Force, started manufacturing tractors under his family name. He owned a Ferrari 250GT and when during service he enquired about a clutch, Enzo Ferrari replied, "You're just a silly tractor manufacturer, how could you possibly know anything about sports cars?" Incensed he went and in four months produced a sports car which arguably started the supercar genre. Being a Taurus he liked naming his cars after bulls and the logo represents the same. What was Ferruccio's family name?

8 Laurin and Klement started a bike business when a German company was rude to Laurin and wouldn't fix his bike. They started making cycles, then motorbikes, then cars. They partnered with a company that made military equipment to help keep the Austro-Hungarian empire together at the turn of the 19th century. We now know the company by this name which means 'Too bad!' in Czech. What company is this that has a feathered winged arrow as its logo?

9 In 1970, a private limited company named Surya Ram __ technical services private limited (MTSPL) was started to provide technical know-how for the design, manufacture and assembly of 'a wholly indigenous motor car'. In 1982 they signed an agreement with Suzuki of Japan to import Japanese cars. As part of its corporate social responsibility they launched a Driving School as well. What now ubiquitous car manufacturer is this?

10 Headquartered in Pune, this automotive manufacturer is the flagship company of the Dr. Abhay Firodia Group. They are India's largest van maker and is completely vertically integrated, making their own components for the entire product range. Known for their Tempo, Matador and Minidor series what company is this?

A molecular biologist from Madurai, our quizmaster enjoys trivia and music, and is working on a rock ballad called 'Coffee is a Drink, Kaapi is an Emotion'. @bertyashley

Answers
1. Benz
2. Audi
3. Ambassador, Hindustan Motors
4. Beetle, Volkswagen
5. Mahindra
6. Volvo
7. Lamborghini
8. Skoda
9. Maruti
10. Force Motors

GOREN BRIDGE

Good luck

Both vulnerable, South deals

BY BOB JONES

NORTH
♠ A 10 4
♥ 8 5
♦ 9 7 4 3
♣ A 4 3 2

WEST
♠ K 9 8 7
♥ J 2
♦ 8 5
♣ K 10 9 6 5

EAST
♠ J 6 5 3
♥ 10 9 4 3
♦ K 6 2
♣ Q J

SOUTH
♠ Q 2
♥ A K Q 7 6
♦ A Q J 10
♣ 8 7

The bidding:

SOUTH	WEST	NORTH	EAST
1♥	Pass	1NT	Pass
3♦	Pass	4♦	Pass
4♥	Pass	4♠	Pass
5♦	Pass	6♦	All pass

Opening lead Eight of ♦

Today's deal is from a tournament in Australia earlier this year. North-South climbed boldly into slam on a deal where all three of the possible game contracts would need a bit of luck to come home.

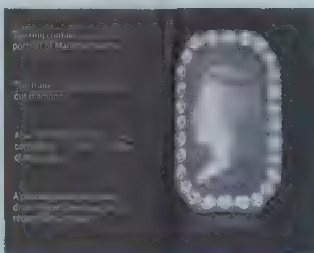
South won the opening trump lead with his queen when East played low. Declarer cashed the ace and king of hearts before ruffing a heart in dummy. This would have cost nothing had the hearts split 3-3 and it gave South an entry to dummy to take the trump finesse without using either one of dummy's aces. South took the diamond finesse, cashed the ace, drawing trumps, and then cashed all of his remaining red suit tricks.

In the four-card ending, all four hands were down to two spades and two clubs. South cashed the ace of clubs and exited with dummy's remaining club. West won with the king and was forced to lead away from the king of spades to give South his twelfth trick. Had West unblocked his king of clubs earlier, so that East could win the club and lead a spade, the resulting spade guess would have been an easy one. West wouldn't have defended so desperately unless he held the king of spades. Nicely played!

Note that declarer can achieve the same ending after a club lead or a heart lead. The defense might have succeeded had West kept three clubs and the singleton king of spades in the end position. We'll never know.

A-N-A-T-O-M-I-Z-E

Marie Antoinette's jewellery

SOTHEBY'S

BY DIVYA GANDHI

Before France's last queen Marie Antoinette fled the revolution with her family in the spring of 1791, she secretly wrapped up her priceless diamonds, pearls and rubies in cotton, packed them into a wooded box and sent them to Vienna, where her nephew was the Austrian emperor.

After the king and queen were executed by the guillotine in 1793, the emperor passed on the jewellery to their when she was released from solitary confinement in 1795.

Over 200 years later, these riches were seen for the first time by the public at a Sotheby's auction a fortnight ago, where 10 pieces of jewellery that belonged to France's most famous and opulent queen were auctioned.

The piece de resistance was a pendant made of diamonds and an enormous baroque drop-shaped natural pearl, which sold for $36.2 million, breaking all records for a natural pearl ever sold at auction. Its pre-auction price was $1-$2 million.

Also part of the collection was a ring with a miniature portrait of the queen and set within a diamond-studded frame. Another, with a rose diamond monogram, has a lock of her hair. Then there was a pair of pearl and diamond earrings, a diamond brooch with a double ribbon bow design, and a three-strand pearl necklace.

Before the sale, Eddie LeVian, the chief executive of jewellers Le Vian, said, "This is about far more than the gems themselves: Marie Antoinette's jewellery is inextricably linked to the cause of the French Revolution."

LETTER FROM A CONCERNED READER

Me and Mrs. Obama

Respected Madam/ Sir,

This morning I went to nearby supermarket to buy some food items. What was the supermarket name? I don't remember. Every two months they are changing it and some new *muttaal* will become manager. He will then try to improve the supermarket by putting potato in tomato place, tomato in *karunai kilanku* place, *agar batthi* in talcum powder place and all. First of all too many vegetables in this world

From outside itself I could hear neighbour Mr. Balaraman shouting. I ran inside immediately. Madam/sir, I thought maybe some emergency is there, retirement lifestyle means you should be prepared for anything.

Two-three months back, upstairs Mrs. Guruprasad, ex-TNMB senior manager, created big comedy scene in the housing colony. She was watching superhit film *Agni Natchathiram* and by mistake sat on her mobile phone. Few minutes later all members of Seniors Intermediate Yoga Class got one voice message from Mrs. Guruprasad on WhatsApp. We thought oh maybe some song or comedy or something

GETTY IMAGES/ISTOCK

Instead message was ditto as if somebody is struggling to breathe and in the background you can hear shouting and screaming and all. All of us are calling her. Again and again. "Stupid woman are you ok? Hello hello." Whether she will hear? No chance. Madam/ sir, let us not go into details or personal matters, but if Mrs. Guruprasad sits on phone means it is silent mode.

Breaking open

We all ran to her house and knocked on the door. Nothing. Then Mr. Balaraman said, "Step back I am going to break the door." Before we could say anything he went into nearby flat, took one gas cylinder. Two seconds later, door is *kotthu porotta*. I thought Guruvayoorappa, what and all I will have to see inside, it will be like American show, with dead body and fingerprints and all.

Inside, Mrs. Guruprasad was making Horlicks in the kitchen with headphones. All of us said, "Oh my god, what happened, we thought you are having heart attacks." She said, "What nonsense you are talking, I was watching *Agni Natchathiram* with new wireless headphone. Sounds are so realistic, you can feel as if Amala is standing in front of you." I said, "Mrs Guruprasad, this is very irresponsible behaviour, please be more careful with your phone, unnecessary scene why you are creating, can you give brand name and details of headphone?"

She said, "Stupid fellows who broke my door?" Gas cylinder was still there but Mr Balaraman vanished. Anyway what to do now, door broken means door broken, so we all sat and watched last half hour of *Agni Natchathiram* and had Horlicks with Mrs. Guruprasad

Furious Balaraman

Madam/ sir, this is the reason why I ran inside the supermarket. Mr Balaraman no? Who knows what is happening?

Inside he was shouting and shouting like newsreader. "I will burn your supermarket I will arrest your proprietor I will throw all your things in the street How dare you talk to me like this? I will destroy everything You are playing with Mr Balaraman" and all

I calmly asked: "What is happening? Shouting is not the solution."

"Mr Mathrubootham," he said. "I bought three packets of biscuit. And just when I was leaving I noticed one is expiring tomorrow. I said how dare you sell expiring product? Give me refund immediately But they are saying no, purchase means purchase, no refund. It is against store policy Mr Mathrubootham, these fellows will only learn lesson if I destroy everything"

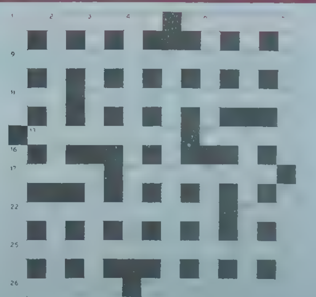
Madam/ sir, I went back home Why people are like this? Problem means you should get angry step by step no? Directly if you talk of fire and bomb and all then how things will get solved? Om shanti, I went home.

Mrs. Mathrubootham said, "Old man if I send you to buy something will you buy or just come back empty handed? You are getting more and more useless each day. One day I am going to put Mortein in your curd rice and then I will live happily ever after."

Madam/ sir, only Mr. Mathrubootham and Mrs Obama are calm and gentle people in this world?

Yours in exasperation,
J Mathrubootham

THE SUNDAY CROSSWORD NO. 3023

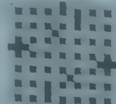
Across

1 Old man without hesitation seizing power, extremely revolutionary in a way (8)
5 Stop talking about large cougar being around (4,2)
9 Intermittently popular, proper French novelist gets going (2,4,3,6)
11 Ace breaking record for circuit (3)
12 Insider felt prepared to be most sociable (11)
13 Face villain with no right to make conversation (8)
14 In dystopia nothing's soft (5)
17 Easy match (5)
19 Dock in area of land next to reserve (8)

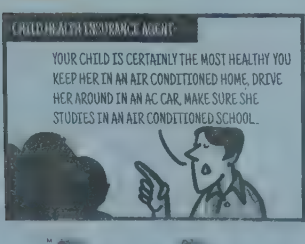
Down

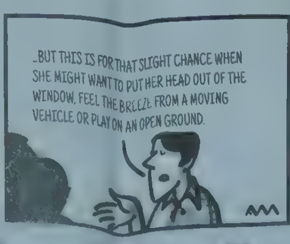
1 Flutter about feeling pretty (6)
2 Bad time of year for litter (9)
3 Sad soul, so lost with hollow uncertainty ahead (7)
4 Aim to protect delta and develop industrial area (7,6)
6 Revealed skill finally on northward ski run, keeping in line (3,4)
16 Mammal, a tailless sort
21 Part of journey with purpose in story (6)

Solution No. 3022

ECOTISM BY ASHVINI MENON

Spicy gravies (right) No frills chicken curry and (below) poori wale alu. GETTY IMAGES/ ISTOCK

WhatsApp-ening in the kitchen?

Food is best made by the instinct of one's senses. If it looks good and smells good, it'll taste good

BY VASUNDHARA CHAUHAN

The other day, two things happened. Parvathy, a reader, mailed me, asking, among other things what I enjoyed more – cooking or eating. And my daughter sent me a WhatsApp message, asking for a recipe. The first got me thinking, and I saw a glimmering of an answer. The second actually answered the question: one learns how to cook (reasonably) if one enjoys eating. My daughter said that she wasn't intimidated by recipes because she enjoyed experimenting with flavours and combinations.

I suppose basics of heat control and cooking time have to be learnt either through experience or from detailed recipes with precise instructions.

I'm deeply satisfied at my daughter's attempts; she says her food turns out well and if there's one person whose palate I trust, it's hers. I agree with her about most cooking. There are cooks who can bake cakes and choux pastry without referring to recipes. I'm not one of them. They can perform sophisticated kitchen procedures, add and adjust ingredients in soufflés and roll jelly logs with one hand while they cook up a creamy hollandaise with the other. But Indian *dal-sabzi*, which is what she is now getting into, are best made by the instinct of one's senses. If it looks good and smells good, it'll taste good.

Cornered to cook

I first cooked because I had to. I learnt and got better at it as I went along, until eventually I became good at some things, while my partner leaned back and complimented me from his armchair. I warn my daughter to avoid falling into the trap of "Oh you cook so well, please you do it!" but she's safe – he cooks and cleans too. After a lifetime turning up her nose at the same-old, same-old Indian lunch menu at home, she now craves it. But she plays around with the ingredients and spicing. The crucial thing to do when we're learning to cook is to taste as we go along.

I remember the time my brother visited after a long trip abroad and I thought I'd make him one of our childhood favourite mutton curries. I made it with care, browning onions first, then ginger and garlic, and eventually browning the meat and adding yoghurt and ground cardamoms and cloves. When he ate he said it was extraordinarily boring, "just like Gyan Chand's". After that day, almost 40 years ago, I never made it again. I began to add flavours my mother never used: fennel, mustard, star anise. And sometimes I learnt to sauté the meat first, without spices, or to just simmer it with a few aromatics without any frying. Then I would taste a bit of the gravy while it was a-cooking, and then introduce another spice.

I wish I'd recorded those experiments because some were really successful.

> *Sometimes I learnt to sauté the meat first, without spices, or to just simmer it with a few aromatics without any frying*

Familiar flavours

Recently my daughter asked for a simple recipe for chicken curry, one with no frills, just the old, familiar flavours. This was on WhatsApp and I had no wish to sit down doing endless tik-tik on my phone. So, thanks to the wonder and magic of technology, I recorded an audio message and she played it while she cooked. And we did the same for a potato curry with thin red gravy that we traditionally eat with *pooris*. It has a delicate, runny sauce, strongly flavoured with *hing*, asafoetida, and whole cumin seeds fried till they're crisp. Some people traditionally make it without tomatoes, but I like it red, so we include packaged tomato purée. The instructions were explicit, keeping in mind how new the cooking was to her.

NO FRILLS CHICKEN CURRY

Serves 4

3 tbsp vegetable oil
4 cloves
4 green cardamom
1-inch stick cinnamon
10 peppercorns
4 chicken breasts, cut into 3 pieces each (I use chicken without skin but with bones)
2 large onions, grated
1 tbsp garlic paste
1 tsp ginger paste
Salt
1-2 tsp red chilli powder
1/2 cup yoghurt, beaten

Wash and wipe dry the chicken. Pierce it all over with the tip of a knife, to facilitate flavours permeating it. (If you have an hour, marinate the chicken in a spoonful of oil, the onion, garlic and ginger paste. When ready to cook, add the marinated chicken to the remaining oil after it has been heated and the whole spices (cloves, cardamoms, cinnamon and peppercorns) sautéed until fragrant.)

If you're in a hurry, heat the oil and sauté the cloves, cardamoms, cinnamon and peppercorns, until you can smell their aroma. Then add the chicken, onion, garlic and ginger pastes, all together. Cook on high heat, uncovered, stirring frequently to coat all the chicken with the masala paste. Add salt and chilli powder while the chicken is cooking. When the moisture has been evaporated, lower the heat and poke the largest piece of chicken to see if it is cooked. If not, keep simmering until it is no longer red. Add beaten yoghurt and cook till heated through. If you want the dish to be dry, with just masala paste sticking to the chicken, you can stop now. If you want a gravy, possibly to be eaten with rice, then boil a cup of water and add it to the chicken. Stir to mix well and serve.

POORI WALE ALU

Serves 4

8 medium potatoes, about 1 kg
2 tbsp vegetable oil
1 tsp whole cumin seeds
1/2 tsp turmeric
1/8 tsp powdered asafoetida
200 g tomato purée
1 cup yoghurt, beaten smooth
1 tsp coriander powder
1-2 tsp red chilli powder
1/4 tsp powdered garam masala
Freshly ground black pepper
1 tbsp chopped coriander leaves and stems

In a pressure cooker, place washed potatoes and add enough water to just cover. Add a pinch of salt to prevent skins splitting. Cook on high heat until full pressure is reached: one whistle.

Remove potatoes from pressure cooker and soak in cool water. Peel off skins and break the potatoes. Some pieces will be large and some very small. This is expected and desirable.

In another, large pan, heat oil. Add cumin seeds and stir for a few seconds. Add turmeric and crushed asafoetida and after a few seconds, pour in tomato purée. Watch out for splattering. When the tomato has shrunk and oil is visible at the sides, add beaten yoghurt. Stir in coriander powder and chilli powder.

Cook everything on high heat until oil separates again. Boil a large quantity of water, about 750 ml. Start pouring water into a pan, onto cooking potatoes. When you can see that there is as much water as you want in your dish, stop. Keep on low heat and sprinkle the garam masala and grind a few turns of pepper. Stir a few times, and if you see overly large chunks of potato, break or mash them with the back of your ladle. Switch off heat and sprinkle fresh green coriander.

From the once-forbidden joy of eating eggs to the ingratitude of guests, the writer reflects on every association with food
vasundharachauhan9@gmail.com

Ring, ring, the happiest sound...

The phone booth is gone now. To be found only on a movie set or maybe in a new-age bar as a hip décor prop

BY PREETHA JAYARAMAN

The boy walks by the girl's window and signs 'pick up' and walks away. The boy has exact change in his pocket, probably stolen from the father's pants hanging on the steel hook in the bathroom. He has been sent to buy something from the *potti kadai* by his mother. It's dusk, and the kids have come home to write their homework. Dinner is on the stove and fathers are shaking their legs sitting on the sofa in the living room and reading the same newspaper; all along the colony of independent houses with or without terraces. They could be lined up in a Broadway show like the Rockette girls and it would be a cute dance. The fathers' shaking leg routine.

The girl is waiting by the phone, picks up on the first ring. The boy and girl start talking. The conversation is filled with nervousness and expectation, one wrong word could lead to stubborn silence or a fight or something apocalyptic. So, he treads carefully. Suddenly there's the clearing of the throat behind him followed by a shuffle. A queue is forming. The glass cubicle is not private enough anymore, the Uncle outside has opened the door without preamble, so his presence is felt. Like the man behind you in the ATM queue nowadays. The imperceptible breathing down your neck, you have to punch the keys quicker. The boy speaks quickly and hangs up, furious with the Uncle that his precious time has been cut short. He can talk to her now only the next day, hopefully. The uncle gets in and dials, triumphant.

> *The booth was the keeper of secret conversations and whispered confessions*

All kinds of news

The phone booth was the keeper of secret conversations and whispered confessions. It was the sender of good news, girl is born, marriage is fixed, son has passed his plus two exams, daughter got admission into engineering college. Or the other kind, need to borrow money, mother passed away, father in hospital

The phone booth is gone now. Maybe to be found on a movie set as a prop or a new age bar as a hip décor addition.

No words at all

We have mobile phones, dime a dozen. We can call, text, ping, poke, WhatsApp. We can do this 24 by 7. Don't have to wait in queue or steal change. But the boys and girls hardly speak, their voices don't meet that often. The silences are the dot dot dots on a text message. The fights start with three question marks. The messages are short and shorter, three letters for three words. There are no awkward silences, just an online sign that says the other is there but not saying anything. It's curious, modern romance. It's evolving and dissolving in equal measure. Like the phone booth and communication. Evolved, dissolved.

"The boy is walking through empty roads. There is debris everywhere. A giant hologram of a white Asian woman is saying *Sawadee ka*. It's the future and he's walking alone. Humans have killed each other and disappeared from earth. All that's left is relics and remnants of things they left behind. He turns a corner and enters an alley and at the very end of the alley is a red phone booth. It looks beautiful and the black phone looks sensuous in the evening light. It's calling him, like that scene in *Matrix* and he has to pick up that call. He can't not but. Maybe the only other human alive is calling to rescue him."

This scene is my ode to the phone booth if I ever were to make a sci fi movie. Unlikely to happen but fun to dream about. Because I miss the phone booth. And also the skipped heartbeat from the first ring.

The writer is a cinematographer, the non-bearded variety, and is called 'Cameraman Madam' on the sets

Notes from Adelaide

BY SHIKHA TRIPATHI

"But it's full of churches, and everything shuts down early!" quipped a friend after I told her I spent a week in Adelaide. It's true – I did spot plenty of churches and walk down deserted streets at 8 p.m., but that's symbolic of a small town culture that I'm rather fond of.

My introduction to Adelaide, however, was more of its deep migrant culture and food, both of which grew significantly after World War II. Tim Do, a young Vietnamese architect, starts off my explorations on an eco-caddy, part of his environmental-friendly startup that is a great way to zip down broad roads lined with monuments and narrow alleys full of gorgeous artwork by the likes of Lisa King, an internationally known mural artist who lives here.

Divergent palette

I meet Tim outside the 150-year Central Market that I've walked and explored with Cheryl who leads food tours here. From some of the finest Aussie restaurants like Line & Label selling their signature Ocean Jacket 'snout snack' at a little pop-up shack, to green ant gin among other aboriginal food sold by the unique Something Wild, and Lucia's, the Italian family joint that first introduced pizza to the town over 20 years ago, the food at central market is a reflection of the town's divergent palette and culture.

Wine has also earned itself a distinctive badge in South Australia. Every fourth bottle of wine bought in India is a Jacob's Creek. Barossa Valley, not far from Adelaide, is home to the brand that is the town's most famous export after Rupert Murdoch. The biggest crowd-puller back home, however, is the Adelaide Oval which is also one of the most picturesque stadiums in the world. With the India-Australia test match round the corner in December, Adelaide is all set to see hordes of cricket fans from the homeland.

> *We board a boat to sail into the sea a bit, catch the sunset, and hopefully some dolphins that come in from the Antarctic ocean*

Colleen McEwen, an ex-Sydney Olympics officer and one of the few female volunteer guides at the stadium, takes me around on a fabulous behind-the-scene stadium tour. We walk into the historic scoreboard which is still manually operated, the locker rooms of players and ultimately the suave Body Line bar. Colleen's passion for sport not only comes from being a sportsman's daughter and a coach's wife. South Australia was the first 'free' settled colony of the country without any convicts, and the first to grant full suffrage in 1894 ahead of the rest of the country. On a global level too, it is also second only to New Zealand to grant women voting rights and standing for office.

Oldest German settlement

Barely a half-an-hour's drive from Adelaide, Hahndorf, the oldest German settlement in Australia, conducts the Pioneer Women's March every May to honour women who grew and supplied food to the region when there was a dearth of it in the newly established South Australia. The earliest Lutherans arrived here in 1838 to escape prosecution in erstwhile Prussia, and women who had never been on their own took the onus of carrying fresh produce that weighed up to 27 kilos and marched nearly 35 kilometres barefoot to the Adelaide markets thrice a week. Singing hymns in the dead of the night, they walked to provide food to a hunger struck area and brought not just money into their own economy, but also two bricks each time they came up. The St. Michael's Church in Hanhdorf is a testimony to the fortitude of its women who ferried bricks for its construction for over two years. The annual walk commemorates pioneering leadership and contribution of women in the formative years of a new country. It's hard to unearth this past as I wander past shops selling cuckoo clocks, Christmas nut crackers and pork hock bites, but Sharon's voice is heavy with emotion as she narrates her favourite story from the walking tours she conducts in her hometown.

As my week in Adelaide draws to a close, I begin to see the town's many layers. I drive down with John, my riveting guide through the week, to the small seaside suburb of Glenelg where he grew up. We board a boat to sail into the sea a bit, catch the sunset, and hopefully some dolphins that come in from the Antarctic ocean. We've spoken and exchanged so much, but as the boat's sailing steadies and we leave the shores behind, we recede into a silence only interrupted by the exchange of a heartfelt smile now and then. There are many beautiful things I have seen, but a southern hemisphere sunset is a first. As the sun comes out from behind the clouds and the water reflects the orange skies, the dolphins emerge too. But only briefly, like my stint in Adelaide.

Born and brought up in the Himalayas, the writer is an adventurer who derives great joy from basking under the mountain sun

BY G. SAMPATH

60 MINUTES: WITH JEAN DRÈZE

'We need to go beyond self-interest or we're doomed'

The Indian education system would be a good place to start with reforms, says the development economist

Jean Drèze is possibly the world's most famous Belgian-Indian. He has lived in India since 1979, and as a development economist and activist, has helped draft some startlingly pro-people legislations, such as the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act (MGNREGA), 2005, and the National Food Security Act (NFSA), 2013. In his most recent book, *Sense and Solidarity: Jholawala Economics for Everyone* (January 2018), he makes a strong case for combining economic research with public action. In a freewheeling chat, Drèze spoke about, among other things, the problems with economists, his idea of success, nationalism, and activism. Excerpts:

In general, economists are a part of the problem and not the solution. Would you agree?

■ Well, economics can be a very useful discipline if studied critically. But if you are not critical, then it can become toxic. If you take economic models at face value, you could end up being in a world of your own.

But even as a discipline, economics seems biased against the poor.

■ It's not just economics. In many disciplines, if you look at the history of ideas, it is essentially the ideas that are convenient for the privileged and the powerful that tend to flourish; they are the ones that get sponsored, the ones around which conferences are organised, and so on. In contrast, ideas that are deemed threatening to the established order tend to be sidelined.

Can you give an example?

■ Take the idea that competition is good not only for economic efficiency but also for social welfare. This is questionable even in terms of mainstream economic analysis. But the way it is taught is that, except in cases of asymmetric information or other market failures, there is general compatibility between competition and social welfare. On the other hand, ideas about the value of cooperation, which are equally important, have not been developed much. Another example is the concept of exploitation. We do not learn anything about it, and it is not even a word we use in economics courses. How can you understand the labour market in India, or the Indian economy, without thinking about exploitation?

It often happens that the same set of economists work in the corporate sector, then they go to World Bank or IMF and tell governments what to do, and later they join the government themselves. Doesn't this make them biased in some way?

■ Yes, this revolving door phenomenon is becoming a serious problem in the profession. When economists move around mostly in elite circles, their worldview can get coloured in a certain way. That's why I feel economists should spend more time engaging with popular organisations, and the people at large.

As a development economist, how do you define development?

■ For me, development is about expanding people's freedoms.

How do we expand people's freedoms when, in the capitalist society we all inhabit, self-interest remains the supreme mover, with everyone trying to maximise his or her gains at the expense of others?

■ I don't know if it's true that people are living mainly by self-interest, though I do know that in economics there is a tendency to think like that. By and large, standard mainstream economics tends to conflate rationality and self-interest, though there is hardly any relation between the two. I think a lot of people have motivations other than self-interest, and these can be developed much more. But the schooling system, the economic system, and social norms tend to give more emphasis to self-interest as a motive, and that is a problem. If we want the human race to survive, we need to go beyond self-interest and foster different kinds of values and social norms. How to do that is a difficult question, but a good place to start would be the education system.

If you look at the Indian education system, there is a huge pressure to compete and come out on top, so obviously you are reinforcing the self-interest motive. Nonetheless, through education, democratic engagement, and social movements, you can still develop different ways of thinking and behaviour, and we have to do this somehow. Otherwise we are doomed.

How can you understand the labour market in India, or the Indian economy, without thinking about exploitation?

At home I don't try to masquerade as a *desi* Indian: Jean Drèze. V V KRISHNAN

- Studied mathematical economics at University of Essex, and did a Ph D from Indian Statistical Institute, New Delhi
- Honorary Professor at Delhi School of Economics, and Visiting Professor at Ranchi University
- Has lived in India since 1979 and became an Indian citizen in 2002. Married to academic and human rights activist Bela Bhatia
- Known for shunning luxury and leading a simple lifestyle. Lived with Bhatia in a one-room house in a slum tenement in Delhi

Most professionals, including economists and journalists, are disdainful of people who combine their work with activism. But you are an economist who has written a book on 'jholawala economics'.

■ Well, many of the economists who take a dim view of activists are actually activists themselves – they are activists for the corporate sector or the government. There are economists who write relentlessly in the news media, deliberately pandering to certain interests because they know that is how their career will advance. This somehow doesn't count as activism. But someone who advocates minimum wages or the enforcement of environmental regulations suddenly becomes an activist. I think one has to be careful with the use of the term.

For me, economic research has always been a complement to action, a way of understanding the world and finding the means to change it.

What exactly do you mean by action?

■ For me it means using non-violent, democratic means to bring about change. It could mean legal action, taking to the streets, writing, or being a part of collective movements.

There is this whole middle class obsession with success, this anxiety not to be seen as a 'loser'. What is your idea of 'success'?

■ It's hard for me to answer this question because the whole idea of pursuing success is something you have to question, I think. Do you mean personal success?

Individual success, yes.

■ I am not so much after personal success, but there are certain things that are important to me, certain causes. For example, the question of universal health care. If in my lifetime, India puts in place a system of universal health care that makes sense, as opposed to the token initiatives taking place today, I would count that as a success. At a more personal level, consistency between your beliefs and your actions, having a good rapport with your friends and family. I don't think this is a matter of success, however. These are just the kinds of things one would hope to see and achieve in one's lifetime.

As a naturalised Indian, does the recent resurgence of nationalist sentiment leave you cold?

■ By and large, yes. But I don't try to masquerade as a *desi* Indian anyway. There are many kinds of Indians, and I am a Belgian-born Indian.

If India plays Belgium in the hockey World Cup, who will you support?

■ Nobody. I don't follow hockey.

Let's say India and Belgium face off in the World Cup of whichever sport you do happen to follow. Who will you support?

■ If there is, say, a football match, I might support one team, but it won't be out of nationalist sentiment. I don't have a nationalist sentiment – either Belgian or Indian. These national boundaries don't mean much to me. I am very happy to be in India, and while I like many aspects of Indian society, there are also aspects I don't like. But for me it's a good place to live and that's what matters.

How 'Indianised' are you?

■ In terms of learning the local language, trying to learn a little bit about the society, history, and culture, you could say I have become Indianised. But I think your childhood remains very influential throughout your life. I left Belgium when I was 17, but I still have a lot of habits that were acquired in childhood.

A Belgian trait that marks you out as not very Indian?

■ The sense of time, for instance. Indians are pretty relaxed about time and that is not necessarily a bad thing. But Belgians have a different mindset. In my family, there was a very effortless view of time. If we say, okay, we shall have dinner at 7, then everyone will definitely be there at 7. Indians might wonder why should we have that kind of discipline in the family, that it makes no sense. But it doesn't feel like discipline – it feels like a kind of a coordination mechanism. So yes, I feel this difference in the sense of time in India. There are lots of things like that.

So, despite all these years in India, you have failed miserably in developing an Indian sense of time.

■ That's right.

(Read the full interview online.)

INSIDE INDIA

Something rich and strange

Uttara Museum recalls the 2013 floods that wiped out great chunks of Uttarakhand

BY ARPITA CHAKRABARTY

How do you visually describe the pain of being hit by endless drops of water? Unabated rains *lash* you – the feeling is akin to bring pricked by a thousand needles. In June 2013, it rained incessantly for days in Uttarakhand: on June 17, the State received 375% more rainfall than the benchmark rainfall during normal monsoons, according to the India Disaster Report, 2013.

In Uttara Museum of Contemporary Art in Dehradun, thousands of safety pins hang on the wall, imitating a cascade of water, in a reimagination of the disaster that killed at least 5,700 people. The destructive force of water becomes a life-giver once it calms down – in this installation by artist Surendra Pal Joshi, titled 'Paani', the mad rush of water represented by safety pins changes into something peaceful as it drips into the six beakers placed below.

Outliving destruction

Inaugurated a year ago by Chief Minister Trivendra Singh Rawat, the State-run museum has been dubbed India's first 'disaster museum'. It features 50 multi-dimensional and multimedia works including sculptures, paintings, murals, installations, digital-print photographs and videos from Joshi's collection. They constitute the artist's reflections and responses to the devastation and rescue efforts he had witnessed during his visits to the ravaged mountains in the aftermath of the 2013 floods.

I am late when I visit the museum in August – Surendra Pal Joshi passed away in June this year. I meet his wife Sangeeta Joshi, who had accompanied the artist on his many visits to Kedarnath, Yamunotri and Gangotri after the floods. "Surendra was thinking of developing a museum dedicated to his homeland Uttarakhand since 2012. In 2013, this disaster happened, and soon after he decided to create art that would serve as a testament to the destruction for later years when it would fade from people's memory," says Sangeeta.

Resilience (Clockwise from above) Joshi at work; and his installations 'The Abode', the helicopter, and Ghilda Lady Companion. JAYRAJ SINGH PARMAR & SPECIAL ARRANGEMENT

Thousands of safety pins hang on the wall like a cascade of water, in a reimagination of the disaster

Joshi, an acclaimed artist, changes the ordinary into extraordinary. Right at the entrance to the gallery, there is a gleaming helicopter made of over one lakh safety pins, stainless steel and acrylic sheets.

The installation is a tribute to the helicopters that navigated fog, rain and treacherous Himalayan terrain to airlift about 23,892 people. The choppers airdropped 650 tonnes of relief material, but didn't always escape the disaster themselves – one MiG-17 aircraft crashed in bad weather, killing 20 people on board, all rescuers.

I am curious about Joshi's choice of safety pins. A safety pin goes unnoticed unless someone looks for it while a helicopter races across the sky, making itself heard and seen. "A safety pin is a necessity in women's lives in the villages of Uttarakhand," says Sangeeta. "Safety pins are used to fasten and fix torn clothes; they give them a sense of security. Likewise, the helicopter too was a symbol of hope during the Kedarnath tragedy. It speaks of human labour, struggle and continued existence."

Memory mountains

On the opposite wall, there is a three-part painting on Kedarnath, an ensemble of vibrant colours, true to the spirit of this pilgrimage place. Kedarnath temple is smeared in bright red, interspersed with yellow representing the marigolds that devotees cover it with every day. According to legend, a boulder got stuck behind the Kedarnath temple in June 2013, and protected it from the floods. The boulder is now a bright yellow halo shining behind the temple in Joshi's frame.

As I wander around the museum, I see an installation [illegible]

The museum is a reflection on the paradox that the same mountains that [illegible]

[illegible]

A BRIDGE TOO FAR

The most expensive transport project in the Andamans threatens the Jarawas and the fragile forests they protect

BY MOHIT M. RAO

It's just after sunrise in South Andaman, but it feels more like mid-morning. At Jiratang Check Post, scores of vehicles wait in line: first it's the public buses, followed by private buses, mini buses and cabs filled with tourists, and finally a long line of trucks and tankers. Tea stalls and breakfast joints are full, and sleepy tourists, most on their way to the Baratang limestone caves and mud volcano, gaze into a dense forest ahead.

Five minutes later, an announcement in Hindi blares through: no photography, no giving food to the Jarawas, no littering, no stopping and no breaking away from the convoy. The rules are also listed on a board and they must be strictly adhered to, we are told. We are in the Jarawa reserve.

The half-empty public transport bus takes time to wake up, then the music system kicks alive, playing Hindi songs from the 90s at full pelt. The bus hurtles down the narrow, potholed road, and within a few minutes, the convoy that started off obediently packed together has broken up and straggles kilometres long down the road.

Just 15 years ago, the 333 km National Highway 223, or Andaman Trunk Road (ATR), faced an uncertain future. The road gave settlers and tourists unfettered access to the isolated and self-reliant Jarawa tribe. The Supreme Court eventually banned all traffic on the road passing through the Jarawa reserve because it had opened the forest to logging and encroachment, and made the tribe vulnerable to disease.

Now, the rule boards are the only sign of this order; along the road are signs of the opposite 'development' in the shape of road widening and upgrading, and gashes in the forest and mangroves where bridges are being built over two creeks to replace the ferries. The controversial road is being turned into a contiguous snaking stretch, and with that the archipelago will join the few such around the globe that are connected by road.

Exploit tourism

'NH-223 is the lifeline of Andaman Island,' says the highway authority in a note to the environment ministry justifying the upgrade. The project will cost ₹2,100 crore, making it one of the largest infrastructure projects undertaken in the islands. Today, some 23,800 tonnes of cargo moves on the road annually — not an insignificant number for a population of barely 3.5 lakh.

> *Villagers claim to have seen Jarawas do odd jobs in plantations; taxi drivers say they knock on windows asking for tobacco*

The road is also key to 'exploit' tourism potential, says NITI Aayog's document published in August. When infrastructure is in place, tourist numbers will increase from 4 lakh to over 12 lakh by 2030, says NITI.

"While ATR is an important logistical link for islanders, its use or rather overuse is not going to solve many problems of access... It will only result in a demand for a wider and wider road and subsequent repairs and all that comes with the poor road building capabilities we have seen in the past 60 years in the islands," warns Manish Chandi, a senior researcher with the Andaman and Nicobar Environmental Team who has spent much time on the isles. The new projects may not be suitable considering the seismic upheavals the islands witness time to time, he adds.

As the bus barrels down the bumpy road, the forest flies past in a blur: various shades of green, broken only by the violet tufts of the endemic Andaman Crape Myrtle. Once in a while, the driver raises his hand to return a greeting from Jarawas waiting by the roadside and watching vehicles zip past or just watching workers pour bitumen into potholes.

"They used to be hostile, but now they are like one of us," says Kammu Mura, a truck driver with roots in Kozhikode. He has, for the past two decades, been transporting potatoes and onions from Port Blair to Mayabunder in northern Andaman. "I used to be afraid of them. They would come in groups with bows and arrows. But now they ask us for food or even for a lift," he says.

Logistical link The Andaman Trunk Road is seen as key to 'exploit' tourism. (Above) A member of the Jarawa tribe. K. MURALI KUMAR & REUTERS

The 270 km trip from Port Blair to Mayabunder can take as much as 20 hours. "Some times, it can take three hours in each creek itself. Once the bridges come and the road is upgraded, it will take less than five minutes to cross the creeks," says Murra.

During the construction of the road in the 60s and 70s, the Jarawas violently resisted the construction and the extraction of timber. Till the turn of the millennium there continued to be sporadic opposition to vehicles infringing their forests. The driver points to the seat closest to him. "Reserved for gun man," it says. Those were the old days, says the driver. "Now, they are friendly."

Turning point

In 1997, a boat full of Jarawas made its way to Uttara Jetty. It was the first time they reached out to the settler population, and it was a monumental turning point for the tribe, who number less than 400 people.

Meanwhile, in the remote North Sentinel Islands, home to the Sentinelese tribe, an American tourist was killed when he entered the island alone. "The authorities should have enforced the protection of the Sentinelese and their island for safety of both tribe and outsiders," said Survival International, a movement for tribal peoples' rights. It added that it is not impossible that the American might have infected the Sentinelese with pathogens they have no immunity against, "with the potential to wipe out the entire tribe." This is the daily threat the Jarawas face through the ATR.

> *When infrastructure is in place, tourist numbers will increase from 4 lakh to over 12 lakh by 2030, says NITI*

The changes have been rapid. Villagers claim to have seen Jarawas do odd jobs in plantations or farms; tourist cab drivers talk about them knocking on windows asking for paan or tobacco; while in the offices of Port Blair, government officials joke that the relationship is so far advanced that Jarawas can be brought under skill development programmes.

"Over the past decade or more, ATR is a passage that encourages tribal tourism... Indigenous islanders still do not get the respect they deserve," says Chandi.

There have been changes in the interactions between Jarawas and outsiders, brought about by the road. There are frictions too. In May, Jarawa youth were reportedly involved in three incidents of theft, of laptops or cash from tourists, and one incident of shooting arrows at trucks. As one activist says, this is just a reflection of the deeper tectonic shifts taking place within the community.

The road threatens not only the Jarawas, but the forest ecosystems too. In the 70s, when road work was stopped, D.N. McVean, a consultant for the International Union for Conservation of Nature, warned about the ecological impact once the road becomes fully operational. "(It is) already providing a corridor for the spread of weeds and insect pests which would otherwise have failed to penetrate the heart of the forest," he wrote in his June 1976 report on land use on the islands.

Four decades later, researchers in Regional Medical Research Centre (Indian Council of Medical Research) at Port Blair collected stagnant water in containers along inhabited areas of ATR. They inferred that trade through the road was probably the 'main source of dissemination' of the invasive *Aedes albopictus* mosquito species into the forests.

Scratching the surface

In 2010-11, botanists from University of Calicut and Botanical Survey of India found a non-flowering orchid, which they later confirmed as the *Zeuxine rolfiana*, endemic to Andaman, and rediscovered after 121 years. However, by 2013, their research found it to be 'critically-endangered' and warned that the constructions associated with the ATR was a significant threat. But this is probably just scratching the surface.

For an island chain of more than 572 islands, with at least 38 inhabited, the need for road connectivity is a recent idea. Most major towns and local trading hubs have harbours, the majority of which are under-utilised or in disrepair. "These ports do not figure in the imagination of planners. Developing cargo handling capabilities will be much more sensible than strangulating the already choked and dirty town of Port Blair," says Chandi.

When vehicles were banned on ATR the court emphasised on shipping routes that skirted the tribal reserve. The island administration, however, has taken it slow. The focus has not been on lessening traffic along the ATR, but to cater to the tourist islands of Neil and Havelock, which now have the best ferry service.

Unlike the cramped, noisy public bus, the passenger ship MV Coral Queen is spacious with train-like berths. More than half the berths are empty for the ride from Diglipur in North Andaman to Mayabunder in Middle Andaman and then Port Blair in South Andaman.

It was just earlier this year that the ship, capable of seating 451 people and carrying 100 tonnes of goods, was inducted. It already has a reputation for being unreliable and barely reaches its capacity on most days; often, smaller ferries are used instead.

In October, one more ship was inducted, this time in the hope of taking tourists off the ATR towards Baratang. After the launch of the Port Blair-Baratang sea route, Chetan Sanghi, Chief Secretary of the islands, tweeted: "Many tourists seek to look at Jarawa tribals. This is insensitive and avoidable. Aboriginal tribals are not objects. They need space and dignity."

Without empathy and understanding, these superficial steps are simply not enough to save the island's tribal pockets. Instead of being a lifeline for the island, ATR is set to become a controversial road that cleaves it.

PEACE IN A POD

Magic of the spoken word

Many academics are taking to sharing their research and findings through podcasts

BY USHA RAMAN

You know a medium has edged into the mainstream when everyone wants a piece of it; entertainers, news disseminators, persuaders, educators, even academic researchers. With universities increasingly under pressure to not only engage in "relevant" research that has clear social and economic returns, but to also make their research accessible to various audiences, many academics are communicating their work through popular digital platforms — blogs, data visualisations, video explainers and, yes, podcasts.

Some academic grant applications actually encourage researchers to use innovative methods to popularise their findings so the public at large can learn about how the research connects to their lives. So, while most of us might still go to podcasts to keep us entertained or informed about the world during our long commutes or as we step on the treadmill, there's also a fair amount out there for those who are obsessive about keeping up with new material in a particular knowledge base.

A conversation

Academic podcasts have not necessarily upset the tradition of rigorous peer review, but it has resulted in a whole slew of offerings, some from established academic journals and others produced by university research centres. Neil Fox and Dario Llinares from the U.K.'s University of Brighton suggest that podcasting is a "disruptive academic practice" which challenges the established relationship between knowledge production and the written word.

Most academic writing is directed at a small, informed audience; it is packed away into journals often hidden behind a paywall, and only rarely does the content get discussed in popular forums. Podcasts, instead, get academics talking about their research — not in the manner of a conference presentation, but like a conversation with a curious layperson.

New horizons Podcasting challenges the established relationship between knowledge production and the written word. GETTY IMAGES/ ISTOCK

> *The host introduces the topic in a chatty and informal style, and the 'online gods' speak about social science without using jargon*

You can find podcasts of varying levels of detail and depth on almost any area of research and study, from architecture to history to religious studies to neurology and more. For instance, *In Depth, Out Loud* from the U.K. media outlet *The Conversation* features long-form stories written by academics on topics such as 'How IVF changed the way we think about fertility' and 'How the humble potato fuelled the rise of liberal capitalism', while others draw on findings from a specific research project. Many do more than simply explain; they get into the messy details of doing research, the confusions and complexities it presents, and the slow and painful process of discovery or invention.

Talking ideas

In the six-part series *Childhood Publics*, for instance, Melissa Nolas and Christos Varvantakis of University of London present their ongoing effort to understand the relationship between childhood and public life, and the challenges of doing research with and among children. As Varvantakis notes in his introduction to the series, "Most of our ideas have been realised through discussion... it is in talking that ideas came about." So, naturally, a podcast.

Taking a somewhat different approach is the *Online Gods* podcast from the For Digital Dignity project run by media scholar Sahana Udupa at the Ludwig-Maximilian University of Munich, Germany. Each of the monthly episodes brings together the worlds of academics and activism, featuring separate conversations with a scholar who breaks down theoretical concepts and an activist ("online god") who uses digital media as a tool for social or political change.

This eminently listen-able podcast has host Ian Cook (who, incidentally, is an anthropologist based in Mangaluru) introducing the topic in a chatty and informal style, and a line of pundits who are able to speak about social science without resorting to obscure jargon.

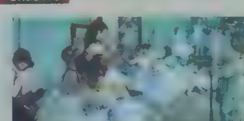
Online gods who have been on the show include founder of The Ladies Finger portal, Nisha Susan, rapper Sofia Ashraf, fake news buster Govindraj Ethiraj, and stand-up comic Atul Khatri. The most recent episode, perhaps predictably, focused on the politics of the body and the MeToo movement in India through conversations with University of Pennsylvania professor Marwan Kraidy and Indian comic Mahima Kukreja.

There seems to be something fundamental about sharing ideas, however complex, through the spoken word. Podcasting might yet become that disruptive tool, breaking down the ivory tower, sound byte by sound byte.

(A fortnightly series on podcasts.)

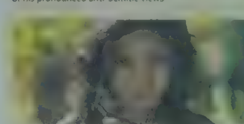
The Hyderabad-based writer and academic is a neatnik fighting a losing battle with the clutter in her head

CREDITS

Degas: Passion for Perfection
1 hr 30 min
Directed by David Bickerstaff

This is the fourth in the 'Exhibition on Screen' series, which has previously dealt with Manet, Monet and Renoir the other greats of French impressionism. Degas is portrayed as an an outlier in the movement, however indeed his paintings are more in the solid classical style rather than in the hazy, seemingly hurried style made famous by the Impressionists. Degas was persistent about mastering the drawing technique and refused to set his drawings outdoors, as most of the Impressionists did. The documentary highlights all this and in addition, examines his personal life, which has come under scrutiny in recent times because of his pronounced anti-Semitic views.

Mowgli: Legend of the Jungle (trailer)
2 min 29 sec
Directed by Andy Serkis

When the recent Disney *The Jungle Book* is still in circulation, Netflix is coming up with its own take on Kipling's classic. Titled *Mowgli*, this film has a star-studded cast, with Andy Serkis as Baloo, Benedict Cumberbatch as Shere Khan and Cate Blanchett as Kaa, the python. The trailer is charming, if not as much as the Disney film. There's an environmental consciousness added to the plot: the animals who make up Mowgli's family say the jungle is changing, with man taking more of it, and the boy may be their only hope of survival. And there is, of course, Mowgli's personal and existential quest: he must find out where he belongs.

A curation of some of the most interesting news films and videos from around the [illegible]

RUBRIC

Ganesha and the house of fire

A fire temple in Azerbaijan has Sanskrit and Punjabi inscriptions left behind by travellers centuries ago

BY DIVYA KUMAR

Shri Ganeshaya Namah is not an incantation you'd expect to see etched in the heart of Azerbaijan, the tiny Muslim-majority, former Soviet nation on the banks of the Caspian Sea. But it's what catches my eye on a stone archway as we enter Ateshgah, a fire temple near Surakhani, Azerbaijan.

There are five more lines in Devanagari, invoking, among others, Jwala Ji, the Hindu deity of fire.

There are similar inscriptions in Sanskrit or Punjabi on almost every doorway leading into the pentagonal fire temple compound, all left behind by Hindu and Sikh travellers to the region over 500 years ago.

Ateshgah, it turns out, is a fascinating little relict of history, of globalisation and the inter-cultural exchange between the Indian sub-continent and Europe, dating back to the 16th century.

Azerbaijan was part of the Silk Route that connected Asia and Europe, and it is believed that merchants from the Indian subcontinent came to hear of the legend of the 'burning earth' and 'eternal flames' that the Absheron peninsula in Azerbaijan was renowned for (Azerbaijan, in fact, is often referred to as 'The Land of Fire'). And so, Indian travellers and pilgrims arrived in the late 16th and early 17th century, building Ateshgah in its current form, and worshipping the sacred flames alongside their own gods such as Ganesha and Shiva.

Open flames

On the day of our visit to the temple, the wind is very strong, whipping up dust around us; we are, after all, less than 20 km from the capital city of Baku, unofficially called the 'City of Wind' in Azeri. But the sacred flame in the raised main fire altar at the centre of the temple compound burns on regardless.

That central flame, and the open flames that burn in the two circular platforms on the side are today lit by Baku's main pipeline of gas. But for hundreds, maybe thousands of years, they were a naturally occurring phenomenon, the result of the country's massive natural gas reserves that leaked through holes in the rocky surface, igniting into flames as it came into contact with air.

Zoroastrian origins

These 'eternal flames' have been venerated by fire-worshippers throughout Azerbaijan's history there are mentions as far back as the 7th century by travellers to the region Indeed, historians believe that the fire temple itself existed in an earlier form, built by Zoroastrians long before the Indian travellers came

> ***The central flame is today lit by Baku's main gas pipeline. But for hundreds of years, they were a naturally occurring phenomenon***

Part of an older structure was found beneath the current one during renovations done at the temple in 1969, and the name 'Ateshgah' comes from Persian, meaning 'house of fire'. There are indications that the old temple might have extended beyond the existing perimeter, but any remains were most likely destroyed when the surrounding land was excavated for oil and gas from the late 19th century onwards.

Past forward (Clockwise from top) Almost every doorway has Sanskrit or Punjabi inscriptions left by travellers over 500 years ago, a display at the museum that shows how ascetics in the temple lived; and a view of Ateshgah, meaning 'house of fire' SHYAM V KRISHNAMURTHY

That was also what caused the end of the glorious natural phenomenon of the eternal flame – the aggressive century-long mining of the natural gas reserves meant the flames went out by 1969. And possibly the reason why worship ended at the temple in the late 19th century as well - historians speculate that the pilgrims were driven away by the setting up of petroleum plants in the Surakhani region

A pilgrimage site

But thankfully, the 500-year-old temple itself still stands, and retains traces of its multicultural past. The central altar isn't purely Hindu in its structure, with similarities to traditional Zoroastrian fire altars, and one of the inscriptions in the temple compound is in Persian as well. The Zoroastrian influence in Azerbaijan is old but deeply rooted, a remnant of the days when pre-Islamic Persian dynasties ruled the region. Even today, Nuvroz, the Zoroastrian new year celebration, is a major festival in their calendar

Fittingly enough, according to historical accounts, Ateshgah in the 19th century became a pilgrimage site for Parsis from Bombay who came to visit the Indian temple that was once a Zoroastrian place of worship

Following its restoration in 1969, the temple was converted into a museum in 1975, and was officially listed as a Unesco World Heritage Site in 1998

Today, each of the tiny cells that line the pentagonal perimeter of the compound tells stories of the pilgrims and ascetics who lived there, showing them doing *tapasya*, draping themselves in heavy iron chains or indulging in extreme acts of self-denial and fasting Chants of *Om Gam Ganapataye Namah* float out of one cell, another houses a Nataraja bronze, and yet another displays shards of pottery used in rituals long ago.

The author of *The Shrine of Death* is a journalist, sometime singer-songwriter and full-time mom, based in Duba

PLACE, WORK, FOLK

Beyond the postcard city

How travel can help create better places

BY RAHUL SRIVASTAVA & MATIAS ECHANOVE

Most frequent travellers get the sensation of being in the same place, the more they travel. Globalisation and standardisation have been confirmed in most urban pockets around the world, as enclaves get taken over by retail and global brands.

No wonder that major monuments and prominent landmarks continue to circulate widely in travel itineraries and imaginaries. They are not only destinations in themselves but desperate markers of difference between one city and the next

Postcards in new forms remain an obligatory presence. They may have mutated into selfies or photoshopped Facebook updates but their essence remains intact. They mark the presence of the traveller in a specific place – its distinction as loud and clear as possible. Paradoxically, all of this co-exists with the yearning for new places and new experiences. This hunger remains just as strong.

Local festivities

Over the past few decades, mainstream Indian travellers have become increasingly familiar with internal differences in Europe. From the days when they would experience the quintessential

> ***Italian cities like Rome and Venice (or holiday destinations like Goa in this part of the world) are considered a lost cause by locals***

Beautiful destinations They become special through their connections to other places. GETTY IMAGES/ ISTOCK

"European" city visualised by Bollywood in stock scenes set in a town square with street musicians and dancers competing fiercely with actors on screen, to protagonists coming to participate in local festivities with swagger and confidence.

To be fair to Bollywood though, it has done its bit to introduce destinations with reasonable annotation even in the past. Classics from the 60s like *An Evening in Paris* (1967) or *Love in Tokyo* (1966) were representative enough, even with their outlandishly creative liberties. The same applies the other way round. From the generic Indian city with its obligatory cows, dust and crowds on the street, to see Mumbai, Delhi or Jaipur cinematically presented with a modicum of their personalities intact has been a slow process. No doubt aided by audiences and storytellers themselves becoming experienced travellers.

The flip side of this hunger for the new in the guise of the familiar (and vice versa) is excessive tourism.

Italian cities like Rome and Venice (or holiday destinations like Goa in this part of the world) are considered a lost cause by locals

Their images circulate so widely and their status as postcard destinations are so successful, that they are inundated by people to the point of abuse For many, they have become fragile, hollow versions of themselves, thanks to a rapacious tourist industry

Julian Barnes, in his magnificent satire *England, England* (1996), explains how this happens In the story, a millionaire recreates landmark English tourist destinations on an island where he builds a historical amusement park This serves to slowly destroy the British tourism economy and eventually the country, as the theme park becomes more popular than the real spots. With the royalty finally moving from their palace into the "fake one", the destruction is complete

A knee-jerk response to such a state of affairs is typically to declare that travel and tourism are both problematic

Perhaps, instead of curbing the instinct, it would be better to encourage a genuine love for places What is needed is a broadening of a choice to its highest multiple

Looking out

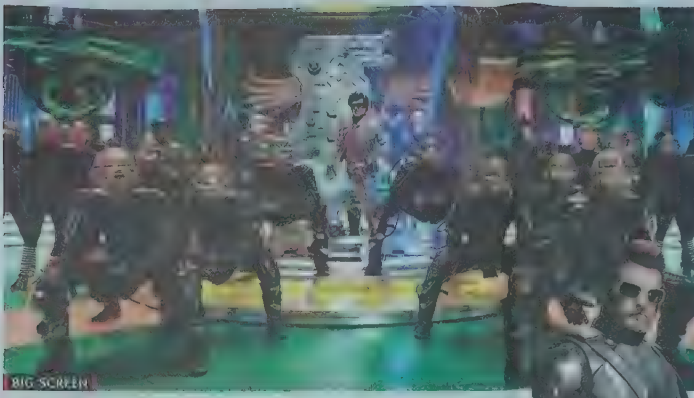
A person bitten by the travel bug always has a zillion places to go to Such a person knows only too well that the ability of a place to enchant is connected to the expectations of the traveller and the liveliness of her imagination Such a person is hard wired to always look elsewhere from wherever she is

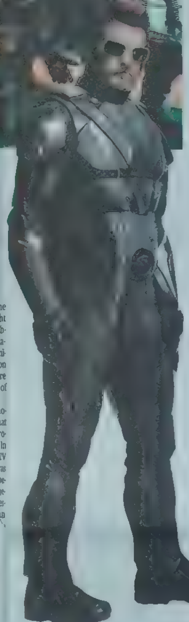
We don't have to restrict travel to destination landmarks, or visit places where stories have already been told but to see new possibilities in several places, tell more tales and contribute to new ones

Perhaps one way to let exceptionally beautiful places, with their historical symbols of distinction be saved from overexploitation, is to understand that they became special through their connections to other places

If all roads lead to Rome, then a thousand roads lead elsewhere from there And those are worth visiting too

The writers are co-founders of urbz.net, an urban network that's active in Mumbai, Goa and beyond

Visual appeal Scenes from *2.0*, the most expensive Indian film ever made

BIG SCREEN

The robot redux

When *2.0* releases next week, may we find that artificial intelligence also means storytelling skills, amen

BY T.R. VIVEK

The Tamil word unfailingly employed for film director Shanmugam Shankar is *brammandam* - a word that conveys his cosmic cinematic ambitions and the galactic budgetary demands it involves. Like the $75 million or thereabouts and the three years it took to produce his *2.0*, making it the most expensive Indian film ever. A whopping third of the film's monies have gone towards computer generated visual effects. Others might break that record, but you can safely bet on Shankar reclaiming it with Brian Laraesque nonchalance

In fact, in the context of Tamil cinema, a strong case can be made for Shankar as the Bradman of box office *vasool*. No director, or even stars like Rajinikanth, Kamal Haasan, Ajith or Vijay, come close to his commercial success strike rate. Of the 11 films he's directed to date (not counting *2.0*), the revenues have matched his ambition for the spectacular. Even *I*, the 2015 Vikram-starrer, perhaps his weakest box office taking, raked in a reported $31 million, generating 100% returns. Shankar is the closest you can get to box office multi-bagger. Or even celluloid sovereign guarantee.

It's a staggering achievement for a man with no family antecedents in the film industry, and with storytelling skills so ordinary.

What is even more remarkable is that while Shankar, 55, might be all about *brammandam* or cosmic, the cosmos of his themes is rather finite. It's the battle against corruption. And sci-fi. After each crusading anti-corruption film (*Gentleman, Indian, Mudhalvan, Anniyan, Sivaji*) comes a run-of-the-mill love story (*Kaadhalan, Jeans, Boys*). Shankar expertly uses this sine-wave of subjects like alternate current to give his directorial brand more power and reach.

Poster face

In 2012, when I watched the Anna Hazare-led anti-corruption protests peak at Ramlila Maidan with film stars such as Aamir Khan endorsing it, I wondered why Shankar hadn't been co-opted, if not made one of the movement's poster faces. From those protests was born the Aam Aadmi Party (AAP). At the height of the party's internal leadership squabbles a couple of years after its formation, which required arbitration by eminent and independent anti corruption figureheads, I wondered even more why Shankar wasn't the apex arbiter of rightness.

After all, every bit of the social, moral, financial and political cleansing that the party sought to effect had been proposed and disposed in Shankar films. In *Mudhalvan*, a public-minded news TV cameraman whose only ambition was to join BBC and CNN, gets a crack at being the highest executive of a state because he accidentally asks tough questions of a sitting chief minister. Arjun Sarja as *Mudhalvan* changes the entire system of governance and public service delivery in a *single* day. And with time to spare to woo a woman. Whereas in real-life Delhi, the anti-corruption champion sings a sore-throated number with only muffler and cough syrup to keep him going.

> *Through his dozen films, it's discernible that Shankar is a big fan of the idea of 'social' surprise*

Everyman superheroes

Shankar is the original radical ideologue; all these new anti-graft politicians are mere copycats. The *mohalla* committees and the gathering of *vox populi* through SMS seem a watered-down version of the virtuous and murderous justice dispensed by *Indian* or *Anniyan*. And Shankar's Everyman superheroes deliver justice through methods steeped in Indian tradition and iconography. No guillotines for us, thank you

The septuagenarian Senapathy (Kamal Haasan), a soldier in Subhas Bose's Indian National Army, uses only his twisted index and middle fingers (think a deadly form of acupuncture of Siddha origins) to kill the corrupt. He doesn't even spare his son who wishes to get ahead through means illegal.

Anniyan's (Vikram) modus operandi is a bit different. He is younger and built like a bull. And when he is overcome by his evil split personality, he doesn't need training in martial arts or other forms of oriental self-defence techniques. Anniyan delivers punishment in accordance with the Vaishnavite epic *Garuda Purana*. Or at least so we are told by Shankar.

Through his dozen films, it's discernible that Shankar is a big fan of the idea of 'social' surprise. Two of his films – *Gentleman* (his debut) and *Anniyan* – deal with Brahmin militarism.

Gentleman's Kiccha, the outwardly docile Brahmin (not by birth) home made snacks manufacturer operating out of an *agraharam* or Brahmin ghetto around a temple, fights for equity in education. The morally ramrod-straight but dud Iyengar lawyer Ambi morphs into the violent Anniyan at night, although he somehow forgives his Iyengar love interest and ends up marrying her, despite her breaking the law on several occasions.

> *2.0 is a sequel to* Enthiran. *It comes eight years after the original*

Concept first

The troughs on the Shankar sine-wave are marked by 'love stories'. Why *Kaadhalan* after *Gentleman*; *Jeans* after *Indian*; *Boys* after *Mudhalvan*? Is it because the Tamil audience loves a 'concept' more than most? It's an interesting term. Without a concept, nothing sells in Tamil Nadu: dance reality shoes to movies to television adverts for edible oils to white *veshtis*, everything is built around a 'concept'

Thus, for instance, foreign locales may have been regular stomping ground for Tamil cinema since the days of MGR, but Shankar makes travel the 'concept' of his films. In one Tamil film song (*Jeans*), he showed audiences the eight wonders of the world and Aishwarya Rai (the 50 kg Taj Mahal). Shankar showed us the 'concept' of unhackable (even by expert mimicry exponents) voice-based data security systems; he told us how to conduct online hawala transactions (*Sivaji*), he told us how machines can develop sentience (*Enthiran*)

Literature and cinema

A sizeable part of Shankar's marketing revolves around the fact that he forms the most effective bridge between Tamil literature and cinema. That's a 'concept'. *Gentleman*'s dialogues were written by Balakumaran, a provocative Tamil novelist not counted as a literary figure by serious littérateurs. *Boys* (2003) was co-written by 'Sujatha' Rangarajan. While Rangarajan is no newcomer to scriptwriting and is by any measure a formidable figure in *avant garde* Tamil literature, I decided to stop engaging with his works after *Boys*. He was, to my mind, defiling his literary credentials while burnishing Shankar's as a filmmaker

Sci-fi *Enthiran*, too, was based on Rangarajan's works. It has the most bloodcurdlingly idiotic scenes ever shot by an Indian director. In it, Rajinikanth as Chitti, the robot body-double of his human creator, develops romantic feelings towards Aishwarya Rai. He breaks into Rai's room in the middle of the night and asks for a kiss. Rai fobs him off saying she will do it if he finds the mosquito that bit her. Chitti uses all his robotic powers and artificial intelligence to suss out that very mosquito (who is identified as Ranguski by fellow mosquitoes – a nod to Rangarajan and to neurologist Joseph Babinski, we are guessing), and gets it to apologise to her

2.0 is a sequel to this same, mind numbing *Enthiran*. It comes eight years after the original

The film's tagline, going by the teaser, already watched some 45 million times on YouTube is this: 'World is not only for humans.' It's a bit too late now, but hope springs eternal, etc. So one can only hope that when the film releases the coming Thursday, we will find that Shankar's cosmos has now expanded to include also those who enjoy a good story, told well

The Bengaluru-based writer, translator, classical music addict and fountain pen freak makes the world's best rasam

BUFFER ZONE

One, two, three, keep watching

Why autoplay has become a critical part of our lives today

AKHIL SOOD
is a freelance culture ... New Delhi, who ... studied engineering ...

After reading many rave reviews, I recently decided to watch *The Marvelous Mrs Maisel*, available on Amazon Prime. It's a period show about a hilarious young woman's self-discovery after her husband leaves her, in the New York of the '50s. I thought I'd stick to one episode, maybe two, one evening. But it turned, as these things often do, into a marathon session. I literally did not have to move through the four episodes I saw in one sitting one would finish and, sure as day, the next one would follow without any external input from me. Do I, then, curse the autoplay? Or do I bless it with all my heart for turning me into a bum (a very content one, admittedly)?

Inbuilt stupidity

The YouTube autoplay feature, when it first came out, was arguably the most annoying thing on all of the Internet. Its inbuilt stupidity was frightening. So, for example, if you're listening to a classic by the Spice Girls, and the song finishes and you look away for a second, next thing you know, you're halfway through a cooking video on how to best use Mediterranean spices. And that was on a good day. Like the hot water running out in the middle of a shower, or a raisin in a savoury dish, or a much-loved uncle turning out to be openly bigoted, the autoplay threw up unpleasant surprises in the most unexpected of ways. It was the worst, and everyone hated it. But YouTube persevered with it, for the benefit of seemingly no one.

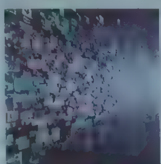
There's a music streaming platform called SoundCloud, mostly used for underground or noncommercial music – it's useful for artists, as they can upload their music for free. Their autoplay, too, used to be a royal nuisance. The Artificial Intelligence guiding it – the algorithm – had perhaps an IQ in the low double-digit figures. Like, if I heard a random Indian electronic producer's mid tempo, ambient, easygoing song, it would invariably be followed by extreme, indecipherable metal from the coldest parts of Europe.

It slowly got better, providing users with better follow-ups. As did the YouTube autoplay, which now throws up loosely related (as opposed to flamboyantly unrelated) hits. In fact, YouTube even allows its users to turn the feature off, some five years after users begged for it.

User experience

But it doesn't matter anymore. No one bothers. Because the autoplay is a critical part of our lives today. Streaming videos online – through Netflix, YouTube, Amazon Prime, even Hotstar or ALTBalaji – is pretty much all about ease and effortlessness. The UX, the user experience. If I watch one single episode of one single show from start to finish, the internal algorithms of these platforms will throw a hundred related shows or films that I "might also like because [I] watched that one show that one time." Their goal is to keep me watching, keep me horizontal and listless and utterly inept, for as long as possible. This increases numbers, you see.

> *Streaming of videos, by its very existence, allows users to waste time*

GETTY IMAGES/ISTOCK

That little box

The same way, as one episode nears its conclusion and the end credits roll, a little box on the bottom right appears. Within 15 seconds or so, the next episode will start on its own, unless you cancel the command. It's great for a Sunday afternoon, when the burdens of the week gone by have only just begun to ease off, and all you want to do is lie in bed and stuff your face with junk food. In that sense, it's most definitely a blessing.

But, the way I see it, there's something more diabolical at play here. I recently found myself watching something online, on a platform which didn't yet have an effective autoplay. And I was complaining about it. I was literally whining about the fact that I had to move my arm 10 inches forward, click a few things on the screen, and *then* move on to the next episode. Is this what I have become now?

Quite apart from the laziness it encourages in the name of 'comfort', the autoplay also affects my rationing of time. Like how I'll occasionally open a live video of a band on YouTube. Once it finishes, I'll gladly move on to the next suggestion that's offered to me. And then the next. And the next. Next thing I know, the sun is out and the crows and pigeons are at it again. Streaming of videos, by its very existence, allows users to waste time with something familiar running in the background. You're not doing nothing, but you're not doing anything particularly meaningful or worthwhile either. An additional feature that makes us do even less is... well, it's confusing for me. I'm torn between how brilliant and ludicrous it is

IN THE NEWS

Insightful A still from *Please Mind The Gap*.

Lens on the city

Films from 10 countries, each with a distinct take on urban life

BY NEHA BHATT

The hustling, bustling, criss-crossing lines of the Delhi Metro become a heady metaphor for the life of trans-man Anshuman Chauhan, who we encounter in a probing new documentary *Please Mind The Gap*.

Directors Mitali Trivedi and Gagandeep Singh, in under 20 minutes, subtly demonstrate how his identity and vulnerability play out in daily journeys in the metro, and how he navigates interactions with co-passengers, security staff and travel companions. He hops into the ladies coach just as the train is about to pull out of the station and then slips into the unisex coach with relative ease, but there is also a layer of violent experiences that becomes part of this journey.

Please Mind The Gap was one of the many insightful films in this year's lineup at the Urban Lens Film Festival, the fifth edition hosted by The Indian Institute for Human Settlements (IIHS) in New Delhi. A short version will travel to Mumbai on December 7 and 8

The festival featured 25 films from 10 countries, including India, Brazil, China, Iran, Spain, Mozambique and Ukraine, tracking the stories of urbanisation, each with a distinct trajectory. "Films lend themselves to different readings at different times, and each film addresses not just one, but several themes, so we were trying to get a variety of films to speak to each other," explained Subasri Krishnan, lead, IIHS Media Lab and independent filmmaker.

Public lectures

There were two public lectures at the festival, 'The Cinematic Slum' by Ranjani Mazumdar and 'City on the Water' – which actually wasn't on film but on photography in the city – by Ritesh Uttamchandani. Another session, 'On Practice' with Sameera Jain, reflected on film pedagogy and practice. The effort was to "open the festival to different kinds of conversation," Krishnan said. Under the umbrella of urban spaces and the people that inhabit them, multiple complex themes came to the fore – music, technology, loneliness, gender issues and caste politics.

> The Last Embrace *from Iran gives us a little girl who wants to play, but her family is busy*

The festival featured fiction, non-fiction, animation and experimental films, made over the last 60 years. Chidananda Dasgupta's 1961 documentary *Portrait of the City* which captures the essence of a ticking city in a series of black and white frames and shows you just how much has changed, and also how much remains the same. Rooted firmly in the present, the four-minute Spanish film, *Lovearthcam* by Aitor Marin Correcher dips into a very short new-age love story seen through a webcam placed in Times Square, New York

In love with trash

Another recent film, *Squeeze Lime in Your eye* by Avijit Mukul Kishore delves into the quirky body of work of artist Kausik Mukhopadhyay and his special love for discarded household objects with which he consistently turns artistic conformity on its head, teasing viewers to engage with art objects on several levels

Another short, Saman Hosseinpuor's *The Last Embrace* from Iran gives us a little girl who wants to play, but her family is busy on various screens even as a major event unfolds. Among the stand out student films is *Basmaar Ghar*, a film about the occupants of a 100-year-old house in Ahmedabad moving to a new apartment, giving up a traditional structure for modern uniformity

Feminist historian Uma Chakravarti's *Ek Inquilab Aur Aaya* is the story of the 17th century Firangi Mahal in Lucknow, an institution for rationalist Islamic scholarship and two revolutionary women. *Weaving* by Yang Wang is about China's changing family dynam[illegible]tic society, and *As Time Goes by in Shanghai* by Uli Gaulke about the Peace Old Jazz Band and its eventful journey over the decades

How does Urban Lens create a niche for itself in the larger festival circuit? By mining an always-relevant and dynamic theme but not being confined by it. "It's a lens through which we see the world, but it is not only about the city," said Krishnan

The freelance journalist is a lover of cakes, chai, bookshops and good yarns

Man of action Alyque Padamsee with members of the Mumbai film fraternity during a march against terrorism in New Delhi, December 2008 ▸ SUBRAMANIUM & S. SIVA SARAVANAN

Exit left, from the theatre of life

Ad man Alyque Padamsee's alternate world on the stage

BY GEETA DOCTOR

"Is it true that people call you god," I asked Alyque Padamsee

I had been granted a rare opportunity to interview the great man in his lair. Everyone knew him as the Lion at Lintas. In the Bombay of the late 60s and 70s, Lintas was the ad agency with the flair to make Dalda Vanaspati look like 'the healthy alternative to ghee', men in suits on the pavement to get their shoes Cherry-Blossomed by a Charlie Chaplin lookalike; make the Liril Girl the epitome of freshness under a waterfall; and, in the later boom-boom years, take KamaSutra, the condom brand, out of the closet and into the sexy everyday

There was a moment of silence. I realised you don't just ask such a question to a divinity Either you know it. Or you don't. He allowed his lips to part and reveal his teeth in a tight smile. I realised he is more Mephistopheles than god. The tall, etiolated frame, the gaunt, rather craggy face with beard, the long hair, the black framed glasses, they all made him a brand. It was a look that would ensure him a part in Richard Attenborough's *Gandhi* (1982) as Muhammad Ali Jinnah, the tall and equally forbidding lawyer. As Padamsee wrote (with Arun Prabhu) in his autobiography *A Double Life*, Jinnah, when told that minorities would be safe in post-Independence India, growled, "We are not a minority. We are a Nation" Indeed. Padamsee was not a simple person, nor even a brand. He was a sphinx

Hunger for theatre

As Padamsee described in the book his early years, growing up under the warm stewardship of his mother, Kulsumbai, he was part of the collective known as the Padamsee family. They were from the mercantile community of Gujarati Kutchis who had prospered in the 'City of Gold' that was Bombay. He was among eight brothers and sisters, many of who went on to have connections with either theatre or advertising, and beyond One of Padamsee's sisters married Hamid Savani, the broadcaster famously known as 'Mr. Radio Ceylon'

Even living as the Khoja Muslim family did in Colaba, they were part of the thriving Parsi and Anglo Indian neighbourhood that made up what was then the elite, with all that it implied The Parsis, in particular, were both patrons and practitioners of the performing arts. Padamsee, inspired by Ebrahim Alkazi during his St. Xavier's College years, decided to study at the Royal College of Performing Arts in London.

His passion, however, more than for theatre, was for a powerhouse of energy named Pearl (Waiz) Chowdhary. Together, whether married or later divorced, they would be a force driven by their hunger for theatre. When he wanted to marry the divorced mother of two, Kulsumbai put her foot down. They would have to find their own resources

> ***The tall, etiolated frame, the gaunt, rather craggy face with beard, the long hair, the black framed glasses, they all made him a brand***

to live together. In his book, Padamsee described his first job in advertising as a result of his early marriage to Pearl.

I once asked him: "Why do you work in advertising when your heart is in theatre?" He said, "It's because it gives me the freedom to fail. I would not be able to take the risks that I have taken."

We were in the middle of the glory years of theatre in Mumbai in the 70s. It started with *Tuglaq* (1970) by Girish Karnad with a very young and heart-stoppingly handsome Kabir Bedi standing naked with his back to the audience and a strip of red cloth protecting his modesty. In his book, Padamsee described how when he heard of Karnad's play that was originally written in Kannada, he was dead set on doing it in English. Bedi was fresh out of college. Padamsee described him as very good-looking but wanted him to be

> ***If a production can't add relevance to the play, let it remain on the printed page, said Padamsee in his book***

more muscular. Bedi was sent off to train at Talwalkar's gym. By the time the first night opened, Bedi's "backside", as everyone called it, was so spectacular that no one ever entered the theatre late thereafter. Tuglaq dons his imperial robes. He turns to face the audience. He is transformed. As Padamsee wrote, quoting Jean Genet: "Once you wear the emperor's clothes, you become the emperor." The man becomes the myth.

In the mind's eye

Creating myths onstage was a part of Padamsee's métier as a director. As he described his methods both in advertising and on the stage, the secret is "thinking visually", creating an iconic moment in the mind's eye that will resonate long after the words have died. Two years later, there was *Mira* (1972) by Gurcharan Das, filled with the delirious ecstasy of the Princess of Mewar. The next year, he staged *The Birthday Party* (1973) by Harold Pinter in the drawing room of his mother's Colaba house in Kulsum Terrace. The audience seated at the same level as the actors felt as violated by the menace of Pinter's casual depiction of violence as that inflicted by the characters on each other.

The next year, the sensational *Jesus Christ Superstar* (1974), the Andrew Lloyd Webber-Tim Rice musical, blew everyone's minds, quite literally, as in the last act, members of the audience became a part of the beatific cast dancing on the stage. To quote Padamsee: "Not since Jesus Christ has a man preached the kind of things that Gandhiji stood for. He knew that you can change more people's attitudes through warm human sentiment than with cold rationality"

Pearl however managed to match Padamsee with her own theatrical offerings. There was *Godspell* before he could stage *Jesus Christ Superstar*. She followed it up with the equally spellbinding Brecht play, *The Resistible Rise of Arturo Ui*. It showed with chilling effect the rise of a demagogue (played by Vijay Crishna) who could both control and be controlled by the mindless frenzy of the mass. The brave new worlds re-booted by technology and the state had been imagined long before they became a reality.

Vital link

Just as in today's atmosphere of an internal crisis affecting the imagination of artists and writers torn between paying homage to the presiding deities of the day, or cowering in silence, there was then a certain resilience that affected the choices made by theatre groups During Emergency, Padamsee decided to stage *Gidhade*, a play by Vijay Tendulkar. It was translated into English by Priya Adarkar as *Vultures* (1975). It exposed the violence – internal, social, sexual and communal – lurking behind the façade of the Indian middle-class. It ended with the most palpably horrendous acts of onstage outrage as women were kicked into losing their unborn babies Karnad described it at the time as "the blasting of a bomb in an otherwise peaceful market."

"If a production can't add relevance to the play, let it remain on the printed page," said Padamsee in his book. The reasons for making a choice of a script is to find that vital link. "Ever since I can remember, I've had an obsession about Mrs Gandhi." When he found *Evita*, the musical that created a star out of Sharon Prabhakar, his third wife, he was reminded of Indira Gandhi riding the tiger during the Bangladesh war and the euphoria that followed. "The lines between Indira and Evita merged," he recorded.

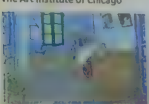
After Gandhi's assassination, he wrote: "I am an Indian, not because I am a Hindu or a Muslim or a Sikh or a Christian or a Parsi or a Jew. I am an Indian because if I am not... who am I?"

"You know where I get my inspiration?" he told me finally "From the marketplace. Never stop going into the streets, the markets, the railway stations, where you can observe the daily drama of people taking place. That is theatre. That is where the fire is. The theatre of our daily lives."

The media critic and commentator decodes the baffling variety of human behaviour in our global village

SCANNER

The Art Institute of Chicago

The Art Institute of Chicago is offering unrestricted access to 44,313 images from its digital archive The release is part of the museum's website redesign and the images have been made available under the Creative Commons Zero licence. The capabilities of image viewing have been enhanced: there are pointers to particular aspects of a painting to help viewers enjoy them better, for instance, the image of Van Gogh's 'The Bedroom' asks us to check out the paint strokes. This is part of the general worldwide project to make artworks more 'democratic'. The Metropolitan Museum of Art had made all of the public domain works in its collection available online for both scholarly and commercial purposes in February 2017.

Bhubaneswar Art Trail 2018

The first edition of the Bhubaneswar Art Trail will bring together local, national and international contemporary artists from various disciplines to revive a 1.3 km-long historic trail in the city's Old Town area. Curated by Premjish Achari, visual studies scholar from Jawaharlal Nehru University, and contemporary artist Jagannath Panda, the event is themed 'Navigation is Offline', and attempts to highlight our over-reliance on modern navigational technologies. By including local residents and their homes located along the art trail, the event hopes to build a better understanding of the memories, stories, and history of Bhubaneshwar. Other highlights include a one-day colloquium with prominent artists, a film festival and art workshop for children.

Kochi biennale for flood relief

Materials used in the upcoming Kochi-Muziris Biennale (KMB) pavilion will be repurposed to construct houses for the flood-affected in Kerala. It is estimated that a dozen homes of 600 sq. ft. each will be built from the Biennale structure that is under construction at Fort Kochi. KMB starts on December 12, and this edition is being curated by well-known contemporary artist Anita Dube Select paintings, sculptures and installations of more than 40 artists living in the country and abroad will also be auctioned in January 2019 to raise money for relief operations This edition, there will also be a Students' Biennale, Music of Muziris concerts, and an Art By Children programme. On till March 29, 2019.

POP-A-RAZZI

Yesterday once more

Given our penchant for renaming, we should just go ahead and have a separate Ministry for it

SANDIP ROY
is the author of *Don't Let Him Know* and like many Bengalis likes to let [illegible] his opinion [illegible]

Somewhere in the dusty depths of the Bengal bureaucracy, I was once told, there existed an office whose sole purpose was to rename things. Streets. Squares. Parks. Kolkata being a city filled with sahib names, the department always had its hands full toppling dead white men and replacing them with freedom fighters.

Renaming these days is an urgent national project, not just the preserve of Bengali babudom. The government should just set up an official MRT – Ministry to Rename Things. Once we thought *Acche Din* was about a tomorrow we could look ahead to. Now we realise it is really about yesterday once more.

In his book, *The Paradoxical Prime Minister*, Shashi Tharoor writes that the government has turned out to be more a name-changer than a game-changer. *Chalo*, at least it's change of some kind. And perhaps it's cheaper and less of an eyesore than gigantic statues that stand as testimonials more to our vainglory than the hero being memorialised.

In India, there are many reasons to rename. Local pride – Bombay to Mumbai. Local pronunciation – Cawnpore to Kanpur. Local heroes Dalhousie Square to Benoy Badal Dinesh Bagh. 'Bad' Muslim to 'Good' Muslim – Aurangzeb Road to A.P.J. Abdul Kalam Road.

Crucial differences

Not that these changes are always thought through. When local authorities in Kolkata decided the simply named Lake Road would henceforth be named after Kavi Subramanya Bharathi, they did not think about what it would mean for the poor Lake Road to Howrah Station minibus. Not surprisingly, decades later, the new name has not quite taken off. It does not roll off the tongue of the minibus conductor. When Mamata Banerjee decided Metro stations would be named after Bengal's cultural icons, she didn't realise that when you are underground in the bowels of the city, Kavi Nazrul station gives you no clue whether you have arrived at Garia Bazar or New Garia.

But the current Central government, humming Cher's *If I Could Turn Back Time*, has clearly one simple yardstick for its re-*naamkaran* mission. It's *sanskaritycation* Its agenda is to treat the Mughal empire and Delhi sultanates as foreign invasions on par with the British. Of course, there are crucial differences.

Sweet irony A city named Allahabad is home to the Kumbh Mela, one of the greatest Hindu festivals ever. GETTY IMAGES

Muslim armies might have come to India to plunder and loot but in the end they also made their homes in India and became part of India's DNA. They did not regard India as just a cash cow that would fund their retirement back in Dundee. There was no Mughal East India Company that treated India as raw material for the mills of Manchester or Fergana.

As elections loom, the renaming spree heats up. Allahabad to Prayagraj. Faizabad to Ayodhya. Mughalsarai to Deen Dayal Upadhyay Junction. Gurgaon to Gurugram. Perhaps Ahmedabad to Karnavati. Aurangabad to Sambhajinagar. It's the benign face of officialdom not just rewriting history but also reminding its citizens, especially its Muslim citizens, that there's a new sheriff in town.

Sadly, whether Gurgaon is Gurugram or not means nothing to the dengue-carrying mosquitoes there. When Allahabad becomes Prayagraj, does it remove 435 years of its history? The fact that a city named Allahabad is home to the Kumbh Mela, one of the greatest Hindu festivals ever, is the *sangam* that truly makes India unique, something we should take pride in instead of disowning

Imagined glory

This is not about Muslim-scrubbing, the government says. We are just going back to the old "real" name. In the name of restoring a "real" India, we are rewinding back to our imagined Golden Age of flying chariots and head transplant surgeries. But where does this quest for "real" logically end?

Is a potato, tomato or chilli really Indian? Cricket? Biryani? Samosa? Mustard seeds came from the Mediterranean, garlic from Central Asia, and rajma from Central America. And if we want to wipe Persian speaking Turkish invaders off the map of modern India, what do we do with the zalabiyas they brought with them that have stayed on as jalebis? Oh what a jalebi whorl we will find ourselves trapped in, as we go around this spiral of authenticity, trying to peel away centuries of inter-mixing only to realise too late it's the inter-mixing that made us what we are We are Indian, a word that's not Indian at all

> ***Sadly, whether Gurgaon is Gurugram or not means nothing to the dengue-carrying mosquitoes there***

Instead of frantically looking for what was originally ours, why not celebrate how we changed, flavoured, enriched whatever came to us, whether on the backs of invaders or on trading ships? And reserve the [illegible]

THE LEAD

The anxiety of performance

What can literature do to defy the boredom of modernity? On its own terms

BY SAIKAT MAJUMDAR

Around the end of August this year, I spent a couple of days at the Mumbai Film Festival. Like all carnivals, it had its cluster of interesting moments. On one hand there was the actor Sonam Kapoor protesting, very suavely on the podium, that she is clumsy and out-of-place anywhere outside her home. On the other end, there was the writer Manoranjan Byapari launching, with not even a dash of suave clumsiness, the fierce book of his life as Dalit thinker and writer to an audience who might set the story to film. The platform that brought this together was a two-day event sponsored by the Mumbai Academy of Moving Image, 'Word-to-Screen,' designed by Kiran Rao of Aamir Khan Productions and curated by Arpita Das of Yoda Press. Now in its third year, 'Word-to-Screen' celebrates and facilitates the transformation of books to films.

I was invited to speak at the author's corner, which I did, and had a fine time of it, dining, wining and hanging out with several authors, publishers, and a wide range of people from the entertainment industry: producers, directors, architects of platforms such as Netflix, Amazon, Sony and Star. All of this right across from Jalsa, Amitabh Bachchan's residence, which no taxi-driver in Mumbai ever fails to point out while driving past.

Content creators

Some strange things also happened there over the two days. I kept hearing about something called 'content', which apparently writers were supposed to produce, one of the many ingredients that go into the making of a web series or film, along with costume, set, make-up, location and cinematography.

Trends, I learned through gossip over palak paneer, had changed. Even a couple of years ago, producers and film studios, be it Yash Raj or Aditya Chopra, would show up here, looking for 'content'. But these days, someone said, producers of feature films wanted nothing under a budget of ₹1,000 crore – apparently people now go to movie-halls only to experience films of the scale of *Bahubali* or *Avatar*. For everything else, to be watched at home or on your mobile device, there is a Netflix series. Web platforms, naturally, have replaced film producers at events like these, as most books in the world cannot quite promise ₹1,000 crore spectacles.

Either way, I had never thought of writers as producing 'content,' which appears to be some permutation of story, character, and context to which the film or web series can give corporeal body.

Some writers and publishers shared discontent, in hushed whispers, about being seen pregnant with content. Others seemed very content and stepped up to bridge the gap, pitching books through prepared videos and other digital material.

Was that a blueprint of the work to be done, or a slice of the labour of the cinematic producer who was being seduced to adopt it? Who could tell? In this world, probably the most generous imagination of books was as sheet music, a promise of something that is incomplete till made visual.

I had never seen literature reveal the anxiety of performance in this way before. Literature was now only 'content', deeply discontented till given the legitimacy of a film, TV show, or web series.

If we are willing to stretch our historical vision, there is nothing much wrong with this sensibility. This was how Shakespeare imagined his plays. The printed text was just a cheat-sheet to aid and abet the real thing: the stage performance, which drew the crowd and kept them enthralled.

But between Shakespeare's times and ours, notably around the 18th century, something major changed in Europe. Books came into their own.

The popularity of print culture had something to do with it, and, on the whole, that thing called modernity, which was globalised through colonialism. Parts of that modernity are now in the process of getting antiquated, or at least facing some kind of profoundly transformative crisis.

Not the modernity of science, technology and capitalism, nor that of the nation-state, nor even the modernity of the individual, her private life, and her place in the free market and the democratic state – those are fine.

Shaky edifice

Some aspects of modernity, though, are not doing so well today. The first plank that seems to have come loose is that of secularism. Religion now has a vice-like grip, not only of politics but of elected governments, whether in the U.S. where the Vice-President prefers Creationism over evolution or in India where a monk heads the most populous State. Cosmopolitanism – the ability to welcome and celebrate strangers, as imagined by Enlightenment philosopher Immanuel Kant – is another casualty in a world where lands, homes and bodies are ripped apart based on the construction of the self and the other, to be derived not only from abstract faith but now also from the possible identity of the meat on one's plate.

Finally, there is the species most endangered of all – the dreaded L word.

In December 2016, speaking on a panel on culture wars between the Left and the Right at the Bangalore Literature Festival, I had asked if 2016, the year of Trump and Brexit, would mark the death of liberalism. One of my co-panelists, Aakar Patel from Amnesty India, was quick in his ironic retort: "Liberalism is boring. Fundamentalism always manages to stage itself as sexy."

Can you hear the echo? Books are boring. Reading is boring. There is a technology subplot here, but that is never the whole story. The entire edifice of liberal modernity is now shaky. The mess of secularism is one dimension of this new order. The dulling of enthusiasm around reading is another. Look closely. The same river runs through.

What can literature do to defy the boredom of modernity? On its own terms?

We have arrived at a moment when literature needs to reassess its relation with liberal modernity. Literature was embedded, economically and technologically, in the rise of print and a large middle-class with the means, leisure and literacy to sit and read in private. Such were the structural conditions of its birth. The spiritual conditions included the very conception of literature as a modern art form, with its preoccupation with authorial subjectivity, artistic interiority, creative originality, and its relationship with verisimilitude.

Back to the pre-modern

The modernity within which both the idea and practice of literature is embedded is still here, for the most part. But much of the world feels restless with this modernity. Writers and champions of books must take note of this restlessness, which fuses politics with cultural consumption.

One of the vital things literature can do at this moment is to disrupt its embeddedness in the modern. And try to find the pre-modern elements that got lost or subdued in the transition to modernity: the religious, the ritualistic, the communal, the performative. Their loss or depletion is profound. Paradoxically, the very emergence of literature is inseparable from this loss.

But the possibilities of re-forging connections with the non-modern are virtually endless. The celebration of the provincial over the cosmopolitan. The disruption of bourgeois rationality. The betrayal of individualism, privacy and originality. In sum, the very displacement of the notion of literature itself.

For the crisis of literature in the public sphere is essentially the crisis of liberal modernity. A ranting, tweeting president at the helm of the so-called free world feels like a fitting climax to a longer trajectory of erosion of liberal, progressive and modern values so dear to the global bourgeoisie. More immediately, it also marks the erosion of the social, psychological, aesthetic, and material conditions within which literature became an essential experience of modernity.

Because the religious, the irrational, the communal and the performative were subdued or domesticated to shape the modern literary space, the performance anxiety that haunts literature today is merely a return of the repressed. It is a reminder that the time is ripe for literature to embody different rhythms and patterns. I'm imagining a kind of literature that is more musical, more visual, more theatrical.

Poetry, for instance, that neglected stepchild, has now revived in vibrant new micro-lives across cities through a culture of performance, be it in cafés, galleries or informal social collectives, and now on YouTube and Instagram.

Poetry was communal, religious, ritualistic and performative before it became a new art form in print and joined the culture of private reading. Even as we delight in written poetry, it is heartening to see poetry reclaim its pre-modern life.

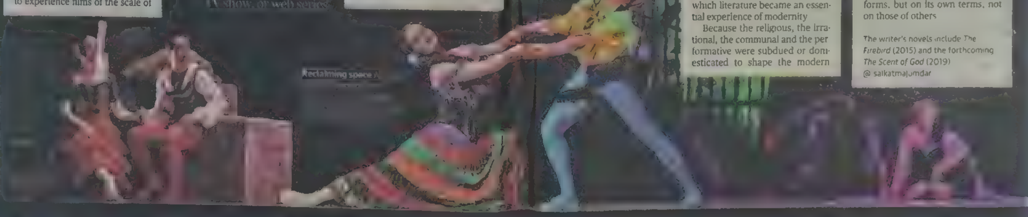
Pushed to the limits

It is prose, and especially prose fiction, for which the challenge is the greatest. Prose fiction, which hinges on the invented story read in private, is the special child of Enlightenment modernity. Its crisis is the greatest, neither print nor the culture of reading is what it used to be. At the same time, the expanding appetite for the creative reworking of mythical stories indicates a predilection for pre-modern narrations, where audiences had no expectation of an original story but looked to retellings of stories from the collective community memory. Fiction's disruption of modernity, in many ways, must be a disruption of its own origin, creating prose that pushes to the limit its own literariness, where it was contained in the abstraction of language, its capacity to be anthropological, its embeddedness in the rational.

Happily, there is still much literature that performs but is bereft of the anxiety of performance. Literature which doesn't seek performative legitimacy in another medium. It is complete without it, and yet disruptive of the complacency of liberal modernity in its subversive performativity.

Arundhati Roy once said about her book, *The God of Small Things*, that it is a deeply visual but stubbornly unfilmable book. In other words, we need literature that performs, but on its own terms, not on those of others.

The writer's novels include The Firebird (2015) and the forthcoming The Scent of God (2019)
@ saikatmajumdar

ESSAY

Please Mister Postman

The world would have been a poorer place if letter writers hadn't undertaken long, old-fashioned conversations on paper

BY MINI KAPOOR

Human civilisation must be at a sorry pass if letter writing has to be introduced, as it is by historian Simon Sebag Montefiore in his long-ranging anthology, *Written in History: Letters that Changed the World*. Arguing that the golden age of letter writing was between the 15th and early 20th centuries, he explains, presumably to millennials, "During the last three millennia, letters were the equivalent of today's newspapers, telephones, radio, television, email, texting, sexting, and blogging."

Invitingly immersive

Among the letters Montefiore includes is one from June 1924 that Franz Kafka sent to his friend, fellow writer Max Brod. Suffering from tuberculosis, Kafka wrote to Brod, asking that all his writings be burned.

Brod ignored it, thankfully, or, as Montefiore implies, our vocabulary would be much the poorer for the absence of the term "Kafkaesque".

There is also, from 1944, poet T.S. Eliot's putdown of the manuscript of George Orwell's *Animal Farm*, using the farmyard to depict the tyranny in the Soviet Union.

Eliot was then the publisher of Faber and Faber, and let his appreciation of Joseph Stalin's stand against Adolf Hitler get in the way of assessing the manuscript on its own merit.

Included are letters from Emperor Babur to his son Humayun telling him to respect all communities (January 1529); from Nelson Mandela to wife Winnie underling the potency of hope (April 1969); and from Donald Trump to Kim Jong Un regretting the cancellation of a summit that was subsequently resurrected in June (May 2018).

It's a grand arc of history covered, but there is nothing as invitingly immersive as a full volume of collected letters between two people that in and of itself tells its own narrative.

A personal favourite is *Two Alone, Two Together: Letters Between Indira Gandhi and Jawaharlal Nehru 1940-1964*, for its sound counsel, its historical import, its record of intellectual inquiry, and its emotional drama. And while, even after the golden age of letter writing is past, we will keep writing letters, given the instant communication of today's times, it's unlikely that very many of us will undertake such a long, nuanced conversation through old-fashioned letters, whether sent by snail mail or online.

Perhaps the trick is to purposefully set up a dialogue with someone through letters, to nudge your correspondent to open up about all kinds of things

Perhaps the trick is to purposefully set up a dialogue with someone through letters, to nudge your correspondent to open up about all kinds of things, and allow yourself to be nudged along in return. It can at times be a bit contrived for why not just pick up phone and thrash out a discussion with a real-time back-and-forth?

But seeing how a unique engagement between the Nobel Prize-winning South African novelist J.M. Coetzee and American novelist Paul Auster went, it may be worth it. Soon after they met in early 2008, the two writers decided to write to each other, a dazzling correspondence they collected in the volume *Here and Now: Letters 2008-2011*.

They start gingerly enough. In the first, on July 24-25, 2008, Coetzee begins cautiously with "a few observations on friendships". In July, Auster picks up the thread in extreme earnest, starting his reply with, "This is a question I have given much thought to over the years." Auster remains tentative for a bit longer about bringing up a subject to discuss. In end-October, he writes: "In your last letter, you mentioned 'athletic sports activities with no parallel in the rest of creation...,' which reminded me of some brief exchanges about sports while we were driving around France last summer. Would it interest you to delve in this matter?"

Strikes a chord?

Soon enough, though, a momentum is found. Coetzee works around Auster's offline existence by sometimes emailing the latter's wife to give him a printout. Coetzee brings up cricket, about devoting a day watching an Australia-South Africa Test.

His love of sport shines through all along, but he wonders if it's a waste of time, having put aside "two or three books" he had been reading. And then the nudge to his American friend: "Does any of this sound familiar to you? Does it strike a chord you recognise?"

The exchanges on sport are riveting, with thoughtfully phrased reservations about the triumphalism that attaches to victory. But together, the letters are also inquiries into the creative process, into the alertness that both writers maintain to be on top of their craft. Coetzee, for instance, tells Auster in August 2009, about "names, about their fittingness or unfittingness". Writes Coetzee, reminding us of Brod's presence of mind in not heeding his friend's request: "Through an act of supreme power, Franz Kafka has given a letter of the alphabet allusive (connotative) force. Roberto Calasso's recent book is simply called K. We look at the jacket and know what it will be about. I once called a character K (Michael K) as a stroke to reclaim the letter of the alphabet that Kafka had annexed, but didn't have much success." Auster replies his experience of naming characters after colours. Amid this there are inquiries into how names and signifiers work.

In this age of book tours and putting writers through the celebrity interview routine, such deep and long-drawn-out exchanges are rare. The Auster-Coetzee correspondence remains a good template for leading lights in the different arts, as also politics and economics, to carry out a conversation over time that winds through diverse aspects of their work and all else.

LEATHER BOUND

'A scorpion's bitten her!'

Hala's *Gathasaptashati* is unparalleled in its sensuality and positioning of women

BY AAKAR PATEL

Tight men's bodies/ In a Spring field/ A loser husband;/ Liquor on the shelf/ And she, young and free:/ Asking her to be faithful/ Is asking her not to live

As the verse above illustrates, the *Gathasaptashati* is one of the most sensual pieces of writing. Certainly, it is the most sensual of all the works I have read from India. There is an emphasis in its brief verses on the external and the physical, meaning descriptions of the world and of the human in it.

The name *Gathasaptashati* means 700 verses written in the *gatha* form. They were compiled probably between 1,800 and 1,500 years ago, though we have no specific date like we do for the texts of the Greeks and Romans which often find mention in this column.

She walks in beauty Ancient cave paintings in Sigiriya, Sri Lanka. GETTY IMAGES/ISTOCK

Lovely and rare

The text was compiled by an individual named Hala. Sometimes he is referred to (in other writings) as a king, but it is not known for sure who he was and when he lived, although the Deccan seems to come up often when the text is referred to.

There is reference to the river Tapi, which cuts through Surat, almost in the centre of India.

It was written in a form of Prakrit that had its origins in what is today Maharashtra. We know that because there are words in its vocabulary that are Dravidian in origin. Kalidasa also wrote in Maharashtri Prakrit.

One of the more remarkable things about the *Gathasaptashati* is that it is written from the perspective almost wholly of women. I say this because we are a patriarchal society where family honour is reposed in the body of the woman. It is difficult, even in the India of 2018, to find verses such as the following in popular culture:

A scorpion's bitten her!" they cried
And as she thrashed about
Her shrewd friends, in her husband's presence
Rushed her to her physician-lover.

Or like this one:

Her father-in-law said no
Her languish said yes

> It is difficult, even in the India of 2018, to find verses of this kind in popular culture

To the traveller
Sleeping on the terrace.

Or this one:

Her breasts against the gate
She stood on toes till feet ached
What more could she do?

There is some verse in it which would be absolutely scandalous today. Like this one:

As though she'd glimpsed
The mouth of a buried pot of gold
Her joy on seeing
Under her daughter's wind-blown skirt
A tooth-mark near the crotch.

The other thing that is unusual about this text of poetry is its rarity. So little has survived intact from that period in India. In his book on Hinduism, Nirad C. Chaudhuri dismissed everything that was historical before about a 1,000 years because it came to us not in full form but as speculation. This is a problem that the Greeks almost had but escaped because of the great Arabic translators of Aristotle and Plato and Plotinus.

Without the Arab empires, the world would have come upon such things as Greek philosophy and science and medicine much later than it did.

Never-fading metaphors

In the case of India, alas, we have not had many allies internal or external in keeping our culture's history.

The *Gathasaptashati* has been translated into German more or less the same time as it was into English and perhaps even before. This speaks of the love of our country and its culture that has come to it from the German Indologists (many of whom continue to work on Indian stuff that no Indian works on).

One of the translators of the *Gathasaptashati*, the poet Arvind Krishna Mehrotra, has written that "metaphors take longer than a few centuries to fade, if they fade at all". This is quite true, as this timeless book shows so effortlessly.

(A monthly series on the world literary classics.)

The writer is a columnist and translator of Urdu and Gujarati non-fiction works.

THOUGHT FOR FOOD

Sunny side up

How to cook the perfect fried egg

BY RAHUL VERMA

I like eggs. I usually have them double fried and use a fork to pierce the yolk when it's being cooked. But I have friends and family who baulk at the thought of the yolk being so badly treated. Just for them, I once had long conversations with quite a few of my chef friends on how to cook the perfect fried egg – sunny side up, runny and intact.

It's easier to make fried – or even poached – eggs now that you have all these smart gadgets such as silicon cups that you crack an egg in. But I enjoy reading about old-fashioned ways of cooking eggs.

And that is why, when I picked up this book called *Salt, Fat, Acid, Heat: Mastering the Elements of Good Cooking* by an Iranian chef called Samin Nosrat, I lingered over the egg recipes.

Be patient

The book (and a Netflix series) looks at these four basic factors "that determine how good your food will taste". Salt, it says, enhances flavour; fat amplifies flavour and makes appealing textures possible; acid brightens and balances; and heat ultimately determines the texture of food.

You need to balance out these four elements to make the best egg dishes, the chef tells us. Take scrambled eggs. "Cook scrambled eggs too long, or at too high a temperature, and they will dry out," she writes. "...to get the silkiest scrambled eggs, follow Alice B. Toklas's advice and cook them over very low heat. I imagine she learned a thing or two about good cooking from her adopted home town – Paris – where she was a member of the 20th-century avant-garde." Toklas, who was Gertrude Stein's companion for 40 years, wrote some seminal cookbooks too.

Nosrat goes on to tell us how eggs should be scrambled: "Crack four eggs in a bowl and season them with salt and a few drops of lemon juice, whisking thoroughly to break them up. Gently melt a little butter in a saucepan over the lowest possible heat and pour in the eggs. Continue to stir with a whisk or a fork, while adding four or more tablespoons of butter in thumb-sized pieces, letting each be absorbed before you add the next. Never stop stirring, and be patient. It will take several minutes for the eggs to start to come together. When they do, pull them from the stove in anticipation of the cooking that will continue due to residual heat. Serve with – what else? – buttered toast."

For the perfectly boiled egg, the chef suggests that you boil an egg for 10 minutes if you like the yolk hard just right for egg salads, for instance – or for eight minutes if you want the yolk to be a glossy yellow.

My chef friends had given me sound advice on the perfectly fried egg, sunny side up. Lightly oil the pan. Don't use butter, for it tends to foam. Firmly tap the egg to break it – it will then fall smoothly into the pan. Hold the egg very close to the pan when you break it. Cook on low heat. The fried egg is just right when the white firms up but the glorious yolk is still runny.

Eggs this good will disappear from the plate even before you can mop up the yellow with crusty bread. I suppose that's what the Nobel Laureate meant when he sang, "It's all ova now, baby blue..."

The writer likes reading and writing about food as much as he does cooking and eating it. Well, almost.

The Call of the Wild
by Jack London

BY SUDIPTA DATTA

The epigraph of the first chapter of American writer Jack London's *The Call of the Wild* (published in 1903) sets up the story of a dog named Buck quite nicely. It goes: "Old longings nomadic leap,/ Chafing at custom's chain;/ Again from its brumal sleep/ Wakens the ferine strain."

In this adventure tale of human-animal conflict and its consequences in seven chapters, each one's title is used to take the theme forward.

In the first, 'Into the Primitive', Buck, a St. Bernard and Scotch Shepherd mix, lives in the home of a judge in California like a "sated aristocrat", blissfully unaware of the trouble brewing as newspapers had been reporting.

It's the time of the Klondike gold rush of the late 1800s when thousands of people flocked to the Yukon valley in search of the yellow metal with the help of strong-muscled dogs. Buck is abducted by one of the gardeners of Judge Miller and sold to dog traders who soon send him to the frozen north to pull a sled, abused and beaten on the way. "Never in all his life had he been so vilely treated, and never in all his life had he been so angry."

Law of club and fang

Soon, the "law of club and fang" takes over. As Buck is forced to adapt to the harsh conditions around him, he begins to respond to his primitive instincts, and is forced into a fight to death with the leader of the group, Spitz.

The story goes, not apocryphal, that London spent close to a year in the Yukon and drew from his experiences when he was writing this short novel. Finally, when Buck refuses to undertake a dangerous river crossing, he is beaten up severely by the gold-diggers till a man they had chanced upon in a camp, John Thornton, comes to his rescue and nurses him. "...lying by the river bank through the long spring days, watching the running water, listening lazily to the songs of birds and the hum of nature, Buck slowly won back his strength."

He saves Thornton from drowning, but when a group of Indians – London calls them Yeehats – descend on their camp and kill Thornton, Buck grows wild with grief. He kills several of them, and becomes stuff of legend with the Indians calling him "Ghost Dog".

In *Jack London, An American Life*, Earle Labor writes that during his youth, he was hobnobbing with "social degenerates", yet, by dint of "luck, pluck and sheer determination – undergirded by a rare genius...", he escaped the "pit" and became a man of letters. He had written *The Call of the Wild* when he was 27 years old, and *White Fang* by 30. He died at 40 but by then he had made quite an impression with his short stories and novels.

The writer looks back at one classic each fortnight

Seizing the day in Provincetown

'Spending the night in a hotel room named after me was a surreal experience'

BY R. RAJ RAO

In 2008, I was on a fellowship in Montreal, Canada. Bored with books, I decided to take off to Provincetown for the weekend. Looking for affordable hotels, I chanced upon the Carpe Diem Inn.

The unusual name rang a bell. Greek and Latin poets used the phrase to talk of how life is short and death inevitable, so one must enjoy oneself to the fullest, without guilt. By the Middle Ages carpe diem became a motif with pagan and epicurean overtones.

It's not surprising that the hotel-owners chose this name: Provincetown, on the shores of the Atlantic in Massachusetts, has acquired a reputation of being a gay holiday destination. The streets are full of happy men holding hands and smooching as they walk, living the carpe diem dictum, seizing the day without qualms.

In the here and now

When I reached the inn, I found that the rooms are all named after gay writers. Thus, there are Harry Kemp and Eugene O'Neill rooms, Tennessee Williams, Emily Dickinson, Rilke and Dorothy Parker rooms, Robert Frost, Oscar Wilde, Auden and many more.

It was early May and freezing, with cold winds from the Atlantic almost blowing us off our feet. The holiday season was yet to begin, and the hotel was empty. The rooms are decorated after the culture of the writers' countries. Thus, the Tennessee Williams room has a South American flavour, while the Wilde room is all English.

> There was my portrait on the wall, and all my books neatly arranged

That's when I stumbled upon a room with Indian decor, with a statue of Ganesha in the centre. Imagine my shock when I found that it was named after me – the Raj Rao Room! I told the hotel-owners that I was Raj Rao, and they could not believe I had actually come all the way from India. Taking it as an honour, they offered me the room for free. My companion – an American of Indian origin – was given the adjacent Ruan Ji room, named after a contemporary gay Chinese writer. I discovered that Ruan Ji and I were the only Asian writers after whom rooms at Carpe Diem Inn had been named.

I asked my hosts why they had named the room after me. They said they had googled the words, 'Gay', 'Indian' and 'Writer', and the first name that cropped up was mine. I told them there were at least three others who deserved the honour more than I did –Vikram Seth, Mahesh Dattani and Hoshang Merchant. They disagreed.

Spending the night in a hotel room named after me was a surreal experience. Sleep eluded me. There was my portrait on the wall, and all my books neatly arranged on a shelf.

It is now 10 years since I stayed at Carpe Diem Inn, but my memories of the place linger. The Raj Rao Room still exists: I feel happy that the people who stay there get to know a little bit about me, my country and my work.

What is more relevant, however, is the carpe diem philosophy, which believes in the here and now. Most religions exhort us to live austere lives *today*, so that we can seize the day *tomorrow*. The Hindus speak of rebirth and moksha. The Christians believe in the hereafter.

The carpe diem philosophy pooh poohs these beliefs. It says not to bother about an uncertain tomorrow, but to live life to the full now.

Perhaps it is writers more than non-writers, and gay people more than straight people, who truly exemplify the spirit of carpe diem.

The writer's latest book is Crocodile Tears: New and Selected Stories.

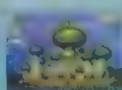

WHAT WE LIKE

Magic carpet ride

Nearly all of us has been entranced since childhood by the story of Aladdin and, in recent years, by Disney's 'Aladdin' (at least by the cocky genie, if not by "a whole new world") but not many of us might know the origin of the story, which has a cult status akin to that of *One Thousand and One Nights*.

Aladdin was written in the 18th century by Antoine Galland, a Frenchman, based on a tale narrated to him by a Syrian traveller named Hanna Diyab. For years, scholars have speculated about whether Diyab was only a product of

the French orientalist's imagination but recent scholarship has confirmed that Diyab did exist. Indeed, he had travelled to the French court of Louis XIV and been dazzled; his awe is recorded in the mind-boggling palace of gold and silver and diamonds and rubies that the genie brings into being.

The French-Syrian translator, Yasmine Seale, has now translated Aladdin into English [illegible]

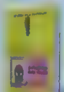
[illegible]

PSYCHOLOGICAL REALISM

Metaphor for modern society

One can never look at a supermarket worker the same way again after reading this book

BY G. SAMPATH

Convenience Store Woman
Sayaka Murata
trs Ginny Topley Takemori
₹599

The Russian literary critic Viktor Shklovsky, in his famous 1917 essay, 'Art as technique', coined the term 'defamiliarisation' to describe the essence of the 'literary'. What makes a piece of writing 'literary' is its power to make the 'familiar' seem strange, to make us see it as if for the first time. For Shklovsky, literature is writing that 'defamiliarises' the world.

In modern consumer society, there is perhaps nothing more 'familiar' – and boringly so – than the supermarket, or the 'convenience store'. If there is one character whose ubiquity in our lives is matched by her absence from literary fiction, it is the supermarket worker who scans the bar code on your purchases, hands you the receipt, and sends you on your way. Does she have a rich inner life, like, say, the middle-class Indian immigrant angsting away about love and loss in the U.S. of A? Or is she merely the fictional equivalent of furniture amid which more exalted characters have their interior monologues in measured prose?

Underwater earthquake

These uniformed store employees are such a familiar feature of big retail topography – along with the shrewdly arranged product displays, the queues at the cash counter, and the trolleys determined to thwart your will – that they rarely make a ripple in the sea of our self-absorption. And that is part of their job description too – to not make a ripple, and serve invisibly as an efficient organ of retail.

Well, Sayaka Murata's *Convenience Store Woman* is not a ripple but an elegant underwater earthquake whose shock waves will haunt the shores of the reader's consciousness long after the last page has been turned.

Its protagonist is 36-year-old Keiko Furukura, who has spent half her life working at the Hiiromachi Station Smile Mart. We learn early on in Murata's novel that Keiko has always been a bit odd. As a little girl, she wasn't 'normal' like the other kids.

Once, when she found a dead bird in the park, she wanted her mother to cook it. On another occasion, much to the horror of her classmates and teachers, she broke up a schoolyard fight by bashing a boy's head with a spade, because "I just thought that would be the quickest way to" stop the fight.

Her parents find her behaviour worrisome enough to take her to a therapist. But there is no 'cure' for Keiko's nameless disorder, if there is indeed a disorder.

But she does find a 'cure' of sorts when she joins the convenience store at the age of 18. It is in the brightly lit, uniformed, time table-driven discipline of the supermarket that she finally finds meaning and purpose in life.

The store's instruction manual becomes her instruction manual for life offering her tips on how to conduct herself in front of strangers and what configuration of facial muscles represents the appropriate expression in a given social situation. As she puts it, "...for the first time ever, I felt I'd become a part in the machine of society."

Not only is Smile Mart the only place where Keiko feels like a normal person, it is also the only one where she is treated like one. 'I still don't have a clue how to be a normal person outside that manual,' says Keiko

Sublime reversal

Not only is Smile Mart the only place where she feels like a normal person, it is also the only one where she is treated like one. "I still don't have a clue how to be a normal person outside that manual," says Keiko. As the novel unfolds, in first person, from Keiko's perspective, Murata manages to achieve a sublime reversal: the 'normal' world with its set milestones of getting a 'proper' job, marriage, children, and so on takes on the contours of a strange idiosyncrasy, while Keiko's subsistence as a poorly paid blue-collar worker in a dead-end job, with no possibility of economic advancement, no family, no sex life, and no interests other than a passionate commitment to the success of the convenience store seems more and more sensible. After all, it is precisely this machine-like existence that allows Keiko to feel that she fits into society.

When she meets Shiraha, another drop-out from the mainstream, she invites him to move in with her – not as her lover, but as her "pet", with designated feeding times. It is a testament to Murata's skill that it is impossible to identify the point where the novel trades psychological realism for psychopathic grotesquery, or even to say if such a trade happens at all. Throughout, there is a subtle undercurrent of menace in Keiko's narrative that perhaps mirrors the violence that underpins what we know as normal society.

Society as a game of fiction

While some of the motifs, such as asexuality, and the anxieties of living in an extremely conformist society, may be specific to the social realities of contemporary Japan, the larger theme of society as a self-sustaining, multiplayer game of fiction with arbitrary yet iron-clad rules, is bound to resonate with an international audience.

In Murata's hands, the convenience store becomes a metaphor for modern society as such. In an exemplary rendering of Shklovskian defamiliarisation, social deviance is fully humanised while normal society stands revealed as a collective madness whose saving grace is its exclusive claim to the fiction known as 'normal'.

Perhaps the highest praise that one could offer this startlingly original work of fiction is that one can never look at a supermarket worker the same way ever again.

BROWSER

Mee and Juhibaby
Susmita Mukherjee
Speaking Tiger
₹350

This is a mother-daughter story, narrated with flair. Juhibaby is the unwanted child of jatra artistes in rural Bengal. At 16, she is married off to a family in Delhi, where Mee is born. Mee's respectable adult life is a far cry from Juhibaby's but she inherits her mother's love for acting and becomes a Bollywood actress. And then things go downhill until mother and daughter meet again in an old-age home. Mee rescues Juhibaby, and they find it in their hearts to forgive each other

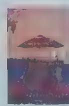
The Labyrinth of the Spirits
Carlos Ruiz Zafon
Weidenfeld & Nicolson
₹699

In the heart of Barcelona's winding alleyways, Daniel Sempere runs the Sempere & Sons bookshop — a place of refuge for booklovers and wandering souls. Daniel is haunted by the rumours surrounding his mother's death. One night, he dreams he is standing in The Cemetery of Forgotten Books. There he finds the ghost of his mother who asks him to tell the truth. There are plots within plots, and even shadows tell a story

The Rakta Queen: An Anantya Tantrist Mystery
Shweta Taneja
HarperCollins
₹399

A tantrik is brutally murdered by his chandaali slave. The same night, a group of university students lose their minds and perform an orchestrated orgy in front of the Vidhan Sabha metro station. To get to the truth, Anantya Tantrist, unofficial consultant with the Central Bureau of Investigation, must navigate her way past murderous sorcerers, deadly chandaalis, an underground betting scam run by jinns, and a renegade aghori teacher

[illegible] Love Story
Divya Prakash Dubey
trs Prerna Singh
Westland
₹250

Sudha and Chandar are attempting to negotiate the minefield of relationships, personal feelings and hang-ups, and also the travails of life in a big city — Mumbai. They are also talking back to their namesakes in Dharamvir Bharati's 1949 novel, *Gunahon ka Devata*, which casts [illegible]ng, hard look at romantic relationships and the strictures of society in small-town Allahabad. Intriguing, challenging and sometimes annoying, the unusual love story of Sudha and Chandar is a new take on modern relationships

REALISM

Epic in the *aangan*

One of the most powerful indictments of patriarchy in Indian fiction

BY KESHAVA GUHA

Aangan, the first of Khadija Mastur's two novels, was first published in 1962, and is now experiencing a revival of interest. *The Women's Courtyard* - Daisy Rockwell's new English translation – arrives only weeks before a major Pakistani television adaptation.

Although it has been translated into English before (in 2001, as *The Inner Courtyard*, by Neelam Hussain), this unusual and hugely compelling novel has never received the wide readership it deserves, particularly in India.

The Women's Courtyard is often compared to other Muslim fiction of Independence and Partition: Qurratulain Hyder's *River of Fire*, Attia Hosain's *Sunlight on a Broken Column*, and Saadat Hasan Manto's short stories.

But while it is deeply concerned with such questions as Hindu-Muslim harmony and opposition to colonial rule, and its central characters move from what is now Uttar Pradesh to Lahore, to call it "a Partition novel" would be misleading. It is at its core an indictment of patriarchy – one of the most moving and powerful in all our fiction.

Going beyond Amrita Sher-Gil's oil, 'Village Scene', 1938. WIKI COMMONS

The Women's Courtyard
Khadija Mastur
trs Daisy Rockwell
Penguin Classics
₹499

Aliya rejects both her mother's amoral cynicism and the romantic idealism of her sister Tehmina

Single setting

What makes *The Women's Courtyard* unusual is the formal constraint imposed by its setting. After a long prologue ("Past"), Aliya and her Amma move to the house of a paternal uncle. The rest of the action, until their departure for Pakistan, will take place exclusively in the titular *aangan*. Rockwell rightly compares this to a stage play with a single setting. The outside world of politics and commerce regularly enters the action, but always through a character coming into the courtyard.

When a character leaves, we don't follow them – when Aliya leaves for Aligarh for a year to earn a teaching degree, one sentence later she is back in the courtyard, degree in hand. Male relatives come and go – when they want to exclude the women, they talk in the outer sitting room beyond the *aangan*.

Within this confined setting, Mastur gives us a narrative on the epic scale, ranging across four generations, the life-arcs of dozens of characters – births, marriages, suicides, imprisonments, sexual assault, divorce – and taking in Gandhi's leadership of the national movement, the rise of the Muslim League, and the birth of Pakistan. The narrative is always gripping, although it can strain from the sheer quantity of event.

The accounts of political debate – the family is divided between Congress and League supporters – are rather crude, sometimes little more than a sideshow. But politics is something only men have the luxury of engaging in: and that engagement comes at a great cost, borne by the women.

For freedom

Aliya and her Amma reflect the human costs of patriarchy in contrasting ways. Amma is, on the one hand, a terrifyingly cynical and even cruel character, who openly regrets that her mother-in-law did not murder a daughter for the crime of falling in love with a poor farmer. She seems constantly on the lookout for opportunities to deny her daughters or nephews their chosen route to happiness. Amma, and to an extent the others of her generation, show how women can be the most committed defenders of patriarchy.

But, viewed another way, Amma's behaviour is that of a survivor – a woman who has had to keep a family going in the face of persistent male failure. This resilience is what mother and daughter have in common. Aliya rejects both her mother's amoral cynicism and the romantic idealism of her sister Tehmina (romantic idealism, in this novel, ends only one way). She seeks independence, and acquires it through education. One of the most affecting and revealing moments in the novel concerns her decision to go to Pakistan. We know that, to the extent that she is political, she is in sympathy with her father, a loyal Congressman appalled by the idea of Partition. And when she reaches Pakistan, she continues to live by this doctrine. But Pakistan is a way out of the "swamp" of the *aangan*. So she goes.

Rockwell's translation is superbly judged. Her English renders the spareness of Mastur's Urdu, the efficiency of her physical descriptions, and the devastating concision with which she handles tragedy. This is a retranslation – a common and necesary practice, but too rare in India. Retranslation is necessary not only because existing translations may be inadequate, but also because there is no one way to best translate a work. Rockwell is a literary scholar as well as translator, and her Afterword is essential reading, both as an analysis of *The Women's Courtyard* and as an explanation of her motives and methods.

The writer is based in Delhi.

IN SHORT

Dreams and the city

An authentic portrait of Patna despite some Bollywood touches

BY MIHIR VATSA

Patna Blues
Abdullah Khan
Juggernaut
₹499

Two story arcs overlap in this slim and engaging novel. The first is the story of Arif Khan, a young IAS aspirant conflicted by his infatuation for a married Hindu woman. The second is the story of his family's transition through time. The novel is a winding tale of perseverance, failure and hope, with a bit of uncertainty. Through Arif and his family, Khan attempts also to create a larger narrative about Bihar, Muslim identity, and dreams that can prove fatal. He passes, although not with distinction.

Arif is the son of a respectable sub-inspector who is an idealist in the wrong State. His younger brother Zakir is an actor struggling for his big break. The women in the family are not voiceless but have little agency to accomplish anything concrete for themselves. Gender roles within the family, though occasionally questioned, are seldom flouted. Hollow cultural codes are examined not with noise but with a subtle tenderness which is perhaps truer to reality.

The story begins steadily but soon grows convoluted. Certain passages feel excessively dramatic, tailor-made for Bollywood. Khan seems to be trying to pack the universe into just 291 pages. His decision to link chapters to specific emotions results in sections in which particular sequences of events generate only particular, foretold effects. For example, in the second last chapter, 'Grief', the family is put through a chain of incredulous trials that end repeatedly in, well, grief. By the time the chapter ends, one is close to despair.

Khan's success lies in the portrait he presents of a shifting Patna. It may not be detailed, but it is true to life. Stereotypes have little space here though an aspiring IAS may be deemed a stock character for the city, Khan is careful to develop Arif into a human being. There are flaws in the book, but they do not stop the book from being enjoyable

The writer is the author of Painting That Red Circle White, a poetry collection

A house for Mr. Bose

Krishna builds her story like an edifice, slowly and methodically

BY NAVMI KRISHNA

The Escapists of J. Mullick Road
Usha Ananda Krishna
Speaking Tiger
₹499

In the 1980s, the decade in which *The Escapists of J. Mullick Road* is set, Calcutta is on the cusp of change. The Naxalism of the 1970s has abated, leaving behind a legacy of mistrust towards the establishment. The magnificent yet grimy colonial architecture is being replaced by utilitarian skyscrapers. Vendors and vehicles jostle for space on crowded roads as people live shoulder-to-shoulder. Space and greenery are a luxury.

Biren Roy, a brilliant architect who believes that life has robbed him of his due, and Pinaki Bose, a weak-willed Bengali babu spurred into action by the sudden realisation that "he didn't matter", are brought together by a simple task - to build a house. En route, they both have to battle their demons. Roy fears his abilities and circumstances will fail his masterpiece. Bose fears that the one unilateral decision he has made in life will cost him everything. Caught in the tide of their actions, each must decide how malleable [illegible] old question: what matters most: the end or the means to the end.

The author builds her story pretty much the same way one would build a house - slowly and methodically. Her protagonists are detailed, be it the plucky Kalol Mondal, or Roy, who has a penchant for reconstructing buildings in his head (in these moments, it is not easy to separate Krishnan the practising architect from Krishnan the wordsmith).

While the main characters are richly fleshed out, the peripheral ones leave you craving for a bit more depth - for instance, there is scant hint of her future self in our initial glimpses of Dona, Bose's teenage daughter. Bose's wife Rimi and his mother too fail to rise above the usual clichés of a nagging housewife or mother-in-law.

Krishnan etches the compromises one makes in everyday life with [illegible]

THE HINDU LITERARY REVIEW
SUNDAY, NOVEMBER 25, 2018

MARKERS

HarperCollins India has won **Publisher of the Year 2018** awards at TATA Literature Live. It also got the highest number of nominations at the awards. *The Billionaire Raj* by James Crabtree, which was recently a finalist for the Financial Times & McKinsey Business Book of the Year prize, was named Business Book of the Year. Shubhangi Swarup's *Latitudes of Longing*, which was recently a finalist for the JCB Prize for Fiction, won the First Book – Fiction Award

Kerala Literature Festival, the second largest cultural gathering in Asia, will be held January 10-13, 2019, on Kozhikode beach. Participants will include Booker and Oscar winners, environmentalists, astronauts, film and theatre personalities, activists and heads of state (250 speakers in all). There will be rock performances, ghazal nights, dance programmes and concerts. With promised beachside entertainment and discussions, KLF sounds inviting.

Ever since Elena Ferrante became famous with her four-book series beginning with **My Brilliant Friend**, a thriving industry has sprung up in Naples centred on the locations she describes. Ferrante tours promise the 'authentic' Neapolitan experience. Now these locations are going to be in the spotlight even more with the HBO series, *My Brilliant Friend*, based on the novel, that's on air. The series is faithful to the original, its production having been overseen by Ferrante herself.

The latest in the Ladybird series for grown-ups explains the impossible — Brexit. The ad says, "whether Brexit makes you laugh or cry, Ladybird's **The Story of Brexit** will just make you laugh," adding, "The large, clear script, the careful choice of words, the frequent repetition, and the thoughtful matching of text with pictures all enable grown-ups to think they have taught themselves to cope." It features original Ladybird artwork.

New York Public Library cardholders can borrow a necktie, briefcase, or businesslike purse for a one-time, three-week lending period. The New York Public Library Grow Up programme at the Riverside branch is modelled on similar initiatives in Philadelphia and Queens. The branch is situated across the street from two high schools, and the programme was launched in response to a high number of students using the library's free career resources, such as printed sheets of job interview tips.

IN CONVERSATION

'We're living in a bad system'

It's not an accident that our age of globalisation and extreme inequality has been the age of identity politics

■ BY SINDHURI NANDHAKUMAR

In his book, *Winners Take All – The Elite Charade of Changing the World*, Anand Giridharadas spares none of the "philanthrocapitalists" and benevolent elites of the world. According to him, the global elite – whether it is Bill Clinton or Silicon Valley mavens or thought leaders doing the rounds of Davos and giving Ted Talks – largely ignores the fact that it has helped create the very problems that it is now trying (ineffectively) to solve. Private solutions have replaced public solutions as the role of government has shrunk. Excerpts from a phone interview:

In your book, you coin a term, "MarketWorld", to refer to the "winners" in the title. What does it mean, and why did you feel it was important to coin it?

■ What isn't named is hard to change. My observation was that a lot of seemingly different phenomena were actually part of one larger story. Young people's idealism on college campuses when they go on to start careers in management consulting is different from how multi-billionaires give away their money; which is different from how the conference circuit (like TED and Davos) shapes ideas in a particular direction. A lot of people talked about each of those issues, but what I wanted to do was scoop them into a whole, and say, "I actually think this is part of the same phenomenon."

The whole was various kinds of elite practices that gestured at change while serving wittingly or unwittingly to keep things the same. It seemed to me that 'MarketWorld' was the right term for this – of the belief in market solutions, a belief that the winners of the market are those best positioned to help the losers. The big question that I started this book with is, how is it that we have so much innovation in this country with so little progress?

When did the status quo as we know it – this unshaken faith in market capitalism – really take hold?

■ The conventional understanding is that this is a fairly recent ideology that emerged in the 1970s. I think there was some sense of a threat to business interests from gathering public anger and the desire for certain kinds of reforms, and a fear of communism. There was an effort to venerate the businessman as a kind of civilisational hero, denigrate government as an enemy of liberty and justice and the good life, and generate private solutions to everything. That can be seen in the rhetoric of the time – look at Reagan and Thatcher. Reagan saying, government is not the solution, it's the problem. Then there are people who didn't quite embrace that free market ideology in its pure form, but did accept a diluted version. So you have Bill Clinton saying that the era of the government is over. It has created a society in which a few monopolised almost all the gains of the future.

Deep divides Living in the age of dislocation MACKENZIE STROH

> It's a totalising world view that has engulfed many decent people and caused them unwittingly to uphold an indecent system

Your book is focussed on American society, but what parallels do you see in India?

■ It's so common among affluent Indians to have a self-image of being wonderful keepers of one's servants. 'They are like family to us, they are part of the family' – this rhetoric upholds the system of servitude that we all know deep in our hearts is barbaric and gives them no chance of making a better life. Do people actually abide by labour laws or the limits of the workday? The gestures of caring and compassion are combined with a deep belief in a system that keeps them locked up.

When I was a reporter in India for five years, I witnessed jobs ricocheting from country to country – a new industry comes to India and five years later that industry is fully gone to Vietnam. In an age of dislocation, it is very natural for people to actually want to claim certain kinds of certainty, because of all the certainties that they are losing. I don't think it's an accident that our age of globalisation and technology and extreme inequality has been the age of identity politics and identity fundamentalism

You admit in your book that your are a recipient of some of the winner's privilege. How do you grapple with it?

■ The comedian Dave Chappelle makes the point that to view something like the MeToo movement or the racial history of the U.S. in terms of a victim and a perpetrator is to oversimplify. At a deeper level, everybody is a victim of living in that bad system. That's why the solution to these kinds of systemic problems is not criminal justice, but truth and reconciliation. I have a certain amount of compassion, which I try to reflect in the book, for others, and I hope, for myself, because I think we're all living in a bad system.

It's a totalising world view that has engulfed many decent people and caused them unwittingly to uphold an indecent system. Most writers I know – non-fiction writers certainly – and journalists, simply do not get the kind of support from their jobs that they would get a generation ago. And so, many of us have turned to other things. I have given paid speeches. And at one level, I feel that is really problematic. At another level, you're not going to be able to fix this at the plane of the individual.

What measures do you think society should take to counteract some of the problems you mention?

■ I think in the U.S., there are a few areas where we need to have a very serious conversation. One is around taxation. We probably don't tax inheritances and business enough – we allow for a lot of evasion. Second area is figuring out labour and the future of work in the 21st century; there's no question that work has changed, and that all of our structures for protecting workers simply don't cover many of the industries in which work actually occurs – it doesn't cover Uber, it doesn't cover the entire gig economy

Education – in America, your father and mother's income predicts your income 30-40 years later with greater fidelity than in any other rich country. That is a caste society in everything but name. None of those things can be fixed through private solutions. What we can do practically is, next time you spot a problem, think of a solution that is public, democratic, universal and institutional, that isn't a private fix.

[illegible]

The loveliest thing to own

I have managed a coup for a calligraphic Zapf alphabet

■ BY PRADEEP SEBASTIAN

This companion piece to my last column is about my chase for two rarities from the hand of Hermann Zapf, the calligrapher and type designer. The first Zapf rarity that still has me on a goose chase is *Feder und Stichel*, or as it is called in English, *Pen and Graver*: this is the first ever showing of Zapf's Palatino type in a book, and this book of calligraphic alphabets and quotations has a bibliographic secret that even those who know Zapf's work intimately are ignorant of – certainly I wasn't aware of it when I began looking for a copy to own.

But first a little bit about what *Pen and Graver* is: Zapf was just a young man when he designed this typeface in a calligraphic form, and August Rosenberger, the gifted punchcutter for the printing house Zapf worked for, told Zapf he would like to engrave these calligraphic letters in metal!

That is, he would attempt to cut calligraphically shaped alphabets (with their elegant swashes and flourishes) in lead with his own hands, so they could be printed on to paper from hand-cut engraved plates.

Astonishing art

Zapf was sceptical but gave him permission to go ahead. Rosenberger astonished Zapf by producing 25 hand-cut calligraphic plates of the Palatino face. I discovered it was done in three limited editions and, happily, all of them were printed on textured Fabriano paper directly from Rosenberger's metal plates. First edition, 1950: 500 copies on old Fabriano paper; second edition, 1952, from Trajanus Presse on newer Fabriano paper, and the same year, the English *Pen and Graver*.

A few months later I managed to find a copy of *Pen and Graver*. So, if I now possess a copy, why am I still lusting after it? Well, a year later, I was talking to Jerry Kelly, Zapf's biographer, and he casually let slip the 'secret' about *Feder und Stichel* – a deluxe edition was printed in only 80 copies on Japanese handmade paper in 1949 and in all probability only these had been printed from Rosenberger's original hand-cut plates.

> Now it turns out that there had been four, not three editions of this utterly stunning calligraphic type book

All the other editions were printed from electrotyped metal plates. Even knowledgeable antiquarian dealers continue to mistakenly describe their copies of *Feder/ Pen and Graver* as editions printed from hand-cut metal letters. So now it turns out that there had been four, not three editions of this utterly stunning calligraphic type book.

Hand-drawn by the master

The deluxe Japanese paper edition, every copy bound fully in leather by his wife, Gudrun Zapf-von Hesse (who is a great type designer, binder and calligrapher in her own right), has all but disappeared from the market. I've never ever seen a copy of the Japanese paper edition in years and years now, and if one does surface, it will be expensive, to say the least, but I still persist in looking assiduously for it even though I may never be able to afford it.

However, I did manage a coup of sorts recently by finding the scarcest and handsomest thing one can hope to have from the hand of Hermann Zapf: an original calligraphic alphabet broadside hand-drawn by the master.

Snatched away

Finding is one thing, owning is another, and this I managed by a combination of luck, timing and what I can only call serendipity. Zapf usually did these impromptu calligraphic broadsides for individuals he knew well, as a token of appreciation or friendship.

Grabbing whatever pen and paper was at hand, Zapf would draw out a calligraphic alphabet in a flash. It was exactly such a Zapf original that caught my attention when it came up for auction recently. This was really quite incredible because no one who owns a Zapf calligraphic manuscript ever lets go of it. But apparently someone *had* done just that – to my great good luck. But could I hope to win the auction and possess it?

The opening bid was already high and I put in a slightly higher bid and waited. Zapf had drawn this calligraphic alphabet in two colours, blue and red, using light and heavy strokes, with some letters leaping out at you and others hidden in a flowering of calligraphic flourishes. Further, it was inscribed and signed in his hand, mounted and framed.

With just a few minutes left for the auction to end, I was sure a last-minute bidder would turn up with a fantastically high snipe bid and snatch it away from me, so I got ready with a high bid of my own that would more than double the current bid, hoping that would do it.

My bid won the auction. An original Zapf alphabet, the loveliest and most prized thing from the hand of this century's greatest calligrapher and typographer, was now suddenly and sweetly in my hand.

The writer is a bibliophile, columnist and critic

[illegible]

Reading the tea leaves

This Old China Hand brings alive the Beijing of the 2008 Games

■ BY VENKY VEMBU

Nineteenth-century foreign merchants who set up a flourishing trade practice in the "treaty ports" of China came to acquire the honorific title of "*Zhongguo-tong*" ('China Hands'). In more contemporary times, that badge of honour – as acknowledged experts of Chinese language and culture – has been conferred on diplomats and even journalists who have built a career out of reading the tea leaves and pounding Beijing's vanishing hutong alleyways in order to 'interpret' a rapidly transforming China for the world.

Robert F. Delaney's immersive experiences – as a Chinese-speaking financial journalist who had front-row seats to one of the most awe-inspiring economic miracles and who soaked up the local culture for nearly two decades from 1995 – qualify him as a confirmed 'Old China Hand'. And in *The Wounded Muse*, a novel based on real-life events, he distils all his experiential learnings to craft a thrilling narrative of international intrigue set in a Beijing in the throes of sweeping change in the run-up to the 2008 Olympic Games.

Coming-out party

Those Games were billed as China's "coming-out party", when a 5,000-year-old civilisation would showcase its 'modernity'. The success of that Olympian project was of vital importance to China's leaders, who therefore went about rebuilding the country anew: entire neighbourhoods were marked for demolition with the accursed word *chai*, to allow them to be 'gentrified' and for gleaming high-rises to come up in their place. Simultaneously, public security authorities mounted one of the most comprehensive electronic surveillance mechanisms to monitor dissenters and political activists.

It is against this backdrop that the action is set. Journalist Jake Bradley is collaborating peripherally with Silicon Valley-returned social dissenter Sun Qiang, who is documenting the displacements wrought on communities and ordinary people's lives by the Olympics-driven redevelopment drive. In the course of his interviews, he secures a sensational on-the-record admission by a former Chinese Communist Party official about the party's mala fide actions during the students' protests in Beijing's Tiananmen Square in 1989, which were brutally put down. Two decades after the massacre, the official's revelation still has the capacity to stir social turmoil, and Qiang is disappeared by panicky security officials.

■ **The Wounded Muse**
Robert F. Delaney
Mosaic Press
$19.95

> The aroma of steamed pork buns wafts off the pages, and you can almost visualise men in their 'Beijing bikinis'

Trying to track down Qiang, his sister Diane and his same-sex ex-partner Ben join forces with Jake, who himself was looking to hitch up with Qiang. Their lives become cosmically intertwined with those of a bureaucrat in the films division and a drifter, both of whom come on the radar of security officials. Jake initially has inhibitions about Diane's and Ben's commitment to securing Qiang's release, but they earn his trust over time. After an initial failed effort to lobby a visiting [illegible] to raise with Chinese officials the issue of Qiang's unacknowledged detention, the three plot to secure some leverage with a high-stakes, high-risk gamble. Such is the power structure in China that even countries – much less individuals – cannot hope to 'blackmail' officials into releasing a dissident. But by harnessing elements from Ben's spooky past, and Jake's journalistic network, they pull off the impossible feat.

Delaney is a masterful story-teller and his prose sets a pulsating pace; in particular, the denouement is a heart stopper that could lend itself to gripping cinema. The author's descriptions of China's capital bring the city alive; the aroma of steamed pork buns wafts off the pages, and you can almost visualise the city's men in their 'Beijing bikinis'. Delaney also throws vivid light on the city's gay scene, which is in many ways central to the plotline, given that the sexual orientation of the key characters enhances their vulnerabilities.

In addition to being a racy thriller, *The Wounded Muse* offers endearing insights into the lives of ordinary folks. It also offers a peep behind 'The Great Firewall' [illegible]

[illegible]

Legacies crucial for the commons

Why Gandhi and Marx are more relevant now than ever before

ASHISH KOTHARI

"One thousand farmers have objected to their lands being taken up by the bullet train project." Farmers and villagers, who might have to relocate from the areas along the proposed route of the project, protest in Mumbai. • AFP

The 150th birth anniversary year of Mohandas Karamchand Gandhi and the 200th birth anniversary of Karl Marx went by this year. Such anniversaries can become occasions of tokenism – for instance, the Indian government has set up a committee with more than 100 members to coordinate celebrations of Gandhi's anniversary, crammed with political bigwigs from various parties, a few academics and Gandhian workers. I am sceptical it has achieved much more than a significantly heightened scale of the hypocritical display that October 2 brings around every year. Hopefully I'm mistaken, but since any meaningful homage to Gandhi would call into question the very fundamentals of today's political and economic power, and point a sharply critical gaze at the rampant abuse of religion and nationalism, I think I'm pretty safe in being sceptical. And so too perhaps for Marx, at least where the celebrations are being led by so called revolutionary governments in those parts of the world where Leftist parties still hold power.

This does not mean that these two figures are of no relevance now. On the contrary, they are even more so than before. Their legacy is crucial for the majority of the world's population, marginalised by capitalism, statism, patriarchy and other structures of oppression. As it is for the rest of nature, so badly abused by humanity. And it is a legacy that is still alive and thriving, not so much in the orthodox Gandhian and Marxist organisations and in academic circles where the tussle between the two 'ideologies' is more dominant than the urge to make them relevant to the struggles of the marginalised, as in these struggles themselves.

Resistance and construction

And so we must turn for hope to the many movements of *sangharsh* (resistance) and *nirman* (construction) throughout the world. These movements realise that the injustices they are facing, and the choices they must make, are not bound by the divides that ideologues play games with.

Let's take *sangharsh*. At any given time in India, there are dozens of sites where Adivasis, farmers, fisherpersons, pastoralists and others are refusing to part with their land or forest or water to make way for so-called development projects. One thousand farmers have filed objections to their lands being taken up by the Prime Minister's pet project, the bullet train. News that is both inspiring and depressing keeps coming from Latin America, of indigenous people standing up for their territorial rights against mining and oil extraction, and all too frequently paying the price when state or corporate forces kill their leaders. Nationwide rallies were organised by the National Alliance of People's Movements and the Ekta Parishad in October. They involved movements for land and forest rights, communal harmony, workers' security and other causes that are not so easy to place in any ideological camp.

The same goes for *nirman*, or the construction of alternatives. Across the world there are incredible examples of sustainable and holistic agriculture, community-led water/energy/food sovereignty, worker takeover of production facilities, resource/knowledge commons, local governance, community health and alternative learning, inter-community peace-building, reassertion of cultural diversity, gender and sexual pluralism, and much else.

It is in many of these alternative movements that I find inspiration for building on the legacies of Gandhi and Marx (and Ambedkar, Rabindranath Tagore, Rosa Luxemburg and various luminaries) and, equally important, on the many indigenous and Adivasi, Dalit, peasant and other 'folk' revolutionaries through history. There are many examples that dot the Indian landscape: the few thousand Dalit women farmers who have achieved *anna swaraj* (food sovereignty) in Telangana while also transforming their gender and caste status; the several dozen Gond Adivasi villages in Gadchiroli that have formed a Maha Gram Sabha to stop mining, and work on their own vision of governance and livelihood security; a Dalit sarpanch near Chennai who combines both Marxist and Gandhian principles in his attempt to transform the village he lives in. Similarly, there are others across the world: a thousand people have experimented with anarchic community life in the 'freetown' of Christiania in Copenhagen for four decades; indigenous peoples in Peru, Canada and Australia have gained territorial autonomy; small peasants in Africa and Latin America have sustained or gone back to organic farming; fisherpersons in the South Pacific have their own network of sustainably managed marine sites.

What I find of significance in many resistance and alternative movements is the exploration of autonomy, self-reliance, people's governance of politics and the economy, freedom with responsibility for the freedom of others, and respect for the rest of nature. While these movements do often call for policy interventions from a more accountable state, there is also an underlying antipathy to the centralised state, as there is in both Gandhian swaraj and in Marxist communism and in many versions of anarchy. Private property is also challenged. In 2013, the Gond village Mendha-Lekha in Maharashtra converted all its agricultural land into the commons. Note that commons here does not mean state-owned, a distorted form of 'communism' that has prevailed in orthodox Leftist state regimes.

Bridging gaps

And while Gandhi was weak on challenging capital, and Marx on stressing the fundamental spiritual or ethical connections amongst humans, these movements often tend to bridge these gaps. Insofar as many of them integrate the need to re-establish ecological resilience and wisdom, some even arguing for extending equal respect to other species, they also encompass Marx's vision of a society that bridges humanity's 'metabolic rift' with nature, and Gandhi's repeated emphasis on living lightly on earth. With this they also challenge the very fundamentals of 'development', especially its mad fixation on economic growth, reliance on ever-increasing production and consumption, and its utter disregard for inequality.

This is not to suggest that Gandhi and Marx can be happily married; there are points of tension (for instance, on the issue of non-violence as a principle). There are points of ambiguity in recognising that indigenous peoples have already lived many elements of their dreams. But I have found enough in grassroots movements to be convinced that there is critical common ground amongst them, if our ultimate goals are well-being, justice, and equity, based on ecological wisdom. We would do well to honour their legacy by identifying such common ground and building on the struggles and creativity of 'ordinary' people in communities across the world

Ashish Kothari is with Kalpavriksh and Vikalp Sangam, Pune

Remembering Iravatham Mahadevan

He knew more about Indian epigraphy and the linguistic aspects of Dravidian and Indo-Aryan than some specialists

ROMILA THAPAR

I heard the news on Monday morning of the passing of Iravatham Mahadevan and was deeply saddened. Mahadevan, or Jani as his friends called him, was a special person of extraordinary talent and a much-respected scholar despite his having worked in administration for most of his professional life.

I met him first in 1968. I had received a small book from Asko Parpola of the University of Helsinki: it was his initial attempt at deciphering the Indus script. The news that I had a copy spread quickly and I was inundated with callers asking to borrow the book. One of the calls was from Mahadevan: he introduced himself as the Director of Modern Bakeries in Delhi but added that he spent his spare time working on epigraphy and on the Indus script. He added very quickly that he was not a man of idle fantasies but a serious student of the subject. He said he only wanted to come to my house and sit in a corner and read the book, so I took a chance and invited him.

I was startled to discover that he was more knowledgeable about Indian epigraphy and the linguistic aspects of Dravidian and Indo-Aryan than some of the specialists. So we got talking on and off on what he was doing and there were even long telephone calls discussing his theories. This also resulted in a friendship between him and his wife and my mother and myself. He maintained that Gowri made the softest idlis and so she did and we would go to their home for an occasional Sunday brunch.

Two interests

His main interests were two. One was the study of the adaptation of the Brahmi script to Tamil, what came to be called Tamil Brahmi, which was available in large numbers of short inscriptions scattered in south India. The second was the decipherment of the pictograms from the Indus Civilisation, based on the seals in the main, and found in large numbers at Indus sites – what is often called the Indus script.

The first was relatively easier once the language of the inscriptions was recognised as Tamil. It required a few small adjustments which Mahadevan recognised and that he worked out and that enabled him to read them. They had names of people and recorded small gifts. But they were, significantly, the earliest written records in Tamil, dating to a couple of centuries before the Christian Era and continuing for a few centuries. Both the names and the locations of the inscriptions, which were often found on rock surfaces, were important. Mahadevan became quite an explorer of the south Indian landscape in searching for the inscriptions. He published the corpus with readings and annotations in 1966 but the major volume was published as *Early Tamil Epigraphy from the Earliest Times to the Sixth Century A.D.* by Harvard University Press in its prestigious series, the Harvard Oriental Series, in 2003.

Deciphering the Indus script

The work on deciphering the Indus script was a far more complicated study on which he spent half a century. His was not a hit-or-miss reading of what the symbols might represent. He applied the rules of linguistics and determined by positional analysis what might have been grammatical forms. As in all his work, his essentially rational approach was impressive. He realised that there was a need for an up-to-date concordance of all the symbols, so he spent some years preparing this. It was published by the Archaeological Survey of India in 1977 as *The Indus Script Texts, Concordance and Tables*.

From this Mahadevan moved to examining individual symbols and testing readings in possible languages. He was initially more inclined to read them as designations. Gradually he arrived at an interesting linguistic relationship where he argued that the Harappans were Dravidian speakers with their own distinctive culture and religion. The presence of the later Indo-Aryan speakers led to some degree of cultural and religious interconnections that are apparent in the sources of the post-Harappan period.

In some ways he continued the earlier tradition of some of the administrator scholars of the 19th and 20th centuries. What was truly amazing was that he was professionally so good as an administrator and yet, at the same time, was acknowledged as a scholar of a dimension that many of the best scholars would envy.

Romila Thapar is a distinguished historian of early India

SINGLE FILE

Rules for a resolution

Ajit Doval's visit to China presents an opportunity to take stock of the boundary question

SOURABH GUPTA

National Security Adviser Ajit Doval's visit to China for the 21st edition of Special Representatives talks presents an opportunity to take stock of the dos and don'ts related to the resolution of the boundary dispute.

First, China has resolved all its continental land borders, except with India and Bhutan. In those instances, the U.S. was neither an ally nor a key defence partner of that counterpart country. New Delhi's blossoming maritime ties with the U.S. implies that the India-China frontier will remain an expedient pressure point in Beijing's playbook, to signal disaffection. Full resolution will have to await that as-yet distant day when New Delhi is willing to elevate its ties with Beijing at par with Washington. Vigilance and patience are counselled in the interim.

Second, the lack of a medium-term resolution does not preclude the two countries narrowing their boundary-related differences. Each easing cycle in Indian-China ties, going back to the establishment of the Special Representatives mechanism in 2003, has witnessed an initial focus on repair and stabilisation on the ground followed by a successful effort at narrowing the underlying dispute at the table. With the 'Wuhan spirit' as the backdrop, the recent effort to link up military headquarters and regional commands with hotlines bodes well for an intensive phase of settlement-related discussions after the general election next year.

Third, none of China's 12 territorial settlements has been concluded under duress or reflects an obsession with cartographic detail. Rather, an opportunity cost-based calculus tied to good neighbourliness has prevailed. The received wisdom that New Delhi can leverage its American relationship or the Dalai Lama to extract a stiffer bargain on the boundary is wrong. Both recent periods of effusive Indo-American warmth (2007-2010 and 2015-2017) witnessed more, not less, pressure on the boundary.

Fourth, while India has been admirably flexible in accommodating a variety of dispute settlement modes, including third-party arbitration, a solitary principles-based package approach has characterised China's territorial settlements. Mr. Doval's preference for a bottom-up approach that clarifies specific points of contention along the Line of Actual Control is unlikely to find purchase with State Councilor Wang Yi. That said, it is nowhere written in stone that a package-based settlement must extend across every inch of the frontier all at once. Mr. Doval should aim to realise an early harvest settlement that delimits a substantial portion of the boundary in the east and west, while shelving the most intractable points to a future date when India and China are more geopolitically supportive of each other's aspirations in Asia and the world

The writer is a senior fellow at the Institute for China-America Studies in Washington, DC

NOTEBOOK

Following a trail of destruction

Cyclone Gaja has painted a different picture of the affected districts

B. KOLAPPAN

There is a dialogue in the Tamil blockbuster *Thillana Mohanambal* that captures the indifferent attitude of a people towards a tragedy. When the heroine's mother mentions Nagapattinam, Nagesh, the comedian, says: "Is a cyclone arriving? That donkey comes every year anyway!"

For a music lover and cultural enthusiast, the composite Thanjavur district, now trifurcated into Thanjavur, Tiruvarur and Nagapattinam, always conjures up images of great composers, musicians, dancers, bronze idols, and majestic temples built by kings, particularly the Cholas. The writings of T. Janakiraman, which capture the cultural milieu of Thanjavur, further strengthen my bond with these districts. I have visited these districts several times for stories on musicians, musical instruments, bronze statues and temples, and occasionally to report on an agrarian crisis.

Cyclone Gaja, which has ravaged Nagapattinam and parts of Thanjavur and Tiruvarur, painted a different picture of these districts for me. I forgot all about temples and music when I travelled the length and breadth of these districts.

It looks as if the rice bowl of Tamil Nadu is being transformed into a drought-hit area, with its great past being buried in the process.

The cyclone has changed the lives of the people there forever. The poor are left with nothing and the middle class and the rich have become poor. Villages and towns look like the sets of a Hollywood war film. Only concrete structures have survived; huts and tiled roof houses are beyond repair. Electric posts and cell phone towers lie twisted. Not a single electric post has been left untouched by the speeding winds. It may take at least a month to fully restore power supply. Sea water has spoilt the groundwater in the area. The delta region has been left without drinking water and is now dependent on water supply from tankers.

People have been put up in camps or in temporarily created structures at the entrance of their villages, which are connected to the main road. This draws the attention of those distributing relief material. When I visited, I saw many of the affected stopping vehicles and pleading for help. When they came across media vehicles they requested journalists to visit their villages so that the extent of the damage could be reported and could reach the ears of the administration.

The bird sanctuary in Point Calimere (Kodiyakarai in Tamil) looked like an area that had suffered heavy aerial bombing. While many birds have deserted the sanctuary, thousands have died. The trees there looked bald without their canopy. It may take months for them to look alive.

At the entrance of Point Calimere stands the temple of Kodiyakarai Kuzhagar, which has been sung about by the Shaivite saint Sundaramoorthy Nayanar. Writer Kalki, in his novel *Ponniyin Selvan* describes the temple in such a captivating way that I have always wanted to visit it. In a hymn, Nayanar wonders why Lord Shiva prefers to stay in a forest when there are so many places where large numbers of devotees can visit regularly. Nayanar cajoles himself for seeing such the pathetic sight of the Lord in the forest. I cursed the cruelty of the cyclone and left the place without visiting the temple

FROM The Hindu ARCHIVES

FIFTY YEARS AGO NOVEMBER 27, 1968

Attack on DSP office in Calicut

The northern armoury and the southern armoury of the office of the District Superintendent of Police here [Calicut] were the targets of attack in the early hours of this morning [November 26]. The timing of the attack was about the same as those carried out on Tellicherry and Pulpalli stations – about 3.15 a.m. – but with a difference in that in the latest attack only soda bottles were used. Two persons have been taken into custody for interrogation. In all 22 persons described as Marxists and extremists among Marxists have been taken into custody by the police so far in connection with the Pulpalli incident. Ten persons, stated to be Marxist extremists, were apprehended at Manantoddy in North Wynaad... The police acted on getting information that there was a secret conclave going on in a house at Thalapuzha.

A HUNDRED YEARS AGO NOVEMBER 27, 1918

Buckingham and Carnatic Mills. Trouble again.

The public will learn with feelings of deep concern that the above mills have been closed to-day [November 27] in consequence of the mill authorities apprehending some trouble. It would appear that on Monday last the weaving master at the Carnatic mills was assaulted by a number of weavers who, it is alleged, threw three spindles at him thereby causing injuries on his forehead. We are not at present able to say what led to this regrettable incident. The weaving maistry who was present at the scene on being asked to give the names of those who had taken part in assaulting the weaving master refused to do so and in consequence his services were dispensed with on the same day. Everything apparently went on well until this morning when at the Buckingham Mills brick-bats were thrown at the Manager and the weavers numbering about 1,100 shouted in a disorderly manner. At the Carnatic Mills the weavers refused to start work and began shouting. On Sir Clement Simpson asking them to clear out they refused to do so

CONCEPTUAL

Scully effect

SOCIOLOGY

This refers to a social phenomenon wherein movie characters can surprisingly inspire behavioural changes in people in the real world. It is named after Dana Scully, a woman character in the American television series *The X-Files* which was aired mostly in the 1990s. Studies have found that the character, portrayed as a medical doctor and a special agent successfully working for the Federal Bureau of Investigation, inspired many women who watched the series to take up education and careers in the fields of science, technology, engineering and mathematics and with various law enforcement agencies.

MORE ON THE WEB

Temple timing

The Centre should not create a political crisis over the Ram temple issue

As the Lok Sabha election draws nearer, the Bharatiya Janata Party and affiliates of the Sangh Parivar have begun mobilisation in the name of a Ram temple at Ayodhya. This is part of an attempt to force a political solution to what is essentially a legal dispute over the title of the land where the Babri Masjid once stood. The show of muscle at the Dharma Sabha of the Vishva Hindu Parishad in Ayodhya was clearly intended to pressure the executive, the judiciary, and the various stakeholders in the dispute to pave the way for the construction of the temple. Although the Supreme Court is seized of the issue, the Sabha appealed to the Muslim community to give up their claims to the land in dispute, and urged the government to expedite the process for construction. The court is due to fix in January 2019 a date for hearing the title suit appeals, and a ruling in the case is unlikely before the general election. But the Sabha was told that the date for the building of the temple would be announced at the 2019 Kumbh Mela. Clearly, for the Hindutva outfits at the forefront of the Ram Janmabhoomi movement, the question is when, and not if, a Ram temple will come up at the disputed site. There is no sign of a willingness to wait for, and abide by, the Supreme Court verdict.

BJP president Amit Shah has been reported as saying that the party will wait for the Supreme Court's hearing in January. But the party has been anything but unequivocal about this position, lending the impression that it is courting a political constituency by speaking in more than one voice. The absence of a clear denial that it is not considering an ordinance as a solution to the legal dispute is another instance of equivocation. Any attempt to bypass the legal process through an executive order will be ill-advised and likely to be struck down by the court. But in a situation where political signalling is what counts, many in the BJP-led government might indeed contemplate such a course. That the government would have liked to have the case decided before the election was made clear by Prime Minister Narendra Modi himself when he charged that the Congress had scared the judges of the Supreme Court from giving an early judgment by threatening impeachment. Mr. Modi gave little credit to the Supreme Court in framing the issue in this manner, but his statement is an indication of the political pressures that are brought to bear on this case. The BJP also faces political intimidation on the issue from its far-right ally, the Shiv Sena, which is calling for action on the issue, saying that the government had slept over it for the last four years. The proper course for all stakeholders in the dispute, including political parties, is to step back and leave the issue to the Supreme Court to rule on, and not to stare down the Muslim community. Any attempt to polarise the country over this case must be resisted at every level.

Magnificent Mary

With a sixth World Championship gold, Kom affirms her place as one the greatest boxers

M.C. Mary Kom enhanced her already legendary status when she defeated Ukraine's Hanna Okhota in the 48 kg segment of the Women's World Boxing Championship in Delhi on Saturday. It was her sixth gold across World Championships, drawing her level with Félix Savón, the Cuban great who ruled amateur boxing in the 1980s and 1990s. Kom has always defied the odds. She has busted gender stereotypes, and overcome the odds posed by the lack of resources and poor infrastructure that hold back so much athletic talent in India. In doing so, she firmed up Manipur's place on India's talent map, brought India on the world boxing landscape, and reinforced women's sport by winning consistently with exceptional determination and grace. Kom, who is now 35 and a mother of three, has had a good 2018, winning her maiden Commonwealth Games gold medal earlier this year. She extended that form in Delhi and cemented her place in the history of the World Championships with an overall haul of seven medals, including a silver on debut in 2001. A bronze medallist at the 2012 London Olympics, Kom said that the latest of her six world titles, secured after a gap of eight years, was the toughest of them all. It has come at a time when the competition has risen manifold following the inclusion of women's boxing as an event in the Olympics in 2012. Kom, who got past other strong opponents before clinching the bout against Okhota, also had to bear the additional pressure of the expectations of home crowds.

In the event, the victory has fuelled further expectations from this late-career burst. Kom will switch to the 51 kg weight class in the pursuit of a medal at the 2020 Tokyo Olympics. As a Rajya Sabha member of Parliament and idol for many upcoming women boxers, she has a full schedule, and will be aware that it will take all she has to fight with younger and stronger rivals in a higher weight category. Hailed as 'Magnificent Mary' by the International Boxing Association, which has chosen her as its representative in the International Olympic Committee athletes' forum, Kom has been an inspiration globally. Her rise from a humble background to be an international role model has inspired a book and a Hindi movie chronicling her life. Raffaele Bergamasco, the India coach, sums up Kom's legend with these words, "Mary in boxing is like Maradona in football." The gender comparison is crucial too – at a time when the women's competition at diverse levels and different sporting events is being sought to be placed on a par with the men's, in terms of infrastructural support and remuneration, Mary Kom's record will indeed give heart to all women athletes.

Yet another fiasco in J&K

New Delhi must not allow the downward spiral to continue through to the general election

RADHA KUMAR

NISSAR AHMAD

Last week's dramatic development of Jammu and Kashmir Governor Satya Pal Malik's decision to dissolve the Legislative Assembly immediately after rival parties staked claims to form a government – was so patently wrong as to be outrageous. What was Governor Malik thinking?

The question is, of course, rhetorical. Mr. Malik's actions clearly reveal what he was thinking. Having given five months to the Bharatiya Janata Party (BJP) to try to cobble together a government, the surprise challenge by the Peoples Democratic Party (PDP), supported by the National Conference (NC) and the Congress, forced him to reverse course, and hastily dissolve an Assembly that he had kept in suspended animation without once consulting the MLAs.

Strange reasons

The Governor's reasons for dissolution are not only disingenuous, they are downright dangerous. The allegation that political parties with opposing ideologies should not come together can more plausibly be levelled against the coming together of the People's Conference (PC) and the BJP than against the PDP-NC-Congress grouping. The PDP, the NC and the Congress share several common positions, including on confidence-building measures (CBMs), peace talks and safeguarding constitutional rights. As to horse-trading, it was the PC, with the BJP's support, that succeeded in breaking the PDP and winning over one of the NC's most articulate spokesmen. Irrespective of who was being targeted, however, if a Governor can decide which parties may ally with each other, or take five months to recognise the horse-trading that was an open secret in the Valley, then we might as well give up the pretence of democracy.

More worrying still, what does Mr. Malik mean by the reference to security? Is he suggesting that a PDP-NC-Congress alliance would impact negatively on the "fragile situation" in the Valley? That is a very serious allegation, made even more serious by statements from as senior a BJP leader as Ram Madhav, who also happens to be in charge of Jammu and Kashmir for the party. He tweeted that the three parties received instructions from Pakistan to stake a claim to govern. Absurd as the allegation is, its absurdity does not veil the fact that it is disgusting. What possible grounds can there be for such an accusation, or have we now come to a point where no grounds are required since the purpose is solely to tarnish?

The greatest damage done by Mr. Malik has been to strengthen Kashmiri cynicism about New Delhi. Most Kashmiri commentators, in any case, argue that there has never been more than a pretence of democracy on the part of New Delhi when it comes to Kashmir What happened last week vindicates their argument. Sadly, it also represents a return to the dark days of political meddling by the Centre in State politics, a practice that had been gradually relinquished between 2002 and 2014, a period which saw three of the freest and fairest elections in the State. Those years, of partial peace-building, have been forgotten in the Valley.

The the graph has been of rising violence since 2014 not only in the Valley, but in the border districts of Jammu as well. In this volatile situation, the impact of the events of the past six months, from the BJP toppling its coalition government with the PDP to the Governor thwarting the PDP-NC-Congress claim to forming a government, has been disastrous. It has driven even those who sought a peaceful and feasible resolution to the sidelines.

By his actions, Mr. Malik has joined a line of Governors appointed by the BJP-led government at the Centre who have skated far too close to constitutional red lines, violating the propriety of their office. As numerous constitutional experts have pointed out, this is a fit case for the Supreme Court to overturn a Governor's decision, but there are few Kashmiri parties which wish to go to court. The PC might have greatest reason, but it cannot go against the Governor. The NC, the PDP and the Congress all stand to gain from elections.

Will the Governor try to postpone elections again, on the pretext of security? Violence has increased under his mandate Governor's (or President's) Rule is rarely more stable than under an elected government, even an unstable coalition as the PDP-BJP combine was. A more coherent coalition - the most likely outcome of Assembly elections - will certainly provide better political conditions for reconciliation than a Governor can, since the latter will have neither the grassroots reach nor the experience of local conditions that the former does.

Time to build confidence

Meantime, it is worth noting that while New Delhi debates Mr. Malik's actions, Kashmiri attention has turned to a low-profile visit by former Norwegian Prime Minister Kjell Magne Bondevik, organised by the Art of Living Foundation. Mr. Bondevik met Mirwaiz Umar Farooq and Syed Ali Shah Geelani, and has now travelled across the Line of Control (LoC) to meet local leaders there. Whether the Narendra Modi government will accept inputs from him is unclear. What is clear is that Kashmiris continue to hold hope for the revival of peace initiatives, irrespective of elections.

Can we read the opening of th Kartarpur corridor across India and Pakistani Punjabs as a sign o other peace initiatives to come, i particular for Kashmir? The Kar tarpur agreement has been widel welcomed by India Pakistan ex perts, but the hope that peace in itiatives on Kashmir will follow could be misplaced. The Modi go vernment's acceptance of the Kar tarpur proposal might have been prompted by the desire to garne credit, especially for its allianc partner, the Shiromani Akali Dal rather than to pave the way fo peacemaking on Kashmir. But i its earlier incarnation, the India Pakistan peace process combined Punjab to Punjab and Sindh to Ra jasthan connectivity with cross LoC CBMs. Former Army chie General V.K. Singh, who is Minis ter of State for External Affairs, re cently spoke of delinking the Kar tarpur corridor from the 26/1 Mumbai attacks case. Why no consider Kashmir CBMs in the same spirit?

Think big

All the factual information whether political, security, socia or economic shows that the Mo di government's counterinsurgen cy-alone policy has gravely dam aged the Valley as well Jammu and Kashmir's relations to the Union Will the Central government allow this downward spiral to continue through to the national elections next year, with increasing rhetori on terrorism, anti-national ele ments and the like, or will it pu the interests of the State and the Union first?

Radha Kumar's latest book is 'Paradise at War a Political History of Kashmir'

Preventing another scuffle

Smooth civil-military relations require delicate oversight through statesmanship

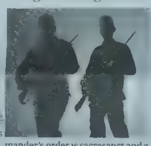
MANMOHAN BAHADUR

In a disturbing incident in Bomdila, Arunachal Pradesh recently, two soldiers of the Indian Army were arrested by the local police and reportedly beaten up for alleged incorrect behaviour during a festival, which was then followed by alleged retaliatory high-handedness by their Army compatriots. This is an apt example of the leadership on both sides not using their superior skills to prevent the unsavoury happenings and living up to the requirement of statecraft. In aviation, for example, there is a maxim, 'a superior pilot is one who uses his superior judgment to avoid situations which require the use of his superior skills'. The term 'statecraft' is important because the leadership at every level of the government is a vital cog in maintaining a harmonious relationship with other arms, all the while respecting the other's domain specialisation.

The Bomdila incident is not the first instance of the civil administration and the military having locked horns. It is just that earlier incidents did not get publicity in the absence of fast communication. Though the issues were "resolved", tensions have continued to simmer. Social media and near instantaneous communications now amplify the damage, as seen at Bomdila.

Here is another example. Last month, a spokesperson of the Ministry of Defence was sent on leave after a tweet from the spokesperson's official Twitter handle was viewed as an insult by veterans. The controversial tweet, which was in response to a remark made by a former Indian Navy chief, is another example of the attitude of some in the civil administration towards the uniformed forces. The fallout in both cases has been unsavoury to say the least, highlighting the vital intangible called 'civil-military' relations.

There is a delicate thread that links the uniformed and non-uniformed sections Pride in one's job should not translate to contempt for another's job. The civil administration has challenges that no uniformed person ever faces, such as the pressures from social strife, economic hardships, and law and order. The uniformed services, on the other hand, see themselves as protectors of the nation even at the cost of their own lives. This requires implicit faith of the soldier, the sailor and the airman in their leadership. A commander's order is sacrosanct and a soldier on the front line follows it unflinchingly despite knowing that he could lose his life the next moment. It is this implicit faith that permeates the psyche of a uniformed person based on the belief that his commander is supreme and will always look after his interests as well as those of his family. This is how the military works, by laying emphasis on the point that military effectiveness requires a military culture that is different from that of a civilian's. This is the heart of the 'chip on the shoulder' feeling that drives a soldier to sacrifice his life at his superior's command

Core issues

So, just as a uniformed force must acknowledge the expertise of the civil administration, so too should the latter respect and ensure that a soldier does feel a bit special. 'Feeling special' is not the customary platitudes on television, political rallies and slogans in times of conflict, but in finding solutions to the everyday pressures that a soldier and his family face, such as issues of pay and allowances, precedence with civilian counterparts, a lack of good schooling on account of frequent postings, housing issues, land litigation and the like. This results in healthy civil-military relations

At the heart of civil-military relations are two questions that Professor Mackubin Owens of the Institute of World Politics, poses in an essay. First, who controls the military and how? Is there civilian control or has it degenerated into civilian bureaucratic control? Second, what degree of military influence is appropriate for a given society? While direct intervention in domestic affairs is a big no, on the other extreme is the utilisation of the armed forces in happenings that should logically come under the civilian domain.

Here is another example. Worrisome air pollution levels in Delhi have been in the news and a Twitter post focussed attention on the lack of faith in the civil bureaucracy in tackling the issue. 'Bring in the army,' said the poster. Not good, I would say, but one can explain this as a follow-up to the Army being called in to construct railway foot overbridges in Mumbai and even clear up litter left behind by tourists in the hills of north India. There are pitfalls when lionising translates to deification.

Do not deify the military

Deification of the military could lead to resentment among certain sections of society. And here is where the politician comes in: using the armed forces very often as a bulwark to sort out civil issues is detrimental to military philosophy. So also is the absence of oversight to prevent civilian bureaucratic control and delays in resolving the problems service personnel face. The trick is to anticipate and prevent a Bomdila type incident so that 'superior judgment is not required to firefight something that could have been prevented had those superior skills been used at the right time'.

An unequal civil-military dialogue, wherein a soldier begins to doubt his 'uniqueness' (not deification) in society does not bode well for good civil-military relations. Similarly, the important role played by the civilian bureaucracy in governance should be acknowledged. Civil-military relations is an art that require delicate nursing through statesmanship. Good leadership from both sides is the key to preventing new Bomdilas

Manmohan Bahadur is a retired Air Vice Marshal. The views expressed are personal

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Temple pitch

It is indeed frightening to read about the single-minded agenda of the Vishva Hindu Parishad to build a Ram temple at the disputed site in Ayodhya (Page 1, "VHP raises temple pitch in Ayodhya", November 26). And even more frightening to hear the VHP international vice president say: "We want the entire land. The day we get it, there will be peace and happiness in the country and development." This flies in the face of all efforts of the Supreme Court to bring about an amicable settlement to the issue. The VHP appears hell bent on pressurising the government to issue an ordinance to enable temple construction. The Ram temple appears to be an emotive issue only in north India and the VHP is trying to make it a national issue for political gain.

R. RAGHUNATH MENON,
Hyderabad

■ It is strange that the Prime Minister has alleged that "the Congress threatened Supreme Court judges with impeachment when they tried to hear the Ayodhya dispute cases earlier this year". Given the sudden flurry of activity and charges, it appears that the right wing is beginning to realise that the government's days of absolute parliamentary majority are numbered. Hence this is the last chance before the general election to turn on the heat as far as the temple is concerned.

BIDYUT KUMAR CHATTERJEE,
Faridabad, Haryana

■ The desperation in the BJP camp to somehow capture and corrupt the minds of the electorate by feeding them doses of Ram mandir and statue issues is palpable ("Page 1, "U.P. to build Ram statue", November 26). Mr. Modi's claims about the Congress are quite far-fetched. Why should the judiciary be apprehensive of the Congress? If the BJP think [illegible] believes that the people of India, this time around, can be made to vote in its favour by whipping up a frenzy on the temple issue and also announcing the project of another colossal statue, it cannot be more off-target. People have not forgotten the BJP's tall promises of a corruption-free government. Tough times may be ahead for the BJP and its brand ambassador, who appears to have done precious little in terms of real development.

G.B. SIVANANDAM,
Coimbatore

■ It is not the government's business to be constructing statues that represent the deity of a particular religion. The BJP government is leading the country in an autocratic way which is proving to be disruptive for the country's peace environment and communal harmony. The government must pay heed to the core issues crying for attention.

K.R. MURAD,
Kolkata

■ [illegible] violent communal [illegible] stoked by political parties in their unscrupulous quest for power. The non-political proxies of the BJP have now come to the fore to discharge their responsibility of polarising the country. They blatantly brandish moral insouciance, thus showcasing the confluence of religious obduracy and Hindu majoritarianism in their ideology.

UTKARSH AGRAWAL,
Allahabad

Upgrading intelligence

The suggestion that intelligence agencies must be ahead of the perpetrators of terror in order to snuff out untoward incidents needs to be addressed by the government immediately (Editorial page, "Ten years after the Mumbai attack", November 26). When novel methods are adopted by terrorists, mere sophistication of spy equipment will not yield results. Suitable persons must be inducted into the intelligence system. The [illegible]

V. LAKSHMANAN,
Tiruppur, Tamil Nadu

U.K. and Brexit

The Brexit imbroglio is a lesson in the pitfalls of too liberal a democracy. It started when elected representatives in the U.K. abdicated the onus of policy decisions to the citizen under the guise of a referendum. The result: a stoic, imperial and trading nation such as Britain voted needlessly for Brexit, inviting isolation overnight and a substantial cost of separation besides extending the period of uncertainty. The ensuing [illegible] be largely borne by Britain.

R. NARAYANAN,
Navi Mumbai

How to type

As a person who has been using manual typewriters for over five decades, I think the importance and usefulness of the manual typewriters has not been dealt with adequately (Chennai editions, 'Metroplus', "An ode to typewriters", November 26). A person who wishes to gain speed in typing even on computers first needs to practise only using a typewriter for at least for three months. When computers made an appearance in India, typewriter users were sold a dream by computer dealers that speed in typing would be a breeze on a comput[illegible] am afraid this is not true Practice on a [illegible] what will help the fingers fly lightly on a computer keyboard. It is a pity to see the staff in some [illegible] operating their computers using one finger of each hand. I can only chuckle at their plight

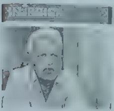
J. MANOHAR SINGH,

MORE LETTERS ONLINE:
www.thehindu.com/opinion/letters

CORRECTIONS & CLARIFICATIONS:

K. Satyagopal is not Principal Secretary, Revenue, as [illegible] in a front page story [illegible]

The Readers' Editor's office can be contacted by Telephone: +91-44-28418297/28576300; E-mail: readerseditor@thehindu.co.in

Varavara Rao remanded in judicial custody

A special court on Monday directed that poet-activist P. Varavara Rao be remanded in 14-day judicial custody for alleged Maoist links and role in the controversial 'Elgaar Parishad' and the subsequent Bhima-Koregaon clashes

'Need ICCs at police depts., govt. hospitals'

NEW DELHI

Union Minister for Women and Child Development Maneka Gandhi on Monday urged her Cabinet colleagues Rajnath Singh and J.P. Nadda to set up internal complaints committees (ICCs) to prevent sexual harassment at workplace in the State Police Departments and government hospitals

Dacoit escapes from Odisha hospital

Babu Nayak, a dreaded dacoit and the mastermind of a recent bank robbery, escaped from police custody on Monday while undergoing treatment at the MKCG medical college and hospital here. Five policemen, including four constables, were suspended by Ganjam SP Brijesh Ray

Accused in Akshardham attack case arrested

AHMEDABAD

Gujarat Police on Monday arrested Mohammed Farooq Shaikh, a key accused in the Akshardham temple attack case in 2002. He was among the main accused who "conspired to execute the attack on a temple in Gandhinagar" that killed 30 persons. Mr. Sheikh was arrested after he alighted from a flight at the airport

CPI(M) to take out rally from Singur to Kolkata

At least 10,000 farmers are expected to participate in a march from Singur to Kolkata's Raj Bhavan with a host of demands. The rally is being organised by the CPI(M). The farmers are demanding implementation of the recommendation of the Swaminathan Commission, waiver of farm debt, at least 200 days a year of work and daily wage of ₹350

'26/11 an attack on democratic freedom'

Constitutional principles assure justice to victims: President

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

President Ram Nath Kovind on Monday said the November 26, 2008 terror attacks in Mumbai was an assault on the "democratic values and freedoms that our Constitution grants us".

"I refer to the terror attacks in Mumbai on this day exactly 10 years ago. Those horrific images still remain in India's collective memory. As a nation and a people we are honour bound to get justice for the individuals and families that suffered.

"The Constitution and its underlying principles commit us to this resolve," President Kovind said in his address during the Constitution Day function held here at the Vigyan Bhawan.

The Constitution Day commemorates the adoption of the Indian Constitution on November 26, 1949.

Justice Madan B. Lokur, the number two judge in seniority in the Supreme Court, called the terror attacks, which claimed the lives of 257 people, an act of "senseless terror".

"Even today such challenges are thrust upon us by some forces," Justice Lokur said in his speech.

President Ram Nath Kovind with Union Law Minister Ravi Shankar Prasad in New Delhi on Monday. • R.V. MOORTHY

Dastardly attack

Union Law Minister Ravi Shankar Prasad called the 26/11 attack "dastardly".

Stating that India should be proud of its record of human rights by which terrorists are given a fair trial, Mr. Prasad asked, "But what about the human rights of the victims of terror attacks. How do we balance the two?"

Attorney-General K.K. Venugopal also touched upon the tragedy of the Mumbai attacks while Supreme Court Bar Association president Vikas Singh said, "We should have a law to outsmart the terrorists".

Attacks spurred NSG to upgrade manpower

VIJAITA SINGH
NEW DELHI

Director General of the elite National Security Guard (NSG) Sudeep Lakhtakia told *The Hindu* that post 26/11, the force has inducted state-of-the-art technology and improved communication and surveillance capabilities.

"The induction of personnel from the Army and central police forces is being done using psychological tests. NSG Canine unit is more versatile - besides support and bomb detection; the dogs are trained to assault terrorists," he said.

The NSG and the Mumbai police have been criticised for lapses during the terror attacks. The Ram Pradhan Commission that probed police lapses during the attack, noted that the pistol of Mumbai police officer Sadanand Date, who took on LeT terrorist Ajmal Kasab at Cama Hospital "did not fire."

Big leap in intelligence infrastructure post 26/11

Central Monitoring System has helped agencies get full data

SHARAD VYAS
MUMBAI

Ten years after the 26\11 terror strikes, Maharashtra is better placed to benefit from real-time, actionable intelligence, processed through its Central Monitoring System (CMS) and the Lawful Interception System (LIS).

As per the International Telecom Union (ITU), Geneva, the State is periodically obtaining a Global Cell Identity (GCI) and Location Area Identity (LAI) from the Telecom Service Providers (TSPs), senior officials of the State Home Department confirmed.

Detailed data

The successful implementation of the CMS with inclusion of the GCI, LAI and location in the Call Data Record (CDR) has enhanced the intelligence collection abilities of the State in the past few years.

"Aside from coastal and cyber security improvements, we have in the last few years successfully put in place systems to enhance our intelligence gathering network with the help from the CMS. We are prepared to successfully process any future input that comes our way," said Additional Chief Secretary (Home), Sunil Porwal.

Senior officials of the State Intelligence said implementation of the CMS and LIM have helped agencies get full data without any hindrances from TSPs.

The R.D. Pradhan Expert Committee, which probed lapses leading up to the November 26, 2008 terror strikes, had revealed that prior to the attacks, senior officers in the Maharashtra government did not even look at crucial intelligence inputs.

In tears: Sunanda Narkar, whose husband was killed in the terror attack, paying tributes at the Cama Hospital in Mumbai on Monday. • AP

Iravatham Mahadevan, noted epigraphist, passes away

He was a leading scholar on the Indus Valley and Tamil Brahmi scripts

M.V. BHASKAR
CHENNAI

Iravatham Mahadevan, 88, one of the world's leading scholars on the Indus Valley Script, the pre-eminent scholar on the Tamil Brahmi script, and a man of many accomplishments, passed away here early on Monday after a brief illness.

Mr. Mahadevan is survived by his son Sridhar Mahadevan and two grand children, Vandana Vidyasagar and Vinay Vidyasagar.

Iravatham Mahadevan

Illustrious career

A former member of the Indian Administrative Service (IAS), Mr. Mahadevan joined the service in 1954 and took voluntary retirement in 1980, after holding various positions in the Central and Tamil Nadu governments.

In August 1987, he became the Editor of the Tamil daily, *Dinamani* and served the paper for four years. He succeeded A.N. Sivaraman, who held the post for over 45 years.

Mr. Mahadevan was awarded the Padma Shri in April 2009.

He was awarded the Jawaharlal Nehru Fellowship in 1970 for his research on the Indus script and the National Fellowship of the Indian Council of Historical Research in 1992 for his work on the Tamil Brahmi inscriptions.

In the last three decades of his life, he devoted himself wholly to the study of India's early writing systems. He kept in active touch with leading scholars of early India, including historian Romila Thapar and the Finnish specialist on the Indus Valley Script, Asko Parpola.

Ready reckoner

The *Indus Script - Texts, Concordance and Tables*, compiled by Mr. Mahadevan with a grant from the Indian Council of Historical Research and published by the Archaeological Survey of India in 1977, continues to be a definitive and an indisputable resource for Indus Valley scholarship.

His Early Tamil Epigraphy, first published jointly by Harvard University and Cre-A in 2003 and subsequently in a thoroughly revised version by the Central Institute of Classical Tamil in 2014, is regarded as the most authoritative work on early South Indian epigraphy. Mr. Mahadevan also established the Indus Research Centre at the Roja Muthiah Research Library with his personal funds.

A man of letters, principles, and philanthropy, he founded the Vidyasagar Educational Trust, in memory of his late son, to support under-privileged students.

His eyes were donated, as per his wishes, to Sankara Nethralaya.

PIL urges minimum wages for domestic workers

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

A petition has been filed in the Supreme Court seeking its intervention to bring dignity to "India's invisible workforce in the informal sector" – the domestic workers.

The petition filed by NGO Common Cause along with social activist Aruna Roy and the National Platform for Domestic Workers, said: "Latent classism and lack of education make domestic workers prone to violence and abuse at the hands of their employers and placement agencies".

The petition asked the Supreme Court to lay down guidelines to protect the workers' rights.

"Worsening their vulnerabilities are the absence of proper documentation, which also increases their reliance on employers to access social security benefits. As employment is largely through word of mouth or personal referrals, employment contracts are rarely negotiated, leaving the terms of employment to the whims of the employer," Common Cause submitted.

The petition said Indian homes have witnessed a 120% increase in domestic workers in the decade post liberalisation. "While the figure was 7,40,000 in 1991, it has increased to 16.6 lakh in 2001," the NGO said.

The petition sought the recognition of domestic work under the Minimum Wages Act, 1948. Their work hours should be reduced to eight a day and they should be given a mandatory weekly off as a basic right under Article 21

Farmers will march to demand fixed MSP, freedom from debts

SOBHANA K. NAIR
PRISCILLA JEBARAJ
NEW DELHI

Thousands of farmers plan to march to the capital this week, chanting the slogan "Dilli chalo," in a Kisan Mukti March to demand that government bring in legislation providing a guaranteed minimum support price for their crops and freedom from debts.

The march, on November 29 and 30, is being organised under the banner of the All India Kisan Sangharsh Coordination Committee (AIKSCC), a platform of 200 farmers' groups.

"The next election will be fought on the agrarian crisis," said Hannan Mollah, general secretary of the All India Kisan Sabha, a member of the AIKSCC. Over 4 lakh farmers had committed suicide and 79 cattle traders had been lynched in the last four-and-a-half years of this government, he claimed.

The farmers' march is slated for November 29 and 30. • R.V. MOORTHY

Launching his book titled, "Farmers Under Modi Raj: Double Income or Double Jeopardy," Swaraj India president Yogendra Yadav – who is also an AIKSCC leader – claimed the current administration was the most anti-farmer in the country's history. "Note-bandhi [demonetisation] and drought-handling policies show that the Modi government is not just displaying a lack of political will, but active hostility," he said.

Organisers of this week's march say over one lakh farmers will take part, in a bid to create electoral clout. All political parties except the BJP have been invited. "The farmers will ensure that a government that brought in notebandi will face vote-bandi (No-Votes)," joint secretary of the All India Kisan Sabha Vijoo Krishnan said.

Incredible India handle goofs up on Tawang Monastery

RAHUL KARMAKAR
GUWAHATI

Years after using the photo of an African rhino for promoting wildlife in Assam, the Incredible India campaign has goofed up again. Now, it is with regard to Tawang Monastery in Arunachal Pradesh.

A tweet by @incredibleindia tagging Union Tourism Minister K.J. Alphons reads: "Cradled amidst the most laden valleys of the Himalayas is Tawang Monastery, India's largest Buddhist monastery. It was built at the request of the 5th Dalai Lama in 1680-81 ... known in Tibetan as Gaden Namgyal Lhatse, the Tawang Monastery was indeed built according to the wishes of the 5th Dalai Lama, Ngawang Lobsang Gyatso.

But it was founded in 1680-81, by a monk named Merag Lodre Gyatso of the Gelug sect after the 5th Dalai Lama gave him a painting of goddess Palden Lhamo to be kept in the monastery. An 8-metre high gilded statue of Lord Buddha dominates the sanctum of the monastery.

"It must be a case of typographical error. We will take it up with the Centre for correcting the date of the 338-year-old monastery," Kanto Danggen, Director, Arunachal Pradesh Tourism Department, told *The Hindu*.

Local legend has it that China had attacked Tawang in 1962 primarily to extract the secret to eternal youth, believed to be buried under the monastery, built at about 10,000 ft above sea level.

An international tourism campaign by the India since 2002, Incredible India, had erred a decade ago by passing off a black African rhino as the Great Indian Rhinoceros, the bulk of whose population is in Kaziranga.

The rhinos in Assam are one horned, unlike their African cousins that sport two horns.

FROM PAGE ONE

'Kartarpur corridor can build bridges'

"I want to directly address the Pakistani Army Chief," Capt. Amarinder said. "I see people saying I should go to Pakistan [for the Kartarpur ceremony]. But I can't go, because Pakistan's government doesn't have control of the situation and the Army is carrying out these attacks. I will not go until there is peace," he said, adding that he would protect the State until "the last drop of his blood."

Capt. Amarinder was referring to social media commentary that has credited his party colleague and minister Navjot Singh Sidhu for the move by Pakistan to build the corridor, a long-standing demand of the Sikh community.

In August, the Chief Minister had also been critical of Mr. Sidhu for embracing General Bajwa when he had first spoken of the Kartarpur corridor. Mr. Sidhu was not present at the foundation stone ceremony.

Sikh villagers from surrounding areas said they were eager for the border to open so they could walk to Kartarpur without visa restrictions, and cheered Minister of Road Transport Nitin Gadkari's promise that the corridor on the Indian side would be ready in just four months. Now, pilgrims stop at the border and try to see the Kartarpur shrine through a pair of binoculars.

INTERVIEW | CAPT. AMARINDER SINGH

'Modi government can't take credit for corridor'

Punjab CM says the demand was raised even during Manmohan Singh's term as PM, but Pakistan did not respond then

SUHASINI HAIDAR
DERA BABA NANAK

In a stern speech at Monday's ceremony to lay the foundation stone for the Kartarpur corridor, Punjab Chief Minister **Amarinder Singh** *charged Pakistan with supporting terrorism in Punjab. The speech was a departure from statements by other leaders at the event, including Vice-President M. Venkaiah Naidu, who spoke of the hopes for peace emanating from the corridor. Capt. Amarinder said he was not against the initiative, but would not visit Pakistan until violence ends.*

You took direct aim at Pakistan Army Chief General Bajwa. Along with your decision not to travel to Pakistan, you appear to be striking a discordant note, out of tune with the way the initiative has been welcomed by others.

■ I am not striking any note. I am just putting the facts before the people, that it is the Pakistan Army which is spreading terror in India, sending terrorists to Punjab, and I won't stand for it. We all know that PM Imran Khan can say anything, and we welcome his words, but it is the Army that carries out these operations.

I also welcomed the Kartarpur corridor. I think it is a good step but I can't go to Pakistan when terrorist acts are being carried out here. In the past 18 months we have smashed more than 15 terror modules. We have found Kashmiri terrorists in Punjab. How are we expected to tolerate all this?

But you had visited Pakistan in the past. What has changed now?

■ Yes, I did visit Pakistan in 2004 for an official visit, but I visited Pakistan under [President] General Musharraf who at the time was ready to talk, and violence had come down.

As Chief Minister then, I had hosted cricket matches with teams from Pakistan, I had opened up the borders and allowed people to come here. I had gone to Lahore and invited their Punjab CM to visit here. These are different times, however. There is firing at the LoC, there are grenade blasts here, every day we get more information about terrorist activities How can we forget all this?

There is firing at the LoC, there are grenade blasts... How can we forget all this?

Some say this is about political rivalries: that you are opposing the corridor because the Modi government has okayed the proposal and the Central government is sending two Ministers including the Shiromani Akali Dal's Harsimrat Badal to Pakistan. Do you think sending the Ministers there is a mistake?

■ Who says I have opposed the corridor? And to put the facts straight, this is not a Modi government initiative alone

During PM Manmohan Singh's time too, this has been raised but Pakistan had not responded I myself have raised the demand for the corridor and for access to other shrines. So it is not for any one government to try and take credit for the Kartarpur project.

Your own Minister, Navjot Singh Sidhu, is also going to Pakistan. Didn't you try and stop him?

■ Everyone has to take their own decision. I was invited and I said it wouldn't be right for me to go, given that I am Chief Minister of a State that is facing terrorism from the other side. But it is for everyone to take their own decision, and that may be his way of thinking Why should I interfere?

PDP seeks plans like Kartarpur

SPECIAL CORRESPONDENT
SRINAGAR

Peoples Democratic Party president Mehbooba Mufti and National Conference president Dr. Farooq Abdullah on Monday welcomed India and Pakistan's decision to open the Kartarpur corridor and demanded similar Kashmir-specific measures.

"Instead of bloodshed and attempts to enforce the silence of the graveyard, Kashmir can be resolved through Kartarpur-like initiatives. The decision taken by Pakistan is appreciable. Bold, honest and humanitarian initiatives are needed to resolve the Jammu and Kashmir problem too," said Ms. Mufti. She said, while the Kartarpur corridor was opened on a day when so many human lives were taken by terrorism in Mumbai in 2008, the decision "exhibited statesmanship despite the ongoing electoral exercise."

She sought a similar corridor to the Sharda shrine in Pakistan-occupied Kashmir.

Politics mars corridor event

Congress and Akali Dal workers spar over names of the Badals on plaque

SPECIAL CORRESPONDENT
DERA BABA NANAK/CHANDIGARH

As the ruling Congress and the Shiromani Akali Dal (SAD) jostled to take credit for the Kartarpur corridor project, unruly scenes marred the foundation-laying event at Dera Baba Nanak in Gurdaspur on Monday.

An unseemly spat broke out over a plaque that included the name of former Chief Minister Parkash Singh Badal, former Deputy Chief Minister Sukhbir Badal and Union Minister Harsimrat Badal.

Punjab's Prisons Minister and local MLA Sukhjinder Singh Randhawa objected to the names of the SAD leaders, saying "Badals made no contribution in getting clearance for the Kartarpur Corridor".

Unsavoury episode: Congress workers shouting slogans at the foundation stone laying ceremony for the Kartarpur Corridor project in Gurdaspur on Monday. • AKHILESH KUMAR

Puts black tape

Annoyed over the inclusion of SAD leaders' names, hours before the ceremony, Mr. Randhawa put a black tape over his own name, besides the names of Chief Minister Amarinder Singh and Punjab PWD Minister Vijay Singla as a mark of 'protest.' Later, the plaque was replaced by a digital display.

"Akali Dal had been in power in the State for many years. All these years they never took up the Kartarpur issue seriously. Now they are making attempts to take credit for it as they are an alliance partner with the BJP in the Centre," said Mr. Randhawa. Vice-President M. Venkaiah Naidu and the Punjab Chief Minister laid the digital foundation stone of a road project that will link the Kartarpur corridor in Pakistan by pressing a button

An animated Mr. Randhawa even went up to Mr. Venkaiah Naidu to complain about the 'Badals' claiming credit.

The Congress and SAD leaders, who jostled for space on stage, also took the opportunity to hit out at each other.

When Harsimrat Badal launched a veiled attack on the Congress by raising the 1984 anti-Sikh riots issue, the Congress leaders and workers resorted to sloganeering. Congress MP Sunil Jakhar accused the SAD of making Punjab a drug hub. Akali leaders shouted slogans throughout the ceremony before walking out.

Heed the Constitution or face chaos, says CJI

Ranjan Gogoi warns of the dangers of ignoring the Statute

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

It is in the best interests of the nation to heed to the ethics and morality of the Constitution; otherwise, "our hubris will end with a plunge into chaos", Chief Justice of India Ranjan Gogoi said on Monday.

Speaking at the Constitution Day function with President Ram Nath Kovind and Union Law Minister Ravi Shankar Prasad sharing the stage, the Chief Justice said the Constitution was "the voice of the marginalised as well as the prudence of the majority".

Supreme role: CJI Ranjan Gogoi addressing the Constitution Day celebration in New Delhi on Monday. • R V MOORTHY

A guide amid crises

"Its wisdom continues to guide us in moments of crisis and stability. It is in our best interests to heed its advice,' Chief Justice Gogoi said.

Justice Kurian Joseph said despite India's diversities, the Constitution and its ethics made it a great nation

In his speech, Mr. Prasad highlighted how the Supreme Court had soothed crises in the past. However, the Law Minister said he wanted to make a "submission" before ending his speech He said the Supreme Court judges should reach a consensus on what made "constitutional morality

President Kovind said the Constitution was the "modern scripture of independent India"

Shared enterprise

The Constitution has given the judiciary, government and the legislature critical responsibilities. "It also urged them to build a fraternal and parallel relationship The duty of safeguarding and strengthening the Constitution is a shared enterprise among all three institutions, in partnership with the people of India," the President said.

He said the concept of 'justice' needs innovation For example, political justice would also entail transparency in campaign finance. Disruptions in parliamentary proceedings, which he called an "unfortunate occurrence [illegible] viewed by some as an encroachment on the citizen's understanding of justice"

Citizenship Bill rocks BJP-AGP ties in Assam

Regional party to write to Shah after Sarma's tough talk

RAHUL KARMAKAR
GUWAHATI

The Asom Gana Parishad (AGP) on Monday decided to let BJP president Amit Shah take a call on where the alliance between the two parties is headed.

The decision, taken at a meeting at the AGP headquarters here, followed Assam Minister and BJP leader Himanta Biswa Sarma's advice to it to sever ties if it wanted to.

It was in May 2016 that the BJP, the AGP and the Bodoland People's Front formed the alliance government. But the AGP has been threatening to pull out because of the BJP's bid to pass the Citizenship (Amendment) Bill, 2016 that seeks to grant citizenship to non-Muslims from Afghanistan, Bangladesh and Pakistan who migrated to India till December 31, 2014.

Opposition to the Citizenship Bill was the primary reason for the AGP decision to contest the panchayat polls in Assam scheduled for December on its own.

On Sunday, Mr. Sarma said the BJP was ready to face any consequences of the AGP pulling out of the alliance. He reminded the AGP leaders that they were responsible for an amendment to the Citizenship Act in the 1980s that legitimised the stay of "lakhs of immigrants who came to India between 1951 and 1971".

An AGP leader, declining to be quoted, said the party would make its stand clear at the right time. "For now, we will write to Amit Shah to know if the official stand of the BJP's central leadership is the same as Mr. Sarma's."

SC seeks reply on amendments

Petitioner challenges two changes in the Prevention of Corruption Act

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Supreme Court on Monday ordered the government to respond to a petition challenging two amendments to the Prevention of Corruption Act.

The amendments were the introduction of S. 17 A (i) by which prior permission for investigation of corruption offences was required from the government and the removal of S. 13 (1) (d) (ii) (criminal misconduct) from the Act. The latter provision had earlier made it an offence for a public servant to abuse his position to give pecuniary or other advantage to a third party.

A Supreme Court Bench has asked the government to respond in six weeks.

A Bench led by Chief Justice (CJI) Ranjan Gogoi asked the government to file a response in six weeks.

"We think you are entitled to a hearing," Chief Justice Gogoi addressed advocate Prashant Bhushan, who appeared for the petitioner NGO, Centre for Public Interest Litigation (CPIL).

'Gives time for lobbying'

Mr. Bhushan said the removed provision of 'criminal misconduct' was used in most prosecutions of public servants under the Act in cases where there might not be a charge of directly accepting bribes. In this context, he referred to the prosecution of officials in the coal scam where officials gave leases to companies who they knew were not eligible. As for the new provision of Section 17(A), CPIL said that seeking sanction before commencement of investigation in a corruption case "not only takes away the element of secrecy and surprise but introduces a period of delay during which vital evidences can be manipulated or destroyed".

"It gives time to the accused to lobby by employing various means for denial of permission. The seeking of permission in itself becomes a cause for corruption as it introduces yet another discretion, at the crucial stage of commencement of investigation," the petition said

Ponzi scheme kingpin held in Nepal

SPECIAL CORRESPONDENT
AHMEDABAD

Ahmedabad-based Vinay Shah, accused in a ₹260 crore ponzi scheme that surfaced recently, has been held in Nepal by the Nepal police and Income Tax authorities

Mr. Shah was arrested from Pokhara near Kathmandu in Nepal. A Gujarat police team camping in Nepal will take him into custody after completing the required formalities

"He is presently in the custody of the Revenue Department of Nepal He was found with foreign currency worth ₹30 lakh," said Gujarat Criminal Investigation Department (CID) Crime chief Ashish Bhatia

His wife Bhargavi Shah is still at large but she, too, is reportedly in Nepal as the couple had flown to Kathmandu after downing the shutters of their office

The duo are accused of duping thousands of investors to the tune of ₹260 crore through their companies Archarcare LLP and Digi Locals

The scam was exposed when three complaints were filed against four people at the Vastrapur Police Station in Ahmedabad, [illegible]

Solih to visit India on December 17

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The newly-elected President of the Maldives, Ibrahim Solih, will arrive in India on an official visit on December 17, the Ministry of External Affairs said in a statement on Monday.

The declaration came after Prime Minister Narendra Modi attended the swearing-in ceremony of the new President in Male on November 17

Both sides firmed up the visit of Mr. Solih during the just concluded visit by Maldives Foreign Minister Abdullah Shahid to India. An MEA statement said Mr. Shahid highlighted the "India First" policy of the new Maldivian administration

Pellets injure 19-month-old J&K girl

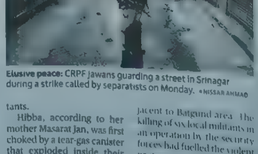
Image of the baby has become a rallying point for protests against violence

PEERZADA ASHIQ
SRINAGAR

With one eye focussed on a candy and another covered with layers of bandage, 19-month-old Hibba on Monday drew the attention of both patients and attendants at Srinagar's Shri Maharaja Hari Singh Hospital's Ophthalmology Ward No. 8.

Hibba from Shopian is Kashmir's youngest ever pellet victim

Outside the hospital, the image of the baby with pellet marks on the eyelid, has already become a rallying point for protesters, both online and on the streets, against the growing violence in Kashmir this year leading to 529 deaths, including 145 civilians and 241 militants.

Elusive peace: CRPF jawans guarding a street in Srinagar during a strike called by separatists on Monday. • NISSAR AHMAD

Hibba, according to her mother Masarat Jan, was first choked by a tear-gas canister that exploded inside their house during clashes between protesters and security forces at Kapran, a village adjacent to Batgund area The killing of six local militants in an operation by the security forces had fuelled the violent protest

"I was forced to rush outside the house when Hibba and my five-year-old son struggled to breathe. Outside, someone fired a pellet shotgun and I could not completely hide the face of my baby," said Masrat Jan, the victim's mother, who too suffered pellet wounds on the hands

May need surgery

Doctors attending on the baby said she may require surgical intervention to ensure the deviation caused by the pellets is corrected and the eyesight restored

"Eleven people with pellet injuries in the eye were admitted on Sunday from Shopian, including Hibba and a class 8 student [illegible] Ahmad [illegible] Medical superintendent of SMHS hospital Dr. Saleem Tak

SC rejects fresh plea against Article 370

'Several petitions pending on the issue'

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Supreme Court on Monday declined to entertain a fresh petition challenging Article 370, which gives special autonomous status to Jammu and Kashmir

A Bench led by Chief Justice of India Ranjan Gogoi said there are already several petitions pending on the same issue and the petitioners' advocate Vijay Mishra and Sandeep Lamba could get themselves [illegible] later on

One of the main [illegible] petitions pending is by NGO We the Citizens, which challenges the validity of both Article 35A and Article 370

It argues that four representatives from Kashmir were part of the Constituent Assembly [illegible]

Pursued by danger

Stalking is not a mere annoyance — it is a crime that requires swift punishment

The issue of women's safety comes under the national limelight with shameful regularity. The recent incident of a woman being pursued at night by men in a car in Chandigarh is a reminder that neither law nor public odium is a sufficient deterrent to such crimes. Two men, one of them the son of the Bharatiya Janata Party's Haryana State unit chief, have been booked for stalking the woman. They have been released on bail; Section 354D of the Indian Penal Code, which pertains to stalking, is a bailable offence. This has attracted the criticism that the police did not invoke more stringent provisions. It is believed that the police had originally sought to include sections relating to an attempt to kidnap the woman, but dropped the idea. The use of a particular section depends on whether the ingredients of the offence are present in the actions of the accused. The onus is on the Chandigarh police to show that available evidence is limited to the offence of stalking. The claim that there is no closed-circuit television footage from anywhere along the entire route needs investigating. The victim's presence of mind to call the police in time foiled her pursuers' designs, but not every woman may survive such an ordeal in the same manner. This is one reason why the police, as well as family and friends of the victim, ought to take complaints of stalking seriously, and act at an early stage.

As crimes against women go, stalking is far too often dismissed as harmless. However, it is important to understand how traumatic and inhibiting it is for a woman to be pursued with unsolicited interest, and for such stalking to be considered 'normal'. There are times when stalking contains the seed for a bigger, often violent crime. It should not be forgotten that murders and acid attacks have had their origins in stalking. It became an independent offence in 2013, when the country's criminal law was amended in the wake of the horrific gang rape of a woman in Delhi in December 2012. The hope that expanding the rigour and scope of penal laws would bring down crimes against women has, unfortunately, been belied often since then. The Chandigarh incident reveals that a sense of privilege, flowing as much from gender as political influence, permeates the offenders' actions. The victim's father is a senior civil servant, and it may not be easy to give this case a quiet burial. However, there is another, in fact quite familiar, element: the attempt by quarters close to the accused to cast aspersions on the victim. One can only hope that society has advanced sufficiently to call out such victim-shaming. Stalking tends to dominate the public discourse only when it relates to well-known people or results in violence – this episode should compel a deeper understanding of how widespread this offence is, and how rarely offenders are brought to justice.

Raging rupee

The RBI should resist the exporters' argument for making the rupee cheaper

The Indian rupee has turned out to be one of the best-performing currencies in the world with a gain of well over 6% against the U.S. dollar this year to date. In fact, the currency hit a two-year high of 63.60 last Wednesday, supported by strong inflows of foreign capital. Around the beginning of 2017, analysts were bearish on the rupee, predicting that it would breach the 70-mark by the end of the year. But strong capital inflow has managed to turn the tide. According to the Reserve Bank of India, foreign portfolio investors invested $15.2 billion in India's equity and debt markets this year until the end of July. In addition, foreign direct investment in April-May doubled compared to last year. Such generous inflow of capital, of course, is in sharp contrast to 2013 when the tightening of policy by the U.S. Federal Reserve had rattled the rupee. This time around, emerging markets have escaped any such taper tantrum as the Fed's approach towards tightening has been measured. Another major contributor to the rupee's strength is the RBI's hawkish stance, which has pushed down domestic retail inflation to a record low of just around 2%. This has spilled over to influence the external value of the rupee as well. Oil prices remaining stable at around the $50 mark too has helped as Indians have had to shell out fewer rupees on oil imports. This is reflected in the improved current account deficit, which stood at 0.7% of GDP in 2016-17 compared to almost 4.8% in 2012-13.

Notably, worries about the impact of a strong rupee on exports have risen in tandem – particularly in sectors such as pharma and information technology. There is little doubt that an appreciating rupee will affect the competitiveness of Indian exporters. In fact, it is estimated by UBS that each 1% appreciation in the external value of the rupee causes earnings of Nifty companies to drop by 0.6%. The question, however, is whether it is sufficient reason to tinker with the value of the currency in a way that makes it expensive for Indians to import goods. After all, any protectionist action, particularly in today's low-growth global environment where countries look to steal growth from each other, is likely to draw retaliatory action. This will not bode well for the growth prospects of India or any other country. Exporters should instead be pushed to adapt to the uncertainties of doing business across borders. And the rupee's improving external value should be seen, at least in part, as a reflection of the improving quality of the currency. The central bank has thus clearly done well for now by not fiddling with the value of the rupee. At the same time, it would be foolhardy to take things for granted. Going forward, tighter monetary policy in the West will invariably exert more pressure on the rupee. The RBI would then have to muster greater will to let the rupee find its natural value.

Why Nehru matters more than ever

Unremembering Jawaharlal Nehru is to forget that there is an alternative to narrow nationalism

NEERA CHANDHOKE

THE HINDU PHOTO ARCHIVE

An otherwise ordinary 'first' speech given by India's fourteenth President, Ram Nath Kovind, would have gone unremarked, except for one notable omission. The name of Pandit Jawaharlal Nehru, arguably the foremost leader of the freedom struggle, and India's first Prime Minister, was spectacularly missing from the inventory of prominent Indians listed by the President. Though the government under Prime Minister Narendra Modi has gone to extraordinary lengths to eliminate references to the architect of democratic India, we expect the head of state to stand above partisan party politics. There is cause for disappointment.

A few days after Mr. Kovind's speech, the Bharatiya Janata Party (BJP) published a largish booklet to celebrate the birth centenary of Deen Dayal Upadhyaya. In the section on great leaders of India, 'Mahapurush', the names of Nehru as well as Mahatma Gandhi are conspicuous by their absence. Almost 10 lakh senior school students in Uttar Pradesh are forced to study the booklet, appear for an exam, and be rewarded if they perform well. Many of the 'great men' listed in the booklet have never taken part in the freedom struggle, and never been jailed for combating colonialism, unlike Nehru and the Mahatma. But their names occupy pride of place in oral and written histories authored by the BJP. Leaders who fought for Independence are simply written off.

The historical perspective

The belittling of Pandit Nehru is odd, because the standing of the current Prime Minister is not validated by writing out a previous Prime Minister from the annals of history. The future will judge both leaders on their own merit, their success or their failure in managing a complex and plural society, their credentials as democrats, and their political, economic, and strategic visions. Both have a place in modern India. What that place is, will be decided by history. The current dispensation should take the art of history writing seriously and not reduce it to pamphleteering. History is important for collective self-understanding, because it enables us to understand where we have come from, and how we got from 'there' to 'here'. Without competent histories that allow us to understand our collective past and present, and help us generate visions for the future, entire generations will lose their bearings.

What the philosopher Jürgen Habermas calls the 'public use of history' should be, for this reason, subjected to strong evaluations. Since the craft has a bearing on the human condition, we ought to distinguish between histories that inspire a democratic, critical sensibility to contain and challenge authoritarianism, from those that feed appetites for absolute power. History, of course, must narrate tales of tyrants and despots, so that we take care not to repeat the errors of the past. But it must also chronicle tales of the triumph of the human spirit, and inspire us to struggle against totalitarianism and suppression of individual freedom.

For the ruling class, history should be important, because it reminds them that absolute power, often won at the expense of human freedom, does not endure. Unexpected moments arise in the life of a society when its members clamour for change, when existing gods are brought down, and new ones erected in their place, condemned to wait for their own downfall. All of us should be wary of changing tides of fortune.

Fortune, wrote the 16th century political theorist of Florence, Niccolò Machiavelli, is unpredictable and inexplicable. She is an active sharer in man's making of history, she produces the unforeseen, and she will never be dominated, but will dominate men. That is why Machiavelli advised the Prince of Florence to study history. The public role of history is to remind rulers that fortune is fickle. After all, Nehru, who once led India to freedom, is vilified in his own country by the benighted cyberspace industry. This is short-sighted, because to unremember the man is to forget that there is an alternative to narrow and energy-consuming nationalism.

Despite all attempts, Nehru continues to be remembered by many for his contribution to the institutionalisation of democracy, establishing institutions of excellence, and his conviction that poverty and inequality in India cannot be tackled by the market. There is, however, more to a good society: solidarity with struggling people within and outside the country.

Nehru, as one of the most distinguished leaders of Third World solidarity, reached out to the rest of the colonised world, and forged a joint front against colonialism and a reinvented imperialism. He was, by temperament and experience, a cosmopolitan. His frequent visits to Europe, his deep familiarity with the past, and his understanding of the contemporary ideologies of the day, from liberalism to Fabian socialism, to communist internationalism, had convinced him that the future of India was incomplete without the liberation of other colonies.

Role of intellectual journeys

Nehru's commitment to the independence of the Third World had been shaped by intellectual journeys through history, as well as participation in a number of international conferences such as the Congress of Oppressed Nationalities in Brussels in 1927. He played a prominent role in the 1955 Bandung Conference, which set the stage for the emergence of a new bloc, and a new ideology in global affairs. Representatives of 29 countries from the global South, comprising well over a billion people, met to consider and debate on how they could help each other to neutralise the harmful effects of colonialism, and bring economic and social well-being to their people. Towering over leaders who had won their political spurs by piloting their countries to independence were Nehru, Kwame Nkrumah, the Prime Minister of Ghana, Gamal Abdel Nasser, the President of Egypt, Zhou Enlai, the Premier of China, and Ho Chi Minh, the Prime Minister of Vietnam. The agenda included every topic over which the colonised and the newly decolonised world had agonised for decades — religion, colonialism, sovereignty, and world peace. The Bandung meeting sparked off reflections on the distinct attractions of non-alignment, and of the strengths that a movement of the non-aligned could acquire in global forums.

A deep cosmopolitanism

Interestingly, if one strand of anti-colonial nationalism focussed on the idea and the imaginaries of the nation, the second moved away from processes of closed identity formation towards other ways of being in the world. Nehru's cosmopolitanism acknowledged that our political identities are forged in and through conversations not only with people who are like us, but people who belong to other cultures, other countries, other societies, and other traditions, but who are like us in many ways.

Contemporary history has not treated this statesman kindly. This is a great pity because today's generation might know what globalisation is, but not what cosmopolitanism is about. Even as our society globalises at a frenetic pace, it has turned inwards and become claustrophobic. History must remember Nehru, he taught us to look outwards, to express solidarity, and to become, in the process, cosmopolitans. We must remember him because we have lost out on something that is rather important, teaching our children that our imaginations and our energies should be harnessed to the cause of the oppressed over the world, that closed-in societies lead to stagnation if not to certain death, and that such societies circumscribe imaginings and truncate visions. We have, perhaps, become lesser human beings.

Neera Chandhoke is a former Professor of Political Science, Delhi University

A gathering crisis

A new regulatory regime for groundwater, that provides for equitable use, is urgently needed

PHILIPPE CULLET

The water crisis India faces is of such a magnitude that urgent measures are necessary to address it. Yet, while the crisis is often discussed, law and policy measures to address it remain insufficient. This is partly due to the fact that the primary source of domestic water and irrigation is groundwater but the media and policymakers still and often focus on surface water. This needs to change as water tables have been falling rapidly in many parts of the country, indicating that use generally exceeds replenishment.

One of the underlying reasons for excessive use of groundwater is the legal framework governing access to the resource. This was first introduced in the mid-19th century when judges decided that the easiest way to regulate this 'invisible' substance was to give landowners what amounts to a right to access groundwater found under their land, even if in the process they also used water found under their neighbours' land. Over the following decades, this led to a framework whereby landowners see groundwater as their own and as a resource they can exploit without considering the need to protect and replenish it since there are no immediate consequences for over-exploiting it. Access to a source of groundwater has progressively become a source of power and economic gain. The latter has become increasingly visible in recent decades with the propagation of mechanical pumps, which allows big landowners to sell water to others.

G. KRISHNAN

An inadequate framework

The Union government recognised the need to modernise the regulatory framework for accessing groundwater soon after massive expansion in mechanical pumping led to the realisation that recharge could not keep pace with use. The measures proposed were in keeping with the policy paradigm of the early 1970s when a model Bill was first introduced. It focussed on adding some State-level control over new, additional uses of groundwater but did not address the iniquitous regime giving landowners unlimited control over groundwater. This was only taken up by around a dozen States from the late 1990s onwards. The States that now have groundwater legislation based on the model Bill conceptualised in 1970 have on the whole failed to manage to address the problem of falling water tables due to increasing use. In addition, there is no provision in the existing legal regime to protect and conserve groundwater at the aquifer level. Further, since the legal regime fails to give gram sabhas and panchayats a prevailing say in the regulation of what is essentially a local resource, the present framework remains mostly top-down and is incapable of addressing local situations adequately.

Over the past decade, the situation has become increasingly dire not only in States where water tables are falling but also in those that are less affected by quantity concerns. Indeed, the quality of the water pumped is increasingly becoming cause for concern; thus the worry is about accessing a sufficient amount of groundwater that is not harmful to health. The present legal regime has clearly failed to address the growing multiple crises of groundwater. This has been officially recognised since at least the beginning of this decade, first in the Planning Commission and more recently by the Ministry of Water Resources, River Development & Ganga Rejuvenation. The result is the Groundwater (Sustainable Management) Bill, 2017, which is based on current understandings of groundwater and its links with surface water and on the legal framework as it has evolved since the 19th century.

Based on decentralisation

The Groundwater Bill, 2017 consequently proposes a different regulatory framework from the century-old, outdated, inequitable and environmentally unfriendly legal regime in place. It is based on the recognition of the unitary nature of water, the need for decentralised control over groundwater and the necessity to protect it at aquifer level. The Bill is also based on legal developments that have taken place in the past few decades. This includes the recognition that water is a public trust (in line with the oft quoted statement that groundwater is a common pool resource), the recognition of the fundamental right to water and the introduction of protection principles, including the precautionary principle, that are currently absent from water legislation. The Bill also builds on the decentralisation mandate that is already enshrined in general legislation but has not been implemented effectively as far as groundwater is concerned and seeks to give regulatory control over groundwater to local users.

A new regulatory regime for the source of water that provides domestic water to around four-fifths of the population and the overwhelming majority of irrigation is urgently needed. For decades, policymakers behaved like the proverbial ostrich because the 'invisibility' of falling groundwater tables made it possible not to address the problem immediately. In many places, the situation is now so grave that regulatory action is unavoidable. The proposed new regime will benefit the resource, for instance through the introduction of groundwater security plans, and will benefit the overwhelming majority of people through local decision making. Overall, the increasing crisis of groundwater and the failure of the existing legal regime make it imperative to entrust people directly dependent on the source of water the mandate to use it wisely and to protect it for their own benefit, as well as for future generations.

Prof. Philippe Cullet is Senior Visiting Fellow, Centre for Policy Research, New Delhi and Professor of Environmental Law, SOAS University of London

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Delhi to Kerala

Union Finance Minister Arun Jaitley's "stern warning" to the LDF government and the CPI(M) on political violence in Kerala is partisan as his mission is to pave the way for the dismissal of the LDF government in Kerala ("Jaitley asks Kerala to put an end to political violence", Aug. 7). He came to Thiruvananthapuram not merely to visit the family members of the slain RSS worker concerned but also to introduce the seeds of intolerance in the State – a "mission" that has been successfully implemented in the northern States. Has Mr. Jaitley or any other BJP Minister visited the family members of victims who have been lynched after allegations of cow slaughter? Why didn't he visit the family members of a teenager who was attacked and thrown off the train he was travelling in? Maharashtra, Madhya Pradesh, Rajasthan, and Gujarat occupy the top slots as far as political or communal violence are concerned. The Bharatiya Janata Party and the Rashtriya Swayamsevak Sangh are aware that Kerala's secular mindset will not fall easily to their plans of a communal makeover and should desist from fishing in troubled waters.

B. PRABHA,
Varkala, Kerala

• No doubt there is a need to put an end to political violence, as mentioned by Mr. Jaitley, but one does wonder why high-ranking BJP leaders still remain mum about communal lynchings that have been taking place since 2014. Mr. Jaitley's visit to Kerala points to selective support. The fact that it took the Prime Minister several months to even mention that lynchings are not correct is troubling to say the least.

VIJAYAR P. KUMAR,
[illegible]

• Kerala is a relatively peaceful State with no religious antagonisms in its society. The violence in question is the result of political conflicts and not communal conflicts. It is disquieting that the BJP-RSS combine in Kerala has now unleashed a 'malicious campaign' to malign the State. How can one forget the Prime Minister's statement bracketing Kerala with [illegible] on the infant mortality rate among Scheduled Tribes? The BJP is making its moves under the illusion that the unprecedented resurgence of [illegible] Hindu nationalism at the national level justifies them. Sections of the "national media" are also making it a moral fight "between RSS pracharaks and CPI(M) goons". Whether the BJP eventually succeeds in becoming a force to be reckoned with in the State or not will largely depend on what proves to be a more potent centre of affiliation — religion or class and caste. The BJP appears to be laying the groundwork for destabilising the State government.

G. DAVID MILTON,
Maruthancode, Tamil Nadu

Domestic workers

It is revealing that the number of people described as domestic workers has been going up by leaps and bounds [illegible] power, published on August 7). This shows that the middle classes now rely almost totally on the cheap labour provided by [illegible] from precarious economic backgrounds. Apart from economic exploitation, the inhumanity and insult meted out to domestic workers proves that we are yet to emerge as a nation. The state uses women as a socially unprotected labour force to run programmes such as the midday-meal scheme and ICDS-run Anganwadis. What we need more urgently is a state committed to the Constitution's vision and promise of an egalitarian social order.

FIROZ AHMAD,
New Delhi

Reviving tolerance

India is in a phase of change with two new faces occupying the top constitutional [illegible] subject of "tolerance", and something which was stressed upon in the [illegible] President Pranab Mukherjee. Tolerance is ingrained in our nation as a look at its history shows that one can't think of a more tolerant nation in this world which took 100 years [illegible] worked together to achieve this goal. Perhaps we need to take a leaf out of their book [illegible] promoting social tolerance. Increasing incidents across the country show that it has started fraying.

MANISH PANDEY,
Pune

His final bolt

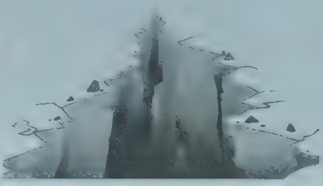
The surprise defeat of Usain Bolt in the 100m final at the IAAF World Championships [illegible]

Letting go of instant triple talaq

There are enough legal devices within India's dominant Hanafi school jurisprudence to invalidate it

A. FAIZUR RAHMAN

*GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

About two months ago, the All India Muslim Personal Law Board (AIMPLB), through its counsel Kapil Sibal, informed the Supreme Court that it was considering reforms and the gradual giving up of instant talaq but wanted time for it. One of the "reforms" mentioned was a circular from the board asking all qazis to advise the husbands, while finalising the marriage contract, not to resort to instant divorce (talaq-e-bid'a) unless under compelling circumstances. The "compelling circumstances", however, were not defined.

This is not the first time the AIMPLB has tried to illude Muslim women with the talk of reforms. In July 2004, in its executive committee meeting in Kanpur, the board was widely expected to outlaw instant talaq. But nothing came of it. Muslim women were let down once again in May 2005 when the board's much-hyped 'model nikahnama' released in Bhopal turned out to be a damp squib. All that it contained against talaq-e-bid'a was a casual, non-binding advice to the groom in Section 5 (vii) saying, *"Jahan tak mumkin ho ek waqt mein teen talaq dene se bachna"* (to the extent possible, avoid pronouncing three divorces in one sitting)."

Reasons for rigidity

This sort of dilly-dallying on reforms renders the assurances given by the AIMPLB to the Constitution Bench unreliable. But what makes the board so unyielding? The rigidity stems from two concepts namely *taqleed* (uncritical acceptance of a school) and *tamazzhub* (idealisation of a school) wherein precedence is given to one legal school (*mazhab*) over the rest.

The four major schools of Sunni law – Hanafi, Maliki, Shafi'i and Hanbali – differ from one another on the basis of the interpretive methodology they adopt to derive law from the Koran and the Prophet's sayings. And the belief that only the interpretation of their school is correct makes followers exalt the totality of juristic pronouncements of the school (the doctrine of *tamazzhub*). In *taqleed*, the adherents just follow their school uncritically even if they don't elevate it above others.

A subdued emphasis on *tamazzhub*, and an overt expression of *taqleed*, is clearly visible in the 30-page "Note on arguments of Mr. Kapil Sibal" submitted to the Supreme Court wherein the issue of instant talaq is reduced to a question of whether or not it is a part of the Hanafi faith because more than 90% of Indian Muslims are Hanafis.

Such an argument is unacceptable as it is based on the presumption that by mere accident of birth, Indian Muslims are forever obliged to follow the Hanafi *mazhab*. Nevertheless, the AIMPLB seems to have overlooked the fact that *tamazzhub* or *taqleed* cannot be easily invoked in the case of talaq-e-bid'a. In the aforementioned "Note", the board admits that Imam Abu Hanifa (d.767) "did not record his own understanding of what the Prophet said in writing"; however, his two disciples – Imam Abu Yusuf (d. 798) and Imam Muhammad (d. 805) – immediately upon his death recorded in writing what Imam Abu Hanifa had said about triple talaq.

In other words, Hanafi theologians do not possess any direct statement from the founder-jurist of the Hanafi school that upholds the validity of talaq-e-bid'a.

Case for invalidation

If the definition of *tamazzhub* were to be stretched to also include the statements of Imam Abu Hanifa's students, as is being done now by the AIMPLB, would it indicate the inconceivability of reforming the Muslim personal law in India? Certainly not. There are enough reasons and legal devices within Hanafi jurisprudence to outlaw instant talaq.

It can be shown that Imam Abu Hanifa's own students did not indulge in blind *taqleed* or *tamazzhub*. They boldly differed with him on several issues. Imam Abu Yusuf's *Kitab al-kharaj*, that records the fatwas of Imam Abu Hanifa on financial matters, also contains Abu Yusuf's opinions that are at odds with his teacher's. In his research paper, "The Authenticity of Two 2nd /8th Century Hanafi Legal Texts: the Kitāb al-āthār and al-Muwatta' of Muhammad b. al-Hasan al-Shaybānī", scholar Behnam Sadeghi states that he counted 27 cases in *Kitāb al-athār* in which Imam Muhammad disagreed with Imam Abu Hanifa.

The ulama within the AIMPLB will only be following this liberal Hanafi tradition if they abandon, in the interest of Muslim women, juristic opinions that justify the validity of talaq-e-bid'a. After all, the "Note" admits that the nomenclature talaq-e-bid'a is not referred to in the Koran or the Hadees. It is "categorised and interpreted by Islamic scholars".

It should not be difficult for the AIMPLB to give up anachronistic interpretations of earlier scholars especially when they contradict the Koran. Indeed, Hanafi jurists in the 10th century had abandoned, using exegetic rationales, even authoritative Prophetic *hadeeses* such as those that allowed women to join congregational prayers in mosques. The reasons cited were *taghayyur al-zamaan* (change of times) and *fasaad al-zamaan* (corruption of the times).

Hanafi jurists also resorted to legal stratagems called *hiyal* (sing. *heela*) to circumvent or overcome the rigidity of law. Heela is based on a doctrine called *tahayyul* under which a jurist, if circumstances so warrant, finds a way to legalise what is otherwise prohibited by law. Jurists also had recourse to *takhayyur* (selecting the most suitable among available legal opinions in a given school of law) and *talfiq al mazaahib* (derivation of rules from material of various schools of Islamic law).

These instruments were utilised to give effect to the Islamic legal maxim *"laa yunkar taghayyur al-ahkaam bi taghayyur al-zamaan wa al-ahwaal"*, which means "there is no denying that laws will change with the change of time and circumstances".

Therefore, if the AIMPLB is really serious about reforms, there are enough legal devices within the Hanafi denominational faith system to invalidate instant triple talaq.

The way forward

For this to happen, the AIMPLB must be willing to reassess its *raison d'être* and model itself on Koranic universalism rather than legal conformism. It must be open to the idea of its certitudes being challenged, especially in the light of the fact that the founder of the Hanafi school, Imam Abu Hanifa, was himself a model of independent reasoning (*ijtihad*) and flexibility. He introduced the concept of *istihsan*, which helps jurists depart from the existing precedent by taking decisions different from those of similar cases, for reasons stronger than those obtained in the past cases.

Applying *istihsan*, and devices mentioned above, the AIMPLB can easily overhaul the legal methodology that validates talaq-e-bid'a and harmonise it with the intent of the Koran and Prophetic teachings. In pursuance of this, the board may immediately declare talaq-e-bid'a invalid as the first step towards reform. This, of course, entails a difficult shift from rigid *tamazzhub* and *taqleed* to adaptable *ijtihad*. But the benefits are huge.

It would open up Islam to modern interpretations within the framework of its original sources, and in the long run inculcate a sense of tolerance among Muslims for different points of view and equip them to respond positively to the requirements of a multicultural society like India. The question is: does AIMPLB realise the momentousness of giving up its obsessive denominationalism?

A. Faizur Rahman is an independent researcher and secretary general of the Chennai-based Islamic Forum for the Promotion of Moderate Thought. E-mail: a.faizur.rahman@gmail.com

Privacy in the digital age

It is troubling that for many, the right to privacy is against the state and not so much the digital corporations

PARMINDER JEET SINGH

The current focus on the right to privacy is based on some new realities of the digital age. Personal spaces and safeties that were previously granted simply by physical separation are no longer protected. The digital network enters the most proximate spaces and challenges the normally accepted notions of the private. It brings into focus new means of exercising social, economic, and political power, and reducing of autonomies.

Like in the physical space, the private and the public must be separated in the digital realm as well. We need a constitutional definition and guarantee of the right to individuality, personal autonomy and privacy in the digital age. It must be provided in the clearest terms by the Supreme Court, which is currently considering this issue.

A positive right

Some arguments advanced by those seeking the right to privacy, however, are troubling. It seems that for many, the right is basically against the state, and not so much the digital corporations. One hears propositions such as: unlike corporations the state is a monopoly, corporations rely on private contracts for data access, providing data to them is voluntary, and so on.

A right is a substantive right only if it works in all situations, and for everyone. A right to free expression for an individual about her exploitation, for instance, is meaningless without actual availability of security that guarantees that private force cannot be used to thwart this right. The role of the state therefore is not just to abstain from preventing rightful free expression but also to actively ensure that private parties are not able to block it.

In the same manner, the role of the state in terms of the right to privacy in the digital age is not just to abstain from its violation. It is equally to ensure that private parties are not able to violate such a right. The court must specifically direct the state to ensure this imperative.

The elephant in the room in current privacy discussions is the status of data as the central social and economic resource in the digital age. Excluding the state from any substantial role with regard to society's data resources without similarly constraining private corporations will lead to a future where corporations become the key organising actors for society, relegating the state to an extremely truncated role. Such a situation is especially threatening to the interests of weaker sections of society that depend on the state for justice and redistribution.

The state must retain an important part in the organisation of new social and economic structures, which requires it to play a significant role in the data ecosystem. The public sector will, for instance, need to manage some infrastructural social and economic databases above which the private sector can run a competitive economy. Some of these will be in the form of "data commons" which will require a properly institutionalised stewardship of the state. Citizens will also require the assistance of a public interest agency to enable management of their personal data in a manner that they can obtain the best benefit of a data economy/society and its personalised services.

GETTY IMAGES/ISTOCK

The role of the state

All such roles of the state must be constitutionally circumscribed, with strict laws. While establishing a right to privacy, the Supreme Court must also direct the state to develop appropriate institutions for shaping the state's role in a digital society/economy. This may require, at some stage, an independent branch of the state exclusively dealing with data issues and management.

Framing of a right to privacy must not curtail the state's due role in our collective digital futures. This will only ensure that global digital corporations become all-powerful economic, social and political actors. They already provide most of the digital services that appear to be of a public good nature, and in turn control and shape entire sectors.

The state must be directed by the Supreme Court to ensure that people's right to privacy is actually available against these corporations as well. In most contexts, there is nothing voluntary in checking an online box giving away one's privacy. A citizen must have options to undertake basic digital functions like emailing, information search, social networking, etc. without sacrificing her privacy rights. This too is the state's responsibility.

Parminder Jeet Singh works with the NGO, IT for Change. Email: parminder@itforchange.net

SINGLE FILE

ASEAN, 50 years on

Its integration necessarily depends on deepening its democratic institutions

GARIMELLA SUBRAMANIAM

REUTERS

On the 50th anniversary of its founding today, the Association of South-east Asian Nations (ASEAN) can look back with optimism on its incremental record on regional integration. Noteworthy is the realistic move away from the original policy of non-interference in the internal affairs of member states. Such caution may have been the pragmatic course to adopt during the 1960s, with a view to advance the larger common interest. After all, founder members Singapore and Malaysia had just concluded the former's independence agreement. Similarly, the conflict between Thailand and the Philippines had been barely resolved. But over the years, there has been growing appreciation that non-interference, if perceived as indifference, entails political cost, impeding more substantial engagement.

The assertion of the democratic will on the common institutional framework was in stark evidence in relation to developments in Myanmar. Opposition from the other ASEAN members against the country's oppressive military dictatorship forced Rangoon to forgo the body's annual chair in 2006. This move could prove critical, given the continued pre-eminence of the army elsewhere in the region. Moreover, there has been recognition that the bloc's expansion to cover ten countries, with highly diverse economic, political and cultural moorings, calls for a greater convergence of policies and more coordinated action. China and India's emergence as major economic powers has lent greater urgency to trade liberalisation.

The EU versus ASEAN

Thus in 2007, ASEAN adopted a legal charter with a mandate to establish free movement of goods, services, capital and skilled personnel. With the 2015 launch of the ASEAN Economic Community, the bloc is on the threshold of realising its ambition of emerging as an integrated single market and to engage the rest of the world with a unified voice. A familiar refrain among commentators is that for all the lofty declarations issued during ASEAN annual summits, there is little tangible action on the ground in relation to reduction of tariffs, and intra-regional trade. Implicit in this narrative is impatience with the relatively slow pace of economic integration in the group, compared to the European Union. But then, to equate the trajectory of their respective evolution betrays a lack of a sense of history and context. Underpinning the European project was the post-World War II imperative of securing peace, prosperity and unity. There was a clear understanding that these objectives could only be accomplished through concrete mechanisms that rendered another war between France and Germany materially impossible. The result was the establishment of transnational bodies, with definite powers of oversight, by pooling sovereignty among nations.

Conversely, except Thailand, the other original constituents of ASEAN had just emerged from colonialism as newly independent nation states. Defending their sovereignty was bound to be a high priority for them during the Cold War, while their leaders were alive to the need to promote their collective security through a common framework. ASEAN's integration depends on deepening its democratic institutions.

CONCEPTUAL

Sexy son hypothesis

BIOLOGY

This is a theory of mating preference which states that women tend to pick males with the genes to create attractive sons as their sexual partners. The rationale behind the hypothesis is that attractive male offspring possess the best chances of procreating and passing on the mother's genes to the next generation. It also implies that a man's ability to successfully provide for the mother and the offspring exerts only a secondary influence on mating outcomes. The hypothesis was proposed by British biologist Ronald Fisher in his 1930 book *The Genetical Theory of Natural Selection*.

MORE ON THE WEB

Transforming the privacy debate

http://bit.ly/onprivacylaws

ABSTRACT

No need to nudge consumers

They do not need to be influenced to make the right decisions

PRASHANTH PERUMAL J.

Behavioural economists have enjoyed considerable popularity recently for their work on human irrationality. American economist Richard H. Thaler and legal scholar Cass R. Sunstein, joint authors of the popular 2008 book *Nudge*, have been at the forefront of this rise. Earlier, Israeli-American psychologists Daniel Kahneman and Amos N. Tversky made pioneering contributions to the field. According to these experts, human beings are far from rational when it comes to making choices as various biases lead them to make suboptimal choices that affect their well-being. This, experts believe, can be corrected by a benevolent government that gently tinkers with the choices that individuals need to make each day.

A government that hopes to improve public health, for instance, might decide to impose food safety and nutrition standards on businesses that sell food products to the public. This would hopefully save consumers, who supposedly would not otherwise be able to arrive at wise decisions, from the ill-effects of low-quality junk food. Similar "nudges" can be used in a variety of other circumstances as well, including to steer uninformed consumers away from making financial decisions that coud harm them. "Nudging in an Evolving Marketplace: How Markets Improve their Own Choice Architecture", a 2016 paper by Adam C. Smith and Todd J. Zywicki, takes a critical view of the policy to nudge consumers towards their own good.

The right choice

The authors argue that consumers do not need to be influenced to make the right decisions. [illegible] the consumers possess all the required information to make the right choices for themselves. Instead, the authors argue, even in the absence of a benevolent government, the marketplace evolves mechanisms to improve the choices available to consumers. For one, left to their own devices, consumers are likely to learn from their past mistakes to make better decisions in the future. Two, market competition forces businesses to offer better choices that make their customers happy. Three, there is a market for quality which is more responsive to the needs of the consumer than the government. This makes government nudges irrelevant.

Lastly, many choices that prima facie seem irrational to government officials and the general public might actually be rational from the point of view of the [illegible]. Smith and Zywicki offer a variety of examples to make their case.

FROM The Hindu ARCHIVES

FIFTY YEARS AGO AUGUST 8, 1967

Chagla calls Bhutto "a psychological case"

The External Affairs Minister, Mr. M.C. Chagla, said in the Lok Sabha during question time to-day [August 7, New Delhi] that Mr. Bhutto, Pakistan's former Foreign Minister, was a "case of double loyalty" besides being that of "double-speak" and "doublethink." He was being assessed as "a psychological case." Mr. Chagla made these remarks in regard to Mr. Bhutto at the end of a 20-minute question and answer session on Mr. Bhutto's attempts between 1947 and 1958 to assert his Indian nationality with a view to retaining his properties in India and simultaneously to claim in Pakistan that country's nationality to secure compensation for his properties declared evacuee in India. Mr. Chagla told Mr. Hem Barua he did not think Mr Bhutto would like to come back to India.

A HUNDRED YEARS AGO AUGUST 8, 1917

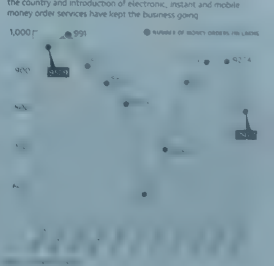
M. Kerensky's appointment.

After consultation with the Socialist Ministers, M. Kerensky has decided to remain in office [in Russia]. The Cabinet majority is expected to be Radical and Socialist. M. Nekresoff, Vice-Premier, presided at the historic Conference which ended at six in the morning. M. Terescjenko, summing up the debate, said that the anxiety of all parties to reach an agreement guaranteed the safety of the country.

DATA POINT

A continuing legacy

The usage of India Post's 'money order' service has not come down drastically in the past decade despite leaps in banking and mobile wallet systems. Availability of more than 1.54 lakh outlets across the country and introduction of electronic, instant and mobile money order services have kept the business going

IN BRIEF

Maharashtra party expels Minister

PUNE

Ending months of political drama, Maharashtra Minister Sadabhau Khot was on Monday formally 'expelled' from the Raju Shetti-led Swabhimani Paksha. The announcement was formally made by Swabhimani Paksha leader Dashrath Sawant here. "His activities have discredited the party's standing among farmers," Mr. Sawant said.

Goa Speaker bans mobile phones in Assembly

PANAJI

Speaker of the Goa Legislative Assembly Pramod Sawant on Monday banned the use of mobile phones by legislators on the floor of the Assembly. The decision was announced by Mr. Sawant in his valedictory remarks on the last day of the monsoon session, which had begun on July 18. He said that the decision to ban mobile phones was taken after it was seen that MLAs were answering phone calls or using their smartphones while House proceedings were on. The ban will come into force from the next session of the Assembly.

Woman hacked to death for 'practising witchcraft'

BHUBANESWAR

A woman was hacked to death allegedly by her nephew, who suspected her of practising witchcraft, in Odisha's Mayurbhanj district on Sunday night — the fourth such murder in the tribal-dominated district in the last month. Shiva Murmu of Thakurasahi village, under the Kaptipada police limits, apparently believed Gumi's sorcery was behind his uncle Manu Murmu's death about 10 days ago. Shiva surrendered to the police.

Situation grim for Bengal sari weavers after GST

Livelihood of 8,000 'taant' weavers in Jangipara block jeopardised

SOUMYA DAS
HOOGHLY

There was barely any space for more than one person in the cramped mud-walled room as two handlooms occupied most of it. Basudeb Das, 76, whose family is engaged in weaving traditional cotton saris – known as 'taant' in Bengal – was staring blankly at the wall on a Saturday afternoon. Before the Goods and Services Tax (GST) was introduced in July 1, the room witnessed hectic activities of weaving saris and was filled with the clattering sound of handlooms.

But with the confusion whether there is any GST on 'taant' saris business for these weavers has almost stopped for about a month. However, five per cent GST has been imposed on cotton and yarn, raw materials for 'taant' saris. Mr. Das is one among at least 8,000 weavers in the Rajbalhat area in Hooghly district's Jangipara block whose livelihood has been jeopardised due to the confusion regarding GST. Weavers in other districts such as Nadia, Bankura and Purba Bardhaman are facing a similar crisis. According to the Handloom Census of India (2009-10) there are 4.07 lakh households in Bengal involved in the sector.

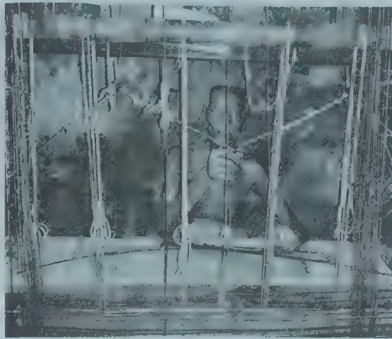
> Sari merchants have nearly stopped giving us any work due to the confusion about GST
>
> BASUDEB DAS
> Weaver

"The producers (sari merchants) – who provide the weavers with cotton yarn and other raw materials for the sari and then sell the finished product – have nearly stopped giving us any work due to the confusion about GST," Mr. Das told *The Hindu*. Earlier Mr. Das used earn about ₹600 a week but after the introduction of GST it has come down to ₹200 a week. He along with his ailing wife and a daughter are now struggling to meet both ends meet.

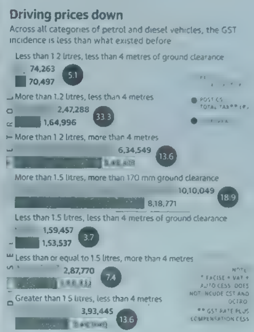
According to the producers they are yet to get any idea whether there is any GST imposed on 'taant' saris. Moreover, they do not have the required infrastructure for the billing process under GST norms. "We are totally clueless whether there is any GST on 'taant' saris as well as the process of billing under GST," one of the producers of 'taant' saris in Rajbalhat Susanta Sil said. He also said that as a result it had become "extremely difficult" for them to sell the saris at markets wholesale markets in Kolkata's Burrabazar as well as to buyers from other Bihar and Odisha as the buyers were asking for "bills prepared as GST norms."

For the weavers in Nadia district the situation is equally grim. The district is known for the famous variant of 'taant' sari namely 'Jamdani' and 'Tangail'. While the name 'Jamdani' is derived from Persian word 'Jam' meaning a cup and 'dani' meaning 'container', 'Tangail' originates from a district of the same name in Bangladesh. "We can't even buy yarn without going through the complicated billing process under GST. If such a situation continues I will have no option but to shut down my business," said Asit Das, a weaver from district's Shantipur town.

When contacted Bengal's Minister of State for the Micro, Small, Medium Enterprises and Textile Swapan Debnth only said: "The weavers in Bengal are facing severe inconveniences due to the confusion surrounding GST."

A web of confusion Basudeb Das, a weaver, at his house in Rajbalhat. • SOUMYA DAS

SOURCE: DATA PROVIDED TO GST COUNCIL BY GOVT. OF TAMIL NADU

Cess limit on motor vehicles raised to 25%

'Strong deterrent to growth', says Mercedes-Benz India MD & CEO

TCA SHARAD RAGHAVAN
NEW DELHI

The Goods and Services Tax Council (GST Council), during its 20th meeting on Saturday, recommended that the Centre increase the maximum limit for the cess that can be levied on most motor vehicles from 15% to 25%, the government announced on Monday. The reason for this, according to the GST Council's Fitment Committee, was that the post-GST tax incidence on motor vehicles across most categories was significantly lower than the pre-GST tax.

"The GST Council...recommended that the Central Government may move legislative amendments required for increase in the maximum ceiling of cess leviable on motor vehicles falling under headings 8702 and 8703, including SUVs, to 25% instead of the present 15%," the government said in a release. "However, the decision on when to raise the actual cess leviable on the same will be taken by the GST Council in due course."

Category 8702 comprises "motor vehicles for the transport of 10 or more persons, including the driver", while Category 8703 comprises "motor cars and other motor vehicles principally designed for the transport of persons (other than those of heading 8702) including station wagons and racing cars (other than cars for physically handicapped persons)".

'Highly disappointed'

"We are highly disappointed with the decision," Roland Folger, MD & CEO, Mercedes-Benz India, said in a statement. "

We believe this will be a strong deterrent to the growth of luxury cars in this country. As a leading luxury car maker, this will also affect our future plans of expansion under the 'Make in India' initiative."

"With this hike in cess, we expect the volumes of the luxury industry to decelerate, thus offsetting any growth in the potential revenue generation that could have come with the estimated volume growth," Mr Folger added.

The GST Council, however, argued that the hike in the cess was justified as it only brought the current tax incidence in line with what existed before GST.

"The difference in tax incidence calculated earlier and now is primarily on account of the fact that earlier the value based on which the tax incidence was estimated was inclusive of excise duty, while it should have been value net of VAT as well as excise duties," a GST Council document reviewed by *The Hindu* said.

"Net of 28% GST, to maintain the pre-GST tax incidence, the highest compensation cess rate required will be 26.5%, based on tax incidence estimated with reference to assessable value for excise duty and dealer's margin," the document added. "Further, if the tax incidence is estimated on value not including dealer's margin, the maximum rate for compensation cess will increase accordingly."

States' compensation

"The purpose of the cess is to compensate the States for any loss," Pratik Jain, Partner and Leader of Indirect Tax at PwC India said. "It might have been better to first see how much loss, if any, is being incurred by the States, before deciding to change the rates of the compensation cess."

When contacted, the Society of Indian Automobile Manufacturers declined to comment.

Food security: SC raps Centre, States

What use is a law passed by Parliament if States do not implement it, asks court

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

"We can only feel sorry for the people of Haryana," the Supreme Court noted in a judgment on how the State Food Commission, set up under the National Food Security Act in Haryana, sits jobless and without proper infrastructure owing to the State government's lacklustre response to the four-year-old welfare legislation.

The judgment by a Bench of Justices Madan B. Lokur and N.V. Ramana listed nine other States -Madhya Pradesh, Karnataka, Andhra Pradesh, Telangana, Maharashtra, Gujarat, Jharkhand, Bihar and Chhattisgarh - who came under its scanner for their damp response to the food security law meant to quell the hunger pangs of millions of poor families, women and children living below the poverty line.

The Supreme Court said the Centre cannot look the other way, passing the buck on to the States for not implementing the law. Referring to Article 256 of the Constitution, the judgment said the "Government of India cannot plead helplessness in requiring State Governments to implement parliamentary laws".

In his separate view, Justice Ramana focused on the spirit of co-operative federalism unique to the Indian democracy. Stating that here, the "Union and the States are co-equals", Justice Ramana exhorted the executive powers to bridge the growing gap between the Centre and State governments.

The food security law is meant to quell the hunger pangs of those below the poverty line, the Supreme Court said. • AP

No recourse for citizens

He wrote that States cannot ignore the "plight of the common man". It was time to start a "meaningful dialogue" between the Centre and the State governments to save people, especially living in the drought-affected areas from abject poverty.

But in the course of the judgment, Justice Lokur expressed skepticism about the motivation of the Centre and the States to implement the much-needed law, which has now been lying in the back burner for years. At one point, the judgment asks itself an open-ended question: "What remedy does a citizen of India have if the Government of India does not issue a direction and the State Government or the Union Territory does not implement a law passed by Parliament?"

"Mere schemes without any implementation are of no use. Similarly, one may ask what use is a law passed by Parliament if State Governments and Union Territories do not implement it at all, let alone implement it in letter and spirit," Justice Lokur wrote.

In a series of directions, the court ordered the Secretary in the Union Ministry of Consumer Affairs, Food and Public Distribution to meet with State Chief Secretaries by August 31 and brainstorm ways and means to implement the food security law.

Frame rules

The court directed the government to frame rules and designate independent officials for a grievance redressal mechanism under the Act within a year. It directed the States to set up State Food Commissions and vigilance committees in every state by the end of the year and set up a social audit machinery.

The National Food Security Bill was passed by both Houses of Parliament and received the assent of the President on September 10, 2013. Almost four years have gone by but the authorities and bodies mandated to be set up under the National Food Security Act, 2013 have not yet been made functional in some States.

The court expresses it its disappointment when the Haryana government blatantly said there is "hardly any work for the State Food Commission".

SC: food in stomach won't prove time of crime

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Presence or absence of food in the stomach of a murder victim cannot be regarded as conclusive evidence of the time of the crime, the Supreme Court has held.

The judgment by a Bench of Justices A.K. Sikri and R.K. Agrawal relates to a case of murder in Maharashtra in 2008.

One of the grounds of appeal against conviction was the testimony of a prosecution witness, who told the trial court that he and the victim had bhel (puffed rice) just before the murder. However, the post-mortem examination found no food in the stomach.

Justice Agrawal, who wrote the judgment, said the presence or absence of food at the time of post-mortem would hinge on various factors and circumstances such as the type and nature of the food consumed, the time it was taken and the age of the person concerned. Confirming the guilt of the accused, the court said there was no reliable evidence to pinpoint exactly when the victim consumed bhel.

CRPF men accused of molestation

STAFF REPORTER
NAGPUR

Girls studying in a residential tribal girls' school in the Dantewada district of south Chhattisgarh have accused some Central Reserve Police Force (CRPF) men of "indecent behaviour and molestation" inside the school's premises during a Rakshabandhan programme organised by a local news channel on July 31.

"On August 1, the warden of the residential tribal girls' school, the District Education Officer of Dantewada, and some members of the district council, went to the District Collector with a complaint that some CRPF men had indulged in indecent behaviour with some girls in the residential tribal girls' school during the programme. They complained that the girls were allegedly frisked by some CRPF men when they went to the washroom," said Mr. Ajay Singh, DIG, CRPF, Operations, Chhattisgarh sector.

Move afoot to revive Nagaur tonga race

Rajasthan HC outlawed it in 2015, citing cruelty to animals

MOHAMMED IQBAL
JAIPUR

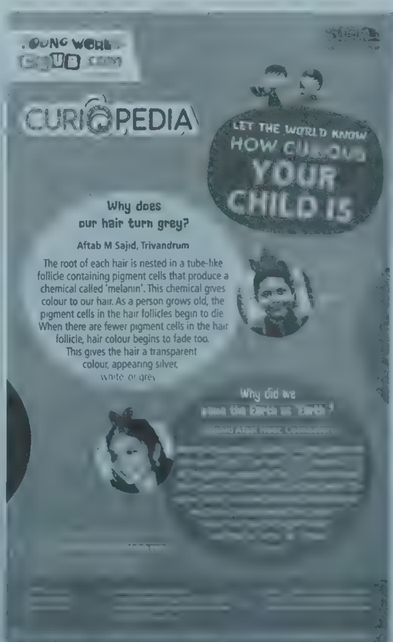
Despite a ban imposed by the Rajasthan High Court on the traditional tonga race organised annually in Nagaur district, the Bharatiya Janata Party government in the State is apparently moving to revive the custom citing "public sentiment."

The High Court had outlawed the horse cart race in 2015 citing cruelty to animals.

The last race was held at Mundiad in Nagaur in 2014. The High Court's direction came shortly after the Supreme Court's ban on Jallikattu (bull taming) in Tamil Nadu. It took into account a study report submitted by the Animal Welfare Board of India (AWBI). The report pointed out that cruelty was inherent in the event in which horses were forced to run 36 km on hard concrete or tarred road on the Mundiad-Kharnal-Nagaur route during fairs dedicated to Lord Ganesha and Lord Tejaji. The tongas run amid chaotic traffic.

While some MLAs want the State government to take a cue from Tamil Nadu's move on Jallikattu and take the ordinance route, Co-operative and Gopalan Minister Ajay Singh Kilak said here on Monday that a solution would be evolved in the light of the High Court's direction, considering the legal aspects and people's sentiments.

Mr Kilak, who convened a high-level meeting at the Chief Minister's Office here, said he had instructed the Nagaur Collector to interact with the community members and organisations attached to the fair and get their opinion.

FROM PAGE ONE

Cong. MLAs in Anand

"Ahmed Patel and State Congress chief Bharatsinh Solanki will come to Anand to meet them," Mr. Parmar said, adding they have not taken police security at the resort. As the Congress MLAs refused to take police protection inside the resort, the Anand police have deployed security personnel outside the premises.

Anand Superintendent of Police Saurabh Singh said, "Since the party did not want any policemen inside the resort, we have deployed our force outside the resort to secure the premises. We are coordinating with Congress workers to stop any unauthorised person from entering the resort." Congress leader Indravijaysinh Gohil, who is looking after the security arrangements at the resort, said they do not trust the police following the attack on Congress vice-president Rahul Gandhi's car in Banaskantha recently.

"We have deployed NSUI and Youth Congress workers in and outside the resort to guard our MLAs, as we do not trust the police after what happened to Rahulji in Dhanera. We have barred policemen from entering the resort. Our workers will guard the MLAs inside the resort," Mr. Gohil told reporters.

The resort is located in Vanskhiha village of Anand taluka, considered a stronghold of the Congress.

Chandigarh stalking: CCTV footage missing

"While on one hand we speak about empowering the women and on the other hand such ridiculous talks are done," she said while speaking to reporters, adding that she would not be deterred by such frivolous statements.

She said that "It's because of boys like these (accused) that women are unsafe."

Commenting on the dropping of IPC section 365 (kidnapping) and 511 (attempt to commit offences punishable with imprisonment) by the Chandigarh police, she said the police had been helpful and she could not comment on the sections invoked.

'No pressure', say police

Punjab Chief Minister Captain Amarinder Singh on Monday said no attempt should be made to dilute the charges against the accused in the case. Chandigarh Senior Superintendent of Police Eish Singhal denied that the police was under any kind of political pressure, saying the force was quick enough to register the case.

He, however, chose not to give a direct answer on the question regarding nonfunctional CCTV cameras, saying "CCTV footages are being collected".

Mr. Singhal also said as the investigations were underway, other sections of the IPC would also be added to the FIR if requried.

Police sources said CCTV footage from private cameras was available and the police had started examining them to trace the vehicle stalking the victim, but as far as the feed from CCTVs installed by the administration was concerned, the police are yet to have access.

States cold to stricter anti-racial law

The official explained that since the proposed amendment fell under the concurrent list of the Constitution, the opinion of majority of the States was required to push through the legislation.

Panel recommendations

Another official said that the amendments were based on the recommendations of the Bezbaruah Committee, constituted by the Centre in February 2014 in the wake of a series of racial attacks on persons belonging to the northeast.

Though the committee submitted its report in July 2014, the Home Ministry sent letters for States' opinion only in February this year.

The draft 153 C IPC provision proposed by the Ministry says, "whoever promotes or attempts to promote, on the ground of race, racial features, behaviour, culture, customs or way of living, any act which is prejudicial to human dignity or dignity of members belonging to particular race and uses criminal force or violence in furtherance of such act, or, participates in such act intending to use criminal force or violence or knowing that participants in such act is likely to use criminal force or violence against the member of a race or cause or likely to cause fear or feeling of insecurity amongst the members of such race, shall be punished with imprisonment for a term which may extend to five years and fine."

Wary of misuse

An official said they were also examining the possibility of the provisions being misused.

"Especially Section 509A IPC, which makes making a word or gesture, punishable by three years, difficult to prove. We do not want the culprits to go scot-free but no innocent should be punished either," he added

India notified of road work: China

But on both occasions, there was no response, says Defence Ministry spokesman

ATUL ANEJA
BEIJING

Welcomed a visiting Indian media delegation, the Chinese Defence Ministry on Monday reinforced its position that Indian troops must leave the Doklam plateau to resolve the crisis in the Sikkim section of the India-China border.

Defence Ministry spokesman Ren Guoqiang signalled that China was puzzled by the movement of Indian troops, in view of the interaction between the two militaries on two occasions prior to the crisis.

He stressed that China had first notified India of its intention to build a road on March 18, a day after an Indian military delegation on a goodwill mission visited the 3rd Garrison of the People's Liberation Army on the outskirts of Beijing.

He said the Indian side was again informed about the Chinese decision, a fortnight prior to the arrival of PLA troops with bulldozers at the site of the road construction. On both occasions, there was no response from the Indian side.

Contested territory: China says Bhutan's objection to the construction of the road is due to Indian pressure. • AFP

Asked to explain the rationale of China's decision to notify India about its intent to build the road, Sr. Colonel Ren said this was done as a gesture of goodwill.

Analysts say that India has objected to Chinese road construction as it altered the status quo in the disputed tri-junction area of China, India and Bhutan, contrary to the 2012 agreement of the Special Representatives of the two countries.

Sr. Col. Ren said that China was firmly demanding that Indian troops must unilaterally withdraw from the Doklam area, as a prerequisite for a dialogue.

Sovereign territory

The Chinese official asserted that Bhutan's objection to the construction of the road were due to India's political pressure. He also said that there could be no justification of crossing by Indian troops into the area, claimed by China as its sovereign territory, on grounds of security.

The Chinese military officials reiterated that the Doklam crisis could not be compared with previous standoffs in Demchok and Chumar, which were caused on account of the divergent positions on the alignment of the Line of Actual Control.

The visiting delegation is now slated to visit the PLA Navy's South Sea Fleet in Zhanjiang in China's coastal Guangdong province

Shun Chinese goods, says RSS wing

OMAR RASHID
LUCKNOW

The late evening calm on rain washed Trilokinath Marg, barely 100 m away from the Uttar Pradesh Vidhan Sabha, is shattered by a Bhojpuri jingle played full blast from loudspeakers mounted on a gold-painted bus

"Gaonwa khushaal hoi apne karigari se, Chinwa dhahal jayi samaan bahishkaari se, Bhagawa apni desh se Cheen ke samanwa. (The villages will prosper with help of local craft China will be rocked by the boycott of its products. Chase out Chinese products from our country)," urges the jingle in the earthy dialect

Termed the Swadeshi Sankalp Rath Yatra, the bus is part of the RSS's campaign against Chinese products, led by its economic wing the Swadeshi Jagran Manch (SJM). It has just arrived in Lucknow from Rae Bareli after passing through the southern parts of Purvanchal and Awadh

The SJM yatra, which began from the Bharat Mata Mandir in Varanasi on June 28, will end in Ballia on September 25 after passing through 28 districts of eastern U.P. and Awadh regions. "We are holding small meetings in other parts of the State as well. After U.P., it will move to other states," said Lalkeshwar Tripathi, an SJM activist in-charge of its programme in Lucknow.

The campaign involves street plays, signature campaigns, public meetings and burning of effigies personifying China. Pamphlets are also being distributed. One pamphlet claims that the Chinese feel threatened that a "developing, young India" might challenge its economic might.

Farooq warns Centre over Article 35A

PEERZADA ASHIQ
SRINAGAR

National Conference (NC) president Farooq Abdullah, who chaired a meeting of Opposition parties here on Monday, warned the Centre and the Mehbooba Mufti government against scrapping Article 35A, which grants exclusive State subject rights to the people of Jammu & Kashmir.

"Don't forget the Amarnath land agitation [of 2008]. This will be a far greater revolt [if Article 35A is abrogated]," said Dr. Abdullah, also a Member Parliament from Srinagar constituency.

Dr. Abdullah held an emergency meeting attended by NC working president Omar Abdullah, State Congress chief G.A. Mir, CPI(M) leader M.Y. Tarigami, Democratic Party Nationalist chairman Ghulam Hassan Mir, and Peoples Democratic Front head Hakeem Yaseen.

Dr. Abdullah made an appeal to Ms. Mufti "to persuade New Delhi and BJP against abrogating Article 35A

"If Ms. Mufti fails, she should resign as the Chief Minister forthwith and save the honour and dignity of the people. I hope she will stick to her promise of relinquishing office in case the State's special status is tinkered with," he said.

The former CM called for "education among the people in all three regions of J&K on how abrogation of Article 35A would play havoc with the State's unity". The NC is planning an awareness campaign. He alleged that the agenda of the BJP and the RSS "is to erode the autonomous structure of J&K".

Army kills 5 militants on LoC

Operation continues in the Macchil sector, five weapons seized from site

SPECIAL CORRESPONDENT
SRINAGAR

Five militants were killed in an Army operation in the Macchil sector of Kupwara on the Line of Control on Monday, while a Lashkar-e-Taiba member was shot dead in an encounter that began in Pulwama on Sunday night.

Army spokesman Colonel Rajesh Kalia said the Macchil operation was still on.

"Five weapons have been recovered," he said.

In the other incident, security forces encircled Akram Dar Mohalla, Samboora, in Pulwama, as three top Lashkar militants, including two foreigners, were tipped to be hiding in the area

2 militants escaped

"The hiding militants opened fire on the joint search party, triggering an encounter. One Pakistani militant of the Abu Ismail group of the LeT outfit, identified as Umar, was neutralised," said a police spokesman.

He said two militants escaped from the encounter site as the operation continued till 3 a.m. on Monday. "One militant is injured and an AK-47 rifle was seized from the encounter site," said the spokesman.

The Abu Ismail group is believed to be behind the attack on Amarnath pilgrims on the Srinagar Jammu national highway.

In a separate incident, the police foiled an attempt by three unknown persons to snatch a weapon from a bank guard in the Chrar-i-Sharief area, Budgam, on Monday afternoon. "The three who escaped from the spot were caught on CCTV footage. Anyone who helps in their identification will be suitably rewarded," said the police.

Meanwhile, teachers of a Pahalgam school in Anantnag accused the Army of "manhandling" them and lodged a complaint with the police. Ajaz Ahmad, a school teacher, said soldiers apparently made their entry into the school premises at Yanner after spotting pro-Burhan Wani graffiti on the wall

"We explained that locals had painted it. They misbehaved and manhandled even headmaster Ghulam Nabi Mir," alleged the teacher. The soldiers also directed the children to sing the national anthem and 'Vande Mataram'

The Army said it is "verifying the details."

India-Afghan air trade facing tough times

With no secured provider for chartered flights, tonnes of fruits rot at Kabul airport

SUHASINI HAIDAR
NEW DELHI

Weeks after the India-Afghanistan air corridor trade project was launched, the project has run into rough weather, with fruit exporters complaining that procedural delays, particularly a shortage of cargo planes, are causing them major losses.

Matters came to a head last week, when tonnes of fresh fruits, including apricots and melons, were left rotting at the Kabul airport. The flight chartered by Afghanistan's national carrier, Ariana airlines, on July 20 failed to arrive on time, and the fruits were not moved to cold storage. Much of the load went only on July 29, officials say. Angered by the losses, traders, who say as much as 120 tonnes of fruits are still waiting to be transported from the airport, demanded that the government take swift action or they would find it hard to continue exporting perishable produce to India.

Teething troubles. A file photo of an Airbus 30084 at the Kabul airport India had donated the aircraft to the Afghanistan government airline, Ariana Afghan Airlines • AP

'Inaccurate reports'

Calling the reports of more than 100 tonnes of rotting fruits "inaccurate and misleading", India's Ambassador to Afghanistan Manpreet Vohra, however, admitted that the lack of a secured provider for chartered flights had caused some disruptions.

"Some fruit did go bad, but the exporters also cut corners by not using cold storages sufficiently," he said, adding that the the Afghan government was sorting out issues in chartering aircraft.

Among the issues, say exporters, is the lack of "cargo screening machines" that necessitates packaging and repackaging, and the lack of adequate cold storage facilities at the airport. On the Indian side, traders say they worry about clearing the perishable goods quickly through Indian customs, and the process is yet to be streamlined.

Procedural delays

"We were told that all these procedural delays would be sorted out within a month of the corridor starting, but there are yet to be resolved," Sayam Pasarlay, the spokesperson for the Afghan Chamber of Commerce and Industry (ACCI), told *The Hindu* over the phone from Kabul

As a result, according to figures from both the ACCI and the Indian Embassy in Kabul, only four cargo flights have flown between Afghanistan and India under the scheme, carrying about 160 tonne in all.

Officials in both Delhi and Kabul said the problems were "teething troubles", and would be sorted out with the inclusion of the private Kam Airlines to carry some of the load. "Naturally the pilot air corridor project will go through some bumps before it becomes fully smooth. Currently, it is our fruits season and apart from some technical issues, there is a high demand for cargo (to other countries) and the Afghan government has been trying to catch up and added a private airline Kam Air to meet the demand together with Ariana airlines," Afghanistan's Ambassador in Delhi Shaida Abdali told *The Hindu*

Tejashwi to focus on insult to mandate

RJD leader set for yatra; will hold rally against BJP in Patna on August 27

AMARNATH TEWARY
PATNA

Stung by Chief Minister Nitish Kumar's parting of ways with the Rashtriya Janata Dal (RJD) to rejoin hands with the Bharatiya Janata Party (BJP), former Deputy Chief Minister and RJD leader Tejashwi Yadav is all set to launch his 'Janadesh Apman' ('Insult to the people's mandate') yatra from the East Champaran district on Wednesday.

Tejashwi Yadav

The yatra will commence from the Gandhi Maidan in Motihari, where Mr. Tejashwi will first garland the statue of Mahatma Gandhi and seek his blessing

"I will also seek forgiveness from Mahatma Gandhi for making an alliance with Nitish Kumar, who did not honour the people's mandate in his lust for power," Mr. Tejashwi said.

He is expected to go to Bettiah in West Champaran and address a public meeting at the Janaki Devi High School in the Madhopur village of the Majahuli block.

'Mandate betrayed'

Mr. Tejashwi and other RJD leaders are expected to travel all across the State and also appeal to people to come to the party's proposed 'BJP *bhagao desh bachao*' mega rally in Patna on August 27.

"I, too, am itching to go to the people of the State but because of regular court appearances, I am not able to do so. Tejashwi Yadav will expose how Nitish Kumar betrayed people's faith and the mandate they had reposed in the previous Grand Alliance government," RJD chief Lalu Prasad Yadav told journalists on Monday.

He also reiterated that the August 27 event would be a massive rally in which all non-BJP party leaders would participate that would be the beginning of the end of RSS-BJP government at the Centre

The ruling party Janata Dal United (JD-U) leaders took a dig at Mr. Yadav's proposed campaign saying that he should start a 'jail yatra' instead as his name had cropped in graft cases

Sushil Modi links Lalu family to mining mafia

SPECIAL CORRESPONDENT
PATNA

Senior State BJP leader and Deputy Chief Minister Sushil Kumar Modi on Monday made yet another allegation that Rashtriya Janata Dal chief Lalu Prasad's family has benefited from mining mafias that, he said, "are also funding the RJD's upcoming rally in Patna". He alleged, "Three companies – Broadson Construction Pvt. Ltd, Bansidhar Pvt. Ltd and Mormukut Pvt. Ltd – have been given sand-mining contracts worth ₹237 crore in six districts, and the director of all three companies is Subhas Yadav, a relative of Lalu Prasad."

Army directed to shut 39 military farms

To save Defence Ministry expenses

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Acting on a long pending proposal, the Defence Ministry has directed that the 39 military farms across the country be shut down within three months. This will bring to an end a long practice running since the end of 19th century.

"The order was issued by the Defence Ministry a week ago, and all 39 farms have to be shut within three months," a defence source said on Monday.

This move is expected to save the Ministry several hundreds of crores. In the revised estimates of 2016-17 there was an expense of ₹305 crore and in the budget estimates for 2017-18 there was an allocation of ₹334 crore

The military farms were raised by the British in 1889 to provide milk to military personnel across the country. In the past, these were a necessity as cantonments were located far away from urban areas.

Become a liability

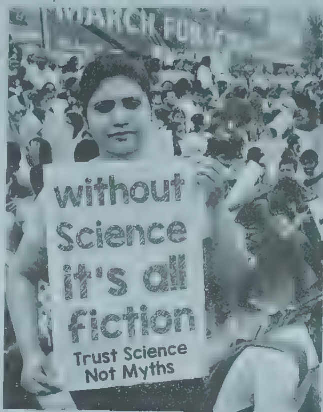
However, with urban expansion, cantonments have come well within towns and cities and milk procurement is being increasingly done from the open market. The [illegible]

The march from yesterday

Scientists should participate in a public debate on the nature of science and its practice in India

SUNDAR SARUKKAI

The march in Bengaluru. • V. SREENIVASA MURTHY

These days when everybody is marching for something or the other, scientists don't want to be left behind. A global movement called March for Science was held in different places in the world in April this year and the Indian version was held in some cities on Wednesday. But do the concerns that drove the global marches for science also matter in the Indian case?

The call for this march in Indian cities had many problematic assertions. The march was justified by pointing out that science in India is "facing the danger of being eclipsed by a rising wave of unscientific beliefs and religious bigotry" along with reduction of funding to premier scientific institutions. They added that non-scientific ideas are being promoted and suggested that "promoting [a] scientific bent of mind can certainly help improve the social health of our country where incidents of witch hunting, honour killing and mob lynching are reported regularly."

The march organisers made four suggestions: allocate a certain percentage of the GDP for science and education, "stop propagation of unscientific, obscurantist ideas and religious intolerance", insist that education should only impart "ideas that are supported by scientific evidence", and finally, "enact policies based on evidence-based science".

Problems with the narrative

This statement as well as the rationale for the March for Science shows how naïve ideas of science continue to be propagated as truth. It also illustrates the power of the scientific community in India that they can continue to utter such sweeping statements about science without worrying about their consequences. Moreover, such recycling of ideas of science and its relation to society is unfair to hundreds of thoughtful scientists.

What is worrying about such calls is that they echo the national narrative on science right from Independence. Science in India has constantly legitimised itself by creating a false opposition with beliefs, superstition and religion. The fact that this same narrative continues even today just shows how these ideas are being used as a decoy so that the real questions that the public may ask about Indian science do not get asked. This invocation of superstition, witches, mob action or even caste atrocities seems to suspiciously arise whenever the scientific community wants to demand more funds from the government. There is a striking parallel between the language and narrative of the religious right and those who hold fundamentalist ideas about science. The claim that there is a "rising wave of unscientific beliefs" is more rhetorical than evidence-based and deploys the strategy of fear-mongering to make a point. To claim that a "scientific bent of mind" can get rid of honour and mob lynching is to betray a very poor sense of the nature of social reality and social action.

The suggestions that this group made are actually unscientific. To claim that 10% of the GDP should be allocated for education is an unscientific claim and one made without factoring either the fiscal policies on education or the challenges that confront education in India today. They also want to stop the propagation of unscientific ideas, but what are 'unscientific ideas'? The logical fallacy of using extreme examples to push for their agenda is yet another strategy of the fundamentalists.

A blinkered viewpoint

Like the right wing, these scientists too do not give the norms which will define what is scientific; all that we have now is that whatever scientists say or do is scientific – analogous to the claim by the right wing that whatever they say or do about their religion is that religion. Their ignorance, or perhaps their disinterest, about the rich debates on what constitutes scientific evidence betrays only an unscientific use of the term 'scientific evidence'. Their third suggestion that education should only be about ideas that are supported by scientific evidence is patently absurd. True education should be as much about the capacity to critically reflect on science as on everything else we are taught. Imagine the world of education if we followed this condition: we could not teach art, music, literature, languages and quite a significant portion of social science, to list a few. We cannot teach history because it is not 'scientific' and so we will never learn how to understand the history of science. We cannot teach sociology since many theories of sociology will not pass the test of scientific theories, so we cannot really understand how scientific knowledge is created socially. Their final suggestion that policies should be based on "evidence-based science" aggravates all these mistakes.

What these scientists do not seem to realise is that the point of contention is precisely what they take for granted. science, scientific method and scientific temper. What is common between such claims about science and the right wing fundamentalists is that both these camps do not draw upon available material which offers a challenge to their naïve beliefs. Both these camps speak as if what they say is the literal truth. Both of them try to force everybody else into their own beliefs and states of ignorance, many times by using radical oppositions and images (such as lynching).

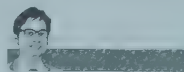
In the case of this 'national' view of science, everything they claim can easily be disproved by referring to the extensive work in the fields of history, philosophy and sociology of science. The difficulty of giving one coherent definition of science or of scientific method, or to have a theory of causality that can help explain how scientific temper can get rid of superstition, caste, religion or even mob lynching should hopefully make them more critical of their own beliefs about science. Yet nothing changes the discourse about science in India This is truly an example of Science Sena at work.

A march based on such an 'unscientific' understanding of science cannot be a march for science. It sounds more like a sermon for science. The scientists should instead participate in a public debate on the nature of science and its practice in India. This will take the mystery of scientific knowledge out of gated institutes and private meeting rooms into the public domain, which after all has been funding science for so long without necessarily seeing the returns for the cost it has incurred.

Sundar Sarukkai is Professor of Philosophy at the National Institute of Advanced Studies, Bengaluru

The goods exchange

Cross-LoC trade continues to be a key confidence building measure between India and Pakistan

AFAQ HUSSAIN

With the resumption of cross-Line of Control (LoC) trade on the Uri-Muzaffarabad route this week, it seems that the Chief Minister of Jammu and Kashmir, Mehbooba Mufti, has upheld her promise of supporting this trade, which is also a part of the 'Agenda of Alliance' between the Peoples Democratic Party and the Bharatiya Janata Party. Trade was stopped in Uri on July 21 after banned drugs were seized from a truck while trade on the Poonch-Rawalakot route has stopped for over a month now after border tensions.

It's about barter trade

Of late, cross-LoC trade has been in focus after the National Investigation Agency (NIA) began probing the funding patterns of traders. Such administrative checks, although essential, do not address the root cause of trade irregularities. While the results of the investigations have not been made public, it is important to realise that this is barter trade wherein goods are exchanged against goods without involving any monetary exchange. Therefore, regular accounting and other practices of international trade may not be applicable here.

NISSAR AHMAD

Now that it has been decided to resume this form of trade, it is imperative that steps be taken to strengthen trade practices and ensure that it does not fall victim to speculation and allegations once again. In this connection, the recent joint meeting between officials of both sides was a rare sight, given the rising tensions between the two countries. In order to streamline trade, it was decided that permanent and formalised communication facilities will be set up between the respective trade officers. Also, based on the ongoing research that the Bureau of Research on Industry and Economic Fundamentals (BRIEF) is conducting on strengthening cross-LoC trade, a number of steps have been proposed that could lead to a change in the trading mechanism

Steps to better trade

First, a joint investigation team from India and Pakistan should be set up to investigate cases of narcotic and arms smuggling across the border. At present, truck drivers end up being the victims although they may or may not be involved directly. Such a team should address the root cause of such instances in a speedy and transparent manner.

Second, to keep a check on the traders and trade practices, a monitoring cell of officials from State and Central agencies must be constituted. It should monitor daily trade practices such as registration of traders, invoicing and exchange of goods, trade balancing, etc. to address allegations of hawala money, under-invoicing, and even misrepresentation of goods. Trade data and information for each registered trader should be mandatorily recorded in an electronic format by the trade facilitation officer and shared with the cell at regular intervals for analysis and other checks

Third, there is a need to institutionalise and formalise trading communities. As an initiative, traders and chambers on both sides have come up with the idea of a joint chamber called the Jammu and Kashmir Joint Chambers of Commerce and Industry, which will have traders of both sides as well as the local chambers of Jammu and Kashmir and the Mirpur Chamber Support from both governments will add weight to it This will also help create more transparency in transactions and information flow among traders and chambers in both inter- and intra-LoC

Train the trader

Finally, it is important to impart training to LoC traders. With support from excise and security agencies, training sessions should be conducted on the standard operating procedures of this trade as well as established accounting practices such as maintaining balance sheets. This would help traders and government agencies monitor trade and ensure trader accountability.

Over the last year, cross-LoC trade has been affected by a number of allegations. With a resumption of trade, the government must uphold its promise of taking cross-LoC confidence building measures (CBM) to the 'next level' – as mentioned in the 'Agenda of Alliance'. Thus, it is necessary that the Central and State governments take the necessary steps towards reforming trade and ensuring capacity building of traders.

In October, cross-LoC trade will complete nine years. Irrespective of the negative perception around it, this form of trade continues to be one of the most successful CBMs between India and Pakistan. Cross- LoC trade has also managed to connect the two divided sides of Jammu and Kashmir, thereby creating a constituency of peace in an otherwise tense region. The governments must ensure that trade continues to flourish.

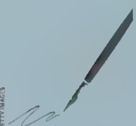
Afaq Hussain is Director at the Bureau of Research on Industry and Economic Fundamentals (BRIEF), New Delhi. The views expressed are personal

SINGLE FILE

Rage of the morality police

For writers who 'offend' the faceless mob, it is always a lonely battle

SUDIPTA DATTA

GETTY IMAGES

Let's face it, we have always been a little intolerant of the "other". Anyone who doesn't conform to what we think is the "right" way to eat/look/think is guaranteed a difficult time. So it is that a painter is forced to live and die in exile; a writer has to declare himself "dead" in literary terms before a court grants him a fresh lease of life; cricket pitches are dug up to keep a team out; a face smeared with tar for daring to speak up and so forth.

The explicit reality

When Jharkhand writer Hansda Sowvendra Shekhar finds himself being pilloried by people who may not have actually read what he has written, he is not alone, but it will be a lonely battle. To those saying he has slighted Adivasi culture in a story included in a collection of erotic stories, they must turn to his fiction tuned to reality. One of the most powerful stories in his *The Adivasi Will Not Dance* (2015) is the eponymously titled one, the last in the collection. A group of Santhal dancers with their "tamak and tumdak" are gathered to perform for the visiting President of India. When the troupe master Mangal Murmu refuses, he is harassed, gagged and feels "helpless and so foolish". All he wanted to do was protest against his people being used as "toys". As Murmu rages: "Someone presses our 'ON' button... and we Santhals start beating rhythms on our tamak... while someone snatches away our dancing grounds. Tell me, am I wrong?"

Today, Shekhar, who won the Sahitya Akademi Yuva Puraskar in 2015 for *The Mysterious Ailment of Rupi Baskey*, must be feeling a little "helpless and foolish" for the manner in which self-appointed Adivasi groups have lashed out against him for "objectifying Santhal women", his writing branded as pure "porn". Yes, he writes about sex, explicitly, but it's a distressing read – about girls selling their bodies, for ₹50 and two bread pakoras (*November is the Month of Migrations*), for instance. Then again, isn't that a reflection of reality? Just turn to the newspapers; haven't we read about girls from Jharkhand being rescued from the brothel or from a house where they had been abused?

In 2015, award-winning Tamil writer Perumal Murugan declared himself literary "dead" after conservative caste groups harassed him and sought a ban against his novel *Maadhorubaagan* (One Part Woman), written in 2010, saying it was prurient. A year later, the Madras High Court rejected the demand for banning the book, advising those who were hurt by it to stay away from it. Murugan's One Part Woman is about a couple's efforts to conceive a child and the taunts they face from the community, and why they pin their hopes on an age [illegible] temple festival when rules on sex are relaxed for one night [illegible] *Treatise on Tolerance*, French philosopher Voltaire [illegible] that while tolerance has never provoked [illegible] covered the Earth in carnage. We are unfortu[illegible] seeing [illegible] around us

CONCEPTUAL

Miracle on the Rhine

ECONOMICS

Also known as the Miracle on the Rhine, Wirtschaftswunder refers to the rapid rise of Germany into one of the world's leading economies after its devastation during the Second World War. Pro-market economic reforms under Ludwig Erhard, Germany's Economics Minister, were the major cause behind the revival. Influenced by the ideas of economist Wilhelm Röpke, Erhard first tackled hyperinflation through radical currency reform that introduced the Deutschmark as the new German currency. He also tore down war time price-controls which had discouraged the production of several essential goods.

MORE ON THE WEB

The ABBA penalty shootout explained

FAQ

The Maduro muddle

How the Venezuelan dream unravelled

SRIRAM LAKSHMAN

What is the current state of Venezuela's economy?

Venezuela, a country with more oil than Saudi Arabia, currently faces rapidly declining foreign exchange reserves, poverty and hyperinflation – projected at 720% this year and 2069% next, according to the International Monetary Fund. Under President Nicolás Maduro, Venezuela has been experiencing an acute shortage of food, medicine and other vital supplies. Venezuela is in the throes of a political crisis that is inextricably linked to its untenable economic situation.

What was oil's role in this?

A quarter of Venezuela's GDP and 95% of its export earnings are from crude oil, the price of which has plummeted since 2014 [illegible] per barrel [illegible] per barrel [illegible] As a result [illegible] ply, the government started printing cash – a factor contributing to spiralling inflation. Venezuela has borrowed at least $55 billion from allies in recent times. As the price of oil fell, more oil was required to honour the oil-for-financing deals and Venezuela has not been able to keep up with these shipments. Mr. Maduro has been criticised for prioritising debt servicing over feeding his people.

How did the Chávez regime contribute to this situation?

Hugo Chávez came to power on the promise of setting up a modern socialist republic and bringing inclusive growth to Venezuela, which had low growth, high inflation and high levels of poverty. He nationalised over 1,000 companies, funded welfare programmes and cash transfers to the poor from [illegible], and [illegible] All this earned [illegible] popular appeal: poverty declined, employment increased as did college enrolment. However, Chávez's rule was marked by an increasing authoritarianism and a gross mismanagement of the country's oil.

How was the economy mismanaged? Rather than saving some of the oil revenues, which came pouring in because of booming oil prices for the decade up to 2014, or investing the cash in other industries or diversifying investments via a sovereign wealth fund, the economy was over concentrated on oil while other sectors became uncompetitive and unproductive [illegible] dependent on imports [illegible] Mr. Maduro took charge in 2013.

FROM The Hindu ARCHIVES

FIFTY YEARS AGO AUGUST 10, 1967

Party MPs' absence in Lok Sabha

Senior Congress leaders have taken a serious view of the absence of a number of M.Ps. in the Lok Sabha yesterday [August 8, New Delhi] when an Opposition amendment seeking to declare that the safeguards provided in the Constitution for Scheduled Castes and Tribes were not being fully implemented was carried. While Mr. Ram Subhag Singh, Minister for Parliamentary Affairs, has written to all Cabinet Ministers and other Ministers pointing out that it was unfortunate that a number of members should have been absent at the time of voting, the Congress Parliamentary Party executive also discussed the matter to-day [August 9]. The executive noted with some satisfaction that ultimately when the Government and Opposition forces regrouped themselves immediately after the reopening of the doors of the House lobbies, the Congress Party succeeded in rejecting the substantive motion incorporating the amendment. (The motion was rejected by 115 votes to 107). At to-day's [August 9] meeting of the Parliamentary Party Executive, which discussed yesterday's [August 8] happenings, members were of the view that it was not due to any of the members deliberately staying from the House but because they did not expect a trial of strength at that time.

A HUNDRED YEARS AGO AUGUST 10, 1917

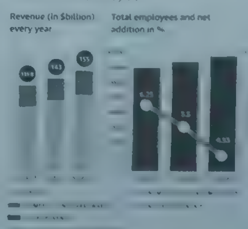
Bengal prohibition order.

A deputation consisting of Messrs. Surendranath Banerjeee, B. Chakrabarty, C.R. Das, the Hon'ble Dr. Nilratan Sircar, the Hon'ble Mr. Surendranath Roy and the Hon'ble Mr Fazhul Huq, waited upon His Excellency Lord Ronaldshay, yesterday [August 9, Calcutta], in connection with the prohibition of the town hall meeting. His Excellency the Governor received the members very cordially and discussed the matter with them for an hour and a half It is understood that the members of the deputation assured the Governor that they would do their best to conduct the proceedings of the meeting in a responsible manner

DATA POINT

More revenues, slower job growth

Revenues in the IT industry went up in the last three years. But correspondingly, the total number of new jobs in the sector came down in each of these years

Unseemly contest

The Gujarat Rajya Sabha elections were a lesson on how they should not be fought

Having converted a routine biennial Rajya Sabha election in Gujarat into a prestige issue, the Bharatiya Janata Party has created the perception that it lost a high-stakes battle. It won the two seats it was expected to and lost only the one it was meant to, given the respective strengths of the BJP and the Congress in the State Assembly. The BJP had enough legislators to get its president, Amit Shah, and Union Minister Smriti Irani elected. However, the party decided to make an open secret of coveting the third seat by luring away Opposition MLAs and banking on cross-voting. Ultimately, the Congress candidate, Ahmed Patel, won the seat in the first round itself, getting the required 44 votes. With two votes declared invalid by the Election Commission, the required votes came down from 45 to 44. The EC demonstrated independence and institutional strength amidst tremendous pressure mounted on it by both parties. It passed a clear order on sound legal grounds to invalidate the votes of two Congress MLAs, who had voted for the BJP, for showing their ballots to persons not authorised to see them. There is a precedent recorded last year in Haryana for violation of the secrecy clause, but the vote was then rejected by the Returning Officer on the spot, whereas in this case the paper was placed in the ballot box. The EC invoked statutory rules on voting procedure as well as its plenary powers under the Constitution to direct the Returning Officer to segregate the two votes and count the rest.

This bitter contest is a lesson on how Rajya Sabha elections should not be fought. The House derives its legitimacy from the fact that elected representatives of the people in State Assemblies constitute the electors. It is an abuse of this scheme for political parties to encourage cross-voting. When their strength in the Assembly is known, it is unseemly to field an extra candidate and force a contest. The run-up to the vote saw attempts to win over rival legislators and counter-poaching tactics. The Congress packed off its 44 MLAs to a resort in Bengaluru, where it is in power. This was followed by an income tax raid on a Karnataka minister. All this lent the impression that the BJP would stop at nothing to deny the Congress a seat. This was compounded by the fact that the Congress had nominated Mr. Patel, a close confidant of Congress president Sonia Gandhi and a power centre in the party. This gave the election the colour of a proxy tussle between the BJP and Congress leaderships. The ultimate outcome is a morale booster for the Congress at a time when it seems to lack vibrancy and vitality. As for the BJP, it should serve as a reminder that the pursuit of unquestioned political supremacy at the cost of democratic norms most often boomerangs.

Castles in the air?

India needs to carry more weight in seeing through connectivity plans with Afghanistan

Two months after the India-Afghanistan air corridor was inaugurated with great expectations, news that it has been hit by a shortage of cargo planes is a cause for concern. Prime Minister Narendra Modi and President Ashraf Ghani had agreed on the project during the Heart of Asia summit in Amritsar in December 2016, as a gamechanger to get around Pakistan's obstructionist behaviour in delaying truck shipments from Afghanistan to the Wagah border. The fact that Mr. Ghani himself developed the plan, which allowed traders to pay what they would have to transport their goods by road with the Afghan government underwriting the rest, showed Kabul's commitment to securing its trade links with India. Delhi too affirmed the importance it placed on the trade route: for instance, when the first cargo flight under the arrangement landed in Delhi on June 19, External Affairs Ministers Sushma Swaraj and M.J. Akbar were on the tarmac to welcome it. It is therefore surprising that the initiative has been hit by logistical problems within weeks, leaving traders in Afghanistan with tonnes of perishable produce only because a chartered aircraft line wasn't secured in advance. Officials argue that these are just teething troubles that will be resolved at the earliest. However, a larger question remains. Shouldn't India be optimising its efforts to secure connectivity and trade with other countries that lie to its west?

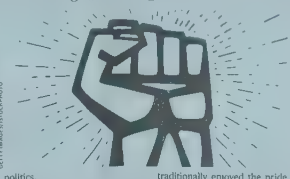
Despite its commitment of $2 billion in development aid to Afghanistan, there are few new infrastructure projects that the government has taken up in the past few years. The big ones, mostly planned a decade ago, have been complete, including the Zaranj Delaram highway (which connects to Iran), the Herat dam, the Doshi Charikar power project, and the construction of Afghanistan's parliament complex. In addition, India's plans for the Chabahar port in Iran and the trilateral agreement to develop transit trade also need close attention. The trilateral agreement has yet to be ratified in Iran, and tenders by India Ports Global Limited to develop berths as well as the railway line connecting Chabahar to the Afghan border at Zahedan (first planned in 2011) continue to be delayed. Similarly, there has not been sufficient follow-through on the Turkmenistan-Afghanistan-Pakistan-India gas pipeline after its inauguration in 2015. Eventually, India's dealings with both Afghanistan and Iran are not just about circumventing Pakistan. They should open up important new connectivity and commerce avenues, as well as develop markets in Central Asia and through them to Russia and Europe. While it is heartening that Road Transport Minister Nitin Gadkari recommitted to the trilateral arrangement and development of Chabahar during his recent visit to Iran, regional connectivity needs more administrative will than just ribbon cutting ceremonies and grandly announced plans that run aground when the government's focus shifts elsewhere.

When the paradigm shifts

The Modi government has managed to change business as usual in politics, in the absence of a counter-narrative

HAPPYMON JACOB

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

The recent visit of Narendra Modi to Israel, the first ever visit by an Indian Prime Minister, and the blunt display of conviction and boldness in doing so, is a clear indication of how Mr. Modi, and the BJP-led regime in New Delhi, plan to radically alter the 'ideology' of the Indian state. 'Change' has undoubtedly been the underlying mantra of the Modi government. But have the changes brought about by the Bharatiya Janata Party (BJP) government over the past three years been cosmetic or has there been a fundamental 'paradigm shift' even if one were to argue that the Modi government's economic and governance successes are limited?

In his landmark book, *The Structure of Scientific Revolutions*, Thomas Kuhn makes a distinction between cosmetic changes in status quo and paradigm shifts: the latter are revolutionary and fundamental. Has Mr. Modi managed to shift the paradigm of our polity, and how we view and engage with it?

New brand of politics

One thing is becoming clearer by the day: the BJP's contemporary political articulations and policy formulation cannot be understood if we don't view them as a paradigm shift driven by powerful ideological forces. It's not business as usual or a mere extension of old politics, it's an altogether new brand of politics. As Kuhn would put it, we are witnessing a "proliferation of competing articulations, the willingness to try anything, (...) and the recourse to debate over fundamentals". We may end up missing the bigger picture and fail to understand its implications if we continue to view the policies of the current regime using the usual analytical tools of politics.

Some of us are refusing to see this paradigm shift and some others are unwilling to acknowledge what they see. But most of us seem to be interrogating Mr. Modi and his new brand of politics while still deeply embedded in the secular-liberal seductions of the Nehruvian world view. Even the earlier BJP government under Atal Bihari Vajpayee operated broadly from a Nehruvian paradigm: whenever questioned, the defence put up by the then NDA leadership was that it was merely building on the Nehruvian paradigm – and it was for the most part. If during the Vajpayee years it was 'business as usual', or what Kuhn calls the 'normal science' period, wherein the BJP was still busy aligning its policies within the Nehruvian paradigm, the tendency to 'fit in' is now a thing of the past. There is today an unapologetic shift from the Nehruvian paradigm to a Hindutva 2.0 paradigm.

Moreover, it would also be inaccurate to view Mr. Modi's Hindutva politics as merely subversive of the Nehruvian world view. Subversion is reactionary: Hindutva 2.0 is a fundamentally divergent Weltanschauung. Its policies may be flawed and ineffective, but it nevertheless reflects a new paradigm.

Contours of the new paradigm

The new Hindutva paradigm has major implications for India's domestic politics, conflict resolution practices, foreign policy, and social dynamics. The liberal, and left-leaning, Nehruvian intelligentsia traditionally enjoyed the pride of place in the pecking order of India's socio-political hierarchy. Endowed with state patronage, it formed the creme de la creme of modern India's class structure, controlling political debates, determining the boundaries of public morality and whose commentary on the state of the nation was revered. Not so in the Hindutva paradigm of today. The liberal intelligentsia is on the defensive, and the Hindutva intelligentsia is on the rise, with some from the former group having conveniently jumped ship.

The role of minorities in our national imagination is also undergoing critical changes. When the Hindutva ideologues claim that there will be no more 'minority appeasement', what they really seem to be implying is that 'minorities have to either fall in line or be treated as second class citizens'. And frankly, there is no difference between the two.

For Hindutva 2.0, domestic conflict resolution is a favourite staging ground to showcase aggressive nation-building practices, devoid of sensitive political rapprochement and accommodation, and with a high dose of aggressive rhetoric and military tactics. This is not only contrary to the broadly accommodative and politically-sensitive Nehruvian style of conflict resolution but also to the Vajpayee-era policies.

The new paradigm is also evident in Mr. Modi's foreign and security policies. There is an increase in aggression and grandstanding, at the cost of sustained diplomatic outreach, *vis-à-vis* China and Pakistan, two of India's most crucial neighbours. The eventual outcome of this aggression is already becoming evident. Display of strength and power is deeply ingrained in Hindutva's political culture and the new dispensation has only made it starker than ever.

The impact of this paradigm shift on socio-political structures could throw up phenomena we are either uncomfortable with or not used to. Not that the existing paradigm was wholly noble. Consider, for instance, why we are so appalled today by the lynching of Muslims by self-styled protectors of the Hindu religion, and not so much by abject poverty around us or the continued prevalence of the dehumanising caste system. Part of this disgust is because poverty and caste are part of our existing socio-political paradigm and we have come to accept and live with them, and even justify them. The Hindutva brigade's tirade against India's Muslims is not something we are used to, and hence the pushback. But once the resistance relents, it would start becoming acceptable, and sadly so.

Take another example: successive Congress governments or even the Vajpayee government almost never tried to put pressure on the higher education system and intellectual edifice of the country, both of which have been dominated by left-liberals. Instead, they were co-opted into the system. The new regime in New Delhi not only does not co-opt them, but is proactively sidelining and silencing them, leading to stiff resistance and resultant turmoil.

Yet another example is the Modi government's Kashmir policy. In the past, governments were not only desirous of political reconciliation in Kashmir but were also tolerant of the Kashmiri dissidents. Today's BJP government is doing exactly the opposite even to the extent of sending NIA sleuths after some of those very outfits which New Delhi's agencies had been courting, appeasing and promoting in the past. The violent response from Kashmir is a natural one. Paradigm shifts are typically followed by periods of turmoil, confusion and unease. And that is exactly what we are witnessing today.

What next?

While intellectual traditions might be able to absorb such structural changes with more receptivity and even learn from them, the impact of paradigm shifts on socio-political structures can be far more severe depending on the nature and direction of such shifts. Given that the organising principle of Hindutva 2.0 is majoritarian communalism, the likely result of the ongoing paradigm shift in Indian politics will be lot more chaos. We are already witnessing attempts at using persuasion of all kinds, including the use of force, to advance the Hindutva agenda.

Given the polarising nature of such a paradigm shift, there are bound to be ideological struggles, street battles, regional divisions, and attempts at revisiting the fundamentals of the Indian Union, among others. Worse still, if the regime and its ideological mentors effect this paradigm shift without caring for pluralistic accommodation, religious sensitivity, regional differences and civil rights, it could lead to civil war like situations, mounting dissent and violence.

Those resisting this ideological transformation of the Indian state must remember that paradigm shifts are driven by powerful ideational constructs and the only way to resist or moderate such shifts is to generate powerful counter-narratives. In contemporary India, it is precisely such powerful ideational alternatives that are sorely missing: some have lost their way out of the erstwhile paradigm, some have given up resisting, and several others seemed to have jumped ship. Nitish Kumar won't be the last one to do so.

Happymon Jacob is Associate Professor, Disarmament Studies, School of International Studies, Jawaharlal Nehru University

Working on the app-based model

We need regulation of technology and work for workers without security nets

ADITI SURIE

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

The line between work and jobs is often manipulated. The Delhi High Court is hearing the issue on August 10 in response to a Delhi-based union's petition which refutes the claims of Uber and Ola – as not being employers of drivers but only providers of work.

In an Indian orbit

This is the first Indian public articulation of a question on the so-called gig economy that has been raised in courts worldwide. The union says drivers are put under control and supervision amounting to employment, but neither do they enjoy flexible work nor receive benefits. As informal sector workers who know how to maintain continuity in income, falling incentives have upset their calculations of spending, saving, and repaying debt. The same algorithms that give drivers a written history of work and earnings also allow companies to be faceless but still in control.

Uber and Ola drivers are some of the first informal sector workers to be immersed in new-age tech. Their work is organised around data, timestamps and geo-references, making it traceable and trackable. Algorithms that run platforms also systematise parts of work unlike in previous non-tech work. Work has readable history, incomes verified in bank statements, with regularity – paid mostly without delays, without asking. Processes and protocols were never a part of their previous work as lorry drivers, chauffeurs or drivers based at traditional stands. In contrast, most of us in "jobs" are accustomed to having legibility in our work lives.

The High Court can create precedence for the regulation of tech-based work for a large young population which needs work but is underskilled for the formal job market. The sheer number of drivers who join these platforms indicates the sizeable digital workforce being created. Identical platform ideas are being funded in different cities as separate entities, because investors find the digitisation of local services even at city level worthwhile.

Unlike those of us in "jobs" with protected salaries, these drivers manage earnings to spend, save and resolve debt. Legal contracts that safeguard future income (preventing untimely dismissal) and future savings (provident funds) have not been available to them. Unlike in America where the platform model originates and is called the 'death of the job', this new form of work has more continuities with older forms of the informal sector than discontinuities.

Platform drivers have experienced what organised work feels like – not formal jobs, but work that is accounted for, seamless, and organised. Rides come continuously. Payments come in regular intervals, partly in hand through cash, partly in banks, expanding savings from the near to the mid-term. Primary research by this writer finds drivers made more stable financial decisions because of this organisation of platforms.

Left vulnerable

Yet, platforms have thrown this off balance by severely changing the rules of the game for drivers. Agility, which is key to this business model, allows companies to experiment but makes drivers vulnerable. Shrinking, negligible incentives have reduced their incomes. Some cannot repay car loans. Companies restrict drivers' access to their work data. They also say that their earnings don't always add up. Companies are unabashedly constraining the very offerings that got drivers to join their platforms in the first place.

As informal sector workers, drivers have learnt how to maintain continuous work and income despite flexible work. The rules of the informal labour market come from trusted networks that are tacit to those outside it. Drivers may not be uncomfortable with weekly, daily fluctuations in income on platforms because they were within a known range. But the game has no rules now.

How do we weigh the benefits of legal formality when they come without a living wage? Who gets to decide this trade-off: the state or the worker? A countrywide skilling and job crisis leaves these informal, semi-skilled workers with limited work options - driving, with low barriers of entry, is vital here. Regulation should be responsive to drivers' interests. Drivers can decide the quantity and duration of their work on platforms and this is valuable for them. Their terms of earning need regulations for transparency.

It will be crucial to see whether the Delhi court judgment can create precedence for the regulation of technology and work for workers without security nets. It will take a city court, immersed in the realities of its economy, its labour patterns, its experiences of vulnerability and security, to determine these questions. For a city such as Delhi where so much work and employment is in the non-manufacturing sector, how should we think of security for workers? Do we not need to think through regulations that contain the algorithms that are set to determine the smartening of our cities and digitising India?

Aditi Surie is Senior Associate, Academics and Research, Indian Institute for Human Settlements, Bengaluru

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

Ahmed Patel's win

Congress veteran Ahmed Patel's election to the Rajya Sabha can be described aptly as a victory of the presence of mind of the Congress's think tank over the arrogance of the BJP leadership whose vaulting ambition to win seems to be crossing all lines.

In finding merit in the complaint of the Congress party and then deciding to invalidate the two 'open' votes, the Election Commission of India has also asserted its independence. On his part, BJP president Amit Shah needs to be a lot more cautious. Perhaps he needs to position himself at a distant spot when there is voting ("Ahmed Patel makes it to Rajya Sabha", August 9).

P. Vijayachandran,
Thiruvananthapuram

- Ahmed Patel's return to his Rajya Sabha seat from Gujarat, defying the odds, and by a whisker, should be seen more as a rebuff to both Amit Shah and Shankersinh Vaghela. Their scripts did not work this time, thanks to the two Congress MLAs. The Election Commission acted promptly. For Mr. Shah – known for mastering his own brand of political craftsmanship, that has led to his party capturing power in several States even without the people's mandate – the defeat of his candidate, an ex-Congressman in his own home State, is a setback. The case also shows that the Congress has so far failed to energise itself and present itself as a formidable challenger to the BJP. Can Rahul Gandhi deliver the goods?

S.K. Choudhury,
Bengaluru

- As most of India retired for the night on Tuesday, a nail biting finish to an ugly political race played out. It was a race that involved defection, the use of money and even muscle power to overpower people's representatives. Thank god the crude game plan of the BJP was overcome by an Election Commission that showed it has some spine.

Jennifer Durairsingam,
London

One-sided analysis

It is a matter of concern and disappointment for long time readers of *The Hindu* to read political commentaries that are unmistakably and unapologetically one-sided. The article, "The mood of the moment" (August 9), is aligned with this disturbing trend and appears more as a [illegible] target on the Modi government than an objective analysis of current political trends.

Nitish Kumar may be painted as a renegade to the 'secular cause', but the fact [illegible] company of the corrupt Lalu Prasad clan. Couldn't Lalu Prasad have averted the collapse of the grand alliance by asking his son and former Deputy Chief Minister to resign, as demanded by Mr. Kumar? To dismiss Mr. Modi's undented popularity with the people is merely a paradox and as a consequence of a cleverly orchestrated nationalistic propaganda, the article exhibits a strange timidity to look for deeper causes such as the Prime Minister's corruption-free governance at the Centre.

Instead of sharing a common vision for India, what brings the Opposition together is a shared hatred for one individual.

[illegible]

Worth pursuing

It is a welcome development that the Uttar Pradesh Shia Central Waqf [illegible] Ramjanmabhoomi-Babri Masjid dispute ("Shia board for mosque at reasonable distance'," August 9). After decades of dispute, it is gratifying that the board has taken the initiative to show goodwill and promote brotherhood. The idea must be taken forward so that we can prove once again that India can never be shaken and is a shining example of being a mosaic of cultures. Striving for national unity in a spirit of brotherhood with [illegible]

[illegible]
Nalgonda, Telangana

Two 'types' of notes?

After the shock of demonetisation, still a [illegible] technically, notice needs to be served to raise an issue in Zero Hour, the [illegible] seems to have raised a pertinent issue. A [illegible] two different variations is a matter of [illegible] Minister cannot brush the matter aside.

The public has a right to know what the stand of the [illegible] be disheartened further if [illegible] is proved true ("One denomination, two dimensions, uproar in RS", [illegible]).

[illegible]

MORE LETTERS ONLINE
www.thehindu.com/opinion/letters

CORRECTIONS & CLARIFICATIONS:

A reader pointed out that the report, "National [illegible]

Minister asks media to chant 'Bharat Mata Ki Jai'

PATNA

Bihar Mines Minister and BJP leader Vinod Kumar Singh asked journalists to chant *Bharat Mata ki Jai* at a party function here on Tuesday but later expressed regret. "Ever since Nitish Kumar joined hands with the BJP we knew such coercive things would be in the offing," the Opposition RJD said.

CRPF constable held on molestation charge

NAGPUR

A Central Reserve Police Force (CRPF) constable was arrested on Wednesday in connection with the alleged molestation of tribal girls at a school in Dantewada district of south Chhattisgarh last week. The police also claimed to have identified another CRPF constable involved in the incident. The tribal girls were allegedly molested during a Rakshabandhan programme on July 31

NCP leader, 4 others held in betting racket case

The police on Wednesday arrested five persons, including a leader of the Nationalist Congress Party (NCP), for running a betting racket at Nigdi, a Pune suburb in Maharashtra. Javed Shaikh, a corporator from Akurdi, along with Navin Mittal, 43, Rakesh Mehta, 37, Pravin Pawar, 36, and Zakir Shaikh, 29, was allegedly laying bets on matches in the ongoing Tamil Nadu Premier League

ISRO to develop full-fledged earth observation satellite

'Hyspex' imaging will enable distinct identification of objects from space

MADHUMATHI D.S.
BENGALURU

A new set of future satellites called hyperspectral imaging satellites is set to add teeth to the way India is gleaned from about 600 km in space.

The Indian Space Research Organisation (ISRO) says it plans to launch a full-fledged niche Earth observation (EO) satellite called the Hyperspectral Imaging Satellite or HySIS – using a critical chip it has developed.

There is no specific time-frame yet for its launch, an ISRO spokesman said, adding that meanwhile, the new chip, technically called an "optical imaging detector array," that they have created for it would be tested and perfected. "ISRO is endeavouring to enter the domain of operational hyperspectral imaging from earth orbit" with a satellite that can see in 55 spectral or colour bands from 630 km above ground," ISRO has said. It said it decided to develop the chip that suited Indian requirements.

> Endeavour to enter domain of operational hyperspectral imaging

Hyperspectral or hyspex imaging is said to be an EO trend that is being experimented globally. Adding a new dimension to plain vanilla optical imagers, it can be used for a range of activities from monitoring the environment, crops, looking for oil and minerals all the way up to military surveillance all of which need images that show a high level of differentiation of the object or scene.

About a decade ago, ISRO added another EO niche with microwave or radar imaging satellites RISAT-1 and 2 that could 'see' through clouds and the dark – an important feature useful for the military and security agencies.

'Hyspex' imaging is said to enable distinct identification of objects, materials or processes on Earth by reading the spectrum for each pixel of a scene from space.

Another official described it as "another important development by ISRO in its quest for better and diverse Earth observation technologies."

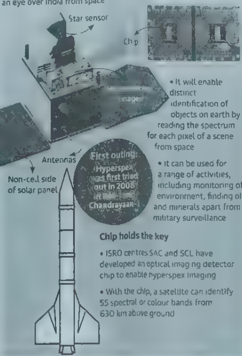
ISRO first tried it out in an 83-kg IMS-1 experimental satellite in May 2008. The same year, a hyperspectral camera was put on Chandrayaan-1 and used to map lunar mineral resources. Very few space agencies have such a satellite; a German environmental satellite called EnMAP is due to be launched on an Indian booster in 2018.

The payloads development centre, Space Applications Centre, Ahmedabad, designed the architecture of the chip which was made at ISRO's electronics arm, the Semi-Conductor Laboratory, Chandigarh. The result was a detector array that could read 1000 x 66 pixels.

According to an EO expert who called it the 'CATSCAN' equivalent of Earth from space, hyspex technology was still an evolving science.

Sharper eye in the sky

The hyperspectral imager will add a new dimension to keeping an eye over India from space

Maratha protests bring Maximum City to a halt

First rally by the community in the metro since 1982

STAFF REPORTER
MUMBAI

In one of the biggest protest rallies in the history of Mumbai, over three lakh members of the Maratha community took to the city streets, bringing it to a complete standstill for a day.

The protesters walked in the 58th Maratha muk kranti morcha (silent revolution march) from Byculla to Azad Maidan near Chhatrapati Shivaji Maharaj Terminus with demands ranging from hanging of the rapists in Ahmednagar's Kopardi rape case to reservation in educational institutes, silently. The Mumbai silent march was postponed at least twice after it was originally planned in January 2017.

Despite Byculla being the starting point, the rally reportedly reached up to Chembur. The Azad Maidan, where young girls from the community spoke with vigour and aggressiveness, was occupied even before the rally began at 11 a.m. With the crowd spilling over on all sides of the ground, young men and women who had come from all parts of the State stood in groups to listen to speeches.

The last time the Marathas walked on the city's roads was under the leadership of Annasaheb Patil on March 22, 1982. Over a lakh protesters had walked up to the Mantralaya with the community's demands then. Wednesday saw a repeat.

On July 13, 2016, in Kopardi village, Ahmednagar district, 300 km. southeast of Mumbai, a 15-year-old girl was allegedly raped and murdered by three drunken men. The girl died before she could be taken to the hospital. The three men were later arrested.

Vigour and aggression: Members of the Maratha community in Azad Maidan, Mumbai, on Wednesday. • PRASHANT NAKWE

Trigger for protest

The tragedy was a trigger for the protest. From the first rally in Aurangabad last year, the silent rallies have particularly avoided including political leaders. On Wednesday, 11 girls from the community were asked to give speeches.

In almost identical speeches, the girls raised the issues of Maratha reservation, harshest punishment to the accused in the Kopardi gang rape case, implementation of the Swaminathan Commission report and minimum support price for all crops.

The start of the rally was no less than controversial, after Bharatiya Janata Party MLA and Mumbai unit chief Ashish Shelar was chased out of the ground. The protesters asked him to represent the community in the legislature and not show off his clout in the rally

The protesters also tore off posters in the surrounding areas, saying no political party should take the community for granted. A person carrying a photograph of Prime Minister Narendra Modi was asked to keep it folded. Later, political leaders from all parties participated in the rally but without the party banner.

However, in a first, the delegation of the rally was accompanied by a group of political leaders as it held a meeting with Chief Minister Devendra Fadnavis, who later made a presentation in the State Assembly

CSIR lab bars scientists from taking part in science march

Notice issued as part of a safety measure, says IGIB director

JACOB KOSHY
NEW DELHI

Even as scientists across the country participated in a 'March for Science' to demand greater budgets for research and curbs on "pseudo science," researchers from a prominent CSIR lab here were explicitly warned by its director from participating in it.

Multiple scientists at the Institute of Genomics and Integrative Biology (IGIB), a prominent CSIR lab here, told *The Hindu* that they were keen on going but didn't join because of a gag order. *The Hindu* saw an email sent out by IGIB director Sanjay Kumar to all scientists. Mr. Kumar told *The Hindu* that the scientists were barred from going because participation posed a potential security risk. "We don't know the size of the mob involved...when government scientists are part of such a demonstration it could lead to problems. This notice was issued as part of a safety measure," he added.

The CSIR, a chain of 39 laboratories across the country and government-funded, is grappling with a severe fund crunch. This has led to several programmes, including at IGIB, being scrapped.

The CSIR, as a whole, didn't issue instructions desisting scientists from participating in the march.

Event held in Delhi

The India March for Science, according to Vinay Kumar, a mathematics professor at Delhi University, saw about "400 scientists" participate in Delhi on Wednesday. It was organised by a group called Break-Through India.

Plea against IPC clause on age of sexual consent

'We see a girl under 18 as a child in POCSO, but once she is married, she is no more a child as per IPC'

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

As the Centre said Parliament must have thought it 'pragmatic' to reduce the age of consent for sexual relations for married girls from 18 to 15 as the child marriage system still exists in the country, the Supreme Court on Wednesday asked the government to provide details of the number of child marriage prohibition officers and prosecutions initiated under the Child Marriage Act in the past three years.

A Bench of Justices Madan B. Lokur and Deepak Gupta is hearing a petition by NGO Independent Thought challenging the Exception 2 to Section 375 (rape) of the Indian Penal Code, which permits "intrusive sexual intercourse with a girl aged between 15 and 18 only on the ground that she is married."

'Discriminatory law'

The NGO, represented by advocate Gaurav Agarwal, submitted that this statutory exception to rape was violative of right to life, liberty, equality and was discriminatory. The Exception is part of the Criminal Law (Amendment) Act of 2013 and is contrary to the anti-child sex abuse law, the Protection of Children from Sexual Offences Act of 2012 (POCSO).

Mr. Agarwal said the law "violates the health of not only the girl child concerned, but also generations to come." He said there were 23 million child brides in India, and there had hardly been over six convictions under the anti-child marriage law. "We see a girl under 18 as a child in POCSO, but once she is married, she is no more a child under the Exception 2 to Section 375 of the IPC. This is totally inconsistent.," Mr. Agarwal said.

Court's caution

However, Justice Gupta said there may be a flip side if the court quashed this exception. "Let's say a 17-year-old boy gets married to a 16-year-old girl. If a complaint is filed, the boy stands the chance of getting convicted for seven years. But the parents, the real culprits, may get off with a few months' imprisonment," Justice Gupta observed.

Justice Lokur observed that it cannot be "presumed that just because a girl is less than 18, she does not understand the consequences of her actions. Under the new Juvenile Justice Act, a girl between the age of 16 and 18, if she commits murder, can be tried by an adult court."

Ex-Minister passes away

SPECIAL CORRESPONDENT
JAIPUR

Former Union Minister and Bharatiya Janata Party MP from Ajmer Sanwar Lal Jat passed away at AIIMS in New Delhi on Wednesday. The 62-year-old was in coma for a week after suffering a cardiac arrest.

FROM PAGE ONE

Let us reignite the spirit of 1942, says PM

She also made a barely veiled jibe at the ideological mothership of the BJP, the Rashtriya Swayamsewak Sangh (RSS), saying some organisations had opposed the Quit India movement and had played no role in India's struggle for freedom.

In her address, Ms. Gandhi expressed an apprehension that the "forces of darkness" were trying to destroy the roots of democracy. She said there was a feeling that the "clouds of the politics of division and hate" were hovering over the plural and egalitarian values enshrined in the Constitution.

"It seems secular, democratic and liberal values are being endangered. The public space for debate and difference of opinion is shrinking...have the forces of darkness emerged? Is there a fear about the existence of a sense of freedom? Are attempts being made to destroy roots of democracy which is based on equality, social justice, law-based system and freedom of expression," Ms. Gandhi said.

"We should not forget that there were people and organisations which had opposed the Quit India movement and had played no role in getting our country freedom," she said.

BJP member Kirron Kher shouted "travesty, travesty", as Ms. Gandhi made these remarks but was signalled from the treasury benches to remain quiet, with the Prime Minister listening to the speech.

"People have to fight for the India they believe in, which is loved by one and all and which was envisioned by the freedom fighters," Ms. Gandhi said, adding, "We can and will not allow the idea of India to be a prisoner to narrow mindedness, divisive and communal ideology."

"If we have to preserve freedom, we will have to defeat the forces endangering it. We can't and we won't allow sectarian forces to succeed," she said, asking people to defeat such "repressive" forces.

Armed forces up to any challenge: Jaitley

At debate to mark Quit India anniversary in Rajya Sabha, Opposition warns against creating a 'Hindu Pakistan in India'

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Amid the standoff with China at Doklam, Defence Minister Arun Jaitley told the Rajya Sabha on Wednesday that the armed forces were strong enough to meet any challenge to the country's security, underlining that lessons had been learnt from the 1962 war.

The people of the country, he said, had a predominant wish to retrieve parts of Jammu and Kashmir occupied by Pakistan since 1948, the Minister added.

Initiating a special debate to mark the 75th anniversary of the Quit India Movement, Mr. Jaitley said India had learnt the lesson that "the armed forces will have to be made fully capable on our own because even today, the nation faces challenges from our neighbouring countries".

Compared with the situation in 1962, the armed forces were stronger in the 1965 and 1971 wars, he said. "Initially [after Independence], we faced a crisis. Our neighbour had an eye on Kashmir. Even today, we cannot forget that a part of the country has got separated. It is the wish of every Indian today as to how to retrieve that part."

He said the country was facing a bigger challenge from terrorism and Left-wing extremism. In a clear reference to Indira Gandhi and Rajiv Gandhi, he said a Prime Minister and a former Prime Minister lost their lives to terrorism.

Rich-poor divide

Opposition parties said there were "attempts to tinker with history", and warned against creating a "Hindu Pakistan in India".

CPI(M) leader Sitaram Yechury said the divide between the rich and the poor was increasing. "In the past three years, when Dr. Manmohan Singh was the Prime Minister, wealth amounting to 49% of the GDP in 2014 was held by 1% of the population. Today, what is the situation? 58.4% – that was last year's figure. It would have gone up now – of our GDP is in the hands of 1% of the population. Is this the India of the dreams of 1947 when we became independent?" Mr. Yechury said.

Arun Jaitley

Sukhendu Sekhar Roy (Trinamool Congress) said there were some traitors even then who did not participate in the freedom movement.

"Even today, there are some traitors like Mir Jafar in our country who threaten our brotherhood and that is why West Bengal Chief Minister Mamata Banerjee will launch *BJP Bharat chhodo andolan* (BJP Quit India movement) from today," Mr. Roy said.

At this juncture, Deputy Chairman P.J. Kurien said politics should not be brought into this discussion, which had to be at a higher level.

Leader of the Opposition Ghulam Nabi Azad targeted the ruling BJP, equating Tuesday's developments related to the Rajya Sabha polls in Gujarat to the events witnessed when the Quit India Movement was launched on this day in 1942.

"I don't want to mention the incidents of last night. It looked like the same night [August 8/9, 1942] because the developments kept us awake till morning. I do not want to go into details like which parties participated in the Quit India Movement and which opposed it," he said.

Tinkering with history

Sharad Yadav of the Janata Dal(U) said it would be akin to misguiding the youth if "common heritage" was forgotten and there were attempts these days to tinker with history.

Majeed Memon (NCP) spoke about mountains of hate and attempts being made to divide India. Kanimozhi (DMK) wondered if not speaking Hindi or eating something that some people thought was not right made her less of an Indian. Raising the Chandigarh incident, where a 29-year-old woman was stalked by the son of a BJP leader, she said elected representatives of this country were questioning the integrity of that girl.

"Whether it is rape, whether it is stalking, whether it is an acid attack, it is always the woman who is being questioned. Why? Are we not ashamed of ourselves," she said.

LS pledges to form a glorious India

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Lok Sabha on Wednesday passed a resolution to mark the 75th anniversary of the Quit India movement, and pledged to form a "powerful, prosperous, clean and glorious India which is corruption-free".

Speaker Sumitra Mahajan read out the resolution in Hindi.

"Today, in the 75th year of the Quit India movement, we pledge to form a powerful, prosperous, clean, glorious India which is corruption free, has good administration, is advanced in science and technology and committed to everyone's development," read the resolution.

It further said that the House, "will be dedicated to manifest the concept of a country full of harmony and nationalism, committed to protecting the values of democracy."

Stalking accused arrested again

Meanwhile, the father of the victim, said on Wednesday that the attempt to kidnap charges slapped on the two accused and their re-arrest was a small step in the right direction but the family would be satisfied only when the accused are punished.

The victim's father, who is an IAS officer, told *The Hindu*, "I am glad that the police have become convinced that the accused need to be re-arrested. I hope after all this attention on this case they will work appropriately. Justice would actually be achieved in court when the final sentence is awarded to these boys."

'No pressure'

While the police had been facing flak from Opposition parties and activists for allegedly diluting the stalking case, the victim's father said there has been no attempt to pressure him or his family to take back the complaint.

"From the BJP not a single person has contacted me in any manner whosoever," he said. however, expressed surprise that none of the Haryana BJP leaders said a word of regret over the entire episode. "No message, no call, no visit and no expression of sympathy from the BJP leaders is something that has surprised me, irrespective of whose son was involved. My daughter was made to go through hell that night but not a single BJP leader approached us to extend a gesture of support...it is hurtful," he said.

"I have worked in the last 31 years with almost all politicians in Haryana and one would expect at least on humanitarian grounds that they (BJP leaders) would have tried to understand the trauma my daughter was made to go through and come forward to say some words of support."

As for the re-arrest of the accused, the victim said: "My faith has been restored in the system."

'Babri Masjid not a Sunni property'

Shia Board challenges trial court order

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

The Central Shia Waqf Board on Wednesday moved the Supreme Court challenging a 1946 trial court order ruling Babri Masjid to be a Sunni property.

This comes a day after the Board filed an affidavit in the Supreme Court laying its claim on the ownership of Babri Masjid. It had suggested to the court that another mosque, built in a Muslim-dominated area at a "reasonable distance" from the disputed Ramjanmabhoomi, should replace the demolished Babri Masjid.

In a special leave petition, the Board argued that Emperor Babar, a Sunni, had no ownership of the Babri Masjid. In fact, he had only stayed for five to six days at Ayodhya.

The Board said there are "local affirmations that Babar came to Ayodhya in 1528 AD and halted there for a week and it was during his regime that the Janamsthan temple was destroyed and on its site a mosque was built using largely the materials of the old structure."

The Shia Board said the trial ignored the fact that a Shia noble in Babar's court, Abdul Mir Baqi, "created" the Babri Masjid with his own money. This made Baqi, and not Babar, the wakif of Babri Masjid. The trial court itself, the Shia Board argues, mentions that Baqi's successors were mutawallis of the mosque.

"Even if the king orders for building the mosque, the wakif is the one who actually creates the waqf by dedicating it to the God. In the instant case, admittedly, the mosque was built by Abdul Mir Baqi."

Currency issue, stalking case rock Upper House

Congress seeks discussion on 'discrepancy' in ₹500 notes

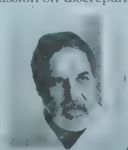
SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Congress members forced three adjournments of the post-lunch proceedings in the Rajya Sabha on Wednesday, demanding a discussion on the alleged discrepancy in the printing of ₹500 notes and the Chandigarh stalking case.

They turned down a compromise formula for passing the Banking Regulation (Amendment) Bill before the discussion.

The government questioned the intention of the Congress members, accusing them of retracting from their commitment that they would cooperate in passing the Bill, which will replace an ordinance empowering the Reserve Bank of India to ask banks to take action against loan defaulters.

After the second adjournment, leaders from both sides met in the presence of Deputy Chairman P.J. Kurien to resolve the issue arising out of the Congress's initial demand for a discussion on different-sized currency notes. When the proceedings resumed, Congress member Selja Kumari raised the Chandigarh stalking case, and alleged that the accused, son of the Haryana BJP chief, was being protected.

Anand Sharma

The other party members soon joined in, gathering in the Well of the House, shouting slogans. The Congress also sought the Union Home Minister's statement on the issue, pointing out that Chandigarh was a Union Territory.

Observing that the Congress members were changing the subject, Mr. Kurien again tried to break the deadlock by asking the party's Deputy Leader Anand Sharma to intervene and also attempted to involve members of other parties.

When the situation did not improve, he said he would take up the Bill anyway.

Discussion first

Mr. Sharma and some other Opposition members, including D. Raja of the CPI, requested the Chair not to pass the Bill in the din, and said there should be a discussion on it. When the Congress members did not relent, the Deputy Chairman adjourned the House for the day.

Earlier, Minister of State for Parliamentary Affairs Mukhtar Abbas Naqvi expressed apprehension that if the discussion was allowed first, the Congress would walk out later and the Bill would not be passed.

Tejashwi kickstarts Bihar yatra

SPECIAL CORRESPONDENT
PATNA

Rashtriya Janata Dal leader and former Bihar Deputy Chief Minister Tejashwi Yadav on Wednesday kickstarted his Janadesh Apman (Insult to People's Mandate) Yatra from Motihari in Champaran district while launching a blistering attack on Chief Minister Nitish Kumar for breaking away from the grand alliance to rejoin hands with the BJP.

Garlanding a statue of Mahatma Gandhi, Mr. Yadav *said*, "I've come here to express my regrets before Bapu that I, unknowingly, had joined hands with a person who would later join hands with his killers."

Later, addressing a public meeting at Madhopur in Bettiah, Mr. Yadav further said, "Nitish Kumar didn't have courage to sack me. He knows we RJD leaders are self-respecting people. We will expose him."

On Thursday, Mr. Yadav would address meetings at Sheohar and Sitamarhi while on Friday he would visit Muzaffarpur.

India, China war not likely: Dalai Lama

The Dalai Lama said the Chinese people are now enjoying greater freedom in comparison to those who lived four decades ago and praised President Xi Jinping for his fight against corruption.

"President Ji is hard on cleaning the country of corruption. The internal situation has also changed to some extent. Now, people can criticise their government in cafes," he said and urged India to do more to enable more Chinese students to study in India.

He also pointed out that there is no urgency to select the next Dalai Lama now but indicated that the process of finding his successor, who might as well be a woman, will begin in the next two to three years.

"The responsibility for the institution of the Dalai Lama is also of the Himalayan region and Mongolia," he said but emphasised that the next Dalai Lama may not have a political role to play in future and that China should not worry about his role.

Three militants, one civilian killed in Pulwama

The terrorists allegedly belong to the Zakir Musa group

SPECIAL CORRESPONDENT
SRINAGAR

Three militants were killed in an operation in the Tral area of Pulwama on Wednesday, while a civilian died allegedly during firing by security forces following the operation.

"All three militants were members of the Zakir Musa group. Two AK-47s and one pistol were found on them," Inspector-General of Police, Kashmir, Muneer Khan said.

In a purported audio clip released recently, Musa claimed to head Ansar Gazwatul Hind, believed to be Al-Qaeda's Kashmir chapter.

On vigil: Army jawans at the site of an encounter in the Gulab Bagh area of Tral in Kashmir on Wednesday. • NISSAR AHMAD

The three militants, identified as Zahid Bhat, Ishfaq Bhat and Ashraf Dar of Tral, were killed at Gulab Bagh by 42 Rashtriya Rifles and the police's Special Operation Group.

"Operation was launched after the hiding militants opened fire," said the police.

Blow to Akhilesh as MLC quits

OMAR RASHID
LUCKNOW

On a day when Samajwadi Party chief Akhilesh Yadav started a political campaign against the BJP with a rally in symbolically important Faizabad, he suffered a fresh setback as another senior MLC quit the SP on Wednesday.

Ashok Bajpai resigned from his post, expressing disappointment with the current leadership under Mr. Akhilesh for 'sidelining' Mulayam Singh, the SP founder, while 'giving prominence' to those who bore "no connection to the Samajwadi movement or ideology." "Mulayam Singh Yadavji is sidelined in the party he built, facing neglect and insult," Mr. Bajpai said.

Fourth to quit

Mr. Bajpai's tenure was to end in 2021. The resignation comes a day after Mr Mulayam made changes to the Lohia Trust governing body. He became the fourth SP MLC to resign from his post in the past two weeks, following in the footsteps of Bukkal Nawab, Yashwant Singh and Sarojini Agarwal.

Mr. Nawab, Mr. Singh and Mr. Agarwal later joined the BJP, and speculation is rife that Mr Bajpai may follow suit. Former BSP MLC Thakur Jaiveer Singh, who quit his [illegible] along with Mr Nawab an[d] Mr. Singh, also joined the BJP.

'No war, no peace' in Doklam, say officials

'No unusual movement, deployment'

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Army has made no unusual movement or additional deployment in the Doklam area since the standoff began with China, official sources said on Wednesday. The comments come as diplomatic efforts continue to find a mutually acceptable solution to the face-off.

"Any movement there is a regular one for support and maintenance of the two brigades which are pre-deployed. There is nothing unusual. It is the same status of no war, no peace," a source said.

> Only regular movement for support and maintenance
>
> OFFICIAL SOURCE

Three brigades

There are two brigades from different divisions deployed in the area and there is one more brigade slightly behind.

At the standoff site, the status quo continues with 400 soldiers from each side sitting at the site with tents pitched in.

China has maintained an aggressive diplomatic posture since the standoff began on June 16, claiming that Indian troops were on Chinese territory.

Indian troops physically prevented Chinese troops from building [illegible] through the disputed Doklam plateau which triggered an extended [illegible] son, or the Chinese Army may carry out limited action to evict Indian troops.

The decisive voter remains a mystery

Interestingly, Mr. Ahmed Patel had gone to "thank" Chhotubhai Vasava immediately after he cast his ballot in the State capital.

However, before the voting, Mr. Vasava had told *The Hindu* that "he was undecided who to vote for because party leader Nitish Kumar had asked him to vote for the BJP candidate while Sharad Yadav had told him to back Ahmed Patel."

As for the NCP, it has two legislators in Gujarat who each voted for each party. Kutiyana legislator Kandhal Jadeja publicly said he voted for the BJP candidate and he even touched the feet of Mr. Amit Shah while arriving at the voting booth to cast his ballot.

Another legislator Jayant Patel said he voted for the Congress nominee because the NCP was part of the UPA alliance nationally.

Following the voting, the NCP even issued a press statement saying one of its legislators voted against the party whip.

The party also claimed that the whip was issued to both legislators to vote for Mr Ahmed Patel.

There is another speculation also regarding the claim of the Gujarat Parivartan Party (GPP) MLA Nalin Kotadia, who said he had voted against the BJP.

However, BJP leaders have categorically denied cross voting by Mr. Kotadia and termed his claim as meant to placate his Patidar community, which is on a collision course with the ruling party over the issue of reservation.

J&K status: Opposition backs CM

PEERZADA ASHIQ
SRINAGAR

Main Opposition parties in Kashmir have held meetings with Chief Minister Mehbooba Mufti over Article 35A, granting of special rights to Jammu and Kashmir citizens, and expressed their support to the state's special status.

"All political parties in the State need to come together for the protection of Article 35A. Ms. Mufti's role is important as she heads the state as well as the alliance with the BJP. She will be responsible for any tinkering with Article 35A," said state Congress president G. A. Mir, who met Ms. Mufti late on Tuesday evening.

Mr Mir asked Ms. Mufti to lead an all party delegation to the Centre "to apprise it about the disastrous fallout of weakening or abrogating Article 35A. "Leaders from Jammu also extended their support to the protection of Article 35A," he said.

Besides Mr Mir, CPI(M) state secretary M.Y. Tarigami, Peoples Democratic Front chairman Hakeem Yaseen and Democratic Party Nationalist president Ghulam Hassan Mir also met Ms. Mufti at her home in Gupkar. Independent MLA Engineer Rashid also lent his support to Article 35A. National Conference president Farooq Abdullah too met Ms. Mufti and called for "a joint front".

Ms. Mufti is feeling the heat over the issue ever since Attorney General K.K. Venugopal told the Supreme Court on July 27 that there should be "a larger debate on Article 35A".

Meanwhile, [illegible] chairman Syed Ali Geelani said "people won't allow anyone to alter or interfere with the (state's) integrity and special status."

APPEAL

[illegible]

Birth of a nation

The Hindu editorials on August 15, 1947 and January 26, 1950 and photographs from our archives

THE HINDU

FRIDAY, August 15, 1947

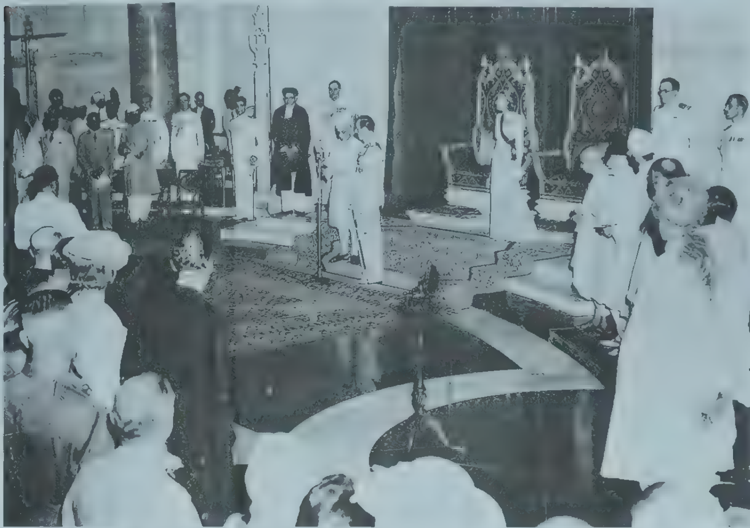
A Red-Letter Day

By the grace of Providence India enters the comity of free nations to-day, an equal among equals. It is an occasion for rejoicing not only for her people but for all who value human freedom as an end in itself. So long as this country with her hoary civilisation and many-sided culture, her wealth of resources and matchless opulence of spirit remained in political bondage, that very fact constituted an implicit denial of those values to which the dominant nations of the West were wont to pay lip service. That India has at long last achieved her independence by agreement with Great Britain is a fact for which the sagacity and statesmanship of Britain is entitled to the fullest credit. Other imperial Powers are bound to follow in her footsteps sooner or later; for the heart has gone out of Imperialism. The harrowing experience of two wars within a single generation is to a large extent responsible for this awakening among the ruling Powers. But the way in which the people of India have conducted their struggle for emancipation has not been without its influence in bringing about a change in the world outlook. The outstanding marvel of this century is the faith inspired in millions of people that truth may prevail, unbacked though it be by the big battalions, that you may win over your adversary by putting him on his honour, relying on his good faith and appealing to his reason. By imbuing his countrymen with this faith and sustaining it through the long night of darkness and despair Mahatma Gandhi has not only won for himself a secure place in our affections; he has placed all humanity in his debt. To him and to the countless men and women who sacrificed themselves cheerfully that others might live to breathe the ampler air of freedom, our hearts turn to-day in reverent homage.

We have achieved freedom; but at what cost! A country and a people that by every test are a unity have been arbitrarily divided. And the wound will take long to heal; for, as Mr. Nehru has sadly remarked, "division has taken place in the hearts of the people of India." But it is idle to brood over what has happened and foolish to get angry and cast about for scapegoats. Many think that there is bound to be a reunion when there has been time enough for people to reflect coolly on the disastrous consequences of this unnatural partition. That is as it may be. But those who are perpetually harping on it, whether from genuine distress or in a fractious spirit, will not be hastening that consummation. It can only act as an irritant. The temptation for the protagonists of a united India and of Pakistan to talk at each other from a distance should be set aside. And both sides should concentrate on the thousand and one practical tasks that will have to be tackled in a spirit of mutual accommodation if life is not to be unnecessarily hard for large masses of men. The responsible leaders have shown a praiseworthy desire to conciliate the minorities and to reassure them. But so long as Lahore, Calcutta, and other big cities remain in the grip of madmen drunk with blood and the civil power stands helpless in the face of organised murder and loot, it is idle to expect the minority communities to be satisfied with verbal assurances however ample. From to-day the responsibility for ending this disgraceful state of affairs is solely ours. Neither the Government of India nor that of Pakistan must overlook the fact that our new-won freedom is itself gravely menaced by this chronic lawlessness. Every effort should, of course, be made to rally the vast majority of peaceable citizens in support of law and order. But the long arm of the law should be no less ready to collar and swift to punish the malfactors however deeply they might be entrenched.

We have won freedom. And the first thing our people must learn is that it is no picnic. They will have to gird their loins and work as they have never worked before. Any number of paper plans will not usher in the millennium if we go on interminably arguing their relative merits. The consensus of instructed opinion in the country is that our urgent need is to increase production. Dr. John Matthai, in stressing the other day the fact that the redressing of the present gross inequality in distribution is no less essential, was no doubt applying a healthy corrective. But, while admitting this, we would point out that there is some risk in envisaging the pursuit of economic equality in terms of a struggle. Dr. Matthai argued that like all national movements for freedom, ours too has had to lean heavily on vested interests and the latter have taken the fullest advantage of this; and that a determined effort should now be made to shake off this strangle-hold and this could be done, and the energy released by the achievement of freedom could be best utilised by casting vested interests for the role of enemy as we cast British Imperialism for that role till the other day. Dr. Matthai was, we are sure, merely using picturesque language to emphasise his point. But there is a danger in simplifying these things, especially with a people who are still novices in the art of political democracy. We have to deal, not with lifeless things that stay put, but with a dynamic situation which changes under our very eyes. Those who led the fight for freedom yesterday may themselves come to be regarded as vested interests by their self-styled successors of to-day who claim to lead the struggle for economic equality. In fact, the epidemic of strikes that has broken out in many key industries and that is further impoverishing an economy that is already dangerously on the verge of collapse is often sought to be justified on the ground that the bourgeois leaders are in league with the capitalists. If these ideological recriminations are given their head, we must bid farewell to all hopes of a united drive for maximising production and for opening up new and fruitful fields of economic activity.

Having pinned our faith to the method of peaceful persuasion in our struggle for emancipation it would ill become us to look upon the coercive exercise of the State power as the inevitable instrument for building up a strong and well-knit nation. Among us, as in other parts of the world, there are bound to be wide differences of opinion as to the objectives of State policy. All rational men aim at the good life as the goal of the State; but though there is general agreement in regard to the material conditions which the term implies, there are considerable differences of opinion over the spiritual values which are no less essential to the good life, such imponderables, among others, as freedom of thought itself. Far from regarding it as necessary in the interests of the public welfare to steam-roller opinion at the behest of a dominant clique, our age-long tradition, to which totalitarian tyranny is profoundly repugnant, has always favoured the allowing of the maximum liberty to people to live their own lives without denying others their due. If we are to be true to our own best impulses we should depend on education rather than legislation, on the catalytic action of creative thought and not on mass agitation and crude propaganda, to bring about those changes which may be necessary to eliminate poverty, wretchedness and strife and to enable every citizen of free India to attain to fullness of life and that inner freedom which the Vedic seers termed Swaaraajya.

Jawaharlal Nehru is sworn in as India's first Prime Minister by Lord Mountbatten

Members of the first Union Ministry with President Rajendra Prasad

India's first President Rajendra Prasad assuming office from Governor-General C. Rajagopalachari in January 1950

The body of Mahatma Gandhi lies in state in Birla House in New Delhi.

Lord Mountbatten announcing the Partition plan in June 1947

A Republic is Born

THURSDAY, January 26, 1950

THE inauguration of the Republic of India is an act of high faith in the people of this country, a gesture of dedication of all the nation's talent and resources to the realisation of worthy purposes. It amounts to an implicit pledge on the part of every Indian that he will to the extent of his strength and capacity uphold the honour of his country, augment her strength for good and persuasively convey to a distracted world her immemorial message of Abhaya. A democratic Republic, which is what our Constitution aims to build, is one in which the worth of the individual is not submerged in the collective will but sustains it. In such a polity no man may walk on crutches or regard public business as no concern of his. Every citizen must remember that if matters go wrong with the State it is he that is ultimately responsible. He must, therefore, not only acquire by study enough familiarity with the working of the machinery of Government through which democracy functions.

He must understand the basic problems which have to be tackled if the good life is to be realised here and now. He must have the strength of character which alone is a nation's true capital. And above all he must have the will to put his shoulder to the wheel and push and pull, never getting out of step with his fellows, never seeking short cuts, never succumbing to the temptation to find scapegoats.

The special Supplement which we are issuing today is intended to give our readers an idea of the onerous ness as well as the grandeur of the great adventure on which the people of India are setting out. Nearly a hundred and seventy contributors, drawn not only from every part of India and from every walk of life, but also from other countries, notably Britain and America, have with ready courtesy responded to our invitation to write. (Unfortunately some of the contributions were received too late to be included in the Supplement; but we are printing most of them in today's issue.) Each is an acknowledged expert in his field and offers not only a synoptic survey of such achievements as we may legitimately claim but also an indication of the leeway that must be made up and of the methods which are likely to lead us swiftly to the goal. The poverty as well as the potentialities of our economy, the urgent need for tapping our inexhaustible human wealth, the power of education for unfreezing the spirit after its age-long sleep, the lessons as well as the warnings that we must draw from the successes and failures of other self-reliant peoples all these matters, as set out in these hundred odd pages, will, it is hoped, provide the reader with a coherent picture of the social and cultural pattern which is in the making on the loom of time.

The predominant note, as any discerning reader will observe, is one of cautious optimism for the future. The first fine careless rapture of August 1947 has sobered down with the exercise of responsibility in conditions to have survived which is itself a triumph. We have had too many things to do. And we have tried to do too many things at a time. Trained capacity has not matched with ambition. Power went to the head of too many who had done little to generate it but who swarmed to it as flies to sugar. The sharing of responsibility is a spiritual process for which men must devoutly prepare themselves. The greatest lack that Swaraj has revealed is that behind the brilliant band of patriots who under the Mahatma's lead won freedom there has been built up practically no second line of defence, no phalanx of younger statesmen to whom the torch could be handed without a flicker and in whose hands it might be trusted to burn as bright as ever. For Republican India it is as necessary, as it was for India struggling to be free, to keep the crusading spirit alive.

Only, the crusade must be turned against the enemy within. The Constitution has provided us with the shell of Democracy. It is up to us to invoke life into it. The Puranic legends of Creation speak of the Virat lying prone on the face of the waters, unresponsive to any of the lesser powers that entered, until at last the Supreme Spirit entered and forthwith the Virat moved.

We may regard that as a parable of our present political situation. The Republic of Weimar drew up an admirable Constitution which became waste paper because the Republic had no fire in its belly. It is that fire, that energy of life, that must be roused in the dormant consciousness of the people if India is to build up a fair, equitable and viable polity and a full life for her millions.

india@70

AN INDEPENDENCE DAY SPECIAL

THE HINDU, TUESDAY, AUGUST 15, 2017

Freedom Song

As India celebrates the 70th anniversary of its Independence, we look back in nostalgia and look forward at the opportunities that lie ahead

Journey of Freedom

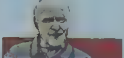
This canvas has been painted by well-known Gond artist Venkat Raman Singh Shyam for this Independence Day supplement. The swan in the painting depicts the journey the nation has undertaken since attaining freedom. India's successful productive ventures are depicted on the national flag

Venkat Raman Singh Shyam trained under his uncle Jangarh Singh Shyam before striking out on his own He painted 16 canvases on the 26/11 terrorist attack on the Taj Mahal Palace Hotel in Mumbai after being witness to the carnage He is a recipient of the Rajya Hasta Shilpa Puraskar of the Madhya Pradesh government

India has an opportunity to fully redeem the pledge

Indians are better fed and clothed than they were in 1947. Now they must be enabled to develop themselves according to their capacities

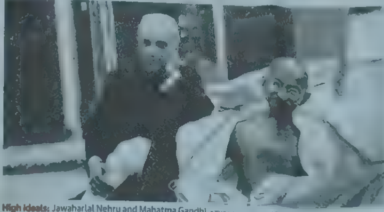

JOHN HARRISS

A little more than 70 years ago, on January 22, 1947, speaking before the Constituent Assembly in the closing debate on "The Resolution of Aims and Objects", Jawaharlal Nehru said, "The first task of this Assembly is to free India through a new Constitution, to feed the starving people, and to clothe the naked masses, and to give every Indian the fullest opportunity to develop himself according to his capacity."

For Nehru, the whole purpose of government in independent India was to liberate the minds and bodies of ordinary Indians by purposeful acts of economic and social transformation. This particular statement of his seems remarkable in hindsight, anticipating as it seems to have done the later arguments of Amartya Sen, for whom development is understood as meaning the expansion of the real freedoms of people to lead lives that they have reason to value. It should be about increasing their capabilities to lead such lives, rather than about expanding the supply of commodities – or giving them the opportunity, in other words, "to develop themselves according to their capacities".

Of course, Dr. Sen does not deny the importance of economic growth, but he argues it should be in the service of "development" in the more fundamental sense that he explains in a way that corresponds very well, as I have argued, with the vision that Nehru expressed in 1947. In practice, however, the Nehruvian state became committed above all to the goal of realising economic growth. It could not really have been otherwise, in a newly independent nation that had to overcome its historic "backwardness", and to become modern. The very legitimacy of the new state was bound up with economic development, which required rapid industrialisation. And industrial growth was pursued, with considerable success – the later criticisms of liberal economists notwithstanding – by means, in line with the orthodox thinking of the time, of state-directed planning, and in a framework of import-substituting industrialisation.

High ideals: Jawaharlal Nehru and Mahatma Gandhi ▪THE HINDU PHOTO ARCHIVES

Thanks in particular to the Second Five Year Plan, India succeeded in transforming its industrial base in a remarkably short period of time. Unlike other countries, in Latin America especially, that also pursued policies of import substituting industrialisation, India succeeded in developing the capacity to make the machines on which other industries depend.

The Indian state made quite a good job, therefore, of tackling the supply side of economic growth in the first 15 or so years following Independence. But there must also be demand for the outputs of the production of goods and services, and it was in regard to the demand side of economic development that the Nehruvian state fell down. In large part, this was a reflection of the failure of the state to tackle the problem of raising the productivity of agriculture, on which the vast mass of the population depended. The need for agrarian reform, for the redistribution of land and the reorganisation of agricultural production was recognised well before Independence was achieved, in a series of papers and reports produced by Congress committees, but the political means for realising it were absent, given the entrenchment of larger landholders and rich peasants within the ruling party.

The agricultural economy lagged behind, meaning that the mass of the people, living and working in the countryside, [illegible] demand for non-agricultural goods and services. Meanwhile, with long-term effects that have profoundly affected the realisation of the vision of development that Nehru expounded in 1947, Indian industry was set on a capital-intensive path. Labour moved out of agriculture only slowly, and then mostly into small-scale enterprises in the unorganised sector, in which the conditions of employment were (and still are) often harsh, involving long hours and exposure to all manner of hazards for health and well-being. Far from realising "the fullest opportunities" for Indians to develop themselves according to their capacities, the pattern of economic growth on which the country became embarked actually limited those possibilities.

Egregious failure

Perhaps the most egregious failure of the Nehruvian state, however, [illegible] the Nehruvian state, and its successors, rather than investing in the education and the health of Indian citizens, and pursuing policies that would make for productive employment for most of them – all necessary conditions for development according to Nehru's vision of it – have offered welfare programmes that have been pretty much tantamount to charity.

In the light of subsequent thinking, it is remarkable that such a classic study of India's early five year plans, as A.H. Hanson's *The Process of Planning*, published in 1966, should have made no reference to the problems of poverty in India. The presumption was, in these early plans, that increased national wealth would "trickle down". But then the Preface to the Fourth Plan, signed by Indira Gandhi, spoke of a [illegible] Plans – the language has shifted to that of "more inclusive growth". There is a sense in which this more anodyne phrasing than that of social justice is at least honest, because the focus of government action has always been on the absolute priority of growth – and never more so than in recent years when there has been such a fixation on outpacing China. That India has at last done so, if it is not the achievement only of the technical changes that have been made to the way in which the measurements are made, is due in significant part, given the importance of high value services in recent growth, to the happy coincidence of the ready availability of new (IT) technologies and of India's having the skilled manpower [illegible]

CONTINUED ON [illegible]

Our doll's house of memory

It is essential to be in constant conversation with the men and women who won freedom for India, and defined what true freedom meant

SHIV VISVANATHAN

There is an innocence about times past that I envy. I sense a life, a vitality to the dreams of earlier generations. Biography and history became part of the same act of storytelling and people talked of Jawaharlal Nehru, Mahatma Gandhi, C. Rajagopalachari or Maulana Azad as if they were extensions of the family. I remember my parents and my uncles discussing them as if they were cousins or members of their favourite cricket team. For each, the national movement was precious and each treasured the few moments when they met a national leader. Nehru and Gandhi were favourites, and I remember my father recite the "Tryst with Destiny" speech. For him, it was a moment of history, a moment of poetry forged into a ritual of inauguration. Independence had that sacramental quality.

Fruitful ties: The aesthetics of Nehru blended with Gandhian ethics •THE HINDU PHOTO ARCHIVES

An epic vision

I think we have lost the magic. Pummelled by dull textbooks, we have lost the magic of the word, lost both the power of the paradigm and the potent drama of the exemplar. When people talked of Nehru or Tagore or Gandhi, there was a pride there, an old-fashioned pride, a pride not of possession as if it was property, but of a legacy, of an epic vision. First was always Gandhi. People were proud that there was such a man, whose everydayness was a miracle. I remember my teachers used to quote from Arnold J. Toynbee or from Albert Einstein, and then play off the surliness of Winston Churchill as a contrast. Churchill could never be a figure at the same level. He behaved like a street boy who encounters a saint; Gandhi was very special.

For the scientists he was experimental, for others ethical in an extraordinary way. Everyone had his Gandhi story, though as a troublesome kid I sometimes wondered how a guy who could not spell kettle went so far. I guess when you are in class 2, spelling creates more life crises than ethics.

Then there was Khan Abdul Ghaffar Khan. The Frontier leader was a special variant of Gandhi, an argument that masculinity and peace went integrally together. For my father, Ghaffar Khan's loyalty and courage meant more than all the tank battles of World War II. The grandeur of Rommel, Montgomery, the Soviet Generals faded before this man. The ethics of protest was more potent than tank warfare.

Then came Nehru. It was almost as if they were all part of a Gandhian Camelot. There was an aesthetics to Nehru which blended with Gandhian ethics. It was not the aristocratic Nehru of Allahabad and Harrow that people talked about. This aesthetics was more than dress or style. It was conduct, and conduct was more than behaviour or table manners. Conduct was judgment, choice, a life style, and Nehru was a perfect complement to Gandhi in a day when difference and complementarity were welcome.

The national movement gave you two great aesthetic styles, Tagore and Nehru. Next to them the Stafford Crippses, the Curzons, the Mountbattens sound jaded. They provided an aesthetics of nationalism as language, culture, style, two kinds of cosmopolitanism, which was difficult to match. Style, not fashion, but cultural style evoked and created a nationalist confidence about colour, memory or craft.

People do not understand this today. They think reductively, reducing Nehru to his jacket or Gurudev to a costume persona. You cannot reduce them to brands. Tagore and Nehru defined style, and they defined the aesthetics of nationalism. It was to be plural, playful, an unending project. A nation state was an artificial stoppage of a nationalism project because if one stopped with the majority group, one challenged the fate of other ethnicities. Nationalism was not mere liberation. It evoked hospitality. Which other liberation movement allowed so many English men and women to participate in the struggle from A.O. Hume and C.F. Andrews to Annie Besant and Madeleine Slade?

If one thinks of Gandhi's deputy, one thinks of an array of people, Jayaprakash Narayan, Nehru, Vallabhbhai Patel, but to a southern mind one man outranked them, C. Rajagopalachari. Rajaji and Gandhi were a special pair. They were two entirely different kinds of people who immortalised their difference by blessing the marriage of their children. Gandhi was a Gujarati as they came, Rajaji an intellectual Brahmin, ready to differ with Gandhi but always deferring to him. Their legend of differences added to their charisma. They were not rivals. They did not compete. It was as if they refracted different spectrums of light. Even the marriage was a stroke of genius. One of the children of that marriage was Ramu Gandhi. Ramu was an impossible character, brilliant, original, the best philosopher of the decade, cantankerous, argumentative, he represented the best of an intellectual tradition, creating an interesting hermeneutics around every word the nation state tossed up.

Women in the lead

When I look at this doll's house of memory we call the national movement, the second thing that strikes me is the number of iconic women in it. I am not talking of those two great footnotes, Kasturba Gandhi and Sarojini Naidu. I am hinting that nationalism and the battle of gender went together. Firstly, there was the Theosophist movement. Many of the early members of the national movement were theosophists. Theosophy was an attempt to rethink the body, childhood and gender, and it added a tremendous creativity to the national movement. Another more feminist struggle was the child widow remarriage movement which led to the Sarda Act. Its leader, Sister R.S. Subbalakshmi, again was an extraordinary woman. That generation had so many women who make the current feminist movement look pale in comparison. Women were so much a part of nationalism. One senses that the nation state which is more like a giant patriarchy inspires less enthusiasm.

Science too added to the colours of nationalism making Indian science both nationalist and cosmopolitan. There were J.C Bose and Srinivasa Ramanujan, C.V Raman and K.S. Krishnan, P.C. Ray and Meghnad Saha, S.N. Bose and D M. Bose, all of whom added to the nationalist imagination. The sadness in India is we tend to separate the history of science and the history of nationalism and the way they pollinated each other as imaginations. The conversation of science and nationalism had a cantankerous, open-ended quality one misses today. Science added to the plurality of nationalism, enriching its vision. Today it is a mere extension counter of the nation state, with the academics as statist minions. A Raman or a Saha would stand up to a Nehru. It is an act of dissent one hardly imagines today as security as an idea has colonised patriotism. One can hardly think of a journal like Science and Culture today, which was as classic and relevant to the national movement as National Review, The Modern Review or The Theosophist.

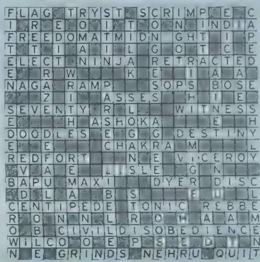
Floating through their archives one sense the innumerable utopianisms that science and nationalism dreamt of. It is almost as if science and nationalism as forms of plural dreaming have succumbed to the aridity of the nation state. For them and for the older generation, nationalism was a metaphorical house-warming, a homecoming. Today in a literal sense, the nation state invokes the refugee and the fact of displacement and homelessness. But there was something more.

When I look at the nationalist icons of the past, they survive intact, despite all the criticisms. Both dream and dreamer have an integrity that lasts. They also created something which mattered. They left behind a legacy which still sustains us. Think of Gandhi and you wish his ashrams would come alive with new experiments with truth. Decades after, whether it is Desmond Tutu and the Truth and Reconciliation Commission or Vaclav Havel and the Velvet Revolution, the source of inspiration is Gandhi. Nehru stands immaculate as a vision of a nation. The sour grapes come when later upstarts try to imitate him. Rajaji is still reassuring and as one reads his Mahabharata, one almost senses a community between generations.

One misses the great eccentrics of nationalism. One wishes there were new extracts from the archives retelling these stories beginning with, once there was a Gandhi, a Nehru, a Besant, a Badshah Khan, a Raman and a Visvesvaraya. One longs for that world where character building and national building went together as one settles down to watch the violence of today's majoritarianism and the much touted project called development.

Shiv Visvanathan is Professor, Jindal Global Law School and Director, Centre for the Study of Knowledge Systems, O.P Jindal Global University

Solution to
The Hindu Freedom Crossword

15-08-1947 India gains Independence from British Rule. Jawaharlal Nehru, India's first Prime Minister, at the Constituent Assembly debates in New Delhi

28-10-1947 Kashmir accedes to Union of India

29-02-1948 Free India's first full budget

27-11-1949 Constitution of India adopted

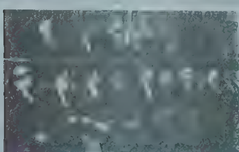
15-03-1950 First Planning Commission reporting to the Prime Minister set up

18-01-1950 Birth of Indian Republic

26-01-1950 First President sworn in

28-01-1950 Proclamation of new Constitution

29-01-1950 | Supreme Court inaugurated

10-07-1951 First Five Year Plan launched

18-08-1951 | First Indian Institute of Technology inaugurated in Kharagpur

21-10-1951 The Telangana armed struggle led by the Communists ends formally

25-10-1951 First general elections

25-07-1952 India wins gold in hockey, Khashaba Jadhav wins bronze in wrestling in Helsinki Olympics

01-08-1953 Air India nationalised and becames India's national carrier

01-10-1953 Formation of Andhra State after popular agitations for separate State from Madras Presidency

11-08-1954 Annexation of Dadra & Nagar Haveli from the Portuguese

01-07-1955 India's largest bank Imperial Bank of India renamed as State Bank of India

01-11-1956 State Reorganisation Act reforms the boundaries of States in India on linguistic lines

06-12-1956 India wins a hockey gold by beating Pakistan 1-0. The only medal in that Olympics

05-04-1957 | First democratically elected Communist Party government outside Europe gets to power in Kerala with CPI leader EMS Namboodiripad as the Chief Minister

01-10-1958 | The Standards of Weights and Measures Act takes effect

31-03-1959 | The Dalai Lama flees Tibet and arrives in India

01-12-1959 Eighth Amendment to the Constitution extends period of reservations to SCs/STs by 10 years

01-05-1960 Gujarat and Maharashtra are formed from the State of Bombay

9-9-1960 India loses to Pakistan 1-0 and gets Silver - the only medal in that Olympics

13-11-1961 | First Indian Institute of Management inaugurated in Calcutta

19-12-1961 Goa is officially ceded to India after 400 years of Portuguese rule

20-10-1962 Beginning of the Sino-Indian war with China launching attacks in Aksai Chin and Arunachal Pradesh

21-11-1962 China declares ceasefire and withdraws to McMahon Line in Eastern sector to end war

27-05-1964 Jawaharlal Nehru Passes Away

Midnight to millennium

A quick rundown of the highs and lows, achievements and disappointments and changes in leadership that shaped independent India's collective conscience through 70 years. It's not an exhaustive list, but a point by point potted history of a young nation

26-01-1965 | Hindi becomes "official language". Anti-Hindi agitations follow, which result in it remaining as one of 23 "official languages of India"

23-02-1965 | English adopted as associate language between Central government and non-Hindi speaking States

06-09-1965 - 22-09-1965 | India-Pakistan war ends after UN Security Council calls for ceasefire on 20th September

01-12-1965 | Border Security Force formed as a special body to guard the borders

10-01-1966 | Tashkent Accord signed between Indian Prime Minister Lal Bahadur Shastri and Pakistan President Ayub Khan

11-01-1966 Lal Bahadur Shastri dies in Tashkent

27-05-1967 Peasant uprising in Naxalbari, West Bengal. Later, it spawns other movements

19-07-1969 | 14 leading banks nationalised through an ordinance

24-06-1970 | Operation Flood - an initiative to create a nation-wide milk grid is launched

03-12-1971 - 17-12-1971 | War with Pakistan for the liberation of Bangladesh ends after General Yahya Khan accepts India's cease-fire proposal

02-07-1972 | Simla Agreement signed between India and Pakistan to resolve all disputes peacefully

18-05-1974 | India explodes nuclear device underground in Pokhran as part of Project 'Smiling Buddha'

19-04-1975 India enters space age with the launch of Aryabhatta, first Indian satellite designed and built at the Space Research Centre near Bangalore and launched near Moscow

16-05-1975 | Sikkim annexed by India

26-06-1975 | President proclaims National Emergency during Prime Minister Indira Gandhi's tenure. 676 persons detained all over country

21-03-1977 Emergency ends

24-03-1977 | The Janata Party's chairman Morarji Desai becomes Prime Minister in India's first non-Congress party led government after the Congress was defeated

18-10-1979 Mother Teresa awarded the Nobel Prize for Peace

25-06-1983 | India wins the Prudential ODI cricket World Cup at Lords, London defeating the two-time champion West Indies

19-10-1983 Indian-American astrophysicist S Chandrasekhar wins the Nobel Prize for Physics

03-04-1984 Rakesh Sharma becomes India's first man in space after he was launched aboard Soyuz T-11 spaceship

06-06-1984 Indian government launches Operation Blue Star to remove militants from the Sri Harmandir Sahib (Golden Temple) premises in Amritsar

31-10-1984 Indira Gandhi is assassinated by her security guards. In this photo Zail Singh (right), N. Sanjeeva Reddi, R. Venkataraman pay their last respects

01/11/1984 - 03/11/1984 Anti-Sikh riots in Delhi kill and injure thousands

03/12/1984 Methyl isocyanate leak from Union Carbide plant in Bhopal results in more than 2,000 immediate deaths. More than 10,000 people were treated for inhaling the poisonous gas

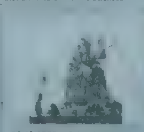
29/07/1987 India and Sri Lanka sign an accord to safeguard the interest of the Tamil minority in the island nation

24/03/1990 The last of the Indian Peace Keeping Force leave Sri Lanka, ending a 2 1/2 year long chapter in the relations between the two nations

25-07-1991 | Government led by PM Narasimha Rao and Finance Minister Manmohan Singh embark upon economic liberalisation

30-03-1992 Satyajit Ray receives honorary Oscar from the Academy of Motion Picture Arts and Sciences

06-12-1992 Babri Masjid demolished by kar sevaks belonging to the Vishwa Hindu Parishad and other Sangh Parivar affiliates

12-03-1993 Serial bomb blasts [illegible] claimed 250 lives, injured 1,000. First blast reported at Jeejeebhoy Towers

[illegible] India [illegible] nuclear tests in Pokhran, Rajasthan, also tests a thermonuclear device

[illegible] 1998 [illegible]

20-02-1999 Prime Minister AB Vajpayee commences bus diplomacy to Lahore

May-July 1999 Kargil conflict between India and Pakistan after Pakistan soldiers and militants infiltrate across the LoC

25-12-1999 Hijacking of IA flight IC 814 results in release of three terrorists in Afghanistan as ransom for release of hostages

13-12-2001 Suicide squad of LeT and JeM terrorists attack Parliament complex. Threat neutralised

Feb-March 2002 Riots in Gujarat kill more than a thousand people after a train bogie is burnt in Godhra, killing 59 kar sevaks

02-03-2006 India and U.S. sign landmark nuclear deal pending approval by legislatures in both countries

06-07-2006 Nathu La pass between India and Tibet Autonomous Region (TAR) of China reopened after 44 years

24-09-2007 India wins World Twenty20 Championship in cricket

30-09-2007 Vishwanathan Anand is undisputed world champion after defeating V Kramnik

11-08-2008 Abhinav Bindra wins India's first individual Olympic gold in Shooting

21-08-2008 Sushil Kumar wins Bronze in Beijing

22-10-2008 India's moon mission Chandrayaan-1 injected into its initial orbit

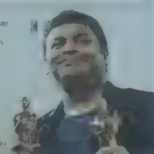
14-11-2008 Impact probe onboard Chandrayaan-1, successfully landed on the moon

26-11-2008 Lashkar-e-Taiba militants from Pakistan carried out coordinated attacks across Mumbai, killing 164 people and wounding at least 308

23-02-2009 Music composer A R Rahman wins Oscars for best score and song for the film Slumdog Millionaire

24/09/2009 Chandrayaan I finds traces of water on the moon

09-03-2010 Rajya Sabha votes for 33 percent reservation for women in Parliament

02-04-2011 India wins the cricket ODI world Cup held in the subcontinent by beating Sri Lanka

20-04-2012 Agni V propels India into elite ICBM club

12-08-2012 Wrestler Sushil Kumar wins silver medal in London Olympics

09-09-2012 In ISRO's 100th mission, PSLV puts two satellites into orbit

17-06-2013 | More than 5700 die in massive Uttarakhand floods

10-08-2013 In a first for India, submarine INS Arihant's nuclear reactor goes critical

05-11-2013 | India starts historic mission, Mangalyaan or Mars Orbital Mission to Mars

16-11-2013 Bharat Ratna awarded to Sachin Tendulkar and scientist C.N.R. Rao

05-01-2014 India joins five other nations to have mastered cryogenic engine tech

26-05-2014 | Narendra Modi sworn in as India's 15th Prime Minister after taking BJP-led alliance to a stunning victory

01-06-2014 | Telangana, the 29th State of India, is born

24-09-2014 India puts Mangalyaan in orbit around Mars in its first attempt

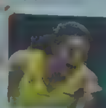
01-01-2015 NITI Aayog is the new policy body replacing the Planning Commission

01-07-2015 India's [illegible] crosses $2-trillion mark

10-08-2015 Chennai-born Sundar Pichai [illegible] chief executive officer of Google

17-08-2016 Wrestler Sakshi Malik wins the bronze medal in Rio Olympics

19-08-2016 | Shuttler P.V. Sindhu wins the silver medal in Rio Olympics

01-02-2017 Budget presented with the merger of Railway Budget after 92 years of being presented separately

COMPILED BY THE HINDU INDEXING TEAM. DESIGN BY BALA SRINIVAS.
PHOTOS: THE HINDU ARCHIVES, GETTY IMAGES, WIKIMEDIA COMMONS

INTERVIEW | YASMIN KHAN

‘Real stories make situations much less abstract’

The historian explains how the Partition story has been core to the foundation of India and Pakistan, but peace is required to forge a shared sense of history

VIDYA RAM

Yasmin Khan, *a British historian and lecturer at Oxford University, has made a habit of taking on gaps in our understanding of the British Empire and the Raj, and telling the personal and powerful narratives around them. Her 2007 book,* The Great Partition: The Making of India and Pakistan, *is a riveting account of the chaotic build-up to the decision to divide and its terrible impact on the lives of people on both sides of the border.* The Raj at War: A People's History of India's Second World War (2015) *considered the role of not only the 2.5 million Indian soldiers who fought but also the impact that their involvement had on the war, the Independence movement and the development of the Indian economy. Extracts from an interview:*

Both your books in some ways deal with themes that have been prone to historical amnesia and misunderstanding: the lack of understanding of the Second World War and the myth that Britain stood alone perpetuates nationalism here in Britain, and the lack of understanding of Partition in India and Pakistan helped perpetuate nationalistic portrayals of the opposing side back in India. Is this way of understanding things inevitable?

■ I think that nationalism has increased everywhere in the world. I've seen it in my lifetime here in Britain and in South Asia, and I'm inherently suspicious of it wherever it is. It is not a natural category, often used for political ends. It can sometimes be used to manipulate for positive purposes but more often than not history teaches us it is used for creating conflict. There was a lot more internationalism in the 1930s, talk of transnational groups that brought people together rather than things designed to prop up sovereignty in these nations.

What has perpetuated the myth that Partition was inevitable?

■ There are so many different views when it comes to Partition. There is so much that is contested and argued over. I think we really have to accept there will be a plurality of views on the responsibility of big figures: a shared vision of the story is too much to ask for. My perspective is that there were a lot of people trying to come to some kind of compromise and that they did the best they could at the moment. Nobody who agreed to the plan could have seen what was coming. None of them could have realised what they were unleashing. The violence, the conflict. I think when we look back we draw conclusions and think there is something inevitable because of the way things have developed in the relationship since 1947, but I think that many of those developments are quite contingent on how things turned out.

There's been a renewed focus of the voices of Partition. What is the impact of this?

■ I think it's important to listen to people's voices, to hear their stories and the pain, and ensure that both sides are reflected. The balance of appreciation of the pain on both sides is crucial to the history of it. What makes it tricky is that there was not one set of sufferers and one set of perpetrators. We have to realise that it's a double-sided history and there is a lot of guilt and pain on both sides.

I think over time, it becomes harder for people to know and understand the other side. Fortunately, London has become a space where you can sit down and have a debate inclusive of both Indians and Pakistanis where their perspectives can be shared, those debates can be had.

FRAN MONKS

> Empire is one of Britain's foundational myths.

You touch on the role of guilt how important is it to focus on the perpetrators and victims?

■ There are a lot of historians who have done excellent work showing that the violence was not random and it wasn't the poorest or the most illiterate who necessarily perpetrated it

It was often more educated people who were organising into armed groups and I think that is important for our understanding of why the violence was so severe

And also to understand that middle class and educated people are capable of being complicit in violence. There are stereotypes and myths about "others" and this creates violence about "others". We have to remember there was a lot more to the violence than "moments of madness" and that sometimes there was a far more systematic demonisation of each other.

Shashi Tharoor and others have pointed to the lack of understanding in Britain of its imperial history, reflected in many ways such as the lack of teaching it in schools. Why do you think this remains the case?

■ It's quite amazing the extent to which students in Britain are not taught about Empire. Slavery is taught much more: it's in a way a much easier subject to teach. It's further in the past and they have the "heroic" angle, the story of abolition. But the recent history of the 20th century is much rawer. There have been some brilliant initiatives to get it into the curriculum, but by and large there is a lack of confidence about how to teach Empire and what people should know about it. It's partly because Empire is one of the country's foundational myths.

How significant do you think a better understanding of Partition is for India and Pakistan and how do you achieve this?'

■ I think the Partition story has been core to the foundation of both states, the ideas they have of themselves. There could be a sense of shared responsibility and shared celebration of the achievement of Independence that doesn't seem to be there at the moment, though of course it's circular; you need peace for that shared sense of history to be there Both states have founding ideas and different narratives of their historical origins There are so many different narratives to tap into real stories of real people who were caught between the borders, who had journeys unexpected, moved multiple times, ended up migrating again and again, the longer-term impact over different regions, all across the north of India

The real stories tend to make situations much less abstract.

You've identified gaps in the past of both Britain's and India's understanding of themselves. What are the other areas that need exploring and soon?

■ My next book is going to be about Asian migration to Britain, in the 1950s and 1960s taking the same approach of trying to humanise the narrative and thinking what it was like for those to leave home and arrive in Britain with maybe 3 pounds in their pocket and very little sense of the future, and their huge impact on British institutions

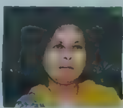
INTERVIEW | NAYANTARA SAHGAL

‘Nehru's compound was filled with refugees’

Writer Nayantara Sahgal places the ideals of freedom she inhaled in 1947 against the future unfolding 70 years on

ANURADHA RAMAN

She was a teenager when India became independent. **Nayantara Sahgal,** *the novelist, essayist and chronicler, had a ringside view of those heady days as Motilal Nehru's granddaughter and Vijaylakshmi Pandit's daughter. Excerpts from an interview conducted on the telephone, in which she revisits the past and takes stock of 70 years of freedom:*

> We are being ruled by the mentality that murdered Gandhi. Anybody young or old has to watch out

What did freedom mean to you back in 1947? And what did it bring to you?

I was in college in Wellesley in the U.S. and came home that year, 1947, in October. I was not here in Delhi on the day itself, but you know, it was a mixed feeling of elation and terrible despair at the thought that India might be divided, and of course by the time I came home, Partition had taken place. I returned to a grim and sad Delhi. I came to stay with my uncle (Prime Minister Jawaharlal Nehru). My mother had gone as Ambassador to Moscow. So she was not there. My father had died following his fourth imprisonment during British rule. So, he was not there. My home was with my uncle. There was no Prime Minister's House at that time. He was living in 17 York Road (now known as Motilal Nehru Marg) and all I could see was how the huge compound was filled with tents for refugees. It was a very grim situation. My sisters and I grew up in Anand Bhavan (in Allahabad), and we grew up together. He was like my third parent. After my father died, he was there in his place. He was my life-long hero also.

Especially now with some distance, I can feel the horror of millions of people uprooted from their homes on both sides of the border in a partition that need never have taken place if Muhammad Ali Jinnah had not demanded a Muslim country for Muslims. Gandhiji, who had been the leader in the fight for our freedom in which my parents and millions of Indians had taken part, had created and fired this movement which had proved this divide and rule policy of the British wrong. It was an all-India movement which cut across regions, religion, languages and gender based on the fact that we are more than a country. We are a civilisation which is diverse, enriched by several experiences and several sources. So the demand for a country for Muslims was a contradiction in the fundamental belief of inclusiveness. And now, my feelings now...

Could we go back to Nehru whom you had the chance of observing closely, especially in the months following India's Independence? You were a young woman in a newly independent country.

When you are young, you are getting along with your life, and I was coming home after four years. I was getting used to the changes in my family and in the country. I was with Nehru, living in the same house. I used to take his lunch to his office where the External Affairs Ministry was then. I would stay around like a youngster in the house. My cousin, Indira, was there. Until March 1948, when I joined my mother in Moscow, I stayed with Nehru. And then, Gandhi was murdered. My cousins and I were in the York Road house when we were told that Gandhi had been shot.

There had been attempts on his life earlier. We thought the same thing must have happened. We rushed to Birla House and we were in the room when he breathed his last. And that is one thing that stands out for me in those terrible days post-Independence. I was standing there with tears in my eyes. He had been a member of the family, having known them for decades. I was promising myself that I would never let him die. All my life and work is dedicated and committed to the ideas he stood for and the kind of India he had created with the struggle for freedom.

Politics became the material for all my writing. It was my background and India was the main character of everything I wrote. It inspired me to write about India that had been created post-Independence, by the Nehru government for the first 20 years. Every novel of mine has been about the making of India. My most recent novel, which will be out in September, is about the unmaking of India. The undoing of India. Under Nehru we built in a remarkable fashion on the foundations he and his distinguished colleagues made. But now the RSS government, because it is the RSS which is running the government, is dividing India once again into Hindus and others. We have already seen one disastrous partition. I don't want to talk about the murders taking place. The RSS wants to make the country a Hindu Rashtra. It is their declared intention. What kind of India is this? I fear for young Indians today.

On the 70th year, are we regressing?

I am not celebrating Independence Day because all the good is being undone. They are fighting and changing history, changing names of roads, saying that Akbar lost the Battle of Haldighati. They are falsifying history. They have no use for science, Nehru's vision. In his time, the Indian Institutes of Technology were created, founded. All our premier institutes were set up at that time... now taken over and headed by the RSS. We are rapidly marching backwards. It is taking me to a horrifying future. I don't know what young Indians will have under the RSS. A Hindu country where mythology is taking the place of science. I am not celebrating independence this time.

Nationalism today has become an exercise in branding people.

You cannot put all young people in one block. There are some who have grown up with no knowledge of the humanities because their expertise is in commerce and technology. There are others who are inspired by ideals. Like Kanhaiya Kumar too, there are all kinds of young people. Of course, we are independent, and of course, it is a great event but we are being ruled by the mentality that murdered Gandhi

Anybody young or old has to watch out and be alert that our freedom of expression stays intact

FROM PAGE ONE

A chance to fully redeem the pledge

The new framing of India's economic policies, however, following the reforms of 1991, has done nothing to change the pattern of India's economic developmentin a more employment generative direction. The mostsuccessful sectors of the economy have done little to generate productive employment for the large numbers of young people enteringthe labour force, as Prime Minister Narendra Modi has clearly recognised. The promise of creating better employment opportunities for the youthful population – supposed to give India a "demographic dividend" – played an important part in bringing him to power. And shortly after he took up office in 2014, Mr. Modi initiated his "Make in India" campaign. As he has said, "We launched the 'Make in India' campaign to create employment and self-employment opportunities for our youth ... we want the share of manufacturing in our GDP to go up to 25 per cent in the near future" Which would, it is projected, create 100 million new jobs. The question of whether or not these objectives can be attained is probably now the crucial issue confronting Indian economic development

Mr. Modi has made much of the so-called "Gujarat model" of development, referring to the success of economic growth in his home State during the period in which he was Chief Minister there. But this does not augur well for the country, given that Gujarat's growth has not been employment intensive. At the same time, the State has lagged behind other States that have a less impressive record in regard to growth, when it comes to education and health In line with the Gujarat experience, the Modi government at the Centre since 2014 has further limited India's public expenditure on these vital areas of human development, in spite of the increased resources made available to it, through taxation, as a result of high levels of growth.

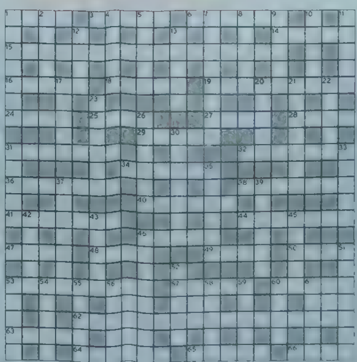
Productive links: Prime Minister Nehru with administrator-statesman M. Visvesvaraya in Bangalore in 1959. • THE HINDU PHOTO ARCHIVES

Prime Minister Modi exercises an authority that no other leader, Indira Gandhi included, has held since Jawaharlal Nehru in the early 1950s.

The model of economic development that his government pursues, as well as its manner of operation and style of governance, could hardly be more different than those of Nehru. Yet both these leaders, whose periods of rule stand respectively at the beginning and the most recent years of Indian Independence, have failed to achieve the vision of development that the first of them set out in 1947. Indians are, unquestionably, much better fed and are better clothed than they were 70 years ago, but relatively few of them, still, have the fullest opportunity to develop themselves according to their capacities

THE HINDU FREEDOM CROSSWORD

(set by Twin-set)

Across

1 Earmark a national symbol (4)
3 Attempt extremely secret meeting (5)
6 A politician follows court rule to economise (6)
14 Popular face (no novice) returning home (5)
15 Book from right-minded mate of a different disposition (7,2,8)
16 Choose – pick no second! (5)
18 Warrior sheltered by woman in Jaipur (5)
19 Cancelled activist's handout in a rush (9)
24 Poster a tribal (4)
25 Downgrade two of Rajasthan's mounted police (4)
27 Saints preserving opus get concessions (4)
28 Netaji initially boarded ocean-going submarine enthusiastically (4)
29 Beginning of what Pippa does is ignored by fools (5)
31 Figure something happening in the limits of shanty (7)
32 What 47 and 65 were to 15 (7)
34 A Hindu verse 50 doubled for old emperor (6)
36 Head of Department with loads of aimless scribblings (7)
38 Lair of Puducherry's small baby (7)
40 Tantric zone Karachi ended abruptly in chaos (6)
41 Delhi's landmark reportedly scanned for a little time (3,4)
44 Appointed ruler's bad – old in line (7)
46 Thread stocked in coastal isles (5)
47 Our nation's father figure (4)
48 Dress of mother at pre-noon (4)
50 Record find cut by half (4)
53 Insect to yield, accepting enrolled nurse's hint (9)
57 Health drink – a whole lot to International college head (5)
60 Spiritual leader on books. It's an eye-opener (5)
62 Saying 'no' politely – one form of which is 5 (5,12)
63 "Begin working with one on LOC arrangement." "Consider it done." (5)
64 Crushes good parts of fruit (6)
65 Statesman loses spectacles in one hour of riot (5)
66 What the British did – very founder of establishment thrown out (4)

Down

1 Rugby team's pipe has model length (7)
2 Alien found in a small area of land in narrow mountain ridge (5)
4 Italian capitalist runs country (5)
5 Dharna – it's terribly trendy (3,2)
7 Indian party's against exam on ship (8)
8 Indian obtained bar of precious metal (5)
9 Old British PM has a type of bread (5)
10 Law cited erroneously (5)
11 Capote leaves operation theatre with desperados initially wearing part of Superman's costume (5)
12 Correct article when current is withdrawn (4)
13 Student wears a fantastic ...

... great distance (6)
30 So slang composition can become rallying phrases? (7)
31 Passover meal created from chopped reeds (5)
33 Silence! Yankees are hugging lady with diffidence (5)
35 One deadly sin, okay? (6)
37 Fed up with Australian lieutenant's failure to make payment (7)
39 Fighter in beret dropping ends becomes a self-exile (6)
42 Avoid Ms Peron's demand to some extent (5)
43 Romping primate has lost a – change boundaries (5)
45 Grant's death at university's first examination (5)
46 Told untruth about inventor and defamed (8)
51 Hundred and fifty Englishmen take tea said to be mad
52 Remove accessories from runway (5)
53 Boast about new coin (5)
54 The sort of metals, perhaps top lab found in crushed bone (5)
55 Disguised identity of person spilling gin around company (5)

Solution on Page

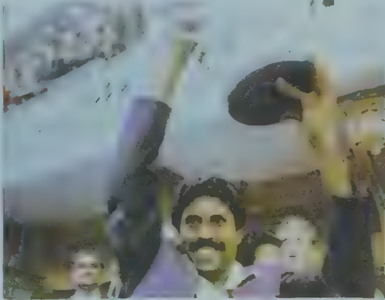
On a larger playing field

During the first two decades of Independence, India did well in sports, only to lose that early promise

RONOJOY SEN

Well before Independence, India had been sending contingents to the Olympics as well as fielding cricket and football teams. India's first international outing after Independence was the cricket tour of Australia against Don Bradman's "invincibles". If the cricket was disastrous for India losing four out of five Test matches – the Indian team was advertised by the Australian press as a beacon of hope for the newly independent and recently partitioned country. One Australian newspaper wrote that the Indian cricketers may "well prove the magic elixir to banish national and inter-racial bitterness". Independent India's first cricket captain, Lala Amarnath, had then proudly proclaimed, "We come from all over India, and when we play cricket we look on ourselves as playing for all of India."

It took the 1983 World Cup win to change the face of cricket and indeed sport in India forever. •GETTY IMAGES

The 1948 Olympics

It was in the 1948 London Olympics that newly independent India had the opportunity to best its former colonial master on the playing filed. Unsurprisingly, it was in hockey where India had already been crowned Olympic champions on three successive occasions. When India played Britain in the hockey finals at Wembley Stadium before some 10,000 spectators on August 12 – just three days before India's second Independence Day – neither the persistent wet weather nor a muddy ground could stop the Indian team. As a correspondent reported, despite "the heavy, muddy turf and the light rain", the Indians "outclassed the British team with their superb ball control, accurate passing and intelligent positional play". Balbir Singh, who scored twice in the final, recounts that Kishan Lal and K.D. Singh Babu both played barefoot to tackle the slippery surface with the Indians winning 4-0. India's barefoot footballers also made quite an impression in London despite getting narrowly knocked out in the first round.

This was evident in the reaction in London and the several legends that grew up around the Indian team's exploits. When at a reception in Buckingham Palace, Princess Margaret reportedly asked India's star footballer Sailen Manna about playing barefoot, he replied that it was "easier to keep the ball under control".

During the first two decades of Independence, India did rather well in sports. Oddly enough, cricket was the exception, with the high point being India's victory over Pakistan in 1952 in the first series played between both countries. India won the Olympic gold medal in hockey in 1952 and 1956, beating Pakistan for the first time in 1956. Although India lost to Pakistan in the 1960 hockey final, it regained the gold by defeating Pakistan in 1964. The 1960s were the golden years of Indian football too. The pinnacle of Indian football was perhaps reached at the 1962 Asian Games in Jakarta, where India won its second football gold medal but against a much stronger field than in the 1951 Asiad. The Indian team led by Chuni Goswami, and with stars like P.K. Banerjee and Jarnail Singh, beat Japan and South Korea, both future Asian footballing powers, to win the gold. The final against South Korea was played before a hostile crowd, which was incensed by India's protests on barring Israel and Taiwan from participating in the Games.

There were some stirring individual performances in this period. While Milkha Singh's fourth-place finish at Rome might be the most debated non-medal finish in Olympic history, K.D. Jadhav won a bronze in wrestling in 1952. That was to remain the only individual Olympic medal for India till 1996. In tennis, Ramanathan Krishnan charmed the world with his elegant style. Though he did not win any of the majors, he did achieve in 1959 the highest ever seeding by an Indian player – number 3 – in the world rankings. In the 1952 Games, Indian women for the first time participated in the Olympics with athletes Nilima Ghose and Mary D'Souza representing India. Rita Davar was runner-up in the junior women's event at Wimbledon the same year and in the 1954 Manila Asiad, the Indian women's relay team won gold.

A gradual change

The story of Indian sport in the 1950s and 1960s would be incomplete without a mention of a unique 'sporting' hero, someone who was less a sportsperson in the conventional sense and much more of an entertainer: Dara Singh. Dara was the undisputed champion of professional wrestling.

From the 1970s India performance in most sports, including hockey, plummeted. It was only in cricket, where India were also-rans earlier, that the Indian performance brought occasional cheer. The year 1971 was a landmark year for Indian cricket when India defeated both West Indies and England on overseas tours. It took the 1983 World Cup win to change the face of cricket and indeed sport in India forever. Even as cricket gained in popularity, the Indian team won major trophies and India became the *de facto* headquarters of world cricket, India's performance in other sports was tardy.

Except for the occasional individual brilliance of a Prakash Padukone, Vijay Amritraj, P.T. Usha or Pullela Gopichand, India had little to show for in the sporting field since the 1970s. Though India still performs well below par given its size and population, beginning with Leander Paes's bronze medal in the 1996 Olympics and Abhinav Bindra's gold in 2008, India has been harvesting more medals in international competitions.

There are three things to note of this sporting resurgence: first, women sportspersons, such as Saina Nehwal, Mary Kom, P.V. Sindhu and Sania Mirza, have been at its forefront, second, there has been a decentring of sport with the smaller cities and hinterland contributing more than the metros; and finally, it is spread across several sports. India will not be a sporting superpower in the near future. However, if this trend continues, it might at least find itself on the medal sheet of international competitions with more regularity.

Ronojoy Sen is with the National University of Singapore. He is the author of Nation at Play: A History of Sport in India

States of being

India's worst economic phase could have been worse yet, and its improvement years could be more purposeful — how long will our economy muddle along?

JAITHIRTH RAO

Generalising about a complex country like India is dangerous, but in the context of a tight word limit, it is probably inevitable. One can talk about three broad periods. The first 20 years can be described as the lost years. The second 25 years were even more lost – so probably best described as the atrociously lost years. The most recent 25 years can be thought of us the years of modest positivism

And in these 70 years, we have witnessed countries that were at our level, or in many cases behind us, surge ahead and now the economic distance between them and us is so great that one has almost lost hope of bridging it. Korea, Indonesia, Malaysia, Taiwan, Thailand and China have all left us behind. We remain primitive and poverty-stricken comparatively speaking.

Development push: A view of the Bhakra Nangal Dam in Punjab, a product of the 'lost years'. •THE HINDU PHOTO ARCHIVES

Long-term impact

The lost years are not merely of historical interest. Their impact still weighs us down. We had a glorious textile industry when China had none. Today, our global market share is in the low single digits and China is a giant. And even now, as we desperately try to correct the anomalous stupidity of deliberately handicapping our large textile units, one hears the argument that the GST is a sinister plot to strangle the small-scale sector which of course can and will never compete with China We had one of the finer railway systems in the world, when China had at best a fledgling one. Today, they run bullet trains in mountainous Tibet, but even small changes to fix our railways are resisted.

While many have forgotten the lost years, the second period of the atrociously lost years are relatively fresh in our memory. We imposed on ourselves not just laws on industrial licensing but also atrocious pieces of legislation such as the MRTP Act and FERA with an almost conscious desire to strangle ourselves economically. This was the period when we waited in queues for everything – telephones, gas cylinders, scooters, cars, air-conditioners, refrigerators and that absurdly precious commodity, foreign exchange. It might be noted that the elite never suffered. Indira Gandhi quite easily obtained the so-called precious foreign exchange not only for her son's college fees but also for fees to pay a tutor who would help her son cram for a university entrance exam. Ordinary citizens had no such luck. An eight dollar allowance for a whole trip was considered adequate.

After 1992, things have changed. Businesses are not evil; entrepreneurs are all not crooks; laws are not all draconian. But – and the but is important – the fact remains that one reason we have not caught up with China, let alone South Korea, is quite simply that the legacy of the lost years persists. We are not yet able to make a *khullam-khulla* embrace of the mantra of growth. Wicked legislation such as the one on retrospective taxes (which still remains on our statute books) have continued in the post-1992 world and they hold us back. In the lost years, we never killed millions of peasants through forcible collectivisation; we never had great leaps that resulted in mass famines. Our lost years could have been worse. Our modest positivism now is also just a tad too modest. The real question is whether we can, and we will turn, our demographic dividend into a great fortune, or whether we will muddle along, better than before but still short of the promise of India. Our choices and actions today will determine the outcome.

Jaithirth Rao is a Mumbai-based entrepreneur

Memories of the day: Wh

We spoke to a diverse set of people about what went through th

Business as usual at IMA, lights went out on the dot

DINAKAR PERI

As independent India made its tryst with destiny, lights went out early on the night of August 14, 1947 at the Indian Military Academy (IMA) in Dehradun, Brigadier (Retd.) R.N. Mishra (94) recollects.

"In the academy, people go to bed early after a hectic day," he says when asked if everyone was up listening to the radio broadcast of India's first Prime Minister Jawaharlal Nehru's historic "Tryst with Destiny" speech.

At the time, he was a young captain posted as an instructor at the academy that trained Indian and British officers.

Changed atmosphere

Summing up the mood inside, he says, "We were very happy to gain Independence and were certainly keen that the British go. British officers were very abusive towards Indian officers and men. We were happy that they were going and Indians were taking over their positions. That is the main thing that changed the atmosphere."

R.N. MISHRA
Brigadier (Retd.)
Noida

The public celebrated Independence outside, but the academy was largely quiet with the mixed feelings running inside.

While Indians were keen to take over, British officers were getting ready to pack their bags and head back home.

"On that day, we held a parade for the cadets and had a holiday after that. In fact, the holiday went on for two days," Brigadier Mishra recalls, sitting at his home in Noida as India celebrates 70 years of Independence.

Just as he turned 18, he followed in his father's footsteps into the Army.

He was commissioned into the Rajput regiment of the British Indian Army in 1942.

He fought in the Second World War in the Burma theatre and after Independence, served in the Indian Army, eventually retiring as a Brigadier in 1972.

The understanding between the British and Indians even during the war was not very good, he says.

"However, we continued with them." On the historic speech delivered by Nehru, at the stroke of midnight, he says there was a lot of interest among the general public, but not so much within the IMA.

"The public were happy about Nehru's speech at midnight. We read about it in the newspapers the next day. The general public were also very keen to hear Nehru when he spoke from the Red Fort," he says. There were an almost equal number of British and Indian officers in the academy. That started to change, but barring that, the system continued as such, he says.

> The public were happy about Nehru's speech at midnight. We read about it in the newspapers the next day

"British officers started packing a few months after that. Senior British officers were given some more time, but the junior officers left immediately."

While the country went through a turbulent and bloody phase of Partition, the transition of the British Indian Army to the Indian Army was quiet though hectic.

Various state forces were merged into the national Army, and new units were being raised.

One sharp observation of Brigadier Mishra was on India's defence manufacturing capability.

While the country is now adopting the slogan "Make in India", Independent India has, in fact, lost that edge in the transformation from colonialism.

He notes that under the British, several factories made ammunition and equipment in India. However, as the Second World War ended and the British left India, many of them were shut as there was no demand.

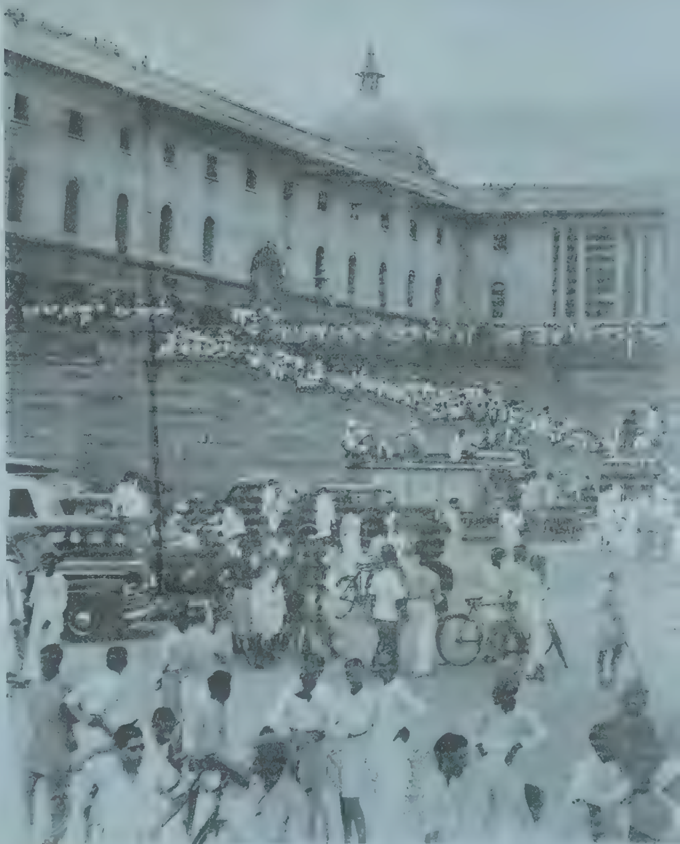
Modern Army

Later as India expanded and modernised its Army, a lot of change came about.

"We have better weapons, systems, and so on. There was improvement. But it was not made in India, that was the problem," he says.

For instance, in 1962, the Indian military changed the rifle system to the self-loading rifle.

"Then we had to import the ammunition from Russia as they gave us the system," he says.

In a free country: People gather at Raisina Hills to celebrate Independence on August 15, 1947

Azadi in the underground, when freedom came late in Hyderabad

SERISH NANISETTI

As August 15, 1947 dawned in Hyderabad, fear and anticipation built up in the Nizam's dominion about the fate of the kingdom. Muhammad Khaja Moinuddin, 19, was underground, hiding in a house in the Asifnagar area of the city, along with the top Communist ideologues Raj Bahadur Gaur, Maqdoom Moinuddin and Jubbar Rizvi. Muhammad Moinuddin says he was the "gun-runner" of the Communist Party.

MUHAMMAD KHAJA MOINUDDIN
Political acticvist, Hyderabad

At the rail station

Elsewhere in the city, Snehalata Bhoopal, scion of a *Samasthanam* (feudal state), drove her beige-and-white Wolseley to Secunderabad station to see how the day unfolded in the garrison town. At the end of the day, nothing happened at the railway station, and Ms. Bhoopal, seven months pregnant, drove back to her home at Bholakpur.

Mr Moinuddin, a feudal lord from Mongol (where Chief Minister K. Chandrasekhar Rao now has a farmhouse), took the role of gun-runner with elan. As a Muslim, nobody would suspect him as a courier for Communists, and as a feudal lord, nobody dared to stop him.

> By the evening of August 15, we learnt that our hideout has been discovered and we had to move. While some of the leaders walked away, others were driven away

While the whole country was gripped with the fervour of Independence and chants of Azadi, Hyderabad's fate was left to the whim of one person: Mir Osman Ali Khan, the seventh ruler of the Asaf Jahi dynasty. Only a decade earlier, the *Time* magazine ran a photograph of the ruler on its cover with a caption: "Richest man in the world." He didn't want to let go of the power and privilege in the last remnant of the Mughal rule.

"We were stirred into action by Maqdoom's song: *Ye jung hai jung-e-azadi, azadi ke parcham ke tale*... (It is a war, a war of Independence under the flag of freedom)," he says. Once the freedom movement gathered pace, we wanted Hyderabad to merge with India. "We were fighting against feudalism and wanted to see the end of it," says Mr. Moinuddin, who was in the thick of action in the Telangana Rebellion or as it was called, the Telangana Armed Struggle.

Crass feudalism

"The armed struggle was against the crass feudalism in the region where *doras* (landlords) had absolute power of life and death over citizens. I used to have a servant whose job was to stand outside the mansion waiting for my orders. I had the bastion outside the house demolished, and I told the man I would call him when I needed his services," says the wheelchair-bound Mr. Moinuddin in his robust voice.

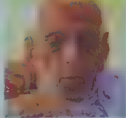
Armed with a pistol and double-barrel gun, Mr. Moinuddin played the role of a guard of top Communist leaders.

"By the evening of August 15, we learnt that our hideout had been discovered and we had to move. While some of the leaders walked away and others were driven away, I had the job of destroying evidence in the house. It was a huge house where we had to go hungry. I collected all the papers in the house and slowly burnt them in the kitchen. Then I put the ashes in the drain and poured water and escaped from the place," Mr. Moinuddin says.

Hyderabad had to wait an additional 13 months before being integrated with India, with soldiers marching in on September 18, 1948 and the Nizam's soldiers surrendering their weapons

Hoisting the tricolour in Bangalore

MURALIDHARA KHAJANE

H.S. Doreswamy
Freedom fighter
Bengaluru

Harohalli Srinivasaiah Doreswamy will turn 100 in a few months, but his memory remains razor-sharp, especially as he rewinds to August 15, 1947.

In his modest home at Jayanagar in south Bengaluru, he recalls the joy that erupted after the midnight hour. "It feels like it all happened only yesterday ... the 48-minute speech of Pandit Jawaharlal Nehru we heard on radio and the exhilaration I felt."

He joined the freedom struggle inspired by Mahatma Gandhi's book *My Early Life*.

He was involved in underground activities and was arrested and held without trial for months by the British government. He later went on to write articles for newspapers and edited a newspaper, *Poura Vani*. In early 1947, the British government seized the publication in Bengaluru, but he escaped to Hindupur and published it from there.

"On the night of August 14, I was looking through the articles for the magazine in our office at Balepete. The entire area in and around Dharmam[illegible] budhi Kere [illegible]

[illegible] Day by distributing sweets," he says. At midnight, K.C. Reddy, member of the Constituent Assembly, hoisted the flag with thousands chanting *Bharat Mata Ki Jai*.

On August 15, though Arcot Ramaswamy Mudaliar, the Diwan of Mysore, hoisted the tricolour in the city municipality, it was still the Gandabherunda flag (of the Maharaja of Mysore) that was fluttering on Athara Kacheri, the old public office where the Karnataka High Court is now housed.

"It was Narayanaswamy and Muniswamy, two Binny Mill workers, who brought down the [illegible] on Athara Kacheri and published it," Mr Doreswamy says.

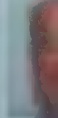
Darker side

He does not forget to talk about the darker side of the times either. Parti[illegible] says.

Mr Doreswamy has never rested on [illegible]

At Gannava... for free trai...

J.R. SHRIDHARAN

TURLAPA...

For 85 year-old Tur[illegible] Rao, memories of the historic day of India achieving Independence remain vivid.

The senior journalist, known for his speeches, was just 14 when he witnessed [illegible] district and was a high school student then. My friends and I got on to our cycles and went around shouting *Swatantra Bharat Ki Jai* and ha[illegible]

No radio to listen to

[illegible]

...at I felt on August 15, 1947

...minds on that momentous day. And this is what they had to say

We were all one on Independence

HOSBET SURESH

In the year 1947, I was 18 years old and was the general secretary of the students' union in Mangalore. When we had our tryst with destiny, I can never forget, as we all rejoiced, we were all elated. My friends and I, we felt we have done it. When we earned our freedom, there was no feeling or emotion of Hindu or Muslim: we were all one. We had experienced independence together as one nation, as one religion. We had such a great celebration; all students came together and felt so proud that no words can express and explain that joy.

In 1942, during the time of the Quit India movement, we had all come out and shouted the slogan. We knew we were going to be beaten up and locked up; how we saved ourselves and continued to participate, I don't know.

Sense of achievement

When we achieved Independence, it simply meant freedom. It meant we will have our own rule, we are free.

It was a feeling of having achieved something for so many years of struggle and fight and endurance, and we fought for it and won it.

But the other important day for us back then was January 30, 1948. It was on that day that not just the whole city but also the whole country was in tears.

HOSBET SURESH
former Bombay High Court judge, Mumbai

After we rejoiced in August, we experienced the contrast five months later. All those who were happy on August 15, 1947, were very sad on January 30, 1948, when Mahatma Gandhi was assassinated. It was a contrast to what we had longed for and finally achieved. The city and the country that rejoiced in freedom was mourning the death of one man, right till all his rites got over. We all could not eat, we just couldn't be at peace.

Festival of freedom

Y.G. PARTHASARATHY

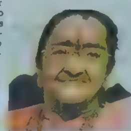
On the eve of Independence, I remember all of us at my house crowding around the radio to listen to Jawaharlal Nehru speak. We were all looking forward to hearing him, and I remember his words clearly: "At the stroke of the midnight hour, when the world sleeps, India will awake to life and freedom." As he continued his speech, we felt immense happiness on hearing him describe an independent India and the future that awaited us. His dulcet, yet strong voice reached out to all of us.

All through the day on August 15, 1947, we saw people burst crackers and sing songs on the roads in Tiruchi. I was a student of Holy Cross College, and many students wore khadi the next day and assembled on the campus. I wore a khadi sari and I remember, my mother made "Payasam" at home. Independence Day was celebrated akin to a festival. There was flag-hoisting on our college campus, and it truly was a proud moment for us.

Series of processions

The days leading up to August 15 saw many processions and movements in Tiruchi. I remember how the teachers locked the college gates and did not allow us to join a procession with students from nearby colleges. We were sure that we wanted to join the procession happening outside, and I told them that if the gates were not opened, we would climb over them to join them.

They finally let us out, and I got to be part of the procession. My father was later transferred to Delhi and this gave me an opportunity to meet many leaders of the freedom struggle. I got a chance to meet Mahatma Gandhi and the first thing he asked me when I greeted him was if I knew Hindi. I had not expected him to ask me a question like that. So I cheekily asked if he knew Tamil. There was a stunned silence around, but Gandhiji burst out laughing. "I know as much Tamil as the amount of Hindi which Ammu Swaminathan here knows," he said pointing to the activist nearby.

Y.G. PARTHASARATHY
Educationist, Chennai

...n, hoping ...ravel

...RAO

...toric day, he says that for the gullible Gannavaram villagers freedom meant free train travel. "They thought everything will be free after Independence. So naive they were."

Mr. Rao remembers the festivities at Ramalayam, the one-stop temple for all the villagers where prayers were offered to celebrate the historic day.

It was a day to celebrate for all political ...rties and even Communists joined ...ers to welcome the new dawn, he ...

...rnalistic work

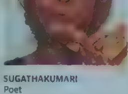
Mr. Rao remembers his first article ...blished in March 1947 in *Mathrubhoomi*, a Telugu weekly published ...om Madras (now Chennai).

"When British Prime Minister C.R ...ttlee announced in the House of Commons in London in February 1947 ...hat the British would leave India, we ...new that it was matter of time before India got Independence. I immediately ...rote an article, *Swarajyam lo Swarashtram* (Our State in Independ...nt India), which was widely appreciated. That was the beginning of my 50-year-long career in journalism," he ...

Mr. Rao is reported to have written ...ver 4,000 biographies and delivered ...ver 16,000 public speeches.

When freedom was so near, yet so far

SUGATHAKUMARI

SUGATHAKUMARI
Poet
Thiruvananthapuram

My memories of the freedom struggle begin from the days when I was a little girl, first as a witness to a brutal attack on a team of prohibition campaigners by hoodlums of toddy barons, and then of the evening walks with my father (poet Bodheswaran, a leading light of the freedom movement in the then Travancore).

On our evening walks, he would be dressed in khadi and have his Gandhi cap. Whenever we passed the Resident's Bungalow, the soldiers would glare at us. My father would then say, "This is the British police. Soon, our country will become free. Then the ones who guard these gates will be our people, our policemen. And our flag will fly here." He would add, "I am not sure if I will be around to witness it, but you will certainly see it."

I would look intently at the Union Jack fluttering in the wind, with a lot of sadness. I can still recall their stares, their blood-shot white faces. My two friends and I were often called upon to sing freedom songs whenever there was a public meeting, sometimes addressed by leaders of stature such as Acharya Kripalani and JP. We would sing *Kadam kadam badhaaye jaa*, [illegible] *Jhanda ...* [illegible] and many other songs.

I was in the Third Form (today's Class 7) when India became free. I still recall the wild celebration on that day. Also fear, because that was the time when Independent Travancore had been declared. Sir CP (then Travancore Diwan C.P. Ramaswamy Iyer) was recovering after being attacked. The place was full of Sir CP's 'Five Rupee Police', a bunch of hirelings. Fear was contagious. My father was underground. My sister, who was three years older than me, then studying in junior intermediate at the College for Women, and I went to the University College. It was a sea of students. Addressing them were K. Balakrishnan (who later became a Member of the Rajya Sabha), Ravindra Varma (later Union Labour Minister) and N.D. Jose. The student leaders hoisted the flag.

Defying oppression

We threw up flowers and shredded paper pieces and shouted *Mahatma Gandhi Ki Jai, Vande Mataram* and *Inquilab Zindabad*. Then we set out on a march through the city, followed by a huge posse of policemen. We marched to Bhaktivilasom, where Sir CP used to reside, and then to Kowdiar Palace. In front of Bhaktivilasom, we shouted "CP go back."

Jawaharlal Nehru announced, 'We will be free'

OMAR RASHID

Begum Hamida Habibullah has seen it all – the British rule, the freedom movement, Partition, the building of a new nation post-Independence, the rise and fall of the Congress, and now, the domination of national politics by the Bharatiya Janata Party.

She turned 100 on November 20, 2016, and is among the declining number of Indians living today who took part in the Independence Day celebrations on August 15, 1947. "It was raining [in Delhi]. When [Jawaharlal] Nehru was announcing that 'We will be free tonight', I stood next to him," says Ms. Hamida, seated in her splendid bungalow on Habibullah Estate in Lucknow.

Later in the day, she went to congratulate Nehru.

"His speech gave us hope that we would live by our own values and understanding ... *duniya badal gayi hai* (The world has changed). I hoped the rain would clear away all the filth of the country, especially that left behind by Partition," she recounts.

Ms. Hamida, daughter of Nawab Nazir Yar Jung Bahadur, Chief Justice of the Hyderabad High Court, and wife of Major General Enaith Habibullah, the first Commandant of the National Defence Academy, was 30 when India achieved Independence. Her son, Wajahat Habibullah, was the first Chief Information Commissioner of India and is a former Chairman of the National Minorities Commission.

The exit of the British, whose rule Ms. Hamida remembers as "cruel" and "evil", brought her a heightened sense of hope.

"We had seen so much evil through the British, such as Kalapani. We were made to sing songs such as *God save the King, God save the gracious King*... We were happy then [when the British left]," Ms. Hamida says.

Born into privilege and influence, Ms. Hamida was a gold medal recipient from Osmania University before undergoing two years of teacher training in London. After her husband retired from the Army in 1965, she joined politics.

Various vocations

From 1969 to 1982, she held the posts of MLA, Minister and Rajya Sabha member. She was active in social work, especially focussing on health and education of women and children.

With the nation turning 70, however, Ms. Hamida looks back at the period with disappointment. She feels Independence has not changed much for the poor in the country.

"I was expecting wonders (under leaders like Nehru, who she greatly admired). Things went wrong afterwards. Today, I can't say everything is happening for the good. The poor are still struggling a lot for justice. They are not free, not happy," Ms. Hamida says.

She is dismayed by the recent incidents of mob violence, saying she never expected that such things would ever happen in India after Partition. "I think people are close. Politics is dividing them. We thought Independence would clean the filth of Partition, but we are still fighting Partition," she says.

Though she was associated with the Congress, today she feels the party has abandoned its principles. She is shocked by the news of defection of Congress leaders to the BJP. "I didn't believe it when someone told me that Rita Bahuguna joined the BJP. How can someone join the BJP from the Congress," she asks.

"I know the Congress is not doing all that it promised or should have. It did more for officers and Ministers. I still don't believe we have become communal. The younger generation will get a big chance to change the destiny of the country. If the country follows the path of Nehru, it will move towards progress."

BEGUM HAMIDA HABIBULLAH
Former Minister, Lucknow

THE HINDU

THURSDAY, NOVEMBER 17, 2016

Against the odds

A day after Class 12 students turned up in large numbers for their school-leaving examinations in the Kashmir Valley, attendance for the Class 10 tests too crossed the 95 per cent mark. Successful conduct of these tests is crucial not just as a signal that normalcy could be returning to Jammu and Kashmir after the months-long unrest, but equally importantly, to secure the school year for students. In the event, given that classes had been disrupted since the July 8 killing of Hizbul Mujahideen 'commander' Burhan Wani, the syllabus had been reduced by half for students opting to appear for the examinations now. But their successful start, amid demands that they be summarily postponed, should also allay fears caused by a series of arson attacks on school buildings across the Valley. More than 30 schools have been attacked in recent months — in fact, on Monday teachers managed to prevent serious damage when a school in Baramulla district was set ablaze. The attacks are a clear signal of the determined plan by miscreants, their identity yet to be established, to hold classes hostage. It is critical that, going forward, the State government rally teachers and parents sufficiently to build a constituency to firewall the school calendar from disruptions imposed on the Valley.

After a long summer when too many children were caught in the crossfire, with some killed or blinded due to the security forces' unconscionable persistence with pellet guns, a curtailed syllabus for examinations must serve as a reminder of the risks to the aspirations of yet another generation. To bring back calm, more needs to be done to use the tenuous calm on the street to normalise the daily transactions among local communities. If anger spilled over on to the streets in unexpected and disturbing ways after Wani's death, as the weeks and months passed it led to maximalist rhetoric on the part of the separatists, expectedly, and the government, unnecessarily. It is bewildering, for instance, why Defence Minister Manohar Parrikar would choose to commend the demonetisation measure by linking it to a decline in protests in Kashmir. A larger-hearted acknowledgement by New Delhi of the distress in the Valley is essential. Getting past the protests and shutdowns of 2016 will require far more than was done in 2010. In this fractious Parliament session, the government needs to foster an all-party initiative to reach out to the people of Jammu and Kashmir. Taking careful note of their inordinate hardships this year would be a good beginning.

A challenge and an opportunity

A year and a half after China and Pakistan announced plans for an Economic Corridor, the CPEC, to connect "Kashgar to Gwadar", the two countries operationalised the trade route this week, with the first shipment moving to Gwadar port and on to the Gulf and Africa. Many of the infrastructure and energy projects that are part of CPEC, worth an estimated $46 billion, are already under way. Of this, $35-38 billion is committed in the energy sector, in gas, coal and solar energy across Pakistan, with the combined expected capacity crossing 10,000 MW. This is roughly double the current shortfall the country experiences. In addition, the 3,000-km rail and roadway project is expected to generate 700,000 jobs by 2030. While Pakistan sees CPEC as a game changer, there are many challenges. There are some misgivings domestically, with critics questioning the project's viability, and some accusing China of launching a second "East India Company". There are the security challenges too, especially in the western areas near the key Gwadar port, where militants ranging from Baloch nationalists to the Taliban and the Islamic State have carried out attacks. Systemic challenges include project delays in the CPEC's first year, which the World Bank warns could prove to be an impediment to Pakistan's overall growth. Pakistan-India tensions, unless contained, too could endanger sectors of the project where Pakistani troops are engaged in providing security. Finally, the economic slowdown in China and the political instability in Pakistan could impact the project's future as well.

However, these internal considerations for Pakistan shouldn't blur the bigger picture for India: CPEC is now a reality. In the past India's reaction to the project, announced a few weeks before Prime Minister Narendra Modi's visit to China in 2015, had turned from dismissal and disdain to disapproval and then to outright opposition. India even raised concerns over projects in disputed Gilgit-Baltistan at the UN General Assembly. Not only has the project gone ahead despite the objections, but China now sees CPEC as a physical link between its One Belt, One Road (OBOR) project and the Maritime Silk Route (MSR). India has refused to be a part of either. That Sri Lanka, Bangladesh and Afghanistan are all on board the OBOR and the MSR should give India pause. It is important for Delhi to also take a closer look at the security implications of the China-Pakistan clinch that is fast drawing in Russia in the north, all the way to the Arabian Sea, while China plans a floating naval base off Gwadar

White is the new black

Even as the common man gets in line for fifty days of pain, the affluent have found innovative ways to launder their hoard of cash

PULAPRE BALAKRISHNAN

A week into the demonetisation drive, we are in the midst of a painful transition. In a televised speech on November 13 delivered in Goa, the Prime Minister sought 50 days' reprieve, though he did not tell us what exactly we should expect. Perhaps we are en route to a better state but in the interim we are left to ponder an unedifying transition. Much of the evidence of what is taking place in the economy since the fateful night of November 8-9 is anecdotal, but no less valuable for that is all we have.

News from different parts of the country indicate two developments. On November 8 itself, there had been frenzied late-night shopping till midnight especially in the upmarket malls. This indicates that some sections of the populace had money hoarded from unaccounted activity and wanted to get rid of it while it was still legal tender. From the next day on, there has been a rush to the banks to exchange currency notes and to deposit money into savings accounts. The experience of those attempting the former has not been a happy one. Reports speak of long waits, scuffles, bank employees favouring relatives over fellow citizens and banks running out of cash. The mind is drawn to accounts of the life of the people of Delhi in the reign of Mohammad-bin Tughlaq

Accounting for oneself

The other development is the reported spurt in deposits in Jan Dhan accounts. As these accounts mostly belong to persons with low incomes, and often showed a near-zero balance, it suggests that these deposits may be black income being distributed among many agents. We have heard of benami titles to property, could we have just witnessed the emergence of benami deposits? Could the facility of allowing deposits of up to Rs.2.5 lakh without attracting income tax have unwittingly acted as a conduit to the laundering of black money?

Accounts have also come of gold sales rising. How can this be possible when high-denomination notes, which as we shall see constitute the overwhelming part of total currency in circulation, are no longer legal tender? We are told that this is made possible by pre-dating sales. Of course, where stock movement is verifiable this would be difficult. But it does speak of many loopholes that have been suggested as means of sabotaging the intent of the demonetisation. Yet more exist. We have actual statements made by party bosses in Tamil Nadu that they have distributed old notes to their workers before a by-election to come. So, in Uttar Pradesh where elections are due only in 2017, there is no reason why money cannot be distributed right away, a form of advance payment. One would expect that the Rs.4,500 limit on the exchange of notes is just the right magnitude in the context.

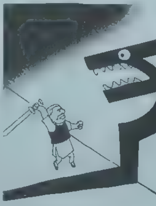

ILLUSTRATION: SURENDRA

> If the PM does check all records going back to 1947, he may also want to investigate the role of the government machinery in generating unaccounted income

A slowing of commerce

Demonetisation had targeted the stock of illegally accrued wealth held in the form of money. Where disgorging of it in the forms suggested above is not possible, demonetisation would be successful in punishing the guilty. This view of the role of money as a store of wealth is appropriate. But the demonetisation can also affect the flow of income in the future even when it is to be earned legally. If this happens, it also punishes the innocent. This it can do as money is also the medium of exchange without which the overwhelming majority of transactions cannot occur. It is not hard to imagine the impact on transactions when over 85 per cent of the country's money stock — that is, the share of high-denomination notes in the total — is sucked out of circulation. The economy has responded predictably. The pre-midnight shopping spree of the day on which demonetisation was announced was followed by a slowing of commerce not only in the bazaars but also in the upmarket shopping malls themselves. Where transactions involving employment of persons cannot be undertaken, there is an irretrievable loss of output. It cannot be made up after the currency shortage has been ended. The national political leadership and the technocrats of the Reserve Bank of India (RBI) appear to have missed this possibility.

The Prime Minister has expressed his confidence that the people of India will bear the inconvenience of the transition for the sake of purifying the country. But engineering a loss of employment is not inconvenience, and this could hardly have gone unnoticed by those affected. The RBI's stance is worthy of Marie Antoinette. It is quoted as exhorting Indians to turn to Internet banking as it would "also enhance the experience of living in the digital world". This is somewhat brazen as the RBI has been granted the monopoly of note issue precisely so that it facilitates economic exchange. There are unlikely to be many takers for the government's propaganda on public radio which has a kirana store owner say that he is not worried as his money is clean and he has till the end of the year to change it. This misses a trick as it ignores the many who cannot earn an income as the system does not have enough money to enable transactions to take place.

Thus views on the transition are likely to be influenced by how one is placed in relation to the income generation process. So, for instance in Kerala, where many live directly or indirectly on monthly remittances from West Asia and where undeclared income is rife, a relatively aware local population is likely to see the demonetisation as justified and hurting the rich. They may well see it as a 'surgical strike'. However, in small-town northern India where households are dependent upon daily earnings from the local economy, the populace is likely to be energised less by schadenfreude at the discomfiture of the rich as much as the loss of their own livelihood, about which we presently read in the press. They are likely to see the demonetisation as a form of bloodletting.

What could have been done

Could this have been foreseen? Yes, absolutely, were the policy intelligently designed. The central bank could have started replacing the larger denomination notes with smaller denomination ones much earlier. This would have isolated those holding unaccounted income in the form of high denomination notes, the unspoken premise of the demonetisation. There is of course a case for secrecy, but the RBI has long shown itself to be unmindful of the need to facilitate transactions in any case. This is the only conclusion that one can draw from the fact that so large a part of the money stock was constituted by high denomination currency. It reflects a complete disregard for the low-value transactions that dominate the economy. It is not hard to see that a very large number of Indians must earn less than Rs.500 a day. Given this, it reveals a monumental lack of sensitivity to withdraw the Rs.1,000 note and bring in one of Rs.2,000. Given the average daily income of an Indian, and the average value of transactions, a move to a money stock far more balanced between the denominations is absolutely essential now. The issue of a shortage of small denomination notes in the economy was brought to the attention of the RBI some years ago.

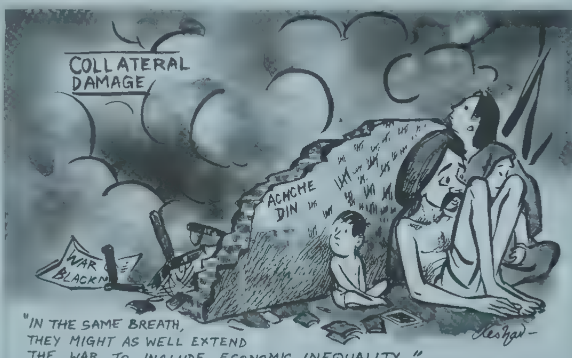
Stemming the rot within

The Prime Minister has brought the issue of corruption centre stage. But it is important to recognise that there is more than one narrative on the issue. One is that a few rich entrepreneurs have evaded the rules laid down by the state and got ahead of the rest of the people. At one level, this cannot be denied and this line of argument can be whipped up to some political advantage. But there is a counter-narrative, and it is that the entrepreneur in India is forced to generate 'black money' to gratify the political class and the civil service who are the gatekeepers of all activity. This is hardly a novel argument. It is what underlay C. Rajagopalachari's imagery of India being governed by the 'licence-permit raj'. His only mistake was to see this as entirely due to Jawaharlal Nehru's economic policy. Actually this is India's inheritance from colonialism, zealously guarded by its beneficiaries, again ranging between the political class and the civil service

So if Prime Minister Narendra Modi does go on to check all records going back to 1947, as he has said he is willing to do to root out corruption, he may also want to investigate the role of the government machinery in the process of generating unaccounted income One should not be surprised if this role is quite substantial. Of course, one hopes he does not do this as it not only carries more than just a whiff of 'retrospective taxation', it can leave us mired in a transition longer than the one we are in now. We are told that our Prime Minister admires Lee Kuan Yew We know that in building his country the late Singaporean statesman started with the civil service. He is known to have treated its members well, but is unlikely to have countenanced their being corrupt themselves.

Pulapre Balakrishnan teaches economics at Ashoka University, Sonipat, Haryana. The views expressed are personal

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Exchanging notes

The demonetisation move is no doubt creating distress for the people, especially senior citizens and the poor, but many economists have praised the government's effort to curtail the flow of black money ("Artificially created distress", Nov.16). People are cooperating with each other and with the banks. I have seen students help *golgappawalas* use mobile phones to accept payments so that businesses aren't affected. In my locality, more and more shops are now putting up posters saying 'Card accepted', 'Paytm accepted', etc. In small shops where there is no point-of-sale machine and customers do not have access to the Internet, shopkeepers are sitting with data-enabled mobile phones asking customers to add money to their e-wallets using cards. These are healthy changes. The situation is not that distressing that the move needs to be revoked. The government is coming up with an extra measure every other day to reduce discomfort. But immediate steps need to be taken to help mandiwalas, small retailers, rural labourers, artisans and farmers so that their livelihoods aren't affected.

Saurav Kumar,
Bihar

The response of the better-off sections, including those who write in these columns, to demonetisation makes me wonder who the present Indian nation really belongs to. A nation, if it is to claim a sense of belonging among its members, should require all sections of people to make equal sacrifices for national well-being. Instead, one is witness today to members of the privileged elite reposing faith in the current regime by making grand shows of support and loyalty to the nation while implicitly demanding that the poorest bear the burdens that such nation-building imposes. In the chaos unleashed by the ill-conceived move — which is little more than the replacement of currency notes — it is the poor who are suffering greatly. Loss of daily incomes can only push the poor into vicious cycles of indebtedness, which the larger policies of the government have really done nothing about. The hard-earned savings of those who, for very many reasons, have not been able to open a bank account stand liquidated. For all the fine talk, senior citizens who are not Internet-savvy and familiar with plastic money are also suffering. What is striking is that all this needless suffering was totally avoidable with better planning.

This has a parallel with the elites' constant reference to the sufferings of the Indian Army to feed rampant jingoism that keeps public attention away from their rapacity.

Any such critique is immediately met with mindless accusations of disloyalty to the nation, which is what makes one wonder, who constitutes the nation? Is it the minuscule minority of the Indian population that wields plastic money alone? The praise that these favoured elites now heap on the 'patience of the people' is nothing but rank cruelty. This section of the Indian population resembles the blind aristocracy that drove ancient Rome into utter ruin. May that not befall this country; yet one cannot help telling such people who now stumble towards their own historical doom: Remember, the Mills of God grind slowly.

J. Devika,
Thiruvananthapuram

The author has been very critical of the government's move. A friend of mine, a senior bank manager of a leading nationalised bank, told me how some hoarders brought bundles of Rs.500 and Rs.1,000 notes to the bank counter without even knowing how many notes there were in the bundles. Any radical step may see some teething troubles, but its results will be known only after some time. Since the Rserve Bank of India and the Finance Ministry are burning the midnight oil to tide over the temporary crisis, everyone should cooperate with the government and should try not to nitpick. Previous governments did not even attempt any such measure for reasons best known to them.

S. Nallasivan,
Tirunelveli

I am 74 years old. I could withdraw Rs.10,000 from my bank account within 10 minutes of reaching there by issuing a self cheque without any hassle or paperwork. The long wait is only to exchange demonetised notes. There is no trouble in depositing/ withdrawing cash from your own bank account.

M.N.S. Thampi,
Thiruvananthapuram

It is true that our normal routines have taken a hit. It is also true that daily wage [illegible] and the poor in general are the worst hit. Valuable man-hours are being wasted in long queues, people are often returning empty-handed even after standing in queues. Many ATMs don't work. So, yes, the overall situation looks grim. But the demonetisation measure is no evil and there is no need to demonise it. The government and opposition parties must not fight at this crucial moment; they can hold consultations with the people to solve the crisis. In the end, if there is transparency, corruption will come down.

Kush Mehndiratta,
New Delhi

The decision to apply indelible ink to check repeated exchange of money is done without forethought ("Now, ink to deter repeat cash swap", Nov. 16). What if a person has demonetised currency worth more than Rs.4,500? Should he or she forgo the balance amount even if it is a legal amount? During elections, voters are inked as per the Conduct of Elections Rules, 1961. According to which legal provision is the government inking the fingers of those who exchange notes?

The various restrictions that the government is imposing now [illegible] financial emergency. Let the government declare a financial emergency under the Constitution. This will give it the legal authority to impose restrictions on all monetary transactions.

K.R. Jayaprakash Rao,
Mysuru

WORLD VIEW

A pivot to China?

MUKUL SANWAL

Till 1750, the Asian giants produced half of global economic output before gunboats and colonisation reshaped trade, and subsequently production and consumption. There is now a consensus that the locus of global wealth is again going to be in Asia. The implication of the interruption, or reversal, has not been explored as the strategic dimensions continue to be seen through a Western prism.

Western analysts focus on the relative decline of the U.S. rather than on Asia's re-emergence. The underlying assumption is that the world needs global institutions, rules and agreements to solve problems that countries cannot solve on their own, while not addressing the question that has now come centre stage — who sets the worlds standards and for what purpose?

Containment, relevant during the Cold War, is not proving effective in Asia with China emerging as the largest global economy. Alliances are also losing relevance in Asia as countries are gaining influence more because of the strength of their economy than the might of the military. Moving away from global rules, for example the climate agreement, questions their relevance for meeting global concerns.

Globalisation, driven by the 'Washington Consensus', dominated global policymaking, with the World Bank, International Monetary Fund and World Trade Organisation as the institutional centres of gravity. Developing countries have complained for decades about the 'terms of trade', 'conditionalities' and intellectual property rights linked with trade sanctions. The limits to trade liberalisation are now also being raised in the West.

David Ricardo's arguments of comparative advantage of countries and Adam Smith's emphasis on competition creating wealth are not relevant in today's knowledge-based, urbanised world of middle-class consumers and global value chains. The problem is not trade, which has been happening for over 2,000 years, but the nature of recent rules going beyond facilitating commercial transactions.

> India should seek to 'redefine' OBOR, adding a stronger component for a 'Digital Sustainable Asia'

Donald Trump, recognising global trends, is reviewing the role of the U.S. based on alliances, rules and values. He prefers an "America First" approach, wants to "reset" ties with Russia around "mutual respect", and wishes for the "strongest relationship" with China, with trade as the foundation of bilateral ties.

Asian views

The thought leadership for shaping global politics, with Asia restored at its economic centre, should revert to the 2,000-year-old pattern of commercial transactions, with trade rules limited to standardisation and dispute settlement. Asian prosperity is more than a geo-economic or geopolitical concept, underlined by President Barack Obama's failed attempt to prevent Asia from setting the new rules for trade

China and India have much in common, if we move out of the Western frame, as both are civilisational states whose contours were shaped by major snow-fed rivers. In both states, no strategic thinker advocated conquest of lands outside this sphere, in sharp contrast to Western strategic thinking on control of the seas, security alliances and rules pushing common values as the best way of organising international relations.

In political thought also, Amartya Sen has pointed out, religious tolerance and human rights are not Western concepts. Chinese civilisation has had a more secular orientation than any other civilisation. In Indian political thought, authority was based on the interests of all. In both civilisations, the king was regarded as guardian and not creator of the law.

The Asian giants have yet to reconstruct international relations theory around a global vision of sharing natural resources, technology and prosperity — issues they have together fought for over 50 years in the United Nations.

India's strategic priorities

China took advantage of global value chains shaping long-term economic calculations, redefining global power and securing a head start over India. China will remain the world's largest producer of goods and India can be the largest producer of services. The services sector will be the real driver of future growth in Asia, with affluence concentrated in cities, giving a younger India future advantage.

India has the capacity for global leadership as the hub of the new knowledge-based order, including new pharmaceuticals and crop varieties, as it is the only country with both extensive endemic biodiversity and world-class endogenous biotechnology industry. Along with global leadership in software-led innovation, foundation of the new low-carbon digital-sharing economy, India is developing low-cost solutions for urbanisation, governance, health and education problems. Sharing solutions to common problems as a new form of international relations will provide legitimacy to reshape the global order with sustainability as the defining value.

China is keen to have India on board its One Belt, One Road (OBOR) initiative for connectivity-led trade in Eurasia. It has suggested a free trade agreement and both countries recognise the synergies for achieving the 'Asian Century'. India's knowledge-based strengths complement those of China in infrastructure and investment. India should seek to 'redefine' OBOR, adding a stronger component for a 'Digital Sustainable Asia', and for Eurasian connectivity to have two nodes, as has been the case throughout civilisation.

A mutual recognition of ancient special interests in the South China Sea and the Indian Ocean should be a strategic objective. This step will enable an understanding on issues like membership of the Nuclear Suppliers Group, global terrorism, and Gwadar, which are irritants in the development of stronger ties. Prime Minister Narendra Modi must recognise that trade will trump security.

Mukul Sanwal is a former UN diplomat and currently Visiting Professor at the Tsinghua University, Beijing, China

A sense of only itself

At one level, India's middle class is now inured to the world outside its own class. At another level, it displays an aggressive nationalism and is completely disdainful of the idea of the community as a nation

C. RAMMANOHAR REDDY

India's middle classes have travelled a long way since the late 19th century when they planted the saplings of the freedom movement. On the way to India's Independence, they filled the jails, and while they could not prevent the horrors of Partition, they wrote a unique document for the new nation: the Constitution of the Republic of India.

After Independence, it was the middle class again that supplied the teachers, doctors, engineers, lawyers, administrators and the other builders of Project India. It was a very imperfect project and there were strong disagreements, but there was no denying the pride these middle-class servants felt in building the Republic.

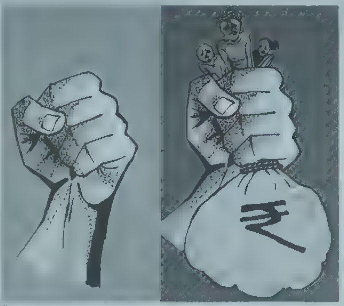

ILLUSTRATION: SATWIK GADE

Middle-class activism

Things have changed in recent decades. Beginning in the 1990s, India's middle class — many times its size in 1947 and amorphous in its composition — started to have a sense only of itself. Gone is a sense of the nation as a country which, while divided, is still one where everyone has equal rights and where no one should be left behind. In its place, the middle class is now happy to wear a flag-waving nationalism on its sleeve and is concerned only about itself.

The middle class as driving public action is now a thing of the past. The last time India saw mass protest by the middle class was after the horrific rape in New Delhi in December 2012. That did lead to new legislation. But December 2012 was an exception and mostly women marched on the streets. Middle-class activism, as it is now called, is usually only about matters of immediate concern — the neighbourhood, the locality, and the city.

It is not a caricature to say that the better off among the middle class are worried today only about their next gadget, next holiday, next car and next home.

At one level, India's middle class is now inured to the world outside its own class. At another level, it displays an aggressive nationalism and is completely disdainful of the idea of the community as a nation.

In the initial days after the demonetisation of Rs.500 and Rs.1,000 notes, the middle class played to Prime Minister Narendra Modi's script. It was willing to put up with its own inconvenience for what it saw as a larger cause. But the middle class is impervious to how the members of India's vast informal sector, the rural communities in unbanked regions, the savers of cash holdings and others were going to manage.

Today, when middle-class concerns are expressed in strength, they are expressed on social media — with hate. The voices in anger are overwhelmingly directed against "anti-nationals", religious minorities, and, if they are reckless enough, they can be casteist too.

Bhopal as a test case

Consider, for example, the shooting in late October of eight Muslim undertrials after they purportedly broke out of Bhopal Central Jail while killing a prison guard. Even a decade or two ago, a shooting of such a large number and so suspiciously in abuse of the law would have attracted a measure of anger from the middle class which is aware of the rights guaranteed by the Constitution.

Not now

There has been the isolated statement by a civil liberties group and the odd statement by one or two political parties. Nothing more. In the media few newspapers have either editorialised strongly or sent their reporters in hunt of the true story. It has required the rare and fine exceptions like this newspaper to expose the lies. The silence of TV has been deafening.

> We have to accept that a creeping anti-minorityism has now become full-blown among the middle class... It is there all around us

Instead, there have been online diatribes against those who question the official version. Here is one posted on Twitter on October 31: "Why [sic] people are raising questions whether the encounter was fake or not? Terrorists should be neutralised wherever found." And here is one from the Letters column of the digital publication *Scroll.in* in response to an article questioning the official version: "These law-abiding SIMI terrorists stayed as state guests in a high-security establishment which relies on the tax payers money — and you're okay with that? These people should have been shot dead a long time back".

India's online population remains small, and on social media it is infinitesimally small. But it wields a power far beyond its size. What it says resonates with the political powers in ascendance. And what these political forces say resonates with this vocal social media population — drawn entirely from the middle class.

This is not the first time that the murder of undertrials has evoked the barest of protests from the middle classes. In April 2015, five Muslim terror accused who were in handcuffs and were being shifted from one prison to another in Telangana were shot dead inside a van by the police because apparently one of them tried to grab a policeman's rifle. (This happened within weeks of two incidents in the State in which two Students' Islamic Movement of India activists and three policemen were killed.) A few questions from a few newspapers, a few statements, and one state Special Investigation Team probe which has gone nowhere. It does not seem to matter.

Of course, the "who-cares" attitude or the "they-deserved-it" reaction is most obvious when Muslims are involved

It is not just the professional trolls who are venting spleen on the Net. Visit any story of any English newspaper or magazine and see the comments on a story about India's Muslims. You can only despair for the future after reading the venom being spewed there. The online comments on "SIMI men had no guns, say witnesses" in *The Hindu* of November 2 are a representative sample

Anti-minorityism out in the open

It is time to stop pussyfooting about what the middle class (Hindus) think about some of their fellow citizens. We have to accept that a creeping anti-minorityism has now become full-blown among the middle class. From a whispering conversation among the like-minded it has now entered everyday conversation among families, friends and office colleagues. It is there all around us.

The disdain for everyone else is the outcome of the very successful build-up of Hindu majoritarianism over the past three decades. This has now reached a new peak under the Bharatiya Janata Party of Prime Minister Narendra Modi. It threatens to march even higher in the run-up to the next round of State elections in 2017 and the 2019 Lok Sabha elections. The majoritarianism of the middle class reflects the essential philosophy of the party in power and in return it strengthens this exclusionary philosophy.

It has been a long journey since the beginning of the freedom movement and the drafting of the Constitution.

C. Rammanohar Reddy is Readers' Editor of Scroll.in

Violence that's not gender-neutral

There is a real danger that the Protection of Women from Domestic Violence Act could, in fact, be used against women and minors

JAYNA KOTHARI

The recent judgment of the Supreme Court in *Harsora v. Harsora* on the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005 (PWDVA) is of great concern as it deletes the words 'adult male' in Section 2(q) of the Act.

The PWDVA is a gender-specific law enacted to protect women against domestic violence at the hands of men. The core provision in this law is that complainants can only be women. The law also restricts under Section 2(q) that complaints can only be filed against adult males, or their relatives, who could be women. But it cannot be filed solely against the relatives of the husband. Section 2(q) states: "'Respondent' means any adult male person who is, or has been, in a domestic relationship with the aggrieved person and against whom the aggrieved person has sought any relief under this Act. Provided that an aggrieved wife or female living in a relationship in the nature of a marriage may also file a complaint against a relative of the husband or the male partner."

In this judgment, the constitutionality of Section 2(q) was challenged. The court, while referring to domestic violence, held that "it is clear that such violence is gender neutral. It is also clear that physical abuse, verbal abuse, emotional abuse and economic abuse can all be by women against other women. Even sexual abuse may, in a given fact circumstance, be by one woman on another. Section 3, therefore... seeks to outlaw domestic violence of any kind against a woman, and is gender neutral."

GENDERED CRIME: "The *Harsora v. Harsora* SC judgment does not consider the history and background of domestic violence legislation." PHOTO: RAJEEV BHATT

Reality of domestic violence

With utmost respect to the Supreme Court, it is absolutely incorrect to state that domestic violence is gender-neutral. It is not. The world over, a vast majority of domestic violence is experienced by women at the hands of men It is not a random event of violence but is a consequence and a cause of women's inequality and is linked to the discrimination and devaluing of women. As per the National Crime Records Bureau, reported cases of domestic violence in India went up from 50,703 in 2003 to 1,18,866 in 2013. These are all cases of domestic violence against men. The U.K. Violent Crime and Sexual Offences study of 2011-2012 reported that 80 per cent of offenders in domestic or sexual violence were male.

> Domestic violence is not a random event of violence but is a consequence and a cause of women's inequality

In 1983, Section 498A was introduced in the Indian Penal Code (IPC) and for the first time made domestic violence to married women a criminal offence Section 498A is only against the husband and husband's relatives because it recognised the gendered nature of the crime When the PWDVA was drafted, the question as to whether the definition of 'respondent' should be restricted to men or should be gender-neutral was heavily debated and finally Section 2(q) was drafted to keep it consistent with Section 498A.

The judgment does not consider this history and background of domestic violence legislation. It goes on to declare that even the word 'adult' in Section 2(q) should be deleted, because a 16- or 17-year-old can also cause domestic violence The court reasons that in the context of the object of the PWDVA, there is a "microscopic difference [illegible] male and female, adult and non-adult" and hence these words should be deleted

Thrust on formal equality

[illegible] Court's decision is ironically [illegible] principle of equality because it restricts the reach of a beneficial statute meant to protect women against all forms of domestic violence whether by men or by women, adult or minors. Our Constitution, however, has interpreted equality to mean substantive equality which, as elaborated by Oxford University professor Sandra Fredman, has four dimensions: redressing disadvantage; countering stigma, prejudice, humiliation and violence; transforming social and institutional structures; and facilitating political participation and social inclusion. Therefore, formal equality of treating all persons equally as 'respondents' is not sufficient and we need to look at the disadvantage and violence faced by women at the hands of men. The same principle of equality also mandates in Article 15(3) of the Constitution that special provisions can be made for women and children and the PWDVA was enacted as a special provision for their protection. It does not need to be gender-neutral.

While the judgment relies on the Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013, where there is no restriction on the respondent being male, it surprisingly fails to observe the criminal offences of sexual harassment stalking, voyeurism and rape under the IPC which are all gender-specific and against men. This does not mean that men may not be victims of violence, but when women are victims of domestic violence, evidence shows that such violence is largely perpetrated by men.

With this judgment, there is a real danger that the PWDVA would be used against women and minors and not against the real perpetrators of domestic violence It could lead to a further dilution of the PWDVA and also [illegible]

[illegible]

The Hindu.

(dated November 17, 1966)

PM to start relief fund

The Prime Minister, Mrs. Indira Gandhi, to-day [Nov. 16, New Delhi] called for a political truce to allow unhindered all activities relating to relief programme in the drought-affected areas in Bihar, Uttar Pradesh and parts of other States where there was "hunger and distress in millions of homes". In a broadcast to the nation tonight in the series "Person to Person", the Prime Minister also appealed to all those working in the ports, railways and roadways to ensure at all times the smooth movement and distribution of food and other supplies. "This is no time for bandhs and work stoppages", she added. The Prime Minister devoted her entire 15-minute broadcast to the situation created by the failure of rains this year in certain parts of the country and called for the fullest mobilisation of talents and resources at all levels to meet it. Every individual, party, private agency, institution and organisation had a part to play, she emphasised. The Prime Minister disclosed that she would shortly be establishing a new fund for drought relief.

Flight test of supersonic jet motor

Indian and Egyptian pilots are flight testing a supersonic jet motor designed for military use that could be ready for production by 1968 according to informed sources here [Cairo, Nov. 16]. These informants said about 300 German, and Austrian experts employed by the Egyptian Government are putting the finishing touches on the motor known as the E-300 and the fighter airframe for which it was designed.

The sources said the United Arab Republic was now spending less than $5 million a year on developing the supersonic fighter known as the HA-300, which it hopes ultimately to put on world market. India is a potential customer for the motor if not for the plane itself. "It will be the cheapest jet fighter in the world," one informant asserted.

Zakir Naik's NGO to challenge ban before tribunal

SPECIAL CORRESPONDENT

MUMBAI: The Islamic Research Foundation (IRF) will be arguing against the validity of the ban imposed on it and invoking of the Unlawful Activities Prevention Act (UAPA) before a Central government tribunal.

The Union Cabinet had on Tuesday given the go-ahead to declare the NGO, run by preacher Zakir Naik, as unlawful and placed a five-year ban on its activities. The ban is similar to the one imposed on the Students Islamic Movement of India in 2001. As per law, any case where the UAPA is invoked, is heard by a tribunal so that the party facing the charges can appeal before it.

"We will be arguing before the tribunal that the UAPA is not applicable on the IRF, and hence, the ban is not valid. We are awaiting the Centre's Gazette notification, and will take further action after going through it," said advocate Mubin Solkar, who is representing Mr. Naik.

Earlier this year, the Mumbai Police sent a report on Mr. Naik's activities to Chief Minister Devendra Fadnavis, which was then sent to the Ministry of Home Affairs. The Centre, meanwhile, set up its own inquiry into the IRF's activities, and the ban was imposed based on the reports of both the inquiries.

Court grants bail to Rahul in RSS defamation case

During Lok Sabha polls, the Cong. leader blamed RSS for Gandhi's assassination

SPECIAL CORRESPONDENT

RESPITE FOR RAHUL: Congress vice-president Rahul Gandhi greets his supporters outside a court in Bhiwandi, Maharashtra, on Wednesday. — PHOTO: PTI

MUMBAI: Congress vice-president Rahul Gandhi was on Wednesday granted bail by a Maharashtra court in a defamation case filed by the Rashtriya Swayamsevak Sangh in 2014.

During the Lok Sabha polls, Mr. Gandhi made a speech in Bhiwandi holding the RSS responsible for the assassination of Mahatma Gandhi. He had said, "RSS people killed Gandhiji and today their people [BJP] talk of him ... They opposed Sardar Patel and Gandhiji."

Undertaking given

Mr. Gandhi's lawyer told the court that a bail plea had been filed and the surety had given an undertaking on May 8 itself that he would appear when needed. The court granted Mr. Gandhi bail on a personal bond of Rs. 15,000. Former Union Minister Shivraj Patil stood as surety.

Counsel for the petitioner, a RSS worker Rajesh Kunte, said if the Congress leader was ready to accept the mistake they were ready to withdraw the case and had no objection to his bail and said 'we believe in forgive and forget.'

Mr. Gandhi's counsel sought exemption from his personal appearance as he had political commitments. The magistrate court adjourned the matter to January 30, 2017.

Mr. Kunte had termed Mr. Gandhi's comment "false, frivolous, baseless and wanton allegations, imputations against the RSS and its people with *mala fide* motive to harm the reputation of the RSS, its followers, people, swayamsevaks."

Mr. Gandhi had moved the Supreme Court, which declined his plea to be exempted from personal appearance before the Bhiwandi court.

The Congress leader also told the apex court that he stood by "every word" of what he said and was ready to face trial.

NIA to HC: No objection to Sadhvi Pragya's bail plea

SONAM SAIGAL

Sadhvi Pragya Singh Thakur

Mumbai: The National Investigation Agency (NIA) informed the Bombay High Court on Wednesday that it has "no objections" to Sadhvi Pragya Singh Thakur applying for bail in the 2008 Malegaon blasts.

Additional Solicitor General Anil Singh, appearing for the agency, made this declaration before a division bench of Justice Ranjit More and Justice Shalini Phansalkar Joshi.

Nisar Ahmed Sayyed Bilal, who was injured in the blast, wanted to file an intervention. She had earlier filed an intervention before the special NIA court which was rejected. The court directed the agency to file a compilation of statements of all witnesses who had deposed before the NIA and the previous prosecuting agency Anti-Terrorism Squad (ATS). It adjourned the matter for hearing on November 29

Changed circumstances

On August 22, Sadhvi had moved the High Court stating that the special NIA court had failed to take the change in circumstances between November 2015 — when her last bail plea was rejected — and June 2016 into consideration

On June 7, the agency had told the NIA court that it had "no objection" to the bail plea "Based on the chargesheet filed, we have stated that there is no case made out against Sadhvi," the prosecutor had then said "We have left it to the court to decide on the bail plea

However, on June 28 the NIA court rejected her bail plea

HC rejects Peter Mukerjea's bail plea

MUMBAI: The Bombay High Court on Wednesday rejected the bail plea of former media baron Peter Mukerjea, arrested in the 2012 murder case of Sheena Bora, his wife Indrani's daughter from an earlier relationship.

Justice N.W. Sambre, while rejecting the plea, said he would pass a reasoned order on Thursday.

Peter, who was arrested in the case by the CBI in November last year, had approached the High Court seeking bail after the sessions court rejected the same

In his bail plea, Peter refuted the CBI's contention that he and Indrani hatched the conspiracy to murder Sheena as they were against her relation with Rahul Mukerjea, Peter's son from his first marriage.

His lawyer Aabad Ponda argued that Peter had no hatred towards Sheena, and that he was fooled by Indrani and kept in the dark.

"Peter only objected to Rahul and Sheena living together without getting married and when jobless. But when he came to know later that they both got engaged, he sent a message to Rahul giving them his blessings Mr. Ponda argued

Additional Solicitor General Anil Singh, appearing for the CBI, said that Peter was also part of the conspiracy to murder Sheena and that he was against Sheena's relation with Rahul. — PTI

Six Maoists killed in Dantewada encounter

PAVAN DAHAT

RAIPUR: Six alleged members of the outlawed Communist Party of India (Maoist) were killed and two were captured alive by security forces in Dantewada district of south Chhattisgarh on Wednesday.

"Six Maoists, three of them women, were gunned down in an encounter in Dantewada today. Two Maoists have been captured alive by our men along with three rifles and other weapons," Chhattisgarh's Special DGP (DGP) D.M. Awasthi told *The Hindu*, adding: "This is an initial input from our parties. Many more Maoists were injured in this operation which was launched the day before yesterday."

Police claim breakthrough in Najeeb case

SHIV SUNNY

Najeeb Ahmed's mother with other JNU students at a protest march. — FILE PHOTO

NEW DELHI: A month after JNU student Najeeb Ahmed went missing, the Delhi Police on Wednesday claimed to have made some breakthrough into what transpired on October 15, the day of his disappearance.

Ravindra Yadav, Joint CP (Crime), said his team's investigations helped trace the auto driver whose three-wheeler was apparently hired by Najeeb outside the JNU campus.

"The auto driver has revealed that Najeeb hired his vehicle of his own free will and asked to be taken to Zakir Nagar. However, on the way, he chose to get off the auto while passing through the Jamia Millia Islamia University," said Mr. Yadav.

The auto fare was paid and the driver, whose identity the police have chosen not to reveal, went his way. What Najeeb did thereafter continues to remain a mystery, police said

The police have now approached the Jamia Millia Islamia authorities for their assistance. "We are in constant touch with the Jamia authorities," said the officer.

The probe in the case was transferred to the crime branch on Saturday on the order of the Delhi Police Commissioner, Alok Kumar Verma.

How it was achieved

"We went about identifying the people who had visited the JNU campus around the time Najeeb went missing. We tried to identify all the autos that were in and around JNU at that time That helped us zero in on the driver whose auto was hired by Najeeb," said Mr. Yadav.

The breakthrough, he claimed, came on Monday. The police, however, chose to conceal the development from the media.

It was announced on Wednesday, the day the police commissioner enhanced the reward from Rs 2 lakh to Rs 5 lakh for anyone who can help trace the missing student.

ISRO adopts drought-hit village to help farmers

S. BHUVANESHWARI

It hopes that the move will help prevent suicides due to acute financial distress

TUMAKURU: Antrix Corporation Limited, the marketing arm of the Indian Space Research Organisation (ISRO), has adopted the Brahmasandra village in the Sira taluk of Tumakuru district in an effort to improve the quality of life of famers and prevent suicides caused by acute financial distress.

As part of its Corporate Social Responsibility (CSR) activities, Antrix will implement the endeavour with help from the Bharatia Agro-Industries Foundation, for which it has earmarked Rs. 3.81 crore over a period of five years.

Model village

Karnataka's minister for Law, Parliamentary Affairs, Animal Husbandry and Muzrai, T.B. Jayachandra told *The Hindu*: "As the highest number of farmers had committed suicide in the [Tumakura] district's Sira taluk over the past two years, a village in the Sira taluk was selected for the project to prevent farmers from committing suicides."

The project seeks to improve agricultural productivity in the village with modern methods. The main objective of the programme is to create a sustainable model village with hi-tech skills, infrastructure, assets, support services and market linkages to make agriculture a profitable occupation. Among the goals is the intention to promote a vibrant village development committee for post-project sustainability.

There are 356 households in the village and the 1,420-strong population is engaged mainly in agriculture, with livestock farming being the subsidiary occupation

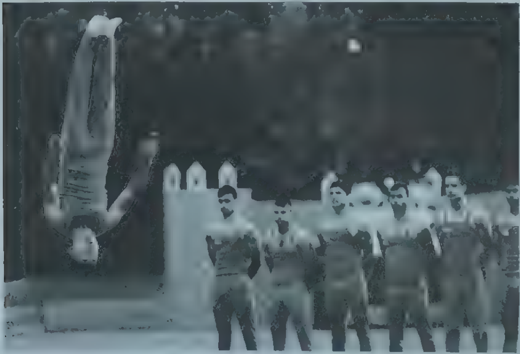
Solving problems

Among the problems faced by the villagers is the scarcity of potable drinking water because water here contains high levels of fluoride; improper drainage, solid waste management and sanitation facilities; groundwater depletion due to erratic and uneven rainfall; lack of basic infrastructure like proper structures for the anganwadi and bus shelter; poor vegetative cover and low agricultural productivity; and the lack of good services, particularly in the livestock sector

Director (CSR), Antrix Corporation Limited, ISRO, Bengaluru, Dr. B.K. Ranganath, who inaugurated the project in early November, told *The Hindu*: "We selected the perennial drought-hit village, Brahmasandra, to implement watershed development; tank rejuvenation and rainwater harvesting for drinking water, the construction of farm ponds to increase the groundwater table, and also to train farmers to use modern tools and advanced technology in agriculture."

He added that Antrix will focus more on the construction of toilets to make the village open-defecation free construct schools and anganwadis, and develop activities for women to increase their income

Impressive start to joint military exercise

SPECTACULAR FEAT: A soldier of the Indian Army demonstrates his gymnastics skills during the opening ceremony of 'Hand in Hand 2016', the India-China joint military training exercise that began in Pune on Wednesday. — PHOTO: PRASHANT NAKWE

SHOUMOJIT BANERJEE

PUNE: The sixth edition of the joint military exercise of the armed forces of India and the People's Republic of China began at the Aundh Military Station in Pune on Wednesday.

The aim of the 11-day exercise is to acquaint both the armies with their respective operating procedures to generate effective counter-terrorism measures. The exercise will end on November 27.

Maj. Gen. Yogesh Kumar Joshi, who was the commanding officer of the 13th Battalion, Jammu and Kashmir Rifles during the Kargil War, is the senior observer for the Indian contingent while Maj. Gen. Wang Haijiang, Deputy Commander, Tibet Military Theatre, of the People's Republic of China is the senior observer of the Chinese contingent.

The opening ceremony unravelled with contingents of both nations displaying weapons which included assault rifles, grenade launchers and other sophisticated equipment. It concluded with a rousing and mesmerising display of traditional martial arts techniques by both countries

A bravura rendition of the traditional martial art exercise Kalaripayattu by the Madras Regiment led to a splendid Khukri Dance and Malkhamb performance by the Indian contingent, which was followed by a breathtaking display by soldiers of the Chinese contingent.

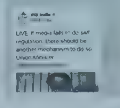
"The sixth edition of this military exercise, which first began in 2007, is a reflection on the firm edifice of trust built between the two countries. The vast historical heritage of both nations helps provide a springboard for shared learning practices," said Maj. Gen. Joshi, in his opening address.

The world was grappling with terror which transcended borders. With this exercise, the armies of both nations hoped to jointly dismantle the scourge which challenged the capabilities of both countries, remarked Maj. Gen. Joshi

The exercise will focus on special heliborne operations, handling and neutralisation of explosive devices and conduct of cordon and search operations in simulated counter-terrorism environments. "The conduct of this exercise is an important step to uphold peace and regional stability besides enhancing trust and confidence between the armies of both nations which may be called upon to undertake anti-terrorism operations under the U.N. mandate," said Maj. Gen Haijiang

PIB's 'media regulator' tweet sets off alarm bells

SPECIAL CORRESPONDENT

A WhatsApp screenshot of the tweet sent out by the PIB. - PHOTO: SPECIAL ARRANGEMENT

NEW DELHI: A week after the Rs. 500 and Rs. 1000 currency notes were rendered invalid by the government and as reports of distress to the common man surfaced in the media, Press Information Bureau's (PIB) tweet about an external regulator for the press set off alarm bells on Wednesday.

"If media fails to do self-regulation, there should be another mechanism to do so: Union Minister @MVVenkaiahNaidu," said the tweet on National Press Day by @PIB_India, the official communicator of the Government of India. It prompted many to wonder whether the government was planning to put a mechanism in place to regulate the media. The tweet was deleted, but The Hindu has its screen shot. A new tweet from @PIB_India later said: "If media fails to regulate its own conduct, that would provide a justifiable reason for outside intervention."

Sources in the I&B Ministry clarified that the Minister meant there were laws to regulate the media in the event that it failed to regulate itself.

Self-introspection

Minutes after the Minister spoke, Prime Minister Narendra Modi said there was no question of an external regulator for the media. But he urged the media to take part in a positive, competitive environment. "Mahatma Gandhi had said uncontrolled writing can create huge problems, but he also said that external interference would wreak havoc. Controlling it [media] externally cannot be imagined," he asserted.

Mr. Modi highlighted two events to illustrate the need for self-introspection in the media: the Kandahar hijack in 1999 and the terrorist attack on Mumbai in 2008. In the former, nascent news channel reportage of angry and desperate reactions of families of passengers on the Indian Airlines flight emboldened terrorists, forcing the channels to introspect on the consequences of their action. A similar exercise in 2008 prompted another round of introspection and the media later came up with norms for the coverage of such incidents, he said.

Mr. Modi expressed concern at the recent murders of journalists and observed that this was a dangerous way to suppress the truth.

The National Press Day, observed on November 16, is symbolic of a free and responsible press in India. This was the day the Press Council of India started functioning as a moral watchdog to ensure that not only did the press maintain the high standards expected from the powerful medium but it was also able to exercise its freedom without threat

FROM PAGE ONE

SC rejects T.N. plea to review jallikattu ban

Mr. Naphade said the 1960 Act had no power over the State law and it was the prerogative of Tamil Nadu under Entries 14 and 15 of the State List to preserve and care for its own livestock.

But the Bench agreed with Mr. Singhvi that there was indeed a "head-on collision" between the 1960 Act and the Tamil Nadu law of 2009 on what constitutes 'cruelty.'

"There is a direct collision between the two enactments in as much as one stands for the welfare of animals (1960 Act) and the other (2009 Tamil Nadu law) makes bulls a participant in an event meant for the inferior pleasure of man," the Supreme Court concluded.

The court observed in its order that it was "inconceivable" that a bull, a domestic animal, should be tamed for entertainment's sake. The court threw out Tamil Nadu's argument that the ban affected the fundamental right to religion enshrined under Article 25 of the Indian Constitution.

Speaking for the Bench, Justice Misra said it was "unfathomable" why the State has attempted to contrive a connection between *jallikattu* — an event — and the right to religious freedom.

'Not a religious event'

"How does Article 25 come in here? *Jallikattu* is not a religious event. You are defaming the framers of the Constitution by linking it to Article 25," Justice Misra told Mr. Naphade.

"But every festival has a religious base. I cannot think of any festival which has not originated from a religion... Diwali is also on the same footing," Mr. Naphade countered.

In its order, the Bench said *jallikattu* was an "event" meant for the sheer entertainment of man at the expense of the animal and had nothing to do with religious freedom.

"If *jallikattu* is banned for being paid entertainment, then why don't you ban horse racing too... How are you permitting horse racing?" Mr. Naphade argued.

The 2014 Supreme Court had banned *jallikattu* after declaring it to be an act of "inherent cruelty."

Soon, search engines to blank sex selection ads

"Whatever is prohibited under the Act cannot go through websites ... The 1994 Act says nobody shall propagate (pre-natal sex determination) and if anyone is propagating this, it has to be stopped," Justice Misra observed. The court posted the case for hearing next on February 17, 2017.

Senior advocate Abhishek Manu Singhvi, appearing for Google India Pvt Ltd, along with counsel representing other search engines, assured the Bench that their clients were complying with the court's past orders and had taken steps against pre-natal sex determination advertisements.

In the previous order, the Supreme Court concluded that it was the liability of the search engines to check for pre-natal sex determination advertisements and develop in-house methods to prohibit such content.

Solicitor-General Ranjit Kumar, appearing for the Centre, had informed the court that the search engines had developed a technique called "auto block" which prohibited advertisements on sex determination.

Mr. Kumar had also submitted a list of 43 "proposed" key words to trigger the auto block mechanism.

Punjab, Haryana set for face-off over SYL

Mr. Badal said the government would do everything possible to stop water from flowing to Haryana. "Any decision to rob the State of its legitimate rights on river waters was, is and would neither be acceptable to me nor to the Shiromani Akali Dal-BJP government. Likewise, there never is and nor was any need to construct the SYL canal," he said.

"The House takes a serious view of the fact that Punjab is already falling short of its canal water needs and farmers of Punjab are facing a serious water crisis," said Mr. Badal.

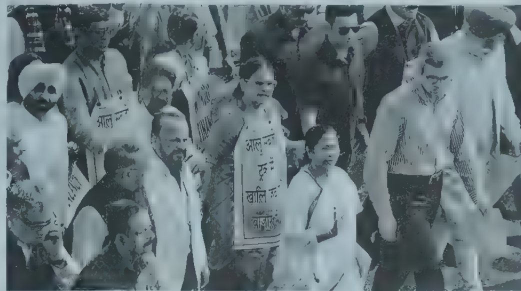
The Assembly also passed a resolution, moved by Parliamentary Affairs Minister Madan Mohan Mittal, directing the government to take up the matter of levying cost and royalty for river waters flowing to Haryana, Rajasthan and Delhi, which are the non-riparian States.

Meanwhile, four MLAs — Navjot Kaur Sidhu Pargat Singh, Simarjit Singh Bains and Balwinder Singh Bains — tendered their resignation from the Assembly in protest against the government's alleged failure to protect the State's right over riverwater.

Haryana Chief Minister Manohar Lal Khattar said the resolution on charging the cost of water supplied to non-riparian States was "unconstitutional".

Mamata leads team to Pranab, seeks rollback

'The President was once a Finance Minister and understands the situation better than others'

COMMON CAUSE: West Bengal CM Mamata Banerjee, National Conference leader Omar Abdullah, AAP MP Bhagwant Mann, Shiv Sena leaders and Opposition MPs marching to Rashtrapati Bhavan in New Delhi on Wednesday — PHOTO: SHANKER CHAKRAVARTY

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: West Bengal Chief Minister and Trinamool supremo Mamata Banerjee, accompanied by leaders of the National Conference, the Aam Aadmi Party, NDA ally Shiv Sena and Hardik Patel's new party, called on President Pranab Mukherjee on Wednesday demanding an immediate rollback of the government's demonetisation move.

A few other Opposition parties that were also critical of the way the demonetisation exercise had been undertaken did not join the march.

Ms. Banerjee submitted a memorandum voicing serious concern at the crisis arising out of a ban on Rs. 1000 and Rs. 500 currency notes. Among those who joined her in the march to the Rashtrapati Bhavan from the Parliament House were MPs from her own party, AAP MP Bhagwant Mann, Shiv Sena MP Harshul, and former Jammu and Kashmir Chief Minister Omar Abdullah.

"We had a successful meeting with the President," she said. "And the President said he would look into the matter." The situation arising out of demonetisation had triggered a sort of constitutional crisis, she said. Her next move would be to move an adjournment motion on the issue in the Lok Sabha.

'Dictatorial move'

Ordinary people were facing a lot of hardship after the demonetisation, she said. "We have requested the President to speak to the government to bring back normality. The President was once a Finance Minister and understands the country's situation better than anyone else. He will take appropriate action."

Describing the government's move as "dictatorial and draconian," the five-page memorandum sought its immediate suspension. "Ensure supply of essential commodities in adequate quantities," it said.

The Shiv Sena, however, did not demand a rollback, instead it sought an extension of the deadline for accepting old currency notes. "We welcome demonetisation. But we are against the inconvenience caused to the people. We have not signed the memorandum," said the Sena's Gajanan Kirtikar. 'We will submit a separate memorandum seeking redressal for the inconvenience caused to the people."

Working on a broader campaign against demonetisation, involving various political parties, Ms. Banerjee met Delhi Chief Minister Arvind Kejriwal on Tuesday

Parties differ on approach

SMITA GUPTA

NEW DELHI: A majority of the Opposition parties are united in their belief that the demonetisation move has not been thought through well, and that it is causing great hardships to the poor and vulnerable, but the Trinamool Congress is possibly the only political party that is seeking a total rollback of the measure

This was reflected in the fact that West Bengal Chief Minister Mamata Banerjee, who led a march to Rashtrapati Bhavan to protest demonetisation, was only accompanied by the National Conference, a rebel Aam Aadmi Party MP, and the Shiv Sena, which made it clear that the party did not want a rollback.

These differences in position between the Trinamool and other Opposition parties — the Congress, the Left parties the Rashtriya Janata Dal, the Janata Dal-United, the Samajwadi Party and the Bahujan Samaj Party — highlight the problems with the demonetisation move that will play out over the next few days.

Sushma Swaraj gets ready for kidney transplant

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: External Affairs Minister Sushma Swaraj announced on Wednesday that she was undergoing treatment for kidney failure.

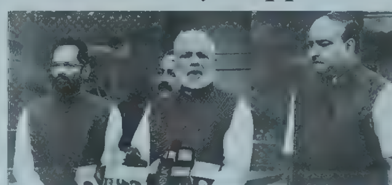
"I am in AIIMS [All India Institute of Medical Sciences] because of kidney failure. Presently, I am on dialysis. I am undergoing tests for a kidney transplant. Lord Krishna will bless," Ms Swaraj tweeted.

Senior AIIMS sources told *The Hindu* that "Ms. Swaraj is under treatment of a team of specialists. Her transplant test is going on. It will take a week or two at least because they are also trying to find out donors," a source said.

"Sushmaji we are with you in this difficult time," said Congress vice-president Rahul Gandhi in a social media post.

Ill-conceived move, says Opposition

SPECIAL CORRESPONDENT

Prime Minister Narendra Modi, with Mukhtar Abbas Naqvi, Jitendra Singh and Ananth Kumar addressing media on the first day of winter session on Wednesday. — PHOTO: SHANKER CHAKRAVARTY

NEW DELHI: CPI(M) leader Sitaram Yechury told the Rajya Sabha on Wednesday that of the 130 crore population in the country, only 2.6 crore have credit cards. In rural areas 80.8 % of population is not covered by banking facilities and geographically this area is 93%, he said.

Participating in a discussion on the government's demonetisation move, Mr. Yechury took a dig at Prime Minister Narendra Modi.

He narrated the infamous quote of Queen Marie Antoinette during the French revolution that people can eat cakes if they don't have bread. "We have Modi Antoinette who says 'If you don't have paper, use plastic'".

The government rejected as baseless the Opposition charge that there was "leakage" of the November 8 decision and said everyone was taken by surprise which is why there were "initial" problems.

Joining ranks over the raging issue, parties such as the Congress, JD(U), RJD, SP, BSP, Trinamool Congress, Left and AIADMK slammed the government, particularly targeting Mr. Modi, for making Rs. 500 and Rs. 1,000 denomination notes invalid and said the "ill-timed" and "ill-conceived" step had severely hit the common people, the farmers and the poor.

A discussion on demonetisation was taken up in response to notices given by Opposition members.

During the course of the seven-hour debate which remained inconclusive, there were repeated demands by the Opposition members that the Prime Minister should be present in the House.

Leader of Opposition Ghulam Nabi Azad said Mr. Modi, who did not come to the Rajya Sabha on Wednesday, should at least be present on Thursday and possibly intervene. Initiating the debate, Congress leader Anand Sharma sought to know which law or Constitution permitted the government to stop people from accessing their own money on which they had paid tax.

'Negative message'

He accused the government of sending a message across the world that India was running on black money by withdrawing 86% of the currency under circulation

"The Finance Minister should clarify whether the money in the Indian market — in homes, with housewives, with farmers, workers, with government officials — was black money?' he said. "Your government is insensitive," he said, criticising Mr. Modi for riding in a bullet train in Japan when people were queueing up outside banks at 3 a.m. to get money for their daily needs.

Parties want debate and vote in LS

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The government hunkered down on Wednesday to face Opposition fire, not just in the Rajya Sabha where a fierce debate on demonetisation took place, but also in the Lok Sabha, that was adjourned after obituary reference as soon as it convened in the morning.

At a meeting of the Lok Sabha's Business Advisory Committee (BAC) the Opposition demanded that demonetisation be debated through an adjournment motion, that would require voting at the end of the debate, rather than rule 193 that does not entail voting. The government was at pains to get the Opposition to debate the issue without voting.

According to sources present at the meeting, Minister for Parliamentary Affairs Ananth Kumar said that it was the government's hope that a "united message" go from the House on the issue of fighting black money and corruption. "Most parties are not against this crusade against corruption. And the government is ready to debate any issue, but like it happened in the last session, on the issue of the Goods and Services Tax Bill, a united message should go out from the House on this fight against corruption," he reportedly said at the meeting. The issue now rests with Lok Sabha Speaker Sumitra Mahajan.

BJP chief Amit Shah cancelled his scheduled meeting with party MPs from Uttar Pradesh in the evening.

Sources in the BJP said that he was monitoring the progress of the debate on demonetisation and wanted all hands on deck for the next two days. Finance Minister Arun Jaitley will respond to the debate in both Houses.

GST Bill

"The priority for the government, in this session, is to get the amendments to the GST Bill cleared. Three Bills are to be cleared for that, the Central GST Bill, the Integrated GST, and the GST Compensation and Loss of Revenue Bill," said a senior Minister.

Will chase Mallya's loan, says Jaitley

SPECIAL CORRESPONDENT

Finance Minister Arun Jaitley speaks in the Rajya Sabha on Wednesday. — PHOTO: PTI, TV GRAB

NEW DELHI/MUMBAI: "Written off does not mean *maafi*.... It doesn't mean that the loan ceases to be a loan. We will still chase the loan, the entry in the book changes from being a performing asset to a non-performing asset," Finance Minister Arun Jaitley said in the Rajya Sabha on Wednesday, responding to an allegation by CPI(M) leader Sitaram Yechury, that the State Bank of India had written off of the airline's debt.

"This [technical write-off] is merely an accounting entry which results in more focus and more sustained follow-up," SBI chairperson Arundhati Bhattacharya told *The Hindu*

"It is a technical entry which is done in order to put it in a separate account where the follow-up is more robust. These accounts are only meant for recovery," she added

"The liability to pay and the right to recover still remains," the FM told the House, stressing that the loan was sanctioned when the NDA wasn't in power and was restructured twice during the UPA's tenure.

'A terrible legacy'

"Let's put the record straight. This loan is sanctioned when this government wasn't in power. It was restructured also when another government was in power. This is the only loan for which a second restructuring was granted by that government. So we inherited a terrible legacy," he said.

NIA chargesheets IM operative

SPECIAL CORRESPONDENT

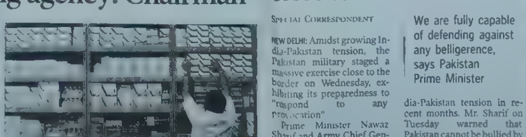
NEW DELHI: The National Investigation Agency (NIA), which filed a charge sheet against Indian Mujahideen (IM) operative Abdul Wahid Siddibapa on Wednesday, has alleged that he was a conduit for transferring money to finance terror activities in India.

The agency arrested him at the Indira Gandhi International Airport here on May 20. He hails from Karnataka and is a cousin of IM co-founder Yasin Bhatkal.

The charge sheet filed in the court of Special Judge Rakesh Pandit said "the role and involvement of the accused as a channeliser of funds received from IM operatives in Pakistan via Dubai for use by IM operatives in India for conducting terror activities has been established." The money was sent to IM operatives in jails, their families and absconding activists.

Not consulted on scrapping drug pricing agency: Chairman

IDYA KRISHNAN

The National Pharmaceutical Pricing Agency was set up in 1997 to monitor the prices of essential drugs. — FILE PHOTO: AFP

NEW DELHI: Days after it was revealed that the Centre is likely to dismantle the National Pharmaceutical Pricing Agency (NPPA), its chairman said the decision was 'rushed' and the agency was not consulted.

"There were two meetings and the NPPA was not a party to them. Both meetings were held at short notice. For any policy change, there needs to be consultation. I understand the file is currently with the Minister of Chemicals and Fertilizers for approval," said Mr. Bhupender Singh.

Meanwhile, secretaries of three Ministries — health, chemicals & fertilizers, and commerce — along with Chief Executive Officer of NITI Aayog have been served with a legal notice by civil society organisation, the All India Drug Action network, which is the petitioner in the Supreme Court case that resulted in lifesaving drugs being placed under price control.

In a meeting on October 19, the four officials decided that the NPPA would be "wound up and deployed in the Department of Pharmaceuticals and the right to regulate prices should be vested with the government."

The NPPA was established in 1997 to monitor the prices of essential drugs. At present the Drug Price Control Order (2013) regulates ceiling prices of 432 medicines.

"NITI Aayog's CEO does not have the legal capacity to take these decisions. This is an undemocratic way to decide on subjects that are fundamental to the health of the people," said S. Srinivasan of LOCOST, a non-governmental outfit that advocates affordable medicine.

Pak. conducts exercise close to Indian border

SPECIAL CORRESPONDENT

> We are fully capable of defending against any belligerence, says Pakistan Prime Minister

NEW DELHI: Amidst growing India-Pakistan tension, the Pakistan military staged a massive exercise close to the border on Wednesday, exhibiting its preparedness to "respond to any provocation"

Prime Minister Nawaz Sharif and Army Chief General Raheel Sharif, along with other military top brass, witnessed the exercise conducted by the Pakistan Army and Air Force at Khairpur Tamiwali in Bhawalpur of the Punjab province.

It is aimed at checking the operational preparedness of the Pakistani military to respond to any provocation from the Indian side, Pakistan media reported. The exercise saw deployment of tanks, helicopters, fighter jets, artillery and other heavy weapons.

The exercise came against the backdrop of the rising India-Pakistan tension in recent months. Mr. Sharif on Tuesday warned that Pakistan cannot be bullied by Indian tactics and its restraint should not be "misunderstood" as weakness. He said Pakistan was fully capable of defending against "any belligerence." His statement came after the death of seven Pakistani soldiers on Sunday night in alleged firing by the Indian Army

"It is also a futile attempt of the Indian authorities to divert the world's attention from the worst kind of atrocities they are committing in Kashmir, he had said. 'Our military is ready to give adequate response to any aggression," he said

WORLD VIEW

Make America normal again

Srinivasan Ramani

By the time you are reading this article, the 45th President of the United States is likely to be already known. This denouement to the fractious campaign to elect the candidate to what is arguably the most powerful position in the world — yes, it matters to us Indians as well — would have finally arrived.

It was a remarkable election season this time around. It even began promisingly. The Democratic primaries featured a self-described "democratic socialist" in Bernie Sanders who performed creditably but ultimately lost to the history-making Hillary Clinton, while Donald Trump trumped about 16 other aspirants on the Republican side. The Democratic primaries saw substantive debates that promised some new thinking and action on climate change, on the U.S. role in trouble-ridden West Asia, the need for a better minimum wage, a focus on affordable higher education, and even a rethinking on the pervasive role of money power in U.S. elections.

But many of the issues discussed saw no or little play once the primaries ended. The discourse shifted to the Right, and some attention was spent on national security, immigration and trade policies. Larger focus was brought to the persona and character of the two candidates.

Low road to high office

The electoral process, in the end, turned out to be quite a poor advertisement for U.S. democracy. Partially, this was because the discourse was dragged down to the gutter by the presence of Mr. Trump who, in any other rational universe, would have never been close to being a presidential candidate in the second largest democracy in the world. Here was a former reality television "celebrity" and a real estate businessman reliant on an inherited fortune who was openly xenophobic, who was caught on tape boasting about sexual assault and getting away with it, had a history of acknowledged racist and misogynist behaviour, and was clearly someone who had the temperament of a school bully and the knowledge equivalence of an ignoramus on world and public affairs.

> It is false equivalence to put Hillary Clinton's flaws on the same pedestal as Donald Trump's. That is what this campaign largely managed to do

His campaign surrogates and advisers featured politicians who were self-confessed adulterers (former House Speaker Newt Gingrich and ex-mayor of New York city Rudy Giuliani), a serving Governor facing serious investigations on corruption (Chris Christie) and spokespersons who could peddle any falsehood to suit their candidate. It was somewhat rich of these surrogates to pitch their candidate as the rightful alternative to the "corrupt" Ms. Clinton.

Talk show host Stephen Colbert used a particular term, "truthiness", during his previous avatar as a faux-right-wing conservative to describe how U.S. politicians could use "instinct" or gut to suggest things that are contrary to logic, reality or "facts". What was a satirical take to describe an ongoing farce adopted by many right-wing politicians became mainstream in the Trump presidential campaign after the Republican candidate embraced "truthiness" in a full-blown manner.

Mr. Trump denied climate change, calling it a Chinese-created hoax. He called for building a "great wall" to halt illegal immigration, suggesting that this was the source of crime in the U.S., and uttered so many other falsehoods that the neutral fact-checker PolitiFact found that 70 per cent of the statements he made (and that were analysed) during the campaign were lies, and 17 per cent among them bald-faced "pants-on-fire" ones.

Decoding Trump's traction

It is a worthwhile exercise to understand how this man became such a powerful challenger despite severe flaws. One could point to the chilly aftermath of the financial crisis in 2008 and its impact on the blue-collar working class and small businesses that were tired of the two-party establishment and chose to favour an outlier.

We could also suggest this as a reactionary counter-attack from people Ms. Clinton described as the "basket of deplorables" — those who viscerally hated the fact that an African-American was President of the U.S. for two terms and who found in Mr. Trump the perfect antithesis of the suave, progressive and intelligent Barack Obama. One could also suggest that this was the outcome of the long-ranging culture war promoted by right-wing conservative networks such as Fox News and the radio airheads who could spout any theory or opinion unencumbered by fact-checks. The tenacity of his campaign could also be attributed to the substantive financial backing provided by the uber-rich (such as the hedge fund billionaire Robert Mercer).

Or perhaps, the rise of Mr. Trump could be explained as a cumulative consequence of all these reasons, added to the fact that the undue attention given to his maverick candidacy gave him an outsized advantage over his other Republican rivals.

Ms. Clinton's unpopularity, in part, was fuelled by years of antagonism from the rabid right wing and being part of the crony capitalist establishment, but also due to her close associations with the mandarins of finance capital, who are rightfully seen as those who engendered the economic crisis through their greed. It is, however, false equivalence to put these flaws on the same pedestal as Mr. Trump's, but that is precisely what this campaign managed to do to a great extent.

All said and done, it would have been much more meaningful to have a democratic battle of ideas among an avowed social democrat like Mr. Sanders, a centrist and an "incrementalist" like Ms. Clinton, and a true right-wing economic conservative from among the Republicans. But the role of money power and its consequence — the lack of a level playing field — twisted what is otherwise a robust formal process of establishing choice into something Kafkaesque and farcical as was seen in this election cycle.

Hopefully the end — the election of the more capable and qualified of the two main candidates — would have justified the means (the campaigns and the electoral process) by the time you read this piece.

srinivasan.vr@thehindu.co.in

FROM THE ARCHIVES

The Hindu.

(dated November 9, 1966)

Delhi returns to normal

While the capital remained peaceful after the lifting of the curfew at seven this morning [November 8], with no untoward incident being reported during the last 24-hours, the police arrested more than 800 persons from different parts of the city where they had collected to march to Parliament House in defiance of the prohibitory order.

With the death in a local hospital of one more person injured in yesterday's police firing, the death toll has risen to eight. Swami Karpatriji and 50 others were arrested to-day in Connaught Place [New Delhi].

CORRECTIONS AND CLARIFICATIONS

>>The picture carried along with the report headlined "Mahatma's grandson Kanu Gandhi passes away" (Nov. 8, 2016) was that of a different Kanu Gandhi.

>>In the report, "Trains to clock 160 kmph on way to Delhi from Mumbai, Howrah" (Nov. 7, 2016, some editions), there was a reference to the *Golden* Quadrilateral of Indian Railways. It should have been the *Diamond Quadrilateral.*

It is the policy of *The Hindu* to correct significant errors as soon as possible.

Please specify the edition (place of publication), date and page. The Readers' Editor's office can be contacted by

Telephone: +91-44-28418297/28576300 (11 a.m. to 5 p.m., Monday to Friday); *E-mail:*readerseditor@thehindu.co.in

The Terms of Reference for the Readers' Editor are on www.thehindu.com

All about Tipu Sultan

Tipu Sultan, the ruler of Mysore, had been everyone's icon. The recent efforts of the Hindu right to project him as a Muslim bigot show that their political stakes in him have changed

Chandan Gowda

Four years ago, in late 2012, after walking out of Bharatiya Janata Party (BJP) to form his own party, the Karnataka Janatha Paksha, B.S. Yeddyurappa had donned Tipu Sultan's headgear and held a mock sword while praising the ruler's virtues at a function for seeking the support of Muslim voters. Back in the BJP two years later, and now its State president, Mr. Yeddyurappa is at the forefront of the BJP's opposition to the celebration of Tipu Jayanthi in Karnataka on November 10. As symbolic currency, historical icons can come in handy in opportunistic ways.

Demonising a cultural icon

Through the mysterious process of mythification seen in India, which frees individuals from their community identity in cultural memory, Tipu Sultan, the ruler of Mysore (1750-1799), appeared as everyone's icon. He was the Tiger of Mysore.

Several Kannada folk songs (*lavanis*) lamenting his death were in circulation in the 19th century, the earliest dating back to 1800, the year after he died in the battlefield. This is a very special fact since folk songs do not exist for any of the kings of Karnataka. They exist for only tragic heroes like Tipu and other local chieftains who died at the hands of the British.

Thousands of plays on Tipu have been staged across the State during the late 19th century and 20th centuries. History textbooks and popular literature, like the *Amar Chitra Katha* comics, were unequivocal in viewing him as a brave martyr who went down fighting the British. Even the concise Kannada biography on Tipu that the Rashtriya Swayamsevak Sangh published in the late 1970s, in its "Bharata Bharati" series, only praises him as a patriot and heroic personality, without offering any negative comment on him.

The recent efforts of the Hindu right wing to project Tipu as a Muslim bigot show that their political stakes in him have changed. Among their chief complaints: he killed thousands of Kodavas in Coorg and forcibly converted Catholic Christians of Mangalore into Muslims.

While Tipu did commit violence in Coorg and Mangalore, recovering its scale or his intentions is by no means a simple task. Academic Michael Soracoe, for instance, has recently drawn attention to the extensive phobic material on Tipu created by the English officials, writers, painters, and cartoonists in the last two decades of the 18th century, i.e. when Tipu challenged the English in military combat, which cast him as a Muslim fanatic who broke Hindu temples and converted local Hindus and Christians into Muslims. It now seemed only proper for the British to take over Mysore and save his subjects.

MISSING THE BIG PICTURE: "Focusing solely on Tipu's religious views threatens to eclipse his versatile personality." Portrait of Tipu Sultan in the British Library. PHOTO: WIKIMEDIA COMMONS

This new sense of imperial purpose, argues Mr. Soracoe, even helped overcome the image of the East India Company as corrupt and unfit for embarking on political rule in India. The images of Tipu as cruel and bigoted, which flourished in English writings all through the 19th century, now surface in right-wing complaints about him ("He destroyed 8,000 temples in Mysore!").

Historian Kate Brittlebank, who has worked extensively on Tipu, attributes his violence towards the Kodavas and the Mangalore Christians to his expansionist military strategy. Since he wanted to annex Coorg and Mangalore, which were bordering Mysore kingdom, and since he was at war with the British more or less continuously between 1780 and 1799, the frequent support for the British seen in Coorg and Mangalore made him put down those pro-British forces violently.

> Tipu's letters show that he viewed the British as a new kind of political enemy whose rule would hurt the region's future in drastic ways

Understanding pre-modern contexts

The brute killings that underlie the work of running and expanding kingdoms usually do not stand out in routine historical accounts where rulers come and go as anaemic matters of fact. The violence and the deaths behind it all stand muted and anonymised. Raja Raja Chola and Krishnadevaraya, among many others, appear as great warrior kings without their victims anywhere in sight. The royal violence can lose anonymity in India's charged communal politics, though, when the perpetrator of violence is a Muslim king, like Tipu Sultan, and create new kinship with the past victims.

At any rate, what has become clear yet again, is the ease with which modern discussions are able to simplify the pre-modern social worlds.

During Tipu's rule, the administrative transactions within Mysore were done in Persian, Kannada and Marathi. All of his key ministers were upper-caste Brahmins. Of course, his generous endowments to major Hindu temples and monastic orders in the State are well recorded. The 10-day grand Dasara celebrations continued with a member of the Wodeyar royal family presiding over the festivities. Besides, forcible religious conversions have not been documented anywhere in Mysore. The complex style of Tipu's rule in Mysore should make it hard for anyone to simply view him as a religious fanatic.

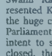
Focusing solely, as right-wing discussions do, on Tipu's religious views threatens to eclipse his versatile personality. His letters to the Nizam and the Marathas show that he viewed the British as a new kind of political enemy whose rule would hurt the region's future in drastic ways, qualifying him perhaps as an early freedom fighter. His keenness in the upgradation of his military equipment has impressed engineers, scientists and others who value advances in technology. And those who admire the institution of the modern state have appreciated that Tipu fine-tuned his revenue collection networks and tried to create a centralised bureaucracy. The over 2,000 books in Tipu's personal library, which were sent to Oxford and Cambridge Universities in England and to the College of Fort William and Royal Asiatic Society in Calcutta after his death, show the rich range of his intellectual interests: astronomy, law, mathematics, among others.

Ought Karnataka to celebrate Tipu Jayanthi? No, the way it ought to never have celebrated Basava Jayanthi, Kanaka Jayanthi and Valmiki Jayanthi. Not only might these figures not be above criticism, their symbolic affinity with specific castes in the State make their celebration a public affirmation of the bargaining clout of those castes. As a gesture of the state, singling out only a few figures as worthy for the Jayanthi commemoration is also to openly slight the other castes/religions/tribes whose community icons have not been conferred with a state commemoration. And to set off competitive rivalry among those communities to mark their presence in the State's calendar.

Chandan Gowda teaches at Azim Premji University

The very first attack on Parliament

Fifty years ago, an anti-cow slaughter mob nearly stormed Parliament House. Those who launched that attack constitute the core of the ruling establishment today

Jairam Ramesh

We are great at celebrating silver jubilees, golden jubilees and diamond jubilees. One such occasion has just passed unnoticed. November 7 marked the 50th anniversary of the very first assault on Parliament. On this day, in 1966, thousands of sadhus of different varieties and denominations and many others gathered near Parliament demanding an immediate end to cow slaughter all over the country. Incited by the rabble-rousing Bharatiya Jan Sangh (BJS) MP, Swami Rameshwaranand, who represented Karnal in undivided Punjab, the huge crowd marched towards the Parliament House complex with a clear intent to storm it. Finding the gates closed, the agitationists launched a free-for-all attack on government buildings on Parliament Street. The Congress president, K. Kamaraj, who was in his house nearby, had a narrow escape. After about an hour of mayhem not seen in Delhi since 1947, the police responded and brought about some semblance of order. Official numbers put the death toll at seven or eight but the loss to commercial property was substantial.

Dealing with crisis

The Prime Minister was just less than 10 months in office and she was unsure of her political position both within her own party and in the country. In fact, on that very day, a no-confidence motion against her was being debated and voted upon in the Lok Sabha. It was the fourth crisis to confront Indira Gandhi in her very first year of office after the monsoon failure, the controversial devaluation, and the contentious reorganisation of Punjab. On each of these three occasions, she had shown courage, something her critics are loath to admit. This time also was no different.

Indira Gandhi sacked her Home Minister Gulzarilal Nanda the very next day. As patron of the Bharat Sadhu Samaj, he was widely seen to be sympathetic to the protesters, if not actually a co-conspirator in the agitation in the precincts of Parliament. Ironically, the Congress bosses thought that he and Indira Gandhi were in the same "left-of-centre" camp when it came to economic policy although what she did in June 1966 was quintessential "right of centre" — devaluation, liberalisation of imports, delicensing, and opening up to foreign investment.

NEGOTIATIONS: "The 1966 anti-cow slaughter agitation was the fourth crisis to confront Indira Gandhi in her very first year of office." The PM in a meeting with swamis on cow protection, in New Delhi on November 22, 1971. PHOTO: THE HINDU ARCHIVES

After the February 1967 elections in which the Jan Sangh more than doubled its tally, Indira Gandhi knew that she had to do something on the issue. She confabulated with her colleagues, and on June 29, 1967, the formation of a high-level committee under the chairmanship of A.K. Sarkar, who had just retired as the Chief Justice of India, was announced. The committee was given a wide-ranging mandate that included examining the feasibility of a national law to ban cow slaughter by amending the Constitution. The composition of this government committee was unusual. Perhaps it has been without parallel in recent Indian political history. It had M.S. Golwalkar, the head of the Rashtriya Swayamsevak Sangh, R.P. Mookerji, a retired judge and elder brother of the founder of the BJS, and the Shankaracharya of Puri as prominent members. Two Chief Ministers — Charan Singh of Uttar Pradesh and D.P. Mishra of Madhya Pradesh — were included as were some other anti-cow slaughter activists.

> V. Kurien wrote that Golwalkar admitted to him that the RSS had launched the campaign to embarrass the government and with political objectives

Three non-politicians were also made part of the committee — V. Kurien of the National Dairy Development Board, Ashok Mitra, economist and then chairman of the Agricultural Prices Commission, and H.A.B. Parpia, Director of the Central Food Technological Research Institute.

The committee was given six months to submit its report. It began actively, had numerous meetings and met a large cross-section of society. But it never actually submitted a report. Questions would keep getting asked in Parliament and the answers would be of the usual "the matter is under examination" type. Finally, after 12 years of its existence, Morarji Desai wound up the committee in 1979 when he was Prime Minister.

Both Kurien and Dr. Mitra have left delightful accounts of the committee in their memoirs. Kurien, for instance, has written in his *I Too Had a Dream* that Golwalkar admitted to him in so many words that the RSS had launched the November 1966 campaign to embarrass the government and with [illegible]ical objectives in mind. Dr. Mitra too, in his *A Prattler's Tale*, makes critical observations of the obscurantism of some of his fellow members on the committee and recounts with great glee what happened in Anand during a tour by the committee. Coming to know that the Shankaracharya of Puri was very fond of cottage cheese, Kurien sent boxes of paneer to everyone. Golwalkar was delighted, but there was great consternation in the Shankaracharya's camp when the Amul man casually remarked the next day that cheese prepared at Amul used rennet from the fifth or seventh intestine of young calves.

Ecological consequences

The cow protection issue was to galvanise the conservation community as well. People like ornithologist Salim Ali and conservationist Zafar Futehally had been worried about the impact of cattle grazing on sanctuaries like the famous Keoladeo Ghana Bird Sanctuary at Bharatpur. Futehally was to write in a [illegible] that the [illegible] examine the [illegible] consequences of having [illegible] She did not reply, but U.S. Ambassador Chester Bowles [illegible] man, P.N. Haksar [illegible]

Jairam Ramesh is a Congress Rajya Sabha MP

THE HINDU

WEDNESDAY, NOVEMBER 9, 2016

Waiting for Rahul

With Rahul Gandhi and the Congress, it is difficult to say who needs the other more. Indeed, it is not clear whether the party is shielding him from the risk of electoral failure or whether it is looking to him for political leadership and guidance. In any case the seemingly never-ending wait for his ascension as the president of the party was not doing either him or the Congress any good. If the decision of the Congress Working Committee to ask Mr. Gandhi to take up the top post was a surprise, it was only in its timing. Ever since the Lok Sabha election of 2014, Mr. Gandhi was being prepared for this very job; also, his mother and Congress president, Sonia Gandhi, had not been keeping good health. But two factors stood in the way. Members of the party's old guard were unsure of his leadership skills, or were apprehensive of being left out if the order changed. More important, Mr. Gandhi himself wanted time. He wanted to make sure he did not appear to be hankering after power and position, and he did not get blamed for electoral defeats that were, by any reckoning, inevitable. But just as the seniors in the party reconciled themselves to the changing times, Mr. Gandhi too seems to have become more responsive to the requirements of an organisation such as the Congress: that he would have to deal with the party as it is, and that he would not be able to readily mould it to the form he would like it to take.

Quite possibly, Mr. Gandhi would not have had a shot at becoming the party president were it not for his lineage. But the nature of the faction-ridden Congress is such that it needs a leader whose right to lead is not questioned at every step. Mr. Gandhi meets this requirement. While the fractious nature of the party grants him greater legitimacy as a leader, it also makes his task more difficult. At the CWC meeting, he expressed his willingness to take on the assigned role of party president to "fight for the preservation of the idea of India". This is a phrase that the Congress believes captures its engagement with the Bharatiya Janata Party. The Congress does have its place in India's political landscape, but it cannot afford to define itself solely as the antithesis of the BJP. Mr. Gandhi will have to take the plunge wholeheartedly, with a readiness to carry on the struggle for political change and economic development over the long term. He will have to be ready to get his hands dirty in the everyday politics of bringing about positive change, incremental or otherwise, whenever and wherever possible. There are no shortcuts. Taking blame and sharing credit are synonymous with assuming responsibility.

The long battle for Raqqa

The operation to recapture Raqqa in Syria launched by a U.S.-backed coalition of Kurdish and Arab fighters is bound to increase the military pressure on the Islamic State, which is already under attack in Mosul, its power centre in Iraq. The Raqqa offensive has long been on the cards. The Syrian Democratic Forces (SDF) finally moved their troops to the city's defence lines after getting weapons and the clearance from the U.S. As in the case of the battle for Mosul where the U.S. provides air cover to the Iraqi forces and Shia militias, in Raqqa it will provide assistance to the SDF. The U.S. strategy is to choke the IS from both sides, and its partners on the ground seem ready to take the high risk of attacking the group's strongest bases. Over the past year the Kurdish fighters have been consistently effective in ground battles against the IS. Most of the major territorial losses of the IS in Syria — be it Kobane, Tal Abyad or Manbij — were at the hands of the Kurds. The jihadist group, which once had direct access to the Turkish border, has now retreated to its core in Syria, stretching from Raqqa to Deir Ezzour. Against this background, the SDF clearly has an upper hand. The IS will also find it challenging to defend two of its most important cities at the same time. But that doesn't mean that the SDF will have an easy walk into Raqqa.

The SDF is certain to face strong resistance. Raqqa is one of the first cities the IS captured; it has in place a ferocious, ideologically charged and battle-ready team to build a strong defence. As the ongoing Mosul battle shows, breaching the IS defence lines will take time and also lives. Raqqa has a population of about 2.2 lakh. Major air-borne campaigns to help the SDF advance on the ground will be risky and could result in large civilian casualties. The IS also uses human shields to stop ground advances of enemies. But the most pressing challenge the SDF faces is the response from Turkey. Raqqa is a Sunni-populated town. Turkey is opposed to the SDF taking over Raqqa as a major constituent of the coalition is the Kurdish militia, the People's Protection Units (YPG). Turkey sees the YPG as the Syrian unit of the Kurdistan Workers' Party, which it calls a terrorist force. The dilemma that the U.S. faces is one of bringing both the YPG and Turkey on the same side of the battle for Raqqa. Turkey had in the past played dubious games with the IS. If it decides to do that again now, the war on the IS could be derailed.

The politics of perceptions

Material change matters, but perception too determines a feeling of deprivation. Prosperity, good governance and a focus on fairness, rather than electoral pandering, often elicit greater political support

SONALDE DESAI

Public discontent is like a chameleon. When we see it, we know it must have been hiding in plain sight for a while; but until we spot it, we are not even aware of its existence. Until Donald Trump catapulted onto the American political scene, it would have been hard to imagine poor workers uniting behind a billionaire who has specialised in taking advantage of the system to avoid paying taxes and fair wages to his employees. Similarly, no one took Brexit seriously until election results tapped into lower-class discontent among the British voters. It would be easy for us to say that poverty and declining economic conditions lead to frustration among the poor and revolt against the political elites. But is it really true?

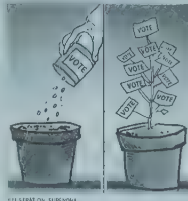

ILLUSTRATION: SURENDRA

> Living in a society that is well governed creates a sense of security that is equally, if not more, important than actual economic advancement

India and Pakistan — a contrast

Poverty in Pakistan fell from nearly 35 per cent in 2001 to 10 per cent in 2013-14. Although Pakistan has recently adjusted its poverty line increasing the poverty ratio to 30 per cent, as Ghazala Mansuri of the World Bank notes, by all objective standards, even the poorest in Pakistan are better off today than a decade earlier. Paradoxically, according to the Pakistan Social and Living Standards Measurement Survey, about 21 per cent of the households felt that their economic condition had declined over the preceding 12 months while only 12 per cent felt it had improved. India has experienced a roughly similar magnitude of poverty decline, from 37 per cent in 2004-05 to 22 per cent in 2011-12. However, as the India Human Development Survey (IHDS), organised by researchers from the University of Maryland and the National Council of Applied Economic Research (NCAER) found, the proportion of households that felt that their economic condition declined between 2011-12 and 2004-05 was much smaller (about 10 per cent) compared to those who felt it had improved (about 37 per cent).

How do we explain that with similar economic improvements, the Indians perceived that their fortunes were improving while the Pakistanis did not? Could this be because there was greater income inequality in Pakistan than in India, making individuals keenly aware of their relative rather than absolute poverty? Empirical data does not show that Pakistan was more unequal. World Bank data show that in 2011, 42 per cent of the income was held by the top 20 per cent of the population in Pakistan; the comparable figure for India was 44 per cent. At the bottom of the distribution too, Pakistan seems marginally better with 9.4 per cent of the income in the hands of the bottom 20 per cent for Pakistani versus 8.3 per cent for India. This suggests that inequality in Pakistan and India was more or less on a par, with Indian inequality being marginally higher. Clearly something else was going on, something that related to perception, a subjective feeling of deprivation rather than objective conditions.

My guess is that this sense of economic deprivation is closely linked to the social and political conditions in which individuals live. Living in a society that is well governed creates a sense of security that is equally, if not more, important than actual economic advancement. This is where India probably has an edge over Pakistan.

While lack of comparable data do not allow us to compare Pakistan with India on these subjective factors, the IHDS data suggest that at least within India, experience of bad governance and grievances about fair treatment shape a feeling of economic marginalisation. Using data from the IHDS, the only large panel survey in which the same households were interviewed in 2004-05 as well as 2011-12, we found that even after we took into account objective changes in income and factors such as education and place of residence, the nature of governance and social policies played an important role in enhancing or diminishing feelings of economic insecurity.

Physical insecurity spills over into feeling economically insecure. Individuals who have been victims of crime — theft, break-in or intimidation — are far more likely to feel that they are downwardly mobile. After we took into account income changes over time and the household's education as well as place of residence, crime victims in the IHDS were about 56 per cent more likely to feel economically worse off in recent years than non-victims. Good public service delivery also created a feeling of well-being. Households that experienced frequent power cuts and did not have power supply for at least 18 hours in a day were 43 per cent more likely to express a feeling of economic insecurity than those who enjoyed consistent power supply.

Fairness and prosperity

A sense of fairness in economic outcomes is also strongly related to perceptions of prosperity. In recent years, we have seen an upsurge in the grievances expressed by forward castes who feel that the Other Backward Classes (OBC) are unjustifiably stealing their jobs and opportunities for college admission. Holding household economic status and education constant, forward castes were about 30 per cent more likely to feel that they were worse off in 2011-12 than in 2004-05. In this case it is not surprising that we see greater demand for OBC classification from well-off groups such as Jats, Patels and Gujjars.

This is not to suggest that material changes don't matter and perception alone determines a feeling of deprivation. The IHDS found that after controlling for other factors households whose incomes declined by at least 20 per cent in constant terms between 2004-05 and 2011-12 were 35 per cent more likely to feel that they are worse off compared to those whose incomes stayed the same and 51 per cent more likely than households whose incomes grew by 20 per cent or more. However, the magnitude of the impact of actual economic decline on subjective feeling of deprivation was on a par with the governance and fairness concerns enumerated above.

American sociologist Andrew Cherlin notes that a feeling of relative deprivation is what shapes the support for Mr. Trump. Lower class whites acutely feel the loss of privilege their parents enjoyed in a bygone era where black-white differences were large and being white brought greater rewards while the African-Americans were shut out of good jobs. With declining premium of whiteness, these same individuals feel beleaguered and support the Republican presidential candidate who capitalises on anti-immigrant and anti-black feelings.

Trust as a defining factor

The IHDS also found that individuals' perception of their economic progress is associated with a more favourable opinion of politicians. The IHDS asked how much trust and confidence individuals had in each of the three institutions — politicians, state government, and local government. If individuals responded that they had hardly any confidence in at least one of these three institutions, we define them as having an unfavourable opinion of government. Among those who believed that their households were in better economic condition than in the past, 56 per cent had an unfavourable opinion of the government; among those whose view of their own economic condition did not change, 58 per cent had an unfavourable opinion of the government; and among those who felt they were doing badly, 65 per cent had an unfavourable opinion of the government.

These results suggest that prosperity, good governance as well as focus on fairness, rather than electoral pandering, are likely to bring rewards in the form of political support and increased confidence in government. India may well be doing well on these compared to Pakistan, at least if we judge by the feeling of economic prosperity among the population, but it is of small comfort. When 57 per cent of the population holds an unfavourable opinion of political institutions, it is time to re-evaluate what can be done to increase this confidence. If not for the sake of the nation, then in the interest of political survival. The difference in confidence in the political system between those who feel they are doing economically well and those who feel left behind is relatively small; but in a climate of political disenchantment this small difference is perhaps enough to create an electoral tsunami.

Sonalde Desai is Professor of Sociology at University of Maryland and Senior Fellow, NCAER. Views are personal

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Rahul Gandhi's elevation

It is ironical that Congress vice president Rahul Gandhi lashed out at the Modi government for being "obsessed with power" and that he said that the government is "seeking to silence" all those who disagree with it ("Modi govt. is obsessed with power", Nov. 8). Mr. Gandhi should perhaps be reminded of the days of the Emergency. No Congressperson has the moral right to lecture anyone else on the virtues of democracy and speak against the abuse of power before denouncing the Emergency. This might be a big challenge for the party but it's high time for them to do this in order to sound more credible.

C.G. Kuriakose,
Kothamangalam, Kerala

The Congress party seems eager to erase the general perception that the old guard was loathe to have the straight-speaking Rahul Gandhi at the helm ("Congress asks Rahul to steer the party ship", Nov. 8). Mr. Gandhi, who has a significant following among the youth in the party, has to cash in on his image of being pro-poor, secular, and not hungry for power. Though tags such as 'ineffectual communicator' and 'non-assertive politician' may haunt him, he has the opportunity to change for the better the party's prospects. Many Pradesh Congress Committees are in disarray and Mr. Gandhi has to groom able leaders at the State level. He also has to expand the party's youth base and ponder why the youth in the country have shifted their allegiance to the BJP. The onerous task of making the party more lively, bringing in accountability, and fixing responsibilities cannot be stressed more. Sonia Gandhi's strength was her ability to carry the non-BJP parties along with her and stitch alliances. Mr. Gandhi should learn from his mother.

Ganapathi Bhat,
Akola

The Congress has been lying low in practically every State due to lack of leadership and loss of confidence. Rahul Gandhi's proposed elevation as president may bring cheer to his supporters but may not change the party's fortunes in the immediate future. In fact, Mr. Gandhi has squandered too many chances to rebuild and rejuvenate the party. Nevertheless, if made party president, he should first revamp the party at the grass-roots level. He should induct new blood while elevating dedicated workers in each State. Otherwise his elevation will be futile.

K.R. Srinivasan,
[illegible]

After the smog

In order to improve the quality of air in any city, the first thing that is required is a change in people's behaviour and mindset ("Solutions after the smog", Nov. 8). Pollution and garbage disposal are often related to people's livelihoods. While people think of their livelihoods as their own, the pollution or waste that is generated from the same is seen as the government's headache. People criticise the government for its ineffectiveness in checking poor air quality and pollution while forgetting that they themselves are part of this menace. If we take examples from highly polluted cities in other countries, we see that the governments and the people undertook joint efforts to control pollution. The Indian government should frame polices that require the active participation of citizens in controlling pollution.

Mudit Katiyar,
Lucknow

Delhi alone does not have polluted air, the whole of India does. The introduction of CNG-run vehicles, which emit nanocarbon according to some studies, and relentless afforestation have been some of the causes of pollution in the capital. The present scenario calls for more sustainable initiatives with short- and long-term perspectives. Bolstering the public transportation network is an immediately plausible solution. People should carpool, follow the odd-even scheme, use cycles as a mode of travel (for which roads, pavements and general infrastructure need to improve), and so on. The burning of crops can be checked only through administrative intervention involving farmer-support measures. Schemes like the Pradhan Mantri Ujjwala Yojana, which is aimed at providing clean fuel, are laudable.

Anjali B.,

A Bihar-like alliance

There is no harm in contemplating a Bihar-like grand alliance in Uttar Pradesh. But the SP should not forget that parties like the JD(S), JD(U), RLD and RJD have nothing much to offer to it in the U.P. battlefield ("Chasing a grand alliance", Nov. 8). The main reason for the Bihar victory was that both Nitish Kumar and Lalu Prasad buried their differences and consolidated anti-BJP votes to hand out a shocking defeat to the BJP. If the SP wants a similar story in U.P., party chief Mulayam Singh Yadav must first approach Mayawati. This is the only way he can hope to win this election, especially after the Yadav family feud, because the Congress is still a fringe player

Bal Govind,
Noida

Stunt gone wrong

That two Kannada stunt actors Anil and Uday drowned in a lake after jumping off a helicopter during a fighting sequence for a film made for sad reading ("Stunt goes off script during Kannada movie shoot", Nov. 8). It is made even more tragic by the fact that Anil said just before the stunt that he barely knew how to swim! The incident smacks of sheer madness and irresponsibility on the part of the film producer, director and the whole crew. That a boat was not nearby to haul them up after the rescue makes it all the more bizarre.

S. Ramakrishnasayee,
Ranipet

Food and nutrition

Although the public distribution system has provided poor households across the nation accessibility to regular and subsidised food grains, it fails to fulfil nutrition standards. [illegible] hunger in India is created due to paucity of essential micronutrients in the body even if a large amount of food is consumed ("Linking food and nutrition security", Nov 8). The rice that is distributed is polished and lacks nutrition-rich barn. Diversification of food distributed in the PDS is the need of the hour. Cereals fulfil our carbohydrates requirement, but protein is required for overall physical and mental development. It is time to increase pulse production and distribution through the PDS. The most important step is biofortification, a process through which the nutritional quality of crops is improved through biotechnology or selective breeding.

Gagan Pratap Singh,

D-Day in the U.S.

The U.S. presidential election has been one of the most debated [illegible] "rise of the rest", the election is stil[illegible]

With the global economy still not fully healthy, the EU facing a crisis, the Middle East in a state of chaos [illegible]

[illegible]

Two AAP men booked on rape charge

Staff Reporter

NEW DELHI: The Delhi police have booked two Aam Aadmi Party volunteers — Bhupendra and Rampratap Goyal — in connection with the alleged gang rape of a 24-year-old woman on the pretext of providing her an AAP ticket.

While the woman did not specify which ticket she was talking about in the complaint submitted to the police, Delhi is scheduled to hold municipal elections next year.

In her complaint, the woman purportedly claimed that Mr. Bhupendra and Mr. Goyal introduced themselves as AAP volunteers.

"Mr. Goyal told me he was an AAP leader and we exchanged phone numbers. It was nearly four to five months ago. He assured me that he would get me a party ticket. We kept speaking to each other for the next few months and, recently, one day he called me to Rohini Sector-3. The agenda he said was to discuss my ticket prospects. At the designated meeting point, he asked me to board his car and when I did he touched me inappropriately," said the woman.

It is alleged that Mr. Goyal took the woman to a flat owned by one of his friends where he had sex with the victim, something he repeated a few more times at different locations. When she enquired about the ticket, he told her that she would have to establish physical relations with his friend Bhupendra as well.

AAP's Delhi convener Dilip Pandey said the allegation had no substance and was yet another attempt by the BJP to tarnish the AAP's image.

"Ram Pratap Goyal holds the post of block treasurer in Rohini. He is a respected leader. Neither he nor Bhupender remembers meeting the complainant at any point of time," he said.

'Do you have action plan on pollution?'

Upgrade policy, come out with sensible results, Supreme Court tells Centre

Krishnadas Rajagopal

NEW DELHI: "Will you have an action plan ready before pollution attains such lethal levels that the entire city will be shut down and human lives are threatened," the Supreme Court asked the Centre on Tuesday.

Solicitor General Ranjit Kumar said he would get back to the Supreme Court and sought two days' time. He promised to share comprehensive details of the government's plans with the court.

"When pollution increases, first schools are shut down. When it becomes dangerous, construction activities etc., are shut down. When it becomes even more dangerous, hazardous industries are shut down. When it becomes lethal the entire city is shut down," said Chief Justice of India T.S. Thakur, addressing the government. "Well, do you have a plan before pollution levels go to such an extent that it threatens human lives," Chief Justice Thakur asked.

Justice A.K. Sikri said cities like Beijing and Singapore had to be shut down due to pollution.

"Is that going to be the fate of Delhi," he asked. Making a stinging comment on the public's total disregard for warnings against bursting firecrackers on Diwali, Justice Sikri said: "We have to look at why, in the name of religious occasions, we are being allowed to kill others."

Mr. Kumar said rampant and uncontrolled commercialisation and industrialisation of Delhi had led to a rise in toxicity.

The Bench asked the government to keep upgrading its pollution policy.

"In the end, you should come out with a sensible policy," Chief Justice Thakur said.

The court expressed its displeasure at the Delhi government's level of compliance with its earlier orders to take measures to clamp down on construction and have more vacuum cleaners to rid the roads of dust.

"There is a breach of our earlier orders. You [Delhi government] are in breach of your obligations," as a government and you are also in breach of our judicial orders," Chief Justice Thakur observed orally.

ALARMING SITUATION: Foreign tourists at the Jama Masjid amid the pollution scare, in New Delhi on Tuesday. — PHOTO: SANDEEP SAXENA

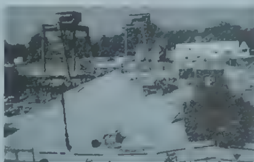
NGT bans construction work in Delhi for a week

Special Correspondent

NEW DELHI: The National Green Tribunal on Tuesday banned all construction activities in Delhi city for a week to check the alarming air pollution levels. It said stone crushers and brick kilns should not operate in the region during this period.

Not stopping at this, the green court asked the Delhi government what the basis was for its decision to close schools and why it was sprinkling water using cranes. A bench headed by NGT chairperson Justice Swatanter Kumar took the secretaries of Delhi, Haryana, Rajasthan, Punjab and Uttar Pradesh to task for not implementing its orders against burning crops and to contain air pollution.

"What did you do when all this smog was building up and particulate matter had increased beyond prescribed limits? What steps did you take till yesterday?" the bench said. "For the first five days nobody did anything, be it the States or the Centre. Show us one thing visible to the common man."

Delhi Metro construction site looks deserted following the ban imposed on construction. — PHOTO: V.V. KRISHNAN

'Give free masks to children'

Staff Reporter

NEW DELHI: Lawyer Vardhman Kaushik on Tuesday said the Delhi government should, as a punitive measure, provide free masks to school-going children and senior citizens since it has failed to implement the orders of the National Green Tribunal (NGT) on air pollution.

Mr. Kaushik told an NGT bench headed by chairperson Justice Swatanter Kumar that it should direct schools to ensure that children wear the masks to school.

The plea was filed through advocates Sanjay Upadhyay and Saliq Shafique.

It also demanded that a penalty be imposed on the authorities for not complying with the orders of the tribunal to curb air pollution.

Nitish Kumar to kick off 'Nischay Yatra' today

Special Correspondent

PATNA: Bihar Chief Minister Nitish Kumar will begin his Nischay Yatra (Journey of Resolve) on Wednesday from West Champaran, from where Mahatma Gandhi had launched the Satyagraha movement decades ago.

Beginning with Bettiah, headquarters of West Champaran, the Chief Minister would cover five districts — East Champaran, Muzaffarpur, Sitamarhi and Sheohar — in the first leg of his yatra from November 9 to 12. His purpose is to get feedback on the seven resolutions of his government, implementation of government's welfare schemes and also see the ground-level impact of the prohibition policy.

Huge billboards, posters and larger-than-life life cutouts of Nitish Kumar's dotted main thoroughfares of Patna. One slogan, obviously taking a potshot at Prime Minister Narendra Modi, said: "*Woh videsh bhraman par rehte hain, aur hamare CM gaon gaon mein jakar logon se milte hain-...Phark dikhta hai* (He is always on foreign trips, while our CM goes to villages to meet people. The difference is evident).

Started with *Nyay yatra* in 2005 most of Nitish Kumar's such political journeys were launched from Champaran.

Aligarh Muslim University forces faculty to retire

Mohammad Ali

MEERUT: The Aligarh Muslim University (AMU) forced the AMU Teachers Association (AMUTA) Secretary Mustafa Zaidi to retire for allegedly raising cases of financial corruption against the Vice-Chancellor Lt Gen (Retd) Zameer Uddin Shah. The move led to widespread protests by his fellow faculty but some of them also said that no one wanted to go public with their opposition against the AMU decision due to "sheer fear of a witch hunt by the university administration".

The AMUTA on its part strongly condemned the decision of the university's Executive Council (EC) to send Professor Zaidi on forced retirement, alleging that he was forced to retire because he kept on raising the issue of alleged corruption, alleged arbitrary promotions and admissions, and financial bungling in the university.

Counter-allegations

The AMU authorities, however rejected the charges of "witch hunting". Professor Javed Akhtar, Registrar of AMU, told the media that "Zaidi was charged with dereliction of duty, attempt to create disorder and vitiate the peaceful atmosphere in the campus, and false propaganda through social media and internet. An enquiry by a retired judge of Allahabad High Court found him guilty". Importantly, the District and Sessions Judge of Aligarh recently issued summons to Lt Gen (Retd) Zameer Uddin Shah, and 14 other officials of the university, in a case of alleged fraudulent appointments at the prestigious institution.

Shadab Bano, member of the AMUTA and its former secretary, said that "Prof. Zaidi was forced to retire because, as AMUTA secretary, he protested against flouting of rules in admissions, promotions and appointments, and administrative and financial irregularities."

The AMUTA in an statement said, "it was because of Prof. Zaidi's repeated protests that the Visitor of the University, the President of India, ordered an enquiry into the working of the university. The motivated action against the AMUTA secretary was aimed at preventing any further revelation of this type from coming out".

Commercial apps will soon be able to strike open data gold

Enterprising coders can build services using free databases

Yuthika Bhargava

NEW DELHI: The Centre will soon notify a policy that will allow apps and services to be created for commercial purposes using over 42,000 databases. This will remove the restriction on their use solely for academic purposes.

The Open Government Data Platform publishes datasets collected by various Ministries and departments, including Agriculture, Union Budget, Transport and Commerce.

"The government generates so much data. A lot of people can use them. For example, census data are used by academics, companies, students and politicians. Data are a very important resource," Ajay Kumar, Additional Secretary at the Ministry of Electronics and IT said. India has chosen, he said, to make public a lot of government data, giving it a place among the top 10 countries that have an open data platform.

"Earlier, we permitted their use only for academic or government purposes. We recently took a decision to allow people to create value added services for commercial purposes," he said.

One example is in transport. On the basis of registration numbers, a mobile app can offer a user the facility to check details of a car, including previous owners. The data were available in the public domain, but someone would have to work on the set, use analytics and build a value added service.

"The policy change will be notified soon. It will allow anyone - private, government, academia or start-ups to offer services," Mr Kumar said. The government will not charge for data but the provider may price the services.

Privacy filter

On privacy filtering, Mr. Kumar said Chief Data Officers (CDOs) in each Ministry maintain databases and initially decide what can be put out in the public domain. "No data that put a citizen's privacy at risk were published," he said.

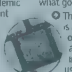
Mr Kumar said it was a challenge for the IT Ministry to convince other Ministries, which are typically secretive, to publish more data.

OPENING UP BIG DATA

A new policy on the anvil is set to throw open the Government's big data for commercial use

Open data rankings, 2014	
UK	1
US	2
Sweden	3
France	3
New Zealand	4
India	**39**

- Till now, the use of such data was only for academic or government purposes
- Chief Data Officers have been appointed in each ministry to decide what goes public
- The move is aimed at opening avenues for innovative uses of data

FROM PAGE ONE

Rs. 500, Rs. 1,000 notes demonetised

Justifying the last-minute announcement to demonetise the currency notes, a government official said that the move was necessary to stop terrorists and drug cartels "in their tracks." "An element of surprise is essential, or else they would have made necessary arrangements," he said.

The government official described the action as a "surgery since the tumour had to be removed to prevent recurrence."

The official claimed that this will result in a reduction of inflation as conspicuous consumption will come down.

He said the "tumour of corruption could not be fought through tried, tested and failed methods" and it was time to employ new methods to defeat the enemies of India.

Till March 2016, Rs. 14 lakh crore out of Rs. 16 lakh crore worth currency issued by the RBI were in denominations of Rs. 500 and Rs. 1,000, as per the central bank's official data.

Meanwhile, Justice M.B. Shah (retired), chief of the Supreme Court-appointed Special Investigation Team on black money, on Tuesday said there is no other alternative to curb black money than to scrap the Rs. 500 and Rs. 1000 currency notes.

> This will cripple efforts of criminals in money laundering, says SIT team chief

'Different thing'

Welcoming Prime Minister Narendra Modi's pronouncement, Justice Shah, a former Supreme Court judge, said this would spell the end of circulation of unaccounted wealth inside the country.

He said unaccounted money stashed abroad is a "different thing" and needs to be addressed separately.

"You have to understand, there is no other alternative. This is one of the methods to end circulation of unaccounted wealth across the country," Justice Shah told *The Hindu* over the phone.

Three 'under cover' Indian diplomats return

> Islamabad summons Deputy Chief of Mission, lodges a protest on 'violation of ceasefire'

The evacuation became necessary after media reports, citing sources in the Foreign Office in Pakistan, reported that the eight officials were "undercover agents".

Pakistan daily Dawn on November 2 reported that the eight included the station chief of the Research and Analysis Wing in the Indian mission in Islamabad.

However, the return of the diplomats, Pakistani officials maintained, was conducted keeping in mind their professional stature.

"Both sides showed maturity in handling the evacuation without creating additional problems in bilateral ties," said a Pakistani official here.

Protest lodged

The withdrawal of the three diplomats was completed even as Islamabad summoned the Deputy Chief of Mission of India, J.P. Singh and lodged a protest on 'violation of ceasefire'.

The Indian diplomat also used the meeting to "strongly protest" Pakistani firing which has been continuing for several weeks now. "We told the Foreign Office that terrorists are desperate to infiltrate before the complete onset of winter and are receiving support from cover fire from Pakistan," said an official source.

The latest Indo-Pakistani diplomatic trouble over diplomats was triggered after India declared a Pakistani diplomat as persona non grata for indulging in espionage which prompted a tit-for-tat reaction from Pakistan.

This is the first time in recent decades that such a large number of serving Indian officials in Pakistan have been asked to return abruptly.

The Hindu had earlier reported the difficulties faced by the Indian mission staffers in Pakistan. The government had declared the mission in Islamabad as a 'non-family' posting in July.

Centre extends AFSPA to check Naga factions

Home Ministry cites 'extortion and intimidation' by NSCN-IM in three districts of Arunachal Pradesh

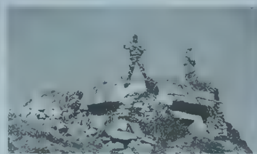
VIJAITA SINGH

NEW DELHI: The Centre has decided to extend the Armed Forces Special Powers Act (AFSPA) in three districts of Arunachal Pradesh. One of the primary reasons cited by the Centre is "extortion and intimidation" by the cadres of National Socialist Council of Nagaland (Isak-Muivah), who are "contriving to dominate areas hitherto occupied by NSCN (Khaplang)."

The notification has been issued even after the NDA government signed a 'framework agreement' with NSCN-IM in September 2015 to find a final solution to the six decade old Naga issue.

The Home Ministry's latest notification, issued on November 4, has for the first time said the AFSPA was being extended in districts of Tirap, Changlang and Longding, all bordering Assam, as the NSCN-IM was desperate to regain control from the NSCN-K. The latter was banned last year after its alleged involvement in an ambush on an Army convoy in Manipur's Chandel district resulting in the death of 17 personnel. Its leader S.S. Khaplang is said to be in Myanmar.

The previous notification, issued on May 4, did not mention that NSCN-IM was regaining areas from NSCN-K. The Home Ministry revises its notification every six months. The notification further said, "security scenario (in three districts of Arunachal Pradesh) remains vitiated by the spill over of the Naga insurgency." After decades of violence, NSCN-IM had entered into a ceasefire agreement with India in 1997. The largest group representing the Nagas has demanded a "Greater Nagalim" or a contiguous land for the Nagas, across the States of Nagaland, Arunachal Pradesh, Manipur and Mizoram.

WIDER POWERS: Army personnel stand guard at the Bum a pass at the Indo-China border in Arunachal Pradesh. - FILE PHOTO: AFP

> Notification comes though the NDA government signed a 'framework deal' with Naga factions

When asked about the notification, a senior government official said, "The ceasefire signed with NSCN-IM is only for Nagaland; it does not include Arunachal Pradesh and Manipur. This notification has been issued after much consultation between the security agencies

Disturbed area

The order said the three districts were being declared as "disturbed area" under Section 3 of the AFSPA as "Naga underground factions including NSCN-IM and NSCN-K continue to indulge in extortion, area domination, recruitment of locals and inter-factional rivalry"

NSCN-K had unilaterally abrogated the ceasefire in March 2015 but NSCN-IM continues to be in a ceasefire pact with Government of India

INDIAN FLAVOUR: British PM Theresa May is welcomed at the Sri Someshwara Temple in Bengaluru

Treat movement of techies as trade priority, Siddaramaiah tells May

SPECIAL CORRESPONDENT

BENGALURU: Karnataka Chief Minister Siddaramaiah on Tuesday urged British Prime Minister Theresa May to review the new visa rules announced by the U.K. Government, and conveyed that movement of skilled tech workers from India should be seen as a trade priority rather than an immigrants issue.

"Temporary placement of highly-skilled individuals in the UK provides a significant economic boost while having a negligible impact on net migration," he said, referring to the high bar set for granting of U.K. visas by the British government.

The Chief Minister, who welcomed Ms May at the airport here and held a one-on-one meeting with her, said new visa rules announced would make it mandatory for tech workers moving to the U.K. under the Tier 2 intra-company transfer (ICT) category to have a salary of £ 30,000 as against the £20,800 earlier.

Expanding presence

About 15 per cent of U.K.-based companies in India are in Karnataka employing 23,000 people. Several Karnataka-based companies such as Infosys, Wipro, TCS, Dynamatic Technologies, Biocon, Microlabs continue to expand their presence in the U.K.

However, Ms May did not visit to any of the top Indian IT firms based in the city.

British PM visits school

BENGALURU: British Prime Minister Theresa May, on a day long visit to the city, interacted with students of a government school near here on Tuesday and watched the IAF's fly-past with them.

She visited the Stonehill Government Higher Primary School in Tarahunse village shortly after she flew in here from New Delhi.— PTI

Will continue agitation politics: Separatists

PEERZADA ASHIQ

SRINAGAR: The day-long marathon meeting between separatist leaders and civil society groups in Srinagar to chalk out future course of action, and re-look the 121-day-long agitation, ended with a pledge to continue with "resistance and shutdown politics".

Hurriyat leaders Syed Ali Geelani, Mirwaiz Umar Farooq and Jammu Kashmir Liberation Front (JKLF) chief Yasin Malik met representatives of religious, trade, transport, education and lawyers' groups at the Hyderpora residence of Mr. Geelani. It was their second meeting in a week.

Sources said there were mixed points of views on the continuation of shut-down politics and its impact on the local population. The issues of transporters, who have halted public transport for 123 days now, were debated.

Angry youth

Even when the closed-door meeting was on, scores of youth assembled outside the venue and raised slogans like: "*Sauday baazi nahin chaleygi* (no sellout will be accepted)".

Mr Malik had to come out of the meeting to assuage angry youth on the streets. "No decision will be taken that will harm the mass uprising," Mr. Malik told the agitating youth.

The impact of the street sentiment, dominated by masked young men, was evident on the outcome of the meeting.

"All the participants unanimously authorised the resistance leaders with their full mandate and support to continue the freedom struggle with zeal and passion," read the joint statement that was issued by Mr Geelani, Mr. Malik and Mirwaiz.

Underlining that "economic losses, educational hiccups as well as social constraints are a part of the movement" the joint statement further said that "The programmes from the [separatist] leadership should be followed in letter and spirit."

Hardened stand

Ever since militant Burhan Wani's killing on July 8, separatists have been issuing weeklong protest calendars, where, except for the afternoon relaxation hours for a few days, people are asked to observe a complete shut-down.

With few efforts made at a serious dialogue process between Srinagar and New Delhi, separatist leaders are cornered by their cadre to harden their stand in the wake of civilian killings and the detention of youths.

Jawan killed in ceasefire breach

SPECIAL CORRESPONDENT

SRINAGAR: One soldier was killed and another injured as Pakistan Rangers violated the ceasefire agreement again on Tuesday in the Pir Panchal Valley's Rajouri district. A Jammu based spokesman of the Army's Northern Command said Pakistan violated ceasefire in the Nowshera sector at 8.30 am.

"It was countered with a heavy volume of fire," the spokesman said.

Lodha panel to audit BCCI expenses for Test series

KRISHNADAS RAJAGOPAL

Justice R.N. Lodha

NEW DELHI: The Supreme Court on Tuesday directed that accounts of the expenses incurred by the BCCI for the India-England Test series would be handed over to the Lodha Committee, which will audit it. The committee was asked to appoint an auditor immediately.

After studying the latest report filed by the committee, the Bench allowed it to appoint administrative and clerical staff and also experts in various fields to help it vet a large number of contracts which required to be entered into for the domestic, IPL and international cricket seasons of 2017.

The court had said that contracts above a certain threshold limit should be cleared by the Lodha panel till the BCCI and its members fall in line and implement reforms.

The BCCI had moved the Supreme Court on Tuesday saying there are no funds for the India-England Test series scheduled to start in Rajkot on November 9.

"The Lodha Committee wants the BCCI president to give the undertaking first... The series is part of our bilateral and international obligations with the English Cricket Board. This has nothing to do with the State associations," senior advocate Kapil Sibal submitted in court.

The hearing, on the eve of the Rajkot match, was scheduled after the BCCI urgently moved the SC in the morning for a judicial order to the Lodha panel to clear the funds required for the match with immediate effect.

The Lodha panel secretary, advocate Gopal Sankaranarayanan, countered that neither the BCCI nor its member-State associations have so far given any compliance report or undertaking that they will comply with the panel recommendations as per the Supreme Court verdict.

The BCCI move came despite the Supreme Court concluding in its October 21 judgment that the BCCI's top administrators, including its president and BJP MP Anurag Thakur, were an impediment to the panel's efforts to reform Indian cricket.

'Mind your language'

LEGAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The Supreme Court on Tuesday took offence at the BCCI bosses' choice of language while corresponding with the former Chief Justice of India R.M. Lodha-led Committee. In one context, the board had said the panel's objective is to protect Indian cricket and attain "salvation".

"This is surely sarcasm. This is definitely an attempt to denigrate the august nature of the Committee which comprises a former Chief Justice of India and two retired Supreme Court judges.

"'Salvation' is a spiritual term," the apex court amicus curiae and senior advocate Gopal Subramanium submitted before a Bench led by Chief Justice of India T.S. Thakur. "Yes, salvation is a spiritual term, no doubt," senior advocate Kapil Sibal replied.

Mr. Sibal countered that it was next to impossible even to get to meet the Lodha Committee over issues. "They immediately say give us the undertaking [to comply with the Justice Lodha reforms], until then we will not meet you... this is the attitude," he said.

"The next match [in the India-England Test series] after the Rajkot one is on November 17... How will we [BCCI] deal with it when the Committee is like this towards us?" Mr. Sibal complained.

"We will see how to deal with all that, but first, this kind of language is not good," Chief Justice Thakur asserted.

Run-up to Mistry's ouster

RAGHUVIR SRINIVASAN

MUMBAI: The ouster of Cyrus Mistry as chairman of Tata Sons at a board meet on October 24, caught everyone, including Mr. Mistry himself, by surprise. Two weeks after that fateful day, Mr. Mistry, according to those close to him, has thought through the circumstances that led to his sacking and classified them under three "buckets".

The relationship between Mr Mistry on the one side, and Mr Ratan Tata and the Trusts on the other, turned difficult in the last 18 months or so when the former began to take uncomfortable decisions on the legacy issues facing the group. According to the source, Mr. Mistry was beginning to push back with Mr Tata on some issues, which the latter may have seen as "hitting back" and resented

> Ties with Tata and the Trusts nose-dived after Mistry began to take decisions on group's legacy issues

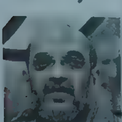
At an earlier board meeting, Mr. Mistry had circulated a note on corporate governance, seeking to clearly define the role of the Trusts, of Tata Sons, operating companies and the role of the Chairman of the two entities. This might have been seen by the Trusts as an attempt to clip their wings, says the source. Mr. Mistry was of the view that leadership of the Trusts and Tata Sons should be vested in different persons in the interests of checks and balances.

The second "bucket" was the inability of Mr Tata to let go of control. If the source is to be believed, Mr Tata, in his capacity as chairman of the Trusts, would suggest alterations to minutes of board meetings of Tata Sons through the nominee directors of the Trusts.

In the last and most interesting "bucket" is the role played by those who had vested interests in the status quo that Mr. Mistry was trying to change. In this context, the source mentioned as an example the proximity that C. Sivasankaran, formerly of Sterling Computers and Aircel, enjoyed with Mr Tata and the associated privileges.

Mr Mistry had moved a proposal to file a suit against the former for not paying up his dues of Rs. 600 crore in the DoCoMo arbitration award but the latter got wind of it and sent a notice to Mr [illegible]

Clarify stand on triple talaq, Amit Shah tells rival parties in Uttar Pradesh

Amit Shah

OMAR RASHID

LUCKNOW: BJP chief Amit Shah on Tuesday challenged the SP, BSP and the Congress — his principle opponents in Uttar Pradesh — to file affidavits in court and clarify their stand, for or against, on the contentious triple talaq issue.

He claimed the three parties were tight-lipped over the issue, even as he said his party was "committed" to the welfare of women and protecting their rights. "Women's honour and safety should be made an agenda (in the UP Assembly elections)," Mr. Shah appealed to women, while praising Prime Minister Narendra Modi for speaking out against triple talaq. He also said the Centre's submission on the issue in the Supreme Court reflected its commitment to fight for women's rights, something the other parties had ignored.

Addressing a parivartan rally in Sonbhadra in eastern U.P., known for its rampant illegal sand mining and stone quarrying, Mr. Shah accused the SP and BSP of spoiling the local ecology through illegal mining and corruption.

"On my way here, I saw big cavities and craters in the hills. I asked about them and was told that the stones from there had been taken away for constructing Mayawati's stones," Mr. Shah said.

Illegal mining

The BJP chief also tried to corner the Akhilesh Yadav government by referring to the allegations of illegal mining under the watch of his minister [illegible]

Mr. Shah did not name him, his inference was obvious. "There is a close confidant of [illegible]

He assured that not a single case of corruption would come up against his party if it formed government [illegible] while accusing the previous BSP government of corruption worth Rs. [illegible] crore during its tenure.

Mr Shah also flayed CM Akhilesh Yadav for not acting against the corrupt elements of the BSP, wondering why he had not "filed a single case [illegible]

He also promised that if the BJP came to power in UP within one month it would [illegible] "SP goons" from the land grabbed from the poor.

"If Behenji comes to power, she will take care of SP goons and if the SP returns to power, it will take care of her corrupt leaders. [illegible] goons and [illegible] will not be [illegible]

FROM THE READERS' EDITOR

What ails business journalism

A.S. Panneerselvan

Gavin MacFadyen, an inspiring investigative journalist and an excellent teacher, succumbed to lung cancer on October 22. Some of his major investigations include nuclear proliferation, the torture of political prisoners in Turkey and Bolivia, U.K. industrial accidents, the history of the Central Intelligence Agency, Guyana election fraud, sanctions-busting and the Iraq arms trade, Frank Sinatra and the mafia, and the Diamond Empire. He founded the Centre for Investigative Journalism, which is housed at Goldsmiths, University of London.

MacFadyen came to Chennai last December to devise a module on investigative journalism for the Asian College of Journalism. His zest and commitment gave him the courage to take up much more than any other professional journalism teacher. ACJ's investigative journalism module was one among his many works in progress. A recurring theme during our 15-month interaction was the need to empower business journalism. "Follow the money is the oft-quoted idea of investigative journalism. Unfortunately, journalism is not adequately following this principle. A close scrutiny of the corporate sector, from where the big money flows, is just not happening. The U.S. media, despite having some of the best-trained financial journalists and resources, did not detect the sub-prime crisis till the housing bubble burst. Indian media should not fall into that trap," he said.

Tensions within the Tata Group

The disheartening fact, which became evident two days after his death, was that the Indian media had already fallen into that trap. On October 24 evening, a wire copy from the Press Trust of India read: "In a dramatic development that took the corporates and others by surprise, Cyrus Mistry was today sacked as Chairman of Tata Sons and was replaced by Ratan Tata, from whom he had taken over the reins of the over USD 100 billion salt-to-software conglomerate four years ago."

> The biggest nightmare for any journalist is the fear of losing access, which the corporates and the PR industry capitalised on

It was dramatic news but was it really surprising is the question. A careful reading of the *Economist* story, "Mistry's elephant" (September 24, 2016), reveals the tension within the Tata Group. The British magazine had documented the loss-making ventures, the legal dispute with the Japanese telecom company NTT DoCoMo, and the differing style and powers wielded by Mr. Tata and Mr. Mistry a month before the PTI copy landed. The concluding sentences of that story clearly established that things were not hunky-dory: "Mr. Mistry has shown some signs that he knows what needs to be done. For the moment, however, he appears dangerously content just to sit atop what has grown into an impressive but lumbering pachyderm."

The cadre of Indian business journalists has grown with the Indian economy since the 1991 liberalisation. We have more than two dozen specialised media outlets — newspapers, television channels, magazines and websites — exclusively to cover business. This is in addition to the business desks in almost every newspaper worth its name. Yet we do not have a credible answer to this question: how did these professional reporters, who were trained to keep their ears to the ground and their eyes on the balance sheets, fail to detect the rumblings at Bombay House, the seat of the Tatas? In 1992, it was business journalists who broke the Harshad Mehta story. By the time the energy giant Enron filed for bankruptcy in December 2001, they seemed to have lost their ability to detect the early shifts of tectonic plates that create corporate tremors.

Reporting corporate affairs

Two changes in methods in news gathering are largely responsible for this erosion in the ability to sense and report corporate affairs. The first is the way corporate reporting distinguished itself from political reporting. No one is surprised to read about the war of attrition between Mulayam Singh and Akhilesh Yadav. The tension within the Samajwadi Party has been documented for well over five years. Political reporting was not mediated through a network of Public Relations professionals, but remains a product of the direct interaction between journalists and politicians.

However, in the case of corporate reporting, direct interaction between the top honchos and the media is limited. The corporates came up with PR agencies for gatekeeping, and business journalists permit them to wield power in regulating the discussion between reporters and business leaders. The biggest nightmare for any journalist is the fear of losing access, which corporates and the PR industry capitalised on.

The second impediment flowed from the growth of the business news industry, which resulted in proliferation rather than plurality of content. With the emergence of 24x7 platforms, the model of business reporting moved away from the sponge-like structure that absorbed various strands by talking to decision-makers to a room of multiple mirrors. It could only see and hear the same story. Social media, with its trend metrics and analytics, further created a peer compliance that robbed them of the ability to look at issues individually. In this environment, the scope for doing something original and path-breaking is limited. Business journalists cannot afford to postpone a critical re-evaluation of their working.

readerseditor@thehindu.co.in

FROM THE ARCHIVES

The Hindu.

(dated October 31, 1966)

Thai elephants for American civil war

President Johnson recounted last night [Oct. 29] that Abraham Lincoln once regretfully turned down an offer of elephants from Thailand to help the Union forces in the Civil War. The President was proposing a toast to King Bhumibol at a banquet Mr. and Mrs. Johnson gave in his honour at one of Bangkok's palaces. President Johnson noted in remarks prepared for delivery that the offer of elephants was made in 1891 to Mr. Lincoln by King Mongkut. "Mr. Lincoln thought seriously about the proposal," the President said. Then he picked up his pen and wrote a letter to King Mongkut. "He thanked the King and he said he would happily accept the offer — save for the fact that the climate in our country was too cold for elephants to prosper,"Mr. Johnson said. "Who can say what the effect would have been if — in 1861 on a foggy morning in the rolling Virginia hills — the army had advanced behind a screen of charging war elephants?"

CORRECTIONS AND CLARIFICATIONS

>>A sentence in "Amit Shah cites Kalyan govt. as a model" (Oct. 28, 2016) read: "Mr. Shah went on to speak of Mr. Ansari's brother Afzal Ansari, SP leaders Azam Khan and Ateeq Ansari, and the BSP's Naseemuddin Siddiqui, saying the only common factor between these leaders was that they are Muslim." Due to an editing error, the "common factor" remark was attributed to Amit Shah. It was actually a comment by the reporter. The sentence should be recast as: "However, Mr. Shah did not stop there, going on to mention his brother Afzal Ansari, SP leaders Azam Khan and Ateeq Ansari, and Naseemuddin Siddiqui (BSP) in the same breath. The only common factor between these leaders is that they are Muslim."

>>In the infographic that accompanied the report, "State steps up bird flu surveillane" (Oct. 26, 2016), the subtypes given under the head 'Influenza A H9' were the subtypes of 'Influenza A H7'. Actually, the nine known subtypes of H9 viruses are H9N1, H9N2, H9N3, H9N4, H9N5, H9N6, H9N7, H9N8, H9N9

It is the policy of *The Hindu* to correct significant errors as soon as possible.

Please specify the edition (place of publication), date and page.

The Readers' Editor's office can be contacted by

Telephone: +91-44-28418297/28576300 (11 a.m. to 5 p.m., Monday to Friday); *E-mail:*readerseditor@thehindu.co.in

The Terms of Reference for the Readers' Editor are on www.thehindu.com

Ignorance that isn't bliss

Without awareness of our ignorance, we are condemned to stay ignorant, no matter how much information we collect. The Internet enables this more than anything else in the past

Tabish Khair

We have been brought up with the hubristic and misleading belief that knowledge makes us truly human. It doesn't, on its own. What makes us truly human is our knowledge of our ignorance. We seem to be on the verge of forgetting this in our Internet age, with its misleading surfeit of 'knowledge' — as the brasher 'new atheists', opinionated trolls, Hindutva radicals, Islamist ideologues, Trump die-hards, climate change deniers, and many others prove.

All complex beings have knowledge of different sorts. Birds can navigate their way thousands of miles in the sky and many species of fish can do so in the ocean. Squirrels know when to hoard and where to dig. Many birds and animals know when to seek each other and when to run: the small bird doing its dentistry in the lion's or the crocodile's jaws, the large fish being cleansed of parasites by a sea bird.

These are all kinds of knowledge, and some are beyond the capacity of human beings. We explain away our species deficiency by talking of instincts and so on, but the fact remains that we are still talking of ways of knowing.

Human beings and other organisms

One can argue that at least all complex organisms think in some way or the other. Birds do, animals do. Some animals, apes for instance, may think more like us than some other animals. Eduardo Kohn even argues in his book *How Forests Think: Toward an Anthropology Beyond the Human* that forests "think". Perhaps plants too. But birds and animals definitely have knowledge of things — where to nest, how to build, where to dig, how to stash for the winter, when to run, when to bluff, and so on

No, it is not knowledge that distinguishes human beings from other complex organisms. What we have and what they do not seem to have is knowledge of ignorance. Human beings do not just know what they know; they also have a fairly good idea of what they do not know. Non-human beings too know what they know, but there is nothing to indicate that they are aware of what they do not know.

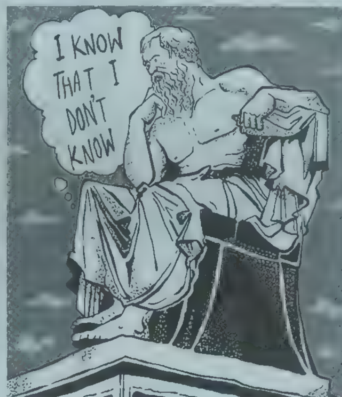

ILLUSTRATION: SATWIK GADE

Twinkle, twinkle, little star, how I wonder what you are? Thus runs the nursery rhyme. What it conveys is not just wonder, which all complex beings have, but also knowledge-ignorance. A dog looking up at something twinkling would wonder too, as wondering grows from simple curiosity. But only the child can wonder about that twinkling as what is known to be a star and as stars we remain vastly ignorant of.

It can be argued that the truly educated are distinguished not by the extent of their knowledge, but by a greater and more nuanced awareness of their areas of ignorance. Actually, the two go hand in hand: true knowledge comes only with awareness of one's ignorance, which is something that neither Internet trolls nor religious fundamentalists have fully understood. It is knowledge of ignorance that makes us truly human, and it is this that I am afraid we are forgetting with the rise of the so-called information society.

> What unites all Internet trolls is the fact that they surf only for information that confirms their 'knowledge'

Now, information is not the same as knowledge, but there can be no knowledge without information. As such, there is an unspoken myth that individually and collectively we have more knowledge of things and ourselves now than ever in the past. After all, we have the Internet, cyber-linked libraries, 24-hour TV, whatnot.

Interestingly, what unites all Internet trolls — whether they are Hindutva fanatics screaming about how every scientific discovery has taken place in 'Vedic' India, Islamists claiming that their version of Islam is the most perfect system ever, Trump supporters insinuating about conspiracies and rigging — is the fact that they surf only for information that confirms their 'knowledge' and does not challenge their 'ignorance'. The availability of information is not sufficient. It is outright misleading when we are convinced of our own knowledge, and not willing to challenge it.

Without awareness of our ignorance, we are condemned to stay ignorant — no matter how much information we collect. The Internet enables this more than anything else in the past, as it enables a solitary, selective, isolated, hidden, unabashed-of-ignorance search for 'information', and its instantaneous, too-fast dissemination.

Books and the Internet

You might claim that so did books to some extent: after all, one could read books in isolation, shut up in a room. This is true, but only if one confined oneself to a narrow book and its strict acolytes: something that fundamentalists — religious or political — have done and still do. The Nazi reading only *Mein Kampf* and Nazi commentaries is no different from the religious fanatic reading only one sacred text and its 'true' commentaries. In this sense, we are not faced with an entirely new danger

But there is a difference. The moment one starts reading books in general, one is forced to encounter opinions and information that do not necessarily fit one's world view. It seems easier to avoid such encounters on the Internet. Moreover, in a world of books, knowledge was by definition beyond any set of covers, any fixed reading. Knowledge in that sense was always partly elusive. This seems to have disappeared with the rise of cyber culture because the myth has arisen that all knowledge is now at our fingertips. All we need is the right search machine.

This is reflected not only in our tendency to Google medical treatments but also in the inanity of many cyber reviews, where reputed classics and complex books are dismissed with a line like "I found it boring". It is reflected, above all, in the screams of Internet trolls, all of them seeking and disseminating only 'information' that suits them.

Can there be any knowledge without a humble awareness of ignorance?

Tabish Khair is an Indian novelist and academic who teaches in Denmark.

Still seriously hungry and poor

Economic growth alone is not enough to achieve key Sustainable Development Goals. It must translate into jobs for the poor and marginalised

Amit Kapoor

Sankalp Sharma

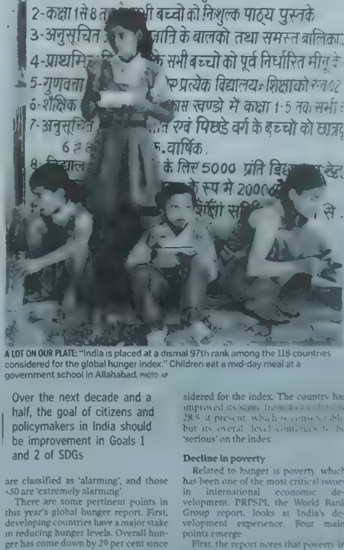
India is the fastest growing large economy in the world today. Despite this, one in every five Indians is poor. Multilateral agencies as well as governments are playing an active role in understanding problems relating to poverty and hunger and finding solutions to them. But these challenges are pervasive and weeding them out will require clear evidence-based data-driven solutions.

Goal 1 and 2 of the United Nation's Sustainable Development Goals (SDGs) envision eradicating poverty and ending hunger by 2030. A brief look at the statistics tells us the extent of the problem. An astounding 767 million people in the world are poor while the those who do not have enough to eat are estimated to be close to 800 million.

Poverty is a multidimensional concept, which involves reduction in choices to pursue freedom. So is hunger. Two recent reports try to clear the haze on measurement and yield some pertinent insights on poverty and hunger. These are the the Global Hunger Index (GHI) of the International Food Policy Research Institute and the Pathways to Reducing Poverty and Sharing Prosperity in India (PRPSPI) of the World Bank.

Improvement but not enough

The GHI tries to capture the hunger level across countries. The index is constructed using four component indicators: percentage of undernourished in the population, percentage of wasting in children under five years old, percentage of stunting in children under five years, and under-five mortality rates. The index has been calculated since 2006 and the oldest back calculations on the index go back to 1992. The overall methodology is similar to development of other composite indices like the Human Development Index. The overall scale of the index is from zero to 100 where 100 represents 'absolute hunger' and zero represents 'zero hunger'. Countries and regions are also classified in terms of the level of hunger. Those falling in the <= 9.9 category are classified as having a low level of hunger, those in the 10.0-19.9 category are 'moderate', those in the 20-34.9 bracket are 'serious', those between [illegible] are classified as 'alarming', and those <50 are 'extremely alarming'.

A LOT ON OUR PLATE: "India is placed at a dismal 97th rank among the 118 countries considered for the global hunger index." Children eat a mid-day meal at a government school in Allahabad. PHOTO: AP

> Over the next decade and a half, the goal of citizens and policymakers in India should be improvement in Goals 1 and 2 of SDGs

There are some pertinent points in this year's global hunger report. First, developing countries have a major stake in reducing hunger levels. Overall hunger has come down by 29 per cent since 2000 in these countries. Second, there are distinct regions, the ones with the highest GHI scores, which can help in fulfilling the SDGs. On the 2016 index, Africa south of the Sahara and South Asia have the highest GHI scores (30.1 and 29.0, respectively). Thus they are placed in the 'alarming' category on the GHI. Third, India is placed at a dismal 97th rank among the 118 countries considered for the index. The country has improved its score from [illegible] to 28.5 at present which is considerable but its overall level continues to be 'serious' on the index.

Decline in poverty

Related to hunger is poverty which has been one of the most critical issues in international economic development. PRPSPI, the World Bank Group report, looks at India's development experience. Four main points emerge

First, the report notes that poverty in India has declined [illegible] formance is better than India's in the 2005-2012 period.

Second, some population groups in India are substantially worse off than other groups. These include the Scheduled Tribes (STs), 43 per cent of whom were below the poverty line in 2012, and the Scheduled Castes, 29 per cent of whom were below the poverty line. Poverty also seems entrenched among the STs, with the pace of poverty reduction slower than that witnessed in other groups between 2005 and 2012

Third, poverty seems to be present in certain geographical locations. The top States for poverty in absolute terms in India are Uttar Pradesh (60 million poor), Bihar (36 million) and Madhya Pradesh (24 million). The top seven States account for roughly 62 per cent of India's poor. Also important is the rural-urban divide in poverty. Almost one in five Indians is poor and out of every five poor people, four live in rural areas. Also, the poverty rate is just 7 per cent in big cities with a population of more than 1 million.

Growth and redistribution

Finally poverty has a bearing on choices and the well-being of individuals in a society. The poor also own fewer assets and spend more on food, fuel, and light. This reduces the percentage they have for spending on critical things like education and health, and it makes them prone to a vicious poverty trap. Another important insight is that for poverty levels to go down, the States will have to grow faster. The States which have lagged behind on [illegible] rates are also the ones where there are low GSDP (gross state domestic product) per capita and in turn higher levels of [illegible] growth and redistribution are necessary for poverty alleviation

Over the next decade and a half, the [illegible] of citizens and policymakers in India should be improvement in Goals 1 and 2 of SDGs. Growth alone will not be [illegible]

THE HINDU
MONDAY, OCTOBER 31, 2016

Get serious about fighting TB

Pushed to a corner owing to lack of political will on the part of countries with a high burden of tuberculosis, the World Health Organisation has called for the first United Nations General Assembly session on the disease. The fight against TB cannot be won as long as the high-burden countries, particularly India which has the highest TB burden in the world, do not galvanise their government machinery effectively. While the number of deaths caused by TB and the incidence rate had been consistently dropping from the historical highs globally, there has been a recent uptick that is much larger than previously estimated. The primary reason is the sharp increase in the incidence estimate from India — from 2.2 million cases in 2014 to 2.8 million in 2015. Ironically, the revised disease burden estimate for India is an "interim" one; the actual burden, which could be much higher, will be known only when the national TB prevalence survey that is scheduled to begin next year is completed. The number of estimated deaths caused by TB more than doubled from 220,000 in 2014 to 483,000 in 2015. As in the case of incidence, the revised estimate for deaths could also be an underestimation.

The increase in incidence owes to a 34 per cent rise in case notifications by health-care providers in the private sector between 2013 and 2015. Yet, in 2015 notifications by doctors in the private sector comprised only 16 per cent of the total. Though notification was made mandatory in 2012, only 1.7 million incident TB cases in the public and private sectors were notified in 2015. Thus the fate of 1.1 million patients is simply not known: they have fallen off the radar. For an effective fight against TB, the control programme needs to be aware of every single patient diagnosed, and offer treatment to all. If there are only about 50 per cent of the patients approaching the private sector who successfully complete treatment, a recent study has shown that in 2013 only about 65 per cent of the 1.9 million who approached the public sector completed the treatment regime. The crisis has been aggravated with the disease becoming more expensive and difficult to treat and the number of people with drug-resistant forms increasing. The national TB control programme is behind schedule with respect to critical programmes including the expansion of the GeneXpert pilot programme, scaling up of drug sensitivity testing, and the introduction of a child-friendly paediatric TB drug. Only sustained action on several fronts can help bring TB under check. The global war will not be successful till India wins the battle within its own boundaries first.

The rise and rise of Xi Jinping

With the new title of 'core leader', President Xi Jinping has further cemented his authority within the Communist Party of China and the government. Already the party chief, the head of state, the commander-in-chief of the military and the one in charge of the group overseeing the change in the economy, he is now on a par with Mao Zedong and Deng Xiaoping. This concentration of power in Mr. Xi's hands stands in sharp contrast with the 'collective responsibility' dictum the party propagated during the Hu Jintao regime. Mr. Hu was not called a core leader. From the beginning, Mr. Xi had signalled he would be a leader different from his immediate predecessor. He gradually emerged as the most influential leader at least since Deng, and demonstrated his authority by launching a massive clean-up in the name of fighting corruption, that felled top leaders of the party and the military. Corruption is a major problem in today's China. The high economic growth that followed the reforms initiated by Deng spawned massive, institutionalised corruption, stoking public anger against the establishment. Mr. Xi built his war on "corrupt officials" against the backdrop of such a mood of anger, and his efforts have been generally well-received despite criticism that he is using the campaign to amass powers to himself. The party plenum, by appointing Mr. Xi as the core leader, has sent a clear message to the public that it stands by him and his policies.

The timing of the appointment is significant. The plenum kicks off year-long preparations for the party congress next year, which could shake up the leadership. Five of the seven current members of the Politburo Standing Committee, the inner sanctum of power in China, and a third of the Politburo's 18 members are due to retire next year. Being the core leader, Mr. Xi will be in a stronger position to influence the outcome of the congress. As in the case of his predecessors, Mr. Xi would certainly prefer to have the Standing Committee filled with his allies. But this doesn't mean that Mr. Xi is guaranteed a second term free of challenges and of unchecked power. If the Hu Jintao era, despite some allegations of corruption, is regarded as one of prosperous and peaceful rise for China, Mr. Xi's term has been marked by slowing economic growth and geopolitical tensions. Even if Mr. Xi gathers unprecedented powers in the party and the state, his tenure will be judged by how he addresses fundamental problems that China faces, including systemic inequities and foreign policy challenges, while managing the economic rebalance process.

An invitation to peace-mongering

Our sense of patriotism is so official, aggressive, masculine and managerial, that we have no sense of the processes of peace-making, which are muddy, disorderly and plural

SHIV VISVANATHAN

One of the problems as one grows older is that the solutions you were proud of or content with do not make sense any more. As you confront them today, you feel you have settled for less, preferred the contentment of the second rate instead of the courage of the more, demanding ethical or aesthetic solution. In fact, by settling for less, we tend to lose more in the long run.

I often think of this when I look at the way we handle problems of war and violence. We prefer the language of stalemate, of security, the quick fix of surgical strike solutions. It is a kind of emotional bloodletting where each side feels its machismo, if not its borders, are intact. The sadness is that when India confronts Pakistan, India ceases facing India. We stop looking at ourselves and prefer to confront an enemy whom we feel morally superior to. After a while, we seem content with a solution, where India succeeds because Pakistan succeeds even less. It is like an abstract game where we score a bit more than our opponents. We seem content with such pyrrhic victories, which postpone or virtually denies a need to confront ourselves.

> Peace-making needs a sense of humour, the subversiveness of laughter which can understand the idiocy in us and empathise with the idiocy of the other

Challenging the hypocrisy

Oddly, the minute Pakistan looms large, Kashmir, as part of the Indian imagination and everydayness, recedes from the scene. In fact, a couple of months ago, newspapers were at least discussing the havoc pellets had caused and were debating the protests. Kashmir's cries of pain were lost in the deafness of Delhi, a papering over of situations. Classic was Prime Minister Narendra Modi's recent comment that the army seeks to help people who want to stone it. It is almost as if the army is turning its other cheek on Kashmir.

Behind the veneer of patriotism and the alleged call to unity, there are several levels of hypocrisy we must challenge. Present in it is a hint that no critique of the army is welcome at this stage. Unity becomes uniformity as we confuse the internal and external roles of the army. We refuse to look at the way the internal involvements of the army have brutalised it. We refuse to look at the Armed Forces (Special Powers) Act (AFSPA) as a question of ethics and democracy. To allow the army to indulge in rape and torture is to degrade the army and our civilisational self.

Repairing relations

Equally frightening is the way we have put Kashmir on the back-burner thinking it is a Pakistan-generated problem. It is, and it is not. Pakistan as a regime would love trouble in Kashmir. It provides it a reason for being. But this prevents us from looking at the way we have behaved. Our indifference, our deafness to the violence we have inflicted on children and women is covered by the piety of the security syndrome. By reducing protests to a technology of stone throwing and terrorism, we fail to see it as a language of speaking the need for normalcy, sanity and responsibility. We virtually feel that accepting a responsibility for this is a sign of weakness. To care for Kashmir is to own up to our mistakes in Kashmir, not as an act of breast-beating but as a way of ethically repairing relations with communities which have been corroded by violence.

In fact, this raises an even more critical issue. Gopalkrishna Gandhi raised this in a preliminary way when he suggested that we should not only fight the possibilities of war but also openly confront warmongering, the tendency to argue that war is a solution to many of our pending problems. I would add to this gentle wisdom by going one step further. I would claim that as Indians too used to stalemate, security and quick fixes, we have got unused to the language of peace. Tragically, we are losing the imagination of how to think and work for peace.

An overpowering patriotism

For a country that boasts a Gandhi, a Ramana Maharshi, and a Badshah Khan, we have got used to the problem of bloody borders and suppressed people. We alternate between two forms of violence which we officially dub security and development. Caught in the warp of these restricted imaginations, we have forgotten that peace is a language, an ecology, a way of life we have almost lost. To put it almost crudely, we need a bit of peace-mongering rather than the beat of the drums of war. Even the gossip of peace seems restrained, afraid it may sound minoritarian, worried it might be arrested for sedition. Our sense of patriotism is so official, aggressive, masculine and managerial, that we have no sense of the processes of peace making which are muddy, disorderly and plural. Peace demands we empathise with the other, whether a Pakistani, Kashmiri, Manipuri, and have the courage of conversation.

In fact, the two great Satyagrahi movements, the Gandhian and the little appreciated efforts of the Truth Commission in South Africa insisted that peace burrow into the unconscious of a people, be a body ritual so that peace has a sense of embeddedness that goes beyond contract. In that sense, peace is tacit, not fully articulated into the formalism of contracts claiming a plurality and open-endedness security can rarely have. Peace-making needs a sense of humour, the warmth and subversiveness of laughter which can understand the idiocy in us and empathise with the idiocy of the other.

Gandhi and Desmond Tutu had that in great measure where the joke created the tacitness of understanding long before the treaty or an amnesty entered the scene. Frankly, I do not know whether Mr. Modi or Nawaz Sharif, or the fundamentalists have a sense of the comic. They all look so dour, so pained that you wait for peace to relieve their constipation of ideas. Mr. Modi's jokes have always sounded like threats and the Rashtriya Swayamsevak Sangh has no idea of the comic. Patriotism and the idea of security always wears a Victorian corset while peace needs a self-confidence of culture and an ease of the body to negotiate uncertainty.

Initiating peace again

Operating with the uncertain and flexible is necessary. My old teacher, the philosopher, Ramchandra Gandhi, would argue that peace needs a sense of the preposterous. Only the preposterous can make the impossible, probable. As a delightful thought experiment, Ramu would suggest an anthology of India-Pakistan jokes. As a people we were once together till we were separated by the genocidal idiocy of Partition. He felt just thinking about such exercises in a collaborative or conversational way broke stereotypes and suspicions, that a new generation, without the mix of old memories, has. It is in this context that he often suggested that the satyagrahi patrols the border, that civil society creates initiatives of peace that challenge the policies of war. In the 1970s and 1980s, one saw such initiatives through the likes of Kuldip Nayar and Rajni Kothari. They displayed a courage, an initiative which civil society, already under suspicion of sedition, lacks. Once, civil society displayed a tradition of hospitality. When one compares it to the decision to exclude Pakistani actors from Indian films, one senses that we as a nation are coercing ourselves, creating uniformity even before we don the uniform. One has to realise that security like sexuality has its repressions and these need to be exorcised by the Shaman and the psychologist. At one level, the ban on Pakistani stars is a small issue, but it reveals a growing mindset one needs to challenge.

The mindsets of peace have to challenge the official and the expert who reduce peace to a regulatory economy of border control and border patrol. One has to realise peace and dissent are creatively tied and one need to try out the more outrageous hypotheses of peace. One does not have to wait for a somnolent Gandhian movement more immersed in the archives to rise again. If democracy, as Gandhi hinted, was a collection of thought experiments, then every citizen is a potential satyagrahi. Peace now needs its start-ups, discourses, inventions at a time when war enforces a predictable greyness of thought. An India where democracy develops without an idea of peace is an amputation of mind we can no longer afford

Shiv Visvanathan is Director of the Centre for the Study of Knowledge Systems, O.P. Jindal Global University

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

Border tensions continue

After the much in the news "surgical strikes", it is disconcerting that our brave jawans are still being targeted by Pakistan. It is time that the Indian Army retaliated with full force to contain and put an end to the undeclared aggression on our borders. Pakistan is a country not amenable to niceties and it is clear that it is bent upon escalating tensions along the border and causing untold hardships to the civilian population that resides in these areas ("2 civilians killed in firing from across the border", Oct.29).

V. Padmanabhan,
Bengaluru

Yeddyurappa's rehabilitation

The Editorial, "The comeback man" (Oct.28), did not look at one of the most important after-effects of the Bengaluru court judgment which exonerated B.S. Yeddyurappa and sons — the concerns of those of us who are very upset about rising corruption in politics, the bureaucracy and even the judiciary. The inability of the Central Bureau of Investigation to withstand the pressures of any hostile political environment is what makes it change 'cage' from time to time. There also exists a perception that the laws of the land are interpreted in a different way for the rich.

P.R.V. Raja,
Pandalam, Kerala

Debate on personal law

The article, "Situating the law in the land" (Oct.28), is an indirect and apologetic defence of polygamy in Islam by linking it to various contextual seventh century necessities. But when there is now gender equality, how can such gender discriminatory practices be allowed to be continued? Should not progressive changes in social and material conditions usher in change? Religious and scriptural adherence should be an entirely private affair and not be allowed to spill over into the public arena so as to disturb the growth of a peaceful and humane civil society.

Kasim Sait,
Chennai

Like many others, the writer wrongly presumes that a second wife cannot claim her rights that are on a par with the first wife under Hindu laws. For this one can look at Section 10 of the Hindu Succession Act and Section 16 of the Hindu Marriage Act.

A. Dhasthageer,
Arni, Tamil Nadu

The comprehensive explanation about polygamy and especially polygyny clearly depicts the misconception about polygyny in Islamic sharia, being hyped nowadays. A blanket ban on Muslim polygyny will also raise questions about Hindu bigamy, which is still in practice despite the Hindu Marriage Act 1955 and Section 494 of IPC which declare bigamy to be a punishable offence.

Bijran Nazeer,
Srinagar, Jammu and Kashmir

The storm in Bombay House

The storm in the Tata teacup, thanks to the Cyrus Mistry episode amounts to washing dirty linen in public which is unbecoming of the Tata Group as they are known to insist on public decorum and equanimity. The public should be spared the details of these unpleasant turns of events. One hopes the company's troubles end quickly without causing any further damage to one of the champions of Indian industry.

Dr. George Jacob E.,
Kochi

Mr. Mistry's rebuttal that he was only a lame duck chairman ever since he assumed charge and his move to drop a bombshell that the Tata Group may see big writedowns worth around $18 billion show up his lack of leadership qualities. It is intriguing why he did not disclose the fact much earlier.

S. Srinivasan,
Chennai

As chairman, one is privy to many secrets. There is also a code of conduct that must be followed. Instead, Mr. Mistry has only been following hit and run tactics and lowering his standing in the process.

S. Basu,
Kasaragod, Kerala

Mr. Mistry's "disclosure" of a potential crisis that may result in the writing down of Rs.1.18 lakh crore has only ended up fuelling panic. His other points about the futility in pursuing the Nano car project, the crisis in Tata Steel and the state of Indian Hotels raise questions on whether the Tata Group has been expanding in an unwieldy manner. The giant conglomerate has to take stock of the situation and improve its operational efficiency.

B. Gurumurthy,
Madurai

The ugly spat will go down in the annals of corporate history as being one of the most unpleasant, and which has tarnished the image of one of the most respected business houses across the world. Instead, the battle can be settled within the four walls of the Tata headquarters. What is being reported by the media is affecting the stock market and worrying share holders.

Jitendra G. Kothari,
Mumbai

Respecting the anthem

With reference to the report, "National anthem: Supreme Court issues notice to govt." (Oct.29), I would also like to bring to the notice of readers, a pending PIL on changing the name of India to 'Bharata' ("SC seeks govt. response on renaming India as 'Bharata'," April 25, 2015). When will the government address these issues? The correct meaning of the national anthem should be understood by all citizens and it must be sung with fervour and not just be a part of orchestration. When I was in school, we used to sing the national anthem before going home in the evening. It is no exaggeration to say it helped inculcate a spirit of patriotism. Theatres used to play the anthem at the end of the show when everyone stood and saluted the national flag. Respecting the national anthem and the national flag is a kind of self-discipline we need to imbibe.

V.P. Dhananjayan,
Chennai

Trump has already won

The fact that, irrespective of Donald Trump's standing — a [illegible] rabble rousing businessman — won his party's nomination has exposed the fault lines in the U.S.'s democratic system. It is a searing indictment of the politics practised by the Republicans. It also [illegible] the divisions created by [illegible] and the influx of refugees as a result of American policies in West Asia. While Hillary Clinton is most likely to move to the White House, Mr. Trump has won something far more important — the heart and soul of a chunk of the country. This is something the world needs to fear ("Why Donald Trump has already won", Oct.29)

Akshay Viswanathan,

Antarctic marine reserve

The landmark international agreement to create the world's largest marine park in the Southern Ocean, where more than 1.5 million sq.km of the Ross Sea around Antarctica will be protected — about the size of France and Spain — is a thrilling development. The move should set a precedent to help achieve the International Union for the Conservation of Nature's recommendation that 30 per cent of the world's oceans be protected. Now that thicker, older layers of Arctic ice are shrinking at an alarming rate, nations must rush to save this part of the wilderness too.

Chaitanya Dixit

India's impeccable win

[illegible]

[illegible] Vaithianathan

Last Maoist bastion may have begun to crumble

The densely forested Andhra-Odisha border area was considered impregnable ever since the Naxal movement began in Andhra Pradesh in 1967

SUMIT BHATTACHARJEE

VISAKHAPATNAM: The last Maoist bastion in the Andhra-Odisha Border (AOB) area may have begun to crumble. This much was evident when a team of crack anti-Maoist forces from Andhra Pradesh and Odisha took the battle to the AOB, took them by surprise and killed 30.

Since the Maoist movement began in Andhra Pradesh in 1967 the densely forested AOB, stretching across 1,200 sq km through parts of Visakhapatnam and East Godavari in AP and Malkangiri and Koraput in Odisha, was considered impregnable.

Even when the Naxal movement was strong in Srikakulam in the early 1970s and in Telangana in the1990s, the AOB was considered to be a safe haven by the Maoists. When the heat was turned on in Telangana, they took refuge in AOB for its inaccessible terrain to recover and regroup, says former DGP HJ Dora, an expert on Maoists.

The nearest 'kuccha' motorable road is about 25 km away on the Andhra side from where the Maoists were killed. Thereafter it is a difficult trek through dense forest and hillocks, through marshy terrain covered in tall elephant grass and 'nalas' which are not visible because of the thick undergrowth. Maoist snipers perch atop the numerous hillocks. Entry from the Odisha side is ruled out, as there lies the huge Balimela reservoir. It was here that on June 29, 2008, the Maoists ambushed Greyhounds who were on boats. As many as 32 were shot dead even as they attempted to swim to safety. They didn't have a chance.

Taking no chances

This time the Greyhounds and their Odisha counterparts were taking no chances. About 80 of them, armed to the teeth, were ferried by copters to Munchingput three days before they attacked their targets. With only dry fruits to sustain them, they covered the 25 km carefully to avoid being spotted.

"At times we moved 200 mts in two hours and there were occasions when we sprinted 2 km in 30 minutes. We swam across rivulets and crawled on our bellies", said a Greyhounds commando on condition of anonymity. They maintained radio silence and reached the designated area based on GPS inputs.

The assault team closed in on the camp in a 'V' formation and opened fire, leaving only one side open for the Maoists to flee.

"The escape side had a hillock and we did not encircle the camp, as our men might be hit in the cross fire. Even before the lone sentry could fire and alert the sleeping cadres, we struck and their retaliation was not to the expected scale," said a senior police officer engaged in anti-Maoist operations.

Sources said the planning took place with consultations between the top police and paramilitary officials posted in Odsiha, AP and Chhattisgarh and with inputs from IB

But the attack in their supposed safe zone has put the Maoists on the back foot, said DIG of Visakhapatnam (Range) Ch. Srikanth. According to the police, the extremists have lost their influence in the area. There is lack of support from local tribal people because of atrocities committed over time; now there is support only from the interior parts where development schemes have not reached.

As local tribal people are not helping them, the Maoists now depend on cadres from the Bastar region. Leadership from the tribal people is also minimal and tribal people do not accept leadership from upper caste cadres, which leads to a conflict. Most of the cadres from the AOB have deserted or have surrendered and Maoists now depend on the Koya tribe from Chhattisgarh region, said Sukhdev a surrendered Maoist.

More importantly, the entire tribal leadership in the AOB area has been wiped out with the killing of Bakuri Venkat Ramana alias Ganesh, a Special Zonal Committee Member (SZCM) in the encounter and another leader Kudumula Venkata Ramana alias Ravi who died of jaundice in April this year.

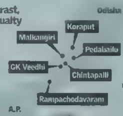
TOWARDS A FAG END

The recent anti-Maoist offensive by the Greyhounds of Andhra Pradesh police has dealt a body blow to the decades-old movement

Since 1995, in Andhra Pradesh

32,693 naxals/ Maoists have been arrested | 7,195 have surrendered | 1,758 have died in encounters

In contrast, the casualty on the police side is 163

Highly affected areas are Chintapalli, GK Veedhi, Munchingput and Pedabailu in Visakhapatnam agency and Rampachodavaram and Sabari in East Godavari area and Koraput, Chitrakonda and Malkangiri in Odisha.

Demography: Inhabited mostly by tribals such as Bagathas, Valmikis, Konds, Koyas, Porajas and Didoyis.

Rough estimate of population is around 3.5 lakhs.

Maoists: Hardcore Maoists in AOB around 150 -Militia members around 500. Entire leadership wiped -out with the death of 2 SZCM (special zonal committee member), 5 DCM (divisional committee member) and 7 ACM (Area committee member) and 4 DM (Divisional member)

Roads: Visakhapatnam agency has 3,600 tribal hamlets and about 1200 still are not accessible as there are no roads. The Maoist do not allow building of roads. Contractors are attacked and a number of times equipment were blasted.

Odisha encounter our biggest loss, say rebels

PAVAN DAHAT

RAIPUR: The outlawed Communist Party of India (Maoist) said that the encounter with security forces in Malkangiri district of Odisha on October 24, which resulted in the death qf 28 Maoists, was "the biggest loss" suffered by the party in its "40 years of revolutionary struggle".

Calling for a bandh in Maharashtra, Chhattisgarh, Odisha, Andhra Pradesh and Telangana on November 3 in protest against the killing of its cadres, a press note issued in the name of "Pratap" , who claimed to be the official spokesperson of the CPI (Maoist) central regional, accused the police of "capturing its 11 injured comrades and killing them after torture".

"This is the first time that the party has suffered such a big loss. Many senior leaders and cadres belonging to Andhra Pradesh, Odisha, Chhattisgarh, and Telangana achieved martyrdom. It was a conspiracy and the security forces resorted to their old tactic of using surrendered Maoists to target party leaders," said Pratap in the press note.

He said "such conspiracies" would not weaken his party. "Our revolutionary struggle has come a long way despite many such attacks and the loss of thousands of comrades. Exploitation increases resentment among the revolutionary masses. The rulers, who forget this truth, will have to pay a heavy price for it," the Maoist spokesperson said. The banned outfit also accused the Modi government and State governments of pursuing "aggressive mining" in tribal areas.

The Maoist leader also vowed to avenge the attack. "Such setbacks are not new for us. We will come out of it soon and take forward our struggle."

Maharashtra anti-graft body remains headless

GAUTAM S MENGLE

MUMBAI: Almost three months after the post of Director General, Anti Corruption Bureau became vacant, Maharashtra is yet to appoint a new chief for the State's anti-graft body.

The Maharashtra ACB is in charge of taking action against all State-level bureaucrats accused of graft and has handled numerous high-profile cases like the irrigation scam, the Maharashtra Sadan scam and the Kripashankar Singh disproportionate assets case.

The post, which is the second most important posting in the State police force, was formerly held by current police chief Satish Mathur. Mr. Mathur took over from retired IPS officer Praveen Dixit as DGP, Maharashtra Police on July 30 this year, and the post of DG, ACB has been vacant since then.

Logical contender

Usually, the next senior most officer of DG rank is appointed as the ACB chief. However, close to three months down the line, the post is still vacant.

Serving IPS officers point out that the logical contender for the post is Rakesh Maria, who is currently serving as DG, Home Guards. Formerly holding the post of Mumbai Police Commissioner, Mr. Maria was unceremoniously transferred to Home Guards bang in the middle of the Sheena Bora murder investigation, and Ahmad Javed, currently the Indian Ambassador to the United Arab Emirates, was appointed as the city police chief.

> Serving IPS officers point out that the logical contender is Rakesh Maria, now DG, Home Guards.

Mr. Maria has been the head of the Home Guards since then, even as another, much more important DG level post lies vacant. The other logical candidates for the post in terms of seniority would have been DG Meeran Borwankar — but she is currently on deputation to the central government and posted with the Bureau of Police Research and Development — and DG Prabhat Ranjan, who is serving as DG, Legal and Technical, Maharashtra.

When contacted, Chief Minsiter Devendra Fadnavis and Minister of State for Home Ranjit Patil did not respond to questions.

Choking on air pollution

DANGEROUS LEVELS: The smog-filled skyline in Dwarka, New Delhi, on Sunday. Anand Vihar, the city's pollution hotspot, continued to record PM 10 pollution level, which is nine times above the safe limit. — PHOTO: V V KRISHNAN

Rijiju promises action against those behind Manipur violence

IMPHAL: Union Minister of State for Home Kiren Rijiju on Sunday said that appropriate action would be taken against those responsible for violence in Manipur.

Mr. Rijiju, who arrived here on a visit, was referring to the violence last Monday in the State's Ukhrul district where Chief Minister Okram Ibobi Singh, Home Minister Gaikhangam and others had to turn back without inaugurating the district hospital and other facilities after a sniper injured an India Reserve Battalion trooper.

A day prior, a bomb was detonated at the venue of the public function, injuring one security personnel. — IANS

Encephalitis death toll in Odisha mounts to 76

STAFF REPORTER

BERHAMPUR: Personnel of the Health department as well as all other government officials in Malkangiri district of Odisha are continuing to fight menace of Japanese encephalitis.

Death toll of children due to encephalitis in Malkangiri district rose to 76 in last 51 days on Sunday, with two more deaths. The two children who succumbed to the killer disease on Sunday were Sushila Padiami (2) of Daniguda village under Malkangiri block and Laxmi Madkami (4) of Gamphakonda village under Kalimela block. Both of them died while undergoing treatment in Malkangiri district hospital.

According to sources, brother of Sushila is also being treated for the disease in the district hospital in serious condition. On Sunday six children with suspected encephalitis infection were admitted in the ICU of Malkangiri district hospital.

According to the district BJP unit, Union Petroleum and Natural gas Minister Dharmendra Pradhan is expected to visit Malkangari district on Nov. 4 for ground level review of the encephalitis problem in the region. Odisha Chief Minister Naveen Patnaik is also expected to visit the district to take stock of the situation in first week of November.

On the right track: Driven teen builds his own car

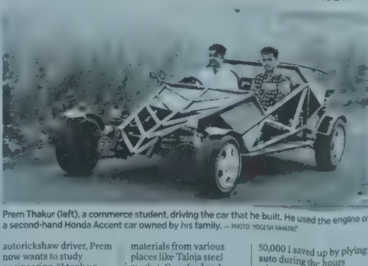
Prem Thakur of Kharghar, Navi Mumbai, built it with the help of DIY videos on YouTube

RAINA ASSAINAR

NAVI MUMBAI: Do-It-Yourself (DIY) videos on YouTube have become a common source of information for people, but 19-year-old Prem Thakur from Kharghar, Maharashtra, has taken it a notch further and built an all new motor car with the help of such videos.

This B.Com. first-year student, who was always fascinated with electronic equipment in the house, repairing and opening them up, always dreamt of building his own car.

"He would always tell me that we should build our own car and not buy from other company. Since his childhood, he was always fascinated with electrical and electronic things. More than a pen or pencil, he has held screw driver in his hand. We want to see him as an automobile engineer building his own cars on a commercial level," Prem's mother, Sandhya Thakur, said.

Prem Thakur (left), a commerce student, driving the car that he built. He used the engine of a second-hand Honda Accent car owned by his family. — PHOTO: YOGESH MHATRE

Son of Sandhya and Kailash Thakur, an autorickshaw driver, Prem now wants to study engineering. "I took up Commerce as I was told by my friends that engineering is difficult but now, since I have realised my passion, I think I should take up engineering from next academic year."

He used the engine of a second-hand Honda Accent car his family owned and built the whole body of the new car by himself. "I bought materials from various places like Taloja steel market, Crawford and some I bought online. I used heavy pipes to build the outer body of the car and then covered it with using fibre material."

Costly affair

It cost Prem around Rs. 2.50 lakh to source the material. "My parents who are my greatest support helped me with Rs. 2 lakh and the remaining Rs. 50,000 I saved up by plying auto during the hours when my father did not," he said.

Built in four months, this car has features such as side blinkers and a music system with a USB port. Since the car does not have any registration number, he drives the car locally within the limits of Kharghar and by now it has become the topic of discussion for most of the town's residents.

As father dies, Zakir Naik likely to visit Mumbai

MUMBAI: Controversial Islamic preacher Zakir Naik's father Abdul Karim Naik, a physician and educationist, passed away at his home here early this morning after suffering a cardiac arrest. He was 87.

"He suffered a cardiac arrest at 3.30 a.m. at his home in Mazgaon and could not recover from that. Abdul had been keeping unwell from sometime. He was laid to rest at a graveyard in the same area," an associate of Dr. Zakir Naik said.

Zakir Naik

Born in Ratnagiri in coastal Maharashtra, Abdul Naik, a doctor, served as the president of the Bombay Psychiatric Society, a private organisation of mental health professionals, in 1994-95. He had also been active in the field of education.

Last respects

Dr. Naik, who extended his stay abroad after running into controversy following allegations that some of those involved in the July terror attack in Dhaka drew inspiration from his speeches, is likely to visit the city soon to pay respects to his father.

Asked why Dr. Naik skipped the funeral, the aide said: "He wasn't able to attend. It was too short a time. He will soon be here to pay respects to his father."

Dr. Naik's Islamic Research Foundation (IRF) too, is under the radar of security agencies and will be soon banned under the anti-terror law. According to an official source in the Union Home Ministry, IRF will be declared an 'unlawful association' under the Unlawful Activities Prevention Act after a Home Ministry probe found it to be allegedly having [illegible] — PTI

Three schools set ablaze in Valley

JKLF chief Yasin Malik blames Chief Minister Mehbooba Mufti for the attacks

Peerzada Ashiq

Kashmiri protesters throw stones at paramilitary soldiers during a recent protest in Srinagar. — PHOTO: AP

SRINAGAR: As three more schools were set on fire by unknown persons in the Valley in the last 24 hours, mainstream and separatist political parties have come together to condemn the arson.

Jawahar Nehru Vidyala (JNV) Ashmuqam, Anantnag; Government High School, Mihrama, Kulgam; and Higher Secondary School, Kabamarg, Anantnag were the three schools targeted. The miscreants behind the incidents have not been identified so far.

At least 26 schools have been set on fire by unknown men in the Valley since militant commander Burhan Wani was killed in an encounter on July 8.

National Conference (NC) working president and former Chief Minister Omar Abdullah said: "This is an abhorrent ploy to destroy the future of our children. The administration is responsible for protecting the education infrastructure and should take the sternest possible action against those elements that are found guilty."

Separatist Mirwaiz Qazi Yasir, who heads the Ummat-e-Islami, said, "The burning of schools is like snatching oxygen from our children."

Separatist JKLF chief Yasin Malik, who was released on Saturday after 110 days of detention, blamed Chief Minister Mehbooba Mufti and State Education Minister Nayeem Akhtar for the attacks.

"Ms. Mufti is hatching a conspiracy to get schools burnt. No [separatist] leader has so far asked students to boycott examinations ," said Mr Malik.

Humbled by response to Sandesh campaign: PM

Narendra Modi

KINNAUR/NEW DELHI: Prime Minister Narendra Modi said on Sunday that there was an overwhelming response to his Sandesh2Soldiers campaign.

In his monthly "Mann ki Baat" programme on All India Radio, Mr. Modi said: "I had invited everyone to participate in the Sandesh2Soldiers campaign and I have been humbled by the response.

"From students, villagers and traders to political leaders and sportspersons, everyone has sent a Diwali message for our soldiers," he said, while referring to the jawans who are stationed in deserts and on the icy heights of the Himalayas and security personnel who are guarding industries and airports.

"Unity in diversity is the strength of our country. Every citizen and every government must work to find ways of forging unity and defeating separatist mindset and tendencies," he said as he remembered Sardar Patel who strived hard to forge unity in the country and bind it together.

The Prime Minister, while on his way back from Sumdo, met civilians at Himachal's Chango village, close to the Sino-Indian border. He exchanged greetings, interacted with the people there, and offered sweets to children.

"Made unscheduled stop at Chango village, close to Somdu, to wish people on Diwali. Was deeply touched by the impromptu reception & their joy," Mr. Modi tweeted.

"The Prime Minister spent time with ITBP jawans and personnel of Dogra Scouts of Army at Sumdo on border of Kinnaur and Spiti, and distributed sweets to them," an official said.

Mr. Modi also met personnel of the General Reserve Engineering Force (GREF), a branch of Border Roads Organisation (BRO), entrusted with construction and maintenance of border roads and also executing the Rohtang Tunnel project, the official said.

After coming to power in 2014, the Prime Minister had celebrated his first Diwali with soldiers posted in Siachen, and in 2015, he celebrated it at the India-Pakistan border in Punjab.

On the One Rank One Pension issue, Mr. Modi said, "The OROP was not about just Rs. 200 crore or Rs. 500 crore, but Rs. 10,000 crore. After I became the PM, and decided that I had to do [implement] it, the entire government lost sleep over it... It was not possible for the government to pay in one go, so I requested the ex-servicemen to accept it in four instalments. — PTI

Fadnavis announces solatium to BSF jawan's kin

BSF soldiers pay tributes to their colleague, constable Nitin Koli Subhash, during a wreath-laying ceremony near Srinagar on Sunday. — PHOTO: NISSAR AHMAD

MUMBAI: The Maharashtra government on Sunday announced Rs. 15 lakh financial aid to kin of BSF jawan Nitin Subhash Koli who was killed in ceasefire violation by Pakistani troops in Macchil sector along the LoC in Jammu and Kashmir.

The 28-year-old constable Koli, hailing from Dudhgaon village Sangli in Maharashtra, was killed on Saturday in firing by the Pakistani security forces.

Koli had joined BSF in 2008 and is survived by his wife and two sons aged four years and two years.

"I salute our brave martyr Nitin Koli from Sangli who lost his life protecting our nation. We stand by his family...," Maharashtra Chief Minister Devendra Fadnavis said on Sunday. After the news broke out about Koli's killing, villagers from Dudhgoan decided not to celebrate Diwali. — PTI

Hurriyat wary on cross-border firing

SRINAGAR: The moderate faction of the Hurriyat Conference, headed by Mirwaiz Umar Farooq, on Sunday expressed concern over the cross-border firing and shelling between Indian and Pakistani troops saying these frequent skirmishes "could escalate into a war" between the two countries.

"Such frequent skirmishes could soon escalate into a war between the two neighbours which is in the interest of none and will only bring death and destruction to all," a spokesman of the Hurriyat said in a statement here.

He said the Kashmir issue remains the "core problem" between the two countries and to avoid a war-like situation in the region, global fora across the world, especially the SAARC countries, could play a role in influencing the two nations to stop the hostilities.

Omar's condemnation

"[They can] take concrete steps which would help resolve the dispute between them and foster friendly relations that, in turn, would create an environment of peace, prosperity and progress for the entire region," he added.

Omar Abdullah

National Conference working president Omar Abdullah on Sunday expressed grief over incidents of schools being burnt in various parts of Kashmir, saying this was an "abhorrent ploy to destroy the future of the children" and blamed the state government as well as separatists for the situation.

"Our schools hold the key to the self-reliance, dignity and empowerment of our future generation. An assault on our schools is an assault on our children, their future and their dreams.

"These are clear, unambiguous attempts to rob our children of education and intellectual growth and there can be no doubt that these elements who attack our schools are the enemies of our children and the enemies of enlightenment," Mr. Abdullah said in a detailed statement.

The former Chief Minister said the administration was responsible for protecting the education infrastructure in the State and it should take the "sternest possible action" against those found guilty of such incidents of arson. — IANS, ANI

No exchange of sweets on border

AMRITSAR: In a departure from the past, the BSF on Sunday did not exchange sweets and greetings with Pakistani Rangers at India-Pakistan Attari/Wagah border on Diwali with the move coming in the wake of the heightened tension between the two countries.

The exchange of sweets on Diwali did not happen, a BSF official, without elaborating further, said.

Both the BSF and the Pakistani Rangers have in the past followed the tradition of exchanging sweets and gifts on national festivals like Diwali and Eid, as well as on the occasion of the Independence day functions of the two neighbouring countries.

However, during the past 2-3 years, the border guarding forces on either side have not exchanged sweets on few occasions.

This year, BSF's decision comes in the backdrop of heightened tension between the two nations with growing incidents of ceasefire violations.—PTI

Rs. 50 lakh for Haryana jawan's kin

KURUKSHETRA (HARYANA): Days after Indian jawan Mandeep Singh lost his life in the ceasefire violation in Machhal sector of Jammu and Kashmir's Kupwara district, Haryana Chief Minister Manohar Lal Khattar on Sunday announced a compensation of Rs. 50 lakh and government job to one family member of the slain solider.

"We all stand along with their families, Rs. 50 lakh will be given as compensation and a government job will be offered to one family member of the solider," said Mr. Khattar. He said the sacrifice of the soldiers would not go in vain, adding a befitting reply will be given to Pakistan for their act. "We will help the family in every possible manner. The government in order to ensure that Mandeep's sacrifice is always remembered will do all suggested by the family members of the brave heart. We will not let the sacrifice of these soldiers go in vain," he said.

The 27-year-old Singh was killed in an attack in Machhal sector near the Line of Control on Friday. The terrorists mutilated his body before crossing into Pakistan occupied Kashmir (PoK) under the cover of firing provided by the Pakistan Army. One terrorist was also killed in the attack.

Martyr cremated

Body of Mandeep Singh, was on Sunday cremated in his village in Haryana's Kurukshetra district with full military honours.

Hundreds of people, including men, women and children, gathered to pay their last respects to the martyr.

The people raised slogans of "Long live Mandeep" and against Pakistan.

His body was brought to Ambala on Saturday and handed over to his family on Sunday.

Chief Minister Mr. Khattar visited the village on Sunday to share the grief with Mandeep's family. Senior officers of the army, district administration and the police were present at the cremation.

Residents of Mandeep's village said they were not celebrating Diwali as a mark of respect. "We are proud of the sacrifice of our son," Mandeep's father Phool Singh said. Mandeep leaves behind his wife, Prerna, and his parents. — IANS

Five Pakistani nationals detained

MAHARAJGANJ (U.P.): Five Pakistani nationals, including two women, were apprehended on Sunday by the Sashastra Seema Bal (SSB) for illegally crossing over to the Indian side through India-Nepal border at Sonauli.

The SSB personnel stopped them at India-Nepal border and on checking they were found holding Pakistani passports but did not have Indian visa, Commandant of the SSB Shiv Dayal said.

On being stopped at the border, they claimed that they belonged to Jammu and Kashmir and were coming from Kathmandu, Mr. Dayal said.

The two women and three men were detained for not having valid documents and then sent back to Nepal. — PTI

Brass tacks and counting the stars in the epaulette

Dinakar Peri

The service chiefs are seated in a higher order than Union Ministers only in military ceremonies. — PHOTO: AFP

NEW DELHI: Where should the Prime Minister be seated in a function presided over by the Vice-President? Should the Cabinet Secretary be ahead of the military chiefs? Who should be first saluted — the chief of a State police force or an Army Commander?

These are questions that need to be answered by anyone organising a formal function attended by senior government functionaries. To settle those issues, the Union government has an elaborately drawn Warrant of Precedence (WoP), also called the Order of Precedence. Besides the Order of Precedence, parity in salary grades contributes to determining the functional status of officers in the government.

The two are now under scrutiny yet again as the military fraternity alleges that there is a consistent pattern of the military officers being moved down in the WoP and salary parity.

And they blame it on a consistent discrimination by the bureaucracy.

The latest example, military officers allege, is a government order issued last week reiterating the equivalence of military officers and civilian counterparts for functional responsibilities. The order dated October 18 has caused disappointment in the military fraternity over perceived reduction in parity.

Order of Precedence

The WoP is the official hierarchy of the Republic of India, which denotes the rank of government officials in ceremonial protocol. This has undergone several changes since Independence as newer constitutional posts have been created.

The military community complains that with each of those new posts its importance in the WoP has been systematically brought down.

For instance, at Partition in 1947, the Commander-in-Chief of the armed forces was second next only to the Viceroy of India, and he also functioned as the *de facto* Defence Minister. But as independent India declared itself a Republic, the military was rightfully brought down in the order, with the entry of constitutional positions and elected representatives on the list.

"The military has been systematically downgraded over the years since Independence. Another interesting thing is there were lot of new appointments too, which came up like the Comptroller and Auditor-General, Central Vigilance Commissioner and Central Information Commissioner. These are constitutional appointments and so had to be put somewhere in between," a retired Lieutenant-General, who did not wish to be named, told *The Hindu*.

So that was also why the military moved down in the order, he observed. Precedence also changes depending on the event — for instance, the service chiefs are seated in a higher order than Union Ministers in a military ceremony.

But part of the services' disgruntlement would seem justified as after every war India fought and won, except the one with the Chinese in 1962, the military was pushed down the order, which meant a reduction in their status.

For instance, after a resounding military victory in 1971 which led to the liberation of Bangladesh, the service chiefs were put below the Comptroller and Auditor-General (CAG) and more important, the pay parity was reduced.

However, the retired Lt Gen added that the WoP was mostly ceremonial, and questioned if it had any significance in functionally. "We need to change the mindset. We need to get over it," he added.

> "Since Independence, the armed forces have been moved lower in the order of preference"

"The outcome of the reduction in status of the military over time is that they do not get a hearing from their political or bureaucratic boss," said a decorated veteran of the 1971 war, Major Chandrakant Singh.

The prime responsibility of the state is the security of its people and in matters of security, the voice of services should be heard. "But it will happen only when the status of forces is acknowledged," he added underscoring the importance of the WoP.

Pay parity

Closely linked to the WoP is the issue of pay parity. Military officers allege that successive pay commissions have brought down the services a notch lower with respect to their civilian counterparts.

The problem of equivalence has mostly occurred since the 3rd Central Pay Commission (CPC) in the mid level ranks from Lieutenant Colonel to Brigadier and not in junior or senior ranks, they say.

"During the 3rd CPC regime, a Lt. Col. was roughly equated with a Director. Ultimately, the 6th CPC brought a Lt. Col. down to the level of Deputy Secretary to the Government of India and Joint Director," said Maj Navdeep Singh, a lawyer in the Punjab and Haryana High Court, who handles several issues related to military service.

In addition, the civil services were given a non-functional upgrade (NFU) in the 6th Pay Commission but not the military. The upgrade essentially allows officers who are not promoted to draw the salary of higher ranks or pay grades, as their batch mates are promoted. This has created operational problems on the ground, said a senior serving officer on condition of anonymity.

For instance, an IPS officer posted as Deputy Inspector General (DIG) in the Border Security Force headquarters draws the same grade pay of Rs 10,000 as his superior Divisional Commander, a Major General from the Army. Due to the same grade, the DIG refuses to obey the Divisional Commander, the officer noted.

"The coordination among various security forces is affected in terms of functioning," he added.

NFU was recommended for the military by the AK Singh committee in 2009 but it has so far been not approved.

Key posts vacant at Kolkata library

Soumya Das

KOLKATA: In a recent letter to the Ministry of Culture (MoC), the National Library authorities admitted that key posts at the library are lying vacant as "no eligible candidates" can be found.

The Director General (DG, Additional Charge) Arun Kumar Chakraborty states in the letter, that the MoC has already given its nod for filling key posts. The development comes after *The Hindu* reported that more than 53 percent of the sanctioned posts at the library are vacant.

"The posts of the Principal Library and Information Officer-Librarian(2), Senior Administrative Officer (1) and Administrative Officers (2) are advertised (for recruitment) but could not succeed since no eligible candidates are available," Mr Chakraborty says in the letter.

The Library and Information Officer looks after the archiving and preservation of books and documents at the library, whereas the Senior Administrative Officer is the overall in charge of the administrative matters. The Administrative Officers are responsible for financial and staff-related affairs.

Speaking to *The Hindu*, Congress MP in Rajya Sabha Pradip Bhattacharya, who raised the issue in Parliament, said the "matter has come to my notice after *The Hindu* reported it. The Staff Unions have also pointed it out to me."

According to government documents, copies of which are with *The Hindu*, the library is functioning without a DG for 18 months.

Shock arrests

While targeting prominent activists, the police have to prove they are not just stifling dissent

If the arrest of five prominent activists by the Pune police in a coordinated operation across four States has resulted in such indignation, it is because of the widespread suspicion that this is part of an orchestrated crackdown on political dissent. The intervention of high courts and later the Supreme Court has given rise to the hope that they will not be put away without sufficient basis, and that the case for proceeding against them will be properly scrutinised. The focus will now be on the next hearing of the Supreme Court, but the dramatic development – which has come months after some Left-leaning activists were arrested in a case relating to the Bhima-Koregaon violence – has raised a fundamental question. Namely, whether the arrests were the culmination of a legitimate probe into a Maoist plot, as the police claim, or whether this is yet another clumsy failure to distinguish between those who indulge in or actively support violent activity, and those who attempt to understand or empathise with the social conditions that breed extremism and insurgency. It is nobody's case that activists or intellectuals are above the law, but the Maharashtra police carry the enormous burden of proof, having accused the activists of doing much more than inciting the violence that broke out in Bhima-Koregaon, near Pune, this year. What began as a controversy over allegedly provocative speeches made at a Dalit conference relating to the 200th anniversary of an iconic battle site has inexplicably morphed into a larger conspiracy involving the CPI (Maoist).

Human rights activists, particularly those working in conflict-prone areas, have been harassed and even arrested on the suspicion of being in league with extremists. While action against them routinely makes the headlines, the bald truth is that successful prosecutions are rare. Charges such as sedition, waging war against the government and promoting disaffection against the state rarely end in conviction. One reason for the failure is that prosecuting agencies typically believe in guilt by association; they confuse empathy with incitement and compassion with collaboration. Also, cases are often filed with utter disregard for the principle that charges such as 'unlawful activities' and 'terrorist acts' should not be invoked in the absence of actual acts of violence or incitement to violence; mere verbal expression of support cannot and should not be the basis for arrest. The Pune police claim that the five who have now been arrested were raising funds for the Maoists, and indulging in unlawful activities; that they had a nexus with other unlawful groups and, ominously, were plotting to "target high political functionaries". Given the sweeping allegations of unlawful activity and the enormity of implicating them in unverified assassination plots, the burden of proof on the police is extremely high. Unless proven, it will only confirm suspicions that the law has been bent with the sole purpose of targeting dissent.

Power play

The government should address the troubles of the power sector, but IBC must hold

The Allahabad High Court on Monday dismissed a plea from private power producers seeking relief from an RBI diktat to banks to take cognisance of a stressed loan if repayments were missed even by a day. The RBI decision, of February 12, requires banks to complete insolvency resolution proceedings within 180 days of defaults. Monday also marked the deadline for several cases in which loans were declared bad due to this regulation. Across the banking system, about 70 firms with loans of around ₹3.8 lakh crore outstanding were expected to face insolvency proceedings. Thirty-four of the troubled accounts are from the power sector and constitute nearly 54% (or ₹2.02 lakh crore) of banks' exposure in these cases, according to the credit rating agency ICRA. A Power Ministry report suggests these power producers have planned generation capacities of 39 gigawatts, and are in trouble. This is due to a variety of factors: fuel shortages due to cancellation of coal block allotments or lack of supply linkages; absence of power purchase agreements signed by State discoms; and cost overruns due to delayed clearances. The promoters argued in court that most of the hurdles faced by the power sector were due to external factors and so they should be spared the insolvency stick.

Several bankers and even the government have expressed reservations about the RBI directive. With regard to the power sector, in particular, the worry among bankers is that a credible resolution plan may be difficult to construct unless key structural issues such as fuel supply and State discoms' financial woes are fixed. To be fair, the power sector has been facing some of these issues since UPA-II. The UPA government had set up a project management group in the Cabinet Secretariat to steer stalled big-ticket investment projects out of regulatory landmines. The NDA government did its bit too, including an overhaul of the process for coal block allotments and the UDAY scheme to rev up State discoms' finances. But the utilisation rate of power plant capacities has been stagnant at around 60%, indicating that more needs to be done by policymakers. Nonetheless, it is heartening that the High Court refused to entertain any obfuscation of the RBI's regulatory powers or of the sanctity of the Insolvency and Bankruptcy Code to deal with stressed assets. This should trigger a consolidation in the sector, possibly with deep haircuts for banks. Granting any relief would have led to pleas for exemption from other sectors too. The government should display greater urgency in tackling systemic issues in different sectors, but there should be no deviation from the IBC path it has embarked on to fix the banking stress, that is hurting the entire economy.

The crackdown on civil society

With the raids and arrests, activists are being penalised for their unwavering vigilance

NEERA CHANDHOKE

It is a truth universally acknowledged that the modern democratic state, armed with technologies of surveillance and control, possesses the kind of power that has never ever been exercised by any other state in history. In a democracy, the individual transits from subject to citizen. Yet there is no one more vulnerable and more helpless than our rights-bearing citizen if the, otherwise, democratic state decides to terrorise, kill and drill fear and trepidation in the mind of the body politic. The other dominant institution of our times, the market, is completely amoral. It is supremely indifferent to human suffering. It has neither sympathy nor room for citizens exploited by the state, and by its own need for resources, labour, and profit.

A vital sphere

The only sphere that stands between the individual and the omnipresent and omnipotent state is civil society. In this figurative space, individuals come together in webs of associational life. Associations have the capacity to challenge the brute power of the state through petitions, protests, dharnas and ultimately judicial activism. Given unresponsive political parties, citizens can access centres of power and privilege only through a vibrant civil society.

Civil society is, of course, a plural sphere, and all manners of associations find space for themselves here, from football clubs to reading groups to film fan societies. Each democratic association is important, but we cannot deny that civil liberty and human rights groups are an essential precondition for human well-being. Some Indian citizens were randomly and arbitrarily imprisoned during the Emergency (1975-77) and the fundamental rights of others were truncated. It is, therefore, not surprising that in the aftermath of the Emergency, the civil liberties movement made a dramatic appearance on to the scene of Indian politics. The movement which developed into, or acted in concert with, the human rights movement took on an extremely significant task, that of protecting the fundamental right to life and liberty granted by the Indian Constitution.

Every political revolution in the world has begun with the rights to life and liberty. These two rights lie at the core of other rights that have been developed and codified as critical for human beings. The two rights stretch from the right not to be tortured or killed, to the right not to be arrested and imprisoned by the lackeys of the state without due cause. The right to life is a basic right, but our lives do not mean anything if we are incarcerated for no rhyme or reason.

In the decades that followed, human rights groups have become the custodian of the Fundamental Rights chapter of the Indian Constitution. They have investigated cases of arbitrary imprisonment, custodial deaths, deadly encounters and coercion of any citizen who dares to speak up against the state or dominant groups. These organisations have carefully documented the causes and the triggers of communal and caste violence, and established an excellent archive on the abuse of power by governments. They have

GETTY IMAGES

asked questions which few Indians have had the courage to ask. And above all, they have protected the rights of vulnerable sections of our own people, the Adivasis, the Dalits and Muslims.

Civil liberty and/or human rights activists are lawyers, academics, journalists and public minded citizens of India. What matters is their very human concern for the poor and the disadvantaged, the dispossessed and the vulnerable. What matters is that civil society activists protect the moral conscience of our society. Not all civil society groups do so, some are in the sole business of getting funds from the state or others. Not all sections of the media do so, they are often cowered down by their corporate bosses, and the lure of fame and lucre. Unhappily, the majority of Indians keep quiet when their own fellow citizens are tortured by the police, stripped of access to resources and livelihoods, lynched, exploited by corporate India, and neglected by the mainstream media. Human rights activists shoulder the fight for the rights of the oppressed.

The turf wars

Their role is crucial for democracy because today we are ruled by a government that openly defies ethics and morality, that casts itself in the mould of realism, and that is supremely indifferent to the plight of millions of its citizens. We are ruled by leaders who dismiss the need for civil society because the cadres and the front organisations of its ideological backbone, the Rashtriya Swayamsevak Sangh, seek to dominate the space between the individual, the market and the state. The consequences are serious. Over 10 years ago, during UPA I, we were speaking of the right to food, to employment, to education, to information and to land. We theorised that India was moving towards a social democratic state vide civil society activism. Today there are few organisations that articulate the right not to be lynched, or who struggle for the right to life and liberty. Human rights activists are among these few organisations. They have courageously taken on the challenge posed by corporates, a ruthless state and its venal police, and the cadres of right-wing organisations that specialise in violence.

Activists have been penalised for their eternal vigilance, which, as Irish lawyer-politician John Curran said in 1790, is the price we pay for liberty. The government and right-wing organisations have pursued and terrorised human rights activists. On August 28, lawyers, poets, academics and activists known for their defence of the dispossessed were targeted by the Maharashtra police. The houses of Sudha Bharadwaj, Varavara Rao, Vernon Gonsalves, Arun Ferreira, Gautam Navlakha, Anand Teltumbde and Stan Swamy were raided, and some of them imprisoned.

The reasons for the harassment of these warriors in the cause of justice are unsubstantial and unconvincing. The police simply cannot establish that their speeches at the Elgar Parishad meeting in Pune in December 2017 incited the violence unleashed on a Dalit gathering at Bhima-Koregaon on January 1, 2018. It was earlier reported that the peaceful gathering was attacked by activists belonging to two Hindu right-wing organisations: Shiv Pratishthan led by Sambhaji Bhide, and Hindu Ekta Manch led by Milind Ekbote. Mr. Ekbote, committed to Maratha/Hindu supremacy, was arrested in March 2018. Soon he was cleared by the police and the Maharashtra government. Now a completely different set of agents has been brought in and charged with urban Maoism, a term that has neither a history nor a geography. It is simply silly.

Boomerang effect?

This is the latest blow inflicted on civil society by a party that wishes to see only its own organisations dominating the space of associations. The attempt might just rebound on the party. The well-known Italian theorist Antonio Gramsci, jailed by the Mussolini government in the 1920s, set out to answer a crucial question. Why had a revolution occurred in semi-feudal Tsarist Russia, and not in the Western capitalist world as predicted by Marx? He concluded that revolutions only happen when the government directly and unashamedly exercises brute power, as in Russia. They do not happen in countries which possess civil societies, for here projects of domination and resistance can be played out. Citizens just do not need to revolt. Is there a lesson our rulers need to learn from this piece of profound wisdom?

Neera Chandhoke is a former Professor of Political Science at Delhi University

How not to do an environmental assessment

An urban redevelopment project must apply for approvals in an integrated manner

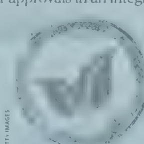
MANJU MENON & VIDYA VISWANATHAN

The "redevelopment" projects of Delhi which have been in the news are caught up in legal tangles. In these, it is the ones related to their environmental approvals that stand out. This article outlines three ways in which these projects have used the Environmental Impact Assessment (EIA) process to subvert the right of citizens to a better environment. A case in point is the approval process for the "World Trade Centre" in Nauroji Nagar in south Delhi.

EIA reports are a critical component of India's environmental decision-making process in that they are supposed to be a detailed study of the potential impacts of proposed projects. Based on these reports, the Environment Ministry or other relevant regulatory bodies may or may not grant approval to a project. The EIA reports are also important to define measures that the project could take in order to contain or offset project impacts. To ensure that they are an accurate account of scientific facts and observations, the law mandates the engagement of an accredited independent EIA consultant to undertake the study.

A case of no ethics

The EIA reports of the redevelopment projects are an exercise in the worst possible research practices and ethics. The consultant for the Nauroji Nagar project has used material from copyrighted papers, webpages and other EIA reports. It even mentions that the water quality study was undertaken in 2015, one year before the project was commissioned to NBCC. It cites eight water quality monitoring locations for the study which are situated in Tamil Nadu. This content can be traced back to the EIA report of Tamil Nadu Minerals Ltd. which was prepared by the same consultant. Another example is the text under "Hydrogeology of PIA District" on page 42 of the EIA report. This is a carbon copy of material from a copyrighted book (2015) titled "Management of Water, Energy and Bio-resources

GETTY IMAGES

in the Era of Climate Change: Emerging Issues and Challenges".

Such research practices in EIAs continue unabated because of the Environment Ministry's failure to come down heavily on this. In the end, it is citizens who have to bear the brunt.

Gaps and errors

There are many instances of missing or misleading information which understate the potential impact of these projects. For example, the EIA's 'Terms of Reference' (ToR) for Nauroji Nagar, which is essentially a commercial project, fail to mention the word "commercial". Instead, it states that the project is for the "modernization" of government residential colonies. The NBCC's "World Trade Centre" that is proposed to be built at this site has been called "a commercial complex" by the EIA report. The ToR requires the EIA report to include a detailed traffic impact analysis, but this is missing. The report is also oblivious to the many archaeological and cultural heritage sites that will be affected by the construction. Other examples are: A "Table 3-20: List of animal species in the study area" on page 76 lists the names of trees, while common plankton has been listed as fish species on page 81.

The EIA Notification 2006 says that "deliberate concealment and/or submission of false or misleading information or data…" can lead to a rejection of the application or cancellation of the approval. But it is unlikely that the Ministry will pursue this line against these projects as it would mean stopping the project of the more powerful Ministry of Urban Development.

No public hearings

EIA-based approvals for most projects also involve the process of conducting public hearings in order that the views and opinions of people who are likely to be affected can be taken on board before a decision to approve the project is made. In a world that is challenged by environmental degradation and social conflicts, scholars have upheld public participation to be a "threshold condition" for development.

Yet, it is disappointing that the government has generously exempted real estate projects from holding consultations. Since Delhi's "redevelopment" projects were approved without public consultation, any problems raised now by citizens, such as those about the EIAs, will be rendered "post facto". Nauroji Nagar has already been razed to the ground homes, trees and all.

Citizen action and litigation has forced the project proponents and the Ministry of Urban Development to state that they will revise their plans to reduce or prevent tree felling. But this response is neither adequate nor legally acceptable. The Delhi High Court that is hearing this matter must ensure that these redevelopment projects reapply for approvals as a single integrated one, and in accordance with the law.

Manju Menon and Vidya Viswanathan are researchers at the Centre for Policy Research, New Delhi

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Picked up

The arrests of rights activists and lawyers along with countrywide raids on the homes of other activists and academicians have shocked the conscience of the nation (Page 1, "Five arrested for 'Maoist links' in nationwide raids", August 29). It is obvious that the government is hounding those fighting for the rights of the marginalised, with the intent of crushing dissent. At the same time, we must not forget that much worse is happening against the voiceless who are far away from the glare of the national media. It is ironic that a free and democratic India persists with repressive laws. Moreover, most such cases crumble in courts due to a lack of evidence after costing a huge amount of precious public resources, adding to the huge pendency of cases and mostly ruining personal liberty and justice. Such [illegible] the government's standing and are a blot on the democratic credentials of the nation. There is a need to legislate for provision of reparations for the innocent and ensure the accountability of the administration in case such charges are proven to be false in court.

FIROZ AHMAD,
New Delhi

■ Ever since the BJP government came to power, the secular fabric of our great nation has been subject to stress and strain. The wave of arrests only highlights growing intolerance. Those who champion the cause of the downtrodden and the underprivileged are being targeted even as vigilantes continue to run riot. If the ruling dispensation [illegible] the impression that [illegible] Hindutva is the key agenda before the general election and then sail through, it could be mistaken [illegible] far as the people of this secular republic are concerned.

G.B. SIVANANDAM,
Coimbatore

■ The arrests are more proof of the growing climate of intolerance being perpetuated by the right wing. Attempts by the Hindutva brigade to stifle the voices of dissent should not be allowed to succeed given their implications for the secular and liberal character of our society.

M. JEYARAM,
Sholavandan, Tamil Nadu

■ It is a grim reminder of the dark days of the Emergency. How far such allegations will stand in a court of law remains to be seen.

D.B.N. MURTHY,
Bengaluru

■ There was a time when Naxalites were considered patriots for their objective of [illegible] there is no place for violence in a democratic set-up in trying to settle issues with governments. Instead of blaming governments for all ills, why can't they shun violence, stand for elections, win and work towards ensuring social justice for all?

KSHIRASAGARA BALAJI RAO,
Hyderabad

■ The arrests were based on clinching evidence of links with certain elements. So, one fails to understand why intellectuals, lawyer activists and writers are now raising a hue and cry. What happened was according to the rule book.

K.R. SRINIVASAN,
Secunderabad

Crucial questions

The article, "The final [illegible]" [illegible] India, there are innumerable laws which are difficult for the common man to understand. As an evolving nation, our legal and constitutional experts should find simple ways to solve issues.

VISWANATHAN S.A.,
Chennai

■ The article is an early warning of troubles ahead. A democracy can continue to run only when there is hope of justice that is made secure by fundamental laws.

[illegible]

More medals at Jakarta

The performances by Manjit Singh and [illegible] at the Asian Games has been nothing short of spectacular. Singh's triumph has broke [illegible] 800m event. The show put up by women shuttlers, P.V. Sindhu and Saina Nehwal, and the 4x400m mixed relay team are other moments of glory for India.

N.J. RAVI CHANDER,
Bengaluru

■ The fantastic performance by Manjit Singh has left us speechless and has given us another chance to celebrate. One hopes that the dedication and determination by Indian sportspersons will fetch our [illegible]

MD. SAQUIB ANWAR,
Mumbai

MORE LETTERS ONLINE: [illegible]

CORRECTIONS & CLARIFICATIONS: [illegible]

A people's campaign to rebuild Kerala

A new approach is needed that enhances the sum total of man-made, natural, human and social capital

MADHAV GADGIL

"The Kerala government must reassure its people that it will respect the right of local communities to decide what kind of development they want." People stranded at Thuruth, Aluva, being rescued during the floods. • VIPIN CHANDRAN

The material loss due to the Kerala floods has been estimated at ₹26,000 crore, but beyond this there has been an immense loss of natural, human, and social capital for which no estimates are available. There is no doubt that the short-sighted attempts in building man-made capital (buildings in hilly forests, encroachments on wetlands and rivers, and stone quarries) while ignoring the attendant degradation of natural, human and social capital have played a significant role in exacerbating the problem. The immediate task in the State is relief and rehabilitation, but it is crucial to simultaneously identify the root causes of the havoc.

The root causes

These root causes prevail throughout the Western Ghats and, indeed, the rest of the country. The first is the flouting of laws that have been established to safeguard natural capital. The Shah Commission inquiring into illegal mining in Goa observes that mining beyond permissible limits has caused serious damage to water resources, agriculture and biodiversity. Second, we have been ignoring serious degradation of human capital in terms of health and employment. In the case of the Plachimada panchayat in Palakkad district, overuse and pollution of water resources by the Coca Cola factory has resulted in losses to the tune of ₹160 crore. Third, scientific knowledge and advice has been continually disregarded. In the case of the proposed Athirappilly hydroelectric project, an analysis by the River Research Centre showed that the project document had seriously overestimated the availability of water. The data examined showed that the likely power production in no way justified the costs of construction and running of the project. And fourth, there has been serious erosion of social capital. For instance, Anoop Vellolippil, a staunch anti-quarry activist engaging in a peaceful demonstration, was killed when he was pelted with stones by those allegedly employed by quarry owners at Kaiveli in Vadakara Taluk of Kozhikkode district on December 16, 2014.

The right of local communities

Therefore, it is imperative that we abandon business as usual. We cannot just focus on man-made capital; we must enhance the sum total of man-made, natural, human and social capital. The new regime that we must usher in while keeping this in mind must acknowledge that it is local communities that have a genuine stake in the health of their ecosystems and an understanding of the working of the same. The current system of protecting natural resources through negative incentives in the hands of a coercive and corrupt bureaucracy must give way to positive incentives that can be monitored in a transparent fashion by all concerned citizens. Our Western Ghats panel proposes several such incentives – for example, payment of conservation service charges for protecting important elements of biodiversity such as sacred groves (called Sarpa Kavus in Kerala), and payment towards soil carbon enrichment by switching to organic farming.

Turning over a new leaf then, the Kerala government must reassure its people that it will no longer continue the policies of development and conservation by exclusion, and that it will respect the right of local communities to decide what kind of development they want and what kind of conservation measures they would like to see put in place.

To accomplish this, the government must implement the 73rd and 74th constitutional amendments in letter and spirit. It must empower local bodies at the ward, gram panchayat, and town and city levels to prepare reports on the status of the environment and to decide on how a substantial portion of the budget should be spent on the basis of these reports. It must set up Biodiversity Management Committees of citizens and empower them to document the status of the local ecosystems and biodiversity resources, and regulate their use. They must be given powers to levy collection charges for access to biodiversity as well as to intellectual property relating to community knowledge. In particular, it must accord the Biodiversity Management Committees a central place in the preparation of environmental impact assessments and ensure that these assessments begin to reflect the true state of affairs instead of being the uniformly fraudulent documents that are being submitted today. It must fully implement the Forest Rights Act and empower not only tribals, but all traditional forest dwellers to control, manage and market non-timber forest produce. It must stop distortion and suppression of all environment and development-related information and begin uploading information suo moto on websites, as the Right to Information Act demands. It must initiate building a public and transparent database on environmental parameters drawing on the environment status reports, People's Biodiversity Registers, community forest management working schemes, and environmental education projects undertaken by students.

Equipped with this information and all pertinent documents such as from the Western Ghats Ecology Expert Panel, the Kasturirangan Committee, and the Oommen V. Oommen Committee, the State government should ask local bodies about the levels of ecological sensitivity in different parts of the landscape on the basis of topography, hydrology, land use and vegetation, regardless of ownership of the land. The local bodies should provide suggestions on appropriate management regimes for regions of different levels of sensitivity. The government should begin to proactively use modern technologies, including smartphones, in a user-friendly manner so that all the inputs from the various local bodies are transparently available to all citizens. Citizens can then assist in the task of integrating all this information and come up with appropriate conservation and development plans that are properly fine-tuned to locality- and time-specific ecological and social conditions.

A sustainable and safe future

This will be a broad-based inclusive approach to conservation and development, and will be in the spirit of the People's Plan Campaign of the 1990s in Kerala, which was spearheaded by the State Finance Minister, Thomas Isaac. I urge Mr. Isaac to renew the spirit of the People's Plan Campaign rather than seek to bury it. Only then can the people of Kerala rebuild nature and society and assure for themselves a sustainable and safe future. I fervently hope that the Kerala government embraces such a progressive approach, so that we will be much better equipped in the years to come to moderate, if not fully prevent, the kind of havoc that visited Kerala recently.

Madhav Gadgil is Chairman of the Western Ghats Ecology Expert Panel

Challenges at BIMSTEC

Many of the elements that made SAARC hostage to political rivalry can re-emerge in Kathmandu

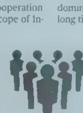

HARSH V. PANT & K. YHOME

The Bay of Bengal Initiative for Multisectoral Technical and Economic Cooperation (BIMSTEC) summit in Kathmandu this week, which Prime Minister Narendra Modi is scheduled to attend, will be another milestone for India after the BRICS BIMSTEC Outreach Summit hosted by it in 2016, as the grouping has gradually emerged as a key vehicle to take forward India's regional, strategic and economic interests.

Stagnation of SAARC

Two major factors have driven India's interests in the BIMSTEC forum. A key reason for India to reach out to its BIMSTEC neighbours has been the stagnation of the South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC). This limited both the scope of India's growing economic aspirations as well as the role it could play in improving regional governance.

GETTY IMAGES/ISTOCK

This, however, did not stop India from revitalising the SAARC grouping when opportunities emerged. Two recent instances underscore its failed attempts. At the 18th SAARC Summit in Kathmandu, in 2014, India proposed the SAARC Motor Vehicles Agreement. However, this could not progress due to resistance from Pakistan. This compelled Bangladesh, Bhutan, India, and Nepal (BBIN) to sign the BBIN Motor Vehicles Agreement in 2015. As Prime Minister Narendra Modi said in Kathmandu, regional integration in South Asia would go ahead "through SAARC or outside it, among all of us or some of us," keeping the doors open for those outside to join when they felt comfortable to do so. Pakistan also opted out of the ambitious SAARC Satellite project proposed by India, leading to a change in its name to the South Asia Satellite. There is a tendency in some quarters to see India's interests in BIMSTEC as part of its strategy to isolate Pakistan and position BIMSTEC as an alternative to SAARC. The above instances suggest otherwise.

The main motivation for India to push BIMSTEC is thus not Pakistan; rather, it is in the country's interest to ensure that the region does not lag behind and that an unstable neighbourhood does not drag its growth. India's desire to link South Asia to the economically dynamic Southeast Asia is also part of this strategy.

The rationale behind making the BIMSTEC mechanism work is to reassure South Asia that the region can work together to achieve common goals with India playing its due role.

A few challenges

There will be challenges for India from both within and outside. These will pose policy dilemmas. India is currently the largest contributor to the BIMSTEC secretariat's budget. India's annual contribution was ₹2 crore (or 32% of the total secretariat budget) for 2017-18. With the secretariat planning to strengthen its capacity by increasing human resources and the number of officials representing each member state, India may need to consider allocating more resources. India's generosity would be a key test of its commitment to the subregional grouping.

Another issue would be for India to counter the impression that BIMSTEC is an India-dominated bloc, a problem that it faced for a long time in SAARC. In reality, the suspicion was mutual in SAARC — while India was wary of the smaller neighbours 'ganging up' against it, the smaller neighbours were worried that closer integration might lead to India's domination.

Today, most of the smaller neighbours are more willing to engage so as to benefit from India's economic rise. Nonetheless, for internal political reasons, the same issue may re-emerge and pose hurdles in the progress of BIMSTEC. To moderate such suspicions, India will need to show sensitivity to the concerns of smaller neighbours.

The China question

Another strategic challenge for India is that China has long desired to be part of the SAARC grouping. Some SAARC members also have their own interests in bringing China into the equation: they want it to balance India's dominance. China has observer status in SAARC. When this was given, it only increased the demand to make China a full member of SAARC.

India will have to carefully navigate the emerging regional geopolitics, as many of the elements that made SAARC hostage to political rivalry and turned it into a defunct mechanism can re-emerge in BIMSTEC.

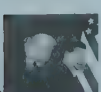
Harsh V. Pant is Director, Studies, Observer Research Foundation (ORF), New Delhi, and Professor of International Relations at King's College London. K. Yhome is Senior Fellow at ORF, New Delhi

SINGLE FILE

Trade war marathon

The narrative in Beijing is that the Trump administration is attacking China for its rise as a rival to the U.S.

ATUL ANEJA

China's leaders have exuded confidence in countering a political storm which apparently targeted President Xi Jinping, after his counterpart from the U.S., Donald Trump, unleashed a full-blown trade war against Beijing.

In private conversations, and in a section of the non-state media, many said that instead of a tit-for-tat tariff war, China should have tactically surrendered to U.S. demands and quietly opened up its market to additional U.S. products, which was one of Mr. Trump's demands. They also said that China should not have reacted too aggressively to Washington's main accusation that it was "stealing" cutting-edge intellectual property from American high-technology firms. In return, Mr. Xi could have successfully saved the crown jewels of his Made-in-China 2025 blueprint – the plan for digital manufacturing, which requires high-tech U.S. hardware including advanced computer chips.

Adopting the lie-low approach mastered by Deng Xiaoping may have also allowed advanced technology to flow into China through straightforward acquisition of select American firms. By pursuing a non-confrontational approach, China could have safeguarded its critical plan to escape the middle income trap through the Made-in-China 2025 route. Instead, Mr. Xi had to face the heat at Beidaihe in the backdrop of Mr. Trump's "trade war."

Beidaihi is an exclusive coastal retreat in Beijing's neighbouring Hebei province. Once a year, China's present and former leaders seal themselves for nearly two weeks in this isolated seaside resort. The result is secretive, no-holds-barred brainstorming, where the current crop of leaders respectfully listens and often imbibes the advice given on all critical issues of governance by the previous generation. So, when the top echelons of the ruling class went off the radar in early August, there was speculation that hard questions were being asked of Mr. Xi's vision, policies and highly personalised leadership style. However, many say that reports of internal dissonance within the ruling elite is bazaar gossip, aired by disgruntled individuals.

Since the Beidaihe conclave, the Communist Party of China has asserted that the Trump administration's trade war was less a commercial assault and more a frontal attack on China's rise as a global rival. Therefore, no amount of tactical agility by the Xi administration would have worked to shift Washington's focus from undermining China. Instead of a trade war, Mr. Trump had launched a Cold War, the narrative goes.

The Communist Party of China seems to have arrived at the fair conclusion that with "containment" at the core of the "trade war," China has no option but to head to the trenches for a long geo-economic campaign against the U.S.

The writer is the China correspondent of The Hindu

CONCEPTUAL

Parasympathetic backlash

MEDICINE

This refers to a phenomenon wherein human beings in combat situations face various forms of fatigue after the end of combat. This happens due to the shifting back of the body's limited energy from control of the sympathetic nervous system to the parasympathetic nervous system. In combat situations, the body usually responds by deploying the sympathetic nervous system to draw energy to perform functions that are necessary for basic survival. This causes functions previously performed by the parasympathetic nervous system to be neglected. When the neglected demands are finally satisfied, however, the body faces a backlash of fatigue.

MORE ON THE WEB

The RBI's currency report in charts

[illegible]

FAQ

Two plus two to tango

A look at what the upcoming India-U.S. dialogue means

SUHASINI HAIDAR

What is the purpose of the 2+2 dialogue next week?

The India-U.S. "2+2" dialogue will see External Affairs Minister Sushma Swaraj and Defence Minister Nirmala Sitharaman meet U.S. Secretary of State Mike Pompeo and Defence Secretary James Mattis on September 6 in Delhi.

The purpose is to get four key policymakers on the same page. This stems from the idea that India-U.S. ties are increasingly strategic, and in recent years, there have been concerns that while military ties and exercises have increased rapidly, diplomatic convergences aren't keeping pace. [illegible] despite close diplomatic exchanges, key defence agreements have not yet been completed. The talks will also review the U.S. South Asia policy on Afghanistan and its Indo-Pacific strategy.

Why now?

The idea for the meeting was discussed when Prime Minister Narendra Modi visited Washington in June 2017. However, the talks were cancelled twice after being scheduled – once when former U.S. Secretary of State Rex Tillerson was fired, and then when Mr. Pompeo had to visit North Korea for talks. Officials hope the September date in Delhi will prove "third time lucky", ending speculation that the U.S. was not giving the meeting due priority.

What are some of the achievable outcomes from the meeting?

[illegible] been pending for some years due to objections in India over sharing critical information, and discuss U.S. restrictions on defence purchases from Russia under the new CAATSA law. Reports indicate that India may also be prepared to set up a direct hotline on defence between Ms. Sitharaman and Mr. Mattis. Cooperation on fighting terrorism is expected to be discussed and India is likely to push for the UNSC designation of Jaish-e-Mohammad chief Masood Azhar as a terrorist. Mr. Pompeo will fly into Delhi from Islamabad. His engagement with the new Pakistan government will be watched closely. The U.S. is also likely to push for India's support in its campaign against Iran, although its demand that the Modi government cut oil imports from Iran has so far not borne fruit. [illegible]

FROM The Hindu ARCHIVES

A HUNDRED YEARS AGO AUGUST 30, 1918

Labour Unrest in Madura.

Printed notices over the signatures of Messrs. M.T. Subramania Mudaliar (President and Treasurer of the Labour Union), K.L. Venkataram, V. Ramachandra Aiyar, George Joseph, S.G. Dastagir, and R.S. Nayudu were widely circulated, convening a public meeting in the Victoria Edward Hall yesterday evening [August 28, in Madura] when it was said that addresses would be given on the subject of the present labour unrest. The notice appealed for public sympathy with the movement and support in the cause of the labourers.

Opium Smuggling.

Inspector Nicholas of D II Police station [in Madras] charged one Subbaraya Nathan, a hackney carriage driver, Syyed Omar, piece goods merchant, Esplanade, and Hassan for being in possession of and transporting 6 visses and 3 ½ palams of opium valued at Rs. 900 on the night of the 17th May last. It would appear that on the night of the occurrence the said quantity of opium was placed by the 2nd and 3rd accused in a cart belonging to Subbaraya Nathan and was being taken from the house of one Muttusa Hussain, where the Police arrested all the three accused on suspicion. [In the Police Court, Egmore on August 28], His Worship found all the accused guilty and sentenced the first accused to pay a fine of Rs. 200 or in default to four months' rigorous imprisonment, the second accused to pay a fine of Rs. 1,000 or in default to six months' rigorous imprisonment and the 3rd accused to pay a fine of Rs. 400 or in default to undergo six months' rigorous imprisonment.

DATA POINT

Television and the geographical divide

Television ownership in households has crossed 90% in all the southern States, while it still remains very low in Bihar and Jharkhand. The Indian average has increased to 66% in 2018 from 64% in 2017

FROM PAGE ONE

Let activists remain under house arrest: SC

It further ordered the Centre, Delhi Police Special Cell, and the State of Maharashtra to respond to the petition before September 6.

The petitioners said the basic rights of liberty and life are at stake when the government uses draconian Unlawful Activities (Prevention) Act against peace-loving activists.

The hearing saw Additional Solicitor General Tushar Mehta, for the government, object to the maintainability of the petition in the Supreme Court. He said the petition was filed by 'strangers' who are not remotely connected to the arrests of the activists in the Bhima-Koregaon violence case.

"Petitioners have come to court because somebody else was arrested. Those accused are before the regular courts... Your Lordships have to first hear us on the maintainability of this petition," Mr. Mehta submitted in a hearing which began well past the usual court hours.

"But they (the petitioners) are on a wider issue here... Their problem is quelling of dissent," Justice Chandrachud responded to Mr. Mehta.

The petition said the police action on August 28 was an "attempt to brow beat, intimidate and silence the dissenting voices and human rights activists in the country."

'They were conspiring against government'

The police on Tuesday arrested poet Varavara Rao and activists Arun Ferreira, Vernon Gonsalves, Sudha Bharadwaj and Gautam Navlakha.

The police said their involvement in 'urban naxal' activities came to light during the interrogation of and investigation against five other activists arrested in June.

Mr Sardeshmane said the analysis of the documents seized from the electronic devices "reveals" the conspiracy hatched by the CPI (Maoist) to form an "anti-fascist front" in order to overthrow the government established by the law, and efforts were made to establish the front through the Elgar Parishad organised on December 31, 2017.

The police have charged the accused under IPC Section 153 A (Promoting enmity between different groups on grounds of religion, race, place of birth, residence, language, etc., and doing acts prejudicial to maintenance of harmony), 505 (1) (b) (Making statement with intent to cause alarm among the public or inducing person to commit acts against the state or public tranquillity), 117 (Abetting commission of offence by public) and 120B (criminal conspiracy), besides provisions of the Unlawful Activities (Prevention) Act.

Apart from the arrests, the police also raided the school-cum-residential premises of social activist Father Stan Swamy in Ranchi and the house of lawyer Susan Abraham in Mumbai on Tuesday.

Over 99% of banned notes returned: RBI

Overall, the value of bank notes in circulation was ₹18,037 billion as on March 2018, a growth of 9.9% over March 2016. A report from the State Bank of India (SBI) pointed out that the value share of high denomination currency (₹500 and ₹2,000) in overall currency composition in March 2018 was 80.6%, which is lower than it was in the pre-demonetisation period (86.4%).

"Thus, there is a 5.8%/₹1 lakh crore shift in favour of small denomination currency notes," the report said.

The central bank said the processing of the withdrawn bank notes has been completed at all centres of the Reserve Bank.

While cash has come back into the system, electronic payments also registered a healthy growth, RBI data showed.

The share of electronic transactions in the total volume of retail payments increased to 92.6% in 2017-18, from 88.9% in the previous year with a corresponding reduction in the share of paper-based clearing instruments from 11.1% in 2016-17 to 7.4% in 2017-18.

Prepaid payment instruments (PPIs) recorded a volume of about 3.5 billion transactions, valued at ₹1,416 billion while mobile banking services witnessed a growth of 92% and 13% in volume and value terms. The number of registered customers rose by 54% to 251 million at end-March 2018 from 163 million at end-March 2017, the RBI said.

'UPA's delay in Rafale compromised security'

On the delay in the deal, Mr. Jaitley asked: "Do you agree that the delay of over one decade was only on account of the incompetence and indecisiveness of the UPA Government? Did this delay seriously compromise national security? Was this delay and eventual abatement of the purchase by the UPA based on collateral considerations as had been witnessed in earlier transactions such as the purchase of the 155 mm Bofors gun?"

The Finance Minister asked: "How is it that Shri Rahul Gandhi quoted a price of ₹700 crore per aircraft in Delhi and Karnataka in April and May this year? In Parliament, he reduced it to ₹520 crore per aircraft, in Raipur he increased it to ₹540 crore, in Jaipur he used the two figures ₹520 crore and ₹540 crore in the same speech. In Hyderabad he invented a new price of ₹526 crore. Truth has only one version, falsehood has many. ?" "Is he aware of the fact that... the basic aircraft price itself is 9% cheaper under the NDA than it was under the UPA," Mr Jaitley asked.

"Can Shri Rahul Gandhi deny that when the add-ons such as India-specific adaptations, weaponry, etc. are installed on the basic aircraft, the UPA price, which was mentioned in the 2007 L1 offer, would be at least 20% costlier than the more favourable price negotiated by the NDA? "Can Shri Rahul Gandhi and the Congress deny that the Government of India has no contract whatsoever with any private industry in relation with the Rafale aircraft supplies," Mr. Jaitley asked in relation to the role of industrialists.

"I am asking the above questions and I hope Shri Rahul Gandhi and the Congress Party would respond immediately."

Lynching: social media sites to be held responsible

Panel says they need to act in a 'time-bound' manner against fake posts

VIJAITA SINGH
NEW DELHI

A panel headed by Union Home Secretary Rajiv Gauba, which deliberated on measures to check incidents of lynching, submitted its report to a Group of Ministers headed by Home Minister Rajnath Singh.

In May and June, more than 20 people were lynched based on fake posts or rumours floating on various social media platforms. The panel discussed such incidents and is learnt to have come to the conclusion that social media platforms needed to act in a "time-bound" manner.

Points of concern

The expert panel deliberated on measures to curb incidents of mob lynchings

Social media: The expert panel concurred on the need to make social media platforms such as Facebook, WhatsApp and YouTube be accountable for not blocking malicious posts

Penal action: The panel suggested that an FIR could be launched against top officials of such platforms for not complying with government orders

Course of action: Social media platforms have reportedly agreed to improve their compliance rates following the Centre's call for doing so

In May-June, more than 20 people were lynched based on fake posts or rumours floating on various social media platforms

FIR against officials

A senior government official said social media platforms – Facebook, WhatsApp, YouTube and Twitter – would be made accountable for not blocking malicious posts and videos when brought to their notice and an "FIR could be lodged against their country heads" for not complying with government orders and they could be prosecuted under law.

The committee of secretaries, headed by Mr. Gauba, held consultations with a cross-section of society and other stakeholders before submitting its report to the Group of Ministers. The GoM will now submit its recommendations to Prime Minister Narendra Modi for a final decision, a Home Ministry official said.

The panel report will now be discussed by the GoM whose members are External Affairs Minister Sushma Swaraj, Transport Minister Nitin Gadkari, Law Minister Ravi Shankar Prasad and Social Justice and Empowerment Minister Thawar Chand Gehlot.

"We have stepped up engagement with social media platforms. There is a provision in law which enables the government to issue orders to remove objectionable content, block websites, etc. Law enforcement agencies should be able to step up the act and monitor more proactively," the official added.

He said social media platforms were given a report showing their compliance with the various government orders.

"Compliance should be timely, they have agreed to better it. Some countries employ non-governmental organisations and volunteers who proactively surf the Internet. We have created a portal where people can report such videos and content and that can be forwarded by the National Crime Records Bureau [the nodal body] to the States concerned for appropriate action," the official said

Last month, the Home Ministry issued advisories to the State governments and authorities of the Union Territories after the Supreme Court issued directives to check incidents of lynching in the country.

Special task force

The Centre asked them to appoint an officer in each district at the level of Superintendent of Police, set up a special task force to gather intelligence, and closely monitor social media contents to prevent mob attacks on people on the suspicion of being child lifters or cattle smugglers.

Don't spread 'dirt' on social media: PM

'It does not indicate a decent society'

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Narendra Modi

Prime Minister Narendra Modi on Wednesday urged BJP workers to desist from spreading "dirt" on social media, emphasising that the issue was not about ideology but behaviour that did not indicate a decent society.

Mr. Modi made these remarks during a video interaction with BJP workers and volunteers from Varanasi, his Lok Sabha constituency.

He lamented that a quarrel between two families in a mohalla (colony) became national news nowadays.

Replying to a question, he said, "People at times overstep the bounds of decorum. They hear or see something false and forward it. They don't notice how much damage they are doing to society. Some people use such words that do not behove any decent society. They say or write anything about women."

Seeks mental purity

He said the issue was not about any political party or ideology.

"It is about 125 crore Indians ... and everybody should train themselves to never spread dirt through social media," he said. The "Swachhta Abhiyan", or cleanliness drive, is not just about sanitation but also about mental purity, he said, asking people to share good things around them on social media.

His remarks come at a time when the social media behaviour of those who claim to espouse the party's ideology have led to criticism of use of foul language and misogynistic terms.

The BJP has always rejected the charge and its supporters have argued that they are often a target of abuse by their rivals.

He also spoke about the "changing face of India", telling supporters that the country was on the cusp of "historic and unprecedented progress."

Speaking about the development works carried in Varanasi, he said change is visible from the roads to the railway station to the airport and that it is committed to the holy city's progress.

2 militants, 4 policemen killed in J&K

Police say the Hizb ultras were killed in an operation that was 'clean and carried out with precision'

PEERZADA ASHIQ
SRINAGAR

Two militants and four policemen were killed in two incidents in Anantnag and Shopian districts of south Kashmir on Wednesday.

Director-General of Police S.P. Vaid said the two militants were killed in an operation that was "carried out with precision" in the Muniward area of Anantnag in the morning.

The duo was trapped during a search operation, and in a bid to escape, they opened fire on the search party, triggering an encounter for a couple of hours.

The dead were identified as Altaf Ahmad Dar, alias Kachroo, alias Moin, from Hawoora-Mishipora and Umar Rashid Wani from Khudwani in Kulgam.

"Kachroo was operating as one of the most important commanders of the Hizbul Mujahideen," the police said.

According to the police, he was behind several attacks and killings in south Kashmir, besides snatching of rifles from policemen. "Kachroo along with [dead] Yasin Itoo played a major role in instigating people in 2016 [after the killing of militant Burhan Wani]," they said.

Rashid Wani had joined the Hizb in 2017. He carried out an attack on the CRPF and also escaped from the Batmaloo encounter site in Srinagar on August 12, the police said. Arms and ammunition were also recovered from the site of encounter, they added. Over 40 protesters, according to local medical facilities, were injured in widespread clashes in Kachroo's hometown.

Taking on: Security personnel walking towards an encounter site at Muniward in Anantnag district. •NISSAR AHMAD

Security forces used pellet guns and teargas shells to contain the situation. A large group of armed militants also joined Kachroo's funeral.

Four policemen were killed in a militant attack on Wednesday afternoon in south Kashmir's Shopian

A police spokesman said militants "indiscriminately fired" upon a police party in Arhama

The deceased were identified as constables Ishfaq Ahmad Mir, Javaid Ahmad Bhat and Mohammad Iqbal Mir and special police officer Adil Manzoor Bhat.

The Hizb and the Jaish-e-Muhammad claimed responsibility for the attack.

Sidelined SP leader floats new front

OMAR RASHID
LUCKNOW

The political temperature in Uttar Pradesh rose a notch on Wednesday after sidelined Samajwadi Party leader Shivpal Yadav, the younger brother of party founder Mulayam Singh, announced the formation of a new outfit.

Mr. Shivpal, who is the uncle of party president Akhilesh Yadav and also a former Cabinet Minister, said that under his new front – the Samajwadi Secular Morcha – he would not only mobilise SP leaders "neglected" by Mr. Akhilesh but also rope in other smaller parties looking for political space before the 2019 Lok Sabha election.

The Jaswantnagar MLA did not specify if he would be quitting the SP.

The decision to contest elections would be taken later, he said. He claimed he had the "blessings" of Mr. Singh. His announcement comes a day after Om Prakash Rajbhar, a Minister in the Yogi Adityanath government, called on him at his residence

Mr. Rajbhar is the president of the Suheldev Bharatiya Samaj Party, an ally of the BJP in State.

Mr. Akhilesh down played Mr. Shivpal's statement. Asked if his uncle had BJP's support, he said "I don't say that [But] if we add up things, from yesterday [Tuesday's meeting] and today [illegible]

Cong. slams Centre over RBI report

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Former Finance Minister P. Chidambaram on Wednesday said that demonetisation had caused a loss of ₹2.25 lakh crore to India's gross domestic product (GDP).

Separately, the Congress asked Prime Minister Narendra Modi to tell the country who should be held accountable for the "monumental folly".

Reacting to the RBI's annual report for 2017-18, Mr. Chidambaram said the country had paid a huge price to demonetise just ₹13,000 crore "Indian economy lost 1.5% of GDP in terms of growth. That alone was a loss of ₹2.25 lakh crore a year. Over 100 lives were lost. 15 crore daily wage earners lost their livelihoods for several weeks. Thousands of SME (small and medium enterprises) units were shut down. Lakhs of jobs were destroyed."

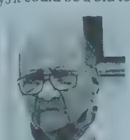
"Every rupee of the ₹15.42 lakh crore (barring a small sum of ₹13,000 crore) has come back to the RBI. Remember who had said that ₹3 lakh crore will not come back and that will be a gain for the government?" he said, taking a dig at Mr. Modi.

At a press conference, senior Congress leader Manish Tewari said the measure resulted in halving the RBI's dividend to the government

'Arrests are a diversionary tactic'

NCP chief Pawar says it could be a bid to shift focus from Sanatan Sanstha

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Sharad Pawar

Commenting on the arrests of activists in connection with the Bhima-Koregaon violence, Nationalist Congress Party supremo Sharad Pawar on Thursday said that the arrests could be a way of diverting attention from the involvement of a "certain organisation in Maharashtra" in the murder of rationalists such as Narendra Dabholkar, Govind Pansare, M.M. Kalburgi and Gauri Lankesh.

In response to a question about reports that link the Maharashtra-based Sanatan Sanstha to some of these killings, he said, "If these reports are factually correct, then anyone can come to a conclusion that just to divert the attention from those particular incidents and those involved in it, unnecessary importance is given to these people who are activists."

Mr. Pawar said that he knew "some of the activists who believe in Left ideology, but never knew of their involvement in naxalism."

To visit their homes

The NCP chief said that he would visit the homes of the arrested activists and talk to their families and locals.

Mr. Pawar has also been authorised by his party to talk to all non-BJP parties to take on the saffron party in 2019. Asked if he would also reach out to parties like the Aam Aadmi Party, the Biju Janata Dal and the Telangana Rashtra Samithi, he said,"I will be meeting them sometime later. I know that it would be difficult but possible."

Mr. Pawar, who had recently said that the Opposition's Prime Ministerial candidate could be decided post election on the basis of numbers, is being positioned to bring together different parties

"All I can say is that the person who is taking an interest should not be the candidate," he said

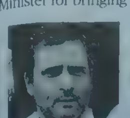
Rahul, Jaitley face off on Rafale

Cong. chief thanks Minister for bringing back attention on the 'great robbery'

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Responding to Finance Minister Arun Jaitley's blog where he called the Congress party's campaign on the Rafale deal as complete falsehood, party president Rahul Gandhi on Thursday thanked Mr Jaitley for "bringing back the nation's attention to Rafale robbery" and demanded a joint parliamentary committee (JPC) to probe the deal

"Mr Jaitley thanks for bringing the nation's attention back to the Great Rafale Robbery! How about a Joint Parliamentary Committee (JPC) to sort it out? Problem is your Supreme Leader is protecting his friend. So this may be inconvenient. Do check and revert in 24 hours. We're waiting!" Mr. Gandhi tweeted after Mr Jaitley wrote a long blog to rubbish the Congress party's allegations

Rahul Gandhi

Seeks answers

Terming the Congress accusations falsehood, he had asked Mr Gandhi and his party to respond immediately to the 15 questions that were raised by him in his blog.

The Congress replied by raising its own set of questions. [illegible] press statement of the Prime Minister and the President of France, that was issued on [illegible]

Rahul set to visit Kailash Mansarovar

SPECIAL CORRESPONDENT

[illegible]

IN BRIEF

Parrikar set to return to U.S. for treatment

PANAJI

Goa Chief Minister Manohar Parrikar, who was being treated at the Lilavati Hospital in Mumbai for a pancreatic ailment, was set to leave for the U.S. on Wednesday night for further treatment. After a week-long stay in New York for treatment, he had returned to Goa on August 22.

ED attaches properties, assets of journalist

NEW DELHI

The Enforcement Directorate has provisionally attached assets, including nine immovable properties, worth ₹26.65 crore of journalist Upendra Rai in a money-laundering case. The case was registered on a CBI FIR accusing Rai of extortion. He was arrested in June and has been in judicial custody.

On fifth day of fast, Hardik remains defiant

...

On the fifth day of his indefinite fast to press for his twin demands of quotas for Patidars and debt waivers for farmers, quota agitation leader Hardik Patel remains defiant amidst doctors' advice to shift him to hospital even as the State government is contemplating to forcefully hospitalise him.

'Commander' of banned terror outfit arrested

NEW DELHI

The Delhi police special cell claimed to have arrested commander and acting chairman of the banned terrorist organisation Kanglelpak Communist Party - Peoples War Group Oinamlbochouba Singh alias Khoirangba on Tuesday, for his alleged involvement in "terrorist activities and extortion cases."

Man wanted by CBI for bank fraud arrested

A man wanted by the CBI and the Delhi police for allegedly siphoning off nearly ₹50 crore from banks in Delhi-NCR has been arrested on Tuesday. Deputy Commissioner of Police Ram Gopal Naik said on Wednesday that Amit Verma, 38, was arrested from Shakarpur on a tip-off.

Cycle of violence: Police personnel manning the streets of Amdanga in North 24 Parganas district, West Bengal. •SOUMYA DAS

3 more killed in Bengal over panchayat board formation

9 dead since last Friday in violence; 10 arrested

SOUMYA DAS
NORTH 24 PARGANAS

A large crowd gathered in front of the house of Muzaffar Ahmed, a Communist Party of India-Marxist (CPI-M) worker, on Wednesday.

He was one of the three political activists killed in the violence over panchayat board formation, late on Tuesday night in the Tarabera gram panchayat area of North 24 Parganas district, about 60 km from Kolkata.

Two other workers who were killed in the violence belonged to the ruling Trinamool Congress. Sixteen persons were injured in the incident in Amdanga block of the district. So far, nine people have been killed in the State in different incidents of violence over formation of panchayat boards since last Friday, when the Supreme Court had refused to order repoll in 20% of the gram panchayat seats which were won by the Trinamool without contest.

Salema Bibi, mother of murdered CPI(M) worker Muzaffar Ahmed, and kin at their house. •SOUMYA DAS

"When the attack started we fled. But the Trinamool cadres managed to catch hold of my son and kill him," Salema Bibi, Mr. Ahmed's mother, told *The Hindu*.

Before she could say anything more, her neighbours stopped her and asked her not to name any party.

About 200 metres from Mr. Ahmed's house, Trinamool worker Nasir Haldar was killed allegedly by CPI (M) cadres. Nearby, another Trinamool worker, Kuddus Ghani, was also killed, allegedly by CPI(M) men.

200 bombs recovered

Locals said the violence started around 8 p.m. on Tuesday when supporters of the CPI(M) and Trinamool were attacking each other's houses. Both sides hurled bombs and fired at each other. Several houses were torched. Unexploded bombs and spent bullet shells lay scattered in the village.

"We have recovered more than 200 bombs since Tuesday," Inspector General of Police (South Bengal) Neeraj Singh said. Ten persons have been arrested so far, he said.

Of the 19 gram panchayat seats in the area, the Trinamool got nine, while CPI(M) got seven seats. The Congress, BJP and an Independent won one seat each.

The violence has triggered a war of words between the Trinamool and CPI (M) leaders. "The CPI(M) understands only the politics of violence," State's Food Minister and Trinamool district president Jyotipriya Mallick said. Denying the allegations CPI(M) general secretary Sitaram Yechury said "the situation is even worse than Emergency in Bengal. The Trinamool has unleashed a reign of terror."

Cabinet clears ₹1,600 cr. mission to map coasts

O-SMART to include warning systems, desalination plants

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

India is set to get more disaster warning systems along its coasts. While it already has a tsunami warning system in place, the new systems will keep an eye out for "tsunamis and storm surges," according to an official release.

The system is part of a programme called O-SMART (Ocean Services, Technology, Observations, Resources Modelling and Science) that is being piloted by the Union earth sciences ministry. It was cleared by the Cabinet Committee on Economic Affairs on Wednesday, at an outlay of ₹1,623 crore.

O-SMART will provide economic benefits to a number of user communities in the coastal and ocean sectors, namely, fisheries, offshore industry, coastal States, defence, shipping, ports, etc.

Coastal communities will benefit from the project

Other key missions under O-SMART include, according to the press release, strengthening of Ocean Observations and Modelling, strengthening of Ocean Services for fishermen, setting up marine observatories for monitoring marine pollution, setting up Ocean Thermal Energy Conversion Plant (OTEC) in Kavaratti, acquiring two coastal research vessels, continuation of ocean survey and exploration of minerals and living resources, technology development for Deep Ocean Mining and manned submersibles and the setting up six desalination plants in Lakshadweep.

Central govt. staff to get 2% hike in DA

62 lakh pensioners will also benefit

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Union Cabinet on Wednesday approved the release of an additional 2% of dearness allowance for Central government employees.

"The Union Cabinet approved the release of an additional instalment of Dearness Allowance (DA) to Central Government employees and Dearness Relief (DR) to pensioners with effect from July 1, 2018, representing an increase of 2% over the existing rate of 7% of the Basic Pay/Pension, to compensate for price rise," a government release said.

The combined impact on the exchequer on account of both Dearness Allowance and Dearness Relief will be ₹6,112.20 crore per annum and ₹4,074.80 crore in the financial year 2018-19 (for the eight months from July 2018 to February 2019).

"This will benefit about 48.41 lakh Central Government employees and 62.03 lakh pensioners," the release added.

"This increase is in accordance with the accepted formula, which is based on the recommendations of the 7th Central Pay Commission," it said.

Activists say Kasganj probe biased

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Civil rights activists on Wednesday alleged a deliberate bias against Muslims in the investigation into the violence at Kasganj in Uttar Pradesh on January 26.

The report was released by activists Sandeep Pandey, Teesta Setalvad, former IPS officer S.R. Darapuri, lawyer Shoaib Mohammad, academic Apoorvanand and others. "The independent investigation exposes the police attempt to frame the Muslims, against whom there is no evidence, and protect the Hindus, against whom there is evidence," it said.

Joint military exercise ends in Russia

DINAKAR PERI
NEW DELHI

Exercise Peace Mission 2018, the joint military exercise of Shanghai Cooperation Organisation (SCO), ended in Russia on Wednesday with the eight-member states undertaking joint training on combating terrorism.

This is the first time India and Pakistan participated in the exercise, which began on August 24 at the firing ranges in Chebarkul.

"After intense training, the joint exercise concluded with multinational forces exhibiting their combat power and dominance over the extremist groups in simulated realistic situation. The closing ceremony showcased the immense talent and unique military ethos of all the member nations," the Army said in a statement.

India, China, Kazakhstan and Russia showcased their armoured and mechanised forces while Pakistan has sent only Special Forces personnel. The Indian delegation was led by Lt. Gen Satish Dua, Chief of Integrated Defence Staff.

China has welcomed the participation of the two south Asian countries in the exercise and said stability between the two countries was "significant to the peace and development of the region and the whole world."

Kalaskar to remain in ATS custody

Court rejects CBI demand for remand

SPECIAL CORRESPONDENT
MUMBAI

The sessions court on Tuesday denied the Central Bureau of Investigation (CBI) transit remand for Sharad Kalaskar, accused in the arms haul case at Nallasopara as he is also accused in the killing of rationalist Narendra Dabholkar.

Kalaskar is now in the custody of the Anti Terrorism Squad (ATS) till September 3. Judge Vinod Padalkar directed the central investigating agency to apply for remand once the ATS remand is over.

On August 28, the CBI moved an application for his custody.

Advocate Sunil Gonsalves representing the ATS said it had no objection if the CBI took custody of Kalaskar but once it was done, the ATS should get him back.

However, defence counsel Sanjeev Punalekar objected to CBI's custody and said that it was more important for the ATS to have his custody as he had been charged under the Indian Penal Code.

On August 26, the CBI told a court in Pune that the killings of Dabholkar and journalist Gauri Lankesh in Bengaluru are "linked" and had sought for an extension of alleged shooter Sachin Andure's custody.

SC slaps fine of ₹10 lakh on I-T dept.

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Supreme Court has imposed costs of ₹10 lakh on the Income Tax Department for adopting a casual attitude towards a case and making a misleading statement in court.

A Bench led by Justice Madan B. Lokur passed the order on a special leave petition filed by the Commissioner of Income Tax, Ghaziabad, against an Allahabad High Court order.

The court found that the petition was filed after a delay of 596 days. The Bench said the explanation for the delay was both "inadequate and unconvincing."

Navy rescues Norwegian ship

SPECIAL CORRESPONDENT
MUMBAI

An Indian Navy warship of the Western Naval Command patrolling the Gulf of Aden rushed to the help of a Norwegian vessel after its all-Indian crew sent a distress call on August 25.

MV Vela – owned by Seven Sea SA, Norway, and Fleet Management Ltd., Hong Kong – was in deep trouble as its port anchor and 330-metre-long cable, weighing approximately 42 tonnes, had slipped into the Gulf of Aden.

A naval spokesperson said, "The ship was severely disabled with her speed being restricted to five to six knots. It made her vulnerable to piracy attacks. Apart from being a navigational hazard for herself, she also posed a danger for other ships in the dense shipping corridor."

The crew of INS Teg with the crew of *MV Vela* after the successful operation. •SPECIAL ARRANGEMENT

INS Teg quickly dispatched a specialist team to carry out an assessment of the situation and provided assistance for recovery of the anchor and cable. The naval spokesperson said, "This evolution not only ensured onward safe voyage of *MV Vela*, but also averted a huge financial loss."

Easy like Sunday morning

'Life is short. Eat dessert first'

BY BERTY ASHLEY

1 The Grand Slam Championship ending today is the oldest tennis tournament in the world. We know it better as Wimbledon, named after the district the tournament takes place in. Apart from tennis, the tournament also has a very interesting connect to a dessert item. This year, the catering company is getting ready to dish out 28,000 kg of a particular fruit and 10,000 litres of the accompanying side. What iconic dish is this, first popularised in 1509 and been served at Wimbledon since the late 19th century?

2 Ruth Wakefield used to prepare tasty dishes for the guests at the lodge she and her husband owned. In 1930, while in the process of making her favourite dish, she realised she was out of baker's chocolate which would melt and homogenise with the dough. Improvising on the spot, she thought broken pieces of Nestle chocolate should work. That didn't happen. The broken pieces did not melt and stayed whole. She served the dish anyway and it went on to make her one of the most famous women inventors of the 20th century.

What had Ruth invented by accident? (See pic)

A good cook One of the most famous women inventors of the 20th century.

3 *Althaea officinalis* is a medicinal plant found throughout Europe and Asia. Most of the plant is edible. The ancient Egyptians had been making a dessert concoction of it for thousands of years and the Arabs use the root extract to make *halwa*. The French add egg white meringue and rose water to make it into a sweet. The modern version of this sweet (often seen at campsites) is named after the common English name for the plant, which comes from the fact it was found in waterlogged areas. What is the name of the plant?

4 William Morrison was a Nashville dentist and inventor. His most famous product, introduced in 1904, is made by thermally disintegrating a common organic compound and then liquefying it. It is then centrifugally forced through minute pores causing it to solidify as fibrous material. This end product is quite unique as it is almost 99.99% only one ingredient and the rest of it is just air.

What tasty item is this (which probably kept his day job highly profitable)?

5 Alfred Hitchcock was one of the most influential directors in the history of cinema who used many unique "tricks" and styles that are still used today. One of his most famous and influential scenes is the 'shower scene' in *Psycho*. Hitchcock said that one reason he shot *Psycho* in black-and-white was because he thought this bloody scene might be too much for audiences. What did Hitchcock use as a replacement for blood in the scene?

6 This question has been asked for ages and one of the most famous stories attributes the answer to a sailor called Hanson Gregory. According to him, the item used to be mostly diamond-shaped. It used to fry all right around the edges, but when you had the edges done the insides was all raw dough, which caused indigestion. So he decided to remove that bit. Now it was evenly fried all around. To what question is this an answer to?

7 One of the most famous French dessert items is actually Austrian. Earlier known as a 'Kipferl' it was in various shapes. The iconic shape it has now has a few interesting origin stories. The prevalent one is that a baker in Vienna found a group of Turkish soldiers trying to tunnel in to the city through his bakery and blew up the tunnel. To commemorate the incident he started baking the item in a shape which signifies the Turks. What popular item is this?

8 This is one of the most popular cakes in any bakery. It consists of whipped cream and cherries sandwiched between layers of chocolate sponge cake. Some historians say that it is possible that the cake got its name from the traditional costume worn by women in an area in Germany. The dress was black (just like the chocolate flakes), the blouse is white (like the cream), and the hat has red pom-poms that look just like cherries. The other theory is, it is named after the specialty liquor of that region, known as Schwarzwälder Kirsch. What is the name of this cake?

9 Jamaica has a dwindling cattle business and all dairy products are becoming expensive. This has led to them making ice cream with a substitute which is found in abundance in this tropical island country. What substitute is this which has now become the vegan choice for ice-creams?

10 Legend has it that this delicious dessert was brought from Turkey to South India through the Muslim artisans and craftsmen who worked on the Mughal architecture here. This drink has become synonymous with the Quizmaster's hometown, Madurai, where multiple outlets, each having their own signature version, sell the dessert throughout the day. What delicious drink is this, which is supposed to cool your heart?

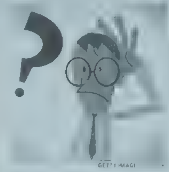
A molecular biologist from Madurai, our quizmaster enjoys trivia and music, and is working on a rock ballad called 'Coffee is a Drink, Kaapi is an Emotion' @bertyashley

Answers
1 Strawberries and Cream
2 Chocolate Chip Cookies
3 Marshmallow
4. Cotton Candy (*Panju mittai*)
5 Chocolate Syrup
6. Why do doughnuts have holes?
7 Croissant
8. Black Forest
9 Coconut Milk
10 Jigarthanda

LETTER FROM A CONCERNED READER

Greatest mind in Madras

Respected sir/madam,

GETTY IMAGES

So two days ago my son said, Appa tonight my close friend is coming for dinner, please join us. I said fine as long as it is not some start-up type criminal who wants me to invest my provident fund in some stupid company that delivers jackfruit to anybody within 30 minutes through mobile phone app.

He said no, no, that happened only once. Apparently this friend is the most intelligent person my son has ever met. He is the greatest mind in Madras it seems.

Is there any self-control in today's world? Everybody and everything is either greatest of great in the history of mankind, such as Suhasini, or it is the most horrible thing that must be condemned immediately such as *chaat masala*. Whether there is any place for normal, average things?

Sir/madam, about *chaat masala* I want to clarify. Many years ago when I was working in Calcutta branch, my colleague, one Mrs. Ghosh (the junior accountant, not Mrs. Ghosh clerk, Mrs. Ghosh cashier or Mrs. Ghosh customer who used to come and sit the whole day in our branch just talking idle things and planning robbery, I don't know) came to my desk with tiffin box.

She said, "Mr. Mathrubootham, you please try this delicacy I have made at home."

So I tried some *samosa* type item. And then said, "What is this powder on top?" She said, *chaat masala*. I said, "Very good, can you please buy some petrol and one matchbox from the shop and come?" She asked, why? I said, "So that I can burn my mouth immediately and if the fire spreads and I am killed, then it is okay, at least the taste will stop."

So fine. What about other things? Everything is greatest or worst. Why? Nonsense.

So this greatest mind in Madras came for dinner. All of us sat together and my son introduced this fellow. We started talking I thought okay, I will ask some difficult questions to this genius. I asked, "What do you think will happen to the India-China border problem?"

Sir/madam, for 20 minutes this fellow said some nonsense about how situation is complex and America and geopolitics and balance of power and Bhutan and Russia and words just kept on coming out of his mouth one after the other in random order. In between Mrs. Mathrubootham said, "Oh my god, something is burning in the kitchen," got up and smoothly walked out of the front door and went to Ganga Sweets for pudding.

Then after solving India China problem, this fellow started talking about Kashmir problem, Israel-Palestine problem, Russia-Ukraine problem and many more.

Sir/madam, if I could record his lecture and send it to the Chinese, then immediately they will not only leave the border but also give Hong Kong or something as free gift.

Later, my son tried to defend this fellow saying that he went to some IIT and IIM and all.

Bloody fool. Just because some fellow cleared multiple choice entrance examination in 1985 or something means we should carry him on our shoulder for the rest of his life, is it? Because you can calculate hypotenuse of benzene using ammeter and all that, you are suddenly qualified to solve all problems in the world? You shut up and do your job man. Instead of ignoring such people, folks like my son will carry them around like some *avataram* of Galileo in the 21st century.

Why? Because nobody wants normal, average things any more. Only great genius people are popular these days. Nonsense. All frauds with big words.

Yours in exasperation,
J. Mathrubootham

GOREN BRIDGE

Modern bidding

East-West vulnerable. North deals

BY BOB JONES

NORTH
♠ 3
♡ K J 9 4 2
◇ A Q J
♣ 9 8 7 2

WEST
♠ K 7
♡ A Q 7 6 5
◇ 10 9 7 6 5
♣ 3

EAST
♠ A J 6 5 4
♡ 3
◇ K 8 4 3 2
♣ K J

SOUTH
♠ Q 10 9 8 2
♡ 10 8
◇ Void
♣ A Q 10 6 5 4

The bidding

NORTH	EAST	SOUTH	WEST
1 ♡	1 ♠	2 ♣	Dbl*
3 ♣	3 ◇	5 ♣	Dbl

All pass
* Diamonds with tolerance for spades

Opening lead: King of ♠

Social bridge players and rubber bridge players still play a game similar to what Charles Goren left us many years ago. Tournament players, however, play a game with which Mr. Goren would not be familiar. On occasion, we like to show some of the simpler bids used by modern tournament players.

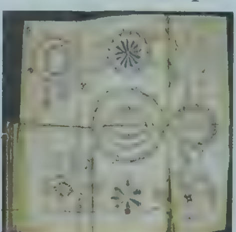
West's first double, used after the opponents have bid two suits surrounding an overcall by partner, showed the fourth suit, in this case diamonds, with tolerance for partner's suit. Without that bid, West would have to pass with his useful hand, or perhaps raise partner with only two-card support. In this instance, the double unearthed the huge diamond fit for East-West. In fact, East would surely have competed to five diamonds, a fair contract that would succeed on a luckier day, had West not doubled five clubs.

When the opening lead is going to hold the trick, and there is a singleton in that suit in the dummy, it is common expert practice to give a suit-preference signal. It is unlikely that an attitude or count signal will help the defense when there are no more cards in that suit left in dummy. East might well have played a low spade at trick one to signal for a diamond shift, but he knew from West's first double that declarer was void in diamonds. East played the jack of spades at trick one, instead, and West duly shifted to the ace of hearts and then gave East a heart ruff. Well done all around!

A-N-A-T-O-M-I-Z-E

The Voynich Manuscript

- Illustrated on calf-skin vellum pages
- Written in an unknown language, using Latin script
- Research suggests that originally, its cover was one of wood with a tanned leather inner cover, but is presently bound and covered in goatskin
- Inks used include minerals such as azurite (blue), atacamite (green) and hematite (red), drawn using a quill pen

WIKI COMMONS

BY SANJANA RAMESH

The Voynich Manuscript has been one of those mysteries in the literary world that continues to fascinate and frustrate. The manuscript is known for its indecipherable script, which has stumped scholars and code-breakers over the years since its discovery in 1912 by Polish book dealer Wilfrid Voynich. It features numerous illustrations on subjects like astrology, alchemy and botany, all written in looping handwriting and unbreakable code with little reference to any other language.

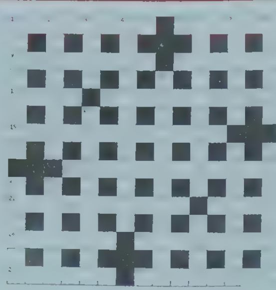
However, scholar Stephen Skinner believes the identity of the author of the mysterious manuscript might have been found. Skinner claims that visual clues in each section of the manuscript point to a Jewish physician based in northern Italy. Once this is confirmed by other scholars, he believes it could possibly help unlock the secrets behind the manuscript.

Why a Jewish physician and why Italy? According to the scholar, the former can be derived from one key illustration: the one that depicts naked women bathing in green pools, filled by winding pipes. Skinner says that these are representations of Jewish baths known as mikvah.

Further, the book does not contain Christian symbolism, which was enforced by the Inquisition at the time of its writing (1404-1438). As for the distinctly Mediterranean flavour, the key is once more in the illustrations: a sketch of a castle with a "swallow tail" on one page. It refers to the Ghibelline fortification that was only present in castles of Northern Italy.

Perhaps we are one step closer to reading something shrouded in secrecy. Perhaps this is only a false alarm and there's no way for us to find out after all. In the end, however, the only thing left to do is wait, hold our breath, and hope it'll be cracked before we pass out from lack of oxygen.

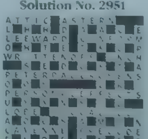
THE SUNDAY CROSSWORD NO. 2952

Across
1 Renegade taking new track, coming back with cover (8)
5 Servile, yielding fine shelter (6)
9 Quick examination previously done (4-4)
10 Fish situation reported (6)
12 Grunting sound from buffalo in Kansas (4)
13 Leads nun's life, organised around church (10)
15 Bird journal reflected study by quiet enthusiast (6,6)
18 Fortification held in wars ruined entirely (8,4)
21 Not entertained by low wit lacking variety (10)
22 Develop good argument (4)
24 Sign about insect in outhouse (4,2)
25 Commercial poll containing account about support (8)
26 In conclusion consumed by effort (6)
27 Revolutionary move secures extra (8)

Down
1 [illegible]
2 [illegible]
3 [illegible]
4 [illegible] to enthral one (3-9)
6 Antelope stew edible after preparation (10)
7 Silliness, freezing outside studio? Not half (6)
8 Musical nation by the sound of it (6)
11 When caught by reckless foul, landed abruptly (12)
14 Destroyed enormous area over time in action (10)
16 Gear I changed after damage in match (8)
17 Unerring in following criminal (8)
19 Play, not hard, imbued with universal charm (6)
20 Contract for example including name and [illegible]
23 Very happy [illegible] broth? (4)

Solution No. 2951

ECOTISM BY ASHVINI MENON

THE HINDU
FOLLOW US
thehindu.com
facebook.com/thehindumagazine
twitter.com/thehindumagazine
HUBBALLI

MAGAZINE

SUNDAY, JULY 16, 2017

With some help from NRIs, Gujarat's heritage homes are getting a makeover
page 6

Will the unusual floating islands on Manipur's Loktak lake survive?
page 3

Initially I was trolled a lot. But then the audience realised I don't spare anyone: Vinod Dua
page 2

COVER STORY

Life on the Tropic of Cancer

Only a fraction of the Indus Valley city of Dholavira has been unearthed. But even that shows its astonishingly advanced scientific temper

BY P. KRISHNA GOPINATH

The heat is rising and nameless villages blur past. The SH 40 runs like an interminable, taut, black tape slicing the Rann of Kutch. It is virtually free of traffic and lined with cacti, acacias and shrubs. The earth is a pale brown, broken here and there by rocky outcrops. Farms are few: the sea is not far and soil salinity is high.

Finally, a large, blue board announces that Dholavira, a metropolis of the Indus Valley Civilisation, is not far. The driver slows down and honks his way through a herd of sheep that two rabaris are jauntily herding. A short drive later, we are in the village.

Dholavira village is dusty, windswept and nondescript. There is a Border Security Force camp here. And the ruins, 2 km away, are clearly demarcated. Dholavira is crucial to India's prehistory, as prominent a site of the Indus Valley Civilisation as Mohenjodaro or Harappa. And it happens to be located right on the Tropic of Cancer.

Yet, there have been no excavations here since 2005, and the findings, so far, are very small, compared to what lies buried.

In fact, only about 10% of the site has been excavated, says Y.S. Rawat, former director of the State Archaeology Department of Gujarat, who was part of the excavation team here. "There is still a long way to go. We know very little about the residential part of the settlement, for instance."

Serendipitous stumble

In February this year, *Current Anthropology* published what has been called a "treasure trove" of new discoveries based on a long-term study (2007-2014) of the northwestern Indus region. The findings have been significant enough for the report to say that studying the Indus civilisation might help us understand what it takes for cities to survive dire climate change.

The Indus digs, they say, show how an ancient society coped with diverse and varied ecologies and a changing environment.

If the Archaeological Survey of India (ASI) were to take up digging in Dholavira again, who knows what could be unearthed. It was in the mid-60s that ASI serendipitously stumbled upon the site when villagers tilling a field found three stamps and seals. They took these to the village postmaster, Sabhundan Gadhvi. Gadhvi handed them over to the Kutch museum at Bhuj. In 1967, J.P. Joshi, the then Director General of ASI, saw them and linked them to the Indus Valley. Excavations began in 1990 and went on for the next 15 years.

> *It is apparent the circular structures were deliberately designed. Why was the low-lying bailey chosen? The answer is latitudinal location*

For all the attention the archaeological site receives, the village, with a population of around 2,000, is fairly unperturbed. The residents are either subsistence farmers or work on the salt farms of the Rann. Some youngsters work at factories in Bhachau city well over 100 km away.

On the porch of a small museum near the site, I meet Tulsibhai Makwana, a tall man in his early 20s. He lives in the village and helps his father on the farm where they grow groundnut and lentils. Makwana has also been trained as a guide by Gujarat Tourism.

"During summer there aren't too many visitors, but in the cooler months tourists come to Kutch to see the white, moonlit desert. And some foreign visitors come to Dholavira too; I show them around," he says. If ASI resumed excavations, academics and others would come too, says Makwana. "*Nahi toh khandar, khandar hi rahega* (Else, the ruins will remain ruins)". He realises his village is known only because of the archaeological findings.

As we walk through the unearthed ruins, I realise how large its scale is, and how well-acquainted its erstwhile inhabitants were with the concept of town planning. The divisions between the various parts of the city are geometrical. In comparison, our contemporary cities and towns seem crammed and cluttered.

Excavations have revealed three distinct sections of the township - a citadel, a middle town and a lower town - spread over 100 hectares in the shape of a parallelogram. An amphitheatre on the northern side was likely used for sports, community or religious events or as a marketplace. The citadel lies to the south, while a castle and bailey (where officials lived), also fortified, are to the east and the west respectively. Arterial streets divide the residential units.

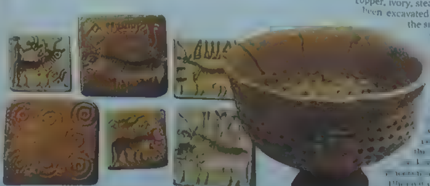
> *Studying the Indus civilisation might help us understand how cities can survive dire climate change*

Rise and fall

Archaeologists have identified seven cultural stages in the rise and fall of the civilisation at Dholavira. For about 1,200 years, till 1450 BCE, the settlement grew and then faded. Stage IV is considered its apogee. The town, by this time, had acquired gateways and towers, large edifices and a drainage system. Pottery, seals, weights and measures, beads, gold and silver items, copper, ivory, steatite and stones have been excavated in abundance from the site. The ASI's site museum displays some [illegible]

... which is surrounded by the salty expanse of the Great Rann of Kutch. But the site is flanked by two rainfed streams, the Manhar and the Mansar. This township met its water needs with the aid of check dams, reservoirs, and stormwater channels. Sixteen reservoirs of varying sizes and designs were built around the township and a series of ducts carried water around it. The ASI estimates water management structures made up about 10 hectares, translating into 10% of the total area. At the eastern entrance to the citadel is a stone pulley - nothing short of a work of art with its exquisite design - that has withstood extremes of temperature, dust and corrosive air.

The paper published in *Current Anthropology* describes Dholavira's formid[illegible]

Unearthed (From above) Workers at the excavation site, one from the vast network of reservoirs, a perforated bowl and seals found during excavations
VIJAY SONEJI, V.V. KRISHNAN

The 13-metre gradient between the high and low areas was indeed well suited for cascading reservoirs. These were separated by bunds and connected through feeding drains. Six water tanks, one to the east of the castle and five to its south, have been fully or substantially unearthed, the largest 10.60 metres deep. The citadel also had a network of stormwater drains, each connected to an arterial one with slopes, steps, cascades, manholes, paved flooring and capstones. The main drain was large enough for a person to walk through. The rainwater collected was separately stored. Toilets, in the form of sullage jars or sanitary pits, have also been excavated.

23.5 degrees north

Dholavira's location - on the Tropic of Cancer - had an added advantage. The sun is directly overhead at noon at this latitude (23.5 degrees north) during Summer Solstice. Mayank Vahia, professor at the Tata Institute of Fundamental Research (Mumbai), and Srikumar Menon of the National Institute of Advanced Studies (Bengaluru) have hypothesised in their paper in the *Journal of Astronomical History and Heritage* that two circular structures found in the bailey - distinct from the usual [illegible]lar ones - were possibly used for solar astronomy.

Dholavira was at that time surrounded by the sea and was a trading port. The two scientists surmised that a record of time and seasons would have been important. "This was essential to exploit seasonal winds for sail-driven ships," as Menon says.

It is apparent that the design of the circular structure was very deliberate. Excavations in other Indus valley sites have not so far yielded astronomy-related structures, making Dholavira unique. And why was the low-lying bailey chosen? The answer, of course, is its latitudinal location.

The Rann of Kutch is open country, marsh, sea and nothingness. It offers an untrammelled, 360-degree view [illegible]

Of choreographed conversations

'I have been on one panel with nine live authors and one measly hour in which they all had to have their say'

BY JERRY PINTO

I'm sitting on a stage and listening to my life being summarised for me. It is a not-uncommon experience in this time of the author as a visible presence. A Cheerful Young Person who has never read a book but can summon up enough stage presence and pizzazz to present the self as a presenter is generally doing the honours. The better of the breed come up to you in advance and ask you how to pronounce words they are not sure about. The run of the mill simply stumble through, knowing that their youth and clothes will win them forgiveness

Often enough I am the author of the paragraph that the CYP is reading out Someone on the organising team has written to me asking me for a brief introduction. The wilier coyotes of this breed send you a polite note, "Please send a hundred-word note on yourself for inclusion in the brochure."

Tough on words

But they are as serious about the word limit as school teachers who want a 300 word essay on 'A Day in the Life of a Gypsy Camp' and 'If I were the Prime Minister' are. There is no use sending them a line that says: 'Jerry Pinto is a writer who lives and works in Mumbai.' That won't do and they write back with cajoling firmness, "Surely you can do better than that."

Now you are on your mettle and must produce some lines that suggest a self-ef facing person who does not take any of this too seriously but I did win those awards and I am proud of them and all that kind of thing

Those who do not ask, go to the internet and look for what they can find and they inevitably find the wrong things. Then you're sitting on stage and the CYP is misinforming the public and you can issue a correction, but if you're a polite soul you have to wait until your turn comes and then it is fairly pointless to say: 'You know I was not the General Secretary of the College but I did head the MacDougall Literary and Debating Society'; across the faces of the audience you can see a pall of boredom. We do not care, they seem to say, only you do and now let us get on with it.

We do eventually get on with it. We plunge into the swim of a faked-up conversation.

So many of these conversations are faked up, don't you see? The interview you see in the newspapers? An unknown stranger walks into your living room and gets to ask you questions. You do not get to ask them questions in response as you might in a real conversation. On stage at the literary event, you have the same thing multiplied. Three, four, five -and I have been on one panel where there were nine live authors and one measly hour in which they all had to have their say–authors get on stage and must indulge in a choreographed conversation

Now, you can see that much would depend on the choreographer. The best of the breed are those who have actually taken the time to read your book; the mediocre ones have surfed the net and read some reviews hoping to find 'talking points'; the worst smile blindingly and say, "Tell me about your book."

Some will corral all their readers into a group and discuss the event. They will inevitably preface their remarks with, "I don't want us to rehearse anything, do you see, because we would lose out on spontaneity but I do think there is something to be said for mapping out the territory we want to cross and the places which are marked, you might say, 'Here be dragons'."

Some will turn up, breathless and only faintly crumpled in Fabindia chic, their demeanour suggesting that they have taken time off from something really important to be on stage with you. They will wink charmingly, and say, "What a great panel you guys are going to be" and then wink as if to suggest that they did not really mean that at all (perhaps) or to suggest at the same time (perhaps) that the whole thing is a bore but it will last only an hour and then I can go back to doing the really important thing I was doing and you lot can go back to your scribble-scribble-scribble, ha ha

ILLUSTRATION: SATWIK GADE

That's how the organisers put it to you when you're an author: "You're the only person we could think of who could hold this together."

Holding it

I suspect I fall into this variety of moderator, for in the literary life you will often go up on stage to 'hold things together' That's how the organisers put it to you when you're an author: "You're the only person we could think of who could hold this together." You want to say, "If it is likely to fall apart, why set it up?" but you are aware that they have paid for your ticket and your hotel room and your meals, so you nod and go on stage to hold things together

There is another kind, the really truly earnest kind. They cannot get a question out of their mouths because they have so much they want to say all at once They begin, "I think what I am going to ask you may seem, but if you put it in context, I'm sure you'll see, if you know what I mean, but anyway, what I wanted to say is to initiate an investigation on certain metanarratives pace Foucault here, of course (nervous laugh as if expecting that Michel himself is frowning in the audience), so really it comes down to the fact that no novel is but every novel can be, would you not say?" Of course, there is no answer to that except to start talking about oneself and one's work, shamelessly promoting the self and its activities. For if the moderator is immoderate, the author is immodest

Mea culpa

Some of this writer's best friends are moderators

Notes from Antwerp

BY VAISHNA ROY

In Antwerp, the central railway station is called the 'cathedral' and it certainly makes you feel worshipful. Massive, ornate, the colour of clotted cream, Antwerpen-Centraal dominates the square. Bang in front of the 19th century structure there's a massive Ferris wheel but it doesn't feel a bit incongruous. Old and new merge tastefully at every turn in Antwerp.

A vast central hall towers upwards into a beautiful dome. Leopold II's coat of arms are emblazoned everywhere and you can see that the ravages of Congo were put lovingly to use by the second king of Belgium. The varieties of marble, the lavish decorations, the cafeteria that looks like a palace dining room it's hard to absorb that you are standing inside something as plebeian as a railway station and it's equally hard to ignore the little voice that reminds you of the mammoth amounts of blood-money that went into these architectural masterpieces.

In a fantastic piece of modernisation, under the heritage structure, the city has created three more levels, making this one of Europe's busiest rail hubs. On the platform in the lowest level is a huge comic book store, doffing the hat at Belgium's extraordinary legacy of comic art. And near it are, yes, diamond stores! Most of these have since moved out, but a few are still up and running, making you wonder who might stop before the commute home to pick up a diamond ring and a baguette for dinner.

GETTY IMAGES/ISTOCK

Nose for business

An eye for beauty and a ruthless nose for business defines Antwerp rather well. As indeed it might all of Belgium, its cities stunningly picturesque, its past record outside home not quite so admirable.

Art, diamonds, fashion–this is the Antwerp triangle. There's Rubens' towering presence, both in Rubenshuis, his magnificent Renaissance home with its Baroque garden and in the cathedral where his most famous altarpieces hang. The magnificence of the Descent from the Cross gives me shivers on a very warm summer day, and I can't resist buying it in the shape of–what else–a fridge magnet, its immensity shrunk to fit my limited means and fridge door size.

A short walk away is the diamond square mile, where $220 million worth of stones are traded every day. You turn a corner and suddenly you find *desis* and snatches of Gujarati conversations in the air. The community has almost edged out the Orthodox Jews, traditionally the leading diamantaires. A huge Jain temple has come up at Wilrijk, which we don't visit, but we learn that the rich community's extravagant weddings regularly make it into the local papers. This tiny square mile, now barricaded to vehicular traffic, employs some 6,000 people and creates some 32,000 jobs.

A melting pot

Around the corner, heritage meets commerce again. In the early 1900s, Leopold II decided the city needed a grand assembly hall, so the fabulous Stadsfeestzaal was built, where the rich and famous danced and drank. When it was destroyed by a fire in 2000, the city reconstructed it using the original 1906 plans, but adapted it into an upscale shopping plaza. The glass dome with gold leaf, the carved reliefs, the oak parquet floors–they are all back, making this possibly one of the most opulent places for your Hermès fix

The makeover is apt, the city's fashion reputation being rather formidable too. Linda Loppa, today the dean of Polimoda in Florence, was the teacher of the famous Antwerp Six, who radically broke into the global catwalk in the 1980s. Today, the city has the MoMu fashion museum and, of course, the acclaimed programme at its Royal Academy of Fine Arts

At lunch, our indefatigable guide emphasises that her city is home to 143 nationalities, one of Europe's most cosmopolitan congregations. Later, however, the brisk guide in Brussels sniffs. "Antwerp," he says, "has just elected a right-wing mayor. What do you want me to say?"

It's late afternoon, and I am sitting on a bench in Antwerp's cathedral square, surrounded by golden Gothic buildings that lean into one another, listening to the bells toll deep. It's all madly beautiful, but there is a slight chill in the air. It's time to go home.

Go ahead, mop it up

There are phrases in Indian languages for the act of cleaning up a dish with your fingers

BY GOURI DANGE

Super-efficient silicone spatulas have taken some of the fun away from kids hanging around a cake-baking adult. The joys of finger-licking the mixing bowl and the whisk and the wooden spoon to the point where you have to be told to stop it and put it for wash, perhaps are a thing of yesteryear? This was a right and a rite for kids in a home that bakes: licking batter off all the instruments and tools involved. The sheer joy of it has diminished somewhat, given the rather too zealous job of cleaning up, that a good-quality spatula can accomplish. Now there is merely the consolation prize of licking the spatula, perhaps.

Every Indian language probably has a word for the action of cleaning the sides and bottom of a bowl or utensil thoroughly with your fingers–in Marathi it is *nishtun* or *niptun khanay*; in Tamil there is *ozhach saapdu*; in Gujarati, *haath nakhine tadiya jhatakwa*. There seems to be no English equivalent.

Perhaps, it is just a very Indian action, this thorough clean up before putting something for actual washing. It's come from a combination of thrift as well as the good housekeeping practice of not clogging the arteries of any plumbing system, however rudimentary or sophisticated, with the ghee-butter-oil and other residue after cooking. And from the habit of saving water, washing medium, and the elbow grease of the washer-up. Before the time of flip-on hot water in the kitchen and the strut and promise of detergent dish-washing.

Kids come handy

Besides children kept handy for licking clean cake bowls, there were (and still are, in some homes), a whole lot of clean-up protocols that then contribute to the taste of other dishes, or make entire dishes in themselves

The *kattachi aamti* now considered a delicacy and a perfect counterpoint to the *puran poli* in Maharashtra, started out like this

The stone or latter-day devices in which the *daal-gur* mixture for the *puran* was ground, was then rinsed with clean water and this water was spiced to make the *katt*.

The *obattu katt rasam* had similar beginnings. *Kadhais* and *pateelas* in which *laddoos*, coconut *barfis*, and other such things were made were never plonked directly into the kitchen sink or *mori* with globs of food matter stuck to them. They were reheated with a bit of water, which was swilled around, and that water went into the thickening and slight sweetening of a *dal*

Sticks 'n' stones Potato-skin fries, gourd peel chutneys, melon whites—we've many thrift-taste winners. WIKI COMMONS

Labour of love

As city kids visiting our grandmother, we saw many such actions. At first, she would be slightly defensive and tell us not to tell our other grandmother–in case she was labelled 'kanjoos' or miserly. Then she relaxed, when we told her a few of the strange yet nifty things we had seen the other grandma do too.

Making *aam-rass*, they would take out the main pulp, but also turn the peel inside out, and along with the mango stone, immerse it in very little water. Rinsing out a bunch of peels and stones this way yielded some more juice-pulp.

So also with the thick stems and roots of coriander–they would be washed, tied together in a little knot, bashed with a small stone pestle to release their flavour, introduced into a boiling *kadhi* or *daal*, and neatly discarded just before serving. The buttermilk churner would be first mopped clean with a ball of *chappati* dough, or the warm water used to rinse it first would be used to mix the *bhaakri* dough. Many of these things came not just out of a need for thrift and a way to reduce grease and food bits from going into the washing process, but also in recognition of the taste that lies hidden in the sometimes discarded parts of the cooking process. (The cuisine that emerges from leftovers, scrapings, and actual peels, as in potato skin fries, or the Bengali *khosha chorchori*, *khosha bhaja*, the Marathi watermelon whites and gourd peel *chutneys*, and a hundred other such thrift-taste winners all over India, is the stuff of an ethnographer's research, or a cook book, at the very least.) In Western cooking, drippings from roasts and pan juices are precious, and are mopped up with bread or a sprinkling of flour, to be used elsewhere

In Western cooking, drippings from roasts and pan juices are precious, and are mopped up with bread or a sprinkling of flour, to be used elsewhere

Secret in between

An entire episode of *Friends* is devoted to Ross' reverence about Monica's post-Thanksgiving turkey sandwich, in which the secret ingredient is an in-between slice of bread that has soaked up the pan juices

Simply hurling greasy, coated, or sticky dishes in the sink is firstly plain rude and inconsiderate of the person who is going to wash up. With the coming of dishwashers in many urban Indian homes, it is amusing to see people now, once again, cleaning plates and utensils rather thoroughly before the machine deigns to begin its cleaning cycle. Perhaps, this will turn us towards those earlier good housekeeping practices, the many creative and correct ways to mop up food remnants

The writer is a novelist and family counsellor whose latest non-fiction book is Always a Parent

60 MINUTES WITH VINOD DUA

'My faith is eclectic and so is India'

With a Lifetime Achievement award now under his belt, the veteran TV journalist talks about zebra meat and primetime cockfighting

BY G. SAMPATH

Vinod Dua is a hard man to get on the phone. He doesn't answer your calls, and his response rate on SMS is 33.33%: one in every three texts gets a reply. But he does call back, eventually, and we manage to schedule an interview.

Brushing aside my feeble pitch for a morning slot, he decides that we shall meet at 7 in the evening. I would later discover why: he likes to sleep from 10 am till 1, which also explains my mid-morning calls going unanswered.

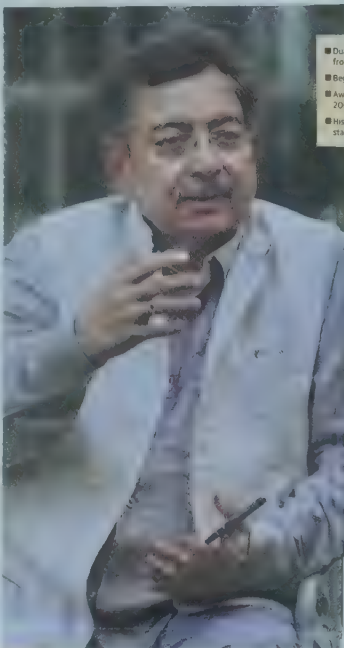
Braving rush hour traffic, I arrive at the India International Centre (IIC) 15 minutes early. I text him to say I've reached, and am about to settle down with a novel when my phone beeps. It's him. "Please come to the tea lounge. I'm already here."

As soon as I step into the tea lounge, I spot two venerable award-winning journalists in animated conversation. Neither of them is Vinod Dua. I navigate past several tables of august company until I finally spot him, in the far corner.

Dressed in a grey shirt, matching trousers, and an off-white Nehru jacket, Dua has an avuncular air about him, though with a hint of steel. He greets me warmly and asks me to order.

I am acutely conscious of the photographer hovering a few feet away. In our brief conversation, he had convinced me that entire Delhi would plunge into darkness at 7 pm sharp. So we decide to finish the photo-shoot first.

As the photographer starts clicking, I notice that Dua moves with some difficulty. "I fell and hurt my knee," he says. At this year's Red Ink Awards, he needed assistance to get on the stage to receive the Lifetime Achievement Award for Journalism. I mention it and he smiles, "I can neither bend nor crawl nor walk, otherwise I'm fine."

Still as hungry Dua spares no one on his show *Jan Gan Man Ki Baat*. SUSHIL KUMAR VERMA

- Dua hails from a refugee family, originally from Dera Ismail Khan in Pakistan
- Began his career with Doordarshan in 1974
- Awarded the Padma Shri for journalism in 2008
- His daughter, Mallika Dua, is a popular stand-up comedian

Not a psephologist

Photo-shoot over, we head back to the lounge. On the way, we are stopped twice by elderly gentlemen wanting to know when they are getting a drink with him. I ask him if he comes here everyday. He nods. "The IIC is India's most privileged old age home."

After we settle down, the first thing he tells me is that he is not a Punjabi. "But everyone told me you were Punjabi," I say. "No, I'm not," says Dua. "We are originally from the Khybher Pakhtunkhwa region of Pakistan. We are Pakhtoons who did not convert to Islam." The second thing he tells me is that he is not a psephologist. "But weren't you and Prannoy..." I want to ask. "Nope, I just did a quick translation of the election analyses into Hindi."

There was, however, ample documentary evidence that he was a big foodie—his food show *Zavka India Ka* ('Flavours of India') was quite popular. So I ask him how he would do such a show in today's climate, where religious taboos of the majority community were threatening to delete from the menu some of the great 'flavours of India'.

'My approach would be exactly the same," he says. "People eat whatever is available in their area, subject to weather conditions, soil, etc. That is why there is so much diversity in what people eat. For instance, I get excellent mutton curry at Kamakhya temple in Guwahati and excellent vegetarian food in Vaishno Devi. Food has nothing to do with religion."

"But all religions have food-related taboos," I counter.

"Those taboos may apply to religious believers. I'm telling you what I believe, which is that food has nothing to do with religion. That a particular community is non-vegetarian, another is vegetarian, and a third is vegan. I don't believe in any of this."

What Dua does believe in, though, are vegetables. He believes in all of them. "My favourite is bottle gourd. I love brinjal, especially *baingan ka bharta*, but I love all green vegetables." I say he doesn't come across as a vegetarian, and he laughs.

"Love for vegetables apart, I am a hardcore red meat-eater. There is this place in Nairobi called Carnivore. They have a huge coal pit where they roast different kinds of meat on skewers. I have had zebra, gazelle, crocodile, and octopus."

What about beef, I ask. "Never in India," says Dua. "But abroad, yes." I want to know why a hardcore meat-eater like him hasn't had beef in India. "It's because I never trusted the quality here."

Dua is a gourmet who can cook as well, and he's even created his own recipe for a deadly mutton dish. "It was Guru Nanak's birth anniversary, so I decided to prepare something different. I cooked red meat in *desi* ghee, mixed certain masalas, added mixed herbs, and then 60 ml of rum." I point out that many might find this dish too strong. "I suppose it was meant for jaded palates and *sharabis*," he laughs. "But I can tell you it turned out pretty good."

It strikes me that Dua would be more than happy to spend the rest of the evening discussing food. As if reading my mind, he quotes Bernard Shaw, "There is no love sincerer than the love of food."

To change the subject, I ask him if he believes in god. "I know that we have created god. Various forms of god give us strength." He picks up his phone to read out something he had posted on Facebook. "Hindu deities were appropriated by pseudo-Hindus in the name of Hindutva in the eighties... My faith is eclectic and so is India. I am reclaiming my pantheon. Here it is in alphabetical order: Ganeshji, Guru Gobind Singh, Guru Nanak Dev, Hanumanji, Hazrat Amir Khusro, Hazrat Nizamuddin Auliya, Jesus Christ, Kali Maa, Khwaja Moinuddin Chishti, Khwaja Saleem Chishti, Shri Shirdi Sai Baba, Yatha and Sarosh." The last two are Parsi deities, he explains.

Hindi anchor

Dua, who is 63, began his media career more than four decades ago, while still in college. "As a student, I saw on TV this man, Deepak Vohra, who anchored an English programme called News Forum. I thought I could do something similar in Hindi." So in 1974, he went to the television centre attached to All India Radio (AIR) on Parliament Street and left his application.

> *When they asked him what was wrong with their current anchors, he said they looked and spoke like jilted lovers*

About a hundred people were called for auditions and interviews. "In those days, I had long hair, a beard, and always carried a packet of Charminar. The interview panel took one look at me and wanted to know what made me imagine I could anchor a TV programme. I told them I have seen your anchors, and I know I can do much better."

When they asked him what was wrong with their current anchors, Dua replied that they looked and spoke like *jilted lovers*. "They were clearly not used to this kind of attitude," recalls Dua. "I cleared the interview. Then there followed a camera audition, and another surprise interview, where they make someone sit next to you and ask you to interview him on a given topic."

In the end, of the 100-odd applicants, only four made the cut. Dua was one of them. "The other three were Vijayalaxmi Chhabra, who retired recently as Director General, Doordarshan, Madhavi Mudgal, the Odissi dancer, and Arun Kumar Singh, a former ambassador to the U.S."

Dua began by anchoring a programme called Yuva Manch, before getting more programmes after Amritsar TV was started in 1975, followed by some more for Satellite Instructional Television Experiment (SITE). "In all, I was doing five shows a month, earning Rs. 50 for each, plus Rs. 400 from home. I had a bike and a room in the hostel—I had a great time."

Over the next four decades, Dua would go on to become a familiar face on Indian television, with programmes such as *Janvani*, *Chunav Chuanuti*, and *Newsline*, among several others.

Today, Dua is involved in only one show, *Jan Gan Man Ki Baat*, a 10 minute current affairs programme that he does four times a week for the news website *The Wire*. He hasn't done a TV show in more than three years, and I ask him why. "I keep getting offers, but every time something happens at the last moment, and they go cold. I think ever since this government has come, I have been kept out. I am an untouchable."

A troll or two

Dua shares a recent story about a leading television anchor approaching him with the idea of being an ombudsman for his show. "We had a meeting right here, at the IIC. I wasn't too sure about sitting in judgement over my peers. But he was keen, and I was open to the idea. But after that one meeting, I never heard from him."

Dua has often been critical of the government in *Jan Gan Man Ki Baat*, but it has never been without reason and evidence. "Initially I did get trolled a lot," Dua admits. "But the audience soon realised that I don't spare anyone. Now, save for one or two trolls, the response is overwhelmingly positive."

How have other journalists reacted? "Many have asked me to be careful," says Dua. But he is quick to add that he has no time for what passes for TV journalism these days, especially the prime time debates, which he dismisses as "mock Parliamentary cockfighting".

Hindi news channels, for the most part, have turned into "low-cost reality entertainment television," says Dua. "If a child falls into a well, it is news. But if you stay with that child non-stop for 10 hours, you have moved from news to reality entertainment television."

For Dua, the media has a responsibility to voice people's grievances. "Once you decide to articulate a popular rage which is suppressed, then even those who are intimidated by perceived power get the courage to speak up." It strikes me that this is the best possible answer to why journalism must speak truth to power.

INSIDE INDIA

No sniggers, no stares at this clinic

A medical facility in Kottayam is transforming the way transgender people access healthcare

BY SHWETHA E. GEORGE

On the first Tuesday of every month, an ordinary looking clinic at the busy Government Medical College, Kottayam, transforms into a progressive, first-of-its-kind medical kiosk for a few hours. A team of five doctors, all specialists in separate fields, cater exclusively to the medical needs of members of the transgender community.

"We've all had a few transgender people as patients in our regular OP schedules. But they will not openly admit to being transgender," says Varghese Punnoose, Professor and Head of Department (HOD), Psychiatry. The usual ritual of standing in a queue, sitting with other patients and their families—who often tend to stare—and getting shouted at by the staff takes a toll on their morale. By the time they get to the doctor, they are clearly in distress.

Usually, it is a simple cosmetic change—removal of facial hair being the most common—they want, which most skincare clinics offer. It's followed by breast augmentation. Both are common treatments, on offer for everyone, but the difficulty begins after this, says Sue Ann, Assistant Professor, General Medicine, who heads the team.

Change is in the air Just another day for doctors and patients at the clinic for transgender people. (Right) Classical dancer Geethu. SPECIAL ARRANGEMENT

A complex process

To initiate the process of getting a sexual reassignment surgery (SRS), the patient must first go through multiple counselling sessions.

"My protocol is to first make them psychologically ready for a role change. I take into account their acute social isolation, possibly abusive sexual history, and depressive disorders. They need complete support and affirmation to lead the rest of their lives as a person from the opposite gender," says Dr Punnoose.

It can take years of psychiatric and medical follow-up before that final decision is made to go through with SRS, says P K Jabbar, Professor and HOD, Endocrinology. "We are talking about removing the uterus, the ovaries, breasts and implanting male genitals, or removing the testis and creating an artificial vagina."

The waiting period can be up to three or four years. SRS can only take place only after prolonged hormone replacement therapy, which entails hormone tablets and injections taken under medical supervision. "We cannot make them bankrupt either. A blood test to check oestrogen/ testosterone levels is itself costly and cannot be administered routinely," explains says Dr Jabbar.

A plastic surgeon or an endocrinologist cannot make on-the-spot decisions about surgery or hormonal treatment without talking to a general medicine practitioner and a psychiatrist. In case of SRS, urologists and gynaecologists also need to be consulted.

> *Geethu has been on oestrogen tablets the result of excessive Googling and over-the-phone diagnosis*

Transgender persons sometimes tend to self-medicate under peer pressure. Over-the-counter pills to enhance breasts and stunt hair growth are plenty, and contraceptive pills allegedly are a common substitute for hormone tablets. "Our main concern is to discourage such practices and improve their quality of life," says Lekshmi Jayakumar, Professor and HOD, Plastic Surgery.

Making a choice

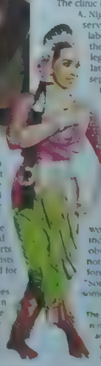
Geethu, 28, has lined up for SRS at the transgender clinic. She has been on oestrogen tablets since 2013- the result of excessive Googling and over-the-phone diagnosis. One of the side effects is low blood pressure. "But I'm not too worried about that. I only need to eat on time and drink lots of water." She has become taller, her hair and breasts have grown, and unwanted hair growth has reduced. She hopes the new clinic will rope in experts once she is ready for a gender change. A classical dancer, she earns around ₹12,000 a month. Her hormone tablets already cost her ₹2,500 per month. She hopes that private donations and loans from friends will fund her surgery.

Sometimes transgender people don't want their bodies touched. Like 26-year-old Leya, an arts graduate, and one of the 15 finalists at a beauty contest recently held for the community in Kochi.

"I need to fulfil responsibilities that are far more important than changing my sexual organs," she says. "My parents depend on me for an income. It could be the only reason they haven't thrown me out of the house." Leya is more than happy with her impending laser treatment for hair removal (₹800 to ₹ 2,000 per sitting at a government clinic, ₹20,000 if private) and breast enhancement surgery (₹25,000 approximately at government clinics, ₹1 lakh if private).

At the clinic, the five-member medical team checks the patients for regular ailments and prescribes routine blood tests. A prospective SRS patient turns out to have diabetes. Another gets help for candidiasis, while his friend is diagnosed with urinary tract infection.

The difference is in the approach. The patients are not treated as aberrations. There are no sniggers, there is no staring.

The clinic is still in the trial phase. As A. Nijas, secretary, district legal services authority, which collaborated on this project with the Government Medical College, says, "We need the latest medical equipment, a separate building, more doctors." There are no guidelines yet for granting legal immunity to these doctors, although a written consent from an adult patient is legally binding.

Kerala's transgender population is approximately 40,000, with Kottayam accounting for 392. Most work in the entertainment industry. Healthcare is an obvious need. "But we cannot wait for solutions forever," says Dr Punnoose. "Somebody has to start somewhere."

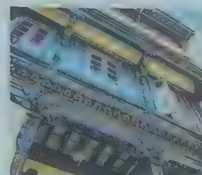
The writer lives in Kottayam, is married to a coffee planter and happily flouts the Syrian Christian conventions of cooking and baking

THE HINDU MAGAZINE
SUNDAY, JULY 16, 2017

A piece of the past (Clockwise from left) The 150-year-old French Haveli that is now a homestay; the restored Deewanji ni Haveli, Dodhia Haveli, a wooden heritage house-cum-B&B; restoration in progress at Baghban Haveli. VIJAY SONEJI & AZERA PARVEEN RAHMAN

RUBRIC

Home is where the haveli is

Ahmedabad's crumbling heritage buildings are turning into boutique homestays with a little help from NRIs

The Majitha family is restoring Baghban Haveli in the old city. AZERA PARVEEN RAHMAN

BY AZERA PARVEEN RAHMAN

It took Chandrakant Dodhia, a 70-year-old Nairobi-based businessman, exactly seven minutes to seal the deal. Dodhia, an art connoisseur with a vast collection from around the world, was bowled over by the dilapidated haveli in the old city of Ahmedabad, and as luck would have it, its owner was desperately looking to sell it. Had the businessman not stepped in, the Dodhia Haveli–as it has been christened after restoration–would have likely made way for matchbox apartments. "My haveli is my most cherished possession; it's a piece of art that will be passed down the family tree as an heirloom," Dodhia said with affection, from a continent away.

Real estate has always been attractive to NRIs. But for a growing tribe of NRIs like Dodhia, investing in the cultural heritage of the place they belong to has an added allure. It's not just an investment with material benefits, it is about 'giving something back'. And so, crumbling havelis in the old city of Ahmedabad are regaining their splendour as their new owners begin to pump in resources to restore them.

Ahmedabad-based builder, Rajiv Patel, who owns French Haveli in the walled city, is the man who started the cultural heritage restoration mission a decade ago.

Patel's interest was piqued when his architect asked if he had been on the heritage walk in the old city. "I said no. Then he asked me in chaste Gujarati, 'Are you from Ahmedabad?' I was embarrassed at my lack of knowledge about my own city, and decided to rediscover it. I was impressed by the rich heritage of the walled city, and when he asked me if I would invest in a haveli, I thought, 'why not?'"

The quest begins

Thus began Patel's journey to discover historical relics dating back 100 years or more in the narrow lanes of the walled city. On a heritage walk for builders, Debashish Nayak, director of Centre for Heritage Management in Ahmedabad University, met Patel and later told him about the Deewanji ni Haveli, a run-down structure that Nayak was looking for funds to restore. Patel felt an instant connect with the place.

He took three business partners to visit it. "On the given day when we went to see the haveli its main door was locked, so we had to push open a window that had jaali work. I showed them the carving around the building. By the end of the visit we were all on the same page–we wanted to buy the haveli and restore it," he said. Deewanji ni Haveli thus became the office of the City Heritage Centre (CHC), a community-resource centre, where Patel and his friends work on cultural heritage preservation.

A big part of heritage restoration is about evoking an emotional connect. In cities across the country, age-old structures–mostly private homes–are being pulled down to make way for bigger residential complexes. Yet, heritage homes are a big draw for tourists. Keeping these dynamics in mind, Patel said he works towards making restoration a sustainable model.

"Restoration of heritage properties is an expensive affair. A high-end property restoration may cost around ₹4,000 per square foot," he said. The restoration work on Diwaniji ni Haveli cost eight times its purchase price, and a total investment of ₹2.5 crore. So even as he tries to create awareness about the heritage value of these properties, Patel is wooing the NRI segment in particular and other wealthy families of the city–to turn investors.

Ahmedabad-based Kaushik Majitha and his brothers, Rajendra and Tejas, are one such family that has bought a haveli and are waiting for restorations to be completed.

"For us, owning the Baghban Haveli does not just give the family, and future generations, a unique heritage, it also helps us be a part of heritage tourism and revitalise the old city," said Kaushik Majitha, who is in the packaged food business. The old city is of special significance to the Majitha brothers since they spent their childhood in the area in the 60s and 70s

Restoration is an expensive affair. A high-end restoration may cost around ₹4,000 per sq. ft

The Baghban Haveli is being restored by Patel through his organisation, Three Foundation, and will have five rooms

Show us the money

Emotions aside, the natural question for any investor is about returns. For this, Patel has his own example to show the 150-year-old French Haveli that he bought, restored, and which now functions as a homestay. As in the Deewanji ni Haveli, here too carpenters and masons were brought in to give an "old look" to new material.

French architects helped restore this haveli as part of the Indo-French project, hence the name. "The haveli is a very interesting space, with a large open central courtyard It has a Jain temple, a Vaishnav temple, and a chabutro (tower-like structure with a bird feeder)." The tariff at this boutique heritage home ranges from ₹2,500 to ₹4,900 per night

The Dodhia Haveli, which is a wooden heritage house, also functions as a bed-and-breakfast. "Considering India's climate and other things, this is a good way to maintain the restored structure," said Dodhia. The haveli has two heritage suites and the tariff ranges between ₹4,000 and ₹4,500 per night With a cook to rustle up local delicacies and the buzzing local market close by, a stay here promises a traditional Gujarati experience. "But we are very exclusive," Dodhia added

He plans to look for "another small haveli" on his next visit to Ahmedabad "In fact, there are many NRIs who would be interested in investing in a piece of art, which these old heritage buildings and havelis are," he said

Similarly, city-based Abhimangal Das, owner of the urban heritage hotel The House of MG, bought a 150-year-old structure in the old city that CHC helped restore into a boutique hotel with the feel of "19th century Ahmedabad"

Patel said that over the last decade, they have restored five havelis, and there are more projects in the pipeline.

Highlighting the 'boutique value' of havelis may be one approach, but really, "it is about the pride of owning a piece of history," said Patel

The writer is an independent journalist based in Gujarat When not researching her stories, she is busy spinning tales for her toddler

PLACE, WORK, FOLK

Hamburg: between the medieval and the global

How the organisation of the G20 reflects its democratic deficit

BY MATIAS ECHANOVE & RAHUL SRIVASTAVA

Walled city Not only did the G20 summit turn parts of Hamburg into a virtual fortress, it also made hostages of thousands of peaceful protesters and residents, hindering basic access and movement. GETTY IMAGES

The G20 that just took place in Hamburg replicated a pattern of past gatherings. Access was restricted in and around the convention centre while massive protests were staged all over. Reportedly, 1,00,000 people rallied on the streets of Hamburg and occasionally clashed with a 20,000-strong police force backed by the military.

G20 events cast a large dark shadow on the cities where they take place. Unlike the World Economic Forum, which is held in the remote confines of the Swiss Alps, the G20 tends to take place in urban centres.

Being one of the largest ports in Europe, Hamburg was chosen as a beacon of free trade–a theme dear to Angela Merkel. The city authorities were eager to host an event which they thought would showcase Hamburg as a city open to the world.

What the world witnessed instead was a barricaded city that served as a stage for the worst kind of political division and brutality. On one side, a pop-up fortress was erected around the conference centre, making global politics look indeed like a secret conspiracy protected by high-tech armies.

On the other were a few thousand radicals hell-bent on fighting global power. In between, tens of thousands of peaceful protesters and hundreds of thousands of residents were taken hostage

Those living near the convention centre could not even shop, send their children to school or go to work.

Not only did Hamburg not benefit one bit from this event; not only does it have to repair the damages caused by the clashes and heal the wounds of all those who were hurt, it also has its image as a trade hub seriously tainted. Businesses may think again before setting shop in a city where anti-capitalist feelings appear to be so alive.

Huge symbolic distance

The moderate majority would surely accept the notion that powerful countries need such gatherings. But what no one can quite comprehend is why the G20 demonstrates such contempt for and disconnection from the cities where it is held. Why even go there, then? If anything, this summit was a major failure in communication by the city's authorities, the German government and the G20 organisation.

Who in 2017 still wants to be ruled by an oligarchy that occupies a city centre without consulting its residents?

Rather than inviting the city to be part of a discussion that concerns each and everyone, the G20 turned its back to it, occupied its centre and created a huge symbolic distance from the people it supposedly represents. What if a few millions out of the nearly €200 million it is said to have cost had been spent to open venues and forums where civil society could have expressed itself with dignity

What if it had turned the city centre into a pedestrian zone so everyone, not just the G20 summit, could have appropriated the streets and organised their own pop-up events (peacefully)?

What if it had treated demonstrators as respectful citizens legitimately expressing themselves, instead of amalgamating them with rioters and instigating them? Maybe it would have been more in tune with the city, the population and the time

Who in 2017 still wants to be ruled by an oligarchy that doesn't hesitate to oc[illegible]

[illegible]

how can we expect the people of Hamburg, or any city for that matter, to not protest? In the face of such hegemonic takeover of urban space, one can only agree with Umberto Eco's statement that we never left the Middle Ages.

Except that nowadays castles and their kings have the power of materialising anywhere they wish to, even if only for a fleeting moment–till the [illegible]

[illegible]

FROM THE FIELD

Can hope float Loktak's phumdis?

The famously picturesque lake, its isles and fishermen its flora and fauna — they are all under threat today

BY IBOYAIMA LAITHANGBAM

Tomba, 45, used to be a fisherman till about 15 years ago. His day would begin at dawn, when he and the other men in his phumdi (islet) would set off for various parts of Loktak lake to fish. Their children rowed country boats to get to their schools on the Manipuri mainland. By afternoon, the day's catch would reach Moirang, Ningthoukhong and Bishnupur. And the fishmonger women would take the fish across the State for sale. Today, Tomba sells plants for a living. For a while, after being relocated from his phumdi, he had tried to earn an income plying a cycle rickshaw, but failed. His neighbour Leirentombi is penniless and doesn't know how to feed or school her children.

Their neighbour Manihar is luckier. He is among the few to own a tin-roofed house near Moirang town, about 45 km south of Imphal, and runs a small grocery with his wife. There is growing resentment, however, against the government among these former residents of Loktak lake, the largest freshwater lake in the Northeast.

It's close to six years since they were forced to leave their homes in the phumdis as part of conservation efforts, but little has been done by way of rehabilitation, they say. "The Chief Minister is going out of his way to ensure the welfare of the people in Manipur. But he has not said a single word about us," says Mangijao, a former fisherman and phumdi resident.

Sinking feeling Fisherfolk on the Loktak lake have multiplied, slowly polluting the waters RITU RAJ KONWAR & WIKICOMMONS

Monsoon cycle

Lake Loktak (meaning end of the stream) pulses with life, stretching to about 500 sq. km during the rains and roughly half that in the dry months of February and March. It is famous for the floating biomass islands or phumdis, a rich source of vegetation that have supported humans and animals for decades. In the heart of the lake is the largest phumdi, the 40 sq. km Keibul Lamjao National Park, home to the endangered brown-antlered deer, the sangai, whose habitat is under threat just as the islands are.

The phumdis float during the rains and sink during the dry months, sucking nutrients from the lake bed to replenish their roots and float again when the next monsoon cycle begins. This has been their life cycle for centuries but it is now at grave risk. The Loktak Hydroelectric Project constantly keeps the water level in the lake high.

Unable to feed from the nutrients on the bed, the phumdis are thinning out and even breaking away. Worse, local residents themselves are breaking off pieces of the biomass to sell elsewhere as rich fish culture soil. Edible plants, fruits and roots endemic to the phumdis, and once a thriving food source for Manipuris, are slowly dying.

Edible plants, fruits and roots endemic to the phumdis, and once a thriving food source for Manipuris, are slowly dying

About 12 lakh Manipuris are said to depend on Loktak lake, directly or indirectly, putting immense pressure on the waterbody. Waste and sewage from nearly 30 streams and rivers find their way into the lake, choking it with plastic and toxins.

The various dams, most prominently the ones that are part of the hydroelectric project, have dramatically altered the lake's hydrology. Roads and other urban works encroach into and diminish Loktak. The floating phumdis and the fisherfolk who live on them have multiplied manifold, slowly polluting and poisoning the waters. Fore[illegible] introduced into the lake are killing [illegible]genous species.

Sneak back

In 1990, the Ramsar Convention declared Loktak a 'wetland of international importance', and in 2006, the Loktak Development Authority (LDA) enforced the Manipur Loktak Lake (Protection) Act, under which the government began to clear the lake of human encroachment.

Fishermen were asked to leave the phumdis. A ₹360-crore grant was approved to clear the lake of water hyacinths and compensate the fishermen. But the fishing families refused to leave the islets. In 2011, LDA officials and armed policemen torched their huts and around 800 were burnt down. According to LDA officials, ₹40,000 each was paid as compensation to 519 families whose huts were torched. The rest refused to accept the compensation saying it was too little and protesting the disruption to their means of livelihood.

Now, the fisherfolk hope the BJP government, which came to power in the State early this year, will come to their aid. Among the party's rallying cry during campaigning was a promise to expose the Loktak "scam" and bring justice to the poor fishermen.

Many villagers have already started to sneak back to the lake every day. The more daring ones have built thatched huts on the phumdis. For now, the authorities are looking the other way. Locals suspect the issue will remain unresolved until the next elections. Environmental activist Salam Rajesh said, "The involvement of the fishermen is a must to conserve the lake." Loktak is a complex problem that needs a multidimensional solution, something successive governments have been unable to provide. Will anything change before it's too late for the lake?

SOFT FOCUS

Get splashed, score a goal

Mud football is the latest addition to the list of tourist attractions in Wayanad

BY P.K. AJITH KUMAR

Wayanad is captivating during the monsoons. The usually green landscape is even greener. The air is cool, and watching–and listening to–the steady drizzle can be a soothing experience on lazy afternoons.

But that particular July afternoon a week ago was anything but soothing and calm. There was no whiff of rain in rustic Kakkavayal. On the paddy field, the young men could not afford to laze around, as they readied for another game of mud football, a sport fast gaining popularity in Wayanad.

The tourism department in this northern Kerala district, which shares its borders with Tamil Nadu and Karnataka, has made mud football into a fascinating annual fixture. The tournament, which features teams from across the district, is reaching its climax, and as I write this, just two games remain.

In the first game, a play-off for the third place in the overall standings is taking place. YFC from Puthan Kunnu is taking on Pranavam from Kalpetta.

We are game No matter what shade the jerseys are, they turn mud-coloured in minutes. ASWIN V N

A bright green idea

The Puthan Kunnu team is dressed in violet, while its rivals are clad in blue. But the colours will hardly matter, as the players will soon be bathed in mud.

Right from the kick-off, it becomes obvious that these are fairly skilled footballers and the sport is no simple pastime for casual hobbyists. During the course of the 20-minute match, you see a bicycle kick that would hardly look out of place at Kolkata's Salt Lake Stadium, powerful long range shots, spectacular saves by the goalkeepers, and some solid tackles.

"All of them play regular football," explains K. Ratheesh, coach of Tenants, Kolampetta, which will soon face Brothers, Thaloor, in the finals. "Many of the players have played in State championships."

In an entertaining final, Ratheesh's team falls by a couple of goals. Among the spectators is K. Raveendran, a resort owner, who introduced the game to Wayanad.

"It was after watching some kids playing football on the paddy fields near my home at Pozhuthana that I thought about making a proper game out of it," he says. "I came up with some rules and regulations and began conducting tournaments." The rules stipulate that a team should have five players, on a field measuring 25x15 metres, and with mud that is 1.5 feet deep.

Though mud football tournaments were held only as a part of the Wayanad District Tourism Promotion Council (WDTPC)'s monsoon festival earlier, now there are also competitions arranged by private organisers across the district.

"We have been conducting mud football events for the last eight years, right from the inaugural edition of Wayanad Splash, but this one is the biggest," says Pradeep Murthy, managing director of Muddyboots, which organises the tournament. "This time around, we conducted qualifying events at four different venues, in which 50 teams took part. Tomorrow we will have a tournament featuring teams representing Tamil Nadu, Karnataka and Andhra Pradesh."

In a 20-minute match, you get to see lovely bicycle kicks, spectacular saves and solid tackles

Besides football matches, the next day also sees two other sports played out on the muddy paddy field–volleyball, with a particularly impressive bunch of players, and tug-of-war.

The tourists certainly seem to enjoy it. "I haven't seen anything like this before," says Delhi based author and travel blogger Anamika Mishra. "I think it is a bright idea to promote tourism in Kerala during monsoon. This State is the greenest in the country." Though she has been to Kerala before, this is her first trip to Wayanad. "I am glad I came here in the rainy season," she says.

Swamp football

People like C.P. Shylesh, secretary, Wayanad Tourism Organisation, would be delighted to hear that. "We thought of Wayanad Splash because we felt there was potential to promote the monsoon," he says.

There has been a steady increase in the number of tourists to Wayanad over the last six years, according to WDTPC. Over eight lakh people visited in the 2016-17 season–two lakh more than the previous year.

Like Europe's swamp football, this could soon become a thing in the country's rainy season calendar.

CREDITS

The Happiest People on Earth
52 minutes, documentary
By Natalya Kadyrova

A handful of times a year, foreign guests are permitted inside one of the most isolated countries in the world–North Korea. This documentary explores the homes and work places of citizens of North Korea, where the leader is believed to be nothing less than a deity with supreme powers. It takes a look at the strict [illegible] regime, where high patriotic sentiments [illegible] from an early age so that they [illegible] ambitions of the state. [illegible] here, Kim Jong-un and his immediate predecessors are demi-gods who have [illegible] growth and prosperity to the country.

The Other Side of the Taj Mahal
60 minutes, BBC documentary
By Sona Datta

[illegible]

SPOTLIGHT

Saris, cardigans and the writing on the wall

Racial tension faced by diaspora groups is juxtaposed with the mundane in Museum of Migration's exhibition in the U.K.

Steeped in the ordinary (Clockwise from above) 'The Sari Shop, The Golden Mile, Leicester' by Kajal Nisha Patel; 'Southall demonstration, 1979' by Peter Marlow; 'British Asian children under the hoarding, Bradford, in the 1980s' by Tim Smith.

BY ADITYA IYER

For years, chicken tikka masala has ruled as Britain's favourite dish, if one goes by the various gastronomical polls that populate newspapers here. Its origin is shrouded in the confusion that accompanies migration, and the mixing, sometimes not amicably, of two distinct cultures

What isn't in question, however, is the fondness that the U.K. has for the product of Punjabi cuisine and the ingenuity of Glaswegian immigrants. A former Secretary of State, Robin Cook, even went as far as proclaiming that chicken tikka masala was "a true British national dish" in 2001

Public discourse and consciousness surrounding migration have changed in the West in the past two decades. Gone are the heady liberal days of the '90s, when Blairite policies meshed with a general consensus that immigration to the U.K. was a good thing; now public debate, fostered by rancorous politicians and leading newspaper articles, tends to centre around open-ended questions, like "Is Britain British?" and "Will they fit in?"

'Everyone's welcome'

What's often overlooked is the reality of the migrant experience, steeped in ordinariness, and the cultural contributions that different diaspora groups have brought to the U.K. It's this subject that the first exhibition by the Museum of Migration, titled '100 Images of Migration', seeks to show, especially in a post-Brexit country.

"It's the topic on everyone's lips," says Sophie Henderson, Director of the Migration Museum Project. "And what people think about migration is obviously very important."

With a selection of images that has

> *Everyone can relate to moving to a different country, be it for employment or for other reasons. Everyone has a story*

been entirely crowdsourced (the project teamed up with *The Guardian* and asked people to send images they felt captured migration), what Henderson's team has managed to come up with is unique.

"There are brilliant temporary exhibitions that deal with particular diaspora groups in the country," says Henderson. "But none that focuses on all of them, and immigration in its entirety."

"What happens in the public atmosphere is that it gets so febrile and heated that the reality of the migrant experience, the ordinary aspect of it, gets overlooked," she adds. "Everyone can relate to moving to a different country, be it for employment or for other reasons. Everyone has a story."

The method of getting images–born out of a combination of having few resources but also wanting to create a gallery that had maximum impact on its viewers–has let to an eclectic range of photographs.

"What's great is that we've got as broad a scope of images as possible," says Aditi Anand, Head of Creative Content at the Project. "Some of them are professional photographs taken by Magnum photographers, others are amateur, and some are even just people at home taking pictures on their smartphones."

This range helps show the diversity of the migrants' experience to Britain, according to Anand. "We aren't trying to show anything, so instead of trying to view migration in compartments, we are displaying what the photographers have to say."

Some of the most memorable images are those that juxtapose the mundane with the racial tension that diaspora groups faced in the 20th century.

One particularly striking image, which shows British-Asian children playing beneath a hoarding in 1980s' Bradford, perfectly captures the attitude of the times–under a sign saying "everyone is welcome" is scrawled racist graffiti. But the children continue to play, unaware of the tensions that their parents encounter on a daily basis

Another from 2011 shows a British-Asian woman busy with her phone as an English Defence League demonstration goes on behind her in Luton. A third photo shows a sari shop in Leicester–which, were it not for the description and the insulated walls of the shop, could have been taken in Punjab.

And another shows a defiant Indian grandmother, cardigan buttoned up over her sari in a seemingly incongruous mix of styles that is intimately familiar to those of us who migrated from the subcontinent to the U.K., demonstrating against racist violence in Southall.

"These images are often the most powerful ones," says Anand. "They're very striking in their simplicity."

Defining moments

The Migration Museum, temporarily housed in Lambeth, plans to build on the success of the 100 images to continue to show how migration has changed the U.K.

"There is an even greater call now for more depth and interest in this," says Henderson. "The next exhibit we have in mind is showing seven crucial moments of immigration–and emigration–that changed Britain and contributed culturally to it."

"One of those moments will be focusing on the arrival of East India Company

> *A photo shows a sari shop in Leicester, which, were it not for the insulated walls of the shop, could have been taken in Punjab*

ships," adds Anand. "The Empire plays a significant role in who migrated here, and why."

Alexander Betts, Director, Humanitarian Innovation Project, at the Refugee Studies Centre in the University of Oxford, once wrote that human migration is likely to "become the defining issue of the 21st century."

As Britain begins to deal with the ramifications of pulling out of the European Union, a decision that was significantly motivated by a desire to control its borders, the Migration Museum Project is an important reminder of not only what migrants have contributed, but also how they will continue to change the country in ways big and small.

It couldn't have come at a better time

The London-based freelance journalist writes on art, politics and society

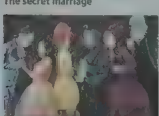
SCANNER

Uniform beauty

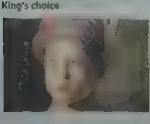
Galerie Isa, Mumbai, brings together a collection of works by Louise Despont Despont, born in 1983, lives and works between New York and Bali. She has a number of exhibitions, in New York, London, Denmark and Mumbai, to her credit She says she has a "a particular interest in cosmologies–esoteric and metaphysical" Despont uses drawing as a meditation on the meeting point between the intellectual and the spiritual. Her work straddles the lines between the ancient and the contemporary, the sacred and the profane, with the basic forms derived from traditional *mandalas*, geometry and abstract mappings These minimalist paintings are presented on old ledger paper, giving them an archaic look, and they follow the uniform panels of grids. The works of Louise Despont will show at Galerie Isa till September 1

The secret marriage

Giving Voice Society presents Domenico Cimarosa's comedy, *Il Matrimonio Segreto* (The Secret Marriage), an opera in two acts based on the play, *The Clandestine Marriage*, by Colman and Garrick This famous opera was first performed in the presence of Leopold II in 1792 in Vienna and is arguably one of the greatest 18th-century operas besides the ones by Mozart The opera gets an all-Indian cast in this production directed by Rehaan Engineer Players from the Symphony Orchestra of India will provide the music. The opera will be performed at the Royal Opera House Theatre, Mumbai, on July 27 and 28

King's choice

For this season of the Louvre Dutch Masters Exhibition, the Dutch Golden Age will be celebrated through a collection of paintings favoured by François I, the king who is famous for having surrounded himself with well-known Italian art He was an enthusiastic collector of Dutch art as well The exhibition highlights the works of Dutch artists once thought to be French, such as Jean Clouet, and includes creations in a wide range of media, such as the many tapestries that the king acquired and delicate metalwork of silver and gold. [illegible] large number of paintings by Dutch masters The exhibition will run at the Louvre from October 2017 till January 18, 2018.

STAGE WHISPERS

GST, ticket sales and other bad questions

Is it the play or is it the drink that's adding an extra decibel to their laughs?

AKARSH KHURANA is a theatre producer and director and hence often broke. To cope, he writes and directs films and web series and occasionally acts, albeit reluctantly

At the end of June, heads of theatre groups assembled at Prithvi House, as they normally do for regular meetings. This time around they were greeted by two officious looking gentlemen wearing ties, not a visual one often sees at theatre gatherings. The men in question were Chartered Accountants, and they had come armed with a laptop and a slideshow to help explain GST to the theatre junta. Now most of us are unfortunately not gifted with the sharpest financial minds. And complex accounting processes just give us severe acidity.

On a more serious note, whatever the positive ramifications of this new tax system may be for the nation, the fact of the matter is that small theatre groups have been dealt a crushing blow. This is a "death knell", as someone at the meeting said

Going rate

Here's how vicious the circle is. If a theatre company's annual turnover is less than ₹20 lakh, they are exempt. Sigh of relief, right? Not really. Whatever the turnover, that is, however low, if they wish to sell tickets through an online booking agent, they have to get their GST number, and everything it represents is then applicable.

If they choose not to sell online, they risk bad houses, since the trend of pre- or e-booking is catching on. Added to that, some venues are committed to selling through these platforms, and hence that makes it mandatory if you wish to perform there

Another clause states that if a ticket is under ₹250, it is exempt from GST. Now, after 17 years of doing this business, I can vouch for the fact that ₹300 is the minimum ticket cost you will need to put out there to stand a chance of breaking even

Death knell? Spending patterns are never easy to change. N BASHKARAN

at the most affordable venue. Now, however, a ₹300 ticket will have to be sold at ₹354, or a ₹500 ticket (not uncommon) will now cost ₹590 for the customer. What this does is change the perceived cost of the ticket. Spending patterns are never easy to change. So, either you stick to your going rate, include GST in that, and dig your own grave. Or you take the plunge and see if your hesitant ₹500 buck spender loves you enough to consider ₹600

Drifting away from the GST rant, I recently went to watch a play that caters to an extremely different type of spender The cheapest ticket for *Mughal e Azam* is ₹1,000. And prices go up to ₹7,500. And yet, they hold a record for every single show, in four seasons of the play being house full.

Of course, it's a spectacle, and a dazzling one at that, but even then, I was wary of shelling out ₹3,000 to get my wife and me not-so-great corner seats Which opens up an entirely new discussion about the way we think, because I have spent more than this to get one restricted view seat at West End I'll save that discussion for another column

But, like I said, spending patterns are never easy to change. Or are they? When Disney staged *The Beauty and the Beast* here, people dug deep into their savings When Coldplay came down to perform, those who avoid spending 150 bucks a month on an Apple Music subscription gave up their monthly salary to get a pass. Recently, closer home, continuing with our recent spate of shows at alternate venues, we performed to two packed

> *GST might challenge us. But we Indians are an adjusting lot. And the most flexible subset of this adjusting lot is theatrewalas*

houses at a new eatery venue. The ticket cost was ₹1,000 (plus GST) and included a complimentary drink and some appetisers. Clearly, it is a concept that clicked And the audience response has been phenomenal But should one allow oneself to be plagued by questions like are they here for the play or for that drink? And is the play really that enjoyable or is the booze adding that little extra decibel to their laughs? And does it matter if that is the case?

We Indians are an adjusting lot. And the most flexible subset of this adjusting lot is theatrewalas. We coped with demonetisation far sooner that other people did. A big Marathi play even put out an ad saying 'Watch now, pay later' Now, GST might challenge us We'll adjust We'll get CAs. The smaller groups will flounder for a bit, but they will find a way to survive

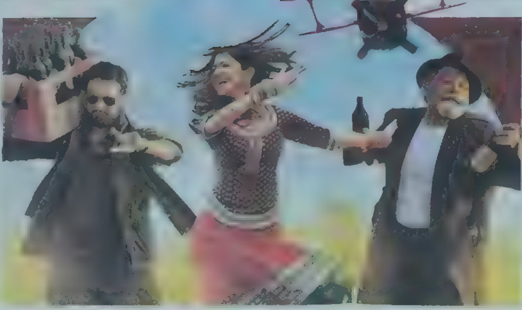
We made it

There are, of course, an enormous number of petitions floating around on Facebook. Chances are that even if they get the adequate number of signatures, nothing concrete will come of it But what these obstacles do is get the theatre fraternity closer

This one time, when we were starting out, we killed ourselves selling tickets for a show, and amassed ₹12,000. A huge amount for a play back in 2000 It covered our costs and we were left with just about enough for a drink after the show On the way to a rehearsal, the girl handling our production and carrying all our earnings was robbed on a train She was shattered

[illegible]

[illegible]

A new view (Clockwise from top left) Stills from *Matru Ki Bijlee Ko Mandola*, *Aurangzeb*, *Gurgaon* and *NH10*.

BIG SCREEN

Salaam Bombay, hello Haryana

An indie releasing next month is the latest in a string of films rooted in the Haryanvi milieu

BY NAMRATA JOSHI

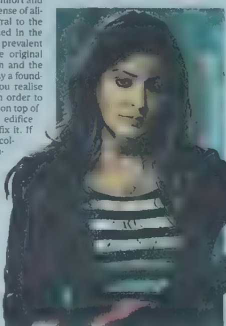
Last December, Shanker Raman thought it was quite fitting to have his debut film *Gurgaon* premiere at the first International Film Festival and Awards in Macao. He could see the likeness between the two worlds–the one portrayed in his film and the place where it was playing to audiences for the first time. The lavish real estate and gleaming construction all around Macao seemed to correspond well with the aggressive, cut-throat world of builders that Raman's *Gurgaon* is set in.

In the moody, atmospheric noire that releases in the country early August, the nouveau riche builder family of Kehri Singh emerges as a site of conflict. There are battles over legacies and inheritances. It's about sibling rivalry and jealousies, deceits and deceptions. It's about a remorseless chase for power, one crime leading to another, the cycle of violence, burden of guilt and ghosts of the past that have a tragic bearing on the present. The amoral, corrupt ecosystem often identified with the city of Gurgaon (now Gurugram) gets embodied in a complex manner in the unscrupulous ways of the family.

During a chat in Macao, Raman claimed *Gurgaon* didn't begin with the place itself but as a story, a thriller that could have played out anywhere in the world. It got contextualised in Gurugram in the process of writing. All because of Raman having grown up in the Delhi-National Capital Region (NCR).

Shaky ground

The themes of modernity, comfort and stability and a concomitant sense of alienation and isolation, integral to the film, get perfectly personified in the city. The film builds on the prevalent notion about the place–the original promise that it was built on and the eventual belying of it. "You lay a foundation, build on top of it. You realise there are these faultlines. In order to hide them, you further build on top of them. So you have a whole edifice that is shaky but you can't fix it. If you try to do that, it will collapse," says Raman of Gurugram; something that holds true for the Kehri Singh family too. But there is a non-judgemental, forthright manner in which Raman looks at both the place and its people, how they live by their own rules.

Gurgaon is not the only film strongly rooted in the milieu and sub-culture of the Haryana side of NCR. Mumbai, Delhi and Punjab have for long been the favourite backdrops for Hindi cinema–from the Gateway of India and India Gate to Punjab's mustard fields for the hero and heroine to cavort in. In the past few years, as Hindi cinema has started to explore varied terrains–from Uttar Pradesh to Gujarat via Madhya Pradesh, Jharkhand and Chhattisgarh–Haryana seems to be emerging as the favourite on-screen dystopia. It's the heart of darkness, a bit like Bihar in films such as *Shool* (1999), *Gangajal* (2003) and *Gangs of Wasseypur* (2012).

Haryana might be Bollywood's new Bihar but instead of politics, filmmakers' gaze is focused on socio-economic issues. At one level, Haryana is the quintessential underbelly of crime–big and small. So Syed Ahmad Afzal's *Laal Rang* (2016) looks at the blood bank scam, profiteering from the illegal sale of stolen blood. Vishal Bhardwaj's anarchic *Matru Ki Bijlee Ka Mandola* (2013) was about the illegal acquisition of agricultural land and the attempt to turn green fields into SEZs. The same year, Atul Sabharwal-made *Aurangzeb* in which a family of cops is out to get a real estate biggie and land shark.

There is an obvious urban-rural divide. Here a modern, liberal and liberated Bharat rubs shoulders with a conservative, old-fashioned India on whose farmlands the symbols of development -malls, multiplexes, offices, condominiums, expressways and gated communities–have sprung up. City slickers live alongside their rural brethren, the fears and anxieties of the former playing off against the aspirations of the latter. *Laal Rang* brings alive the male bonding, the restlessness, the aspiration for mofussil cool and takes us closer to a hedonistic subculture, all grounded in earthy, rough humour, crude innuendoes.

Just as in real life, the women in these films are pawns, good luck charms and victims of honour killings

In *Gurgaon*, the younger son of Kehri Singh loves Bon Jovi and wants to attend a rock concert but is denied entry. The emerging clash of cultures manifests as fights in clubs and shootouts at toll booths. Most Haryana films make a strong statement on these socio-cultural flashpoints. Perhaps the best expression of it comes in Navdeep Singh's *NH 10* where Gurgaon is spoken of as a growing child: "*Badhta bachcha hai, kood lagayega* (It's a growing child, it will leap and bound)."

If it's Haryana, can the portrayal of patriarchy and a deep-rooted male entitlement be far behind? Here men can themselves be victims of the ideals of masculinity that they are forced to live up to. A grown-up son gets thrashed by an alcoholic father in *Gurgaon*, his pent-up rage forever unresolved.

The women, just as in real life, are placed in the most complicated zone. They are pawns, good luck charms and victims of khaps and honour killings. On the one hand, their destinies seem to be in the control of men. The daughter, Preeto, in *Gurgaon* is sucked into the family business but her father's love comes with conditions attached, and is eventually about assuaging his own guilt. Yet, there is also a strong sense of agency in the women. For Raman, Preeto is the hero: "She has her own fears, insecurities, the burden of someone having done her a favour, yet she deals with it and wants to make a difference."

Graphic reality

G Kutta Se gets graphic in its depiction of male entitlement, machismo and fierce rage -how women are the easy targets and objects of day-to-day exploitation. What disturbs the most is the participation of women themselves in their own oppression. Yet, you also have a woman on the run from her uncaring husband in the company of the driver she is in love with.

Last, but certainly not the least, are the blockbuster, populist representations of Haryana in *Dangal* (2016) and *Sultan* (2016). In the latter, the PM's Beti Bachao, Beti Padao Yojana plays out in the backdrop of female foeticide and a lopsided sex ratio with posters plastered on the walls of village homes proclaiming: "*Yahi vachan hai sabse achcha, rahe surakshit jachha bachha* (The best vow is that mother and new born should both remain safe)" or "*Ghar mein shauchalaya banwayein bahu beti baahar na jaayein* (Build toilets at home so that women don't have to venture out)"

In *Dangal*, there is the obsession with having a male child but then coming to realise that girls are no less than boys. In both films, you have women go beyond domesticity and early marriages. But are the choices and decision making truly in their hands or do they eventually rest with the men? The jury is still out on that.

BLOW UP

Keeping balls in the air

Hacktivism, post-feminism, hip-hop are rooted in '80s pop

KAUSHIK BHAUMIK is Associate Professor in Cinema Studies at JNU. When not ordering food on apps, he is writing about cinema and art

So. Youthful wanderings on the sunny beaches of the world, anxious recordings of reality by machines, expansion and deepening of experience in electronic music and finally, the young discovering the cosmos first-hand as consciousness. These were the new coordinates for a new generation's historical adventure at the turn of the '60s. And here it might be good to consider the first major shift in perspective we need to come to terms with in order to face our futures. Something has happened in our midst, something far more powerful than any political or philosophical discourse we have been bandying around in the name of progressive historical action. And that big thing in our lives is the power of pop.

Pop, not as popular culture as often understood, but pop as something as piquant and ephemeral as the popping of a soap bubble. Pop as this ephemeral thing that opposes the solidity of talk about social values.

Electronic massification

The soap bubble is a function of a viscous liquid that flows as opposed to solids that freeze flow. It pops but fleetingly takes form, hinting at a strongish trace of experience that might just about be memorable. This trace is all we have by way of that old chestnut of meaningful conversations–value.

Democracy cannot be a serious affair. Numbers and diversities in fast interactivity are bound to make things loose, noisy and ephemeral. Even the great masses of past political revolutions were puny compared to the electronic massification of humanity. Thus the illusion of seriousness in numbers. The monumentality of 'serious' things that dominate talk about values today can only be achieved in insular clubs of immobile minds dreaming an immortal stay in history against restless desire.

Clubs like our educational orders descended from medieval clerical institutions, home to a bunch of social misfits, men who couldn't bear the din of history in desiring flesh. Their dreams for the immortal godly have over time translated into democracies playing the fear of death among masses towards the cult of international wars economic and military. Global pop power was born in opposition to this clerical bunker in the age of post-War pacifism of the '60s. And then it quickly took over everything–culture, science and technology.

It got political over time through events such as George Harrison's Concert for Bangladesh in 1971 or the 1985 Live Aid concerts that informed a new era in international aid politics. From Godard onwards to Tarantino, filmmakers invented pop postmodernisms spanning the high philosophical to pastiche-as-significant-cultural critique.

With Web 2.0, technology studies started taking seriously pop histories of science research

The '80s were a crucial moment in the conquest of reality by pop. The worklessness of the young in global de-industrialisation and the AIDS/ global poverty crisis would come together to produce dystopic urban cultures of dance in decaying metropolises. Music would be central to inventing a new mixed race culture across the world.

The progressive politics of our times was forged in the pop labours of the hard night of the transition from industrial modernity to supermodernity. Our hacktivism, digital countercultures, post-feminisms and the eco-warrior ethic are all rooted in the pop of the '80s. Rap would lead to hip-hop, the revolutionary language of today's global rurban poor.

All along, science and technology too would increasingly turn to pop as would the social sciences and humanities. With Web 2.0, technology studies started taking seriously pop histories of science research. Our homes too have become pop architecture. A moment that effortlessly arrives through the avant-garde eccentricity of Tatlin's Monument to the Third International and the psychedelic flows of Warhol's colours.

Pioneering milieu

Much of this was put into place in the late '60s. Robert Smithson's opening up of life to the cosmos would lead to the codification of pop things such as surfing and skateboarding as marginal punk lifestyles but also as a pioneering milieu for eco-digital counter-politics. Poet Gary Snyder did Beat lit, New Age eco-wanderings and proto-rave spiritual experiments. Godard and Antonioni would pretty much invent all the laws of New Media. There is a little of Patti Smith in Madonna down to Lady Gaga. The period that followed saw these all-encompassing insurgent impulses break apart older solidities.

Pop would prove that numbers, diversity and the speed of experience could not, in democratic free expression, accommodate monumentality. It would prove that knowing the world was a rhythm thing, order being an illusion of the ponderous time we had to arrange things in linear sequences. Knowing would entail organising myriad experiences into pop rhythms to do things with them in compressed time.

Like keeping several balls in the air is a pop rhythm thing. String Theory explaining the structure of the universe would follow and say it was all musical. Listening to something like Jakatta's American Booty/ Beauty mixes might allow us a glimpse of what experiencing the String universe in an electro-pop lens might feel like.

DOCU-DRAMA

'I tend to believe the worst of people'

You will throw up your hands, and your food, in disgust on watching *Get Me Roger Stone*

BY SHUBHODEEP PAL

In Tom Hanks's iconic turn in *Forrest Gump* (1994), he appears, mostly inadvertently, at numerous historic occasions in the '60s and '70s. One of these (fictional) moments is when, after being felicitated by Richard Nixon for Gump's involvement in ping-pong diplomacy, he uncovers the Watergate break in.

The joy of watching a film like *Forrest Gump* is revelling in a make-believe world where Gump's character–the bumpkin with a heart of gold–alters the course of history. The peril of observing the real world is realising that such characters do exist, but only to chart a disruptive course in history.

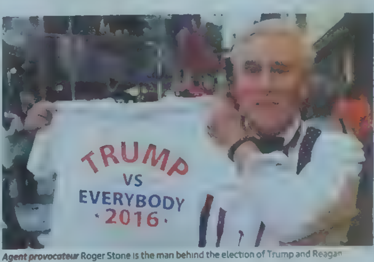
Get Me Roger Stone, a documentary written and directed by Dylan Bank, Daniel DiMauro and Morgan Pehme, showcases the latter kind–a political strategist who has been variously called a "dirty trickster", "a state-of-the-art sleazeball" and "an actor who likes to assume poses".

More importantly, for those who have followed Roger Stone's career, he is the man behind (to count just a few) the election of Trump and Reagan; the sabotaging of Al Gore's hopes at the stalled recount in Florida and the fall from grace of Eliot Spitzer, who was implicated in a sex scandal, reportedly on a tip-off from Stone. A heady, and entirely appropriate, résumé for someone whose political career began by being implicated minorly in the Watergate Scandal at the ripe age of 19.

Strategist, advisor

Premiered at the Tribeca Film Festival and recently released on Netflix, the documentary has Stone calling himself an *agent provocateur*. In reality, he is a political strategist who revels in innuendo, misinformation, and negative campaigning–an art he has perfected over the years as an advisor to almost every Republican candidate (and president) since Reagan.

The documentary, however, is keen to stress that his biggest project was Donald Trump whom he advised to run for President way back in 1987. In that sense, the Trump presidency is not an accident. Stone has desired it for the last 30 years because of his belief in Trump's outstanding suitability as a candidate.

Agent provocateur Roger Stone is the man behind the election of Trump and Reagan

One cannot help but admire, even while feeling utterly repulsed, the endless stream of catchy one-liners–known as his "rules"–that Stone spews at will: "It is better to be infamous than never be famous at all"; "attack, attack, attack, never defend"; "admit nothing, deny everything, launch counter-attack". These puerile rules would make for great armchair fodder, except for a small detail. Stone lives by them, implements them and ensures that his wards execute his vision, by hook or crook. If the rules above remind you of the conduct of a certain American president, it is no coincidence. After all, Stone has steadily nudged Trump towards the highest seat of power in the modern world for decades.

The documentary is keen to stress that Stone's biggest project was Donald Trump, whom he advised to run for President back in 1987

The most horrible and accurate Stone rule arrives towards the end of the documentary. "Hate is a bigger motivator than love," he says. "I tend to believe the worst of people because I understand human nature." The pithy aphorism has echoed across centuries, through the minds of philosophers and in the eyes of common folk who have borne witness to its truth.

Heard in Stone's tongue though, the line becomes sinister, almost prophetic. To him, the truth inherent in hate as a motivator isn't something to be wary of. It is a truth to be embraced, and to be employed mercilessly in the service of power.

Guns and T-shirts

Two striking images from the documentary come to mind. In one, Stone is at home showing off Nixon memorabilia reportedly the largest private collection that exists. (Stone also has a tattoo of Nixon's face on his back.) He appears at ease, and one can sense his genuine admiration for the disgraced president. Then, all of a sudden, his T-shirt comes into view. It says "Hillary for Prison 2016".

The second image that lingers is from a rally in Cleveland, Ohio. Stone speaks in support of Trump during the presidential campaign. As the camera zooms out, it lingers, barely for a moment, on the pocket of a white man in the audience. As he cheers for Stone, the gun jutting out from his pocket [illegible]

[illegible] hands [illegible] disgust. The disavowal of morality and eth[illegible] good, world. The documentary is doubly difficult to watch at a time when hate and misinformation are colouring our country saffron. Whenever, for instance, headlines bemoan the latest crimes committed by cow vigilantes, and abusive right wing trolls online jump to their defence, Stone probably gets a small royalty for showing the world a template of hate.

The writer is photographer and founder of The Indiestani Project, a photography collaboration

ONLINE AND OFFLINE

Judicious sharing of daily newspaper space

S. Viswanathan

ONE of the major constraints the journalist in charge of production faces in a daily newspaper is the availability of space. "No space," is invariably his or her reply when questioned by the editor next morning for "an unpardonable miss." This could have been justified 50 or 60 years ago, when communication and printing technologies were less developed and newsprint was in short supply, which forced the dailies to restrict the number of pages to eight or ten. Today the situation is vastly different. Almost all majors in the industry come out with 20-page broadsheet newspapers, often accompanied by two or more free supplements. The relatively comfortable position in newsprint supply, the technological advances, the information explosion, and the advertisement boom have made this possible in the last two decades.

Why then should this refrain of "no space" continue, is a question posed by some readers of *The Hindu*. Granting that news and views have to compete with advertisements for space in newspapers in a market-driven economy, some others ask why there have been no attempts to ensure a fair and judicious sharing of the available space, particularly in respect of the "Letters to the Editor" column

This has to be seen in the context of the spread of education, howsoever slow or inequitable it is, and its contribution to expanding the readership base of the newspapers over the decades. A significant number of informed readers have been made more resourceful by the tools science and technology have placed in their hands. They are, understandably, eager to play their role in the democratic, participatory process of shaping public opinion through newspapers — of which *The Hindu* has ever been in the forefront

No less significant is the interest shown by the newspaper's long-time readers many of whom are senior citizens who take pride in calling themselves "readers of 50-60 years' standing." This section of readers – former engineers, teachers, administrators and experts in several fields – are also eager to share with their fellow-readers their views shaped by their experience and expertise on issues of importance.

Besides the "Letters to the Editor" column, there is the "Open Page," which accommodates unsolicited articles on merits. Both are open to all sections of people, not necessarily regular or long-time readers of this newspaper In selecting the letters and articles for publication, those in charge of these sections follow certain procedures and norms. The fairness of the selection procedure is evident from the fact that letters published in the column include those in support of editorials and those critical or opposed. The public perception of the choice of the issue or event for editorial comment will naturally be subjective. So there is no point in challenging the choice and dubbing it as "not deserving a national debate"

The latest provocation for some readers to renew the space question is the ongoing debate over Jaswant Singh's book on Mohammed Ali Jinnah, the expulsion of Jaswant from the Bharatiya Janata Party, and the Gujarat government's ban on the book. Dr. J.P. Reddy of Nalgonda observes in his letter to the Readers' Editor: "As it [the controversy over the book] is an internal matter of the BJP where is the need to highlight it hundred per cent by giving importance to the letters on this issue?" He implies that the issue cannot be described as one of national importance "because it is not related to the people on the whole but confined to section of people only." His criterion may not be agreeable to many who see Jaswant Singh's observations on Jinnah as demolishing the very base of the ideological construct of a party that was in power and is still in pursuit of power at the Centre and in the States. Also various sections of people see the ban on the book by the Gujarat government as a blatant violation of the freedom of expression.

S.V. Venugopalan of Chennai has also raised the question "why flood the 'letters column' with materials on a single topic?" However, he has a more balanced view on the subject. He writes: "No doubt, the debate on the expulsion of Jaswant Singh from the BJP and the attendant discussion on the history of Partition merit due democratic space in a newspaper like *The Hindu*. It is granted that reactions on issues of paramount importance deserve special coverage. Few newspapers provide this kind of a wide forum." He continues: "That in no way shall mean encroachment of due space for other topical questions or issues that the civil society is faced with. Leader page articles, editorials, cartoons and news items on a variety of issues in the intervening period simply pass by without the readers' reflections on them being carried by the paper."

Prasad Singamsetty of California has a grievance A retired civil engineer and reader of *The Hindu* for about 60 years, he says that many of his letters on various subjects were not published. His most recent letter was on the vital issue of the illegal hoarding of the nation's wealth and it did not see the light of the day. "Are letters on Shah Rukh Khan more important than the one on the illegal hoarding of nation's wealth elsewhere by unscrupulous elements?" he asks.

The solution perhaps lies in a balanced approach to the problem from both sides - editors and readers. A judicious distribution of space that ensures a larger share for topical, relevant, and national issues that warrant editorial comment and adequate space for other items of importance and interest may satisfy most readers. Practice of the virtue of brevity by letter-writers and judicious selection and editing by editors could be the answer

readerseditor@thehindu.co.in

The empire and the robots

Every time health care reforms seem closer on the horizon, special interests fight with everything they've got to scare the American people.

Fidel Castro Ruz

A short while ago I dealt with the United States' plans to impose the absolute superiority of its air force as an instrument of domination on the rest of the world I mentioned the project that by 2020 they would have more than a thousand latest generation bombers and F-22 and F-35 fighter planes in their fleet of 2500 military aircraft. In twenty more years, every single one of their war planes will be robot-operated.

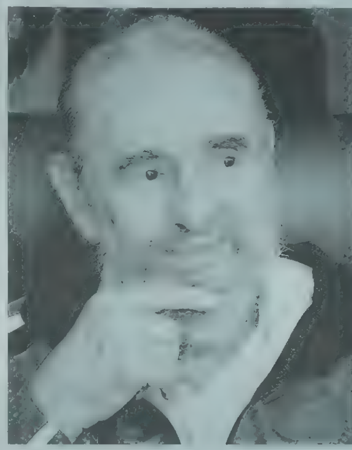
Military budgets always count on the support of the immense majority of American legislators. There is hardly any state in the Union where employment does not depend in part on the defence industries

On a global level and with constant value, military expenses have doubled in the last 10 years as if there were no danger at all of any crisis. At this moment, it is the most prosperous industry on the planet.

By 2008, approximately $1.5 trillion were invested in defence budgets. The U.S. spends 42 per cent of world expenses in this area — $607 billion — not including war expenses, while the number of people who go hungry in the world has reached the figure of 1 billion

Two days ago a western news dispatch informed that in mid-August the U.S. army exhibited a tele-guided helicopter along with robots capable of working as sappers, 2500 of which have been sent into combat zones.

A company marketing robots maintained that the new technologies would revolutionise the manner of directing the war It has been published that in 2003 the U.S. barely had enough robots in its arsenal and, according to AFP, "today it has 10,000 land vehicles as well as 7,000 air devices, from the small Raven that can be hand-launched right up to the gigantic Global Hawk, a spy plane 13 meters long and with a 35 meter wingspan capable of flying at great altitudes for 35 hours." This dispatch lists other weapons as well.

FIDEL CASTRO RUZ: *Scientists could design robots capable of governing.* – PHOTO: REUTERS

While the United States is spending such huge figures in killing technology, the president of that country is sweating buckets trying to bring health services to 50 million Americans who don't have them. There is such confusion that the new president said that he felt he was closer than ever to achieving reform of the health care system but that the battle is becoming fierce

He added that the story is clear, that every time health care reforms seem closer on the horizon, special interests fight with everything they've got applying their leverage, launching publicity campaigns and using their political allies to scare the American people

The fact is that in Los Angeles 8,000 people — most of them unemployed, according to the press — turned up in a stadium to receive medical care from a travelling free clinic that provides services to the Third World. The crowds had spent the night there Some of them had travelled from as far away as hundreds of miles

"'What do I care whether it's socialist or not? We're the only country in the world where the most vulnerable people have nothing,' said a college-educated woman from a black neighbourhood "

According to the report "a blood test can cost $500 and a routine dental treatment more than $1,000

What kind of hope can that society offer the world?

The lobbyists in Congress make their profits working against a simple law intended to provide medical care to tens of millions of poor people, mostly blacks and Latinos who lack it Even a blockaded country like Cuba has been able to do it and is even cooperating with dozens of countries in the Third World

If robots in the hands of the transnationals can replace imperial soldiers in the wars of conquest, who will stop the transnationals in their quest for a market for their artefacts? Just as they have flooded the world with automobiles that today compete with mankind for the consumption of non-renewable energy and even foods converted into fuel, so too they can flood the world with robots that would displace millions of workers from their workplaces

Better yet, scientists could also design robots capable of governing, that way they could spare the U.S government and Congress that terrible, contradictory and confusing work No doubt they would do it better and cheaper

Climate change and development

The poorest must be at the forefront of our minds as we decide what sort of deal we want at Copenhagen. Doubly so, because they have done the least to cause the problem.

Ed Miliband and Douglas Alexander

With the clock ticking and less than a hundred days to go until ministers from around the world meet at the U.N. climate change conference in Copenhagen, Denmark, now is the time for the U.K. and India to work together to get a climate deal that is fair to the region's economy and its people.

We are here in South Asia to hear what climate change means for millions of people in India and Bangladesh. For this region, the case for the urgency of tackling climate change is beyond question. Flooding of the Kosi river over the past two years has driven millions from their homes in Nepal and Bihar. Cyclones Aila and Nargis have killed thousands and displaced millions more in Burma, Bangladesh and West Bengal. Torrential rains have caused terrible landslides across the Himalayas. And now a weakened monsoon is causing a drought which threatens hundreds of millions of farmers all over India, Bangladesh and Nepal. Once again, the number of farmer suicides is increasing. While none of these natural disasters can be directly attributed to climate change, scientists predict that they will become more frequent and more severe unless we act. Alongside the terrible human toll, these disasters exact an economic cost — with the loss of economic growth in South Asia from environmental causes equivalent to double that from the global economic crisis, each and every year.

It is the poorest who are most vulnerable to these natural disasters. And it is the poorest who are most severely affected by climate change. They must be at the forefront of our minds as we decide what sort of deal we want at Copenhagen. Doubly so, because they have done the least to cause the problem and their voices are rarely heard in the negotiations or the media. It is their voice we have come to South Asia to hear Yet we have also come to listen to those communities, businesses and Governments around the region who are pioneering responses to climate change. From sustainable forestry in Nepal, to flood-resistant crops in Bangladesh, to renewable energy production in India, there is much to learn. We can also draw encouragement and optimism that the world is taking the issue more seriously In July world leaders, including Prime Ministers Manmohan Singh and Gordon Brown, agreed to strive to keep global temperature rise within a 2 degrees threshold, beyond which the risks of dangerous climate change rise significantly.

As well as coming to listen, we have also come to South Asia to explain that we recognise the role that developed countries must play in facing up to our duties to help solve the problem of climate change. And we are here to work with the Indian and Bangladeshi governments, to help secure an ambitious, fair and effective deal in Copenhagen

Firstly, the U.K. recognises developed countries' historic responsibility for climate change. The developed world must lead in the response and must do more. That means ambitious commitments to reduce emissions, including from the United States and Europe. The U.K. has set out plans to reduce its emissions by one third by 2020 compared to 1990 and our Climate Change Act puts our stringent targets in legislation We are prepared to go even further as part of a global deal

Secondly, developed countries must meet our commitment to provide the finance and technology to help developing countries address the challenges of climate change. Prime Minister Gordon Brown recently launched a climate finance initiative which put a global figure of around $100 billion every year by 2020 to help developing countries address climate change, including adapting to its impacts. Finance needs to flow in the context of an ambitious global deal. Thirdly, on the basis on the basis that action must be lead by developed countries, we recognise that at this stage, developing countries in South Asia will not take on national emission reduction targets. But equally, we know that allied to strong action by developed countries, we need developing countries to pursue a low carbon development path if we are to have a hope of tackling the problem of climate change

That is why it is welcome that India is taking important steps to increase the use of renewable energy, particularly solar power, to increase the energy efficiency of its economy and to increase forest cover. It is demonstrating the carbon savings that can be achieved through these actions. But it is taking these steps to put its economy onto a low carbon path because it recognises the benefits for its energy security and sustainable development Bangladesh, a very low-energy consuming country, is pursuing a low-carbon growth path whilst building its resilience to climate change, reducing the risks climate change poses to national development

This is the kind of action which the U.K. stands ready to assist. We are keen to learn how, as part of a global climate deal, we can help India and Bangladesh to build on these plans, thereby helping to tackle together the climate challenge and lift millions more out of poverty We are here together because we recognise that whilst we cannot hope to eliminate poverty in South Asia without facing this global climate challenge, neither can we hope to achieve a global climate deal without facing this region's development challenge The decisions made in December at the climate conference will be some of the most important the world will take for decades and are vital for the future security and prosperity of South Asia.

We look forward to all countries playing their part in an outcome at the Copenhagen climate change talks which is good for development and good for the future sustainability of our planet

To know more about U.K.'s position at Copenhagen, visit: www.actoncopenhagen.gov.uk

(Ed Miliband is British Minister for Energy and Climate Change Douglas Alexander is the Minister for International Development)

U.S. postal service bullish on mail

Andrea Fuller

Amid unrelenting bad news, the Postal Service is striving to make the case that mail is here to stay.

"We're very optimistic about the future of mail because mail has great value," said Susan Plonkey, vice president for sales. "Mail works "

Top postal officials say the recession is to blame for the agency's $7 billion deficit and a steep drop in the volume of mail, and they express confidence that mail, particularly advertising, will rebound.

But even the Postal Service acknowledges that some mail is gone for good. Earlier this week, the Postal Service said that it would offer cash incentives to get as many as 30,000 employees to voluntarily resign or take early retirement by the end of September and save $500 million next year

Electronic diversion

With the Internet, the Postal Service has been experiencing what it calls "electronic diversion" with people moving online for correspondence and other activities.Javelin Strategy and Research, a research and consulting company for the financial services industry, says that 70 per cent of households that have computers pay bills online each month, up from 64 percent last year

Mark Schwanhausser, an analyst for Javelin, said that people move to online bill paying for convenience and because they are "fee sensitive" during a tough economic climate. "I don't think this is going to be something that's going to backtrack," he said

Another culprit the electronic filing of tax returns. The Postal Service says there was a sharp increase in e-filing this year, with fewer people mailing in their forms. Many people will also receive electronic tax refunds, which were previously mailed as checks

"It's only growing," said Kate Fulton, senior vice president for government relations at H&R Block, which helps customers file online. "The IRS is driving this. They want more e-filing, and we are embracing it too."

The Postal Service is resigned to losing some business to online alternatives. But postal officials also say that, with the Internet in full swing, the volume of mail hit a record in 2006. That year, the Postal Service handled 213 billion pieces of mail because, even as it lost some business to the Internet, advertising mail was booming

The Postal Service says that a decline in marketing mail, like credit card offers and bulk advertisements, is responsible for most of the drop in the amount of mail sent this fiscal year. About 175 billion pieces of mail will be sent in 2009, down from 202 billion last year.

"I believe that when the economy returns, marketing mail will grow," Plonkey, the service's vice president, said. "I think that we'll continue to have electronic diversion, but I think that we can offset that loss."

Advertising analysts agree with that assessment to some degree. Brian Wieser, head forecaster at the media agency Magna, says that advertising mail will grow but not get back to where it was before the recession within the next five years. ©

Berlusconi declares war on European media

Writs served on publications in two European countries; libel action contemplated in Britain.

John Hooper

Italy's Prime Minister, Silvio Berlusconi, has launched an all-out attack on Italian and international media which have reported his involvement in sex scandals and questioned its implications.

His lawyer said he had served writs on newspapers and magazines in at least two other European countries and was taking advice on the scope for libel actions in Britain In Italy Berlusconi is seeking damages of €1m from the Espresso group, whose flagship daily, *La Repubblica*, has spearheaded the campaign to get answers about his friendship with an aspiring teenage actress and his alleged involvement with self acknowledged prostitutes

A writ signed by the prime minister said 10 questions to which the paper has demanded responses for the past two months were "rhetorical and blatantly defamatory." *La Repubblica* said that "for the first time in the history of Italian journalism the questions [posed by] a newspaper will end up in a civil court."

Details of Berlusconi's media counter-blitz emerged yesterday as his already strained relationship with the Catholic church was buffeted by fresh storms The Vatican announced at short notice that a dinner [illegible] and the Vatican's top official had been scrapped

The announcement came after the billionaire politician's [illegible] newspaper, *Il Giornale*, launched an unparalleled attack on the [illegible] campaign against Berlusconi, and throwing a spotlight on the private life of the editor.

Il Giornale, the newspaper owned by Berlusconi's brother, [illegible]

[illegible]

the allegations "improbable, specious and absurd." A statement from the Italian bishops' conference said it had "full confidence" in him

Following the Vatican's move, the prime minister issued a statement dissociating himself from *Il Giornale*'s report in which he said, "The principle of respect for private life is sacred and should be valid always and in all cases for everyone."

In what was widely hailed as the basis for a reconciliation, Berlusconi was to have dined last night with the [illegible] tone. [illegible]

[illegible]

age including his equal opportunities minister, Mara Carfagna a former topless model who was at the centre of a previous controversy between the prime minister and his now estranged wife

[illegible] this week that reported coverage given to the affair in non-Italian newspapers and magazines. One of [illegible]

THE HINDU
MONDAY, AUGUST 31, 2009

Adieu, Chandrayaan-1

India's Chandrayaan-1 mission, the country's first effort at deep space exploration, has come to a premature end. Radio contact with the lunar probe was lost 312 days after it travelled into space aboard the Polar Satellite Launch Vehicle. According to the Indian Space Research Organisation (ISRO), data were received from the probe till shortly after midnight on August 29. About an hour later, all communications ceased abruptly. Without these radio links, controlling the spacecraft and getting data from it became impossible. Such an end was, in fact, expected. For much of the spacecraft's operational life, ISRO chose to convey the impression of a mission that was proceeding smoothly and according to plan. In reality, the probe seems to have been beset virtually from the start by the failure of crucial onboard systems. Both star-sensors used to maintain the spacecraft's orientation stopped working, as did one of two 'Bus Management Units' that performed vital control functions. In addition, thermal management to keep the spacecraft's systems and instruments from being alternately baked and frozen was not easy. The radiation environment around the Moon turned out to be more hostile than expected. As a result of these problems, ISRO opted in May to move the spacecraft farther away from the Moon. But it was only in July that the space agency finally acknowledged the extent of the setbacks and admitted that the mission was in jeopardy.

Yet these problems make what has been achieved all the more remarkable. It is a tribute to ISRO's mission management team that they could find ways to keep the spacecraft and its instruments operational for so long. Although the mission has fallen well short of the two years it was expected to last, a great deal of data has been gathered by the Indian and foreign instruments on the spacecraft. In the course of more than 3,400 orbits the probe made around the Moon, its instruments closely scrutinised the lunar surface using various wavelengths of light as well as x-rays and radar. Just 10 days ago, the crippled Chandrayaan-1 ably played its part in a complicated radar-based duet with the recently launched U.S. spacecraft, Lunar Reconnaissance Orbiter. In the months and years ahead, data from the Indian probe will help scientists better understand the Moon's origin and evolution, its mineral composition, and whether water might lie trapped in its permanently shadowed polar craters. Valuable lessons will no doubt be learnt from the Chandrayaan-1 experience. ISRO will now be better prepared to undertake the Chandrayaan-2 mission which, with Russian involvement, is expected to put a lander and robotic rover on the Moon in a few years' time. But what India's upstanding space agency needs to do better next time is square with the public that has given it its steadfast support.

Saudi Arabia's brush with terror

For those who had begun to suffer under the illusion that the Arabian Peninsula was on the threshold of liberating itself from the hydra-headed monster called Al Qaeda, the recent targeting by the terror outfit of a prominent Saudi royal has come as a real jolt. That a suicide bomber came close to assassinating Prince Muhammad bin Naf has shown that Al Qaeda, the organisation that has claimed responsibility for the attack, has not lost its ruthlessness in pursuit of an ideology that seeks to topple the House of Saud. By all accounts, the attack was bold in conception and audacious in execution. The high-value target was a Prince who has spearheaded Saudi Arabia's drive against terrorism. A string of recent successes had made him a symbol of the Kingdom's resolve to root out terrorism from its desert stronghold. Had the assassination attempt succeeded, it would have shaken the Saudi monarchy to its core. For Prince Muhammad is the son of the Interior Minister, Prince Naif bin Abdulaziz, who is number three in the Saudi royal hierarchy. On a global scale, success would have boosted the morale of Al Qaeda, whose self-styled Emir, Osama bin Laden, has publicly declared war on the Saudi royal household.

But it may not be all or nothing. Despite the failure of the assassination attempt, the masterminds must now be hoping to derail Prince Muhammad's rather successful counter-terrorism campaign, which has combined proactive use of selective force with a policy that encourages militants to surrender. Saudi Arabia would do well to continue this policy because, despite Al Qaeda's palpable activism, the militant outfit has suffered hefty blows. It is heartening that Prince Muhammad has stated that the Kingdom would continue to pursue extremists, without changing course significantly. An uphill task awaits the Saudi royal. In a globalised world, the negative images of America's war on terror, increasingly symbolised by the horrors of Guantanamo Bay, the Predator drone strikes that indiscriminately target innocents along the Afghan-Pakistan border, and the gross injustice meted out to Palestinians, continue to draw Muslim youth from countries in the region towards Al Qaeda. The House of Saud would also do well to adopt a less ostentatious lifestyle and erase the perception, real or imaginary, of moral decadence and material corruption which continues to push the Kingdom's youth towards nihilistic extremism, which is falsely touted as pristine Islam.

Everything for justice

V.R. Krishna Iyer

The best judge will have nothing to hide and everything to discover without fear or favour.

The Prime Minister and the Chief Justice demand more number of courts — in their thousands. This is part of the pathological arrears syndrome. The truth is: more courts, more arrears, more lazy judges, more examples of Parkinson's Law and Peter Principle. The real cause of the escalating arrears is the absence of accountability and transparency.

The correctional strategy is an effective Appointments Commission in place of the dubious collegium, a vigilant Performance Commission, and periodic collegiate updating of jurisprudence. There is also a need to sensitise judges about socio-economic and political problems, to pare down redundant dockets and prolix hierarchy, streamline procrastination and ensure better-behaved precocity. On the whole, the Victorian system of justice administration should be eliminated and a transformation should occur. There should be periodic Law Reform Commissions whose recommendations are implemented by high-power judicial committees. There should be more itinerant decentralisation, evening courts, creative realism and a critical assessment of the curial hierarchy and public debate of judgments.

For more disposals, early finality and inexpensive justice, the purposeful therapy is not the arithmetical illusion of judicial numbers but intelligent selection of the robed brethren, of result-oriented technology, and summary procedure. One capable judge with sound social philosophy is a better instrument of justice than a dozen mediocre, indolent ignoramuses who will merely add to the adipose of the system.

The Bar contributes to the locomotion of the justice system. Typically, an American attorney delivers better arguments in 30 minutes than a Senior Advocate would do over three days in an inert Indian court. An efficient Bar is more promotive of the celerity of judicial disposal than an elaborate precedent — in a crowded, paper-logged, forensic, prolonged-performance system. The strategy of judicial excellence is not a play with numbers, or a game of hiding assets or delaying the delivery of judgments. The Supreme Court, which is inordinately the fifth deck of a poor system of justice, is infallible for the rich because it is final; not because it is wise, humanist and compassionate or within the reach of the poor.

The Chief Justice claimed that he had the title to represent the entire judicature, claiming an unknown power oblivious of the fundamental fact that he is only first among equals and can be overruled by just two of his brothers. It was a joy to read of the daring move of the judges together asserting the transparency principle, defying the chief and deciding to make their assets public. To hide is to arouse suspicion and suspicion is the upas tree under whose shade reason fails and justice dies.

Any judge who seeks immunity from truth under the cover of the robe robs the rights of We, the People of India, the sovereign of Bharat. Secrecy is unbecoming of the curial fraternity and shall be exposed if they justify their freedom from revelation from the People of India. The transparency of the socio-economic condition of the judges is not negotiably fundamental in any civilised system of justice. The court is an open book and if the Bench seeks an iron curtain between its economic interest and the litigant community it is violative of *glasnost*.

All's well that ends well. The huge majority of the judges of the Supreme Court had to save their reputation, dignity and integrity over the most powerful constitutional institution. The Chief Justice of India is the noblest office of justice and is ordinarily infallible, but the court as the whole is supreme and is governed by *perestroika* and *glasnost*. What a wonder that the whole court has upheld the finest doctrine of openness. Nothing to hide, everything for justice.

This is why India holds in hallowed reverence the administration of justice. Never in the field of human conflict was so much owed by so many to so few. Fundamental rights, human values, sacred duties, peace and stability are governed by the performance of the court (Article 41). The best judge has nothing to hide and everything to discover without fear or favour and do justice to everyone, be he high or humble, without affection or ill-will.

Futile assertion

The pity of it is that the Chief Justice made a case when he [illegible] assertion that judicial assets are a hidden treasure. No, he made a mistake. But the full court saw the wisdom of judicial assets being responsibly dis[illegible] under accountable conditions, not to frivolous busybodies. The chief may be forgiven because even the great could go wrong.

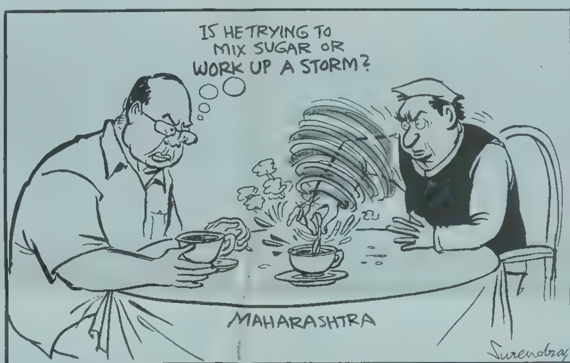
It was Emerson who wrote: "Is it so bad then to be misunderstood? Pythagoras was misunderstood, and Socrates, and Luther, and Copernicus, and Galileo, and Newton, and every pure and wise spirit that ever took flesh."

In our murky world of gloom, greed and agony, our duty is to save the country by means of a compassionate recipe *à la* Vivekananda: "Feel, my children, feel for the poor, the ignorant, the downtrodden; feel till the heart stops and the brain reels and you think you will go mad. We talk foolishly against material civilisation. The grapes are sour... Material civilisation, nay even luxury, is necessary to create work for the poor. Bread; I do not believe in a God who cannot give me bread here, giving me eternal bliss in heaven. Pooh; India is to be raised, the poor are to be fed, education is to be spread, and the evil of priestcraft is to be removed. more bread, more opportunity for everybody...."

The awakened robes have righted the absurd wrong of the chief. I salute you for overruling the jejune wrong; the jurisprudence of concealment is corruption. Corruption is the power of the rich. The robe shall not permit to be robbed by the rich.

It is better to be ultimately right than consistently wrong. To conceal the truth with regard to assets is unbecoming of *fiat justicia*, civilised justice, justices and justicing. Sorry, chief. You still can hold a kindly light amid the encircling gloom. No more darkness, but light. You are still the leader of luminous law and untainted truth, without fear or favour.

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

Islamophobia

The article "Islamophobia in Europe" (Aug. 29) puts in context the series of events that took place in France, Switzerland and Britain, and portrays Europe's bias towards the minority community whose members have been living there in peace since ages. Europe is always looked upon for its intellect and tolerance for other culture and their people. Targeting the people of a religion and depriving them of their right to practise generational faith will tarnish the secular image of Europe.

Salman Mahmood, *New Delhi*

In the backdrop of the discrimination our own Shah Rukh Khan suffered during his recent visit to the U.S., the Indian mind is prone to conceive any message of discord as a "civilisation of conflict." Most Europeans have no emotional affiliation to religion or culture. When such people, who once had a monolithic culture and religion, are today coming into contact with other faiths and culture in a globalised world, some kind of friction is but natural and every nation needs to respect it. It is to do away with any such external discrimination that they propose to shun "burqa" or "minarets." In India, too, we are concerned about a "uniform civil code" and other measures for social and demographic balancing. Of course, after 9/11, the westerners are more cautious.

Mathew Thankachen, *Kollam*

Islamophobia is certainly not a new phenomenon in Europe. The cause of such incidents as quoted in the article are political. Amid widespread economic downturn, suspicions about Muslims with international links have created widespread disenchantment across Europe.

Anoop Poonia, *Jaipur*

True, Muslims in Europe face prejudice. What about the prejudice in Islamic countries against non-Muslims? If one intends to play fair, it is the Islamic countries that need to do more on religious tolerance. Before asking for the right to equality in Europe or America, one must speak up for the right of the religious minority in Islamic countries.

Jeremiah Duomai, *Delhi*

Crisis in BJP

All is not well with the BJP. It has become a divided house and senior politicians are hurling charges and counter-charges. Added to this, other parties are making a mountain out of a mole hill vis-à-vis Jinnah. L.K. Advani is left with no option but to see the ground realities, accept responsibility for the failures and put in his papers, thereby making an honourable exit before any further damage is caused to the party.

B.S. Raghavendra Rao, *Bangalore*

As all the criticism against Mr. Advani continues, it is meaningless to expect the controversy dogging the party to die down by itself. It is time Mr. Advani resigned and gave the command to a new, young leader. His silence only brings more disarray in the party. In a dignified way, he should answer all the criticism heaped on him and the party. A new leader should be more than a thinker and guide to all Indians —irrespective of religion. He should fight for the good of the common man.

Jeggala Narsaiah, *Karimnagar*

Generational change in every organisation is necessary. A statement by the chief of the Rashtriya Swayamsevak Sangh to this effect at a press conference on August 28 captures the essence of the malaise that afflicts the BJP. Any voluntary initiative by individuals past their prime to take pride in encouraging younger elements to take centre stage is difficult to come by. There is need to redefine "vanaprastha dharma" in the modern day context.

Arvinder Awwal, *Noida*

The basic premise on which the BJP, the RSS and their ilk approach the issue of Partition is one of denigrating Nehru. As they had correctly foreseen in the post-Independence India the only obstacle to their acquiring political power and retaining it had been the inclusive pan-Indian, quasi-liberal and mixed economy driven philosophy of Nehru and the Congress which had enough flexibility. Both Nehru and Indira Gandhi recognised their real opponent was this group and always directed their energies on them. Subsequently, there was a movement towards the BJP's stance during the Narasimha Rao regime and a shift towards the Left during the Vajpayee era. The Congress has been smart enough to recognise this and is trying to win back its constituency and historical base. It has succeeded to a certain extent too. This has left the BJP in the cold.

P.N.Nagarajan, *Secunderabad*

Jaswant Singh had a long innings in the BJP and enjoyed the juiciest of assignments. The party provided a platform for him to become a leader of some reckoning. How come he had not smelt a rat all these years? The BJP which he swore by overnight turned into a communal outfit and Mr. Advani a dishonest person. What did Jaswant Singh want to achieve by eulogising Jinnah as an iconic cult figure? Why did he fail to chronicle the kind of historical blunders the Congress had perpetrated? He presumably has an agenda to refurbish his sagging image.

J.V. Reddy, *Nellore*

Why is it that issues concerning political leaders take centre stage and the real issues regarding nation's welfare take a backseat? Partition cannot be undone. Why drag the issue to no end?

Tanvi Tripathi, *Delhi*

The BJP was destined to decline given its negative ideology. It could ascend to power [illegible] owing to two reasons. First, the disenchantment of the people with the Congress and, secondly, the charismatic personality of Atal Bihari Vajpayee. The BJP was defeated in the 2004 Lok Sabha election [illegible] by the Congress' ability to [illegible]. After the debacle, the BJP's allies deserted it for its negative and communal ideology and thereafter started the party's internal decline. It is the failure of the BJP's top leadership that did not see the writing on the wall.

Ankur Garg, *Chandausi*

The RSS chief minced no words in advising the BJP leadership to give way to the next generation. The Rashtriya Swayamsevak Sangh's hold on the BJP is getting stronger day by day. Now, it is for the BJP to either surrender fully to the Sangh or extricate itself from its clutches.

Ramya Ravindran, *Cuddalore*

Educational reforms

In his well argued article "Educational reforms and new targets" (Aug 29), Prof. Satish Chandra has rightly advocated against any hasty "action without careful thought, discussion and preparation" in the education system. However, while the writer dealt sincerely with various aspects of reform, he missed out the blatant political and bureaucratic interference in the day-to-day working of the educational institutions. It is common knowledge that of late almost all Vice-Chancellor posts have come to be known as political posts of profit. Where do we expect the 100-day cleansing programme to lead us?

Balvinder Singh, *Chandigarh*

Mr Kapil Sibal has got a daunting task ahead in placing the National Commission for Higher Education and Research [illegible]. At present [illegible] stage. *The Hindu* [illegible] points out [illegible] this aggressive [illegible].

K. Nehru Patnaik, [illegible]

By inviting foreign universities to establish campuses in India, Mr Sibal has made Indian universities look second rate. It is acknowledged that India is more advanced in higher education than most other countries in the world. We have nearly 430 universities. There are a number of institutions in India where the standard of education is comparable to the best in the world. We should attract international students to Indian campuses rather than importing higher education.

A. Bright Rathinam, *Chennai*

Quota for women

The UPA government's move to raise reservation for women in all tiers of panchayats from 33 per cent to 50 per cent will enhance their participation in our democratic system. Not merely in reserved constituencies, even in general constituencies, women will contest with greater confidence now. It will reduce male dominance in the local administration. The UPA government has fulfilled its promise to women and deserves appreciation.

Abilash, *New Delhi*

It is a laudable step. But it will just be a quantitative change and not a qualitative one unless power the to make decisions are actually passed on to women. Many women representatives still remain a 'rubber stamp' while a male relative — husband or brother — actually enjoys power. A vast majority of women representatives are not even aware [illegible]

Seetha Lakshmi T.D., [illegible]

[illegible]

R. Mukundan Nair, [illegible]

5 more held in Muthoot case

Staff Reporter

ALAPPUZHA: Police arrested five more persons here on Sunday in connection with the August 22 murder of Paul Muthoot George, executive director of the Muthoot M. George Group.

The five include two persons said to have been driving the Tempo Traveller vans rented by a 22-member hired gang from Changanassery

The remaining three face charges of having helped the gang members hide from the police after the murder and also hide their weapons. The arrested have been identified as Sabeer, Faizal, Marzukh, Farooque and Riyaz

Riyaz is the brother of Mannancherry Abi, who is said to have hired the gang to 'settle' a dispute at Mannancherry here. The others are his cousins

Youth wanted by Intelligence Bureau off-loaded from plane

Kuwait Airways flight called back after it took off

Staff Reporter

THIRUVANANTHAPURAM: A 28-year-old youth, against whom a lookout notice has been issued by the Intelligence Bureau, was off-loaded from a Kuwait Airways flight minutes before take-off to Kuwait from the airport here on Sunday

Highly-placed sources at the airport said the youth, Kabeer, of Koyampathudi in Wayanad district, had been detained and was being questioned by the intelligence and security agencies in the airport terminal

The reason for issuing the lookout notice by the intelligence agency, reportedly from New Delhi, is not known The Air Traffic Control issued a directive to the commander of the aircraft (flight no: KU 332) that the youth be off-loaded. This followed a request from the immigration authorities after a tip-off that a person facing a lookout notice had managed to board the aircraft after completing the immigration formalities and security check. The aircraft was taxied back to the parking bay and the youth was handed over to the security agencies.

Security lapses exposed

The incident has come as a shock to the intelligence and security agencies, as the youth managed to board the aircraft after completing the formalities and security check. The immigration wing is managed by the Kerala police and the security of the airport is taken care of by the Central Industrial Security Force.

The incident comes close on the heels of unconfirmed reports that Omprakash and Puthenpalam Rajesh, against whom the Kerala police have issued lookout notices following the murder of Paul George Muthoot in Alappuzha district, had managed to fly out of the country to Dubai.

Airport sources said this was the first time that a flight was called back on the request of the immigration authorities after it had proceeded for take-off and a person facing a lookout notice was off-loaded

Isolated rain in interior Karnataka

ANDHRA PRADESH

Ramagundam	34	26	0	482
Tirupathi AP	37	25	9	[illegible]
Tuni	36	26	6	[illegible]
Vizag AP	36	26	0	353
Vizag	31	27	0	307

KARNATAKA

Bijapur	32	21	0	—
Chitradurga	28	20	0	388
Chickmagalur	27	19	tr	395
Chintamani	30	21	0	201
Gadag	29	20	tr	268
Gulbarga	33	21	1	[illegible]
Mangalore AP	31	23	1	2754
Mysore	29	19	0	353
Panambur	30	24	tr	2413
Raichur	—	23	9	238
Shirali	32	24	17	3065

KERALA

Kottayam	32	24	1	1219
Kozhikode	33	23	18	2163
Punalur	30	25	0	845

INSAT PICTURE AT 11-30 hrs
Observations recorded at 8-30 a.m. on August 30

TAMIL NADU

LAKSHADWEEP

OTHER STATIONS

'Sharm el-Sheikh was neither a step forward nor backward'

Siddharth Varadarajan

NEW DELHI: Seeking to draw a line under the controversy surrounding last month's meeting between Manmohan Singh and Yusuf Raza Gilani, National Security Adviser M.K. Narayanan on Saturday replied in the negative when asked whether the Sharm el-Sheikh summit between the Prime Ministers of India and Pakistan had been a step forward. "But," he hastened to add, "it certainly wasn't a step backward."

The inclusion of Balochistan in the joint statement had [illegible] see red but Mr. Narayanan was categorical that it made no difference to India's position. Asked whether there were any scenarios where he felt India might regret the B word, the NSA said no. "Frankly, we don't see the reference to Balochistan as something culpatory, that there is something we are doing." Mr. Gilani brought up the subject and this was mentioned in the statement. "Now whether we should have put out a complete rebuttal in the joint statement – well, it is a *joint* statement and it becomes difficult sometimes to put all these things down."

Asked whether he would rather the reference wasn't there, the NSA replied: "I don't think it makes much of a difference. Well, if it was not there, probably somebody could not even mention it .. But they mention it all the time anyway." Pakistani leaders keep telling all the foreign dignitaries they meet that India is involved in Balochistan, he said. "They've made it a point to say our consulates in Afghanistan are involved in Balochistan and Waziristan. So it's not as if they haven't been saying these things." India, he said, is very clear. "We are not involved in Balochistan. Not because of anything else, but because it just doesn't make sense.. to do the kind of thing that the Pakistanis accuse us of — putting a few bombs here, bursting something else. So somebody can always use it, to say, 'Oh, there is some reference to Balochistan.' But so what"? Mr Narayanan added that "most of the western intelligence agencies who have the capabilities know we are not involved there."

The NSA attributed the progress Pakistan had made so far in investigating the Mumbai case to American pressure. Asked if he'd expected Islamabad to do as much as it had, he said, "We didn't. But we knew that if the Americans leaned on them, they would. And, therefore, most of our effort at the high level, at least from my side ... was primarily to get them to lean on the Pakistanis." India knew that whatever it said or did, the Pakistanis would do little. "I think the Americans certainly helped a lot... Since their nationals were also killed, [we told them] this was as much an attack on you as it is on us." Thanks to the FBI and CIA, he said, "the Pakistanis were more forthcoming in accepting some of the basics." But he said he did not expect them to go any further on the investigative front. "They've done just enough to take the heat off them from the West. I think that's where we are."

Acknowledging that sections of the Pakistani establishment had begun recognising the threat terrorism posed to Pakistan itself, Mr Narayanan expressed concern about the fact that only the Tehreek-e-Taliban Pakistan and its allied groups were being seen as a problem across the border and not the Lashkar-e-Taiba and Jaish-e-Mohammed. "Of course, we don't what Pakistan to become a fundamentalist state — but what is our primary interest? That we do not want another group to come out of Pakistan and attack us. And that will come from the Lashkar, Jaish and so on. And nothing has happened. We've seen no evidence of any of that. And if the information that is coming our way is any index, there's been little let up on this. Of course, some sections [of the Pakistani establishment] will be concerned about the growth of fundamentalism and extremism, but this is not translating into taking action against what I would call the 'Punjab group' which is basically attacking us."

Pakistan was approaching the threat posed by terrorist groups from a "purely military standpoint," the NSA said. "And the military takes them item by item. 'Which is the group that is our main enemy now? The main enemy is the TTP and those groups involved in Swat, Waziristan, FATA etc. This other group is not causing *us* trouble. There is no evidence of any LeT attack [against us]'. Of course, umbilical connections between all these groups are emerging. In a more orderly society, I think they would say, let's nip it in the bud before it becomes a problem in the Punjab, which is the real heartland of Pakistan. But we've seen no evidence of this. I can't say whether they are thinking about this. We can only go by actions."

The NSA was dismissive of Pakistan's latest request for India to provide information about the terrorist threats the Prime Minister spoke about recently. Laughing, he said, "It's kind of like telling the robber where the jewels are, literally. I mean, if you tell them how we come by this information, what the source is!"

He said that at this time "it is very difficult to engage in this." India's principal aim was "not to assuage Pakistan's concerns" but to ensure something does not take place on its soil. The joint anti-terror mechanism had been a "leap of faith" on the part of the Prime Minister but it collapsed soon after it was set up. Mr. Narayanan said not all intelligence came from "deep penetration sources." A lot of information about terror threats came from electronic intercepts by India, the U.S., Britain and others. "Now, to say the Pakistanis alone have never been able to intercept anything of this kind and something has [to be shared], you see, it puts a big question mark on the bona fides to say, please share it with us. Now whatever we have shared in the past, nothing has happened."

Reminded about the Sharm el-Sheikh statement's reference to sharing real time, credible information about threats, Mr. Narayanan said India "will provide real time information but it is part of an intent." If relations improved and India saw Pakistan taking action against the LeT and JeM, it could pass on information. But in any case, the expectation from the joint statement is that each country would inform the other about threats emanating from its territory, the NSA clarified. "If something is happening on their soil, who should be having that information? It's that country's intelligence agencies who should be monitoring this and passing on the information to us. And if we have information about something going to take place in Pakistan, we should be sharing it with them. That is what is real time [sharing]. For India to tell Pakistan, 'We believe someone is going to attack us,' is really not the intention. They are supposed to pass on to us real time intelligence, that 'We understand something of this kind is going to happen, please take precautions, please take necessary care.'"

NSA-speak on Pakistan

- American pressure on Pakistan was crucial in forcing them to investigate Mumbai
- Terrorists are regrouping in POK, Pakistan doing nothing to prevent them
- India sharing information about terrorist threats with Pakistan is like 'telling the robber where the jewels are'
- Sharing real-time information means Pakistan should give India details of threats emanating from its territory; India not obliged to tell Pakistan what it knows
- Baluchistan reference in Sharm el-Sheikh statement is not 'culpatory', no Western intelligence agency believes India is involved
- Pakistan should nip in the bud the terrorist threat in its Punjab heartland posed by Lashkar, Jaish

Right to Food Act a gimmick, says Karat

Prakash Karat

Mahim Pratap Singh

BHOPAL: Communist Party of India (Marxist) general secretary Prakash Karat said here on Sunday that a mass movement would be organised against inflation, grain hoarding and the ruling United Progressive Alliance's government's "faulty" food policy.

"We will hold State-wide conventions in September and October. After that, we will organise a mass rally in November," he told journalists. "The government wants to extend futures trading to foodgrains, which is absolutely unacceptable, and we are going to protest against it."

He termed the Right to Food Act a gimmick. The Antyodaya Anna Yojana, he reasoned, provided 35 kg of grain at Rs.2 a kg, while the Act promised 25 kg of grain at Rs.3 a kg. This meant the Act would actually provide lesser grain at a higher price.

Mr Karat said the U.S. government would operationalise the nuclear deal with India only after getting a law through American Congress to add a "limited liability" clause to the agreement. "If anything goes wrong in the reactors India is going to buy from the U.S., the U.S. will be liable for a limited compensation of only $450 million." "Other countries such as France and Russia have no such limited liability clause. We demand complete liability on the part of the U.S."

As for the crisis in the BJP, he said: "The RSS is a powerful communal body and the BJP is its political wing. It is an illusion that people have of the BJP as a political party with a cultural wing in the form of the RSS. The power equation is the other way round."

Blaze at refinery

Smoke rises from the Gauhati Refinery of the Indian Oil Corporation on Sunday after a fire broke out in its sulphur recovery unit. It was extinguished in about half an hour and authorities said there were no casualties or damage to the plant. – PHOTO: RITU RAJ KONWAR

'Pakistan illegally modified missiles'

NEW YORK: Validating New Delhi's fears that Islamabad was using U.S. security aid to beef up its military against India, the Obama administration has accused Pakistan of illegally modifying the Harpoon anti-ship missile and maritime surveillance aircraft P-3C for potential land attacks on India.

The New York Times reported in a front page story that the U.S. lodged its protest with Pakistan Prime Minister Yusuf Raza Gilani in June, adding to the tension between the two countries.

Quoting unnamed government and U.S. Congress officials, the daily said Washington also accused Islamabad of violating U.S. laws by modifying the American-made P 3C aircraft for land-attack missions.

American intelligence and military agencies came to the conclusion after they detected, on April 23, a "suspicious missile test" that was never announced by Pakistan.

However, Pakistan has rejected the allegation. A Foreign Office spokesman said: "No modification has been made to the missiles under reference."

Confirms India's stand

The Obama administration's accusation confirms New Delhi's stand that U.S. military aid is primarily used by Pakistan to strengthen and build up its army against India.

Earlier this month, reacting to U.S. plans of providing more military aid to Pakistan, External Affairs Minister S.M. Krishna said: "We have told the U.S. that particularly in case of Pakistan, whatever aid in whatever form has been given to them is invariably directed against India and this has been emphatically registered with the U.S. government." He added that such a move would not help the peace process in the region. – PTI

Chinese copters violated air space

LEH (JAMMU AND KASHMIR): Two Chinese helicopters violated Indian air space in recent months in the Leh area of north Jammu and Kashmir, dropping some canned food on a barren land at Chumar.

The MI series helicopters were reported by residents living along the Pangong lake.

The Army Aviation Corps rushed its helicopters. But they could only spot the telltale signs left by the Chinese helicopters which hovered over the Indian territory for nearly five minutes on June 21 this year, said an Army spokesperson for the Udhampur-based Northern Command. – PTI

I am not in race for any post: Venkaiah

Says there was no debate in the party on leadership change

Y Mallikarjun

HYDERABAD: Senior BJP leader M. Venkaiah Naidu denied media reports that Leader of the Opposition in the Lok Sabha L.K. Advani or party president Rajnath Singh would step down from their posts and asserted that no debate took place in the organisation on leadership change.

At a press conference, he described such media reports as "speculative and imaginary."

Mr. Naidu maintained that Mr. Advani agreed to become leader of the BJP Parliamentary Party in the 15th Lok Sabha following pressure from the party leaders as also from the rank and file. Mr. Advani would continue to be leader of the party. Similarly, there was no vacancy for the party president's post. Organisational polls would be held soon and it would be followed by elections for the president's post.

Mr. Naidu said he was not in the race for any post as the party had given him every opportunity.

The RSS, he said, does not interfere in the "day-to-day affairs" of the BJP or decide leadership issues. The party conducts itself independently and decisions are taken after thorough consultations in the organisation. However, the party does not shy away from seeking "valuable advice and guidance" of the RSS. There would be exchange of views on issues of mutual interest.

On the suggestion of RSS chief Mohan Bhagwat for "generational change" in the party, Mr. Naidu said he did not want to interpret what Mr. Bhagwat had stated. But, Mr. Bhagwat had emphasised the need for bringing more youth and "we are doing it."

On the question of who would lead BJP in the 2014 elections, he said the polls would be fought by a "youthful leader."

Admitting that the party was facing problems in the aftermath of the Lok Sabha election defeat and expulsion of Jaswant Singh, he said the BJP had the capacity and calibre to overcome them.

On Congress spokesperson A.M. Singhvi's demand for an apology from Mr. Advani on the cash-for-vote scam, he asked the Congress to explain first how it manipulated a minority government into a majority and if it was ready for a judicial probe to unearth the truth.

- Advani agreed to become party leader in 15th Lok Sabha following pressure
- 2014 elections will be fought by a "youthful leader"

BJP a creature of RSS: Digvijay

Staff Reporter

BHOPAL: The former Madhya Pradesh Chief Minister, Digvijay Singh, said here on Sunday that the BJP was RSS and the RSS was BJP. Every decision of the BJP was made by the RSS.

Hindutva and Islamist fundamentalism were two sides of the same coin.

Talking to journalists, he said the RSS was always calling the shots in the BJP. "The BJP is a creature of the RSS."

Asked about the chaos in the [illegible] party, he said: what chaos. The BJP is an ideologically confused party.

"Internal contradictions caused BJP crisis"

It had to put Hindutva on the backburner for securing allies: Yechury

Special Correspondent

HYDERABAD: Communist Party of India (Marxist) Polit Bureau member Sitaram Yechury on Sunday attributed the ongoing crisis in the BJP to the 'internal contradictions' of that party.

The BJP, he said, could get its support base because hardcore Hindutva was its prime agenda, but the party had to put it on the backburner for securing allies and forming government. Though this had an impact on its support base, the party could not revert to Hindutva as it would stand to lose allies and confine the role of the party.

"The party is unable to come out of this crisis," Mr. Yechury told reporters here.

Asked about BJP leaders' remarks about the 'interest shown by the Left parties in the BJP's affairs,' he said the crisis in the BJP had nothing to do with the issues confronting the people and was in no way concerned with the day-to-day suffering of people.

"Political arm of RSS"

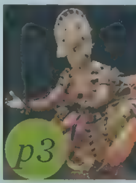
On the Rashtriya Swayamsevak Sangh's role in the ongoing impasse, he said the BJP was nothing but a political arm of the RSS and the present crisis clearly exposed the character of the party.

Mr. Yechury expressed concern over the non-constitution of standing committees in Parliament even 100 days after the UPA came to power for the second term. "This big disservice to the people had to be corrected."

The UPA had also promised to initiate steps on 25 proposals and these were included in the President's address to the joint session. But, steps had not been initiated so far on issues like Women's Reservation Bill.

The Food Security Bill proposed by the government would actually lead to "food insecurity" if implemented in its present form. The government [illegible] proposed to provide 25 kg [illegible] below the poverty line families under the food security mission at a time when the BPL families [illegible]

Arts&Culture

What makes a superstar? Pure acting abilities or a charismatic presence? Or both? p4

Aatmalaya Academy of Dance invited dancers to pay their tribute to former President Dr. APJ Kalam p3

Kalamandalam Suresh Kaliyath speaks about Ottan Thullal p3

She dipped her fictional pen in real ink

SAMIK BANDYOPADHYAY, a dear friend of the legendary writer Mahashweta Devi who gave literary fiction a new meaning altogether, recalls his five decades of association with her. He records the highs and lows of not just his journey with her, but of the great writer too

In the Sixties when I had just begun to study the contemporary theatre scene in Kolkata and was already reaching out to connect with the theatre practice in the rest of the country, I was also forming a lifelong friendship with the veteran playwright Bijon Bhattacharya. His play "Nabanna" that he had co-directed with Sombhu Mitra (and in which he acted in the lead role of a farmer driven to a Lear-like madness by the Bengal Famine of 1943-44 with an intense authenticity that made his theatre image a symbol of starvation), marked the historic beginning of the IPTA and its theatre idiom. His son Nabarun would in the 1980s and 1990s identify himself as the most powerful voice in his language -- in both poetry and fiction -- for the militant critique of reckless neo-liberal consumerism nurtured and promoted by the State and a media apparatus in collusion that was growing among a marginalised youthful generation emerging as a Cultural Left, outside the pale of the organised political Left. In my closeness to father and son, unknowingly and almost unconsciously, I had been developing a kind of judgemental resistance to Mahasweta Devi, who had "left" her husband and "abandoned" her little son!

The attitude started changing slowly only when I found myself collaborating as editor (as one of my first big assignments as the newly appointed Regional Editor of Oxford University Press in Kolkata) with Mahasweta on a four-year-long project that was accomplished with the publication of a whole series of 27 titles in all -- covering a complete course in Bengali for ten years for the English medium schools in West Bengal, with readers, workbooks, supplementary readers, anthologies, a Bengali literary classic adapted for younger readers, as well as grammar texts. Originally, OUP had engaged an ELT expert with a long experience in teaching English in schools in Africa, to use his pedagogical expertise to produce a similar methodology for teaching Bengali to students for whom English was prioritised as the medium of communication and daily exchange. The expert, a Bengali by birth, was not quite comfortable with Bengali, and proposed Mahasweta as a co-author, but left the city for personal reasons.

As I collaborated with Mahasweta on the "Ananda Path" project, it proved to be a learning process for both of us. Mahasweta, engaged through the late fifties and sixties with a pet project of hers, creating a body of fiction that would document from deep within the social history of pre-colonial Bengal and neighbouring regions of eastern India. Particularly in the times when Mughal authority was cracking up and degenerating and the European adventurers were looking for fresh pastures, teasing out of the poetic/ balladic narratives of the 16th, 17th and 18th centuries - she created a Bengali that was all her own, carrying the peculiar strains of the changing history.

History had become her fictional space already in 1956, when she published her first work to appear in print -- "Jhansir Rani" (The Queen of Jhansi) in 1956, as her distinctive contribution to the historical, critical literature produced as part of the commemoration of the centenary of the Revolt of 1857 in 1956-57. Mahasweta's distinction lay in her approach to history; as she would recount to me later, she studied laboriously all the archival, historical material available on the Rani and the Revolt, under the guidance of the scholar, Praful Chandra Gupta. She later managed it herself, travelling extensively through the territory, primarily desert-bound, that the Rani ruled over. As Mahasweta collected songs and apocryphal anecdotes circulating through the terrain, she would reconstruct a history in which recorded history and popular imagination passed through the sieve of a visionary writer before converging into a dense, yet ebulliently flowing narrative; creating a genre of historical fiction that Mahasweta would later enrich with a more complex negotiation with her language.

As a matter of fact, something that has not been noticed as yet by Mahasweta Devi scholars is her passionate and dedicated involvement in the "Ananda Path" project with language, probing into the resources of the language and its possibilities, that gave her in the early 1970s a new possibility to explore on the level of language. This surfaced in her next masterpiece "Hajar Churashir Maa" (Mother of 1084), in 1974.

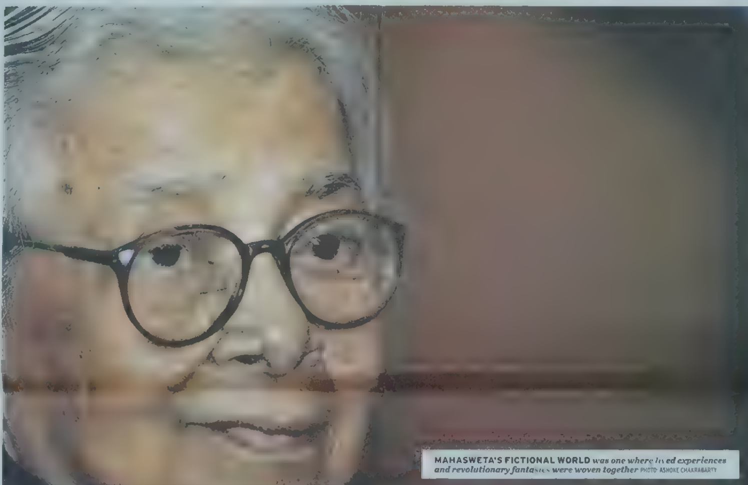
In her personal life, Mahasweta Devi was moving out of her second marriage at the time, and would soon set up her new home in a small, two-roomed flat near the Ballygunge station, that one had to climb up a winding iron staircase to access. Her estrangement from her son, charged her more strongly as she was "alone" again, and that is what went into the making of "Hajar Churashir Maa", popularly read as a text valourising the Naxalites! It was the urban Naxalites who were the first to complain against the superficial, romanticised portrayal of their movement. Rather than go into a defensive mode, Mahasweta chose as her new agenda an independent study and exploration of the phenomenon of Naxalism at its origins as a revolt of the marginalised tribal communities demanding their right to the forest that was being forcibly snatched away from them. It led to her next major work of fiction -- "Aranyer Adhikar" (Right to the Forest) -- in 1977.

> Something that has not been noticed as yet by Mahasweta Devi scholars is her passionate and dedicated involvement in the "Ananda Path" project with language, probing into the resources of the language and its possibilities, that gave her in the early 1970s a new possibility to explore on the level of language

As with her "Jhansir Rani", so with this new work, she began with a close reading of K. Suresh Singh's "Dust Storm and Hanging Mist", a closely researched history of the turn of the century revolt led by Birsar Munda, followed again by an extensive tour of the territory, collecting memories and narratives still circulating among the tribals of Chhotanagpur. It was this exposure to a reality that she had 'discovered' that opened up the fictional world of her great short stories and novelettes -- "Bashai Tudu", "Draupadi", [illegible] "Master Saab", [illegible] "Pterodactyl, Puran Sahay and Pirtha", "Chotti Munda O Taar Teer" -- where lived experiences and revolutionary fantasies were woven together to create yet another genre (with a tribal revolutionary in Bashai Tudu dying again and again and being 'identified' every time by a committed and idealistic witness or a battered, mangled, raped tribal woman Draupadi confronting the police officer in a state of determined nudity that spells terror to the representative of a repressive State) of protesting realism, where the real generates a provocative and antagonistic energy in a deliberate extension of the real.

As she felt the horror of the situation, she took upon herself the mission of working with the denotified tribes of Jharkhand and West Bengal, setting up an organisation under her leadership. As an activist, she was soon turned into an icon, an image that she relished. Her creativity languished. In the later years, one sadly saw her being co-opted into official governmentality and she would dry up as a writer, with not a single significant piece of literary production in the last 16 years. As the sad story unrolled before my eyes, I moved away from her, still cherishing memories of a friendship that gave me the rare privilege of observing a major contemporary writer at work through a spell of radical creativity. Also of my continued collaboration with her on that illuminating experiment of teaching Bengali, to translating three of her works "Mother of 1084", "Bashai Tudu" and "Five Plays" (I was instrumental in pushing her to dramatise her stories to reach a larger constituency), and also taking pride in the fact that she dedicated her work that marked a change of direction -- "Aranyer Adhikar" -- to me. She did a rough translation of that entire work to help me translate it. My translation remains unfinished as I lost interest in the project when she turned into a strange territory, and like many others, I too felt betrayed in a way.

(The author is a seasoned art, theatre and film critic and an acclaimed editor.)

MAHASWETA'S FICTIONAL WORLD *was one where lived experiences and revolutionary fantasies were woven together* PHOTO: ASHOKE CHAKRABARTY

CALENDAR

BOOK RELEASE
O.L. Nagabhushana Swamy's Kannada translation of Isaac Balshevis Singer's collection of stories "Singer Kathegalu" will be released on August 7, Kannada Sahitya Parishat, Bengaluru, 10 a.m. The book will be released by Chandrashekhar Kambar. Critic H.S. Raghavendra Rao and writer Vivek Shanbhag will speak about the book.

CARNATIC
Bombay Jayashri and Jayanthi Kumaresh come together for a show titled Sound, Space and Silence on August 6 at M.L.R. Convention Centre, 7th phase, J.P. Nagar, Bengaluru at 7 p.m.

The monsoon melodies

As drops of rain regenerate romance in lives, it's time to immerse in raga Malhar, suggests *Shailaja Khanna*

Malhar is the music of this ecstatic season, a raga that is said to bring the rains, and is traditionally played in the monsoon season.

The rains are always considered romantic, and the various Malhars too are regarded as lyrical romantic ragas, personifying the appealing aspect of the rains.

There are several Malhars, though there are supposed to be 12 main Malhars according to Senia tradition. Their listing is not universally agreed upon, with different gharanas having different histories of how many Malhars there are. A modern listing of the extant Malhars today would be Mian Malhar, Ramdasi Malhar, Gaur Malhar, Meera Malhar, Surdasi Malhar, Nat Malhar, Charju Malhar, Dhulia Malhar, Megh Malhar, Des Malhar, and Jayant Malhar.

Pandit Narendra Nath Dhar, eminent sarodiya of the Shahjahanpur Senia tradition was taught an unusual Malhar, which pre-dates the extant Mian Malhar in Tansen's time, which does not have either of the nikhads, or the gandhar, which is today called Shudha Malhar. Bhai Baldeep Singh, direct [illegible] line of kirtaniyas dating back to the15th century from Guru Nanak's time, also speaks of the pentatonic "Shudha Malhar". But this definitely does not have the sound of Malhar as we know it today, with the long drawn pathos of two nikhads.

Tales of Malhar concerts bringing on the rains abound – in 1973, after seven years of drought in the desert city of Bikaner, a powerful vocal aalap of Mian Malhar [illegible] Senia tradition [illegible] about, first the rain clouds then the much needed rains! The last of the famous maand singers, of the court of Maharaja Ganga Singh of Bikaner, late [illegible] used to recall the private concert with awe.

In the 1980s, a powerful rendition of Mian Malhar by Ustad Ali Akbar Khan performing in Delhi at the Shankarlal festival brought [illegible] Pandit [illegible] Majumdar.

However, according to the late Pandit Radhika Mohan Moitra, Malhars were composed to be performed in the monsoons only so their bringing about the rains is not extraordinary!

This is, of course, a prosaic and practical explanation that does not pander to the more attractive and lyrical perception of the sound of Mian Malhar drawing the clouds! Some artists performed certain Malhars so beautifully that they came to be associated with the raga – like Vidushi Kishori Amonkar with Meera Malhar. Ustad Vilayat Khan was known to have said his taalim raga, (or the first raga one is elaborately taught) was Gaur Malhar, and indeed [illegible] instrumentalists it is difficult to remember [illegible] instrumentalist [illegible] the raga so well [illegible] Sahaswan and Gwalior gharanas - several exponents have sung it memorably including Vidushi Kesarbai, Ustad Mushtaq Hussain Khan and Pandit Krishnarao Shankar.

Ustad Amjad Ali Khan's Mian Malhar recordings are unforgettable and even today stand apart from other versions. Several younger instrumentalists, not taught by him, admit privately to being inspired so much by his Malhar concerts and recordings in the 1970s and 1980s!

Mian Malhar has also inspired film music composers, with several songs being picturised in the rains to songs that had elements of Malhar in them. This was as early as in the 1942 film "Tansen" with [illegible]

Oriental inspiration?

STEADYCAM

The hidden tributes to Japanese director Kinji Fukasaku in Pa. Ranjith's Kabali

NAMAN RAMACHANDRAN

Minutes after watching the first-day first show screening of *Kabali* in Mumbai, I was still appreciating Pa. Ranjith's accurate and closely researched portrayal of gang hierarchy in Malaysia, down to the use of elaborate logos and Tamil slang unique to the country. As I was explaining to my rather bemused banker cousin over plates of podi upma in one of the many fine South Indian establishments in Matunga, the film's characterisation of gangsters, from the sharp suits to the retro look, reminded me of the work of Japanese filmmaker Kinji Fukasaku particularly the Yakuza (Japanese gangster) film, *Battles Without Honor and Humanity* (1973). I have referred to his work in passing in these pages in the past, while discussing contemporary Japanese crime cinema, and now is as good a time as any to look at Fukasaku in some more depth.

Younger audiences who are fans of Quentin Tarantino may well be familiar with the *Battles Without Honor and Humanity* track used on the *Kill Bill* films (2003, 2004) OST. Tarantino, a well known magpie when it comes to mining music from soundtracks of yesteryears, used the track as almost a title track in the films. And for those interested in that period in cinema history Fukasaku's Lord of the Flies-esque *Battle Royale* films (2000, 2003), his last as it turned out, made quite a splash in art-house circles around the world.

After debuting in 1961 with the *Wandering Detective* film starring Sonny Chiba, Fukasaku would go on to direct several more in the prolific manner that some Japanese filmmakers had and continue to have, before arriving at *Battles Without Honor and Humanity*, now considered his seminal work. His spare, almost documentary approach, punctuated with moments of ultra-violence, struck a chord, and he went on to direct four more films in the series in a span of just two years. Obviously, the law of diminishing marginal utility applied to each successive film. The films are collectively known as The Yakuza Papers in the West, fitting shorthand, since the screenplays are based on several pieces written by the journalist Koichi Iiboshi, which in turn were based on the memoirs of real Yakuza Kozo Mino.

Indian audiences who remember cinema releases of the late 1970s would remember the English dubbed version of *Shogun's Samurai* (1978), Fukasaku's indelible contribution to the Samurai genre.

Fukasaku's films have obviously been a direct influence on the directorial career of Takeshi Kitano, who acted in the *Battle Royale* films. Sonatine (1993), in particular, pays homage to *Battles Without Honor and Humanity*, in its moments of calm punctuated with short sharp shocks of hyper violence.

There are similar moments in *Kabali* too, where the unexpected spikes of quick brutality are reminiscent of the world of the Japanese master.

I have no way of knowing whether Pa. Ranjith is a student of Yakuza cinema but two other moments in *Kabali* seem like a playful tribute to cinema from other parts of the world.

In the sequence where the Tony Lee corporation stock is rapidly going down, the stock next to it is Stark - surely a reference to Iron Man's firm in the Marvel universe.

And, the big daddy of gangsters in the Malaysian hierarchy is called Ang Lee - surely not a coincidence, but a playful nod.

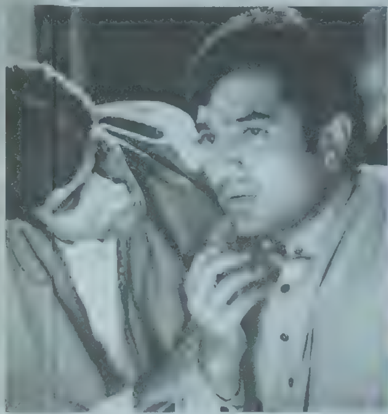
The actor vs. the superstar

Stardom is not about acting talent or the lack of it. Difficult to trace its origin to a single factor, it is often something that just happens

We live in times when tattle on Twitter is turned into full-fledged articles. I'm reminded of the exercise in school, 'explain with reference to the context'. Believe me it takes effort to convert a single innocuous line into an article that conveys nothing more. There has been a severe backlash following Naseerduddin Shah's opinion about Rajesh Khanna led by his daughter Twinkle Khanna. In fact he's been forced to apologise. Now isn't this intolerance? Why are we reacting to one man's opinion about a superstar who was adored by an entire generation? But then it's one off key voice in a chorus that gets noticed and Naseer knows that. This is not the first time Naseer has taken pot-shots at Amitabh, Dilip Kumar and Kamal. In Naseer's opinion Amitabh has not acted in one great film. When someone informed Naseer that Kamal was remaking 'A Wednesday' he apparently sneered, "I bet he's doing my role as well as Anupam's." Naseer calls Rajesh Khanna limited as a performer and I don't think we can argue with that.

The greatest virtue of any actor is realising his limitations, accepting them and there's no better example of this than Rajesh Khanna. It's only in the twilight of his career when he had nothing to lose that he tried 'Red Rose'. He knew he'd mesmerised fans with certain mannerisms and apparently didn't have any great illusions otherwise. He worked with directors who adhered rather than experimented. Great music and Kishore Kumar's golden voice added to the aura. If sheer good looks or pure acting talent were the only ticket to success, then many model turned actors or Naseer and Om Puri would have become superstars. Rajesh Khanna was definitely not a poor actor as Naseer adds. What was not acceptable is the accusation that Kaka ushered in mediocrity. I think that's what triggered his daughter Twinkle's response.

> The ability to convincingly portray the improbable, silly and unbelievable on-screen is what differentiates a star from an actor who relies on realism

AFTER THAT ELUSIVE, MAGICAL QUALITY *Rajesh Khanna in Namak Haram and (right) Naseeruddin Shah*

There has always been a hint of bitterness whenever Naseer has voiced an opinion about successful actors or stars as he'd like to call them. It is the frustration of an actor who feels his immense abilities have not been recognised monetarily or by way of popularity. The lack of parity in pay hurt but then 'Ankur' can only fill your showcase while an 'Aradhana' can buy you a bungalow like 'Ashirwad'. As a staunch flag-bearer of so-called art cinema, Naseer had a condescending attitude towards mainstream cinema. He was not too happy when the more practical Shabana Azmi and Smita Patil migrated and made hay. By the time he made peace with his ego and decided to jump the bandwagon it was too late. Stardom is not about acting talent. Nor is it about the total lack of it as Naseer seems to assume. It's an elusive, magical quality that attracts and mesmerises. It just happens and some of the greatest examples are Rajesh Khanna, MGR, Raj Kumar and Rajinikanth. The ability to convincingly portray the improbable, silly and unbelievable on-screen is what differentiates a star from an actor who relies on realism. I remember visiting the sets of Girish Kasarvalli's 'Mane' in the by lanes of Malleshwaram. There were no surging crowds waiting for a glimpse of Naseer or Deepti Naval nor were there autograph seekers. This was no reflection of the pair's acting abilities. It's just that fans are eager to meet stars but think it's enough to applaud actors from afar.

You need immense intellectual abilities to deal with the kind of sycophants, chicanery diehard fans and stardom that Rajesh Khanna enjoyed. You can only envy him. They don't make 'em like him anymore!

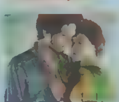
S. Shiva Kumar
sshivu@yahoo.com

HITMAN

Songs you must listen to this week

KARTHICK SRINIVASAN

Kisapaathiyil - Kismath (Malayalam - Sushin Shyam)

Sushin Shyam has been a familiar name in the musical circuit, having been associated as the vocalist and keyboard player in The Down Troddence, a thrash metal band from Kerala. He has also scored the background music for films like *Sapthamashree Thaskaraha* and *Lord Livingstone 7000 Kandi*. Given this, it is no surprise that he makes his composing debut in *Kismath*, but what's indeed surprising is that he also produces the soundtrack's best song. Sushin opens *Kisapaathiyil* to the serene sounds of rain, takes on Charukesi raaga for the oh-so-beautiful melody and ends it on a lingering serene note too.

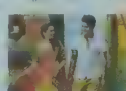
Mana ho tum behad haseen (cover) - Sung by Suraj Jagan. Music rearranged by Rohit Bhushan

That *Toote Khilone's* (1978) *Mana ho tum* is one of Bappi Lahiri's finest songs is no debate at all. And it is sung by Yesudas no less, easily featuring in every single Hindi compilation of the celebrated singer. So when Suraj Jagan takes on the challenge to create a cover version of the song, he and his composer Rohit Bhushan, do try something mighty interesting. Not only do they recreate the song into a more austere version, they also tweak the first instance of the lovely, 'Dekho kabhi toh, pyaar se' line to a tantalizing effect while retaining the original for the line's second occurrence after the antara.

Rabba rabba - Chuttalabbayi (Telugu - SS Thaman)

Composer Thaman usually has two signature musical styles. One is the busy, heavy on rhythm techno songs. The other is more Harris Jayaraj'ish - an indulgent and lush tune, amidst minimal and carefully limited orchestration. *Kick's Gore gore* falls in this category, for instance. A recent entry to this is *Chuttalabbayi's Rabba rabba*. The minimal background is accentuated by an absorbing background sound akin to abrupt keyboard plays, while Deepak and Megha deliver the melody really well.

Rabha - Joi, featuring George Brooks on Sax

If Papon is the shining star of Assamese music taking on the state's music to mainstream, Joi Barua is no less behind in that endeavour. Joi's 2011 debut album *Looking Out Of The Window* was an outstanding collection of songs and the man has been steadily producing assorted singles too. The latest one is *Rabha*, a delightful take on Assamese music with a solid world-music outlook. The song is instantly likeable regardless of the language barrier (if you do consider it a barrier, that is), and the song's highlight is the hypnotic sax by George Brooks!

IN MEMORIAM

Poetic justice!

Unlike his peers, Mohammed Rafi delivered a series of memorable songs with little known composers

DEEPAK MAHAAN

Transfixed by Mohammed Rafi's "Wo Hum Na The Wo Tum Na The" playing at an Egyptian restaurant, an overseas friend phoned in to enquire the name of the song composer. A long standing fan of Rafi due to his interactions with Indian friends, food and films in the UK and the US, the query was not unexpected as my friend does have a fairly decent understanding of Hindi language and its film scene. When I told her that the music director for the "Cha Cha Cha" song was Iqbal Qureshi, he was amazed that despite his familiarity with "Subha Na Aayee Shaam Na Aaye" from the same film, he had been completely unaware of the composer's name and credentials.

It is not surprising as many Indians [illegible] credit several of Rafi's celebrated melodies to better known music directors; all because Rafi's immaculate singing makes listeners believe that the superb outpourings could not have been derived except by master craftsmen. However, what is overlooked is that Rafi poured forth his best incessantly for every composer irrespective of their success, stature or budget since "singing was an ibaadat (sacred homage)" for Rafi whereby "every music director was a teacher and every song a blessing" according to late M. C. Lilakar. For someone who oversaw hundreds of musical recordings as a senior executive with HMV, Lilakar's statement is to be respected as there are several eternal gems by little known composers in the company of Rafi.

While Iqbal Qureshi's name may still kindle a few memories, most are probably unaware of [illegible] even though everyone adores his "[illegible] Shokh Kali Main Mast Pawan" and "Sab Jawaan Sab Haseen Koi Tumsa Nahin" from "Main Suhaagan Hun". Each nuance and inflection by Rafi in the four evergreen numbers noted above have been put across the musical maze as adroitly as in any Naushad, Sachin Dev Burman, Shankar Jaikishan or O.P. Nayyar composition.

> Anyone harbouring doubts that unknown composers weren't given equal due by Rafi is requested to listen to G. S. Kohli's "Pyaar Ki Raah Dikha Duniya Ko" ("Lambe Haath") and "Maana Mere Haseen Sanam" ("Adventures of Robin Hood")

Not surprising since the genial giant always "gave small time composers / writers more encouragement, affection and respect than anyone else in the film industry". Days before his death in 2014, Lilakar recounted how young Goan musician Chris Perry was floored by Rafi's instant approval of Lilakar's request to sing under Perry's baton. "Thereafter, Rafi Sahab learnt Konkani pronunciations like a devout pupil while feeding us with his own hands," said a [illegible] Perry's Konkani creations like 'Maria' and 'Kazaa' are great hits till date!

Anyone harbouring doubts that newcomers or unknown composers weren't given equal due by Rafi is requested to listen to G. S. Kohli's "Pyaar Ki Raah Dikha Duniya Ko" ("Lambe Haath") and "Maana Mere Haseen Sanam" ("Adventures of Robin Hood"). Though the films bombed badly, Rafi's vocals conquered hearts of even the most stone-hearted people and while Kohli's arrangement is praiseworthy, it is Rafi's outstanding rendition that provides each word its weight in gold!

Similarly, Sardar Malik may have been forgotten but not his songs that were given supersonic thrusts by Rafi's magical throat. Hear Malik's "Mujhe Tumse Mohabbat Hai" from "Bachpan" as well as "Dil Ki Bazi Jeet Ke Bhi Haare" ("Madan Manjari") and you realise the enormous gulf between Rafi's simple yet profoundly inventive singing and the rest of the singers with whom Malik hitched his band wagon quite unsuccessfully. Even in the decrepit "Naag Mohini", the saving grace for Malik is the "soul feel" deliverance by Rafi of "Humne Kya Pyar Kiya, Pyar Ka Badla Na Mila". Likewise, despite their vast body of work, if we do remember N. Dutta, Chitragupt and Duttaram with reverence, it is because of the mesmeric Rafi feel in "Chhun Chhun Karti Aayi Chidiya" ("Ab Dilli Door Nahin"), "Chal Udja Re Panchhi" ("Bhabhi") and "Tu Hindu Banega Na Musalman Banega" ("Dhool Ka Phool") respectively.

It isn't that these above noted music directors were devoid of musical prowess as success is a fickle mistress. Yet it can be said unhesitatingly that barring Rafi, most of the singing fraternity did not put in the 'soul stirring' effort that is expected of the top rung talent.

In other words, propelling ordinary compositions in to a stellar orbit was Rafi's forte which could not be easily emulated by his other colleagues. That is why Manmohan Desai was not wrong when he said "Rafi was God's Voice" since he could convert the most ordinary and mundane also in to an enchanting melody with his sublime [illegible]

[illegible] to "Pitu Maat Sahayak Swamy Sakha" bhajan from "Shiv Parvati" which makes eyes moisten by the sheer force of Rafi's entreaty. So soulful, so heart wrenching is Rafi's prayer that you thank S. N. Tripathi for entrusting the bhajan to Rafi for full justice just as he also did to Tripathi's compositions in "Lal Qila". Thank Tripathi for melody but do remember that if a finer and better version of "Lagta Nahin Hai Dil Mera Ujde Dayaar Mein" and "Na Kisi Ki Aankh Ka Noor Hun" has not been found till date it is because only Rafi could bring alive the agony and hurt of the last emperor of Delhi, Bahadur Shah Zafar in such an altruistic manner.

Frankly, the list is far too long to do justice to the vast [illegible]

A leap in his heart

Ottan Thullal artist Kalamandalam Suresh Kaliyath tells *Anjana Rajan* about how he is propagating the art he loves

▲ **KEEPING THE TRADITION THROBBING** *Kalamandalam Suresh Kaliyath in performance*

Recently Delhi audiences had the rare opportunity to see a performance of Ottan Thullal, a theatre art relatively less known outside its native Kerala. Kalamandalam Suresh Kaliyath, a versatile artist who has given his heart to Ottan Thullal, regaled a predominantly North Indian audience with his energetic appeal. Associated with the late Veenapani Chawla, whom he calls an 'inspirational figure", for 17 years as a performer and instructor at Adishakti Laboratory for Theatre Art Research, Puducherry, he is currently a faculty member at the Department of Thullal at his alma mater, the Kerala Kalamandalam in Thrissur, while simultaneously pursuing his Ph.D there. He also runs a training institution in his village, Killimangalam, in partnership with his wife Deepa Suresh, a trained Mohinattam and Bharatanatyam dancer.

Suresh says Ottan Thullal, developed in the 18th Century by the celebrated poet Kunchan Nambiar and has great scope for being popularised among the youth of today. His ten-year-old daughter has already started training in the art, besides Bharatanatyam and music. Sometimes referred to as a "semi-classical" form, Ottan Thullal was famously described by Jawaharlal Nehru as the "poor man's Kathakali". The word thullal in Malayalam translates to 'leap about" or "caper" and the high spirited Thullal performer does live up to this idea, particularly with the emphasis on humour and satire. However, there is more to it than leaping about. The rhythms and footwork are demanding and the Thullal performer is a dancer, actor, singer and improvisational stand-up artist rolled into one. Two related forms are Seethangan Thullal and Parayan Thullal, which differ in essential elements like poetic metre, pace, costume and make-up. The poetry of Thullal, in simple Malayalam, unlike the Sanskrit of Koodiyattam or the Manipravalam of Kathakali, is more easily understood by the masses. This factor, along with the humour inherent in the texts, which often satirise the upper classes of society, made Thullal a popular medium. Additionally, the Thullal artist takes liberties with the audience, occasionally using his stylised gestures and voice to poke fun at anyone who draws his attention during the performance.

In this interview, the 1976-born Suresh, a recipient of numerous awards, shares his views on popularising Thullal in the 21st Century.

> Suresh says Ottan Thullal, was developed in the 18th Century by the celebrated poet Kunchan Nambiar and has great scope for being popularised among the youth of today

Edited excerpts:

How did you become interested in Ottan Thullal?

I was fortunate to see my guru, Kalamandalam Mohanakrishnan's Thullal performance in 1992, which led me to train in Ottan Thullal. Before this, I was fortunate to learn Bharatanatyam, Kuchipudi and the folk-martial dance Parichamuttukali. (I also trained as a mechanical engineer and became a performing artist by choice.) In 1997, I was selected for the scholarship in Ottan Thullal from the Government of India's Department of Culture, and joined Kalamandalam to pursue my higher studies.

How difficult was it to use a recorded soundtrack for your recent performance?

Actually it is very difficult to adjust with recorded music because there are lots of on-the-spot improvisations. In Kerala, usually we perform with live music (four musicians - mridangam, edakya, thalam and vocal) but outside the State, sometimes when the situation demands, we use recorded music. As a professional performer you need to adjust to every situation and it's our duty to spread this wonderful art to other parts of India and abroad.

Is language a hurdle when performing for non-Malayalam speaking audiences?

I never felt this. Language is not a strong barrier or hurdle to appreciate the performance. Of course, if you know the language, it's easy to understand. Whenever I perform in front of a non-Malayali audience, I describe the story or situation in the beginning, and through the expression, music, rhythm and gestures, any layman can understand and appreciate Thullal. I am fortunate to have performed in more than 12 countries (the U.S., the Netherlands, Belgium, Germany, France, Spain, Malaysia, Singapore, Malta, the U.K., etc.) and never felt language to be a barrier. Sometimes the kids and others of the younger generation in these countries became devoted audiences!

What is the training process for Ottan Thullal and what is the ideal starting age?

The age to start is between 10 and12 years. Kerala Kalamandalam has an eight-year training, from the 8th standard up to graduation. Now students can also continue with PG, M. Phil and Ph.D in Thullal. It's a residential course from 4.30 a.m. to 6 p.m. daily. It includes body exercises, massage and Kalari training (Cholliyattam). School education is also incorporated in it. The trainee has to study subjects like literature and history of Thullal, languages (Malayalam, Sanskrit and English) and music along with practical training. The basic training is somewhat similar to that of Kathakali and Koodiyattam.

Does Thullal have a good audience and social support in Kerala? How can it acquire limelight, more performers and patrons?

It has a very good audience in Kerala. The support system though is inefficient. There are performance opportunities but not many youngsters are taking it up as a profession. In that respect, it's slowly fading out. In the current system, the State and Central governments should provide grants, fellowships, stipends and other kinds of support like production and tour opportunities, and support for creative collaboration. Local governing bodies can also play a crucial role in finding and supporting true artists. It's true that the existing schemes are not fully benefiting the artists. We need a clear, truthful system and continuous monitoring. But we are doing our best to take it to as many venues as possible, give lec-dems and workshops and collaborate with other art forms. We need to take it to the next generation. It is actually a rare form where you can see the four kinds of abhinaya (vachikam, angikam, aharyam and satvikam) in one performer at a time. Since it is hybrid in nature, we can collaborate, exchange and use new choreography techniques with other art forms and music cultures and keep working to widen the horizons of this art form.

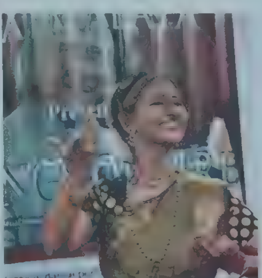
Something about your collaborative productions...

With Veenapaniji's creative support, I created, directed and performed a play, 'Hanuman Ramayana', which went to the Bharat Rang Mahotsav, New Delhi, the Janabheri Theatre festival of Kerala Sangeetha Nataka Akademi, Ninasam in Heggodu, Karnataka, and other venues. Also, I was part of Adishakti's productions directed by Veenapani, such as 'Impressions of Bhima', 'Brhannala', 'Ganapathi', 'The Hare and the Tortoise' and 'The Tenth Head'. In 2015, for the Aseema Trust, Chennai, I co-directed and performed two plays, 'Siriyamma...Siri...' and 'Ulvili' with Dr. V.R. Devika and Sangeetha Iswaran, which premiered at the Kuala Lampur International Arts Festival-2015.

Salutation of a different kind

A dance festival dedicated to former President Kalam, hosted by Aatmalaya Academy, invited dancers to experiment with an unconventional theme

ARCHANA NATHAN

▲ **A THINKING DANCER** *Janane Murali* PHOTO: SPECIAL ARRANGEMENT

What are the topics and themes that fall within the ambit of classical dance? For instance, the life of former president, the late Dr APJ Abdul Kalam would be considered an unlikely source material for Bharatanatyam. Strictly speaking, Kalam isn't a 'traditional' theme, and has rarely, if not never, been a part of the corpus of texts used in Bharatanatyam. And yet, at the end of 'Wings of Fire', a two-day festival organised by Aatmalaya Academy of Art and Culture Trust, Bengaluru, one felt that it isn't such a far-fetched idea after all--especially, if it is conceptualised and executed well.

An ardent admirer of the former President, Dr. Padmaja Suresh conceptualised the festival in order to pay obeisance to him on his first death anniversary, remembering his contribution to the country, the values he championed and the legacy he left behind-- all through the medium of dance. She invited dancers from across the country, therefore, to present their interpretation of Kalam.

One knew that the odds of a festival of this kind are that some interpretations would work and some others wouldn't. Expectedly, some of the dancers took to a literal portrayal of Kalam's life through Bharatanatyam; the interpretation here was not engaging enough for it remained at surface level, chronicling the different stages of the scientist's life. For many, the theme itself was a first and so the confusion with regard to showcasing a scientist's life and environment through the idiom of Bharatanatyam was a challenge.

But there were others who drew parallels between what Kalam wrote and what other poets wrote or used what Kalam wrote itself as the text for their performance. The result was an interesting juxtaposition of philosophy, literature and performance. Take Janane Murali's performance, for instance. Clad in a brown, black and golden coloured Bharatanatyam costume, she carried the microphone with her and read out a few lines from 'The Life Tree', a poem in which Kalam contemplates the purpose of human existence:

"Oh, my human race,
How, we were born,
In the Universe of near infinity,
Are we alone?..."

In this poem, Kalam speaks about how the human race is just one tiny part of the universe. He argues that love is the true purpose of human existence, one that can be achieved only when the human race learns the art of giving.

"Allow me to draw a parallel," said Janane and then performed a poem written by Gopalakrishna Bharathi called *Pullai Piranthalum*. Bharathi, in this composition, offers a searing indictment on the human race by comparing it with the grass that grows to become food for the cow, the stone that exists to be carved into sculpture that is worshipped and even the donkey whose brays are considered a sign of auspiciousness. Surrounded by things that exist for the sole purpose of being in service to others, what is the human race up to, when all it knows is to gather and accumulate, asks Bharathi?

Janane's juxtaposition of the two texts worked wonders for it not only interpreted Kalam through his work but also got him into an unlikely dialogue with another poet, one who existed and wrote similar things much before his time. Bharathi's text's descriptive potential made it a suitable piece for dance and Janane brought alive elements of nature, sculpture and creation rather beautifully. Her abhinaya too was nuanced and profound. Dance here played a role in a dialogue between poets and addressed Kalam at a symbolic level. Janane also balanced the recitation of texts and the dance portions well. She ended her performance with *Ethanai Kodi Inbam Vaithai*, a composition of Subramania Bharathi that speaks of love as the sole purpose of human existence. This again tied in with Kalam's 'The Life Tree'.

Kshitija Kasaravalli, another Bharatanatyam dancer, came to stage with a different kind of tribute. She took a song that Kalam had written for his mother called 'Annaye Annaye' and used it as the text for her performance. A pure abhinaya piece, Kshitija's performance reeked of compassion and devotion. It also told the story of Kalam's childhood. Barring a few melodramatic portions, Kshitija's tribute was indeed an effective one.

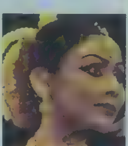
K. Kalyanasundaram, a renowned dancer and director of Sri Rajareshwari Bharatantya Kalamandir, Mumbai, brought two of his students, Shruti and Sivakami who performed three short pieces dedicated to Kalam. They picked a Saraswathi shloka penned by Subramania Bharati to begin with. "Kalam himself chose this composition when he came to our school," said Kalyanasundaram as he began the natuvangam for the performance.

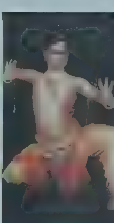
The other two compositions were 'Maitreem Bhajata' and an excerpt from Bhagavadgita - both of which found resonance in Kalam's ideals of peace and co-existence, argued Kalyanasundaram. The dance itself was abhinaya-heavy and stuck to depicting the lines of the composition. The link with Kalam, however, was not overt, but implied.

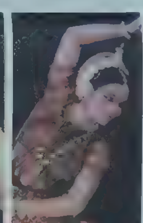
EVENT

Odissi festival

Nrityantar has organised 'Naman', its annual festival of Odissi on August 7 at ADA Rangamandira, opp. Ravindra Kalaksetra, J.C.Road, Bengaluru, at 5.30 p.m. The festival will feature performances by Meera Das and her Gunjan Dance Ensemble (Odisha), Niladri Mohanty (Odisha) and Kaustavi Sarkar (USA). Entry is free

The rhythm lingers

Lachhu Maharaj, who passed away recently, was known for his rich repertoire of gats and parans

MANJARI SINHA

Old timers still have a vivid memory of Lachhu Maharaj with the vermilion tika adorning his forehead and his mouth reddened by maghai paan, the trademark betel leaves of Benaras, playing scintillating solos and accompanying top musicians.

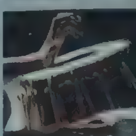
The widely-acclaimed tabla player of Banaras gharana passed away in his home town last week, leaving behind his German wife Tina, daughter Narayani and the larger family of admirers and disciples.

Born in a zamindar family of musicians as Lakshmi Narayan Singh, Lachhu Maharaj trained under his father Pandit Vasudev Maharaj, who in turn was a disciple of Pandit Beeru Mishra of Banaras gharana.

Lachhu Maharaj started performing at an early age. When Ustad Ahmad Jaan Thirakwa heard this eight-year-old boy perform in a mehfil, his instant reaction was "Kaash, yeh mera beta hota!" (Wish Lachhu were my son).

Says thumri exponent Girija Devi, whom he accompanied often on stage, "He would play for hours without repeating himself, new gats, tukras and parans, leaving his audiences awestruck."

Pandit Rajan Mishra (elder of the Mishra Bandhu) reminisces, "Once he accompanied us at a music conference in Bihar. We still remember his terrific sangat, but there was no match to his solo performances.

He was a repository of the best from various gharanas because his father invited maestros to stay at their house and would learn from them."

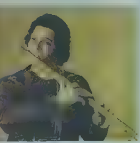
Malini Awasthi, the well known folk singer remembers visiting him years ago with her guru bhai Daler Mehndi and his younger brother Shamsher, who was learning tabla from him. Lachhu Maharaj was sitting in a dark room with numerous statues of goddess Bhawani with a lighted lamp in front. He greeted them warmly because he knew their Guru Ustad Rahat Ali. Malini remembers his simplicity and warmth, how he obliged them with his solo play and also played with the ghazals sung by Daler and Malini for him.

Mithilesh Jha, a young tabla player of Banaras gharana hails Lachhu Maharaj's rich repertoire of exquisite compositions. Lachhu Maharaj was an erudite scholar and an unparalleled artist, who lived life on his own terms without any compromise. He did not get the recognition he deserved. Let us hope that his [illegible] forward the [illegible]

> Lachhu Maharaj was a repository of the best from various gharanas because his father invited maestros to stay at their house and would learn from them

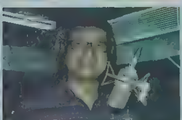
EVENT

Music for a cause

Indian Cancer Society (ICS) is hosting Beat Cancer Musical Night on August 5, 2016 to celebrate the spirit of those who have survived cancer, to honour care-givers, and to inspire all those who have recently been diagnosed with cancer.

Renowned musicians like Ranjit Barot, Vijay Prakash, Rakesh Chaurasia, Vijay Ghate, Stephen Devassy and Giridhar Udupa will be performing at Chowdiah Memorial Hall, Bengaluru to extend their support through their compelling musical performances

These talented, versatile, and dynamic artists will tune in, in tandem to create soulful, mesmerising, and astounding music for this noble cause. ICS is hosting such a musical event for the second time after getting an overwhelming support and response last year

The concert on August 5, begins at 7 p.m. For tickets, please call 90080 38001.

Assam's Nati dance tradition is set on the path to regain its lost glory

Revival of a glorious tradition

SHYAMHARI CHAKRA

After the Vilasini Natyam of Andhra-Telengana region and the Mahari dance of Odisha, it's the turn of Assam's near-extinct Deogharar Nati dance – all belonging to the outlawed devdasi dance tradition of India - for a respectful revival and restoration of its lost glory. Despite the lack of appreciation and patronage, a few committed artistes in the small town of Pathsala in Barpeta district of lower Assam have been making feeble but noble attempts for the past six decades.

Thanks to the efforts of Assam's Bharatanatyam-Sattriya dancer Prateesha Suresh and her Mumbai-based Pratishruti Foundation, a well-planned event in Guwahati recently attempted to attract greater attention for the devdasi dance tradition of Assam while seeking support for its rapid revival. The unique event showcased a seminar and performance on the dance tradition.

Dilip Kakati, the flag-bearer of the revival movement in Pathsala, along with his troupe of experts in khol (drum), taal (cymbal) three female dancers made the enchanting and enlightening presentation at Rabindra Bhawan, the cultural hub of Guwahati. "As the name suggests, Pathasala means a citadel of education.

It was known as an ancient centre of excellence in education and culture It is also famous for its mobile theatre troupes. And it is here that the movement to revive and restore the forgotten tradition of Assam's devdasi dance has been on since 1954", lucidly explained Kakati, who trains the devdasi artistes and heads the Devdasi Nritya Preservation and Propagation Centre at Pathsala.

The devdasi dance system was prevalent in Assam since 7th century AD, the available records reveal As elsewhere in ancient India, girls were offered to Saiva, Sakta and Vaishnav temples to dance as a daily ritual Ancient literary texts like *Kalika Puran* and *Jogitantra* carry references to this ritualistic dance practices. The Shiv temples at Biswanathghat in Darrang district, Dergaon in Sibsagar district and Dubi in Kamrup district had devdasis, as did the Hayagriva Madhav mandir (a Vaishnavite temple) at Hajo in Kamrup district. The Pariharsvara Shiv temple in at Dubi was endowed with natis who used to perform at the temple at noon and in the evening They were also required to perform outside the temple during some annual rituals and festivals like the Durga puja, Chaitra Sankranti and Pausha Sankranti. The devdasis, who were known as *natis* in local languages, used to remain unmarried while living with their families and attending the temple services at appointed hours

However, the 1000-year-old tradition, witnessed its decadence around the 17th century when the royal control and patronage receded due to repeated foreign invasions and the sacred girls of the temple were gradually forced into prostitution for their survival. By the early decades of the 20th century, the tradition was abolished by the then British rule as part of the ongoing social reformation in India.

A quarter century later, it was an 'outsider' Ratnakanta Talukdar of Pathsala, who didn't belong to the temple tradition or the families of the devdasis but a visionary artiste himself- ventured to revive the almost forgotten nati dance tradition. Under the guidance of Kalaguru Vishnu Rabha, the iconic cultural personality of Assam, he spotted out the last two surviving devdasis who were very old then – Kaushalya Devi and Royabala Devi – and who had faint memories of what they had danced as the natis He further found a few old musicians who were aware of the music and rhythmic patterns of the bygone devdasi tradition. All that the team could achieve was the reconstruction of a dance number limiting to just 10 minutes. It revolved round the *Snana-prasadhana* (bath and dressing up) of the Lord that was a part of the noon-time dance-ritual once upon a time!

Braving the social stigma attached to the devdasis (natis), Ratnakanta Talukdar succeeded in convincing the parents of four school going girls of Pathsala to teach them the "lost and precious" temple-dance tradition of Assam. One of them was Dilip Kakati's sister. "And this is how I got involved in the revival process. The Guru also trained me in the system and I became a devotee of the missionary-minded Ratnakanta Talukdar whose only mission was the revival of the devdasi dance tradition of Assam. I remember the crude remarks that my sister and I used to hear for learning the 'derogatory dance'," Dilip Kakati recollected

With Ratnakanta Talukdar passing away in 1980, the revival-mission received a jolt. But Kakati, the devoted disciple, took over the responsibility "Legendary Bhupen Hazarika visited Pathsala in 1982. When I met him, he told me these few but immensely inspiring words – 'Son, you must not let the devdasi dance tradition die'. This was enough for me to be able to walk alone since then", the middle-aged devdasi dance exponent whose firm face showed no signs of retirement from the mission

It was Odissi's first exponent Adiguru Pankaj Charan Das of Puri who succeeded in reviving the lost Mahari (devdasi) dance tradition It has gained so much of momentum in about 20 years that it was, finally, presented by Odisha Government in its most prestigious Konark dance festival last year. Similarly, Kuchipudi exponent and legendary dancer Swapnasundari's single-handed effort for nearly three decades has established Vilasini Natyam as an emerging Indian dance style today. Even the Government of India has recognized it with its inclusion for the prestigious Ustad Bismillah Khan Yuva Prativa Puraskar, the national award for young Indian artistes

Assam's devdasi dance had a seer like late Ratnakanta Talukdar It has the dedicated devotee like Dilip Kakati and a Kalakshetra-trained educated and intelligent facilitator dance exponent like Prateesha Suresh today

Together, they seem confident of taking the lesser known but unique devdasi dance tradition across seas and shores

TOP TEN BOOKS OF THE WEEK

Selfee with Life
By Vishweswara Bhat
Savanna Prakashana Rs 195

Suswaralakshmi Subbulakshmi
By TJS George, Translated by B.S. Jayaprakash Narayana
IBH Prakashana, Rs 400

England my England
By D.H. Lawrence Translated by G.N. Ranganatha Rao
Ankita Pustaka, Rs 195

Namo Kathe
By King Shuk Nag Translated by Gouritanaya *Sapna Book House, Rs.175***Aaspatregalalli Elu Echharikegalu**
By Nagesh Hegde
Bhoomi Books, Rs 100

Kshana Hottu Ani Muttu
By S. Shadakshari
Ramanasree Prakashana Rs 98

Ardhanaareeswara By Perumal Murugan
Translated by K. Nallatambi *Lankesh Prakashana, Rs 150*

Sarahaddugalillada Santa
Edited by Pradhana Gurudutt
Kuvempu Bhasha Bharathi, Rs 250

Buliyoorina Sarahaddu
By K.P. Poornachandra Tejaswi *Pustaka Prakashana, Mudigere Rs 105*

Swatantranantarada Bharata
By C.R. Krishna Rao *Navakarnataka Prakashana Rs. 90*

Courtesy: Ankita Pustaka

080-2661 7100
ankitapustaka@gmail.com

More than one adventure

There is hardly any science fiction in Kannada. Mayavada Vamana, a translation from Marathi is interesting

Mayavada Vamana Kannada translation of Jayanth Narlekar's *Vaman Parat Na Ala*,
By Boluwar Mohamad Kunhi
Sahitya Akademi, Rs.100

It is indeed naive to classify this extremely readable book of Jayanth V. Narlikar, very ably translated into Kannada by the well-known Kannada writer Boluwar Mohamad Kunhi, as science fiction meant for children. Usually, science fictions deal with stories where a well established scientific theory is juxtaposed with a highly imagined situation and thus creating a world of enchantment and joy. Narliker is different. While this can by all means be called a science fiction for its focus on a particular scientific theory, (John Von Neumann's "Theory of Self-Reproducing Automata"), and on some dedicated Indian scientists whose efforts culminate in the creation of an indigenous robot with all the manifestations of a human being, which ultimately transforms into an object of distrust and deceit, the novel also speaks of ethical and social values involved in science research.

Like most books in the genre, this novel also begins with an unintended discovery, here it is a huge box, in a small but a well known town, Gowribidanur, in Karnataka, while excavating the land for a research project related to magnetic field. The Indian scientific community creates an indigenous robot which resembles a human being in all its deed. The robot is taught all the intricacies of human beings and it starts behaving like a human being. The scientists keep the formula of reproducing similar robots in secret for fear of being misused by the unscrupulous elements in the scientific community. However, an international gangster, who with the help of an insider finds out all these, is almost successful in his mission of possessing it, but with the timely intervention of Indian security services, the gangster and the robot (which turns against its own creator) are blasted while they are fleeing from the country. The novel ends with a note of disappointment and regret for the scientific community. The strong suggestion in the end that the scientists have still a choice to destroy the monsters (like *guru*) they create, however, needs a closer examination.

To make the fiction more interesting, there is a fair sprinkling of romance, thrill and suspense. The element of thrill is enhanced by the brisk narrative which unfolds the multiple events that happen simultaneously. There is also a strong comment on the Indian bureaucratic system which restrains and engineers scientific investigations. The storyline, nevertheless, reminds us of the commercially successful Tamil film based on the story of Sujatha and Shankar, *Enthiran*. Indian mythical names like *Guru* (the super computer) and *Vamana* (the robot created indigenously) are used to make the scientific novel authentically Indian.

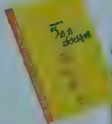
While Kannada literature can boast of a wide range of thematic expressions drawn from a variety of experiences, science fiction is still a rarity here. With the exception of Rajashekhara Bhusanoorumata, there is hardly any writer who has ventured to write science fiction in a serious way.

With science being taught in English, the wisdom of Science has failed to seep into the creative mind of Kannada. Besides, rendering complex scientific terminologies in Kannada is quite challenging.

It is in this context, the present efforts of Boluwar acquire significance Though the characters of the novel are pan-Indian, the locale of all the activities in the novel is Karnataka. Boluwar ensures that they speak the local kind of Kannada. For Boluwar 'Kannadizing' the characters and events might not have been difficult, but rendering the scientific theory in Kannada must have been quite challenging. It goes to the credit of Boluwar that he has effectively rendered the 'scientificity' of the original in Kannada without compromising on the content.

K. Sundara Raj

BOOK RELEASE

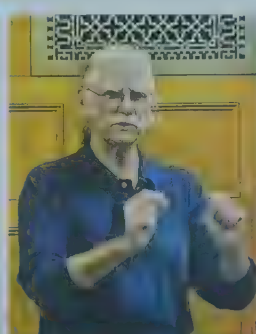

Short story writer Vasudhendra released his latest collection of essays, Aidu Paise Varadakshine, in the press of Svan Printers. The book was released by the staff of the press, and Vasudhendra (third from left) joyfully celebrates the occasion with them

TELLING VOICES

The secret of dealing with life

Noted author, Michael Singer, like Kalidasa, prescribes accepting people as they are with their varied likes and dislikes. ***Sudhamahi Regunathan*** takes notes

One of the questions that resonate in our minds time and again is, "Why can't I handle it?" The question could be in response to a disagreement, a word that sounded rude or even the seeming prosperity denied to you and given to another Michael Singer, author of "The Untethered Soul" and many other such books, says if you have asked this question, you are already on the spiritual path

Singer reasons, "There is a world out there which has been there for a billion years and is everywhere where I am not. Why can I not handle it? Why can I not handle reality" That is a really good question You are now on the spiritual path. Why? Because I am not there trying to make it a certain way to be okay. I have caught on that I am the one who is doing it. Reality is the way it is...wake up to say it is true that I can't control the outside...that is the first step. The second step, which I want you to skip is to say, if I can control the inside, if I can make it such that I don't feel jealous, if I can not be bothered by what he said to me, then I would be okay...if it didn't bother me then I wouldn't be bothered and I would be okay. How do I do that? Then you start all these techniques to try to redefine your psyche. (You think) I need to straighten up this psyche so that it does not do what it is doing. Yes, you will do some stuff to make it easier to live in there..."

Reality is the way it is...wake up to say it is true that I can't control the outside...that is the first step

However, Singer compares it to how we drive. We think we are driving the "right way" and everyone else is making a mistake here, there or somewhere else Similarly think we know how to re-arrange the psyche so it functions well because we think we are right. But Singer says, "One way to straighten up the psyche is to ask it, who says you are right? You are so busy arguing you are right...you are never right. There has been no single time when you have been right...that is where you begin straightening out your psyche "

Singer points out that we all think we are right because we think so...that is the only fathomable reason. "The experience that you have had are left in your mind, therefore you judge everything based on your experiences " Singer takes the example of divorce and says if your parents got divorced five times till they found the ideal partner, then you think five times divorce is okay but if you are a Catholic and divorce is taboo and your parents stayed together only for the kids, then even once is not okay. "You are the sum of your learned experiences...you are not, but your psyche is and that is all that is going on there you are not right. There is no right It looks right to you because of the experiences you have had If you had somebody else's experience it would look wrong to you Who is willing to see that? Do you ever find yourself in a situation where you honestly believe you are right? Absolutely right" Because there is no such situation "

Singer says all your thinking that is based on your past experiences is so fragile that just one more different experience may make you revive all those thoughts

"To find the way it is all supposed to be, you have to loosen up in there and judge everything based on that Realise that my mind and my heart are based on my experiences and you could have different experiences You can change your psyche but that really means undercutting the causes of the psyche not re-arranging from the top

So, Singer tells us like Kalidasa said, "Loko bhina ruchihi ." the world is made up of people with varied likes and dislikes... to accept them as they are is the secret of dealing with life

sudhamahi@gmail.com

Web link
https
www.youtube.com

THE HINDU
TUESDAY AUGUST 30, 2016

Preparing for the Fed rate hike

Federal Reserve Chair Janet Yellen has made clear that the U.S. central bank is preparing for its next interest rate increase amid signs that a consumption-led expansion in the world's largest economy is gaining traction, albeit at a moderate pace. While stopping short of indicating a time frame for the move, Ms. Yellen referred to the steady improvement in the domestic labour market, with expectations of both further job gains and moderate growth in real GDP, as bolstering the case for the Fed to raise borrowing costs for the first time since December last. With U.S. benchmark interest rates having hovered close to zero for almost a decade, some economists and central bankers, including the Reserve Bank of India's Raghuram Rajan, have openly questioned the efficacy and long-term impact of "ultra-low rates" adopted widely across developed economies as part of the response to the 2008 financial crisis. Among the consequences of the easy money policies in the U.S. and the European Union, which were accompanied by a stimulus in several emerging markets, was the sharp upsurge in liquidity and the resultant second-order effects on asset prices and inflation, and currencies and the terms of trade in the emerging economies. It is in this context that the Fed's decision last year to embark on a policy normalisation was seen as central to a gradual and welcome restoration of global monetary normalcy. Ms. Yellen herself acknowledged that monetary authorities may need to consider adopting additional tools in dealing with recessions and economic shocks in future as average global economic growth and interest rates move into a lower orbit than in the past.

The Fed chair's comments also highlighted some of the risks that lie ahead for the U.S. economy. In particular, she flagged the fact that business investment remains soft, and subdued global demand combined with the dollar's recent gains continues to constrain the country's exports. U.S. economic data, including figures for consumer confidence and payrolls, due later in the week may help bring more clarity on the likely timing of the next increase in the Fed funds rate — September, as a minority of economists predict, or December, as investors anticipate. With the Federal Open Market Committee set to make its next statement on September 21 after a two-day meeting, policymakers at the RBI will have about two weeks to factor in the interest rate stance in the U.S. while deciding on domestic borrowing costs. A rate hike by the Fed will have implications for the Indian currency and interest rates that the RBI must take cognisance of.

ISRO's scramjet on course

The Indian Space Research Organisation joined an elite club when, on Sunday, it successfully launched a rocket using a scramjet engine that was developed indigenously. This is ISRO's first major step towards developing an air breathing propulsion system. The scramjet engine functioned for around six seconds. There are many reasons why the use of a scramjet engine is so attractive. A scramjet engine uses oxygen present in the atmospheric air to burn the hydrogen fuel. As a result, the amount of oxygen required to be carried on board would be reduced considerably as atmospheric oxygen is utilised to burn the fuel in the first stage. In general, propellant accounts for nearly 85 per cent of the weight of a rocket, and oxygen accounts for nearly 60 per cent of the weight of the propellant. Scramjet-powered rockets also have several times greater thrust compared with rockets powered by liquid fuel or even cryogenic fuel. Since about half of the propellant is required for the first stage to achieve the required velocity, a rocket using a scramjet engine would be significantly lighter and smaller and, therefore, cheaper. Alternatively, rockets fired by scramjet engines will be able to carry more payload.

Sunday's test flight, which attained six times the speed of sound (Mach 6) and was able to achieve ignition and maintain stable combustion even at such high velocity for about six seconds, is a big technological achievement. This is akin to "lighting a matchstick in a hurricane condition and sustaining the flame" for six seconds. The air intake mechanism and fuel injection systems were also successfully demonstrated during the maiden test flight. Since it relies on oxygen present in the atmosphere, the trajectories of scramjet engine-powered rockets are vastly different from conventional ones — rockets with scramjet engines should remain in the atmosphere for a longer period than normal rockets. Typically, scramjet rockets climb to a certain altitude and remain in the atmosphere for as long as possible to achieve the required velocity. It will take many years before a commercial rocket powered by a scramjet engine takes to the sky as there are several challenges to be overcome. One challenge will be to test the engine at higher Mach speeds and prolong the period of combustion. Since the scramjet comes into play only when the rocket goes beyond Mach 5, an engine that initially works at subsonic speed (as a ramjet) and later as a scramjet has to be developed. But as in the case of the successful test flight of a reusable vehicle, the first experimental flight using a scramjet engine is a technological demonstration of ISRO's capability and will go a long way in redefining its position as one of the leading space agencies in the world.

The neighbour's concern

India highlighting violations of human rights and repression in Balochishtan and PoK may be in order. But let us not be too expectant that this will radically temper Pakistan's obdurateness on Kashmir

NIRUPAMA RAO

"I wouldn't recognise the Balochistan problem if it hit me in the face." These were words spoken by Henry Kissinger during a mission to Pakistan on behalf of the Kennedy Administration in 1962. The words seem oddly out of place today, for suddenly Balochistan is the subject of protracted debate in the Indian and Pakistani media, following the references made in Prime Minister Narendra Modi's Independence Day speech from the ramparts of the Red Fort in Delhi.

ILLUSTRATION: DEEPAK HARICHANDAN

> It is largely lost in the stalemated discourse on Kashmir that the Constitution of India recognises the people of Gilgit-Baltistan as its citizens

A new Great Game

Do the Prime Minister's words portend a New Age in India's foreign and security policy? Are they moves on some grand chessboard? The days of that "period piece" as some have called it, the Great Game, may be behind us, but as a metaphor there is still a frisson that the term evokes. In what Kipling called the grand Asiatic disorder of our region, India is still the strategic centre, and our policies and actions will determine the future course of stability in South Asia.

There has long been the view that we as Indians should avoid introversion when it comes to dealing with the world and the problems that challenge us. K.M. Panikkar, one of our earliest modern strategic thinkers, was dismissive about pacifism in Indian thought, saying that while Ahimsa was a great creed, the "Hindu theory at all times" was one of active assertion of the right, if necessary through the force of arms. "Wake, be thyself, scourge thy foes" was the teaching of Krishna in the Gita. Indian freedom, in his words, could be "achieved and upheld only by firmly deciding to shoulder our share at all costs in the active defence of the areas necessary for our security".

It can be construed that the Prime Minister's words on Independence Day were very much in the tradition of the assertiveness defined by Panikkar. They seemed to leaven awareness of our strategic vulnerabilities with a good dose of nuanced boldness and cunning, and a determination to articulate a plan of active offence-defence in addressing the challenge thrown by an importunate and unrelentingly adversarial neighbour. The centrality of a stable, secure India and the ability to tenaciously safeguard the national interest was implied. Nationalistic opinion, in particular, would see it as a significant and calculated move on the grand chessboard.

The Prime Minister's words were carefully articulated. This was no one-off impulse. New Delhi offers a vantage position for a high-resolution view of the lamentable state of affairs in Pakistan-occupied Kashmir (PoK) and in the province of Balochistan. The world must wake to the realisation that even as Pakistan knocks on international portals to complain about the human rights of Indian citizens in the Kashmir Valley, it seeks to avoid focus on, and camouflages, the erasing of the identities and the gross violations of human rights of the inhabitants of Gilgit and Baltistan, and of the Baloch people.

Cross-currents on an altered map

Gilgit-Baltistan offers a classic example of a region, part of Jammu and Kashmir, now torn away from its mother node, whose disenfranchised people are essentially prevented from expressing their Kashmiriyat and live in a cul-de-sac determined by Islamabad, prevented from any contact with fellow Kashmiris across the Line of Control. Family and trade links with Jammu and Kashmir, including Ladakh, have been severed completely, thanks to actions of the Pakistani state. Terrorist attacks on top of sectarian clashes have affected the area in recent years. An economic crisis has compounded problems in the region. Residents have no bargaining power or wherewithal to generate their own resources. Many reports state that the improvement of the Gilgit-Baltistan section of the Karakoram Highway linking Chinese Xinjiang with PoK has been entrusted to Chinese defence and security personnel.

It is largely lost in the stalemated discourse on Kashmir that the Constitution of India recognises the people of Gilgit-Baltistan as its citizens. In the words of Senge Hasnan Sering, who campaigns in exile for the rights of the residents of Gilgit-Baltistan, the statement by the Prime Minister on Independence Day, sends a clear message: "Gilgit-Baltistan, Jammu, Ladakh and Kashmir are all equal stakeholders and the issue cannot be solved by focusing on Kashmir alone. It is a positive sign that India is advancing a policy to address the region's constitutional question by bringing Gilgit-Baltistan on par with Kashmir at the negotiating table." (*The Indian Express*, August 24, 2016)

And then, there is the case of Balochistan, one India has largely shied away from mentioning previously in its diplomatic forays about the state of India-Pakistan relations. Mr. Modi's reference to Balochistan was also a calculated move designed to cause a stir in both Pakistan and China. A Chinese scholar, Hu Shisheng, in a recent interview to this newspaper said it "signals a watershed moment in India's policy towards Pakistan in the future." The same scholar is sceptical, however, about the advisability of the move, saying it could be "disastrous" for relations between Pakistan and India, and importantly, between China and India. Scholar Hu referred in this context to China's emphasis on the China-Pakistan Economic Corridor (CPEC) and its determination to make the corridor a "success story"

China's *drang nach süden* or thrust towards the south, has seen its submarines in the Indian Ocean, homing into harbours close to our shores, and its One Belt One Road (OBOR) plans include the ambitious CPEC — that "noodle formation" of a highway as a Pakistani journalist called it. The CPEC will run through Indian-claimed territory in PoK, and thence down the Pakistani land mass to hit the port of Gwadar on the Balochistan coast, close to the Straits of Hormuz

It is reasonable to surmise that in addition to Pakistan, China is uneasy about India's move to shine a light on Balochistan. Gwadar, the end point of the CPEC, is a port that is a strategic investment of China's and even as it may claim that the corridor is mainly focussed on advancing Pakistan's economic progress and well being, the establishment of a viable link across the Karakoram from Xinjiang to this warm water port helps promote China's economic and strategic great power ambitions with the detour it provides to bypass the maritime routes across the South China Sea and the Malacca Straits.

Balochistan formed with Nepal and the Naga Hills the "Inner Ring" of the so-called ring fence that defined the security perimeter of undivided India prior to Independence There is evidence to suggest that British civil servants like Olaf Caroe even advocated an autonomous status with linkages to Britain for Balochistan (and not merger with a future Pakistan). Balochistan, with its strategic location on both maritime and land routes from the Persian Gulf and the Arabian Peninsula into the subcontinent, was prized territory that held the key to the "wells of power" (the words are Caroe's), the vital energy reserves of the Gulf.

After August 1947, Balochistan, which comprises over 40 per cent of the territory of Pakistan today, was compelled to accede to Pakistan. India has not questioned the status of Balochistan within a sovereign Pakistan state. If the area were to secede, Pakistan would be a greatly shrunken country. Baloch identities are spread across Pakistan and Iran while a significant Pashtun population in the province is ethnically tied with members of the same community in Afghanistan across the controversial Durand Line. The Baloch population has suffered considerably as a result of their struggle against state repression, particularly since 2003. Young Baloch men and women have died or disappeared in large numbers as a result of this conflict. The Pakistani state's aim has been to run the province with maximum central government control and military force leaving little scope for local autonomy or devolution of powers.

Caution advised

The fact that there will be more intensive focus publicly asserted by India on global platforms about Balochistan and the travails of its people as also the nature of administration in PoK and Gilgit-Baltistan, and the denial of rights to the people there, should be welcomed. By raising human rights issues in this context, India is acting in accordance with its own democratic standards and traditions, and this is entirely legitimate

Keep in mind however, that the trajectory of such gambits must be plotted with due deliberation, calculation and calibration. The endgame cannot be a scenario of protracted contest and conflict. Voyages down a river of no return can come at a heavy cost for the nation. India's strategic centrality to the region is best assured by ensuring that its agenda for accelerated economic development is reinforced and facilitated by secure defence of the homeland, the tangible reduction of tensions in the Kashmir Valley, super-efficient counterterrorism measures, and non-closure of the door to dialogue with Pakistan. The China factor also intrudes into the sphere of calculations to be made here. The implications of opening new fronts of tension with our largest neighbour must be clinically assessed.

Most importantly, it is essential for the government to express with greater clarity the agenda and goals of its Pakistan policy. The announcements in the Prime Minister's speech of August 15 cannot be a cause for over-exuberance. Highlighting the grievous violations of human rights and repression in Balochishtan and PoK is certainly in order But let us not be too expectant about this radically tempering Pakistan's obdurateness on Kashmir. Festina lente. Hasten slowly.

Nirupama Rao is a former Foreign Secretary

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Ending the Kashmir crisis

It is high time that the Indian state and the rest of India stop treating Kashmir as a prized possession that they must not let slip from their hands and which Pakistan is trying to snatch away ("Kashmir and the clash of symbolisms", Aug.29). Kashmir is not an object. It is a territory with people. Enough injury has been inflicted on the pride of Kashmiris by successive Central governments, political parties and the armed forces. Perhaps an apology is due to the people of the State by all of us as a nation. This may be a gateway to lasting peace.

Kiran P. Gandhi,
Pune

Rather than engage ourselves in a fruitless exercise of talking to Pakistan, a more meaningful solution would lie in holding talks with various "leaders" sponsoring agitations in the troubled Valley especially as these elements derive their strength and motivation from across the border. Giving publicity to human rights issues in Balochistan and Pakistan occupied Kashmir will keep Pakistan on the back foot. Pakistan must be reminded about Bangladesh and 1971.

Ottoor Balakrishnan Nair,
Kochi

The half-hearted approach towards resolving the problems in Kashmir and the retention of Article 370 are largely responsible for the seeds of alienation germinating. This is the time for all-party action: drawing up strategies for socio-economic uplift and psychological cohesion between Kashmir, Jammu and Ladakh and in identifying miscreants being incited by Pakistan and dealing with them severely under the law. The woes of not only Kashmiri Muslims but also displaced Hindus should be addressed together and with compassion.

Mahendra Kumar Bhandari,
Mumbai

Why is no one coming forward to condemn the acts of violence being perpetrated by a section of misguided youth? How long can we endlessly tolerate mob fury, stone-pelting and other such dangerous and destructive activities? Holding talks with all "stakeholders" is fine, but there should be some sincerity on the part of Kashmiri dissidents whereby they are amenable to seeing reason and resolution.

R. Ramanathan,
Coimbatore

Upholding women's rights

The judgment by the Bombay High Court ("HC allows women to enter Mumbai dargah's sanctum", Aug.27) is welcome but it would have been better had the Haji Ali Dargah Trust initiated the move. Any layperson would agree that the arguments by the Trust in its defence such as protecting women from harassment are baseless. A notable feature of the judgment is the citing of Articles 14, 15 and 25, which will go a long way in providing equal religious opportunities to women.

Sachin V.K. Jadhav,
Washim, Maharashtra

Indignities and the poor

The visuals of a marginalised citizen trudging miles in desperation to provide some parting dignity to his dead wife must serve a purpose far larger than national self-recriminations ("Odisha tribal walks 10 km carrying wife's body", Aug.25). She was also a victim of TB, a scourge being vainly tackled by us for decades. Exacerbated by a lack of primary health care, every State has its tale of shame. In contrast, Barack Obama's 2008 campaign had health care for all as his poll platform. The U.K. zealously looks after the National Health Scheme, irrespective of the political dispensation. Back in India, the focus on medical entrance test formats marks feeble efforts to lift health care. Here too, no doctor is ready to take up rural practice.

R. Narayanan,
Ghaziabad

Even before the impact and anguish caused by the most wicked and merciless manner in which a poor man was made to walk a distance with his dead wife, comes another equally horrifying incident in Madhya Pradesh — of a man being made to get off a State transport bus by the conductor, and in pouring rain, with the body of his dead wife and a crying child ("Man, daughter thrown out of bus after wife dies", Aug.28). The lawyers who helped the hapless man reach his home are the silver lining in the dark clouds of inhuman behaviour. Humanism is a casualty in these modern days.

B.S. Jayaraman,
Coimbatore

Stray dog control

The rise in stray dogs in Kerala has taken on epidemic proportions and it is strange that no one appears to be concerned, especially as rabies is a disease with 100 per cent mortality. The perception that the anti-rabies vaccine lobby is against the culling of dogs in Kerala is gaining ground. Women and Child Development Minister [illegible] saying that the factors leading to a dog invasion include unscientific waste disposal. The government and the judiciary must allow the culling of stray dogs that have not been immunised. After all poultry was culled when there was bird flu.

Dr. George Jacob E.,
Kochi

Temple demolition

With reference to the report, "Blame game on over temple demolition" (Aug.26), on the demolition of an 800-year-old Siva temple in Namakkal district, Tamil Nadu, I wish to make a few clarifications. The "committee" referred to in the report was not set up by the AIADMK, but was one formed by the government of Tamil Nadu for the HR&CE department to provide archaeological recommendations related to renovation and restoration work. As a member of the committee — I am Superintending Archaeologist, World Heritage Monuments section, Archaeological Survey of India — I inspected the temple on the request of the Commissioner's office, H.R.&C.E. and submitted my recommendations. News about the demolition was published in the *Daily Thanthi* and *Kalaikathir* on [illegible] demolition as having taken place in [illegible] against six persons at the Mohanur [illegible] the temple executive officer, Ms. Shanthi. All renowned archaeologists will accept that reconstruction is not a banned practice in conservation. Without having personally inspected the temple when it stood and to now criticise and make comments about an archaeologist's report is an [illegible] and defame me, the committee and the government

R. Moortheeswari,
New Delhi

EDUCATION WATCH

Tyranny of the classroom

Santanu Paul | Asokan Pichai

Albert Einstein famously quipped that insanity is the act of doing the same thing over and over again and expecting different results. By that yardstick, the current belief in national policy circles that brick-and-mortar training centres are a panacea for India's deepening youth skill crisis can be considered insane. We know that our higher education system thrives on a steady diet of uninspiring classroom lectures. We also know that most of our degree-dispensing colleges generate millions of unemployable graduates. And yet we are seeking more and more conventional classroom intervention to address the skill gaps plaguing our youth. Hope, as they say, is not a good strategy.

The disorienting aspects of our demographic dividend are volume and velocity. To grasp its import, let us visualise one crore fresh graduates coming out of Indian colleges every year, and then factor in that 90 per cent of them need skill education before employers are even willing talk to them. Can we deploy one lakh classrooms? Where are the one lakh industrial grade trainers of high quality? Even if we knew, how much would they cost anyway? Is it possible to provide personalised attention to each and every young jobseeker to fill the skill gaps and complete the mammoth task before the next year's graduates hit the labour market? It is easy to infer that we are staring down the proverbial barrel.

Importance of duration of learning

Conventional classrooms, by emphasising fixed duration over learning effectiveness, resign themselves to variable outcomes. The tyranny of the classroom is that every learner is subjected to the same set of lectures in the same way for the same duration. In the end, a few learners shine, some survive, and the rest are left behind. After the fixed duration, the classroom model moves on, with not a thought spared for those left behind. This is how we end up with 10 per cent employability in our graduates after a decade and half of formal education. Repeating the same ineffectual script in the realm of skill education will not produce different results.

> In a conventional classroom, every learner is subjected to the same set of lectures in the same way for the same duration

Contrast this with adaptive learning, which views attainment of competency as its central goal, the duration of learning being largely irrelevant. It recognises every learner as unique and creates a personalised and optimised learning pathway for each of them. Consider the scenario of Farzana and Manish, both aged 21, who hope to become science teachers. An adaptive system would start them off with a well-designed competency assessment test. The test might reveal that Farzana is 80 per cent job ready, while Manish lags at 40 per cent. At this point, Farzana would be well advised to close her gap in the area of pedagogy (that is, how to teach science better), while Manish would need intense remedial classes to boost his subject matter expertise (that is, how to teach science).

Since Farzana is close to her competency target, an adaptive system may simply direct her to watch 10 curated short videos on pedagogical techniques, administer another test on that topic to see if she clears it, and then proceed to declare her ready for a job in less than a week. On the other hand, given the extent of Manish's troubles, the system may prescribe him a set of 20 video lessons, 10 mentoring sessions, and five exercises over the next three months. In the end there would be a comprehensive competency test for Manish to write and clear. When all is done, both Farzana and Manish would have attained the right competency level, but they would have followed distinctly different learning paths tailored to their individual selves.

Stamping out differentiation

Brick-and-mortar training centres are not the place where one can implement adaptive learning effectively. After all, conventional classrooms encourage one-size-fits-all instruction, squeezing every learner into a straitjacket and proceeding to stamp out all differentiation. No matter how much we revere stalwart classroom instructors, and expect each classroom to have one, that rare tribe is diminishing by the day. Most young learners of today will never experience anything resembling teaching excellence in their own classrooms. In other words, the chalk-and-talk format is refusing to scale up to the unique opportunities and severe challenges presented by a very large and diverse population of learners. Most classrooms in the country now offer the antithesis of high quality instruction. Look no further than our formal education system for corroborating evidence.

As our nation's youth aspire to give wings to their dreams through skill education, to forget the tyranny of the classroom could be fatal indeed. In the words of the Spanish philosopher George Santayana, those who cannot remember the past are condemned to repeat it!

Santanu Paul and Asokan Pichai are chief executive officer and chief learning officer at TalentSprint

Privileging primary care

The National Medical Commission Bill's proposal to permit 'for profit' colleges will undermine the aim of creating a cadre of medical professionals able and willing to work in small towns and villages

George Thomas | C. Rammanohar Reddy

UNAPPRECIATED: "The role model of aspiring medical students is the emergency care physician, but in reality most lives are saved by the primary care physician." File photo of a nurse examining a woman in Kamrup district of Assam. — PHOTO: RITU RAJ KONWAR

The many reports commissioned by the Government of India on the state of medical care invariably highlight one fact: a large number of Indians do not have access to proper and adequate medical care.

India currently faces a "double whammy" of having to deal with a substantial burden of both infectious and chronic diseases, and of medical professionals being concentrated in urban areas. Dealing with these two sets of challenges requires action on many fronts. Educating a cadre of medical professionals willing and able to deal with these issues is one important set of actions that is required. But using medical education as the sole, or even the primary, tool for dealing with India's health challenges is to use a blunt weapon which is unlikely to effectively address these concerns.

Problem with draft Bill

Fundamentally this seems to be the major problem with the draft National Medical Commission Bill that the Niti Aayog has prepared, which, if approved, will set up a new body that will replace the Medical Council of India (MCI). It is true that the MCI is "ossified and opaque". It has failed to provide a leadership role in educating a cadre of medical professionals that is trained and willing to deal with the medical problems of the people of India, and, sadly, it has become associated with large-scale corruption in granting approvals for establishing medical colleges.

While creating a new structure to replace the MCI, it would be visionary to utilise the opportunity to create a new framework to train a cadre of medical professionals equipped to deal with the needs of the people.

Another major recommendation of the committee is to permit "for profit" entities to establish medical colleges. The rationale given is that (a) micromanagement as practised today in the approval of new medical colleges by the MCI encourages rent-seeking behaviour, (b) a cap on fees in private colleges discourages their entry and thereby undermines the objective of a rapid expansion of medical education, and (c) enforcing regulation on fees is difficult.

Apart from the extremely disturbing indirect admission that the government is unable to enforce the rule of law, and that underground financial dealings are commonplace in higher education with the government being a helpless spectator, this recommendation to permit "for profit" colleges will severely damage the stated objective of providing a cadre of medical professionals able and willing to work in small towns and villages.

Realising this objective is best served by making it clear that the career path for most doctors will have to be as primary care physicians, not just in cities but also in small towns and villages. Efforts must be made to make the career of a primary care physician attractive. In most urban areas of India, we have too many specialists who are dependent for their income on a small pool of paying patients. It has led to many unethical practices, the most common being of doctors collecting a kickback for referring a patient, and for investigations. Private colleges which charge huge amounts for medical education exacerbate this unhappy situation by producing a group of doctors who begin their careers under pressure to earn very high incomes so that they can recover the cost of expensive medical education. The overall deleterious effect on society is incalculable. The present system also formalises a system of medical education in which there are two distinct layers of students, divided by privilege. This is undesirable in any field, but more so in medicine, where empathy, altruism and high ideals are greatly prized by the general public and should be encouraged

At present, the role model of aspiring medical students is the emergency care physician and surgeons performing highly complex surgeries. The reality on the ground is that most lives are saved and most pain is alleviated by the primary care physician. Throughout the developed world, there is a great emphasis on primary care doctors, and most medical graduates enter primary care. But this is not so in India, and needs to change

We need to make primary care the first option of most medical graduates in India as well. We need to ensure that medical aspirants know as much as possible what their working lives are going to be like. It will help ensure that only those with an outlook in tune with the requirements of medical professionals enter medical colleges.

> A rapid expansion of medical colleges is unattainable as there is a severe shortage of qualified teachers in some absolutely essential specialties

Shortage of teachers

A rapid expansion of medical colleges is simply unattainable. More than any other limitation, it is the severe shortage of suitably qualified teachers in certain absolutely essential specialties (for example, in forensic science, community medicine, tuberculosis and radio diagnosis) that is the curbing factor. This sorry pass has come about due to years of failure to take any steps to deal with this obvious problem and for this the blame has to be placed on the MCI which failed to provide leadership and guidance on this faculty shortage. It will take some years to train enough teachers.

Therefore, no more medical colleges should be opened till sufficient faculty are available. Private colleges merely poach faculty from government colleges and surely that cannot be considered a solution.

On the MCI itself, the report of the Niti Aayog committee which drafted the bill has concluded that the best way to deal with the problem is to replace the elected body by one with only nominated members, who would be selected mainly by the Central government and a few by the State governments. The committee has also recommended that the proposed National Medical Commission should have only 20 members, with a full-time chairperson and secretary.

With the MCI now an unwieldy body comprising more than 100 members, this proposal is a good idea, but it would be sensible that at least a section of the membership of the commission should be elected. A mix of nominated and elected members will encourage a healthy tension between various points of view and is more likely to ensure thoughtful debate. Bodies with only nominated members tend to become narrow-minded with all members overly concerned with pleasing the government of the day and being unable or unwilling to speak truth to power.

There are a lot of good things in the draft bill. The recommendations to streamline the administrative functions, create four verticals to oversee undergraduate and postgraduate education, and establish a medical assessment and rating board as also a board for medical registration all have the potential to produce major positive changes.

The fundamental objective, however, should not be forgotten: creating a cadre of medical professionals trained and equipped to work effectively given the social conditions of the country. Opening the door to expensive private education is directly opposed to this objective.

George Thomas is an orthopedic surgeon and former Editor of the Indian Journal of Medical Ethics (email: george.s.thomas@gmail.com); C. Rammanohar Reddy is Readers' Editor, Scroll.in (email: crr100@gmail.com)

FROM THE ARCHIVES

The Hindu.

(dated August 30, 1966)

Improvement in umpiring standards urged

The Maharaja of Baroda, President, Board of Control for Cricket in India, said here [Calcutta] to-day [August 29] that the standard of umpiring in India should improve. "This observation of mine is not based on complaints either from the players or the Press but is the result of my own personal study", he added. The Board President told an umpires' seminar, which opened here, to-day [August 29] that the main purpose of organising such seminars was to improve the standard of umpiring. The Maharaja said that over the last two decades, the basic approach and attitude towards the game by both the players as well as the administrators had considerably changed. Cricket to-day did not seem to be a mere sport to be played and enjoyed at the same time. It had become a very serious business. Monetary considerations played a very big part. The Press, too, played a significant role in shaping the approach to the game. In these circumstances it was no wonder that the attitude of the players towards the men in the white cloaks had undergone a change.

In the past the role of an umpire was like that of a judge to whom appeals were made only when in doubt, and once he raised his finger heavenwards, the batsman automatically walked pavilionwards, he said. The umpire's *bona fides* were never questioned, and yet at the same time it was clearly appreciated that he too was a human being and, therefore, like the rest was not infallible. To-day, the umpire was almost considered as enemy number one. Almost nine out of ten of his decisions were questioned both by those on the field as well as by those off the field. The player, not content with silent disapproval, was trying more and more by gestures to win the sympathy of the spectators, and even the spectators were on the side of the players. The work of an umpire to-day definitely fell in the category of thankless jobs, he added.

CORRECTIONS AND CLARIFICATIONS

>>The blurb in the report, "BJP hiding its failures: Asaduddin Owaisi" (some editions, August 29, 2016), erroneously quoted All-India Majlis-e-Ittehadul Muslimeen leader Asaduddin Owaisi as saying that he wanted to know why the Tamil Nadu government had not "appealed against ban on *cow slaughter* by court." It should have been *camel slaughter* as stated in the text of the report.

It is the policy of *The Hindu* to correct significant errors as soon as possible.

Please specify the edition (place of publication), date and page.

The Readers' Editor's office can be contacted by

Telephone: +91-44-28418297/28576300 (11 a.m. to 5 p.m., Monday to Friday); *E-mail*:readerseditor@thehindu.co.in

The Terms of Reference for the Readers' Editor are on www.thehindu.com

Burqa versus bikini: a false debate

A woman forced to wear a burqa is objectified and constrained, as is a woman who is forced to wear a bikini

Vasundhara Sirnate Drennan

SPITEFUL POLICY: "In France's schematic of secularism there is no place for a public assertion of one's religious identity." A woman in a burkini in France. — PHOTO: REUTERS

We live in strange times. Last week a woman in Nice, who was wearing a burkini, was forced to remove her "offensive" clothing. This week Union Minister Mahesh Sharma issued an informal advisory to foreign women to not wear skirts to avoid violence.

The discussion on this needs to be situated in the general misogyny that undergirds not only all religions, but also infiltrates the secular state that is closely linked to capitalism, which has effectively commodified the female form. The traditional debate on robing/disrobing of the female form is located in a false binary, that is, the false idea that religious and cultural norms will dictate women being robed while secular forms of thinking like liberalism that focus on choice will advocate a freedom for women based on their ability to strip at will, which is then interpreted by men as a form of sexual consent.

France takes its secularism, or laicite, very seriously. Politicians who favour bringing religion back into the public sphere are criticised, and the practice of religion privately is seen as a public good. In this schematic of secularism there is no place for a public assertion of one's religious identity, which when combined with attacks on France's public spaces by terrorists pledged to the Islamic State has resulted in a spiteful policy of banning one particular form of Islamic dress, the burkini, from public spaces like beaches.

Subjugation of female bodies

France is not alone; across the world, masculine gazes seeks to garb the female form in particular imaginations. These imaginations are quite clearly linked to projects of state power, cultural assertions or ideological change and revolution. When women's outfits become linked to projects of political power, both robing and disrobing become forms of subjugation of female bodies, or the exercise of biopower by states. Women are policed physically and sexually through what they wear. In India and West Asia, outfits are meant to conceal bodies. A woman is taught that disrobing brings shame to their families, especially the patriarch, since he is the only person (apart from the state) who can exert power over female bodies linked to him by blood or marriage. The state supports the patriarch's claims.

In advanced countries, the opposite happens. Women are allowed to strip as part of a much-needed sexual revolution. Even so, this freedom has been appropriated by a male gaze where the purpose of being female has been reduced to being a commodity. This was recently evinced in a news discussion on American female Olympians and their make-up and outfits, with male commentators encouraging the use of make-up and not evaluating the athletes on their sporting prowess.

In this sense, robing/disrobing when looked at through the lens of biopower becomes a technique of managing and limiting female desire, power, nutrition, politics, health and ambition. Disrobing is, in a capitalist world, seen as liberation; as a form of feminine power and an assertion of non-religious modernity. Robing through the burqa is seen as the exact opposite — it is a form of ugliness; it is medieval.

> By forcibly disrobing a woman in a burqini, is the French state not reobjectifying her in a different way?

In a world where wars of strategy have increasingly become entangled with ethnic and religious ideologies, a woman's body has become the battleground where wars of doctrine are being fought. So, an Islamic cleric and an Indian khap, while asserting their cultural purity at the service of a right-wing political movement, will decree that women cannot show skin. On the other hand, a [illegible] cover from 2010 showing the mutilated face of an Afghanistani woman asks, "What will happen if we leave Afghanistan"? as an assertion of the argument that the U.S. troop concentration in Afghanistan must be preserved to save the robed women of that nation.

The female form is caught between these war-making imperatives between groups of men who share fellowships of certitude about their ideologies and their relationship to womankind. To win a strategic war is becoming increasingly difficult; therefore, wars are being waged through the militant deployment of ideologies where they can be quickly seen and discussed. The female form is collateral damage in this larger war, where choice is no longer something where a woman actively chooses, but her choice becomes residual, a casualty of a larger political battle. In France, Muslim women's "choice" to wear specialised bathing suits has become a casualty to the global war on the Islamic State. In India, men police women's outfits and actively punish women who do not conform. Even the state will treat women dressed in a non-Indian way, differently. This is all done in the name of protecting Indian culture. In the West, women exercise their "choice" to disrobe but are not too sure [illegible] choice, or patriarchal social co[illegible]ing combined with good advertising and a fear of being socially rejected if they do not conform to some ideal standard of beauty.

The question that should be asked of the French state is this, by forcibly disrobing a woman in a burqini, is the state not reobjectifying her in a different way and according to a [illegible] male gaze? In the same way, a woman forced to wear a burqa is also being objectified and constrained, as is a woman forced to drape a sari or a woman forced to wear a bikini. In this way, to forcibly robe or to disrobe are both not very liberating as they only seek to transfer the woman from one condition of male objectification to another. To find a way out, there needs to be an awakening amongst women to consistently and relentlessly interrogate the relationship of the "choices" they make to the immediate structures of domination that surround them. This is the only way to reclaim real and active choices from other structured choices.

Vasundhara Sirnate Drennan is the Chief Coordinator of Research at The Hindu Centre for Politics and Public Policy

FROM PAGE ONE

India backs Myanmar "in all its endeavours"

> Both nations promise to uphold territorial integrity and national sovereignty

India's support to the peace process came after China scored a diplomatic victory, leading Aung San Su Kyi, Myanmar's most powerful leader and Foreign Minister, to visit China first, avoiding India.

Monday's talks, held at Hyderabad House, were the first high-level interaction after the democratic government came to power in Myanmar after 57 years of military rule.

At a joint press conference, Mr. Modi said: "We recognised that our security interests are closely aligned. And, we agreed on the need to remain sensitive to each other's strategic interests and concerns. To this end, the President and I agreed to work together for the safety and security of our people. And, actively cooperate to tackle the common challenges of terrorism and insurgent activity in our region."

The comments about security threats are significant in view of India's recent hot pursuit strategy for dealing with rebels in the Northeast.

However, while pledging efforts against violent rebels, the joint statement promised to uphold territorial integrity and national sovereignty.

Both sides reviewed the progress on the Advanced Centre for Agricultural Research and Education (ACARE) in Myanmar's capital Nay Pyi Taw.

It will emerge as a platform for agriculture cooperation.

Parliament may shift to a new calendar

For the changeover, budget will have to be advanced, vote on account will go, and winter session will be moved back

Puja Mehra

NEW DELHI: The Centre is all set to propose a new Parliamentary calendar as it moves to end the system of securing a vote on account for expenses undertaken in the weeks pending the completion of the approvals process for the Union Budget every year. Completion of the budget exercise in Parliament on or before March 31 can eliminate the need for securing the vote on account, a constitutional necessity.

A NEW ORDER: The Finance Ministry is planning to seek the Cabinet's approval for advancing the budget session by a few weeks. —FILE PHOTO: PTI

Lasts till May

Normally, the pre-budget preparatory cycle starts towards the end of September of the current year and lasts till May of the next financial year. Since Parliament is not able to vote the entire budget before the commencement of the new financial year (April 1), the necessity to keep enough finance at the disposal of the government in order to allow it to run the administration of the country remains. A special provision is, therefore, made for "Vote on Account" under Article 116 by which government obtains the Vote of Parliament for a sum sufficient to incur expenditure for a part of the year. It is normally taken for two months but during election years or when it is anticipated that the main Demands and Appropriation Bill will take longer than two months, the vote on account is for a period exceeding two months.

According to a Finance Ministry official, it is planning to seek the Cabinet's approval for advancing by a few weeks the budget session for which Parliament is generally convened around the third week of February and also a new date for presenting the Union Budget to Parliament. The Ministry will also write to Lok Sabha Speaker Sumitra Mahajan as well as to the Estimates Committee of the House headed by Dr. Murli Manohar Joshi in this regard. The change in the calendar could in turn necessitate moving back the Winter Session, which normally ends in the last week of December, the official said.

The need for pushing back the budget session arose after several States — in a committee headed by the Union Finance Secretary — and some Ministries demanded that the annual budget exercise should be completed before the beginning of the new fiscal year on April 1 for streamlined allocation of funds.

GST factor

The realignment of the Parliamentary calendar is also partly triggered by this year's one-time need for speedy approvals and subsequent implementation of the Goods & Services Tax (GST). The next budget, likely to contain the tax rates, must be approved before the roll-out by the Centre and States of the new tax that will subsume indirect taxes on the target deadline of April 1, 2017.

By convention, the Union Budget is presented each year on the last working day of February by the Finance Minister to Parliament. It is presented in two parts i.e. the Railway Budget pertaining to Railway Finance and General Budget which gives an overall picture of the financial position of the Centre including the effect of the Railway Budget.

The Centre is also mulling if the practice of the separate Railway Budget should be discontinued.

The 'budget system' was introduced in India on 7 April, 1860. The first Indian Finance Member James Wilson delivered the budget speech expounding the Indian financial policy as an integral whole for the first time. Post-Independence, the first Budget was presented on November 26, 1947 by India's first Finance Minister R.K. Shanmugham Chetty. Although the Constitution does not mention the term 'Budget', Article 112 provides: "the President shall in respect of every financial year cause to be laid before both the Houses of Parliament the House of People (Lok Sabha) and the Council of States (Rajya Sabha), a statement of the estimated receipts and expenditure of the government for that year.'

Separately, a government committee headed by former Chief Economic Adviser Shankar Acharya is examining if the financial year should be changed to coincide with the calendar year

Curfew lifted in Kashmir

Women show a medical prescription to security personnel and request them passage to a pharmacy at Batmaloo in Srinagar on Monday. - PHOTO: NISSAR AHMAD

All top separatist leaders including Mirwaiz Umar Farooq, Yasin Malik and Syed Ali Geelani, remain non-committal to the dialogue initiative of the Centre as they await a formal invitation.

"Kashmir's struggle has entered into a sensitive phase. Leadership and people have to remain steadfast and extremely cautious," said the Mirwaiz, in a statement issued from the Chesmashahi sub-jail. The Hurriyat has asked the Government "to come clean" on the reasons behind the detention of the Mirwaiz.

Mr. Geelani on Monday alleged that the National Investigation Agency (NIA) has asked his elder son Naeem Geelani to present himself for questioning.

"A notice from the NIA to Geelani's son asked him to report to their interrogation centre in Shivpora for questioning. Geelani's family is being intimidated and maligned in a well-thought conspiracy. Such moves will not cow down Geelani sahib," said a Hurriyat spokesman.

The Government has failed to stop separatists from issuing weeklong protest calendars, which are evoking significant response from across the Valley. It remains to be seen if the detention of Mr. Malik and the Mirwaiz will help in breaking the chain of these protest calendars.

Jaitley invites U.S. to invest in infra fund

Special Correspondent

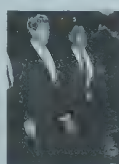
NEW DELHI: Union Finance Minister Arun Jaitley on Monday urged U.S.-based insurance funds, pension funds, and endowment funds to invest in India's National Investment and Infrastructure Fund and said that trade interactions between Indian States and U.S. investors could boost bilateral trade.

"The Finance Minister said the Central Government has created a NIIF in which various U.S.-based insurance and pension funds, endowment funds can invest, especially in the infrastructure sector, which has great potential in India," the Finance Ministry said in a statement, following a meeting between Mr. Jaitley and United States Secretary of Commerce Penny Pritzker.

The Obama administration on Monday said it expected continuity from a new regime in the U.S. on initiatives that it had taken in the last eight years to boost trade relationship with India, especially on strengthening bilateral partnership in innovation and entrepreneurship.

The August 30-31 India-U.S. Strategic & Commercial Dialogue (S&CD) - the premier bilateral forum for discussions on trade, economic and defence-related issues - will prioritise measures to promote ties in innovation and entrepreneurship, according to US government officials

In the S&CD, the Indian side will be led by External Affairs Minister Sushma Swaraj and Commerce & Industry Minister Nirmala Sitharaman, while the U.S. delegation will be led by Secretary of State John Kerry and Mr. Pritzker.

U.S. Secretary of State John Kerry with U.S. envoy Richard Verma in New Delhi on Monday. — PHOTO: PTI

"Normally August is a quiet month for diplomats, but that's not the case on the U.S.-India account," U.S. Ambassador to India Richard R. Verma said, while speaking at a U.S.-India Innovation Forum on Monday.

"The S&CD is the signature, annual forum for policy discussions between our two governments. It was established in 2009 by then Secretary of State Clinton and a commercial track was added last year."

NSG issue

Diplomatic sources told *The Hindu* that the issue of India's membership bid for the Nuclear Suppliers Group (NSG) is likely to come up for discussion with Mr. Kerry in the course of the Strategic Dialogue which will be the last such dialogue with the Obama administration.

Following India's failed bid for the NSG on June 24, there were reports of another session of the organisation later this year. The next session of the NSG will be crucial for India.

Significantly, this dialogue will mark the first occasion when leading policy makers on both sides will discuss the impact of the July 12 verdict of the PCA on the South China Sea, which was a setback to China's regional plans in the Southeast Asian region.

This dialogue will also give India and the U.S. an opportunity to fine-tune plans for the G-20 summit in China during which President Obama will meet global leaders.

Pointing out that the Global Entrepreneurship Summit - an initiative that began under the Obama administration — will take place in India next year, Ziad Haider, special representative (commercial and business affairs), State Department said whoever becomes the new U.S. President is likely to continue these initiatives.

Beef is Bolt's secret, says BJP MP

Udit Raj

Special Correspondent

NEW DELHI: BJP MP and Dalit leader Udit Raj on Monday created a stir after tweeting that Jamaica's Usain Bolt won nine Olympics gold medals after eating beef on his trainer's advice.

"Usain Bolt of Jamaica was poor and trainer advised him to eat beef both the times and he scored 9 gold medals in Olympics," Mr. Raj, MP from Northwest Delhi tweeted.

Mr. Raj, however, in a series of tweets later, attempted to play down the controversy saying his tweet was not even remotely connected to advocacy of beef eating; rather it was a reproduction of the statement of Bolt's trainer. "I cited circumstances of Jamaica that despite poor infrastructure and poverty Bolt won 9 gold so our players should find ways like that to win," he tweeted. "I intended to convey to players and [illegible] to win in games [illegible] than blaming [illegible] Govt [illegible] their [illegible]

[illegible] inputs)

Navy taking Scorpene data leak seriously: Lanba

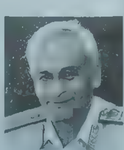
Dinakar Peri

NEW DELHI: Speaking for the first time on the Scorpene submarine data leak since it came into the public domain, Navy Chief Admiral Sunil Lanba on Monday said the service was taking the issue very seriously but observed that it was "not a matter of much worry."

"We have viewed the leak of the Scorpene data very seriously; we have asked DCNS to launch an urgent investigation; we have ourselves set up a high-level committee to investigate into this," the Navy Chief told reporters here.

Stating that this was not a matter of much worry, Admiral Lanba said, "Based on the report of the committee, we will see what mitigation measures need to be taken."

Meanwhile, French submarine manufacturer DCNS approached a court in New South Wales (NSW) to prevent *The Australian* newspaper from making public anymore information from the 22,400 pages of classified data.

Sunil Lanba

"DCNS, through the application filed, has demanded *The Australian* to remove the documents which it has published on its website and prevent further publishing of other documents," the French firm said in a statement on Monday.

The newspaper has over the last weeks released several pages of classified information, in redacted form, detailing the stealth and combat capabilities of the Scorpene under construction for the Indian Navy.

'Up to courts now'

Cameron Stewart of *The Australian* who scooped the story told *The Hindu*: "It is a matter for the courts now. But I would note that DCNS, by its actions, appears to have greater concerns about the sensitivity of the leaked documents than does India's Defence Minister."

Speaking to reporters last week, Defence Minister Manohar Parrikar said "what is on the website is not of concern to us" and added that assuming the worst case scenario, the Navy had been asked to identify areas of concern and take precautions.

Congress insists on SC-monitored probe

Special Correspondent

NEW DELHI: The Congress on Monday renewed its demand for a Supreme Court-monitored investigation into the data leak of the Scorpene submarine project, adding that a cross-services security audit would help get at the truth.

Stressing that India might be facing a situation where the first submarine in the Scorpene fleet, currently undergoing sea trials, stood compromised, Congress spokesperson Manish Tewari said, "Why is the Prime Minister shying away from a probe by a Supreme Court judge?"

Govt in denial

Underlining the fact that the "DNA" of any submarine is its opacity, he said every boat has a specific signature. "Experts have now aid that if details about that signature are in the public domain, then the security and safety of that submarine stands compromised."

Yet, he noted, the Modi government appeared to be "in a complete state of denial about the larger implications of this leak regarding India's national security."

Mr. Tewari also asked the government whether it had initiated any steps, under the terms of contract with the French manufacturer DCNS, to mitigate the situation: "Has the Modi government asked DCNS about its contractual obligation to maintain secrecy?"

Pointing out that while the Navy had acknowledged the serious implications of the leak, Mr. Tewari said the Ministry of Defence, had dismissed the matter as of little consequence.

He also wanted to know whether the Indian embassy in Australia had made any enquiries in that country

'Avoid skirt' remark part of advisory: Sharma

The Minister clarified on Monday that he could not and would not call for a "ban".

"I had said that in the context of visiting religious places like temples...like if you go to a gurudwara, you cover your head and take off your shoes before entering," he told ANI, the news agency. "I did not tell anybody what to wear and what to avoid. Our country is a diverse nation. We do not ban anything. But something that's a precautionary part of an advisory is different. There is no harm in being cautious because different countries issue advisories for the safety and security of their citizens and tourists from time to time."

Mahesh Sharma

Name change for frivolous reasons, says BJP

Special Correspondent

NEW DELHI: The BJP has opposed the resolution passed by the West Bengal Assembly endorsing a change in the State's name to Bengal in English and Bangla in Bengali. The party has said the change had been done for frivolous reasons.

BJP national secretary Siddharth Nath Singh told *The Hindu*: "The reasons cited by Chief Minister Mamata Banerjee do not appear convincing."

She was upset that the alphabetical order in which the Chief Ministers had been called to speak at a meeting meant her turn came at the end.

Saying 'no' to Bangla is historic blunder: Mamata

Special Correspondent

KOLKATA: West Bengal Chief Minister Mamata Banerjee, who led the Assembly debate on the resolution to change the name of the State to 'Bengal' in English and 'Bangla' in Bengali, quoted former Chief Minister Buddhadeb Bhattacharjee as supporting the name 'Bangla' during a debate in 1999.

He had said it would suit the State's culture and literature, Ms. Banerjee said.

The resolution was moved by State Parliamentary Affairs Minister Partha Chatterjee under rule 169.

Speaking on the motion, Chief Minister Mamata Banerjee said: "The name Bangla has a historical and cultural background. I don't have any problem with the name 'Bango' either. But most of the people want the name 'Bangla'. In English it will be 'Bengal' so that there will be no confusion with the name of neighbouring Bangladesh."

Chief Minister Mamata Banerjee announcing the new name in the Assembly on Monday. — PHOTO: PTI

"Whenever we go out of India or to some other State we are known as people from Bengal. In 2011 we had once proposed to change the name of the state, but it was held back by the Centre. There was no decision regarding it. So we decided to bring it once again to change the name of the state to 'Bangla'," Ms Banerjee said.

Blames opposition

Later speaking to the media, the Chief Minister termed the attitude of the Opposition "a historic blunder" and said, "The people of the State will not forgive them for not supporting the government on the name change."

"It doesn't matter who opposed it. The West Bengal assembly passed it," she said.

Ms Banerjee said the Centre had already been informed that they should not consider an earlier resolution adopted by the State Assembly on the issue and that a fresh proposal would be sent to them soon.

She said the matter would now be sent to the central government and then it will be placed in Parliament.

The Chief Minister said she spoken to Union Home Minister Rajnath Singh on the the name change. "I told him (Rajnath Singh) that we passed it (resolutuion) in the Assembly. Now you pursue it," she said.

Why two, asks Left Front

Leader of the Left Front legislature party Sujan Chakraborty said in the House that none of the States in the country had different names in different languages. The amendment moved by the Left parties in the House called for one name — 'Bangla'. Ms Banerjee, however, said that would create confusion because the neighbouring country was called Bangladesh and emphasised that Bengal should be name of the State in English.

Earlier resolutions

In September 2011 the State Assembly, under the earlier Trinamool Congress government [illegible] resolution [illegible] the name of the State to Paschim Banga [illegible] Bengal' and English [illegible] the Left Front [illegible] passed [illegible] name of the State [illegible] Both the previous resolutions were unanimous and supported by [illegible]

Rahul to embark on U.P. 'mahayatra'

Special Correspondent

NEW DELHI: Congress vice-president Rahul Gandhi will embark on a 'mahayatra' from Deoria in Uttar Pradesh's Rudrapur taluka to Delhi — covering 233 of the 403 Assembly constituencies [illegible] State.

[illegible] Congress general secretary Ghulam Nabi Azad said Mr Gandhi would travel through 39 districts and cover 2,500 km in an almost one month-long [illegible]

[illegible] each district by local leaders.

Mr Azad added 'Khaat sabhas' will be held in 21 districts, interspersed with road shows in numerous large towns and cities. But there will be no big rallies.

The *mahayatra* comes in the wake of the Congress president Sonia Gandhi's successful [illegible]

First file appeal against HC verdict, SC to Delhi

Judgment shrunk Cabinet's administrative girth

LEGAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The Supreme Court on Monday reiterated its stand that the Delhi government should first file an appeal against the August 4 judgment of the Delhi High Court declaring the National Capital a Union Territory and not a State.

A Bench of Justices A.K. Sikri and N.V. Ramana made it clear that the Delhi government would win the court's attention only after it moved an appeal.

The court, for the second time this month, refused to hear an original suit filed by the Delhi government for a judicial declaration of the line of control between the Centre and the local government in administering Delhi.

When the Delhi government's counsel sought an adjournment, the Bench referred to how they had, in the last hearing on August 5, informed the apex court that they would be filing the appeal shortly. The appeal is yet to be filed. The case is scheduled for hearing on Friday.

On August 5, barely 24 hours after the High Court judgment, the Supreme Court had hit the brakes on hearing the suit filed by the Arvind Kejriwal government for clarity on the ratio of power between his Cabinet and the NDA government in the administration of the National Capital.

The High Court verdict had effectively shrunk the Kejriwal Cabinet's administrative girth and confirmed Lieutenant Governor Najeeb Jung as the final word in administering the National Capital.

"You cannot shy away from challenging the High Court by coming to us with this suit. It will not lead you anywhere. The right course will be for you to challenge the High Court judgment, and once we have decided that, this suit will have no relevance," Justice Sikri had observed.

Choice of Bench

Senior advocate Indira Jaising had urged the Bench to tag the suit along with the appeal, when the latter is filed.

But the Bench had remained non-committal, observing that the choice of Bench was always the prerogative of the Chief Justice of India, who would decide which Bench should hear what matter.

SC stays CBI's Bulandshahr probe, questions conduct of Azam Khan

'Comments by people in power can create distrust in victims'

LEGAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: Asking whether the powerful in government can make insensitive remarks about a rape victim and destroy her faith in the State's capacity to render justice, the Supreme Court on Monday stayed the Central Bureau of Investigation (CBI) investigation into the brutal Bulandshahr gang rape case.

A Bench of Justices Dipak Misra and C. Nagappan pulled up the Uttar Pradesh government and its senior minister Azam Khan, who called the crime a "political conspiracy" against the Samajwadi Party government in the State.

"Why should people in power make such statements?" the Bench asked.

Creates distrust

"Should the State, the protector of citizens and responsible for law and order, allow these comments as they can potentially create distrust in the minds of victims as regards the fair investigation and, in a way, the entire system," Justice Misra observed.

SEEKING JUSTICE: A file photo of ABVP activists protesting against the Bulandshahr rape, in Lucknow. — PHOTO PTI

The Bench directed the Uttar Pradesh government to file its response within three weeks on a petition filed by the victim's family to transfer the case to Delhi. The family said its quest for fair justice suffered a rude shock by the insensitivities of the police and the "outrageous" comments made by State Urban Development Minister and ruling Samajwadi Party leader Azam Khan at a press conference.

Scheduling the case for hearing on September 27, the Bench appointed senior advocate Fali Nariman as amicus curiae in the case. The court chiefly wants to hear on the constitutional question whether high functionaries of the state can make statements in a case of rape, gang rape and murder which has the "potential to create distrust on fair investigation."

The court asked whether these men of authority can pass such comments and claim their right to freedom of speech and expression?

In an emotional appeal for justice, the victims, which include a mother and her 14-year-old daughter, recounted their story to the Supreme Court about their rape by a gang in front of the latter's father on the deserted National Highway 91 between Noida and Shahjahanpur in Uttar Pradesh at the dead of night on July 29.

The family, represented by advocate Kislay Pandey, said Mr. Khan's statement has "substantially outraged the modesty of the rape victims", especially the minor daughter.

Arraigning Uttar Pradesh, Mr. Khan, the State police chief and the Bulandshahr Senior Superintendent of Police as opposite parties in the case, the family had accused them of causing "serious and substantive infringement of the fundamental rights of the petitioner [victims] to live a lawful life, right to equality before law and right to civil liberty."

They have asked the court to direct the State to provide the minor victim "respectable and appropriate free of cost and safe educational arrangements" till the time they get justice.

Principal sentenced to 17 years

SPECIAL CORRESPONDENT

PATNA: Three years after 23 children died on eating a midday meal contaminated with pesticide, a local court in Chhapra on Monday sentenced Principal of the Dharmasati Gandaman Primary School, Meena Devi, to 17 years in prison.

On August 25, the court had convicted Meena Devi in the case under sections of 304 and 308 of the IPC of culpable homicide "not amounting to murder"

The Additional district and session judge-II of the Chappra civil court Vijay Anand Tiwari pronounced the quantum of punishment, saying it was the duty of the principal to oversee the midday meal served to students in the school.

On track

A Ganesha idol waiting to be put on board a Gujarat-bound train at the Mumbai Central Railway Terminus on Monday. — PHOTO IMTYAZ SHAIKH

Haryana police file case against Dadlani

STAFF REPORTER

NEW DELHI: Haryana police on Monday booked music composer Vishal Dadlani for hurting the Jain community's religious sentiments, a day after the musician apologised for his remarks on Jain monk Tarun Sagar.

The Ambala Cantonment police registered a case against Mr. Dadlani even as members of the Jain community protested in Delhi outside Chief Minister Arvind Kejriwal's residence, and demanded that the composer be arrested immediately.

Apart from Mr. Dadlani, a case was also registered against Congress activist Tahseen Poonawala, who also made remarks about the monk.

Meanwhile, in a damage-control exercise, Delhi Home Minister Satyendar Jain went to Chandigarh to meet Mr. Sagar to apologise for his "friend" and AAP supporter Vishal Dadlani.

Vishal Dadlani

"He [Tarun Sagar] doesn't hold any grievance," the Minister said. "Before I met him, he had already pardoned."

He added that Mr. Sagar was one of the most respected religious leaders and Mr. Dadlani had "unintentionally", hurt the Jain community's sentiments. "I came here to seek *kshama* [pardon]," he said.

Mr. Dadlani had taken a dig at the Haryana government on Twitter for inviting Mr. Sagar, who addressed the Haryana Assembly on Friday.

After being criticised heavily, Mr. Dadlani deleted his tweet and apologised on social media. Both AAP chief Arvind Kejriwal and Mr. Jain apologised for the musician's remarks on Sunday.

At least the AAP had apologised, Mr. Jain said, while other political parties which had also criticised the Haryana government and Mr. Sagar's lecture had not. "Now, some parties are trying to politicise the issue. Will any other party apologise," he asked.

Anti-leprosy drug can enhance BCG vaccine efficacy: Study

R. PRASAD

CHENNAI: Indian researchers have been able to bring about more than 50-fold improvement in the efficacy of the commonly used TB vaccine — Bacillus Calmette Guerin (BCG) — by giving mice the anti-leprosy drug (clofazimine) for a month along with a dose of the vaccine. The duration of protection lasted till the end of the trial protocol period of 120 days. Results were published on August 29 in *The Journal of Infectious Diseases*.

"Mice vaccinated with BCG will remain equally protected if just two doses of anti-leprosy drug are given on the day of vaccination and on day seven. This is because the drug has a long half-life of 28 days in mice," says Prof. Gobardhan Das, the corresponding author of the paper from the Special Centre for Molecular Medicine, Jawaharlal Nehru University, Delhi. To test the efficacy of the novel strategy, the BCG-vaccinated mice that were co-treated with anti-leprosy drugs for a month were exposed to TB bacteria. "At the end of 60 days after infection, the bacterial load was more than 50 times lesser in mice that got the vaccine and the drug compared with mice that got only the vaccine," says Dhiraj Kumar Singh, a co-author of the paper from JNU.

Long-lasting memory cells

The BCG vaccine efficacy is critically dependent on the generation of long-lasting memory cells called the central memory T (Tcm) cells. The Tcm cells generate effector memory T (Tem) cells that kill the TB bacteria.

Though effective in children, the vaccine's efficacy diminishes with time, particularly in TB endemic regions. This is because people in TB endemic countries are continuously exposed to TB bacteria. With regular exposure to TB bacteria, Tem cells that fight the bacteria get used up and the pool of Tcm cells that get converted to Tem cells eventually get exhausted, thereby rendering the host vulnerable to TB infection, explains Mr. Singh.

If the Tcm cells are much higher in number to start with then they can convert to Tem cells for a longer period and produce a much rapid and stronger response against TB bacteria and protect the individual from TB infection for an extended period. This is precisely what the team led by Prof. Das achieved. The researchers nearly doubled the size of Tcm cell pool by administering anti-leprosy drug (5 mg/kg body weight) to mice already vaccinated with BCG.

"Initially after vaccination both Tcm and Tem cells are produced. Because we don't want Tem cells, we try to make most of the cells into Tcm cells. This is achieved by administering the anti-leprosy drug on the same day of BCG vaccination. Since the drug blocks the potassium channel of Tem cells, the production of Tem cells is slowed down or inhibited and the cells are pushed to become Tcm cells. This leads to an increase in Tcm pool," says Prof. Das.

Hardik sacks two key aides

SPECIAL CORRESPONDENT

AHMEDABAD: Patidar Anamat Andolan Samiti (PAAS) leader Hardik Patel sacked two key aides Chirag Patel and Ketan Patel, who had challenged his leadership while questioning his integrity.

They were among the founding conveners of PAAS, which is fighting for OBC quota for Patels in government jobs and education in Gujarat. The duo, who had gone to jail after the Ahmedabad police slapped sedition cases against them and Hardik, recently accused the latter of using the quota stir to further his personal ambitions and also of misusing funds collected for the stir.

Hardik announced the decision to sack them on Sunday at Udaipur in Rajasthan, where he is based for the past six months.

"Ketan Patel and Chirag Patel had levelled baseless allegations against me. Thus, all the district conveners of PAAS unanimously decided to suspend them from the quota body," Hardik told mediapersons.

Mamata denies protester died in police firing

STAFF REPORTER

KOLKATA: A day after a person was allegedly killed in police firing in the Farakka area of West Bengal's Murshidabad district, Chief Minister Mamata Banerjee denied in the Assembly that the death occurred due to police firing

The incident took place on Sunday near Jigri village when the locals and residents of 12 other nearby villages blocked National Highway 34 in protest against irregular power supply

Office-of-profit charge: EC reserves order on AAP's plea

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The Election Commission on Monday reserved its order on the plea of the Aam Aadmi Party (AAP) that the second set of documents submitted by the petitioner, who has sought disqualification of the party's 21 MLAs on office-of-profit allegations, is not maintainable.

The Commission heard both sides for almost three hours, during which AAP's representatives again submitted that the documents later provided by petitioner Prashant Patel should not be admitted, as the President had already sought the Commission's opinion on his first petition.

It is learnt that Mr. Patel was required to put his signatures on the initial petition that was sent to the President and forwarded to the Election Commission for its opinion.

The petitioner argued that the second set of documents was not a fresh petition, but part of the first petition that has already been admitted by the Commission

ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಎಂಟು ಕಂಟಕ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಏನಾದರೂ ಅರ್ಥ ಇದೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದು ಜನರು ಏನನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಕ್ಕು.
-ಜಾರ್ಜ್ ಆರ್ವೆಲ್

ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ

ಭಾರತ 50-50 ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಎಂದು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದೆ. ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತ ಚುನಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಜನರ ಮುಕ್ತ ಚಲನೆಯ ಅವಕಾಶಗಳಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಪ್ರಜಾತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಪರಾಧ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹುತೇಕ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದ ರಾಜಕೀಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ- ಇಂತಹ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಆಂಶಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಜಾತಾಂತ್ರಿಕ.

ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಕೊರತೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬರಹಗಾರರು, ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಏನು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಿತಿಗಳಿವೆ. ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಈ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಾರರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮರುಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾನೂನಿನ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ ಇಂತಹ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ (ಗೌತಮ್ ಭಾಟಿಯಾ ಅವರ 'ಅಫೆಂಡ್, ಶಾಕ್ ಆರ್ ಡಿಸ್ಟರ್ಬ್' ಎಂಬ ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ). ಈ ಪ್ರಬಂಧವು ಕಾನೂನಿನಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡು, ಸಮಸ್ಯೆಯ ವಿಸ್ತೃತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಅಸಮರ್ಪಕ ಕಾನೂನುಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳು, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳ ನಡುವಣ ಪರಸ್ಪರ ಹೆಣೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ತಡೆ ಒಡ್ಡಿವೆ.

ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕಾರ, ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬರೆದಾತ ಬರೂಚ್ ಸ್ಪಿನೋಜ. 1670ರಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಥಿಯೊಲಾಜಿಕಲ್-ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಟ್ರೀಟೈಸ್'ನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಪಿನೋಜ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಮತ್ತು ತನ್ನದೇ ಆದ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಹಜ ಹಕ್ಕು ಅಥವಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ, ಮನಸನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬಯಸುವ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ದಮನಕಾರಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ...' ಅವರು ಹೀಗೆ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾರೆ: 'ತಾವು ಚಿಂತಿಸುವುದನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ಜನರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಸರ್ಕಾರ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರವಾದರೆ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಸರ್ಕಾರ ಸೌಮ್ಯವಾದಿ ಸರ್ಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ'.

ಇದು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತಹ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ವಾದ. ಆದರೆ ನಾವೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು: ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೀಯವಾದ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಯುತವಾದ ಮಿತಿಗಳಿವೆಯೇ? ಅಥವಾ, ಜನರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕೇ? ಹಾಗಾದರೆ, ದ್ವೇಷ ಭಾಷಣವನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಜರ್ಮನಿಯ ಹಿಟ್ಲರ್‌ನ ಆರಾಧಕರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು? ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾಥೂರಾಮ್ ಗೋಡ್ಸೆಯ ಆರಾಧಕರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹೇಳುವುದು?

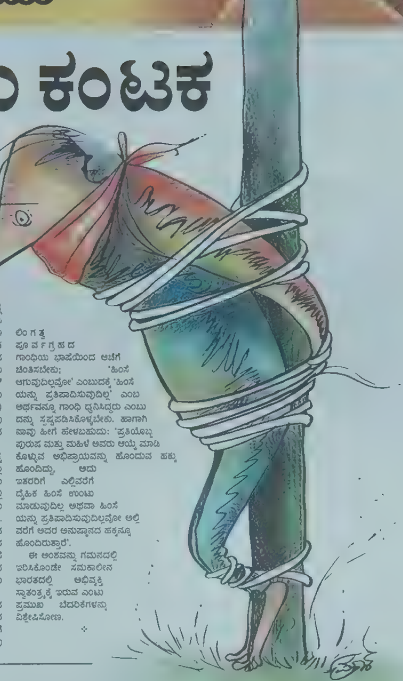
ಸ್ಪಿನೋಜ ಕೂಡ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದರು. ನಾನು ಈಗಾಗಲೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಅವರ 1670ರ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ, ಸರ್ಕಾರವು ಜನರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, 'ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಬಂಧ ಇಲ್ಲದ ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ನೀಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು ಮತ್ತು ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು'. ಹೀಗೆ ಸ್ಪಿನೋಜ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಒಂದು ಭಾಷಣ, ಪುಸ್ತಕ, ಕಲಾಕೃತಿ ಅಥವಾ ಸಿನಿಮಾ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕೆ, ರಕ್ತಪಾತಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅರಾಜಕತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡಬಹುದು ಎಂದಾದರೆ, ಆ ಮೂಲಕ ಅದು ದೇಶದ ಉಳಿವು ಅಥವಾ ಏಕತೆಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಒಡ್ಡಬಹುದು ಎಂದಾದರೆ ಬಹುಶಃ ಅದನ್ನು ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಬಾರದು.

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಿನೋಜ ಅವರ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ನಿಲುವುಗಳ ಜತೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡೋಣ. 1910ರಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ತಮ್ಮ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಮೂಲ ಗುಜರಾತಿ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನತಾಲ್‌ನ ಫೀನಿಕ್ಸ್ ಸೆಟಲ್‌ಮೆಂಟ್ ಪ್ರಕಟಿಸಿತ್ತು. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೆಲವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿದಾಗ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿತು. ಅವರು ಓದಬಹುದಾದ ಭಾಷೆಗೆ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್) ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಪುಸ್ತಕವು 'ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದೇಶದ್ರೋಹ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖಂಡರು ಅದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದರು.

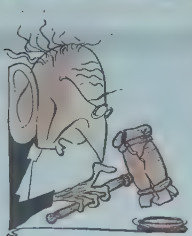
ನಿಷೇಧದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು, ಇತರ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಜತೆಗೆ ಇದು ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯೂ ಹೌದು ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದರು. (ಈ ಪತ್ರ ಗಾಂಧಿಯ ಕೃತಿ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಎಸ್.ಆರ್. ಮೆಹ್ರೋತ್ರಾ). 'ಪ್ರತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಆತ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಇತರರ ಮೇಲೆ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ವಿನೀತವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ' ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರು.

ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸರ್ಕಾರವೊಂದು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಹೇರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಾಗಿ ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಯ ಜತೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಾವು ಲಿಂಗತ್ವ ಪೂರ್ವಗ್ರಹದ ಗಾಂಧಿಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆಚೆಗೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು: 'ಹಿಂಸೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲವೋ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಗಾಂಧಿ ಧ್ವನಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ ನಾವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು: 'ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆ ಅವರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಹಕ್ಕು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದು ಇತರರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಹಕ್ಕನ್ನೂ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ'.

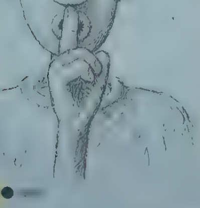
ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಎಂಟು ಪ್ರಮುಖ ಬೆದರಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸೋಣ.

1 ಪುರಾತನ ವಸಾಹತು ಕಾನೂನು

ಪುರಾತನ ವಸಾಹತು ಕಾಲದ ಕಾನೂನನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮೊದಲ ಬೆದರಿಕೆ. ಕಲಾಕೃತಿ, ಸಿನಿಮಾಗಳು ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯ ಹಲವು ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಕೆ (ಮತ್ತು ದುರ್ಬಳಕೆ) ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ಷನ್ 153 ('ಗಲಭೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಚೋದನೆ ನೀಡುವುದು'); ಸೆಕ್ಷನ್ 153ಎ ('ಧರ್ಮ, ಜನಾಂಗ, ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರದೇಶ, ನಿವಾಸ, ಭಾಷೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ಶತ್ರುತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು ಮತ್ತು ಸೌಹಾರ್ದದ ವಿರುದ್ಧ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಪೀಡಿತ ಕೃತ್ಯಗಳು'); ಸೆಕ್ಷನ್ 295 ('ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳವೊಂದನ್ನು ಹಾನಿಗೊಳಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಅಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವುದು'); ಸೆಕ್ಷನ್ 295ಎ ('ಯಾವುದೇ ವರ್ಗದ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವಮಾನಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ದುಷ್ಕೃತ್ಯ ಎಸಗುವುದು'); ಸೆಕ್ಷನ್ 298 ('ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಗಾಸಿಗೊಳಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳುವುದು'); ಸೆಕ್ಷನ್ 499 ಮತ್ತು 500- ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರ 'ಹೆಸರು' ಕೆಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನನಷ್ಟ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಹಾನಿ ಮಾಡುವುದು; ಸೆಕ್ಷನ್ 505 ('ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಹೇಳಿಕೆಗಳು'); ಮತ್ತು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾದ ಸೆಕ್ಷನ್ 124ಎ, ದೇಶದ್ರೋಹದ ಸೆಕ್ಷನ್ ('ಲಿಖಿತ ಅಥವಾ ಮೌಖಿಕ ಪದಗಳು, ಅಥವಾ ಸಂಕೇತಗಳು, ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ದೃಶ್ಯ ಅಥವಾ ಇತರ ಕೃತ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತದ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ದ್ವೇಷ ಅಥವಾ ಅವಹೇಳನ ಅಥವಾ ಅಸಮಾಧಾನ ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಬಹುದು').

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಹೇರಲು ಈ ಎಲ್ಲ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ವ್ಯಂಗ್ಯ ಏನೆಂದರೆ, ಈ ಎಲ್ಲ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳು ಇರುವ ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಥಾಮಸ್ ಬಾಬಿಂಗ್ಟನ್ ಮೆಕಾಲೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವನು ಕೂಡ ಇದೇ ಮೆಕಾಲೆ. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದಿ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಎಡಪಂಥೀಯ ದೇಶಭಕ್ತರಿಗೆ ಮೆಕಾಲೆ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ದೇಶಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಕಾಲೆಗೆ ಅಸಡ್ಡೆ ಇತ್ತು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಲಪಂಥೀಯ ದೇಶಭಕ್ತರು ಆತನನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರರಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಅನುಕೂಲಕರ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತರಾಗಿರುವ ಚಿಂತಕರನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು 'ಮೆಕಾಲೆ ಪುತ್ರ' ಎಂಬ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಹಿಂದುತ್ವ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು ರೂಪಿಸಿದ್ದರು.

ಭಾರತದ ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲಗಳೆರಡೂ ಮೆಕಾಲೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಮೆಕಾಲೆ ರೂಪಿಸಿದ ಭಾರತೀಯ ದಂಡ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸಿಪಿಎಂ ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿಗಳೆರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಬಳಸಿವೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೂಡ ಐಪಿಸಿಯ ಈ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಇದೆ ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಅಸಲಿ ಅಥವಾ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಾಂಧಿ ಐಪಿಸಿಯ ದೇಶದ್ರೋಹ ವಿಧಿಯ ಸಂತ್ರಸ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೋನಿಯಾ ಮತ್ತು ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿಯವರ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಯಾರಾದರು ನೆನಪಿಸಬೇಕಿದೆ. 1910ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಪುಸ್ತಕ 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಹೇಗೆ ನಿಷೇಧಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ, ಗಾಂಧಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಗೆ ಭಾರಿ ಜನಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತವಾದಾಗ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಜನ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಎದೆಗುಂದಿದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆಗೊಳಪಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. 'ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ' ನಿಯತಕಾಲಿಕದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಐಪಿಸಿಯ 124ಎ ಸೆಕ್ಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 'ದೇಶದ್ರೋಹ' ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸಲಾಯಿತು

ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಲೇಖನ ಬರೆದು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಜೈಲಿಗೆ ತಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡ ಮೊದಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ ಗಾಂಧಿ (ಅವರು ಕೊನೆಯವರೂ ಅಲ್ಲ). ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಈ ಕಾನೂನುಗಳು ರದ್ದಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. 1929ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಅವರು 'ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ'ದಲ್ಲಿ ಸಂಚಲನ ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಬರೆದು 124ಎ ಸೆಕ್ಷನ್ ರದ್ದತಿಗಾಗಿ ದೇಶವ್ಯಾಪಿ ಚಳವಳಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದರು. 'ಈ ಸೆಕ್ಷನ್ 'ಕಾನೂನು' ಎಂಬ ಪದದ ಮೇಲೆ ಎಸಗಿದ ಅತ್ಯಾಚಾರ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಗಾಂಧಿ, 'ನಾವು ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿರಲಿ, ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ' ಈ ಸೆಕ್ಷನ್ ತಲೆ ಮೇಲೆ ತೂಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದರು.

124ಎ ಸೆಕ್ಷನನ್ನು 'ಖಡ್ಗದ ಬಲದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ, ನಿರಂಕುಶ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ಅನುಸಾರ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಎರಗಲು ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಆಡಳಿತಗಾರರ ನೇಮಕದಲ್ಲಿ ಜನರ ಪಾತ್ರವೇ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದರು. 'ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಇತರ ಕಾಯ್ದೆಗಳನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡುವುದು ಎಂದರೆ ಈಗ ಇರುವ ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು. ಹಾಗಾಗಿ, ಈ ಸೆಕ್ಷನನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ, ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬೇಕಿರುವ ಶಕ್ತಿ' ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ದುರಂತ ಎಂದರೆ, 1947ರ ಆಗಸ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಂಡ ನಂತರ 124ಎ ಮತ್ತು ಇಂತಹ ಇತರ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳನ್ನು ನಾವು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಅವನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಲಪಡಿಸಿದೆವು. ಏನೇ ಆದರೂ ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು, ಯಾಕೆಂದರೆ, ಭಿನ್ನಮತವನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಲು ಅಗಣಿತ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಎರಡು ಘಟನೆಗಳು ಭಾರತದ ಅಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವು.

ಮೊದಲನೆಯ ಘಟನೆ ಜನವರಿ 30ರಂದು ಮತಾಂಧನೊಬ್ಬನಿಂದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹತ್ಯೆ. ಸ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆತ ಗಾಂಧಿ ಅವರನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ ಎಂದು ತೋರಿಕೆಗೆ ಕಂಡರೂ ಅದು ಭಾರತವನ್ನು 'ಹಿಂದೂ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ'ವಾಗಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿಯ ಭಾಗ. ಆರು ವಾರಗಳ ನಂತರ, ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಹಸ್ಯ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಸಶಸ್ತ್ರ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ಕರೆ ನೀಡಿತು. ಹೀಗೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಆಗಷ್ಟೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೊಸ ಸರ್ಕಾರ ಬಲಪಂಥೀಯ ತೀವ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಎಡಪಂಥೀಯ ತೀವ್ರವಾದದ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಯಿತು. ಈ ಚಿಂತೆಗಳ ಜತೆಗೆ, ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ, ದೇಶವಿಭಜನೆಯ ಲಕ್ಷಾಂತರ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಒದಗಿಸುವ ಸವಾಲು ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಜತೆಗೆ ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಘರ್ಷಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡವು.

ಕೇಂದ್ರ ತನ್ನ ಆಧಿಪತ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಇದು ಪ್ರಧಾನಿ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ, ಗೃಹ ಸಚಿವ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಸಚಿವ ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಮುಂದಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಪಂಥದ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ತೀವ್ರವಾದದ ವಿರುದ್ಧ ನಾಜೂಕಾಗಿದ್ದ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಘದ ಮುಖವಾಣಿ 'ಆರ್ಗನೈಸರ್' ಮತ್ತು ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ನಿಯತಕಾಲಿಕ 'ಕ್ರಾಸ್‌ರೋಡ್ಸ್'ಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು, ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ವಿಶೇಷವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದರು. ಆಗ ನೆಹರೂ, ಪಟೇಲ್ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತಂದರು.

'ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಘನತೆ, ಅಥವಾ ನೈತಿಕತೆ ಅಥವಾ ಭದ್ರತೆಗೆ ಗಾಸಿ ಉಂಟು ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸಿದರೆ' ಈ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಗೊಳಿಸುವ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ ಎಂದು ಸಂವಿಧಾನದ 19(2)ನೇ ವಿಧಿಯ ಮೂಲ ಪಠ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಮೊದಲನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. 19(2) ಪರಿಷ್ಕೃತ ವಿಧಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ: 'ದೇಶದ ಭದ್ರತೆ, ವಿದೇಶಗಳ ಜತೆ ಸ್ನೇಹಮಯ ಸಂಬಂಧ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಮತ್ತು) ಘನತೆ ಅಥವಾ ನೈತಿಕತೆಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಾಗಿ' ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ರೂಪಿಸಬಹುದು.

ಮೊದಲನೇ ತಿದ್ದುಪಡಿಯಲ್ಲಿ 'ವಿದೇಶಗಳ ಜತೆ ಸ್ನೇಹಮಯಿ ಸಂಬಂಧ' ಮತ್ತು 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ' ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎರಡನೇ ಅಂಶವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಯಾವುದೇ ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಸಿನಿಮಾ ಅಥವಾ ಕಲಾಕೃತಿ ಕೆಲವು ಜನರ ಮನ ನೋಯಿಸಿದರೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಬೀದಿಗಿಳಿದು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಅದನ್ನು 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಫಲವಾದ 153, 153ಎ, 295, 295ಎ, 499, 500 ಮತ್ತು 505ನೇ ಸೆಕ್ಷನ್‌ಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇತ್ತು. ಇವು 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದುರ್ನಡತೆ', 'ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ', 'ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಪ್ರಚೋದನೆ', 'ಹೆಸರು ಹಾಳು ಮಾಡುವುದು' ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ದೇಶಕ್ಕೆ ಬೆದರಿಕೆ ಎಂದು ಯಾವುದನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಅಥವಾ ನ್ಯಾಯಾಂಗ 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ'ಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನೆಹರೂ, ಪಟೇಲ್ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಹಿಂದಿನ ವಿಧಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮೊದಲ ತಿದ್ದುಪಡಿಯು [illegible]ದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಂವಿಧಾನವು ರದ್ದುಪಡಿಸಲು ಅಥವಾ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಲು ಬಯಸಿದ್ದ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾನೂನಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಮರಳಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯು ಭಿನ್ನಮತ ಮತ್ತು ಟೀಕೆಯನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಲು ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಿತು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಭಿನ್ನಮತ ಮತ್ತು ಟೀಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳ ಅಧಿಕಾರ ಕುಂಠಿತಗೊಂಡಿತು.

ವಸಾಹತೋತ್ತರ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ನಮ್ಮ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಲು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ (ಮತ್ತು ದುರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ). ಈ ಮಧ್ಯೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಮೊದಲ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಅಲ್ಲದೆ, ನಂತರ ಬಂದ '1971ರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಅವಮಾನ ತಡೆ ಕಾಯ್ದೆ'ಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜವನ್ನು ಅಪಮಾನ ಮತ್ತಿಗೆ ಬಳಸಿದರೆ, ಮಣ್ಣಿಗೆ ಅಥವಾ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅಂಥವರಿಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕಾಯ್ದೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಹಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಇಂತಹುದೇ ದಂಡನೆ ಇದೆ. ಇಂತಹ ನಿರ್ಬಂಧಾತ್ಮಕ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚಿನ ಉದಾಹರಣೆ 2008ರ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಾಯ್ದೆಯ 66ಎ ಸೆಕ್ಷನ್. ಈ ಸೆಕ್ಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಸುಮ್ಮನೆ (ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿ) ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಕೂಡ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. (2015ರ ಮೇಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಈ ಸೆಕ್ಷನನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಹಲವು ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ಲೇಖಕರನ್ನು ಈ ಸೆಕ್ಷನ್ ಬಳಸಿ ಜೈಲಿಗೆ ತಳ್ಳಲಾಗಿದೆ).

ಹಾಗಾಗಿಯೇ, ಪುರಾತನವಾದ ಕಾನೂನುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವಿರೋಧಿ ಉದ್ದೇಶದ ಕಾನೂನುಗಳೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಮೊದಲ ಬೆದರಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ.

2 ಅಸಮರ್ಪಕ ನ್ಯಾಯಾಂಗ

ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಸಮರ್ಪಕತೆಗಳು ಎರಡನೇ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಸಿನಿಮಾಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು ಅಥವಾ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಬೇಕು ಎಂಬ ದಿಡಿ ದೂರುಗಳು ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾದಾಗ ಅಂಥವುಗಳನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸಲು ನಮ್ಮ ಕೆಳ ಹಂತದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಅತಿ ಆತುರ ಮತ್ತು ಅತಿ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ದೂರುಗಳು ಕ್ಷುಲ್ಲಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸತ್ವ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅವುಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗುವ [illegible] ಬಹುಶಃ ಶೇ 99.9ರಷ್ಟು [illegible] ಅರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣ, ಲೇಖಕರು, ಕಲಾವಿದರು, ನಟರು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಇತರ [illegible] ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಪರಿಗಣನೆಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಭೌತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ.

ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾನುಭೂತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ [illegible] ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಥವಾ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಜ್ಞಾನಿ ಅಥವಾ [illegible]

3 ಅಸ್ಮಿತಾವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣ

ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಅಸ್ಮಿತಾವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣ (ಐಡೆಂಟಿಟಿ ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್) ಇನ್ನೊಂದು ಬೆದರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಅಥವಾ ಕಲಾಕೃತಿ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭ. ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯ ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಭಾವನೆಗೆ ಗಾಸಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ದೂರು ನೀಡಬಹುದು. ಮಂಡಲ್ ಮತ್ತು ಅಯೋಧ್ಯೆ ಚಳವಳಿಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡ 1990ರ ದಶಕದ ಆರಂಭಿಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಜಾತಿ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ರಾಜಕಾರಣಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಧರ್ಮ ಕುಮಾರ್ ಅವರು 'ನಾವು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ದೇಶವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ನಾವು ಭಾರತೀಯರು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು [illegible]

ಮಂಡಲ್ ಮತ್ತು ಅಯೋಧ್ಯೆ ಚಳವಳಿಗಳ ನಂತರ ಅಸ್ಮಿತಾವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಪ್ರಭಾವ ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಸಾಗಿದೆ. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ [illegible] ಅಭಿಮಾನ ಇರುವ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರಿಗೆ ದೋಷಪರಹಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ಅತೀತವಾದುದಾಗಿರುತ್ತವೆ.

1988ರಲ್ಲಿ ಸಲ್ಮಾನ್ ರಶ್ದಿ ಅವರ 'ದ ಸಟಾನಿಕ್ ವರ್ಸಸ್' ಕೃತಿಯ ಮೇಲಿನ ನಿಷೇಧ ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಮೌಲ್ವಿಗಳು ನೀಡಿದ ದೂರು ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಮತ್ತು ಎಂದೂ ಓದುವ ಸಂಭವ ಇಲ್ಲದ ಜನರು ಬೀದಿಗಿಳಿದು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ಆಗಿನ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ದಿಗಿಲಿನಿಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿತು. ಆಧುನಿಕ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರಧಾನಿ ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ [illegible]

ಚಿಂತನೆಗೆ ಲಗಾಮು

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಣ್ಣಗಾಗಿಸುವ ಬದಲಿಗೆ 'ದ ಸಟಾನಿಕ್ ವರ್ಸಸ್'ನ ನಿಷೇಧ ಇತರ ಜನಾಂಗಗಳು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಗಳ ಮುಖಂಡರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಂಧರು ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಬಲರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಕೇತಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಸೌಮ್ಯ ಅಥವಾ ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾದ ಟೀಕೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾದರೂ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಬಗ್ಗೆ ದೆಹಲಿಯ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಸರ್ಕಾರ ಕತ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿತು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಗ್ಗೆ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾದ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದ ದೆಹಲಿಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಲೇಖಕರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಶಿವಾಜಿಯ ಪಿತೃತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಹಳೆಯ ಕತೆಗಳನ್ನು ಪುನರಾವರ್ತಿಸಿದ (ಅವರು ಅದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ) ಅಮೆರಿಕದ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಬ್ಬರ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಆ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮರಳಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬರುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದು, ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ 'ಹೀರೊ'ಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಿಂದೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿತ್ತೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಇದೆ. ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಮತ್ತು ರಾಮ ಕುಬುದ್ಧಿಯ ಮತ್ತು ಅಡ್ಡ ಹಾದಿ ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದ್ದವರಾಗಿದ್ದರು- ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿತಾಗ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ, ಆಕ್ರೋಶಗೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಈಗ ಸುಭಾಷ್‌ಚಂದ್ರ ಬೋಸ್ ಬಗ್ಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಬಂಗಾಳಿಗಳು, ಪೆರಿಯಾರ್ ಬಗೆಗಿನ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ತಮಿಳರು, ಶಿವಾಜಿ ಬಗೆಗಿನ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಮರಾಠಿಗರು, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬಗೆಗಿನ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ದಲಿತರು, ಸಾವರ್ಕರ್ ಬಗೆಗಿನ ಅತ್ಯಂತ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಹಿಂದುತ್ವವಾದಿಗಳು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ

ಬೋಸ್, ಸಾವರ್ಕರ್, ಪೆರಿಯಾರ್, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಶಿವಾಜಿ ಎಲ್ಲರೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಅವರ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಿನಿಮಾಗಳು, ನಾಟಕಗಳು ಬರಬೇಕು. ಆದರೆ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಭೀತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಬರೆಯಬಲ್ಲ ಲೇಖಕರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮತ್ತು ನಾಟಕಕಾರರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ? ಇವರ ಸಾಧನೆಗಳ ಜತೆಗೆ ವೈಫಲ್ಯಗಳನ್ನು, ಧೈರ್ಯದ ಜತೆಗೆ ಒರಟುತನ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ?

ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ, ಕಳೆದ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ ವಿವಾದಾತ್ಮಕ ಭಾರತೀಯನಾಗಿರುವ ಗಾಂಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಇಂದು ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಕೃತಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಬೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಎಷ್ಟು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಇದೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ. ಬೋಸ್, ಪೆರಿಯಾರ್, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅಥವಾ ಶಿವಾಜಿ ಅವರಂತಲ್ಲದೆ ಗಾಂಧಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೇರಿದವರು ಮತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಸೇರದವರು. ಗಾಂಧಿ ಬಗ್ಗೆ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವ ಆಕ್ರೋಶಿತ, ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ, ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಯಾವುದೇ ಜನಾಂಗ ಇಲ್ಲ.

ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಗಾಂಧಿ ಅವರನ್ನು ಟೀಕೆಯಿಂದ 'ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹೊರಟರೂ ಅವರು ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. 2011ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದ ಲೇಖಕ ಜೋಸೆಫ್ ಲೆಲಿವೆಲ್ಡ್, ಗಾಂಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಸಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು

ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಗ ಗುಜರಾತ್ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜಕಾರಣ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯ ಸಮರ್ಥಕ ತಾನು ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತು.

ತಾನೇನು ಕಡಿಮೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರವೂ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ದೇಶವ್ಯಾಪಿ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿತು. ಆದರೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ರಾಜ್‌ಮೋಹನ್ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗುಜರಾತ್ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಆಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ವಾಗ್ವಾದ ಮತ್ತು ಸಂವಾದವನ್ನು ಸದಾ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಧಿಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಗೆ ಈ ನಿಷೇಧದ ಕ್ರಮ ವಿರುದ್ಧವಾದುದು ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸಿದರು. ಜತೆಗೆ, ಇದು ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹತೆಗೆ ಕುಂದುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಚಿಂತನೆಯಾಗಿತ್ತು. ದುಃಖದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ, ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದ ಇತರ ನಾಯಕರ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯೆಡೆಗೆ ಇಂತಹ ತಾತ್ವಿಕ ಬದ್ಧತೆ ಇಲ್ಲ.

ಜನಾಂಗೀಯ ಹಿಂಸೆಯ ಇತಿಹಾಸವಿರುವ, ಬಹುಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ, ಮೊಹಮ್ಮದ್, ಕ್ರಿಸ್ತ ಅಥವಾ ಗುರು ನಾನಕ್ ಅವರಂತಹ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ ಅಥವಾ ವಿವರಿಸುವಾಗ ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ಲೇಖಕರು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ತೋರಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಬಹುಶಃ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಇತಿಹಾಸದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅವರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗೋಣ. ಆತ್ಮಗೌರವ ಇರುವ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಯಾವುದೇ ಪುರುಷ ಅಥವಾ ಮಹಿಳೆ ತಾವು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮತ್ತು ಅದು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇತರರ ಮೇಲೆ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಭಾರತದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ನಿಷೇಧಿಸಿದಾಗ ಗಾಂಧಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಈ ಮಾನದಂಡದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಅನುತ್ತೀರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸಿನಿಮಾಗಳು ಅಥವಾ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲು ಅಥವಾ ಪ್ರಸಾರದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಲು ಅವುಗಳು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹಿಂಸೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೂ ಭಾರತದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ವಯಂ ಆಗಿ ಅಥವಾ ಬಳವಳಿಕಾರರ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಲು ಸದಾ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಕೃತಿಗಳು ಕೆಲವರ ಅತೃಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು ಎಂಬುದಷ್ಟೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

ಯಾವುದೇ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದ ವಾದ ಇಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಉತ್ತರ ಇನ್ನೊಂದು ಪುಸ್ತಕ. ಒಂದು ಸಿನಿಮಾದ ವಿಷಯ ಅಥವಾ ಧಾಟಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಅದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದು ಬಹಳ ಸುಲಭ. ಆದರೆ, ಕಲಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಆಕ್ರೋಶಗೊಂಡ ಗುಂಪುಗಳು ಘಾತುಕತನದ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು (ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ) ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರವು ಪ್ರಬುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ತಿರುವುಮುರುವಾಗಿದೆ; ಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಲೇಖಕ ಅಥವಾ ಕಲಾವಿದ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡದಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸದಿದ್ದಾಗ ಕೂಡ ಅವರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ವಿರುದ್ಧವೇ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಥವಾ ಹಿಂಸೆಯ ಬೆದರಿಕೆ ಒಡ್ಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ನೋಯುವ ಸ್ವಭಾವ, ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೈವನಿಂದೆ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲ. ಇಸ್ಲಾಂ ಅಥವಾ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದಂತಲ್ಲದೆ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರೂ ಅವರನ್ನು ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಈಗ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಿಂದೂಗಳು ಕೂಡ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಕ್ರೈಸ್ತರಂತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಿಖ್ಖರು ಮತ್ತು ಜೈನರು ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆರಹಿತ ನಮ್ಮ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಾನು ಆಗಾಗ ಓದುತ್ತಾ ಬೆಳೆದ ಮುಂಬೈಯ ಪಾರ್ಸಿ ವಿಡಂಬನಾ ಲೇಖಕ 'ಬ್ಯುಸಿಬೀ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ಬೆಹ್ರಾಂ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಅವರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಮೊದಲಿಗೆ 'ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ನಂತರ 'ಮಿಡ್‌ಡೇ' ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ 'ಅಫ್ಟರ್‌ನೂನ್ ಡಿಸ್‌ಪ್ಯಾಚ್' ಮತ್ತು 'ಕೊರಿಯರ್' ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನಂತಹ ಅಂಕಣವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ನಿಧನಾನಂತರ ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಫರ್ಜಾನಾ ಈ ಅಂಕಣಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಿ ಹಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ನಾನು ಅವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ಬ್ಯುಸಿಬೀ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಡಂಬನಾಕಾರ. ಅವರು ಜೀವನ, ಜಗತ್ತು ಮತ್ತು ಈ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ತಮ್ಮದೇ ಪಾರ್ಸಿ ಸಮುದಾಯದ ಇತರರ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು

ಈಗಲೂ ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ತಾವೇ ನಗಲು ಬಯಸುವ ಏಕೈಕ ಸಮುದಾಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಸಿಗಳದ್ದು ಮಾತ್ರ. ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಪಾರ್ಸಿ ಲೇಖಕ ಫಾರೂಕ್ ಧೋಂಡಿ ಅವರಿಂದ ನಾನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸುಂದರವಾದ ಕತೆಯೊಂದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪಾರ್ಸಿ ಲೇಖಕಿ ಬಾಪ್ಸಿ ಸಿಧ್ವಾ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಸಿಧ್ವಾ ಅವರನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬರು ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದರಂತೆ: 'ಯಾಕೆ ಪಾರ್ಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ನೀವು ಯಾಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಂದಬಾರದು. ನಿಮ್ಮದು ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜನಾಂಗ. ಸಮಸ್ಯೆ ಏನು?' ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಧ್ವಾ ಹೀಗೆಂದರಂತೆ: 'ಇದರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದು ಪಾರ್ಸಿ ಗಂಡಸರದ್ದು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಅರ್ಧ ಭಾಗದಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಸಲಿಂಗಿಗಳು. ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ'.

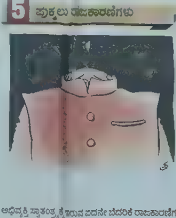
ತಮಿಳ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಆಗಿರುವ ನಾನು, ತಮಿಳರು ಅಥವಾ ಹಿಂದೂಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದರ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಕುಚೇಷ್ಟೆಯ ಜೋಕ್ ಹೇಳಿದರೆ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೀಯಾಳಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ? ನನಗೆ ಅನಿಸುವ ಹಾಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆರಹಿತ ಸ್ಥಿತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಅಸ್ಮಿತವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

4 ಪೊಲೀಸರ ಅಸಡ್ಡೆ

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ನಾಲ್ಕನೇ ಬೆದರಿಕೆ ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಯ ವರ್ತನೆ. ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರ ಪರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು ನಿಂತಾಗಲೂ ಅವರಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡುವ 'ಗೂಂಡಾಗಳ' ಪರವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪೊಲೀಸರು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಾಜಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಜೇಮ್ಸ್ ಲೇನ್ ಅವರ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ ನಿಷೇಧಿಸಿದಾಗ ಬಾಂಬೆ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಅದನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿತು. ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಪೊಲೀಸರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದಾಗ ಅವರು ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ದೋಷಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿತ್ರಕಾರ ಮಕ್ಬೂಲ್ ಫಿದಾ ಹುಸೇನ್ ನಡುವಣ ಹುಸೇನ್ ದೋಷಿ ಗುಫಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಲಾ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಜರಂಗ ದಳದ ಗೂಂಡಾಗಳು ನಡೆಸಿದ ದಾಂದಲೆಯನ್ನು ಗುಜರಾತ್ ಪೊಲೀಸರು ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತರು.

5 ಪುಕ್ಕಲು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಐದನೇ ಬೆದರಿಕೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಪುಕ್ಕಲುತನ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಮೋಸದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ಭಾರತದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮುಖ ಅಥವಾ ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ರಾಜಕಾರಣಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮುಖ ಅಥವಾ ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಘಾತುಕರು ಅಥವಾ ಮತಾಂಧರ ವಿರುದ್ಧ ಲೇಖಕರು, ಕಲಾವಿದರು ಅಥವಾ ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಪರವಾಗಿ ಯಾವತ್ತೂ ನಿಂತೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯ. ಅಯಾತುಲ್ಲಾ ಖೊಮೇನಿ ಅವರ ಸರ್ಕಾರ ಸಲ್ಮಾನ್ ರಶ್ದಿ ಅವರ 'ದ ಸಟಾನಿಕ್ ವರ್ಸಸ್' ಕೃತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಫತ್ವಾ ಹೊರಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ನೇತೃತ್ವದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಈಗಾಗಲೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ, (ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ) ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಜ್ಯೋತಿ ಬಸು ಮತ್ತು ಬುದ್ಧದೇವ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ ಅವರು ತಸ್ಲೀಮಾ ನಸ್ರೀನ್ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತಸ್ಲೀಮಾ ಅವರನ್ನು ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಹೊರದಬ್ಬಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿಜೆಪಿ ಹೊಂದಿರುವ ದಾಖಲೆಯೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದುದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಹುಸೇನ್ ದೋಷಿ ಗುಫಾದಲ್ಲಿ ದಾಂದಲೆ ನಡೆದಾಗ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ಗುಜರಾತ್ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಅದೇ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಭಾರತದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರು ಕಲಿತಿದ್ದ ಅಥವಾ ಪಾಠ ಮಾಡಿದ್ದ ಬರೋಡಾದ ಮಹಾರಾಜ ಸಯ್ಯಾಜಿರಾವ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇಶದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಲಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಹಿಂದುತ್ವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳ ಮುಖಂಡರತ್ತ ಬಂದರೆ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಕೆಲವು ಧರ್ಮರಕ್ಷಕರು ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಪೆರುಮಾಳ್ ಮುರುಗನ್ ಅವರು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅವರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಜಯಲಲಿತಾ ಆಗಲಿ, ಕರುಣಾನಿಧಿ ಆಗಲಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ

ಈ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮಗಳು (ಅಥವಾ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳದಿರುವುದು) ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚುನಾವಣಾ ಪರಿಗಣನೆಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜಾತಿ, ಸಮುದಾಯ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಂಪಿಗೆ ಅತೃಪ್ತಿ ಉಂಟು ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ಅತೃಪ್ತಿ ಉಂಟು ಮಾಡುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇವರು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಇವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ

ಲೇಖಕರು ಅಥವಾ ಕಲಾವಿದರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸುವ ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಮೇಲೆ ಅತಿಯಾದ ಪ್ರಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ತಪ್ಪಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜತೆಗೆ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಮತಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

[illegible] ಹುಸೇನ್ ವಿರುದ್ಧ ದಾಖಲಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ದೇಶಭ್ರಷ್ಟರಾಗಬೇಕಾಯಿತು. 2009ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಂತರ 2010ರಲ್ಲಿ ಹುಸೇನ್ ಅವರಿಗೆ ಭಾರತರತ್ನ ಮತ್ತು ಸಲ್ಮಾನ್ ರಶ್ದಿ ಅವರಿಗೆ (ಮುಲ್ಲಾಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ನಿಷೇಧ ಹೇರಲಾಗಿತ್ತು) ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವಂತೆ ಆಗಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಈ ಇಬ್ಬರ ಕಲಾತ್ಮಕ ಸಾಧನೆಗೆ ನ್ಯಾಯಯುತ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಮನ್ನಣೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಇದು ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮಾಂಧರಿಗೆ ನೀಡುವ ಉತ್ತರದ ಜತೆಗೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಪರವಾದ ದೊಡ್ಡ ಕ್ರಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಯಾರು ವಿರೋಧಿಸಬಹುದಿತ್ತು? ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವದ ಮಹತ್ವದ ಅರಿವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವ ಧೈರ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. 2011ರಲ್ಲಿ ಕತಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಹುಸೇನ್ ಮೃತಪಟ್ಟರು. ಹೀಗೆ ಭಾರತ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ಒಂದು ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿನ ಅಧ್ಯಾಯ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಆಗಿನ ಸರ್ಕಾರ ಹುಸೇನ್ ಅವರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿತು ಎಂಬ ಒಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿತ್ರಕಾರ ತಾಯ್ನಾಡನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಧರ್ಮಾಂಧರ ಮುಂದೆ ತಲೆ ಬಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪತ್ರಕರ್ತರನ್ನು ಬೆದರಿಸಲು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ನ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸಂಗತವಾದ ಒಂದು ಅಂಶವೂ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಮಾಧ್ಯಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯು ಒಬ್ಬ ರಾಜಕಾರಣಿ ಅಥವಾ ಪಕ್ಷದ ವಿರುದ್ಧ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕೂಲ ವರದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ, ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮಾಲೀಕ ಒಂದು ರಾಸಾಯನಿಕ ಘಟಕ ಅಥವಾ ಒಂದು ಉಕ್ಕು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಚಿವರು ಅವರಿಗೆ ಕರೆ ಮಾಡಿ ಪರವಾನಗಿ ನವೀಕರಿಸಲು ಸಮಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ತಡೆ ಒಡ್ಡುತ್ತವೆ.

6 ಸರ್ಕಾರಿ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಅವಲಂಬನೆ

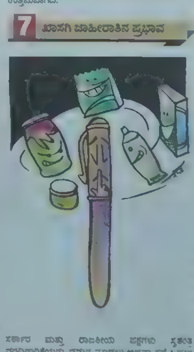

ಸರ್ಕಾರಿ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಅವಲಂಬನೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಆರನೇ ಬೆದರಿಕೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಕೆಳಗಿನ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಟೆಂಡರ್, ನೇಮಕಾತಿ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಅವಲಂಬನೆ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವೈಫಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಭೀತವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ.

'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ' ಮಾಧ್ಯಮ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮಾಧ್ಯಮ ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ದೇಶದ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ವರದಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಇರುವ ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಇನ್ನೂ ತೀವ್ರ. 1988ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಉತ್ತರಾಖಂಡದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಉಮೇಶ್ ದೊಭಾಲ್ ಎಂಬ ದಿಟ್ಟ ಪತ್ರಕರ್ತನನ್ನು ಮದ್ಯ ಮಾಫಿಯ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ಗದ ಜತೆ ಮದ್ಯ ಮಾಫಿಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ನಿಕಟತೆ ಈ ಹತ್ಯೆಯ ತನಿಖೆಯನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸಿತು. ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಛತ್ತೀಸಗಡದ ಬಸ್ತಾರ್‌ನಲ್ಲಿ, ಮಾವೋವಾದಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವೇ ರೂಪಿಸಿದ ಜನ ಸೇನೆಯ ನಡುವಣ ಅಂತರ್ಯುದ್ಧದ ಕರಾಳ ಮುಖಗಳನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೆಲವು ಪತ್ರಕರ್ತರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿತು ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತೊರೆದು ಹೋಗುವಂತೆ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿತು.

ಉತ್ತರಾಖಂಡ ಮತ್ತು ಬಸ್ತಾರ್ ನಾನು ದೀರ್ಘ ಕಾಲದಿಂದ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಇಂತಹ ದಾಳಿಗಳು ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. 'ಮಾಧ್ಯಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕ'ದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಸ್ಥಾನ 180ರಲ್ಲಿ 133. ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ, ಚೀನಾ ಮತ್ತು ರಷ್ಯಾಕ್ಕಿಂತ ಭಾರತ ಮೇಲಿದೆ (ಇದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಮಾಧಾನ ಉಂಟು ಮಾಡಬಾರದು). ಆದರೆ ನೇಪಾಳದ ಸ್ಥಿತಿ ನಮಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ.

7 ಖಾಸಗಿ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಪ್ರಭಾವ

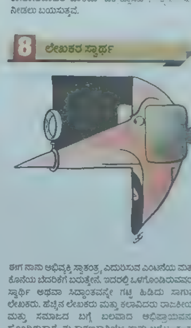
ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ವರದಿಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ತಡೆ ಒಡ್ಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಇದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ಕೂಡ ದಂಡನಾ ಕ್ರಮಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಭೌತಿಕ ಅಂಶಗಳ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ, [illegible] ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಅವಲಂಬನೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಏಳನೇ ಬೆದರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಸುದ್ದಿ ವಾಹಿನಿಗಳಿಗೆ [illegible] ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾನಿಕಾರಕ ಅಡ್ಡ ಪರಿ[illegible] ಉಂಟುಮಾಡುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ [illegible] ಟೀಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಬಹಳ ವಿರಳ. ಅವರು [illegible] ನೀಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಭಯ [illegible] ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಸುದ್ದಿ ವಾಹಿನಿಗಳಿಗೆ [illegible] ಜಾಹೀರಾತುಗಳನ್ನು ಹಲವು ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮ [illegible] ಹಿಂಪಡೆದ ನಿದರ್ಶನಗಳಿವೆ (ಟಾಟಾದಂತಹ [illegible] ಸೇರಿ)

ನನಗೆ [illegible] ಮಾಧ್ಯಮದ ಸ್ವ ಸೆನ್ಸಾರ್‌ಶಿಪ್ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ [illegible] ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಕಾಗದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು [illegible] ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ [illegible] ವಾಹಿನಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ [illegible] ಜಾಹೀರಾತುದಾರರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ [illegible] ಪುರಾವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದಾಗ ಮಾಧ್ಯಮ [illegible] ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಂಪಾದಕರು ಇದು ಅತಿಯಾದ ಪ್ರ[illegible] ದೊರೆಯುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ, 1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪರಿಸರ ವರದಿಗಾರರನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಗ್ರಾಹಕವಾದ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇಂದು ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ವಿಧೇಯವಾದ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಜಾಹೀರಾತುದಾರರ ವಾಣಿಜ್ಯ [illegible] ಮಾಧ್ಯಮ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದು ಸಾಧ್ಯ [illegible] ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟದಂತಹ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ [illegible] ಮಾಧ್ಯಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಬೇರೆ ದೇಶ[illegible] ಇಲ್ಲಿನ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ರಷ್ಯನ್ ಹೆಸರಿನ [illegible] ಪ್ರಾವ್ದಾ ಮತ್ತು ಸುದ್ದಿ [illegible] ಸುದ್ದಿಯೂ ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. [illegible] ಯುರೋಪ್ ಅಥವಾ ಅಮೆರಿಕದಂತಲ್ಲದೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಉದ್ಯಮ ಸಮೂಹಗಳು ಜಾಹೀರಾತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ಹೊಂದಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಇವು ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಸಂಪಾದಕರ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಒತ್ತಡವನ್ನೂ ಹೇರಬಲ್ಲವವಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಾಲೀಕರು ಮತ್ತು ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವವರು ತಲೆ ಬಾಗುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮ ವರ್ತನೆಯು [illegible] ವಾಣಿಜ್ಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ [illegible] ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು [illegible] ವಾಹಿನಿಗಳು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡು[illegible] ಪತ್ರಕರ್ತನೊಬ್ಬನ ಮನೆ [illegible] 'ನೊಂದಿದೇವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಗೂಂಡಾಗಳು [illegible] ನಡೆಸಿ ದಾಂದಲೆ ಮಾಡುವ [illegible] ವಾಹಿನಿಗಳು ಅದನ್ನು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ [illegible] ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ದಾಳಿಯ 'ಎಕ್ಸ್‌ಕ್ಲೂಸಿವ್' [illegible] ನೀಡಲು ಬಯಸುತ್ತವೆ.

8 ಲೇಖಕರ ಸ್ವಾರ್ಥ

ಈಗ ನಾನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎದುರಿಸುವ ಎಂಟನೆಯ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವವರು ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೇ ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಸಾಗುವ ಲೇಖಕರು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಬಲವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಬರೆ[illegible] ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುತ್ತೇವೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾವು [illegible] ಬರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಯಾವುದೇ ಸೃಜನಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು, ತನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒತ್ತೆ ಇರಿಸುವಷ್ಟು ಮೂರ್ಖ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ

ದುರದೃಷ್ಟವೆಂದರೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಲೇಖಕರು ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ಸಂಪಾದಕರು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪಕ್ಷದ ಜತೆ [illegible] ರಾಜಕಾರಣಿಯ ಜತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ [illegible] ತಿರುಚಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಂಚನೆ- ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕ[illegible] ಪದವಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮರ್ಥನೀಯ [illegible] ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು [illegible] ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ [illegible] ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು [illegible] ಸಮರ್ಥಕರಾಗುತ್ತಾರೆ: ಕೆಲವರು ಸಿಪಿಎಂನ ನಕ್ಷಾ[illegible] ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರು [illegible] ಪೂರ್ವಗ್ರಹದಿಂದ ಸತ್ಯ ದಮನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ: ಪಕ್ಷದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯೇ ಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಲೇಖಕರು [illegible] ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿನ [illegible] ಹುದ್ದೆಗಾಗಿ, [illegible] ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆ ಮಾಚುತ್ತಾರೆ.

ಪಕ್ಷದೊಂದಿಗಿನ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಆಯ್ದ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಕ್ರೋಶಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕೆಲವು ಬೆದರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗಮನ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಇತರ ಕೆಲವನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಂ.ಎಫ್. ಹುಸೇನ್ ಪರವಾಗಿ ಎಡಪಂಥೀಯ ಗುಂಪು ಸಹಮತ್ ಅತ್ಯಂತ ದಿಟ್ಟವಾದ ಅಭಿಯಾನವನ್ನು ನಡೆಸಿತು: ಆದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಎಡರಂಗ ಸರ್ಕಾರ ತಸ್ಲೀಮಾ ನಸ್ರೀನ್ ಅವರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡ ರೀತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಾರವನ್ನೂ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾರತದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳು [illegible]

[illegible]

ಸುಭಾಷಿತ

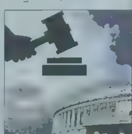
ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆಯಿರಿ. ದುರ್ಬಲರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯಾವತ್ತೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ.
-ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇಮಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಬಗೆಹರಿಯಲಿ

ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇತೃತ್ವದ ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಮಧ್ಯೆ ಮುಸುಕಿನ ಗುದ್ದಾಟ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಅದು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ಕೊಲಿಜಿಯಂನಿಂದ ಬಂದ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ 75ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಸರುಗಳು ನನೆಗುದಿಗೆ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಕೆಲ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸುಮಾರು 8 ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇರುವ 478 ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಇದು ಹಿನ್ನಡೆ. ಇದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥ ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಾಕಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನೇದಿನೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಸರ್ಕಾರವೇ ರಾಜ್ಯಸಭೆಗೆ ನೀಡಿದ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ 39 ಲಕ್ಷ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬಾಕಿ ಇವೆ. ಇದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಎರಡೂ ಕಡೆಯಿಂದ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ರೀತಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದರಿಂದ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ತೊಂದರೆಯಾಗುವುದು ನ್ಯಾಯ ಕೇಳಿ ಕೋರ್ಟ್ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟುವ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ. ಶೀಘ್ರ ನ್ಯಾಯ ಪಡೆಯುವ ಜನರ ಹಕ್ಕನ್ನೇ ಈ 'ವಿಳಂಬ ವ್ಯಾಧಿ' ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಜನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೂ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅದು ಇಡೀ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷಣವಂತೂ ಅಲ್ಲ.

ಕೊಲಿಜಿಯಂನ ಶಿಫಾರಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಅಪನಂಬಿಕೆ ತಳೆಯುವುದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ ಎಂದು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇತೃತ್ವದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ತ್ರಿಸದಸ್ಯ ಪೀಠ ಶುಕ್ರವಾರ ಪ್ರಕರಣವೊಂದರ ವಿಚಾರಣೆಯ ವೇಳೆ ತೀವ್ರ ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ಸ್ಥಿತಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರ ಮೇಲೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಹೊರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿದೀತು, ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಪಂದಿಸೀತು ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ, ಶಾಸಕಾಂಗಕ್ಕೆ ಆಕ್ಷೇಪವಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದು ಅನೇಕ ದಶಕಗಳವರೆಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಆಯಾ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಜತೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ನೇಮಕಾತಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಇದನ್ನು ಪಕ್ಕಕ್ಕಿಟ್ಟು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಿಸಿತು. ಅದೇ ಕೊಲಿಜಿಯಂ. ಮುಂದೆ, ಸಂಸತ್ತು ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನೇಮಕಾತಿ ಆಯೋಗ ಕಾನೂನು ರೂಪಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ರದ್ದುಪಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈಗಿರುವುದು ಕೊಲಿಜಿಯಂ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರ. ಇದೇ ವಿವಾದದ ಮೂಲ. ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇಮಕ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಇರುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಅವರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಕಾನೂನು ಖಾತೆ ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ರವಾನಿಸಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲದೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಕೂಡ ಅಸಹಾಯಕರು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಕಳಿಸಿದ ಹೆಸರುಗಳು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಹಂತ ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲಿ.

ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಿರುವುದು ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯದಾನ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಅಡ್ಡಗೋಡೆ ಆಗಬಾರದು.

ನಮ್ಮ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ತುಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಅದು ಅವರ ಹಕ್ಕು ಕಾಪಾಡುವ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೂ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಾಂಗವು ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ಶಾಸಕಾಂಗದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ದನಿ ಜೋರಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಬಾಕಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುವಾಗ ಇದನ್ನೂ ಬೆರಳು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಲೋಧಾ ಸಮಿತಿ ಶಿಫಾರಸು ಜಾರಿ ಕುರಿತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿದ ಆದೇಶವನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಕಟ್ಜು ಅವರೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಿಗ್ಗಾಮುಗ್ಗಾ ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸಕಾಂಗದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮೂಗು ತೂರಿಸಿ ತಾನೇ ಕಾನೂನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದೆ ಎಂದು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಕೋಪದ ಹಿಂದೆ, ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂರೂ ಅಂಗಗಳ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಕಳಕಳಿ ಇದೆ. ಅದನ್ನೂ ಕೋರ್ಟ್ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜನಕ್ಕೆ ಬೇಕಿರುವುದು ತ್ವರಿತ ನ್ಯಾಯದಾನ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಅಡ್ಡಗೋಡೆ ಆಗಬಾರದು. ಕಗ್ಗಂಟು ನಿವಾರಣೆ ಹೊಣೆ ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರ ಮೇಲಿದೆ.

ಕಾರ್ಟೂನ್ 'ಲೋಕ'

ದಿನದ ಟ್ವೀಟ್

ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲ

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಭವನ ಎತ್ತುವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಟಿ.ವಿ. ಚಾನೆಲ್‌ಗಳು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ವಿಷಾದನೀಯ... ಏಕೆಂದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರು ಅತಿರಂಜಿತ, ಅತಿರೇಕದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ರಶೀದ್ ಕಿದ್ವಾಯಿ
ಪತ್ರಕರ್ತ

50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ

ಸೋಮವಾರ, 15-8-1966

ಮುಷ್ಕರ, ಚಳವಳಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಅರಾಜಕತೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲದು

ನವದೆಹಲಿ, ಆ. 14 – ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಕಷ್ಟದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಇಂದು ಜನತೆಗೆ ಕರೆಯಿತ್ತರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರ ... ಮಾಡಿದ ಪ್ರಸಾರ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ... ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರ... ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ನಾವು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದರು.

[illegible]

ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ವಿಶ್ವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಾನ್ಸನ್ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಗಾಂಧಿ ಪತ್ರ

ನವದೆಹಲಿ, ಆ. 14 – ವಿಯಟ್ನಾಂ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಸೇರಿ ವಿಶ್ವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಧಾನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ಅಮೆರಿಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಾನ್ಸನ್ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ... 'ಆರ್ಗನೈಸರ್' ...

[illegible]

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅರಣ್ಯನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಇಂಥ ಮೌನ ಸಮ್ಮತಿ?

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಭ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೂತಕದ ನೆರಳು

ನಾರಾಯಣ ಎ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಈ ದೇಶದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು 70ನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಆಚರಣೆಯ ಇಂದಿನ ದಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ದೇಶದ ಅಷ್ಟೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ದೇಶದ ಅಷ್ಟೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಈ ದೇಶದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಹೈಕೋರ್ಟುಗಳ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮತ್ತು ಗೃಹ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಸಚಿವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಈ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ. ವಿಷಯ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿದ್ದು.

ಇದು ಪ್ರಶ್ನೆ: ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯ ನ್ಯಾಯ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರೆಂದು ಕಂಡವರಿಗೆ ಮಧ್ಯಯುಗದ ಪಾಳೇಗಾರರ ರೀತಿ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಬಹುದಾದರೆ ನೀವೆಲ್ಲ ಇದ್ದೂ ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲವೇ? ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಿಸಬೇಕು.

ಜನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಘಟನೆಗಳು ಹಿಂದೆ ಯಾವತ್ತೋ ಒಮ್ಮೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲ. ಟಿ.ವಿ. ಚಾನೆಲ್‌ಗಳು ಪ್ರತೀ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಇಂತಹ ಒಂದು ಹೊಸ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತವೆ. ಇವೇನೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಪರಾಧ ಸುದ್ದಿಗಳಂತೆ ಓದಿ ಮರೆಯಬಹುದಾದ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಘಟನೆ ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೋ ನಡೆದರೂ ಅದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯವಾಗತೊಡಗಿದರೆ, ಯಾರು ಯಾರ ಜತೆ ಮಾತನಾಡಬಹುದು, ಯಾರು ಯಾರ ಜತೆ ತಿರುಗಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಒಂದಷ್ಟು ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ನೈತಿಕ ಪೊಲೀಸ್‌ಗಿರಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸತೊಡಗಿದರೆ, ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಭೇದಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸೆಯ ಮೂಲಕವೇ ಜನ ಪರಿಹರಿಸತೊಡಗಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎನ್ನುವುದು ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆ. ಸರ್ಕಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ, ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಆಕಾಶ ಬಿದ್ದುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಪರಾಧದ ವಿಚಾರಣೆ, ನ್ಯಾಯ-ಅನ್ಯಾಯದ ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೋ, ಶಕ್ತಿಗಳೋ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದರೆ ಅದು ಇಡೀ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಣಕಿಸಿದಂತೆ, ಅವಮಾನಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಾರ್ವಭೌಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಂತೆ. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ತಟ್ಟಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ, ಮುಟ್ಟಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಾದರೆ ಮುಂದೆ ಅಪಾಯ ಕಾದಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅರ್ಥ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿದೆ.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದಾಕ್ಷಣ ಇದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಗೋರಕ್ಷಕರ ಅತಿರೇಕಗಳ ವಿಷಯ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಬಹುದು. ಅಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ಹೋದ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಜೋರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಗೋರಕ್ಷಕರ ಬಗ್ಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದರೆ ಬೀದಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅವರು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಯಾವತ್ತೋ ಯಾವ ಎಗ್ಗೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಅನಾಗರಿಕ ವಿಧಾನವೊಂದನ್ನು ಅವರು ತಮಗೆ ಸರಿ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಹೇರಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅಷ್ಟೆ. ಅಂದರೆ ಗೋರಕ್ಷಕರೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬೀದಿಗಿಳಿಯುವ ಮುನ್ನವೇ ಇಂಥದ್ದೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಕಳ್ಳತನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡವರನ್ನು, ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದವಾಗಿ ಕಂಡವರನ್ನು, ವಿಭಿನ್ನ ಮತಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಜೋಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಡಿಯುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಚಾನೆಲ್‌ಗಳು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಫ್ಯಾಷನ್ ರೂಪ ನೀಡಿದವು. ಇದೇನೋ ಮನರಂಜನೆ ಎಂಬಂತೆ ಇಂತಹ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ತೀರಾ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ವಿವರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸಿದವು. ಈ ಘಟನೆಗಳ ವಿವರಣೆಗೆಂದೇ ಹೊಸ ಪದಪುಂಜ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀಮಂತವಾಯಿತು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಮಡಿವಂತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಬಳಸಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವವರಿಗಾಗಲೀ, ಅವುಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವವರಿಗಾಗಲೀ, ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿದವರಿಗಾಗಲೀ ತಾವೆಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ ಬಾಹಿರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅಳುಕೂ ಬಾರದೆ ಹೋಯಿತು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಬೇಕಾದೀತು.

ಹೀಗೆ ಬೀದಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಾಯಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಂಗ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಜಂಟಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾನೂನು ಮಾಡುವವರು, ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುವವರು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾನೂನುಬದ್ಧ ಆಡಳಿತವನ್ನು (rule of law) ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದವರು ನಾಟಕ ನೋಡುವಂತೆ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ತಾವಿದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಈಗ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನ, ಕಾನೂನು, ಕೋರ್ಟು, ನೀತಿ, ನಿಯಮ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಣಕಿಸುವಂತೆ ದೇಶದ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ತಮಗಿಷ್ಟ ಬಂದ ರೀತಿ ನ್ಯಾಯಾನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತಲುಪಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಿದರೆ ಭಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮೌನ ದಂಗುಬಡಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಮೌನ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಇದರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೌನವಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಾನೂನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಬುಡ ಅಲುಗಾಡಿಸಬಲ್ಲ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೊಳಕೆಗಳಾಗಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಗೋರಕ್ಷಕರು ಬೀದಿಗಿಳಿದ ನಂತರ ಇದನ್ನು ಕೆಲವರು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಇದು ದಲಿತರ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿಯಾಗಿ ಅಸಹನೀಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಇದು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ನಡೆಸುವ ದಾಳಿ. ಇದು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ನಡೆದರೂ ಇದನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜ ಸಹಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಯಾರಿಗೂ ಅನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಗೋರಕ್ಷಣೆಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೇ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಚರ್ಚೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಗೋರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೂ ಈ ರೀತಿ ಹಿಂಸೆಗಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೋಡಿ. ಗೋರಕ್ಷಕರ ಪೈಕಿ ಬಹುಮಂದಿ ನಕಲಿಗಳು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಅಂದರೆ ಅಸಲಿ ಗೋರಕ್ಷಕರಾದರೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಹುದೆಂದೇ? ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಿದವರು ಯಾವ ಕಾನೂನನ್ನೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಗೋರಕ್ಷಕರ ಅತಿರೇಕಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು. ಅಂದರೆ ಕಾನೂನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರನ್ನು ಯಾರು ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹಿಂಸಿಸಬಹುದೆಂದೇ? ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವವರು ಕೂಡಾ ಒಟ್ಟು ಘಟನೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಹಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಒಂದೊಂದು ಘಟನೆಯೂ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗವನ್ನು ಕೆಲ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾಲ ಕಸದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. 'ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ನಮಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಅಥವಾ ನೀವೇನು ಮಹಾ' ಎಂದು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಮಂದಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೆ ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಇಂತಹ ಘಟನೆ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಪೊಲೀಸ್ ಮಂದಿ ಇದು ತಮ್ಮ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಉಗುಳು ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಸಂವೇದನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇದ್ದವರು ಆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕಾರಣವೇ ಅವರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಚುನಾಯಿತ ಸರ್ಕಾರ, ಒಂದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಇರುವುದು. ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಗಂಭೀರತೆ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸೋಣ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯಾಂಗಕ್ಕೇನಾಗಿದೆ?

ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಧಿಯೊಳಗೆ ಲಂಗುಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ಮೂಗು ತೂರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಉಷ್ಟ್ರ ಪಕ್ಷಿಯಂತೆ ಮರಳಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹೂತು ಕುಳಿತಿರುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಆತಂಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ನ್ಯಾಯಪೀಠಗಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ಮಾಮೂಲಿ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದೇಕೆ? ಈ ಬೀದಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯ ಒಂಥರಾ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಗುಂಪುಗಳು ಹೇರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಹಾಗೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂನು, ಹಕ್ಕುಗಳು, ಸಂವಿಧಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಲುಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತವೆ. ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆ ಪರಿ ಖಂಡಿಸಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ (micro-scale e[illegible]) ಹೇಗೆ ಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ? ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ [illegible] ಎಡಿಎಂ ಜಬಲ್ಪುರ ಪ್ರಕರಣ [illegible] ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ [illegible] ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡಿದ್ದ [illegible] ಅವರು ಅಟಾರ್ನಿ ಜನರಲ್ ನಿರೇನ್ ಡೇ ಅವರ [illegible] ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಅಂದರೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ [illegible] ಕಾನೂನುಬಾಹಿರವಾಗಿ ಜನರ ಜೀವ ತೆಗೆದರೂ ನಾವು ಕೇಳುವಂತಿಲ್ಲವೇ?' ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಯಾವ ಅಳುಕೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರೇನ್ ಡೇ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ಹೌದು ಮೈ ಲಾರ್ಡ್. ನೀವುಗಳು ಅದನ್ನೂ ಕೇಳುವಂತಿಲ್ಲ'. ಜಸ್ಟಿಸ್ ಖನ್ನಾ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನ್ಯಾಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದವರು ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಎಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಕಾನೂನು ಕಾಲು ಮುರಿದು ಬೀಳಬಾರದು ಎನ್ನುವ ನಿಲುವನ್ನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ತಳೆಯುವ ಒಬ್ಬ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಇಡೀ ನ್ಯಾಯಾಂಗವೇ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಜನ ಪ್ರವೃತ್ತ, ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಪ್ರಭೃತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯವು ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಪರಮಾಧಿಕಾರದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ನೇರ ದಾಳಿ ಅಂತ ಹೇಳಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಬೇಸರ ಮತ್ತು ಆತಂಕದ ವಿಚಾರ. ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಸರ್ಕಾರ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಹೇರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾವೀಗ ಚಿಂತಿಸಬೇಕಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರ ಹೇರಬಹುದಾದ ಪರೋಕ್ಷ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕುರಿತಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಶಕ್ತಿಗಳು ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರುತ್ತಿರುವ ಖಾಸಗಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು.

ಫ್ರೆಡ್ರಿಕ್ ನೀಟ್ಷೆ ಎಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಜರ್ಮನ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ 'ದೇವರು ಸತ್ತ, ದೇವರನ್ನು ನಾವು ಕೊಂದಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ. ನೀಟ್ಷೆಯಂತಹ ಪ್ರಖರ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಯಾರಾದರೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಬೀದಿ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯ ನೋಡಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಈ ದಿನ 'ಸಂವಿಧಾನ ಸಾಯುತ್ತಿದೆ' 'ಆ ಸೂತಕದ ನಡುವೆ ನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ದೇಶರಕ್ಷಕರು ಆತನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಾವುದಾದರೂ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ಪಕ್ಕದ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಚರ್ಮ [illegible] ಅದನ್ನು ವಿಡಿಯೊ [illegible] ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. [illegible] ಉಳಿದಿದ್ದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು, ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿ[illegible] ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಗೃಹ [illegible] ಧೀಶರು ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ [illegible] ವಿಡಿಯೊವನ್ನು ತಮ್ಮ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಶೇರ್ [illegible] ಯಾವುದಕ್ಕಾದರೂ ಇರಲಿ ಒಂದು 'ಡೋಸಿಯರ್ [illegible]ರಿಸಿ' ಎಂದು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಇ-ಮೇಲ್ ಆದೇಶ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಿಂತನೆಗೆ ಲಗಾಮು

ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಎಂಟು ಕಂಟಕ

(7ನೇ ಪುಟದಿಂದ)

ಹಾಗೆಯೇ ಸೆನ್ಸಾರ್ ವಿರುದ್ಧ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಥವಾ ಇಚ್ಛೆ ಇರುವ ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಟ್ಟದ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಚಿಂತಕರನ್ನು ಬೆದರಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಕಾಡೆಮಿ ಫ್ರಾಂಕಾಯ್ಸ್ ಅಥವಾ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯಂತಹ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಲೇಖಕ ಅಥವಾ ಕಲಾವಿದ ಅಥವಾ ವಿದ್ವಾಂಸ ಅಥವಾ ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕ ಅಥವಾ ಪತ್ರಕರ್ತನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆದರಿಕೆ ಎದುರಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆದರಿಕೆ ಒಡ್ಡುವ ಎಂಟು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ: ಪುರಾತನವಾದ ಕಾನೂನುಗಳು, ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಸಮರ್ಪಕತೆಗಳು, ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಬೆದರಿಕೆ ಒಡ್ಡುವವರೊಂದಿಗೆ ಪೊಲೀಸರ ಶಾಮೀಲಾಗುವಿಕೆ, ರಾಜಕೀಯ ವರ್ಗದ ಪುಕ್ಕಲುತನ, ಸರ್ಕಾರದ ಜಾಹೀರಾತಿನ ಮೇಲೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಅವಲಂಬನೆ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಧ್ಯಮದ ಅವಲಂಬನೆ, ಮತ್ತು ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತಬದ್ಧ ಅಥವಾ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಲೇಖಕರು, ಸಂಪಾದಕರು, ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು. ಈ ಎಂಟು ಬೆದರಿಕೆಗಳು ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ತಿಂದು ಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಚೀನಾ, ರಷ್ಯಾಗಳಂತಹ ಅರೆ ನಿರಂಕುಶಾಧಿಪತ್ಯದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಲೇಖಕರು, ಕಲಾವಿದರು ಮತ್ತು ಸಿನಿಮಾ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸ್ವೀಡನ್ ಅಥವಾ ಕೆನಡಾದಂತಹ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಳೆದಿರುವ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು.

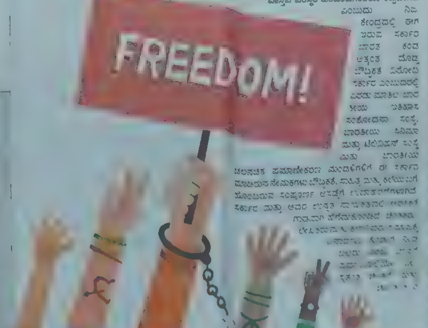
2014ರಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ, ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಲೇಖಕರು ಮತ್ತು ಕಲಾವಿದರ ಮೇಲಿನ ದಾಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಆಗಲಿ, ಎಡ ಪಕ್ಷಗಳಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷಗಳಾಗಲಿ ತಾವು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ಯಾವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸುವರ್ಣ ಯುಗ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ನೆಹರೂ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿ ಕಾಯ್ದೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಾರತದ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಖಚಿತವಾದಾಗ ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಕ್ಷೀಯ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದಾಗ ಈ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೈಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ? ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಧಾನಿ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇರಿದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು 'ಸಟಾನಿಕ್ ವರ್ಸಸ್' ಕೃತಿಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದರು; ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದರೊಬ್ಬರು ತಾಯ್ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಲು (ಮತ್ತು ಸಾಯಲು) ಅಗತ್ಯವಾದ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪ್ರಧಾನಿ ಒದಗಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ (ಮತ್ತು ಎಡಪಕ್ಷಗಳ) ಅಪರಾಧಗಳು ಸುಲಭ ದಾರಿ ಒದಗಿಸಿದವು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ಈಗ ವಾಸ್ತವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಇರುವ ಸರ್ಕಾರ ಭಾರತ ಕಂಡ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ ವಿರೋಧಿ ಸರ್ಕಾರ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ [illegible] ಬಗೆಗಿನ ಈ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ ಹರಿದು ಬಂದಿದೆ.

ಹಿಂದೆ, ಕೆಲವು ಲೇಖಕರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಸುಡಲಾಗಿದೆ, ಕೆಲವು ನಿರ್ದೇಶಕರ ಸಿನಿಮಾಗಳನ್ನು ಸೆನ್ಸಾರ್‌ಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಕಲಾವಿದರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಈಗ, ಬಹುಶಃ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಜನರ ಗೌರವ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ, ಗಂಭೀರ ಲೇಖಕರ ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ನಿಲುವುಗಳ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮೂರು ಹತ್ಯೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನರೇಂದ್ರ ದಾಭೋಲ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಗೋವಿಂದ ಪಾನ್ಸರೆ ಅವರ ಹತ್ಯೆಯಾದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಂ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಹತ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೂವರೂ ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಲೇಖಕರು ಹೆಚ್ಚು ಸುರಕ್ಷಿತ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೊಂದಿರುವ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಆದ್ಯತೆಗಳು ಈ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಕಾರಣ. ಇದರ ಜತೆಗೆ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವವರು ಉನ್ನತವಾದ ಸಣ್ಣ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ತಲುಪುವುದರಿಂದ ಮೂಲಭೂತವಾದಿ ಅಥವಾ ತೀವ್ರವಾದಿ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇವರು ಕಡಿಮೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣ.

ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಮೂರೂ ಹತ್ಯೆಗಳ ರಾಜಕೀಯ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಭಿನ್ನ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ದಾಭೋಲ್ಕರ್ ಹತ್ಯೆ ನಡೆಯಿತು. ಪಾನ್ಸರೆ ಹತ್ಯೆಯಾದಾಗ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಸರ್ಕಾರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿತ್ತು. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಹತ್ಯೆ ನಡೆದಾಗ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿತ್ತು. [illegible]

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ಅಸಹನೆ ಬೇಡ

'ವಂದೇ ಮಾತರಂ ಗೀತೆಯನ್ನು ಹಿಂದೂ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಹೈಜಾಕ್ ಮಾಡಿವೆ. ವಂದೇ ಮಾತರಂ ಇಂದು ಹಿಂದೂ ಮಾತರಂ ಆಗಿದೆ' ಎಂದು ಪ್ರೊ. [illegible] ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ (ಪ್ರವಾ., ಆ. 14)).

ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೀಜಮಂತ್ರವಾಗಿದ್ದ, ಎಲ್ಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರೂ ಧರ್ಮ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ', ನಮಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಭಿಸಿದ ನಂತರ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಯಿತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಜನಿತವಾಗಿದ್ದ ಇದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, 'ಜನ ಗಣ ಮನ'ವನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ಗೀತೆಯನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮಾರಂಭದ ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವು 'ಜನ ಗಣ ಮನ' ಹಾಡುತ್ತೇವೆಯೇ ವಿನಾ 'ವಂದೇ ಮಾತರಂ' ಅನ್ನುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು 'ವಂದೇಮಾತರಂ' ಅನ್ನು ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲದ ಕೆಲವರು ಬಳಸಲು ಅವರ ಧರ್ಮಗಳ ನೀತಿ, ನಿಯಮಗಳು ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ತಾನು ಜನಿಸಿದ ನೆಲವನ್ನು ತಾಯಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಭಾವನೆಗೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಕ್ರೈಸ್ತರಿಗೂ ಬೇರೊಂದು ರೀತಿಯ ತೊಡಕು ಇರಬಹುದು.

ಆದರೆ 'ಜನನೀ ಜನ್ಮ ಭೂಮಿಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಗಾದಪಿ ಗರೀಯಸಿ' ಎಂದು ಭಾವಿ[illegible]

ಸ್ವಗತಗೊಳ್ಳಲಿ

[illegible]

19 ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪದಕ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ 'ವಿಶಿಷ್ಟ' ಹಾಗೂ 'ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಸೇವಾ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ 19 ಪೊಲೀಸರು ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ.

ವಿಶಿಷ್ಟ ಸೇವಾ ಪದಕ

- ಎ.ಎಸ್.ಎನ್ ಮೂರ್ತಿ, ಐಜಿಪಿ, ಆಂತರಿಕ ಭದ್ರತಾ ವಿಭಾಗ
- ವಿಜಯ ಕುಮಾರ್ ಜಿ.ಡಂಬಳ, ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಎಸ್ಪಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ

ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಸೇವಾ ಪದಕ

- ಎಂ.ಎನ್.ನಾಗರಾಜ್, ಎಸ್ಪಿ, ಬಾಗಲಕೋಟೆ
- ಮಂಜುನಾಥ್ ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ, ಎಸ್ಪಿ, ಲೋಕಾಯುಕ್ತ
- ಎಸ್.ಬದ್ರಿನಾಥ್, ಎಸಿಪಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ವಿನಯ್ ಎ.ಗಾಂವ್ಕರ್, ಎಸಿಪಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ವಿ.ಮರಿಯಪ್ಪ, ಎಸಿಪಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಸೋಮಲಿಂಗಪ್ಪ ಬಿ.ಭಜ್ಜಿ, ಎಸಿಪಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
- ಸಿ.ಎ.ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ಕೋಲಾರ
- ಪ್ರಮೋದ್ ಎಸ್.ಧಾಗೆ, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ
- ಶ್ರೀಧರ್ ದೊಡ್ಡಿ, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್, ಹೊಸಪೇಟೆ
- ಕೆ.ಎಸ್.ಪ್ರಾಣೇಶ್ ಮೂರ್ತಿ, ಎಸ್‌ಐ, ಗುಪ್ತದಳ
- ಪಿ.ನಾಗರಾಜ್, ಎಎಸ್‌ಐ, ಹಾಸನ
- ಟಿ.ಎಲ್.ಮುದ್ದುರಾಜು ಅರಸ್, ಎಆರ್‌ಎಸ್‌ಐ, ಡಿಎಆರ್, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು
- ಸಿ.ಕೆ.ಪದ್ಮನಾಭ, ಎಎಸ್‌ಐ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು
- ಎ.ಎಂ.ಪಳಂಗಪ್ಪ, ಎಆರ್‌ಎಸ್‌ಐ, ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಪಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಕೆ.ಇ.ಮ್ಯಾಥ್ಯು, ಎಎಚ್‌ಸಿ, ಡಿಎಆರ್, ಶಿವಮೊಗ್ಗ
- ಸಿ. ಹಿರಿಯಣ್ಣಯ್ಯ, ಎಎಚ್‌ಸಿ, ಡಿಎಆರ್, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು

ದೆಹಲಿ, ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆಚ್ಚರ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): 70ನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ಕೆಂಪುಕೋಟೆಯಿಂದ ದೇಶವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಲಿದ್ದು, ದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿ ಮತ್ತು ಗಲಭೆಪೀಡಿತ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟೆಚ್ಚರ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಚಿವರು, ವಿದೇಶಿ ಗಣ್ಯರು ಮತ್ತು ಬಾರಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಕರು ಸೇರಲಿರುವ ಕೆಂಪು ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಸಾವಿರಾರು ಪೊಲೀಸರು ಮತ್ತು ಅರೆ ಸೇನಾ ಪಡೆಯ ಯೋಧರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಳು ದಿನಗಳವರೆಗೆ 'ಭಾರತ ಪರ್ವ' ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಲಿರುವ ರಾಜಪಥ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಹಂತದ ಭದ್ರತಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನಾರ್ಥ್ ಮತ್ತು ಸೌತ್ ಬ್ಲಾಕ್ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ರಾತ್ರಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪೊಲೀಸರು ಕಟ್ಟೆಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲೂ ಭದ್ರತೆ: ಕಳೆದ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಕರ್ಫ್ಯೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕಣಿವೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಭದ್ರತಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸೇನೆ, ಅರೆಸೇನಾ ಪಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸರನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲೆಡೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳವಾದ ಬಕ್ಷಿ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣವನ್ನು ಭದ್ರತಾ ಪಡೆಗಳು ಸುತ್ತುವರಿದಿವೆ. ಬಕ್ಷಿ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣಕ್ಕೆ ತಲುಪುವ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಬಂದ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಂಪುಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಗಸ್ತು ನಿರತ ಭದ್ರತಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ

ಒಂದೆಡೆ ಸಿಹಿ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ದಾಳಿ

ಜಮ್ಮು ವಾಘಾ ಗಡಿ (ಪಿಟಿಐ): ಭಾರತದ ಗಡಿ ಭದ್ರತಾ ಪಡೆಯ ಯೋಧರಿಗೆ ವಾಘಾ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ಸಿಹಿ ಹಂಚಿದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ, ಗಡಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ರೇಖೆ ಬಳಿ ಕದನ ವಿರಾಮ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದೆ.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನವು ಭಾನುವಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ರೇಂಜರ್‌ಗಳು ಭಾರತದ ಯೋಧರಿಗೆ ಸಿಹಿ ಹಂಚಿದರು. ಭಾರತದ ಯೋಧರು ಸೋಮವಾರ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಸಿಹಿ ವಿತರಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಉಲ್ಲಂಘನೆ: ಗಡಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ರೇಖೆ ಬಳಿ ಕದನ ವಿರಾಮ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿರುವ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸೇನೆ, ಎರಡು ಕಡೆ ಗುಂಡಿನ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದೆ. ಪೂಂಛ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶೆಲ್ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದೆ.

ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕದನ ವಿರಾಮ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಇದು.

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆ, ಗುಂಡಿನ ದಾಳಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

'ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸೇನೆಯು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಚೋದನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕದನ ವಿರಾಮ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿತು' ಎಂದು ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಗಳ ವಕ್ತಾರ ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಕರ್ನಲ್ ಮನೀಶ್ ಮೆಹ್ತಾ ತಿಳಿಸಿದರು. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಸೇನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 3 ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ದಾಳಿ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸೇನೆ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ನೀಡಿದೆ. ಭಾರತದ ಯೋಧರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಹಾನಿ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ವಾಘಾ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ– ಭಾರತ ಯೋಧರು ಸಿಹಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು ಪಿಟಿಐ ಚಿತ್ರ

ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮುಕ್ತ ದೇಶ: ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆ ಅಮಿತಾಭ್ ಮನವಿ

ಮುಂಬೈ (ಪಿಟಿಐ): ಭಾರತವನ್ನು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮುಕ್ತ ದೇಶವನ್ನಾಗಿಸಲು ನಾಗರಿಕರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಹಿಂದಿ ಚಿತ್ರರಂಗದ ಹಿರಿಯ ನಟ ಅಮಿತಾಭ್ ಬಚ್ಚನ್ ಭಾನುವಾರ ಮನವಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಭಾರತವು ಅತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯಬೇಕಿದೆ. ಇದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನವಾದ ಆಗಸ್ಟ್ 15ರ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಾಗಬೇಕು' ಎಂದು ಅಮಿತಾಭ್ ಅವರು ಟ್ವೀಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೂವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಕುರಿತಾದ ತಮ್ಮ 'ಪಿಂಕ್' ಸಿನಿಮಾದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಸಹ ಅವರು ಟ್ವಿಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎಫ್‌ಬಿಐನಿಂದ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ನಿರಂಜನ್

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಜನವರಿ 1 ಮತ್ತು 2ರ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರರು ಪಠಾಣ್‌ಕೋಟ್ ವಾಯುನೆಲೆ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದಾಗ, ಎನ್‌ಎಸ್‌ಜಿ ಯೋಧರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಎನ್‌ಎಸ್‌ಜಿ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಿರಂಜನ್ ಅವರೂ ಇದ್ದರು.

ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಉಗ್ರನೊಬ್ಬನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಸ್ಫೋಟಕ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲು ನಿರಂಜನ್ ಮುಂದಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಉಗ್ರನಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಫೋಟಕ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವ ರೀತಿ ಎನ್‌ಎಸ್‌ಜಿಯ 'ಬ್ಲ್ಯಾಕ್ ಕ್ಯಾಟ್' ಕಮಾಂಡೊಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಗ್ರನ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗ್ರೆನೇಡ್ ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡು ನಿರಂಜನ್ ಅವರ ಶ್ವಾಸಕೋಶಗಳು ಒಡೆದಿದ್ದವು. ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ಅವರು ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದರು.

ತನ್ನ ಬಾಂಬ್ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ದಳದ ಅನುಭವಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸದಸ್ಯನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಎನ್‌ಎಸ್‌ಜಿ ಹೇಳಿತ್ತು. ನಿರಂಜನ್ ಅವರು ಅಮೆರಿಕದ ಎಫ್‌ಬಿಐನಿಂದ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಭಯೋತ್ಪಾದಕರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಬಾಂಬ್, ಸ್ಫೋಟಕ ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವಾಗ ನಿರಂಜನ್ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ಎನ್‌ಎಸ್‌ಜಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಆದರೆ, ಉಗ್ರನೊಬ್ಬ ಅತ್ಯಂತ ಜಾಣತನದಿಂದ ತನ್ನ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರೆನೇಡ್ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅದು ನಿರಂಜನ್ ಅವರ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಎರವಾಯಿತು.

ನಿರಂಜನ್‌ಗೆ ಶೌರ್ಯ ಚಕ್ರ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಖುಷಿಯಾಗಿದೆ. ಮಗನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ
ಇ.ಕೆ.ಶಿವರಾಜನ್
ನಿರಂಜನ್ ತಂದೆ

ನಿರಂಜನ್ ಉಗ್ರರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಶೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಧನ್ಯವಾದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.
ರಾಧಾ ಶಿವರಾಜನ್
ನಿರಂಜನ್ ತಾಯಿ

ಇಂದು, ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರ ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಕರೆ ಉಚಿತ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಇದು ಸಂತಸದ ಸುದ್ದಿ. ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಗ್ರಾಹಕರು ಸೋಮವಾರ (ಆ. 15) ಎಷ್ಟೇ ಕರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹಣ ಪಾವತಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ.

'ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಮೊಬೈಲ್ ಅಥವಾ ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿಗೆ 15ರಂದು ಮಾಡುವ ಕರೆ ಉಚಿತ. ನಂತರ ಪ್ರತಿ ಭಾನುವಾರ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುತ್ತದೆ' ಎಂದು ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಸಚಿವ ಮನೋಜ್ ಸಿನ್ಹಾ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾತ್ರಿ 9ರಿಂದ ಬೆಳಗ್ಗೆ 7ರ ವರೆಗೆ ಉಚಿತ ಕರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಈಗಾಗಲೇ ತನ್ನ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ಮಾಸಿಕ ₹49 ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆರು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಈ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿ ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ನಂತರ ಗ್ರಾಹಕರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಯೋಜನೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದು ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅನುಪಮ್ ಶ್ರೀವಾಸ್ತವ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ಭಾನುವಾರ ಉಚಿತ ಕರೆ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಒದಗಿಸುವ ಆಧುನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿಯಿಂದ ಮೊಬೈಲ್ ದೂರವಾಣಿಗೆ ಕರೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನೂ ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ನೀಡುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಜನರು ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿ ಬಳಸುವ ಮೂಲಕ ಮೊಬೈಲ್ ವೆಚ್ಚ ತಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

'ಡಿಜಿಟಲ್ ಇಂಡಿಯಾದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬ್ರಾಡ್‌ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಅಗತ್ಯ. ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಉಚಿತ ಕರೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಬ್ರಾಡ್‌ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸೇವೆ ವಿಸ್ತರಣೆಗೂ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಿದೆ' ಎಂದು ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರಕಟಣೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಒಟ್ಟು ದೂರವಾಣಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಎಸ್‌ಎನ್‌ಎಲ್ ಪಾಲು ಶೇ 57ರಷ್ಟಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಒಟ್ಟು 1.43 ಕೋಟಿ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ರಾತ್ರಿ 9ರಿಂದ ಬೆಳಗ್ಗೆ 7ರವರೆಗಿನ ಉಚಿತ ಕರೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಮುಂದುವರಿಯಲಿದೆ
- ಮಾಸಿಕ ₹49 ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ
- ₹49 ಶುಲ್ಕದ ಸೌಲಭ್ಯ ಆರು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಲಭ್ಯ

ಸಿಐಡಿ ತನಿಖೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಒತ್ತಾಯ

ಉಡುಪಿ: ಉದ್ಯಮಿ ಭಾಸ್ಕರ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಕೊಲೆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಸಿಐಡಿಗೆ ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಾಯ ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿದೆ.

ಪೊಲೀಸರ ತನಿಖೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾಸ್ಕರ ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರ ತಾಯಿ ಗುಲಾಬಿ ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಸಿಐಡಿಗೆ ವಹಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿ ಮೀನುಗಾರಿಕಾ ಸಚಿವ ಪ್ರಮೋದ್ ಮಧ್ವರಾಜ್ ಅವರು ಗೃಹ ಸಚಿವ ಡಾ.ಜಿ.ಪರಮೇಶ್ವರ್ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೊಲೆ ಕೃತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಬಂಧಿತರಾಗಿರುವ ಐವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಶಾಮೀಲಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಈ ಪೈಕಿ ಬಂಧಿತ ರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ಇಬ್ಬರು ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇಮಕ: ಕೇಂದ್ರ ನಿಲುವಿಗೆ ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಅಸಮ್ಮತಿ?

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹರನ್ನು ನೇಮಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಕರಡು ಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಮಂಡಳಿ (ಕೊಲಿಜಿಯಂ) ತನ್ನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಲ್ಲ.

ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಕರಡು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳನ್ನು ಕಾನೂನು ಸಚಿವಾಲಯ ಕೊಲಿಜಿಯಂಗೆ ಆಗಸ್ಟ್ 3ರಂದು ನೀಡಿದೆ. ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಟಿ.ಎಸ್. ಠಾಕೂರ್ ನೇತೃತ್ವದ ಕೊಲಿಜಿಯಂನಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ನಾಲ್ವರು ಹಿರಿಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ವಿವಾದಿತ ಎರಡು ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಅಸಮ್ಮತಿ ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ, ಕರಡು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಅಂತಿಮಗೊಳ್ಳುವುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಳಂಬ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಪರಿಷ್ಕೃತ ಕರಡು ಕುರಿತು ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಸಭೆ ಸೇರಬೇಕಿದೆ.

ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಲು ಕೊಲಿಜಿಯಂ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರನ್ನು 'ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭದ್ರತೆ' ಮತ್ತು 'ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ'ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ತನಗೆ ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಪರಿಷ್ಕೃತ ಕರಡಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಹೇಳಿದೆ.

ಈ ಅಂಶವು ನ್ಯಾಯಾಂಗದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವಂಥದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಕೊಲಿಜಿಯಂ, ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಒಕ್ಕೊರಲಿನಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತ್ತು.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದ ಕರಡಿನಲ್ಲಿ, ಒಮ್ಮೆ ತಿರಸ್ಕೃತಗೊಂಡ ಹೆಸರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಳುಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಕೊಲಿಜಿಯಂಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿತ್ತು. ಪರಿಷ್ಕೃತ ಕರಡಿನಲ್ಲಿ, 'ಶಿಫಾರಸು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಕಾರಣ ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಹೇಳಿದೆ.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಸೋನಿಯಾ ಬಿಡುಗಡೆ

ನವದೆಹಲಿ(ಪಿಟಿಐ): ಭುಜದ ಪೆಟ್ಟು ಮತ್ತು ಜ್ವರದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿನ ಸರ್ ಗಂಗಾ ರಾಮ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಾಗಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ ಅವರನ್ನು ಭಾನುವಾರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ ಅವರ ಭುಜದ ನೋವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಿ.ಎಸ್. ರಾಣಾ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಾರಣಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ನಡೆದ ಪಕ್ಷದ ರ‍್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರು. ಆ.3ರಂದು ಅವರನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್‌ಗೆ ಚೌತಾಲಾ: ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಅಕ್ರಮ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪಾದನೆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಭಯ್ ಚೌತಾಲಾ ಅವರು ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ರಿಯೊ ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್‌ಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ.

ಅವರು ಹರಿಯಾಣದ ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಓ. ಪಿ. ಚೌತಾಲಾ ಅವರ ಪುತ್ರ. ಅಭಯ್ ಅವರು ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಕ್ರೀಡಾ ಆಡಳಿತಗಾರ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ರಿಯೊ ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಚಾರಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಾಗ, ಸಿಬಿಐ ವಿಶೇಷ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಸಂಜಯ್ ಗರ್ಗ್ ಅವರು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಅನುಮತಿ ಇಲ್ಲದೆ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ನಾಲ್ವರ ಸಾವು

ಹೈದರಾಬಾದ್ (ಪಿಟಿಐ): ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದ ಮೂವರು ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸೇರಿ ನಾಲ್ವರು ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿರುವ ಘಟನೆ ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನ ಮಾದಾಪುರ ಪ್ರದೇಶದ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಸೊಸೈಟಿ ಸಮೀಪ ಭಾನುವಾರ ನಡೆದಿದೆ.

ಮ್ಯಾನ್‌ಹೋಲ್ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ಇಳಿದ ಮೂವರು ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೊರಗೆ ಬಾರದ ಕಾರಣ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿವಾಸಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಎಂಬುವವರು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಇಳಿದಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಅವರು ಕೂಡ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ.

ಎರಡೂವರೆ ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಸ್ಫೋಟಕ ವಶ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಅಮೀನಗಡ (ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ): ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಕೆಲೂರಿನ ಕಲ್ಲಿನ ಕ್ವಾರಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಡಲಾಗಿದ್ದ ಎರಡೂವರೆ ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಸ್ಫೋಟಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಅಪರಾಧ ಪತ್ತೆ ದಳ(ಡಿಸಿಐಬಿ) ಪೊಲೀಸರು ಭಾನುವಾರ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಒಬ್ಬನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಸ್ತಾನ ಮೂಲದ ಮಹೇಂದ್ರ ಗುಜ್ಜರ್ ಬಂಧಿತ ಆರೋಪಿ. 'ಈತ ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಇಂಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದ, ಕಲ್ಲುಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಸಿಡಿಸಲು ಸ್ಫೋಟಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ತನಿಖೆಯಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಆರೋಪಿ ನಂದುಲಾಲ್ ಗುಜ್ಜರ್ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಡಿಸಿಐಬಿ ಪೊಲೀಸರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಂಧಿತನಿಂದ 90 ಜಿಲೆಟಿನ್ ಕಡ್ಡಿ, 36 ಡಿಟೊನೇಟರ್ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ್ಫೋಟಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಆರೋಪದ ಮೇರೆಗೆ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಡಿಸಿಐಬಿ ಪೊಲೀಸರು ತನಿಖೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜೋಳದರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ

ಕಲೆಯ ಋಣ ತೀರಿಸುವೆ: ಜಯಶ್ರೀ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬಳ್ಳಾರಿ: 'ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದವಳಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ನಂಟಿದೆ. ಆದರೆ ಜೋಳದರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲೂ ನೆನೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಕಲೆಯ ಋಣ ತೀರಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಂದಿಗೇ ಬಂದಿದೆ' ಎಂದು ರಂಗಕರ್ಮಿ ಬಿ.ಜಯಶ್ರೀ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ನಗರದ ಜೋಳದರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡ ರಂಗಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ರಂಗತೋರಣ ಮತ್ತು ರಾಮೇಶ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ರಾತ್ರಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ 'ಜೋಳದರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡ' ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಅವರು, ಬಳ್ಳಾರಿಯೊಂದಿಗಿನ ನಂಟನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿದರು.

'ದೊಡ್ಡನಗೌಡರು ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಎತ್ತರದ ನಿಲುವು, ಅದ್ಭುತ ಗಮಕ ಮತ್ತು ನಟನೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡ ರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹೆಕ್ಕಿ ತೆಗೆದರೆ ಕಲಾವಿದರ ರಾಶಿಯೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ' ಎಂದರು.

'ನನ್ನ ಅಜ್ಜಿ ಜಿ.ವಿ.ಸುಂದರಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಕಲಾವಿದರಾದ ಅವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರವನ್ನು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ಬಿಡದೇ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದರು. ಅಜ್ಜಿಯೊಂದಿಗೆ ತಾನೂ ಹೊರಟು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ನನ್ನ ತಾತ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ತಡೆದವರು ದೊಡ್ಡನಗೌಡರು' ಎಂದು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಜನ ಬಾಯಿ ಬಿಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಾಯುತ್ತದೆ. ಭ್ರಷ್ಟ ಸಚಿವರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಖಂಡಿಸಬೇಕು ಎಂದರು.

ಡಾ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮರಾಠೆ, ರಂಗಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಬಿ.ವಿ.ರಾಜಾರಾಂ, ಶಶಿಧರ ನರೇಂದ್ರ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಟ್ರಸ್ಟ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕೆ.ಪೊಂಪನಗೌಡ, ರಂಗತೋರಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆರ್.ಭೀಮಸೇನ, ಪ್ರಭುದೇವ ಕಪ್ಪಗಲ್ಲು ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭಾನುವಾರ ನಡೆದ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಡಾ.ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಅವರಿಂದ ಜೋಳದರಾಶಿ ದೊಡ್ಡನಗೌಡ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ರಂಗಕರ್ಮಿ ಬಿ.ಜಯಶ್ರೀ. ರಂಗತೋರಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕಪ್ಪಗಲ್ಲು ಪ್ರಭುದೇವ, ರಂಗನಿರ್ದೇಶಕ ಬಿ.ವಿ.ರಾಜಾರಾಂ, ಅಡವಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಡಾ.ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮರಾಠೆ ಇದ್ದಾರೆ

ಮನೆ ಕುಸಿದರೂ ನೆರವು ಪಡೆಯದ ಸಚಿವ

ಲಖನೌ: ಶನಿವಾರ ಸುರಿದ ಭಾರಿ ಮಳೆಗೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವ ಬನ್ಶೀಧರ್ ಬೌಧ್ ಅವರ ಮಣ್ಣಿನ ಮನೆ ಕುಸಿದಿದೆ. ಆದರೆ ಮನೆಯ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ದಂಡೇ ಬಂದರೂ ಸಚಿವ ಬೌಧ್ ಅವರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಯವಾಗಿಯೇ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬೌಧ್, ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದರು ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

ಲಖನೌದಿಂದ 200 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದ ಬಹ್ರೈಚ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೇರಿಯಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬೌಧ್ ಮನೆ ಇದೆ. ಮನೆ ಕುಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೌಧ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಯ ಬೇರೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಪಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸುದ್ದಿ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಂದಾಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿದರು. ಅವಶೇಷ ತೆರವು ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮನೆ ಮರು ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ನೆರವು ಪಡೆಯಲು ಬೌಧ್ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕುಸಿದರೆ ಜನರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ನೆರವು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ದೊರೆಯದ ನೆರವು ತಮಗೂ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್ ಪದ್ಧತಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ವಿದಾಯ

'ನೆಗಡಿ ಬಂತೆಂದು ಮೂಗು ಕೊಯ್ದುಕೊಂಡಂತೆ'

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್‌ನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನ ಕೈಬಿಡಲು ಮುಂದಾಗಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಲೋಕಸಭಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಖರ್ಗೆ ತೀವ್ರ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ನೆಗಡಿ ಬಂತೆಂದು ಮೂಗನ್ನೇ ಕೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟಂತಿದೆ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಎಂದು ಅವರು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡಿದರು.

ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ದೋಷಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು. ಆದರ ಬದಲು ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವಾಲಯದ ಜೊತೆ ವಿಲೀನ ಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರ ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆ ನಡೆಸಬೇಕೆ ಹೊರತು ವಾಣಿಜ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಾರದು ... ಎಂದು ಅವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅಲುಗಾಡಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ- ಮುನಿಯಪ್ಪ: 'ಪ್ರತಿದಿನ ಎರಡೂವರೆ ಕೋಟಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿರುವ, 14 ಲಕ್ಷ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅಲುಗಾಡಿಸಲು ಹೊರಟಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕ್ರಮ ಸರಿಯಲ್ಲ' ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸದ ಕೆ.ಎಚ್. ಮುನಿಯಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು.

ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್ ಈಗ ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಮಂಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸ್ವಂತ ಆದಾಯ, ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದರ ಜೊತೆ ವಿಲೀನ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ಸೂಕ್ತ ತೀರ್ಮಾನವಲ್ಲ ಎಂದರು.

ಹಳೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ... ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

ರೈಲ್ವೆಗೆ ಅನುಕೂಲ- ಡಿವಿಎಸ್: ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್ ಅನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಜೆಟ್ ಜೊತೆ ವಿಲೀನ ಮಾಡಿದರೆ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುದಾನ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ಯೋಜನಾ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಚಿವ ಡಿ.ವಿ. ಸದಾನಂದಗೌಡ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

... ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವೇ ... ಹಣಕಾಸು ಒದಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಜೆಟ್ ಮಂಡಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ...

'ನಾನು ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವ ಆಗಿದ್ದಾಗ ... ತ್ತಿದೆ' ಎಂದರು. ರೈಲ್ವೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಆದಾಯ ಬಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ 97 ಪೈಸೆ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ 3 ಪೈಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ... ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ... ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿಯೇ ರೈಲ್ವೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ನೀಡಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್ ಇಲ್ಲ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಕಳೆದ 92 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಂಡನೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್ ಮುಂದಿನ ಹಣಕಾಸು ವರ್ಷದಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳಲಿದೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಜೆಟ್ ಜತೆಗೆ ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವ ಸುರೇಶ್ ಪ್ರಭು ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದ ಶಿಫಾರಸನ್ನು ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವಾಲಯ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸಮಿತಿ ರಚನೆ: ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವಾಲಯಗಳ ಐವರು ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವರು ರಚಿಸಿದ್ದು, ಈ ಸಮಿತಿಯು ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಜೆಟ್ ಜತೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಿ ಈ ಮಾಸಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಿದೆ.

ರೈಲ್ವೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್ ವಿಲೀನ ಗೊಳಿಸಲು ತಾವು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಪ್ರಭು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಏಳನೇ ವೇತನ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸು ಜಾರಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ₹ 40 ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ಸಬ್ಸಿಡಿ ಬಾಬ್ತಿಗೆ ₹ 32 ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹೊರೆ ರೈಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ.

ಇದಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಯೋಜನೆಗಳು ವಿಳಂಬ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ₹1.07 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಚಿವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರೈಲ್ವೆ ಬಜೆಟ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾದ ನಂತರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ರೈಲ್ವೆಯು ವಾರ್ಷಿಕ ಲಾಭಾಂಶ ನೀಡುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗೆ ಕುತ್ತು?: ಬಜೆಟ್ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ರೈಲ್ವೆಯ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಾದು ನೋಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಅಖಿಲ ಭಾರತ ರೈಲ್ವೆ ನೌಕರರ ಸಂಘಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಗೋಪಾಲ್ ಮಿಶ್ರಾ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಎಲ್ಲಾ ರೈಲ್ವೆ ಸಚಿವರೂ ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯ ಬಜೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಬಜೆಟ್ ವಿಲೀನವು ಭಾರಿ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

THE HINDU

MONDAY AUGUST 15 2016

End the judicial logjam

Frustration in the higher echelons of the judiciary appears to be consolidating into anger. Poignant appeals have morphed into indignant warnings. The delay in filling up vacancies in the country's badly understaffed higher judiciary has reached a flashpoint. When the Chief Justice of India, T.S. Thakur, made an emotional appeal to Prime Minister Narendra Modi in April to rescue the judicial system from its enormous work burden and chronic shortage of hands, it was hoped the executive would galvanise itself and expedite the process of appointing more judges, at least in the high courts. As it turns out, Justice Thakur's appeal has not had the desired effect, and he has now hardened his stand to the point of issuing an overt warning of judicial intervention in what would normally be an administrative matter. The situation is so grim that he has said the government "is now attempting to bring the judiciary to a grinding halt". With 478 posts out of a sanctioned strength of 1,079 high court judges lying vacant — an unacceptable 44.3 per cent — the CJI's frustration is understandable. Justice Thakur's revelation that a list of 74 names sent by the collegium for appointment as high court judges has been stuck in the corridors of power since January would suggest government indifference. The logjam the Chief Justice mentions is an inescapable reality, and the government owes an explanation, if there is any, for its tardiness.

However, one must ask whether the impasse is only about shortage of hands and the burgeoning docket. Is the real reason some specific issue on which the judiciary and the executive are in grave disagreement? It is known that the government wants to incorporate in the memorandum of procedure for appointment of judges the power to reject recommendations from the collegium on the ground of 'national interest', whereas the judiciary opposes such a veto clause. It is equally possible that there is no particular reason, and it is just that the lumbering government machinery has been misunderstood. Whether or not there is an underlying cause, it is the NDA government's duty to dispel the impression that it is deliberately going slow or that it is indirectly giving vent to its own frustration after its plan to establish a National Judicial Appointments Commission was thwarted by the court. The situation is not yet out of hand. Practical solutions can be found if the two branches come together. In a matter that requires a good deal of consultation and cooperation, this incipient confrontation must not be allowed to grow, for that would be as injurious to the public interest as the current crisis facing the judicial system is.

Watershed session

Bucking the trend of intractable stand-offs, Parliament got down to business in the monsoon session that ended on Friday. The statistics tell the story. The Lok Sabha sat for 101 per cent of its scheduled hours and the Rajya Sabha for 96 per cent, according to data from the think tank, PRS Legislative Research. India's Parliament has a very structured, and comparatively short, daily schedule, so these numbers should normally not have been taken to be exceptional. But the tendency over the past few years towards partisan lockdowns puts the business and debate conducted in this monsoon session in gratifying relief — and gives hope that the government and the Opposition may have arrived at terms of engagement to more permanently breathe oxygen into Parliament's necessary processes. While 14 Bills were passed, the clearance of the Constitution (122nd) Amendment Bill in the Rajya Sabha is a standout achievement. One, it finally broke the deadlock on introducing the goods and services tax, and resumed the process towards actualising reform in India's tax administration. It thereby ticked the box on a step that has been seen to be a sign of the country's determination in decluttering procedures that both inhibit economic progress and allow rent-seeking. Two, it broke the cycle of Opposition parties, primarily the two main national parties, obstructing legislation that they had advocated while in government. The Bharatiya Janata Party did so during UPA rule, and the Congress did it in the first sessions of NDA rule.

That the cycle has been broken goes to the credit of both parties. But if it is to be made to herald a more constructive engagement in Parliament, the government needs to go the longer mile. The Congress may have realised that a functioning legislature allows it to show that despite the debacle of 2014 it has the capacity to repurpose itself as a force of meaningful opposition in national politics. The Congress simply does not have a presence in the States the way the BJP did during UPA-II, which enabled it to cynically force adjournments repeatedly in Parliament while getting business done in the Assemblies to demonstrate its agenda. For the BJP at the Centre now, to get Parliament fully functional is especially challenging as it does not have the numbers in the Rajya Sabha. This demands that it accommodate, as any government must in a parliamentary spirit, Opposition demands for discussions on issues of the day. A sign of sincerity on the part of the government would be a demonstrable attempt to resist the temptation to overcome the numerical disadvantage in the Rajya Sabha by introducing some legislation as money bills. Fostering a bipartisan consensus on important legislation and issues is always a work in progress.

What it means to be independent

The leaders of the freedom struggle believed so strongly in the absolute right to freedom of expression that they considered the struggle for these civil liberties to be an essential part of the national movement

Mridula Mukherjee

The independence that we celebrate today was won by the Indian people through a prolonged and hard struggle of epic dimensions, a larger-than-life battle in which ordinary men and women performed heroic roles. It was the culmination of a revolutionary movement which forced the rulers of an empire on which the 'sun never set' to surrender power to their 'subjects' whom they had exploited for over two centuries. It heralded the beginning of the end of colonialism, a process still called decolonisation by Western academia, to give it the appearance of a voluntary withdrawal. India was the first colony to throw off the imperial yoke, and its example inspired other countries in Asia and Africa, and by the early 1960s, most countries had become independent. The Indian national movement had supported the struggle of all colonised people, and after Independence the new Indian state under Jawaharlal Nehru's leadership continued to do so. The non-aligned movement was part of this effort to give the newly independent countries an opportunity to keep out of the Cold War and the two power blocs and assert their independent voice without having to parrot the views of a hegemon.

Nature of Indian nationalism

This raises the question about the nature and character of Indian nationalism, which did not seek to promote Indian interests at the expense of others, did not seek to dominate smaller powers, instead supported and encouraged them to be independent. This was because Indian nationalism, as articulated in our freedom struggle, was a progressive, revolutionary, humane, compassionate, pro-people, anti-colonial nationalism. It was not the aggressive jingoistic nationalism of the fascist Mussolini or Nazi Hitler which was used in Europe in the 1930s and 1940s to crush democracy, and commit genocide on bona fide citizens by declaring them anti-national. Neither was it the homogenising nationalism based on language (and often religion), as in 19th century Europe, examples being French-speaking Catholic France and German-speaking Protestant Germany. The nationalist vision that inspired millions of Indians was of an independent, multi-lingual, multi-religious, secular, democratic, civil libertarian and egalitarian republic.

> The hyper-nationalism witnessed in India in recent times is not the nationalism of our freedom struggle. It misuses nationalism which has a positive connotation...

The hyper-nationalism witnessed in India in recent times is not the nationalism of our freedom struggle. It misuses nationalism, which has a positive connotation in the minds and hearts of the Indian people, to polarise, to divide, and to suppress individual freedoms. How can this be the genuine article? Our nationalism is meant to unite, to harmonise, to guarantee freedom of speech, freedom of the press, freedom of association. I particularly want to draw attention to the issue of civil liberties, as this is one of the strongest elements in the legacy of the freedom struggle which is under grave threat today. Witness the reckless use of Section 124-A to charge students with sedition, with vigilantes attacking even journalists inside law courts, with books being withdrawn and pulped, with Ministers attempting to terrorise dissenting intellectuals by labelling them as 'intellectual terrorists', with gau rakshaks physically attacking those who they think are flouting their diktats, especially if they belong to the Dalit or minority communities. These attacks on freedom of expression, of movement, on freedom to eat and earn your livelihood, bring home to us the urgent necessity of resisting these attacks, and that can only be done by defending civil liberties, by defending this legacy as an integral part of our nationalism, and by declaring these attacks as anti-national. To do so, we need to arm ourselves with greater knowledge about how the battle for civil liberties was linked to our national struggle. I offer some examples below.

In fact, the leaders of the freedom struggle believed so strongly in the absolute right to freedom of expression, including freedom of the press, that they considered the struggle for these civil liberties to be an essential part of the national movement. Almost half a century before anti-imperialist nationalist ideas begun to emerge, Raja Rammohan Roy, often called the Father of Modern India, as early as 1824 protested against a regulation restricting the freedom of the press. In a memorandum to the Supreme Court, he argued for "the unrestricted liberty of publication" to ensure that every individual could bring his views to the notice of the rulers.

Power of the press

Much before the formation of the Indian National Congress or other nationalist organisations, nationalist ideas were expressed and spread through the medium of the press, and that too mostly the Indian language or vernacular press. Most of these were papers started by middle class people of nationalist leanings who invested their life's savings and often their family jewellery in this enterprise. Incensed by the highly critical tone adopted by the press against the administration for their inhuman attitude towards the victims of the famine of 1876-77, the Viceroy, Lord Lytton, decided to strike hard. A draconian law aimed at the Indian language newspapers was planned in secrecy and passed in a single sitting of the Imperial Legislative Council. The infamous Vernacular Press Act 1878, provided for the confiscation of the printing press, paper, and other materials of a newspaper if the government thought that it was publishing seditious material.

It was well known that the newspaper that had most raised the hackles of the government was the *Amrita Bazar Patrika*, published by the brothers Sisir Ghosh and Motilal Ghosh from Calcutta in Bengali and English, and the plan was to take action against it under the new Act. Imagine the state of British officialdom when they woke up the morning after the passing of the Act to find that the *Amrita Bazar Patrika* had converted itself overnight into a purely English language newspaper, thus placing itself outside the purview of the Act.

Strong protests broke out against the new Act all over the country. The press itself played a leading part in this campaign. The first big demonstration on a matter of public importance was held at the Town Hall in Calcutta. It is a matter of great significance that the nationalist forces, even before they were formally organised, won a major victory, and that too on the issue of civil liberties. In 1881, in deference to strong public opinion, the Viceroy Lord Ripon repealed the Vernacular Press Act. So this legacy is almost a century and four decades old!

A few years later, in 1883, Surendranath Banerjea, one of the founders of the movement for independence, was sent to jail for two months for contempt of court for an editorial he wrote in his newspaper, the *Bengalee*, criticising a judgment of the Calcutta High Court in sharp terms. This was seen by political India as an attack on civil liberties. In Calcutta, there was a complete hartal in the Indian part of the city. Students demonstrations outside the high court turned violent and stones were thrown at the police and windows smashed. Among the demonstrators was a future Vice-Chancellor of Calcutta University, Ashutosh Mukherjee. Demonstrations and meetings in support of Banerjea were held in cities as far away as Lahore, Agra, Amritsar, and Poona. In Calcutta were held many open air mass meetings, a form of protest and expression that was to become the staple and defining feature of the Indian struggle for freedom.

Similarly, and on a far bigger scale, country-wide protests followed when Lokmanya Tilak was sentenced to 18 months' rigorous imprisonment in 1897 for publishing his own speech in the *Kesari*, his Marathi newspaper. Again, in 1908, Tilak was convicted of sedition under the notorious Section 124-A of the Indian Penal Code and sentenced to transportation for six years and exiled to Mandalay in Burma for his articles on 'The Arrival of the Bomb'. The reaction was predictably stronger, given the timing of the attack, at the last phase of the Swadeshi Movement. Markets in Bombay were closed for a week, workers went on strike in textile mills and railway workshops, and it took the army and 16 workers dead to force them back to work.

In 1922, Mahatma Gandhi was also tried under the same Section 124-A for sedition for articles he wrote in *Young India*, and the judge told him he was giving him the same punishment that was given to Lokmanya Tilak: six years of imprisonment, but not in exile. The struggle for civil liberties thus entailed much suffering and sacrifice, many suffered long jail terms, others lost their life's savings, their families paid the cost; the legacy is thereby a precious and hallowed one. A legacy which we cannot allow to be whittled away, as on its defence rests our ability to defend the humane, pluralistic and egalitarian legacy of Indian nationalism.

Words to live by

I conclude with quotes from Gandhiji and Nehru which demonstrate their profound understanding that freedom cannot be diluted. Gandhiji said: "Liberty of speech means that it is unassailed even when the speech hurts. Liberty of the press can be said to be truly respected only when the press can comment in the severest terms upon and even misrepresent matters... Freedom of association is truly respected when assemblies of people can discuss even revolutionary projects." And: "Civil liberty, consistent with the observance of non-violence is the first step towards Swaraj. It is the breath of political and social life, it is the foundation of freedom. There is no room here for dilution or compromise. It is the water of life.

In a similar vein, Nehru said in 1940: "The freedom of the press does not consist in our permitting such things as we like to appear. Even a tyrant is agreeable to this kind of freedom. Civil liberty and freedom of the press consist in our permitting what we do not like, in our putting up with criticisms of ourselves, in our allowing public expression of views which seem to us even to be injurious to our cause itself."

On this seventieth Independence day, let us pledge to uphold undiluted freedom.

Mridula Mukherjee is a former Professor of Modern Indian History at Jawaharlal Nehru University. She was also Director of the Nehru Memorial Museum and Library

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

Focus on mental health

The Mental Health Care Bill, 2016, passed by the Rajya Sabha, can be applauded for some innovative aspects even as it has introduced many issues detrimental to mental health care (Editorial, Aug.13). It has treaded on areas which are best left to professionals. For example, why should the law say what type of treatment a physician should adopt in certain cases? All will agree that it is a purely technical decision whether a child should be given electroconvulsive therapy or have a patient undergo psychosurgery. It is too western a concept to think of people with high illiteracy to give advance directives with regard to what type of management should be given. We have lost a great opportunity to delink general hospital and outpatient psychiatry units from custodial care. Such a bold step would have reduced stigma and encouraged the public to seek mental health services without hesitation. I hope the Bill will receive enough attention when it comes up for discussion in the Lok Sabha. The decriminalisation of suicide is a welcome change.

Dr. N.N. Raju,
Visakhapatnam

The Bill is mute over the issue of an awareness of psychiatric problems especially in suburban and rural areas. The ground reality in a traditional country such as India is that people in the rural areas do not as yet understand mental illness and still think of it as some kind of supernatural force. An awareness about psychiatric problems and the need for psychologists in our primary health centres are musts if the Bill is to truly address the issue of mental health.

Karan Dange,
Allahabad

The passage of the Bill marks the beginning of a sensitive governmental response to the gaping inadequacies plaguing our mental health system. The UN report on Mental Health Matters 2014 lists 20 per cent of youth across the world as suffering from at least one mental condition, with those from low- and middle-income countries at particular risk. It also highlights a cyclical relation between poverty and mental health disorders. This has a bearing on India with vast numbers of its population still living below the poverty line and a large percentage of its population who are very young. The challenge lies in providing universal access to mental health facilities at the community level and in public health centres. Dissemination of awareness, preventive measures and encouraging better surveillance of patients are critical steps. Having mental health wards with qualified staff as mandatory in community health centres will be a major step forward. The decriminalisation of suicide shows a sensitive and humane approach to suffering. It also highlights the need to alleviate the social and economic causes of mental stress.

Rosen Brar,
Patiala, Punjab

Cricket and the Lodha report

Regardless of the BCCI's hubris, one is hard pressed to buy Suhrith Parthasarathy's arguments ("Finding a boundary", Aug.13). Cricket occupies an important place in Indian society, but the BCCI is a private body that must be allowed to function as one. As a thought experiment, suppose the Lodha committee was set up against a large private corporation that provided Internet services? Would the writer still say, "what the court was really telling us is this: Internet access is a UN declared human right, the access to which is critical to the fulfilment of a good life"? One solution would be to set up a competing cricket body, perhaps government run, and see where it takes us. Aspiring cricketers would also have the option to truly serve their country or play their sport for a private, for-profit body. Another solution might be to actually nationalise the BCCI. That way, it would fall under the RTI and, as alluded to earlier, cricketers could truly claim to represent India. It is hard to see the Supreme Court instructing a private body on how it must run itself, while still remaining private.

Vijay Lakshminarayanan,
Chennai

The January 22 decision went a long way in affixing responsibilities to the BCCI. A better way could have been to include the BCCI in the definition of "state" under Article 12 of the Constitution. Since the definition of "state" is inclusive in nature, bodies carrying out a public function (the BCCI has been held to be a public body in the *Zee Telefilms* case) can very well be included in the definition. This approach could solve the crisis we currently face. The recommendations of the Lodha Committee would then be implemented more forcefully.

Arnab Roy,

The politics of prohibition

[illegible]

should also be standardised by bringing it under GST. Once the meddlesome liquor policy is out of the way, States can carry on with good governance rather than fight over non-issues. Canvassing votes in the name of prohibition will stop.

Dr. Titus John Sankaramangalam,
Thiruvalla, Kerala

Crimea tensions

The cat and mouse game between Russia and the West has placed the world order in peril (Editorial, Aug.13). Russia's audacious claim over Crimea and its unilateral annexation shows that powerful countries have scant regard for the rights of their small neighbours. Multilateral organisations such as the UN only remain mute spectators due to a democracy deficit and effective multilateralism in these establishments. This scenario of a policy of asserting regional dominance policy [illegible]

Gagan Pratap Singh

FROM THE READERS' EDITOR

Invisible mending undermines trust

A.S. PANNEERSELVAN

Two digital evangelists were in Chennai last Saturday to talk about the power and reach of social media. Raheel Khursheed, Head of News, Politics and Government, Twitter India, and Sree Sreenivasan, former teacher of digital journalism at Columbia Journalism School and the current Chief Digital Officer for New York City, looked at the virtually connected world and came up with interesting observations. However, they would have hardly realised that they were stressing the importance of legacy media while celebrating digital media.

Mr. Sreenivasan quoted in his presentation the former *Wall Street Journal* publisher Les Hinton's rather apocalyptic saying: "The scarcest resource of the 21st Century is human attention." As a person handling complaints from readers of a legacy newspaper, this observation seems to be an off the mark characterisation of the readers of legacy newspapers in general and *The Hindu* in particular. Over the last four years, I have received complaints and suggestions in myriad forms from the readers whose attention span is not only long but who are also hawk-eyed while reading the newspaper.

Three weeks ago, Tony Joseph, the former editor of *Business World* magazine, reviewed *Tiger: The Life of Tipu Sultan* (Juggernaut Books) by Kate Brittlebank. The Web edition of this newspaper carried the right title of the book and used the correct book jacket to illustrate the review. However, the print edition carried a different title: *Tipu Sultan's Search for Legitimacy: Islam and Kingship in a Hindu Domain*, also by Kate Brittlebank but an earlier one published by the Oxford University Press. A reader, R.K. Sharma, wanted to know whether the book reviewed by Mr. Joseph was *Tiger: The Life of Tipu Sultan* or the earlier 1997 edition. The *Sunday Magazine* team said that the older book jacket was inadvertently carried in print and that they fixed it for the online version of the review once they noticed the slip-up.

> The act of visible mending is a commitment to make the documentation less inadequate and more dependable

The inadvertence trap in journalism is the biggest minefield page editors have to navigate on a daily basis. It slyly makes its presence felt and mostly happens because of a momentary loss of concentration. The idea of having a multi-tiered gatekeeping mechanism is to ensure that the text is cleared by more than just one pair of eyes before publication. But this process is not enough if the desk is sourcing images from the Internet. Given its huge potential, the Internet will always throw up a multitude of images, and in the case of a known Tipu scholar like Kate Brittlebank, any search engine will show most of her works, published over a period of time by various publishers. The inadvertence trap, like the booby trap, does take a toll.

Don't short-change trust

One of the reasons for the existence of this office is to ensure that mistakes are mended in a visible manner. The change of the book jacket for the review, "A tiger by the tail" (July 31, 2016), was not acknowledged by the usual disclaimer, which spells out the nature of correction. This invisible mending is what forced the reader to come up with a probing question. The reader was not told which version was correct. The invisible mending short-changed the trust reposed by the reader in the newspaper.

A newspaper despite its deadline-driven process remains the first draft of history. And history itself is a very difficult discipline. There are instances where writers capture the difficulties of history with all its complexities. Man Booker Prize-winning author Julian Barnes, in his 2011 novel, *The Sense of an Ending*, has a powerful meditation on history as well as fixing responsibility. One of his characters asks: "Isn't the whole business of ascribing responsibility a kind of cop-out? We want to blame an individual so that everyone else is exculpated. Or we blame a historical process as a way of exonerating individuals… It seems to me that there is — was — a chain of individual responsibilities, all of which were necessary, but not so long a chain that everybody can simply blame everyone else. But of course, my desire to ascribe responsibility might be more a reflection of my own cast of mind than a fair analysis of what happened… The question of subjective versus objective interpretation, the fact that we need to know the history of the historian in order to understand the version that is being put in front of us."

The corrections and clarifications section has not only helped me to understand the full import of Barnes's novel but also to look at the journalistic processes in a new light, where I can disaggregate structural flaws and limitations in the process on the one hand, and the individual lapses on the other. As a newspaper of record, our main task is to provide fair and accurate text to the best of our ability. Barnes's character in the same novel also explains history: "History is that certainty produced at the point where imperfections of memory meet the inadequacies of documentation." Everyone agrees that journalism, like any other human endeavour, will bear the markings of human frailties. The act of visible mending in this newspaper is a commitment to make the documentation less inadequate and more dependable. Invisible mending may undermine the trust of the readers. And that is a very high price to pay.

readerseditor@thehindu.co.in

FROM THE ARCHIVES

The Hindu.

(dated August 15, 1966)

Security measures in Kashmir tightened

The Union Home Minister, Mr. G.L. Nanda, is reported to have told the members of the Executive Committee of the Congress Parliamentary Party to-day [August 14, New Delhi] that there was substantial threat from Pakistan. Mr. Nanda, however, assured the members that security arrangements had been strengthened in Jammu and Kashmir both to deal with subversive elements and to cope with any hostile activity across the border.

Keino wins mile event

The eighth Commonwealth Games ended here [Kingston] last night [August 13] after eight days of competition during which 13 swimming and one track world records were broken. More than 1,000 athletes from 35 countries took part in the Games, held every four years.

In 1970, Edinburgh will be the host. The Duke of Edinburgh, who with Prince Charles and Princess Anne has been in Kingston throughout the Games, officially closed the meeting last night [August 13] after the final track and field events. They saw a Trinidad and Tobago team beat the world men's 4 x 440 yards relay record and the wonder Kenyan runner, K. Keino complete a unique double by winning the three miles and one mile events. India's Praveen Kumar won the silver medal and Pakistan's Mohammed Iqbal the bronze in the hammer throw. H. Payne of England won this event with a throw of 203' 3". India finished with a tally of three gold, four silver and three bronze medals.

CORRECTIONS AND CLARIFICATIONS

- The seventh paragraph of a report, "Centre fast-tracking judicial appointments, says Minister" (August 14, 2016) said "… the government had taken the initiative [MoP for judicial appointments] on January 16, *2015*. The year should have been *2016*.

- Priti Patel was not the *first U.K. Minister* to visit India after Theresa May took over as British Prime Minister, as mentioned in the second paragraph of a report, "Ties with India to improve now: U.K. Minister" (August 14, 2016).

The Readers' Editor's office can be contacted by
Telephone: +91-44-28418297/28576300 (11 a.m. to 5 p.m., Monday to Friday); *E-mail*: readerseditor@thehindu.co.in

How to be a model State again

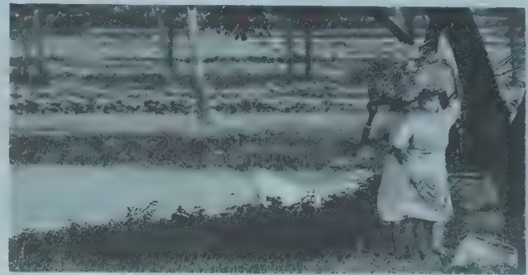
Kerala today is not generating enough jobs to meet the expectations of educated Keralites entering the labour market. Changing this is vital and doable

JAYAN JOSE THOMAS

Kerala's development model is in focus yet again as the newly elected Left Democratic Front government is in the process of evolving a vision for the State's economy.

On the one hand, Kerala has made spectacular achievements in land reforms, education, and health since its formation. Amartya Sen has attributed these results to public action, brought about by State governments and by the political, social and labour movements in the State. On the other hand, a serious cause of concern emerged by the 1980s: Kerala's inability to kick-start economic growth despite its social progress. This thankfully changed by the early 2000s: while Kerala's per capita income was 16 per cent less than the Indian average in the early 1980s, it was 34 per cent more than the Indian average by the end of the first decade of the 2000s.

LOOKING AHEAD: "A revival in agriculture, paddy cultivation in particular, will be beneficial for maintaining an ecological balance." Agricultural workers transplanting paddy saplings near Pudukode in Palakkad. — PHOTO: K.K. MUSTAFAH

Growth-related problems

Unfortunately, growth brought along with it some problems. The main drivers of this growth have been the service and construction sectors, which have together contributed 81 per cent to Kerala's Net State Domestic Product (2011-12). But the contributions of industry and agriculture to the State's income growth have been marginal.

The biggest stimulus to Kerala's economic growth comes from the remittances sent by its migrant workers, mostly skilled and working in West Asian countries. According to an estimate by the State government, 1.4 million Keralites were working outside the State in 2011. At the same time, a rising stream of migrant workers from other States, mainly Bihar, West Bengal and Odisha, meets the large demand for unskilled labour in Kerala. Estimates by the Gulati Institute of Finance and Taxation show that migrant labourers in Kerala from other States numbered approximately 2.5 million in 2011. This was close to 20 per cent of Kerala's total workforce (12.7 million) at that time.

Clearly, a major drawback of economic growth in Kerala today is that it is not generating enough jobs to meet the expectations of educated Keralites entering the labour market. There are worrying signals of growing inequalities. In 2011-12, per capita consumption expenditure of the richest 5 per cent was almost six times the per capita consumption expenditure of the poorest 5 per cent in the case of Kerala as compared to around five times for India as a whole. The increasing presence of the private sector in health and education is a threat to the gains made by the State in these areas during the earlier years.

> Panchayats and other local bodies must find ways in which the growth of the agricultural and tourism sectors can enrich each other

The proportion of working women is low in Kerala (only 21.3 per cent in 2011-12). This poses a hurdle in the efforts to reduce gender inequality. Further, the strains caused by economic growth on the natural environment are now highly visible: paddy fields have been converted into commercial plots and waste is dumped in public places.

Kerala's failure to build a diversified manufacturing sector has often been attributed to the activist role played by labour unions. However, my research has shown that the roots of Kerala's industrial backwardness can be traced to investments to the State starting from the 1930s. Investments were mostly in chemical-producing industrial units. These industries have hardly built any linkages with the rest of the economy. Further, they have been constrained in growth in the State due to power shortage, unavailability of land, and environmental problems.

With rising wages and education levels of its workforce, industries relying exclusively on cheap labour shifted out of Kerala. When faced with a similar situation, East Asian countries like South Korea and Singapore consciously upgraded their economic structures, shifting to more advanced industries and services. Kerala too has to chart out new economic activities which make use of its unique strengths: an educated workforce, democratic institutions, and a favourable natural environment. Kerala's cities cannot, and perhaps should not, compete with Bengaluru or Hyderabad as hubs for information technology or knowledge industries.

Creating an environment

Knowledge-based and skill-intensive economic activities can be developed in a more diffused pattern across Kerala. For entrepreneurs, the State offers certain obvious advantages including the extensive reach of communication and other technologies and good infrastructure even in rural areas. The government should play the role of a facilitator, setting up research centres and encouraging cooperatives of skilled workers and entrepreneurs. An urgent requirement is to create public spaces such as libraries and parks where people can freely exchange ideas.

There are enormous possibilities in Kerala for the production, value addition and marketing of a range of agricultural and agro-based products. As of now, there is very little value creation within the State even of important crops such as coconut and rubber. A revival in agriculture, paddy cultivation in particular, will be extremely beneficial for maintaining an ecological balance.

Panchayats and other local bodies must find ways in which the growth of the agricultural and tourism sectors can enrich each other. They may also seek to convert many of the beautiful, but largely under-utilised, houses in rural areas into homestays for tourists.

Kerala has the potential to emerge as a key player in fields such as healthcare, biotechnology and biomedical sciences. It can also make a big impact in cultural industries, including media, advertising and animation. Ports and waterways can be another important source of income growth.

Kerala's future growth requires large investments. Given that State governments have limited financial resources at their disposal, Kerala will have to be receptive to private investors, both domestic and foreign. At the same time, the State and local governments should be able to effectively regulate and discipline investments in a way that suits the State's larger interests.

Middle-class Malayalis, migrants in particular, put their hard-earned savings mostly into constructing houses or purchasing gold. The State's Finance Minister Dr. T.M. Thomas Isaac, a noted economist, has announced the government's plans to float an investment vehicle which will channel such savings into more productive purposes. This will be an important experiment in mobilising local capital.

Kerala has achieved social progress without bowing to the dictates of the markets. It should now look for ways to channel its public action into economic progress that is socially and environmentally sustainable. For a world in search of alternative economic ideas, Kerala can become a model yet again.

Jayan Jose Thomas is an Associate Professor of Economics at IIT Delhi.

New plans instead of new pills

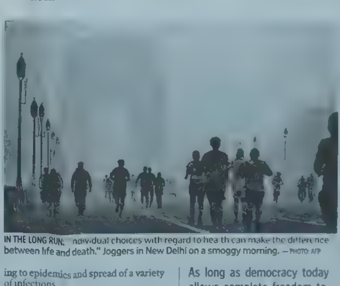
As with the environment, so with health care: there have to be changes in lifestyle at a societal level that are preventive in nature

KARTIK SHANKER

I recently read Amitav Ghosh's book, *The Great Derangement: Climate Change and the Unthinkable*, where he says that contemporary literature has simply failed to acknowledge the new reality of climate change outside of the realms of fantasy and science fiction. There are few books in which climate change and its impact are simply embedded in the narrative as part of the twenty first century world we live in.

The more I thought about it, I realised that there seemed, at least superficially, to be a parallel with the health crisis. A variety of health-related messages abound in our lives — warnings, articles, advertisements. And we are aware of the changes that have occurred in our own lifetimes. More of our friends and family, including young people, now have cancer compared to when we grew up. Just two decades ago, we reacted with shock and horror when someone was diagnosed with cancer. Today we take a deep breath and say we hope it was diagnosed at an early stage. If it was, we nod and say, that's tough but he or she should be fine. Indeed, many of them get treated and survive (sometimes without too much trauma). Others, sadly don't. But this simply doesn't make the casual appearance in novels that we would expect based on their real-world occurrence. However, I would argue that the parallels go beyond the fact that our imagination has failed to cope with the not-so-brave new world.

IN THE LONG RUN: "Individual choices with regard to health can make the difference between life and death." Joggers in New Delhi on a smoggy morning. — PHOTO: AFP

Ecology and health

The most straightforward nexus is that environmental problems cause health problems. Air pollution has caused a range of respiratory problems, and has been implicated both directly and indirectly in rates of increase in cancer. Water scarcity, water borne diseases and pollution lead to considerable loss of lives, but also high health-care costs and loss of work days and school hours for children. Climate change itself has led to changes in distribution of both pathogens and their vectors, leading to epidemics and spread of a variety of infections.

This much is obvious. But there are more insidious similarities. The most fundamental of these is the belief — both individually and collectively — that the current models of development and lifestyle cannot be compromised or changed. In fact, as Ghosh argues, our very notion of freedom (and therefore happiness) is tied up irrevocably with it. The idea that substantial changes in lifestyle can reduce environmental or health problems exists but appears almost impossible to adopt. This is particularly peculiar in the case of the latter. With environmental problems, individual efforts can be perceived as having a negligible effect and therefore lead to inertia. With health, on the other hand, individual choices can make the difference between life and death, literally. And yet barring a few, there seems to be the same collective lethargy towards making those choices.

> As long as democracy today allows complete freedom to the modern state-industry capitalist enterprise, there can be no meaningful change

This resistance to change leads to an interesting conundrum — we are likely to spend far more money on cure than on prevention. This is more obvious in the medical world. Millions of dollars are spent on cancer, but little on changed lifestyles that would prevent it. Even in less crisis-ridden fields such as dental care, the onus is entirely on [illegible] [illegible] that this makes little sense even economically, why then does this persist across the globe?

The answer to this lies lies perhaps in the nature of modern neo-liberal economics, which is held captive by the state-industry [illegible] that is responsible for creating a world where technological solutions are given primacy. This drives both industrial and economic growth (both are normative within this paradigm) which keeps governments in power. So there is nothing to be gained if people not falling sick or the [illegible].

The Cuba model

One of the few counter examples to this global paradigm comes from Cuba, a country much [illegible]. But Cuba's [illegible] cy is nearly as high. Moreover, Cuba spends 4 per cent per capita of what the U.S. does on healthcare. While some of [illegible]

While there are numerous factors that drive Cuba's success, two stand out. First, there is a great emphasis on preventive medicine — as its model shows, this is both more effective and cheaper. Second, there is an interlinked emphasis on social rather than technological solutions. Much has been written about how doctors and nurses are embedded within communities, thus understanding their patients and improving their ability to treat. This is a model not just for poor countries but for the world. Yet only a few Latin American countries have started to adopt it.

What is the lesson for the environmental movement which has to deal with the cancer of climate change, apart from a host of equally debilitating environmental ills? The first is that supply side economics is not the [illegible]. There have to be changes in lifestyle at a societal level that are preventive in nature. While it has been widely argued that one cannot expect [illegible] Gandhian lifestyle, my argument here is more about collectivising the focus on prevention. Simultaneously, one has to recognise [illegible] important as technological ones. Certainly, the right buttons must be pressed [illegible]

Finally, and most importantly, none of this is possible unless we understand the politics of change. One can ask, how [illegible] the world? Certainly, one is not advocating 'communism' — democracy remains paramount. However, as long as [illegible]

[illegible] lute. Nevertheless, they do provide insights that I believe would help [illegible]

[illegible]

Kashmir security in focus at I-Day review

Rajnath briefed on steps taken to foil bid by terrorists to disturb the peace

SPECIAL CORRESPONDENT

UNDER WATCH: A security official at the Red Fort on Independence Day eve. The Prime Minister will address the nation from the ramparts of the fort on Monday. — PHOTO: SUSHIL KUMAR VERMA

NEW DELHI: Home Minister Rajnath Singh reviewed the security situation in the country, particularly in Jammu and Kashmir, on the eve of Independence Day.

Top brass of the security establishment briefed him on the prevailing situation and the steps taken to foil attempts by terrorists and other elements to disturb peace, a government official said.

The meeting reviewed the security scenario in the Kashmir Valley, which has been witnessing unrest after the killing of Hizbul Mujahideen terrorist Burhan Wani.

PM to address

The situation in the national capital was also reviewed as Prime Minister Narendra Modi will address the country on Monday from the ramparts of the Red Fort.

National Security Adviser Ajit Doval, Union Home Secretary Rajiv Mehrishi and chiefs of intelligence agencies attended the meet.

The national capital is under a heavy security blanket on Independence Day eve.

Security agencies conducted a counter-terror mock drill at a Delhi Metro station to beef up security response for the Independence Day celebrations.

Officials said the drill was carried out under the supervision of the CISF at the Ghitorni station with the involvement of Delhi police commandos, fire department, traffic police, Metro officials and bomb disposal squads. They said the drill was enacted to test a scenario where three terrorists storm the said station and take passengers as hostages. About 150 personnel were involved in the drill.

(With inputs from PTI)

'Basit's comment shows he is ready to risk expulsion'

KALLOL BHATTACHERJEE

NEW DELHI: Pakistan High Commissioner Abdul Basit's call for self-determination of Kashmir drew sharp response from India's diplomatic circle. The former Foreign Secretary Shyam Saran told *The Hindu* that Mr. Basit had crossed a line by calling for Kashmir's freedom on the eve of India's Independence Day. "His comments on Kashmir while being in the capital of India is uncalled for and he should have avoided this," said Mr. Saran suggesting that the comment would not serve any purpose.

Another former Foreign Secretary Kanwal Sibal said Mr. Basit probably was catering to audiences back home or was specifically instructed by the government of Pakistan to make the provocative comment.

"Diplomats serve on the field and therefore are not asked to comment on such sensitive issues and such announcements are usually made by the headquarters. But it appears that he was approved by Islamabad to make the comments which would mean that Pakistan is willing to risk expulsion of High Commissioner Basit."

Pressure on Sharif

Diplomats have pointed out that the behaviour of the Pakistani diplomatic brigade indicated growing pressure of the military establishment on the civilian government in Islamabad.

"Both the military establishment and Pakistan Peoples Party led by Bilawal Bhutto Zardari are heightening pressure on Prime Minister Nawaz Sharif who has been hit by the corruption scandal from the Panama papers trail. So this explains the domestic situation of Pakistan forcing the strong stand on India," said Prof P. Stobdan of the Insttitute for Defence Studies and Analyses.

BJP failed to isolate Pakistan: Congress

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: Responding to Pakistan High Commissioner Abdul Basit's remark on Sunday that his country dedicated its 69th Independence Day to "freedom of Kashmir," the Congress sought an apology from the envoy and criticised the ruling BJP for "failing to ostracise Islamabad" globally.

Dossiers to nations

"Firstly the government should have sent representatives in each country with factual dossiers and prove that Pakistan is sponsoring terrorism. That way the government would have embarrassed the country [Pakistan] on a global scale," senior Congress leader Abhishek Manu Singhvi told *The Hindu*. Mr. Singhvi said that ever since the BJP government came to power, the foreign policy vis-à-vis Pakistan had been in a "zigzag mode." As a result, India was losing diplomatic dominance over the rival country.

"The government should look into why it has failed to get Pakistan isolated globally," Mr. Singhvi said.

'Breach of etiquette'

Expressing his dismay over Mr. Basit's statement, Mr. Singhvi said it was a breach of diplomatic etiquette since the comment violated the sovereignty of India. "I think normally one would not give importance to such comments, but when it comes from the High Commissioner of a nation it has a full official flavour and colour to it. Pakistan will of course have to wait for millennia to even consider its wish being fulfilled, which they have expressed as the year of Kashmir 'azadi'," said Mr. Singhvi.

"It is also the failure of the Indian government's foreign policy and Indo-Pak policy. It is vital that we repeat and reiterate that our policy remains the same that the whole of J&K and Ladakh is ours, including PoK," he said.

Senior Congress leader Tom Vadakkan said Pakistan should stop daydreaming about Kashmir, asserting that the State was an integral part of India.

Pat for NSG dog

NEW DELHI: NSG dog 'Rocket', which burnt his paws while searching for terrorists during the Pathankot airbase attack, has been awarded the Chief of the Army Staff commendation for courage and obedience, on Sunday.

The 30 month-old, specially trained Belgian Malinois, is a soldier of the elite commando force's K9 (canine) unit, based at the National Security Guard garrison in Manesar. 'Rocket' had walked into a burning airmen billet on the direction of his handler and brought back a pouch that indicated the presence of militants inside. — PTI

Parrikar promises help to soldiers

SPECIAL CORRESPONDENT

Manohar Parrikar

NEW DELHI: Praising the armed forces for their service to the nation, Defence Minister Manohar Parrikar said the government was taking steps for the welfare of soldiers and veterans.

Making his customary address to the armed forces on the eve of Independence Day on Sunday, Mr. Parrikar said that in addition to implementing One Rank, One Pension, several other measures are being taken, including streamlining the Ex-Servicemen Contributory Health Scheme (ECHS)

His remarks come at a time when the services have sought parity with the civilian counterparts following the recommendations of the 7th Pay Commission, and the dilution of the definition of the One Rank, One Pension as accepted by Parliament earlier.

> 'The government is providing quality and affordable medical care to ex-servicemen and their dependents'

Mr. Parrikar said the government was providing quality and affordable medicare to the ex-servicemen and their dependents.

"As part of healthcare reforms, we have completely digitised the ECHS," he said, adding that a total of over 47 lakhs beneficiaries have been covered under ECHS.

Mr. Parrikar also announced benefits for veterans and their families.

From April 1 this year, the marriage grant for up to two daughters of ex-servicemen has been revised from Rs. 16,000 to Rs. 50,000.

The number of scholarships under the Prime Minister's Scholarship Scheme (PMSS) has been raised from 4,000 to 5,500 with effect from the academic year 2015-16 to be shared equally between boys and girls.

"The scheme aims at promoting higher technical and professional education among the wards of ex-servicemen /ex-Coast Guard," he observed. Mr. Parrikar said he had directed the Ministry to complete the Married Accommodation Project (MAP) on priority basis.

The severe shortage of accommodation wass causing hardships to families of personnel in forward areas.

This project is expected to provide nearly two lakh dwelling units for the married personnel near their places of posting.

The soon-to-be implemented third and final phase of MAP will provide an additional 71,000 dwelling units.

Faster procurement

Stressing on maintaining high operational preparedness, the Minister said the government has taken many steps to streamline the asset procurement process and make it faster and transparent.

"You are aware of the need to maintain all-round vigil on the nation's borders. Therefore, we should keep our assets in readiness and be able to mobilise troops to forward positions at short notice," the Minister noted.

Veterans allege betrayal on one rank, one pension

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The implementation of the one rank, one pension (OROP) for ex-Servicemen continues to be a source of discontent for the veterans' community as their key objections remain unaddressed.

The one-man judicial commission of Justice L. Narasimha Reddy, former Chief Justice of the Patna High Court constituted in December last year to look into issues arising out of the implementation of the OROP, is scheduled to hold public hearings. Ex-servicemen's groups said their representations to the Defence Ministry not have been forwarded to the commission and alleged "betrayal" by the government.

> Ex-servicemen's groups said their plea to the Ministry was not forwarded to the commission

Maj. Gen. Satbir Singh (retd), Chairman of the Indian Ex-Servicemen Movement, wrote to Mr. Parrikar and Mr. Reddy on August 3, conveying "anguish and concern" for this attitude of "neglect of defence personnel" by the government.

Breach of trust

"Defence Ministry has not forwarded our representation to the one-man Committee in spite of the assurances given by Mr. Parrikar on March 14, 2016 during a meeting of representatives of ex-servicemen," Maj. Gen. Singh told *The Hindu*. "The mandate given to One-Man Committee is to consider those questions/issues which have been referred to it by the Defence Ministry This is a serious breach of trust reposed in the system,' Maj. Gen. Singh noted in the letter

Adding to the concerns, Finance Minister Arun Jaitley had, in response to a question why the definition has been changed, recently said in Parliament that there was no "standardised definition" of OROP. "OROP has been a long-standing demand as far as defence forces are concerned. OROP did not have a standardised definition as such there were different interpretations given," Mr. Jaitley said

Sonia discharged from hospital

SPECIAL CORRESPONDENT

Sonia Gandhi

NEW DELHI: Congress president Sonia Gandhi was discharged on Sunday from the Sir Ganga Ram Hospital, where she was admitted on August 3 with fever, dehydration and a shoulder injury.

She has been advised rest. "Ms. Gandhi is likely to visit the hospital for further evaluation in the coming week," said D.S. Rana chairman, board of management of the hospital.

"Ms. Gandhi's medical condition at the time of discharge is stable," said a health bulletin from the hospital. Ms. Gandhi was admitted under the care of . Arup Basu, senior consultant, Department of Pulmonology and Chest Medicine and his team.

Underwent surgery

She was operated for the shoulder injury at the hospital by Prateek Gupta, senior consultant and his team from the Department of Orthopaedics and Dr. Sanjay Desai from Mumbai.

"She had dislocated and fractured her left shoulder in a fall, and we relocated the ball and fixed the fracture using plates and screws. She has been put on a physiotherapy regimen to ensure quick and full healing," said a hospital source. Ms. Gandhi was shifted from the Army Research & Referral Hospital to the Sir Ganga Ram hospital earlier this month.

The Congress president, who was in Varanasi at the beginning of the month to lead a party road show, had to be flown back to Delhi after she fell ill. She had dropped out of the road show after she complained of uneasiness. She was reportedly running a temperature and her condition was adversely affected because of the hectic schedule.

Honour for Havildar Dada, Niranjan

SPECIAL CORRESPONDENT

Niranjan Kumar

NEW DELHI: Havildar Hangpan Dada, who died in Kupwara on May 27 after killing three terrorists, has been awarded Ashok Chakra, while Lt. Col. Niranjan Ek of the National Security Guard, who died during Pathankot operations, was awarded Shaurya Chakra on the eve of Independence Day by President Pranab Mukherjee.

In all, 82 Gallantry Awards have been awarded this year to armed forces personnel and members of paramilitary forces. They include one Ashok Chakra, 14 Shaurya Chakras, 63 Sena Medals (Gallantry), two Nao Sena Medals (Gallantry) and two Vayu Sena Medals (Gallantry).

Of the 14 Shaurya Chakra medals, 11 went to the Army, one to the Air Force and two to police personnel under the Home Ministry.

Hav. Dada, 36, hailed from Boduria village in Arunachal Pradesh and was posted in the high mountain north Kashmir since late last year.

On May 26, 2016 as four heavily armed terrorists sneaked in across the Line of Control, Hav. Dada along with his team was tasked to chase and trap the fleeing terrorists. The ex-commando moved quickly in the inhospitable, snow-bound high altitude terrain and blocked the escape route of the terrorists, the Army said in a statement. In the ensuing action, Hav. Dada killed three terrorists singlehandedly despite being injured and his action led to elimination of the fourth terrorist.

Lt. Col. Niranjan Ek from the Corps of Engineers was with the NSG during the terrorist attack on the Pathankot airbase in January. An improvised explosive device (IED) attached to the body of one of the slain terrorists accidentally went off killing him and injuring four others.

Buried by avalanche

Lance Naik Hanamanthappa Koppad of 19 Madras regiment, who was miraculously found alive under a wall of ice after nine days but died battling for life in the Army hospital, was awarded Sena medal (gallantry).

His camp at the Sonam post on the Siachen glacier was buried after an ice wall broke loose in an avalanche.

The President has also awarded 28 'Mention-in-Despatches' to Army personnel for significant contributions in different military operations which include five for 'Operation Meghdoot', 22 for 'Operation Rakshak' and one for 'Operation Rhino'.

The Coast Guard was awarded one President's Tatrakshak Medal and five Tatrakshak Medals for displaying gallantry, distinguished and meritorious service. These awards are being given to the personnel of the Coast Guard on Republic Day and Independence Day every year, since January 26, 1990, the Coast Guard said.

Woman hurt in Pak. firing in Poonch sector

People injured in Sunday's bomb explosion in the main market of Poonch being treated at the government Medical College hospital in Jammu. — PHOTO PTI

JAMMU: A 50-year-old woman was injured on Sunday when the Pakistan Armyviolated the ceasefire and targeted Indian posts on the Line of Control in Jammu and Kashmir's Poonch sector.

"Kasim Jan [50], a resident of Shahpur village, was injured when she was hit by the splinters of a mortar shell fired from across the border this morning," a police officer said

She was immediately evacuated and shifted to District Hospital Poonch, where her condition was stated to be stable, he said

"Early morning the Pakistan Army resorted to ceasefire violation along the LoC in Poonch sector of Jammu and Kashmir," Defence spokesman Lt Col Manish Mehta said here.

He said the Pakistan Army resorted to heavy mortar, small arm and automatic weapon fire in the sector since 3 a.m.

"Our troops responded appropriately and no casualties or damage to our troops was reported," he said.

Army sources said Pakistan Army's Doda battalion fired small arms and mortars from their Dhakni-Dhok, Nezapir and Mocho Mohra posts around 3 a.m., and later at 5 a.m., the Banwat battalion of the Army opened fire at Indian outposts. — PTI

948 police personnel awarded medals

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: Three Indo-Tibetan Border Police (ITBP) personnel were awarded the top honour of the President's Police Medal for Gallantry (PPMG) and seven others Police Medals for Gallantry (PMG) for thwarting terrorist attacks at Indian Consulates at Mazar-e-Sharif and Jalalabad in Afghanistan early this year.

A total of 948 Central and State forces police personnel were on Sunday awarded gallantry and other service medals on the eve of Independence Day.

One PPMG was given to CRPF Inspector Gulam Nabi Bhat and an official of the Intelligence Bureau and three policemen from Telangana for undertaking daring operations.

CRPF bags maximum

The Central Reserve Police Force was decorated with the maximum of these bravery medals at 44, mostly for their operations in the Left Wing Extremism-affected States.

> Three Indo-Tibetan Border Police personnel get President's Medal for gallantry

The list of bravehearts also included three Home Guard jawans who laid down their lives in the line of duty during the terrorist attack in Punjab's Dinanagar police station on July 27 last year.

The officers involved in the probe of the Agusta Westland helicopter scam besides those securing successful prosecution of the former Haryana Chief Minister Om Prakash Chautala were among 31 Central Bureau of Investigation officers awarded the President's Police Medal and Police Medal.

Ashwani Kumar Chand, an IPS officer of the 2000 batch from the Sikkim cadre, part of the Special Investigation Team of the CBI probing cases like the AgustaWestland scam and the Vijay Mallya loan default cases was awarded the Police Medal for Meritorious Service.

Atul Hajela, DSP in the Anti-Corruption Branch of the agency, involved in the probe against the Principal Secretary to Delhi Chief Minister Arvind Kejriwal, Rajendra Kumar, was honoured with the Police Medal for Meritorious Service.

Vijay Kumar Shukla, presently DSP in the special crime unit of the agency, who probed the Badaun suicide case, was given the President's Police Medal for Distinguished Service. Ramesh Chand, the Head Constable who has worked in the Head Quarters and Information Section of the agency, was awarded the Police Medal for Meritorious Service.

The Border Security Force (BSF) secured 62 medals which include 10 Police Medals for Gallantry including 3 posthumously, six President's Police Medals for Distinguished Service and 46 Police Medals for Meritorious Service.

Honour for NDRF men

Six NDRF personnel were awarded Police Medals Surjeet Singh Guleria, DIG, NDRF was awarded the President's Police Medal for Distinguished Service, while Satish Kumar Sastri, Mahasher Hussain, S. Raghvendra, Suresh Kumar Yadav, and Bhawani Singh Rathore, were conferred the Police Medal for Meritorious Service

The Central Industrial Security Force (CISF) secured 31 police medals.

Fourteen Sashastra Seema Bal (SSB) personnel were also awarded police medals.

Priest linked to IS held by Mumbai police

SPECIAL CORRESPONDENT

MUMBAI: The Mumbai police on Friday night arrested Mohammed Haneef, a priest charged with indoctrinating Muslim youth to join the Islamic State, from Peringathoor in Kannur district of Kerala.

He has been remanded in police custody till August 20.

An offence under the Unlawful Activities Prevention Act 1967 was registered at the Nagpada police station on the complaint of the father of one Ashfaque, who had left from Kerala to allegedly join the IS.

The FIR named as accused Arshid Qureshi @ Arshi, Rizwan Khan and two others.

Investigation of the present case is being carried out by the CB CID, Mumbai Police.

Arshid Qureshi and Rizwan Khan the other two accused have already been arrested by the Kerala police.

Modi to pay homage to Pramukh Swami

SPECIAL CORRESPONDENT

AHMEDABAD: Prime Minister Narendra Modi will visit Gujarat on Monday to pay his homage to Pramukh Swami, the 95-year-old founder of the Akshardham temples and a noted saint of the Swaminarayan sect, who passed away on Saturday evening.

Mr. Modi will fly down to Bhavnagar and then reach Sarangpur where Pramukh Swami breathed his last. "After his Independence Day address from the ramparts of the Red Fort on Monday morning, Mr. Modi will go to Sarangpur to pay his last respects to HH Pramukh Swami Maharaj," the PMO said.

On Sunday, Gujarat Chief Minister Vijay Rupani, Deputy Chief Minister Nitin Patel, Governor O.P. Kohli and Opposition leaders paid homage to the saint, whose last rites will be held at Sarangpur on August 17.

Keshavjivandas Swamy, popularly known as Mahant Swami, has been named successor of Pramukh Swami, the Bochasanvasi Akshar Purushottam Sanstha, a subsect of the Swaminarayan sect, said.

Expedite relief for Hashimpura massacre victims: Delhi HC

Court issues directions to Meerut Legal Services Authority

MOHAMMAD ALI

Some relatives of Hashimpura massacre victims. — FILE PHOTO

MEERUT: The Delhi High Court has asked the Uttar Pradesh government to place on record all available documents about the extra judicial killings in Hashimpura.

The Bench of Justices Geeta Mittal and R.K. Gauba last week also directed the Meerut Legal Services Authority to identify all the victims and expedite the compensation disbursement process under its Victim Compensation Scheme.

Referring to the plea of the intervener in this case, Vrinda Grover, the court directed the State government to produce duty and attendance registers and log books of the case.

The government had responded with an affidavit saying the documents were not available in response to which the court directed the government to file a detailed affidavit "in four weeks explaining the entire matter in terms of dates and steps taken with regard to maintenance, preservation as well as weeding out" of the crucial documents and log-books and attendance registers.

Probe reports

The court noted that instead of submitting the CB-CID probe report into the massacre, the State government submitted before the court another enquiry report which was conducted in 1994. Justice Geeta Mittal asked the State government to place on record the report of the Crime Branch of the CID. The CB-CID had completed its probe on June, 22, 1989.

Justice Mittal noted three categories of victims including those surviving persons who were abducted and shot, deceased persons identified by witnesses and abducted persons whose bodies were never found and said "...matter of disbursement of compensation requires to be undertaken with expedition..."

Compensation scheme

The Court directed the secretary of the Meerut Legal Services Authority to identify the victims who were given compensation by the State government and who deserve compensation under its Victims Compensation scheme.

"It shall be the responsibility of the secretary, Meerut Legal Services Authority to undertake the exercise of identifying the persons entitled to the disbursement of the compensation and to ensure that the compensation under the victim compensation scheme is actually released to the 43 persons to whom the State has disbursed the compensation as well as any other person who is identified as entitled to compensation," ruled the court asking the secretary to submit the list in two months.

Mahad rescue teams find MUV wreckage, two bodies

STAFF REPORTER

TRAGIC ACCIDENT: The wreckage of the MUV being pulled out from the Savitri on Sunday. — PHOTO: MINISTRY OF DEFENCE

PUNE: Rescue teams on Sunday recovered the mangled remains of the SUV that plunged into River Savitri when the colonial-era bridge in Mahad collapsed on August 2.

The bodies of two men who were trapped inside the vehicle when it drowned were also recovered, taking the toll to 28. Fourteen more bodies are yet to be recovered, going by the Maharashtra government's own estimate of 42 missing persons.

"Continuing the search on day 11, Indian Navy divers located wreckage of a Tavera MUV. The vehicle bore the licence number MH04 GD 7837. Two bodies, both male, were also recovered," said Commander Rahul Sinha, spokesman, Western Naval Command. The debris was found 300 meters from the ruptured bridge, submerged 4-5 metres under water. "The extraction was carried out jointly by the Navy divers and the NDRF," he said.

The divers had earlier found the debris of two State Transport buses around 400 meters away. The decades-old bridge across Savitri river was to be dismantled in December this year as part of the Mumbai-Goa Highway expansion project.

The State government has announced a compensation of Rs. 14 lakh each to the kin of those who died in the MSRTC buses and Rs. 10 lakh each to the family of those in the other vehicles that were washed away.

The combing operations, the biggest in scale in the Konkan region in recent times, involve jawans of the National Disaster Response Force, the Indian Navy and the Coast Guard. They are being helped by the local fishermen who often accompany the search teams in their boats.

(With inputs from PTI)

After Sharmistha's complaint, police seek details from Facebook

STAFF REPORTER

NEW DELHI: The Delhi Police on Sunday approached Facebook's India office seeking details of the account holder who sent vulgar messages to Congress spokesperson and President Pranab Mukherjee's daughter Sharmistha Mukherjee.

The offender's identity along with screenshots of the messages he sent was shared by Ms. Mukherjee on her FB wall on Saturday.

The cyber cell had registered a case under section 509 (Word, gesture or act intended to insult the modesty of a woman) of the Indian Penal Code and 67 of Information Technology Act against one Partha Mandal, based on Ms. Mukherjee's complaint.

Deputy Commissioner of Police (Cyber) Anyesh Roy said they had started a probe. Police said a team had been formed to crack the IP address of the account from where the messages were sent.

> Police team trying to crack the IP address of the account from which the messages were sent

"We first want to confirm that the individual behind this is the same man whose image and profile appeared with the messages and not someone using his identity," said another officer.

"He [Mandal] sent me the vulgar messages through Facebook messenger last night [Friday]. My first reaction was to block him, but I saved the screenshots as I did not want him to get away. If he did not think twice before abusing the President's daughter, would he care about other victims? My silence would encourage him to find more victims," Ms. Mukherjee had said earlier.

Matters of faith

THRONG OF BELIEVERS: Devotees take out a procession during a 'Kalash Yatra' in Jaipur on Sunday. PHOTO: ROHIT JAIN PARAS

Nigerian held at Agartala airport for illegal entry

SYED SAJJAD ALI

AGARTALA: Security agencies on Sunday detained a Nigerian youth at Agartala airport a day after he illegally entered Tripura from Bangladesh. The detention occurred within three days of the arrest of a man from Congo on the Bangladesh side of the Tripura border.

Police identified the Nigerian as Thaiok Nowabo. He was trying to travel to Kolkata with fake documents. Nowabo is currently detained at the airport police station. He would be produced before court on Monday.

Recently, the Border Guards Bangladesh (BGB) had captured Badila Sidmin Sanselvig from a location along the border with Tripura. The man from Congo entered Bangladesh from Sonamura in west Tripura.

Several African nationals have been arrested in Tripura, mainly for illegal cross border movement, in the last two years.

769 gold pots missing from Kerala temple vaults, SC told

KRISHNADAS RAJAGOPAL

NEW DELHI: A report submitted by the former Comptroller and Auditor-General of India, Vinod Rai, in the Supreme Court shows that 769 gold pots, valued approximately at Rs. 186 crore, are missing from the vast treasures found in the vaults of Sree Padmanabha Swamy temple in Kerala.

A Bench led by Chief Justice of India T.S. Thakur is scheduled to shortly hear Mr. Rai, who said the disappearance of the gold pots weighing 776 kg needed a "detailed probe."

In his report, Mr. Rai said each gold pot was assigned a separate serial number. Gold pots bearing numbers from one to 1,000 were used till July 2002.

Thereafter, pots bearing numbers from 1,000 were used. One of the pots, Mr. Rai found, taken out on April 1, 2011 showed the serial number '1988'. "This means that there were at least 1988 gold pots available in various kallaras," the report said.

It said that if 822 gold pots were melted to meet the requirements of gold for ornamental works, there should have been at least 1,166 gold pots left.But the report said gold pots featuring serial numbers till only 397 could be found.

"This would indicate that the total number of gold pots excluding the gold pots if any in B kallaras were only 397 There is a shortage of 769 gold pots with an aggregate of 776 kg [approximately valued at Rs. 186 crore] would require a detailed probe," Mr. Rai said. The report said 30 per cent of the gold sent for melting and purification was lost.

Photographs taken

The report further stated that photographs were taken of 1,022 precious articles, including the 397 gold pots, lying in C and E kallaras in August 2007, on the suggestion of the then Trustee for an album of the treasure.

But there was no sign of album or the photographs or the negatives.

The report said the administrative committee of the temple was "weak" and suggested a revamp.

Mr. Rai suggested appointment of a new committee led by a retired All India Service Officer with a rank of Secretary to Government. The panel should have one representative each from the Travancore royal family and from the Revenue Department of Kerala.

Mr. Rai's report follows a Supreme Court order on April 24, 2014 to conduct a special audit of the temple and its properties "as early as may be possible."

HC fines woman Rs. 25,000 for 'frivolous' PIL

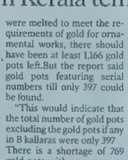
MUMBAI: Observing that people should not rush to courts to file cases in profusion under the garb of public interest, the Bombay High Court has imposed a fine of Rs 25000 on a woman for filing a "frivolous" public interest litigation plea which espouses private interests.

A division bench of justices V.M. Kanade and M.S. Sonak dismissed a PIL filed by Ujwala Patil, allegedly the President of Mumbai Division of Maharashtra Machhimar Kruti Samiti, challenging a scheme of the Slum Rehabilitation Authority. She alleged that the scheme was approved without there being consent of over 70 per cent of the slum dwellers.

The bench noted that prima facie it was not a genuine PIL as it was filed soon after several writ petitions and applications of the slum dwellers against the scheme were rejected by the High Court. — PTI

Archives hold hidden stories of Bengal's women revolutionaries

SHIV SAHAY SINGH

Kumudini Sinha - PHOTO: WEST BENGAL STATE ARCHIVES

KOLKATA: No history book mentions Sunitibala Sengupta alias Ma (mother), alias Mashimaa (aunt), arrested in January 1934 after police found dynamite in her custody. Born in Dhaka, she was 43 years old when she was arrested, and then incarcerated in several prisons, including the infamous Hizli Detention Camp (at Kharagpur, West Bengal), before being released.

However, Sunitibala is one of around 900 women recorded in file no 223/19 of the IB, titled 'Recruitment of Females for the Formation of Women Branch of the Revolutions', who were under direct scanner of the British intelligence. Between 1919 to 1947, the IB files documented the conviction of around 200 cases.

The black and white images of these unsung women revolutionaries are from the glass negatives which were with the IB office in Kolkata's Lord Sinha Road. It was in the early 1990's that the glass negatives were brought to the office of the State Archives.

There are others names as well, like the two young girls Shanti Ghosh and Suniti Chaudhury of Comilla, who killed a Magistrate in 1931. But again very little is in the public domain, other than occasional mention in a few nondescript websites or a Ph.D thesis.

"The IB files pertaining to Bengal Presidency show that Pritilata Waddedar, Kalpana Datta, or Bina Das did not represent isolated and stray attempts to risk a specific nature of involvement in politics that could lead to conviction and imprisonment," Simonti Sen, Director of the State Archives said.

Madhurima Sen, archivist of the West Bengal State Archives, said the files reveal that the leading organisations which took part in revolutionary activities were the Anushilan and Jugantar groups with their district branches, Mukti Sangha or Bengal Volunteers, Chittagong Revolutionary Party and Stree Sangha.

Not mentioned by name

Interestingly, the earlier files did not mention the names of women but merely referred to them as the daughter, wife or sister of a particular person. However, in the later pages of the files, the names of the women start appearing. "It may imply that earlier the police thought that by pressurising the males, the women could be stopped. Moreover many family members of these revolutionary women were government employees," said Ms Sen.

The Director of the State Archives points out that conviction of women in the eastern part of Bengal was far greater than those in the western part and most women mentioned in the files came from upper class Hindu families. The secret documents also reveal that by the 1940s, recruitment to Subhas Chandra Bose's Jhansi Rani regiment and Mahila Atmaraksha Samiti, the women branch of the Left, was common.

sunday magazine

I was terrified that I could not say what I was feeling: Jerry Pinto

THE NOTION OF A NATION

India's place in history comes from the unique experiment of having the largest population under a democracy. Realising this idea without restrictions is to fully realise the idea of India

Bigoted nationalism is the most extreme manifestation of a stunted imagination. PHOTO V RAJU

cover

NISSIM MANNATHUKKAREN

It is nationalism which engenders nations, and not the other way round

– Ernest Gellner

After living many years in North America, the first question that Indians, both at home and outside, ask me is if I have acquired foreign citizenship. An answer in the negative produces bafflement as to why one would choose to hold on to an Indian passport when "better options" are available.

As India celebrates 69 years of independence, it is marked by a peculiar paradox. On the one hand, despite India's status as a "rising power," substantial sections of its middle and affluent classes abandon India and take up citizenship of a developed country. On the other hand, there is a virulent eruption of a chauvinistic nationalism driven, ironically, by the same classes.

The dark underside of this nationalism was on gory display this year, ranging from Rohith Vemula to Una in Gujarat, where Dalit men were flogged in public for skinning a dead cow. It was also on display in the heartless response to the killing of nearly 50 civilians, including children, in Kashmir by security forces. The mainstream argument that the Kashmiris are themselves to be blamed, or that the problem is entirely due to the machinations of the neighbour, is a catastrophic refusal to look in the mirror

The largest democracy in the world has also, ironically, the largest militarised zone in the world. There is one soldier for every 15 Kashmiris, a staggering figure by any count. (For India as a whole, it is one policeman for 761 people!) Yet, Indians continue to believe that Kashmiris can be made to love fellow Indians at gunpoint and through barbed wires and picket fences. And despite the colossal lessons of history from Vietnam, Afghanistan, and Iraq, Indians brazenly continue to believe that the solution to a political problem lies with the military.

The irony of the 69th year of freedom is that freedom is still a mythical concept for a majority of Indians who are forced to slave under the restrictions imposed by caste, class and patriarchy. The ideal Indian is still an upper-class, upper-caste male. While we sing paeans to freedom, we leave the tasks of cleaning human waste, disposing of cow carcasses and burning the dead to the Dalits And they are condemned for the very occupations that make our freedoms possible

The paradox of wanting to leave India for the greener pastures of the developed world and simultaneously hold on to jingoistic forms of nationalism is, on closer examination, not really a paradox. The nation does not exist from time immemorial, but is a modern community, produced by forces of capitalist industrialisation, technology and urbanisation, and the breakdown of smaller, face-to-face communities. It is an imagined and invented community, as scholars tell us, and various people have imagined it in various ways.

Yet, all nationalisms, even benign ones, are ultimately limited, for humanity cannot be realised only within the confines of the nation. Bigoted nationalism is the most extreme manifestation of a stunted imagination. That is why a chauvinistic nationalism cannot be anything but hollow, empty rhetoric. Hence the excessive love for Kashmir, but a callous disregard for the everyday incarceration and lived life of the Kashmiri; excessive love for the nation, but disdain for the actual members of the nation, the religious minorities and the oppressed castes; and excessive love for the cow, but nary a thought for the millions of cattle that survive on plastic in urban jungles.

Being an Indian at 69, in this imagination, does not mean fighting for the principles that laid the foundation of the nation: democracy, equality and secularism These ideals are untethered from the idea of the nation. Once this untethering is done, one can define and imagine the nation in any which way, as it is happening now. Being an Indian does not involve any material contribution to, or sacrifices for, the elimination of the still-substantial scale of poverty and deprivation. It merely involves exaggerated symbolisms of various kinds, from hoisting national flags in educational institutes to chanting 'Bharat Mata ki Jai', or labelling those who do not conform to this jingoistic vision as anti-nationals and traitors

> A chauvinistic nationalism cannot be anything but hollow, empty rhetoric.

It is this hollowness that has also now placed affluent NRIs (Non-Resident Indians) and Persons of Indian Origin with foreign citizenship, themselves purveyors of such a nationalism, at the centre of Indian politics In many ways, this is a curious phenomenon On the one hand, there is an expansion of the idea of being an Indian. An Indian at 69 is not merely one living in India but one who is part of its global diaspora. The Prime Minister has assiduously cultivated this idea. On the other hand, there is the simultaneous contraction of what it means to be an Indian, for even the diasporic Indian is sought to be yoked to a majoritarian chauvinist nationalism. And anybody who does not conform is termed as 'mentally not fully Indian"

Thus, actors who have lived and worked in India all their lives are termed anti-national by Indians abroad with foreign citizenship Thus, I too, an Indian citizen abroad, become [illegible] the government [illegible] again, the idea of the nation is untethered from any higher principles of justice or democracy, and merely conflated with the government and the state

To overcome this, the nation has to be re-imagined The fundamental question that should animate an Indian is it merely territory that he should be fighting for, or is it something more ennobling that will define the territory and go beyond it? If it is the latter, there is no option for the nation but to draw from the most radical currents of Indian thought and practice that have questioned hierarchies of power, and from personalities ranging from the Buddha to Irom Sharmila. It cannot but reinstall in the national imagination obliterated figures like the Dalit revolutionary Ayyankali, one of the most extraordinary men the country has seen

At 69, India does not show the wisdom and maturity that comes with age. India's place in history, despite its gargantuan failure in ensuring equality and well-being comes from an experiment that no nation before has undertaken to have the largest population in the world under a democracy Instead of realising completely this magnificent idea, by eliminating its gross subversions, it threatens to contract itself

Yet, the seeds of a new imagination are seen in recent acts of unprecedented resistance, such as the magnificent one of Dalits dumping cow carcasses in front of government buildings If the nation has to go beyond symbolism, it has to be an imagination ploughed by the liberatory impulses of different oppressions The shackles on freedom are self-imposed As Kabir mused, "If you don't break your ropes while you're alive do you think ghosts will do it after?"

Nissim Mannathukkaren is Chair, International Development Studies, Dalhousie University, Canada

PLUGGED IN

Forever elsewhere

A minute passes. The blue dot on my phone shines again, irresistibly. My fingers reach out to it again...

Addiction to technology can be as debilitating as alcohol or tobacco addiction. (Image used for representational purpose only.) PHOTO: VIVEK BENDRE

ARCHANA NATHAN

Do you know anyone who suffers from internet addiction?" Without looking up from his smart phone, he said, "Everyone"
— Anonymous

From the top left corner of my phone screen, a tiny blue light blinks endlessly. Almost instinctively, my fingers reach for the metallic device. I tap it awake to see a work email, a couple of WhatsApp group messages, a Facebook 'Like' for my latest profile picture and an offer from Fresh Menu. It is 8 p.m., which means it is time for dinner and as the rule goes 'phones are not allowed at the dinner table'. I swipe them right and click on the home button to switch off the screen. I leave the phone on the sofa, far from the dining table, but within sight.

A minute passes. The blue blot shines again, irresistibly. It catches the corner of my eye, all the way from the sofa, as I look up from the plate at my family. What if it is an email from work again? I have to check. I gobble up dinner and rush to the sofa. My fingers perform the routine again. Oh it's a Facebook post. But dinner's done anyway. So I linger a minute longer on Facebook, scroll down to see some photos. I click on a link, which leads to another link. 'Share it?' asks my phone. I copy the link on WhatsApp, a conversation begins and I wait for the ticks to turn blue. There's a rumble of a 'real' conversation somewhere around me. But every-one's online and I can't afford to miss out.

"Switch off the lights when you go to sleep," says a voice behind me. It's my mother. I look up at the clock and it is 11 p.m. "You're addicted to your phone!" she adds. Everyone seems to have gone to bed. I make a resolve to keep my phone away until morning, at least.

Just as I switch off the lights and leave the room, the blue light shines again. Am I addicted? Is addiction to my phone even a thing?

The answer could be a resounding yes, I discovered the next morning, as I made my way to the strategically named SHUT clinic (Service for Healthy Use of Technology) at the National Institute of Mental Health and Neurosciences (NIMHANS), Bengaluru. The network on my phone dropped to a single bar as I entered NIMHANS and I couldn't help but notice the timing. The clinic is located in a rather quiet building near the entrance. All the noise and commotion of Hosur Road seems blocked out here. A green pinboard with newspaper clippings about cases of children being affected by excessive use of social media and gaming greets you as you walk in.

Manoj Kumar Sharma, who runs the clinic that was set up two years ago, says there has been a rise in the number of patients over the past year, even though Internet and technology addiction isn't exactly new any more. "In Bengaluru alone, 4-7 per cent of the population is addicted to some form of technology or the other and this could mean the Internet, smartphones, gaming or Internet porn. We also receive calls from other cities regularly. The problem is that there isn't enough awareness yet." The clinic, with sessions every Saturday, sees three new cases every week.

Do we have a concrete yardstick to describe what exactly constitutes Internet and technology addiction? "It varies from person to person," says Dr. Sharma. "We don't generally use the word 'addiction'. It tends to have a negative connotation and often hinders our rapport with patients, who are mostly young adults between 17 and 22. Instead, we term it 'problematic to excessive usage'. The general consensus is that as long as the usage is related to a purpose and does not extend beyond that, it is fine. If you are unable to distract yourself with offline activities, then there might be a problem."

Dr. Sharma spells out the '4C' criteria to understanding a person's relationship with technology: craving, control, compulsion and consequences. "The same parameters were once used for alcohol and tobacco addiction. People tend to want to consume alcohol when they see a shop or when they are amidst others who are drinking or smoking. Today, we are saying the same about technology. If you have a laptop or a smartphone in your hand, you tend to browse and immerse yourself in it simply because it is available. But when the usage starts to affect your social, familial and biological functions, that's when it becomes a problem."

"There are patients who don't bathe for days because it would mean taking a break from their game, others lose interest in their studies. It's usually the family members of these patients who come to us. One of the most predominant complaints is that the patient has stopped talking to them."

This reminded me of what Sherry Turkle wrote of in her book *Reclaiming Conversation, The Power of Talk in a Digital Age*: "Face-to-face conversation is the most human — and humanizing — thing we do. Fully present to one another, we learn to listen. It is where we develop the capacity for empathy... But these days we find ways around conversation. We hide from each other even as we're constantly connected to each other. For on our screens, we are tempted to present ourselves as we would like to be. Of course, performance is part of any meeting, anywhere, but online and at our leisure, it is easy to compose, edit, and improve as we revise... We are forever elsewhere."

Across the lane from SHUT is the psychiatry department of NIMHANS, which also deals with cases of Internet addiction. "We run an OPD three times a week. One among 30 new patients in each OPD suffers from a form of Internet or technology addiction," says assistant professor Arun K.

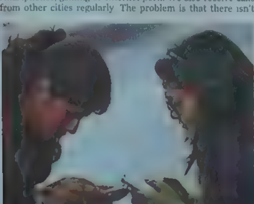
"From what we have observed, all the patients have significant anxiety in handling the real world. The online world is more comfortable. Say, you are in a relationship online. If something goes wrong, you can switch off the screen and get away from it. Patients say they are not worried about being judged when they are online. They can be whoever they want." Dr. Arun talks of a girl who created a fake Facebook profile and told him she loved the roleplay involved in it. "People pretend they are Harry Potter. They have fake husbands, wives, etc. It is rather fascinating. But at the same time, it has a debilitating impact on real social equations and relationships."

"Broadly, there are two reasons why people lose themselves online," says Dr. Sharma. One, it is a means of coping with loneliness and boredom. The other is the euphoria they get from gaming platforms and social media."

Despite its growing incidence, the phenomenon is not yet categorised as a disease, say doctors, but rather as 'problem behaviour'. "Unfortunately, there is not much research yet," says Dr. Arun. "Right now, the Internet is like food; integral to our lives. How do we know for certain when the usage is excessive? We need data to show there are symptoms and to see if there are brain-related abnormalities in [such] cases. Since it is so individualistic, it cannot be easily pathologised."

There isn't, therefore, a particular medicine to treat the addiction. "Generally, patients also suffer from significant anxiety, so we can treat them for that. It is a combination of medicine and counselling," says Dr. Arun. Dr. Sharma says he tries to address the lifestyle changes first. "We ask patients to work on their sleep and food patterns. We try something called Internet fasting where patients try and stay away from the Internet for two hours to begin with."

Can this addiction be as bad as alcohol or tobacco addiction? Amit (name changed), who has recently recovered from porn addiction, talks of his experience. Amit watched porn for the first time when he was 16 and has no idea when it became an obsession. "On some days I would watch porn through the night," he says. "Gradually, I began to seek more variety; the more violent [illegible] the better. I didn't even know I was a problem. Two years ago, I started to notice that I was preoccupied with negative thoughts and was also [illegible] depressed. It was then that I sought help." Amit is on the mend now and says "Nothing, absolutely nothing should be consumed in excess. You never know the consequences."

In Bengaluru alone, 4-7 per cent of the population is addicted to some form of technology or the other

GOOD HEALTH HUNTING

No gender bias here

The physiological differences between men and women do not make the pursuit of fitness any different

VANI B. PAHWA

Everybody needs an active lifestyle. PHOTO: NAGARA GOPAL

We've heard the expression, 'Men are from Mars, women are from Venus'. While the debate rages on fractiously on its emotional interpretation, let's see if there is any scientific merit in it from the health and fitness perspective.

Concerns and (mis)conceptions keep erupting, suggesting there is little awareness of physiology and the approach to attaining wellness goals.

That physical and mental differences exist between men and women is well established scientifically. What may not be as well known is how these generate different responses to physical endeavour (exercise), stress and disease. Here are some of the physiological distinctions between men and women that usually surface, some obvious, others not so.

An average man is taller and heavier than a woman. From an athletics perspective, since male athletes have longer and larger bones, providing them a wider surface area and more leverage to support muscles, this gives them a mechanical advantage over their female counterparts. However, female athletes have a wider pelvis and a lower centre of gravity, giving them much better balance.

Men are about 30 per cent stronger than women. Male athletes generally have a higher ratio of muscle mass to body weight, giving them the advantage of greater speed and acceleration. (However, when you compare muscular strength in relation to a cross-section of muscular area, athletes of both genders display nearly equal strength)

Men have a larger heart and lungs and generally a higher basal metabolic rate. Women generally have a greater body fat percentage than men (may not sound like music to the ears, but it could be because of the natural reproductive demands that allows a woman to keep the species going)

Women's blood contains fewer red blood cells (according to some estimates up to 20 per cent less); this affects the intake and delivery of oxygen, impacting performance. This means women need more effort to match up. One research site gives the following example: If a man is jogging at 50 per cent of his capacity, a woman may have to jog at 70 per cent or more of her capacity to keep up.

Men and women have different levels of certain hormones. Men have higher levels of testosterone while women have higher levels of oestrogen. Testosterone is what enables men to bulk up easily. Since women have much lower levels, it's actually a myth that lifting weights will cause women to gain muscle bulk. Weight training actually offers much-needed bone-strengthening benefits and helps prevent osteopenia and osteoporosis, common in women.

There is also a difference in stress hormone levels. Cortisol, epinephrine and oxytocin play an important role here. In a stressful situation, the first two raise blood pressure and circulate blood sugar, while oxytocin is released by the brain to counter these effects. Men secrete lower levels of oxytocin, perhaps explaining the spike in their physiological response to stress. This could be the basis of their 'fight or flight' response while women gravitate towards a 'tend and befriend' approach when faced with stress.

These differences are not meant to ignite a gender debate. Rather, it is to fuel a more pragmatic understanding of the gender-based working of the human body. While it may seem that there is a significant difference between men and women, there is little real reason to have a dramatically different approach to designing health and fitness programmes. The underlying principles remain the same — exercise (including lifting weights), diet, cross-training and avoiding over-training.

The differences that need to be addressed intelligently are those that relate to hormones and other unique differences. For example, how to overcome the plateau in weight loss for the last few kilos at lower body weights for women due to higher oestrogen levels or how to address the slightly reduced recovery capacities in women.

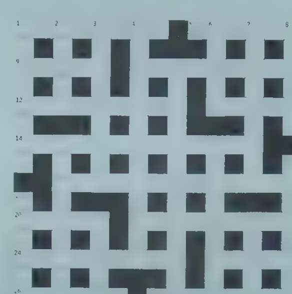
Physiological differences do not limit women. The positive effects of an active lifestyle and athletic pursuits are similar. The challenge is to break the self-induced gender bias towards fitness. Women have traditionally seen themselves as the weaker sex, ignoring the need to improve fitness attitudes, not seeing it as adding value to their roles at home, work or play. It's not unusual for active women to be tagged as 'driven' or 'obsessed' rather than admired for their focus. Similarly, for men, stress is often not even acknowledged let alone managed.

Now, gender lines are slowly being blurred. It's good to recognise that the differences are natural but a large common ground exists where men and women can both strive for better health and fitness.

Vani B. Pahwa is an exercise and rehab specialist, corporate wellness coach, and foot and gait analyst.

wellness

The Sunday Crossword

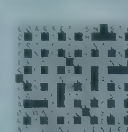
Across

1 Drainage conduit shut up, second half first (8)
5 Nothing in arena apart from one flower (6)
9 Wet nearly all round island (5)
10 Harbour extremes of ambition with job bringing in silver (9)
12 Academic all shy or nervous about clubs (9)
13 Declared set of furniture charming (5)
14 Certain popular trick experiment accomplished (13)
18 Percussionist playing line gently, even with time running out (6,7)
20 Democrat in error, not following one who's achieved majority (5)
22 Hot joints in westward street unappreciated (9)
24 Pro with merit securing team's first place in Texas (4,5)
25 Bouquet from Casanova romantic (5)
26 Make many holes in puzzle (6)
27 Note nonsense about man in court (8)

Down

1 Servant in habitual action beneath vaults (6)
2 Consider manner in speech (5)
3 Bad temper in scheme restricting English trade union and church (9)
4 Groggy, finally managed rest after plan [illegible]
6 Searches for origins (5)
7 One frequently changing ruffled hem on lace (9)
8 Map in cosiest alcove (6)
11 Weep over good artist, taken in by false prophet, becoming deviser of codes (13)
15 Payment order revolutionary varied (9)
16 Interrupt hurried meal (9)
17 Dealer upset to receive stone for songbird (8)
19 Boss getting resistance after blunder (6)
21 Pull with energy on large cloth (5)
23 Manage to rise above hard time (5)

LAST WEEK'S SOLUTION

IN CONVERSATION

'It's just a chemical imbalance'

We don't talk much about mental illness, but it's time we began, says author Jerry Pinto, who has recently edited a collection of real-life accounts

ANUPAMA RAJU

A lifetime is not enough to understand the human mind. Any time we think we have understood its complexities, it throws another surprise, reminding us of our limited capacities. And what if that mind is 'different' and suffers from a mental condition?

Jerry Pinto raises this question in the latest volume he has edited, A Book of Light: When a Loved One Has a Different Mind, *published by Speaking Tiger. The last time he delved into this subject was in the personal, compelling story of his bipolar mother in the award-winning* Em and the Big Hoom

A Book of Light *is a collection of stories from people who recount their experiences of living with loved ones with a mental illness. In a society where the subject is rarely discussed openly, even among family, the book reminds us that we need many more such personal accounts*

Being a good editor need not always necessarily involve emotional distancing from the subject. One can be caught in the eye of the storm and yet feel its magnitude. Pinto talks of this and more in this interview. Edited excerpts

Jerry Pinto PHOTO: CHIRODEEP CHAUDHURI

How would you describe your experience of editing this collection?

I think every book produces a new set of challenges but here the toughest part was asking friends, "Will you write for this book?" For many of these stories had been told to me in moments of vulnerability. Now I had to go back and say, "Do you remember the time you told me about the man you were about to marry who had a schizophrenic episode. Do you want to write about that?" And I have to say that my friends — almost all — came through brilliantly, writing and rewriting. I want to also say to all of them, if I hurt you in any way with something clumsy I said, I am sorry

As you say in your introduction, some narrators have used distancing techniques... "To each his or her own distance, to each his or her own device." Being so close to the subject yourself, as an editor, to what extent did you distance yourself?

Thankfully, the pieces came in over months, some people responding with alacrity, others working their way past their pasts, slowly turning their worlds into narratives. But almost always, the first reading was the toughest. I would be reduced to tears often by the ordinary heroism of those who must live with a person who has a different mind. One of the stories I was told, one that didn't make the book, was about this woman, a secretary, who was caring for her brother who had, in a psychotic rage, tried to strangle their mother and left her partially paralysed. The secretary runs between the home where her brother is and the home where her mother is; she does a job and finds time to help out in the parish church. When she told me about her parish work, about finding time for those less fortunate than herself, I was humbled.

What were some of the initial responses of the readers you showed the manuscript to?

I think you can't help but think: I just got lucky, that didn't happen to me. That's probably the first reaction everyone has when they read something like this. But so often, so very often, there was an element of recognition, of 'I've-been-there, this-is-what-I-went-through too.' That's why there's an email in the book because we must keep telling these stories. (Pinto's introduction includes an email address to which people can send similar accounts)

Your illustrations on the book cover are striking. To me, they seemed like the mind reaching out...

Those illustrations began when I was doing *Em and the Big Hoom* and something was being drawn out of me, something was unloosening and unfreezing and at the same time, I was also terrified of how I could not often say what I was feeling. I have always wanted to be able to parse my emotions, to say: "I am not feeling happy today because I have not finished grading all the work I have assigned my students." I want to be able to say: "This surge of happiness is because I have just done the Tibetan rites that Jehangir Palkhivala taught me." But what if you're not feeling anything, just a hollow where there was once a ball of emotion? What if you realise that all along you had some unrecognised emotion somewhere and it's not there now? The illustrations began then on ordinary paper and then suddenly I was taking them seriously and buying good acid-free paper and a nice set of fine line pens and drawing. I don't interpret them though some of the early ones even had names... Now I don't name, don't interpret, but there's a new blankness when I'm doing them that I am getting addicted to. There's no words here... (just) my cells.

It is not easy recounting experiences of living with loved ones who suffer from mental conditions. Yet we need more such stories. How do we draw these experiences into the open?

I hope *A Book of Light* will start a hundred different conversations. I hope it will persuade people to talk about their encounters with difference in other ways. We're so invested in presenting images of ourselves and our families as perfect that we don't even realise how much energy it takes to keep that going and what a relief it is to be able to say, "My son is bipolar and he's going through a bad phase and so he's not going to be able to come to your party, thank you." The more people say it, the more we will get used to thinking it's just about a chemical imbalance

Would you agree that mental illness does not receive as much acknowledgement as it should, whether in life or literature?

The literature is considerable because the mentally-ill person is such a fascinating subject but often it is pathologised. the mad woman who skins the family pet, the sociopath who fries a human brain and eats it, and, of course, there is what we still think of as 'sexual deviance'. But as for careful, caring, nuanced examinations of the dysfunctions and differences of the mind, those are still rare

There's still very little knowledge about mental illness in India in the cities. I wonder about the women in the countryside; how do they cope with postpartum depression, say? What happens to the obsessive compulsive in a small town? Who does a young woman confused about her sexuality in a village talk to? If you think too hard about that, you won't sleep at night.

Anupama Raju is a poet, literary journalist and translator. She is the author of Nine, *a collection of poems.*

GLOBAL GANDHI

The Mahatma in Manhattan

As the third book of* March, *a graphic novel about the U.S. Civil Rights Movement, is released, a look at how Gandhi's legacy could be similarly renewed in India

VISHAKHA N. DESAI

In the midst of the barrage of news about the presidential elections, Americans have just welcomed the arrival of the third book of *March*, a graphic novel about the Civil Rights Movement. Told through the prism of the life of John Lewis, a long-time U.S. Representative and one of the heroes of the civil rights struggle of the 1960s, the three volumes add up to almost 600 pages. When the first book came out with an easy-to-read story and vividly drawn visuals, it became an instant sensation. It stayed on *The New York Times* list of Top 10 bestsellers for 49 weeks

It all began with a small 16 page, 10 cent comic booklet, published in 1957 titled *Martin Luther King and the Montgomery Story*, which articulated the 'what' and 'how' of the non violent resistance deployed by King. Lewis was deeply impacted by this comic

Millions of copies of *March* have already been sold. The New York City Department of Education has included it as part of the Social Studies programme for eighth graders. And it is included in the reading programmes in many universities throughout the country. *March* along with other materials of the civil rights era, continues to keep the memory of one of the most significant events in the history of the U.S. alive and relevant.

Lewis is proud to acknowledge that his life story can now serve as a roadmap for the next generation of activists, not only as an inspiration, but also as a guide to develop skills necessary for "being the change you want to see in the world."

STANDING TALL: *The statue of Mahatma Gandhi in Washington.* PHOTO: PTI

The last phrase should resonate immediately with Indian readers. It's one of the lines most often attributed to Gandhi, who inspired King to develop a non-violent protest for civil rights for African-Americans. King vividly described his first encounter with the philosophy and actions of Gandhi. "The whole concept of Satyagraha was profoundly significant to me. Gandhi was probably the first person in history to lift the love ethic of Jesus above mere interaction between individuals to a powerful and effective social force on a large scale. The intellectual and moral satisfaction that I failed to gain from others, I found in the non-violent resistance philosophy of Gandhi. I came to feel that this was the only morally and practically sound method open to oppressed people in their struggle for freedom."

As I perused *March* and the stories of the Civil Rights Movement, sometimes bleak (blacks being beaten senselessly for attempting to sit in the front of the bus), but often inspirational (King's 'I have a Dream' speech), I felt sad.

I heard Lewis' interviews and I saw pictures of young Chinese-American, Latino, African-American and white kids, eagerly talking to Lewis and reading the illustrated book, and I thought of my younger grand nieces and nephews in India. Where and how could they get excited about the non-violent struggle that is uniformly acknowledged as India's unique contribution to the world of social justice?

What if there were a series of comic books like Amar Chitra Katha, all focused on key moments in the struggle, such as the Salt March or the Quit India movement? What if there were interactive museums where young people could imagine being a freedom fighter or a participant in the Salt March?

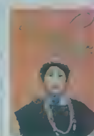
What if, through the prism of the Independence Movement, young people were taught the lessons of effective social activism? How wonderful it would be if they understood the legacy and impact of Gandhi on the rest of the world by learning about King and Nelson Mandela?

Next year, we will celebrate the 70th anniversary of India's independence. It's not too late to begin planning innovative ways to bring to life India's unique contribution to the world. *March* shows us that it's possible to make such a project exciting and impactful at the same time.

King said that "If humanity is to progress, Gandhi is inescapable. He lived, thought and acted inspired by the vision of humanity evolving toward a world of peace and harmony. We may ignore him at our own risk." This Independence Day, let us engage young people in learning about the unique legacy of Gandhi and understanding its implications for our times

Vishakha N. Desai is Senior Advisor for Global Affairs to the President of Columbia University, President Emerita of Asia Society

the reading room

Beads of Arunachal Pradesh: Sarit K Chaudhuri, Sucheta S Chaudhuri, Niyogi Books, Rs. 995

Beads form a fundamental part of the culture of the various tribes that inhabit Arunachal Pradesh. Sarit and Sucheta Chaudhuri's book explores issues such as migration, gender, religion and social dynamics through these objects that are so highly-valued that they even take the place of money in this region

Cooking for Happiness: Kornelia Santoro, HarperCollins, Rs. 399

Can you fight depression by simply eating right? Kornelia Santoro believes that you can. Her book builds upon years of scientific research and her own experience to explore the ways in which food affects the mind. It presents a hundred easy-to-prepare recipes that will both nourish your brain and help you fight those dreaded lows.

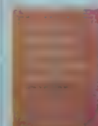
Coup de Fourde: A novella and stories, Ken Kalfus, Bloomsbury, Rs. 399

The explosive new collection by the celebrated author of *Thirst* and PEN Faulkner Award finalist *Pu[illegible] and Other Russian Fantasies*, *Coup de Foudre* is exactly the kind of literary invention that Ken Kalfus's fans have come to expect. Using real news events as a backdrop it skewers international political gridlock and the hypocrisies of acceptable sexual conduct

Dalit Studies, Ramnarayan S. Rawat & K. Satanarayana, Permanent Black, Rs. 895

Bringing together a wide-ranging collection of essays on Dalit history, politics and religion, *Dalit Studies* presents a bird's eye view of the marginalisation of the subaltern and their subsequent struggle against oppression. The book, edited by Ramnarayan S. Rawat and K. Satyanarayana, spans eras from the colonial to the contemporary

China's Approach Towards Territorial Disputes, [illegible]

As the existing world order reconfigures itself in preparation for the coming of the Chinese century, Sana Hashmi sheds light on the Middle Kingdom's border disputes. The book attempts to draw lessons from the 14 countries with which it has resolved territorial issues to predict the course that its long-standing dispute with India will take

Destiny of Shattered Dreams, [illegible]

[illegible]

books & beyond

MEDICINE OR MIRACLE

Do you now believe?

A near-death experience leaves the writer with many questions but no real answers

SACHIN KALBAG

On the afternoon of April 28 this year, I nearly died. The doctors told me that had I not received medical attention for 30 more minutes, I would have lost my life

Around 35 days later, I was home and, though bedridden, was recuperating well. My wife and I were watching a fascinating Morgan Freeman-hosted TV show called *The Story of God* on National Geographic (the episode was titled 'The Power of Miracles') when she turned around and asked if my thoughts about god had changed

I knew why she was asking me this I am an agnostic. My wife is not overly religious, but she is a believer. She, along with my family, colleagues, friends and even doctors believe it is a miracle I am alive and was able to get back to work after just a month-and-a-half. Nearly a third of that period was spent in the intensive care unit. Surely it ought to have transformed me into a believer?

Agnosticism, many have pointed out, is neither here nor there. You are neither a believer nor an atheist. Bertrand Russell, mathematician, logician, philosopher, and the most famous agnostic I know, wrote in 1953: "An atheist, like a Christian, holds that we can know whether or not there is a God The Christian holds that we can know there is a God, the atheist, that we can know there is not. The Agnostic suspends judgement, saying that there are not sufficient grounds either for affirmation or for denial. At the same time, an Agnostic may hold that the existence of God, though not impossible, is very improbable, he may even hold it so improbable that it is not worth considering in practice. In that case, he is not far removed from atheism."

This definition raises many questions. For me, the first two are, "Am I alive because god intervened?" and "When does god intervene?"

Here's what had happened: a congenital condition I was not aware of manifested in the worst possible way on April 28, taking me close to death This brain condition is so rare that there are no reliable statistics on how many Indians have it. In the U.S, less than 1 per cent of the population has it, and only a fraction of those faces a hospital situation. The rest go about their lives without even being aware they have it. You can't detect it unless you do a CT scan and an angiography, and seriously who does a CT scan or an angiography just because it's a slow news day?

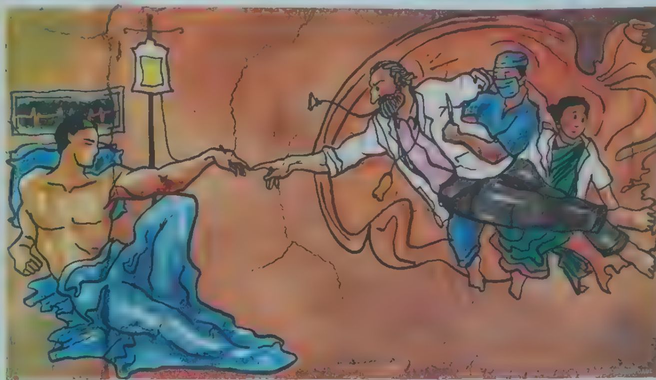
The incident resulted in some memory loss, so I spoke to several people to stitch together a rudimentary timeline of what happened. I found that, seemingly, the planets had aligned to keep me alive. (I use that as a phrase, not as a believer in astrology.) It was a series of statistically improbable coincidences; far too many to take place without anyone wondering why. It was this (and, perhaps, Morgan Freeman's voice) that prompted my wife to ask me the god question I told her I was still not convinced that a supreme being is looking after all of us and the rest of the universe

My wife was not alone. Almost everyone who came to meet me in the hospital, and later at home, had the same thing to say: "Thank god, you're well" or "All is well by the grace of god" or, as a dear colleague WhatsApped me, "God is great. He is watching you " (Remind me to have a gender debate with him later). At least two of the six doctors thanked god for my recovery.

I was troubled by these references because I thought I owed my life to three factors: I was taken to the hospital early by my colleagues; the remarkable skill and dedication of the surgeons, physicians, and nurses who never gave up; and the extraordinary scientific progress we have made

Why did no one (except the doctors) praise my colleagues for their quick thinking in taking me to the hospital by car instead of waiting for an ambulance, a decision that eventually saved my life? Are we replacing human ingenuity, innovation and scientific progress with god?

In the TV show, Freeman interviews a window washer in New York's Manhattan district who fell 47 floors after a cable broke and survived to tell the tale. Alcides Moreno went to work on December 7, 2007, went to the top of the building and climbed on to a platform

When the platform began to descend, one of the cables broke, plunging him 500 feet to certain death. Except, he did not die. He broke 10 bones, his lungs collapsed, and he spent three weeks in a coma. He woke up on December 24, and the first thing his doctors said was, "You are a miracle, Mr Moreno."

But Moreno is not sure it's a miracle; his younger brother Edgar, who was with him on the same platform, died on impact. Why did Edgar die and Alcides survive? If it had been a miracle engineered by god, Edgar should have survived, too. Why did god keep me alive, and not another patient who may have died due to the same condition?

The god question is not easy to answer conclusively because god's existence is a matter of faith, not science. There is no mathematical proof. God is a construct of belief. The great Austrian-American mathematician Kurt Gödel (1906-1978) once attempted to prove the existence of god. His ontological proof, by definition, is more axiomatic and derived from semantic logic than from real mathematics. It was not long before it was discredited and the axioms questioned. Undeterred, a group of mathematicians from around the world is using open-source documentation to formalise Gödel's proof to a level where it can be proven by computer programs. We will wait.

> Does god have the time to look after seven billion people every single moment?

No child comes into this world with a belief in god, as if it were preloaded software Children believe because their parents teach them to. I was therefore not surprised when I heard that while I was in surgery, some of my family were in temples, praying for my survival. When I survived, people told me that they are happy their prayers had worked. I know they meant well and I thanked them profusely, but I could not agree with their logic.

Despite living to tell this tale, I am nowhere close to an answer as to why this illusion of prayer or of god gives us an assurance or hope, as if it were a rope to hold on to when we slip off a cliff's edge It is just as well that I don't have an answer; perhaps humans are not supposed to know why.

I don't know why I collapsed at work and not while I was driving or while I was in the local train. I don't know why my colleague Manojit Saha saw me at the very moment it happened and thus could raise an alarm, even though he was supposed to be elsewhere then. I don't know why my colleagues decided not to wait for an ambulance and drove me to the hospital themselves. I don't know why the surgeon waited that evening even though he did not have patients. I don't know why that surgeon, one of the few who can conduct the specific procedure, was present in the hospital that evening There are several more "whys" for which I (or others) have no answers

These coincidences, seemingly contributed to the "miracle" of me being alive Why did they happen that day? Why don't they happen to everybody? Does god, if he or she exists, really have the time to look after all seven billion people every single moment of every single day? In the billions of galaxies each containing billions of stars and billions of planets, why does god have a particular interest in happenings on earth?

I am sure I will think about these questions until the day I really die, but I don't think I will ever be close to an answer

That day, I switched to another channel to watch a police procedural drama. In the episode of *Crime Scene Investigation: Las Vegas*, a gunman goes on a rampage inside a five-star hotel during a forensics seminar By the time a forensic detective realises who the killer is, he is holding a gun to her chest At that moment, the SWAT team arrives and takes down the killer, a guy named Ballard

Back at the lab, a colleague asks, "Are you okay? Ballard wanted you dead, and if SWAT hadn't been there.."

She responds, "But they were."

VISION 2024

The Siddis settled in South India many generations ago. PHOTO: MURALI KRISHNAN

Run, Shantha, run

Can the government harness the natural athletic prowess of the Siddis in time for 2024?

MURALI KRISHNAN

It is pouring heavily in the forested district of Haliyal, some 500 km from Bengaluru. It is 6 a.m. and there is a buzz of activity in the local school of this small, nondescript town

Twenty-five school children, all in their teens, selected by the sports department as future athletes, are readying for their morning drill. The rain is no dampener: the training moves indoors, into the spacious auditorium

Among the boys and girls running laps are four Siddi teenagers — and they all want to become professional wrestlers. Rohan Mutesh Durmani (14), has already won medals in categories much beyond his age limit. He is shy, but knows what he wants. "I want to be part of the national team, Asian Games and the Olympics. I want to win medals," he says.

The Siddis are a small community of descendants of the Bantu people of southeast Africa whose ancestors journeyed to India between the 15th and 19th centuries as slaves, domestic help or soldiers. Today, the nearly 60,000-strong community is to be found primarily in Karnataka, Gujarat, Maharashtra and Andhra Pradesh

Chief coach Manjunath, who is training the children, is a former wrestler himself. He is happy with their performance "They excel in athletics, football and wrestling. They have got speed and strength .. they will do well," he says.

The Siddis, who are slowly coming into the limelight, are known for their sporting talent mainly in athletics, and have won many laurels in the past Now the Indian government has decided to re-launch a sports programme it had abandoned in the early 90s to scout and train members of the community as athletes with an eye on the 2024 Olympics

A vulnerable community that lives on the margins of poverty most Siddis work as farm hands, labourers or in other menial jobs. They remained estranged from society for decades, treated as outsiders and discriminated against. It has taken long years and painstaking work for them to assimilate into mainstream society. Says Cheryl Rebello, an activist whose organisation CherYsh works closely with the community: "They have traditionally lived in forests and came into the cities only in the past 50-60 years. It will take time to bring them to the centrestage But it is happening."

About two decades ago, the Sports Authority of India set up a Special Area Games scheme to scout and train members of the community in athletics. Despite some success, the project was abandoned in the mid-90s Margaret Alva, a former minister in the Congress government, encouraged the Siddis and also set up facilities such as gymnasiums. Now, with the Rio Olympics in the air, the project has been revived to target the 2024 games.

Shantha Pedru Dodmani from Haliyal district is a natural runner. She used to practise for four hours every day and participated in mini marathons, winning several competitions. Being a near-celebrity in her community, she has tried to inspire other youngsters. "It is not often that you hear of Siddi girls running. That's why I ran the marathon, to prove a point to the community," says Dodmani

Under the new scheme, sports organisations have started to give opportunities to children from the community. The programme starts at the district level, with sports camps where children get intensive training in wresting and athletics. The camps are being gradually extended across Karnataka and other states. Can their natural talent be harnessed well enough, and will they get a chance to prove themselves? That's the gold medal question that will be answered eight years down the line.

Murali Krishnan is an international radio broadcaster based in New Delhi.

slice of life

COPS AND ROBBERS

A torrent of troubles

As the U.S. draws the noose tighter, digital pirates face choppy waters. But is piracy all bad?

VISVAK

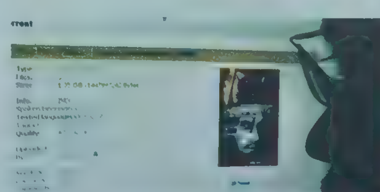
Until a few weeks ago, Artem Vaulin, a 30-year-old Ukrainian living in Poland, allegedly ran a website that received over 50 million unique visitors each month and generated over $17 million dollars in revenue annually. The site, KickassTorrents, was a BitTorrent-based file-sharing portal — the largest of its kind — where users freely shared everything from the latest Hollywood movies to schematics for 3D-printable handguns. Vaulin is today lodged in a Polish prison, awaiting extradition to the U.S. on charges of copyright infringement and money laundering.

A 50-page affidavit filed by U.S. Homeland Security reveals a long-running investigation into Vaulin'swebsite, better known as KAT. Ironically, the crucial piece of evidence that finally tied Vaulin to the website was a legal purchase he made on Apple's iTunes platform. He later used the same IP address to log into the KAT Facebook account, which sealed his fate.

Less than a fortnight after Vaulin's arrest, Torrentz.eu, a search engine that has been dubbed 'the Google for torrents' also folded. Details are sketchy, as the site's administrator has refused to comment, but the threat of potential law enforcement action appears to be scaring digital pirates a lot more than it used to in the past. "Enforcement actions are nothing new really, they have been going on for more than a decade," explains Ernesto Van Der Sar, Editor-in-Chief of TorrentFreak, a website that is dedicated to tracking the BitTorrent scene. "However, the criminal prosecution of an alleged operator of a foreign website in the U S is new Most previous cases have been of a civil nature."

KAT, which has been around since 2008, only came to the fore when ThePirateBay, one of the most illustrious names in online file-sharing, was victim of a massive raid in December 2014. Since then, many more marquee names associated with BitTorrent, including YIFY, EZTV and Popcorn Time have all been taken down.

According to Mishi Choudhary, Executive Director of the Indian arm of the Software Freedom Law Center, rights-holders' rhetoric is marginalising BitTorrent as a whole despite its potential to be a force for good "Walt Disney, MPAA (Motion Picture Association of America), RIAA (Recording Industry Association of America) and their other allies' influence on the U.S Congress is well known, ergo, the spike in the pressure on markets everywhere to check anything that they don't approve of." The MPAA and RIAA are trade lobbies associated with large media firms that have lobbied extensively for aggressive enforcement of copyright protections.

Torrent sites are finding it harder to escape the eyes of the law. PHOTO: DIVYA MEDIKONDA

The criminal prosecution of Vaulin is set to create a precedent in copyright infringement cases. He faces five years in jail for each count of copyright infringement and an additional 20 for money laundering To put that into context, consider that the founders of ThePirateBay, one of the most high-profile BitTorrent sites of all time, received sentences of a year each when they were tried by a Swedish court in 2009

While the emergence of platforms such as Netflix and Amazon Video have eaten into the BitTorrent user-base, Van Der Sar contends that the demand for pirated content is still on the rise in some parts of the world "Legal alternatives are decreasing people's motivation to pirate. However, there are still a lot of countries where legal options are lacking, limited and/ or expensive," he said "Change will be slow and gradual, and with more people coming online in developing countries, piracy will probably remain an issue for a very long time "

> "With more people coming online in developing countries, piracy will probably remain an issue for a very long time."

Choudhary goes a step further, suggesting that pirates are actually helping rather than harming content creators She points to the examples of Paulo Coelho, "the guy whose books are sold at every traffic light in India has [illegible] executive Jeff Bewkes, who recently told investors that the fact that 'Game of Thrones' is the most pirated show on earth is "better than winning an Emmy"

The network effect [illegible]

HOMELAND

The brave new world of retail violence

Josy Joseph

It may be a sheer coincidence that actor Sanjay Dutt, convicted for possessing an AK-56 rifle in 1993, was released from jail on the same day last week when a European Union-commissioned study said a large number of improvised explosives of the Islamic State (IS) contained many Indian components. However, there is an underlying commonality behind the two developments — of the actor obtaining an AK-56 for self-defence and the IS finding Indian detonators, detonating cord, and safety fuses in 2015-16 along the Syria-Iraq stretch. Both the incidents help understand the flourishing of the underground arms bazaar across continents in the intervening period.

The AK-56 that was supplied to Mr. Dutt by underworld operative Abu Salem in all probability originated in the arms pipeline that the U.S. Central Intelligence Agency (CIA), with active Saudi assistance, opened for the Afghan mujahideen in the 1980s via Pakistan. And the weapon, and with the RDX and other items for the 1993 Mumbai serial blasts, were all procured because of, or supplied by, Pakistan's Inter-Services Intelligence (ISI). Without state assistance, getting RDX or other military-quality explosives was impossible then. The rifles and pistols that were flowing into the Afghan battlefield were being pilfered, but not in large quantities.

A firearms free-for-all

Over the next three decades, as the Cold War's uneasy truce gave way to anarchy and chaos, armed rebellions began to scout the global markets for weapons and explosives. Nations continued to shop for weapons mostly for deterrence and display, but armed groups bought them for actual use, and thus quicker consumption.

The arms bazaar has become significantly accessible. For critical components, the global markets can be scouted without arousing suspicion

The insurgents found many states that were directly or indirectly willing to cooperate. For example, India's north-eastern rebels found Chinese middlemen who arranged weapons for them. It is anybody's guess if Chinese weapons would have flowed into the Northeast without the state's knowledge.

When the Kashmir insurgency raged, hundreds of Kashmiris were transported to the border from where they crossed over to a welcoming Pakistan, which also supplied them with sophisticated weapons such as Kalashnikovs. Of course, Pakistan was already overflowing with weapons, from pistols to Stinger missiles that the Americans were sending for the Afghan war against the Soviet Union. It was from the underground arms bazaar of Kashmir that criminals of northern India first got their AK rifles.

Pakistan's *The Express Tribune* in 2012 reported that the country has an estimated 20 million illegal arms in circulation — including rocket-propelled grenades and machine guns. Today Kalashnikovs are locally produced, though the quality may not be as good as the original. The report said the Darra Adam Khel region can produce up to 100 AK rifles in a day for less than $150 a piece. The average price of an AK rifle procured legally could be over $600.

Democratisation of violence

Along with the growth of the small arms bazaar, the 'democratisation' of other explosives also happened. Up until the late 1990s, if RDX was found in a bomb, it had to come from the ISI, because only states had the capability to produce military-grade explosives and in India it was Pakistani agencies that were supplying them.

However, by the time Lt. Col. P.S. Purohit procured 60 kg of RDX from Kashmir for bomb blasts across India nearly a decade ago, including the Samjhauta Express, there was no indication that he got it straight from an ISI agent or an Indian agency. The Indian Army said no RDX from its stock was missing. Meaning, there was a lot of RDX floating around in the underground arms bazaar that Purohit and his co-conspirators could procure.

Things have got worse since then, especially since the rediscovery that chemicals available in your neighbourhood market could be used to create deadly explosives. When gunpowder was replaced as the primary blasting explosive by dynamite, TNT and so on in the post-World War II period, it was thought to be a progression. But gunpowder and combinations of ammonium nitrate and hydrogen peroxide have all been used again as explosives in recent years. This means that you could procure almost everything you need for an improvised explosive device (IED) in your local market — explosives, trigger, timer, and so on. Once chemicals are easily available and terrorists don't have to strain to get RDX out of a government facility, what you need mostly are other components that are available in the official markets.

The study by Conflict Armament Research showed that products from at least seven Indian companies figured in explosives used by the IS terrorists; most of the detonators, detonating cord, and safety fuses were manufactured by Indian companies and exported legally but finally ending up in IS hands.

The study found that 51 companies from 20 countries produced, sold or received the more than 700 components used by the IS to build IEDs. It is a telling report about the way the global illegal arms bazaars interact with the official trade between countries, and flourish.

Many have argued, including Steven Pinker in his book *The Better Angels of Our Nature*, that we are living in the most peaceful era in the existence of human species, that wars are declining and the overall level of violence has also dramatically come down.

However, with the recent proliferation of explosives and violence, we could well be entering an era of retail violence, where the means to unleash violence is available to anyone at a throwaway price — be it a gun-wielding student in the U.S., or a radical in India with some fertilizer and other chemicals in his possession. The state is increasingly helpless against this kind of violence.

josy.joseph@thehindu.co.in

'Nationalism does not allow the Hindu in India to claim primacy'

Historian **Romila Thapar** on academic freedom, nationalism, sedition, and free speech

A widely respected public intellectual, Romila Thapar has groomed generations of students in Jawaharlal Nehru University (JNU), and earlier in Delhi University. Frank in her views, she insists that in the given climate where people's nationalism is questioned merely on the basis of a slogan or two, as in the case of JNU, the primary identity of every "citizen of India, over and above all other identities of religion, caste, language, race and suchlike," is that of an Indian. "Nationalism," she points out, "does not allow the Hindu in India or the Muslim in Pakistan to claim primacy and privilege as a citizen on the basis of being members of a religious majority community." In favour of repealing the sedition law, she took a few questions from ***Ziya Us Salam****. Excerpts:*

INTERVIEW

Romila Thapar. — FILE PHOTO: T.S. NGARAVELOU

Sedition is being thrown around with reckless ease and disdain at students or at anybody who is critical of the government. Are we in danger of the state riding roughshod over all individual freedom?

Sedition is an extremely serious matter and cannot be bandied about or treated casually as we have started doing in recent times. Those who have the right to accuse a citizen of sedition should be first taught what it actually means and implies, since many people are unaware of its implications or when it is appropriate. Countries change their borders within a century, as indeed the borders of British India changed in the twentieth century with the establishing of three separate nations. Nationalisms are now said to be of various kinds. Governments therefore have to be meticulous in its understanding and sensitive to its meaning before accusing a citizen of sedition. It cannot be used casually in lieu of abuse. In colonial times, sedition related to statements made to incite violence against the colonial state. Today, the colonial state does not exist. It has been replaced by three independent states, so the context of seditious remarks has to that extent become more complex. The law regarding sedition has to be repealed.

In the light of the JNU experience, the government probably does not seem to be well disposed towards freedom of expression, and is happy to see nationalism being bandied about as the monopoly of a chosen few. How disconcerting is this for you as an Indian citizen and a vocal intellectual?

> Attempts to silence free speech are always characteristic of governments that lack confidence and are uncomfortable with an independent citizenry

Most people are generally satisfied with leading conventional lives that do not require unconventional views and activities. Intellectuals and academics, however, are not only given to making enquiries in the furthering of knowledge, but this is their expected function. In doing so, they have to be confident that they will be allowed to think in ways that may deviate from the conventional, provided of course their thought and actions are not socially harmful. And what might be socially harmful is always a matter that has to be teased apart and debated. Intellectuals are expected to explore ideas and to do so preferably without fear. But if they have to live in fear, then that fear seeps into the lives of the people amongst whom they live. A society whose ambience is suffused with fear ceases to nurture creativity and its life is reduced to a routine banality.

On a slightly wider canvas, it seems all abodes of free speech are in danger. The Film and Television Institute of India, Hyderabad Central University, Aligarh Muslim University, JNU... there seems to be no end to right-wing parties and their various affiliates hurling accusations to mar the fair name of an institution. Does it remind you of the Emergency?

There seems to be a growing attempt to dismantle institutions where creativity in thought is encouraged. In most cases, new appointments to positions of authority have been made of people who were chosen because they are not associated with the kinds of ideas that explore new avenues of thought and work, or that encourage the questioning of existing ideas, and because they are likely to carry out instructions from the ministries. So far at least, this has been the pattern. In one case, an enterprising Director of the National Museum who actually allowed some qualitatively different kinds of exhibitions to be held was fairly quickly moved to the Ministry of Sports! Attempts to silence free speech are, of course, always characteristic of governments that lack confidence and are uncomfortable with an independent citizenry.

When those pursuing higher studies or various forms of creative freedom live in fear, is there any hope for the common man?

Nationalism is not just limited to flying flags on official buildings and singing the glories of the nation symbolis[illegible] moth er. Nationalism was a deep com[illegible] the identity of a people, [illegible] came together to expel the colonial power. There were some who preferred to give their allegiance to the Islamic state and to the Hindu Rashtra. Nationalism encapsulated and should continue to encapsulate [illegible] claiming equal rights o[illegible] rights exclude discrimina[illegible] ground, and include a concern for the well-being of all such people, and where the primacy of the citizen is the ch[illegible] cern of the state. The primary identity is that of being a citizen of India, over and above all other identities of religion, caste, language, race or suchlike. Nationalism does not allow the Hindu in India or the Muslim in Pakistan to claim primacy and privilege as a citizen on the basis of being members of a religious majority community. Hindus, Muslims, Christians, [illegible] and Ad[illegible] [illegible] equal citizens. All citizens have the right to debate and discuss their duties towards the state and also the obligations of the state to ensure that the claims to human rights of all citizens are met by the state to an equal degree.

ziya.salam@thehindu.co.in

Britain embattled over Europe

Prime Minister David Cameron has called a referendum to approve his renegotiation of EU membership, only to discover that some of his closest allies will be campaigning against him

Andrew Whitehead

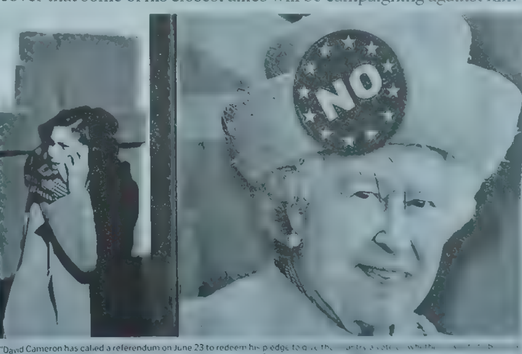

Britain's governing Conservative Party has for decades been divided over Europe — and it has unsightly scars to prove it. But the civil war that is now breaking out in the party could make past rows seem almost puny.

Prime Minister David Cameron has called a referendum on June 23 to redeem his pledge to give the country a vote on whether it wants to be 'in' or 'out' of the 28-member European Union (EU). He says the revised terms negotiated in a whirlwind round of diplomacy mean that the U.K. should remain within the EU, and that the country's prestige, prosperity and security depend on that.

To Mr. Cameron's dismay, ranged against him are six members of his own Cabinet, more than a third of his party's MPs and, some surveys suggest, a clear majority of his own party activists. Among the 'leave' rebels is Justice Secretary Michael Gove, one of the Prime Minister's oldest friends and hitherto closest allies.

To make matters worse for the government, the country's most charismatic political figure, Boris Johnson, the Conservative Mayor of London, has announced amid much drama that he will be campaigning for Britain to leave the EU. *The Sun* newspaper trumpeted the headline "The Blond Bombshell" — Mr. Johnson is known for his unruly mop of blond hair; it's a bombshell which could dislodge Mr. Cameron from Downing Street, and Britain from arguably the most successful supranational union of modern times.

"David Cameron has called a referendum on June 23 to redeem his pledge to g[illegible] 'out' of the EU." Picture shows an advertisement for the upcoming Brexit referend[illegible]

History of the EU

The roots of the EU lie in the aftermath of the Second World War with the search for ties across European boundaries to prevent the two great continental powers, France and Germany, from ever again taking up arms against each other. Britain was not initially on board, but became the seventh member country in the early 1970s.

> It is a bombshell which could dislodge Britain from arguably the most successful supranational union of modern times

At that stage, the EU was generally known as the Common Market, a free-trade zone much more than a political alliance. The EU expanded to almost every corner of Europe, particularly after the implosion of the Moscow-led Communist bloc in eastern Europe. Half a billion people now live in EU member states, powerful nations including Serbia and Turkey are queuing up to join, and no member state has ever left the EU — at least, not yet.

Britain has always been an uneasy member of the EU. In the 1980s, British Prime Minister Margaret Thatcher railed against European interference in member states' monetary and fiscal policy. Her government had not roll back the state at home, she insisted, to sit back as a European superstate exercised a new dominance from Brussels.

A decade or more ago, Tony Blair's Labour government considered joining the Euro, which superseded such historic currencies as the franc, the mark, the peseta, and the lira. In the end, Britain stayed with the pound — a decision that now seems wise given the crises besetting the Eurozone.

London also insisted on keeping control of its borders, and staying out of the Schengen area of more than 20 nations which allow passport-free travel across their shared frontiers.

While the EU's most enthusiastic members pledged 'ever closer union', with talk of a common foreign policy, a European army and more decision-making by majority vote [illegible] British politicians warned of EU waste and bureaucracy. And an influx to the U.K. of hundreds of thousands of migrants in search of better-paid jobs from new member countries — notably Poland, Romania and Bulgaria — swelled misgivings about the EU.

Mr. Cameron is staging a referendum to try to end his party's feuding over Europe. He is giving the U.K. a vote in the hope that a decision to remain in Europe will close the matter. In his renegotiations, he wasn't able to limit the free movement of EU nationals, which is seen as a fundamental principle of the Union and is non-negotiable for many member states. But he has managed to restrict some welfare benefits for new migrants from within the EU: 'thin gruel' in the eyes of his critics, a good deal for Britain, according to the Prime Minister's backers.

'In' versus 'out'

The main opposition parties — Labour, the Liberal Democrats and the Scottish [illegible] continued [illegible]

[illegible] pendence Party which attracted almost four million votes in last year's general election. And now Mr. Johnson has given the 'leave' camp the one thing it lacked — a flamboyant campaigner to lead the anti-EU charge.

Mr. Johnson argues that the EU is taking too much sovereignty away from the Westminster Parliament and diminishing Britain's greatest achievement: its democracy.

In the eyes of his critics, Mr. Johnson is advocating withdrawal from the EU not out of principle, but to position himself to replace Mr. Cameron. The Prime Minister has already said he will step down before the 2020 general election; he would probably have to go straight away if he suffers defeat in June.

It is still likely that the referendum will endorse Britain's continued place in Europe — but with one of the biggest hitters in politics now raining down blows on the EU, there is a real uncertainty about the outcome. One thing is clear — Britain faces a tempestuous few months until ref[illegible]

[illegible]

FROM THE ARCHIVES

The Hindu.

(dated March 2, 1966)

Indo-Pak ministerial talks begin

Indian and Pakistani Government teams were locked in a debate on procedure to-night [March 1, Islamabad] after five hours of inconclusive talks on carrying out the Tashkent declaration. The Pakistani Foreign Minister, Mr. Bhutto told reporters after two brief meetings with his Indian counterpart Sardar Swaran Singh: "We are making some headway, but there are difficulties." This is the first Ministerial meeting since the Tashkent declaration of last January. A 2[illegible]-man delegation, including the Comme[illegible] Minister, Mr. Manubhai Shah and Transport Minister, Mr. Sanjiva Reddy, met a similar Pakistani side for 50 minutes of pl[illegible] talks shortly after flying from New Delhi this morning. The Ministers met [illegible] this afternoon but broke up after a few minutes to hold separate discussions.

Soviet Venus probe's success

The unmanned Soviet satellite Venus 3 to-day [March 1] became the first man-made object to land on the earth's cloud-drapped sister planet. It apparently crashed on Venus.

Tass said Venus 3 "reached the surface of the planet Venus" at 09-56 Moscow time (12-26 hrs. I.S.T.). Tass said Venus 3 reached the planet after correcting its course on December 26. The news agency said radio communication was maintained throughout the flight but broke off as Venus 3 approached the planet. This indicted the probe had crashed on Venus and its communications system had been destroyed. Venus is 17[illegible] million miles from the earth. The cloud-shrouded planet comes closer to earth on its orbit than another planet. It is outshone only by the sun and moon. Tass said the space station actually landed on the planet.

THE HINDU

WEDNESDAY, MARCH 2, 2016

The health net should cover all

The announcement in the Union Budget of an insurance scheme against catastrophic health expenditure for the weaker sections should become part of a calibrated plan to provide universal health coverage. When it comes to public health expenditure, India brings up the rear among even many developing countries. Budget 2016-17 takes the incremental step of introducing some insurance protection against high out-of-pocket expenditure that pushes families into poverty. In this context, the plan to provide access to dialysis for kidney failure at district hospitals through a dedicated national programme is an intervention that is overdue. Some States, such as Tamil Nadu, have insurance to pay for hospitalisation through a government-backed plan. As a scaled-up national programme, there is much to learn from the experience of countries such as Thailand and Japan. What stands out about them, as evident from a study conducted by the World Bank and the Japanese government, is the use of general revenues to augment payroll taxes in Thailand, and the firm capping of care costs through standardised benefits and standardised payments. Both aspects — viable funding to universalise access and tightly regulated costs to guard against profiteering — combined with a guarantee of quality care are important to India, where the health sector has grown amorphously in the absence of strong regulatory oversight. These learnings are critical to also avoid the moral hazard of unethical institutions gaining access to the Rs.1 lakh government-funded health insurance through unnecessary hospitalisation.

A nominal increase in the annual health budget, pegged at 9.5 per cent over 2015-16, and a growing role for profit-oriented care systems and private insurance can only retard India's progress towards universal health coverage (UHC). There is evidence that a significant number of young Indians aged 23 to 35 are not buying health insurance since they find it expensive. This trend skews the risk pool towards older citizens who are more likely to seek care, leading to the familiar cycle of higher premiums and more claims. The answer clearly lies in moving towards UHC under a time-bound programme that covers everyone, using a combination of subscriber payments and tax funds, and strong controls over cost of care. There is a challenge also to scale up dialysis access. Besides equipping district hospitals with the necessary machines, training of medical professionals to closely monitor patients availing the service is vital. The national roster of nephrologists is only about 1,100 strong, while the incidence of renal failure is of the order of 2.2 lakh patients a year, as pointed out in the Budget speech. Creating the human resources needed has to be accorded top priority. The dialysis programme, laudable as it is, underscores the importance of preventing end-stage renal disease, and regular monitoring of kidney health at the population level. On the broader agenda, political parties and social movements can no longer ignore the imperative of providing quality health care to all.

Looking beyond economic quick-fixes

In an all-too-familiar replay, finance ministers and central bank governors of the Group of 20 countries meeting in Shanghai drove home the complexities of formulating a collective response to the persisting global slowdown in growth, even as the International Monetary Fund (IMF) reiterated its call for coordinated action at the multilateral level to contain risks to the real economies from market turbulence. The Fund's prescription ahead of the gathering, as in the recent past, lays particular stress on fiscal stimulus measures to boost demand, as against over-reliance on monetary policies. But the reaction from national capitals was along expected lines. U.S. Treasury Secretary Jacob Lew pressed hard a long-standing concern of Washington that China ought to increase domestic consumption and Germany adopt fiscal stimulus. His counterpart in Berlin, Wolfgang Schaeuble, was equally categorical as he ruled out his country's support for a fiscal stimulus and instead continued to insist on structural reforms as the remedy. Mr. Lew even suggested, ahead of the Shanghai meet, that it may be a case of financial markets misreading the situation on the state of the real economy.

Despite the strong divergence of perceptions that have long underpinned the group's overall approach, their promise in Shanghai to refrain from a competitive devaluation of currencies to promote exports could go some way to soothe investor sentiment. Such an assurance is significant in the light of the 4 per cent depreciation in the value of the renminbi last year that set off turmoil in global stock markets and a flight of capital from the country. Currency volatilities could continue to pose concerns as emerging economies experienced a slowdown in 2015 — most notably Brazil, and China, which earlier this decade overtook the U.S. as the world's largest trading nation. The economic recession in Brazil, the worst in over a century, and the combined effects of the collapse of Chinese imports into Latin America, could well have had a significant impact on world trade, which contracted to its lowest since the global financial crisis, according to the World Trade Monitor of the Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis. Yet, there is good evidence of the G-20's capacity for concerted action. In 2014, it pledged to take steps to raise the group's gross domestic product by an additional 2 per cent by 2018. The measures implemented so far would cause an increase of just 0.8 per cent by that deadline. The current situation should lend greater urgency not merely to achieve the goal, but to extend the measures into other areas that have been identified for common action. The political engagement from the G-20 in the wake of the 2008 global meltdown was immense. That resulted in the fiscal stimulus, the stabilisation of the banking sector and the injection of capital into international financial institutions. The rich and emerging economies should summon the resolve and the will to promote a more equitable international order.

Emptying the idea of India

Satish Deshpande

Mary E. John

The BJP strategy in the 'national vs. anti-national' debate is a cynical ploy to maximise the emotive impact of symbols while refusing reasoned argument. It is fixated on a real or imagined 'anti' without allowing the accused the space to speak of their conception of the nation

The current strategy of the Bharatiya Janata Party (BJP) is to mount relentless rhetorical attacks on the "anti" in anti-national while leaving the "nation" in national carefully empty. It was showcased in Parliament by Human Resource Development Minister Smriti Irani in her enactment of what a popular film song once referred to as "emosanal atyachar". But when she said, "I am not certifying your idea of India but do not demean mine", Ms. Irani was being unduly modest because she was actually doing much more than "not certifying" the idea of India — she was evacuating it. Juxtaposed against the silent emptiness of this idea was the eloquent fullness of her righteous rage against those who would demean it. This clever tactic captured the moral high ground by framing the motion to be debated as "insults to the nation cannot be tolerated", thus trapping opponents in defensive positions on the swampy terrain of insults by denying them a foothold on any firm conception of the nation. But the ploy worked only as long as the idea of India was left undefined. She was under fire the moment she tried to label Mahishasura worship as anti-national, because this defined the nation as exclusively limited to Durga worshippers, a specific definition that was immediately challenged.

Emotion over reason

Despite being an intangible idea, the nation is quite real because it is a shared idea. Symbols of nationhood are important for this sharing to be reliably reproduced, which is why we have familiar aids to memory like maps, flags, or the figure of Mother India. National symbols are extremely powerful because they connect to compressed reservoirs of intense emotion.

That is why publicly invoking these symbols has to be an act of responsible citizenship and not self-serving demagoguery, but the difference can be hard to tell. The problem with emotive symbols is that though they can multiply the force of arguments, they cannot replace the arguments themselves. All persuasion harnesses symbols but principled persuasion must also provide arguments that can be rationally debated.

The BJP strategy is a cynical ploy to maximise the emotive impact of symbols while refusing reasoned argument. It is cynical in its unfair fixation on a real or imagined "anti" without allowing the accused the space to speak of the conception of nation that informs the allegedly "anti-national" act. The shameless resort to a partisan use of state power to terrorise, silence and break opponents makes this cynicism dangerous. How else can one explain why lawyers who repeatedly indulged in violent assaults on court premises, or journalists who wantonly incited violence based on fake evidence are not in jail — but Kanhaiya Kumar, Umar Khalid and Anirban Bhattacharya are?

To be fair, during the past two decades the nation idea has been under siege globally, and not only in India. When it first came into its own in the nineteenth century, the nation seemed to define a common boundary for cultural belonging, economic interdependence, and political accountability. In the era of globalisation, the cultural, economic and political dimensions of the nation have diverged, thus undermining the sovereignty of the idea itself. In India, these processes began to take effect from the 1980s, long before the dominance of the BJP.

Weapon of mass distraction

Against this background, Narendra Modi's election campaign emphasised inclusive development — *sabka saath, sabka vikas* — with Hindutva as a side show. Unfortunately, until now the Modi regime has been unable to deliver on virtually all of its promises on the economic front — it remains to be seen whether the 2016 Budget will effect a welcome change of direction. The sudden deepening of inequalities has fuelled frustrations among the very groups that were its most enthusiastic supporters, such as Patidars, Jats or the urban middle classes.

Historically, regimes unable to provide bread have had to stage circuses of one kind or another to retain their credibility. These have taken the form of highly publicised programmes and campaigns with little or no real content, like Swachh Bharat Abhiyan or Beti Bachao Beti Padhao. Because of these economic setbacks, the cultural front has had to bear a heavier burden. There has been a marked escalation in communal tensions, with various "fringe" outfits and individuals taking on a central role. The characteristic form of these events is a claimed insult to Hindu sentiment or "Indian culture". Why do these campaigns invariably take a negative form, from the attempts to convert Valentine's Day into Parents' Day or Christmas into Good Governance Day, through the beef ban, right up to the Ayodhya Ram Mandir campaign? Is it really impossible to become a good Hindu today without opposing someone or something else?

> Campuses like those of the University of Hyderabad or Jawaharlal Nehru University are seen as particularly dangerous because they are spaces where Dalits are not only assertive but are making common cause with other marginalised groups including Muslims.

The changing campus

It is in this context that we need to place the quiet revolution in higher education that has taken place over the past two decades. Today, in most non-technical institutions of higher learning women equal or exceed male students in numbers. After the 93rd constitutional amendment extended reservations, the caste (and class) composition of elite universities has been transformed. While Muslims remain under-represented, most others have gained access, making our universities the only public spaces in contemporary India where almost all groups (barring the poorest) can meet and mingle in a relatively egalitarian setting. This newly democratised site is proving to be a massive source of anxiety and resentment for the current regime. Campuses like those of the University of Hyderabad or Jawaharlal Nehru University are seen as particularly dangerous because they are spaces where Dalits are not only assertive but are making common cause with other marginalised groups including Muslims.

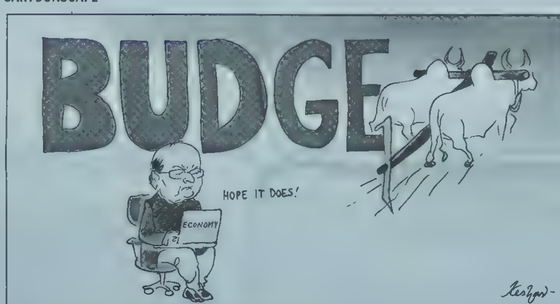
Hence the vicious campaign against radical students and campuses, and the relentless repetition of the charge of being "anti-national". The bitter irony here is that while the accused have been describing the India — and, as with Rohith Vemula, the world — that they stand for in passionate detail, the accusers have offered only the thinnest and emptiest of descriptions. Nothing illustrates this better than the bizarre proposal to hoist gigantic national flags in universities. Even more telling is the plan to showcase tanks and artillery on campuses in the hope that they will exude patriotism and provide immunity against the dreaded disease of critical thinking.

Whether it is sent intentionally or subconsciously, the message is sinister. The university and the army are at opposite ends of the state apparatus, one representing the nation's desire to nurture critical perspectives and innovative thinking that will strengthen its ability to respond to change, the other representing the might of the state to be deployed after all hope of peaceful resolution is lost. By invoking the arm of the state that is the last resort of brute force in defence of the nation, is the government implying that it thinks of universities as enemy territory that must be conquered by force?

Critiquing old meanings of the nation, striving to give it new meanings, and engaging in intense debate with fellow citizens about the merits of alternative visions is the very stuff of democratic politics. But obsessively attacking something as anti-national while blocking all attempts to specify the meaning of the nation is "playing politics", which is precisely what Ms. Irani was doing, even as she accused her opponents of doing it.

(Satish Deshpande teaches sociology at Delhi University. E-mail: satishdesh11@gmail.com*; Mary E. John is with the Centre for Women's Development Studies, Delhi. Views expressed here are personal.)*

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to **letters@thehindu.co.in** must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

The Budget's fine print

It is clear why the middle class, industry and business are unhappy ("A pro-poor push in hard times", March 1). The emphasis is clearly on the farm sector, improving road infrastructure and keeping taxes unchanged. The rich will face hard times. That rural BPL families will get subsidised LPG is welcome.

D.B.N. Murthy,
Bengaluru

To say that the farmer is an important constituent of our society should make him/her proud. After a long time, the government has understood that rather than importing pulses, it can buy them from farmers at an MSP to be worked out. It has spoken of doubling a farmer's income. But how will this be assessed and paid? Different farmers have different levels of income. I feel that farmers' distress has not been correctly read by those who advocate steps for their emancipation. The real move that would lift this sector would lie in making farmers entrepreneurs.

Raghavan,
Chennai

Though the middle class does not have much reason to celebrate, they can try to draw joyful satisfaction from the fact that a little austerity in their lifestyle can make it pleasant for those who live on the margins of our highly discriminating socio-economic paradigm. It is acknowledged that the magnificent edifice of our market-based economy rests on the strength of farmers and the agricultural sector. After a long hiatus, here is a Budget that has come with a fresh whiff of socialist sentiment. It also has the potential to disarm the Opposition which has left no stone unturned to manufacture a credible and sustainable intellectual critique against the government.

Sajjan Singh,
Jaipur

Increased allocations under the Pradhan Mantri Gram Sadak Yojana, the proposal for 100 per cent rural electrification and an enhanced agricultural credit target will boost productivity in the primary sector. Easy access to generic drugs, a new health coverage scheme and a national dialysis service programme are necessary policy actions that will entitle citizens to a more dignified life. The proposal for setting up a higher education financing agency, increased allocations for skill development and a digital repository for school leaving certificates and diplomas are prerequisites for the success of Skill India and Digital India. While a few changes to existing income tax slabs would have delighted the taxpayers, the Budget, nevertheless, seems balanced.

Shreyans Jain,
New Delhi

The proposal to tax 60 per cent of one's provident fund at the time of withdrawal has dealt a body blow to lakhs in the salaried sector. One thought that the issue was settled once and for all in 2007-08. Taxing PF accumulations, which is 'sweat money' for a rainy day, amounts to taking us for a ride. One hopes that the Left parties will fight to right the wrong inflicted on many of us.

A.V. Narayanan,
Tiruchi

Life is going to be even harder for the middle class ("A googly that could stump the salaried class", March 1). A couple of days ago, Prime Minister Narendra Modi declared that the Budget would be his "examination". He hasn't even secured pass marks. Sincere taxpayers have been stifled. The worst cut of all is the heavy tax on provident fund withdrawals. The assurance that farmers would earn double their income by 2022 is a joke especially when they are unable to get even a fair price for their produce and there is no efficient water management. The inability to unearth black money is a reminder of the government's tall talk. It is also sad that there is no plan to boost the use of non-conventional energy sources.

Kallal M.L. Raghavan,
Tiruppur, Tamil Nadu

Employees of public sector units and State governments will get a *pari passu* increase in income in due course. Perhaps Mr. Jaitley has taken it for granted that they will not mind paying a bit extra as tax. There are millions, especially senior citizens, without a stable income but with money trickling in because of prudent decisions to deposit some earnings in banks. With inflation and plans to reduce the rate of interest, things could get worse. One hopes that the Minister will intervene on this issue.

K.R. Unnithan,
Chennai

In a country where many have a hand-to-mouth existence, and with limited revenue resources where demands for funding in crucial sectors far outstrip what we can afford, we cannot have pretensions of using the Budget as an instrument to set trends for development, growth and investment. It is inevitable that no segment of society or sector of services will be satisfied. Under the circumstances, the Finance Minister has done the wise thing of not trying to spread resources too thin and instead focus on the priority areas. One hopes that support to the agriculture sector will be used to promote agro-based industries including marketing assistance, credit, warehousing and cold storage facilities. The boost to MGNREGA is essential and the Congress's jibes at the BJP on this score are in bad taste.

A.N. Lakshmanan,
Bengaluru

This is a watershed Budget. Without hurting any section of society, Mr. Jaitley's well thought out proposals are bound to stimulate industrial growth, boost exports and open up additional opportunities for employment. Nevertheless, after considering revenue and fiscal deficits and its possible impact on the behaviour of prices, Budget 2016 is bound to be inflationary. As pointed out by Sir Frederick Leith-Ross, "Inflation is like sin; every government denounces it and every government practices it."

K. Gopakumar Menon,
Thrissur

That the allocation for defence is the lowest since 1962 is noteworthy. The cess on diesel and high-end model cars is welcome. What is ill-advised is taxing EPF. It remains to be seen whether the allocations prove to be "pro-village", "pro-poor", "pro-farmer", as described by Mr. Modi, since only 15 paise out of every rupee disbursed by the Centre reaches the target beneficiaries, to paraphrase former Prime Minister Rajiv Gandhi.

R. Prabhu Raj,
Bengaluru

The RE at 10

It is heartening to know that the chair of the Readers' Editor of *The Hindu* has completed a full decade ("Holding the newspaper to account" and "Responsive editorial team makes self-regulation work", both Feb.29). It is an experiment that has proven to be successful. One hopes that the daily will continue to be a [illegible] that reflects our unity and [illegible]

K. Rajendran,
Chennai

Since the introduction of the "RE's column" I have been reading the writings of the ombudsmen K. Narayanan, S. Viswanathan and A.S. Panneerselvan without fail. I am an avid reader of the daily since PUC (1975-76). The "Corrections and Clarifications" column [illegible] the need of readers which no one can deny. One must also mention how Mr. Narayanan boldly dealt with issues and problems in his columns which helped [illegible] ice. I hope that *The Hindu* (Tamil) also appoints an RE which should set an example for other language newspapers.

B. Jambulingam,
Thanjavur

It was interesting to read about *The Hindu*'s experiment. It is clear that there needs to be thought about the impact of social media and having an ombudsman in today's digital age of journalism. I think we need to have one too for television.

Navodita,
New Delhi

The "self-boasting" article was not supported by facts. Irrespective of whoever was holding the office, the Readers' Editor has acted more as a post-print proofreader acting on mistakes pointed out by readers. There have been many occasions when the RE has failed to acknowledge mistakes even when pointed out by [illegible] readers. I have [illegible] Questions [illegible] coverage [illegible] towards [illegible] never [illegible] writers writing reams on the right to freedom of expression in sections of the daily. A "buffer" may help the Editor duck [illegible] credib[illegible]

Duggaraju Srinivasa Rao,
[illegible]

At inflection point?

[illegible]

Karan Choudhary,
[illegible]

FROM PAGE ONE

NDA allies oppose EPF tax

No tax would accrue for withdrawal of EPF for those with income of Rs. 15,000 and below.

Trade unions plan to lodge a protest with Prime Minister Narendra Modi and Finance Minister Arun Jaitley. "It is disappointing. The government is trying to 'double tax' the employees. We are not going to accept this," BMS general secretary Virjesh Upadhyaya told *The Hindu*. If the decision was not reversed, the BMS would start a protest.

"The gross salary of an employee is already taxed, then how can the government again tax a component of it that has been kept aside as a saving. We will take up the issue with the government," he said.

Mr. Jaitley briefed the MPs of the ruling NDA on the budget. The Shiv Sena could not make it to the meeting because of miscommunication. According to those who attended the meeting, Mr. Jaitley spent considerable time, explaining the finer points of the issue. Whether the pressure from the allies and the ideological affiliates will have an effect on the government is to be seen.

Govt. to move amendment to EPF tax proposal

Still confusion on the intention of this proposal remained through the day despite the official statement, including from Revenue Secretary Hasmukh Adhia. The confusion was caused by the speech and the Finance Bill Mr. Jaitley tabled to amend the Income Tax Act for this provision as they say separate things.

While as per the Finance Minister's budget speech, 60 per cent of the total corpus, which consists of employer's contribution, employee's contribution and interest on both, will be taxable on withdrawal, the Finance Bill says something else. The Bill proposes amendments to the Income Tax law that will make 60 per cent of the employee contributions part, of the accumulated balance, tax free. "While the Finance Bill seeks to tax the corpus, the government has received representations suggesting that the tax should only be on the interest accrued... Therefore, the Finance Minister has agreed to revisit the budget proposal," Dr. Adhia told *The Hindu*.

The new proposal under consideration is that interest accrued on 60 per cent of contributions made after April 1, 2016 will not attract any tax on withdrawal unless invested in an annuity plan, Mr. Adhia said. The contributions and interest accrued to the EPF before that and the withdrawal of principal after the cut-off date would remain tax-free, he said.

The official statement reiterated the position in the budget documents.

Charge sheet filed against Pachauri

Metropolitan Magistrate Shivani Chauhan at the Saket District Courts fixed the hearing on April 23 for considering the charge sheet.

Mr. Pachauri, who has got anticipatory bail, has denied the allegations. The charge sheet, running into 1,400 pages, has also accused Mr. Pachauri of stalking and criminally intimidating the victim with gesture or act intended to insult her modesty. Police investigations were based on the SMSes and e-mails between the accused and the 29-year-old victim.

Police sources said the charge sheet named 23 persons as prosecution witnesses, who were likely to depose in the court. The witnesses include the complainant's friends and the present and former employees of TERI.

The charge sheet has accused R.K. Pachauri of stalking and criminally intimidating the complainant.

While the victim's complaint and subsequent statements to the police have formed the basis of the charge sheet, the investigating officers recorded the statements of the witnesses. The complaint of the victim, a former TERI employee, was thoroughly examined.

The sources said a supplementary charge sheet would be filed after the forensic reports of Mr. Pachauri's mobile phone and laptop computer were received as they would reveal the details of SMSes and yield conclusive evidence against him. The police have rejected the claim of the accused that his mobile phone was hacked. The charge sheet has accused Mr. Pachauri of committing offences punishable under Sections 354 (outraging the modesty of a woman), 354-A (sexual harassment), 354-D (stalking), 506 (criminal intimidation) and 509 (word, gesture or act intended to insult the modesty of a woman) of the IPC.

NDA hails pro poor Budget

BJP president Amit Shah commending Finance Minister Arun Jaitley for presenting a 'pro-poor' budget, during a National Democratic Alliance meeting in New Delhi on Tuesday. — PHOTO: SANDEEP SAXENA

Court action sought against then Home Minister and CBI Director

Legal Correspondent

NEW DELHI: Advocate Manohar Lal Sharma, in his petition in the Supreme Court, seeking closure of all criminal proceedings against Gujarat police officers in the 2004 Ishrat Jahan encounter case, sought action against the then Home Minister and the CBI Director.

Mr. Sharma's petition wanted the Supreme Court to initiate "*suo motu* perjury/contempt of court proceedings against the then Home Minister and the CBI Director for concealing true facts before the Supreme Court and the Gujarat High Court for filing a false affidavit on the facts about Ishrat Jahan."

Former Home Secretary G.K. Pillai had said that an affidavit submitted in the Gujarat High Court in 2009 about the LeT links of Ishrat Jahan and her accomplices was changed at the "political level."

The then UPA government had submitted two affidavits — one that the four who were killed in an alleged fake encounter, were terrorists, and the second saying there was no conclusive evidence — within two months in 2009.

In his petition, Mr Sharma said the "judicial facts and evidence" supplied by Headley through videoconference in the 26/11 special court in Mumbai on February 11 proved that the four persons, including Ishrat, killed by the Gujarat police in an encounter on June 15, 2004, were members of the Lashkar-e-Taiba.

G.K. Pillai has said an affidavit submitted to Gujarat High Court about LeT links of Ishrat was changed at the political level.

"The said facts are now undisputed/judicial facts. It is a judicial fact that all four persons, including of Muslim girl/lady Ishrat Jahan, killed by the Gujarat police are terrorists ... There is no prosecution under the Constitution as well as any Indian law for killing a terrorist," the petition said. Gujarat police personnel, including the then DIG D.G. Vanzara, are facing trial in a Mumbai court for their alleged role in the encounter.

Mr Sharma's petition said Article 21 (protection of life and personal liberty) does not extend to "terrorists."

Find out who was behind affidavit change: BJP

National Bureau

NEW DELHI: The BJP has demanded that the Narendra Modi government launch a probe to find out who got the UPA affidavit on Ishrat Jehan changed to remove references to her "links" with the militant organisation Laskhar-e-Taiba.

The party said that the probe should include not just the role of then Home Minister P. Chidambaram, but also the possible role of the Congress high command. Speaking on behalf of the party, Union Minister Ravi Shankar Prasad cited statements by the former Home Secretary G.K. Pillai and former Under Secretary in the Home Ministry R.V.S. Mani on TV channels that Mr. Chidambaram exerted pressure to get the Ishrat affidavit changed.

Ishrat Jehan was shot dead, along with some of her companions, by the Gujarat police in an alleged fake encounter in 2004. It was alleged by the police that she was part of a plot to assassinate Narendra Modi, then Chief Minister of the State.

ANTI-MINORITY COMMENTS

Katheria remarks rock Parliament

Political parties condemn divisive agenda, demand sacking of Minister of State for HRD

National Bureau

NEW DELHI: The alleged divisive speech of Union Minister of State in the Human Resources Development Ministry Ram Shankar Katheria at the condolence meeting for a VHP worker at Agra rocked Parliament on Tuesday, with both Houses of Parliament witnessing disruptions over the incendiary speeches purportedly made at the event against a community.

Mr. Katheria, however, claimed that he had not targeted any community in his speech.

"What has been published in one of the newspapers is false. I had not taken the name of any community. I had said the culprits, who had murdered the VHP leader, should be given death sentence," he said. "I had also said that the Hindu community should unite for their safety. I will send a notice to the newspaper."

The Minister along with BJP MP from Fatehpur Sikri Babu Lal had on Sunday attended a condolence meeting held for VHP worker Arun Mahaur, who was shot dead by some youths from another community in Agra.

At the meeting the Minister had allegedly said : "This is a conspiracy that is being hatched against the Hindu community; we have to be alert to recognise it and strengthen ourselves. We will have to fight it because if we do not do it now, today we have lost one Arun, tomorrow it could be another Arun...the killers should also go, we have to set such an example."

Minister of State for HRD Ram Shankar Katheria addressing the media at Parliament House on Tuesday. — PHOTO: PTI

Speaking on the issue, Leader of the Congress in the Lok Sabha Mallikarjun Kharge accused the BJP and RSS of harbouring plans to divide the country.

Election ploy: Congress

"They speak whenever elections are nearing. They talk about dividing the country and not uniting. If they continue to speak like this, there will be repercussions across the country. Today we are raising this issue because Prime Minister Narendra Modi and Home Minister Rajnath Singh are silent on this issue," Mr Kharge said.

"This has been the continuous, consistent and obnoxious behaviour by the Modi government. I am sure that no action will be taken," AIMIM leader Asaduddin Owaisi said.

While Samajwadi Party's Ram Gopal Yadav has demanded that Mr Katheria be sacked, Congress leader Anand Sharma gave an adjournment notice in the Rajya Sabha on the matter.

The BJP, however, defended Mr. Katheria. Party secretary Shrikant Sharma said: "Katheria has made it clear in his statement that he has said nothing wrong. And after this clarification, there is nothing to comment on. I have seen his statement in which he has cleared everything. The real issue is the deteriorating law and order situation in Uttar Pradesh."

Minister must go, says Mayawati

Omar Rashid

LUCKNOW: Bahujan Samaj Party chief Mayawati on Tuesday demanded the immediate resignation of Minister of State Ram Shankar Katheria fo. his alleged inflammatory remarks against Muslims at a condolence meeting for a Vishwa Hindu Parishad worker in Agra last week

At the meeting held on Sunday, VHP and BJP leaders, including party MPs and MLAs, allegedly made violent references to Muslims and urged Hindus to prepare for a 'final battle' in 2017

Uttar Pradesh goes to the polls next year and the remarks made at the condolence meet of the slain Dalit VHP activist Arun Mahaur, were evocative of Bharatiya Janata Party chief Amit Shah's call for "*badla* (revenge)" in riot-torn western Uttar Pradesh during the 2014 Lok Sabha elections

Sharad Pawar questions Modi's silence

NEW DELHI: Nationalist Congress Party chief Sharad Pawar on Tuesday faulted Prime Minister Narendra Modi for remaining silent on issues like the JNU row and demanded immediate sacking of Ram Shankar Katheria over his alleged hate speech in Agra Replying to questions at a press conference, Mr Pawar alleged politics of communal polarisation was being played in the country since the Modi government assumed office. — PTI

VHP distances itself from Sadhvi Prachi

Vikas Pathak

NEW DELHI: The Vishwa Hindu Parishad on Tuesday distanced itself from the Hindutva leader Sadhvi Prachi, who has courted controversy with her statements in the wake of the killing of a VHP worker at Agra

"The VHP wants to make it clear again that Sadhvi Prachi is neither its leader, nor a spokesperson, nor an office-bearer .. Her statements should not be linked to the VHP," its international joint general secretary Surendra Jain said in a statement

"Nobody active in electoral politics can be a VHP office-bearer," Mr. Jain said.The Sadhvi had accused the SP government of trying to convert the State into a Kashmir and supporting culprits "who are slaughtering the cow, our holy mother"

AIADMK disrupts House over Karti issue

Special Correspondent

NEW DELHI: Both Houses of Parliament were adjourned on Tuesday as the All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam (AIADMK) demanded action against the son of former Finance Minister P. Chidambaram, Karti Chidambaram, after newspaper reports alleged his involvement in the Aircel-Maxis issue.

With multiple adjournments in both Houses, hardly any business was conducted, even as the Congress, which had moved privilege motions against Human Resource Development Minister Smriti Irani, alleged that the ruling NDA had a hand in the AIADMK's protests since it allowed the government to avoid uncomfortable answers in Parliament.

Leader of the Opposition in the Rajya Sabha, Ghulam Nabi Azad, moved a calling attention motion regarding inflammatory speeches by Union Minister Ram Shankar Katheria and other elected representatives violating the Constitution and oath of office and said that could not be taken up because of the disruption. "A serious issue is not discussed like this. This is a deliberate attempt by the AIADMK. Otherwise, never before has the AIADMK behaved like this," the Congress leader said. In the Upper House, an angry Deputy Chairman P.J. Kurien even threatened to suspend the agitating members but to no avail.

A media report had claimed that Karti Chidambaram invested in real estate across the world.

This didn't deter the AIADMK, whose members were displaying copies of an English daily that has claimed that Mr. Karti Chidambaram had invested in real estate across the world, as per investigations by the Enforcement Directorate and Income Tax authorities during searches at his premises. Slogans like "we want justice" and "NDA sarkar take action" were raised at the well of both Houses.

In the Lok Sabha, AIADMK members rushed to the well raising slogans demanding action against Mr. Karti Chidambaram. Speaker Sumitra Mahajan tried to conduct some business but her voice was drowned in the din. Parliamentary Affairs Minister M. Venkaiah Naidu said if proper notice was given by the party, the issue could be discussed and the government was open to a debate.

At one point in the Lok Sabha, Congress leader Mallikarjun Kharge stood up to raise some issue, apparently relating to the privilege notice against Ms. Irani over the Rohith Vemula suicide issue, but he was shouted down by the AIADMK members.

Senior government managers feel that the issue will dominate proceedings for the next two days at least. "We don't see this going away soon," added a senior Minister.

Congress says he is a private individual

Special Correspondent

NEW DELHI: Mounting a defence against AIADMK's attack in Parliament on Karti Chidambaram, son of former Finance Minister P Chidambaram, the Congress on Tuesday accused the BJP government of planting news to divert peoples' attention from the unrest at Jawaharlal Nehru University and the political repercussions it's facing after Rohith Vemula's suicide.

"A jittery Modi government is using the modus operandi of news plants to divert Parliament's attention from its now exposed anti-Dalit/anti-student policies," said Congress party's chief spokesperson Randeep Surjewala.

"The attempt is obviously to distract attention from HRD Minister Smriti Irani misleading Parliament and the disappointing Budget which is inflationary."

Mr. Karti came under fire from AIADMK and the BJP over a newspaper article accusing him of having disproportionate real estate investments worldwide. Mr. Surjewala said Mr. Karti is a "private individual" and should not be targeted to score political points against his father, P.Chidambaram.

Mr.Surjewala also said if Karti is found guilty of any irregularity, the Union government or the AIADMK government in his home State Tamil Nadu should feel free to take action against him.

All privilege notices under study, says Speaker

Special Correspondent

NEW DELHI: The ruling BJP and the Congress, with CPI(M), moved competing privilege motions in Parliament on Tuesday. While Lok Sabha Speaker Sumitra Mahajan read out the names of all those whose notices she had received, Labour Minister Bandaru Dattatreya was allowed to speak on his notice, against chief whip of the Congress Jyotiraditya Scindia for defaming him on the Rohith Vemula issue. All this happened as AIADMK members were at the well, protesting the alleged involvement of the former Union Minister, P. Chidambaram's son Karti Chidambaram in the Aircel-Maxis case.

Union Ministers Smriti Irani and Pon Radhakrishnan (left) with BJP MP Paresh Rawal at Parliament House in New Delhi on Tuesday. — PHOTO: SANDEEP SAXENA

Mr. Dattatreya accused Mr. Scindia of "defaming him and tarnishing" his image by saying that he had called Rohith Vemula casteist and anti-national. He insisted that he had not named Vemula in his letter to the HRD Minister Smriti Irani. "My mother used to sell onions. I have always worked for OBCs and Dalits. I have made sacrifices for Dalits," he said. He said his letter to Ms. Irani, over which he has been attacked by the Congress, made no mention of Vemula's name. "I never made such a charge against him."

Congress members continued to protest, with K.C. Venugopal showing the rule book to the Speaker. "Don't show me the rule book. I know," she shot back.

She said all the notices for privilege motion were under consideration.

CPI(M) MP Mohammad Salim's privilege motion against Ms. Irani says the facts that she had presented, especially on the medical attention provided to Vemula, were incorrect and the validity of the inquiry process Ms. Irani had elaborated on with regard to JNU was also questionable.

In the Rajya Sabha, Leader of the Opposition Ghulam Nabi Azad reminded the chair that the Congress had given notice of privilege motion against the HRD [illegible]

2 JNU students remanded in judicial custody

Mohammed Iqbal

NEW DELHI: A Delhi court on Tuesday remanded JNU students Umar Khalid and Anirban Bhattacharya, facing sedition charges in connection with a controversial event organised on the university campus, in judicial custody for 14 days.

Both the students were produced before a Metropolitan Magistrate in a makeshift court room set up inside a police station in South Delhi on the expiry of their additional one-day police custody.

Police had obtained their custody with the contention that they were required for probe in order to unearth the "larger conspiracy". The investigation in the case has since been transferred to the Special Cell of Delhi Police. The public prosecutor told the court on Tuesday that the accused students were not required for questioning any longer and they could be sent to jail in judicial custody.

Umar and Anirban, who were in police remand since they surrendered on February 24, were interrogated in the presence of JNU Students' Union president Kanhaiya Kumar.

HC reinstates man who put up Ambedkar's portrait in office

STAFF REPORTER

CHENNAI: The Madras High Court has set aside the order a single judge which upheld the decision of the State Bank of India terminating one of its office assistants for allegedly putting up a portrait of Dr. B.R. Ambedkar on the bank's premises.

M. Gowrishankar, an office assistant at the bank's Adyar Branch and a member of the SBI SC/ST Employees Welfare Association, was charged with placing a picture of Dr. Ambedkar in the bank hall without permission.

Cites circular mandating offices to display portraits of Babasaheb

On July 16, 2004, the bank issued a memo stating that the portrait "spoiled the ambience of the hall". On September 21, 2004 the bank issued another memo following the protests. Subsequently, an inquiry was conducted and Gowrisankar was dismissed from service on December 2, 2005.

Gowrishankar approached the appellate authority, which modified the punishment to removal from service with superannuation benefits, on April 3, 2006. The matter was then referred to the Central Government Industrial Tribunal-cum-Labour Court, which held that the charges were proved. It, however, ordered his reinstatement with continuity of service and all benefits but without back wages.

THANE MURDERS

Hasnain's motive is anybody's guess

'Act could have been a ritual or he might have had a psychiatric condition'

GAUTAM S MENGLE

MUMBAI: The Thane police, investigating the mass murder carried out by Kasarwadawali resident Hasnain Warekar, who committed suicide, are investigating whether he was influenced by a self-styled godman into believing that he had been affected by an evil spirit and asked to perform a macabre ritual to 'cleanse the bloodline'. The theory is based on not only the gruesome nature of the crime but also on certain beliefs that are prevalent in the village, said officials.

In the early hours of Sunday, Warekar killed 14 members of his family, including his parents, wife, daughter, sisters and their children, before hanging himself. Only one of his sisters, Subiya, survived the murderous assault, and is currently being treated for the slit on her throat and severe trauma.

The Thane police are looking into several possibilities with respect to the motive, and one of them is that Warekar was asked to conduct a "cleansing" ritual to rid him and his family of an evil spirit. "The residents of Kasarwadawali village are originally from Konkan, and a lot of their beliefs overlap with those of other communities In some communities, it is believed that spirits reside on certain trees and anyone passing under them is likely to be possessed. During our inquiries in the village over the last couple of days, it has become apparent that the Kasarwadawali locals, too, believe in this," said an officer who is part of the investigating team.

The entire neighbourhood in Kasarwadavli wears a deserted look days after the horrific mass murders. — PHOTO: KISTU FERNANDES

When *The Hindu* visited the village and interacted with the residents, some of them spoke about the concept of jinns or spirits. One of the villagers, who did not wish to be named, said, "*Pata nahi itna shaant ladka aisa kyon karega. Jinn ne pakad liya hoga usko* (Wonder why such a calm person would do something like this. It's as if a spirit caught hold of him)." Other villagers said that according to local legend, jinns are either *pak* (pure) or *napak* (evil).

"There are some people who indulge in aghori practices, which include necrophilia, cannibalism, black magic and occult. One of the avenues of our investigation is to find out whether Warekar came into contact with some such person or group. We are retracing his footsteps to find out which places he visited and who he was in regular contact with. The idea is to find out if the influence of any such occult practitioner, combined with the age-old belief shared by Wadavali natives, led to the crime. Our inquiries are under way in this regard," said another officer.

Meanwhile, the police are also talking to experts to find out if any psychiatric condition can stay dormant for years and suddenly manifest itself in such an intense manner.

"The problem with confirming whether or not Warekar was suffering from a psychological condition is that the only ones who could confirm or deny this for sure are all dead. Any picture we try to build about his mental health would be based on secondary sources and educated guesses by experts," the officer said.

'Victims were most certainly drugged'

SPECIAL CORRESPONDENT

MUMBAI: Although reports of chemical and forensic analysis of the viscera of the Thane mass murders are yet to arrive, the position of the bodies and blood splatter patterns at the scene of the crime have led police officials to believe that the victims were definitely sedated and not killed while they were naturally asleep.

Officials who visited the Warekar residence, where accused Hasnain Warekar allegedly killed his entire family before killing himself, told *The Hindu* that the victims appeared to have dozed off while talking among themselves, and didn't look as if they had retired for the day. Blood splatter patterns on the walls also indicate the same, said sources. The police believe that had they retired for the day, eight members of a family would not have been sleeping in a single room when there was enough space.

Further, officials said, blood splatter on the walls was not more than a foot in height, and was, once again, spread in various directions.

Prof. Siras' partner scared for his life, after *Aligarh*

MOHAMMAD ALI

MEERUT: Sarfaraz (name changed), the rickshaw puller of Aligarh, is scared that he might be attacked. The reason is that the film *Aligarh* reveals his identity. The movie not only reveals his actual name but also the place where he stays with his family in Aligarh.

Sarfaraz was the gay partner of Aligarh Muslim University professor Shrinivas Ramchandra Siras on whose gay relationship the movie has been made. The film was released last week. Despite severe opposition by local groups in Aligarh, the movie was reportedly screened in a mall

Talking to *The Hindu* on the phone, Sarfaraz expressed the worry, which is keeping him preoccupied since the movie came out.

Though not many knew about his identity since their relationship made the headlines in 2009, after the movie came out, he claimed that the small circle which knew about him had grown bigger. "This is not some thing welcome. I have not watched the movie but those who did, told me that my actual name has been used in the movie They have also disclosed the name of the place where I stay in Aligarh," he tells.

"In a sense, my life has been endangered because now people know my real name and the place where I stay. Of course that makes me scared for my life," Sarfaraz said, referring to the widespread protests against the movie by Hindutva and Islamist groups in Aligarh

'Casual workers too covered by ESI'

KRISHNADAS RAJAGOPAL

NEW DELHI: In a decision giving a wide interpretation to the term 'employee', the Supreme Court on Tuesday held that welfare schemes for social security and health insurance assured under the Employees State Insurance Act were available even to casual workers.

The judgment by a Bench of Justices Gopala Gowda and Arun Mishra decided the status of race workers employed on the race tracks of one of the country's oldest and most prestigious horse racing clubs — Royal Western India Turf Club Ltd - in Mumbai.

The club, established two centuries ago, runs the iconic Mahalaxmi race course and the Pune race course

The judgment, authored by Justice Mishra for the Bench, dismissed the club's contention that its temporary staff engaged on race days for issue of tickets would not come under the definition of the term 'employee' under Section 2(9) of the Employees State Insurance Act, 1948

"Casual labour engaged on race track is not to be covered under the ESI Act," the club argued

'Sporadic work'

It described the employees' work as sporadic.

Disagreeing with this, the apex court observed that the 1948 Act was a welfare legislation with a "very wide" and inclusive definition for the term "employee."

"A person who is employed for wages in the factory or establishment on any work of, or incidental or preliminary to or connected with the work is covered. The definition brings various types of employees within its ken. The Act is a welfare legislation and is required to be interpreted so as to ensure extension of benefits to the employees and not to deprive them of the same which are available under the Act," the Supreme Court held.

SC Bench dismisses race club's contention on definition of the term 'employee'

Further, Justice Mishra corrected the club's description of its race track employees The judgment said the nature of their work was far from sporadic

In fact, the apex court observed that the club's employees' work for the day of racing is a "perennial activity" which makes them entitled for the benefit of the Act.

This judgment is a sequel to an earlier verdict on the Royal Western India Turf Club Ltd on July 31, 2014 by the Supreme Court. In that, the apex court had held that the turf club would fall within the meaning of the word 'shop' as mentioned in the notification issued under the ESI Act.

The court held the club liable to pay the ESI contribution in the next three months as per notification dated September 18, 1978 along with interest at such rate as provided in the Act and the rules

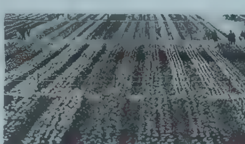
It further dismissed the applications of the club with costs of Rs. 2 lakh payable to the ESI Corporation.

Warming early, Srinagar's tulips rush into bloom

PEERZADA ASHIQ

SRINAGAR: First time since 2007, Kashmir's major tourist attraction, the Tulip Garden, with 10 lakh bulbs spread over 20 acres, is witnessing early budding and blooming, forcing the State Floriculture to advance the official opening the garden.

"Yes, if there is early blooming, it's going to be thrown open soon," Floriculture Department Director Talat Pervez told *The Hindu*

The Tulip Garden in Srinagar is a major attraction for tourists in spring. FILE PHOTO: NISSAR AHMAD

Situated at an altitude of 5,600 feet, the Tulip Garden, curated by former Chief Minister Ghulam Nabi Azad at the foothills of Zabarwan in Srinagar, came as a shot in the arm for the Tourism Department in 2008. It attracted 12 lakh footfalls in 2012 and is fast emerging as a major spring season attraction for tourists across the country

However, with day temperatures this year hovering around 20 degrees Celsius in February for the first time in 76 years — a good 10 degrees above normal — the garden is witnessing fast budding.

"Around 1000 bulbs are at an advanced budding stage already. Most bulbs may flower by the second week of March if the weather stays as warm ," said Imran Ahmad, Assistant Floriculture Officer

Mr. Ahmad said the garden recorded early blooming in 2008 when it was thrown open around March 25. "However, for the past three years, the garden has been opened only around April 1. In the recent past, Netherlands too saw a delayed blooming by a month. The flowering is subject to weather and this year it may advance in the Valley by around 10-15 days," he said.

With its origin in Persia, the tulip has travelled a long way to add colour and charm to the Valley. Kashmir's tulip garden, compared to Holland's Keukenhof, hosts more than 70 varieties of different colours, which bloom in the last week of March. The blooming extends till May.

Last year, despite rumours of floods, around 1.2 lakh tourists visited the garden during the blooming season. The footfall was around 1.6 lakh in 2014. Crafts and food festivals are organised during the tulip season, creating a festive atmosphere.

Scintillating view from above

SURESH KRISHNAMOORTHY

HYDERABAD: For all those who wondered if they would ever get to see the city of pearls from a thousand feet up in the sky, here's an affordable way of doing it. Minister for Information Technology K.T. Rama Rao on Tuesday flagged off a helicopter run by a company called Indwell Tourism that offers a 15-minute ride for Rs. 3,999.

Shortly before the inaugural sortie of a four-seater, Mr Rama Rao, accompanied by Telangana's Minister for Tourism, Ajmeera Chandulal and a host of senior officers from the Telangana State Tourism Development Corporation (TSTDC) said this was just the beginning of the Telangana government's plans to showcase the tourism potential of Hyderabad like it was never done before

"We have great plans to usher in many interesting experiences for the middle classes and those from the lower strata of society, at prices they never thought they could afford. I wish the heli-tourism initiative takes off well," he said.

CPI(M) backs Dharamsala match

KANWAR YOGENDRA

SHIMLA: The Himachal Pradesh Committee of the Communist Party of India (Marxist) has openly come out in support of the India-Pakistan T20 international match slated to be held at Dharamsala on March 19, expressing surprise at the "parochial" approach of Chief Minister Virbhadra Singh and his party who have opposed the event in order to "not hurt the feelings of families of martyrs" from the hill State.

"The relations with the neighbouring country should not be worsened by such behaviour of the State leaders. We are not in a state of war with Pakistan", said CPI(M) leader Tikender Panwar.

ಇಂದಿನ ಇಂಧನ ದರ

ಪೆಟ್ರೋಲ್: ₹69.54
ಡೀಸೆಲ್: ₹57.24

• ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಕಂಪನಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಚಿನ್ನದ ದರ
:2,700
:4,485

ಗಣ್ಯರ ದಿನ

ಗುರುವಾರ ಅ. 12

ಸಚಿವ: ರಮೇಶ ಜಾರಕಿಹೊಳಿ ಬೆಂಗಳೂರು
ಸಂಸದರು: ಸುರೇಶ ಅಂಗಡಿ ನವದೆಹಲಿ. ಪ್ರಭಾಕರ ಕೋರೆ- ಬೆಳಗಾವಿ. ಪ್ರಕಾಶ ಹುಕ್ಕೇರಿ -ಚಿಕ್ಕೋಡಿ.
ಶಾಸಕರು: ಬೆಳಗಾವಿಯ ಫಿರೋಜ್ ಸೇಠ್, ಸಂಜಯ ಪಾಟೀಲ, ಸಂಭಾಜಿ ಪಾಟೀಲ ... ಸವದತ್ತಿಯ ಆನಂದ ಮಾಮನಿ, ನಿಪ್ಪಾಣಿಯ ಶಶಿಕಲಾ ಜೊಲ್ಲೆ, ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ವಿಶ್ವನಾಥ ಪಾಟೀಲ, ಹುಕ್ಕೇರಿಯ ಉಮೇಶ ಕತ್ತಿ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿಯ ಗಣೇಶ ಹುಕ್ಕೇರಿ, ಕುಡಚಿಯ ಪಿ. ರಾಜೀವ- ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿ. ಮಹಾಂತೇಶ ಕವಟಗಿಮಠ ಚಿಕ್ಕೋಡಿಗೆ, ವಿವೇಕರಾವ್ ಪಾಟೀಲ- ಬೆಳಗಾವಿಗೆ
ಅರಬಾವಿಯ ಬಾಲಚಂದ್ರ ಜಾರಕಿಹೊಳಿ, ಅಥಣಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸವದಿ, ರಾಮದುರ್ಗದ ಅಶೋಕ ಪಟ್ಟಣ, ಖಾನಾಪುರದ ಅರವಿಂದ ಪಾಟೀಲ, ರಾಯಬಾಗದ ಡಿ.ಎಂ. ಐಹೊಳೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ.
ಯಮಕನಮರಡಿಯ ಸತೀಶ ಜಾರಕಿಹೊಳಿ- ನವದೆಹಲಿಗೆ.
ಅಧಿಕಾರಿಗಳು: ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಜಿಯಾವುಲ್ಲಾ. ಜಿಪಂ. ಸಿಇಒ ಆರ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್. ಬೆಳಗಾವಿ ಎಸಿ ಕವಿತಾ ಯೋಗಪ್ಪನವರ, ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಮಂಜುಳಾ ನಾಯಕ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ಎಸಿ ಗೀತಾ ಕೌಲಗಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ... ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಪ್ರಕಾಶ ಗಾಯಕವಾಡ, ... ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಆರ್ ಉಮಾದೇವಿ, ಖಾನಾಪುರ ತಹಶೀಲ್ದಾರ ಶಿವಾನಂದ ಉಳ್ಳಿಗಡ್ಡಿ, ಸವದತ್ತಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರ ಬಸವರಾಜ ಮೆಳವಂಕಿ. ಕಿತ್ತೂರು ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಪ್ರವೀಣ ಹುಚ್ಚಣ್ಣವರ, ರಾಮದುರ್ಗ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಆರ್.ವಿ. ಕಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ.

ವಿದ್ಯುತ್ ವ್ಯತ್ಯಯ ಇಂದಿನಿಂದ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಯುಜಿ ಕೇಬಲ್ ಅಳವಡಿಕೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅ. 12ರಿಂದ ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ ಉಂಟಾಗಲಿದೆ.

12ರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ರಿಂದ ಸಂಜೆ 5: ಕಾಳಿಅಮ್ರಾಯಿ, ಕಾಕತಿವೇಸ್, ಸಿಟಿ ಪೊಲೀಸ್ ಲೈನ್, ಕಾಲೇಜು ರಸ್ತೆ, ಗೋಂದಳಿ ಗಲ್ಲಿ, ಸಿವಿಲ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಭಾಗಶಃ, ಜಿಲ್ಲಾಸ್ಪತ್ರೆ ರಸ್ತೆ.

13ರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ರಿಂದ ಸಂಜೆ 5.30: ಶ್ರೀನಗರ ಗಾರ್ಡನ್ ಜೋಡಿ ರಸ್ತೆ ಭಾಗಶಃ, ಸೆಕ್ಟರ್ ನಂ. 5, 6, ಸೆಕ್ಟರ್ ನಂ. 9 ಹಾಗೂ 12, ವಂಟಮೂರಿ, ಚನ್ನಮ್ಮ ಸೊಸೈಟಿ, ಬಾಲಭವನ.

14ರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9.30ರಿಂದ 5ರವರೆಗೆ: ಕೇಂದ್ರ ಅಬಕಾರಿ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್, ಕಾಡಾ ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್, ಟಿವಿ ಸೆಂಟರ್, ಬುಡಾ ಕಾಂಪ್ಲೆಕ್ಸ್, ಹನುಮಾನನಗರ.

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಷೆ: ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣ ಇಂದು

ಬೆಳಗಾವಿ: ಇಲ್ಲಿನ ಕ್ಲಬ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾವುರಾವ್ ಕಾಕತಕರ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅ. 12ರಂದು 'ಕನ್ನಡ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ' ವಿಷಯ ಕುರಿತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ಕ್ಕೆ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಡಿಎಂಎಸ್ ಮಂಡಳದ ಮಾಜಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪ್ರೊ.ವಿ.ಎ ಪಾಟೀಲ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವರು. ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ ಟಿ.ಎನ್ ಮಿಸಾಳೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸುವರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1.30ರವರೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ರಾಜಪ್ಪ ದಳವಾಯಿ 'ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಷಾ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಸವಾಲುಗಳು' ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುವರು. ಸಾಹಿತಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪೋಕಳೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸುವರು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 2 ಗಂಟೆಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂವಾದ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ 4ಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಜಿಎಸ್ಎಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲ ಪ್ರೊ.ಆನಂದ ಮೆಣಸೆ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವರು ಎಂದು ಪ್ರಕಟಣೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕೆ.ಡಿ.ಪಿ ಸಭೆ; ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಬೆಳೆಸಲು ಸಲಹೆ

ಎಸ್ಸೆಸ್ಸೆಲ್ಸಿ; ಜಿಲ್ಲೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಮುಂಬರುವ ಎಸ್ಎಸ್ಎಲ್‌ಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಎಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಆಶಾ ಐಹೊಳೆ ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ಜರುಗಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನಾ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಕೆಲವು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ವಿತರಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೂಡಲೇ ಕ್ರಮಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.

ಇಂದಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಗೆ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಳ ಭವಿಷ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗಳವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಮಳೆಗಾಲ ಇರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನರಲ್ಲಿ ಜ್ವರ ಬಾಧೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮುಂಜಾಗ್ರತೆ ವಹಿಸಿ, ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಬೇಕು. ಜನರಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮುದಾಯ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕ ಔಷಧಿಗಳ ದಾಸ್ತಾನು ಇಡಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾಗಬಾರದು ಎಂದರು.

ಸರಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ವತಃ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಆಸ್ಪತ್ರೆ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಲವಾದರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿ ಆರ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಮಾತನಾಡಿ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿಗದಿತ ಗುರಿಯಂತೆ ಕಾಮಗಾರಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಮಕ್ಕಳ ಹಾಜರಾತಿ, ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಕುರಿತು ನಿಖರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನರೇಗಾ, ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ, ವಸತಿ, ಶುದ್ಧ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಗ್ರಾಮೀಣ ರಸ್ತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಹೆಸ್ಕಾಂ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಅರುಣ ಕಟಾಂಬಳೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಎಸ್.ಬಿ. ಮುಳ್ಳಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಸಭೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು.

ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಆಶಾ ಐಹೊಳೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆ.ಡಿ.ಪಿ ಸಭೆ ನಡೆಯಿತು. ಸಿಇಒ ಆರ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಅರುಣ ಕಟಾಂಬಳೆ ಇದ್ದರು

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೊರತೆ
- ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಲು ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚನೆ
- ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕೊರತೆ- ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಗರಂ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಓದುಗರ ಗಮನಕ್ಕೆ

ಪ್ರಿಯ ಓದುಗರೇ,
ನೀವು ಸುದ್ದಿ, ಫೋಟೊ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಆಹ್ವಾನಪತ್ರಿಕೆ, ಕುಂದು-ಕೊರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಜಿಲ್ಲಾ ವರದಿಗಾರ ಶ್ರೀಕಾಂತ ಕಲ್ಲಮ್ಮನವರ ಅವರ
ವಾಟ್ಸ್ ಆ್ಯಪ್ ನಂಬರ್ 99802 04200ಗೆ ಕಳುಹಿಸಬಹುದು
ಮೊಬೈಲ್ ನಂಬರ್ 94484 ...
ಕಚೇರಿ ದೂರವಾಣಿ 0831-2403221
ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲಾ ವರದಿಗಾರ ಎಂ.ಮಹೇಶ ಅವರ
ವಾಟ್ಸ್ ಆ್ಯಪ್ ನಂಬರ್ 94820 73752ಗೆ
ಕಳುಹಿಸಬಹುದು. ಮೊಬೈಲ್ ನಂಬರ್: 94820 73752
ಕಚೇರಿ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ: 0831-2403221

ಮಕ್ಕಳ ಅಪಹರಣ ವದಂತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಾಯಬಾಗ ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಿಂಚಲಿ ಪಟ್ಟಣದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕನ್ನಡ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಗಣಕೂಡಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೋಮವಾರ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಕೆ.ಎನ್. ರಾಜಶೇಖರ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು

ಮಕ್ಕಳ ಅಪಹರಣ ವದಂತಿ: ಶಾಲೆಗೆ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಭೇಟಿ

ರಾಯಬಾಗ: ಮಕ್ಕಳ ಅಪಹರಣ ವದಂತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಂಚಲಿ ಪಟ್ಟಣದ ಸರ್ಕಾರಿ ಕನ್ನಡ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಗಣಕೂಡಿ ಶಾಲೆಗೆ ಸೋಮವಾರ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಕೆ.ಎನ್ ರಾಜಶೇಖರ ಅವರು ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದರು.

ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಭೆ ನಡೆಸಿದ ಅವರು, ಅಪರಿಚಿತರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಣ ನೀಡಿರುವ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದರು.

'ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಪರಿಚಿತ ಅಥವಾ ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು.

ಈ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ವಹಿಸುವಂತೆ ...

ಬ್ಯಾಸ್ಕೆಟ್ ಬಾಲ್ ಟೂರ್ನಿ ಇಂದಿನಿಂದ

ಅಥಣಿ: ಇಲ್ಲಿನ ಶಿವಯೋಗಿ ಮುರುಘೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅ.12, 13 ಹಾಗೂ 14 ಬ್ಯಾಸ್ಕೆಟ್ ಬಾಲ್ ಟೂರ್ನಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಂತರ ಕಾಲೇಜು ಏಕವಲಯ ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ಬ್ಯಾಸ್ಕೆಟ್ ಬಾಲ್ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ತಂಡಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ಮಾಹಿತಿಗಾಗಿ 97416 63084 ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಡಾ.ಆರ್.ಎಫ್.ಇಂಚಲ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳೆ ಹಾನಿ: ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ರೈತರ ಆಗ್ರಹ

ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾದ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ: ಮಿನಿವಿಧಾನಸೌಧದ ಎದುರು ಧರಣಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಸವದತ್ತಿ: 'ಫಸಲು ಬರುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳೆ ಸತತ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾನಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು, ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬೇಕು' ಎಂದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಆಗ್ರಹಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ ರೈತ ಸಂಘದ ಮುಖಂಡ ಎಲ್.ಎಸ್.ನಾಯಕ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕುಂಬಿ ಗ್ರಾಮದ ರೈತರು ಇಲ್ಲಿನ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಕಚೇರಿ ಎದುರು ಧರಣಿ ನಡೆಸಿದರು.

ಇಲ್ಲಿನ ಮಿನಿವಿಧಾನಸೌಧದ ಎದುರು ಧರಣಿ ನಡೆಸಿದ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕುಂಬಿ ರೈತರು, ಬಿತ್ತನೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ನೀಡದ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಅವಾಂತರದಿಂದ ಬೆಳೆ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ, ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ರೈತರಿಗೆ ಬರೆ ಎಳೆದಂತಾಗಿದೆ' ಎಂದು ನಾಯಕ ಹೇಳಿದರು.

'ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿ, ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ, ಗೋವಿನಜೋಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೀರಲ್ಲಿ ಕೊಳೆತಿದೆ. ತಕ್ಷಣ ರೈತರ ಜಮೀನಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಸರಿಯಾದ ವರದಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

ಗ್ರೇಡ್- 2 ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಎಂ.ಎನ್. ಮಠದ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಪ್ರಾಂತ ರೈತ ಸಂಘದ ಸಂಚಾಲಕ ಶ್ರೀಕಾಂತ ಹಟ್ಟಿಹೊಳಿ, ಮುಖಂಡರಾದ ಫಕೀರಪ್ಪ ತಪ್ಪಲದ, ಶಂಕರಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ, ಫಕೀರಪ್ಪ ಸಂಗ್ರೇಶಿ, ಫಕೀರಪ್ಪ ಬಡೆಮ್ಮನವರ, ಮುತ್ತಪ್ಪ ಕಲ್ಲಾಪುರ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೊರಗಲ್ಲ, ಬುಡ್ಡೇಸಾಬ ಅಸ್ತಖಾನ, ಎಂ.ಎಂ. ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಮುದಕಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ, ರೇವಣಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ, ಎಲ್.ಎಂ. ಹೂಗಾರ, ಎಂ.ಎಂ. ಪವಾಡಶೆಟ್ಟಿ, ಮಹಾದೇವಪ್ಪ ಹೂಗಾರ ಹಾಗೂ ಬುಳಕಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಸವದತ್ತಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಚಿಕ್ಕುಂಬಿ ರೈತರು ಬೆಳೆ ಹಾನಿ ಪರಿಹಾರ ನೀಡುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಕಚೇರಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದರು

ನಷ್ಟ ಭರಿಸುವಂತೆ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಅರ್ಬನ್ ಕೋ-ಆಪರೇಟಿವ್ ಸೊಸೈಟಿ, ಭೀಮಾಂಬಿಕ ಹಾಗೂ ಗಜರಾಜ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಹೂಡಿ ಮೋಸಹೋದ ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರವೇ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಭಾರತೀಯ ಜಾಗೃತ ಮತದಾರ ವೇದಿಕೆಯ ಸಂಘಟಕ ಎಸ್.ಬಿ. ಖಾನಗೌಡರ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹಕಾರ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿ ನೋಂದಣಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧಕ (ಆಡಿಟ್) ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ವರದಿಗಳ ಸಾಚಾತನವನ್ನು ಸಹಕಾರ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಸೊಸೈಟಿಗಳ ದಿವಾಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದಿತ್ತು. ಹೂಡಿಕೆದಾರರ ನೂರಾರು ಕೋಟಿ ತಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಅವರು ಬುಧವಾರ ಸುದ್ದಿಗಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಲು ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ಹಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಡಿಟ್ ವರದಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಹಕಾರ ಇಲಾಖೆಯ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಅವರಿಗೆ ಷೋಕಾಸ್ ನೋಟಿಸ್ ನೀಡಿದ್ದೇವು. ಆದರೆ, ಅವರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಉತ್ತರ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂದರು.

ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಜನರು ಹಣ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ. ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ನಷ್ಟ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡುವಂತೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಅರ್ಜಿ (ಪಿಐಎಲ್) ಸಲ್ಲಿಸಲಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಎಸ್.ಎಸ್. ಸಾವಳಗಿ, ರಮೇಶ ಚನ್ನಬಸಪ್ಪ ಶೆಲಸಂಗ, ವಿಜಯಕುಮಾರ ಜೋಶಿ, ರಮೇಶ ದೊಡ್ಡಗೌಡರ, ಎಸ್.ಎಂ. ಬಡಿಗೇರ, ಬಿ.ಎ. ಪಾಟೀಲ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ವಿವಿಧ ಸೊಸೈಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ ಹೂಡಿ, ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಠೇವಣಿದಾರರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ಭಾರತೀಯ ಜಾಗೃತ ಮತದಾರರ ವೇದಿಕೆಯ ಸಂಘಟಕ ಎಸ್.ಬಿ. ಖಾನಗೌಡ ಮೈಕ್ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು

'ಸ್ವಚ್ಛತೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಆದ್ಯತೆ ಅಗತ್ಯ'

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಐಗಳಿ: 'ಇಂದು ಶ್ರೀಮಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಳೂ ಕೂಡಾ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸದಸ್ಯ ಅಣ್ಣಾಸಾಬ ಹನಗಂಡಿ ಹೇಳಿದರು.

ಸಮೀಪದ ಬಸ್ತೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಂಗ ಎಂ.ಎ.ಖ್ಯಾಡಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಹಾಗೂ ಶೌಚಾಲಯದ ಮಹತ್ವ ಕುರಿತು ಮನೆ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವಾ ಭಾವ, ಏಕತೆ, ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮೂರು ಈಗ ಸ್ವಚ್ಛ, ಅಂದವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಾಗಿದೆ' ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು.

ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾಣಿಕ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಬಸವಲಿಂಗ ಹಿರೇಮಠ 'ಯುವಕರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯ, ಯುವಕರ ಮನಸ್ಸು ಹೂವು ಇದ್ದಂತೆ. ಮನೆ, ಓಣಿ, ಗ್ರಾಮ ಸ್ವಚ್ಛವಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ರೋಗಗಳು ಹರಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿ ಎಸ್.ಡಿ. ಸನಗೊಂಡ ಮಾತನಾಡಿ ಈ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ 50 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸೇರಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ, ಪ್ರತಿ ವಾರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಹಾಗೂ ಶೌಚಾಲಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮನ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಬಿರದ ಕೊನೆಯ ದಿನ 100 ಸಸಿ ನೆಡುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರು.

ಈ ವೇಳೆ ಗಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸದಸ್ಯೆ ಗಂಗಾಬಾಯಿ ಕುಂಟೋಜಿ, ರಮೇಶ ತಳಕೇರಿ, ಎಸ್.ಆರ್. ಮುಂಜೆ ಇದ್ದರು.

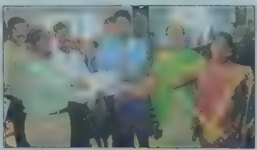
ಐಗಳಿ ಸಮೀಪದ ಬಸ್ತೂರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ.ಖ್ಯಾಡಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರು

ಸಭೆ ಇಂದು

ಬೆಳಗಾವಿ: ಇಲ್ಲಿನ ಕ್ಲಬ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅ. 12ರಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 3ಕ್ಕೆ ಸಭೆ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ತಿಂಗಳ 15ರಂದು ಎಐಸಿಸಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕೆ.ಸಿ. ವೇಣುಗೋಪಾಲ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿರುವ ಕುರಿತು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಭೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ವೀರಣ್ಣ ಮತ್ತಿಕಟ್ಟಿ, ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಪಿ.ವಿ. ಮೋಹನ್ ಹಾಗೂ ರುಕ್ಮಿಣಿ ಸಾಹುಕಾರ್ ಭಾಗವಹಿಸುವರು.

ಸಂಸದರು, ಶಾಸಕರು, ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು, ಮಾಜಿ ಶಾಸಕರು, ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ಮಾಜಿ ಸದಸ್ಯರು, ನಿಗಮ, ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಜಿಲ್ಲಾ ಘಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಕಟಣೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಖಾನಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಣಕುಂಬಿಯ ಮಾವುಲಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಪ್ತಾಹದಲ್ಲಿ ಡಿಎಫ್ಒ ಬಸವರಾಜ ಪಾಟೀಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ವಿತರಿಸಿದರು

'ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ: ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರಿವು'

ಖಾನಾಪುರ: ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಲು ಇಲಾಖೆಯು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ರೂಪಿಸಿದೆ ಎಂದು ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಬಸವರಾಜ ಪಾಟೀಲ ಹೇಳಿದರು.

ತಾಲೂಕಿನ ಕಣಕುಂಬಿಯ ಮಾವುಲಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ನಡೆದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವನ್ಯಜೀವಿ ಸಪ್ತಾಹ ಆಚರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

'ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅರಿವು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ' ಎಂದರು

'ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯು ಸಮಾಜದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ' ಎಂದರು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಮಾವುಲಿ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕ ಸುನಿಲ ಬಿಗುಳಕರ, 'ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಅಪರೂಪದ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಲಾಖೆಯ ಕ್ರಮ ಶ್ಲಾಘನೀಯ' ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟರು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವನ್ಯಜೀವಿಗಳು, ವನಸಂಪತ್ತು, ನದಿಗಳು, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ವಿಷಯ ಕುರಿತು ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ವಿಜೇತರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಿಸಲಾಯಿತು.

ಎಸಿಎಫ್ ಸಿ.ಬಿ. ಪಾಟೀಲ ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಆರ್‌ಎಫ್‌ಒ ಕವಿತಾ ಈರನಟ್ಟಿ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಮಹೇಶ ... ವಂದಿಸಿದರು

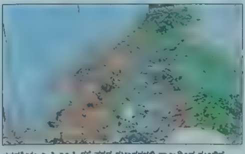
ವರ್ಗಾವಣೆ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಡಿವೈಎಸ್ಪಿ ಹಾಗೂ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಬುಧವಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಡಿವೈಎಸ್ಪಿ ಬಿ.ಎಸ್. ಬಾಲಚಂದ್ರ ಅವರನ್ನು ಡಿಸಿಆರ್‌ಬಿಯಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉಪವಿಭಾಗಕ್ಕೆ, ಅಥಣಿ ಉಪ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಸತೀಶ ಎಸ್. ಚಿಟಗುಪ್ಪಿ ಅವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿನ ಡಿಸಿಆರ್‌ಬಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಉಪವಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆ.ವಿ. ಗುರುಶಾಂತಪ್ಪ ಅವರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಗುಪ್ತವಾರ್ತೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಮಗೊಂಡ ಬಸರಗಿ ಅವರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಅಥಣಿ ಉಪವಿಭಾಗಕ್ಕೆ, ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಡಿಸಿಆರ್‌ಬಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಂತಯ್ಯ ಮುಪ್ಪಿನಮಠ ಅವರನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರ ಸಂಚಾರ ಉಪವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ಗಳು: ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ- ಸಿಟಿ ಎಸ್‌ಬಿಯಿಂದ (ಸ್ಪೆಷಲ್ ಬ್ರಾಂಚ್) ಡಿಸಿಆರ್‌ಬಿ, ಎಸ್ ಪ್ರಶಾಂತ್- ಬೆಂಗಳೂರು ಎಸಿಬಿಯಿಂದ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಠಾಣೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಂಡ- ಧಾರವಾಡದ ಕಲಘಟಗಿ ವೃತ್ತದಿಂದ ರಾಮದುರ್ಗ ವೃತ್ತ, ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ವಿ. ಗೌಡರ್ ರಾಮದುರ್ಗ ವೃತ್ತ ದಿಂದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಹೆಸ್ಕಾಂ, ಅರುಣ್ ನಾಗೇಗೌಡ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಠಾಣೆಯಿಂದ ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದ ಕೆಎಸ್‌ಪಿಟಿಎಸ್‌ಗೆ, ನಾಸಿರ್ ದಾವಾಪೀರ್ ಸನದಿ ಡಿಸಿಆರ್‌ಬಿಯಿಂದ ಖಾನಾಪುರ ಪಿಟಿಎಸ್‌ಗೆ ಮತ್ತು ಸುರೇಶ ಎಸ್ ಲೋಹರ್ ಸಿಎಸ್‌ಪಿಯಿಂದ ಸಿಟಿ ಎಸ್‌ಬಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಿದಾರೆ

ಸವದತ್ತಿಯ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ ರಸ್ತೆ ಪಕ್ಕದ ಗಟಾರಗಳಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿವೆ

ಮುಗಳಿಹಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು

ಕುಂದು ಕೊರತೆ

'ಗಟಾರ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ'

ಸವದತ್ತಿ: ಇಲ್ಲಿನ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಗಟಾರಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ತುಂಬಿವೆ. ಕೂಡಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೊಳಚೆ ಹಾಗೂ ಮಳೆಯ ನೀರು ಸಲೀಸಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು

ಇಲ್ಲಿನ ದನದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಗೇಟಿನಿಂದ ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ ಗೇಟ್ ವರೆಗಿನ ಎರಡು ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗಟಾರಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ದುರ್ವಾಸನೆ ಬೀರುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸೊಳ್ಳೆಗಳ ಹಾವಳಿಯೂ ವಿಪರೀತವಾಗಿದೆ. ... ರೋಗಗಳು ಹರಡುವ ಭೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಮಳೆಯಾದರೆ ಗಟಾರ ತುಂಬಿ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ವಾತಾವರಣ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದೆ.

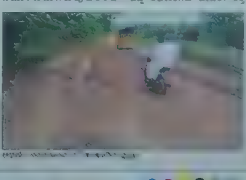
... ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಶಂಕರ ಇಂತಕರ, ನ್ಯೂ ಸ್ಟಾರ್ ಗ್ರೂಪ್ ಸದಸ್ಯ, ಸವದತ್ತಿ

ರಸ್ತೆ ಡಾಂಬರೀಕರಣ ಮಾಡಲು ಆಗ್ರಹ

ಅಥಣಿ: ಇಲ್ಲಿನ ನಂದಗಾಂವ ರಸ್ತೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ವಾಹನಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ತೀವ್ರ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಡಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಪಘಾತಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈಚೆಗೆ ಸುರಿದ ಮಳೆಯಿಂದ ಹೊಂಡಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತಿದ್ದು, ರಸ್ತೆಯು ಕೆಸರುಮಯವಾಗಿದೆ. ಈ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅವರು ಸ್ಪಂದಿಸಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಾದರೂ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೂಡಲೇ ಇತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು ...

ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ನಿರ್ಮಿಸಿ

ಖಾನಾಪುರ: ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮುಗಳಿಹಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗೆ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ...

ಸುಭಾಷಿತ

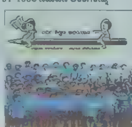
ನಿಮ್ಮ ಮುಖವನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ, ನೆರಳು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆ
- ವಾಲ್ಟ್ ವಿಟ್ಮನ್

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ 'ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ' 2000-2001 ರಿಂದ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೇ 'ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು, ಕಲಿಕೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲಾ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು, ಅಂದರೆ ಜಾತಿ- ಅಂತಸ್ತಿನ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಹುಡುಗರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಲಿಯುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು'. ಈ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಶಾಲೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಾಲಾ ಕೊಠಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಮತ್ತು ಶೌಚಾಲಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಉಚಿತ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಪೂರೈಕೆ, ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ನಿಯಮಿತ ತರಬೇತಿಯಂತಹ ಬಹುಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನೂ ಅಭಿಯಾನ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದರ ಜಾರಿಯ ನಂತರ ದೇಶದ ವಿವಿಧೆಡೆ ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಲೆ ಬಿಡುವವರ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಂತೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಧನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿವೆ. ಆದರೆ ನಿಗದಿತ ಗುರಿ ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆ ನಡೆಸಿದ ಮೊದಲ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಎತ್ತಿತೋರಿಸಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕಲಿಕಾ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆ, ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆಂತರಿಕ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆತರುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೊನ್ನೆ ಅಂಕ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ ಇದು.

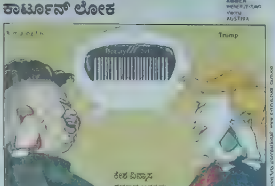
ಕೇರಳ, ಪುದುಚೇರಿ, ಆಂಧ್ರ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳು 91-100ರ ನಡುವಿನ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ತೋರಿದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿವೆ. ತೆಲಂಗಾಣ 81ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡು 71-80ರ ನಡುವಿನ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ವಿಶೇಷ ಎಂದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ನೆರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳು. ಆದರೆ ನಾವು ಮಾತ್ರ 41-50ರ ಅಂಕ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಬಿಹಾರದಂತಹ ಹಿಂದುಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜತೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದಂತೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸುವ ಸಂಗತಿ. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತ ಬಂದ ರಾಜ್ಯ ನಮ್ಮದು. ರಜಾಕಾರರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ಮಹಿಳೆಯರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಾಲೆಗಳು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಇತಿಹಾಸ ಇರುವ ನಾವು ಹಿಂದೆ ಉಳಿದದ್ದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಜಿಲ್ಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಾಹಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ 'ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮಾಧ್ಯಮದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ, ಹುಡುಗರಾದರೆ ಖಾಸಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ' ಸೇರಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪೋಷಕರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಾತಾವರಣ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಂತರ ಇದೆ. ಅಂದರೆ, ಇದು ಹುಡುಗಿಯರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಜತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಇರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯೂ ಹೌದು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದಿರುವ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನದ ಗುರಿಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕು

ಶಿಕ್ಷಣ ಎನ್ನುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ, ತನ್ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೂಲ ಸಾಧನ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಭಾರೀ ಮಹತ್ವ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ಓದುವಿಕೆ, ಗಣಿತದಂತಹ ವಿಷಯಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರಾಸರಿಗಿಂತ ಮೇಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಮೇಲುಗೈ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದೇವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ.

ಕಾರ್ಟೂನ್ ಲೋಕ

ದಿನದ ಟ್ವೀಟ್

ಪದವಿ ವಾಪಸ್ ಅಭಿಯಾನ?

ಅನುಪಮ್ ಖೇರ್ ಎಫ್‌ಟಿಐಐನ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮರಳಿಸಿ ನಂತರ ನಟರು, ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳು ಈಗ 'ಪದವಿ ವಾಪಸ್ ಅಭಿಯಾನ' ಆರಂಭಿಸುವರೇ?

ಪರೇಶ್ ರಾವಲ್
ನಟ, ಸಂಸದ

50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ

ಗುರುವಾರ, 12-10-1967

● **ಡಾ. ಲೋಹಿಯಾ ನಿಧನ**

ನವದೆಹಲಿ, ಅ. 12- ಹತ್ತು ದಿವಗಳಿಂದ ಜೀವನ-ಮರಣಗಳ ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಭಾರತದ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್ ಧುರೀಣ ಡಾ. ರಾಂ ಮನೋಹರ ಲೋಹಿಯಾ ಅವರು ಇಂದು ರಾತ್ರಿ 1 ಗಂಟೆ 5 ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ವೆಲಿಂಗ್ಟನ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

ಅವರಿಗೆ 57 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಾಸ್ಟೇಟ್ ಗ್ರಂಥಿಯ ವಿಕಾಸದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಳೆದ ತಿಂಗಳು 30ರಂದು ಅವರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕಾರಣ ಉಂಟಾದ ಗಾಯದಲ್ಲಿ ನಂಜುಂಟಾಗಿ, ಅದು ರಕ್ತಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಕಳೆದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ದೇಹ ಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ಕಳವಳಕ್ಕೆಡೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿತು.

ಅವರನ್ನು ಮರಣದ ದವಡೆಯಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಲು ಹಲವಾರು ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ವೈದ್ಯರ ತಂಡ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿತಾದರೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಡಾ. ಲೋಹಿಯಾ ಅವರ ನಿಧನ ವಾರ್ತೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ, ಉಪರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಾಯಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

ನಾಯಕರೆಗೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಪ್ರವಾಹದೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂಗೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

● **ಚಳವಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ**

ಪುಣೆ, ಅ. 11- ಮೈಸೂರು-ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡಿ ವಿವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಚಳವಳಿಯ ಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಕಾಣದೆಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ವಿ.ಪಿ. ನಾಯಕ್ ಅವರು ಇಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

'ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುವುದು ಮೇಲೆನಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಅವರು ವರದಿಗಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

● **ಹೆಂಡ ಇಳಿಸಲು ಆಂಧ್ರದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ 60,000 ಈಚಲು ಮರ**

ಹೈದರಾಬಾದ್, ಅ. 11- ಈ ತಿಂಗಳು 15 ರಿಂದ ಪಾನನಿರೋಧ ರದ್ದಾಗುವ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಅಗತ್ಯ ಪೂರೈಸಲು 60,000 ಈಚಲು ಮರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಆಂಧ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಅಬ್ಕಾರಿ ಕಮಿಷನರ್ ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತರಲ್ಲದೆ ಚಿತ್ತೂರು, ಅನಂತಪುರ ಮತ್ತು ಮಹಬೂಬ್‌ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಚಲು ಮರಗಳಿಂದ ಹೆಂಡ ಇಳಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಬದಲು, ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹುಣ್ಣು ಹುಡುಕುತ್ತಿವೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು

ಬಹುಜನರಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಡಿರೋ, ಬೆಲೆ ಕೊಡಿ...!

ಸಂಭಾಷಣೆ

ಪ್ರಸನ್ನ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯಿರಲಿ, ಕೈಮಗ್ಗವಿರಲಿ ಅಥವಾ ಚಮ್ಮಾರ ಮಾಡುವ ಚಪ್ಪಲಿಯಿರಲಿ, ಮಾದಾರ ಹೆಣೆಯುವ ಬುಟ್ಟಿಯಿರಲಿ, ಕುಂಬಾರನ ಮಡಕೆಯಿರಲಿ, ಕಮ್ಮಾರನ ನೇಗಿಲಿರಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಬೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಡವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆಯ ಅಬ್ಬರದ ಎದುರು ಸೋತು ಸುಣ್ಣವಾಗಿವೆ. ಸಮಗ್ರ ಕಾಯಕ ಪರಂಪರೆ ಬೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಡವಾಗಿದೆ.

ಅಂಗೈ ಮೇಲಣ ಹುಣ್ಣು ಇದು. ಇದನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಯಾವ ಕನ್ನಡಿಯ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜಾಣ ಕುರುಡು ನಟಿಸುತ್ತಿವೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಸಿಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಬದಲು, ಹುಡುಕ ಬಾರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹುಣ್ಣು ಹುಡುಕುತ್ತ ಮುಲಾಮು ಸವರುತ್ತಿವೆ.

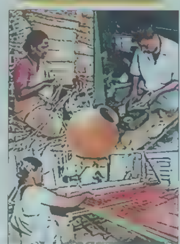
ಅತ್ತ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಜಾಣ ಕುರುಡು ನಟಿಸುತ್ತಿವೆ. ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಬದಲು, ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆಯ ರಿಪೇರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಜಾಣ ಕುರುಡು ನಟಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕಾಯಕ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ ಬದಲು ಮಣಮಣ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತ, ಜಾಣ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತ, ಕಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿವೆ. ಸಾಹಿತಿ, ಕಲಾವಿದರು, ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳಂತೂ ಸರಿಯೇ ಸರಿ.

ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ಈ ಬಾರಿಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಜದ ಆರ್ಥಿಕ ಆಯಾಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೇ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುವ ದುಬಾರಿ ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟು ಚಿತ್ರಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಗಳೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಹಾಳುಗೆಡವುತ್ತವೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತವೆ ಅಥವಾ ಸಾಲ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಬಡವರನ್ನು ಸಾಲಗಾರರನ್ನಾಗಿಸಿ, ದೈನ್ಯಜೀವಿಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಅವರಿಂದ ವೋಟು ಕೀಳುತ್ತವೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು. ತಮಾಷೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೂಡ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಲಾರರು ಅವರು. ಎಷ್ಟೆಂದು ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿಯಾರು? ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿಯಾರು? ನೀಡುವ ಕೈಗಳೇ ಕೈಗಳಿಗಂಟಿದ ತುಪ್ಪವನ್ನು ನೆಕ್ಕುತ್ತಿರುವಾಗ ತುಪ್ಪವು ಬಡವರನ್ನು ತಲುಪುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಗ್ರಹವೆಂಬುದು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೋಕಾಗಿದೆ. ಜೋಕು ಹೀಗಿದೆ: ಮೊದಲಿಗೆ ವಿಪರೀತ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸು. ವಿಧಿಸಿದ ವಿಪರೀತ ತೆರಿಗೆ ಹಣವು ಸೋರಿಹೋಗದಂತೆ ತಡೆಯಲು ವಿಪರೀತ ಪೊಲೀಸರು, ವಿಪರೀತ ಗುಮಾಸ್ತರು, ವಿಪರೀತ ಲೆಕ್ಕಿಗರು, ವಿಪರೀತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ವಿಪರೀತ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತುಪ್ಪನೆಕ್ಕುವ ಕೈಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸು. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ವಿಪರೀತಗೊಳಿಸು. ಇದು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ದೊಡ್ಡದಾದಷ್ಟೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ದೊಡ್ಡದಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅರೆಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುತ್ತವೆ ಇವು. ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕುತ್ತಲೇ, 'ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಭಾರ ಈ ದರಿದ್ರರು! ಇವರ ಸೋಮಾರಿತನ ಸಾಯಲಿ!' ಎಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಅತಿ ಭಾರವಾದ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಬಡವರೇಕೆ ಸೋಮಾರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಅಂಗೈಯೊಳಗಣ ಹುಣ್ಣೇ ಸರಿ. ತಾವು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಇರದಾದಾಗ, ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆಯಿರದಾದಾಗ ಅವರೇಕೆ ದುಡಿದಾರು? ಹೇಗೂ ದಂಡದ ಕೂಳು ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೈಚಾಚಲಿಕ್ಕೆ ಅವಸರವೇಕೆ ಪಡಬೇಕು ಅವರು?

ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಕನಸುಗಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಕನಸಿದೆ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಎಂಬ ಮಾಯಾನಗರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕನಸು. ಅಥವಾ ಹೀಗೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಇಡೀ ಇಡೀ ದೇಶವನ್ನೇ ಸಮಗ್ರವಾದ ಹಾಗೂ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿ ಆಗಿಸಿಬಿಡುವುದು ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕನಸು.

ನೀವೇ ನೋಡಿ! ಸ್ವದೇಶಿ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರದ ಕನಸು ಕೂಡಾ ಇದೇ. ಮೆಕ್ಕಾದ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳಾಗಿರುವ ಸೌದಿ ಅರೇಬಿಯಾದ ಶೇಖ್‌ರ ಕನಸು ಕೂಡಾ ಇದೇ. ಸಮತಾವಾದದ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುತ್ತಲೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಶಕ್ತಿಯಾಗಲು ಹೊರಟಿರುವ ಚೀನಾ ದೇಶದ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಆಡಳಿತಗಾರರ ಕನಸು ಕೂಡಾ ಇದೇ. ಮಾಜಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಅಮೆರಿಕೆಯಂತೂ ಸರಿಯೇ ಸರಿ. ಇಡೀ ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಒಂದು ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಸಿಟಿಯನ್ನಾಗಿಸುವುದು ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಕನಸಾಗಿದೆ.

ತಮ್ಮ ಈ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕನಸಿನ ಸಾಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುತ್ತವೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು. 'ಒಂದು ದೇಶ ಒಂದೇ ತೆರಿಗೆ' ಎಂಬ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಘೋಷವಾಕ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಎಂಬ ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಭಾರತವನ್ನು ಸಿಂಗಪುರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂತು ಈ ತೆರಿಗೆ. ಸಿಂಗಪುರವೆಂಬುದು ರಾವಣನ ಲಂಕೆಯಿದ್ದಂತೆ ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾದ ಒಂದು ಮಹಾನಗರಿ. ಆ ನಗರಿಯೇ ಒಂದು ದೇಶ. ನಗರಿಯೊಳಗೇ ಉಳಿದು ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಖುಷ್ಯಾಶ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಕೊಳ್ಳಹೊಡೆಯುತ್ತ ಸುಲಭ ಬದುಕು ಬದುಕುವವರ ಲಂಕೆ ಸಿಂಗಪುರ. ಆದರೆ ಭಾರತ ನಗರಿಯಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಭಾರತ ಗ್ರಾಮವೇ ಸರಿ.

ತಮಾಷೆಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಜಿಎಸ್‌ಟಿ, ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ! ಆದಾಯದಲ್ಲಲ್ಲ, ತೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ! ಬಡವ- ಬಲ್ಲಿದ ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನ ತೆರಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ ಜಿಎಸ್‌ಟಿ! ಪಾಪ! ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೈಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ದುಬಾರಿ. ಯಂತ್ರೋತ್ಪನ್ನಗಳು ಅಸಹಜವಾಗಿ ಅಗ್ಗ. ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಬಂದ ನಂತರ ಕೈಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ದುಬಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಮತ್ತಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಾರ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಪಾಪ!

ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಒಡಿಶಾ ರಾಜ್ಯದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವ ಎಲೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಏಕೈಕ ಉತ್ಪನ್ನ ಈ ಬೀಡಿ ಎಲೆಗಳು! ಬೀಡಿ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹದಿನೆಂಟು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲೇ ದರಿದ್ರರಾಗಿರುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಆದಾಯ ಈಗ ಇನ್ನೂ ಹದಿನೆಂಟು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಕಡಿತಗೊಂಡಿದೆ! ನಮ್ಮ ಪ್ರಧಾನಿಯವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸಿದ ವಾರಾಣಸಿಯ ಉದಾಹರಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ವಾರಾಣಸಿಯ ತುಂಬ ಬನಾರಸಿ ಸೀರೆ ನೇಯುವ ನೇಕಾರರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ನೇಕಾರ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಸಿಲ್ಕಿನ ನೂಲು, ಜರಿ ಮಗ್ಗದ ಬಿಡಿಭಾಗ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೀರೆಗೂ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಬೀರನ 'ಜೇನೀ ಜೇನೀ ಬೀನೀ ಛದರಿಯಾ...' ಎಂಬ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ವಚನಕ್ಕೆ ಲಯ ಒದಗಿಸಿದ್ದ ಬನಾರಸಿ ಮಗ್ಗಗಳು ಇಂದು ಲಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ.

ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ನೆನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೂ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಎರಡು ಇಡ್ಲಿ ಇಂದು ನಲವತ್ತು ರೂಪಾಯಿಯಾಗಿದೆ. ಕೇಳಿದರೆ 'ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ತೆರಬೇಕಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹೋಟೆಲುಗಳ ಮಾಲೀಕರು. ಕೊಬ್ಬರಿ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತನ ಉದಾಹರಣೆ ಗಮನಿಸಿ. ಮಂಡಿಗೆ ಮಾಲು ಹಾಕಲು ಹೋದಾಗ ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಕೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಾವಿರದಿಂದ ಸಾವಿರದೈನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಡಿತ ಮಾಡಿ ಬೆಲೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ರೈತರಿಗೆ. ಕೇಳಿದರೆ 'ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಂಡಿ ವರ್ತಕರು. ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ 'ಚರಕ' ಸಂಸ್ಥೆಯ ನೇಕಾರನ ಬವಣೆ ಗಮನಿಸಿ. ತಾವು ನೇಯ್ದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಚರಕಕ್ಕೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾರದೆ ಪರದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ನೇಕಾರರು. 'ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಬಿಲ್ಲು ತಪ್ಪಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾಲು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಲಾರಿ ಕಂಪೆನಿಗಳವರು. ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಸಾಕು.

ಗ್ರಾಮ ಸೇವಾ ಸಂಘ ಎಂಬ ಯುವಕರ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದು ಕೈಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಕರಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಳೆದ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಂದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದೆ. ಜಾಥಾಗಳು, ಪಾದಯಾತ್ರೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕರನಿರಾಕರಣೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಯುವಕರು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅವರೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದಿದೆ. 'ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ವಹಿವಾಟಿನ ಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಅನೇಕ ಕೈಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರಲ್ಲ... ನೀವೇಕೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ, ವ್ಯರ್ಥ' ಎಂಬುದು ಪ್ರಶ್ನೆ.

₹ 20 ಲಕ್ಷ ಮಿತಿಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಜೋಕು. ಕೈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ಮಿತಿಯಿದೆ. ಕೈಗಳೇ ಕೈಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಿತಿ. ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ₹ 20 ಲಕ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೈಗಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾರವು. ಆದರೆ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಯಂತ್ರಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸಬಲ್ಲವು ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಲ್ಲವು. ₹ 20 ಲಕ್ಷವೇ ಏನು, ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ಮಾಲನ್ನು ಅವು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಲ್ಲವು.

ಹಾಗಾಗಿ ಮಿತಿ ವಿಧಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಸೇವಾ ಸಂಘವು ಕೈಉತ್ಪಾದಕರ ಪರವಾಗಿ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಭೇದಭಾವ ಎಂಬ ತತ್ವದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಇತ್ಯಾತ್ಮಕ ಭೇದಭಾವ ಅಥವಾ ಪಾಸಿಟಿವ್ ಡಿಸ್ಕ್ರಿಮಿನೇಷನ್ ತತ್ವವು ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡೀತು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರುತ್ತದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುವ ಕರ್ತವ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅಷ್ಟೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಕಡೆಗೂ ಬೆಲೆ ಕೊಡಿಸಬಲ್ಲವಳು ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆ ಮಾತ್ರ. ಅವಳು ಈಗಾಗಲೇ ಹೂಂಕರಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಮುನಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನಿಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳೂ ದಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ದಾರಿಗೆ ಬರದೆ ಹೋದರೆ ಪ್ರಳಯದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ದಿನಗಳು ಬಾರದಿರಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸೋಣ.

ಬಹುಜನರನ್ನು ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನಾಗಿಸದಿರೋಣ. ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನಾಗಿಸಿರುವ ಬಹುಜನರ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ದುಬಾರಿ ಮಾರಾಟ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಬರೆ ಎಳೆಯದಿರೋಣ. ನೀವು ದಯಮಾಡಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ, ಸರ್ಕಾರವನ್ನಲ್ಲ.

ಸಂಗತ

ವರ್ಚಸ್ಸು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೊಡರುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಅರ್ಜಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮನವಿಗಳ ರಾಶಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ...

• ವೈ.ಜಿ.ಮುರಳೀಧರನ್

ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕಸ್ನೇಹಿ ಕಾನೂನು ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮವು ಆಕರ್ಷಣೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸೂಚನೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದೇ ದಿನ (2005ರ ಅ. 12) ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಈ ಕಾನೂನಿನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರುವುದು; ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಸುಲಭವಾಗಿ, ಅತ್ಯಲ್ಪ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುವುದು ಹಾಗೂ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವುದು. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಗರಿಕರು ಮಾಹಿತಿ ಕೋರಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅರ್ಜಿಗಳಿಗೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಹಿತಿ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಪ್ರಕರಣಗಳು ವಿರಳವಾಗಿದ್ದವು. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೊಡರುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ 2012ರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಪಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ದಂಡವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸದಿಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಯೋಗದ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯಿಂದ ನಾಗರಿಕರು ಬೇಸರಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಯೋಗವು ತನ್ನ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದ್ದರೂ ಅಂಕಿ ಅಂಶ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಯೋಗದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ 2014-15ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ ಲಭ್ಯ. 2015-16 ಮತ್ತು 2016-17ರ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ ಎಂದು ಬೆಳಕು ಕಾಣಬಹುದು? ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿರುವ ಅರ್ಜಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮನವಿಗಳ ರಾಶಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 35,000 ಅರ್ಜಿಗಳು ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿವೆ. ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದೂಡುವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ನಾಗರಿಕರು ಅಸಮಾಧಾನಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಗರಿಕರ ಅಸಹನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ನಿಯಮ ಇದೆ. ಅದೆಂದರೆ, ಒಂದುವೇಳೆ ಯಾವುದೋ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿಕೆ ವಿಳಂಬವಾಗಿ ನಾಗರಿಕರು ಆ ಬಗ್ಗೆ ದೂರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಈ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಮಾಹಿತಿ ಕೋರಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವಾಗ ಯಾರು ಮಾಹಿತಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮನವಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಅಧಿಕಾರಿ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಜಿದಾರರೇ ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಆಯೋಗ ಕೇಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಹೋರಾಟಗಾರರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ ಇಲಾಖಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಅರ್ಜಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯದ ಕಾರಣ ನಾಗರಿಕರು ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗದ ಮುಂದೆ [illegible]. ಆದರೆ ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗ ಈ ರೀತಿಯ ಮೇಲ್ಮನವಿಯನ್ನು ಪುರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿರುವ ತೀರ್ಪು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅರ್ಜಿದಾರರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ, ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ವರ್ಷಗಳೇ ಆಗಿದೆ. ಅದರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಮಾಹಿತಿ ಕೇಳುವ ಅರ್ಜಿದಾರರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹಲ್ಲೆ, ದೌರ್ಜನ್ಯ ಮತ್ತು ಕೊಲೆ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ, ಅಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆ ಎಳೆಯುವವರ (Whistleblower) ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ನೀತಿಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿವೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ನೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ.

ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಅದರ ಇತಿಮಿತಿಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಅರ್ಜಿದಾರರು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ದೂರು. ಸುಮಾರು 5,000 ಪುಟಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಳಿದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. 100 ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಹಳೆಯದಾದ ಮಾಹಿತಿ ಬಯಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಳಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುವುದು ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ ನೀಡಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆಯಂತೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಮಾಹಿತಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಜಿದಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೂ, ಅವರು ಅದನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಯ, ಶ್ರಮ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ ಎಂಬುದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿವರಣೆ.

ಕೇಳುವ ಮಾಹಿತಿ ಅಥವಾ ದಾಖಲೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆ. ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡತಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ದೊರಕಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಕಡತಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸದ ಹೊರತು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಸಫಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪಬ್ಲಿಕ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾಯ್ದೆಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಗೂ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ಕಾರಣ ಸರ್ಕಾರ ಪಬ್ಲಿಕ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ವಾರದಲ್ಲಿ 'ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ವಾರ' ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುದಾನವನ್ನೂ ನೀಡಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲಿ, ಆಯೋಗವಾಗಲಿ ಇದರ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಉಂಟುಮಾಡುವುದು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು, ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು, ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು, ಗ್ರಾಮೀಣ [illegible] ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯ್ದೆಯ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು [illegible] ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದ [illegible] ಸರ್ಕಾರ, ಮಾಹಿತಿ ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ [illegible] ಕೈಜೋಡಿಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ [illegible] [illegible] ಕಾನೂನುಗಳಂತೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯ

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ವಿ.ಎಸ್. ಕೌಜಲಗಿಯವರು ಅವರ ಪರ್ಸ್ ಪಿಕ್‌ಪಾಕೆಟ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ 'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಿಸೆಗಳ್ಳರಿದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು! ಈಗ ಮಧುಗಿರಿ ಶಾಸಕ ಕೆ.ಎನ್. ರಾಜಣ್ಣ ಅವರ ಸರದಿ! ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರಿರುವುದು ನಿಜ, ಆದರೆ ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು 'ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ'. 2004ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಕಳ್ಳರ ಪಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಆಗ ಕಳ್ಳರೇ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದರು ಎಂದೂ ಅವರು ಮರೆತೂ ಅರಿತೂ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು', ಆದರೆ 'ಅಪ್ರಿಯ' ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಬಾರದೆಂಬ ಮಾತೊಂದಿದೆ. ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು 'ಅಪ್ರಿಯ'ವಾಗಿರುವ ಪಕ್ಷದ ಶಾಸಕರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅಪ್ರಿಯ ಸತ್ಯವೇ ಹೊರಬಿದ್ದದ್ದು ಸಹಜ!

ಪ್ರೊ. ಆರ್.ವಿ. ಹೊರಡಿ, ಧಾರವಾಡ

ರೋಹಿಂಗ್ಯಾ ಅಸಲಿಯತ್ತು

ಮ್ಯಾನ್ಮಾರ್‌ನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ರೋಹಿಂಗ್ಯಾ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಕ್ರೂರವಾಗಿ ಹೊರದಬ್ಬಲಾಗಿದೆ. ಪಾಪ! ನಿರಾಶ್ರಿತರು, ಅವರದ್ದು ಚಿಂತಾಜನಕ ಸ್ಥಿತಿ... ಎಂದು ವಿದೇಶಿ ಟಿ.ವಿ. ವಾಹಿನಿಗಳು, ನಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು... ಚಂಡಮಾರುತದಂತೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಗಮನಿಸಿ, ಬೆಂಕಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊಗೆ ಏರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುತೇಕ ವರದಿ, ಚಿತ್ರಗಳು ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ಇದ್ದಂತಿವೆ.

ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೋಹಿಂಗ್ಯಾ ಜನರಿಗೆ ಇಂಥ ದಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿ ಏಕೆ ಬಂತು? ಕಾರಣ ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ! ಇವರ ಧರ್ಮಾಂಧತೆಯೇ ಕಾರಣ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಮ್ಯಾನ್ಮಾರ್‌ನ ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯ ಬೌದ್ಧರೊಂದಿಗೆ ಇವರು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬೌದ್ಧರಿಗೆ ಉಪಟಳ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಒಣ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಮೊಸಳೆಗೆ 'ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ' ಎಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಹೋದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ? ಆದ್ದರಿಂದ, ಹಸ್ತ ನುಂಗುವವರಿಗೆ ಭಾರತ ಬೆರಳು (ಆಶ್ರಯ) ಕೊಡಲೇ ಬಾರದು!

ಇಳಿಮನೆ ಸುಭಾಷ್ಚಂದ್ರ ಹೆಗಡೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಎಷ್ಟು ಸರಿ?

ಈಚೆಗೆ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ವಾರ್ಷಿಕ ಮಹಾಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಭೋಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿತ್ತು. ಊಟ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪ್ಲೇಟ್ ಎಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದೆಂದು ಹುಡುಕಲು ಹೋದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಸುಮಾರು 18-20 ವಯಸ್ಸಿನ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರು ಪ್ಲೇಟಿನಲ್ಲಿರುವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಬಕೆಟ್‌ಗೆ ಹಾಕಿ ಆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ಲೇಟನ್ನು ತೊಳೆಯುವವರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಇನ್ನೊಂದು ಬಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಅವರಲ್ಲಿ 'ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ನೀವು ಏಕೆ ತೆಗೆಯುತ್ತೀರಿ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಒಂದು ಬಕೆಟ್ ಇಡಿ. ಊಟ ಮಾಡಿ ಪ್ಲೇಟ್ ಇಡಲು ಬಂದವರಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆ ಬಕೆಟಿಗೇ ಹಾಕಲು ಹೇಳಿ' ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು 'ಬೇರೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಕೆಟ್ ಇಟ್ಟು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ [illegible]

[illegible]

'ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕವಿ!'

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ'ಗೆ ಭಾರತೀಯ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ- ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆಯದು- ಲಭಿಸಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದುವು (ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವ). ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪುರಸ್ಕಾರ ಎಂಬುದು ಭಾರತದ ಪಾಲಿಗೆ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ!

ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕುವೆಂಪು ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು (1936-45): ನವಮಾಸವಲ್ಲ, ನವವರ್ಷ! ಅದು ಪ್ರಕಟವಾದುದು 1949ರಲ್ಲಿ; ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯ (1947) ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ; ಸಂವಿಧಾನ ರಚನೆಗೆ (1950) ಹುಸು ಮುನ್ನವಷ್ಟೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಸರ್ವೋದಯ 'ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ'ನಲ್ಲಿ- ಇಡೀ ಕುವೆಂಪು ವಾಙ್ಮಯದಲ್ಲಿ- ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವ ಯುಗಧರ್ಮ. ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅದು ಗರ್ಭೀಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅಮೆರಿಕನ್ ಕವಿ ವಾಲ್ಟ್ ವಿಟ್ಮನ್ 'ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕವಿ' ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೂ ಆ ಅಭಿಧಾನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ; (ಐ.ಸಿ. ಬ್ರಾಡ್ಲೆ, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನನ್ನು ಕರೆದಂತೆ) ಅವರು 'ಸಮಷ್ಟಿಯ ಕವಿ' ಕೂಡ! ಅಂತೂ ಅನನ್ಯರು.

ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ., ಮೈಸೂರು

ಮಹಿಳೆಗೆ ಅವಕಾಶ...

[illegible]

ಕಲ್ಪನಾ ಎಂ., ಮೈಸೂರು

ಯೋಚನೆ ಬದಲಾಗಲಿ

[illegible]

ಅಭಿಮತ ಪುಟದ ವಿಭಾಗ ಸಂಪಾದಕರು, ಅಭಿಮತ ವಿಭಾಗ, ಪ್ರಜಾವಾಣಿ, 75, ಎಂ.ಜಿ. ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು 560001 ಇ-ಮೇಲ್: editpage@prajavani.co.in

... The Printers (Mysore) Private Ltd. at The Printers (Mysore) Private Ltd., Plot No. 126, Belur Industrial Area, Dharwad ... Editor: K.N. Shanth Kumar ... Also printed at Bengaluru, Mangaluru, Kalaburagi, Davanagere, Mysuru and Hosapete. © All rights reserved. Reproduction ... is prohibited. RNI No. 3/3456/59 ...

'ಯಶೋಮಾರ್ಗ'ದ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಫಲ, ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಹರ್ಷ, ಮರುಕಳಿಸಿದ ಜೀವಕಳೆ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವ

ಬತ್ತಿದ್ದ ತಲ್ಲೂರು ಕೆರೆ ಬಹುತೇಕ ಭರ್ತಿ

ಕುಷ್ಟಗಿ (ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ): ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಹೂಳು ತುಂಬಿ, ಕುರುಚಲು ಗಿಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಯಲಬುರ್ಗಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಲ್ಲೂರು ಕೆರೆ ಬಹುತೇಕ ಭರ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಭೇದದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕೆರೆ 96 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸುಮಾರು 20 ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತೆಗೆಯಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 12 ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (ಕೆರೆ ಮಧ್ಯ) 8-12 ಅಡಿ ಆಳದವರೆಗೆ ಹೂಳು ತೆಗೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಒಳ್ಳೆ ಸುದ್ದಿ

ಎರಡು ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕೆರೆ ಭರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು 'ಯಶೋಮಾರ್ಗ ಫೌಂಡೇಶನ್' ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಫಲ ಎಂದು ರೈತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

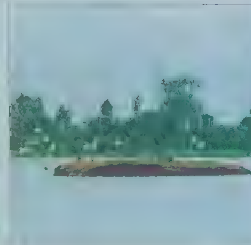
ಹಿಂಗಾರು ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳ, ತೊರೆಗಳ ನೀರು ಕೆರೆ ಸೇರುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಮಳೆಯಾದರೆ ಕೆರೆ ಕೋಡಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಜಲಕಾರ್ಯಕರ್ತ ವೀರಣ್ಣ ತೋಟದ ಅವರದ್ದು.

ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯ ಶೇಕಡ 80ರಷ್ಟು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಹೂಳು ತೆಗೆಯದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತು, ಕೋಡಿ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಪೋಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವ ನೀರಿಗಿಂತ ಎರಡು-ಮೂರು ಪಟ್ಟು ನೀರು ಅಂತರ್ಜಲ ಸೇರಿದೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಸೆಲೆ ಬಂದಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಜಲಕಾರ್ಯಕರ್ತ ರಮೇಶ ಬಳೂಟಗಿ.

'ನಟ ಯಶ್ ಅವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ನಮ್ಮೂರ ಕೆರೆಗೆ ಜೀವಕಳೆ ಬಂದಿದೆ. ಬತ್ತಿದ್ದ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂದಿದೆ' ಎಂದು ತಲ್ಲೂರು ಹಾಗೂ ಮದ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮಗಳ ಕೆಲ ರೈತರು 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಯೊಂದಿಗೆ ಸಂತಸ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು.

ಚಿತ್ರನಟ ಯಶ್ ಅವರ 'ಯಶೋಮಾರ್ಗ' ಫೌಂಡೇಶನ್ ಕೆರೆ ಹೂಳೆತ್ತಲು ತಲ್ಲೂರು ಕೆರೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

ನಾರಾಯಣರಾವ ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ ಯಲಬುರ್ಗಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ತಲ್ಲೂರು ಕೆರೆ ಭರ್ತಿಯಾಗಿರುವುದು, ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲರವ

ಸರ್ಕಾರ ಮಾಡದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಟ ಯಶ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ರೈತರ ಪಾಲಿಗೂ ಅವರೇ ಹೀರೊ

ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಇಲಾಹಿ, ತಲ್ಲೂರು ರೈತ

ಝುಬೈರ್ ಕೊಲೆ ಪ್ರಕರಣ ಐವರು ಆರೋಪಿಗಳ ಬಂಧನ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮಂಗಳೂರು: [illegible] ಮುಕ್ಕಚ್ಚೇರಿ [illegible] ಕಾರ್ಯಕರ್ತ [illegible] ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ, ಇಲ್ಯಾಸ್ ಎಂಬುವವರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸಿದ್ದ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ 'ಟಾರ್ಗೆಟ್' ಗುಂಪಿನ ಐವರನ್ನು ಮಂಗಳೂರು ನಗರ ಪೊಲೀಸರ ವಿಶೇಷ ತಂಡ ಬುಧವಾರ ಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಬುಧವಾರ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತು ವಿವರ ನೀಡಿದ ಮಂಗಳೂರು ನಗರ ಪೊಲೀಸ್ ಕಮಿಷನರ್ ಟಿ.ಆರ್. ಸುರೇಶ್, '2016ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಲ್ಲೆ ಪ್ರಕರಣದ ನಂತರ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದ್ವೇಷ ಹಾಗೂ ಮುಕ್ಕಚ್ಚೇರಿ ಮಸೀದಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಕರಾರು ಈ ಕೊಲೆಗೆ ಕಾರಣ. 'ಉಳ್ಳಾಲ ಟಾರ್ಗೆಟ್' ಗುಂಪಿನ ಸುಹೈಲ್ ಅಲಿಯಾಸ್ ಅಬ್ದುಲ್ ರಹಿಮಾನ್ ಸುಹೈಲ್ (23), ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ (23), ಮಹಮ್ಮದ್ ಮುಸ್ತಾಫ (21), ತಾಜುದ್ದೀನ್ ಅಲಿಯಾಸ್ ಹಸನ್ ತಾಜುದ್ದೀನ್ (24) ಮತ್ತು ಆಸಿಫ್ ಅಲಿಯಾಸ್ ಮಂದ ಆಸಿಫ್ (40) ಎಂಬುವವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ' ಎಂದರು.

'ಟಾರ್ಗೆಟ್ ಗುಂಪಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸದಸ್ಯ ಅಲ್ತಾಫ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು ಈ ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಪೊಲೀಸರು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

'ಗಾಂಜಾ ಮಾರಾಟ ಅಥವಾ ಸೇವನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಕೊಲೆ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳೂ ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಹೊಸ ಬಗೆಯ ತೀರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ನೂತನ ವಿನ್ಯಾಸದ ಸಮುದ್ರ ತಡೆಗೋಡೆ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಇಂದು ಚಾಲನೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೈಂದೂರು: ರಾಜ್ಯದ ಕರಾವಳಿಯ ಮೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಏಷ್ಯನ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ (ಎಡಿಬಿ) ನೆರವಿನಿಂದ ₹641 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಿನ್ಯಾಸದ ತಡೆಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿದ್ದು, ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗ ಮರವಂತೆ-ತ್ರಾಸಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರು, ಸಂಸದರು ಮತ್ತು ಶಾಸಕರಿಂದ ಗುರುವಾರ ಚಾಲನೆ ಪಡೆಯಲಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ 3.5 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಉದ್ದದ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ₹92.23 ಕೋಟಿ. ಅದನ್ನು ಮೂರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ₹88.27 ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬಂದಿವೆ. ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ಮರವಂತೆಯ ಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಕಲ್ಲುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ, ಟೆಟ್ರಾಪಾಡ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದೆ. ಕಾಮಗಾರಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು 2018ರ ನವೆಂಬರ್ ಗಡುವು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಾಯ್ನ್ ಮಾದರಿ: ಪುಣೆಯ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಜಲಶಕ್ತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಅನುಮೋದನೆಗೊಂಡ ಇದು ಅಲೆಗಳಿಂದ ಮರಳು ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವುದನ್ನು ತಡೆಯುವ ಗ್ರಾಯ್ನ್ ಅಥವಾ ತಡೆಗಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾಗುವ ಈ ತಡೆಗಟ್ಟುಗಳು ದಂಡೆಯಿಂದ ಸಮುದ್ರದತ್ತ ಚಾಚಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ 3. 5 ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 15 ನೇರ ಮತ್ತು 9 'ಟಿ' ಆಕೃತಿಯ ತಡೆಗಟ್ಟುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಬಳಿಕ ಅವುಗಳ ಮುಂಚಾಚಿನವರೆಗೆ ಮರಳಿನ ದಂಡೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಹಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರದ ಬೀಚ್ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ತಂತ್ರಜ್ಞರು. ಇದನ್ನು ಅವರು ತೀರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಮಗಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮರವಂತೆ–ತ್ರಾಸಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿರುವ ನೂತನ ವಿನ್ಯಾಸದ ಸಮುದ್ರ ತಡೆಗಟ್ಟು ಕಾಮಗಾರಿ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ (ಬೈಂದೂರು ಚಿತ್ರ)

ಇತರೆಡೆಯೂ ಅನುಷ್ಠಾನ

ಇದೇ ಯೋಜನೆಯಡಿ ₹78 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನೇರ ಗ್ರಾಯ್ನ್‌ಗಳ ತಡೆಗಟ್ಟು ಉಡ್ಯಾವರದಲ್ಲಿ, ₹62 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ತಡೆಗೋಡೆ ಕೋಡಿಬೆಂಗ್ರೆಯಲ್ಲಿ, ₹90 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣ ಎರ್ಮಾಳಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿವೆ. ಸಹಜ ಸಸ್ಯ ಬೆಳೆಸಿ ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ ತಡೆಯುವ ಯೋಜನೆ ಕೋಡಿಕನ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳಲಿದೆ ಎಂದು ಇಲಾಖೆಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಕುಪ್ಪಣ್ಣ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬಂದಿದ್ದ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಬುಧವಾರ ಸೆರೆಹಿಡಿದರು

ಮಳೆನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೊಸಳೆ

ಮೈಸೂರು: ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆಗೆ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಚರಂಡಿಯ ಮೂಲಕ ಕುಪ್ಪಣ್ಣ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಬುಧವಾರ ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗೆಂಡೆ ಹೊಸಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರು.

ಮೊಸಳೆಯು ಮೃಗಾಲಯದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಂಜಿ ಕೆರೆಯಿಂದ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುಂಜಾನೆ ವಾಯುವಿಹಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಮೊಸಳೆ ಕಂಡು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಸಿಎಫ್ ಪ್ರಕಾಶ್ ನೇತೃತ್ವದ ತಂಡ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಳೆನೀರಿನಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹುದುಗಿಸಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಮೊಸಳೆ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ದೂರದಿಂದ ಬಲೆ ಬೀಸಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುಳಿಯದಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಿ ಕೋಲುಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚಿ, ಬಾಯಿಯನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು 45 ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಮುಗಿಸಿ ಅರಣ್ಯ ಭವನಕ್ಕೆ ತಂದರು.

'ಮಂಗಳವಾರ ರಾತ್ರಿ ಸುರಿದ ಮಳೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಕಾರಂಜಿ ಕೆರೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡಕೆರೆ ಮೈದಾನಕ್ಕೆ ಮೊಸಳೆ ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಚರಂಡಿಯ ಮೂಲಕ ಕುಪ್ಪಣ್ಣ ಉದ್ಯಾನ ಸೇರಿದೆ' ಎಂದು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈದೂರಿನ ವೈದ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಚೀನಾದಲ್ಲಿ ಸಾವು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರು (ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆ): 'ಚೀನಾದ ಜಿಯಾಂಗ್ಸಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ನಾಂಚಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮೈದೂರು ಗ್ರಾಮದ ಶಿಲ್ಪಾ ಗೌಡರ್ (24) ಸೋಮವಾರ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಡಾ.ವೆಂಕಟೇಶ ಎಂ.ವಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಿದ್ದು, ಅವರ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ತರಲು ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದರು.

'ಶಿಲ್ಪಾ ಗೌಡರ್ ಚೀನಾದ ಜಿಯಾಂಗ್ಸಿ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ ಆಫ್ ಟ್ರೆಡಿಶನಲ್ ಚೈನೀಸ್ ಮೆಡಿಸಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದವಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಸ್ತಮಾದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು, ಅಲ್ಲಿನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಇದೇ 9ರಂದು ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಶಿಲ್ಪಾ ಗೌಡರ್, ಸೋಮನಗೌಡರ ಮತ್ತು ಐ.ಎಸ್. ಗೌಡರ್ ದಂಪತಿಯ ಪುತ್ರಿ.

ಗೋಡೆ ಕುಸಿದು ತಾಯಿ-ಮಗಳು ಸಾವು

ಡೋಣಿ ನದಿಗೆ ಪ್ರವಾಹ, ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಚಿಕ್ಕಹೊಳೆ ಜಲಾಶಯ ಭರ್ತಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ರಾಜ್ಯದ ಹಲವೆಡೆ ಮಂಗಳವಾರ ರಾತ್ರಿಯಿಂದ ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆ ಸುರಿದಿದೆ. ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಗೋಡೆ ಕುಸಿದು ತಾಯಿ- ಮಗಳು ಬುಧವಾರ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಮನೆ ಗೋಡೆ ಕುಸಿದು ಹಲವರು ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನದಿ, ಹಳ್ಳ-ಕೊಳ್ಳಗಳು, ಕೆರೆ-ಕಟ್ಟೆಗಳು ಭರ್ತಿಯಾಗಿವೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ರಸ್ತೆಗಳು ಜಲಾವೃತಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ವಾಹನ ಸಂಚಾರ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತ್ತು.

ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೈರವಾಡಗಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಗೋಡೆ ಕುಸಿದು, ಪತ್ರಾಸ್ (ತಗಡು) ಶೆಡ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ ಶಂಕ್ರಮ್ಮ ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರಾದಿ (60) ಹಾಗೂ ಅವರ ಪುತ್ರಿ ಮಹಾದೇವಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರಾದಿ (30) ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಎಂ.ಎನ್.ಚೋರಗಸ್ತಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಪ್ರವಾಹ: ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಡೋಣಿ ನದಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರವಾಹ ಬಂದಿದೆ. ತಾಳಿಕೋಟೆ ಸಮೀಪದ ಹಡಗಿನಾಳ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಸೇತುವೆ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಚಾರ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಸಿಂದಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮದನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಗೋಡೆ ಕುಸಿದು, ಇಬ್ಬರು ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ವೀರೇಶ ಬಿರಾದಾರ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಆಲಮಟ್ಟಿ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೂ ಒಳ ಹರಿವು ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಮಂಗಳವಾರ 25,080 ಕ್ಯುಸೆಕ್ ಇದ್ದ ಒಳಹರಿವು ಬುಧವಾರ 35,080 ಕ್ಯುಸೆಕ್‌ಗೆ ಏರಿದೆ. ಜಲಾಶಯ ಭರ್ತಿಯಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಒಳ ಹರಿವಿನಷ್ಟೇ, ಹೊರ ಹರಿವು ಇದೆ ಎಂದು ಕೆಬಿಜೆಎನ್‌ಎಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರಿ ಮಳೆ: ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಕನಕಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಾರೋಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಮರಳವಾಡಿ ಹೋಬಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಹಾರೋಹಳ್ಳಿಯ ಗಾಣಾಳುದೊಡ್ಡಿ ಕೆರೆಯ ಕೋಡಿ ತುಂಬಿ ನೀರು ರಸ್ತೆಗೆ ಹರಿದ ಪರಿಣಾಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ 209 ಜಲಾವೃತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದರಿಂದ ಕೆಲವು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಸಂಚಾರ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಂಡಿದ್ದು, ವಾಹನಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದವು.

ಹಾರೋಹಳ್ಳಿಯ ಚಿಕ್ಕಕೆರೆ ಹಾಗೂ ಗಾಣಾಳುದೊಡ್ಡಿಯ ಕೆರೆ ನೀರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿತ್ತು. ಅರ್ಕಾವತಿ, ವೃಷಭಾವತಿ, ಸನಂದಾ, ಕಣ್ವ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಮಹದೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮುಂಭಾಗ ಜಲಾವೃತ: ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಮಂಗಳವಾರ ರಾತ್ರಿಯಿಂದ [illegible] ಬೆಳಗಿನವರೆಗೂ ಮಳೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ್ದು, ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರಬೆಟ್ಟದ ಮಹದೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂಭಾಗ ಜಲಾವೃತವಾಗಿದೆ.

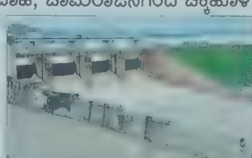
ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ರಸ್ತೆಗೆ ಬಂಡೆಗಲ್ಲು ಮತ್ತು ಮಣ್ಣು ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದ ಪರಿಣಾಮ ರಾತ್ರಿ 2 ಗಂಟೆಯಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8 ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ವಾಹನ ಸಂಚಾರ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆಂಪನಪಾಳ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಗೋಡೆ ಕುಸಿದು ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ 7 ಮಂದಿ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಭರ್ತಿಯಾದ ಜಲಾಶಯ: ಚಾಮರಾಜನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕಹೊಳೆ ಜಲಾಶಯ ಹತ್ತು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭರ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀರಾಂಪುರದ ಹತ್ತಾರು ಮನೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ನುಗ್ಗಿತ್ತು. ಪೀಠೋಪಕರಣ ಸೇರಿ ಹಲವು ವಸ್ತುಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಳೆ ನೀರು ಹರಿಯಲು ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆರೋಪಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯರು ಮಾನಂದವಾಡಿ ರಸ್ತೆ ತಡೆದು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದರು. ಚಿನಗಿರಿಕೊಪ್ಪಲುವಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯೊಂದು ಕುಸಿದಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ: ಬೀದರ್ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಭಾರಿ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಚಿಟಗುಪ್ಪಾ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಮಲ ನಗರದಲ್ಲಿ 10.5 ಸೆಂ.ಮೀ., ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಆಳಂದ ತಾಲ್ಲೂಕು ಖಜೂರಿಯಲ್ಲಿ 8.8 ಸೆಂ.ಮೀ. ಮಳೆ ಸುರಿದಿದೆ.

ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಕೊಚ್ಚಿಹೋದ ಸೇತುವೆ: ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಸೇಡಂ ಸಮೀಪದ ಕಮಲಾವತಿ ನದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದ ಸೇತುವೆ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗಿದೆ. ₹40 ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದಷ್ಟೇ ಈ ಸೇತುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಚಾಮರಾಜನಗರದ ಚಿಕ್ಕಹೊಳೆ ಜಲಾಶಯ 10 ವರ್ಷದ ನಂತರ ಭರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಬುಧವಾರ ಗೇಟ್ ತೆರೆದು ನೀರು ಹೊರಬಿಡಲಾಯಿತು

ಒಡೆದ ಕೆರೆ: 45 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆ

ತುಮಕೂರು: ಕೋಲಾರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ವಡಗೂರು ಕೆರೆಯು ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಕೋಡಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಕೆರೆಯಿಂದ ಹೊರ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೀರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ 75ರ ಬಳಿಯ ಕೋರ್ ಇನ್ ಶಾಲೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದೆ. ಶಾಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಲಾವೃತವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದ 45 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ 35 ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಪಡೆ(ಎಸ್‌ಡಿಆರ್‌ಎಫ್) ಸಿಬ್ಬಂದಿ ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೊರಟಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗೌಡನಕೆರೆ ಏರಿ ಒಡೆದು ನೀರು ಪೋಲಾಗಿದೆ.

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ದೇವಸೂಗೂರು ಹೋಬಳಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ರಾತ್ರಿ ಸುರಿದ ಮಳೆಗೆ ಯರಗುಂಟದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು, ಜೇಗರಕಲ್ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 5 ಮನೆಗಳು ಭಾಗಶಃ ಕುಸಿದಿವೆ.

ಕವಿತಾಳ ಸಮೀಪದ ಹುಸೇನಪುರ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳ ತುಂಬಿ ಹರಿದು ಹುಸೇನಪುರ, ಸೈದಾಪುರ, ಕಡ್ಡೋಣಿ ತಿಮ್ಮಾಪುರ, ತೊಪ್ಪಲದೊಡ್ಡಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಪರದಾಡಿದರು. ತೊಪ್ಪಲದೊಡ್ಡಿ ಹಳ್ಳದ ನೀರು ಸೇತುವೆ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ನೂರಾರು ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹತ್ತಿ, ತೊಗರಿ ಬೆಳೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೆಲಕಚ್ಚಿದೆ.

ಬಿರುಸಿನ ಮಳೆ: ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಹಾಗೂ ದಾವಣಗೆರೆ [illegible] ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ [illegible] ಮಳೆಯಾಯಿತು. [illegible] ಪ್ರಮುಖ ರಸ್ತೆಗಳೆಲ್ಲ ಜಲಾವೃತಗೊಂಡು, ವಾಹನ ಸವಾರರು ಪರದಾಡಿದರು.

ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕಜಾಜೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಿರುಸಿನ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕೆಲವೆಡೆ ಹದ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ 12 ಸೆಂ.ಮೀ. ಮಳೆ

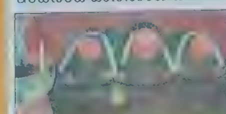
ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: [illegible]

ಇಬ್ಬರು ಗೆಳತಿಯರ [illegible] ತಂದೆ

[illegible]

ಇಂದಿನಿಂದ ಹಾಸನಾಂಬೆ ದರ್ಶನ

ಹಾಸನ: [illegible] ದರ್ಶನ [illegible] ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವ ಅ. 12ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿದ್ದು [illegible] 11 ತಾಸು ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

12ರಿಂದ 21ರ ವರೆಗೆ ಹಾಸನಾಂಬ ದೇವಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವ ದಿನ (ಅ.12) ಹಾಗೂ ಮುಚ್ಚುವ ದಿನ (ಅ.21ರಂದು) ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪೂಜಾ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ನೈವೇದ್ಯ, ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಶುಚಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡು ತಾಸು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶೇಷ ಪಾಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಎರಡು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

'ಈ ಬಾರಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ದೇವಾಲಯದಿಂದ 200 ಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಚನ್ನಕೇಶವಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುವುದು. ತುರ್ತು ದರ್ಶನ ಬಯಸುವವರು ವಿಶೇಷ ದರ್ಶನದ ಟಿಕೆಟ್ ₹ 300, ₹ 1,000 ಪಡೆದು ದೇವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಬಹುದು' ಎಂದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿ ಎಚ್.ಎಲ್.ನಾಗರಾಜ್ ತಿಳಿಸಿದರು.

ನಾಲ್ವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಜರಿಗೆ ನೋಟಿಸ್

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

[illegible] ಪರಪ್ಪನ ಅಗ್ರಹಾರದ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಡಿ.ರೂಪಾ, ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರ್ ಸೇರಿದಂತೆ ನಾಲ್ವರು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೋಟಿಸ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಆಯೋಗದ ಹಂಗಾಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಮೀರಾ ಸಕ್ಸೇನಾ ಬುಧವಾರ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಇದೇ 23ರಂದು ಆಯೋಗದ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಗೆ ನೋಟಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಸುದ್ದಿಗಾರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ರೂಪಾ ಅವರ [illegible] ಕೈದಿಗಳು [illegible] ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು. [illegible] ಕೈದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ [illegible] ಅದರ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

'ಎರಡು ದಿನಗಳ ಹಿಂದಷ್ಟೇ ಈ ಘಟನೆ ಕುರಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವರದಿ ಬಂದಿದೆ. ವರದಿ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಲವು ತಪ್ಪುಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ, ಯಾವ ತಪ್ಪು [illegible] ಈಗಲೇ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ' [illegible] ಸಕ್ಸೇನಾ ಅವರು ಸುದ್ದಿಗಾರರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ರದ್ದತಿಗೆ ಶಿಫಾರಸು: ದೇವಗಿರಿ ಗ್ರಾ.ಪಂ ನಿರ್ಣಯ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಸಂಡೂರು (ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ): ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಮ್ಮತ್ತೂರು ಗ್ರಾಮದ ಹತ್ತಿರದ ಎಸ್.ಎಂ.ಟಿ.ಸಿ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುಬ್ರಾಯನಹಳ್ಳಿ ಬಳಿಯ ಎಂ.ಎಂ.ಎಲ್ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲು ದೇವಗಿರಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.

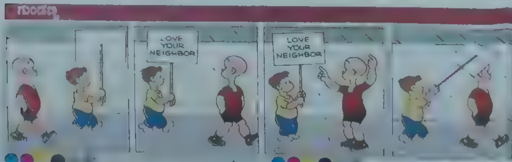
'ಜೆಎಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯು ಸ್ಟೀಲ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಕಂಪೆನಿಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿರುವ ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಮತ್ತು ಪಾರಂಪರಿಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನ ವಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಣ್ಯ ಹಕ್ಕು ಸಮಿತಿಯ [illegible] ಎಂದು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ಬುಧವಾರ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಪ್ರತಿಭಟನೆ: 'ಗಣಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಸಮುದಾಯದವರು ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ನಿರ್ಣಯದ ವಿರುದ್ಧ ಕಮ್ಮತೂರು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದ ಬಳಿಕ ಅ.7ರಂದು ವಿಶೇಷ ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯನ್ನು ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. [illegible] ಸಂಜೆ ತುರ್ತು ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು.

[illegible]

ಜಲಾಶಯ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	124.80	111.83	9,462	522
[illegible]	2,859	2,857.89	952	100
[illegible]	2284.00	2,280.45	1,500	2,000
[illegible]	2,922	2,885.03	2,321	3,500
[illegible]	1,819	1,798.90	2,595	2,387
[illegible]	564	548.89	1,876	
[illegible]	594			
[illegible]	1,633	1,627.76	885	6,129
[illegible]	2079.5	2,060.20	590	116
[illegible]	2175	2,167.05	1,839	155
[illegible]	186	168.0	2,235	186
[illegible]	519.60	519.60	35,080	35,080

ಗುಂಡಣ್ಣ

ಸೋಲಿನ ಭೀತಿಯಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಬಿಜೆಪಿ ನಾಯಕರು: ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ

ಡಿನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ದಾಖಲೆ ಕೊಡಿ: ಸಿ.ಎಂ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು
- ರಾಜಕೀಯ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಿಜೆಪಿ ಆರೋಪ
- ಕೀರ್ತಿರಾಜ್ ಶೆಟ್ಟಿ ಯಾರೆಂದೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ: ಸಿ.ಎಂ

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ರಾಜಮಹಲ್ ವಿಲಾಸ್ ಬಡಾವಣೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಡಿನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಮಾಡಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲೆಗಳಿದ್ದರೆ ಬಿಜೆಪಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಿ' ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದರು.

'ಭೂಪಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 6 ಎಕರೆ 26 ಗುಂಟೆ ಡಿನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಬಿ.ಜೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಮಾಡಿರುವ ಆರೋಪದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಹುರುಳಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಇಂತಹ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅವರು ಬುಧವಾರ ಕರೆದಿದ್ದ ಮಾಧ್ಯಮಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ಸೋಲಿನ ಭಯದಿಂದ ಬಿಜೆಪಿ ನಾಯಕರು ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದ ವರ್ಚಸ್ಸು ಸಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸುಳ್ಳು ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಭೂಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಿದ ನಂತರ ಮತ್ತು ಅಂತಿಮ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಒಂದೇ ಒಂದು ಎಕರೆಯನ್ನೂ ಡಿನೋಟಿಫೈ ಮಾಡಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಡಿನೋಟಿಫೈ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿ ರಚನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ದಿಂದ (ಬಿಡಿಎ) ಆರ್‌ಎಂವಿ ಬಡಾವಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಮೀನು ಹಕ್ಕು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವವೇ ಈ ಸಮಿತಿ ಮುಂದೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಡಿನೋಟಿಫೈ ಮಾಡಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

'ಭೂಪಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ 1987ರಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಸ್ವಾಧೀನ ಮಾಡಿ, ಬಡಾವಣೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ 32 ನಿವೇಶನದಾರರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬಳಿಕ 1992ರಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಸರ್ಕಾರ ಈ ಜಾಗವನ್ನು ಡಿನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಮಾಡಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ನಿವೇಶನದಾರರು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮೊರೆ ಹೋದಾಗ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅರ್ಜಿದಾರರ ಪರವಾಗಿ ತೀರ್ಮಾನ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಡಿನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ರದ್ದುಪಡಿಸಿತು. ಜಮೀನಿನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಸೈಯದ್ ಬಾಶಿದ್ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ವರೆಗೆ ಹೋದರೂ ಡಿನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನವೇ ಬಂತು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಜಮೀನು ಮಾಲೀಕರಾದ ಕೆ.ವಿ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಎಂಬುವರು ಅಂತಿಮ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ 2016ರ ಫೆಬ್ರುವರಿಯಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಮೊರೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅರ್ಜಿದಾರರ ಪರವಾಗಿ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದೆ' ಎಂದು ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಬಡಾವಣೆ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ 1978ರಲ್ಲಿ 131 ಎಕರೆ 33 ಗುಂಟೆ ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 108 ಎಕರೆ 17 ಗುಂಟೆಗೆ 1982ರಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ಅಧಿಸೂಚನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಎ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು 69 ಎಕರೆ 22 ಗುಂಟೆ ಮಾತ್ರ. ಆದರೆ, ಬಡಾವಣೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು 13 ಎಕರೆ 34 ಗುಂಟೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಯೋಜನೆಯೇ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಬಿಡಿಎ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಹೋಗುವುದು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾನೂನು ಇಲಾಖೆಯೂ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದರಿಂದ ವಿಷಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕೈಬಿಡಲಾಗಿತ್ತು ಎಂದರು.

'ಶಾಸಕ ವಸಂತ ಬಂಗೇರಾ ಈ ಬಡಾವಣೆಯಲ್ಲಿನ 4 ಕಂದಾಯ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಮ ಮಾಡುವಂತೆ ನನಗೆ ಮನವಿಯೊಂದನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಎಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ಡಿನೋಟಿಫೈ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದಂತೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ' ಎಂದರು.

ಡಿನೋಟಿಫಿಕೇಷನ್ ಅಲ್ಲ, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶ

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಭೂಪಸಂದ್ರದಲ್ಲಿ 6 ಎಕರೆ 26 ಗುಂಟೆ ಜಮೀನನ್ನು ಈಗಿನ ಸರ್ಕಾರ ಡಿನೋಟಿಫೈ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶದಂತೆ ನಮಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದೆ ಅಷ್ಟೆ' ಎಂದು ಭೂಮಾಲೀಕರಾದ ಕೆ.ವಿ. ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಪುತ್ರ ಕೆ.ವಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದ್ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

'ರಾಜಮಹಲ್ ವಿಲಾಸ್ ಬಡಾವಣೆ 2ನೇ ಹಂತಕ್ಕೆ ಭೂಸ್ವಾಧೀನಗೊಂಡಿದ್ದ 108 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ 13 ಎಕರೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಉದ್ದೇಶಿತ ಯೋಜನೆಗೆ ಜಮೀನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಳಕೆಯಾಗದ ಕಾರಣ ವಾಪಸ್ ಕೊಡಿಸುವಂತೆ 2015ರಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾವೆ ಹೂಡಲಾಗಿತ್ತು. 2016ರ ಫೆಬ್ರುವರಿ 5ರಂದು ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆದೇಶ ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶಿಸಿದೆ' ಎಂದು ಬುಧವಾರ ಮಾಧ್ಯಮಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದರು.

'ನಾವು ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲ. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಬಿಜೆಪಿ ಸದಸ್ಯ ಬಿ.ಜೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ಜಮೀನಿನ ವಿಷಯ ಮುಂದಿಟ್ಟು ರಾಜಕೀಯ ಕೆಸರೆರಚಾಟಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿರುವುದು ನೋವು ತಂದಿದೆ. ಅವರು ಕೂಡಲೇ ಮಾಧ್ಯಮಗೋಷ್ಠಿ ಕರೆದು ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾನನಷ್ಟ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು.

ವಕೀಲ ಬಿ.ಕೆ. ಶಿವಪ್ರಸಾದ್ ಮಾತನಾಡಿ, 'ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಜಮೀನು ಉದ್ದೇಶಿತ ಯೋಜನೆಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ವಾಪಸ್ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬ ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ (ಬಿಡಿಎ) ಕಾಯ್ದೆ ಪ್ರಕಾರ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. 2011 ಮತ್ತು 2012ರಲ್ಲಿ ಇದೇ ರೀತಿಯ 5 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ರದ್ದುಪಡಿಸಿದ್ದ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ಆದೇಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿಯೇ ದಾವೆ ಹೂಡಲಾಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

'ಕೀರ್ತಿರಾಜಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬುವರಿಗೆ ಭೂಮಾಲೀಕರು ಜಿಪಿಎ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಾಗಲೀ, ಮಾಲೀಕರಾದ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಅವರಾಗಲೀ ಡಿನೋಟಿಫೈ ಕೋರಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ಡಿನೋಟಿಫೈ ಮಾಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ. 1992ರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಜಮೀನು ಡಿನೋಟಿಫೈ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಲೂ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ಕಕ್ಷಿದಾರರಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲ' ಎಂದೂ ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

'ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪರಿಚಯವೇ ಇಲ್ಲ'

'ನಾನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ... ಅವರ ಪರಿಚಯವೂ ... ' ಎಂದು ಕೀರ್ತಿರಾಜಶೆಟ್ಟಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

'ಜಮೀನು ಡಿನೋಟಿಫೈ ಕೋರಿ ... ಯಾವುದೇ ... ಕಚೇರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಶಾಸಕ ವಸಂತ ಬಂಗೇರ ಅವರ ಪರಿಚಯವೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂದರು.

ಜೆಡಿಎಸ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದ ಟಿಕೆಟ್ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಜೆಡಿಎಸ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ನಡೆದ ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣ್ ಅವರ 115ನೇ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜೆಡಿಎಸ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಚ್.ಡಿ.ದೇವೇಗೌಡ ಅವರು ಜೆ.ಪಿ ಭಾವಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಪ ನಮನ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು

ಬೆಂಗಳೂರು: ಮುಂದಿನ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳ ಮಹಾಪೂರ ಜೆಡಿಎಸ್ ಕಚೇರಿಗೆ ಬುಧವಾರ ಹರಿದು ಬಂದಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಚುನಾವಣೆಗೆ ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜೆಡಿಎಸ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಚ್.ಡಿ.ದೇವೇಗೌಡ ಬುಧವಾರ ಟಿಕೆಟ್ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳ ಸಭೆ ಕರೆದಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧೆಡೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು 3,000 ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಜೆಡಿಎಸ್ ಕಚೇರಿ ... ದೌಡಾಯಿಸಿದರು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಿಂದ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ದೇವೇಗೌಡರೇ ಖುದ್ದು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದಿನ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನೂ ನೀಡಿದರು.

ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕಚೇರಿ ಮತ್ತು ನಾಯಕರ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಸುತ್ತುವವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿ, ವಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಕೆಲಸ ಆಗಿದೆ, ಪಕ್ಷ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಏನೇನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಬಾರಿ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದ ಅವರು, ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟವರಿಗಷ್ಟೇ ಟಿಕೆಟ್, ಕೆಲಸ ಮಾಡದವರಿಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

'ಅಂದು ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್– ಇಂದು ಬಕೆಟ್'

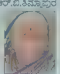
ಬೆಂಗಳೂರು: 'ಹುಣಸೂರು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ನನ್ನ ಬಯಕೆಗೆ ಕೆಲವು 'ಬಕೆಟ್ ರಾಜಕಾರಣಿ'ಗಳಿಂದ ಕಲ್ಲು ಬಿತ್ತು' ಎಂದು ಜೆಡಿಎಸ್ ಶಾಸಕ ಎಚ್.ಡಿ.ರೇವಣ್ಣ ಪುತ್ರ ಪ್ರಜ್ವಲ್ ರೇವಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಕೆಲವರ ವಿರುದ್ಧ ಕಿಡಿಕಾರಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೊಡನೆ ಮಂಗಳವಾರ ನಡೆಸಿದ ಮಾತುಕತೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಣಸೂರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ... 'ಅಂದು ಸೂಟ್‌ಕೇಸ್, ಇಂದು ಬಕೆಟ್' ಎಂದು ಯಾರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸದೇ ಹರಿಹಾಯ್ದರು.

'ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ದೇವೇಗೌಡ, ಕುಮಾರಣ್ಣ ಎರಡು ಸ್ತಂಭಗಳಿದ್ದಂತೆ. ಅವರ ನೆರಳಿನಲ್ಲೇ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತನಾಡಿ, ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಬೀಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂರ್ಖ ನಾನಲ್ಲ. ಹುಣಸೂರು ಘಟನೆಯಿಂದ ನೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು 'ಬಕೆಟ್'ಗಳು ಮತ್ತು ಕಳ್ಳರಿಂದ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಷಡ್ಯಂತ್ರ ನಡೆಯಿತು. ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆ ತಿರುಚಿ ರಾಜಕೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದರು. ನಾನು ಬೆಳೆದರೆ ಅವರ ಬಕೆಟ್ ರಾಜಕಾರಣ ಮತ್ತು ಕಳ್ಳಾಟ ತಡೆಯುತ್ತೇನೆ ಎಂಬುದೇ ಅವರ ಭಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

'ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿನಗರ ಕ್ಷೇತ್ರ ನನಗೆ ಪುನರ್‌ಜನ್ಮ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ' ಎಂದರು.

ಸಚಿವ ತಿಮ್ಮಾಪುರಗೆ ಮಾತೃ ವಿಯೋಗ

ಸತ್ಯವ್ವ

ಮುಧೋಳ (ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ): ಅಬಕಾರಿ ಸಚಿವ ಆರ್.ಬಿ.ತಿಮ್ಮಾಪುರ ಅವರ ತಾಯಿ ಸತ್ಯವ್ವ ... ತಿಮ್ಮಾಪುರ ... ನಿಧನರಾದರು.

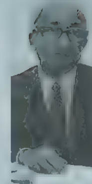
ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಸತ್ಯವ್ವ, ಪತಿ ಬಾಲಪ್ಪ ಅವರೊಂದಿಗೆ ... ವಾಸವಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ... ನಂತರ ದಿಢೀರ್ ಅಸ್ವಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ಮುಧೋಳದ ಖಾಸಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕರೆತರಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟದ್ದಾರೆ. ಮೃತರಿಗೆ ಪತಿ, ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರರು ಹಾಗೂ ನಾಲ್ವರು ಪುತ್ರಿಯರು ಇದ್ದಾರೆ. ಬುಧವಾರ ಉತ್ತೂರ ಗ್ರಾಮದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ನೆರವೇರಿತು.

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ
ಮುಕ್ತಛಂದ
ಭಾನುವಾರ, 1 ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2017

ಎಸ್. ರವಿಕುಮಾರ್ ಅವರ ಕಥೆ 'ಬಡಗಿ ಕಪ್ಪಣ್ಣ' 3

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯ - ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ 4

ಸ್ವರ್ಗದ ತೊಟ್ಟಿಲು ಮೌಂಟ್ ಟಿಟಿಸ್ 6

ದಾರಿ ಯಾವುದಯ್ಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ!!

ಡಾ. ಗುರುರಾಜ್ ಬೇಡೇಕರ್

'ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿ'. ಹಾಗಂದರೇನು! 'ಧರ್ಮ' ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವದ ನೆಲಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಸಾಗುವ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಚಿಂತನೆಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿಯ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡುವ ಮಾತಿದು. ಧರ್ಮವನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಚ್ಚಳ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆಯು ಇಂದು ಸರ್ವತ್ರ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ. ಕುಟುಂಬದ ಮೊದಲ ಗುರುವಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗದ ವರೆಗೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮದ ವಾಸ್ತವ ಅರ್ಥವಾಗಲಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಾಗಲಿ ಬೋಧನೆಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ, ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲೂ ಕಾಣದು. ಧರ್ಮದ ಮೂಲಾರ್ಥವನ್ನು ಕುರಿತು ಮತವನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಮತದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸದೆ, ವಿಭಿನ್ನ ತತ್ವ ಹಾಗೂ ಆಚರಣಾ ಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಪಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮಠಾಧೀಶರು, ಜಗದ್ಗುರುಗಳು, ಧರ್ಮಗುರುಗಳು, ಮತೀಯ ಮುಖಂಡರು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಕೂಡ 'ಧರ್ಮ' ವನ್ನು ಅದರ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲೆಡೆ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿದ [illegible] ಉಳಿದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಹಿಂದೂ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಇಸ್ಲಾಮ್, ಜೈನ, ವೀರಶೈವ, ಬೌದ್ಧ, ಯಹೂದ್ಯ, ಸಿಖ್, ಪಾರಸಿಕ ಮುಂತಾಗಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮತಗಳು, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ 'ಗಳು' ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಇರುವುದು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಮತ್ತು ಖಚಿತವಾಗಿ ಒಂದೇ. ಧರ್ಮ-ಗಳು ಎಂದಾಗ ಭೂಮಿ-ಗಳು, ನೀರು-ಗಳು, ಗಾಳಿ-ಗಳು, ಬೆಳಕು-ಗಳು, ರಕ್ತ-ಗಳು, ಎಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಮತ'ವನ್ನೇ 'ಧರ್ಮ'ವೆಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ ಮಾನವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಗಳ, ದುರಂತಗಳ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ. ಹಿಂದೂ ಮತದಿಂದ ಇಸ್ಲಾಮ್ ಮತಕ್ಕೆ ವರ್ಗವಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಇಸ್ಲಾಮ್‌ನಿಂದ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು 'ಮತಾಂತರ'ವೇ ಹೊರತು ಧರ್ಮಾಂತರ ಅಲ್ಲ. ಧರ್ಮಾಂತರವೆಂಬುದು ಅಸಂಭವ ಹಾಗೂ ಅಸಂಗತ.

'ಧಾರಯತೀ...'

ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಂತೆ ಧರ್ಮವು 'ಧಾರಯತಿ ಇತಿ ಧರ್ಮ:'. ವಿಶ್ವದ ಜೀವಕೋಟಿ ಮೊದಲಾಗಿ ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತಹುದು, ಪೊರೆಯುವಂತಹುದು. 'ಧರ್ಮ' ಎಂಬುದು ವಿಶಾಲ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಸಹ ಮಾನವರೊಂದಿಗೆ ಸಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಶ್ವದ ಸಕಲ ಚರ ಮತ್ತು ಅಚರ ವಸ್ತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಭೂ ಮಂಡಲದ ಒಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಜೀವಿತದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರಲೇಬೇಕಾದ ವಿಚಾರಪೂರ್ಣ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾದ ಪವಿತ್ರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಸಾತ್ವಿಕ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಒಂದು ಅಖಂಡ ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರವಾದ, ಅಲಿಖಿತ ಸ್ವರೂಪದ ಭಾವಗೋಚರ ನೀತಿಕೋಶ. ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಂದು ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ನೈತಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಾಪಾಡುವುದು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲಕ್ಕೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿದಂದಿನಿಂದಲೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಗಳು ಸಮಾಜ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಆ ಗುಣಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ದಯೆ ಎಂಬುದು ಧರ್ಮವೆಂಬ ನೀತಿ ಕೋಶದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಗುಣ. ಪ್ರಾಣಿದಯೆ, ಭೂತದಯೆಗಳು ಮಾನವ ಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಕಿರೀಟಪ್ರಾಯವಾದವು.

ಉಳಿದಂತೆ ಧರ್ಮದ ಇತರ ಮೂಲ ಧಾತುಗಳ ಒಂದು ಅಪೂರ್ಣ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ನಡತೆ, ಜೀವಪ್ರೀತಿ, ಮಮತೆ, ಕರುಣೆ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠುರತೆ, ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸಹಾಯ, ಸತ್ಪಾತ್ರ ದಾನ, ಅನಿಮಿತ್ತ ಸೌಜನ್ಯ, ಜೀವಕಕ್ಕುಲತೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸಮಾನತೆ, ವಿವೇಕಪೂರ್ಣ ಔದಾರ್ಯ, ದು:ಖಿತ ಸಜ್ಜನರಿಗಾಗಿ ಅನುಕಂಪ, ಸಾತ್ವಿಕ ಲಾಭದಲ್ಲಿ ನೀತಿಬದ್ಧ ಪಾಲು, ಸಂತೋಷದ ಅಭೇದ ಹಂಚಿಕೆ, ಒಳ್ಳಿತಾದ ವಿವೇಚನೆ, ಸಹಜೀವಿಗಳ ನೋವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನುಭೂತಿ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ ಮುಕ್ತ, ಪಂಚಶೀಲ ಯುಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಮನುಷ್ಯನಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಪಂಚಭೂತಾದಿ ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಯ ಅರಿವು, ತನಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿನೀತಭಾವ ಮುಂತಾದ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮದ ಬಲಿಷ್ಠ ಮೂಲ ಧಾತುಗಳು ಹೀಗೆ ಮುಂತಾಗಿ ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಸಕಲ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಗಳ ಅಗೋಚರ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಲೋಕವಾಗಿದೆ.

'ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ...'

ಇಂದಿನ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯರ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ 'ಧರ್ಮ' ಪದವು ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತ ಸವಕಲಾಗಿ ಅದನ್ನು 'ಮತ', 'ಕರ್ತವ್ಯ', 'ದಾನ', ಕೆಲವು ಭಾರತೀಯ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಸಂಬಳ' ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

'ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯ' ತನ್ನ ಧರ್ಮದಲ್ಲೇ ತಾನು ಸಾಯುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ಈ ಉಕ್ತಿ ವೇದಗಳಿಂದಲೋ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಿಂದಲೋ ಉದ್ಧೃತಗೊಂಡಂತೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮತಾಂತರವನ್ನು, ವರ್ಣಸಂಕರವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಉಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮತವನ್ನು ಧರ್ಮ ಎಂದು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ 'ಧರ್ಮ'ವು ನಿರುಪಾಧಿಕ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವ-ಧರ್ಮ, ಪರ-ಧರ್ಮ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಒಡೆತನ ಸಾಧಿಸುವುದು ಅಸಂಗತ. ಧರ್ಮದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೂಲಾಂಶವೂ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವವನ್ನು, ಆದರಣೀಯತೆಯನ್ನೂ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಕಳವು, ದರೋಡೆ, ಸುಳ್ಳುಗಳಿಲ್ಲದ, ಯುದ್ಧ, ರಕ್ತಪಾತ, ಜೀವನಷ್ಟಗಳಿಲ್ಲದ, ದಯೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮನುಷ್ಯ ಸಮುದಾಯವು ನಿರ್ಭೀತ, ನಿರಾಳ. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಮನುಕುಲವನ್ನು ಅವನ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಜೀವ ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇಡಿ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಧಾರಣ ಮಾಡುವ ಅಮೋಘ ಸಂಗತಿಯು 'ಧರ್ಮ' ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮನುಸ್ಮೃತಿ...

ಮನುಸ್ಮೃತಿಯೂ ಸಹ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಸಂಗತಾರ್ಥವನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

"ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಸ್ತೇಯಂ ಶೌಚಂ ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ: ದಾನಂ ದಮೋ ದಯಾಕ್ ಶಾಂತಿ: ಸರ್ವೇಷಾಂ ಧರ್ಮ ಸಾಧನಂ"

ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಚೌರ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಕಳವು ಮಾಡದಿರುವುದು, ದಯೆ, ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ, ದಾನ, ನಿರ್ಮದ, ಶಾಂತಿಗಳೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಾಂಶಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಸಾರವನ್ನೂ ಬಹು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ, ನಿಖರವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಗೃಹಸ್ಥನೂ ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಈ 'ಧರ್ಮ'ವೆಂದರೆ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಮ್, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಪಾರಸಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ.

ಧರ್ಮದ ಉಗಮದ ಜಾಡು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ರಾಜನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹಾಬ್ಸ್, ಲಾಕ್, ರೂಸೋ, ಮೊದಲಾದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸಮಾಜದ ಉಗಮ ಕುರಿತ ಸತ್ಯಸಮೀಪ ತಾರ್ಕಿಕ ಊಹೆಗಳಿವೆ. ಮಾನವನೂ ಮೂಲತ: ಒಬ್ಬ ಜೀವಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿ. ಹಾಗಾಗಿ ಪಶುಸದೃಶ ವರ್ತನೆಗಳು ಅವನಲ್ಲೂ ಇದ್ದವು. ಕ್ರೌರ್ಯ ಅವನ ಮೂಲಗುಣವಾಗಿತ್ತು. ಬಲಾಢ್ಯನು ಎಸಗಿದ ದುಗ್ಗರ ಮೇಲಿನ ಕ್ರೌರ್ಯವು ಕರುಣೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಅಹಿಂಸೆಯ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಅರಿವು ಸಹ ಅಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ಅಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಷ್ಟೆ ಜೀವಿಗಳ ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಸಾಧ್ಯ. ಮನುಷ್ಯ-ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವೆ ಬೇಕಿರುವುದು ಹಿಂಸೆ ಮುಕ್ತ ಸಹಜ ಪ್ರೀತಿ. ಕ್ರೌರ್ಯದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದುದು ದಯೆ. ದಯೆಯಿಂದಲಷ್ಟೇ ನಿವ್ರ್ಯಾಜಪ್ರೇಮ ಹಾಗೂ ಅನಿಮಿತ್ತ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೂಡ [illegible] [illegible] ಜೀವನಕ್ಕೆ [illegible] [illegible] ಸಮಾಜ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಯೆಯು ಮೂಲಧಾತು. ಈ ದಯೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಸಾತ್ವಿಕ ಗುಣಗಳ ಆವಿರ್ಭಾವ ಹಾಗೂ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಜೀವನದ ಸಾರ್ಥಕತೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣತ್ವಗಳ ಅನುಭೂತಿ - ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದು ಸದ್ಗುಣ ಹಾಗೂ ಸದ್ವರ್ತನೆಗಳೆಂಬ ಧರ್ಮಧಾತುಗಳಿಂದ ಎಂಬ ಸತ್ಯವು ಮನವರಿಕೆಯಾದಾಗಲೇ 'ಧರ್ಮ'ದ ಮೊದಲ ಮೊಗ್ಗು ಅರಳಿತೆನ್ನಬಹುದು.

ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಚರಣಾ ವಿಧಾನಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಆಚರಣಾ ವಿಧಾನಗಳು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಸರಳ ಸುಲಭವೆಂಬಂತೆ ಕಂಡರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು ಅಚಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ತಪಸ್ಸಿನಂತೆ. ಸಾತ್ವಿಕ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು, ಗುಣಗಳನ್ನಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಶುದ್ಧಿ, ಶೌಚ, ಆಚಮನ, ಯಮ, ನಿಯಮ, ಯೋಗ ಮೊದಲಾದ ನಿಷ್ಠಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೂಲಕ - ನೀತಿ ಬದ್ಧವಾದುದುದನ್ನು 'ಮಾಡು' ಎಂಬ ಬೋಧೆಯನ್ನು; ಅನೀತಿಯನ್ನು 'ಬಿಡು' ಎಂಬ ನಿಷೇಧವನ್ನು ವಿಧಿಸುವ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯು ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚಾರಸಂಹಿತೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಹಿತೆಯೇ 'ಮತ' ಅಥವಾ 'ಮತ'ದ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಅದರ 'ಮತೀಯ'ರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಧರ್ಮ'ದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯೇ ರಾಜಮಾರ್ಗ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲಾವಧಿಯ ತರಬೇತಿಯಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮವೆಂಬ ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಷ್ಯದ ಮೊದಲ 25 ವರ್ಷಗಳು ಇಂತಹ ಕಠಿಣ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ವಿಕಾಸದ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗುಣವು ಅವನ ಜೈವಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಂತೆ ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಏಕ ಪ್ರಕಾರದ ಶಾರೀರಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಮೂಲಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

2ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ...

ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ಏನು, ಮತ ಎಂದರೆ ಏನು, ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಮತಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ, ಮನುಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ...? ಹೀಗೆ, 'ಧರ್ಮ'ದ ಕುರಿತು ಭಾರತದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಷ್ಟು ಅನುಸಂಧಾನಗಳು ಪ್ರಪಂಚದ ಬೇರಾವ ನೆಲದಲ್ಲೂ ನಡೆದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇನೋ... ಧರ್ಮದ ಕುರಿತ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳು ಭಾರತದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದಿರಲಿ, ಆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯನೂತನವೂ ಹೌದು. ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮತ-ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಏಕೆ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಾಡಿನ ಇಬ್ಬರು ಲೇಖಕರು 'ಮುಕ್ತಛಂದ'ಕ್ಕೆ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ...

ಪಶ್ಚಿಮದ ದೃಷ್ಟಿಯ ಫಲ

ಅಜಕ್ಕಳ ಗಿರೀಶ ಭಟ್

ಲಿಂಗಾಯತವೆಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಿಧ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹಲವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೂ ಎದ್ದಿವೆ. ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತ ಎಂದರೆ ಒಂದೇಯೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆಬೇರೆಯೋ ಅನ್ನುವುದು ಅಂಥ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಇದು ಲಿಂಗಾಯತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರವಾದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಮಾತಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೂ ಇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ 'ರಿಲಿಜನ್' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಧರ್ಮ' ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಬಳಸುವುದರಲ್ಲೂ ಗೊಂದಲವಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಅಂಶಗಳ ಅಥವಾ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೋಗದೆ ಈ ರೀತಿಯ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳೇನು ಮತ್ತು ಇಂಥ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಎಷ್ಟು ತೊಡಕಿನ ಸಂಗತಿ ಎಂಬ ಬಗೆಗಿನ ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಈಗಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ 'ಧರ್ಮ'ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಎನ್ನುವ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆಯಾದರೂ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮವಾಗಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಗಬೇಕು ಎನ್ನುವಾಗ ಇಸ್ಲಾಂ, ಕ್ರೈಸ್ತ ಮುಂತಾದ ರಿಲಿಜನ್‌ಗಳಂತೆಯೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಿಲಿಜನ್ ಆಗಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆಯೇ ಇರುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವರ್ತಕರೆಂದೂ ವಚನಗಳನ್ನು ಧರ್ಮದ ಪವಿತ್ರ ಪಠ್ಯವೆಂದೂ ಸಾಧಿಸುವ ಯತ್ನಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ.

ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ವಾದ ಎಂದರೆ, ಅದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಒಳಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಎಂಬ ವಾದವೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತಾಗಿ ನಡೆದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೂ ಎಂಬ ಒಂದು ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ; ಇರುವುದು ಜಾತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ವಾದ ಹಳೆಯದು. ದಲಿತ ಚಿಂತಕರಾದ ಕಂಚ ಐಲಯ್ಯ ಅವರು ತಾವು ಹೇಗೆ ಹಿಂದೂ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾಧಿಸುವ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ರೊಮಿಲಾ ಥಾಪರ್ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೂ ಎಂಬುದು 'ಕೇವಲ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾದ ಮತಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥ'. ಎಜಾಜ್ ಅಹಮದ್ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರು ಹೇಳುವಂತೆ 'ಭಾರತದ ಶೇಕಡ 80ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಹಿಂದೂ ಎಂಬ ಒಂದು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು, ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮತಿಗೇಡಿತನ'. ಅಮರ್ತ್ಯ ಸೇನ್, ಆಶಿಶ್ ನಂದಿ ಹೀಗೆ ಭಾರತದ ಯಾವ ಮುಂಚೂಣಿ ಚಿಂತಕರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ

ಮೇಲಿನ ಚಿಂತಕರು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ [illegible] ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು [illegible] ಬಿಟ್ಟವರಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು [illegible] ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಇವರು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಮಾನದಂಡಗಳು [illegible], ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರಾಗಲೀ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಚಿಂತನೆಯಾಗಲೀ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ[illegible] ಕಳೆದ ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದರೆ, ಹಿಂದೂ ಎಂಬ ವರ್ಗದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳೇನು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಂಥ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು [illegible] ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಗುಂಪೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೇದಗಳನ್ನು ನಂಬುವವರು ಹಿಂದೂಗಳು; ಹಿಂದೂ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ವಿವಿಧ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾದವು[illegible] ಆದರೆ ಆ ಜೀವನವಿಧಾನದ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು? ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿ[illegible]

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕೊನೇ ಪಕ್ಷ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಬಳಿಕವಾದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ತರ್ಕ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಬದಲು ತಪ್ಪು ಗ್ರಹಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಂಥ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ದುಃಖದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿರಲಿ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಚಿಂತಕರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಕೂಡ ನಿಜವಾದ ತರ್ಕವನ್ನು ಬಳಸದೇ ಇರುವುದು. ಮತಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ನೀತಿಗಳು ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿವೆ

ಹಿಂದೂಗಳು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಎಂಬುದು ಒಂದು. ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದವರು ಇತರರಿಂದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು. ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಕಷ್ಟ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ, ಇಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಿತ್ತು. ಪಾರ್ಸಿಗಳು ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯಿಂದ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದು ಭಾರತದ ಜಾಯಮಾನವೇ ಅಲ್ಲ. ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಲು ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಿರಬೇಕು ಅಂತೇನಿಲ್ಲ. ದಲಿತರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇನು ಕಡಿಮೆಯಿದೆಯೇ?

ದೇಶದ ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಕ್ರೈಸ್ತರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಪಾರ್ಸಿಗಳು, ಜೈನರು, ಬೌದ್ಧರು ಹೀಗೆ ರಿಲಿಜನ್ ಅಥವಾ ಮತಧರ್ಮಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಯಾವೆಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ ಅಂಥವುಗಳಿಗೆ ಸೇರದವರನ್ನು, ಅಂದರೆ ದಲಿತರು, ಒಕ್ಕಲಿಗರು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಬಂಟರು, ಯಾದವರು, ಕಾಯಸ್ಥರು ಹೀಗೆ ನೂರಾರು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಕೊಡೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಲಿಂಗಾಯತರೂ ಇದೇ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಇಂದು ನಾವು ಹಿಂದೂಗಳೆಂದು ಕರೆಯುವ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಮಾನವಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಗೀತೆ, ವೇದ ಅಥವಾ ವಿವೇಕಾನಂದರಂಥವರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ವೇದಾಂತವಾಗಲೀ ಎಲ್ಲ 'ಹಿಂದೂಗಳ' ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಭಾಗವಂತೂ ಖಂಡಿತಾ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ

ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳು [illegible] ಇವೆ. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ, ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಮತ್ತು ದಲಿತರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ [illegible] ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ಅವು ಲಿಂಗಾಯತರಿಗೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ

ಒಂದನೆಯದಾಗಿ, ಹಿಂದೂ ಎಂಬ [illegible] ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಇಸ್ಲಾಂ, ಕ್ರೈಸ್ತ ರಿಲಿಜನ್ನುಗಳಂತೆ, ಅನುಸರಿಸಲೇಬೇಕಾದ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ [illegible] ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ವಚನ, ವೇದ, ಗೀತೆ[illegible] ಕೆಲವರು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ ಅವುಗಳು ಹಿಂದೂಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಿಡಿತ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅವುಗಳು ವಿಮರ್ಶೆಗೆ, ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಟೀಕೆಗೆ ಅತೀತವೂ ಅಲ್ಲ

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ ಎರಡನ್ನೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಲಕ್ಷಣ [illegible] ಬದುಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಲ್ಲ

ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ದೇವ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯರು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ಪೂಜ್ಯರು ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅವತಾರಗಳ ಕಲ್ಪನೆ, [illegible] ಆಚರಣೆಗಳು, ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ಬರುವುದು, ಭಕ್ತರು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಏರುವುದು, ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಪೂಜ್ಯರಾಗುವುದು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮನುಷ್ಯರ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯಭಾವ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು.

ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಬಹುದೇವತೆಗಳು ಮತ್ತು ಗಂಡು ದೇವತೆಗಳಿರುವಂತೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ದೇವತೆಗಳಿರುವುದು ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲೂ ದೇವತೆಗಳು ಇರುವುದು. ಐದನೆಯದಾಗಿ, ಲಿಖಿತ ಮತ್ತು ಅಥವಾ ಮೌಖಿಕ ಪುರಾಣಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ, ಮರುಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆ ನಡೆಯುವುದು

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿರುವ ಮತ್ತು ಪೂರಕವಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಇವು ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಅನ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ಗುಣಗಳು. [illegible] [illegible]

2ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ...

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯ – ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಡಾ. ಟಿ. ಎನ್. ವಾಸುದೇವಮೂರ್ತಿ

ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗ

'ಇವಳೆದೆಗೆ ಬೇಲಳಿದ ಕಾಲು ನನ್ನದು ಬರಿದೆ ನಕ್ಷತ್ರ ಲೋಕಕ್ಕು ಕೈಲು ಬಿಟ್ಟೆ' - ಭೂಮಿಗೀತ

'ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಸಾಲುಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನ ನಂತರ ಅಡಿಗರು ಬದುಕಿನ ಅತ್ಯಂತ ಗಹನವಾದ ಮತ್ತು ಅಸಲಿಯಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಕಾವ್ಯಗುರು ಕಿರಂ ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಕವಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಯಾನದ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ ಒಂದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಪ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಲ್ಲ. ಅಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಭಾವತರಂಗ, ಕಟ್ಟುವೆವು ನಾವು, ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿ, ಚಂಡೆಮದ್ದಳೆ.. ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಅವರ ಸಂವೇದನೆಯ ವಿಕಾಸ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಬೇಂದ್ರೆಯ 'ಪಾತರಗಿತ್ತಿ' ಪದ್ಯದ ನೆರವಿನಿಂದ ಕವಿಯೊಬ್ಬನ ಸಂವೇದನೆಯ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಅಥವಾ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಬಹುದು:

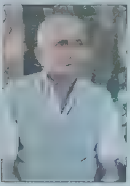
ನೂರು ಆರು ಪಾರು/ ಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದಾರು|

ಹುಲ್ಲುಗಾವುಲದಾಗ/ ಹಳ್ಳಿ ಹುಡುಗೀ ಹಾಂಗ -
ಹುಡದೀ ಹುಡದೀ ಭಾಳ/ ಆಟಕಿಲ್ಲ ತಾಳ.

...

ಹೇಸಿಗೆ ಹೂ ಬಳಿಗೆ, ಹೋಗಿ ಬಂದ ಗಳಿಗೆ.

ಇವು ಕೇವಲ ಚಿಟ್ಟೆಯ ಸಂಚಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲ, ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯ ದಿಕ್ಕುವೆಸೆಯಿತದ ಅಲೆದಾಟದ ಮೂಲಕ ಬೇಂದ್ರೆ ಕವಿಮನಸ್ಸಿನ - ಸ್ವಭಾವವನ್ನಲ್ಲ - ವ್ಯಭಿಚಾರೀ ಭಾವಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕವಿಯೂ ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯಂತಹ ವಿವಿಧ ಲೀಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಭಾವವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಈ ಲೀಲೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂದು ಕವಿಯಾದವನು ಭಾವಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

'ನೆಹರೂ ನಿವೃತ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಕೊನೆತನಕ ಯುವಕನಾಗೇ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟರು ಎಂಬಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ತೆರೆ ಬಿದ್ದರೂ ರಂಗ ಬಿಡದ ಚಿರಯುವಕ' ಎಂದು ಅಡಿಗರು ನೆಹರೂರನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಇದೇನು ಹೊಗಳಿಕೆಯೋ ಅಥವಾ ಟೀಕೆಯೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಓದುಗರೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು) ಯಾವುದೇ ವಿಕಲ್ಪ, ಅದು ಯೌವನವೇ ಆಗಿರಲಿ, ಚಿರಕಾಲ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ತೊಡಕಾಗುವ ಅಪಾಯವಿದೆ.

ಅಡಿಗರ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ 'ಧಾರ್ಮಿಕತೆ'ಯೇ ಅಡಿಗರ ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಬಂಧಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯಯಾತ್ರೆಯ ಒಂದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಘಟ್ಟವಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಒಮ್ಮೆ ಬಂದು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹೊರಟು ಹೋಗುವ ಒಂದು ಭಾವವಿಕಲ್ಪವೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಎಂದರೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಧರ್ಮ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲ ಅಥವಾ ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪುತಿನ, ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ತರಹದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕಾಟ ಇದೆಯಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ತಾವು ಯಾವ ಗುರಿ ತಲುಪಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇದೆ. ತಾವು ತಲುಪಬೇಕಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಅರವಿಂದರ ದಿವ್ಯಜೀವನದ ಕುರಿತಾಗಲಿ, ಪ್ರಪತ್ತಿಯ ಕುರಿತಾಗಲಿ ಶ್ರೀರಮಣರ ಆತ್ಮಬೋಧೆಯ ಕುರಿತಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾದರ್ಶನದ ಚಿತ್ ತತ್ವದ ಕುರಿತಾಗಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂಶಯಗಳಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಕುರಿತು ಅಡಿಗರು 'ಅಂತರಂಗದ ಸುರುಳಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಸಬ್‌ಲೈಂಟಲ್ಲಿ ಹೆದ್ದಾರಿ ಹಾಸಿದ್ದ ರಾಮಚರಿತ' ಎಂದು ಲೇವಡಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಅಡಿಗರ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕೆ ಈ ಬಗೆಯ ಸಿದ್ಧವಾದ ಗುರಿಯಿಲ್ಲ, ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಆಸರೆಯಿಲ್ಲ. ಸಬ್‌ಲೈಮ್ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ಹೆದ್ದಾರಿಯಾಗಲಿ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭರವಸೆಯಂತೂ ಇದೆ 'ಕುರುಡನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೆಳವ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ | ದಾರಿ ಸಾಗುವುದೆಂತೋ ನೋಡಬೇಕು' ಎಂಬ ಭರವಸೆಯಂತೂ ಇದೆ. ಸಿದ್ಧತತ್ವಗಳಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ಈ ಭರವಸೆಯೇ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹುಡುಕಾಟದ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಹುಡುಕಾಟದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಅಡಿಗರು

'.... ಕಾಡಿನೊಳಹೊಕ್ಕು ಪೊದೆ ಪೊದರು ಗಿಡಗಂಟೆ/
ಮುಳ್ಳುಗಳ ನಡುವೆ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಹಾದಿ ಕಡಿವವರು, ಪದ್ಧತಿ
ಬಿಟ್ಟು/ ಮುದ್ದಾಮು ದಾರಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಅಲೆವವರು, ಬೆಟ್ಟದ
ನೆತ್ತಿ/ ಹತ್ತಿ ಹತ್ತೂ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುವಂಥವರು,
ಇಂಥವರು/ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?.....'

ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವರದ್ದು ಕುವೆಂಪು, ಪುತಿನ, ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಮುಂತಾದವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಹುಡುಕಾಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅಸಲಿಯಾದ ಹುಡುಕಾಟವಾಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪುತಿನ, ಎಕ್ಕುಂಡಿ, ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹುಡುಕಾಟ ಎಷ್ಟೇ ಅಸಲಿ ಹುಡುಕಾಟದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅವರ ಹುಡುಕಾಟ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರಿಗೋ, ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೋ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೋ, ಉಪನಿಷತ್ ಋಷಿಗಳಿಗೋ ಅಥವಾ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿಗೋ ಶರಣಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ, ಅಂತಹ ವಿಭೂತಿ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾತನರ ವಚನಗಳ ಛಾಯೆಯನ್ನು (ಪುನರುಕ್ತಿಯ ರೂಪದಲ್ಲೋ, ಅನುಕರಣೆ ಅಥವಾ ಅನುವಾದದಂತೆಯೋ) ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೇಂದ್ರೆಯ ಹಂಸದ ಹಾಡು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ

'ಮಲಗಲಿ ಏಳಲಿ ಹಂ ಸೋ ಹಂ ಸಃ / ಕೂಡಲಿ ಮಾಡಲಿ ಹಂ ಸೋ ಹಂ ಸಃ / ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಹಂ ಸೋ ಹಂ ಸಃ

....

ಹಂ ಎನೆ ನಾನು ಸಃ ಎನೆ ತಾನು/ ಇದನೆ ಎನ್ನುವೆವು ನಾನೂ ನೀನೂ' (ಗಂಗಾವತರಣ)

ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು ಪುರಾತನ ಯೌಗಿಕ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ವಿವೇಕವನ್ನೇ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಆನಂದಮಯವೀ ಜಗಹೃದಯ ಏತಕೆ ಭಯ ಮಾಣೋ', ಮುಂತಾದ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ನುಡಿಗಳನ್ನು, ಶಿವಪ್ರಕಾಶರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರ, ಮಧ್ಯಯುಗದ ಭಕ್ತಕವಿಗಳ ವಿವೇಕದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸೂತಕದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಂಡು ಧಾರ್ಮಿಕ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆಸುವುದು ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಹುಡುಕಾಟ ಅವರ ಕಾವ್ಯಯಾತ್ರೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಪ್ರೇರಕಶಕ್ತಿಯಂತೆ, ಅಂತರ್ವಾಹಿನಿಯಂತೆ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಮೂಲಭೂತ ಕಾಳಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಭಾವತರಂಗದ ಮೊದಲ ಪದ್ಯದಲ್ಲೇ ಆ ಕಾಳಜಿ ನಮಗೆ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ:

'ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರ ನೆರವಿನಿಂದ ಬೆಳಗುವಳೀ ವ-/
ಸುಂಧರೆಗವೆಂದು ಬಹುದೋ ಸ್ವಯಂದೀಪಕತೆ!/ ಅವರಿವರ
ನುಡಿಗಳನು ಕದ್ದು ಮರುನುಡಿಗೊಡುವ/ ದೆಸೆಗಳೇ,
ನಿಮಗೆಂದು ಬಹುದು, ಮೀಸಲು ನಿನದ?'

ಈ ಸಾನೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಅಸಲಿತನವನ್ನು, ನಿಜಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ತುಡಿತ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಬಾಳು ನರಕ ಎಂದು ವಿಹ್ವಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ವಿಹ್ವಲತೆಯಿಂದ ಅಡಿಗರ ಪ್ರತಿಭೆಯ ವಿಕಾಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಹಿರಂಗದ ಬಾಳ್ವೆಗೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಕೊನೆಯುಂಟು. ಆದರೆ ಅಂತರಂಗದ ಬಾಳ್ವೆಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಮೊದಲುಂಟು ಎಂಬುದು ಅಡಿಗರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

'ಗಹ್ವರದ ಮುಖ ಅಲ್ಲಿ ಆಚೆ ಬಯಲು ಬರಾವು/ ಹಣ್ಣು ತುಂಪಲು ಹಸುರ ಬಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲೆ/ ದೇವನ ಸಿಧಾನ ಶ್ರುತಿ ಶುದ್ಧ ಮೊರೆವ
ಕರಾವು/ ಹನುಮದ್ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲೆ'

> ಒಬ್ಬ ಸತ್ವಶಾಲಿಯಾದ ಕವಿಗೆ ಪ್ರಚಾರ, ಪ್ರವರ್ಧನೆಗಳ ಅಗತ್ಯ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ನೆವ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಂತಹ ಕವಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನೆವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಎಂದೂ ಅಳಿಸಿಹೋಗದ ಅಂತಹ ಒಬ್ಬ ಸತ್ವಶಾಲಿ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರೋಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹನುಮಂತ ಅಗಾಧ ದೈತ್ಯರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಹನುಮಂತ'ನನ್ನು ಪೌರಾಣಿಕ ಪಾತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಅಷ್ಟೇ ಕಾಣದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಜೀವ ವಿಕಾಸದ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಹನುಮಂತನನ್ನು ಪ್ರಾಣದೇವರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿ ಮನುಷ್ಯನ ಒಳಜಗತ್ತು ಹಾಗೂ ಹೊರಜಗತ್ತುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಒಂದು ಸೇತುವೆಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣದ ಗತಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ಯೋಗಿಯಾದವನು ದಿವ್ಯತ್ವದ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಲ್ಲ. 'ಹನುಮದ್ವಿಕಾಸ' ಈ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಡಾರ್ವಿನ್ ವಿಕಾಸವಾದ ವಾನರನ ವಿಕಾಸದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ವಿಕಾಸದ ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಾಣಶಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಈ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಕಟ್ಟುಗಳಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಒಳನೋಟ 'ಹನುಮದ್ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲೆ' ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ನೋಡಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯ ಕೆಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳು ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲೂ ಉಂಟು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಎಲ್ಲ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಧರ್ಮಗಳೂ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ, ಪುರುಷನ ಪಾಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಶತ್ರುವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತವೆ, ಹೆಣ್ಣನ್ನು, 'ಮೂಳೆ, ಮಾಂಸಗಳ ಚೀಲ' ಎಂದೆಲ್ಲ ವರ್ಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅಡಿಗರ ಕಾವ್ಯವೂ ಈ ಬಗೆಯ ಪೂರ್ವಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ.

ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಒಂದು ಭೋಗದ ವಸ್ತುವಿನಂತಲ್ಲದೆ ತಾಯಿಯಂತೆ ಕಂಡಾಗಲೂ ಅವಳನ್ನು ಮಲತಾಯಿಯಂತೆ, ಒಬ್ಬ ಕ್ರೂರಿಯಂತೆ, ಪುರುಷನ ಗೆಲುವಿಗೆ, ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ತೊಡಕೆಂಬಂತೆಯೇ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ:

'ತಾಯಿಗೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಎದೆಗವಚಿಕೊಂಡಳೋ;/ ತಿರುತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಬಸಿರಲ್ಲಿಟ್ಟು ನವೆದಳೋ;/ ಹಕ್ಕಿ ಕೊರಳನು ಹಿಚುಕಿ ಲಾಲಿ ಹಾಡಿದಳು;/ ಸಸಿಕೊರಳ ಕೊಯ್ದು ತಿಂದಿಯನು ತಿನಿಸಿದಳು./ ......ಮಣಿಸಿನಕಾಯಿ ಹೊಗೆ ಹಾಕಿ ಕುರಿಯುವಳು ಎದೆಯ ಗರಟೆ/ಬಿದಿರು ಮೇಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸಾಗುವ ವೇಳೆ - ಹೊರಬರಲು;/ ಅವಳಿಗಿನ್ನೊಂದು ಹೆರಿಗೆ (ಭೂಮಿಗೀತ)

'ಇವಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಚರಂಡಿಗಾರು ಕುಕ್ಕಿದರಯ್ಯ ಕಳ್ಳ ಬಸುರಿನ ಯಾವ ಜಾಣರಂಬೆ' ಎಂದು ಕವಿ ವಿಹ್ವಲ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಗೌತಮ ಬುದ್ಧನೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ (ಇಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ) ಇದೇ ತರಹದ ನಿಲುವು ಹೊಂದಿದ್ದ. ಬುದ್ಧನ ಭಿಕ್ಷುಸಂಘ ಪುರುಷ ಧ್ಯಾನಸಾಧಕರಿಗೆಂದೇ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಸಂಘವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಾಧಕರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸಂಘದಿಂದ ದೂರವಿರಿಸಬೇಕಾದುದು ಬುದ್ಧನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಅಡಿಗರು ಸಹ ಒಬ್ಬ ಸಾಧಕ ಕವಿ, ಈ ಹಿಂದೆ ವಿವೇಚಿಸಿದಂತೆ ಅವರು ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ ತರಹ ಅವರು ಒಬ್ಬ ಸಿದ್ಧ ಕವಿಯಲ್ಲ, ಮಂತ್ರ ದ್ರಷ್ಟಾರನಂತ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡುವ ಕವಿಯಲ್ಲ. ಆಳದಲ್ಲಿ ತಾನು ಒಬ್ಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಧಕನೆಂಬ ಅರಿವು ಇದ್ದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ನಿಲುವು ತಳೆದಿದ್ದರೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಸಮಸ್ತ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು, ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಕಾಣುವಲ್ಲಿ, ಕಾಣಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅಡಿಗರು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲು ಬೇರೆಯದೇ ಕಾರಣವಿತ್ತು, ಅನ್ಯ ನವ್ಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಂತೆ ದೌರ್ಬಲ್ಯ, ವ್ಯಸನ, ಲೋಲುಪತೆಯ ಅತಿರಂಜಿತ ನಿರೂಪಣೆಯ ತುಡಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ತನ್ನೊಳಗಿನ ಸಾಧಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಳಗಾಗಿ ಅವರು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಅಡಿಗರು ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಗೌರವ ಮತ್ತು ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಸಾಧಕ ಅಥವಾ ಬದುಕಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹುಡುಕುವವನು ಎಂದೂ ಪರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಧೇಯನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಅಡಚಣೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದಾಗಲೂ ಅವನು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ದೂಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ತಾನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನೇ ದೂಷಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಅನ್ಯರೊರೆದುದನೆ ಬರೆದುದನೆ ಬರಬರೆದು ಬಿನ್ನಗಾಗಿದೆ ಮನವು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಅಥವಾ ಈ ಹಿಂದೆ 'ನನ್ನ ಅವತಾರ' ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಲೀನವಾಗಿರುವ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಬುದ್ಧ, ಗಾಂಧಿ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದೂ ತಾನು ಮಾತ್ರ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವನೇ ವಿನಃ ಅವರುಗಳ ಅವತಾರದಿಂದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅಡಿಗರ 'ಕೂಪಮಂಡೂಕ' ಪದ್ಯವು ಅವರ ಒಟ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೂಪಮಂಡೂಕ ಎಂದರೆ ಬಾವಿಯ ಕಪ್ಪೆ ಎಂದರ್ಥ. ಈ ಪದ್ಯ ಬಾಷೋನ ಹಾಯ್ಕುವೊಂದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ:

An ancient pond/ A frog jumps in/ Plop!
(ಹಳೆಯದೊಂದು ಕೊಳ/ ಕಪ್ಪೆ ಜಿಗಿವುದು/ ಗುಳುಕ್ ಶಬ್ದ | ನಿಶ್ಶಬ್ದ)

ಕಪ್ಪೆ ಕೊಳದೊಳಗೆ ಜಿಗಿವ ಮುನ್ನವೂ ಜಿಗಿದ ನಂತರವೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಈ ಹಾಯ್ಕು 'ಗುಳುಕ್' ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿಶ್ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಾಯಿತೇ ಅಥವಾ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಇನ್ನೂ ಗಹನವಾಯಿತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಉಪನಿಷದ್ವಾಣಿಯು 'ಪೂರ್ಣತ್ವಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಮಾಡಲೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಸದನ್ನು ಸೇರಿಸಲೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ' (ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ...ಪೂರ್ಣಮೇವಾವಶಿಷ್ಯತೇ) ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಹಾಯ್ಕುವಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವೇನು? ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಅವಿಕಲ್ಪವಾದುದಾದರೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ ನೋಡುವವನಿಗೆ ಕಪ್ಪೆ ಜಿಗಿದ ನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಮುನ್ನಿನ ನಿಶ್ಶಬ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಇನ್ನೂ ಗಹನವಾದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಡಿಗರ 'ಕೂಪಮಂಡೂಕ' ಆ ಮಿಗಿಲಿನ ಗಹನತೆಯ ಧ್ಯಾನವಾಗಿದೆ.

'ಕೂಪಮಂಡೂಕ' ಪದ್ಯವು 'ನೀನೆಲ್ಲಿ ಈಗ' ಎಂಬ ಸಾಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ 'ಈಗ' ಎಂಬುದು ಸಹ ಒಂದು ಜೆನ್ ಪರಿಭಾಷೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಭೂತಕಾಲದ್ದೂ ಅಲ್ಲ ಭವಿಷ್ಯದ್ದೂ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಈಗಿನದ್ದು, ಈ ಕ್ಷಣದ್ದು (here and now) ಎಂಬುದು ಜೆನ್ ವಿವೇಕವಾಗಿದೆ. 'ನೀನೆಲ್ಲಿ ಈಗ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ 'ಈ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಈ ಗಳಿಗೆ (here and now) ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ನೀನು (ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ) ಎಲ್ಲಿದ್ದೀಯೆ?' ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಇದೆ. ಪ್ರತಿ ಸ್ಟಾಂಜಾ ಸಾಲುಗಳ ನಂತರ 'ನೀನೆಲ್ಲಿ ಈಗ' ಎಂಬ ಸಾಲನ್ನು ಪಲ್ಲವಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ಪ್ರತಿ ಪದ್ಯಭಾಗವೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಳೆಯಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಾವ್ಯಗುರು ಕಿರಂ ನಾಗರಾಜ ಅವರು ಆಗಾಗ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಭಾವತರಂಗದ 'ಮೋಹನ ಮುರಳಿ'ಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗರು ದೂರದ ಅಜ್ಞಾತ ಕರೆಯೊಂದನ್ನು ಕುರಿತು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದರು. 'ಯಾವ ಮೋಹನ ಮುರಳಿ, ಯಾವ ಬೃಂದಾವನ ನಿನ್ನ ಮಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ?' ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಆ ಕರೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಸೆಳೆತವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಡುವ ಕವಿಗೆ ತನ್ನ ಗುರಿ ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ನಿರಾಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. 'ಕೂಪ ಮಂಡೂಕ' ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಕರೆದಿದ್ದ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆ ಕರೆದಿದ್ದ ಗೆಳೆಯ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮನಿರಸನವಿದೆ. ಈ ತೀವ್ರ ಭ್ರಮನಿರಸನದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹುಡುಕಾಟವನ್ನು ಪುನಃ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭ್ರಮನಿರಸನ ಕವಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸದೆ ಇನ್ನೂ ಸಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ, ಹೊಸ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತದೆ:

'ನಿನ್ನ ಪಗೆಯನ್ನೆ ಮೋಳಗುತ್ತಿರುವ ಮಲ್ಲಿಗೆ,
ನಿನ್ನ ನಲ್ಮೆಯ ನೆಳಲನೀವ ಮಾವು;
ನಿನ್ನೊಲವನಪ್ಪಿ ತೋರುವ ಕೊಳದ ತಳಕೆಸರು-
ಇಲ್ಲಾದುವುದು ಇದೇ ಹೊಸ ಠಾವು'

ಇದುವೆ ಕವಿಯ ಹೊಸ ಸಂಕಲ್ಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹುಡುಕಾಟದ ಮತ್ತೊಂದು ಯಾತ್ರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ♦

ಪರ್ಯಾಯ ಧರ್ಮದ ಆಶಯ ಮೂಲ ವಚನರಾಶಿ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಶ್ರೀಮುರುಘಾಮಠದಿಂದ ಮುದ್ರಣಗೊಂಡಿರುವ 'ವಚನಮಾರ್ಗ' ಕೃತಿಯು 800 ಪುಟಗಳ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥ. ಇಂದು (ಅ. 01) ಶ್ರೀಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯನವರು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವರು. ಈ ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕ ಬಳಗದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಖನ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಜಾತಿ ಈ ದೇಶಕ್ಕಂಟಿದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಾಪ. ಚಾತುರ್ವರ್ಣ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಚಾರ್ವಾಕರು ಬುದ್ಧ ಮೊದಲಾಗಿ ಆಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಈ ದೇಶದೊಳಗೆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೇರುಸಹಿತ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ದೇಶವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ ಏಷ್ಟೋ ಜನ ಹೊರದೇಶಗಳ ಆಕ್ರಮಣಕಾರರನ್ನು ಹೋರಾಡಿ ದೇಶದಿಂದ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರದ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ದೇಶವನ್ನು ಕೊಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಹೊರದಬ್ಬಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ದೇಶವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಇದು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಪೆಡಂಭೂತ. ಎಂಥ ವೈಚಾರಿಕ ಎಚ್ಚರ ಮೂಡಿದರೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬೆಳೆದರೂ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೇರು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ಒದ್ದೋಡಿಸಿದಷ್ಟು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಈ ವೈದಿಕ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಹಕಾರ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡರೂ ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಶವರ್ತಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದನ್ನು ಪರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡುವ ಸಾಧನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಬುಡಕಟ್ಟು ಮೂಲದ ಶೂದ್ರ ದೈವಗಳನ್ನು ಹೈಜಾಕ್ ಮಾಡಿ ತನ್ನದೇ ದೈವಗಳೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅವುಗಳು ಬಂದ ಮೂಲಗಳ ಶೋಷಣೆಗೆ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಮ-ಕೃಷ್ಣ-ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ-ಜಗನ್ನಾಥ ಮೊದಲಾದ ದೇವರುಗಳ ಮೂಲ ಶೂದ್ರ ಸಮುದಾಯ. ಆದರೆ ಇಂದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಶೋಷಣೆಯ ಒಳ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹತಾರಗಳು. ವೈದಿಕ ಎಂಬ ಕೋಮುವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅದರ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ದಾಳರೂಪಗಳು.

ಹೀಗಾಗಿ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಆಶಯವೆಂಬುದು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗುವ ಜಾತಿಯಾಗುವ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಚೋದ್ಯದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿಯಾದರೂ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದವುಗಳು ಪೂರಕ ಬಲಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿವೆ; ಅರ್ಥಾತ್ ಮತ್ತೊಂದು ಜಾತಿಯೇ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಆಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. ಇದು ಇಂದಿನ ದುರಂತ.

ಇಂಥ ದುರಂತಮಯ ವಾತಾವರಣದ ನಡುವೆ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಡಿಸುವ ಹೋರಾಟ ಹನ್ನೆರಡನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ವಚನಕ್ರಾಂತಿಯ ಹೋರಾಟ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅನ್ಯಾಯ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದನಿ ಎತ್ತಿದ ಪರ್ಯಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಹೋರಾಟವಿದು. ಈ ಹೋರಾಟದ ಉಪಉತ್ಪನ್ನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು ಶರಣರ ವಚನಗಳು.

12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಆ ಚಳವಳಿಯ ಒಳಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿವೆ ವಚನಗಳು. ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲ ಪಠ್ಯಗಳೆನ್ನುವ ಎಲ್ಲ ವೈದಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನೂ ಶರಣರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಆಗಮ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರುತಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ನುಡಿವುದು ಪುಸಿ' (ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ) 'ವಿಪ್ರಂಗೆ ವೇದಮಂತ್ರವ ಬಿಟ್ಟು ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರಸಲಿಕ್ಕೆ ಸುಜಾತಿಗೆ ಹೊರಗಪ್ಪರು ನೋಡಾ' (ಅಕ್ಕಮ್ಮ) ಹೀಗೆ ವಚನ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಹಳ ಮಂದಿ ಶರಣರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮೂಲದ ವೇದ ಆಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಸುಮ್ಮನೆ ಅಲ್ಲಿದೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ' ಎಂಬ ಢೋಂಗಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಾದಿಗಳ ತರ್ಕಸರಣಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ 'ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂಬುದು ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟವಯ್ಯ; ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರಯ್ಯಾ' (ಬಸವಣ್ಣ). 'ಕೈಲಾಸ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕ ಎಂಬರು, ಕೈಲಾಸವೆಂದಡೇನೋ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕವೆಂದಡೇನೋ? ಅಲ್ಲಿಯ ನಡೆಯೂ ಒಂದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ನಡೆಯೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲಿಯ ನುಡಿಯೂ ಒಂದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ನುಡಿಯೂ ಒಂದೇ ಕಾಣರಯ್ಯ' (ಲಿಂಗಮ್ಮ) ಎಂದ ಶರಣೆಯರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವೆಂಬುದು ವೈದಿಕದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲ. ವೈದಿಕದ ಕರ್ಮವೆಂಬುದು ಆತ್ಮವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಾರಬ್ಧ. ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕುವ ವಿಧಿತತ್ವ. ನಿತ್ಯನಾಳಿಕಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮದಕಡೆ ನಡೆಯಲಾರದ ಬವಣಾರದಲಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನರಳಿಸುವ ನರಕಕೂಪ. ಆದರೆ ಶರಣರ ಕಾಯಕವೆಂಬುದು ಸ್ವಹಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಹಿತವನ್ನು ...

'ಮನಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವಂಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ
ಚಿತ್ತಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ
ಸದ್ಭಕ್ತಂಗೆ ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾನಾಗಿಪ್ಪಳು
ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗದ
ಸೇವೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ'

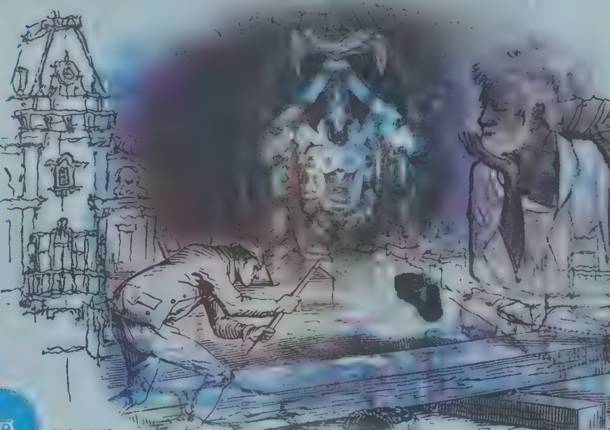
. ಎಂದು ಆಸಂಗ್ರಹತತ್ತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದಕಿ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ...

ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಬೇರೆ ಆಕರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಚನ ಚಳವಳಿಯ ಉಪಉತ್ಪನ್ನದ ಫಲರೂಪಿಗಳಾಗಿರುವ ವಚನಗಳನ್ನೇ ನಾವು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನಾಗಿ ನೋಡುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಅಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕನ್ನಡನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ನೆಲದ ಧರ್ಮವಾಗಿರುವ ಈ ವಚನಧರ್ಮದ ಸಾರಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವ ಪದಗಳು ಕೇವಲ ಪದಾರ್ಥರೂಪಿ ಭಾಷಾ ಸಂಕೇತ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರದೆ ಇಡೀ ಚಳವಳಿಯೊಂದರ ಒಳಹೊರ ಸಂಘರ್ಷಾತ್ಮಕ ಬದುಕಿನ ಆಶಯಗಳನ್ನು ವ್ಯಂಜಿಸುವ ಪದರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಚನಗಳಲ್ಲಿನ ಆ ಪರಿಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ಮೂಲಕ ಇಡೀ ಚಳವಳಿಯ ಸಾರವನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಅವಕಾಶಗಳೂ ತೆರೆದಿಟ್ಟ ಪರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಪರಿಭಾಷೆಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಜಡ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಂಧಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಯ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯ (ಮೈಂಡ್ ಸೆಟ್) ಮಿತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗದಿರಬೇಕಾದರೆ ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದ ವಚನಕಾರರ ಬದುಕಿನ ಗತಿ ತಾರ್ಕಿಕತೆಯ ಅನುಭವಶೋಧದ ಮೂಲರೂಪಗಳಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದವೂ ...

ಗುಣಗೌರವವೂ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶಕ್ತಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಬೇರಾವುದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗದ ವಚನ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಅನನ್ಯತೆ. ಇಂಥ ...

ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣ ಅಪಾರ ದೈವ ಭಕ್ತ. ಹಟ್ಟಿ ದಾಟಿ ಕೂಗಳತೆಯ ಮಾರ್‍ನಾಮಿಬೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ತಿರುಪತಿಯ ದಿಕ್ಕೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾರ್‍ನಾಮಿ ಬೈಲು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಿರುಮಲ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಟ್ಟಿ, ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ಭಕ್ತರ ದೊಡ್ಡ ದಂಡೇ ಇತ್ತು. ಕಾಯಿಲೆ-ಕಸಾಲೆ, ಗಾಳಿ, ಪೀಡೆ, ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ (?) ಈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಕೊಡುವ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಅರಿಸಿಣ, ಕುಂಕುಮದ ಸರಬತ್ತೇ ಮದ್ದು.

ಬಡಗಿ ಕಣ್ಣಪ್ಪ...!

ಕಥೆ

ಚಿತ್ರ: ವಿಜಯಕುಮಾರಿ

ಎನ್. ರವಿಕುಮಾರ್, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ನಿನ್ನ ಬಾಯ್ಗುತ್ತು ಬರ್‍ಲಾಗ, ನಿನ್ನ ಕೂಳು ಮಡಿಕೆ ನಾಯಿ ತಿನ್ನಾ... ದೇವ್ರುನ್ನಾ ಬೈತಿಯಲ್ಲೊ, ನಿನ್ನ ಸುಮ್ನೆ ಬಿಟ್ಟಾನ ಪರಮಾತ್ಮ ನಿನ್ ನಾಲ್ಗೆ ಸೇದೋಗ ಲಕ್ಷಜ್ಜಿ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಉಗಿದು ಉಪ್ಪಾಕ್ತಿದ್ಲು. ಜೊತೆಗೆ ಕೆಳಗಳಹಟ್ಟಿಯ ಭಕ್ತಕೋಟಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದಕೋಶವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಕ, ಮಕ ಉಗಿಯುತಿದ್ದರು. ಅಯ್ಯೋ, ಅನ್‌ಬಾರ್‍ದು ಏನಂದೆ?, ಕೇಳಬಾರ್‍ದು ಏನ್ ಕೇಳ್ದೆ? ದೇವ್ರು ಕಣ್ಣ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದೀನಿ. ಕಣ್ಣ ಕಿತ್ತ ಕಥೆ ಕೇಳ್ಲಿಲ್ಲಪ್ಪ. ಪಾಪ! ಹನ್ಮಂತಣ್ಣನ ಕಣ್ಣು ಎಷ್ಟು ಚನ್ನಾಗಿದ್ದೋ. ಈಗ ನೋಡ್ರಿ ಅವ್ರ ಕಣ್ಣೆ ಇಲ್ಲದಂಗಾಯ್ತಲ್ಲ, ದೇವ್ರು ಮಾಡೋ ಕೆಲ್ಸನಾ? ನನ್ ಯಾಕ್ ಬೈತೀರಿ, ಬೈಯಂಗಿದ್ರೆ ಆ ನಿಮ್ ದೇವ್ರನ್ನು ಬೈಯ್ರಿ... ಅಗ್ಲಾಗ್ಲೆ ಕಳಗಿಳಿತಿದ್ದ ಚಡ್ಡಿ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಲಕ್ಷಜ್ಜಿ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಗಂಗ.

ಇನ್ನೂ ಮನೆ ಹೊಸ್ತಿಲು ತುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂಗೆ ಗಂಗನಿಗೆ ಮಾರಮ್ಮನ ಸೂರೆ ಹಬ್ಬ ಕಾದಿತ್ತು! ನಿಂಗ್ಯಾಕೆ ಬೇಕೋ ಇದೆಲ್ಲಾ, ತಿಕ ಮುಚ್ಕಂಡು ಇರಬಾರ್‍ದಾ? ಊರೋರ ಕೈಯ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅನಬಾರ್‍ದು ಅನಸ್ಕೊಂತೀಯಾ, ಅವ್ರದ್ದೇನು ತಪ್ಪು? ಆ ಪಾಟಿ ದೇವ್ರನ್ನು ಬೈಯ್ಕಂಡ್ ತಿರ್‍ಗ್ತೀಯ. ಈ ಜಲ್ಮಕ್ಕೆ ಆ ಬಗವಂತ ಕೊಟ್ಟಿರೋ ಕಷ್ಟ ಸಾಲ್ದಾ? ಇನ್ನಾ ಬೇಕೇನ್ಲಾ ನಿಂಗೆ? ನನ್ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಸೋಕಂತನೇ ಹುಟ್ಟಿದಿಯ ಪಾಪ್ರಿ ನನ್ಮಗನೇ. ನೆರಿಕೆ ಮನೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಸಿ ಸೌದೆ ಒಲೆಯನ್ನು ಊದಿ ಊದಿ ದಮ್ಮು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೆಮ್ಮುತ್ತಲೆ ಚಿಕ್ಕಗಂಗಿ ಮಸಿ ಕಟ್ಟಿದ ಮಡಿಕೆ ಕಿಕ್ಕದ್ದಂಗೆ ಕಿಕ್ಕತ್ತಿದ್ರೂ ಉಸ್ರು ಬಿಡದಂಗೆ ಮಡಿಕೆ ಸಾಲಿಗೆ ಒರಿಕಂಡು ಕುಂತಿದ್ದ ಗಂಗ.

ಇವ್ನು ಹುಟ್ಟಿದೋನಿಗೆ ಹೇಳ್ತಾನೆ ಇದೀನಿ, ದೇವ್ರು-ದಿಂಡ್ರು ಅಂತ ಗ್ನಾನವೇ ಇಲ್ಲ ಈ ನನ್ಮಗ್ನಿಗೆ, ಏನೋ ಮೆಟ್ಕಂಡೈತೆ. ಮಂದೇವ್ರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಟ್‌ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ತಕಂಡ್ ಬರೋಣ ಅಂತ. ಆ ವಯ್ಯ ಕಿವಿ ಮೇಲೆ ಹಾಕ್ಕೊಂತಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಏನೇನೂ ಕಾದಯ್ತೋ ನಮ್ ಅಣೆಬರದಾಗೆ. ದೇವ್ರೇ... ನೀನೇ ಕಾಯಪ್ಪ. ನಿಂತು ನಿಂತು ಸುರಿವ ಮಳೆಯಂತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಗಂಗಿಯ ಬೈಗಳಗಳ್ಯಾವುವೂ ಅರಿವಿಗೆ ಬರದವನಂತೆ ಗಂಗ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಚಿತ್ರವಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವೊಂದಕ್ಕೆ ಮುಖ ಅದ್ದಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಮೋಟು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಚಿಮಣಿ ಬುಡ್ಡಿ ಮಿಣುಗುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಪ್ಪು ಹೊಗೆ ಮೂಗ ವಳ್ಳೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹಸಿ ಸೌದೆಯ ಒಲೆ ಮುಂದೆ ಮತ್ತದೇ ಕೆಮ್ಮು ಮುಕ್ಕಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಗನ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಕಣ್ಣು ಗಿರಗಿಟ್ಲೆಯಾಡತೊಡಗಿತು.

ಕೆಳಗಳಹಟ್ಟಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣ ಕಸುಬುದಾರ ಬಡಗಿ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದ್ರೆ ಅದು ಹಟ್ಟಿ ಜನರ ಕಸುಬೇನ! ಚಪ್ಪಿ ಹೊಲೆಯೋದು, ಮೋರಿ ಬಾಚೋದು, ಸಿಕ್ಕ, ಸಿಕ್ಕ ಹಮಾಲಿ ಮಾಡೋದು. ಮುನ್ಸಿಪಾಲ್ಟಿ ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿಯೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಇದ್ದವರು. ಅದ್ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೋ ಏನೋ, ಬಡಗಿ ಆಚಾರ್‌ವೊಬ್ಬರ ಸಂಗ ಬಿದ್ದು ಹಟ್ಟಿ ಪುಟ್ಟರಂಗಣ್ಣ ಒಳ್ಳೇ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸಗಾರ ಎಂದು ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ರು, ಪುಟ್ಟರಂಗಣ್ಣನ ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಆಗಿದ್ದ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಕ್ರಮೇಣ ಇಂಡಿಪೆಂಡೆಂಟ್ ಆಗಿ ಬಡಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ತಲೆಬಾಗ್ಲಿಗೆ ನಾನಾ ಬಗೆ ಚಿತ್ರ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸ್ತಿದ್ದವು, ಕುರ್ಚಿ, ಮೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಕೆಲಸ ಕೌಶಲ್ಯ ಅದ್ಭುತ.

ಕನಸುಗಾರ - ಕಸುಬುದಾರ ಈವಯ್ಯಂಗೆ ಎರಡು ಎಂಡ್ರು, ಮೊದಲನೆ ಹೆಂಡ್ತಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಇನ್ನೊಂದು ತಗಲಾಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದ. ಎಳೆ ಮರದಲ್ಲಿ ಗೊಂಬೆ ಕೆತ್ತಿದಂಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕೋ ಬೆಳಕು. ಅದೇನು ದೇವ್ರು ಕಣಬಿಟ್ನೋ ಎಂಬಂತೆ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಹನುಮಂತಣ್ಣ ಸಂಸಾರ ಗಂಧದ ಕೊರಡಲ್ಲಿ ಚೆಂದದ ಚಿತ್ರ ಕೆತ್ತಿದಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣ ಅಪಾರ ದೈವ ಭಕ್ತ. ಹಟ್ಟಿ ದಾಟಿ ಕೂಗಳತೆಯ ಮಾರ್‍ನಾಮಿಬೈಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಹಟ್ಟಿ ಜನಕ್ಕೆ ಏನೇ ಆದ್ರೂ ಮಾರ್‍ನಮಿಬೈಲು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನೇ ಆಪತ್ಬಾಂಧವ. ತಿರುಪತಿಯ ದಿಕ್ಕೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾರ್‍ನಾಮಿ ಬೈಲು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತಿರುಮಲ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಹಟ್ಟಿ, ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ಭಕ್ತರ ದೊಡ್ಡ ದಂಡೇ ಇತ್ತು. ಕಾಯಿಲೆ-ಕಸಾಲೆ, ಗಾಳಿ, ಪೀಡೆ, ಮಾಟ, ಮಂತ್ರ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ (?) ಈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಕೊಡುವ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು, ಅರಿಸಿಣ, ಕುಂಕುಮದ ಸರಬತ್ತೇ ಮದ್ದು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೆತ್ತದ ಬಾಸುಂಡೆಗಳು ಅದೆಂತಹುದ್ದೇ ಕಾಯಿಲೆ ಕಸಾಲೆ ಇದ್ದರೂ ಬಿಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಮೇಗಳ ಹಟ್ಟಿ ಹಳದಪ್ಪನೇ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯ ಜನ್ಮದಾತ. ಅವ್ನೇ ಪೂಜಾರಿ, ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರ. ಅದೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಿಲೋಮೀಟರ್‌ಗಟ್ಟಲೆ ದೂರವಿದ್ದ ರಾಮೇನಕೊಪ್ಪ ಕಾಡಿಂದ ಸೌದೆ ತಂದು ಮಾರಿಕೊಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ನೀಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಳದಪ್ಪ ಅದೊಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಮೂರೂವರೆ ಅಡಿ ನೆರಿಕೆಗೋಡೆ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ಕುಪ್ಪೆ ಮಾಡಿ ತ್ರಿಶೂಲ ನೆಟ್ಟು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ ತಡ ಸೌದೆ ಹಳದಪ್ಪ ಬೆಳಗಾಗುವುದರೊಳಗೆ ಕಸಾಯಿ ಪಂಚೆ, ಜರಿಶಲ್ಯ ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಪೂಜಾರಿ ಹಳದಪ್ಪ ಆಗಿ ಬಿಟ್ಟ. ಮಡಿ, ಮೈಲಿಗೆ ಹಳದಪ್ಪನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಜಮೀನು-ಜಹಾಗೀರು ಟ್ರಂಕ್ ತುಂಬಿಕೊಂಡವು. ಪೂಜಾರಿ ಹಳದಪ್ಪ ಅಂತೂ ಇಂತೂ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕುಲಸ್ಥನಾದ. ನೆರಿಕೆ ಹುಲ್ಲಿನ ಗರ್ಭಗುಡಿಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಹೆಂಚುಗಳು ಬಂದವು, ಕ್ರಮೇಣ ಪಿಲ್ಲರ್ ಎದ್ದು ಆರ್‌ಸಿಸಿ ಚಾವಣಿ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣದ್ದೊಂದು ಗೋಪುರ ಕತ್ತೆತ್ತಿತು. ಮಣ್ಣ ಕುಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿ ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿದ್ದ. ಪೂಜಾರಿ ಹಳದಪ್ಪನ ಹೆಂಡ್ತಿ-ಮಕ್ಕಳು ಉಂಡುಟ್ಟು ತೊಂಡೇಹಣ್ಣಂತಾದರು.

ಆ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇದ್ದ ಹಾರುವರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ನಡುವೆ ಮೇಗಳಹಟ್ಟಿ ಹಳದಪ್ಪನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಟ್ಟಿ ಒಕ್ಕಲುಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಫೇಮಸ್ಸು ಆಯಿತು. ತನ್ನ ಕುಲದವರನ್ನೇ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಳ ಕೋಣೆಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ರೇಖೆ ಎಳೆದುಬಿಟ್ಟ. ಹಳದಪ್ಪನ ಹಾವ-ಭಾವ, ಬದುಕು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಪಾಂತರದ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತು. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹಳದಪ್ಪ ದಿನೇ ದಿನೇ ಬಲಿತನಾಗತೊಡಗಿದ್ದ, ಕೆಳಗಳಹಟ್ಟಿ, ಮೇಗಳಹಟ್ಟಿಯ ಜನರು ಕೂಲಿ ನಾಲಿ ಮಾಡಿ ದುಡಿದಿದ್ದ ಕಾಸಿಗೆ ಈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಧಾನ ಪಾಲುದಾರನಾದ.

ಹಟ್ಟಿಯ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಆರೋಗ್ಯ ಕೆಟ್ಟರೆ ಹೆಣ್ಣಿರಲಿ, ಗಂಡಿರಲಿ ಈ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು ಮಾಸ್ವಾಮಿಯ ಮುಂದೆ ಮಲಗಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಗೆ ಮಲಗಿದೋರ ಅನಿಷ್ಟ ಕಳೆದು ಸ್ವಾಮಿ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಜಾಡ್ಯದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ರು, ಎಳೆ, ಕೇಳಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಅದು. ಬಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡೋ ಚಾಟತ್ತೇ ಇಲ್ಲ... ಅಂಗಾಗಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಮಲಗಿದೋರ ಪಾಲಿಗೆ ಅದು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಐಸಿಯು! ಗಂಟೆಗಂಟೆಗೂ ಬಿಲ್ ಏರುತ್ತಿತ್ತು. ವಾರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಹಳದಪ್ಪನ ಮೈಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ, ಅಮಾಸೆ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಅವತಾರ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ.

ಯಾವುದೇ ಕಾಯಿಲೆ ಬಂದವರಿರಲಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದ ಗಾಳಿ ಪೀಡೆಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ (?) ಪೂಜಾರ್ ಹಳದಪ್ಪ ಬೆತ್ತ ಹಿಡಿದು ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮಂಗಮಾಯ. ಸೊರಗಿ ನೆಲ ಹಿಡಿದು ನರಳುತ್ತಿದ್ದೋರು ಎದ್ದು ಮನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು ನಾಮ ಮಿಶ್ರಣದ ತೀರ್ಥ ಕುಡಿಸಿ ಕುಡಿಸಿ ಹಿಡಿದಿರಬಹುದಾದ ಗಾಳಿ, ಪೀಡೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸಾಮಿಗೆ ಅದೇನು ದಕ್ಕಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡೇ ದೇವಳದ ಹೊಸಿಲಿಂದಾಚೆ ಹೋಗಲು ಪರವಾನಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ!

ಒಂದು ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮಾತಿರಲಿ, ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಜನರನ್ನು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಠಿಕಾಣಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕಲಿಯುಗದ ದೇವರು ಹಳದಪ್ಪ. ಮುಟ್ಟಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅನುಭವಿಸುವ ಹೊಟ್ಟೆನೋವಿಗೂ ಮದ್ದು ಇತ್ತು ಹಳದಪ್ಪನ ಹತ್ರ. ಬೆತ್ತದ ರುಚಿ ಕಂಡ ಆ ಹೆಂಗೂಸುಗಳು ಮಾರ್‍ನೇ ತಿಂಗ್ಳು ಹೊಟ್ಟೆನೋವು ಅಂತ ಏನಾದ್ರು ಸೊಲ್ಲೆತ್ತಿದ್ದು ಕೇರಿಗಳ ಇತಿಹಾಸವೆಂಬೋ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ!

ನಾಳಿಕೆ ಮಂಗ್ಳವಾರ ಅಮಾಸೆ. ಈ ತಲೆ ಹೋಕ ನನ್ಮಗನ್ನ ವೆಂಕಟೇಸಾಮಿತಕ್ಕೆ ಕರ್‍ಕೊಂಡ್ ಹೋಗಿ ಮೆಟ್ಕಂಡಿರೋದೆಲ್ಲಾ ಬುಡ್ಸುಬೇಕು. ಚಿಕ್ಕಗಂಗಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದಳು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಾರ್‍ಲಾ ಹೋಗನಾ ದೇವ್ರತಕ್ಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂಗೆ ನೀನು ಬೇಡ , ನಿನ್ ದೇವ್ರು ಬೇಡ..... ಗಂಗ ಚಡ್ಡಿ ಏರಿಸಿಕೊಂಡು ಓಣಿ ಮನೆ ತಗಡು ಕಿತ್ಕಂಡೆ ಟಣ್ಣನೆ ನೆಗೆದು ಬಿಟ್ಟ.

ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನೆಲ ಹಿಡಿದ. ಇನ್ಯಾರು ದಿಕ್ಕು. ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಿರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣನನ್ನು ಮಾರ್‍ನಾಮಿಬೈಲು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿದರು. ನಿಂಬೆ ಹಣ್ಣು ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಪೂಜಾರಿ ಹಳದಪ್ಪ ಗಾಳಿಸೋಂಕು ಹೊಕ್ಕಿರುವುದು ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ದೇವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟ. ಮೂರು ದಿನ ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಪೂಜೆ, ತೀರ್ಥ, ಪ್ರಸಾದಗಳು, ಬೆತ್ತದ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಪಾಡು ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನ ಕೃತ್ಯಗಳ ಬಾಯಿಬಿಡಿಸಲು ತರಾವರಿ ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ಕಳ್ಳನೊಬ್ಬನ ಪಾಡಿನಂತಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ದಿನ ಆದರೂ ಜ್ವರ ಏರಿತೇ ಹೊರತು ಸುಧಾರಣೆಯಾಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಕೊನೆಗೂ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರ ಹಳದಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟ. ರುದ್ರಾವತಾರ ತಾಳಿದ ಪೂಜಾರಿ ಹಳದಪ್ಪ ಬೆತ್ತ ಹಿಡಿದು ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಮೈಹೊಕ್ಕಿರುವ ಗಾಳಿಸೋಕು ಬಿಡಿಸಲು ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದ. ಇನ್ನು ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಒದೆ ತಾಳಲಾದರೆ ಚಕ್ಕನೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಕೈ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಜೀವ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಕುಣಿತಿದ್ದ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಕೈಯಲಿದ್ದ ದೇವರಬೆತ್ತ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಬಲಗಣ್ಣಿಗೆ ನುಗ್ಗೇ ಬಿಟ್ಟಿತು!

ಎಡಗಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆ ರಪ್ಪನೆ ಹೊರ ಬಿದ್ದು ಚೋಕಾಡತೊಡಗಿತು. ರಕ್ತ ಚಿಲ್ಲೆಂದು ದೇವರ ಮಹಿಮೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ [illegible] ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಂಡತಿಯರ ಮುಖ ನೆಕ್ಕಿತು. ಹನುಮಂತಣ್ಣ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬೇಡರ ಕಣ್ಣಪ್ಪನಂತೆ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ, ಮೊದ್ಲೇ ಜ್ವರದಿಂದ ಉಸಿರು ಕುಸಿದಂತಿದ್ದ ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗ್ನಾನ ತಪ್ಪಿಹೋದ. ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮದುವೆಯಾದಂತಿದ್ದ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಂಡತಿಯರು ಒಂದೆ ಉಸಿರಿಗೆ ಲಬೋ. ಲಬೋ ಅಂತ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ಜಲ್ಮ ಜಾಲಾಡತೊಡಗಿದರು. ಯಾವಾಗ ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಕಣ್ಣು ನೇತು ಬಿತ್ತೋ ಆ ಕ್ಷಣವೆ ಬೆತ್ತ, ತೀರ್ಥ ನಿಂಬೆಹಣ್ಣು ಚೀಲದೊಂದಿಗೆ ಚಾಪೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಜ್ಞಾತಕ್ಕೆ ಪೇರಿಕಿತ್ತ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ.

ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣನನ್ನು ದೊಡ್ಡಾಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯೆ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಟೈಫಾಯ್ಡ್ ಜ್ವರ ಬಂದಿದೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನ ಏನ್ ಮಾಡ್ತಿದ್ರೀ. ಯೂಸ್ ಲೆಸ್ ಫೆಲೋಸ್_ ಎಂದು ತಾರಾಮಾರಾ ಉಗುದ್ರು, ಲಾರ್ಡ್ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯ ಟ್ರೀಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಪರಿ ಕೇಳಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ದಂಗಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ರು, ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಇಟ್ಕೊಂಡು ಜ್ವರ ವಾಸಿ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಹನುಮಂತಣ್ಣನ ಕಣ್ಣು ಉಳಿಸಲು ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಪಾಲಾಗಿತ್ತು, ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಗಂಗನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬಡಗಿ ಹನುಮಂತಣ್ಣ ಬಡಗಿ ಕಣ್ಣಪ್ಪನಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದ.

ವೆಂಕಟೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿ ಸಹವಾಸವೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹನ್ಮಂತಣ್ಣ ಗಾಜಿನ ಕಣ್ಣು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಗೊಂಬೆ, ಮೇಜು, ಮರ ಕೆತ್ತಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ, ಅದೊಂದು ದಿನ ಬಡಗಿ ಕಣ್ಣಪ್ಪ ಜಗಲಿ ಚಾಪೆ ಮೇಲೆ ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿದ್ದ, ತಲೆ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹಣತೆಯೊಂದು ತಣ್ಣಗೆ ಉರೀತಿತ್ತು, ಸ್ಕೂಲ್ ಚೀಲ ಹೆಗಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು ನುಗ್ಗಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ಗಂಗ ಬಡಗಿ ಕಣ್ಣಪ್ಪನ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಅನ್ನಂತ ನೀನೇ ಪುಣ್ಯವಂತ ಕಣೋ, ನನ್ಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಸಾಮಿ ಪಾದ ಸೇರ್‍ಕಂಡೆ. ಆ ನನ್ನಪ್ಪ ಯೆಂಕಟೇಸರ ಸಾಮಿ ಕೊನಿಗೂ ತನ್ನ ಬಕ್ತನ್ನ ತಗಂಡೆ ಬಿಟ್ಟ ನೋಡು...!! ಲಕ್ಷಜ್ಜಿ ಲೊಚಗುಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸೈನಿಕನ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣದ ವೃತ್ತಾಂತ

ರೈಲು ಅಂತ ಹೇಳಿದಾಗ ನೆನಪಾಗುವುದೇ ಯಾವುದೋ ಮೋಡಗಳ ನಡುವಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯ ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತೆ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕೂ... ಅಂತ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಏಣಿ ಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ಬರುವ ಚಿತ್ರಣ.

ನಾವು ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕ. ನಮಗೆ ಮನೆಯಿಂದ, ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂತಹ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು, ಬರಲು ರೈಲು ಮಾರ್ಗವೇ ಸೂಕ್ತ, ರೈಲುಗಳ ಒಂದೊಂದು ಬೋಗಿಗಳು ಒಂದೊಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತವೆ. ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಊರಿಗೆ ರಜೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಕನಿಷ್ಠ 6 ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಊರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ನಾವು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಮರಳಿ ವಾಪಸ್ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ನಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ದಿನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಣಿಕೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ರಜೆಯ ದಿನಗಳು ಸಮೀಪ ಬಂದಂತೆ ಎಲ್ಲೋ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತು ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ವರ ಪಡೆದಂತಹ ಅನುಭವ. ಅದರಲ್ಲೂ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಅದರ ಮಜಾನೇ ಬೇರೆ.

ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪ್ಲಾಟ್ ಫಾರಂನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ರೈಲಿನ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಮೈಕ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ಗಮನಕ್ಕೆ, ಗಾಡಿ ಸಂಖ್ಯೆ .. ಕೆಲವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬರಲಿದೆ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದರ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಏರಿಲಿದ್ದಡ್ ಮಾಡೋಕೆ ಇನ್ನೇನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಮಾತ್ರ ಕಾಯಬೇಕು ಅನ್ನುವ ಹಂಬಲ, ಅವಾಗಲೇ ಬಂತು ನೋಡಿ ರೈಲು, ರೈಲು ಹಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದಡಕ ದಡಕ ಎಂಬ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ಹಿಗ್ಗುವ ಮನಸ್ಸಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಎದೆ ಬಡಿತ ಕೂಡ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಲು ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ರೈಲಿನಲ್ಲಿ, ಅದೂ ಕಿಟಕಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ ಹಿಂದೆ ಆಗಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಆಗುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಮಾತಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಶುರುವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಹತ್ತಿರದವರಾಗಿದ್ದು, 'ನೀವು ಸೈನಿಕರಾ? ಎಲ್ಲಿಯವರು?' ಅಂತ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಗಿಯಿತು. ನಮಗೆ ಖುಷಿ ಹಾಗೂ ಉಲ್ಲಾಸದ ಜೊತೆ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡಲು ಶುರು ಆಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಶುರು ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾವು ಪಡೆದ ಟ್ರೈನಿಂಗ್‌ನ ಕಷ್ಟ, ಸುಖ, ದುಃಖ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಹಳೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಸ್ಟೇಷನ್ ಬಂದಾಗ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಹ ಅನುಭವ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಗೆಳೆಯರು, ತಮ್ಮ-ತಂಗಿ, ಬಂಧುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸುತ್ತಾಡುವಾಗ, 'ಯಾವಾಗ ಬಂದಿದ್ದೀಯೋ? ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇದೀಯಾ?' ಅಂತ ಕೇಳೋದಕ್ಕಿಂತ 'ವಾಪಸ್ ಯಾವಾಗ ಹೋಗ್ತೀಯಾ? ಮತ್ತು 'ಆರ್ಮಿ ಬಾಟಲ್ ತಂದಿದೀಯಾ?' ಅಂತ ಕೇಳುವ ಜನರೇ ಜಾಸ್ತಿ! ಆಗ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವು ಆಗುತ್ತೆ, ಆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ. ಮತ್ತೆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋ ದೃಶ್ಯ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತೆ.

ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಈ ಬಾರಿ 27 ದಿನ ಹೇಗೆ ಕಳೆಯಿತೋ ಗೊತ್ತೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ವಾಪಸ್ ಹೋಗಲು ಇನ್ನು 2 ಅಥವಾ 3 ದಿನ ಮಾತ್ರ ಇದೆ ಅಂದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಗೆಳೆಯರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಾಳಜಿ, ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ. ಅದನ್ನು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬರಹದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಲು ಆಗದು. ಅದರ ಅನುಭವ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತು. ಮರಳಿ ಹೋಗಲು ಅದೇ ಸ್ಟೇಷನ್, ಅದೇ ರೈಲು, ಅದೇ ಸೀಟು ಅದೇ ಸೈನ್ಯದ ಗೆಳೆಯರು... ಆದರೆ ಬರುವಾಗ ಇರುವ ಮಜಾ, ಖುಷಿ, ಆನಂದವನ್ನು ಯಾರೋ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡಂತಹ ಅನುಭವ.

ರೈಲು ಬರುವ ಕಡೆಯ ಕ್ಷಣದವರೆಗೂ ಗೆಳೆಯರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮಂದಿರ ಜೊತೆ ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅನುಭವ. 'ನೀರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮೀನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದಂತಹ' ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರೈಲು ಬಂತು. ಅದನ್ನು ಏರಿ, ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೈ ಮಾಡಿ 'ಬಾಯ್', ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವುದೇ ಬಾಲಿವುಡ್, ಹಾಲಿವುಡ್ ಹೀರೋಗಳಿಗಿಂತ ಕಮ್ಮಿ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಅವರು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಮರೆಯಾದ ನಂತರ ಅದೇ ಕಿಟಕಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮನೆಯವರು, ಗೆಳೆಯರು, ತಮ್ಮ ತಂಗಿಯರ ಜೊತೆ ಸುತ್ತಾಡಿದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆವಾಗ ಬೇಡ ಬೇಡ ಎಂದು ಎಷ್ಟೇ ತಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಕಣ್ಣಿನ ಮೂಲೆಯಿಂದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಹನಿ ಜಾರಿ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಆ ಎಲ್ಲಾ ನೆನಪುಗಳು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಏಕೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಪ್ರತಿ ಸೈನಿಕನ ಕಥೆ. ಸೈನಿಕರು ಪ್ರಯಾಣಿಸಬೇಕಾದರೆ ಅವರನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಮಾತಾಡಿಸಿ. ಆಗ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಆಗುವ ಖುಷಿಯೇ ಬೇರೆ.

ಪ್ರವೀಣಕುಮಾರ

ಕೊಳಲು ಊದುವುದೆಂದರೆ...

ಆನಂದ ಋಗ್ವೇದಿ

ಕೊಳಲೂದುವುದೆಂದರೆ
ಗಣೆಯೊಳಗೆ ಗಾಳಿಯೂಡಿದಂತಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣ
ಅದು ಅಂತರಂಗದ ಕೊರಳು
ಉಸಿರ ಏರಿಳಿತವೇ ಭಾಷೆ

ಭಾವ ಸಂಭಾವ್ಯಗಳು ಬದಲಾದರೂ ಮೆಲ್ಲುಸಿರು
ನಿಡಿ ಉಸಿರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರೂ
ಮೂಕವಾಗದು ಮಾತು

ಗಣೆಯ ನವ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ
ಹೊಮ್ಮುವ ಗಾಳಿಗೆ
ಬಿಗುಮಾನವಿಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನೇ
ಸುಮ್ಮಾನ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ
ಬಿಮ್ಮನೇ ಬಿರು ನುಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ

ಷಡ್ಜದಲಿ ಅಡುವ ಮಾತು ಮಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮೆಲು ದನಿಯ ಬನಿ
ಬಯಕೆ ಕಳವಳ ಕಾಮನೆ
ಭಾವನೆಗಳ ತುಮುಲ ಹದವರಿತ ಉಸಿರು ಕೊಳಲ ಹೊಗುವುದು ಸುಶ್ಮಿ ರಾಗವಾಗಿ
ಜತಿಯಿಲ್ಲದ ಏಕ ತಾಳ ಅಂತರ್ಲಯ

ಗೋಕುಲ ಬಿಟ್ಟಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಕೊಳಲ ಊದಿಲ್ಲ
ಧಿಡೀರಾರೆ ರಾಧೆಯ ಮೋಹ
ಮೋಹನನ ಪ್ರತಿರೂಪ ಈ ಬಾನುರಿ ಬಾಲಿಸದು ಅಂತರಂಗ ಉಸುರದೇ
ಕೊರಳು ಕುಸಿದರೆ'

ದಾರಿ ಯಾವುದಯ್ಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ!!

...ಮೊದಲನೇ ಪುಟದಿಂದ

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರವು (Anthropology) ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ತ ಮಾನವ ವಂಶವು ಒಂದೇ (Human race is one) ಎಂದು ತನ್ನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಖಚಿತವಾಗಿ ರುಜುವಾತು ಪಡಿಸಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದಂತೆ ದೂರ ದೂರ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳು ಧರ್ಮದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದವು. ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಆಚರಣಾ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದಾಗ್ಯೂ ಗುರಿ ಮಾತ್ರ ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಂತಹ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಧರ್ಮದ ಪಾಲನೆಗೆ ಆಯಾ ಪರಿಸರ, ಸನ್ನಿವೇಶ ಹಾಗೂ ಕಾಲಮಾನಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವ ಕೆಲವು ಬಗೆಯ ಆಚಾರ ಪ್ರಧಾನ ಕ್ರಿಯೆಗಳೂ (Rituals) ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.

ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಪೂಜೆ, ಭಜನೆ, ಆರಾಧನೆ, ಉಪವಾಸ, ವ್ರತ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ಯಾಗ, ಯಜ್ಞ, ಹರಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಪಂಚದ ಇಂತಹ ನೂರಾರು ಮತಗಳು ನೂರಾರು ದಾರಿಗಳಾಗಿ ಸೇರಲು ಹೊರಟಿದ್ದು 'ಧರ್ಮ' ಎಂಬ ಒಂದೇ ಊರನ್ನು.

ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯು ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಜಾನಪದದಂತೆ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಒಬ್ಬ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ರೂಪಿಸಲ್ಪಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯು ಧರ್ಮದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ 'ಮತ'ವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರೆ ಅದನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಇಲ್ಲವೇ ನಿರೂಪಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯು 'ಮತಾಚಾರ್ಯ' ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮತವು ತನ್ನ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಠ, ಚರ್ಚು, ಗುರುಪೀಠ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ನಿಂತವರು ಧರ್ಮಗುರುಗಳು, ಮಠಾಧೀಶರು, ಪಂಚರು, ಪ್ರಾಯಿತರು ಮೊದಲಾದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಮುದಾಯಗಳು ತಾವು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಇಂತಹ ಸಂಹಿತೆಗಳು ತಮ್ಮದೆ ಅಭಿಮತಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾಯಶ: ಇವುಗಳಿಗೆ (ಸಂಸ್ಕೃತಾದಿ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ) 'ಮತ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿರಲೂಬಹುದು. ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಗಳೇ ಮತಗಳಾಗಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ 'ಮತಾಚಾರ'ವೆಂಬ ಹೆಸರೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಮತವೆಂಬುದು ಅಗೋಚರ ಅಸ್ತಿತ್ವವಾಗಿದ್ದು ಈ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಮತಗಳ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳಂತೆ ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಯೆ, ಅಹಿಂಸಾದಿ ಧರ್ಮಧಾತುಗಳು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ನಡುವಿನ ಸೇತುವೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಮುಖ ಮತಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಹ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಮತದ 'ದರ್ಶನ' (Philosophy) ಅಥವಾ ತತ್ವಗಳಾಗಿವೆ.

ಬಹುಪಾಲು ಮತಗಳು ತಮ್ಮ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆ ಹಾಗೂ ದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ರೂಪಕೊಟ್ಟು ಬೈಬಲ್, ಖುರಾನ್, ಗುರುಗ್ರಂಥಸಾಹೇಬ್, ದಮ್ಮಪದ ಮೊದಲಾಗಿ ಗ್ರಂಥಸ್ಥಗೊಳಿಸಿದ್ದರೆ, ಅಕ್ಷರೇತರ (Non-literate) ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ನಿರೂಪಗಳೇ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅನೇಕ ಮತಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ, ಅವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆಂದು ನಂಬಲಾಗುವ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಹಿಂದೂ ಮತಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾಪಕರಾರೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿ ಅದನ್ನು 'ಅಪೌರುಷೇಯ' ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ವೇದಗಳು, ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತಗಳಂತಹ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡರಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಎಲ್ಲ ದರ್ಶನಗಳ ಜೀವಾಳ ಅಥವಾ ಸಾರ ಬಹುಪಾಲು ಒಂದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಚರಣೆಯೊಂದು, ಒಂದು ಮತದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಾರ್ಥನೆ' ಎನಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಅದು 'ನಮಾಜ್', ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ಅದು 'ಆರಾಧನೆ'. ಒಂದರಲ್ಲಿನ ಕರ್ಮ, ಭಕ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಗಳೆಂಬ ಮಾರ್ಗಾನುಷ್ಠಾನವು ಇನ್ನೊಂದು ಮತದಲ್ಲಿ Labour, Faith, Knowledge ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೀವದಯೆ, ಮನುಷ್ಯಪ್ರೀತಿ, ದಾನ, ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮಧಾತುಗಳು ಪುಣ್ಯಮಯವಾದರೆ, ಜೀವಹಿಂಸೆ, ಕಳವು, ಸುಳ್ಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪಾಪಕರ ಎಂಬ

ಮೃದು ಮತ, ಕಠೋರ ಮತ

ಯಾವ ಮತದ ಸಂಹಿತೆಯು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತನ್ನ ತೋಳ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಭ್ರಾತೃತ್ವವನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತಹ ಮತವನ್ನು ಮೃದುಮತ (Soft Religion , one which invites and includes) ಎಂತಲೂ, ಯಾವ ಮತವು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಾರತಮ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಒಡಕುಂಟುಮಾಡಿ ದೂರಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅಂತಹ ಮತವನ್ನು ಕಠೋರ ಮತ (Hard Religion, one which divides and excludes) ಎಂತಲೂ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬುದ್ಧ ಬಸವಾದಿಗಳ ಬೋಧನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮಧಾತುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. 'ಧರ್ಮ'ವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಇವರ ಮತಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮೃದುಮತಗಳಾಗಿವೆ.

ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಅನುಸರಿಸಿದ ಮತಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಉನ್ನತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Great culture) ಎಂಬುದಾಗಿ ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಸೌಜನ್ಯಗಳ ದ್ಯೋತಕಗಳಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಣಿಬಲಿ, ನರಬಲಿ, ದೇವದಾಸಿ, ಬಸವಿಯಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳು ಹರಕೆಗಳಾಗಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದುದು, ಮತವನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದುದರ ದ್ಯೋತಕವಾದ ಕ್ಷುದ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (Little culture) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ನೀತಿಯು ಎಲ್ಲ ಮತಗಳಿಂದಲೂ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

Religion ಎಂಬ ಪದ

ಒಂದೇ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಅರ್ಥಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಓದುಗರೇ ಆ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಲೇಖಕನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇದು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಜಾಯಮಾನ. ಭಾರತ ದೇಶಕ್ಕೆ ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯ ಪರಿಚಯ ಹಾಗೂ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರ ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವ, ದರ್ಶನ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಒಳ ಹರಿವು ಉಂಟಾದ ಮೇಲೆ Religion ಎಂಬ ಶಬ್ದವು 'ಧರ್ಮ' ಮತ್ತು 'ಮತ' ಗಳ ನಡುವಿನ ಭಿನ್ನತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಇದ್ದ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡು ಮಾಡಿದೆ. 'ಮತ'ವನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು Faith ಎಂಬ ಶಬ್ದವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಜನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ Religion ಪದವೇ ಪ್ರಚಲಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಅಪಪ್ರಯೋಗವು ಕೂಡ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳು 'ಮಾರ್ಗ'ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಧರ್ಮೋರಕ್ಷತಿ...

ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಯೆಂಬುದು ಮತದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಾಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗದಿರುವುದೆ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮತಗಳು 'ಧರ್ಮ'ದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಲು ಇರುವ 'ಮಾರ್ಗ'ಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯು ವಿಸ್ಮೃತಿಗೆ ಸರಿದು ಮತದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೇ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಅಪಾರ್ಥದ ಗ್ರಾಹಿ ಸರ್ವತ್ರ ಕವಿದಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಅನರ್ಥ ಸಂಭವಿಸಿದುದು ಇಲ್ಲಿಯೇ. ಬಹುತೇಕ ಮತಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳು 'ಧರ್ಮ'ದ ಹಾಗೂ 'ಮತ'ದ ಅರ್ಥಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹಾಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೆ ಮತವನ್ನೇ ಧರ್ಮ ಎಂತಲೂ, ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯೆಂದರೆ ಮತದ ರಕ್ಷಣೆಯೆಂತಲೂ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಂಪ್ರದಾಯನಿಷ್ಠರು ಪರ-ಮತ ನಾಶದಿಂದಲೇ ಸ್ವ-ಮತ ರಕ್ಷಣೆಯು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ನಿಗೂಢ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಅಂಗವಾಗಿ ಧರ್ಮದ 'ಧಾರಯತೀ....' ಗುಣವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದವರು 'ಮತ'ದ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾ ಪರ-ಮತ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸ್ವ-ಮತ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಭಾಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರ-ಮತ ನಾಶವನ್ನು ಸ್ವ-ಮತದ ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯವೆಂದು ಮತೀಯವಾದಿಗಳು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. 'ಧರ್ಮೋರಕ್ಷತಿ ರಕ್ಷಿತ:' - ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ಅರುಹಿದ ಈ ಅಮೋಘ ಉಕ್ತಿ ಈಗ ಮತದ್ವೇಷದ ಭದ್ರಬುನಾದಿ. 'ತನ್ನ ಮತವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಆ ಮತವು ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂಬ ವಿಕೃತ ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. 'ಹಿಂದುವು ಹಿಂದುತ್ವವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಹಿಂದುತ್ವವು ಅವನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ'. 'ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇಸ್ಲಾಮನ್ನು... ಕ್ರೈಸ್ತರು ಕ್ರೈಸ್ತ ಮತವನ್ನು... ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲ ಮತಗಳವರು ತಂತಮ್ಮ ಮತಗಳನ್ನು ಪರ-ಮತ ದ್ವೇಷದ ಇಂಗಿತದೊಂದಿಗೆ ರಕ್ಷಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಮತದ ರಕ್ಷಣೆ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಕುರಿತ ಅಜ್ಞಾನವು ಇನ್ನೊಂದು ಮತದ ದ್ವೇಷಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಯಿತು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ 'ಧರ್ಮ'ವು ವಿಶ್ವಪ್ರೀತಿಯನ್ನು, ಮನುಕುಲ ಭ್ರಾತೃತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವಂತಹುದು. ಆದರೆ ಮತವನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಾಗ ಮನುಷ್ಯನೇ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ ವಿಚ್ಛಿದ್ರಕಾರಿ ಮತೀಯವಾದವು ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧಗಳಂತಹ ದುರಂತಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಧರ್ಮ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ, ಕತ್ತಿ, ಖಡ್ಗಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಲಾಂಛನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಯುದ್ಧ ಸಾರಿ, ರಕ್ತ ಹರಿಸಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮವನ್ನಪ್ಪಿಕೊಂಡವರನ್ನು ಅವರಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಪಾಲನೆ ಮಾಡುವವರು ಪ್ರೀತಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜೀವದಯೆ ಇರುವವನಿಗೆ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮೋರಕ್ಷತಿ ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಯನ್ನು ಮತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಿದುದಲ್ಲ.

ಬಂಡಾಯದಿಂದ ಪಂಥಕ್ಕೆ....

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಹೊಸ ಮತದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಅರಸುವುದು ಪ್ರಾಯಶ: ಮನುಷ್ಯಸಹಜ ಗುಣ. ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದಾಗಿ ಮೂಲ ನಿಷ್ಠಾವಂತರೊಂದಿಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಏರ್ಪಡುವುದು ಸಹಜ. ಈ ಒಳ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದಾಗಿ ಆಚರಣಾ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತದೆ. ಮರುವಿಭಾಗಗೊಂಡ ಮತಗಳು 'ಪಂಥ'ಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಬಹುದು. ಹಿಂದೂ ಮತದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡ ಬೌದ್ಧ ಮತವು ಹೀನಯಾನ, ಮಹಾಯಾನಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಪಂಥಗಳಾಗಿ ಕವಲೊಡೆದುದು; ಜೈನ ಮತವು ದಿಗಂಬರ, ಶ್ವೇತಾಂಬರಗಳೆಂಬ ಎರಡು ಪಂಥಗಳಾದುದಲ್ಲದೆ, ಮೂರ್ತಿಪೂಜಕ, ಸ್ಥಾನಕ್ ವಾಸಿ, ತೇರಾಪಂಥ್, ಬೀಸ್‌ಪಂಥ್, ತಾರನಪಂಥ್ ಮೊದಲಾದ ಶಾಖಾ ಪಂಥಗಳಾಗಿ ಒಡೆದುದು; ಸಿಖ್ ಮತವು ಅಕಾಲಿ, ನಿರಂಕಾರಿ, ಖಾಲ್ಸಾ, ಉದಾಸಿ ಮುಂತಾದ ಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಹೋಳಾದುದು; ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತವು ರೋಮನ್ ಕ್ಯಾಥೊಲಿಕ್ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಎಂಬ ಮುಖ್ಯ ಶಾಖೆಗಳಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಮೆಥೋಡಿಸ್ಟ್, ಪೆಂತಿಕಾಸ್ಟ್ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕವಲೊಡೆದುದು: ಇಸ್ಲಾಮ್ ಮತವು ಶಿಯಾ ಮತ್ತು ಸುನ್ನಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಬಂಡಾಯ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲದೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖ್, ಸೈಯದ್, ಪಠಾಣ್ ಮೊದಲಾದ ಉಪಶಾಖೆಗಳಾಗಿ ಕವಲಾದುದು: ವೀರಶೈವ ಮತವು ಹಿಂದೂ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಬಂಡಾಯ ಮತವಾಗಿ ಸಿಡಿದಿದ್ದಾಗ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನ ಮಾಡುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಾಂತದೊಂದಿಗೆ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು. ಅದು ಕ್ರಮೇಣ ಹಿಂದೂ ಮತದಂತೆ ತನ್ನೊಳಗೂ ಸ್ತರೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಹಲವಾರು ಉಪಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಮತಾಚಾರ್ಯರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನದಿಂದಾಗಿ ಈಗ ಲಿಂಗಾಯತ - ವೀರಶೈವ ಎಂಬ ಎರಡು ಶಾಖೆಗಳು ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣಗೊಂಡಲ್ಲಿ ಅವು ಮತ್ತೆರಡು ಉಪ ಪಂಥಗಳಾಗಿ ನೆಲೆಯೂರಿ, ಈ ಮತದ ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆ ಉಪ ಪಂಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳುವುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮತವು ವಿಚ್ಛಿನ್ನತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಲಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪವನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ಧರ್ಮ'ವು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ, ಅಖಂಡ ಹಾಗೂ ನಿರಂತರ. ಅದು ವಿಭಜನೆ, ಶಾಖೆ, ಪಂಥವೆಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 'ಧರ್ಮ'ವು ನಿಲುಕುವಂಥದ್ದಲ್ಲ.

ಬುದ್ಧ, ಬಸವರಿಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುವ ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮತವನ್ನೆ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮತವಾವುದು, ಧರ್ಮವಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಿದುದು. ಆದರೆ ತಲೆಮಾರುಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮತವನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದು ಭಾವಿಸತೊಡಗಿರುವುದು ಇಂದಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಡಾಯ ಮತಗಳ ಸರಳ ಶುದ್ಧ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಒಲ್ಲದವರು, ರಂಜನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವೈಭವದ ಆಚರಣೆಗಳಿಗೆ ಒಲಿದವರು ಪಂಥಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತಸ್ಥಾಪಕರು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಚಿಂತನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ ಮತಗಳನ್ನು ನಂತರದ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿದುದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮೂಲ ಮತಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸಿ ಪಂಥಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಧರ್ಮ'ವನ್ನು ತಲುಪದೆ ಬರೀ ದಾರಿಗಳ ಯಜಮಾನಿಕೆಗಾಗಿ ಬಡಿದಾಡುವುದು ಮನೆಯನ್ನು ತಲುಪದೆ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಬಿಡುವ ಮುಗ್ಧರ ಕೆಲಸವಾದೀತು.

ಪ್ರಣತಿಯೇ ಪ್ರಕಾಶವಲ್ಲ....

'ಧರ್ಮ' ಮತ್ತು 'ಮತ'ಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಹೀಗೊಂದು ಉಪಮೆ. ಫ್ಯಾನ್‌ಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ನೂರಾರು ಕಂಪನಿಗಳಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಂಪನಿಯದು ಹತ್ತಾರು ಮಾದರಿಗಳು. ಎಲ್ಲವೂ ಗಾತ್ರ, ವಿನ್ಯಾಸ, ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮಾದರಿ ಫ್ಯಾನ್‌ಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ಇರಿಸಿ ಚಾಲೂ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಫ್ಯಾನ್‌ಗಳೂ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸುತ್ತವೆ. ಫ್ಯಾನ್‌ಗಳು ಅದೆಷ್ಟೇ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಸೂಸಿದ ಗಾಳಿ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ. ಈ ಗಾಳಿಯೇ ಧರ್ಮ, ಗಾಳಿ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಫ್ಯಾನ್‌ಗಳೇ ಮತಗಳೆಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸಬಹುದು. ಅಂತೆಯೆ ಬೆಳಕು ಕೂಡ ಧರ್ಮವಾದರೆ, ಪ್ರಣತಿಗಳು ಮತಗಳಂತೆ. ಆದರೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಣತಿಗಳೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶಗಳಲ್ಲ. ಗಾಳಿಯನ್ನು ಬೀಸುವ ಫ್ಯಾನ್‌ಗಳೇ ಸ್ವಯಂ ಗಾಳಿಯಲ್ಲ ಫ್ಯಾನೇ ಬೇರೆ, ಗಾಳಿಯೇ ಬೇರೆ. ಪ್ರಣತಿಯೇ ಬೇರೆ, ಪ್ರಕಾಶವೇ ಬೇರೆ.

ಮತದಿಂದ ಬಂಡಾಯಕ್ಕೆ....

ಮತಗಳ ಆಚಾರ ಸಂಹಿತೆಯು ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಿಸಲು, ಸಮುದಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ಅರ್ಥಹೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು, ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುವ ರೂಢಿ, ಪದ್ಧತಿ ನಿಯಮಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇರಿದಾಗ ಸಹಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮುಗ್ಧರ ಧ್ವನಿ ಆಗ ಬಂಡಾಯವೇಳುತ್ತದೆ. ವಿರೋಧನೆಗಾಗಿ ಪ್ರಚಂಡ ಮತಾಂದೋಲನವೇ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ... ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೊಸದೊಂದು ಸರಳವಾದ, ಜೀವಪರ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ... ವೈರಾಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ನೊಂದು ಬಳಲಿದ ಜನಸಮೂಹವು ನಿರಾಳತೆಗಾಗಿ ಇಂತಹ ಹೊಸ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂಲಮತದಿಂದ ಹೊರಸಿಡಿದು ಮರುಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ಮತವು ಬಂಡಾಯಮತ (Protest Religion) ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಜೈನ, ವೀರಶೈವ, ಬೌದ್ಧ, ಸಿಖ್, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಟೆಸ್ಟಂಟ್ ಮತಗಳು ಇಂತಹ ಬಂಡಾಯ ಮತಗಳೇ ಆಗಿವೆ.

ಪಶ್ಚಿಮದ ದೃಷ್ಟಿಯ ಫಲ

ಮೊದಲನೇ ಪುಟದಿಂದ...

ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿತಾರತಮ್ಯ ಇತ್ತು ಮತ್ತು ಇದೆ. ಅದು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ನಿರ್ಮೂಲನವಾಗಿಲ್ಲ ನಿಜ. ಆದರೆ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ. ಎಂ. ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸರು ಹೇಳಿದ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನೇ ಚರ್ಚೆ ಅಥವಾ ಆಕ್ಷೇಪಗಳಿರಲಿ, ಅಲ್ಲೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಈ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವವೇ. ಇದು ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯೋ ಔದಾರ್ಯವೋ ಆಗಬೇಕಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರನ್ನು ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಲು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಅದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೆಂದು ಬೇಕಾದರೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಾರತದ ಅಸಂಖ್ಯ ಜಾತಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಗೆ ನಿಜವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಲಿಂಗಾಯತರ ಮಟ್ಟಿಗೂ ನಿಜ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ, ತಿರುಪತಿ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನಲ್ಲಿಗೆ ಅಥವಾ ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುವುದು ಪಾಪಕಾರ್ಯವೆಂದು ಲಿಂಗಾಯತರು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದೂಗಳು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಳವಿಮರ್ಶೆ, ಒಳಬಂಡಾಯ, ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಉಂಟಾಗಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಅದ್ವೈತ, ದ್ವೈತ ಮುಂತಾದ ಮತಗಳು, ದಾಸಪರಂಪರೆಯಂಥ, ತತ್ವಪದಗಳಂಥ ಪರಂಪರೆಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡವು. ...

ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಬಂದವರು ಲಿಂಗವೆಂಬ ಒಂದೇ ಗುರುತಿಗೆ ಶರಣಾದರು ಎಂಬ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಅಥವಾ ವೀರಶೈವ ಮತ ಅಥವಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಅದ್ವೈತ, ದ್ವೈತ ಇತ್ಯಾದಿ ಮತ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಲಿಂಗಾಯತರ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪೆಂದು ಹೇಳಲು ಯಾವುದೇ ತರ್ಕವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದ ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಕೂಡ ಇರುವ ವಾಸ್ತವ. ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ವಿರೋಧಿಸಲು ತರ್ಕವಿಲ್ಲ.

ಅದೇ ರೀತಿ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು, ನಾರಾಯಣಗುರುಗಳು ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದ ಅಥವಾ ಬರೆದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪವಿತ್ರ ಪಠ್ಯಗಳೆಂದೂ ತಮ್ಮದೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮವೋ ಮತವೋ ಆಗಿದೆಯೆಂದೂ ಯಾರಾದರೂ ವಾದಿಸಿದರೆ, ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಲು ಏನು ತರ್ಕವಿದೆ? ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಒಬ್ಬ ಪ್ರವಾದಿ, ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗ್ರಂಥ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಅಥವಾ ಮತಾಂತರ ಮಾಡುವ ತತ್ವವಿರಬೇಕೆಂಬ ಯಾವುದೋ ವಿದೇಶೀ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಯಾಕೆ ಒಪ್ಪಬೇಕು? ಅಥವಾ ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾದಿಯೊಬ್ಬ ಆಗಿ ಹೋಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವೇಕೆ? ಆಯಾ ಗುಂಪು ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಭಾವ ಇದ್ದರೆ ಸಾಲದೇ!! ...

ಎಂದರೆ ಯಾಕೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ವಿರೋಧಿಸಬೇಕು? ಕೋಲ್ಕತ್ತದ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ತಾವು ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದ ಪ್ರಸಂಗ ತುಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ.

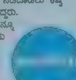
ದೇವು ಹನೆಹಳ್ಳಿಯವರು ಈ ಚರ್ಚೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಚನವು ಲಿಂಗಾಯತವೆಂಬ ನವಧರ್ಮದ ಪವಿತ್ರ ಪಠ್ಯವಾದರೆ, ಅದು ಮತೀಯ ಪಠ್ಯ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈವರೆಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಪದವಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ.ವರೆಗೂ 'ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಿ' ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದ ವಚನಗಳು 'ಮತೀಯ' ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿ ತರಗತಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ'

ಈ ದೇಶದ ಹಿಂದೂಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ನೀತಿಗಳು ಪಶ್ಚಿಮದ ಅಥವಾ ಇನ್ನಷ್ಟು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ರಿಲಿಜನ್ನಿನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದುದರಿಂದ ನಾವಿಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮದ ... ಧರ್ಮವನ್ನು ... ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ದೇಶಗಳು ... ಗೊಂದಲಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ

ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಗಳು

ಅಮ್ಮನ ತಂಗಿ ಸರಸ್ವತಿ ಹತ್ತನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗಷ್ಟೇ ಓದಿದ್ದು. ಆದರೆ ಮನೆಗೆಲಸ ಹಾಗೂ ಮನೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು.

ಒಮ್ಮೆ ಅಜ್ಜನವರಿಗೆ (ಆಕೆಯ ತಂದೆ) ಆರೋಗ್ಯ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. 'ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ನ ಕಡೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಒಳಿತು' ಎಂದು ವೈದ್ಯರು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಜ್ಜನವರು ನಡೆದಾಡಲು ಕಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರಾದರೂ, ಊಟ-ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಅಜ್ಜನ ಸೇವೆ ಹಾಗೂ ಮನೆಗೆಲಸ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸರಸ್ವತಿ ಅವರೇ. ಅಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ತಿಂಡಿಗೆ ದೋಸೆ ತಿಂದ ಅಜ್ಜ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಮಗಳನ್ನು ಕೂಗಿ 'ಸರಸೂ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಂಬೂ ಶರಬತ್ತು ಮಾಡಿ ಕೊಡ್ತೀಯಾ..?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಒಂದೆರಡು ಲೋಟ ನೀರಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಬೆರೆಸಿಟ್ಟರು. ಅದು ಕರಗುವವರೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಉಳಿದಿದ್ದ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸೋಣವೆಂದು ಅದರ ಕಡೆ ಗಮನ ಹರಿಸಿದ್ದರು. ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿದವರೇ, ಶರಬತ್ತು ತಯಾರಿಸಿ ಲೋಟಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಜ್ಜನವರ ಬಳಿ ಹೋದರು. ಆದರೆ, ಅಜ್ಜನವರು ನಿದ್ದೆಗೆ ಜಾರಿದ್ದರು. ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಜ್ಜನವರ ಪ್ರಾಣಪಕ್ಷಿ ಹಾರಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಇದರಿಂದ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಆದ ದುಃಖ ಹಾಗೂ ಆಘಾತ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ತಂದೆಯವರ ಸಾವಿನ ನೋವಿಗಿಂತಲೂ, ಅವರು ಸಾಯುವ ಮುಂಚೆ ಕೇಳಿದ ಶರಬತ್ತನ್ನು ತಾನು ಕೂಡಲೇ ಮಾಡಿಕೊಡಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂಬ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ನೋವು ಅವರನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು.

ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದು ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ... ವರ್ಷಗಳೇ ... ಈಗಲೂ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ 'ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳಾದ ಅವರ ಆರೈಕೆ, ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡುವುದು, ಅವರಿಗೆ ...

ವಾರಭವಿಷ್ಯ 01-10-2017 ರಿಂದ 07-10-2017

ಡಾ. ಎಂ.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಮಾದಾಪುರ
ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ವಿಶಾರದ

ಈ ಭವಿಷ್ಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ

ಮೇಷ — ಅಶ್ವಿನಿ, ಭರಣಿ, ಕೃತ್ತಿಕ 1
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಶುಭದಾಯಕ ... ಪ್ರಫುಲ್ಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಜಾಣ್ಮೆ ... ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಓದಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಗಳು ಒದಗುತ್ತವೆ ... ಕೊಂಡರೆ ಅಥವಾ ನರದೌರ್ಬಲ್ಯ ಕಾಡುತ್ತದೆ. ಅವಿವಾಹಿತರಿಗೆ ಲಗ್ನಯೋಗ ... ನೀವು ಒಬ್ಬರೇ ಸಾಹಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೋಗಬೇಡಿ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ...

ವೃಷಭ — ಕೃತ್ತಿಕ 2-3-4 ರೋಹಿಣಿ ಮೃಗಶಿರ 1-2
ಅತ್ಯಂತ ಸುಖವಾಗಿರುವಿರಿ. ದ್ವಿಚ ... ಹಿರಿಯರೊಡನೆ ವಾಗ್ವಾದ ಆಗಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಉತ್ತಮ ವಾರ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಓದಲು ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ವಾಯುಪ್ರಕೋಪ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡಬಹುದು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾವೇರಿದ ವಾತಾವರಣ ಇರುತ್ತದೆ

ಮಿಥುನ — ಮೃಗಶಿರ 3-4, ಆರಿದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು 1-2-3
ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಶುಭ ಸಮಾಚಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ ವಿದೇಶೀ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಬಡ್ತಿ ಯೋಗವಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ನಿಮಗೆ ಧನ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬಹುದು ಸಂತಾನ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಈಗ ಶುಭ ಕಾಲ. ತಾಯಿಯ ಕೋಪ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು.

ಕಟಕ — ಪುನರ್ವಸು 4, ಪುಷ್ಯಮಿ, ಆಶ್ಲೇಷ
ಧನ ಸುಖ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೊಡನೆ ಒಡನಾಟ ಹೆಚ್ಚು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾರ. ನಿಮ್ಮ-ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಯಸ್ಕರು ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ, ಇವರ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಹ ಸಿಗುತ್ತದೆ

ಸಿಂಹ — ಮಖ, ಪುಬ್ಬ, ಉತ್ತರಾ 1
ನಿರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮೀರಿ ಧನದ ಒಳ ಹರಿವಿರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಗೌರವ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಂಬಂಧಿಕರಿಂದ ಮದುವೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರಬಹುದು. ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ದೊರೆತು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಕನ್ಯಾ — ಉತ್ತರಾ 2-3-4, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ 1-2
ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಬಹಳ ಏರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಧನಾದಾಯ ಸಾಕಷ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಗಾತಿಗೆ ನೀವು ಧನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಹೂಡಿದ್ದ ಬಂಡವಾಳದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆಮ್ಲತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದು. ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಧನ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದು.

ತುಲಾ — ಚಿತ್ತಾ 3-4, ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖ 1-2-3
ಇಷ್ಟು ದಿನ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಇದ್ದ ಒದ್ದಾಟ ನಿವಾರಣೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ಜನರು ಶತ್ರುಗಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಿರಲಿ. ... ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಮಗೇ ಒಳಿತು. ನಿಮಗೆ ತಾಯಿ ಕಡೆಯಿಂದ ಆಸ್ತಿ ... ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪಿತ್ತ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ವೃಶ್ಚಿಕ — ವಿಶಾಖ 4, ಅನೂರಾಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ
ಕೆಲಸಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಆದಾಯದಷ್ಟೇ ಖರ್ಚು ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆ ಈ ವಾರ ಚುರುಕಾಗಿರುವುದು. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ... ತಗಾದೆ ಆರಂಭವಾಗಬಹುದು. ಮಗಳ ಆಸೆಗಾಗಿ ನೀವು ಖರ್ಚು ... ನಿಮ್ಮ ಬಡ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಧಾನವಾಗಬಹುದು. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಲಾಭವಿದೆ

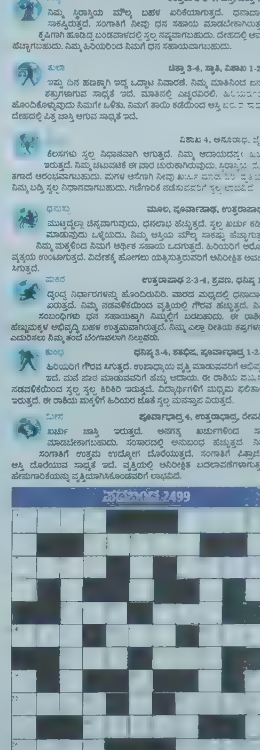
ಧನುಸ್ಸು — ಮೂಲ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ 1
ಮುಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಚಿನ್ನವಾಗುವುದು, ಧನಲಾಭ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ನಿಮಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಯ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವರಿಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಮಕರ — ಉತ್ತರಾಷಾಢ 2-3-4, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ 1-2
ದ್ವಂದ್ವ ನಿರ್ಧಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಿರಿ. ವಾರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಧನಾದಾಯ ಏರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಗಳು ಧನ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಹುದು. ಈ ರಾಶಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು.

ಕುಂಭ — ಧನಿಷ್ಠ 3-4, ಶತಭಿಷ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ 1-2-3
ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇದೆ. ಮನೆ ಪಾಠ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ. ಈ ರಾಶಿಯ ... ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಿರಿಕಿರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯಮ ಫಲಿತಾಂಶ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ರಾಶಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿರಿಯರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮನಸ್ತಾಪ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮೀನ — ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ 4, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ
ಖರ್ಚು ಜಾಸ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಅನಗತ್ಯ ಖರ್ಚುಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಮಾಡಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನುಬಂಧ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಸಂಗಾತಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಂಗಾತಿಗೆ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿ ದೊರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ...

ಪದಬಂಧ 2499

ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

1 ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಮಂದಿ 4
2 ... 5
3. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದವ 3
4. ತರಾವರಿ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ 4
6. ಕುಲಾಮಿಯಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ... 3
8. ನೃತ್ಯ ನಾಟಕವನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಸುವ ... ವಿವರ 7
10. ಸರ್ಕಾರದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವ ನಿಲ್ಲದ ಭವನ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ 7
12. ಮುಕುಗಳ ರಾಜ 3
13. ಪಾದದಿಂದ ಪಾವನವಾದ ಗಿರಿ ಮರ 3
19. ಕಲೆಕಲಾಂತರದಿಂದ ರೂಢಿ 4
20 ಹೂವಿನ ಎಸಳಿನ ಉತ್ತರದ ಕುಲನಾಮ 3
21. ಮೀನಿನ ತಪ್ಪ ಹಿಂದಿನಿಂದ ತಿಳಿಯಲಾಗದ ಹುಚ್ಚಿನ ಅಂತರ್ಯ 4
23. ಸಾಹ್ಯಾಸ್ಯ ಒಳಗಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿ 3

5. ...
9. ಪರದಾಡುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುವುದು ಹೀಗೆ 4
11. ತಮಿಳರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದೈವಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಹೀರೋ 3
13. ಅದುಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸಾಲ ಪಡೆದ ಮೋದಗಾರ 3
14. ವಿವಾದವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸುವ ನಂತ ಕೂತ್ತ 3
15. ವಿವಾದಕ್ಕೊಳಗಾಗದ ... ಮಾಡುವಾತ 3
16. ... ಬರುವುದು
17. ... ಸ್ತ್ರೀ 3
18. ... 3
22. ಯಾವಾಗ್ಲೂ ದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ದಿವಾ 4
24. ... 4
25. ...
26. ...

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

ಪದಬಂಧ ಉತ್ತರ

... 13. ಸ್ವಾಯಿಂಗ, 15. ... 17 ... 18. ... 22 ... 24. ...

1 ... 2. ... 5 ... 9 ... 10 ... 11. ... 12. ... 14 ... 16. ... 19. ... 20 ... 21. ... 23 ... 25 ... 26. ...

ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಾಂಧಿ, ದ್ವೀಪವಾಗುವ ನಾವು

ಗಿರೀಶ ಕಾಸರವಳ್ಳಿ

ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ರೂಪಕಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ನೈತಿಕತೆಗೆ. ಏನೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆ ಇರಬೇಕು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೀಗ ನಾವು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿದ್ದೇವೆ.

'ಗಾಂಧಿ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈಗ ಕೇವಲ ರೂಪಕ ಅಥವಾ ಸಂಕೇತದಂತೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಖಾದಿ, ಚರಕಾ, ಅಹಿಂಸೆ, ಬಡವರ ಉದ್ಧಾರ ಇತ್ಯಾದಿ... ಆದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅಂದರೆ ಅದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವರದು. ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದೇ ನೈತಿಕತೆಗೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿ ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿದ್ದು ತಡವಾಗಿ. ಯುವಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಿಸುವಂತೆ ನನಗೂ 'ಈ ಗಾಂಧಿ ಸರಿಯಿಲ್ಲವೇನೋ' ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೀ ಆದರ್ಶ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಳಿಕ ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಇತರರು ಗಾಂಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡುವುದು, ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ– ಗಾಂಧಿ ಎಂದರೆ ಪರ್ಯಾಯವಾದ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ; ಇದರಲ್ಲೇನೋ ಸತ್ವವಿದೆ ಎನಿಸಿತು.

ಜಾಗತೀಕರಣ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅನೇಕ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಜಾಗತೀಕರಣದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಅಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮಗಳೂ ಹಲವು. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜ ಪಾರಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ್ದು ಗಾಂಧೀವಾದ. ಹಾಗಾಗಿ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶುರು ಮಾಡಿದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣ ಅಂದರೆ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯ ಆಗುವಂಥದ್ದು ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ಆದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ನಿಲುವು. 'ಪ್ರತಿ ಸಮುದಾಯ, ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ ಅದರದ್ದೇ ಆದ ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು' ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ರಾಜ್ಯ (ದೇಶ) ಹೇಗಿರಬೇಕು? ಗಾಂಧೀಜಿ ಪ್ರಕಾರ, ಸಿಂಹದಂತೆ ಅಲ್ಲ; ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ ತರಹ ಇರಬೇಕು. ಸಿಂಹ ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವ ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಮೈತುಂಬ ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಮುಳ್ಳುಹಂದಿ ದಾಳಿಕೋರ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅದನ್ನು ಕಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಯಾರಿಗೂ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸದೇ, ಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡದೇ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯ, ದೇಶ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಈಗಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪರ್ಯಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಇಂದಿನ ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆಯೇ? ಇದು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಆತಂಕ. ಜಾಗತೀಕರಣ ತಂದಿಟ್ಟ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವೇ ನಾನು 'ಕೂರ್ಮಾವತಾರ' ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಗಾಂಧೀವಾದದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥ ಪರಿಹಾರವಿದೆ.

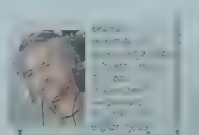
ನೈತಿಕತೆಯ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆ

ಇವತ್ತು ನಾವು ಮುಖಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಕಡೆಗೆ. ಬೇಕಿರಲಿ, ಬೇಡವಿರಲಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಖರೀದಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೊತ್ತು ತಂದುಹಾಕುವ ಕೊಳ್ಳುಬಾಕತನ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ನಡೆಯನ್ನು ಗಾಂಧೀಜಿ ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪದಾರ್ಥವೊಂದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಪರೀತ ಪ್ರಚಾರ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮ್ಯತನವನ್ನು ಮೆರೆಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಅಭಿಮತ. ಕೊಳ್ಳುಬಾಕತನಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವೆನಿಸುವ ವಾದ ಅವರದು. ತೀರಾ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕೆನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಗಾಂಧೀಜಿ ನಂಬಿಕೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಯೋಚಿಸುತ್ತಲೇ ಇಲ್ಲ. ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ರೂಪಕಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ನೈತಿಕತೆಗೆ. ಏನೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ನೈತಿಕತೆ ಇರಬೇಕು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನೀಗ ನಾವು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿದ್ದೇವೆ. ಒಂದೆಡೆ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಅವರ ನಡೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ನನ್ನ ಗೊಂದಲವೂ ಹೌದು. 'ಕೂರ್ಮಾವತಾರ'ದ ಆನಂದರಾವ್‌ನ ಗೊಂದಲವೂ...

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಗ ಹಣ ಕೇಳಿದಾಗ ಆನಂದರಾವ್ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗ ಎಷ್ಟೇ ಹಟ ಮಾಡಿದರೂ ಹಣ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. 'ಅಷ್ಟೆಲ್ಲ ದುಡ್ಡು ಏಕೆ ಬೇಕು' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆನಂದರಾವ್‌ನದು. ಆದರೆ ಮಗ ಬಂಧಿತನಾದಾಗ, ಮೊಮ್ಮಗನ ನೆಮ್ಮದಿಗಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಆದರ್ಶಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವೆರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಗುವ ಹಾಗೆ ಸಮಾಜ ಇರಬೇಕಿತ್ತು. ಇದೊಂದು ವೈರುಧ್ಯ. ಗಾಂಧೀವಾದವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇವೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಅದು ಯುಟೋಪಿಯನ್ ಆಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ನನ್ನ ಆತಂಕ. ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಏನೇನೋ ಬೇಕು. ಗಾಂಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವವರೆಲ್ಲ ಇದೇ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀವಾದವನ್ನು ದೂರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ತಪ್ಪು ಇರುವುದು ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಒಂದು ಮಾತು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಯೊಂದನ್ನು ಟಿವಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹತ್ತರಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಈ ಹೂಡಿಕೆ ಬೇಕು ಅಂತ ವಾದಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರು ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲು ಹೋದಾಗ, ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಅಂಕಿ–ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅವರ ದನಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ವಾಸ್ತವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅರಿಯುವ ವ್ಯವಧಾನವಾಗಲೀ, ಅದರತ್ತ ಗಮನಹರಿಸುವುದಾಗಲೀ ಯಾರಿಗೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸುಖ, ನೆಮ್ಮದಿ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೊಂದು ದ್ವೀಪವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಪರಸ್ಪರ ಬೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಧಿಯವರಲ್ಲಿ ದ್ವೀಪವಾಗುವ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಸಿನಿಮಾಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಅಟೆನ್ ಬರೋ ಹಾಗೂ ಶಾಮ್ ಬೆನಗಲ್ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಒಂದು ವಾದ ಅಥವಾ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಲವು ಸಿನಿಮಾಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ತುಂಬಾ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಸಂಕೇತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದ 'ಲಗೇ ರಹೋ ಮುನ್ನಾಭಾಯಿ' ಸಿನಿಮಾ ಕೂಡ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಗಾಂಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೈರುಧ್ಯಗಳು, ಗಾಂಧೀವಾದ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಮಧ್ಯೆ ಕಾಣುವ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಕುರಿತು ಹಲವು ಸಿನಿಮಾಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಜೀವಂತ ಇದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದ ಮೂರನೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಮತ್ತದರ ವಿರೋಧ

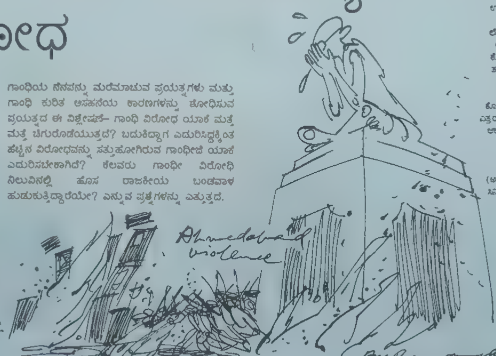
ನಾರಾಯಣ ಎ.

ಗಾಂಧಿಯ ನೆನಪನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ ಕುರಿತ ಅಸಹನೆಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ– ಗಾಂಧಿ ವಿರೋಧ ಯಾಕೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರೊಡೆಯುತ್ತದೆ? ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಎದುರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಸತ್ತುಹೋಗಿರುವ ಗಾಂಧೀಜಿ ಯಾಕೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ? ಕೆಲವರು ಗಾಂಧೀ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಬಂಡವಾಳ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತದೆ.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಒಬ್ಬ ಸಂತನಲ್ಲ. ಅವರು ಒಬ್ಬ ರಾಜಕಾರಣಿ. ಸ್ವತಃ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರೇ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದುಂಟು. ಬಹುಶಃ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಲ್ಲಿ ಸಂತರಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಒಂದು ಗುಣವಿತ್ತು. ಅದು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ನಿಗೂಢತೆ. ಒಂದು ಬಾಗಿದ ರೇಖೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಚಿತ್ರ ಬರೆದುಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಸರಳ ಚಿತ್ರದ ಹಿಂದಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟ ಯಾರಿಗೂ ಗಾಂಧೀಜಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ಚತುರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವೈಸರಾಯ್‌ಗಳೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಚಡಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಗ್ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮರ್ಕಟಗಳ ಕುಟಿಲತೆಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ರಾಜಕಾರಣಿಯನ್ನು ಸಂತನೆಂದು ಯಾರು, ಯಾಕಾದರೂ ಕರೆದರೋ?' ಎಂದು ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ ವೈಸರಾಯ್ ಲಾರ್ಡ್ ವೇವೆಲ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ.

ಯಾರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗದೇ ಇದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಹಲವರು ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಅವರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳೋ ಆರಾಧಕರೋ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೋ ಆದರು. ಕೆಲವರು ಅವರನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದೆ ಟೀಕಾಕಾರರಾದರು. ಈ ಪೈಕಿ ಕೆಲವರು ಗಾಂಧಿದ್ವೇಷಿಗಳೂ ಆದರು. ಆದರೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಜನನಾಯಕನ ಶಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಟೀಕಾಕಾರರಿಂದಾಗಲೀ ಅಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಆ ಶಕ್ತಿ ಬಂದದ್ದು ಗಾಂಧೀಜಿಯನ್ನು ಒಂದು ದಂತಕತೆಯಾಗಿ, ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ, ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದೊಡ್ಡ ಜನ ಸಮುದಾಯದಿಂದ. ಈ ಮಂದಿಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಹೆಸರು, ಒಂದು ಚಿತ್ರ, ಎಂದೋ ನೋಡಿದ ಮಾಸಿದ ನೆನಪು ಅಥವಾ ಯಾರಿಂದಲೋ ಕೇಳಿದ ಒಂದು ಕತೆ. ಈ ಜನ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದ ರಕ್ಷಕನನ್ನು ಕಂಡರು. ಯಾವ ಆಧುನಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಈ ರೀತಿ ಜನಮಾನಸವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದು ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ನಿಗೂಢತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಸ್ಮಯ.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಮರಣಾನಂತರ ಒಂದು ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಅವರನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ ಒಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಅರಿಯದೇ ದ್ವೇಷಿಸುವ ಹೊಸ ಸಮುದಾಯವೊಂದನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಗಾಂಧೀಜಿ ನಿಮ್ಮ ತಿಳಿದುಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದರು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಎಡಪಂಥೀಯರೂ ಬಲಪಂಥೀಯರೂ ದಲಿತರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಎಡಪಂಥೀಯರಿಗೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪರ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು, ಧಾರ್ಮಿಕ ತತ್ವಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲೇ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬಲಪಂಥೀಯರಿಗೆ ಧರ್ಮ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಮತ್ತು ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರವನ್ನೇ ಹೋರಾಟದ ಧ್ಯೇಯವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಾಂಧಿ ದಲಿತರ ವಿರೋಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು– ಇದೆಲ್ಲ ಅವರ ಬದುಕಿನ ಹಲವು ವಿಪರ್ಯಾಸಗಳ ಒಂದು ಭಾಗ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಸಂಶೋಧಿತ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಚರಿತ್ರಕಾರ ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಹಾ ಎಡಪಂಥೀಯರ ಗಾಂಧಿದ್ವೇಷದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. 1969ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ನಕ್ಸಲ್ ಚಳವಳಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಷ್ಟೇ, ಅಂದರೆ 1967ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆ ವಿರುದ್ಧ ನಕ್ಸಲ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಕೋಲ್ಕತ್ತದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವು ಗಾಂಧಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಿದರು. ಗಾಂಧಿ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಗುಹಾ ಇನ್ನೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪೊಲೀಸರ ವಶದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಭೂಗತರಾಗಿದ್ದ ನಕ್ಸಲ್ ನಾಯಕ ಕೊಂಡಪಲ್ಲಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯನವರು ಮತ್ತೆ ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕಾಗ, 'ತಾವು ಎಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ' ಎಂದು ಪತ್ರಕರ್ತರು ಕೇಳಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಪಲ್ಲಿಯವರು ತಾನು ವೇಷ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಸಾಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗಾಂಧೀ ಆಶ್ರಮದ ಕಮಾನಿಗೆ ಉಗುಳಿ ಬಂದೆ ಎಂದರಂತೆ.

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಆರ್ಕೈವ್ಸ್ : ಬಿ.ವಿ. ರಾಮಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಕಾರ್ಟೂನ್

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಡಪಂಥೀಯರು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವುದು ಅಥವಾ ದ್ವೇಷಿಸುವ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದೂ ಬಲಪಂಥೀಯರು ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ದಲಿತ ಚಿಂತಕರು ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಈಗ ಪೂನಾ ಒಪ್ಪಂದ ವಿರೋಧ ದಿನವನ್ನು ಕೆಲವರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಕುರಿತಾದ ಪೋಸ್ಟರ್‌ಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಬಲಪಂಥೀಯರಂತೂ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಬಳಸಿ ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಗಾಂಧಿ ವಿರೋಧಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹರಿಯಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದಿದ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು 'ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಗೋಡ್ಸೆ ಮೊದಲೇ ಕೊಂದಿದ್ದರೆ ಭಾರತ ಇನ್ನೂ ಬೇಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಿತ್ತಂತೆ ಹೌದೇ?' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಭಾರತದ ಮೂರನೇ ಮಹಾಕಾವ್ಯ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಹುಟ್ಟಿದ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ರಾಮಾಯಣ –ಮಹಾಭಾರತ ಸ್ವತಃ ಓದದಿದ್ದರೂ ಹೇಗೋ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಗಾಂಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಾ ಏನೋ ಒಂದಿಷ್ಟು ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಅದೂ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಾಲ್ಯದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅಥವಾ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಎಳೆಯರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಕುರಿತು ಅಪಭ್ರಂಶಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತುವುದು ಕೆಲವರಿಗೆ ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗದು ಪ್ರಗತಿಪರ ವಿಚಾರ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬದುಕನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೆದಕಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ– ಹೀಗಿದ್ದರು, ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ– ಹಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಸಾರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಸಂಶೋಧನಾ ಮೌಲ್ಯ ಏನೇ ಇದ್ದರೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಕಟ್ಟಲು ಹೊರಟವರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ನೆರವಾಗುತ್ತವೆ.

ಯಾಕೆ ಈ ಗಾಂಧಿ ದ್ವೇಷ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೀಗೆ ಚಿಗುರೊಡೆಯುತ್ತದೆ? ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಎದುರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿರೋಧವನ್ನು ಸತ್ತು ಹೋಗಿರುವ ಗಾಂಧೀಜಿ ಯಾಕೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ? ಕೆಲವರು ಗಾಂಧಿ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರಾಜಕೀಯ ಬಂಡವಾಳ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಗಾಂಧಿ ಕಲ್ಪನೆ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ಭಾರತೀಯರು ತಮ್ಮ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ? ಒಂದೆಡೆ ಮಹೋನ್ನತ ಪರಂಪರೆಗೆ ನಾವು ವಾರಸುದಾರರು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನೂ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಭಾರತೀಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಪ್ತ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವಂತಿದೆ. ಈ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು ಗಾಂಧೀಜಿಯ ನೆನಪು. ಲಂಚವಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ನೋಟುಗಳಲ್ಲೂ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಮುಖ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಡವಿದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬದುಕಿದ್ದ ಗಾಂಧಿ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಕಾಡಿದ ಹಾಗೆ ಸತ್ತು ಹೋಗಿರುವ ಗಾಂಧೀಜಿ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಮಗ್ಗುಲ ಮುಳ್ಳಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಆದರ್ಶ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದರೆ ಭಾರತೀಯರ ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸದಾ ಕೆಣಕುತ್ತಿರುವ ಏಕೈಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದಂತೆ; ಒಂದು ಕಿರುಕುಳ ತಪ್ಪಿದಂತೆ. ನೈತಿಕವಾಗಿ ದಿನೇ ದಿನೇ ಅಧಃಪತನ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯ ಆದರ್ಶ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ನೆನಪನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವುದರ ಪರಿಣಾಮ ಏನಾಗಬಹುದು? ಸ್ವಸುಖಗಳ ಬಿಡುಗಡೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಕೆಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆದರ್ಶ ಮಾದರಿಗಳಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಗತ್ಯ.

ಲೇಖಕರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ

'ಭಾರತ ಒಂದಾಗುವುದಾದರೆ ನನ್ನ ಹೆಣದ ಮೇಲಾಗಬೇಕೆಂದು ನುಡಿದ ಗಾಂಧಿ ತಮ್ಮ ನುಡಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು' ಎನ್ನುವ ಡಾ. ಲೋಹಿಯಾರ ಮಾತಿನ ಸತ್ವತೆ – ಅಂದರೆ, ಗಾಂಧಿಯ ಈ ಒಂದು ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ ಈ ನಾಡ ತಳದ ಮಾನವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾಗಲು ಅವಕಾಶಗಿ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮ ಬಯಸುವುದು– ಈ ಎರಡೂ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಯುಗದ ಎತ್ತರದ ಪುರುಷ ಗಾಂಧಿಯ ಎತ್ತರ, ಆಕಾಶ ಮುಟ್ಟಲು ಎರಡು ಗೇಣು ಕಮ್ಮಿ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

—ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ
(ಅಟೆನ್ ಬರೋ ಅವರ 'ಗಾಂಧಿ' ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಲೇಖನದ ಭಾಗ)

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ
ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪುರವಣಿ
26-1-2014

ಗಾಂಧಿ ಕಥನ

'ಮರಣವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಅಮೃತಫಲ' ಎನ್ನುವ ಕ್ರಿಸ್ತನನ್ನು ಕುರಿತ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ಬಣ್ಣನೆ ಗಾಂಧಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಕ್ರಿಸ್ತನೊಂದಿಗೆ ತಳುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಪವಾಡ – ದೈವತ್ವದ ಪ್ರಭೆಯಿಲ್ಲದೆಯೂ ಗಾಂಧಿ ಏರಿದ ಎತ್ತರ ಅನ್ಯಾದೃಶ. ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಬಳಸಿದ ಸತ್ಯ–ಅಹಿಂಸೆಯ ಪರಿಕರಗಳು ಜಾಗತಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಉಜ್ವಲ ಮಾದರಿಗಳು. ಕಾಲದ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒಳಗಾಗಿ ತನ್ನ ಹೊಳವು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ 'ಗಾಂಧಿ ಮಾದರಿ' ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತ. ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅಪರಿಮಿತ ಅಧಿಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧಿ ಆತಂಕ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಜ. 26ರಂದು ಬಾಪುವಿನ ನೆನಪು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತ. ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಹಾಗೂ ಜನವರಿ 30ರ ಗಾಂಧಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ 'ಹುತಾತ್ಮರ ದಿನಾಚರಣೆ' ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ ವರ್ತಮಾನದ ಕ್ಷೋಭೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರರೂಪದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಪ್ರಸ್ತುತತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಯತ್ನ. ನಾಡಿನ ಹಾಗೂ ದೇಶದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿಂತಕರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಕಲಾವಿದರು ಗಾಂಧಿಯೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಅನುಸಂಧಾನದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಇವೆ.

-ಸಂಪಾದಕ

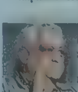
ನಿತ್ಯನೂತನ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ

ಕಲೆ: ಬಳ್ಳಾರಿ

ಶಿವ್ ವಿಶ್ವನಾಥನ್

[illegible]

ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಮ್ಮ ಚಿಂತನಾಕ್ರಮದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಶಿವ್ ವಿಶ್ವನಾಥನ್ ದೇಶದ ಮೊದಲ ಸಾಲಿನ ಚಿಂತಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು

ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಗಾಂಧಿ

ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ

"ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಚಳವಳಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ನಾನು ಜೆ.ಪಿ., ಲೋಹಿಯಾರಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದ ಗಾಂಧೀವಾದದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನೇ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಆಗ ಹಜಾರೆ ಜೊತೆಗಿದ್ದು ಈಗ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿರುವ ಅರವಿಂದ ಕೇಜ್ರಿವಾಲ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ಒರಟುತನ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ನಿಸುವಷ್ಟೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ...

[illegible]

ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳು: ದಿನೇಶ್ ಹೊಳ್ಳ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿದ ಯು ಆರ್ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಚಿಂತಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು

ನನ್ನಿಯ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ನೆಲಕ್ಕೊರಗಿದೆ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಕೋಲಾರ

ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡದ ಮುಖ್ಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಧೃತಿ ಮಹಾಮಂಡಲಿಯ ಸದಸ್ಯರು.

ಹಾನಿರುವ ಜಗತ್ತಿನ ಜಗದೊಳಗಿನ ಕಪ್ಪು ಚರಿತ
ಹಠಯೋಗಿ; ಪುಟವಿಟ್ಟ ಮನಸುಗಳ ಹೇವ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ
ಬೆಗಿತ ವಿರಾಗಿ

[illegible]

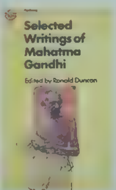
ಗಾಂಧೀಜಿ ರೋನಾಲ್ಡ್ ಡಂಕನ್ ಕಂಡಂತೆ

'ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೈಟಿಂಗ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ' ಪುಸ್ತಕದ ಸಂಪಾದಕ ರೋನಾಲ್ಡ್ ಡಂಕನ್ ದಾಖಲಿಸಿದ ಗಾಂಧಿ ಮಾದರಿ ಕುರಿತ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು..

ಎಸ್. ದಿವಾಕರ್

ಗುರುರಾಜ್ ಎಚ್.ಎನ್

ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ದೇಹಭಾದೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ನಿರಾಶೆ, ಅನುಕಂಪ, ಯಾತನೆ. ಅವರು ಆ ಜನರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಲೆಕ್ಚರ್ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜನರ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಾವೊಬ್ಬರೇ ಕಾರಣರೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದವರು, ಆ ಹಳ್ಳಿಗರು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದ್ದ ಮಲವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತುಸು ದೂರ ಸರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮರಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದರು...

ಇಸವಿ 1937. ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೊಂದರ ಪದವೀಧರನಾದದ್ದೇ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕನಸುಕಾಣುತ್ತ ತನ್ನನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪಣತೊಟ್ಟ. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಅದೇ ಆಶಯವಿದ್ದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ತರುಣರಿದ್ದರು. ಸುಮಾರು ಮೂರು ಮಿಲಿಯ (30 ಲಕ್ಷ) ಮಂದಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಕಡು ಬಡತನ.

ಆ ಹುಡುಗ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಚೆಸ್ಟರ್‌ಫೀಲ್ಡ್ ಬಳಿಯ ಒಂದು ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನು ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಭಟನಕಾರನೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗಿದ್ದ ಏಕೈಕ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ವತಃ ಒಬ್ಬ ಕಾರ್ಮಿಕನಾಗಿ ಇತರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬವಣೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಅವನು ಆ ಗಣಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದ್ದೇ ರ್ಹೋಂಡಾ ಕಣಿವೆಯ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಷ್ಕರ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಆ ಹುಡುಗ ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟ. ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ತಮ್ಮ ಸಂಘದ ಬೆಂಬಲವಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ಮಂದಿ ನಾಲ್ಕು ಹಗಲು, ನಾಲ್ಕು ರಾತ್ರಿ ಹೊರಗೆ ಬರಲೊಪ್ಪದೆ ಗಣಿಯ ಪಾತಾಳದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮುಷ್ಕರ ಹೂಡಿರುವ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನಷ್ಟೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಗಣಿ ಮಾಲೀಕರ ಹಾಗೂ ಇಡೀ ದೇಶದ ಅಂತಃಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಬಹುದೆಂದೂ ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದಷ್ಟೇ ಅವರು ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಾಧಿಸಲಾಗದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಹುದೆಂದೂ ಅನ್ನಿಸಿತು.

ಅವನು ಗಣಿಕಾರ್ಮಿಕರ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ; ಅವರು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಆಹಾರಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಗಣಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವ ಉಸ್ತುವಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಅವನು ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಒಂದಷ್ಟು ಹೂಗೊಂಚಲನ್ನೂ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಜೊತೆಗೆ ಮುಷ್ಕರನಿರತ ಕಾರ್ಮಿಕರ ನಾಯಕನಿಗೆ 'ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಚಳವಳಿ'ಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಚೀಟಿಯೊಂದನ್ನೂ ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆದದ್ದೇ ಬೇರೆ. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರು ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಹಿಂಸಾಚಾರ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಪೊಲೀಸರು ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೈಚಳಕ ತೋರಿಸಿದರು. ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮುಷ್ಕರನಿರತ ಗಣಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಗೆಗೆ ಇದ್ದ ಅನುಕಂಪ ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರು ಆ ಹುಡುಗನ ಮೇಲೆಯೇ ಗೂಬೆ ಕೂರಿಸಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕೆ ಅವನದೇ ಚಿತಾವಣೆಯೆಂದು ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ದೂರು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಬೇಕಾಯಿತು.

ಈ ಅನುಭವವೇ ಅವನಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನವರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು; ಔದ್ಯೋಗಿಕ ವಿವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶಿಸ್ತು ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು 'ದಿ ಕಂಪ್ಲೀಟ್ ಪ್ಯಾಸಿಫಿಸ್ಟ್' ಎಂಬ ಹಲವು ಪುಟಗಳ ಒಂದು ಕರಪತ್ರ (ಪ್ಯಾಂಫ್ಲೆಟ್) ಬರೆದ. ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದಾಗ ತನ್ನಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ, ಇತರ ಪರಿಚಿತರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರತಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಹಾಗೆ ಒಂದು ಪ್ರತಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೂ ಹೋಯಿತು.

ಕರಪತ್ರ ಪಡೆದವರಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ಅದನ್ನು ಓದಿದರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಹಾತ್ಮರು ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ಅವರಿಂದ ಒಂದು ದೀರ್ಘ ಪತ್ರ ಬಂದಾಗ ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೋ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಆಮೇಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಶುರುವಾಯಿತೇನೋ ಸರಿ. ಆದರೆ ಏರ್ ಮೇಲ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತ್ರವೊಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಆರು ವಾರ ಕಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹುಡುಗನಿಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಷ್ಟು ತಾಳ್ಮೆಯಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವನು ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸಿ ಒಂದು ಪೋಸ್ಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಬರೆದ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ತಕ್ಷಣ '23ರಂದು ವಾರ್ಧಾದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗು' ಎಂಬ ಕೇಬಲ್ ಬಂತು.

ಆ ಹುಡುಗನ ಹೆಸರು ರೋನಾಲ್ಡ್ ಡಂಕನ್. ಅವನೊಂದು ಭೂಪಟವನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ವಾರ್ಧಾ ಎಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಹುಡುಕಾಡಿದ. ಗಾಂಧಿಯವರು ಸೂಚಿಸಿದ ದಿನವೇ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ತಾನೊಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ತನ್ನ ಕೆಲವು ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಮುಂದೆ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟ. ಅವನು ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರಕಾರ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಡಲೆಂದೇ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬೇಹುಗಾರನೂ ಇದ್ದ!

ರೋನಾಲ್ಡ್ ಡಂಕನ್ 23ರಂದು ವಾರ್ಧಾ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣವನ್ನು ತಲುಪಿದ. ಗಾಂಧಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಯಾವುದೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ಒಂದು ಟಾಂಗಾವನ್ನೇ ಹತ್ತಿದ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬೆಂಗಾಡೇ ಎನ್ನಬಹುದಾದ, ಹಳ್ಳ ಕೊಂಡಗಳಿದ್ದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಟಾಂಗಾದ ಕುಲುಕಾಟಕ್ಕೆ ಮೈನೋಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಸಾಗಿದ ಮೇಲೆ ಟಾಂಗಾದವನು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಡೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿದ. ಹೌದು, ಮಹಾತ್ಮರು ಆ ಉರಿ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಮೈಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು.

ಡಂಕನ್ ಟಾಂಗಾದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಯ ದೂಳನ್ನು ಕೊಡವುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅವನ ಬಳಿ ಸಾರಿದ ಮಹಾತ್ಮರು 'ಪ್ರಯಾಣ ಹೇಗಿತ್ತು?', 'ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತೆ?' ಎನ್ನುವಂಥ ಔಪಚಾರಿಕ ಮಾತುಕತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಬಗ್ಗೆ, ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದ ತಕ್ಷಣ ನಿನಗೊಂದು 'ಗೀತೆ'ಯ ಪ್ರತಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಡಂಕನ್ ತಮಗೆ ತೀರ ಪರಿಚಿತನೆನ್ನುವಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದರು.

ಆಶ್ರಮವನ್ನು ತಲುಪಿದ್ದೇ ಗಾಂಧಿ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಾಗವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದರು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ದೂರವಿದ್ದು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಡಂಕನ್ ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಊಹಿಸಿದಂತೆ ಅವರು ಆ ಜಾಗವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು: ಒಂದು, ಅದರ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿ ತೀರಾ ಹಿಂದುಳಿದದ್ದು; ಇನ್ನೊಂದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಜಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೀನಾಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಜಾಗ ಇಲ್ಲದಿದ್ದದ್ದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಅದೊಂದು ಮರುಭೂಮಿಯೇ. ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಅವರ ಆಶ್ರಮದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಮಾತ್ರ ಓಯಸಿಸ್‌ನಂತೆ ಒಂದಷ್ಟು ಹಸಿರು ನಳನಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಗ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವೆನಿಸಿದ್ದ ಆ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು ಒಂದೇ ಕೊಠಡಿಯ ಒಂದು ಮನೆ; ಅದರ ಎರಡು ಬದಿಯಲ್ಲೂ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ ವರಾಂಡಾಗಳು. ಯಾವುದೇ ಪೀಠೋಪಕರಣವಾಗಲೀ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಣ್ಣಿನಿಂದಾದ ಗೋಡೆಗಳು; ಮಣ್ಣನ್ನೇ ಮಟ್ಟಸಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನೆಲ. ಅದು ಗಾಂಧಿಯವರ ಕಾರ್ಯಸ್ಥಾನ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ರಗ್ಗು; ಒಂದು ಚರಕ. 'ಲೈಫ್‌ಬಾಯ್' ಸೋಪಿನ ಒಂದು ಕಾರ್ಡ್‌ಬೋರ್ಡ್ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೇ ಗಾಂಧಿಯವರು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಜು. ಆದರೂ ಅದರೊಳಗೊಂದು 'ಗ್ರಂಥಾಲಯ'ವಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಐದು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ. ಗಾಂಧಿಯವರ ಆ ಕುಟೀರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳು, ಆಶ್ರಮದ ಇತರ ಸದಸ್ಯರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದ, ಬಿದಿರು ಬೊಂಬುಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಬೇಲಿಯ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಹಳ್ಳಿಗರು ಕಬ್ಬನ್ನು ಅರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾವಿಯ ನೀರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತುವ ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹೂಡಿದ ಎತ್ತುಗಳು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಆಮೇಲೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಇತರ ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮಹಿಳೆ ಮೆಡಲೀನ್ ಸ್ಲೇಡ್ (ಮೀರಾ ಬಹೆನ್) ಒಬ್ಬರು. ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ, ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡ ಈಕೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚರಕದಲ್ಲಿ ನೂಲುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಅವರ ಹುಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಔಷಧ ಹಚ್ಚಿ ಆರೈಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ರಾಜಕುಮಾರಿ ಅಮೃತ್ ಕೌರ್. ಈಕೆ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನ ಮಾಡಿ ವಾರ್ಧಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು. ಇತರರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯರಾದವರು ಗಾಂಧಿಯವರ ಇಬ್ಬರು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಗಾಂಧಿಯವರ ಅಧಿಕೃತ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದ, ಅವರ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ಯಾರೇಲಾಲರು.

ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರದೂ ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ ಜೀವನ. 'ನಾವು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಏಳುತ್ತೇವೆ– ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಾಗಿ. ನೀನೂ ಹಾಜರಾಗಬೇಕೆಂದು ನಾನೇನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಶೌಚ, ಬೆಳಗಿನ ಉಪಾಹಾರ, ನಂತರ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳು' ಎಂದರು ಗಾಂಧಿ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಗಂಟೆ [illegible] ಜೊತೆಗೆ ವಾಕ್ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಡಂಕನ್ ತನ್ನ ಜೊತೆ [illegible]

[illegible]

ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆ, ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿತ್ತು. ರೈತರು ತಮ್ಮ ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ದನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ತರಬೇತಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದರು.

ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ. ಎಲ್ಲರೂ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೇ ಊಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು. ನಾನು ಗಾಂಧಿಯವರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಾನು ಸಾಕಷ್ಟು ತಿನ್ನಬೇಕೆಂಬ ಕಾಳಜಿ ಅವರಿಗೆ. ಸಸ್ಯಾಹಾರವಾದರೂ ತುಂಬ ರುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೈಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಬ್ರೆಡ್ಡು ಮತ್ತು ಬೆಣ್ಣೆ ತುಂಬ ಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಾಂಧಿಯವರು ಉಪ್ಪನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವ [illegible] ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು [illegible]

ಮರು ದಿನವೇ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಡಂಕನ್ನನನ್ನು ಜೊತೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಬ್ಬುಬೆಳೆಯ ನಡುವೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆಹಾಕಿದರು. ಅದೊಂದು ದಟ್ಟ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಕುಗ್ರಾಮ. ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಗಳು, ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಕ್ಯಾನುಗಳನ್ನು ಜಜ್ಜಿ ಜಜ್ಜಿ ಮಟ್ಟಸಮಾಡಿ ಹೊದಿಸಿದ ಛಾವಣಿ, ಇಳಿಬಿಟ್ಟ ಚಿಂದಿ ಬಟ್ಟೆಯೇ ಬಾಗಿಲು. ಯಾವ ಮನೆಗೂ ಕಿಟಕಿಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕಡು ಬಡತನ; ಕೊಳೆ, ಕಸ, ಗಲೀಜು, ಮುದಿಯಲಾಗದ, ಯಾವುದೇ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲದ, ತಮ್ಮ ಹುಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ನೊಣಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಓಡಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ನಿಶ್ಶಕ್ತರಾದ ಜನರು. 'ಇದು ನಿಜವಾದ ಭಾರತ. ತಾಜಮಹಲನ್ನು ನೋಡಬಂದವರು ಅಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಯೂ ನೋಡದ ಭಾರತ' ಎಂದರು ಗಾಂಧಿ. ಡಂಕನ್ ಆ ದಾರುಣ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಣ್ಣ ತುಂಬಿಕೊಂಡ. 'ಇದೇನು, ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾದ ಒಂದು ಅಮೂಲ್ಯ ಹರಳಲ್ಲ, ಅಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಗಾಂಧಿ, ಆ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು [illegible]

[illegible]

ಕಾರು. ಆ ಜನರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ [illegible] ದೂರ ಸರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಮರಳಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದರು. ಮಹಾತ್ಮರು ಇಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಡಂಕನ್ ಕೂಡ ಅವರ ಜೊತೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ. ಆಮೇಲೆ ಮೂರು ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಅದೇ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಅಷ್ಟು ದಿನವೂ ಆ ಹಳ್ಳಿಯವರು ಇವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ದೂರದಲ್ಲೇ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಯಾವುದೇ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ, ದೂಷಣೆಯ ಲವಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಮಹಾತ್ಮರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಕಲಕಿರಬೇಕು. ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಇತರರು ಬಂದು ಮಹಾತ್ಮರ [illegible]

[illegible] ಒಂದಷ್ಟು ಗಾಂಧಿಯವರ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆಯಾಡಲು [illegible] ಮಾತ್ರ ಅದುವರೆಗೆ ನಾವು [illegible] ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತೆನ್ನಬೇಕು ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ.

[illegible] ಬಾವಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನಡೆಸಿದ [illegible] ಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅವನನ್ನು [illegible] ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. [illegible] ಯಾವುದೇ ಪೀಠೋಪಕರಣವಿಲ್ಲದೆ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲೂ ಕ್ಷಯರೋಗಪೀಡಿತ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಒಂದು ಗದ್ದಲದ ಗೋರಿಯಂತಿತ್ತು. ಡಂಕನ್‌ಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ದುರ್ವಾಸನೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಗಾಂಧಿಯವರ ಮುಖ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಿನುಗಿತು. ಯಾಕಿರಬಹುದು? ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಮೂಲೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಚರಕದಿಂದ ನೂಲುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂದರೆ ಆಕೆ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ನಿದರ್ಶನವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳಷ್ಟೆ.

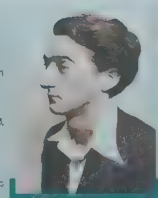
ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಮಹಾತ್ಮರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು: ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಈ ಜನಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ತಾಳೆಮರಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅವರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಲ್ಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಸರಕಾರವೋ ಲ್ಯಾಂಕಾಷೈರಿನ ರಫ್ತನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬೆತ್ತಲಾಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ [illegible] ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ; ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ಹತ್ತಿಯಿಂದ ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆಮೇಲೆ ಮಹಾತ್ಮರು ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಖಾದಿ ಚಳವಳಿಯ ಬಗ್ಗೆ. ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತಾವು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಇಂತಿಷ್ಟು ನೂಲಲೇಬೇಕೆಂದು ಪಣತೊಟ್ಟರೆಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. [illegible] ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ಗದ ಬಟ್ಟೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಸಂಜೆ ಅವರು ಡಂಕನ್ನನಿಗೆ ಒಂದು ಚರಕವನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾ ಈ ಚರಕ ಸಾತ್ವಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧಕ್ಕೊಂದು ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇದು ಧ್ಯಾನದ ಒಂದು ಸಾಧನವೂ ಹೌದು. ರೈತರು ಎಲ್ಲಿವರೆಗೆ ನೂಲುತ್ತಿರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರು ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಇರಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ರಿಯೆಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಡಂಕನ್ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ಅವರು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಆಮರಣಾಂತ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಸರಕಾರ ಕೊನೆಯ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಅಸುನೀಗಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ? ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು, ಉಪವಾಸದ ಮೊದಲ ದಿನ ನಾನೇನು ಮಾಡಿದೆ ಗೊತ್ತೆ? ಸೆರೆಮನೆಯ ದಂತ ವೈದ್ಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿ ಒಂದು ನಕಲಿ ಹಲ್ಲು ತಯಾರಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ ಎಂದರು. ಡಂಕನ್ನನ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಸರಕಾರ ತಮ್ಮ ಸಮುದ್ದೇಶವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಭರವಸೆ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು.

ಡಂಕನ್ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತಿದ್ದವನು. ಆವಾಗ ಗಾಂಧಿಯವರ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಕಬ್ಬಿನ ಹೊಲದ ನಡುವೆ, ಹಾವುಗಳಿಲ್ಲದ ಜಾಗ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಸಿಗರೇಟು ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಮೋಸಮಾಡಲಾದೀತೆ? ಅವರು [illegible] ಚಟವನ್ನು ತೀರ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿದರು. ರಾಜಕೀಯ ಚಳವಳಿ, ವೈಸ್ರಾಯರ ಜೊತೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ ಮೊದಲಾದ ತುರ್ತು ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ, ಅವನ ಚಟ ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು: ತಾಳೆಮರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ತಾಂಬೂಲ ಸಿಗರೇಟಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸುವಂತೆ ಸಲಹೆಮಾಡಿದರು. ನೀನು ಇದೊಂದು ಚಟವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲಾರೆಯಾದರೆ ಬೇರೇನನ್ನು ತಾನೆ ಸಾಧಿಸಲಾದೀತು?' ಎಂದು ಅವನನ್ನು [illegible]

ಡಂಕನ್ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ ಮೇಲೂ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. [illegible]

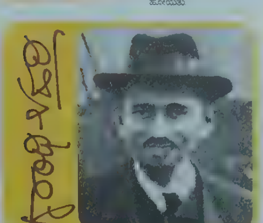

ರೋನಾಲ್ಡ್ ಡಂಕನ್ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು 1914ರಲ್ಲಿ, ರ್‍ಹೊಡೇಶಿಯದ ಸ್ಯಾಲಿಸ್ಬರಿಯಲ್ಲಿ (ಈಗ ಜಿಂಬಾಬ್ವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹರಾರೆ); ನಿಧನನಾದದ್ದು 1982ರಲ್ಲಿ. ಅವನ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಆಸ್ಟ್ರೋ ಜರ್ಮನ್ ಮೂಲದವರು. ಮೊದಲ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಅವರು ದಕ್ಷಿಣ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. 1933ರಲ್ಲಿ ರೋನಾಲ್ಡ್ ಡಂಕನ್ ಕೇಂಬ್ರಿಜ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ದಾಖಲಾಗಿ ಡೌನಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತ ವಿಮರ್ಶಕ ಎಫ್.ಆರ್. ಲೀವಿಸ್‌ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ. ಪದವೀಧರನಾದ ಮೇಲೆ, ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ, ಚೆಸ್ಟರ್‌ಫೀಲ್ಡ್ ಬಳಿಯ ಒಂದು ಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ. ಆಮೇಲೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ವಾರ್ಧಾದಲ್ಲಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವ ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯಲ್ಲಿ ಗಡೀಪಾರಾಗಿದ್ದ ಕವಿ ಎಜ್ರಾ ಪೌಂಡ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದ. ಅವನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸುಮಾರು ಏಳು ವರ್ಷ 'ಟೌನ್ಸ್‌ಮನ್' ಎಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾದ ಕಲಾಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ.

ಡಂಕನ್ ಮೂಲತಃ ಒಬ್ಬ ಸಮರ್ಥ ಕವಿ. ಅವನ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನ 'ಪೋಸ್ಟ್‌ಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಟು ಪುಲ್ಸಿನೆಲ್ಲಾ'. ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಮಹಾಕವಿ ಟಿ.ಎಸ್. ಎಲಿಯಟ್, ಡಂಕನ್ನನ ನಂತರದ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾನು ಸಂಪಾದಕನಾಗಿದ್ದ 'ಫೇಬರ್ ಅಂಡ್ ಫೇಬರ್' ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ.

ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಡಂಕನ್ ನಾಟಕಕಾರನಾಗಿ, ಸಣ್ಣಕತೆಗಾರನಾಗಿ, ಚಿತ್ರಕಥಾ ಲೇಖಕನಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ. 'ಸಾಲ್ಟ್‌ಸ್ವೀಟ್', ಮತ್ತು ಐದು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾವ್ಯ 'ಮ್ಯಾನ್' ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳು. ಬೆಂಜಮಿನ್ ಬ್ರಿಟನ್‌ಗಾಗಿ ರಚಿಸಿದ ಲಿಬ್ರೆಟೊ 'ದಿ ರೇಪ್ ಆಫ್ ಲ್ಯೂಕ್ರೀಶಿಯ', 'ದಿಸ್ ವೇ ಟು ದ ಟೂಂಬ್', 'ದಿ ಈಗಲ್ ಹ್ಯಾಸ್ ಟೂ ಹೆಡ್ಸ್' ನಾಟಕಗಳು. 'ಆಲ್ ಮೆನ್ ಆರ್ ಐಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್', 'ಹೌ ಟು ಮೇಕ್ ಎನಿಮೀಸ್' ಮತ್ತು 'ಅಬ್ಸೆಸ್ಡ್' ಇವು ಮೂರು ಭಾಗಗಳ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ. 'ಗರ್ಲ್ ಆನ್ ಎ ಮೋಟರ್‌ಸೈಕಲ್' ಎಂಬ ಖ್ಯಾತ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಅವನದೇ ಚಿತ್ರಕಥೆ.

1951ರಲ್ಲಿ ಡಂಕನ್ ಲಂಡನ್ನಿನ ಫೇಬರ್ ಅಂಡ್ ಫೇಬರ್ ಪ್ರಕಾಶನ ಸಂಸ್ಥೆಗಾಗಿಯೇ 'ಸೆಲೆಕ್ಟೆಡ್ ರೈಟಿಂಗ್ಸ್ ಆಫ್ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ. ಸುಮಾರು 300 ಪುಟಗಳಷ್ಟಿರುವ, ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರ ಬಹು ಮುಖ್ಯ ಬರಹಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು, ಪತ್ರಗಳು ಸಂಕಲನಗೊಂಡಿವೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿಂದು ಮಹಾತ್ಮರ ಆಯ್ದ ಬರಹಗಳ ಅನೇಕಾನೇಕ ಸಂಕಲನಗಳಿವೆಯಷ್ಟೆ. ನಾನೇ 13 ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ರೋನಾಲ್ಡ್ ಡಂಕನ್ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಈ ಸಂಕಲನ ಇಂಥ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿನದು.

ಸಾಯಲು ಇಷ್ಟಪಡುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ!

ಗಾಂಧೀಜಿ ಯರವಾಡ ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಮಯ. ಅವರ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ವಲ್ಲಭಭಾಯ್ ಪಟೇಲರೂ ಮಹದೇವ ದೇಸಾಯಿಯರೂ ಇದ್ದರು. ವಲ್ಲಭಭಾಯ್ ಅವರದು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿ. ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ವಿನೋದ ಮಾಡುವುದು ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಟವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವ ಯಾವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೂ ವಲ್ಲಭಭಾಯ್ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಸಲ ಗಾಂಧೀಜಿ, ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು: 'ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಕಾಣುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕ. ಆದರೆ ಈ ನಿಯಮ ಎಂದಿಗೂ ಅವರ ನೀತಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಒಬ್ಬ ಸಾಧುವಿಗೂ ಕಳ್ಳನಿಗೂ ಒಂದೇ ಸಮಾನವಾದ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಸಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನೂ ದುಷ್ಕೃತ್ಯವನ್ನೂ ಒಂದೇ ಸಮವೆಂದು ನಾವು ಎಂದಿಗೂ ಭಾವಿಸಕೂಡದು. ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ'.

ಗಾಂಧಿಯವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಲ್ಲಭಭಾಯ್ ಅವರು 'ದುಷ್ಟರನ್ನು ದಯೆಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಅರ್ಥವೇನು? ಅದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಗುಣವಾಗದ ರೋಗವಿರುವ ಕರುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ದಯೆಯಾದರೆ ದುಷ್ಟರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಯಾಕೆ ದಯೆಯಾಗಬಾರದು' ಎಂದರು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಸುಮ್ಮನೆ ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟರು.

ರೋಗದಿಂದ ತುಂಬ ಹಿಂಸೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಕರುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಗಾಂಧೀಜಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಇದು ಗೊತ್ತಿದ್ದ ವಲ್ಲಭಭಾಯ್ ಅವರು, 'ತಾವಾಗಿಯೇ ಸಾಯಲು ಇಷ್ಟಪಡುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆಯೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ' ಎಂದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೇ ತಿಳಿಹಾಸ್ಯಲೇಪಿತ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಗಾಂಧೀಜಿ, 'ಕೆಲವರಾದರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಾಯುವವರು ತಾನೆ' ಎಂದರು.

ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದೆ ವಲ್ಲಭಭಾಯ್ ನಕ್ಕು ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಹಳ್ಳಿಗೆ ನೀರು ಬಂತು

ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ 'ಕರಾಡಿ' ಎಂಬ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದರು. ಉಪ್ಪಿನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ದಂಡಿಗೂ–ಕರಾಡಿಗೂ ಮಧ್ಯೆ ಕೇವಲ ಮೂರು ಮೈಲಿ. ಅಲ್ಲಿಯ ಗುಡಿಸಲಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ತಂಗಿದ್ದರು.

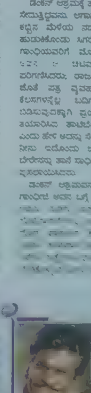
ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹಳ್ಳಿಯವರೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಭಾರೀ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಹಿಳೆಯರೂ ಇದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲೂ ಮಹಿಳೆಯರು ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜ ಹಾರಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ವಾದ್ಯಗಳ ಅಬ್ಬರದ ನಡುವೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟಿತ್ತು. ಪುರುಷರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ ಇತ್ತು. ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು, ಹಣವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಯಾವುದರ ಸಲುವಾಗಿ, ಇದೆಲ್ಲ ಏನು ಎಂಬುದು ತಕ್ಷಣ ಯಾರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ಗಾಂಧೀಜಿ ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದರು. ಅವರು ಹೊರಬಂದೊಡನೆ ಜನ ಜಯಕಾರ ಕೂಗಿದರು. ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾರ ಹಾಕಿ, ತಂದಿದ್ದ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು, ಹಣವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು.

'ಇದೆಲ್ಲ ಏನು, ಏಕೆ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು ಬಾಪೂ.

'ಮಹಾತ್ಮಾಜಿ, ನಮಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರಿನ ತೊಂದರೆ. ಕುಡಿಯಲೂ ನೀರು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ನಿಮ್ಮ ಪಾದ ಸ್ಪರ್ಶ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಾದೊಡನೆ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ನೀವು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲ' ಎಂದರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಬಾಪೂ, ನಂತರ 'ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ. ಮರದ ಮೇಲೆ ಕಾಗೆ ಒಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಮರ ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವುದು ಒಂದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತೆಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಆಗ ಮರ ಬಿದ್ದುಹೋಗಲು ಕಾಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಲಾದೀತೆ? ನನ್ನಿಂದ ನೀರು ಬಂತು ಎನ್ನುವುದೂ ಹಾಗೆಯೇ' ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಕತೆ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಪರಿಹರಿಸಿ ಜನರನ್ನು ಜಾಗೃತರನ್ನಾಗಿಸಿದರು.

ಸಂಗ್ರಹ: ಬಸು ಮೇಗಲ್ಕೇರಿ

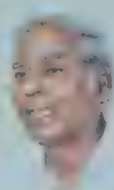
ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧಕ್ಕಿಂತ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧ ಅಮೂಲ್ಯವಾದುದು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ತೋರಬಾದ ದೈಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಆತ್ಮ ಇಲ್ಲದ ಶರೀರದಂತೆ –ಗಾಂಧಿ

ಕುಮಾರ್ ಬಳ್ಳಾರಿ

ಗಾಂಧಿ ಮಾರ್ಗದ ವರ್ತಮಾನ

'ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನ ಸಮುದಾಯ'ದ ಎಸ್.ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ವಿರುದ್ಧ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಕಿರಣದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಿರಿಯರು. ಅವರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜ ಶುಚಿಯಾಗಿಸುವ ಆಂದೋಲನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚಳವಳಿಗಳಿಲ್ಲದ ಈ ಕಾಲದ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯಮಾನ. ಗಣಿ ಅವ್ಯವಹಾರ, ಭೂ ಕಬಳಿಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು ಭಾಗಿಯಾದ ಹಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಯಾವ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೂ ಆಮಿಷಗಳಿಗೂ ಮಣಿಯದ ಅವರು ಜನತೆಯ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಹಾಗೂ 'ಗಾಂಧಿಮಾರ್ಗ'ದ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸಬಹುದು. ಸ್ವತಃ ಹಿರೇಮಠ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಹೋರಾಟದ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾದ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರೇರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳಿವು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ, ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರು. ಮಾನವ ಶ್ರಮ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದ ಅವರ ತತ್ವಗಳು ಜಗತ್ತಿನೆಲ್ಲೆಡೆ ವಿಶೇಷ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿವೆ. ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆ ತತ್ವಗಳು ನನ್ನ ಜೀವನ ಕ್ರಮವಾಗಿಯೂ, 'ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನ ಸಮುದಾಯ' (ಸಪಸ) ರೂಪಿಸಿದ ಹಲವಾರು ಯಶಸ್ವಿ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬ್ರಿಟನ್ ಮೂಲದ ಡಾ. ಇ.ಎಫ್. ಶುಮಾಕರ್ ಅವರು ಬರೆದ 'ಸ್ಮಾಲ್ ಈಸ್ ಬ್ಯೂಟಿಫುಲ್' ಕೃತಿಯಿಂದ. ತಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಈ ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಪ್ರತಿಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗಿವೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಅವರೇ ಬರೆದ 'ಗುಡ್ ವರ್ಕ್', 'ಎ ಗೈಡ್ ಫಾರ್ ದಿ ಪರ್ಪ್ಲೆಕ್ಸ್‌ಡ್' (A Guide For The Perplexed) ಕೃತಿಗಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು.

ಜೊತೆಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರ ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳಾದ ಜೋಸೆಫ್ ಕುಮಾರಪ್ಪ ಅವರ 'ಗಾಂಧಿಯನ್ ಎಕಾನಮಿ' ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿ. ಇದರೊಟ್ಟಿಗೆ ರಿಚರ್ಡ್ ಅಟೆನ್‌ಬರೊ ಅವರ 'ಗಾಂಧಿ' ಹಾಗೂ ಶ್ಯಾಂ ಬೆನೆಗಲ್ ಅವರ 'ಮೇಕಿಂಗ್ ಆಫ್ ಮಹಾತ್ಮ' ಸಿನಿಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಸಿನಿಮಾಗಳ ಪ್ರಭಾವವೂ ಸಾಕಷ್ಟಾಯಿತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾದ ಕೆಲ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಸಾತ್ವಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ 1976ರಲ್ಲಿ ಯುರೋಪ್ ದೇಶಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿದೆ. ಆಗಲೇ ಶುಮಾಕರ್ ಅವರ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆಯನ್ನೂ ನಡೆಸಿದೆ. ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಆಕರ್ಷಣೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರಬಲವಾಯಿತು.

ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ 1975ರಲ್ಲಿ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇರಿದಾಗಲೂ ಗಾಂಧಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಗಾಂಧಿ 'ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪೀನಿಯನ್' ಎಂಬ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ನಾವು ಸಹ 'ಇಂಡಿಯನ್ಸ್ ಫಾರ್ ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿ, 'ಇಂಡಿಯನ್ ಒಪೀನಿಯನ್' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲೇ ವಾರ್ತಾ ಪತ್ರವನ್ನು (ನ್ಯೂಸ್ ಲೆಟರ್) ಹೊರತರಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. 1921ರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಕರೆಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಂದಿರಾ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಾಗರಿಕರು ಅಸಹಕಾರ ತೋರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಬಯಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ವಾರ್ತಾಪತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಬಗೆಯ ವಾದಸರಣಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಲೇಖನ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಧಿಕಾರ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಜನರ ಮೇಲೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ನಡವಳಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶ ಹುಟ್ಟಿಸಿತ್ತು. ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಜೈಲಿಗಟ್ಟಿತ್ತು. ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಧಿಕಾರವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಜೆಗಳ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಕೆಲಸ ಮಾಡತೊಡಗಿದೆವು.

ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಂಧೀಜಿ 'ಯಂಗ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದರು. 'ನಿಜವಾದ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಅನ್ನುವುದು ಕೆಲವೇ ಜನರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಗುವುದರಿಂದ ಸಾಧನೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಅಧಿಕಾರ ದುರುಪಯೋಗ ಆಗುತ್ತದೋ ಆಗ ನಾವು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಬರೆದರು. ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ, ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ 1975ರಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ 'ಸಪಸ' ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಘೋಷಣೆ– 'ಭ್ರಷ್ಟರೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನ ಬಿಟ್ಟು ತೊಲಗಿ' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ.

ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥ ತರುವ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಅವರು ನಡೆಸಿದರು.

ಹಾರ್ವರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಜೀನ್ ಶಾರ್ಪ್ ಎನ್ನುವವರ 'ಪಾಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಆಫ್ ನಾನ್ ವಯಲೆನ್ಸ್' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲಿನ ಹಂತದವರೆಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು ಈಡೇರಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಬಗೆ ಚರ್ಚೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನೇ ನಾವು 1989ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ 'ತುಂಗಭದ್ರಾ ಉಳಿಸಿ' ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಅಂದಿನ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ ನೇತೃತ್ವದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಬಿರ್ಲಾ ಕಂಪೆನಿಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಲ್ಪ್‌ವುಡ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ –ಕೆಪಿಎಲ್ (ಹರಿಹರ ಪಾಲಿಫೈಬರ್ಸ್) ಕಂಪೆನಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು. 75 ಸಾವಿರ ಎಕರೆ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಬುಲ್ಡೋಜರ್‌ನಿಂದ ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೀಲಗಿರಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಸರ್ಕಾರದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಸರ್ಕಾರ ತಾನಷ್ಟೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಣಯ ಆಗಬಾರದಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಾಮ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಣಯದ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು. ಈ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಮನವಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾವು ತುಳಿದದ್ದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಹಾದಿಯನ್ನು. ಬೆಳಗಾವಿ, ಧಾರವಾಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿದೆವು.

ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರಿಂದ ಕಾಲೇಜೊಂದರಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಕಾರಂತರು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೇ, ಡಿ.ಆರ್. ಪಾಟೀಲ, ಪಿ.ಎಚ್. ಬನ್ನಿಕೋಡ, ಮನೋಹರ ತಹಸೀಲ್ದಾರ್ ಅವರ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. 72 ಶಾಸಕರ ಸಹಿ ಪಡೆದು ಅರಣ್ಯ ಕಬಳಿಸುವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತಂದೆವು. ಸ್ವತಃ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ಅವರು ನಮ್ಮ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮಣಿದು, 1991–92ರಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಬಂಗಾರಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಧಾರ ವಾಪಸ್ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ಇದೆಲ್ಲ ಆದದ್ದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಿಂದ.

ಗುಜರಾತಿನ ವೇಡ್ಛಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ 1983ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಶಿಬಿರ 'ಕೆಪಿಎಲ್' ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಶಿಸ್ತು ಹಾಗೂ ಯುವಕರನ್ನು ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿಸುವ ಕಲೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವಿಭಜಿತ ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ 17 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟದ ರೂಪುರೇಷೆ ತಯಾರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಯುವಕರು ಅರಣ್ಯ ಉಳಿಸುವ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಳುಕು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ 67 ಯುವಕರು ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರಕರ್ತರಾದ ಅಜಿತ್ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಜಿ ಹಾಗೂ ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಡೆಕ್ಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಮತ್ತು ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಈ ಚಳವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದ್ದು, 'ಕೂಸನೂರು ಚಳವಳಿ' ಎಂದೇ ಖ್ಯಾತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಸಪಸದ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಜ್ಯೋತಿಬಾಯಿ ದೇಸಾಯಿ ಪೆಟ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂಡಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳ ಬೋಧನೆ ಅಕ್ಷರಶಃ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಯಿತು.

ಆ ನಂತರ ಅಕ್ರಮ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಸ್ವಜನ ಪಕ್ಷಪಾತ, ಅಕ್ರಮ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸಪಸದ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯಾಯಿತು. ಅಕ್ರಮ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೇರಿದವರು ಬರೀ ಭೂಮಿಯ ಒಡಲನ್ನು ಬಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಜೈವಿಕ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಿದರು. ಅನೈತಿಕ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ನಾವು ದಾಖಲೆಗಳ ಸಮೇತ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕಾನೂನು ಸಮರ ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತು. 'ಕೆಪಿಎಲ್' ಕಂಪೆನಿ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿಯೇ ನಾವು ಮೊದಲಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆವು. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೂ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಅಕ್ರಮ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಭೂಕಬಳಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತೃತ ಯಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ನಾವು ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯ, ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇವುಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಟಕ್ಕಿಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬರೀ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನೊಬ್ಬ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ.

ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂದ್ಹಾಗೆ ಬಹುಮತ ಪಡೆದ ಎನ್.ಟಿ. ರಾಮರಾವ್ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಆಗಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲ, ಇಂದಿರಾಗಾಂಧಿ ವಾಸ್ತವಾಂಶವನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದರು. ಅದರ ವಿರುದ್ಧವೂ ನಾನು ಸಿಡಿದೆದ್ದಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸಹ ಕೆಲ ಕಾಲ ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ನಿರೂಪಣೆ : ಮನೋಜ್ ಗುದ್ದಿ

[illegible] ರಕ್ತಪಾತಕ್ಕಾಗಿ [illegible] ಮೇಲೆ [illegible] ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಗೌರವವಾಗಲಿ [illegible] [illegible] ವಿರೋಧವನ್ನು [illegible]

M.K. Gandhi

ಮರಳುಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಓಯಸಿಸ್!

ಇಸ್ರೇಲ್ ದೇಶದ ಅರ್ಧಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ಮರುಳುಗಾಡು. ಈ ಮರುಭೂಮಿಯನ್ನು ನಂದನವಾಗಿಸುವ ಕನಸು ಕಂಡ ದೇಶದ ಮೊದಲ ಪ್ರಧಾನಿ ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್‌ಗೆ ಮಾದರಿ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು ಭಾರತ ರೂಪಿಸಿದ 'ಮಹಾತ್ಮ'.

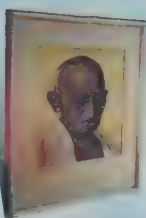
ಆನಂದತೀರ್ಥ ಪ್ಯಾಟಿ

ಅಸಹನೀಯ ಧಗೆ ಉಕ್ಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇಸ್ರೇಲಿನ ಮರಳುಗಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ 'ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ'ದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮುದ ನೀಡುವ ಸಸ್ಯರಾಶಿ. ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದೊಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಫಲಕ– 'ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್ ಗೋರಿ'. ನಮ್ಮ ತಂಡವನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ರಾನ್ ನೆತಾಂಜನ್‌ಗೆ– 'ಆ ಸ್ಮಾರಕ ನೋಡಬೇಕು. ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪ್ಲೀಸ್...' ಅಂತ ಗಂಟುಬಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿದ ರಾನ್ 'ಅದ್ಯಾಕೆ? ಬೆನ್ ಮನೆಗೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆ' ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ. ನಿಗದಿತ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ತಾಸು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿ, ಲಗುಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾನ್ ಹತ್ತಿ ಹೊರಟು, ಹತ್ತು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ 'ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್ ಡೆಸರ್ಟ್ ಹೋಮ್' ದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೆವು.

ಇಸ್ರೇಲ್‌ನ ಮೊದಲ ಪ್ರಧಾನಿ ಡೇವಿಡ್ ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್. ಅಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಲದು. ಹತ್ತಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಸ್ರೇಲ್ ಇಂದು ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯ ನೀಲನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬರೆದ ಮುತ್ಸದ್ದಿ. ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ 1886ರಲ್ಲಿ ಜನನ. 1906ರಲ್ಲಿ ಇಸ್ರೇಲ್‌ಗೆ (ಆಗಿನ್ನೂ ಈ ದೇಶ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ) ಬಂದು, ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಾರನಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದರು. 1915ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟನೆಗೊಂಡು, ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದರು. 1935ರಲ್ಲಿ ಯಹೂದಿ ಪಡೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ, ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. 1948ರ ಮೇ 14ರಂದು ಇಸ್ರೇಲ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಅವರೇ ದೇಶದ ಮೊದಲ ಪ್ರಧಾನಿಯಾದರು.

ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ ಮರುಭೂಮಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದಿರುವ ಇಸ್ರೇಲ್ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಮಾದರಿಯಾಗುವಂಥ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಬಲವಿದ್ದ ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು; ಸಫಲರೂ ಆದರು. ದೇಶದ ಮೊದಲ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿ, 1953ರಲ್ಲಿ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದರು. 'ದೇಶದ ಏಳಿಗೆಗೆ ದುಡಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ನಾವು ನೆಲದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಗುರಿಯನ್, ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲೆಂದೇ ಎಸ್‌ಡೆ ಬೊಕೆರ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದ 'ಕಿಬೂತ್'ಗೆ (ಸಮುದಾಯ ಒಡೆತನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರು. ಆದರೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಧಾನಿ ಹುದ್ದೆ ಮತ್ತೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂತು. ಎರಡನೇ ಸಲ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ, ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ, ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಕಿಬೂತ್‌ಗೆ ಬಂದಿಳಿದರು. ಮುಂದಿನ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. 1963ರಲ್ಲಿ ನಿಧನರಾದರು.

'ಇಸ್ರೇಲ್‌ನ ಭವಿಷ್ಯ ರೂಪಿಸಿದ ನೇತಾರ', 'ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ಹಾಕಿದ ನಾಯಕ' ಎಂಬೆಲ್ಲ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮನೆಯನ್ನು ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ 'ಡೆಸರ್ಟ್ ಹೋಮ್' ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧೆಡೆಯಿಂದ ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರು, ಈ ಮನೆ ನೋಡದೇ ಹೋದರೆ, ಅವರ ಪ್ರವಾಸ ಅಪೂರ್ಣವಾದಂತೆ! ಬಿಸಿಲ ಧಗೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಹಸಿರುರಾಶಿ ಹೊದ್ದು ನಿಂತ 'ಡೆಸರ್ಟ್ ಹೋಮ್' ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್ ಕನಸು ನನಸಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಏಕೈಕ ಚಿತ್ರ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯದು

ಮನೆಯ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆನ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಪರೂಪದ ಕಡತಗಳು, ಮಹತ್ವದ ಕಾಗದಪತ್ರಗಳು, ಅವರ ನಿಲುವಂಗಿ, ಬಳಸಿದ ಟೋಪಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಅದನ್ನು ದಾಟಿ ಒಳಬಂದರೆ, ಎತ್ತರದ ಮರಗಳ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿರುವ ಮನೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲೇ ಬೆನ್ ಪತ್ನಿ ಪೌಲಾ ಜತೆ ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕಿದ್ದರು.

ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಸಮಯ ಮುಗಿದಿತ್ತಾದರೂ, ಭಾರತದವರು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಅತಿಥಿಗಳ ಭೇಟಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ಕೊಠಡಿ, ನಂತರ ಸುಮಾರು 5,000 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿರುವ ಗ್ರಂಥಾಲಯ. 'ಈ ಕಡೆ ಬನ್ನಿ' ಎಂದು ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್‌ರ ಬೆಡ್ ರೂಮಿನತ್ತ ಕರೆದೊಯ್ದ ರಾನ್– 'ಅವರು ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ತಾಸು ಮಾತ್ರ. ಉಳಿದ ಸಮಯವನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಓದುತ್ತಿದ್ದರು' ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ.

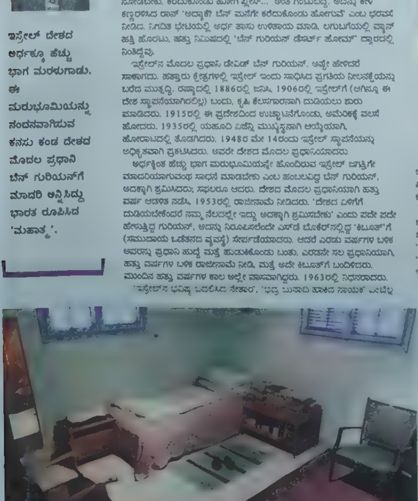
ಆ ಚಿಕ್ಕ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಚ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆ, ದಿಂಬು, ಕೆಳಗೆ ಚಪ್ಪಲಿಗಳು, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನಿಟ್ಟ ಸಣ್ಣ ಟೇಬಲ್ ಕಾಣಿಸಿದವು. 'ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ದೇಶಪ್ರೇಮ, ಹೋರಾಟ, ಸಾಧಿಸುವ ಛಲ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಎಂದು ಬೆನ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿತ್ರ ನೇರವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಎದುರಿನ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಬೇರಾವ ಫೋಟೊ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ರಾನ್. 'ಆ ಫೋಟೊ ಯಾವುದು ಗೊತ್ತೇ?' ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೂ ಕಾಯದೇ '...ಇಲ್ಲೇ ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದೆ ನೋಡಿ' ಎಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದ. ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಆ ಕಡೆ ನೋಡಿದ ನಾವು ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆಯೇ 'ಹ್ಹಾಂ..!' ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿದೆವು.

ಅಲ್ಲಿದ್ದುದು ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ!

ಮುಂದಿನ ಕೆಲ ನಿಮಿಷ ಯಾರಿಂದಲೂ ಮಾತುಗಳೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಬಾಪು ಚಿತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಬೆನ್ ಗುರಿಯನ್ ಮಾತು ಹೀಗಿತ್ತು.

'ಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳ ನೈತಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಯಶಃ ಭಾರತದ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಎಂಬ ಮಹಾನ್ ನಾಯಕನಲ್ಲೇ ಮಡುಗಟ್ಟಿವೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಅಪ್ರತಿಮ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಅಹಿಂಸೆಯೆಂಬ ಆಯುಧವನ್ನೆತ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ'

ಬಾಪು ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ಮೀರಿರುವುದು ಹೀಗೆ.

ಆ ತಾಯಿ ಕಾಣಿಸಿದ ಬಾಪು

ಹಗಲಿನ ದೆಹಲಿ. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಕೊಂಚ ಮಂಕಾದಂತಿದ್ದವು. ಯಮುನೆಯ ದಂಡೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗ ಸಾಲು ಸಾಲು ಸಮಾಧಿಗಳ ದರ್ಶನ.

[illegible]

[illegible] ಮಹಾತ್ಮ, ಭಾರತವನ್ನು ಕಂಡದ್ದು [illegible] ಆ ಕ್ಷಣ [illegible]

- ಎನ್. ಜಗನ್ನಾಥ ಪ್ರಕಾಶ್

'Lal Salam' is back and that too with 'Jai Bheem'

Demonstrators shout slogans as they carry banners and placards during a protest march in New Delhi to express solidarity with Rohith Vemula, a Dalit student of the University of Hyderabad who committed suicide. REUTERS

MANOJ KUMAR JHA

> The outreach of the Left-liberal outfits to the Ambedkarites should be seen as a coming together that can accomplish the unfinished agenda of altering the contours of an ugly, tyrannical socio-cultural order. This can usher in a politics where people are not closed to being open.

DURING one of the recent marches in solidarity with Rohith Vemula and Jawaharlal Nehru University, a colleague from Delhi University remarked that it was heartening to see 'Lal Salam' and 'Jai Bheem' finally develop a kind of camaraderie that could not be envisaged few years back. A cursory content analysis of the slogans raised whether at the Hyderabad Central University, Jadavpur University or the Jawaharlal Nehru University, reveals how the last few months have witnessed the amalgamation of cultural-political yearnings which had followed antithetical trajectories so far. I would like to insert a disclaimer that I do not consider 'Lal Salam' (the Red Salute) the intellectual property of the Left political parties; neither do I consign *Bharat Mata ki Jai* to the solitary proprietorship of the BJP-RSS.

Historically, 'Lal Salaam' expresses the longing for transformatory politics of millions of people from different professions, peasants and workers. A majority of them remain unaffiliated to any political party. It also covers the volunteers and workers of several liberal-democratic outfits operating under different names but with a singular vision to ensure that politics of oppression and subjugation is decimated forever so that the Preamble of the Indian Constitution stands vindicated. It includes thousands of students studying in different university campuses across India, subscribing to diverse ideologies but united in dreaming of an inclusive and just India. The disclaimer was merely to reaffirm that whether we like it or not the Red Salute transcends the boundaries of any and every party headquarter. Having said that, now I wish to state as to what makes me look at this coming together of 'Lal Salam' and 'Jai Bheem' as one of the most significant cultural-political churnings in recent times. It was Ambedkar himself who said that the liberty provided by the Constitution had to be employed to alter the social system which remains full of inequality and brazen discrimination. He added that it was urgent because the odious features of the oppressive structure shall always remain in conflict with the fundamental rights enshrined in the Constitution. Thus, he assumed that only a conclusive battle against this oppressive structure shall create the way for genuine social and economic equality That was a call to build solidarities across several subaltern classes and the subjugated communities. However, well-meaning radicals of the times believed that like all primordial identities caste-related atrocities and discrimination shall vanish with the strong posturing of the modernist politics; a political replication of the trickle down of the Nehru-Mahlanobis model in the economic sphere. The Left, as well as several liberal democratic political outfits of the time, did not even bother to engage with the alarm raised by Ambedkar. As time showed, the trickle down failed when it was supposed to make a substantial dent. Its failure in the realm of caste-based oppression and discrimination was only a foregone conclusion. The disengagement and aloofness from the issues of caste-based discrimination amongst the liberal-Left discourse was more often than not a deliberate ploy under the illusory belief that rendezvous with caste shall tarnish their progressive politics.

In a much-acclaimed but undelivered speech, *Annihilation of Caste*, appealing to the socialists and communists, Ambedkar had said that they must deal with the social order first, failing which they shall not be able to accomplish revolution. Going further, he forewarned that even if they achieve revolution on account of good fortune, they would be compelled to take account of caste after the revolution. The Left-liberal political outfits preferred to look the other way while this appeal was made and continued to look away without realising when they lost whatever little ground they had secured. However, arguably, never before in antiquity a suicide note has impacted the course of history in such a manner as is the case with Rohith Vemula. When he wrote, "But I always was rushing. Desperate to start a life. All the while, some people, for them, life itself is curse. My birth is my fatal accident", his note acquired the tone and tenor of a suicide note of an entire civilisation, which has summarily failed to engage with and expose the privileges of the Brahamanical order that has permeated the institutions of the State and the State itself In his death, a brilliant scholar shook the conscience of an entire generation. That is why the ears which did not listen to the passionate appeal of Ambedkar directly in the 1940s are more than willing to connect with his philosophy through Rohith Vemula.

In this backdrop, the Left-liberal outfits' outreach to the Ambedkarites should be seen as a coming together that can accomplish the unfinished agenda of altering the contours of a tyrannical social and cultural order. And yes, it cannot simply be understood and celebrated only through the much-talked-about coming together of the "red bowl" and "blue bowl" but the endeavour should be to draw in and build solidarities with "bowls" of different hues which are disposed to coming together in order to prepare the plinth for a new radical politics. It should usher in a politics committed to preparing a democratic sphere where people shall not be closed to being open.

Being radical must now mean looking at politics beyond primetime debates and reaching out to the people and communities suffering under the toxic alliance of Right-wing authoritarianism with neoliberal priorities. Thus, while coming together of 'Lal Salam' and 'Jai Bheem' is a historic moment, the moment also expects them to consciously move beyond the traditionally demarcated and delineated spaces of the cultural and political arena.

Millions of people beyond the university campuses would expect them to jettison the undesirable baggage of history which has kept the genuine peoples' solidarity as an elusive proposition. They need to move beyond romanticism and symbolism and reach the flaming fields and anguished ghettos to be able to march together to highlight the unambiguous link between gross economic deprivation as well as social-cultural marginalisation in the countryside and Orwellian thought control processes on the campuses. Nothing short of this will be a tribute to whose lives remain "a fatal accident."

The writer is Head, Department of Social Work, Delhi University.

Lessons from Brussels

SHELLEY WALIA

Milton's Satan is morally very superior to his God, as whoever perseveres despite adversity and torture is superior to whoever, in cold vengeance, takes the most horrible revenge on his enemies. — Herman Melville

FUNDAMENTALISM is no fringe enthusiasm, but an increasingly mainstream and powerful influence. In the face of a world threatened by crazed nationalism, the rise of the far Right and religious intolerance, Europe and the rest of the world have a heavy agenda to take forward. With the devastating series of suicide bombings in Paris and Brussels, within a few months of each other, and with the refugee crisis in Eastern Europe, some of the EU's fundamental ideals of pluralism and freedom of movement are being interrogated The travel-without-borders Schengen policy, fearing the infiltration of the *jihadists* to be a fallout of the rapid refugee influx, is near closure, a development that could justify the *jihadist* provocation of violent recoil and the claim that a diabolic West is bent upon keeping homeless refugees out.

For years, Edward Said had urged that the only prudent method of eradicating terrorism was to get rid of its causes. But despite good advice, integration with the Muslims in France or in Belgium has never been taken seriously With an ineffective law-enforcement machinery and flimsy cross-border intelligence inputs, the problem stands all the more aggravated The second and third-generation Muslims living in the West, reluctant to take up low jobs at home, are pulled towards more "meaningful" and "heroic" occupations in war-torn Syria. In addition, indictment of the police for indulging in racial profiling are widespread and responsible for the rising alienation of the marginalised. Specific lessons can be drawn from the Brussels attacks taking a harder look at the origins of this phase of tension. It is undisputed that the military adventures of members of NATO in Iraq, Syria and Libya provoked the violent fundamentalist reaction leading to the rise of the Isis When western nations begin to manipulate the expulsion of the secular government, join hands with the Saudis and the Turks, and then get involved in some of the neighbouring countries with ambitions of controlling the oil, brutal reaction is apparently the outcome. Military intervention indeed, creates hotbeds of terrorism.

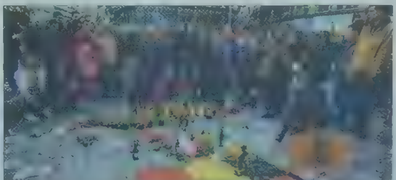
Law-enforcement agencies estimate that more than 5,000 trained *jihadists* have returned to Europe from Syria and Iraq. Fighters consisting of disgruntled Muslims from the EU number roughly 30,000 to 700,000 at the moment. Whereas the highest number comes from Belgium, there are thousands from Saudi Arabia, Turkey and Russia. The Iran-Arab rivalry has resulted from the Sunnis promoting these terrorist groups to take on Iran which remains the strongest counter-force to the Isis along with the opposition of Shiites in Iraq, the Assad regime and the Hezbollah Middle-East politics has created a very complex situation currently that cannot be taken lightly, especially with the wellsprings of militant Wahhabi Islam that forms the ideological background of the Isis. Understandably, one cannot bombard terrorism out of existence No amount of mobilisation or alertness can deter the terrorists. Apparently, the harsh reality of an asymmetric war run by terrorist organisations is difficult to counter The element of surprise, of retribution against the West and the rising practice of suicide bombing have to make the world realise that it faces a difficult challenge. Political consensus between nations on a common strategy of fighting the menace is glaringly absent. A comprehensive solution could lie only in an imaginative foreign policy of restraint and patience.

Europe, therefore, faces an increasingly fundamentalist scourge. Undoubtedly, denunciation is the immediate response of peace-loving people, but the anti-Muslim discourse issuing from the West does not help. The world has to take recourse to values of religious tolerance and inviolability of human rights This is now a universal problem and attention has to be given systematically to

> Specific lessons from the Brussels attacks can be drawn by taking a hard look at the origins of this phase of tension. The world has to realise that the Isis to a great extent "has been bombed into existence."

fundamental mutation seen in the refugee influx, Islamophobia, uncontrolled radicalisation and economic disparity. *Jihadist* terror is emboldened by politicians on the Right who suffer from an inherent failure of appreciating the theoretical arguments that the Isis uses to justify its actions.The Right-wing nationalists blatantly call terrorism Islamic yet argue that it cannot be equated with religion. The Cruzes and Trumps of the world fail to realise that it is an ideological battle, not a religious one. On their part, a comprehensive consensus among the Islamic community on the definition of terrorism and militancy is imperative, which would include an ideological condemnation of *jihad* within Islam, thus cutting the base of mass support for anti-terrorist discourse. Muslims in general abhor the actions of the extremists Furthermore, it has to be realised that Islamic fundamentalism is not the only cause. A radicalised Islam has been in existence for over 1,500 years. The western interest in the Middle East is, in fact, what fuels the fire.The world has to realise that the Isis to a great extent "has been bombed into existence".

The writer is a Professor in the Department of English and Cultural Studies, Panjab University, Chandigarh.

People leave candles and flowers as they pay tribute to victims at a makeshift memorial in front of the stock exchange at the *Place de la Bourse* (Beursplein) in Brussels on March 22, following triple bomb attacks in the Belgian capital AFP

ON THIS DAY... 100 YEARS AGO

The Tribune.

LAHORE, THURSDAY, APRIL 13, 1916

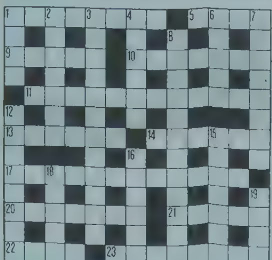
Shakespeare Tercentenary at Lahore

THE celebration of the Tercentenary of Shakespeare at Lahore under the auspices of the Punjab University and the distinguished patronage of His Honour the Lieutenant Governor, was a unique and unqualified success which did credit to the head and heart of all who worked to make it a success The celebration took the form of staging *A Midsummer Night's Dream*, than which no happier selection could have been made in keeping with the occasion The celebration was not only a tribute to the great world-master and the place he held in the affection of all English knowing people but also a recognition of the fact that Shakespeare is one of the greatest bonds that knit the different parts of the Empire to one another. The Saraswati stage society which held the celebration, is no less typical of that bond of Empire.

Vernacular Middle Schools.

IT is matter of common knowledge that lower primary schools are not by themselves very popular anywhere, but, there is everywhere a growing demand for upper primary and middle vernacular schools. The department has not, however, afforded adequate encouragement to people in rural areas to give such education to their sons. There has doubtless been progress, even rapid progress, here and there, in secondary education. But in rural areas the demand for middle school education in the vernacular has not been adequately supplied. Out of about 4 ½ million boys in the primary schools not more than 522,000 reach the middle standard, and, strange to say, English middle schools are fuller and more popular than vernacular middle schools.

QUICK CROSSWORD

YESTERDAY'S SOLUTION

Across
1 Take pains, 8 Crave, 9 Forgive, 10 Virtue, 11 Cannon, 12 Captured, 15 If need be, 18 Pretty, 20 Hairdo, 21 Trilogy, 22 Nylon, 23 Get down to

2 Aroma, 3 Engine, 4 Advanced, 5 Script, 6 Battery, 7 Legendary, 11 Cap in hand, 13 Prepared, 14 Entitle, 16 Ending, 17 Fellow, 19 Tight

ACROSS
1 For the rest of time (8)
5 To border on (4)
9 Narrow opening (5)
10 Exceptional (7)
11 Drama by Shakespeare (6,6)
13 Antipathetic (8)
14 Sharp reply (6)
17 Wishy-washy (4-3-5)
20 A hair-wash preparation (7)
21 Ancient Greek philosopher (5)
22 To approach (4)
23 And similar things (2,6)

DOWN
1 Every one (4)
2 Gourmet (7)
3 Hurry up! (4,2,6)
4 Withstand (6)
6 Total happiness (5)
7 Put up with (8)
8 Be a role model (3,2,7)
12 Hard dry Italian cheese (8)
15 Perform surgery (7)
16 Dexterous (6)
18 South American beast of burden (5)
19 Spanish painter and etcher (4)

SU DO KU

VERY HARD

	3						2	
			2		1			
5		8				7		1
	9		5		8		3	
1			4		3			5
	5		1		2		7	
9		6				3		8
			9		5			
	7						9	

YESTERDAY'S SOLUTION

5	9	8	6	3	4	7	1	2
4	2	7	8	9	1	5	3	6
3	6	1	2	7	5	9	4	8
6	5	4	3	8	7	1	2	9
1	7	2	5	6	9	3	8	4
8	3	9	1	4	2	6	7	5
7	1	6	4	5	8	2	9	3
9	8	3	7	2	6	4	5	1
2	4	5	9	1	3	8	6	7

CALENDAR

Apr 13, 2016 Wednesday

FORECAST

SUNSET WEDNESDAY 18:49 HRS
SUNRISE THURSDAY 06:56 HRS

CITY	MAX	MIN
Chandigarh	35	[illegible]
New Delhi	[illegible]	[illegible]
PUNJAB		
Amritsar	35	[illegible]
Bathinda	36	21
Jalandhar	34	18
Ludhiana	35	18
[illegible]	[illegible]	[illegible]
HARYANA		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	21
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
HIMACHAL PRADESH		
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	26	[illegible]
JAMMU & KASHMIR		
[illegible]	34	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
UTTARAKHAND		
[illegible]	36	[illegible]
[illegible]	20	[illegible]
[illegible]	26	[illegible]

The Tribune
ESTABLISHED IN 1881

Murthal gang-rapes

High Court calls Haryana govt's bluff

FROM complete denial to maintaining conspiratorial silence to doing a cover-up the Haryana government has finally been forced to acknowledge the Murthal gang-rapes. The SIT has added the gang-rape section to the FIR. From one extreme of letting killers, rapists and arsonists to have a free run from February 18 to 23 the Khattar government went to another extreme of putting a lid on the stink. Incompetence, administrative inexperience or lack of manpower or resources to deal with a sudden volatile situation would have been excusable. But a public display of ignorance of what was going-on in the state and then a deliberate effort at cover-up, including an attempt to hide the repulsive inaction during gang-rapes and molestation of women at Murthal, was unpardonable. Worse, the administration, which had shamed itself with such criminal abdication of its basic duty towards the citizens to protect their life and property, kept hoping that the victims would come forward on their own and share their horrific experiences with the discredited police.

Malfunctioning of the administration surfaced at every step as the Punjab and Haryana High Court kept up pressure on the government. The first rebuke was: "Has Haryana adopted a new CrPC? How are you carrying out investigations without registering an FIR?" Dubbing the SIT "eyewash", the court asked: "Under what authority or provisions is the SIT carrying out investigations?" The court pulled up the police for not maintaining a case diary. On the Prakash Singh inquiry a Division bench told the government that "you will take no action since the report is not statutory."

First to report the Murthal gang-rapes, The Tribune gave eyewitness accounts. The amicus curie of the High Court had information on rapes. But the entire state machinery had none. It has taken a lot of effort of the High Court to get official machinery moving. The sad part is a democratic government made no honest efforts to understand the gravity of the situation or catch the culprits. A party that promises "Ram Rajya" has violated every cardinal principle of good governance. Only a vigilant High Court has ensured a modicum of accountability.

Back to single test

Apex court decision to help medical aspirants

A PROLONGED tug of war between the "admission industry" and the Medical Council of India impeded a fair and just admission process to medical courses for long, hurting aspirations of millions of deserving youth. An overwhelming number of aspirants with limited availability of seats apart, lack of standard procedures allowed private medical colleges to charge capitation fee, reserve seats for management and NRI quotas and literally "fix" the examination based on the monetary worth of the candidate. All this will be undone by the recall of the controversial judgment of the apex court in 2013 that had scrapped the single common entrance test (NEET) for admission to the MBBS, BDS, and PG courses in all medical colleges.

The decision will hurt the "admission industry" worth billions of rupees, grown in total disregard to the medical ethics. This, in turn, may result in the closing down of a few private medical colleges. Growth in the number of government medical colleges has remained insignificant and the private sector's prime motive — profitability— compromised quality at many levels. In 2012, the MCI had announced the necessity for NEET, for admission to all undergraduate and postgraduate courses in all government and private medical colleges. A powerful lobby from the southern and western states and 115 private medical colleges made a plea against the decision, as NEET would hurt their "admission industry". The Supreme Court, on December 13, 2012, inexplicably allowed them to conduct their own entrance exams.

A centrally conducted entrance test should ensure standard competence levels. The MCI should now move ahead and introduce an aptitude test on the lines of the JEE to eliminate coaching institutes. The previous verdict and its recall also reflect lack of a sound, informed debate on serious issues that affect not only quality of medical professionals but also hamper aspirations of worthy candidates. A centrally controlled common exit test for medical professionals will not be out of place in ensuring credibility for PG courses; the time is ripe for its introduction

Thought for the Day

*Govern a great nation as you would cook a small fish. Do not overdo it. — **Lao Tzu***

Ambedkar's India

An unfinished quest for equality

MY mind is so full of the future of our country that I feel I ought to take this occasion to give expression to some of my reflections thereon. On January 26, 1950, India will be an independent country. What would happen to her independence? Will she maintain her independence or will she lose it again? This is the first thought that comes to my mind. It is not that India was never an independent country. The point is that she once lost the independence she had. Will she lose it a second time? It is this thought which makes me most anxious for the future. What perturbs me greatly is the fact that not only India has once before lost her independence, but she lost it by the infidelity and treachery of some of her own people."

"Will history repeat itself? This anxiety is deepened by the realisation of the fact that in addition to our old enemies in the form of castes and creeds we are going to have many political parties with diverse and opposing political creeds. Will Indians place the country above their creed or will they place creed above country? This much is certain that if the parties place creed above country, our independence will be put in jeopardy a second time and probably be lost for ever. This eventuality we must all resolutely guard against. We must be determined to defend our independence with the last drop of our blood.

"On the 26th of January, 1950, India would be a democratic country, in the sense that India from that day would have a government of the people, by the people and for the people. The same thought comes to my mind. What would happen to her democratic Constitution? Will she be able to maintain it or will she lose it again.

"It is not that India did not know what is democracy. There was a time when India was studded with republics, and even where there were monarchies, they were either elected or limited... This democratic system India lost. Will she lose it a second time? It is quite possible in a country like India — where democracy from its long disuse must be regarded as something quite new — there is danger of democracy giving place to dictatorship. It is quite possible for this newborn democracy to retain its form but give place to dictatorship in fact. If there is a landslide, the danger of the second possibility becoming actuality is much greater.

"If we wish to maintain democracy not merely in form, but also in fact, what must we do? The first thing in my judgment we must do is to hold fast to constitutional methods of achieving our social and economic objectives. It means we must abandon the bloody methods of revolution. It means that we must abandon the method of civil disobedience, non-cooperation and satyagraha. When there was no way left for constitutional methods for achieving economic and social objectives, there was a great deal of justification for unconstitutional methods. But where constitutional methods are open, there can be no justification for these unconstitutional methods. These methods are nothing but the grammar of anarchy and the sooner they are abandoned, the better for us.

"The second thing we must do is to observe the caution which John Stuart Mill has given to all who are interested in the maintenance of democracy, namely, not "to lay their liberties at the feet of even a great man, or to trust him with powers which enable him to subvert their institutions. In India, *bhakti*, or what may be called the path of devotion or hero-worship, plays a part in its politics unequalled in magnitude by the part it plays in the politics of any other country. *Bhakti* in religion may be a road to salvation, but in politics *bhakti* is a sure road to degradation and to eventual dictatorship.

"The third thing we must do is not to be content with mere political democracy. We must make our political democracy a social democracy as well. Political democracy cannot last unless there lies at the base of it social democracy. It means a way of life which recognises liberty, equality and fraternity as the principles of life. These principles of liberty, equality and fraternity are not to be treated as separate items in trinity. They form a union of trinity in the sense that to divorce one from the other is to defeat the very purpose of democracy. Without equality, liberty would produce the supremacy of the few over the many. Equality without liberty would kill individual initiative. Without fraternity, liberty and equality could not become a natural course of things. We must begin by acknowledging the fact that there is complete absence of two things in Indian society. One of these is equality. On the social plane, we have in India a society based on the principle of graded inequality which means elevation for some and degradation for others. On the economic plane, we have a society in which there are some who have immense wealth as against many who live in abject poverty. On the 26th of January, we are going to enter into a life of contradictions. In politics, we will have equality and in social and economic life we will have inequality. In politics we will be recognising the principle of one man, one vote; and one vote, one value. In our social and economic life, we shall, by reason of our social and economic structure, continue to deny the principle of one man, one value. How long shall we continue to deny equality in our social and economic life? We must remove this contradiction at the earliest possible moment or else those who suffer from inequality will blow up the structure of political democracy which this Assembly has so laboriously built up.

> How long shall we continue to deny equality in our social and economic life? We must remove this contradiction at the earliest possible moment or else those who suffer from inequality will blow up the structure of political democracy which this Assembly has so laboriously built up

"The.. thing we are wanting in is recognition of the principle of fraternity. Fraternity means a sense of common brotherhood of all Indians — of Indians being one people. It is the principle which gives unity and solidarity to social life

"I am of the opinion that in believing that we are a nation, we are cherishing a great delusion. How can people divided into several thousands of castes be a nation? The sooner we realise that we are not as yet a nation in the social and psychological sense of the word, the better for us. The realisation of this goal is going to be very difficult. In India, there are castes. The castes are anti-national. In the first place because they bring about separation in social life. They are anti-national also because they generate jealousy and antipathy between caste and caste. Without fraternity, equality and liberty will be no deeper than coats of paint

"Political power in this country has too long been the monopoly of a few and the many are not only beasts of burden, but also beasts of prey. This monopoly has not merely deprived them of their chance of betterment, it has sapped them of what may be called the significance of life. These downtrodden classes are tired of being governed. They are impatient to govern themselves. This urge for self-realisation must not be allowed to devolve into a class struggle or class war

"By independence, we have lost the excuse of blaming the British for anything going wrong. If hereafter things go wrong, we will have nobody to blame except ourselves. There is great danger of things going wrong. Times are fast changing. People, including our own, are being moved by new ideologies."

Excerpts from Dr BR Ambedkar's last speech in the Constituent Assembly

The pseudo-intellect syndrome

Hennaav Kaur Dhillon

TO quote socialite Shobhaa De, "If there's anything worse than a bloody bore, it's an intellectual whore!"

I attended a rock 'n' roll adaptation of Shakespeare's *Twelfth Night* at the Chandigarh Golf Club sometime back. The who's who of town was in attendance. It reminded me of Shobhaa De's neologism "intellectual whores". It's a rare species, fossil-like, with a confused DNA, clad in colourful *kurtas* and Chanderi saris, they hang around at the northern sector consulate dinners or musical soirees. They've aced the art of crashing these events. That probably makes them permanent fixtures on guest lists that never get updated. The only reason these folks turn up at such events is for free booze and the lavish spreads. Some have even become experts at guessing the alcohol up for grabs from venue to venue. They curl up their noses at the boring house parties hosted by the *sarkari babus* who continue to serve the good ol' butter chicken and Blender's Pride. They flock to consulate soirees or bankers' events at five-stars for the superior scotch and cocktail sausages. Their USP is to hang around, drop a few names, pose for the shutter bugs and go scourging around for whatever's on offer

Chandigarh has been dubbed a city of green hedges and grey beards. Sadly, it's been affected by the pseudo-socialite syndrome. Chandigarh's "intellectual whores" fall into a different category. They prey on *sarkari babus*. They love them the most for obvious reasons. They love to name-drop and throw in on potent issues plaguing the city and administration matters to exhibit their existence of a conscience.

Armchair activism gains a few extra brownie points if he/she can swiftly manage something fuzzy about a meeting with the "top boss". All the "Oohs and aaahs" and "haw-haw" talk is heavily interjected with heavyweight Lutyens' connections. You know Planning Commission (Errr... Niti Aayog), Muffler Man, and a few other lame ducks here and there.

In-between fit the quintessential Indian Memsahibs. Not all, but quite a few. Networking being the name of the social game, it is vital to talk cryptic known to the inner circle and then exchange subtle looks with those who "get it". The naive wives, turning modern and trying hard to fit in with a tall glass spiked with orange juice or a goblet of red wine, are a breed apart. This lot tries hard to converse in English but manages only a smattering of it. They spout dated clichés on whose kid married whom

It's a pity that the real Chandigarhians, Sardars from old feudal families with crisply tied turbans and their equally sophisticated wives, retired defence personnel, university professors, veteran journalists, bureaucrats of yesteryear and other people with finesse, class and intellect are a diminishing species. The city is being taken over by the "intellectual whores" What do we do? Jettison them, of course'

LETTERS TO THE EDITOR

Drought in Maha

This is in reference to the news report "Drought in Maha, why waste water for IPL?" (April 7) and the editorial "Water on the pitch" (April 8). Even as thousands of farmers have committed suicide and the malady is continuing, the BCCI is interested in earning money out of IPL matches. As much as 70% area of Maharashtra is hit by drought. It is in this state that IPL has scheduled 20 matches, and for which lakhs of litres of water will be needed to prepare pitches, while not a drop is available for drinking and sustaining precious human lives. The Supreme Court has intervened, when the state authorities failed to take notice of this brazenly inhuman act of the politically heavy BCCI.

ABHIRAJ SINGH BAJWA, Hoshiarpur

Criminal use of water

The Bombay High Court has rightly termed the provision of water for cricket pitches at a time when people in Marathwada are not getting water supply for days together as criminal. It raises an important issue whether revenue through the commercialisation of cricket (IPL) is more important than the life of people. Water and electricity, both are in short supply across the country. Both must be saved from all available means and used wisely. To save electricity, avoid cricket matches in the night time.

MAHESH KUMAR, New delhi

Save water, shift IPL

The Bombay High Court has said that Maharashtra should not be allowed to host the Indian Premier League matches as cricket grounds consume thousands of litres of water every day in maintenance. About 15,000 to 20,000 litres of water or around five tankers are required on a field. On the other hand, hundreds of villages in Maharashtra are under drought and people have no water for drinking and other necessities. Cricket is the game of billionaires, who do not feel responsible to the public for the water crisis.

GURDARSHAN SINGH, Ambala Cantt

Drought in Mewat

Apropos new report "Drought, without a doubt, in Mewat" (April 10), the drought in Marathawada, Mewat, Gujarat and Rajasthan has hit a large population of rural areas so badly that most of the time of people is lost in fetching water. What is happening in Mewat or Marathawada can happen anywhere if wastage of water is not stopped. Harvest rainwater to recharge the depleting groundwater. There is need to impose tough water discipline and stringent action must be taken against those who waste water.

CAPT AMAR JEET KUMAR, Mohali

Shocking solidarity

The recent hefty hike in the pay, pension and perks of the legislators of the debt-ridden state of Himachal Pradesh is shocking. What is more galling is the unabashed conspiracy of silence adopted by the entire House and passing of the Bill in a jiffy, sans discussion or debate. The same Opposition which had been creating a ruckus and staging walkouts with irritating regularity over other issues, had no qualms about thumping the tables in consonance with the ruling party members. Will the Hon'ble Governor, a social activist in his own rights, rise to the occasion and refuse consent as has been formally demanded by the CPM? The people of this state would stand eternally grateful if he does.

SUBHASH C. SHARMA, Palampur (Kangra)

Misuse of power

I am surprised by the decision of Himachal Pradesh Assembly to effect a 100% hike in the salaries of MLAs and more surprised by the stance of the Opposition party, the BJP. There was no walkout, no furore, no allegation, no stalemate in the Assembly. What about the statement of former CM about the financial crisis in the state? He said there is a burden of ₹50,000 on each Himachali. This is mockery with the people. There is a big financial deficit and huge unemployment. Amidst this, the MLAs passed the Bill by thumping desks. People are not getting their pension on time, SMC teachers are demanding pay for the last four months, teachers, HRTC bus drivers, clerks, officials have contract of around five years and the salary of a TGT is merely ₹13, 900. The situation is same with other posts. This is total misuse of power

RAVI GULERIA, Palampur

MLAs one for money

That the Himachal Vidhan Sabha has passed a Bill hiking the salaries of MLAs by 100% is shocking. There is no discussion, no outrage, no walkout, no discussions in the Assembly by the Opposition over the issue. The Governor should not give his assent to this Bill because the state is in a deep financial crisis.

ROHIT SONKLE, Paprola

A politician's budget

The editorial "A politician's budget" rightly reveals how freebies are recklessly being showered by the Punjab Government as a populist measure in a bid to strengthen the vote bank at the cost of prudent fiscal management and without caring to re-rail the battered economy. Punjab, as reported by CAG, is headed towards a debt trap. Worse, the state has made the PSUs bankrupt by not returning the amount it owes to them. It owes about ₹810 crore alone to Punjab State Warehousing Corporation, as in July 2015. Even debt-servicing is done from the general revenue which saps the profit. The budget is devoid of bringing any change in the lives of poor farmers under bank loan stress. There is also no effort to give a boost to agriculture by investing in research and development necessary to make agriculture a sustainable profession.

GURMIT SINGH SAINI, Mohali

Jewellers' stir unjust

The ongoing strike of jewellers is nothing to do with the 1% tax. This strike is not justifiable because, in fact, the jewellers do not want to maintain books of accounts, probably to hide income, and also to facilitate shady deals such as selling impure gold ornaments etc. It is not the jeweller who has to pay the 1% tax, but the buyer. The government has made an appreciable decision to levy this tax from jewellers by targeting the affluent class to bring [illegible] under the income tax [illegible] prevent accumulation of black money with both jewellers and buyers.

ROOP SINGH NEGI, Tranda (Kinnaur)

No toll refund

Apropos the news item "It's easy ride for toll plaza operators, not motorists" (April 12), the contention that if a user waits for more than two minutes on a national highway, the operator refunds the money is incorrect as I have had to wait for longer durations without any money being refunded by the operator of the toll plaza on the [illegible]hiana national highway. May be this refund rule exists on paper only

RAVINDER SINGH, Jalandhar

Letters to the Editor, typed in double space, should not exceed the 200-word limit. These should be cogently written and can be sent by e-mail to: Letters@tribuneindia.com

Indo-Pak troops hold flag meet over truce violation in Poonch

RAVI KRISHNAN KHAJURIA
TRIBUNE NEWS SERVICE

JAMMU, APRIL 12

India and Pakistan today held a Battalion Commanders level flag meeting at Chakan da Bagh in Poonch district to ensure peace along the de facto border.

Pakistan had violated ceasefire on the Line of Control in the Poonch sector on Saturday night.

"Pakistan, which had violated the mutually brokered truce deal after a gap of six months in Poonch sector, however, remained in denial mode. On the contrary, Pakistan blamed us for violating the ceasefire agreement," said an official source.

A residential house and a car were damaged in Pakistani shelling in Shahpur village of Poonch.

"We asked them to maintain peace and calm along the LoC in the larger interest of the border population of both the sides, the source added.

"A Battalion Commander level flag meeting was held at Chakan da Bagh at 11 today. The meeting was held to take forward the peace process initiated since the Brigade Commander level flag meeting on September 21, last year," said SN Acharya, officiating Defence spokesperson.

The meeting which lasted for nearly 30 minutes, Colonel ranked officers leading the respective delegations acknowledged each other's efforts in maintaining peace and tranquility on the LoC in the recent past, Acharya said.

"Both sides mutually agreed to the importance of exercising restraint and keeping the communication alive through established mechanisms via hot line messages and flag meetings," he added.

The flag meeting ended on a positive note and both sides reaffirmed their faith in ensuring everlasting peace and tranquility on the LoC by redressing mutual concerns on priority in the future, Acharya said.

As per official data, around 405 incidents of cross-border firing took place along the Indo-Pak border in J&K in 2015, killing 16 civilians.

Of the 405 incidents, 253 incidents of cross border firing were recorded along the 198-km-long international border while 152 were registered along the LoC.

The ceasefire on Indo-Pak border had come into force on November 26, 2003.

The fresh ceasefire violation had come three days after Pakistan suspended the dialogue process with India.

Indian and Pakistani soldiers exchange pleasantries during a meeting at Chakan da Bagh in Poonch on Tuesday. A TRIBUNE PHOTO

Padma Sachdev to get Saraswati Samman

NEW DELHI, APRIL 12

Jammu-born poet and novelist Padma Sachdev has been chosen for the prestigious Saraswati Samman for the year 2015 for her autobiography written in Dogri language. The 76-year-old writer's autobiography 'Chitt-Chete', published in 2007, was selected from 22 works in as many languages published between the years 2005-2014. The award is given every year for an outstanding literary work written in any Indian language by an Indian citizen and published during last 10 years. It carries award money of Rs 15 lakh, a citation and a plaque.

Sachdev, who writes in Hindi and native Dogri, has 60 books to her credit. She has been a recipient of the Sahitya Akademi award in 1971 for her book of poetry 'Meri Kavita Mere Geet'. In her 662-page autobiography, Sachdev has included some historic photographs with dignitaries from her state, nation and the world. The selection was made by the jury presided by former Chief Justice AS Anand. — PTI

Fight separatist forces for J-K's development: Jaitley

VIKRAM SHARMA
TRIBUNE NEWS SERVICE

JAMMU, APRIL 12

Finance Minister Arun Jaitley said today that political combination of the BJP and PDP was an electoral anthmetic which gave heavy mandate to the BJP in Jammu and PDP in Kashmir to form the government in the state.

He termed the political reality existing in the state as unique and called upon all Kashmir-based political parties and people to join hands with the BJP to fight separatist forces for an overall development of the state.

"We have a political ideologue that doesn't compromises with any kind of separatism and we will always oppose it. The present coalition should make a good use of the opportunity to fight against separatism and improve infrastructure of the state," said the Finance Minister.

The Finance Minister was speaking at a function held to inaugurate the new hi-tech BJP party headquarters at Trikuta Nagar. On the occasion, he proposed to make the older office at Kachi Chawni as a research centre on Prem Nath Dogra's name.

He said though the BJP and PDP both were different ideological parties, but in this political scenario, the coalition needed to move forward accepting the challenges.

The Finance Minister said there was an urgent need to improve the infrastructure of the state and make AIIMS, IIT and IIM living monuments of the state.

"We have the financial strength to improve infrastructure here. Take this political opportunity to complete two works. Arrange the infrastructure for development and join all political parties for a fight against separatism," said Jaitley. He preferred to skip commenting on the NIT row in his speech.

Minister of State in PMO Jitendra Singh, national general secretary (organisations) Ram Lal and Deputy Chief Minister also spoke on the occasion.

Union Finance Minister Arun Jaitley inaugurates the new BJP office in Jammu on Tuesday. A TRIBUNE PHOTO

Tributes paid to 1947 martyrs

OUR CORRESPONDENT

RAJOURI, APRIL 12

People of Rajouri today paid homage to martyrs of 1947, killed fighting Pakistani intruders who had laid siege to the city from November 1947 to April 1948.

The Pathans and Pakistan army and had captured many areas of Poonch and Rajouri districts.

More than 20,000 people of the minority community, including women and children, had sacrificed their lives between November 1947 and April 13, 1948, while fighting the marauders to save their motherland.

Residents of old Rajouri city every year organise a function at Balidan Bhavan to pay homage to the martyrs.

"The survivors came out of their hiding places only when the Indian Army entered the town on April 13, 1948," said Krishan Lal, an eyewitness of the 1947 massacre.

Rajouri was 28 miles from the 19 Noushera Brigade Headquarters and the road was badly damaged. The enemy had planted mines under culverts to stop the movement of the Army.

To chalk out a strategy for launching offensives, Lt Col Zorawar flew over the area along with a senior Engineering Officer who, according to Army records, had said: "Anyone who is thinking of advancing with tanks to Rajouri is in my opinion taking a great risk."

On April 13, 1948, at 10.30 am, the Indian Army had entered Rajouri town and liberated it from the clutches of Pakistanis.

Kakryal hospital performs its first angiography

JAMMU, APRIL 12

Shri Mata Vaishno Devi Narayana Super Specialty Hospital at Kakryal in Reasi district performed its first coronary angiography today. The hospital has been fully functional since April 8.

Chief Administrative Officer Dr (Brig) Man Mohan Harjai said the hospital would remain open on April 13, 14 and 15 in the larger public interest.

PM Narendra Modi will officially inaugurate the hospital on April 19. — TNS

Karan Singh's granddaughter to marry Amarinder's grandson

JAMMU, APRIL 12

Erstwhile royal families of Jammu and Kashmir and Patiala have come closer with Dr Karan Singh's granddaughter, Mriganka Singh, getting engaged with Nirvan Singh, the grandson of Captain Amarinder Singh.

The engagement ceremony took place at a private function at Dr Karan Singh's New Delhi residence. Both the families have known each other closely for four generations since pre-independence.

"This is not just a coming together of royal families but a union of the country's top political personalities and families," said a family friend.

Dr Karan Singh, son of the last ruler of Jammu & Kashmir's late Maharaja Hari Singh is a senior Congress leader and Member of Parliament. Captain Amarinder Singh is the former Chief Minister of Punjab and scion of erstwhile Patiala state.

Nirvan is the younger son of Captain Amarinder's daughter Jai Inder Kaur and Sardar Gurpal Singh. Mriganka is the daughter of Vikramaditya Singh and Chitrangada Raje.

Rajasthan Chief Minister Vasundhara Raje and Himachal Pradesh Chief Minister Virbhadra Singh were present at the ceremony, among other prominent royalty, politicians and industrialists. — TNS

Rana seeks review of BPL lists

JAMMU, APRIL 12

National Conference provincial president Devender Singh Rana on Tuesday sought immediate review of BPL lists to ensure enlisting of genuinely poor segments of population in the category.

"Current lists are full of discrepancies as a result of which poor people are deprived of benefits tailored for them," Rana said while addressing worker meetings in Nagrota. - TNS

सत्यमेव जयते

Shri Narendra Modi
Prime Minister

Gramoday se Bharat Uday Abhiyaan

14th to 24th April, 2016

NATIONAL EVENTS

Social Harmony Programme
14th April, Mhow, Madhya Pradesh

National Meeting of Tribal Women Gram Panchayat Presidents from the Fifth Schedule Areas
19th April, 2016, Vijayawada, Andhra Pradesh

Conference of Panchayat representatives and address by Hon'ble Prime Minister
24th April 2016 at Jamshedpur, Jharkhand

PANCHAYAT PROGRAMMES

Social Harmony Programme
14th to 16th April, 2016

Gram Kisan Sabha
17th to 20th April, 2016

Gram Sabha
21st to 24th April, 2016

Hon'ble Prime Minister's Address to all Gram Sabhas
24th April, 2016

Hon'ble Prime Minister, will address all the Gram Sabhas of the country on **24th April 2016 at 3:00 PM from Jamshedpur (Jharkhand)**

As recommended by the 14th Finance Commission, nearly 2.5 lakh Gram Panchayats will be given Rs. 2,00,292 crore for five years, which is more than three and a half times the amount provided by the previous Finance Commission. The Gram Panchayats will make use of this grant along with other funds such as that of MGNREGS to make Gram Panchayat Development Plans with the participation of all - young and old people, women as well as the differently abled.

Panchayati Raj

Ministry of Panchayati Raj
www.facebook.com/MinistryOfPanchayatiRaj
Twitter:@mopr goi

Ministry of Rural Development
www.facebook.com/IndiaRuralDev

Ministry of Drinking Water & Sanitation
www.facebook.com/MODWS
Twitter @swachhbharat

ಬೆಲ್ಲದ ಧಾರಣೆ (ಪ್ರತಿ ಕ್ವಿಂಟಲ್‌ಗೆ)
ಮಹಾಲಿಂಗಪುರ
ಸಾಧಾರಣ ₹3290
ಉತ್ತಮ ₹4000

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸುದ್ದಿ

ಸ್ನೇಹ ಮಿಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಂದೂಡಿಕೆ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಇಲ್ಲಿನ ನೆಹರೂ ನಗರದ ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಅಂಧ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜ. 4ರಂದು ಸಂಜೆ 4ಕ್ಕೆ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಲೂಯಿ ಬ್ರೈಲ್ ದಿನಾಚರಣೆ, ವಾರ್ಷಿಕ ಸ್ನೇಹಮಿಲನ ಹಾಗೂ ಎಸ್ಸೆಸ್ಸೆಲ್ಸಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುವ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವರ ಸಚಿವ ಎಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್ ನಿಧನದಿಂದ ಮುಂದೂಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮುಖ್ಯಶಿಕ್ಷಕಿ ಅನಿತಾ ಎಂ. ಗಾವಡೆ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿವಿಧೆಡೆ ವಿದ್ಯುತ್ ವ್ಯತ್ಯಯ ನಾಳೆ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಕೇಬಲ್ ಅಳವಡಿಕೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಜ. 5ರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10ರಿಂದ ಸಂಜೆ 6ರವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ರಾಣಾಪ್ರತಾಪ ರಸ್ತೆ, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೂರ್ ರಸ್ತೆ, ಎಂ.ಜಿ. ರಸ್ತೆ, ಹಿಂದು ನಗರ, ಆಗರ್‌ಕರ್ ರಸ್ತೆ, ರಾಯ್ ರಸ್ತೆ, ರಾನಡೆ ರಸ್ತೆ, 2ನೇ ರೈಲ್ವೆ ಗೇಟ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ ಉಂಟಾಗಲಿದೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಸಹಕರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಕಟಣೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ನೋಂದಣಿ ಕೌಂಟರ್ ಆರಂಭ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಇದೇ 8ರಂದು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹೊಸ ಇದ್ದಲಹೊಂಡ (ಶಿವಾಪುರ) ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಬೆಳಗಾವಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ 5ನೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸದಸ್ಯರಾಗ ಬಯಸುವವರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ನೋಂದಣಿ ಕೌಂಟರ್ ಆರಂಭಿಸಲಾಗುವುದು.

ಕಸಾಪ ಸದಸ್ಯತ್ವದ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ನಿಗದಿತ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಪಾವತಿಸಬಹುದು.ಮಾಹಿತಿಗೆ ಮೊ: 94484 90078 ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಕಸಾಪ ತಾಲ್ಲೂಕು ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಸವರಾಜ ಸಸಾಲಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಫುಲೆ ಜಯಂತ್ಯುತ್ಸವ; ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತಿ ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಸುಜ್ಯಾತ್ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ

ಶಿಕ್ಷಕರ ದಿನಾಚರಣೆಯಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು ಒತ್ತಾಯ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ಮಾನವ ಬಂಧುತ್ವ ವೇದಿಕೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಫುಲೆ ಅವರ ಜಯಂತ್ಯುತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ 12 ಜನ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು

ಬೆಳಗಾವಿ: ದೇಶದ ಮೊದಲ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾದ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಫುಲೆ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತಿ ಸೂರ್ಯಕಾಂತ ಸುಜ್ಯಾತ್ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಮಾನವ ಬಂಧುತ್ವ ವೇದಿಕೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಘಟಕದ ವತಿಯಿಂದ ನಗರದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭವನದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ನಡೆದ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಫುಲೆ ಜಯಂತ್ಯುತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

'ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಕಿರುಕುಳವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಅವರು ಕೆಳವರ್ಗದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿದರು. ಬಡವರು, ದಲಿತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನಡೆಸಿದರು. ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾನ ನೀಡಿದರು. ಇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದ ಅಂದಿನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು 1857ರಲ್ಲಿ ಮಾದರಿ ಶಿಕ್ಷಕಿ ಎಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ, ಗೌರವಿಸಿತ್ತು' ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸಿದರು.

'ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕರ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು ಬೋಧಿಸಿದ್ದ ಒಳ್ಳೆಯ ಶ್ರೀಮಂತರು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ. ಆದರೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಾಯಿ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ ನೀಡಿದರು ಎಂದರು.

ಅವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ದಿನಾಚರಣೆಯನ್ನು ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಾಯಿ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನವಾದ ಜನವರಿ 3ರಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಅವರು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು.

'ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾತಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಾಯಗಾಂವ್‌ದಲ್ಲಿ 1831 ಜನವರಿ 3ರಂದು ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಅವರು ಜನಿಸಿದರು. ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಫುಲೆ ಅವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಕಲಿತರು. ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಬಾ ಫುಲೆ ಅವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಲು ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಶಿಕ್ಷಕರು ಯಾರೂ ಬಾರದಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಶಿಕ್ಷಕಿಯಾದರು. ಬಡವರು, ದಲಿತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನ ನೀಡಿದರು' ಎಂದು ಅವರು ಸ್ಮರಿಸಿದರು.

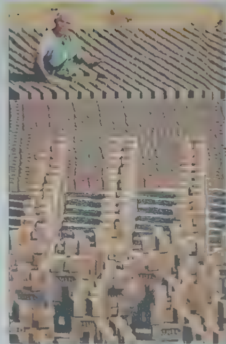
'ಕೇವಲ ಶಿಕ್ಷಣವಲ್ಲದೇ, ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದೌರ್ಜನ್ಯವನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಧವೆಯರ ಕೇಶಮುಂಡನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಧವಾ ವಿವಾಹವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

'ಸಂವಿಧಾನ ರತ್ನ ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಮಹಿಳಾ ಮೀಸಲಾತಿ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ ಸರೋಜಿನಿ ನಾಯ್ಡು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ಇಂತಹವರನ್ನೇ ನಾವು ಇಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ದೇಶದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಮಗಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ತಿರುಚಿ ಬರೆದಿದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆ ಇದ್ದು, ಯುವಜನ ಇತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಅವರು ನುಡಿದರು.

ವೇದಿಕೆಯ ರಾಜ್ಯ ಸಂಚಾಲಕ ರವೀಂದ್ರ ನಾಯ್ಕರ್, ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಸದಸ್ಯೆ ಸರಳಾ ಹೆರೇಕರ, ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ನಾಯಕ, ಶಂಕರ ಬಾಗೇವಾಡಿ, ಮಂಜುನಾಥ ಪಾಟೀಲ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪಾನಬುಡೆ, ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು.

ಸನ್ಮಾನ: ಜಿಲ್ಲೆಯ 12 ಜನ ಶಿಕ್ಷಕಿಯರಿಗೆ ಅರಿವಿನ ತಾಯಿ ಸಾವಿತ್ರಿಬಾಯಿ ಫುಲೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿ ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಥಣಿಯ ಸುವರ್ಣಾ ಪಾಟೀಲ, ರಾಯಬಾಗದ ರತ್ನ ಬಾಳಪ್ಪನವರ, ಗೋಕಾಕದ ಶೋಭಾ ಯಡ್ರಾವಿ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿಯ ಶಕುಂತಲಾ ಕಮತೆ, ನಾಗಮ್ಮಾ ಬಿರಾದಾರ ಪಾಟೀಲ, ಹುಕ್ಕೇರಿಯ ಶಬಾನಾ ಜಮಾದಾರ, ಬೆಳಗಾವಿಯ ಬಿ.ಕೆ. ಚಂದ್ರಿಕಾ, ಪ್ರೊ.ಮಂಜುಳಾ ಸವದತ್ತಿ, ಖಾನಾಪುರದ ಸರೋಜಾ ಜಾಧವ, ಸವದತ್ತಿಯ ಶಾಂತಾ ಲಮಾಣಿ, ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ಸರಸ್ವತಿ ಭಗವತಿ ಹಾಗೂ ರಾಮದುರ್ಗದ ರಜಿಯಾ ಹುಸೇನ್ ಬಾಷಾ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು.

ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ...

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನವೆಂಬರ್ ಹಾಗೂ ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಹೊರವಲಯದ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ಸುತ್ತಲೂ ಇಟ್ಟಿಗೆ ತಯಾರಿಕೆ ಕಾರ್ಯ ಜೀವ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಭಟ್ಟಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಗುರುವಾರ ಮುಂಜಾನೆ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬರು ಹಸಿ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಒಣಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂದಿತು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಚಿತ್ರ: ಸಂಗಮೇಶ ಬಡಿಗೇರ

17ನೇ ಸತೀಶ ಶುಗರ್ ಅವಾರ್ಡ್ಸ್: ವಿವಿಧ ವಯೋಮಿತಿಯವರಿಗೆ ಈಜು ಸ್ಪರ್ಧೆ

ವರುಣ್, ಅಕ್ಷತಾ ಅತಿವೇಗದ ಈಜುಗಾರರು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ಈಜು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ 300ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳು ಭಾಗಿ
- ವಿಜೇತರಿಗೆ ತಲಾ ₹15,000 ನಗದು ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣೆ
- ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಇಲ್ಲಿನ ಗೋಗಟೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜಿನ ವರುಣ್ ಬಲ್ಲೋಳಿ ಮತ್ತು ಸೇಂಟ್ ಕ್ಸೇವಿಯರ್ ಶಾಲೆಯ ಅಕ್ಷತಾ ದೇಸಾಯಿ ಅವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವೇಗದ ಈಜುಗಾರರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡು, ತಲಾ ₹15,000 ನಗದು ಬಹುಮಾನ ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು.

ನಗರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ನಡೆದ 17ನೇ ಸತೀಶ ಶುಗರ್ ಅವಾರ್ಡ್ಸ್ ಈಜು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ 300ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಈಜು ಪಟುಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಮಾಧ್ಯಮಿಕ, ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ಕಾಲೇಜು ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಫ್ರೀ ಸ್ಟೈಲ್ ಬ್ಯಾಕ್ ಸ್ಟ್ರೋಕ್, ಬ್ರೆಸ್ಟ್ ಸ್ಟ್ರೋಕ್ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು ನಡೆದವು. ವಿಜೇತರಿಗೆ ಮೊದಲ ಮೂರು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ₹5000, ₹3,000 ಹಾಗೂ ₹1,000 ನಗದು ಬಹುಮಾನ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಮಾಜಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಗವರ್ನರ್ ಅವಿನಾಶ್ ಪೋತದಾರ್ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಆಫ್ ಬೆಳಗಾವಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ.ಸತೀಶ ದಾಮನಕರ, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮುಕುಂದ್ ಬಂಗ್ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರೋಟರಿಯ ಅಜಿತ್ ಸಿದ್ಧನವರ, ರಿಯಾಜ್ ಚೌಗುಲಾ ವಿಜೇತರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಿಸಿದರು.

ಫಲಿತಾಂಶ ವಿವರ: ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ, ದ್ವಿತೀಯ ಹಾಗೂ ತೃತೀಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದವರು.

ಬಾಲಕರ ವಿಭಾಗ: 1ರಿಂದ 4ನೇ ತರಗತಿ 50 ಮೀ. ಬ್ಯಾಕ್ ಸ್ಟ್ರೋಕ್: ಸೇಂಟ್ ಮೇರಿಸ್ ಶಾಲೆಯ ಸಮರ್ ಕಿಲ್ಲೇಕರ, ಎಂವಿಎಚ್ ಶಾಲೆಯ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಸದೇಕರ, ಸೇಂಟ್ ಕ್ಸೇವಿಯರ್ ಶಾಲೆಯ ಮಯೂರೇಶ ಜಾಧವ.

5ರಿಂದ 7ನೇ ತರಗತಿ: ಸೇಂಟ್ ಕ್ಸೇವಿಯರ್ ಶಾಲೆಯ ಹರ್ಷ ಬಸರಿಕಟ್ಟಿ, ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯ 2ರ ಆರ್ಯನ್ ಸಾತಪುತೆ, ಸೇಂಟ್ ಕ್ಸೇವಿಯರ್ ಶಾಲೆಯ ಮನವ್ ಜಾಧವ್.

8ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿ: ಕೇಂದ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯ 2ರ ನಿಹಾಲ್ ಕರೇಕರ, ಎಂವಿಎಚ್ ಶಾಲೆಯ ಪಾಲಾಶ್ ಕಲಘಟಗಿ, ಭಂಡಾರಿ ಶಾಲೆಯ ಆದಿತ್ಯ ಗಡಕರಿ.

ಕಾಲೇಜು ವಿಭಾಗ: ಗೋಗಟೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜಿನ ವರುಣ್ ಬಲ್ಲೋಳಿ, ಆರ್‌ಎಲ್‌ಎಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಕುನಾಲ್ ಶಿಂತ್ರೆ, ಕೆಎಲ್ಇ ಕಾಲೇಜಿನ ಅಮನ್ ಶರ್ಮಾ.

ಬಾಲಕಿಯರ ವಿಭಾಗ: 1ರಿಂದ 4ನೇ ತರಗತಿ 50 ಮೀ. ಬ್ಯಾಕ್ ಸ್ಟ್ರೋಕ್: ಡಿಪಿಎಂ ಶಾಲೆಯ ಸುನಿಧಿ ಹಲಕರೆ, ಡಿ.ಪಿ. ಶಾಲೆಯ ಖುಷಿ ಹೆರೇಕರ, ಕೆಎಲ್‌ಎಸ್ ಶಾಲೆಯ ಮಾನ್ಯತಾ ಬಾಬಸೇಠ್.

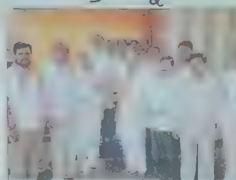
5ರಿಂದ 7ನೇ ತರಗತಿ: ಸೇಂಟ್ ಜೋಸೆಫ್ ಶಾಲೆಯ ಕೆ. ಇರಾನಿ, ಡಿಪಿ ಶಾಲೆಯ ರಿಯಾ ಹೆರೇಕರ, ಲವ್‌ಡೇಲ್ ಶಾಲೆಯ ಅನುಮತಿ ಚೌಗುಲೆ.

8ರಿಂದ 10ನೇ ತರಗತಿ: ಭಂಡಾರಿ ಶಾಲೆಯ ಋತು ಮುರುಗೋಡ, ಸೇಂಟ್ ಜೋಸೆಫ್ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಿತಿಕಾ ಪರಮಾರ್, ಡಿ.ಪಿ. ಶಾಲೆಯ ಮಾನಸಿ ಹೆರೇಕರ.

ಕಾಲೇಜು ವಿಭಾಗ: ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಋತುಜಾ ಪವಾರ್, ಗೋಗಟೆ ಕಾಲೇಜಿನ ಜಾಹ್ನವಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ಆರ್‌ಎಲ್‌ಎಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವನಿಶಿಕಾ ಎಂ.

'ಅಥಣಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಿರತ ಪ್ರಯತ್ನ'

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಅಥಣಿ ಎಪಿಎಂಸಿಗೆ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಶಿದರಾಯ ತೇಲಿ ಅವರನ್ನು ಶಾಸಕ ರಾಜು ಕಾಗೆ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರು

ಮೋಳೆ: ಅಥಣಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಾನು ಹಾಗೂ ಅಥಣಿ ಶಾಸಕ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸವದಿ ಅವರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಶ್ರಮಿಸಿ, ನೀರಾವರಿ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಹಲವಾರು ಜನಪರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಶಾಸಕ ರಾಜು ಕಾಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಉಗಾರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಥಣಿ ಎಪಿಎಂಸಿಗೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರಾಟ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದಿಂದ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪಾರ್ಥನಳ್ಳಿಯ ಬಿಜೆಪಿ ಬೆಂಬಲಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಶಿದರಾಯ ಬಸಗೌಂಡ ತೇಲಿ ಅವರನ್ನು ಸೋಮವಾರ ಸನ್ಮಾನಿಸಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

'ಮೂರುವರೆ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಜನರು ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಜನರು ತಕ್ಕಪಾಠ ಕಲಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಜ. 12ರಂದು ನಡೆಯುವ ಎಪಿಎಂಸಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಬಾರಿಯೂ ಬಿಜೆಪಿ ಬೆಂಬಲಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಬಿಜೆಪಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ವಿನಾಯಕ ಬಾಗಡಿ, ಮುಖಂಡರಾದ ಬಾಹುಸಾಹೇಬ ಜಾಧವ, ಕೆ.ಡಿ. ಸನದಿ, ನಿಜಗುಣಿ ಮಗದುಮ್, ಶಿವಾನಂದ ಮಗದುಮ್, ಮಾಯಪ್ಪ ಖಿಲಾರೆ, ರಾವಸಾಬ ... ಯೋಗೇಶ ... ಜತ್ತಿ, ಸಂಜಯ ಪಾಟೀಲ, ಅನಿಲ ನಾವಲಗೇರಿ ಅಮಗೊಂಡ ಮಿರಜ್ಕರ, ಪರಗೊಂಡ ದಸಗೀರ ಮೋಳೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮದನ್ನವರ, ಹೊಳೆಪ್ಪ ತೇಲಿ, ಹನೀಪ ಬಿರಾದಾರ ಸದಾಶಿವ ಕುಳ್ಳೊಳ್ಳಿ, ಶಂಕರ ಕಾಂಬಳೆ, ಶಂಕರ ಮುಜಗುಣೆ, ಅಡಿವೆಪ್ಪ ಇದ್ದರು.

ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೆಸೆಯಿಂದ ರೋಗ ಹೆಚ್ಚಳ, ಪ್ರವೀಣಕುಮಾರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಮನೆಗೊಂದು ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಲು ಸಲಹೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಸವದತ್ತಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೂಟ ಹಾಗೂ ನವ್ಯ ದಿಶಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೂಟ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿ ಎಸ್.ಕೆ. ಶೆಟ್ಟರ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು

ಸವದತ್ತಿ: ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ, ಊರ ಹೊರಗೆ ಬಹಿರ್ದೆಸೆಗೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ರೋಗಗಳು ಹರಡುತ್ತವೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಜೀವನ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕ ಪ್ರವೀಣಕುಮಾರ ಸಾಲಿ ಹೇಳಿದರು.

ಇಲ್ಲಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ವೆಂಕಟೇಶ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೂಟ ಹಾಗೂ ನವ್ಯ ದಿಶಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೂಟ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಗೌರವಕ್ಕಾಗಿ ಯಾದರೂ ಮನೆಗೊಂದು ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಅಗತ್ಯ ಎಂದರು.

ಬಹಿರ್ದೆಸೆಯಿಂದ ರೋಗಗಳು ಹರಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಅದೇ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಮನೆಗೊಂದು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯಧನ ನೆರವು ಇದೆ. ಅದರ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದರು.

ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿ ಎಸ್.ಕೆ ಶೆಟ್ಟರ ಮಾತನಾಡಿ, ಸರ್ಕಾರ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಿಂದ ಮಹಿಳಾ ಸುರಕ್ಷತೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಸೌಲಭ್ಯವೂ ಸೇರಿದೆ. ಆದರೆ ಯೋಜನೆ ಸದ್ಬಳಕೆಗೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಮುಂದಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ವಿಷಾದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮೊದಲ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ರೋಗಗ ಹರಡುವಿಕೆ ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ವೀರೇಶ ಎಸ್ ಹಿರೇಮಠ ಮಾತನಾಡಿ, ಒಕ್ಕೂಟ ಮತ್ತು ನವ್ಯ ದಿಶಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚಿಟ್ನಿಸ, ಪುಟ್ಟವೆಂಕಟಗೌಡ, ಶಾಖಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಶರೀಫ್ ಸಾಬ್ ಹಾವೇರಿ, ಹನುಮಂತ ನಾಯ್ಕ, ವೆಂಕಟ ನಾಯ್ಕ ಇದ್ದರು.

ಕೇಂದ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ವೀರಣ್ಣ ಇರಬಣ್ಣವರ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಹನುಮಂತ ರಾಠೋಡ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಉದಯ ಕಾಡಣ್ಣವರ ವಂದಿಸಿದರು.

ಸುಧಾ, ಮಯೂರ
ಓದಿರಿ

ಎಪಿಎಂಸಿ ಚುನಾವಣೆ: ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಸಚಿವರ ಮನವಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಅಡಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಪಿಎಂಸಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಪರ ಜಿಲ್ಲಾ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವ ರಮೇಶ ಜಾರಕಿಹೊಳಿ ಮತಯಾಚಿಸಿದರು

ಐಗಳಿ: 'ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದೇ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರ ಇರುವದರಿಂದ ಎಂಪಿಎಂಸಿ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಬೆಂಬಲಿತ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ, ರೈತರ ಪರ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವ ರಮೇಶ ಜಾರಕಿಹೊಳಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸಮೀಪದ ಅಡಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೋಹಳ್ಳಿ ಮತಕ್ಷೇತ್ರದ ಎಂಪಿಎಂಸಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಅಡಿವೆಪ್ಪ ಕೆಂಚನ್ನವರ ಹಾಗೂ ಶಿವಾನಂದ ಮಾಳಿ ಪರ ಸೋಮವಾರ ಮತ ಯಾಚಿಸಿದರು.

'ಕೇಂದ್ರದ ಬಿಜೆಪಿ ಸರ್ಕಾರವು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಪರವಿದೆ. ನೋಟು ರದ್ದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ತೊಂದರೆಯಾಗಿದೆ' ಎಂದು ದೂರಿದರು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ವಿನಯ ನಾವಲಗಟ್ಟಿ, ಮುಖಂಡರಾದ ಬಸವರಾಜ ಬುಟಾಳೆ, ಸತ್ತೆಪ್ಪ ಬಾಗೇನ್ನವರ, ಗಿರೀಶ ಬುಸರಗಿ, ಗುರಪ್ಪ ಜನಗೌಡ, ಅಪ್ಪಾಸಾಬ ಈರಗೌಡ, ಮೈನುದ್ದಿನ ಡೊಂಗರಗಾಂವ, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಾದ ಅಡಿವೆಪ್ಪ ಕೆಂಚನ್ನವರ, ಕೊಟ್ಟಲಗಿಯ ಶಿವಾನಂದ ಮಾಳಿ, ಐ.ಎಂ. ನದಾಫ, ಮೋಹನ ಸೂರ್ಯವಂಶಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಸಂಸ್ಥೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ

ರಾಯಬಾಗ: ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರಕ ಮಂಡಳಿ ಮಾಜಿ ಸಚಿವ ಡಿ.ವಿ.ಎಲ್. ಪಾಟೀಲರು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಿಂದ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ವಸತಿ ಸಹಿತ ಉಚಿತ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರತಾಪರಾವ ಪಾಟೀಲ ಹೇಳಿದರು.

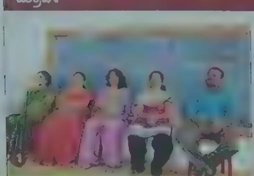
ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರಕ ಮಂಡಳಿಯ ಸರ್ವ ... ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಶಾಂತಿನಾಥ ಶೆಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಜ್ಯೋತಿ ... ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಮಹಾವೀರ ಸಾನೆ ಹೊಸ ವರ್ಷದ ಅಂದಾಜು ಪತ್ರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಭೆ ನಡಾವಳಿ ಓದಿದರು.

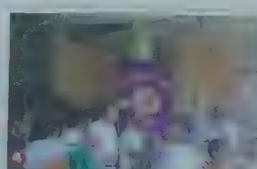
... ಪಾಟೀಲ, ಸಾತಗೌಡ ... ಅಣ್ಣಪ್ಪ ಘಂಟಿ, ಅಣ್ಣಾಸಾಬ ಕ್ವಾಸ್ತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಕೋಳಿ, ಜಿನ್ನಪ್ಪ ಸನದಿ ವೀರಭದ್ರ ಫೇಸನ್ನವರ, ಮುನಾವರ ಮುಲ್ಲಾ, ಕಲ್ಲಪ್ಪ ಹಳಿಂಗಳಿ, ಭರಮಾ ಡೋಣಿ, ಹನುಮಂತ ಸಾನೆ ಇದ್ದರು.

ಚಿತ್ರಾವಳಿ

1) ನಿಪ್ಪಾಣಿಯ ವಿದ್ಯಾ ಸಂವರ್ಧಕ ಮಂಡಳದ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕುವೆಂಪು ಜನ್ಮದಿನದ ಅಂಗವಾಗಿ ಈಚೆಗೆ ವಿಶ್ವಮಾನವ ದಿನಾಚರಣೆ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು

2) ಬೆಳಗಾವಿಯ ಅಮೃತ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಚನ್ನಮ್ಮ ನಗರದ ಉದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ 'ಅಮಲ ಭಾರತ' ಅಭಿಯಾನದಡಿ ಮಂಗಳವಾರ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಅಭಿಯಾನ ಕೈಗೊಂಡು, ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ ಜಾಥಾ ನಡೆಸಿದರು

3) ಸವದತ್ತಿ ... ಕಲ್ಮಠದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ... ಸ್ವಾಮೀಜಿ 106 ನೇಯ ಪುಣ್ಯ ಸ್ಮರಣೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ ... ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಎ.ಬಿ. ಬೀಳಗಿ, ಬಸಲಿಂಗಯ್ಯ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, ... ಪಾಟೀಲ, ರಾಮಣ್ಣ ... ಇದ್ದರು

4) ಗೋಕಾಕ ಲಯನ್ಸ್ ಕ್ಲಬ್‌ನಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಒಳ ರೋಗಿಗಳಿಗೆ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಅನ್ನ ದಾಸೋಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಸನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದರು

5) ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ... ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಈಜು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ವರುಣ್ ಬಲ್ಲೋಳಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷತಾ ದೇಸಾಯಿ ವೇಗದ ಈಜುಗಾರರು ಎನಿಸಿಕೊಂಡರು

6) ಬೆಳಗಾವಿ ... ಹಾಕಿ ತಂಡವು ಆರ್‌ಪಿಡಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಆತಿಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಂತರ ಕಾಲೇಜು ... ರನ್ನರ್‌ಅಪ್ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ... ಹಿರೇಮಠ, ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ವಿ.ಡಿ. ಯಳಮಲಿ, ಪ್ರೊ ಎ.ಆರ್. ... ರಾವ್ ಇದ್ದಾರೆ

❦ ಸುಭಾಷಿತ ❦

ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ವಿನಮ್ರನೂ ಅಜ್ಞಾಧಾರಕನೂ ಆಗಿರುವುದೇ ಮನುಷ್ಯನ ನಿಜವಾದ ಲಕ್ಷಣ. -ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಬಿಸಿಸಿಐ ಮೊಂಡುತನಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ 'ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ'

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತದ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಸರಿಯಾದ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದೆ. ಲೋಧಾ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಭಾರತ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಮನಗಂಡ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್, ಬಿಸಿಸಿಐ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅನುರಾಗ್ ಠಾಕೂರ್ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಅಜಯ್ ಶಿರ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಆ ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೀಮಂತ ಕ್ರೀಡಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಬಿಸಿಸಿಐ ತಾನು ನಡೆದಿದ್ದೇ ದಾರಿ ಎಂಬಂತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಯಾಪೈಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ ಕಾರಣ ಈ ದೇಶದ ನಿಯಮಗಳು ತನಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಬಿಸಿಸಿಐ ನಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ತಾನು ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಸಿಐ ವಾದ ಮಂಡಿಸಿತ್ತು. ಆಗ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ತೀವ್ರ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತ್ತು. ಐಪಿಎಲ್ ಮ್ಯಾಚ್ ಫಿಕ್ಸಿಂಗ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಹಗರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಪಂದ್ಯಗಳು ಜನರ ವಿಶ್ವಾಸ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿತ್ತು. ಆಗ ಈ ಕ್ರೀಡೆಯ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆರ್.ಎಂ.ಲೋಧಾ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನೇಮಿಸಿತ್ತು. ಪಾರದರ್ಶಕ ಆಡಳಿತ, ದಕ್ಷತೆ, ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ತರುವಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಸಿಐ ನಿಯಮಗಳು ವೈಫಲ್ಯ ಕಂಡಿವೆ ಎಂದು ಆ ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿತ್ತು. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಸುಧಾರಣೆ ತರುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಸಮಿತಿ ಕೆಲವು ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತ್ತು. ಆಗ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಬಹುತೇಕ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಬಿಸಿಸಿಐಗೆ ಆದೇಶಿಸಿತ್ತು. ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ವರ್ಷ ಇದ್ದವರು ಮತ್ತೆ ಪದಾಧಿಕಾರಿಯಾಗುವಂತಿಲ್ಲ, ಒಂದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಮತದ ಹಕ್ಕು, ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು ಮೀರಿದವರು ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಬಿಸಿಸಿಐ ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿತು. ಲೋಧಾ ಸಮಿತಿಯ ಜತೆಗೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಕಟ್ಜು ಅವರನ್ನು ಕಾನೂನು ಸಲಹೆಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಬಿಸಿಸಿಐ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಕಟ್ಜು ಅವರಂತೂ ಬಿಸಿಸಿಐಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಪು ಸರಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದರು. ಅವರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ತೀರ್ಪಿನ ಮರು ಪರಿಶೀಲನಾ ಅರ್ಜಿಯನ್ನೂ ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಬಿಸಿಸಿಐ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಕೋರ್ಟ್ ಸಾಕಷ್ಟು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಬಿಸಿಸಿಐಗೆ ಕಾಲಾವಕಾಶ ನೀಡಿತು. ಇದೀಗ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವ ಮೂಲಕ 'ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ'ವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದೆ.

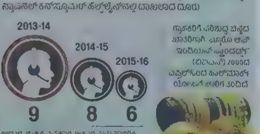

> ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕ್ರಿಕೆಟ್‌ಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಬಾರದು. ಉಳಿದ ಕ್ರೀಡಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲೂ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮೂಡಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯ

ಬಿಸಿಸಿಐ ಆಡಳಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೊಳೆತು ಹೋದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಲು ಕೋರ್ಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಿಲುವು ಇತರ ಕ್ರೀಡಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಒಂದು ಪಾಠ. ಲೋಧಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯ ಶಿಫಾರಸುಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಂಡರೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಖಚಿತ. ಆದರೆ ಬಿಸಿಸಿಐಯ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. 'ಎಲ್ಲಾ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮೊಂಡುತನವನ್ನು ಬಿಸಿಸಿಐ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಈ ನಡುವೆ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮಂಡಳಿಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿತು. ಮರುಪರಿಶೀಲನಾ ಅರ್ಜಿಯೂ ವಜಾಗೊಂಡಿತು. ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನಿಂದನೆಗಾಗಿ ಜೈಲಿಗೆ ಕಳಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನೂ ಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿತು. ಇದಾವುದಕ್ಕೂ ಬಿಸಿಸಿಐ ಬಗ್ಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಟಿ.ಎಸ್.ಠಾಕೂರ್ ನೇತೃತ್ವದ ಪೀಠ ಅನುರಾಗ್ ಠಾಕೂರ್, ಅಜಯ್ ಶಿರ್ಕೆ ಅವರನ್ನೇ ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವಿಯಾದರೂ ಈ ದೇಶದ ಕಾನೂನು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಆದೇಶ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಿದೆ. ಲೋಧಾ ಸಮಿತಿಯ ಶಿಫಾರಸುಗಳು ಬಿಸಿಸಿಐ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಆದೇಶ ಹೊರ ಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ನೀಡಿ 'ಎಲ್ಲಾ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಬದ್ಧ' ಎಂದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಸಿಐ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯಲಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಇಬ್ಬರು ಹಿರಿಯ ವಕೀಲರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಸಿಐಗೆ ಹೊಸ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳ ನೇಮಕ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ನಂತರ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಈ ದೇಶದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಪ್ರೇಮಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಈ ದೇಶದ ಇತರ ಕ್ರೀಡೆಗಳ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಈ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದು ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಅತ್ತಲೂ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು.

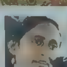
ಚಿನ್ನಾಭರಣ: ಗ್ರಾಹಕ ಜಾಗೃತಿ ಹೆಚ್ಚಲಿ

ಹಾಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ ಚಿನ್ನಾಭರಣಕ್ಕೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ತಯಾರಿಕಾ ವೆಚ್ಚ ಪಡೆದವರ ವಿರುದ್ಧ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕನ್‌ಸ್ಯೂಮರ್ ಹೆಲ್ಪ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ದೂರು

ಆಧಾರ: ಗ್ರಾಹಕರ ವ್ಯವಹಾರ, ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಸಚಿವಾಲಯ

ದಿನದ ಟ್ವೀಟ್

ಹೆದರುವುದಿಲ್ಲ...

ಕರ್ನಾಟಕದ ಗೃಹ ಸಚಿವರೇ, ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡ ಅಬು ಅಜ್ಮಿ ಹಾಗೂ ಸಂತ್ರಸ್ತರನ್ನೇ ದೂಷಿಸುವ ಇತರರೇ– ನಾವು ಮಹಿಳೆಯರು ನಿಮ್ಮಿಂದ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಾಚಾರಿಗಳಿಂದ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹೆದರಿ ಬೀದಿಗಿಳಿಯದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ!

ಕವಿತಾ ಕೃಷ್ಣನ್
ಸಿಪಿಎಂ ನಾಯಕಿ

50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ

ಬುಧವಾರ, 4-1-1967

ಗೋಹತ್ಯೆ ನಿಷೇಧ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ನಂದಾ ಬೆಂಬಲ

ಪಟ್ನಾ, ಜ. 3– ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಗೋಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷೇಧಿಸಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಾಜಿ ಗೃಹ ಸಚಿವ ಶ್ರೀ ಗುಲ್ಜಾರಿಲಾಲ್ ನಂದಾ ಇಂದು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಗೋಹತ್ಯೆ ನಿಷೇಧಿಸುವ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹಿಂಜರಿಯ ಬಾರದೆಂದೂ ಅವರು ನುಡಿದರು.

ಗೋಹತ್ಯೆ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಾಂಗದ ತಿದ್ದುಪಡಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ: ಪ್ರಧಾನಿ ವಿವರಣೆ

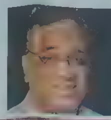
ಹೈದರಾಬಾದ್, ಜ. 3– ಗೋಹತ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುವ ಬಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡಲೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಬಗೆ ಯಾವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಭರವಸೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಅವರು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದರು.

ಪುರಿ ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ಉಪವಾಸ ಮುಷ್ಕರದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ತೀವ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೆಂದೂ ಆದರೆ ಗೋಹತ್ಯೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ಯಂತ ನಿಷೇಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ರಾಜ್ಯಾಂಗದ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಗೋಹತ್ಯೆ ವಿರುದ್ಧ ಚಳವಳಿಕಾರರು ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವರೆಂದೂ ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರವು ಸಮಸ್ಯೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನೂ ವಿವೇಚಿಸಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಮಾತು–ಬರಹಗಳ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ 'ಜನಪ್ರಿಯ'ವಾಗುವ ಸೋಜಿಗ ಕುರಿತು...

ದೇವನೂರ: ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಾಚೆಗೆ

ಕನ್ನಡಿ
ನಟರಾಜ್ ಹುಳಿಯಾರ್

'ಜನರಿಂದ ಅಪಾರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ, ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆದ ಲೇಖಕರು ಹಲವರಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವರಂತೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಜನರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಲೇಖಕರು ಹೆಚ್ಚು ಇಲ್ಲ' ಎಂದರು ಚಿಂತಕ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ಮೊನ್ನೆ ದೇವನೂರರಿಗೆ ಕುಪ್ಪಳಿಯ ಕುವೆಂಪು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ 'ಕುವೆಂಪು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಕೊಟ್ಟಾಗ ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಹಲವು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ದೇವನೂರರ ಗೆಳೆಯರು, ಲೇಖಕ, ಲೇಖಕಿಯರು, ಅಧ್ಯಾಪಕರು, ಓದುಗರು ಬಂದಿದ್ದರು. ದಲಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳ ನಾಯಕರು, ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಅಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಇಂಥದೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜನಸಮೂಹ ಅಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವಿದೆ. ಚಳವಳಿಗಳ ಜೊತೆಗಿದ್ದು, ಮಹತ್ವದ ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ದೇವನೂರರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆ 'ಎದೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಅಕ್ಷರ' ಹಾಗೂ ಅವರ ಹೊಸ ರಾಜಕಾರಣಗಳೆರಡೂ ಅವರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಲ್ಲಟವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದಂತಿವೆ. ಇದು ಕೂಡ ಇಷ್ಟೊಂದು ವಲಯಗಳ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರಬಹುದು. ಕಳೆದ ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಅವರ ಕ್ರಿಯೆ, ಬರಹಗಳು ಸ್ಪಂದಿಸಿರುವ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿರುವ ರೀತಿ ಕೂಡ ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಮೂಡಿಸಿರಬಹುದು. ಈಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೊಣೆಗಳು, ನಕ್ಸಲರನ್ನು ಪ್ರಧಾನಧಾರೆಗೆ ತರಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು; ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದ್ದು... ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ದೇವನೂರರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವೈಚಾರಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವಂತಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಏಕಾಏಕಿ ಎರಗಿದ ಅಗಾಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಕಂಡು ಯಾವುದೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಲೇಖಕನಿಗೆ ಆತಂಕ ಹುಟ್ಟಬಹುದು. ಅದು ದೇವನೂರರಿಗೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ದೇವನೂರರು ಬರೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ, ದಲಿತ ಚಳವಳಿಗೆ ಇಳಿದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಬಗೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಘೋಷಿಸದೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು. ಕಥಾಬರವಣಿಗೆಯ ಹೊಸದಿಕ್ಕಿನ ಹುಡುಕಾಟದ ಜೊತೆಗೆ, ಚಳವಳಿಯ ಕರಪತ್ರ ಬರವಣಿಗೆ, ಸಂಕೇತಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ಗೋಡೆ ಬರಹಗಳ ಭಾಷಾಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಇಂಥವುಗಳಿಗೂ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟವರು. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪೊರಕೆಯೇ ದಲಿತ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮಿತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ದೇವನೂರರು ಮುಖ್ಯರು. ಈಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯಿಂದ ಆ ಪೊರಕೆಯನ್ನು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಹೈಜಾಕ್ ಮಾಡಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ನಡೆದ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರದ ಚಳವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ' ಎಂಬ ರೂಪಕ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ದೇವನೂರರ ಪ್ರೇರಣೆಯೂ ಇತ್ತು. ಮತೀಯವಾದಿಗಳು ಆ ರೂಪಕವನ್ನೂ ಕದ್ದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲು ನಸು ಬಾಗಿ ಹೊರಟಿರುವ ಚಿತ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಐಕನ್ ಆಗಲು ದೇವನೂರರ ಒತ್ತಾಸೆಯೂ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಬಗೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಹಾದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುವುದು ಈ ಬರಹದ ಉದ್ದೇಶವಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಹಿಂಜರಿಕೆಯ ನಾಯಕನಂತೆ ಕಾಣುವ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಯೊಬ್ಬ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲ ಬಗೆಬಗೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಆ ಮಾದರಿ ಇತರರಲ್ಲೂ ಹಬ್ಬುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಆಶಯ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ರೈತ, ದಲಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಬಣಗಳು ಸೇರಿ ರೂಪಿಸಿದ ಸರ್ವೋದಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದಾಗ ದೇವನೂರರ ಹಿಂಜರಿಕೆ ಕೊಂಚ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅವರ ತಡವರಿಕೆಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾತುಗಳು, ವೇದಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಮೂಲದ ಅಳುಕು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಯವಾಗಿಲ್ಲ; ಅದು ಮಾಯವಾದರೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅನೇಕ ಲೇಖಕರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದವರು 'ಈ ಅಳುಕು ಹಾಗೇ ಇರಲಿ' ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲ!

ನಾನು ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ ದೇವನೂರರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ಮಾತು, ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಡಿಯಾದ ಹಲಬಗೆಯ ಕೇಡುಗಳ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಖಚಿತತೆ; ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಏನಾದೀತು ಎಂಬ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಆತ್ಮಪರೀಕ್ಷೆಯ ಗುಣ; ಜಾನಪದ ಕಥನಕಾರ, ಕಥನಕಾರ್ತಿಯರಿಗಿರುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಹಾಗೂ ಪಂಪನ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಸಂದೇಹವಾದ ಎಲ್ಲವೂ ಬೆರೆತಂತಿವೆ. ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಘಟ್ಟದ ನಂತರ, ಚಳವಳಿಗಳ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಂತೆ ಬೆಳೆದ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳತ್ತ ಹೊರಳಿದ ದೇವನೂರರು ಈಗ ಯೋಗೇಂದ್ರ ಯಾದವ್ ಥರದ ಚಿಂತಕ-ನಾಯಕರ ಚಳವಳಿಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ 'ಸ್ವರಾಜ್ ಅಭಿಯಾನ'ದ ಜೊತೆಗೂ ಇದ್ದಾರೆ; ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಸರ್ವೋದಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಕ್ಷ ಸ್ವರಾಜ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪಕ್ಷದ ಜೊತೆಗೆ ವಿಲೀನಗೊಳ್ಳಲಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇವತ್ತು ಹೇಳಲು ಕಾರಣವಿದೆ. ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ವೈಚಾರಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯ ಚಿಂತನೆಯ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಂಚೂಣಿ ದನಿಯಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಂದಾಚಾರಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಂಥ ನಾಯಕರನ್ನು ('ನಾಯಕ' ಎಂಬ ಪದ ಭಾರ ಎನ್ನಿಸಿದರೆ, 'ಮುಂಚೂಣಿ ದನಿ'ಗಳನ್ನು) ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕುವೆಂಪು, ಲಂಕೇಶ್, ತೇಜಸ್ವಿ, ಅನಂತಮೂರ್ತಿ .. ಹೀಗೆ ಹಲವರನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪರ ಕರ್ನಾಟಕ ತನ್ನ ವೈಚಾರಿಕ ದನಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೆತ್ನಿಸಿದೆ. ಈಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ದೇವನೂರರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜನ ಹಾಗೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೀವು ಗಮನಿಸಿರಬಹುದು. ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ ಹೇಳಿದ 'ದೇವನೂರರಿಗೆ ದಕ್ಕಿರುವ ಜನರ ಪ್ರೀತಿ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಈ ವಿಶಾಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ನೋಡಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರೂ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕರಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಜನರ ಪ್ರೀತಿ, ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ದಕ್ಕಿವೆ; ಜೊತೆಗೆ ಇವರೆಲ್ಲ ಹೊಸ ಸತ್ಯವೊಂದು ಕಂಡಾಗ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಮೀರಬಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಡ್ಡಬಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೂಡ ವೈಚಾರಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಂಚೂಣಿ ದನಿಗಳಾಗಿ ಹೊಮ್ಮಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯದಿರೋಣ.

ಇವತ್ತು ಇಂಥ ದನಿಯಾಗಿರುವ ದೇವನೂರರಿಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳ ನಡುವೆ ಅಸಂಬದ್ಧ ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣತನದ ಟೀಕೆಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ಅವನ್ನು ಅವರು ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಲೇಖಕ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ಕೇಳಿದರು. 'ಹತ್ತಿರದವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ನೋವಾಗುತ್ತೆ. ದಲಿತ ಚಳವಳಿಯ ಅನೇಕ ನಿರ್ಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ಇದ್ದವರು ನನ್ನನ್ನು ದೂಷಿಸಿದಾಗ ನೋವಾಗುತ್ತೆ' ಎಂದರು ದೇವನೂರ. ದೇವನೂರರು ಟೀಕಾತೀತರಲ್ಲ, ನಿಜ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಸಲ ದೇವನೂರರು ಖ್ಯಾತರೆನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಗುದ್ದಿ ಸುದ್ದಿಯಾಗುವ ಒಣಚಪಲ ಕೆಲವು ಲೇಖಕರಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ಬರಹಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಓದಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕೂಡ ನೀವು ಗಮನಿಸಿರಬಹುದು. ಅಂಥ ಹುಂಬ ಓದುಗಳನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಯೇ ಸರಿಪಡಿಸಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಲೇಖಕ ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಸಾಹಿತ್ಯಕವಾದ, ಸಣ್ಣತನದ ಕೊಂಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞರು ಸದಾ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟ. ಒಂದು ಸಿನಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ 'ಯಾವುದೂ ಪವಿತ್ರವಲ್ಲ; ಯಾವುದೂ ಸರಿಯಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಏನೂ ಮಾಡದ, ಏನೂ ಮಾಡಲಾರದ ಹಲವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೊಂಚ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದ ಮೊಂಡರು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಚಿಂತನೆಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವು ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು ದೇವನೂರರನ್ನು ಎಂ.ಎಲ್.ಸಿ. ಆಗಲು ಕೇಳಿದಾಗ 'ಒಲ್ಲೆ' ಎಂದ ಅವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದರಷ್ಟೆ. ಆಗ ಅವರು ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಯಾಕೆ ಸೂಚಿಸಲಿಲ್ಲ' ಎಂದು [illegible] ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮುನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಥರದ ಅತೃಪ್ತಿಗಳಿಂದಲೂ ದೇವನೂರರ ವಿರುದ್ಧ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಬಾಲಿಶ ಟೀಕೆಗಳ ಹತ್ತಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ದೇವನೂರರ ಕೃತಿಗಳಾಗಲೀ, ಇನ್ನಾರದೇ ಕೃತಿಗಳಾಗಲೀ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ; ಆಗ ಅವನ್ನು ಮೀರಿಸುವ, ದಾಟಿ ಹೋಗುವ ಕೃತಿರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಅವರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಲೇಖಕರಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಂಬದ್ಧ, ಅಸಂಗತ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಿವೇಕ. ಅನೇಕ ಸಲ ನಾವು ಮಾಡುವ ಟೀಕೆಗಳು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನೇ ಹೊರ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರವೂ ನಮಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಬಿತ್ತುವ, ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸುವ ಕೃತಿಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನಾವೆಲ್ಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅಂಥ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಪರ್ಯಾಯ ಸಮಾಜವೊಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದೂ ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಚಿಂತನೆ, ಎಡ [illegible] ಸಂಸ್ಕೃತಿ [illegible] ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಹಂಬಲಿಸುವ ಪರ್ಯಾಯ ಕರ್ನಾಟಕವೊಂದು ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ [illegible] ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ದಿಗಿಲುಬಿದ್ದ ಕಂದಾಚಾರಿಗಳು ಹೊಸ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ವಿಚಾರಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಚೀರಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ; ಅವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವನ್ನು ವೈಚಾರಿಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರು ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಇಂಥ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ದೇವನೂರರಾಗಲೀ, ನಂತರದ ತಲೆಮಾರಿನ ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್, ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ದು.ಸರಸ್ವತಿ, ನೀಲಾ ಅಥವಾ ಇಂಥ ಇನ್ನಾರೇ ಆಗಲೀ ರೂಪುಗೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಚಿಲ್ಲರೆ ಅಸೂಯೆ, ಕುಹಕ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಸ್ವಾರ್ಥಗಳಿಂದ ಆ ದನಿಗಳನ್ನು ಮಂಕಾಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು. ಬದಲಿಗೆ ಅವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ, ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಸುವ, ಸಕಾರಣವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುವ, ತಿದ್ದುವ ಮೂಲಕ ಅಂಥ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಾರು ದನಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವನೂರರು ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಇಂಥ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿರುವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನಾವು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ: 'ಕಾಲಾತೀತತೆ' ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೈತಿಕತೆ

ಮೊನ್ನೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ [illegible] ಹಲವರು ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಮನ್ನಣೆಗಳನ್ನು, ನೃಪತುಂಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಂಥ ಅತಿ ಮೊತ್ತದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಲ್ಲೆನೆಂದಿರುವುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂಥ ದೇವನೂರರು ಕುವೆಂಪು ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವದಿಂದ ಕೂಡ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಬಹುದು. ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ [illegible] ಇಲ್ಲದಿರುವ, ಆದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ [illegible] ಅಗತ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ, 'ಟೈಮ್ ಸೆನ್ಸ್' [illegible] ಕೂಡಲಿ ಎಂಬುದು ನನ್ನಂಥವರ ಹಾರೈಕೆ'

ಸಂಗತ

ಹೆಸರಿನ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದ 'ವೀರಾಭಿಮಾನಿಗಳು'!

ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಿಂದೆ ವಿವೇಚನೆ, ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸದೇ ಇರುವಷ್ಟು ಕುರುಡಾಗಬಾರದು

• ರೂಪಾ ಕೆ.ಎಂ.

ಪದವಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಶಕೀಲಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಹಪಾಠಿ ಒಬ್ಬಳಿದ್ದಳು. ಹಾಜರಿ ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದು ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಅವಳ ಹೆಸರು ಕೂಗಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಹುಡುಗರು ಕುಳಿತ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ವಿಚಿತ್ರ ಧ್ವನಿಗಳು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಕೇಳಲು ಅಹಿತಕರವಾಗಿಯೂ, ಕುಹಕವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಕೀಲಾ ಹೆಸರಿಗೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದ ಹುಡುಗರ ಕೀಟಲೆ ಯಾವ ಮಟ್ಟ ತಲುಪಿತೆಂದರೆ, ಸಹಪಾಠಿ ಶಕೀಲಾ ಎಲ್ಲೇ ಹೋಗಲಿ ಆ ಧ್ವನಿಗಳು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪೋಲಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದ ನಟಿಯ ಹೆಸರು ಶಕೀಲಾ ಎನ್ನುವ ಸಂಗತಿಯ ಆಚೆಗೆ ಶಕೀಲಾ ಎನ್ನುವುದೂ ಒಂದು ಚಂದದ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಆ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವಳು ನಮ್ಮ ಸಹಪಾಠಿ, ಆಕೆಗೂ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಕ್ಲಾಸಿನ ಹುಡುಗರು ಮರೆತಿದ್ದರು.

ಈ ಹೆಸರಿನ ವಿಷಯ ಪದವಿಯ ಇತರ ತರಗತಿಗಳ ಹುಡುಗರ ಕಿವಿಗೂ ಬಿದ್ದು ಕೀಟಲೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ದೊಡ್ಡದಾಯಿತು. ಆ ಹುಡುಗಿ ಕಾಲೇಜು ಕಾರಿಡಾರ್, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಎಲ್ಲೇ ಹೋದರೂ 'ಅಲ್ಲಿಪ್ಪುದ್ ಶಕೀಲಾ ಅಂಬ್ರು ಮಾರ್ರೆ' 'ಯೇ ಇಲ್ ಕಾಣ್ ಶಕೀಲಾ ಬತ್ತಿದ್ಲ್' ಎನ್ನುವ ಕುಹಕದ ಮಾತುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಇದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಶಕೀಲಾ ಕೀಳರಿಮೆಯಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡೇ ಓಡಾಡುವಂತಾಯಿತು. ತೋಚಿದಂತೆ ಇತರರ ಹೆಸರನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಹಪಾಠಿ ಶಕೀಲಾ ಇಡೀ ಕಾಲೇಜು ಜೀವನವನ್ನು ಅಳುಕು, ಅಂಜಿಕೆ, ಅವಮಾನದಿಂದಲೇ ಕಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಆ ಹೆಸರು, ಅದನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಹೆಸರಿಟ್ಟ ಪೋಷಕರ ತಪ್ಪಾದರೂ ಏನಿದೆ? 'ಶಕೀಲಾ' ಎಂದರೆ ಪೋಲಿ ಸಿನಿಮಾದ ನಟಿಯ ಹೆಸರಷ್ಟೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಮನಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವುದೆಂತು? ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಗ್ರಹಿಕೆಯಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವುದು ಯಾವಾಗ?

ಬಾಲಿವುಡ್‌ನ ತಾರಾ ದಂಪತಿ ಕರೀನಾ ಕಪೂರ್ ಖಾನ್ ಮತ್ತು ಸೈಫ್ ಅಲಿ ಖಾನ್‌ಗೆ ಜನಿಸಿರುವ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ತೈಮೂರ್ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಗುವಿನ ಹೆಸರಿನ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಾಪಕ ಟೀಕೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ತಾರಾ ದಂಪತಿ ಹಾಗೂ ನವಜಾತ ಶಿಶುವನ್ನು ವಿವೇಕ ಮರೆತು ಅವಹೇಳನಕಾರಿ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಟೀಕಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಈಗಷ್ಟೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಬಿದ್ದಿರುವುದೇಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ [illegible]

ತೈಮೂರ್ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನವನೊಬ್ಬ ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದು ನಡೆಸಿದ ರಕ್ತಪಾತ ನಡೆಸಿದ [illegible]

[illegible]

ರಾಜನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನವಜಾತ ಶಿಶುವಿಗೆ ಆರೋಪಿಸುವುದು ಸರಿಯೇ? ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮಹನೀಯರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಕಬೀರ, ವಿವೇಕಾನಂದ, ಮಹಮ್ಮದ್, ಮಹಾವೀರ ಎಂದು ಸಂತರ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರೆಲ್ಲ ಸಜ್ಜನರಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯಾಗಲಿ, ದುಷ್ಟತನವಾಗಲಿ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ನಾಮ ಮತ್ತು ಉಪನಾಮಗಳು ಕುಟುಂಬದ ಬಳುವಳಿಗಳು. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರಿಗೆ ತಕರಾರಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕೂಗುವವರಿಗಲ್ಲ.

ಆರಾಧನೆಗೆ ಒಳಪಡುವ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ, ನೂರಾರು ಜನರ ಮಾರಣಹೋಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರಣರಾದವರೇ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ದುಷ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಊಹಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವಲ್ಲ.

ಹೆಸರಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಸ್ಮಿತೆಯೆಂಬ ಹೃದಯ ಬಡಿತಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಮಿಡಿತವಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ಹೆಸರಿನ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ, ಅಜ್ಜಿ, ಅಜ್ಜಂದಿರು, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಯಾಗಿ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಚಂದದ ಹೆಸರೊಂದು ನಾಮಕರಣದ ದಿನದಂದು ನಿಗದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಅದನ್ನು ಕೂಗುವವರ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಹೀಗೆ ಕೂಗುವವರ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆಯೇ?

ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಅಭಿರುಚಿಯ ಅನುಸಾರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಂದದ ಹೆಸರನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ತಾರಾ ದಂಪತಿಯಾಗಲಿ, ಬಡ ದಂಪತಿಯಾಗಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರಿಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಹಿಂದೆ ವಿವೇಚನೆ, ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸದೇ ಇರುವಷ್ಟು ಕುರುಡಾಗಬಾರದು.

[illegible]

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ಅನಗತ್ಯ ವೈಷಮ್ಯ

ರಾಜಕೀಯ ವೈಷಮ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಮದ್ದೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವೊಂದರ ಇಬ್ಬರು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಕೊಲೆ ನಡೆದಿರುವುದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದುಕೊಂಡು ವಿರೋಧಿ ಗುಂಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜಕೀಯ ವೈಷಮ್ಯ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಕೊಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯ ಕಾಣುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ಇದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಕುಟುಂಬದವರು ಅನಾಥರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲೂ ಈ ರೀತಿ ಹೊಡೆದಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಯಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಸ್ಪರ್ಧೆ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದು ಹಿಂಸೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಾರದು. ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳ ನಾಯಕರ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ವಿನಾಕಾರಣ ಹಗೆ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಖಂಡರು ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕೃಷ್ಣ ಎಂ., ಮಂಡ್ಯ

ಭಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ ಬಂಗಾರ

ಭಾರತ ಬಡವಾಗಲು ಇರುವ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರವೂ ಒಂದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಆಕರ್ಷಣೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಮದುವೆ, ಪೂಜೆ, ಆರಾಧನೆ, ವ್ರತ, ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಚಿನ್ನ ಬಳಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹಲವಾರು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಟನ್‌ಗಟ್ಟಲೆ ಬಂಗಾರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಬಿದ್ದಿದೆ.

ಸರ್ಕಾರ ಇಂತಹ ಬಂಗಾರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಭಾರತ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಪಡೆದಿರುವ ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ತೀರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವೋಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ರಾಜಕಾರಣ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡುತ್ತಿದೆ. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳ ಓಲೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿವೆ. ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಕೇವಲ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಉರುಳಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೋಟು ರದ್ದತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಂತೆ, ಚಿನ್ನ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ [illegible]

ಡಾ. ಶಶಿಕಾಂತ ಪಟ್ಟಣ, ಪುಣೆ

ತಜ್ಞರ ಸಲಹೆಯಿಂದ ಪರಿಹಾರ

ಪ್ರಧಾನಿಯವರ ನೋಟು ರದ್ದತಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅನಾನುಕೂಲಕ್ಕಿಂತ ಅನುಕೂಲಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾದವು ಎಂಬುದು ಅವರ ಡಿ. 31ರ ಭಾಷಣದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೇ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ತೇಜತೆ, ಬಡವರ ದಿನಗೂಲಿಯಿಂದ [illegible]

[illegible]

ಎಸ್ [illegible]

ನಕಲಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ

[illegible]

ಮಾಡುವಾಗ ಇಂತಹ ಸ್ಟಿಕರ್ ಅಂಟಿಸಿರುವವರನ್ನೂ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ, ಅವರು ನಿಜವಾಗಲೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿನಿರತರೇ ಅಥವಾ ನಕಲಿಗಳೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪಿ.ಜೆ. ರಾಘವೇಂದ್ರ, ಮೈಸೂರು

ರೈತರಿಗೆ ಸಂಕಷ್ಟಕಾಲ

[illegible] ಬರಗಾಲದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿರುವ ರೈತರು ಸಾಲ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ಕೈಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಿಕ್ಕ ಬೆಳೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ [illegible]

[illegible]

ಬಸವರಾಜ ಕೊಪ್ಪದ, [illegible]

ಇದು ಹೇಗೆ ಅಕ್ರಮ?

'ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮತ ಯಾಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಅಕ್ರಮ' ಎಂದು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದೆ (ಪ್ರವಾ., ಜ. 3).

ನಮ್ಮ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿರಬೇಕೇ ವಿನಾ ಯಾವುದೇ ಅಂಗವೂ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನಂತೆ ವರ್ತಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದು ನಾವು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತ [illegible] ಹೊರಡಿಸುವ ಮೊದಲು ಶಾಸಕಾಂಗ, ಕಾರ್ಯಾಂಗಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸುತ್ತದೆಯೇ? ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಇಂತಹ ಆಪಾದನೆಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈಗಿನ ತೀರ್ಪು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದೇ ಭಾವಿಸೋಣ. ಆಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡುವ [illegible] ಅಕ್ರಮವಲ್ಲವೇ? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ [illegible] ನಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರೆ ಅಕ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ [illegible]

[illegible]

[illegible]

ಬುಧವಾರ ಜನವರಿ 4, 2017 ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಸಚಿವರ ಅಕಾಲಿಕ ಸಾವಿನ ಸಮಯ

ಸೋಮವಾರ ರಾತ್ರಿ 8.45: ಸಚಿವ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ನಗರ ಪ್ರವೇಶ

ರಾತ್ರಿ 8.50: [illegible] ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ

ರಾತ್ರಿ 9. [illegible] ಶಾಸಕ ಬಿ.ಬಿ.ಶಂಕರ್ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ

ರಾತ್ರಿ 9.30. ಬಿ.ಬಿ.ಶಂಕರ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನ. [illegible] ಹರಟೆ

ರಾತ್ರಿ 10.45: [illegible] ಶಂಕರ್ ಮನೆಯಿಂದ ನಿರ್ಗಮನ

ರಾತ್ರಿ 10.55: ಸೆರಾಯ್ ರೆಸಾರ್ಟ್ ಪ್ರವೇಶ

ರಾತ್ರಿ ಅಂದಾಜು 11: ಸೆರಾಯ್ ರೆಸಾರ್ಟ್ ರೂಂ ನಂ 29ರಲ್ಲಿ ಆಕಳಿಕೆ, ನಿದ್ರೆ

ಮಂಗಳವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 6: ವಾಯುವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಎದ್ದಿಲ್ಲ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8: ಆಪ್ತ ಸಹಾಯಕರಿಂದ ಸಚಿವರು ಇನ್ನೂ ಏಕೆ ಎದ್ದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕುತೂಹಲ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8.30: ಆಪ್ತ ಸಹಾಯಕರು ಚಹಾ ಸೇವಿಸಿ ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ [illegible]

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8.45: [illegible] ಕರೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಕರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ [illegible] ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9: ಸಚಿವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಖಂಡರು [illegible]

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9.30. [illegible] ಸಹಕಾರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ ರಜತ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸಚಿವರು ಇನ್ನೂ ಹೊರಟಿಲ್ಲ. ಮುಖಂಡರಿಗೆ ತಳಮಳ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9.35: ಮೊಬೈಲ್ ರಿಂಗಣಿಸಿದರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸದಿದ್ದಾಗ ಶಂಕೆಯಿಂದ ಕಿಟಕಿ [illegible] ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಚಿವರು ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡಿದೆ.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9.40. [illegible] ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ.ವಿಜಯ್‌ಕುಮಾರ್, ಆಪ್ತ [illegible] ಶಂಕರೇಗೌಡ ಮತ್ತು ನಾಜಿಮುದ್ದೀನ್ ರೆಸಾರ್ಟ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಿಂದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಸಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಸಚಿವರ ದೇಹ ತಣ್ಣಗಾಗಿತ್ತು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9.45: ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ ಆಗಮನ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10. [illegible] ಜಿಲ್ಲಾ ಆರೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಶಸ್ತ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಹಾಗೂ ಇಬ್ಬರು ವೈದ್ಯರಿಂದ ತಪಾಸಣೆ. 6ರಿಂದ 8 ತಾಸು (ಅಂದಾಜು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ 1.30ರಿಂದ 2 ಗಂಟೆ ಅವಧಿ) ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಮೃತಪಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಂಡಳಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಿತು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11: ಶಾಸಕರಾದ ಬಿ.ಬಿ.ನಿಂಗಯ್ಯ, ಮೋಟಮ್ಮ ಅವರಾದಿಯಾಗಿ [illegible] ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಮುಖಂಡರು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆಗಮನ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11.20: ರೆಸಾರ್ಟ್ ಕೊಠಡಿಯಿಂದ ಸಚಿವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರ ಹೊರಕ್ಕೆ

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11.25: ರೆಸಾರ್ಟ್ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಧ್ವಜ ಹೊದಿಸಲಾಯಿತು

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11.30: ಜಿಲ್ಲಾಡಳಿತದಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಗೌರವ, 3 ಸುತ್ತು ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡು. ಪೊಲೀಸ್ ಬ್ಯಾಂಡ್ ಸೆಟ್‌ನಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಮೊಳಗಿಸಲಾಯಿತು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11.35: ವಿಶೇಷ ಅಂಬುಲೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಚಿವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ನಗರದತ್ತ ಪಯಣ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 11.50: ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಚೇರಿ ಎದುರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ [illegible]

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12.10 ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ನಗರದಿಂದ ಸಚಿವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರ [illegible] ಪಯಣ

ಮೈಸೂರಿನ ಕುವೆಂಪು ನಗರದ 'ದೇವಗೀತಾ' ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಗೀತಾ ಮಂಗಳವಾರ ಪತಿ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರದ ಮುಂದೆ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತರು

ಸಚಿವರ ಜೀವಕ್ಕೆ ಎರವಾಯಿತಾ ಚಳಿ–ಐಷಾರಾಮಿ ರೆಸಾರ್ಟ್ ಎಸಿ!

• ಕೆ.ಎಂ.ಸಂತೋಷ್‌ಕುಮಾರ್

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು: [illegible] ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಳಿ ವಾತಾವರಣ ಮತ್ತು ಐಷಾರಾಮಿ ರೆಸಾರ್ಟ್‌ನ ಎಸಿ (ಹವಾ ನಿಯಂತ್ರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಎರವಾಯಿತಾ? [illegible] ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಬೆರಳು ತೋರುವಂತೆ ಮಾಡಿವೆ.

ಗಂಭೀರ ಹೃದಯ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್, ದಶಕದ ಹಿಂದೆಯೇ ಬೈಪಾಸ್ ಸರ್ಜರಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅವರ ಹೃದಯಕ್ಕೆ 'ಪೇಸ್ ಮೇಕರ್' ಮತ್ತು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ರಕ್ತ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ರಕ್ತನಾಳಕ್ಕೆ 'ಸ್ಟಂಟ್' ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಚಿವರು, ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಕಾಫಿತೋಟದ ನಡುವಿರುವ ಪಂಚತಾರಾ ಸೆರಾಯ್ ರೆಸಾರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೋಮವಾರ ರಾತ್ರಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಹೂಡಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಚಳಿ ವಾತಾವರಣ ಇದ್ದು, ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿ ವೇಳೆಗೆ ಕನಿಷ್ಠ 10ರಿಂದ 12 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ಉಷ್ಣಾಂಶವಿತ್ತು. ಇಂತಹ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಎಸಿ (ಹವಾ ನಿಯಂತ್ರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ) ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು [illegible] ಸಚಿವರು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೇ ಮಲಗಿರುವುದು ಅವರನ್ನು ಸಾವಿನ ದವಡೆಗೆ ದೂಡಿದೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ.

'ಸಚಿವರು ಬನಿಯನ್ ಮತ್ತು ಚಡ್ಡಿ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಮುಖದ ತುಂಬಾ ಹೊದಿಕೆ ಹೊದ್ದು ಮಲಗಿದ್ದರು. ಹೊದಿಕೆ ಸರಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಬಲಗೈ ಮುಷ್ಟಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಕಣ್ಣುಗಳು ತೆರೆದಂತೆ ಇದ್ದವು. ದೇಹ ತಣ್ಣಗೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಾಣ ಹೋಗಿ ತಾಸುಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು' ಎಂದು ಮೊದಲು ಕೊಠಡಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಘಟನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದವರು 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ಹೃದ್ರೋಗ ಇರುವವರಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಚಳಿ ವಾತಾವರಣ ಇದ್ದಾಗ ಹೃದಯಾಘಾತ ಸಂಭವಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಎಸಿ (ಕಡಿಮೆ ಉಷ್ಣಾಂಶ) ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದರೆ ಹೃದಯಾಘಾತ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ರಕ್ತನಾಳದಿಂದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ರಕ್ತ ಸಂಚಾರ ದಿಢೀರ್ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡು, ತೀವ್ರ ಹೃದಯಾಘಾತ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಸಚಿವರ ಜೀವ ಹೋಗುವಾಗ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಶವ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿದ ಜಿಲ್ಲಾ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ಖಚಿತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ರೆಸಾರ್ಟ್‌ನ ಐಷಾರಾಮಿ ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹವಾನಿಯಂತ್ರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಎಸಿ) ಸದಾ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ರೆಸಾರ್ಟ್‌ಗೆ ಬರುವ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಎಸಿ ಆನ್ ಮತ್ತು ಆಫ್ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಠಡಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಎಸಿ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೆ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುವ ಅತಿಥಿಗಳೇ ಸರ್ವಿಸ್ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ದೂರವಾಣಿ ಕರೆ ಮಾಡಿ, ನೆರವು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಚಿವರು ಕೊಠಡಿಗೆ ಬರುವುದು ರಾತ್ರಿ ತಡವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ನೆರವು ಕೇಳಿದಂತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ರೆಸಾರ್ಟ್‌ನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಬ್ಬರು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಬುದ್ಧ ಚಿಂತನೆಯ ರಾಜಕಾರಣಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಶಾಸಕ ಸ್ಥಾನ
- 1994: ಜನತಾದಳದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ
- 1999: ಜೆಡಿ(ಯು)ನಿಂದ ಆಯ್ಕೆ
- 2004: ಜೆಡಿಎಸ್‌ನಿಂದ ಆಯ್ಕೆ
- 2008: ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಆಯ್ಕೆ
- 2013: ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಪುನರಾಯ್ಕೆ

ಸಚಿವ ಸ್ಥಾನ
- 2004: ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಸಚಿವ
- 2007: ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವ
- 2013: ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸಚಿವ

ಚಾಮರಾಜನಗರ: ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಕೀಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮೊದಲ ಮಹಿಳಾ ಸ್ಪೀಕರ್ ಕೆ.ಎಸ್. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಸಾಬ್ ಅವರನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದು, ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ.

ಪ್ರಬುದ್ಧ ಚಿಂತನೆಯ ರಾಜಕಾರಣಿಯಾದ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ಸಚಿವ ಎಚ್.ಎಸ್.ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್ ಕೂಡ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದವರು. ಅವರದು ಮೂಲತಃ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಹಾಲಹಳ್ಳಿ. ಜಮೀನ್ದಾರರಾಗಿದ್ದ ಎಚ್.ಎಸ್.ಶ್ರೀಕಂಠಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ವೈ.ಬಿ.ವೀರಮ್ಮ ದಂಪತಿಯ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರ. ಹುಟ್ಟಿದ್ದು 1958ರ ಆಗಸ್ಟ್ 5ರಂದು.

ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮನೆಯಾದ ಕೆ.ಆರ್.ನಗರದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು, ಬಳಿಕ ಜೆಎಸ್‌ಎಸ್ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸಿದರು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದರು. 1983ರ ಅ. 28ರಂದು ಡಾ.ಎಂ.ಸಿ. ಮೋಹನ್‌ಕುಮಾರಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರು. ದಂಪತಿಗೆ ಪುತ್ರ ಎಚ್.ಎಂ.ಗಣೇಶ್‌ಪ್ರಸಾದ್ ಇದ್ದಾರೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದರು. ಅವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ 1975ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರು. ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಯುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ತಂದೆ ಶ್ರೀಕಂಠಶೆಟ್ಟಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರರು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1983ರಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಶ್ರೀಕಂಠಶೆಟ್ಟಿ ಅವರು ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಸೋಲುಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಗೌಣವಾಯಿತು. ನಂತರ ಪುತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೇರಿದರು. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಸತತ 5 ಬಾರಿ ಶಾಸಕರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್ ಸಮಾಜವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಲೋಹಿಯಾ, ಜಯಪ್ರಕಾಶ್ ನಾರಾಯಣ, ಶಾಂತವೇರಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡ, ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಒಲವಿತ್ತು. ಜೆ.ಎಚ್.ಪಟೇಲ್ ಮತ್ತು ಎಂ.ಪಿ.ಪ್ರಕಾಶ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಟ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ತೊರೆದು 1984ರಲ್ಲಿ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಅನುಭವವಿದ್ದ ಪ್ರಸಾದ್, 1985ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದರು. ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಅವರ ಎದುರು [illegible]

[illegible]

ಸತತ ಎರಡು ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಲಿನ ಕಹಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್ 1994ರಲ್ಲಿ ಜನತಾದಳದಿಂದ ಮತ್ತೆ [illegible] 1999ರ ಚುನಾವಣೆ ವೇಳೆಗೆ ಜನತಾದಳವು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಕಂಡಿತು. ಜೆಡಿ(ಯು)ನಿಂದ ಅಖಾಡಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಗೆಲುವು ಕಂಡರು. 2004ರ ಚುನಾವಣೆ ವೇಳೆಗೆ ಜೆಡಿಎಸ್ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದರು. ಆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮತದಾರರು ಕೈಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್‌ಗೆ ಬದಲಾದ ರಾಜಕೀಯದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ ಕರಗತವಾಗಿತ್ತು. 2008ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದರು. ಆ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಜಯಗಳಿಸಿದರು. 2013ರಲ್ಲೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಜಯ ಸಾಧಿಸಿದರು.

ಮೂರು ಬಾರಿ ಸಚಿವ ಸ್ಥಾನ: ಮೂರುವರೆ ದಶಕದ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದರು. 2004ರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಿಂಗ್ ಅವರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ವೇಳೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಖಾತೆ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು. 2007ರಲ್ಲಿ ಎಚ್.ಡಿ.ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ವೇಳೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದರು.

ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಯಗಳಿಸಿದ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮುದಾಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಏಕೈಕ ಶಾಸಕರಾಗಿದ್ದರು. ಜಾತಿ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ [illegible]

1990ರಿಂದ 1994ರ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯ [illegible]

[illegible] ಕೊಡಿಸಲು ಈ ಸಂಸ್ಥೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮೇಳ ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. 2007ರಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷ ಸರ್ಕಾರಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜು ಆರಂಭಕ್ಕೂ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದರು. ಮಲೆಮಹದೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ರಚಿಸಿ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದರು.

ಸಂವೇದನಾಶೀಲರಾಗಿದ್ದರೂ ಆರೋಪಗಳಿಂದ ಹೊರತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ಗೃಹ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಆರೋಪ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕರಣ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ, ದೂರುದಾರ ಹಿರೇಬೇಗೂರು ನಂದೀಶ್ ಕೋರ್ಟ್‌ನಿಂದ ಅರ್ಜಿ ಹಿಂಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಕಳೆದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಆಸ್ತಿ ಸಂಬಂಧ ಸುಳ್ಳು ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಪ್ರಕರಣ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ [illegible] ವಿಚಾರಣೆ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗೆ ಆಘಾತ ತಂದ ಅಗಲಿಕೆ

ಒಂದನೇ ಪುಟದಿಂದ...

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು
- ಮೈಸೂರು–ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲೂ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಸಾದ್
- ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರ ಚಿಂತೆ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್ ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನಂಜನಗೂಡು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಶಸ್ಸು ಕಂಡರು.

ಆ ಮೂಲಕ ಮೈಸೂರು ಹಾಗೂ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡೂ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯ ಅವರಿಗೆ [illegible] ಎಂದು ರಾಜಕೀಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ [illegible]ಗುತ್ತಿದೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಈ ಭಾಗದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದರು. ಬದಲಾದ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮುದಾಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ದೂರವಾಯಿತು ಎಂಬ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದಾಗಲೂ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಪಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರ ಜತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಭಾಗದ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮುದಾಯದ ಏಕೈಕ ನಾಯಕನಿಗೆ ಸಚಿವ ಸ್ಥಾನ ಒಲಿದು ಬಂದಿತ್ತು.

ಬಿಜೆಪಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ತಮ್ಮಲ್ಲೂ ಸಮರ್ಥ ಲಿಂಗಾಯತ ನಾಯಕರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿತ್ತು.

ಮೈಸೂರು ಭಾಗದ ಮುಂಚೂಣಿ ನಾಯಕರಾಗಿಯೂ ಬಿಂಬಿಸಿತ್ತು. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ನಂಜನಗೂಡು ಮತ್ತಿತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರನ್ನು ನೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಎಂದೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ನಾಯಕರ ಹುಡುಕಾಟ: ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೈಸೂರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷ ಹಾಗೂ ನಾಯಕತ್ವ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿರುವುದು ಸುಳ್ಳೇನಲ್ಲ.

ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಎಡ-ಬಲವಾಗಿದ್ದ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ನಾಯಕರು ದೂರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಬಲದ ನಾಯಕರಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಟ ನಡೆದಿದೆ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್ ದೂರವಾದ ನಂತರ ದಲಿತರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂತರ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ನಿಧನದ ನಂತರ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಪ್ರಬಲ ನಾಯಕರು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಭಾಗದ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಸಮುದಾಯದ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಕ್ಷ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ವಿಧಾನಸಭೆ ಉಪ ಚುನಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಮುಂಬರುವ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆ ಕಷ್ಟಕರವಾಗಲಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಬದನವಾಳು ಘಟನೆ: ನಂಜನಗೂಡು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬದನವಾಳು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಲಿತರು ಹಾಗೂ ಸವರ್ಣೀಯರ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ ಸಂಭವಿಸಿ ದಶಕ ಕಳೆದಿದ್ದರೂ ಎರಡೂ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮನಸುಗಳು ಇನ್ನೂ [illegible] ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದಲಿತರು ಹಾಗೂ ಲಿಂಗಾಯತರ ಮತಗಳ ಮೇಲೆ [illegible] ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಸಾದ್ ಹಾಗೂ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದು.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಮತಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರು ಈಗ ತಮ್ಮ ಜತೆಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗೆ ಆತಂಕ ತಂದಿದೆ.

ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್ ಹಠಾತ್ ನಿಧನ

ಒಂದನೇ ಪುಟದಿಂದ...

ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಚೇರಿ ಎದುರು 10 ನಿಮಿಷ ಕಾಲ ಪಕ್ಷದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಮತ್ತು ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಚಿವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರದ ಅಂತಿಮ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12.10ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅಂಬುಲೆನ್ಸ್‌ನಲ್ಲೇ ಸಚಿವರ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರವನ್ನು ಬೇಲೂರು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಾಯಿತು.

ಹೃದಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಸಚಿವ ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ದಶಕದಿಂದ ಹೃದ್ರೋಗ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರು. 2004ರಲ್ಲಿ ಬೈಪಾಸ್ ಸರ್ಜರಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. 6 ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಮತ್ತೆ ಹೃದಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಹೃದಯದ ರಕ್ತ ನಾಳಕ್ಕೆ 'ಸ್ಟಂಟ್' ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಿಂಗ್‌ಹ್ಯಾಮ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೈದ್ಯರೊಬ್ಬರ ಬಳಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳಿಂದ 'ಕೈರೋ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಸ್' ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಅವರ ಆಪ್ತರು 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪತ್ರಕರ್ತರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನಿರಾಕರಣೆ: ಅವರನ್ನೂ ಭದ್ರತಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರದ ಗೇಟ್‌ನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲೇ ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. 'ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಒಳಬಿಡದಂತೆ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳು ಆದೇಶ [illegible]

ಎತ್ತಿನಹೊಳೆ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಿಜೆಪಿ ಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲ

6ರಿಂದ ಪುಲಿಗೆರೆ ಉತ್ಸವ

ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ (ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ): ಇಲ್ಲಿನ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಜ. 6ರಿಂದ [illegible] ಹಲಗಲಿಮಠ [illegible]

ವಿದ್ಯುತ್ ತಗುಲಿ ಇಬ್ಬರು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಾವು

ಹೊಸಪೇಟೆ: ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೈಪ್‌ಲೈನ್ ಅಳವಡಿಸಲು ಗುಂಡಿ ತೋಡುವಾಗ ನೆಲದಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗಿದ್ದ ಕೇಬಲ್‌ನಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ತಗುಲಿ ಇಬ್ಬರು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಮೃತಪಟ್ಟ ಘಟನೆ ಇಲ್ಲಿನ ಎಂ.ಜೆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ಸಂಜೆ ನಡೆದಿದೆ.

ಮೃತರನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯ ಕಣಿಮೆಪ್ಪ (40), ಹೊನ್ನೂರಪ್ಪ (45) ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಪೈಪ್‌ಲೈನ್ ಅಳವಡಿಕೆಯ ಕಾಮಗಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಗುಂಡಿ ತೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೊನ್ನೂರಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರವಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದ ಕಣಿಮೆಪ್ಪ ಅವರಿಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ತಗುಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಮೃತಪಟ್ಟರು.

ಕಾಮಗಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ತೋರಿದ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರನ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಮೂರು ದಿನ ಶೋಕ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಚಿವ ಎಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ ನಿಧನದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಮೂರು ದಿನ ಶೋಕಾಚರಣೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಬುಧವಾರದಿಂದ ಶುಕ್ರವಾರದವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಯಾವುದೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮಾರಂಭ, ಮನೋರಂಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೃತರ ಅಂತ್ಯಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಯುವ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬುಧವಾರ ಸರ್ಕಾರಿ ರಜೆ ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ ನಿಧನದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ತುರ್ತು ಸಚಿವ ಸಂಪುಟ ಸಭೆ ನಡೆಸಿ [illegible]

ಮೇಟಿ ಅವರ ರಾಜೀನಾಮೆ [illegible] ಅಬಕಾರಿ ಖಾತೆ ಕೂಡ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ಮಹಾದಾಯಿ: ರಾಜ್ಯದ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ಹಿನ್ನಡೆ

[illegible]

ಗುಂಡಣ್ಣ

ಬಾತುಕೋಳಿ, ಕೊಕ್ಕರೆ ಸಾವು; ಹಕ್ಕಿಜ್ವರದ ಭೀತಿ: ಪಕ್ಷಿಗಳ ರಕ್ತದ ಮಾದರಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನಿರ್ಧಾರ

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮೃಗಾಲಯ ಬಂದ್

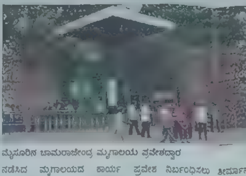
ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮೈಸೂರು: ಹಕ್ಕಿ ಜ್ವರದಿಂದಾಗಿ (ಎಚ್5ಎನ್8 ವೈರಾಣು) ಬಾತುಕೋಳಿ ಹಾಗೂ ಕೊಕ್ಕರೆಗಳ ಸರಣಿ ಸಾವು ಸಂಭವಿಸಿದ್ದು, ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜ. 4ರಿಂದ ಫೆ. 2ರ ವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಮೃಗಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಪ್ರವೇಶ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ವಾರ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮೃಗಾಲಯದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ 4 ಬಾತುಕೋಳಿ ಹಾಗೂ 2 ಕೊಕ್ಕರೆಗಳು ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಈ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಅಂಗಾಂಗ ಮಾದರಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪಶು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಭೋಪಾಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವ 'ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಹೈ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಎನಿಮಲ್ ಡಿಸೀಸಸ್' ಘಟಕಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ವರದಿ ಬಂದಿದ್ದು, ಹಕ್ಕಿಜ್ವರದಿಂದ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿರುವುದು ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ.

> ಬಾತುಕೋಳಿ, ಕೊಕ್ಕರೆ ಹಕ್ಕಿಜ್ವರದಿಂದ ಮೃತಪಟ್ಟಿರುವುದು ದೃಢಪಟ್ಟಿದೆ. ಮೃಗಾಲಯದ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇಡಲಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರವೇಶ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ
> **ಕೆ.ಕಮಲಾ,** ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕಿ ಮೈಸೂರು ಮೃಗಾಲಯ

ಹೀಗಾಗಿ, ಮಂಗಳವಾರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪಶುವೈದ್ಯರ ತುರ್ತು ಸಭೆ ನಡೆಸಿದ ಮೃಗಾಲಯದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕಿ ಕೆ.ಕಮಲಾ ಅವರು, ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮೃಗಾಲಯ ಪ್ರವೇಶ ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಂಡರು.

ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಮೃಗಾಲಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರ

'ಮೃತಪಟ್ಟಿರುವ ಬಾತುಕೋಳಿ ಹಾಗೂ ಕೊಕ್ಕರೆ ವಲಸೆ ಪಕ್ಷಿಗಳು. ಹೀಗಾಗಿ, ಹೆಚ್ಚು ಆತಂಕಪಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮೃಗಾಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಣಿ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ. ವೀಕ್ಷಣೆಗೆಂದು ಬರುವ ಜನರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆ ಆಗಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಕೆ.ಕಮಲಾ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ಪಕ್ಷಿಗಳ ರಕ್ತ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ 10 ದಿನಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಭೋಪಾಲ್‌ನ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುವುದು. ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಜನರ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು.

ಉಚಿತ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸರ್ಜರಿ ಶಿಬಿರ

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ಫ್ರೆಂಡ್ ವೆಲ್‌ಫೇರ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್' ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ ... 15ರಿಂದ ಉಚಿತ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸರ್ಜರಿ ಶಿಬಿರ ...

... ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಹಾಗೂ ಸುಟ್ಟ ಗಾಯದ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಉಚಿತ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

... ಅಗತ್ಯ ಇರುವವರು ... 15ರಂದು ನಡೆಯುವ ತಪಾಸಣಾ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು. 16ರಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗಳು ನಡೆಯಲಿವೆ. ಜರ್ಮನಿಯ ... ವೈದ್ಯರು ... ದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಶಿಬಿರದ ಸ್ಥಳ: ನಾರಾಯಣ ಸೂಪರ್ ಸ್ಪೆಷಾಲಿಟಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ನಂ.24, 9ನೇ ಅಡ್ಡರಸ್ತೆ, ಮಾರ್ಗೋಸಾ ರಸ್ತೆ, ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಂಪರ್ಕ: 080-..., 9880307707.

ಒಂಬತ್ತು ಮಂದಿ ಬಂಧನ

ಆನವಟ್ಟಿ (ಸೊರಬ ತಾ.): 'ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಲ್ಲುಕೊರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸೋಮವಾರ ಹೋರಿ ಬೆದರಿಸುವ ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭ ಹೋರಿ ತಿವಿದ ಪರಿಣಾಮ ಇಬ್ಬರು ಯುವಕರು ಮೃತಪಟ್ಟ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ... ಮಂದಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ... ಪೊಲೀಸ್ ವರಿಷ್ಠಾಧಿಕಾರಿ ... ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವಾರ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ...

'ಸೋಮವಾರ ಏಳು ಮಂದಿ ಹಾಗೂ ಮಂಗಳವಾರ ಇಬ್ಬರನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ಪಡೆದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಆಯೋಜಕರು ಎಷ್ಟೇ ಪ್ರಭಾವಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ... ಕರ್ತವ್ಯದ ... ಹೋರಿ ಬೆದರಿಸುವ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು. 'ಘಟನೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನಾನೇ ಹೊರುತ್ತೇನೆ ...

ರಾಯಣ್ಣ ಹೋರಾಡಿದ್ದು ತಾನು ರಾಜನಾಗಲು ಅಲ್ಲ : ಮುಕುಡಪ್ಪ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ: 'ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಹೋರಾಡಿದನೇ ಹೊರತು ತಾನೇ ರಾಜನಾಗಲು ಅಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಬಿಜೆಪಿ ರಾಜ್ಯ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ.ಎಸ್.ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂದು ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಮುಖಂಡ ಕೆ.ಮುಕುಡಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು.

ಇಲ್ಲಿನ ನವನಗರದ ಕಲಾಭವನದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳವಾರ ನಡೆದ ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಅವರು, 'ಅಹಿಂದ ಸಂಘಟಿಸಿದ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆದರು. ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪನವರಿಗೆ ನೀವೇ ಮುಂದಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ರಾಯಣ್ಣನ ಜಾತಿಯವರಾದ ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಅವರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಜಾತಿಯವರಾದ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಅವರನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮಾಡಲು ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಮೂಲಕ ಹಿಂದುಳಿದವರ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ಮುಂದಿನ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ 15 ಮಂದಿ ಕುರುಬರಿಗೆ, 15 ಮಂದಿ ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ 50 ಮಂದಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಬಿಜೆಪಿ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡಿಸಲು ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಲಿದೆ ಎಂದರು.

> ಯಾರನ್ನೋ ಮಂತ್ರಿ ಅಥವಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮಾಡಲು ಇಲ್ಲವೇ ಚುನಾವಣೆಗೋಸ್ಕರ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಸಂಘಟಿಸಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಬಡವರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಕೊಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಲಾಗಿದೆ.
> **ಕೆ.ಎಸ್.ಈಶ್ವರಪ್ಪ,** ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ

ರಾಯಣ್ಣ ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕೆ.ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪ್ಪ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಆಶಯದ ಮೇಲೆ ಟೀಕೆ ನಿಂತಿದೆ: ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಕೆ.ಎಸ್.ಈಶ್ವರಪ್ಪ, ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಆಶಯ ತಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ, ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ, ವೀರಪ್ಪ ಮೊಯಿಲಿ, ಬಿ.ಕೆ.ಹರಿಪ್ರಸಾದ್, ದಿನೇಶ್ ಗುಂಡೂರಾವ್ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರು.

'ಇದೇ 26ರಂದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ರಾಯಣ್ಣ ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹಿಂದುಳಿದ, ದಲಿತ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಲಿಂಗಾಯತ-ಒಕ್ಕಲಿಗ ಮಠಾಧೀಶರನ್ನೂ ಕರೆತರಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ; ಈಶ್ವರಪ್ಪ

ವಿಜಯಪುರ: 'ಕೊಂಚ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ನೀವೂ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಕೆ.ಎಸ್.ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಮಂಗಳವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು.

ಬಿಜೆಪಿಯ ಬರ ಅಧ್ಯಯನ ತಂಡದಿಂದ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಗೇಡ್ ಸಮಾವೇಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಬರ ಅಧ್ಯಯನ ತಂಡ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವರು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು.

ಎಸ್.ಜಿ.ವಾಸುದೇವ್‌ಗೆ ಸುವರ್ಣಗೌರವ ಫೆಲೋಷಿಪ್

ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿಯ 2016ನೇ ಸಾಲಿನ ಸುವರ್ಣ ಗೌರವ ಫೆಲೋಷಿಪ್‌ಗೆ ಹಿರಿಯ ಕಲಾವಿದ ಎಸ್.ಜಿ.ವಾಸುದೇವ ಅವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ.ಎಂ.ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ ಮಂಗಳವಾರ ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿ, 'ಫೆಲೋಷಿಪ್ ₹2 ಲಕ್ಷ ಗೌರವಧನ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದವರು ತಮ್ಮ ರಚನೆಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕಲಾಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ ನೀಡುವರು' ಎಂದರು

ಸಂಶೋಧನಾ ಫೆಲೋಷಿಪ್: '2016-17ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಫೆಲೋಷಿಪ್‌ಗೆ 22 ಜನ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಕಲೆ, ಕಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ, ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಮೂರು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ₹1 ಲಕ್ಷ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ' ಎಂದರು.

'ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಲಾಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ ಆರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರಿಂದ ದೃಶ್ಯಕಲಾರಂಗದಲ್ಲಿನ ನವೀನ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಯುವ ಕಲಾವಿದರು ... ಕಲಿಯಲು ... ಸಹಕಾರಿ ... ಹೇಳಿದರು.

ವಾಸುದೇವ

... 20..ನೇ ಸಾಲಿನ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾರಂಭ ... ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ದೃಶ್ಯಕಲಾರಂಗದ ಸಾಧಕರಾದ ಮಾರ್ಥ ಜಾಕಿಮೋವಿಜ್, ... ರಾವ್ ನಡೋಣಿ, ಕೆ.ಕೆ.ಮಕಾಳಿ ಅವರು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ₹50 ಸಾವಿರ ಗೌರವಧನ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ

ಸಂಶೋಧನಾ ಫೆಲೋಷಿಪ್‌ಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದವರು: ಡಾ.ಸತೀಶ ಕುಮಾರ ಪಂಚಪ್ಪಾ ವಲ್ಲೇಪುರ (ಬೀದರ್), ವಿ.ನೆಲಗಿ ಅಶೋಕ, ಮಸಂತೋಷ್ ಕುಮಾರ ... ಎಸ್ ... ರಾವ್ ... ಜಿ.ಸುಚಿತ್ರಾ ಲಿಂಗದಳ್ಳಿ, ಡಾ.ಡಿ.ಕಾಶೀನಾಥ, ಮಹ್ಮದ್ ಅಯಾಜುದ್ದೀನ್ ಪಟೇಲ್ (ಕಲಬುರ್ಗಿ), ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ, ... (ಬೆಂಗಳೂರು), ... ನಂದೂರ್, ರಾಮದಾಸ ಅಡ್ಯಂತಾಯ (ಮೈಸೂರು).

ಕಲಾ ಸಂಚಾರ ಯೋಜನೆ

ಅಕಾಡೆಮಿ ...

ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಂದೂಡಿಕೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಚಿವ ಎಚ್.ಎಸ್. ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್ ಅವರ ನಿಧನದ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ (ವಿಟಿಯು) ಬುಧವಾರ (ಜ.4) ನಡೆಸಬೇಕಿದ್ದ ವಿವಿಧ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದೆ. ಮಂಗಳವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 2ರಿಂದ 5ರವರೆಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಿದ್ದ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಮುಂದೂಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ; ಸಿ.ಎಂ ಬಳಿಗೆ ನಿಯೋಗ

ಹೊಸಪೇಟೆ: ಎಲ್ಲ ರಂಗಗಳ ಪರಿಣತರ ನಿಯೋಗವನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಬಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುದಾನ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ಸಿಬ್ಬಂದಿ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರುವುದು; 'ಹಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬ-ದೇಸಿ ಹಬ್ಬ' ಆಚರಿಸಿ, ಸಮಾಜದ ಜತೆ ನಿರಂತರ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು; ಕರ್ನಾಟಕ ಚಲನಚಿತ್ರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂಡಳಿ ಜತೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು.

- ಇವು ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ನಿಮಿತ್ತ ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮೂರನೇ ಹಂತದ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನದ ಕೊನೆಯ ದಿನವಾದ ಮಂಗಳವಾರ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಣಯಗಳು.

ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧೆಡೆಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ 60ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಪತ್ರಕರ್ತರನ್ನು ಎರಡು ತಂಡಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ 'ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ: ಇದುವರೆಗಿನ ನಡೆ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ನಡೆ' ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಸಹಮತಕ್ಕೆ ಬರಲಾಯಿತು.

ವಿ.ವಿಯಿಂದ ಅನ್ನಜ್ಞಾನದ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಸಮುದಾಯ ರೇಡಿಯೊ ಕೇಂದ್ರ ಆರಂಭ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರೆಗ್ಯುಲರ್ ಕೋರ್ಸ್ ಆರಂಭ, ವಿ.ವಿ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಗಣಿಬಾಧಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟಿರುವ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ವಿ.ವಿಗೂ ಪಾಲು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಲಿತರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನಿಗದಿತ ಮೊತ್ತವನ್ನು ವಿ.ವಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವುದು. ಹಂಪಿಗೆ ಬರುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ವಿ.ವಿ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಎರಡು ತಂಡಗಳ ಪರವಾಗಿ ಪತ್ರಕರ್ತರಾದ ವಸಂತಕುಮಾರ ಪೆರ್ಲ, ಗಣೇಶ ಅಮೀನಗಡ ಹಾಗೂ ವಿವೇಕಾನಂದ ಸಿಂಗ್ ಮಂಡಿಸಿದರು.

'ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು ಅಪರಾಧವೇ?'

'ಮಹಿಳೆಯರಿಗಾಗಿ ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು ಅಪರಾಧವೇ? ಒಂದುವೇಳೆ ಇದು ಅಪರಾಧ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸಲು ಸಿದ್ಧ' ಎಂದು ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿ.ವಿ ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಮಲ್ಲಿಕಾ ಎಸ್. ಘಂಟಿ ಹೇಳಿದರು.

'ಶೌಚಾಲಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಮಹಿಳೆಯರು ಬಹಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಇಷ್ಟು ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪೇ' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಅವರು, 'ಇದೊಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವರು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಗ್ರಹ ದಳಕ್ಕೆ (ಎಸಿಬಿ) ದೂರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಅಪರಾಧಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಈಗಾಗಲೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಕಾಮಗಾರಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಎಸಿಬಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ನಿಯಮಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಿ.ವಿ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿಭಾಗದ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ' ಎಂದರು.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಕೆಲಸಗಳು ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಿದ್ದವು. ತಾವು ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವುಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಸೊರಗಿದ್ದ ಪ್ರಸಾರಾಂಗಕ್ಕೆ ಚೈತನ್ಯ ತುಂಬಲಾಗಿದೆ ಎಂದರು.

125 ಪುಸ್ತಕ ... ಹಬ್ಬದ ಅಂಗವಾಗಿ ... ರಂಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ 125 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೊರತರಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಮಲ್ಲಿಕಾ ಎಸ್. ಘಂಟಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಬಾಕಿ ಶುಲ್ಕ ಕೇಳದೆ ಮೂಲ ದಾಖಲೆ ಒದಗಿಸಲು ಸೂಚನೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಾರಣಾಂತರಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಕೋರ್ಸ್‌ಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರೆ ಬಾಕಿ ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸದೆ ಅವರ ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ವಾಪಸ್ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರ ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

ಸಿಇಟಿ ಕೌನ್ಸೆಲಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಎರಡನೇ ಸುತ್ತಿನ ಕೌನ್ಸೆಲಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೀಟು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಓದು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಾತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವಂತೆ ಕೋರಿದಾಗ ಬಾಕಿ ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡದೆ ಮತ್ತು ವಿಳಂಬ ಧೋರಣೆ ಅನುಸರಿಸದೆ ಎಲ್ಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಸುತ್ತೋಲೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರಿ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತದನಂತರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೋರ್ಸ್‌ಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರೆ ಎಂಜಿನಿರಿಂಗ್ ಸೀಟು ಅದಾಗಿಯೇ ರದ್ದುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡದೆ ಉಳಿದ ಕಾಲಾವಧಿ ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಬೇರೆ ಕೋರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ದೊರೆತಾಗ ಅವರಿಗೆ ಮೂಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡದಿದ್ದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಎರಡೂ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ಭವಿಷ್ಯದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಕೋರ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಹಕ್ಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ನನ್ನ ಊರು–ಕೇರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ

ರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರೇಮದ ಕುರಿತಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ - ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭವಿದು. 'ಕೆಲವರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೇ ಎಲ್ಲರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಅಲ್ಲ. ದೇಶದ ಭಾವನೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಇಲ್ಲಿನ ಬರಹ-ತನ್ನೂರು ಹಾಗೂ ಕೇರಿಯ ಮೂಲಕವೇ ದೇಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತದೆ. 'ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇಶಭಕ್ತಿ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತ, ಸಹನೆ - ಭ್ರಾತೃತ್ವಗಳ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳ ಹಂಗಿಗೂ ಸಿಲುಕದ ಹೊಸ ಭಾರತವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಕನಸನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೊಗಳ್ಳಿ ಗಣೇಶ್

ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಲು ಹಲವಾರು ದಾರಿಗಳಿವೆ. 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಮೂಲಕ ಗಾಂಧೀಜಿ ಗ್ರಾಮ ಭಾರತದ ಆದರ್ಶ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ನೆಹರು ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕೂಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದರು. ಸ್ವತಃ 'ಬಹಿಷ್ಕೃತ ಭಾರತೀಯ' ಎಂದು ನೊಂದುಕೊಂಡರೂ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜಾತ್ಯತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಸಮಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳವಳಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಖಂಡ ಭಾರತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ ಎಸ್ ಎಸ್. ಪ್ರಣೀತ 'ರಾಷ್ಟ್ರವಾದ' ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಚರಿತ್ರಕಾರರು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಟ್ಲರನ ನಾಜಿವಾದ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಪಿನ ವಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗವಾದವನ್ನು ಬಿತ್ತಿತೆಂದು ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ದೇಶ ಮತ್ತು ಅದರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಯಾವ ಯಾವ ಮಾನದಂಡಗಳಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವಿನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಮೂಲದಲ್ಲೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿ ಗುಣಗಳು ಬೆರೆತಿವೆ. ಅಮೆರಿಕದ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗಳು ಇವತ್ತು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಲನೆಯ ತಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೇ ಅಳಿಸಿಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಯುದ್ಧಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ರೂಪುಗೊಂಡಾಗ ಆಗುವ ಅಪಾಯಗಳು ನಿರಂತರವಾದುವು. ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಯುದ್ಧ ಅಥವಾ ಕೋಮುವಾದಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೇ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸವಾಲುಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು. ಇವೆರಡರ ಬಲದಿಂದ ಧರ್ಮದ ಮಾನದಂಡಗಳು ಕೂಡ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ವರ್ತಮಾನದ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಂತಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಾನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯ ಇಲ್ಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇಶಭಕ್ತಿ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿಗೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ 'ನಾವು, ನಮ್ಮದು, ನಮ್ಮ ದೇಶ' ಎಂಬ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಲವರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೇ ಎಲ್ಲರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಅಲ್ಲ. ದೇಶದ ಭಾವನೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಯಾವ ಯಾವ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ಭಾಷೆ, ಒಂದು ಧರ್ಮ, ಒಂದು ಸಮಾಜ, ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಒಂದು ಚರಿತ್ರೆ, ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ರಾಜಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಖಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಧರ್ಮ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಾಂಗಗಳಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂದು ನೋಡಿದರೆ ಇವುಗಳೇ ಆ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕಳೆಗುಂದಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಿಂದೂ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ ಕೂಡಲೇ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಯಾವ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಭಾವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸುವುದು ಒಂದು ಕ್ರಮ. ಜಾತ್ಯತೀತ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ನಿರಪೇಕ್ಷ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಹಾಗೂ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲ ಆಶಯ. ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಒಂದು ಔಪಚಾರಿಕ ಸೌಜನ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಭಾರತದ ಬಹುಪಾಲು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದೇವರು, ಒಂದೇ ಆಚರಣೆ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಭಾವಿಸುವ ನಿರಾಕಾರ, ಸಾಕಾರ ಪ್ರಕೃತಿ ಆದರೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಧಾನ ಮತ್ತು ಪಿತೃ ಪ್ರಧಾನ ಮೌಲ್ಯಗಳಿವೆ. ಪೂರ್ವಿಕರ ನಡೆಗಳಿವೆ. ಇವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲೌಕಿಕ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೂ ಕುಟುಂಬ ನೆಲೆಯಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡಿವೆ. ದೇಶವನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾನದಂಡ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಬಹುರೂಪಿ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಭಾರತದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವೈವಿಧ್ಯ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕುಲಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಜಾತಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದೆ. ಚರಿತ್ರೆಯಿದೆ. ಇವುಗಳು ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅಂತರ ಸಾಧಿಸದೆ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೂ ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿವೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಭಾವಿಸಬೇಕೇ ವಿನಃ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದಲ್ಲ. ರಾಮಾಯಣ - ಮಹಾಭಾರತ ಎರಡೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳು ತಾನೆ. ಇವು ಕೇವಲ ಎರಡಲ್ಲ. ಲಕ್ಷಾಂತರ ರಾಮಾಯಣ ಮಹಾಭಾರತಗಳು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿವೆ. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಗುಣ. ಆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ನಿತ್ಯ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ರಾಮ ಕೃಷ್ಣರ ಹೆಸರುಗಳು ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಮಾನವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಕಥನಗಳು ಮಂಡಿಸಿವೆ. ಅದನ್ನೇ ಒಂದೊಂದು ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ನೀತಿಯನ್ನು 'ಭಗವದ್ಗೀತೆ' ಸಾರಿದೆ ಎಂಬ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಇಡೀಯಾಗಿ ಒಪ್ಪುವ ಬದಲು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯುದ್ಧ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಎಂದೇನಾದರೂ ಕೃಷ್ಣನೇ ಬೋಧಿಸಿದ ಎಂದರೆ, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ರಕ್ತ ಹರಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧವಿಲ್ಲದ ನೀತಿಯೇ ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ನಿಜವಾದ ಮಾನವತ್ವ. ಬುದ್ಧ ಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧನೀತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದ. ಅಶೋಕನ 'ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೆ'ಯ ಮಾತನ್ನು ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಗಳು ನೆನಪಿಸುವ ಬದಲು ಅದರಂತೆ ರಾಜನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಗಡಿಗಳು ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಪರತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಯುದ್ಧಪರವಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಜಾತಿಗಳು ಸಹಬಾಳ್ವೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದು. ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ, ಯುವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕಾದರೆ ಧರ್ಮ ನೀತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಗಳು ನಾಶವಾದಂತೆಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮಾನವೀಯತೆಯತ್ತ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ಆದರ್ಶ ಮಾನವ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಸಮಾಜ ಗಾಯಗೊಂಡು ಜಾತಿಗಳಿಂದ ನಲುಗಿರುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿ ಊನಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ದಲಿತರನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಹೇಯ ಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸೊಲ್ಲು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದೆಯೇ? 'ದೇಶಭಕ್ತಿ' ಎನ್ನುವುದೇ ಒಂದು ಪುರುಷ ರಾಜಕಾರಣ ಎಂಬುದು ನಿಜ ಅಲವೆ?

ನಿಜವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುವುದು ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದರಿಂದ. ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಜಾತಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಬಡವ ಶ್ರೀಮಂತ ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಸಮಾಜ ಉನ್ನತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದೆ ಎಂದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ನಿಜವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಇದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಈಗಲೂ ದೇಶದ ತುಂಬ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತರು ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಆದಿವಾಸಿ ಅಲೆಮಾರಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ತಕ್ಕ ಜೀವನಾಧಾರವಿಲ್ಲ. ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೇ ನೀಡದ ಸರ್ಕಾರಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಹೇರುವುದು, ರಾಷ್ಟ್ರವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಬೆನ್ನೆಲುಬು ಎನಿಸಿದ್ದ ಉತ್ಪಾದಕ ವರ್ಗವೇ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಹಾದಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ದೇಶದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಏನಾಯಿತು? ಇಂತಲ್ಲಿ ದೇಶ ಉಳಿಯುವುದು ಮೊದಲೊ ಜನರ ಜೀವ ಉಳಿಯುವುದು ಮೊದಲೊ?

ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಗತ್ತಿನ ಅರ್ಥವೇ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ದೇಶಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತೆ ಬಹಳ ಸಡಿಲವಾಗಿದೆ. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶಗಳು ವಿಲೀನವಾಗುತ್ತ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಗಳು ಸಂಗಮಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲದ ಮೋದಿ ಸರ್ಕಾರವೋ ವಿದೇಶಿ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದೆ. ಇಂತಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ 'ಹಿಂದೂ ದೇಶ' ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲಿದೆ, ಅದು ಯಾರ ಮುಖವಾಣಿ ಎಂದು ಕೇಳುವುದು ಅಪರಾಧವಲ್ಲ.

ನಾನು ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದಲೇ ನನ್ನ ದೇಶವನ್ನೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನೂ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ಧರ್ಮಗಳ ಮೇಲಾಟವೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಲು ಕಾರಣವಾದದ್ದು. ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಪತಾಕೆ ನೆಡಲು ಹೇಗೆಲ್ಲ ನಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ. ಹಿಟ್ಲರ್ ಮಹಾಯುದ್ಧದಿಂದ ಏನನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಈ ಯಾವುದೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಗಳ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಧರ್ಮಭೀರುಗಳಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವರದೇ ಆದ ಪ್ರಾಚೀನ ನೆನಪುಗಳಿವೆ. ಅವು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಸಾಗಿಬಂದಿವೆ. ಈಗಲೂ ಅವರವರ ಊರುಕೇರಿಗಳೇ, ನಾಡು, ನದಿ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳೇ, ಸೀಮೆಗಳೇ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವ ಮಾನದಂಡಗಳು. ಹಿಮಾಲಯವೋ, ಹರಪ್ಪಾ, ಮೊಹೆಂಜದಾರೊಗಳೊ, ರಾಮನಿನ್ನ ಭೂಮಿಯೊ ಮಾತ್ರವೇ 'ಹಿಂದೂ'ವಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಹೊಲಗೇರಿಯಿಂದಲೇ ನಾನು ನನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಭಾವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ನನ್ನ ಊರು ಒಂದು ಉಪಭಾರತ. ಅಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕೇರಿಗಳು ಅದರ ಬಹುರೂಪ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೇರಿಯಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಒಂದು ಆಯ್ಕೆ ಅಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವಯಂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ದತ್ತಕವಾಗಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಂದಿರಬೇಕಾದ ಇಡೀಯಾದ ಒಂದು ಭಾವ. ಇದನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿಯೂ ಭಾವಿಸಬಹುದು; ಬಿಡಿಯಾಗಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿರುವ ಸಮುದಾಯಗಳೇ, ಅಲ್ಲಿನ ಜಾತಿಗಳ ಅಸ್ಮಿತೆಗಳೇ ಭಾರತ ಎಂಬ ದೇಶವನ್ನು ರೂಪಿಸಿರುವುದು. ಒಂದು ದೇಶ ನಿರ್ಮಾಣ ಆಗಿದೆ ಎಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೂ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾದ ಈ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಅದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಿಂದ ಅಲ್ಲ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಒಂದೊಂದೇ ತೆಪ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ದಮನಿತ ಸಮುದಾಯಗಳು ಈಗ ತಾನೆ ಸಂವಿಧಾನದ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿವೆ. ಈ ಪಯಣದ ಉದಾತ್ತತೆಯನ್ನು ಯಾವ ಕೋಮುಗಳೂ ಧರ್ಮಗಳೂ ದಿಕ್ಕೆಡಿಸಬಾರದು. ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದು ಸಕಾಲ. ಬಹುರೂಪಿ ತೆಪ್ಪಗಳೆಲ್ಲ ನಾಳೆ ಒಕ್ಕೂಟಗೊಂಡು ದೊಡ್ಡ ಹಡಗಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವುದೇನು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಆಯಾಯ ಕೇರಿಗಳು ಅವುಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಈಗ ತಾನೇ ಆರಂಭಿಸಿವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮದ ಹಂಗಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೇರಿಯಿಂದಲೇ ನನಗೆ ನನ್ನ ದೇಶ ಅರ್ಥವಾಗುವುದು. ತಳಜಾತಿಗಳು ಯಾವತ್ತೂ ದೇಶದ್ರೋಹವನ್ನು ಎಸಗಿಲ್ಲ. ಅವು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿವೆ. 'ತಳಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹನೆಯೇ ಭಾರತ' ಎನ್ನುವುದು ಬಹುರೂಪಿ ಸಮಾಜಗಳು ಒಟ್ಟುಗೂಡಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಊರು ನನ್ನದು ನಿಜ; ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪೂರ್ವಿಕರು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಘನತೆಗಾಗಿ ನಾನು ನನ್ನ ಊರನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ನನ್ನ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಅರಳುವುದು. ಆದರೆ ಆ ನನ್ನ ಊರ ನೀತಿ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು ಮಾತ್ರ ನನ್ನವಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಒಪ್ಪಲಾರೆ. ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳು; ತೀರ್ಮಾನವಾಗದ ಎಷ್ಟೋ ಕೇಸುಗಳು ಹಾಗೇ ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿವೆ. ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜಾತಿಗಳ ಯಜಮಾನಿಕೆ ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯನ್ನು ಕಿರಿದಾಗಿಸಿದೆ.

ಮೂಲತಃ ಭಾರತೀಯರ ದರ್ಶನಗಳು ಧರ್ಮದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪದವಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಹಳೆಯದೇ. ಆಗಿನಿಂದಲೂ ಅದು ಒಂದು ಧರ್ಮವಾಗಲು ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ವಿಪರ್ಯಾಸ ಎಂದರೆ ಈ ಜಾತಿಗಳೇ ಹಿಂದೂ ಎಂಬ ಒಂದು ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗದಂತೆ ತಡೆದವು. ಜಾತಿಗಳಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ದೇಶವನ್ನು ಕೂಡ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗದು. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಹಲವಾರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗಳ ಒಕ್ಕೂಟದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಭಾರತವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಮ್ಮದು ಒಕ್ಕೂಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೇ ವಿನಃ ಏಕೀಕೃತವಾದ ಏಕೀಕರಣಗೊಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಅಲ್ಲ. ಈ ವಿಪರ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿದೇ ಈಗ ಹಿಂದೂ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಉದಾರವಾದಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹಲವರು ಆಡುತ್ತಿರುವುದು. ಯುರೋಪಿನ ಪುನರುಜ್ಜೀವನದ ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕ್ರಾಂತಿಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡವು. ಆ ಕಥೆ ಬೇರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗದು. ಈಗಾಗಲೇ ಬಹಳ ತಡವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ದಮನಿತ ಸಮಾಜಗಳಿಂದಲೇ ಈಗ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಭಾರತವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಯುವ ಜನಾಂಗದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾಯಾಜಾಲದ ಮೊಬೈಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಯಾವ ಗಡಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲ. ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ದೇಶಗಳ ಗಡಿಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ದೇಶ ಎಷ್ಟೇ ದೂರದಿಂದಾದರೂ ಗಡಿಗಳ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಬಾಂಬುಗಳನ್ನು ಉಡಾಯಿಸಬಹುದು.

ನಾನು ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದೆ ಎಂಬ ಏಕೈಕ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಈ ದೇಶವನ್ನು ಮಾತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಮಾಡಿದವರ ಪಾಪ ಮಾಡಿದವರ ಪಾಲಿಗೇ ಇರಲಿ ಎಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟೆಗಳು ಬತ್ತಿದರೆ ನನಗೆ ಸಂಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಊರತೋರೆ ಬರಿದಾದರೆ ನನ್ನ ಆತಂಕ ವಿಪರೀತವಾಗುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಊರಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿತ್ತು ಎಂದಾಗ ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ನನ್ನ ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಸಾಲದ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ನನ್ನ ಎದೆಬಡಿತ ಏರುಪೇರಾಗುತ್ತದೆ. ಊರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪೇಟೆಗಳ ರಸಿಕರ ಜಾಡಿಗೆ ದಿಕ್ಕರಿ ಆದರು ಎಂದಾಗ ನನ್ನ ರಕ್ತ ಕುದಿಯುತ್ತದೆ... ಇದು ಮಾತ್ರವೇ ನನ್ನ ಊರುಕೇರಿ ಸೀಮೆಯ ಸಂಬಂಧ. ಇದರಾಚೆಗೆ ಅಂತಹ ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಆಡಂಬರವೂ ನನಗಿಲ್ಲ.

ಹಳ್ಳಿಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಯಾವ ಅರ್ಥ... ಹಿಮಾಲಯದ ಗಡಿಗಳಿಂದ ನಾನು ನನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ನನ್ನ ಕೇರಿಯನ್ನೂ ಭಾವಿಸಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಜಾಹೀರಾತಿನಿಂದ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೊ... ನನಗೂ ಒಂದು ದೇಶ ಬೇಕು ಎಂಬ ಕನಸು... ನನ್ನ ಕನಸಿನ ದೇಶ ಎಲ್ಲ ಭಾರತೀಯರ ಕನಸೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಏನು ಖಾತ್ರಿ ಉಂಟು? 'ಭಾರತೀಯರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯ ಬುನಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿವೆಯೇ?' ಬುದ್ಧ ಸಾಮ್ರಾಟರದ್ದು ಒಂದೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಆಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ? ಅಶೋಕನ ರಾಜಲಾಂಛನ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲಿನ 'ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೆ' ಎಂಬ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನ ನೀತಿಯ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಿದೆ. ಈ ದೊಡ್ಡ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲ ಅತ್ತ ಇರಲಿ. ನನ್ನ ಊರೇ ಕೇರಿಯೇ ನನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಬೇರು. ಭಕ್ತಿಪಂಥದ ತತ್ವ ಇಂತಹ ಕೇರಿಗಳ ಸಮಷ್ಟಿ ದನಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಅಸಾಧಾರಣ ಕಥನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ನಡೆನುಡಿಯೇ ಆಗಿದ್ದವು. ಇವುಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು.

ಈಗ ದೇಶ, ಅದರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ, ಅದರ ದೇಶ ಭಕ್ತಿಯ, ದೇಶದ್ರೋಹದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತುಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ದೇಶಭಕ್ತಿಯೂ ದೇಶದ್ರೋಹವನ್ನು ಎಸಗಬಲ್ಲದು. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಜನಾಂಗಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಿಂಸೆ ಅಂತಹದ್ದನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹಲೆ, ಅನ್ಯಾಯ, ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ಆಗುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲ... ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಯಾವ ವಿದ್ರೋಹವೂ ಆಗಿಯೇ ಇಲ್ಲವೆ? ದೇಶಭಕ್ತರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆಯುಧಗಳು ಯಾರನ್ನೇ ಆದರೂ ಇರಿಯಬಲ್ಲವು ಅಲ್ಲವೇ?

ಸಹನೆಯೇ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ. ಭ್ರಾತೃತ್ವವೇ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿ. ವಿಶ್ವಮಾನವತ್ವವೇ ನಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತಿಕ ಗುರಿ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳ ಹಂಗಿಗೂ ಸಿಲುಕದ ಹೊಸ ಭಾರತವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಎಂಬ ಮಾಯಾಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತಿರುವ ಭಾರತ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಪಾದಕ ವರ್ಗ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಎಲ್ಲ ಬಾಗಿಲುಗಳಿಂದಲೂ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನುಗ್ಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ, ಮಾರಬಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿವೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶ ಅಂತೂ ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ ಈಗ ತಾನೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಮಟ್ಟದಿಂದ ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇವೇ ನಮ್ಮ ನಾಳಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು. ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಇವೇ ನಮ್ಮ ನಾಳಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು. ಜಾತ್ಯತೀತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯೇ ಭಾರತವನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಲು ಇರುವ ಏಕೈಕ ದಾರಿ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಗಾಯಗೊಂಡಿರುವ ಜಾತಿಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಗ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ದೇಶದ ಆಂತರಿಕ ಭದ್ರತೆ ತುಂಡಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀಯಾದ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬಿರುಕಾಗುತ್ತವೆ. ಆಗ ಬಾಹ್ಯ ಶತ್ರುಗಳ ಬಾಧೆಗಿಂತಲೂ ಒಳಗಿನ ಹಿಂಸೆಗಳೇ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಬಹಳ ಸುಂದರ ಹಾಗೆಯೇ ವಿರೂಪವದ್ದೂ ಕೂಡ. ಈ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ಮಾನವತ್ವದ ಕಡೆಗೇ ನಮ್ಮ ಪಯಣವಿರಬೇಕು.

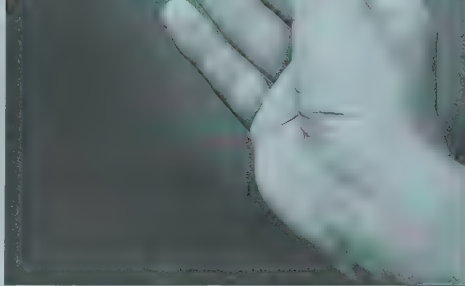

ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ವಿನಾಕಾರಣ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ, ಕವಿತೆಯನ್ನು ನನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಗಿಟ್ಟೋ ಅಥವಾ ಕವಿತೆಯ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ತಾನು ಬಿದ್ದೋ- ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಿತೆಯ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಸುಖಿ ಎಂದು ಗುನುಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಹಾದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಜತೆಗೂಡಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದ ಕವಿತೆ, ಯಾವುದೋ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡ ಯಾವುದೋ ಹಾಳು ಮರೆವಿನಲ್ಲಿ, ಕವಿತೆಯ ಕೈಯ ನಾನೇ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆನೋ ಏನೋ...

ಅಂತೂ ಇಂತು ಕವಿತೆ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿದೆ. ಕವಿತೆ ಈ ಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಜೊತೆಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಂದು ಕವಿತೆ ಇರದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?. ಕವಿತೆ ಇರದ ಗಳಿಗೆಯನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಜೀವ ಚೈತನ್ಯದಿಂದ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಭಾವಗಳೆಲ್ಲಾ ಬರಡು ಬರಡಾಗಿವೆ. ಪ್ರಪಂಚ ಇಷ್ಟೊಂದು ನೋವಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದೆಯೇ ಎಂದು ಖೇದವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನ, ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣ ಇಲ್ಲಿ ನೋವಿನ ಸಂಗತಿಗಳೇ! ಕೊಲೆ, ರಕ್ತಪಾತ, ಹಾದರ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ.... ಅಯ್ಯೋ..! ಬದುಕು ಎಷ್ಟೊಂದು ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮತ್ತು ಘೋರ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಎದೆಯೊಳಗೆ ಭಾವದ ಸೆಲೆಗಳೇ ಇಲ್ಲವೇ?

ಅತ್ಯಾಚಾರಿಗೆ ಆಚಾರ ತುಂಬಿಸಲು, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಚೈತನ್ಯ ಮರುಕಳಿಸಿ ಜೀವದಾಯಿ ಆಗಿಸಲು, ಬಂದೂಕು ಬಾಂಬು ಹಿಡಿದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪೆನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಕ್ಷರದ ಹೂವರಳಿಸಲು- ಒಂದೇ ಒಂದು ಗುಟುಕು ಭಾವದೊರತೆ ಸಾಕಿತ್ತಲ್ಲವೇ..? ಎದೆ ನಡುಗುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಭಯಾನಕ ಭವಿಷ್ಯದ ನೆರಳು ಸೋಕಿ ಹೋದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕವಿತೆ ಇರದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಅವಘಡಗಳು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿವೆಯಾ ಎನ್ನುವ ಒಂದು ಅನುಮಾನ ಕೂಡ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸುಳಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ.

'ಕವಿತೆ ಕಪಟವಿಲ್ಲದ್ದು' ಎಂದು ಬಲ್ಲವರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಮೂಕ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೃದಯ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕವಿತೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಿರಾಳವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಏನೋ. ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲೇ ಭಯವಾಗುವಷ್ಟು ಆತಂಕ

ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಊರಿನ ಭಯವಿಹ್ವಲ ಸಂಗತಿಗಳು, ಯಾವ ಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೂ ಬಂದೆರಗಿ ಬಿಡಬಹುದೆಂಬ ಗುಮಾನಿಯಲ್ಲೇ ಬದುಕು ಕಳೆಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ಈ ಕವಿತೆ. ಹೇಳದೇ ಕೇಳದೇ ಕಣ್ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಕವಿತೆಯ ಬಗಲಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಷ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತರು ಎಂಬುದು ಈಗ ಕವಿತೆಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಒಂದಂತೂ ದಿಟ. ಕವಿತೆಯ ಮೇಲೆ ನಾ ಎಷ್ಟೇ ಹರಿ ಹಾಯ್ದರೂ, ಕೋಪಗೊಂಡರೂ, ಮುನಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಈ ಕವಿತೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ತಲೆ ನೇವರಿಸಿದೆ. ಜಗದ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ, ನೋವುಗಳಿಗೆ, ಕಂಬನಿ ಮಿಡಿಯುತ್ತಾ, ಅಕ್ಷರದ ಮುಲಾಮು ಲೇಪಿಸುತ್ತಾ ನಿರಾಳವಾಗುವುದನ್ನ ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಕಲಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈಗ ಅದೆಲ್ಲಿಯೋ ಅಳುವ ಮಗುವನ್ನು ರಮಿಸಲು, ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನವಾಗಲು, ಮತ್ತೆ ಯಾರದೋ ಬದುಕಿನ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಕಿವಿಯಾಗಲು ಕವಿತೆ ತೆರಳಿರಬಹುದೆಂಬ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಂತೂ ನನಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಕವಿತೆಯ ಬಲದಿಂದಷ್ಟೇ ಬದುಕು ಚಲಿಸುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದು ನನಗಂತೂ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದ ಸಂಗತಿ.

ಈ ಚುಮು ಚುಮು ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಚಳಿ ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಣ್ಣಗೆ ಬಿಸಿಲೇರುತ್ತಿದೆ. ಹೊರಗೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಬಿಸಿಲು ಬಿದ್ದ ಕಡೆಯೇ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ... ಆ ಹೂ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ರೆಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ರೆಕ್ಕೆಯ ಚಿಟ್ಟೆಯೊಂದು ಮೆಲ್ಲಗೆ ರೆಕ್ಕೆ ಕದಲಿಸುತ್ತಾ ಹಾಗೇ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಅದೇ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದೆ. ಅಹಾ! ರೆಕ್ಕೆಯ ಕದಲುವಿಕೆಯಲ್ಲೇ ನಾ ಅಂದಾಜಿಸಬಲ್ಲೆ ಕವಿತೆ ಯಾವುದೋ ಭಾವನಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಯಾನ ಕೈಗೊಂಡು, ಕವಿತೆಯೊಂದಿಗೆ ಮೌನ ಸಂವಾದಕ್ಕಿಳಿದಿದೆ. ಚಿಟ್ಟೆಯ ರೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗುನುಗುವ ಕವಿತೆ, ನನ್ನ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದವರೆಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದೆಯೆಂಬುದು ನಿಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೂ ನಾನೂ ಇದೇ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಚಿಟ್ಟೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವೆನಲ್ಲಾ..! ನನಗೂ ರೆಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಕವಿತೆಯೊಂದು ಎಲ್ಲರ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಡುಕಾಡುವ ಭಾವವಾಗಲಿ. ಕವಿತೆ ಬದುಕು ಹಸನುಗೊಳಿಸಬಹುದು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಕವಿತೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಳಗಡಿಯಿಡುತ್ತಿರುವೆ. ಬದುಕು ಸುಂದರ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ ಈ ಹೊತ್ತಲ್ಲಿ, ಕವಿತೆ ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಇನ್ನೇಕೆ ತಡ, ಕವಿತೆಯ ಕಿರುಬೆರಳನ್ನು ನೀವೂ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಿ.

❖

> ಕವಿತೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸೃಜನಶೀಲ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದು ಈ ಹೊತ್ತಿನ ತಲ್ಲಣಗಳಿಗೆ ಔಷಧಿಯೂ ಹೌದು. ದಿನ ನಿತ್ಯ ವರದಿಯಾಗುವ ಅಮಾನವೀಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕವಿತೆಯ ಗೈರುಹಾಜರಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ನೀವು ಸುಖದ, ನೆಮ್ಮದಿಯ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ಇರುವಿರಾ? ಹಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಕಾವ್ಯದ ಗೆಳೆತನ ಮಾಡಿ.

ಬದುಕು

ಡಾ. ಅನಸೂಯ ಕಾಂಬಳೆ

ಇಂದು....
ನಾನು ಪಾಠಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ
ಅಂದು, ಕಲಿಯಲು ಬಂದ ಪಾಠ
ಮಲೆತು ನಿಂತಿದೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ

ಕೆಂಪು ಜರಿ ಅಂಚಿನ ಬಿಳಿ ರೇಷ್ಮೆಯ
ಗರಿಗರಿ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು, ನವಿಲ ಮೇಲೆ
ನಾಟ್ಯ ಭಂಗಿಯಲಿ ವೀಣೆ ಮೀಟುತ್ತಿರುವ
ಶಾರದೆ! ಮುಂದೆ ಭಕ್ತಿಭಾವದಲಿ
ಮಂಡಿಯೂರಿ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಕೈಮುಗಿದು
ಶತಪಥ ಗಲ್ಲ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಅಭಯ ಹಸ್ತದಿಂದ
ಗಲಗಲ ಉದುರುವ ನಾಣ್ಯದಂತೆ
ಉದರದಿಂದೆದ್ದು ಅಧರದಿಂದ ಉಲಿವ
ಅಕ್ಷರಗಳಿಗಾಗಿ ಅರಳುಗಣ್ಣಲಿ ಕಾಯ್ದು...

ಅಂದು, ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಬಂದು
ಉದುರುವ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಎದೆಯ
ಪದಕವಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ತಲೆಯ ಕಿರೀಟ
ವಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಾಯ್ದವರು ಅಸಂಖ್ಯ
ಹಂಗೇ ಕುಂತಿದ್ದಾರೆ ಇನ್ನೂ ಅದೇ ಭಾವಭಂಗಿ
ಯಾರ ಆಜ್ಞೆಯೋ ಮೀರುವಂತಿಲ್ಲ

ಅವರ ಹಿಂದೆಯೇ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು
ಕಟೆದ ಶಿಲ್ಪಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ
ನವಿಲ ಹಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಶಾರದೆ
ವನವನವ ಅಲೆದು ನಂದನವನವಾಗಿಸದೆ
ಯಾವ ಹಾಡ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ
ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ...
ಏಕೆ ಒಸರುತ್ತಿದೆಯೋ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ರಕ್ತ
ನನ್ನ ಕಣ್ಣೀರಲಿ ಬೆರೆತು

ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಮಣ್ಣಿನಲಿ ನಾನೊಂದು ಇತಿಹಾಸ
ಕಳೆದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹೊಸ ಬೆಳಗು
ಗೋಡೆಗಳಿರದ ನಾಳೆಗಳಲಿ ಅನುರಣಿಸುವುದು
ಅಕ್ಷರ
ವೇಮುಲ - ಕನ್ಹಯ್ಯ ಕುಮಾರರು
ಅವಳು ಮೀಟುವ ತಂತಿಯ ಸವನಿನಾದಗಳು
ಶಾರದೆ ಎಂದರೆ... ದೇಶವೆಂದರೆ
ನಮಗೆ ಬರೀ ಸಂಕೇತಗಳಲ್ಲ
ಬದುಕು..

ಕವಿತೆ

ಸನದಿಯವರ ವಿನಯ

'ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ'ಯ 'ಪಟ್ಟ'ಕ್ಕೆ ಸ್ವತಃ ಅರ್ಹರಾದ ಬಿ.ಎ. ಸನದಿಯವರು, 'ನನಗಿಂತ ಅರ್ಹರಾದ ನನ್ನ ಸಮಕಾಲೀನ ಅನೇಕರು ಈ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಬಹುದಿತ್ತು' ಎಂದಿರುವುದು ಅವರ ಅಪರೂಪದ ವಿನಯ, ಸೌಜನ್ಯಗಳ ದ್ಯೋತಕ!

-ಸಿಪಿಕೆ, ಮೈಸೂರು

ಪಂಪನ ಮಾತು ಘೋಷವಾಕ್ಯ ಆಗಲಿ

'ಪಂಪ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಚಿಂತನಶೀಲ ಕವಿ ಬಿ.ಎ. ಸನದಿ ಅವರ ಸಂದರ್ಶನ (ಮಾ. 6) ಒಟ್ಟು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂವಾದದಂತಿದೆ. ಇಂದಿನ ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಧ್ರುವೀಕರಣ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಜಾತ್ಯತೀತವಾಗಿಸಲು ಸನದಿ ಅವರು ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ 'ಮನುಷ್ಯ ಕುಲಂ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ' ಪಂಪನ ನುಡಿಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಘೋಷವಾಕ್ಯವಾಗಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ.

-ಡಾ. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸ್ನೇಹಪರ ಸನದಿ

ಸನದಿಯವರ ಸಂದರ್ಶನ ಬಹಳ ಛಂದ ಬಂದಾದ. ಆದರ ಫೋಟೊ ಇನ್ನೋ ಚಲೋ ಇರಬೇಕಿತ್ತು

ಸನದಿಯವರನ್ನು ನಾನು 1964ರಿಂದಲೂ ಬಲ್ಲೆ. ನಾನಾಗ ಕಲಬುರ್ಗಿಯ ಕಾಲೇಜೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕನಾಗಿದ್ದೆ. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಾವು ಐದಾರು ಜನರು ಸೇರಿ ಕವನಗಳನ್ನೂ ಕತೆಗಳನ್ನೂ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅವರ ಮಗನ ಮದುವೆಯ ಸಂಜೆ ಒಂದು ಕವಿಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಯಿತು. ನಾನೂ ಒಂದು ಕವನ ಓದಿದ್ದೆ. ನಾನು ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಕನ್ನಡ ಸಂಘದ ಸಲಹೆಗಾರನಾಗಿದ್ದರಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಸಲವಾದರೂ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ತಪ್ಪದೆ ಸನದಿಯವರು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತುಂಬಾ ಸ್ನೇಹಪರರು.

ಸಂದರ್ಶನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸೂಚಿಸಿದ ಪಂಪನ ಮಾತನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಘೋಷ ವಾಕ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಜಾತ್ಯತೀತ ಮನೋಭಾವದ ಈ ಮಾತು ಒಂದು ಬೀಜ ವಾಕ್ಯ. ಪಂಪನು ಇದನ್ನೊಂದು ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸಲಿಲ್ಲ, ನಿಜ. ಜಾತ್ಯತೀತ ಭಾವನೆ ಒಂದು ಚಳವಳಿಯಾಗಿ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುದು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ. ಅದನ್ನೂ ಸನದಿಯವರು ಸ್ಮರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಪಂಪನ ಮೂಲಕವೇ ಜಾತ್ಯತೀತ ಘೋಷವಾಕ್ಯ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.

-ಡಾ. ಎಚ್. ಚಂದ್ರಶೇಖರ

ಮಾದರಿ ವಿಮರ್ಶೆ

'ಧ್ಯಾನ- ಸವಾಲಿನ ಕ್ಯಾಚರ್ ಸಖ್ಯ!' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಕೆ.ವಿ. ತಿರುಮಲೇಶರ ಬರಹ (ಹದಿಹರೆಯದ ಒಬ್ಬಂಟಿ ಪಯಣ' ಕೃತಿಯ ವಿಮರ್ಶೆ) ಸಹೃದಯಭರಿತವಾಗಿಯೂ ರಚನಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಲೇಖಕರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಿಗೆ ಈ ಬರಹ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ನಮ್ರತೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲಾ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸರದಾರ. ಇಂಥ ನಮ್ರತೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿರುಮಲೇಶರಲ್ಲಿದೆ.

-ಜಿ.ಎಸ್. ಗುಂಡಪ್ಪ, ಬೆಂಗಳೂರು

ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ನಿರ್ಧಾರದ ಅಗತ್ಯ

'ಮುಕ್ತಛಂದ' ಪುರವಣಿಯ 'ಓದುಗರ ವೇದಿಕೆ'ಯಲ್ಲಿ (ಮಾರ್ಚ್ 6) ವೈದ್ಯರೊಬ್ಬರ ಪತ್ರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಜೊತೆಗೆ ಹಲವು ಯೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಅವರ ಆಸ್ಥೆ, ಕಳಕಳಿ ಮೆಚ್ಚುವಂತಹುದು.

ಕಳೆದ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಯೊಬ್ಬರ ತಾಯಿ ಪಾರ್ಶ್ವವಾಯುಪೀಡಿತರಾಗಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದರು. ಅತ್ಯಂತ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆವಾಸ ಅಸಹನೀಯವಾಗತೊಡಗಿತು. ಸದಾಕಾಲವೂ ಕೇರಳದ ಹಳ್ಳಿಯೊಂದರಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದೊಂದೇ ಅವರ ಬಯಕೆ. ವೈದ್ಯರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. "ನಿಧಾನವಾಗಿ ಒಂದೊಂದೇ ಅಂಗಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗತೊಡಗಿವೆ. ಔಷಧಿ - ಜೀವರಕ್ಷಕಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿ ಇಡಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇಷ್ಟರಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟ" ಅಂದರು. ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು 'ಮನೆಗೆ ಒಯ್ಯೋಣ. ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿರಲಿ' ಎಂದರೆ, ವೈದ್ಯವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೂರನೆಯವರು ಒಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಖರ್ಚು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತು. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹಳ್ಳ ಹಿಡಿಯಿತು. ಇದರ ನಡುವೆ ದಿನಕ್ಕೆರಡು ಬಾರಿ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆ ತಾಯಿಯ 'ನನ್ನ ಮನೆ... ನನ್ನ ಮನೆ' ಎಂಬ ಕನವರಿಕೆ ಎಲ್ಲೋ ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಹೇಗೋ ಆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮನೆಗೊಯ್ಯಲು ಒಮ್ಮತದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆ ತಲುಪಿದ ಆ ಬಡಪಾಯಿ ತಾಯಿ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದರು.

ಈಗ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ- ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಬದಿಗಿರಿಸಿದ್ದರೆ ಆ ತಾಯಿಯ ಯಾತನೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಿತ್ತು ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಬೆಲೆಕಟ್ಟಲಾಗದ ಆಸ್ತಿಗಳು, ನಿಜ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತೋರಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಸರಿ? ಹುಟ್ಟಿದ ಮನುಷ್ಯ ಒಂದು ದಿನ ಸಾಯಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ಈ ಭಾವನೆಗಳ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ - ಪ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಚೂರುಚೂರಾಗುವ ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ, ಸೋದರರ, ಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಮತ್ತೆ ಒಂದಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತ.

ವೇದಾ ಅಠವಳೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಹೃದಯಂಗಮ ಬರಹ

ಎನ್.ಎ.ಎಂ. ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ರವರ 'ಯೂಫ್ರಟಿಸ್ ಟೈಗ್ರಿಸ್ ನದಿಗಳ ನಡುವೆ...' ಬರಹ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿದೆ. ಇರಾಕ್ ಜನರು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಸಂಘಟನೆಯ ದಾಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಕ್ರೂರ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಬರಹ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದೆ.

ಕಾಲಿನ ಶಕ್ತಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಯೋಧ, ಉಗ್ರರ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಗನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರೂ ಬದುಕಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳದ ತಾಯಿ- ಹೀಗೆ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮೂಲಕವೇ ವರ್ತಮಾನದ ಇರಾಕ್ ಅನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಇಮಾಂ ಹುಸೇನ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ಬಲಾದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಯೂಫ್ರಟೀಸ್ ನದಿ ಇರಾಕಿನ ಚರಿತ್ರೆಯಂತೆಯೇ ತನ್ನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದ ರೂಪಕ ಕೂಡ ಈ ಬರಹದ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

-ವೀರೇಶ್ ಕೆ.ಟಿ. ಮಾಡ್ಲಾಕನಹಳ್ಳಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಸಿಂಹ [illegible]
ತುಂಬಾ ಮೃದುವಾಗಿದ್ದವರು [illegible] ಮಾತಿನಿಂದ ಸಂಬಂಧ [illegible] ವೈಮನಸ್ಯ, ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀವೆಣಿಸಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅನಾರೋಗ್ಯ [illegible] ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯೋಗಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ

ಕನ್ಯಾ [illegible]
ಆರೋಗ್ಯದ [illegible] ಬರಬಹುದು. ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ [illegible]

ತುಲಾ [illegible]
ಕಷ್ಟ ಪರಿಹಾರವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಮಾತಿನಿಂದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೆಡಬಹುದು ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ನಿಗಾ ಇರಲಿ. ಹಿರಿಯರಿಂದ ಲಾಭ. ಉನ್ನತ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಮಕ್ಕಳ ಏಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ. ವಿದೇಶದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅವಕಾಶ. ಕೃಷಿ ವಸ್ತುಗಳ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಲಾಭ

ವೃಶ್ಚಿಕ — ವಿಶಾಖ ೪, ಅನೂರಾಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ
[illegible] ಧ್ಯಾನ ಅಗತ್ಯ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿತ [illegible]

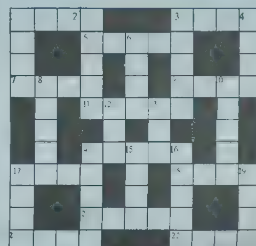
[illegible] — ಮೂಲ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ ೧
ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರೊಡನೆ ಸೇರುವಿರಿ [illegible]

[illegible] — ಉತ್ತರಾಷಾಢ ೨-೩-೪, ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ [illegible]
[illegible]

ಕುಂಭ — ಧನಿಷ್ಠ ೩-೪, ಶತಭಿಷ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ೧-೨-೩
ಹಣದ ಹರಿವಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಗಾ ಇರಲಿ. ಸಾಲ ಕೊಡುವುದು ಬೇಡ. ತಾಯಿಗಾಗಿ ಹಣ ಖರ್ಚು. ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಬರಬೇಕಾದ ಬಾಕಿ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಬೇಡಿರಿ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿತಶತ್ರುಗಳು ನಿಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಷಡ್ಯಂತ್ರ ನಡೆಸುವರು. ವಿದೇಶಕ್ಕೂ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ವಿನಾಕಾರಣ ಅಸೂಯೆ ಪಡುವರು

ಮೀನ — ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ ೪, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ
ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ವಾತಾವರಣ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿನ [illegible] ಏರಿಕೆಯಾಗುವುದು. ಮಕ್ಕಳ ಉದ್ಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತಸದ ವಿಚಾರ [illegible] ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಸಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತಾಯಿಯಿಂದ ಧನ ಸಹಾಯ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳಾಗದವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅಜೀರ್ಣ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡಬಹುದು. ವಾಹನವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವಾಗ ಎಚ್ಚರ. ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ಧನ ವ್ಯಯ

ಪದಬಂಧ 2421

ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

1. 'ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡು' ಎಂದಾಗ ಮೌನವೆ [illegible] 4
2. ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತ 5
3. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಒಡನಾಡಿ 4
4. ಪರೋಪಕಾರದ ಮಹಾಯಜ್ಞ 4
6. ಮದುಮಗನ ತಂದೆ 4
8. ಭರತನಾಳಿದ ನಮ್ಮ ಅಖಂಡ ದೇಶ 5
10. ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಏರುವ ಸಂಬಳ 5
12. ರಿಷಭಗಳ ನಡುವೆ ಸಮವಾದ ಶಡ್ಜ 3
13. ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಿಲ್ಲೆ 3
14. ಒಪ್ಪಂದದ ನಿಖರವಾದ ಮಾತು 5
15. ಪಟ್ಟಣವಾಸಿ ಸಭ್ಯ 4
16. ಸಾರವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಸವಿದ ಆನಂದ ಸ್ಥಿತಿ 5
17. ಮೌನವಾಗಿ ಬಿರಿದ ಕಾನನದ ಮಲ್ಲಿಗೆ 4
20. ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಲ್ಪ ಸಮಯ 4

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

[illegible]
14. ಶ್ಯಾಮ ವರ್ಣದ ಶಿಲ್ಪ
17. ಬಿಡದೆ ಸುರಿವ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಳೆ
19. ರಮಾನಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆ ಒಂದು ಬೃಹತ್ [illegible] 4
21. ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಲಿನ ಗಳಿಕೆ
22. ಹತಾಶನಾದವ ತಿನ್ನುವ ಅರಗಿಸಲಾಗದ ಬೈಗುಳ 4
23. ಜಾತಿಯ ಬುನಾದಿ, ಸ್ವಗುಣಿತದ ಆದಿ ಸಂಖ್ಯೆ 4

ಪದಬಂಧ ಉತ್ತರ -2420

ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

1. ಧಾರಾವಿ, 2. ಪರಿಣತ, 3. ಪರಗಣ, 4. ಕದಿರು, 6. ಪ್ರಸಂಗ, 9. ಪ್ರಚಾರ, 10. ರೋದನ, 11. ಸೋಣೆ, 12. ಸಹಿತ, 13. ಗಯ, 14. ರಸಿಕ, 16. ಭೂವಿದ, 17. ಮಧುಮೇಹ, 18. ಹುಲಿಮನಿ, 19. ಸಮಾಧಿ, 21. ಸಂಸಾರ.

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

1. ಧಾತುರೂಪ, 3. ಪರಿವ್ರಾಜಕ, 5. ವಿಪ್ರ, 7. ಗರಿಗೆದರು, 8. ಸಂಗೀತ ಪ್ರವೀಣ, 10. ರೋಗ, 11. ಸೋಮರಸ, 13. ಗರಗರನೆ, 15. ನವ್ಯೋದಯ, 16. ಭೂತ, 17. ಮಾಯಿಕ ಹುಟ್ಟುಸು, 19. ಸಮಯ ಸಿಂಧು, 20. ರಸಂ, 22. ಜನ ಸಮೂಹ, 23. ನಿರಂತರ.

THE HINDU

THURSDAY, JUNE 30, 2016

Dangerous times in Turkey

Tuesday night's suicide attack on Istanbul's Ataturk airport that killed 41 people is yet another reminder of the dangerous times Turkey is living through. Its southern border has become a transit point for jihadists travelling to Syria. In the east and southeast, government troops are locked in a deadly conflict with Kurdish militants. The Istanbul attack, the fourth major terror strike in the city this year, points to the worsening security situation in urban centres. No group has claimed responsibility for the latest assault. But the Turkish government and Western analysts say it is an act of the Islamic State. If so, it is a blowback for Turkey, after President Recep Tayyip Erdogan's aggressive Syria policy helped extremists mushroom in West Asia. From the advent of the Syrian crisis, he has led the call for President Bashar al-Assad's resignation. Turkey teamed up with Mr. Assad's other regional rivals, including Saudi Arabia and Qatar, in bankrolling the anti-regime forces in the Syrian civil war. And, Turkey kept its 800-km-long border with Syria open so that militants from around the world could transit to Syria. This 'open-border' approach was pivotal in the IS's efforts to build an army of foreign fighters.

But, playing with extremist groups for short-term goals is invariably counterproductive in the long run. By the time Turkey started changing its policy towards the IS, partly under pressure from Western allies, the group was already a formidable terrorist organisation and had turned its bombers northwards. First it attacked two left-wing gatherings in Turkey, in Suruc and Ankara last year, and now it is targeting Istanbul in a stark warning to the establishment. Mr. Erdogan has said that Turkey will "continue the fight against terrorism until the end". But what is his strategy? The major security challenges Turkey faces today are directly or indirectly linked to the Syrian war. Whether Mr. Erdogan acknowledges it or not, his ambitious plan to expand Turkish influence in a post-Assad Syria has come to naught. The earlier he changes tack the better for both Syria and Turkey. To begin with, Ankara should seal its border with Syria to stop the cross-border terrorist movement. It should also cease the proxy war it is fighting against Mr. Assad, and join international efforts to broker peace in Syria between the regime and the rebels. Having done this, it could narrow its focus to an isolated IS and assist in regional efforts to defeat the group. It will not be an easy shift to make, given the geopolitical investment Turkey has already made in Syria. But no amount of strategic manoeuvring will serve Turkey's interests if its cities fall to chaos and violence.

Explosive trail mail

The deadly fire at the Central Ammunition Depot (CAD) in Pulgaon in May has raised questions about the quality and manufacturing process of explosive TNT (trinitrotoluene). According to official communications submitted for the ongoing inquiry into the incident, this is the probable cause of the May 31 fire that broke out in Shed No. 192 at the Pulgaon CAD, setting off anti-tank mines stored inside and resulting in the death of 19 military and civilian personnel involved in fire-fighting. The inquiry has also highlighted neglect at various levels in the system, the inordinate number of stakeholders in the line-up, lack of accountability and defective manufacturing processes at ordnance factories. For instance, the anti-tank mines had been declared defective in 2010 due to TNT leakage — they were segregated and the CAD was awaiting instructions on their repair or destruction. Since then, mails on the imminent danger posed went back and forth between the various stakeholders involved: the Army, the Armament Research and Development Establishment (ARDE), the High Energy Materials Research Laboratory (HEMRL), the Ordnance Factory Board

A downgrade for democracy

Confining panchayati raj to just the Ministry of Rural Development would be the most retrograde step in democratic decentralisation in over a quarter century

MANI SHANKAR AIYAR

If, as *The Hindu*'s exclusive on Wednesday indicates, Prime Minister Narendra Modi were to close down the Ministry of Panchayati Raj, it would confirm one's worst fears about his government's hypocritical approach to grass-roots democracy for grass-roots development.

This was a lacuna that was evident in the 'Gujarat model' of development long before it began being inflicted from the Centre. For Mr. Modi was just about the only Chief Minister to refuse me entry to the State when, as the first ever Union Minister for the subject during UPA-I, I was attempting to round off my visits to all States and Union Territories to propagate the cause and work with State governments on State-specific action to be undertaken.

A de-democratising move

Among other initiatives we took for strengthening panchayat empowerment was the Index of Devolution prepared by independent experts and geared towards rewarding States that over the previous year had made the most incremental progress towards more effective devolution in terms of the Constitution and their own State legislation. Many States that had been slow starters, including Bihar, Tripura, Chhattisgarh, Haryana, and Rajasthan, found their scores rising and were appropriately recognised. Gujarat never figured because its pattern was frozen.

Worse, Gujarat ran a system under which democracy at the village level was discouraged by financially incentivising panchayats elected without contest. Rajasthan, and now Haryana, have followed suit by placing regressive restrictions on less educated and poorer candidates, particularly Dalit women, from even contesting panchayat elections.

This de-democratisation of local self-government will be aggravated if a Cabinet Minister for Panchayati Raj is not available to advocate and promote the cause with Chief Ministers and his counterparts in the States. After all, the 73rd amendment, now incorporated as part IX of the Constitution, is the joint responsibility of the Union and the States, calling for high-level coordination to promote and protect the provisions of the longest and most detailed amendment ever carried out to the Constitution. It was passed virtually unanimously in December 1992 as representing the consensus among Central and State stakeholders. This consensual method must be persisted with by bringing State ministers together; convening academic experts and field-level NGOs; promoting feedback from and best practices among elected panchayat representatives; monitoring the special interests of women representatives, Dalits and tribals; maintaining and updating data-banks on all aspects of panchayat raj; commissioning expert studies and preparing periodic reports such as the biannual State of the Panchayats reports. These are among the key activities undertaken by the Ministry. Providing such an all-India perspective will be seriously diluted or even entirely lost without an independent Ministry for the subject.

The numbers alone tell the scale of the tale... This massive machinery of social change being entrusted to a Minister of State is a recipe for retardation

The constitutional mandate

Moreover, merging or subordinating panchayat raj under rural development amounts to a grossly inadequate reading of the Constitution, in particular the Eleventh Schedule that lists the proposed jurisdiction ("powers, authority and responsibilities") of national-level panchayati raj. While schemes of the Rural Development Ministry, like the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme, rural housing, National Rural Livelihoods Mission and the Pradhan Mantri Gram Sadak Yojana, are indeed covered under more than one entry in the Eleventh Schedule, the range of entries covers virtually the entire gamut of development and welfare in rural India, beginning with entry 1, "agriculture, including agricultural extension", as also "animal husbandry, dairying and poultry" (entry 4) and "fisheries" (entry 5) that are the responsibility of the Agriculture Ministry; "minor irrigation, water management and watershed development" (entry 3) that falls under the Ministry of Water Resources; "social forestry and farm forestry" (entry 6) and "minor forest produce" (entry 7) that jointly concern the Ministry of Environment, Forest and Climate Change and the Ministry of Tribal Affairs. Drinking water (entry 11) and sanitation (entry 23), including the much-hyped Swachh Bharat Abhiyan, are the responsibility of the Ministry of Drinking Water and Sanitation. The Eleventh Schedule goes on to detail "small scale industries, including food processing industries" (entry 8) and "khadi, village and cottage industries" (entry 9), that fall respectively under the Ministry of Micro, Small and Medium Enterprises, the Ministry of Food Processing Industries and the Ministry of Textiles.

"Family welfare" (entry 24) and "health, including hospitals, primary health centres and dispensaries" (entry 23) are part of the National Rural Health Mission run by the Ministry of Health and Family Welfare; while the massive Integrated Child Development Services programme falls under "women and child development" (entry 25) that is run by the Ministry of the same name. "Education, including primary and secondary schools" (entry 17), "technical training and vocational education" (entry 18), "adult and non-formal education" (entry 19) and libraries (entry 20) belong to the domain of the Human Resource Development Ministry, especially the transformative Sarva Shiksha Abhiyan, and the Ministry of Skill Development and Entrepreneurship, while "cultural activities" (entry 21) are part of the Ministry of Culture. "Social welfare" (entry 26), "the welfare of the weaker sections, and, in particular, of the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes" is in the jurisdiction of the Ministry of Social Welfare and the Ministry of Tribal Affairs. "Public distribution system" (entry 28) belongs to the Ministry of Food and Public Distribution. This listing is illustrative rather than comprehensive.

With such a wide constitutional remit, confining panchayati raj to just the Ministry of Rural Development will be a conceptual infringement, an emasculation of the constitutional role envisaged for panchayati raj institutions. What the 73rd amendment sought to do was a radical reorganisation of last-mile delivery of public goods and services to the panchayats by devolving "such powers and authority as may be necessary to enable them to function as institutions of self-government" (Article 243G). Note, "self-government" not "self-governance": the fundamental mandate was to establish the panchayati raj system as the third tier of government, not to make these institutions implementing agencies for State departments or Union Ministries. This was to be achieved by endowing these "institutions of self-government" with the required functions, finances and functionaries (the three Fs).

Twenty-five years of progress

Clearly such a revolution in political relations between elected local government authorities and the State political set-up requires time and patient experimentation to play out. The Ministry of Panchayati Raj, set up by UPA-I in 2004, has over the past 12 years or so been advocating and incentivising this. It is the primary duty of the Ministry to perform these delicate advisory functions. Panchayati raj remains on the State list but, in view of the 73rd constitutional amendment, the Centre becomes responsible to work with the States to fulfil in letter and spirit the aims and objects of the constitutional legislation. For this revolutionary task, an independent Ministry, preferably under a persuasive and influential Minister, is essential. Otherwise panchayati raj will wither on the vine.

Prime among these is "activity mapping", that is, identifying the numerous tasks to be undertaken in planning and implementing any given scheme with a view to allocating these different activities to different tiers of the system from the Central to the State government and the three separate levels of rural self-government: the village, the intermediary (taluka or block) and the district would have to be supplemented by parallel and simultaneous devolution to the appropriate tiers of finances and functionaries. To this end, the UPA Prime Minister, through the Cabinet secretary, issued directions in November 2004 and August 2013 to department-tal secretaries of all Ministries concerned to work on such "activity maps" for their respective Centrally-sponsored schemes. This called for a systemic overhaul of district and sub-district level administration (and the politics of administering rural India) involving the effective empowerment of a whole new tribe of elected local representatives.

The numbers alone tell the scale of the tale. As against about 5,000 elected MPs and MLAs to run the "world's largest democracy", we have about 28 lakh rural and about 4 lakh urban representatives, with about 14 lakh rural and urban women, making ours also the "world's most representative democracy". There are more elected women in India alone than in the rest of the world put together! We have also guaranteed equitable representation for the Scheduled Castes, Scheduled Tribes and Other Backward Classes. The gram sabhas too have been constitutionally recognised to provide a forum of accountability to the beneficiaries. All this is an achievement without precedent in history or parallel in contemporary times. And this massive machinery of social change is, according to *The Hindu*'s report, to be entrusted to a Minister of State! What a recipe for retardation.

Notwithstanding the hurdles, real and imagined, thrown in the way of such empowerment, virtually the whole country is moving forward, at different speeds and with considerable diversity but, nevertheless, in the desired direction. It cannot be faster or more uniform for there are many eggs to be broken to make the devolution omelette.

Quietly, considerable progress has been made in the last 25 years. Panchayati raj has been made ineluctable, irremovable and irreversible, but much remains to be accomplished. To disrupt the process by downgrading the Ministry of Panchayati Raj and making it an adjunct of some other Ministry would be the most retrograde step in democratic decentralisation in over a quarter century. Is this really what Mr. Modi wants?

Mani Shankar Aiyar is a Congress leader and former Union Minister of Panchayati Raj.

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

ED attaches Jaganmohan Reddy's assets

It is the fifth provisional attachment order

Special Correspondent

Y.S. Jaganmohan Reddy

NEW DELHI: The Enforcement Directorate on Wednesday attached assets worth nearly Rs. 750 crore of YSR Congress chief Y.S. Jaganmohan Reddy and others in connection with the ongoing money laundering probe.

The ED has so far attached assets — real estate, shares and fixed deposits — worth Rs. 2,524.10 crore in the case, this being the fifth provisional attachment order.

According to the Directorate, investigations have revealed that Mr. Reddy received huge investments in his companies after 2004 when his father Y.S. Rajasekhar Reddy became the Chief Minister of Andhra Pradesh.

"Bharathi Cement Corporation Private Limited, which till 2007 did not have any major investments other than those from him and his associates, received huge funds from companies of Nimmagadda Prasad of VANPIC Group and others between June 2007 and April 2010, with a huge and unsubstantiated premium as *quid pro quo*, amounting to Rs. 442.82 crore," said the ED statement.

Shares of Bharathi Cement at a par value of Rs.10 per unit were also purchased with the allegedly ill-gotten money.

"He got investments from Mr. Prasad and others with unsubstantiated premium and constructed the cement plant. Besides, he took loans by concealing facts from Oriental Bank of Commerce. He also got the mining licence fraudulently in the name of his company," said the agency.

Bharathi Cement also received limestone from Kadapa mines allotted "illegally" to them by the then Andhra government.

"The value of limestone of over Rs. 152 crore during the relevant period is also proceeds of crime."

Also, according to the Directorate, Mr. Reddy sold shares of Bharathi Cement to Parficim S.A.S (France) at Rs. 671.20 per share and obtained a wrongful gain of Rs. 416.20 crore, apart from retaining 49 per cent shares either directly or in the name of his group company Silicon Builders Private Limited. He appointed his wife as chairperson of Bharathi Cement.

"His wife has been drawing huge remuneration as company chairperson. The sale proceeds was laundered through his several group companies, including Sandur Power Corporation, Classic Realty, Silicon Builders, Saraswati Power & Industries, Nivish Infrastructure, Shalom Infrastructure and Capstone Infrastructure," said an ED official.

'Funds transferred to wife'

The accused used proceeds from the sale of Bharathi Cement shares for investments in other companies, construction of buildings and purchase of lands in Andhra Pradesh, Telangana and Karnataka.

He cleared old debts on account of asset acquisition in the name of his group companies, and also transferred funds to his wife, alleges the agency.

Hyderabad house in list

Special Correspondent

HYDERABAD: The attached properties of YSR Congress president Y.S. Jaganmohan Reddy include his Lotus Pond residence in the city and the Bannerghatta house in Bengaluru, in addition to fixed tangible assets in the form of lands owned by Mr. Reddy and his companies.

These include the 903.28-acre land owned by M/s Saraswati Power and Industries Ltd in Guntur, 9,680 sq.yards at Kattedan, 32 acres in Ranga Reddy, and fixed tangible assets of M/s Shalom Infrastructure Private Limited.

U.P. works to achieve Akhilesh's dream projects before elections

Omar Rashid

Akhilesh Yadav

LUCKNOW: As Uttar Pradesh heads for Assembly elections, Chief Minister Akhilesh Yadav's instructions to his top officials are clear: do not leave his flagship projects incomplete.

Looking to return to power on the plank of development, the Samajwadi Party government hopes to achieve most of the CM's dream infrastructural projects by October-November, which Mr. Yadav believes will propel his image of a development man.

Top priority

His top priority is the Lucknow Metro — he has promised to get the first phase of the project operational before the elections — followed by the 302-km Lucknow-Agra Expressway, the longest in the country. The 23-km long Phase-1A of the Lucknow Metro is to be constructed at an estimated cost of Rs. 6,928 crore. For the current Budget year, the Samajwadi Party government earmarked Rs 814 crore for the project.

In an interview to The Hindu, state Chief Secretary Alok Ranjan laid out the urgency and the list of projects Mr. Yadav wanted ready before the polls. "We are going to complete most of our projects by October-November. All our projects are getting ready in time, with a focused work culture and regular monitoring," Mr. Ranjan said. "We do not want to leave any projects incomplete."

The top bureaucrat in UP said he was monitoring the projects every 15 days, while key ones like the Lucknow Metro and Agra Expressway were being monitored on a weekly basis.

While the trial run of the Lucknow Metro will start by November — which could be possibly be advanced to October — the Lucknow-Agra Expressway is expected to be inaugurated around the same time, "record time," as Mr Ranjan put it. "The Lucknow Metro and the Agra Expressway together will boost the economy on both sides of the highway. The scenario will change all over UP," Mr. Ranjan said.

Considering Mr. Yadav's emphasis on the Lucknow Metro, Mr. Ranjan, whose term expires this month, is expected to retain control of the project, sources said.

SC allows Delhi to buy 110 diesel ambulances

Legal Correspondent

NEW DELHI: In a partial relaxation of its blanket ban on fresh registration of diesel vehicles over 2000 CC in the National Capital, the Supreme Court on Wednesday allowed the Delhi government to purchase 110 diesel-run ambulances.

A Bench led by Chief Justice of India T.S. Thakur, however rued the lack of initiative on the part of the Centre to adopt suggestions made by an AIIMS experts' panel on standardisation of ambulances.

The panel had recommended prescribing of standards for ambulances such as patient compartment, oxygen cylinders, first aid box, etc.

"Today, there is no standardisation of ambulances. A lot of research has taken place in the field. You are not prescribing those standards," Chief Justice Thakur told the Centre's lawyers.

Report indicts Rambo Circus for ill-treatment of animals

Shoumojit Banerjee

PUNE: Last month, four elephants were among 22 animals rescued from the city's Rambo's circus following a strong initiative number from a number of animal welfare groups who alleged that the animals were being housed in deplorable conditions, manacled and inhumanly treated.

However, following a local court order, the animals were handed back to the custody of the circus organisers this month. Despite this setback, animal welfare groups have resolved to go to court in a bid to 'rescue' the animals from the clutches of the circus owners yet again.

But stressing their claims is the health assessment report that was recently submitted by the veterinarians from the State Animal Husbandry Department (AHD) to the New Sanghvi police which took part in the rescue operation on May 26 last month.

The report damningly indicts the Circus owners, revealing the utterly callous state in which the 22 animals including four elephants, 14 dogs and four horses were kept for months on end.

According to the shocking AHD report, the four elephants at Rambo Circus suffer from "psychological deterioration" as a result of "prolonged and severe confinement and stress from abusive training, as demonstrated by their display of abnormal, stereotypic behaviour, including constant swaying, bobbing and weaving".

The report ominously pointed drew attention to the fact that the elephants suffered from visual impairment, swollen joints, gangrene of the tail, infected internal ears, torn ear pinnas from the use of sharp torture devices resulting from their being chained in one place for as long as 22 hours a day.

The dogs suffered from neglect in the circus as evidenced by "severe tick and flea infestations of the skin and coat, untreated fractures and overgrown nails", while the horses suffered swollen joints and tendons, wounds on various parts of their bodies and injuries on their tongues and the corners of their mouths - most likely from the use of prohibited sharp bits.

'UTTERLY CALLOUS': The elephants suffered from visual impairment, swollen joints, gangrene of the tail and infection of internal ears from the use of sharp torture devices, says report.

"The Rambo Circus condemns animals to chronic confinement and deprivation of everything that is natural and important to them when it forces them to perform for human amusement. We will explore all legal remedies to ensure that the animals are rescued again. PETA urges families to stay far away from any facility that abuses animals for entertainment," said Manilal Valliyate, PETA India Director of Veterinary Affairs.

"We are indeed aggrieved by the orders of the Honourable JMFC," said Kartick Satyanarayan, Co-Founder, Wildlife SOS

CBI response sought in Rajan passport case

Staff Reporter

Chhota Rajan

NEW DELHI: The Delhi High Court on Wednesday sought the CBI's response to the plea of a retired government official, who is facing trial in a fake passport case along with gangster Chhota Rajan, to quash criminal and corruption charges framed against her.

Justice I.S. Mehta issued notice to the agency asking it to file its response before July 8. A trial court here had on June 8 framed charges of cheating, forgery and criminal conspiracy under the IPC and Prevention of Corruption Act against 62-year-old Lalitha Lakshmanan, a former employee of the regional passport office at Bengaluru.

Out on bail

Similar charges had been framed against two other public servants, Jayashree Dattatray Rahate and Deepak Natvarlal Shah have been accused of helping Rajan procure a fake passport in the name of Mohan Kumar. The trial court had framed charges against all the accused, including the gangster, under the Passport Act as well.

While Rajan is lodged in the Tihar Jail here, the other three accused are out on bail.

Ms. Lakshmanan said that since the fake passport was allegedly issued to Rajan in Bengaluru, the trial court in Delhi did not have the jurisdiction to try the case. In her petition filed through advocate Satya Narayan Vashisth, she contended that no sanction was obtained under the Passports Act and the Criminal Procedure Code before initiating proceedings against her. She said there was no material to proceed against her and requested to be discharged from the case.

CBI's case

Ms. Lakshmanan claimed that applications for passport renewal were checked manually back in 1998-99 and she used to handle over 300 applications every day between 2.30 pm and 4.30 pm. She could, at the most, only be accused of oversight.

She also claimed that she had the "protection of good faith" under the Passports Act.

CBI had alleged that Rajan had got himself another passport issued on December 19, 2003 from the High Commission of India at Harare, Zimbabwe, and a third one from the Consulate General of India in Sydney on the strength of the passport issued in Bengaluru.

BJP's all-Muslim teams to ensure smooth conduct of Amarnath Yatra

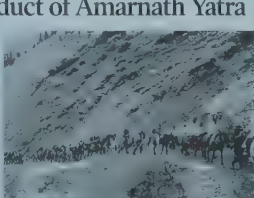
Special Correspondent

SRINAGAR: The Bharatiya Janata Party, for the first time ever, has mobilised Muslim cadre from the Kashmir Valley to ensure the safety of pilgrims during the Amarnath Yatra.

Six all-Muslim volunteer teams are entrusted with ensuring the smooth flow of the *yatra* (journey) — from the twin routes of Pahalgam in south Kashmir and Baltal in north Kashmir — up to the cave shrine.

BJP State president Sat Sharma, who formed the team of volunteers, has directed them "to provide assistance to the Yatris immediately after entering into the Kashmir Valley."

"The people assigned with the job would remain available round the clock as the *yatra* begins on July 2," said BJP media in-charge Altaf

DECADES-OLD TRADITION: Pilgrims on their way to the Amarnath cave. — FILE PHOTO: NISSAR AHMAD

"These party workers will be available for any kind of assistance and pilgrims can call on their mobile numbers."

"The Yatra is decades old tradition. The party workers would maintain the spirit of brotherhood that Kashmiris

These workers have voluntarily registered their names," he added.

The BJP is an alliance partner of the ruling Peoples Democratic Party (PDP).

The party received 32.4 per cent of the votes in the 2014 Assembly polls, 2.2 per

Kejriwal cancels Gujarat visit

Special Correspondent

AHMEDABAD: Delhi Chief Minister Arvind Kejriwal's visit to Gujarat has been cancelled after the State declined permission for a public meeting.

The Aam Aadmi Party has been trying to gain a foothold in Prime Minister Narendra Modi's home State which goes to the Assembly polls next year. The visit was meant to announce that his party, which trounced the BJP in Delhi last year, would contest the Assembly polls.

A body of small traders and businessmen in Surat had invited the AAP convener to an event and booked a hall at South Gujarat University. But AAP Gujarat leader Kanu Kalsaria said officials got the booking cancelled and forced the trade body to withdraw the invitation.

"The authorities pressured the traders and businessmen to withdraw the invitation or face the consequences," he said.

Dumbing down a pliable workforce

Democracies are not sustained by obedient productive units in so-called knowledge-based economies. But that is precisely what the new National Education Policy envisages

ROHIT DHANKAR

"Public policy," according to Douglas Gomery, "is the making of governmental rules and regulations to benefit not one individual but society as a whole. It asks, what is the best way to conceive and evaluate policies aimed at the public as a whole and its various subgroups?" We are in the last leg of such a government-led exercise in education policy making. Therefore, it is pertinent to think about what basic assumptions our proposed National Education Policy (NEP) 2016 uses.

When he advised the Turkish government on its education reform agenda a century ago, John Dewey said working out the particular actions and steps to be taken in the reform process is possible only if the government is clear about what social purposes education is supposed to serve, and what educational aims it wants to achieve. Without clarity on these two, it would be a fumbling reform fated to be abandoned at the advent of the next new idea without achieving any results.

C. Winch echoes Dewey when he argues that if a public education system does not have clearly debated and articulated educational aims, it operates on covert aims. And that gives opportunity to the powerful sections of society to direct the system for their own benefit. The marginalised sections, thus, lose faith in the system.

Lack of clarity in articulating aims could also be an evasion exercise, as R.F. Dearden argues, so that while everyone is involved in the particular reforms, the direction is left to the chosen few.

Social purpose of education

Therefore, a proper analysis of the aims of education in the draft NEP 2016 becomes imperative. Only then can we fully understand particular recommendations and proposed initiatives in it. The claim here is not that stated aims always determine education. It is rather that understanding covert aims is necessary to get a full grasp on action that the policy recommends. I have made an attempt to understand the aims of education in the current draft in the light of the earlier (and two) National Policies on Education — NPE 1968 and NPE 1986.

A quick analysis of the NPE 1968 and NPE 1986 reveals that the social purpose of education in both documents is closely connected

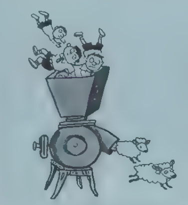

ILLUSTRATION: SURENDRA

> The new draft is neither overtly undemocratic nor overtly sectarian, but a close reading between the lines gives a very debatable picture

with the national goals, or nation-building as some like to call it. The national goals are those of an economically prosperous nation that is democratic in character, culturally rooted but aware of shortcomings of its own culture, well-integrated internally and secure from outside aggression. They envision a pluralistic society in which equality, justice, liberty and dignity of all citizens are guaranteed. Social cohesion and fraternity among citizens is seen as an important social goal. The policy and social ethos are based on secularism and scientific temper. The NPE 1968 emphasises human resource development, or economic aims of education, but keeps in mind the potential of education in creating a democratic society. The NPE 1986 lays relatively more emphasis on individual independence.

Both the earlier policies though list the social purposes as mentioned above under the "role of education". They are also very clear that to achieve these social purposes, education has to develop certain qualities and capabilities in learners. Only citizens with those capabilities can achieve the defined social purposes. These capabilities of individuals, or proper aims of education, include democratic values, open-mindedness, an appreciation of Indian culture, critical thinking and a sound base of knowledge that help them become active and contributing citizens. The aims or capabilities to develop in learners are connected with the social goals or vision of society.

The new draft NEP 2016 is substantially different in its vision of society, social purposes, understanding of aims of education and their articulation. It is neither overtly undemocratic nor overtly sectarian, but a close reading between the lines gives a very debatable picture.

Confusion about national goals

The first striking difference is in the vision of society. The draft NEP 2016 is almost obsessed with the "fast-changing, ever-globalising, knowledge-based economy and society" (KBES). It sees these changes as god-given and no critique of them in terms of impact on human life and well-being is attempted. For the policy, it is a fact that the forces that bring these changes are unseen and unchallengeable; therefore, all that is left for India is to go with the flow and 'cope' with it.

The document does mention social concerns, disparities, issues of social justice and democracy, etc.; but its eyes are fixed on what it calls "knowledge economy" and a cohesive society with a certain cultural hue. That culture is not to reinterpret or challenge or search for alternatives to the KBES, but only to wave a flag of a different colour to say, "look, we are here too".

The authors of this document are conceptually confused about national goals (for example, in the creation of a just and equitable society), an education department's or system's targets (for example, to bring all children to school) and educational aims (for example, to inculcate values of justice and equality in the learners). They all are put in the same category of 'Educational Objectives'. That in national policy gives a feeling of being directed by incompetent people, if nothing else. What the policy draft lists under 'Educational Objectives' are mostly targets of the education system. Educational aims are scattered all over the document, and one has to collect them together in order to understand them.

The collected aims fall under four broad categories: employable skills, cultural heritage, values and knowledge.

The thrust of the policy is clearly about employable skills. Recommendations concerning skills dominate every section. It is understandable that if society is seen as KBES, then the most important task for education is only to prepare people who can be employed in it. The aims also make it amply clear that the skills are to cope in this system, not to challenge or modify or even to lead it.

Cultural heritage is seen as the culture of ancient India. Though there is mention of cultural pluralism, diversity and tolerance, etc., what is described at one place is only ancient India's contribution to the world of knowledge. With the authority of Sri Aurobindo there is also a hope and desire that the rest of the 21st century will belong to India, whatever that might mean. There are no overt statements that might bring the charge of sectarianism, but no indication of any other culture is given; the characteristics that are listed are ones claimed for ancient Indian culture.

Interpreting the 'responsible citizen'

Almost everything is mentioned in values, from justice and equality to punctuality (a KBES value, perhaps). However, a close reading of the passages where these values occur, leads one to notice qualifications where citizenship and freedom are mentioned. The education under this policy will endeavour to "produce" "responsible citizens" who use "freedom responsibly". If one reads this in the light of an overwhelming emphasis on employable skills, knowledge for KBES and a complete absence of critical thinking (mentioned twice in passing), then the citizen who seems to be desired is one who is largely amenable to the state and political power, who has full faith in the state's goodness, and accepts the social structure. There is no place for a citizen who feels responsible if the state and society perpetrate injustice on large sections of society. No place for a citizen who makes a noise, agitates, and opposes government actions and policies. It is a citizen who is more concerned with social cohesion, peace, and is tolerant towards the state.

The knowledge as envisaged in the policy draft is almost completely the one required for KBES. That is the knowledge to be imparted to deal with a changing skill environment and life-long learning of skills, to prepare for the workforce and to be productive. The knowledge which is to be generated is that which is applicable in employable skills. Indian traditional knowledge seems to be the only exception as it is needed for an awareness of cultural heritage.

The knowledge which is required to understand the world, natural and social, to understand human life, to appreciate human achievements in aesthetic fields, for sheer intellectual delight, etc. is not indicated at all, as every single mention of knowledge is also associated with the knowledge-economy or knowledge for skills.

Knowledge to gain insight into human existence, to enter the complex ethical world, to make independent judgment and to decide what is worth living and dying for has no place. The knowledge to decide when to support and appreciate a state and the government, and when to resist and oppose it, is not required. In short, the knowledge to become a rationally autonomous being and still be completely embedded in the whole of humanity is conspicuous in its absence.

In conclusion, one can say that it is a policy to gear education to producing pliable citizens who work as the government says, believe it, obey it, produce but do not think and do not question. It is a policy to craft an education system that is to dumb down the citizenry. It is time for India again to remember that a just and functioning democracy squarely depends on citizens who can think clearly and critically, and who can act on their convictions in the face of risks. Democracies are not sustained by obedient productive units in so-called knowledge-based economies. However, that is precisely what our new NEP 2016 envisages.

Rohit Dhankar is Director, School of Education, Azim Premji University, Bangalore, and Academic Advisor Digantar, Jaipur

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials

LEGAL EYE

A law that allows child labour

RUCHIRA GUPTA

At first glance, the Child Labour (Prohibition and Regulation) Amendment Act, 2016, passed last month in Parliament, seems progressive. It prohibits "the engagement of children in all occupations and of adolescents in hazardous occupations and processes" wherein adolescents refers to those under 18 years; children to those under 14. The Act also imposes a fine on anyone who employs or permits adolescents to work.

However, on careful reading, the new Act suffers from many problems. One, it has slashed the list of hazardous occupations for children from 83 to include just mining, explosives, and occupations mentioned in the Factory Act. This means that work in chemical mixing units, cotton farms, battery recycling units, and brick kilns, among others, have been dropped. Further, even the the ones listed as hazardous can be removed, according to Section 4 — not by Parliament but by government authorities at their own discretion.

Two, section 3 in Clause 5 allows child labour in "family or family enterprises" or allows the child to be "an artist in an audio-visual entertainment industry". Since most of India's child labour is caste-based work, with poor families trapped in intergenerational debt bondage, this refers to most of the country's child labourers. The clause is also dangerous as it does not define the hours of work; it simply states that children may work after school hours or during vacations. Think of the plight of a 12-year-old coming home from school and then helping her mother sow umpteen collars on shirts to meet the production deadline of a contractor. When will she do her homework? How will she have the stamina to get up the next morning for school?

Previous laws

India has passed a number of laws on child labour since Independence. Article 24 of the Constitution prohibits employment of children below the age of 14 in factories, mines, and other hazardous employment. Article 21A and Article 45 promise to provide free and compulsory education to all children between the ages of 6 and 14. In 2009, India passed the Right of Children to Free and Compulsory Education Act (RTE). But the amendments in the new law make it practically impossible to implement the RTE. Its clauses put such a burden on poor low-caste families that instead of promoting education, the Act actually increases the potential for dropouts. And parents, scared of the huge fines that they may have to pay for employing their children, are likely to lie about school attendance and may unwillingly comply with contractors in employing them.

> The Child Labour (Prohibition and Regulation) Amendment Act, 2016 suffers from several flaws

A number of laws have also addressed what to include and omit in the list of hazardous occupations. In 1986, the Child Labour (Prohibition and Regulation) Act had prohibited the employment of children below the age of 14 in hazardous occupations identified in a list by the law. After much discussion and expansion, the list included 83 occupations. The National Policy on Child Labour of 1987, implemented in 1988, adopted a gradual approach that combined the strict enforcement of laws on child labour with development programmes to address the root causes of child labour like caste and poverty. It focussed on the rehabilitation of children working in hazardous occupations. The Central government provided a Rs.6 billion fund for implementing the policy. Unfortunately, this budget has been cut massively in education (28 per cent) and for women and children (50 per cent) in the last two years alone, leading to the the closure of 42,000 schools. The Education for All initiative and the Mahila Samakhya programmes have also been downsized, leading to reports of increased trafficking of tribal and minority girls from Odisha and Jharkhand. Taxes charged for the Beti Bachao, Beti Padhao campaigns have reportedly been misused. The only funds for the rehabilitation of children are through monies and assets seized from convicted employers.

Reversing gains

Not only do the new amendments reverse the gains of the 1986 Act, but actually contradict the Juvenile Justice (Care and Protection) of Children Act of 2000 that makes it punishable for anyone to procure or employ a child in a hazardous occupation. They also contravene the International Labour Organisation's (ILO) Minimum Age Convention and UNICEF's Convention on the Rights of the Child, to which India is a signatory. According to UNICEF, a child is involved in child labour if he or she is between 5 and 11 years, does at least one hour of economic activity, or at least 28 hours of domestic work in a week. And in case of children aged between 12 and 14, 14 hours of economic activity or at least 42 hours of economic activity and domestic work per week is considered child labour.

The devastating health consequences of the new Act may be the worst blow on India's poor yet. There are 33 million child labourers in India, according to UNICEF. As per the 2011 census, 80 per cent of them are Dalits, 20 per cent are from the Backward Classes. This law will restrict these children to traditional caste-based occupations for generations.

If the amendments intended to preserve Indian art and craft by enabling parents with traditional skills to pass them on to their children, this should be done through reform and investment in education. Slashed budgets should be restored; mid-day meals should re-instituted; and secure housing should be provided through the Sarva Shiksha Abhiyan boarding schools to homeless children. Artisans should be hired as teachers to pass on traditional knowledge and skills to the next generation.

Ruchira Gupta is an anti-trafficking activist, founder of Apne Aap Women Worldwide and has worked in UNICEF in US, Iran, and Kosovo.

FROM THE ARCHIVES

The Hindu.

No proposal to divide Kashmir

...lits

...iranga Yatra) should ... as a campaign for ...ta (harmony) and ...ana (mutual amity). ...ain bikhraav ka ja-...i Tiranga Yatra (it ...swer to the cleavages ...y," Mr Modi said.

...card from MPs

...o urged his MPs to ...a report to him on ...s of the government ... various works un-... by them in their ar-...nd my government ...sented a report card ...wo years we have ...e. I want all of you to ...a report on just how ...entrally Sponsored ... you have imple-...in your areas and ... been the result," the ...inister said.

Minister: No impasse on judges' appointment

Devesh K. Pandey

NEW DELHI: Union Law Minister Ravi Shankar Prasad on Tuesday said there was no impasse in the appointment of judges in the Supreme Court and the High Courts, stating that the process has been resumed after the matter was taken up with the apex court.

Mr. Prasad, however, said finalising the memorandum of procedures is likely to take some time.

On the issue of revised memorandum of procedures (MoP) for appointment of judges, Mr. Prasad said the government has on August 3 sent its response to the Chief Justice of India (CJI).

Collegium's choice

The Supreme Court Collegium has agreed with some of the government's suggestions in the draft MoP, while rejecting some provisions.

In its October-2015 order, the Supreme Court rejected the National Judicial Appointments Commission (NJAC) Act and the 99th Constitutional Amendment, terming it unconstitutional and void.

The judgment revived the collegium system for appointment of judges.

In response to a Calling Attention by Congress member Vivek Tankha on 'Situation arising out of impasse in appointment of judges in High Court and Supreme Court', the Law Minister said the government has accepted the Supreme Court judgment on the NJAC Act.

Polity to take a call

"We have accepted the judgement regardless of our reservations," the Minister said, adding that the polity would have to take a call on whether a fresh law had to be brought in. In a written statement, the Law Minister said the Supreme Court had invited suggestions for the improved working of the Collegium.

...esters go on the rampage

...owed no sign of distress: Rijiju

...NGH

...Hours after the news ...er Arunachal Chief ...aliko Pul's death hit ...es on Tuesday, ... State for Home Kiren ...represents Arunachal ... the Lok Sabha, told ...that Mr Pul had not ...y signs of being ...

... said that he had ...omprehend" the ...ind Mr Pul taking the ...ep ..., who is presently in Indonesia to attend the International meeting on Counter Terrorism, said that Mr. Pul had a "very strong inbuilt leadership character" and the political leader treated him as a friend and a political guide.

Being a Congress person, he had broken ranks with the party and allied with the BJP

On being asked whether Mr. Pul showed any signs of distress, Mr Rijiju said: "He never discussed anything like that with me. Despite being in different political party, he used to share his vision for Arunachal Pradesh."

...Mr. Mein said the ...tem report would ...by Wednesday.

...f politics'

...ave lost a veteran ...ormer Chief Minis-...efore, all the steps ...ken to find out the real cause of his death," Mr Mein said. A senior Congress leader in New Delhi said Mr Pul became a "victim of the BJP's vicious politics" after he rebelled against the party in December 2015.

"He was an honest and hard working politician. He got entangled in the BJP's twisted agenda," the leader said.

In 2015, Mr Pul led a year-long rebellion against Mr Tuki but his efforts came to naught as the Congress leadership refused to remove Mr Tuki.

The political instability culminated in the imposition of President's rule on January 26.

In February, Mr Pul and other Congress rebels formed the government with outside support from the BJP. But in a dramatic turn of events, the Supreme Court on July 13 restored Mr Tuki as the Chief Minister.

Days later, the Congress leadership, in a bid to assuage the party rebels, asked Mr. Tuki to step down, paving the way for Mr. Khandu to become the Chief Minister and the return of Mr Pul and his rebels to the party.

(The writer is an Itanagar-based journalist)

...political ...ue with all ...s: CPI(M)

...ORRESPONDENT

... The CPI(M) on ...said the govern-...uld start a politi-...ue with all shad-...inion, including ...s, in Kashmir. ...not seen the con-... of such month-...few anywhere... ... party delegation ...gar to meet peo-... to assuage their ...nd address their ...s without any ...elay," party gen-...tary Sitaram Ye-... here.

... the problem in ... could not be ...t a law and order ...ad to be solved ...alogue. 'I asked ...

NE rebels don't get external help: Centre

Special Correspondent

> We are working with neighbours... Bangladesh has shut most terror camps on its soil: Minister

NEW DELHI: The government informed the Lok Sabha on Tuesday that there is no information so far that insurgent groups in the north-east are getting support from the neighbouring countries.

A day ago, Home Minister Rajnath Singh, while making a suo motu statement on the Kokrajhar killings in Assam, had said that the insurgent groups in Assam were being helped by "external forces" in procuring weapons and ammunition.

Minister of State for Home Affairs Hansraj Gangaram Ahir told the Lok Sabha that if there was any such report it would be looked into.

During Question Hour, Mr Ahir said the government did not have any infor-... lished their camps, shelter houses and training centres across the border in neighbouring countries of the north-eastern region," Mr. Singh said to another query.

"The neighbouring countries have been urged to take stern action against the leaders of IIGs and dismantle their safe houses/hideouts there," Mr. Singh said.

Insurgency declines

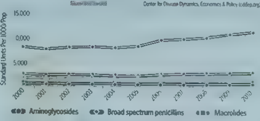
Stating that incidents of insurgency had come down over the years, Mr. Ahir said: "We are working with neigh-...

— MALADY NATION —

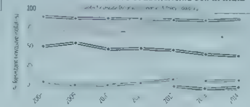
Part three of this six-part series focuses on the increasing resistance to certain microbes in India, and th...

Antibiotic Use in India

India was the world's largest consumer of antibiotics for human health in 2010

Antibiotics Resistance of *Escherichia coli* in India

Antibiotics use per capita by in...

Per capita consumption is generally higher in high-income countries, but the greatest increase in antibiotic use between 2000 and 2010 was in low and middle income countries

Brazil, Russia, India, China, and South Africa accounted for 76% of the increase in antibiotic usage from 2000 to 2010

Antimicrobial resistance: clear and present danger

India awoke late to risks of antibiotic overuse and is scrambling to contain the surge in drug resistance

Ramya Kannan

After years of doing little to tackle the silent but potentially deadly proliferation of antibiotic-resistant bacteria in India, all hell broke loose in 2008, when New Delhi was tacked onto the name of a one such bug.

The New Delhi Metallo-beta-lactamase-1 was an enzyme that rendered bacteria resistant to a broad spectrum of antibiotics. A strain of the NDM1 had crossed the shores and spread resistance in the U.K. as well.

Despite its outrage over being associated with a resistant bug the nation sat up to the danger of anti-microbial resistance within its boundaries, and is beginning to understand the disastrous societal consequences of rendering certain life-saving drugs impotent.

Prior to the detection of the NDM, isolated calls for regulating antibiotics use were being made by doctors in surgeries and those manning Intensive Care Units.

It was in 2011 that the Union government came up with a National Policy for Containment of Antimicrobial Resistance in India, seeking to reverse what seemed to be spiralling healthcare concern.

The policy makes no bones about recognising the real threat: "Antimicrobial resistance in pathogens causing important communicable diseases has become a matter of great public health concern globally including our country. Resistance has emerged even to newer, more potent antimicrobial agents like carbapenems."

> We have finally begun to understand the disastrous societal consequences to rendering certain life-saving drugs impotent with misuse

A March 2016 paper on 'Antibiotic Resistance in India: Drivers and Opportunities for Action' in PLOS Medicine makes a convincing case for action against resistance: "Antibiotic resistance is a global public health threat, but nowhere is it as stark as in India. The crude infectious disease mortality rate in India today is 416.75 per 100,000 persons...twice the rate in the U.S. (200) when antibiotics were introduced."

Among the key factors responsible are the widespread use and availability of practically all the antimicrobials across the counter, increasing and wanton use of antibiotics in livestock production, inappropriate doses, and irrational use of antibiotics in hospitals.

Attempts have begun to regulate at least the human consumption of antibiotics: there are now guidelines for appropriate antibiotics usage which have revised Schedule H drugs to make over-the-counter availability of certain antibiotics nearly impossible.

Stringent enforcement of drugs control, making the dispensing of some antibiotics over the counter punishable, is the need of the hour.

Losing ground in the war o...

GROUND REPORT: Rising drug resistance has left Indian doctors struggling to tr...

Roli Srivastava

It is a rain-battered Sunday afternoon in Mumbai and Prakash* has just finished his shift as a security guard at an ATM. He says he has always enjoyed his work, even when he was addicted to drugs, and even after he tested positive for HIV about a decade ago. But a few years later, he hit a roadblock.

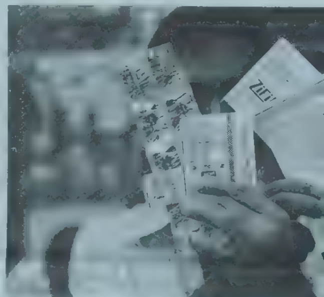
"My first line of treatment started in 2012, but my CD4 (number of cells in a cubic millimetre of blood and a key indicator of HIV progression) kept dropping, touching 193 (normal range is 500-1500)," he says.

For 18 months, he battled weakness and frequent bouts of fever. He quit work and almost gave up medication. He was finally stamped drug-resistant, and moved to the second line of treatment, to which he is responding.

ANTIMICROBIAL RESISTANCE

At another end of Mumbai, a young girl keeps vigil outside the ICU of a private hospital, trying to understand why her father, diagnosed with pneumonia and multi-organ failure, is not responding to the strongest drugs. She says this is third hospital the family has moved him to

He is being administered ceftazidime, a third generation antibiotic, as he was found to be resistant to not just carbapenems – which work on most resistant infections – but also colistin, the last antibiotic in the medical armoury to treat resistant infections.

MARKED MEDICINE. Chemist shows redline antibiotics. – PHOTO: VIVEK BENDRE

Experts mapping drug resistance say Mumbai's case studies of hard-to-treat infections reflect the concern over rising cases of antimicrobial resistance (AMR) across a spectrum of medical conditions.

Fuelling the resistance are several factors: years of antibiotic abuse, low compliance with prescribed dosage, and poor sanitation levels.

Critical-care concern

Patients in ICUs are particularly at high risk to resistant infections. "National data since the last quarter of 2013 have shown that drug resistant infections are increasing in hospitals," says Dr Kamini Walia from the division of epidemiology and communicable diseases of the Indian Council of Medical Research, which has been on the drug resistance trail. The ICMR data shows that bugs such as Acinetobacter baumanii and Klebsiella pneumoniae show as much as 70 per cent resistance to carbapenems, once effective on drug-resistant ventilator-acquired pneumonia or catheter-associated urinary tract in...

Resis... cated ... to patie... intensiv... in Mulu... are no ... horizon... biotics ... side eff...

Ravindra Jadeja fined for selfie with lions

Mahesh Langa

AHMEDABAD: The Gujarat Forest department has imposed a fine of Rs. 20,000 on cricketer Ravindra Jadeja for taking a selfie with lions in the Gir forest national park, which habitats Asiatic lions.

During his recent visit to the forest with his family, Mr. Jadeja clicked several selfies with lions in the background in the forest from his mobile phone. The cricketer posted those selfies on the social media, following which the Forest department ordered an inquiry into the issue.

"We have collected Rs. 20,000 fine from Mr. Jadeja for flouting rules inside the sanctuary during his visit in to Gir forest in June this year," said A.P. Singh, Chief Conservator of Forest, Junagadh range.

Inquiry report

According to him, the inquiry report is yet to be prepared. "Penalty and inquiry report are two different things. The inquiry report will be sent to higher authorities after we finalise it. Action against the forest staff would be taken based on the findings of the report," Mr. Singh added.

Student's death sparks protests at IIT Kanpur

Sugarcane is hero & villain in Beed

While some farmers swear by the crop, others blame it on the drought

Sharad Vyas

DECLINING INCOME: Many sugar factories have closed down in the Beed district of Maharashtra. — PHOTO: VIVEK BENDRE

BEED: Kishan Kaka Yadav shrugs his shoulders, put his safety gear on, and steps in. Memories from 30 years ago come rushing back as he enters the defunct sugarcane factory which had its first run in 1979. His eyes light up when he sees the central unit, which comprised clanking baskets that once moved at high speed to turn molasses into sugar crystals. "There was no sight better than that of millions of tiny shining crystals tumbling out of here," he reminisces.

At its peak, the Kada Sahkari Sakhar Karkhana (KSSK), in the drought-hit Ashti taluka of Beed district, produced 3,03,169 tonnes of sugar in 1981-82. From then on, it kept falling, to touch 3,000 tonnes on the last day of production in 2014. The factory shut down because of falling production and rising debts.

The KSSK was taken over from Bhimrao Dhonde, BJP legislator from Ashti, by cooperative banks of Aurangabad and was later attached by the Employees' Provident Fund Organisation (EPFO) on November 11, 2015, for non-payment of arrears of Rs 53.5 lakhs.

Nearly 10 sugar factories in Marathwada, of them five in Beed district, have shut down due to bad debts and falling production in the wake of poor monsoon. Of the 76 factories across Maharashtra, 30 have shut shop while production has crashed from about 20 lakh tonnes a couple of years ago to just 3.5 lakh tonnes last year. The debate around sugarcane rages on in Marathwada, more fiercely now with the State government's decision to ban licensing of new factories. "This is a welcome move by the government. This crop is not in the interest of farmers in Marathwada even though they may have made a good living out of it. I believe that this drought in Marathwada is man-made and of that sugarcane alone has played a 70 per cent part," India's waterman and Ramon Magsaysay Award winner Rajendra Singh told *The Hindu*.

Sugarcane continues to divide the academic discourse as well. Agriculture experts and agro-scientists who blame sugarcane for the current water crisis in Marathwada claim the cash crop guzzles up to three crore litres an acre of water annually. Those in favour, peg this number at 1.5 crore litres with the flow irrigation technique and nearly half of that with micro irrigation methods. Those criticising claim soyabean and chickpea only uses less than 50 lakh litres.

"I want to ask those who are against sugarcane as to what is the scientific source of their information. A picture is being painted that growing sugarcane is a crime without thinking that lives of hundreds of farmers has improved over the years," said B.B. Thombare, chairman of Natural Sugar and Allied Limited at Osmanabad. Having carried out an experiment on a 50-acre plot in Latur between 2007-2008, the mill managed a yield of 110 tonnes of cane an acre with just 7 ft furrow and water utilisation of 1.5 crore litres on an average annually. Unperturbed by the criticism of cane, the farmer in the water-sufficient areas around canals and river basins here still swears by the reliability and dependability of the crop, while those in the parched interiors who have already suffered one or more crop loss sound a note of caution. "With enough water from the Godavari basin, my cane yield touched 40 tonne per acre last year. So far, I haven't felt the need for installing drip irrigation," says Sadashiv Ramesh of Georai taluka in Beed. The Godavari basin runs along Georai, Majalgaon and Parli, where cane is still the proffered crop and nobody seems to care as long as there is water in the vicinity. There are those who differ with the "preferential" treatment sugarcane has received from the government over the years.

"The flow and sources of water in Marathwada were all tamed and manipulated for the benefit of the powerful sugar lobby over the years," says Tukaram Yelale, producer and exporter of fruits and grapes and chairman of Krishi Vikas Export, Latur.

Locals resist research team

M.L. Melly Maitreyi

HYDERABAD: The teams rushed by the Hyderabad based National Geophysical Research Institute (NGRI) to explore and identify potential places that can yield water in the Latur district of Maharashtra found themselves in a strange predicament on Wednesday.

Responding to the scenario where water had to be transported in railway wagons to help people of Latur to overcome one of the worst water crisis, NGRI wanted to do its bit with its own funds, equipment and knowhow. An NGO, Empathy Foundation, which proposed to drill 100 bore-wells in Latur, too requested the NGRI to identify best source of ground water.

Two teams, each comprising five persons, headed by a scientist, went to Latur on April 11 have so far surveyed government land in about six villages and earmarked five spots. But when they entered private lands to identify potential ground water sources, people resisted.

Shakeel Ahmed, In-charge Director, NGRI who reached Latur on Wednesday morning to supervise work was clearly taken aback at the distrust shown by people towards teams. "They objected to our equipment. Some thought we were measuring their lands," he said.

The district administration neither created awareness about the purpose of NGRI's work nor addressed any of people's misgivings. "There are apprehensions that if water is struck in a private land others, including the government, would stake claim," sources said.

Magical moment

WOOING TOURISTS: A Kashmiri artist performs during the Shikara (boat) Festival at the Dal Lake in Srinagar on Wednesday. The two-day Shikara festival was organised by the Jammu and Kashmir Tourism Department to attract foreign tourists to Kashmir. — PHOTO: NISSAR AHMAD

'Kejriwal delaying defamation suit proceedings'

Special Correspondent

NEW DELHI: Finance Minister Arun Jaitley has claimed Delhi CM Arvind Kejriwal and five AAP leaders were resorting to "delaying tactics" to slow down the court proceedings against them in a civil defamation suit filed by him.

Mr. Jaitley's counsel made the statement before Justice Vipin Sanghi in Delhi High Court after a plea was raised on behalf of Mr. Kejriwal and others that they had filed fresh applications seeking directions for deletion of new allegations levelled by the Finance Minister in the suit.

Lawyer Pratibha Maninder, appearing for Mr. Jaitley, said though the matter was listed for framing of issues, the defendants had done "everything possible" to delay the proceedings.

MCI cautions doctors against 'no cure, no payment' promises

Money back guarantees are against the law and code of ethics

Bindu Shajan Perappadan

NEW DELHI: "Don't indulge in the business of 'No Cure, No Payment' or 'Guarantee any cure'" was the strict warning issued by the Indian Medical Association (IMA) earlier this week to its 2.5-lakh doctors across the country. It cautioned them that "indulging in the business of guarantee or money back for treatment" is a clear violation of the Medical Council of India (MCI) Code of Ethics Regulations as well as the Drugs and Magic Remedies Act.

This is in light of the ongoing case against a doctor couple running an IVF clinic in Mumbai, whose licences were suspended by the Maharashtra Medical Council for three months following complaints that the couple made promises of guaranteed pregnancy on their clinic website and even offered refund if the treatment failed. The Advertising Standards Council of India made the complaint in 2014. A division bench of Justices S.C. Dharmadhikari and G.S. Kulkarni of the Bombay High Court refused to grant interim relief to the doctor couple.

Speaking about the issue Dr. S.S. Agarwal, IMA national president, said: "Soliciting patients directly or indirectly by medical professionals is not permitted under the MCI rules and regulations. A doctor cannot guarantee the results of their treatment. Given its serious implications, we have been constantly making an effort to educate all our members on what is allowed and what is not allowed and ways to safeguard oneself and ensure delivery of a transparent service."

"There is also an urgent need to educate patients about how not all lives can be saved and how the success of all treatments cannot be guaranteed. They must understand that doctors are committed to saving lives and helping solve health issues. But they are human and guaranteeing results is not possible," he said.

Under the MCI Ethics Regulations, advertising or soliciting patients by a physician, by a group of physicians or by institutions or organisations is unethical

Navy grants permanent commission to 7 women officers

Special Correspondent

A LANDMARK: From 2017, women naval officers can join as pilots of maritime reconnaissance planes. — PHOTO: S. SUBRAMANIUM

NEW DELHI: In a step towards giving equal status to women officers, the Navy has granted permanent commission to seven officers and has formalised plans to grant permanent commission in eight branches from 2017.

"Recognising the importance of providing equal opportunities to women officers, seven women officers from the batch of Short Service Commission officers of the Educationbranch and Naval Constructorcadre, who joined in 2008-09, have been granted Permanent Commission," the Navy said in a statement on Wednesday.

The statement also added women officers in the Navy, which include education, law, meteorology, air traffic control, logistics, observers, pilots on maritime reconnaissance aircraft and naval constructor. He added that a policy for women officers to

In a landmark judgement in October last year, the Delhi High Court granted permanent commission for women and pulled up the Defence Ministry and the Navy for a 2008 order which it called "sexist bias."

Why sedition case against me, asks Hardik

Special Correspondent

Compares his stir with other quota agitations in Rajasthan and Haryana

AHMEDABAD: In yet another letter Patel community released on Wednesday, jailed leader of the Patel agitation Hardik Patel has questioned the Gujarat government's stand on the sedition cases against him on the ground that he had never "worked against the country."

The 22-year-old leader, who has been in jail facing two sedition cases slapped by the Gujarat police after his violent agitation demanding quotas for his Patidar community, Mr Patel slammed the State administration for trying to suppress the agitation by falsely implicating against him. Then on what ground the sedition charge has been slammed on the Patidar agitation leaders in Gujarat," Mr Patel asked, comparing his agitation with other quota agitations in Rajasthan and Haryana.

He also stressed that his outfit the Patidar Ananmat Andolan Samiti (PAAS) is willing to talk to the government to resolve the issues but

THE HINDU

THURSDAY, APRIL 21, 2016

Rollback redux

Union Labour Minister Bandaru Dattatreya has backed off from enforcing new rules to restrict employees from emptying their provident fund accounts before they turn 58 years old. This is the second time in just over a month that the government has backtracked on a major policy shift concerning retirement savings in PF accounts. Another U-turn may be called for once the implications of new rules issued by the Finance Ministry to forfeit 'unclaimed' deposits in small savings schemes sink in. Earlier, Finance Minister Arun Jaitley withdrew two paragraphs of his Budget with a provision to tax three-fifths of employee PF accumulations at the time of retirement. That rollback came within a week, in the face of a widespread political backlash. The rules restricting EPF withdrawals were notified nearly 10 weeks before they were rolled back. Though there were some murmurs of discontent and many rushed to withdraw PF balances from previous jobs, it was only when violent protests rocked Bengaluru that the Centre changed tack. It first tried to buy peace with a three-month deferral and relaxations to allow employees access to their entire EPF balance for the marriage of children, the purchase of a house, enrolment in an educational course, and switch to a government job. Less than 24 hours later, the rules were simply scrapped. Most of the protesters in Bengaluru are employed in the textile sector, where India is fast ceding ground to Vietnam and Bangladesh; jobs are vulnerable and workers cannot take it for granted that they will be employed under the same conditions till the age of 58.

The violence may be seen as an act of desperation, and the Centre's rationale — ensuring people don't fritter away their PF savings during their working life — is good in theory. But it does not take into account the fact that people often withdraw EPF balances when they change jobs, simply because transfers are not handled smoothly at the PF office. Moreover, the labour market has undergone a paradigm shift; it is now characterised by greater job mobility, contractualisation and weaker security of tenure. A similar 'we know what's best for the people' strand of thinking was evident in the Budget proposal to tax EPF savings. The Finance Ministry claimed it was meant to nudge people into buying an annuity with their retirement corpuses rather than blow them away. The quick rollbacks in the face of protests create an impression that the government hadn't done its homework in these cases. Had it persisted, more people may have preferred informal jobs (without mandatory payroll deductions like EPF), thus defeating the larger objective of creating quality formal sector jobs, that account for just 10 per cent of the workforce. Micromanaging retirement choices for the privileged few is a waste of time. Redoubling efforts at providing genuine social security for the other 90 per cent of the workforce is a far better idea.

Frontrunners seize the day

The Empire State has smiled upon its own. In Tuesday's primary elections, New York yielded rich bounties to Democrat and former Secretary of State Hillary Clinton and also to Republican property billionaire Donald Trump. Both were already frontrunners in the race to win their party's nominations for the November 2016 presidential election, going by the number of delegates each had garnered. In sweeping New York, both candidates have consolidated their leads over their nearest rivals and set themselves up for victory in the July conventions in Philadelphia and Cleveland, respectively. Ms. Clinton, who has led by a sizeable margin over her only Democratic rival, self-described socialist and Vermont Senator Bernie Sanders,

Appropriating Ambedkar

Ananya Vajpeyi

While the Modi government moves him to the centre stage of national conversation, an effort is simultaneously underway to bring about a confluence of Left and Ambedkarite politics

The 125th birth anniversary of Dr. B.R. Ambedkar (April 14) has occasioned commemoration, celebration and commentary over the past few days. Indian public life is filled with such anniversaries, but perhaps Ambedkar's big birthday has attracted more attention than usual this year because at least four different political trends have converged upon him. Most noticeably, there is an aggressive bid to appropriate him on the part of the Hindu Right. Simultaneously, there is a newly awakened interest in him on the part of the parliamentary Left. Together with these two developments among mutually opposed political parties of the right and the left, there is the conflict over Ambedkar on university campuses such as that of the Hyderabad Central University and the Jawaharlal Nehru University (JNU). In these academic settings, on the one hand, student politics has increasingly embraced the figure of Ambedkar, and on the other hand, government and university authorities have targeted student leaders, activists and campus groups who profess Ambedkarite and Dalit ideology, in order to brand them "seditious" and "anti-national". This combination of contradictory trends in both national politics as well as the microcosm of the university campus is bewildering, and calls for careful analysis.

Ambedkar, right and left

The Modi government has sought to take over a number of modern political icons who do not have any historical connection with the Bharatiya Janata Party (BJP) or with Hindu right-wing ideology. This includes Mahatma Gandhi himself to begin with, Sardar Patel, and now Ambedkar. Rather than keep a distance from such figures who stood for ideas and values not just different from but also for the most part opposed to Hindutva, the Prime Minister and his party have adopted a strategy of appropriation as a means to neutralise the ideological threat posed by the legacy of such leaders. Gandhi and Patel hardly have any specific electoral constituency associated with them any longer, but in claiming Ambedkar as a hero for Hindus, the BJP also has an eye on Dalit votes.

Thus we have seen frequent sentimental references to Ambedkar in the PM's speeches, expensive new museums being constructed in houses where Ambedkar lived in Delhi (Civil Lines) and London (Primrose Hill), and an eruption of Ambedkar signage, statuary and memorabilia in public spaces all across the country. This government has moved Ambedkar into the centre stage of the national conversation — at least in terms of superficial reminders and references, if not through actual policy and legislative reform — in a way that is quite unprecedented. More official attention and showy gestures of adulation can be expected in the coming months, since December 6, 2016 will also mark 60 years since Babasaheb's death in 1956. (As anniversaries go, surely the BJP would prefer that December 6 be remembered as the day Ambedkar passed away rather than as the day the Babri Masjid was demolished in Ayodhya in 1992).

The Left, too, is not far behind. Senior communist leaders Sitaram Yechury, Prakash Karat, D. Raja and others have all recently spoken and written about Ambedkar's commitment to equality, to the rights of Dalits and to social justice, and about his role in the making of India's Constitution, with approval and newfound admiration. They have also criticised the BJP's sudden love for Ambedkar, calling it politically expedient and motivated by a desire to tap into the Dalit vote (a charge that is not incorrect). Yet one wonders why the Left parties have allowed decades to pass before recognising their own natural affinities with Ambedkar, especially on questions of inequality, caste and class, reservations, labour, and Ambedkar's scholarly interest in Karl Marx. The opportunities for debate and dialogue across the Left and Ambedkarite political traditions have existed, and been systematically wasted, since the 1930s (with brief exceptional interludes in Maharashtra in the 1970s and Karnataka in the 1980s). It may be a case today of too little, too late, or else it might be better late than never, for the Left to begin to engage with Ambedkar in a way that is both intellectually rigorous and ideologically daring.

But it is also interesting that both the Right and the Left are skating on thin ice in coming to grips with Ambedkar so long after the time when they really ought to have begun to take him seriously. And both may find, when (or if) they begin to read Ambedkar with a degree of fidelity to his ideas and respect for the actual text of his writings, that his positions on a range of significant issues — the caste system, minority identities, Brahminism, the Muslim question, religious conversion, working class politics, women's rights — are in fact irreconcilable with their own. At the moment there are too many taboos, pieties and euphemisms in the handling of Ambedkar to permit a genuinely critical conversation between him and those eager to claim him on either end of the political spectrum. Everyone is too busy trying to recruit him into this or that political camp to acknowledge that he never belonged to the Left or Right, something he knew full well in his lifetime, even though it isolated him politically from his own historical context.

> Ambedkar's positions on a range of significant issues — the caste system, minority identities, Brahminism, the Muslim question, religious conversion, working class politics, women's rights — are irreconcilable with those of the Left and the Right

Babasaheb on campus

JNU student leader Kanhaiya Kumar's rousing speech, soon after his release from jail in early March, made an elaborate reference to the solidarity that needs to be forged between Left-wing and Ambedkarite politics, calling them the "red" and the "blue" political traditions, and chanting both their slogans, 'Lal Salaam!' and 'Jai Bhim!', in a wonderful display of old-fashioned oratory that had the whole nation mesmerised for almost an hour on live television. To be fair, this is not entirely an original coinage by Mr. Kumar — on the contrary, it is a convergence that the Marx-Phule-Ambedkar strand of ideology in Maharashtra's Dalit politics has long tried to popularise, and can be heard even today in the poetry, songs and speeches of local Maharashtrian activists such as Sheetal Sathe and Sachin Mali, associated with the radical Kabir Kala Manch that stands for the annihilation of caste. But Mr. Kumar brought it to the country's attention in a big way, and put across the message in a vivid metaphor that people could relate to, a rhetorical-polemical accomplishment for which he deserves full credit.

Anyone who participated in the multiple marches, teach-ins and demonstrations that took place in Hyderabad, Delhi, Calcutta, Bombay and elsewhere throughout January, February and March, following Rohith Vemula's suicide and the arrest and subsequent release of JNU students Kanhaiya Kumar, Umar Khalid and Anirban Bhattacharya, will recall immediately the visually arresting sight of red and blue flags raised, waved and carried by thousands of citizens, and the soaring chants of a coming Left-Ambedkarite revolution that rang out on the streets, in the squares and on university campuses for the first three months of 2016. The novelty and the idealism of these mass protests were clear for all to see; but as a participant in many of these events in Delhi, I can testify that they were also marked by uncertainty and a lack of direction: Who is leading this inchoate Indian Spring? Does it have a clear agenda? Will it develop into a real political alternative in the future? Can a student-led movement, which is by definition transient (like students who enter and pass through the university), acquire a staying power of its own, or will it be subsumed under the banners of existing political parties and held hostage to their failures and limitations?

The bespectacled figure of Ambedkar, with his copy of the Constitution held to his side, stands silently over this moment of popular tumult, rising over a sea of red flags like a lighthouse. But that ship is yet to set sail. Meanwhile, the Modi government, its Ministry of Human Resource Development, its Department of Higher Education, its vice-chancellors at central universities, and the BJP leadership, are busy harassing, silencing, jailing and disciplining Dalit and backward caste students, attacking politically outspoken — and especially Left-wing and Ambedkarite — faculty, trying to dismantle reservations policy and indeed the public university itself as an institution, cutting the budget of the University Grants Commission, rolling back stipends and bursaries for research scholars, curbing intellectual freedom and the right to dissent, and cracking down on student politics, particularly on campus groups that identify themselves with Ambedkarite activism, in ways never before seen in the history of independent India. It's remarkable how the same administration that apparently spares no expense in "celebrating" Ambedkar's 125th anniversary also does not spare anyone who actually follows Ambedkar in struggling to create genuine liberty, equality and fraternity.

In a suicide note that may yet become the warrant for a new political formation at the confluence of the Indian Left and the Dalit movement as these have conventionally been understood, Rohith Vemula lamented the inability of caste society to treat a human being humanely. He wrote, unforgettably: "The value of a man was reduced to his immediate identity and nearest possibility. To a vote. To a number. To a thing. Never was a man treated as a mind. As a glorious thing made up of star dust." To Rohith's memory and to Babasaheb on his birthday are dedicated these lines from the poem "America", by Langston Hughes:

Knowing / There are stains / On the beauty of my democracy / I want to be clean / I want to grovel no longer / In the mire / I want to reach always / After stars.

Ananya Vajpeyi, the author of Righteous Republic: The Political Foundations of Modern India (2012), is with the Centre for the Study of Developing Societies

CARTOONSCAPE

FROM PAGE ONE

PM asked to seek divine help

Even Union Power Minister Piyush Goyal, while on a visit to the city last month, was informed of it.

"Local sentiments are connected to the belief that the Prime Minister needs to visit the Kaal Bhairav temple to make his visit here successful," he told The Hindu.

Shrikant Mishra, one of the main officiating priests at the Kashi Vishwanath Temple, who also officiated over the rituals when Mr. Modi visited the temple after winning the general election, says the belief about the Kaal Bhairav temple is a "shastriya parampara" or classical one.

"Kaal Bhairavji is considered Dandapani or one who can mete out punishment, therefore anyone who visits Kashi has to pay obeisance to him first. If the BJP leadership here has sent a word to the Prime Minister, it is not wrong," he told *The Hindu*.

Mr.Modi's trips to his constituency have been cancelled for various reasons in the past few months. First, it was hurricane Hudhud in October last. Then, heavy rains prevented his public meetings in June, and finally, the death of a worker at the venue where he would have addressed a rally forced its cancellation in July this year. "I am aware of the suggestions sent by the party's local leadership. Local sentiments are to be conveyed to the Prime Minister of course, but I cannot confirm whether it has been accepted," U.P. BJP president Lakshmikant Bajpai said.

Sri Lankan war crimes horrific: U.N. report

The Sri Lankan government, while responding to the report, said the findings would receive "due attention" of relevant authorities. The government recognised "fully" that the report represented "a human rights investigation and not a criminal investigation", the Foreign Affairs Ministry said in a statement here.

While the report found fault both with the authorities and the Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE) in respect of "unlawful killing", it pulled up the former on several counts, including "sexual and gender-based violence", "enforced disappearances", and "torture and other forms of cruel, inhuman or degrading treatment".

As regards the detention of internally displaced people, the report said: "Almost 300,000 IDPs were deprived of their liberty in camps for periods far beyond what is permissible under international law." The report was critical of the LTTE in respect of "recruitment of children and their use in hostilities".

As for "attacks on civilians and civilian objects", the OISL expressed "grave concerns" over the repeated shelling of hospitals in the Vanni. It did not absolve the LTTE either and the U.N. office wanted the entire matter to be investigated. "Violations attributable to one of the parties do not justify lack of compliance on the part of the other."

On allegations of extra-judicial executions of identified LTTE cadres and unidentified individuals on or around May 18, 2009, some of whom were known to have surrendered to the Sri Lankan military, the OISL said: "Although some facts remain to be established, based on witness testimony as well as photographic and video imagery, there appears to be sufficient information in several cases to indicate that they were killed after being taken into custody."

Violence rises again in Valley, in unusual ways

A CRPF jawan rests in front of a closed market during a strike called by separatists in Srinagar on Wednesday.- PHOTO: NISSAR AHMAD

In recent months, several other instances of mysterious killings of people have been reported in the Valley. A... security agencies have been pointing a finger ... split in the mil... ... and internecine ... among them ... by the rise of the so-called splinter group, the nature of attacks has been evolving regularly. While suicide attacks and high-impact improvised explosive devices have become rare, milder grenade throwing and weapon snatching have be-

Govt. firm on stamps move

Mr Prasad added that this list is always subject to review. "All of them are icons in there own field. Is Jawaharlal Nehru part of the Congress family or not? Though his name has been there several times, we wanted him as he is the first Prime Minister." He further ...

BIHAR ASSEMBLY POLLS

No blanket ban on 'Mann ki baat,' says EC

Congress, allies claim PM will misuse the programme

Special Correspondent

NEW DELHI: The Congress and its alliance partners on Wednesday approached the Election Commission to seek a ban on Prime Minister Narendra Modi's 'Mann ki baat' radio programme, alleging that it could be used to directly influence the outcome of the Bihar Assembly elections.

ALL EARS: *Students in Moradabad listen to Prime Minister Narendra Modi's 'Man ki Baat' programme on Teacher's Day.* — FILE PHOTO: PTI

The Election Commission, however, said that while no blanket ban could be imposed on the programme, it would take action if parts of the programme were found to be in violation of the model code of conduct now in place in Bihar.

"We take strong objection to the misuse of the public broadcaster for political purposes by the Prime Minister, who is the chief campaigner and face of the BJP," Congress senior spokesman Anand Sharma told journalists.

Mr. Sharma said his party and its alliance partners would approach the EC as the Prime Minister was "thick skinned" and determined to "misuse" his office and the public broadcaster. Later in the day a delegation comprising leaders from the Congress, the Janata Dal (U) and the Rashtriya Janata Dal went to meet the Chief Election Commissioner on the issue.

"No blanket ban can be enforced on things like Cabinet meeting and 'Mann ki baat', but the EC can take cognisance if the Cabinet decision or the content of programme is in violation of the model code of conduct," a senior EC official said.

If such a complaint was made, the election watchdog would go through the recording and transcript of the episode and take a decision, he said. A similar complaint was made by the Congress against the programme during the Haryana Assembly polls but the EC had not found anything "objectionable," he noted.

BJP, allies inch closer to accord

Nistula Hebbar

NEW DELHI: The National Democratic Alliance's seat-sharing talks for the Bihar Assembly polls are heading to the finish line amid some hard bargaining by the various partners.

Senior Bharatiya Janata Party leaders were meeting with leaders of the Lok Janshakti Party (LJP), the Rashtriya Lok Samata Party (RLSP) and the Hindustani Awam Morcha (HAM) all day on Wednesday with still a few differences to be ironed out.

As reported by *The Hindu*, the BJP had set up three teams to talk to each ally and arrive at an acceptable solution on distribution of specific seats. While Sushil Modi and Union Ministers Radha Mohan Singh and Giriraj Singh were deployed to speak to HAM leader Jitan Ram Manjhi, the second team of Ashwini Choubey, MP, and State BJP president Mangal Pandey were tasked to speak to Upendra Kushwaha of the RLSP. All these leaders, along with Union Petroleum Minister Dharmendra Pradhan and BJP legislature party leader in Bihar Nand Kishore Yadav who were liasing with LJP's Ram Vilas Paswan, were hard at work on Wednesday.

According to top party sources, talks with Mr. Manjhi, who left for Bihar this evening, were most successful with all 20 seats allotted to his party and the names of candidates for these seats being cleared. "He will be announcing his list of candidates on September 19," said a source. His main grouse of getting the Jamui Assembly seat is still to be settled though, said sources. "Narendra Singh, MLA, who left the Janata Dal (U) with Mr. Manjhi and is a contender for that seat, is still in Delhi. There is talk that the BJP may make him fight under their symbol from that seat. This will also circumvent Mr. Paswan's feelings of rivalry with Mr. Manjhi for the label of the bigger Mahadalit leader," said a source.

The RLSP, which was upset after the BJP announced its first list of candidates, including a BJP candidate for Karakat constituency, which is part of Mr. Kushwaha's Lok Sabha constituency, seems to have got over its sulks. Party sources said that 18 of the 23 seats allotted to the party have been finalised and a list of candidates could be out on Friday.

The LJP has finalised around 24 of the 40 seats allotted to it. Sources say that negotiations and meetings are expected to continue till late between the party and the BJP team deputed to sort out the matter.

FRIENDLY FIRE

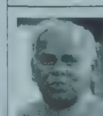
The BJP's allies in Bihar are unhappy with the seat-sharing formula announced earlier this week in New Delhi

LOK JANSHAKTI PARTY
- **Leader: Ram Vilas Paswan**
- **Number of seats:** 40
- **Grouse:** It wants the Jamui and Chikai seats, which are also being demanded by Jitan Ram Manjhi's party

RASHTRIYA LOK SAMATA PARTY
- **Leader: Upendra Kushwaha**
- **Number of seats:** 23
- **Grouse:** It had asked for 67 seats, was promised 32, but got only 23. Among all the allies, it feels the most shortchanged

HINDUSTANI AWAM MORCHA
- **Leader: Jitan Ram Manjhi**
- **Number of seats:** 20, another five will contest on BJP symbols
- **Grouse:** Manjhi feels he is the real Mahadalit leader, not Paswan; suspects BJP will give the Jamui and Chikai seats to Paswan

Discontent in Bihar NDA camp

Amarnath Tewary

PATNA: With the BJP releasing a list of candidates for 43 seats, disgruntled party leaders rushed to the Opposition camp or resigned from their posts on Wednesday.

After the BJP denied ticket to the sitting party MLA from Pirpainti in Bhagalpur, Aman Kumar Paswan, he went to the residence of JD(U) leader and Chief Minister Nitish Kumar. The BJP chose to field Lallan Paswan from the constituency this time.

Aman Kumar Paswan was accompanied by the local Nathnagar JD(U) MLA, Ajay Kumar Mandal. "Even Nitish Kumar was surprised at my party denying me ticket," he said. Recently, the railway police at Patna junction had seized Rs. 5 lakh from Aman Kumar Paswan's vehicle.

"Yes, I'm exploring opportunities in other parties," he told *The Hindu* after meeting the Chief Minister. He is expected to meet Rashtriya Janata Dal chief Lalu Prasad soon. Party sources, however, told *The Hindu* that the Pirpainti seat in Bhagalpur district falls in the RJD quota of the grand alliance and Aman Kumar therefore has to be accommodated by Lalu Prasad's party. "He has been asked to meet Mr. Prasad soon," they said.

Apart from Aman Kumar, the BJP dropped four sitting MLAs in the list released on Tuesday night – Lallan Kumar from Teghra, Sonelal Hembrom from Katoria (ST), Kanhaiya Rajwar from Rajauli and Surendra Prasad Sinha from Gurara.

'Promise not fulfilled'

Lok Janshakti Party vice president and MP Chirag Paswan said his partymen were not happy with the ticket distribution. "What we were promised has not been honoured," said Chirag Paswan. He, however, said they were not "unhappy" with ... sion

In love with work, Amazon style

Not long ago, a gradual reduction in working hours was considered a sign of progress. Now, productivity enhancing technology has colonised life beyond the office and in a complete reversal of common sense, overwork has become a badge of prestige

G. Sampath

Last month the *New York Times* carried a lengthy report on what it's like to work at Amazon, the world's biggest online retailer. It was not a pretty picture. Based on interviews with over 100 current and former employees, the article depicts a brutal workplace where people "tear apart one another's ideas in meetings", executives weeping is a common sight, and workers "toil long and late (emails arrive past midnight, followed by text messages asking why they were not answered)".

Amazon, according to the reporters Jodi Kantor and David Streitfeld, uses a "self-reinforcing set of management, data and psychological tools to spur its tens of thousands of white-collar employees to do more and more." Employee performance is subject to continual algorithmic monitoring.

The credo of 'doing what you love' divides work and workers along class lines — into those who do 'lovable' work, which is creative and intellectual and those who do 'not-so-lovable' work, which is repetitive and unintellectual

Those unable to cope with the "unreasonably high" productivity expectations are weeded out in the annual staff culling.

Motherhood, caring for the elderly, cancer treatment, recovery from a miscarriage — none of these is allowed to even minutely dilute the relentless focus on work. Describing it as a "bruising workplace", the article concludes that Amazon is "conducting a little-known experiment in how far it can push white-collar workers, redrawing the boundaries of what is acceptable."

Predictably, the report caused a storm. Several 'Amazonians' sprang to the company's defence, terming the report misleading. But interestingly, even the defenders could not — and did not wish to — dispute the basic thrust of the piece, which is that Amazon is not an easy place to work.

Rather, they turned it around to argue that Amazon is the best place for those who love their work. Such an employee, then, would embrace the extreme work pressure as an opportunity to grow rather than view it as a problem.

While Amazon may represent an extreme case, it is hardly unique in presenting a 'pressure cooker' environment that squeezes out the last drop of value from every worker. In fact, this is rather common in the technology and finance industries. It is the norm for most blue collar work. And in sweatshops across the global South.

What is significant about the Amazon "experiment" is the evidence it offers that even white collar work could be headed the same way. In that case, it is worth looking at the social costs and ideological armour of a culture that not just normalises but also valorises overwork.

Working for love

Traditionally, the professional-managerial class has aligned itself with capital, and in opposition to the working class. But in the face of increasing proletarianisation of white collar work, sustaining the illusion of being distinct from the working classes calls for fresh ideological engineering.

It is this ideological operation that the American cultural critic Miya Tokumitsu dwells on in her brilliant new book, *Do What You Love: And Other Lies About Success and Happiness.* 'Follow your passion'. 'Do what you love'. Many of us have received or proffered this advice at some point. Most young graduates today hope to make a career out of what they love. Allied to this idea is that of defining one's identity through work. This is the assumption behind the question we often ask of kids: what do you want to be when you grow up?

The ideological nature of this conception of work becomes clear when we consider that for the vast majority of the world's workforce, doing what they love, or self-definition through work, is not an option.

As she traces the origins and history of the "Do What You Love" (DWYL) ethos, Tokumitsu expands on its pernicious outcomes.

The first and most fundamental effect of DWYL is that it divides work and workers along class lines — into those who do 'lovable' work, which is creative, intellectual and socially prestigious; and those who do 'not-so-lovable' work, which is repetitive, unintellectual, and undistinguished. "Those in the lovable work camp are vastly more privileged in terms of wealth, social status, education... while comprising a small minority of the workforce."

For the vast majority of the world's workforce, doing what they love, or self-definition through work, is not an option

Second, even as it divides workers along class lines, the creed of DWYL covers up this division. According to Tokumitsu, it disguises the fact that being able to choose a career based on what we love to do is a sign of socioeconomic class. That's not all. "By keeping us focussed on ourselves and our individual happiness, DWYL distracts us from the working conditions of others while validating our own choices and relieving us from obligations to all who labour, whether or not they love it."

Indeed, nowhere is the narcissism of DWYL more evident than in the case of Steve Jobs, whose commencement day speech at Stanford University in 2005 is a dazzling feat of DWYL evangelism. In an essay, "In the name of love", Tokumitsu writes that "by portraying Apple as a labour of his individual love, Jobs elided the labour of thousands in Apple's factories, conveniently hidden from sight on the other side of the planet — the very labour that allowed Jobs to actualise his love."

This brings us to the third aspect: the erasure of the non-lovable work and those who perform it.

Most of us achieve public visibility via our work. When we meet someone new, the first thing they ask is "what do you do". Tokumitsu contends that lovable work is, by definition, visible work. We are unlikely to meet anyone passionate about washing cars "for the sake of it". Tellingly, she wonders, "What do those in the invisible workforce call themselves in their social media profiles?" What work-based social identities are available to those who clean hotel rooms, stock shelves, empty garbage bins?

Next, by cloaking the exploitative dimension of paid labour, DWYL facilitates it even more. "Nothing makes exploitation go down easier than convincing workers that they are doing what they love," notes Tokumitsu. "When passion becomes the socially accepted motivation for working, talk of wages or rational scheduling becomes crass."

Measuring 'passion'

Fifth, if passion is the key determinant of work, how does one measure it? Sadly, the only available measure so far is also the stupidest: the hours spent at the office. Tokumitsu points out that the DWYL paradigm, in seeking to institutionalise 'passion' by measuring it in hours, has caused a "runaway inflation" of the work week. The 9-to-5, 40-hour work week is dead. There isn't a salaried, white collar worker who hasn't felt the pressure to linger in the office long after her work for the day is done. In the ultra-competitive universe of Amazon, this translates into the anxiety that every minute spent away from work is a minute utilised by a colleague to forge ahead. It is, therefore, only rational to spend all of one's time working. Which is what Amazon and its many replicants want.

Last, DWYL neutralises the worker as a political category by eliminating work itself. Tokumitsu sums it up thus: "In ignoring most work and reclassifying the rest as love, DWYL may be the most elegant anti-worker ideology around. Why should workers assemble and assert their class interests if there's no such thing as work?" In the words of political theorist Kathi Weeks, cited by Tokumitsu, the ideology of DWYL "delivers workers to their own exploitation".

When passion becomes the socially accepted motivation for working, talk of wages or rational scheduling becomes crass

— MIYA TOKUMITSU, author

The 'Amabots'

For all these reasons, and despite them, doing what one loves has become "the unofficial work mantra" of our time. It is because they love what they do that Amazon's star performers don't mind putting in 80-hour weeks, or spending money from their own pockets for official work. As the *Times* report puts it, "the genius of Amazon is the way it drives [employees] to drive themselves". There is apparently a term for those successfully socialised into the Amazon way, "the Amabot".

So, is a planet of Amabots the ultimate summit of human civilisation? Not too long ago, a gradual reduction in working hours was considered a sign of progress. Economists used to write about how advances in technology will increase leisure time, allowing everyone to pursue diverse interests. Instead, , productivity-enhancing technology has only enabled work to colonise life beyond the office. In what constitutes a complete reversal of the common sense of a century ago, overwork has become a badge of prestige.

Of course, it's great if one's work is emotionally satisfying. But as Tokumitsu reminds us, emotionally fulfilling work is still work. There is no earthly — or heavenly — reason why everyone should have to prioritise work above every other aspect of life. As the very term 'Amabot' suggests, the DWYL ethic only dehumanises the worker, turning her into an inferior avatar of a machine.

Tokumitsu's *Do What You Love* underscores the importance of acknowledging all of our work — loved or unloved, passion or drudgery — as work. Only then can we "set appropriate limits for it, demanding fair compensation and humane schedules that allow for family and leisure time."

sampath.g@thehindu.co.in

THE HINDU
WEDNESDAY, JULY 13, 2016

This time in Africa

Drawing a link between Indian and South African cultures during his four-nation visit to Africa, Prime Minister Narendra Modi referred to the journey from "Gujarat to Durban" as one "through the spirit of Vasudhaiva Kutumbakam (globalism) to Ubuntu", the last a Zulu word that expresses the core of humanism. The evocative reference imbues the historical links between India and African nations with a unique warmth. But Mr. Modi also made it clear that this visit was more than about words. In an interview to a South African newspaper, he outlined his focus areas: energy, food and maritime security. His stops at Mozambique, South Africa, Tanzania and Kenya were accompanied by discussions on securing lines of coal and natural gas and funding capacity-building in energy production. In Tanzania and Mozambique, in particular, there were discussions on enhancing the export of pulses to India to meet a demand shortfall. As he travelled along the southern coast of Africa, Mr. Modi spoke to his hosts in detail about shoring up maritime ties as part of the Indian Ocean Rim Association (IORA), and linking India's own "Sagar-Mala" outreach for Indian Ocean islands with the South Africa-authored "Operation Phakisa", that focusses on Africa's combined strengths in blue economies and ocean governance. India has been slow to upgrade ties with Africa, and it must chart its own trajectory without competing with, or being inhibited by, China's formidable presence in the continent. China's current hold in trade and investment in Africa is three times India's, and South Africa, for instance, has a key role in promoting the Maritime Silk Route programme as part of the One Belt One Road initiative.

Mr. Modi's visit to these four countries in southern and east Africa should, therefore, be seen as a work in progress. Africa is a continent of 54 countries, and each has diverse reasons to improve ties with India — from sharing low-cost technologies and pharmaceuticals, building on the Solar Alliance and renewable energies, and growing markets for each other's goods. For instance, 84 per cent of India's imports from the Sub-Saharan region still come from raw materials and natural resources, not consumer or processed goods. However, if there was one message that Mr. Modi could have empha-

Now is not the moment

A Uniform Civil Code, if brought in now, will be perceived as an apology for hegemony of Hindu laws over the personal laws applicable to Muslims and Christians — and justifiably so

K. Kannan

It is reported that the Union Law Minister has requested the Law Commission to examine the feasibility of ushering in a Uniform Civil Code. In all the debate about the Code, there is an assumption that it will pave way for national integration. The imperatives are traced to the constitutional provision of Article 44 that exhorts it as among the Directive Principles of State Policy.

There are several provisions in the Constitution which are transitory, such as the number of years of provision for reservation of seats for representation in the Parliament and the Legislative Assemblies (Article 334), the time frame when Hindi will substitute English as the lingua franca for official purposes (Article 343), and the special status to Jammu and Kashmir (Article 370). The withdrawal of special status to Kashmir in the present atmosphere will be an invitation to anarchy; reserved constituencies are absolutely essential for several more years to assure adequate political space for the Scheduled Castes/Scheduled Tribes; Hindi has still very little currency in the southern States.

The Uniform Civil Code, if brought in now, will be perceived as an apology for hegemony of the Hindu laws over the personal laws applicable to Muslims and Christians, and justifiably so. To B.R. Ambedkar at the time of initiating the dialogue and finalising the draft of the Constitution, it was the obvious choice, for he saw no merit in the role of religion in its application to personal laws. The truth is that personal laws are what we confront in our personal lives from birth to death, viz. laws of marriage, maintenance, adoption, custody, guardianship of children and succession. Religion is the first affinity at birth and it is carried through at one's will through the laws that we recognise as personal to him/her. If we withdraw the personal laws by force, we trench upon the most intimate emotion of an individual. The argument often offered is that every other country does not have different personal laws, so why have it? Ask this question instead: we have different personal laws, how does it denigrate our national solidity? Any talk on Uniform Civil Code must come at

ILLUSTRATION SURENDRA

> Take up reforms in each personal law through independent initiatives and we will have created laws that are uniform over a period of time

such a time and in such a way that we have gradually moved towards assimilation of the very best from each of the personal law systems that exist.

Judicial interpretations as a tool

There is no one personal law which is complete and just in itself. What we cannot achieve through forced legislation, we are slowly achieving by seamless transition through secular laws. For instance, opposition to a private bill for uniform adoption law was thrown out by loud protests in Parliament some years ago. The apprehension of the Muslim community was that concepts alien to its socio-religious practices will march one after another if change in legislation is permitted in one field. It was a prospect of suffering forced indignity that was the cause for the opposition. The opposition by Christians was no less vociferous. When adoption was made possible through the Juvenile Justice Act, the Bombay and Madras High Courts adopted dynamic interpretations to hold that adoption under the Act will be applicable to Christians as well. Soon enough the Supreme Court ruled that Muslims could also adopt under the Act. Not a whimper of protest from any community!

Guardianship laws for Hindus and Muslims carry a bias towards the father as the natural guardian to a minor child. Judicial pronouncements on the paramount welfare consideration of the child and the decision in the *Githa Hariharan* case have largely straightened the slant and recognised the pre-eminent importance of a mother as a guardian irrespective of the age of the child, even beyond five or seven years of age. Where there have been seeming inequities in the application of laws for provision for maintenance being restricted only for the period of *iddat* for divorced Muslim women and the ease of dissolution of marriage through pronouncement of *talaq*, they have changed largely due to judicial pronouncements. Now under the law of the land, a divorced Muslim woman is entitled to provision for maintenance for a lifetime or until she is remarried, which shall be made within the period of iddat (*Danial Latifi v. Union of India*, 2001) — a long distance travelled from the attempt to annul the effect of the Supreme Court judgment in Shah Bano's case by the enactment of the Muslim Women (Protection of Rights on Divorce) Act, 1986; *talaq* shall not be valid unless preceded by an effort at rapprochement and strict rules of evidence about the pronouncement itself (*Shamim Ara v. State of U.P.*, 2002). These judgments have blunted the injustice against whimsical acts of husbands.

Comparing personal laws

Look at the sheer superiority of some of the laws of one community over another. Take the law of succession. Under the Hindu Succession Act, the mother is a Class I heir and the father has no place in the presence of the widow and children. Under the Indian Succession Act, applicable to Christians, in the absence of lineal descendents, the father is an heir along with the widow and not the mother. Do you think that the law is unfair to the father in one case and to the mother in the other? Look at the Muslim law. Both the father and mother are primary heirs. Again, the grant of absolute right to property by succession to a female was not accepted for Hindus till 1956 when Section 14 assured such a right. This provision is the most abused provision by several machinations through pleas of oral partition, oral release, ouster and other things, by the male members of a Hindu family. This provision has probably generated the maximum litigation, the cause being the unwillingness of the Hindu patriarchy to cede to a female member an equal right in the property. Muslim law recognised full right to a woman since the days of Prophet Muhammad, several centuries before the whole of the modern West accorded to a woman property rights.

Examine the law of testamentary succession. Many of the litigations in court are fallouts of heartburn over disinheritance of widows or preference of sons over daughters. It is the unrestricted power of disposition through will that causes many a contest to the dispositions. Muslim law does not allow a bequest to more than a one-third outside-the-line succession without the concurrence of natural heirs and up to a two-thirds share with the consent of natural heirs. In the law applied in Puducherry as well as in Goa, where the Code Civil was applicable, the principle of *legitime* or *quotité disponible* caused a fetter to unlimited disposition and reserved a share compulsorily to legal heirs outside the power of disposition. Notwithstanding these salutary provisions, let us assume that the Indian Succession Act imposes a fetter of disposition through will to one-third or two-thirds as the case may be in the manner that the Muslim law recognises. What will be the first reaction? You will hear murmurs of minority appeasement instead of recognising it objectively as the desirable goal of litigation reduction and equitable distribution. The Bombay High Court has opined Section 15 of the Hindu Succession Act, preferring parents-in-law as heirs through husband to parents as heirs to a deceased woman, to be unconstitutional and called to aid the more just provisions under the Indian Succession Act applicable to Christians.

Marriage as a contract under Muslim law is more secular than retention of the concept of the marital bond as a sacrament in the Hindu and Christian communities. The provisions for divorce by mutual consent that have been introduced in the Hindu Marriage Act or under the Divorce Act applicable to Christians are actually a movement towards the Muslim understanding of marriages. Do you think that allowing up to four wives for Muslims requires a change? Shall we in the same breath make illegal even consensual adult relationships outside marriage or concubinage as cognisable offences?

Gradual changes, the way forward

The dynamics of socia[illegible]

CARTOONSCAPE

Rain claims 10 lives in Maharashtra, Rajasthan

NEW DELHI: At least 10 people were killed in rain-related incidents in Maharashtra and Rajasthan even as there was some let up in the flood situation in Madhya Pradesh and Assam with no casualty reported from the two States since Monday.

Several parts of the country received monsoon rains with heavy rainfall in the national capital, some places in Rajasthan and in eastern Uttar Pradesh, but precipitation eluded Bihar, Punjab and Haryana, where sultry weather caused discomfort to people.

In Maharasthra, eight persons have died in rain-related incidents in the past 36 hours.

Gaganbawda taluka received highest rainfall in Kolhapur district in last 24 hours ending at 8 a.m on Tuesday.

Heavy spell

The heavy spell caused a substantial rise in the water level of Panchganga river near Kolhapur city which is now flowing near the danger mark, following which a disaster management team has been put on alert.

FORCE OF NATURE: Sluice gates of the Bhadbhada Dam in Bhopal were opened on Tuesday after the water level in Upper lake rose due to incessant rains. — PHOTO: A.M. FARUQUI

An IMD official said heavy rains coupled with thundershowers are likely in the Konkan region, north and south central Maharashtra.

He said following heavy rains in the catchment area of Godavari in Nashik, the authorities there and in Ahmednagar districts have put the villages along the embankment of the river on high alert.

Incessant rains also disrupted rail traffic between Surat (in Gujarat) and Nandurbar as the earth work underneath the tracks was washed away forcing railways to divert traffic.

Meanwhile, in Madhya Pradesh, where rain-related incidents claimed 22 lives till Monday, there was as no fresh casualty reported in the last 24 hours. "Monsoon is going to weaken over the State in next two to three days," India Meteorological Department Bhopal Centre's Director, Anupam Kashyapi, said. Government officials said some flooding was reported from Sehore district but the situation was under control. — PTI

Hardik likely to be released today

In a letter, he says he never did anything to cause law and order problems

SPECIAL CORRESPONDENT

AHMEDABAD: Invoking "Satyamev Jayate" after he was granted bail by the Gujarat High Court in three cases, including two sedition cases, Hardik Patel, leader of the agitation demanding reservation for Patels in education and government jobs in Gujarat, said he was committed to the Patidar (Patel) community and had done nothing to cause law and order problems in the State.

Mr. Patel is likely to be released from jail on Wednesday. The High Court on Monday allowed his bail plea in a case of rioting. Earlier, his bail pleas were allowed in two sedition cases, though he was asked by the court to stay out of the State for six months.

'Faith in judiciary'

"I had faith in the judiciary and in India, where poor people also get justice. I was thrown in jail despite the fact that I had committed no crime," Mr. Patel, who has been in a Surat jail since last October, wrote in a letter.

"I have never supported violence and have never done anything to cause violence. In a democracy, everyone can agitate in a peaceful manner and I will continue to do that," he said, adding that he "never compromised" the interests of the Patidar community.

The letter was made public by Mr. Patel's lawyer, Yashwant Vala.

The Patel leader also clarified that nobody had helped him get bail, as was being claimed by BJP State president Vijay Rupani.

Refutes BJP claim

Mr. Rupani had said that the State government's change of stance in the court ensured that Mr. Patel got the bail. Once out of jail, Mr. Patel is likely to head to New Delhi and Uttar Pradesh, where he may campaign in the forthcoming Assembly polls against the BJP.

When contacted, his family members feigned ignorance about Hardik's plans.

ON TOP OF THE WORLD: Supporters of Hardik Patel, convener of the Patidar Anamat Andolan Samiti, celebrating after he was granted bail in a sedition case last Friday. — FILE PHOTO: PTI

Three of cow vigilante group held in Gujarat

SPECIAL CORRESPONDENT

AHMEDABAD: In a shocking incident, a cow vigilante group in Somnath district stripped and beat up four persons, asking them from where they had got cow skin and whether they were killing cows. After the video showing them stripping and beating the four went viral on social media, local police arrested some of the three culprits.

In the video, a group of four persons are shown stripping as many people, tying them to a van and beating them with sticks, asking them how they could procure cow skin. After beating them brutally, one person from the group put the clip on social media, warning others to not kill cows or else would meet the same fate.

"We have arrested three persons and lodged an FIR. We will deal with them as they have no right to beat up people," said a police official from Somnath, adding, "A few persons are still at large but we will nab them soon."

According to sources, a group of local cow protection committee had intercepted a van in which some people were transporting remains of the animals which they thought was beef.

"We had information about some people killing cow for beef. We had also informed the police about the same," said local Shiv Sena activist Ramesh Goswami.

He added that "cow slaughtering will not be allowed in the area."

Rise in similar incidents

In Gujarat, incidents involving vigilante group members thrashing people suspected of slaughtering cows have been increasing.

Recently, a mob had attacked a minority dominated area in a village near Surat district suspecting that cows were being slaughtered there.

Centre rejects Kejriwal's plea for Chaturvedi as OSD

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The Department of Personnel and Training (DoPT) has turned down Delhi Chief Minister Arvind Kejriwal's request for assigning Sanjiv Chaturvedi, an Indian Forest Service (IFS) officer known for his action on several cases of corruption, as Officer on Special Duty (OSD) in his office.

Mr. Kejriwal had written an impassioned letter to Prime Minister Narendra Modi on Monday, requesting the services of Mr. Chaturvedi as his OSD [illegible] some say, [illegible] the Anti[illegible]

Sanjiv Chaturvedi

deputation on June 28 this year, has to do the mandatory cooling-off period of three years in his cadre (now Uttarakhand), before he is eligible for inter-ca[illegible]

Police horse Shaktiman's statue removed

KAVITA UPADHYAY

Uttarakhand Chief Minister Harish Rawat's media adviser says it had to be modified

DEHRADUN: Four days after being installed near the Vidhan Sabha here, police horse Shaktiman's statue was removed in the wee hours of Tuesday.

Shaktiman, whose hindlimb was injured during a Bharatiya Janata Party protest rally in March this year, had succumbed to the injuries on April 20. Following its death, two statues were made and installed in the state capital. One of the statues, which was installed in Police Lines here and had cost around Rs 1 lakh, was to be inaugurated by Uttarakhand Chief Minister Harish Rawat on Monday. But Mr. Rawat stayed away from the inauguration, saying he did not wish to "politicise" the issue of Shaktiman's injury and its subsequent death.

He said that whichever party came to power in the coming Assembly elections would decide on the statues.

A day later, on Tuesday, the second statue of Shaktiman, installed near the Vidhan Sabha and whose construction had cost around Rs. 5 lakh, was removed in the wee hours of Tuesday with no signs of it to be reinstalled.

While the administration and the police denied commenting on the reasons behind the removal of the statue, Mr. Rawat's media-in-charge Surendra Agarwal told *The Hindu*, "The platform for Shaktiman's statue has to be modified and the statue was removed for the same purpose."

Poacher's son arrested

STAFF REPORTER

NEW DELHI: Akash, the son of notorious poacher Sansarchand who followed his late father's footsteps into illegal wildlife trade, was arrested here on Monday.

He will now be handed over to the staff of Udaipur's Hathipole police station, where several cases are registered against him under the Wild Life Protection Act.

Held for evading arrest

Joint Commissioner of Police (Crime) Ravindra Yadav said that while there is no case against the poacher in Delhi, he was held for evading arrest. He had not yet disclosed details about his operations, the police officer said.

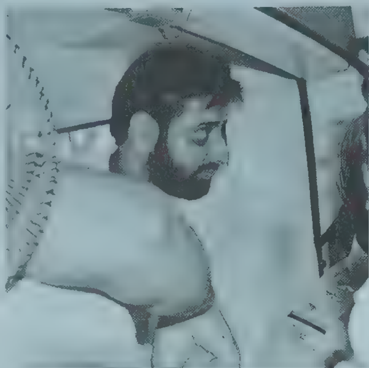
"After Sansarchand's death in 2004, Akash himself ventured into the trade. He was involved in a case where nails of leopard were recovered from his possession. He was lodged in jail in this case till 2008 and got bail from court after spending almost four years in jail."

The police suspect that Akash and his family members were using proceeds from the wildlife trade and using their electronics business as a front for the same.

Two lawmakers find themselves in the dock, face serious charges

Another AAP MLA held

Staff Reporter

IN TROUBLE: AAP MLA Amanatullah Khan after being arrested by the Delhi Police on Sunday. — PHOTO: PTI

NEW DELHI: The Delhi Police on Sunday arrested Okhla MLA Amanatullah Khan (the Aam Aadmi Party) for allegedly trying to run over a woman who had earlier complained against him.

Mr. Khan is the third lawmaker to be arrested in alleged molestation cases filed by different complainants in the past one month, evoking sharp reaction from AAP leaders.

"It is shameful that Modi ji has diverted entire police from protecting women to arresting his political opponents," Delhi Chief Minister Arvind Kejriwal tweeted.

AAP protest

The MLA's arrest was met with stiff resistance by AAP leaders and workers who protested outside the Jamia Nagar police station.

Mr. Khan has been booked for "attempt to commit culpable homicide" and "assault or criminal force to woman with an intent to outrage her modesty," said R.P. Upadhyay, Joint Commissioner of Police (South-Eastern Range). He was produced at the Saket district court which remanded him in one-day police custody.

The complainant, a former AAP leader, had earlier alleged that an unknown person had threatened her with rape and death at the behest of the MLA.

The woman also alleged that the MLA had tried to run her over by a car, threatened to kill her and had made vulgar gestures against her. She had since been provided security by the police.

The party also posted a mobile phone video clip in which the complainant is purportedly seen telling someone that the Jamia Nagar SHO had asked her to file a rape case against the MLA.

The problem began when the woman called the MLA on his mobile phone on July 10 to complain about power failure in her area. The MLA had allegedly rebuked her upon which she visited his Jamia Nagar home.

BJP MLC accused of molesting minor

Amarnath Tewary

PATNA: A Bihar Bharatiya Janata Party lawmaker was arrested and sent to judicial custody for 14 days on Sunday for allegedly misbehaving with a minor girl passenger on a train on Saturday night.

The BJP, later, suspended him from the party and issued a show-cause notice to him asking him to respond to the charges made against him within a week.

The MLC from Siwan Tunnaji Pandey was arrested on Sunday morning at the Hajipur railway station, near Patna on the charge of misbehaving with the girl on the Poorvanchal Express train. The girl was travelling with her father and other relatives from Kolkata to Gorakhpur while the MLC boarded the train at Durgapur.

"Yes, Tunnaji Pandey has been arrested on the FIR lodged by the family of the girl", said Sanjay Singh, Government Railway Police officer at Hajipur station.

Later, Mr. Pandey was remanded in judicial custody till August 6.

Centre should hold talks with separatists, Pakistan, says NC

Special Correspondent

Union Home Minister Rajnath Singh with J&K Deputy CM Nirmal Singh at a press meet in Srinagar on Sunday. — PHOTO: PTI

SRINAGAR: Most political parties in J&K, including the Opposition National Conference (NC), on Sunday asked visiting Home Minister Rajnath Singh to start a dialogue process with separatists and Pakistan to address the Kashmir problem.

A delegation of NC, led by its working president Omar Abdullah, met Mr. Singh in Srinagar and called "for immediate political engagement with Pakistan and a cross section of internal stakeholders within Kashmir to pave way for a political solution to a political problem that has claimed thousands of lives."

Criticising the Centre's approach towards Kashmir, Mr. Abdullah said, "New Delhi's lack of a political outreach was dangerous and could have adverse long-term implications."

He said his party expressed "deep disappointment at the Central Government's failure to recognise the problem in Kashmir as a political problem that requires political engagement - both internally and externally." "The Central government's tried and tested formulations of dealing with the political sentiment in Kashmir operatively and militarily rather than thinking out of the box has further exasperated the situation in Kashmir and created an unprecedented sense of disaffection and cynicism — especially among the youth — that could have adverse long term implications," reads the NC memorandum submitted before the Home Minister.

The NC memorandum sought a judicial probe into civilian killings and demanded immediate restoration of mobile telecommunications and Internet services.

CPI(M) leader M. Y. Tarigami, during his meeting with Mr. Singh, called for "an immediate end to brutal force against protesters."

He also urged the Centre to initiate a process of "unconditional dialogue with all the stakeholders, particularly the voices of dissent".

"There is urgent need to reach out to all sections of people particularly youth who feel gross[illegible] and humiliate[illegible]," Mr. [illegible]mi said.

Peoples Conference's chairman Saiad Gani Lone, Peoples Democratic Front chief Hakeem Mo[illegible] Yaseen and Democr[illegible]ty Nationalist head Ghulam Hassan Mir apprised Mr Singh of the [illegible]tion and possible [illegible] which, sources said [illegible]ed initiation of a political dialogue with separatists.

Mr. Lone, also ruling [illegible]ance partner, held separ[illegible] meeting with Mr. Singh and demanded "attention to people at the grassroots level."

Describing Mr [illegible] Kashmir visit as "useless [illegible]fort aimed at deceiving th[illegible] international community and people," JKLF chief Ysain Malik said: "Mr. Singh and other Indian leaders have time and again issued statements congratulating their forces, encouraging them and putting blame on the oppressed instead of oppressors."

Mr. Malik alleged the Home Minister "provided a clean chit to forces by st[illegible] that they were showing [illegible]imum restraint."

Flood situation worsens in Arunachal, Assam

NEW DELHI: The flood situation in north-eastern States of Arunachal Pradesh and Assam deteriorated on Sunday with death of one person and flood water inundating new areas.

In Assam, one person died in Lakhimpur while around 6.5 lakh people remain affected in 14 districts of the State.

While the South-west monsoon has been vigorous over Sub-Himalayan West Bengal, Sikkim and active over Arunachal Pradesh, Assam, Meghalaya, scattered rains were observed in several parts of the national Capital.

The showers kept the temperature in the comfortable levels in New Delhi though high relative humidity caused discomfort to people.

The maximum temperature recorded in the national Capital was 35 degrees Celsius while the minimum temperature settled at 28.4 degrees, both a notch above the normal.

In Arunachal Pradesh, with heavy to very heavy rainfall at isolated places, the flood situation deteriorated in several districts as new areas got inundated and over 100 families rendered homeless.

The Noa-Dehing River has flooded the entire Lekang circle while entire Namsai Township and its adjoining villages, mostly under Piyong circle, are badly affected.

The water in Noa-Dehing and Jengthu rivers is flowing above the danger mark, a report from Namsai said.

The flood situation under Chongkham circle also remains grim as the water level of the Lohit, Kamlang, Bereng, Tengapani rivers and its tributaries are rapidly increasing.

The worst affected areas are Gunanagar, Alubari, Injo, Insa, Pangkhao and Kherem.

Deputy Chief Minister Chowna Mein visited flood-affected districts of Lohit, Namsai, East Siang, Lower Dibang Valley and Changlang to take stock of the situation. Neighbouring West Bengal witnessed heavy rainfall at many places with Bagdogra recording 27.98 cm precipitation, Cooch Behar 8.86 cm.

Meanwhile, the MeT office in Uttarakhand issued a warning of likelihood of heavy to very heavy rains in few areas with extremely heavy fall at isolated places over Dehradun, Haridwar, Pauri, Nainital, Almora, Champawat and Udhamsingh Nagar districts over the next 72 hours starting tomorrow morning.

It has warned of heavy to very heavy rainfall at isolated places over remaining districts of the State in the period. Rains lashed many parts of Punjab and Haryana with Chandigarh, the common capital of the two states, recording 3.3 mm rain. The mercury dropped by few notches at many places after the showers. — PTI

HANGING ON: A child clings to her father who is using a rope to cross a flooded road in Patkaua panchayat in Bihar's Kishanganj district on Sunday. — PHOTO: PTI

Search area for missing IAF plane widened

Special Correspondent

NEW DELHI/CHENNAI: The Search and Rescue (SAR) efforts for the missing An-32 continued for the third consecutive day on Sunday with a total of 18 ships and 16 aircraft from Coast Guard, Navy and Indian Air Force (IAF). The weather improved marginally on Sunday aiding deployment of additional assets and intensification of the search in a larger area. However, with sea conditions remaining rough, the search efforts were challenging.

According to Coast Guard officials, ships have been tasked to search an area spanning 120 x 120 nm (nautical miles), while the aircraft were undertaking search in a much larger area of 300 x 360 nm.

"In addition, ships and aircraft from Andaman & Nicobar region are carrying out search in areas along the flight track from Chennai to Port Blair," the Coast Guard said in a statement. "We are searching on a larger area," a Coast Guard official told *The Hindu*. "Despite the prevailing rough conditions in the area and an overcast sky, all out efforts are being made to locate the missing aircraft," a press release said.

Merchant vessels alerted

Meanwhile, merchant vessels transiting the area have also been asked to keep a "sharp lookout for any signs of the missing aircraft".

Defence Minister Manohar Parrikar, who visited Chennai on Saturday had directed officers to keep the family members of all 29 personnel onboard updated [illegible]ularly on the search ef[illegible].

Following this the service[illegible] have deputed offic[illegible] [illegible]aison and provide necessary support to the aggrieved families, officials said.

Kin of missing Flight Lieutenant upset with govt.

Shoumojit Banerjee

PUNE: As the frantic search for the missing Indian Air Force's An-32 transport plane enters its third day, the parents of Flight Lieutenant Kunal Barpatte, who was navigating the aircraft, have expressed grave disappointment at the Centre and the defence establishment for their delay in communicating with the kin of the missing.

Assailed by anxiety, Rajendra Barpatte, a retired scientist, railed against the inferior quality of airplanes and expressed dissatisfaction at the way the search was being conducted.

"When the news broke, no one from the Centre or the State government bothered to call, neither did anyone from the IAF. Our enquiries were met with evasive bureaucratic replies. It was only after my brother-in-law tweeted Defence Minister Manohar Parrikar late Saturday evening that cognizance was taken," Mr. Barpatte said.

He questioned why obsolete Soviet-era airplanes from the 1980s Cold War era were still in commission.

He hoped that the unfortunate incident would serve as a wake-up call for the Narendra Modi government. The IAF has about a 100 twin-engines, AN 32s in its service.

"I only hope that this government goes in for better quality aircraft for the sake of the other eager boys joining the IAF in the future," Mr Barpatte said.

The Barpattes reside in the city's Nigdi area. Kunal [illegible] elder son had graduate[illegible] the city's Fergusson College with a Bachelor [illegible]gree [illegible] Electronics, following which he joined the Air Force Academy in Dundigal near Hyderabad.

He graduated in 2[illegible] was posted at the Jorhat Air Force base in Assam before moving to the Sulur Air Force base near Coimbatore in 2014.

[illegible]orgive past mistakes of [illegible] SC tells emp[illegible]

Sidhu is still in party, sa[illegible]

F[illegible]navis visits rape victi[illegible]

THE HINDU
MONDAY, JULY 25, 2016

Erdogan's coup

Turkish President Recep Tayyip Erdogan's vengefully disproportionate response to the failed coup of July 15 is hardly surprising. Given the authoritarian streak in his government, many had warned that he would capitalise on the opportunity to purge his enemies and critics. Unfortunately, that is exactly what is happening now. Mr. Erdogan blames Fethullah Gulen, a U.S.-based Turkish cleric, for the coup, though he has yet to furnish any evidence. But the government has already arrested, fired, suspended or served notice on about 58,000 people, largely Gulen supporters. Media groups are under pressure not to carry reports critical of the President. A three-month state of emergency declared last week gives Mr. Erdogan sweeping powers; one of the first presidential decrees was to close down institutions linked to Mr. Gulen. Given the depth and breadth of the crackdown, Turks must wonder whether this is the kind of democracy they wanted restored when they risked their lives on the streets of Ankara and Istanbul on July 15 and 16 in fighting back the coup-plotters.

The failed coup was a chance for Mr. Erdogan to genuinely explore the reasons that led to the military revolt and take steps to address systemic failures. It was also an opportunity to strengthen democratic institutions and address the concerns about his dictatorial policies, and the threats to constitutional secularism, one of the founding principles of modern Turkey. Instead, Mr. Erdogan appears convinced that the political capital he gained is best used to oust his enemies, real and imagined, from influential sectors. This marks a dangerous turn. A large-scale crackdown on a society that has strong democratic currents within it and a history of revolts against rulers will only invite public resentment. In the case of Turkey, every junta regime in the past was forced to hand over power to civilian leaders. Even the brutal military takeover of 1980 didn't last long. So if Mr. Erdogan and his supporters think they will emerge stronger with the purge, they could well be proved wrong. Secondly, the crackdown has already damaged Turkey's standing globally. From a leader who survived a coup attempt, Mr. Erdogan has transformed his international image into that of a revengeful strongman. Even his allies in the West have asked him to act within the rule of law. Thirdly, while it is important to hold those responsible for the coup accountable for their actions, an all-out attack on the military — roughly a third of the command structure has been purged — could be counterproductive. Heightened tensions between the civilian government and the military can only have a destabilising effect.

The sullying of scientific literature

In a rare and highly commendable move that has sent out a strong message to the Indian scientific community, the Council of Scientific and Industrial Research has dismissed a senior scientist working at its Chandigarh-based Institute of Microbial Technology (IMTECH) over serious charges of data fabrication in at least seven papers published in peer-reviewed journals. At least three papers published in 2013 in the journal *PLOS ONE* were retracted once preliminary investigation carried out at IMTECH revealed that the data were cooked up. Though Swaranjit Singh Cameotra was not directly involved in data fabrication, his complicity in the scientific misconduct became clear. The scale of misconduct by Dr. Cameotra is way lower in [illegible]rison to the South Korean stem cell [illegible] and the Japanese stem

The charge of the cow brigade

The cow rakshak syndrome needs to be analysed and exposed as a threat to Indian democracy

Shiv Visvanathan

One of my friends, who is an anthropologist, argues that the middle class Indian does not need to be psychoanalysed on a couch. "A crowd," he claims, "is a better method of analysing Indian repressions." India's politics of anxiety emerges more at the level of the crowd. "Crowds," he adds, "are for negative democracy, the public for citizenship."

For him, the psychology of India unravels at two levels. The first is at the level of the family, and where violence is more patriarchal. The second is at the level of an imaginary Jajmani system — a socio-economic system more predominant in rural areas and of its interaction between the upper and the lower castes. In this caste bundle, there is constant shuffling which provides a sense of order and disorder. But the fact is that what looks like order at one level might be mayhem at the second level. For this he uses the example of the cow and the politics around it which are very much in the news. At the domestic level, the cow is a god and represents something sacred. Simultaneously, it is the embodiment of an agricultural way of life. The cow is Gau Mata representing man's oneness with nature and is embodied in his totemic relation with the animal.

Now, a symbol of social fissures

But this domestic arrangement acquires political overtones. The nature of the symbol, the cow, changes and it soon comes to represent the worst in the caste system. The political battles around the cow soon become deep. Let me put it this way. The cow expresses the social tensions within an agricultural society that is turning urban in its ways. Here, local panchayats disrupt what is normal by becoming vigilantes. Ironically, the cow becomes a symptom of the deep fissures within a society. Brahmins, Muslims and Dalits are fast losing their moorings in agriculture and the cow becomes a source of violence. Ironically the cow, instead of representing the best of agricultural values, embodies the tension between a changing caste system and the ideals of a constitutional India.

As a result, we are soon inundated with images of and reports about social violence. In such moments of change, the Constitution becomes an empty document. Neither the rule of law nor law and order is maintained.

> It is not sacred cows that the regime is protecting. What it is desacralising is the Constitution. The idea of a cow — of seeking harmony — stands emasculated

Vigilante groups play kangaroo courts while the rest of the nation can only watch. It is this sociology of violence that we must confront.

One thing is clear. The Government of India is blissfully deep in slumber as this process plays out. As victims protest the violence, the regime plays a game of being indifferent. I must add that I am not reporting one singular event but a cascade of events. As the urban social landscape flares up, one even begins wondering whether the much talked about smart cities of the future will have a civic place for the cow, even as imagination. Given the nature of Twitter and the Internet, every act soon goes viral. Events in even the remotest corners of the country soon become a global spectacle. They become a part of the ecology of everyday memory and are difficult to shrug off.

It is not as if these "cow protection" groups protect the cow. They are not like the Jain goshalas where there is deep respect for animal life and cattle are given shelter. These groups see little connection between the cow and the future of agriculture. In fact, the cow, which is an icon, honoured in festivals, and considered as a totem, becomes a symbol that leads to irrational violence. The high caste Hindu, instead of seeking harmony between nature and culture in which the cow is cosmologically represented, now brutally disrupts both.

Minorities at the receiving end

I go to the incident which lies at the heart of all this. It was a scene that even went viral, which is perhaps how the world got to know about it. Mota Samadhiyala, 20 km from Una town in Gujarat, is a village of around 3,000, comprising the upper-caste Patidars, and other castes such as Kshatriyas, Kolis, Valand and Dalits. While there are no visible lines that demarcate the upper caste areas from this basti, the divide runs deep. People in the basti mostly work as farm labourers and supplement their income by skinning dead cows.

On July 11, a "cow protection group" attacked a group of Dalits who were skinning a dead cow in Mota Samadhiyala. Four of them were then brutally beaten with steel pipes and iron rods, stripped, tied to a sport utility vehicle and paraded in the main market near the local police station in Una by members of local cow vigilante group, Gau Raksha Samiti. The flogging was filmed and posted on Facebook as warning to other Dalits were they to repeat such acts. The incident has since led to an eruption of protests and unrest across Gujarat, and even political turmoil.

What has added to the brutality is the so-called piety of the cow rakshak who is pretending to be protecting the ideals of a fading society. It is not as if gau rakshaks do not understand the Jajmani system or the political economy of a society where the lower castes play a scavenging role. In this case, the four Dalits were taking away a dead cow to be skinned. This has been a part of tradition and is a social function. What is worse is that these vigilante groups have been further encouraged by the rhetoric of government spokespersons who periodically announce elaborate plans for cow protection. Stopping illicit cattle trade between India and Bangladesh is understandable, but using this as a pretext to inflict atrocities on Dalits is not.

Such atrocities have been recurring with impunity and Dalits are deeply frustrated. Some have even gone to the extent of ending their lives.

In all this, one realises that vigilante-sponsored violence is not sporadic but involves organised networks. They even patrol highways looking out for trucks ferrying cows and then attack those in the vehicle, using weapons to mete out instant justice. In turn the Centre remains silent, almost tacit in what it considers an informal validation of government policy. It is not sacred cows that the regime is protecting. What it is tacitly desacralising is the Constitution. The so-called rights of a cow are getting precedence over the rights of Dalits. The very sacred idea of a cow which seeks harmony between nature and culture now stands emasculated. It is here that fundamentalist movements get some of their energy from. It appears that the Modi government is operating on split levels, with one entity suggesting modern proposals for policy, while the other wants all of this to be anchored to a fundamentalism. It is this which makes the violence so overt. Oddly, the function of policing is being handed over to these groups and the regime sees them as arms that are helping to consolidate the ideology of the government.

A structure of violence

Let me look at another incident which happened last year where a 50-year-old man, Mohammad Akhlaq, was beaten to death and his 22-year-old son severely injured in Dadri in Uttar Pradesh, allegedly by residents of Bisara village, after rumours spread in the area about the family storing and consuming beef. In fact, if one looks at the lynching of Akhlaq and the attack on the four Dalit men for skinning a cow, one sees similarities. There is a third incident I will look at. This time it is on a video that emerged in late June this year which showed volunteers of the Gau Raksha Dal forcing two "beef smugglers" to eat cow dung and drink cow urine. According to reports, their leader admitted that his group had forced the two Muslim men to eat cow dung on June 10. The man claimed that volunteers, acting on a tip-off, intercepted a vehicle transporting "700 kg of beef from Mewat to Delhi" on the Kundli-Manesar-Palwal Expressway. He said the group chased the car for a few kilometres before stopping it near the Badarpur border. "When we caught them, they had 700 kg of beef in their car. We made them eat panchgavya, a concoction of cow dung, cow urine, milk, curd and ghee, in order to teach them a lesson and also to purify them," the man said. Thus there seems to be adequate evidence of a new fundamentalist rule of law. The sad part is that the political Opposition, especially the Congress party, is reading all this as sporadic events rather than as an emerging structure of violence that does need to be confronted.

We must understand that there is a style to the violence and its staging. In one way it is plain bully boy brutality, where brute majoritarianism seeks to make a point to some minority group, be it Dalit, Muslim or tribal and that "they must be taught a lesson". Vigilante and policeman literally mirror each other even as the government appears to be instructing the victims to be restrained!

The unending sequence of probes being demanded matches the widening cycle of violence. It is almost as if it takes only one sacred cow to kill another —in this case, democracy. In all this, middle class India watches silently as it is overcome by "atrocity fatigue" and wants to get back to "aspiration and desire mode".

In the end, the Muslim and the Dalit are violated twice. Riots first displace the Muslim, and vigilante groups then forbid him from pursuing his occupation. In the case of the Dalit, he has to face never-ending atrocities. Thus in the roster of democracy, both Muslim and Dalit are less than equal. What needs to be exposed is the sanitised hypocrisy behind these acts of brutality. The cow rakshak syndrome needs to be analysed and exposed as a threat to Indian democracy.

Shiv Visvanathan is Professor at Jindal School of Law

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

Death toll mounts to 37 in flood-ravaged Bihar

Special Correspondent

PATNA: Chief Minister Nitish Kumar on Thursday visited relief camps set-up for flood-affected people in Patna, and instructed officials to focus on the quality of relief materials and sanitation for women. There was no let up in flood fury in Bihar with eight fresh deaths reported on Thursday.

Meanwhile, water in major Uttar Pradesh rivers are receding though they are still flowing above the danger mark. West Bengal's Malda and Uttarakhand's Uttarkashi district witnessed one death each in flood and rain—related incidents. With the fresh death, the flood toll rose to 37 in Bihar, with Bhojpur district accounting for the maximum 12 deaths.

STAYING AFLOAT: Two children on a makeshift raft after floods, in Bhagalpur district on Thursday. — PHOTO: RANJEET KUMAR

Over two million people from 1,115 villages of 12 districts in Bihar have been affected by devastating floods forcing over 1.7 lakh to take shelter in altogether 179 relief camps set-up in various affected areas. The government has also deployed 160 medical teams at these relief camps, and set-up 49 shelters for animals.

"We're plying 1,507 boats and we have pressed several teams of the National Disaster Response Force (NDRF) and the State Disaster Response Fund (SDRF) to take people out of the flood but people at some places are reluctant to come out," said Mr. Vyasji, principal secretary of the Bihar State Disaster Management Authority.

CM inspects camps

Chief Minister Nitish Kumar and Minister for Water Resources Rajiv Ranjan Singh and other officials inspected several relief camps in Patna district, from Maner to Athamalgola. Mr. Kumar checked the quality of food and asked flood victims about the help from the government. He also instructed officials to focus more on the quality of food, and sanitation for women, at the camps. The Chief Minister also asked officials to provide monetary help to children born in the relief camps. Earlier, reports had said babies, since called 'Gangaputras' (sons of the Ganga), were being born in relief camps and rescue boats.

However, at some places like Samastipur, Chhapra and Patna's Didarganj, flood-hit people protested against inadequate relief from the government. At Samastipur, angry protestors even took the Circle Officer hostage, while in Chhapra they protested outside the residence of the district magistrate. In Patna's Didarganj area, protestors blocked the national highway for an hour and demanded immediate help from the government. *(With inputs from PTI)*

SC directive on dahi handi violated

20-foot height restriction compromised; MNS challenges police to take action

Staff Reporter

MUMBAI: In a brazen violation of the Supreme Court order of limiting dahi handi height to 20 feet, organisers affiliated to Raj Thackeray-led Maharashtra Navnirman Sena on Thursday not only tied up handis above the permissible limit but also challenged the police to initiate action against them.

In Thane's Naupada, Jogeshwari's Jai Jawan govinda group built a human pyramid of 9 tiers at the dahi handi organised by MNS leader Avinash Jadhav. Wearing a white T-shirt which announced *'Hoy, me Kayda modnar* [Yes, I will break the law]' in Marathi, Mr. Jadhav said his leader Mr. Thackeray had 92 cases against him and he would not be scared if one case was slapped against him too.

DIZZY HEIGHTS: A human pyramid formed by the Jai Jawan Krida mandal during dahi handi, in Thane on Thursday. — PHOTO: RAJENDRA G

In Chembur, MNS leader Karna Dunbale's dahi handi too witnessed violation of SC orders with eight-tier human pyramid. "We stand firmly with govinda groups. If the police decide to initiate action, the MNS will stand with the groups," said MNS leader and ex-MLA Nitin Sardesai.

Apart from the height limits, the SC had disallowed govindas below 18 years to participate in dahi handi. In various handis across the cities, children below permissible age limit were seen participating in building human pyramid with organisers refusing to stop them.

Without welfare net, Govindas take a long, painful fall

Injured dahi handi participants say SC decision positive, but financial support for rehabilitation is absent

Richa Khare

MUMBAI: Eight years ago, Dayanand Bhadwankar fell off a *dahi handi* pyramid and injured his spinal cord. The 32-year-old son of a mill worker cannot walk without the help of a walking stick, much less afford medical treatment. To him, the Supreme Court decision to cap the height of human pyramids is positive. Yet, much more needs to be done for financial and

FUN AND FROLIC: Women Govindas during *dahi handi* at Dadar in Mumbai on Thursday. — PHOTO: ARUNANGSU ROY CHOWDHURY

from organisers and the governm[illegible]

costs around Rs. 2 lakh. [illegible]

who lives with his mother, father and a younger brother at Wadi Chawl, Chinchpokli.

Loses job after fall

Following the fall, he was admitted to KM Hospital and then to Hinduja Hospital, where a surgery was performed. The accident cost him his job, and the only earning member in the family now is his 26-year-old brother, [illegible] Bhadwankar's plight. A fall from the pyramid in 2009 left him bedridden, with spinal cord injuries.

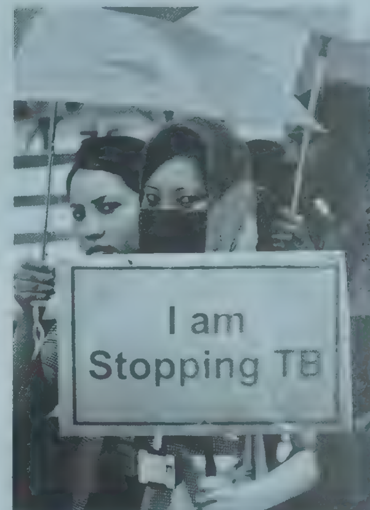
Bhoir, who was a collector with a local bank, lives with his parents and a sister. "I don't want to comment on the height of the *dahi handi* pyramid but I respect the court's decision. It will cause fewer injuries. Someone should take responsibility for the injured. There should be a mechanism to provide [illegible]

Pharmacies show restraint in selling anti-TB drugs: Study

Special Correspondent

MUMBAI: For a country that consumes the most antibiotics in the world, a pattern largely fuelled by the ready availability of even prescription drugs over the counter, Indian pharmacies have shown restraint in dispensing anti-tuberculosis drugs, a new study has found. However, drugs that can delay tuberculosis diagnosis are still available over the counter.

The study published in journal *Lancet* states that none of the pharmacies mapped in Mumbai, Delhi and Patna dispensed first-line anti-tuberculosis drugs, and the use of stronger fluoroquinolone antibiotics and heavily-restricted drug classes was low. The study says: "Furthermore, the use of all antibiotics decreased sharply when the patient's diagnosis was made available to the pharmacists."

DRUG WARS: The study, published in *Lancet*, states none of the pharmacies mapped in Mumbai, Delhi and Patna dispensed first-line anti-tuberculosis drugs. — FILE PHOTO: MOHAMMED YOUSUF

It goes on to state that "concerns regarding the use of anti-tuberculosis drugs by pharmacies seem to be unfounded, at least in major cities, and pharmacies are unlikely sources of irrational drug use that contributes to multidrug-resistant tuberculosis. The study, which sampled 622 pharmacies between April 1, 2014, and November 29, 2015, in Delhi, Mumbai, and Patna, has praised measures of the Indian National Tuberculosis Control Program to reduce drug abuse. However, not all is well.

"Our findings showed that 38% of the pharmacies dispensed antibiotics or steroids to people with tuberculosis symptoms but no test results. The use of fluoroquinolones in 7% and steroids in 5% of interactions is especially worrying because these drugs delay tuberculosis diagnosis. Additionally, fluoroquinolones are also an essential part of multi-drug resistant tuberculosis treatment regimens and emerging regimens, so quinolone abuse is a concern."

Decrease in use

The study notes that most pharmacies surveyed had managed the confirmed tuberculosis cases correctl[illegible] and the use of all anti[illegible] decreased sharply when th[illegible] patient's dia[illegible] vealed to the pharmacis[illegible]

Verdict in 2008 death of British girl on Sept. 23

Special Correspondent

PANAJI: The arguments were completed on Thursday in the case of the suspicious death of a minor British girl at Anjuna beach in 2008 at the Goa Children's Court. The court reserved its order for September 23.

On Thursday, the contention of the defence was that in the absence of irrevocable admissible evidence, the accused cannot be held guilty.

On the other hand, the prosecution submitted that Supreme Court has said clearly that at a time when the evidences are destroyed it is up to the court to apply its mind.

Drinks spiked

According to the Central Bureau of Investigation (CBI), Samson D'Souza and Placido Carvalho, two workers of a local shack in Anjuna, who are the main accused, [illegible]

Couple killed, minor and woman raped in Haryana

Staff Reporter

GURGAON: In a shocking incident, a couple was bludgeoned to death, their minor niece and a woman relative were allegedly gang-raped and their house ransacked by five unidentified men at Dingerheri village in Mewat district here in the early hours of Thursday.

The parents and two sisters of the minor gang-rape victim were also beaten up by the accused. The two families are related to each other and live in adjacent single-room accommodations in the fields away from the village. An 11-year-old boy, the son of the injured couple, managed to escape the robbers by hiding in the fields. He raised the alarm but by the time the villagers arrived at the spot the accused had already escaped after looting cash and valuables from the two houses.

The villagers reported the [illegible]

> The parents and two sisters of the minor victim were also beaten up by the 5 unidentified men

migrated to Mewat from Uttar Pradesh five years ago

Tied to cot

The second gang-rape victim, a 20-year-old married woman who was visiting the two families on the occasion of Eid, lodged the complaint with the police. She said she along with her three [illegible] was sleeping inside the house while the other fa[illegible] members (the tw[illegible] were sleeping [illegible]

She heard [illegible] around midnight and saw the robbers beating [illegible] couples, who w[illegible] their cots with chunnis with iron rods and sticks. Thr[illegible] the robbers then barged into the house and alleged[illegible]

THE HINDU

FRIDAY, AUGUST 26, 2016

Investigating the Scorpene leak

How much our security has been compromised by the leak of thousands of pages of confidential documents related to the Scorpene submarines, under production in Mazagon Dock Ltd., must be seriously investigated. This must be done in a manner that is free from bureaucratic compromise or turf-protective tactics. The leak came to light when *The Australian* newspaper claimed it had accessed 22,400 pages of documents detailing technical specifications of the 1,500-tonne conventional diesel-electric submarine. The documents contain details of combat and stealth capabilities, such as the frequencies at which they would gather intelligence and their noise levels at various speeds. Information on diving depths, range and endurance are also in the documents, suspected to have been taken out of DCNS, the French company that designed the submarines. According to *The Australian*, the documents contain magnetic, electromagnetic and infrared data as also specifications of the submarine's torpedo launch system and combat system. Till the investigation is complete, it would be foolhardy to hazard the magnitude of the setback. But it may calm anxieties if there is a joint parliamentary probe, informed by a bipartisan spirit, to supplement an expert inquiry.

The leaked data pertain to the six Scorpene submarines that India bought from the French under a deal signed in 2005. Worth more than $3.75 billion at the time, it was India's biggest military purchase, to provide a powerful, secretive underwater capability. The Scorpenes are to be the mainstay of India's conventional sub-surface fleet in the next couple of decades. A submarine, by nature, is the most silent and potent weapon platform that a military has, the foremost being the SSBN, or a submarine that can launch ballistic nuclear missiles. It is in such SSBNs that countries place their second-strike capability — to fire a nuclear missile when under nuclear attack. In a battlefield with intrusive surveillance capabilities, conventional submarines can stay underwater for weeks, sneak close to the enemy shoreline, keep a quiet watch on ship movement, and carry out surprise attacks. Besides visual sighting, there are challenging and complex ways to look for a submarine, and to identify it as friend or foe. Most of these characteristics of Scorpene submarines seem to be part of the leaked documents. On the face of it, this would be documentation worth years of difficult and complex intelligence-gathering for adversaries. The initial response of the Ministry of Defence and the naval headquarters has been far too defensive. They must expedite the inquiry to also determine the source of the leak, and whether there has been a breach at the original equipment manufacturer's end — and if so, fix liability.

Ready to take flight?

Maharashtra's move, this week, in becoming the first State to embrace the Regional Connectivity Scheme (RCS) ticks a few boxes for the Centre's ambitious plan to use civil aviation to boost tourism, jobs and balanced regional growth across the country. It also lends a fil-

The paranoid art of nationalism

The BJP's nationalism is like a nervous tic which agitates itself every time the party runs out of ideas

SHIV VISVANATHAN

A great scholar once claimed that patriotism is the last refuge of scoundrels. If he had lived another hundred years, he could have added that the nation state is the first home of the insecurely authoritarian. Today, the nation state has become a police operation, censoring categories, modes of thought that do not march in uniform with its official definitions of citizenship.

Oddly, this process of the nation state as a panopticon, an institution for policing thought, has to be seen today as a part of an electoral democratic phenomenon. Majoritarianism in India has combined with a jingoist nationalism to carry out two separate sets of policing operations. At a local level, vigilante forces like the Bajrang Dal police the body and guard against any threat of sexuality either in terms of dress or in terms of the creativity of art and cinema. The policing of sexuality at the local level goes with policing of thought at the national level. If America had a Ku Klux Klan on race, India is creating a network of vigilantes on the nation.

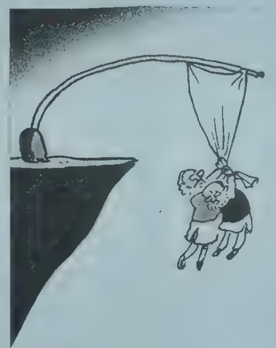

ILLUSTRATION: SURENDRA

> Parties like the BJP realise that anxiety about jobs, security, the body creates a vulnerability which the nation state can exploit

Citizenship and thought policing

This vigilantism of patriotic and chauvinist groups has the seal of official approval. A good citizen is not only someone who is corseted in dress but one who wears a corseted mind. Majoritarian nationalism creates a new kind of thought policing where the deviant, the dissenting, the marginal and the minoritarian find it different to fit into the chorus of the nation state. Parties like the BJP realise that anxiety about jobs, security, the body creates a vulnerability which the nation state can exploit. Anyone who differs from you becomes anti-national. The transition from nationalism of the independence movement, which was a costume ball of ideas, to the uniformity of the nation state is complete. Citizenship becomes a proactive idea of thought policing. Any sign of difference confronts the mob and the lynch squad. Thanks to this arid mentality of nationalism, democracy becomes a threat to a democratic way of life. The irony is virtually complete.

While Narendra Modi pretends to play statesman immersed in the problems of governance, his electoral double, Amit Shah, plays impresario to this knee-jerk nationalism, adding a surreal gravitas to what is both farcical and lethal. Mr. Shah is a menacing figure whose pronouncements become virtual diktats to party workers. He creates a fetish around nationalism which even threatens free speech blatantly. He is clear that nationalism is too sacred to be even questioned through free speech. He transforms it both into a theology and an official state ideology such that reasons of the nation state become even more sacrosanct than democracy. He is clear that what he labels as propaganda against the nation should not be considered as part of free speech. Such 'free speech', he claims, insults the martyrs of the freedom movement. In a fell swoop, past and present move under majoritarian control. He cites Bhagat Singh without realising he was a more open ended mind than Amit Shah is. Bhagat Singh would never endorse the Gujarat riots of 2002. This appropriation of the freedom movement by the RSS is a card-sharping act worthy of examination. Since character building seems to be beyond the BJP, this fiction of being the custodian of 'nationalist character' lets it beat back dissent or difference of any kind.

Rajnath Singh as Home Minister plays second fiddle to Mr. Shah contending that Pakistan has been deliberating misleading Indian youth. At one sweep, he exonerates Delhi, the police, the local government from any kind of error, locating the source of mischief in an external enemy. Blaming Pakistan is easy, while realising your own mistakes takes courage. Not to be left behind, Manohar Parrikar, the Defence Minister, recently claimed going to Pakistan is like going to "hell".

Ramya, the former actress and Congress member who visited Pakistan as part of a delegation, was quick to retort, "Pakistan is not hell." In a sane civil way, she observed, "People are just like us. They treated us well." This was enough to spark an accusation of sedition, and a complaint against her was filed by a Kannada advocate. The lawyer, Vittal Gowda, alleged that Ramya had insulted Indian patriots by praising Pakistan. Updating themselves, BJP activists who earlier advocated the train to Pakistan to any dissenter now insisted that anyone who thought Pakistan was heaven should take the next flight. Sedition now becomes the easiest label to tar your opponent with. All one needs is a simple difference of opinion.

Fortunately, Ramya is a sensible person, who, in an article, matter of factly said, "we need to build enduring bridges with our neighbours." The BJP's attempt to create its storm in a teacup was quietly foiled by the film star. In fact, Bollywood known for its melodrama seems sane, allowing the BJP to monopolise all the hysterical roles. Ramya's sanity is a perfect antidote to the ruling regime's hysteria.

Uses of a nervy nationalism

The question one has to ask is, why are the BJP and its cohorts adopting this knee-jerk jingoism? Part of it is because as a party it has sought a theory of uniformity as unity without any real faith in inclusion. The backstage and the front stage of its politics just do not hold together. A nervy nationalism becomes its real claim to solidarity. The BJP's attitude to Dalits has undermined any hope of inclusion. As election time approaches, this nervy nationalism nitpicking at every source of dissent becomes its one electoral plank. It is as if its majoritarianism by habit has nothing else to resonate with. Its inability to resolve issues in Kashmir, its illiteracy about the agony of Kashmir weaken its sense of problem solving. Besides, student revolts at JNU and Hyderabad have dented its claim to be the party of the youth. At a time when its claims to justice and competence are beginning to sound hollow, the drumbeat of nationalism seems to be its only calling card. By fusing majoritarianism and this spectacle of nationalism, it makes dissent to be against the nation. It is only this false fusion that gives it a sense of unity.

The strategy is shortsighted and creates two casualties at the level of ideas. It aborts the power of nationalism as a process, disguising the many doubts about nationalism which stalwarts like Tagore or Gandhi had. It attempts to remove their voices from history to create its own meaner version of it. It demolishes the creativity of civil society by turning every act of dissent and difference into a canned idea of sedition.

Protest and differences which sustained both nationalism and democracy are now emptied out. As this new nationalism unfolds, one realises its lack of organic embeddedness. As it has no sense of communities beyond a conscripted uniformity, it is forced to rely on a false sense of leadership by inflating the reputation of one person and his alleged charisma or becomes an excuse for technocratism seeking a modernism around its uncritical acceptance of technology. Such empty bullying by nationalism eventually degenerates to a fascism that flies on democracy. Dialogue becomes impossible, and difference and debate unrealistic. Whatever the short-term popularity, it is becoming clear that this is not the world Nehru, Gandhi and Patel dreamt of. Nationalism rather than becoming a way of life becomes a symptom of an inferiority complex where the regime eventually lacks the cultural imagination to challenge the West or China. The regime has made the singing of the National Anthem compulsory. Here nationalism is converted into a form of church attendance. What could have been a way of life becomes a ritual for scrutiny. Such a perspective is illiterate about history and unprepared for any cosmopolitan future. It substitutes the unity of the flag with uniformity, the mob m[illegible] of vigilantism. It fails to understand that both cadre and mob lack the nuance, the subtlety or mentality of a plural nation

The BJP's current view of history and the nation is inaugurating not an epic of nationalism but a jingoistic tragedy that threatens democracy both as plural imagination and a way of life. The BJP's nationalism is like a nervous tic which agitates itself every time the party runs out of ideas.

Shiv Visvanathan is the Director of Centre for the Study of Knowledge Systems and Professor, Jindal Global Law School

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

FROM PAGE ONE

HC acquits Salman in two poaching cases

Mr. Khan challenged the decision through a criminal revision petition in the High Court.

In its two separate judgments, the High Court said the pellets recovered from the vehicle, in which Mr. Khan was said to be travelling, did not match the ones recovered from his room. In any case, the recovered pellets could be used only for hunting of small animals like a rabbit or a bird.

Besides, there was no recovery of the carcass, no post-mortem and no medical evidence regarding the cause of death.

The court also observed that Harish Dulani, the vehicle driver on whose complaint the case against Mr. Khan and his co-stars shooting for the film was registered, did not make himself available for cross-examination by defence counsel. It expressed doubts on whether Mr. Dulani was an eyewitness to the hunting at all.

State Law Minister Rajendra Rathore said the State government would study the judgment before deciding whether the appeal against it should be filed in the High Court's Division Bench or the Supreme Court. However, Mr. Khan's counsel Hastimal Saraswat said the court had rendered justice to "an innocent man."

However, Mr. Khan is facing trial in another case of poaching of an endangered blackbuck in Kankani village and possession of illegal arms, which is yet to be concluded.

The co-accused in this case are actors Saif Ali Khan, Sonali Bendre, Tabu and Neelam, who had accompanied Mr. Khan in the film's shooting.

Mission staff to pull out kids from Pak. schools

The official also drew attention to continued threats that several Pakistan political parties have made in recent weeks about staging a march to the Indian High Commission in Islamabad.

Following the threats to the High Commission, India had reminded Pakistan about its obligation to protect its diplomats and their families.

Western countries had declared Pakistan a non-family posting for several years due to the high threat perception.

However, India had avoided taking a similar decision, till now.

Not to reciprocate

Pakistan diplomatic sources pointed out that there is not yet any plan of reciprocity on this issue and they do not intend to withdraw family members from India as of now.

Informal arrangement

"This is an informal internal, administrative arrangement we were informed of two months back. No other considerations were communicated to us," Nafees Zakaria, Spokesperson of Pakistan's Ministry of Foreign Affairs told *The Hindu*.

However, government sources cautioned against highlighting the Pakistani report and suggested it could "create the spectre of tension and India-Pak conflict."

LS panel to look into Mann's videography

The AAP member has been advised not to attend sittings of the House until a decision is taken in the matter

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: Lok Sabha Speaker Sumitra Mahajan constituted a nine-member committee of parliamentarians on Monday to probe whether or not Aam Aadmi Party (AAP) MP Bhagwant Mann's videography of the Parliament House complex, including the room where parliamentary questions were being sorted, had jeopardised its security. The panel has been asked to submit a report by August 3.

"The member's audio-visual recording of Parliament and posting it on the social media puts the security of Parliament in peril," the Speaker said.

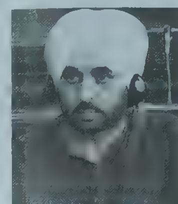
Several members had expressed concern on Friday last. The member "is advised not to attend the sittings of the House" until a decision was taken in the matter, Ms. Mahajan said.

Mr. Mann was not present in the House.

Mann seeks time

The committee, headed by BJP MP Kirit Somaiya, began its work on Monday evening itself.

The other members are Meenakshi Lekhi and Satyapal Singh of the BJP; Anandrao Adsul of the Shiv Sena; Thota Narasimham of the Telugu Desam Party (TDP); P. Venugopal of the All-India Anna Dravida Munnetra Kazhagam (AIADMK); Ratna Nag of the Trinamool Congress (TMC); Bhratruhari Mahtab of the Biju Janata Dal (BJD) and K.C. Venugopal of the Congress. No member from the Shiromani Akali Dal (SAD), the AAP's rival in Punjab, has been included in the committee.

Bhagwant Mann

Members told *The Hindu* that Mr. Mann had sought three days time to depose before the committee and explain his actions.

"We took a look at the video itself, and our enquiries will mostly look at whether the rule book, which disallows any premature viewing of parliamentary notices, was violated and also violation of rule 354 that forbids videography of Parliament without proper permission," said a member.

To meet daily

Sources said Speaker Mahajan, by setting up the committee, had indicated that Mr. Mann's expulsion or loss of membership of the House would be the last possible punishment.

> The Speaker has asked the 9-member committee to submit its report by August 3

Members said it was decided that the committee would meet every day till the report was ready.

"We have asked some officials of the Parliament's security staff to depose before us on Tuesday and we shall be calling Delhi police officials to weigh in on the matter," said a source.

"The inquiry committee shall inquire into the serious security implications and related aspects, suggest suitable remedial measures to avoid recurrence of such incidents in future and recommend appropriate action in the matter," Ms. Mahajan said, reading out her ruling on Monday morning.

'Encroachment on rights'

Mr. Mann was a little taken aback at the turn of events. "With this decision, it means that I cannot raise issues of public interest till August 3. They could have told me to appear before the committee and allowed me to attend the House... Attending the Session in Parliament is my right. They have encroached upon the rights of lakhs of people."

The AAP MP said he would obey the "orders" of the Speaker.

Ruckus in RS over private member's Bill on A.P.

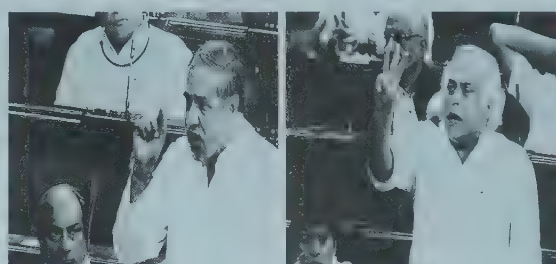
SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The Congress forced an adjournment in the Rajya Sabha on Monday as it pressed for taking up of a private member's Bill for grant of special status to Andhra Pradesh and a special package for the State.

The Bill could not be discussed last week following protests in the House by BJP and Akali Dal members over AAP MP Bhagwant Mann's alleged breach of security of Parliament after he posted a video on Facebook.

Congress members threatened to not allow government business till their demand was met and said they would not cooperate with the government on any legislative business. The House could not function after lunch as Congress members created an uproar and trooped into the well of the House.

The Bill was to be moved by Congress member K.V.P. Ramchandra Rao last Friday. The party had even issued a whip to its Rajya Sabha members, asking them to be present in the House when the Bill was expected to come up for debate.

Congress MPs Anand Sharma (left) and Jairam Ramesh attack the government on the issue of special status to Andhra Pradesh, in the Rajya Sabha on Monday. — PHOTO: PTI / TV GRAB

Deputy Leader of the Congress, Anand Sharma, led his party's charge saying "grave injustice" was done when the ruling party and its Ministers disrupted the House on Friday as a result of which the private member's Bill could not be taken up. "What happened on Friday was by design. It was planned by the government to disrupt the proceedings," he said.

He made it clear that his party did not want anything else discussed until the Andhra Bill was taken up. Slamming the government for its silence over the demand, he said: "That day [Friday] they were shouting vociferously. Today they have lost their voice. We cannot allow government business to be taken up [unless the private member's Bill is taken up]."

> The Bill was to be moved by Congress member K.V.P. Ramchandra Rao last Friday

Deputy Chairman P.J. Kurien said the Bill would be taken up only on August 5 as, according to practice, private bills and resolutions are taken up on alternate Fridays.

"It is my ruling that the Bill will not be taken up today [Monday] for discussion," Mr. Kurien said.

Congress members repeatedly trooped into the well of the House shouting "Andhra wants justice," forcing Mr. Kurien to adjourn the House twice briefly before finally adjourning the House for the day after 3 p.m.

CPI(M), SP back Cong.

The Congress was supported by the CPI(M)'s Sitaram Yechury and the Samajwadi Party's Naresh Aggarwal, who wanted the Andhra Bill to be taken up for discussion.

Mr. Kurien wanted the Compensatory Afforestation Fund Bill, 2016, to be taken up as was decided on Thursday but because of the uproar, it could not be done.

Bhupender Yadav of the BJP accused the Congress of being anti-Adivasis saying it was stalling an important Bill which would help tribal people of the country.

Outside the House, senior Congress leader Jairam Ramesh told the media that all parties, including the Telugu Desam Party (an NDA ally), were in favour of the Bill. When the government realised that it will lose out on the voting it created a ruckus so that the Bill could not be taken up for consideration.

"The Andhra Pradesh Reorganisation Act was never implemented properly in the past two years. Former Prime Minister Manmohan Singh had announced that special status would be given to Andhra, we moved a private member's Bill on the issue, but when the time for voting came, they [BJP] created a ruckus," he said.

Notice for privilege motion against Jairam

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The Shiromani Akali Dal (SAD) on Monday gave notice for a privilege motion in the Rajya Sabha against Congress MPs Jairam Ramesh and Renuka Chowdhury for allegedly misbehaving with Union Minister Harsimrat Badal.

SAD MP Sukhdev Singh Dhindsa alleged that the Congress MPs misbehaved with Ms. Badal last Friday when she was trying to raise the issue of security after AAP MP Bhagwant Mann uploaded a video of the Parliament premises on the Internet.

Refuting the allegation, Mr. Ramesh, said he only had an argument with the Minister and no one had misbehaved with her.

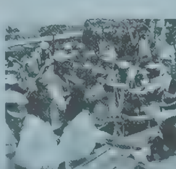
"Only three things were said... Minister is expected to behave, action is for the Speaker to take and that this is a deliberate attempt to scuttle the bill on A.P.," said Mr. Ramesh.

Ms. Chowdhury said her name was being unnecessarily dragged into the issue.

Lawyers lay siege to Madras High Court

SURESHKUMAR

CHENNAI: Despite the unprecedented crackdown by the Bar Council of India, which suspended 126 Tamil Nadu lawyers, more than 3,000 advocates from across the State thronged the city on Monday to lay siege to the Madras High Court, demanding the immediate withdrawal of the recent amendments to the statutory rules of the court that empower judges to debar errant lawyers from continuing practice.

The protest by lawyers affected traffic near Madras High Court on Monday. — PHOTO B JOTHI RAMALINGAM

The protest by the lawyers threw traffic out of gear in and around the commercial hub of Broadway and Anna Salai. The police had a tough time preventing lawyers from jumping over barricades out- as the Chief Justice himself has closed down all the gates of the High Court."

New provisions

For nearly two months, the advocates have been protesting against the amendments

I quit because I was asked to keep off Punjab, says Sidhu

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: Breaking his silence, cricketer-turned-politician Navjot Singh Sidhu said on Monday said that he had resigned from the Rajya Sabha because he was being constantly asked to stay away from Punjab.

"For me no 'dharma' is bigger than Punjab... I won't betray the people of my State," he told journalists outside the Commonwealth Games Village here.

Without taking any names,

Navjot Sidhu addressing the media in New Delhi on Monday. — PHOTO : R V MOORTHY

the people of Punjab, and Amritsar in particular, is top priority," he said.

Evasive on joining AAP

Mr. Sidhu, however, evaded questions whether he would be joining the AAP or quitting the BJP.

"Wherever Punjab's interest is served, you will find me there," he said.

Asked if he wanted to be AAP's chief ministerial candidate, he said his priority had always been Punjab. "I have no wish for any post,

Mayawati questions PM's silence on atrocities against Dalits

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The issue of atrocities against Dalits continued to resonate inside and outside Parliament, with Bahujan Samaj Party (BSP) chief Mayawati demanding a statement from Prime Minister Narendra Modi on the issue.

Speaking outside Parliament, Ms. Mayawati said atrocities against Dalits were going up "day by day", mentioning the Una incident in Gujarat and another in Mah-

Mayawati

States, it is happening on a bigger scale. But the Prime Minister is silent," she said.

edly thrashed and urinated upon in Bihar's Muzaffarpur district.

Alleging that the State government failed to act on a series of atrocities against Dalits in Darbhanga and Kishanganj, Mr. Paswan demanded a CBI investigation into the cases.

Pappu Yadav (RJD) accused the U.P. government of trying to create a rift among different castes.

Meenakshi Lekhi (BJP) said there had been a lot of politics over atrocities on

BOOK EXTRACT

Age of the middleman

JOSY JOSEPH

Ironically, the true age of the middleman dawned in the wake of India's economic reforms in the early 1990s, even if the system was perfected during the licence raj that preceded it. Before liberalisation, India was a socialist state that practised import substitution and state monopoly. That old India had its own monsters, chief among which was the creation of a complex web of state controls in every walk of life. To buy a vehicle or to start a business, perhaps even to dream or breathe fresh air, you needed state permission. Bureaucrats and political leaders became immensely powerful — and extremely corrupt. Economic growth averaged just about 3.5 per cent annually, the state and a few families dominated most areas of economic and industrial activities, and the consumer had very limited choices. Middle-class Indians smuggled aerated drinks and television sets into the country.

With bankruptcy and international shame staring it in the face, India was forced to liberalise its economy in 1991. Overnight, a new vigour was palpable.

The one constant

In 1991, I too was suddenly an adult, out of the safe confines of a military public school, thrown into the civilian realities of India. In many ways, India's journey as a liberal economy paralleled my own discovery of life, work, love, failures and values. Along with most of India, my generation migrated from typewriters to touch screens, from villages to metropolises, from a socialist economy to a thriving market economy — all in a matter of two decades. The one constant in our lives was the middleman, who got us what government owed us: birth certificates, driving licences, registration, appointment, name change, passports, etc. As the wave of economic liberalisation swept India, entrepreneurs began to dream big; bold investments and wild proposals were the order of the day. In a few years, India became the fastest growing major economy after China. Global investors began to celebrate India, and world leaders queued up to visit New Delhi even in the oppressive summer heat.

> The one constant in our lives was the middleman, who got us what government owed us: birth certificates, driving licences, registration, etc.

The teacher who forced me to use the index finger of my right hand — I was born a leftie — on the loose silica sand of our village in the 1970s had retired. I traced the Malayalam equivalent of the vowel 'A', and the rest of the letters on the ground, seated in a temporary shed with a thatched roof that was my first school. That is what set me on my educational journey. In the kindergartens of my village, English is now the preferred language. The government elementary school where I studied up to class four is only a pale shadow of its former self. Along the tarred road in front of its small compound, private buses ferry children to private schools. Only the poorest still troop to the old school.

The government hospital that my three-year-old sister was rushed to early one Christmas morning, because she had suffered a severe seizure from high fever, is no longer the preferred health facility in our town. Private hospitals have mushroomed in recent years. The government hospital, however, continues to be in good shape — a rarity in India.

The sparkling white silica-sand mounds have but all disappeared. A broken road and a lonely telephone line snaked their ways through those mounds to reach our home by the backwaters. We ploughed through the loose sand as we walked to the local school. But many people in my village and those in neighbouring areas have been engaged in rampant and irresponsible mining of silica sand. The surreal white village I remember has been replaced by the dullness of concrete houses and shallow pits that often fill up with rain water.

The rapacious, mostly illegal, mining of natural resources is not the story of my village alone. If anything, it is one of the defining characteristics of India's liberalised economy. Across central India, where tribal communities coexisted peacefully with their environs in what are some of the most crucial biodiversity hot spots of the country, businessmen, with active support from the administration, are mining coal, iron ore and other minerals. An armed left-wing insurgency has taken root against this uninvited intrusion and the Indian state's failures. The tribal people are trapped, while the insurgents, agents of an insensitive state machinery and a new ruthless entrepreneurial class play out their games and ambitions.

These insurgencies are equally a response to the growing disparities in the country. Unrest and disaffection have been an integral part of India's evolution as an independent nation. Many of the world's oldest armed conflicts rage here, and hundreds of thousands of people — security men, insurgents, kidnappers, hooligans, informants, as well as people who were not directly involved in the conflict — have been killed. Some of the insurgencies in the country's north-east are almost as old as independent India, and Kashmir has been burning for over three decades. In central India, left-wing extremists have been fighting security forces for decades now.

Evasive discourse

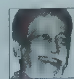
Instead of dealing with the grievances that fuel these insurgencies, politicians, the mainstream media and security analysts have worked to create an ill-informed, often abusive and intolerant discourse around them. With no one to hold them accountable, the security establishment and its many arms rampantly abuse human rights. The establishment conveniently blames all the drawbacks of the Indian democracy on Pakistan, China, the US and other external forces. As this book was being completed in 2015, the government in New Delhi had just rediscovered an old ghost — NGOs — accusing them of organising a grand international conspiracy to pull down the Indian economy and the government.

(Extracted, with permission, from the forthcoming *A Feast of Vultures: The Hidden Business of Democracy in India*, HarperCollins India.)

Josy Joseph is National Security Editor of *The Hindu*.

It never trickles down

The state has become exclusively concerned with the interests of globalised capital and the domestic corporate-financial oligarchy aligned with it. The income squeeze on peasants is one consequence

PRABHAT PATNAIK

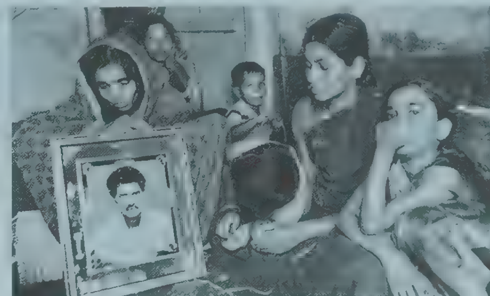
Central to the "reforms" introduced in 1991 was not a "retreat of the state" in favour of the "market" as is commonly supposed, but a change in the nature of the state. This change was not necessarily a conscious decision; it was more a "spontaneous" outcome of the introduction of the "reforms" themselves.

Since the "reforms" entailed the opening of the economy to freer cross-border flows of goods and capital, including of finance which is highly mobile and whose sudden outflow can precipitate a financial crisis, the state under a "reform regime" necessarily has to ensure that the "confidence" of the international financiers in the economy remains intact. State policy therefore must always be to their liking.

This means that instead of a state that apparently stands above all classes even while promoting capitalist development, and that protects traditional petty producers, including the peasantry and the workers, against encroachments by capital, despite being a bourgeois state, as was the case earlier, the "reform regime" creates a state that becomes exclusively concerned with the interests of globalised capital, and the domestic corporate-financial oligarchy aligned with it.

Withdrawal of state support

A fallout of this is the withdrawal of support by the state from traditional petty production, and hence the unleashing of a crisis in this sector, including in peasant agriculture. The increase in the prices of agricultural inputs because of reduced subsidies (as the government, to placate finance capital, has to keep down the fiscal deficit while not raising taxes on the rich); the withdrawal of government price support for several crops by ending the market-intervention role of the Commodity Boards; allowing even nationalised banks to renege on providing agricultural credit, so that the peasantry is forced to rely increasingly on a new class of private moneylenders charging exorbitantly high interest rates; the winding up of public extension services; the removal of the insulation from world market price fluctuations that had been provided earlier to the agrarian economy through tariffs and quantitative restrictions; the cuts in public investment in agriculture and irrigation; the running down of agricultural research and development in public institutions; the permission to agribusiness to enter the countryside for a direct, unmediated and unregulated relationship with the peasantry; and the retreat of the government from providing essential services like quality education and health care are some of the obvious ways in which state support has been withdrawn from this sector.

CRISIS: "For large sections of the peasantry, even reproduction of their economy has become impossible, causing peasant suicides." File photo of the family of a farmer who committed suicide in H.D. Kote, Mysuru district. — PHOTO V SREENIVASA MURTHY

> Joblessness does not announce itself as such. The employment rationing it entails takes diverse forms

This has adversely affected the income flow of the peasantry, impaired the profitability of peasant agriculture, reduced its rate of growth, and brought acute distress to the countryside. For large sections of the peasantry, even simple reproduction of their economy has become impossible, causing a spate of peasant suicides. What is true of peasants is also true of traditional petty producers in general: fishermen, artisans, craftsmen, weavers and others. A simple calculation some years ago showed that if the statutory minimum daily wage was imputed to Kerala's traditional fishermen, then their entire economy would be in deficit.

25 YEARS OF REFORMS

The income squeeze on the peasants has been accompanied by a taking over of their land for "infrastructure" and "industrial" projects, often at throwaway prices and against their wishes. When consent has been obtained, not everyone dependent on the land has been consulted. "Primitive accumulation of capital", to use Karl Marx's phrase, is rampant not only in "flow" terms (income squeeze) but also in "stock" terms (asset dispossession). The latter is set to gather further momentum with the "Smart City" project of this government.

All this need not make one shed tears if the peasants and petty producers, who are either dispossessed or unable to cope with the income squeeze and therefore migrate to cities, could find proper employment there. But the scale of job creation has been minuscule despite high GDP growth.

A weakened workforce

Joblessness does not announce itself as such. The employment rationing it entails takes diverse forms: casual employment, intermittent employment, part-time employment, and disguised unemployment (camouflaged often as "petty entrepreneurship"). These give a misleading picture of the unemployment scenario. But if we take what the National Sample Survey calls "usual status employment", then between 2004-05 and 2009-10, a period of high GDP growth, such employment grew at 0.8 per cent per annum. This was below the natural rate of growth of the workforce itself, even if we ignore the job-seeking displaced peasants.

This has led to a proliferation of precarious and insecure employment, a burgeoning lumpenproletariat, an immense weakening of the bargaining position even of the unionised workers, and hence to a compression of the per capita real income of the "working people" as a whole, consisting of agricultural labourers, traditional petty producers, and non-white-collar workers.

A simple statistic confirms this. The percentage of the rural population with food intake below 2,200 calories per person per day (the benchmark for defining rural poverty) was 58.5 in 1993-94; it increased to 68 in 2011-12. Likewise the percentage of the urban population below 2,100 calories per person per day (the benchmark for defining urban poverty) was 57 in 1993-94; it increased to 65 in 2011-12.

It is often claimed that growing calorie deprivation does not indicate worsening economic status, since it could arise for other reasons, such as changing tastes, greater health consciousness, reduced physical work effort, or greater emphasis on children's education and health care. But if reduced calorie intake occurred for these reasons even when real incomes of the working people were (for argument's sake) rising, then it would be difficult to explain an increase in calorie intake when real incomes were also rising, such as between 2009-10 (a poor crop year) and 2011-12 (a good crop year).

Indeed, one invariably finds a positive association between the two variables. The more reasonable explanation for declining calorie intake therefore is a decline in real income of the working people — that is, money income deflated by a price index that takes into account the effect of privatisation of essential services (which the usual price indices do not).

Middle class the beneficiary

What the "reforms" have brought therefore is a process of "primitive accumulation of capital" without the creation of adequate employment opportunities to absorb those who are displaced by it. This has caused a worsening of the conditions of the "working people" as a whole.

There is, however, another side to "reforms": the growth of the financial sector, or what is called "financialisation"; and the location domestically of certain service-sector activities outsourced from developed countries owing to the comparatively lower wages prevalent here. These have benefited an emerging middle class, not so much through an expansion in its relative numbers as through an increase in its relative incomes. This class has emerged as a votary of the "development" paradigm of the "reform regime" and thrown its weight behind the corporate-financial oligarchy whose share of wealth and income has increased phenomenally under this regime

But the world capitalist crisis, which is nowhere near ending, is likely to bring disappointment to the middle class. This class will then provide support for an alternative development strategy which would be in the interests of the working people and transcend "neo-liberal" capitalism, though attempts to prevent such a denouement through the formation of a corporate-"communal" alliance that seeks to divide the people will also gather momentum.

Prabhat Patnaik is Professor Emeritus, Centre for Economic Studies and Planning, JNU, New Delhi

No substitute to accountability

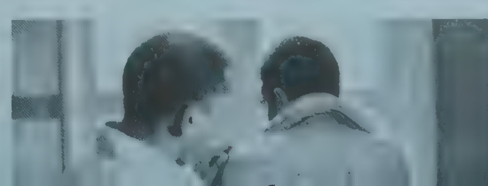
Any decision on mob-dispersal techniques to replace pellets needs to be carefully thought through

R.K. RAGHAVAN | D. SIVANANDHAN

Ever since the evolution of the police as an organised apparatus of the modern state, one fundamental issue has come to be intertwined with their field oper-

pellets is symbolic of the overall dislike of the police in the Valley.

Second, any action to whittle down the operational autonomy of the police in disturbed areas should be taken only after great deliberation on the likely impact on police effectiveness and the morale of the forces. Otherwise there could be problems that may adversely affect the image of the government itself. No

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಅರಿವಿಲ್ಲ: ಆಕಾಂಕ್ಷಿಯೊಬ್ಬರ ದೂರು

5 ವರ್ಷದಿಂದ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡದ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ

• ಹೇಮಾ ವೆಂಕಟ್

ಬೆಂಗಳೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡದೆ ಆಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಶೆ ಮೂಡಿಸಿದೆ.

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸಿಕ್ಕಿದ ನಂತರ ವಿವಿಧ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಲು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಯೋಜನೆ ಆರಂಭಿಸಿತ್ತು.

ಏನಿದು ಯೋಜನೆ: ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರದೇ ಇರುವ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿ ಕಿರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಇಲಾಖೆಯು ಅಕಾಡೆಮಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದೆ.

> **2010ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದಾಗ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಮೊದಲ ವರ್ಷವೇ ಐವರಿಗೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡಿದ್ದೆ. ಆ ನಂತರ ನೀಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ.**
> **ಡಾ. ಬಿ. ವಿ. ರಾಜಾರಾಂ,**
> ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಷಯದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಯುವ ಲೇಖಕರಿಂದ ಅರ್ಜಿ ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತವೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಿಶೇಷ ಘಟಕದ ತಜ್ಞರು ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಸಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಆಯ್ಕೆಯಾದವರು ತಜ್ಞರ ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸ ಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಯ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಹಣವನ್ನು ಮೊದಲ ಎರಡು ಕಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಉಳಿಕೆ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ 18 ಲೇಖಕರಿಗೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ವರ್ಷವೂ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿದಿದೆ. ಆದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ, ಮಾಲತಿ ಸುಧೀರ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾಗ ಫೆಲೋಶಿಪ್‌ಗೆ ಅರ್ಜಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವವರೇ 'ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಆಕಾಂಕ್ಷಿಯೊಬ್ಬರು ಆರೋಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಶೇಖ್ ಮಾಸ್ತರ್ ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷವೂ ಅರ್ಜಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡಿದವರಿಗೂ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅವರು ದೂರಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಐವರಿಗೆ ತಲಾ ₹1ಲಕ್ಷದಂತೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ.ಬಿ.ವಿ. ರಾಜಾರಾಂ ಅವರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ಐವರಿಗೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಯಾರಿಗೂ ನೀಡಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ ಸಿದ್ದರಾಜು ಅವರನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದರೆ, '2012ರ ವರೆಗೆ 25 ಮಂದಿಗೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ನೀಡಲಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲ: 'ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೂ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಳಿದರೆ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಸದಸ್ಯರೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂಬುದು ಆಕಾಂಕ್ಷಿಯೊಬ್ಬರ ದೂರು.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶೇಖ್ ಮಾಸ್ತರ್ ಅವರನ್ನು ದೂರವಾಣಿ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅವರು ಕರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಜಿ ಆಹ್ವಾನ: 'ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ₹1ಕೋಟಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಫೆಲೋಶಿಪ್ ಯೋಜನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಯೋಜನೆ. ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆಯಷ್ಟೇ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಅರ್ಜಿ ಆಹ್ವಾನಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಆರಂಭವಾಗಲಿದೆ' ಎಂದು ಅಕಾಡೆಮಿ ಸದಸ್ಯ ಗುಡಿಹಳ್ಳಿ ನಾಗರಾಜ್ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಹೊಯ್ಸಳ ಶೌರ್ಯ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಸಿದ್ದೇಶ್ ಆಯ್ಕೆ

2015–16ನೇ ಸಾಲಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಕಟ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ರೈಲು ಹಳಿ ಬಿರುಕನ್ನು ಕಂಡು ಸಮಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ರೈಲು ಬರುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಭಾರಿ ಅನಾಹುತ ತಪ್ಪಿಸಿದ ದಾವಣಗೆರೆಯ ಬಾಲಕ ಎಂ. ಸಿದ್ದೇಶ್ '2015-16ನೇ ಸಾಲಿನ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಲಕಿ ಸಿಯಾ ವಾಮನಸಾ ಖೋಡೆ 'ಕೆಳದಿಯ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಶೌರ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ' ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಇತರರ ಪ್ರಾಣ ಕಾಪಾಡಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯು ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಇದು ₹ 10 ಸಾವಿರ ನಗದು, ನೆನಪಿನ ಕಾಣಿಕೆ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಪದಕವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

2015-16ನೇ ಸಾಲಿನ ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಂಘಟನೆಗಳು, ನಾಲ್ವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಇಲಾಖೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಸಂಘಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ₹ 1 ಲಕ್ಷ ನಗದು, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ನೆನಪಿನ ಕಾಣಿಕೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ₹ 25 ಸಾವಿರ ನಗದು, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ಮತ್ತು ಸ್ಮರಣಿಕೆ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ, ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರತಿಭಾ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ವಿವಿಧ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 26 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನವೆಂಬರ್ 14ರಂದು ನಡೆಯಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ದಿನಾಚರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ವಿವರ

ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆ)
- ರಂಗ ಕಹಳೆ, ಉತ್ತರಹಳ್ಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು
- ಬೆಳಗಾವಿ ರೋಲರ್ ಸ್ಕೇಟಿಂಗ್ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಳಗಾವಿ
- ಸಮೃದ್ಧಿ ಚಾರಿಟೆಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್, ಬೀದರ್
- ಸ್ನೇಹ ಸದನ, ಮಂಗಳೂರು

ವ್ಯಕ್ತಿ
- ಕೆ. ಪ್ರಭಾ ನಾರಾಯಣ ಗೌಡ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ
- ಪಾರಂಪಳ್ಳಿ ನರಸಿಂಹ ಐತಾಳ, ಉಡುಪಿ
- ಇಸ್ಮಾಯಿಲ್ ಮೌಲಾಸಾಬ ಉಕ್ಕಲಿ, ವಿಜಯಪುರ
- ಮೆಹಬೂಬ ಎಲ್. ಕಿಲ್ಲೇದಾರ, ಕೊಪ್ಪಳ

ಪ್ರತಿಭಾ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ

ಕಲೆ
- ಪ್ರನೀಲ್ ಬಿ ಸತಾರೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ
- ದೀಕ್ಷಾ ಮಲ್ಯ, ಉಡುಪಿ
- ಎಸ್.ಆರ್. ಅಪ್ರಮೇಯ ಕಾರ್ತಿಕ್

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ
- ಪ್ರಗತಿ ನಟವರ್ ಭಟ್ಟಡ್ ಬೆಂಗಳೂರು
- ಬಿ.ಲಿಖಿತ್ ಬೆಂಗಳೂರು
- ಪಂಚಮಿ ಮಾರೂರು ದ.ಕನ್ನಡ
- ಟಿ.ಎಸ್ ಭೂಮಿಕಾ ಬಳ್ಳಾರಿ
- ವಿ.ಸಹನಾ ಬಳ್ಳಾರಿ

ಸಂಗೀತ
- ಎ.ವಿ.ಆಲೋಕ್‌ಪರ್ಲ- ದಾವಣಗೆರೆ
- ಡಿ.ಆರ್.ಸುಕೃತ್ ಗೌಡ ಕೋಲಾರ
- ಎಸ್.ಧನುಷ್- ಮೈಸೂರು
- ಗಗನ ಜಿ.ಗಾಂವಕರ್- ಉಡುಪಿ

ಶಾರೀರಿಕ
- ಎಸ್.ಎಸ್.ಗೌತಮ್ ಮಡಿಕೇರಿ
- ಸಿ.ಎಸ್.ಮಹಮದ್ ಸುಹೇಲ್- ಮಂಡ್ಯ
- ರಾಹುಲ್ ಆರ್.ಪರ್ವತಿಮಠ- ಬಾಗಲಕೋಟೆ
- ಮಹಮ್ಮದ್ ಮಸಿಹುದ್ದೀನ್ ರಾಯಚೂರು

ಕ್ರೀಡೆ
- ಪಿ.ಗಾನಶ್ರೀ- ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ
- ಜೆ.ನಿಹಾಲ್- ತುಮಕೂರು
- ಎಂ.ಬಿ.ಮೇಘನಾ- ಚಿತ್ರದುರ್ಗ
- ಅಮೃತನಾಗೇಶ್ ಮುದ್ರಬೆಟ್- ಧಾರವಾಡ
- ರಿಯಾ ಎಲಿಜಬೆತ್ ಅಚ್ಚಯ್ಯ- ಮೈಸೂರು

ನಾವೀನ್ಯತೆ
- ಕೆ.ಜಿ.ಅನನ್ಯ ಹಾಸನ
- ಧೃತಿ ಮುಂಡೋಟಿ- ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ

ಸಮಾಜ ಸೇವೆ
- ಯಶಸ್ವಿ ಅಜಿತ್ ಕುಮಾರ್ ಬಾಗೇಪಾರ ಗದಗ

ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರ
- ಅಭಿಗ್ನ ಆನಂದ್ ಮೈಸೂರು
- ಅಂತಃಕರಣ ಶಿವಮೊಗ್ಗ

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ದಿನೇಶ್, ಕೋಲಾರಕ್ಕೆ ರೆಡ್ಡಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವ ಕೆ.ಜೆ. ಜಾರ್ಜ್ ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಉಸ್ತುವಾರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದುವರೆಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲಾ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವ ರಾಮಲಿಂಗಾರೆಡ್ಡಿ ಅವರಿಗೆ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊಣೆ ಹೊರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಪೂರೈಕೆ ಸಚಿವ ದಿನೇಶ್ ಗುಂಡೂರಾವ್ ಅವರನ್ನು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲಾ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದುವರೆಗೂ ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಜಾರ್ಜ್ ಮತ್ತು ಕೋಲಾರಕ್ಕೆ ಯು.ಟಿ. ಖಾದರ್ ಜಿಲ್ಲಾ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಚಿವರಾಗಿದ್ದರು.

ನ. 17ಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಪಿಐ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಣಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ನವೆಂಬರ್ 17ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಿಪಬ್ಲಿಕನ್ ಪಕ್ಷದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಣಿ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ರಾಜ್ಯ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಂ. [illegible] ... ದ್ಯಂತ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲು [illegible] ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಮತಾ ಸಮಾವೇಶದ ಮೂಲಕ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಜಯಂತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ಸಿಗಲಿದೆ. ಪಕ್ಷದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಮದಾಸ್ ಅಠಾವಳೆ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಜೆ 4ಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಿಯಾ ಹೋಟೇಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಣಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ [illegible] ಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಅವರು ಮಾಹಿತಿ [illegible]

ನೀರು ಕೊಡಿ, ಇಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯ ಕೊಡಿ...

ಮಹಾದಾಯಿ: ಪಕ್ಷಾತೀತ ಹೋರಾಟ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ನವಲಗುಂದ (ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ): ಮಹಾದಾಯಿ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ, ಪಕ್ಷಾತೀತ ಹೋರಾಟ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರು ಬುಧವಾರ ಇಲ್ಲಿಯ ರೈತ ಭವನದ ಮುಂದೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧ್ವಜ ಹಾರಿಸಿದರು.

'ಮಹಾದಾಯಿ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ರೈತರು 101 ದಿನಗಳಿಂದ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ಪಂದಿಸಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸರ್ಕಾರ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ 'ನೀರು ಕೊಡಿ, ಇಲ್ಲಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೊಡಿ' ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ಮಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೋರಾಟ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಲೋಕನಾಥ ಹೆಬಸೂರ ಹೇಳಿದರು.

> **ಗಾಂಧಿ ಮಾದರಿಯ ಹೋರಾಟ ಸಾಕು, ನಕ್ಸಲ್ ಮಾದರಿಯ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭಿಸೋಣ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಗಾಂಜಾ ಬೆಳೆದು, ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡೋಣ.**
> **ಪ್ರದೀಪ ಲೆಂಕನಗೌಡ್ರ**, ರೈತ ಮುಖಂಡ

> **ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಯವರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಕೇವಲ ಪಕ್ಷಾತೀತ ಹೋರಾಟ ಸಮಿತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಈ ನಿರ್ಧಾರ ಸರಿಯಲ್ಲ.**
> **ಶಿವಾನಂದ ಪಾಚಂಗಿ**
> ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಹಿಂದುಳಿದ ಅಲೆಮಾರಿ, ಅರೆ ಅಲೆಮಾರಿ ವಿಮುಕ್ತ ಸಮುದಾಯಗಳ ಒಕ್ಕೂಟ

'ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷದವರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ವಿನಾ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು ಕೆಲವು ದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಬಂದ್ ಚಳವಳಿ, ಕೆಲವು ದಿನ ನವಲಗುಂದ ಬಂದ್, ಬಾರುಕೋಲು ಚಳವಳಿ, ಖಾಲಿ ಕೊಡ ಚಳವಳಿ, ರಕ್ತದಲ್ಲಿ ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ಚಳವಳಿ, ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡಿ ಅಸಹಕಾರ ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಿದರೂ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಅವರು ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

'ಸಂಧಾನ ಕುರಿತು ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರಿಂದ ಒಂದೂ ಹೇಳಿಕೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸರ್ವ ಪಕ್ಷದ ನಿಯೋಗ ಕರೆದುಕೊಂಡು [illegible] ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಜಂತರ್ ಮಂತರ್‌ನಲ್ಲಿ ಧರಣಿ ನಡೆಸಿದ್ದೇವೆ, ಗೋವಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಮನವೊಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಪ್ರಧಾನಿ ಮೌನ ವಹಿಸಿರುವುದು ರೈತರನ್ನು ರೊಚ್ಚಿಗೇಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಉದ್ದೇಶವಿರಲಿಲ್ಲ: 'ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ನಮ್ಮ [illegible] ಸ್ಪಂದನೆ ಸಿಗದ ಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಕೂಗು ಕೇಳಿಬಂದಿದೆ. ಈಗಲಾದರೂ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿ ಹೊರಗಡೆ ಸಂಧಾನ ನಡೆಯುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಕಳಸಾ ಬಂಡೂರಿ ಹೋರಾಟ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ [illegible] ಕುಲಕರ್ಣಿ ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ಮಹಾದಾಯಿ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ನವಲಗುಂದದ ರೈತ ಭವನದ ಮುಂದೆ ಬುಧವಾರ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಾಜ್ಯದ ಧ್ವಜ ಹಾರಿಸಲಾಯಿತು

ಸುಭಾಷಿತ

'ನಾನು ಬಡವ' ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಇರುವವರು ಮಾತ್ರವೇ ಬಡವರು.

-ಎಮರ್‌ಸನ್

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಬಿಸಿಸಿಐ ಶುದ್ಧೀಕರಣದತ್ತ ದಿಟ್ಟ ಕ್ರಮಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಬಿಸಿಸಿಐ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಶಶಾಂಕ್ ಮನೋಹರ್ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಐಪಿಎಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಾಟ್‌ಫಿಕ್ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಬೆಟ್ಟಿಂಗ್ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಬಯಲಾದಾಗ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಬಗ್ಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಂತರ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿದ ದಿಟ್ಟ ಆದೇಶಗಳಿಂದಾಗಿ ವಂಚಕರು ತತ್ತರಗೊಂಡರು. ಇಂತಹ ಸಂದಿಗ್ಧದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಸಿಸಿಐಯ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿದ ಶಶಾಂಕ್, ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತದ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಇದೀಗ ಅವರು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದಾಪುಗಾಲು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ವರ್ಷ ಅಮಾನತು ಶಿಕ್ಷೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಚೆನ್ನೈ ಸೂಪರ್ ಕಿಂಗ್ಸ್ ಫ್ರಾಂಚೈಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕತ್ವವನ್ನು 'ತಾಂತ್ರಿಕ'ವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಕೌನ್ಸಿಲ್ (ಐಸಿಸಿ) ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಎನ್.ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅವರ ರೆಕ್ಕೆಪುಕ್ಕಗಳನ್ನು ಈಗ ಕತ್ತರಿಸ ಲಾಗಿದೆ. ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಆರೋಪದ ಸುಳಿಯೊಳಗೆ ಗಿರಗಿರ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭಂಡತನದ ಬಂಡುಂತಿದ್ದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅವರನ್ನು ಮೂಲೆಗೆ ತಳ್ಳಿರುವುದು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಸಂಕೇತದಂತಿದೆ. ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿರುವ ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ, ರವಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ರೋಜರ್ ಬಿನ್ನಿ ಅವರನ್ನೂ ಬಿಸಿಸಿಐ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೊಳಗಿನ ಪ್ರಮುಖ ಹುದ್ದೆಗಳಿಂದ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದೂ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹ ನಿರ್ಧಾರ. ಐಪಿಎಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಡುವ ಮುಂಬೈ ಇಂಡಿಯನ್ಸ್ ತಂಡದ ಸಲಹೆಗಾರರಾಗಿರುವ ಅನಿಲ್ ಕುಂಬ್ಳೆ ಬಿಸಿಸಿಐ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಿತಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ರೋಜರ್ ಬಿನ್ನಿ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತಂಡದ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಅವರ ಮಗ ಸ್ಟುವರ್ಟ್ ಬಿನ್ನಿ ಭಾರತ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತ ತಂಡದ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರುವ ರವಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಐಪಿಎಲ್ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಇಡೀ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಭಂಡತನವೇ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತಿದ್ದರು. ಇದೀಗ ಇವರೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿಸಿಐ ಚಾಟಿ ಬೀಸಿದೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿಗೇ ನಿಲ್ಲಬಾರದು. ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಒಂದೂ ಪ್ರಕರಣ ತಲೆ ಎತ್ತದಂತೆ ಬಿಸಿಸಿಐ ಕಠಿಣ ನಿಲುವು ತಳೆದರೆ ಈ ದೇಶದ ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷ ತಡೆಯುವ ಕ್ರಮ ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯ ಆದರೆ ಈ ನಾಡಿನ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಪ್ರಿಯರು ಶಶಾಂಕ್ ನೇತೃತ್ವದ ತಂಡವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರರು

ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೂರುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಡಲು ದೆಹಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎ.ಪಿ. ಶಹಾ ಅವರನ್ನು ಒಂಬುಡ್ಸ್‌ಮನ್ ಆಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನಾರ್ಹ. ನೀತಿ ಪಾಲನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಇಂತಹದ್ದೊಂದು ಹದ್ದಿನ ಕಣ್ಣು ಇಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರಬೇಕಿತ್ತು. ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಲೋಧಾ ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ತರಲು ಇಂತಹದ್ದೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬೇಕೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತ್ತು. ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಸಂಘರ್ಷ ಬಿಸಿಸಿಐನಲ್ಲಿ ಆಗದಂತೆ ತಡೆಯುವ ಕ್ರಮ ರಾಜ್ಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ನಾಡಿನ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಪ್ರಿಯರು ಶಶಾಂಕ್ ನೇತೃತ್ವದ ತಂಡವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ

ತನ್ನ ಕಾಲದ ಆಂತರಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಟಿಪ್ಪು ಎದುರಿಸಿದ ಬಗೆಯೇ ವಿವಾದಗಳ ಮೂಲ

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಏಕೆ ಈಗಲೂ ಪ್ರಸ್ತುತ?

ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ನಂತರ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡುವ ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಎರಡು ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಟಿಪ್ಪು ಮತಾಂಧನೋ ಅಥವಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟಗಾರನೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ವರ್ತಮಾನದ ರಾಜಕೀಯ ಆಯ್ಕೆಗಳೇ ಹೊರತು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ವಾಸ್ತವಗಳಲ್ಲ!

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ನರೇಂದ್ರ ಪಾಣಿ

ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ಮೈಸೂರಿನ ದೊರೆ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟು ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ನಂತರವೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೊಂದು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿದ್ಯಮಾನ ಇತಿಹಾಸದ ಟಿಪ್ಪುವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವರ್ತಮಾನದ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಮಟ್ಟ ಹಾಕಲು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಒಡೆದು ಆಳುವ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಚಾರ. ಈ ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾದದ್ದು ಮತ-ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವಣ ಒಡಕು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತವನ್ನು ತೊರೆದ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿನ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಂದಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ವಿಭಜನೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಒಂದು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯರ ನಡುವಣ ವಿಭಜನೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಭಾರತದ ಒಳಗೇ ಇದ್ದ ವಿವಿಧ ಮತ-ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳ ನಡುವಣ ಭಿನ್ನತೆ.

ಇನ್ನಾರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ನೆನಪು ಈ ದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಕಾಲದ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಆತ ವಹಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ. ಆತ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರರು. ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಅವನ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಿರೋಧಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಆತ ಹೋರಾಡಿದ್ದು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ. ಮೂರನೇ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆತನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ಒತ್ತೆಯಾಳುಗಳನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಅದು ಅವನ ಹೋರಾಟದ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನೇನೂ ಕುಗ್ಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ರಾಜರೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದಲ್ಲಾ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಟಿಪ್ಪು ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ರಾಜಿಗೂ ಸಿದ್ಧನಾಗಲಿಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಕಾಲದ ಆಂತರಿಕ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಟಿಪ್ಪು ಎದುರಿಸಿದ ಬಗೆಯೇ ವಿವಾದಗಳ ಮೂಲ ನೆಲೆ. ಈ ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಗಳು ಬೆಳಕಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಟಿಪ್ಪು ತನ್ನ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರೈತ ಮತ್ತು ರಾಜನ ನಡುವೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧದ ಮೂಲಕ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ತರುವುದಕ್ಕೂ ಆತನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಸ್ಥಿರತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಹಿಂದೂಗಳೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಉಂಬಳಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಬೆಂಬಲಿಸಿದ. ಆತ ತನ್ನ ಕೊನೆಯ ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ರಣರಂಗಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಅರಮನೆಯ ಸಮೀಪವೇ ಇದ್ದ ರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ತಂದ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ್ದರ ಕುರಿತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಬರಹಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಈತನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ

ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಲಬಾರ್, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮತ್ತು ರಾಜನ ನಡುವೆ ಪ್ರಬಲ ಜಮೀನ್ದಾರರ ವರ್ಗವೊಂದಿತ್ತು. ಈ ಜಮೀನ್ದಾರರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೇಣಿದಾರರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಾಗುವಳಿದಾರರೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಈ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಆಡಳಿತ ನೀತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದವರ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಲು ಸೇನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಯುದ್ಧನೀತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ದಾಳಿಗಳು ಕ್ರೂರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದರೆ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಸೇನೆ ಅಲ್ಲಿಗೂ ದಾಳಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಹಜವಾಗಿತ್ತು. ವಿರೋಧಿಗಳನ್ನು ಮಣಿಸುವ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಹಾನಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುವಂಥದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳ ನಂತರ ಆತನ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡುವ ನಾವು ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಎರಡು ನಿಲುವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಆತ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಸಿದ ಎಡೆಬಿಡದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ನಾವು ಆತನನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿಯನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಗೌರವದಿಂದ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಕ್ರೌರ್ಯವೆಂಬುದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ನಡೆಸಿದ ಯುದ್ಧಗಳ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಮರೆಯಬಾರದು. 1791ರ ಮಾರ್ಚ್ 4ರಂದು ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಈಗ ಹಳೆಯ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಭಾಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವ ಹಲಸೂರು ಗೇಟ್ ಮತ್ತು ಕೆಂಗೇರಿ ಗೇಟ್ ನಡುವಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 2000 ಮಂದಿ ಮೈಸೂರಿಗರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕೊಂದರು. ಮಾರ್ಚ್ 21ರಂದು ಈಗಿನ ಸಿಟಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ 1200 ಮಂದಿಯ ನರಮೇಧ ನಡೆಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳೂ ಸೇರಿದ್ದರು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 19ರಂದು ನಡೆದ ನಂದಿ ಬೆಟ್ಟ ಮೇಲಿರುವ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ನಡೆಸಿದ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮತ್ತು ಕೊಲೆಗಳು 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಯುದ್ಧನೀತಿಯ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಕ್ರೌರ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿ ಎಂಬಂತೆ ಇತ್ತು. ಇತರ ಮೈಸೂರು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಡಿದವರಂತೆಯೇ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ಯೆಗೀಡಾದವರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರಿದ್ದರು.

ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದ ನೀತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಟಿಪ್ಪು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ದಂಗೆಕೋರರನ್ನು ಮಟ್ಟಹಾಕಲು ಆತ ಬಳಸಿದ ಯುದ್ಧ ತಂತ್ರವನ್ನು 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ಒಪ್ಪಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಯುದ್ಧಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಏಕೆ ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಇದ್ದವು. ಈ ಕ್ರೌರ್ಯ ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಮತಾಂಧನನ್ನಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಿರುವ ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಒದಗಿಸಿತು ಎಂಬುದು ವಾಸ್ತವ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಟಿಪ್ಪು ನೀಡಿದ ಉಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಿಜಾಮನ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗಿದ್ದ ವೈರತ್ವವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದರು.

ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಎರಡು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ವರ್ತಮಾನದ ರಾಜಕೀಯ ಅಗತ್ಯಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು ಇತಿಹಾಸದ ಸತ್ಯಗಳಲ್ಲ. ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಒಂದುಗೂಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಟಿಪ್ಪುವನ್ನು ಮತಾಂಧನೆಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ತಾರ್ಕಿಕ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಆತನ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹಳೆಯ ನಗರಗಳ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನೆಯೂ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ನಾವು ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಟಿಪ್ಪುವನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧದ ಆತನ ಜೊತೆ ಮರಣವನ್ನಪ್ಪಿದ ಸಾವಿರಾರು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಮೈಸೂರಿಗರನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈಗಿನ ಸಿಟಿ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನೆನಪಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಒಂದು ಫಲಕವಿದೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನೆಯು ಕೋಟೆಯೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಫಲಕ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಳಿಯದೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕೋಟೆಯ ಮತ್ತೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಾಳಿಯಿಂದ ಭಾರತವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಅಂದು ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ಮೈಸೂರಿನ ಯೋಧರು, ಸಾಮಾನ್ಯರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಫಲಕ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆದದ್ದು ಅದಾವ ಶಕ್ತಿ?

ಲೇಖಕ- ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ, ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಸೋಷಿಯಲ್ ಸೈನ್ಸಸ್, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್‌ಡ್ ಸ್ಟಡೀಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಸಂಗತ

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸಹಬಾಳ್ವೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರಬಲ್ಲ ಇಂತಹ ಗುರುತರ

police with an assurance from his counsel Kapil Sibal that his client would not try to abscond.

In jail from March 2014

Mr. Roy has been in Tihar jail since March 4, 2014 on the orders of the apex court in relation with a long running dispute with market regulator the SEBI.

Mr. Roy's mother Chhabi Roy, 95, passed away in Lucknow on Friday after a prolonged illness.

"Both Subrata Roy and Ashok Roy Choudhary were released around 8.45 pm from the jail number 1 of Tihar, where they had been lodged since March 4, 2014," said a senior jail official.

(With inputs from PTI)

Only for visitors

Apart from India, this will be implemented in three countries — Thailand, Vietnam and Chile. The announcement of the trial was made as part of the Australian government's 2016-17 budget. It will be applicable to eligible applicants on tourist and business visitor visa streams.

sought the financial records of the companies. He was also asked to share information on the financial dealings with the companies run by his cousins Sanjeev, Sandeep and Rajiv Tyagi.

Two of their firms had received funds from Carlo Gerosa and Guido Haschke in the form of consultancy fees.

The ED also examined Na... on details of the transactions with the two middlemen. He has been summoned again for questioning, along with the Tyagi brothers," said a CBI official.

According to the ED, Mr. Khaitan had received funds from the middlemen through his law firm. It is alleged that he and his wife also got funds from abroad.

per deal.

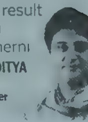
Even as the Congress sought to put the onus on the NDA government by seeking a Supreme Court-monitored probe, a Bench of Justices Dipak Misra and Shiva Kirti Singh issued notice on a PIL petition filed by Supreme Court advocate Manohar Lal Sharma for an apex-court-appointed Special Investiga-

'CBI controlled by Centre'

Mr. Sharma alleged that the CBI was "controlled" by the government and an independent probe could not be expected.

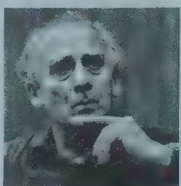
"When a former Air Chief stands accused of having accepted bribes" the least the government owed to the nation was an honest investigation, he said.

ing Sonia Gandhi's name because she is a 'sherni'. And we all know the result when you poke a 'sherni

— **JYOTIRADITYA SCINDIA,** Congress leader

Modi deliberately dividing India, says Shourie

Arun Shourie

Special Correspondent

CHENNAI: Former Union Minister and BJP leader Arun Shourie has described the Centre as a "one-man government," a presidential form of government, without checks and balances.

In an interview broadcast by *India Today* channel on Friday, Mr. Shourie said the direction the government was taking under Mr. Modi's supervision was "not good for India." He compared Mr. Modi's two years as Prime Minister "as a boxing match with everybody." Mr. Modi, he added, "hasn't had the focus we expected of him." One of the problems was that the Prime Minister was "getting inputs from very few people."

'Polarising move'

Mr. Shourie said there was a clear line of logic or theme that linked *ghar-wapsi*, love jihad, beef bans, the return of awards, the campaign against anti-nationalism, the focus on '*Bharat Mata Ki Jai*' and student protests. These were "deliberately orchestrated by the government" with the intention to create "confrontation and polarisation." Mr. Modi was deliberately dividing India through a policy of "divide and rule."

While accepting that under Mr. Modi's rule corruption at the Centre had diminished or disappeared, Mr. Shourie said that nothing was deliberately done about corruption in the States.

Babul Supriyo suffers injuries in accident

NEW DELHI: Union Minister Babul Supriyo met with an accident near southwest Delhi's Subroto Park area, while he was heading towards the Indira Gandhi International Airport on a motorbike on Friday evening.

The Minister of State for Urban Development, Housing and Urban Poverty Alleviation was rushed to the AIIMS and is out of danger.

Babul Supriyo

Out of danger

He received injuries in his elbow and is being treated, sources in the AIIMS said, adding his condition is stable.

Mr. Supriyo was on his way to the airport to receive his daughter. His car was tailing the cruiser motorbike which he was riding. He suddenly lost control over the two-wheeler and hit the rear side of an SUV, a senior police official said. — PTI

'UPA went slow on copter deal probe'

Special Correspondent

NEW DELHI: Speaking in the Lok Sabha on Friday on the VVIP helicopter scam, Defence Minister Manohar Parrikar said since there was agreement in the House that there was corruption in the deal, it was clear who got the money as it was UPA which was in power and not BJP.

"...Then Defence Minister, and now everyone agreed that corruption happened... So, it is basically logical that money has been paid to someone from the other side, not from this side," he said.

Rafale overpriced: Cong

Congress MP Jyotiraditya Scindia brought up the issue of the Rafale fighter deal under negotiation with France,

SEEKING ANSWERS: BJP MPs protest outside Parliament on Friday against corruption in the chopper deal.— PHOTO: SANDEEP SAXENA

and questioned the logic of the government-to-government deal currently under negotiation as also the price of $9 billion for 36 jets in comparison to the $10 billion for 126 jets under the earlier MMRCA (Medium Multi-Role Combat Aircraft) contest.

In response, Mr. Parrikar said the original MMRCA never happened and then Defence Minister A.K. Antony was too careful trying to protect his clean image. Rejecting the high cost being discussed in public, he cautioned against going by media reports which sound very real but can be misleading. "We will save money. We will show how our deal is cheaper that their deal," he noted.

He said while the NDA government under Atal Bihari Vajpayee had changed the altitude requirement from 6,000 metres to 4,500 metres to avoid single vendor situation in the VVIP helicopter acquisition, the UPA government made them more stringent to favour AgustaWestland by making cabin height of 1.8 m mandatory. "Why were SQRs made so restrictive which narrowed down the choices to a limited range of helicopters?" he asked.

Making arbitrary statements on matter like this, is quiet irresponsible on part of the government especially Defence Minister

— **VEERAPPA MOILY,** Congress (outside the Parliament)

No inquiry took place during Shri Antony's tenure as Defence Minister and no inquiry has taken place in Mr. Parrikar's 18 months tenure as Defence Minister

— **PROF. SAUGATA ROY,** Trinamool Congress

Six PDF legislators hold the key

Kavita Upadhyay

DEHRADUN: Amid speculation whether deposed Chief Minister Harish Rawat would be able to prove his majority on the floor of the Uttarakhand Assembly on May 10, the Congress and the Bharatiya Janata Party (BJP) geared up to prevent their MLAs from being poached by rivals.

BJP national general secretary Kailash Vijayvargiya met State leaders on Thursday and took decisions on the strategies to be followed for the floor test.

Mr. Rawat has alleged that the BJP's central leadership is making frequent visits to Dehradun to "purchase" MLAs, while Uttarakhand BJP president Ajay Bhatt has accused Mr. Rawat of indulging in horse-trading.

Uttarakhand Pradesh Congress Committee president Kishore Upadhyay told *The Hindu*, "Kailash Vijayvargiya tried to buy four of our MLAs - Ganesh Godiyal, Rajendra Bhandari, Rekha Arya and Anusuya Prasad Maikhuri - but they rejected the offer."

TALKING STRATEGY: BJP national general secretary Kailash Vijayavargiya and State president Ajay Bhatt with MLAs at the party office in Dehradun on Friday.— PHOTO: VIRENDER SINGH NEGI

BJP Central leaders making frequent visits to Dehradun to 'purchase' MLAs, says Rawat

Meanwhile, the nine rebel MLAs remain disqualified and hearing on their petition challenging the disqualification will be heard on Saturday by Justice U.C. Dhyani in the High Court in Nainital. Hence, for now, they cannot participate in the floor test, as per the Supreme Court order.

With the nine MLAs not participating, the six MLAs of the Progressive Democratic Front (PDF) that supported the Congress government in the State could hold the key to the floor test outcome. After losing nine MLAs the remaining 27 Congress MLAs are counting on the PDF for support.

While four PDF members - three independents and one UKD MLA - have said they will support the BJP, the two BSP MLAs said they will vote as the party dictates. However, Mr. Upadhyay said the Congress was confident the PDF would back it.

PDF leader Mantri Prasad Naithani too has told the media that the front would vote for Mr. Rawat.

Rawat will need 32 votes

The floor test will involve 27 Congress MLAs, 28 BJP MLAs, six PDF members and one nominated member. The total members to vote being 62, deposed Mr. Rawat will need 32 votes to be reinstated as Chief Minister.

Of the 28 MLAs, one B.L. Arya was suspended from the BJP. Sources in the Congress said Mr. Arya would support the Congress on May 10 since he had close links with the party. The State BJP president said *The Hindu*, "Though he [Arya] is a BJP member, we don't know who he would vote for."

Disqualified MLAs cannot vote, says Supreme Court

Krishnadas Rajagopal

NEW DELHI: In case former Chief Minister Harish Rawat is unable to prove his majority on the floor of the Uttarakhand Assembly on May 10, the baton would go to the Governor to invite the leader of the majority group to form a new government.

The Supreme Court, which ordered on Friday the holding of a floor test, clarified that it was not a "composite" one between two rival parties. It was only for the limited purpose for Mr. Rawat to prove his majority in the House.

Division of votes

The Bench ordered the vote of confidence motion to be decided by division of votes in the Assembly. It held that the nine Congress MLAs disqualified by the Speaker would not be able to cast their vote as long as their disqualification remains.

If Rawat fails floor test, Governor can invite leader of the majority group to form a new government

"As of today, rightly or wrongly, you are disqualified, that too on the decision of the Speaker. The challenge against your disqualification is pending in the High Court. We are passing an order based on the Attorney-General's submission to have a floor test... But once disqualified, we cannot permit you to vote... We will not say anything more," Justice Misra addressed senior advocate C.A. Sundaram, appearing for the nine dissident MLAs.

The court, however, said its observations in the order should not prejudice their pending case in the HC.

Explaining the modalities of the floor test, the court said the confidence vote will be put up for motion and those who are in favour will sit on one side and those against will sit on the other.

They will then raise their hands one by one to show their position and this would be recorded by the Principal Secretary, Legislative Assembly, who shall be present through the floor test and be responsible for the conduct of the proceedings in a fair and peaceful manner.

No to observer plan

Though the Attorney-General strongly advocated an observer - a retired Chief Election Commissioner - to be appointed to monitor the proceedings, the court agreed with Mr. Rawat's counsel, senior advocates Kapil Sibal, A.M. Singhvi and Rajeev Dhawan, that an "outsider" should not be permitted in the House.

Marathi cinema's band of brothers

Nikhil Mahajan

"[illegible]ew, we happy few, we band of brothers;
[illegible] to-day that sheds his blood with me
[illegible] my brother..."

[illegible]e from the famous St. Crispin's Day speech in Wil[illegible]e's play, *Henry V*, quoted in Penny Marshall's *Renaissance Man*, rings very true for me because it ensulates the spirit with which a bunch of young filmmakers [illegible] Marathi. Some call it 'new age', some 'neo-modern', but for us [illegible] stories that we believe in, challenging age-old notions of w[illegible]ks' and making sure we all make the most of the opportu[illegible]pon us. It is exciting for me be making films in the times of [illegible]oraries such as Sujay Dahake, Avinash Arun, Samit Kak[illegible] Av[illegible] potdar, and Nagraj Manjule, whose *Sairat* is at the moment [illegible]es and breaking box office records.

The best of times

[illegible]een part in awe and part critical of each other's works right [illegible]. Within this group of filmmakers, there has been no insecu[illegible]isy for one another, ever. We choose to discuss our [illegible] and truly wish that our films succeed in whatever it is [illegible]g to do. We feel elated when one of our films works and [illegible]en when a film crashes.

[illegible]t is the best of times to be making Marathi films. The creative synergy and collaborations and the support and respect we have for each other reminds me of the mid 90s when Ram Gopal Varma got into the Hindi film scene and opened up doors to raw, zealous, passionate talent such as Anurag Kash[illegible] Chandan Arora, E Nivas, Prawaal Raman and many more.

> New-age Marathi cinemais all about challenging age-old notions of what 'works'

However, the young, alternative Marathi cinema has some bugs to contend with as well. Marathi films, until quite recently, were not under the pressure of box office performance as they are now. Of late, we have started speaking of opening weekends and record collections. There is a constant pressure to recover the cost of production (CoP) and a perennial fight to have a bigger CoP so that our vision can fly in its full glory. While this might be more an immediate issue and no major concern in our larger creative journeys, it is something that also worries us at times, at least some of us. It pulls us into a vicious circle and somewhere deep within it does seem to take away a bit of the artistic freedom that we all strive for. Some, like our collective mentor and guiding light, Umesh Kulkarni, are so unfairly talented that they have found a voice and an audience and a way to make films uncompromisingly — something the rest of us are constantly aspiring to achieve.

Getting inspired

Ultimately, it all boils down to embracing the endless possibilities that filmmaking provides us and having unflinching faith in our own vision as filmmakers. However, at a time when we have access to every single film made in any part of the world, when we have Netflix and torrents, when a *Game of Thrones* becomes a global epic, there is a challenge to us young filmmakers (in any part of the world, not just Maharashtra or India) that is bigger than the box office diktats: how do we continue to be relevant, how do we manage to make films that will stand the test of time? The boundaries of the world have disappeared and hence the uniqueness of stories diluted. It is hard. Is there nothing new to tell? Hasn't everything there is to say already been said by someone somewhere? It is a time when we all need a bit of a shake-up, a little jolt, a little bulb that goes click and makes us get up and feel inspired.

And that is the beauty of my band of brothers. Every once in a while, like Nagraj has just now, one of us clicks one such bulb that shines so bright that it makes the rest of us sit up and come up with something new, unusual and non-conforming. This little jolt, the little shake-up; isn't that what renaissance is ultimately all about?

Nikhil Mahajan is the director of Pune 52 and Baji.

'I want a break from this male-dominated world'

Indians always have to confront caste when they fall in love. But the bigger battle in the country is gender, says filmmaker **Nagraj Manjule**

Nagraj Manjule's sophomore film Sairat is similar to and yet radically different from his multi-award-winning, hard-hitting debut Fandry. Like Fandry, it is set in rural Maharashtra. Its protagonists are young adults. However, despite the familiar tropes of a mainstream love story, it engages with the tricky issues of caste and gender. Even with these bitter pills, Sairat has emerged as an unstoppable force at the box office. Having amassed over Rs. 12 crore over just one weekend, it could well become a blockbuster. Such has been the Sairat craze that two additional shows — one at midnight and one at 3 a.m. — have been introduced in a hall in Rahimatpur in Satara district.

One of the most significant young voices in contemporary Indian cinema, Nagraj himself had to contend with the ugly realities that he portrays in his films while growing up in a poor, backward family in Jeur village of Solapur district. He wears his Dalit identity on his sleeve and speaks of it in his poetry, writing and cinema. In his flat-cum-office in Warje, Pune, crowded with family, friends, cast and crew, all gathered together to celebrate the exceptional success of the film, he spoke to **Namrata Joshi.** *Excerpts:*

RUNAWAY SUCCESS: "*Sairat* has emerged as an unstoppable force at the box office." (Below) The director.
— PHOTOS: BY SPECIAL ARRANGEMENT/ JIGNESH MISTRY

You seem to be perennially engaged with the issues of love and caste in your films.

They say love is blind, it doesn't see caste. But the question of caste always creeps in. It isn't so easy to fall in love in India without the spectre of caste looming large. Caste is the foundation of our society. It's a reality that you need to have a special talent to avoid. Bollywood has that talent, I don't. The only divide there is in Bollywood — where love stories are material — is of class.

***Sairat* is also significant in the way you have overthrown gender stereotypes. The heroine Archie takes the lead in love. The camera dwells on the female gaze. You give the hero Parshya the softer love song.**

Sairat is Archie's story. The hero, Parshya, is secondary. I am tired of this world created by men, ruined by men. I want a woman now to build the world or mess it up. I also realise that a woman is the Dalit in every case. Even when you look at savarnas [forward castes], the woman is secondary. Even a Dalit man would look down upon a savarna woman. Yet, the fact is that half the world is populated by women. We are fighting small fights — Hindus versus Muslims, Dalits versus upper castes. Gender is the bigger battle. I am tired of the man within me. I also want to change. You get unconsciously trapped in male values. You are superior only because you happen to be a man. I want a break from this male-dominated world.

> Bollywood broke and subverted the real to create stereotypes and myths. And now we are so surrounded by lies that if someone speaks the truth, we are surprised.

Do you believe in love as a disruptive force, as an agent of change?

Love is the only hope. It can erase the shackles we are bound in. And I am not the only one; every poet, saint, litterateur has said so. Marathi poet Kusumagraj called love the solitary hope that can turn the world into a beautiful entity.

What I found interesting about the film is that you have used all the familiar tropes of a mainstream love story, yet you have questioned and subverted them. The college campus, the friends... they are all real and not glamorised.

I would put it the other way round. I have just shown reality. Bollywood subverted the real to create stereotypes and myths. And now we are so surrounded by lies that if someone speaks the truth, we get surprised. I have watched a lot of Bollywood but never felt it showed me on screen. If I open my arms like Shah Rukh Khan and stand in the middle of the road, people will beat me up. And here I have been getting responses from people in the interiors of Maharashtra saying that for the first time they are seeing themselves on the screen in *Sairat*.

But you do use the song-and-dance element to the hilt.

Yes, there are songs in my film, but they are usually in the background and to articulate inner feelings. The music directors have responded to the script and the characters. Music knows no boundaries of caste, creed or religion, so Ajay-Atul have used western symphonies but the lyrics are all in a rustic, rural lingo. The language of the film and the songs is the same. Otherwise, in most films, songs are the segments where the characters suddenly become poets.

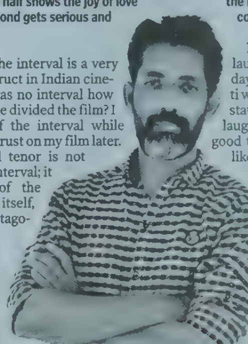
There seems to be a definite tenor to the film. The first half shows the joy of love while the second gets serious and mellow.

I find that the interval is a very childish construct in Indian cinema. If there was no interval how would you have divided the film? I don't think of the interval while writing. It is thrust on my film later. The tone and tenor is not based on the interval; it is a factor of the change in life itself, for the protagonists.

The viewer is aware where the love story is headed, yet the end comes as a shock. But there is more to it than the rage of *Fandry*; there is disgust and sadness.

Basically it's a deep sadness. You just express it in various ways. Sometimes you get angry, at other times you become silent. I wanted to hear the audience in the silence at the end of the film. We read about tragedies in papers but are unmoved. I wanted to see whether people would hear themselves, their own sobs in that silence or not. I wanted to wring that out. I wanted to see whether those dancing to the song *Jhingat* will go out in a contemplative mood or not.

You appear in the film as a commentator in a local cricket tournament. It is a caustic, sarcastic commentary on society rather than the game. Do you see that as the role of a filmmaker — commenting on society?

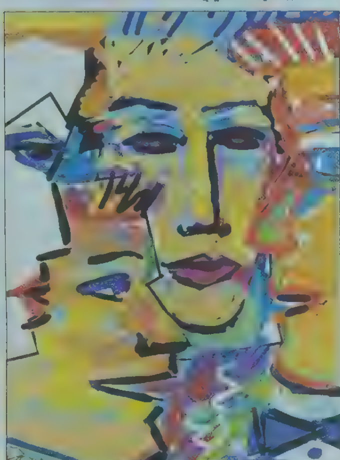
Not just society, I often laugh at myself too. These days, even on Ambedkar Jayanti we have started making these statues with moving heads. I laugh at the childishness. It's good to laugh at ourselves. I just like making films. I am not doing anything consciously. I am just talking in a certain language. I don't know or care anything of its grammar. Sachin [Tendulkar] played because he had to play the game, not because somebody had to comment on his game. He didn't play to give a lot of data to Harsha Bhogle.

namrata.joshi@thehindu.co.in

ಕಲೆಯೂ, ಕಸವೂ, ಕೊಳ್ಳೆ ಹೋಗುವಾಗಿನ ನಿರುಮ್ಮಳವೂ

ಕಲೆ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿರುದ್ಧವಾದ ಅರ್ಥಗಳವು. ಕಲೆಯಾಗುವುದೆಂದರೆ ಗಲೀಜಾಗುವುದು ಎಂಬ ಒಂದು ಅರ್ಥವಿದ್ದರೆ, ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗುವುದು ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಥವೂ ಇದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ದೇವರು, ಧರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳು ಅವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ, ಕಲೆಯೆಂಬುದು ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಸವಾಗುತ್ತಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬ ಆತಂಕವು ಅನೇಕರನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿದೆ.

ನಾನೊಬ್ಬ ಕಲಾವಿದ. ಎಲ್ಲ ಕಲಾವಿದರಂತೆ ನಾನೂ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತೇನೆಂಬ ಆಶಯ ಹೊತ್ತು ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಈಗ ಬಲವಾದ ಅನುಮಾನಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿವೆ. ನಾಟಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಅಸಕ್ತಿ ಮಾಯವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಇದು ನನ್ನೊಬ್ಬನ ಸಮಸ್ಯೆಯಲ್ಲ. ಇದುವೇ ಇಂದಿನ ಸಂದರ್ಭ. ಕಲೆಯ ಅತಿವೃಷ್ಟಿಯ ನಡುವೆ ಕಲಾವಿದರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಪರಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿದು.

ಇಂದಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೇನಲ್ಲ. ಈ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ಅನೇಕರು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಂಗವನ್ನೇ ತ್ಯಜಿಸಿ ಇತರ ರಂಗಗಳತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವನೋಪಾಯದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದವರೂ ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸುಖದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು!

ಯಾವುದನ್ನು ಕಲೆಗಳ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದೋ ಅಂತಹ ಮನರಂಜನಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ಕಲಾವಿದರು ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿವೆ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಭಾವನೆ ನೀಡುತ್ತಿವೆ. ಕಲಾವಿದರ ಗಲ್ಲಗಳು ಮೇಕಪ್ಪಿನ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗತೊಡಗಿವೆ. ಬೆನ್ನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಮೇಲುಬ್ಬಿ ಬಂದು ಗುಂಡಗಾಗತೊಡಗಿದೆ. ನಡೆದು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದವರು ಈಗೀಗ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹಾಗೂ ನಗುಮುಖದಿಂದ ನಿಮ್ಮತ್ತ ತಿರುಗಿ 'ಹಾಯ್' ಎಂದು ಕೈ ಬೀಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಭಾವನೆ ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಕಲೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಂತೋಷ ತರುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಸುಖದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಆಯಾಮವಿದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಕನಕದಾಸ, ಅಲ್ಲಮ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಇವರು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಸಮಾಜಮುಖಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನ್ಯತೆಯು ಸಂಬಳದಾಳುಗಳಾದ ನಮಗೂ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಇಂದಿನ ಕಲಾವಿದ ಹಾಗೂ ಲೇಖಕ ಇತ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾನ್ಯತೆ ಅತ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ಭದ್ರತೆ ಎಂಬ ಎರಡೆರಡು ಊರುಗೋಲುಗಳ ಆಸರೆ ಪಡೆದು, ಇತ್ತ ತೀವ್ರ ಸಂತೃಪ್ತನೂ ಅತ್ತ ತೀವ್ರ ಅತೃಪ್ತನೂ ಆಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಆದರೆ ಊರುಗೋಲು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ತನ್ನದೇ ಕುಂಟುಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಧೈರ್ಯ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭವಾಯಿತು. ತುಂಬ ಖಾಸಗಿಯಾದ ಹಾಗೂ ಸೃಜನಾತ್ಮಕವಾದ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂದರ್ಭ ಕುರಿತು ಈಗ ಚಿತ್ತ ಹರಿಸೋಣ.

ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಕಸರತ್ತುಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಕಲಾವಿದರು ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಂತೂ ಸರಿಯೇ ಸರಿ. ಕಲೆಯ ಬಂಧ, ಭಾಷೆ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ಪ್ರತಿ ಕಲಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದರು ಅನುಭವಿಸುವ ಹೆರಿಗೆ ನೋವು ಅಥವಾ ಸುಖದ ನೋವನ್ನು ಕೂಡ ಈಗಲೂ ನಾವು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಿವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಾಯ್ತನವೇ ಸರಿಯಿಲ್ಲ. ನಾವು ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಂದಿರು. ಯಾರದ್ದೋ ಕೂಸನ್ನೂ ದುಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಹೆರುವವರು. ಹೇಗೆ

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಪ್ರಸನ್ನ

ಹೆಂಗಸಿನ ದೇಹವು ಮಾರಾಟ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆಂದು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆಯೋ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಕೂಸು ಸಹ ಮಾರಾಟ ಪ್ರಚೋದನೆಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಾರಾಟ ಪ್ರಚೋದನೆಯೇ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಉದ್ದಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಕಲೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳೆಂದರೆ ಇವೇ ಸರಿ!

ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯ್ತನದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹಲವು: ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯ್ತನದ ವೃತ್ತಿಪರತೆಯಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯೇ ಬದಲಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಕಲಾವಿದನ ಆತ್ಮದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿರುವ ಅನಾಹುತವಿದು. ಹೊಸ ನೈತಿಕತೆಯೊಂದನ್ನು ನಾವು ಸೃಜಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ, ಕಲೆಯು ನೈತಿಕತೆಯಿಂದ ಅತೀತವಾದದ್ದು ಅರ್ಥಾತ್ ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಪಡೆದದ್ದು! ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರಿಗಿದ್ದ ನೈತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ. ಇದನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂದು ಕೂಡ ಕರೆಯುವ ಪರಿಪಾಠವಿದೆ, ಇಂದಿನ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಇರಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾವು ವಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರು ಗೊಡ್ಡು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳು ಎಂದು ವಾದಿಸುತ್ತೇವೆ. ಮೂಲತಃ, ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆ ತಂದಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಯಿದು. ಇಂತಹದ್ದೇ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು, ಅದು ಶಿಕ್ಷಕರು, ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಂಗದ ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ತಂದಿದೆ.

ನಿಜ ಹೇಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ನಿಜವೇ ಸುಳ್ಳಾಗುವ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಲೆಯು ಒಳಿತಿನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಸಿಗರೇಟು, ಪೆಟ್ರೋಲು, ಫ್ರಿಜ್ಜುಗಳ ಮಾರಾಟ ನಡೆಸಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಕಾಣುವಂತಹ ಸರಳ ಅನೈತಿಕತೆ. ಆದರೆ, ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವ ಎರಡನೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯೊಂದಿದೆ.

ಸತ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಬದಲು ನಾವು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೆರೆದಿಡುವುದಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ, ಅದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದು ಪ್ರೇಕ್ಷಕನ ಕೆಲಸ ಎಂದು ವಾದಿಸತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ, ವಾಸ್ತವ, ವಾಸ್ತವತೆ, ವಾಸ್ತವವಾದ, ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೇ ಹೇಳುವುದು... ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗುಚ್ಛಗಳು ಇಂದಿನ ಕಲಾವಿಮರ್ಶೆಯ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅಪಾಯಕಾರಿ ತಾತ್ವಿಕತೆ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತೆರೆದಿಡುವುದೆಂದರೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಚಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಬೇರೆ ಸತ್ಯಸ್ಥಿತಿ ಬೇರೆ. ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸತ್ಯ. ನೈತಿಕತೆಗೆ ಅತೀತನಾಗುವುದೆಂದರೆ ಇದೇ, ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಅತೀತನಾಗುವುದು! ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದು.

ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ. ಆಗ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಂಡವಾಳವು ಇನ್ನೂ ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮಗಳತ್ತ ಹರಿದು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಂಗರು, ಕೈಲಾಸಂ, ಗುಬ್ಬಿ ವೀರಣ್ಣ, ಪೀರ್‌ಸಾಹೇಬ್ ಮುಂತಾದವರ ಕಾಲವದು. ಕಲೆ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸರಕಾಗಬಲ್ಲದು ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಆಗಲೇ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ನಿದ್ದೆ ಕೆಡಿಸಿತ್ತು, ವ್ಯಾಪಾರೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ ಅವರು ಚಳವಳಿ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಚಳವಳಿಯ ಘೋಷಣೆ ಈ ರೀತಿಯಿತ್ತು; 'ನಮ್ಮದು ಕಲೆ ಅವರದ್ದು ಕೀಳು ಮನರಂಜನೆ'. ಕೀಳು ಮನರಂಜನೆಯೆಂದು ಅಂದು ನಾವು ಜರಿದದ್ದು ಪೀರ್‌ಸಾಹೇಬರು ಹಾಗೂ ಗುಬ್ಬಿ ವೀರಣ್ಣನವರ ಕಲೆಯನ್ನು! ಪೀರ್‌ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗುಬ್ಬಿ ವೀರಣ್ಣನವರಿಗೆ ಪಾಪ, ರಂಗಭೂಮಿಯಿಂದಲೇ ರಾಗಿ ಅಂಬಲಿ ದಕ್ಕಬೇಕಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಿ ಉಪವಾಸ, ವನವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿ, ಅರೆಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಗುನಗುತ್ತ ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು ಅವರು. ಅವರನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ ಶ್ರೀರಂಗರು ಹಾಗೂ ಕೈಲಾಸಂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ನಾಟಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರು ಅವರು. ಶ್ರೀರಂಗರು ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಧ್ಯಾಪಕನ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು, ಕೈಲಾಸಂ ಗಣಿ ಎಂಜಿನಿಯರನ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

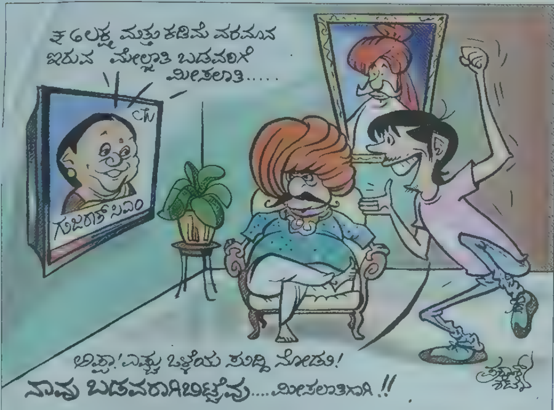
ನಮ್ಮ ದುರಂತ ನೋಡಿ. ಚಳವಳಿಯ ಅಗತ್ಯ ಅಷ್ಟೇನೂ ಇರದಿದ್ದಾಗ ಚಳವಳಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಈಗ ಎಲ್ಲವೂ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿರುಮ್ಮಳವಾಗಿ ಸೋಪು, ಸಿಗರೇಟು ಹಾಗೂ ಮದ್ಯ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಕಟುವಾದ ಮಾತುಗಳು ಇವು. ಸಮಕಾಲೀನ ಕಲಾವಿದ, ಲೇಖಕರನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಬಹುದಾದ ಮಾತುಗಳು. ಅದರ ಅರಿವಿದೆ ನನಗೆ. ಕಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಲಾವಿದರು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಹೊಣೆಗಾರರಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರಿವೂ ಇದೆ. ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸಮಗ್ರವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಷಡ್ಯಂತ್ರವೊಂದರ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತರೆ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಕಲಾವಿದರು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಕಲೆಯ ವ್ಯಾಪಾರೀಕರಣದ ವಿರುದ್ಧ ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕಲೆಯಾಗಬೇಕು.

ನಿಜವಾದ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಲೆಯ ಗಾತ್ರದ್ದು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊರವಲಯದ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಕುಳಿತಿರುವ ನಗರಪಾಲಿಕೆಯ ಕಸವು ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಸದ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಯೋಚಿಸಿ! 24x7x200 ಚಾನಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ ಕಲೆ! ನೋಡಿರಿ ಬಿಡಿರಿ, ಸಾವಿರಾರು ನಟರು, ಸಾವಿರಾರು ಸಂಗೀತಗಾರರು, ಕಲಾವಿದರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಯಂತ್ರಚಾಲಿತ ಚಾಣಗಳಿಂದ, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸಹೃದಯತೆಯೆಂಬ ಶಿಥಿಲ ಶಿಲೆಯನ್ನು. ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯ ಗಾತ್ರ ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿದರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎರಡೂ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ದಿನ ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ರೈತಾಪಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೇ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿ ಬೆಳೆದರೆ ಏನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ.

ಗಾಬರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನೂರಾ ಮೂವತ್ತು ಕೋಟಿ ಜನರಿರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನೂರಾ ಮೂವತ್ತು ಕೋಟಿ ಜನರೂ ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿಯರಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಗತಿಯೇ? ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ವ್ಯಾಸರ ನಡುವೆ ಸತ್ವಯುತ ವ್ಯಾಸನಾರೆಂದು ಹೇಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತೀರಿ? ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ವೇದವಾಕ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸತ್ಯ ವಾಕ್ಯವಾವುದು, ಸುಳ್ಳು ಬೊಗಳೆ ಯಾವುದು ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತೀರಿ? ಉದ್ರೇಕಪೂರ್ಣ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣಗಳ ಅಬ್ಬರದ ನಡುವೆ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಶಾಂತ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತೀರಿ? ಇಂತಹ ಜನದಟ್ಟಣೆಯ ನಡುವಿನಿಂದ ಜ್ಞಾನಪೀಠ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪೀಠ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವ ಪೀಠವೂ ಕಲಾವಿದರ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಾರದು.

ಇನ್ನು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್. ಮನುಕುಲವು ಸಾಧಿಸಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾದ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಮಾಧ್ಯಮ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇದೆ ಇದಕ್ಕೆ. ಕಲೆ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಮಗ್ರ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ಕಸವಾಗಿಸುತ್ತಿದೆ ಈ ಮಾಧ್ಯಮ. ಕಟ್ಟುಹರಿದ ಪಂಜು ಇದು. ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪೋರ್ನ್ ಚಿತ್ರ ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ತಲೆಕಡಿಯುವ ವಿಚಾರ, ಕುಹಕ, ಕ್ರೌರ್ಯ, ಗಾಳಿ ಮಾತು, ಜೊತೆಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ವಾಸ್ತವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಬಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಇಲ್ಲಿ! ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ವೀಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಮೊಬೈಲ್ ವೀಕ್ಷಣೆಗಳು ಧ್ಯಾನಸ್ಥ ಸ್ಥಿತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಕಸವಾದ ಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಸವಾದ ಜ್ಞಾನ ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ ನಾವು ಇಡೀ ದಿನ. ಸೂರ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಮುಳುಗಿದ್ದು, ಋತುಗಳು ಬದಲಾದದ್ದು ಯಾವುದೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ನಮಗೆ. ಕಸವು ಉಪಯುಕ್ತವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ. ಕಸದ ಮಧ್ಯೆ ನಮ್ಮ ರೊಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ತುಪ್ಪ ಜಾರಿ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ನಂಬಿಕೆ.

ಆದರೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಆಶಾಕಿರಣ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಲೇಖನ ಮುಗಿಸುವ ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ದಾಖಲಿಸದೆ ಹೋದರೆ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲಾವಿದ, ಮಠಾಧೀಶ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಿ, ರಾಜಕಾರಣಿ, ತಲೆಹಿಡುಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಲಾಭದಾಯಕ ವೃತ್ತಿಗಳತ್ತ ಮುಗಿಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಯುವಕ, ಯುವತಿಯರ ನಡುವಿನಿಂದ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಯುವಕ, ಯುವತಿಯರು ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ರೈತನಾಗುತ್ತೇನೆ, ನೇಕಾರನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಕೂಡ. ತಲೆಕೆಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾನವ ಸಭ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ರೈತನಾಗಹೊರಟ ಯುವಕನೇ ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಂತವನು. ಅವನೇ ನಾಳಿನ ಕಲಾವಿದ!

ತೀರ್ಪು ಮಾರ್ಪಾಡು ಅರ್ಜಿ ತ್ವರಿತ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ನಕಾರ

ಇಂದು ಮೊದಲ ಎನ್ಇಇಟಿ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ದಂತ ವೈದ್ಯ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳ ಪ್ರವೇಶಾತಿಗೆ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಏಕ ರೂಪದ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅರ್ಹತಾ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆ' (ಎನ್ಇಇಟಿ) ನಡೆಸುವಂತೆ ನೀಡಿದ್ದ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಅರ್ಜಿಯ ತುರ್ತು ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಶನಿವಾರ ನಿರಾಕರಿಸಿತು.

ಹೀಗಾಗಿ, ಎಂಬಿಬಿಎಸ್ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಸ್ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಭಾನುವಾರ (ಮೇ 1) ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ಮೊದಲ ಎನ್ಇಇಟಿ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್‌ನ ಮತ್ತೊಂದು ನ್ಯಾಯಪೀಠ ಏಪ್ರಿಲ್ 28ರಂದು ನೀಡಿದ್ದ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಟಿ.ಎಸ್. ಠಾಕೂರ್ ನೇತೃತ್ವದ ಮೂವರು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಪೀಠ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿನ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅರ್ಜಿಯ ವಿಶೇಷ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಪೀಠ ನಡೆಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದರ ಮಧ್ಯೆಯೇ, ಎನ್ಇಇಟಿ ತೀರ್ಪನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಕೋರಿದ್ದ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸದ ನ್ಯಾಯಪೀಠ, 'ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಆಗದು. ನ್ಯಾಯಪೀಠ ಇದರ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಮುಗಿಸಿದೆ. ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

'ಲಕ್ಷಾಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಕಡಿಮೆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್ಇಇಟಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಲು ಅವರಿಗೆ ಕಷ್ಟ. ಹಾಗಾಗಿ, ತೀರ್ಪನ್ನು ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯ ಇದೆ' ಎಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪರ ವಕೀಲರು ನ್ಯಾಯಪೀಠದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದರು.

ಈ ಸಂಬಂಧ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ವಕೀಲರಿಗೆ ಪೀಠ ಸೂಚಿಸಿತು. ಅಲ್ಲದೇ, ಎನ್ಇಇಟಿ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ನ್ಯಾಯಪೀಠವೇ ಹೊಸ ಅರ್ಜಿಯ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಲಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿತು.

ಭಾನುವಾರ ನಡೆಯಲಿರುವ ಮೊದಲ ಎನ್ಇಇಟಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ 6.67 ಲಕ್ಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಜರಾಗುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಜುಲೈ 24ರಂದು 2ನೇ ಎನ್ಇಇಟಿ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ಪುಟ 2 ನೋಡಿ

'ಒಆರ್ಒಪಿ' ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಅಂತ್ಯ ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): 'ಒಂದು ಶ್ರೇಣಿ, ಒಂದು ಪಿಂಚಣಿ (ಒಆರ್ಒಪಿ)' ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜಂತರ್ ಮಂತರ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ನಿವೃತ್ತ ಯೋಧರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

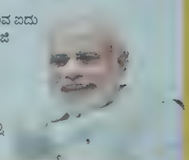
ಜತೆಗೆ ಈ ಸಂಬಂಧ ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟ ಆರಂಭಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ವಾರ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಆರ್ಒಪಿ ಜಾರಿ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಕಳೆದ 320 ದಿನಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತ ಯೋಧರು ಜಂತರ್‌ಮಂತರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

'ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ. ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕ ಪಡೆಯದೆ ನಿಮ್ಮ ಪರ ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಜೇಠ್ಮಲಾನಿ ಅವರು, ಪ್ರತಿಭಟನಾ ನಿರತರಿಗೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ತ ಯೋಧರೂ ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಬಡವರಿಗೆ ಉಚಿತ ಎಲ್‌ಪಿಜಿ: ಇಂದು ಪ್ರಧಾನಿ ಮೋದಿ ಚಾಲನೆ

ವಾರಾಣಸಿ (ಪಿಟಿಐ): ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು ವಾರಾಣಸಿಗೆ ಭಾನುವಾರ ಭೇಟಿ ನೀಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸೌರಚಾಲಿತ ಬೋಟಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅವರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಿದ್ದಾರೆ.

ನವದೆಹಲಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಬಾಬತ್‌ಪುರ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪ್ರಧಾನಿ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಲಿಯಾಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಉಜ್ವಲ ಯೋಜನೆಯನ್ನು (ಪಿಎಂಯುವೈ) ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಐದು ಕೋಟಿ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಎಲ್‌ಪಿಜಿ ಸಂಪರ್ಕ ನೀಡುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಮೋದಿ ಅವರು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಾವಿರ ಆಟೊಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿ.ಎಂ ಚಾಂಡಿ ಆರೋಪ ಅಲ್ಲಗಳೆದ ವಿಜಯನ್

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ವಡಕ್ಕಂಚೇರಿ, ಪಾಲಕ್ಕಾಡ್: ಕೇರಳವು ...ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ...ಳಲು ಎಲ್‌ಡಿಎಫ್ ಸರ್ಕಾರದ ತಪ್ಪು ...ತಿಗಳೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಆರೋಪಿಸಿ...ದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಉಮ್ಮನ್ ಚಾಂಡಿ ...ರಿಗೆ ಸಿಪಿಎಂ ನಾಯಕ ಪಿಣರಾಯಿ ...ಯನ್ ತಿರುಗೇಟು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

...ಎಲ್‌ಡಿಎಫ್ ಆಡಳಿತದ ಅವಧಿ ...ತಿರುವನಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ...ಪಾರ್ಕ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿತ್ತು ...ದನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಅವರು ...ಾರೆಯೇ' ಎಂದು ಶನಿವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಲಕ್ಕಾಡ್ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಡಕ್ಕಂಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡ ಅವರು, 'ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಳ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ, ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಜನತೆ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಏನೂ ಕಾಣದಂತೆ ಇದೆ' ಎಂದು ಟೀಕಿಸಿದರು.

ಸಿಪಿಎಂ ಪಾಲಿಟ್ ಬ್ಯೂರೊ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿರುವ ವಿಜಯನ್ ಅವರು ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ವಿ.ಎಸ್. ಅಚ್ಯುತಾನಂದನ್ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಲಂಪುಳು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡರು.

5 ಆಯುಕ್ತರ ಆಸ್ತಿ ₹ 800 ಕೋಟಿ!

...ದ್: ಕಾಕಿನಾಡ ಸಾರಿಗೆ ...ಪ ಆಯುಕ್ತ ... ಮೋಹನ್ ₹ 800 ಕೋಟಿಗೂ ಅಧಿಕ ...ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ...ಳ (ಎಸಿಬಿ) ನಡೆಸಿದ

'ಮೋಹನ್ ₹ 800 ರಿಂದ 1000 ಕೋಟಿ ಆಸ್ತಿ ಸಂಪಾದಿಸಿರುವುದು ಇದುವರೆಗಿನ ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ' ಎಂದು ಎಸಿಬಿ ಮೂಲಗಳು ಹೇಳಿವೆ.

ಕಾಕಿನಾಡ, ವಿಜಯವಾಡ, ಅನಂತ...

ಎನ್‌ಡಿಎ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ 2 ವರ್ಷ: ಸಿಎಂಎಸ್ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಮೋದಿ ಪಿ.ಎಂ: ಶೇ 70 ಜನ ಒಲವು

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ನೇತೃತ್ವದ ಸರ್ಕಾರ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ಏನೂ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಶೇ 49ರಷ್ಟು ಜನರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯೊಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಆದರೆ, ಮೋದಿ ಅವರು ಮುಂದೆಯೂ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಶೇ 70ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರುವುದಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರದ ಎನ್‌ಡಿಎ ಸರ್ಕಾರ ಎರಡು ವರ್ಷ ಪೂರೈಸಲು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳು ಬಾಕಿ ಇರುವಂತೆಯೇ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಮೀಡಿಯಾ ಸ್ಟಡೀಸ್, (ಸಿಎಂಎಸ್) ತಾನು ನಡೆಸಿರುವ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

ಮೋದಿ ಸರ್ಕಾರ ಬಂದ ನಂತರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕುಸಿದಿದೆ ಎಂದು ಶೇ 15ರಷ್ಟು ಜನರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳು ಬಡವರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶೇ 43ರಷ್ಟು ಜನ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಸಚಿವರು

1. ಸುಷ್ಮಾ ಸ್ವರಾಜ್
2. ರಾಜನಾಥ್ ಸಿಂಗ್
3. ಸುರೇಶ್ ಪ್ರಭು
4. ಮನೋಹರ್ ಪರಿಕ್ಕರ್
5. ಅರುಣ್ ಜೇಟ್ಲಿ

ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಇಲಾಖೆಗಳು

1. ರೈಲ್ವೆ
2. ಹಣಕಾಸು
3. ವಿದೇಶಾಂಗ ವ್ಯವಹಾರಗಳು

ಬಂದರೂ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಇನ್ನೂ ಕುಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಅವರ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಶೇ 62ರಷ್ಟು ಜನರು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅವಧಿಗೆ ಅವರು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು ಎಂದು ಶೇ 70 ರಷ್ಟು ಜನರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿದೆ ಎಂದು ಶೇ 43 ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

'ಎನ್‌ಡಿಎ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದರೂ, ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆ ಮತ್ತು ತಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಆತಂಕ ಇದೆ' ಎಂದು ಸಿಎಂಎಸ್ ಮಹಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಪಿ.ಎನ್. ವಸಂತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ವೈಫಲ್ಯ: ಮೋದಿ ಸರ್ಕಾರದ ವೈಫಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ, ಹಣದುಬ್ಬರ ನಿಯಂತ್ರಣ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಶೇ 32 ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉಳಿದಂತೆ, ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದನ್ನು ಶೇ 29ರಷ್ಟು ಜನ ಹಾಗೂ ನೀಡಿದ ಭರವಸೆಯಂತೆ ಕಪ್ಪು ಹಣ ವಾಪಸ್ ತರದಿರುವುದನ್ನು ಶೇ 26ರಷ್ಟು ಜನ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಧನೆ: ಶೇ 36ರಷ್ಟು ಮಂದಿ, ಜನ-ಧನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ...

ಸಾರಿಗೆ: ಖಾಸಗಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಬೇಡ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ನವದೆಹಲಿ: ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಬಸ್ ಸಂಚಾರ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ (ಕೆಎಸ್ಆರ್‌ಟಿಸಿ) ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ (ಬಿಎಂಟಿಸಿ) ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಕೇಂದ್ರ ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಈ ಎರಡು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ 1.25 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಸ್ ಸಂಚಾರ ಸೇವೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದರೆ ಈ ನೌಕರರ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ರಾಜಸ್ತಾನ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವ ಯೂನುಸ್ ಖಾನ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವರ ತಂಡದ ಪ್ರಥಮ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕೆಎಸ್ಆರ್‌ಟಿಸಿ ಮತ್ತು ಬಿಎಂಟಿಸಿಯ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗುವ ಆತಂಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ.

ಎರಡೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 24 ಸಾವಿರ ಬಸ್‌ಗಳಿವೆ. ಕೇವಲ 18ರಷ್ಟು...

ಹಿಂಸಾಚಾರ, 7 ಮಂದಿಗೆ ಗಾಯ

ಕೋಲ್ಕತ್ತ (ಪಿಟಿಐ): ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯ ಐದನೇ ಹಂತದ ಮತದಾನದ ವೇಳೆ ವಿವಿಧೆಡೆ ನಡೆದ ಹಿಂಸಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಏಳು ಜನರು ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮತದಾನದ ವೇಳೆ ಹಿಂಸಾಚಾರ ನಡೆಯಿತು. ತೃಣಮೂಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸೋನಾಲಿ ಗುಹಾ ಅವರು ಸಿಪಿಐ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲೆ ನಡೆಸುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆರು ಮಂದಿ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ...

LAST DROP: RIVER BASINS

The initial plan to interlink India's rivers came in 1858 from a British irrigation engineer, Sir Arthur Thomas Cotton. Since late last year, the scheme has been implemented by the Central government in several segments such as the Godavari-Krishna interlink in Andhra Pradesh, and the Ken-Betwa interlink in Madhya Pradesh. The evidence on the benefits of the interlinking scheme is mixed. On the one hand the project is built on hopes that it will boost per capita water availability for 220mn water-hungry Indians. The scheme also envisions an area more than twice the size of Andhra Pradesh receiving additional water for irrigation and to eventually even out the precarious swings between floods and droughts. Yet even as the project moves forward it must consider the risks at hand, which include the possibility that it could displace nearly 1.5 million people due to the submergence of 27.66 lakh hectares of land; and concerns surrounding escalating cost projections, which have reportedly jumped to something closer to Rs. 11 lakh crore. Part five of the six-part series focusses on river basins

Interlinking: An idea with flaws

The stark differences in water availability in river basins in the country has thrown up the idea of interlinking of rivers, but this project is not fool-proof

JACOB KOSHY
SAMARTH BANSAL

NEW DELHI: For most of March and April, Thursdays are dismal news days for India's Central Water Commission (CWC), the nodal body responsible for commissioning dams and major water-storage bodies, and monitoring their health.

On that day they make public the state of water storage in India's principal reservoirs and the general news has been that water has plummeted to historic lows, both in terms of the corresponding period of last year and also compared to the average storage of last ten years during the corresponding period.

Their view of river basins is not very different.

For the purposes of monitoring, the CWC divides India's rivers into 12 major basins. The largest of them – the Ganga basin – is not the worst case. The CWC figures for April 28 show storage to be 7.8 BCM. While that may be less than the 10.6 BCM storage at the same time last year it is 22.8 per cent more than the decadal average of 6.35 BCM.

However the numbers for the Indus basin and the Krishna basins are far from inspiring. The Indus this year is 35 per cent and the Krishna 67 per cent less than their 10-year normal.

EVERY DROP COUNTS: A man carrying water from the dry Krishna river. — PHOTO: SPECIAL ARRANGEMENT

The most updated estimates of per capita water availability in India's river basins show stark inequality. The Brahmaputra basin, for instance, can annually support nearly 13000 cubic metres per person, whereas the Mahi has a scarce 260 cubic metres per person.

Inter-basin inequality

This well-known inequality in distribution is the reason why engineers at the CWC and India's water resources ministry have urged for the diverting water from the Ganga basin, which floods even in drought years as it did in Assam this year, through a complex of canals and medium-sized storages into less-endowed rivers.

"Storage provides you flexibility in the uses of water. Dams are required but whether they must be big or small is something that must be decided based on the region they are located," said G.S. Jha, the Chief of the CWC, in an interview.

Being able to successfully transfer water through the interlinking of rivers will mean 35 million hectares of irrigation, raising the ultimate irrigation potential from 140 million hectare to 175 million hectare and generation of 34000 megawatt of power, apart from the incidental benefits of flood control, navigation, water supply, fisheries, salinity and pollution control, according to the Central government.

Perils of linking rivers

Yet not all are convinced of the feasibility and benefits of the proposal. Water Resources Minister Uma Bharti argues that river interlinking will cost the government about Rs. 10 trillion and the spate of projects that involve connecting 14 for Himalayan rivers and 16 in peninsular India implies that 15,000 km of new canals will have to be added to relocate 174 BCM of water.

Apart from the massive displacement of people that such projects will bring about, says activist Himanshu Thakkar, they also threaten to obstruct the natural ecology of rivers.

Former Planning Commission member, Mihir Shah noted in a critique of India's river-interlinking projects in the *Economic and Political Weekly* that in the Krishna river basin water storage in major and medium reservoirs has reached total water yield with virtually no water going into the sea in low rainfall years.

Since the Ganga basin's topography is flat, building dams would not substantially add to river flows and these dams could threaten the forests of the Himalayas and impact the functioning of the monsoon system.

Climate change is another concern. In interlinking systems, it is assumed that the donor basin has surplus water that can be made available to the recipient basin.

"If in future, this basic assumption goes haywire for any system, wherein our perennial systems – mostly Himalayan – don't retain the same character of being donor basins, then the whole concept goes for a toss. This will happen if the glaciers don't sustain their glacier mass due to climate change," explained A. Gossain, Professor at IIT Delhi who researches Indian water resources.

Professor Gossain however notes that alternatives such as curbing demand by efficient utilisation of existing water resources should be prioritised before making big-ticket investments in river interlinking.

Questions of storage needn't always be seen in the light of big dams, adds Shashi Shekhar, Secretary, Ministry of Water Resources. The judicious use of canal water, growing crops that were appropriate to a region, encouraging drip irrigation and reviving traditional systems such as the use of tanks are also as important as creating new storage.

"Drought prone systems have a traditional network of tanks that were always employed for harnessing water during crises...a focus of the government is also to better use these systems across the country," he said.

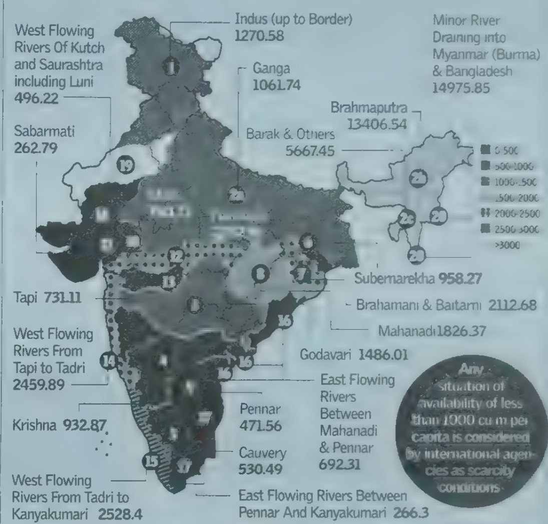
Tomorrow: CONSERVATION

BLEAK FRESH WATER FUTURE

River basins are increasingly drying up resulting in falling per capita water availability across many parts of India pointing to a grim future ahead

ESTIMATED PER CAPITA AVERAGE ANNUAL WATER AVAILABILITY (M^3)

There is wide disparity in basin-wise water availability due to uneven rainfall and varying population density in the country. The availability is as high as 14057 cu m/year per capita in Brahmaputra/ Barak Basin and as low as 307 cu m/year/person in Sabarmati basin

PER CAPITA WATER AVAILABILITY DECLINING

National per capita annual availability of water (cu m)

Cauvery, Pennar, Sabarmati and East Flowing rivers and West Flowing Rivers of Kutch and Saurashtra including Luni are facing acute water scarcity with per capita availability of water less than or around 500 cu m

Source: Central Water Commission | Details of State-wise per capita availability of water are not available as surface water resources are estimated basin-wise
COMPILED BY SAMARTH BANSAL

In Veerappan country, they hope to see the red star overhead

BARADWAJ RANGAN

SATHYAMANGALAM: Their houses were built some sixty years ago when K. Kamaraj was the Chief Minister. Now, the people of the Oorali tribe at the village of Kaalidhimbam, in the Sathyamangalam hills, want news ones. The government says they can get it constructed under the Pasumai Veedu Thittam scheme — the State bears the Rs. 2 lakh required to build 300 square-feet houses — but there is a

The tribals of Sathyamangalam in Erode district say that they

the demands of the people in Kaalidhimbam.

The meaning of *nanmai* has changed in these parts, which themselves have changed after the death of the notorious bandit Veerappan. Today, there is a lot of development in these hills — one can even catch the sight of farmhouses with fancy names.

But when the brigand was roaming this region, the tribal people found themselves caught between his threats

tervene on their behalf. "A lot of those who helped us belonged to the Communist parties," says B.L. Jeevabharathi, secretary of the Tamil Nadu Tribal People's Association's branch in Erode. Today, his outfit helps tribal people in various ways. This appears to explain why the last time the people in these parts voted for the AIADMK, which was in an alliance with the CPI. It's likely to be different this time.

"Earlier, our people used to

Vadra-linked land: ED conducts searches

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI: The Enforcement Directorate has conducted searches in connection with the money-laundering investigation into an alleged case of land grab at Bikaner in Rajasthan, involving a company purportedly linked to Robert Vadra, son-in-law of Congress chief Sonia Gandhi.

According to the agency, the searches were carried out at eight places in Bikaner and Delhi on Thursday. Some persons were rounded up for questioning and their statements recorded.

18 FIRs filed in 2014

In September last year, the Directorate registered a case under the Prevention of Money Laundering Act on the basis of 18 FIRs registered by the State police in August 2014. Two months later, the agency searched the premises of the suspects and their offices. After the ED registered the case, Congress spokesperson Shakeel Ahmed refuted the charges against Mr Vadra, stating: "He [Vadra] has done no wrong. No case is pending against him. This is sheer political vendetta."

The case is related to the acquisition of about 1,400 acres on the basis of forged revenue records and its sale to seven companies, including one allegedly associated with Mr Vadra, between 2008 and 2010

THE HINDU

SATURDAY, MAY 7, 2016

In a freebie state

It's only words, but words are all that political parties have (at least legally) to woo the voters once the election process is set in motion. In this a ruling party is at a distinct disadvantage: it is judged not by promises but by its performance in government. Ahead of the May 16 Assembly election, the ruling All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam in Tamil Nadu is intent on overcoming the trust deficit by offering voters everything from free power and subsidised scooters to unlimited wi-fi and interest-free loans. The party delayed releasing its election manifesto until just 10 days before polling day not so much because it needed time to gauge what people wanted, but because it needed to better the offers made in all other manifestos, particularly that of its principal rival, the Dravida Munnetra Kazhagam. Word for word, scheme for scheme, freebie for freebie, the AIADMK manifesto is an improvement on that of the DMK, which itself is in good measure copied from the programmes of the Pattali Makkal Katchi. Ever since the DMK made a promise in its 2006 manifesto to hand out colour television sets to all, and proceeded to deliver on it after being voted to power, freebies have been an integral part of the manifestos of all parties in serious contention for power in the State. In 2011, the AIADMK promised fans, mixers and grinders, and promptly gave them away over the next five years.

Subsidies and freebies are not necessarily bad; they can play an important role in social welfare if aligned to government policy. Tamil Nadu, under the AIADMK's first Chief Minister, M.G. Ramachandran, was the pioneer in introducing the noon-meal scheme in schools, which increased enrolment and reduced dropout rates. Ms. Jayalalithaa, during her earlier term between 2001 and 2006, gave away free bicycles to schoolgirls, which again slowed down the alarming dropout rate among girls in schools in rural areas. The free laptop scheme in her current term allowed students greater access to higher education and opened up avenues to enhance their employment skills in the competitive knowledge economy. Free rice under the Public Distribution System was another major initiative that eased the lives of people living below the poverty line. But many of the freebies are not targeted to reach only the poorer sections. TVs and fans were giveaways meant as little more than post-election gifts-for-votes at state expense, and they diverted resources from essential services and development programmes. Competitive populism has the result of hindering important social welfare measures, and investment in infrastructure development over the long term. Ms. Jayalalithaa must be hoping her manifesto will have the effect of helping her party in the home stretch before the election. As both she and her main rival, M. Karunanidhi, know, keeping promises is the easy part. Doing so without affecting investment in critical areas such as health, education and infrastructure, is what is truly difficult.

An authoritarian in Ankara

If any confirmation was still needed about the increasing authoritarianism of Turkish President Recep Tayyip Erdogan, it came on May 5. Ahmet Davutoglu's decision to step down from both the post of Prime Minister and the leadership of the ruling

They were nowhere in the struggle

The Modi government's term is conspicuous for the concerted attempt to create a connect with icons of the freedom movement. It is a way to pass off its exclusionary nationalism as nationalist

Zoya Hasan

Over the last two years, a noticeable feature of the Rashtriya Swayamsevak Sangh/Bhartiya Janata Party's political strategy has been a growing attempt to appropriate political figures from the freedom struggle, even those whose views are incompatible with the Sangh's own. Earlier its forays in history were concentrated on ancient and medieval India. This time the focus of the "history wars" has shifted to the recent past, especially the nationalist inheritance, the freedom struggle and the making of the Constitution. This is part of the decisive shift being attempted in the nature of India's polity since the 2014 Lok Sabha election, to reinterpret and change the national script on several issues, starting with the freedom struggle itself. It is also a direct attempt to seek a place in the freedom movement and in the construction of the idea of India. After winning the Lok 2014 election, the Sangh is unmistakably leveraging its power at the Centre for a calculated reinvention of modern Indian history.

Two critical moves are central to this ambitious project of appropriation and representation. Led by the Indian National Congress, the freedom struggle had many strands, which included the Communists, Socialists, and conservatives, but the RSS was not one of them. The fact is that they played little or no role in the freedom struggle. According to the historian Tanika Sarkar, "The RSS never collectively joined a single anti-British movement. On the other hand, its shakhas systematically preached hatred against Muslims, and its members engaged in anti-Muslim riots. The British used to systematically crush all physical training centres that were remotely suspected of revolutionary conspiracies. The fact that it never bore down on combat training in shakhas proves that no suspicion of anti-colonial activities fell on the RSS."

A glaring absence

Their absence from the freedom struggle was driven home during the parliamentary debate, as a tribute to B.R. Ambedkar in his 125th birth anniversary year, in November 2015. Various leaders sneered at the BJP's lack of freedom fighters whose achievements they could count as their own. Given their glaring absence from the struggle for Independence, they are busy appropriating modern nationalist leaders, trying to borrow and adopt political icons who do not have any historical connection with their politics or ideology. Mahatma Gandhi, Vallabhbhai Patel, Ambedkar and Subhas Chandra Bose are some of the leaders they have sought to appropriate and present as their own. The most recent example is the manufactured anger over a major history of the national movement authored by Bipan Chandra along with his colleagues. Their ostensible objection is that Bhagat Singh and his comrades who laid down their lives for India's freedom have been described as "revolutionary terrorists". These latter-day nationalists find fault with the term "terrorist" which must not be used to describe the deeds of heroic nationalist leaders. According to Chandra's co-authors, the stand-alone word "terrorist" has not been used; the words used are "revolutionary terrorists" which the revolutionaries used themselves to discuss their ideas, methods and strategy. Moreover, concepts and words and their meanings and connotations change over time.

There were serious differences between all the aforementioned leaders, but perhaps the one thing that distinguished them was their sharp opposition to exclusionary nationalism being passed off as nationalist. As mentioned, the well-stated positions of these political icons on a range of issues, from caste, gender, community to ideas of freedom, equality and justice, are rather contradictory to the Sangh's — in fact, diametrically opposite to the new and conservative orientation of the present ruling dispensation. So, what we are seeing today is the selective highlighting of some aspects of the legacy of the freedom movement to try to establish a relationship between the BJP and the freedom movement. This is essential for the ruling party to lay claim to the mantle of nationalism and wheedle its way into the freedom movement.

The second equally significant move is the aggressive bid to appropriate Ambedkar which seems to go beyond the desire to mobilise Dalit votes. Various RSS ideologues and leaders played no role in the making of the Constitution or the articulation of the idea of India after Independence. Bereft of any role in shaping the Constitution, the BJP is trying to co-opt Ambedkar in a bid to draw a connection between itself and the pivotal figure in the drafting of the Constitution.

But this is not just about establishing Ambedkar's pre-eminent role in drafting the Constitution, or his importance to us as a nation, or to the philosophy and politics of social justice embedded in the Constitution. It is about the discursive and political shifts entailed in rewriting the national script to reinterpret events in consonance with the needs of contemporary Hindu nationalist politics. Apart from an eagerness to claim him and recruit him into their political camp, the idea is also to use him to downsize the role of other leaders which is, however, obvious from the fascinating debates in the Constituent Assembly and its various sub-committees which discussed and finalised the most important provisions for inclusion in the Constitution.

> What is at stake here is a distinct invention of a nationalist past which didn't exist as far as the Sangh is concerned. This is primarily an exercise in dominance, not emancipation.

The uses of reinvention

Why and to what uses and ends have such reinventing been done? One of the most obvious answers lies in the fact that the right wing lacks a nationalist narrative which can define the foundations of political power. Mass politics, especially of the nationalist variety, is difficult to sustain without reference to national figures who have mass appeal and have left a deep-seated imprint on the nation's political landscape. Hence, the compulsion to try to co-opt mass leaders who are still widely revered figures nationally or in their regions, partly because the right wing's own ideological stock is limited as regards mass politics, with the possible exception of the Ayodhya movement of the early nineties.

The importance of the past for modern movements of political emancipation is well known and need not be belaboured here. The question here is not how the past is represented; rather what is at stake here is a distinct invention of a nationalist past which didn't exist as far as the Sangh is concerned. This is primarily an exercise in dominance linked to the question of power, not emancipation.

Besides the fight for independence against colonial rule was a long-drawn struggle and involved tremendous sacrifices, with leaders spending long years in prison. To give just one example: Jawaharlal Nehru spent over nine years in prison. The nearly 200 years of colonial rule in India met with stiff resistance at different levels led by different forces and organisations. Major struggles in the twentieth century included the Non-Cooperation movement, the Civil Disobedience movement, Quit India movement and a surge of mass struggles and radical uprisings in the late 1940s. Even a cursory look at the history of these struggles would suggest that Indian nationalism was variegated and cannot be assumed to be homogeneous; nonetheless, the birth of freedom and the framework of the post-colonial state structure lies in the progressive movements of this period (from which the Sangh was absent) and in the debates that took place in the Constituent Assembly (from which too it was mostly absent). Indeed, the debates were a distillation of ideas and ideologies thrown up in the course of these struggles.

It is noteworthy that the right wing has zeroed in on certain individual leaders as though the movement and struggles that they led and organised did not matter. In consequence, the focus is on individual leaders and their heroism rather than the ideas and ideology they fought for. This is not surprising as conservative forces, and the present regime in particular, have a zealous faith in the cult of the individual. Such a framework is marked by an abandonment of historicism and its substitution with individuals. Owing to an inflated assessment of the role of iconic individuals leaders replace the freedom movement and the people who were active participants in this movement.

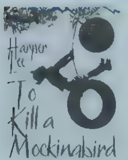
Arguably, the invention of a historical narrative is no easy task and it is not clear how far this project will succeed. After all, the heterogeneity of India's freedom struggle and its myriad campaigns and agitations are an incredibly powerful legacy which cannot go well with attempts to commandeer it to any singular strand of thinking, and doubly so by a narrow-minded political formation. It is unlikely that would succeed in their attempt to substitute the notion of Hindu nationalism for anti-colonial nationalism which had captured the popular imagination. So far, they have been successful only in a 'largely negative' sense, a propensity captured appositely by a colleague who observed: "They don't write books, they stop their sale and distribution; they don't produce films/documentaries, they censor them; they don't create institutions (like JNU), they destroy them; they don't offer a new notion of nationalism; they use the same word but give it a very different meaning."

Zoya Hasan is Professor Emerita, Centre for Political Studies, School of Social Sciences, Jawaharlal Nehru University

CARTOONSCAPE

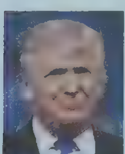
PUB CRAWL

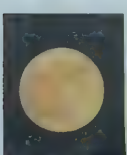
The first graphic novel adaptation of Harper Lee's **To Kill a Mockingbird** is to be drawn and adapted by Fred Fordham, the artist behind Phillip Pullman's debut graphic novel *The Adventures of John Blake: Mystery of the Ghost Ship*. It will published by William Heinemann, and released globally in November, 2018. Fordham's work is said to closely compare to the original, ringing true with Harper Lee's internationally-acclaimed story of racial intolerance in the Deep South.

As part its 25th anniversary celebrations, HarperCollins India will launch 25 of the best **Agatha Christie** titles in a limited facsimile edition format. These copies have been reproduced from the first editions published between the 1920s and 70s with the jacket and text of each title presented exactly as they had originally appeared. The Queen of Crime is widely regarded as the bestselling novelist of all time, outsold only by the Bible and Shakespeare, and these special prints will give Christie fans the chance to experience the books in the form in which they were first published. The special editions will be on sale from June 25, 2017.

The editorial board of the *Los Angeles Times* is set to release a book with strong anti-Trump sentiments on American Independence Day. *Our Dishonest President* will be released in print and digital formats on July 4, in a joint-effort between the editorial board and Berkeley-based nonprofit publisher Heyday. The book will be a collection of six editorials against **Donald Trump** written by the newspaper's editorial board and will be prefaced by an introduction co-written by *L.A Times* editor-in-chief Davan Maharaj and editorial page editor Nicholas Goldberg. The book heeds suggestions to re-publish Trump editorials in light of the turbulence caused in the aftermath of his election, with a view to having them "read and reflected on as a whole".

Tunglið is the Icelandic word for moon. It's also the name of the tiny publishing company that prints its books in batches of 69 every full moon. Odd as this is, an even odder practice is followed after the books are printed. The books are only available for one night, before all unsold copies are burnt. Most of the books printed are manuscripts that remain unpublished by other publishers. 'Tunglið', in the words of its makers Dagur Hjartarson and artist Ragnar Helgi Ólafsson, is not a business and therefore the anti-profit business model does not affect it as much. They consider the burning 'poetic', saying that they publish books for the love of it, not for profits, which would involve promotions and plugging.

INTERVIEW

'Poetry is a natural diplomat'

The digital and lyrical worlds must adapt to be friendly with each other, says Richard Price

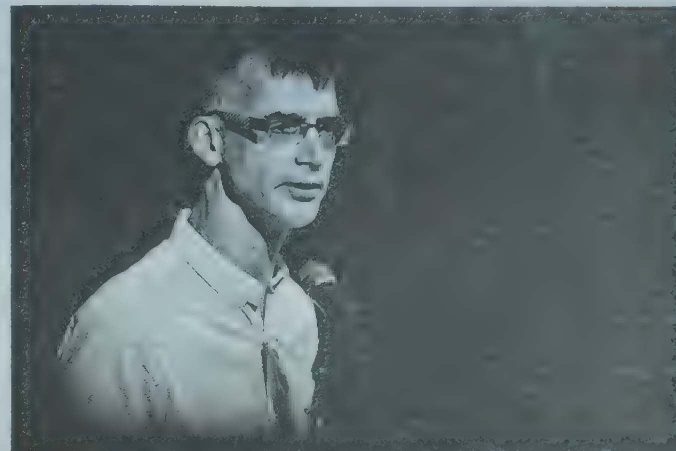
BY ANUPAMA RAJU

A tall, lanky man walks around in what at first seems like a nervous movement, but I later realise is a well-crafted, simple engagement with his audience. He is Richard Price, one of the most recognised contemporary British poets, who is at the University of Kent in Canterbury for a reading. He has taken the day train from London where he works as Head of Contemporary British Collections, The British Library.

Price was a significant part of the Informationist poetry movement, a term he coined to indicate poetry which, in a sense, "lyricizes information". In his wide-ranging and award-winning career, he has collaborated with sculptors, digital artists and musicians and was also part of a band, Mirabeau.

There should be a price on every word, goes one of his lines from 'The Price', a clever take on his name. I agree. Why give away words for free?

Later, over dinner, we talk about poetry in the U.K., India, and elsewhere, the British Library, George Michael, and more. Edited excerpts from an e-mail interview that followed:

Art of writing 'One of the most important things poets can do is re-enliven the reading process itself.'

At a recent reading, you mentioned, "I'm not interested in where things come from... I'm interested in where they're going." Is this a preoccupation of your work?

■ Yes, it is. I mean this in a general sense—I am very interested in the future of poetry in the same way that I am interested in the future of society, and for me they are closely linked. And I mean this in a very specific sense, in that I offer my poems not as distillations or commentaries on a particular experience but as sonic, even musical, works whose content is mysterious enough to beg questions for the future but lucid enough to jangle nerves and apply balm to recognisable emotional states.

What is the relevance of poetry in today's digital world?

■ The first thing I'd say is that the digital world is still very new and as one of the ancient arts, poetry has a lot of adapting to do to try and meet with digital. Digital has a lot of adapting to do to be friendly with poetry.

But let's not get too pessimistic. The first thing digital is already doing is getting the sound of poets' voices down for the record. This is at scale. I've recorded several sessions for the left-field Archive of the Now and just finished working with the Poetry Archive for a retrospective of my work... When you think of the historical treasures in a resource like Ubuweb, and in the research collections in such places as my own institution, a lot of it digitally recorded or preserved, then you can see what benefits the digital world has for poetry. It's quite something to know that you can hear, from a free digital render taken for a wax cylinder recording, the voice of Robert Browning!

I guess the web and apps are doing things, which most (though not all) poetry doesn't emphasise: the aural and the visual. These elements are of course quietly there in a lot of poetry but nothing like the saturation of visuality and of sound that you get in digital content... I am inclined to both keep writing traditional poetry while probing further and further into what in a way is a glorious throwback to pictures, talking and song.

Finally, there is the space away from digital that poetry can give collectively—poets making work together (at any age) with the phone switched off, the computer unplugged—talking, meeting, sharing. Poetry is very, very good at that: it is a natural diplomat and convener. In the same way, but in the opposite direction, poetry can be for solitude.

How and why did Informationist poetry—a genre you coined—come about, and in response to what?

■ Informationism was a movement in the early to mid-1990s, which tried to bring the ideas of the information revolution into, usually, lyric poetry itself. It also tried to set up the communicating infrastructure needed to achieve that (some of it already existed)—so publishing via magazines like *Verse*, *Gairfish* and *Southfields*, and through the small-scale Vennel Press, which I co-ran with American poet Leona Medlin. As all the poets concerned were either doing literary Ph.Ds or had just finished them, you can imagine they had an intellectual interest, a theoretical interest, as well as the emotional resource of their, generally speaking, lyric sensibilities. Could the romanticism of the lyric not only survive but be positively transformed by other kinds of self-conscious information-making? That was the kind of question being asked, and of course the time was absolutely on the cusp of the hard-copy/ digital divide.

Informationism combines lyric and unusual sources of information. Does this communicate better?

■ I think I know what you mean, but Informationism doesn't fix itself to hierarchies so quickly. One of its aims is to surface the cultural biases in apparently unbiased information: collaging and even synthesising different registers in the same work is there to problematise authority and to insist that different types of communication, from lyric to academic, from song to scientific, have very particular templates and 'understandings' beneath them, which means they cannot be simple transactors of information. In this way, Informationism is a kind of citizenship project: trying to re-sensitise readers to the political implications of different kinds of information. That is one of the most important things that poets can do: re-enliven the reading process itself.

How do your roles as head of Contemporary Collections at British Library, and as musician, intersect your approach to poetry?

■ As head of Contemporary British Collections, I feel almost the same kind of luck I do as being a poet and lyricist: that there is the range of life, 'inscribed' in the book and manuscript and sound archives in the Library's Contemporary British Collections, that I have a responsibility to and a love of. One example of this: as a young father years ago, I used to go to WOMAD music festivals with my young family and love the range of music from across the world being performed there. It is quite some thought that the British Library has been recording those festivals since their inception and is now a custodian for that sonic history. And I do wonder if my daughter Katie and I are on the soundtrack here and there, as delirious euphoric audience members!

Can you share some of your favourite moments from Mirabeau?

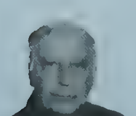
■ For me, Mirabeau was the steepest learning curve I have ever had, two learning curves because it was about making music in the studio and playing music live, all with a band. Before then, I had no experience of either and, despite what it may seem, there is only a small overlap between poetry and music, so my poetry experience did not count for a lot. I regret not being more involved in music as a musician when I was young... So the excitement of being in the studio with musicians and songwriters like Caroline Trettine, Roberto Sainz de la Maza and Ian Kearey was like rocket fuel... The live highlight was just one gig, our first gig upstairs at the Roxy in Brixton, when, in the chancy world of live performance, the band just melted into one and we knew we were at the top of our game. Everything went well and the audience knew it as well. I will always remember Mirabeau fondly.

A writer and literary journalist, the author's first book of poems, Nine was published in 2015

POETRY WIRE

Like the final notes of Schubert

Two poets who exude stateliness and philosophy in their work

■ KEKI N. DARUWALLA

ing them, but I now find a clutter of images at the end. The tunnel of time and the child could have come later in the poem.

There is a stateliness about her poems. Take this favourite: *After great struggle/ descends/ an alternative calm./ The mind's swirling sky/ now emptied of its thoughts in*

vant eye that can spot *'the flow of flawed stone'* and a *gourd breast* in Konark, that is *enough to/ tip you into worship*.

Bridge was a member of the New Zealand Foreign Service. She resigned to study Chinese language and literature and became the first foreigner to teach in the Chinese department in

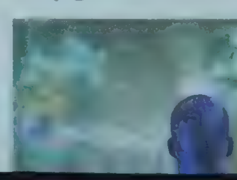
DYSTOPIAN FICTION

A real 'Paige' turner

It's 2059; and paranormally-gifted humans struggle to survive

■ BY MIHIR BALANTRAPU

We've seen the contingency dealt with by J.K. Rowling, G.R.R. Martin, Christopher Paolini, or any author who attempts to tell a lengthy story in multiple instalments. It takes a special literary skill on the part of an author to pre- their familiarity with their books'

strike you as annoyingly self-absorbed and gives you the odd feeling of being coaxed. But there are enough moral conflicts inner tussles between the onus of leadership, the pull of infatuation, the greater good, and the guilt of sacrifice, the feverish clutching of survival in the face of profound torture for you to enjoy seeing Paige fight through even as you struggle to sub

THE HINDU
LITERARY REVIEW
HUBBALLI
FOLLOW US
thehindu.com
twitter.com/thehindumagazine
SUNDAY, JUNE 11, 2017

THE LEAD

The lives and times of joy-hogs

D.H. Lawrence wrote a lot about sex but his real interest lay in the idea of sexuality

BY TISHANI DOSHI

D.H. Lawrence called them joy-hogs. Until I came across the word I hadn't realised that the condition could be summed up so succinctly; that this societal malaise had already been perfectly described in a novel written long ago by a tuberculosis-ridden Englishman.

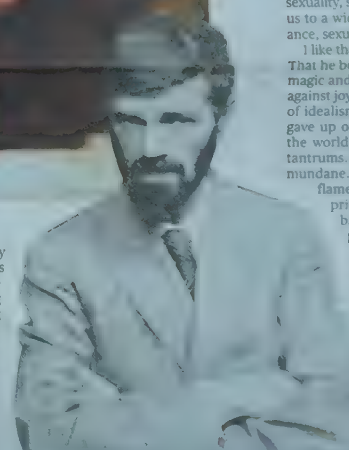
We like to distinguish between the traveller and the tourist. We believe in hierarchies of intent. But Lawrence knew. "People were all alike, with very little difference. They all wanted to get money out of you: or, if they were travellers, they wanted to get enjoyment, perforce, like squeezing blood out of a stone. Poor mountains! poor landscape! it all had to be squeezed and squeezed and squeezed again, to provide a thrill, to provide enjoyment. What did people mean, with their simply determined enjoying of themselves?"

I began reading *Lady Chatterley's Lover* this summer in the hills of Kodaikanal surrounded by joy-hogs. Joy-hogs with their paper plates of biryani posing by Suicide Point. Joy-hog families puffing on pedal boats. Joy-hogs taking artisanal cheese-making classes. Joy-hogs like myself complaining about other joy-hogs, wishing for the non-joy-hog Kodai days, which is a joy-hog myth, because people have always been joy-hogs.

The joy-hog section in *Lady Chatterley* is a mere page, when Connie, the heroine, goes to Venice and disgusted by the abundance of tourists, has a brief rant. The rest of the book, as even those who have not read the novel will know, has to do with sex. So much sex that it was banned in the U.K. until 1960.

Reading the book I found myself sympathising with those poor post-war Edwardians. No amount of "khaki fever" could have prepared them for Lawrence's imagination. What could they have possibly made of this man's obsession with vitality? His veneration of the human body? His rage against the mechanical?

Body and desire 'Flaming June', an oil by Frederic Leighton, 1895. (Right) D.H. Lawrence WIKI COMMONS & SPECIAL ARRANGEMENT

Don't cry, my pretty

Lawrence was a snarler, a first-class whinger. Well before he began writing *Lady Chatterley's Lover* in 1926, he had been accused of being overly engrossed with matters of the body–a writer "with one hand always in the slime." John Worthen, Lawrence's biographer, notes that he struck back at the "drivel of the impotent" by writing a text to readers and critics alike, "So, darling, don't look at the nasty book any more: don't you then: there, there, don't cry, my pretty."

In *Lady Chatterley*, Lawrence refers to the majority of the population as "professional corpses," whether they are "riff-raffy expensive people," or miners with the "thresh-thresh of their hob-nailed pit-boots." Doesn't matter. He believed there was only one class–"the moneyboy and the moneygirl," all prostituting themselves to the bitch-goddess of Success, resulting in a bad state of the soul called "money-deadness." His disdain only comes to rest when talking of the body and desire. It is in this messy area of flesh and blood, Lawrence seems to suggest, that we can cease being corpses.

What I found most modern about Lawrence's work is the devotion he harbours for women. It's unusual to find male writers of any epoch who believe so ardently in the idea of the female principle. And while his positions on gender and sexuality can be contradictory and do change over the course of his life, you understand that his rejection of the male world of machinery, greed and materialism implies an embrace of the opposite–something traditionally attributed to female primeval powers. Things connected to the woods and mud, like dancing naked in the rain and decorating your lover's "love-hair" with forget-me-nots (something Connie does with her game-keeper lover, Mellors).

Some critics have accused Lawrence of being a misogynist because his heroines are frequently jobless, or they give up their occupations as soon as they fall in love. But they do not take into account that Lawrence is advising everyone give up their jobs, including men. We should all be praising the arse! Lawrence would prefer "a democracy of touch, instead of a democracy of pocket." For him, the human body was paramount.

T.S. Eliot, a fine poet, who occasionally got things wrong, said that the author of *Lady Chatterley's Lover* "seems to me to have been a very sick man indeed." He complained that Lawrence's characters did little else other than lovemaking, which they did without any refinements. And it's true, there's a lot of copulation going on between Lady Chatterley and her lover, but they also speak to each other while making love, and it is this language of intimacy, so seldom found in literature, that elevates it from penny romance to a work of lasting value.

> It's unusual to find male writers of any epoch who believe so ardently in the idea of the female principle

You'd think that in these sex-bombarded times, reading a book written almost a century ago, no matter how sexy, would be a snooze. On the contrary, I found it filled with richness. Not just because there is unexpected humour in Lawrence's descriptions of sex: "Yes, this was love, this ridiculous bouncing of the buttocks, and the wilting of the poor, insignificant moist little penis," but also, because he is still radical.

Engaging with sexuality

For all our supposed unfettered sexual mores, the body seems further away than ever. We live in increasingly mechanised times. All the things Lawrence was wary of have only intensified: materialism, greed, genuflecting to the money god. To read Lawrence now is to read a man committed to the idea of sensuality. While he was writing *Lady Chatterley*, he apparently referred to it as a "nice and tender phallic novel." And while he wrote a great deal about sex, his real interest lay in the idea of sexuality, something that could connect us to a wider world. Sex was performance, sexuality was engagement.

I like that Lawrence insisted on hope. That he believed in blood-modality and magic and transference. That he railed against joy-hogs while retaining a sense of idealism. Never mind that his body gave up on him before he gave up on the world. Never mind his occasional tantrums. He is asking us to reject the mundane. To have belief in the little flame. To end a novel with the private bit of one protagonist bidding goodnight to the private bit of the other–"John Thomas says goodnight to Lady Jane, a little droopingly, but with a hopeful heart"–is to affirm that fulfilment is a worthy goal. Not joy-hoggian fulfilment, but something rarer, and more mysterious.

A writer and dancer, the author's poetry book Girls Are Coming Out Of The Woods *will be out soon*

IN BRIEF

BJD against violence, says Odisha CM

Bhubaneswar

A day after eggs were hurled at the Biju Janata Dal (BJD) MP Baijayant Panda by some angry party workers, Odisha CM and party chief Naveen Patnaik on Wednesday said that his party was against any form of violence. "I have asked the Cuttack observer to look into the matter," he said.

Police ambush Maoists in Chhattisgarh

NAGPUR

For the first time in the history of Maoist combat in Chhattisgarh, the State police on Wednesday ambushed a group of Maoists in Narayanpur district. However, there was no confirmation of any casualties among Maoists during the ambush. The encounter occurred at Chote Raynar area of Narayanpur on Wednesday morning.

Kapil Mishra, AAP MLAs come to blows

High drama in Delhi Assembly as war of words escalates

PRESS TRUST OF INDIA
NEW DELHI

High drama prevailed at the Delhi Assembly on Wednesday when a few AAP MLAs and sacked Minister Kapil Mishra came to blows as the latter held out a banner with allegations of corruption against Chief Minister Arvind Kejriwal.

Party MLAs, including Madan Lal and Jarnail Singh, were seen lunging at Mr. Mishra and dragging him as he raised a poster referring to the allegations, before Speaker Ram Niwas Goel ordered him to be marshalled out of the House.

Later, Mr. Goel adjourned the House, which was convened to pass the State GST Bill, for 15 minutes.

"I was not allowed to speak. The moment I attempted to speak, four to five AAP MLAs started hitting me. It is perhaps for the first time that MLAs have been used to muffle a dissenting voice inside the House," Mr. Mishra told reporters.

Mr. Mishra also alleged Deputy Chief Minister Manish Sisodia was behind the entire episode, saying the MLAs rushed towards him after he "prompted" them to do so.

Retired hurt: Sacked MinisterKapil Mishra pointing to his 'bruises' after he was thrown out of the Delhi Assembly on Wednesday. •SHIV KUMAR PUSHPAKAR

IIT-B students take out protest rally

Express outrage at attack on IIT-Madras student for eating beef

VEYDAANT KHANNA
MUMBAI

The students body at the Indian Institute of Technology (IIT)-Bombay on Wednesday organised a protest march in the campus to express their outrage against the attack on a student of IIT-Madras for eating beef.

A statement issued by the students body of IIT-Bombay said, "We do not see this attack as a spontaneous response against an issue of local nature but as an organised effort to silence all voices rising against the Brahmanical views and practices in campuses."

There have been several incidents wherein students who talk about caste and other forms of oppression are targeted, either by the right-wing political outfits or by the police, they said "Now we are forced to speak up and fight back because the use of violence, intimidation, and hooliganism has spread to IITs as well," the statement said. Student body members noted that even important national institutes had not been spared from violence and suppression of fundamental rights, especially to voice defence and protest. The statement said that the students struggle was not only against 'food fascists' and 'moral vigilantes,' but a larger struggle against the forceful imposition of ideas and practices, without dialogue and tolerance for dissent.

Show of solidarity: Students of IIT Bombay take out a protest march to condemn the attack on a student in IIT Madras over consumption of beef. •MUKESH TRIVEDI

'Not an official event'

Falguni Bannerjee, Public Relations Officer, IIT-Bombay said, "The protest was not an official IIT-Bombay event. Therefore, there is no comment on the same."

The protest march which started a little after 6 p.m. started outside Hostel 12 of the campus, and ended near the Shailesh J. Mehta School of Management.

23-year-old woman shot dead in Noida

FIR lodged against her male friend, the key suspect

CORRESPONDENT
NOIDA (U.P.)

A 23-year-old woman engineer was shot dead by an unidentified armed assailant in the Shatabdi Rail Vihar residential complex in Sector 62 of Noida on Wednesday morning.

The deceased has been identified as Anjali Rathour, a native of Jagadhri near Yamuna Nagar in Haryana.

Ms. Rathour's male friend is the key suspect. The police have launched a man-

Anjali Rathour

age. Other electronic evidence goes against her male friend. Raids are being conducted to nab him," said Gautam Budh Nagar Senior Superintendent of Police (SSP) Love Kumar.

The police said that the incident took place at 6.34 a.m. in the parking area of the residential complex. The CCTV camera installed near the elevators recorded the incident. On hearing gunshots, other residents

'School education in Bihar has collapsed'

Students, expert blame drastic fall in Class 12 pass percentage on rampant corruption in the State

AMARNATH TEWARY
PATNA

A day after the declaration of the Class 12 (or intermediate) results of the Bihar State Education Board (BSEB) in which more than 64% of the students had failed, students protested in Patna and at several district headquarters, demanding re-evaluation of their answer sheets.

Concerned over the dismal pass percentage of 34.25%, Chief Minister Nitish Kumar held a meeting with Education Minister Ashok Choudhary and BSEB chair-

For another chance: A policeman chasing away students who were protesting in Patna on Wednesday.

Kaimur districts committed suicide after they failed to clear the exam. Out of a total 12.40 lakh students who took the Class 12 exams, only 8.34% scored above 60%. At the HKV School in Banka district, 80% of the students failed, while all 55 students from Rajapur village in the same district failed.

Curbing cheating

Earlier in 1996, only 10.58 students passed the Intermediate Examination after the Patna High Court intervened to ensure that there was no cheating in the exams. However, in following years, the pass percentage rose sharply, with regular reports of mass-cheating, and large-scale corruption at BSEB.

"Though the pass percentage this year is low, the successful students are real gold," said Mr. Choudhary. Mr. Kishor, too, said that several layers of strict measures to curb unfair means had had its impact.

But for students like Rajesh Kumar, Anshuman Raj, Ankit Raj, Dev Krishna Kumar, Vishwajit Kumar and several others, the result was bad blow. They have cleared their IIT-JEE Mains exam, and done well in its Advance test but have got only 8, 12, 16 and 18 marks in Maths, Physics and Chemistry in the Intermediate examination.

"The State's education system has collapsed and become corrupt. It got exposed because the exams were conducted strictly. The State government is responsible for this. There is an urgent need for qualitative change," Nawal Kishore Choudhary, an expert on the Bihar education system told *The Hindu*.

Politics and propriety

The framing of charges against Uma Bharti makes her continuance as Minister untenable

With the Supreme Court invoking its extraordinary powers under Article 142 of the Constitution – to pass decrees and orders to ensure complete justice – in the case relating to the demolition of the Babri Masjid, and reviving the criminal conspiracy charges against senior BJP leaders L.K. Advani, Murli Manohar Joshi, Uma Bharti and Vinay Katiyar, the CBI Special Court in Lucknow could not but have framed charges against them. Over the last 24 years, poor investigation and weak prosecution combined with inordinate judicial delays ensured they did not have to stand trial for making provocative speeches that allegedly incited kar sevaks to demolish the masjid. With the Supreme Court ordering this case to be clubbed with the one involving the actual demolition by unnamed kar sevaks, and directing day-to-day trials, there is hope that the years of delay are over. India has a poor record in finding speedy judicial resolution in instances of mob violence and communal riots; in that sense, the Babri Masjid cases are perhaps unexceptional. But given the historical importance of the case, and the impact of the demolition on communal harmony, it is vital to see them through to the end.

Both Mr. Advani and Mr. Joshi are in the twilight of their political careers, wielding little power or influence in the BJP. Ms. Bharti is, however, a Union Minister, and the Narendra Modi government cannot pretend that the development has no bearing on her continuance in the Council of Ministers. The BJP has tended to underplay the significance of the case on the ground that it is 'political' in nature. But this simply does not wash as the revival of criminal conspiracy charges against them was done at the instance of the Supreme Court. In opposition, the BJP had been quick to demand the resignation of ministers for much less than being chargesheeted. The argument that the standards of propriety that apply in corruption cases are different from those that apply in a criminal case of this nature is absurd. Even by the lax standards of today's political morality, it is important to draw the line somewhere – and framing of charges is a good stage given that it is a formal document drawn up by a court of law. Rather than defend Ms. Uma Bharti, the Modi government would do well to consider the example set by none other than Mr. Advani himself, who resigned as a Member of Parliament in 1996 after he was implicated in the [illegible]

Cow slaughter and the Constitution

The government's new set of rules on cattle sale is unlikely to withstand judicial scrutiny

GAUTAM BHATIA

KAMAL NARANG

Over the last few days, the Central government's new Prevention of Cruelty to Animals (Regulation of Livestock Market) Rules have run into strong headwinds. These rules, which effectively prohibit the sale of cows and buffaloes for slaughter at animal markets, and are therefore perceived as imposing an indirect beef ban, have been the subject of protests in Kerala and Tamil Nadu, and have drawn strong condemnation from West Bengal Chief Minister Mamata Banerjee. With the Madras High Court on Tuesday staying the rules for four weeks, the battle has swiftly moved to the court as well. And with this, apart from the political turmoil, legal and constitutional fault lines have also been reopened, causing much uncertainty about what the outcome will be.

In the Constituent Assembly

This dispute has a history, which goes back to the founding of the Republic. During the framing of the Constitution, the subject of cow slaughter was one of the most fraught and contentious topics of debate. Seth Govind Das, a member of the Constituent Assembly, framed it as a "civilisational [problem] from the time of Lord Krishna", and called for the prohibition of cow slaughter to be made part of the Constitution's chapter on fundamental rights, on a par with the prohibition of untouchability. In this, he was supported by other members of the Constituent Assembly, such as Shibban Lal Saksena, Thakur Das Bhargava, Ramnarayan Singh, Ram Sahai, Raghu Vira, R.V. Dhulekar and Chaudhari Ranbir Singh. Proponents of a cow slaughter ban advanced a mix of cultural and economic arguments, invoking the "sentiments of thirty crores of population" on the one hand, and the indispensability of cattle in an agrarian economy on the other.

There was one small, snag, however: fundamental rights were meant to inhere in human beings, not animals. After much debate, the Constitution's Drafting Committee agreed upon a compromise: prohibition of cow slaughter would find a place in the Constitution, but not as an enforceable fundamental right. It would be included as a "Directive Principle of State Policy", which was meant to guide the state in policymaking, but could not be enforced in any court. Furthermore, in its final form, this Directive Principle (Article 48 of the Constitution) carefully excluded the question of religious sentiments. Nor did it require the state to ban cow slaughter outright. Instead, under the heading "Organisation of Agriculture and Animal Husbandry", Article 48 says the state shall "organise agriculture and animal husbandry on modern and scientific lines and shall, in particular, take steps for preserving and improving the breeds, and prohibiting the slaughter, of cows and calves and other milch and draught cattle."

Members of the Constituent Assembly found these incremental compromises both unprincipled and unsatisfactory. Shibban Lal Saksena objected to such "back door" tactics, and asked why the Drafting Committee was "ashamed of providing for [the prohibition of cow slaughter] frankly and boldly in so many plain words".

Z.H. Lari, one of the Muslim representatives in the Assembly, stated that his community would not stand in the way of the majority's desire, but nonetheless asked that the majority "express itself clearly and definitely", so that Muslims could know exactly what the position was on cow slaughter. However, clear and definite expression on the issue of cow slaughter was one thing that the Assembly was unwilling to commit to. Article 48, a provision that was grafted out of a compromise that left nobody satisfied, came into being with the rest of the Constitution, on January 26, 1950.

In the Supreme Court

The fundamental disingenuousness that underlay Article 48 was to be repeated, many times over, in constitutional litigation before the Supreme Court. Right from 1958, the Supreme Court was asked to adjudicate upon the constitutional validity of cattle slaughter bans passed by various States. Petitioners before the court argued that a prohibition of cow slaughter violated their rights to trade and business, and also their right to freedom of religion. The Supreme Court rejected these arguments and upheld the laws, but it did so by focussing its reasoning entirely on – apparent – economic considerations. Detailed analyses of agricultural output and milch yields give these judgments a strained, almost unreal quality. Much like the Drafting Committee, it was as if the court was unwilling to admit – and to uphold – the possibility of non-economic considerations behind such laws, as though this would shatter the thin facade of secularism to which the Constitution remained (ostensibly) committed.

A possible answer

The disingenuousness that marked the Constituent Assembly debates, that was written into final text of Article 48, and that has been inscribed into 50 years of the Supreme Court's jurisprudence, has found its latest avatar in the present rules. This time, the Central government has invoked a Supreme Court order on cattle smuggling across the Nepal border, as well as a 1960 law, the Prevention of Cruelty to Animals Act, as its justification.

However, the Supreme Court's order makes no mention of cattle slaughter, and a reading of the Act demonstrates clearly that it does not contemplate prohibiting animal slaughter per se. Not only does it specifically exempt slaughter of animals for food, it also provides for advice on the design of slaughterhouses, so that "unnecessary pain or suffering, whether physical or mental, is eliminated in the pre-slaughter stages as far as possible."

Now, under our legal and constitutional system, an executive notification cannot even go beyond the specific terms and ambit of the parent law from which it derives its authority. The government's new rules, however, go even further: by prohibiting the sale of cattle for slaughter at animal markets, they contravene the Prevention of Cruelty to Animals Act by specifically forbidding what that Act permits. There is a strong argument, therefore, that the rules are invalid.

Furthermore, if indeed the purpose of the rules was to prevent cruelty to animals, then why is their scope limited only to cattle – and to camels? It is true that the government is always at liberty, for reasons of administrative convenience or otherwise, to choose and categorise the subjects to whom its actions will apply; but while under-inclusiveness is not generally a ground for a court to invalidate executive action, in the present case, there seems no rational basis for limiting the reach of an anti-cruelty regulation to only some animals. At the very least, in law, this casts serious doubts about the government's motivation and justification for its rules.

One might wonder why the Central government chose to take such a momentous step armed with such a flimsy defence. The only possible answer seems to be that had it gone with the traditional, economic justification for an (effective) ban on cow slaughter, it would have run up against an insurmountable constitutional difficulty: under our constitutional scheme, "agriculture" and "the preservation of stock" fall within the exclusive legislative competence of the States. This is the reason why, historically, different cow slaughter laws have been passed by different States. It is to get around this that the Central government has invoked the Prevention of Cruelty to Animals Act, a subject on which both the Centre and States can make laws.

What this has resulted in is a badly drafted set of rules, which is unlikely to withstand judicial scrutiny. It is also, however, an opportunity for citizens – and courts – to think once again whether the prescription of food choices is consistent with a Constitution that promises economic and social liberty to all

Gautam Bhatia is a Delhi based lawyer

IN BRIEF

SC slams Delhi BJP chief Tiwari over sealing

NEW DELHI

The Supreme Court on Tuesday pulled up Delhi BJP chief Manoj Tiwari, saying that being an MP did not give him the liberty of taking the law into his hands and offered to make him a "sealing officer" over his claim that there were 1,000 illegal structures in the capital which deserved to be sealed.

Mars probe completes four years in orbit: ISRO

NEW DELHI

India's maiden interplanetary mission – the Mars Orbiter Mission (MOM) – has completed four years orbiting the red planet, according to ISRO. The mission, launched on November 5, 2013, placed itself into the Martian orbit on September 24, 2014. Though the designed mission life of MOM was six months, it has been sending scientific data for four years. PTI

'Minor's consent is no consent in eyes of law'

THANE

A court here has observed that a minor's consent is "no consent in the eyes of law", while awarding seven years' rigorous imprisonment to a 31-year-old man for raping a teenaged girl in 2015. District judge P.P. Jadhav, in his order issued on September 12, also sentenced the man to one-year rigorous imprisonment for house trespass. PTI

'Need for an employment policy to solve jobless growth'

Study: divergence between growth and jobs has risen

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

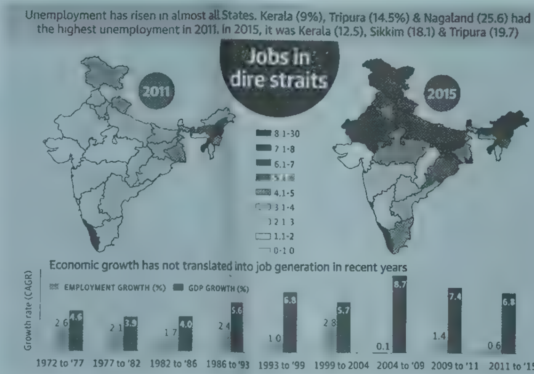
With higher growth rates not having translated into more jobs and increases in productivity failing to spur a commensurate rise in wages, the government ought to formulate a National Employment Policy that takes these trends into account, the State of Working India 2018, a new study released by Azim Premji University's Centre for Sustainable Employment, recommends.

Confirming the spectre of jobless growth, the study contends that this divergence between growth and jobs had increased over time. "If you look back at the 1970s and 80s, when GDP growth was around 3-4%, employment growth was about 2%," lead author Amit Basole wrote in the study, released on Tuesday. "Currently, the ratio of GDP growth to employment growth is less than 0.1." That means that a 10% increase in GDP results in a less than 1% increase in employment.

The study uses government data to show that total employment actually shrank by seven million between 2013 and 2015, and cites private data to posit that an absolute decline has continued in the years since.

Unemployment has risen to more than 5% overall, and the study slices the data to show that in geographic terms, north Indian States are the most severely affected, while in demographic terms, young people with higher education levels suffer an unemployment rate as high as 16%.

While wages are rising in almost all sectors, hidden within the positive data is the worrying fact that rural wage growth collapsed in 2014, and has not risen since, observed Dr. Basole.

In the organised manufacturing sector, though the number of jobs has grown, there has also been an increase in the share of contract work, which offers lower wages and less job security, according to the study.

Also, of concern is the divergence of productivity and wages in the organised manufacturing sector. Labour productivity in the sector is six times higher than it was 30 years ago; however, managerial and supervisory salaries have only tripled in the same period, while production workers' wages have grown a measly 1.5 times.

Women's participation in the paid workforce is still low, but the situation is unequal across States. In Uttar Pradesh, only 20 women are in paid employment for every 100 men, while that figure jumps to 50 in Tamil Nadu and 70 in Mizoram and Nagaland.

With regard to earnings, the caste gap is actually larger than the gender gap. Dalits and Adivasis are over-represented in low-paying occupations, and severely under-represented in higher-paying ones, the study reveals. They earn only 55-56% of upper caste workers' earnings, the data shows.

Cdr. Tomy admitted to hospital

PRESS TRUST OF INDIA
KOCHI

A day after he was rescued from the Indian Ocean off Australia, Indian sailor Abhilash Tomy, who suffered a grievous back injury while participating in the Golden Globe race, has been admitted to a hospital in a remote island, a Defence spokesman said here on Tuesday.

He said the French fisheries vessel *Osiris*, which rescued Commander Abhilash Tomy, reached Amsterdam isle by 9.30 a.m. and the sailor was transferred to hospital there for evaluation and treatment.

Cdr. Tomy, 39, and another participant, Irishman Gregor McGuckin, 32, were injured after their boats lost masts in a storm in the South Indian Ocean on Friday.

"Tomy and Gregor have been transferred ashore at Amsterdam isle by a medical team and have been taken to hospital for x-ray and medical checkup," the spokesman said.

He said that the fishing vessel *Osiris* would remain in the area till *HMAS Ballarat* (Australian warship) and *INS Satpura* reached the island.

"*INS Satpura* will take him to Mauritius for medical attention," Defence Minister Nirmala Sitharaman had tweeted.

A view of the Tiruchirappalli Central Prison. The Bench has directed the panel to examine the extent of overcrowding in prisons and recommend remedial measures. NARAYAN LAKSHMAN

SC forms prison reforms panel

Decision follows letter from ex-CJI

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Supreme Court on Tuesday formed a Committee on Prison Reforms chaired by former apex court judge, Justice Amitava Roy, to examine the various problems plaguing prisons in the country, from overcrowding to lack of legal advice to convicts to issues of remission and parole.

A Bench of Justices Madan B. Lokur, S. Abdul Nazeer and Deepak Gupta appointed the Inspector General of Police, Bureau of Police Research and Development, and the Director General (Prisons) Tihar Jail as the panel's members.

The judgment came on a letter from former Chief Justice of India R.C. Lahoti highlighting the overcrowding in prisons, unnatural deaths of prisoners, gross inadequacy of staff and the lack of trained staff.

Justice Lokur however said the Amitava Roy Committee need not confine itself to these four issues but can comprehensively examine and respond to the dire necessity of reforms in prisons.

Issuing a slew of directions, the Bench has directed the committee to examine the extent of overcrowding in prisons and correctional homes and recommend remedial measures, including an examination of the functioning of Under Trial Review Committees, availability of legal aid and advice, grant of remission, parole and furlough.

The panel would also probe the reasons for violence in prisons and correctional homes and recommend preventive measures.

SC gives U.P. time till Nov. 15 for vision document on Taj

PRESS TRUST OF INDIA
NEW DELHI

The Supreme Court on Tues-

8 Indian sailors stranded on ship for nine months

PRESS TRUST OF INDIA
DUBAI

Eight Indian sailors are

reached Dubai.

"We have lost seven-eight kilos. We don't have energy

U.P. police assault medico for having Muslim friend

SPECIAL CORRESPONDENT
LUCKNOW

both of them. The outfit did not approve of the friend-

used for Muslim men.

As she attempts to res

Voters' choice

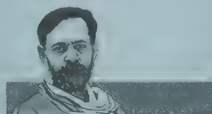
The Maldives turns the page on pre-election cynicism with a dramatic result

The interim results of Sunday's presidential election in the Maldives have given the joint opposition candidate, Ibrahim Mohamed Solih a resounding victory in the direct contest with the incumbent, Abdulla Yameen. The final results will be published by the election commission by September 30 and the current government will, according to procedure, hand over charge on November 17. But it is immediately clear that Maldivian voters have ushered in change, with 58% of the voters choosing Mr. Solih. Regardless of political affiliation, Maldivians have much to celebrate with the successful completion of the election. To begin with, the turnout of 89.2% has disproved pre-election cynicism about the integrity of the electoral process. Early on, the opposition had suffered a setback when former President Mohammed Nasheed, who was seen as the frontrunner, was disqualified from contesting because of a "terrorism conviction". Former President Maumoon Abdul Gayoom was behind bars on the charge of attempting a coup in February this year. Just ahead of the elections too, there had also been many misgivings over the conduct of the election commission, the courts and security forces, with these worries heightened when the headquarters of the main opposition party, the Maldivian Democratic Party, to which Mr. Solih belongs, were raided. Counting procedures were changed at the last minute, which led to some confusion during Sunday's polling, and many foreign journalists, including from India, were denied visas. Fortunately, the outcome has belied the worst fears about the election, and after meeting with Mr. Solih, President Yameen conceded defeat and vowed to ensure a smooth transition.

For New Delhi, the results are especially heartening as they present a chance to reset ties with Male, which have been on a downward spiral for several years. This was perceived to be a result of Mr. Yameen's close understanding with China, to which the Maldives is now heavily indebted. Mr. Yameen responded to India's criticism of the emergency he declared this year by clamping down on visas to Indian job holders, hundreds of whom await some movement in the matter after the new government takes over. India can also now renew talks over the fate of Indian Coast Guard and Air Force personnel stationed in the Maldives, whose visas

A nationalism that's anti-national

What the RSS needs is an exposure to Indian culture and a deeper understanding of Hinduism itself

YOGENDRA YADAV

The recent outreach by the Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) at Vigyan Bhavan in Delhi seems to have succeeded in its principal objective: an image makeover for a niche audience. Thanks to an obsequious media and a commentariat ever willing to suspend disbelief, the event has yielded the soft, liberal gloss the RSS needed and desired. Sadly, the critics limited themselves to questions that the RSS anticipated; indeed wanted: Does the RSS exercise influence on this government? Is the RSS anti-Muslim?

It is time we asked a harder and deeper question: Is the RSS anti-national?

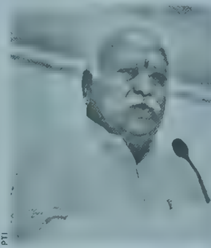
Theory and practice

On the face of it, this is an odd question. Nationalism, Indianness and Hindutva are very much the calling card of the RSS. This is not put on. I have known the RSS from inside and outside. Having met hundreds of swayamsevaks and many pracharaks, I know that an average RSS volunteer carries this nationalist self-image. I can also attest that just like the communists or old-time socialists, an average RSS worker tends to be more honest and idealist than a run-of-the-mill political leader. I am aware that on more than one occasion, the RSS has done exemplary rescue and relief work during national disasters. If anything, its critics accuse it of being ultra-nationalist. Thus, to question its nationalist credentials might appear outrageous.

Yet this question needs to be debated in all seriousness and all fairness. Given the salience of the RSS in our national public life today, this is a pressing question. We worry, rightly so, about the impact of Islamic fundamentalist groups and Maoist insurgents on our nation. We debate, as we should, the challenge posed by separatism in Kashmir and Nagaland to our nationhood. But we no longer debate with any seriousness the challenge posed by the RSS and its associates to the project of nation-building the Indian nation. The question is about the theory and practice of the RSS as an organisation and its relation to the Indian nation, its past, present and future.

The nation and the past

Let's begin with some indisputable facts about its past. Right from its inception in 1925, the RSS was not in any way active during the national movement. In fact, its associates such as the Hindu Mahasabha actively opposed the national movement. It is also a well-documented fact that V.D. Savarkar, whose ideology inspired the RSS's founders and who remains its icon, was released from Cellular Jail in the Andaman and Nicobar Islands after he wrote four mercy petitions to the Viceroy pledging loyalty to the British empire. After his release, he lived off a stipend from the British government and obeyed faithfully the conditions it had imposed on him. Syama Prasad Mookerjee, another Hindu Mahasabha leader, actively collaborated with the British during the Quit India movement while the RSS kept aloof from this biggest anti-colonial uprising. The two-nation theory was propagated by Hindu nationalists, much before the Muslim League. And it is no secret that Nathuram Godse was once an RSS member and was very much a part of its extended family when he murdered Mahatma Gandhi. Bluntly put, the RSS made zero, if not negative, contribution to the national struggle. But that is not sufficient to dub it anti-national today.

PTI

The role of the RSS after Independence is more relevant here. How did the RSS contribute to the project of nation-building? Sadly, the answer is again in the negative. The RSS was among the few organisations in independent India that refused to honour some of the key symbols of the Indian republic: the national flag, the national anthem and, of course, the Constitution of India. It speaks volumes that the head of the RSS has to clarify, nearly seven decades after the promulgation of the Constitution, that his organisation believes in it, something explicitly contradicted by his predecessor. Notwithstanding its recent claims to the contrary, the RSS does not quite subscribe to any of the key tenets of the Constitution: socialism, secularism, federalism and, indeed, democracy.

In practice, far from being a part of the solution, the RSS was always a part of the problem that India faced in its difficult journey of nation-building. The legacy of Partition and the challenge of bringing together immense diversities posed an unprecedented challenge to the nascent Indian nation. During this delicate phase, the RSS was at best an irresponsible denominational pressure group for the Hinduisation of the Indian state, opposing any and every concession to minorities and advocating a hawkish foreign policy. At worst the RSS became a fulcrum of organised subversion of the constitutional order, as in the demolition of the Babri Masjid in 1992. If constitutional patriotism is the heart of national political life, the RSS has repeatedly stood in opposition to the nation.

More than anything else, it is the theory and practice of its nationalism that shows the RSS to be a European import, out of sync with Indian nationalism. The RSS subscribes to the now outdated European model of nation-state which assumed that the cultural boundaries of a nation must match the political boundaries of a state. In Europe it meant a uniform race, religion, language and culture as the defining features of a nation. In India it meant Hindu-Hindi-Hindustan, the slogan coined by Savarkar. India's home-grown nationalism challenged this European model and its futile and bloody quest for matching cultural and political boundaries. Instead, Indian nationalism was about creating political unity in conditions of deep diversity of culture, religion and language.

Paradox of its workings

Today, as a rapidly diversifying world seeks to learn from the Indian model, the RSS clings on to an alien, borrowed and fractious understanding of nationalism. Worse, its model of separatism of the majority is clearly the biggest obstacle for Indian nationalism. Isn't it odd that an organisation that claims to work for national integration has, or has had, little time and energy for an amicable resolution of some of the issues that challenge our national unity? These include intractable regional disputes (the Karnataka-Tamil Nadu and Punjab-Haryana water disputes), intra-regional tensions (demand for Telangana or Vidarbha), language issues (Punjabi-Hindi, Kannada-Marathi) or differences with racial and ethnic dimensions (violence against migrants from the Northeast in Bengaluru, Hindi speakers in Mumbai).

The RSS version of nationalism comes into play only when there is a religious angle to any issue. It is not that they care for Hinduism either. The RSS ideologues have little knowledge of or interest in Hindu traditions. In fact, the version of Hinduism that it seeks to impose is itself a parody of orthodox Islam and orthodox Christianity and against the basic spirit of Hinduism, let alone the spirit of humanism that informs all religions. Unfortunately, the principal focus of the RSS has been to foment Hindu-Muslim differences, division and hatred. Since Hindu-Muslim violence poses the biggest single threat to national unity today, those who work for the exacerbation of Hindu-Muslim tension must be seen as anti-national, and guilty of treason.

The secessionists challenge the territorial integrity of India. The left-wing extremists challenge the writ of the Indian state. The challenge posed by the RSS is much deeper: it challenges the very idea of India, the swadharma of the Republic of India. If this is not anti-national, what is anti-national?

I am not for a ban on the RSS. Its theory and practice represent a cultural-political malady that needs a deeper cure rather than a ban. It originates in an inferiority complex of a modern Hindu, made worse by a westernised, deracinated form of our secularism. This might sound odd, but what the RSS needs is exposure to Indian culture and its multiple traditions, greater appreciation of culturally more confident Indians such as Tagore and Gandhi and a deeper understanding of Hinduism itself. If it introspects rather than hold an outreach at Vigyan Bhavan, I am sure its Sarsanghchalak would recommend to the RSS what Gandhiji suggested to the Congress party: dissolve itself.

Yogendra Yadav is the President of Swaraj India

For liberty's sake

The stage is set for determining the scope of Article 32 in the activists case

The Supreme Court's intervention following the arrest of five prominent activists by the Pune police last month has been truly extraordinary and raises the bar for protection of personal liberty. The court has granted them the rare relief of remaining in house arrest while it examines the charges against them. It has reserved its decision in the case and now must decide on one of the following courses. They are: to allow the police in Maharashtra to pursue its investigation against the activists for allegedly being members of the outlawed Communist Party of India (Maoist) and joining a conspiracy against the government, to set them at liberty on the ground that this is a trumped-up case, to order a probe by an independent team. The story so far has thrown up a legal tussle between the Centre's contention that it is probing a terrorist conspiracy involving Maoist insurgents and their urban supporters and the counter-argument that this is a thinly disguised crackdown on political dissent. The petitioners, led by historian Romila Thapar, have questioned the motivation for the police raids on the residences of these activists and a few others in a coordinated operation across several States. They want those arrested to be released and demand an independent investigation. The Maharashtra and Union governments have sought to defend the arrest and prosecution, contending that the case is based on incriminating evidence seized during the probe and has nothing to do with the ideology or the political views of those under investigation.

In entertaining this petition, the Supreme Court has set the stage for an examination of some fundamental questions at the intersection of criminal procedure and constitutional law. The procedural question is whether in a criminal matter the court can entertain a petition under Article 32 of the Constitution, under which the Supreme Court enforces fundamental rights, for which the accused are expected to seek their remedy under the Code of Criminal Procedure. The substantive question is whether the court should intervene when the liberty of citizens and their right to dissent are sought to be denied by arbitrary police action. Observations that "dissent is the safety valve of democracy" and "personal liberty cannot be sacrificed at the altar of conjecture" indicate the court's thinking. It is against this backdrop that the Bench has decided to examine the case diary to see whether the charges have some basis. The government may have reason to worry about a precedent being set, whereby every accused can rush to the Supreme Court immediately on arrest. At the same time, one cannot wish away the peculiar circumstances in which a case relating to violence at a Dalit commemoration dramatically morphed into a Maoist plot. Further, it is unusual, and even suspicious, that one city's police is investigating a crime that supposedly spans several States and involves purchase of arms and providing strategic inputs to armed rebellion, instead of handing it over to a national agency.

When Brecht speaks as Ambedkar

Citing literary sources, turning to parables, prose, plays, poetry is the wherewithal of political discourse

GOPALKRISHNA GANDHI

Policemen and policewomen are not mindless digits in khaki. They have all been to school. Many of them are MAs, some PhDs. And they have families, friends just like anyone else who has not been clad in hide-tough uniforms the whole day. When at end of duty hours they return home, get back to home-clothes, settle down to a tired day's evening, like anyone else, they talk of all they went through during the day, good and bad, honest and wicked, how they had to respond to political orders, 'high' influence, low intrigue. They laugh then at the ways of the cunning world of which they have become part, and feel sometimes proud of what they did and sometimes not. And then turn on their television sets to watch not news – of which they have had enough and more – but, to lighten their minds, old and new cinema, hear Lata Mangeshkar singing through the lips of Meena Kumari, or Asha Bhosle through those of Madhubala. In States like West Bengal and Maharashtra, with their strong traditions of theatre and musical arts, they can well go to see a play, 'with family', based on old epics or written by bold new playwrights staged in theatre-houses invariably named after Tagore, in his grey-flowing beard or the great Chhatrapati Shivaji in his sharp-pointed black one.

Brecht at Bhima-Koregaon

Yet, Bertolt Brecht's is not a name all policemen on duty in Maharashtra's Bhima-Koregaon village on January 1, 2018 are likely to have known. The great German playwright is, sadly, 'niche'. Why sadly? Because he is bound to have amused, inspired, delighted, enthralled the non-*kitabi*, the not-a-bookworm-at-all as much as the bespectacled 'intel'. And because Brecht speaks the truth and doesn't care a hoot whether his truth is seen as the truth or is not. And Brecht's truth, rather like truth itself, is non-denominational, non-sectarian. The Marathi translation of his timeless play *The Good Person of Szechwan* is more than likely to have passed by the police force on duty at the village celebrating, as it has done for decades, on that day the great Dalit-Mahar battalion's vanquishing - disputed by some - of the much stronger army of the Peshwa order known for its rough-handling of Dalits. Only, this year the celebration was the more celebratory, being the centenary year of that 1818 victory. And since one group's celebration is seen as another group's lamentation, 'law and order' was a concern. And rightly so. Violence and counter-violence saw 'the law' swing into action, 'order' asserting itself. And months later, arrests are still being made. Has all this been without 'fear or favour'? The courts will, without doubt, tell us.

Those who know Brecht's play laugh at lines in it like these:

"I am afraid of making enemies of other mighty men if I favour one of them in particular. Few people can help us, you see, but almost everyone can hurt us."

"Stomachs rumble even on the emperor's birthday."

"The First God: Do people have a hard time here? Wang the water-seller: Good people do."

"The First God to Shen Te the prostitute: Above all, be good, Shen Te, Farewell!"

"Shen Te: But I am not sure of myself, Illustrious Ones! How can I be good when everything is so expensive?"

"The Second God: We can't do anything about that. We mustn't meddle with economics!"

And they would have understood, with a sigh, the line: "No one can be good for long when goodness is not in demand."

The same play, one of the funniest, wittiest, most profoundly thoughtful and mind-rinsingly disturbing in that genre, has the woman prostitute-protagonist burst out with the words: "Unhappy men! Your brother is assaulted and you shut your eyes! He is hit and assaulted and you are silent!... What sort of a city is this? What sort of people are you? When injustice is done there should be a revolt in the city. And if there is no revolt, it were better that the city should perish in fire before the night falls..."

VIBHAV BIRWATKAR

In Ambedkar's words

In words that powerfully echo Brecht's, the architect of our Constitution, Babasaheb Bhimrao Ambedkar, said in the Constituent Assembly: "How long shall we continue to live this life of contradictions? How long shall we continue to deny equality in our social and economic life? If we continue to deny it for long, we will do so only by putting our political democracy in peril. We must remove this contradiction at the earliest possible moment or else those who suffer from inequality will blow up the structure of political democracy which this Assembly has so laboriously built up."

Here is a great, perhaps the greatest, German writer of our times, using a Chinese parable to give the world a touch of truth about the human condition, the human propensity for domination and the human impulse for freedom, justice. And when on January 1, 2018, in the Bhima-Koregaon event these lines with a timeless and location-free message were recited in their Marathi rendering, they were seen as "an incitement to violence". If, instead of Brecht's the reciter had cited Babasaheb's words, would he have been charged with incitement to violence? Today, who can tell?

Mohandas Gandhi was charged, likewise, in the spring of 1922 "for inciting disaffection towards His Majesty's government" for articles by him published in *Young India*. In one of them, titled 'Shaking the Manes', he used a phrase from then current political discourse and 'shook' the Raj. The accused said in his famous trial: "I have no personal ill-will against any single administrator, much less can I have any disaffection towards the King's person. But I hold it to be a virtue to be disaffected towards a government which in its totality has done more harm to India than any previous system."

We have our own Brechts

Just before the declaration of the national emergency in 1975, Jayaprakash Narayan had, before a massive rally in Delhi, quoted the great Hindi poet Ramdhari Singh Dinkar's lines: "*Singhasan khali karo ki janata aati hai* (vacate your throne, here come the people)." We know what happened thereafter to JP, to India. Also, what happened subsequently to the system that imprisoned him.

We shall see

Faiz Ahmad Faiz's poem *Hum Dekhenge* (We Shall See) is a classic in the same vein, quoted time and again as a call against oppression.

Citing literary sources, turning to parables, prose, plays, poetry is the wherewithal of political discourse. Our Prime Minister has in a Dinkar commemoration cited the same line with pride.

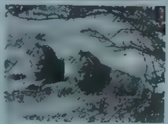
Just as policemen on duty are only human beings in uniform, so are lawyers in black silk. They know true from false, fact from fiction.

India, the theatre from time immemorial of a hundred injustices, a thousand oppressions is also the site of a million awakenings. Therein lies its strength.

Kuchh bat hai (there is that something), as Iqbal sang, about Hindustan that cannot let its self-hood fade.

Gopalkrishna Gandhi, a former Governor of West Bengal, is distinguished professor of history and politics, Ashoka University

IN BRIEF

A dozen lions die in Gir forest

AHMEDABAD

Around a dozen lions have died in Dalkhania range of Gir forest in Amreli district of Gujarat within a week. According to sources, eight lions died owing to infections, one due to food poisoning and three due to infighting. A probe is on.

Two suspected criminals shot dead in Aligarh

LUCKNOW

Two suspected criminals were shot dead by the Uttar Pradesh police in an alleged encounter in Aligarh on Thursday. The deceased suspects were identified as Naushad and Mustaqim. They carried a reward of ₹25,000, police said.

One killed in school violence in West Bengal

KOLKATA

One person was killed when violence erupted during protest by students at Islampur in Uttar Dinajpur on Thursday. Some students of Daribhit High School were protesting against the appointment of an Urdu teacher in their school, when violence broke out.

Storm alert: Odisha orders evacuation

BHUBANESWAR

The Odisha government on Thursday ordered evacuation of people from coastal villages after the depression over Bay of Bengal intensified into cyclonic storm. The system is likely to cross south Odisha by Thursday midnight. Ganjam, Khordha, Nayagarh, Puri and Gajapati districts have been put on alert.

Sex offenders' registry launched with 4.4 lakh entries

The first-of-its-kind database has records of convicts from 2005

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The first-of-its-kind national sex offenders' registry launched on Thursday has names and details of some 4.4 lakh people convicted for various sexual offences across the country.

The database is for those convicted for sexual offences 2005 onwards. It includes name, address, photograph and fingerprint details of the convict. A Home Ministry statement said the database would not compromise any individual's privacy.

Following suit

India became the ninth country in the world to have a National Database on Sexual Offenders (NDSO), accessible only to law enforcement agencies for the purpose of "investigation and monitoring". The proposal to set up a registry was mooted by the UPA government after the 2012 Nirbhaya gangrape case in New Delhi.

The database will be maintained by the National Crime Records Bureau, that will also track whether the State police were updating the records on time. The database will include offenders convicted under charges of rape, gang rape, Protection of Children from Sexual Offenders Act (POCSO) and eve teasing.

While launching the database, Union Women and Child Development Minister Maneka Gandhi expressed concern over sexual assaults in children's shelter homes and increasing incidents of NRI grooms abandoning their brides.

The Minister asked the police force to keep a close watch on such crimes and the arrest of culprits.

She also raised the issue of States not responding to a letter sent by her ministry for procurement specially-designed forensic kits that would help in tamper-proof collection of evidence leading to better conviction in such crimes.

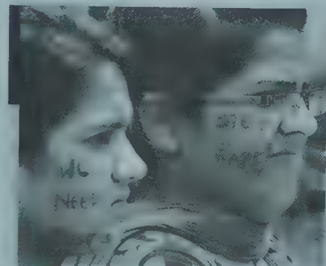
Responding to Ms. Gandhi, Joint Secretary of the Home Ministry Punya Salila Srivastava said as many as 79 lakh rape kits were in the process of procurement and distribution across the country.

"In Muzaffarpur in Bihar, the head of a shelter home allegedly sexually assaulted several children, but he was not arrested immediately. There was a tunnel from the shelter home to his residence. That means the crimes must have taken place in his residence. I appeal to all DGPs to keep a close eye on all shelter homes," she said.

Home Minister Rajnath Singh, who was present, launched another portal, cybercrime.gov.in, that will receive complaints from citizens on objectionable online content related to child pornography, child sexual abuse material, and sexually explicit material such as rape and gang rape.

Track complaints

"This will not only aid the victims/complainants but also help the civil society organisations and responsible citizens to anonymously report such complaints ...The complaints registered through this portal will be handled by police authorities of respective State/UTs. There are other features, such as a victim or complainant can track his/her report by opting for 'report and track' option using his her mobile number," the statement said.

Tightening the grip

A lowdown on the National Sex Offenders Registry, which is aimed at curbing crimes against women and children

Who will maintain the database?
The National Crime Records Bureau will store the data. It can be accessed only by the law enforcement agencies and will be out of bounds for the general public

Which other countries have similar database?
The U.S., the U.K., Canada, Australia, Ireland, New Zealand, South Africa, and Trinidad & Tobago

What are the details stored with the registry?
Name, address, photograph and fingerprint details of those convicted in sexual assault cases

How long will the data be stored by the NCRB?
Will be stored for 15 years for those posing low danger, 25 years for those posing moderate danger, and lifetime for habitual offenders involved in violent crimes like gang-rapes

How many entries have been made so far?
4.4 lakh entries of convicts from year 2005 have been included in the registry till date

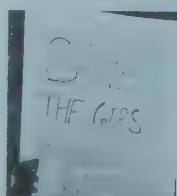
Minors molested in Pune, one dies

Pune police arrest youth, juvenile

SPECIAL CORRESPONDENT
PUNE

A 12-year-old girl, who was molested along with another minor girl of her age by two youths in Pune's Kasarsai area, died on Wednesday night, sources at the Sassoon General Hospital said.

The crime, which occurred at Kasarsai, 10 km from Hinjewadi on Sunday, came to light after one of the victims was rushed to the hospital after complaining [illegible]

The victims were threatened with dire consequences if they reported the incident.

Principal accused of rape in Patna

ASIAN NEWS INTERNATIONAL
PATNA

The principal and clerk of a private school in Patna's Phulwari Sharif were arrested on Thursday for allegedly raping a class V student in the school premises for over a period of nine months.

The matter came to light when the girl came back from school and started vomiting. A subsequent medical test confirmed [illegible]

SC orders IT probe on Brajesh Thakur's assets

Court's focus is on money received by the prime accused from the Bihar govt.

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

The Supreme Court on Thursday ordered an Income Tax investigation into the assets of Brajesh Thakur, the prime accused in the sexual abuse of girls in the Muzaffarpur shelter home under his charge.

The court's primary focus is on the ₹4.5 crore Thakur received from the Bihar government for the past 10 years to finance the "activities" of his NGO called Sewa [illegible] Vikas Samiti [illegible]

[illegible] in March 2018, just two months before a team from the Tata Institute of Social Sciences (TISS) chanced to speak to some girls in the home and blew the lid off the horror.

"The transfer seems to suggest that the Social Welfare Department was aware of certain unsavoury activities in the shelter home," the Supreme Court observed. It ordered the CBI to check with the department to ascertain the exact reason for transferring the girls.

The court also ordered the Bihar police to investigate the roles of former State minister Manju Verma and her husband, Chandrashekhar Verma, who were found in possession of illegal ammunition of a "fairly large quantity." Ms. Verma resigned in the wake of the shelter home case.

It said the case was of an "extremely serious nature and requires great in-depth scrutiny." Attorney General K.K. Venugopal said the CBI will file a status report on the investigation in four weeks.

The apex court also lifted the blanket ban order passed by the Patna High Court on August [illegible] on media reporting of the details of the case.

Muzaffarpur shelter home case: 4 arrested

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The CBI on Thursday arrested four persons, including the then Assistant Director of Bihar's Social Welfare Department, in connection with the alleged sexual assault of 34 girl inmates at a Muzaffarpur shelter home.

[illegible] identified as Rosy Rani, while the other three are Guddu, Santosh and Vijay, staffers of main accused Brajesh Thakur.

Ms. Rani is being probed under the POCSO ACT, as she did not act despite complaints by the victims during her visits to the shelter home between 2015-2017.

ded 106 patients with acute
ocardial infarction who were
sented to a large public hospital in
d stress levels were common, with
reporting any level of stress, and
levels. There was a three-fold
nfarction if a patient had
ession (from mild to extremely
compared to those with no
and financial stress were
of acute myocardial infarction.

en
escent

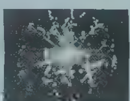

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

, of
scents,
i e
S The
iations
sleep-related issues: initial
leep irregularity, defined as the
kend bedtimes; and disturbed
tmares, snoring, sleepwalking,
g in sleep. The research focussed on
students and involved them and
questionnaire. The findings have
al *Addictive Behaviors*.

omarker for early etection of Alzheimer's

searchers at Sanford Burnham
ebys Medical Discovery Institute,
., have identified a peptide (DAG)
t could lead to the early detection
Alzheimer's disease (AD). The
overy, published in *Nature*
provide a means of homing drugs to
o treat AD, Parkinson's disease, as
n injuries and stroke.
ed the peptide using in vivo phage
ent stages of AD development in a
D mice, DAG detected the earliest
early appearance of the DAG target
ould mean that DAG could be used as
at early, pre-symptomatic stages of
nts already available may still be

c women

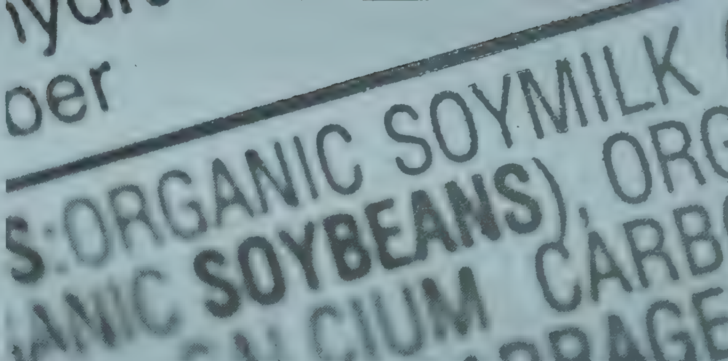

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

es of the
vels of the
gnanolone,
published in
rmacology.
vith anorexia
anxiety, and 43% of adults who are
vious research has linked low levels
n to scientists as "allo" — to
ich are common mood disorders
ervosa and obesity. Allo is a
progesterone, one of the two major
r being estrogen).

SCIENCE

shadow-zone?

a of almost stagnant water sitting
used by the rough topography and
below 2.5 kilometres and shallower
er to the surface in the North Pacific.
he ocean in the North Pacific and has
dow zone around 2 kilometres below
000 years. Until recently, models of
not accurately account for the
oor on bottom waters. Once the
archers precisely factored it they
annot rise above 2.5km below the
directly above isolated. "Carbon-14
the most ancient water lay in the
il now we had struggled to
ldest waters huddle around the
thor from the University of New
Lavergne. "What we have found is
e surface of the Indian and Pacific
one' with barely any vertical
ean water in an area for centuries."
overturning shaped by seafloor
shed in the journal, *Nature*.

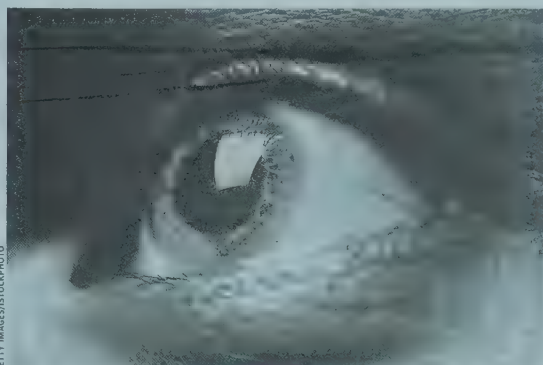

What the FDA thinks: U.S. regulators want to remove a health claim about the heart benefits of soya from cartons of soya milk, tofu and other foods, saying the latest scientific evidence no longer shows a clear connection. The announcement by the Food and Drug Administration (FDA) recently marks the first time the agency has moved to revoke a health food claim since it began approving such statements in 1990. The claim that soya protein can reduce heart disease appears on about 200 to 300 products in the U.S., according to industry figures. The FDA first approved the language about the benefits in 1999 based on studies suggesting soya protein lowered a type of heart-damaging cholesterol in the bloodstream. But some later studies have failed to show a clear link. One 2005 study by the U.S. government's Agency for Healthcare Research and Quality found that soya products had little effect on bad cholesterol. The FDA began re-evaluating the food claim in 2007 and said "the totality of the evidence is inconsistent and not conclusive." The agency will take comments on its proposal for 75 days before moving ahead. If the language is removed, companies may still be able to use a less definitive statement about soya's benefits by including a disclaimer or description of the mixed evidence. Consumer advocates have backed the proposal, arguing that earlier research misinterpreted soya's effect on cholesterol. The FDA estimates it will cost companies between $370,000 and $860,000 in upfront costs to re-label their products, according to a federal filing posted online. An industry group for soya manufacturers has disputed the FDA's decision pointing to 12 other countries, including Canada, that have approved health labelling claims making the link between soya protein and heart benefits. • AP

Seeing the light

New gene therapy helps partially restore vision lost to rare disease

PRESS TRUST OF INDIA

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

A new gene therapy has helped restore vision in people who had lost their sight to an inherited retinal disease, scientists have said.

Patients in the study had a condition called Leber congenital amaurosis (LCA), which begins in infancy and progresses slowly, eventually causing complete blindness.

This new, first-of-its-kind gene therapy is currently under review by the U.S. Food and Drug Administration (FDA) for potential approval this year.

There are currently no treatments available for inherited retinal diseases.

Researchers from University of Iowa, U.S., showed that 27 of 29 treated patients or 93% experienced meaningful improvements in their vision, enough to navigate a maze in low to moderate light.

They also showed improvement in light sensitivity and peripheral vision, which are two visual deficits these patients experience.

More applications

Approval could open the door for other gene therapies that could eventually treat the more than at least 225 genetic mutations known to cause blindness. It could be applied to retinitis pigmentosa, another inherited retinal disease caused by a defective gene.

In the future, gene therapy could possibly provide key proteins needed to restore vision in more common diseases such as age-related macular degeneration.

What it entails

LCA is rare, affecting about one in 80,000 individuals. It can be caused by one or more of 19 different genes.

The tested gene therapy, voretigene neparvovec (Luxturna) from Spark Therapeutics, is currently under FDA review. An injection therapy, it uses a genetically-modified version of a harmless virus that's been modified to carry a healthy version of the gene to patients' retinas.

Doctors inject billions of modified viruses into both of a patient's eyes. Treatment does not restore normal vision. It does, however, allow patients to see shapes and light, allowing them to get around without a cane or a guide dog. It is unclear how long the treatment will last, but so far, most patients have maintained their vision for two years.

More than 200 patients with LCA have participated in gene therapy trials since 2007.

However, no gene therapy has got this close to FDA approval for retinal disease or any other eye disease.

In October, an advisory committee to the FDA unanimously endorsed the treatment.

The agency is expected to make its decision by January next year.

aSpend survey which was conducted a few months ago found patients sleeping on pavements with families, braving the elements as they battled a painstaking treatment process.

It is now well-documented that an illness can wipe out a family's savings and push them into crippling debt. Tuberculosis (TB) can take people off work for years. Often, the medications are so harsh that patients are known to stop taking them because of sheer discomfort and pain. Sometimes, they even commit suicide.

While TB diagnosis and treatment is available for free under India's Revised National Tuberculosis Control Programme (RNTCP), most patients prefer private care. This may or may not lead to better treatment, but it is almost always expensive. Worse, treatment – whether in public or private facilities — lasts an agonising six months or a year. It may be more for the drug-resistant variety. Given these, can financial incentives help patients?

Studies in Brazil, Swaziland and the United States on whether financial incentives improve TB treatment outcomes suggest that they help adhere to treatment procedures and timelines. One study from Peru concluded that financial incentives also reduced catastrophic costs for poorer households.

The next question is on how one distributes the financial benefits to patients who are spread far and wide receiving treatment and medicines via different routes, public and private.

Using DBT

One answer could lie in the Direct Benefits Transfer (DBT) scheme already being used to distribute upfront cash payments instead of subsidies for popular consumption items such as cooking gas. And, more specifically, for at least 10 schemes run by the Ministry of Health and Family Welfare. For example, DBT is used in Rashtriya Arogya Nidhi (RAN), a scheme providing financial assistance to poor patients suffering from major life-threatening diseases to access treatment at super-specialty government hospitals or institutes. "Revolving funds" of ₹50 lakh per hospital have been provided in 12 government hospitals and institutes, and they are allowed to provide treatment of up to ₹2 lakh. An amount beyond ₹2 lakh has to be referred to the Health Ministry. Data show that approximately ₹15 crore was given out to 376 patients last year.

Tapping technology

Interestingly, the likely National Strategic Plan for TB Elimination (2017-25), or NSP, talks of a technology-led approach which will help transfer cash incentives directly to patients. It proposes that every patient holds a smart card linked to his or her Aadhaar number.

The smart card, which can also be used to withdraw cash from ATMs, will work across public and private sectors and is expected to help a patient have access to insurance and other potential benefits. It will also act as an easy identifier in follow-up treatments and visits.

Of the ₹12,327 crore proposed in the Budget to implement the NSP, nearly a fourth or ₹2,800 crore is expected to be used to provide cash transfers to incentivise completion of treatment and other support to approximately nine million TB patients.

A sum of ₹500 per month per patient will be made available to all TB patients during treatment. This is expected to cover costs spanning diagnosis, drugs, commute and follow-up examinations. These patients would automatically get linked to other social welfare schemes when eligible.

The scheme is worth watching closely as it straddles several areas such as the nature of TB whose cure spans long periods, and contributes to impoverishment. Second is the financial condition of patients and possible frustration with TB's strong dosage and treatment tenure. And, finally, the social experiment in some ways, which tests if a suffering patient will bear harsh treatments if incentivised financially.

The success of this, even in small measure, could change the perception of how governments assist citizens suffering from the disease. It could help them being seen as a benevolent participant in the healing process apart from, of course, saving the tax payer's money that is usually lost in leakages.

Govindraj Ethiraj is a senior business journalist and founder of Indiaspend

Towards the flame

A critical appraisal of the Maoist movement examines their everyday politics and concerns of contemporary tribal society

VIDYA VENKAT

Fifty years after India's first Naxalite uprising, the Maoist movement today has nearly disintegrated, with several movement leaders now dead, arrested or having surrendered.

Ajay Gudavarthy's edited collection of essays raises the vital question at this juncture: Is violence necessary for revolutionary change in a democracy? While not being completely dismissive of the ideology or the exigencies driving the movement, the book presents perspectives both from within and outside the Maoist movement illuminating its *raison d'être* as also limitations.

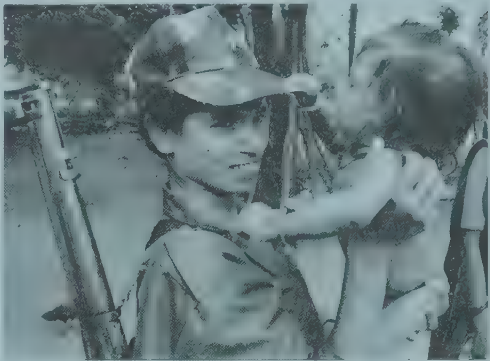
An Associate Professor at the Centre for Political Studies, Jawaharlal Nehru University, Gudavarthy sets the tone for the book in the introductory essay outlining arguments in favour of as also critical of Maoist violence. While acknowledging that violence is seen as a less viable strategy in allowing for contesting ideas in a democracy, he argues that Maoists are in armed conflict with the Indian state because, while democracy initiates a complex process of inclusion and exclusion, there continues to be a minority that is necessarily structurally produced, which the promise of democracy fails to lure. For Maoists, revolutionary violence is a necessary mode of political mobilisation to counter the structural violence of the current political system.

While democratic sensibilities urge us to disapprove of such violence, Gudavarthy reminds us of the other forms of violence endemic to Indian democracy such as caste and religion-based violence. Raising this in the context of the 2002 Gujarat riots, the author argues that citizens in Gujarat elected the same government that oversaw the riots thrice. Yet, why is Maoist violence represented as more endemic, while other forms of violence are seen as episodic, he asks? Various essays in this volume revisit this logic of revolutionary violence.

Means and ends

Is the use of political violence helping Maoists achieve their goals? That non-violent means of negotiation such as kidnapping have failed the Maoists in securing what they want from the state has been highlighted by human rights activist G. Haragopal. He discusses how kidnapping state officials might have helped the Maoists to negotiate, on behalf of the tribal poor, with the government, and demand the release of their comrades, but the government cleverly avoided making any firm commitments to the abductors upon the release of the hostages.

Helping political leaders to capture power has also failed as a strategy for Maoists to achieve their goals. Sumanta Banerjee cites the example of Lalgarh to demonstrate how after the failed effort at assassinating CPI (M) Chief Minister Buddhadeb Bhattacharya for his anti-Maoist stance in 2008, the Maoist leader Kishenji aligned with the Trinamool Congress and helped propel

Fault lines: Thirty years of Maoist occupation in India's backward regions haven't brought any remarkable progress there. Picture shows a female Naxal soldier playing with a child. • AKHILESH KUMAR

■ **Revolutionary Violence versus Democracy: Narratives from India**
Edited by *Ajay Gudavarthy*
Sage Publications
₹750

Mamata Banerjee to power in the hope that she would release their cadres who were in jail. But Kishenji was killed in an encounter after the TMC came to power.

Violence, thus, remains on the Maoist agenda, because with the state failing to live up to its commitments, the capture of state power became their ultimate goal. But as Gudavarthy acknowledges, Maoist violence has claimed civilian life too, thus showing how it is inclined to the same arbitrariness of the state when deploying violence. In some cases, they have descended into meaningless bloodshed. Gudavarthy refers to how Naeem, a surrendered Maoist in Andhra Pradesh, ended up as a serial killer.

Anand Teltumbde raises the vital question whether Maoists in India have used armed struggle without ensuring if the social condition of the masses were ready for such a revolutionary struggle in the first place. That Marxism cannot provide a blueprint for revolution in Indian society seems to have been forgotten by those waging the war in India, he notes.

Chitralekha, Lipika Kamra and Uday Chandra provide an ethnographic peep into the movement revealing how ideology alone isn't attracting cadres to the movement. Chitralekha notes that Maoist groups offer "sites for construction of individual identities" to tribal youth. She also shows how the collapse of the local economy drove rich Rajput family members to join Maoist groups in Hazaribagh, Bihar. However, disillusionment with the ideological failure to erect a socialist and egalitarian social order and the descent of the leaderless troops into mindless violence has resulted in the committed leaders either surrendering to the police or taking to anti-social activities such as extortions.

Alternative model?

Given the limitations of what political violence has achieved, can Maoists' claim of providing an alternative model of development, help legitimise their politics? Communist writer Varavara Rao describes the functioning of the Janatana Sarkar in Bhadrachalam and other Naxal-controlled regions, elaborating on their developmental initiatives such as land reforms, education and healthcare. But these have been met with a violent backlash from the state. Rao also mentions the compulsory teaching of *The Communist Manifesto* as part of the syllabus in Sarkar schools. This again raises the question of how different this alternative 'Sarkar' is from the mainstream government of the day.

That 30 years of Maoist occupation in India's backward regions hasn't brought any remarkable progress has been emphasised by Neera Chandoke in her essay. The inhabitants in these regions continue to be malnourished and face high levels of infant mortality and illiteracy. The development model of the Janatana Sarkar is nothing short of being "mirror images of dominant development agendas." Political violence without political mobilisation by the Maoists is a lazy way of doing politics, she concludes.

It is among the forest-dwelling *adivasis* of central India that the Maoist movement is strong today. That violence begets violence is conspicuous, but how else could the *adivasis*, who suffer various deprivations, stake their claim to a better life? That question remains largely unanswered in this otherwise engaging collection of essays.

Learning it right

On imbalances in our education system and the way forward

UMA MAHADEVAN-DASGUPTA

With one in every 12 persons in the world being a young Indian, what the future holds for India's young people is a critical question before us today. This book is a reflection by scholar and language researcher G.N. Devy on the acute crisis of knowledge and education in our country that has been caused by the double wounds of the varna-divide and colonialism, which left a painful legacy.

For India to build strong foundations in education and research, we should not only discuss important issues of teaching staff, resources, infrastructure and autonomy in our educational institutions, but also examine at a deeper level how knowledge is produced and how education is transacted in India, what imbalances exist in these systems, and how they can be addressed to provide a vision of education that is truly inclusive and empowering for all.

Devy points out that not only did British colonial rule destroy the traditions of knowledge that existed in In-

■ **The Crisis Within: On Knowledge and Education in India**
G.N. Devy
Aleph
₹399

dia, it imposed a language that took the place of the mother tongues for higher order cognitive work, thus undermining knowledge production. Even today, English is seen as the language of knowledge.

Devy, who led the People's Linguistic Survey of India (PLSI), a comprehensive documentation of India's languages, points out that languages continue to disappear: of 1,652 'mother tongues' listed in the 1961 census of India, only 800 are in existence today.

This imbalance in the intellectual relationship, between the West and what the West regards as the rest, has continued much beyond the colonial period in the form of the West's intellectual domination.

But the colonial encounter, Devy points out, is not the whole story. There is yet another wound with which knowledge production in India must contend, and that is the deep wound of caste divisions and social injustice.

Devy offers the visions of some of India's foremost education thinkers.

First, Gandhi's vision of education as freedom, and the realisation at least in part of that vision in the work of the Gujarat Vidyapeeth, whose students took part in the Dandi satyagraha as part of their education.

Devy also dwells upon Aurobindo's vision of education as a means to a higher consciousness, and of integral education; and Rabindranath Tagore's vision of education as the realisation of one's own potential. Finally, he discusses Ambedkar's powerful vision of education as the essence of a modern and just society, and indeed the first step in his message to his followers: "educate, organise, agitate."

Field work

A call for action-oriented research in development policy

PUJA MEHRA

Jean Drèze's new book, *Sense and Solidarity: Jholawala Economics for Everyone*, argues for an increased role for action-oriented research in development policy. Action research, unlike academic research, tends to support specific actions or changes, while producing new knowledge. It's a relatively new approach that involves active cooperation between researchers and participants. Globally, action researchers see academic researchers as occupants of ivory towers; the two sides share a mostly tense relationship.

The book is a compilation of op-eds published in newspapers under broad themes such as Hunger and Poverty. The feel of the field gathered on his trips far and wide, from the hills of Chamba district to the forests of Kalahandi and the dusty plains of Bihar make for great reading, and leave readers less confident of imposing our assumptions about poverty and humans on policy and economics.

Sense and Solidarity: Jholawala Economics for Everyone
Jean Drèze
Permanent Black
₹795

In 'The Bullet Train Syndrome,' he writes: "If you have money, Indian Railways is great fun, bullet or no bullet... But the lesser mortal who travels without reservation is exactly where she was 35 years ago." The book succeeds in reminding us that poverty and privilege both are inherited at birth more often than earned.

Drèze's argument about the inadequacies of the statistical approach cannot be quarrelled with – the world has grown impatient with economics for its over-reliance on mathematics and its failure to predict the global financial meltdown. But his differences with other economists are deep and go beyond methodology. Why is carrying a corporate briefcase more respectable than carrying a *jhola*, he asks. *Jholawalas*, field investigators "driven by passion, not money," he writes, "has become a term of abuse in India's corporate-sponsored media."

Undeniably, corporate influence is growing, but this attack on policy and the media seems sweeping. Action research had a role in the schemes he champions: the rights-based and legislation-backed social security schemes, the National Rural Employment Guarantee Act (NREGA) and the Right to Food or the National Food Security Act. And they too are not free of leakages and infirmities, something Drèze concedes. In fact, he makes it clear that he would like to see the defects addressed.

Even if readers disagree with it, the book is valuable because through it Drèze hopes to start a dialogue between economists and *jholawalas* for greater mutual learning.

Kuttanad may never be the same again

Its people need to adapt to the climate change as floods are likely to be a regular event in the region

DEEPU SEBASTIAN EDMOND
KAINAKARY PANCHAYAT

Unlike his neighbours, Sunil Kumar has not lost any valuables to the continuing inundation of Kuttanad, which began in mid-July. His is one of four houses of Kandukrishichira locality in Alappuzha village which is built on stilts; all constructed within the last two years. Mr. Kumar said the floodwaters had threatened, but not actually entered, his house.

Yet, Mr. Kumar regrets the way he planned the construction. "I should have built the pillars higher, to seven feet or above from the ground. In the coming days, even this six feet height is not going to be enough," he said.

It was a frank admission that Kuttanad will never be the same again and that its people need to adapt to the climate change that is here to stay.

Neighbour P.P. Manoj, whose house has been declared unsafe by the government, said that he will consider building his next house on stilts once he demolishes the unsafe building.

A series of bunds protect the below-sea level farmlands of Kuttanad, declared a Globally Important Agricultural Heritage System by the Food and Agricultural Organisation, from the water around it.

The rains of mid-July had breached some bunds, the rebs flooding the padasekha...

Safe for now: Sunil Kumar outside his house built on stilts. • DEEPU SEBASTIAN EDMOND

destroying the recently-sown paddy. The August rains finished off what its July counterpart began: all the padasekharams of Kuttanad are now flooded; bunds that were not breached were submerged; and water continues to inundate houses built on the edges of these fields, sized anywhere between 200-2500 acres.

Pumps within the paddy fields that were supposed to evacuate this water have failed after being inundated. The breached bunds need to be repaired before pumping can happen by padasekhara samithis strapped for cash due to the failure of the 'second crop' this year. All this will delay the 'punja' cultivation, due to begin in late October.

rios, is also critical to Kerala. "One-third of all the water received through all the rivers of Kerala flows into Kuttanad. It means that Kuttanad's water level decides the water table for midland Kerala," said K.G. Padmakumar, Director of the Kuttanad-based Government of India-established International Research and Training Centre for Below Sea Level Farming.

There are reports of the South American native red-bellied pacu being caught widely from Kuttanad's canals post flood. This newspaper had reported in July that the fish, widely grown in private ponds, had not yet been cleared for farming by the Ministry of Agriculture.

Mr Padmakumar said the floods will affect biodiversity.

green due to a noxious algal bloom. This turbidity is harmful for the green chromide fish, which needs crystal clear water," he said. Green chromide or pearl spot was declared Fish of the State in 2010.

> It's a sinking below-sea level land surrounded by rising waters of the Vembanad

Mr. Padmakumar also said that the silt settling on the Vembanad's clam bed as a result of this year's floods is likely to suffocate the clams.

Things have been changing for a while now. Multiple farmers this reporter interacted with said that they have felt that land has been

water level outside his house. He estimated that there was a difference of over a feet in the water level between two extremes of the building and feared the house would sink further when water receded into the adjacent Paruthivalavu padasekharam.

Mr. Padmakumar agreed, saying this was largely due to the ending of a practice where clay from the Vembanad lake was scooped up to layer the farmlands. Kuttanad, a sedimentary formation, has therefore kept sinking.

Among other things, the Kuttanad Package for the holistic development of the area – designed by the M.S. Swaminathan Research Foundation (MSSRF) – envisaged the setting up of sluice gates to allow water to enter and exit padasekharams, thereby allowing the deposit of silt. However, the bunds that were constructed as a result had no such mechanism: the water pumps kept the silt in the lake. This was pointed out in a study by the National Centre for Earth Science Studies (NCESS), which said that the carrying capacity of the Vembanad lake had reduced.

N. Anil Kumar, the Executive Director (In Charge) at MSSRF said the package was poorly implemented without the hydrological and ecological concerns taken into account.

rounded by rising waters of the Vembanad. Hence, the newly-built bunds were higher. There are suspicions that they act like levees, merely transferring the flood elsewhere.

"We keep raising the bunds now. The bunds built in the 1970s were submersible; water was allowed to come over them," said Mr. Padmakumar.

There is a warning in it for Kuttanad: Mr. Padmakumar points out that the region is only 700 years old, having formed due to a geological event. The NCESS study cited above had warned that climate change will exacerbate the damage to the ecosystem caused by land use changes, finishing off the wetland system around Vembanad in 50 years.

There will be a lot of adaptation to do. Mr. Kumar of MSSRF predicts that Kuttanad will move from its two crop system to a 'one rice, one fish' model. "This will help farmers avoid the intense rainy days as a result of the changing monsoon. This will take time, and the MSSRF will run pilot projects to demonstrate. We will integrate fish into this system, moving into an eco-aquaculture model," he said.

"A place like Kainakary is a climate hotspot. No habitations should be allowed there," he suggested.

Mr. Padmakumar said. "The whole world is looking

Roof top view : A view of huts submerged by the rising waters of the Ganga in Allahabad on Monday. • PTI

Over 1,400 killed in 10 States this monsoon

488 people have died in Kerala: MHA

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

More than 1,400 people have so far lost their lives due to rains, floods and landslides in 10 States during the monsoon season this year, according to data released by the Union Home Ministry.

According to the Ministry's National Emergency Response Centre, 488 people have died in Kerala and 54.11 lakh in 14 districts of the State have been severely hit by rains and floods, the worst in a century. As many as 14.52 lakh people displaced by floods are living in relief camps across the State. Standing crops on 57,024 hectares of land were damaged in the State.

254 killed in U.P.

As many as 254 people have died in Uttar Pradesh, 210 in West Bengal, 170 in Karnataka, 139 in Maharashtra, 52 in Gujarat, 50 in Assam, 37 in Uttarakhand, 29 in Odisha and 11 in Nagaland.

Forty-three people have been missing – 15 in Kerala, 14 in Uttar Pradesh, five in West Bengal, six in Uttarakhand and three in Karnataka, while 386 have been injured in rain-related incidents across the 10 States.

Rains and floods have hit 30 districts in Odisha, 26 districts in Maharashtra, 25 in Assam, 23 each in Uttar Pradesh and West Bengal, 14 in Kerala, 13 in Uttarakhand, 11 each in Karnataka and Nagaland, and 10 in Gujarat.

In Assam, 11.47 lakh people have borne the brunt of rains and floods, which have also hit crops covering 27,964 hectares of land. In West Bengal, the deluge has hit 2.28 lakh people and damaged crops on 48,552 hectares of land.

In Uttar Pradesh, 3.42 lakh people have been impacted and crops on ... hectares damaged. In Karnataka, ... lakh have been hit and crops on ... hectares of land damaged.

Barking dogs keep Lalu awake in hospital

SPECIAL CORRESPONDENT

Rashtriya Janata Dal chief Lalu Prasad has complained that he is unable to sleep as stray dogs bark all night on the campus of the Rajendra Institute of Medical Sciences (RIMS) in Ranchi. He has requested the jail authorities to shift him to the pay ward of the hospital.

We've requested the

Beyond uniformity

The Law Commission's advice to end discrimination in personal laws is persuasive

The Law Commission's consultation paper on reform of family laws is a progressive document that avoids the advocacy of a uniform civil code merely for the sake of uniformity. Instead, it adopts an approach that would facilitate movement towards establishing a body of civil law that promotes equality within the law governing each community. In other words, it advocates the removal of discriminatory provisions in the law relating to aspects such as marriage, divorce, succession and adoption in all religions – and the adoption of certain universal principles that would address gender bias and other forms of existing discrimination. A simple way of moving towards a common marriage law is to make 18 the marriageable age for all communities and genders. When the age of majority and the age of voting, among other indicators of adulthood, stand at 18, there is no reason for differential treatment on this score. The Commission rightly points out that the present age of 21 for men merely affirms the stereotype that the wife should be younger. Decriminalising adultery and making it a common ground for divorce, simplifying the 'no-fault' divorce procedure and introducing 'irretrievable breakdown' as a ground for dissolving any marriage are other measures it throws open for discussion. The panel suggests abolition of the 30-day notice period for civil marriages to prevent its misuse by those against inter-caste and inter-religious marriages. It also suggests division of property equally after divorce, and removal of illnesses that can be cured or controlled from possible grounds of divorce.

The thrust of the Law Commission's report is founded on the idea that "the mere existence of difference does not imply discrimination, but is indicative of a robust democracy." Changes have been mooted to give equal treatment to children and parents of any gender in guardianship and adoption matters. The juvenile law principle that the child's best interest is the 'paramount consideration' has also been put forward for universal application. While calling for a wider public debate on its views, the Law Commission has framed the issue in the most reasonable way possible when it says it has "dealt with laws that are discriminatory rather than providing a uniform civil code which is neither necessary nor desirable at this stage." In a strict and narrow reading, this goes against the Directive Principles of State Policy that favour a uniform civil code; also, some court judgments have questioned why such a code was not yet in place. However, in a world that increasingly heeds cultural diversity, it is unnecessary that every aspect of personal law should be dealt with in exactly the same manner. A just code is one in which universal principles of equality, non-discrimination and avoidance of taboos and social assumptions are applicable in equal measure within every community's set of laws.

The nature of dissent

Dissent is necessary not only for democracy – it is necessary for the survival of the human race

SUNDAR SARUKKAI

Disagreeing with each other is a fundamental human trait. There is not a single individual who does not disagree with something or the other all the time. Philosophers argue that a baby meaningfully attains its sense of the self – its recognition of 'I' and the concept of 'mine' – when it first begins to say 'no'. At a primordial level, we become individuals only through this act of stating our disagreement. There is no family without dissent between parents and the children, or between the siblings. A family which learns to deal with dissent rather than authoritatively dismissing it is a more harmonious family.

A way of being

We dissent at home, with our friends and with our colleagues in the places we work. It is through these ways of dissenting that we establish a relationship with them. Our relations with our friends are based as much on how we learn to live with our disagreements as on other things. The relationship between spouses is filled with many moments of disagreement. If our friends and family consist only of those who agree with us all the time, then we will not have any friends and family. Learning to live with others, the first requisite for a social existence, is about learning how to live with them when they disagree with us.

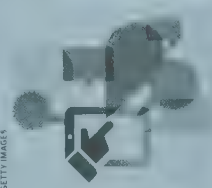
Dissent is so ingrained in us that we don't even need others to disagree. We constantly disagree with ourselves. We argue with our own selves all the time as if each one of us is an individual made up of many selves. When we think, we are often dissenting with our own selves. When we stifle dissent within our own minds, we stop thinking. Many of our meaningful acts also occur from this dissenting conversation of our many selves.

Social dissent

Dissent is thus a condition of existence and the real problem is not dissent but silent assent. When we agree collectively, we are silently assenting, agreeing with what is being said and done. This is really not the existential characteristic of a human being but only that of a 'bonded mind'. However, some might say that assent is the way societies come together, and it is needed for a stable society. But this is plain wrong. Just as a baby attains its sense of self through dissent, so too does a society get its own identity by learning to dissent. In other words, we will have a stronger identity of what our society and nation are through forms of dissent.

Moreover, every process of forming the social needs dissent. A group made up of people who agree to everything all the time is not really a society but an oligarchy. It becomes a society only through disagreements and dissent. Dissent, paradoxically, is the glue which makes a decent society possible.

A mature society is one which has the capacity to manage dissent

GETTY IMAGES

since members of a society will always disagree with each other on something or the other. Democratic societies are the best of the available models in managing dissent with the least harmful effect on the dissenter. This is the true work of democracy; elections and voting are the means to achieve this. The essence of democracy is to be found in the method it uses to deal with dissent, which is through discussion and debate, along with particular ethical norms.

A democratic society manages dissent by trying to make individual practices of dissent into social practices. Academics and research are two important activities where dissent is at the core. No society has survived without making changes to what was present earlier. New knowledge and new ways of understanding the world, for good or bad, has always been part of every society.

How is new knowledge, new understanding, created? Many new ideas arise by going against earlier established norms and truths. Science, in its broadest meaning, is not possible without dissent since it is by finding flaws with the views of others that new science is created. No two philosophers agree on one point, and no two social scientists are in perfect harmony with each other's thoughts. Artists are constantly breaking boundaries set by their friends and peers. Buddha and Mahavira were dissenters first and philosophers next. The Ramayana and Mahabharata are filled with stories of dissent and responsible ways of dealing with it.

Thus, when academics dissent, it is part of their job expectation to do so! Dissent is not just about criticism, it is also about showing new perspectives. The scientific community does not imprison scientists for dissenting although we are increasingly finding today that social scientists and artists are being targeted in the name of dissent. This has grown to such an extent that when faculty members dissent about unlawful hiring practices, they face harassment and suspension.

It is not that dissent is necessary only for democracy – it is necessary for the survival of the human race. Any society which eradicates dissent has only succeeded in eradicating itself. We cannot afford to forget the examples of Nazi Germany or Stalinist Russia. A sustainable, harmonious society can only be formed from practices which deal with dissent respectfully and ethically.

Ethics of dissent

The importance of dissent is not just that it is good for democracy. There is also a fundamental ethical principle involved in dissent. Any society which muzzles dissent is acting unethically. Let me give two ethical principles associated with dissent. First, its relation to non-violence, a principle which is so integral to the unique Indian practices of dissent from ancient times to Gandhi and Ambedkar. Second, dissent is an ethical means of protecting those who are worse off than others. Dissent is not mere complaint which all of us, however privileged we are, indulge in. Social dissent is a necessary voice for all those who are oppressed and are marginalised for various reasons. This is the only thing they have in a world which has denied them the basic dignity of a social life.

The ethical principle is that the worse off in a society have greater right to dissent and protest even when the more privileged may not agree or sympathise with that dissent. This is the truly ethical principle that can sustain a mature society. Thus, when we hear the voices of dissent from the oppressed and the marginalised, it is ethically incumbent upon those who are better off than them to give them greater space and greater freedom to dissent. Any of us, particularly the more well-off population, who support any government which wants to use its power to stop dissent of those who are suffering from injustice of various kinds are being used as partners in this unethical action. We act immorally when we sit in the comfort of our homes and abuse those who fight for the rights of the poor and oppressed. When we condemn them in the name of the nation, we are performing an unethical act of further condemning those who are already condemned.

Sundar Sarukkai is Professor of Philosophy at the National Institute of Advanced Studies, Bengaluru

ಮೊದಲ ಬರಹದ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ನೆನಪು

ನಿರೂಪಣೆ: ಕೆ.ಎಂ. ಸಂತೋಷ್ ಕುಮಾರ್

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಏಕೆ ದೂರವಾದೆ ಗೆಳೆಯನೆ...

'ಅಸ್ಮಿತೆ' ನನಗೆ ಏಳನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಕಾಡಲು ಶುರುವಾಗಿತ್ತು. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕವೇ ನನ್ನನ್ನು ನಾನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮನ್ನು ಬರವಣಿಗೆಯ ಕಡಲಲ್ಲಿ ಈಜುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ್ದು ಆಗರ್ಭ ಬಡತನ!

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಆತ್ಮಕಥೆಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯ 'ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ' ನಮಗೆ ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಅವರು ಶಾಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರು ಹುಟ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಓದಿದ ಮೇಲೆ, ಅದು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ಹುಟ್ಟು ಬಡವ! ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಇಷ್ಟೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ನಮ್ಮ ಊರಿನ ಸಮೀಪದ ಹಾರೋಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಟೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದ ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್ ಅಭಿನಯದ 'ಓಹಿಲೇಶ್ವರ' ಸಿನಿಮಾದ ಒಂದು ಹಾಡು 'ಈ ದೇಹದಿಂದ ದೂರವಾದೆ ಏಕೆ ಆತ್ಮನೆ' ಮತ್ತು ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಅವರ 'ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ' ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬರವಣಿಗೆಯ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದವು.

ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯಾಗಿದ್ದ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಶಾಲೆ ತೊರೆದ. ಆಗ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯನ ಕುರಿತು 'ಈ ಶಾಲೆಯಿಂದ ದೂರವಾದೆ ಏಕೆ ಗೆಳೆಯನೇ' ಎನ್ನುವ ಪದ್ಯ ಬರೆದೆ. ಇದೇ ನಾನು ಬರೆದ ಮೊದಲ ಪದ್ಯ. ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಟಿ.ವೈ. ನಾಗಭೂಷಣ ರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ಅವರು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, ಬರವಣಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದರು.

ಎನ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಅವರ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪಾಕೆಟ್ ಬುಕ್ ಸರಣಿಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಂತೆ ನೋಟ್ ಬುಕ್ ಕತ್ತರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಬಿ.ಎ. ಓದುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಓದು ಮತ್ತು ಅಭಿರುಚಿ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ದ್ವಿತೀಯ ಬಿ.ಎ.ನಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಕುರಿತು 'ಮುಳ್ಳು ಹಾದಿ' ನಾಟಕ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ನಾಟಕದ ಕೃತಿ ಬಿಡುಗಡೆ ದಿನವೇ ಆ ನಾಟಕ ಅಭಿನಯಿಸಿದೆವು. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನೇ

ನಾಯಕನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಆ ನಾಟಕವನ್ನು ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಂದಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಬಯಸುವ ಮತ್ತು ಊಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿರೋಧಿಸುವ ಸಂದೇಶ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಿ.ಎನ್. ಭಾಸ್ಕರಪ್ಪ ಅವರು ಸಂಸದರಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಅನೇಕ ಕಡೆ ಆಡಿದ್ದರು. ಇದು ಅಷ್ಟೇನೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ನಾಟಕವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗೊರೂರು ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ ಪುತ್ರ, ನಮಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿದ್ದ ಸೀತರಾಮ್ ಅದರಲ್ಲಿನ ದೋಷ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ಬರವಣಿಗೆ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ದಾರಿ ತೋರಿಸಿತು.

'ಮರಕುಟಿಗ' ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲ ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನ 1967ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 'ಕನಸಿನ ಕನ್ನಿಕೆ'. ಇದು ಎಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಕಥಾ ಸಂಕಲನ 'ಸುಂಟರ ಗಾಳಿ'.

ನಾಡಿಗೇರ್ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದ 'ಮಲ್ಲಿಗೆ' ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ 'ಸ್ಫೂರ್ತಿ ದೇವಿ' ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕಥೆ. ಜನಪ್ರಗತಿ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಮೋಜಿನ ಮಹಾತ್ಮೆಗಳು' ಮೊದಲ ವಿಡಂಬನಾ ಬರಹಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಧಾರಾವಾಹಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸರಣಿಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ', 'ಸುಧಾ'ಕ್ಕೆ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಸೀದಾ ವಾಪಸ್ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಎಂ.ಬಿ. ಸಿಂಗ್ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಠಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬರೆದ ಮೇಲೆ 'ಕಂದರ' ಕಥೆ 'ಸುಧಾ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ ಪುರವಣಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು.

1975ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಒಂದು ಊರಿನ ಕಥೆ' ನೀಳ್ಗತೆ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನೇ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಸಣ್ಣ ಕಾದಂಬರಿ ಮಾಡಿದೆ. 1978ರಲ್ಲಿ ಇದು ಸಿನಿಮಾ ಕೂಡ ಆಗಿ ತೆರೆಗೆ ಬಂತು. ಇದೇ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಸಿನಿಮಾ ಕೂಡ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು ಬೆಂಗಳೂರು ಬಿಟ್ಟು, ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ 'ಮರ ಕುಟಿಗ' ಸಂಕಲನದ ಒಂದು ಪ್ರತಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ. 'ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದು ನಿಮ್ಮಂತಹ ಕವಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ವ್ಯಥೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಅಡಿಗರು ಪತ್ರ ಬರೆದರು. ಈಗಲೂ ಅದನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರೊ. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ

ನನ್ನನ್ನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದಕ್ಕಿಸಿತು

ಓದು ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಎಂಬುದು ಮರೆತೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸಿನಲ್ಲಿ ಓದಿನ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಊರು ತೊರೆದು ನನ್ನ ಓರಗೆಯವರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪಿ.ಲಂಕೇಶ್ ಮತ್ತು 'ಲಂಕೇಶ್ ಪತ್ರಿಕೆ'ಯನ್ನು ಬಹಳ ಮಿಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಎನ್ನುವುದು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅರಿವಾಯಿತು. ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವಾಪಸ್ ಕರೆತಂದು, ಕನ್ನಡವನ್ನು ನನಗೆ ದಕ್ಕುವಂತೆ, ನಾನೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಸಮೂಹ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರೆ.

ನಾನೂ ಸಾಹಿತಿಯಾಗುತ್ತೇನೆ, ಕಥೆಗಾರನಾಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಇನ್ನು ಫಿರ್ಯಾದುಗಳ ಗೋಜಿಲ್ಲ' ಕಥೆ ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ನಂತರ, ನನ್ನಲ್ಲೂ ಬರವಣಿಗೆಯ ಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡ ಕಥಾ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಈ ಕಥೆಯ ವಸ್ತು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಇದರ ಮುಂದುವರಿದ ಭಾಗದಂತೆ 2014ರವರೆಗೆ ಹಲವಾರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರಣಿ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದವು. ಇದೇ ಸರಣಿಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ವಸುಧೇಂದ್ರ ಅವರು ತಮ್ಮ ಛಂದ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ನನ್ನ ಕಥೆಗಳ 'ಹಕೂನ ಮಟಾಟ' ಕಥಾ ಸಂಕಲ ಹೊರತಂದರು. ಇದೇ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಕೃತಿ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ನೀಡಿದ 'ಡಾ.ಯು.ಆರ್.ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ'ಯೇ ನಾನು ಮೊದಲು ಪಡೆದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ.

ನಾನು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಓದಿಕೊಂಡವನಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಓದು, ವೃತ್ತಿ ಸಹದ್ಯೋಗಿಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದೆ. ಈಗ ಕನ್ನಡತನ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಮರಳಿ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ತಾಂತ್ರಿಕ ವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲೋ ಕಳೆದು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಒಳಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ಟೊಳ್ಳಾಗಿದ್ದೇವೆ, ಬದುಕು ಎಷ್ಟು ಭಂಗುರ ಎನ್ನುವ ವಿಷಾದ ಕಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತ್ತು. ಈಗ ಕನ್ನಡದ ಎಷ್ಟೋ ಓದುಗರಿಗೆ ನಾಗರಾಜ ವಸ್ತಾರೆ ಗೊತ್ತಪ್ಪಾ ಎನ್ನುವ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಪತ್ರಿಕಾ ಕಚೇರಿಗಳಿಂದಲೇ ನನ್ನ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಪಡೆದು ಫೋನು ಮಾಡಿ ವಿಚಾರಿಸುವ, ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಓದುಗ ಬಳಗ ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಯ ಬೇರು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಂಡು ನಾನು ಒಳಗಿನಿಂದ ಟೊಳ್ಳಾಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದೆ. ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆ ಸಿಟಿಯ ಬದುಕಿನ ಸುತ್ತಲೇ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಇದೂ ಕಾರಣವಿರಬಹುದು. ನನ್ನಂಥವರಿಗೆ ಈ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇರದಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಗೋಜು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು ಎನಿಸಿದ್ದು ಉಂಟೂ.

ನಾಗರಾಜ ವಸ್ತಾರೆ

ಮಾಸ್ತಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಕಾವ್ಯ ಕೃಷಿಗೆ ಮೊದಲ ಮನ್ನಣೆ

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬರವಣಿಗೆ ಗೀಳು ಹತ್ತಿದ್ದು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಅಮ್ಮನ ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದ ಮೊದಲ ಕವನವನ್ನು ಓದಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕ ತುಮಕೂರಿನ ಡಾ. ಕವಿತಾಕೃಷ್ಣ ಅವರು 'ಕನ್ನಡದಾಗಸದಿ ಆಶಾ ಧ್ರುವತಾರೆ' ಎಂದು ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮೇಲೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜತನದಿಂದ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಬಿ.ಎ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು 'ಕವಿ ಮನೆ ಭೇಟಿ'ಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮಾಸ್ತಿಯವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಬರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 'ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ವಸ್ತು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಹೋಗಲು ಬರುವುದು ಬೇಡ. ಬಂದವರು ನನ್ನ ಪದ್ಯ-ಗದ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಬೇಕು. ಚರ್ಚಿಸಬೇಕು' [illegible] ಅವರ 'ದೇಶಾಚಾರ' ಪದ್ಯದ ಕುರಿತು ಐದು [illegible]

[illegible] ಹಿಂಸೆ ಕುರಿತು ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಕಣ ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಯುಗಾದಿ ಕುರಿತ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಅಂಕಣ ಬರಹ ಈಗಲೂ ಎತ್ತಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಕುರಿತು ಬರೆದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಲೇಖನ 'ಡೆಕ್ಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೊದಲ ಲೇಖನವದು. ಅದಕ್ಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಗೌರವ ಸಂಭಾವನೆಯೂ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು.

ಪಿ.ಟಿ. ಉಷಾ ಕುರಿತ 'ಪ್ರೈಡ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ 'ಭಾರತದ ಬಂಗಾರ' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸಿದೆ. ಅದು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿ. ಇದರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶಕರು ₹ 1,500 ಗೌರವ ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದು ಒಂದೂವರೆ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗೆ ಸಮ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ನನ್ನದು. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಲಂಕೇಶ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಲಿಕೆಯಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. 2004ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ 'ಸ್ತ್ರೀಮತವನುತ್ತರಿಸಲಾಗದೆ' [illegible]ದಿರಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು. ಇದು ನಾನು [illegible] ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದ ಸಂತಸ [illegible] ಲೇಖನ, ಮೊದಲ ಭಾಷಣ, ಮೊದಲ [illegible] ಇವು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಯಲಾಗದ

ಡಾ.ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ

ನೀನು ಬರೆಯಲ್ಲ ಬಿಡಮ್ಮ ಅಂದಿದ್ರು!

ನಾನು ಸಾಹಿತಿ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಸಾಹಿತಿ ಎಂದರೆ ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಮುಜುಗರ. ನಾನು ಗೃಹಿಣಿ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ತೇಜಸ್ವಿ ಜೊತೆಗಿನ ಸುಂದರ ಬದುಕಿನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ನನಗೆ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಅವರೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆ.

ನನಗೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೂವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲು ಅಬ್ದುಲ್ ರಷೀದ್ ಅವರನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. 'ಕೆಂಡಸಂಪಿಗೆ' ಅಂತರ್ಜಾಲ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ಮೂಡಿಗೆರೆ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್' ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ಲೇಖನ ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದರು. 15 ದಿನಗಳಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಲೇಖನ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ನೆತ್ತಿ ಮೇಲಿನ ಮನೆ ಮಾಡು ಮತ್ತು ಆಕಾಶ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದವಳು. ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಬರೆಯಲು ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಳುಕು ತೋರಿದ್ದೆ. ಆದರೆ, ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಬದುಕು, ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್, ಕಾಫಿ ತೋಟ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ವರ್ಷ ಅವರ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗೆ ಬರೆದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಬಂತು.

ಮೂಡಿಗೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮೊದಲ ಕಾರು ಚಾಲಕಿ ನಾನೇ! 1978ರಿಂದಲೇ ಕಾರು ಚಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ತೇಜಸ್ವಿ ಅವರೇ ಪ್ರೇರಣೆ. ನಾನು ಕಾರು ಚಾಲನೆ ಮಾಡಲು ಕಲಿತ ಪ್ರಸಂಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. 1960ರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸೈಕಲ್ ಕಲಿತು ಮಹಾರಾಣಿ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಿಂದ ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ, ಸ್ಕೂಟರ್ ಓಡಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿತಿರಲಿಲ್ಲ. ತೇಜಸ್ವಿ ಅವರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ 'ನಿನಗೆ ಹೇಗೂ ಸೈಕಲ್ ಓಡಿಸಲು ಬರುತ್ತದೆಯಲ್ಲ? ಸ್ಕೂಟರ್ ಕಲಿತುಕೊ' ಎಂದು ತೇಜಸ್ವಿ ಮೊಪೆಡ್ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ತಳ್ಳಿ ಕೈಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ದೊಪ್ಪೆಂದು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆ. 'ನೀನು ಸ್ಕೂಟರ್ ಕಲಿಯುವುದಿಲ್ಲ, ಕಾರು ಓಡಿಸುವುದನ್ನಾದರೂ ಕಲಿ' ಎಂದು ಅವರೇ ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತು ನಾದಿನಿ ತಾರಿಣಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಕಾರು ಚಾಲನೆ ಕಲಿತ ಮೇಲೆ ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಮೂಡಿಗೆರೆವರೆಗೂ ನಾನೇ ಚಾಲನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಬಿಡಲು, ಗೊಬ್ಬರ, ತರಕಾರಿ ತರಲು... ಹೀಗೆ ದೈನಂದಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಮೂಡಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀಮಿಯರ್ ಪದ್ಮಿನಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ತೇಜಸ್ವಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಪೋಸ್ಟ್‌ಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದು ವಿಳಾಸ ಕೇಳಿದರೆ, 'ಅದೇ ಬಿಳಿ ಕಾರು ಓಡಿಸುತ್ತದೆಯಲ್ಲ? ಹೆಂಗಸು? ಅವರ ಗಂಡನಾ?' ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ವಿಳಾಸ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸುಮಾರು 20 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಯವರು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೂದೋಟ ಗಮನಿಸಿ, 'ಹೂದೋಟದ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನ ಬರೆಸಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಲೇಖನದಿಂದಲೇ ಶುರು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದಿದ್ದರು. ಆಗ ತೇಜಸ್ವಿ ಅವರ ಬಳಿ ಹೇಳಿದೆ, 'ನೀನು ಬರೆವೆ. ಅದು ಆಯ್ತು. ನಿನ್ನಿಂದ ಬರೆಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಬಿಡು' ಎಂದು ನಕ್ಕಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಹೂದೋಟದ ಚಿತ್ರ ತೆಗೆಸಿ ಲೇಖನ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ₹ 500 ಗೌರವಧನ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಅದೇ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮೊದಲ ಗೌರವ ಧನ!

ನನ್ನ ಮನೆಯವರು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಕವಯಿತ್ರಿ ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ್ ಬಂದಿದ್ದರು. ಊಟದ ಮನೆಗೆ ಬಂದು 'ನೀವು ಬರೆಯಲೇಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಪುಟ, ತೇಜಸ್ವಿಯರ ಬದುಕಿನ ಪುಟ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಬರಹ ಬೇಕು' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಕೂಡ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರು. 'ಬರೆಯಲು ಆಗದಿದ್ದರೆ ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಬರೆಯಿರಿ' ಎಂದರು. ನಾನೇ ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ, ಪ್ರಯತ್ನಪಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಬರೆದರೆ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬರೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದೆ.

'ನನ್ನ ತೇಜಸ್ವಿ' ಬರೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯ ಆಯಿತು. ಹೇಗಪ್ಪಾ ಬರೆಯುವುದು ಎಂದು ಅಳುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಶಿವಾರೆಡ್ಡಿ ಎಂಬುವವರು ನಾಲ್ಕಾರು ಸಾಲು ಬರೆದು ತೋರಿಸಿ ಬರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. 'ನನ್ನ ತೇಜಸ್ವಿ' ನಾನು ಬರೆದ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕ. ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ವಿ ಪರಿಚಯವಾದಾಗಿನಿಂದ ಅವರ ಜೊತೆಗಿನ ಕೊನೆ ದಿನದವರೆಗಿನ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿ ತುಮಕೂರಿನ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೊಬ್ಬರು ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. [illegible] ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಹುಡುಗ-ಹುಡುಗಿಯರು ಜತೆಯಾಗಿ ಬಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಒಂದು ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ [illegible] ನನ್ನನ್ನು ಮುತ್ತಿಕೊಂಡು 'ನನ್ನ ತೇಜಸ್ವಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದಬೇಕು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇನ್ನಷ್ಟು ಬರೆಯಿರಿ' ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದು ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ನನ್ನ ಎರಡನೇ ಪುಸ್ತಕ 'ನಮ್ಮ ಮನೆಗೂ ಗಾಂಧಿ ಬಂದರು' ಕೃತಿಗೆ ಲಭಿಸಿದ 'ಅಮ್ಮ' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕ [illegible]

[illegible]

...ಗಳು ಸಂಯಮದ ನಿರೂಪಣೆ

ಸಾರಸತ್ವ ಲೋಕೋಭಿನ್ನರುಚಿಃ

...ಮೊದಲನೇ ಪುಟದಿಂದ

ಮಾನವ ದೇಹವನ್ನು ವೇದಾಂತಿಗಳೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನುಭವಸ್ಥರಾದ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಸರಳವಾಗಿ ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿ, ಖಾರ ತಿಂದಮೈ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಎಂಥ ಸತ್ಯ! ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಂತಿರುವ ಇವು ಬದುಕಿನ ಸೃಷ್ಟಿ- ಸ್ಥಿತಿ- ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ. ಮನುಷ್ಯರ ಸೃಜನಶೀಲ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದಕ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ ಯಾರನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮಸಾಲೆಗೆ ಹೆದರುವುದು?

ಸಾರಿಲ್ಲದ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಪ್ಪೆ. ನನ್ನ ಮೇಷ್ಟ್ರೊಬ್ಬರು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು- 'ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕೊಂಡುಹೋಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನಲ್ಲ. ಮೆಣಸಿನಸಾರನ್ನು ಎಂದು. ಆಲೋಚಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ನಿಜವಾದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೇ ಒಯ್ದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾರಲ್ಲೇ ಸಮಸ್ತ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿದೆ. ಬಿಡಿಗಳು ಕೂಡಿ ಇಡಿಯಾಗುವ ಅದ್ವೈತವಿದೆ. ಪಾಪ, ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೇಕು ಸಾರು ಅವರ ದೇಶದಲ್ಲಿ? ಕಿಟೆಲನ ಅವಸ್ಥೆ ಗಮನಿಸಿ. ಸಾರಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕ ಕೊಡಲು ತಿಣುಕಾಡಿ ಸೋತು ಕಡೆಗೆ 'ಸೂಪ್ ಪೆಪರ್‌ವಾಟರ್' ಎಂದು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಇನ್ನು ಸಾರಿನ ಅನಂತರೂಪಗಳಾದ ಕಟ್ಟು, ತಿಳಿ, ಗಸಿ, ಕಾಡ, ಶೆರವಾ, ಚರಟ, ತೊಕ್ಕು, ಎಸರು, ಒಡ್ಡುರ್ಕ, ಮಸ್ಸಾಯಿ, ಪಚ್ಚುಳಿ, ಬಸ್ಸಾರು, ಮಸೊಪ್ಪು- ಪಲ್ಯ ಹೊಡೆದರೂ ಅರ್ಥಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಸಾಕಲ್ಲವೇ ಬಿಳಿಯರ ಗರ್ವಭಂಗಕ್ಕೆ? ನಮ್ಮವರು ಮಾಡಿರುವ ನಿಘಂಟಲ್ಲೂ ತಾನೇ ಎಲ್ಲಿವೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳು? ಕೃತಘ್ನರು. ಆದರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಅಂಥವರಲ್ಲ. ಸಮ್ಮೇಳನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಂಗರಸನ ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಸಂಶೋಧನೆಗೈದ ಪಂಡಿತರೊಬ್ಬರ ಪಕ್ಕ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಿದ್ದೆ. ಬಾಪೆಯಗಲ ಬಾಳೆಲೆ ಮೇಲೆ ಪಸರಿಸಿದ ಅನ್ನಕ್ಕೆ, ಮಸಾರಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಸಾರು ಹೊಯಿಸಿಕೊಂಡು ಸುರಿದು ಉಣ್ಣುತಿದ್ದರು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಬಂಧುವೊ ಎಂಬಂತೆ ಮುಖ ನೋಡಿದೆ. ಇದೊಂದು ನನ್ನ ವೀಕ್‌ನೆಸ್ಸು ಎಂದರು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ದನಿಯಲ್ಲಿ. ನಾನೂ ನಿಮ್ಮ ಕುಲದವನೇ ಎಂದೆ. ಮುಖ ಅರಳಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಅಡುಗೆಯವನನ್ನು ಕಂಡು ನಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆವು.

ಚರಿತ್ರಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ, ಯೂರೋಪಿನ ಸಾಹಸಿಗಳು ಸಮುದ್ರಮಾರ್ಗ ಶೋಧಿಸಿದ್ದೇ ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಸಾರಿಗೆ. ಇಸ್ತಾನ್‌ಬುಲ್ ಶಹರಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅಲ್ಲಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಪೈಸ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕಾಡಡವಿಗಳಿಂದ ಹೋದ ರಾಂಪತ್ರೆ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಲವಂಗಗಳು ದೊರೆಗಳಂತೆ ಮೆರೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನೆದೆ ಉಬ್ಬಿತು. ನಾವು ಪರಕೀಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಗುಲಾಮರಾಗಿದ್ದು ನಿಜ.

ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಬಾರಗಳು ಅವರನ್ನೂ ದಾಸ್ಯಕ್ಕೊಳ್ಳಪಡಿಸಿವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾಕೆಗೆ ಮೆಣಸಿನ ರಾಣಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರಿತ್ತಲ್ಲ. ಪುಟ್ಟಕಾಳು ಆಳುವವರ ಮುಕುಟಮಣಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯಿತು. ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಏಳುಬೀಳುಗಳಿಗೆ ಕಾಳುಮೆಣಸು ಕಾರಣ ಎಂದರೆ ಜನ ನಂಬಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕದ್ದು ಮೂರ್ತಿಯ ಹೊರತು ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲ. ಗರಂ ಮಸಾಲೆಯಿಲ್ಲದ ಸಾರು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಬಾಳೇ ನಿಸ್ಸಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಾಗೆಂದು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿತತಪ್ಪಿ ಹಾಕಿದರೆ ಉಂಡವರ ಗತಿ ಗಂಗಮ್ಮನ ಪಾಲೇ. ಲಗ್ನವಾದ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಊಟ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೋಳಿಸಾರು! ಆದಿನವೇ ಶ್ರೀಯುತರು ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ಜಗಳ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತೇ? ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಹೊಲದೊಳಗೆ ಎತ್ತನ್ನೂ ಬೀಗರೂಟದ ದಿನ ಅಡುಗೆಯವರನ್ನೂ ಕೆಣಕಬಾರದು ಎಂಬ ವಿವೇಕವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯ. ಗುಂಟೂರು ಮೂಲದ ಆಕೆ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ ಅತಿಥಿಗಳಾದ ನಮಗೂ ಪತಿದೇವರಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಮೆಣಸಿನಹುಡಿ ಮುಂದುಮಾಡಿದ್ದರು.

ಪ್ರಥಮ ತುತ್ತು ಬಾಯಿಗಿಟ್ಟೆ. ಕೆಂಡ ನುಂಗಿದಂತಾಯಿತು. ಗಂಟಲು ಸುಟ್ಟು ಖಾರ ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಕಣ್ಣಲ್ಲೂ ಬಾಯಲ್ಲೂ ದಳದಳ ನೀರುಸುರಿಸುತ್ತ ಬಾನು ಬಾಯಿ ಹೊಯ್ಕೊಂಡಳು. ನಾಲಗೆ ಚಾಚಿ ತೇಕುವ ನಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದ ನಾವು, ಬೆಲ್ಲ, ಮೊಸರು ತಿಂದು ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಶಮನಿಸಿದೆವು. ಮುಂದೆ ಬಾನು ಯಾವ ಭೋಜನಾಹ್ವಾನವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಹೋದ ಕಡೆ ಸಾರಿನೊಳಗೆ ಬೆರಳನ್ನು ನೆನೆಸಿ ನಾಲಗೆಗಿಟ್ಟು ನಂತರ ಊಟ ಶುರುಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ಮುದ್ದೆ, ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡುವವರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸಿಕ್ಕಾರು. ಸಾರು ಎಲ್ಲರ ಮಾತಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡಾಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಜ್ಞವೈದ್ಯರಂತೆ ಪಾಕಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾರುತಜ್ಞರು. ಯಾವ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಯಾವಾಗ ಎಷ್ಟು ಹಾಕಬೇಕು ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಅದರ ರುಚಿ. ಅಡುಗೆಗುಣ ಸಾರಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಂತೆ. ಸಾರು ಕೆಟ್ಟಾಗ ಅಟ್ಟವರ ಮುಖ, ಗೆಲ್ಲುವ ಮ್ಯಾಚಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಚುಬಿಟ್ಟ ಕ್ರಿಕೆಟಿಗನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಸಾರು ಚಂದವಾದರೆ ಅರ್ಧಯುದ್ಧ ಗೆದ್ದಂತೆ. ನನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾರುಗಳಿಂದ ಖ್ಯಾತವಾಗಿದ್ದಳು.

ಬೂಬಮ್ಮನ ಸಾರು ಮೂರು ದಿನ ಕೈವಾಸನೆ ಹೋಗಲ್ಲ ಎಂದು ಆಕೆ ಸತ್ತ ಎಷ್ಟೊ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಜನ ಗುಣಗಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. 'ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಬಾಯಿ ಕೆಟ್ಟಿದೆಯಂತೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾರುಬೇಕಂತೆ' ಎಂಬ ಒಕ್ಕಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೀದಿಯ ಬಟ್ಟಲು ಮನೆಗೆ ಬಾರದ ದಿನವಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಸಾರು ರವಿವರ್ಮನ ಚಿತ್ರದಂತೆ, ಬೇಂದ್ರೆ ಕಾವ್ಯದಂತೆ. ಆಕೆ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿರುವಾಗ ತಪಸ್ವಿಯಂತೆ ತೋರುತಿದ್ದಳು. ಸೇನಾನಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರದಿಂದ ಆಯುಧ ಹಿರಿದು ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಸಾರಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತೆಗೆದು ಜೋಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ದನಿಯಾ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಜೀರಿಗೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಹುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೆಂಡದಲ್ಲಿ ಸುಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹುರಿತದಿಂದ ಸಾರಿಗೆ ಬೇರೊಂದೇ ಪರಿಮಳ- ರುಚಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅರೆದು ವರ್ಣರಂಜಿತ ಮುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಾದೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಸೀಳು ಕೆಂಚಗಾದ ಬಳಿಕ ಅವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಹಾಕುತ್ತ ಕಮ್ಮಗೆ ತಾಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಳಿಕ ತರಕಾರಿಯೊ, ಮಾಂಸವೊ ಬೀಳುತಿತ್ತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನರಸ, ಹುಣಿಸೆಹುಳಿ. ಹುಳಿಹಿಂಡು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಸಾರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದುವೇ ಜೀವ. ಬಾನುವಿನ ಸಾರುಗಳಲೆಲ್ಲ ಮೊಳೆಹುರುಳಿ ಕಡಿ ಹಾಗೂ ಹುಳ್ಸೊಪ್ಪು ಅಪ್ರತಿಮ. ಕಲಸಿದ ಮೆಹಂದಿಯಂತಿರುವ ಹುಳ್ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಬಿಸಿಯನ್ನಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಮಾಡಿದ ಕೈಗಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾರಿಗೂ ಸೀಜನ್ನಿಗೂ ನಂಟಿದೆ. ಮಳೆ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕು, ಕಾರೇಡಿಯ, ಹಳ್ಳದ ಮೀನಿನ, ಹುರಿಗಾಳಿನ ಸಾರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿಯವರೆಕಾಳಿನ ಸಾರಾದರೆ, ಬೇಸಿಗೆಗೆ ಬಸ್ಸಾರು, ಮಜ್ಜಿಗೆಸಾರು, ತಂಬುಳಿ. ಹಸಿಸಾರು ಒಂದೇ ಹೊತ್ತಿನವು. ಕುದಿಸಿ ನಾಳೆಗೂ ತಿನ್ನಬಹುದು- ರುಚಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೀನ್ಸಾಳಿ ಮಾತ್ರ ಹಳಸಾಗಲೇಬೇಕು. ಸಾರೊಳಗೆ ತುಂಡು ಅರ್ಧದಿನವಿದ್ದರೆ ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿ, ಖಾರ ಹೀರಿಕೊಂಡು ರುಚಿಗಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಮ್ಮ ನಾವೆಲ್ಲ ಉಂಡುಮಲಗಿದ ಬಳಿಕ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಮೀನ್ಸಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೊತ್ತಾರೆ ತಣ್ಸಾರಿಗೆ ಬಿಸಿಮುದ್ದೆ ಇಲ್ಲವೇ ಅಕ್ಕಿರೊಟ್ಟಿ. ಹಳತಾದಷ್ಟು ರುಚಿಕೊಡುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರೆಂದರೆ ಹುರುಳಿಕಟ್ಟು. ಶಿವಮೊಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಟಾಂಗಾದವರ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಚೆಂಬಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಸಿಗುವ ಹುರುಳಿಕಟ್ಟಿಗೆ ಜನ, ಎಟಿಎಂ ಮುಂದೆ ಕ್ಯೂನಿಂತಂತೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾತೃಸಮಾನರಾದ ನಮ್ಮತ್ತೆಯವರು ಜೀವಿಸಿದ್ದಾಗ ಅಳಿಯೋಪಚಾರದ ಶಿಖರ ಸ್ಥಿತಿಯಂತೆ ಕಟ್ಟಿನಸಾರು ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಳಿಯಂದಿರು ಅನ್ನದ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿದ್ದೇ ಕಟ್ಟುವೈಭವವೆಲ್ಲ ನಿಂತಿತು. ಇಂಗುತೆಂಗು ಇದ್ದಾಗ ಸಾರು ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭ. ಅರೆಕೊರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವುದು ನಿಜವಾದ ಕಸುಬುದಾರಿಕೆ. ಅಮ್ಮ ಬೇಳೆ ಬೇಯಲಿಟ್ಟು ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಹೋದವಳೆ ಕುಂಬಳಕುಡಿ, ನುಗ್ಗೆ, ಮುಳ್ಳರಿವೆ, ಬಸಳೆ, ಉಪ್ಪಿನಚಲ್ಲ ಕಿತ್ತುತಂದು ಸೋಸಿ ಹೆಚ್ಚಿಹಾಕಿ ಮಸೆದು ಒಗ್ಗರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬಿಸಿಮುದ್ದೆಗೆ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗಾತಿಯದು. ಈಗಲೂ ಹೊಲಗೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹೆಂಗಸರ ಮಡಿಲಿನಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸಿ ಬರುವ ಬೆರಕೆಸೊಪ್ಪು ಸಾರಾಗಿ ಮುದ್ದೆಗೆ ಜೊತೆಯಾಗುತ್ತವೆ- ಅಗಲಿದ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಒಂದಾದಂತೆ.

ಅಡುಗೆಮನೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನ ಕಮ್ಮಟ. ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಬಹುದು. ಅಡುಗೆಯಷ್ಟು ಸೃಜನಶೀಲವಾದ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಬಾಣಸಿಗನಾಗುವ ಬಯಕೆಯಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗಲೂ ನೀರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ತೆಳ್ಳಗೆ ವೇಗವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುವಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮೀರಿಸಿದವರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಅಡ್ಡಬರುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅಮ್ಮ 'ನಡಿಯೋ ಆಚೆ ಎಂದು ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಅಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಡುಗೆಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಯಾರು ಗಂಟುಹಾಕಿದರೋ? ನನ್ನಂಥವರು ಪಾಕತಜ್ಞರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುಬಿತ್ತು. ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸ ನಮ್ಮದಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸಿರುವ ಗಂಡಸರು ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರೇ ನಿಜ. ಈಗಲೂ ಬಾನು ಕಿಚನನ್ನು ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸುವೆ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಒಳಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಆಕೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಕಿಚನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಾರು ಮಾಡಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅವಳು ವಾಪಸಾಗುವುದರೊಳಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಯೋಗಫಲಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಕಾರಣ, ಅವಳು ನನ್ನ ಸಾರಿನ ರುಚಿ ನೋಡಲೂ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದನ್ನು ಕೆಲಸದಮ್ಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಸಾರುಂಡು ಅವಳ ಮೈಕೆಟ್ಟೀತೆಂದು ಮದ್ದಿಗೆಂದು ಮೇಲೆ ರೊಕ್ಕವನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಅಮ್ಮನ ಸಾರುಪ್ರತಿಭೆ ಅನೇಕ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಯಿತು. ಸಾರುಕೆಟ್ಟಾಗಲೆಲ್ಲ ಆಕೆ 'ಕಾಲು ತೊಳೆದ ನೀರಾಗಿದೆಯಲ್ಲೇ ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು'.

ತುಂಬಿದ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲೆ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಉಪವಾಸ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ತಾಪತ್ರಯವೇ ಬೇಡವೆಂದು ಅಕ್ಕ ಸಾರು ಕುದಿವಾಗ ಚಮಚೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಆಕೆಯ ಅಂಗೈಮೇಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕವಳವುಗಿದು, ಚುಳುಕದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದಾಡುವ ಸಾರನ್ನುರುಬಿ ನೆಕ್ಕಿ ಅರೆಕ್ಷಣ ಕಣ್ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜಿಹ್ವೆಯಯಲ್ಲಿರುವ ರಸಗ್ರಾಹಕ ಲ್ಯಾಬಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ವರದಿ ತರಿಸುವ ಗಳಿಗೆಯದು. ಅಲ್ಲಿತನಕ ಆಪರೇಷನ್ ಥೇಟರ್ ಹೊರಗೆ ನಿಂತ ರೋಗಿಬಂಧುವಿನಂತೆ ಅಕ್ಕ ತಲ್ಲಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ನಾಲಗೆಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳೊ ಪಾಸ್; ಕಣ್ಣರೆಪ್ಪೆ ಬಿಗಿದು ಮೂಗೇರಿಸಿ ಮುಖ ಸೊಟ್ಟವಾಯಿತೊ ಮುಗೀತು ಕತೆ.

ಸಾರನ್ನು ಕುದಿತದ ಆಧಾರದಲ್ಲೇ ಇಂಥದೆಂದು ಹೇಳಬಲ್ಲ ರಸತಜ್ಞರುಂಟು. ಅದರಲ್ಲೂ ಕೋಳಿ, ಮೀನು, ಮೂಲಂಗಿ, ನುಗ್ಗೆ, ಹುರುಳಿ ಸಾರುಗಳು ಬೇಯುವಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಂಪು ಹೊಮ್ಮಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲಸಗಾರರೇ ತುಂಬಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಬೀದಿ, ಪ್ರತಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮುದ್ದೆ ಕೂಡಿಸುವ ಕಂಪಿನ ಜತೆ ಸಾರಿನ ಗಮಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಸುವಾಸನಾರಂಜಿತ ಲೋಕ. ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಜಾತ್ರೆ- ಉರುಸುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಲೋಕ ಮತ್ತೂ ಅದ್ಭುತ. ಅಲ್ಲಿ ಪೂಜಾ ಸಾಮಾನಿನ ಅಂಗಡಿಗಿಂತ ಮಸಾಲೆ ಸ್ಟಾಲುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದುಂಟು. ಭಕ್ತಾದಿಗಳಾದರೂ ಗುಡಿ- ದರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ -ಫಾತೆಹಾ ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ತನ್ಮಯವಾಗಿ ತೊಡಗುವುದು ಅಡುಗೆಯಲ್ಲೇ. ರಾಕೆಟ್ ಉಡಾವಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ತೊಡಗಿರುವಂತೆ, ಹಿರಿಯ ಬಾಣಸಿಗರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಬಳಗವು ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಶುಂಠಿ ಸುಲಿವ, ಬಾಡುಕಡಿವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೂರಾರು ಒಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರು ಬೇಯುತ್ತ ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಕಂಪು ದೈವಕ್ಕೇ ನಶೆಯೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಡ್ಸಾರು ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭ. ಬಡಿಸಲು ಎಂಟೆದೆ ಬೇಕು. ಕಾರಣ, ಒಳ್ಳೇಪೀಸು ಬೀಳಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ಮುನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಿರಾಕಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಾರುಗಳಿವೆ. ಪುನರುಕ್ತಿ ಆಗದಂತೆ ವರ್ಷವಿಡೀ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಮಾಡುವರುಂಟು. ಸಾರೆನ್ನುವುದು ಬಹುರೂಪಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಇಡಲಾದ ಏಕರೂಪಿ ನಾಮಕರಣ. ಪ್ರತಿ ರೂಪಕ್ಕೂ ಬೇರೆಯೇ ಹೆಸರುಂಟು. ಮೇಲೋಗರ ತೊಗೆ ಪಳದಿ ಕಟ್ಟು ತಾಳು ಪದಾರ್ಥ ಹುಳಿ ಆಮ್ರ ಕೊದ್ದೆಲು ಎಸರು ಉದುಕ ಸಾಂಬಾರು ಪಳದಿ ಪಪ್ಪು ಬ್ಯಾಳಿ ಕೂಟು ತೊವ್ವೆ ಗೊಜ್ಜು ತಾಳದ- ಒಂದೇ ಎರಡೇ? ಉದಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಳ್ಳುದಕ ಹಸಿಯುದಕ; ಆಮ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಸೆಕಾಳಮ್ರ, ಹುರದಕಾಳಮ್ರ, ಕಟ್ಟಿನಾಮ್ರ; ಸೊಪ್ಪುಗಳಲ್ಲಿ ಮಸೊಪ್ಪು ಗಟ್ಟೊಪ್ಪು; ಎಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಪ್ಪೆಸರು ಕಾಳೆಸರು ಕೂಡೆಸರು ಬಾಡೆಸರು ಉಪ್ಪೆಸರು ಕಿವುಚೆಸರು; ಇಲ್ಲಿರುವ ಬಸಿ ಅರೆ ಕಿವುಚು ಹುರಿ ಕೂಡಿಸು ಮಸೆ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಕಿವುಚಿ ಮಾಡುವ ಸಾರುಗಳು ಉಣ್ಣಲು ಚಂದ; ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಬಾರದು. ಹುಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜಿಗೆಹುಳಿ ಮೀನುಹುಳಿ ಬೆಂಡೆಹುಳಿ ಕಡ್ಲೆಹುಳಿ ಬ್ಯಾಳೆಹುಳಿ; ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೀನುಸಾರಿಗೆ ಮೀನ್ಸಾಳಿ ಎಂದೇ ಹೆಸರು. ಮೀನ್ಸಾಳಿ ಸಂದ್ ಸಂದೀಗೆಲ್ಲ ಇಳಿ ಎಂದು ಗಾದೆಯೇ ಇದೆ. ಬೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ಪನಬ್ಯಾಳಿ ಹುಳಿಬ್ಯಾಳಿ ಖಾರಬ್ಯಾಳಿ ಗಟ್ಟಿಬ್ಯಾಳಿ. ಇವುಗಳಲೆಲ್ಲ ಆಂಧ್ರದವರ ಪಪ್ಪುವೇ ಉತ್ತಮ. ಒಮ್ಮೆ 'ಹಳ್ಳಬಂತುಹಳ್ಳ ಓದುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಬಡಿಸುವ ಶ್ರೀಮದ್ ಬ್ಯಾಳಿಹುಳಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿತು. ಲೇಖಕರಿಗೆ ಕರೆಮಾಡಿ 'ಬ್ಯಾಳಿಹುಳಿಯ ರುಚಿ. ಮ್ಲೇಚ್ಛನಾದ ನಾನು ಸವಿಯಬಹುದೇ? ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕವರು 'ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಬನ್ನಿ ಎಂದರು. ಹೋದೆ. ಉಂಡೆ. ಕಥನದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವಷ್ಟು ಅಮೋಘವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಲ್ಪನೆಯ ಉಪ್ಪುಹುಳಿಖಾರಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ಕಲೆಯ ಮಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ವಾಸ್ತವವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದು ನನ್ನ ತಪ್ಪಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಮೀನ್ಸಾಳಿ ತಿಂದು ಕೆಟ್ಟಿರುವ ನನ್ನ ಜಿಹ್ವಾದೋಷವಿರಬಹುದು.

ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳ ಸಾರುಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗೊಡ್ಸಾರು. ಹುಣಿಸೆಹುಳಿ ಉಪ್ಪು, ಮೆಣಸಿನಹುಡಿ ಕಲಸಿ ಮಾಡುವ ಬಡವರ ಮೇಲೋಗರವಿದು. ಗಾಂಧೀಜಿಯಂತೆ ಸರಳವಾದ ಇದನ್ನು ಗೊಡ್ಡೆಂದೇಕೆ ಬೀಳುಗಳೆದರೊ ಕಾಣೆ. ಇನ್ನು ಉಪ್ಸಾರು. ಬೆಳ್ಳುಳಿ ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು ಸುಟ್ಟಮೆಣಸು ಜೀರಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿದ ಮಸಾಲೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಕಲಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುವ ಏಕೈಕ ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ಸಾರಿದು. ನೋಡಲು ಮುಗ್ಧ. ಬಾಯಿಯೊಳಗಿಟ್ಟರೆ ಆಸಿಡ್ಡು. ಹೊಸಬರು ಹುಶಾರಾಗಿರಬೇಕು. ಮುಸುರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಬೇಕಾದ ಹಳೇಸಾರನ್ನು ಜಾಣೆಯರು ಕೂಡಿಸಿ ಕುದಿಸಿ ಒಗ್ಗರಣೆ ಕೊಡಲಾಗುವ ಸಾರಿಗೆ ಕೂಡ್ಸಾರೆಂದು ಹೆಸರು.

ಮುದುಕರನ್ನು ತಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ತರುವ ಈ ಜಾದುವಿಗೆ ರೀಸೈಕಲ್ ಸಾರೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು. ಬಿಸೇರೊಟ್ಟಿಗಿದು ಒಳ್ಳೇ ಗೆಣೆಕಾರ. ನಾವು ಸಣ್ಣವರಿದ್ದಾಗ ರಾತ್ರಿಯೂಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಭಿಕ್ಷುಕನಲ್ಲ- ದೇವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕೂಗುತ್ತ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಗೃಹಿಣಿಯರು ಅವನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವನ ಬಕೇಟಿಗೆ ಹಳೇಸಾರು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನಾತ ಕುದಿಸಿ ಬಡವರಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತಾನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿಯಿತ್ತು.

ಅವನ ಶರೀರ ಮಾತ್ರ ಕೂಡ್ಸಾರಿನ ಜೀವಸತ್ವಗಳಿಂದ ಥಳಥಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೀಳ್ಕೊಡಿಗೆ ಸಾರೊಂದಿದೆ. ನಂಟರಿಷ್ಟರು ವಾರಮುಗಿದರೂ ಝಂಡಾ ಕೀಳುವ ಸೂಚನೆ ತೋರದ್ದಾಗ ಮಾಡುವ ಕರಿಮೆಣಸಿನ ಅಥವಾ ಸಾದಾಬೇಳೆಯ ಸಾರಿದು. ಕೋಳಿ ಕುರಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಮೀನು ಹುಳಿ ಪಪ್ಪು ಎಲ್ಲ ಮುಗೀತು. ಇನ್ನು ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸಂದೇಶವದು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಖಾರವಾದ ಚಟ್ನಿಗಳು ಶುರುವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾರೂ ಒಂದು ಸಂಕೇತ ಭಾಷೆ.

ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವುದು ರೊಟ್ಟಿ ಮುದ್ದೆಗಳಲ್ಲ. ಸಾರು. ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ- ಪಕ್ಕವಾದ್ಯದವರಂತೆ. ಆದರೆ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರ ತಬ್ಬಲಿಯಾಗುವಂತೆ. ಸಾರಿಲ್ಲದ ಮುದ್ದೆಅನ್ನ ಮೂಸುವರ್‍ಯಾರು? ಸಾರೇನು ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆಯೇ ಊಟದ ಮಹತ್ವ. ಮೀನು ಕೋಳಿ ಕಳಲೆ ಅಣಬೆ ಅವರೆ ಮೊಳೆಹುರುಳಿ ಸಾರಿದ್ದರೆ ಮುದ್ದೆ ನೆಪಮಾತ್ರ. ಒಂದೇ ಸಾರು. ಪ್ರದೇಶ ಜಾತಿ ಕುಟುಂಬವಾರು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಬಲ್ಲದು. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾರಿ ಬಂಟ ಕೊರಗ ಮೊಗವೀರ ಗೌಡಸಾರಸ್ವತರ ಮೀನ್ಸಾರಿಗೆ ಬೇರೆ ರುಚಿಯಿದೆ. ಈಚೆಗೆ ರಾಗಿಮುದ್ದೆ-ನಾಟಿಕೋಳಿ ಸಾರಿನ ಹೋಟೆಲು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಕೇರಳಾಪುರ ಹೋಟೆಲುಗಳ ಬೋಟಿಸಾರು ತಲೆಕಾಲ್ಸಾರು ಉತ್ಕೃಷ್ಟ. ಕೋಳಿಸಾರುಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಟ್ಟರೆ ದೇವನಹಳ್ಳಿಯ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ವಿದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಆತ ಹಿಂತಿರುಗುವುದನ್ನು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ ರಾಮನಿಗೆ ಶಬರಿ ಕಾದಂತೆ ಕಾಯುತ್ತದೆ- ಕೋಳಿಸಾರು ಮಾಡಿಸಲು. ಎರಡನೇ ಬಹುಮಾನ ರಾಮದುರ್ಗದ ಐದಿಯ ರಜಾಕನಿಗೆ. ಕೆಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳು ರಜಾಕನ ಕೈಮಾಟ ಸವಿಯಲೆಂದೇ ಬೆಳಗಾವಿ ಸೀಮೆಗೆ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದದುಂಟು.

ನಾನು ಹೋದೆಡೆಯೆಲ್ಲ ಆಯಾ ಸೀಮೆಯ ಸಾರನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತೇನೆ. ಒಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ ಭಾಗದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಸಹಪಾಠಿಯ ತಾಯಿ, ಹಳಗಾಲದ ಮುದುಕಿ, ಅವರೆಕಾಳಿನ ಸಾರನ್ನು ಕುದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಿಮಳ ಸಮ್ಮೋಹಕವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಲೋಟ ಹಿಡಿದು 'ಅಮ್ಮಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡುವಿರಾ? ಎಂದೆ. 'ಅಯ್ಯೋ ಸ್ವಾಮಿ, ನೀವು ಕೇಳೋದು ಹೆಚ್ಚೊ ನಾನು ಕೊಡೋದು ಹೆಚ್ಚೊ? ಬಡವರ ಮನೆಸಾರು. ಒಂದಿದ್ದರೆ ಒಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂಕೋಚಪಡುತ್ತ ಎರಡು ಸೌಟು ಹೊಯ್ದುಕೊಟ್ಟರು. ಕುಡಿದೆ. ಬೇನೆಗಳೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟೋಡಿದವು. ಸಾರು ಜಿಹ್ವಾನಂದದ ವಸ್ತುವಲ್ಲ. ಸಾರೋಪತಿ ಮದ್ದು ಕೂಡ. ನಮ್ಮ ಅಡುಗೆಮನೆಗಳು ಯಾವತ್ತೂ ದವಾಖಾನೆಗಳಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿವೆ.

ಕರಿಮೆಣಸಿನ ಸಾರಿದ್ದರೆ. ನೆಗಡಿ ಗಡಿಪಾರು; ಜ್ವರಕ್ಕೆ ಒಣಸೀಗಡಿಯೊ ಕರಿಮೀನೊ ಹುರಿದು ಹಾಕಿದ ಸಪ್ಪನ್ನಬೇಳೆ; ಬಾಣಂತಿಗೆ ಏಡಿಯ ಕಾಡ; ಕೈಕಾಲು ಮುರಕೊಂಡವರಿಗೆ ಕಾಲ್ಸೂಪು. ಕಾಲ್ಸೂಪೆಂದಾಗ ನೆನಪಾಯಿತು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ನೆರೆಮನೆಯವರು ಬೈಕ್ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಕಾಲುಮುರಿದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದ್ದರು. ನೋಡಲು ಹೋದಾಗ ಬಾನು ಸುಮ್ಮನಿರದೆ 'ಕಾಲುಸೂಪು ಕುಡೀತೀರಾ? ಎಂದಳು. ತಿನ್ನುಣ್ಣದ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಅವರು ದೈನೇಸಿ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ 'ಕಾಲು ಸರಿ ಆಗೋದಾದರೆ ವಿಷವಾದರೂ ಕುಡಿತೀನಿ ಮೇಡಂ ಎಂದರು. ಬಾನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಳು. ರುಚಿ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಏರಿತು. ತತ್ಪರಿಣಾಮ, ಕಾಲು ನೆಟ್ಟಗಾದ ಕೂಡಲೇ ಶ್ರೀಯುತರು ಸೂಪುಬೇಟೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. 'ಇಷ್ಟು ದಿನ ಕುಡೀದೆ ಜೀವನ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಸಾರ್ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಲ್ಸೂಪು ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಹೋಟೆಲೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸೂಪಿನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಬೈಕು ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವುದೊ ಎಂದು ನಮಗೆ ಆತಂಕ. ನಾನು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾಲುಸೂಪನ್ನು ಹೈದರಾಬಾದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದೊಡ್ಡ ಕಡಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟು ಚೊಕ್ಕಗೊಳಿಸಿದ ಕುರಿಕಾಲನ್ನು ಮಸಾಲೆಜತೆ ಹಾಕಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡಿ ಕುದಿಸುವರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪಿಂಗಾಣಿ ಬಟ್ಟಲಿನಲ್ಲಿ ಹಬೆಹಬೆಸುವ ಸೂಪಿನ ಮೇಲೆ ಕೊಚ್ಚಿದ ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು ಪುದಿನ ಉದುರಿಸಿ ಕೊಡುವರು. ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಕುಡಿದರೆ ಎರಡು ದಿನ ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ರೊಟ್ಟಿಸೀಮೆಯವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾರು ಸಿದ್ಧಿಸಿಲ. ಅವರ ಬೇಳೆಕಟ್ಟು ನೀರಸ. ಪಲ್ಯಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಎಣಗಾಯಿಯಂತೂ ಗ್ರೇಟ್. ಅಮೃತಸಮಾನ ಸಾರುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೀರ್ತಿಮಾತ್ರ ಅನ್ನಮುದ್ದೆಯ ಸೀಮೆಗೇ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದೆಗೆ ಹಸಿಗಾಳಿನ ಸಾರು ಹೇಳಿಮಾಡಿಸಿದವು. ಮಾಗಡಿ ಸೀಮೆಯ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಚಳಿಗಾಲ ಬಂದರೆ 'ಸಾ. ಸೊಗಡಕಾಯಿ ಬಂದವೆ. ಹಿಸಕಿದವರೆ ಸಾರು-ಮುದ್ದೆ ತಿನ್ನೋಣ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸುವರು. 'ಹಂಪೆಯಿಂದ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಬಂದವರೆ ಅವರೆಸಾರು ತಿನ್ನೋಕೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನಂತೆ ಹಬ್ಬಿ, ವಾರಕಾಲ ಅವರೆಯ ವಿವಿಧ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಡಿಸುವರು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಹಣ ಕೀರ್ತಿ ಎಂದೆಲ್ಲ ಮೀಮಾಂಸಕರು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ಸರಿ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾರನ್ನು ಸೇರಿಸದೆ ಲೋಪವೆಸಗಿದರು. ಪ್ರತಿ ಪ್ರದೇಶವೂ ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಕೊಳ್ಳೆಗಾಲವು ಕಡಲೆಕಾಳ ಕೂಟಿಗೆ; ಉಡುಪಿ ಬೂದುಗುಂಬಳ ತುಂಡಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆಹುಳಿಗೆ. ತಮಿಳುನಾಡಿನವರ ಹಾಗೆ ರಸಂ ಮಾಡಲು ನಮಗೆ ಬಾರದು; ನಾನು ಅಮೋಘ ಬಸ್ಸಾರು ಮೆದ್ದಿರುವುದು ಮದ್ದೂರಿನಲ್ಲಿ- ಮಳವಳ್ಳಿ ಕ್ರಾಸಲ್ಲಿರುವ ತಟ್ಟಿ ಹೋಟೆಲಲ್ಲಿ; ಐದಾರು ಜಾತಿಯ ಕಾಳುಹಾಕಿ ಮಾಡುವ ಕೋಲಾರ ಸೀಮೆಯ ಸಾರಿನ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಕಸಿಯಲಾರರು; ಮಲೆನಾಡಿನ ಹುಳಿಮಾವಿನ ಸಾರಿದ್ದರೆ ಪಾವಕ್ಕಿಯವನು ಅಚ್ಚೇರಿಗೆ ಬಡ್ತಿ ಪಡೆಯುವನು. ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳುಹುಳಿಯಂತೂ ಲೋಕೋತ್ತರ.

ಹುಚ್ಚೆಳ್ಳನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹುರಿದು [illegible] ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಿವುಚಿ. [illegible] ಜೀರಿಗೆ ಕೊತ್ತಂಬರಿಸೊಪ್ಪು ಸುರಿದು. [illegible] ಹುರಿಗಡಲೆಕಾಳು ಹಾಕಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಜೀವಾಮೃತವಿದು [illegible] ಹೋಟೆಲಿಗೆ ನನ್ನ ಅಮೂಲ್ಯಮತ. ಅಲ್ಲಿ ದುಂಡನೆಯ ಸಣ್ಣೀರುಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದ ಪರಮಾಯಿಶಿ ಸಾಂಬಾರು ತಯಾರಾಗುತ್ತದೆ. ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನಲ್ಲಿ ವಾಕಿಂಗ್ ಮುಗಿಸಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಗುರಾಣಿಯಂತೆ ಹಿಡಿದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಬಹುತೇಕರು ಸಾಂಬಾರುಪ್ರಿಯರು. ಮಾಣಿಗಳಾದರೂ [illegible] ಇಡ್ಲಿ ಕೇಳಿದರೂ ಎರಡು ಬಟ್ಟಲು [illegible] ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರ ಜಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ತಂದು [illegible] ತಣ್ಣಗಿರಲಿ. ನಾನು 'ನಿವ [illegible] ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋದ [illegible]

[illegible]

'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ' ಕ್ವಿಜ್ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಶಿಪ್ ಫೈನಲ್‌ನಲ್ಲಿ (ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ) ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹರ್ಷಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನ ಎನ್‌ಅಭಯ್ ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠ ಎನ್‌ಸ್ವಾಮಿ, ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಉಡುಪಿಯ ವಿದ್ಯೋದಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆಯ ಚಂದನ್ ಪ್ರಕಾಶ್ ಹಾಗೂ ಧೀರೇಂದ್ರ ಭಂಡಾರಿ, ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರಿನ ನಿಟ್ಟೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಶಾಲೆಯ ಇಷಾ ಹಾಗೂ ಕೀರ್ತಿರಾಜ್ –ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಚಿತ್ರ

'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಕ್ವಿಜ್ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಶಿಪ್–2018'

ವಿದ್ಯೋದಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಉಡುಪಿಯ ವಿದ್ಯೋದಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆಯು 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಕ್ವಿಜ್ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಶಿಪ್ 2018' ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಂಪಿಯನ್ ಆಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರಿನ ನಿಟ್ಟೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಶಾಲೆ ದ್ವಿತೀಯ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಮಹರ್ಷಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ ತೃತೀಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದವು.

ನಗರದ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ಮುಕ್ತಾಯವಾದ ನಾಲ್ಕನೇ ಆವೃತ್ತಿಯ ಚಾಂಪಿಯನ್‌ಶಿಪ್‌ನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸವಾಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯೋದಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ 9ನೇ ತರಗತಿಯ ಧೀರೇಂದ್ರ ಭಂಡಾರಿ ಮತ್ತು ಚಂದನ್ ಪ್ರಕಾಶ್ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರು.

ಇವರಿಗೆ ನಿಕಟ ಪೈಪೋಟಿ ಒಡ್ಡಿದ ನಿಟ್ಟೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಶಾಲೆಯ 9ನೇ ತರಗತಿಯ ಇಷಾ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಸಿಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕೆ.ಕೀರ್ತಿರಾಜ್ ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದರು. ಅಂತಿಮ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ 20 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪೈಕಿ ಏಕೈಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ಇಷಾ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಳು.

ತೃತೀಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಮೈಸೂರಿನ ಮಹರ್ಷಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆಯನ್ನು ವಸಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಅಭಯ್ ಎನ್.ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಿದರು. ವಿಜಯಪುರದ ಸೈನಿಕ ಶಾಲೆ ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪಾಟೀಲ ಶಾಲೆ 5ನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಟ್ಟವು.

ವಾಲ್‌ನಟ್ ನಾಲೆಡ್ಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ರಾಘವ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ಥಕ್ ಕುಂಟಯಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಈಜು ಪಟು ನಿರಂಜನ್ ಮುಕುಂದನ್ (ಪ್ರಾಯೋ ಸ್ವಿಮ್ಮರ್) ಹಾಗೂ ಚಿತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕ ಸಿಂಪಲ್ ಸುನಿ, 'ಟೀಚ್ಫಾ' ಸಂಸ್ಥೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕ ಶ್ರೀಧರ್ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ವಿಜೇತರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಿಸಿದರು.

ದೀಕ್ಷಾ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್, ವಾಲ್‌ನಟ್ ನಾಲೆಡ್ಜ್, ಸನ್‌ಪ್ಯೂರ್, ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಗ್ಲೂಕೋವಿಟಾ ಬೋಲ್ಟ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಂತಿಮ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ತುಮಕೂರು, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಧಾರವಾಡ, ರಾಯಚೂರು ಹಾಗೂ ದಾವಣಗೆರೆ ವಲಯ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ 10 ತಂಡಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದವು.

ಬಹುಮಾನ ವಿವರ
- ಪ್ರಥಮ ₹50,000,
- ದ್ವಿತೀಯ - ₹30,000,
- ತೃತೀಯ ₹10,000,
- ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನ-₹6,000
- 5ನೇ ಸ್ಥಾನ -₹4,000

ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಅಂಕ ವಿವರ
- ವಿದ್ಯೋದಯ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಉಡುಪಿ, ಪ್ರಥಮ- 90
- ನಿಟ್ಟೂರು ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಶಾಲೆ, ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರು ದ್ವಿತೀಯ- 70
- ಮಹರ್ಷಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಶಾಲೆ, ಮೈಸೂರು ತೃತೀಯ -60
- ಸೈನಿಕ ಶಾಲೆ,ವಿಜಯಪುರ ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನ-50
- ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಪಾಟೀಲ ಶಾಲೆ,- ಕಲಬುರ್ಗಿ ಐದನೇ ಸ್ಥಾನ- 35

ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್, ಬಿಜೆಪಿ ವಿರುದ್ಧ ನಿಡುಮಾಮಿಡಿ ವೀರಭದ್ರ ಚನ್ನಮಲ್ಲ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಆರೋಪ

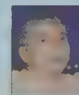
'ರಾಮ ಸೀತೆ ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಕರು'

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬಳ್ಳಾರಿ: 'ರಾಮ- ಸೀತೆ ಕೂಡಾ ಗೋಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ಇದನ್ನು ಮರೆತಿರುವ ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ -ಬಿಜೆಪಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಅಪಾಯ' ಎಂದು ನಿಡುಮಾಮಿಡಿ ವೀರಭದ್ರ ಚನ್ನಮಲ್ಲ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

'ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ' ಸಮಿತಿಯು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಾ ಸಭೆ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಅವರು, 'ಆಗ ಗೋಮಾಂಸ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದವರು ಮಾತ್ರ ಪೂಜ್ಯರು. ಈಗಿನವರು ಅಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

'ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮುಕ್ತ ಭಾರತ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಲಿಂಗಾಯತ ಹಾಗೂ ಜೈನ ಮುಕ್ತ ಭಾರತ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವೇನು? ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯಬೇಕು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಅಳಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಧೋರಣೆಯಲ್ಲವೇ? ಇದು ಯಾವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದ್ಯೋತಕ' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

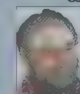

ನಿಡುಮಾಮಿಡಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ

'ಹಿಂದೂಗಳು ನಾವು ಒಂದು, ನಾವೆಲ್ಲ ಬಂಧು ಎಂದು ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಸೇರಿದಂತೆ ಸಂಘ ಪರಿವಾರದವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಡೆಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇದೇ ಹಿಂದೂಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರೇ ಹೊರತು, ಬೇರೆಯವರಲ್ಲ' ಎಂದರು.

'ಯಾವ ಸಭಾ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟದು'

ಬೆಳಗಾವಿ: 'ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೀರಶೈವ ಮಹಾಸಭಾಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸಭಾ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅದು ಗುರಿ ಮುಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರು ರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠದ ಪ್ರಸನ್ನ ರೇಣುಕ ವೀರಸೋಮೇಶ್ವರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳಿದರು.

ಇಲ್ಲಿನ ಉಷಾ ಕಾಲೊನಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವ ಅಂಗವಾಗಿ ಬುಧವಾರ ನಡೆದ ಧರ್ಮಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು. 'ವೀರಶೈವ-ಲಿಂಗಾಯತ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವ ಮಹಾಸಭಾ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಪಂಚಪೀಠಗಳವರು ಹಾಗೂ ವಿರಕ್ತ ಮಠಾಧೀಶರು ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

'ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಘ- ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹುಟ್ಟಬಹುದು. ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದು ಸುಲಭ. ಆದರೆ, ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡುವುದು ಸುಲಭ. ಅದರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ. ಪಂಚ ಪೀಠಗಳು ಬೋಧನೆಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸದಾಚಾರ, ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ' ಎಂದರು.

ಒಳಗಿನ ವೈರಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು: 'ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನವರಿಗಿಂತ ಒಳಗಿರುವ ವೈರಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ವಿಷಾದಿಸಿದರು.

'ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಉದಾತ್ತ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಒಳಿತನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಧರ್ಮವೃಕ್ಷದ ಬೇರುಗಳು ಬಹಳ ಭದ್ರವಾಗಿವೆ. ಆದರೂ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

'ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ ಮತ್ತು ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಗಳು ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ, ಶ್ರದ್ಧೆ ಇಲ್ಲದವರು ವೀರಶೈವರಲ್ಲ, ಲಿಂಗಾಯತರೂ ಅಲ್ಲ. ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ವೀರಶೈವರಾಗಬಹುದೇ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಮಾತಿನಿಂದಲ್ಲ. ಪಂಚಪೀಠಗಳ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿ ಕಂಡು ದ್ವೇಷ, ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕೆಲವರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ ಮೀರಿ ನಡೆದವರಾರಿಗೂ ಒಳಿತಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಶುಲ್ಕ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ವೈದ್ಯ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಮನವಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ (ಪಿ.ಜಿ) ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಏರಿಸುವಂತೆ ಖಾಸಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.

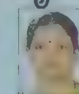
'ಸರ್ಕಾರಿ ಕೋಟಾದಡಿ ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಶುಲ್ಕ ಸರಾಸರಿ ₹6 ಲಕ್ಷದಷ್ಟಿದೆ. ಈ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಡೀಮ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಶುಲ್ಕ ಏರಿಸುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೆ ಬಂದಿದೆ' ಎಂದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಡಾ.ಶರಣ ಪ್ರಕಾಶ ಪಾಟೀಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಬುಧವಾರ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ಡೀಮ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯವಾರು ಕೋರ್ಸ್‌ಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಶುಲ್ಕ ಕನಿಷ್ಠ ₹12 ಲಕ್ಷದಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ₹24 ಲಕ್ಷದವರೆಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶುಲ್ಕ ಹೆಚ್ಚಳ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಜತೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ಬಡ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಏರಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

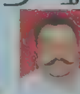
'ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪದವಿ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳ ಶುಲ್ಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಒಪ್ಪಂದ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಬಂದರೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿ, ಶುಲ್ಕ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಮಲ್ಲಮ್ಮಗೆ ಅಬ್ಬೆ, ಸಂಗಯ್ಯಗೆ ಕೃಷಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮಲ್ಲಮ್ಮ

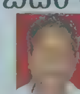
ಸಂಗಯ್ಯ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ: ಬೀಳಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಬಾಡಗಂಡಿಯ ಎಸ್.ಆರ್.ಪಾಟೀಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ವತಿಯಿಂದ ದಿವಂಗತ ಈರಮ್ಮ ಹಾಗೂ ರುದ್ರಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಅವರ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ ನೀಡುವ ಅಬ್ಬೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಡಾ.ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಶಿವಾನಂದ ಯಾಳವಾರ ಹಾಗೂ ಸಂಗಯ್ಯ ಮುಕ್ಕಯ್ಯ ಹಿರೇಮಠ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಶಸ್ತಿಯು ತಲಾ ₹1ಲಕ್ಷ ನಗದು ಹಾಗೂ ಫಲಕ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬಾಡಗಂಡಿಯ ಬಾಪೂಜಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ 26ರಂದು ನಡೆಯುವ 'ಸಾರ್ಥಕ ಸಂಭ್ರಮ' ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯ ಎಸ್.ಆರ್.ಪಾಟೀಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವರು.

'ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ' ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಿದರಿ ಆಯ್ಕೆ

ಧಾರವಾಡ: ಡಾ. ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಮಾರಕ ಟ್ರಸ್ಟ್ ನೀಡುವ 'ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ' ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೀಳಗಿಯ ಜಾನಪದ ಕವಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಿದರಿ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಬಿದರಿ

₹1 ಲಕ್ಷ ನಗದು ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಜ.31 ರಂದು ಸಂಜೆ 5.30ಕ್ಕೆ ಸಾಧನಕೇರಿಯ ಬೇಂದ್ರೆ ಭವನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಡಾ. ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವರು ಎಂದು ಟ್ರಸ್ಟ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ. ಡಿ.ಎಂ.ಹಿರೇಮಠ ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಣಹವೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಬುಧವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8.30ಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಂತೆ 24 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಒಳನಾಡಿನ ಕೆಲವೆಡೆ ಒಣಹವೆ ಇತ್ತು. ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ 11.7 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ಕನಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ ದಾಖಲಾಗಿದೆ.

ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ: ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ಒಣಹವೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಿದೆ ಎಂದು ಹವಾಮಾನ ಇಲಾಖೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಸವರ್ಣೀಯ-ದಲಿತರ ನಡುವೆ ವಾಗ್ವಾದ

ಸಿರುಗುಪ್ಪ: ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ... ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದಲಿತರಿಗೆ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಕಾರಣ ಬುಧವಾರ ದಲಿತ ... ನಡೆಯಿತು.

... ಕ್ಷೌರ ... ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ದಲಿತ ಮುಖಂಡ ವಾಗೀಶ್ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಾಗ ... ದಲಿತರ ನಡುವೆ ವಾಗ್ವಾದ ನಡೆದು, ಕೆಲಕಾಲ ಉದ್ವಿಗ್ನ ಸ್ಥಿತಿ ಉಂಟಾಗಿತ್ತು. ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ರಹಮಾನ್ ಪಾಷಾ ಹಾಗೂ ಸಿಪಿಐ ... ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ...

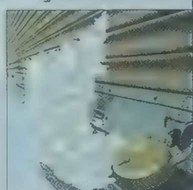
❦ ಸುಭಾಷಿತ ❦

ಮಾನವೀಯತೆಗೆ ಮಿಡಿಯುವ ಹೃದಯವಂತಿಕೆ ಇರುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ತಪ್ಪು ತಿದ್ದುವ ನೈತಿಕ ಹಕ್ಕು ಇರುವುದು. -ಅಬ್ರಹಾಂ ಲಿಂಕನ್

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಬಂದ್: ರಾಜಕೀಯ ಲೇಪನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು

ಮಹದಾಯಿ ನೀರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆಲ ಕನ್ನಡಪರ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬಂದ್ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೆಯೂ ಇದೇ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ ಬಂದ್ ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಮಾತ್ರ ಪರಿಹಾರ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಲವೂ ದೊಡ್ಡ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ 'ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವುದೇ ತಕರಾರಿಲ್ಲ' ಎಂದಿದ್ದ ಗೋವಾ ಕೊನೆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಿದೆ. ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಯಲ್ಲೇ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿ ಎನ್ನುವ ಬಿಗಿ ನಿಲುವು ತಳೆದಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿಗಳಂತೂ ಕೆಸರೆರಚಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ನ್ಯಾಯಮಂಡಳಿಯ ಹೊರಗೆ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿ ಬಹುತೇಕ ಮುಚ್ಚಿದಂತಾಗಿದೆ. ಮಂಡಳಿಯ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಕಾಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಬಂದ್ ಬೇಕಿತ್ತೇ ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇದೆ. ಮಹದಾಯಿ ನೀರು ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪಾಲಿಗಂತೂ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಅದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ನ್ಯಾಯಯುತವಾಗಿ ಸಿಗಬೇಕಾದ ನೀರಿನ ಪಾಲು ಪಡೆಯಲು ಒಕ್ಕೊರಲಿನ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನ ಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಿರುವ ದಾರಿ ಎಂದರೆ ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟ ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಡ ಹೇರುವುದು. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಬಂದ್‌ನಿಂದ ಈ ಗುರಿ ತಲುಪುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕಾವೇರಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಬಂದ್‌ನಿಂದಾಗಿ ಹಿನ್ನಡೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅದ್ದರಿಂದ ಬಂದ್ ಕರೆಯನ್ನು ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ವಿರಳವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಂತೆ ಬಳಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಬಂದ್ ಎನ್ನುವುದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕನ್ನೇ ಏರುಪೇರು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಹಾನಿ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆಯೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬಂದ್‌ಗೆ ಕರೆ ಕೊಡುವ ಮುನ್ನ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಆಲೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತು.

ಈ ಬಾರಿಯ ಬಂದ್‌ಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಬಣ್ಣವೂ ಬಂದಿದೆ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ನೇತೃತ್ವದ ಸರ್ಕಾರವೇ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಬಿಜೆಪಿ ಆರೋಪಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಇದನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದ್ದರೂ ಬಂದ್‌ನ ಸಂದರ್ಭ ಮಾತ್ರ ಆರೋಪವನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುವಂತಿದೆ. ಬಿಜೆಪಿ ಪರಿವರ್ತನಾ ಯಾತ್ರೆ ಇಂದು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಆ ಪಕ್ಷದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಮಿತ್ ಶಾ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ. ಇದು ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಇಂದೇ ಕರ್ನಾಟಕ ಬಂದ್ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಫೆ. 4ರಂದು ಪ್ರಧಾನಿ ಮೋದಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ 'ಬೆಂಗಳೂರು ಬಂದ್' ನಡೆಸುವುದರ ಹಿಂದೆ ರಾಜಕೀಯ ಇಲ್ಲ ಎಂದರೆ ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ ಅವರ ರಾಜ್ಯ ಭೇಟಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದ್ ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಬಿಜೆಪಿ ಕೂಡ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಹದಾಯಿ ನೀರಿನ ವಿಷಯ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಭ- ನಷ್ಟವೇ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಸಭ್ಯತೆಗೆ ಮಾಡುವ ಅಪಚಾರವೂ ಹೌದು. 'ರಾಜಕೀಯ ಬಂದ್'ಗಳು ಸಂವಿಧಾನಬಾಹಿರ ಮತ್ತು ಕಾಯ್ದೆಬಾಹಿರ' ಎಂದು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ 1998ರಲ್ಲಿಯೇ ಘೋಷಿಸಿತ್ತು. 'ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬಂದ್‌ಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶ ಇದೆ; ಆದರೆ ಅದು ಕೂಡ ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪಿ ಬಂದ್ ಆಗದೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತು. 'ಬಂದ್‌ಗೆ ಕರೆಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಕನ್ನಡಪರ ಸಂಘಟನೆಗಳು; ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೇನೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಣೆ ಮುಗಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪಾಲನೆಗೆ ಧಕ್ಕೆಯಾಗದಂತೆ ಅದು ಕಟ್ಟೆಚ್ಚರ ವಹಿಸಬೇಕು. ಏನೇ ಆದರೂ ಬಂದ್‌ಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಲೇಪ ಸೋಂಕಬಾರದಾಗಿತ್ತು.

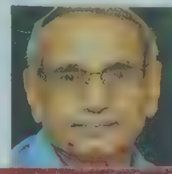
ಕರ್ನಾಟಕ ಬಂದ್ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಬಂದ್‌ಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಲೇಪನ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಹಾನಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾದೀತು

ಕಾರ್ಟೂನ್ ಲೋಕ

BLEIBEL DAILY STAR Beirut LEBANON

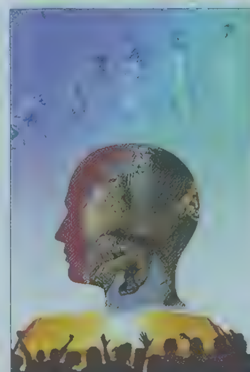
ಡಾರ್ವಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗಳೆಯುತ್ತ, ವೇದಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಿರುವ ಹಿಂದುತ್ವದ ವಕ್ತಾರರ ಅಜ್ಞಾನ ಪ್ರದರ್ಶನ

ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಮಂಗನ ಕಾಯಿಲೆ

ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷ

ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

ತಿಳಿಗೊಳಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲೆಸೆಯುವುದೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಸಚಿವ ಪುಂಗವರಿಗೆ ಅದೆಂಥ ಮೋಹವೋ ಏನೊ.

'ಮಂಗನಿಂದ ಮಾನವ ಎಂಬ ಡಾರ್ವಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ತಪ್ಪು! ಮಂಗವೊಂದು ಮಾನವನಾಗಿ ಬದಲಾಗಿದ್ದನ್ನು ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಈಗಿನವರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ; ಹಿಂದಿನ ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾನೆ'- ಹೀಗೆಂದರು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಖಾತೆಯ ಕಿರಿಯ ಸಚಿವ ಡಾ. ಸತ್ಯಪಾಲ್ ಸಿಂಗ್.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಔರಂಗಾಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಶನಿವಾರ ನಡೆದಿದ್ದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೈದಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಅವರ ಈ ಮಾತುಗಳು ಜೇನುಗೂಡಿಗೆ ಕಲ್ಲೆಸೆದಂತಾಗಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಚಿವರು ಇಂಥ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದೆ? ಅದನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ, ಲೇವಡಿ ಮಾಡುವ ಟ್ವೀಟ್‌ಗಳು ಹರಿದಾಡಿದವು. 'ಅಂತೂ ಬಿಜೆಪಿಯವರೂ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮತ್ತು ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳ ಜೊತೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದರು' ಎಂದೊಬ್ಬರು ಜರಿದರು. ಬಿಜೆಪಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ರಾಮ್ ಮಾಧವ್ ಈಗ ಸಚಿವ ಸತ್ಯಪಾಲ್ ಸಿಂಗರ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. 'ಸಚಿವರು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿಲ್ಲ, ಇಲ್ಲಿದೆ ನೋಡಿ 2006ರ ಇಸವಿಯಲ್ಲೇ ಇವೊಲ್ಯೂಶನ್ ನ್ಯೂಸ್ ಎಂಬ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಮಾಹಿತಿ' ಎಂದು ಟ್ವೀಟ್ ಮಾಡಿದರು.

ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಮಾತಿಗೆ ಎಂದೂ ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಈ ಬಾರಿ ಧಿಗ್ಗನೆದ್ದರು. 'ಡಾರ್ವಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲೂ ಪ್ರಮಾಣಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಗೌರವ ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ವಿಕಾಸದ ಬಗೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ವೇದದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಗಳಿವೆ ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದು ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಚರಿತ್ರೆಗೇ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀವು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು' ಎಂಬ ಪತ್ರವನ್ನು ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು.

ಸತ್ಯಪಾಲ್ ಸಿಂಗ್ ತೆಪ್ಪಗಾಗುವ ಬದಲು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೆಟ್ ಸರ್ಫಿಂಗ್ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. 'ನಾನೂ ವಿಜ್ಞಾನಿಯೇ. ದಿಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಮಿಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್‌ಡಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಡಾರ್ವಿನ್‌ನ ವಿಕಾಸವಾದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅನೇಕ ದಶಕಗಳಿಂದ ತಕರಾರು ಎತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ, ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಟ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೇ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರುವ ಮೂರು ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳು ಸಚಿವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದವು. 'ವಿಕಾಸವಾದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧ ಇಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಅಪ್ಪಟ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದ್ದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ಜೀವ ಪ್ರಭೇದಗಳೂ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮೂಲಗಳಿಂದಲೇ ವಿಕಾಸವಾಗಿವೆ. ವಿಕಾಸವಾದವನ್ನು ಶಾಲಾ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದರೆ ಅದೊಂದು ಪ್ರತಿಗಾಮಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದವು.

ಸತ್ಯಪಾಲ್ ಸಿಂಗ್ ಪಿಎಚ್‌ಡಿಯ ನಂತರ ಐಪಿಎಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಮುಂಬೈಯ ಪೊಲೀಸ್ ಕಮಿಶನರ್ ಆಗಿ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಬಿಜೆಪಿ ಸೇರಿ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಗೆದ್ದು ಸಚಿವರಾದವರು. 2014ರ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮಹಾಮೇಳದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿಯ ಉತ್ಸಾಹಿ ನೇತಾರರು ಪುರಾತನ ವಿಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸರ್ಜರಿ ಬಗ್ಗೆ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿ ಲೇವಡಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದುದು ಇವರನ್ನು ಬಾಧಿಸಿದಂತಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮತ್ತೆ 'ರೈಟ್ ಸಹೋದರರಿಗಿಂತ ಎಂಟು ವರ್ಷ ಮೊದಲೇ ಮುಂಬೈಯ ಶಿವ್ಕರ್ ತಾಲ್ಪಾಡೆ ಎಂಬಾತ ವಿಮಾನವನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ್ದ' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ ಮತ್ತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಟೀಕೆಗೊಳಗಾದವರು. ಇದೀಗ ಡಾರ್ವಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗಳೆಯುವ ಮತ್ತು ವೇದಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಭರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ವಿಜ್ಞಾನವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ವೇದಗಳ ಬಗೆಗೂ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಮಂಗನಿಂದ ಮಾನವರು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದುದೇ ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ಈಗಿನ ಮಂಗಗಳೂ ಯಾಕೆ ಮಾನವರಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಈಗಲ್ಲ, ಶತಮಾನದ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸರಳ ಹೋಲಿಕೆಯ ಉತ್ತರ ಹೀಗಿದೆ: ಒಂದು ಗಿಡ ಬೆಳೆದಂತೆಲ್ಲ ಹೊಸ ಹೊಸ ರೆಂಬೆಕೊಂಬೆ ಬರುತ್ತವಲ್ಲ; ಈ 'ವಿಕಾಸ ವೃಕ್ಷ'ವೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾಣುಜೀವಿ. ಪಾಚಿ, ಸಸ್ಯ, ಮೃದ್ವಂಗಿ, ಮೀನು, ಕೀಟ, ಹಾವು, ಕಪ್ಪೆ, ಪಕ್ಷಿ, ಮೊಸಳೆ ಹೀಗೆ ಶಾಖೆಗಳಾಗುತ್ತ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ತನಿ ಎಂಬ ಹೊಸ ಶಾಖೆ ಚಿಗುರಿತು. ಅದರಿಂದ ದನ, ಬಾವಲಿ, ಕಾಡುಪಾಪ, ತಿಮಿಂಗಿಲ, ವಾನರ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಟಿಸಿಲು ಹೊಮ್ಮಿದವು. ಈ 'ವಾನರ' ಎಂಬ ಕೊಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗ, ಗೊರಿಲ್ಲ, ಚಿಂಪಾಂಜಿ, ಗಿಬ್ಬನ್, ಮನುಷ್ಯ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಾಖೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಿವೆ.

ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಾರ್ವಿನ್ನನ ವಿಕಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳು ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಎತ್ತುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲ 'ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕ ದೈವಿಸೃಷ್ಟಿ' ಎಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಿಗಳ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ದೇವರ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಡಾರ್ವಿನ್ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಜನರು ದೇವರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದರೆ ಚರ್ಚ್‌ನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಆದೀತೆಂಬ ಭಯ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಕಾಸ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ಸಿಗುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಧರ್ಮಭೀರುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಹೋದರು. ಅಂದರೆ, ಡಾರ್ವಿನ್ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ತಮ್ಮ 'ಬುಕ್ ಆಫ್ ಜೆನೆಸಿಸ್'ನಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನತೊಡಗಿದರು. 'ಆರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಲೋಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಬೇರೆಯದೇ ಅರ್ಥ ಕೊಟ್ಟರು. ಧರ್ಮಗ್ರಂಥದ 'ಒಂದು ದಿನ ಎಂದರೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ವರ್ಷ' ಎಂದರು. ಶಿಲಾಪದರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು 'ದೇವರೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿತಿಟ್ಟಿದ್ದು' ಎನ್ನತೊಡಗಿದರು.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚ್‌ನ ಬಿಗಿಮುಷ್ಟಿ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವಾದವನ್ನು ಬೋಧಿಸಬಾರದೆಂದು ಅಮೆರಿಕದ ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾನೂನನ್ನೇ ರೂಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಟೆನಿಸ್ಸಿಯ ಶಾಲೆಯೊಂದರ ಅರೆಕಾಲಿಕ ಶಿಕ್ಷಕ ಜಾನ್ ಸ್ಕೋಪ್ಸ್ ಎಂಬಾತ ವಿಕಾಸವಾದದ ಪಾಠ ಹೇಳಿದನೆಂದು ಆತನ ಮೇಲೆ ಖಟ್ಲೆ ಹಾಕಿದರು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಕಿಚ್ಚೆಬ್ಬಿಸಿತು. ವಿಕಾಸವಾದ ಪರ ಹಾಗೂ ಬೈಬಲ್ ಪರವಾಗಿ ವಾದಿಸಲು ಘಟಾನುಘಟಿ ವಕೀಲರು ಡೇಯ್ಟನ್ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಗೇ ಬಂದರು. ಅಮೆರಿಕದ ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವನಾಗಿ, ಮೂರು ಬಾರಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ವಿಲಿಯಮ್ ಬ್ರಯಾನ್ ಬೈಬಲ್ ಪರ ವಾದಿಸಲು ನಿಂತ. ವರದಿಗಾರರ ದಂಡೇ ಬಂತು. ರೇಡಿಯೊದಲ್ಲಿ ನೇರ ಪ್ರಸಾರಣ ನಡೆಯಿತು. 'ಸ್ಕೋಪ್ಸ್ ಮಂಕಿ ಟ್ರಯಲ್' ಎಂತಲೇ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಈ ವಿಚಾರಣೆ ಆರು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ಸ್ಕೋಪ್ಸ್‌ಗೆ 100 ಡಾಲರ್ ದಂಡ ವಿಧಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಯಿತು. 'ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವ ಹಕ್ಕನ್ನು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನನಗೆ ಸಂವಿಧಾನ ನೀಡಿದೆ. ನಾನು ವಿಕಾಸ ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ನೀವು ದಂಡ ಹಾಕಿ ಅಸತ್ಯವನ್ನೇ ಗೆಲ್ಲಿಸಿದ್ದೀರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಬೈಬಲ್ ಪರ ವಾದಿಸಿದ ಬ್ರಯಾನ್ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತೂ ಅಷ್ಟೇ ಮೌಲಿಕವಾಗಿದೆ: 'ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬುದು ಅದ್ಭುತ ಯಂತ್ರ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದು ನೈತಿಕತೆಯ ಪಾಠ ಹೇಳಲಾರದು. ವಿಜ್ಞಾನದ ಆಯುಧದಿಂದ ಮನುಷ್ಯತ್ವವನ್ನೇ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೈತಿಕತೆ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯೇ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು'- ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನಂತರ ಐದೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ತೀರಿಕೊಂಡ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯ, ಆ ದಿನದ ನ್ಯಾಯದ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಈಗ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಮಾಡಿ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗಲೂ ಅಮೆರಿಕದ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 13ರಷ್ಟು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವಾದದ ಪಾಠ ಹೇಳುವಾಗಲೆಲ್ಲ ಬೈಬಲ್ ಪಾಠವನ್ನೂ ಹೇಳುವುದು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ.

ಡಾರ್ವಿನ್ ಪರ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅದೆಷ್ಟೇ ಖಚಿತ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಡಲಿ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ 'ದೈವಿಸೃಷ್ಟಿ ವಾದ' (ಕ್ರಿಯೇಶನಿಸಂ) ಸದಾ ಜೀವಂತ ಇರುವಂತೆ ಇತರ ಶಕ್ತಿಗಳು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಅಂಥವರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅಸಲೀ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಸತ್ಯಪಾಲ್ ಸಿಂಗ್‌ರಂಥ ಮಾಜಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಾವಿರಾರು ವೆಬ್‌ಸೈಟುಗಳಿವೆ; ಲಕ್ಷಾಂತರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅಪ್ಪಟ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಂಬುವಂತೆ ಯಾವುದೋ ಜೀವಕೋಶದ ಎಂಥದ್ದೋ ಒಳಪೊರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು, 'ಇದು ವಿಕಾಸವಾದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತರು ಅದನ್ನೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಡಾರ್ವಿನ್ ಕೂಡ ತಾನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು 'ನೀವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒರೆಗಲ್ಲಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿ' ಎನ್ನುತ್ತ ಅಸಂಖ್ಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟನೇ ವಿನಾ ದೇವರನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ಖಂಡಿಸಿಲ್ಲ. ಸ್ವತಃ ಪಾದ್ರಿಯಾಗಲೆಂದು ಕೇಂಬ್ರಿಜ್‌ನಲ್ಲಿ ದೇವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ (ಡಿವಿನಿಟಿ) ಡಿಗ್ರಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ಆತ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ 'ಬೈಬಲ್ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಪುರಾವೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಊಹೆಯಿಂದ ಹೇಳುವಾಗಲೂ 'ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಮುಂದೆ ಸಿಕ್ಕಮೇಲೆ ಇದಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ಸಿಕ್ಕೀತು' ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ 'ಆನ್ ದಿ ಒರಿಜಿನ್ ಆಫ್ ಸ್ಪೀಶೀಸ್' ಎಂಬ ಮೇರುಕೃತಿಯನ್ನು 'ಜೀವಸಂಕುಲಗಳ ಉಗಮ' ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೆ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿ ತರ್ಜುಮೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಡಾರ್ವಿನ್ ಆಗ ಊಹಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ನಿಜವಾಗಿವೆ, ಎಷ್ಟು ತಪ್ಪಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದೈವೀ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಅಗತ್ಯ ಎಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ.

ವಿಕಾಸವಾದವನ್ನು ಅನೇಕ ಧರ್ಮಗಳು ಭಾಗಶಃ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವೆ. ವಿಜ್ಞಾನವೂ ದೇವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲೇ ದಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕ್ರೈಸ್ತರ ಕೆಲ ಒಳಪಂಗಡಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಡಾರ್ವಿನ್ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅದರ ಅಹ್ಮದಿಯಾ ಪಂಥದವರು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಯಹೂದ್ಯರ ಮೂರು ಪಂಗಡಗಳು ಒಪ್ಪುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಕೆಲವು ಅಚ್ಚರಿಗಳನ್ನು ವಿದೇಶೀ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ: ವಿಶ್ವದ ಉಗಮ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ವೇದಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಗಳು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತೀರ ಸಮೀಪವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಖ್ಯಾತ ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿ ಫ್ರಿಟ್ಜೊಫ್ ಕಾಪ್ರಾ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬಿಗ್‌ಬ್ಯಾಂಗ್‌ಗೂ ಮುಂಚೆ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗಿನ 'ತದೇಕಂ' ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಋಗ್ವೇದದ ನಾಸದೀಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದು ಅದು ನಿರೀಶ್ವರವಾದದ ಪ್ರಬಲ ಉದಾಹರಣೆ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿದೆ. 'ದೇವರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಏನಿತ್ತು ಮೂರ್ಖರೇ!' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಜಿನಸೇನನ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಖ್ಯಾತ ವಿಶ್ವವಿಜ್ಞಾನಿ ಕಾರ್ಲ್‌ಸೇಗನ್ ತನ್ನ 'ಕಾಸ್ಮೊಸ್' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಶಾವತಾರಗಳು ವಿಕಾಸವಾದಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಜೀವವಿಜ್ಞಾನಿ ಜೆಬಿಎಸ್ ಹಾಲ್ಡೇನ್ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದ್ದಾನೆ.

'ಮಾನವ ಮಂಗನಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಎಲ್ಲಿದೆ?' ಎಂಬ ತುಂಟ ಹುಡುಗನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು 'ನೀನೇ ಉಂಟಲ್ಲವೊ!?' ಎಂದು ಒಗ್ಗರಣೆಯಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದುದು ನಮಗೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಾಗಬೇಕು. ಪುರಾತನ ಹಿಂದೂ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ವಿರೂಪಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೀಗಳೆಯುತ್ತ, ಸಮಾಜವನ್ನು ಒಡೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವವರಿಗೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಾಲವೇನಾದರೂ ಚಿಗುರುತ್ತದೆಯೆ?

ಸಂಗತ
ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

The hidden agenda of benevolence

The growing chorus for a universal basic income is a ruse to eliminate or roll back significantly the public distribution system and signature welfare programmes

G. SAMPATH

The idea of a universal basic income (UBI) has been gaining ground globally. While Switzerland held a referendum on it last year (it was voted down), Finland introduced it earlier this month. Media reports suggest that the government of India's flagship Economic Survey this year is likely to endorse the UBI, setting the stage for its introduction.

On the face of it, an unconditional basic income for everyone seems a great idea. In the West, the UBI is being discussed as a solution to two problems: unemployment due to automation; and growing social unrest caused by extreme inequality and precarity. It is expected to solve the unemployment problem by decoupling subsistence from jobs, freeing human beings to realise their true potential, preferably through entrepreneurship. It would address the second by supplying monetary resources to access the necessities of life. This, in a nutshell, is the popular understanding of the UBI. The reality, however, is not so rosy.

The UBI debate in India has been a narrow one — restricted, for the most part, to financial viability. Its advocates argue that it is a more efficient way of delivering welfare, while its opponents hold that the fiscal burden would be too much. What hasn't received adequate attention is the politics behind the UBI: who is pushing the idea? To what end? And why?

The UBI evangelists

The most eloquent advocates of UBI today are free-market enthusiasts — the same lot branded as neo-liberals for their advocacy of deregulation, privatisation, and cuts in welfare spending. Their guru, Milton Friedman, was an early advocate of basic income. Outside the academic realm, the biggest champion of UBI is the global tech sector. Silicon Valley billionaires such as Elon Musk, the founder of Tesla Motors, and Facebook co-founder Chris Hughes have publicly backed the idea.

Could it be possible that the global financial elite have finally sprouted a conscience? The reports of the UBI pilot projects conducted so far offer a clue. Invariably, they all present the same conclusion: giving cash to the poor is better than traditional welfare.

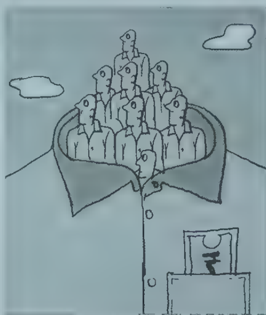

ILLUSTRATION: DEEPAK HARICHANDAN

> If the UBI is about reducing inequality and poverty, then there are many things the state could do at a fraction of what it would cost

Of course, it would be wonderful if the problem of inequality and poverty were solved for us by a sudden moral awakening of the rich. Unfortunately, the current enthusiasm for the UBI is not the product of such a momentous development.

Not an add-on benefit

The biggest myth about the UBI, partly responsible for sections of the Left endorsing it, is that it is a redistributive policy that would reduce inequality. It is indeed possible to have a redistributive UBI. But it would need to fulfil two conditions: it must be funded by taxing the wealthy; and the existing entitlements to the poor must not be taken away. Such a UBI would actually be a socialist measure that would increase the bargaining power of the working classes by giving them an income cushion.

But neither of these conditions is met by any of the UBI designs being promoted today, either globally or in India. The much-touted Finnish experiment is restricted to the unemployed. It does not cover all working individuals. And it only replaces the already existing basic unemployment allowance and labour market subsidy — it is not an add-on benefit.

In India, too, the UBI is not an add-on. On the contrary, it is about giving in a different form (cash), and under one umbrella, what is already being given (in-kind and cash benefits) via different channels.

Back in 2008, in an influential paper in the *Economic and Political Weekly* titled 'The case for direct cash transfers to the poor', Arvind Subramanian, the present Chief Economic Adviser of the government, along with economists Devesh Kapur and Partha Mukhopadhyay, argued that the ₹1,80,000 crore spent annually on centrally sponsored schemes and assorted subsidies should instead be distributed as cash directly to 70 million households below the poverty line. Put simply, the UBI in India is nothing but the old wine of direct cash transfer in a fancy new bottle.

Its objective remains the same: to eliminate the public distribution system (PDS) and with it, the food, fuel, and fertiliser subsidies. The same old arguments for replacing the PDS with cash transfers are now being trotted out in favour of the UBI. The addition of the word 'universal' signals greater ambition but alters neither the substance nor the motive.

But let us take the arguments in favour at face value. What constitutes a basic income? Common sense dictates that it should be whatever is required to take care of basic life needs. A logical equivalent for this figure would be the minimum wage. The central government's move last year to raise the minimum wage for non-skilled, non-agricultural workers to ₹9,100 per month was set aside following opposition from industry. Perhaps ₹9,100 per month is too luxurious an income to qualify as 'basic'. The actual minimum wage in India is around ₹4,800 per month. Could we then expect at least this amount from our UBI?

While different numbers have been bandied about, there seems to be a broad consensus around the Tendulkar committee poverty line of ₹33 a day. This works out to a basic income of ₹1,000-₹1,250 a month or ₹12,000-₹15,000 a year. But even this modest figure is estimated to cost 11-12% of the GDP. In contrast, all the government's subsidies put together account for only 4-4.5% of the GDP. This presents three options: one, the government makes up the deficit through additional tax revenue; two, it limits the fiscal burden by shrinking the UBI coverage from 'universal' to those below the poverty line; and three, it further shrinks the amount being doled out.

Given India's narrow tax base, and a policy mindset hostile to the idea of extracting more tax revenue from the wealthy, we can rule out option one. So the UBI we get, if we get one, would be derived from a combination of the second and third options, which means both 'U' and 'B' are out of UBI, leaving us effectively with what we already have: cash transfers.

Most critically, one aspect is taken for granted by all the three options: the UBI will be funded primarily by the money allocated for CSS and subsidies. In other words, a basic income, however paltry, would help strengthen the case for the elimination or a significant roll-back of programmes such as the PDS, midday meal schemes, and the Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme (MGNREGS).

Why a UBI now?

There is no point reprising here the case against direct cash transfers, which economists such as Jean Dreze have made convincingly. It is nonetheless fascinating to see the emerging contours of a distinctive political project.

The Jan-Dhan Yojana set out to make every Indian accessible to global finance. The Aadhaar card set out to make every Indian identifiable and enumerable as data — the currency of global tech. The high mobile penetration has connected every Indian to the global digital network. An element that was missing was consumer behaviour, which the recent demonetisation sought to address, by force-feeding 'cashless' to a cash-dependent population. The UBI fits perfectly in this scheme of things, as it seeks to compress the whole gamut of welfare benefits into one, and mount it on a singular JAM (Jan-Dhan, Aadhaar, Mobile) platform.

But why a UBI now? One explanation could be the immense pressure on India in secretive free trade negotiations. The developed nations have for long wanted India to wind up its food security-related provisions — both state procurement of foodgrains, and their subsidised distribution via PDS. A UBI would pave the way for the elimination of these measures, dealing a death blow to food security and deepening farm distress.

Another is that the Indian state is stuck with welfare commitments it cannot renege on without political and legal consequences. The efficiency/inefficiency argument for scraping PDS and MGNREGS never acknowledges that these are rights-based social entitlements with specified outcomes — and that is not accidental. Shifting the welfare paradigm to UBI would loosen the bonds of legal and social accountability. Under the PDS, for instance, the state must provide a specified quantity of foodgrains to the poor no matter what. With UBI, it has the option letting the payout slide behind inflation, as has already happened with the old age and widow pensions.

In the final analysis, we need to answer a simple question: is the UBI about reducing inequality and poverty? If the answer is yes, then there are many things the state could do at a fraction of what the UBI would cost — from enforcing the minimum wage law, to releasing funds on time for MGNREGS. But if a dispensation hostile to these tried and tested anti-poverty measures develops a sudden zeal to eliminate poverty through UBI, a measure of scepticism is in order.

sampath.g@thehindu.co.in

CARTOONSCAPE

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name with initials.

Asaram Bapu

Supreme Court denies bail to Asaram Bapu

Legal Correspondent

NEW DELHI: Self-styled godman and rape accused Asaram Bapu found no relief in the Supreme Court, which dismissed both his plea for interim bail on medical grounds and a second application for regular bail on the basis of his advanced age and prolonged incarceration as an undertrial for about 3.5 years.

Hearing the applications on the top of the list of Monday's cases, a Bench of Chief Justice of India J.S. Khehar and N.V. Ramana found no justification in his plea for modification of an earlier order to enlarge him on interim bail to access superior medical care.

The Bench concluded that the 78-year-old Asaram was getting expert care for an alleged prostrate problem and he was treated at a Jodhpur hospital where even "persons holding the highest positions obtain treatment". The court said his medical issue was not "so serious".

'Bid to delay proceedings'

Additional Solicitor-General Tushar Mehta, for the State of Rajasthan, submitted that the defence was doing its best to prolong the trial proceedings. Similarly, two star prosecution witnesses have been killed, he said.

Asaram was arrested by the Jodhpur police in August 2013. Two Surat-based sisters had lodged complaints against Asaram and his son Narayan Sai, accusing them of rape and illegal confinement, among other charges.

Clamour to rename *Padmavati*

Rajput groups now demand preview of the historical film

Mohammed Iqbal

JAIPUR: Even as filmmaker Sanjay Leela Bhansali and the Karni Sena reached an agreement that there would be no "romantic dream sequence" in the historical film *Padmavati*, Rajput groups here on Monday demanded that the movie's title be changed to something more appropriate and a preview arranged before its release.

Mr. Bhansali has cancelled shooting for the movie at Jaigarh Fort here following last week's attack on the film's crew and vandalisation of sets. However, his production house's attempts to soothe the frayed tempers succeeded with its offer to remove any objectionable scenes.

Producer's assurance

Bhansali Productions CEO Shobha Sant said the film was being produced after a careful research and sought the support of all social organisations while affirming that nobody's sentiments would be hurt and no romantic scenes would be filmed.

Activists of Rajput groups had resorted to violence alleging that the *Padmavati* filmmaker was distorting historical facts by incorporating a dream sequence of love scenes between Delhi ruler Alauddin Khilji and Queen Padmini of Chittorgarh in the movie.

VOCIFEROUS PROTESTS: Karni Sena activists disrupting the shooting of Sanjay Leela Bhansali's film 'Padmavati' at the Jaigarh Fort in Jaipur last week. — PHOTO: PTI

After reaching an understanding, Rajputa Sabha and other groups of the community said at a press conference here that a screening committee should be formed by Bhansali Productions before its release. The Karni Sena, accused of leading the attack on Mr. Bhansali and his crew, said the film's title should be changed.

Bhansali Productions, which is yet to respond to the new demands, has requested Rajput Sabha president Giriraj Singh in a formal communication to ensure that there is no untoward action against the production unit, crew and cast if the shooting resumes in Rajasthan.

Padmavati features Deepika Padukone in the queen's role along with Ranveer Singh, who is essaying the role of the second ruler of the 14th century Khilji dynasty. Mr. Bhansali was roughed up in an attack on the movie sets on Friday, drawing sharp reactions from the film industry in his support.

Welcome to Bihar, Tejashwi tells Bhansali

Amarnath Tewary

PATNA: Rashtriya Janata Dal (RJD) chief Lalu Prasad Yadav and his son, Bihar's Deputy Chief Minister Tejashwi Yadav, on Monday slammed "pro-Bharatiya Janata Party (BJP) media" for remaining silent over the attack on popular Bollywood filmmaker Sanjay Leela Bhansali while shooting for his film *Padmavati* in Rajasthan last week. Mr. Tejashwi Yadav also invited Mr. Bhansali to shoot his film in "historical, glorified, culturally rich and developing Bihar".

"*Bihar hota to Bha-Ja-Payi mediawale jatiwad aur jungle raj ka aphvaah faila kar Bihar ko badnaam kar rahe hote...BJP-shashit pradesh hai to ye sab chup hain.* (If it had been Bihar, these pro-BJP media would have spread rumours of casteism and jungle raj to defame Bihar...they are keeping quiet as it happened in a BJP-ruled State)," tweeted Mr. Lalu Prasad Yadav.

We were not raped, tribal girls tell HC

Pavan Dahat

NAGPUR: Refuting the claims of some activists about the alleged gang-rape of two tribal girls from Chhattisgarh by C-60 commandos in Gadchiroli district of Maharashtra, the two girls appeared before the Nagpur bench of the Bombay High Court on Monday and denied that they were "molested" by the policemen.

The tribal girls, who belonged to Kanker district of Chhattisgarh bordering Gadchiroli district of Maharashtra, were "detained" for a night by a team of C-60 commandos on January 20 in Hiddur and Murewada forest of Gadchiroli after an encounter between Maoists and the C-60 team.

However, some activists from Gadchiroli had launched a campaign against the police alleging that the girls were "gang-raped" by C-60 commandos that night.

The girls, who were lodged in a correction home on Sunday after a special sitting of the high court, were brought to the high court on Monday.

Advocate Gayatri Singh, who appeared for Gillu Ram Gota, the brother of one of the girls, alleged that the two girls were "under tremendous pressure" from the police and would not speak the truth.

Testify in judges' chamber

The Bench of Justices B.R. Gavai and Indira Jain, however, asked both the tribal girls to come to the judges' chamber to testify. Both the tribal girls "emphatically denied any such act by the police".

The court also held that the girls were "compelled" by the sarpanch of Jambia Gatta village, Sheela Gota, to inform the petitioner, Gillu Ram Gota, about "the incident which never took place".

The high court permitted both the girls to go home along with their relatives.

Mrs. Gota and her husband were arrested by the police on Saturday from the office of advocate Nihal Singh Rathod in Nagpur. Some more activists, who were part of the campaign against the police, were also arrested in the last two days. They were granted bail by a Gadchiroli court on Monday.

Bengaluru ... alerted Pu...

Police personnel with Bhaben Saikiy... Pune, held for allegedly murdering s...

Shoumojit Banerjee

PUNE: Police say Rasila Raju (25), the Infosys software engineer, murdered allegedly by a watchman, was found dead on the company's premises at Hinjewadi IT Park on Sunday night. She was probably murdered between 5 p.m. and 6.30 p.m. Though Sunday is normally her day off, she was working on a project in the 2 p.m.-11 p.m. shift. When her supervisor and her team in Bengaluru stopped receiving her calls, they sensed something was amiss and alerted the security staff in the Pune campus.

It was late in the evening when the police reached the Infosys premises. Watchman Bhaben Saikiya (26) of Assam, prime suspect in the murder, was then trying to make his way to his home State via Mumbai. However, police were able to locate him by tracking his mobile number.

He was nabbed from Mumbai's Chhatrapati Shivaji Terminus (CST) in the early hours of Monday. He was later produced before a local court, which sent him

Audits will check stent prices: Activists

Special Correspondent

NEW DELHI: Demanding that the government introduce medical audits, where doctors will have to account for drugs and devices used, health activists on Monday said they were 'alarmed' that doctors and hospitals were taking 'cuts' for recommending use of coronary stents, which may not be necessary, in heart patients.

After seeing that massive margins charged at each step in the distribution and supply of stents, activists have demanded that the government develop standard treatment guidelines for cardiovascular interventions with the help of expert doctors, free from conflict of interest, and implement medical audits of procedures.

"We have consistently highlighted the unconscionable prices that patients across the country are paying for stents that are pushing patients and their families into increasing indebtedness or leaving them without life-saving treatment," said Dr. Mira Shiva of the All India Drug Action Network (AIDAN). "The pricing data which was submitted by the industry to the NPPA has made it clear beyond doubt," she said.

> 'Doctors and hospitals taking cuts for unnecessarily recommending coronary stents'

The recommendations come after data published by the National Pharmaceutical Pricing Authority (NPPA) showed that the price of a stent increases nearly 2000% by the time the patient gets the implant The NPPA data also shows that the largest cut goes to the hospitals, which can be as high as 650% more than the price at which the hospital purchases the stents from the distributor.

Essential medicines

Coronary stents were included in the National List of Essential Medicines (NLEM) after a petition was filed before the Delhi High Court by advocate Birender Sangwan.

In a second petition, also filed by Mr. Sangwan, which is pending before the same court, the Government has been directed to report to the Court after the ceiling prices have been notified. Even as the NPPA is examining different formulas to fix an affordable price for stents, industry lobbying to thwart these efforts appears to have increased in recent weeks.

"With the evidence of over-pricing now crystal clear, the government must act immediately to control the prices of these life saving devices" said Mr. Sangwan. "There is a clear obligation under the Constitution for the government to fulfil the fundamental right to health and ensure the affordability of devices such as stents."

"Reports indicate that companies and industry associations are lobbying intensely for a ceiling price based on a simple average of hospital prices which will ensure that the profiteering continues and hospitals can take huge cuts on the stents. There is an urgent need to fix the price at an affordable price that does not expose people to exploitation," said Malini Aisola of AIDAN.

IN BRIEF

After nine years in jail, Purohit walks out

MUMBAI

Lt. Col. Shrikant Prasad Purohit, walked out of the Taloja jail in Navi Mumbai at 10.45 a.m. on Wednesday after he was granted bail on Monday by the Supreme Court in the 2008 Malegaon blasts case. Lt. Col. Purohit spent almost nine years in jail, eight of them at Taloja, for his alleged role in the blasts.

₹200 banknote to be introduced soon

NEW DELHI

In a move that will improve liquidity and facilitate easier transactions, a ₹200 banknote will come into circulation soon as the government on Wednesday notified the introduction of a such a banknote. This was following a proposal from the Central bank for a smaller denomination note which will ease cash transactions.

Bharatpur-Dholpur Jats also get OBC quota

JAIPUR

The Bharatiya Janata Party government in Rajasthan on Wednesday issued a notification to include the Jat community from Bharatpur and Dholpur districts in the Other Backward Class (OBC) category for reservation. Jats of the two districts were on a warpath with the demand and had launched agitations several times on the issue.

Army officer convicted after 27 years of trial

NEW DELHI

After 27 years of investigation and trial, a former Army Colonel has been convicted by a special CBI court in Chandigarh for amassing assets disproportionate to his known sources of income, an official said. B.S. Guraya, who was posted in the General

Around 100 passengers injured as Kaifiyat Express derails in U.P.

A dumper trespassing the track had hit the locomotive

OMAR RASHID
SOMESH JHA
LUCKNOW/NEW DELHI

Ten coaches of Delhi-bound Kaifiyat Express derailed in Auraiya district of Uttar Pradesh early on Wednesday, leaving around 100 passengers injured.

"A dumper hit the locomotive of the Kaifiyat Express, resulting in derailment of coaches," Railway Minister Suresh Prabhu said. Railway Ministry spokesperson Anil Saxena said a dumper was trespassing the railway track between the Pata and Achalda stations in Uttar Pradesh when it hit the Kaifiyat Express which was running at a speed of around 100 km per hour at 2.40 am.

"An unauthorised dumper crossed the railway fence and hit the locomotive of the Kaifiyat Express. As of now 25 passengers are reported injured," Mr. Saxena said.

Trains cancelled

Due to the accident, six trains were cancelled, 35 diverted and two re-scheduled.

When the train started to wobble, Manoj, a labourer, travelling to Aligarh for work from Azamgarh, thought it would be the end of his life. Manoj was in one of the general coaches that went off the track. He sustained injuries in the head.

Manoj says the impact of the accident created panic among the passengers as they saw smoke rise out of a bogie ahead of them. "Thankfully, we were rescued. We just managed to save our lives," he says.

Mukesh, another passenger, received injuries on the right hand. A regular com... Kaifiyat Express

Sudden impact: Derailed coaches of Delhi-bound Kaifiyat Express train after it collided with a dumper near Achhalda in Auraiya district on Wednesday. •PTI

says the train was travelling faster than usual. "I had never seen this train travel so fast," he said.

Mukesh said official help arrived at the site – which was far off from dense population – only after 30 minutes. According to a police spokesperson, around 100 passengers were injured and are receiving treatment in various hospitals and State health centres. However, the Railway Ministry maintained that 42 passengers were injured.

Second case

This is the second case of train derailment in the last five days. On Saturday evening, Puri-Haridwar Utkal Express derailed at Khatauli near Muzaffarnagar in Uttar Pradesh, killing 21 people and injuring over 80 passengers. The accident caused due to negligence by the maintenance team working on the track. The Railway Ministry has sent three top officers on leave, suspended four local level officials and transferred another official after finding lapses in the maintenance work that led

Sack Suresh Prabhu, says Congress

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

As Railway Minister Suresh Prabhu's continuance in his post seemed uncertain with back to back rail accidents in the past five days, the Congress party added to his troubles by declaring that "rail safety is in a mess under his watch".

Party's communication chief Randeep Surjewala held a special briefing to argue that "accidents, derailments and a complete apathy to passenger safety is the new normal in the Narendra Modi government" and said, "We demand the sacking of Suresh Prabhu."

According to the Congress party, the number of casualties in 2016-17 had been the highest in a decade and 259 people had lost their lives in 28 major train accidents since the BJP government came to

Engine hits tractor

The damaged engine of the Virudhachalam-Salem DEMU on Wednesday. •SPECIAL ARRANGEMENT

SPECIAL CORRESPONDENT
SALEM

The front engine of the Virudhachalam-Salem diesel electric multiple unit (DEMU) passenger train suffered damage when it hit the trailer of a tractor when it was passing through an unmanned level crossing between Chinna Salem and Attur railway stations in the Salem-Virudhachalam sec...

Salem Railway Division officials said the train was passing through the unmanned level crossing No. 112 at 11.47 a.m., when a tractor with two trailers hit it while trying to cross the track in a hurry. The nose cone of the DEMU was damaged. In the impact, the trailer got disconnected from the tractor. The driver fled the scene with the tractor. No one was injured

Sasikala's review plea dismissed

SC rejects contention in assets case

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

V.K. Sasikala

The Supreme Court on Wednesday dismissed the review petitions of V.K. Sasikala and two co-accused in the Jayalalithaa disproportionate assets case against their conviction.

A Bench of Justices S.A. Bobde and Amitava Roy dismissed the review petitions of Sasikala, J. Ilavarasi and V.N. Sudhakaran, observing that "we do not find any error in the common judgment, much less an apparent error on the face of the record, so as to call for its review."

The trio's main contention in their review petitions was that since the case against the main accused and sole public servant in the corruption case, former Tamil Nadu Chief Minister Jayalalithaa, had abated, the charges against them should also abate. They had argued that the case died with the death of the sole public servant and a corruption case cannot be sustained against private citizens.

Oral mentioning

On Tuesday, senior advocate Mukul Rohatgi, representing the accused, had made an oral mentioning before this Bench that since Justice P.C. Ghose, the lead judge on the original Bench who delivered the judgment in the DA case on February 14, had retired on May 27, the new combination of Justices Bobde and Roy should hear their review petitions afresh in open court. Justice Bobde had replaced Justice Ghose as the lead judge on the Bench.

Mr. Rohatgi had even handed over to the Bench brief written submissions and propositions to buttress the accused persons' plea for a fresh open court hearing of their review petitions.

But the Bench simply dismissed the plea for oral hearing of the review petitions in open court are rejected" – in its order.

Ill-gotten wealth

In its February judgment, the apex court had, albeit posthumously, found Jayalalithaa of having criminally conspired with then aide Sasikala at her Poes Garden residence to launder ill-gotten wealth.

However, while setting aside the Karnataka High Court's acquittal of Sasikala and two co-accused in the 20-year-old disproportionate assets case, the Supreme Court said the appeals filed by the Karnataka government and others, including DMK leader K. Anbazhagan, against Jayalalithaa stand abated with her death on December 5, 2016.

The court had "restored in toto" the trial court's conviction of Sasikala, Ilavarasi and Sudhakaran in September 2014, and ordered them to surrender forthwith.

Even after Sasikala comes out after serving her four-year sentence, she would be disqualified to contest elections for the next six years as per the Supreme Court judgment in Lily Thomas versus Union of India of July 2013.

Earlier in April, the Supreme Court had dismissed the Karnataka government's plea to review the abatement

Lessons from a fiasco

NEET should be made more accessible by basing it on a fresh syllabus

It is a matter of immense relief that the prolonged uncertainty over the medical admission process in Tamil Nadu is over. The entire process has been marked by anxiety for students and parents. That phase has ended, thankfully, but not without lessons for the State government. Unable to introduce legislative measures – or get favourable judicial orders – to exempt the State from the National Eligibility-cum-Entrance Test (NEET), which the Supreme Court says must be the sole basis for medical admissions across the country, Tamil Nadu has at last released the merit list for MBBS seats based on NEET rankings. The Supreme Court gave a peremptory direction to the State to complete admissions by September 4 after a volte-face by the Centre, which had previously cleared an ordinance prepared by the State government to grant a year's exemption from NEET for the State. This week the Centre informed the court that it was not in favour of giving "undue advantage" to one State. In any case, it was apparent that the ordinance would run into a judicial barrier. It was known that the Supreme Court would take a dim view of legislation aimed at giving selective exemption to one State. Last year, when the Centre granted a one-time exemption to the entire country, the Supreme Court had made its displeasure obvious. Against this backdrop, it may be valid to ask if giving the nod to the ordinance and then making an about-turn were no more than political manoeuvres on the part of the Centre.

The Tamil Nadu Assembly had passed two Bills to exempt the State from NEET permanently and sent them to the Centre for the President's assent. When for months the assent did not come, the State government ought to have advised students to get ready for NEET. Closer to the admission season, it came out with a controversial order earmarking 85% of medical seats for State Board students. Predictably, it was struck down by the courts. Not chastened by judicial setbacks, the State government continued its ineffectual efforts to get an exemption, possibly because it could not admit its own failure to make the requisite changes in the school curriculum to make students NEET-ready. There is a flip side to the controversy: whether in the interest of uniform admission norms, an unwilling State should be forced to adopt a national test prepared on the basis of a syllabus not familiar to a majority of its students, especially rural students. With NEET becoming the sole admission gate, there may be no scope for an exemption, but the test itself could be made more accessible. The long-term solution for Tamil Nadu lies in upgrading academic standards in its schools. As for the Centre, it could help by drawing up a fresh syllabus standard for

Two cheers for the Supreme Court

While a significant victory, even the majority opinions in the triple talaq verdict were along narrow pathways

GAUTAM BHATIA

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

On the 4th of November, 1948, Dr. B.R. Ambedkar rose to address the Constituent Assembly, and proudly stated that "the... Constitution has adopted the individual as its unit". On Tuesday, this constitutional vision, under siege for much of India's journey as a democratic republic, came within a whisker of destruction at the hands of the Supreme Court. But when all the dust had cleared in Courtroom No. 1, it finally became evident that Chief Justice J.S. Khehar had been able to enlist only one other judge, out of a Bench of five, to support his novel proposition that the religious freedom under the Indian Constitution protected not just individual faith, but whole systems of "personal law", spanning marriage, succession, and so on. This view would not only have immunised instantaneous triple talaq (*talaq-e-biddat*) from constitutional scrutiny, but would also – in the Chief Justice's own words – have ensured that "it is not open for a court to accept an egalitarian approach, over a practice which constitutes an integral part of religion".

Had the Chief Justice managed to persuade one other judge to sign on to his judgment, we would have found ourselves living under a Constitution that sanctions the complete submergence of the individual to the claims of her religious community. A reminder, perhaps, of how even the most basic constitutional values, often taken for granted, hang by nothing more than the most fragile of threads. But if the relegation of the Chief Justice's argument to a legally irrelevant dissenting opinion narrowly averted disaster, the separate opinions of three judges invalidating the practice of *talaq-e-biddat* gave us something to cheer about – but not much. By a majority decision, instantaneous triple talaq is now invalid, a significant victory that is the result of many decades of struggle by the Muslim women's movement for gender justice. That is something that must be welcomed. However, the value of a Supreme Court judgment lies not only in what it decides, but also in the possibilities and avenues that it opens for the future, for further progressive-oriented litigation. In that sense, the triple talaq verdict is a disappointment, because even the majority opinions proceeded along narrow pathways, and avoided addressing some crucial constitutional questions.

The majority

Justice Rohinton F. Nariman, writing for himself and Justice U.U. Lalit, held that the 1937 Muslim Personal Law (Shariat) Application Act had codified all Muslim personal law, including the practice of triple talaq. This brought it within the bounds of the Constitution. He then held that because *talaq-e-biddat* allowed unchecked power to Muslim husbands to divorce their wives, without any scope for reconciliation, it was "arbitrary", and failed the test of Article 14 (equality before law) of the Constitution. The practice, therefore, was unconstitutional.

Justice Nariman's reasoning, while technically faultless, avoided the elephant in the room that had been ever-present since the hearing began. Under our constitutional jurisprudence, codified personal law – that is, personal law that has been given a statutory form, such as the Hindu Marriage Act – is subject to the Constitution. However, uncodified personal law is exempted from constitutional scrutiny. In other words, the moment the state legislates on personal law practices, its actions can be tested under the Constitution, but if the state fails to act, then those very practices – which, for all relevant purposes, are recognised and enforced by courts as law – need not conform to the Constitution. This anomalous position, which had first been advanced by the Bombay High Court in a 1952 decision called Narasu Appa Mali, and has never seriously been challenged after that, has the effect of creating islands of "personal law" free from constitutional norms of equality, non-discrimination, and liberty.

By holding that the 1937 Act codified all Muslim personal law, Justice Nariman obviated the need for reconsidering this longstanding position, even as he doubted its correctness in a brief, illuminating paragraph. As a matter of constitutional adjudication and judicial discipline, he was undoubtedly right to do so. However, it is impossible to shake off the feeling that the court missed an excellent opportunity to review, and correct, one of its longstanding judicial errors. It seems trite to say that in our polity, there should not exist any constitutional black holes. The basic unit of the Constitution, as Ambedkar said, is the individual, and to privilege state-sanctioned community norms over individual rights negates that vision entirely.

In a separate opinion – which turned out to be the "swing vote" in this case – Justice Kurian Joseph did not go even that far. He simply held that *talaq-e-biddat* found no mention in the Koran, and was no part of Muslim personal law. Effectively, he decided the case on the ground that *talaq-e-biddat* was un-Islamic, instead of unconstitutional – begging the question whether secular courts should be adjudicating such questions in the first place. If Justice Nariman's opinion was narrow and technical, Justice Joseph's was narrow and theological. Therefore, in a case that involved, at its heart, issues of the intersection between personal law, the Constitution, and gender discrimination, there is no majority view on any of these topics.

The dissent

This brings us back to the dissent. Not only did the dissenting opinion privilege community claims over individual constitutional rights, it also conflated the freedom of religion with personal law, thereby advancing a position where religion could become the arbiter of individuals' civil status and civil rights. Here again, it had been Ambedkar, extraordinarily prescient, who had warned the Constituent Assembly on the 2nd of December, 1948: "The religious conceptions in this country are so vast that they cover every aspect of life, from birth to death... if personal law is to be saved, I am sure... that in social matters we will come to a standstill. I do not think it is possible to accept a position of that sort. There is nothing extraordinary in saying that we ought to strive hereafter to limit the definition of religion in such a manner that we shall not extent beyond beliefs and rituals as may be connected with ceremonials which are essentially religious. It is not necessary that the sort of laws, for instance, laws relating to tenancy or laws relating to succession, should be governed by religion."

Ultimately, what separates religious norms and personal law systems – and this includes all religions – from the laws of a democratic republic is the simple issue of consent. This is why the Chief Justice's conflation of religious freedom and personal law was so profoundly misguided: because, in essence, he took a constitutional provision that had been designed to protect an individual, in her faith, from state interference, and extended it to protect a personal law system that claims authority from scriptures – scriptures whose norms are applied to individuals who had no say in creating them, and who have no say in modifying or rejecting them. The Muslim women challenging triple talaq invoked the Constitution because there was no equivalent within their personal law system; the Chief Justice would have denied not only them that possibility, but would have denied to every other individual, who felt oppressed and unequally treated by her religious community, for all time – and told them, as he did in this case: "Go to Parliament, but the Constitution has nothing for you."

At the very least, the Majority judgments did not close that window. For that, we must say: two cheers to the Supreme Court.

Gautam Bhatia is a Delhi-based lawyer

A BIT of critique

The Srikrishna committee has lost an opportunity to push for the recalibration of the Indian BIT regime

qualified in BITs to defend India against BIT claims; and boosting the capacity of Central and State

mechanism for settling BIT disputes between an investor and state is problematic for the follow-

the ISDS mechanism. The report is silent on all these critical issues.

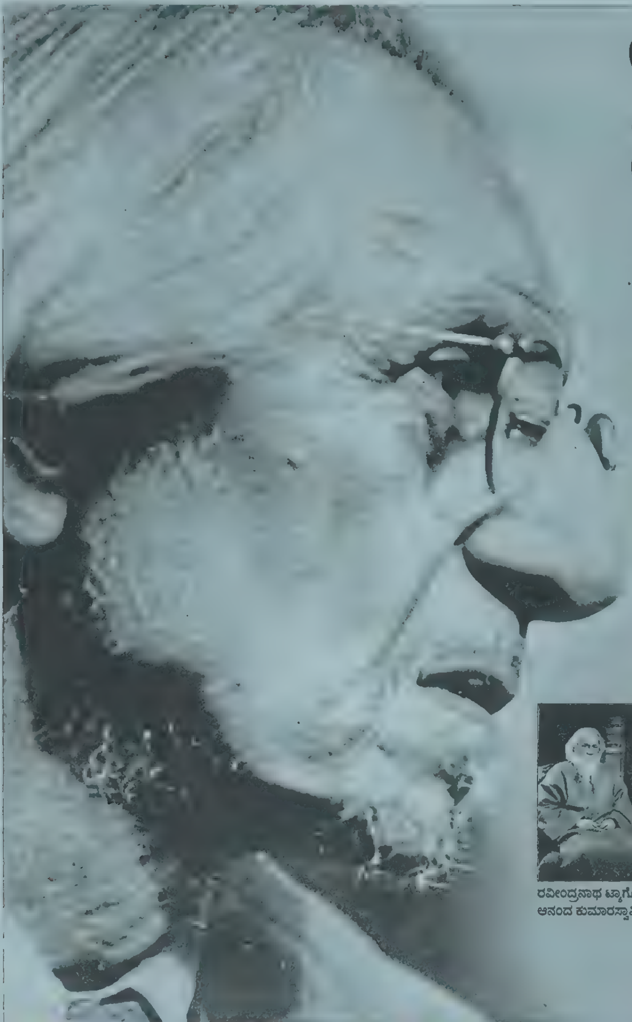
ಶುರುಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದಾಗ ಮಕ್ಕಳು 'ಕೀ ಈಗ ನಮ್ಮ ಬಳಿ ಇಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಹುಡುಗರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು' ಎಂದರು.

ಸರಿ ಆ ಬೇರೆ ಹುಡುಗರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಹೇಳಿ ಚಿತ್ರತಂಡ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಯಿತು. ಆ ಬೇರೆ ಹುಡುಗರು ಬಂದರು. ಕೀ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ. 'ಕೀ ನನ್ನ ಬಳಿ ಇತ್ತು, ಇವನು ಕೇಳಿದ. ಕೊಡಲ್ಲ ಅಂದೆ, ಕಿತ್ತಾಟ ಶುರುವಾಯಿತು. ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಕೀಯನ್ನು ಊರಾಚೆ ಇರುವ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಎಸೆದಿದೆ'. ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಏನು ಚಿತ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಣಿಯಾದೆವು. ಅಷ್ಟರವರೆಗೂ ಇಲ್ಲದ ಮಳೆ ಅದೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಧೋ ಎಂದು ಸುರಿಯಲು ಶುರುಮಾಡಿತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಹುಡುಕಿ, ದಣಿದು, ಸುಸ್ತಾಗಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಆ ಮಳೆ ಹೊಸ ಹುರುಪು ನೀಡಿತು. ನಂತರ ಅಂದಿನ ಚಿತ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಜೇಪು ತಳ್ಳುತ್ತಾ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ನಂತರ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ವಿಜಯಪುರದಿಂದ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಡೂಪ್ಲಿಕೇಟ್ ಕೀ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು.

ಚಿತ್ರೀಕರಣ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಆ ಕೀಯನ್ನು ವಜ್ರದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಮುಹೂರ್ತದ ದಿನವೇ ನಡೆದ ಈ ಪ್ರಹಸನ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಬೇಸರ, ಸಂತೋಷ, ಮತ್ತು ಚಿತ್ರೀಕರಣದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ.

ನಿರ್ದೇಶಕ ಡಿ. ಸತ್ಯಪ್ರಕಾಶ

ಈಗಾಗಲೇ ಪುಸ್ತಕದ ಕಾರ್ಯ ಶುರುವಾಗಿದ್ದು ಇನ್ನೇನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಚಿತ್ರತಂಡಕ್ಕಿದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಪ್ರಹಸನದಂತೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಲುಪಲಿದೆ. ರಾಮಾ ರಾಮಾ ರೇ... ಗೆ ನೀವೆಲ್ಲಾ ತೋರಿದ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಇಡೀ ತಂಡ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಬೆಳಕು

ಎಸ್. ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾಶ ಪಂಡಿತ್

ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ, ಧರ್ಮ–ಸಂಸ್ಕೃತಿ–ಕಲೆ–ಅಧ್ಯಾತ್ಮ–ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸಿದವರು. ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಳವಾದ ಒಳನೋಟಗಳಿಂದ ಅನುಸಂಧಾನಿಸಿದವರು. ಅಂಥವರ ದಾರ್ಶನಿಕತೆಯ ನೋಟ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬಲ್ಲದು. ಇದೇ ಸೆ. ೯ಕ್ಕೆ ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಈಗಲೂ ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ದುರಂತಗಳ ಮೂಲ ಯಾವುದು? 'ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯಿಂದ ಈ ಕಾಲ ದೂರ ಸರಿದಿರುವುದೇ ಮೂಲಕಾರಣ.' ಇತಿಹಾಸತಜ್ಞ ಮತ್ತು ಚಿಂತಕ ವಿಲ್ ಡ್ಯೂರಂಟ್ ಹೀಗೆಂದು ಒಂದೆಡೆ ಒಕ್ಕಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ 'ಧಾರ್ಮಿಕತೆ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿರುವ ಆವೇಶವೇ ಎಲ್ಲ ದುರಂತಗಳ ಸೆಲೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದು ಕೂಡ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ 'ಧಾರ್ಮಿಕಪಂಥ'ವೇ ಆಗುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನಿ! 'ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತ, ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಎಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದು ವಿಜ್ಞಾನದ ಆರಾಧಕರ ಇಂದಿನ ಉತ್ಸಾಹವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಅತಿಯಾದ ವರ್ತನೆಯು ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ, ಒಂದು ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಅದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸುವುದೇ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೇ ಆದರೆ ವಿಜ್ಞಾನವೂ ಕೂಡ ಮೌಢ್ಯದ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂಬಂಥ ಮಾತನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದರು, ಭೌತವಿಜ್ಞಾನಿ ಡೇವಿಡ್ ಬಾಮ್.

ಇಂದಿನ ಭಾರತವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಇಲ್ಲಿ ದೂರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆಗದು. ದೇವಾಲಯಗಳು ಜನರಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ; ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರವಾಹವನ್ನೇ ಕಾಣಬಹುದು; ಹಬ್ಬ–ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಒಳಗೆ ಕಾಲಿಡಲು ಕೂಡ ಆಗದಷ್ಟು ಜನದಟ್ಟಣೆಯಿರುತ್ತದೆ; ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾವಿರಾರು ಮಠಗಳಿವೆ; ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಚನಗಳಿಗೆ ಜನರು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳೆಂಬ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ಸಂಘ–ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ; ನೂತನ ಧರ್ಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೂ ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಇಲ್ಲ; ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ – ಎಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ

ಧರ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಇಂದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ; ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದು ಇನ್ನಷ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸಾಂಸ್ಥಿಕತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ದೋಷಗಳೂ 'ಧರ್ಮ'ವನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿವೆ. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕತೆಯ ಆಯಾಮ ಇದ್ದರೂ ಅದರ ಪ್ರಧಾನ ನಿಲುವು ಅದಲ್ಲ. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅದರ ಎಲ್ಲ ಅಸ್ಮಿತೆಗಳು ಮರೆಯಾಗಿದ್ದುದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಅಸ್ಮಿತೆಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಹಲವು ರೀತಿಯ ಉಪಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದವು. ಸಂಘಟನೆಗಳು ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಇಂಥದೊಂದು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಸಂಘಟಿತವಾದ ಅಂಥ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೇ ದೊರೆತದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಗಾಢವಾದ 'ಧಾರ್ಮಿಕ' ವಾತಾವರಣ ಇದ್ದರೂ ಧರ್ಮದ ಪರಿಮಳ ಇಲ್ಲಿದೆಯೆ? ಇದು ನಮ್ಮನ್ನು ಆಲೋಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಭಾರತೀಯರಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಹಟಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದವರಂತೆ ನಾವು ಇಂದು 'ಅಭಾರತೀಯವಾದ ಭಾರತೀಯತೆ'ಯ ವಿವರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಶವಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೇನೋ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಕಾಡದಿರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಇಂದಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ದಿಟವಾದ ಧರ್ಮ, ಯಾವುದು ಅಲ್ಲ– ಎಂದು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು? ಇದೇನೂ ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ. ಹೀಗೆಂದು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆಯೂ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲೊಂದು ತೊಡಕುಂಟು. ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂಥ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಂಥ, ಉತ್ತರಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹುಡುಕುವಂಥ ಮಾನಸಿಕತೆಯನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆಯೆ? ಈ ಮಾನಸಿಕತೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯೇ ಹೇಳುವಂಥ ಶ್ರವಣ, ಮನನ ಮತ್ತು ನಿದಿಧ್ಯಾಸನಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವಿಚಾರ–ಆಚಾರಗಳ ಮಥನ ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊಸದೂ ಅಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಅದು ನಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕಷ್ಟೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾದಾರ್ಶನಿಕ ಅಭಿನವಗುಪ್ತ; ಹತ್ತಾರು ಗುರುಗಳಿಂದ ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ತಾವೇ ಆಚಾರ್ಯರೂ ಆದವರು. ಆಗಲೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಘಾತಕಾರಿಯಾದ ಘಟನೆಗಳು ಎದುರಾಗಿದ್ದವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಮರ್ಶಿಸುವಂಥ ಅವರ ಉದ್ಗಾರವೊಂದು ನಮಗೆ ಬೆಳಕಾಗಬಲ್ಲದು: 'ಬಹುಧಿರಪಿ ಸೋಽಹಮೇವ ಭ್ರಮಿತಸ್ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶಕಮನ್ಯೈಃ/ ತತ್ತ್ವಮಿತಿ ವರ್ಣಯುಗಮಪಿ ಯೇಷಾಂ ರಸನಾ ನ ಸ್ಪರ್ಶ //' ಇದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ: 'ನಾನೇ ಶಿವ – ಎಂದು ಪಟ್ಟವೇರಿದ ಸ್ವಯಂಘೋಷಿತ ಗುರುಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದೆ; ತತ್ತ್ವ – ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಇವರ ನಾಲಗೆ ಕೂಡ ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.' ಇದು ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನಕ್ಕೂ ನಮಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸೀತು.

ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮದೇ ಸಂದರ್ಭವೊಂದು ರೂಪಕವಾಗಿಯೂ ದಿಕ್ಸೂಚಿಯಾಗಿಯೂ ನಮಗೆ ಒದಗಬಲ್ಲದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸ; ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪೂರ್ವವಾದುದು. ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಭಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತೀಯರು ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಅಂದು ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು: 'ನೀವು ನೀವಾಗಿರಿ. ಕೆಲದರ್ಜೆಯ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಏಕಾದರೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತೀರಿ? ಮೋಸ ಹೋಗದಿರಿ; ಕೆಟ್ಟ ಸಂವಹನಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವೆಯಷ್ಟೆ.'

ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ (ಆ. 22, 1887–ಸೆ. 9, 1947) ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ, ಧರ್ಮ–ಸಂಸ್ಕೃತಿ–ಕಲೆ–ಅಧ್ಯಾತ್ಮ–ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸಿದವರು. ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಳವಾದ ಒಳನೋಟಗಳಿಂದ ಅನುಸಂಧಾನಿಸಿದವರು.

ಎರಡನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ

03/09/17 ವಿಜಯವಾಣಿ

ಎಂಬುದು ನಮಗೇನೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಅಮ್ಮ ರೊಟ್ಟಿ - ಚಟ್ನಿ ತಯಾರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹಾಗೆಯೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ನನ್ನನ್ನು ಹಿರಿಯೂರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ನನಗೆ ಖುಷಿಯೋ ಖುಷಿ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಸ್ಸುಗಳು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಬಹುತೇಕ ನಾವುಗಳೆಲ್ಲ 5 ಮೈಲಿ ದೂರವಿರುವ ಬೀರೇನಹಳ್ಳಿಗೆ ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಸ್ಸು ಹಿಡಿದು ಹಿರಿಯೂರು ಸೇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಸರಿ. ನಾನು ರಾತ್ರಿಗೆ ಬುತ್ತಿ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಗೆ ಆಗುವಷ್ಟು ರೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು 6 ಮೈಲಿ ನಡೆದು ಬೀರೇನಹಳ್ಳಿ ತಲುಪಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆ ತಲುಪುವ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ 5 ಗಂಟೆ. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಸೈರನ್ ಕೂಗಿತು. ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಗೇಟಿನ ಮೂಲಕ ಒಳ ಹೊಗುವುದರಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಾಚ್‌ಮನ್ ನನ್ನ ತಡೆದು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ನಾನು ನನ್ನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಚಡಪಡಿಸತೊಡಗಿದೆ.

ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಡ್ಯೂಟಿ ಪೂರೈಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಹೆಡ್ ವಾಚ್‌ಮನ್ ದೇವರ ಹಾಗೆ ಬಂದ್ರು, ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು 'ನಿಂದು ಯಾವೂರಪ್ಪ' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ' ಗೌನಹಳ್ಳಿ' ಎಂದೆ. 'ಓ ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಹೆಸರು ಆರಾಧ್ಯ ಹೌದಾ' ಎಂದರು. ನಾನು 'ಹೌದು' ಎಂದೆ. 'ಬಾ ಬೇಗ ಹೋಗೋಣ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವರ ಸೈಕಲ್ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಣ್ಣನ ಆಫೀಸಿನ ಕಡೆ ಸೈಕಲ್ಲು ತುಳಿದರು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದುಗುಡಗಳೆಲ್ಲ ದೂರವಾದವು. ಅಣ್ಣನ ಕಚೇರಿ ಬಳಿಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಅಣ್ಣ ಆಗಲೇ ಡ್ಯೂಟಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ರೂಮಿಗೆ ಹೋದರು ಅಂತ ತಿಳಿಯಿತು.

ಹೆಡ್ ವಾಚ್‌ಮನ್ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ರೂಮಿನ ವಿಳಾಸ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೋರೆಯಲ್ಲಿ 'ಆಗಲಿ ಸರ್' ಎಂದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕ್ಯಾಂಟೀನಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಟೀ ಕೊಡಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಅವರ ಸೈಕಲ್ಲು ಕ್ಯಾರಿಯರ್ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕ್ವಾಟ್ರಸ್ ಕಡೆ ಹೊರಟರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋದ ಮೇಲೆ ರಸ್ತೆ ಕಡಿದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಕೆಳಗಿಸಿ ಸೈಕಲ್ಲು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಹೀಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಹಿಂದೆ ಟ್ರಿನ್ ಟ್ರಿನ್ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತ ಯಾರೋ ಸೈಕಲ್ಲು ತುಳಿದುಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಕಂಡಿತು. ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ನನ್ನ ಅಣ್ಣ! 'ಓ ಆರಾಧ್ಯರೇ?' ಎಂದು ಹೆಡ್ ವಾಚ್‌ಮನ್ ರವರ ಅಚ್ಚರಿ ಭರಿತ ಮಾತುಗಳು. ಅಂತೂ ಕತ್ತಲಲ್ಲೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಜೊತೆ ಸೇರಿಸಿದ ಹೆಡ್ ವಾಚ್‌ಮನ್ ತಿಮ್ಮಾನಾಯಕರನ್ನು ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಗುವಾಗ ಈಗಲೂ ನಾನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಪ.ಚಂದ್ರಕುಮಾರ ಗೌನಹಳ್ಳಿ

...ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಬೆಳಕು

...ಮೊದಲನೇ ಪುಟದಿಂದ

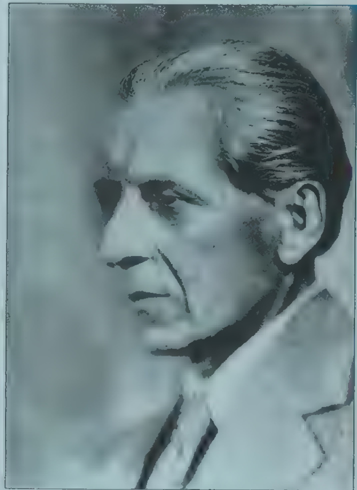
ಅಂಥವರ ದಾರ್ಶನಿಕತೆಯ ನೋಟ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಬಲ್ಲದು. ಇದೇ ಸೆಪ್ಟಂಬರ್ 9ಕ್ಕೆ ಅವರು ತೀರಿಕೊಂಡು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಚಿಂತನೆ ಈಗಲೂ ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ; ಸನಾತನಧರ್ಮದ ಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒದಗುವಂತಿದೆ.

ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತ ಮಾಡಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದವರಲ್ಲ; ಅದನ್ನೊಂದು ವಿಶ್ವವ್ಯವಸ್ಥೆ; 'ಋತ' ಎಂದು ಕಾಣಿಸಿದರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನೂ ಅವರು ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿವರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸದೆ ಅದನ್ನೊಂದು ಮಾನಸಿಕತೆಯನ್ನಾಗಿ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು. ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳ ಒಟ್ಟು ನಿಲುವು ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒದಗುವಂಥವೇ ಸರಿ.

ಇಂದು ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ - ಇವುಗಳ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ವಿಕೃತಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಯಾವ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತನೂ ನಿರಾಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿರುವ ಬಾಲಿಶ ಆಚರಣೆ-ಆರಾಧನೆಗಳು, ಮತಾಂತರದ ಉದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯ ಅಟ್ಟಹಾಸಗಳು ಕೇವಲ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ; ಇಡಿಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಈ ವ್ರಣಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಕರಾಳಮುಖಗಳ ಹಿಂದಿರುವುದು 'ಧರ್ಮ' ಅಲ್ಲ; 'ಮತ'. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೇವಲ ಶಬ್ದಗಳ ಆಟವನ್ನಾಗಿಯಷ್ಟೆ ನೋಡುವುದಲ್ಲ; ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಮಾನಸಿಕತೆ, ವಿಚಾರಧಾರೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥದೊಂದು ವಿವೇಕದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಗಾಳಿ-ಬೆಳಕುಗಳನ್ನು ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರಂಥ ದಾರ್ಶನಿಕರು ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಬಲ್ಲರು. 'ಮತ' ಹೇಗೆ ಸಂಕುಚಿತವಾದದ್ದು; 'ಧರ್ಮ' ಹೇಗೆ ವಿಶಾಲವಾದದ್ದು - ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮಾತನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು:

'The traditional Metaphysics (Philosophia Perennis or Sanatana Dharma) is not an omnium gatherum of "what men have believed", nor it is a systematic "'philosophy''; it is a consistent and always self-consistent doctrine which can be recognized always and everywhere and is quite independent of any concept of "progress" in material comfort or the accumulation of empirical knowledge; neither opposed to nor to be confused with either of these.'

ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಇರುವ ಶಾಶ್ವತ ಸತ್ಯವೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ಅಡಿಪಾಯ; ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ದೇಶವನ್ನೂ ದೇಹವನ್ನೂ ಮೀರಿದ ತತ್ತ್ವ. ಅದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲ ದಾರಿಗಳೂ ಸಾಪೇಕ್ಷವಾದವು; ಹೀಗಾಗಿ 'ನನ್ನ ದಾರಿಯಷ್ಟೆ ಸತ್ಯ' ಎನ್ನುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವರು ಅವರು. ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒತ್ತುನೀಡುವಂಥ 'ಚಿಂತಕ'ರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತೆಯೂ ಘೋಷಿಸಿದರು. ಹಾಗಾದರೆ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು? ಇದು ಎರಡು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು: ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ಕೂಡ ಒಂದೇ ತತ್ತ್ವದ ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗದ ರೂಪಗಳಷ್ಟೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅಪೂರ್ವವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರ (ಪುರ); ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ (ಪುರುಷ) - ಈ ಎರಡು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕಾದ ಸತ್ಯ-ಶಿವ ಸೌಂದರ್ಯದ ಮೂರ್ತರೂಪವೇ ಧರ್ಮ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಕಾಣ್ಕೆ. ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಕಲೆಗೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಇರುವ ನಂಟನ್ನು ಕುರಿತು ಅದ್ಭುತ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಅವರ ಬರಹಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರವೊಂದರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕವಿ ಕಲಾವಿದರಿಂದಲೇ ಹೊರತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. 'ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಯುದ್ಧ - ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಕೇಡುಗಳು' (World trade and world war are congeneric evils) ಎಂದು ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಅನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಅನೈತಿಕತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಿ ಉದ್ಧರಿಸಬಲ್ಲದ್ದೇ ಕಲೆ; ಹೀಗಾಗಿ ಕಲಾವಿದನಾಗದ ಯಾವೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಸಮಾಜದ ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲೂ ಅರ್ಹತೆಯೇ ಒದಗದು ಎಂದರು. ಆದರೆ ಕಲೆ ಎಂದರೆ ಸಂಗೀತವೋ ಸಾಹಿತ್ಯವೋ ಚಿತ್ರವೋ ಶಿಲ್ಪವೋ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವೃತ್ತಿಯೂ - ಅದು ಕೃಷಿ, ಕುಂಬಾರಿಕೆ, ವೈದ್ಯ, ಅಡುಗೆ, ನಡಿಗೆ - ಎಲ್ಲವೂ ಕಲೆಯೇ ಹೌದು; ರಾಜನೀತಿಯೂ ಕೂಡ ಕಲೆಯೇ ಸರಿ ಎಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳಿದರು. ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಸ್ಥಾನ ಸಿಗದೇ ಹೋದದ್ದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದುರಂತವೇ ಹೌದು ಎಂದು ಪರಿತಪಿಸಿದರು. ಭಾರತವನ್ನು ದಿಟವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುವವರೆಲ್ಲರೂ ಮೊದಲಿಗೆ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅರ್ಹತೆ ಎಂದರೆ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭೂತಿಯ ಸಹೃದಯತತ್ತ್ವ ಎಂದರು. ಜೀವನವೇ ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗತಕ್ಕದ್ದು; ಇದೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ತಿರುಳು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಮಾತಿನ ಸಾರಾಂಶ.

ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ

ನಾವು ಸನಾತನ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗದ ಹೊರತು ವ್ಯಷ್ಟಿ-ಸಮಷ್ಟಿಗಳ ಹಿತ ಸಾಧಿತವಾಗದು ಎಂದು ಬಲವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದವರು; ಅದನ್ನು ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರದಿಂದಲೂ ಚಿಂತನೆಯಿಂದಲೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿದವರು, ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮತಗಳು ಒಂದೇ ಮೂಲಭಾಷೆಯ ಉಪಭಾಷೆಗಳಷ್ಟೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಧೀಮಂತಿಕೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯವರ ದಾರ್ಶನಿಕತೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ - ಪೂರ್ವಕ್ಕೂ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೂ - ಏಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸ್ತುತ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ರೇ ಲಿವಿಂಗ್‌ಸ್ಟನ್ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮಾತುಗಳು ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಿವೆ:

'Let it be noted at the outset that Coomaraswamy cannot be lumped with those swamis East or West, or like types, who peddle a bogus "spirituality" that is vague, delusory, and deceitful.'

ಈ ಮಾತಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯ: 'ನೈಜವಲ್ಲದ, ಆದರೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟವೂ ವಂಚನೆ ಕಪಟತನದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದ 'ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ'ಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪೂರ್ವದ ಅಥವಾ ಪಶ್ಚಿಮದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ರಾಶಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲ ಆನಂದ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ.'

[illegible]

- ದಿಟವಾದ ಸ್ವದೇಶೀ ಎಂಬುದು ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡುವ ಒಂದಾನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿ. ಇದು ಆವಶ್ಯಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯೂ ಹೌದು. ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಜೀವನಕಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರವೇ, ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆವರಿಸಿರುವ ಅಸಭ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪರೋಪಜೀವಿಕೆ ಎಂಬ ಬೂದಿಯಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಮತ್ತೆ ಜೀವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಾವು.

***

- ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಪಶ್ಚಿಮ - ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಹಳ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇದೊಂದು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಥವಾ ಜನಾಂಗೀಯ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ತೋರುವುದು ಕೇವಲ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವೆ. ದಿಟವಾದ ಸಂಘರ್ಷ ಇರುವುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಾಗೂ ಅಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲ್ಪನೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಸರಿ. ಇದು ಭೌತಿಕ ಅಥವಾ ಇಂದ್ರಿಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕತೆಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಘರ್ಷವೇ ಹೌದು ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರಶ್ನಾತೀತವಾದುದು.

***

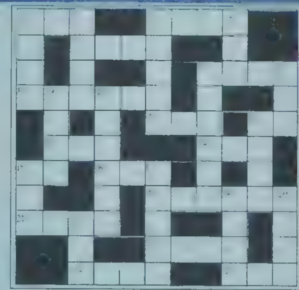
- ಆಸ್ತಿ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಬೇಕಾದ ಆವಶ್ಯಕತೆ. ನಾವು ಬಳಸುವಂಥದ್ದನ್ನು ಸುಖಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯಯುತವಾದುದೇ; ಆದರೆ ನಾವು ಯಾವುದನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಯಾವುದನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಲಾರೆವೋ ಅಂಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಕ್ರಮವೇ ಹೌದು. ಎಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು ಕೂಡ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವೂ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಆಗಿರತಕ್ಕದ್ದು; ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಮಾನವನ ಘನತೆಗೆ ಮಾಡವಂಥ ಅಪಮಾನವೇ ಸರಿ. ಕೆಲವೊಂದು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೊಂದು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಪಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಮೊದಲ ಸಮಾಜ ಎಂದರೆ ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮದೇ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಶಂಸೆಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ದಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವುದೇ ಆತ್ಮಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಡತನ. ಈ ಲಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಯಧಿಪತಿಗೂ ಸನ್ಯಾಸಿಗೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂಥದ್ದು.

ಧನಾದಾಯ ಸಾಧಾರಣ. ಉತ್ತಮ ಮಾತಿನಿಂದ ಜನಮನ್ನಣೆ ಸಿಗಲಿದೆ. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಕೀಲು ನೋವು ಬಾಧೆ. ಲೇವಾದೇವಿ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಕಷ್ಟಕಾಲ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಖರ್ಚು. ತಾಯಿಯ ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯ.

ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ 4, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ

ಧನಾದಾಯ ಉತ್ತಮ. ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಣ ವಾಪಸ್ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಗೆ ಅಗತ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಲಾಭ ಬರುವುದು ನಿಧಾನ. ಸಾಲಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಉತ್ತಮ ಕಾಲ.

ಪದಬಂಧ 2495

ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

1. ತಾಯಿ ಗರ್ಭದ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು 4
2. ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಬೆಲ್ಲ ಕಾಯಿ ಬೆರೆತ ಮಧುರ ಸಿಹಿ 4
3. ಬೆಳಕುಂಟು ಮಾಡುವ ನಿತ್ಯ ಸೂರ್ಯ 5
4. ಮಗನಿಂದ ಶುರುವಾಗುವ ಅಶೋಕನ ರಾಜ್ಯ 3
6. ಶಿವನ ಮುಡಿಯಿಂದ ಪವಿತ್ರ ನದಿ ಇಳಿದು ಬರುವಿಕೆ 6
7. ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿ ಸುತ್ತಾಡು, ಮತ್ತೆ ವಾಪಸ್ಸಾಗು 3
9. ಮರ್ಯಾದೆಗಾಗಿ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಹಣ 4
10. ಕಾನನದ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಾ ಗಿಡ ನೆಡುವ ಸಂಭ್ರಮಾಚರಣೆ 6
12. ಒಂದೇ ತಾನತೆಯಲ್ಲಿ ಉಗಮಿಸುವ ಸ್ವರ ಮಕಾರಾಂತ 4
15. ನದಿಯನ್ನೇ ಜನನಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಭೀಷ್ಮ 3
17. ಮನವನ್ನೇ ಮಣಿಸುವ ಸೌಂದರ್ಯತೆ 5
19. ಜಿಂಕೆಯಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಪ್ರದೇಶ 4
20. ನಡೆಯುವ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡವ 4
22. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹಗುರವಾಗಿ ಬೇಗಬೇಗನೆ 3

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

1. ಅಲ್ಪಕಾರದ ನಿರಾಕರಣೆ 3
3. ದೇವರ ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಶುಭಪ್ರದ ಹೆಸರು 4
5. ಶಿವನಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ವೇದ ಸ್ವರದ ಹಾಡು 4
6. ಪರಿಮಳವೇ ಒಡಲಾಗಿರುವ ಭೂತಾಯಿ 4
8. ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲದ ಒಂದೇ ಪ್ರಾಯದವ 6
11. ಒಂದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ಮನೆಗಳ ಪ್ರಪಂಚ ಹಿಂದು ಮುಂದು 3
12. ಕಷ್ಟವಾದರೂ, ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಿಭಾಯಿಸು 2
13. ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡುವ ಮಂಡಲಿ 3
14. ತಕ ತಕ ಕುಣಿಸುವ ಕಾತರ 3
15. ನೆಹರೂ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸಂದ ದೇಶ ಪಿತನ ನಾಮ 3
16. ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯಾಗುವ ಹೋತ್ರ 3
18. ಸಾವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮೃದು ಚರ್ಮವಾದ್ಯ- ಕಾದಂಬರಿ, ಚಲನಚಿತ್ರವಾಗಿ ಚಾಲ್ತಿ 6
21. ಯಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕಕ್ಷರ 4
23. ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜರ ಕೃಷ್ಣವಂಶ 4
24. ಆಭರಣಗಳಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಪರ್ವತ ಪುತ್ರಿ 4
25. ಜನರೊಡನೆ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞ 3

[illegible]

ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

1. ಕನವರಿಕೆ 2. ಸನಿಹ 3. ರಂಗಮಂಟಪ 4. ನಾಗರಾಜ 5. ಕಿಡಿಗೇಡಿ 8. ರುಹಮೊ 10. ಮಾರು 12. ರಸದಾಳಿ 14. ನೆನೆಮನ 15. ಸರಸಾ 17. ದವನ 19. ಕುಸುಮಬಾಲೆ 20. ದಿವ್ಯ 21. ಗದರು 22. ಕೆಮ್ಮುನೆಗಡಿ 22. ಮಾತುಮಾತು 24. ಸಹವಾಸಿ 27. ಗುಡುಗು

1. ಕಲಹಂಸ 3. ರಂಗನಾಯಕಿ 6. [illegible] 7. [illegible] 9. [illegible] 10. ಮಾರಾಟ 11. ಜರಡಿ 13. ಕೆನೆಮೊಸರು 16. ಪದ 18. ಸಾಕು 20. ದಿನಗಳಿಕೆ 23. ಮಾನಸ 25. ಸುಶ್ರಾವ್ಯ 26. ಹರಾಮ 27. ಗುರುಮನೆ 28. ಬಾಳೆದಿಂಡು 29. ತುಳಸಿಮಾಲೆ 30. ಗುಡುಗುಟಿ

‘ಚೆಸ್ ಬೋರ್ಡ್ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಗರ ನಿರ್ಮಿಸಿ’

• ಪ್ರವೀಣ ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಪ್ರೊ. ವಿಕ್ರಂ ಸೋನಿ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನವದೆಹಲಿಗೆ ನೀರು ಪೂರೈಸುವ ಯಶಸ್ವಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದವರು. ‘ಜಲಮೂಲ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಬಳಸಿ’ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಮಂತ್ರ. ಜಲ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮೂಡಿಸಲು ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವರು, ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲೂ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಮಾವೇಶದ ಗಡಿಬಿಡಿ ನಡುವೆಯೇ ‘ಪ್ರಜಾವಾಣಿ’ಗೆ ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡಿದರು.

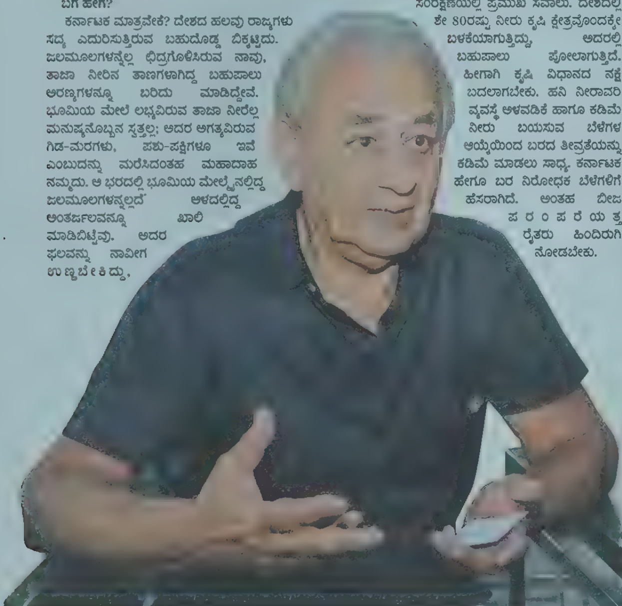
• ಕರ್ನಾಟಕ ಸತತ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬರದ ಸಂಕೋಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ನರಳುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾತ್ರವೇಕೆ? ದೇಶದ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಸದ್ಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿದು. ಜಲಮೂಲಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸಿರುವ ನಾವು, ತಾಜಾ ನೀರಿನ ತಾಣಗಳಾಗಿದ್ದ ಬಹುಪಾಲು ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನೂ ಬರಿದು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ತಾಜಾ ನೀರೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯನೊಬ್ಬನ ಸ್ವತ್ತಲ್ಲ; ಅದರ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಗಿಡ-ಮರಗಳು, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಇವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಸಿದಂತಹ ಮಹಾದಾಹ ನಮ್ಮದು. ಆ ಭರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಮೈನಲ್ಲಿದ್ದ ಜಲಮೂಲಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಅಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನೂ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆವು. ಅದರ ಫಲವನ್ನು ನಾವೀಗ ಉಣ್ಣಬೇಕಿದ್ದು, ಎಲ್ಲೆಡೆ ಮರುಭೂಮಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಮರುಪೂರಣ ಆಗುವಷ್ಟು (ಮಳೆ ಸುರಿಸುವ) ನೀರನ್ನಷ್ಟೇ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀರಿನ ಬಜೆಟ್ (ವಾಟರ್ ಬಜೆಟ್) ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಜಲ ಮೂಲಗಳಾದ ಪರ್ವತಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ನದಿಗಳು, ಕೆರೆಗಳು, ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಗೆ ಬಳಸುವ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಮಿತಿ ವಿಧಿಸಬೇಕು. ನದಿ-ಕೆರೆಗಳ ಜೋಡಣೆಯತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು. ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಯತ್ನಗಳು ಶುರುವಾಗಿರುವುದು ಸ್ತುತ್ಯರ್ಹ.

• ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲು ಯಾವುದು? ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಪರಿಹಾರ?

ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ನೀರಾವರಿ ವಿಧಾನವೇ ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೇ 80ರಷ್ಟು ನೀರು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವೊಂದಕ್ಕೇ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಪೋಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ವಿಧಾನದ ನಕ್ಷೆ ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಳವಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ನೀರು ಬಯಸುವ ಬೆಳೆಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಬರದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕರ್ನಾಟಕ ಹೇಗೂ ಬರ ನಿರೋಧಕ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಬೀಜ ಪರಂಪರೆಯತ್ತ ರೈತರು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಬೇಕು.

ವಾರದ ಸಂದರ್ಶನ

ಪ್ರೊ. ವಿಕ್ರಂ ಸೋನಿ
ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ

• ದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಪ್ರಮುಖ ನದಿಗಳು ‘ಐಸಿಯು’ನಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಜಲತಜ್ಞರಿಂದ ಮತ್ತೆ, ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ. ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿರುವ ನದಿಗಳು ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ?

ಸದಾ ಹರಿಯುವುದೇ ನದಿಗಳ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಆದರೆ, ಪ್ರತಿ ನದಿಗೂ ನಾವು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹರಿವನ್ನೇ ಕಾಣದ ನದಿಗಳು ಹೇಗೆ ಬದುಕಬಲ್ಲವು, ನೀವೇ ಹೇಳಿ? ಹೂಳು ತುಂಬದಂತೆ, ಪಾಚಿ ಕಟ್ಟದಂತೆ ತಾಜಾತನ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸದಾ ನೀರು ಹರಿಯಲೇಬೇಕು. ಪುಟ್ಟ-ಪುಟ್ಟ ಬಾಂದಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಜಲ ಮರುಪೂರಣದ ಜತೆಗೆ ನದಿಯ ಹರಿವಿಗೂ ಅನುವು ಮಾಡಿದಂತೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಗಳೇ ಬೇಕಲ್ಲ (ನಗು). ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಗಳೆಂದರೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಲ್ಲವೆ?

ನದಿಗಳು ಉಳಿಯಲು ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಳು ಇರಲೇಬೇಕು. ಕೃಷ್ಣೆಯ ಒಡಲಲ್ಲಂತೂ ಮರಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಗೆಯಲಾಗಿದೆ. 50 ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಆಳವಾದ ಕಂದಕಗಳು ಅದರ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಸಮುದ್ರದ ನೀರು ಮುಖಜ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಬಹುದೂರದವರೆಗೆ ಒಳನುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಸಿಹಿನೀರಿನ ನೆಲೆಯೀಗ ಉಪ್ಪು ನೀರಿನ ತಾಣವಾಗಿದೆ. ನದಿ ಪಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ದಾಳಿ ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಅದು ತನ್ನ ದಾರಿಯನ್ನು ತಾನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಹಾಪೂರದ ತೂಗುಗತ್ತಿ ಅಪಾಯದ ಅಂದಾಜಿಗೂ ನಿಲುಕದಂತೆ ಜೋರಾಗಿ ತೂಗಲಿದೆ.

ಒತ್ತುವರಿ ಆಗದಂತೆ ನದಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಜತೆಗೆ ಅವುಗಳ ನೀರು ಕಲುಷಿತವಾಗದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದವರೆಗೆ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ನದಿಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು. ‘ಸಂರಕ್ಷಿಸು ಮತ್ತು ಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸು’ ನಮ್ಮ ಮಂತ್ರವಾಗಬೇಕು.

• ಕಾವೇರಿಯಂತಹ ಜಲ ವಿವಾದಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲವೆ?

ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಇಂತಹ ವಿವಾದಗಳು ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ. ಯಾವುದೇ ನದಿ ರಾಜ್ಯ, ಗಡಿ, ಜನ, ಭಾಷೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಶದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು ಅದಾಗಿದೆ. ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರೆಲ್ಲ ಒಂದೆಡೆ ಕುಳಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದರೆ ಪರಿಹಾರ ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಆದರೆ, ರಾಜಕೀಯ ಒಳಸುಳಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕಾನೂನು ಹೋರಾಟದಿಂದ ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಮಯ ಕೊಲ್ಲುವ ಒಂದು ಸಾಧನವಷ್ಟೇ.

ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಮೊದಲು ಹರಿದು ಹೋಗಲು ಬಿಟ್ಟು, ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹೋರಾಡುವ ಬದಲು, ಬಿದ್ದ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಮೊದಲೇ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಯಾವ ಜಲ ವಿವಾದಗಳೂ ಕಾಡಲಾರವು.

• ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಏನು ಪರಿಹಾರ?

ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ಹಾಗೂ ನವದೆಹಲಿಯಂತಹ ನಗರಗಳು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಎರಡೂ ನಗರಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಜಲಮೂಲವಿಲ್ಲ. ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರನ್ನು ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನೂರಾರು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಿಂದ ನೀರು ಎತ್ತಿ ತಂದು ಪೂರೈಸುವಂತಹ ಈಗಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹುಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯದು. ಈ ನಗರಗಳ ಜನ ಸಣ್ಣ ನಗರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಬೇಕು. ಮಹಾನಗರಗಳಿಂದ ಜನರ ವಲಸೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವಂತಹ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಬೇಕು. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಮಹಾನಗರಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ ಸಹ ತಹಬದಿಗೆ ಬರಲಾರದು.

ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟದ ಪ್ರದೇಶ ಖನಿಜದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ವಿತರಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಗರದ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸಿಕ್ಕು, ನಿಸರ್ಗದತ್ತವಾದ ಖನಿಜಯುಕ್ತ ನೀರು ಜನರಿಗೆ ಒದಗಲಿದೆ. ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದ ನೀರಿನ (ಆರ್.ಒ) ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಡೆದಿರುವ ದಾಳಿಯೂ ತಪ್ಪಲಿದೆ.

• ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನವದೆಹಲಿಗೆ ಒದಗಿಸುವಂತಹ ಯೋಜನೆ ಹೊಳೆದದ್ದು ಹೇಗೆ? ಅದು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಿದೆಯೇ?

ಯಮುನಾ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಶೇಖರಣೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರದೇಶ 5-6 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳಷ್ಟು ಅಗಲ ಹಾಗೂ ನೂರು ಮೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ಆಳದವರೆಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ದೆಹಲಿ ಹತ್ತಿರವೇ 48 ಕಿ.ಮೀ.ನಷ್ಟು ಉದ್ದ ಆ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ನೀರಿನಿಂದ ಬಹುಪಾಲು ಕೊರತೆ ನೀಗಿಸಬಹುದು; ಪ್ರತಿವರ್ಷ 25 ಕೋಟಿ ಕ್ಯುಬಿಕ್ ಮೀಟರ್‌ನಷ್ಟು ನೀರು ತೆಗೆಯಬಹುದು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರವಾಗಿತ್ತು. ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಈ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದರೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನದಿ ತುಂಬಿ ಹರಿದಾಗ ಮರುಪೂರಣ ಆಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರವಾಹದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಲೂ ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೆವು. ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲ್ಪದರದ ನಾಲ್ಕು ಮೀಟರ್ ಆಳದವರೆಗಿನ ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆಯಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಸರ್ಕಾರ ನಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ದೆಹಲಿ ಜಲ ಮಂಡಳಿಗೆ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಪ್ರತಿದಿನ 2.5 ಕೋಟಿ ಲೀಟರ್ ನೀರು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ₹ 250 ಕೋಟಿ ವರಮಾನವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಹರಿದುಬಂದಿದೆ.

• ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿ ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ‘ನೈಸರ್ಗಿಕ ನಗರ’ವಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿದ್ದೀರಲ್ಲವೆ? ಈ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನಗರದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು ಏನು?

ನಾವು ನದಿ ಪ್ರವಾಹ ಪ್ರದೇಶದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಸಂಬಂಧ ಮೊದಲೇ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದ್ದೆವು. ಆಂಧ್ರದ ಸರ್ಕಾರ ಅಮರಾವತಿ ನಗರವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾ ತಟದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದಾಗ ಆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ನೀರಿನ ಶೇಖರಣೆ ಅಪಾರವಾಗಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲದೆ, ನಗರ ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಭೂಮಿ ಅತ್ಯಂತ ಫಲವತ್ತಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಗರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ 216 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 35 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ಸೇರಿತ್ತು. ನಗರಕ್ಕೆ ನೀರು ಪೂರೈಸುವ ಜತೆಗೆ ಹಣ್ಣು-ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆದುಕೊಡಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಆ ಭೂಮಿ ಹೊಂದಿತ್ತು.

ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿರುವ ಹೊಸ ನಗರವನ್ನು ಒಂದು ಚೆಸ್ ಬೋರ್ಡ್ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಅದರ ಬಿಳಿ ಮನೆಗಳು ಕಟ್ಟಡನಿರ್ಮಿತ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿಯೂ ಕಪ್ಪು ಮನೆಗಳು ಹಸಿರು ಪ್ರದೇಶವಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು. ಇಡೀ ನಗರ ಈ ರೀತಿ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಜನೆಯಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಸಲಹೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯವಾಡದ ತಾಪಮಾನ 45 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್‌ವರೆಗೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿತ ಪ್ರದೇಶದ ಪಕ್ಕವೇ ಹಸಿರು ವಲಯವಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೀಸುವ ತಂಗಾಳಿಯಿಂದ ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಐದು ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್‌ನಷ್ಟು ತಾಪಮಾನ ತಗ್ಗಿಸಬಹುದು. ಕಟ್ಟಡದೊಳಗಿನ ತಾಪಮಾನ ಇನ್ನೂ ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದು. ನೈಸರ್ಗಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಏರ್ ಕಂಡಿಷನಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದೆ ಐದರಿಂದ ಎಂಟು ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್‌ನಷ್ಟು ತಾಪಮಾನ ತಗ್ಗಿಸಬಹುದು.

ತನ್ನ ಬಹುಪಾಲು ಆಹಾರವನ್ನು ತಾನೇ ಬೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ನೀರಿನ ಸ್ವಂತ ಮೂಲ ಹೊಂದಿರುವ, ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ, ನಿಸರ್ಗದತ್ತವಾದ ವಾತಾನುಕೂಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪಡೆದಿರುವ ಇಂತಹ ಸುಸ್ಥಿರ ನಗರವೇ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನಗರ. ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಆಂಧ್ರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದೆವು. ಅವರು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ರಾಜ್ಯ ಈ ನೀಲನಕ್ಷೆಯಂತೆ ಟೌನ್‌ಷಿಪ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿದೆ.

ಚಿತ್ರಗಳು: ಸಂಜೀವ ಅಕ್ಕಿ

ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ • 'ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿ

ಬೂತ್ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ರಾಹುಲ್ 'ಪಾಠ'

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- 30ರೊಳಗೆ ಬೂತ್‌ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಲು ಸೂಚನೆ
- ಜಿಲ್ಲಾ ಘಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಚರ್ಚೆ
- 'ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೇ ಹುದ್ದೆ' ಪಾಲನೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಮುಂಬರುವ ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ರಾಜ್ಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಎಐಸಿಸಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ ಅವರಿಂದ ಪಕ್ಷದ ಬೂತ್ ಮಟ್ಟದ ಏಜೆಂಟರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ 'ಪಾಠ' ಮಾಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

'ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಿರುವ ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ, ಪಕ್ಷದ ಸುಮಾರು 66 ಸಾವಿರ ಬೂತ್ ಏಜೆಂಟರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಇದೇ 30ರ ಒಳಗಾಗಿ ಬೂತ್ ಸಮಿತಿ, ವಾರ್ಡ್ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ರಚಿಸಬೇಕು. ಈ ಕುರಿತು ಪೂರ್ಣ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕು' ಎಂದು ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಶನಿವಾರ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಭೆ ನಡೆಸಿದ ಪರಮೇಶ್ವರ, ವಿಧಾನಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿಮಗೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ವಹಿಸಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಸಹಯೋಗ ಪಡೆದು, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಬಳಸಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕು' ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪದಾಧಿಕಾರಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅರಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. 2013ರ ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಚುನಾವಣೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಪಕ್ಷ ಬಹುತೇಕ ಈಡೇರಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಜನಪರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರದ ಬಿಜೆಪಿ ಸರ್ಕಾರದ ವೈಫಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ತಲುಪಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶನಿವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಘಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಸಭೆ. ನಡೆಸಿದ ಅವರು, ಸಂಘಟನೆ ಚುರುಕುಗೊಳಿಸಲು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದರು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಬದಲಾವಣೆ?: 23 ಜಿಲ್ಲಾ ಘಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಬದಲಾವಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಿದ್ದು, ಗೊಂದಲಗಳಿರುವ ಹಾಸನ, ಮಂಡ್ಯ, ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮುಖಂಡರ ಜೊತೆ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದರು.

'ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೇ ಹುದ್ದೆ ನೀತಿ ಪಾಲಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಸನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಗಂಡಸಿ ಶಿವರಾಮ್ ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ, ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾಧ್ಯಕ್ಷ ಆತ್ಮಾನಂದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲಾಧ್ಯಕ್ಷ ರವಿಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾಧ್ಯಕ್ಷ ಅಂಜನೇಯಲು ಬಳ್ಳಾರಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಪಕ್ಷ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ ಎಂದೂ ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಬದಲಾವಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ಸಚಿವ ಸಂತೋಷ್ ಲಾಡ್, ಹಿರಿಯ ನಾಯಕ ಕೆ.ಸಿ.ಕೊಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಇತರ ಮುಖಂಡರ ಜೊತೆ ಪರಮೇಶ್ವರ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಘಟಕಕ್ಕೆ ವಿವೇಕಾಂದ ಹೆಸರನ್ನು ಶಾಸಕ ಅಂಬರೀಷ್ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಸ್.ಎಂ.ಆನಂದ್ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದೆ.

'ಮದುಮಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಗಂಡುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತವೆ'

'ಮದುಮಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಮದುವೆಯಾಗಲು ಗಂಡುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಹಿರಿಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗ ಸಿ.ಎಂ.ಇಬ್ರಾಹಿಂ, ತಮಗೆ ಜೆಡಿಎಸ್ ಸೇರುವ ಆಹ್ವಾನ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.

'ಜೆಡಿಎಸ್ ಸೇರಲು ಮುಂದಾಗಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಟಿಕೆಟ್ ನೀಡಲಾಯಿತೆ' ಎಂದು ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಮಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದ್ದು ಹೀಗೆ.

ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಜೊತೆ ಶನಿವಾರ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಿದ ಬಳಿಕ, 'ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಜೊತೆ ನನ್ನದು ಹಳೆಯ ಗೆಳೆತನ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆಗಾಗ ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ' ಎಂದರು.

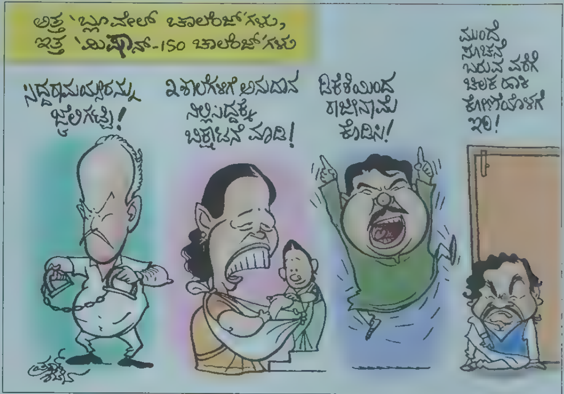
'ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇವೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಇದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸನ್ನು ಮರಳಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತರುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಮಿಷ ಬಂದರೂ ನಾನು ವಿಚಲಿತನಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಗೆಲುವಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು.

'ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನಾ ಮಂಡಳಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಶುಕ್ರವಾರ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ. ಸೋಮವಾರ ನಾಮಪತ್ರ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು.

ಸಚಿವರಿಗೆ ಪರಮೇಶ್ವರ ಸೂಚನೆ

'ಎಐಸಿಸಿ ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮ ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಸಬೇಕು' ಎಂದು ಸಚಿವರಿಗೆ ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಜಿ.ಪರಮೇಶ್ವರ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲಾಖೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಜೆಪಿ ಸರ್ಕಾರದ ವೈಫಲ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಜನರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕು. ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ನಾಯಕರ ಟೀಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ವಾಸ್ತವಾಂಶ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದೂ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿ.ಎಂ. ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಅವಿರೋಧ ಆಯ್ಕೆ?

ಬೆಂಗಳೂರು: ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಿಂದ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್‌ಗೆ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ ಸಿ.ಎಂ. ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಅಗತ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯರು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳಾದ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಜೆಡಿಎಸ್ ತಮ್ಮ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಸದಿರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇಬ್ರಾಹಿಂ ಹಾದಿ ಸುಗಮವಾಗಲಿದೆ.

ಪಿಜಿ ಸಿಇಟಿ: ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಕಟ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಎಂಬಿಎ, ಎಂಸಿಎ, ಎಂಇ, ಎಂಟೆಕ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆಸಲಾದ ಪ್ರವೇಶ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಶನಿವಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

ಫಲಿತಾಂಶದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ (http://kea.kar.nic.in) ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೆರಿಟ್ ಪಡೆದ ಅಂಗವಿಕಲ ಮತ್ತು ಸೈನಿಕ ಕೋಟಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇದೇ 23ರಂದು ದಾಖಲಾತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಆಗಸ್ಟ್ 30ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 7ರವರೆಗೆ ದಾಖಲಾತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ಮೊದಲ ಸುತ್ತಿನ ಸೀಟು ಹಂಚಿಕೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು (ಆಪ್ಷನ್ ಎಂಟ್ರಿ) ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 5ರ ಸಂಜೆ 6ರಿಂದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 10ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 11ರವರೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 13ರಂದು ಸೀಟು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿಸಲು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 16 ಕೊನೆಯ ದಿನ ಎಂದು ಪ್ರಕಟಣೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

'ಬ್ಲೂವೇಲ್ ಚಾಲೆಂಜ್': ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಸೂಚನೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಮಕ್ಕಳ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿರುವ 'ಬ್ಲೂವೇಲ್ ಚಾಲೆಂಜ್' ಬಗ್ಗೆ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವಂತೆ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಚಿವೆ ಉಮಾಶ್ರೀ ತಮ್ಮ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಬ್ಲೂವೇಲ್ ಚಾಲೆಂಜ್ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಕ್ರೀಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಗಂಭೀರ ವಿಚಾರ. ಮಕ್ಕಳ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡುವುದು ನಮ್ಮ ಆದ್ಯತೆ ಆಗಬೇಕು' ಎಂದು ಸಚಿವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರದೀಪಕುಮಾರ್‌ಗೆ ಶಿವರಾತ್ರೀಶ್ವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

ಮೈಸೂರು: ಸಾಹಿತಿ ಡಾ.ಪ್ರದೀಪಕುಮಾರ್ ಹೆಬ್ರಿ ಅವರ 'ಉಡುತಡಿಯ ... ₹ 25,000 ನಗದು ಹಾಗೂ ಫಲಕ ...

ಎರಡು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ಪೂರ್ಣ–ಪ್ರೊ.ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ

ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಯೋಜನೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಪರಿಚಯ ಒಳಗೊಂಡ ಮಾಹಿತಿ ಕೋಶ ಹೊರತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಬಂಗಾರದ ಎಲೆಗಳು' ಎಂಬ ಯೋಜನೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರೊ.ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು.

ನವೋದಯ ಪೂರ್ವದ ಕೆಂಪು ನಾರಾಯಣನ 'ಮುದ್ರಾಮಂಜೂಷ' ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಇದುವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕೋಶ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಶನಿವಾರ ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿ...ಗೆ ಜೀವಕೋಶ ಇದ್ದಂತೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಲೇಖಕನ ಹುಟ್ಟಿದ ದಿನಾಂಕ, ಊರು, ಉದ್ಯೋಗ, ಕುಟುಂಬದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರ, ಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳು, ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು, ಸಂದ ಗೌರವಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಪ್ರಮುಖ ಕೃತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯದ ವಿವರಣೆಯನ್ನೂ ನೀಡುವ ಆಲೋಚನೆ ಇದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಎರಡು ಕೃತಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರನ್ನು ...

ನಿಧನರಾದ ಲೇಖಕರ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಇ ಮೇಲ್ (sahithya.academy@gmail.com) ... ವಿಸಾಜಿ (ಕಲಬುರ್ಗಿ), ಶೈಲಾ ನಾಗರಾಜ್ (ತುಮಕೂರು), ನೀಲಗಿರಿ ತಳವಾರ (ಮೈಸೂರು) ...

ಪುಸ್ತಕ ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹೊರತರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರ ಆರಂಭಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ ಎಂದು ಮಾಲಗತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು.

'ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಹೊರತಂದ ಅನೇಕ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದುಗರು ಹುಡುಕಾಡಿ ಖರೀದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ನೇರವಾಗಿ ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಬಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಸಗಟು ಖರೀದಿಗೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಕೂಲ ಆಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದರು.

ಪದ್ಮಪ್ರಿಯಾ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣ: ಅತುಲ್ ರಾವ್ ವಿರುದ್ಧ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಸೂಚನೆ

ನವದೆಹಲಿ: ಉಡುಪಿಯ ಮಾಜಿ ಶಾಸಕ ರಘುಪತಿ ಭಟ್ ಅವರ ಪತ್ನಿ ಪದ್ಮಪ್ರಿಯಾ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣದ ಆರೋಪಿ ಅತುಲ್ ರಾವ್ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಚೋದನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಭಿಚಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವಿಚಾರಣೆ ಅನಗತ್ಯ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿರುವ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್, ವಂಚನೆ ಮತ್ತು ಫೋರ್ಜರಿ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆ ತೀವ್ರಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ.

2008ರ ಜೂನ್ 11ರಂದು ಪದ್ಮಪ್ರಿಯಾ ಅವರನ್ನು ಅತುಲ್ ರಾವ್ ಅಪಹರಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ದೂರಿ ರಘುಪತಿ ಭಟ್ ಅವರ ತಾಯಿ ಸರಸ್ವತಿ ಅವರು ...

ಸೂಚಿಸಿ 2014ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 16ರಂದು ರಾಜ್ಯ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿದ್ದ ಆದೇಶವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ರಾವ್ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಮೇಲ್ಮನವಿಯ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ದೀಪಕ್ ಮಿಶ್ರಾ ನೇತೃತ್ವದ ಪೀಠವು, 2008ರಿಂದ ಬಾಕಿ ಇರುವ ವಂಚನೆ ಮತ್ತು ಫೋರ್ಜರಿ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಕುರಿತು ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸೂಚಿಸಿತು.

ಅಲದೆ, 'ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಪ್ರಚೋದನೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಭಿಚಾರದ ಆರೋಪ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ತನಿಖೆಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ...

❦ ಸುಭಾಷಿತ ❦

ಕೆಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದವನಿಗೆ ಅವಕಾಶದ ಕೊರತೆ ಇರದು.

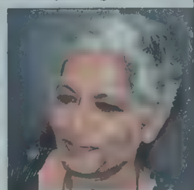
-ಪಿ. ಸೈರಸ್

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾವಿಲ್ಲ: ಪ್ರತಿರೋಧದ ದನಿ ಅಡಗಿಸುವ ಹತ್ಯೆ ಖಂಡನೀಯ

ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ ಬರ್ಬರ ಹತ್ಯೆ ಆಘಾತಕಾರಿ. ಕೋಮುವಾದಿ ರಾಜಕಾರಣ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿರುದ್ಧದ ನಿರ್ಭೀತ ದನಿಯಾಗಿದ್ದರು ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್. ಬಲಪಂಥೀಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರು ನಕ್ಸಲರನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಕರೆತರುವಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದರು. ದಿಟ್ಟವಾಗಿ, ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿರೋಧಿಗಳೂ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು ಅವರ ಜೀವಕ್ಕೇ ಮುಳುವಾದದ್ದು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಇಂತಹ ನೀಚ ಮಾರ್ಗಗಳು ತೀವ್ರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಖಂಡನಾರ್ಹ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾವನ್ನು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದ ವಿದ್ಯಮಾನ ನಡೆದಿದ್ದಂತೂ ನಾಚಿಕೆಗೇಡು. ಇದು ಸಂವಿಧಾನಬದ್ಧವಾದ ಕಾನೂನು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಅಣಕಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲೇ ಚಿವುಟಬೇಕು.

ಸಮೀಕ್ಷೆಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ, ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ 192 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪೈಕಿ ಭಾರತದ ಸ್ಥಾನ 136ರಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯಾಗಬೇಕು. ಪತ್ರಕರ್ತರ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಇಂತಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಮಾರಕ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1992ರಿಂದ 40 ಪತ್ರಕರ್ತರು ಹತ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಪತ್ತೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಾಭಯವಿಲ್ಲದ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಅಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಇದು ತಪ್ಪಬೇಕು. ತನಿಖಾ ವರದಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಇಳಿಯುವ ಪತ್ರಕರ್ತರು ಹಲ್ಲೆಗೊಳಗಾಗುವುದು ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರತಿ ಹಲ್ಲೆ ಪ್ರಕರಣದ ಹಿಂದೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ರೂಪುರೇಷೆ ಇದೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾದ ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುವುದು ನಾಗರಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾರಕ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಥಾ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು. ವಿಮರ್ಶೆ, ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯ ಹಾಗೂ ಬಹು ವಿಧದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲ ಧಾತು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ಮರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ? ಇಂತಹದೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪ ನಾಶವಾದಲ್ಲಿ ಅದು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ ಎಂಬಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈವರೆಗೆ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ನಾಗರಿಕತೆ ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಿನ್ನಡೆಯಾಗುವ ಅಂಶಗಳಿವು ಎಂಬುದು ನಮಗೆ ನೆನಪಿರಬೇಕು.

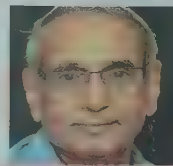
ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಕರ್ತೆ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಹತ್ಯೆಯ ವಿರುದ್ಧ ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ಮಾಧ್ಯಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶ, ಹತಾಶೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮುಂದೆ ಇಂತಹ ಹತ್ಯೆಗಳು ನಡೆಯದಿರುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಾಭಯ ಇರುವ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಲಿ

ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ ಹತ್ಯೆ ವಿರೋಧಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿವಿಧ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ವಿದೇಶಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಹತ್ಯೆಯ ವರದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. ಅವರ ಹತ್ಯೆಗೆ ಕಾರಣ ಏನೆಂಬುದು ಎಲ್ಲಾ ಮಗ್ಗುಲುಗಳಲ್ಲೂ ತನಿಖೆಯಾಗಲಿ. ಆದರೆ ಈಗಾಗಲೇ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಮೂವರು ವಿಚಾರವಾದಿಗಳ ಸರಣಿ ಹತ್ಯೆಗಳಿಗೂ ಗೌರಿ ಹತ್ಯೆಗೂ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಆತಂಕಕಾರಿ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಸಂಶೋಧಕ ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿಯವರ ಹತ್ಯೆಯಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿದ್ದರೂ ಹಂತಕರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವಲ್ಲಿ ತನಿಖಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೋತಿವೆ. ತನಿಖಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಈ ವೈಫಲ್ಯದ ನಡುವೆಯೇ ಪ್ರತಿರೋಧದ ದನಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಸಂದೇಶ ನೀಡುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಹತ್ಯೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಲಘುವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಾರದು. ಗುಪ್ತಚರ್ಯೆ ವಿಭಾಗದ ವೈಫಲ್ಯವನ್ನೂ ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಇಷ್ಟು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದರೂ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಪತ್ತೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಏಕೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. 'ಯಾವುದೇ ಗಡುವು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಬೇಗನೇ ಹಂತಕರನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವು [illegible] ನೀಡುವಂತಹ ತಕ್ಷಣದ ಪೊಳ್ಳು ಭರವಸೆಯಾಗದಿರಲಿ ಈ ಮಾತುಗಳು.

ಪ್ರತಿರೋಧದ ದನಿಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುವ ಶಕ್ತಿಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆಯದಂತೆ ಮಟ್ಟ

ನೀರಿನ ದಕ್ಷ ಬಳಕೆ, ಸಮರ್ಪಕ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಬಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ

ನದಿಜೋಡಣೆಯ ಗಡಚು ಮತ್ತು ಗಡಕರೀಕರಣ

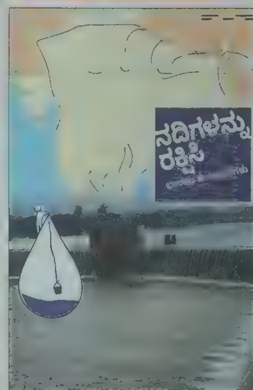
ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷ

ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗಳ ಈ ಭೀಕರ ತೂನೆದಾಟವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಎರಡು ಯತ್ನಗಳು ಆರಂಭವಾದಂತಿವೆ. ಒಂದೆಡೆ ನದಿಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಸದ್ಗುರು ಜಗ್ಗಿ ವಾಸುದೇವ್ ಇಡೀ ಭಾರತದ ಜನರನ್ನು ಜೋಡಿಸಲೆಂದು ಮೈಕೊಡವಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಇತ್ತ ಭಾರೀ ವಿದೇಶೀ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲದ ನೆರವಿನ ನದಿಜೋಡಣೆಯ ಕನಸು ಹೆಣೆಯುತ್ತ ಕೂತಿದ್ದ ನಿತಿನ್ ಗಡ್ಕರಿ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರ ಘೋಷಣೆಯೂ ಒಂದೇ: ನಮ್ಮ ನದಿಗಳನ್ನು ಸಾಯಲು ಬಿಡಬಾರದು. ಇಬ್ಬರ ಗುರಿಯೂ ಸರಿಸುಮಾರು ಒಂದೇ: ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳೂ ವರ್ಷವಿಡೀ ಹರಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಸದ್ಗುರು ಹೇಳಿದರೆ, ಗಡ್ಕರಿ ನೂರು ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಡಗು ಓಡಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಉದ್ದೇಶ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ವಿಧಾನಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಸಿಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಗುರು ಹಾಗೂ ಅಸ್ಖಲಿತ ವಾಗ್ಮಿ ಜಗ್ಗಿ ವಾಸುದೇವ್ ನಮಗೆಲ್ಲ ದಿಗಿಲು ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತೆ ಭಾರತದ ನದಿಗಳ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಸೇರುವ ಮೊದಲೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಬತ್ತುತ್ತಿದೆ; ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಎರಡೂವರೆ ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಸಮುದ್ರದಂಚಿಗೆ ಒಣಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಈಗಲೂ ಏನೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನು 10-15 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಗಳೆಲ್ಲ ಒಣಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನಿತಿನ್ ಗಡ್ಕರಿ, 'ಶೇಕಡಾ 80ರಷ್ಟು ನೀರು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೋರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಜಗ್ಗಿಯವರು ನದಿಯನ್ನು ಜೀವಚೈತನ್ಯದ ಸೆಲೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗಡ್ಕರಿಯವರು ನದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹಡಗುಗಳನ್ನೂ ಹೊವರ್‌ಕ್ರಾಫ್ಟ್ (ತ್ರಿಚರಿ) ವಿಮಾನಗಳನ್ನೂ ಓಡಿಸಿ ಏಷ್ಟೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯೋದ್ಯಮವನ್ನು ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಎತ್ತಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸದ್ಗುರು, 'ನೀರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ- ಅರಣ್ಯಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀರು ಇರುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತ ನದಿಗಳ ಎರಡೂ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಕಿಲೊಮೀಟರ್ ಅಗಲಕ್ಕೆ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಕರೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಧಾನ್ಯದ ಬದಲು ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಗಡ್ಕರಿಯವರ ಆದ್ಯತೆ ಅರಣ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ನದಿಗಳಿಂದ ಮರಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಆಗ ನದಿಗಳ ಆಳ ತಂತಾನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರಿಂದ ಜಲಸಾರಿಗೆ ಸಲೀಸಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಜಲಸಾರಿಗೆ ಮಸೂದೆಯನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವಾಗ ತಮ್ಮ ಕನಸಿನ ನದಿನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೋರಿಸಿದ್ದರು.

ನದಿಗಳ ಕಡೆ ಜನರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯಲೆಂದು ಜಗ್ಗಿ ವಾಸುದೇವ್ ಅವರು ಈ ಇಡೀ ತಿಂಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ 'ರಿವರ್ ರ‍್ಯಾಲಿ' ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1ರಿಂದ ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನ ಅವರ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ರ‍್ಯಾಲಿ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ, ಮದುರೈ, ಪಾಂಡಿಚೇರಿ ಮೂಲಕ ಇಂದು ಮೈಸೂರು, ನಾಳೆ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಹಾದು ಚೆನ್ನೈ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಮುಂಬೈ, ಭೋಪಾಲ್, ಚಂಡೀಗಡ, ಹರದ್ವಾರ ದಾಟಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2ರಂದು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಲಿದೆ. ಪ್ರತಿ ನಗರದಲ್ಲೂ ಅದ್ದೂರಿ ಸಭೆ, ಗಣ್ಯರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಜಗ್ಗಿಯವರ ವಾಗ್ಝರಿ ಇಲ್ಲವೂ ಅಂತರ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಏನಿದ್ದರೂ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅಪ್‌ಡೇಟ್ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಗುರುವಿನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಜನಜೋಡಣೆಯೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಜಗ್ಗಿಯವರ ತಂಡ

ತೋರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಹಾಗೆಂದು ಸದ್ಗುರು ಪ್ರೇರಿತ 'ರಿವರ್ ರ‍್ಯಾಲಿಗೆ' ಎಲ್ಲರೂ ಜೈಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವವರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಈ 'ಹೈಟೆಕ್' ರ‍್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನದಿಗಳ ದುಃಸ್ಥಿತಿಗಳ ಚರ್ಚೆ ಮತ್ತು ವಿಷಾದವಿಮರ್ಶೆ ಇರುತ್ತದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅಸಲೀ ಕುಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಮರಳುದಂಧೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ನದಿಯಂಚಿನ ನೆಲಹಿಡುಕರ ಬಗ್ಗೆ, ರೆಸಾರ್ಟ್ ಮಾರೀಚರ ಬಗ್ಗೆ, ನದಿಗೆ ಮಾಲಿನ್ಯ ತುಂಬುವ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಲಿಗಳ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ, ಸರ್ಕಾರದ ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರ‍್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುವ ಭಾಷಣಗಳು ಕೇಳಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಸವಿಮಾತುಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ನದಿಗಳ ಸುಂದರ ವರ್ಣನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಜಲಚಕ್ರದ ಕುರಿತು, ಬೇರುಗಳ ಮೂಲಕ ಜಿನುಗುವ ಮಳೆನೀರಿನ ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಬೇರುಮಟ್ಟದ ಜನರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ದೊಡ್ಡ ನದಿಗಳ ವಿಚಾರವೇ ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ ವಿನಾ, ನದಿಯ ಮೂಲಧಾರೆ ಎನಿಸಿದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಗಳಂಚಿನ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಶ್ರಮಿಕರನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವ (ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪಾನಿ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಮಾದರಿಯ) ಕೈಂಕರ್ಯ ಇಲ್ಲ.

ಗಡ್ಕರಿಯವರ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಡಗುಗಳು ಮತ್ತು ಹಡಗುಗಳನ್ನೇ ಎತ್ತಿಳಿಸುವ ಯಂತ್ರಗಳೇ ತುಂಬಿವೆ. ಫರಾಕ್ಕಾ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಂಥ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿದ್ದಾರಂತೆ. ಗಂಗಾನದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿ ನೂರು ಕಿಲೊಮೀಟರಿಗೆ ಒಂದೊಂದರಂತೆ ಅಂಥ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಹೂಳಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಫರಾಕ್ಕಾ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಳು ಶೇಖರಣೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಪ್ರವಾಹದ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಎಷ್ಟೊಂದು ಬಾರಿ ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. 'ಫರಾಕ್ಕಾವನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕೋಣ' ಎಂದು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಹೇಳಿದ್ದ ಬಿಹಾರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಈಗ ಎನ್‌ಡಿಎ ತೆಕ್ಕೆಗೇ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.

ನದಿಗಳ ಜಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಸುಭದ್ರ ಭಾರತವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಬಿಜೆಪಿಯ ಆಶಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ನೀರೆರೆಯುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವ ಗಡ್ಕರಿಯವರು ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಖಾತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ದಿನ ಮೊದಲು, ಸೆ.2ರಂದು '5.5 ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ 60 ನದಿಗಳ ಜೋಡಣೆ' ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಎಲ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಸಂಭ್ರಮ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತೊ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಂದೋ ಮಲಗಿದ್ದ ವಿವಾದವೊಂದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ನದಿ ಜೋಡಣೆ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಣಗಳು ನಮ್ಮೆದುರು ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕಾವೇರಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಲಾಭಗಳು ಒಂದೆರಡಲ್ಲ: ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮಹಾಪೂರದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೀರನ್ನು ಇತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿ ಬರಗಾಲವನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದು. ಕಡು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಹಿಮ ಕರಗಿದ ನೀರನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹರಿಸಬಹುದು. ಕಾಲುವೆಯ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಗೆ ನೀರುಣ್ಣಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನೌಕಾಯಾನ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉದ್ಯಮ ಸರಣಿ... ಎಲ್ಲವೂ ಕನಸಿನ ಸುಂದರ ಮಣಿಮಾಲೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. 1840ರಲ್ಲೇ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ನೀರಾವರಿ ತಜ್ಞ ಸರ್ ಆರ್ಥರ್ ಕಾಟನ್, ಹೀಗೆ ಭೂಪಟದ ಮೇಲೆ ಗಂಗೆ ಕಾವೇರಿಯ ನಡುವೆ ಗೆರೆ ಎಳೆದಿದ್ದೇ ಮುಂದೆ ಅನೇಕರಿಗೆ ಅದು ಭಾರತದ ಅದೃಷ್ಟ ರೇಖೆಯಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ನೆಹರೂ ಕಾಲದ ನೀರಾವರಿ ತಜ್ಞ ಕೆ.ಎಲ್. ರಾವ್ ಅವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅನೇಕ ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ಭಾರತದ ನಕಾಶೆಯ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗೆರೆ ಎಳೆದರು. ದೊಡ್ಡ ಕನಸುಗಳ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಿದ್ದೇ ತಡ, 2002ರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕೂಡ 'ಯಾಕೆ ಇದನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿತು. ಪ್ರಧಾನಿ ವಾಜಪೇಯಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ನೂಕುಬಲ ಕೊಟ್ಟರು. ಇಡೀ ಯೋಜನೆಗಲ್ಲ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ 70 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ ಕಾಲುವೆಯನ್ನು ಉ.ಪ್ರ.-ಮ.ಪ್ರ ನಡುವಣ ಕರ್ಣಾವತಿ ಮತ್ತು ಬೆತ್ವಾ ನದಿಗಳ ನಡುವೆ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅನುಮತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈಗಲೂ ಅಪೂರ್ಣ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಸರ ಇಲಾಖೆಯ ಅನುಮತಿ ದೊರಕಿಲ್ಲ.

ನದಿ ಜೋಡಣೆಯ ದುಸ್ಸಾಹಸ ಬೇಡ ಎನ್ನುವವರ ವಾದಸರಣಿ ಹೀಗಿದೆ: ಮಹಾಪೂರ ಬರಗಾಲ ನಿವಾರಣೆ ಎಂಬುದು ಹುಸಿ ಕಲ್ಪನೆ ಅಷ್ಟೆ: ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳಲ್ಲೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಹಾಪೂರ ಬರುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯಿಂದ ಕಾವೇರಿಗೆ ತುಸು ನೀರು ಬಂದಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಕಾನಪುರದ ಕೊಳಕೆಲ್ಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಲುವೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅರಣ್ಯ, ವನ್ಯಧಾಮಗಳು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಜನರನ್ನು ಎತ್ತಂಗಡಿ ಮಾಡಿ, ಕಾಲುವೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲಸ್ಥರು ಜಾಗ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನೀರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯ, ಪ್ರತಿ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲೂ ಜಗಳ ಹೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಹೂಳು ತುಂಬಿ, ಭೂಕುಸಿತ, ಭೂಕಂಪನ, ನೆರೆ ರಾದ್ಧಾಂತಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಬೇಕಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವೆಂದರೆ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಡಿಮಳೆ, ಬರಗಾಲ, ಕಾಲುವೆಗಳ ತಾಳಮೇಳ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ನೂರಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ: ಪಂಜಾಬ್ ಮೂಲಕ ಹರಿಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರುವ 214 ಕಿ.ಮೀ. ಉದ್ದದ 'ಸತ್ಲೆಜ್-ಯಮುನಾ' ಕಾಲುವೆ 1980ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡ ನಂತರ ಆ ಎರಡು ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೋರ್ಟ್ ಕದನ ನಿಂತಿದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಸಾವಿರಾರು ಪಂಜಾಬಿ ರೈತರು ಕೃಷಿಯಂತ್ರಗಳ ಜಾಥಾದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಗಿಡಮರ ಮಣ್ಣುಕಲ್ಲುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತು ಕಾಲುವೆಗೆ ತುಂಬಿ, ಹರಿಯಾಣದ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ನೀರು ಹೋಗದಂತೆ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಕಾಲುವೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾದಲಾಗಾಯ್ತೂ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಭೂಮಿಗಾಗಿ ಊರೂರಲ್ಲಿ ಮಾರಾಮಾರಿ, ಕೊಲೆ, ಖಾಸಗಿ ಖಟ್ಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ (ನೆನಪಿಡಿ: ಪಂಜಾಬದಲ್ಲಿ ಶೇ 90ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಭೂಮಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆ. ಸಾಲಬಾಧೆ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಕಾಯಿಲೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅತಿಶಯ ಎಂಬಷ್ಟಿದೆ. ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆಂದು ಪಕ್ಕದ ರಾಜಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಟ್ರೇನ್ ದಿನವೂ ಓಡುತ್ತಿದೆ). ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯ 'ನಿರ್ಮಾಣ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನನೆಗುದಿ' ಯೋಜನೆಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಇಲಾಖೆಯದೇ 1999ರ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಅರೆಬರೆ ಯೋಜನೆಗಳೆಲ್ಲ ತೀರ ದುಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಕಾಯುತ್ತಿವೆ. ಅವಕ್ಕೇ ಹಣ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ನದಿಜೋಡಣೆಯ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗೆ ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಕೇಳಬೇಡಿ. ಈ ಬಾಬ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಡ್ಕರಿಯವರ ಪರಿಣತಿ ಪ್ರಶ್ನಾತೀತ.

ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗೆ ಹಣ ಹರಿದುಬರುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಲಾಬಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ತುರ್ತಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ನೀಲನಕ್ಷೆಗೆ ಅಷ್ಟೇ ತುರ್ತಾಗಿ ಹಸಿರು ಬಾವುಟ ತಯಾರಿಸಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ತುದಿಗಾಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಬ್ಬ. ಮುಂದೆ ನೀರಿನ ಹಂಚಿಕೆಯ ವಿವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಶುಲ್ಕ ಪಡೆದು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದಿಸುವ ವಕೀಲರಿಗೂ ಹಬ್ಬ. ನೀರಿನ ದಕ್ಷ ಬಳಕೆ, ಸಮರ್ಪಕ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ, ಮಳೆಕೊಯ್ಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಬಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಸದ್ಗುರು ರಿವರ್ ರ‍್ಯಾಲಿಯ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಗ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಬಡ ಕೃಷಿಕರು, ಬೆಸ್ತರು, ಆದಿವಾಸಿಗಳು? ಅವರ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಡ್ಯಾಮ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಕಾಲುವೆ, ಪಂಪ್‌ಸೆಟ್, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲೋನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂಲಕ ಅವರ ನೆಲಕ್ಕೇ ಸುರಿಯುವ ಮಹಾಪ್ರವಾಹದ ಮೂಕಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗುತ್ತಾರೆ ಅವರು. ಚುನಾವಣಾ ರ‍್ಯಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾಪಾವನೆಗೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತಾರೆ.

ಸಂಗತ

ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಬಲಿ ಬೇಕೆಂದೋ?

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ಹೋದೆಯಾ ಎಂದರೆ...

ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕದಂತಿರುವ ಲಾಲುಪ್ರಸಾದ್,

ಸುಶೀಲ ಕುಮಾರ್ (ಮತ್ತೆ ಆಳಿಯ). 'ಗಂಗಾತೀರ ಹೋದರೆ ನಿನ್ನ ನಾ ಕಂಡಾಗ' (ದೇವರ ದುಡ್ಡು) ಮುಂತಾದ

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ • ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯದಿದ್ದರೆ 14ರಿಂದ ಶಾಲಾ, ಕಾಲೇಜು ಬಂದ್

ಶಿಕ್ಷಕರ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸಲು ಗಡುವು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಪಿಯು ಮತ್ತು ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ವೇತನ, ಬಡ್ತಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇದೇ13ರವರೆಗೆ ಗಡುವು ನೀಡಿರುವ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು, ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗೆಹರಿಯದಿದ್ದರೆ 14ರಿಂದ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಬಂದ್ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಅನುದಾನಿತ, ಅನುದಾನ ರಹಿತ ಶಿಕ್ಷಕರ, ಉಪನ್ಯಾಸಕರ, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ, ಬೋಧಕೇತರರ ಅಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಒಕ್ಕೂಟದಿಂದ ಬುಧವಾರ ವಿಧಾನಸೌಧ ಆವರಣದಲ್ಲಿನ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರತಿಮೆ ಮುಂಭಾಗ ಅಹೋರಾತ್ರಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಶಿಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ಪದವೀಧರ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಜೆಡಿಎಸ್ ಪಕ್ಷಗಳ 13 ಸದಸ್ಯರು ಪಕ್ಷಭೇದ ಮರೆತು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು.

'ಶಿಕ್ಷಕರು, ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕೂವರೆ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ, ಯಾವುದೇ ಸ್ಪಂದನೆ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯ ರೂಪಿಸುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಇಷ್ಟು ಕಟುವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು' ಎಂದು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಉಪಸಭಾಪತಿ ಮರಿತಿಬ್ಬೇಗೌಡ ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಂಜೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಬಸವರಾಜ ರಾಯರಡ್ಡಿ, ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ 15 ದಿನ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಕೊಡಿ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ಈಗ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟಾವಧಿ ಧರಣಿ ವಾಪಸ್ ಪಡೆಯಬೇಕು' ಎಂದು ಮನವಿ ಮಾಡಿದರು.

ಆದರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದ ಸದಸ್ಯರು, 'ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡಲೇ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಮತ್ತೆ ಕಾಲಾವಕಾಶ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ 'ಇಲ್ಲ' ಎಂದು ಧರಣಿ ಮುಂದುವರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡರು. ರಾತ್ರಿ 8.30ರ ವೇಳೆಗೆ ಸಭಾಪತಿ ಡಿ.ಎಚ್. ಶಂಕರಮೂರ್ತಿ ಅವರೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಪ್ರತಿಭಟನಾನಿರತರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿದರು. ಧರಣಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ತನ್ವೀರ್ ಸೇಠ್, ಸದಸ್ಯರ ಮನವೊಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರು.

ವಿವಿಧ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ಈಡೇರಿಕೆಗೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯರು ಬುಧವಾರ ಗಾಂಧಿಪ್ರತಿಮೆ ಮುಂಭಾಗ ಧರಣಿ ನಡೆಸಿದರು.(ಎಡದಿಂದ ಹಿಂದಿನ ಸಾಲು) ಎಸ್.ವಿ.ಸಂಕನೂರ, ಶರಣಪ್ಪ ಮಟ್ಟೂರು, ಬಸವರಾಜ ಹೊರಟ್ಟಿ, ಮರಿತಿಬ್ಬೇಗೌಡ, ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಗಣೇಶ್ ಕಾರ್ಣಿಕ್, ಚೌಡರೆಡ್ಡಿ ತೂಪಲ್ಲಿ, (ಎಡದಿಂದ ಮುಂದಿನ ಸಾಲು) ರಮೇಶ್ ಬಾಬು, ಅರುಣ ಶಹಪುರ, ಕೆ.ಟಿ.ಶ್ರೀಕಂಠೇಗೌಡ, ಹನುಮಂತಪ್ಪ ನಿರಾಣಿ ಮತ್ತು ಅಮರನಾಥ್ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರು. -ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಚಿತ್ರ

ಕಾಲೇಜು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೇಡಿಕೆ

- ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಬಡ್ತಿ ನೀಡಬೇಕು
- ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಅಂಗ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ನಿಗದಿ ಮಾಡಬೇಕು
- ಪಿಯು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕ ಉನ್ಯಾಸಕ ಹುದ್ದೆ ಸೃಜಿಸಿ, ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು
- ಅನುದಾನಿತ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿನ ಖಾಲಿ ಹುದ್ದೆಗಳು ಭರ್ತಿಯಾಗಬೇಕು
- ಎಂ.ಫಿಲ್, ಪಿ.ಎಚ್‌ಡಿ ಪಡೆದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ವಾರ್ಷಿಕ ವೇತನ ಬಡ್ತಿ ನೀಡಿ
- ಸರ್ಕಾರಿ, ಅನುದಾನಿತ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಬೇಕು
- ಪದವಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಒಂದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು 110ರಿಂದ 70ಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕು.

ಶಾಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬೇಡಿಕೆಗಳು

- ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ವೇತನ ತಾರತಮ್ಯ ನಿವಾರಿಸಬೇಕು
- ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವೇತನ ಬಡ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸದನದ ವರದಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಬೇಕು
- ಶಿಕ್ಷಕರ ಕಡ್ಡಾಯ ವರ್ಗಾವಣೆ ನಿಯಮ ಕೈಬಿಡಬೇಕು
- ಪದವಿಪೂರ್ವ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೆ ನೀಡುವ ವಿಶೇಷ ₹ 500 ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯ ತತ್ಸಮಾನ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ನೀಡಬೇಕು
- ಹೊಸ ಪಿಂಚಣಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅನುದಾನಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಭರಿಸಬೇಕಾದ ಶೇ 10ರಷ್ಟು ವಂತಿಗೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರವೇ ಭರಿಸಬೇಕು
- ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನಿತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನೌಕರರ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ವೇತನ, ಸೌಲಭ್ಯ ತಾರತಮ್ಯ ನಿವಾರಿಸಬೇಕು
- 1995ರ ನಂತರ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಶಾಲಾ-ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ವೇತನಾನುದಾನ ನೀಡಬೇಕು

'ಸುವರ್ಣರಥ' ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಯಶವಂತಪುರದಿಂದ ಆರಂಭ

23 ರಿಂದ ದಸರಾ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಪ್ರವಾಸ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ದಸರಾ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಕೆಎಸ್‌ಟಿಡಿಸಿ 'ಸುವರ್ಣರಥ' ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ದಸರಾ ವಿಶೇಷ ಪ್ರವಾಸ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಆಯೋಜಿಸಿದೆ.

ಈ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಸೆ. 23 ರಿಂದ 25 ರವರೆಗೆ ಹಾಗೂ ಸೆ. 29 ರಿಂದ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 1 ರವರೆಗೆ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಟ್ರಿಪ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಯಶವಂತಪುರ ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಪ್ರವಾಸ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಎರಡು ರಾತ್ರಿ ಮತ್ತು ಒಂದು ಹಗಲಿನ ಈ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ದೇಶೀಯ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ₹ 25,000 ಮತ್ತು ವಿದೇಶಿಯರಿಗೆ ₹ 40,000 ದರ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ವಿವರಗಳಿಗೆ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ www.kstdc.co / www.goldenchariot.org ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು. ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ 080-43344343.

ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ; ಇಂದು ದೆಹಲಿಗೆ ತೆರಳಲಿರುವ ನಿಯೋಗ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತಿತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಂತೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿ ಹೇರಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ನೇತೃತ್ವದ ನಿಯೋಗ ಗುರುವಾರ ನವದೆಹಲಿಗೆ ತೆರಳಿ ಪ್ರಧಾನಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಸಚಿವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಪರಿಷತ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ. ಮನು ಬಳಿಗಾರ್ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಐದು ದಿನಗಳ ಅಭಿಜಾತ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯವಾಚನ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಬಿರ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು. 'ಎಸ್.ಜಿ.ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಚಂದ್ರು, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ ನಿಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರು.

ಬಸವಣ್ಣ, ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯ ಜಯಂತಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೇಡ: ಮಾತೆ ಮಹಾದೇವಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಕಲಬುರ್ಗಿ: 'ಬಸವಣ್ಣ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ, ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಹೀಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರ ಜಯಂತಿ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಸಲ್ಲ' ಎಂದು ಕೂಡಲಸಂಗಮ-ಬಸವಕಲ್ಯಾಣ ಬಸವಧರ್ಮಪೀಠದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಮಾತೆ ಮಹಾದೇವಿ ಹೇಳಿದರು.

'ಗುರು-ವಿರಕ್ತ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜಯಂತಿ ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗುರು-ವಿರಕ್ತರ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಿದೆ' ಎಂದು ಬುಧವಾರ ಸುದ್ದಿಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದರು.

'ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಯತದ ಮಧ್ಯೆ ಒಮ್ಮತ ಎಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. ಲಿಂಗಾಯತರು ಬೃಹತ್ ರ‍್ಯಾಲಿಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಂಖ್ಯಾಬಲ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದು, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಲಿಂಗಾಯತ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಬೇಕು. ಬೇಕಿದ್ದರೆ ವೀರಶೈವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಿ' ಎಂದರು.

'ಬಿ.ಎಸ್. ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಅವರು ಬಿಜೆಪಿ ಧರ್ಮ ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು.

'ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ (ಜಾತಿ ಗಣತಿ) ಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರ ಸಂಖ್ಯೆ 60 ಲಕ್ಷ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಫಜಲ್ ಅಲಿ ಆಯೋಗದ ವರದಿಯಂತೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎರಡೂವರೆ ಕೋಟಿಗೂ ಅಧಿಕ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಜಾತಿ ಗಣತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದರು.

'ವಿಚಾರವಾದಿ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಅವರ ಕೊಲೆ ಖಂಡನೀಯ. ಇಂತಹ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಸಾಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿ ಆರೋಪಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರು.

ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ಪರೀಕ್ಷೆ ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಕಟ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನಡೆಸಿದ ಆನ್ ಲೈನ್ ಸಾಮಾನ್ಯಸಾಮರ್ಥ್ಯಪರೀಕ್ಷೆ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ನಿಗಮ (ಕೆ.ಎಸ್.ಆರ್.ಟಿ.ಸಿ) ತನ್ನ ವೆಬ್ ಸೈಟ್ ನಲ್ಲಿ (www.ksrtcjobs.com) ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

83 ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ 4,837 ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಆ.19ರಂದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದಿದ್ದರು.

ಮೆರಿಟ್ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯಲಿದ್ದು, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಯಾವುದೇ ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಒಳಗಾಗಬಾರದು ಎಂದು ನಿಗಮದ ಪ್ರಕಟಣೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಸಚಿವ ಎಂ.ಬಿ.ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಭದ್ರತೆ ನೀಡಲು ಆಗ್ರಹ

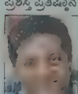
ವಿಜಯಪುರ: 'ಲಿಂಗಾಯತ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಳವಳಿಯ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಚಿವ ಎಂ.ಬಿ.ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ರುಡ್ ಪ್ಲಸ್ ಭದ್ರತೆ ನೀಡಬೇಕು' ಎಂದು ಅಹಿಂದ ಮುಖಂಡ ಎಸ್.ಎಂ.ಪಾಟೀಲ ಗಣಿಹಾರ ಇಲ್ಲಿ ಆಗ್ರಹಿಸಿದರು.

'ಈ ಹಿಂದೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಡಾ.ಎಂ.ಎಂ.ಕಲಬುರ್ಗಿ ಅವರ ಹತ್ಯೆಯಾಯಿತು. ಇದೀಗ ವಿಚಾರವಾದಿ ಗೌರಿ ಲಂಕೇಶ್ ಹತ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸಚಿವ ವಿನಯ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಹತ್ಯೆಗೂ ಸಂಚು ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಬಹಿರಂಗಗೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಚಿವ ಪಾಟೀಲರಿಗೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕು' ಎಂದರು.

ಕಾರಂತ ಹುಟ್ಟೂರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ನಟ ಪ್ರಕಾಶ್ ರೈ ಆಯ್ಕೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಉಡುಪಿ: ಡಾ.ಕಾರಂತ ಹುಟ್ಟೂರು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಕೋಟತಟ್ಟು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನೀಡುವ ಡಾ. ಕಾರಂತ ಹುಟ್ಟೂರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ

THE WEDNESDAY INTERVIEW | A.P. SHAH

'Today, we do not talk of inclusive nationalism'

The former Chairman of the Law Commission on how enforced cultural nationalism will harm India in the long run

ANURADHA RAMAN

Former Chief Justice of the Delhi High Court Ajit Prakash Shah was hailed as the co-architect of the landmark judgment in 2009 that decriminalised homosexuality. Justice Shah, also a former Chairman of the Law Commission, may have retired but he continues to speak openly on a range of issues, including free speech. In this interview, he discusses the current debate on the right to privacy, the Supreme Court judgment on the national anthem, and "enforced cultural nationalism". Excerpts:

In your M.N. Roy Memorial Lecture on 'Free Speech, Nationalism and Sedition' this year, you began with his words and said Roy's views on nationalism and its attendant dangers still resonate today. What worries you?

■ What is of utmost concern in the so-called "nationalism" debate is what (Nigerian writer) Chimamanda Ngozi Adichie calls "the danger of a single story", or the danger of understanding an idea only from one perspective. If we restrict our understanding of nationalism, we ignore the multiplicity of views that exist. Nazism and fascism were both ugly manifestations of nationalism. They were irrational and excessive. In contrast, we have Gandhi's and Nehru's nationalism, which was anti-colonial and sought to be all-inclusive; it was not based on religion.

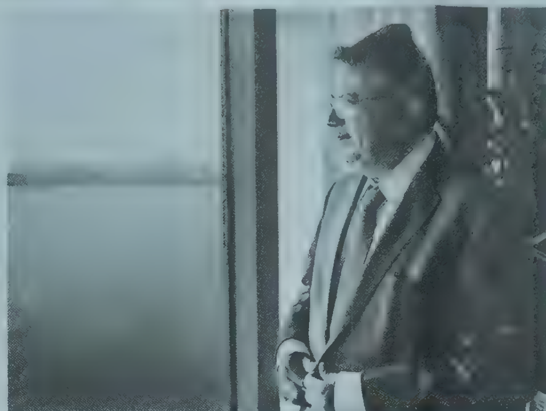
Today, in India, we do not talk of inclusive nationalism. What we have is a situation of enforced cultural nationalism. It is a culture of hate that is being perpetrated in the name of nationalism. There are repeated lynchings in the name of cow protection – from Mohammad Akhlaq to Junaid Khan, it is all very disturbing, to say the least. There is an invasion of university space. Independent thinking is being killed.

We seem to have forgotten the all-inclusive nationalism from half a century ago, and we have inverted it into something that is undesirable.

As Tagore said, when the nation becomes powerful at the cost of the harmony of social life, that day is an evil day for humanity. What do we have today instead? People speak of removing the thoughts of Tagore from textbooks!

You posed a question on the defining characteristic of a nation, whether it's the territorial boundary or the people. What does nation mean to you?

■ The defining characteristic of a nation changes with time, situation and context. About 150 years ago, countries were still isolated from each other, and an identity based on geography was necessary to bring about order in chaos. But in a world that is increasingly international, where identities of ordinary people have intermingled so greatly that they are no longer distinguishable from one another, it becomes hard to defend the idea of a nation based only on territorial boundary. Indeed, as M.N. Roy put it, the idea may even well be regarded as an "anti-quated cult". If we allow territorial identity to overwhelm our narrative, we may regress into a situation where people become blinded by a nationality driven by irrationality, which in turn may have extreme consequences. Sadly, this is the situation we seem to have found ourselves in today.

PRASHANT NAKWE

Connected to this is the trend of manufacturing affection for the state and government – be it the Prime Minister's office, the Army, the police, to call them to question is to spread disaffection against the state. And linked to that is: what prevents us from striking down the law on sedition?

We are in a situation today where any criticism of certain offices is branded as anti-national and sedition. Whether it is any wrongdoing, fake encounters in the Northeast, even speaking about these is enough to label you seditious. We are also acquiring a reputation of being singularly humourless, where even a parody is not tolerated!

In India, we have had a

> **The immense power that the state wields through this provision (on sedition) makes it difficult to let go of the law entirely.**

around this. The [Supreme] Court agrees that mere criticism is not sedition. But that does not prevent prosecutions from taking place. Any dissent is taken as sedition. This tendency is very disturbing.

Gandhi said that we cannot expect the law to manufacture affection for the state, that we must allow disaffection to be fully expressed unless it incites violence. This is also what *Kedar Nath Singh v the State of Bihar* (1962) says. The law is clear that mere sloganeering is not enough, and has to be accompanied by a call for violence. But when an FIR is registered, the question of interpretation of the law in line with the Supreme Court dec-

through the harassment it causes, the trial acts as the deterrent against any voice of dissent or criticism. As a result, the broad scope of Section 124-A (of the IPC) allows the state to go after those who challenge its power, whether it is the JNU students, activists such as Hardik Patel and Binayak Sen, authors such as Arundhati Roy, cartoonists such as Aseem Trivedi, or the villagers of Idinthakarai in Tamil Nadu protesting against the Kudankulam nuclear power plant.

You are defending free speech, yet we are all aware of the restrictions imposed by Article 19(2) of the Constitution. Has the time come to review it?

■ Agreed, 19(2) has its restrictions. But the court has also read these restrictions very narrowly. The court has always said the restrictions to free speech must be reas-

Anand Dighe's case (in 2001, relating to the prohibition of performance of the Marathi play *Mee Nathuram Godse Boltoy*), the court highlighted that respect for, and tolerance of, a "diversity of viewpoints" was essential to sustain a democratic society and government. Similarly, in Anand Patwardhan's case (in 1996, relating to the refusal of Doordarshan to telecast his documentary film *In Memory of Friends*), the court said that the state cannot prevent open discussion, regardless of how hateful such discussion was to the state's policies. But the Supreme Court put it best, perhaps, in *S. Rangarajan v P. Jagjivan Ram* (1989), when it said that "in a democracy it is not necessary that everyone should sing the same song".

The response to criticism is not to shut it down, but to engage with, and respond to, the speaker. Free speech must be countered by more speech, not by acts of moral vigilantism. Such acts have absolutely no place in our constitutional polity and democracy.

What prevents us from striking down the law on sedition, you ask. The immense power that the state wields through this provision makes it difficult to let go of the law entirely. It's as straightforward as that.

You said that the interim order of the Supreme Court on the national anthem has actually undermined patriotism. How?

■ The right to free speech and expression also includes the right not to speak or express ourselves. However, under the guise of "law", with this order, the court has now restricted our fundamental rights. Making some-

normally accorded to it. It is a form of what I would call "conscripted nationalism".

The Madras High Court has replayed this with its recent order that 'Vande Mataram' must be sung regularly in educational institutions and elsewhere, including workplaces like factories and offices! The courts have failed to recognise that such actions – of singing or standing up – are now no longer genuine acts of nationalism. They have now become a performance. People now sing or stand not because they truly respect the sentiment that these songs or poems convey, but because they are afraid of being beaten up. In effect, orders like these have actually undermined patriotism amongst fellow Indians.

The judiciary is supposed to be the protector of individual liberties. It is indeed disturbing that it should itself mandate such restrictions.

Do you see this as a consequence of majoritarianism?

■ I strongly believe that actions like these – preventing people from eating the food they want, effectively forcing a life choice on them – undermine any feelings of nationalism and unity. This is nothing but enforced cultural nationalism. It is unimaginable to expect that a country as diverse as India can be expected to lead a homogenised existence, with a single ideology or monochromatic way of living, or a standard diet.

I practise yoga regularly, for example, and I believe it is a holistic practice. But that does not mean that I will spend the rest of my time foisting yoga upon others. I do not endorse the idea of making yoga compulsory, as if it were a badge of national-

students is absurd! Enforced nationalism cannot promote true culture. People and cultures, regardless of belonging to a particular class or geography, can truly grow and evolve only if they can transcend all social and territorial limitations.

The right to privacy is currently being looked into by the Supreme Court. Is it absolute?

■ The right to privacy has historically been read under Articles 19 and 21 of the Constitution by the court. From *Govind v State of Madhya Pradesh* (1975) to *NALSA v Union of India* (2014), the Supreme Court has repeated the existence of a right to privacy under the Constitution. One concept emerging throughout is that the right to privacy cannot be absolute. It must be restricted by law, and must be within the parameters of Article 19(2).

The court itself, in the latest hearing, has observed that one of the immediate consequences of declaring privacy a fundamental right could be the creation of a corresponding obligation on the government to bring in a regulatory framework. Of course, a regulatory framework is needed. India is one of the few countries which does not have a privacy law or data protection law.

There are many kinds of privacy: privacy of space, privacy of behaviour, privacy of decisions and privacy of information. Privacy even exists in the right to be left alone, or the right to be forgotten. Underlying all concepts of privacy is the principle of dignity. The lawyers in the present matter have argued that it would be more proper if the court, after recognising the right, does not define the contours of this right, and decides its delin-

FROM PAGE ONE

Shia board for mosque at a 'reasonable distance'

The Shia board suggested that the court set up a committee headed by a retired Supreme Court judge and comprising two retired Allahabad High Court judges, Chief Minister of Uttar Pradesh Yogi Adityanath or his nominee, a nominee of the Prime Minister, before which a representative each of the Shia Central Waqf Board, the Nirmohi Akara and a Hindu sect shall make suggestions and proposals for an amicable settlement keeping in mind the "larger public interest." It pointed out that there had unfortunately been no talks during the seven years the appeals were pending before the SC.

The board proposed that the apex court give a time frame for the committee to submit its report besides scheduling its first meeting and venue.

"It is submitted that the Sunni Central Waqf Board U.P. is under the dominant control of Sunni hardliners, the fanatics and non-believers in peaceful co-existence, who have no stake in the present case... since Babri Masjid was a Shia waqf, it is the Shia Central Waqf Board U.P. alone which is entitled to negotiate and arrive at a peaceful settlement with the other remaining stakeholders," the affidavit, filed by Shia Waqf Board chairman Syed Waseem Rizvi, said.

Subjected to threats

Mr. Rizvi said the "other sect of the Muslim community" has subjected him to threats on learning about the views of the Shia board. He said he had informed the U.P. government, which is taking steps for his security. According to him, the efforts of the Shia board for an amicable settlement would "usher in a new era for both the larger denominations to live in peace and harmony."

He said the High Court while portioning out one-third share in the area of the (demolished) Babri masjid to "Muslims" in its September 30, 2010 judgment had expressed hopes of an amicable settlement. The same view had also been expressed by the Supreme Court later on.

CCTV footage emerges of Chandigarh stalking

Informed sources said the Chandigarh police had got footage from at least five CCTV cameras that shows the victim's vehicle being chased. But whether the feed is from private cameras or from those installed by the administration is yet to be confirmed by the police.

BJP for shaming the victim on the social media by using her old photos and questioning her lifestyle. Statements by BJP leaders on *Beti bachao beti padhao* was hollow.

Later, an AIDWA delegation met Mr. Khattar and ... memorandum de-

One denomination, two dimensions: uproar in RS

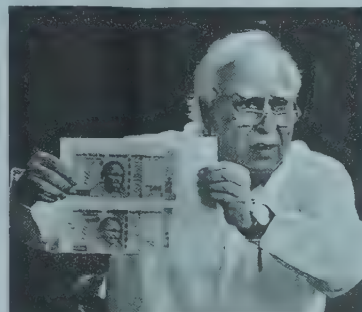
Opposition says different sizes of ₹500 notes are printed to favour the BJP

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Protests by Opposition members alleging a scam in the printing of the new ₹500 notes forced a total washout of proceedings in the Rajya Sabha on Tuesday. The government accused them of raising frivolous issues, without giving notice.

Amid continuous slogan-shouting by Congress and the Trinamool Congress members, Rajya Sabha proceedings were suspended six times before being adjourned for the day.

Congress leader Kapil Sibal raised the issue through a point of order, as soon as the House sat at 11 a.m. He said different sizes of the new notes were printed – "one for the ruling party and one for the others".

Note issue: Congress leader Kapil Sibal showing photocopies of two ₹500 notes of varied sizes in the Rajya Sabha. • PTI

"We have today discovered the reason the government did demonetisation," Mr. Sibal said.

Leader of the Opposition Ghulam Nabi Azad said: "This is the biggest scam of this century."

Despite his party being a BJP ally in Bihar, Sharad Yadav of the Janata Dal(U) supported the Opposition parties, saying no country in the world had two notes of different sizes. "One is bigger, one is smaller. I can give signed [copies of the notes]," he said.

'Frivolous' issues

Finance Minister Arun Jaitley said the Congress had been raising "frivolous" issues, without giving notices, to stall the zero hour proceedings.

Mr. Jaitley said there was no provision in the rules that anyone could "flash any paper and say it is point of order". "There is a misuse of zero hour," he said.

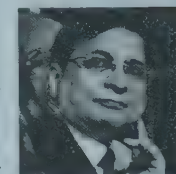
Mr. Jaitley did not reply to the Opposition charge of different size notes.

Dipak Misra to be 45th Chief Justice of India

Centre clears his name for the post

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Centre on Tuesday cleared the file for appointment of Justice Dipak Misra as the 45th Chief Justice of India with effect from August 28.

Dipak Misra

Justice Misra, the seniormost judge of the Supreme Court after the present Chief Justice J.S. Khehar, who is retiring on August 27, will have a tenure of about 14 months till October 2, 2018.

Justice Misra was elevated to the Supreme Court on October 10, 2011.

He enrolled as a lawyer on February 14, 1977 and was appointed Additional Judge of the Orissa High Court in 1996.

After a stint in the Madhya Pradesh High Court, he became a Permanent Judge in December 1997 before assuming charge as the Chief Justice of Patna High Court in 2009 and, later on, served as Chief Justice of the Delhi High Court.

Yakub Memon case

Justice Misra wrote history when he led the three-judge Bench which heard Yakub Memon, the sole condemned man in the Bombay blasts case, who came knocking on the Supreme Court's door for reprieve in the early hours of the day he was hanged to death. Justice Misra is at present hearing a slew of important cases with far-reaching consequences.

Rahul deliberately avoided SPG: Rajnath

'What does he want to hide by not taking them along, the nation and the House want to know'

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Lok Sabha was adjourned amid uproar on Tuesday after Home Minister Rajnath Singh said Congress vice-president Rahul Gandhi had violated security protocol multiple times in India and abroad. He was responding to Congress allegations against the BJP over throwing of stones at Mr. Gandhi's car in Gujarat last week.

"The Home Minister said ...

Achilles heel

If Rahul Gandhi allegedly violated security norms by not taking along Special Protection Group (SPG) men during his foreign visits, the VIP protection agency cannot do much apart from recording displeasure. The SPG came into being by an Act of Parliament in 1985 to secure the lives of the Prime Minister and members of his or her immediate family

Who all are protected now?

- Prime Minister Narendra Modi
- Congress president Sonia Gandhi and her children, Rahul and Priyanka
- Former Prime Minister ...

What the Act says

The SPG Act is silent on immediate family members of the PM being necessarily provided SPG security

- Section 4(1A) allows any former Prime Minister or any member of his or her immediate family or that ... Prime Minister to decline security.
- Recently, Daman Singh and Upinder Singh, daughters of Dr. Singh, voluntarily gave up SPG security

At the helm

The SPG chief, an officer of the rank of Inspector-General gets a three-year term. The force comes under ...

Sonia's call to defend freedom

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

Congress president Sonia Gandhi on Tuesday said the party must defend the freedom of individuals and institutions, even as she also expressed concerns over the rise in number of cases of "vigilantism."

"The Congress must always defend the liberty and freedom of individuals and institutions. Anguished by assault on free dom, self-appointed vigil-

THE HINDU

Food for action

The Supreme Court directive should lead to better access under the Food Security Act

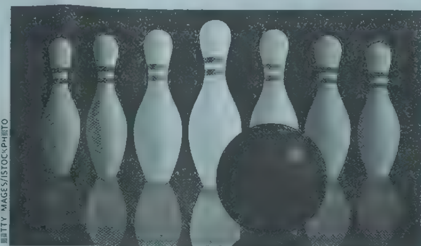
The National Food Security Act, 2013, has met with prolonged political indifference, but there is some hope now since the Centre has been asked by the Supreme Court to ensure that States implement key aspects of the progressive law. The directives in the Swaraj Abhiyan case underscore the depressing reality that several State governments have not met key requirements in the legislation which empower the common person in securing subsidised food. Sections 14, 15 and 16, which require the setting up of a grievance redress mechanism and a State Food Commission with responsibility to monitor the implementation of the law, have been heeded only in name, as in Haryana, or not at all. Union Food Minister Ram Vilas Paswan's claim last November that the Act covers the entire country is, therefore, not consistent with the facts. As the court has pointed out, Article 256, which casts a responsibility on the States and the Union to ensure compliance with laws made by Parliament, also provides the remedy, as it can be invoked by the Centre to set things right. Unfortunately, the NFSA, which is vital for social security through the Public Distribution System and child welfare schemes, has suffered due to a lack of political will.

As a law with egalitarian goals, the NFSA should have set the floor for food security through the principle of universal access, though not every citizen would need it. There is great merit in providing highly subsidised foodgrains to targeted households chosen by the State governments, with a ceiling of 75% of the population in rural areas and 50% in urban areas. But the system should have in-built mechanisms to allow for the entry of new households that suddenly find themselves in financial distress, while others can exit it based on changed circumstances. Such arrangements can be made only when there is a full-fledged, independent machinery in the form of a Food Commission, and district-level grievance redress, besides social audits. All these are provided for under the Act, but have been ignored. Modernisation of the PDS, with the use of information technology, could incorporate such dynamic features to the supply of subsidised food to those who need it, and eliminate deficiencies and fraud. Now that the Ministry of Consumer Affairs, Food and Public Distribution has been given specific directives by the court to complete the unfinished tasks this year, it should make up for lost time. As is widely acknowledged, some States are better at running the PDS than others, and the food security law is the best tool to raise standards [illegible]. Food Ministry data presented to Parliament show that the present system does not reflect the true [illegible] grievances, with [illegible] 1,100 complaints [illegible]d from beneficiaries nationwide in 2016, including those reported in the media. The court's interven[illegible] to make the NFSA meaningful

The mood of the moment

Indian politics is in a phase never seen before, with the collective targeting of Opposition parties

VIDYA SUBRAHMANIAM

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

"We said the person who leads the country should be secular, should have a vision of inclusive growth. This country was constituted under a Constitution whose basic values, egalitarianism, pluralism and inclusiveness, together form what we call Bharat ka darshan or the idea of India. The question before us is: will the constitutional vision triumph or will we surrender to the ideology of division and polarisation?

"If the other vision succeeds, the country will disintegrate and the idea of India will collapse. India cannot be destroyed; we will not allow it to be destroyed..."

– Nitish Kumar, June 20, 2013

When a political alliance re-emerges from the debris of an earlier break-up, the reunion unfailingly prompts a journalistic revisit to the past – to the time when the partners said the foulest things to each other and swore eternal hate and enmity. The ritual, meant to expose the hypocrisy on either side, was expectedly repeated when Bihar Chief Minister Nitish Kumar walked out of his alliance with the Lalu Prasad-led Rashtriya Janata Dal and walked into the eager arms of the Narendra Modi-Amit Shah-steered Bharatiya Janata Party (BJP).

It had indeed been a bitter parting of ways between Mr. Kumar and the BJP in 2013. Mr. Kumar said he would disappear into the bowels of the earth but not engage with Mr. Modi. Such was his contempt for the then Gujarat Chief Minister that he felt it an affront even to take his name. In Mr. Kumar's angry imagination, Mr. Modi occupied the same dark space as J.K. Rowling's Lord Voldemort, "He who must not be named."

Role reversal

Yet there was a standout piece in the swirl of accusations. Mr. Kumar's June 20, 2013 speech, made in the Bihar Assembly while seeking a fresh vote of confidence, rose above petty grievances to raise fundamental questions about India and its future. The speech, extracts of which are quoted above, summed up exactly what it was that Mr. Kumar rejected when he ended his 17-year-long partnership with the BJP.

On one side, he said, was the plural and inclusivist constitutional vision, and on the other a destructive counter vision (obviously that of Mr. Modi) founded on the politics of division and polarisation. And he, Nitish Kumar, would not allow the latter to succeed: "Let me promise you: we will never allow the politics of division to destroy this country."

Having treated his rupture with the BJP as a service to the country, as a personal sacrifice to prevent its ideological colonisation, worse its likely vivisection, Mr. Kumar today tells us that there is no issue more important to him than the corruption of Mr. Prasad and his young son and former Deputy Chief Minister, Tejashwi Yadav. Mr. Kumar's decision to preserve himself rather than the country he was once prepared to die for shows, of course, that his affected moral superiority notwithstanding, he is cut from the same cloth as the rest of the political crowd. But this is not all there is to this speedy journey from secular absolutism to sectarian iffiness. If today Mr. Kumar's conscience allows him not only to name "he who must not be named" but also embrace him in full view of the world, it is because he has realised that Prime Minister Modi is all there is to India's politics. Any political future there is is only with him, especially with the Muslim vote, an earlier necessity, no longer a factor in 'secular' electoral calculations.

The fact that the BJP in power has pretty much followed the scary script Mr. Kumar envisioned in 2013 is obviously no longer a matter for concern. In the more than three years since Mr. Modi won a record majority, the BJP has moved closer and closer to the Rashtriya Swayamsewak Sangh's's dream of a Hindu Rashtra – not in the sense of a formal theocracy but in the sense of a nation Hindu in all respects, numerically, culturally and above all for being able to claim a 5,000-year-old civilisational legacy. This antiquity of culture and land demanded that all inhabitants acknowledge their common Hindu ancestry and agree too that this ancestry overrode any subsequent conversion to Islam or Christianity.

The Hindu aggression implicit in this formulation was always a threat to minority citizens but perhaps never more so than now with the ruling regime seen to be unapologetically majoritarian both in its politics and policies. Mob lynchings of mainly Muslims may appear to be unconnected to state policy but these in fact stem from a state-promoted prioritisation of cows over human lives and the proscription of beef as a food choice. The assertion of Hinduness is evident in all spheres, cultural, social and even individual, and in politics in the increasing and unconscionable marginalisation of Muslims. The BJP's candidate list for this year's Uttar Pradesh Assembly election did not have a single Muslim, signalling the arrival of Muslim-free electoral politics.

Corruption on the other side

This is the mirror opposite of the ideal Mr. Kumar held up in 2013. Even on corruption he has turned out to be on slippery ground with the surfacing of scams in BJP-run States, earlier in Madhya Pradesh and more recently in Maharashtra and Chhattisgarh. It should be evident to anyone that the Vyapam recruitment scandal with its startling cash-crime-multiple murder angle hasn't been sufficiently investigated. The BJP seems able and willing to explore alliances with parties unknown for their financial probity, among them the All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam and the Nationalist Congress Party. Remember Mr. Modi calling the latter the "Naturally Corrupt Party?" The Right to Information Act, which had thoroughly and ruinously exposed the United Progressive Alliance's corruption, has been given a quiet burial.

Can it be Mr. Kumar's case that Opposition corruption is corruption but BJP's corruption is so much hogwash? That is an absurd argument. But that is exactly what Mr. Kumar has willed himself to believe, and with him an ever growing constituency of Mr. Modi's supporters. The private TV channels have morphed into vicious Opposition-eating beasts. Ideally they would like to beam Mr. Modi's activities 24 into 7. But that would mean sparing the Opposition, the decimation of which has to be a higher calling. The Modi government's dismal record on the economy, the devastating consequences of demonetisation, a failing farm sector and the deteriorating situation on the borders have paradoxically all added to the popularity of Mr. Modi and established that people will believe the wildest untruth if it is wrapped in "nationalist colours". This narrow nationalism is co-opting an ever widening circle of people, with dissenters shamed as traitors and worse. An astonishing number of people today believe Mr. Modi can at once defeat Pakistan and China.

Mr. Kumar has grasped the jingoistic popular mood and Mr. Modi's unassailability for the foreseeable future. With his exit, the few and far between Opposition unity moves have collapsed with no guarantee of who will defect next to Mr. Modi's side. The last doubt about the state of the Congress has been dispelled by the sweat it has expended on l'affaire Ahmed Patel, and Jairam Ramesh's honest confession that the party is in an "existential crisis"

Indian politics is in a phase never seen before. The collective targeting of Opposition parties for corruption is an unseen first. Whether in 1977, 1989 or in 2011-2012 when the Anna agitation was at it peak, public anger was directed at the corrupt government, not the Opposition. Following its 1977 victory, the Janata Party government made every effort to pin corruption charges on Indira Gandhi who instead thrived in the hostile atmosphere. People saw it as a witch hunt and brought her back.

Not happening today.

Vidya Subrahmaniam is Senior Fellow, The Hindu Centre for Politics and Public Policy, Chennai

IN BRIEF

NIA questions Hurriyat leader's sons

NEW DELHI

The NIA on Tuesday questioned the sons of separatist leader Syed Ali Shah Geelani, Nayeem and Naseem, in connection with the probe into a case pertaining to "creating unrest" in the Kashmir Valley with the help of funding by terrorist groups. In a first, the NIA also questioned a J&K police officer in the case.

Maoists kill sarpanch in Odisha

BERHAMPUR

A sarpanch was murdered by Maoists under the Padua police station limits in Koraput district of Odisha on Monday night. His body was found in a pool of blood on Tuesday morning. The victim, identified as Jaganath Khara, 42, was the sarpanch of Hatibari panchayat, under Nandapur block. The victim's hands and legs were tied and his throat was slit open.

Two held for smuggling foreign currency

PUNE

A man and a woman who were travelling to Dubai were apprehended at the Pune airport on Tuesday for allegedly trying to smuggle foreign currency worth ₹1.3 crore in casseroles containing food. According to customs authorities, the documents of Nishant Vijay Yetam of Nagothane in Raigad raised suspicions in an immigration officer. Later, immigration officials alerted customs officials about another doubtful passenger, Harsha Ranglani Raju of Chembur, Mumbai, who was on the same flight.

Kerala, Haryana top sanitation survey

Uttar Pradesh and Bihar were among the worst performers in terms of rural coverage

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI

Almost all rural households in Kerala and Haryana had access to a toilet while Bihar fared the worst, as per the findings of a government commissioned survey on rural sanitation.

The Ministry of Drinking Water and Sanitation on Tuesday released the findings of the survey of 1.4 lakh rural households, undertaken by the Quality Council of India (QCI) between May and June this year.

The survey, covering 4626 villages across all States and Union territories, claimed that 62.45% of the households had access to a toilet.

The survey also pointed that 91.29% of the people who had access to a toilet also used it, indicating a change in sanitation behaviour.

NE States top performers

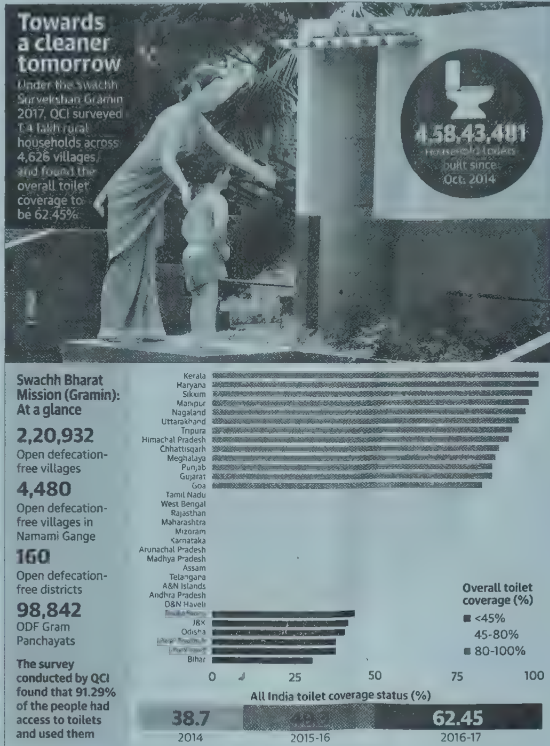
Northeastern States of Sikkim, Manipur and Nagaland were top performers with 95% rural households covered by toilets. And so were the Himalayan States of Himachal Pradesh and Uttarakhand with over 90% toilet coverage of the rural houses.

Interestingly, BJP and Bihar were among the worst performers in terms of rural sanitation.

In Bihar, only 30% of the rural households had access to toilets while Uttar Pradesh was marginally better at 37%. Another BJP-ruled State, Jharkhand, too scored the same as Uttar Pradesh.

Gujarat does better

Prime Minister Narendra Modi's home State fared better in terms of rural sanita-

SOURCE: SWACHH SURVEKSHAN GRAMIN 2017, QUALITY COUNCIL OF INDIA

tion as 85% of rural households had access to toilets.

Apart from Kerala, Tamil Nadu was the other performer as 79% rural house-

However, neighbouring Puducherry scored poorly with just 43%.

"Look, it is not even six months since we have come

but the way the Chief Minister has taken up the issue of cleanliness and sanitation, I am sure in the days to come both Uttar Pradesh and Bi-

asserted Narendra Singh Tomar, the Minister for Drinking Water and Sanitation, when asked why some BJP-ruled States did not score high despite Prime Minister Modi's emphasis on Swachh Bharat (Clean India) Mission.

To instil a competitive spirit at the ground level, Mr. Tomar announced that his Ministry would now start ranking all districts in terms of sanitation coverage and solid and liquid waste management.

Swachh Bharat Mission

The results would be announced on October 2 when Swachh Bharat Mission completes three years but the rankings of the districts would be based on the data that the Ministry collects between July and September.

In the run up to the 70th Independence Day, the Ministry has drawn up a plan to celebrate a "Freedom from Open Defecation Week."

Model Ganga villages

Mr. Tomar also announced that on Saturday he and his colleague, Uma Bharti, will travel to Allahabad to declare 24 villages by the banks of the Ganges – also called Ganga grams – as model Ganga villages.

From Uttar Pradesh, 10 model Ganga villages have been chosen while Bihar has four Ganga villages. Bengal, Jharkhand and Uttarakhand are the other States that figure in the list of model villages.

The Minister reiterated that 77 Central Ministries had a sum of ₹12,000 crore for the Swachh Bharat campaign and every Ministry

Bounty in the offing: After a lull in the first week of August, the country may get 100% of its annual monsoon. Photo shows rain lashing Thiruvananthapuram in July. S. GOPAKUMAR

'100% monsoon quota this year'

July rainfall exceeded IMD prediction

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI

Reiterating its forecast from June, the India Meteorological Department has said India will get 'normal' rain during the remaining months of the monsoon season. India is likely to get 100% of its annual monsoon quota of 89 cm, a slight increase over the 98% forecast by the agency in June.

"The rainfall during August is likely to be 99 ± 9% of LPA and the seasonal (June to September) rainfall over the country as a whole is likely to be normal (96% - 104% of LPA)," the IMD said in a statement on Tuesday.

Resurgence ahead

Rainfall had weakened over most of the country in the first week of August after a munificent July, where rainfall exceeded the quota forecast by the IMD. Low rainfall in August – part of a 'break' or hiatus anticipated by the meteorologists – has shaved 3% off what the country usually gets between June 1 and August 7. However, India is likely to get 100% of its annual monsoon.

This year, the IMD formally launched a new forecast model – the Monsoon Mission Coupled Forecasting System (MMCFS) – that employs supercomputers to forecast the monsoon. This is in addition to the statistical system traditionally employed.

In April and June, figures from both models were made public as part of the IMD's forecast.

Tuesday's forecast, however, doesn't explicitly mention figures from the MMCFS. "Both numbers are extremely close. If there's a wide difference we will declare that," D.S. Pai, Chief Forecaster, IMD Pune, told *The Hindu*.

...rs to the Mahatma

...contest titled 'Bapu, you inspire me'

...uti ...ive ...as ...ol- ...p-

which often comprises of more than one State) and at the national level under two age categories of those up to 18 years and those above 18.

per has to be not more than 1,000 and for those written on the inland letter card cannot be longer than 500 words. While at the national level the first, second and

State, national prizes

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ದರ್ಶನ

ಮಂಗಳವಾರ, 11 ಡಿಸೆಂಬರ್ 2018

2016ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಣಬಾವಿಯ ಕೆರೆ ಹೂಳು ಎತ್ತಿದ ನಂತರ ನೀರು ತುಂಬಿದ ದೃಶ್ಯ (ಚಿತ್ರ: ಅನಿತಾ ಪೈಲೂರು)

ಸಂತಸವಿದೆ; ನೋವೂ ಇದೆ!:

ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗಣೀಕರ ಅವರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸೇವೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ 'ಡಿ. ದೇವರಾಜ ಅರಸು' ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದೆ. 'ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂದ ನಂತರ, ನಿಮಗೆ ಏನನ್ನಿಸಿತು' ಎಂದು ಶಿವಾಜಿಯವರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, 'ಒಂದು ಕಡೆ ಸಂತೋಷ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ದುಃಖವೂ ಆಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ನೋವಿಗೆ ಕಾರಣ' ಎಂದು ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

'ಸರ್ಕಾರ ಹೇಳುತ್ತದೆ: ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಶೇ 33ರಷ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶವಿರಬೇಕು. ಆದರೆ, ಶೇ 11ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇದೆಯಂತೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಶೇ 22ರಷ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು? ಕದ್ದವರು ಯಾರು? ಹೀಗಾದರೆ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವರದು.

'ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಹಾಹಾಕಾರ. ವಾಯುಮಾಲಿನ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ. ಶೇ70ರಷ್ಟು ಮಂದಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೆನೆದಾಗ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯ ಖುಷಿಗಿಂತ ಬೇಸರವೇ ಜಾಸ್ತಿ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದು ನಾನು ನಿರಾಶವಾದಿಯಲ್ಲ. ಬದಲಾವಣೆ ನನ್ನಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದ್ದೇನೆ' ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ [illegible] ಹೇಳಿಕೊಂಡರು.

'ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವರದಾನ. ಇದನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೇ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಲು ಸಹಕಾರಿ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಮಹಿಳೆಯರು ಉದ್ಯೋಗ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದುಡಿಯುವ ಕೈಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಚೀಟಿ ಕೊಡಿಸಲು ಹೋರಾಟ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯದ ದಾರಿಯನ್ನು ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗಣೀಕರ್ ತೆರೆದಿಟ್ಟರು.

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗಾಂಧಿ!

ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದಣಿವರಿಯದೇ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಗಾಂಧಿವಾದಿ ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗಣೀಕರ್‌ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ 'ಡಿ.ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಕೊಡಮಾಡಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿ ಅವರ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ದಶಕಗಳ ಪಯಣದ ಕಿರುನೋಟ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲೇ ಮಳೆನೀರು ಇಂಗಿಸಿದ್ದು (2005ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಪಡ್ರೆಯವರು ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರ)

ಎಂ. ಮಹೇಶ

ಖಾದಿ ಚೆಡ್ಡಿ ಅಂಗಿ. ತಲೆಗೊಂದು ಗಾಂಧಿ ಟೋಪಿ. ಬಗಲಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಚೀಲ ತೂಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮನಸ್ಸಿನ ತುಂಬಾ ಗ್ರಾಮ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಕನಸು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕಾಲ್ಬಲದಿಂದಲೇ ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ. ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ 'ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೂ, ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗರದ್ದೇ ಸರ್ಕಾರ ಆಗಬೇಕು' ಎನ್ನುತ್ತಾ ಊರೂರು ಸುತ್ತುತ್ತಾರೆ, ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೆಸರಲ್ಲಿ 'ಶಿವಾಜಿ', ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ 'ಅರಸು' ತರಹ. ಅವರೇ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಟ್ಟಣಬಾವಿಯ ಶಿವಾಜಿ ಕಾಗಣೀಕರ್.

ಸಮಾನತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಚಿಂತನೆ, ಆದರ್ಶ, ತತ್ವಗಳಿಗೆ ದನಿಯಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ಅವರು ವಿಜ್ಞಾನ ಪದವಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ, ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ, ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಅವರ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ಯಾವ ಪದವಿಗೂ ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮಾಜಕ್ಕಂದೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಅವರದ್ದು ಸರಳ ಜೀವನ. ಸುಸ್ಥಿರ ಬದುಕು. 'ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ಗುರಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು. ಅದನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಕಟ್ಟಣಬಾವಿ ಸುತ್ತ ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯೂ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಬಡ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ. ಬೆಳಗಾವಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಗಳು ಇಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತರು ಶಿವಾಜಿ. ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಪದವಿಗೆ ಸೇರಿದರೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಯ ಸೆಳೆತದಿಂದಾಗಿ ಪದವಿ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಿ ಸಾನೇ ಗುರೂಜಿ, ಜಯಪ್ರಕಾಶ ನಾರಾಯಣ, ವಸಂತ ಪಾಳಸೇಕರ, ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆ, ಮೋಹನ ಹೀರಾಬಾಯಿ ಹೀರಾಲಾಲ ಮೊದಲಾದವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿ. ಕಾಳಜಿ ಹಾಗೂ ಚಿಂತನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದವರು. ಈ ಸೇವಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರದ ಜಂಜಾಟಗಳು ಅಡ್ಡಿಯಾಗದಿರಲೆಂದು ಮದುವೆಯ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗಿಲ್ಲ.

ಜಾತಿ, ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಜಿಗುಪ್ಸೆಗೊಂಡವರು ಇವರು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಪರಿಹಾರವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದವರು; ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಅರಿತು ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಲು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ 1968-68ರಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋದಯ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಗ, ಜನ ಜಾಗರಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಬೇಡ, ಮರಾಠ ಹಾಗೂ ಕುರುಬ ಸಮುದಾಯದವರೇ ಹೆಚ್ಚಿನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿ, ಬೈಸಿಕಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದವರು.

'ಹೆಣ್ಣೊಂದು ಕಲಿತರೆ ಶಾಲೆಯೊಂದು ತೆರೆದಂತೆ' ಎನ್ನುವಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಸತತ 10 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಜತೆಗೆ, ವಿಚಾರದ ದೀಪ ಪ್ರಜ್ವಲನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದವರು. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾದರು.

ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದು ಕಾಡು ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಲೆ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ವಿವಿಧ ರೋಗಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಅರಿತ ಶಿವಾಜಿ, ಹೊಗೆಮುಕ್ತ ಅಡುಗೆಯತ್ತ ಜಾಗೃತಿಗೆ ಮುಂದಾದರು. ಹೊಗೆ ರಹಿತ ಒಲೆಗೆ ಗೋಬರ್ ಗ್ಯಾಸ್ ಉತ್ತಮ ಪರಿಹಾರವೆಂದು ಅರಿತು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ತ್ರಯಂಬಕೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದು ಬಂದವರು. ಗೋಬರ್ ಗ್ಯಾಸ್ ಒಲೆಯ ಬಳಕೆ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದವರು. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಡಬಂಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ದೀನಬಂಧು' ಎಂಬ ಸರಳ ಗೋಬರ್ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಆಂದೋಲನದ ರೀತಿ 14 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದರು. ಆಗ ಗೋಬರ್ ಗ್ಯಾಸ್ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಶಿವಾಜಿ ಅವರು ಆಂದೋಲನ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕಡೋಲಿ ಗ್ರಾಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿತ್ತು.

ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆ ಅನುಯಾಯಿ

ಅದು 78-80ರ ದಶಕದ ನಡುವಿನ ಅವಧಿ. ತೀರ ಬರಗಾಲ. ಕಟ್ಟಣಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿವೇಳೆ ಬಾವಿಯ ಆಳಕ್ಕಿಳಿದು ಲೋಟದಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಗೆದು ಬಿಂದಿಗೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ನೀರಿಗೆ ಬರ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಲಿ ಓಡಾಡುವಷ್ಟು ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಇದ್ದ ಜಾಗ, ಬಟ್ಟ ಬಯಲಾಗಿದ್ದೇ ಇಂಥ ಬರಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಅರಿತಿದ್ದ ಶಿವಾಜಿ, ಜನರನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗೊಳಿಸಿ, ಸುತ್ತಲಿನ ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರು ಇಂಗಿಸಲು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಳೆಗಾಂವ್ ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದರು.

ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಿದ್ದು ಜನರ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ನೀರಿಂಗಿಸುವ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿತು. ಊರಿಗೆ ಬಂದವರೇ ನೀರಿಂಗಿಸುವ ರಚನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಶುರು ಮಾಡಿದರು. ಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟರು. ಸಮಪಾತಳಿ ಬದುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಮರಗಳು ಬೆಳೆದು ನಿಂತವು. ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗಿದ ಮಳೆ ನೀರು ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒರತೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜನಧನ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಗ್ರೀನ್ ಸೇವಿಯರ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಸುತ್ತ ಹಾಗೂ ಒಡ್ಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡುವ, ಪೋಷಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅರಣ್ಯಪ್ರದೇಶ, ರೈತರ ಜಮೀನು ಹಾಗೂ ಖಾಲಿ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ 3 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿಯ ಲಾಭ

ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಚಳವಳಿಯನ್ನಾಗಿಸಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಹಾಗೂ ಹುಕ್ಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂಘಟನೆಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕರು (ಶೇ 60) ಮಹಿಳೆಯರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದಾಗಿ [illegible]

[illegible] ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಹಿರಿಯ ಜೀವ. 'ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿಲ್ಲದಿರು, ಮನೆಯನೆಂದೂ ಕಟ್ಟದಿರು. ಓ ಅನಂತವಾಗಿರು' ಎಂಬ [illegible] ಅವರಿಗೆ ಈಗ ಊರು [illegible]

ಜನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಜಲಾಂದೋಲನ

ಶ್ರಮದಾನದ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡಕೊಂಡಗೊಳ ಕೆರೆ ಹೂಳು ತೆಗೆಯುತ್ತಿರುವುದು

ಹಿತೇಶ್ ವೈ.

ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ..

ಕೆರೆ ಎನ್ನುವ ಕುರುಹೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಹೂಳು, ಕಸ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಕು ನೀರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಹೋದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಹೂಳಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪಿದ್ದವು. ಕೊಳಕು ನೀರು ಊರಿಗೆಲ್ಲ ದುರ್ವಾಸನೆ ಹರಡುತ್ತಿತ್ತು. ಊರ ಮುಂದಿರುವ ಕೆರೆಯ ಸುತ್ತಾ ಓಡಾಡುವುದಕ್ಕೂ ಅಸಹ್ಯ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು..

ವರ್ಷದ ನಂತರ...

ದುರ್ವಾಸನೆ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹೂಳು ತೆಗೆದಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೆರೆಗೆ ಮೂಲ ರೂಪ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದೇ ಮಳೆಗೆ ಕೆರೆಯೂ ತುಂಬಿದೆ. ಕೊಳಕಾಗಿದ್ದ ಕೆರೆಯಲ್ಲೀಗ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಂಭ್ರಮ. ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಕೆರೆಯ ನೀರು ಕುಡಿಯುವ ಖುಷಿ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಕೊಳವೆಬಾವಿಗಳೆಲ್ಲ ಮರುಜೀವ. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೆರೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರುತ್ತಾ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿವೆ. ಚಿಟ್ಟೆಗಳು, ಕೀಟಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಕಪ್ಪೆಗಳು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಇದು ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೊಡ್ಡಕೊಂಡಗೊಳ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆರೆ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಕಥೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಮೇ ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಗ್ರಾಮದ ಕೆರೆ ಈಗ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಂಡು ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಯಾವುದೋ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮದ ಜನರೇ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡ ಶ್ರಮದಾನದ ಫಲ. ಜನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜಲಾಂದೋಲನ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬಿದ್ದು, ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ್ದು ಹಾಸನದ 'ಹಸಿರು ಭೂಮಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ' ಸಂಸ್ಥೆ.

> ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಹಸಿರು ಭೂಮಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೆಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಾಂದೋಲನ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಜಲಮೂಲಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯ ಇತರ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೂ ಮಾದರಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸುಲಭದ ದಾರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ...

ಇದು ಏಕಾಏಕಿಯಾದ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲ. ಕೆರೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ನೂರಾರು ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ತುಂಬಾ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ಗ್ರಾಮದ ಜನರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಹಲವು ಸುತ್ತಿನ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಸಭೆಯಲ್ಲೂ ಊರಿನ ಜಲಮೂಲಗಳು ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾದ

ದೊಡ್ಡಕೊಂಡಗೊಳ ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಸಭೆ

ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಂದಲೇ ಹೇಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ವೇಳೆ ಕೆರೆ ಪುನಶ್ಚೇತನದಿಂದಾಗುವ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲೇ ಜಲಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ 2017 ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ಹೂಳು ಎತ್ತುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಜನರು ಸಜ್ಜಾದರು. ಮೊದಲು ಕಸವಿಲೇವಾರಿ. ನಂತರ ಪಾಳಿ ಮೇಲೆ ಹೂಳು ಎತ್ತುವ ಕಾರ್ಯ ಶುರು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಸದಸ್ಯರು ಶ್ರಮದಾನಕ್ಕೆ ನಿಂತರು. ಆ ಮೂಲಕ, ಜನರಲ್ಲಿ 'ನಾವು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗಿದ್ದೇವೆ' ಎಂಬ ವಿಶ್ವಾಸ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಸತತ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು.

'ಈ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಹೂಳು ತೆಗೆಸಿದ್ದೇವೆ. ಹತ್ತು ಅಡಿಯಷ್ಟು ಹೂಳು ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ 'ಜಲದ ಕಣ್ಣು' (ಕಲ್ಯಾಣಿ ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರುಕ್ಕುವ ಸ್ಥಳ) ಇರುವ ಸ್ಥಳ ಗುರುತಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಐದಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಳ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ನೀರಿನ ಒರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹಸಿರು ಭೂಮಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ರೂಪಾ ಹಾಸನ.

ತೀರ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ಹೂಳನ್ನು ಎತ್ತಲು ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೂಳೆತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನೀರಿನ ಸೆಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅದೃಷ್ಟವೆಂಬಂತೆ, ಹೂಳು ತೆಗೆದ ನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ದೊಡ್ಡ ಮಳೆ ಬಂತು. ಒಂದೇ ಮಳೆಗೆ ಕೆರೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿತು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮ ಮನೆಮಾಡಿತು.

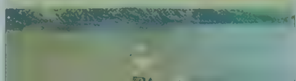
ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಮರುಪೂರಣ

ಕೆರೆಗೆ ನೀರು ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಗ್ರಾಮದ ಬಹುತೇಕ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳು ಜಲಮರುಪೂರಣಗೊಂಡಿವು. ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಬೋರ್‌ವೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲೂ ನೀರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಹಿಂದೆ ಜಾನುವಾರುಗಳು ಕೈಪಂಪಿನ (ಬೋರ್‌ವೆಲ್) ಮೂತಿಗೆ ಬಾಯೊಡ್ಡಿ ಹನಿ ನೀರಿಗೆ ನಾಲಿಗೆ ಚಾಚುತ್ತಿದ್ದವು. ಈಗ ಅದೇ ರಾಸುಗಳು ಕೆರೆಯ

35 ಕಲ್ಯಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕಾಯಕಲ್ಪ...

ಹಸಿರು ಭೂಮಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಹಾಸನ, ಚನ್ನರಾಯಪಟ್ಟಣ, ಅರಕಲಗೂಡು ಭಾಗದ ಹಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ 35 ಕಲ್ಯಾಣಿಗಳು, ಮೂರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಿದೆ. ದಶಕದಿಂದಲೂ ಬರಿದಾಗಿದ್ದ 20ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲ್ಯಾಣಿಗಳು ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಹಾಸನದ ತಿರುಪತಿಹಳ್ಳಿಯ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿರುವ ರಂಗನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ದೇಗುಲದ ಕಲ್ಯಾಣಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರೇ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ನೀರಾಸರೆಯಾಗಿದೆ.
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಜಲಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದಾಗ ಮೊದಲು ಹಣದ ಕೊರತೆ ಎದುರಾಯಿತು. ಹಣ ಹೊಂದಿಸಲು 'ರಕ್ತ ವರ್ಣ' ಎನ್ನುವ ನಾಟಕ ಆಯೋಜಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಟಿಕೆಟ್ ಮಾಡಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಒಟ್ಟು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಾಸನದ ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ ಡಾ.ಎಚ್.ಎಲ್ ನಾಗರಾಜ್ ತಮ್ಮ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಹಿರಿಯ ಸದಸ್ಯ 93ರ ಹರೆಯದ ಸಾಲುಮರದ ಪುಟ್ಟಯ್ಯ ವನಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ 2 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 25 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಲಾಗಿದೆ.

ಇದು ಗೂಡು ಕಟ್ಟುವ ಸಮಯ...

ಎಂ.ಆರ್.ಮಂಜುನಾಥ್

ಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಎರಡೂ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬಡಿಯುತ್ತಾ, ಗಾಳಿ ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಹಾರಿದ ಪಕ್ಷಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿದ್ದು, ನಡುಗಡ್ಡೆಯ [illegible] ಆದರದ್ದೇ ಹಾದಿ ಹಿಡಿ[illegible] ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಯುತ್ತಾ [illegible] ಬಡಿಯುತ್ತಾ ನೀರು ಚಿಮ್ಮಿಸುತ್ತಾ [illegible] ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ [illegible]

ಇವು ರಂಗನತಿಟ್ಟು [illegible] ದಿನಪೂರ್ತಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಪಕ್ಷಿಗಳ [illegible] ಚಳಿಗಾಲವೆಂದರೆ, ಈ ಪಕ್ಷಿಧಾಮ [illegible] 'ಹನಿಮೂನ್ ಸ್ಪಾಟ್'. ದೂರದ [illegible] ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಬಂದಂಥ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಸಂಗಾತಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು, ಗೂಡು ಕಟ್ಟಿ, [illegible] ರಂಗನತಿಟ್ಟು [illegible]

ಹೆರಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಂತಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 170ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಪಕ್ಷಿಧಾಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಸುಮಾರು 10,000ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮರಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜಾರ್ಲೆ, ಬಣ್ಣದ ಕೊಕ್ಕರೆ, ಚಮಚದ ಕೊಕ್ಕು, ಕರಿ ಕಂಬರಲು, ಕೊಕ್ಕಿನ ನೀರುಕಾಗೆ, ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿ, ಹಾವಕ್ಕಿ, ಬಕಪಕ್ಷಿ, ಕತ್ತಲ ಗುಪ್ಪಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವು.

ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳೆಂದರೆ ಪಕ್ಷಿಧಾಮದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಸಂಭ್ರಮ. ಆದರಲ್ಲೂ ಹೆಜ್ಜಾರ್ಲೆಗಳು ಸುಯ್ಯೆಂದು ಹಾರುತ್ತಾ, ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಡಿಗಳನು ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ದೃಶ್ಯವಂತೂ

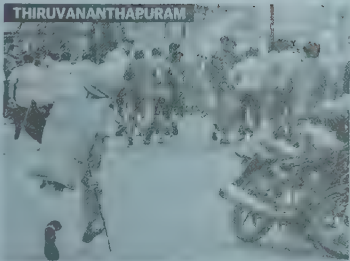
[illegible]

[illegible] ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, [illegible] ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಹವಾಗುಣ [illegible] ದೊರಕುತ್ತದೆ.

ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಸೊಬಗು

[illegible] ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು [illegible] ತೇಲುವಗೂಡು. [illegible] ಕದರಿದ [illegible] ಕಡ್ಡಿಗಳ ಗೂಡು ಪೊಟರೆ.. [illegible] ತಕ್ಕಂತೆ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುವ [illegible] ನೋಡಬಹುದು.

[illegible] ಬರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಶುರುವಾಗಿದೆ. ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಸಂಭ್ರಮವೂ ಮೇಳೈಸುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನೇಕ ತಡ. ಹೊರಡಿ ರಂಗನತಿಟ್ಟು ಪಕ್ಷಿಧಾಮಕ್ಕೆ. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹಾರಾಟ ಪ್ರೇಮ-ಪ್ರಣಯ, ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆ [illegible]

Fury and fire: As the Sangh Parivar and other groups staged protests across Kerala over the entry of two women into Sabarimala temple, police resorted to lathicharge to quell the agitators. • PTI, THULASI KAKKAT, K.K.MUSTAFAH, S.K. MOHAN

Temple closure triggers heated debate

Govt. condemns Tantri; NSS and Cong. back him

SPECIAL CORRESPONDENT
PATHANAMTHITTA
THIRUVANANTHAPURAM

The closing of the Sabarimala temple for purification rituals following the entry of two women of menstruating age on Wednesday has put the Tantri of the shrine in the spotlight.

Tantri (chief priest) Kandararu Rajeevararu closed the sanctum sanctorum at 10.35 a.m. for performing the purification rites in the wake of official confirmation of the entry of two young women into the temple.

Darshan was resumed after the rites by 11.25 a.m.

Travancore Devaswom Board (TDB) president A. Padmakumar said the Tantri had performed the rituals without obtaining the board's consent. However, the Tantri told *The Hindu* that he had told the TDB president over phone that the purification rites would have to be done. Mr. Rajeevararu said he had discussed the matter with Devaswom executive officer D. Sudheeshkumar. "Being the chief priest, I am duty-bound to follow the ritualistic practices at Sabarimala," he said.

'No legal mandate'

Devaswom Minister Kadakampally Surendran said Mr. Rajeevararu had no legal mandate to close the shrine on his own under the manual of the TDB.

The TDB, a public entity, owned the temple, not the Tantri or the former ruling family of Pandalam. Only the TDB could order the closure of the temple. The Tantri was but an employee.

Leader of the Opposition Ramesh Chennithala said the State-sponsored entry of women was a trespass on Ayyappa faith. "Non-believers have conspired to destroy faith. The Tantri acted appropriately," he said.

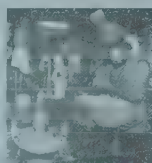
BJP president P.S. Sreedharan Pillai said the government would face a backlash for "the assault on Hindu faith."

CPI(M) secretary Kodiyeri Balakrishnan said the Tantri's action was "provocative" and tantamount to contempt of the SC. By closing the sanctum sanctorum he had challenged the SC verdict that granted unrestricted entry for all women.

General secretary of the Nair Service Society G. Sukumaran Nair thanked the Tantri and the Pandalam family for having closed the temple for purification.

Cleansing process

A look at the steps involved in the purification rituals conducted at Sabarimala Ayyappa temple

Navakom: Preparation of holy water (kalasom) in nine silver vessels and pouring it over the deity

Pancha-punyahom: Preparation of holy water (punyahom) by five priests and sprinkling it all over the temple precincts and inside the sanctum sanctorum

Bimba-shudhi: Purification of the deity with holy water and special rites

Prasada-shudhi: Purification of the sacred steps and other parts of the temple

Operation was kept under wraps to ensure safe passage

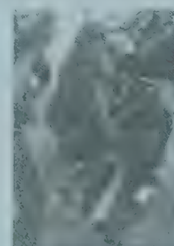
The women were inside for 2 minutes

RADHAKRISHNAN KUTTOOR
PATHANAMTHITTA

The entry of two young women into the Sabarimala temple under police protection on Wednesday morning was a swift, closely-guarded operation and devoid of any drama, unlike previous attempts when protesters mobilised in strength to force them to turn back.

The two women Bindu and Kanakadurga, clad in salwar and kurta, reached the hilltop Sannidhanam around 3 a.m. They were sheltered by the police and later escorted to the Ayyappa temple premises in the next 50 minutes.

Skirting the 18 holy steps, they entered the temple through the front door, where a few policemen were deployed to check the entry of pilgrims. Video footage showed them entering through the staff gate on the northern side of the [illegible]

A video grab of Bindu and Kanakadurga visiting the Ayyappa temple. • SPECIAL ARRANGEMENT

Police escorted the women downhill to Pampa in the next 45 minutes and from there to Angamaly later.

Ms. Bindu and Ms. Kanakadurga had tried to visit the temple on December 24 during the [illegible] Mandalam pilgrimage season, but [illegible] massive prot[illegible]

BJP MP Udit Raj welcomes it

NEW DELHI

Bharatiya Janata Party MP Udit Raj welcomed the entry of women into the Sabarimala shrine on Wednesday, while his party has opposed it and Prime Minister Narendra Modi, in his interview on Tuesday, termed it a matter of "tradition".

Mr. Raj, speaking to *The Hindu*, however made it clear that he held these views in his personal capacity rather than as a member of the BJP which is agitating against the entry of women into Sabarimala.

"I hold these views in my personal capacity and as the head of the SC/ST and women, Parisangh, one of the largest such organisations in the country," he said. "The entry of women in Sabarimala is to be welcomed, and it is the way ahead for gender equality and for equality before law for all," he said.

Trupti to return next month

[illegible]

Gender equality activist Trupti Desai has said that she will visit the Sabarimala Ayyappa temple when it opens for five-day monthly puja next month. Ms. Desai and six other women were besieged at the Cochin International Airport on their way to Sabarimala and forced to retreat after a 14-hour [illegible]

'Purification rites' violate Supreme Court verdict

Any form of exclusion based on concepts of 'purity and pollution' amounts to untouchability

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

Closure of the Sabarimala temple's sanctum sanctorum on Wednesday to perform 'purification rites' af[illegible] women", the Supreme Court has clearly laid down in its September 28 verdict which is not yet stayed and is fully operational th[illegible]

The court made it clear that untouchability was not confined to practices relating to lower castes.

jeevaru, against the verdict which struck down the ban on the entry of women of menstrual age into the [illegible] garding menstruation as polluting or impure, and worse still, imposing exclu[illegible] disabilities on the basis of menstrual status, is [illegible]

THE HINDU

GST shortfall

As the tax collections remain below target, it may be time to recalibrate expectations

Revenue collections from the Goods and Services Tax (GST) are going too far off the mark for comfort. Inflows declined for the second consecutive month in December to ₹94,726 crore from ₹97,637 crore in November and ₹1,00,710 crore in the month before. Between April and December, GST collections have averaged about ₹96,800 crore, and have not even once met the monthly target of ₹1,06,300 crore, going by the Union Budget math for 2018-19. Now in order to achieve the year-end target, GST collections over the next three months will have to reach an average of ₹1,34,900 crore. But given the spate of tax rate cuts announced by the GST Council in December that kick in this month and Prime Minister Narendra Modi hinting at further rationalisation of rates for construction materials soon, the pressure on revenues is likely to persist. Separately, as the government looks to woo traders and small businesses back to its electoral fold, the Council is considering a relaxation in the GST norms for micro, small and medium enterprises by raising the annual sales threshold for compulsory GST registration from ₹20 lakh to over ₹50 lakh. Such a relaxation, along with regulatory steps like greater forbearance for small business loans, will boost sentiment among such firms, but it will further dent the tax kitty. Other revenue heads, including direct tax or disinvestment receipts (even via innovatively structured intra-public-sector deals), are unlikely to be adequate to plug the GST shortfall.

This poses a challenge for the Centre at a time when it would have been hoping to announce some populist measures ahead of elections, while retaining its macroeconomic management credentials. States' revenue collections under the GST regime have been uneven and a GST Council panel is examining inter-State variations. But the Centre is bound to compensate States for revenue shortfalls for the first five years of the GST regime. Unless the Centre decides to drop its fiscal deficit goals, a squeeze on spending, including planned capital expenditure, may be the only option. There is a more problematic aspect to the dip in GST collections, based on economic activity and compliance trends in November. The total number of returns filed that month [illegible] of 72 lakh from 55 lakh at the [illegible]

Religion vs religious nationalism

The starting point for anti-Hindutva politics must be the distinction between Hinduism and Hindutva. Else, it's doomed

VARGHESE K. GEORGE

Any rigid secular approach, unrestrained by considerations of electoral politics, could only lead to disapproval of Congress president Rahul Gandhi's demonstration of his religious faith and his characterisation of the Congress as a "party of Hinduism". His approach has been widely termed "soft Hindutva", and as an attempt to compete with the Bharatiya Janata Party (BJP) in its game. Those who deride Hindutva and those who swear by it both consider Mr. Gandhi a poor imitator of it. Centrist politics by definition is vulnerable to criticism from radical perspectives of different hues – for instance, Marxist M.N. Roy, Dalit leader B.R. Ambedkar and Hindutva proponent, and later his assassin, Nathuram Godse, were all critical of Mahatma Gandhi's ideas of Hinduism. What is worth a closer analysis in the current context is the suggestion that the invocation of Hindu symbols for electoral gains is Hindutva, albeit a softer version.

A clear trajectory

Mainstream Indian nationalism and Hindu nationalism shared a range of symbols and personalities during their formative decades, and distinguishing one from the other can appear a challenging task often. Consolidation of the Hindu society was a preoccupation of several reformists and leaders of the struggle for independence, who were not linked to Hindutva. In a classic essay written in the 1990s, at the peak of the Ram Janmabhoomi movement, historian Sumit Sarkar marked the stages of the evolution of Hindu nationalism in two distinct phases: first from the use of the word Hindu as a geographical marker to 'Hinduism', an attempt to codify the cultural and religious practices, and then to Hindutva. Swami Vivekananda was the seer of the first shift. "Of the Swami's address before the Parliament of Religions, it may be said that when he began to speak it was of the religious ideas of the Hindus but when he ended, Hinduism had been created," wrote Sister Nivedita, the Swami's closest disciple. Three decades later Veer Savarkar, who invented Hindutva, did not merely seek to unify Hindus, but tried to achieve it by imagining the other as those who do not consider India their sacred land. While secular nationalism's adversarial image was imperialism, the edge in Savarkar's Hindutva was against Muslims and Christians. Vivekananda's Hinduism had no enemy figure.

The political rise of Hindutva has been directly proportionate to the success of its proponents' attempts to equate itself with Hinduism.

The Gandhi-Nehru way

For Gandhi, Hinduism was the essence of his existence, but even the avowedly secular Jawaharlal Nehru was not dismissive of faith and tradition. *The Discovery of India* draws from sacred texts and beliefs; "though I have discarded much of past tradition and custom... yet I do not wish to cut myself off from that past completely," he wrote in his will, asking for some of his ashes to be immersed in the Ganga.

P.K. BADIGER

The vertical rise and the horizontal spread of Hindutva challenge its opponents to devise new political idioms. A puritan view is that Hindutva can be challenged only with an unyielding secular paradigm, devoid of Hindu symbols. Those leaders and parties that are directly involved in electoral politics are more conflicted on these questions than those who have the convenience of a quarantined approach. In the early 2000s, when critics began to use the neologism saffronisation to describe the A.B. Vajpayee government's policies that advanced Hindutva, within the Congress there was a debate on the wisdom of it. A.K. Antony and Digvijay Singh vehemently opposed the expression, arguing that it amounted to legitimising the Hindutva agenda given the cultural association of the colour saffron with sacrifice and renunciation. The Congress discontinued use of the word.

Other parties too have used Hindu symbolism and terminology. Rashtriya Janata Dal leader Lalu Prasad, whose mastery of electoral politics broke the Hindutva momentum in Bihar, connects his community to Lord Krishna. "Haathi nahin Ganesh hai, Brahma Vishnu Mahesh hai (this is not merely an elephant, but is Lord Ganesh; and Brahma Vishnu Mahesh)" was the Bahujan Samaj Party's 2005 slogan referencing its election symbol, the elephant. Groups associated with the Communists Party of India (Marxist) in Kerala recently organised events around Ramayana month. "The Sangh has created a particulate image of Ram, that a majority of the faithful do not relate to," said V. Sivadasan, CPI(M) State committee member, who was closely associated with the programme. "Given this context, it is the duty of the secularists to come in support of the believers who understand Ram different from the way the RSS (Rashtriya Swayamsevak Sangh) tries to make him. All secular people have this responsibility to help protect the plurality of faith that exists among religious people."

Whether or not these attempts add up to a robust and credible challenge to Hindutva is an open question. However, the notion of 'soft Hindutva' is detrimental to anti-Hindutva polemics and mobilisation.

For one, it ignores the tactical components of electoral politics, which the moralist might dismiss as opportunism, for good reasons. What is more critical is that the notion of expressive faith as 'soft Hindutva' is an inadvertent endorsement of the Hindutva claim that it is equivalent to Hinduism. The proponents of Hindutva also acknowledge the existence of 'hard' and 'fringe' elements within its fold. Categories of soft and hard, being relative terms, trick moderates and offer an alibi to opportunists to side with the softer versions – Vajpayee against L.K. Advani, Mr. Advani against Narendra Modi, and who knows, perhaps Mr. Modi against Yogi Adityanath in the future?

Any equivalence between Hinduism and Hindutva, conversely, is taken to mean that any criticism of Hindutva is an attack on Hinduism. That one could be accused of being anti-Hinduism for questioning the logic of building a temple on the site of a destroyed mosque at Ayodhya draws from the logical premise of likening Hinduism to Hindutva. To take another example, the Hindu American Foundation claimed recently that even the questioning of 'Brahminical patriarchy' is a an act of Hindu-phobia.

To Hindutva's advantage?

And most consequentially, any polemical negation of the wall between Hinduism and Hindutva makes the transition from the first to the second easier. It could even encourage believers to consider Hindutva their natural political abode, if they sense hostility in the anti-Hindutva camp. If non-Hindutva platforms expect temple-goers to explain their conduct, that is not an enticing recruitment pitch. The fact is that there are numerous people who visit temples and even believe in vastu, astrology, tantra, etc. while still being secular in a political and public context.

The only politics that benefits from associating Hinduism to Hindutva is Hindutva. The practice of Hinduism, even when it is exhibitionist and for political ends, is not Hindutva – soft or hard. Hindutva stands out for its conceptual clarity, leaving little scope for a spectrum within it. A manifesto for any durable anti-Hindutva politics is still a long way away, but its singular starting point is an assertion of the distinction between Hinduism and Hindutva. Anything else is doomed.

varghese.g@thehindu.co.in

Mind the gap

Revenue trends underline the government's challenge on the fiscal consolidation front

Eight months into the financial year, the Centre's fiscal deficit has already overshot the full year's budget estimate by as much as ₹92,349 crore. And given last year's fiscal slippage – the deficit in the revised estimates for 2017-18 was 3.5% of GDP, wider than the 3.2% originally targeted – the augury is far from reassuring. While total expenditure growth, at 9.1% so far this year, has remained below the budget projection for a 10.1% increase, worryingly growth-inducing capital spending is set on an underwhelming trajectory. The 4% increase over the eight-month period is less than half the 9.9% growth the Centre had budgeted for the year. However, it is the trends in revenue that give cause for disquiet. In his annual budget presented in February, Finance Minister Arun Jaitley had projected revenue receipts to show a healthy 14.6% increase from the revised estimates for the preceding year, on the back of a 16.6% jump in net tax revenue. Granting that tax revenue does tend to bunch up and get skewed with an upward bias into the final quarter, the April-November revenue receipts and net tax revenue growth numbers, at 8.1% and 4.6% respectively, are far from reassuring. If there is a silver lining on the revenue front, it is the buoyancy seen in non-tax revenue, which surged more than 31%, putting the government comfortably on track to meet the budget estimate for a 3.9% increase. Still, non-tax revenue is budgeted to account for just over a seventh of total revenue and it is hard to see it helping bridge anything more than the smallest of shortfalls in tax receipts.

There is another factor to contend with in sizing up the fiscal calculus this year. With the general election only a few months away, the government needs to avoid the temptation to open the spigot with an eye on the political benefits that it may see accruing. Some of the expenditure plans it has committed to recently have either been factored in or will at most impact the margins – be it public sector bank recapitalisation or an increase in the quantum of incentives for the export of onions to reverse the slide in prices. But the bigger challenge remains in finding ways to rustle up the requisite revenue to keep the deficit from slipping for a second year running. The seven public sector enterprises that

The travails of the modern icon

Balance and fairness elude the Indian quartet, whose fate sways between hagiography and hysterical downsizing

SHIV VISVANATHAN

Icons have always been a part of memory and heritage, carrying the seal of the sacred. Classical iconography was, in fact, the study of religious icons, an exploration of symbols and their meaning. While iconography has a sense of tradition, modern society looks at its icons differently. The perspective did not always carry the mark of the sacred, but combined folklore and propaganda in interesting ways.

An important plurality

Folklore captures a sense of orality and storytelling in plural ways. Each locality has its own version of the hero and his exploits, providing a sense of a modern epic. Yet, the stories can be deeply plural, reflecting different histories and memories. Shivaji is seen in Maharashtra as the great liberator, but grandmothers in south India used to hushing children to sleep, warning them that Shivaji would come. This sense of plurality was critical and gave to each locality a sense of creating its own icons.

Mass culture and state propaganda operate differently. If folklore has a sense of joy, mass culture brings to its icons a sense of frenzy, hysteria, what one can call a modern sense of idolatry. The narrative possesses an official character which creates a grid of uniformity. The stories are hyperbolic, following a grid. Often there is an attempt to rewrite history or give it a caricatured quality. The figure of Rana Pratap is a good example, where attempts have been made to rewrite his fate in the Battle of Haldighati. Modern memory does not take kindly to defeat and populist memory often takes historical memory and alters it. There is a hyperbolic quality to this rewriting but this act differs from a Stalinist rewriting of histories. Stalin took old Russian heroes, stalwarts of the Bolshevik Revolution, especially those who challenged his dominance, and converted them to non-persons, literally erasing their role in history. The fate of the Indian icon has been constructed differently. The poignancy comes from a benign neglect, reducing memory and commemoration to a ritualistic event, an empty marker.

The four pillars

In fact, it is interesting to consider the fate of four great modern Indian icons – Mahatma Gandhi, Jawaharlal Nehru (*left, in picture*), Vallabhbhai Patel (*right, in picture*) and Subhas Chandra Bose. Each followed a different narrative and each suffered what we can call the travails of the modern icon.

The Gandhi of the independence movement was every child's icon, hero and idol. But Indian officialdom and the historian created a one-sided Gandhi, a saint rather than an experimental politician. By museum-ising Gandhi, we put his memory into mothballs. He was reduced to a few select anecdotes, a watered-down version who populated textbooks. The uncomfortable questions he raised, the controversies around him were forgotten. From one of the great monuments of the era, he became a memorial and was soon reduced to mnemonic commemorations on birthdays through official clichés. In 2019, it'll be 150 years since his birth, and one realises he is being stripmined for official slogans and programmes, where his great quotations become clerical clichés. A Gandhian programme combined the political and the ethical, which

THE HINDU PHOTO ARCHIVES

Swachh Bharat Abhiyan does not – it is a mere act of governance, a spectacle which has still to encounter untouchability and the septic tank.

The career of Bose followed a different trajectory, of erasure and temporary revival. Bose's mystique derived from two sources: from the Azad Hind Fauj which was a counter to Gandhi's satyagrahic imagination, and from the mystery of his disappearance. The fact that there is a mystery around his death created a literal industry of inquiries by every opportunistic politician. The sense of possibility, the repeated excitement of the ever revived question, "what if Bose had lived", always gave a sense of alternative possibilities and histories to India. Many people felt that the Indian narrative would have been different.

Prime Minister Narendra Modi's attempt to honour the Azad Hind Fauj tried to cater to this obsession. It was an attempt to play down the Nehruvian imagination. The Bharatiya Janata Party (BJP) has attempted to capture history by appropriating Congress icons. It is an act of political envy which reveals that the BJP senses its own national heroes as pygmies before this Congress quartet.

Nehruvian magic

The fate of Nehru has been the most controversial. The memory of Nehru has been battered by opponents ever since the war with China. Nehru has been unfairly constructed as a Pandora's box of errors since then. People even attributed the roots of the Emergency to his sense of administration. Yet, Nehru pops up like a spring flower after every one of these attacks. The Nehruvian imagination stands like a huge aesthetic canvas despite the BJP's attempt to belittle him. One has to acknowledge that his leadership evoked a different style, a different set of memories from Indira Gandhi's. Nehru's ideas of modernisation still have a political appeal. It was his era that saw the building of the great institutions that Indian modernity talks about. One can criticise their decline, but no one can deny that Nehru brought a magic to modernity and institution-building. A.B. Vajpayee's attempt to give a Nehruvian touch to his politics testified to the validity of the Nehruvian imagination and style.

Nehru is a perennial icon, whose ability to survive has made a mockery of his critics. Instead of hyperbolic attacks and hysterical critiques, one senses that a quieter nuanced assessment would have been more devastating and effective. Sadly, balance and fairness elude the fate of the Indian icon who sways between hagiography and hysterical downsizing, both of which reduce Indian history to a comic strip of exaggerations.

Appropriation of Patel

The recent events around Sardar Patel capture the travails of a modern icon poignantly. Patel, like Bose, was labelled one of the ignored men of modern history, even when both were larger-than-life creatures in folklore. In fact, they did not need the manicuring of history to make them relevant. The BJP's attempt to appropriate Patel is in that sense pathetic, more interesting as a caricature, a case-study in propaganda than a historical ritual of redemption.

The BJP tried to appropriate Patel by turning from text to spectacle. They did not rewrite history but claimed that Patel was the real exemplar and paradigm of India's future. It became an example of gigantism, of the regime's attempts to create spectacular monuments which seek to enter popular memory for their statistical prowess, their ability to make the *Guinness World Records* than to alter historical perception. Patel, for a few months, will be the tallest statue in the world, till the monument to Shivaji upstages him. In fact, monumentality and gigantism compete with neglect and erasure for the fate of an icon. If one creates artificial erasure, the other emphasises exaggerated attention, and in doing so pretends it is rectifying historical injustice. Exaggerated spectacles rarely rectify history, which has a nuance and logic of its own. What the Modi regime does to its favourite icons, Stalin did to production statistics. It creates an ideological frenzy which commemorates and celebrates not the icon, but the regime, serving as a diversion, a disguise for its own narcissistic preoccupations.

The humanity, the vulnerability, the ethical genius of each of these exemplars disappears in these acts of exaggeration or downsizing. In fact, it shows that the BJP is afflicted by its own sense of history rather than possessing a sense of poetry, accuracy or authenticity. The sadness is that all four icons understood the limits of power and history. One misses professionalism, the craft of academic scholarship in these moments where contemporary power destroys history for opportunistic reasons.

Shiv Visvanathan is an academic associated with the Compost Heap, a group in pursuit of alternative ideas and imagination

Divers scan interior of mine in Meghalaya

..umps may be put to use today

..sion mode: Navy and NDRF personnel at the mine in ..tia Hills district of Meghalaya on Sunday. PTI

..CIAL CORRESPONDENT
..AHATI

..e renewed search for at ..st 13 miners trapped ..p inside a water-filled ..l mine in Meghalaya for ..past 18 days did not yield ..result on Sunday. The ..h-power pumps brought ..by multiple agencies to ..in the water out too ..ld not be operated for ..nical reasons.

..fficials said six divers of ..Navy and the National ..ster Response Force ..RF) spent four hours un..water, surveying the in..r of the submerged coal ..e at Ksan in Meghalaya's ..Jaintia Hills districts.

..mine is about 350 ft ..p with about 70 ft of wa.. ..officials said.

The miners are believed ..be trapped in rat-holes ..om where they were possi..ly scraping out coal when ..isaster struck. The mining ..was being carried out ille..gally in violation of an April ..2014 ban by the National ing that the miners had either hit an aquifer or a huge volume of water had flooded in from an adjoining abandoned mine.

"One positive sign was that the Navy divers went much deeper than our limit of about 40 ft. They dived closer to the base of the pit and detected a few rat-holes. It was more of an assessment for taking sophisticated equipment down," NDRF Deputy Commandant Santosh Kumar Singh said.

Expert opinion

The divers, he added, went in at 2 p.m. after a boat was lowered into the pit for use as a diving platform.

Mining expert Jaswant Singh Gill, who has been monitoring the rescue operation, said it might be possible to operate the high-power pumps on Monday after a platform is built over the level of the water. "If all the pumps are in operation, the

Police step up vigil as Maoists kill one, torch several vehicles in Bihar

SPECIAL CORRESPONDENT
PATNA

Police and paramilitary forces launched an intensive combing operation on Sunday to nab suspected Maoists, who killed one person and torched several vehicles in Bihar's Aurangabad district late on Saturday.

"Inter-State borders have been sealed and there is regular patrolling by police and para-military forces," said Inspector General of Police (Operation) Kundan Krishnan. Top police officers are camping in the district.

Narendra Singh, 55, was killed at his village Sudi Bigha under the Deo police station and three tractors parked outside his house were torched. The assailants also blew up a community centre and set trucks at the house of another villager on fire. Narendra Singh was a relative of BJP MLC Rajan Kumar Singh.

TRIBUTE

MRINAL SEN and the chronicles of dissent

The director ushered in a style of political filmmaking that India had never seen before

BY OMAR AHMED

Radical style Sen took the camera out to the streets, to film an urban milieu that was restless and strange. THE HINDU ARCHIVES

Director Mrinal Sen was constantly evolving, adapting and absorbing the divergent film styles he came in contact with. Yet Sen's intellectual approach to filmmaking remained resolutely leftwing, defying the establishment and using his films to chronicle political dissent. *Interview* (1970), *Calcutta '71* (1972) and *Padatik* (1973) are linked thematically by the politics of The Naxalite Movement.

There are four films in this period including *Chorus* (1974) that defiantly forge a Leftist trajectory through the tumultuous politics of this era of West Bengal and India.

Although Film Finance Corporation (FFC) had been around since 1960, the financing offered to *Bhuvan Shome* in 1969 did not necessarily mean that it was easier to get offbeat or alternative films made. In fact, it was still rather difficult for filmmakers to pursue political filmmaking. It is unsurprising, thus, that *Interview, Calcutta '71* and *Chorus* were financed privately. It was only *Padatik* that received partial backing from FFC. Indeed, Sen admitted that no producer wanted to go anywhere near *Chorus*, so he financed the film himself.

At its creative peak

The period between 1968 and 1975 constitutes the first phase of Indian Parallel Cinema, possibly at its most creative and polarising. But what exactly did Mrinal Sen set out to accomplish aesthetically and politically in this experimental period that lasted between 1969 and 1974?

Events in the wider historical and political context of this time mapped an uncertain terrain. It included the Cultural Revolution unfolding in West Bengal through the 60s, the anti-establishment protests by youth who felt the neo-colonial system needed dismantling, an influx of refugees from the 1971 Bangladesh genocide and The Naxalite Movement (1967) that took hold of the political imagination of a generation of disillusioned and unemployed students. Sen was never a card-carrying member but was still close to the Communist Party of India and took a vested interest in the ideological divisions that fragmented the party.

All this discord and unrest in Calcutta of the late 60s and early 70s was dually framed by Sen in a much broader international context, whereby Parallel Cinema became aligned both aesthetically and politically with the emergence of a radical global cinema that included the political modernism of Godard in France and the Third Cinema imperative of Latin America. In a 2001 interview with Samik Bandyopadhyay, Sen said: "I was very conscious of the realisation that we were progressing towards a hybrid culture" (2001).

The influence of international cinema on Mrinal Sen led to a style that was constantly evolving, a mixed media aesthetic that gradually rejected traditional narrative storytelling for an elliptical, agitprop style of political filmmaking that India had never seen before; arguably the first concerted attempt to forge a new type of political cinema since the short-lived cultural intervention of the Indian People's Theatre Association of the 40s.

There was a terrifying and violent anger on Calcutta's streets that Sen documented, transposing the anti-imperialist and pro-Naxal fervour into arresting images of iconoclasm. *Interview* (1971) opens with a startling montage of colonial statues in Calcutta being dismantled, symbolic of decolonisation. Later, the main protagonist of *Interview*, the hapless Ranjit Mallick, smashes a shop window, unleashing an impotent rage. Sen would continually return to scenes of revolutionary iconoclasm. *Calcutta '71* and *Padatik* expressed an international solidarity for political change, which connected Parallel Cinema in a broader cine-geography of radical filmmaking often overlooked in film history.

> *Importantly, Sen was also having fun; he was playing jazz with lighting, editing, sound and narrative*

Seeking a new syntax

Along with iconoclasm, Sen's work in this period chronicled the brutal state repression unleashed against Naxal students in Calcutta, chronicling it in the haunting image of the young nameless man shot dead at the end of *Calcutta '71*. And when he made *Padatik* in 1973, it was a chance to take stock of the demise of the Naxalite movement, questioning the political choices of the young revolutionary Marxist yet wisely choosing to frame Naxalism as a continuum of a greater, historical class struggle.

As early as 1965 (*Akash Kusum*) Sen was searching for a new syntax with which to speak to audiences. Albeit *Bhuvan Shome* is recognised as the turning point in consolidating alternative cinema, eventually leading to the emergence of Parallel Cinema, it was *Interview* that demonstrated a new hybridised syntax. The aesthetic rupture, augmented by Sen's avant-garde approach, is perfectly encapsulated in the tram sequence from *Interview* where the main protagonist turns and begins to address the camera, a reflexive move that completely breaks down the illusion of film.

One could argue that with his Calcutta Trilogy Sen attempted to introduce a new political modernism. One cannot overestimate the significance of this; Sen was rejecting a realist tradition and style of filmmaking that had become synonymous with the work of Ray and many other Bengali filmmakers.

But importantly, Sen was also having fun; he was playing jazz with the creative possibilities of lighting, editing, sound and narrative, living up to the naïve ideals outlined in his 1968 manifesto co-written with Arun Kaul. Sen threw everything into the mix – planimetric framing, freeze frames, flashbacks, Brechtian devices, handheld camerawork, actuality and montage.

Collaborating with K.K. Mahajan, Sen took the camera out to the streets, filming protests and situating his disaffected protagonists in an urban Calcutta milieu that was restless and strange. He admitted to watching a lot of Latin American films in this period, so it's not without reason that *The Hour of the Furnaces* (1968, Argentina) by Octavio Getino and Fernando Solanas, the quintessential marker of Third Cinema, finds its way into *Padatik* as an expression of political solidarity with the New Left and counter-culture movement. Sen was determined to get a response from the spectator, agitate and shake them out of their stupor and make them react.

Beyond agitprop

Predictably, a chorus of voices besieged Sen. Satyajit Ray said Sen's experiments were merely theatrics. The Communist Party of India pointed to the revisionist capitulations of *Padatik*, where Sen questions the ethics of revolt, while the right-wing accused him of hijacking cinema for communist propaganda.

His contemporaries, notably the avant-garde Mani Kaul and Kumar Shahani, felt Sen's type of didactic filmmaking was a reductive platform for polemicising and had no place in Parallel Cinema. Arguably, by the time Sen finished *Chorus*, he had exhausted the creative possibilities of the hybridised agitprop style he had cultivated and, like some on the Left, had grown disillusioned with the inherent failings of the Naxalite movement.

In coming years, his style did change. But his Marxist commitments remained steadfast. Sen's audacious capacity to turn the lens on himself, interrogating his own ethical position as a filmmaker, would become an abiding and militant theme in his work.

> *Sen's was an aesthetic that gradually rejected narrative storytelling for an elliptical, agitprop style*

It is a militancy that seems altogether absent from today's largely acquiescent cinema, at a time when dissent has become an altogether perilous act.

Writing in 1981, film critic Derek Malcolm reasoned why Sen had remained a hero for the young: "All Sen's films, even his most lightweight, have attacked with undisguised horror and anger the poverty, exploitation and inherent hypocrisy of Indian society." If anything, Sen's career demonstrates that engaging in cultural activism and disrupting the dominant narrative is essential for political cinema to remain relevant.

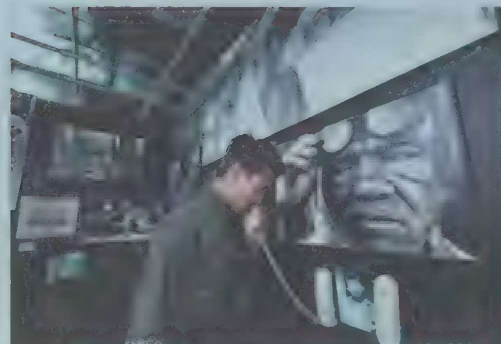
The teacher and UK-based film scholar is researching Parallel Cinema at the University of Manchester.

RUBRIC

The fumes and the fury

Inside Bhopal's heart-wrenching community-led museum that dares us to forget

Memories (clockwise from left) A survivor breaks down seeing photos of relatives, at audio booths listening to survivor stories, and personal belongings of victims

A.M. FARUQUI

BY BASAV BIRADAR

Aside from the histories which glorify Bhopal, the city's one important memory is the gas tragedy of 1984, now 34 years old. But it's hard to find this memory in the many state museums housed in massive facilities in the city's heart. But a short drive away, in a small rented house off Berasia road, the tragedy and the subsequent struggle for justice have been evocatively memorised.

On the afternoon I visit, there's no one in sight besides the caretaker who lets me in. The compound walls are painted black with protest slogans: 'Union Carbide/ You can't hide/ We charge you with genocide' screams the longest wall of the small portico.

I am at Remember Bhopal Museum, collectively curated by survivors and activists, to memorialise the tragedy that killed 25,000 people and left 500,000 with debilitating and lifelong injury.

I look around slowly. There are photographs of infants being buried, dead foetuses, bodies lined up on the roadside. There are oral histories of the survivors. There are objects donated by them, some of which belonged to the loved ones they lost during the toxic gas leaks of the Union Carbide factory on December 2 and 3, 1984.

I pick up the receivers, one by one, from the audio booths and listen to the stories of survivors Mohammad Hafeez, Bano Bi and Savitri Bai. In one booth Dr. Satpathy, a forensic expert, recalls being called to hospital in the early hours: the bodies, he says, were too many to count, and hospitals entirely ill-equipped to handle a tragedy of this scale.

> *The small space of the museum is packed with stories of suffering and corporate crime*

Objects of love

Then there are objects. There is a sari, the last gift that Bano Bi received from her husband hours before he was killed. There is a green sweater, which little Pooja wore on the night she died, donated by her father. There is a pencil box that belonged to Savitri Bai's dead son Vinod. There is a Nokia cell phone that belonged to Saeeda Parveen's husband.

If the first room I enter sets the context of the tragedy, letting me experience the scale of the tragedy, the second educates me about the struggle in the aftermath. The tales of third-generation children suffering from gas leak-related illnesses are gut-wrenching.

Enormous protest posters pasted on the walls and along the stairway tell of the thousands who carry forward the seemingly endless struggle for justice. There are legal documents and the diary of a lawyer, Santosh Kumar, who fought for the victims.

A placard speaks of how the Indian government let the culprits go and how Warren Anderson, the then CEO, escaped to the U.S.. Another asks: 'Did you know that after 26 years the accused ex-officials of Union Carbide India secured their freedom with a bail amount of ₹25,000 each? Yes, the same amount that Carbide paid as compensation for each person.' A third says that the average compensation paid to the Bhopal victims was $500. A placard asks 'Did you know that Madhya Pradesh government used gas relief money to build 13 Sulabh Shauchalayas, cremation grounds, schools, yoga centres and dustbins in non-affected areas for general public use?'

I am speechless, shocked. But most of all, I am ashamed.

No justice in sight

The human tragedy in Bhopal didn't stop with the gas leak: there were illegal drug trials and the Bhopal Gas Leak Disaster Act, a legislation that gave government the exclusive right to represent claimants. The irony is that Union Carbide was owned partially by the government. Despite a court ruling, the compensation has still not reached all victims. Every American president's visit since the tragedy has seen protests in Jantar Mantar. Rasheeda Bi, a survivor, puts it thus – 'We did not get any justice here, but Bhopal has become a lesson for everybody around the world.'

The museum alerts us to battles being fought around the country today. A 'toxic map' of India flags the top polluted sites – among them the Manali Ennore-Kodungaiyur region in Tamil Nadu, Kasaragode in Kerala, Vapi-Ankleshwar in Gujarat – where lives are still imperilled by pollution.

As I leave the building, I cannot summon the courage to return the caretaker's smile. The small space of the museum is so packed with stories of suffering and corporate crime that it feels like I am emerging after days in a battlefield. At a time when museums are increasingly seen as businesses whose success is measured by footfalls, Remember Bhopal stands out as a poignant example of a community-led project.

American journalist David Rieff in his book *In Praise of Forgetting – Historical Memory and Its Ironies*, warns that more often than not collective memories lead to war rather than peace, and advocates forgiveness. But I cannot but wonder at the thousands still waiting for justice in Bhopal. How can we possibly ask them to move on.

The Bengaluru-based writer is a theatre artist and documentary filmmaker

PLACE, WORK, FOLK

Star turn

Rajinikanth is seeking votes as a repository of people's trust, as MGR and Jayalalithaa did

For more than 22 years, Tamil film star Rajinikanth fed the expectation of his entry into politics without fulfilling it. In 1995, when he spoke up against AIADMK leader Jayalalithaa, his statement had a resonance not only among his fans but also the wider public. But then he made his peace with Jayalalithaa and humoured leaders from across the political spectrum. With Jayalalithaa's death, however, his political ambition found a new life; he held a series of meetings with his fans as if to test his support base. On New Year's Eve, when he announced his decision to enter politics, he took care to appear as if he were stepping in to fill a political vacuum in the interest of the people of Tamil Nadu, and not to further his own ambition. With the AIADMK in disarray and DMK patriarch M. Karunanidhi politically inactive on account of age-related ill-health, the political scene in the State seems set for a churn. Actor Kamal Haasan too had spoken of his intention to start a party. With neither the BJP nor the Congress being in a position to challenge the two Dravidian parties, Mr. Rajinikanth could have seen this as an opportune moment to cash in on his fan base after his failure to take advantage of the public sentiment in 1996.

There is no denying Mr. Rajinikanth's mass appeal, but as in the case of AIADMK founder M.G. Ramachandran and Jayalalithaa, he doesn't seem to have a clearly defined ideological position or political programme. Other than saying that his politics will be "spiritual" and neither religious nor casteist, he has not yet articulated a comprehensive political vision. But in a State in which political corruption has been a major issue, resulting in strong electoral verdicts against both major Dravidian parties, his success in politics is likely to be determined by whether he can project himself as a person people can trust and as an agent of the kind of political change that Tamil Nadu really desires. This ties in with his attempt to project himself as all things to all people, a messiah of sorts. Thus, his assurance that he will resign three years after he is voted to power if he is unable to fulfil his yet-to-be-made promises. Mr. Rajinikanth would like to rule as a repository of people's trust rather than as their direct representative. Even when he created a platform to interact with his fans and supporters, he did not solicit their views or attempt to come to grips with their grievances. By all accounts, Mr. Rajinikanth is preparing to be guided by his own sense of destiny. Other than his movies, and a few stray political comments, people have little to go by. But Mr. Rajinikanth must be aware that charisma is a powerful force in Tamil Nadu politics, enough to catapult others before him to power. With his eye seemingly fixed on the next State Assembly election, policies and programmes can wait.

The secular condition

To fully understand what secularism in the Indian context means, we must read the Constitution in its entirety

SUHRITH PARTHASARATHY

GETTY IMAGES

There was a point of time, perhaps, when we might have taken the idea of a secular, pluralistic India, tolerant of all sects and religions, as a position set in stone. But, incidents, especially since the early 1990s, have radically altered both reality and our imagination. That certain groups, including many within the political party presently in power at the Centre and in many States, actively believe in a different kind of India is today intensely palpable. Against this backdrop, statements made on December 24, in a public address, by the Minister of State for Employment and Skill Development, Anantkumar Hegde, scarcely come as a surprise.

Secularism and us

"Secular people," he declared, "do not have an identity of their parental blood." "We (the BJP)," he added, "are here to change the Constitution," making it quite clear that in his, and his party's, belief secularism was a model unworthy of constitutional status. Since then, the ruling government has sought to distance itself from these comments, and Mr. Hegde himself has, without explicitly retracting his statements, pledged his allegiance to the Constitution and its superiority. But the message, as it were, is already out, and its discourse is anything but opposed to the present regime's larger ideology. Indeed, Mr. Hegde's comments even mirror those made on several occasions by people belonging to the top brass of the Rashtriya Swayamsevak Sangh, who have repeatedly stressed on what they view as their ultimate aim: the recognition of India as a Hindu state, in which secularism lies not at the Constitution's bedrock, but entirely outside the document's aims and purposes.

The reactions to Mr. Hegde's speech have been manifold. Some have welcomed it, as a call for debate, while others have viewed it as the ringing of a veritable alarm bell. Those on the far right in particular, though, have embraced the message, and have gone as far as to suggest that India has never been a secular state, that the Constitution, as it was originally adopted, did not contain the word "secular", which was inserted into the Preamble only through the 42nd amendment introduced by Indira Gandhi's government during the height of Emergency rule. They also point to B.R. Ambedkar's pointed rejection of proposals during the Constitution's drafting to have the word "secular" included in the Preamble. Given that the Constitution is mutable, these facts, in their belief, only buttress arguments against the inclusion of secularism as a constitutional ideal.

But what statements such as those made by Mr. Hegde don't quite grasp is that our Constitution doesn't acquire its secular character merely from the words in the Preamble, but from a collective reading of many of its provisions, particularly the various fundamental rights that it guarantees. Any move, therefore, to amend the Constitution, to remove the word "secular" from the Preamble, before we consider whether such a change will survive judicial review, will have to remain purely symbolic. Yet, Mr. Hegde's statements nonetheless bear significance, for they exemplify the confidence that he has in the broader project that is already underway. The endeavour here is to steadily strike at the secular values that the Constitution espouses, to defeat it not so much from within, but first from outside. Negating this mission requires sustained effort, not only in thwarting any efforts to amend the Constitution, if indeed they do fructify, but, even more critically, by working towards building a contrary public opinion, not through rhetoric, but through facts, by reaffirming our faith in constitutionalism, and in the hallowed values of plurality and tolerance that our democracy must embody.

Inbuilt freedoms

Now, it is certainly true that the Constituent Assembly explicitly rejected a motion moved by Brajeshwar Prasad from Bihar to have the words "secular" and "socialist" included in the Preamble. But this was not on account of any scepticism that the drafters might have had on the values of secularism. Quite to the contrary, despite what some might want us to believe today, the assembly virtually took for granted India's secular status. To them, any republic that purports to grant equality before the law to all its citizens, that purports to recognise people's rights to free speech, to a freedom of religion and conscience simply cannot be un-secular. To be so would be an incongruity. Secularism, as would be clear on any morally reasonable analysis, is inbuilt in the foundations of constitutionalism, in the idea of a democracy properly understood. In the case of our Constitution, it flows from the series of fundamental rights guaranteed in Part III. How can a person be guaranteed a right to freedom of religion without a concomitant guarantee that people of all religions will be treated with equal concern?

To fully understand what secularism in the Indian context means, therefore, we must read the Constitution in its entirely. There is no doubt that within the Assembly, there existed a conflict between two differing visions of secularism: one that called for a complete wall of separation between state and religion, and another that demanded that the state treat every religion with equal respect. A study of the Constitution and the debates that went into its framing reveals that ultimately it was the latter vision that prevailed.

As the political scientist Shefali Jha has pointed out, this constitutional dream can be best comprehended from K.M. Munshi's words. "The non-establishment clause (of the U.S. Constitution)," Munshi wrote, "was inappropriate to Indian conditions and we had to evolve a characteristically Indian secularism... We are a people with deeply religious moorings. At the same time, we have a living tradition of religious tolerance – the results of the broad outlook of Hinduism that all religions lead to the same god... In view of this situation, our state could not possibly have a state religion, nor could a rigid line be drawn between the state and the church as in the U.S.." Or, as Rajeev Bhargava has explained, what secularism in the Indian setting calls for is the main tenance of a "principled distance" between state and religion. This does not mean that the state cannot intervene in religion and its affairs, but that any intervention should be within the limitations prescribed by the Constitution. Sometimes this might even call for differential treatment across religions, which would be valid so long as such differentiation, as Mr. Bhargava explains, can be justified on the grounds that it "promotes freedom, equality, or any other value integral to secularism."

We can certainly debate the extent to which the state intervenes in religious matters, and whether that falls foul of the Constitution's guarantees. We can also debate whether an enactment of a Uniform Civil Code would be in keeping with Indian secularism or not. But what's clear is that a diverse, plural society such as India's cannot thrive without following the sui generis form of secularism that our founders put in place.

It might well yet be inconceivable that the government chooses to amend the Constitution by destroying its basic structure. But these are not the only efforts we must guard against. We must equally oppose every move, every action, with or without the state's sanction, that promotes tyrannical majoritarianism, that imposes an unreasonable burden on the simple freedoms of the minority. We can only do this by recognising what constitutes the essence and soul of the Constitution: a trust in the promise of equality. What, we might want to keeping asking ourselves, does equality really entail? What does it truly demand?

Suhrith Parthasarathy is an advocate practising at the Madras High Court

The ethics of excellence

Imp

IN BRIEF

CISF for installation of body scanners at airports

NEW DELHI

The CISF has favoured installation of body scanners at all airports to ensure enhanced security to lakhs of air travellers. "CISF is of the view that installation of body scanners will definitely improve the efficiency of screeners as it identifies the spot which needs be physically checked," CISF spokesperson Assistant Inspector General Hemendra Singh said. PTI

IIMs can award degrees instead of diplomas

NEW DELHI

The Indian Institutes of Management in the country have got more autonomy in their functioning with restricted government's role in their functioning and power to award degrees instead of diplomas to their graduates, according to a new law. President Ram Nath Kovind on Sunday gave assent to the Indian Institutes of Management Bill, 2017. PTI

No charges on debit card transactions up to ₹2,000

NEW DELHI

Customers will not have to pay any transaction charges for payments through debit card, BHIM app and other payment made for up to ₹2,000 from Monday onwards. Last month, the Union Cabinet approved a proposal that the government will bear the merchant discount rate charges on transactions up to ₹2,000 made through debit cards, BHIM UPI or Aadhaar-enabled payment systems to promote digital transactions.

Kamala Mills fire: two managers of ill-fated pub, kin of owner arrested

Police say the duo fled the scene as soon as the fire broke out

SPECIAL CORRESPONDENT
MUMBAI

Three more arrests have been made by the Mumbai Police on Sunday night in connection with the fire at the 1 Above pub in Kamala Mills, in which 14 people lost their lives last week.

While the N.M. Joshi Marg police arrested two managers employed with 1 Above, the Byculla police arrested one more relative of the owners of the pub.

According to the N.M. Joshi Marg police, the two managers, Kevin Bawa and Lisbon Lopez, were questioned about the events of the fateful night before being placed under arrest.

Failed to do duty

"Inquiries established that the duo fled the scene as soon as the fire broke out. As managers, they were responsible for the day-to-day working of the pub, including fire safety measures and evacuation of patrons when the fire started, all of which they failed to do," an officer said.

Another officer added, "It fell on the kitchen staff to help the survivors out of the pub. It was the duo's job to keep the emergency exits open or at least open them when the fire broke out, which might have reduced the fatalities."

Mumbai police spokesperson Deepak Deoraj confirmed that Mr. Bawa and Mr. Lopez were placed under arrest and charged with culpable homicide not amounting to murder under the Indian Penal Code. The Bhoiwada magistrate court remanded the two in police custody till January 9.

Meanwhile, the Byculla police on Sunday night arrested Mahendra Sanghvi, a relative of Kripesh and Jigar Sanghvi, the owners of 1 Above. "Mr. Sanghvi was picked up from near his Byculla residence on Sunday night and placed under arrest for shielding the main accused and helping them flee. He was produced in court on Monday and granted bail," Senior Police Inspector of Byculla, Avinash Shingte, said. The police had earlier arrested Rakesh and Aditya Sanghvi for the same offence.

134 establishments inspected for violations

MUMBAI

The Brihanmumbai Municipal Corporation on Monday continued its crackdown on illegal constructions at hotels, restaurants and commercial establishments in the city. The officials carried out inspections at 134 establishments at Lower Parel, Ghatkopar and Byculla. Actions were taken against 53 places. Illegal structures were demolished at 20 places.

One of the managers of 1 Above being taken into custody on Monday. • EMMANUAL YOGINI

Will target officials-activists nexus, says BMC chief

PRESS TRUST OF INDIA
MUMBAI

Holding the nexus between a "small percentage of corrupt officials" and "professional complainants" responsible for the flourishing of illegal eateries in the city, Mumbai municipal commissioner Ajoy Mehta on Monday said he will take steps to rout the menace.

"There is a very small percentage of corrupt officials. There are professional complainants, who together are trying to ensure that the permissions are given in a particular way or are subverted," Mr. Mehta said.

"We are now looking into this issue. We will break the back of this officials-activists nexus," Mr. Mehta said, speaking in the aftermath of the Kamala Mills compound pub fire that claimed 14 lives last week.

"Just like in the nallah and road repair scam, where we found out who is the corrupt contractor, and who is the corrupt engineer and broke their backs, we will do the same here," Mr. Mehta said.

Asked if the political masters (Shiv Sena and BJP) have been supportive of the latest demolition drive, Mr. Mehta said, "As far as the political will is concerned, the law is very clear. As bureaucrats, we are supposed to follow the law."

Mr. Mehta said the time has also come for citizens to impose some self discipline.

"That is equally important. You can't always say that you will keep doing what is wrong provided it maximises your profit or enjoyment," he said.

Asked about what caused the fire, Mr. Mehta said, "We should await the probe report."

Dalit children narrate tales of harassment

Experts call for audit of schools

MOHAMMED IQBAL
JAIPUR

Instances of Dalit and tribal children being made to sit and eat separately from others, being denied admission in schools, facing punishment without any reason and forced to perform humiliating tasks were among the cases highlighted at a public hearing here over the weekend. About a dozen children from seven districts of Rajasthan narrated their stories on the occasion.

The public hearing, organised jointly by the Centre for Dalit Rights and National Dalit Movement for Justice (NDMJ), found that Dalit children were facing obstacles to education and the mental and physical abuse endured by them had resulted in an increase in their drop-out rates from both government and private schools.

Dilip Jatav, 12, from Nagar in Bharatpur district said he was beaten up when he protested against the diktat of higher caste students to not come to school from the next day. Manju, nine, of Government Upper Primary School, Kumher, said she lost the vision in one eye when the headmistress thrashed her for roaming around with other children on the school premises

The parents of 14 year old Mamta, who went missing in June 2015, narrated their ordeal as the police have been unable to trace their daughter despite the High Court's order on their habeas corpus petition. A Dalit family said it was forced to make compromise in a criminal case after the people of a dominant caste thrashed their child when they took part in a Kalash Yatra in Motuka village of Dausa district.

Immediate intervention

The detailed facts of as many as 15 cases relating to Dalit and tribal children were presented before a jury comprising former Rajasthan High Court Judge N.K. Jain, State Commission for Protection of Child Rights (SCPCR) members Jaishri Garg and Seema Joshi, social activist Annie Namala and others. Two students, Hasina and Anil, also formed part of the jury. A report titled "Exclusion in schools: A study on practice of discrimination and violence", which has been published by NDMJ and the Centre for Social Equity and Inclusion, was also released on the occasion.

The members of the jury called for immediate intervention by SCPCR and free legal aid to the victims to help them pursue the matters against the perpetrators in the courts. Justice Jain said the SCPCR should carry out an "audit exercise" of the treatment meted out to children in all educational institutions and the State government should issue guidelines on the basis of audit report. Besides, counselling centres should be established at schools and police stations to help such children cope with the situation and focus on their studies

Doctors to go on strike today

400 trains, 300 flights hit due to Delhi fog

Kolkata-based driver waits

Odisha govt. suspends operations in 7 mines

Lessees failed to pay penalty by Dec. 31

STAFF REPORTER

The Odisha

The rise and fall of the WTO

As the U.S. loses interest in multilateralism in trade, India should actively try to arrest the organisation's slide

C. RAMMANOHAR REDDY

GETTY IMAGES ISTOCK PHOTO

Less than 25 years after the World Trade Organisation (WTO) was created, its future as a body overseeing multilateral trade rules is in doubt. The failure of the recent ministerial meeting at Buenos Aires is only symptomatic of a decline in its importance.

Too ambitious?

When the WTO was born in 1995, replacing the General Agreement on Tariffs and Trade (GATT), it was given a large remit overseeing the rules for world trade. It was also given powers to punish countries which violated these rules. Yet, in what must be an unusual development in the history of international institutions, the WTO has been felled by the weight of the extraordinary ambitions placed on it. As a consequence, since the late 2000s, the organisation has been unable to carry out its basic task of overseeing a successful conduct of multilateral trade negotiations. The rise and decline has happened quickly.

In the early 1990s, global corporations pushed the major trading powers of the time – the U.S., the European Union (EU), Japan and Canada – for a GATT agreement that would vastly increase access for their products in foreign markets. They succeeded with the 1994 Marrakesh agreement which was supposed to be a grand bargain. The "farm subsidisers" of the U.S. and EU agreed to bring agriculture under GATT rules. In exchange, the developing countries had to pay up front by reducing import duties on manufacture, opening their markets to services, and ... of intel... The Marra... this ... WTO. ... n of a ... y by

when authorised, could be imposed on exports from a sector different from where the dispute was located. This hurt the smaller countries and was to the advantage of the bigger ones.

The new ability of the DSB to enforce decisions seemed too good to not take advantage of. For a brief while in the mid/late 1990s, the WTO seemed to be just the kind of "super" international organisation that the major powers wanted. If all trade and non-trade issues could be brought under one body which had the powers necessary for enforcement, there would be no place to hide for any country. There was pressure to bring many more "new" non-trade issues under the WTO. If the U.S. wanted labour and environment standards included, the EU wanted foreign investment, competition and government procurement.

Over reach, however, sometimes can have the opposite of the intended outcomes.

The developing countries, which had realised that they had been in the Marrakesh agreement, were far more active in the WTO from the late 1990s. Through a combination of the formation of strategic alliances and simply refusing to say "yes", they began to win some battles.

The China factor

The entry of China into the WTO in 2001 also changed the picture. China used its newly acquired 'most favoured nation' status to the hilt. It ex

veyed. Conflicts with the EU, a DSB that did not always oblige, and the more assertive developing country bloc (for a while led by Brazil and India) saw the hopes for a "super" WTO gradually evaporate.

Still, in 2001, Brussels allied with Washington to successfully push for fresh trade negotiations even before the 1994 agreement had been digested. A new round with the Doha Development Agenda (DDA), covering old and new issues, was launched in the Qatar capital in 2001. However, by refusing to make any honest concessions over the years, the U.S., aided by a willing WTO secretariat, more or less killed the DDA in the late 2000s. This intransigence showed that the WTO and its major member-countries remained as insensitive as before to the concerns of the majority of the membership. The U.S. and EU have since even sought to formally scrap the DDA.

The major powers now cherry-pick trade issues. Thus, in 2014, trade facilitation (covering customs rules and procedures) was taken out of the DDA and a stand-alone agreement was signed, because the U.S. and the EU were interested in it. This virtually destroyed the principle of reciprocity under which each country wanting to obtain gains in specific areas makes concessions in others.

On the whole, the U.S. and the EU have been losing interest in multilateralism in trade. The U.S. has even begun to undermine the very elements of the WTO that it had pushed

have no use for the WTO. They may no longer see any value in it as a forum for multilateral trade agreements, but they now use it to push for stand-alone deals as well as plurilateral deals (agreements involving a few and not all members of the WTO). At Buenos Aires, proposals were made for the WTO to take up "new issues" such as e-commerce, investment facilitation and trade and gender. These are all outside the DDA and of interest only to a select membership.

Need for multilateralism

No one should be happy about the turn of events. All countries need mutually agreed discipline on market access, customs duties, etc. Regionalism cannot be an alternative. Regional trade groups have succeeded in some places and they have not elsewhere. India's own experience with bilateral trade agreements has not always been good. Bilateral and regional treaties also open the door to the stricter "WTO plus" conditions in select areas like patents.

The world therefore benefits from a multilateral trade body – though a fairer one than the WTO of the 1990s. To give just one example, India is on a better wicket with its food procurement and public stock holding policies protected within the WTO than with having to negotiate separate deals with major farm exporters like the U.S., Canada, Australia and Brazil. Still, one cannot take multilateralism in trade for granted. At the extreme, one cannot rule out a collapse of the WTO engineered by the Trump administration. The consequences are unimaginable even if they do not lead to trade wars as happened in the 1930s.

India should be more actively engaged in how to arrest the slide and then make the WTO a more equitable organisation. Commerce Minister Suresh Prabhu has said that India will soon convene a mini ministerial to discuss "new issues" for the WTO. Such fancy talk will not get us anywhere. India needs to work on persuading all members of the WTO to return to the table and negotiate on bread-and-butter issues like agriculture, in

Tackling Maoism

A permanent solution lies in reversing the alienation of tribals

RAJINDER VIJ

The Central Reserve Police Force lost 40 personnel in two Maoist attacks in the first half of 2017 in Sukma, the most severely Maoist-affected district of Chhattisgarh. Though the forces were jolted by these attacks, their spirit to fight back has not dampened. Rather, they continue to undertake challenging development work in these areas. This shows how the paradigm on tackling Maoism has changed over time. The government's response has matured in terms of deliverance – from reactive it has become proactive, and from localised it has become holistic.

Proactive policing

Security forces are no longer reactive. When the Maoists decided to deepen their roots into Gariaband, the State government notified this division as a new district, which gave a fillip to development work. Many new police stations and security camps were set up to prevent any major Maoist attack. The cadre strength of the Maoists has consequently reduced. Similarly, a police action in Raigarh district eventually forced the Maoists to abandon their plan of expansion. The Ministry of Home Affairs, too, subsequently removed Raigarh from its Security Related Expenditure scheme.

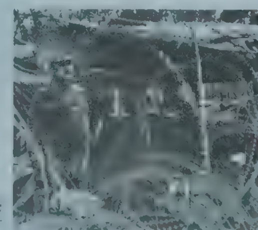
When the Maoists decided to create a new zone in Madhya Pradesh, Maharashtra and Chhattisgarh, the target districts were immediately put on alert, so as not to allow them to gain ground. Security forces were redeployed to ensure better territorial command. As the Chhattisgarh police have experience in tackling Maoists in Bastar, they are now coordinating with the bordering States to strengthen intelligence and ground presence. Such coordinated proactive policing will dampen the Maoists' plans.

The Maoist problem is not merely a law and order issue. A permanent solution lies in eliminating the root cause of the problem that led to the alienation of tribals in this area. The focus now is to build roads and install communication towers to increase administrative and political access of the tribals, and improve the reach of government schemes. The government has enhanced the support price of minor forest produce like

United Nations Secretary-General Antonio Guterres has said in the latest annual report report on 'Children in Armed Conflict' that the Maoists are providing combat training to children in Jharkhand and Chhattisgarh. Despite the Maoists not wanting their children to study and get government jobs, remarkable work has been done in the field of school education and skill development. Earlier, the hostel of the Ramakrishna Mission in Narainpur was the only place where children could get quality education. Then, an educational hub and a livelihood centre in Dantewada district sprang up. Seeing its success, the government has now opened up livelihood centres, known as Livelihood Colleges, in all the districts. If the youth are constructively engaged by the government, the recruitment of youth by the Maoists will slowly stop.

Role of civil society

However, winning a psychological war against the Maoists remains an unfinished task. Though the government's rehabilitation policies have helped the surrendered cadres turn their lives around, security personnel are still accused of being informers and are killed. To end this, civil society must join hands with the government in realising the villagers' right to development. Loo-

pholes in implementing government schemes must not be used as a tool to strengthen the hands of the Maoists. Indian democracy is strong enough to absorb even its adversaries if they abjure violence.

The last two major attacks call for some serious introspection on the tactics used by the forces and their fitness to prevent any future attacks. The two-pronged policy of direct action by the security forces combined with development is showing results ... the ... has already made a dent in most

FROM PAGE ONE

Jadhav meets family in Islamabad

Before the meeting, a security check of the family was conducted.

All the information about the meeting emerged through Pakistani Foreign Ministry tweets and images.

"The mother and wife of Commander Jadhav sitting comfortably in the Ministry of Foreign Affairs Pakistan. We honour our commitments," spokesman Faisal earlier tweeted along with a picture of the visitors. From Pakistan's side, Foreign Office Director for India, Dr. Fareha Bugti, was present at the meeting.

The wife and mother greeted media persons with a namaste after arriving at the Ministry but did not respond to their questions. They also did not talk to the reporters while leaving the building, although journalists kept shouting questions.

Centre quizzed on neighbourhood policy

"India has always been there for the Maldives and will continue our commitment to be the 'first' friend," said the MEA, which also acknowledged that the 2015 visit to the Maldives by Prime Minister Narendra Modi "was cancelled at the last minute due to political developments in the Maldives."

India's ties with the Maldives has turned cold since the first week of December when Male signed a Free Trade Agreement with China after rushing it through Parliament. However, President Abdulla Yameen Abdul Gayoom during the weekend tried to address India's concerns and said India is Male's "closest friend and ally" and both sides are also time, a party campaigned on clearly anti-India platform and people have voted that party to power. Developments in Nepal remain a serious concern to us," the MP said.

The Committee also raised the issue of visas for Pakistani civil society activists who wish to travel to India. "Pakistan's civil society and intellectuals have been staunchly democratic and a great supporter for normalisation of India-Pakistan ties and therefore there is no ground to delay visas for them," an MP said at the meeting.

The meeting also discussed the recent developments over the Doklam standoff with China and the ongoing negotiations with ...

Thakur vows to end 'VIP culture'

Says he will not be vindictive but will review 'hasty decisions' of the Virbhadra Singh government

KANWAR YOGENDRA
SHIMLA

Himachal Pradesh Chief Minister-designate Jairam Thakur on Monday said his government would not indulge in "political vendetta", but would review 'hasty decisions' taken in the past three months by the Virbhadra Singh government.

Talking to presspersons after his name for the top post was finalised on Sunday by the newly elected Bharatiya Janata Party MLAs, Mr. Thakur said his government would do away with the "VIP culture" promoted by the previous Congress government.

Axe on officials

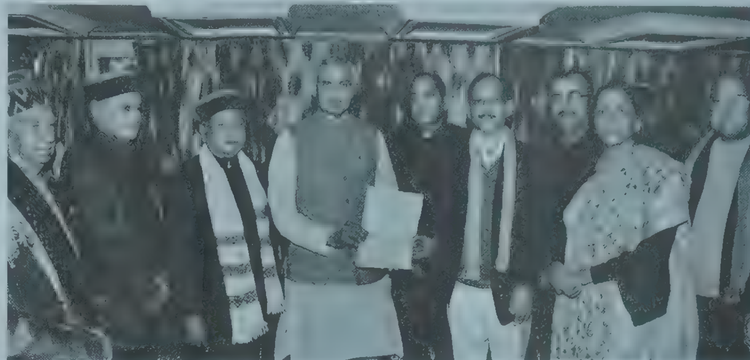
"All the retired and blue-eyed bureaucrats who were re-employed by the previous government will have to go now," he said.

Mr. Thakur, who will be formally sworn in on Wednesday, distributed fruits to patients in Deen Dayal Upadhyay Hospital to mark the birthday of the former Prime Minister Atal Bihari Vajpayee.

He said the priority of his government would be to pursue works of social good and alleviate suffering.

Mr. Thakur later met delegations at the State Guest House at Peterhoff, visited Governor Acharya Dev Vrat to discuss Cabinet formation and took stock of the arrangements for the visit of the Prime Minister and the BJP president for the swearing-in at the historic Ridge Maidan.

He said around 10 Chief Ministers had promised to attend the oath-taking ceremony.

All set: Himachal Pradesh Governor Acharya Dev Vrat meets Chief Minister-designate Jairam Thakur in Shimla. •PTI

Rupani Cabinet to be sworn in today

A number of new faces likely as several sitting Ministers lost in the recent Assembly polls

SPECIAL CORRESPONDENT
AHMEDABAD

The new BJP government led by Vijay Rupani will take the oath of office and secrecy at a grand ceremony in the State capital of Gandhinagar on Tuesday.

Prime Minister Narendra Modi, BJP president Amit Shah, senior party leaders ...

Chimanbhai Saparia (Energy and Agriculture), Atmaram Parmar (Social Justice, Women and Child Development) and Shankar Chaudhary (Health), besides two junior Ministers.

Depleted strength

In the recently held Assembly polls, the ruling party won ...

Nitish to attend oath-taking

PRESS TRUST OF INDIA
PATNA

Bihar Chief Minister Nitish Kumar and his deputy Sushil Kumar Modi will be attending the oath- taking ceremony of the new BJP government in Gujarat, official sources said here on Monday.

Mr. Kumar and Mr. Sushil are likely to leave late on Monday night for Gandhinagar, where the ceremony will take place on Tuesday.

Congress shifts focus to Rajasthan

PRESS TRUST OF INDIA
NEW DELHI

The Congress party will launch an "affirmative and positive" campaign in Rajasthan to counter the "acrimonious" charge of the BJP and advocate a new model of governance while highlighting the failures of the Vasundhara Raje-led government, Member of Parliament Sachin Pilot has said.

Buoyed by the results of recent byelections to local bodies, where the Congress fared well, the party has decided to strengthen its base at the booth level. It would reach out to every voter through an aggressive mass contact programme to be launched soon, the Rajasthan Congress chief said.

... the Congress

❦ ಸುಭಾಷಿತ ❦

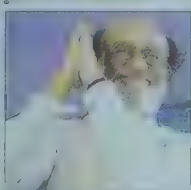
ಕಾಲಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದವನಿಗೆ ಗಡಿಯಾರ ಬರಿ ಅಲಂಕಾರವಷ್ಟೇ.

-ಕೆ.ಎಸ್.ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ರಜನಿ ಕುತೂಹಲದ ನಡೆ

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಚಲನ ಮೂಡಿಸುವ ಬೆಳವಣಿಗೆ ನಡೆದಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಾಗಿ ನಟ ರಜನಿಕಾಂತ್ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸುಮಾರು ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಊಹಾಪೋಹಕ್ಕೆ ತೆರೆ ಎಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ 234 ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಾಗಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರುವುದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಭರವಸೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಆಗದಿದ್ದರೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡುವುದಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಇಂಗಿತ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜಯಲಲಿತಾ ನಿಧನದ ನಂತರ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಶೂನ್ಯ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಜಯಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್.ಕೆ. ನಗರ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉಪಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಶಶಿಕಲಾ ಬಣದ ಟಿ.ಟಿ.ವಿ. ದಿನಕರನ್‌ಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಭಾರಿ ಬಹುಮತದ ಗೆಲುವು ಅಲ್ಲಿನ ಆಡಳಿತಾರೂಢ ಎಐಎಡಿಎಂಕೆಯೊಳಗೆ ಅಲ್ಲೋಲಕಲ್ಲೋಲ ಉಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಅದರ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ಥಿತಿ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ ಎನಿಸಿದರೂ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಭದ್ರವಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇ ತುಂಬ ತೆಳುವಾದ, ನಾಜೂಕಿನ ಬಹುಮತದಿಂದ. ತಮ್ಮ ಬಣವೇ ಜಯಾ ಅವರ ನಿಜವಾದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿ ಎಂದು ದಿನಕರನ್ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಎಷ್ಟು ಶಾಸಕರು ಹೋಗಬಹುದು ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಈಗಿನ ಸರ್ಕಾರದ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಂತಿದೆ. ರಜನಿಕಾಂತ್‌ಗೆ ಈ ಅಸ್ಥಿರತೆ ವರವಾಗಬಹುದೇ. ಸಿನಿಮಾ ನಟನಾಗಿ ಅಪಾರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನೇ ಹೊಂದಿರುವ ವರ್ಚಸ್ಸು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೈಹಿಡಿಯಬಹುದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ದಿನ ಕಾಯಬೇಕು.

ಹೊಸ ಪಕ್ಷ ರಚಿಸಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಧುಮುಕುವ ನಟ ರಜನಿಕಾಂತ್ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮತದಾರರು ಹೇಗೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು?

ಒಂದಂತೂ ನಿಜ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ರಾಜಕಾರಣ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಂತಲ್ಲ. ಸಿನಿಮಾ ತಾರೆಗಳಿಗೂ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ನಂಟಿದೆ. ಎಂ.ಜಿ. ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಅವರು ಚಿತ್ರರಂಗದಿಂದ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಐಎಡಿಎಂಕೆ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾದರೆ, ಆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆಳೆಸಿ ಜಯಲಲಿತಾ ಅಧಿಕಾರದ ಗದ್ದುಗೆ ಏರಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪಕ್ಷ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಮೇಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಹಿಡಿತ ಇತ್ತು. ಡಿಎಂಕೆ ನೇತಾರ ಕರುಣಾನಿಧಿ ಕೂಡ ಸಿನಿಮಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದಲೇ ಬಂದವರು. ಎಂಜಿಆರ್ ಅವರಂತೆಯೇ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರು ನೆರೆಯ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಎನ್.ಟಿ. ರಾಮರಾವ್. ತೆಲುಗುದೇಶಂ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಗೆದ್ದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಅಧಿಕಾರದ ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಇವರಷ್ಟು ಅದೃಷ್ಟವಂತರೇನಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಪಕ್ಷದ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಶಾಸನಸಭೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ನಟ ನಟಿಯರು ಹಲವರಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ತುಂಬ ಸೀಮಿತ. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವಿಷಯಕ್ಕೇ ಬರುವುದಾದರೆ, ನಟ ವಿಜಯಕಾಂತ್ ಅವರು ಡಿಎಂಡಿಕೆ ಎಂಬ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಧುಮುಕಿದ್ದರು. 2011ರಲ್ಲಿ ಎಐಎಡಿಎಂಕೆ ಜತೆ ಮೈತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 29 ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನೂ [illegible] 2016ರ [illegible] ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ನಿಂತಾಗ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಡೆ [illegible] ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಅತ್ತ ಅವಿಭಜಿತ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ನಟ ಚಿರಂಜೀವಿ ಸಹ ಇಂತಹುದೇ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದ್ದರು. 2008ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯಂ ಪಕ್ಷ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ 18 ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ [illegible] ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ [illegible] ಜನಸೇನಾ ಪಕ್ಷ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಮುಂಬರುವ ಚುನಾವಣೆ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. [illegible] ಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸಿನಿಮಾ ನಟರ ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಮಿತಿಗಳು ಇವೆ [illegible]

‘ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದ್ದೇನೋ ಇದೆ’ ಎಂಬ ಅಪಪ್ರಚಾರವು ಕ್ಷಮೆಯಾಚನೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳಿಂದ ನಿಲ್ಲುವುದೇ?

ಯಾರಿಗೋ ಜ್ವರ, ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂಗೆ ಬರೆ

ಅನುರಣನ

ನಾರಾಯಣ ಎ.

ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿಯುವ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದದ್ದು ಅವರ ಕ್ಷಮೆಯಾಚನೆ ಅಲ್ಲ. ಮಾನವೀಯತೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವ ಜನ, ಅವರಿಂದ ಕೇಳಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದ್ದದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟನೆಯನ್ನು, ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು. ಅವರು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು ಎನ್ನುವುದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನ ಜಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ವಿಷಯ ಇತ್ಯರ್ಥ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಮೆಯಾಚನೆ ಹೃದಯದಿಂದ ಮೂಡಿಬರಬೇಕಾದ ಸಂವೇದನೆ. ರಾಜಕೀಯ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಯಾಚಿಸುವ ಕ್ಷಮೆ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಸುಳ್ಳು. ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ಎನ್ನುವುದು ಅರ್ಧ ಪ್ರಹಸನ, ಅರ್ಧ ಪ್ರಮಾಣ. ಭಾರತದ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಹಸನವೇ ಪ್ರಮಾಣವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗುವಂತೆ ಎಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು ನೋಡಿ.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಚಿವರಾಗಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಮೂಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು (ಹೆಸರು: ಅನಂತ ಕುಮಾರ ಹೆಗಡೆ, ಜನನ: 1968, ಖಾತೆ: ಕೌಶಲಾಭಿವೃದ್ಧಿ) ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಭೂತ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ವಿರುದ್ಧ ಹರಿಹಾಯ್ದದ್ದು, ಸಂವಿಧಾನ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು ಎಂದದ್ದು ಮತ್ತು ಆ ನಂತರ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅಂತ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಮತದಾರರನ್ನು ಪಂಚಮ ಬಾರಿಗೆ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವರು ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಬಗ್ಗೆ ಹರಿಹಾಯ್ದದ್ದು ಇದೇ ಮೊದಲೇನಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಎನ್ನುವ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಬೀದಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಣಕಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ದೇಶಸೇವೆ ಮತ್ತು ಈಶಸೇವೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ ಇವರು ಮೊದಲಿಗರೂ ಅಲ್ಲ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಜೆಪಿಯ ಕಾಲಾಳುಗಳಾದ ಟ್ರಾಲಿಗರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಿಜೆಪಿಯ ಅಘೋಷಿತ ಆಸ್ಥಾನ ಗುರುವಿನ ರೀತಿ ಕಾರ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿರುವ ಉಡುಪಿಯ ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರವರೆಗೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆ ಪಕ್ಷದ ಪರ ಇರುವವರೆಲ್ಲಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ವಿರುದ್ಧ ಇವರೆಲ್ಲಾ ಸಾರಿರುವ ಧರ್ಮಸಂಗ್ರಾಮ ತುಂಬಾ ಗಂಭೀರವಾದ ವಿಚಾರ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇಂಥವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವವರ ಕುರಿತು ಎರಡು ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಬೇಕು ಅಥವಾ ಸಂವಿಧಾನ ಬದಲಾಗಬೇಕು ಅಂತ ಯಾರಾದರೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಕ್ಷಣ ಆ ಹೇಳಿಕೆಯ ಅರ್ಥ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಮುನ್ನೆಲೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಏಕಾಏಕಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅವರ ಮೇಲೆ ಎರಗುವುದು, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ನಡವಳಿಕೆ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಂವಿಧಾನದ ರಕ್ಷಣೆಯೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಕುರಿತು ಸಂಶಯ ಇರುವವರು ಪರ್ಯಾಯ ಸಂವಿಧಾನ ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಕೇಶವಾನಂದ ಭಾರತಿ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ (1973) [illegible] ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಗ ಇದ್ದ ಅಷ್ಟೂ ಜನ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ [illegible] ನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಏನು ಎಂದರೆ [illegible] ಸಂವಿಧಾನದ

ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವ ಅರ್ಥಾತ್ ಬದಲಿಸುವ ಪರಮೋಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರ ಸಂಸತ್ತಿಗೆ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಸ್ವರೂಪ ಶಿಥಿಲವಾಗಬಾರದು. ಮೂಲಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕವಾಗಿ ಅಸಿಂಧುಗೊಳಿಸಬಹುದು’, ಅಷ್ಟೇ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನ ನೀಡಿದವರು ಯಾರು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹೊರತು ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದಂತೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಈ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ಈ ದೇಶದ ಜನ. ಸಂವಿಧಾನದ ಅಂತಿಮ ಸ್ವಾಮಿತ್ವ ಮತ್ತು ವಾರಸುದಾರಿಕೆ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಸಂವಿಧಾನ ರಚಿಸಿದ ಮಹಾನ್ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಪ್ರಾಜ್ಞರೆಲ್ಲಾ ಜನರ ಪರವಾಗಿ, ಜನರ ಅಣತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದು. ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಹಾರಾಡುವವರು ಮತ್ತು ಅಂತಹ ಬೇಡಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವವರು ಈ ಎರಡು ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ವ್ಯವಹರಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಮ.

ಈಗ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಂಸದರಿಗೆ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಕುರಿತಾದ ಅವರ ವಿವಾದಿತ ಹೇಳಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದದ್ದು ಒಂದೇ ಒಂದು ಸರಳ ಪ್ರಶ್ನೆ: ‘ನಿಮಗೆ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಕರಾರಾದರೂ ಏನು?’ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿರುವ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಅಂಶಗಳು ಯಾರನ್ನೂ ತಾನೊಬ್ಬ ಹಿಂದೂ, ತಾನೊಬ್ಬ ಮುಸ್ಲಿಂ, ತಾನೊಬ್ಬ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಅಥವಾ ತಾನೊಬ್ಬ ಲಿಂಗಾಯತ ಅಂತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವುದೇ ನಿರ್ಬಂಧ ವಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿರುವುದೇ ಸಂವಿಧಾನ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ತತ್ವ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ತಾನು ಹಿಂದೂ ಅಂತ ಹೇಳಲು ತಯಾರಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಚಿವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ತಾನು ಹಿಂದೂ ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡರೋ, ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಈಗ ಲಿಂಗಾಯತರು ತಾವು ಹಿಂದೂಗಳು ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಬೇರೆ ಧರ್ಮವಾಗಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೋ ಅಂತಹದ್ದೇ ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕೆಲ ಹಿಂದೂಗಳು ತಾವು ಹಿಂದೂಗಳು ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳುತ್ತಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಅನ್ನು ಎಳೆದುತರುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ನಿಜವಾದ ಹಿಂದೂ, ನಿಜವಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ, ನಿಜವಾದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಅಥವಾ ಯಾವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳದ ನಿಜವಾದ ಮನುಷ್ಯ ಮೂಲತಃ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಆಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿಜವಾದ ಹಿಂದೂ, ನಿಜವಾದ ಮುಸ್ಲಿಂ, ನಿಜವಾದ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವ್ಯಸನಿಗಳು ಅಧಿಕಾರ ಹಿಡಿದರೆ ಅವರನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲು ಒಂದು ಅಸ್ತ್ರ ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನವು ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ತತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವನ ಧರ್ಮ, ಒಲವು, ನಿಲುವುಗಳು ಏನೇ ಇರಲಿ; ಆತ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸುವಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಮಾನ ಅಂತರ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಥವಾ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಾಣಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂವಿಧಾನವು ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ವಿಷಯ ಇರುವುದು ಇಷ್ಟೇ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ‘ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದರೆ ನೀವ್ಯಾಕೆ ನಖಶಿಖಾಂತ ಉರಿದುಬೀಳುವುದು’ ಎಂದು ಸಚಿವರನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಪಕ್ಷದವರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಿದೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಓಲೈಸಿದೆ ಎನ್ನುವ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಜತೆ ಜೋಡಿಸಿ ಜನರ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸುವ ಕೆಲಸವೊಂದು ಬಹಳ ಸಮಯದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಓಲೈಸುವ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡಿದೆ ಎನ್ನುವ ಆಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶಗಳಿರಬಹುದು. ಏನಿಲ್ಲ ಎಂದರೂ ಶಾ ಬಾನೊ ಪ್ರಕರಣವಂತೂ ಢಾಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷದ ಸರ್ಕಾರ ಒಂದು ಧರ್ಮದ ಪರ ಅಥವಾ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ತತ್ವವನ್ನು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅನುಸರಿಸದೇ ಇರುವುದು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಓಲೈಕೆ ರಾಜಕಾರಣ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಓಲೈಕೆ ರಾಜಕಾರಣ ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲು ಇರುವ ಅಸ್ತ್ರವೇ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ.

ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕೆಲ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಅನ್ನು ಟೀಕಿಸುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಸಂಸತ್ತು ಎನ್ನುವ [illegible] ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ‘ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುವವರಿಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು [illegible] ವರಿಗೆ ಕೂಡಾ ನೀಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂವಿಧಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಬೇಕು’ ಎನ್ನುವ ವಾದವನ್ನು ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಮುಂದಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎಂದು ಭಕ್ತರಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರಿಗೆ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಂದಾಗಿ ಆದ ತೊಂದರೆ ಏನು ಅಂತ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂವಿಧಾನವು ಕೆಲವು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಂದುಳಿದ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ, ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ (ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ) ನೀಡಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ಇವರಿಗೆ ನೀಡಿಲ್ಲ, ಇವರಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಏನೇನು ನೀಡಲಾಗಿದೆಯೋ ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂವಿಧಾನ ನಿರ್ಮಾತೃಗಳು ಬಹಳ ಯೋಚಿಸಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ತಾರತಮ್ಯ ನೀತಿಯಲ್ಲ, ಇದು ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸಂವಿಧಾನ ಬರೆದವರು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಒಂದು ಸೂತ್ರ.

ಇದರಿಂದ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಂತ ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಹೋಗಿ ನ್ಯಾಯ ಕೇಳಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮ ಸಮಾವೇಶ ಅಂತ ಮಾಡಿ ಧರ್ಮ ರಾಜಕಾರಣದ ಒಳಸುಳಿಗಳನ್ನು ಅರಿಯದ ಜನರ ಮುಂದೆ, ‘ಪಡೆಯ ಕಟ್ಟು ಧೀರ, ಸಮರ ಕಾದಿದೆ’ ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ‘ಸಂವಿಧಾನದ ಸೆಕ್ಯುಲರ್ ನೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಯಿತು’ ಎಂದು ವಾದ ಮಂಡಿಸಿದರೆ ಅದು ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವೆ ಅಪನಂಬಿಕೆ, ಅಸಹನೆ ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಜತೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂವಿಧಾನ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ಅದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಿಂದೂಗಳು ಅಪನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ಏನು, ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮ ಏನು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವ್ಯವಹರಿಸಬೇಕಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸವಲತ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವ ರೀತಿ ಇದೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಅವರು ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ‘ಸ್ವಧರ್ಮೇ ನಿಧನಂ ಶ್ರೇಯ’ ಎನ್ನುವ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಯತಿಧರ್ಮದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಉಲ್ಲಂಘನೆ.

ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದ್ದು ಏನೋ ಇದೆ ಎಂದೂ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಕಂಡು ಕೇಳರಿಯದ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅಪಾರ ಲಾಭವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಸೆಕ್ಯುಲರಿಸಂ ಎನ್ನುವುದು ಸಂವಿಧಾನ [illegible] ಹಿಂದೂ ವಿರೋಧಿ ನೀತಿ ಎಂದೂ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ [illegible] ದನ್ನು ಹೆಣೆದು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅದೇ ಜನರನ್ನು ಬಳಸಿ ಸಂವಿಧಾನದ [illegible] ಸಚಿವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು, ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು [illegible]

[illegible] ಜನರ ಮುಂದಿಡುವುದರ ಬದಲು ಕ್ಷಮೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಅಂತಲೇ ಇದ್ದರೆ ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ದೇವರೂ ರಕ್ಷಿಸಲಾರ.

ಸಂಗತ

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ತೋಂಟದಾರ್ಯ, ನಾಗನೂರು ಶ್ರೀಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಿಡಿ

ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಷಡ್ಯಂತ್ರ ದಿಂಗಾಲೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ದಿಂಗಾಲೇಶ್ವರ

ಹಾವೇರಿ: ಗದುಗಿನ ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಮಠದ ಸಿದ್ದಲಿಂಗ ಶ್ರೀ ಮತ್ತು ನಾಗನೂರಿನ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಠದ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ತಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಷಡ್ಯಂತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಬಾಲೇಹೊಸೂರಿನ ದಿಂಗಾಲೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸೋಮವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಿದರು.

'ಉಭಯ ಶ್ರೀಗಳು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಸರಳ ಮಂದಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದೊಡ್ಡ ಜಾಗದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋದರೂ ಸಮಾಜವು ಮೌನವಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

'ಸಚಿವ ವಿನಯ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯ ಬಸವರಾಜ ಹೊರಟ್ಟಿ ನನಗೆ ಆತ್ಮೀಯರು. ಆದರೆ, ಈ ಖಾವಿಧಾರಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಇರುವ ಉಭಯ ಖಾವಿಧಾರಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ತುಳಿದು ಹಾಕುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ದೂರಿದರು.

'ಧರ್ಮಕಾರಣದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಆದರೆ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಆಮಿಷ ಮತ್ತು ಬೆದರಿಕೆಗಳಿಂದ ಪೀಠಾಧಿಪತಿ, ಮಠ ಹಾಗೂ ಮಠದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶವನ್ನು ಭಯೋತ್ಪಾದಕರು ಆಕ್ರಮಿಸುವಂತೆ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮಠಗಳ ಕಬ್ಜಾಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಹರಿಹಾಯ್ದರು.

'ಅವರೇನಾದರೂ ವಿಧಾನಸೌಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುತ್ತಾರಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಅವರು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗಳು ಹೋದರೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಆಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ಹೆಬ್ಬುತ್ತಿರುವ ಬೆದರಿಕೆ: 'ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಾವೇರಿಯ ಹುಕ್ಕೇರಿಮಠದಿಂದ ವಾಪಸ್ ಬರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಬಂದು ನನಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಇನ್ನೂ ಹಲವರು ನನ್ನ ತೇಜೋವಧೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹುತಾತ್ಮನಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮ ಒಡೆಯಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ದಿಂಗಾಲೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಳಿದರು.

'ಒಳಪಂಗಡಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆ ತೋರಿಸಿ': 'ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮ ಕುರಿತು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸುವವರು, 99 ಒಳಪಂಗಡಗಳ ಸಮಾಜ ಬಾಂಧವರ ಸಭೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅವರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲ ಲಿಂಗಾಯತರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೆ ಕೊಡಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ದಿಂಗಾಲೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಸವಾಲು ಹಾಕಿದರು.

ಸಿ.ಎಂ ವಿರುದ್ಧ ಎಸಿಬಿಗೆ ದೂರು

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ಪಕ್ಷದ ಸಾಧನೆಗಳ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರವಾಗಿ ₹ 129 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಆರೋಪಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕು ಹೋರಾಟ ಸಮಿತಿ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಬಿ. ಗಣೇಶ್ ಸಿಂಗ್ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿಗ್ರಹ ದಳಕ್ಕೆ(ಎಸಿಬಿ) ಸೋಮವಾರ ದೂರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ನೇತೃತ್ವದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಏನೇನು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಎಐಸಿಸಿ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಹಾಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಈ ಜಾಹೀರಾತುಗಳಿಗೆ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಹಣ ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಆರೋಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯದೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 489 ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕೂವರೆ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪಾಲಿಕೆಗೆ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ₹ 13 ಕೋಟಿ ಪಾವತಿಸಬೇಕಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಪಾಲಿಕೆಯ ಜಾಹೀರಾತು ವಿಭಾಗದ ಸಹಾಯಕ ಆಯುಕ್ತರು ಎರಡು ಬಾರಿ ನೋಟಿಸ್ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ದೂರಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅರೆ ನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಮೇಲ್ಮನವಿ–ಪುನರ್‌ಪರಿಶೀಲನಾ ಅರ್ಜಿ ವಿಚಾರಣೆ

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ?

• ಬಿ.ಎಸ್.ಷಣ್ಮುಖಪ್ಪ

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು
- ಒತ್ತಡ ನಿಭಾಯಿಸಲು ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ
- ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚಿಂತನೆ
- ಒಂದು ದಿನದ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಬದಲು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸುಪರ್ದಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಅಡ್ವೊಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಕಚೇರಿ ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದೆ.

'ತಹಶೀಲ್ದಾರ್, ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮುಂದಿರುವ ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಳಂಬವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯ ಹುಡುಕಿ ಎಂಬ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎಸ್.ಎನ್.ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಅವರ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ದಿನದ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಡ್ವೊಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಎ.ಜಿ.ಶಿವಣ್ಣ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕುರಿತಂತೆ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಅವರು, 'ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸಗಳ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಲೇವಾರಿಗೆ ಹರಸಾಹಸ ಪಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡಿರುವ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು ಈ ಕುರಿತಂತೆ ಕಾಯ್ದೆಗೆ ತಿದ್ದುಪಡಿ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೇಗೆ ನೋಡಿ ಎಂದು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದರು.

'ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಮೇಲ್ಮನವಿ ಮತ್ತು ಪುನರ್ ಪರಿಶೀಲನಾ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ (ಸಿವಿಲ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು) ಒಪ್ಪಿಸಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಶಿವಣ್ಣ ವಿವರಿಸಿದರು.

ಖಾತೆ ಬದಲಾವಣೆ ತಕರಾರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನು ಮಂಜೂರು, ಮಂಜೂರಾತಿ ರದ್ದು, ಆರ್‌ಟಿಸಿ (ರೆಕಾರ್ಡ್ಸ್ ಆಫ್ ರೈಟ್ಸ್, ಟೆನೆನ್ಸಿ ಅಂಡ್ ಕ್ರಾಪ್ಸ್-ಪಹಣಿ)- ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹಾಗೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ವರದಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಮೇಲ್ಮನವಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗಳು ಅರೆ ನ್ಯಾಯಿಕ ವಿಚಾರಣಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತವೆ.

ವೆಬ್‌ಸೈಟ್: 'ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ವಿಚಾರಣಾ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕೃತ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ' ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಶಿವಣ್ಣ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎ.ಎಸ್. ವೇಣುಗೋಪಾಲಗೌಡ ಅವರಿದ್ದ ಏಕಸದಸ್ಯ ನ್ಯಾಯಪೀಠಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು.

'ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧೆಡೆ ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಹಂತದಿಂದ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯವರೆಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಅರೆ ನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 1.22 ಲಕ್ಷದಷ್ಟಿದೆ' ಎಂದಿದ್ದರು.

ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ವೇಣುಗೋಪಾಲಗೌಡ ಅವರ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಇದೀಗ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಅವರ ಸಲಹೆಯೂ ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾರ್ಗೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ' ಎಂದು ಶಿವಣ್ಣ ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

'ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ'

'ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಡೆಸುವ ಅರೆನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಹಿರಿಯ ವಕೀಲ ವಿವೇಕ್ ರೆಡ್ಡಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದರು.

'ತಹಶೀಲ್ದಾರ್, ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿಯುವುದು, ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅರೆ ನ್ಯಾಯಿಕ ಪ್ರಕರಣಗಳ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಹಾವಳಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಿರುವ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ' ಎಂದರು.

'ಇಂತಹ ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷ ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳು ರಚನೆಯಾಗಬೇಕು. ಇವುಗಳ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂಬ ನಿಲುವು ವಿವೇಕ್ ರೆಡ್ಡಿ ಅವರದ್ದು.

ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತಿರುವು

ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿರುವ ಯುವತಿಗಾಗಿ ಮುಂಬೈ ಪೊಲೀಸರ ಹುಡುಕಾಟ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು
- ಫೇಸ್‌ಬುಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವಾಗಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಯುವತಿ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವಕ
- ಏಳು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದ ಜೋಡಿ
- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯುವತಿ ನಾಪತ್ತೆ ಬೆನ್ನಲ್ಲೇ 'ಲವ್ ಜಿಹಾದ್' ಆರೋಪ

ಮಂಗಳೂರು: ನಗರದ ಎಸ್‌ಡಿಎಂ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ವರ್ಷದ ಪದವಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಯುವತಿಯೊಬ್ಬಳು ಏಳು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಂಬೈನ ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವಕನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದು, ಪತಿ ದಾಖಲಿಸಿರುವ ಹೇಬಿಯಸ್ ಕಾರ್ಪಸ್ ಅರ್ಜಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದುತ್ವ ಪರ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಂದ 'ಲವ್ ಜಿಹಾದ್' ಆರೋಪದೊಂದಿಗೆ ಈ ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹ ಈಗ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದೆ.

ಯುವತಿಯನ್ನು ... ಪತ್ತೆ ... ಮುಂಬೈ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ... ಪೊಲೀಸರು ... ತೆರಳಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವ ಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ ಮತ್ತು ಬಜರಂಗದಳ ಮುಖಂಡರು ರೇಷ್ಮಾ ಮದುವೆ 'ಲವ್ ಜಿಹಾದ್'ನ ಭಾಗ ... ಡಿಸೆಂಬರ್ 29ರಂದು ... ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ದುಬೈನಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಸರಗೋಡು ನಿವಾಸಿ ಅಶೋಕ್ ಎಂಬುವವರ ಮಗಳು ರೇಷ್ಮಾ ಮತ್ತು ಮುಂಬೈನ ಮನ್ ಖುರ್ದ್ ನಿವಾಸಿ ಇಕ್ಬಾಲ್ ಚೌಧರಿ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವಾಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಳು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದ ಯುವತಿ, ಮುಂಬೈಗೆ ತೆರಳಿ ಇಕ್ಬಾಲ್‌ನನ್ನು ವರಿಸಿದ್ದಳು. ಈ ಸಂಬಂಧ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ... ಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಮಗಳು ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮಂಗಳೂರು ಪೂರ್ವ (ಕದ್ರಿ) ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಪೋಷಕರು ದೂರು ನೀಡಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಮುಂಬೈನ ಇಕ್ಬಾಲ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮಾಳನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಪೋಷಕರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದ ಯುವತಿ, ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮದುವೆ ಆಗಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಳು. ನೋಟರಿ ದೃಢೀಕೃತ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನೂ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಳು.

ನಾಪತ್ತೆ: ... ಮೂರು ... ಪೋಷಕರು ಯುವತಿಯನ್ನು ಮನವೊಲಿಸಿ ಕರೆತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ, ವಿಫಲವಾಗಿದ್ದರು. ಐದು ತಿಂಗಳಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುಂಬೈನ ಮಾಲ್ ಒಂದರಲ್ಲಿದ್ದ ಯುವತಿಯನ್ನು ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಕರೆತಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಪತಿ ಆರೋಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮುಂಬೈ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡಿದ್ದರು. ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲು ಆದೇಶಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಹೇಬಿಯಸ್ ಕಾರ್ಪಸ್ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಯುವತಿಯನ್ನು ಪತ್ತೆಮಾಡಿ ಹಾಜರುಪಡಿಸುವಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಆದೇಶಿಸಿದೆ.

ವೈರಲ್ ಆದ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ

ತಾನು ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ವಾಪಸಾಗುವುದಾಗಿ ರೇಷ್ಮಾ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವ ನೋಟರಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಆಕೆಯ ಭಾವಚಿತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದು, ಆತ್ಮಶಕ್ತಿ ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಸೌಹಾರ್ದ ಸಹಕಾರ ಸಂಘದ ಹಂಪನಕಟ್ಟೆ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ 20ರಂದು ಖರೀದಿಸಿರುವ ₹ 20 ಮೌಲ್ಯದ ಮುದ್ರಾಂಕ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

15 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ: ಸಚಿವ ಕಾಗೋಡು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಮುಂದಿನ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರಲಿದ್ದು, ತಾಲ್ಲೂಕು ಕಚೇರಿಗಳು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಲಿವೆ ಎಂದು ಕಂದಾಯ ಸಚಿವ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ತಿಳಿಸಿದರು.

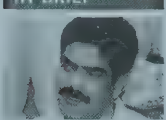
50 ಹೊಸ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಆರಂಭ ವಿಳಂಬವಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೆ ಸೋಮವಾರ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಪ್ರತಿ ಹೊಸ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಲು ಅಂದಾಜು ₹5 ಕೋಟಿ ಅಗತ್ಯ. ಆದರೆ, ಅಷ್ಟೂ ಹಣ ಒಂದೇ ಬಾರಿ ನೀಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ಸೃಜಿಸಲು ಬೇಕಾಗಿರುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು ಎಂದರು. ತಹಶೀಲ್ದಾರ್ ಹುದ್ದೆಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವವರು ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಜರಾದ ಕೂಡಲೇ ಕಚೇರಿಗಳು ಆರಂಭವಾಗಲಿವೆ ಎಂದರು.

ಅಕ್ರಮ-ಸಕ್ರಮ ಅವಧಿ ವಿಸ್ತರಣೆ: ಸರ್ಕಾರಿ ಕಂದಾಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಸಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಅವಧಿಯನ್ನು ಫೆಬ್ರುವರಿ 26ರವರೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಸಚಿವ ಕಾಗೋಡು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕಾನೂನು ಪದವಿ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮೇ 13ಕ್ಕೆ 'ಕ್ಲಾಟ್' ಪರೀಕ್ಷೆ

IN BRIEF

CBI takes Shahabuddin into custody

NEW DELHI

The CBI took RJD leader Mohammad Shahabuddin into its custody on Monday in connection with the murder of journalist Rajdeo Ranjan in Siwan, Bihar, about a year ago. Mr. Shahabuddin, a four-time MP from Siwan facing trial in over 40 criminal cases, is lodged in Tihar Jail here.

Bhawa valley cutoff in Himachal after rain

SHIMLA

Residents of the Sherpa Colony on the Wangtu-Kafnu highway and the entire Bhawa valley in Himachal Pradesh's Kinnaur district were cut off from the rest of the State for the second day on Monday. There are reports of incessant rains in the valley. A 15-year-old shepherd died in the Chamba district when lightning struck.

Final verdict in 1993 Mumbai serial blasts case soon

TADA court will pronounce judgment against Abu Salem, six others on June 16

SONAM SAIGAL

MUMBAI

A special designated TADA (Terrorist and Disruptive Activities [Protection] Act) court here will pronounce the final judgment against seven persons, including gangster Abu Salem, for their involvement in the 1993 Mumbai bomb blasts, on June 16.

This was informed by the court presided by Justice G.A. Sanap on Monday.

The other accused are Mustafa Dossa, Karimullah Sheikh, Tahir Merchant alias Tahir Taklya, Abdul Qayyum, Firoz Abdul Rashid Khan, and Riyaz Siddiqui.

Massive destruction: A file photo of the devastation caused by the Mumbai blasts which killed 257 people and injured 713.

Chargesheet against 129

On March 12, 1993, 12 bombs went off at several locations in the city, killing 257 people and injuring 713, while destroying property worth ₹27 crore. A single chargesheet was filed against 129 persons, out of which 100 were convicted.

In September 2006, 20 were awarded the life sentence, while a further 12 were awarded capital punishment. In 2013, 10 of the 12 who were awarded capital punishment, had their sentences commuted to life imprisonment.

Accused ferried arms

Abu Salem, extradited from Portugal, is accused of transporting and distributing arms and ammunition. Dossa, extradited from the United Arab Emirates, is facing charges of landing arms and explosives, conspiracy, and sending individuals to Pakistan for training.

Tahir Merchant arranged for the other convicts to travel to Pakistan, according to the chargesheet. Abdul Qayyum is charged with delivering weapons to actor Sanjay Dutt.

Riyaz Siddiqui is facing charges of transporting explosives in a van, which were later used in the blasts.

Firoz Abdul Rashid Khan was allegedly present when arms and ammunition were transported to Mumbai. Karimullah Sheikh is charged with smuggling arms into the country through the Shekhadi coast of Raigad district in February 1993.

SC breath[...] firms with[...]

Court gives them tw[...]

LEGAL CORRESPONDENT

NEW DELHI

The Supreme Court on Monday gave liquor companies in Bihar two more months to take their existing stocks out of the State which has prohibited the consumption, sale and manufacture of alcohol.

A Vacation Bench of Justices A.K. Sikri and Deepak Gupta extended the deadline from May 31 to July-end.

When the Bihar government objected to the move saying liquor was now classified as "illegal trade," the Bench reasoned that the companies were only seeking time to sell the liquor outside the State.

"They are only seeking time for disposal of the stocks," Justice Sikri said, posting the case for July 31.

The court was hearing a plea by the Confederation

Maoists blow up rail track

Movement of several trains via Jharkhand affected

PRESS TRUST OF INDIA

GIRIDIH

Maoists began their day-long bandh in Jharkhand on Monday by blowing up a railway track on the Howrah-New Delhi Grand Chord section, disrupting movement of several trains, including the Rajdhani Express.

Superintendent of Police (Railway), Dhanbad, Asim Vikrant Minz, said the track was blown up between Chichaki and Karmabad stations under the Dhanbad Railway Division around 12.40 a.m.

Several long-distance trains, including Kalka Mail, three Rajdhani Express trains, Hatia-Patna Express, Howrah-Dehradun Express were stranded, railway sources said. Many goods trains were also regulated at different places. Senior Divisional Commercial Manager (Dhanbad), A.K. Jha, said services on the route were restored after 7.40 a.m.

Vehicle torched

Railway officials and Railway Protection Force personnel from Hazaribagh rushed to the spot after the explosion.

In another incident, Maoists torched a vehicle at Dhawatand on Dumri road during the bandh, Giridih Superintendent of Police Akhilesh B. Beriar said.

They also set ablaze an earth moving machine of a contractor engaged in constructing a bridge over the Barakar river on the Dumri-Birni border in the district, sub-divisional police officer, Deepak Sharma, said.

A Lohardaga report said the bandh had evoked partial response as most of the shops and markets were open but long-distance buses did not ply.

Protect road rage victim's parents, s[...]

Case involves Manipur CM's son, who has been awarded a 5-ye[...]

LEGAL CORRESPONDENT

NEW DELHI

The Supreme Court on Monday prima facie backed the allegations of victimisation made by parents of a youth, who died in a road rage case involving the son of Manipur Chief Minister N. Biren Singh.

"Nobody makes this kind of allegations against the Chief Minister unless there is some kind of substance in them," Justice A.K. Sikri, who is leading a Vacation Bench – also comprising Justice Deepak Gupta – observed orally in favour of the parents' plea for protection.

Irom Chitra Devi and Irom Likendro Singh during an interview to *The Hindu* in New Delhi. • V.V. KRISHNAN

Irom Chitra Devi, the mother of the victim, Roger, had moved the Supreme Court, fearing for their lives and alleging continued harassment by the State.

Appearing for the mother, advocates Kamini Jaiswal

Virbhadra, wife get bail in corruption case

Virbhadra Singh after appearing at the Patiala House Courts on Monday. • PTI

SPECIAL CORRESPONDENT

NEW DELHI

Himachal Pradesh Chief Minister Virbhadra Singh, his wife Pratibha Singh and others were on Monday granted bail by a Delhi court in a corruption case.

Additional Sessions Judge Virender Kumar Goyal granted bail to them and other accused on a bail bond of ₹1 lakh with one surety of a like amount.

The other accused granted bail were LIC agent Anand Chauhan, Tarini Infrastructure managing director Vakamulla Chandrashekhar, Universal Apples Associates (Himachal Pradesh) owner Chunni Lal Chauhan, Prem Raj, Lavan Kumar Roach, Ram Prakash Bhatia and Joginder Singh Ghalta. Taking cognisance of the charge sheet filed by the CBI in the case, the judge had summoned them on May 22. They had appeared and applied for bail.

The CBI opposed the bail applications of all the accused saying that they might influence witnesses and hamper the probe.

The CBI has accused Mr. Singh of amassing assets worth ₹10.30 crore between May 2009 and June 2012 when he was Union Steel Minister.

Order to remove mobile towers near jails stayed

'80 lakh Rajasthan customers will be hit'

LEGAL CORRESPONDENT

NEW DELHI

The Supreme Court on Monday stayed a Rajasthan government order directing mobile operators to remove cell towers within 500 metres of jail premises by June 8, 2017.

A Vacation Bench of [...] order, if implemented, would entail the removal of 500 towers.

The dislocation of the towers would affect the services for 80 lakh customers.

It sought a direction to the State not to seal the mobile towers or take any coercive step against the cellular op-

Questions that won't go away

It is not a question of body counts but the singular integrity of the body that is at stake in a democracy

SHIV VISWANATHAN

GETTY IMAGES/ISTOCK

Violence is an inventive phenomenon. The very staging of violence often turns the spectacle into a morality play where the act of violence is interrogated from many sides. The Major Leetul Gogoi episode where he used a human shield raises such questions. In fact, it reminded me of an episode I once read in a famous spy novel. The encounter is between a senior CIA agent and a Japanese military hero, now captive in defeat. The CIA agent asks him, "Are you a soldier?" The Japanese denies it and adds, "No a warrior." Two radical histories separate the words. A warrior follows a code of conduct, a way of life, pursues a vocation, an almost ritual calling. Today's soldier does a job, follows at the most a profession. The ritual proscriptions that haunt a soldier are minimal. It is this question of what is acceptable in a decent society that becomes a matter of debate.

As it happened

Major Gogoi claims he was escorting election officials in line of duty in Kashmir's Budgam district when they were surrounded by a group of stone-pelters. In an attempt to protect them, he caught a young man, tied him to the jeep, and used him as a human shield to make their way out. The way of telling this story becomes a question of competing narratives embedded in different value frameworks.

There is first what I call the patriotic or jingoist framework, which sees the soldier as a patriotic bulwark of security, operating in the line of duty. There is an attempt to congratulate the soldier for his act of innovation. People feel that this is what one should expect from a soldier. In fact, Major Gogoi becomes the archetypal Indian Soldier and the body shield a dispensable instrument of his actions. Third, the shield, Farooq Ahmad Dar, is not seen as a person with rights, a legal voter who has just asserted his duties as a citizen by voting, but as a protester, a troublemaker, creating chaos. Fourth, those protesting against the act are seen as seditious peaceniks. It is odd that the word peacenik is used in such a derogatory sense as if it is a pursuit of a sordid trade called peace. A hysteria of hyper-loyalty surrounds the event. Worse, a cost-benefit analysis is implicit with Major Gogoi's defenders claiming that there were no casualties. What is clear is Mr. Dar is an instrumental object for military use. Inherently, this injustifies the means, and if the means work, there should be no further question of doubt about ends. There is also a hint that as a Kashmiri, Mr. Dar is not quite the ideal citizen. Implicit is a message that 'lesser' citizens can be treated in a 'lesser' way. There are dispensable, disposable and eventually forgettable.

The text and the context

The Gogoi incident needs to be placed within a text, a context and even within the wider pretexts of interpretation. It is not an isolated incident but part of a deep ecology of violence that the Army has perpetrated. The first memory that comes is of the protests against the Armed Forces (Special Powers) Act, or AFSPA.

There is a deeper substrate of anxiety that we must explore. The history of the body and the fate of the Indian body between market and state has not been studied systematically. The scandal of body shields joins the longer list of controversies around body trade, trafficking, rape, torture, displacement, bonded labour, where the vulnerability and the fragility of the body are played out. Sadly, the history of the Indian state is a history of the brutalisation of the body, whether it is Manipur, Punjab, Jammu and Kashmir or Naxalbari. The violence quotient of words such as nationalism or patriotism needs to be estimated. When concepts kill, they can no longer be treated antiseptically.

The incident of the body shield has to be seen symbolically. The body and attitudes towards the body affect the quality of decency and welfare of the body politic. This is why the body needs a cover of the sacred and the sacramental to protect the vulnerability of the body. Rights as a concept needs some notion of the sacred to protect the body. The sanctity of the body guarantees the sanctity of the person, and both are integral to a theory of citizenship in any democracy. It is not a question of body counts but the singular integrity of the body that is at stake in a democracy. A body is not for use as cannon fodder. The victim tied to the jeep was almost objectified as a lesser citizen, and as a citizen he was treated as less than human; his body could be instrumentalised. Mr. Dar for that period is less than a person. His life is meaningless as a non-person, he can be humiliated, treated with indifference. He is not even granted a voice because his space of protest has been appropriated by jingoists. Mr. Dar becomes an exhibit, an object, even gradually a lesson to stone-pelters.

There are moral and legal questions which are unanswered. First, do the Geneva Conventions or even the code of the Indian Army allow the use of civilian shields for war? The obscenity of modern violence is that it is erasing the boundaries that surround civilian life and the distinction between civilian and soldier that any decent society should follow. Rather than guaranteeing the sanctity of a person, fundamental rights are more and more seen as a temporary entitlement, to be withdrawn at the flimsiest notice. The fragile nature of the person in a modern state and codes of conduct it required to create an ecology of guarantees are critical here. The sadness is that when the controversy was taking place, the circle of jingoism around state and Army was arguing that words such as nation, duty, patriotism are words that create huge areas of permissible violence. Ethics lose to strategy and cost-benefit as the ends justify the means.

Lost for answers

There are questions here that the Army must answer. In reducing Mr Dar to be being treated thus, did Major Gogoi cross an ethical line? Does not that line, the line of decency, have to be maintained and reiterated at all times for the integrity of the Army to be emphasised? Dignity is universal. We objected when Pakistan mutilated the bodies of our soldiers. There is an obscenity here as in Mr. Dar's case. By honouring Major Gogoi, even as a Court of Inquiry hears the case, the Army creates a copycat syndrome which adds to the obscenity and brutality of the event. Minimally, the Army could have reprimanded him. By turning him to a folk hero prematurely, the Army has displayed its contempt for the human body and for the institutional rules of democracy. If Kashmir is a battle of hearts and minds, by honouring Major Gogoi the Army has shown where it stands.

Finally, the very debate on the Gogoi episode shows the weakness of ethical debate in India. There is a sense of instrumentalism, a hagiography of machismo and violence that our society cannot afford. A moment of doubt, even the body language of apology might have altered the meaning of the event, instead of thickening the forces of unreason and hate on both sides. One wishes a Gandhi had been present to untangle the narrative into its ethical possibilities.

Shiv Visvanathan is Professor, Jindal Global Law School and Director, Centre for the Study of Knowledge Systems

A way out for her too

Muslim women are not without remedy if they want to end their marital ties

FAIZAN MUSTAFA

GETTY IMAGES/ISTOCK

The marathon arguments on the subject of triple talaq before the five-judge bench of the Supreme Court have ended. While most Muslim women petitioners wanted nothing more than just implementation of the Koranic procedure of divorce and an end to arbitrary and instant divorce, the Attorney General said that the government could bring in a comprehensive law should the court strike down triple talaq.

Should the court or the government compel Muslim women to mandatorily use the expensive, slow and formal judicial system to get a divorce? Should the wider and more liberal right of divorce of Muslim women be taken away for the sake of judicial oversight of divorces?

It is wrong to say that Muslim women can get a divorce only through courts under the Dissolution of Muslim Marriages Act, 1939. The Act in no way takes away a Muslim woman's right to divorce outside the formal judicial system. Since the Act was to permit courts to extend the benefit of liberal provision of Maliki and Shafii schools to Hanafis, it cannot be said to take away women's rights under the Maliki and Shafii schools. The Act was passed because British courts were hesitant to apply Maliki law where parties were Hanafis.

A study and options

A Muslim wife is certainly entitled to divorce her husband without taking recourse to the 1939 Act. What are the options available to a Muslim woman to dissolve her marriage?

First, Muslim women can seek divorce through a court under the law of faskh (annulment of marriage) on certain grounds – i.e. the whereabouts of her husband are not known for four years; non-payment of maintenance for two years; imprisonment of her husband for seven years; non-performance of marital obligations; impotency; insanity or suffering from diseases such as leprosy or venereal diseases; cruelty which includes the husband taking on a second wife.

My study of 74 Darul Kaza (arbitration councils) run by the Muslim Personal Law Board too reveals that 69.70% of women resort to this outside the court forum to resolve their disputes. Out of 74 Darul Kaza, in 90% of cases women approached as many as 49 Darul Kaza for annulment of marriage. In 16 Darul Kaza, 70% women came for this purpose.

Second, a Muslim woman is entitled to Talak-e-Tafwid, i.e. delegated divorce which gives her an identical right to divorce on a par with men. The Orissa Mohammedan Marriage & Divorce Registration Act, 1949 does provide for the registration of such a divorce. In *Moharam Ali v. Ayesha Khatun* (1915), the Calcutta High Court upheld this kind of agreement under which wife was authorised to divorce her husband in case he married any other woman.

Khula, the third type of divorce, is the unconditional and absolute right of the Muslim wife, is on a par with the husband's right to talaq, and is not subject to his consent. Several State laws such as in Odisha, Bihar, Assam and West Bengal do provide for the registration of khula. It is wrong to presume that she must necessarily surrender her mehar (dower) for getting khula because the Koran discourages men to take back the gifts given to their wives and the dower is indeed a free gift. The moment she decides to divorce her husband under khula, the husband has no right to oppose it. My study showed that more than 70% women get khula through Darul Kaza.

Fourth, a Muslim wife is also entitled to divorce with mutual consent (Mubaraat) which too is mentioned as a distinct form of divorce in the Shariat Act of 1937. Unlike khula, here both parties agree to dissolve their marriage outside court.

Fifth, Muslim law goes out of its way to protect the character of the wife. Thus when the husband indulges in slandering his wife's character by alleging adultery and has no proof of it, she is entitled to divorce. This divorce, at the instance of wife, is called lian and is specifically mentioned as a distinct form of divorce in the Shariat Act, 1937.

Sixth, if a Muslim wife was married by her guardian when she was a child, on attaining maturity, she has a right to walk out of this marriage under doctrine of khyar-ul-bulugh (option at puberty).

Thus, Muslim women are not without remedy if they want to put an end to their marital ties. Let our courts not be further burdened with the additional load of Muslim divorces. Let Muslim women continue to use these liberal out-of-court divorce provisions. Alternative methods of dispute resolution such as arbitration and mediation are an integral part of our legal system.

Faizan Mustafa is Vice Chancellor, NALSAR University of Law, Hyderabad

LETTERS TO THE EDITOR

Letters emailed to letters@thehindu.co.in must carry the full postal address and the full name or the name

IN BRIEF

Curfew in Odisha town after communal tension

BHUBANESWAR

Communal tension flared up again in Odisha's Bhadrak town following the failure of peace talks, prompting authorities to clamp indefinite curfew in the area on Friday. Trouble arose on Thursday after an alleged offensive remark about Hindu deities on social media.

Trio's bid to buy heads of cows sparks tension

KOLKATA

Three persons who tried to buy heads of cows were detained by residents of Rajnagar town in Birbhum district on Wednesday. The residents suspected that they wanted to trigger "communal tension" on the occasion of Ram Navami. The police denied it, saying they only wanted the "cow heads to practise black magic."

Marathi film *Kasaav* bags national award

Akshay Kumar is best male actor, Surabhi best female actor; Rajesh Mapuskar is best director

PRESS TRUST OF INDIA
NEW DELHI

Akshay Kumar was named the best actor for his portrayal of a patriotic naval officer in *Rustom* at the 64th National Film Awards, where Marathi movie *Kasaav* led the regional cinema's dominance, bagging the best feature film.

The awards, which were spread out among Tamil, Telugu, Bengali and Marathi languages, saw Bollywood movies like *Pink*, *Neerja* and *Dangal* score in key categories. *Rustom*, a court room drama directed by Tinu Suresh Desai, is loosely based on the 1959 Nanavati murder case.

The 11-member jury, headed by Akshay Kumar's frequent collaborator, filmmaker Priyadarshan, named Surabhi C.M. as the best actress for her role in Malayalam film *Minnaminungu – The Firefly*.

"I never expected this award. I expected only a jury mention. I am extremely happy and stunned," Ms. Surabhi, who is away in Muscat, said.

The winner is...: Jury panel head Priyadarshan (right) with Raju Mishra, head of the jury for non-feature films, announcing the awards in New Delhi on Friday.' R.V. MOORTHY

Depression gets focus

Kasaav, adjudged this year's best feature film, directed by Sunil Sukhtankar and Sumitra Bhave, revolves around the issue of depression and environment conservation.

"Kasaav got the best film award which is a great thing but another point of happiness is that the film deals with the theme of depression. The award definitely gives a boost to Marathi cinema. It is a proud moment," Mr. Sukthankar said.

Akshay Kumar took to Twitter to express his gratitude over his surprise win. "Thank you is a very small word right now but I don't know how else to express how I am feeling right now... *Rustom* was a very special role to play. Being able to wear the uniform of Indian Navy itself is a huge honour, even if it's just for a role," the Bollywood star said in a video message to his fans.

Neerja, directed by Ram Madhvani, was named the best Hindi film. It is based on the 1986 hijacking incident during which flight attendant Neerja Bhanot was killed by terrorists while saving passengers.

Amitabh Bachchan-starrer *Pink*, a female-centric court room drama, won the award for best film on social issues. Producer Shoojit Sircar dedicated the award to his team and Mr. Bachchan.

Honour for Dangal girl

Kashmiri actress Zaira Wasim was chosen as the best supporting actress for her role in the Aamir Khan-starrer *Dangal*, while Nagesh Kukunoor's *Dhanak* was named the best children's film.

Ajay Devgn's *Shivaay* won for the best special effects.

Besides *Kasaav*, Rajesh Mapuskar won the best director award for his film *Ventilator*. The movie, produced by actress Priyanka Chopra and her mother Madhu, also won awards for best editing and the best final mixed track.

The best adapted screenplay went to *Dashakriya*, which was also chosen as the best Marathi film, while its star Manoj Joshi was named the best supporting actor.

Malayalam film *Maheshinte Prathikaram* won the best original screenplay award and the best dialogues went to Telugu movie *Peli Chuplu*. Special Jury award went to Mohanlal for his notable work in films like *Pulimurugan*, *Janatha Garage* and *Munthirivallikal Thalirkkumbol*.

Bill proposes jail for attack on journalists

Maharashtra acts to protect media

STAFF REPORTER
MUMBAI

A Bill making violent attacks on mediapersons a non-bailable offence with a provision of imprisonment and a ₹50,000 fine was passed by both Houses in Maharashtra on Friday, the last day of the State Legislature's budget session.

The Maharashtra Media Persons and Media Institutions (Prevention of Violence and Damage or Loss to Property) Act, 2017, defines a mediaperson as someone whose principal vocation is that of a journalist and who is employed either on regular or contract basis.

However, it does not include those who are employed in a managerial or administrative capacity.

It also has a provision that any offence against a mediaperson will be investigated by a police officer above the rank of Deputy Superintendent of Police.

The statement of objects and reasons of the Bill said, "On account of the rampant instances of violence and attacks against Media Persons and damage or loss to the property of Media Institutions, there is strong demand to prevent such violence against Media Persons or damage or loss to the property belonging to Media Persons or Media Institutions and check the recurrence of such incidents in the State."

Misuse to be tackled

Journalists or media organisations wilfully misusing this legislation would would be booked under the same Act.

Moreover, mediapersons convicted under the Act shall not be entitled to any government benefit as a mediaperson, and will lose their accreditation.

North India to get DNA bank for wildlife

It will aid in research, reduce poaching

STAFF REPORTER
MEERUT

North India is all set to get its first DNA bank for wildlife. Scientists at the Indian Veterinary Research Institute (IVRI) in Bareilly are in the process of collecting DNA samples of all wild animals to set up the bank. It is expected to help in research and also in bringing down

At present all specimens

BJP links Lalu kin to land scam

RJD chief's sons, wife involved in dubious deal for mega mall, says Sushil Modi

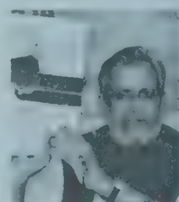
AMARNATH TEWARY
PATNA

The Bihar unit of the BJP on Friday alleged that Rashtriya Janata Dal chief Lalu Prasad Yadav's two sons – Tej Pratap and Tejaswi – and his wife Rabri Devi were involved in a multi-crore land scam. The allegation comes days after the BJP had charged Mr Tejaswi Prasad Yadav with conflict of interest as Forest and Environ-

"dubious sale and purchase of the land", Mr Modi further said. "I've all the authentic documents to prove my charges and we'll take this scam too to the extent of the fodder scam."

Ownership transferred

Mr Modi said the land on which a shopping mall is being constructed by a company owned by an RJD MLA, was first given to Delight

Sushil Kumar Modi at a press

2017, only Rabri Devi, Tej Pratap and Tejaswi Yadav remained directors of the company."

"LaRa means Lalu Prasad and Rabri Devi...Rabri Devi owns 2,402 and both Tej Pratap and Tejaswi Yadav own 800 shares each of the company today... The company, interestingly, did no business in last 15 years but added 'construction' in its objective in 2015," said Mr Modi, who

Mid-air collision averted at Delhi airport

AI, Indigo flights were on same course

STAFF REPORTER
NEW DELHI

A mid-air collision was averted after an Air India flight came in close proximity of an IndiGo aircraft at the Indira Gandhi International Airport here on Friday.

The incident occurred around 11.15 a.m., when Air India Delhi-Goa flight (AI 156) had been given the go-off from towards the Dwarka end of the airport, colliding mid air with the descending IndiGo aircraft.

Probe ordered

The mistake was realised in time and the Air India flight was asked to abort take-off immediately and go back to the parking bay. The IndiGo flight was asked to abort

Track to efficiency

A Rail Development Authority is more than a bold reform move, it's a paradigm shift

Creating a Rail Development Authority for India is among the most significant reforms to an infrastructure system undertaken by the government. The railways connect the country's far corners and act as a driver of the economy. High rates of economic growth have raised the demand for travel, but this remains largely unmet. The popular aspiration is for a modern system that offers high-quality travel with low risk of accidents, while industry wants smooth freight transfer. An independent, empowered regulator could be the paradigm shift that is needed. The proposed Authority would have to ensure that the resources of the system are optimally utilised, overcoming existing inefficiencies that arise from the fact that policy, regulatory and management functions of the railways are intertwined. As the National Transport Development Policy Committee noted in 2014, the centralisation of all functions in the Railway Board has proved detrimental to the organisation's growth, particularly at a time when there is a need for massive investment in infrastructure for 7%-plus GDP growth. Conversely, robust economic expansion further raises the demand for railway services. To reconcile this, the regulator has to identify sectors that can support higher tariffs and also produce greater volumes of traffic. Such accurate interventions are critical if the trend of declining rates of growth in railway freight revenues and volumes, which set in during 2011-12, is to be reversed.

One of the big challenges before the Centre is to facilitate higher non budgetary investment in the railways. The Bibek Debroy Committee found the private sector is discouraged from participating more effectively due to a monopolistic framework. Coming up with a system that de-risks private investment and creates a level playing field are among the major challenges before the Rail Development Authority. In the area of passenger services, this offers several possibilities, the railways cater to some 23 million passengers a day in a network of about 8,000 stations. The experience of consumers in cities shows that use of information technology to deliver traditional services can lead to higher levels of effi-

Eat, pray, love: the Hindutva template

There has to be a debate between the human development approach and the Hindutva model of development

SHIV VISVANATHAN

Two kinds of law representing two kinds of decision-making have marked the initial days of the Yogi Adityanath government in Uttar Pradesh. These are not critical as progressive legislation but as case studies of the way of thinking of the new regime. The first of the decisions cuts across nature and culture and has to do with cow slaughter. The second deals with the imposition of 'anti-Romeo' squads and cuts across issues of gender and ethnicity. Both acts raise the question on whether law and governance are progressive movements towards justice or rhetorical acts which reveal deeper paranoid fears that we need to confront.

Our Romeo vs Shakespeare's

First, a word about our Romeo. The Shakespearean Romeo evokes tragedy, misunderstanding, a poignancy, but the story rises to the heights of the tragedy. Our local Romeo is more a character out of Charles Lamb, a banalised *nukkad* rowdy. In fact, he is very reminiscent of the rowdy as created by law. The British, in fact, created two kinds of lawbreakers, at two ends of the spectrum. The first was the thug targeted by Lord William Bentinck.

The rowdy, a regular character in movies with bulging biceps, a handkerchief around his neck, was as much a victim, a local bully and gangster who lived on and off the streets. Mr. Adityanath's Romeo is the rowdy of romance, the local eve-teaser. He has little to do with literature and less with romance. In fact, the anti-Romeo act reveals that this law is selective, and secondly, it reveals more about the fears of Mr. Adityanath rather than the fears of women in the city.

Second, the anti-rowdy project is a part of a wider programme. One has to see it as part of 'ghar wapsi' and Love Jihad. Anti-Romeo is part of the Yogi's campaign. The anti-Muslim bias is obvious in the first two. In the third, a secular cover tells Hindus and Muslims not to mix too freely. They will now be seen as law or order issues. The local nuisance is raised to the height of villainy and disposed of. The Rashtriya Swayamsevak Sangh is pretending to soothe local fears and settle political scores. In justifying it, local leaders have said that romance should be a drawing room affair and not a spectacle on the streets. Implicit in it are two assumptions. Romance should have parental approval, and it should be restricted to the same community.

There is a humourless quality to the whole affair. When Prashant Bhushan suggested that Krishna may not have been so lucky if Mr. Adityanath had lived in mythical times, the Bajrang Dal and other Hindutva groups immediately protested. It is clear that our gods have a sense of humour, of love, of fun and frolic that Mr. Adityanath and his ilk lack. One wonders why the threat of the Bajrang Dal is not seen as a threat to rights or to law and order. One senses Krishna might be having a chuckle at the antics of his so-called loyalists.

A creeping paranoia

What one witnesses here is a paranoia extending to daily life. It is almost as if the idea of security is one word which is extending from the frontiers of the nation state to the daily lives of the people, guarding boundaries at the national and ethnic level. In fact, security has become the new myth that the ideology of the BJP/RSS/Bajrang Dal/Shiv Sena is enforcing. It is based on hate, paranoia and suspicion and it allows for only one interpretation. Religious narratives such as the Ramayan allowed for hundreds of variants which the Adityanaths and Bajrang Dal would be the first to ban.

DEEPAK HARICHANDAN

What one is witnessing is not an attempt to tackle the so-called lumpen elements of a city, seen by the middle class as perpetual threats to law and order. Instead of tackling the lumpen elements with a framework of rights, I am afraid what is happening is what I call the lumpenisation of the law. Earlier, relations between boy and girl, especially from different communities, would be tackled vigilante style. Now, vigilantism is being justified as an act of governance. In fact, even fundamentalism becomes an act of governance or law and order. The affability and plurality of Hinduism loses out to the puritanism of Hindutva. One is watching not the emergence of an anti-Romeo but anti-human rights group.

Every law must have a mirror-like double. The idea of the double brings out the parallelism between two phenomena where inversions bring out similarities. What the anti-Romeo did for gender, the cow slaughter ban does for the link between nature and culture. What Mr. Adityanath was threatening, Gujarat Chief Minister Vijay Rupani has already articulated in the Assembly, a vision of a *shakahari* state, where vegetarianism evokes truth and morality. The great dream is to demand closure of all meat shops.

In a sociological sense, fundamentalism about food can be as lethal as fundamentalism about sex. It is not only the question of morality. It is also a question of diversity, and diversity requires a variety of food habits where diversity of crops, food, myth and religion sustain a pluralism of culture. Within each group, food habits can be uniform, but diversity demands difference as the soul of culture, while Mr. Adityanath demands uniformity.

In the name of the cow

It is not as if the ban on cow slaughter is an ode to the cow. The cow in fact becomes a strangely ambivalent creature. In the BJP State, the cow is more a fact of culture than of nature. What we have is an urban society living off its agricultural nostalgia. In fact, violence to food is a deeper topic, of the aggressive use of hormones, cruelty to animals, the ethics of biotechnology, none of which is even addressed by Mr. Adityanath. What we are witnessing is a substitutability of violence to the Muslim and the Dalit in the name of the cow, as evident most recently from the attack in Alwar on Muslim men transporting cows.

Gujarat Home Minister Pradeepsinh Jadeja might say "A single drop of cow blood falling on earth pains Hindus". Yet, Hindutva does not mind declaring a bloodbath to enforce its vegetarian dream.

In fact, there is a schizophrenic spilt between nature and culture. Nature is confirmed as nature only if it is Hinduised. A cow is sacred, the Ganges is sacred but there is little effort to see how the religious sources of sacred can create ecological sustainability or non-violence. There is no will to extend the non-violence of the cow to wider categories of nature. Rather, a parochial idea of the sacred seeks to create other forms of violence. Worse, there is a split, where the Muslim is portrayed as a butcher in these Hindutva dreams, while the cow as animal acquires a humanity. With this inversion, the cow becomes a person while the Muslim becomes a non-person, losing his rights as a citizen. Such a militant Hindutva has little sense of Hinduism or the Constitution.

Oddly, the drive to such exclusive vegetarianism seems to rest uneasily with a promise of development which claims to be for all. In fact, if the Adityanath model is threatening to generalise a Hindutva model of development, then that idea needs to be debated and challenged. It cannot be imposed on other ethnic groups. One faces the irony that the violence done on behalf of the cow and the woman in the name of non-violence creates a sense of injustice which we do not have the courage to confront. There has to be a debate between the human development approach and the Hindutva model of development. The more troubling question is whether such a debate will be allowed to proceed in an open-ended academic way or whether it gets dismissed, BJP-style, as another sort of sedition. The number of unpatriotic Indians is multiplying everyday.

Shiv Visvanathan is Professor at Jindal Global Law School and Director, Centre for the Study of Knowledge Systems, O.P. Jindal Global University

THE HINDU
MONDAY, APRIL 10, 2017

None for the road

The SC should examine the consequence of its order on the liquor trade — and amend it

The liquor trade, as the Supreme Court has emphasised, is indeed *res extra commercium*, something outside the idea of commerce. It exists solely at the discretion of policymakers without any concomitant fundamental right that other businesses enjoy. The point was cited by the court while ordering that liquor sales be prohibited within 500 metres from national and State highways. In a different sense, it only underscores how much the executive is, and ought to be, involved in policy-making on the subject. Imposing restrictions on the location of liquor outlets, applying them in a differential manner to vends, hotels and standalone bars is undoubtedly an executive decision. It is possible to argue that the executive will be lax in enforcement, corrupt in licensing or too revenue-centric to worry about the social costs of its decisions. However, is that reason enough for the judiciary to impose norms without regard to the problems that they may give rise to? Frankly, the answer is no. The court's ill-considered order is wholly concerned with the availability of liquor – to the point that it bans sale of liquor on highway stretches even within city and town limits, where police checks are quite common – and does not touch upon strengthening the enforcement of the law against drunk driving. With the same moral outrage against high fatalities on our roads, and with much less economic cost, the court could have ordered stricter patrolling on highways and regular check-points.

The order has come down like a sledgehammer not only on the liquor vends and the hospitality sector but also on the revenues of State governments, on the business of hotels and bars, and the tourism potential of many parts of the country. The inventive responses of State governments and the industry give an idea of how much they are affected by it – and indeed how absurd the court's order is. States are downgrading highways into 'urban roads' or 'major district roads', moves fraught with consequences as safety and quality norms may be compromised; local bodies, which now have to maintain them, may not find the required resources. Some luxury hotels situated on highways are creating alternative entrances to claim that their bars are located beyond 500 metres. An enterprising owner has built a maze of sorts to create a longer walking distance from a highway to his bar. It is not clear how the 500-metre distance is to be measured – as a straight line from the highway in any direction or along the paths leading to an outlet. One may denounce or laugh away these moves to circumvent the order; but they can be also seen as desperate responses from those fearing loss of income, jobs and business. The court should have the wisdom and the humility to examine the consequences of its order and do the necessary thing – amend it.

Clarity and facts on the ground

Why it's essential that the Supreme Court speedily hears the Aadhaar petitions

SUHRITH PARTHASARATHY

There are several conflicting accounts of precisely what transpired when senior advocate Shyam Divan made a request late in March for an early hearing of a batch of petitions that question the validity of the unique identification scheme, implemented through the Aadhaar (Targeted Delivery of Financial and Other Subsidies, Benefits and Services) Act, 2016 – or the Aadhaar Act. The next morning's newspapers each produced their own versions: in the narration of some, the court made it clear that Aadhaar ought not to be made mandatory for welfare schemes; others reported that the court had also expressly clarified that Aadhaar could, in fact, be imposed in relation to certain state directives.

"Let us take Income Tax returns. Is this a benefit? No, we don't think so," the Chief Justice of India, J.S. Khehar, sitting along with Justices D.Y. Chandrachud and S.K. Kaul, said, according to *The Indian Express*. "You can ask someone to have a bank account on the basis of Aadhaar. That is not a benefit. But if you want to make it mandatory for a poor person in a village to get his meagre pension, that could mean extending a benefit... For benefits, it (Aadhaar) cannot be pressed... for non-benefits, it can be done."

These statements, regardless of their exact import, understandably raise legitimate concerns. After all, they were made by the CJI, barely a day after the Lok Sabha had passed amendments to the Finance Bill making Aadhaar mandatory for securing a permanent account number (PAN), and consequently for filing income tax returns. But in attempting to comprehend the significance of these remarks, we must be careful not to ascribe any excessive value to them; indeed, there's practically no utility to be gained in trying to put different news reports together to try to ascertain what the CJI may have really meant. For these statements were just oral ripostes, which don't bear the force of a judicial order.

Point of no return

What was more telling, however – and ultimately more damaging – about this entire episode was the result: the denial of Mr. Divan's plea for a speedy inquiry into the validity of Aadhaar. It is now entirely likely that by the time the court gets around to hearing the challenge, the government will render Aadhaar a *fait accompli*, with its destiny, in this case, having been sealed by successive CJIs who have failed to so much as constitute a bench to hear the petitions. This lapse also highlights a deeper malaise in our judicial structure: where one person, the CJI, as the sole master of the Supreme Court's roster, decides the composition of benches, and, as a result, wields enormous administrative power over which cases get heard and which cases get placed on a seemingly never-ending back burner.

For close to 19 months, the petitions challenging Aadhaar have been stuck in an administrative logjam. In August 2015, at the bidding of the Union of India, a three-judge bench headed by Justice J. Chelameswar ruled that there was substantial confusion on whether the Constitution guaranteed citizens a right to privacy, and therefore that the case had to be placed before a larger bench, of an appropriate strength to be determined by the CJI. The bench also added (something which the court reiterated again in October that year) that it would be desirable to have the case finally heard at the earliest, having regard to its importance. But, all these months later, with Aadhaar becoming more and more entrenched in the Government's grand plan, we are no closer to having a bench constituted to decide the legal challenge to the scheme.

Consider the consequences. In a few months' time, millions more would have enrolled with the

DEEPAK HARICHANDAN

Unique Identification Authority of India, submitting their biometric data, with a view to staying clear of the long arm of the country's punitive laws. Given that there is still no authoritative ruling from the Supreme Court on whether the state's present acts in extending the use of Aadhaar constitutes a contempt of the court's previously granted interim orders, it is also quite plausible that the government is far from finished. As a result, when the court finally gets around to listing the petitions before a freshly minted seven-judge Constitution Bench – let's say sometime in the year 2021 – the damage wrought by Aadhaar will be incapable of being undone. By then, India would have taken an irredeemable step towards becoming a surveillance state, and the question of whether we actually have a constitutionally protected right to privacy would be all but moot.

This failure of the Supreme Court, needless to say, wouldn't be unique to the Aadhaar challenge. There were a number of false dawns before the court had, on December 16, referred the challenge to the demonetisation policy to a Constitution Bench. Now, several weeks later, given that the court had explicitly refused to grant a stay of the policy, even if a bench is indeed constituted to hear the petitions, it's unlikely to matter much: for the state has already thrust the policy on us, and its impact is now permanent.

Today, were the court to hear the petitions challenging Aadhaar, it's no doubt conceivable that, on an examination of the merits, it might conclude that India's citizens possess no fundamental right to privacy, or that Aadhaar does not infringe on this right in a constitutionally unsustainable manner. Whatever our respective predilections might tell us about such a view, at least we might be able to take heart from the fact that the court would have performed its basic function under India's democratic structure: of testing legislative and executive acts against the guarantees of the Constitution. What it's presently doing, though, is indefensible. It is not only rendering academic these significant constitutional questions but, as the lawyer Gautam Bhatia has pointed out, it's virtually deciding in favour of the government without actually delivering a judgment.

Perils of delays

Delays in constitutional judgment, as K.M. Munshi, a member of the Constituent Assembly, had pointed out in a draft note in 1947, can have deep and perilous consequences on fundamental rights. "It is of the highest importance that the question whether a law is valid or not must be decided at the earliest moment," he wrote. "Any uncertainty about its validity will lead to great hardships. The object of the fundamental law will be frustrated if people have to serve sentences, pay fines or deny themselves the privileges given by the Constitution for a long time under an invalid law."

Most constitutional courts around the world are acutely aware of these dangers. Even recently, there are notable examples from other jurisdictions where courts have fast-tracked certain cases with a view to ensuring that the questions they raise aren't consigned to theory. The U.K. Supreme Court heard in December 2016 and ruled in January this year that British Prime Minister Theresa May must get Parliament's approval before formally triggering Britain's exit from the European Union. Also, last month, a South African High Court ruled that the decision by President Jacob Zuma to withdraw from the International Criminal Court was not only premature but was also procedurally flawed. In both these cases, a failure to decide expeditiously would have had irreversible consequences. It was to negate such an impact that the courts made suitable arrangements for a quick hearing. Comparing India's Supreme Court to other constitutional courts around the world can be a difficult and even tedious exercise. There's no question that our judiciary is fraught with an overflowing docket. But can there really be any excuse for a failure to rule punctually on live conflicts between the state and the citizenry?

The summer proceedings

In response, it may well be pointed out that the Chief Justice has established three Constitution Benches that are scheduled to function during the court's summer vacation. But this programming is a red herring, unless cases are prioritised for hearing in a transparent and logical manner. Thus far, the issues that appear to be accorded precedence over Aadhaar include the validity of triple *talaq* and polygamy as practised among Muslims, a cause taken up by the court virtually on its own motion, and the legality of WhatsApp's privacy policy, which the court will begin hearing on April 18. This isn't to suggest that these cases aren't important. But given that they don't encompass disputes that pit the individual directly against the state, the consequences that they are likely to have, from a standpoint of public and constitutional law, aren't as instantly significant as the issues that the Aadhaar challenge presents. That these cases are being prioritised over Aadhaar is therefore curious, at its best, and is, at its worst, seriously damaging to any remaining notions that we might have of the Supreme Court representing a bulwark of freedom and democracy.

Suhrith Parthasarathy is an advocate practising at the Madras High Court

Stepping up to a shared potential

As liberal democracies, India and Australia can encourage free trade and help safeguard the Indo-Pacific

world and, I hope for Australians, it

sharpest minds to ...

IN BRIEF

Arjun Rampal denies assault charge

NEW DELHI

A man has filed a complaint with the Delhi police against Arjun Rampal, claiming the actor threw a camera flash at him causing injury at a nightclub here but the actor denied it calling it "untrue". No FIR was registered against the actor. PTI

3.5 crore women support triple talaq: AIMPLB

JAIPUR

The All India Muslim Personal Law Board (AIMPLB) claimed that it had received 3.5 crore forms from Muslim women around the country favouring Sharia and triple talaq. "Women opposing these are very less," chief organiser of the AIMPLB's women wing Asma Zohra said. PTI

Srinagar-Jammu highway opens after four days

SRINAGAR

The Srinagar-Jammu national highway, which remained closed for four days owing to landslides triggered by heavy rain and snowfall, reopened on Sunday for one-way traffic. The national highway is a crucial link that connects the Kashmir Valley with the rest of the country. PTI

Mystery shrouds death of student

Her uncle found dead near rail track

SHUBHOMOY SIKDAR
NEW DELHI

After bodies of a 22-year-old Delhi University student and her uncle were found in two different parts of the city within a span of few hours last week, no clear leads have emerged in the case.

The woman's death has been confirmed as murder but that of her uncle is shrouded by mystery. Mehrunissa, who was pursuing B.A from Janaki Devi College, was found strangulated to death at the same Inderpuri house where she lived with her 32-year-old uncle Mehendi Hasan. The family hails from Amroha and Mehrunissa's studies and Hasan's coaching for competitive exams were what brought them to the Capital.

Hasan's body was found on the track near the Sarai Rohilla station a few hours before that. But whether the death was accidental, which prima facie is the case according to the police, is still being investigated.

For now Hasan has emerged as the prime suspect but the police are yet to connect the dots or have zeroed in on the motive. The angle now being probed is that he first murdered Mehrunissa and then jumped in front of the track, said Deputy Commissioner of Police (West) Vijay Kumar.

The family first learnt of Hasan's death on April 4. On reaching there, his brother, Danish, identified the body. With the key recovered from his pocket, Danish went to the Inderpuri flat in West Delhi where Hasan and Mehrunissa lived. Meherunissa was lying dead on a mattress on the floor. There were strangulation and nail marks on her neck.

No suicide note

According to the railway police, Hasan's death appeared to be a case of accident but under the given circumstances, they transferred the probe to West District.

The fact that Hasan had locked the room before leaving, lends credence to the suicide after murder theory but he did not leave any suicide note.

Mr. Kumar said that Hasan was an alcoholic and was frustrated because he had not been able to crack the Civil Services or any other competitive exams.

Armed rally ends peacefully

Hindu Jagran Manch supporters brandish swords; police on tenterhooks

SUVOJIT BAGCHI
SOUMYA DAS
HOOGHLY/KOLKATA

In a huge armed rally in Chandannagar, a former French colony on the west bank of Hooghly river, many were seen brandishing swords, falchions and a plethora of weapons on Sunday evening.

The rally, organised by a Vishwa Hindu Parishad affiliate, Hindu Jagran Manch, was a follow-up of last week's Ram Navami. The organisers told the participants to carry a weapon each and thus the local blacksmiths did brisk business.

"I got this made last year, but more among us made their weapons this year," said a local businessman, Niraj Prajapati, showing his sword.

The swords about four to five kg heavy with irregular edges injured half a dozen men as they were engaged in mock-fights. Teenagers were seen swirling the weapons above their heads and slicing the air at knee-height, while many women danced their way to the river Hooghly.

Foreigners, predominantly followers of Lord Krishna, could also be seen rendering kirtan, devotional songs, in the rally. Organisers said they had assembled men from various parts of the districts for Sunday's programme.

No child's play: Many children were seen carrying swords alongside elders at the rally in Chandannagar near the Hooghly on Sunday. • SUVOJIT BAGCHI

Realising that the post-Ram Navami march, even if it was organised by their rivals, was a public relations opportunity as thousands took part, Trinamool Congress made its presence felt.

TMC's Hooghly MP Ratna De Nag and Mayor of the city corporation, Ram Chakravarty were seen greeting the participants, many of whom were carrying swords and saffron flags.

A local leader said that the MP and the Mayor were "monitoring the situation as it was volatile."

Pat for police

The day, however, passed off peacefully. From last Wednesday, when the rallies took off, there have been reports of incidents of communal tension in some urban pockets. But in none of the incidents, the situation spiralled out of control.

A former Chief Secretary told *The Hindu* that the police did "a commendable job" in defusing tension. "I'm aware how explosive the situation was two days back. Many rumours were spreading but the police worked silently and skilfullyto defuse tension across the State," the senior bureaucrat said.

Inspector General of Police (Law and Order) Anuj Sharma told *The Hindu* that the situation remained largely peaceful. " Action has been taken against troublemakers. Some people have been arrested. The situation is peaceful," Mr. Sharma said.

'Will behead those against Ram temple'

PRESS TRUST OF INDIA
HYDERABAD

A local BJP MLA has allegedly said that heads of "traitors" opposing construction of Ram temple in Ayodhya will be chopped off.

T. Raja Singh, who represents the Goshamahal constituency in Hyderabad, is heard saying this in a video where he is addressing a gathering as part of Ram Navmi celebrations on April 5.

"The day is not far... the dream of every Hindu of building a Ram temple in Ayodhya.

"Recently, a video came on WhatsApp from Uttar Pradesh and someone was saying if Ram Mandir is built in Ayodhya they will create 'tehelka' [chaos] in entire country. We welcome this. In fact, we were waiting for this day for the past several years so that when you traitors raise your heads, we will behead you. "Nobody has guts to stop construction of Ram temple in Ayodhya," the legislator said.

"A grand Ram Mandir will be definitely built in Ayodhya. I challenge that whosoever tries to stop building a Ram Mandir in Ayodhya, I will deal with such traitor," he said.

Matricide to 'appease' Kali

Youth held after brother's complaint

INDO-ASIAN NEWS SERVICE
KOLKATA

A youth allegedly beheaded his mother with a sword apparently in an attempt to please goddess Kali in Purulia district of West Bengal, police said on Sunday.

Narayan Mahato (28), a resident of Bamu village in Murshidabad district's Barabazar area, allegedly killed his mother Phuli Mahato ... word on Friday ...

religious practices, confessed to having committed the crime but spoke incoherently during interrogation.

'Incoherent statements'

"His statements were incoherent during interrogation. It is not clear why he committed the crime. He had some grudge against his mother for not getting him married and also said he was forced to choose

Remembering a holy journey

Curfew relaxed in Bhadrak

Social media blocked to stop rumours

STAFF REPORTER
BHUBANESWAR

Curfew was relaxed for four hours in Bhadrak town in Odisha, with no incidents of violence or arson reported since Friday evening.

The curfew was relaxed from 8 a.m. to 11 a.m. on Sunday but later extended till 12 noon to allow people to procure essential commodities, even as security forces kept a close vigil, a senior official said.

The administration, how-

vehicles damaged, Bhadrak PS in-charge Jadunath Jena said.

Prohibitory orders under Section 144 remained in force in nearby Dhamnagar and Basudevpur, a police official said. Deployment of security personnel was strengthened at vulnerable pockets and frequency in patrolling was increased.

"There has been no fresh violence in the town. We are taking several confidence-building measures," said A

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ
ಮುಕ್ತಛಂದ
ಭಾನುವಾರ, 16 ಏಪ್ರಿಲ್ 2017

ಮಾವು ಬಂತು ಮಾವು! ಬಹುಪರಾಕ್!

ಬೇಸಿಗೆಯ ಪ್ರಖರತೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿತವೆನ್ನಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾವಿನಹಣ್ಣು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಮಾವೆನ್ನುವುದು ಬಿಸಿಲ ಕಡಲೊಳು ತೇಲಿಬರುವ ಹಾಯಿದೋಣಿ. ಹಣ್ಣುಗಳ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ. ಕವಿಗಳಿಗಂತೂ ಮಾಮರ ಹಾಗೂ ಮಾಫಲದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿ. ಈ ರಸಫಲದ ಕುರಿತ ಇಲ್ಲಿನ ಬರಹ ಮಾವಿನ ಸವಿಯಷ್ಟೇ ರುಚಿಕರವಾದುದು.

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಈ ಸಲವೂ ನಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲಿನ ಮಾವಿನಗಿಡ ಮೈತುಂಬ ಹೂತಳೆದು ಸಿಂಗರಿಸಿದ ತೇರಿನಂತೆ ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಅದರ ರೆಂಬೆತುದಿ ಮೊಂಡುಬೆರಳಂತೆ ಉಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತಿದ್ದೆ. ಅವು ಹೂಗೊಂಚಲನ್ನು ಹಡೆಯಲು ಕಾದಿರುವಂತೆ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಮೂಡಣದ ಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿದ ಒಂದು ಮುಂಜಾನೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ, ಮೊಗ್ಗಿನ ಕುಡಿಗಳೊಡೆದು ಸಣ್ಣನತ್ತುಗಳಂತೆ ಹೂಗಳಾದವು. ಬಳಿಕ ಪಚ್ಚೆಕಾಳುಗಳಂತೆ ಮಿಡಿಗಳು ಮೈದೋರಿದವು. ಅವು ನೀಳತೊಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಉಯ್ಯಾಲೆಯನ್ನೂ ಆಡಿದವು. ಈಗ ಕಾಯಿ ಹಸಿರುತನ ಕಳಕೊಂಡು ನಸುಗೆಂಪೇರತೊಡಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಅದು ಗಿಡದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹುಲ್ಲುಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಹೊಂಬಣ್ಣ ತಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಯಬೇಕು.

ಮಾವು, ತನ್ನ ಒಗರು ಬಿಟ್ಟು ಹುಳಿ ಕಳಕೊಂಡು ಸಿಹಿಯಾಗುವುದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸದಾ ವಿಸ್ಮಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ನನ್ನೊಳಗಿನ ಎಳವೆಯ ನೆನಪನ್ನು ಮೀಟಿ ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮೂರು, ಹಸಿರುಸೇನೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದಂತೆ ಮಾವು ಅಡಕೆ ತೋಟಗಳಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡಿ ಕೆರೆಗಳಿಂದಲೂ ಆವೃತವಾಗಿದೆ. ಎಂತಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ನೆಲದ ಮೇಲಿಗಿಂತ ಸರಾಗವಾಗಿ, ನೀರು ಮತ್ತು ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಚಲಿಸುವುದನ್ನು ಬೇಗನೆ ಕಲಿಯುವರು. ಅವರು ಮರವೇರಲು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ತೋರುವ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಎಳ್ಳುಕಾಳಿನಷ್ಟು ಓದುಬರೆಹಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದರೆ, ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರೊ? ಮಿಡಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಗುವ ಅವರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ, ಸೀಜನ್ನಿನ ಕೊನೆಯ ಹಣ್ಣು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವ ತನಕ ಚಾಲ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ನಾನೊಂದು ಟೋಳಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಾವಿನ ತೋಪುಗಳಿಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಗ್ಯಾಂಗಿನಲ್ಲಿ ಪೊದೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕಾವಲು ಕಾಯುವ, ಚಕಚಕ ಗಿಡಹತ್ತುವ, ಕಾಯಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಓಡುವ ಪರಿಣತ ದಳಗಳಿದ್ದವು. ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ತಪ್ಪಿ, ನಿಷ್ಕರುಣ ಮಾಲೀಕರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಧರ್ಮದೇಟು ತಿನ್ನುವುದೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂತಲೇ ಕಟಾವು ಮುಗಿದ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಂಕಲ್' ಮುರಿಯುವುದು ನಮಗೆ ಖುಷಿ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಹಂಕಲೆಂದರೆ, ತೋಟದವರ ಕುಯಿಲಿಗೆ ಸಿಗದೆ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರಬಹುದಾದ ಕಾಯಿಯ ಹುಡುಕಾಟ. ಗಿಡದಡಿ ನಿಂತು ಕತ್ತೆತ್ತಿ ಕಣ್ಣನ್ನು ಚೂಪಾಗಿಸಿ ಎಲೆಗಳ ನಡುವೆ ದಿಟ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುವುದು; ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅಲುಗಿಸಿ ಎಲೆಮರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಯಿ ಹೊರಗಾಣುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು; ನೂಲುಕುಕ್ಕೆಯ ರಿಂಗಿನೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೀಳುವುದು; ಕೆಳಗೆ ತಾಟು ಹಿಡಿದು ನಿಂತವನ ಮೂಲಕ ಹುಶಾರಾಗಿ ಇಳಿಸುವುದು. 'ಕಾಯಿಳಿಸುವ' ನುಡಿಗಟ್ಟಿನ ನವಿರುತನ ನನಗೆ ಹೊಳೆದಿದ್ದೇ ಹಂಪಿ ಸೀಮೆಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಹೂವನ್ನು ಗಿಡದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ 'ಹರಿಯೋದು' ಎನ್ನುವರು. ಮಾವಿನಕಾಯಿ 'ಇಳಿಸುವುದು' ಜತನದ ಕಾರ್ಯ. ದಪ್ಪತೊಗಲಿನ ಮಲಗೋಬ, ಬಾದಾಮಿ ಪೆಟ್ಟು ತಡೆಯಬಲ್ಲವು. ರಸಪುರಿ ಬಲು ನಾಜೂಕು. ಬಿದ್ದರೆ ಹೋಯಿತು.

ಕಾಯಿಳಿಸುವಾಗ ಗಿಡವೇ ಸುಗಂಧ ಸುರಿಸಿದಂತೆ ಸೊನೆಯ ಗಮಲು ಹರಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಾಗಿದ ಹಣ್ಣು ಹಬ್ಬಿಸುವ ಕಂಪಿಗಿಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಮಧುರ. ಚೇಣಿದಾರರು ಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯಿ ಹೇರಿಕೊಂಡು ತರುವಾಗಲಂತೂ ಸೊನೆಯ ಮೆರವಣಿಗೆಯೇ ತೆಗೆದಂತೆ. ಅನುಭವಸ್ಥರು ಸೊನೆಯ ಪರಿಮಳದಿಂದಲೇ ತಳಿ ಹೇಳಬಲ್ಲರು. ಕೆಲವು ತಳಿಗಳು, ತೊಟ್ಟು ಮುರಿವಾಗ ಪಿಚಕಾರಿ ಹೊಡೆದಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸೊನೆ ಹಾರಿಸಿ, ನಾವು ತಕತಕ ಕುಣಿಯುವುದನ್ನು ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದುಂಟು. ಇದು ಕಾಯಿ ತನ್ನನ್ನು ಗಿಡದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಯ್ಯಿಯಂತೆಯೂ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಬಿಸಿಲನಾಡಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕಿ ಬೆಳೆಯುವ ಕಸಿಮಾವು, ಮಲೆನಾಡಲ್ಲಿ ಚಳಿಜ್ವರಕ್ಕೆ ಕುಗ್ಗುವ ರೋಗಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅರೆಮಲೆನಾಡಿನ ನಮ್ಮ ಸೀಮೆಯ ಮಸಾರಿ ನೆಲ, ಅತಿಯಲ್ಲದ ಮಳೆಗಾಲ, ಹಿತಮಿತ ಚಳಿ, ಮಾವಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತೆ. ಜನ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲೋ ತೋಟದ ಬೇಲಿಯಲ್ಲೋ ಒಂದಾದರೂ ಮಾವು ಸಾಕುವರು. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ತಿಂದು ನಂಟರಿಗೆ ಹಂಚಿ ಉಳಿದಿದ್ದು ಕೈಖರ್ಚಿನ ಬಾಬತ್ತು. ನಾನು ಕಂಡಂತೆ, ಬಡವರು ಹರಬರಕ ಮನೆಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಳ್ಳೇ ಹಣ್ಣನ್ನು ಸಂತೆಗೊಯ್ಯುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಕಾಯನ್ನು ಬಣವೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಇದರ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬಣವೆ ಹೆಗ್ಗಣ ಕೊರೆದ ನೆಲದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಗಲು ಬಿಟ್ಟರೆ ತಾನೇ? ದಿನಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಸಲ ಕಾಯನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಮೂಸಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳನ್ನು ಅದುಮಿ ಚೆಕ್ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಹಗಲು ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವು ಮಾವಿನ ಬೆದೆಹತ್ತಿ ತಿರುಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು, ಅಪ್ಪ ಒಂಟಿಮರ ಚೇಣಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಕುಯಿಲಿನ ದಿನ ಗಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅಡುಗೆ ಮಾಡುಂಡು, ಕಾಯಿಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕಾಯಿ ಕತ್ತಲುಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನೊಳಗೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕೂರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಂಪು ಮನೆತುಂಬ ಹರಡುವ ತನಕ 'ಅಡಿ' ಕೆಡಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಡಿ ತೆಗೆದ ವಾರಕಾಲ ಮಾಡಿದಡುಗೆಗೆ ಉಣ್ಣುವವರೇ ದಿಕ್ಕಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಸುತ್ತ ಸುವಾಸನೆ, ಓಟೆ, ಸಿಪ್ಪೆ, ಕೈಬಾಯೆಲ್ಲ ಅಂಟು. ಈ ಸಹಜ ಪರಿಮಳ ರುಚಿ, ಕಾರ್ಬೈಡ್ ಹಾಕಿ ಬಲವಂತಕ್ಕೆ ಹಣ್ಣಾಗಿಸಿದರೆ ಕಾಣದು. ಸಹಜ ಮಾಗುವಿಕೆಗೂ ಕಾಯಲಾಗದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅವಸರ ಮರಾಸೆಗಳು, ಕಂಪನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಿನ್ನುವ ಸುಖವನ್ನೂ ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟಿವೆ.

ಲೋಕದ ಬಹುತೇಕ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಹೆಸರೊಳಗಿನ 'ಮ'ಕಾರವು ಮಾಂಗಾಯ್, ಮ್ಯಾಂಗೊ, ಆಮ್ರ, ಆಮ್ ಮಾವಿಗೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಇರಬೇಕು. ಕೆಲವರು ಮಾವನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ತಾಯಿಯೆದೆಗೆ [illegible] ಕೂಸಿನಂತಾಗುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಹಣ್ಣನ್ನು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಹಿಸುಕಿ, ಉಕ್ಕಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ರಸವನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಂಡು, [illegible] ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂದ ಯೋಗಿಗಳಾಗುವರು. [illegible] ಹೀಗೆ ರಸಪಾನ [illegible] ಮಾವನ್ನು ಕೊಯ್ದು ತಿನ್ನುವರು [illegible]

ಕಾಗದದ ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ನೀಟಾಗಿ ಜೋಡಿಸಿ ಝಗಮಗಿಸುವ ದೀಪಗಳ ಬೆಳಕಿನಡಿ ಇಡುವ ಅಂಗಡಿಯವರು, ಉರುಟು ಉಂಡೆಯಂತಿರುವ ಜೇನೋಟೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ, ಸಿರಿವಂತರ ಮನೆಯ ಔತಣದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ಕೊನೇ ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಕೂರಿಸುವಂತೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪೆ ಹಾಕುವರು. ಈ ತಬ್ಬಲಿಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಡಿ ಮರ್ಯಾದೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಡಜನ್ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. ಈ ದೇಶೀಫಲವನ್ನು ಒಂದೇ ಬೈಠಕ್ಕಿಗೆ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದರ ಒಂದು ಓಟೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಂಜೆತನಕ ಮನೆಯತ್ತ ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸೀಜನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಅಂಗಿಗಳು ರಸಪಾನ ಮಾಡಿ ತಾಡಪಾಲಿನಂತೆ ಸೆಟೆಯುವುದುಂಟು.

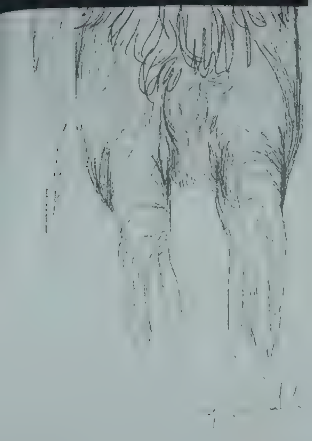
ಓಟೆ ಎಂದಾಗ ಎ.ಕೆ. ರಾಮಾನುಜನ್ ಹೇಳಿದ ಕತೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದೂರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ರಾಜ. ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವಿರಲಿಲ್ಲ. (ರಾಜರಿಗೇ ಯಾಕೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆಯೊ?) ಆಗ ಋಷಿಯೊಬ್ಬ ಮಾವನ್ನು ಮಂತ್ರಿಸಿ ರಾಣಿಗೆ ನೀಡುವನು. ತಿರುಳನ್ನು ಮೆದ್ದ ರಾಣಿ, ಓಟೆಯನ್ನು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆಸೆಯುವಳು. ಕೆಳಗೆ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಡಾಡಿ ಮೇಕೆಯೊಂದು ಅದನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ರಾಣಿಗೆ ನವಮಾಸವಾದರೂ ಗರ್ಭ ಕಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಕೆ ರಾಜಕುವರನನ್ನು ಹಡೆಯುತ್ತದೆ. ಲೋಕವು ನಿಕೃಷ್ಟವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲೇ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಮಗ್ರಿಯಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಲು ರಾಮಾನುಜನ್ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಿದೆ. ಓಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂತಾನಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಚೀಪುವ ಖುಷಿ ಮಾತ್ರ ಬೇಜಾನಿದೆ.

ಮಾವುಸೆಳೆತ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅದೆಷ್ಟೋ ಅಪಮಾನಗಳಿಗೆ ದೂಡಿದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ಕೊಯ್ಯಲು ನನಗೆ ಈಗಲೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಓಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ತಿರುಳು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆಂದು. ನನ್ನ ದುರಾಸೆ ಕಂಡು ಅಮ್ಮ 'ನೀನು ಮಾವಿನ ಹುಳವಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತೀಯ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾನು ಈ ಮಧುರ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಖುಷಿಪಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ರಸ ಕುಡಿದು ಅಲ್ಲೇ ಈಜಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು ಎಂದು. 'ರಸವೇ ಜನನ, ವಿರಸವೇ ಮರಣ' ಎಂದು ಕವಿನುಡಿಯಿದೆಯಷ್ಟೆ. ಅದ್ವೈತಿಗಳೆಲ್ಲ ರಸವಾದಿಗಳೇ. ಕದ್ದು ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣು ತಿನ್ನುವವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಸ ಮತ್ತು ರಸಜೀವಿಗಳ ನಡುವೆ ತರತಮ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾವುಚೌರ್ಯ ಜನರ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕಿರಬೇಕು. ಎಂತಲೇ ಜನರಿಗೆ 'ಯಾರಿಗ ಕೇಳಿ ಕಾಯಿ ಕಿತ್ಕೊಂಡೆ?' ಎಂದು ಜಬರಿದರೆ, 'ಏ! ತಿನ್ನಾಕೊಂದು ಕಾಯಿ ಕಿತ್ಕೊಂಡರೆ ನಾಯಿ ಆಡದಂಗ್ ಆಡ್ತೀಯಲ್ಲಪ್ಪ' ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನೇ ಆರೋಪಿ ಮಾಡುವರು. ಈ ತಾಪತ್ರಯವೇ ಬೇಡವೆಂದು ನಾನು ನಮ್ಮ ಗಿಡ ಕಾಯಿ ಕಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಜನತೆಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ರದ್ದುಮಾಡಿ ಪೊಲೀಸನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತೇನೆ. ಬೀದಿ ಹುಡುಗರು [illegible] ಕಾಂಪೌಂಡಿಗೆ [illegible] ಬಿಗಿಸುವುದು. ಗಿಡದ ಕೆಳಗೇ [illegible] ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಲೋ ಇರುವುದು; ಕೋತಿಗಳು ಬಂದರೆ ಪಟಾಕಿ ಹಾರಿಸುವುದು ಮಾಡತೊಡಗುತ್ತೇನೆ. ಮಾಜಿಚೋರನಿಗೆ ಹಾಲಿಚೋರರನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ನೈತಿಕ ಅಧಿಕಾರವಿದೆಯೇ? ಈ ನೈತಿಕಪ್ರಶ್ನೆ ಸುಗ್ಗಿವಾಗೆಲ್ಲ ಕತ್ತುಹಿಡಿದು [illegible]

ಕಂಡವರ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಮಾವನ್ನು ಕಂಡರೆ [illegible] ಕೈ [illegible] ಅನ್ನುತ್ತವೆ. ಈಚೆಗೆ ಕಡಲ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಹೋದಾಗ, [illegible] ಗೆಳೆಯರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಮನೆಯವರು ನಮಗಾಗಿ ಮೀನಿನ ಊಟ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಮನೆ ತುಂಬ [illegible] ಸುಗಂಧ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಹೋದೊಡನೆ ಗುರುತಿಸಿದೆ

3ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ...

ಶಿಕಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಗಾತಿ ಸಹ ಸೋಲೊನ ನೆರವಿಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೇಟೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಡವಲು ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮರಿಗಳ ಹಸಿವನ್ನು ತಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಅಸಹಾಯಕ ಮರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ, ಏನಾದರೂ ಯಡವಟ್ಟಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದವು.

ಆಗ, ಮರಿಗಳಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಮರಿಗಳನ್ನು ನಾವಿನ್ನೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೂಡಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸಿದ್ದರೂ ಖಚಿತವಾಗಿ ಅದು ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೂಡ ನಮಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಇದ್ದಕಿದ್ದಂತೆ ಗುಡ್ಡದ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಓಡಿದಂತಾಯಿತು. ಬೆಂಕಿಯ ಉಂಡೆಯಂತಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು ಅದರ ಬೆನ್ನತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದೇನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಾಗ ನಮಗೆ ರೋಮಾಂಚನವಾಗಿತ್ತು.

ಸೋಲೊ ದೊಡ್ಡ ಚಿರತೆಯೊಂದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿತ್ತು. ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿರತೆ ಸಣ್ಣ ನೆಲ್ಲಿಮರವೊಂದರ ಮೇಲೆ ಜಿಗಿದು, ನೆಲದಿಂದ ಕೇವಲ ಹತ್ತು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ರೆಂಬೆಯೊಂದರ ಮೇಲೇರಿ ಹೇಗೋ ಜೋಲಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ಒಂದೆರಡು ಸೆಕೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿ, ನೆಲ್ಲಿಮರದ ಬುಡದ ಪೊದರುಗಳಿಂದ, ಚಿರತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ರೆಂಬೆಯತ್ತ ಸೋಲೊ ಚಿಮ್ಮಿ ಹಾರಿಬಿದ್ದದ್ದು ಕಂಡಿತು. ಬೈನಾಕುಲರ್‌ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸೋಲೊ ಹಾರಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಚಿರತೆ ತನ್ನ ಉದ್ದನೆಯ ಬಾಲವನ್ನು ಮೇಲೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ದಂತಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಗುರುಗುಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಮರದಿಂದ ಹಾರಿದ ಚಿರತೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡಿತು. ಸೋಲೊ ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತ್ತು. ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೆಡೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದವು.

ಮರುದಿನ ಗುಡ್ಡದ ಬಳಿ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸೋಲೊ ದಂಪತಿಗಳ ಸುಳಿವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕುರುಹುಗಳೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ಹಲವು ದಿನಗಳ ಹುಡುಕಾಟಕದ ಬಳಿಕ, ಸೋಲೊನ ಗೂಡಿದ್ದ ಗುಡ್ಡದಿಂದ ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾಡುನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಂಡೆವು. ಅವುಗಳೊಡನೆ ಎರಡು ಬಹಳ ಪುಟ್ಟ ಮರಿಗಳಿದ್ದವು. ಅದು ತೀರಾ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಾಡುನಾಯಿಗಳು ಎಂದೂ ಅಷ್ಟು ಪುಟ್ಟ ಮರಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕರೆತರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಏನಿದ್ದರೂ, ಮರಿಗಳಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತು ಎಂಬತ್ತು ದಿನಗಳು ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕವೇ ಗೂಡಿನಿಂದ ಹೊರತರುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡಾಕ್ಷಣ ಆ ಕಾಡುನಾಯಿಗಳು ಗುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದವು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ. ಹುಡುಕಾಡಿ, ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದೆವು.

ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವು ಸೋಲೊ ದಂಪತಿಗಳೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಮೊದಲಿಗೆ ಸೋಲೊನನ್ನು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬಳಲಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಅದರ ಮೈಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಗಾಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಮ ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ [illegible] ಮೈಮೇಲೆ [illegible]

ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪು ಯಾವ ಸುಳಿವೂ ನೀಡದ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿತ್ತು. ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಸದ್ದುಗಳು ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಸದ್ದುಗಳು ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಸುಕಿದಂತೆ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಭೀಕರವಾಗಿದ್ದ ಆ ಘಟನೆ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತು. ಆ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಸೋಲೊ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂಗಾತಿ ಎತ್ತ ಹೋದವೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ.

ತಾಸಿನ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಸೋಲೊನನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಅದು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಸೀಟಿಹಾಕುತ್ತಾ ಸಂಗಾತಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಬಳಿಕ, ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ, ತಾನು ಹಿಂದೆ ಗೂಡು ಮಾಡಿದ್ದ ಗುಡ್ಡದತ್ತ ಅದು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದೆವು. ನಂತರ ಅದರ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನು ಕಾಡಿನ ಬೇರೊಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಮಾಡಿದೆವು. ಆಕೆ ಸಹ ಅದೇ ಗುಡ್ಡದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಸಾಗಿದ್ದಳು. ಬಹುಶಃ ಇದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಎದುರಾಗುವ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದಾಗುವ ತಂತ್ರವಿರಬಹುದು.

ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಇದೇ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ವೀರಪ್ಪನ್ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಿದ್ದೆವು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ತಂಡದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇಳಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹೊಟ್ಟೆಯಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೈಕಟ್ಟನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದೆಂದು, ಪಾದರಸದಂತೆ ಚುರುಕಾಗಿ ಓಡಾಡಬಲ್ಲರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ನಮಗೆ ನಿರಾಶೆಯಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ನಂತರ ಅದು ಬೊಜ್ಜು ತುಂಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲವೆಂದು, ಅಂಗಿಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಅಡಗಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವರೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಪೊಲೀಸರ ಕಾರ್ಯಚರಣೆಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಗ ದಿಕ್ಕುದೆಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಪರಾರಿಯಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಎದುರಾದಲ್ಲಿ, ಮುಂದಿನ ಏಳೆಂಟು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಬದುಕುಳಿಯಲು ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನಷ್ಟೇ ಆ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಅವರು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದು ಅನುಭವಗಳಿಂದ. ಆ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಜೀವದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಅವರು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮರುತಲುಪಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ. ಇದು ನಾವು ಸರಳೀಕರಿಸಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೀವು ಹಾದಿತಪ್ಪಿದಾಗ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿದ್ದೇವೆಂಬ ಅರಿವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಬದುಕುಳಿಯುವ ಅಪೂರ್ವ ವಿದ್ಯೆಗಳು. ಕಾಡುನಾಯಿಗಳಲ್ಲೂ ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿರಬಹುದು.

ಸತತವಾಗಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಇಂತಹ ಗಂಡಾಂತರಗಳಿಂದ ಸೋಲೊ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಿಪಕ್ವತೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾಗಿತ್ತು.

ಅನೇಕ ಬಾರಿ ನಾವು ಸೋಲೊ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದನ್ನು, ಬೇಟೆಯಾಡಿದ್ದ ಬಲಿಯನ್ನು ಕಬಳಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಅದು ಬೇಟೆಯಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾವೆಂದು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ, ಕಾಡುನಾಯಿಗಳು ಹಿಡಿದ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಕದ್ದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಅವು ಮನುಷ್ಯನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಕ್ಷಣ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

ಆದರೆ ನಾವು ಸೋಲೊನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾ ಹದಿನೆಂಟು ತಿಂಗಳೇ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಅದು ತನ್ನ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾವು ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹಾಗಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ, ಅದರ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದು ಅರಿತಿರಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಸೋಲೊ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಲು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚಳಿಗಾಲ ಆಗಮಿಸಿತ್ತು. ಸೋಲೊ ದಂಪತಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಮರಿಮಾಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದ್ದವು. ಆದರೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸದಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಐದು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಬೇರೊಂದು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಮತ್ತೆ ಮರಳಿದಾಗ ಸೋಲೊ ದಂಪತಿಗಳು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬ ಕುತೂಹಲ ಕಾಡಿತ್ತು. ಅವು ನಿಗದಿತವಾಗಿ ಮರಿಮಾಡುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಡುನಾಯಿಗಳ ಸುಳಿವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಲದ್ದಿಗಳು ಸಹ ಬಹಳ ಹಳೆಯದಾಗಿದ್ದವು. ಅನೇಕ ದಿನಗಳು ಉರುಳಿದವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಕುರುಹೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೇನೋ ನಡೆಯಬಾರದ ಘಟನೆ ನಡೆದಿರುವ ಆತಂಕ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡತೊಡಗಿತು.

ಅದೊಂದು ಮುಂಜಾನೆ, ಜೀಪಿನ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಾಗ, ಪೊದೆಯೊಂದರಿಂದ ಒಂದು ಕಾಡುನಾಯಿ ಹೊರಬಂತು. ನಮ್ಮತ್ತ ದೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾ ನಿಂತ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಕಾಡುನಾಯಿ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಬಳಿಕ ಪೊದೆಯತ್ತ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿತು. ಮತ್ತೆ ದೀರ್ಘ ಸಮಯ ನಮ್ಮನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತಿತು. ಅದು ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ ಹಾಗೂ ದಣಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಆದರೆ ಆಕೆ ಸೋಲೊನ ಸಂಗಾತಿಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಪೊದರಿನತ್ತ ನೋಡಿದಳು. ಆಕೆ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಕೆಲವೇ ಸೆಕೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಲಿಗಳು ಉರುಳಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಮರಿಗಳು ಪೊದೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದವು. ನಮ್ಮ ಜೀಪನ್ನು ನೋಡಿ, ಬೆಚ್ಚಿ, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಓಡಿ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾದವು. ಆದರೆ, ಆಕೆ ಮಾತ್ರ ರಸ್ತೆಯ ಮಗ್ಗುಲಿನ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಶಾಂತವಾಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದಳು. ತಾಯಿ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡ ಮರಿಗಳು ಹಿಂಜರಿಕೆಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಒಂದೊಂದೇ ಹೊರಬಂದು ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತವು. ಅಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಏಳು ಮರಿಗಳಿದ್ದವು. ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ, ಮತ್ತೊಂದು ಮರಿ ಹೊರ ಬಂತು. ಅವು ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಮರಿಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಡುನಾಯಿಗಳು ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಸಣ್ಣ ಮರಿಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಬೆಳೆಸುವ ವಾಡಿಕೆಯಿತ್ತು.

ವಾಸನೆಯಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೋ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ನಮ್ಮ ಗುರುತು ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಅದಂತೂ ಖಚಿತ. ಆ ಕ್ಷಣ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಾರ್ಥಕ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿತ್ತು. ಇದು ಕಾಡುನಾಯಿಗಳೊಂದಿಗಿನ ನಮ್ಮ ದೀರ್ಘ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಒಂದು ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಕ್ಷಣ.

ಈ ವೃತ್ತಾಂತದ ವೇಳೆ ಸೋಲೊ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಬೇಟೆಗೆ ತೆರಳಿರುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಸನ್ನಿವೇಶವೇ ವಿವರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಆಕೆ ಏನನ್ನೋ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ಒಂದೇ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿದಳು. ನಂತರ ಸೀಟಿ ಊದಿದ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿ ಸದ್ದು ಬಂದ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ಓಡಿದಳು. ಎಂಟೂ ಮರಿಗಳು ಆಕೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದವು. ನಾವು ಸಹ ಆ ಜಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆವು. ಬಹುಶಃ ಸೋಲೊ ಬೇಟೆಯಾಡಿತ್ತು. ತನ್ನ [illegible]

[illegible] ವಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಚ್ಚಿಗೆ [illegible] ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ [illegible]

ಮೃಗಶಿರಾ 3.4. ಆರ್ದ್ರ. ಪುನರ್ವಸು 1.2.3
ಸರಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ [illegible] ಲಾಭವಿರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ [illegible] ತೀರಿಸಬಹುದು. ಸ್ವಲ್ಪ [illegible] ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುನರ್ವಸು 4. ಪುಷ್ಯ. ಆಶ್ಲೇಷ
ಈ ವಾರ ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಒರಟಾಗಬಹುದು. [illegible] ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಆದಾಯ ಜಾಸ್ತಿ. ನಿಮ್ಮ [illegible] ಸಹಾಯವನ್ನು ಮಾಡುವರು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ [illegible] ಹೆಂಗಸರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೂಳೆ ನೋವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡಬಹುದು.

ಮಖ. ಪೂರ್ವ ಫಲ್ಗುಣಿ. ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುಣಿ 1ನೇ ಪಾದ
ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಧನಾದಾಯವಿರುತ್ತದೆ. [illegible] ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳು ಒದಗುತ್ತವೆ. [illegible] ಸಹಕಾರ ದೊರೆತು ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಸೀರೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಪಾದನೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುಣಿ 2.3.4. ಹಸ್ತಾ. ಚಿತ್ತಾ 1.2ನೇ ಪಾದ
ಸುಧಾರಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ [illegible] ಕುಂಚ ಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿತವರಿಗೆ ಬಹಳ ಧನ ಸಂಪಾದನೆ [illegible] ಈ ವಾರ [illegible] ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುವಿರಿ. [illegible] ವಹಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಆಸ್ತಿಯ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೋಸವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಚಿತ್ತಾ 3.4. ಸ್ವಾತಿ. ವಿಶಾಖ 1.2.3
ನೀರಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ತಪ್ಪಬಹುದು. [illegible] ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತುಂಬಾ ಚಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ [illegible] ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿರಿ. ಪೂರ್ವಜರ ಆಸ್ತಿಯ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ [illegible] ದೈವಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುವಿರಿ.

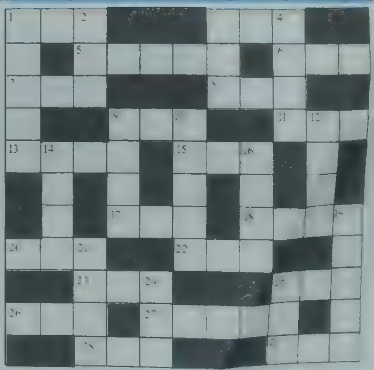
ವಿಶಾಖ 4. ಅನೂರಾಧ. ಜೇಷ್ಠ
ಈ ವಾರದ ಆರಂಭ ಬಹಳ ಪ್ರಫುಲ್ಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. [illegible] ಹರಿವು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳಿವೆ. ನಿಮ್ಮ [illegible] ಹೇರುವುದು ಉತ್ತಮ. ಸಾಲ ವಸೂಲಿಯನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದು.

ಮೂಲ. ಪೂರ್ವಾಷಾಢ. ಉತ್ತರಾಷಾಢ 1ನೇ ಪಾದ
ನಿಮ್ಮ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಸನ್ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಿರಿ. ಅಧಿಕ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲು ಮನ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ ಈ ವಾರ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿನ್ನ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡುವಿರಿ.

ಉತ್ತರಾಷಾಢ 2.3.4. ಶ್ರವಣ. ಧನಿಷ್ಠ 1.2 ನೇ ಪಾದ
ನಿಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಆಲೋಚನೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಹೊಳೆದು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಧನಾದಾಯ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನಡವಳಿಕೆಯು ಬಹಳ ಚುರುಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಧನಿಷ್ಠ 3,4. ಶತಭಿಷಾ. ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ 1.2.3
ನೀವು ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೈಪುಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಉತ್ತಮ ಹೆಸರು ಮಾಡುವಿರಿ. ಧನ ಸಂಪಾದನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಬೇಡ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಸ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು [illegible]

ಪೂರ್ವಾ ಭಾದ್ರ 4. ಉತ್ತರ ಭಾದ್ರ. ರೇವತಿ
ಧನ ಸಂಪಾದನೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಹಮ್ಮು ನಿಮ್ಮನ್ನು [illegible] ನಿಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರದ ನಡೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಮುಳುವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ನಾಟ್ಯ ಕಲಿಯುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ವಾರ. ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿಗೆ ವೇತನ ಏರಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬಡ್ತಿ ಸಹ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

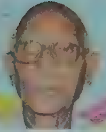

ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕೆ

[illegible]

ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ

[illegible]

नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या

माझे सासरे - आपटेदादा

आरती आपटे

लग्नाची सगळी गडबड संपली आलेली पाहुणे मंडळी परतली आणि मी नव्या घरात रुळायचा प्रयत्न करू लागले. चार पाच दिवसातच एक फरक मला अगदी प्रकर्षाने जाणवला दादा खूपच अबोल. माहेरी माझे बाबा खूपच बोलके. आम्हा चार भावंडांपैकी कोणीही जरी रागावलं असेल तर बाबांना त्याला बोलतं केल्याशिवाय करमायचं नाही.

माझ्या माहेरचं वातावरण खूप वेगळं. माझ्या बाबांना आपल्या कुटुंबाचा आनंद हेच एक ध्येय. बाबांच्या वडिलांचे म्हणजे माझ्या आजोबांचे एका अपघातात डोळे निकामी झाल्यावर जेमतेम १४–१५ वर्षांच्या माझ्या व त्यांच्या भावंडांचा सगळा वेळ घर चालवण्याच्या काळजीतच गेला. त्यामुळेच असेल कदाचित त्यांनी आपल्या कुटुंबाला सुखी आणि आनंदी ठेवण्यापलिकडे कधी विचारच केला नाही.

पण सासरी चित्र खूप वेगळं दादा नेहमी कामात त्यांच्याकडे सतत लोक असत. रात्री खूप उशिरापर्यंत काम करून दादा उशिरा उठत. मग पेपर वाचतच दूध पिणे आणि जेवतानाही समोर पेपर

रोज जेवताना एक गंमत असायची. माझ्या सासुबाई (ज्यांना मी काकू म्हणत असे) मला म्हणायच्या, तू लवकर दही घे आणि यांना (म्हणजे दादांना) दे. मला असं वाटायचं की दादांना दही आवडतं म्हणून असं म्हणताहेत. मग मी एक चमचा दही घेऊन दादांना देत असे. मग एके दिवशी काकू हसत म्हणाल्या, अगं त्यांना शेवटी दही दिलं की ते चिनी मातीचा बाऊल धुवून टाकतात

खरंच दादांना कोणतंही काम असो 'हे बायकांनी करायचं, हे पुरुषांनी करायचं' असं कधीच वाटत नाही एखादं काम झालेलं नाही असं दिसलं तर ते करून टाकायचं एवढं साधं त्यांचं गणित आहे का केलं गेल नाही? कुणाचं काम होतं? हा विचारही त्याना शिवत नाही.

आणि सगळ्यात महत्त्वाचं म्हणजे ते काम केल्यावर 'मी केलं.' हे शब्द कधीच त्यांच्या तोंडून निघत नाहीत.

मी आणि काकू (सासूबाई) संकष्टीला उपवास करत होतो आणि साबुदाणा म्हणजे दादांना अजिबात आवडायचा नाही. 'असलं नि:सत्व खाणं कशाला खायचं' हा त्यांचा प्रश्न. मग कुंदा, फळं अशा गोष्टी आणून ठेवायचे आमच्यासमोर.

तसं बघता दादांना खाण्यापिण्यात कोणतीच गोष्ट आवडत नाही असे नाही. जे ताटात वाढून दिलं जाईल ते समाधानाने खायचं, एवढंच.

एरवी दादा रात्री २.३० ते ३ पर्यंत कॉम्प्युटरवर काम करत असतात. त्यामुळे सकाळी उशिरा उठतात.

पण कधी कधी ते खूप लवकर उठतात. ते कशासाठी, हे वाचून बहुतेकांना आश्चर्य वाटेल त्या दिवशी मला ताप आला होता. त्यामुळे मी लवकर उठू शकले नाही. बरोबर ६.३० वा. सकाळी दादांनी माझ्यासाठी गरम चहा आणला आणि म्हणतात कसे 'मी कधीच चहा पीत नाही, त्यामुळे कसा झालाय बघ.'

माझ्या डोळ्यात चटकन पाणी आलं. अशा गोष्टी कधीच विसरता येत नाहीत.

पाच वर्षांपूर्वी दादांचा एक खूप मोठा ॲक्सिडेंट झाला. राधानगरीहून यायला उशिर होईल असं सांगितल्यामुळे मी वाट बघत होते. रात्री २.३० च्या आसपास फोन आला. दादाच बोलत होते त्यांनी सांगितलं. 'आमचा ॲक्सिडेंट झालाय. काळजी करण्यासारखं काही नाही. केएलई हॉस्पिटलमध्ये ॲडमिट केलय येण्याची गडबड करू नको. उद्या मुली शाळेल्या गेल्या की ये.'

मी दुसऱ्या दिवशी केएलईन गेले आणि दादाना बघून क्षणभर घाबरलेच कारण दादाना पाठीच्या मणक्याला मार लागला होता आणि त्यांना कुशीवर वळता सुद्धा येत नव्हतं. पण धैर्य, मनाचं स्थैर्य तेच

पुढे अनेक महिने त्याना उठायला त्रास होत होता त्यामुळे एरवी कायम आपले कपडे, बेडशीट, शाल सगळं स्वत: धुणाऱ्या दादांना नाईलाजाने बाईला कपडे धुवायला द्यावे लागले पण प्रचड विल पॉवरच्या (इच्छाशक्तीच्या) जोरावर ते महिन्याभरातच पुन्हा सगळी काम करू लागले कधीही आपल्या दुखण्याचा बाऊ नाही आणि कामात तडजोड नाही

दादांच्या आणखी काही आठवणी सागाव्याशा वाटतात अंकिता (माझी मोठी मुलगी) अगदी लहान होती तेव्हा फटाक्याच्या आवाजाला खूप घाबरायची. त्यामुळे प्रत्येक गणेश चतुर्थीला तिला ताप येत असे. मग दादा तिला माडीवर घेऊन आपल वाचन किंवा लिखाण करत त्यामुळे मला स्वयंपाकात अजिबात त्रास होत नसे.

वरवर छोट्या वाटणाऱ्या या गोष्टींनी मनावर इतका खोलवर परिणाम केला की दादाबद्दलचा आदर नेहमी वाढतच गेला

त्यांच्या धैर्याचा अगदी अलीकडे घडलेला किस्सा सांगून थांबते.

१३ सप्टेंबरला दादा, सेवादलाच्या एका मिटिंगसाठी पुण्याला एकटेच गेले होते. त्याच दिवशी रात्री बेळगावला यायला निघाले. कधी कधी मिरजेला जाग आली नाही म्हणून कोल्हापूरपर्यंत जाऊन यावं लागलंय त्याना. त्यामुळे मिरज आलं तरी आपल्याला जाग येणार की नाही, याच विचारात दादा झोपी गेले झोपेत असतानाच त्याना कुणीतरी मिरज असं ओरडलेलं ऐकू आलं आणि घाईघाईत दादांनी आपली शाल हातात घेऊन बॅग घेऊन उतरायला लागले पण तेवढ्यात गाडी सुटलेली होती. उतरण्याच्या घाईत दादाचा पाय घसरला आणि प्लॅटफॉर्म आणि रूळ याच्यामधील चिचोळ्या जागेत ते पडले त्याची शाल रुळावर पडली आणि गाडीचे डबे त्यांच्यासमोरुन, शालीवरून पुढं जात होते दादांनाही क्षणभर काही कळल नाही मग ते प्लॅटफॉर्मवर चढले मग त्यांना समजल की ते स्टेशन सातारा होतं. तिथून दादांनी पुढची आलेली ट्रेन पकडली आणि मिरजेला आले आणि दुसऱ्या ट्रेनन बेळगावला स्टेशनवरून सिटी बसने घरी आले

घरी आल्यावर एवढच म्हणाले की, आज एक अदभूत आणि भयंकर घटना घडली. पण मी ती गोष्ट आजपासून दोन महिन्यानी सविस्तर सागणार अनुष्कानी बराच प्रयत्न केला पण दादा बधले नाहीत पुढे दोन महिन्यानतर दादानी हे सगळं सांगितलं दोन महिन्यांच्या गॅपबद्दल विचारल्यावर त्याच उत्तर धक्क करणार होत

ते म्हणाले, 'मी जर लगेच सांगितलं असतं तर तुम्ही सगळे दुसऱ्या दिवसापासून मला सगळीकडे जायला मनाई केली असती या मधल्या काळात मी सगळीकडे फिरलो. कधी एकटा, कधी कोणाबरोबर तुम्हाला हे पटवून द्यायच होत की मी आधीसारखंच काम करू शकतो आहे'. आता हे उत्तर ऐकल्यावर काय बोलणार?

अंकिता आणि अनुष्का दोघी नेहमी म्हणतात, 'दादासारख दहा टक्के जरी होता आल तरी आपण भारी व्यक्ती होऊ.'

समाज प्रबोधन करणारा कर्मयोगी व द्रष्टा कामगार नेता

पान २ वरून ▶

गावी प्रबळ ग्रामपंचायती स्थापण्यासाठी निवडणुका झाल्या. पंचायत राज्य कायदा नियमांचे आकलन सदस्यांना होत नसल्यामुळे गावचा विकास खुंटतो व अधिकाऱ्यांच्या भ्रष्टाचाराच्या प्रवृत्तीला खतपाणी मिळते हे थांबविण्यासाठी गिरीष कॉम्प्लेक्सच्या सभागृहात बेळगाव जिल्ह्यातील नवनिर्वाचित सभासदाचे भव्य शिबिर दादांच्या मार्गदर्शनाखाली भरविले होते ग्राम विकासाची खरी प्रेरणा या शिबिरामुळे यशस्वी झाली आणि दादांनी केलेल्या या कार्याचा विसर जनतेला कधीही पडणार नाही.

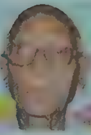
अन्याय निवारण समिती म्हणजे सामान्यांचा आधारवड

समाज प्रबोधनाच्या चळवळीमध्ये दादांनी अनेक प्रयोग केले आहेत अंधश्रद्धा या विघातक प्रवृत्तीमुळे समाज मागासलेला राहिला आहे. डॉ. दाभोळकर, नारायण अतिवाडकर, अशोक देशपांडे, अशोक याळगी आदी कार्यकर्त्यांच्या समवेत अंधश्रद्धा निर्मूलन ही चळवळ समाजात रुजविली आहे त्यासाठी अन्याय निवारण समितीच्या माध्यमातून ही चळवळ खेड्यापाड्यात फोफावू लागली आहे. हे त्यांचे कार्य अजोड व समाजाला आदर्शवत ठरले आहे.

दादांचा व्यवहारी दृष्टिकोन

कृतिशील जीवन हे त्यांच्या कार्याचे खरे मर्म आहे जीवनाकडे निर्भेळ व व्यवहारवादी दृष्टीकोनातून ते पाहतात सर्वसामान्य माणसावर झालेला अन्याय दूर होईपर्यंत ते सातत्याने झगडत राहतात. त्यांचे कार्य मुलवादी व सर्वस्पर्शीय आहे म्हणून जनमानसात त्यांना आदराचे स्थान प्राप्त झाले आहे सेवादलाच्या मुशीत तयार झाल्या कारणाने आपल्या जीवनाचे एक साचेबंद तत्त्वज्ञान त्यांनी जगासमोर ठेवले आहे. स्वावलंबन, स्वाभिमान व देशभक्तीची हाक मारण्यासाठी स्वकर्तृत्वाने आपले कार्य तेजोमय केले आहे. श्रमप्रतिष्ठा व श्रमपावित्र्य राबणाऱ्यांच्या अंगात कसे भिनवावे हे त्यांनी कृतीशील पावले टाकून सिद्ध केले आहे. संघर्षमय लढे देऊन कामगार चळवळीला एक चैतन्यमय दिशा प्राप्त करून दिली आहे न्यायाची चाड व शोषित समाजावर होणाऱ्या अन्यायाविरुद्ध लढत राहिल्यामुळे त्यांच्या बंडखोर वृत्तीला एक नवे तेज प्राप्त झाले आहे ९० वर्षांच्या कालखंडात सामाजिक परिवर्तनाच्या चळवळीतील अनेक [illegible] त्यानी अनुभवलेले आहेत खरा समाजवाद रुजविण्यासाठी देशातील [illegible] नेत्याबरोबर त्यांचा संबंध आला त्यांच्या कार्याचा गौरव चार [illegible] करून देणं अवघड आहे या वयातही कार्य करण्याची जिद्द व [illegible] सेवेसाठी चालविलेले प्रबोधन हे गौरवास्पद आहे त्यांच्या कार्याला [illegible] आमच्यासारख्या सामान्य कार्यकर्त्यांचा पाठिंबा राहील

तरुण भारत
रविवार
दि. १५ मे २०१६

नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या

परिवर्तन चळवळीचे शिलेदार

दिलीप नाईक

या विविध पैलुंचा धांडोळा घेतला तर हे सर्व पैलू दादांच्या आयुष्याला कृत्रिमपणे जोडले नाहीत हे लक्षात येते. अगदी प्रथम पासूनच म्हणजे वयाच्या साधारण सोळा सतराव्या वर्षीच दादांनी आपल्या आयुष्याची रुपरेषा पक्की केल्याचे जाणवते. १९४२ साली शिक्षण अर्धवट सोडून म. गांधींच्या भारत छोडो चळवळीत त्यांनी भाग घेतला. उर्वरित शिक्षण पूर्ण करून १९५४ पासून वकिली व्यवसाय स्वतंत्रपणे सुरू केला.

प्रथमपासूनच दादांनी वकिली व्यवसाय हा चरितार्थासाठी केला नाही समाजातील शोषित वर्गाच्या सहाय्यासाठीच वकिली केली कामगार न्यायालयात केवळ कामगारांच्याच केसीस दादांनी चालविल्या दिवाणी दावे सुद्धा प्रामुख्याने जनहितार्थ याचिका व प्रातिनिधीक स्वरुपाचे सार्वजनिक हिताचे खटले चालविले. यातील बरेच खटले दादांनी स्वखर्चाने अगदी सर्वोच्च न्यायालयापर्यंत चालविले

'न्यायालयीन सुधारणा' या नावाचे पुस्तक लिहून न्यायालयीन कामकाजामध्ये अनेक व्यवहार्य सुधारणा दादानी सुचविल्या या पुस्तकाच्या प्रती सर्वोच्च न्यायालय, महाराष्ट्र कर्नाटक हायकोर्टाचे न्यायाधीश यांना पाठविल्या सर्वोच्च न्यायालयाचे तत्कालीन न्यायाधीश श्री सव्यसाची मुखर्जी यांनी तर त्यांच्या सहीनिशी पत्र पाठवून पुस्तकाची प्रशंसा केली. न्यायालयीन सुधारणा करण्याचा मानस व्यक्त केला नंतर या संदर्भातच दादांनी न्यायालयीन सुधारणाबाबत एक जनहितार्थ याचिकाही दाखल केली. कर्नाटक सरकारने चुकीचा निर्णय घेऊन सहकार क्षेत्रातील कामगाराना न्यायालयात दाद मागण्यास मनाई केली या निर्णयाला आव्हान देणारी जनहित याचिका महाराष्ट्र कर्नाटक सीमाभागातील दोन लाख लोकांच्यावतीने केलेली जनहित याचिका, महाराष्ट्र सरकारने कर्नाटक सरकार व केंद्र सरकारविरुद्ध सीमाप्रश्नी केलेला दावा तो तयार करण्यापासून तो चालविण्यासाठी सर्वोतोपरी सहाय्य दादा २००४ पासून करताहेत येळ्ळुरमध्ये पोलिसांनी मराठी लोकावर केलेल्या दडपशाहीविरुद्ध राष्ट्रीय मानव हक्क आयोगाकडे दाद मागून त्याचा पाठपुरावा करण्याचे काम सुरू आहे बेळगाव महानगरपालिकेच्या चुकीच्या कर आकारणी पद्धतीवर आक्षेप घेऊन त्या बाबतीत प्रतिनिधीक स्वरुपाचे दावे तसेच रस्ता रुंदीकरणासंदर्भात नुकसान भरपाईसाठी प्रातिनिधिक खटले महानगरपालिकेविरुद्ध सुरू आहेत पोलिसांनी बेकायदेशीरपणे डांबून ठेवलेल्यांची सुटका असे जनहितार्थ प्रातनिधीक स्वरुपाचे खटले प्रामुख्याने दादांनी चालविले.

न्यायाधीश जर चुकत असेल तर त्याची चूक दुरुस्त करण्याचे काम वकिलाचेच असते पण त्यासाठी खूप धैर्य असावे लागते दादांनी सर्वोच्च न्यायालय व कर्नाटक हायकोर्टाच्या न्यायाधीशांनी केलेल्या चुकांबाबत त्यांच्या नाराजीचा धोका पत्करुन त्या त्यांच्या निदर्शनास आणल्या. 'सर्वोच्च न्यायालयाचे दोन दुर्दैवी चुकीचे निर्णय' असा न्यायाधीशांवर खरमरीत टीका करणारा लेख लिहिला दुर्दैवाने कोणत्याही कायदा विषयक मासिकाने तो लेख छापला नाही! दादा केवळ कोर्टामध्येच कार्यरत आहेत असे नाही अधिक व्यापक पातळीवर सरकारच्या विविध प्रस्तावित कायद्याचा अभ्यास करून त्यावर सखोल व सविस्तर टिपण करणे ही कामेदेखील ते सातत्याने करीत असतात मोदी सरकारच्या प्रस्तावित भू- संपादन कायद्यातील दुरुस्ती व कामगार कायद्यातील प्रस्तावित दुरुस्त्या याचा दादांनी सखोल अभ्यास करून त्याची सविस्तर समिक्षा करून त्यावर टिपणे तयार केली लोकसभेच्या अनेक सदस्यांना व विरोधी पक्षाच्या प्रतिनिधींना त्याच्या प्रती पाठविल्या या टिपण्णांचा उपयोग करून विरोधी पक्षानी मोदी सरकारला वेळोवेळी कोंडीत पकडले परिणामी हे दोन्हीही दुरुस्तीचे प्रस्ताव बारगळले राष्ट्रीयकृत बँकांनी काही बड्या धेंडांची १ लाख ४० हजार कोटीची कर्जे माफ करण्याचा निर्णय घेतला या निर्णयाला कायदेशीर आव्हान देण्याचे काम दादांनी सुरू केले आहे हे सर्व पाहता एक गोष्ट जाणवते की दादांनी वकिली व्यवसाय सुद्धा लोकाच्या व्यापक प्रश्नासंदर्भातच केला वकिली व्यवसायात त्यांनी नीतिमत्ता कसोशीने पाळली कधीही खोटे खटले चालविले नाहीत कधीही अवास्तव फी आकारली नाही प्रसगी स्वत:चे पैसे खर्च केले कोर्टात कधीही वशिलेबाजी, लाच देणे वगैरे प्रकार केले नाहीत

दादांच्या सामाजिक राजकीय कामामुळे बऱ्याचदा त्यांना तुरुंगवास भोगावा लागला त्यामुळे वकिलीत खंडही पडला पण त्याची तमा त्यांनी कधीही बाळगली नाही आणीबाणीत तर ते १६-१७ महिने तुरुंगात होते. महाराष्ट्र - कर्नाटक सीमाप्रश्नी त्यानी 'महाराष्ट्र कर्नाटका बॉर्डर डिस्प्युट' हे इंग्रजी पुस्तक लिहून या प्रश्नाचा सविस्तर व सखोल उहापोह केला. यामुळे सीमाप्रश्नाला एक नवे बळ प्राप्त झाले. या सर्व गोष्टी मांडण्याचे कारण हे की वकिली व्यवसाय सुद्धा किती व्यापक व सर्वंकष पातळीवर नीतिमत्तेने करता येतो हे ध्यानात यावे. दादा केवळ कामगारांचे वकील नाहीत ते कामगार नेतेही आहेत. अनेक असंघटीत क्षेत्रातील कामगारांच्या संघटना त्यांनी बांधल्या. त्यांच्या प्रश्नांना वाचा फोडली. प्रसंगी संघर्षही केला व कामगारांना न्याय मिळवून दिला.

कामगार चळवळीबरोबरच दादांनी सामाजिक परिवर्तन, सामाजिक न्यायासाठी सतत सघर्ष केला गोवा मुक्ती आंदोलनात त्यानी सक्रीय सहभाग घेतला गोवा विमोचन समिति व महाराष्ट्र एकीकरण समितीचे ते बरीच वर्षे चिटणीस होते साराबंदी आंदोलनात त्यानी भाग घेतला परिणामी त्याना बऱ्याचदा कारावास भोगावा लागला

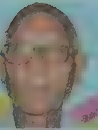
अंधश्रद्धा निर्मुलन समिती, अन्याय निवारण मंच, भ्रष्टाचार निर्मूलन समिती यासारख्या अनेक संघटना दादांनी उभ्या केल्या व त्याद्वारे अनेक लढे केले जिल्हा रुग्णालयातील भ्रष्टाचार, बुवाबाजी असे अनेक सामाजिक लढे त्यानी उभे केले. पण नंतर मात्र ते राजकारणापासून अलिप्त राहिले. या लेखाच्या मर्यादेमुळे काही ठळक व मोजक्या गोष्टीचाच येथे उल्लेख केला आहे तो सुद्धा ओझरता या सर्व गोष्टी दादा अकृत्रिमपणे व सातत्याने करत आले

१९४२ पासून दादांच्या आयुष्याचा हा आलेख विस्मयजनक आहे प्रथमपासूनच दादाचे आयुष्य हे विविधांगी सर्वंकष व समग्र आहे दादा इतक्या विविध पातळ्यावर कसे काय क्रियाशील राहतात? कोणता स्रोत त्याना ही अखंड उर्जा पुरवत असेल? याचे उत्तर दोन गोष्टीत आहे एकतर दादाचा अगभूत वैचारिक ताजेपणा! दादानी कधीही स्वत ला कोणत्याही एका विचारसरणीच्या दावणीला बांधून घेतले नाही समग्र सामाजिक परिवर्तनाच्या ध्येयासाठी जशी कोणतीही एकच विचारसरणी अंगिकारली नाही तसेच कोणत्याही विचारसरणीला विनाकारण दूरही ठेवल नाही त्यामुळे दादाची चिकित्सक वृत्ती कधी कोमेजली नाही व वैचारिक ताजेपणाही ! वेगवेगळ्या विचारसरणीतला कालबाह्य भाग दादा साक्षेपीपणाने टाळत गेले व जे जे उपयुक्त ते ते बिनदिक्कत स्वीकारतही गेले. दुसरी महत्वाची गोष्ट म्हणजे वकिली व्यवसाय, कामगार चळवळ, सामाजिक परिवर्तनाच्या चळवळी या सर्व गोष्टीत एक समन्वय, सुसवाद व समतोल कोणतीही तडजोड न करता साधण्याची अवघड किमया दादानी नैसर्गिक अंत:प्रेरणेने सहजपणे साध्य केली त्यामुळे दादाचे अवघे आयुष्य हे एकसंघ, अंर्तबाह्य एकसंघ राहिले जगासाठी एक प्रदर्शनीय, दर्शनीय आयुष्य व स्वत चे खासगी आयुष्य अशी कृत्रिम विभागणी व दुभंगलेपण त्यामुळे दादांच्या आयुष्यात दिसत नाही स्वच्छ, अंर्तबाह्य पारदर्शी, निष्कलंक अशीच जीवनशैली बनली त्यामुळे दादांनी स्वत.च्या कोणत्याही गोष्टीचा नगारा पिटला नाही व त्याचे कधी भांडवल केले नाही स्वत:चे आयुष्य स्वत च्या कल्पनेप्रमाणे घडविण्याचे भाग्य फार थोड्या लोकांना लाभले...! दादा त्यापैकी एक आहेत

आजपर्यंत अत्यंत काटकसरीने आयुष्य व्यतित करून दादांनी आपल्या सर्व कमाईचा पन्नास लाखांचा ट्रस्ट उभा केला आहे व आपली सर्व कमाई समाजाला परत केली आहे सध्या या जीवन विवेक प्रतिष्ठानचे कार्य नव्याने उभे रहत आहे दादाच्या सोबत अशोक देशपांडे शिवाजी कागणीकर ही नि:स्पृह मंडळी आहेत ही दिलासा देणारी गोष्ट

१९४२ पासून आजतागायत, सक्रीय असणारे दादा आज नव्वदीच्या पलिकडे गेले आहेत स्वत:चे आयुष्य स्वत: ठरवून त्यावर अथकपणे वाटचाल करणारे दादा त्यांची वाटचाल अशीच चालू राहावी दादाच्या आवडत्या गाण्याप्रमाणे शोषण मुक्त समाजाचे 'चलो बसाये नया नगर' चे स्वप्न साकार होईपर्यंत

तरुण भारत
रविवार
दि. १५ मे २०१६

नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या

अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीच्या कार्यक्रमात व्यासपिठावर ॲड. राम आपटे, शेजारी इतर मान्यवर

एक ऋषितुल्य व्यक्तिमत्त्व

डॉ. चैतन्य शिपूरकर, निपाणी

आयुष्यभर सामाजिक कार्य हे व्रत म्हणून सांभाळणाऱ्या आपल्यासारख्या समर्पित वृत्तीच्या समाजवादी कार्यकर्त्याचा वयाच्या नव्वदीमध्ये कार्य पूर्ण जोमाने सुरू असताना गौरव होतोय ही मनाला अतिशय आनंद देणारी घटना आहे. वयाच्या अवघ्या १४ व्या वर्षापासून गेली अखंड ७६ वर्षे आपण सामाजिक कामामध्ये व्यग्र आहात.

संपूर्ण आयुष्यभरासाठी बेळगाव हीच आपली कर्मभूमी राहिली. बेळगावच्या प्रत्येक सामाजिक, राजकीय आंदोलनामध्ये आपले योगदान राहिले. लहानपणापासून वाचनामुळे संकुचित धर्मवादी विचार पटत नसल्याने त्यांना विरोध व्हायला हवा हा विचार मनात येऊ लागला अन् त्यातूनच भावी जीवनाची दिशा पक्की झाली.

१९४० च्या सुमारास आपण बेळगावमधील काही मित्रांच्या साहाय्याने आझाद युवक संघाची स्थापना केली. गांधीजींच्या सुचनेनुसार चलेजाव चळवळीत भाग घेण्यासाठी शिक्षण सोडले. चळवळीचा जोर ओसरल्यानंतर दोन वर्षांनी पुन्हा आपण शिक्षण सुरू केले. राष्ट्र सेवा दलाशी संपर्क आल्यानंतर स्थापनेपासून आतापर्यंत आपण एक निष्ठावंत सेवादल सैनिक आहात. सेवा दलाची शिबिरे, भारतभर्ती वामधून दिवाकर हरिदास यांच्या साथीने बेळगाव, संकेश्वर, गडहिंग्लज, निपाणी या परिसरात साने गुरुजींची 'धडपडणारी मुले' घडविण्यात आपला मोलाचा वाटा राहीला आहे. खेड्यापाड्यातील आपल्या सेवादल गीतांची अनेक कार्यकर्ते आठवण काढतात. विनोबा भावेंच्या 'भूदान आंदोलनात' आपण सहभागी झाला. 'बोले तैसा चाले' या उक्तीनुसार १९५६ च्या 'टेनन्सी ॲक्टनुसार' आपल्या मूळ गावी आजरा येथे असणारी मोठी जमीन आपण कसणाऱ्यांना कोणताही विरोध न करता देऊ दिली.

संयुक्त महाराष्ट्र आंदोलनाची पहिली ठिणगी बेळगावमध्ये पडली, ज्यात आपण सहभागी होता. पुढे तीच संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ म्हणून पसरली. गोवा मुक्ती आंदोलन, आणीबाणी, सीमाप्रश्नाची चळवळ यामध्ये आपला कृतिशील सहभाग होता.

६५ वर्षांच्या प्रदीर्घ वकिलीच्या व्यवसायात गरीब अन् कामगार हाच आपला केंद्रबिंदू राहिला. बहुतेक वेळा आपण कामगारांचे खटले विनामूल्य लढविले अन् अजूनही लढवत आहात.

६५ वर्षांच्या प्रदीर्घ वकिलीच्या व्यवसायात गरीब अन् कामगार हाच आपला केंद्रबिंदू राहिला. बहुतेक वेळा आपण कामगारांचे खटले विनामूल्य लढविले अन् अजूनही लढवत आहात. लढ्याचे नेतृत्व करताना ३-४ वेळा कारावासही भोगला. निपाणी तंबाखू, विडी कामगारांचे सर्व खटले आपण विनामूल्य लढला. अन्याय निवारण समिती, शोषण मुक्तीदल, भ्रष्टाचार निर्मूलन समिती, अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती या संघटनांद्वारे आपण नेहमीच गरीब, अडलेल्या, नडलेल्यांना मार्ग दाखविला आहे.

७०-७५ वर्षांच्या प्रदीर्घ कालखंडात आपले घर हे चळवळीतील कार्यकर्त्यांचे हक्काचे ठिकाण झाले आहे. या सर्व वाटचालीमध्ये आपल्या सुविद्य पत्नी पद्मजा यांचे मोलाचे योगदान राहिले. जवळपास ५२ वर्षे त्यांनी आपल्याला अतिशय कृतार्थ अशी साथ दिली.

आयुष्याच्या शेवटच्या टप्प्यामध्ये गांधीजींच्या 'विश्वस्त' या संकल्पनेनुसार आयुष्य जगताना मिळवलेला, पण जादा वाटणारा पैसा आपण 'जीवन विवेक प्रतिष्ठान' या नावाने ट्रस्ट स्थापन करून एक मोठी रक्कम सामाजिक कामासाठी वापरता यावी या हेतूने चळवळीतील कार्यकर्त्यांच्या हवाली केली आहे. या योगे कार्यकर्त्याने आयुष्य कसे जगावे, याचा वस्तुनिष्ठ धडाच आपण घालून दिला आहे.

अतिशय संयमित, नैतिक आयुष्य आपण जगलात. सत्य, प्रेम, अहिंसा, स्वातंत्र्य, समता, बंधुता ही तत्वे आचरलीत. कार्यकर्त्याने परिवर्तनवादी असण्यापेक्षा 'परिवर्तन जीवि' असणे म्हणजे आपल्या जीवनामध्ये परिवर्तन आचरणारे असणे आवश्यक आहे असे आपण मानत आलात अन् म्हणूनच समाजातील प्रत्येकाने जीवनाचा निकोप, संयमित उपभोग घेत, सत्य-सुंदर मंगलाची आराधना करत पूर्ण आत्माविष्कार साधणे म्हणजे सुख मिळविणे ही आपली धारणा आहे. ओरबाडून, अनिर्बंध सुख ओरबाडण्याच्या या काळात आम्हाला हे अत्यंत मोलाचे वाटते.

आजसुद्धा आपली भेट झाली की विलक्षण उल्हसित वाटते. 'अरे त्याचे पुढे काय झाले ?' असे म्हणत समोरच्या कार्यकर्त्याला तुम्ही बरोबर कामाला लावता. तुमच्या सहवासात येणाऱ्या कार्यकर्त्यांना खूप काही शिकायला मिळते.

साधेपणा, सचोटी, निःस्वार्थीपणा, विवेक, न्याय या शब्दांना आपल्यामुळे पुन्हा अर्थ मिळावा असे आयुष्य आपण जगलात. आपणास निरोगी दीर्घायुरोग्य लाभो हीच या निमित्ताने सदिच्छा! ■■

रामभाऊंचा प्रेरणादायी सहवास

रामभाऊंची स्मृती तल्लख, विचार पक्के, सेवादल शाखेवर आणि सेवादल कार्यकर्त्यांच्या बैठकीत मी त्यांचे बौद्धिक ऐकले आहे. सेवादलातील बौद्धिक असो वा सार्वजनिक सभेतील त्यांचे भाषण, सखोल अभ्यास, परिपूर्ण विचार आणि मुद्देसूद मांडणी यामुळे ती नेहमी ऐकणाऱ्यांच्या विचाराला दिशा देतात.

विष्णू कुलकर्णी, टिळकवाडी

रामभाऊंचा आणि माझा पन्नास वर्षांपूर्वीपासून सहवास. माझं जन्मगाव बेळगाव - वेंगुर्ला रोडवरील उचगाव. इथल्या मराठी शाळेत नऊ शिक्षकांचं मार्गदर्शन लाभलं. बी. के. देशपांडे, नाडगौडा, बेडेकर, घुडीराज, श्रीधर पराजंपे कोणी इतिहास, कोणी गणितज्ञ, कोणी भाषातज्ञ सगळ्यांचच मार्गदर्शन. सहवासामुळं विचारांना एक दिशा मिळाली. इथं शिकत असताना माझ्या मामेभावाने गावात संघाची शाखा सुरू केली. मी शाखेत जाण्याचा विचार माझ्या मोठ्या भावाकडं व्यक्त केला. भावानं थोडा विचार केला तो म्हणाला, 'उद्या सकाळी माझ्याबरोबर बेळगावला ये' दुसरे दिवशी संध्याकाळी आम्ही रघुनाथ पाटणकरांच्या घरी गेलो. त्यांची ओळख झाली. रघुनाथ चालवत असलेल्या जवाहर शाखेवर त्यांनी मला आपल्याबरोबर नेलं आणि माझी सेवादलाशी पहिली ओळख झाली. यातूनच शरद पोतनीस, बलवंत दीक्षित, बासू देशपांडे, बाबुराव जाधव अशा ओळखीतून मी रामभाऊंच्या सहवासात आलो. त्यांना माझा आवाज बरा वाटत असावा. त्यांनी मला सेवादलाच्या गीताच्या चालीचा परिचय करून दिला. इथून त्यांच्याशी संबंध दृढ होत गेले. ते इतके की, खानापूर रोडवरील त्यांचे घर हे माझही घर बनले. सेवादल शाखांवर गाणी शिकवण्याचं काम त्यांनी माझ्यावर सोपवलं. कधी शहापूर, कधी टिळकवाडी, कधी बेळगाव अशा शाखांवर फिरत असताना वेळ व्हायला लागला. रामभाऊंच्या हे लक्षात येताच एक दिवस त्यांनी मला घरी नेलं. मी तिथे राहिलो आणि हे नेहमीचच झालं.

रामभाऊंच्या घरी रहाणं म्हणजे जेवण आणि झोप एवढच नसे. रामभाऊंचा समाजातील विविध प्रश्नांचा अभ्यास आणि त्यातून त्यांनी ठरवलेली आपल्या कार्याची स्वतंत्र दिशा. इतकंच नव्हे तर इतरांनाही या दृष्टीकोनातून मार्गदर्शन करण्याची वृत्ती यामुळेच अनेक वेळा त्यांनी न सांगता न बोलवता त्यांचे घरी राहू लागलो. यातून आपण समाजासाठी काही थोडंस करू शकतो का? हा विचार करण्याची वृत्ती आणि दिशा रामभाऊंच्या सहवासात अनेकांना मिळाली. मी ही त्यातील एक आहे. याचा मला अभिमान वाटतो. सेवादलामुळे सानेगुरुजी, बॅ. नाथ पै, भाऊसाहेब रानडे, कवी वसंत बापट, शाहीर लिलाधर हेगडे, रावसाहेब पटवर्धन, अच्युतराव पटवर्धन, जयप्रकाश नारायण आदींच्या संगतीचा, त्यांचे विचार समजून घेण्याचा जो लाभ मला झाला त्याचे सर्व श्रेय मी नम्रपणे रामभाऊंना देतो. कार्यकर्त्यांच्या स्वभावातील उणीवा बाजूला सारण्याचं काम रामभाऊ मोठ्या कौशल्याने करतात आणि म्हणूनच त्यांचे मार्गदर्शन लाभलेले कार्यकर्ते समाजात मानाने वावरू शकतात. [illegible]

येईल त्या कठीण प्रसंगाला धैर्याने तोंड [illegible]

सेवादलाचं एक सेवा पथकाचं शिबिर होतं. १५० सैनिक [illegible] बससेवा नव्हती. काँग्रेस कार्यकर्ते भीमराव पोतदार यांनी एक खासगी बस काकतीपर्यंत सुरू केली होती. या बसची एक फेरी सेवादल सैनिकांसाठी [illegible] अशी विनंती रामभाऊंनी केली होती. सैनिक आपले काम आटोपून [illegible] सायकली होत्या ते सायकलीवरून परतले. [illegible] गेले. बस आली नाही. ५०/५५ सैनिक राहिले होते. त्यावेळी फोन, मोबाईल कोणत्याच सुविधा नव्हत्या. थोडावेळ वाट पाहून रामभाऊ गावात गेले. [illegible] चुरमुरे, शेंगदाणे, फुटाणे घेऊन आले. वर्तमानपत्राचे कागद पसरले. त्यावरच्या चुरमुरे फुटाणे शेंगदाण्यावर सैनिकांनी ताव मारला. नंतर रामभाऊंनी एक छान गोष्ट सांगितली. त्यानंतर श्री राम मंदिरात वर्तमानपत्रावर सर्व गाढ झोपले. सकाळी सर्व बेळगावला परतले.

शाहीर लिलाधर हेगडेसमवेत ॲड. राम आपटे

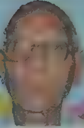
रामभाऊंची स्मृती तल्लख, विचार पक्के, सेवादल शाखेवर आणि सेवादल कार्यकर्त्यांच्या बैठकीत मी त्यांचे बौद्धिक ऐकले आहे. सेवादलातील बौद्धिक असो वा सार्वजनिक सभेतील त्यांचे भाषण, सखोल अभ्यास, परिपूर्ण विचार आणि मुद्देसूद मांडणी यामुळे ती नेहमी ऐकणाऱ्यांच्या विचाराला दिशा देतात.

रामभाऊंच्यामुळे [illegible] अनेकवेळा त्यांच्याबरोबर प्रवासही घडला. [illegible] रामभाऊ [illegible] आम्ही सर्व [illegible] पुनः म्हणत असू,

'परिश्रमाने देवू सकला, नवीन जीवनाचे घडे
[illegible]
रामभाऊ ९० वर्षांचे झाले. रामभाऊ!

तुम्ही शतायुषी व्हाल पण पुढेही असेच अनेक वर्षे ठणठणीत रहा! आणि तुम्ही आम्हाला शिकवलं जे गीतरामायणकार गदिमांनी [illegible] केले आहे. 'जो सदविचार तो मज लक्षणीय आहे मी भारतीय' तो विचार अनेक तरुणांना तुमच्याकडून ऐकता येवो! ■■

तरुण भारत
रविवार
दि. १५ मे २०१६

नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या

विवेकच आपल्याला तारेल- राम आपटे

दादा, तीस वर्षापूर्वी आम्ही तुमची एकसष्ठी साजरी केली त्यावेळी कामगार लढे ओसरू लागले होते. पर्यावरण लढे जोरात होते. नंतरच्या काळात 'डब्ल्यूटीओ'ची राजवट जगभर आली आणि सारेच समीकरण बदलले. तुम्हाला आज प्रकर्षाने कोणती गोष्ट जाणवते ?

–आज अत्यंत प्रकर्षाने जाणवणारी गोष्ट म्हणजे स्त्रियाची जागृती, आक्रमकता व हक्कानूविषयीचे लढे !

समता समाजाची स्वप्ने पाहणाऱ्या तुमच्या आमच्या सारख्यांना हे इतके वाईट दिवस असताना तुम्ही अत्यंत धनात्मक बदलाची गोष्ट करता हे तुमच्या जीवनविषयक आशादायक दृष्टिकोनाचे लक्षण आहे. पण आपण कार्यकर्ते ज्या उद्दिष्टाने प्रेरित होऊन कामगार-कष्टकऱ्यांची संघटना, चळवळ बांधत राहिलो ते समाज परिवर्तनाचे ध्येय दूरच राहिलेले आहे, नाही का ?

फारच दूर. मी तर म्हणेन की समता समाज निर्मिण्याच्या दृष्टीने विचार केला तर अत्यंत वाईट काळ आज आहे आर्थिक, राजकीय, सामाजिक साऱ्याच क्षेत्रात परिस्थिती निराशाजनक आहे ताबडतोब वैयक्तिक स्वार्थ साधणे हे सोडून दुसरे काही उद्दिष्टच लोकासमोर राहिलेले नाही आपण ज्यांच्याबरोबर व ज्याच्यासाठी काम करतो त्या कामगारांची मनोभूमिकाही याला अपवाद नाही. बाकीचे राहू द्या, संघटित कामगारानी असंघटित कामगारांसाठी आपल्या उत्पन्नाचा एक टक्का द्यावा असा प्रयत्न करून मला थोडे देखील यश आलेले नाही. कामगार वर्ग म्हणून दिर्घकालीन हिताच्या गोष्टीही कामगार करायला तयार नाहीत ही सर्वात दुःखाची बाब आहे. नैतिक अधिष्ठानाची पूर्ण वानवा आहे

पण तरीही तुमचा आशावाद व उत्साह टिकून आहे तो कोणत्या श्रद्धेमुळे ?

–माणसाला आपले हित केव्हा ना केव्हा कळेल व तो बदलेल व समाज व्यवस्थाही बदलेल. "कर्मण्येवाधिकारस्ते माफलेषू कदाचन्" याप्रमाणे आपण असाव, म्हणजेच आपण आपले योग्य ते कर्तव्य करावे, फळ मिळणे न मिळणे याचा विचार न करता. विवेकाचा शेवटी विजय होणार आहे, हे लक्षात ठेवा

> [illegible] ... घेण्याचा केलेला हा प्रयत्न.

स्वातंत्र्य चळवळ व गोवा मुक्ती आंदोलन, पुढे आणीबाणीला विरोध यात तुमच्या सहभागाविषयी सांगा.

– १९४२ ची चळवळ झाली त्या वेळेस मी मॅट्रीक (११.वीला) होतो. म. गांधींच्या आवाहनाप्रमाणे मी शाळा सोडली. आम्ही तरुणांनी बेळगावात आझाद युवक संघ स्थापन केला. १५०० सदस्य होते. ३० शाखा होत्या. पुढे राष्ट्रसेवा दलाची स्थापना झाली व आम्ही त्यात विलीन झालो. चळवळीच्या वेळी मी टाईफॉईडने आजारी होतो.

गोवा मुक्ती आंदोलन सुरू होण्यापूर्वी राम मनोहर लोहिया बेळगावात आले होते त्याच्याबरोबरच्या बैठकीत बेळगावच्या काही तरुणांनी जायचे ठरवले पण मला इथेच संघटनेचे काम करण्याची जबाबदारी देण्यात आली. आणीबाणीत मात्र दीड वर्षे जेलमध्ये होतो

स्वातंत्र्यपूर्वकाळी एक पिढीच्या पिढी आदर्शवादानी झपाटलेली होती व व्यापक समाजाची त्यांना मान्यता होती. आताही समाज परिवर्तनासाठी झटणारी मंडळी आहेतच पण समाज त्यांना वेडे समजतो हे कसे काय ?

–स्वातंत्र्य मिळवणे वेगळे व समाजाची रचना करणे वेगळे. स्वातंत्र्य मिळाले की आपले भले होणार असे प्रत्येकाला वाटायचे. पण समाजाची रचना म्हटले की जबाबदारी आली, कर्तव्ये आली, मग हेच मुळी लोकांना जड वाटू लागते. आता तर मूल्यव्यवस्थाच इतकी बदललीय की विधिनिषेधशून्य तात्कालिक लाभामागे सारे धावताना दिसतात.

पण मग यावर उपाय?

– आपण 'जीवन विवेक प्रतिष्ठान' द्वारे जे प्रयत्न करतोय तोच उपाय

तुम्ही वैयक्तिक व सामाजिक दोन्ही जीवनात निष्ठेने समाजवादी राहिलात. पण समाजवादी पक्ष नाहीसाच झाला व पक्षनेतेही समाजवादी राहिले नाहीत, हे कसे काय ?

– १९५४ मध्ये काँग्रेस पक्ष अंतर्गतच काँग्रेस समाजवादी पक्षाची स्थापना झाली. पुढे संयुक्त समाजवादी व प्रजासमाजवादी अशी शकले झाली. १९७५ पर्यंत पक्ष टिकून राहिला. पण मग आणीबाणी आली. जयप्रकाश नारायणांच्या नेतृत्वाखाली जनआंदोलन झाले त्यानी काँग्रेसविरोधी साऱ्या पक्षाना एकत्र येण्याचे आवाहन केले समाजवादी संस्था काँग्रेस व जनसंघ एकत्र आले व जनता पक्षाची स्थापना झाली जनसंघाला ही चांगली संधी मिळाली पूर्वी जनतेचा पाठिंबा नसलेल्या या पक्षाने जनतेची मान्यता मिळवली ती केवळ जयप्रकाशाच्या जनमानसातील इमेजने प्राप्त झालेल्या उजाळ्यामुळे शिवाय त्याच्याकडे आरएसएससारखी मजबूत संघटना होती समाजवादी मात्र निष्ठेने जनता पक्षात विरघळूनच गेले मला हे चित्र ५० ७०. ना स्पष्ट झाले व मी राजीनामा दिला तेव्हापासून पक्षीय राजकारणापासून दूर आहे

आपण डाव्यानी भारतीय संस्कृती, समाजमनावरील धर्माचा पगडा याचा व्यवस्थित अंदाजच घेतला नाही व म्हणून आज धर्माच्या नावाखाली अधर्मी राजकारण सुरू आहे असे वाटत नाही का ?

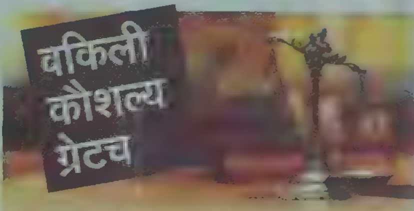
नक्कीच! खरेतर डावी मंडळी वैयक्तिक व सामाजिक नैतिक बळ असणारी सामान्य जनतेच्या प्रश्नाशी नाळ जोडणारी पण भारतीयाच्या जीवनातील धर्माच्या स्थानाला आपण ओळखलेच नाही आपण धर्मसंस्थेतील असमानता हिंसा, क्रौर्य, अंधश्रद्धा यांच्यावर प्रहार केला पण लोकांना वाटलं आम्ही धर्म विरोधी आहोत ! म गांधीना आपल्या देशवासियांची नाडी जशी पक्की माहीत होती तशी आपल्या डाव्या लोकांना कधी कळलीच नाही त्यासाठीच मी आता गेली पचवीस वर्षे अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीबरोबर काम करतोय उद्दिष्ट एकच आपल्या परंपरेतील, संतशरणांचा ठेवा जागवत धर्माच्या नावाखाली चालणाऱ्या जनतेला फसवून लूट करणाऱ्या भोंदूंचा पर्दाफाश करणे!

दादांचा डोळा वाचला

◆ नरेंद्र (बंडा)आपटे,पुणे

आम्ही ८ भावंडे सर्वात थोरला दादा त्यानंतर नान्या (बाळकृष्ण), मालूताई (डिंगणकर), शकुताई (निलजीकर) दिना (दिनकर), उषा (कुलकर्णी) आणि मी (नरेंद्र) मी दादा(राम)पेक्षा २२ वर्षांनी लहान पहिलीत जाण्यापूर्वी दादांचे शिक्षण पूर्ण झाले होते मला समजू लागले तेव्हापासून दादाची वकिली सुरू झालेली होती त्याच्याकडे बेळगाव व जवळपासच्या ग्रामीण भागातून पक्षकार मंडळी यायची त्याच्याबरोबर जे संभाषण चालायचे ते पक्षकारांच्या ग्रामीण बोली भाषेत ऐकताना खूप गंमत वाटायची.

साधारण १९५७ सालातील नववीत असतानाची आठवण झाली ती अचानक कराव्या लागलेल्या दादाच्या डाव्या डोळ्याच्या ऑपरेशनची शाळेत असताना दादाच्या डोळ्याला मोठी इजा झाली पण त्यानी ती गांभिर्याने न घेता घरी आई व वडिलाना सांगितली नाही पुढे केव्हा तरी ती गोष्ट कळली पण तोपर्यंत खूप उशीर झाला होता वेळीच उपचार झाले असते तर डोळा वाचला असता फक्त उजवाच डोळा त्यामुळे साहजिकच ताण यायचा १९५६ मध्ये गोवा मुक्ती लढा सुरू झाला त्यावेळी बेळगावहून सत्याग्रहीच्या तुकड्या जात असत गोवा विमोचन समितीच्या कामात दादा स्वतःला झोकून द्यायचे अपुरी झोप, सततच्या कामामुळे दादांचा उजवा डोळा त्रास देत होता मुंबईला कामानिमित्त गेले असता डोळ्याच्या सर्जननी(डॉ. तळवलकर) त्वरीत ऑपरेशनचा पर्याय सुचवला. त्यावेळी आतेभाऊ आत्माराम करंदीकर यांनी मदत केली. ऑपरेशन व्यवस्थित झाले आणि त्यांचा डोळा वाचला त्यांनी तेथेच विश्रांती घेतली आमच्या आई-भावांचे आम्हा भावंडावर उत्तम संस्कार झाले माझ्या जडणघडणीत दादाचा मोठा वाटा आहे थोरला भाऊ, वडिल, आजोबा, सासरा, मामा, काका अशा विविध भूमिका निभावताना दादानी सगळ्याना भरपूर प्रेम, आपुलकीचा ओलावा आणि जिव्हाळा दिला कौटुंबिक कार्यक्रमात ते आपल्या कामाच्या व्यापामुळे कमीच हजर असायचे कुटुंबियाच्या विवाहासारख्या कार्यक्रमात मात्र दादाची उपस्थिती असते दिवाळीला भाऊबीजेला बहिणीकडे नियमितपणे जातो दादा देव मानत नाही पूजा धार्मिक विधी वा तत्सम कार्यक्रमाला त्याच्या जीवनात स्थान नाही तरी आपली मते तो दुसऱ्यावर लादत नाही दादा आणि पद्मजा वहिनीचे सहजीवन ५० वर्षांचे वहिनीच्या मृत्युनतर दादाने कुठलेही धार्मिक विधी केले नाहीत आपल्या आवडत्या सामाजिक कामात तो पूर्णपणे गुंतलेला आहे. अगदी नव्वदाव्या वर्षीही. ८ भावंडापैकी मालुताई व दिना ही दोन भावंडे आम्हाला लवकर म्हणजे १९९४ सालातच सोडून गेली. तसेच आमचे मेव्हणे डिंगणकर, निलजीकर व कुलकर्णी यांनाही आम्ही अंतरलो आहोत. ■

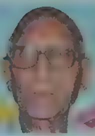

वकिली कौशल्य ग्रेटच

◆ सौ. चित्रा पाटणकर, [illegible]

लहानपणापासून [illegible] लहानपणी आम्ही [illegible] बाहेरच्या खोलीत बसून [illegible] त्याच्या खोलीत [illegible] आमच्याशी गप्पा [illegible] सारे यांच्याशी, [illegible] तत्वनिष्ठा व कर्तृत्वाची [illegible] लोकांचे प्रश्न जाणून घेऊन तो त्यांना योग्य तो कायदेशीर सल्ला देत असे सामान्यातील सामान्य माणसाची तक्रारसुद्धा फार कळकळी[illegible] व दक्षतेने वकिलीकौशल्याने त्या सर्वांना योग्य तो न्याय मिळवून [illegible] आल्यावर त्याच्या घरी जायचे [illegible] माझ्या व पद्मजावहिनींच्या गप्पा रंगत आजही [illegible] उत्साहाने आणि जोमाने कार्यरत आहे. याचे कौतुक [illegible] ■

तरुण भारत
रविवार
दि. १५ मे २०१६

नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या

प्रतिक्रिया

सर्व काही सत्य आणि न्यायासाठी ...

आणीबाणीच्या वेळी रामभाऊंना अटक झाली व कोर्टासमोर हजर केलं. रामभाऊ मला म्हणाले, तू माझा वकील मी म्हटलं, अहो मला फौजदारी कायद्याच काहीच माहीत नाही रामभाऊ म्हणाले, वकीलपत्रावर सही कर मी बापड्याने सही केली पुढे केस चालली. रामभाऊंनी सारी केस स्वतःच चालवली मी शेजारच्या खुर्चीत बसून राहत असे.

अहो, आम्ही सारे वकील, पेशा म्हणून, उपजीविकेचे साधन म्हणून वकिली करतो. आपल्या अशिलाला केस जिंकून द्यायची हे एकमेव उद्दिष्ट आमचे. आपले अशिल खरे बोलतात की नाही, न्याय कोणाच्या बाजूचा याचा विचार सामान्य वकील करत नाही. रामभाऊंच्या साऱ्या कोर्ट केसीस म्हणजे पब्लिक इंटरेस्ट लिटिगेशन प्रकारच्या हो! सत्य व न्याय यांचा विजय व्हावा हेच उद्दिष्ट रामभाऊचे त्यामुळे तडजोड वगैरे व्यावहारिक गोष्टी रोज करणाऱ्या वकिलांना हा माणूस विचित्रच वाटणार

एकदा बार रुममध्ये हिंदू धर्म पवित्र ग्रंथांबाबत चर्चा झाली. कुणीतरी रामभाऊना छेडल ! तुम्ही भगवद्गीता वाचलीय तरी का? रामभाऊंनी उत्तर दिलं, वाचलीच नाही. पण पचवलीय! गीतेची तर शिकवण आहे कोणत्याही फळाची अपेक्षा न ठेवता तुझे कर्म तू करीत रहा !

तुम्हाला गम्मत सांगायची म्हणजे भ्रष्ट राजकारणी व अधिकारी मंडळी देखील चिठ्ठी देऊन अशिलांना रामभाऊंच्याकडे पाठवायचे कारण त्यानाही खात्री की या कठीण केसमध्ये न्याय मिळवायचा असेल तर दुसरा वकील उपयोगाचा नाही

रामभाऊंचे वडील हिंदू महासभेचे आणि हे तर समाजवादी. आणीबाणीत रामभाऊ जेलमध्ये होते आणि त्यांच्या वडिलांचे प्रोस्टेटचे ऑपरेशन ठरले. वडिलानी ठणकावले... मोठ्या मुलाच्या (रामभाऊ) उपस्थितीतच ऑपरेशन करून घेणार. मोठ्या मुष्किलीने रामभाऊनी चार दिवसासाठी जेलमधून सुटका करून घेतली. ऑपरेशन उरकल्याबरोबर पुन्हा जेलमध्ये हजर.

-ॲड. प्रभाकर देसाई

गरिबांसाठी बेळगावात एकच वकील

रामलिग खिंडीकडून टिळक चौकाकडे जाताना उजवीकडे एक चहाची टपरी आहे सकाळी, पुरीभाजी, नंतर कचोरी, दुपारी मिर्ची भजी, व संध्याकाळी कादा भजी व चहा निरंतर असा मेनू. हट्टीकर बंधू (महेश व बबन) इथे तैनातीला असतात. रस्ता रूंदीच्या नावाने बेळगाव महानगरपालिकेने सारे नियम धाब्यावर बसवून धडाधड इमारती पाडून रामलिग खिड बॉम्ब हल्ल्यात बळी पडल्यासारखी करून टाकली पण हट्टीकरबंधुची सेवा मात्र अखंडित आहे

कोनवाळ गल्लीच्या कोपऱ्यावरील या टपरीवर चहा घेताना पार्थ कामतनी अनभिज्ञासारखा प्रश्न विचारला काय हो हट्टीकर, तुम्ही कसे टिकून आहात?'

हट्टीकरानी सांगितल "हे सार त्या आपटे वकिलामुळे बघा. एक पैसा फी न घेता एक नाईम पार्टीनी ... गेल दहा महिन आम्ही हजारो रुपयाचा धंदा केला आमच्या गल्लीवाल्यानाच अक्कल नाही मगल मिळून लढला असता तर नवकरच न्याय मिळाला असता तुम्हाला म्हणून बेळगावला गरिबांसाठी एकच वकील बघा! मूर्ती लहान पण किर्ती महान होय! रोज त्यांच्या नावानी जेवताय बघा!

■■

स्पष्टोक्ती

कोणा एका सामाजिक प्रश्नासाठी एक बैठक बोलावली होती (वीस एक वर्षापूर्वीची घटना आहे) चर्चा करता असंघटित क्षेत्रातील कष्टकऱ्यांचा मुद्दा निघाला डॉ मंदाकिनी पट्टण बैठकीस उपस्थित होत्या आता मंदाकिनीताई म्हणजे सामाजिक क्षेत्रातील एक प्रतिष्ठित व वजनदार नाव त्यानी आपल मत नोंदवलं की 'आता परिस्थिती खूप बदललीय. मोलकरणींचच बघा, दहा बारा घरी काम करतात. भरपूर पैसे घेतात. खाणं-पिणं, कपडेलत्ते घरोघरी दिले जातात. साऱ्या रोख पैशांची बचतच! शिवाय अर्धा दिवस काम केले की मग आरामच'

आम्ही सारे मूक-बधीर-अचंबित होऊन एकमेकांकडे बघत राहिलो आपटे दादांनी किंचितही सूर न चढवता मंदाकिनीताईंना सल्ला दिला "मग तुम्ही डॉक्टरकी सोडून मोलकरीण का बनत नाही?"

काही क्षणातच चर्चा मूळ गभीर मुद्याकडे आली

चार पाच वर्षापूर्वी आम्ही मित्रानी ठरवल की आता नवीन केस घेऊन आपटे दादांच्याकडे जायचे नाही. त्याना त्रास द्यायचा नाही दादाच्याकडे गेलो व तसं सांगितलं व विचारल की कोणत्या अभ्यासू वकिलाकडे जाऊ सांगा. दादानी काही काळ विचार करून सांगितलं, प्रभाकर देसाई गेलो देसाई वकिलाकडे गेली पन्नास वर्षे ब्रिटिशानी इनाम दिलेल्या इनामदारांच्या जमिनी कसणाऱ्या शेतकऱ्याच्या आंदोलनाची कथा त्याना 'कसेल त्याची जमीन' कायदा लागू करता येईल का या विषयी सल्ला मसलत केली उठता उठता देसाई वकिलाना विचारलं, तुमची एकूण फी किती होईल ?

देसाईंनी प्रतिप्रश्न केला, गेली तीस-चाळीस वर्षे तुम्ही आपल्या वकिलाना किती फी दिलीत?' आमचे तोंड बंद! मग ते म्हणाले, 'अहो, रामभाऊंनी तुम्हाला माझ्याकडे पाठवले त्यात माझी सारी फी पोचली!'

-दिलीप कामत

पुरवणी संपादन
■ संदीप जोग

पुरवणी संकलन
■ अशोक देशपांडे - अशोक याळगी

तरुण भारत
रविवार
दि. १५ मे २०१६

नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या

ॲड. रामभाऊ आपटे
वाढदिवस विशेषांक

बेळगावचे ख्यातनाम वकील, ज्येष्ठ स्वातंत्र्यसैनिक, कामगार नेते व अनेक सामाजिक संस्थांचे आधारस्तंभ ॲड. राम आपटे यांचा आज ९० वा वाढदिवस. बेळगावच्या प्रत्येक सामाजिक, राजकीय आंदोलनात सक्रीय योगदान देतानाच अन्याय निवारण समिती, अंधश्रद्धा निर्मूलन समिती, भ्रष्टाचार निर्मूलन समिती, जीवन विवेक प्रतिष्ठान यासारख्या संघटनांद्वारे गरीब, अडल्या-नडलेल्यांना त्यांनी मार्ग दाखवला. सामाजिक बांधिलकीतून केलेली वकिली सेवा, स्वातंत्र्य चळवळीतला सहभाग, राष्ट्र सेवा दल, गोवा मुक्ती संग्राम, कामगार संघटन, सीमाप्रश्नाची चळवळ अशा अनेक पातळीवर तन-मन-धनाने लढा दिला. नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या अर्थात ॲड. राम आपटे यांच्या आजवरच्या कार्याचा समग्र आढावा या पुरवणीत घेण्यात आला आहे.

मित्रत्वाचे अतूट नाते

साथी राम आपटे हे बेळगावमधील माझ्या दीर्घकालीन राजकीय व सामाजिक वाटचालीतील एक महत्त्वाचे सहप्रवासी आहेत. विविध राजकीय, सामाजिक व धोरणात्मक मुद्यांवर आमचे व त्यांचे मतभेद असले तरी परस्परांविषयी सद्भावना व वैयक्तिक मैत्रीचे बंध मात्र आजही अतुट आहेत. तन, मन, धनाने बेळगाव परिसरात सक्रीय असलेल्या या जाणत्या नेत्याने व कार्यकर्त्याने नुकताच वयाच्या नव्वदीत प्रवेश केला आहे. त्यानिमित्त त्यांच्या सामाजिक व राजकीय कर्तृत्त्वाची दखल घेणारा सत्कार समारंभही आयोजित होत आहे. या माझ्या ज्येष्ठ सहकाऱ्याबरोबरच्या प्रवासाचा लेखाजोखा शब्दरूपी मांडण्याचा हा प्रयत्न...

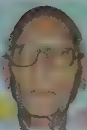
कॉ. कृष्णा मेणसे

साथी राम आपटे आणि माझा परिचय १९४६ सालापासूनचा आहे. आम्ही दोघेही सुरूवातीला राष्ट्र सेवा दलाचे कार्यकर्ते होतो. त्यावेळी राष्ट्रसेवा दलाच्या बेळगाव शाखेवर बौद्धिक, कवायत, खेळ, गाणी व मेळावे असे विविध कार्यक्रम नेहमी होत असत. बरेच दिवस मी या कार्यक्रमात सहभागी होत असे. परंतु काही कालानंतर आम्हा काही स्वयंसेवकास असे वाटू लागले की, राष्ट्र सेवा दलाचे हे कार्यक्रम जनतेस आकर्षित करण्यात अपुरे पडत आहेत. अखेर विचारांती आम्ही राष्ट्रसेवा दल सोडले आणि युवक संघाची स्थापना केली. युवक संघ स्थापून आम्ही शिक्षण, सहकार्य, दारूबंदी आणि क्रांतीसिंह नाना पाटील यांच्या प्रति सरकारला पाठिंबा असे कार्यक्रम आखू लागलो. देशाच्या स्वातंत्र्य चळवळीत हिरीरीने सहभाग घेतला. साथी राम आपटेही स्वातंत्र्य चळवळीत सहभागी झाले होते. स्वराज्य मिळाल्यानंतर माझे स्नेही साथी राम आपटे, एस. एम. जोशी, ना. ग. गोरे यांच्या प्रजा समाजवादी पक्षात सामील झाले. आम्ही युवक संघाचे कार्यकर्ते कॉ. श्रीपाद डांगे व भाई मिरजकर यांच्या नेतृत्त्वाखालील कम्युनिस्ट पक्षाचे सदस्य झालो. येथून आमच्यात कार्यभिन्नता व मतभिन्नता निर्माण झाली परंतु परस्पर स्नेह मात्र कायम राहिला.

कालांतराने बेळगाव परिसरात आम्ही दोघांनीही कामगार संघटना स्थापन करण्यात पुढाकार घेतला व कार्यास सुरुवात केली. त्यानंतर काही काळातच कामगार नेते म्हणून आमची ओळख पुढे आली. अशा रितीने सक्रीय असतानाच १९५५ साल उजाडले आणि गोवा मुक्ती संग्रामास आरंभ झाला. आम्ही बेळगाव शहरातील काही कार्यकर्त्यांनी गोवा विमोचन सहाय्य समिती स्थापन केली. त्यात समाजवादी पक्षातर्फे साथी राम आपटे व नाथ पै, साथी मल्लेश जुवेकर त्याचप्रमाणे कॉंग्रेसतर्फे बाबुराव ठाकूर, पुंडलिकजी कातगडे, निरंजन मेणसे, जनसंघाच्यावतीने केशवराव कुलकर्णी, रंगनाथराव जोशी इत्यादींचा समावेश होता. कम्युनिस्ट पक्षातर्फे माझ्या समवेत कॉ. शांताराम नाईक व कॉ. श्रीपाद गौंडाडकर यांचा अंतर्भाव होता. अशी ही सर्वपक्षीय गोवा विमोचन सहाय्य समिती बेळगाव भागातून गोवामुक्तीसाठी सक्रीय झाली. दरम्यान गोवा मुक्तीसाठी बेळगावात १८ मे १९५५ रोजी ना. ग. गोरेंची सभा झाली. ना. ग. गोरेंनी सत्याग्रहींची पहिली तुकडी घेऊन गोव्यात प्रवेश केला. बेळगावात साथी राम आपटेसह आम्ही सर्वांनी गोवा भारतीय संघ राज्यात सामील झाला पाहिजे या हेतुने सभा घेऊन, प्रचार करून वातावरण तयार केले. कारण आम्हास कल्पना होती की पुढील टप्प्यात बेळगाव हेच गोवा मुक्ती केंद्र ठरणार आहे. गोवा मुक्तीसाठी आम्ही लढा देत असतानाच अकस्मात मुंबईसह संयुक्त महाराष्ट्राचा प्रश्न निर्माण झाला. संयुक्त महाराष्ट्र समिती स्थापन झाली व गोवा आंदोलन काहीसे मागे पडले. बेळगाव शहरात महाराष्ट्र एकीकरण समितीची एक कृती समिती स्थापन झाली. मुंबईसह बेळगावही महाराष्ट्रात समाविष्ट झाले पाहिजे हा आमचा आग्रह होता. [illegible] कम्युनिस्ट, समाजवादी, जनसंघ व अपक्ष [illegible] प्रतिनिधींचा म. ए. समिती कृती समितीत समावेश होता. समितीचे अध्यक्ष बा. र. सुंठणकर व [illegible] कॉ. कृष्णा [illegible] होते. प्रचार सभांची [illegible] घेऊन बेळगाव परिसरात साथी राम आपटे, मी व बा. र. सुंठणकर यांनी चळवळ सुरू केली.

१५ मे १९६५ रोजी माटुंगा येथील षण्मुखानंद हॉलमध्ये कॉंग्रेसचे अखिल भारतीय अधिवेशन भरले होते. या हॉलसमोर आमचा अन्न सत्याग्रह झाला. या सत्याग्रहात बेळगावहून सहभाग घेण्यास एक समिती स्थापन करण्यात आली. अन्न सत्याग्रह कमिटी असे तिचे नाव होते. यात माझ्यासह बा. रं. सुंठणकर, बाबुराव ठाकूर, साथी राम आपटे, [illegible] गुरुजी [illegible] उमराणीकर इत्यादी नेते होते. मोठ्या संख्येने कार्यकर्ते सोबत घेऊन आम्ही मंडळी बेळगावहून षण्मुखानंद हॉलसमोर पोहोचलो. तीन दिवस सतत अन्न सत्याग्रह केला.

पान २ वर ▶

नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या

मित्रत्वाचे अतूट नाते

पान १ वरून ▶

सत्याग्रहादरम्यान काहींना घेरी येऊ लागली. अखेर सत्याग्रहाचे गांभीर्य ओळखून काँग्रेस नेत्या इंदिरा गांधीनी मध्यस्थी केली. त्यांनी आम्हा सत्याग्रही मंडळींशी सीमाप्रश्नाबाबत चर्चा केली. अखेर आम्ही गंभीरपणे या समस्येत लक्ष घालतो, आपण अन्न सत्याग्रह मागे घ्यावा, अशी आम्हास विनंती केली आणि आम्ही इंदिराजींच्या विनंतीस मान देऊन, त्यांच्यावर विश्वास ठेऊन सत्याग्रह मागे घेतला. यानंतर मुंबई महाराष्ट्राला मिळाली. परंतु बेळगावचा सीमाप्रश्न काही सुटला नाही. साथी राम आपटे आणि आम्ही तो सुटावा म्हणून विविध आघाड्यांवर विविध पद्धतीने लढे दिले. परंतू आजही हा प्रश्न अनिर्णित आहे. आता तर तो सर्वोच्च न्यायालयात गेला आहे. सर्वोच्च न्यायालयाने यावर योग्य निवाडा देऊन बेळगावमधील मराठी भाषिकांना न्याय द्यावा, ही आम्हा दोघांची आज अपेक्षा आहे.

कामगार क्षेत्रात कार्यरत असताना ७ नोव्हेंबर १९६९ रोजी बेळगावात ॲल्युमिनियम फॅक्टरी (इडाल) या मोठ्या उद्योगाची स्थापना झाली. या इडालमध्ये साथी राम आपटे यानी आपली कामगार युनियन स्थापन केली. मी कॉ. शांताराम नाईक व काही कम्युनिस्ट सहकाऱ्यानी इडाल कामगाराची वेगळी युनियन स्थापन केली. कामगाराना योग्य वेतन, बोनस, सुट्ट्या, कामाचे योग्य वातावरण या सुविधा मिळाव्यात हाच आमचा हेतू होता. आम्ही दोन्ही युनियन रजिस्टर केल्या आणि जिद्दीने कामास लागलो. अशावेळी कामगाराच्या बाजूने त्यांच्या रास्त मागण्या मान्य करून घेण्यासाठी साथी राम आपटे यांनी कारखाना व्यवस्थापनाविरोधात उपोषण सुरू केले. अशा वेळी उपोषण करणारे साथी राम आपटे आणि व्यवस्थापन यांच्यात समझोता होऊन कामगाराच्या मागण्या मान्य होण्यासाठी तोडगा निघावा म्हणून आम्ही प्रयत्नशील होतो. याच प्रयत्नाचा भाग म्हणून मी, तत्कालीन नगराध्यक्ष शिवाजीराव काकतकर, नगरसेवक इराप्पणा आपटेकर यानी प्रयत्नपूर्वक साथी आपटेंना उपोषण मागे घेण्यास लावले. अशा रीतीने कामगार क्षेत्रात अनेक ठिकाणी युनियन बांधण्यात आम्ही आणि साथी राम आपटे यशस्वी झालो.

साथी आपटे यानी यंत्रमाग कामगारांची युनियन स्थापन केली. हातमाग व यंत्रमाग कामगारांसाठी किमान वेतन कायद्याचा मसुदा तयार करून कर्नाटक सरकारच्या मजुरीसाठी सरकारकडे पाठविला. कर्नाटक सरकारने त्याची दखल घेऊन पाच जणाची किमान वेतन समिती स्थापन केली. यात साथी राम आपटे, मी आणि कर्नाटकाच्या दावणगिरी व इतर भागातील प्रतिनिधी होते. किमान वेतन निश्चित करण्यासाठी आम्ही ६ महिने काम केले. बेळगाव, धारवाड, हुबळी, दावणगिरी, बळ्ळारी इत्यादी अनेक ठिकाणच्या यंत्रमाग व हातमाग कारखान्यांना भेट देऊन कामगारांचे वेतन व इतर सोयी सुविधाचा अभ्यास केला आणि कर्नाटक सरकारला आमचा या विषयावरचा अहवाल सादर केला. या काळात आम्ही सरकारनियुक्त सदस्य असल्याने आमचा प्रवासाचा, राहण्याचा खर्च राज्य सरकार करीत असे. धारवाड जिल्ह्याच्या जवळ एका गावात संपूर्ण भारतासाठी तिरंगी झेंडे (राष्ट्रध्वज) बनविण्याचा व्यवसाय चालत असे. परंतु या क्षेत्रात काम करणाऱ्या कामगारांना अत्यंत कमी वेतन होते. त्याचाही उल्लेख सदर अहवालात नोंदविला होता. दुर्दैवाची गोष्ट ही की, अत्यंत परिश्रम करून, अभ्यास करून चिकाटीने आम्ही अहवाल सादर केला. परंतु हा अहवाल जागीच पडून राहिला. यंत्रमाग व हातमाग मालकाच्या लॉबीने दडपण आणून सरकारला किमान वेतन लागू करण्यापासून परावृत्त केले. सरकारच्या या धोरणाविरोधात साथी राम आपटे, कॉ. शांताराम नाईक, कॉ. विजयकुमार आणि मी स्वतःही एकत्र येऊन सर्व पक्षीय कामगार संपाचे हत्यार उपसले. तसे आम्ही जाहीर केले आणि तयारीस लागलो. तयारी दरम्यानच पोलिस पथक घरी आले आणि मला अटक करून शहापूर पोलीस स्थानकात नेण्यात आले. थोड्या वेळाने माझे सहकारी कॉ. विजयकुमारना पकडून तेथे आणले. तासाभराने साथी राम आपटेंनाही अटक झाली व ते आमच्या समवेत संपूर्ण दिवस व रात्र अटकेत राहिले. दुसऱ्या दिवशी दुपारी आम्हा तिघाचीही सुटका झाली. अशा प्रकारे साथी राम आपटे आणि मी कधी सभेच्या व्यासपीठावर, कधी गोवा विमोचन समितीत, कधी संयुक्त महाराष्ट्राच्या लढ्यात एकत्र येत होतो. परंतु यावेळी वेगळ्याच पद्धतीने पोलिस स्थानकामध्ये अटकेच्या निमित्ताने एकत्र आलो.

बाबा आढाव यांच्याकडून मानपत्र स्वीकारताना राम आपटे

बेळगाव शहरात अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीची स्थापना झाली व तिची पहिली बैठक आमच्या भगतसिंग सभागृहात संपन्न झाली. आरंभी कार्यकारिणीत नारायण अनिवाडकर गुरुजी, दै. रणझुंझारचे संपादक जयशंकर कालकुंद्रीकर, गोविंदराव दळवी, साथी राम आपटे आणि माझा समावेश होता. कालांतराने साथी राम आपटे अंधश्रद्धा निर्मूलन समितीचे बेळगाव जिल्ह्याचे अध्यक्ष झाले. या समितीचे कार्य आजही सुरू आहे.

१० वर्षापूर्वी एकदा मी, साथी राम आपटे आणखी काही सहकारी राजस्थानमध्ये माऊंट अबू येथे पर्यटनासाठी गेलो. तेथे ब्रह्मकुमारी आश्रमाला भेट दिली. आश्रमाच्या व्यवस्थापनाने आमची राहण्याची सोय केली होती. पण माझी राहण्याची खास व्यवस्था केली गेली. याबाबत मी व्यवस्थापनाला विचारले. मला इतर सहकाऱ्याबरोबर का राहू दिले नाही? आश्रमात प्रसारमाध्यमांची भारतातील भूमिका या विषयावर आपले हिंदीमध्ये भाषण आयोजित केले आहे. आपण विशेष अतिथी आहात, त्यामुळे आश्रमाच्या नियमाप्रमाणे ही वेगळी व्यवस्था आहे. माऊंट अबू येथे आमचा काळ चर्चा, गप्पा गोष्टी, फिरणे यामुळे बराच रंगतदार झाला. अशा अनेक आठवणी साथी राम आपटे यांच्यासोबतच्या सांगता येतील. ■■

समाज प्रबोधन करणारा कर्मयोगी व द्रष्टा कामगार नेता

बेळगाव परिसरात स्वातंत्र्यपूर्व काळापासून सामाजिक राजकीय व शैक्षणिक कार्यामध्ये निष्ठेने व तळमळीने काम करणारी अनेक रत्ने या मातीत जन्मली आहेत. त्यातीलच एक म्हणजे ॲड. राम आपटे हे होत. वकिली व्यवसायाच्या माध्यमातून ॲड. राम आपटे यांच्या कार्याचा गौरव करताना त्यांच्या जीवनाचे अनेक पैलू उलगडून दाखविता येतात.

ॲड. किसनराव हन्नुरकर

दुसऱ्या महायुद्धानंतर भांडवलशाही तत्वज्ञानाच्या विरुद्ध लढ्यासाठी जगातील श्रमजीवी जनता एकत्र आली. कष्टकऱ्यांचे राज्य आले पाहिजे या तत्वज्ञानाचा प्रसार करण्यासाठी आपल्या देशातही श्रमिकांच्या हक्काची मागणी मिळविण्यासाठी कामगार चळवळीने जोर धरला. बेळगाव परिसरात कॉ. कृष्णा मेणसे व ॲड. राम आपटे यांनी कामगारांच्या संघटना बांधून शोषणकर्त्याविरुद्ध आंदोलने उभी केली.

स्वच्छ चारित्र्याचा कामगार नेता आपटे दादांनी लहानपणापासूनच साने गुरुजींच्या तत्वज्ञानाचा स्वीकार केला. जगातील सर्व मानव प्राण्यांवर निरागस प्रेम करणे हा संदेश तळागाळातील जनतेपर्यंत पोहचविला. दुर्दम्य आत्मविश्वास व दूरदृष्टी ठेऊन त्यानी अनेक कामगार लढे लढवून पिडीत व शोषित कष्टकऱ्यांच्या हाताना बळकटी दिली. त्यांचे जीवन म्हणजे एक संघर्षच आहे. सतत वाचन, चिंतन, मनन करून एका कृतीशील जीवनाची बांधणी त्यानी केली आहे. आपल्या जीवनावर समाजाचा हक्क आहे म्हणून समाजातील पिडीत, शोषितांच्या हक्कासाठी जीवनाच्या अखेरपर्यंत लढत राहणे हे त्यांच्या जीवनाचे ध्येय आहे.

वकिली व्यवसायात व अनेक सामाजिक लढे देताना माझा व आपटे साहेबांचा संबंध जुळून आला. बारा वर्षापूर्वी कर्नाटक सरकारने कॉर्पोरेशन कायद्यामध्ये स्वयंघोषित कर बसविण्यासाठी अनेक कलमामध्ये दुरुस्ती आणली. संपूर्ण कर्नाटकात जनतेमध्ये असंतोष निर्माण झाला. बेळगाव शहरात अनेक संघटनानी या जाचक करपद्धतीला विरोध करण्यासाठी आंदोलन केली. या आंदोलनामध्ये आपटेदादा अग्रभागी होते. मोर्चे, निषेध नोंदविण्यासाठी त्यानी कंबर कसली. आम्ही त्यांच्याबरोबर या लढ्यात प्रत्यक्ष भाग घेतला. सरकारने कायद्यामध्ये आणलेल्या स्वयंघोषित कर योजनेला विरोध करून दिवाणी न्यायालयात केस दाखल केली. बेळगाव चेंबर ऑफ कॉमर्स, हिंद सहकारी सोसायटी, अन्याय निवारण समिती व अनेक कार्यकर्त्यांनी न्यायालयीन लढ्यासाठी कंबर कसली व कोर्टाकडून स्टे ऑर्डर मिळवून दिली. या चळवळीमध्ये त्यांचे धैर्य, निष्ठा व सामाजिक बांधिलकीचा प्रत्यय दिसून आला व बेळगावच्या जनतेला या चळवळीमुळे आर्थिक फटक्यापासून सुटका मिळाली.

ग्राम विकासाची प्रेरणा देणारे शिबिर

घटना दुरुस्तीप्रमाणे ग्रामराज्याची संकल्पना आपल्या देशात रुजविण्यासाठी प्रत्येक

पान ६ वर ▶

नव्वदीचा व्रतस्थ लढवय्या

एक सश्रद्ध क्रियाशील नास्तिक महामानव

दिलीप कामत

लियोनार्दो - द - विन्ची, मोहनदास करमचंद गांधी, थॉमस अल्वा एडिसन आणि राम आपटे यांच्यात काय समानता आहे ? वरवर पाहता हा प्रश्न खुळेपणाचा वाटेल. परंतू, या मंडळींच्या जीवन व कार्याचा अगदी जुजबी अभ्यास केला तरी आपल्याला जाणवेल की या लोकांनी इतक्या विविध क्षेत्रात प्रचंड कामगिरी केलीय की ती एका व्यक्तीकडून कोणी अपेक्षाच करू शकणार नाही. अनेक कष्टाळू व प्रतिभावान लोकाना एकत्रित करून ही दैत्य प्रकरणं बनली आहेत ! त्यात आणि शिवाय आमच्या आपटे दादांना घडायला व घडवायला तब्बल नव्वद वर्षांचा कालावधी मिळाला ! तर काय आहे हे रसायन - राम आपटे नावाचे... ते या पामराने अनुभवले, जाणले ते असे...

सत्तरच्या दशकाच्या सुरुवातीस आम्ही काही तरुण मित्रानी समाज परिवर्तनाच्या कामाला वाहून घ्यायचे ठरवून अभ्यास मंडळ सुरू केले कष्टकऱ्यांशी दोस्ती सुरू केली त्यातून विद्युतमाग कामगारांची संघटना श्रमिक शक्ती सघटना उभी राहिली १९७७ व १९८० या काळात दोन सुदिर्घ लढे झाले या दहा-बारा वर्षात आम्ही धडपडणारे तरुण बेळगाव येथील (बाहेरीलही) विविध लोकशाहीवादी, पुरोगामी, डाव्या चळवळी व लोकांशी संपर्कात राहिलो या पैकी सतत चाळीस वर्षे ज्या माणसाची दादागिरी मी अत्यत प्रेमाने स्वीकारली तो माणूस म्हणजे अॅड राम आपटे तसे पहायच तर आमचे विचारविश्व पूर्ण वेगळे दादा समाजवादी. आमच्या भाषेत लोकशाही समाजवादी - -- विचाराचे सानेगुरुजी, जयप्रकाश नारायण, लोहिया ही त्याची वैचारिक परपरा. मी गाधी, मार्क्स, फुले, स्त्रीवाद व पर्यावरणीय दृष्टीकोन यावर पोसला गेलेला बाबा आढाव व खुद्द आपटेदादा याच्यासारखे काही सन्माननीय अपवाद वगळले तर ही समाजवादी मंडळी कोणतीही राजकीय तडजोड करण्यास तयार असतात असा आमचा अभ्यास व अनुभव हे झाले सिद्धातातील फरकाचे शिवाय दादाचा स्वभावही काही पटकन जवळीक करणारा प्रेममय नव्हे ! आम्ही तरुण काही विचारायला गेलो की दादाचे प्रास्ताविक शब्द अगदी न चुकता. एव्हढा मूर्खपणा कसा करता रे ? होता होता माझे मित्र दादांच्याकडे मलाच पाठवायला लागले कारण मी दादांची मदत घ्यायची कशी याचे एक सूत्र बनवले होते. आजही ते वापरतो ! सूत्र साधे आहे. प्राथमिक शिव्यांचा स्फोट सहन करून खाली मान घालून बसायचे काही काळानतर दादा सागतात, ह! ठेवून जा तुझे कागद, उद्या संध्याकाळी ये बघुया काय करता येतंय ते ! गेली अनेक वर्षे हे असेच चालत आलय (अस्मादिकात काहीच सुधारणा नाही!)

वीजमाग कामगारांचा प्रश्न असो किंवा कुकवळ्ळी (कित्तूर) इनाम जमीन कसणाऱ्या शेतकऱ्यांचा लढा असो, शेतकऱ्यांची जमीन हडप करायला निघालेल्या राजकारण्यांच्या कारस्थानाची गोष्ट असो किंवा रोजगार हमी कायद्याची अमलबजावणी करण्यास का कू करणाऱ्या अधिकाऱ्याविषयीची तक्रार असो, मालकाने तडकाफडकी कामावरून काढलेल्या कामगाराची केस असो की नवऱ्याने घराबाहेर घातलेल्या बाईची केस असो आम्ही जाणार दादांच्याकडे. तब्बल चाळीस वर्षे हे असे चालू आहे

आमचे वैचारिक मतभेद आहेत व एकदा तर मी खूपच कडक शब्दात दादाच्या विचारांचे खडन केले हा माणूस इतका थोर की त्यामुळे आमच्या संबंधात किंचितही किल्मिष राहिलेच नाही दादा रागावतात, पण माझ्यासारख्या सामान्य कार्यकर्त्याला त्यांच्या निर्मळ प्रेमाचे स्वागत जे लभ्य झाले आहे त्याचे मोलच करता येणार नाही दादा काही सत नाहीत (हे किती छान आहे !) पण सत्य, सुंदर, मंगलाची आराधना करणारा हा पाइक इतक्या निर्मळ मनाचा आहे की संतच जणू ! रामवृक्ष बेनीपुत्री या हिंदी लेखकाने 'गेहू बनाम गुलाब' या निबंधात लिहीलंय की, वृत्तियोंका सयमन नही, प्रवृत्तीयोंका उन्नयन होना चाहीये आपटे दादांचं नेमकं असच झालंय आम्ही सामान्य कार्यकर्ते जे धडपडून काही काम करतो, दादा ते सहज . जीवनाचा भाग म्हणून जगतात (सिद्धी सिद्धी म्हणतात ती हीच काय कुणास ठाऊक ?)

अन्याय निवारण समिती शोषणमुक्ती दल, राष्ट्र सेवा दल, अधश्रद्धा निर्मूलन समिती, भ्रष्टाचार निर्मूलन समिती, जीवन शिक्षण प्रतिष्ठान, जीवन विवेक प्रतिष्ठान या काही संस्था बेळगावात कार्यरत आहेत त्यांची नावेच सागतात त्या प्रमाणे समता सामाजाच्या निर्मितीची विविध अंगांशी भिडणारे कार्यक्रम व लढे या संस्था चालवतात. या साऱ्यांचे अध्यक्ष एकच - आपले राम आपटे । हे दादाच्या थोरपणाचे द्योतक आहेच पण आपल्या समाजाच्या कमकुवतपणाचेही द्योतक आहे कदाचित दादाच्या परफेक्शनिस्ट स्वभावामुळेही असे झाले असेल पण ही गोष्ट खटकते एव्हढे मात्र खरे

वयाच्या नव्वदाच्या वर्षी सिटीबसनी गावात जाणाऱ्या, बेगळुर व दिल्ली येथील न्यायालयाच्या कामासाठी दुसऱ्या वर्गाच्या शयनयानातून प्रवास करणाऱ्या, अन्यायाविरुद्ध आजही उत्साहाने लढणाऱ्या रोज १६ ते १८ तास काम करणाऱ्या, नातीला खांद्यावर थोपटत झोपवताना चळवळीची गाणी म्हणणाऱ्या, अत्यत माफक फी घेऊन कामगाराची केस चालवणाऱ्या, जनहिताच्या साऱ्या केसीस स्वखर्चाने चालवणाऱ्या आमच्या सारख्या कार्यकर्त्यांच्या मागे सातत्याने उभे राहणाऱ्या, समाज परिवर्तनाचे काम पुढे चालू रहावे म्हणून आपली आयुष्यभर साठलेली पुजी पन्नास लाख घालून 'जीवन विवेक ट्रस्ट' बनवणाऱ्या आपटे दादानी माझ्यासारख्या सत्तरीच्या, उबरठ्यावर असलेल्या कार्यकर्त्यांची मात्र गोची करून ठेवलीय दादाच्या पेक्षा तब्बल वीस वर्षानी लहान असलेल्या दस्तुरखुद्दानी स्वतःला म्हातारा म्हणून घ्यायची सोयच ठेवली नाही असो

दादाची सध्याची तबियत लक्षात घेतली तर त्याची शमरी साजरी करण्याची संधी ते बेळगावकराना देणार याबाबत शंका नाही !

औक्षण - गीत

जनसेवेचे बांधुनि कंकण
झटले करण्या कृतार्थ जीवन ।।ध्रु।।
आपटे कुलभूषण [illegible]
'राम' नाम हे सार्थचि केले
एकवचन सत्याग्रह झाले
त्यांच्या जीवनी मंत्र लहान ।।१।।
स्वातंत्र्याची होता चळवळ
स्वतंत्रतेची लागुनी तळमळ
चलेजाव आंदोलन काली
दिले झोकुनी तन-मन अन् धन ।।२।।
सेवादल सैनिक मग होऊन
दलितांसंगे मैत्री साधून
मंत्र एकतेचा गाताना
जणू विसरले भूक तहान ।।३।।
गोवामुक्ती संग्रामी तर
अतुल धैर्य दाखवूनी सत्वर
उडी घालूनी दिधले लोकां
संघर्षाचे [illegible] ।।४।।
नव्या युगाचा मनू शोभला
परि पीडित वंचितचि राहिली
कामगार वर्गाचे केले
नेतृत्वही करण्या कल्याण ।।५।।
अन्यायाचे करण्या मार्जन
न्यायाचे करण्या उद्घाटन
प्रेमसूत्री बांधून असंख्यजन
मानवतेचे केले पूजन ।।६।।
क्षणही न [illegible] देता वाया
जनसंवर्ताच झिजली काया
अर्थ, स्वार्थ लोभादी माया
यांना न दिले जीवनी स्थान ।।७।।
स्वकष्टार्जित धनाचा पहा
[illegible]
जीवन विवेक प्रतिष्ठान ते
स्थापुनी केले सार्थचि जीवन ।।८।।
अशीच करण्या नित जनसेवा
आरोग्याचा अमोल ठेवा
दीर्घायुष्य [illegible] त्याना
परमेश्वराचे चिर वरदान ।।९।।

- श्रीमती प्रतिभा आपटे

आपटे दादांना सर्वात अधिक काळ जाणणारी व्यक्ती म्हणजे सदाशिवराव भोसले. त्यांच्याशी संवाद साधल्याशिवाय आपटे दादांचे व्यक्तिचित्र पूर्ण कसे होणार ? म्हणून 'गांधी घर' गाठलं.

एक दादा दुसऱ्या दादाविषयी...

मी- दादा, तुम्ही आपटे दादाविषयी सांगावे

भोसलेदादा- अरे आनंदाने। मी रामभाऊंना गेल्या ऐंशी वर्षापासून ओळखतो आमची पहिली भेट बहुधा प्रभाकर मराठेच्या घरी झाली असणार मराठे हे रामभाऊचे मामा.

मी- म्हणजे तुम्ही आपटे दादांच्या आईना भेटलात?

दादा- अर्थातच मला वाटत रामभाऊना देशप्रेम, समाजाविषयी आस्था व सतत नवीन काहीतरी करत राहण्याची आस त्याच्या आईकडून वारसा म्हणून मिळाली असावी

मी- दादा, तुम्ही गांधी-विनोबा-सर्वोदय या मार्गाने जाणारे आपटे दादा समाजवादी म्हणजे विचार थोडे समांतर जाणारे मग तुमचे वाद वगैरे व्हायचे का?

भोसलेदादा- अरे कधीच नाही साने गुरुजींच्या प्रेरणेने राष्ट्र सेवादलाची स्थापना झाली रामभाऊंच्या नेतृत्वाखाली कडोली भागात अनेक शिबिरे झाली या सेवा कार्यात कुठले मतभेद असणार?. शिवाय तो काळ फार वेगळा होता काकतीला मोठं शिबिर सेवा दलाने आयोजित केलं खुद्द यशवंतराव चव्हाण तेथे आले होते

मी- समाजवाद्याच्या कार्यक्रमात काँग्रेसचे नेते ?

भोसलेदादा- मग काय सागतोय? मोठ्या मनाची माणसे. भूदान चळवळ आम्ही सुरू केली. रामभाऊ एक आठवडा पूर्णतः आमच्या पदयात्रेत सामील झाले होते. रामभाऊंचे नंतरचे मुख्य काम अर्थातच कामगारांना त्यांचे हक्क व न्याय मिळवून देण्याचे राहिले त्यात माझा काही संबंध नव्हता तरी एक दोनदा रामभाऊंनी केलेल्या उपवास सत्याग्रहात सहभागी होऊन मी पाठिंबा दिला होता

मी- तुम्हा दोन्ही दादाचा माझा परिचय होऊनच आता ५० वर्षे होत आली त्यामुळे कन्नड मराठी वाद व हिंदू मुस्लिम तणाव यात तुम्ही मिळून काम केल्याच मीच पाहिल आहे

भोसलेदादा- ते तर आहेच पण [illegible] हकिकत सांगतो मुंबई प्रांताच्या पहिल्या निवडणुकीत काँग्रेसने मला बेळगावचे तिकीट दिले त्या निवडणुकीत माझ्या प्रचारासाठी एकीकडे कर्नाटक सिंह गंगाधरराव देशपांडे व दुसरीकडे मराठी नेते रामभाऊ उतरले होते म्हणूनच म्हटलं की तो काळ वेगळा होता साहजिकच मी दोनदा आमदार होऊ शकलो देशाचा विचार, समाजाचे हित, नैतिक मूल्ये यांना महत्त्व असल्याने रामभाऊ समाजवादी व मी काँग्रेसचा या पक्षभेदाला विशेष महत्त्व उरत नसे. कारण व्यक्तिगत स्वार्थाला जागा नाही रामभाऊ इतका मोठा माणूस पण पैसा, अधिकार, प्रसिद्धी यापासून दूर खरं तर त्यामुळेच खूप मोठा माणूस।

शेवटी तुला एक सागतो [illegible] व्यक्तीविषयी चांगलं बोललेलं मी कधी ऐकल नव्हतं [illegible]

मुलाखत - दिलीप कामत

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಗುರುವಾರ • ಜೂನ್ 15, 2017

ಕೆಎಸ್‌ಒಯು ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು: ಜೂನ್ 21ಕ್ಕೆ ಸಭೆ

ಮೈಸೂರು: ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ (ಕೆಎಸ್‌ಒಯು) ಮಾನ್ಯತೆ ನವೀಕರಣ ಸಂಬಂಧ ಕೇಂದ್ರ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಎಸ್‌.ಕೆ.ಶರ್ಮ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಜೂನ್ 21ರಂದು ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಭೆ ನಡೆಯಲಿದೆ.

ನಿಯಮ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಕಾರಣವೊಡ್ಡಿ 2015ರ ಜೂನ್ 16ರಂದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅನುದಾನ ಆಯೋಗವು (ಯುಜಿಸಿ) 2012-13ನೇ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಲಿನಿಂದ ಮುಕ್ತ ವಿ.ವಿ ಮಾನ್ಯತೆ ರದ್ದುಪಡಿಸಿತ್ತು.

'ವಿ.ವಿ ಮಾನ್ಯತೆ ನವೀಕರಣಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಸಂಗ ಪೂರೈಸಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪದವಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ನೀಡುವಂತೆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮನವಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಯುಜಿಸಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ್ದು, ಪೂರಕ ದಾಖಲೆ ಒದಗಿಸಿದ್ದೇವೆ' ಎಂದು ಕೆಎಸ್‌ಒಯು ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ.ಡಿ.ಶಿವಲಿಂಗಯ್ಯ ತಿಳಿಸಿದರು.

ವಿಶ್ವ ರಕ್ತದಾನಿಗಳ ದಿನಾಚರಣೆ' ಯಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಡಾ. ಶರಣಪ್ರಕಾಶ್ ಪಾಟೀಲ್

ಎಚ್‌ಐವಿ ಸೋಂಕಿತರಿಗೆ 'ಪರೀಕ್ಷೆ–ಚಿಕಿತ್ಸೆ'

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ಎಚ್‌ಐವಿ ಸೋಂಕಿತರ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲು 'ಪರೀಕ್ಷೆ-ಚಿಕಿತ್ಸೆ' (ಟೆಸ್ಟ್ ಎಂಡ್ ಟ್ರೀಟ್) ಯೋಜನೆಯಡಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಎಚ್‌ಐವಿ ಸೋಂಕಿತರಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸಿಗಲಿದೆ' ಎಂದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಡಾ. ಶರಣಪ್ರಕಾಶ್ ಆರ್ ಪಾಟೀಲ್ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಬುಧವಾರ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ 'ವಿಶ್ವ ರಕ್ತದಾನಿಗಳ ದಿನಾಚರಣೆ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

'ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಿಡಿ- 4(ಎಚ್‌ಐವಿ ಪೀಡಿತರಲ್ಲಿನ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಪ್ರಮಾಣ ಅಳೆಯುವ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಡಿಫರೆನ್ಸಿಯೇಷನ್ ಸೆಲ್ಸ್) ಸಂಖ್ಯೆ 250ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಆರ್‌ಟಿ (ಆ್ಯಂಟಿ ರಿಟ್ರೋವೆಲ್ ಥೆರಪಿ) ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಎಚ್‌ಐವಿ ಸೋಂಕಿತರು ಎಂದು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

'ಎಚ್‌ಐವಿ ಸೋಂಕಿತರು ಪ್ರತಿ ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಸಬೇಕಿದ್ದು, ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವವರಿಗೆ ಶೇ 50ರಷ್ಟು ರಿಯಾಯ್ತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಉಚಿತವಾಗಿರಲಿವೆ' ಎಂದರು.

70 ಬಾರಿ ರಕ್ತದಾನ ಮಾಡಿದ ಮಂಜುನಾಥ್ ಎಂಬುವವರಿಗೆ ಸಚಿವ ಶರಣಪ್ರಕಾಶ ಪಾಟೀಲ್ ಅವರು ಕೇಕ್ ತಿನಿಸಿದರು. ಮೇಯರ್ ಜಿ. ಪದ್ಮಾವತಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆಯ ಸಂಸದೀಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಡಾ. ಉಮೇಶ್ ಜಿ. ಜಾಧವ್ ಇದ್ದರು

ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 7.87 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್ ರಕ್ತ ಸಂಗ್ರಹ

'2016-17ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 200 ರಕ್ತ ನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ 6.60 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್ ರಕ್ತ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 7.87 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್ ರಕ್ತ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿದ್ದು, ಶೇ 119 ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 5.93 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್ ರಕ್ತವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ರಕ್ತದಾನಿಗಳು ನೀಡಿದ್ದು, ಉಳಿದ 1.94 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್ ರಕ್ತವನ್ನು ರಾಜ್ಯಾದ್ಯಂತ ನಡೆಸಿದ್ದ 5,266 ರಕ್ತದಾನ ಶಿಬಿರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಏಡ್ಸ್ ತಡೆ ಸೊಸೈಟಿಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕಿ ಡಾ. ಶಮ್ಲಾ ಇಕ್ಬಾಲ್, 'ಉಚಿತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಸುಮಾರು 20 ಸಾವಿರ ಸೋಂಕಿತರ ಜೀವಿತಾವಧಿ ಹೆಚ್ಚುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ 64 ಎಆರ್‌ಟಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹಾಗೂ 196 ಲಿಂಕ್ ಎಆರ್‌ಟಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 5.05 ಲಕ್ಷ ಸೋಂಕಿತರು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ 1.41 ಲಕ್ಷ ಜನರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದರು.

'ಈಗಾಗಲೇ 30 ಸರ್ಕಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತನಿಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ವಿಧಳನಾ ಘಟಕಗಳು (ಬಿಸಿಎಸ್‌ಯು) ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ವಿಜಯಪುರ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಹಾವೇರಿ, ಕೊಡಗು, ಕೋಲಾರ, ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಲ್ಲೂ ಶೀಘ್ರ ಬಿಸಿಎಸ್‌ಯು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 6 ರಿಂದಲೇ ಹಂಪಿ ವೀಕ್ಷಣೆ

ಹೊಸಪೇಟೆ: ಹಂಪಿ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಸಮಯ ಬದಲಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 6 ಗಂಟೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಸ್ಮಾರಕಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಬಹುದು. ಹೊಸ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ಸೋಮವಾರದಿಂದಲೇ (ಜೂನ್ 12) ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ.

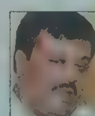
ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8ರಿಂದ ಸಂಜೆ 6ರ ವರೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

'ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಮಯ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರು ಸೂರ್ಯೋದಯದ ವೇಳೆ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಚ್ಚು ಇಷ್ಟ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಹಂಪಿಯ ವಿಜಯ ವಿಠಲ ದೇವಸ್ಥಾನ, ಆನೆಸಾಲು ಮಂಟಪ ಹಾಗೂ ಕಮಲ್ ಮಹಲ್‌ಗೂ ಈ ಸಮಯ ಅನ್ವಯವಾಗಲಿದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 6ರಿಂದ ಸಂಜೆ 6ರ ವರೆಗೆ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಯಾವುದೇ ಸ್ಮಾರಕಕ್ಕಾದರೂ ಭೇಟಿ ಕೊಡಬಹುದು' ಎಂದು ಭಾರತೀಯ ಪುರಾತತ್ವ ಸರ್ವೇಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ಕಿರಿಯ ಸಹಾಯಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ರವೀಂದ್ರ ಬುಧವಾರ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸುಳ್ಳು ಪ್ರಯಾಣದ ಬಿಲ್‌ಗಳ ಸಲ್ಲಿಕೆ: ಪದ್ಮನಾಭ ರೆಡ್ಡಿಯಿಂದ ಆರೋಪ

ಎಂಟು ಶಾಸಕರ ಅನರ್ಹಗೊಳಿಸಲು ಆಗ್ರಹ

ನವದೆಹಲಿ: ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತಿನ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರು ಸುಳ್ಳು ಪ್ರಯಾಣದ ಬಿಲ್ ಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಆಪಾದಿಸಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಪದ್ಮನಾಭ ರೆಡ್ಡಿ, ಈ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಅನರ್ಹಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಬುಧವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣಾ ಆಯೋಗವನ್ನು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದರು.

ಪದ್ಮನಾಭ ರೆಡ್ಡಿ

ಬಿ.ಆರ್.ತಿಮ್ಮಾಪುರ, ಅಲ್ಲಂ ವೀರಭದ್ರಪ್ಪ, ರಘು ಆಚಾರ್, ಎನ್.ಎಸ್. ಬೋಸರಾಜು, ಎಸ್.ರವಿ, ಎಂ.ಡಿ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ (ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷ) ಮತ್ತು ಸಿ.ಆರ್.ಮನೋಹರ್ ಹಾಗೂ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೌಡ (ಜೆಡಿಎಸ್) ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿತ ಮತದಾರರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ 2016ರ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮೇಯರ್ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ ಚಲಾಯಿಸಿದರೆಂದು ರೆಡ್ಡಿ ತಮ್ಮ ದೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಎಂಟು ಮಂದಿ ರಾಜ್ಯದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದರೂ, ತಾವು ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದ ನೋಂದಾಯಿತ ಮತದಾರರೆಂದು ಹೇಳಿ, ವಾಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ತಾವು ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರಣ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧಿವೇಶನ[ಕ್ಕೆ] ಹಾಜರಾಗಲು ಪ್ರಯಾಣ ಭತ್ಯೆ ಪ[ಡೆ]ಯಲು ಅರ್ಹರಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಿವಾ[ಸಿ]ಗಳು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡ ನಂ[ತ]ರವೂ, ರಾಜ್ಯದ ನಾನಾ ಊರುಗಳ[ಲ್ಲಿ] ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡ[ು] ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಭತ್[ಯೆ]ಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಹಣವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದಾರ[ೆ] ಎಂದು ರೆಡ್ಡಿ ದೂರು ಸಲ್ಲಿಕೆಯ ನಂತರ ಸುದ್ದಿಗಾರರ ಮುಂದೆ ಆಪಾದಿಸಿದರು.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಸುದ್ದಿ

ಶನಿಗ್ರಹದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ!

ಉಡುಪಿ: 'ಶನಿ ಗ್ರಹ ಈ ತಿಂಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಕಾಣಲಿದೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಭೂಮಿಗೆ ಶನಿಯ ಬಳೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ, ಇದನ್ನು ಶನಿಗ್ರಹದ ಹುಣ್ಣಿಮೆ (ಒಪೋಸಿಷನ್) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ಖಗೋಳ ವೀಕ್ಷಕರ ಸಂಘ ತಿಳಿಸಿದೆ.

'ಸೂರ್ಯ ಶನಿಗ್ರಹಗಳ ನಡುವೆ ಭೂಮಿ ಬರಲಿದೆ. ಆಗ ಶನಿಗ್ರಹ ಭೂಮಿಗೆ ಸುಮಾರು 15 ಕೋಟಿ ಕಿ.ಮೀ. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಿದೆ. ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಸರಾಸರಿ ದೂರ 15 ಕೋಟಿ ಕಿ.ಮೀ.; ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶನಿಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ನಡುವಿನ ಅಂತರವೆಂದರೆ ಸುಮಾರು 160 ಕೋಟಿ ಕಿ.ಮೀ ., ಹಾಗೆಯೇ ಸಮೀಪವೆಂದರೆ ಸುಮಾರು 130 ಕೋಟಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ'.

'ಈ ತಿಂಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬಳೆಗಳಿಂದಲೂ ಶನಿಗ್ರಹವು ಶೋಭಿಸಲಿದ್ದು ದೂರದರ್ಶಕ ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ವೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು' ಎಂದು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿವಸಂಗಪ್ಪ ಬಬಲೇಶ್ವರ (35), ತಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗಿದ್ದ ವಿದ್ಯುತ್ ತಂತಿ ಹಿಡಿದು ಮಂಗಳವಾರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಏಳು ಎಕರೆ ಜಮೀನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಇವರು ಒಟ್ಟು ₹3.80 ಲಕ್ಷ ಸಾಲ ಪಡೆದಿದ್ದರು. 'ಸತತ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿದ್ದ ಅವರು ಸಾಲ ತೀರಿಸಲಾಗದೆ ಮನನೊಂದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಇಂಡಿ ಪೊಲೀಸರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಷ ಸೇವಿಸಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ: 'ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲ್ಲೂಕು ಹಳ್ಳೂರ ಗ್ರಾಮದ ಹನುಮಂತ ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಭಜಂತ್ರಿ (48) ಮಂಗಳವಾರ ಢವಳಗಿಯ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ತೆರಳಿ, ತಮ್ಮ ಖಾತೆಗೆ ಬೆಳೆ ಪರಿಹಾರ ಜಮಾ ಆಗಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಹಣ ಜಮೆ ಆಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಬೇಸರಗೊಂಡ ಅವರು ಸಂಜೆ ವಿಷ ಸೇವಿಸಿ, ಅಸ್ವಸ್ಥಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಬುಧವಾರ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಪೊಲೀಸರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಠಾಣೆ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಪಾನ: ಅಮಾನತು

ವಿಜಯಪುರ: ಮದುವೆ ಔತಣಕೂಟದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ... ರಾಠೋಡ ಅಮಾನತುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾಲಕಿ ಅಪಹರಣ: ಜೆಡಿಎಸ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಬಂಧನ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ: ಬಾಲಕಿಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ವಸತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆರೋಪದ ಮೇಲೆ ಧಾರವಾಡದ ಜೆಡಿಎಸ್ ಯುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ, ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಉದ್ಯಮಿ ಮಕ್ತುಮ್‌ಸಾಬ್ ಸೊಗಲದ (32) ಹಾಗೂ ಮಹ್ಮದ್ ಸಯ್ಯದ್ (29) ಎಂಬುವವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಅಶೋಕ ನಗರ ಠಾಣೆ ಪೊಲೀಸರು ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

'ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಗೋಕಾಕ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಗ್ರಾಮವೊಂದರ 17 ವರ್ಷದ ಬಾಲಕಿಯು, ತನ್ನ ಪ್ರೇಮಿ ಕೆಂಚಪ್ಪ ಎಂಬಾತನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಲು ಮೇ 5ರಂದು ರಾತ್ರಿ 9.30ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಗೋಕುಲ ರಸ್ತೆಯ ಹೊಸ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಕೆಂಚಪ್ಪ ಮತ್ತು ಬಾಲಕಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾರವಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕಿತ್ತು. ಇದೇ ವೇಳೆ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮಕ್ತುಮ್‌ಸಾಬ್ ಆಕೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ, ವಿದ್ಯಾನಗರದ ವಸತಿಗೃಹಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ' ಎಂದು ಪೊಲೀಸ್ ಕಮಿಷನರ್ ಪಾಂಡುರಂಗ ರಾಣೆ ಬುಧವಾರ

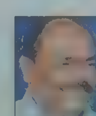
ಭಾಗೀರಥಿ, ಮಹೇಶ್, ಗಣೇಶ್ ಆಯ್ಕೆ

ಕೊನೆಗೂ ರಂಗಾಯಣಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶಕರ ನೇಮಕ

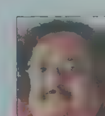
ಬೆಂಗಳೂರು: ನಾಟಕ ಕರ್ನಾಟಕ ರಂಗಾಯಣದ ಮೂರು ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೂ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಬಾಯಿ ಕದಂ, ಶಿವಮೊಗ್ಗಕ್ಕೆ ಎಂ. ಗಣೇಶ್, ಕಲಬುರ್ಗಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಮಹೇಶ್ ವಿ. ಪಾಟೀಲ ಅವರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

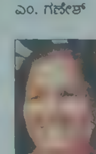
ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಚಿವೆ ಉಮಾಶ್ರೀ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಮೇ 25ರಂದು 'ರಂಗ ಸಮಾಜ' ಸಭೆ ನಡೆಸಿ ಮೂರೂ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ತಲಾ ಮೂವರ

ಎಂ. ಗಣೇಶ್

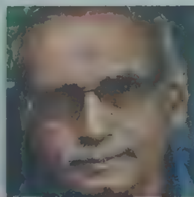
ಮಹೇಶ್

ಹುದ್ದೆ 9 ತಿಂಗ[ಳಿಂದ] ಖಾಲಿ ಇದ್ದರೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಕೇಂದ್ರದ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಸ್ಥಾನ ಖಾಲಿ

ಮುಂದೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಸಾವಿರ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಸಿಕ್ಕೀತೊ?

ರೋಬಾಟ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಾಳೆಗಳ ಸಮಾಧಿ

ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷ

ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

2020ರ ಟೋಕಿಯೊ ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊಸದೊಂದು ಮಾಯಾ ಲೋಕವನ್ನೇ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಜಪಾನ್ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆಸಿದೆ. ಚಾಲಕರಿಲ್ಲದ ಕಾರುಗಳು, ಜಲಜನಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಶ್ಶಬ್ದ ಚಲಿಸುವ ವಾಹನಗಳು, 5ಜಿ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಗಂಟೆಗೆ 600 ಕಿ.ಮೀ ವೇಗದ ಸೂಪರ್ ಮ್ಯಾಗ್ಲೆವ್ ರೈಲುಬಂಡಿ, ಉಪಗ್ರಹದ ಮೂಲಕ ಉಲ್ಕಾವೃಷ್ಟಿ, ಈಗಿನ ಎಚ್‌ಡಿ ಟಿವಿಗಳಿಗಿಂತ 16 ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವ 8ಕೆ ಟಿವಿ, ಜೊತೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳು.

ಜಪಾನ್ ಎಂದರೆ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನ ತಾನೆ? ಅಲ್ಲಿ ಎಳೆಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಿನದಿನವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಸೇವೆಗೆಂದು ತರಾವರಿ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳು ಜನ್ಮ ತಾಳುತ್ತಿವೆ. ಸುದ್ದಿ ಓದುತ್ತ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತ, ಹಾಡುವ ಪುಟ್ಟ ಮುದ್ದಿನ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳು; ಹಿರಿಯರನ್ನು ಮಂಚದಿಂದ ಎತ್ತಿ ಗಾಲಿಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸುವ ಧಾಂಡಿಗ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳು, ರಸ್ತೆಗಿಳಿದಾಗ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳು. ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್ ಕ್ರೀಡೆ ನಡೆಯುವ ಒಡಾಯಿಬಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳದ್ದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಗ್ರಾಮ ಇರುತ್ತದಂತೆ. ಅತಿಥಿಗಳ ಸಂಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮನರಂಜನೆ, ಊಟೋಪಚಾರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು 27 ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಬಲ್ಲ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳ ಸೈನ್ಯವೇ ಸಜ್ಜಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಾನೇ ರೋಬಾಟಿಕ್ಸ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಜಾಗತಿಕ ಮುಂದಾಳು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಜಪಾನ್ ಹೊರಟಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ, ಹವ್ಯಾಸಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಟೆಕಿಗಳಿಗೆ ಹಣ ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ಇಡೀ ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮವನ್ನು ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಲಾಂಗ್‌ಜಂಪ್ ಮಾಡಿಸುವ ಸನ್ನಾಹ ನಡೆದಿದೆ.

ಅದೇ ಜಪಾನೀ ರೋಬಾಟಿಕ್ ಕೌಶಲದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವನ್ನು ಈಗ ನೋಡೋಣ. ಫುಕುಶಿಮಾ ಪರಮಾಣು ದುರಂತ ಸಂಭವಿಸಿದ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳು ತಲೆಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಕೂತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದರ ನಂತರ ಒಂದರಂತೆ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳು ಸಾವಪ್ಪುತ್ತಿವೆ. ಇದುವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಆರು ರೋಬಾಟ್‌ಗಳ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಏಳನೆಯದೂ ಅದೇ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಸುನಾಮಿಯ ದಾಳಿಯಿಂದ ಧ್ವಂಸಗೊಂಡು ತನ್ನದೇ ದಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಬೇಯುತ್ತಿರುವ ಫುಕುಶಿಮಾ-2 ರಿಯಾಕ್ಟರಿನ ತಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ 'ಸ್ಕಾರ್ಪಿಯಾನ್' (ಚೇಳು) ಹೆಸರಿನ ರೋಬಾಟ್‌ಗೆ ಇದೀಗ ವಿದಾಯ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭೀಷ್ಮ, ದ್ರೋಣ, ಕರ್ಣರಂಥ ವೀರಾಧಿವೀರರನ್ನು ಒಬ್ಬರನಂತರ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಸಾಲಾಗಿ ಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಕೂತ ದುರ್ಯೋಧನನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಲ್ಲಿನ ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳಿಗೆ ಬಂದಿದೆ.

ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿದ ಸುನಾಮಿ ಈಗಲೂ ದಂಡ ಕಕ್ಕಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಂದು ಹತ್ತಾಳೆತ್ತರದ ಅಲೆಗಳು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇಡೀ ಪಟ್ಟಣವೇ ಜಲಸಮಾಧಿಯಾಗಿ ಸುಮಾರು 19 ಸಾವಿರ ಜನರು ಗತಿಸಿದರು. ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಜನರನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ಸ್ಥಳಾಂತರ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಸಮುದ್ರದ ಅಂಚಿಗೆ ಇದ್ದ ಐದು ಪರಮಾಣು ರಿಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ಫೋಟಿಸಿದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ಸುತ್ತ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತ ಸದಾ ತಂಪುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಿದ್ದ ವಿದ್ಯುತ್ ಪಂಪ್‌ಗಳು ಕೆಟ್ಟವು. ಡೀಸೆಲ್ ಪಂಪ್‌ಗಳಿಗೆ ನೀರು ನುಗ್ಗಿತು. ರಿಯಾಕ್ಟರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪರಮಾಣು ಇಂಧನ ಸರಳುಗಳು ಕರಗಿ ಕುದಿದು ಸ್ಫೋಟಿಸಿ ಕುಸಿದವು. ತಳದಲ್ಲಿ ಯುರೇನಿಯಂ ಇಂಧನದ ಮುದ್ದೆಗಳು ಈಗಲೂ

ಕೆಂಡದಂತೆ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತರ್ಜಲ ಸೋರಿಕೆ ಆಗದಂತೆ ತಡೆಯಲೆಂದು ಸುತ್ತಲೂ ಬರ್ಫದ ಭೂಗತ ಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ತಳದಿಂದ ನೀರು ಜಿನುಗುತ್ತಿದೆ. ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಂಡತುಂಡುಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಈಚೆ ತೆಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೆ ನೋಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಇಳಿಸಿದರೆ ಒಂದೇ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪಡ್ಚ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆಂದೇ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಚಾಣಾಕ್ಷ, ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಬಲಿಷ್ಠ, ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ದುಬಾರಿ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳನ್ನು ಇಳಿಸಲು ಹೋದರೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟು ಕೂರುತ್ತಿವೆ. ಒಡಾಯಿಬಾ ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಳಿಸಬೇಕಿದ್ದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಅವು ಫುಕುಶಿಮಾದ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಅಡ್ವಾನ್ಸಾಗಿ ಹೂಳುತ್ತಿವೆ.

ಇದೇ ವೇಳೆ ಇತ್ತ ಚೆರ್ನೊಬಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಡಝನ್ ಆತ್ಮಹತ್ಯಾ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕುಸಿದ ಗೋಪುರದ ಒಂದೊಂದೇ ಇಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಕಳಚುತ್ತಿವೆ. ಪಾಳಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವೂ ಅಲ್ಲೇ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ಅಥವಾ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕ ನಿಲ್ಲಬೇಕಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸಾಹಸ ಫುಕುಶಿಮಾಕ್ಕಿಂತ ರೋಚಕವಾಗಿದೆ. 1986ರಲ್ಲಿ ಚೆರ್ನೊಬಿಲ್ ಸ್ಥಾವರ ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡು ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯಂತೆ ವಿಕಿರಣ ಮೇಘವನ್ನು ಕಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಿಲಿಟರಿ ವಿಮಾನಗಳು ಅದರ ಮೇಲೆ ಉಪ್ಪು, ಮರಳು, ಸಿಮೆಂಟು, ಕಾಂಕ್ರೀಟು ಸುರಿದವು. ನೆಲಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳು ಮಣ್ಣೆರಚಿದವು. ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಹೇಗೋ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದ ಪೈಲಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ರೋಗರುಜಿನೆಗಳಿಂದ ನರಳಿ ಸತ್ತೂ ಹೋದರು. ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನು ನಂದಿಸಲು ಹೆಣಗಿದ ನೂರಾರು ಮಿಲಿಟರಿ ಟ್ಯಾಂಕ್, ಟ್ರಕ್, ಜೆಸಿಬಿ, ಡೋಝರ್ ಮತ್ತು ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲೇ ಸುತ್ತ ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇಡೀ ಪ್ರಿಪ್ಯಾತ್ ನಗರ, ಸುತ್ತಲಿನ ನೂರಾರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಜನರು ಎಂದೂ ಹಿಂದಿರುಗದಂತೆ ಶಾಶ್ವತ ನಿರ್ಬಂಧ ಹೇರಲಾಯಿತು. ಕುಸಿದ ರಿಯಾಕ್ಟರ್ ಮೇಲೆ ನಂತರ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಿಮೆಂಟು, ಡಾಂಬರು, ಕಾಂಕ್ರೀಟನ್ನು ವಿಮಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸುರಿದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಒರಟು ಗುಡ್ಡ ತಲೆಯೆತ್ತಿತು. ಗಾಳಿ-ಮಳೆಯೇ ಮೇಸ್ತ್ರಿ.

ಯಜ್ಞ ಮುಗಿದರೂ ಪರಮಾಣು ಕುಲುಮೆ ತಂಪಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮೇಲಿನ ಕಚ್ಚಾ ಸಮಾಧಿ ಬಿರುಕು ಬಿಡತೊಡಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಆಕಾಶದಿಂದ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಸುರಿಯಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗ. ಸುಭದ್ರ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟೋಣವೆಂದರೆ ಸಮೀಪ ಯಾರೂ ಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ. 2005ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವತ್ತು ದೇಶಗಳ ತಂತ್ರಕುಶಲಿಗಳು ಸೇರಿಸಿ ಹೊಸ ಉಪಾಯ ಹೆಣೆದರು. ಮೂರು ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿ, ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ಶ್ರಮ ಹಾಕಿ 257 ಮೀಟರ್ ಅಗಲ, 108 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದ ಮಹಾ ಗೋಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಹಳಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಜಾರಿಸಿ ತಂದು ಚೆರ್ನೊಬಿಲ್ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಈ ವರ್ಷಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿದರು. ಅದು ಮನುಷ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಚಲನಶೀಲ ಯಂತ್ರಾಗಾರವೆನಿಸಿತು. ಅದರೊಳಕ್ಕೆ ರಿಮೋಟ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಕೂರಿಸಿದ್ದು ಅವೆಲ್ಲ ಗೂಡೊಳಗಿನ ಹಳೇ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಜೋಡಿಸುತ್ತ ಸಮಾಧಿಯಾಗಲಿವೆ. ಇನ್ನು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೊಂದು ಮಹಾಗೋಪುರ, ಅದಾಗಿ ನೂರು ವರ್ಷದ ಮಗದೊಂದು, ಹೀಗೆ ಕಡೇಪಕ್ಷ ಹತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಪರ್ಯಂತ ಹೊಸ ಹೊಸ ಕವಚ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು.

ಅದರ ಕತೆ ಹಾಗಿರುವಾಗ, ಇತ್ತ ಅಮೆರಿಕದ ಹ್ಯಾನ್‌ಫೋರ್ಡ್ ಪರಮಾಣು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ತಿಂಗಳು ಮೇ 9ರಂದು ಸುರಂಗವೊಂದು ಕುಸಿದು ಆತಂಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿರೋಶಿಮಾ ಬಾಂಬ್ ತಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಂತರದ 25 ವರ್ಷಗಳವರೆಗಿನ ಪರಮಾಣು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಘನ, ದ್ರವ ಕಚಡಾಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೂತಿಡಲಾಗಿದೆ. 520 ಚದರ ಕಿ.ಮೀ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಆ ಮಹಾ ರುದ್ರಭೂಮಿಯ ಸುರಂಗಗಳಲ್ಲಿ 36 ರಿಮೋಟ್ ಕಂಟ್ರೋಲ್ ರೈಲುಕಾರುಗಳೂ ಗುಜರಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ವಿಕಿರಣ ಆಚೀಚೆ ಹರಡದಂತೆ ನೋಡಲೆಂದು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ₹ 14 ಸಾವಿರ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಅಸಂಖ್ಯ ಸುರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಗ ಕುಸಿದಿದ್ದೇ ತಡ, ರೋಬಾಟ್‌ಗಳಂತೆ ವೇಷ ಧರಿಸಿದ ಕ್ಲೀನಾಳುಗಳು ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಧಾವಿಸಿ ಆಕಾಶ ಪಾತಾಳ ಒಂದು ಮಾಡಿದರು.

ಸುರಂಗಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪರಮಾಣು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟೇ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ಬಲಾಢ್ಯ ಪರಮಾಣು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ದೊರೆ ಎಂದೆನಿಸಿದ್ದ ವೆಸ್ಟಿಂಗ್‌ಹೌಸ್ ಕಂಪನಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ದಿವಾಳಿ ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕಳೆದ ವಾರ ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾದ 'ಕೊರಿ-1' ಹೆಸರಿನ ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರವನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ (ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ 20 ವರ್ಷ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು). ಜರ್ಮನಿ, ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾ, ಬೆಲ್ಜಿಯಂ, ಇಟಲಿ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಡನ್ ಇನ್ನು 15 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ರಿಯಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನೂ ಬಂದ್ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿವೆ. ಅವುಗಳ ಸಮಾಧಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಣ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಹಣ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಐರೋಪ್ಯ ಸಂಘ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿ ಹೇಳಿದೆ. ಕಳೆದ ಮೇ 21ರಂದು ಸ್ವಿಟ್ಸರ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ಜನಮತ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣು ಯುಗಕ್ಕೆ ಅಂತ್ಯ ಹಾಡಬೇಕೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೂರು ದಿನ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ ಇನ್ನೂ 10 ಹೊಸ ರಿಯಾಕ್ಟರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದೆ.

ಅಪಾಯ, ಅಪಾರ ವೆಚ್ಚ, ಅಸಂಖ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ತೊಡಕುಗಳು ಮತ್ತು ನಿಧಾನ ಗತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸುಧಾರಿತ ದೇಶಗಳನ್ನೇ ಹೈರಾಣುಗೊಳಿಸಿವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಅವೆಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿವೆ; ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಶೇಷ ಸವಾಲುಗಳಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯುರೇನಿಯಂ ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲ. ಥೋರಿಯಂ ಹೇರಳ ಇದೆಯಾದರೂ ಅದಿನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿಲ್ಲ. ದಾಳಿಗೆ ಸಜ್ಜಾಗಿರುವ ವೈರಿಗಳು ಆಚೀಚೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಹೂಂಕರಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಿಚ್ಚೆಬ್ಬಿಸಿ ಟಿಆರ್‌ಪಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ಹಪಹಪಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬಾಂಬ್‌ದಾಳಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ಅಥವಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ರಿಯಾಕ್ಟರು ಸಿಡಿದರೆ ಸುತ್ತಲಿನ ಜನ ವಸತಿಯನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಲು ಬೇಕಾದ ತುರ್ತು ಸೌಕರ್ಯಗಳೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ. ಅಂಬುಲೆನ್ಸ್ ಹಾಗಿರಲಿ, ತಳ್ಳುಗಾಡಿಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದ ಸರ್ಕಾರಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ಕತೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಸ್ಥಾವರಗಳ ಸುತ್ತಲ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಬೇಕಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳೂ ಇರುವಂಥ ದೇಶಗಳೇ ಪರಮಾಣು ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಬದಲೀ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದತ್ತ ಹೊರಳುತ್ತಿವೆ. ಈ ನಡುವೆ ಸೌರಶಕ್ತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ದಕ್ಷತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ; ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿಗಿಂತ ಸೌರಶಕ್ತಿಯೇ ಅಗ್ಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಡಬಲ್ಲ ಬ್ಯಾಟರಿಗಳಲ್ಲೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೂ ಪರಮಾಣು ಆಲಿಂಗನಕ್ಕೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ತುಡಿತ ಏಕಿರಬಹುದು? ವಿದೇಶೀ ಒತ್ತಡವೆ, ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಒತ್ತಡವೆ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ವೆಚ್ಚಾಗಲಿರುವ ಅದೆಷ್ಟೊ ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಧನಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಯೆ? ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನಿಸಲೆಂದು ಜೂನ್ 25ರಂದು ಕೈಗಾ ಸಮೀಪ ಯಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣವಲ್ಲಿಯ 'ಹಸುರು ಸಂತ' ಗಂಗಾಧರೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ನಡೆಯಲಿದೆ. ಕೂಡಂಕುಲಂ, ಜೈತಾಪುರ, ಕಕ್ರಪಾರಾ, ಕೊವ್ವಾಡಾ, ಮೀಠಿ ವಿರ್ಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣು ಯೋಜನೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಜನಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಿದ ಚಿಂತಕರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಲಿದ್ದಾರೆಂದು ಪರಿಸರವಾದಿ ಅನಂತ ಅಶೀಸರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಮಾಣು ಬಾಂಬ್‌ಗಳ ದಾಳಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಪರಮಾಣು ಸ್ಥಾವರದ ಅತಿ ಘೋರ ದುರಂತವನ್ನೂ ಕಂಡ ಜಪಾನ್, ಭವಿಷ್ಯದ ಊರುಗೋಲೆನಿಸಿದ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇಡುತ್ತಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ದೇಶದ ಜನರೆಲ್ಲ ರೋಬಾಟ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ನಾಗರಿಕರಾಗಲು ಹೊರಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ರಿಯಾಕ್ಟರುಗಳಿಂದಾಗಿ 33 ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗಲಿದೆ ಎಂದು ದೇಶದ ಶಕ್ತಿ ಸಚಿವ ಪಿಯೂಷ್ ಗೋಯಲ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಸಾವಿರ ರೋಬಾಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಸಿಕ್ಕೀತೊ?

editpagefeedback@prajavani.co.in

ಚರ್ಚೆ

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

THE HINDU HUBBALLI
THURSDAY, APRIL 13, 2017

India's epic dilemma

Our stories are richest when they are read as ethical texts, not ideological guides

PETER RONALD DESOUZA

GETTY IMAGES

Some days ago, during a discussion on the many ways to interpret episodes in the Ramayana and the Mahabharata, the issue came up of whether these are ethical texts or merely ideological ones. Should one regard them as repositories of moral conundrums, on the human condition, that needed to be decoded and debated by every age for itself, or whether their messages, about the nature of the dharmic order to which all must conform, were clear and without ambiguity. What gave rise to this debate were two stories that were being discussed: the case of Eklavya who willingly offered his thumb to Drona on the Guru's request, thereby assuring an anxious Arjun of his supremacy as an archer, and that of Ram beheading Shambuka for falling out of dharmic line. I wondered if one were a feminist, a Dalit scholar, a passionate nationalist of the current variety found among Ministers of State, or even a European Marxist, would one find morally grey areas in such episodes or would one see them as containing clear messages of how power and social relationships in a 'just' society should be ordered?

At this point let me step back a bit and carefully probe the distinction between an ethical and an ideological text. An ethical text is one which presents episodes as forks in the road where each path offered is attractive because it contains desirable goals. Choosing one path presents one with a quandary because the benefits offered by the other path would now have to be willingly foregone. Each path at the fork leads to the same destination. One only needs to decide what gains and losses one wished to forego.

For example, path A would offer to cut a journey short by four hours. But it would mean travelling on a bad road full of potholes and perhaps risking a bad back and a breakdown. Path B, in contrast, is longer and would get the traveller home past midnight. But it would be a smooth ride on a freshly metalled road that went through a forest. Travelling at night would risk a dacoit hold-up. An ethical text does not give a clear moral message. It compels one to weigh options before making a choice.

The ideological text, in contrast, is like a road within the National Highway system. Clearly numbered exits are given to one's destination. You know where and when to leave the highway. Here there are no moral conundrums. There are just clear signposts prepared by a highways authority which tell you where to stop, at what speed to travel, which lane to follow, and where to exit. The highways authority offers a distinct route map for the whole society. It does so with the certainty of one who knows.

Civilisational abundance

So are the epics ethical texts or ideological ones? I believe they are the former. I believe each episode is a site for debate, an opportunity for each moral position in society to be heard and to solicit adherents. An Irawati Karve can see in Bhishma an egoistical, old man who, never having fought a war, still accepts the generalship of an army at a ripe age extending into the eighties, a measure of his narcissism. The Jain Ramayana has Laxman, instead of Ram, killing Ravan because that was the only way for them to reconcile the central Jain doctrine of Ahimsa and still valorise the Maryada Purusha. It is only an ethical text which allows for an A.K. Ramanujan's *300 Ramayanas*, suggesting that the story is alive in the country as people and places interpolate into the text their own aspirations and values. Individuals and social groups, of all ages, have drawn from the epics to fight their moral and political battles. This is what makes the epics so relevant to contemporary India. Today we need new interpretations to fight our political battles. The epics today need to be contemporanised.

An ethical text is the organic fertiliser of a society. Being fully openended, it delights, beckons, and recaptures the deracinated Indian from the lure of the ideological camp. While it generates passion, it also respects diversity of interpretation. It represents life but, in contrast to life's chaos, also offers options. An ethical text is a living text. India is fortunate to be the land of several epics such as Silappatikaram in Tamil or Palnati Virula katha in Telugu and so on.

I am not saying something very new here but only presenting, in a binary way, the contrast between an ethical and an ideological text so that we can fight our current politics. Because the Indian tradition has always seen the epics as ethical texts, in contrast to the political trend today, we have great commentaries such as that of V.S. Sukthankar. The sophisticated elaboration by Mehendale on the rules of war and the consequences in terms of punishment of their violation, in his wonderfully slim book *Reflections on the Mahabharata war*, is another illustration of the Indian tradition of diverse interpretations. Critical commentaries, dissent, alternative readings are merely different forks in the road as we explore our national cultural heritage. Unfortunately today, with the rise of cultural vigilantes, these great epics are being converted into ideological texts. Because they receive tacit support from the powers that control the state, they attempt to push everyone onto the highway and away from the byways of Indian society.

It bears repeating here that the National Highway is good for the movement of goods and traffic, for practical and efficiency purposes, but not for cultural journeys for which it is the byways that matter. They nurture the richness of our cultural life. It is through the byways that we will discover the cultural ecosystems that local communities have created through complex negotiations with each other.

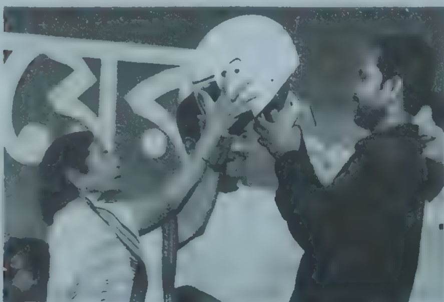
Isn't this anti-national?

The smell of the mahua tree, for example, means a great deal in central India but has little significance in coastal India where the smell of fish is more exciting. Unless of course the rishi Parashar aroused by Satyavati replaced her fish smell of *matsyagandha* with the heavenly smell of *yojanagandha*, making coastal people like me to think this to be a parochial tale. Such playful stories can only be told when the epic is an ethical text. The cultural vigilantes have created a climate of anxiety which the people in control of the state have done little to diminish, for it pays them political dividends. Do they not realise that while they may gain the country, they will lose a civilisation? Do they not realise how anti-national this is?

Peter Ronald deSouza is Professor at the Centre for the Study of Developing Studies. Views are personal

ty' for Mamata's head raises a storm

sh Varshney's call receives flak from Opposition parties

Taking it head-on: West Bengal Chief Minister Mamata Banerjee at a programme in Murshidabad on Wednesday. ▪PTI

Deputy Chairman P.J. Kurien said the State government can register an FIR and take action. He added there was no need for further discussion on it as the Minister had condemned the statement.

BSP chief Mayawati demanded that the BJP take action against the individual rather than just condemning the statement.

Samajwadi Party's Jaya Bachchan said, "You can protect cows, and women are facing atrocities. How dare somebody talk like this, especially against a woman?... Is this the way they are going to protect the women of this country?"

In the Lok Sabha too, members condemned the statement, with Parliamentary Affairs Minister Ananth Kumar expressing his displeasure. Speaker Sumitra Mahajan said everyone must condemn such statements.

Raising the issue soon after the House assembled, Trinamool member Saugata Roy said: "Mamata Banerjee is not only a Chief Minister but a former member of this House too. It is a serious and alarming behaviour."

(*With PTI inputs*)

BJYM disowns youth leader

PRESS TRUST OF INDIA
NEW DELHI

The BJYM has disowned its leader Yogesh Varshney, who announced a ₹11 lakh bounty on Mamata Banerjee's head. "The BJYM urges the administration to take action against him as per law," it said, adding he was expelled from the party two years ago. PTI

More slander better for me, says CM

SPECIAL CORRESPONDENT
KOLKATA

The more they try to slander me, the better it turns out for me, West Bengal Chief Minister Mamata Banerjee said on Wednesday. The remarks by the Chief Minister came on a day that a leader associated with the Bharatiya Janata Party's (BJP's) youth wing from Aligarh created a major political furore by offering a bounty on the Trinamool Congress (TMC) chairperson's head.

While the TMC leadership demanded immediate arrest of the BJP youth leader, Ms. Banerjee did not make any direct reference to the controversy.

"For all the abuses they shower, I will not retaliate in their language," Ms. Banerjee said while addressing a rally at Murshidabad district.

Cautioning people against getting swayed by rumours being floated on social media to incite communal violence, the CM said her government would not allow riots to break out.

Referring to to the armed Ram Navami rallies in various districts, she said, "Our mothers and sisters take part in *sindur khela* (a custom where married Hindu women smear one another with vermillion). This is the culture of Bengal, not the sword fights which some gentlemen have imported from Delhi."

Nation living in fear, Opposition tells Pranab

Alleges orchestration of inflammatory narrative on nationalism, exploitation of religious sentiments

SPECIAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

A delegation of various Opposition parties led by former Prime Minister Manmohan Singh and Congress president Sonia Gandhi met President Pranab Mukherjee on Wednesday to express concern over a number of issues ranging from the rise of vigilante groups, the undermining of institutions and the passage of key and far-reaching legislation in the form of money Bills.

United front: Leaders of Opposition parties coming out of Rashtrapati Bhavan after meeting President Pranab Mukherjee on Wednesday. ▪V. SUDERSHAN

"(A) matter of grave concern is the prevailing environment of fear and insecurity in the country. Triggering false debates, manufacturing post-truths, orchestrating an inflammatory narrative on nationalism and exploiting religious sentiments, muzzling voices of dissent and threats of violence to the citizens, are vitiating the environment and jeopardising the cause of peace and security," said the memorandum the parties submitted.

'Threat to rule of law'

The parties complained of a 'threat' to the rule of law. "In a democracy, where rule of law must always prevail, lumpen elements masquerading as vigilantes, moral police, gau rakshaks and anti-romeo squads to further a narrow agenda, have created an environment of harassment, violence and mob lynching of citizens, unacceptable in a constitutional democracy..."

Expressing concern over what it claimed was the bypassing of crucial Parliamentary scrutiny of legislation, the memorandum said: "Many key bills masked as Money Bills expose the intention of the government to deny the Council of States its constitutional position in the enactment of laws. Changing 11 Acts through the omnibus Finance Bill, 2017 is unprecedented, improper and shocking."

It also expressed concern over the alleged tampering of Electronic Voting Machines and top appointments in the Nehru Memorial Museum and Library and Nalanda University.

Kashmir violence

"Continued violence resulting in deaths and injuries and failure of governance in J&K is a matter of great national concern," the memorandum said.

Apart from Congress, the memorandum was signed by leaders from NCP, BSP, SP, CPI-M, CPI, JD-U and DMK, among others.

'ಬೆಂಗಳೂರು ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್'ಗೆ ಶಿಲಾನ್ಯಾಸ ನೆರವೇರಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ

ಕೌಶಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತು ಅಗತ್ಯ: ಪ್ರಣವ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ಕೌಶಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ' ಎಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಣವ್ ಮುಖರ್ಜಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು.

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿರುವ 'ಬೆಂಗಳೂರು ಡಾ. ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್'ಗೆ ವಿಧಾನ ಸೌಧದ ಬ್ಯಾಂಕ್ವೆಟ್ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾನ್ಯಾಸ ನೆರವೇರಿಸಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

'ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ ಹೊಂದಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಕೌಶಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯ' ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು.

'ಸರ್ ಸಿ.ವಿ. ರಾಮನ್, ಅಮರ್ತ್ಯ ಸೇನ್ ಅವರಂಥ ನೊಬೆಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕೃತರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದು ಭಾರತೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲೇ. ಆದರೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ವಿವಿಯಿಂದ ಅಂತಹ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರು, ನೊಬೆಲ್ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾದವರು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವಿ.ವಿಗಳು ಅಂತಹ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು. ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಿ.ವಿಗಳು ಆಕರ್ಷಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು' ಎಂದು ಅವರು ಆಶಿಸಿದರು.

'ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ (ಜಿಡಿಪಿ) ನಾವು ಮುನ್ನಡೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂತಸ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿವೆ' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

'ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉನ್ನತ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಲಭ್ಯ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಐಐಟಿಗಳು ವಿಶ್ವದ ಯಾವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವಷ್ಟು ಗುಣಮಟ್ಟ ಹೊಂದಿವೆ' ಎಂದರು.

'ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯ ಇರುವುದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಇದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಗತಿಯ ಸಂಕೇತ' ಎಂದು ರಾಜ್ಯಪಾಲ ವಜುಭಾಯಿ ವಾಲಾ ಹೇಳಿದರು.

ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಅವರನ್ನು ಮೈಸೂರು ಪೇಟಾ ತೊಡಿಸಿ, ಶಾಲು ಹೊದಿಸಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಸನ್ಮಾನಿಸಿದರು.

ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿ[ವ] ಸದಾನಂದಗೌಡ, ಅನಂತ ಕು[ಮಾರ್], ಲೋಕಸಭೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ನ[ಾಯಕ] ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಖರ್ಗೆ, ಸಚಿ[ವರಾದ] ಜಿ.ಪರಮೇಶ್ವರ್, ಆರ್.ವಿ. ದೇಶಪ[ಾಂಡೆ], ಬಸವರಾಜ ರಾಯ[ರಡ್ಡಿ], ರೋಷನ್ ಬೇಗ್, ಎ[ಚ್.ಸಿ.] ಮಹದೇವಪ್ಪ ಇದ್ದರು.

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ವಿ.ವಿಗಳು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು
- ವಿಶ್ವದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಬೇಕು
- ಮೈಸೂರು ಪೇಟಾ ತೊಡಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗೆ ಸನ್ಮಾನ

ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಆಂತರಿಕ ಉತ್ಪನ್ನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುಂದಿದ್ದೇವೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂತಸ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಕಡೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನಹರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ

ಪ್ರಣವ್ ಮುಖರ್ಜಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ

ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ₹ 750 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ

'ಬೆಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿ 45 ಎಕರೆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ 'ಬೆಂಗಳೂರು ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಆಫ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ಸ್' ಸಂಸ್ಥೆ ತಲೆ ಎತ್ತಲಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ₹750 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವಾಗಲಿದ್ದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಈಗಾಗಲೇ ₹150 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಮೂಲಧನ ನಿಧಿಗೆ ಮುಂದಿನ 5 ವರ್ಷ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ₹75 ಕೋಟಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ₹ 10 ಕೋಟಿಯಂತೆ ಮುಂದಿನ 5 ವರ್ಷ ಮರುವಸೂಲಿ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ವಜುಭಾಯಿ ವಾಲಾ, ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಣವ್ ಮುಖರ್ಜಿ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ವ[ಮತ್ತು] ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಅನಂತಕುಮಾರ್ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾವಣೆ

ಸಲ್ವಾರ್‌ಗೆ ಕಂದು ಬಣ್ಣ, ಟಾಪ್‌ಗೆ ತಿಳಿ ಹಸಿರು ಬಣ್ಣ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

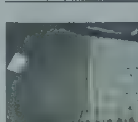
ಬೆಂಗಳೂರು: ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಮವಸ್ತ್ರದ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಈ ವರ್ಷದಿಂದ ವಿತರಿಸುವ 'ಸಲ್ವಾರ್ ಕಮೀಜ್'ನ ಪೈಜಾಮಕ್ಕೆ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಮತ್ತು ಟಾಪ್‌ಗೆ ತಿಳಿ ಹಸಿರಿನ ಕೆಂಪು ಚೌಕುಳಿ ಬಟ್ಟೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದುವರೆಗೆ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಲಂಗ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಶರ್ಟ್ ಸಮವಸ್ತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಇರುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ರಂಗುರಂಗಾಗಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಮವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ (ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಪ್ಯಾಂಟ್ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಶರ್ಟ್) ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲ.

8,9 ಮತ್ತು 10ನೇ ತರಗತಿ ಸೇರಿ ಸುಮಾರು 8.5 ಲಕ್ಷ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಸಲ್ವಾರ್ ಕಮೀಜ್
- 10 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಬಣ್ಣ ಬದಲು
- ಈಗಾಗಲೇ ಸಮವಸ್ತ್ರ ಪೂರೈಕೆ ಆರಂಭ

ಕೈಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇದುವರೆಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ನೀಲಿ ಮತ್ತು ಆಕಾಶ ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುಮಾರು 10 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದರಿಂದ ಈ ಬದಲಾವಣೆ

ಸರ್ಕಾರ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಚೂಡಿದಾರ್ ಸಮವಸ್ತ್ರವವನ್ನು ಆಕರ್ಷಕ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇ ಅಂತ್ಯದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ

ಕೆ. ಆನಂದ್, ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಚೂಡಿದಾರ್ ವಿತರಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ವಿಳಂಬ ಆಗಬಾರದು ಎಂದು ಟೆಂಡರ್ ಮೂಲಕ ಬಟ್ಟೆ ಖರೀದಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೇಳಿದರು.

ಎರಡನೇ ಸಮವಸ್ತ್ರ: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡನೇ ಜೊತೆ ಸಮವಸ್ತ್ರ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಟ್ಟೆ ಖರೀದಿಗೆ ಟೆಂಡರ್ ನಡೆಸದೆ ಪ್ರತಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ₹200ರಂತೆ ಶಾಲಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿಗಳಿಗೆ (ಎಸ್‌ಡಿಎಂಸಿ)

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ 125ನೇ ಜನ್ಮ ದಿನಾಚರಣೆ ಮತ್ತು

ಕೋಮುವಾದಿಗಳ ಕೈ ಹಿಡಿಯು

ಬೆಂಗಳೂರು: 'ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದಿಗಳ ಜೊತೆ ಕೈಜೋಡಿಸುವುದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಡೆ' ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಹೇಳಿದರು.

ನಗರದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಭವನದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ 126ನೇ ಜನ್ಮ ದಿನಾಚರಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಸಮಾರಂಭ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

'ಕೋಮುವಾದಿಗಳ ಜೊತೆ ಹೋಗುವುದು ಸ್ವಾಭಿಮಾನವೇ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಬದ್ಧತೆ ಇರುವ ಯಾರೂ ಕೋಮುವಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದರು.

'ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೋಮುವಾದಿಗಳು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಸಂವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಆಂತರಿಕವಾಗಿ ವಿರೋಧ ಇದ್ದರೂ, ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ ಬೇರೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಇರಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

'ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಎಂದೂ ಕೋಮುವಾದಿಗಳ ಜೊತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮನುಸ್ಮೃತಿ ಸುಟ್ಟು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ದೇಶ ... ಎಂದು ಕರೆದರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ ... ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ... ಇಲವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದರು'

ಡಾ.ಬಿ.ಆರ್. ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ದಲಿತ ಹೋರಾಟಗಾರ ಗುರುಪ್ರಸ[ಾದ್] ಕೆರೆಗೋಡು ಅವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಕಲ[್ಯಾಣ] ಸಚಿವ ಎಚ್. ಆಂಜನೇಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರು. ಕನ್ನಡ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾ[ರದ] ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಸ್.ಜಿ. ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ, ದಲಿತ ಮುಖಂಡ ಶ್ರೀಧರ್ ಕಲಿವೀರ್, ರಾ[ಜ್ಯ] ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಚ್. ಕಾಂತರಾಜು, ಸಾಹಿತಿ ಕೆ. ಸಿದ್ದಯ್ಯ, ಲೇಖಕಿ ಇಂದಿರಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಇದ್ದರು -ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಚಿತ್ರ

ಶನಿವಾರ • ಏಪ್ರಿಲ್ 15, 2017 ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಗುಳೆ ಏಳುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶರಣರು

ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಗುಳೆ ಎಬ್ಬಿಸುವುದು ಪ್ರಗತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದು ದುಡಿತದ ಸಂತಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಾಯವಾಗಿದೆ

ಸಂಭಾಷಣೆ

ಪ್ರಸನ್ನ

ಹೌದು, ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಶರಣರೆಂದು ಕರೆದೆವು. ಇಂದು ಇವರನ್ನು ಕೃಷಿಕಾರ್ಮಿಕ ಕೃಷಿಕ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ನೇಕಾರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಇಂದು ಇವರು, ಪಾಪ, ಭೂಮಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂದ ಹುಳುಗಳಂತೆ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ ಚಲಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಶತ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಬದುಕು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಕೂಲಿ ಸಿಕ್ಕಬಹುದೆಂಬ ಕುರುಡುನಂಬಿಕೆ ಹೊತ್ತು, ನಗರಗಳತ್ತ ದೌಡಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಇವರು ಹೀಗಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು, ಬರ ಬಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗಳಾದಾಗ ಅಥವಾ ಶತ್ರು ರಾಜ ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಗುಳೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಅದೂ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುಳೆ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಗ್ರಾಮಸ್ಥನಿಗೆ, ತೀವ್ರತರವಾದ ನೋವು ಸಾವು ಸೋಲು ಹತಾಶೆಗಳ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು.

ಈಗ, ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನು ಗುಳೆ ಎಬ್ಬಿಸುವುದು ಪ್ರಗತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಗುಳೆ ಎಬ್ಬಿಸುವುದು, ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುವುದು, ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಯೆಂದು ಸರ್ಕಾರಗಳು ತಿಳಿಯತೊಡಗಿವೆ. ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ ಗುಳೆ. ಬದುಕು ಕೊಂಚ ಹಾಳಾದರೇನಂತೆ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆ ತಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತವೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು. ಹೌದು, ಹಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡವನ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆದಾಯ ಮೂಲವು ಇಂದು ಗುಳೆಯಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಗುಳೆ ಏಳಬಲ್ಲವನು ಸಮರ್ಥನೂ ಜಾಣನೂ, ಏಳಲಾರದವನು ಅಸಮರ್ಥನೂ ಓಬಿರಾಯನ ಕಾಲದ ಮುದುಕನೂ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇವೆ. ಇದ್ದೂ ಸತ್ತಂತಿವೆ. ವಿವಿಧ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಪರಿಹಾರಗಳಿಗೆ ಕೈ ಚಾಚುತ್ತ, ಭ್ರಷ್ಟ ಅಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಕೈ ಬಿಸಿ ಮಾಡುತ್ತ, ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಆದೀತೆಂದು ಕಾದು ಕುಳ್ಳಿರುತ್ತ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ, ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿರುವ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು. ದುಡಿತದ ಸಂತಸ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಮಾಯವಾಗಿವೆ. ಏನನ್ನಾದರೂ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಂತ ಧೀರರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕುಶಲ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲೇ ಒಂದು ಮಟ್ಟದ ಆದಾಯ ಹಾಗೂ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅಪವಾದವೆಂಬಂತೆ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅಪರೂಪದ ಸಾಹಸಿಗಳೆಂತಲೂ ಅದೃಷ್ಟವಂತರೆಂತಲೂ ಅಂತಹವರು ಪರಿಗಣಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಳತಿನ ನೆನಪು ಬಿಟ್ಟರೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.

ಹೊಸತೂ ಅಷ್ಟೆ: ಅರೆಬರೆ, ಪೇಟೆಯ ನಕಲು. ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಜಾರಿದ ಹೆಂಚು, ಕಳಚಿದ ಕಂಬ, ತಲೆಬಾಗಿಲು, ಅರೆಯುವ ಕಲ್ಲು, ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಮಣ್ಣುಗಳ ಹಳೆಯ ರಾಶಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊಸತು ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳು ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳಾಗಿವೆ. ದನಕರುಗಳು ಉದ್ದೇಶರಹಿತವಾಗಿವೆ. ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳು ಉದ್ದೇಶರಹಿತವಾಗಿವೆ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಕಣಜ, ಗಾಣ, ಮಗ್ಗ ಎಲ್ಲವೂ ಉದ್ದೇಶರಹಿತವಾಗಿವೆ. ಸಮಗ್ರವಾದ ಈ ಉದ್ದೇಶರಹಿತತೆಯ ನಡುವೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರು ಟಿಲ್ಲರುಗಳು ಮೂಗು ತೂರಿಸಿಕೊಂಡು- ಹೊಸ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧಿಸಲಾರದೆ ಕೆಟ್ಟು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಪಂಪುಸೆಟ್ಟುಗಳು, ಪೈಪುಗಳು, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳು ಅಂತರ್ಜಲವಿಲ್ಲದೆ ಒಣಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ಹೆಡೆಮುರಿದು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ದಾಳಿಂಬೆ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಗಿಡಗಳು ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ತಲೆದೂಗುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಕಬ್ಬು, ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕರೆಗೆ ಕಾದು ಕಾದು ರಸಹೀನವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣೇ ಸಿಕ್ಕದೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಗಂಡಸರು ಮುದಿಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪೇಟೆಯ ವ್ಯಸನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಹೆಂಗಸರು, ಪಾಪ, ಮಲಿನವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪಂಪ ಬನವಾಸಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರವನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದ. ಬಿಭೂತಿ ಭೂಷಣ ಬಂದೋಪಾಧ್ಯಾಯರು 'ಪಥೇರ್ ಪಾಂಚಾಲಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತಮ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬಡ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಭ್ಯತೆಯೊಂದನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದರು. ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತ, ಗೊರೂರರು ಗ್ರಾಮ ಸಭ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದರು. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯ ಗ್ರಾಮ ಸಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿತ್ತು. ಈ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಣಗಳೂ ಈಗ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆಯುತ್ತ ಏದುಬ್ಬಸ ಪಡುತ್ತ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ಕಿನ ಕಸದ ನಡುವೆ ಮಲಗಿವೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ವಿಘಟನೆಯ ಆರಂಭಿಕ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದರು ನವೋದಯ ಲೇಖಕರು. ಅದರ ಅಂತ್ಯಕಾಲವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಬೇಕಿರುವ ದುರಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ನಾನು.

ಗುಳೆ ಎದ್ದಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬಡವ ನಗರಗಳಿಗೆ ಬೇಡವಾದವನು. ಅವರಿಗೆ ಬೇಕಿರುವುದು ಅವರು ಪಡಲಾರದ, ಶ್ರಮ ಮಾತ್ರ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದುಬಾರಿಯೂ ಅಲಭ್ಯವೂ ಆಗಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪದಾರ್ಥವದು. ಅದನ್ನು ಮಾರಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ ಗ್ರಾಮೀಣರು. ಗಂಡನೆಲ್ಲೋ ಹೆಂಡತಿಯೆಲ್ಲೋ ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಭಾಷೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ. ಶಾಪಗ್ರಸ್ತ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಚಂದ್ರಮತಿ ಹಾಗೂ ಲೋಹಿತಾಶ್ವರು ನೆನಪಾಗುತ್ತಾರೆ ಇವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ. ಆದರೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ಚಂದ್ರಮತಿ, ಲೋಹಿತಾಶ್ವರು ಕಥಾಪಾತ್ರಗಳು. ಕಥಾಪಾತ್ರಗಳಿಗೆ ಸುಖಾಂತವಾದ ಮುಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪುಂಡರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇವರು. ವ್ಯಸನಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗಲೀಜು ವ್ಯವಹಾರ, ಗಲೀಜು ಭಾಷೆ, ಗಲೀಜು ನೈತಿಕತೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ತಾನೂ ನೊಂದು ನಗರಗಳನ್ನೂ ನೋಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇವರು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಮಧ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿದವರು ಇಲ್ಲಿನ ಬಡವರು. ಭಕ್ತಿಯ ಹೊಳೆ ಹರಿಸಿದವರು, ಕವಿಯಾಗಿ ಹಾಡಿದವರು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ರೂಪಿಸಿದವರು. ಈಗ ಇವರಲ್ಲಿ ಕವಿತ್ವ ಉಳಿದಿಲ್ಲ, ಭಕ್ತಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ, ಕ್ರಾಂತಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವ ಬರಿದೆ ಸೂಳೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಮೋಳಿಗೆ ಮಾರಯ್ಯ ಮೋಳಿಗೆ ಕಳಚಿ ಮಾರಾಮಾರಿ ಮಾರಯ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಸವಣ್ಣನಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಯುವಕ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಿಗೆ ಡಾಂಬರು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾದೇವಿ, ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಅನಾಥಳೂ ನಿಕೃಷ್ಟಳೂ ನಗ್ನಳೂ ಆಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಾಹನ ದಟ್ಟಣೆಯ ನಡುವೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಮಠಗಳು, ಧರ್ಮಗುರುಗಳು, ಜಂಗಮರು ಯಾರೂ ಇವರನ್ನು ಇಂದು ಗುರುತಿಸಲಾರರು. ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಗುರುತಿಸಿದರೂ ಗೌರವಿಸಲಾರರು. ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಕುಳಿತ ನಾವುಗಳು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಊಟದೆಲೆಗಳನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇರಲಿ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ರಾಯಚೂರಿನಿಂದ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ರಾತ್ರಿ ಪಾಳಿಯ ಬಸ್ಸೊಂದನ್ನು ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಗಜೇಂದ್ರಗಡದಲ್ಲಿ ಏರಿದ್ದೆ. ಬಸ್ಸಿನ ತುಂಬ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ದೇಹಗಳು ದುರ್ನಾತ ಬೀರುತ್ತ ಮಲಗಿದ್ದವು. ಬಟ್ಟೆಯ ಗಂಟುಗಳು, ಪಾತ್ರೆ ಪಡಗಗಳು ಕಾಲು ಕಾಲಿಗೆ ಅಡರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೂರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಖಾಲಿ ಸೀಟು ಹುಡುಕಿದೆ. ಬಸ್ಸಿನ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೀಟೊಂದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪಲಾರದವನಾಗಿದ್ದೆ.

ಸೀಟುಗಳ ನಡುವಣ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹರಿದ ಸೀರೆಯೊಂದನ್ನು ಬಸ್ಸಿನ ಛಾವಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ, ತೂಗು ತೊಟ್ಟಿಲು ಮಾಡಿ ಮಗುವನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದ್ದರು. ಕೆಳಗೆ ಮೇಲೆ ಸಂದುಗೊಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ದಣಿದ ದೇಹಗಳು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತ ಪಯಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ನಿಂತೇ ಪಯಣಿಸಿದೆ. ನಿಂತೇ ಯೋಚಿಸಿದೆ: 'ಇಲ್ಲ! ಇವರ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡು ಅಸಹ್ಯ ಪಡಬಾರದು ನಾನು. ಇವರ ದುರ್ನಾತ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೂಗು ಸಿಂಡರಿಸಬಾರದು. ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಗಲೀಜಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಸಭ್ಯನಾಗಿ ಬಂದು ಬಾಗಿಲು ಬಡಿದ ಅಲ್ಲಮನೇ ಇವರು. ಇವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾರದ ನಾನು ಪಾಖಂಡಿ'.

ಬಸ್ಸು ಗದಗ ತಲುಪಿತು. ಕಂಡಕ್ಟರನ ಪಕ್ಕ ಕುಳಿತಿದ್ದಾತ ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸುತ್ತಲೇ ಬಸ್ಸಿನಿಂದಿಳಿದು ಹೋದ. ಅವನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತೆ. ನಿದ್ರೆ ಹಾರಿತ್ತು. ಕಂಡಕ್ಟರ್ ಮಾತಿಗಿಳಿದ. 'ಸಾರ್! ಬಯಲುಸೀಮೆಯ ಒಂದೊಂದು ಊರಿನಿಂದಲೂ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಪಾಳಿಯ ಬಸ್ಸುಗಳಿವೆ. ಗುಳೆ ಎದ್ದವರಿಗಾಗಿಯೇ ಹಾಕಿರುವ ಲೈನುಗಳಿವು. ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ, ಇಳಕಲ್, ಕುಷ್ಟಗಿ, ರಾಯಚೂರು, ಲಿಂಗಸುಗೂರು, ಯಾದಗಿರಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ, ಪ್ರತಿಯೂರಿನಿಂದ ಮೂರುನಾಲ್ಕು ಬಸ್ಸು ಜನಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕುಂದಾಪುರ, ಉಡುಪಿ, ಮಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಳುಗಳ ಸಂತೆ ನೆರೆಯುತ್ತದೆ. ಆಳು ಬೇಕಾದವರು ಬಂದು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ನೂರರಿಂದ ಎಂಟು ನೂರರವರೆಗೆ ಪಗಾರ... ಜೊತೆಗೆ ಊಟ!... ಗುಳೆ ಬಂದವರನ್ನೇ ಖಯೀಷು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಸಾರ್!' ಅಂದ. ಮಧ್ಯಯುಗದ ಗುಲಾಮರ ಸಂತೆಗಳು ನೆನಪಾದವು.

ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳನ್ನು ಶರಣರನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳವಳಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದೇನಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಗತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವ ಗುಳೆ ಕೂಡ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ, ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ನಡೆದಿರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇದು. ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿರುವ ನಮಗೆ ನಾವೇನು ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆ ಪೂಜಿಸಿದ ರಾಮದಾಸ, ರವಿದಾಸ, ಕಬೀರ ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ, ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತರ ಮಾನವ ರೂಪಗಳನ್ನು ದಣಿಯದೆ ಗುಳೆ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಶೋಷಿಸಿ, ಹಿಂಸಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇವೆ.

ರಾತ್ರಿ ಪಾಳಿಯ ಬಸ್ಸು ದಣಿದ ದೇಹಗಳನ್ನು ದಣಿಯದೆ ಹೊತ್ತೊಯ್ದಿತ್ತು. ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಡದ ರೈತ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಅಸ್ಸಾಮಿನ ನೇಕಾರ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ನೇಪಾಳದ ಸಾಧ್ವಿ ದೆಹಲಿಯ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ... ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಸಿಟಿಗಳು ಶ್ರೀಮಂತರ ಸ್ಲಮ್ಮುಗಳಾಗಿವೆ. ಶ್ರೀಮಂತರು ಹಣವಿದ್ದೂ ಅನುಭವಿಸಲಾರದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಪ್ಪಿಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದು ಯಂತ್ರ ನಾಗರಿಕತೆಯೆಂಬ ಈ ಅಸಹ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ವಿಚಾರವಂತಿಕೆ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆಗಳಿಗಾಗಿ ನಾವದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದು. ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದು ಅದರ ಸರಳತೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಅಥವಾ ಅದು ಮೇಲೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಸಂತರು ಸಾಧ್ವಿಮಣಿಗಳಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದು ಅದು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮೌಢ್ಯಕ್ಕಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಮತೆಗಾಗಿ. ಆದರೆ ಆದದ್ದೇನು? ವಿಚಾರ ಹಿಂದಾಗಿದೆ, ವಿಜ್ಞಾನ ಹಿಂದಾಗಿದೆ, ಮೌಢ್ಯ, ಜಾತೀಯತೆ ಮುಂದಾಗಿವೆ. ಮುಂದಾಗಿ ನಗರ ಸೇರಿವೆ. ಇತ್ತ ಯಂತ್ರ ಅತ್ತ ಮೌಢ್ಯ... ಶಿವ ಶಿವ!

ಯಂತ್ರಕ್ಕೆ ಭಾವನೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಸಾಡಿಸಿದಾಗ ನೋವು ತಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ... ಯಂತ್ರವು ಯಂತ್ರವನ್ನು ಹಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ... ಯಂತ್ರಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ನಾವು ಯಂತ್ರಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸರ್ಕಾರಿಯಂತ್ರಗಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಯಂತ್ರಗಳಾಗದೆ ಉಳಿದಿರುವವರು ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾವನೆಗಳು, ನೋವು, ನಲಿವು ಯಾವುದೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಶರಣತ್ವ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ... ಧರ್ಮ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ, ದೇವರು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿದ್ದಾನೆ! ಶಿವ ಶಿವ!

ಬೊಜ್ಜು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಜಂಗಮ ನಾನು. ಬೊಜ್ಜು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಾನು. ಬೊಜ್ಜು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಯಂತ್ರೋದ್ಯಮಿ ನಾನು. ಬೊಜ್ಜು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಒಕ್ಕಲಿಗ, ದಲಿತ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲವೂ ನಾನು. ನಾನು ಯಂತ್ರಮಾನವ. ಇವರು ಶರಣರು ಅಂಡಲೆವರು. ಇವರ ಅಂಡಲೆತ ತಪ್ಪಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ, ನಗರ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಮರಿ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ ಬೇಕಾದರೆ ಮಾನವರು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ.

editpagefeedback@prajavani.co.in

ಸಂಗತ

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಂದು ತಿರುಚಲಾಗಿದೆ, ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ

ತ್ರಿವಳಿ ತಲಾಖ್: ಚರ್ಚೆಗೆ ಮುಕ್ತವಾದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನಿದೆ?

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕರ್

ಸಮಾನ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆ ಎಂದೊಡನೆ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಹೃದಯ ಒಡೆದು ಹೋದಂತೆ ಯಾಕೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಕ್ರೈಸ್ತರು, ಯಹೂದ್ಯರು, ಪಾರ್ಸಿಗಳು, ಜೈನರು, ಸಿಖ್ಖರು, ಬೌದ್ಧರು ಎಂದು ಹಲವು ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿಗಳು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೂ ಸಮಾನ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆ ಕುರಿತು ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೂ ಅವರದೇ ಆದ ನಿಯಮಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮಾತ್ರ ಇದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವುದೇಕೆ ? ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕ್ರೈಸ್ತರ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿನ ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕಿನ ನಿಯಮಗಳ ಕುರಿತು ಕೇರಳದ ಮೇರಿ ರಾಯ್ ಎಂಬಾಕೆ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಿದ್ದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕಿ ಅರುಂಧತಿ ರಾಯ್ ಅವರ ತಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸಮಾನ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯೊಂದು ಜಾರಿಯಾದರೆ ಇಂತಹ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಮರೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯದಂತೆ ಸರ್ವರೂ ಸಮಾನತೆಯಿಂದ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸಬಹುದು ಅಲ್ಲವೇ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಏನೇನೂ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಈಗಿರುವ ತ್ರಿವಳಿ ತಲಾಖ್ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಭದ್ರತೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ, ವಿಚ್ಛೇದನವು ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಬೇಕಾದಂತಹ ನಿಯಮ ಜಾರಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಮಹಿಳೆಯರು ಹೋರಾಡತೊಡಗಿದೊಡನೆ 'ಅದು ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುರುಷರು ಕಿರುಚಾಡತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನು ಮಂಡಳಿ ಈ ಹೋರಾಟದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಂಘಟನೆಗಳೂ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿವೆ. ನನ್ನಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರ ಬೆಂಬಲ ಈ ಮಂಡಳಿಗೆ ಖಂಡಿತಾ ದೊರೆಯಲಾರದು.

ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈವಾಹಿಕ ನಿಯಮಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಯಮ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ? ಮುಸ್ಲಿಂ ವಿವಾಹದ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಮ 'ನಿಕಾಹ್' ಆಗಿದೆ. ಇದು ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಹುಡುಗನ ತಂದೆಯ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಒಪ್ಪಂದ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಆ ಕ್ರಮ ನಡೆಯುವಾಗ ಆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಾಕ್ಷಿ ಗಳೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಸರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಈ ಒಪ್ಪಂದ ಹೇಗೆ ಧರ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ? ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನ ಕಡೆಯವರು ಎಷ್ಟು ಮೆಹರ್ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಹುಡುಗಿಯ ಕಡೆಯವರು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಲ್ಲಿ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಹರ್ ಹಣ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಇದ್ದು, ಈ ದುಬಾರಿ ಹಣ ನೀಡಲಾಗದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪುರುಷರು ಆಫ್ರಿಕಾದ ಬಡ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಕಾರಣ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ತಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ವಯಸ್ಸಾದ ಪುರುಷನ ಎರಡನೆ, ಮೂರನೆ ಪತ್ನಿಯಾಗುವುದೂ ಇದೆ.

ಹನಫಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೆಹರ್ ಹಣ ಶಾಫಿ ಸಮಾಜಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಸ್ತಿ ಇದೆಯಂತೆ. ಅದನ್ನು ನೀಡಲಾಗದೇ ಇದ್ದಾಗ, 'ನನಗೆ ಮೆಹರ್ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕುರ್‌ಆನ್ ಗ್ರಂಥ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ನನಗೆ ಮೆಹರ್ ಮಾಫ್ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂದು ಗಂಡ ಕೇಳಿದಾಗ ಹೆಂಡತಿ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಕೂಡ ಧರ್ಮ.

ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರಬ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿ ಶೋಚನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಆರೇಳು ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಜೀವಂತ ಗೋರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಣ್ಣೆಂದರೆ ತಮ್ಮ

ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳಿಗಾಗಿ ದೇವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಜೀವಿ ಎಂದಷ್ಟೇ ಅವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಸುಂದರಿಯರಾದ ಮಹಿಳೆಯರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗ ಈ ಜನರ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಮೂಗುಗಳಿಗೆ ಮರಳು ತುಂಬುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಉದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಅಲ್ಲಿದೆ. 'ಪುರುಷರ ಆಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆಯಲು ನೀವು ಹೊರಹೋಗುವಾಗ ಆದಷ್ಟು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದರು. ಮಹಿಳೆಯರ ತಲೆಕೂದಲು ಕಾಣಬಾರದೆಂದೋ, ಸ್ಕಾರ್ಫ್ ಧರಿಸಬೇಕು ಎಂದೋ ಅವರು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಹಜ್ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬಾರದು. 'ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ವಾಕ್ಯವಿದೆ. 'ಗುಲಾಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಇಂತಹ ಮರೆಮಾಚುವಿಕೆಯೇನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ'. ಹಾಗಾದರೆ ಗುಲಾಮ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಪುರುಷರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದು ಈ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವೇ ?

ನಮ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಂದು ತಿರುಚಲಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮುಸ್ಲಿಮರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಬಹಳ ವಿಷಯಗಳಿವೆ. ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುರ್‌ಆನ್ ಸೂರಾ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಬರೆದಿಡಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು, ವಾಕ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜನರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬಾಯಿಗೆ ಹರಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಮರಣಾನಂತರ ಅವರ ಮೂರನೇ ಅನುಯಾಯಿ ಉಸ್ಮಾನ್ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುರ್‌ಆನ್ ವಾಕ್ಯಗಳು ಜನರಿಗೆ ಮರೆತುಹೋಗಬಹುದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಅದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಕುರ್‌ಆನ್‌ನಲ್ಲಿ ಆರುಸಾವಿರ ವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಸುಮಾರು ಐನೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ, ಸಮನಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳಲು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಸಮನಾದ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕುರ್‌ಆನ್ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯಾಗಿದ್ದು, 1,400 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರಚಿಸಿದ್ದು, ಇಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅದು ಸುಲಭದ ಕೆಲಸವೂ ಅಲ್ಲ.

ಮುಸ್ಲಿಂ ಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ(ಶರಿಯತ್) ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡದ್ದು, ಮತ್ತೂ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ. ಕುರ್‌ಆನ್ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಪ್ರವಾದಿಗಳ ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಅವರೊಡನೆ ನಡೆದ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಶರಿಯತ್ ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರವಾದಿಗಳೊಡನೆ ನಡೆದ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕೆಲವರು ಹದೀಸ್ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರು. ರಷ್ಯಾದ ಬುಕಾರಾ ಎಂಬ ಊರಿನಿಂದ ಬುಕಾರಿ ಎಂಬುವವರು ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಮರಣದ ನೂರ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಮಕ್ಕಾ ಮತ್ತು ಮದೀನಾಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೊಡನೆ ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಅವರ ಬೋಧನೆಗಳ ಕುರಿತು ಕುತ್ತ ಬರೆದು ಹದೀಸ್ ಗ್ರಂಥ ರಚಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಮರಣವಾಗಿ ನೂರ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಪ್ರವಾದಿಗಳೊಡನೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸಿದವರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆಯೇ? ಅವರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೂ ದೊರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ 'ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಹೀಗಂದಿದ್ದರು' ಎಂದು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ತಿಳಿಸಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ. ಬುಕಾರಿ ರಚಿಸಿದ ಹದೀಸ್ ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾದುದು ಎಂಬುದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇಂತಹ ಹದೀಸ್‌ಗಳ ವಿಶ್ವಸನೀಯತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂದೇಹ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಣ್ಣುಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ 'ಈ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿಂದರೆ ನೀವು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದು ಎಂದು ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ !' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಕೇರಳದ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಬ್ಬರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪುರುಷರಂತೂ 'ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಗೊಣಗುತ್ತಿದ್ದರು ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗಂಡನ ಅಥವಾ ಹೆತ್ತವರ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ನೀಡದೇ ಇರುವಾಗ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಪಾಲು ನೀಡಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದೇ ಈ ಗೊಣಗಾಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆಗಿರಬಹುದು. ಅದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಸುಲಭವಾದ ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನ, ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತೀರಾ ಅವಮಾನಕರವಾದ ಹಲಾಲಾ ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ನಿಯಮಗಳು ಪುರುಷರ ಈ ಗೊಣಗಾಟದ ಪರಿಣಾಮವೇ ಇರಬಹುದು. 'ನಾನು ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಗಂಡನ್ನೂ ಗಂಡಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣನ್ನೂ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯ ಕುರ್‌ಆನ್‌ನಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವ ಕುರ್‌ಆನ್ ಗುಲಾಮ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಹೇಗೆ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮತವಾಗುತ್ತದೆ ?

ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವದ ಕುರಿತು ಪ್ರವಾದಿಗಳ ಬೋಧನೆ ಬೇರೆಯೇ ಇದೆ. ಪ್ರವಾದಿಗಳು ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಬಹಳಷ್ಟು ಪುರುಷರು ಮರಣ ಹೊಂದಿ, ಬಹಳ ಮಂದಿ ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳೂ, ವಿಧವೆಯರೂ ನಿರ್ಗತಿಕರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ, ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎಂದು ಬದುಕಿರುವ ಗಂಡಸರೊಡನೆ ಹೇಳಿದ್ದರೇ ಹೊರತು, ಅರುವತ್ತು ವರ್ಷದ ಮುದುಕರು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನು ನಾಲ್ಕಕ್ಕೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆಯೇ ಇರಬೇಕು ಎಂದೂ ಹೇಳಿದರು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಮುಸ್ಲಿಮರು, 'ಬಿಳಿಯರು ಕ್ರೈಸ್ತರಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಧರ್ಮ ಬೋಧನೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮದ್ರಸಾ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಸಾಕು' ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ 30ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸರ್ ಸೈಯ್ಯದ್ ಅವರು ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡರು.

ಪ್ರವಾದಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೋಧನೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಚೀನಾದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ನಾಳೆಯ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮ ನಾಗರಿಕರಾಗಿ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದವಳು ತಾಯಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದಿದ್ದರು. ಜಗತ್ತಿನ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅರಬ್ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಕರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕಾಳಿದಾಸನ 'ಶಾಕುಂತಲಾ' ಕೃತಿಯೂ ಅರಬ್‌ಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ 14ನೇ ಶತಮಾನದ ವೇಳೆಗೆ ಮತಾಂಧ ಧರ್ಮಗುರುಗಳು ಎಲ್ಲ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿಗಳ ಓದನ್ನೂ ನಿಷೇಧಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಗರದಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿದರು!

ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಯಮದಂತೆ ಪುರುಷರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಐದನೆಯವಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆಗ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಒಬ್ಬಳಿಗೆ ತಲಾಖ್ ಕೊಡಬೇಕು. ಆತ ತಾನಾಗಿಯೇ ತಲಾಖ್ ನೀಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಪ್ರಥಮ ಪತ್ನಿ ವಿಚ್ಛೇದಿತಳಾಗಿ ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪತ್ನಿಯರಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಇದು ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಯಮದಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರವಾದಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ ನಿಯಮ ಆಗಿರಲಾರದು. 1937ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ರೂಪಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಂ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಯಮದಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಇಂತಹ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮಗುರುಗಳ ಸಲಹೆಯಿಂದಲೇ ರೂಪಿಸಿರಬಹುದು. ಮುಸ್ಲಿಂ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಯಮ, ಮುಸ್ಲಿಮರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಯುವಜನರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಮತಾಂಧರಾಗಿರಬಾರದು. ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಯಾಕೆ ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು ಎಂಬದನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

editpagefeedback@prajavani.co.in

ಸಂಗತ

ವಾಚಕರ ವಾಣಿ

‘ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ತಿರುಳು’

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಹೊಸಪೇಟೆ: ‘ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎನ್ನುವುದು ಜೀವನದ ಮಾರ್ಗ. ಮಾನಸಿಕ ಮನೋಧರ್ಮ ಕೂಡ ಹೌದು. ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಅದರ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ’ ಎಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎನ್‌. ಕುಮಾರ್ ಹೇಳಿದರು.

ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ 25ನೇ ‘ನುಡಿಹಬ್ಬ’ದಲ್ಲಿ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ ಅವರು, ‘ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಮಗೆ ಹಿಡಿಸದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೋಧರ್ಮ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕ. ಬೇರೆಯವರು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಒಪ್ಪಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವ ಬದಲು ಅವರ ಮನವೊಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಬಲವಂತದಿಂದ ಹೆದರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

‘ಬಲಪ್ರಯೋಗ, ಹಿಂಸೆ, ಭಾವಾವೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಯಾರಾದರೂ ಆ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಕಾನೂನಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬದುಕಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ’ ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು.

ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆ ನಡೆದ ನುಡಿಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಬಸವರಾಜ ರಾಯರಡ್ಡಿ ಅವರು ಡಾ. ಬಿ.ಟಿ. ರುದ್ರೇಶ್ ಅವರಿಗೆ ನಾಡೋಜ ಗೌರವ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರು. ಅಧ್ಯಯನಾಂಗದ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕೆ. ರವೀಂದ್ರನಾಥ, ಕುಲಸಚಿವ ಡಿ. ಪಾಂಡುರಂಗಬಾಬು, ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳ ನಿಕಾಯದ ಡೀನ್ ಅಶೋಕಕುಮಾರ್ ರಂಜೇರೆ, ಕುಲಪತಿ ಪ್ರೊ. ಮಲ್ಲಿಕಾ ಎಸ್‌. ಘಂಟಿ, ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎನ್‌. ಕುಮಾರ್‌, ಭಾಷಾ ನಿಕಾಯದ ಡೀನ್ ಮೋಹನ್ ಕುಂಟಾರ್ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ನಿಕಾಯದ ಡೀನ್ ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ ಇದ್ದಾರೆ –ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಚಿತ್ರ

ಮೀಸಲಾತಿ ನಿಗದಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದ ಅರ್ಜಿ ವಜಾ

ನವದೆಹಲಿ: ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿಯನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದ ಮೇಲ್ಮನವಿಯನ್ನು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಶುಕ್ರವಾರ ವಜಾಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸದಸ್ಯೆ ಲತಾ ಹಾಗೂ ಇತರರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಮೇಲ್ಮನವಿಯ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಜೆ.ಚಲಮೇಶ್ವರ ಹಾಗೂ ಎಸ್.ಅಬ್ದುಲ್ ನಜೀರ್ ಅವರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದ್ವಿಸದಸ್ಯ ಪೀಠ, ಕಳೆದ ಜನವರಿ 6ರಂದು ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನೀಡಿದ್ದ ಆದೇಶವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಿತು.

2016ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 15ರಂದು ಸರ್ಕಾರವು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ, ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಗಳ ಮೀಸಲಾತಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದ ಅರ್ಜಿದಾರರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚಾಯತ್‌ರಾಜ್ ನಿಯಮವು ಅಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಅನಿಯಂತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸಿ ಎಂದು ಕೋರಿದ್ದರು.

ಅಂಗವಿಕಲರ ಕಲ… ಮಹಿಳಾ ಇಲ…

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಶಿವಮೊಗ್ಗ: ಜಿಲ್ಲಾ ಅಂಗವಿಕಲ… ಕಲ್ಯಾಣಾಧಿಕಾರಿ ಶಿಲ್ಪಾ ಎಂ.ದೊಡ್ಡಮ… ಅವರು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾ… ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಭಾರ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕ ಜಿ.… ಸುರೇಶ್ ನಾಯ್ಕ ವಿರುದ್ಧ ಇಲ್ಲಿ… ಮಹಿಳಾ ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕು… ದೌರ್ಜನ್ಯದ ದೂರು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಡಿಸೆಂಬರ್ 20, 2016ರಿಂ… ಏಪ್ರಿಲ್ 20, 2017ರ ಅವಧಿಯ… ಆರೋಪಿ ಸುರೇಶ್ ನಾಯ್ಕ ಹಲ… ಬಾರಿ ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡಿದ್ದಾ… ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಎಸಗಿದ್ದಾರೆ. ಲೈಂಗಿ… ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುವಂತೆ ಬಲವಂ… ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ … ಹಿಡಿದು ಎಳೆದಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಪಾಳ… ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವು ಬಾ… ಎಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ವರ್ತನೆ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳ… ಕಾರಣ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ದೂ… ದಾಖಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದು ಶಿಲ… ಅವರು ಗುರುವಾರ ರಾತ್ರಿ ಪೊಲೀಸರಿ… ನೀಡಿದ ದೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶಿಲ್ಪಾ ಅವರು 2015ರಿಂ…

ಗುಡುಗು ಸಹಿತ ಮಳೆ ಅಬ್ಬರ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು: ನಗರ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಗುಡುಗು, ಸಿಡಿಲು ಸಹಿತ ಬಿರುಸಿನ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸುಮಾರು 1.40ಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾದ ಮಳೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 2.10ರ ವರೆಗೂ ಅರ್ಭಟಿಸಿತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದಲೂ ಮೋಡ ಕವಿದ ವಾತಾವರಣ ಇತ್ತು. ಮಳೆಯ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆ ತುಂಬಾ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರು ಹರಿಯಿತು. ಬಿಸಿಲ ಝಳಕ್ಕೆ ಕಾದಿದ್ದ ನೆಲವೂ ಮಳೆಗೆ ಕೊಂಚ ತಂಪಾಗಿದೆ.

ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದು 17 ಕುರಿಗಳ ಸಾವು: ಶಿಡ್ಲಘಟ್ಟದ ತಲಕಾಯಲಬೆಟ್ಟ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಜಿ.ನಕ್ಕಲಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆ ನರಸಿಂಹಪ್ಪ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ 17 ಕುರಿಗಳು ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದು ಮೃತಪಟ್ಟಿವೆ.

ಹಾಸನದಲ್ಲಿ 1 ಸೆಂ.ಮೀ. ಮಳೆ: ಶುಕ್ರವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8.30ಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಂತೆ ಕಳೆದ 24 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ದಕ್ಷಿಣ ಒಳನಾಡಿನ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಾಧಾರಣ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ. ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಣಹವೆ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ.

ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕೋಣನೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರದಲ್ಲಿ 1 ಸೆಂ.ಮೀ. ಮಳೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಲಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ 43.7 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್ ಗರಿಷ್ಠ ಉಷ್ಣಾಂಶ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಗರಿಷ್ಠ ತಾಪಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿಲ್ಲ.

ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಸೂಚನೆ: ಮುಂದಿನ 48 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕರಾವಳಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗುಡುಗು ಸಹಿತ ಮಳೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಉತ್ತರ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಣಹವೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಿದೆ ಎಂದು ಹವಾಮಾನ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಕಟಣೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಅಡಿಯಿಟ್ಟ ಶಿರಸಿ ಜೀವಜಲ ಕಾರ್ಯಪಡೆ

ಎಕ್ಕಂಬಿ ಕೆರೆ ಕಾಯಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಜನರ ಬೆಂಬಲ

ಶಿರಸಿ: ಊರಿನ ಕೆರೆಗೆ ಕಾಯಕಲ್ಪ ನೀಡಲು ಶುಕ್ರವಾರ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಸಭೆ ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮೂರಿನ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕನಸು ಹೊತ್ತು ಬಂದಿದ್ದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ದೇಣಿಗೆಯಾಗಿ ನೀಡುವ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಘೋಷಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಕೆಲವೇ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ₹ 1.61 ಲಕ್ಷ ಸಂಗ್ರಹವಾಯಿತು.

ತಕ್ಷಣವೇ ವೈದಿಕರು ಮತ್ತು ಜೆಸಿಬಿ ಯಂತ್ರದ ಮಾಲೀಕರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ, 3.26 ಎಕರೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಈ ಕೆರೆ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಸಂಜೆಯೇ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಕಾಯಕ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವ ಜತೆಗೆ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಕೆರೆ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಜನರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿರಸಿ ಜೀವಜಲ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಿಸಲಕೊಪ್ಪ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಎಕ್ಕಂಬಿ ಕೆರೆಯ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕುರಿತು ಈ ಸಭೆ ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತು.

ನೀರು ಬಳಕೆದಾರರ ಮನೆಯವರು ತಲಾ ₹ 1,000 ನೆರವು ನೀಡುವಂತೆ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖರು ವಿನಂತಿಸಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೂ ಸಮ್ಮತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿ ಕೆ.ರಾಜು ಮೊಗವೀರ ಮಾತನಾಡಿ ‘ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿರುವವರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವ ಕೆರೆಗಳು ಕೃಷಿ ಜೊತೆಗೆ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಕಲ್ಪಿಸಿವೆ. ಸಮಾಜದ ನೀ… ನೆಮ್ಮದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸವ… ತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯ’ ಎಂದರು.

‘ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಖರ್ಚು… ಮಾಡುವ ಹಣವನ್ನು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ… ನೀಡಿದರೆ ನೀರಿನ ಬವಣೆ ಶಾಶ್ವತವಾ… ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ’ ಎಂದರು.

ಜಲಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಶಿವಾನಂದ ಕಳ… ಮಾತನಾಡಿ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 35ಸಾವಿ… ಕೆರೆಗಳಿವೆ. ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗ… ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವುದು ಸುಲಭ… ಮಾತಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸ… ಭಾಗಿತ್ವಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿರ… ಜೀವಜಲ ಕಾರ್ಯಪಡೆ ಕಾರ್ಯ ರಾ… ವ್ಯಾಪಿ ಸಂಚಲನ ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಅ… ಹೊಂಡದ ಯಶಸ್ಸಿನ ನಂತರ ರಾಯ… ಕೆರೆ ಹಾಗೂ ಎಕ್ಕಂಬಿ ಕೆರೆ ಪುನಶ್ಚೇತನ… ಕಾಮಗಾರಿ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ ಎಂದರು…

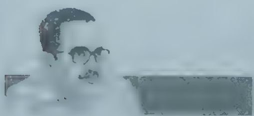

ಶಿರಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಎಕ್ಕಂಬಿ ಕೆರೆ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಶುಕ್ರವಾರ ಭೂಮಿ ಪೂಜೆ ಮೂಲಕ ಚಾಲನೆ ನೀಡಲಾಯಿತು

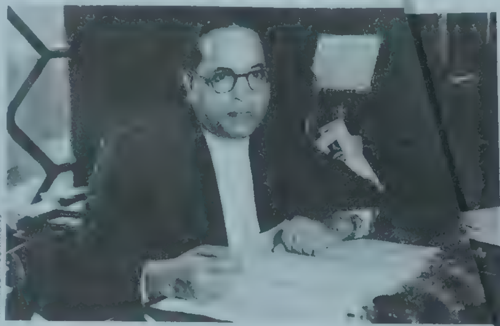
HUBBALLI THE HINDU
FRIDAY, APRIL 14, 2017

Courting faith and reason

How religious belief disguised as an economic principle changed the original intent of Ambedkar's Constitution

SANJAY HEGDE

WIKIMEDIA COMMONS

The Challenger space shuttle exploded in 1986, killing all seven crew members. It occurred because of a design flaw in the rocket boosters of the spacecraft. The U.S. National Aeronautics and Space Administration (NASA) had sub-contracted the design of the boosters to an independent company. The company had noticed that the putty used to seal rings on the boosters was forming bubbles that caused a heat jet so hot that it could burn through the rings. The engineers changed the putty. They knew that a putty erosion could still occur, but with very low probability of a catastrophic disaster. Unfortunately for the seven who perished, in a series of small steps NASA deviated from its safety standards and determined that the erosion of the putty was an acceptable risk of flight.

Later, NASA commissioned many inquiries into the cause of the disaster. The most insightful report came from Diane Vaughan, then a teacher of sociology at Boston College, who attributed the disaster to what she called a "normalisation of deviance". The phrase meant that "people within the organisation become so much accustomed to a deviant behaviour that they don't consider it as deviant, despite the fact that they far exceed their own rules for the elementary safety".

Today on B.R. Ambedkar's 126th birth anniversary, violence over cow slaughter threatens to rend apart the Republic and his magnificent Constitution which gave us a secular country with a fundamental right to life and liberty assured to every citizen. How did the body politic slowly deviate so much so that a man's choice of meat has become his poison? It is time to recount Ambedkar's normalisation of deviance in the Constituent Assembly on the question of cow protection. That deviance emboldened the Supreme Court decades later to take a position that would have been an abomination to men like Ambedkar.

Political and pragmatic

In 1948 Ambedkar published his book *The Untouchables: Who Were They and Why They Became Untouchables?* He wrote: "In the first place, we have the fact that the Untouchables or the main communities which compose them eat the dead cow and those who eat the dead cow are tainted with untouchability and no others. The corelation between untouchability and the use of the dead cow is so great and so close that the thesis that it is the root of untouchability seems to be incontrovertible. In the second place if there is anything that separates the Untouchables from the Hindus, it is beef-eating." He went on to say: "The reason why Broken Men only became Untouchables was because in addition to being Buddhists they retained their habit of beef-eating which gave additional ground for offence to the Brahmins to carry their new-found love and reverence to the cow to its logical conclusion."

However, in the Constituent Assembly debates around the same time, Ambedkar was not as vocal against 'cow reverers'. In February 1948, the first draft of the Constitution was placed before the Assembly. It contained no reference to cow slaughter. The cow protection brigade within the Assembly pushed for an amendment seeking for cow protection as a fundamental right. Ambedkar and his team of draftsmen came up with a constitutional compromise.

A directive principle, seemingly based on economic and scientific grounds, was allowed to be introduced by Pandit Thakurdas Bhargava, a prosperous Brahmin lawyer from Hisar. It read: "The State shall endeavour to organise agriculture and animal husbandry on modern and scientific lines and shall, in particular, take steps for preserving and improving the breeds, and prohibiting the slaughter, of cows and calves and other milch and draught cattle."

Despite his political stance outside the Constituent Assembly, within it Ambedkar said nothing substantial in the debates on cow slaughter, only that he accepted Bhargava's amendment. Bhargava, however, emphasised his reluctant acceptance of the compromise when he said, "... for people like me and those that do not agree with the view of Ambedkar and others, this entails, in a way, a sort of sacrifice."

Another cow proponent, Seth Govind Das, amplified Ambedkar's lawyerly thinking in the matter. "I had then stated that just as the practice of untouchability was going to be declared an offence so also we should declare the slaughter of cows to be an offence. But it was said that while untouchability directly affected human beings, the slaughter of cows affected the life of animals only and that as fundamental rights were for human beings, this provision could not be included therein."

The economic backdoor

Thus, though expressed in terms of economic policy, underlying this agreed amendment was the Assembly's covert yielding, in a limited measure, to Hindu sentiments of cow protection. Protection ostensibly was restricted to cows and calves, milch cattle and those cattle capable of pulling heavy loads.

A bench of five judges of the Supreme Court in the 1959 case of *Mohammed Hanif Qureshi v the State of Bihar* strengthened the compromise when it did not uphold a complete ban on slaughter. Bhargava, appearing as an amicus in this matter, submitted that the directive principle of cow protection in Article 48 ought to have primacy over any fundamental right of the petitioners. Turning him down, the court said that "a harmonious interpretation has to be placed upon the Constitution and so interpreted it means that the State should certainly implement the directive principles but it must do so in such a way that its laws do not take away or abridge the fundamental rights". The court finally concluded: "(i) a total ban on the slaughter of cows of all age and calves of cows and calves of she-buffaloes, male and female, is quite reasonable and valid and is in consonance with the directive principles laid down in Art. 48; (ii) a total ban on the slaughter of she-buffaloes or breeding bulls or working bullocks (cattle as well as buffaloes) as long as they are as milch or draught cattle is also reasonable and valid; and (iii) a total ban on the slaughter of she-buffaloes, bulls and bullocks (cattle or buffalo) after they cease to be capable of yielding milk or of breeding or working as draught animals cannot be supported as reasonable in the interest of the general public."

This formulation held till 2005 when a seven-judge bench was constituted by Chief Justice R.C. Lahoti with five vegetarian judges on it. The resultant judgment had the Supreme Court – by a 6-1 majority – permitting State governments to impose total bans on cow slaughter. The reasoning was that "Times have changed; so have changed the social and economic needs... there is no escape from the conclusion that the protection conferred by impugned enactment on cow progeny is needed in the interest of Nation's economy." Justice A.K. Mathur dissented on the principle of stare decisis – that long-settled positions of law should not be easily reversed – adding, "There is no material change in ground realities warranting reversal of earlier decisions."

Questions for our Republic

The questions that today haunt our Republic are – would the country not have been safer and better off had Ambedkar stuck to his first draft, which had no reference to cow slaughter at all? Did he allow a "normalisation of deviance" from the constitutional norm of secularism when he allowed a religious belief to be disguised as an economic principle? Has the Supreme Court done justice to the original intent of Ambedkar's magnificent Constitution by reversing itself to keep up with political fashions of the day? A Challenger need not explode for us to realise that deviance into vigilantism can't always be normalised.

Sanjay Hegde is a senior advocate of the Supreme Court

IN BRIEF

SC imposes ₹10,000 fine on man for frivolous plea

NEW DELHI

The Supreme Court on Thursday threatened to send a litigant, Saifullah Khan, to jail for filing a frivolous petition but let him go after imposing a fine of ₹10,000. "You filed a PIL petition in the Allahabad High Court against a hotel in Kanpur. A lot of illegal buildings are being constructed. What is your interest in this? You just tell us who asked you to file the case," the Bench asked Mr. Khan. PTI

Come up with action plan for tackling heat wave: HC

ALLAHABAD

The Allahabad High Court on Thursday asked the U.P government to come up with an action plan for tackling the heat wave in accordance with guidelines issued by the National Disaster Management Authority. The order came on a PIL petition by Allahabad resident Akshay Mohiley, who said the government was yet to take any action to tackle the heat wave. PTI

Right to access Internet cannot be curtailed, says SC

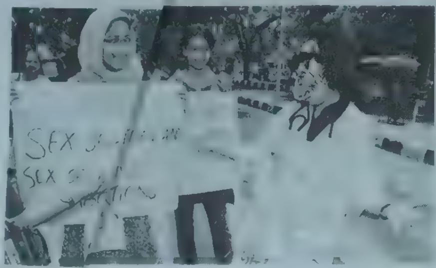
Bench against general ban on online content about pre-natal sex determination

KRISHNADAS RAJAGOPAL
NEW DELHI

Citizens have the right to access the Internet to gain information, wisdom and knowledge and their right cannot be curtailed unless it encroaches into the boundary of illegality, the Supreme Court observed on Thursday.

Calling the Internet a "virtual world" and a "world which is invisible in a way," the Supreme Court observed that the fundamental right of expression includes "the right to be informed and the right to know and the feeling of protection of expansive connectivity" the Internet offers on the click of a button.

The court clarified that a general prohibition on all online content about pre-natal sex determination will curtail the fundamental right to know of a genuine information-seeker.

A file photo of activists during a protest against sex determination tests in New Delhi. ▪V. SUDERSHAN

Section 22

A three-judge Bench led by Justice Dipak Misra held the prohibition should kick in only if the content found online is violative of Section 22 (prohibition of advertisement relating to pre-natal determination of sex) under the Pre-conception and Pre-natal Diagnostic Techniques (Prohibition of Sex Selection) (PCPNDT) Act of 1994.

"To elaborate, if somebody intends to search for 'medical tourism in India', he is entitled to search as long as the content does not frustrate or defeat the restriction postulated under Section 22 of the Act," Justice Misra dictated for the Bench in the order.

The Bench was hearing a petition filed by Sabu Mathew George for strict adherence by search engines to Section 22.

The Centre, represented by Solicitor-General Ranjit Kumar, said the prohibition under Section 22 should be only on paid ads for sex determination or online advertisements masquerading as information.

Assurance to SC

The three Internet search engines – Microsoft, Google India and Yahoo! India – gave their assurances to the Supreme Court that they would neither advertise nor sponsor advertisements violative of the PNPCDT Act.

The trio said they had already appointed 'in-house' experts to spot illegal content and pull them down. Mr. Kumar said nodal officers had been appointed at State levels to keep tabs on the Net for offensive material contravening Section 22 of the Act.

In case the nodal officers detect illegal online content, they would communicate with the search engine's experts, which would take it off within the next 36 hours of receiving the information. These experts would then follow it up by providing the nodal officers concerned with an action taken report.

Raghavan leaves SIT on Godhra

LEGAL CORRESPONDENT
NEW DELHI

The Supreme Court on Thursday allowed former CBI Director R.K. Raghavan to bow out of his responsibilities as chairman of the Special Investigation Team (SIT) on 2002 post-Godhra riots cases. A Bench of Chief Justice of India J.S. Khehar and Justices D.Y. Chandrachud and Sanjay Kishan Kaul recorded the Supreme Court's appreciation for the long years of work Mr. Raghavan put in at the helm of the sensitive investigation into the riots cases.

The court also acceded to a request made by by K. Venkatesham, a SIT member, to recuse himself from the SIT as he has been appointed Police Commissioner of Nagpur and wanted to fully devote his time to his police duties.

The court requested A.K. Malhotra, the lone surviving member of the SIT, to file the quarterly reports on the progress made in the Godhra cases to the Supreme Court.

Maharashtra reels under the onslaught of H1N1

Pune death toll touches 33 and 18 are said to be critical

SHOUMOJIT BANERJEE
PUNE

With the day and night time temperatures across Maharashtra continuing to remain volatile, the number of swine flu deaths in Pune has reached an alarming high of 33. Meanwhile, the condition of 18 more patients is said to

trict, who died in a private hospital in Pune on Tuesday. Doctors said she was suffering from influenza-like symptoms, including fever, cold and cough, since last month after which she was admitted to the KEM hospital in Pune, where she succumbed to cardiopulmonary

are unseasonably hot, hovering around the 40 degree Celsius mark, while the minimum temperatures touch 20 degrees. This extreme and continuing variance in temperatures in creating a favourable environment for the swine flu virus to thrive," said Dr. Kanchan Jagtap,

A new beginning

THIS WORD FOR THAT

Voices first and last

The best learning takes place in a child's mother tongue. Why are we fighting that?

BY MINI KRISHNAN

A work of art was discussed at some length in a journal. Printed alongside was an image of the—for want of a better word—display. It showed a model family at dinner. Air bubbled from them as they spoke and smiled but no one could hear them. If you looked more closely you realised that they were underwater. What *they* don't know and what the viewer knows is that the family has drowned. I felt a sudden depression settling on me when I put the article away.

Was I looking into a mirror? Where, in our 70-year rush to industrialise and equip ourselves scientifically, have we stashed our language teachers and their skills? We have even forgotten where we put them, while confusing communication with connecting meaningfully. Can we find the will to retrace our steps along that road which led to our tryst with ourselves as English speakers and revive our links with our own languages without setting aside the visitor language?

GETTY IMAGES/ ISTOCK

Key to learning

Every committee that ever devised a curriculum has stated that the best learning takes place in a child's mother tongue. This key to learning is exactly what we are doing our best to suppress in our schools. It is why a child in class 3 knows the meaning of words like 'air' and 'weight', but cannot comprehend the sentence 'air has weight', nor remember it, nor build on that knowledge. So facts make no real impact. They linger on some surface of the mind and vaporise after a written test. We rob the child of his mother tongue and do not teach him a step-mother tongue well enough. We assume that adult understanding of the language will automatically reach the immature brain via a process of osmosis. Not only is very little regard paid to our regional languages in English-medium schools but informal English-language tutorials also reinforce the teaching of A-B-C outside schools. If you look for similar institutions which promote the teaching of Telugu or Odia or Konkani, you will not find any.

Indeed, our best creative writers who rose to fame some 40 years ago are bilingual

Language ecology! Does any textbook lesson on India's diversity show a linguistic map of even the top hundred languages most widely spoken in the land? Any such lesson only says that we have 22 recognised languages and that the Sahitya Akademi arranges awards for work in 24.

Consider an article by Krishna Kumar in December 2014 in which he said that the doctor who operated on the Baiga tribals had broken the law because it was illegal to sterilise that community. Why? Because theirs is a dwindling ethnic group and their language—and the world it carries—would disappear if it was not protected. This might be the case of many other languages as well. Not because its speakers will dwindle or disappear but because they choose not to function in their mother tongues. Is this going to be the fate of some of our languages as they fade into the great sun of English?

There is an account of a British scholar of Mandarin who emerged from a stroke to find that while he had lost his English, he could still operate in Mandarin. He proved beyond doubt to his mystified nurses and to the public in general what neurolinguists have worked with for a very long time—that different parts of the human brain light up when tracked for the use of different languages. Though it may not always be easy to balance more than one linguistic persona, without a doubt it makes for a richer inner life and a greater capacity to deal with complex situations. Indeed, our best creative writers who rose to fame some 40 years ago are bilingual—Manoj Das, Mridula Garg, Kamala Das, Girish Karnad. To move painlessly from one side of the wall to another is a privilege we can yet retrieve for our future generations; it might be the only true cultural gift we could empower them with in an increasingly one-eyed world.

Two thousand years ago the entire population of the world stood at 250 million. Today, speakers of English as a second language number 350 million. This is more than the number of those whose mother tongue it is. What's more, there are more speakers of English in India than in the U.K. And that our vigorous hybrid traditions are pounding along regardless is demonstrated by the no-language you hear when you ask about a missing clerk "Where's Alice?" "Alice permission." Both the questioner and the supplier of information understand that Alice asked for permission to leave the office for an hour and was not to be marked 'absent.' A brisk response I received recently in a hospital to my query, "What's the name of the doctor on duty?" was "Not knowing. I'm new, join."

The writer edits literary translations for Oxford University Press (India).

an island'

century realist novel transposed to modern times

er of the Sea An oil by the Norwegian painter, Hans Andreas Dahl. WIKI COMMONS

acobsen's imagination often wears a blue-black lter, but it is perhaps the freezing climes of orway that inspire it

e scenes following the fu- Martin, Hans's father, are a ece of naturalistic narra- e death of "Grandad" be- n occasion for a family , as the married daughters son, who have migrated røy, return briefly. Ingrid , missing Grandad's com- eddy bear" hands, but she on "enveloped in the buzz es and laughter and ng that belongs to life and ath".

s mother, Maria, is left er her husband's untimely e reclaims her slowly even discovers that she has in- burden of bad debts from .

-furred animal

es are there to be crossed

sea. She is competent enough to retain the Barrøy family's independent ways while accepting the practical changes that Hans had resented.

Bergman was sometimes accused of being a "gloomy Swede": Jacobsen's imagination too often wears a blue-black filter, but it is perhaps the freezing climes of Norway that inspire it.

The descriptions of Barrøy have a stark simplicity that can be breathtaking: "...there are not many trees on the island but there are plenty of fruit bushes and dwarf birches and sallows–whose leaves in the course of late summer turn yellow, then brown and red at varying speeds–making the island, on some days in September, resemble a rainbow on earth.

'And so it looks until a sudden

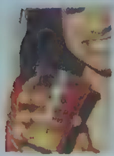
transforming Barrøy into a whimpering, brown-furred animal, which it will remain until next spring..." The translators have expertly captured the nuances of the original, which made it to the Booker shortlist.

They tackle the difficult job of conveying the islanders' dialect by making them speak a tongue that sounds like rustic English of the sort found in, say, Hardy's novels. *The Unseen*'s central themes–the decay of an older, agricultural way of life, and the approach of modernity with its comforts and the concomitant pain of separation from nature–would be close to Hardy's heart.

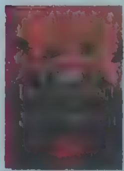
So much so that one wonders about the time when the events of the novel take place. Since Jacobsen gives no pointer to that, you have to assume that it is the turn of the 19th century.

The Unseen reads like a tribute to that era's realist novel, which tried to confer meaning to a fast-changing way of life by recording in detail its huge blows and small mer-

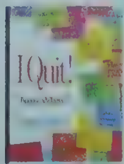
BROWSER

When Dimple met Rishi
Sandhya Menon
Hodder
₹399
Two first-generation Indian-American teens, Dimple and Rishi, meet for a six-week summer programme in San Francisco. Little did Dimple know that this was a scheme devised to make her find the Ideal Indian Husband. While she is wrapped in her world of coding and has a mighty dislike for this kind of planning behind her back, Rishi is the diehard romantic. Menon explores themes of culture and identity as the two travel the unmarked road ahead of them.

Yama's Lieutenant and the Stone Witch
Anuja Chandramouli
Penguin
₹299
Combining mythology, fantasy and reality, the second book in the *Yama's Lieutenant* series confronts a scheming sorceress and her army of demoniacal creatures who are threatening to wipe out all forms of life. Knowledge of the ancient art of stone magic aids the sorceress. Agni Prakash, Yama's Lieutenant, has to hunt down the *samayakalas*, the mysterious keepers of time, and reset the clock before destruction strikes. Delving into a world of immortal creatures, this novel tests the human spirit of survival and endurance.

I Quit! Now What?
Zarreen Khan
Amaryllis
₹350
PowerPoint presentations, missed family gatherings, late nights, sleeplessness and exhaustion have become as normal for us as breathing. Briefly rebelling against the corporate world, which feeds off the labour of MBA graduates, the protagonist Nimisha decides to take a sabbatical to relax. Away from the bidding call of her boss and white screens, she ventures into zumba, yoga, pottery and cooking. Zarreen Khan highlights the comedy and the beauty of the quotidian, which is often forgotten in the mad rush of modern life.

The Demon Hunter of Chottanikkara
S.V. Sujatha
Aleph
₹499
Set in a small village in Kerala named Chottanikkara, this supernatural thriller is full of horrific demons. The village is infested with monsters: Brahmarakshasas, priests who have turned into demons and *jalpisaachas*, who hide in old wells and possess those who jump into the water. Devi, a demon hunter, is their saviour as she is skilled in the arts of war and exorcism. Her faithful companion

HUBBALLI THE HINDU
FRIDAY, JULY 21, 2017

Gain in translation

Even as India is nearing its next Census, the language data collected in 2011 have still not been made public

G.N. DEVY

Among the things that make humans a distinct species, the ability to use language made of verbal icons ranks very high. The ability to speak is not nature's gift. Human communities had to spend several millennia to acquire it through an enormous amount of experimentation and an unparalleled amount of mental work. It would be entirely appropriate to view language as a cultural production and not god-given. A given language, therefore, needs to be seen as cultural heritage, an intangible possession.

A cultural possession

From this perspective, the community's right to its language becomes a non-negotiable right to cultural possession. Similarly, the state's obligation to secure and protect this right too becomes a non-negotiable duty. UNESCO has been promoting the idea of language as an inalienable cultural right. It has already built it into the charter of sustainable development goals. India is a formal signatory to the charter.

Against this background, it appears not just strange but even shocking that the information related to language data continues to be kept away from the public gaze. The language data of the 2011 have still not been made available to the citizens who use those languages. During the colonial times, language was treated as a 'sensitive' subject and was seen as a cause for breakdown of law and order. In our time, the subject continues to be handled by the Home Ministry. And it does not view sharing information with citizens as any important priority.

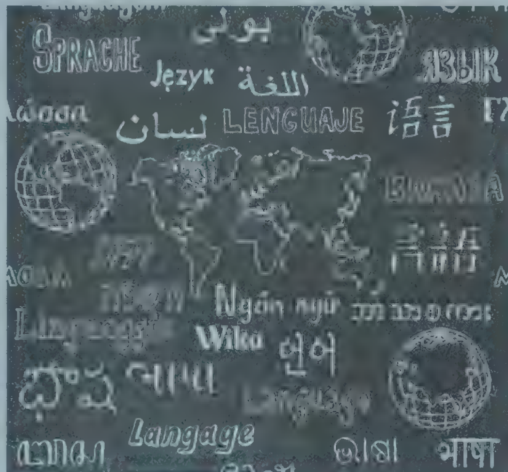
The concealment of language data by the Census office is not a new phenomenon. It dates back to the seventies. The last time a complete list of languages claimed during the Census as 'mother tongues' was disclosed was in 1961. The list had 1,652 names. One must remember here that every 'label' that turns up as 'mother tongue' may not actually be a 'language'. Duplications with slight variations occur, and often spurious names crop up. Probably, about 1,100 of those labels were language names.

From 1971 onwards, the Census decided, for reasons never placed in the public domain and without any informed debate about the decision, to disclose names only of those languages which had more than 10,000 speakers. The result was that the list of 1971 had only 108 language names, as against the 1,652 a decade ago.

No one at all has ever said if we owe an explanation about the erased 1,544 languages. There are believed to be around 6,000 living languages in the world. This estimate is made by various international agencies and research bodies by counting 500 languages to India's credit. A simple calculation will show that the Census decision of 1971 affected the fate of nearly one-fifth of the world's languages.

The 2001 language data have a mixed list of 22 scheduled languages and a hundred other languages. The list is mixed as several languages are lumped together to produce it. For instance, a good dozen distinct languages are lumped together under the caption 'Bhili'. In 1991 and 2001, at least the data were disclosed. The 2011 data are not known even when we are now getting close to the next Census, of 2021.

Does knowing or not knowing language data have any implication for the life of the ordinary citizen? It obviously does not if the speaker belongs to a linguistic majority. But if one belongs to the communities that are linguistically minority communities, the implications are far too serious to be ignored. When a community knows that its language has no future, it starts neglecting its language and prepares for a language migration, accelerating the demise of that language. The findings of the People's Linguistic Survey of India indicate that between 1961 and 2011, nearly 250 Indian languages disappeared altogether. If the neglect of our smaller languages continues, it is likely that within the next two to three decades another 300 languages will disappear.

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

Does it really matter, one would say, if out of the existing 800-odd languages, 600 or 700 disappear? What use are they, and are they not a burden to the nation? These questions are easy to utter, but they are, it is necessary to point out, thoughtless questions. Have we not learnt anything at all from the depletion of our biodiversity and biosphere? Besides, the neglect of a community's language and its language loss are among the most important reasons for induced migration. Out cities are already groaning under the burden of excess population and lack of a proportionate infrastructure. Linking livelihood opportunity with the language of the region should have long back been accepted by us as an element in planning our development.

The number of countries in the world where a substantive part of knowledge transaction and educational processes are carried out in a language that is not one's own is relatively small. India finds itself in that class for a variety of historical reasons. History cannot be wished away; but its rather convenient use for causing a 'phonocide' can certainly be. Imparting education to children through the language used in their homes or in their community is scientifically considered to aid full development of their cognitive and emotive faculties. And indeed, providing access to learning one's mother tongue, should the parents or the child wish to do so, does not require huge funding investment.

Our population stands today at 1.3 billion, with close to 15 crore children who deserve to be in school. It would be useful to know if the ones who will not be able to go to school at all, or will lag behind and drop out, are children whose mother tongues lie hidden in the concealed language data.

Since we have accepted the principle of voluntary disclosure of income as the duty of citizens, can we not press for a willing disclosure of data related to this other important currency – the languages in circulation – as a primary obligation of the state? By 2050, no trace of these may be left. Such rapid and severe shrinking of diversity shall certainly amount to an increased cultural pauperisation of India.

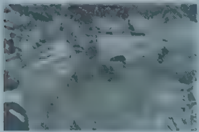
Compromising democracy

By trashing the languages of the coastal communities, the nomadic communities, the hill communities, the Adivasis and the minorities in every State, we are at once violating the UNESCO charter, vandalising the future of the post-2010 generation, denying citizens their linguistic citizenship and pauperising India culturally. If we had to use a single word for this condition, it would be 'aphasia'. A country that watches silently and unmoved the spreading aphasia invariably invites upon itself a compromised democracy.

Muhammad Iqbal described India as a "*gulistan* (sacred garden)" and Indians as the chirping birds in it, "*hum bulbulay hain is ki* (we are its nightingales)". Imagine if half the birds suddenly fall silent and sing no more, what kind of garden will it be? History shows that cultural elements that a state tries to suppress as inconvenient do return in some unexpected forms that upset the momentary equilibrium. Agitations such as the current one for Gorkhaland in West Bengal can visit other States as well.

G.N. Devy is chairman of the People's Linguistic Survey of India

IN BRIEF

28 killed as bus falls into gorge in Shimla

SHIMLA

At least 28 passengers were killed and nine others seriously injured when a private bus veered off the road and rolled down into a deep gorge at Khaneri in Rampur tehsil of Shimla district on Thursday morning. The bus was on its way to Nauni in Solan from Rekong Peo in Kinnaur.

Eight hospitalised after fire in Kolkata high-rise

KOLKATA

Fire broke out on Thursday morning on the fourth floor of a five-storey building in south Kolkata. West Bengal Fire Minister Sovon Chatterjee said 12 people trapped inside were rescued and eight of them hospitalised. The cause of the fire is yet to be ascertained but some eyewitnesses said that they heard an explosion.

Half of HIV-infected get treatment now: U

India's pharma sector has a major role in helping to meet global target for access to medicines, says report

VIDYA KRISHNAN

NEW DELHI

For the first time since the global onset of the HIV/AIDS epidemic, the scales have tipped in favour of patients. The latest UNAIDS report, released on Thursday, reveals that more than half of all People Living with HIV (PLHIV) now have access to HIV treatment.

Further, globally AIDS-related deaths have almost halved since 2005.

"We met the 2015 target of 15 million people on treatment, and we are on track to double that number to 30 million and meet the 2020 target," said Michel Sidibé, Executive Director of UNAIDS. "We will continue to scale up to reach everyone in need and honour our commitment of leaving no one behind."

As of last year, 19.5 million of the 36.7 million HIV+ patients had access to treatment. Deaths caused by AIDS have fallen from 1.9 million in 2005 to 1 million in 2016.

Persistent problem

A majority of the new HIV/AIDS cases –nearly 95% of them in 2016- were concentrated in 10 countries alone, India being one of them, according to a UNAIDS study

People infected by HIV 36.7 million

19.5 million people are on antiretroviral therapy

1.8 million new HIV infections | 1 million deaths from AIDS-related illnesses

INDIA

2.1 million people living with HIV | 80,000 new infections annually

PEOPLE INJECTING DRUG

41% of HIV+ people know their status

In 83% of people, treatment is suppressed virally

The toll so far (since 1980s): 76.1 million people have become infected with HIV since the start of the epidemic. 35 million infected people have died

52% of people living with HIV, who know their status, are on treatment

New infections in India

The bad news is that the majority of the cases – nearly 95 per cent of the cases in 2016 – were concentrated in just 10 countries, India being one of them. India has 2.1 million people living with HIV, with 80,000 new infections annually, as of 2016. In 2005, the annual incidence was 1,50,000 people.

"India is the country where most new HIV infections are occurring in the Asia-Pacific region. While India has made big progress with new infections dropping significantly, the emergence of HIV in some locations that were earlier considered 'not high-burden' areas is a cause for concern.," said Eamonn Murphy, Director, UNAIDS Regional Support Team for Asia-Pacific.

While the world seems to be on track to reach the global target of 30 million people on treatment by 2020, access to medicines remains a major barrier and India plays a special role. The report states that "although important progress has been made in improving access to medicines for people living with HIV, insufficient availability and poor affordability of essential medicines in low- and middle-income countries remain major barriers.

Averting market failures

Actions focused on the intersections between intellectual property rights, innovation, and public health are vitally important for resolving market failures in medicine development and manufacture, unmet needs for research and development, and pricing.

This is especially true in light of the concentration of the generic pharmaceutical industry in India, and the global AIDS response's continued reliance on the Indian industry, which supplied nearly 90% of antiretroviral medicines in low- and middle-income coun-

Bandh in Shimla over schoolgirl's gang rape

YOGENDRA KANWAR

SHIMLA

All trade and business establishments in Shimla, its suburbs and the adjoining towns remained closed on Thursday as a mark of protest against the government's mishandling and inefficiency in nabbing the real culprits in the Kotkhai schoolgirl gang rape and murder case. People came out in large numbers, joined various political and social groups in every corner of the town and protested throughout the day.

The CPI(M)-controlled

People staging a protest in Shimla on Thursday. •PTI

andum to Governor Acharya Dev Vrat.

Himachal Pradesh Chief Minister Virbhadra Singh briefed the Governor on the

8 killed in Chenab valley cloudbursts

The flash flood inundated the Batote-Kishtwar highway also

SPECIAL CORRESPONDENT

SRINAGAR

Eight people were killed and 11 others injured as multiple cloudbursts and landslides hit the Chenab Valley in the Jammu region in the past 24 hours.

A major cloudburst wreaked havoc in Doda's Thathri area. "Six locals were buried under the rubble and slush triggered by a cloudburst that hit in the intervening night of July 19-20," an official in Doda told *The Hindu* over phone.

[...] jured in the incident. "We rescued over 12 people in the night-long operation," said the official.

The flash flood inundated the Batote-Kishtwar highway, too. Six houses, two shops and one private school building were also damaged, according to officials.

A separate cloudburst occurred on Thursday morning and flooded parts of the Gugara, Johra and Khara areas with water. Large swathes of agricultural land were also affected.

In the nearby district of

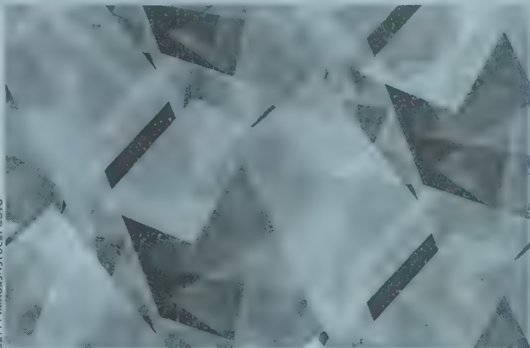

The Kannada flag, et cetera

The non-Hindi-speaking regions are coming up with creative ways of fighting for their cultural freedom

CHANDAN GOWDA

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

Karnataka Chief Minister Siddaramaiah's resolve to look into the legality of having a flag for the State has elicited enthusiasm as well as disbelief (including the utterly boring charges of it being "anti-national" and "seditious"). At bottom, the discussion is really about the cultural freedom of State-regions within India's federated polity.

The passions on this matter have been building up in recent weeks. For instance, the protests against the use of Hindi signage in Bangalore's Metro last month. And, more recently, the incredulity towards the complaint that A.R. Rahman should have performed more songs in Hindi at a concert in London.

A longer timeline

Kannada writer B.M. Srikantaiah's poem, *Kannadada Bavuta* (The Kannada Flag/Banner, 1938), is perhaps the earliest summoning of the idea of a Kannada flag. Most remembered for his innovative translation of over sixty English poems into Kannada in 1926, Srikantaiah's idea of a flag aspired for the unification of the Kannada-speaking areas, which were found across the states of Mysore and Hyderabad, the Bombay and Madras Presidencies and Coorg.

Securing the future of Kannada in the face of the scholarly dominance of Sanskrit and the linguistic prestige of English was another of its aspirations.

Ma. Ramamurthy, the secretary of Karnataka Samyukta Ranga (Karnataka United Front), a group founded in 1966 to unite the various Kannada organisations in the State, felt a flag was necessary to symbolise its activist aspirations and mobilise Kannada speakers. Following several deliberations with Kannada groups, he designed a rectangular flag split into two horizontal halves coloured light yellow at the top and red at the bottom. The yellow connoted peace and friendship and symbolised the State as a land of gold, and the red a fighting spirit. It is possible that the red and black-coloured Dravida Munnetra Kazhagam (DMK) flag served as the model for this two-colour scheme.

The Kannada-Tamil rivalry seen in Bangalore in the initial years after Independence needs careful study. Suffice it to note here that the Kannada activists appear to have been worked up by the perceived linguistic assertiveness of the newer, DMK-inspired Tamil migrants in Bangalore than the older Tamil settlers.

Ramamurthy picked his flag as the party symbol of Kannada Paksha, a political party that he founded in 1966. His party wound down after his death in a farm accident the following year. His flag has come to be freely used by Kannada activists ever since.

A symbolic presence

The proliferation of Kannada activist groups ranging from organisations with a Statewide presence to street-corner and neighbourhood outfits – over the last two decades has given the yellow-red colour scheme a wide symbolic presence in the State: flags, the posters and maps of Karnataka, the walls of government offices and schools, flagpoles, stickers on buses, cars and autorickshaws, film songs, TV channel logos. Whether granted official status or not, the Kannada flag is likely to endure.

In activist discussions, Kannada identity has rarely been seen outside the framework of a federated India. To take a famous instance: the first line of Kuvempu's 1928 poem, *Jaya He Karnataka Maate*, which officially became the State song (*nada-geethe*) in 2004, declares Karnataka as the daughter of Mother India. The anger about the imposition of Hindi makes sense only within this prior idea of Karnataka's relation to India.

While Kannada activists have been wary of the Centre's efforts to "promote" Hindi all along, the recent pro-Hindi moves of the Central government in particular have deepened linguistic anxieties among them (and indeed among many other non-Hindi-language speakers). The External Affairs Ministry's decision that Indian passports will record details in Hindi alongside English and the Personnel Ministry's desire that the use of colloquial Hindi in "routine conversations in government offices" goes up continue to offer a privileged status for Hindi.

The Central government of course is not the only culprit in injuring linguistic democracy in India. Prevailing cultural prejudices matter too. The remarks of an ex-Rajya Sabha MP and former editor of the RSS's Hindi weekly, *Panchjanya*, denying that the attacks on African students could be racist are illustrative: "If we were racist, why would we have all the entire south... Tamil, Kerala, Karnataka and Andhra... why do we live with them? We have black people around us." Besides presuming that north India was all of India, his remarks offered a dark glimpse of how south Indians might be seen in parts of north India. The issue is clearly more than language.

Perceptions that the new "north Indian" settlers in the State are indifferent to learning Kannada and insist that the others speak in Hindi also underlay the recent protests against the use of Hindi signs in the Bangalore Metro.

Linguistic coexistence

The need for a public discussion of the ethics of linguistic coexistence was never more urgent than now. At a time of large movements of Indians across the country, relations between linguistic communities cannot be expected to get sorted out somehow.

Kannada writers have long argued that migrants from Karnataka ought to learn the language of the State they move to and migrants from outside the State needed to do similarly when they moved here. An imagination of linguistic fairness within a federal polity is here. An imagination of sacrifice is here as well since Indians are to commit to learning the language of the region they settle in, as a gesture of respect for that language as well as a regard for its future well-being. This ethical frame, which shows that settling amidst new communities is a moral gesture, does not ask that the migrants abandon their languages or not work for their nourishment.

Be it flags, or any other symbol, the non-Hindi-speaking regions of India will come up with creative ways of fighting for their cultural freedom. Being sensitive towards their concerns is a precious obligation of a federal polity. Really, the sick project of making India a Hindi nation needs a fast burial.

Chandan Gowda teaches at Azim Premji University, Bengaluru

Jharkhand move to help farmers round the clock

RANCHI

Jharkhand Chief Minister Raghubar Das on Friday said the State has established a round-the-clock 'Kisan Rahat Kosang' for providing immediate solutions to farmers' problems. They can call the helplines and inform nodal officers on any problem, an official release quoting Mr. Das, said.

98 bottles of liquor vanish from Punjab lab

CHANDIGARH

Ninety eight seized bottles of premium scotch vanished from a laboratory at Kharar in Mohali district, prompting Chief Minister Amarinder Singh to order a probe into the matter on Friday. The bottles of 'Johnnie Walker' brand of scotch had been deposited by the State police, which had earlier seized them, officials said here. PTI

Purulia 3-year-old tortured with needles, dies

KOLKATA

A three-year-old girl child from Purulia district, who was admitted to the State-run SSKM Hospital in the city on July 15, died early on Friday. She was hospitalised with seven needles inserted into her body, allegedly by a man practising black magic. The accused in the case, Sanatan Thakur, 62, gave shelter to the girl's mother at his

CAG finds many hazards in catering system; Army's high-calibre munitions level critical

Audit slams Railways on food quality

TCA SHARAD RAGHAVAN
NEW DELHI

A Comptroller and Auditor General report tabled in Parliament on Friday has found severe deficiencies in the catering services of the Indian Railways, with several stations and trains serving food items "unfit for human consumption", unpurified tap water being used for food preparation, and food being left unprotected from insects and rats.

"Deficiencies in respect of quality of food served were noticed," the CAG report noted. "Articles unsuitable for human consumption, contaminated foodstuff, recycled foodstuff, shelf life expired packaged and bottled items, unauthorised brands of water bottles, etc, were offered for sale on stations."

During the joint inspection of the selected 74 stations and 80 trains over Zonal Railways, the audit found that cleanliness and hygiene standards were not being maintained in the catering units at stations and on trains.

"Unpurified water straight from the tap was used in preparation of beverages; waste bins were found not covered, not emptied regularly, and not washed; food stuffs were not covered to protect them from flies, insects and dust; rats and cockroaches were found in trains," the report added.

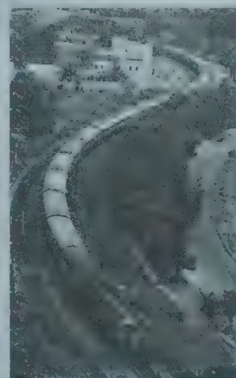
The CAG also found unfair trade practices at stations and in trains. Bills were not provided for the food items served on trains; waiters and catering managers on the trains did not carry printed menu cards with tariffs; the food served was less than the prescribed quantity; unapproved packaged drinking water was sold; and Proprietary Article Depot items were being sold in railway stations at their maximum retail prices.

The report also found that the weights and prices of the items sold at railway stations were different from the open market, and that the unit price of food articles sold in railway premises was significantly higher.

"For example, during a joint inspection in Allahabad station, it was found that chips of the brand 'Lays' weighing 29.5 grams was being sold at Neelam Food Plaza at the price of ₹18," the report said. "Identical product outside railway premises weighing 30 grams costs only ₹10."

The report went on to cite many other such cases where the food items were either overpriced or were below the prescribed weight. "Audit observed that though a complaint redressal system has been put in place, there is no reduction in the number of complaints over the years," the report said. "It was also seen that the major share of complains pertained to overcharging and quality issues."

During a passenger satisfaction survey, 36% felt that they were being overcharged for the food, and 21% that the rates were not reasonable.

Catering a mess

The CAG has found serious flaws in the quality of catering services being offered on board trains

HYGIENE ISSUES

- Purified water unavailable in 21 stations in 11 zones
- Unpurified tap water was used in preparation of coffee, tea and soups in 22 trains
- Waste-bins of prescribed specification were not available on 28 stations
- Waste bins were not covered, not emptied regularly and not washed, in 23 stations in 10 railway zones
- Hand gloves and caps were not used by catering personnel in 32 stations
- Food material were kept on the floor and near the toilets on three trains

UNFAIR TRADE PRACTICES

Bills were not given for food items served on the selected 80 trains. Price discrepancy was found too

FOOD ITEMS	PRESCRIBED WEIGHT	ACTUAL WEIGHT
Cottage cheese (Paneer-1 piece)	5gm	3 gm
Poori (Bread)	175 gm	130 gm
Ice-cream	100 ml	90 ml
Paratha (Bread)	100 gm	95 gm
Dal	100 gm	90 gm

** Weights of vegetable sandwich were checked and a shortage of 25 gm was found*

'Major deficiencies in Army's ammunition reserves'

DINAKAR PERI
NEW DELHI

At a time when India is

in Army," tabled in 2015.

The new report is an evaluation of the availabil-

the availability and quality of ammunition supplied by the Ordnance Factory

[illegible]ಧಿಕಾರಿಯವರ ಕಾರ್ಯಾಲಯ.
[illegible]ಮರು, ರೇಡಿಯೋ ಪಾರ್ಕ್, ಬಳ್ಳಾರಿ-583 104.
ಇ-ಮೇಲ್: cfwps_bly@yahoo.co.in

[illegible]

ದಿನಾಂಕ: 29-12-2017

[illegible] http://eproc.karnataka.gov.in [illegible] ಕೆಲಸದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

[illegible]ಕ್ಯೂರ್‌ಮೆಂಟ್ ವರ್ಕ್ [illegible]	ಟೆಂಡರ್‌ಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ. (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
K_INDENT14876	2.92267
K_INDENT14877	28.01233
K_INDENT14878	1.27073
K_INDENT14879	12.17927
K_INDENT14880	63.536
K_INDENT14881	6.08964
K_INDENT14882	63.536
K_INDENT14883	6 08964
K_INDENT14884	63.536
K_INDENT14885	6.08964
K_INDENT14886	2.85914
K_INDENT14887	27.40336
K_INDENT14888	1.39780
K_INDENT14889	13.39720
K_INDENT14890	0.95305
K_INDENT14891	9.13445
K_INDENT14892	0.16329
K_INDENT14893	1.56591
K_INDENT14894	0.06417
K_INDENT14895	0.60896
K_INDENT14896	0 72495
K_INDENT14897	6.95958

[illegible]ನಂತಿವೆ -

[illegible]	13/01/2018 ರಂದು 17:00 ಗಂಟೆಯುವರೆಗೆ.
[illegible]	13/01/2018 ರಂದು 23:59 ಗಂಟೆಯುವರೆಗೆ.
[illegible]	15/01/2018 ರಂದು 23:59 ಗಂಟೆಯುವರೆಗೆ.
[illegible]	16/01/2018 ರಂದು 16:30 ರ ನಂತರ.
[illegible]	17/01/2018 ರಂದು 16:30 ರ ನಂತರ.
[illegible]	23/01/2018 ರಂದು 16:30 ರ ನಂತರ.
[illegible]	24/01/2018 ರಂದು 16:30 ರ ನಂತರ.

ಸಹಿ/- ಉಪ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ
ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯವರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯಕರು,
ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಮೋಜಣಿ, ಬಳ್ಳಾರಿ.

www.eproc.karnataka.gov.in [illegible] 01-01-2018 ನಂತರ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಸಹಿ/-ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಅಭಿಯಂತರರು,
ಲೋ. ಬಂ. ಮತ್ತು ಒ. ಜ. ಸಾ. ಇಲಾಖೆ, ಬೆಳಗಾವಿ ವಿಭಾಗ, ಬೆಳಗಾವಿ.

DIPR/BGM/RO-NO-4/MCA/2017-18

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ರವರ ಕಛೇರಿ,
ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ, ಬಂದರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ ವಿಭಾಗ, ಮಂಡ್ಯ

ಸಂ:67/2017-18 ದಿನಾಂಕ:27.12.2017

ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕಟಣೆ

[illegible] ದರದ ಟೆಂಡರುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಕಾಮಗಾರಿಗಾಗಿ 1ನೇ ದರ್ಜೆ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಂದ ಇ-ಪ್ರೊಕ್ಯೂರ್‌ಮೆಂಟ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಮುಖಾಂತರ **KW-3** ರ ರೀತಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅರ್ಹ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಇ-ಪ್ರೊಕ್ಯೂರ್‌ಮೆಂಟ್ ಪೋರ್ಟಲ್ **https://www.eproc.karnataka.gov.in** ಮುಖಾಂತರ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಟೆಂಡರ್‌ಗಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದು. ಟೆಂಡರ್ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು **ದಿನಾಂಕ:27.12.2017** ರಿಂದ ಇ-ಪ್ರೊಕ್ಯೂರ್‌ಮೆಂಟ್ ಪೋರ್ಟಲ್ ಮೂಲಕ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಟೆಂಡರ್ ವಿಚಾರಣೆ **ದಿನಾಂಕ:09.01.2018** ಸಂಜೆ **4.00** ಗಂಟೆವರೆಗೆ, ಟೆಂಡರ್ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಕೊನೆಯ **ದಿನಾಂಕ:10.01.2018** ಸಂಜೆ **4.30** ಘಂಟೆವರೆಗೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಬಿಡ್ ತೆರೆಯುವ **ದಿನಾಂಕ:12.01.2018** ಬೆಳಿಗ್ಗೆ **11.00** ಘಂಟೆ ನಂತರ, ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಡ್ **ದಿನಾಂಕ:16.01.2018** ಬೆಳಿಗ್ಗೆ **11.00** ಗಂಟೆಗೆ ಅಥವಾ ನಂತರದ ಕೆಲಸದ ದಿನಗಳು. ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಬೆಲೆ ಇ-ಪೋರ್ಟಲ್ ರಂತೆ. ಕಾಲಮಿತಿ: ಮಳೆಗಾಲ ಸೇರಿ 9 ತಿಂಗಳು. 1. ಮಳವಳ್ಳಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬಾಲಭವನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಕಾಮಗಾರಿ ಇ.ನಂ. 67891 ಟೆಂಡರ್ ಗಿಟ್ಟ ಮೊತ್ತ ರೂ.57.12 ಲಕ್ಷ, ಇ.ಎಂ.ಡಿ. ಮೊತ್ತ ಇ-ಪೋರ್ಟಲ್ ರಂತೆ ಮುಂತಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸದರಿ ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಕಛೇರಿ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಸಹಿ/-ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಇಂಜಿನಿಯರರು,
ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಬಂದರು ಮತ್ತು ಒಳನಾಡು
ಜಲಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ ವಿಭಾಗ, ಮಂಡ್ಯ

DIPR/AD/MDY/MCA/581

ಕರ್ನಾಟಕ ವಸತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಂಘದ ವತಿಯಿಂದ **ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಾಗಡಿ ತಾ॥ ಜೋಡಿಘಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗದ ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ (ಇಂಡೆಂಟ್ ನಂ. 1997)** ಇ-ಪೋರ್ಟಲ್ ಮುಖಾಂತರ ದಿನಾಂಕ: 01.01.2018 ರಂದು ಟೆಂಡರ್ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. **ಟೆಂಡರ್ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅಂತಿಮ ದಿನಾಂಕ 31.01.2018ಕ್ಕೆ** ನಿಗಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು http://eproc.karnataka.gov.in ರಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಹಿ/-

ಸಹಾಯಕ ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಅಭಿಯಂತರರು,
ಕ.ವ.ಶಿ.ಸಂ.ಸಂ, ರಾಮನಗರ.

ವಾಸಾಸಂಇ/ದೆಂ.ಸ/1478/2017-18

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರಕಟಣೆ

ಡೆನ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್/ಜಾಯಿಂಟ್ ವೆಂಚರ್(ಗಳು)/ ಅಫಿಲಿಯೇಟ್/(ಗಳು)/ ಸಬ್ಸಿಡಿಯರಿ(ಗಳು)/ ಚಂದಾದಾರರರಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ನಂತರ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶ / ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೊಸ ಚಾನೆಲ್ ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಿದ್ದೇವೆ.
ಪ್ರಸಕ್ತ ನಿಮ್ಮ ನಗರದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳು BST, Supreme and Superb ಆಗಿವೆ. 16ನೇ ಜನವರಿ 2018 ರಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ನೀವು ಹೊಸ ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳಿಂದ BST, Silver and Goldನಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
ಹಾಲಿ ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಚಂದಾದಾರರು ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾಗುವ ಹೊಸ ಪ್ಯಾಕೇಜಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೀವು ಈ ಪ್ಯಾಕೇಜುಗಳಿಗೆ ಚಂದಾ ನೀಡಲು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀವು 18004192020ರಲ್ಲಿ ಡೆನ್ ಕಸ್ಟಮರ್ ಕೇರ್ ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಕೇಬಲ್ ಆಪರೇಟರ್ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು. ಪ್ಯಾಕೇಜ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಚಾನೆಲ್‌ಗಳ ಪಟ್ಟಿಗೆ www.dennetworks.com ಅಥವಾ ಡೆನ್ ಕಸ್ಟಮರ್ ಕೇರ್‌ಗೆ ಕರೆಮಾಡಿ.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮೇರೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು.
ಡೆನ್‌ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಇವರ ಜಾಯಿಂಟ್ ವೆಂಚರ್(ಗಳು)/ ಅಫಿಲಿಯೇಟ್(ಗಳು), ಸಬ್ಸಿಡಿಯರಿ(ಗಳು) ಸೇರಿದಂತೆ 236, ಓಖಲ ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್, ಫೇಸ್ III, ನವದೆಹಲಿ-110020

ಕೃಷ್ಣಾ ಭಾಗ್ಯ ಜಲ ನಿಗಮ ನಿಯಮಿತ

(ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರದ ಒಂದು ಉದ್ದಿಮೆ)
ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಭಿಯಂತರರ ಕಾರ್ಯಾಲಯ,
ಕೃಭಾಜನಿನಿ, ಮುಏನೀ ವಿಭಾಗ ನಂ.2 ಬಬಲೇಶ್ವರ, ತಾ:ಜಿ: ವಿಜಯಪೂರ ದೂರವಾಣಿ: 08355-283011
ಇ-ಮೇಲ್: **eemli2babaleshwar@gmail.com**

ಸಂ: ಕೃಭಾಜನಿನಿ/ಮುಏನಿವಿ-2/ಂರೋಶಾ-4/ಮುಏನೀಹಂತ-3/ವಿತರಣಾಕಾಲುವೆ/2017-18/1495 ದಿನಾಂಕ: 01.01.2018

ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕಟಣೆ (ಇ-ಪ್ರಕ್ಯೂರಮೆಂಟ ಮುಖಾಂತರ ಮಾತ್ರ)

ಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಕೃಭಾಜನಿನಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರ ಪರವಾಗಿ, ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಭಿಯಂತರರು ಕೃಭಾಜನಿನಿ, ಮುಏನೀ ವಿಭಾಗ ನಂ.2 ಬಬಲೇಶ್ವರ ಈ ಕೇಳಗೆ ನಮೋದಿಸಿದ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಶೇಕಡಾವಾರು ಟೆಂಡರ ಕರೆಯಲಾಗಿದ್ದು ಅರ್ಹ ಕೃಭಾಜನಿನಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆಟಗರಿ-1 ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಂದ ಒಟ್ಟು 09 ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮುಳವಾಡ ಏತ ನೀರಾವರಿ ಹಂತ-3 ರ ಮಲಘಾಣ ಪಶ್ಚಿಮ ಕಾಲುವೆಯಡಿಯಲ್ಲಿನ 0.00 ರಿಂದ 62.00 ರ ವರೆಗಿನ ವಿತರಣಾ ಕಾಲುವೆ ಜಾಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ: **5645.08 ಲಕ್ಷಗಳಿಗೆ** ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲಕೋಟೆ(ಲಕೋಟೆ-1 ತಾಂತ್ರಿಕ ಬಿಡ್)ರಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಟೆಂಡರ ನಿಯಮ 1.1 ರ ಷರತ್ತಿನನ್ವಯ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಅಪಲೋಡ್ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಲಕೋಟೆ-2 (ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಡ್) ರಲ್ಲಿ ಅರ್ಹ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ದಾಖಲಾತಿ ಪರೀಶಿಲಿಸಿ ಅರ್ಹ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇ-ಟೆಂಡರನಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಿಕರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಸಲ್ಲಿಸುವ ವಿವರಗಳು

(1) ಅರ್ಹ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಇ-ಟೆಂಡರ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶ ಪಡಯುವ ದಿನಾಂಕ 10.01.2018 ರಿಂದ 27.01.2018 ಸಾಯಂಕಾಲ 5.00 ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ. (2) ಪೂರ್ಣಗೋಳಿಸಿದ ಇ-ಟೆಂಡರ ದಾಖಲಾತಿಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಕೋನೆಯ ದಿನಾಂಕ:27.01.2018 (3) ಲಕೋಟೆ-1 (ತಾಂತ್ರಿಕ ಬಿಡ್) ನ್ನು ಅದೀಕ್ಷಕ ಅಭಿಯಂತರರು ಕೃಭಾಜನಿನಿ ಆಣೆಕಟ್ಟು ವೃತ್ತ ಆಲಮಟ್ಟಿ ಇವರ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ: 29.01.2018 ರ ಬೆಳಗ್ಗೆ 11.00 ಗಂಟೆಗೆ ತೆರೆಯಲಾಗುವುದು. (4) ಲಕೋಟೆ-1 (ಆರ್ಥಿಕ ಬಿಡ್) ನ್ನು ಅದೀಕ್ಷಕ ಅಭಿಯಂತರರು ಕೃಭಾಜನಿನಿ ಆಣೆಕಟ್ಟು ವೃತ್ತ ಆಲಮಟ್ಟಿ ಇವರ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ:31.01.2018 ರ ಬೆಳಗ್ಗೆ 11.00 ಗಂಟೆಗೆ ತೆರೆಯಲಾಗುವುದು.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಲಯದಲ್ಲಿ ಕಚೇರಿಯ ಕೆಲಸದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ **http;//eproc.karnatak.gov.in/e portal/lines. Seam** ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಹಿ/- ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಭಿಯಂತರು. ಕೃಭಾಜನಿನಿ ಮುಏನೀ ವಿಭಾಗ ಸಂಖ್ಯೆ-2. ಬಬಲೇಶ್ವರ

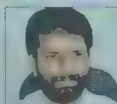
ಜೋತು ಬಿದ್ದರೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಇಲ್ಲ. ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮತದಾರರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ಗೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ, ಮಾಡದೇ ಇದ್ದವರು ಸೋತಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸ ಪಕ್ಷ ಕಟ್ಟುವವರೆಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಅದು ರಜನಿಕಾಂತ್‌ಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಾರ್ಟೂನ್ ಲೋಕ

PARESH
THE KHALEEJ TIMES
UAE

ದಿನದ ಟ್ವೀಟ್

ಮತಾಂತರ ಕ್ಯಾನ್ಸರಿನಂತೆ...

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕೋಮುವಾದಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರು, ಮತಾಂತರ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲೇ ಹಿಂದೂಗಳು ಬದುಕಲಿ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಮತಾಂತರ ಎಂಬುದು ಕ್ಯಾನ್ಸರಿನಂತೆ ಹರಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ, ನಕಲಿ ಗಾಂಧಿಗಳ ಅಡಿ ಹಿಂದೂ ವಿರೋಧಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ಇದೆ.

ಸಿ.ಟಿ. ರವಿ
ಶಾಸಕ, ಬಿಜೆಪಿ ನಾಯಕ

50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ

ಮಂಗಳವಾರ, 2-1-1968

- **ಯು.ಪಿ. ಸರಕಾರದಿಂದ ಎಸ್.ಎಸ್.ಪಿ. ನಿರ್ಗಮನ**

ಲೋಹಿಯಾನಗರ, ಜ. 1– ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ ನಿರ್ಗಮಿಸಲಿದೆ. ಎಸ್.ಎಸ್.ಪಿ. ಸಚಿವರು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ.

ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಕ್ಷದ ಸಚಿವರನ್ನು ವಾಪಸ್ ಕರೆಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಯುಕ್ತ ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯು ಇಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು.

ಭೂಕಂದಾಯ ರದ್ದು, ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಸ್ಥಾನಬದ್ಧತಾ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ಬಂಧಿಸಲಾಗಿರುವ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರ ಬಿಡುಗಡೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಆಡಳಿತಾಂಗದಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿರ್ಮೂಲನ– ಈ ವಿಚಾರ ಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಸರಕಾರ ಒಪ್ಪಂದ ಪಾಲಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ದೂಷಿಸಿದೆ.

- **ಯಥೇಚ್ಛ ವಿದ್ಯುತ್ ಕಾರಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಲು ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕರೆ**

ಬೆಂಗಳೂರು, ಜ. 1– ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಇರುವ ಕಾರಣ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳು ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದಕ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಸದಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಆರ್. ವೆಂಕಟರಾಮನ್ ಅವರು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಹೆಸರಲ್ಲೂ ಮೌಢ್ಯ!

ಮೌಢ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತತೆಯ ಮೊಹರನ್ನು ಹಾಕಲು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳ ಹೊಸ ಪಿತೂರಿ

• ಎಂ.ಅಬ್ದುಲ್ ರೆಹಮಾನ್ ಪಾಷ

ಮಂತ್ರಿಸಿದರೆ ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ, ಗೊತ್ತಾ? ಹೀಗೇನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ಮಕ್ಕಳೂ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಗಬಹುದು. ಅವಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತು, ಮಾವಿನ ಕಾಯಿ ಬೀಳಬೇಕು ಎಂದರೆ ಶ್ರಮ, ಕೌಶಲ ಬೇಕೇ ಬೇಕೂಂತ. 'ಹಿರಣ್ಯಕೇಶೋ ರಜಸೊ... ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಪುನರ್ನವ ಮರದ ಎಲೆಗಳನ್ನು 'ಆಹವನೀಯ' ಎಂಬ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಧೂಮವು ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಬೆಂಕಿಯೊಡನೆ ಮೋಡಗಳನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಕೂಡಲೇ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತದೆ...';'ಒಂದು ಕೈ ಅಳತೆಯಷ್ಟು ಆಳಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅಗೆಯಬೇಕು. ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಮಣ್ಣು ಇನ್ನೂ ಉಳಿದರೆ ಆ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಶುಭ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತು ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಣ್ಣು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ನಷ್ಟ ಸಂಭವಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಇದು ಭೂಮಿಯ ಗುಣ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಒಂದು ವಿಧಾನ...'; 'ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವ ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಇದೆ' (ಪ್ರ.ವಾ., ಡಿ. 1) ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಕ್ಕರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ನಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ ಇವು, ಯಾರೋ ದಡ್ಡರು ಹೇಳಿದ ರಂಜನೀಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ 25ನೇ ಮಕ್ಕಳ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಮಾವೇಶದ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾದ ಜ್ಞಾನಬಿಂದುಗಳಿವು. ತಮಾಷೆಯಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ, ನವೆಂಬರ್ 29ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ 1ರ ವರೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಆಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರಿಷತ್ತು. ವಿಷಯ: 'ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆ'. ಉದ್ದೇಶ: ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು.

ಮೈಸೂರು ಅದು ಹೇಗೋ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆಯೂ ಇಂಥ ಒಂದು ವಿಡಂಬನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು. 2016ರ ಜನವರಿ 3ರಿಂದ 7ರ ವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿಯಲ್ಲಿ 103ನೇ ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಾವೇಶ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಹಿರಿಯ ಐಎಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿ ರಾಜೀವ್ ಶರ್ಮಾ ಒಂದು ಗೋಷ್ಠಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಶಂಖ ಊದಿದರು. 'ಶಂಖವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಊದುವುದರಿಂದ ಬಿಳಿ ಕೂದಲು ಕಪ್ಪಾಗುತ್ತವೆ' ಎಂದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು 'ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸರಳವಾದ ಪರಿಹಾರ ಇರುತ್ತವೆ' ಎಂದು ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್‌ರ ಮಾತನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಮೌಢ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತತೆಯ ಮೊಹರನ್ನು ಹಾಕಲು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳ ಹೊಸ ಪಿತೂರಿಯಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇಂಥ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಾರ ಸಿಗುತ್ತಿರುವುದು ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿಯವರ ನಿಲುವಿನಿಂದ. 'ಜೆನೆಟಿಕ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಸರ್ಜರಿ... ಮುಂತಾದ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತ ಮುಂದಿತ್ತು' ಎಂಬ ಅವರ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಿಂದ. ಅವರೇ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ, ಭಾರತದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕುರಿತು ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಆರೋಗ್ಯ, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ, ಅಣುಶಕ್ತಿ, ಕೃಷಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಸಂಶೋಧನೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದು ಕುಂಠಿತವಾಗಿರುವುದು ನಿಜ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಭೂತ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೊಡಮಾಡಿರುವುದು ದೇಶದ ಜಿಡಿಪಿಯ ಕೇವಲ ಶೇ 0.8ರಷ್ಟು. ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇದು ದಯನೀಯವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೂ ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಅಚ್ಚರಿಪಡುವಂಥ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೊಡಮಾಡುವ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಜಿಡಿಪಿಯ ಶೇ 3ಕ್ಕೆ ಏರಿಸಬೇಕು ಎಂದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಸರ್ಕಾರದ ಕಿವಿಗೆ ಇದು ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಏಕೆಂದರೆ ಈಗ ಅದರ ಲಕ್ಷ್ಯ ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮರುಶೋಧನೆಯತ್ತ ಹರಿದಿದೆ. 19 ಸದಸ್ಯರ 'ನ್ಯಾಷನಲ್ ಸ್ಟೀರಿಂಗ್ ಕಮಿಟಿ ಫಾರ್ ಸೈಂಟಿಫಿಕ್ ವ್ಯಾಲಿಡೇಶನ್ ಅಂಡ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಆನ್ ಪಂಚಗವ್ಯ' ಎನ್ನುವ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೋಟಿಕೋಟಿ ವ್ಯಯ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಗುರಿ: ಪಂಚಗವ್ಯ, ಎಂದರೆ ಆಕಳಿನಿಂದ ಬರುವ ಪಂಚಾಮೃತಗಳು- ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಸೆಗಣಿ ಮತ್ತು ಮೂತ್ರ ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆ. ಬೆಲ್ಲ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಎಳನೀರು ಮತ್ತು ಕಬ್ಬಿನ ರಸದ ಜೊತೆಗೆ ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾಂತ್ರಿಕ ಮದ್ದು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತದೆ 'ಕೌಸ್ಟೈನ್ಸ್'. ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಳಹದಿ ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದೆ.

ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಗೋಸೇವಾ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶಂಕರ್ ಲಾಲ್, 'ಭಾರತದ ಹಸು ಹಾಕುವ ಸೆಗಣಿಯು ಅಪಾಯಕಾರಿ ವಿಕಿರಣಗಳನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ' ಎಂದು ಸಂದರ್ಶನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಣ ಸೆಗಣಿ ಮೆತ್ತಿರುವ ತಮ್ಮ ಸೆಲ್ ಫೋನ್ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು ಕೂಡ. ಸೆಲ್‌ಫೋನಿನ ವಿಕಿರಣ ಎದುರುಗಡೆಯಿಂದಲೂ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ ಎಂದು ಇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

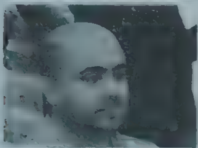
'ನಾವು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ, ನಮಗೆ ಅವರು ಎಣಿಸುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಆಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್. ನಿಜ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ, ಗಣಿತ ಶಾಸ್ತ್ರ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೌಧಾಯನ, ಆರ್ಯಭಟ, ಬ್ರಹ್ಮಗುಪ್ತ, ಭಾಸ್ಕರಾಚಾರ್ಯ, ವರಾಹಮಿಹಿರ, ನಾಗಾರ್ಜುನ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಅನನ್ಯ. ನಂತರದ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಸುಕಾಗಿರುವ ಈ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿಯೇ ಶೋಧಿಸಿ ಕಲಿಯುವುದು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಿದೂಷಕರು ಸುಮ್ಮನಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಅಮೆರಿಕದ ವಿಜ್ಞಾನ ಅಂತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನ ಒಂದು ಜಾಗತಿಕ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿದ್ಯಮಾನ. ಈ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿದಾಗಲೇ ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಗಿದ್ದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣ, ನಿಜವಾದ ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ನಾವು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳೋಣ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಮಕ್ಕಳ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ 'ಮೌಢ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ'ಕ್ಕೆ ಬಂದ ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ, ಇದರ ಸಂಯೋಜಕ ಸಿ.ಕೃಷ್ಣೇಗೌಡರು, 'ವಿಜ್ಞಾನ ಸಮಾವೇಶಕ್ಕೂ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ವಿಜ್ಞಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಿಂದ ಇದನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. 20 ಶಾಲೆಗಳು ಸೇರಿ ಇದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದವು' ಎಂದು ಸಮಜಾಯಿಷಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದು ನಡೆದದ್ದು ಸಮಾವೇಶದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸಮಾವೇಶ ನಡೆದ ಕರ್ನಾಟಕ ಮುಕ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿ. ಸಂಘಟಕರ ಸಹಮತಿ ಇಲ್ಲದೇ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯಿತೇ?

ವಿಜ್ಞಾನ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಪ್ರಸಾರ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕಳ ಸಂದರ್ಭ ಕೇವಲ ಸಂಭ್ರಮ– ಸಡಗರಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಳ್ಳದೆ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣು ಎಂಬಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಚ್.ನರಸಿಂಹಯ್ಯ ಅಂಥವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುಜುಗರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

... The Printers (Mysore) Private Ltd at The Printers (Mysore) Private Ltd Plot No 128 Belur Industrial Area Dharwad-580 011 Editor K N. Shanth Kumar Editorial Office CTS 17 1B Vidya Nagar P B Road Hubbal 580 ...
Also printed at Bengaluru, Mangaluru, Kalaburagi, Davanagere, Mysuru and Hosapete. RNI No. 50349/89 Website

IN BRIEF

Jailed defence analyst hospitalised in Odisha

BHUBANESWAR

Defence analyst Abhijit Iyer-Mitra, who has been in jail for the past 40 days for allgedly insulting the Odia culture, has been admitted to the Capital Hospital here for stomach ailment. His bail plea is likely to be heard in the Orissa High Court on Wednesday.

Chairman of Odisha shelter home held

BHUBANESWAR

Founder and chairman of the NGO 'Good News of India' Faiz Rahman was arrested on Sunday arrested on charges of sexually harassing minor girls in a shelter home being run by the organisation in Dhenkanal in central Odisha. His arrest came a day after Simanchal Nayak, in-charge of the shelter home, was taken into custody on similar harges.

pard found dead in by Valley area

ard was found dead in mby Valley area near n Saturday night, ls said. It apparently ught in a poaching trap isaghar in Mulshi taluk, ed while trying to free its Forest Department offl Ankita Tarde said.

No HC relief for 'tainted' CRPF DIG

EW DELHI

Former DIG of the CRPF, was cashiered after

34 years after Bhopal leak, survivors continue fight

Statement accuses Madhya Pradesh, Central governments of neglecting victims

PRESS TRUST OF INDIA

BHOPAL

Thirty-four years after the Bhopal gas tragedy, survivors continue to demand proper rehabilitation, adequate compensation and proper medical treatment for ailments caused by the toxic leak.

'Worst disaster'

In what is termed as the world's worst industrial disaster, over 15,000 people were killed after methyl isocyanate leaked on the intervening night of December 2-3, 1984, from the pesticide plant of Union Carbide India Limited (UCIL) in the city.

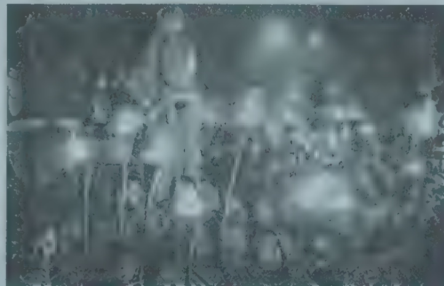
More than 5 lakh people were affected due to the toxic leak.

Various organisations fighting for gas leak survivors have been seeking proper medical care, adequate compensation, and cleaning of the groundwater and soil.

Survivors' bodies, including the Bhopal Gas Peedit Mahila Stationery Karmchari Sangh, the Bhopal Gas Peedit Mahila Purush Sangharsh Morcha, Children Against Dow Carbide, and the Bhopal Group for Information and Action (BGIA), issued a joint statement on Sunday, accusing the Madhya Pradesh and Central governments of neglecting the victims.

Rachna Dhingra of the Bhopal Group for Information and Action said, "Recent scientific studies show that deaths and diseases attributable to exposure to Union Carbide's gases continue to occur in Bhopal. Yet, over 80% of the recommendations of the Supreme Court-appointed monitoring committee for medical rehabilitation of victims remain to be implemented."

President of the Bhopal Gas Peedit Mahila Stationery Karmchari Sangh Rashida Bee said, "Since 2004...the contamination has spread to 42 settlements around the factory with a population of over 1,00,000. But, the governments at the State and the Centre have done nothing."

United voice: Survivors of the 1984 gas disaster at a rally in Bhopal on Sunday. • A.M.FARUQUI

Not enough

While claiming that about 20,000 persons died due to the gas tragedy, convener of Bhopal Gas Peedit Mahila Udyog Sanghathan, Abdul Jabbar said, "The pittance which was disbursed as compensation in most instances was never enough to take care of their daily needs."

Police exam put off after paper leak

MAHESH LANGA

AHMEDABAD

Authorities in Gujarat cancelled an exam to recruit unarmed constables just hours before it was scheduled to be held on Sunday afternoon after it emerged that the papers had been leaked.

"Some anti-social elements succeeded in leaking the paper," senior IPS Officer Vikas Sahay told reporters in Gandhinagar. "Questions and answers started circulating on some social media before the exam," he said while announcing the cancellation. Chief Minister Vijay Rupani has ordered probe.

More than eight lakh aspirants were set to take the exam for 9,713 posts of unarmed police constables.

The cancellation sparked protests from applicants, many of whom had travelled from remote areas to the exam centres after months of preparation.

Need for speed

Train 18 – India's first engine-less train – breached the 180 kmph speed threshold on Sunday during a test run in the Kota – Sawai Madhopur section, becoming the

FEATURES AND FACILITIES

- Aerodynamically designed driver cabins at both ends for quicker turn-around at destinations
- Alternate coaches are motorised to ensure even distribution of power and faster acceleration or deceleration
- Regenerative braking system to save power
- Inter-connected, fully
- GPS-based passenger information system
- Modular toilets with bio-vacuum systems
- Rotational seats which can be aligned in the direction of travel (executive class)
- Roller blinds and diffused LED lighting
- Disabled-friendly toilets

₹100 crore
Approximate cost of train

200 kmph
Possible peak speed

Jan. 2019

Twitter chokes on wedding fireworks

Priyanka Chopra reminded of her campaign for cr

PRISCILLA JEBARAJ

NEW DELHI

One month ago, actor and brand ambassador Priyanka

HUBBALLI THE HINDU
MONDAY, DECEMBER 3, 2018

Sing like an Urban Naxal

He seeks to liberate language and thought for democracy. He is the citizen of the future

SHIV VISVANATHAN

The other day, I heard a piece of song, muttered like an irreverent doggerel, with a lovely beat. It was edgy, irreverent, but it captured a whiff of the freedom we miss today, the ease of dissent that the gravitas of editorials cannot capture.

A song for all

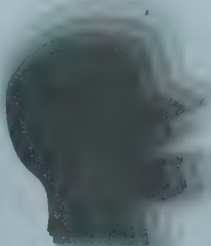
It went a bit like this: "I am an Urban Naxal, that is me./ Don't you see,/ The state has no love for you and me/ Because I am an Urban Naxal./ Delight-full-ee/ I am diversity's child,/ Growing wild,/ A bungee jumper of the mind,/ Leaving conformity far behind./ I am an Urban Naxal./ I love the forest and the city,/ But it is such a pity/ The government has no place in smart city/ For you and me./ They call me anti-national and full of hate/ Because they think I am anti-state,/ But I must confess till due date/ All I asked/ Was a piece of land/ And a land of peace./ But government will never cease./ I am Suren, I am Sudha./ I am Ram (Guha), I am Krishna (T.M)./ I am Gandhi, I am Nehru./ An Urban Naxal that is me./ Welcome to the land of the free."

I want to thank that nameless student whose body danced the language of freedom. He was singing bhajans of the mind. His song made sense and it also captured that sense that we often respond to dissent too seriously. We summon ideology to combat ideologically, reducing debate to the level the state wants it to be. The singer and his song refused to play the opposition game, capturing the sense of freedom that dissent entails. The student's vision must embody the spirit of any response to the label/libel of 'Urban Naxal'.

McCarthy meets Orwell

Linguistically the word is a clever one. It hides the art of scapegoating, the ritual of witch hunting by sanitising the word into a disease. What the song celebrates is dissent as a grammar of diversity. The word seeks to destroy that world, reworking the margins, the minorities, the pluralism of dissent into one curse word: Urban Naxal. It creates a climate of suspicion which hides the fact that it is an invented word and a constructed world. The state is free to provide the list. It calls for no proof, no fact. All it involves is a pigeonholing of names, which immediately leads to imprisonment, even mob violence. The irony is that each one of the names listed is a crusader for freedom. Freedom and the dream of freedom are distorted into a false utopia of unfreedom. Careers, lives, biographies devoted to freedom are suddenly sentenced to disloyalty. Even McCarthyism could not do a better job. It is as if a Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) consultant has combined Joseph McCarthy and George Orwell, the stigma and the witch hunt, to achieve this sophisticated mechanics of labelling. A label becomes a life sentence from which there is no reprieve.

There is a slickness, a sophistication in the label 'Urban Naxal' that the earlier charge, pseudo-secular, does not have. The latter has a heaviness of tone, resembling a clerk's caricature. 'Urban Naxal' has the deviousness and maliciousness of a crafty advertisement. It is an all-embracing term which can be stuck on anyone, a writer, a dissenter, a tribal, a trade unionist. There are no objective features. You become objectified by being labelled. The act of enclosure begins after the act of labelling. The act of labelling creates a panopticon under state supervision. Years of idealism, political and ethical struggles get reified into the word, which evokes the logic of anti-national. It is a RSS distortion of the MeToo movement. If MeToo was an act of pain giving a voice of suffering, the state summons an epidemic of names and crucifies them, not appealing to history like MeToo but rewriting history and biography.

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

The case of T.M. Krishna

Look at the list, T.M. Krishna, Ramachandra Guha, Sudha Bharadwaj, Gautam Navlakha. One feels honoured to be a part of this group because it sounds like an honours list of dissent and creativity and not a litany of threats.

Take the case of T.M. Krishna, among the latest intellectuals to be named Urban Naxal. He is one of our organic intellectuals, a musician deeply soaked in the culture of Carnatic music, deeply committed to democratising music by going beyond its Brahminic roots. A man who has emphasised, like A.R. Rahman, the syncretic nature of music, be it a bhajan, a ghazal or a carol. He owns up to all by celebrating all, without overplaying the individuality of any. He is a pilgrim through the worlds of music, who understands that every encounter with difference adds to the richness of identity and creativity.

But he is not a fighter for the creativity and diversity of music alone. He wants to extend his sense of music to ecology, and reads nature like music as a commons, accessible to the creativity of all. He does this by showing that a return to the fundamentals is the best challenge to the threat of fundamentalism, using the plurality of the Bhakti music. To accuse such a classical, democratically inclined mind of Urban Naxalism, forcing boycotts and threats on his performance, is obscene.

Urban Naxalism as a label strikes at the root of dissent and creativity. We face a government which wants patriotism, music, culture to march in uniform and utter the language of uniformity. The label Urban Naxalism as a tactic seeks as anti-national what is one of the most powerful pleas for freedom and diversity. It is this prospect of freedom and diversity that the label proscribes.

But the tragedy does not cease there. The danger lies in the shrewdness of the state propaganda, in its ability to name some of the country's finest intellectuals as threats to security, as devaluers of democracy and culture. The power of propaganda seeks to destroy the creativity of civil society. An officially invented word destroys several plural worlds. One has to recognise that Urban Naxal as a label stigmatises all of them, threatening the world they create.

All about thought control

One has to see this labelling strategy in tandem with the other strategies of the Bharatiya Janata Party. As an acute observer put it, the ham-handedness of party President Amit Shah threatening the Supreme Court over Sabarimala, RSS chief Mohan Bhagwat demanding Ram Mandir, and the subtleties of labelling are but diverse tactics in one game of intellectual and political control. Each uses majoritarianism as a tactic to create a uniformity of thought and thought control before election time. All seek to subjugate civil society, creating or imposing a substrate of conformity. The real crime of the so-called Urban Naxal is his lack of conformity, his ability to challenge the crowd and the mob, to stand up to coercive words such as security, patriotism, border. The Urban Naxal seeks to liberate language and thought for democracy. He is the citizen of th future.

Shiv Visvanathan is an academic associated with the Compost Heap, a group in pursuit of alternative ideas and imagination

FROM PAGE ONE

PM betraying prejudices against Bihar, says Nitish

National Bureau

NEW DELHI: Soon after Prime Minister Narendra Modi's public meeting in Gaya on Sunday, Bihar Chief Minister Nitish Kumar held a press conference in Patna, attacking Mr. Modi for referring to Bihar as a BIMARU State.

"By first running down the Bihari DNA and now calling Bihar a BIMARU State and Biharis as unfortunate, he is betraying his prejudices against Bihar and Biharis. The Prime Minister claims nothing has been achieved in

'Calling Bihar a BIMARU State unfortunate'

Bihar in 25 years, whereas leaders of his party compete to claim credit for the development of the past 10 years. Who is right, Bada [big] Modi or chhota [Sushil] Modi," he asked.

"The one who talks of Janata Dal(U) standing for *Janata ka daman aur utpeedan* [oppression and exploitation of the people] should know that the whole country remembers Vajpayeeji's suggestion to you to follow 'Raj Dharma'," Mr. Kumar tweeted referring to the Gujarat riots of 2002, when Mr. Modi was the Chief Minister of that State.

Mr. Kumar has often made comments against the Prime Minister's tendency to use the social media to engage, but has started using it often.

"Everything that they [the BJP] do is on Twitter, which is why I, too, am using it in order to get some answers to my questions," the Chief Minister said.

Survey calls for reviving stalled projects, easing interest rates

TCA Sharad Raghavan

NEW DELHI: An industry survey by the Confederation of Indian Industry's Associations' Council (CII ASCON) has suggested revival of stalled projects, de-bottlenecking of supply side linkages and the easing of interest rates as the most significant steps to bolster growth.

Margin pressure from stiff competition, competition from imports, a shortage of power, a high regulatory burden, a lack of domestic and export demand, a shortage of skilled labour and talent and a high tax burden have been cited as the most important constraints by more than 50 per cent of the respondents of the survey.

The study has found that more sectors have clocked "excellent" growth during the first quarter of the current financial year, though government data show there is no clear pattern regarding industry performance as the Index of Industrial Production and the Index of Eight Core Industries move from depicting acceleration to deceleration on a monthly basis.

Drilling deeper, the survey found that the capital goods industry was the worst off — with growth rates reported in the industry being either "moderate" or "negative". Consumer non-durables had the highest proportion of companies with "excellent" growth rates, followed by the basic goods sector.

"The performance of the consumer durables and non-durables sectors, an indicator of consumer spending, is also not very encouraging as a majority of the sectors, especially in the consumer durables segment, have estimated growth in the moderate category," the survey report said.

Idea came from PM's Australia visit

Nistula Hebbar

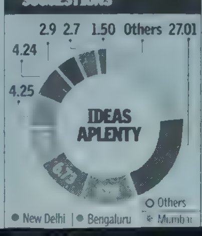
NEW DELHI: The idea to crowd-source material for the Independence Day address came from Prime Minister Narendra Modi's visit to Australia, when asked for suggestions on what he should say at the community reception held by Indians in Australia in his honour.

Gaurav Dwivedi, CEO of MyGov.in, confirmed that at least two batches of précis of suggestions (about 125 ideas in each batch) had been despatched to the PMO for perusal by Mr. Modi. But

AN IDEA CALLED 'WE THE PEOPLE'

India's first crowd sourced I-Day address is here

A LOOK AT CITIES SENDING MAXIMUM SUGGESTIONS

NEW AGE REALMS

"We pick suggestions which are well thought-out or have some novelty value before passing it to the Prime Minister's Office

— GAURAV DWIVEDI, CEO, MYGOV

ADDRESSING TERROR: A major part of PM's speech will **focus on terrorism and**

ADIVASI WELFARE

Centre working against t

'It has diluted their land rights and cut bu

National Bureau

NEW DELHI: Congress president Sonia Gandhi has accused the Narendra Modi government of reducing budgetary allocations for tribal development and actively working to dilute their land rights.

In a statement on the occasion of the International Day for the World's Indigenous People, Ms. Gandhi said the government must adopt the recommendations of the Virginius Xaxa Committee report, which had been set up in 2013 to assess the socio-economic status of tribal people in India.

'Serious threat'

The committee had recommended changes in law to ensure land rights and greater control over resources for tribal people.

"The government's plan to dilute environmental governance and tribal land rights is a serious threat to the welfare of Adivasis," she said.

Ms. Gandhi added that it was "important that the medical fraternity and governmental institutions recognise the unique healthcare challenges of our tribal population and make appropriate investments in research and develo

She also drew atten what she termed "the bond between Indi million strong Adiva

Tribal girls at a programme to mark the Inte Indigenous People in Ranchi on Sunday. - PHO

India plans to barter surplus sugar for pulses from abroad

Special Correspondent

CHENNAI: The Centre is planning to barter surplus sugar in the country for pulses that are being imported at high prices and the Ministries of External Affairs and Commerce and Industry are working together on the proposal, Union Minister of State for Commerce and Industry, Nirmala Sitharaman said on Sunday.

Speaking at an 'International conference on science, technology and public policy to achieve zero hunger challenge' organised by the M.S. Swaminathan Research Foundation, she said India was now importing pulses from neighbouring countries and even from countries as far as Canada.

"The quantum of sugar annually getting accumulated

Union Minister Nirmala Sitharaman with Cong leader Jairam Ramesh at a function in Chenna Sunday. Agricultural scientist M. S. Swaminath is at left. - PHOTO: B. JOTHI RAMALINGAM

bility [of a barter]," Ms. Sitharaman said.

Union Minister for Urban Development Venkaiah Naidu said the government was looking into a proposal on agriculture crop income insurance. But, he said, it was

there is no other c which is more affected mate change. It is som that we have to be pr on and not reactive t ram Ramesh, MP and Minister for Envir said.

The dark side of pleasure

The question is not whether certain kinds of pleasure are innately bad but whether a society can reject forms of pleasure that arise from the exploitation of others

Vamsee Juluri

ILLUSTRATION: SATWIK GADE

The recent blocking of some pornographic websites by the government has set off some sharp criticism and mockery. Understandably, the unexpected and largely unexplained manner in which the step was taken was interpreted as one more instance of a conservative government seeking to impose its own version of morality on the people.

Like the 'beef ban', the 'porn ban' turned quickly into a slogan and symbol of oppression. Some observers went so far as to ask if the disappearance of pornography from the screens of Indian consumers would be followed by the disappearance of people too, on par with the actions of brutal and totalitarian governments elsewhere.

Now that the 'porn ban' has been effectively withdrawn and freedom restored, it might be helpful to ask ourselves if there is something in our humanity that we have forgotten in our rush to defend a fundamentally exploitative practice. After all, we are not talking here about the government intruding into a form of pleasure that is without cost to others, but about product from an industry often associated with violence and coercion against women. The key question here is not whether certain kinds of pleasure are innately bad or 'sinful' but whether society can teach its members to reject forms of pleasure that arise from the exploitation and degradation of a section.

'Consuming' women

Coincidentally, in the case of both the controversial Indian bans, there is one important work that is relevant to the present-day debate — Carol J. Adams' *The Pornography of Meat*. Ms. Adams shows us the striking parallels between the representational practices of carnivorousness and patriarchy in Western popular culture.

While the generalised practice of referring to women as 'meat' is bad enough, what pornography does is to magnify the process of viewing women not as humans but essentially as 'cuts of meat.' Through an extensive study of advertisements that present women's bodies as 'meat' to be consumed by men, Ms. Adams reiterates the key concerns that should be informing many of our debates today: "How does some*one* become some*thing*? How does someone come to be viewed as an object, a product, as consumable? How does her use to another as this product, this consumable object, become more important than her own inherent value, her own complete and unique self?"

The debate on animal subjectivity and suffering may still seem remote to too many self-assured 'omnivores' at the moment, but there should be no ambiguity at all on the morality of objectifying and 'consuming' women.

The irony is that often the same voices, who claim to speak for women when it comes to aspects like the debatable role of Rama in exiling Sita in the *Ramayana*, become oblivious to the real, ongoing, widespread brutality against women that exists in the culture industries today. After all, we seem to think nothing is wrong with Western cultural products that celebrate the denigration of women, like the *50 Shades* novels and movies being dumped into our markets and minds, because to protest such things might be deemed conservative, puritanical, maybe even Hindutva. Yet, we welcome uncritically contrived and specious 'analyses' and documentaries about how our culture, religion and tradition is responsible for the suffering of women in India, because that seems to be the progressive thing to do.

Critical reflection

The truth is that our critiques have not kept pace with the intensity and scale of the cultural changes brought about by new media technologies. We must recognise that we live in a world very different from that of *Kama Sutra* or Khajuraho monuments — despite the desire of some scholars to view that world through such orientalistic fantasies about violence. We also need to understand that we are yet to decolonise ourselves from some of the basic myths acquired through colonial encounters on nature, human nature, sex and violence.

Our liberal education has, at best, taught us to note that present-day Indian conservatism on such matters is really a Victorian inheritance, and a distortion of ancient Indian sexuality. It might be so.

We seem to accept Western cultural products celebrating the denigration of women as we would otherwise be deemed puritanical and conservative

But have our schools and colleges been encouraged to teach us that the overblown sexual world that exists in the media and Internet today is no simple fact of nature, that it is an enormously distorted and distorting political creation, a craven, cannibalistic, commercialised machine almost beyond control?

We need to move beyond *Kama Sutra* and free speech talking-points and explore how we can offer a culturally rooted, yet universally ethical vision for young adults as they begin their journey into consuming pornographic entertainment. We need to find a way to tell them that these pictures you see are of real human beings, and some of them might even be dead now, or dying, given the brutal conditions many of those unknown millions unjustifiably face.

For our efforts, we might be deemed eccentrics and party-spoilers. True. But we cannot go on peddling platitudes, as we have been doing about sex — calling it a 'need' without balancing the right to pleasure with the duty to recognise and minimise pain.

One way to do this perhaps, since precedent exists, is to respect freedom and allow individuals to go where they wish, but include statutory warnings on the perils of the pleasure industry they are seeking to indulge themselves in. That way, there is no absolute restriction on freedom to consume pornography, but there is at least a token investment to make consumers informed and, eventually, ethical agents.

Language of dissent

Those who oppose pornography on religious or cultural grounds may not always have the rationale for their opposition. However, that cannot just be explained away as an innate antipathy to freedom. It is more because of their lack of education in reconciling traditional narratives on pleasure and duty with modern thinking. Secular critics of pornography would do well to recognise that a 'Hindu stance' against it comes from thoughts having greater depth than what the dichotomies of religion-modernity and oppression-freedom would allow.

Our religious thought is concerned deeply about freedom too, and not just in some metaphysical sense. What an enlightened Hindu — or a Jain or a Buddhist or any other spiritual practitioner — may be striving for when he or she talks of *kama*, in conjunction with *dharma*, is not the suppression of human emotions in the name of celibacy but positive restraint.

Freedom, in this worldview, is less about rules and regulations and more about cultivating a way of living that ensures freedom from unnecessary debt to others for what we have taken from them. And the debt that we accumulate, as individuals and as a society, for suffering of women around the world whose images adorn our private spaces, is enormous.

(Vamsee Juluri is a professor of media studies at the University of San Francisco and the author of Rearming Hinduism.*)*

ಐದು ಸಂಚಾರಿ ತಾರಾಲಯಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ: ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಪದವಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ

ವಿಧಾನಸೌಧದಲ್ಲಿ ಖಗೋಳದ ಕೌತುಕ ಕಂಡ ಚಿಣ್ಣರು

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಸದಾ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ದಂಡಿನ ದರ್ಬಾರು. ಅವರ ಹಿಂಬಾಲಕರ ಸುಳಿದಾಟ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಓಡಾಟದಿಂದ ಗಿಜಿಗುಡುವ ವಿಧಾನಸೌಧದ ಆವರಣ ಬುಧವಾರ ಬದಲಾಗಿತ್ತು. ಗ್ರಹ, ಆಕಾಶ ಕಾಯಗಳ ವಿಸ್ಮಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲಕಾರಿ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಕಲರವವೇ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಸೊಸೈಟಿಯ (ಕೆಸ್ಟೆಪ್) ಐದು ಸಂಚಾರಿ ತಾರಾಲಯಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಿಧಾನಸೌಧದ ಬ್ಯಾಂಕ್ವೆಟ್ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಸಂಚಾರಿ ತಾರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ನಗರದ ಸುಮಾರು 20 ಶಾಲೆಗಳ ನೂರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಡೆದವು. ಗ್ರಹಗಳು, ನಕ್ಷತ್ರ, ಆಕಾಶ ಕಾಯಗಳನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಖಗೋಳವೇ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದಂತಿದ್ದ ಚಿಣ್ಣರು, ತಮಗಾದ ಅನುಭವವನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಉದ್ಘಾಟನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವ ಮಂತ್ರಿ ಮಹೋದಯರಿಗೆ ಜೈಕಾರ, ವಾದ್ಯಘೋಷ, ಡೊಳ್ಳುಕುಣಿತದೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಅಬ್ಬರ ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲು, ನೆಹರೂ ತಾರಾಲಯ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿವಿಧ ಕೌತುಕಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿತು. ಮನುಷ್ಯನ ತೂಕ ಯಾವ ಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂದು ವಿವರ ನೀಡುವ ಯಂತ್ರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿತ್ತು.

ಇದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ತನ್ವೀರ್ ಸೇಠ್, 'ಸಂಚಾರಿ ತಾರಾಲಯದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿಗಲಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನದ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿಷಯ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಆರು ತಿಂಗಳೊಳಗೆ ಈ ಸಂಚಾರಿ ತಾರಾಲಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಲಿವೆ' ಎಂದರು.

ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಚಿವ ಎಂ.ಆರ್. ಸೀತಾರಾಂ ಮಾತನಾಡಿ, 'ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನೆಹರೂ ತಾರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಖಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಸ್ಮಯಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಈ ಸೌಲಭ್ಯ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತವರಿಗಾಗಿ ಸಂಚಾರಿ ತಾರಾಲಯಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ' ಎಂದರು.

ಮೊದಲನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜುಗಳು, ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ವಿಧಾನಸೌಧದ ಆವರಣದೊಳಗೆ ಸಂಚಾರಿ ತಾರಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಕ್ಕಳು ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶದ ಕೌತುಕ ವೀಕ್ಷಿಸಿದರು.

ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಲುಪುವ ಗುರಿ

ಸಂಚಾರಿ ತಾರಾಲಯಗಳ ಮೂಲಕ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಖಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ ಸೊಸೈಟಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ನಿರ್ದೇಶಕ ಡಾ.ಎಚ್. ಹೊನ್ನೇಗೌಡ ಹೇಳಿದರು.

ಇಂದಿನಿಂದ 2018ರ ಫೆಬ್ರುವರಿವರೆಗೂ ವಾಹನಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತವೆ. ಮುಂದಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವರ್ಷ ಜೂನ್‌ನಿಂದಲೇ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು. ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ವೀಕ್ಷಣೆಯ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಗ್ರಹಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ನಿವಾರಿಸಲು ಇದರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದರು.

ತಾರಾಲಯ ಹೇಗಿರುತ್ತೆ?: ಅಂಬುಲೆನ್ಸ್ ಮಾದರಿಯ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಿ ತಾರಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಗಾಳಿ ತುಂಬು ವುದರ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣ ವಾಗುವ ಗೋಳಾಕಾರದ ಗುಮ್ಮಟದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಫಿಶ್ ಐ ಲೆನ್ಸ್ ಜೋಡಿಸಿರುವ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಖಗೋಳ ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಗಣಿತದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ತಲಾ 30 ನಿಮಿಷದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯುಸಿ ಹೊಸ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ 2018ರ ಪರೀಕ್ಷೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ದ್ವಿತೀಯ ಪಿಯು ಹಳೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿದ್ದ ಪಿಸಿಎಂಬಿ (ಭೌತವಿಜ್ಞಾನ, ರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನ, ಗಣಿತ, ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ) ವಿಷಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 2018ರ ವಾರ್ಷಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಸ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯಬೇಕು. ಪಿಸಿಎಂಬಿ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ವಿಷಯಗಳಾದ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ, ಭಾಷೆ, ಗೃಹ ವಿಜ್ಞಾನ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸೈನ್ಸ್, ಸಂಖ್ಯಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹಳೆಯ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಸುತ್ತೋಲೆ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಆಫ್‌ಲೈನ್ ಸೀಟು ಹಂಚಿಕೆಗೆ ಕೌನ್ಸೆಲಿಂಗ್

ಬೆಂಗಳೂರು: ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ದಂತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಎರಡನೇ ಸುತ್ತಿನ ಸೀಟು ಹಂಚಿಕೆ ಬಳಿಕ ಉಳಿದಿರುವ ಸೀಟುಗಳಿಗೆ ಆಗಸ್ಟ್ 26ರಿಂದ 28ರವರೆಗೆ ಆಫ್‌ಲೈನ್ ಕೌನ್ಸೆಲಿಂಗ್ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗಸ್ಟ್ 25ರೊಳಗೆ ರದ್ದಾಗುವ ಇತರೆ ಸೀಟುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಈ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೀಟು ಪಡೆದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಈ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ದಂತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೀಟು ಪಡೆದವರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೀಟಿಗಾಗಿ ಈ ಸುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಇದೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪದ ಭೀಕರತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದಷ್ಟೂ ಸ್ಪಂದನೆ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುವುದೇಕೆ?

ದೂರದ ದುರಂತ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಣ್ಣಗೆ

ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಶೇಷ

ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ

ಮೊನ್ನೆ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ 38 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಖಗ್ರಾಸ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಸಂಭವಿಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಸುದ್ದಿಯ ಮಹಾಪೂರವೇ ಬಂದಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಮುಖ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲೂ ಬರೀ ಅದರದ್ದೇ ಸುದ್ದಿ. ಮರುದಿನವೇ ಇಲ್ಲಿ ತಲಾಖ್ ಕುರಿತು ತೀರ್ಪು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸದ್ಯ ಅದರದ್ದೇ ಮಹಾಪೂರ ಇದೆ. ಇತ್ತ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ, ಬಂಗಾಳ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂನಲ್ಲಿ ಮಹಾಪೂರದಿಂದ ಅದೆಷ್ಟೊ ಕೋಟಿ ಜನ ಜಾನುವಾರಗಳು ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಆ ಕುರಿತ ಸುದ್ದಿಗೆ, ಚರ್ಚೆಗೆ ತೀವ್ರ ಬರಗಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಹುಡುಕಿದರೆ ಎಲ್ಲೋ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚಾನೆಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದರ್ಧ ನಿಮಿಷದ ವರದಿ; ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ನೆರವೀಕ್ಷಣ ವಿಡಿಯೊ; ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೆ: ಮನೆಮಠಗಳು ಮುಳುಗಿದ್ದರ ಒಂದು ಚಿತ್ರದ ಜೊತೆ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ ಅಷ್ಟೆ. ಓದುಗರ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ: ಈ ಬಾರಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಬಲಿಯಾದರು ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯೆಯತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಾಡಿಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು.

ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ? ಒಂದು ಮಗು ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದಾಗ, ಎದ್ದೊಬಿದ್ದೊ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸುವ ನಮಗೆ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಜನ, ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ಜನ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾದಾಗ ಏನೂ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆ? ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೈಕಾಲಜಿ ತಜ್ಞರು ಏನನ್ನುತ್ತಾರೆ? ಅದನ್ನು ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ. ಮೊದಲಿಗೆ ಬಿಹಾರ, ಬಂಗಾಳ, ಅಸ್ಸಾಂನ ಸಿವಿಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ದುರಂತಗಳ ಕಡೆ ಕ್ಷಿಪ್ರ ನೋಟ ಹರಿಸೋಣ.

ಈ ಬಾರಿಯ ನೆರೆ ಹಾವಳಿ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಶಕಗಳ ಎಲ್ಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿಸುವಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ 24 ಜಿಲ್ಲೆ, ಬಿಹಾರದ 18 ಜಿಲ್ಲೆ, ಬಂಗಾಳದ ಆರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಅಸ್ಸಾಂನ 33 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಮಹಾಪೂರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸತ್ತವರ ಸಂಖ್ಯೆ 800 ದಾಟಿದೆ, ತೇಲಿ ಹೋದವರ ಲೆಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೆ ತಾನೆ, ಇನ್ನುಳಿದ ಹದಿನೈದು ಕೋಟಿ ಜನರು ನೆರೆ ಇಳಿದ ನಂತರ ಹೇಗೊ ಮತ್ತೆ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಮುಂದೆ ಸಾಗುವ ಮೊದಲು ತುಸು ನಿಲ್ಲಿ. ಬದುಕುಳಿದವರ ನರಕದತ್ತ ತುಸು ಗಮನ ಹರಿಸೋಣ: ಒಂದು ಮನೆ ಕುಸಿದರೆ (ಬಡವರದ್ದೇ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ) ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಶ್ರಮವೆಲ್ಲ ನೀರುಪಾಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಕನ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಎಮ್ಮೆ, ದನ, ಕುರಿಗಳು ನೀರುಪಾಲು; ಧಾನ್ಯ ನಷ್ಟ, ಬೆಳೆ ನಷ್ಟ, ಕೃಷಿ ಸರಂಜಾಮುಗಳ ನಷ್ಟ. ಮಧ್ಯಮ ದರ್ಜೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಾಲು ನೀರುಪಾಲು. ಸಿಮೆಂಟು, ಸಕ್ಕರೆ, ಕಾಳುಕಡಿ, ಸಾಲಸೋಲ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ ಎಲ್ಲ ತರ್ಪಣ. ಸರ್ಕಾರ ನೀಡುವ ಪರಿಹಾರ ಎಷ್ಟೊ, ಯಾರಿಗೊ, ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೊ? ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಿದ್ದ ದಾಖಲೆಗಳೂ ಒದ್ದೆಮುದ್ದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಗಂಗಾ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಇಳಿಯುವುದೇ ತೀರ ನಿಧಾನ. ಮೂರು ತಿಂಗಳೊ, ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳೊ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬದುಕೇ ದೊಡ್ಡ ನರಕ.

ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೂ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ವೈಫಲ್ಯಗಳೇ ಕಾರಣ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಧಾರಾಳ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳು ಸಿಗುತ್ತಿವೆ. ಹಿಂದೆಯೂ ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರು ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ, ಗಂಡಕ್, ಘಾಘ್ರಾ, ಕೋಶಿ ನದಿಗಳ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವರು. ನೆರೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು, ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದ

ಹೂಳು ಅಲ್ಲಿನ ಜಮೀನಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದೊಂದು ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ದುರ್ದಿನಗಳೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಏನೆಂದರೆ 1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಫರಾಕ್ಕಾ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ಶೇಖರಗೊಳ್ಳುವ ಹೂಳು ಮೂರು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಒಡ್ಡುತ್ತಿದೆ. ಫರಾಕ್ಕಾ ಯೋಜನೆಯ ನೀಲನಕ್ಷೆ ತಯಾರಾದಾಗಲೇ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಚೀಫ್ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಕಪಿಲ್ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ಗಂಗಾನದಿ ಜಾಲವೆಂದರೆ ಹಿಮಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿಂಧ್ಯವನ್ನು ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವ ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಕೊಳವೆಜಾಲ ಇದ್ದಂತೆ. ಪ್ರತಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೂ ಗಂಗಾ ಮತ್ತು ಅದರ ಉಪನದಿಗಳು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೂಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಿ ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಸಮುದ್ರದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅದು ಪೇರಿಸಿದ ಹೂಳಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅಂಡಮಾನ್‌ವರೆಗೂ ಪರ್ವತಮಾಲೆಯಂತೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಕಪಿಲ್ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ ಇದನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರು. 'ಫರಾಕ್ಕಾ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ ಹೂಳನ್ನು ತಡೆದಂತಾಗಿ ಅದು ನದಿಕೊಳ್ಳದಲ್ಲೇ ನೂರಿನ್ನೂರು ಕಿಲೊಮೀಟರ್‌ವರೆಗೂ ಶೇಖರವಾಗುತ್ತದೆ. ನೆರೆ ಹಾವಳಿ ಹಾಗೂ ರೈತರ ಸಂಕಷ್ಟ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಪರಿಹಾರದ ವೆಚ್ಚ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಾಗಿ, ಜಲಸಾರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಅವರು 1960ರಲ್ಲೇ ವಿವರಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನೆಹರೂ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಗಳೇ ಆಧುನಿಕ ದೇಗುಲಗಳೆನಿಸಿದ್ದವು. ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞನ ಪ್ರತಿರೋಧವನ್ನು ದಿಲ್ಲಿಯ ತಜ್ಞರು ತಳ್ಳಿಹಾಕಿದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವರನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ್ರೋಹಿ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಏಜೆಂಟರೆಂದೆಲ್ಲ ಆಪಾದಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಹುದ್ದೆ ತ್ಯಜಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಡ ಹೇರಿದರು. ಕಪಿಲ್ ಭಟ್ಟಾಚಾರ್ಯ ಅಂದು ವಿವರಿಸಿದ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳೆಲ್ಲ ವರ್ಷವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿಜವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮಹಾಪೂರ ಬಂದಾಗ ಬಿಹಾರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಇದೇ ನಿತೀಶ್ ಕುಮಾರ್, ಎಲ್ಲ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೂ ಫರಾಕ್ಕಾ ಅಡ್ಡಗಟ್ಟೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ, ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಹೂಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೂಕಬೇಕೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಲು ಈಗ ಹೊರಟರೆ ಅರ್ಧ ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶವೇ ಹೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೂತಿಹೋಗುತ್ತೆಂಬುದು ಅವರ ಅರಿವಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೇಕೊ.

ಗಂಗಾ ನದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೂಳಿನ ಸಂಚಯ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ, ನೆರೆಯಬ್ಬರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸರಣಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸಿವಿಲ್ ತಜ್ಞರು ಹೊಸೆಯುತ್ತ ಹೋದರು. ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ತಡೆಯಲೆಂದು ಗಂಗಾನದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಎರಡೂ ದಂಡೆಗಳಗುಂಟ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲೆಂದು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಪೈಪೋಟಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಯಿಸಲಾಯಿತು. ತಡೆಗೋಡೆ ಕಟ್ಟದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಪ್ರವಾಹದ ನೀರು ಮತ್ತು ಹೂಳು ನದಿಯ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಡ್ಡಕ್ಕೆ ವಿತರಣೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರವಾಹದ ಕೆಳಹರಿವು ಅಷ್ಟೇನೂ ಉಗ್ರವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಉದ್ದಗಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರವಾಹದ ನೀರೆಲ್ಲ ನದಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಧಾವಿಸುತ್ತ, ಕೆಳಕೆಳಕ್ಕೆ ಹೋದಂತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಉಗ್ರಗಾಗುತ್ತ, ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಒಡೆದು, ನದಿಯ ಎಡಬಲಗಳ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಕಿಲೊಮೀಟರ್‌ವರೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಕಟ್ಟೆಕಟ್ಟುವ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಹಬ್ಬ; ಜನ-ಜಾನುವಾರುಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾರಿಹಬ್ಬ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಯಿಸಿದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕೋಟಿ ಹಣವೆಲ್ಲ ಕೆಲವರ ಕಿಸೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ತುಂಬಿಸುತ್ತ, ಸಾಮಾನ್ಯರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ದುರಂತಗಳನ್ನು ಹೊಸೆಯುತ್ತ ಹೋಗುವಂತಾಗಿದೆ. ಫರಾಕ್ಕಾ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ, ದಾಮೋದರ್ ಅಣೆಕಟ್ಟು, ಭಾಕ್ರಾ ನಾಂಗಲ್, ಈಚಿನ ಸರ್ದಾರ್ ಸರೋವರ್ ಎಲ್ಲ ಬಹುಕೋಟಿ ಯೋಜನೆಗಳೂ ದುರ್ಬಲರ, ಕೃಷಿಕರ ಮತ್ತು ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಸರಣಿ ಸಂಕಟಗಳನ್ನೇ ತಂದೊಡ್ಡುತ್ತಿವೆ. ಸಂತ್ರಸ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ ದಶಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಮೀರಿ, ದಶಕೋಟಿಯನ್ನೂ ದಾಟುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗಾಗಿ ನಾಳೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ಯೋಜನೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆಂಬ ಭರವಸೆಗಳೂ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಂಥ ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿ ಐಷಾರಾಮಿ ಬದುಕುವ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಜನರ ಸಂವೇದನೆಗಳೂ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಅಥವಾ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಉಕ್ಕಿಸಬೇಕಿದ್ದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲೇ ಹೂಳು ತುಂಬಿದೆಯೆ? ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳು ಮರಗಟ್ಟುವ ಜೊತೆಗೆ, ಸಂತಾಪ ಸೂಚಿಸುವ ಜನನಾಯಕರ ಹೇಳಿಕೆಗಳೂ ಕೃತಕವೆನಿಸುತ್ತವೆ ಏಕೆ?

ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ 'ಮಾನಸಿಕ ಜಡತ್ವ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೊಳಗಾದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ದೊಡ್ಡದಿದ್ದಷ್ಟೂ ನಮ್ಮ ಸ್ಪಂದನಶೀಲತೆ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. 'ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದರೆ ನೆರವಿಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತೇವೆ; ಇಬ್ಬರು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿ ಪೌಲ್ ಸ್ಲೋವಿಕ್. ಸಾಮೂಹಿಕ ದುರಂತಗಳನ್ನು, ಕಗ್ಗೊಲೆಗಳನ್ನು ಮನುಕುಲ ಪದೇಪದೇ ಕಡೆಗಣಿಸುತ್ತದೆ ಏಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒರೆಗಾನ್ ವಿವಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿರುವ ಸೈಕಾಲಜಿಸ್ಟ್ ಈತ. ಮನುಷ್ಯನ ಮಿದುಳು ಲಕ್ಷ, ದಶಲಕ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೊಂದವರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾಕೆ ಸಹಕಂಪನ ತೋರಿಸಲಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಈತನ ಪರಿಣತಿ. ತರಕಾರಿ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ 50 ಪೈಸೆಗೂ ಕೊಸರಾಡುವ ನಾವು ಹೊಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ 20 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಭಕ್ಷೀಸನ್ನು ಸಲೀಸಾಗಿ ನೀಡುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ಮತ್ತು ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅಗಾಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವ ನಮಗೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರಳಿನ ಬೆಲೆ ಲಾರಿಗೆ 37 ಸಾವಿರ ಮತ್ತು 37,100ರ ಮಧ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊತ್ತದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೂ ಮೊತ್ತ ದೊಡ್ಡದಾದಷ್ಟೂ ಮೌಲ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. 'ಮನುಷ್ಯ ಜೀವದ ಮೌಲ್ಯವೂ ಹಾಗೇ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇಂಥ ಮಾನಸಿಕ ಜಡತ್ವಕ್ಕೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು 'ಏಕಾಗ್ರ ಪರಿಣಾಮ'. ಸಾವಿರ ಜನರು ಸತ್ತಾಗ ಅದೊಂದು ಸುದ್ದಿ ಅಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಮಗು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಆತಂಕಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಿರಿಯಾದಿಂದ ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ನಿರಾಶ್ರಿತರು ಇರುವೆಗಳಂತೆ ಮುಳುಗೇಳುತ್ತ, ಸತ್ತುಬದುಕುತ್ತ ವಲಸೆ ಹೊರಟಾಗ ಏನೂ ಅನ್ನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ಚಂದದ ಮಗುವು ನೀರುಪಾಲಾಗಿ ಅದರ ಶವ ಟರ್ಕಿಯ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಕಾಡೆ ಮಲಗಿದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚ ಮರುಗಿತು. ರೆಡ್‌ಕ್ರಾಸ್ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿಗೆ ದೇಣಿಗೆಯ ಮಹಾಪೂರ ಬಂತು. ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಡಲು ಸ್ವೀಡನ್ ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. 2015ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲಿಗೇರಿದ ಅನುಕಂಪದ ಆಲೇಖ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ಏರಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕ್ರಮೇಣ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು.

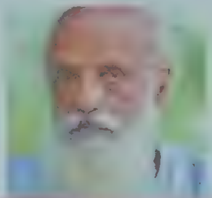
ಮನೋತಜ್ಞರ ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ನೋಡಿ: ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನು ಕೂರಿಸಿ 'ಈಕೆ ನಿರಾಶ್ರಿತೆ. ನೆರವು ನೀಡಿ' ಎಂಬ ಫಲಕ ಇಟ್ಟರೆ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಮಗುವಿನ ಪಕ್ಕ '15 ಸಾವಿರ ಇಂಥ ನಿರಾಶ್ರಿತರು, ನೆರವು ನೀಡಿ' ಎಂಬ ಫಲಕ ಇಟ್ಟಾಗ ದೇಣಿಗೆ ಅರ್ಧಕ್ಕರ್ಧ ಕಮ್ಮಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ, ಕೇದಾರನಾಥ ದುರಂತದ ಹಾಗೆ ಒಂದು ಘೋರ ದುರ್ಘಟನೆ ಹಠಾತ್ ಸಂಭವಿಸಿದರೆ ಅನುಕಂಪದ ಧಾರೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಜನರು ಬೇರೆಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಾರದ ಅವಧಿಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಅಸುನೀಗಿದರೆ ಅಥವಾ ನಾಪತ್ತೆಯಾದರೆ ಗಮನಕ್ಕೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಬೇಕಾದ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಆದ್ಯತೆ ಬದಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ದುರಂತದ ಒಳನೋಟ ಹಾಗಿರಲಿ, ಈಗೀಗ ಉಚಿತ ವೈಮಾನಿಕ ವೀಕ್ಷಣೆಗೂ ವರದಿಗಾರರು ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಟಿಆರ್‌ಪಿ ಅಳತೆಗೋಲು ಇಲ್ಲವಲ್ಲ.

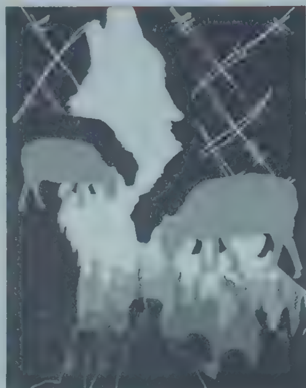
ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಗಳಿಂದ ಆಧುನಿಕರು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠಗಳು ತುಂಬ ಇವೆ

ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ

ಸಂಭಾಷಣೆ

ಪ್ರಸನ್ನ

ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವೇನಿದ್ದರೂ ಆರ್ಥಿಕ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಲ್ಲ; ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಪಂಚವೆಂಬುದು ಒಂದು ಏಕರೂಪದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಅದು ಅಫೀಮು. ಅದು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಎಂದು ಎಡಪಂಥೀಯರು ಧರ್ಮವನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಒಂದು ಸೀಮಿತ ರಾಜಕೀಯ ಹೋರಾಟವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿದರು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ರಕ್ತಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರು. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರು.

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ರಕ್ತಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಬಡವರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಿಸಲು ಹೆಣಗಿದರು ಎಡಪಂಥೀಯರು. ಒಳಿತಿನ ಹೋರಾಟವದು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸೋತಿತು. ತಾವೂ ಸೋತರು. ಸೋತು ಸುಣ್ಣವಾಗಿದ್ದ ಬಡವರನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬಳಲಿಸಿದರು. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಾನೂ ಸಹ ನನ್ನ ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಈ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ಈಗ, ತಪ್ಪನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ ಬಂದಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅದಷ್ಟೂ ಬೇಗನೆ ತಿದ್ದಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಬಂದೊದಗಿದೆ. ಬಲಪಂಥವೆಂಬ ತೋಳವು ಕುರಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖವಾಡ ಹೊತ್ತು ಕುರಿಗಳ ರೊಪ್ಪದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದಿದೆ. ಕುರಿಗಳು ಸಾಯತೊಡಗಿವೆ. ಅನುಮಾನವೇ ಬೇಡ, ಧರ್ಮದೊಳಗೂ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವೊಂದು ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ ಅದು. ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಒಂದು ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು. ಮುಖವಾಡವನ್ನೇ ನಿಜವೆಂದು ನಂಬಿ ಕುರಿಗಳು ಬೇಸ್ತು ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ನೈತಿಕ ಅಸ್ತ್ರ ಧರ್ಮ.

ಧಾರ್ಮಿಕತೆಗೆ ಎರಡು ಆಯಾಮಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ: ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಒಂದು ಆಯಾಮವಾದರೆ, ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಅದರ ಮತ್ತೊಂದು ಆಯಾಮ. ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯು ಬಡವರ ಪರವಾದ ಚಳವಳಿ. ಸಮಗ್ರವಾದ ಒಂದು ಚಳವಳಿ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಸವ ನಡೆಸಿದ ಶರಣ ಚಳವಳಿಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಶರಣರ ಚಳವಳಿಯು ಬಡವರ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಘಟನೆಯೂ ಹೌದು, ಬಡವರ ನೈತಿಕ ಸಂಘಟನೆಯೂ ಹೌದು.

ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅರಿಯುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಉಪಮಾ ವಿಧಾನವೊಂದನ್ನು ಬಳಸಿ ಅದನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಒಂದು ಬಟ್ಟೆಯಿದ್ದಂತೆ. ಬಡವರು ಅದನ್ನು ನೇಯುತ್ತಾರೆ. ಬಟ್ಟೆಯ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗುವ ಶ್ರೀಮಂತರು- ಅರ್ಥಾತ್ ಪುರೋಹಿತರು, ರಾಜರು ಹಾಗೂ ವಣಿಕರು, ಮುಗಿಬಿದ್ದು ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ನೇಯಲು ಬಾರದು, ಒಗೆಯಲು ಬಾರದು, ತೇಪೆ ಹಾಕಿ ಕೌದಿ ಹೊಲೆಯಲು ಬಾರದು. ಬರಿದೆ ಹೊಗಳಿ ಹೊಗಳಿ, ಧರಿಸಿ ಧರಿಸಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಗಲೀಜು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು. ಹೇಗಿದೆ ನೋಡಿ ವಿಚಿತ್ರ! ಬಟ್ಟೆ ನೇಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಬೀರ ಬೇಕು, ಧರಿಸಿ ಗಲೀಜು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಮಂತರು ಸಾಕು! ಸಿಟ್ಟಾದ ಎಡಪಂಥೀಯರು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರು.

ಆದರೆ ಕಬೀರ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಟ್ಟೆ ನೇಯುವುದನ್ನು ಆತ ಬಿಡಲೂ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರಮದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ದೈವಿಕ ಘನತೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಶ್ರೀಮಂತರು ಸಣ್ಣವರಾಗಿ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧ ಗಟ್ಟಿ ಇರುವಷ್ಟು ಕಾಲ, ಸಮಾನತೆಯ ಭಾವ, ಸ್ನೇಹ- ಪ್ರೀತಿಗಳ ಭಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವ ಮಾಡಬಹುದಾದದ್ದು ಇಷ್ಟನ್ನೇ ಸರಿ. ಎಡಪಂಥೀಯರು ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮಾತು.

ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ರಕ್ತಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲ. ಅದು ಪ್ರೇಮಕ್ರಾಂತಿ. ಭಾರತೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅದು ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿ. ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅದು ಸೂಫಿ ಚಳವಳಿ. ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿಗಳಿಂದ ನಾವು ಅಧುನಿಕರು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠ ತುಂಬ ಇದೆ.

ಆದರೆ ಭಕ್ತಿ ಚಳವಳಿ ಕೂಡ ಆಧುನಿಕ ಚಳವಳಿಗಳಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಶಾಶ್ವತ ಕ್ರಾಂತಿ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಶಾಶ್ವತ ಭಕ್ತಿ ಕೂಡ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿ ಕೂಡ ಹಳಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಅದು, ಮಣ ಮಣ ಮಂತ್ರ, ಉಪವಾಸದ ತಂತ್ರ ಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ; ಶರಣ ಚಳವಳಿ ಜಂಗಮರ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಲಿಲ್ಲವೇ ಹಾಗೆ. ಆದರೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿರೋಧ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಬಲ್ಲರು ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳು. ಅವರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ನಾವು ನಿಂತರಾಯಿತು. ಶರಣ ಚಳವಳಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ, ಅದರೊಳಗೆ ಹಲವು ಪ್ರತಿರೋಧಗಳು ಅಡಗಿವೆ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಚಳವಳಿ ಮೊದಲ ಪ್ರತಿರೋಧವಾದರೆ, ಹದಿನೈದರ ಸೂಫಿ-ಬಸವ ಚಳವಳಿ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರತಿರೋಧ. ಹದಿನಾರರ ಪಂಚಗಣಾಧೀಶ್ವರರ ಚಳವಳಿ, ಹದಿನೆಂಟು- ಹತ್ತೊಂಬತ್ತರ ತತ್ವಪದಕಾರರ ಚಳವಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧಗಳೇ ಹೌದು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಬೆನ್ನಿಗಿದ್ದದ್ದು ಕೈ ಉತ್ಪಾದಕ ಬಡವರೇ ಸರಿ.

ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯೆಂಬುದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಭವ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಗೋಪುರಗಳು ಗುಡ್ಡಗಳಂತೆ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಂತೂ ಅದು, ಶಾಪಿಂಗ್ ಮಾಲ್‌ಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜಗಜಗಿಸುತ್ತ ದೇವರನ್ನು ಮಾರಾಟದ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಚಿತ್ರನಟರು, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಶ್ರೀಮಂತ ಉದ್ದಿಮೆಪತಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ದುಬಾರಿ ಕಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ದೇಣಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಮಠಮಾನ್ಯಗಳಿಗೆ. ಬಡವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲವೂ ಇರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನ ಮನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ. ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯ ವ್ಯಸನ ಮನೆಮಾಡಿರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ. ಅದರ ಚರ್ಮದ ಮೇಲು ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಕೆರೆದರೆ ಸಾಕು, ಒಳಗೆ ಅಹಂಕಾರ, ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಹಾಗೂ ಜಗಳಗಂಟತನಗಳು ಹೂಂಕರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲಿ. ಬಲಪಂಥವು ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯಿದು.

ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯೆಂಬುದು ಮೂಲತಃ ಒಂದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಂಪರೆ. ಅದೊಂದು ಗ್ರಾಮದೇವತೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಗಲೀಜು ಗಲೀಜಾಗಿ, ಪೆದ್ದು ಪೆದ್ದಾಗಿ, 'ಮೂಢ'ವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಅದು; ಆದರೆ ಸಹಜವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಸರಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧನೆಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಅದು. ಬಡವರ ದೇವರೂ ಸಹ ಬಡವನಂತೆಯೇ ಸರಿ.

ಧರ್ಮ ಹುಟ್ಟುವುದು ಕೈಉತ್ಪಾದಕ ಬಡವರ ನಡುವಿನಿಂದ. ವೇದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ದನಗಾಹಿಗಳ ನಡುವಿನಿಂದ. ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಬಡಗಿ, ನೇಕಾರ, ಕುರುಬ ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಾರರ ನಡುವಿನಿಂದ. ವೈದಿಕರು ಧರ್ಮ ಹುಟ್ಟಿಸಲಾರರು. ಕೇವಲ ಪೂಜಿಸಬಲ್ಲರು ಅವರು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹೆಚ್ಚಿನವರು ವೃತ್ತಿಪರ ಪೂಜಾರಿಗಳು. ಅವರೊಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದು ಬರುವ ಅಪರೂಪದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಜನಿವಾರ ಹರಿದು ಹೊರಬರಬೇಕಷ್ಟೆ, ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ. ಬುದ್ಧ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ. ಕ್ಷಾತ್ರ ಧರ್ಮ ಹರಿದು ಹೊರಬಂದ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು. ವೈಶ್ಯ ಧರ್ಮ ಹರಿದು ಹೊರಬಂದರು.

ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಳವಳಿ ಪ್ರೀತಿ, ಸ್ನೇಹ, ಸೌಹಾರ್ದಗಳ ಚಳವಳಿ ಎಂದೆ. ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ; ಐದು ನೂರು ವರ್ಷ ಪ್ರೀತಿ- ಸೌಹಾರ್ದಗಳಿಂದ ಬಾಳುವೆ ನಡೆಸಿದ ಎರಡು ಧರ್ಮಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಗೂ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕಗಳ ಸೂಫಿ-ಬಸವ ಪರಂಪರೆ ಅಂತಹದ್ದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಇಂದಿಗೂ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬದುಕಿದೆ ಸೂಫಿ-ಬಸವ ಪರಂಪರೆ.

ಸೂಫಿ- ಬಸವ ಸ್ನೇಹ ಪರಂಪರೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಿತ್ತಾಟಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಿತ್ತಾಟಗಳ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಅರಸರು ಸುಲ್ತಾನರೊಟ್ಟಿಗೆ, ಮುಲ್ಲಾಗಳು ಪೂಜಾರಿಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಿತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವದು, ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನ. ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಬಹಮನಿ ಹಾಗೂ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಭೀಕರ ಯದ್ಧಗಳು ನಡೆದಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಈ ಎಲ್ಲ ಹಿಂಸಾಚಾರ ಹಾಗೂ ಜಗಳಗಳ ನಡುವೆ ಸೂಫಿ- ಬಸವ ಸಂತರು ಸದ್ದಿರದೆ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರು ಫಕೀರರಾದರು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಫಕೀರಪ್ಪಗಳಾದರು. ಪರಸ್ಪರ ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕೈಹಿಡಿದು ಮುನ್ನಡೆದರು. ಸಮಾನ ಅಂಶಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದವು.

ಬಸವ ಪರಂಪರೆಯು 'ಶರಣನೇ ಸತಿ ಲಿಂಗವೇ ಪತಿ' ಎಂದರೆ, ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯು 'ಭಕ್ತನೇ ಸತಿ ಅಲ್ಲಾಹುವೇ ಪತಿ' ಎಂದಿತ್ತು. ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರಗಳನ್ನು ಬಸವ ಪರಂಪರೆ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದರೆ, ಸಗುಣ ದೇವರನ್ನು ಸೂಫಿಗಳು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಉತ್ಪಾದಕ ಬಡವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಕರನ್ನಾಗಿ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ಹೇಳಿ ಅಲ್ಲಾಹು- ಅಲ್ಲಮ- ಬಸವರು ಒಂದಾಗಲಿಕ್ಕೆ.

ವಿಶ್ವದ ಎರಡು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಗಳು ಹೀಗೆ ಹತ್ತಿರ ಬಂದವು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇವರನ್ನು ಹತ್ತಿರ ತಂದವು, ಭಕ್ತರನ್ನು ಹತ್ತಿರ ತಂದವು. ದೇವರನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡವು, ದೇವರೇ ಆದವು. ಪಿತೃಭಾಷೆ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಬಳಸಿದವು. ದೇವರೊಟ್ಟಿಗೆ ಆಡುಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹರಟಿದವು. ಉಚ್ಚೆ ಹುಯ್ಯುವ ಮಗುವನ್ನು ಮೈಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಾಯಿಯಂತೆ, ಎರಡೂ ಪಂಥಗಳು ದೇವರನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಏರಿಸಿಕೊಂಡವು. ಸೂಫಿಗಳು, ಅಲ್ಲಮ ಹಾಗೂ ಬಸವರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದರೆ, ಶರಣರು ಬಸವನೇ ಅಲ್ಲಾಹುವಿನ ಅವತಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಸಾರಿದರು. ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸೂಫಿ ಸಂತ ಬಂದೇನವಾಜರು 'ಚರಕನಾಮ ಚಕ್ಕಿನಾಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೈಉತ್ಪಾದಕ ಬಡವರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದರು. ಸಾಲಗುಂದದ ಗುರು ಪೀರಾ ಖಾದ್ರಿಗಳು, 'ಅಲ್ಲಾ-ಭಗವಾನ- ಈಶ್ವರ ಎಲ್ಲಾ ನಾಮವು ನಿನಗೆ...' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು.

ಅವಿಭಜಿತ ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೈರುತ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡೇಕಲ್ ಎಂಬ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಊರಿದೆ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಬಸವ ಪರಂಪರೆ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಿದೆ. ಕೊಡೇಕಲ್ಲಿನ ಈ ಬಸವನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಾಗ ಶರಣರು, ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆ ಬಸವನಿಗೆ ಚಾದರ ಹೊದಿಸುತ್ತಾರೆ, ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ ಹೊಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆಯ ಪ್ರಸಾದ ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ಚಿತ್ರಣವೂ ಅಷ್ಟೆ ಒಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಸನ್ಯಾಸಿ ಧರಿಸುವ ಮರದ ಹಾವುಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ಧರಿಸುವ ಚರ್ಮದ ಚಡಾವು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವ, ಬ್ಯಾಡರಂತೆ ಹುಲಿಯ ಚರ್ಮ ಹೊದೆದಿದ್ದಾನೆ, ಅಲೆಮಾರಿ ಭಿಕ್ಷುಕರಂತೆ ಜೋಳಿಗೆ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೊಡೇಕಲ್ಲಿನ ಮಠದ ಅಯ್ಯಗಳೂ ಸಹ ಅಷ್ಟೆ: ಹಸಿರು ಶಾಲು ಹೊದೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಉಡುದಾರ ಉಡುವುದಿಲ್ಲ... ಇತ್ಯಾದಿ.

ವಿಶ್ವದ ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ಚಳವಳಿಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿರೋಧದ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿವೆ. ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಅಮೆರಿಕದ ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗಳೇ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಠಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡೆದಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಬಡವರ ಪರ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಇರುವಾಗ, ಪ್ರತಿರೋಧದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯೇ ಇರುವ ನಮಗೇಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅದು ಹೇಳಿ?

ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಈಗಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಿದೆ. ಬಂದೂಕು ಹಿಡಿದು ವ್ಯರ್ಥ ಬಡಿದಾಡುವ ಬದಲು ನಾವು ನಮ್ಮ ಕೈಉತ್ಪಾದಕ ಬಡವರೊಟ್ಟಿಗೇಕೆ ಕೈಮುಗಿದು, ಕೈ ಜೋಡಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಹೇಳಿ? ದೇವರು ಸತ್ತ ಯುಗವಿದು. ಬಡವರ ಪ್ರತಿರೋಧ ಮಾತ್ರವೇ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದೇವರಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬ ಬಲ್ಲದು.

ಜಿಎಸ್‌ಟಿ: 'ಕಿಸ್' ತತ್ವ ಮರೆತರೆ ಜೇಟ್ಲಿ ?

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

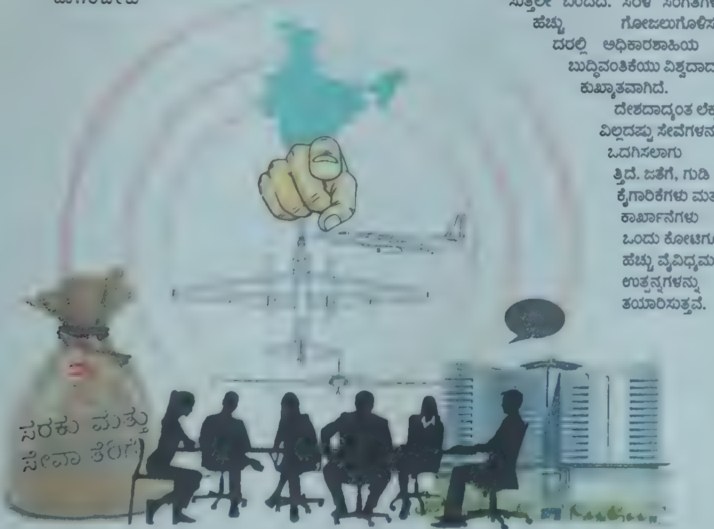
ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಗೋಪಿನಾಥ್

ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿಮಾನದ ಜಟಿಲ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ವರೆಗೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಸರಳವಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ವತ್ರ ಒಪ್ಪಿತ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. 'ಮೂರ್ಖನೆ, ಅದೆಲ್ಲ ಸರಳವಾಗಿರಲಿ' (Keep it simple, stupid) ಎನ್ನುವುದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪದವಾಗಿರುವ KISS ಎನ್ನುವ ಆಕರ್ಷಕ ನುಡಿಗಟ್ಟು, ವಿನ್ಯಾಸ ರೂಪಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಲಾಕ್‌ಹೀಡ್ ವಿಮಾನ ತಯಾರಿಸಿದ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಕೆಲ್ಲಿ ಜಾನ್ಸನ್ 1960ರಲ್ಲಿ ಬೇಹುಗಾರಿಕೆ ವಿಮಾನ 'ಯು-2' ಮತ್ತು ಬ್ಲಾಕ್‌ಬರ್ಡ್‌ನ ವಿನ್ಯಾಸ ರೂಪಿಸುವಾಗ ಈ ಪದಪುಂಜವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗಿತ್ತು. ವಿಮಾನದ ವಿನ್ಯಾಸವೂ ಅದಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ತೋರಬಾರದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಪದಪುಂಜವು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. 'Keep it simple stupid' ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲ್ಲಿ ಜಾನ್ಸನ್ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಪವಿರಾಮ ಬಳಸಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಮಾನ ವಿನ್ಯಾಸ ರೂಪಿಸುವ ಎಂಜಿನಿಯರನು ದಡ್ಡನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಜರೆಯುವುದು ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಮಾನದ ವಿನ್ಯಾಸವು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತನ್ನ ತಂಡದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಆತ ಈ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಬಳಸಿದ್ದ. ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯ ಇರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಧನಗಳಿಂದ ಶತದಡ್ಡನೂ ವಿಮಾನವನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವನ ಆಶಯವಾಗಿತ್ತು.

ಮಹಾನ್ ದಾರ್ಶನಿಕರು, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸರಳತೆಯನ್ನೇ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಥೊರೊ ಅವರೂ ಸರಳ ಜೀವನ ಬೋಧಿಸಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ವಿಧಾನವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೂಡ ಸರಳತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಬರ್ಟ್ ಐನ್‌ಸ್ಟೀನ್ ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹೇಳಿಕೆಯೊಂದು ಹೀಗಿದೆ- 'ಆರು ವರ್ಷದ ಮಗುವಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ವಿವರಿಸಲು ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ನೀನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ' ಎನ್ನುವುದು ಸರಳತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. 'ಸರಳತೆಯೇ ಅಂತಿಮ ಸೊಬಗು' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಲಿಯೊನಾರ್ಡೊ ಡಾ ವಿಂಚಿ.

ಸರಳತೆಯನ್ನು ತರುವುದು ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಸುಲಭವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದೂ ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯು ಕೂಡ ಉದ್ದಕ್ಕೂ 'ಕಿಸ್' ತತ್ವವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಸರಳ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಗೋಜಲುಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ಅತಿ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯು ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಕುಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.

ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜತೆಗೆ, ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಒಂದು ಕೋಟಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತವೆ.

ವಿವಿಧ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಒಂದು ಕೋಟಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಅಮೆಜಾನ್ ಅಂತರ್ಜಾಲ ತಾಣದಲ್ಲಿನ ಜಾಹೀರಾತು ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪ್ರತಿ ದಿನ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಸರಕುಗಳನ್ನೂ ಅಮೆಜಾನ್, ತನ್ನ ಮಾರಾಟ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುವ ಇಂತಹ ಅಗಣಿತ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ತೆರಿಗೆ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ವಿಂಗಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಗುರುತಿಸಲು ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಆಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ತುಂಬ ಸಂಕೀರ್ಣಮಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬಡತನದ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದಿರುವಿಕೆಯ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿರುವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಉಪಭೋಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊರತೆಯೂ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದಿಂದಾಗಿ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಖರೀದಿ ಭರಾಟೆ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುಬಾಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಅವರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ.

ಏಕೀಕೃತ ಒಂದೇ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ತೆರಿಗೆ ಮುಕ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳ (ಶೂನ್ಯ ಜಿಎಸ್‌ಟಿ) ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಶೇ 10 ರಿಂದ ಶೇ 12ರ ತೆರಿಗೆಗೆ ಒಳಪಡುವ ಉಳಿದ ಸರಕುಗಳು- ಹೀಗೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂದರೆ, ವಿನಾಯ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರಕಿನ ಮೇಲೆ ತೆರಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದಾಗ, ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತೆರಿಗೆದಾರರ ಮೇಲೆ ನಿಗಾವಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಹೊಸ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ತರುವುದೂ ಸರಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಹಿವಾಟುದಾರರು ತೆರಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ, ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಹಾವಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಲು ಇದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿದೆ.

ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜಕೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದುಶ್ಚಟ ಎಂದು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾದ ತಂಬಾಕು, ಜೂಜಾಟದಂತಹ ಉತ್ಪನ್ನ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗುವ 'ಸಿನ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸ್' ('sin' taxes) ಉದಾಹರಣೆ ಗಮನಿಸಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ. 'ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ತಯಾರಿಸಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ಸರ್ಕಾರದ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಇದು ವಿರೋಧಾಭಾಸದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ವಹಿವಾಟನ್ನು ನೀವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ 300 ಕೋಣೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹೋಟೆಲ್‌ವೊಂದು, ನೇರವಾಗಿ 500 ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಾರಕರು, ಮಾಣಿಗಳು, ಬಾಣಸಿಗರು, ಮ್ಯಾನೇಜರ್, ಹಣಕಾಸು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಶೇ 90ರಷ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಹೆಲ್ತ್ ಕ್ಲಬ್, ಸ್ಪಾ, ಕರಕುಶಲ ಸರಕುಗಳ ಮಳಿಗೆ, ಸಭಾಂಗಣ, ಈಜುಗೊಳ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಸಂಖ್ಯ ನೌಕರರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪೂರಕ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಹಾಸಿಗೆ - ದಿಂಬು, ಪೀಠೋಪಕರಣ, ರತ್ನಗಂಬಳಿ, ಟವೆಲ್ ತಯಾರಿಕೆ, ಜವಳಿ, ಏರ್‌ಕಂಡಿಷನರ್, ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಪಾತ್ರೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಪುಷ್ಪ, ತರಕಾರಿ, ಧಾನ್ಯಗಳ ಪೂರೈಕೆ ವಲಯಗಳಲ್ಲೂ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇತರ ಸರಕುಗಳ ತಯಾರಿಕಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದರ ಜತೆಗೆ ವರಮಾನ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗ, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೂ ಕೈತುಂಬ ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ವರಮಾನ ವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಒದಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀಮಂತ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆದಾರರ ಭೇಟಿಯಿಂದ ವಿದೇಶಿ ನೇರ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಪಂಚತಾರಾ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ದುಬಾರಿ ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸುವುದು ಜಾಣ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಲಾರದು. ಏರ್‌ಕಂಡಿಷನರ್, ಸ್ಯಾನಿಟರಿ ನ್ಯಾಪ್‌ಕಿನ್ಸ್ ಅಥವಾ ಚಾಕೊಲೆಟ್ ಮೇಲೆ ಗರಿಷ್ಠ ಹಂತದ ತೆರಿಗೆ ದರ ವಿಧಿಸುವ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಇಂತಹದ್ದೇ ತಪ್ಪು ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಸಿರಿವಂತರು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಜನರು ಚಾಕೊಲೆಟ್ ಮತ್ತು ಏರ್‌ಕಂಡಿಷನರ್ ಖರೀದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸರಕು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಕುದುರಿಸುವಂತಹ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ, ಬಡತನದಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಹೊರ ಬರುತ್ತಿರುವ ಹೊಸ ಗ್ರಾಹಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಇಂತಹ ಸರಕು ಖರೀದಿಸುವುದರಿಂದ ದೂರ ಇರಿಸುವಂತಹ ದುಬಾರಿ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬ್ರೆಡ್, ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ, ಇದೇ ಬ್ರೆಡ್‌ನಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ತರಕಾರಿ ಸ್ಯಾಂಡ್‌ವಿಚ್ ಮೇಲೆ ಶೇ 12ರಷ್ಟು ತೆರಿಗೆ ವಿಧಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಬೆಳೆಗಾರರ ಮೇಲೆ ನೇರವಾಗಿ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ಕಬ್ಬು ಮತ್ತು ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಬೆಳೆಗಾರರ ಬೆವರಿನ ಫಲವಾಗಿರುವ ವೈನ್, ಬಿಯರ್‌ಗಳೂ ಇದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಗರಿಷ್ಠ ತೆರಿಗೆ ಹಂತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ.

'ಕಿಸ್' ತತ್ವದ ಕಾರಣಕ್ಕೇನೆ ಅಗ್ಗದ ವಿಮಾನ ಯಾನ ಸೇವೆಯು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸುವ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಆಹಾರ, ಪುಕ್ಕಟೆ ಸರಕು, ಫಸ್ಟ್‌ಕ್ಲಾಸ್ ಸೀಟು ಮತ್ತಿತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಗೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಗರಿಷ್ಠ ಸೀಟುಗಳ ಅವಕಾಶ, ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮೂಲಕವೇ ನೇರವಾಗಿ ಟಿಕೆಟ್ ಖರೀದಿ ಸೌಲಭ್ಯ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಹಾವಳಿಗೆ ಕೊನೆ ಹಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಅಗ್ಗದ ವಿಮಾನ ಯಾನ ಸೇವೆ ಪ್ರಗತಿ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದೆ. 'ಅಗ್ಗದ ವಿಮಾನ ಯಾನ ಸೇವೆಯ ಮಾದರಿ ಎಂದರೆ ಏನು ಎಂದು ಒಂದು ಬಾರಿ ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 'ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಡುಪಿ ಸೆಲ್ಫ್ ಸರ್ವೀಸ್ ಸೇವೆ' ಎಂದು ನಾನು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದೆ.

ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೊಸ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸ್ವರೂಪದ ಹಂತಗಳನ್ನು ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ನಿವಾರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುವಿಧದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಇತರ ವಲಯಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ವಿಮಾನ ಚಾಲಕನೂ ಆಗಿದ್ದ ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಅಂತೊನೆ ಸೇಂಟ್ ಎಕ್ಸುಪೆರಿ, 'ಹೊಸದಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಲು ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಾಗ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ, ಇದು ಇರಬಾರದಿತ್ತು ಎನ್ನಿಸದಿರುವ ಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಕೇಂದ್ರ ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವರು, ತೆರಿಗೆ ಹಂತಗಳ ಗೊಂದಲಮಯ ಹತ್ತಾರು ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಇಲ್ಲದೇ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಒಂದೇ ತೆರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. 'ಒಂದು ದೇಶ, ಒಂದು ತೆರಿಗೆ' ನೀತಿಯನ್ನು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಮುಂದಾಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಅಥವಾ ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಇರಲಿ, ಕಡಿಮೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭಕರ ಎನ್ನುವ ತತ್ವ ಅನುಸರಿಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು ಜಾಣತನ ಮತ್ತು ಅದನ್ನೇ ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು. ❖

ಕರ್ಣಿ ಸೇನಾ ಬೆದರಿಕೆ • ಚಲನಚಿತ್ರ ವಿರುದ್ಧ ಕಾವೇರಿದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಬಿಜೆಪಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕರ ಬೆಂಬಲ

‘ಪದ್ಮಾವತಿ’ಯ ಜ್ವಾಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸುಡುತ್ತದೆ

ಜೈಪುರ (ಪಿಟಿಐ): ಸಂಜಯ್ ಲೀಲಾ ಬನ್ಸಾಲಿ ನಿರ್ದೇಶನದ ‘ಪದ್ಮಾವತಿ’ ಚಲನಚಿತ್ರ ಬಿಡುಗಡೆ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನ ಕೆಲವು ನಾಯಕರು ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ರಾಣಿ ಪದ್ಮಿನಿ (ಪದ್ಮಾವತಿ) 16,000 ಮಹಿಳೆಯರ ಜತೆ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ (ಜೌಹಾರ್) ಮಾಡಿದ್ದರು. ಗೌರವ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಂತಹ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಧೈರ್ಯ ತೋರಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಿರುಚುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು’ ಎಂದು ಸಚಿವೆ ಕಿರಣ್ ಮಹೇಶ್ವರಿ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಸ್ಥಾನ ಬಿಜೆಪಿ ರಾಜ್ಯ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಶೋಕ್ ಪರ್ನಾಮಿ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸದಸ್ಯ ಸಂಜಯ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ‘ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿರುಚುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ‘ನಾನಿನ್ನೂ ಸಿನಿಮಾವನ್ನು ನೋಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನರ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವಂತಹ ದೃಶ್ಯಗಳು ಸಿನಿಮಾದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದು ಒಳಿತು’ ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಕ್ತಾರ ಆರ್.ಪಿ.ಎನ್.ಸಿಂಗ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಚಲನಚಿತ್ರದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು ಜೋರಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಚಿತ್ರದ ನಟಿ ದೀಪಿಕಾ ಪಡುಕೋಣೆ ಅವರಿಗೆ ರಜಪೂತ ಕರ್ಣಿ ಸೇನಾ ಖಾರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿದೆ.

‘ದೀಪಿಕಾ ಅವರ ಮಾತುಗಳು ಪ್ರಚೋದನಕಾರಿಯಾಗಿವೆ. ಅದನ್ನು ಸವಾಲಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ಡಿಸೆಂಬರ್ 1ರಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ಬಂದ್‌ಗೆ ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದೇವೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ಜನ ನಮಗೆ ಬೆಂಬಲ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿತ್ರ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದರೆ ಗುರುಗ್ರಾಮ, ಪಟ್ನಾ ಮತ್ತು ಭೋಪಾಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ ಮತ್ತು ರ‍್ಯಾಲಿ ನಡೆಸುತ್ತೇವೆ’ ಎಂದು ಕರ್ಣಿ ಸೇನಾದ ನಾಯಕ ಲೋಕೇಂದ್ರ ಸಿಂಗ್ ಕಾಲವಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಸುಪ್ರೀಂ’ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿ: ‘ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವಂತೆ ಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ನಿರ್ದೇಶಕ ಬನ್ಸಾಲಿ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದ ನಿರ್ಮಾಪಕರ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಎಂ.ಎಲ್.ಶರ್ಮಾ ಎಂಬ ವಕೀಲರು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ದೀಪಕ್ ಮಿಶ್ರಾ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದ ಪೀಠವು ಅರ್ಜಿಯ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ವಾರಕ್ಕೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದೆ.

‘ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಗುಜರಾತ್ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿನಿಮಾದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಜೋರಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಸಿನಿಮಾ ಬಿಡುಗಡೆ ಬಗ್ಗೆ ಎದ್ದಿರುವ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಶೀಘ್ರವೇ ಬಗೆಹರಿಸಿ’ ಎಂದು ರಾಜಸ್ಥಾನ ರಾಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಸುಮನ್ ಶರ್ಮಾ ಅವರು ಸೆನ್ಸಾರ್ ಮಂಡಳಿಗೆ (ಸಿಬಿಎಫ್‌ಸಿ) ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

‘ಗೋವಾ ಚಿತ್ರೋತ್ಸವ ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿ’

ನವದೆಹಲಿ: ‘ಪದ್ಮಾವತಿ ಸಿನಿಮಾ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಮನಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿದರ್ಶನ. ಚಿತ್ರದ ನಟರು, ನಿರ್ದೇಶಕ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವವರ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದು ಹಿರಿಯ ನಟಿ ಶಬಾನಾ ಅಜ್ಮಿ ಟ್ವಿಟರ್‌ನಲ್ಲಿ ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

‘ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರ ಖಾತೆ ಸಚಿವೆ ಸ್ಮೃತಿ ಇರಾನಿ ಅವರು ಬಹುಶಃ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಚಿತ್ರೋತ್ಸವದ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಈ ಚಿತ್ರೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರರಂಗದಿಂದ ಘನತೆ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಅವರು ಪದ್ಮಾವತಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರರಂಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಪರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಭಾರತೀಯ ಚಿತ್ರರಂಗ ಗೋವಾ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಿತ್ರೋತ್ಸವವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಅವರು ಟ್ವೀಟ್ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸೆನ್ಸಾರ್ ಮಂಡಳಿ ಛೀಮಾರಿ

ಒಂದನೇ ಪುಟದಿಂದ...

‘ಚಿತ್ರ ತಂಡ ಒಂದೆಡೆ ಅರ್ಜಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಕೆಲವರಿಗಾಗಿ ಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ನಿಯಮ ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಚಿತ್ರ ತಂಡದ ಈ ನಡವಳಿಕೆ ಸೆನ್ಸಾರ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ಪ್ರಸೂನ್ ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

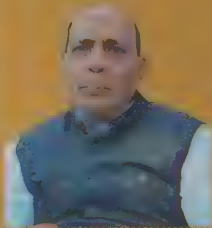
‘ಸಿಬಿಎಫ್‌ಸಿ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಪ್ರಸೂನ್ ಜೋಷಿ ಅವರು ಈಗಾಗಲೇ ಚಿತ್ರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಲನಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಕ್ಷೇಪಾರ್ಹವಾದ ಯಾವುದೇ ಸಂಗತಿಗಳು ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಅವರ ಅನಿಸಿಕೆ’ ಎಂಬ ಮಾಧ್ಯಮ ವರದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸೂನ್ ಜೋಷಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಕ್ಕೆ 61 ದಿನ: ‘ಚಿತ್ರ ತಂಡ ಮತ್ತೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಿ. ಅದರ ಸರದಿ ಬಂದಾಗ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವಿನಾಯಿತಿ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಸೆನ್ಸಾರ್ ಮಂಡಳಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ನೀಡಲು ಗರಿಷ್ಠ 61 ದಿನಗಳ ಕಾಲಾವಕಾಶ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸೆನ್ಸಾರ್ ಮಂಡಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ. ‘ಅರ್ಜಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ದೋಷವಷ್ಟೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸದೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಂತಹ ದೋಷ ಅದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಷ್ಕೃತ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ಶೀಘ್ರವೇ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ’ ಎಂದು ಚಿತ್ರದ ಸಹ ನಿರ್ಮಾಪಕ ಸಂಸ್ಥೆ ವಯಾಕಮ್ 18 ಹೇಳಿದೆ.

ಮತ್ತೆ 2 ನಿಮಿಷ

ಬಾಲಾರೋಪಿಗಳನ್ನು ಬಾಲಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ: ಗೃಹ ಸಚಿವ ರಾಜನಾಥ್ ಸಿಂಗ್

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಕಲ್ಲು ತೂರಾಟ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಾನೂನುಬಾಹಿರ ಕೃತ್ಯಗಳಡಿ ಬಂಧಿತರಾಗಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಾಲಾರೋಪಿಗಳನ್ನು ಬಾಲಮಂದಿರಗಳಿಗೆ (ಸುಧಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರ) ಕಳುಹಿಸುವಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಸಚಿವ ರಾಜನಾಥ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರು ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಮಾನವೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲು ಕೂಡ ಅವರು ಕೋರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಶ್ಮೀರ ವಿವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರ ಜೊತೆ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲು ವಿಶೇಷ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ದಿನೇಶ್ವರ್ ಶರ್ಮಾ ಅವರನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ನಿಯೋಜಿಸಿದ ನಂತರದಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಶ್ಮೀರ ವಿವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಂಗ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ನಡೆದ ಪ್ರಮುಖರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವೆ ನಿರ್ಮಲಾ ಸೀತಾರಾಮನ್, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭದ್ರತಾ ಸಲಹೆಗಾರ ಅಜಿತ್ ದೋಭಾಲ್, ಗೃಹ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣಾ ಇಲಾಖೆಯ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಗುಪ್ತಚರ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಕೂಡ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದಾಟ

ತಿರುವನಂತಪುರ (ಪಿಟಿಐ): ಹೈಮಾಸ್ಟ್ ದೀಪ ಅಳವಡಿಕೆ ಸಂಬಂಧ ನಗರಪಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶನಿವಾರ ನಡೆದ ಚರ್ಚೆಯ ವೇಳೆ, ಸಿಪಿಎಂ ಮತ್ತು ಬಿಜೆಪಿ ಸದಸ್ಯರ ನಡುವೆ ಹೊಡೆದಾಟವಾಗಿ ಮೇಯರ್ ವಿ.ಕೆ.ಪ್ರಶಾಂತ್, ಅವರ ಸಹಾಯಕ ಹಾಗೂ ಪಾಲಿಕೆಯ ನಾಲ್ವರು ಸದಸ್ಯರು ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಸಿ.ಸಿ.ಟಿ.ವಿ ದೃಶ್ಯಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿದೆ. ಮೇಯರ್ ಸಭಾಂಗಣದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಮೊದಲ ಮಹಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕೊಠಡಿಗೆ ತೆರಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವರ ತಲೆಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದೆ.

‘ಮೇಯರ್ ಅವರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿರವಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಸಿಪಿಎಂನ ರಜಿಯಾ ಬೇಗಂ, ಸಿಂಧು, ಬಿಜೆಪಿಯ ದೀನಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾಗೂ ಮೇಯರ್ ಅವರ ಸಹಾಯಕ ಬಿ.ಮೋಹನ್ ಗಾಯಗೊಂಡವರು.

ಅತ್ಯಾಚಾರ: ಮೂರು ಪ್ರಕರಣ

ರೈಲ್ವೆಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ಪರ್ಧೆ

ಬೈಯಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ಮರು ವಿನ್ಯಾಸ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬೈಯಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣವೂ ... ನಾಗಪುರ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಗ್ವಾಲಿಯರ್ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಗಳನ್ನು ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪಿ ರೈತರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಾಳೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ನವದೆಹಲಿ: ರೈತರ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಬೆಲೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮೊದಲು ನೀಡಿದ್ದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ... ‘ಕಿಸಾನ್ ಮುಕ್ತಿ ಸಂಸತ್’ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲಿರುವ ಈ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ರೈತ ಸಂಘದ ಮುಖಂಡ ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶ ... ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಬಿಜೆಪಿ ನೇತೃತ್ವದ ಎನ್‌ಡಿಎ, ನಂತರ ಆ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಕುರಿತು ಸರ್ಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಮಾವೇಶ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ... ದರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಮನವಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಅವರು ವಿವರಿಸಿದರು.

ರೈತರು ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ, ಅನೇಕ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ...

HUBBALLI THE HINDU
SATURDAY, JULY 28, 2018

Time, modernity and the BJP

The Opposition must harness the diversity of India to decentralise its challenge to the regime

SHIV VISVANATHAN

Sociologists have often commented that outsiders have a more clear-sighted view of everydayness than us. Recently, I was ranting against the communalism of the Bharatiya Janata Party (BJP) when a European friend of mine, a philosopher, observed that the categories of left and right were grossly overdrawn in India. They emphasised a world of deep dualisms, or even a richness of traditional thought, that does not exist in India. India, he said, cannot claim a Gramsci or a Rosa Luxemburg. Worse, our rightist parties have no sense of the creative traditions of conservatism. An Indian Edmund Burke is unthinkable. Beyond its corrosive communalism, the BJP has no idea of the right as a systematic ideology. The Rashtriya Swayamsevak Sangh's idea of capitalism is adequate. Mohandas Gandhi and Rabindranath Tagore were more creative nationalists than Veer Savarkar or K.B. Hedgewar.

My friend noted that Indian parties were more vehicles for modernity, and it is as exponents of modernity that they make sense. One has to explore how these parties use time, history, linearity as modernising forces. It is as vehicles of modernity that parties come to power.

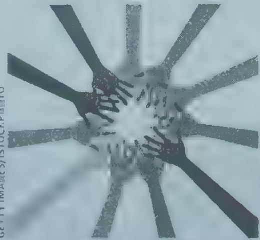
Surrogate moderniser

When the Congress lost its modernising impetus, the BJP became the surrogate moderniser. It is in terms of its claims to modernity that the BJP has to be assessed. The BJP's attitude to time has always intrigued me. So far, it has been dealt with eclectically. If the left saw economics as a classic force, history was always the collective impetus for the BJP. Its obsession with history confuses myth and the rationality of logos. At one level, it contemporarises the ancients by creating equivalences to current achievements in ancient times. The examples range from test-tube babies and plastic surgery to biotechnology. India is seen as one fluid continuity from the Vedic Age to now. While ancient history is rendered current, it rewrites the history of the last 500 years, unable to accept defeat. It desperately wants Maharana Pratap to win the Battle of Haldighati, and it insists Ram was a historical figure. It is perpetually encouraging people to rectify history at every stage, where even murder becomes an act of rectification, for instance of Mohammad Akhlaq in Dadri in 2015 or Afrazul Khan in Rajsamand in 2017.

Often the BJP's use of time is more strategic and complex. It fetishes 2019, which it sees as the end of Congress history and the beginning of Ram Rajya. Everything focusses on 2019, and BJP president Amit Shah is the time-keeper, the impresario of 2019 as the beginning of a Congress Mukt Bharat. This is not just an electoral strategy. The BJP genuinely believes that a millennial moment it has prophesied is coming.

Attitude to time

Oddly, for all its fetishisation of 2019, the BJP is one party that has no systemic idea of the future. It might borrow a few glib ideas such as smart cities, yet it has no sense

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

of the future as a set of strategies. The fetishisation of 2019 has to be understood in this context – 2019 is its end of history thesis. It has no sense of the future except of the NRI who combines modern consumerism with ancient history. The future is 2019 repeated.

The attitude to time is best caught in the complete absence of ecological thinking. It is content with linear time and progress. It dissolves the Planning Commission not because it was a Congress idea but because it was a futurist notion. The party is addicted to the ideas of nation state, progress and development pickled in the formaldehyde of the 19th century. Its patriotism is a deep devotion to repeating these ideas in the present. No other regime is as idolatrous of Bill Gates or Mark Zuckerberg. Prime Minister Narendra Modi's appeal to 'Make in India' is an invitation to the likes of them to make India's future because India as a regime is clueless about it – we are being out-thought and outfought in every forum.

The BJP likes nationalism because it unifies time and history into a reign of uniformity. No party dreads plurality, diversity and difference as much as the BJP does. The Opposition has to re-read the BJP in this context. It should worry not only about a unified opposition or a unitary opposition but also decentralise the challenge to the regime. When the south appeals to a different language, the BJP has no answer. It has no idea of the vernacular. A decentralised strategy of multiple futures will be the first step in defeating the BJP because, as Mr. Shah knows, it is only when time is in official uniform that India marches to a single drum. The Opposition will lose if it imitates the BJP because its motley costume ball of ideas is no formal answer to Mr. Modi. But a set of plural strategies will confuse the BJP because it has no sense of dialects. In fact, the minute India responds either civilisationally or in the vernacular, the BJP is lost. It has no answer to the Bhakti movement, to Nanak or Rahim. The BJP's idea of clock-time has no sense of what Raimon Panikkar called kairological time, i.e. time with cultural meaning. Once you multiply the notion of time, the inevitability of the BJP in linear time breaks down, and the RSS can no longer argue that it is a party whose time has come.

The BJP's commitment to development, nation-state, big science are all attempts to subjugate time as history. No other party has less idea of alternative imaginations and alternative histories. The BJP's notion of time is like a Tussaud's exhibit where it wants to reduce politics to a five-year time-frame with Vladimir Putin, Shinzo Abe, Donald Trump as perpetual players where Mr. Modi returns in celebratory triumph after visiting them. Once India operates with a restrictive scenario of time, its rivals know it is predictable. In fact, desperate to be seen as well-behaved and investment-friendly, official India now presents itself as a simple extrapolation.

One has to now read the RSS as an organisation constructed in mechanical time. The *shakha* could be a creation of Frederick Winslow Taylor, founder of scientific management, as it is anchored on replication and repetitivity. It is frightening. Because it lives in time-linearity, the BJP is hostile to difference and diversity. The Congress, as Rajni Kothari showed, was built through accommodating difference, while the BJP suppresses any kind of difference as a sign of inefficiency. No other party is devoted to censorship of art, ideology, science as the BJP. By suppressing time as diversity, the BJP can control disorder.

Sadly, the two thought systems it has conscripted are spirituality and management, and both act as time-keepers to the nation. Both provide techniques of control. There is nothing spiritual about the BJP's idea of yoga. It is instrumental, functional and more oriented to efficiency. It enforces a tutorial college sense of modernity without any sense of metaphysics or debate.

Beyond dualism

To reduce the Congress-BJP battle to the standard dualisms of left and right will not do. One has to focus on modernity, and the BJP's sense of modernity is lethal and unaware as it has no critique of science or economics. It swallows Western categories unquestioningly. When the Indian middle class realises that what we call majoritarian democracy is a collection of inane modernities, the BJP will find it difficult to come back. Herein lies the challenge of 2019.

Shiv Visvanathan is an academic associated with the Compost Heap, a group in pursuit of alternative ideas and imagination

IN BRIEF

Court to decide fate of Lalu on July 30

NEW DELHI

A Delhi court on Friday reserved order on taking cognisance of a chargesheet against former Bihar Chief Minister Lalu Prasad Yadav, his wife Rabri Devi and their son Tejashwi Yadav and summoning them in the Railway-IRCTC hotels' maintenance contracts case. A special judge fixed July 30 as the date for passing the order.

Abu Salem sends legal notice to *Sanju* makers

MUMBAI

Gangster Abu Salem, serving a life sentence in the 1993 bomb blasts case, has sent a legal notice to the makers of *Sanju* over what he claimed to be "malicious" and "defamatory" remarks made against him in the film, based on Bollywood actor Sanjay Dutt's life. PTI

Ramgarh beef lynching case convict electrocuted

JHARKHAND

Sikandar Ram, one of the 11 convicts in the Ramgarh district beef lynching case, who was later granted bail by the Jharkhand High Court, was on Friday electrocuted near his home in Ramgarh town, the police said. He died on the spot after he came in contact with a live wire that had snapped from an electric pole,the polce said. PTI

Railways to provide trash bags to passengers

NEW DELHI

Like flight attendants, railway catering staff will now carry

The Hindu speaks to the educationist and the psychiatrist day after their laurels

'Award belongs to every student'

PEERZADA ASHIQ
SRINAGAR

Sonam Wangchuk

Innovator Sonam Wangchuk, 51, inspired the famous Bollywood character Phunsukh Wangdu, the unconventional genius in the 2009 blockbuster *3 Idiots*. The real-life innovator has taken on both manmade and natural challenges over three decades to improve life in Ladakh.

Conferred the Ramon Magsaysay Award on Thursday, Mr. Wangchuk is hopeful that the prize "will provide youth a boost in finding indigenous solutions to the problems of mountain people."

"I don't feel I deserve it alone as an individual. It belongs to every student, every teacher, every leader and every dreamer in Ladakh," said Mr. Wangchuk.

Mr. Wangchuk, who graduated with a degree in engineering in the late 1980s, founded the Students' Educational and Cultural Movement of Ladakh (SECMOL) in 1988.

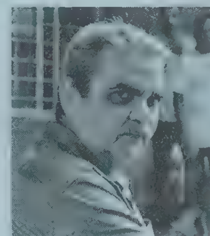
The school experimented with syllabus by doing away with "alien knowledge", focusing instead on local knowledge for answers to the challenges posed by the difficult terrain. With each passing year, SECMOL's results were for all to see.

In 2013, he built the prototype of an ice stupa to meet the demand for water in Ladakh.

Mr. Wangchuk is currently setting up the ₹150 crore Himalayan Institute of Alternatives, Ladakh (HIAL) in the Phyang Valley.

He heals the 'wanderers'

JYOTI SHELAR
MUMBAI

Dr. Bharat Vatwani

"I always had a very low opinion of the work we do. Because, every time I see a mentally ill patient wandering on the road, I realise that I am not doing enough", says psychiatrist Bharat Vatwani who is one of the two Indians to be awarded the prestigious Ramon Magsaysay award this year.

The 60-year-old doctor hopes that the award will now bring much-needed attention to his cause of rehabilitating and reuniting the mentally ill, who have wandered away, with their families.

"We don't pick up beggars or homeless who know their way around. The mentally ill are out there on the roads because they can't find their way back. They get lost because of being delusional," says Dr. Vatwani, an alumnus of the Grant Medical College and GS Medical College in Mumbai.

The Shraddha Rehabilitation Foundation that he started with his wife Smitha, also a psychiatrist, has reunited nearly 7000 mentally ill wanderers with their families since 1997. Then, the facility was in a small bungalow in Mumbai's Dahisar area.

By 2006, the foundation moved to Karjat, on a 6.5-acre plot that Dr. Vatwani bought with donations. He has a staff of 20 social workers, eight nurses and three other doctors. They take the patient to their hometown with minimal details and dig out more with the help of police and locals.

Faculty ... 2.34 lak...

AISHE confirms rising...

VIKAS PATHAK
NEW DELHI

The total number of teachers in higher educational institutions in India has come down by about 2.34-lakh in the last three years, as per the All India Survey on Higher Education report 2017-18.

Coming at a time when there has been widespread concern over the continuing vacancies in universities, the report is likely to be an eye-opener on the dearth of teachers in Indian universities.

The total number of teachers in higher educational institutions in India – inclusive of all posts from professor to temporary teacher – stood at 12.84 lakh in 2017-18. The figure for 2016-17 was 13.65 lakh and that for 2015-16 was 15.18 lakh, signalling a fall of about 2.34 lakh within three years. Between 2011-12 and 2015-16, the number had been rising from 12.47 lakh to 15.18 lakh.

The reason could be that professors who are retiring

'I did what it takes to address problems'

PEERZADA ASHIQ

What does this award mean for the idea of innovation?

invention. I did not choose, but the conditions were such that you do what it takes to solve the problems. One cannot solve the pro-

'We lack awareness about mental illness'

JYOTI SHELAR

What does this award mean for the work that you have been doing?

coconut shell. The scene was disturbing. We picked up the boy, who was diagnosed with schizophrenia, and treated him at our nurs-

Impropriet...

Accused of sexual ha...

SPECIAL CORRESPONDENT
GUWAHATI

A professor of Assam University at Silchar has been div-

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ
ಮುಕ್ತಛಂದ

ಕೂಡಿಸುವ ಕೊಂಡಿ

ಭಾನುವಾರ, 15 ಜುಲೈ 2018

ಸಾರಸತ್ವ ಲೋಕೋಭಿನ್ನ ರುಚಿಃ

ಅಟ್ಟುಣ್ಣುವ ಗಂಡಸಿನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಬಾರದಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸಾರಿನ ರುಚಿಯುಂಡ ಲೇಖಕರ ಹೆಂಡತಿಯ ಫಜೀತಿ ನೋಡಬೇಕು ನೀವು. ಬರಿಯ ಬಹು ರುಚಿ ಬಲ್ಲವರಲ್ಲವಲ್ಲ ಇವರು! ಸಾರ್ಕುಡುಕ ಗಂಡನ್ ಪರಪಂಚ ಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿ...

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ

ಪ್ರಬಂಧ

ಚಿತ್ರ: ಭಾವು ಪತ್ತಾರ್

ನನ್ನಪ್ಪನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸವಿತ್ತು- ಬಿಸಿಸಾರು ಕುಡಿಯುವುದು. ಅದು ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಹೀರುವ ಸೂಪಲ್ಲ. ಭೋಜನಾ ನಂತರ ಗುಟುಕರಿಸುವ ರಸಮ್ಮಲ್ಲ. ಅನ್ನ- ಮುದ್ದೆಗೆಂದು ಕುದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಟ್ಟಿಸಾರು. ಅದರಲ್ಲೂ ಕೋಳಿ, ಮೀನು ಪದಾರ್ಥವಿದ್ದಾಗ ಈ ಪದ್ಧತಿ ತಪ್ಪಿಸುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಮಸಾಲೆಗಳು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಕೆಳಗಿನ ಶಾಖಕ್ಕೆ ಕುದಿಯುತ್ತ ಅಸ್ಫೋಟಕ ಪರಿಮಳ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಹದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಆತ ಒಮ್ಮೆ ಸಣ್ಣಗೆ ಕೆಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ರವಾನೆಯಾಗುವ ನೋಟಿಸು.

ಸಾರಿನ ಅಂತಿಮ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಬಾಕಿಯಿರುವಾಗಲೂ ಈ ನೋಟಿಸು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅಮ್ಮ ಏಕಾಗ್ರತೆ ಭಂಗಗೊಂಡ ಮುನಿಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದು 'ಸ್ವಲ್ಪತಡಿ, ಮಸಾಲೆ ಹಸಿವಾಸನೆ ಹೋಗಬ್ಯಾಡವೇ? ತುಂಡು ಒಂದು ಹದವಾದರೂ ಬೆಂದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಒಲವಿನಿಂದ ಗದರುವಳು. ಹುಲಿಯಂಥ ಗಂಡ, ತನ್ನ ಕೈಸಾರಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿ ಕೂರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯವೇ.

ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಾರುತ್ಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯದ ಸಮಾಪ್ತಿ ಘೋಷಣೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಒಗ್ಗರಣೆಯ ಭರಾಟೆಘಾಟು ಹೊಮ್ಮುವುದು. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಾಗೃತಾವಸ್ಥೆಗೆ ತಂದುಕೊಂಡು ಚಡಪಡಿಸುತಿದ್ದ ಅಪ್ಪನ ಕೈಗೆ ಸಾರು ತುಂಬಿದ ಪಿಂಗಾಣಿ ಬಟ್ಟಲು ಕೈಸೇರುವುದು. ಆತ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಖುಷಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತ 'ಇದನ್ಯಾಕೆ ಹಾಕಿದೆ? ಬರೇ ಶೇರವಾ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಗೊಣಗುವನು. ಈ ಆಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮ ಕಿರುನಗು ಸುಳಿಸುವಳು. ತುಂಡಿದಲ್ಲದ ಸಾರು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅವನ ಸಿಡಿಮಿಡಿ ಬಟ್ಟಲು ಕುಕ್ಕುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದನ್ನು ಆಕೆ ಅರಿಯಳೇ?

ಅಪ್ಪ ಹಬೆಯಾಡುವ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಮೂಗಿನ ಕೆಳಗೊಯ್ದು ಪರಿಮಳ ಆಘ್ರಾಣಿಸುವನು. ತುಟಿ ಚೂಪಾಗಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ಸಿಪ್ಪನ್ನು ಸೊರ್ರನೆಳೆಯುವನು. ಸಾರನ್ನು ತಲ್ಲಣಿಸುವ ನಾಲಗೆ ಮೇಲೆ ಹರಡಿ ಗಂಟಲನ್ನು ದಾಟಿಸಿ 'ಆಹಹಾ ಎಂದು ಕೆನೆಯುವನು. ಅದು ಖಾರ ಉಪ್ಪು ಹುಳಿ ಸರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದು ನೀಡುವ ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟು. ನಮ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರು ಕುಡಿವ ಹಕ್ಕು 'ವಯಸ್ಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ'. ಆದರೆ, ಅವರು ಕುಡಿದುಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಬಳಿಸಲು ಸಿಂಹದ ಹಿಂದೆ ನರಿಗಳಂತೆ ನಾವಲ್ಲೇ ಠಳಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನನಗೆ ಅಪ್ಪನಲ್ಲಿದ್ದ ದುಡಿಮೆತನ, ಧೈರ್ಯ, ಸಾಹಸಗಳಂತಹ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಬದಲು, ಗೊಡ್ಡೆಮ್ಮೆ ಮುಸುರೆ ಹೀರುವಂತೆ ಸಾರುಕುಡಿವ ಚಟ ಅಂಟಿತು.

ಸಮಾಧಾನವೆಂದರೆ, ಸದರಿ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವು ನನ್ನ ಮಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದು. ನಮ್ಮ ಮೇಲಿರುವ (ಅಪ್ಪಟ ಸುಳ್ಳು) ಆಪಾದನೆಯೆಂದರೆ- ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರನ್ನು ಬಳಿಯುತ್ತೇವೆಂದು. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಇದೇ ಇಲ್ಲ ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು. ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದರೆ ಗಂಟೇನು ಹೋಗುತ್ತದೆ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ತಪ್ಪು ಸಾರು ಕುಡುಕರದ್ದೊ ರುಚಿಕರವಾಗಿ ಮಾಡುವವರದ್ದೊ? ಹುಲ್ಲು ಹಸಿರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ತಾನೇ ಹಸು ತಿನ್ನಲೆಳಸಿದ್ದು? ಈ ಸಾರುಗುಡುಕ ಪದ್ಧತಿ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ನನಗೆ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ಮಂಡ್ಯ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕುರಿ-ಕೋಳಿಯಿದ್ದ ದಿನ, ಮನೆ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ತುಂಡು ಬೆಣ್ಣೆಹಾಕಿದ ಸಾರನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿದ್ದ ನನಗೂ ಈ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಂದಿತು. ಹಾಗೆಂದು ಎಲ್ಲ ಸಾರು ಪೇಯಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೊ ಸಾರು ಈ ಗೌರವದಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿವೆ.

ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಅಡುಗೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿಸ್ತಾಗಿ ಕುಳಿತು ಉಣ್ಣುವ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಬಾನುಗೆ, ಗಂಡಸರು ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಕಾಫಿ, ಟೀಯಂತೆ ಸಾರು ಕುಡಿಯುವ ರಿವಾಜು ಅನಾಗರಿಕವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆಘಾತದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳಿಗೆಷ್ಟೊ ದಿನ ಹಿಡಿಯಿತು. ಮೊದಮೊದಲು ಸಾರು ಕೊಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದಳು.

ದಶದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೂ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟೆ. ಆಗ ನೆರವಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದವರು ಅಕ್ಕಂದಿರು. 'ಮುತ್ತಲ್ಲ ರತ್ನವಲ್ಲ, ಬರೇಸಾರು. ಅಷ್ಟೊಂದು ಓದಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುವ ತಮ್ಮಯ್ಯ ಕೇಳಿದರೆ ಇಲ್ಲ ಅಂತೀಯಲ್ಲಮ್ಮ?' ಎಂದು ವಕಾಲತ್ತು ವಹಿಸಿದರು. ಮೊಕದ್ದಮೆ ಗೆದ್ದಿತು. ಬಾನು ಪ್ರಕಾರ ನಾನು ಕೆಡಲು ಅಕ್ಕಂದಿರ ಬೇಷರತ್ ಬೆಂಬಲವೇ ಕಾರಣ.

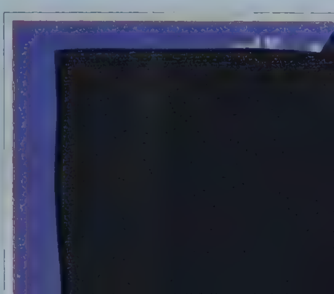
ಆದರೂ, ಆಕೆ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟು ಚೀಪುವ ಮಕ್ಕಳ ದುರಾಭ್ಯಾಸ ಬಿಡಿಸುವ ತಾಯಂದಿರಂತೆ ಅನೇಕ ಉಪಾಯ ಹೂಡಿದಳು. ಕಡೆಗೆ ರಿಪೇರಿಯಾಗುವ ಕೇಸಲ್ಲವೆಂದು ಸೋಲೊಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಭವ್ಯಪರಂಪರೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಳು. ನನಗಾದರೂ ವಿಜಯ ಸಾಧಿಸಿದ ಗರ್ವವಿಲ್ಲ. ಸಾರು ಕುಡಿವುದ್ಯಾವ ಅಪರಾಧ? ಇಂತಹ ನಿರಪಾಯಕರ ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಾಡೇನು? ಇದನ್ನೇ ದೊಡ್ಡ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಗೌರವವೆಂದು ತಿಳಿಯುವವರು ಮನೆಯಲ್ಲೇಕೆ ಅಪಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸುವರೊ?

ಬಾನು ಕಾಳಗ ಸೋತರೂ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಲು ಜಾಗ ಹುಡುಕಿದಳು-ಸಾರನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಬೋಗುಣಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿಡುವುದು. ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಣ್ಣಸೌಟು ಇಡುವುದು. ಅರ್ಧಸಾರನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಇಷ್ಟೇ ಮಾಡಿದ್ದೆನ್ನುವುದು. ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಸಾರನ್ನು ನಾನಿಲ್ಲದಾಗ ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಣಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಾರು ಕುಡಿತ ಬಾಯ್‌ಚಟಕ್ಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಾಧಿತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಕಲೆಯನ್ನು ನಾವು ಗೌರವಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದನ್ನರಿಯರು. ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಒಳ್ಳೇ ಸಾರನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಗೀತ ಆಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಕಮ್ಮಿಯಲ್ಲ.

ಅನ್ನ, ಮುದ್ದೆ, ರೊಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಾರು ಕಠಿಣಕಲೆ- ಕತ್ತಿಯಲುಗಿನ ಮೇಲೆ ನಡೆದಂತೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ರುಚಿ ಕಂಪುಳ್ಳ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೇ ಕೂಡುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪದಾರ್ಥ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿದೆ? ಎತ್ತಣ ಮಾಮರ ಎತ್ತಣ ಕೋಗಿಲೆಯೆಂಬ ಅಲ್ಲಮನ ವಿಸ್ಮಯ ಸಾರಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಕಡಲುಪ್ಪು, ಗಿಡಮರದಿಂದ ಇಳಿದುಬಂದ ಹುಣಿಸೆ, ತೆಂಗು, ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮೆಣಸು, ಹೊಲಗದ್ದೆಯ ಸಾಸಿವೆ ಎಳ್ಳು ಜೀರಿಗೆ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ; ಭೂಗರ್ಭದಿಂದ ನೀರುಳ್ಳಿ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಅರಿಸಿನ ಶುಂಠಿ; ಜಲಮೂಲದ ಮೀನು, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಾಂಸ-ಓಹ್! ಉಣ್ಣುವ ತಟ್ಟೆಯೊಂದು ಕೂಡಲಸಂಗಮ. ವಿದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಚಿಲ್ಲಿ, ಆಲೂ, ಬೀನ್ಸುಗಳನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಜಾಗತೀಕರಣ!

ಹತ್ತಾರು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಕುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅರೆಸಿಕೊಂಡು ಕುದಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾರಿನ ರೂಪಾಂತರ ಪಡೆಯುವುದೇ ಒಂದು ಪವಾಡ. 'ಬಾಳಿನ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಒಂಟಿತನದಲ್ಲಲ್ಲ. ಕೂಡಿ ಬಾಳುವಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬ ದರ್ಶನ ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಸಾರಿನಿಂದ ದೇಶಪ್ರೇಮಿಗಳು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠಗಳಿವೆ. ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕತೆ ಎಂಬ ತತ್ವ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಸಾರಿನಿಂದ. ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಲವಂಗ, ಶುಂಠಿ, ಜೀರಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಚ್ಚಿನೋಡಿದವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು- ಒಂದರ ರುಚಿಗಂಪು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ರುಚಿಗಳಿರಲಿ, ಅಂತಿಮ ರುಚಿಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಉಪ್ಪು ಹುಳಿ ಖಾರ.

3ನೇ ಪುಟಕ್ಕೆ...

...ಕ್ಕೆ 'ಹ್ಯಾಟ್ಸ್' ಆಫ್!

...ಯಿತು.
...ವ ಮೂರು
...ಬಂಧವಾಗ
...ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

...ಡಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು.
...ಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ
...ಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ
...ದೆ. 2014ರಲ್ಲಿ 375,
...ಲ್ಲಿ 1,000, 2017ರಲ್ಲಿ
...ದ್ದರು. ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷ
...ಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ವೃದ್ಧರು,
...ಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.
...ಗೊಳ್ಳಲು ನೋಂದಣಿ
...ನೋಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡು
...ತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ
...ಮೊದಲೇ ನೋಂದಣಿ
...ನಲ್ಲಿ ನೋಂದಣಿಯ
...ಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

...ವ ಮೊದಲೇ ಯಾವ

ಥೀಮ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. 2016ರಲ್ಲಿ 'ನಿರ್ಮಲ ವಾರಿ' ಎಂಬ ಥೀಮ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಯಾತ್ರಿಕರಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೆ 25 ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

2017ರಲ್ಲಿ 'ಜೈ ಜವಾನ್ ಸಂಗೆ, ಹರಿನಾಮ ರಂಗೆ' ಎಂಬ ಥೀಮ್‌ನೊಂದಿಗೆ 'ಸೈನಿಕರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ' ಎಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಪುಣೆದಲ್ಲಿರುವ ಮಿಲಿಟರಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ 100ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಯೋಧರಿಗೆ ಸಿಹಿ ಹಂಚಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಗಿಲ್ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ 50ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ಅಂಚೆ ಮೂಲಕವೂ ಸಿಹಿ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ₹ 5 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಸೇರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹುತಾತ್ಮ ಯೋಧರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ನೀಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಯೋಜಿಸಿ ಹದಿನೈದು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ತಲಾ ₹ 15,251 ಸಹಾಯ ಧನ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಯೋಧರ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಕರೆತರುವ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಂತರ ಪುನಃ ಊರಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ರೈತರ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆದ ವರ್ಷ 'ರೈತರೇ ದೇಶದ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾದ ನಿಮಗೆ ನಾವು ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯೇ ಪರಿಹಾರವಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಬದುಕು ನಡೆಸಿ' ಎಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿದ್ದರು.

ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷ ಸಮುದ್ರ ಜೀವಿಗಳ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕುತ್ತು ತಂದಿದೆ ಎಂಬ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಸುದ್ದಿ ಹರಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಕ್ತಸಾಗರದ ಮಧ್ಯೆ 'ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕಲಾ ಕಾತ್ರಿ' (ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಕೆಗೆ ಕತ್ತರಿ ಹಾಕಿ) ಎಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು
...ಬಾಚೆ ಯಾತ್ರಿ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕಲಾ
... ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಕೆಗೆ ಕತ್ತರಿ)
... ಸಾವಿರ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಗಳನ್ನು
...ನ್ನು ಧರಿಸಿ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ

...ಶದ ರಾಫೆಲ್ ವಾಲಿಮ್
... ವೋತ್ಸಾನಾ ಎಂಬ
... ಎಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಪಾದಯಾತ್ರೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿದರು.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಳಂದದಿಂದ ಪಂಢರಪುರವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದಿನಗಳ ಯಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಐಟಿ ದಿಂಡಿ ಸದಸ್ಯರು ಮೊದಲ ಎರಡು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ವರ್ಷ ಮೂರನೇ ದಿನವೂ (ಸಾಸವಾಡ್‌ದಿಂದ ಜೆಜೂರಿವರೆಗೆ) ಟೆಕಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಭಕ್ತಸಾಗರ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು, ಜು. 22ರಂದು ಪಂಡರಪುರ ತಲುಪಲಿದೆ.

ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಜಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಗಳೂ ಕೆಲವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತು ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಂಡು ವಿಠ್ಠಲ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿದ್ದಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಭಕ್ತರು ಅವನ ಮಡದಿಯಾದ ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತವರಲ್ಲವೇ? ಐಟಿ ದಿಂಡಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿಗೊಂದು 'ಹ್ಯಾಟ್ಸ್' ಆಫ್!

ಭಕ್ತಿಯ ತರಬೇತಿ

ದಿಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಐಟಿ ದಿಂಡಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ವಾರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾರಕರಿ ಕೌಶಲ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾದಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಾಳ, ಮೃದಂಗ ನುಡಿಸುವುದು, ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು, ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಷಪೂರ್ತಿಯೂ ಐಟಿ ದಿಂಡಿ ವತಿಯಿಂದ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ವಾರಕರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತರ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಪಾದಯಾತ್ರೆ ನಡೆಸುವ 'ವಾರಕರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ' 1685ರಿಂದಲೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದವರು ತುಕಾರಾಮ ಮಹಾರಾಜರ ಮಗ ನಾರಾಯಣ ಮಹಾರಾಜರು.

1820ರಲ್ಲಿ ಹೈಬತ್‌ಬಾಬಾ ಎಂಬುವರು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ನೀಡಿದರು. ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಭಕ್ತರು ತುಳಸಿ ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿ, ತ್ಯಾಗ, ದಯೆ, ಸೌಹಾರ್ದ, ಅಹಿಂಸೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಮಾನವೀಯತೆ, ಕ್ಷಮಾ ಗುಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರಳ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಭಜನೆ, ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

...ಗಿದರು. ಬಳಿಕ
... ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಾಗ

ಮುನ್ನೋಟ 15-07-2018 ರಿಂದ 21-07-2018

ಎಂ.ಎನ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ
ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ವಿಶಾರದ

ಈ ಭವಿಷ್ಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ

ಮೇಷ — ಅಶ್ವಿನಿ, ಭರಣಿ, ಕೃತ್ತಿಕಾ 1

ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿರುವಿರಿ. ಮಹಿಳೆಯರು ನಡೆಸುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಹೆಚ್ಚು. ಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇದೆ. ಶೀತ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರೇಮಿಗಳು ವಿವಾಹವಾಗಲು ಸಕಾಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಕಡೆಯವರಿಂದ ಧನಸಹಾಯ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಾಲ.

ವೃಷಭ — ಕೃತ್ತಿಕಾ 2,3,4 ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರ 1,2

ಧನಾದಾಯದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಷಣಕಾರರು ಹಾಗೂ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಗೌರವ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವೇತನದ ಜೊತೆಗೆ ಬಡ್ತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು ಮತ್ತು ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ಮುಸುಕಿನ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ಮೇಲೆ ಹಣ ಹೂಡಿಕೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಕಾಲ.

ಮಿಥುನ — ಮೃಗಶಿರ 3,4 ಆರಿದ್ರಾ, ಪುನರ್ವಸು 1,2,3

ನಿಮಗೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಧನದ ಒಳಹರಿವು ಉತ್ತಮ. ಖರೀದಿಸಿದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಿರಿ. ವಿದೇಶಿ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಲಾಭ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆಯಲಿದೆ. ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ನೋವು ಕಾಣಿಸಬಹುದು.

ಕಟಕ — ಪುನರ್ವಸು 4, ಪುಷ್ಯ, ಆಶ್ಲೇಷ

ನಿಮ್ಮ ಮಾತು ಮೃದುವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಿರಿ. ಗಟ್ಟಿ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲ ಪಡೆಯುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀವು ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಯೋಗವಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಕೃಷಿ ಸಾಲಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ.

ಸಿಂಹ — ಮುಖ, ಪೂರ್ವ ಫಲ್ಗುಣಿ, ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುಣಿ 1

ನಿಮ್ಮ ಗಮನ ಗೃಹಾಲಂಕಾರ ಮಾಡುವ ಕಡೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಖರ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರೊಡನೆ ಇದ್ದ ವೈಮನಸ್ಸು ತಿಳಿಗೊಳಿಸಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿ ಹೊಸ ವ್ಯವಹಾರ ಆರಂಭಿಸುವಿರಿ. ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ವಾಗ್ವಾದ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ. ಸಂಗಾತಿಯು ಕೂಡಿಟ್ಟ ಹಣ ಇಡುಗಂಟಾಗಿ ದೊರೆಯಲಿದೆ.

ಕನ್ಯಾ — ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುಣಿ 2,3,4 ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಾ 1,2

ಧನದ ಒಳ ಹರಿವು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀವು ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಾರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ವಾಹನ ಖರೀದಿಸುವ ಯೋಗವಿದೆ. ಈ ವಾರ ನೀವು ಇತರರ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸತ್ಯವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಗಾದೆ.

ತುಲಾ — ಚಿತ್ತಾ 3,4 ಸ್ವಾತಿ, ವಿಶಾಖ 1,2,3

ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣ ಗಳಿಸುವ ಯೋಗವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಧನ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗಿ ಹೊಸ ಆಸ್ತಿ ಖರೀದಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಧನದ ಒಳಹರಿವು ನಿಮ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೂ ಮೀರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಹಲವು ತಂತ್ರಗಳು ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಅವರು ಪ್ರತಿತಂತ್ರ ರೂಪಿಸಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೃಶ್ಚಿಕ — ವಿಶಾಖ 4, ಅನೂರಾಧ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ

ಧನಾದಾಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಹುದು. ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಹಣ ಹೂಡಿಕೆ. ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಭತ್ಯೆ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾಯ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಾರ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ದಂಡ ಕಟ್ಟುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಧನುಸ್ಸು — ಮೂಲ, ಪೂರ್ವಾಷಾಢ, ಉತ್ತರಾಷಾಢ 1

ಸಾಕಷ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿರಿ. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ದಟ್ಟವಾಗಿದೆ. ಧನಲಾಭ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಿದೆ. ದಾಯಾದಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಕುತಂತ್ರ ಮಾಡುವರು. ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಿರಿ. ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕಮಿಷನ್ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಕರ — ಉತ್ತರಾಷಾಢ 2,3,4 ಶ್ರವಣ, ಧನಿಷ್ಠ 1,2

ಹಿರಿಯರ ಪರಿಚಿತರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳು ಸುಗಮವಾಗುತ್ತವೆ. ಬಂಧುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ವೈರತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗಾತಿಯ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶುಭ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಧನ ವ್ಯಯ. ಅತ್ಯಂತ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಸಾಧಿಸುವಿರಿ. ಬೋಧಕರಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಕುಂಭ — ಧನಿಷ್ಠ 3,4 ಶತಭಿಷ, ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ 1,2,3

ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ನೀವು ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಿರಿ. ತಂದೆಯಿಂದ ನಿಮಗೆ ಧನಸಹಾಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಉಪಕರಣ ಮಾರುವವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ವ್ಯವಹಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಗಾತಿಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ. ಮಠಾಧೀಶರಿಗೆ ಅವರ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಧನಸಹಾಯ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೀನ — ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರ 4, ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರ, ರೇವತಿ

ಖರ್ಚಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಲೇಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ನಿವೇಶನ ದೊರೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ವಿದೇಶಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆ ತೆರೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು ಒದಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ಹೊಸ ಶಾಖೆ ತೆರೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪದಬಂಧ 2540

...असून उद्यानातील झाडांना पाणी घालण्यासाठी पाईपलाईन
... कोर्ट बसथांब्याच्या मागील बाजूलाच ही जलवाहिनी घातली
आठवडाभरापूर्वी जलवाहिनी फुटली असून उद्यानाला पाणी
आहे. सध्या हे पाणी बसथांब्यासमोरील पदपथावरून वाहत
...ट रोडवरून चन्नम्मा सर्कलमार्गे काकतीवेस रोडवरील गटारीला
...त आहे. त्यामुळे तातडीने ही जलवाहिनी दुरुस्त करून पाण्याचा
...बवावा, अशी मागणी आहे.

जाणार आहे. त्यावेळी सर्व अधिकारी उपस्थित राहिले नाहीत. तर त्यांच्यावर कडक कारवाई केली जाईल, असा इशारा अध्यक्षा हुलजी यांनी दिला. विशेष म्हणजे अधिकाऱ्यांच्या अनुपस्थितीमुळे बांधकाम स्थायी अध्यक्ष मोहन भांदुर्गे यांना पहिलीच बैठक तहकूब करावी लागली होती.

बैठकीला कौन्सिल सेक्रेटरी एच. बी. पीरजादे व लेखाधिकारी मुकुंद दीक्षित दोघेच उपस्थित होते. तर प्रशासन उपायुक्त, महसूल उपायुक्त, मुख्य लेखाधिकारी, बांधकाम विभागाचे अधिकारी अनुपस्थित होते. यामुळे सदस्य संजय सवाशेरी व सतीश देवर-पाटील संतप्त झाले. महापौर बसाप्पा चिक्कलदिन्नी व उपमहापौर मधुश्री पुजारी यांनीही नाराजी व्यक्त केली. जानेवारी ते मार्च २०१८ या काळातील जमाखर्चाला मंजुरी देण्याचा विषय बैठकीच्या अजेंड्यावर होता. पण, अधिकाऱ्यांना बैठकीचे गांभीर्य नसल्याचे स्पष्ट झाले. अधिकारी नसतील तर बैठक होणारच नाही, अशी भूमिका अध्यक्ष व सदस्यांनी घेतली आहे.

अध्यक्षपद मिळविल्यानंतर त्यांच्यावर बहिष्कार टाकण्याचा निर्णय मराठी नगरसेवकांनी घेतला होता. पण, राकेश पलंगे वगळता उपमहापौर पुजारींसह उर्वरित मराठी सदस्य बैठकीला उपस्थित होते.

दिवसभर सुरूच, महापालिकेचे दुर्लक्ष

एकीकडे ...मुळे शहरात वीजपुरवठा ... जात असतानाच ...वसाहतव्या पथदीप ...आहेत. यातून विजेचा ...णात अपव्यय होत आहे ...ा. ३) टिळकवाडीतील ...ोस (लेले) मैदान ... पथदीप दिवसभर ... याकडे महापालिकेचे ... आहे. दोन दिवसांपूर्वी ...डवरील पथदीपही ...रू होते. विजेची बचत ...ी बचत म्हणजेच ...ा प्रकारची जागृती ...न करण्यात येत आहे. ...लिकेच्या दुर्लक्षामुळे ...सभर सुरु राहून विजेचा अपव्यय होत आहे. त्यामुळे हेस्कॉमने ...ा विजेचा अपव्यय रोखण्यासाठी पत्रव्यवहार करावा, अशी ...वासीयांतून करण्यात येत आहे.

बेळगाव : लेले मैदान परिसरात सुरू असलेला पथदीप.

'वीर सेवा दल मध्यवर्ती'तर्फे कुंथलगिरीत धर्मज्ञान शिबिर

कोल्हापूर, ता. ३ : (स्व) वीराचार्य बाबासाहेब कुचनुरे यांचे संकल्पनेतुन सुरू झालेल्या व ३७ वर्षांपासून वीर सेवा दल मध्यवर्ती समितीतर्फे संपन्न होत असलेले धर्मज्ञान संस्कार शिबिर यंदा सिध्दक्षेत्र श्री कुंथलगिरी (जि. उस्मानाबाद) येथे १७ ते १९ ऑगस्ट या कालावधीत होत आहे. युवा वर्ग संस्कारक्षम व्हावा, तसेच त्यांना धर्म तत्वज्ञान, संस्कृती, शास्त्र यांची माहिती मिळावी, धार्मिक विधी-पूजा विधी याचे ज्ञान मिळावे, तसेच संस्कार संवर्धनाने आत्मकल्याण व्हावे, याकरिता या शिबीराचे आयोजन केले आहे. शिबीरामध्ये धर्म प्रशिक्षकांचे मार्गदर्शन लाभणार आहे, युवकांनी लाभ घ्यावा, असे आवाहन वीर सेवा दलाचे अध्यक्ष शशिकांत राजोबा, कार्याध्यक्ष भुपाल गिरमल, कार्यवाह एन. जे. पाटील, मुख्यसहकार्यवाह रावसो कुन्नुरे, संयोजक जे. जे. पाटील यांनी केले आहे

शहरात आज वीजपुरवठा खंडित

बेळगाव, ता. ३ : शनिवार (ता. ४) रोजी सकाळी १० ते ५.३० यावेळेत हलगा सर्विस रोड, अलारवाड भागातील वीजपुरवठा खंडित होणार आहे. दुरुस्तीच्या कारणास्तव रविवार (ता.५) रोजी सकाळी १० ते सायंकाळी ५.३० यावेळेत साईनगर, नागेंद्र कॉलनी, ओमनगर, होसूर, बसवाण गल्ली, कपिलेश्वर कॉलनी, जुना धारवाड रोड, महाव्दार रोड, तानाजी गल्ली, टिचर्स कॉलनी, जोशी मळा, समर्थनगर, कुंतीनगर आदी भागांतील वीजपुरवठा खंडित होईल.

लोकज्ञानाची विज्ञानाशी सांगड

आविष्कार

माधव गाडगीळ

निसर्गप्रेमी शास्त्रज्ञ

लोकांच्या अनुभवजन्य ज्ञानाची विज्ञानाच्या काटेकोर पडताळणीशी सांगड घालून आपण खूप काही नवे शिकू शकतो, हे 'नोबेल'विजेत्या ब्लूमबर्गने पंचवीस वर्षांपूर्वी स्वतःच्या कामातून दाखवून दिले. भारताच्या जैवविविधता कायद्याच्या चौकटीत आपण सगळे मिळून हे देशभर करून दाखवू शकू.

बत्तीस वर्षांपूर्वी मी एक आठवडा हिवाळ्याच्या गुलाबी थंडीच्या दिवसांत कारवार जिल्ह्यातल्या अघनाशिनी नदीच्या निसर्गरम्य तीरावर भटकत घालवला. माझ्या संगतीला होते या परिसराशी समरस होऊन गेलेले बॅरी ब्लूमबर्ग. ब्लूमबर्ग म्हणजे पुष्पगिरी आणि खरोखरच बॅरींचे व्यक्तिमत्त्व प्रफुल्ल होते. आम्ही दोघे अर्ध्या चड्ड्यांत अघनाशिनीच्या पात्रातल्या शिळांवरून उड्या मारत हिंडत होतो आणि कुणीही विश्वास ठेवायला तयार नव्हते, की ब्लूमबर्गना दहा वर्षांपूर्वी वैद्यकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक मिळाले होते. काविळीचा एक प्रकार आहे हेपॅटायटिस बी; एक विषाणू या प्रकारच्या काविळीला कारणीभूत आहे आणि बॅरींनी हा विषाणू शोधून काढला होता. बॅरींना मानवजातीच्या आनुवंशिक वैविध्यातही खूप रस होता; जगभरच्या मानवी आनुवंशिक वैविध्याच्या अभ्यासातून त्यांना ऑस्ट्रेलियातील आदिवासी जमातीत एक हेपॅटायटिस बीच्या विषाणूचा ॲन्टिजेन सापडला होता. तो ॲन्टिजेन वापरून बॅरींनी हेपॅटायटिस बीविरुद्धची प्रभावी लस तयार केली होती; तिच्यामुळे काविळीवर आणि काविळीच्या जोडीने होणाऱ्या कर्करोगावरही बऱ्याच प्रमाणात मात करता आली होती. ह्या महत्त्वपूर्ण कामासाठी बॅरींना नोबेल पारितोषिक देण्यात आले होते.

बॅरींचा दुसरा जिव्हाळ्याचा विषय होता ज्ञानपरंपरा. वनौषधींचा उपयोग ही मनुष्यजातीच्या दोन लाख वर्षांपूर्वीच्या उत्पत्तीहूनही पुरातन ज्ञानपरंपरा आहे. काही व्याधी झाल्या की, चिंपांझी जाणीवपूर्वक निवडक वनस्पतींची पाने खातात; चिंपांझी एकमेकांचे अनुकरण करतात. शिवाय आपल्या पिल्लांना पद्धतशीरपणे शिकवतात. तेव्हा जशी मानवांच्या तशीच चिंपांझींच्या समूहांतही वनौषधींची ज्ञानपरंपरा आहे. आपली आणि चिंपांझींची कुळी ५० लाख वर्षांपूर्वी विभक्त झाली, तेव्हा ही परंपरा त्याहूनही अधिक पुरातन असणार. जगभरातल्या सर्व मानव समाजांकडे तिथल्या तिथल्या वनस्पतींच्या, प्राण्यांच्या औषधी उपयोगांचे ज्ञान आहे. ज्ञान अधिक पद्धतशीरपणे स्थापन होताना साहजिकच ह्या ज्ञानभांडाराचे महत्त्व ओळखले गेले. सुश्रुत संहिता सांगते : 'तपस्वी व्याध गोपाळ, वैद् जे हिंडती वनी, कंदमुळे भक्षिती त्यांच्या, वनौषधी ध्यानी मनी'. आयुर्वेद वैद्यांनी हे ज्ञान शिकून घ्यावे, वापरात आणावे. म्हणजेच ज्ञान हे मानवनिर्मित आहे; त्यात कदाचित चुका असू शकतील, तरीही असे ज्ञान वापरात आणावे, अशी धारणा होती. पण समाजावर जसजसा विशिष्ट वर्गांचा पगडा बसत गेला तसतसा ज्ञानाबद्दलचा एक वेगळाच दृष्टिकोन प्रस्थापित केला गेला. या मांडणीप्रमाणे वेदांसारखे ईश्वरदत्त, अपौरुषेय ज्ञान हेच खरे आणि शाश्वत ज्ञान आहे, उलट चुकांनी भरलेले मानवनिर्मित ज्ञान टाकाऊ आहे. ही विचारसरणी स्वीकारत चरक, सुश्रुत सांगतात की आयुर्वेदाचे ज्ञान अश्विनीकुमारांकडून ऋषींकडे आणि नंतर मानवाकडे आले; मानवाच्या हाती ते वाढत नाही, तर केवळ क्षीण होत जाते. अशा विचारसरणीच्या परंपरेत ज्ञानवृद्धीला वाव नाही; आणि ह्यामुळेच गेल्या दीड-दोन हजार वर्षांत आयुर्वेदात काहीही खास प्रगती झालेली नाही. आपल्याकडे जैन व बौद्ध परंपरांनी वेदप्रामाण्य नाकारत बुद्धिप्रामाण्य स्वीकारले आणि त्यामुळे भारतात ज्ञानाची वृद्धी मुख्यतः या परंपरांमधून होत राहिली. साहजिकच चरक-सुश्रुतांनंतर आयुर्वेदाला मोठे योगदान करणारा वाग्भट बौद्ध होता. पण जगात ज्ञान खरे झपाट्याने वाढू लागले ते मध्ययुगात नवचैतन्य निर्माण झालेल्या युरोपात. ह्या नवचैतन्यामागचे रहस्य होते वास्तवाचे निरीक्षण हाच ज्ञानाचा खरा आधार मानणे व बायबलची अधिकारवाणी नाकारणे आणि ह्यातूनच विज्ञानाची घोडदौड सुरू झाली. ह्या आधुनिक पाश्चात्त्य वैद्यकशास्त्राने जिवाणू, विषाणू ओळखले आणि बॅरींनी या परंपरेतूनच पुढे जाऊन हिपॅटायटीस बीचा विषाणू शोधून काढला. पण बॅरी असहिष्णू नव्हते; ते शिस्तबद्ध आधुनिक विज्ञानाच्या चौकटीच्या बाहेरही खूप ज्ञान आहे; लोकांजवळ आहे तसेच आयुर्वेद, युनानी, सिद्ध आणि इतर देशांतील अशाच वैद्यकीय परंपरांतही आहे हे पूर्णपणे ओळखून होते. तेव्हा त्यांनी ठरवले, की काविळीच्या निवारणासाठी जगभर कोणकोणत्या वनौषधी वापरल्या जातात याचे ज्ञान पद्धतशीरपणे संकलित करावे. याच मोहिमेचा एक भाग म्हणून बॅरी बंगळुरात पोचले आणि मला पकडून म्हणाले, की तुमच्या डोंगर-खोऱ्यातल्या वैदूंकडे मला घेऊन चल. मी त्या वेळी कारवार जिल्ह्याच्या सह्याद्रीच्या मुलखात परिसर शास्त्रीय संशोधनात गर्क होतो; तिथले अनेक शेतकरी, धनगर, मच्छीमार माझे मित्र होते. मी म्हणालो, अघनाशिनी नदीचे खोरे जैववैविध्याने समृद्ध आहे; तिथे वनौषधींचा भरपूर वापर होतो; त्या भागात हिंडत तुम्हाला हवी तशी माहिती आपण गोळा करूया. रात्री एखाद्या गावात माझ्या परिचयाच्या शेतकऱ्यांच्या घरी मुक्काम करायचो आणि त्यांच्या ओळखीने आसपासच्या गावांत जाऊन तिथल्या वैदूंना ते कोणत्या वनौषधी कोणत्या व्याधींवर उपचार करण्यासाठी वापरतात, याची माहिती विचारायचो. बॅरी ही सगळी माहिती अतिशय काटेकोरपणे नोंदून ठेवायचे, त्या वैदूंची छायाचित्रे घ्यायचे आणि त्यांना ह्यातून काही पुढे निष्पन्न झाले तर त्याचा फायदा तुमच्यापर्यंत नक्की पोचवीन, असे आश्वासन द्यायचे.

आशिया-आफ्रिका खंडात या भुईआवळ्याला काविळीवरचे रामबाण औषधे मानतात.

विज्ञान मानते की, कोणतेही ज्ञान परिपूर्ण नाही, शाश्वत नाही, त्यात भरपूर चुका असू शकतात. वास्तवाचे सातत्याने पद्धतशीरपणे निरीक्षण करावे, त्या अनुभवातून चुका लक्षात येतात आणि त्या दुरुस्त करत विज्ञानाची आगेकूच होत राहते. लोकांचे वनौषधींचे ज्ञानही अनुभवजन्य आहे; पण ते पुरेसे काटेकोरपणे पडताळले गेले नसल्याने त्यात खूप जास्त चुका असण्याची शक्यता आहे. तरीही वेगवेगळ्या समाजांच्या ज्ञानात एखादे समान सूत्र दिसल्यास ते बरोबर असण्याची खूपच शक्यता आहे. बॅरींनी असेच हजारो वैदूंचे, आयुर्वेदासारख्या शेकडो ग्रंथांचे ज्ञान संगणकांचा वापर करत संकलित केले आणि त्यात एखादी वनस्पती जवळजवळ सगळीकडे काविळीविरुद्ध वापरली जाते का, हे शोधले.

भुईआवळा ही आशियात, आफ्रिकेत जिकडे तिकडे सहज वाढणारी, सुमारे एक फूट उंचीची वनस्पती आहे आणि बॅरींच्या लक्षात आले की, ती सर्वत्र कावीळ निवारणासाठी वापरली जाते. मग त्यांनी पुढचे पाऊल उचलले आणि प्रयोगशाळेतील काळजीपूर्वक संशोधनातून भुईआवळ्यातील काविळीला काबूत आणणारे रसायन शोधून काढले. हे रसायन शोधून काढल्यावर त्यांनी शास्त्रज्ञांच्या नेहमीच्या रीतीप्रमाणे पेटंट घेतले. पण पेटंट मिळता क्षणीच जाहीर केले की कोणतीही औषध उत्पादन करणारी कंपनी जर हे रसायन 'ना नफा ना तोटा' धर्तीवर लोकांना उपलब्ध करून देणार असेल, तर लोकांचे ऋण फेडण्यासाठी मी काहीही रॉयल्टी मागणार नाही. अजूनपर्यंत कोणतीही औषधे कंपनी हे करायला पुढे आलेली नाही; पण बॅरींनी लोकज्ञानाची विज्ञानाशी सांगड कशी घालावी, हे आपल्या कर्तबगारीतून छान दाखवून दिले आहे. भारताच्या जैवविविधता कायद्याच्या चौकटीत, आधुनिक माहिती तंत्रज्ञानाचा फायदा घेत, हे देशभर करता येईल. दुर्दैवाने हा कायदा सोळा वर्षे खुंटीवर टांगून ठेवला गेला आहे. आता तरी विकासाचे जनआंदोलन उभारण्याच्या घोषणा देणाऱ्या शासनयंत्रणेने लोकाभिमुख, विज्ञानाभिमुख वृत्तीने 'जैवविविधता कायदा' अमलात आणला तर आपण एका नव्या डिजिटल इंडियात जोमाने पदार्पण करू शकू. (स)

सकाळ 04.08.2018

रामनगर : गोवा बनावटीच्या २० लाख रुपये किमतीचा दारूसाठा रामनगरमध्ये बुधवारी (ता. २०) जप्त केला. बंगळूरमधील अबकारी खात्याने छापा टाकून ही जप्तीची कारवाई केली. याबाबत मिळालेली अधिक माहिती अशी, रामनगरातील परशा गावकर व चंद्रकांत यांच्या घरात गोवा बनावटीचा दारूसाठा असल्याची माहिती बंगळूर येथील अबकारी खात्याच्या अधिकाऱ्यांना मिळाली होती. त्यानुसार अधिकाऱ्यांनी संशयितांच्या घरावर धाड घातली असता, परशा गावकर यांच्या तळमजल्यावर गोवा बनावटीचे ३२२ बॉक्स तर चंद्रकांत यांच्या घरातील तळमजल्यात ७० बॉक्स आढळून आले. अबकारी अधिकाऱ्यांनी या दारू बॉक्ससह चंद्रकांतची कार जप्त केली. याची अंदाजे किंमत २० लाख असल्याची माहिती अधिकाऱ्यांनी दिली. बंगळूर येथील अबकारी निरीक्षक रवीकुमार, उपनिरीक्षक अशोक एच. जे., उपनिरीक्षक पी. प्रकाश, राजू संतोष, वाहनचालक मल्लेश आदींनी ही कारवाई केली.

गिरगावमधील महिलेचा मृतदेह आढळला

निपाणी : गिरगाव (ता. चिक्कोडी) येथील बेपत्ता महिलेचा मृतदेह मंगळवारी (ता. २०) गिरगाव माळावर आढळून आला. राजश्री इराप्पा कांबळे (वय ३८, रा. गिरगाव) असे मृत महिलेचे नाव आहे. घटनेची नोंद खडकलाट पोलिस स्थानकात झाली आहे. १३ नोव्हेंबरला राजश्री या बेपत्ता झाल्या होत्या. त्याबद्दलची फिर्याद जयश्री अनिल मधाळे (रा. सिदनाळ) यांनी दिली होती. शोध घेऊनही राजश्री यांचा शोध लागला नव्हता. मंगळवारी (ता. २०) गिरगाव माळावरील चरीत राजश्री यांचा मृतदेह आढळून आला. राजश्री यांचा नैसर्गिक मृत्यू झाल्याची नोंद पोलिसात झाली आहे. याप्रकरणी पोलिस उपनिरीक्षक श्री सुब्बापूर यांच्या मार्गदर्शनाखाली सहाय्यक पोलिस उपनिरीक्षक ए. एस. काळगे, एस. एन. बडोदे, ए. बी. पांडव तपास करीत आहेत.

'सरस्वती'ची दिवाळी अंक योजना

बेळगाव : शहापूरमधील सरस्वती वाचनालयातर्फे वाचकांसाठी दिवाळी अंक योजना राबविण्यात येणार आहे. या योजनेत सभासदांना २०० रुपये भरून दिवाळी अंक वाचनासाठी घेता येणार आहेत. बिगरसभासदांना २५० रुपये भरून अंक मिळवता येतील. विविध विषयांवरील दिवाळी अंक उपलब्ध आहेत. लोकांनी याचा लाभ घेण्याचे आवाहन वाचनालयातर्फे केले आहे.

गानस्मृती संगीत कार्यक्रम शनिवारी

बेळगाव : गानगंधर्व पंडित अर्जुनसा नाकोड राष्ट्रीय स्मृती ट्रस्टतर्फे शनिवारी (ता. २४) 'गानस्मृती' हा संगीत कार्यक्रम आयोजित केला आहे. हुबळीतील न्यू कॉटन मार्केट सांस्कृतिक भवनात सकाळी ९ ते १ व सायंकाळी ५ वाजता हा कार्यक्रम होणार आहे. यामध्ये पं. रघुनाथ नाकोड, विश्वनाथ नाकोड, डॉ. रवीकिरण नाकोड, रंजनकुमार बेरा व गुरुप्रसाद हेगडे सहभागी होणार आहेत.

विद्यार्थ्यांच्या चित्रांचे शनिवारपासून प्रदर्शन

बेळगाव : सदाशिवनगरातील क्रिएशन्स ऑफफाईन आर्टसच्या विद्यार्थ्यांनी साकारलेल्या चित्रांचे प्रदर्शन शनिवारी (ता. २४) व रविवारी (ता. २५) भरविण्यात आले आहे. किर्लोस्कर मार्गावरील वाङ्मय चर्चा मंडळाच्या सभागृहात सकाळी ११ ते रात्री ८ या वेळेत हे प्रदर्शन सर्वांसाठी खुले राहणार आहे. शनिवारी (ता. २४) सांबरा विमानतळाचे संचालक राजेशकुमार मौर्य यांच्या हस्ते उद्घाटन होईल. या प्रदर्शनाचा लाभ घ्यावा.

कारभारामुळे उत्पन्न बुडाले आहे.

होर्डिंगच्या कर वसुलीचा ठेका देण्यासाठी झालेल्या ई-लिलावाला प्रतिसाद मिळाला नाही. पुन्हा लिलाव घेऊन ठेकेदार नेमण्यासाठी तीन महिने प्रतीक्षा करावी लागणार आहे. मेडियन्स, गँट्रीज व कँटिलियरसाठीही अजून ठेकेदार मिळालेला नाही. नवा ठेकेदार नियुक्त होईपर्यंत आधीच्या ठेकेदाराला मुदतवाढ दिली जाते किंवा ठेक्याची मुदत संपण्याआधीच निविदा काढून नवा ठेकेदार शोधावा लागतो. पण, महापालिकेने यापैकी काहीच केलेले नाही.

बेळगाव : ठेकेदार नियुक्तीअभावी झाकून ठेवलेले होर्डिंग.

महापालिकेच्या जागेतील ४८ तर खासगी जागेतील १३२ होर्डिंगच्या माध्यमातून सर्वाधिक जाहिरात कर मिळतो. फेब्रुवारी २०१७ मध्ये तीन वर्षांसाठी जाहिरात कर वसुलीचा ठेका दिला होता. पुढील प्रत्येक वर्षी निविदा रकमेत १० टक्के वाढीची अट होती. पण, ठेकेदाराने जीएसटी न भरल्याने महापालिकेने ठेका रद्द केला. जीएसटीची रक्कम भरण्याची तयारीही ठेकेदाराने दाखवली होती. पण, मुदत ... कारण दाखवून महापालिकेने अच... होर्डिंग हटविले. प्रत्यक्षात मुदत संपलेली नाही. त्यानंतर तातडीने काढून ठेकेदार नियुक्तीचा ... झाला. पण त्यालाही यश मिळा... त्यामुळे, दसरा व दिवाळीच्या ... शहरात होर्डिंग लागले नाहीत. य... अर्थ स्थायी समिती किंवा महाप... पाठपुरावा होणे आवश्यक हो... त्यांनीही दुर्लक्ष केले आहे.

स्क्रॅप खरेदीदाराची अनामत महापालिकेकडून जप्त

बेळगाव, ता. २१ : महापालिकेच्या स्क्रॅपची खरेदी केलेल्या ठेकेदाराची २५ हजार रुपयांची अनामत रक्कम जप्त करण्यात आली. दोनवेळा लेखी सूचना देऊनही स्क्रॅप न नेल्याने महापालिकेने हा निर्णय घेतला आहे. आता स्क्रॅप विक्रीसाठी नव्याने लिलाव प्रक्रिया राबविण्यात येईल.

कलामंदिर परिसरात जुनी वाहने, हातगाड्या व अन्य स्क्रॅपची विक्री करण्यासाठी लिलाव आयोजित केला होता. त्यात एकाने सर्वाधिक ७ लाख २० हजार रुपयांची बोली लावून स्क्रॅप खरेदी केले होते. लिलावाआधी २५ हजार रुपये अनामत भरली होती. लिलाव पूर्ण झाल्यानंतर ७ लाख २० हजार रुपये भरून स्क्रॅप नेण्याची सूचना केली होती. पण, त्याकडे दुर्लक्ष केल्याने अनामत जप्त केली आहे.

महापालिकेची जुनी वाहने कलामंदिर परिसरात ठेवली आहेत. त्या वाहनांची विक्री करण्यासाठी महापालिकेने प्रादेशिक परिवहन विभागाकडून परवानगी मिळवली होती. निर्मलनगर योजनेतून महापालिकेने खरेदी केलेल्या कचरावाहू गाड्या व अन्य स्क्रॅपही होते. त्याची विक्रीसाठी आयोजित लिलावाला चांगला प्रतिसादही मिळाला. पण स्क्रॅप खरेदी करणाऱ्यांकडूनच प्रतिसाद मिळाला नाही. त्यामुळे, गेली दोन वर्षे प्रयत्न करूनही महापालिकेची जुनी वाहने व स्क्रॅप तसेच पडून आहे. त्या माध्यमातून महापालिकेला उत्पन्न मिळेल. पण, आता त्याला थोडा विलंब लागणार आहे.

हरभरा, गहू, जोंधळ्या...

रब्बी हंगामासाठी योजना; विभाग, ग्र...

सकाळ वृत्तसेवा

बेळगाव, ता. २१ : बेळगाव तालुक्यात २०१८-१९ वर्षासाठी रब्बी हंगामाकरिता शेतकरी सुरक्षा प्रधानमंत्री पीक विमा योजना लागू केली आहे. जिल्ह्यातील तालुकावार प्रमुख पिकांची यादी विभाग आणि ग्रामपंचायत पातळीवर जारी करण्यात आली आहे. बेळगाव, हिरेबागेवाडी आणि काकती विभागासाठी पाण्यावर घेतल्या जाणाऱ्या हरभरा आणि गहू, तर उचगाव विभागात हरभरा पिकाचा विमा योजनेत समावेश करण्यात आला आहे.

शासनाने ग्रामपंचायत स्तरावरही विमा योजनेसाठी जोंधळा पिकांचा समावेश केला आहे.

विमा हप्ता आणि रक्कमेचा ...

पीक	विमा हप्ता ...
जोंधळा (पाण्यावरील)	४८...
गहू (पाण्यावरील)	४३...
जोंधळा (पाण्यावरील)	५१...

देमूर, घामणे एस., बेळगाव (महापालिका हद्द), येळ्ळूर, पिरनवाडी, हिरेबागेवाडी विभागातील के. के. कोप्प, मुळेभावी, सांबरा, अरळीकट्टी, हलगा, बाळेकुंद्री खुर्द, बाळेकुंद्री बुद्रुक, मुतगा, निलजी, मास्तमर्डी, तारिहाळ, बस्तवाड, भेंडिगेरी, करडीगुद्दी, बडाल अंकलगी,

शहरात ईद-ए-मिलादनिमित्त मिरवणूक

बेळगाव, ता. २१ : शहर व परिसरात बुधवारी (ता. २१) ईद-ए-मिलाद सण उत्साहात साजरा झाला. फोर्ट रोड येथील मशिदीपासून निघालेल्या मिरवणुकीत हजारो मुस्लिम बांधवांचा सहभाग होता.

मोहम्मद पैगंबर यांच्या जन्मदिनी मुस्लिमबांधव ईद साजरी करतात. यानिमित्त शहरातील काही गल्ल्यांमध्ये आकर्षक विद्युतरोषणाई केली होती. आज सकाळी अकराच्या सुमारास फोर्ट रोड येथून मिरवणुकीस प्रारंभ झाला. त्यानंतर सीबीटी, आरटीओ सर्कल, कोर्ट रोड, चन्नम्मा सर्कल, कॉलेज रोड, धर्मवीर संभाजी चौक, कॅम्प रोडमार्गे आसदखान दर्गा येथे आल्यानंतर मिरवणुकीची सांगता झाली. मिरवणुकीच्या मार्गावर ठिकठिकाणी सरबत व थंड पाण्याचे वाटप करण्यात येत होते. शहापूर, वडगाव व खासबाग भागातील मुस्लिम बांधव नाथ पै चौक, एसपीएम रोडमार्गे मुख्य मिरवणुकीत सहभागी झाले. मिरवणूक मार्गावर पोलिसांनी चोख बंदोबस्त ठेवला होता. माजी आमदार फिरोज सेठ, राजू शेठ यांच्यासह मुस्लिम बांधव मिरवणुकीत सहभागी झाले होते.

बेळगाव : मिरवणुकीत सहभागी मुस्लिमबांधव.

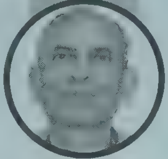
'भाषिक' अल्पसंख्याक ...

जिल्हा पंचायतीची सर्वसाधारण सभा ...

किस्सा आधारवडांचा...

एकेकाळी मी खूप दिवस निलगिरीलगतच्या बंडीपुराच्या अभयारण्यात निसर्गनिरीक्षणात घालवले. अभयारण्यात तीन माळीव हत्तीणी होत्या. रात्री त्यांना गळ्यात घंटा बांधून रानात चरायला सोडायचे, तिथेच त्यांना वन्य प्रियकर भेटायचे, पिल्ले व्हायची. पहाटे घंटानादाचा कानोसा घेत माहूत त्यांना हुडकून तळावर परत आणायचे. मी खूपदा त्यांच्याबरोबर प्रभातफेरीला जायचो. एकदा माहूत मला म्हणाले: "या रानात भुईउंबर, नांद्रुक, पाईर, दान्तिरा अशी वड-पिंपळ-उंबरांच्या गोतावळ्यातली झाडे आहेत. हत्तींना यांचा पाला भावतो, आम्ही तो त्यांना खायला घालतो. हे बरोबर नाही. अहो, इतर झाडा-झुडपांना फळे नसतात, अशा दिवसांतसुद्धा त्यांना फळे धरतात. या फळांच्या आधारावर तऱ्हतऱ्हेचे किडे, पाखरं, माकडं, खारी, वटवाघळं तग धरून राहतात. आमच्या तोडीमुळे ही फळं कमी होतात. आता प्राण्यांसाठी राखून ठेवलेल्या जंगलात त्यांचा हा मेवा कमी करणं ठीक नाही.' मी म्हटलं, "हो, अगदी खरं.' मग तीन वर्षांनी टर्बोर्ग नावाच्या शास्त्रज्ञाने खूप गाजलेला शोधनिबंध प्रसिद्ध केला, अन् हा संवाद मला अचानक आठवला. निबंधाचे शीर्षक होते, "कळीची संसाधने'. त्याने अमेझॉनच्या जंगलातल्या वड-पिंपळ कुळातल्या वृक्षांबद्दल म्हटले की या जाती तर जीवसृष्टीच्या आधारवड आहेत. कारण या वर्षभर फळणाऱ्या जातींच्या फळांवरच काही ऋतूंमध्ये अनेक जीवजाती अवलंबून असतात. टर्बोर्गने शास्त्रीय जगताच्या नजरेस आणून दिलेले हे शहाणपण बंडीपुराच्या माहुतांना उमगले होते. एवढेच नव्हे, तर पूर्वीपासून ते आशिया, आफ्रिका, मेलानेशिया अशा विस्तृत प्रदेशाच्या लोकपरंपरांचा भाग असणार. कारण इथे सर्वत्र वड-पिंपळांच्या गणगोतातल्या वृक्षांना पवित्र मानून संरक्षण दिले आहे. भगवान गौतम बुद्धांनाही एका पिंपळाखालीच ज्ञानप्राप्ती झाली.

भाष्य

माधव गाडगीळ

निसर्गप्रेमी शास्त्रज्ञ

काळजीपूर्वक अभ्यास करण्यासाठी आवश्यक अशी शिस्त आणि श्रम बाजूला सारून, शासकीय चाकोरीबाहेरच्या ज्ञानाला डावलून, काहीतरी अधिकारवाणीने ठणकावून द्यायचे ही सरकारची रीत आहे. विज्ञानाधिष्ठित विकासाच्या मार्गावर आगेकूच करायची असेल तर ही चाल बदलावी लागेल.

विवेकवादाचे, वैज्ञानिक विचारसरणीचे आदिम प्रणेते बुद्ध ठासून सांगतात, की त्यांना ज्ञान प्राप्त झाले ते दैवी साक्षात्कारातून नाही, तर जमिनीवरच्या प्रत्यक्ष अनुभवातून. बुद्धांच्या ज्ञानप्राप्तीच्या वेळच्या मूर्ती भूमीस्पर्शमुद्रेत आहेत; त्यांच्यात ते आपल्या बोटांनी भूमीच ज्ञानाचा स्रोत आहे हे दर्शवतात. आधुनिक विज्ञानाप्रमाणेच बुद्ध अधिकारवाणी नाकारतात आणि सांगतात : केवळ मी, किंवा शिक्षकांनी, ज्येष्ठांनी सांगितले आहे, जुनी परंपरा आहे म्हणून कशावरही विश्वास ठेवू नका. काळजीपूर्वक निरीक्षणांतून आणि विश्लेषणातून तुमच्या बुद्धीला जे पटते आणि जे सर्वहितकारक वाटते तेच स्वीकारा. जमिनीवरचे प्रत्यक्ष निरीक्षण हाच ज्ञानाचा खराखुरा स्रोत हे बुद्धांचे प्रतिपादन सर्व ज्ञानपरंपरांनी स्वीकारले नाही. आयुर्वेद मानतो की आयुर्वेदाचे परिपूर्ण ज्ञान अश्विनीकुमारांकडून ऋषींकडे आणि मग सर्वसामान्य मानवांपर्यंत पोचले आहे. युरोपातही शतकानुशतके बायबल हाच परिपूर्ण ज्ञानाचा स्रोत मानला होता. अशा अधिकारवाणीवर भिस्त ठेवणाऱ्या चौकटीत ज्ञानाचा विकास होऊ शकत नव्हता. मध्ययुगीन युरोपात याला छेद देऊन बायबलची अधिकारवाणी नाकारत प्रत्यक्ष अनुभवाच्या आधारे ज्ञानवृद्धी सुरू झाली आणि त्याबरोबरच विज्ञानाची घोडदौड सुरू झाली. या विज्ञानाच्या बळावर युरोपीयांनी सगळ्या जगावर

भगवान गौतम बुद्धांची भूमीस्पर्शमुद्रा जमिनीवरच्या अनुभवांतून आपल्याला ज्ञानप्राप्ती झाली हे दर्शविते.

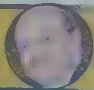
कुरघोडी केली. विज्ञानाला नानाविध पैलू आहेत. भौतिकविज्ञान, रसायनशास्त्र साध्या-सोप्या घटनांचा अभ्यास करते. त्यांचे ज्ञान काटेकोर प्रयोगांतून पडताळता येते, म्हणून ते झपाट्याने वाढत गेले. प्रयोगशाळेत बंदिस्त करता येत नाहीत अशा गुंतागुंतीच्या घटनांचा परिसरशास्त्र अभ्यास करते, त्यामुळे या विषयाचे शास्त्रोक्त ज्ञान तुलनेने अप्रगत आहे; उलट जमिनीत ज्यांची पाळे-मुळे रोवलेली आहेत अशा बंडीपुराच्या माहुतांसारख्या लोकांपाशी या विषयाचे भरपूर अनुभवजन्य ज्ञान आहे.

जग जिंकल्यावर युरोपीय इतर लोकांपाशी काहीही अर्थपूर्ण ज्ञान नाही असे दावे करू लागले. त्यांनी प्रस्थापित केलेल्या भारतीय वनविभागाने हीच भूमिका स्वीकारली आणि "लोकांचे ज्ञान, त्यांच्या पद्धती फालतू आहेत. आम्ही सांगतो तेच शास्त्रोक्त आहे' असा आग्रह धरला. परंतु, वनविभागाने केव्हाही काळजीपूर्वक वैज्ञानिक संशोधनाचा प्रयत्न केलेला नाही. ते जे सांगतात त्याला वास्तवाचा बळकट आधार नाही; त्यांचे बहुतांश प्रतिपादन बिनबुडाची अधिकारवाणी आहे. मला हे शिकवले बुरुडांनी. 1958 मध्ये कारवार जिल्ह्यातला बांबू कायमचा पुरेल अशा आश्वासनाच्या आधारावर दांडेलीच्या कागदगिरणीने उत्पादनाला सुरवात केली, पण प्रत्यक्षात 1973पर्यंत हा बांबू संपत आला होता. यातून बांबूवर पोट भरणाऱ्या हजारो कुटुंबांवर आकाश कोसळले होते. त्यांनी कर्नाटकाच्या अर्थमंत्र्यांना घेराव घातला आणि त्यातून मला या बांबूच्या व्यवस्थापनाचा अभ्यास करायला सांगण्यात आले. मी वनाधिकाऱ्यांशी, कागद गिरणीच्या व्यवस्थापकांशी चर्चा केली. सर्वांनी सांगितले की बांबू झपाट्याने कमी झाला आहे हे नक्की, पण त्याचे कारण आहे ग्रामवासीयांचे बांबू तोडणे आणि गायी-म्हशी चारणे. हे पडताळून पाहणे हे आमच्या अभ्यासाचे प्रमुख उद्दिष्ट होते. बांबूचे कोंब जसे वाढतात तशा बांबूंना आडव्या, काटेरी फांद्या फुटतात; बुंध्याजवळ त्यांचे जाळे बनते. गिरणीला प्रत्येक बेटातून जास्तीत जास्त बांबू हवा होता; हे काटेरी आवरण त्यांना अडचणीचे होते. शिवाय या गुंतागुंतीने नव्या बांबूंची नीट वाढ होत नाही, असे ते काहीही अभ्यास न करता ठासून सांगत होते. तेव्हा गिरणीचे मजूर मुद्दाम हे आवरण साफ करायचे. उलट गावकरी काटेरी आवरण शाबूत ठेवून गुडघ्याच्या उंचीवरच बांबू तोडायचे. लोकांना माहीत होते, की या काटेरी आवरणामुळे नवे कोंब सुरक्षित राहतात. नाही तर सायाळ, वानरे, रानडुक्करं, गायी-म्हशी ती फस्त करतात. कागद गिरणीच्या हस्तक्षेपामुळे हेच होत होते. बांबूच्या बेटांत उगवलेले नवे कोंब खाल्ले जाऊन बेटांची वाढ खुंटत होती. मग काही वर्षांत ही बेटे वाळून जायची. उलट जिथे गावकरी आपल्या पद्धतीने बांबू वापरत होते, तिथे बांबू सुस्थितीत होता. या उप्पर कागद गिरणीचे कामगार बांबू अंदाधुंद तोडून तो नासत होते हे वेगळेच. पाच वर्षे केलेल्या आमच्या अभ्यासाचा स्पष्ट निष्कर्ष निघाला की गावकरी नाहीत, गिरणीचाच गैरवापर बांबूच्या विध्वंसाला जबाबदार होता.

एवंच, विज्ञानाच्या अग्निपरीक्षेत पारखल्यावर लोकांचे ज्ञानच बावनकशी सोने ठरले होते. आमच्या अभ्यासाला मार्गदर्शन करण्यात कागद गिरणीच्या, तसेच वन विभागाच्या वरिष्ठ अधिकाऱ्यांचा सहभाग होता. आमचा अहवाल अधिकृतपणे मान्य करण्यात आला. आम्ही अभ्यासासाठी निरनिराळ्या ठिकाणी कुंपणे आणि इतर निर्बंध घालून निरीक्षणे सुरू केली होती. ही प्रायोगिक निरीक्षणे आम्ही वनविभागाच्या हाती सुपूर्त केली आणि ती चालू ठेवून अधिक माहिती गोळा करण्यात येईल असे वनविभागाने आश्वासन दिले. परंतु, प्रत्यक्षात ती निरीक्षणे लागलीच बंद पडली आणि आमच्या अभ्यासाचे निष्कर्ष वापरून त्यांच्या व्यवस्थापन पद्धतीत काहीही सुधारणा केली गेली नाही. उघड आहे की नैसर्गिक संसाधनांच्या व्यवस्थापनाच्या आजच्या शासकीय प्रणालीमध्ये मूलभूत सुधारणा करणे अत्यावश्यक आहे. अलीकडेच सामूहिक वनव्यवस्थापनाचे अधिकार मिळाल्यापासून लोकांना आपल्या जमिनीवरच्या ज्ञानाला पद्धतशीर निरीक्षणातून विकसित केलेल्या सच्च्या वैज्ञानिक ज्ञानाची जोड देत निसर्गसंपत्तीची जोपासना करण्याची सुसंधी उपलब्ध झाली आहे. यातून काहीतरी नवे आणि चांगले घडेल अशी जबरदस्त आशा आहे.

(स)

ಬೆರಗಿನ ಬೆಳಕು

ಡಾ.ಗುರುರಾಜ ಕರಜಗಿ

ಆತ್ಮಸಖಿ

ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತ ವಾರಾಣಸಿಯಲ್ಲಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬೋಧಿಸತ್ವ ಬಾರೀ ಶ್ರೀಮಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನಿಗೊಬ್ಬ ಬಾಲ್ಯದ ಮಿತ್ರ, ಅವನ ಹೆಸರು ಕಾಲಕಣ್ಣಿ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಗುರುವಿನ ಬಳಿ ಕಲಿತಿದ್ದವರು. ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ವ್ಯವಹಾರ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬೀದಿಗೇ ಬಂದುಬಿಟ್ಟ. ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಬೋಧಿಸತ್ವನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಆತ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಮರೆಯದೆ, ಅವನನ್ನು, ಅವನ ಪರಿವಾರವನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಲಹಿದ. ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯೂ ಬೋಧಿಸತ್ವನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದ. ಬೋಧಿಸತ್ವ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾತು ಮಾತಿಗೊಮ್ಮೆ ಕಾಲಕಣ್ಣಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡು. ಹಾಗೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಇದು ಬೋಧಿಸತ್ವನ ಶ್ರೀಮಂತ ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತನಾದ ಬೋಧಿಸತ್ವ ದರಿದ್ರನೂ, ಕುರೂಪಿಯೂ ಆದ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯನ್ನು ತುಂಬ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಪೋಷಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಅವರು ಬೋಧಿಸತ್ವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು, 'ಈ ದರಿದ್ರ ಮನುಷ್ಯ ನಿನ್ನ ದರ್ಜೆಗೆ ಸಮನಾದವನಲ್ಲ. ನೀನು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣವೂ ಕಾಲಕಣ್ಣಿ, ಕಾಲಕಣ್ಣಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಯಕ್ಷರೂ ಓಡಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ'. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬೋಧಿಸತ್ವ, 'ಕಾಲಕಣ್ಣಿ ಎಂಬುದು ವ್ಯವಹಾರದ ಹೆಸರು, ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇರುವವರು ಹೆಸರಿನ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ನೀಡಬಾರದು. ಅವನ ರೂಪವೂ ಅಪ್ರಸ್ತುತ. ಅದು ಅವನು ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲ. ಆತ ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯಸ್ನೇಹಿತ, ಅವನ ಗುಣ ಅಪರಂಜಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಬಿಡಲಾರೆ' ಎಂದ.

ಒಂದು ಬಾರಿ ಬೋಧಿಸತ್ವ ತನ್ನ ಭೋಗ-ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಲಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಆತ ಹೊರಟು ಹೋದ. ಯಜಮಾನ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಸರಿಯಾದ ಸಮಯ ಲೂಟಿ ಮಾಡಲೆಂದು ಕಳ್ಳರು ತರತರಹದ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮನೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರೆದರು. ಸದಾ ಜಾಗ್ರತನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ಕಾಲಕಣ್ಣಿ ಕಳ್ಳರು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಅರಿತ. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದವರೇ ಇಬ್ಬರು. ಆದರೆ ಈತ ನೂರಾರು ಜನರು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, 'ನೀವು ಐಳಿ, ನೀವು ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಈ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ. ನೀವು ಹತ್ತು ಜನ ಹಿಂಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ' ಎಂದು ಕೂಗಾಡುತ್ತ, ಬೊಬ್ಬಿರಿಯುತ್ತ ಇರುವ ಇಬ್ಬರಿಂದ ಶಂಖ ಊದಿಸಿ, ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸಿ, ತಾನೂ ತಮ್ಮಟೆ ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದ. ಈ ಪರಿಯ ಗಲಾಟೆ ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದಾಗ ಕಳ್ಳರು ತಮಗೇ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಹಾಗೂ ಪರಿವಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಸಾಕಿ ಓಡಿಹೋದರು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯಂಥ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಸ್ನೇಹಿತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠಿಯ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲ ಸೂರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಮರಳಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಹೊಗಳಿದರು. ಆಗ ಶ್ರೇಷ್ಠಿ ಹೇಳಿದ, 'ಇಂತಹ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ನೀವೆಲ್ಲ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಿರಿ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಾನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಹೆಸರು ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಹೃದಯ ಬೇಕು'".

ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದ, 'ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಮಿತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಹನ್ನೆರಡು ದಿನವಿದ್ದರೆ ಸಹಾಯಕನಾಗುತ್ತಾನೆ, ತಿಂಗಳು ಜೊತೆಗಿದ್ದರೆ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವಿದ್ದರೆ ನನ್ನಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆತ್ಮಸಖನಾದವನನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಬಿಡಬಾರದು'.

ವಿಶ್ವದ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಲೋಕಾರ್ಪಣೆಗೊಳಿಸಿದ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ

ಏಕತಾ ಮೂರ್ತಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ

ಕೆವಡಿಯಾ / ಗುಜರಾತ್ (ಪಿಟಿಐ): ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಅವರ 182 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದ ಏಕತೆಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಬುಧವಾರ ಲೋಕಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಗುಜರಾತಿನ ನರ್ಮದಾ ಸರೋವರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿಮೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವ ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲ್ ಅವರ ಮೂರ್ತಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಧೈರ್ಯ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಿದೆ' ಎಂದು ಮೋದಿ ಹೇಳಿದರು.

ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪಟೇಲ್ ಅವರ ಪ್ರತಿಮೆ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದಾಗ ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲವರು ಮೂದಲಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ಅವರು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರು.

ದೇಶದ ತಾಕತ್ತಿನ ಪ್ರತೀಕ: ಭಾರತದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಈ ಏಕತೆಯ ಮೂರ್ತಿಯು ದೇಶದ ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳೇನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಒಂದು ಭಾರತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾರತ' ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದರು.

'ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಡಿಎ ಸರ್ಕಾರವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೇನಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರ ಅನೇಕ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಈ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೆಲವರು ರಾಜಕೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ಗುಜರಾತ್ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಅವರ ಮೂರ್ತಿ

ಅರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಂದ ಸೂಕ್ತ ಗೌರವ: 55 ನಿಮಿಷಗಳ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲ್ ಅವರ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದ ಮೋದಿ, ಅಖಂಡ ಭಾರತದ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ದುಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೊನೆಗೂ ಸೂಕ್ತ ಗೌರವ ಸಂದಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಭಾರತೀಯರ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ್ದೇವೆ ಎಂದರು.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಪಟೇಲ್ ಅವರು ಭಾರತದ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಿಸದಿದ್ದರೆ, ಜುನಾಗಡದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ನೋಡಲು, ಶಿವಭಕ್ತರು ಸೋಮನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು, ಹೈದರಾಬಾದ್‌ನ ಚಾರ್‌ಮಿನಾರ್ ವೀಕ್ಷಿಸಲು ವೀಸಾ ಪಡೆಯಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಇರುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದರು.

ಭಾರತವನ್ನು ತುಂಡು, ತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುವ ಷಡ್ಯಂತ್ರವನ್ನು ಉಕ್ಕಿನ ಮನುಷ್ಯ ವಿಫಲಗೊಳಿಸಿದರು. ಪಟೇಲ್ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಜಾಣ್ಮೆ, ಮುತ್ಸದ್ದಿತನ ಮತ್ತು ಶಿವಾಜಿಯ ಶೌರ್ಯ ಮೇಳೈಸಿದ್ದವು ಎಂದು ಮೋದಿ ಶ್ಲಾಘಿಸಿದರು.

'ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ನಿಷೇಧ ಆದೇಶ ಮುದ್ರಿಸಿ'

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಸಂಘವನ್ನು (ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್) ನಿಷೇಧಿಸಿ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಬಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದ ಆದೇಶವನ್ನು ಏಕತೆಯ ಮೂರ್ತಿಯ ತಳದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷವು ಪ್ರಧಾನಿಯನ್ನು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದೆ.

'ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಪ್ರತಿಮೆ ಏಕಿಲ್ಲ': ತಿರುವನಂತಪುರ/ಹೈದರಾಬಾದ್: ಬಿಜೆಪಿ ಏಕೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿವೆ.

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ ಅವರ ಅಹಿಂಸೆ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ನಾಯಕ ಶಶಿ ತರೂರ್ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿಜೆಪಿ, ಸಂಘ ಕ್ಷಮೆ ಕೋರಲಿ: 'ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ದಲಿತ ನಾಯಕರ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಹರಿಹಾಯ್ದಿದ್ದ ಬಿಜೆಪಿ ಮತ್ತು ಸಂಘ ಪರಿವಾರದವರು ಈಗ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಬಿಎಸ್‌ಪಿ ನಾಯಕಿ ಮಾಯಾವತಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಏಕತೆ ಮೂರ್ತಿ ಅಡಿ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಭೆ: ಪೊಲೀಸ್ ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲ್ ಏಕತೆಯ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿ ದಿನ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಪ್ರವಾಸಿಗರು?: ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲ್ ಏಕತೆಯ ಮೂರ್ತಿ ದೇಶದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಲಿದೆ ಎಂದು ಗುಜರಾತ್ ಸರ್ಕಾರ ಆಶಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದೆ.

ಮೋದಿ ವಿರುದ್ಧ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆ: ಏಕತೆಯ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ವಿರೋಧಿಸಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಐವರು ಬುಡಕಟ್ಟು ನಾಯಕರನ್ನು ಪೊಲೀಸರು ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೂವಿನ ಮಳೆ: ಭಾರತೀಯ ವಾಯುಪಡೆಯ ವಿಮಾನ ಮತ್ತು ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್‌ಗಳು ಏಕತೆಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೂವಿನ ಮಳೆಗರೆದವು. ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವರ್ಣ ಧ್ವಜವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದವು.

ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಒ.ಪಿ. ಕೊಹ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ವಿಜಯ್ ರೂಪಾನಿ, ಬಿಜೆಪಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಅಮಿತ್ ಶಾ ಮತ್ತು ಪಟೇಲ್ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಶಬರಿಮಲೆ: ತೀರ್ಪು ಜಾರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ರಾಜ್ಯಗಳ ನೆರವು ಕೋರಿಕೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ತಿರುವನಂತಪುರ: ಕೇರಳದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಶಬರಿಮಲೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಅವಕಾಶ

ತುರ್ತು ವಿಚಾರಣೆ ಇಲ್ಲ

ನವದೆಹಲಿ: ಶಬರಿಮಲೆ ತೀರ್ಪಿನ ವಿರುದ್ಧ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿರುವ ಮರುಪರಿಶೀಲನೆ ಅರ್ಜಿ ವಿಚಾರಣೆಯ ನಿಗದಿತ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ 13ರಂದು ಅರ್ಜಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗೆ

16 ನಿವೃತ್ತ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷೆ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶದ ಮೀರತ್‌ನ ಹಾಶಿಂಪುರದಲ್ಲಿ 1987ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 42 ಜನರ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 16 ನಿವೃತ್ತ ಪೊಲೀಸರಿಗೆ ದೆಹಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್

ನಕ್ಸಲ್ ದಾಳಿ ವೇಳೆ ಬದುಕುಳಿದ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್

ದಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡಿದ್ದ ಅರಾನ್‌ಪುರ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯ ಸಹಾಯಕ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೆಬಲ್ ರಾಕೇಶ್ ಕೌಶಲ್ ಬುಧವಾರ ಮೃತಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಮೃತರ ಸಂಖ್ಯೆ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೇರಿದೆ.

ಸಾವಿನ ಭೀತಿಯಲ್ಲೂ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸಂದೇಶ

ಕವಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ...

62ನೇ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ'ಗೆ ಬರೆದ ಈ ವಿಶೇಷ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಹರಿವಿನ ಜಾಡನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆ ಎ.ಆರ್.ವಾಸವಿ

ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಈಗ 62 ವಸಂತಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಕವಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದು, ಅದರ ಮುಂದೆ ಎರಡು ಆಯ್ಕೆಗಳಿವೆ. ಒಂದು, ಫ್ಯಾಸಿಸ್ಟ್, ಧಾರ್ಮಿಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವುದು. ಮತ್ತೊಂದು ತನ್ನ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವದ ಜತೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಇತ್ತೀಚಿನ ವಿಧಾನಸಭೆ ಚುನಾವಣೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಫಲಿತಾಂಶ ಸದ್ಯದ ಆರ್ಥಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಹರಿವು ಮತ್ತು ಮಿಶ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯ ನರ್ತನ, ಜಾತಿಗಳ ಮೇಲಾಟ, ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಅಗ್ಗದ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅಬ್ಬರ, ಪರಿಸರ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತ ಉಡಾಫೆ, ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವದ ಪ್ರಾಂತ್ಯವೊಂದರ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಶಾಸಕರೇ ಪರಮ ಸಿರಿವಂತರು ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯೊಂದು ಹೊರಹಾಕಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಅಚ್ಚರಿ ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಾನಾತರಹದ ಉದ್ದಿಮೆ, ಸಂಸ್ಥೆ, ಭೂಮಿ ಇವೆಲ್ಲಾ ಈ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೇರಿಸಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಗಳು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿ ಅವರ ಅಗಾಧ ಸಂಪತ್ತಿನ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದೆಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ನಾಗರಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯೇನಲ್ಲ! ಕಾಂಕ್ರೀಟು ಹಾಕುವುದು, ರಸ್ತೆ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಮೆಟ್ರೊ ಮಾರ್ಗ, ವೈಟ್ ಟಾಪಿಂಗ್, ಎತ್ತರಿಸಿದ ಹೆದ್ದಾರಿ, ಅಣೆಕಟ್ಟು, ಗಣಿಗಾರಿಕೆ – ಇಂತಹ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರಿಗೆ ಕಿಕ್ ಬ್ಯಾಕ್‌ನ ಮೂಲಗಳು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಯೋಜನಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆ ಗೈರು ಹಾಜರಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದು, ಸಾಲಮನ್ನಾ ಒಂದೇ ಜನಪ್ರಿಯ ಘೋಷಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ಲಾಭ ದೊಡ್ಡ ರೈತರಿಗಷ್ಟೆ ಎಂಬುದು ವಾಸ್ತವ. ಭೂಮಿ, ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಗಮನ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಆಗಿರುವ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ಕೃಷಿಲೋಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿವೆ.

ಶುಷ್ಕ ಮತ್ತು ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರ ವಲಸೆ, ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತಿತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅಗ್ಗದ ಕೂಲಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರ ಬದುಕು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಅನಕ್ಷರತೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಖಾಸಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಯತ್ನವು ಖಾಸಗಿ ಆರೋಗ್ಯೋದ್ಯಮಿಗಳ ಒತ್ತಡದಿಂದಾಗಿ ...ೊಂಡಿದೆ.

ಬಂಡವಾಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕಾರ್ಮಿಕ ಕಾಯಿದೆ ಉಲ್ಲಂಘನೆ, ಅಪದ್ಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕನ್ನಡತನದ ವಾದಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ತಮ್ಮದೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅದೀಗ ನಗರೀಕರಣವೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನಿಯಂತ್ರಣವಿಲ್ಲದ, ಕಾಳಧನದಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ರಿಯಲ್ ಎಸ್ಟೇಟ್ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಈ ನಗರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಪರಿಸರ ಕುಸಿತಗಳೆಲ್ಲ ಇದರ ಭಾಗವೇ.

ಪರಿಸರ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ರಾಜ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನೀತಿಗಳ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತೀ ಹಳ್ಳಿಗೂ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನದಿಗಳಿಗೆ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತಿದೆ; ಇಲ್ಲಾ ಕಾಲುವೆ ಹೆಸರಿನ ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು (ಕೆರೆ, ಕುಂಟೆ, ಕಾಡು, ಗೋಮಾಳ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ) ಹೊಸಕಿ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಬೃಹತ್ ತಾಂತ್ರಿಕ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗದ ವೈಫಲ್ಯದ ಫಲವೇ ಕೊಡಗಿನ ಪರಿಸರ ದುರಂತ. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಕುರಿತಂತೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೊಂದು ಕ್ರಿಯಾಯೋಜನೆ ಇದ್ದರೂ ಅದ್ಯಾವುದೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ಪರಿಸರ ನಾಶದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸಲಿದೆ. ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆವರಿಸಿವೆ. ಧಾನ್ಯದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬೂಟಿನವರೆಗೆ ವಿಸ್ತೃತಗೊಂಡಿರುವ 'ಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು' ಜನರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಬದಲು ಜನರನ್ನು ವಿಧೇಯ ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿಸಿವೆ.

ಜಾತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಅವಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಅನುದಾನ ನೀಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಆ ಜಾತಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹಾದಿಯನ್ನೇನೂ ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಜಾತಿ ನಾಯಕರೆಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರಿಗೆ ಶರಣಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಕಳಪೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಮೂಹ ಶಿಕ್ಷಣದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾದ ಯುವಕರು ಈಗ ಜಾತಿ/ಧರ್ಮಾಧಾರಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಜೊತೆ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಳವಳಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಬೇಕಿದೆ. ಇವರಲ್ಲೊಂದಿಷ್ಟು ಮಂದಿ ಬೀದಿ ಕಾಯುವ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗೌರಿಯ ಹಂತಕರು, ಅವರ ಸಹಾಯಕರೆಲ್ಲ 'ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಳಿಸಲು' ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಭಾಗದ ಯುವಕರೇ.

ಭೂಗತ ದೊರೆಯೆಂದು ಕುಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ಕರ್ನಾಟಕ ಅಥ್ಲೆಟಿಕ್ಸ್ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್‌ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯತೆ ಗಳಿಸಲೆತ್ನಿಸುವುದು; ಅಪರಾಧ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳು ಶ್ರೀರಾಮ ಸೇನೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯಾಗುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಳಗೆ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆ ವಿರೋಧಿ ಶಕ್ತಿಗಳ ನುಸುಳುವಿಕೆಯ ಕುರುಹು. ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಬಲಪಂಥೀಯತೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದರ ಪುರಾವೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಂಡವಾಳಶಾಹೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾತಿ/ಧರ್ಮಾಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕ್ಷುದ್ರಶಕ್ತಿಗಳ ಪಾಲಾಗಿರುವುದರ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಕೆಲವು ಅಯ್ದ, ಜನಪರ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಹೊಸ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಕೂಸ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ), ಪೌರ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಘ, ಮನೆಕೆಲಸದವರ ಸಂಘ ಮತ್ತಿತರ ಹೊಸ ಸಂಘಟನೆಗಳಿವೆ; ಅವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಹೊಸ ಚಳವಳಿಗಳು ಬೆಳೆದಿವೆ. ಆದಿವಾಸಿ, ಮಹಿಳೆಯರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಅಸ್ಮಿತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಚಳವಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಗುಂಪುಗಳಿವೆ. ಸರ್ಕಾರದ ಕೆಂಗಣ್ಣು ಇವುಗಳ ಮೇಲೆಯೇ. ಈ ಸಂಘಟನೆ/ಗುಂಪುಗಳ ದನಿ ಮತ್ತು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಮತ್ತು 73ನೇ ಸಂವಿಧಾನ ತಿದ್ದುಪಡಿಯ ಹರಿಕಾರನಾಗಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಕಂಡರೂ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಪಂಚಾಯತುಗಳು ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇತ್ತೀಚೆಗಂತೂ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಆಡಳಿತದ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ಪಡೆಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಒಂದುಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವು ದೇಶದ ಹೆಸರಾಂತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ನಾಡಾಗಿತ್ತು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ನಮ್ಮ ಕಾಳಜಿಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಬೇಕಿದ್ದವು. ಆದರೆ, ಇಂದು ಅವುಗಳು ರಾಜಕೀಯದ ಆಡುಂಬೊಲವಾಗಿವೆ. ಕುಲಪತಿಗಳ ಹುದ್ದೆಗಳೇ ಹರಾಜಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂಬ ಮಾತೂ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮಟ್ಟವೂ ಕಳಪೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸರ್ಕಾರವು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ (ಸಂಗೀತ, ಜಾನಪದ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇತ್ಯಾದಿ). ಈ ವಿ.ವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಾಮರ್ಶೆಯೇ ನಡೆದಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಕ್ರೀಡಾ ವಿ.ವಿ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ವಿ.ವಿ, ಸಿನೆಮಾ ವಿ.ವಿ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಶುರು ಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಕೈ ಹಾಕಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಅಗ್ಗದ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಸೂಚಿಗಳಷ್ಟೇ.

ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವಿನ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಪೈಪೋಟಿಗೆ ನೀರೆರೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಿಂದುತ್ವ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಅಂತರ್ಗಾಮಿಯಾಗಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಪ್ರತೀ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲಭೂತವಾದಿ/ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹೊಸ ಗಡಿರೇಖೆಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ವೈಷಮ್ಯ, ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಸೇಡು ಈ ಗಡಿರೇಖೆಗಳ ಹೂರಣವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀಮಂತ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯ ಸುದೀರ್ಘ ಚರಿತ್ರೆ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ದೇಶಕ್ಕೇ ಮಾದರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕೋಮುದ್ವೇಷ ಹಾಗೂ ಹಿಂಸೆ ಹರಡಿ, ಕಲಹಬಾಧಿತ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರ ಮೇಲೆ, ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತ, ಆಫ್ರಿಕನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದ ಹಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ನಾವು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಇದು ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಗೆ ಒತ್ತಾಸೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದರ ದ್ಯೋತಕ.

ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಘೋಷಿಸಿದ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾದರಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ'ಯಾಗಲೀ ಜೆಡಿಎಸ್ 'ಮಣ್ಣಿನ ಮಗ'ನ ಮಾದರಿಯಾಗಲೀ ಬಿಜೆಪಿಯ 'ಗುಜರಾತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಮಾದರಿಯಾಗಲೀ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಭರವಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ಬಂಡವಾಳಶಾಹೀ ದುರಾಸೆ ಮತ್ತು ಅಗ್ಗದ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಅಜೆಂಡಾಗಳು ರಾಜ್ಯದ ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ರಾಜ್ಯದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಆರ್ಥಿಕ, ಪರಿಸರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಿವೆ. ಇದರ ಹೊಡೆತ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದು ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಮಂದಿ. ಅಗ್ಗದ ಜನಪ್ರಿಯ ಧೋರಣೆಯ ವಿಕೃತಿ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕರಾಳವಾಗಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿ, ಈಗಾಗಲೇ ನಾಜೂಕಾಗಿರುವ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಛಾಪು ಒತ್ತುತ್ತಿವೆ.

ಈ ಕವಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಗಳ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುವ ಸಮೂಹ ಚಳವಳಿಗಳಷ್ಟೇ ಹಿಂದುತ್ವದ ಅಜೆಂಡಾಕ್ಕೆ ಶರಣಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಸವಾಲಾಗಬಲ್ಲವು. ಈ ಚಳವಳಿಗಳಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಹುತ್ವ ನಷ್ಟವಾಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಬಲ್ಲವು.

रामनगर : किंग कोब्राने भरदुपारी सुमारे तीन तास दर्शन दिल्याने शुक्रवारी (ता. २१) रामनगरात खळबळ उडाली. हा साप पाहण्यासाठी कारवार रोडवरील कुंबेली नाक्यावर लोकांची गर्दी उसळली होती. काहींनी हा साप रस्ता ओलांडत असल्याचे पाहिले होते. त्यानंतर पलीकडे जाऊन तो एका झाडाला वेटोळे मारून बसला. याची माहिती मिळताच ग्रामस्थांनी साप पाहण्यासाठी कुंबेली नाक्याकडे धाव घेतली. गर्दी पाहूनही साप जागेवरून हलला नाही. तो सुमारे तीन तास एका जागीच होता. काहीतरी खाल्ल्याने साप सुस्तावला होता. त्याला हलता येत नव्हते. अखेर काहींनी वन खात्याला घटनेची माहिती दिली. काही वेळातच वन खात्याचे कर्मचारी तिथे दाखल झाले. त्यानंतर बऱ्याच वेळानंतर साप जंगलात निघून गेला.

अपघातातील जखमी वृद्धेचा मृत्यू

बेळगाव : हिंडलगा रोडवर अपघातात जखमी झालेल्या शिवनगेतील (ता. चंदगड) वृद्धेचा बुधवारी (ता. १९) मृत्यू झाला. जनाबाई कृष्णा मलतवाडकर (वय ८०) असे त्यांचे नाव आहे. हिंडलगा रोडवर १७ ऑगस्टला पिकअप व्हॅनने ठोकरल्याने त्या जखमी झाल्या होत्या. उपचारासाठी त्यांना जिल्हा रुग्णालयात दाखल केले होते. त्यांना माणगाव (ता. चंदगड) येथे हलविले. पण त्यांचे बुधवारी निधन झाले. त्यांच्या मागे दोन मुलगे, दोन विवाहित मुली, सुना, नातवंडे, पणतवंडे असा परिवार आहे.

वेगवेगळ्या अपघातांत तिघे जखमी

बेळगाव : वेगवेगळ्या ठिकाणी शुक्रवारी (ता. २१) झालेल्या अपघातांमध्ये तिघेजण जखमी झाले. रुक्मिणी व्ही. यळगुकर (वय ५८), जिजाबाई (६६, दोघीही रा. चापगाव, ता. खानापूर) व मल्लाप्पा कृष्णाप्पा बिर्जे (५५, रा. समर्थ कॉलनी, हिंडलगा) अशी जखमींची नावे आहेत. त्यांच्यावर जिल्हा रुग्णालयात उपचार करण्यात आले.

मारहाणीच्या घटनांत चौघे जखमी

बेळगाव : वेगवेगळ्या ठिकाणच्या मारहाणींत चौघेजण जखमी झाले. उर्मिला बाबू भांदुर्गे (२२), दीपा मलगौडा जी. (२२, दोघीही रा. महाद्वार रोड), रोशन गावडू पाटील (२३, सुळगा) व प्रमोद मारुती जाधव (२४, रा. तुरमुरी) अशी जखमींची नावे आहेत. या सर्वांवर जिल्हा रुग्णालयात उपचार करण्यात आले.

विषप्राशनामुळे दोघी अत्यवस्थ

बेळगाव : वेगवेगळ्या ठिकाणी विषप्राशनामुळे दोघी महिला अत्यवस्थ आहेत. रेखा देवराज सत्तेमनी (२४, रा. मारीहाळ) ही महिला कीटकनाशक प्यायल्याने अत्यवस्थ बनली आहे. शोभा सुरेश नाईक (२२, तेरणी, ता. गडहिंग्लज) ही तरुणी विषप्राशनामुळे अत्यवस्थ बनली आहे. त्यांच्यावर जिल्हा रुग्णालयात उपचार सुरू आहेत.

खानापुरात आज योग, बुद्धिबळ स्पर्धा

खानापूर : जिल्हास्तरीय पदवीपूर्व योग आणि बुद्धिबळ स्पर्धा शनिवारी (ता. २२) सकाळी ११ वाजता खानापुरातील केएलई महाविद्यालयात होणार आहे. आमदार डॉ. अंजली निंबाळकर यांच्या हस्ते स्पर्धांचे उद्‌घाटन होणार आहे. प्रमुख पाहुणे म्हणून पदवीपूर्व शिक्षण खात्याचे उपसंचालक व्ही. जी. रजपूत, महाविद्यालय व्यवस्थापन समितीचे अध्यक्ष आर. व्ही. हंजी, प्राचार्य विजय पुजार उपस्थित राहणार आहेत.

सांगता झाली.

पथसंचलनात पोलिस आयुक्त डॉ. डी. सी. राजप्पा, डीसीपी सीमा लाटकर, डीसीपी महानिंग नंदगावी यांच्यासह स्थानिक अधिकारी, सीआयएसएफचे जवान व परजिल्ह्यातून दाखल झालेले अधिकारी सहभागी झाले होते.

रविवारी निघणाऱ्या विसर्जन मिरवणुकीची पोलिस खात्याने सर्व ती तयारी केली आहे. याचाच भाग म्हणून आज शहरातून पथसंचलन करण्यात आले. आयुक्तांच्या नेतृत्वाखाली जिल्हाधिकारी कार्यालयातून पथसंचलनाला सुरवात झाली. त्यानंतर हे संचलन चव्हाट गल्लीतून क्रांतीसिंह नाना पाटील चौक, भडकल गल्ली, खडक गल्ली, जालगार गल्ली, घी गल्ली क्रॉस, कचेरी गल्ली, खंजर गल्ली चौक, जुना शनिवार खूट, खडेबाजार, दरबार गल्ली, तेथून पुन्हा काकतीवेस रोडमार्गे जिल्हाधिकारी कार्यालय आवारात आल्यानंतर सांगता झाली.

पोलिसांनी त्या परिसरात कडेकोट बंदोबस्त ठेवला आहे.

बेळगाव : गणेशोत्सवासाठी पोलिसांनी शहरातून पथसंचलन केले.

बेळगाव : मोहरमनिमित्त काढण्यात आलेल्या मिरवणुकीत सहभागी मुस्लिम बांधव.

मोहरमनिमित्त शहरात पंजांची मिरवणूक

सकाळ वृत्तसेवा

बेळगाव, ता. २१ : मुस्लिम बांधवांतर्फे मोहरम ताजिया उत्सवानिमित्त शुक्रवारी (ता. २१) शहरातील विविध भागांतून ढोल-ताशांच्या गजरात पंजांची शांततेत मिरवणूक काढण्यात आली. काही ठिकाणी सकाळच्या सत्रात, तर काही ठिकाणी सायंकाळी मिरवणूक काढण्यात आली.

शहरातील अनेक गल्लींसह खासबाग, वडगाव आदी भागांतही ही मिरवणूक काढली. मिरवणुकीनंतर घरी परतल्यानंतर गरिबांना दानधर्म आणि अन्नधान्य देण्याची मुस्लिम बांधवांमध्ये प्रथा आहे. त्यानुसार अनेक मुस्लिम बांधवांनी मिरवणुकीनंतर गरीबांना अन्नदान तसेच सरबत वाटप केले. मोहरम म्हणजे हजरत, मोहम्मद पैगंबर, हजरत अली (रजी), हजरत,फातिम (रजी), इमाम हुसेन, हजरत इमाम हुसेन या पाच पवित्र आत्म्यांचे प्रतीक म्हणजेच ताबूत असतो. मोहरमनिमित्त काढण्यात आलेल्या मिरवणुकीत मुस्लिम बांधव मोठ्या संख्येने सहभागी झाले होते.

कृषी अधिकाऱ्यांनी मार्गदर्शन करावे : कत्ती

सकाळ वृत्तसेवा

हत्तरगी, ता. २१ : खरीप हंगामात पाऊस जादा झाल्याने पिकांवर रोग पडत आहे. त्यामुळे शेतकरी चिंताग्रस्त बनले असून त्यांना वेळोवेळी कृषी अधिकाऱ्यांनी मार्गदर्शन करावे, अशी सूचना आमदार उमेश कत्ती यांनी केली. हुक्केरीतील विश्वराज सभा भवनात कृषी खात्यातर्फे कृषी अभियान कार्यक्रम झाला. त्यावेळी ते बोलत होते. शेतकऱ्यांनी सेंद्रिय शेतीबरोबरच आंतरपिके घ्यावीत. ठिबक सिंचनसाठी सरकार प्राधान्य देत असून, याचा लाभ शेतकऱ्यांनी घ्यावा, असेही आमदार म्हणाले.

कृषीतज्ज्ञ अशोक पाटील, एस. बी. पाटील, बी. के. नाडगौडा यांनी शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन केले. यावेळी जिल्हा कृषी संचालक एच. डी. कोळेकर, कृषक समाज अध्यक्ष बी. के. मगेण्णावर, जिल्हा पंचायत सदस्या अनसूया पाटील, महेश कुंभार, तालुका पंचायत अध्यक्ष दस्तगीर बसापुरे, तालुका पंचायत सदस्य बाळासाहेब नाईक, आनंद नाडगोंडा, बसवराज नाईक, बाळाप्पा अक्कतंगेरहाळ उपस्थित होते. प्रारंभी सहायक कृषी संचालक एम. एस. पटगुंदी यांनी स्वागत केले. एम. बी. बडगेर यांनी आभार मानले.

गणेशोत्स[...] धार्मिक क[...]

भक्तांची उपस्थिती

सकाळ वृत्तसेवा

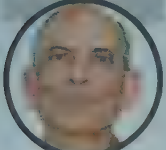
बेळगाव, ता. २१ : शहर आणि परिसरात विविध सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळांतर्फे शुक्रवारी (ता. २१) विविध धार्मिक कार्यक्रम झाले. सत्यनारायण महापूजा, गणहोम, महाप्रसाद आदी कार्यक्रम उत्साहात झाले. यामध्ये भक्त मोठ्या संख्येने सहभागी झाले होते.

बसवेश्वर सर्कल खासबागेतील व्यापारी बंधू सार्वजनिक गणेशोत्सव मंडळातर्फे रात्री महाप्रसाद झाला. हजारो भक्तांनी महाप्रसादाचा लाभ घेतला. प्रारंभी गणेशपूजन झाल्यानंतर महाआरती करण्यात आली. यानंतर महाप्रसाद वाटप झाले. अध्यक्ष शिवाजी पवार यांनी दरवर्षी व्यापारी बंधू मंडळातर्फे विविध उपक्रम राबविले जात आहेत. तसेच दरवर्षी सर्वात प्रथम गणपती विसर्जन करण्याची परंपरा मंडळाने जपल्याची माहिती दिली. उपाध्यक्ष कृष्णा हलगेकर, रवी साळुंखे, विनोद कोळीवाड, माजी नगरसेवक नेताजी

'दंग्या'च्या विरोधात भाजपचा मोर्चा

देवाजीच्या मनात भरले भुंगेरे

आविष्कार

माधव गाडगीळ

निसर्गप्रेमी शास्त्रज्ञ

सारी जीवसृष्टी एकात्म आहे. सर्व प्राचीन संस्कृती व आधुनिक विज्ञान बजावते, की मानवजात चराचर सृष्टीचा अविभाज्य घटक आहे; आणि सर्व संयम सोडून या सृष्टीवर आघात केल्यास उत्तराखंडच्या, केरळच्या महाप्रलयांसारखे संकट ओढवू शकते.

कुसुमाग्रज आळवून गेले, सर्वात्मका सर्वेश्वरा, गंगाधरा शिवसुंदरा, जे जे जगी जगते तया, माझे म्हणा करुणाकरा। आधुनिक विज्ञानाने दाखवून दिले आहे की सारी जीवसृष्टी एकात्म आहे. जे जे जगतो ते आपण सारे, विषाणू, जीवाणू, बुरशी, शेवाळी, वड-पिंपळ, किडे-मकोडे, मासे-देवमासे आणि माकडे-माणसेसुद्धा चार अब्ज वर्षांपूर्वी अवतरलेल्या आदिमायेची लेकरे आहोत. आपल्याला यातील अनेक जीवकुळी क्षुद्र वाटत असोत, पण आपण त्यांच्याच आधाराने पृथ्वीतलावर प्रस्थापित झालो आहोत. तुरळक अपवाद वगळता ५० कोटी वर्षांपूर्वीपर्यंत सगळी भूमी खडकाळ, वैराण, निर्जीव होती. मग तिच्यावर प्रविष्टली बुरशी व शेवाळी; त्यांच्या दगडफुलांच्या युतीने हळूहळू खडकांची भुकटी होत माती बनली. या मातीत वनस्पतीसृष्टी फोफावली आणि त्यापाठोपाठ या नव्या मुबलक खाद्याचा समाचार घेणारे कीटक प्रथम ४० कोटी वर्षांपूर्वी जमिनीवर अवतरले. कीटक हा खास काटक व चपट्या अंगयष्टीमुळे कुठेही लीलया शिरकाव करून घेत वेगवेगळ्या परिस्थितींशी सहज जुळवून घेणारा प्राणिवर्ग आहे. त्यांनी पाण्यात श्वसनासाठी वापरत असलेल्या कल्ल्यांचे पंखात रूपांतर केले; आज ९० टक्के कीटकजाती एकतर उडू शकतात किंवा उडणाऱ्या पूर्वजांचे वंशज आहेत. हवाई मार्गाने भराभर पसरू शकणारे कीटक वनस्पतींचे भक्षक, पण जोडीनेच पराग खाता-खाता परागीकरण करणारे सहकारी, प्राण्यांची विष्ठा आणि अवशेषांचे भक्षक, स्वतःहून आकाराने मोठ्या प्राण्यांचीही शिकार करणारे मांसाहारी अशा विविध परिभूमिका बजावू लागले व संख्येत आणि वैविध्यात त्यांनी इतर सर्व प्राणिवर्गांना मागे टाकले.

जेबीएस् हाल्डेन या गेल्या शतकातल्या अग्रगण्य जीवशास्त्रज्ञाचा कीटकांबद्दलचा मजेदार किस्सा आहे. जेबीएस् हाल्डेन एका भोजन समारंभात कॅन्टरबरीच्या आर्चबिशपांच्या शेजारी बसले होते. धर्मगुरूंनी विचारले, 'हाल्डेनजी, आपल्याला जीवसृष्टीची प्रचंड जाण आहे. सांगा, ही जीवसृष्टी निर्मिताना ईश्वराच्या मनात काय होते?' हाल्डेन म्हणाले, 'मी मनकवडा नाही, पण एवढे नक्की - ईश्वराला कीटक, विशेषतः भुंगेरे अथवा बीटल अतिशय भावायचे! अहो, जगात भुंगेऱ्यांच्या जितक्या चित्र-विचित्र तऱ्हा आहेत, तितक्या दुसऱ्या कोणत्याही जीवकुळीच्या नाहीत!' आजपावेतो शास्त्रज्ञांनी जगात जिवांच्या एकूण ८० लाख व कीटकांच्या १० लाख जाती आहेत, असा अंदाज केला आहे. सगळ्या कीटकांमध्ये भुंगेऱ्यांचे जबडे जोरकस व हरहुन्नरी आहेत; शिवाय त्यांच्या पुढच्या पंखांचे एका टणक कवचात रूपांतर झालेले आहे, त्यामुळे ते सहज चिरडले जाऊ शकत नाहीत. या गुणवैशिष्ट्यामुळे ३१ कोटी वर्षांपूर्वी उपजलेले भुंगेरे हे जगातले सर्वांत वैविध्यपूर्ण कीटककुल आहे; आज त्यांच्या चार लाख जाती आहेत.

हाल्डेन महोदयांनी देवाजीच्या मनात खास भरले असावेत असे सुचवलेले हे भुंगेरे. खासकरून यांच्यातले चकचकीत, निळ्या-हिरव्या रंगांचे देखणे स्कॅरब बीटल इजिप्तच्या प्राचीन संस्कृतीत पवित्र मानले होते. शाकाहारी पशूंच्या शेणात वनस्पतींचे बरेच अवशेष शिल्लक असतात आणि त्यामुळे हे शेण हाही एक पौष्टिक आहार ठरतो. स्कॅरब बीटल अशा शेणाचे झकास गरगरीत चेंडू बनवतात. मग त्यांच्या जोड्या जमिनीत बीळ खणतात आणि तो शेणगोळा गरगरत नेत, त्यात अंडी घालून, त्या बिळात पुरतात. काही दिवसांनी त्या शेणावर पोसलेली भुंगेऱ्याची शेकडो पिले मोठी होऊन बाहेर येतात आणि आपले झगमगणारे पंख उभारून उड्डाण करतात. हे सगळे नाट्य इजिप्तवासीयांच्या मनात ठसले होते. रा ही त्यांची एक प्रमुख देवता होती. त्यांचा समज होता की हा रा उगवल्यापासून मावळेपर्यंत सूर्यदेवाला ढकलत आकाशाच्या आरपार घेऊन जातो. मग रात्री नष्ट झालेला सूर्य दुसऱ्या दिवशी पहाटे, राच्या कृपेने पुनर्जन्म घेतो आणि खेप्री, अथवा अरुणदेवाच्या रूपात पुन्हा प्रकट होतो. स्कॅरब भुंगेऱ्यांचे जीवननाट्य हे याच आकाशातील नाट्याचे जमिनीवरील प्रतीक आहे, अशी त्यांची श्रद्धा होती आणि म्हणून त्यांनी स्कॅरब भुंगेऱ्यांना पावित्र्य बहाल केले होते.

स्कॅरब बीटलचे उड्डाण.

या स्कॅरब भुंगेऱ्यांतील एक गट, दांडगे शवभक्षी स्कॅरब हे शेणाऐवजी प्राण्यांच्या मांसावर जगतात. जंगलात एखाद्या पशूचा मृतदेह पडला की काही तासांतच या भुंगेऱ्यांच्या झुंडी उडत तिथे पोचतात. त्यांच्या जोड्या एकमेकांशी भांडत मृतदेहाखालच्या निरनिराळ्या टापूंवर कब्जा करतात आणि तिथे बिळे खणतात. मग त्यांच्या जबरदस्त जबड्यांनी ते मांसाचे मोठे लचके तोडून मृतदेहाखाली खणलेल्या बिळांत नेऊन कोंबतात व त्यावर अंडी घालतात. त्यातून बाहेर आलेल्या अळ्या त्या मांसावर वाढतात आणि काही आठवड्यांत त्यांची प्रजा प्रौढ होऊन पंख फुटून नव्या मृतदेहाच्या शोधात उड्डाण करते. लखलखणाऱ्या पंखांच्या दांडग्या भुंगेऱ्यांचा असा उडणारा थवा हे आकर्षक दृश्य आहे. हाल्डेन महोदयांच्या पावलावर पाऊल ठेवून उत्क्रांतीशास्त्रात महत्त्वाचे योगदान करणारे माझे मित्र विल्यम हॅमिल्टन या दांडग्या भुंगेऱ्यांच्या प्रेमात पडले होते आणि या प्रतिभाशाली शास्त्रज्ञाने आपल्या मृत्युपत्रात दफनासाठी पैशांची अजब तरतूद करून ठेवली होती. हे पैसे वापरून मृत्यूनंतर त्यांचे शव पोचवायचे होते ब्राझीलच्या घनदाट सदाहरित वर्षावनात. तिथे ते एका लोखंडी जाळीत गुंडाळून जमिनीवर ठेवून द्यायचे होते. या जाळीचे काम होते त्या मृतदेहाला तरसांसारख्या शवभक्षक पशूंपासून वाचवणे; ते राखून ठेवायचे होते ॲमेझॉनच्या जंगलातल्या दांडग्या शवभक्षी स्कॅरब बीटलांना खाण्यासाठी. विल्यम हॅमिल्टननी मृत्युपत्रात लिहून ठेवले होते की मी मरणार नाही, या भुंगेऱ्यांच्या संततीच्या रूपात पुनर्जन्म घेईन आणि माझ्या खास प्रेमातल्या ॲमेझॉनच्या घनदाट अरण्यातल्या जीवजालाचा एक अंश बनून उडत राहीन!

जगातील सर्व प्राचीन संस्कृती मानत होत्या आणि विज्ञानही पक्के सांगते, की आपण सारे जीव एका चेतनसृष्टीचा अंश आहोत; आपण काही या जीवसृष्टीत एकटे-दुकटे नाही; एका जीवजालातील दुवे आहोत. आपल्या पचनेंद्रियांत लक्षावधी सूक्ष्मजीव नांदत असतात आणि त्यांच्या कृपेने आपण आपला आहार पचवू शकतो, वेगवेगळी पोषकद्रव्ये शोषू शकतो; आपले व्याधींपासून संरक्षण करू शकतो. पिके, फळझाडे हीसुद्धा अशाच रीतीने नानाविध जिवाणूंच्या सहकार्यानेच मातीतील पोषकद्रव्ये शोषून घेऊ शकतात, वाढू शकतात आणि आपल्याला अन्न पुरवू शकतात. पहाटे पक्ष्यांची किलबिल ऐकत आपण आनंदाने उठतो, हरित तृणाच्या मखमालीचे हिरवे हिरवे गार गालिचे बघत हर्षभरित होतो. आपले जिणे जीवौघाचे पाणी आहे, मानवांचे वैयक्तिक जीवन मर्यादित असले तरी हा जीवौघ अखंड वाहतच राहतो. या सृष्टीत आपण काय भूमिका बजावणार हे आपणच ठरवायचे आहे. आपण आपली खासियत असलेल्या ज्ञानसंपत्तीच्या, तंत्रज्ञानाच्या बळावर सगळ्या सृष्टीवर कुरघोडी केली आहे खरी, पण हे वर्चस्व स्थापल्यावर सगळा संयम सोडून चराचरावर आघात करत राहायचे, की काहीतरी विवेकाने सृष्टीत काळजीपूर्वक हस्तक्षेप करायचे हे आपणच ठरवावयाचे आहे. सारा विवेक, सारा संयम सोडून वागल्यावर काय हाहाकार उडतो हे नुकत्याच केरळात मातलेल्या, मानवनिर्मित अशा महाप्रलयाने आपल्या लक्षात आणून दिले असेल, अशी आशा करूया!

(स)

IN BRIEF

People's front launches stir for 'Twipraland'

AGARTALA

Traffic on the Assam-Agartala National Highway-8 was disrupted on Monday as the Indigenous People's Front of Tripura launched an indefinite blockade from 6 a.m. pressing its demand for a separate state, 'Twipraland'. It also threatened to intensify its stir if the Centre did not respond positively.

Show cause issued to aviation firms

MUMBAI

More than 72 hours after Maharashtra Chief Minister Devendra Fadnavis survived a chopper mishap at Alibaug, the State government has served a show cause notice to two aviation companies operating the fleet of VIP choppers. The firms — Aloft and Adonis — will have to give an explanation on Tuesday or face action, senior government officials told *The Hindu*.

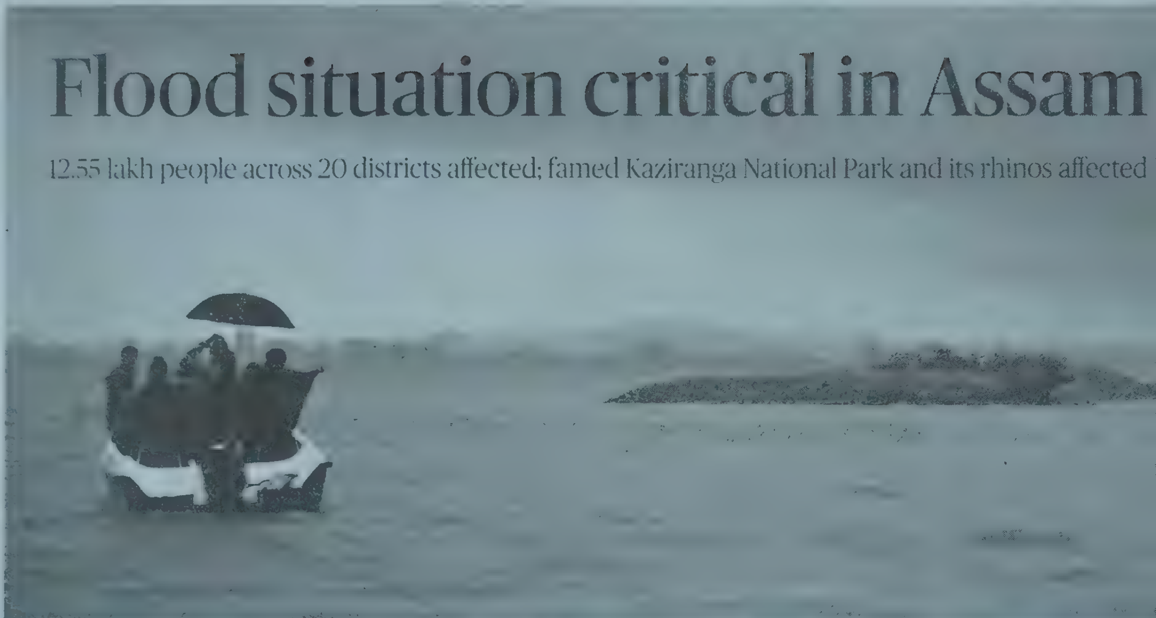
Dalit girls denied temple entry in Gujarat; FIR filed

GODHRA

A group of Dalit girls were allegedly denied entry into the Mahadev Temple at Mehlol village in Panchmahals district of Gujarat by the priest and his two sons, the police said on Monday. Mehlol, incidentally, is the native village of sitting BJP MP from Panchmahals Lok Sabha seat Prabhatsinh Chauhan. DSP (SC/ST Cell) Harish Kansagara said an FIR was registered. PTI

Flood situation critical in Assam

12.55 lakh people across 20 districts affected; famed Kaziranga National Park and its rhinos affected

Sanctuary in distress: Forest officials patrol the flooded Kaziranga national park on Monday as one-horned rhinos and Indian hog deer move to higher ground. •AP &

More Army men deployed in Darjeeling

Move comes after violence and deaths in alleged police firing ; shutdown enters 26th day

Do what i your faith

The think tank and the ashram

With think tanks technocratising knowledge, it is time to rethink the ashram as a centre for ethical invention

SHIV VISVANATHAN

SPECIAL ARRANGEMENT

Anniversaries often become moments of rhetoric and hypocrisy rather than a space for recollection, a crossroads about future strategies and debates. One needs to rethink them. The more literally charismatic the person, the greater the attempt to embalm him in mothballs. The Gandhian idea suffers most from it as the regime plays officially Gandhian, even moving into the Khadi and Village Industries Commission calendar. Last month, Prime Minister Narendra Modi attended the centenary year celebrations of the Sabarmati Ashram in Ahmedabad. Between the official rhetoric of Gandhi and the disturbing silence of the civil society lies a huge void that one needs to talk about, discuss openly, if Gandhi needs to come alive as he did in Desmond Tutu's Truth and Reconciliation Commission in South Africa.

The ashram and Gandhi

The relevance of Gandhi is not in doubt. What is in question is the way we articulate that relevance. The ashram as an idea, as a way of life, becomes central to this exercise. The ashram was not just the home of prayer, it was the crystal seed of ethical inventions from weaving to a dream to liberate scavenging. Gandhi's experiments on the body had implications for the body politic which ranged from work, walking, consumption to compassion, where the ethical and the political wove together to create a theory of resistance as invention and of democracy as caring. At a recent meeting, the physicist and eco-centric technologist Ashok Khosla put it matter-of-factly. He said Gandhi was no Luddite, but a framework for the future. It is the regime, babbling about climate change and corporate social responsibility, that needs to catch up, linking lifestyle and livelihood. Gandhi was a huge catalogue of inventions where prayer, walking, weaving, writing, *bhajans* all had to be reworked so that the neighbourhood and the cosmos, *swadeshi* and *swaraj*, were in consonance. Central to it all was the ashram as a mode of thought and as a way of life. The futuristic implications of the ashram have not been grasped. Ask yourself, what is the ashram as an act of trusteeship?

The ashram was not a place to pickle Gandhi into potted jars of consumability. It was a centre for ethical invention, where spirituality met everyday life to enhance democratic creativity. Think of a few possibilities where civil society rewrites *Hind Swaraj* to answer the challenge of climate change. A Gandhian trustee would understand that responsibility needs polysemy, that sustainability is a provincial idea till it combines with plurality, justice and peace. For this, one has to go beyond odd ideas of Make in India and the vision of a national security state.

The new-age think tank

At a policy level, what is challenging the ashram, vying for cognitive space, is the think tank. There is something brutal about the idea, of knowledge in a Darwinian world, where fang and claw marginalise violence. A think tank technocratises knowledge into a domain of strategy and expertise. An ashram opens up a question to issues of ethics and cosmology. There is a Promethean hubris about the think tank, a conviction that knowledge is subject to problem-solving. An ashram understands the modesty and the limits of knowledge. A think tank invites you to a machismo of power, speaking strategy to power. With a decline of the universities and the debates on knowledge, the think tank has acquired a touch of machismo, hypothecating ethics to the margins. To policy, ashram offers prayer, an understanding of the limits and complexity of knowledge. When one watches think tanks from Observer Research Foundation, Carnegie, Vivekananda, one senses an obsession with security has dispensed with *satyagraha*. Non-violence is for the laymen and the illiterate. Bad ethics hide behind patriotism and expertise. Each promotes a myth – the first of the nation state, the second of the value neutrality of knowledge. One cannot think of a single think tank which has a clear-cut idea for peace. By specialising in information and expertise, the think tank has lost out on the ethics of epistemology of knowledge. Even war is seen as an act of plumbing, of balancing interests.

When one looks at a think tank and compares it to the great social movements of our time, one sees the difference between the new imaginaries of peace, democracy and the conventional ideas of policy. I remember the social scientist Rajni Kothari laughing at the idea of think tanks. He said that ours is the hospitality of democratic theory; a think tank sugarcoats knowledge in secrecy. A think tank commoditises knowledge. He told me if the Centre for the Study of Developing Societies was a think tank, it would not have challenged the Emergency. Only the combined wisdom of the chowkidar, the gardener, the senior fellows, the visitors allowed for the courage of that solidarity. For Kothari, a think tank is too seduced by power to be truly ethically autonomous. Sadly, as political scientists like him disappeared, the lack of a democratic imagination got solidified into the current fetishism about think tanks. The Gandhian ashram has to challenge the alleged efficacy of think tanks.

Revitalising the ashram

The Gandhian ashram, without playing partisan politics, can be the centre of the dissenting imagination. It can emphasise that dissent as an act of caring and conscience is always plural. The marginal, the minority, the displaced, the defeated, the informal, the alternative imagination, the subaltern in every sense represent a festival of knowledges rarely represented in constitutional law or a democratic forum. The ashram becomes trustee of the silences, the margins realising that the margin in India is huge, a continent of suffering and survival in its own right. It realises that trusteeship – unlike a bound membership – is not a comfortable chair to speculate on retirement. It is a perpetual summons to conscience and whistle-blowing. Third, it links ideas to lifestyle and livelihood so that one lives for ideas, not off them. Fourth, trusteeship cannot put that memory in mothballs but realise that memory, like language, is a perpetual source of invention. To soak Gandhi in the formaldehyde of nostalgia will not do. A Gandhi lives so long as he is reinvented by every citizen. If trustees even become a think tank, then the Gandhian idea becomes a form of secondariness ready to be museumised. Trusteeship in that sense is the ethics of memory, prayer, invention and goes beyond any official committee. Every citizen becomes a trustee and the ashram a commons for the new experiments in ethics from Irom Sharmila, the woman of Kashmir to the battle of the Narmada dam to the new controversus in agriculture, where experts look on agriculture as a 'twilight industry'.

In fact, for me and many others of my generation, one of the greatest ashrams was a science laboratory, the photosynthesis research centre (Shri A.M.M. Murugappa Chettiar Research Centre) in Chennai under the late C.V. Seshadri dreaming dreams of alternative energy, of a poor man's science which was not poverty-stricken in terms of ideas. The slum around the laboratory became a compost heap for ideas of fishing, wind tunnels, ventilation, waste, algae. It was probably the only science lab where the worker, the cleaner and scientist shared a patent, where work, not only science, had a dignity. Seshadri dreamt of an India where Gandhian truths collaborated with scientific truths, where knowledge and lifestyle followed collaborative strategies.

Seshadri and Kothari were intellectuals who saw the public more as a commons for ideas, not a space to be hypothecated to experts. He created an ascetic science, not dismal in its morality, but playful in its possibilities. One wishes ashrams today would reinvent that confidence.

Rethinking the ashram as a part of the future is one of the great Gandhian challenges, as civil society fights to link *swadeshi* and *swaraj* which the current regime – playing to a second-rate nationalism – has disrupted. Reinventing an ethics for the 21st century is a task for the ashram, where spirituality does not lose its sense of the sacred, or ethics its quest for a new sense of science. It is a search for new paradigms and exemplars and Sabarmati Ashram is a true heritage site because it both made history and is futuristic. On its 100th anniversary it is time to retune it, so the great rituals of freedom, faith and inventiveness can begin again.

Shiv Visvanathan is Professor, Jindal Global Law School and Director, Centre of Study of Knowledge System, O.P. Jindal Global University

HUBBALLI THE HINDU
SATURDAY, JUNE 24, 2017

Mandsaur, the farmers' story

Information has not graduated to storytelling to dent the regime's idea of agricultural policy

SHIV VISVANATHAN

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

I remember years ago the Delhi School of Economics had many great scholars visit the campus. They talked passionately and knowledgeably not just about the subject but about knowledge as a vocation. One of the most memorable of these performances was by Teodor Shanin, the economic historian who also edited *Peasants and Peasant Societies*. He talked quietly about his love for his subject and confessed, "I have been studying the peasantry when it was out of fashion, I am in it now when it is fashionable, and I will be there long after it has become out of fashion again." I recollected his passion as I read sadly about farmers' protests across India, particularly in Mandsaur in Madhya Pradesh.

It was not the nature of the reports that was distressing. It was more the way the regime was reacting to it. It was a kind of repeat of its response to the farmers complaining about the long drought in Tamil Nadu. Watching the protest and its drama, one sensed the regime did not care. The protest was dismissed as a colourful spectacle. The peasant as victim was dismissed as a futile clown, a failed trickster.

Weaving the narrative

One must emphasise that this was not due to the callousness of media reporting. Over the last month, journalists have captured the protests of the farmers in Maharashtra, Tamil Nadu and Madhya Pradesh. They have emphasised that what is rocking India is not only the battle of caste groups or worker struggles but the huge range of farmer protests across the country. Yet, one senses news is not enough. Information has not graduated to storytelling or even knowledge to dent the regime's idea of agricultural policy. Something like what Buddhist monks dub "a touch of wholeness". Somehow the narratives of agriculture have never possessed that sense. One misses an Indian Shanin, who can weave theory and practice, storytelling and policy together.

The government's reaction, bordering between illiteracy and indifference, has often made social scientists cynical. They retreat into the realm of jokes, of slapstick or concentration camp humour. The jokes might sound silly but they hit home, conveying the despair of the spectator and witness. I remember two in particular.

A former member of the now disbanded Planning Commission asks his class at the Delhi School of Economics, "What is the difference between the Congress and the BJP?" Answer: the Congress knows economics but not agriculture. The BJP (Bharatiya Janata Party) is illiterate about both.

The second comment comes from the tragedy, the continuous epidemic of agricultural suicides that have haunted India for over a decade. The question is why John Maynard Keynes is not applicable to India. This joke remembers Keynes's observation that in the long run, we are all dead. In India, we are dead in the short run too if one looks at suicide and starvation deaths. Behind the drab comedy, there is a poignant point. We might be an agricultural country, but our rulers lack a sense of political economy or sociology of agriculture.

The security paradigm

One has sensed this watching Home Minister Rajnath Singh and Madhya Pradesh Chief Minister Shivraj Singh Chouhan respond to the protests at Mandsaur. There has been no sense of an agricultural crisis in their language. The BJP, in its paranoid way, converts every protest into a problem of law and order, into an internal security threat, imagining the forces of insurgency behind it. It creates a cordon sanitaire around the area, preventing activists and Congress leaders from reaching the area. The suicides of more than a dozen farmers create no sense of connectivity with similar happenings elsewhere.

Muting protest without articulating debate corrodes the texture of democracy. The BJP fails to understand any problem sociologically. Behind every protest it sees an insurgent or a terrorist. As a result, the sufferings of citizens go unheeded. Their sense of the hidden or invisible hand lies in security threats or terror, not in the forces of economics. Policy hardly responds to the suffering on the ground.

Worse, Mr. Chouhan added his own obscenity by starting a counter-fast against the violence. Threatening an indefinite fast against what he dubbed incendiary activities, he expectedly cut it short, quickly accepting the proverbial glass of lemon juice and announcing a whole slew of policies. The farmers were not impressed, invoking the all but forgotten recommendations of the Swaminathan Report that the support subsidy should cover half the production costs of a crop.

A meeting of farmers' associations condemned this as a "nautanki". To the crudity of the Chief Minister's response, one has to add the silence of Prime Minister Narendra Modi. But since Mr. Chouhan has been in power for over a decade, it is his policies we need to examine, and policy is almost ironic in its consequences.

Ethnographies at the ground level in villages around Mandsaur reveal four disastrous decisions. First, the procurement price of the crop. The prices have plunged so disastrously that the farmer is not able to recover the mere cost of investment. Second, adding salt to the procurement injury, is the demonetisation policy of the regime which has devastated the economy. For instance, farmers receive cheques which were not cashable for over a month. They remained literally promissory notes that could not be redeemed. Third, the government does not allow the export of many crops. And fourth, the farm holdings in many cases are so small that survival is difficult. The changes in cost as crops follow the cash crop economy has created its own strains. What democracy needs is an answer to this, but the responses cannot be palliative. Policy does not seek problem-solving. We are groping from crisis to crisis as even a bumper crop becomes a prelude to a disaster. Questions of sustainability and livelihood need debate. One has to rethink the axiomatics of agriculture beyond price to water, soil management, diversity, questions of food processing. The current scandal has to be located within the overall crisis of agriculture. Instead of seeing agriculture as problematic and crisis-ridden, I wish the regime would see agriculture as a way of life. Instead of fetishising agriculture into a false gau rakshak economy, one wishes the government would open up the debate on agriculture.

Light at the end of the tunnel?

I wish Mr. Chouhan and Mr. Singh had visited the National Seed Diversity Festival at Anna University, Chennai, held earlier this month. It was a scientific *mela* in the true sense of the term, with the Indian farmer elaborating his knowledge about diversity, especially when a society can talk of the nearly 40,000 varieties of rice. It was literally a festival of agriculture, not an attempt to enact out agriculture as a dismal science as policy groups often do. Second, one also wishes that civil society activists proficient in policy were consulted in policymaking. They would go beyond cost-benefit to a sense of suffering of a people. The government's hysterical attempt to introduce genetically modified (GM) mustard might meet with more thoughtful and ethical responses in this group. Third, the question of farmer's agency must be emphasised. Sometimes, agriculture as a form of victimology loses the sense of farming as creative and competent. What I want to emphasise is the necessity to see agriculture holistically, not in terms of the silos of the mind. If the protests at Mandsaur can trigger that one thought, maybe all the hardship will have a meaning some day.

Shiv Visvanathan is Professor, Jindal Global Law School and Director, Centre for the Study of Knowledge Systems, O.P. Jindal Global University

THE HINDU HUBBALLI
SATURDAY, JUNE 24, 2017

30 more cities win contest, make the sma

Tirupur, Tirunelveli, Thoothukudi and Tiruchi make it to the Mission from T.N.; capital cities selected include Bengaluru, Shiml

DAMINI NATH
NEW DELHI

Thirty more cities from across the country have been added to the Centre's Smart Cities Mission, with a proposed investment of Rs.57,393 crore in various projects under the scheme.

Marking the second anniversary of the launch of the Smart Cities Mission, Union Urban Development Minister M. Venkaiah Naidu on Friday announced the new cities added to the scheme in the third round, taking the total number of cities to 90. With the addition of the 30 cities, 23 States and four Union Territories have been included in the Mission.

As in the previous two rounds, the cities were picked on the basis of the proposals they submitted for the Smart Cities Challenge. Among the cities selected, Mr. Naidu said, Kerala's capital, Thiruvananthapuram, topped the challenge.

Tamil Nadu emerged as the State with the highest number of cities selected in this round, with Tirupur, Tirunelveli, Thoothukudi and Tiruchi making it to the Mission.

Uttar Pradesh and Gujarat had three cities each selected for the Mission. While Jhansi, Allahabad and Aligarh made it from U.P., Rakjot, Gandhinagar and Dahod were the picks from Gujarat.

Further, Madhya Pradesh (Sagar and Satna), Bihar (Patna and Muzaffarpur), Chhattisgarh (Naya Raipur and Bilaspur) and Jammu and Kashmir (Srinagar and Jammu) had two cities each selected. Andhra Pradesh's new capital, Amaravati, was also selected, as was Karimnagar in neighbouring Telangana.

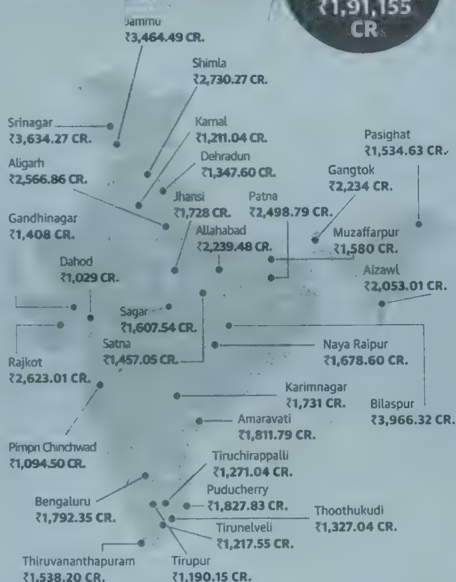
Among the 11 State capitals selected were Bengaluru in Karnataka, Shimla in Himachal Pradesh, Aizawl in Mizoram and Gangtok in Sikkim. The other cities selected were Puducherry, Karnal in Haryana, Dehradun in Uttarakhand, Pimpri Chinchwad in Maharashtra, and Pasighat in Arunachal Pradesh.

Mr. Naidu said that the proposed investment in these 30 cities was Rs.57,393 crore under various smart city plans. With that, the total investment for smart infrastructure development for the 90 cities had gone up to Rs.1.91 lakh crore, he added.

NEW AGE CITIES

The latest announcement takes to 90 the number of cities selected for part financing of projects by the Centre under the Smart Cities scheme

TOTAL SMART CITIES: 90
TOTAL INVESTMENT ₹1,91,155 CR

TOTAL FUNDS FOR 30 SMART CITIES

Rs.57,393 crore (USE A BAR: Rs.46,879 crore for core infrastructure and Rs.10,514 crore for technology-based solutions)

- Under the Smart City Mission, the Centre provides Rs 500 crore to each city over a period of five years for implementing various projects.

Launched on June 15, 2015

the government proposes to develop 100 smart cities under the mission.

SMART CITIES MISSION

- 100 cities to be covered
- Period: 2015-2020
- **59 of the 60** cities have incorporated special purpose vehicles
- **50 cities** appointed project

Govt. to assess quality of life in 116 cities

STAFF REPORTER
NEW DELHI

The Union Urban Development Ministry on Friday launched the City Liveability Index, an initiati...

ment Minister M. Venkaiah Naidu said that Indian cities had started improving infrastructure in the past two years under the Atal

Funds yet to lead to infrastructure proje

JACOB KOSHY
NEW DELHI

With the identification of 30 more smart city projects, independent experts say though money is being directed from the Centre to fund innovative technological solutions in cities, it would still be a while before major infrastructure projects, that could visibly transform a city, take shape.

The major gain, they say, from having a smart city project is that it has created the concept of a Special Purpose Vehicle that is structured to ensure that promised projects are actually executed. "Such an arrangement ensures that money isn't spent merely on paying salaries but on a substantial projects... smart traffic lights, sensors," said N.S.N. Murty, Partner and Leader- Smart Cities, PwC India, "But for major projects like roads, buildings ... these require far more intricate planning and that will take time." PwC has worked with several cities in preparing proposals that have won a shot at procuring funds for smart city development.

Cities such as Bhopal, which was among the earliest tranche of smart cities, have implemented projects such as 'smart poles' and energy efficient lightning that are worth ₹200 crore and a beneficiary of smart city

Thiruvananthapuram tops with core city plan

S. ANIL RADHAKRISHNAN
THIRUVANANTHAPURAM

Kerala's capital, which topped in the second round of the Smart City Challenge, will attempt to solve its core city problems using the special funding under the scheme. The area to be covered has her...

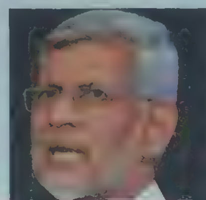

got the most number of votes.

Thiruvananthapuram's smart plans aim to solve major urbanisation problems. The solutions include use of technology for decentralised waste management, making roads and walkways dis abled-friendly, creating cyclin

ಲಿಂಗಾಯತವು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಭಾಗವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ

ಲಿಂಗಾಯತವು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವೇ?

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಎಸ್.ಎಂ. ಜಾಮದಾರ

ಲಿಂಗಾಯತವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವೆಂದು ಘೋಷಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾವಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಅದು ಮುಂಬರುವ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಲಿಂಗಾಯತರನ್ನು ಒಲಿಸುವ ತಂತ್ರವೆಂಬುದು ಕೆಲವರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ ಅವರಂಥವರು ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ವೆಂಕಟೇಶ್ ಅವರು ವೀರಶೈವರ 'ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ಅನ್ವಯಿಕ ಗ್ರಂಥವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದರರ್ಥವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಲವು ಗೊಂದಲಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಲಿಂಗಾಯತವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವೆಂದು ಘೋಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬೇಡಿಕೆ ಹಳೆಯದು. ಅದು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ತೆಲಂಗಾಣ, ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಲಿಂಗಾಯತರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳು. ಬಸವ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುವ ಆದೇಶವನ್ನು 2002ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರ. ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಹಾಕುವ 2017ರ ಆದೇಶವೂ ಅದೇ ರಾಜ್ಯದ್ದು. ಈಗ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯನವರ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕದತ್ತ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದಶವಾರ್ಷಿಕ ಜನಗಣತಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಂತೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಅನೇಕ ಸಲ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಲಿಂಗಾಯತವು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಒಂದು ಪಂಥವೇ ಹೊರತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮವಲ್ಲವೆಂದು ಜನಗಣತಿ ಆಯುಕ್ತರು ಉತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ 'ಪಂಥ'ಕ್ಕೂ 'ಧರ್ಮ'ಕ್ಕೂ ಇರುವ ಅಂತರವೇನು, ಲಿಂಗಾಯತವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ, ಮತ್ತು 'ಧರ್ಮ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇರಬೇಕಾದ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉದ್ಭವಿಸಿವೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಈವರೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅದೇ ವಿಫಲತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆಳವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಅಗತ್ಯ. ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕಾಗದು.

ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಾಗಿತ್ತು. 'ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ'ದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಏಕರೂಪ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆ ಕುರಿತು ನಡೆದ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಕೆ.ಸಂಥಾನಮ್ ಹಾಗೂ ವಾಲ್ಯುಜನ ಲಿಂಗಾಯತ ಸದಸ್ಯರಾದ ಮುಂಬೈ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎಸ್. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ, ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎಚ್.ಸಿದ್ಧವೀರಪ್ಪ, ಭಾರತೀಯ ರಾಜರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದ ರಾಮದುರ್ಗದ ಬಿ.ಎನ್. ಮುನವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಲಿಂಗಾಯತ ನಾಯಕ ರತ್ನಪ್ಪ ಕುಂಬಾರ ಆ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮದ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಈಗಲೂ ಸಮಂಜಸವಾಗಿವೆ.

ಹಿಂದೂ ವಿವಾಹ ಕಾಯ್ದೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂರು ಹಿಂದೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಾನೂನುಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದೂ' ಎಂಬ ಪದದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 'ವೀರಶೈವ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಾಯತ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಸಿಖ್' ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ನಾಲ್ಕೂ ಧರ್ಮಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮಗಳೆಂದು ಆಗಿನ ಕಾನೂನು ತಜ್ಞರು ತಿಳಿದಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಅದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ 'ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ' ಮೂಡಿಸುವುದು ಅಂದಿನ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೆ.ಎಂ.ಮುನ್ಷಿ ಮತ್ತು ಸರ್ದಾರ ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲರು ಸಂವಿಧಾನ ರಚನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಭಜನೆಗೊಂಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂಯೇತರ ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮಗಳ ಜನರು ಹಿಂದೂ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರೆ ದೇಶದ ಏಕತೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಹಿಂದಿದೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳ ಜನರನ್ನು, ಅವರಾಡುವ ಭಾಷೆ, ತಿನ್ನುವ ಆಹಾರ, ಉಡುವ ತೊಡುಗೆ, ಜೀವನ ಶೈಲಿಗಳನ್ನೂ ಬದಲಿಸಿ 'ಹಿಂದೂಕರಣ'ಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 1950ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ 'ಹಿಂದೂ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂಜರಿಯದ ಇತರರು ಈಗ ತಮ್ಮ ಅಸ್ಮಿತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಗಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ರದ್ದುಪಡಿಸುವ ಬದಲು ಹಿಂದೂ ಕಾನೂನನ್ನು ಆಧುನೀಕರಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ತಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯವಾಗಬಲ್ಲ ಏಕರೂಪದ ನಾಗರಿಕ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಅಂದಿನ ನಮ್ಮ ನಾಯಕರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಗಿನ ನಾಯಕರು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಏಕತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ 'ಹಿಂದೂಯೇತರ' ಧರ್ಮಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಅವನ್ನು 'ಹಿಂದೂ'ದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟರು!

ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ, ಹಿಂದೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂಯೇತರ ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮಗಳ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇರಿದ ನಂತರವೂ ಅವರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಲಿಂಗಾಯತ, ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಸಿಖ್ ಧರ್ಮಗಳು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಧರ್ಮಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ಹಿಂದೂ ಹೇಗಾಗುತ್ತವೆ? ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಭಾರತದಿಂದ ಪಲಾಯನಗೈದು ಚೀನಾ, ಕೊರಿಯಾ, ಜಪಾನ್, ವಿಯೆಟ್ನಾಂ, ಕಾಂಬೋಡಿಯ, ಶ್ರೀಲಂಕಾ, ಥಾಯ್ಲೆಂಡ್‌ನಂತಹ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾದರೆ, ಆ ದೇಶಗಳು ಹಿಂದೂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೇ?

'ಸ್ವಾಮಿನಾರಾಯಣ ಪಂಥ'ವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧರ್ಮವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಡೆದ ವ್ಯಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಅವರ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಕರಣದ ತೀರ್ಪಿನ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಮಂಜಸವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಡಾ.ಎಸ್.ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ 'ಹಿಂದೂ ಜೀವನಕ್ರಮ' ಪುಸ್ತಕದ ಮಾತನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರು, 'ಬಸವನು ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು' ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ, ಜೈನ, ಸಿಖ್ ಧರ್ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಲಿಂಗಾಯತವೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಒಂದು 'ಪಂಥ'ವೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಹಿಂದೂ ಜೀವನಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೇ ಹೊರತು ಧರ್ಮದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಕಟ್ಟಾಭಿಮಾನಿಯೊಬ್ಬರ ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಪೀಡಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿಯೇ ಲಿಂಗಾಯತವು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಭಾಗವಲ್ಲ; ಅದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಅಂಥ ತಜ್ಞರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಲಿಂಗಾಯತ ದರ್ಶನ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಇತಿಹಾಸ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು, ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಲಾಂಛನಗಳು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ವಾದವನ್ನು ಜನಗಣತಿ ಆಯುಕ್ತರ ಮುಂದೆ 2021ರ ಜನಗಣತಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಮಂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಸರ್ವೋಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವೇ ಮುಂದಿನ ದಾರಿ.

ಆದರೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ನೀಡಿದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಸಾಕಾರಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಲಿಂಗಾಯತರಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳಿವೆ, ಪಂಗಡಗಳಿವೆ, ಆಂತರಿಕ ವೈರುಧ್ಯಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಲಿಂಗಾಯತ ಉಪಜಾತಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಧರ್ಮಗುರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರವರಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಪೈಪೋಟಿ, ವೈಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಗುಂಪುಗಾರಿಕೆಗಳಿವೆ. ಅವೇ ಈಗ ಲಿಂಗಾಯತವನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವೆಂದು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವ ಸುಲಭ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಲ್ಲಾಗಬಹುದು.

ಸುಮಾರು 900 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವು ವೈದಿಕ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದದ್ದು. ಅದು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು, ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯ ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸಮಾನತೆ ಸಾರಿದೆ. ಕರ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿ ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಪ್ರಥಮ ಧರ್ಮ ಸಂಸತ್ತನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ್ದು. ಅದು ಪುನರ್ಜನ್ಮ ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಇಹಲೋಕ-ಪರಲೋಕದ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬುಡಮೇಲು ಮಾಡಿದೆ. ಮಂದಿರ ಸ್ಥಾಪಿತ ವಿಗ್ರಹ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಮೂಲಕ ಪುರೋಹಿತಶಾಹಿಯ ಬೆನ್ನುಮೂಳೆ ಮುರಿದಿದೆ. ವೇದ ಆಗಮಗಳ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಶರಣರ ಲೋಕಾನುಭವದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನೀಡಿದೆ. ಪಾಮರರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ ಅಚ್ಚಕನ್ನಡ ಬೆಳೆಸಿದೆ. ದಾಸೋಹದ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಹತ್ವ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಬಹುದೇವೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬಸವನನ್ನು ಇಂದು ಮಹಾ ಮಾನವತಾವಾದಿ ಎಂದು ಜಾಗತಿಕವಾಗಿಯೂ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವನ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿದ ನಮ್ಮ ಸಂಸತ್ತು ಬಸವನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ.

ಲಿಂಗಾಯತದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ತಿರುಚಿ ಹಿಂದೂಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಒಂದು ಪಂಗಡವೇ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. 'ವೀರಶೈವ' ಪದ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ವೀರಶೈವವು ಹಿಂದೂ ಶೈವಿಸಮ್‌ನ ಒಂದು ಶಾಖೆ ಎಂದು ಸಾಧಿಸುವುದು ಅದರ ಉದ್ದೇಶ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಿಂಗಾಯತರಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಎಂಬ ಪದ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ದಕ್ಷಿಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಮಠಾಧೀಶರು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಲಿಂಗಾಯತರು ತಾವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಂದು ಅಥವಾ ಅವರಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು 1930-40ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವಷ್ಟೆ.

ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಲಿಂಗಾಯತ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ಆ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂ ಪ್ರಭಾವವು ಲಿಂಗಾಯತದೊಳಗೆ ನುಸುಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂದೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥ ಕಲಿಯತೊಡಗಿದರು. 'ವೇದಮೂರ್ತಿ' 'ವೇದಬ್ರಹ್ಮ', 'ಷಟ್‌ಸ್ಥಲಬ್ರಹ್ಮ' ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಭಾಗವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ವೇದ ಆಗಮ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಪಾರಮ್ಯ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವವರು. ಅವರೇ ಬಸವ ಸ್ಥಾಪಿತ ಧರ್ಮವನ್ನು ತಾವೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದೇವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೆಂಬಂತೆ 'ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿ'ಯೆಂಬ ನಿರಾಧಾರಿತ ಇತ್ತೀಚಿನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿರುವವರು. ಡಾ.ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಗಳು ಅವರ ಓರ್ವ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹ ನಾಯಕರು. ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿಯು 14ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೃತಿಯೆಂದು ಅವರೇ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಆಗ ಬರೆದು ಈಗ ಅದು ತಪ್ಪು ಎಂದು ವಾದಿಸುವುದು ಅವರ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣ!

ಬಸವ ಯುಗದ ಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಲಿಂಗಾಯತಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶದ ಕೆಲ ಆರಾಧ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವಿಜಯನಗರದ ಸಂಗಮ ವಂಶದ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಬಲಾಢ್ಯರಾದರು. ತಮ್ಮ ಮೂಲಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಲಿಂಗಾಯತವನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾಲಿಸದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದೊಂದಿಗಿನ ತಿಕ್ಕಾಟ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ಸಂಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ತಯಾರಾದ 'ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿ'ಯು ಡಾ. ಮಲ್ಲೇಪುರಂ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಮನ್ವಯ ಗ್ರಂಥ! ತಮ್ಮದೇ ಕೆಲವು ಪೀಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಲಿಂಗಾಯತವನ್ನು ಹಾದಿತಪ್ಪಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಲಿಂಗಾಯತವು ಪ್ರಬಲವಾದರೆ ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇ ಅಳಿದುಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಅಳುಕು ಅವರನ್ನು ಧೃತಿಗೆಡಿಸಿದೆ. ಲಿಂಗಾಯತವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಧರ್ಮವೆಂಬ ಪರಿಗಣನೆಗೆ ಅವರು ವಿರೋಧವನ್ನು ಒಡ್ಡೇ ಒಡ್ಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕುತಂತ್ರ, ಢೋಂಗಿತನವನ್ನೂ ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವ ಶಕ್ತಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಹಾಸಭೆಗೆ ಅಥವಾ ಬಸವ ಸಮಿತಿಗೆ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಲಿಂಗಾಯತ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಇದೆಯೇ? ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು ನೀಡಿದ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಲಿಂಗಾಯತರು ಉಪಯೋಗಿಸುವರೇ ಅಥವಾ ಆಂತರಿಕ ತಿಕ್ಕಾಟದಿಂದ ವಿಫಲಗೊಳಿಸುವರೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಯ್ದು ನೋಡಬೇಕಿದೆ.

ಬಡ್ತಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಪ್ರಕರಣ: ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸಲು ಚಿಂತನೆ

‘ಸುಪ್ರೀಂ’ನಿಂದ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಕೋರಲು ತೀರ್ಮಾನ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಬಡ್ತಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾಯ್ದೆ ರದ್ದುಪಡಿಸಿರುವ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ಆದೇಶ ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸುವಂತೆ ಕೋರಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಅರ್ಜಿ ವಿಚಾರಣೆ ವೇಳೆ ಆದೇಶ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕಾಲಾವಕಾಶ ನೀಡುವಂತೆ ಕೋರಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

‘ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಕಾಲಾವಕಾಶ ನೀಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ, ಪರ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ಹೊರಡಿಸುವ ಚಿಂತನೆ ಇದೆ. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಉನ್ನತ ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟಿನ ಆದೇಶದಿಂದ 36 ಇಲಾಖೆಗಳ ಒಟ್ಟು 22 ಸಾವಿರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಿಂಬಡ್ತಿ ಪಡೆಯಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಇಲಾಖೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಕಾಯ್ದೆ ರದ್ದುಪಡಿಸಿದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್, ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಇಲಾಖೆಗಳ ಹೊಸ ಜ್ಯೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿ ಸಿದ್ಧ-ಪಡಿಸಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜ್ಯೇಷ್ಠತಾ ಪಟ್ಟಿಯಂತೆ ಬಡ್ತಿ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿತ್ತು. ಈ ಗಡುವು ಆಗಸ್ಟ್ 9ಕ್ಕೆ ಮುಗಿಯಲಿದೆ.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ನಿಂದನೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಎಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದೂ ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

ಬಡ್ತಿ ಮೀಸಲಾತಿ ಕುರಿತಂತೆ ಇದೀಗ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಅಥವಾ ಹೈಕೋರ್ಟ್ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಯೊಬ್ಬರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಯೋಗ ರಚಿಸುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೋರ್ಟಿನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಹಿರಿಯ ವಕೀಲರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಶಾಂತಾ ನೀಡಿರುವ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಮುಂದುವರಿಯಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಕೀಲರು, ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರದ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೀಸುವ ದೊಣ್ಣೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ಸೋಮವಾರದ ಬಳಿಕ ಯಾವುದೇ ದಿನ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ನ ದ್ವಿಸದಸ್ಯ ಪೀಠದ ಮುಂದೆ ಮರು ಪರಿಶೀಲನಾ ಅರ್ಜಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದ್ದು, ಸೂಕ್ತ ವಕೀಲರೊಬ್ಬರ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ನಡೆದಿದೆ.

ಗುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟರಿಗೆ ಮೀಸಲು: ಅಧಿಸೂಚನೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡದ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಶೇ 24.1ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅಧಿಸೂಚನೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರ ಹೊರಡಿಸಿದೆ.

ಈ ಆದೇಶದ ಅನ್ವಯ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ₹ 50 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತದವರೆಗಿನ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಟೆಂಡರ್‌ನಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಶೇ 17.15 ಹಾಗೂ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಶೇ 6.95ರಷ್ಟು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಟೆಂಡರ್ ಇಲ್ಲದೆ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಟೆಂಡರ್ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದಾಗ ಎರಡು ಬಾರಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪಂಗಡದ ಸಮುದಾಯದವರು ಟೆಂಡರ್ ಸ್ವೀಕರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅಂಥ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ನೀಡಬಹುದು ಎಂದೂ ಈ ಆದೇಶದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಾಘವೇಶ್ವರ ಶ್ರೀಗ... ವಿಚಾರಣೆಯ...

ಬೆಂಗಳೂರು: ‘ರಾಘವೇಶ್ವರ ಶ್ರೀಗಳನ್ನು ಪೀಠದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಕೋರಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಅರ್ಜಿ (ಪಿಐಎಲ್) ವಿಚಾರಣೆಯಿಂದ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎಸ್.ಕೆ. ಮುಖರ್ಜಿ ನೇತೃತ್ವದ ವಿಭಾಗೀಯ ನ್ಯಾಯಪೀಠ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಿದೆ.

ಶುಕ್ರವಾರ ಈ ಪ್ರಕರಣದ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಬೇಕಿದ್ದ ಮುಖರ್ಜಿ ಹಾಗೂ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಪಿ.ಎಸ್.ದಿನೇಶ್ ಕುಮಾರ್ ಅವರಿದ್ದ ವಿಭಾಗೀಯ ನ್ಯಾಯಪೀಠ ವಿಚಾರಣೆಯಿಂದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿತು.

‘ಪ್ರಕರಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿವಾದಿಗಳು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ವಿರುದ್ಧ ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಪೀಡಿತ ಭಾವನೆ

ಪತ್ರಕರ್ತರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಜಾರಿಗೆ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರ ನಿಲುವು– ಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಮಾಹಿತಿ

ಶರಣಾಗಲಿ ಆಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ..

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ‘ನಮ್ಮನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ವಿಧಾನಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ರವಿ ಬೆಳಗೆರೆ ಮತ್ತು ಅನಿಲ್ ರಾಜ್ ಅವರ ಷರತ್ತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಅಡ್ವೊಕೇಟ್ ಜನರಲ್ ಎ.ಎಸ್.ಪೊನ್ನಣ್ಣ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

‘ಹಕ್ಕುಚ್ಯುತಿ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಸಮಿತಿ ವಿಧಿಸಿರುವ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ₹ 10 ಸಾವಿರ ದಂಡದ ಆದೇಶ ರದ್ದುಗೊಳಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ಕೋರಿ ಪತ್ರಕರ್ತ ರವಿ ಬೆಳಗೆರೆ ಹಾಗೂ ಅನಿಲ್ ರಾಜ್ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಅಶೋಕ ಬಿ.ಹಿಂಚಿಗೇರಿ ಅವರಿದ್ದ ಏಕಸದಸ್ಯ ನ್ಯಾಯಪೀಠ ಶುಕ್ರವಾರ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿತು.

ಈ ವೇಳೆ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತೆಗಳ ಸಮಿತಿ ಪರವಾಗಿ ಹಾಜರಿದ್ದ ಪೊನ್ನಣ್ಣ, ‘ಅರ್ಜಿದಾರರ ಈ ಷರತ್ತನ್ನು ಹಕ್ಕುಚ್ಯುತಿ ಸಮಿತಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸದನ ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಿದೆ’ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದರು.

‘ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಪರಸ್ಪರ ಚರ್ಚಿಸಿ ಇತ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ. ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಕೋರ್ಟ್, ಪ್ರಕರಣದ ಮೂಲ ತಕರಾರು ಏನು ಎಂಬುದನ್ನು ಆಲಿಸಿ ತನ್ನ ಆದೇಶ ಪ್ರಕಟಿಸಲಿದೆ’ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಮಾವನಿಗಾಗಿ ಅಳಿಯನ ಬಂಧನ!

‘ಅನಿಲ್ ರಾಜ್ ಅವರ ಅಳಿಯ ಕೆ.ಎಸ್.ಮೋಹನ್ ಕುಮಾರ್ ಅವರನ್ನು ಅರಸೀಕೆರೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಚಲ್ಲಂಗೆರೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿರುವ ಪೊಲೀಸರು ಯಲಹಂಕ ಠಾಣೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಅಕ್ರಮ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂರು ದಿನವಾದರೂ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅರ್ಜಿದಾರರ ವಕೀಲ ಶಂಕರಪ್ಪ ಆರೋಪಿಸಿದರು.

ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆದ ಪೊನ್ನಣ್ಣ ‘ಅನಿಲ್ ರಾಜ್ ಸದ್ಯ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಅವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಮೋಹನ್‌ಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೊಲೀಸರು ಅವರನ್ನು ಗುರುವಾರ ರಾತ್ರಿ 10 ಗಂಟೆಗೆ ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಅಕ್ರಮ ಇಲ್ಲ. ಈ ಕೂಡಲೇ ಸ್ಥಳೀಯ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಮುಂದೆ ಹಾಜರುಪಡಿಸಲಾಗುವುದು’ ಎಂದರು.

ಇದಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿಗಳು, ‘ಏಕೆ 24 ಗಂಟೆಯವರೆಗೂ ಕಾಯುತ್ತೀರಿ. ತಕ್ಷಣ ಹಾಜರುಪಡಿಸಿ’ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದರು.

ನಿರ್ಣಯ ಜಾರಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಡ: ಕಿಮ್ಮನೆ

ಬೆಂಗಳೂರು: ‘ಇಬ್ಬರು ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವ ಸದನದ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ’ ಎಂದು ವಿಧಾನಸಭೆ ಹಕ್ಕುಬಾಧ್ಯತಾ ಸಮಿತಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕಿಮ್ಮನೆ ರತ್ನಾಕರ್ ಅವರು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷ ಕೆ.ಬಿ. ಕೋಳಿವಾಡ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

‘ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯನ್ನು ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ಸದನ ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಅದನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಜಾರಿ ಮಾಡುವುದು ಅಥವಾ ಮಾಡದೇ ಇರುವ ವಿವೇಚನಾ ಅಧಿಕಾರ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆದೇಶವನ್ನು ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಜಾರಿ ಮಾಡದೇ ಇರುವುದು ಸೂಕ್ತ ’ಎಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಸಚಿವಾಲಯದ ಮೂಲಗಳು ತಿಳಿಸಿವೆ.

‘ಆದೇಶ ಜಾರಿ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತಿನ ಸಭಾಪತಿ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು, ಕಾನೂನು ಸಚಿವರ ಜತೆ ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡೆದ ಬಳಿಕವೇ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು’ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಹಕ್ಕುಚ್ಯುತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಕರಣ ಹಾಗೂ ವಿಷಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪರಾಮರ್ಶೆ ನಡೆಸಿ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು’ ಎಂದೂ ಮನವಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂಬಂಧ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷ ಕೋಳಿವಾಡ, ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಸಂಸದೀಯ ಸಚಿವ ಟಿ.ಬಿ. ಜಯಚಂದ್ರ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನಸಭೆ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ ಅವರಿಗೆ ದೂರವಾಣಿ ಕರೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಿಮ್ಮನೆ ಇದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಇಂದು

ಬೆಂಗಳೂರು: ಇಬ್ಬರು ಪತ್ರಕರ್ತರಿಗೆ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿ ವಿಧಾನಸಭೆ ಕೈಗೊಂಡ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ವಾಪಸ್ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ಶನಿವಾರ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಲು ಪತ್ರಕರ್ತರ ವಿವಿಧ ಸಂಘಟನೆಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿವೆ.

ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರತ ಪತ್ರಕರ್ತರ ಸಂಘದ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರವಾರ ನಡೆದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶನಿವಾರದ ಪತ್ರಿಕಾ ದಿನಾಚರಣೆಯ ವೇಳೆ ಕಪ್ಪು ಪಟ್ಟಿ ಧರಿಸಿ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ...

	ದಾನಿಗಳ ಹೆಸರು	₹ ಗಳಲ್ಲಿ
1.	ಎಂ.ಎಸ್. ಕಾತ್ಯಾಯನಿ, ಕೆ.ಆರ್. ಮೊಹಲ್ಲಾ, ಮೈಸೂರು	20,000
2.	ಕೆ.ಎಲ್. ಶ್ರೀಧರ್, ರಾಮಕೃಷ್ಣನಗರ, ಮೈಸೂರು	15,000
3.	ಜಿ.ಪಿ. ಶಾಂತಾ, ಕೃಷ್ಣ ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು	10,000
4.	ಮಂಜುಳಾ, ಬನಶಂಕರಿ 3ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು	10,000
5.	ಅಭಯಾ ಆಗ್ರೋ ಏಜೆನ್ಸಿಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು	10,000
6.	ಲೆ.ಜ. (ನಿವೃತ್ತ) ಎಸ್.ಸಿ. ಸರದೇಶಪಾಂಡೆ, ಕಲ್ಯಾಣ ನಗರ, ಧಾರವಾಡ	10,000
7.	ದೀಪಕ್ ಕುಮಾರ್, ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಲೇಔಟ್, 2ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು	10,000
8.	ಜಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ವಿಜ್ಞಾನನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು	10,000
9.	ಡಿ.ಎನ್. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮತ್ತು ಉಮಾ ಶಾಂತಾ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು	10,000
10.	ಮುರಳೀಧರ. ಎ.ಎಲ್., ಬೇಲೂರು ಪ್ಲಾಂಟ್	10,000
11.	ಡಿ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಜಿ. ರಾಜಮ್ಮ, ಬಸವೇಶ್ವರನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು	10,000
12.	ಪಾಮಡಿ ರಾಮನಾಥ ಗುಪ್ತ, ಬಸವೇಶ್ವರನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು	5,005
13.	ಎಂ.ಆರ್. ಗುರುರಾಜ ರಾವ್, ಸಂಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು	5,000
14.	ಎಂ.ಸಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಶಕ್ತಿನಗರ, ರಾಯಚೂರು	5,000
15.	ಎಚ್. ಸೂರ್ಯಕುಮಾರಿ, ಡಿ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ರಸ್ತೆ, ಮೈಸೂರು	5,000
16.	ದಾಸಪ್ಪ, ಮೈಸೂರು	5,000
17.	ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ. ಸಿ.ಎನ್., ಯಲಹಂಕ, ಬೆಂಗಳೂರು	5,000
18.	ಆರ್. ಪದ್ಮಜ, ಚೆನ್ನಪಟ್ಟಣ	5,000
19.	ಎ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಸುಲ್ತಾನ್‌ಪಾಳ್ಯ, ಆರ್.ಟಿ. ನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು	4,600
20.	ಎಚ್.ಎಸ್. ಸುರೇಶ್, ಗಾಂಧಿನಗರ, ಮೂಡುಬಿದಿರೆ	4,000
21.	ಟಿ. ವನಜಾ, ಎಚ್‌ಎಎಲ್ 3ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು	4,000
22.	ಎಚ್.ವಿ. ರಾಮನಾಥ, ಆರ್‌ಎಂಎಸ್ ಕಾಲೊನಿ, ಬೆಂಗಳೂರು	3,030
23.	ದಿ ಜಯನಗರ ಕೋ–ಆಪರೇಟಿವ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಸೊಸೈಟಿ ಲಿ.	3,000
24.	ರಂಗನಾಥ. ಕೆ.ಜಿ., ಜಯನಗರ 5ನೇ ಬ್ಲಾಕ್, ಬೆಂಗಳೂರು	2,500
25.	ಎಂ. ನಿಂಗಯ್ಯ, ಇಂದಿರಾನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು	2,500
26.	ಜಿ. ಬಸಪ್ಪ, ಇಂದಿರಾನಗರ	2,500

Yw

ಶ್ರೀಮತಿ ______________

______________ ಶಾಯರಿಬಂಧು

ಕೊಳಕಾರರು, ಸಾ.

ಮೋಕ್ತಿ ಬಂಬರಗೆ, ತಾ.ಜಿ. ಬೆಳಗಾವಿ

ದಿ. 20-05-2017

ಮೇಲ್ಮನವಿ

ಮಾನ್ಯ ಓಂಬುಡ್ಸಮನ್/ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ~~ಪ್ರಾಧಿಕಾರ~~ ಆಯುಕ್ತಾಲಯ

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ ಇಲಾಖೆ

ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಬೆಂಗಳೂರು

ವಿಷಯ : ತಮ್ಮ ಪ್ರಕರಣ ಸಂಖ್ಯೆ ಓ.ಮೇ.ಪ್ರಾ.ಪ್ರ / 85 ರಿಂದ 105/2016-17 ರ ವಿಚಾರಣೆ.

ಉಲ್ಲೇಖ : ತಮ್ಮ ನೋಟೀಸ ಸಂಖ್ಯೆ ಗ್ರಾಅಪ್ರ : 175 ರಿಂದ 195 ಉ.ಖಾ.ಯೋ: 2017/103448 ರಿಂದ 103468 ದಿ. 20-04-2017

ಮಾನ್ಯರೇ,

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲೇಖದಂತೆ ನಾನು ಇಂದು ತಮ್ಮ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ~~ನಾನು~~ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿದ್ದು ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆ ದೂರಿನ ವಿವರವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಮನವಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ :

1. ನಾವು ಮ.ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಕಾನೂನು (ಮತ್ತು ಯೋಜನೆ) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಯಿತ ಕೆಲಸಗಾರರಿದ್ದು ಅದರ ನಿಯಮದ ಪ್ರಕಾರ (*) ನಮೂನೆ '6' ರಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕೇಳಿ ದಿ. - - ರಂದು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆವು.

(*) ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ ಬಂಬರಗೆ ಇವರಿಗೆ

2. ಬಂಬರಗೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯವರು ನಮಗೆ 15 ದಿನಗಳು ಮುಗಿದರೂ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಾವು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ, ಬಂಬರಗೆ

ತಾಲೂಕ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಬೆಳಗಾವಿ ಇವರಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆವು. (ದಿ. - - ರಂದು.)

(3) ಗ್ರಾಮ ಕಾರ್ಯಾಲಯ, ಬಂಬರಗೆ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ತೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಲೋಕ ಒಂಬಡ್ಸಮನ್ (ಮ.ಗಾಂ.ಉ.ಖಾ.ಯೋ) ಬೆಳಗಾವಿ ಇವರಿಗೆ ದೂರು ಅರ್ಜಿಯನ್ನು ದಿ. - - ರಂದು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆವು.

(4) ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ದಿ. - - ರಂದು ಗ್ರಾಮ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಬಂಬರಗೆ ಮತ್ತು ತಾ. ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಬೆಳಗಾವಿ ಇವರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿ ನಮ್ಮ ಬಾಕಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ತೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿದರು.

(5) ಲೋಕ ಒಂಬಡ್ಸಮನ್, ಬೆಳಗಾವಿ ಇವರು ಆರು ತಿಂಗಳು ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿ ದಿ. - - ರಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿ ನಮ್ಮ ಬಾಕಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ತೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಗ್ರಾ.ಪಂ. ಮತ್ತು ತಾ. ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಶಿಸ್ತಿನ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶಿಸಿದರು.

(6) ನಾವು ಅನೇಕ ಸಲ ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಾಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ತಂದಾಗ ತಾಲೂಕ ಕಾರ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಬಂಬರಗೆಯ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ 2 ಜ್ಞಾಪನ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

(7) ನಮ್ಮ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ತೆ ಪಾವತಿಸಬೇಕೆಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಬೆಳಗಾವಿ, ಮು.ಕಾ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ 24 ತಿಂಗಳುಗಳು ಆಗಿವೆ.

(3)

ವಾಪಸ್ಸು ಹಿಂಬಡ್ತಿ ಮನ್ನರವಾಗಿ ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದಿದೆ. ಆದರೂ ನಮಗೆ ಇಂದು ನ್ಯಾಯವೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೇ ಶಿಸ್ತಿನ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

(8) ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆಯನ್ನು ನಮಗೆ 2 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಪಾವತಿಸಬೇಕೆಂದು ಆದೇಶ ಹೊರಡಿಸಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಈಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯವು ?

(9) ನಮ್ಮ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆಯ ಹಣವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲು ಎಲ್ಲ ನಿಯಮ/ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಶಿಸ್ತು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕಿನ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಭತ್ಯೆ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟು ವಿಳಂಬ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ದಂಡವನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ನಮಗೆ ಪಾವತಿಸಲು ಆದೇಶ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ವಂದನೆಗಳೊಂದಿಗೆ

ತಮ್ಮ

THE HINDU
TUESDAY, JUNE 20, 2017

Legislation and legality

In the Aadhaar-PAN case, the Supreme Court has effectively held that policy goals override rights

SUHRITH PARTHASARATHY

GETTY IMAGES/ISTOCKPHOTO

At one point in its recently delivered judgment, in *Binoy Viswam v. Union of India*, the Supreme Court described the dispute over Section 139AA of the Income Tax Act, 1961, as falling within a category of what "Ronald Dworkin calls 'hard cases'". The petitioners before the court had argued that the provision, which makes it obligatory on individuals filing income tax returns to link their permanent account numbers (PAN) to their Aadhaar, was unconstitutional as it, among other things, infringed a number of fundamental rights.

The court, however, in declaring this case as "hard", was effectively telling us that its abilities were somehow hamstrung by the nature of the dispute, that despite the strength of the petitioners' arguments there existed principled reasons why it might be difficult for it to intervene. Unfortunately, this assertion flies in the face of American philosopher-jurist Dworkin's ideas which the court sought to invoke.

While at first blush, a quibble over this categorisation might seem a largely frivolous concern, seeing as it is made on apparently pedantic grounds, in reality the court's mistake here goes to the root of why it got its decision in *Binoy Viswam* as it did, and why it so often fails to uphold critical civil liberties when faced with acts of governmental coercion.

Dworkin's 'hard cases'

For Dworkin, "hard cases" are those disputes where "no settled rule dictates a decision either way", and where, therefore, "it might seem that a proper decision could be generated by either policy or principle." In other words, they encompass cases where there exists a particularly knotty controversy over deciding what the law really is, where an application of differing value judgments could plausibly result in contradictory identifications of the law.

To illuminate this point, in his book, *Law's Empire*, Dworkin cites *McLoughlin v. O'Brian*, a 1983 House of Lords case involving an automobile accident. Here, Ms. McLoughlin's husband and four children were injured after their car was hit by a lorry. She only heard about the accident a few hours later, and when she drove to the hospital where the rest of her family was admitted, she was told that one child had died and the others were seriously injured. Ms. McLoughlin, as a result of these revelations, suffered a nervous shock, and she later sued the lorry driver whose negligence had caused the accident.

This case, in Dworkin's belief, was "hard" because there was no existing precedent where a person was awarded damages despite being absent from the scene of the accident. To decide such a case, Dworkin said, a judge must view "law as integrity", that "propositions of law are true if they are derived from principles of justice, fairness and procedural due process, which provide the best constructive interpretation of the community's legal practice." In other words, a judge deciding such a dispute must test her interpretation by asking whether her decision could form part of a coherent theory that justifies the entire network of political structure and legal doctrine of their community.

The issues in *Binoy Viswam*, however, called for no such Herculean interpretive exercise. Nor did it require the court to indulge in any lawmaking. The facts were simple enough, and the court, notwithstanding its assertions to the contrary, did not have to decide on the "wisdom of the Legislature in enacting a particular law", but merely on its constitutionality. To do this, it only had to apply existing precedent to rule on whether Section 139AA violated one or the other of the fundamental rights guaranteed in Part III of the Constitution. Regrettably, the court's answers to these basic questions are patently misjudged.

Despite keeping arguments over privacy outside the scope of their submissions – given that a larger bench of the Supreme Court has been asked to rule on whether India's citizens possess a fundamental right to privacy at all – there were a number of acute arguments that were made to show the court that Section 139AA violated the rights to equality, to practise any profession, and to personal liberty of the petitioners. However, each of these arguments was dismissed almost on the singular ground that the state has a legitimate interest in making classifications to effectuate its policy decisions. This might seem like an unexceptionable proposition. But in effectively holding that the government has the power to undermine rights to achieve policy goals (an ironic conclusion given that Dworkin, who the court relies on, championed rights as trumps) the court has accepted, sans reasons, sweeping conclusions drawn by the state.

Casting away concerns

For instance, the court altogether rejected the contention that the Income Tax Act cannot make Aadhaar compulsory when the core legislation, the Aadhaar (Targeted Delivery of Financial & Other Subsidies, Benefits & Services) Act, 2016, makes enrolment in the scheme voluntary. The court did this by accepting as gospel truth the state's arguments that the linking of Aadhaar and PAN can help eradicate the ills of tax evasion caused by a proliferation of black money. Several significant concerns highlighted by the petitioners, which showed that both biometric details and iris scans can be forged, were also swept aside without so much as a mention. As a result, the state's argument was allowed to stand, in spite of the fact that almost no rational nexus has been shown to exist between the government's purported aim of eradicating black money and the classification that Section 139AA makes in compelling individuals alone to secure a unique identity.

The court showed a similar disdain in dismissing arguments made on the arbitrariness that is inherent in Section 139AA. The reasons supplied by the petitioners on why the linking of Aadhaar and PAN is capricious were wholly ignored. For example, the judgment failed to heed to the fact that the consequences of an invalidation of a person's PAN might result in a virtual "civil death", as the senior counsel Arvind P. Datar, who represented one of the petitioners, described the provision. Instead the court invoked the proposition that a legislation cannot be struck down on grounds of arbitrariness alone. To do this, it relied on the verdict from 2015 in *Rajbala v. State of Haryana*, ignoring, in the process, a mountain of earlier precedent where arbitrary state action, including by way of legislation, has been held as antithetical to the guarantee of equality.

Now, it's plain to see that even if Parliament represents the interests of the people, any legislation made by it is a product of the proclivities of the government in power. To check whether a legislation is arbitrary or not is not to question the wisdom of the legislature, but rather to examine whether the classifications that a law makes are rational and to scrutinise whether Parliament has exercised judgment by responding to reasoned analysis as opposed to the whims of motivated interest groups. Here, the court finds no need for such an inquiry because a legislation, it holds, cannot be subject to judicial review for being purely arbitrary.

Arguments on how Section 139AA violates a person's right to practise any profession or carry on any trade under Article 19(1)(g) also met with a similar fate. And this cloud has only the thinnest of silver linings – when a Constitution Bench eventually decides on whether Aadhaar as a collective policy infringes the rights to privacy and bodily integrity (if indeed such liberties are deemed as fundamental guarantees), there remains the possibility that Section 139AA may be rendered void.

But, for now, we're left with a deeply undesirable and unsatisfactory outcome: all those who already possess an Aadhaar card must integrate it with their PAN, regardless of whether they ever imagined having to submit to such a burden at the time of securing the identity, and where any person who files an income tax return after July 1 must have, at the least, applied for a unique identity. As to how this distinction is constitutionally sustainable, the court tells us little. Ultimately, this wasn't a "hard case" to decide. But by getting its conclusions as it has, the judgment's consequences are certainly likely to prove difficult, imposing, as they do, an unreasonable burden on our essential civil liberties.

Suhrith Parthasarathy is an advocate practising at the Madras High Court

IN BRIEF

Be ready to tackle floods: Naveen Patnaik

BHUBANESWAR

With the south-west monsoon setting in over Odisha, Chief Minister Naveen Patnaik on Monday directed the various government departments to be ready to tackle floods and cyclones. He directed the Odisha Disaster Rapid Action Force and fire services personnel to remain alert.

Four Maoists killed, 13 arrested in Chhattisgarh

NAGPUR

Four alleged members of the outlawed Communist Party of India (Maoist) were killed in a gun battle with the security forces in Kanker district of south Chhattisgarh on Monday, Chhattisgarh police claimed. In a separate development, 13 Maoists were arrested in Sukma district of south Chhattisgarh.

Petrol racket: police to seek custody of accused from U.P.

Mumbai resident is suspected to have made chips for fuel dispensing machines

GAUTAM S. MENGLE
MUMBAI

The Thane Crime Branch, investigating the petrol pilferage racket busted last week, will be seeking custody of Vivek Shetye from Dombivli, who was arrested by the Uttar Pradesh Special Task Force (STF) in connection with a similar racket unearthed there.

On May 22, Mr. Shetye was arrested at his residence in a joint operation by the U.P. STF and the Thane Crime Branch, and taken to Lucknow.

Vivek Shetye

Petrol pumps raided

On Saturday, two petrol pumps – one in Thane and the other in Dombivli – were raided by the Crime Branch based on inputs that petrol was being pilfered with the use of electronic chips which were installed in fuel dispensing machines. More raids were conducted in Thane and Pune on Sunday.

Crime Branch officials told *The Hindu* on Monday that Mr. Shetye has emerged as a suspect. "We have information about some of his associates being connected to this racket, and the possibility of Mr. Shetye himself being involved is being verified. We will be seeking his custody from the U.P. STF," said Abhishek Trimukhe, Deputy Commissioner of Police, Thane Crime Branch.

Mr. Shetye, according to the STF, is the one who made the electronic chips that were seized from fuel dispensing machines in U.P., and is also alleged to have designed the software programme to control them.

"The chips seized by us are advanced versions of the ones seized by the U.P. STF. It is possible that Mr. Shetye or his associates, made superior versions of the chips that would be in accordance with the technology used in fuel dispensing machines in Maharashtra," said an officer who is part of the investigation. Mr. Shetye, at the time of his arrest, was running a workshop in Dombivli, which manufactured circuits for various electronic devices.

A large number of finished and semi-finished chips were seized from him.

"The racket in U.P. was busted in April, while Mr. Shetye was making chips in May. We need to ascertain whether he was supplying chips to the petrol pumps that we have raided over the past two days, or for any other petrol pumps that we don't know about. His interrogation is necessary to clear a lot of points connected to the case," the officer added.

The police will also be examining Mr. Shetye's call detail record to check who he had been in touch with over the last few months.

CIC says ... come un...

'Must be held accou...

VIDYA VENKAT
CHENNAI

In its latest order dated June 16, the Central Information Commission (CIC) has urged the Committee of Administrators (CoA) running the Board of Control for Cricket in India (BCCI) to bring the organisation under the RTI Act.

In a previous order on June 9, the CIC had elaborately explained the need for making BCCI a public authority.

The latest order states that the Sports Minister had told the Lok Sabha in 2012 that BCCI was a National Sports Federation for cricket, which received thousands of crores towards tax concessions. Thus it has to come under the RTI in order to remain accountable to the public. The CIC in its order has asked the PMO,

SIT to probe case of schoolgirl raped and thrown out of train

Victim was allegedly kidnapped and forced to board train

SPECIAL CORRESPONDENT
PATNA

A teenage girl was allegedly gang raped and thrown out of a train in the Lakhisarai district of Bihar on Thursday. She was found in a critical condition on Friday near the Lakhisarai railway station on the railway track. One of the two main accused persons in the case has been arrested.

"We have arrested one of the two main accused in the case...but a few others are also stated to be involved in the Lakhisarai district. The police said that as per the statement given by the victim and her family members, the girl was forcibly abducted on Thursday night, when she had ventured out of her home for nature's call. The accused persons, police said, have been identified by the victim as her neighbours.

Case lodged

A case has been lodged in this connection at the Chanan police station of the Lakhochak railway halt, from where she was forced to board a train, and pushed out of it near Lakhisarai station...a Special Investigation Team (SIT) of police officials has been formed to arrest the accused persons," said police official.

The victim, a Class X student, was first taken to a local private hospital, from where she was later referred to the Patna Medical College and Hospital (PMCH) for better treatment. She was allegedly not provided with a ...

Tamil Nadu monoliths for B...

Two trucks will carry gigantic rocks from Vandavasi to Kothand...

STAFF REPORTER
TIRUVANNAMALAI

Two very long container trucks are readying to begin their journey from a small village in Vandavasi to Bengaluru. One of them will carry a mammoth piece of rock weighing roughly 380 tonnes, while the second will ferry a slightly smaller rock weighing nearly 230 tonnes. Both will be used to sculpt idols for a temple in Bengaluru.

The village of Korakottai in the Vandavasi taluk of Tiruvannamalai has witnessed hectic work in the ...

Mammoth effort: The rocks which will be taken from Korakottai village in T.N. to a Bengaluru temple. • SPECIAL ARRANGEMENT

The trailers arrived two days ago.

... dream of Dr. B. Sadananda, a doctor by profession and ...

The postcolonial blind spot

The war on colonial injustices often left other hegemonies largely unscathed, such as the Brahminised-Hindu hegemonies of India, and the Islamic hegemonies of Muslim societies

TABISH KHAIR

A Facebook post about "jihad" caught my eye recently. It started with homilies that I found familiar: "To meet a stranger with a smile is jihad. To do your best at work is jihad." And so on. In the Muslim circles of my childhood, this was what had been understood by jihad. I had no objection to such definitions of jihad. But the last line made me pause: "Jihad is not what the media tell you."

Why didn't this post, I wondered, concede that many horrors are being perpetrated by Muslims in the name of jihad too? After all, organisations like the Islamic State (IS) are not just something the "media tell you". They exist, and their atrocities — in the name of jihad — have been verified.

The Prophet of Islam is said to have defined jihad as a struggle with the evil within oneself. If so, blaming "bad reports" of jihad simply on the "media" seems to show a remarkable reluctance to examine tendencies within one's own community.

If you think that this blindness is just a Muslim matter, you are mistaken. Our world is full of it. And yet, I feel that it is a tendency that is particularly pronounced in post-colonial societies, like India or Iraq.

ILLUSTRATION: DEEPAK HARICHANDAN

Focussed on exorcising colonialism

When countries colonised or semi-colonised by European powers in the 19th and early 20th centuries attained independence, largely around the mid-20th century, they were led by leaders, intellectuals and writers who were primarily concerned with colonial power. This was inevitable. Colonial power was the dominant hegemony, and all anti-colonialists — Western or Eastern — were struggling against it. The thing to attack and dismantle was European colonial dominance.

In the realm of intellect, some great books came out of it. One thinks of the foundational works of Leopold Senghor, Aimé Césaire, Frantz Fanon, Edward Said and others. In recent years, Dipesh Chakrabarty, Pankaj Mishra, etc., from India alone, have developed and accentuated that train of necessary criticism of Western imperial hegemonies, as have 'Western' scholars like Timothy Mitchell. Then there were the political actors, and the creative writers: novels that explored (and continue to explore) the complex tragedies of colonisation. Amitav Ghosh's novels, for instance, have extended that oeuvre further.

This was, and is, necessary and enabling. And yet, it carried a hidden danger within itself. The war on colonial hegemonies and injustices by the best anti-colonial and postcolonial minds often left other hegemonies largely unscathed. Because though the colonial Western hegemony was the dominant one, it was by no means the only. There were various others: some global, like the various versions of patriarchy cutting across societies, and some regional, like the Brahminised-Hindu hegemonies of India, and the Islamic hegemonies of Muslim societies. There were local ones too.

Like all hegemonies, these were structured to maintain a certain order in society, and hence could be defended from certain perspectives. This, unfortunately, was and is the case with European colonisation too — and it explains why so many Western politicians (and some historians) still talk of the "Western contribution" to civilisation or defend the British Empire. The problem was that all these hegemonies also operated in order to maintain structurally unequal and institutionally unfair societies, and hence what was good from the perspective of some was also exploitative for many others. The White man's burden, as I have remarked before, was mostly borne by the Yellow, Brown and, most heavily of all, the Black man (and woman).

The other hegemonies we ignore

What I am trying to highlight is the blind spot at the heart of all such hegemonies. Just as many Western colonisers and imperialists remained wilfully blind to the disastrous effects of their hegemony on the colonised and their societies, a similar wilful blindness operated within other hegemonies. Hence, for instance, the repeated attempt to deny or justify caste-based oppression in Hindutva circles, or the above-mentioned attempt to blame the "bad reports" of jihad on the media and not on fellow Muslims.

> That Hindutva is less virulent in India might have much to do with how our anti-colonial leaders also aimed their criticism at Hindu society

Given the nature of the world, and the dominance of European colonial hegemony in the past, as well as the critical books written against it, today, it is difficult for any serious scholar to totally defend European colonisation. This is more so in postcolonial nations. Much has been done to expose the lies and atrocities of European colonisation in the past, especially by scholars in or from postcolonial societies.

But because our attention has been focussed on Western hegemonies, we have often failed to engage with equivalent rigour with our own regional and local hegemonies, unless it was to trace their imbrication with European colonisation or American imperialism. The rise of both Hindutva and Islamism is a consequence of that.

That Hindutva is less virulent in India than Islamism is in many Muslim nations might have much to do with the fact that, at least in India, some of our leading anti-colonial leaders also aimed their criticism inwards at Hindu society: Gandhiji did so from a caste-based reformist position, Jawaharlal Nehru from a universalist-socialist one, B.R. Ambedkar from a more located and hence angrier anti-caste Dalit perspective.

Their anti-colonialism did not totally blind them to the hegemonies within, though again all of them were more careful in criticising religious Muslim sentiments as they were not Muslim. The self-analysis of such Indian leaders and intellectuals was seldom the case in most Muslim countries, and when it half-happened, it did so, as in Turkey, from a position of authoritarian elitism, or, as in Iran, from that of an undemocratic monarchy.

Today, I am afraid, we are reaping the harvest of this partial blindness — perhaps inevitable historically, but not so any more. It is time to turn the searchlight inwards more often than we tend to do. If greed is the cardinal sin of the aberrant power of colonialism, resentment is that of the lagging self-assertion of postcolonialism. To blame the coloniser (or the media or the other) and not to blame oneself is often just an expression of resentment. It offers no solution.

Tabish Khair is an Indian novelist and academic who teaches in Denmark.

FROM PAGE ONE

PM to discuss Kashmir with all parties

To this, Mr. Singh said there was no question of handing over Kashmir to the Army and added that the rumours were being spread "deliberately." Mr. Azad also criticised the PM for his "delayed" comments on the Kashmir situation and said even those were made at a rally in Madhya Pradesh rather than in Parliament.

"We are discussing the Kashmir issue for the fourth time. The Prime Minister should come. He chose Madhya Pradesh to speak on Kashmir. He did not come to this House. Since when has Madhya Pradesh become the capital of the country? We know that he sits in his room in Parliament from morning to evening," Mr. Azad said.

Taking a dig at the Prime Minister, Mr. Azad said, "He tweets if something happens in Africa. Even if something happens in our enemy country, Pakistan, he issues condemnation- ....when the Crown of India is on fire, shouldn't you feel the heat?"

Mr. Azad said several confidence building measures were taken during both UPA-I and UPA-II headed by former PM Manmohan Singh. Highlighting the steps taken then, the Congress said three round-table conferences were held between February 2006 and April 2007 in which all shades of political opinion, except separatist Hurriyat Conference, participated. Five sub-groups were set up and several of their recommendations were implemented, he said.

Mr. Singh, while asserting that he was speaking on behalf of Prime Minister Narendra Modi, said that the PM was concerned at the situation and promised to consider sending an all-party delegation to Kashmir after analysing the ground situation.

Responding to demands for initiating a political process in Kashmir, Mr. Singh said the government was ready to have talks with mainstream parties, moderates and others. "We are ready. I will ask the Chief Minister where to start the process and with whom to talk," he said.

Congress member Ghulam Nabi Azad speaks in the Rajya Sabha. — PHOTO PTI

> 'PM chose Madhya Pradesh to speak on Kashmir. Since when has Madhya Pradesh become the capital?'

"Whatever is happening in Kashmir is not because of the people of Kashmir. Whatever is happening is Pakistan-sponsored," he said.

He lauded Chief Minister Mehbooba Mufti, saying she and her government had done a good job in this difficult situation.

Ramgopal Yadav of the SP sought to trace the problem to "some past mistakes" including Partition and failure to extract strong commitments from Pakistan after India's victories in the wars of 1965 and 1971.

"A number of princely States had become a part of India under Sardar Patel but Kashmir was handled by Pt. Jawaharlal Nehru. Had Nehru waited for a few more days before going to UN Security Council when Indian forces were repulsing Pakistan army-backed raiders from what is now Pakistan-occupied Kashmir, these areas would have been with India," he said.

Trust deficit: Yechury

Sitaram Yechury of the CPI (M) said there was trust deficit among the people due to a "string of betrayals."

"There is a need to address the trust deficit in the Valley. Why are the people alienated? What is preventing this government from initiating a political dialogue," he said, while demanding that the use of pellet guns be stopped immediately.

Valley sees fresh clashes

Many protesters injured; curfew and security curbs continue for 33rd day

Special Correspondent

SRINAGAR: Even as Parliament held a four-hour debate on the unrest in Kashmir on Wednesday, the ground situation in the Valley showed no signs of improvement. Many protesters were injured in fresh clashes amid curfew and security restrictions for 33rd day.

A police spokesman said protesters tried to block the Kupwara-Sogam road in north Kashmir, leaving many injured. "Around 300 protesters gathered near Sangrama. Around 500 agitators assembled near Qaimoh village in Kulgam.

In Srinagar, miscreants pelted stones at security force deployments near the Tatoo ground and Noor Bagh. They were chased away using mild force," the spokesman said.

Protesters aboard *shikaras* (small boats) took out an anti-India procession at Bijbehara in Anantnag district.

Defy curbs

Many people defied restrictions in Tral, home town of Hizbul commander Burhan Wani, whose killing on July 8 put the Valley on boil.

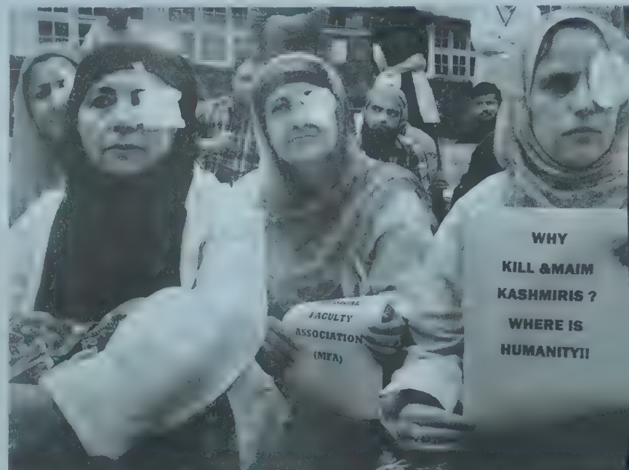
Hurriyat chairman Syed Ali Shah Geelani addressed rallies on the telephone and asked people to remain "steadfast" in their approach towards the civil uprising.

Police said parts of Srinagar and Anantnag continue to remain under curfew. Restrictions were imposed in all major towns of north and south Kashmir. Internet on mobile telephony continues to remain suspended.

Doctors stage sit-in

Covering their eyes with bandage as a mark of protest, doctors of the Government Medical College, staged a sit-in in ag use of pellet guns a of civilians.

A spokesman of t cal Faculty Associa the protest was to c the killing of civili press for an immed on the use of pellet g

FEELING THEIR PAIN: Doctors hold a unique protest on Wednesday at the Government Me College in Srinagar against the use of pellet guns in the Valley.— PHOTO: NISSAR AHMAD

Kashmir is not an internal matter of India: Karan Singh

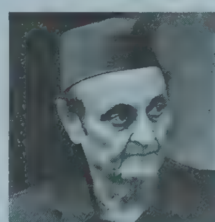
Special Correspondent

NEW DELHI: Senior Congress leader and Rajya Sabha member Karan Singh urged the government on Wednesday to abstain from stating that the political instability in Jammu and Kashmir was "an internal matter" of India.

Son of the erstwhile king of Kashmir, Mr. Singh said the government is weakening its claim on the state by refusing to look at the international dimensions to the issue as half of the state's territory is under Pakistani and Chinese occupation.

"Today, we have barely 42,000 square miles under our control," said Mr.Singh, while addressing the lawmakers at Rajya Sabha.

While insisting on restoration of the dialogue process with Pakistan, Mr. Singh reminded the House that on October 27, 1947, when his father Maharaja Hari Singh, then ruler of the princely state, signed an Instrument of Accession with the Union of India, the development happened on three principles — that only Defence, Communications and Foreign Affairs would be handled by the Centre, and the rest will be under the state.

Karan Singh

"I was in the House when the Accession was signed. However, please remember something more, my father acceded for three subjects — Defence, Communications and Foreign Affairs. He signed the same Instrument of Accession that all the other princely states signed. But all other states subsequently merged. And J&K did not merge," said Mr. Singh.

"J&K's relationship with the rest of India is guided by Article 370 and the State Constitution that I signed into law. We must realise that from the very beginning, J&K, rightly or wrongly, has been given a special position. Now [after] that special position from the original three subjects, there have been a whole series of developments — some may call them positive developments of integration, others may say negative developments of reducing autonomy," he added.

Search

Special Correspon

NEW DELHI: Pakistani ist" Bahadur Ali who rested by the local North Kashmir's on July 26 purporte closed that to take ac of the unrest in Kas ter the killing of Hiz jahideen terrorist Wani, he and other te were instructed to crowds and lob gre Indian security force

NIA Inspector Sanjeev Kumar Si that while Ali con remain in NIA cus agency has launche eration to trace th extended to him support after he cr Line of Control on along with two terrorists.

Mr. Singh said th ists were first take Mandakuli det headed by a seni member near the Lo

Widows as priests throws up a debate

The priestly class itself is oppressive, say intellectuals

RIGHTFUL PLACE?

The two women priests at the Kudroli Gokarnanatheshwara temple in Mangalore. — PHOTO: H.S. MANJUNATH

Govind D. Belgaumkar

MANGALORE: As devotees thronged Gokarnanatheshwara temple at Kudroli here on Monday and accepted the 'tirtha' offered by widow-priests in front of the statue of social reformer Sree Narayana Guru, a debate has begun on the new initiative and its implications.

The temple on Sunday appointed Indira and Lakshmi as priests in a bid to give widows greater acceptance in society.

While devotees such as Shobha of Kunjathbail and S. Udayakumar of Lady Hill, welcomed the move saying this would go a long way in giving widows their rightful place in society, others are sceptical about the initiative of former the Union Minister B. Janardhana Poojary, who has a major say in the affairs of the temple.

Rajaram Tolpady, Associate Professor of Political Science, Mangalore University, said the initiative had come 50 years too late, but still had some value in that it questioned superstitious beliefs within a framework. "But I have my own fears," he said, pointing out that efforts to bring religious institutions to centre-stage in the past decade or two had made people of the region suffer. He said the need of the hour was to move away these institutions and create a more secular space.

K. Phaniraj, Associate Professor, Manipal Institute of Technology, observed that the initiative took no one anywhere.

Observing that the priestly class itself was oppressive, he said Narayana Guru himself did not wish to have middlemen between God and man. The measure, which amounted to "putting the oppressed

was a "brilliant show". "All should be allowed in the sanctum sanctorum to offer puja without mediation," he added.

B.A. Vivek Rai, writer and Guest Professor, Department of Indology, Institute of East and South Asian Studies, University of Wurzburg, welcomed the initiative saying it would give the much-needed social status to widows. "It should be backed by their economic emancipation. When they can keep themselves active both at the temple and outside, these women will not be part of the class of oppressors. Priests were oppressors because they were seen as a class apart. This need not be the case with them," he said.

One of the women priests told *The Hindu* that they

fered without murmur. But the fact that they were not asked to perform any puja on Monday raised the question whether the temple priests had accepted them completely.

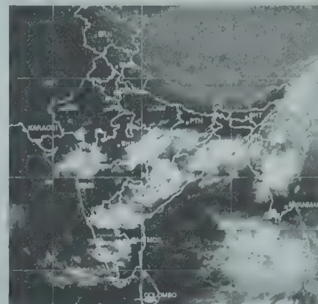
A progressive history

Special Correspondent

MANGALORE: The 100-year-old Gokarnatheshwara temple in Kudroli in the heart of the city has a huge following among the Billava community. It was consecrated in February 1912 with the installation of a Shiva linga by social reformer Sree Narayana Guru, after he heard about the community's social oppression. He had urged the people to worship the divine force irrespective of caste, creed or religion.

Today, the massive modern structure housing many mini-temples attracts thousands of devotees from all castes and its Navaratri festival has earned the sobriquet Mangalore Dasara. The temple came into limelight during last year's Dasara, when a few widows participated in religious rituals on the temple's premises.

WEATHER

INSAT PICTURE AT 11-30 hrs.
Observations recorded at 8-30 a.m. on October 07.

ANDHRA PRADESH				
Anantapur	34	25	0	14
Arogyavaram	31	20	67	120
Bapatla	34	28	0	112
Calingapatnam	33	25	0	52
Gannavaram	34	27	0	34
Hanamkonda	34	24	0	15
Hyderabad AP	31	24	0	8
Kakinada	33	27	tr	23
Khammam	33	25	0	14
Kavali	36	26	0	10
Kurnool	33	25	0	tr
Mahabubnagar	31	23	0	27
Machilipatnam	34	27	16	56
Nandyal	34	25	0	11
Narasapur	31	27	1	100
Nellore	39	27	0	tr
Nizamabad	32	24	0	67
Ongole	37	26	0	1
Ramagundam	32	24	7	61
Tirupathi AP	37	25	0	14
Tuni	34	26	5	56
Vizag AP	34	27	0	21
Vizag	32	26	0	65
KARNATAKA				
Agumbe	23	18	10	283
Bengaluru AP	29	20	0	0
Bengaluru	29	20	0	tr
Belgaum AP	29	19	0	11
Bellary	33	20	0	8
Bijapur	31	21	1	2
Chitradurga	29	21	0	1
Chickmagalur	24	18	1	7
Chintamani	31	21	0	0
Gadag	30	21	0	30
Gulbarga	33	23	0	8
Hassan	27	20	0	3
Honavar	30	24	0	89
Karwar	30	25	0	115
Madikeri	22	19	4	82
Mangalore AP	29	23	11	99
Mysore	29	21	0	27
Mandya	29	21	0	1
Panambur	29	23	13	117
Raichur	32	22	0	30
Shirali	27	24	2	228
KERALA				
Alappuzha	31	25	3	24
Kannur	28	23	5	123
Kochi AP	31	23	2	49
Kottayam	32	23	tr	9
Kozhikode	31	24	15	31
Punalur	33	21	0	12
Thiruvananttha -puram AP	32	25	0	9
Thiruvanantha -puram City	33	24	0	14
Vellanikkara	31	23	1	18
TAMIL NADU				
Adiramapattinam	34	26	0	0
Chennai	35	28	0	13
Chennai AP	35	26	0	37
Coimbatore AP	32	23	0	0
Coonoor	22	15	tr	1
Cuddalore	35	27	0	1
Dharmapuri	35	20	12	12
Kanyakumari	31	25	0	0
Karaikal	34	26	0	20
Kodaikanal	21	13	0	0
Madura AP	38	26	0	2
Nagapattinam	34	26	0	1
Palayamkottai	38	24	0	0
Pamban	33	27	0	0
Parangipettai	36	27	0	0
Puducherry	35	27	0	3
Salem	36	23	2	2
Thanjavur	37	27	0	0
Tiruchi AP	38	25	0	2
Tirupattur	34	20	0	30
Tiruttani	37	25	0	38
Tondi	32	27	0	0
Tuticorin	35	25	0	0
Ooty	20	12	0	1
Valparai	25	13	0	10
Vellore	35	25	tr	12
LAKSHADWEEP				
Amini Divi	29	26	2	8
Minicoy	32	27	1	7
OTHER STATIONS				
Kolkata (Alipore)	33	25	6	142
Mumbai	32	26	0	0
New Delhi	34	24	0	7

The columns show maximum and minimum temperature in Celsius, rainfall during last 24 hours (trace) and total rainfall in mm since October 01, 2013

Baby from Bangalore rescued in Holenarsipur

Staff Correspondent

HASSAN: The district Child Welfare Committee (CWC) has rescued a six-month-old male baby from Holenarsipur, who was reportedly kidnapped from Bangalore.

The staff of the committee and employees of the Women and Child Development Department visited a house in the town on Saturday after being tipped off by a letter from a fictitious address.

"The residents of the house did not oppose when we told them to hand over the baby to us. The house belonged to Sharada, who is living there with her parents, Ramanna and Thimmamma. If it was their baby, they would have opposed us. Their behaviour was suspicious," V. Geetha, Child Protection Officer, told *The Hindu*.

The CWC received the letter on September 24, which said a baby born in March at a hospital at Banashankari in Bangalore had been kidnapped.

The letter also gave the details of the house, where the baby was being taken care of.

Efforts are on to trace the parents of the child, who is now in the custody of an NGO in Hassan.

Gowda wants rail l[...] Hassan and Banga[...]

Staff Correspondent

HASSAN: The former Prime Minister H.D. Deve Gowda has said that the State government is not responding to the long-pending demand for a rail link between Hassan and Bangalore.

He told presspersons at Arkalgud on Monday that the work for the project proposed during his tenure as Prime Minister had not begun be-

The forgotten promise of 1949

The RSS wrote a non-political role for itself as part of an undertaking it gave Sardar Patel. The overt political role it has assumed in 2013 is a breach of that agreement and its own constitution

Vidya Subrahmaniam

The Rashtriya Swayamsevak Sangh's constitution explicitly states that it will stay clear of politics. The constitution itself was written. in 1949. because Sardar Vallabhbhai Patel would have it no other way.

The events of 2013 have comprehensively erased that part of India's history. The RSS has taken full control of the Bharatiya Janata Party. It has overridden internal opposition to name the party's prime ministerial candidate. No act can be politically more overt than this.

A mentor

The RSS has always been to the BJP, earlier the Jan Sangh, a mentor the latter could not disobey — because the Jan Sangh was seeded by the RSS whose top pracharaks (propagandists) formed the new party's intellectual and political capital. In its constitution, the RSS abjures a political role for itself but permits individual swayamsevaks to join any political party.

The RSS has used this caveat to place its representatives in the JS/BJP. From Lal Krishna Advani to Narendra Modi, every BJP leader of consequence has been from the Sangh's deep bosom and each has had to mandatorily follow a curriculum involving pilgrimages to the Sangh offices in Delhi and Nagpur and deferring to the patriarch's wisdom.

The unstated part of the BJP-RSS relationship was that the Sangh chief, Sarsanghchalak in RSS parlance, himself would not show his hand. The behind-the-scenes role for the minder was necessitated both by the 1949 undertaking to Patel and to overcome the strong political opposition to Hindutva. The governments of 1977-1979 and 1998-2004 became possible only because the RSS agreed to keep out of sight.

The events of 2013 are remarkable for the reason that the BJP's need for allies has not translated into the Sangh taking a backseat. Instead, today more than ever before, the mentor is in a frontal, commanding role.

A look at recent history will show that the Sangh's takeover bid started in real earnest in 2005, following Mr. Advani's visit to Pakistan and his apocalyptical praise of Mohammad Ali Jinnah delivered straight from the latter's mausoleum in Karachi. So livid was the Sangh at the transgression that it ordered Mr. Advani removed from the presidentship of the BJP. And though Mr. Advani did become the BJP's prime ministerial candidate in 2009, his unique place in the Sangh

CROSSCURRENTS

was lost forever. The marginalisation of the ideologue started at that point and has ended today in his complete isolation.

The epic clash of 2005, and Mr. Advani's barely controlled anger at his public sacking by the minder, are best captured in Mr. Advani's own words. Addressing the concluding session of the party's September 2005 Chennai national executive, Mr. Advani said an "impression had gained ground" that his party could take "no decision" without the consent of the RSS : "This perception, we hold, will do no good either to the Party or to the RSS. The RSS must be concerned that such a perception will dwarf its greater mission of man making and nation-building. Both the RSS and the BJP must consciously exert to dispel this impression."

Lesser players had clashed with the Sangh earlier, and paid the price too, but Mr. Advani was beloved of the Sangh, and among the early pracharaks sent to the Jan Sangh. The BJP veteran was blunt when he called the RSS a busybody; in truth, it had always been so. What was unprecedented was the Sangh divesting a leader of Mr. Advani's stature and vintage of his presidency.

Seven years on, the Sangh has issued another decree — this time to give a leader a double promotion executed in two stages. Narendra Modi's June 2013 elevation to the BJP's campaign committee chief, since relinquished by him, was followed in September 2013 by his appointment as the party's prime ministerial candidate. In 2005, the RSS's role was inferred, with the evidence coming from Mr. Advani. In 2013, the fig leaf has been cast away.

Mr. Advani, who had resigned from key party posts protesting Mr. Modi's June 2013 elevation to campaign panel chief, climbed down on the Sangh's orders — a fact acknowledged in writing by BJP chief Rajnath Singh. This was a first in RSS-BJP history. Mr. Singh's June 11, 2013 statement to the media said, "Shri Mohan Bhagwat (current Sarsanghchalak) spoke to Shri Advani and asked him to respect the BJP Parliamentary Board (PB) decision and continue to guide the party in national interest." The BJP's PB did indeed make a request to Mr. Advani but from Mr. Bhagwat it was a command. The words were gentle but the message was not.

Thus, the takeover bid which started in 2005 was full and final with Mr. Modi's projection as Prime Minister in September 2013. In June 2013, Mr. Advani wanted that Mr. Modi should not head the campaign panel. That has happened today, proving that the first-stage elevation was a ploy aimed at wearing down internal opposition to Mr. Modi.

'No politics'

Cut to 1949 and the RSS's undertaking to Patel to write a constitution, which, among other things, would specify that the Sangh had "no politics" and would remain "devoted purely to cultural work" (Article 4(b) of the RSS constitution; D.R. Goyal, 1979). The written constitution was Patel's pre-condition for lifting the ban imposed on the RSS in the wake of Mahatma Gandhi's January 30, 1948 assassination.

Then Sarsanghchalak Madhav Sadashiv Golwalkar pleaded not guilty and Patel himself was clear that the RSS was not involved in the assassination. He said this in his February 27, 1948 letter to Prime Minister Jawaharlal Nehru and reiterated it later too. However, Patel was strong in the belief that the Sangh's "violent" ways contributed to the climate in which Gandhiji was killed. Golwalkar's telegrams to Nehru and Patel expressing shock at the murder did not mitigate the situation.

The government's ban notification, dated February 4, 1948, did not implicate the RSS in Gandhiji's murder; it in fact made no mention of the murder. The charge in the text was of violent subversion: "... in practice members of the Rashtriya Swayamsevak Sangh have not adhered to their professed ideals (fostering feelings of brotherhood, love and service among Hindus). Undesirable and even dangerous activities have been carried on by members of the Sangh ... individual members of the Rashtriya Swayamsevak Sangh have indulged in acts of violence involving arson, robbery, dacoity and murder and have collected illicit arms and ammunition. They have been found circulating leaflets exhorting people to resort to terrorist methods, to collect firearms, to create disaffection against the government and suborn the police and the military. These activities have been carried on under a cloak of secrecy ..."

On November 14, 1948, the Home Ministry held by Patel issued a press note which said Golwalkar wanted the ban lifted without agreeing to the government's demand that the RSS reform itself. Further, the note quoted information received from the provincial governments, which showed "that the activities carried on in various forms and ways by the people associated with the RSS tend to be anti-national and often subversive and violent and that persistent attempts are being made by the RSS to revive an atmosphere in the country which was productive of such disastrous consequences in the past..."

Two letters

Prior to this, Patel wrote two significant letters. On July 18, 1948, he wrote to Shyama Prasad Mookherjee, rejecting his defence of the RSS: "The activities of the RSS constituted a clear threat to the existence of the Government and State ... as time has marched on, the RSS circles are becoming more defiant and are indulging in their subversive activities ... in an increasing measure..."

The letter of September 11, 1948, was to Golwalkar himself. In this Patel lauded the RSS for its service to Hindu society even as he outlined the "objectionable part" which "arose when they, burning with revenge, began attacking Mussalmaans ..." Further, "As a final result of the (communal) poison, the country had to suffer the sacrifice of the invaluable life of Gandhiji ..." Patel said people's opposition to the RSS grew when "the RSS men expressed joy and distributed sweets after Gandhiji's death."

So, the charge that led to the ban was not that the RSS was involved in Gandhiji's murder. The charge was of violence and subversion. (The Sangh was later formally cleared of any connection in the murder). This is what led to Patel's pre-condition that the RSS write a constitution specifying, among other things, its respect for the Indian flag (the Sangh swears by the Bhagwa flag), its commitment both to function as an open and peaceful organisation and to stay clear of politics. It was a prolonged battle. Golwalkar resisted writing the constitution but Patel won out and the ban was lifted on July 11, 1949.

The RSS has gone back on the promise to keep off politics.

CartoonArts International; www.nytsyn.com/cartoon

ದಿನದ ಟ್ವೀಟ್

ವರವೇ- ಶಾಪವೇ?

ಸರ್ದಾರ್ ಸರೋವರ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ಜೊತೆ ಪ್ರಧಾನಿ ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ ಆಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 50 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿ, 40,000 ಜನರ ಸ್ಥಳಾಂತರ, ಉದ್ದೇಶಿತ ಯೋಜನೆಯ ಶೇ 10ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನೀರಾವರಿ... ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಜನರಿಗೆ ವರವೇ ಶಾಪವೇ ಎಂಬುದನ್ನೂ ನೋಡಬೇಕು.

ಪ್ರಶಾಂತ ಭೂಷಣ್
ಹಿರಿಯ ವಕೀಲ

50 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸೋಮವಾರ, 18-9-1967

ಸಂಗತ

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ: ಒಂದು ಜಿಜ್ಞಾಸೆ

ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ಅಂಧ ರೀತಿಯ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಂಧಿಸಿಬಿಡುವ ದುರಭಿಮಾನದ ಮತಾಂಧತೆಯಲ್ಲ

• ಜಿ.ಕೆ. ಗೋವಿಂದ ರಾವ್

'ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಎಲ್ಲಿದೆ?' ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಸಚಿವ ಕಾಗೋಡು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನವರು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾರೆ (ಪ್ರ.ವಾ., ಸೆ. 16). ಮುಂದುವರೆದು 'ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವುದು ಜಾತಿಯಷ್ಟೆ' ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಶ್ನೆ ಮುಖ್ಯವೂ ಹೌದು, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸ್ತುತವೂ ಹೌದು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಜರೂರು ಇದೆ.

ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಮುಸಲ್ಮಾನರು, ಕ್ರೈಸ್ತರು ಮತ್ತಿತರ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಕೂಡಲೇ ನಾವೆಲ್ಲ ಹಿಂದೂಗಳಾಗುತ್ತೇವೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಸ್ತಾನವಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅನುಮಾನವೂ ನನ್ನದು. ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಈ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರು ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ನಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಜಾತಿಗಳು ಮಾತ್ರ; ಮತ್ತು ಪ್ರತಿ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನೂರು ಉಪಜಾತಿಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೋಡಬಹುದು: ಮನೆಯ ಮಗಳಿಗೆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಹುಡುಗನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ತಂದೆಯ ಬಳಿ 'ನಾನು ಹಿಂದೂ, ನೀವೂ ಹಿಂದೂ, ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದು. ಹೀಗಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡೋಣ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಿ. 'ಹೌದು ಸ್ವಾಮೀ, ನಾವೆಲ್ಲ ಹಿಂದೂ, ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದು, ಒಪ್ಪಿದೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮದು ಯಾರ ಕಡೆ ಆಯಿತು?' ಎಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಆರಂಭಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲೇಬೇಕು.

ಹಾಗೆಯೇ ಮನೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೇಳಲು ಹೊರಟರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಮಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ವಿವರಗಳಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೇ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾವು ಹಿಂದೂಗಳು ಯಾವಾಗ? ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ವಿವರಣೆಯೇನು? ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತು ಭಾಗ 'ನಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಎಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮಠಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಧರ್ಮ'. ಹೀಗಾಗಿ ನೂರಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತು ಭಾಗ ನಮ್ಮದು ಮಠ ಧರ್ಮ. ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ- ಮತದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗುರುವಿನನ್ವಯದ ಧರ್ಮ. ಈಗಲೂ ಈ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ವಿವರಣೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 'ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದು' ಎಂಬ ಸೂತ್ರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ನಾವು 'ಮೇಲು, ಕೀಳು', 'ಉತ್ತಮ, ಅಧಮ', 'ಮಡಿ, ಮೈಲಿಗೆ' ಎಂಬ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡು ನೂರು ಚೂರಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ ದೇಹವನ್ನೇ 'ಉತ್ತಮಾಂಗ- ಅಧಮಾಂಗ' ಎಂಬ ವಿವರಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಎಡಗೈ- ಬಲಗೈ, ಎಡಗಾಲು- ಬಲಗಾಲು, ತಲೆ- ಕಾಲು' ಎಂದು ಚೂರುಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೇ?

ಈ ದೇಹಕ್ಕೇ ಅವಿಭಾಜ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡದ ನಾವು ಮನುಷ್ಯ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? 'ನಾವೆಷ್ಟು ಹಿಂದೂಗಳು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ನೀಡಲೇ ಬೇಕು. ಅನೇಕ ಮಡಿವಂತ, ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕೆಲಸದ ಹೆಣ್ಣಾಗಲೀ, ಗಂಡಾಗಲೀ ಆ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಅಡುಗೆಮನೆ, ದೇವರಮನೆ ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಮಡಿಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನಿರಾಕರಿಸಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ 'ಒಳ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ'ಯನ್ನೂ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಈ ಮನೆಕೆಲಸದವರೂ ಹಿಂದೂಗಳು ತಾನೆ?

ಇವಿಷ್ಟೇ ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ ಈಗ ದೇಶವನ್ನು 'ಹಿಂದೂರಾಷ್ಟ್ರ'ವನ್ನಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹಿಂದುತ್ವ ಎಂಬುದೊಂದು ಅಮೂರ್ತ ಶಬ್ದ. ಗೋಜಲು ಗೋಜಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತಾದ 'ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ' ಶಬ್ದ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾವೀರ, ಬುದ್ಧರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಿಂತಕರೂ ಧರ್ಮದ ಕುರಿತಾದ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿರುವುದರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಅರ್ಥ ಸಾರ್ಥಕ್ಯ ಒದಗಿರುವುದು. ಇಂಥ ಯಾವುದೇ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನೂ ಅವರ ಚಿಂತನೆಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಬಿಡುವುದು ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಹಾವೀರನನ್ನು ಜೈನ ಎಂದಾಗಲೀ, ಬುದ್ಧನನ್ನು ಬುದ್ಧಿಸ್ಟ್ ಎಂದಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು 'ಲಿಂಗಾಯತ', 'ವೀರಶೈವ' ಪಂಥಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಬಿಡುವುದಾಗಲೀ ಅವರಿಗೆ ಮಾಡುವ ಘೋರ ಅನ್ಯಾಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂರ್ತ ಆಲಯದಲ್ಲಿದ್ದೂ ಅಮೂರ್ತ ಬಯಲಿನ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೆಂದೂ ಮರೆಯದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಇವರು.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ಕಬೀರ, ತುಕಾರಾಮ, ಮೀರಾಬಾಯಿ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗಾಂಧೀಜಿ ಇಂಥವರ ಜೀವನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾದದ್ದು. ಹಾಗೆ ಆದಾಗ ಅದು ನೈಜ ಧರ್ಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಜೀವನಕ್ರಮ, ಒಂದು ನಿರಂತರ ಅನ್ವೇಷಣೆ. ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೇ ಮತ್ತೂ ದೂರ ದೂರ ಸರಿಯುವ ದಿಗಂತದಂತೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ಅಂಧ ರೀತಿಯ ಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು, ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಂಧಿಸಿಬಿಡುವ ದುರಭಿಮಾನದ ಮತಾಂಧತೆಯಲ್ಲ.

ಜಾತಿಗಳು ಕೂಡ, ಬಹುಶಃ ಅಮೂರ್ತ ಕಲ್ಪನೆಗಳ ಅರಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತ ಆಲಯಗಳಂತೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬ ಆಶಯದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರಬಹುದಾದವು. ಆದರೆ ಧರ್ಮವು ಮಠಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಹಾಗೆ, ಜಾತಿಗಳು ಅಹಂಕಾರದ, ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳ ಆಗರಗಳಾಗಿ ಹೊಲಸು ಕೂಪಗಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿವೆ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಲೇಬೇಕು.

ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 'ಹಿಂದೂವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ಹಿಂದೂವಾಗಿ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಮಾತು. ಈಗ 'ಹಿಂದೂವಾಗಿ ಸಾಯುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲದೋ ಏನೋ! ನಮ್ಮ ಆಯ್ಕೆಗಳೇ ಅಲ್ಲದ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಾಟಿ ಹೋಗುವ, ಭಾವಕ್ಕೆ, ಅನುಭವಕ್ಕೆ, ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊಳೆಯುವ, ಆದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆಗೇ ಸಿಗದ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿ, ಗೀಳಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ಮನುಷ್ಯ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಆಶಯ ನಮ್ಮದಾಗಬೇಕು. ಇದೇ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾತಂತ್ರಧರ್ಮವೂ ಹೌದು ಎಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ.

The Printers (Mysore) Private Ltd, at The Printers (Mysore) Private Ltd , Plot No. 128, Belur Industrial Area, Dharwad-580 011.Editor: **K.N. Shanth Kumar.** Edit
0836-2372517, Circ/Advt:0836-2372709. Also printed at Bengaluru, Mangaluru, Kalaburagi, Davanagere, Mysuru and Hosapete.

ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಮಿತ್ ಷಾ ಅವರಿಗೆ ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಮುಖಂಡರು

ಮಠಗಳು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹಣಕಾಸು ನೆರವು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ

ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲ ಲಿಂಗಾಯತ ನಾಯಕರ ಕೊರತೆ

ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಿಧಾನಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಬಿಎಸ್‌ವೈ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬಹುದು.

ಏನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಸಮಾಧಾನ ಇದೆ' ಎಂದೂ ಅವರು ಹೇಳಿದರು

ಟ್ವಿಟರ್, ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯಲು ಪತ್ರ

ಬೆಂಗಳೂರು: ಟ್ವಿಟರ್ , ಫೇಸ್‌ಬುಕ್, ವಾಟ್ಸ್ ಆ್ಯಪ್ ಗ್ರೂಪ್ ಖಾತೆ ತೆರೆಯದ ಶಾಸಕರು, ಸಂಸದರು ತಕ್ಷಣ ಖಾತೆ ತೆರೆದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯರಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಕೆಪಿಸಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ.ಜಿ.ಪರಮೇಶ್ವರ್ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಸಂಬಂಧ ಅವರು ಪಕ್ಷದ ಎಲ್ಲ ಶಾಸಕರು, ಸಂಸದರು, ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ನಿಗಮ- ಮಂಡಳಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ತಕ್ಷಣವೇ ಟ್ವಿಟರ್, ಫೇಸ್‌ಬುಕ್, ವಾಟ್ಸ್ ಆ್ಯಪ್ ಗ್ರೂಪ್, ಇ- ಮೇಲ್ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಉತ್ತರ ನೀಡಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯದ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ

ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಭವಿಷ್ಯ ಅತಂತ್ರ

• ಬಾಲಚಂದ್ರ.ಎಚ್.

ದಾವಣಗೆರೆ: ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ 6 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಪರಿಣಾಮ ತಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯ ಅತಂತ್ರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂಗೀತ ವಿಷಯದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಅಳಲು ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಂಗೀತ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದು ವಿದ್ವತ್ ಪದವಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಉದ್ಯೋಗ ಮಾತ್ರ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗದಗದ ಶ್ರೀಗಾನ ಯೋಗಿ ಸಂಗೀತ ಕಲಾ ಪರಿಷತ್‌ನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಯಶವಂತ ಬಡಿಗೇರ ಅಸಮಾಧಾನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

2011ರಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ, ಕಿತ್ತೂರು ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ 477 ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭ 231 ಮಂದಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೇಮಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಬಾಕಿ ಉಳಿದಿದ್ದ 246 ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಇದುವರೆಗೂ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಅನುಮೋದನೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ವಹಿಸಿರುವುದು ಖಂಡನೀಯ ಎಂದು ಬಡಿಗೇರ ಬೇಸರ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

2011ರ ನಂತರ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗೆ ಅರ್ಜಿಯನ್ನೇ ಕರೆದಿಲ್ಲ.

ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ: ಎಚ್ಚರಿಕೆ

ಸರ್ಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ, ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಹಾಗೂ ವಸತಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವಿದ್ದರೂ ಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 1,332 (ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಕ್ರಾಫ್ಟ್) ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗಳು ಖಾಲಿ ಇವೆ. ಅನುದಾನಿತ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 619 (ಕ್ರಾಫ್ಟ್, ಸಂಗೀತ) ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಕ್ಷಕರ ಹುದ್ದೆಗಳು ಖಾಲಿ ಇವೆ. ವಸತಿಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ 246 (ಸಂಗೀತ) ಹುದ್ದೆಗಳು ಖಾಲಿ ಇವೆ. ಚಳಿಗಾಲದ ಅಧಿವೇಶನದ ಒಳಗೆ ನೇಮಕಾತಿ ಆರಂಭಿಸದಿದ್ದರೆ, ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನೇಮಕಾತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ, ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪರೀಕ್ಷೆ ಏಕೆ ನಡೆಸಬೇಕು? ಸಂಗೀತ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನೇ ರದ್ದು ಮಾಡಿದರೆ, ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

ನೇಮಕಾತಿ ಸಂಬಂಧ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ ಸದಸ್ಯ ಅರುಣ್ ಶಹಾಪುರ ಹಲವು ಬಾರಿ ಸದನದಲ್ಲಿ ದನಿ [redacted]

ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಭವಿಷ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ದಾವಣಗೆರೆಯ ಖಾಸಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಭುಶಂಕರ್.

ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗದ ಅಂಧ ಕಲಾವಿದರು ರಾಜಕೀಯ ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭ, ಖಾಸಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಾರಾದರೂ ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ರಾತ್ರಿಪೂರ್ತಿ ಹಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನೋವಿನಿಂದ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ ಅಂಧ [redacted]

...ನ್‌ಲೈನ್ ಸ್ಮಾರಕ

'ಹುತಾತ್ಮ ಯೋಧರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸ್ಥೈರ್ಯ ತುಂಬಿ'

ಹುತಾತ್ಮ ಯೋಧರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸ್ಥೈರ್ಯ ತುಂಬುವ ಕಾರ್ಯ ಆಗಬೇಕು. ಈ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸ್ಮಾರಕದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಬರಹಗಳನ್ನು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೂ ಓದುತ್ತಾರೆ. ಯೋಧರ ಬಲಿದಾನಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸಿ ಬರೆಯುವ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡಿಸಬಲ್ಲುದು' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅಫ್ರಾಜ್.

ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸಲು ವೇದಿಕೆ:

'ಹುತಾತ್ಮರಾಗಿರುವ ಎಷ್ಟೋ ಸೈನಿಕರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟದಲ್ಲಿವೆ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಲು ನಾವು ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಜನರು ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಒದಗಿಸಬಹುದು ಅಥವಾ ಯೋಧರ ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಜಿಸಬಹುದು. ಸೈನಿಕರ ವಿಧವೆಯರಿಗೆ ವೃತ್ತಿಪರ ತರಬೇತಿ ಒದಗಿಸಲು, ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸಲು ಕೂಡಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾರಾದರೂ ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ, ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಂಕಿ ಅಂಶ

12,438
ಹುತಾತ್ಮ ಯೋಧರ ವಿವರ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸ್ಮಾರಕದಲ್ಲಿದೆ

70,500
ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸ್ಮಾರಕದ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಪುಟದ ಬೆಂಬಲಿಗರು

ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

'ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ದೇಶದ 24,000ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಯೋಧರು ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ವೇಳೆಯೇ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಇದುವರೆಗೆ 12,500 ಸೈನಿಕರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಯೋಧರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಸ್ಮಾರಕದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯೋಧರು ಮೃತಪಟ್ಟರೆ ಅವರ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಸೇರ್ಪಡೆಗೊಳಿಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

'ಸೈನಿಕರು ಮೃತಪಟ್ಟಾಗ ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಹಾಗೂ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಧ ವರದಿಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಅವರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುತ್ತೇವೆ. ಸೇನಾ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕುರಿತು ಇರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನೂ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಮೃತ ಸೈನಿಕರ ವಿವರವನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ನಮಗೆ ಒದಗಿಸಬಹುದು. ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸ್ಮಾರಕದಲ್ಲೇ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಆ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಾವೇ ಅದನ್ನು ಸ್ಮಾರಕದಲ್ಲಿ ಅಪ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂದರು.

ಬಲಿದಾನದ ಸ್ಮರಣೆ: 'ಸೈನಿಕರ ಬಲಿದಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಯುವಜನರಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾಯಕದಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ತಂಡ ನಿರತವಾಗಿದೆ. ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

'Only a radical Ambedkar can give us mukti'

Activist and lead actor of Marathi film *Court*, **Vira Sathidar**, says unless the Dalit movement is active, discontent among the Dalits will only continue to grow

"I am not an actor, I am an activist," asserts Nagpur-based Vira Sathidar. The 55-year-old gritty lead actor of the Marathi film Court*, India's official entry to the Oscars, feels he has depicted his own struggle as a Dalit rights activist through the on-screen role of Narayan Kamble. He met* **Omar Rashid** *in Nagpur on October 14, the 59th anniversary of B.R Ambedkar's conversion to Buddhism, to talk about what is ailing the Dalit movement today. Excerpts:*

What meaning does Ambedkar's conversion have for you?

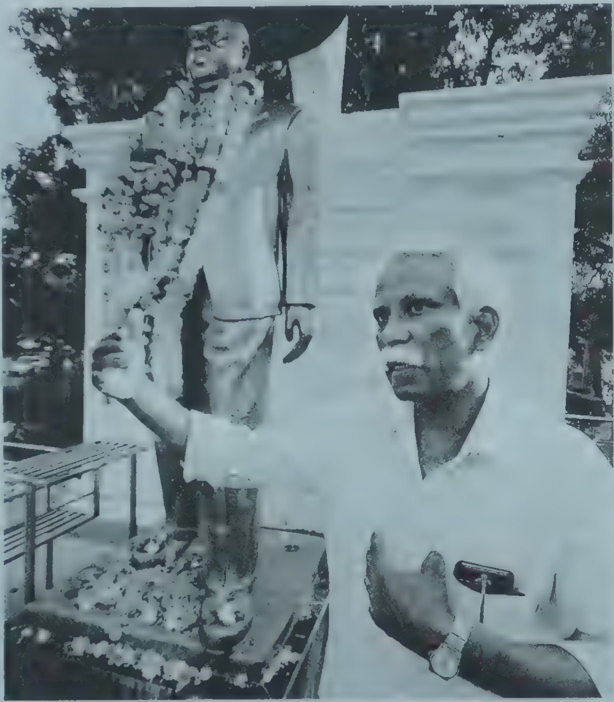
It has a personal connect. My parents (who belonged to Ambedkar's caste, Mahar) got married in June that year. My father didn't have the money to attend the conversion day so he mortgaged all the utensils in the house to be able to travel to Nagpur. Babasaheb was the icon who struggled to give human dignity to people enslaved and most deprived. For that, he has a place in our hearts. People today understand the Buddhism he adopted in terms of a religion. But for me, Buddha was not the founder of any religion. He was a scientific philosopher, a guide.

How do you relate to the character of Narayan Kamble?

Until I was cast, I had no idea who the filmmakers were or why they wanted me. I am a street fighter, not an actor. But in the course of the film, I realised that Narayan Kamble was being lived out every day in the form of activists like Vira Sathidar. The way he was intimidated and mistreated by the state, I have faced similar torment in my life... When [the] police raided my house twice, they seized many magazines and books, including the *Annihilation of Caste* by B.R. Ambedkar and the Communist Party of India's mouthpiece *Yugantar*.

Has the fame achieved following *Court* changed that?

The police and intelligence bureau are always after me. They followed me even during the shooting of the film! In May, Gondia police came to our studio in Mumbai looking for a "Naxalvadi actor." The crew, including the director and producer, were scared. I was in my make-up van. I knew the police had come for me, but to ease the tension I lied to my crew. I tried to assure them that if the police had come to arrest me they would have done it from Nagpur. The police wanted to intimidate me and disturb work. And the crew was disturbed; we had to cancel two days of shooting. Their (police) political bosses knew that if the film hit the big screen, I would get emboldened. They would not be able to control me. In a way, I am emboldened. *Court* has given me strength.

"I am not an actor, I am an activist," says Vira Sathidar. Picture shows him at the memorial of B.R. Ambedkar in Nagpur, Maharastra. — PHOTO: ARUANANGSU ROY CHOWDHURY

> **The state offered similar baits to cripple both the Dalit and the Naxal movement. A lot of Dalit leaders jumped on those little crumbs. But the Naxals didn't bother. So, one movement sustained, the other didn't.**

How has the government responded on the Oscar nomination?

After the film's release and despite winning many awards, policemen came to my house and asked me, "Why have we been asked to keep a tab on you?" I told them, 'It's obvious, I fight for common people.' Not a single member of the State or Central government has come to congratulate me. The Chief Minister [Devendra Fadnavis] is from my city but I have not received a single word of acknowledgment.

You were a product of the Dalit Panthers. Why is the Dalit movement shaky today?

When Babasaheb began his movement, the generation of my father and grandfather stood by him. Only a handful of Dalits were educated then. They had no access to education, resources or means of livelihood. If an animal died in the village, Dalits would feed on it for survival. Babasaheb educated and 'politicised' such a generation. But today we talk of the 'ghar wapsi' of Dalits. And with Dalits visiting temples and installing Ganpati idols at home, we must realise that we have already completed our 'ghar wapsi.' Babasaheb sacrificed a lot for his community. It's unfortunate that Dalits have betrayed him.

Where are the shortcomings?

You need to go back in history. When the Dalit Panthers was formed in 1972, by people like Namdeo Dhasal and J. Pawar, they presented a manifesto that they would dismantle the present system and bring in a new one. Today, however, we have no such legacy. The Dalit Andolan has erased its history and ideology. If the Dalit movement needs to stand again, the Dalits must understand the historical trajectory of the Naxal movement, which ran parallel to it. How and why a tiny movement spread to over 200 districts. One reason was that they never compromised on their ideology. There was no Ambedkar born in that movement. But Dalits, regrettably, do not have any role models other than Babasaheb.

You say Dalits can learn a lot from the Naxal movement. Of course, without endorsing the violence.

Without endorsing the ways of the ideologies, we can learn a lot from it. Both were honest attempts at change and had committed activists who knew their goals — achievable either through guns or elections. The Dalit movement was spread across India. But look at it today. It's on the verge of annihilation. What are the reasons for it? Personal limitation of its leaders? Problems in its structure? Or its leadership? Or faults in its ideology? The state offered similar baits to cripple both movements. In a very short time, a lot of Dalit leaders jumped on those little crumbs. The Naxals didn't even bother and footed their movement on the support of poor tribals. So, one movement sustained despite the resistance of the state, its machinery and armed forces. They have no scope to print material, or meet or propagate their ideology. But the Dalits have full scope, are allowed to hold big sammelans, hold press conferences, take our rallies, or shout slogans on the road. Yet, their movement is missing.

Is that why Dalits are being saffronised?

Dalits don't have faith in their ideology and doubt if they can achieve their goals through Ambedkar's movement. They consider it a failure. Ambedkar never compromised with the State. If ever he stepped back, it was due to compulsions or to buy time for another strategy. Ambedkar always stood against radical Hindutva. In history, he emerged as a friend of Muslims. One reason why Dalits are being saffronised is that even today the jati sytem is prevalent among the Dalits. That is a gift of Hinduism.

Is there a way back?

Time will tell. When Dalits will learn that despite coming into the saffron fold, their status has not changed, discontent will grow. The Dalit movement needs to be aggressive. There is no other way.

But doesn't the co-opting of Ambedkar pose fresh obstacles for any revival?

Today, Ambedkar is projected as an anti-Muslim, anti-communist, *samriddhavadi* (prosperous) Ambedkar, a social reformer of Hinduism. A saffron Ambedkar is being erected. It is our responsibility that we project what he actually was, a radical Ambedkar. Only a radical Ambedkar can give us mukti.

omar.rashid@thehindu.co.in

(For full interview, please visit www.thehindu.com.)

Ambedkar. Mr. Bhagwat praised Dr. Ambedkar in his Dussehra speech. But he did not say a word about his previous comment on reservation. He made no clarification. And the BJP hasn't said once that it disagrees with him — they have just said they agree with the present policy."

The BJP strongly disagreed with this view. "The PM has made it clear that none can finish quotas till he lives. Our party chief Amit Shah has also upheld quotas as they exist. Even the RSS chief had said these may continue for a 100 years. Mr. Punia's comments are motivated," BJP spokesperson Bizay Sonkar Shastri said. "He is in a constitutional

...Mr. Punia had ... strongly reacted to Union Minister Gen. (retd.) V.K. Singh's "dog" analogy in the deaths of two Dalit children in Haryana, and has called for cases to be registered against him under the SC/ST (Prevention of Atrocities) Act and the IPC.

Creamy layer

Asked whether there should be exclusion of the creamy layer among Dalits from the purview of reservation, Mr. Punia said this did not seem legally possible but he did not have any personal objection to it. "The creamy layer concept was discussed in detail by the Supreme Court in the Indra Sawhney case. It said creamy layer exclusion would

... opinion is concerned, I don't have a problem in the exclusion of the very well-to-do, who have benefited from the reservation in the past."

Asked about Congress leader Jitin Prasada seeking a debate on Mandal and asking for quotas for the poor among the upper castes and a focus on the most backward castes, Mr. Punia said: "Our 2014 manifesto said we can consider other proposals without prejudice to the existent 50 per cent quota for the SCs and STs and the OBCs. All Congressmen are committed to this. This is both my individual and party position."

(Full text of the interview at http://thne.ws/PLPunia)

chanting 'Nitish Kumar zindabad, Lalu Prasad murdabad' in a video clip is found to be quite "unpopular and a drunkard" in a Bihar village where he has taken shelter for the last four years.

In an effort to track the tantrik, *The Hindu* on Monday reached Bhavnauli Mathia village of the Mairwa block under the Ziradei Assembly constituency in Siwan district. He is known as Baba Birnath Aghori and lives in one corner of the village.

Villagers say Baba Birnath Aghori had come to the village in 2011 and later settled down there despite their reluctance. "He is a Muslim and belongs to Motipur village of Bhatni in Deoria district of neighbouring Uttar Pradesh," a villager Judge Parvaat told *The Hindu*. Uttar

Kaushalya Rani, who cooks food and takes care of the tantrik. A chained lock was found at the blue iron gate of the ashram on Monday afternoon.

When *The Hindu* reached the tantrik's ashram at the far end of the remote village, some of the locals came calling to share their opinion about the Baba. "Since morning he starts drinking wine and abuses villagers for no reason. We are fed up with his unbecoming behaviour," they said.

But, why don't they protest? "He used to flaunt his political connections and call the police to bully us," said Valmiki Pravaat.

The villagers also said that often politicians and VIPs come to visit the Baba, even at the dead of night. They remember ruling Janata Dal (United)

Tantrik Baba Birna... connections, say ... Mathia village in S...

legislator Neeraj K... Mr. Nitish Kumar s... him earlier to the B... coming to meet th... regular intervals.

The Baba is ove...

Hindu Sena men barge into Kerala House

Shubhomoy Sikdar

> Protocol officer at the Bhawan said that the word beef in the menu referred to buffalo meat

NEW DELHI: Activists from a right wing group created a ruckus at Kerala House near Jantar Mantar on Monday, alleging that the canteen there was serving cow meat (in the name of beef on the menu).

K.G. Joseph, a protocol officer at the State's guest house, however, said that the word beef in the menu referred to buffalo meat, consuming which was legal in the Capital.

Three members of Hindu Sena, who barged into the house complex after being instigated by a Vishwa Hindu Parishad activist from Kerala, also sought police intervention in the matter.

They even threatened to resort to violence if the "sale of cow meat" was not stopped there.

Hindu Sena was recently in the news for attacking an independent MLA from Jammu and Kashmir, Engineer Rashid, and smearing his face with black for hosting a beef party in the valley.

Officials at Kerala House said they were taken by surprise by the episode as the serving of buffalo meat, called beef in general terms, was a well known fact.

"It was around 4 p.m. that a police team, joined by some men, walked into our reception. They asked if beef was being sold there which we denied. This convinced the police and they left. We procure the meat from nearby government approved shops. So, there is no question of selling banned meat of any form," according to the protocol officer.

Vishnu Gupta, the Hindu Sena activist who made the call to the police control room, however, kept insisting that beef meant cow meat.

The Delhi police, meanwhile, denied that they had visited Kerala House acting on the claims made by Mr. Gupta, and said a police team visited the place to ensure that there was no trouble caused by the right wing group.

OROP before Diwali?

Special Correspondent

NEW DELHI: The order on One Rank One Pension (OROP) for the armed forces will be issued "in a few days," after the assembly elections in Bihar are over and the code of conduct comes to an end. "I am trying to have it before Diwali," Mr. Parrikar said when asked if it would be a Diwali gift for the veterans.

On September 5, the government made an announcement on the implementation of the long pending scheme and Mr. Parrikar had stated that the notification would be issued in a month.

Tunisia to help rescue Indians

Kallol Bhattacherjee

NEW DELHI: India and Africa will work together in the coming years for a common response to emergencies stemming from terrorism and insecurity, Taieb Baccouche, Tunisian Foreign Minister, told *The Hindu on Monday*. Elaborating on the joint approach to counter-terror, Mr. Baccouche said that India and Tunisia had set an example by working on these areas together, especially when Tunisia helped India evacuate citizens from Libya in 2011 during the peak of the civil war which overthrew Libyan ruler Muammar Gaddafi. During the civil war in Libya, Tunisia accommodated hundreds of Indians in the border town of Ras Aj Dir for weeks.

Mr. Baccouche said that Tunisia was aware that Indians had been targeted in Libya repeatedly by violent gangs and Al Qaeda-linked groups and would step in whenever India required to help citizens in distress. "Tunisia will do whatever help India requires from us for Indian citizens who have been kidnapped in Libya. We hope they will return home soon," he said.

Common traditions

He said India and Tunisia had a lot in common due to the inherent secularism and democratic traditions. These were the same traditions that brought Arab Spring to Tunisia and prevented the country from sliding into anarchy as was the case in Libya and Syria. Tunisia expected a quick end to the Libyan and Syrian civil wars and hoped the U.N. would be able to play a constructive role in resolving such crises.

"Tunisia, which was also at one point of time about to plunge into chaos, was saved thanks to the spirit of dialogue which prevailed among its leaders, the goodwill of its civil society and the pacific nature of its people," Mr. Baccouche said, highlighting the credentials of the ... tional Dialogue Q... logue group that ... Nobel Peace Prize...

Tunisia and Ind... sharing good rel... 1958 when both ... diplomatic relati... Minister Indira ... Tunisian leader H... ba shared warm t... bilateral ties coole... 1990s.

Tunisia, howe... warming up ties ... came the "spark ... the Arab Spring" ... Baccouche said In... and other Africa... would have to re... eas of common co...

Navy too opens its doors to women pilo...

Dinakar Peri

NEW DELHI: After the Air Force opened its doors to women fighter pilots, the Navy has decided to follow suit. However, they will be shore-based for the moment, because infrastructural needs have to be addressed.

The army and the Navy are also looking at appointing women in combat roles.

"All flying areas in the Navy will be opened for women, except where it requires staying overnight on carriers and ships," Defence Minister Manohar Parrikar told the media after addressing the Naval Commanders' Conference that began on Monday. "We want to give women an almost equal status as long as there are no logistical, infrastructure and training issues."

Women officers of the Indian Navy— PHOTO S. SUBRAMANIUM

In a major decision that would alter the status quo in the male dominated military, the Defence Ministry had last week announced that the first batch of women fighter pilots would be ser... Indian Air Force by 2017.

On the issue of Permanent Commi... (PC) to women, Mr ... Parrikar observed t... there was "no gend... in the Navy. Last m... a landmark judgeme... Delhi High Court h... granted PC for wom... pulled up the Defen... Ministry and the Na... "sexist bias" and bl... women's progress.

The 2008 order f... was gender-neutral... Parrikar said. The o... granted PC to wom... with male officers i... streams — educatio... and naval construct... as other areas had l... issues.

ವಿತರಣೆ

ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಕಿತ್ತೂರಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಟೂರ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಬಾಚಿಕೊಂಡ ಪೊಲೀಸ್ ತಂಡಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಕ ಬಿ.ಕೆ. ಪಾಟೀಲ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾಗತ

ಬೈಲಹೊಂಗಲಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ರಾಯಣ್ಣನ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲಾಯಿತು.

ವಿವಿಧ ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಕೆಗೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ಬೈಲಹೊಂಗಲದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸಿದರು.

ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಕೆಗಾಗಿ ರೈತರ ಪ್ರತಿಭಟನೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೈಲಹೊಂಗಲ: ವಿವಿಧ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವಂತೆ ಆಗ್ರಹಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ರೈತ ಸಂಘ ಹಾಗೂ ಹಸಿರು ಸೇನೆ ವತಿಯಿಂದ ರೈತ ಮುಖಂಡ ಬಾಳಪ್ಪ ಚಳಕೊಪ್ಪ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಪ್ರತಿಭಟನಾ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಉಪವಿಭಾಗಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಂಗಳವಾರ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಕಳಪೆ ಬಿಟಿ ಹತ್ತಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತನೆಯಿಂದ ಹಾನಿಗೊಳಗಾದ ಸಾವಿರಾರು ರೈತರಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ವಿತರಣೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಭಾಗದ ಬಹು ದಿನಗಳ ಮಹಾದಾಸೆಯಾಗಿರುವ ಕಳಸಾ ಬಂಡೂರಿ ನಾಲಾ ಜೋಡಣೆ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಬರಗಾಲ ಪೀಡಿತ ತಾಲ್ಲೂಕು ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿರುವ ಸರ್ಕಾರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಹಾಗೂ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿನ ರೈತರ ಸಾಲ ಮನ್ನಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೃಷಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ರೈತ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಖಾನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ, ಎಂ.ಎಸ್.ಹೆಗಡೆ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಕೊಡ್ಲೊಳ್ಳಿ, ಚನ್ನಯ್ಯ ಪೂಜೇರ, ಸಿ.ರು.ಉರಬಿನ ಸೇರಿದಂತೆ ಬೈಲಹೊಂಗಲ ಹಾಗೂ ಸವದತ್ತಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ನೂರಾರು ರೈತರು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು.

ಕರಡು ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟ

ಬೆಳಗಾವಿ: ಸವದತ್ತಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯೋಜನೆ

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳ ಪ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ನಿಪ್ಪಾಣಿ: ನೆರೆಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧೆಡೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಸ್ಥಳ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರಕಾರವು ವಿದ್ಯುತ್ ಹಾಗೂ ನೀರು ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರೆ ಕರಗಳನ್ನು ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಉದ್ಯಮಿಗಳ ವಿರೋಧ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಿರುವ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಸಿತ್ತು ಎಂದು ಮೂಲಗಳಿಂದ ತಿಳಿದಿದೆ.

ಈಚೆಗಷ್ಟೇ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಾಯಕ

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ನಿಪ್ಪಾಣಿ ಸಮೀಪದ ಸ್ತವನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಜಮೀನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು.

ಆಯುಕ್ತ ಕೆ.ಪಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ ಅವರನ್ನು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ ಸುಮಾರು 500 ರಿಂದ 800 ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯ ಬೇಡಿಕೆ ಅವರ ಮುಂದೆ ಇಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್, ನೀರು ಅತ್ಯಲ್ಪ ದರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಭೂಭಾಗವನ್ನೂ ಒದಗಿಸುವುದಾಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರ ಅವರು ತಿಳಿಸಿದ್ದರು

ರಾಯಣ್ಣನ ಆತ್ಮಜ್ಯೋತಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಸಮಾಧಿಗೆ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ವಾರ್ತೆ

ಬೈಲಹೊಂಗಲ: ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣನ 183ನೇ ಪುಣ್ಯತಿಥಿ ಅಂಗವಾಗಿ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಕ್ರಾಂತಿವೀರ ಸಂಗೊಳ್ಳಿ ರಾಯಣ್ಣ ಸ್ಮರಣೋತ್ಸವ ಸಮಿತಿ

ಗಮನ ಸೆಳೆದರು.

ಚನ್ನಮ್ಮನ ಕಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಜಿ ಶಾಸಕ ಸುರೇಶ ಮಾರಿಹಾಳ ಹಾಗೂ ಸಂಗೊಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಜ್ಯೋತಿಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು.

ಬೈಲಹೊಂಗಲದಲ್ಲಿ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಜಾವಾಣಿ

ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಕನ್ನಡ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ

ಬೆಂಗಳೂರು
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ - ಧಾರವಾಡ
ಮಂಗಳೂರು
ಗುಲ್ಬರ್ಗ
ದಾವಣಗೆರೆ
ಮೈಸೂರು
ಹೊಸಪೇಟೆಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತ
www.prajavani.net

'ಹಸಿ ತೊ ಫಸಿ' ಚಿತ್ರದ ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಾಲಿವುಡ್ ನಟಿ ಪರಿಣಿತಿ ಚೋಪ್ರಾ, ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೀಗೆ..

5 ಸುತ್ತೂರಿನ ಶಿವರಾತ್ರೀಶ್ವರ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಡಿಮದ್ದಿಗೆ ಬೆದರಿದ ಮಠದ 2 ಮರಿಯಾನೆ ಕೆರಳಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಿದವು

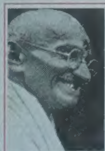
ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು
- ಅನಿರ್ವಚನ, ಇ-ನಿರ್ವಚನ
- ಹಳ್ಳಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಚಕ್ರದ ಗುರುತು
- ಎಸ್‌ಎಲ್‌ಆರ್ ಶಕ್ತಿಯ ಏಮ್ ಆಂಡ್ ಶೂಟ್ ಕ್ಯಾಮೆರಾ

ಸಂಚಿಕೆ 30 | ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ–ಧಾರವಾಡ | ಗುರುವಾರ, ಜನವರಿ 30, 2014 | H *** | ಪುಟ 22 +2 | ₹ 4.00

ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದುಕೊಂಡವರು ಎದುರುಬದುರು ಆದಾಗ!

ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಹುತಾತ್ಮರಾದ ಸರ್ವೋದಯ ದಿನದ ನಿಮಿತ್ತ ಈ ಲೇಖನ

'ಗ್ರಾಮಸ್ವರಾಜ್: ಗಾಂಧಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ – ಒಂದು ಅನುಸಂಧಾನ' ಈ ಚರ್ಚೆಗೆ ನೀವೂ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದಾಗ 'ಏನು ಜಗಳವನ್ನು ಸರಸ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂತಿದ್ದಿರಾ ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಜಗಳ ಇಂದೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದು ತೀವ್ರವಾಗೂ ಇದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥ – ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಇನ್ನೂ ಸತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತಲೇ ಅರ್ಥ. ಇಂದೂ ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಂತಲೂ ಅರ್ಥ.

ಇದನ್ನು ನಾನು ಒಂದು ಶುಭಸೂಚನೆಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಅಟ್ಟಹಾಸದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಾ ಈ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಆಳ್ವಿಕೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಆಲೋಚನೆಗಳೂ, ಹೋರಾಟಗಳೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಂಬುತ್ತಿರುವ ಈ ದುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರ ಜೀವಂತಿಕೆಯು ಮುಳುಗುವವರಿಗೆ ಒಂದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಸಿಕ್ಕಂತೆ ನನಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಇವರ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಈ ಜಗಳಾಡುವವರ ನಡುವೆ ಆಗಾಗ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಕಾಣುವ ಪರಸ್ಪರ ಗೌರವ, ನಂಬಿಕೆ, ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗಳ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವೆ. ನಂತರ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಹೋಗುವ.

ಭಗವಾನ್‌ದಾಸ್ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ದಸ್ ಸ್ಪೋಕ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್' ಮೊದಲ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿನ ಉಲ್ಲೇಖದಂತೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಗಾಂಧಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ಪೂನಾ ಒಪ್ಪಂದದ ನಂತರ ಕೊಟ್ಟ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ 'ನನ್ನ ಮತ್ತು ಆತನ (ಗಾಂಧಿ) ಮಧ್ಯೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಾಮ್ಯವಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆತನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದಾಗ ತಿಳಿದು ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ, ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ? ಹಾಗೇ ಗಾಂಧೀ 1946ರಲ್ಲಿ ಗೋರಾ ಅವರ ಅಳಿಯನಿಗೆ 'ನೀನು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರಂತೆ ಆಗಬೇಕು. ನೀನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಹಾಗೂ ಜಾತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ಬೆಲೆ ತೆತ್ತಾದರೂ ಸರಿಯೇ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಹೋಗಲೇಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ? 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಥನ'ದಲ್ಲಿ ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ದಾಖಲಿಸಿರುವಂತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಗಾಂಧಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಆ ಮಹಾತ್ಮನೇ ಅಂಬೇಡ್ಕರರನ್ನು ಮಹಾತ್ಮ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದೇನು? ಇದೆಲ್ಲವೂ, ಈ ಅವರ ಜಗಳವೂ ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿಬ್ಬರ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೇ?

ಹೀಗಿದ್ದೂ ಯಾಕೆ ವಿರಸ ಎಂದು ನೋಡಿದರೆ– ಗಾಂಧಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತ ಸನಾತನಿ, ಕರ್ಮಠ. ನಡೆಯುತ್ತಾ, ಎಡವುತ್ತಾ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಪ್ರಗತಿಪರ. ಭಾರತವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಪಿಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಆ ಸನಾತನಿಗಳೂ, ಕರ್ಮಠರೂ ಕೂಡ ತನ್ನೊಡನೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿರುವವರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸದಾ ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಗಮನಿಸುತ್ತ ಅವರನ್ನೂ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವಾತ ಗಾಂಧಿ. ಹಾಗೇ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಎಸ್.ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ 'ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕಾರ್ಯ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕದತ್ತ ಇಳಿದು ಬಂದರೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ಕಣಕ್ಕೆ ಏರಿದವರು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಚಲನೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ನಡುವೆ ಘರ್ಷಣೆ ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡಿತೆ? ಜೊತೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಆಯಾ ದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರೊಡನೆ ದುಂಡುಮೇಜಿನ ಪರಿಷತ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಕ್ಷುದ್ರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ಗೆ ಗಾಯಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅಂದರೆ ಆಯಾ ಕಾಲದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅವರ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುಗಾಜು ಹಾಕಿಸಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಿ ನೇಣಿಗೇರಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೇ ಗಾಂಧಿಯನ್ನೂ ಕೂಡ.

ಅವರ ಜಗಳ ಜಟಾಪಟಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರರ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಭಾರತದ ಹಳ್ಳಿಯು ಹೇಗೆ ಕಾಣುತಿತ್ತು ಎಂಬುದೂ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸ್ವಯಂಭೂ ಸ್ವರ್ಗವಾಗಿಸುವ ಕನಸು ಕಂಡವರು. ಆದರೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ನರಕದ ಕೂಪ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಹಳ್ಳಿಯೇ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷ ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಭಾರತದಿಂದಲೇ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮೋಕ್ಷ ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. 'ಒಬ್ಬರಿಗೆ ರಮ್ಯ ಕನಸಾದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕಟು ವಾಸ್ತವವಾಗಿತ್ತು'– ಆಗ ವಾಸ್ತವವೂ ಹಾಗೆ ಇತ್ತು. ಹಳ್ಳಿಗಳ ತಳಸಮುದಾಯಗಳು ಉಸಿರಾಡದೆ ಇದ್ದವು. ಆಗ ಅಂಬೇಡ್ಕರರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿ ದುಃಸ್ವಪ್ನದಂತೆ ಕಂಡಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ? ಆದರೆ ಈಗ? ಈಗ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ ನೋಡಿದರೆ, ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳ ಒಳಗೂ ನಾಕಾರು ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಾಕಾರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಪಕ್ಷ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ನಿಜ. ಈ ಕ್ರಿಯೆಯೊಳಗೆ ಜಾತಿಬಿಟ್ಟ ಚಲನೆಯೂ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಇದೆ. ಇದನ್ನೂ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಮಂಡಲ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾತಿ ಬಂದು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೇ ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳೊಬ್ಬಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷೆಯೂ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಊರಿನ ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಚೇರಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೂ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನನಗೆ ಇದಾಗಿರುವುದು ಕಣ್ಮುಂದೆ ಇದೆ. ಈ ಚಲನೆಯನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣಬೇಕಲ್ಲವೇ?

▸ 7ನೇ ಪುಟ ನೋಡಿ

...ಒಂದನೇ ಪುಟದಿಂದ ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದುಕೊಂಡವರು ಎದುರುಬದುರು ಆದಾಗ!

ಈ ಗೊಂದಲದೊಳಗೆ ನಾವು ಗಾಂಧಿಯವರ ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಗಾಂಧಿಯವರ 1920ರ ಸುಮಾರಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ 1. ಹಿಂದೂಧರ್ಮ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿತ 2. ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಬೀಜಗಳು ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿವೆ 3. ಸಮಾಜದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರೇ ಜಾತಿ 4. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತೆಗೆ ಸಹಭೋಜನ, ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. 5. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ಸಮಾಜವೊಂದರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ. 6. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ ನಾಶಪಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವ ಯಾರದೇ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೂ ನನ್ನ ವಿರೋಧವಿದೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ 1920ರ ಆಜುಬಾಜಿನ ಗಾಂಧಿ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ನಾವೂ ಆ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರಷ್ಟೇ ಉಗ್ರವಾಗಿ.

ಆದರೆ ಆ ಕರ್ಮಠ ಸನಾತನಿ ಗಾಂಧಿ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ದಿನದಿನವೂ ಸತ್ತು ದಿನದಿನವೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. 1928ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದೇ ವರ್ಣದ ಉಪಜಾತಿಗಳ ಜತೆ ಅಂತರ್‌ವಿವಾಹವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಗಾಂಧಿ ಒಂದೊಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತ 1946ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸವರ್ಣ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಹರಿಜನರ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಅಂತರ್‌ವಿವಾಹಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ತಾವು ಹೋಗುವುದಾಗಿ ನೇಮ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ವಧುವರರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಹರಿಜನರಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸೇವಾಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಅವಕಾಶವನ್ನೇ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ 'ನಾವು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಜಾತಿಯೂ ಹೋಗಲೇಬೇಕು' ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. 1946ರ ಗಾಂಧಿ ಆಲೋಚನೆಗಳು 1920ರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು? ಭಾರತದ ಜಾತಿಧರ್ಮಗಳು ಆ ಗಾಂಧಿಯನ್ನೇ ಅಡ್ಡಡ್ಡ ನುಂಗಿ ನೊಣೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಗಾಂಧಿಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಜಾತಿ ವರ್ಣ ಸಮಾಜ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಲುಗಾಡದೆ ತಲೆ ಎತ್ತುವ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನೇ ಧರ್ಮವೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನೂ ನಾವು ಕಾಣಬೇಕು.

ಆದರೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಒಂದೇ ಜೀವಿತದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಗಾಂಧಿಯು ವೃತ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೌಶಲದ ಕಾರಣವಾಗಿ ವಂಶವೃತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರೇ ಹೇಗೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯಾದರೂ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವೇತನ ಎಂಬ ಆಶಯ ಅವರಿಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಅವರ ಈ ವಂಶವೃತ್ತಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ವಂಶವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಅದು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಂಶವೃತ್ತಿ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವೃತ್ತಿಗೇನೆ ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಉಂಟಾಗಿ ಹೊಸ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಸದಾ ಚಲಿಸುವ ಗಾಂಧಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಲು ನಾವು ಅವರೊಡನೆ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಜಗಳ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ ವರ್ಗರಹಿತವಾದ ಜಾತಿರಹಿತವಾದ ಇಂಡಿಯಾ ನಿರ್ಮಿಸಲು ತಾನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯು ಉಳಿದಿರುವಂತಹ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹರಿಜನರನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುವಂತಹ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ 1946ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನುಡಿ, ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ: 'ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಹಿಂಸೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಅಹಿಂಸೆಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಅಹಿಂಸೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಒಂದೇ ನಾಣ್ಯ ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ದರ್ಶನದ ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ 'state withers away' ಎಂಬ ಮಹಾವಾಕ್ಯ ನೀಡಿದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನ ಕಾಣ್ಕೆಗೆ ಈ ನುಡಿ ಸಮಸಮವಾಗಿದೆ.

ಈ ಗಾಂಧಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಈರ್ವರೂ ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ತಲುಪಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅವರು ಇಂದು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಅವರು ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು? ಹೇಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು? ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮವೊಂದಕ್ಕೆ ಎಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ಒಂದೇ ಕಡೆ ವಾಸಿಸುತ್ತ ಅವರ ಗೊಣಗಾಟ ಇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸುತ್ತಾ ಇವರ ಗೊಣಗಾಟ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಜರುಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ, ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಆಕಾಶ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಆಗಾಗ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಚೇಷ್ಟೆ ಕೀಟಲೆ ಮಾಡುವ ಡಿ.ಆರ್.ನಾಗರಾಜ್ ಎಂಬ ಬಚ್ಚಾ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಮಾತು: 'ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವಂತ ಸಂದರ್ಭದೊಳಗೆ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್‌ವಾದಿಯಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅದರ ಹೊರಗೆ ಗಾಂಧಿವಾದಿಯಾಗಿ ಕಂಡರೆ ಅದು ಅಧಿಕೃತವಾದದ್ದು' ಎಂಬ ಆ ನುಡಿಯೊಳಗೆ ತಮಗೂ ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ನಿಧಿ ಅಡಗಿದೆ ಎಂದು ಗಾಂಧಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರರಿಗೂ ಅನಿಸಿ ಆ ನಿಧಿಯ ಗೆಜ್ಜೆಸದ್ದು ಆಲಿಸಿ ಎಂದು ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿಯೂ ಕೂಡ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಜನಸ್ತೋಮ ಕಂಡು ತಾವು ಸತ್ತವರ ನಡುವೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೇವೇನೋ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿ ದಿಕ್ಕು ಕಾಣದೆ ಆ ಈರ್ವರೂ ತಮ್ಮ ಸಾವಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ದೃಶ್ಯಾವಳಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬರಬಾರದು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಇಷ್ಟು: ನಾವು ಈ ಇಬ್ಬರ ಸಮಕಾಲೀನರಾದರೆ ಜಗಳ ಅನಿವಾರ್ಯ, ಅಲ್ಲಿ, ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಡಿಯಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಜಗಳವೂ ಸರಸ ಆಗಲೂಬಹುದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಗಂಡು ಯಾರು ಹೆಣ್ಣು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅವರವರ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಿಡುವೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ 'ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಮುನಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಇರುವ ಮಗ' ಎಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ, ಮಗ ಎಂದರೆ ಹಕ್ಕಿರುವ ವಾರಸುದಾರ, out cast ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸದೆ ಕೆಲವರು ಪದಪದಾರ್ಥ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅವರವರ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬಿಡುವೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಗೋರಿ ಅಗೆದು ಈ ಇಬ್ಬರ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುತ್ತಾ, ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ, ತರ್ಕಿಸುತ್ತಾ ಭೇದ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಮಡಿಮಾಡಿ ಅವರು ಮಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈಗ ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನಾವು ಜೊತೆಗೂಡಿಸಿ ಒಳಗೊಂಡರೆ, ಅವರು ಬಡಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪುಬಣ್ಣವು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವು ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದೊಳಗೇನೆ ಸಾವಿರಾರು ಬಣ್ಣಬಣಗಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದೊಳಗೂ ಸಾವಿರಾರು ಬಣ್ಣ ಬಣಗಳಿವೆ. ಬಣ್ಣ ಬಣಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸುಲಿಗೆಗಳೂ ಥರಾವರಿಗಳಾಗಿ ಆ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ವಿಪುಲವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸುಲಿಗೆ ಇಂದು ಸುಲಿಗೆಯಾಗಿ ಸುಲಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ರಕ್ಷಕನ ಮುಖವಾಡ ಹಾಕಿ ಸುಲಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಮನರಂಜನಾ ಕಥೆಯಾಗಿಸಿ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲೇ ಅಂದರೆ ಗಿಡವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿತ ಮೌಲ್ಯವಾಗಿಸುವ ಹೊಸಹೊಸ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ನೇಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗೆಳೆಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ತಮ್ಮ 'ದಂತಗೋಪುರ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ರಾಜಕೀಯ' ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕಾಮಿಕ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಒಳಚರಿತ್ರೆಗಳಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಕುಂ ಮಾಡುವ ಫ್ಯಾಂಟಮ್, ಆಫ್ರಿಕಾವನ್ನು ವಸಾಹತುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಿಳಿಯನ ಮೂಲಮಾದರಿ ಎನ್ನುವುದನ್ನೂ, ಹಾಗೇ ನಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ರಮ್ಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡುವ ಟಾರ್ಜನ್, ನಿಸರ್ಗದ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಕೇತವೆನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಅಪೂರ್ವ ಒಳನೋಟ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಹಾಗೇ ಚಿಂತಕ ಜೆರೆಮಿ ಸೀಬ್ರೂಕ್ ಬರೆಯುತ್ತಾ , 'ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರ್ಮಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ದಾಸ್ಯದಿಂದ ವಿಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಬಲ್ಲರು' ಎಂಬ ಚಿಂತನೆ ದುರ್ಬಲಗೊಂಡಾಗ ಈಗ 'ನಮಗೆ ಬೇಕಿರುವುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ' ಎಂಬ ಪುರಾಣ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಇಂದು ಜೀವನ ಎಂದರೆ ಹಣದಿಂದ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಣಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಎಂಬಂತಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಸಮಾನತೆ ಸಮತ್ವದ ಆಶಯಗಳು ಕಣ್ಣುಬಾಯಿ ಬಿಡುತ್ತಿವೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಯೇ ಇಂದು ಜಗತ್ತಿನ ಹಸಿವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದೆ, ಉದ್ಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದೆ, ಬಡವರ ಉದ್ಧಾರ ತನ್ನ ಕೈಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂಬಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ನಂಬಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮಾಟಮಂತ್ರ ಮಾಯಾಬಜಾರ್ ಎಲ್ಲವೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಹೀಗಿರುವಾಗ ವಿಮೋಚನೆ ಹೇಗೆ? ಅಥವಾ ಯಾರು? ಖಳನಾಯಕನು ನಾಯಕನನ್ನು ತುಳಿದಿಟ್ಟು ತಾನೇ ನಾಯಕನ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಜನ ಮರುಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಕಾಲ ಮಾಹಿತಿಯ ಯುಗ. ಮನುಷ್ಯ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಎಚ್ಚರವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಎಚ್ಚರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಅಸಮಾನತೆ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ಇದ್ದರೂ ಹಿಂದೆ ಎಂಥದೋ ಜಡ ಜಡ್ಡು ನೆಮ್ಮದಿ ಇದ್ದರೆ ಇಂದು ಎಚ್ಚರದೊಡನೆ ತಾರತಮ್ಯ ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಉಲ್ಬಣಗೊಂಡು ನೆಮ್ಮದಿಗೆಟ್ಟು ಭೂಮಿ ಬೇಯುತ್ತಿದೆ.

ಹೀಗಿದ್ದೂ ಸಮಾನತೆ ಸಮತ್ವದ ಕನಸನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಪಕ್ಷಗಳೂ ಒಟ್ಟಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ತಂತಮ್ಮ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತಮ್ಮವೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಮಡಿ ಮಾಡ್ತಾರಲ್ಲ ಹಾಗೆ. ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜಡತೆ ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶತ್ರು ಮರೆತು ಹೋಗಿ ಅವರ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರೇ ಶತ್ರುಗಳಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಇದೂ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ತುಳಿತಕ್ಕೊಳಗಾದ ಜನತೆ ಒಟ್ಟಾಗುವುದೆಲ್ಲಿ ಬಂತು? ಇದರೊಡನೆ ಖಾಸಗಿ ಬಂಡವಾಳದ ಕೃಪಾಪೋಷಿತ ಕೆಲವು ಎನ್.ಜಿ.ಓಗಳು ಜನಪರಶಕ್ತಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪರವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಜನಪರ ಆಂದೋಲನಗಳಿಗೆ ತೊಡರುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಮತ್ವಸಮಾನತೆ ಆಶಯದ ದಲಿತ, ಮಹಿಳೆ, ಪರಿಸರ, ರೈತ ಮುಂತಾದ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಪಕ್ಷಗಳು ತಂತಮ್ಮ ಐಡೆಂಟಿಟಿ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನೇ ಆನೆಕಾಲು ರೋಗದಂತೆ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಮತ್ವ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಮರೆತು ತೆವಳುತ್ತಿವೆ. ಇದುವರೆಗಿನ ಭೂಮಿ ಮೇಲಿನ ಶೋಷಣೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ನಾಳೆಗೂ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣ ಖಾಸಗೀಕರಣದ ದಾಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ನಾಳೆಗೆ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬಷ್ಟು ವೇಗವಾಗಿ ಧ್ವಂಸೀಕರಣ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಧ್ವಂಸೀಕರಣ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಕೇ? ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಒಬ್ಬ ಸಾಕೇ? ಅಥವಾ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಜತೆಗೂಡಿದರೆ ಅದಷ್ಟೇ ಸಾಕೇ? ಸಾಲದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಲೋಹಿಯಾ? ಸಾಲದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಹರ್ಷಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ನನ್ನೂ ಜತೆಗೂಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೂ ಸಾಲದು ಇನ್ನೂ. ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಸಾಕು ಎನ್ನುವವರು ಹೆಣದ ಮುಂದೆ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರುವವರಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಸಲ ನಾವು ಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಪೊರೆ ಕಳಚಿ ಮರುಹುಟ್ಟು ಪಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನಮಗೆ ಬುದ್ಧ ವಚನಕಾರರ ಸ್ಪರ್ಶವೂ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

...ನಾವಣೆ: ಗೌಡರ ರಣ ಕಹಳೆ

...ಧವಾರ ನಡೆದ ಜೆಡಿಎಸ್ ಯುವ ಚೇತನ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಯುವ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ...ತ್ರಿ ಎಚ್.ಡಿ.ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಪಕ್ಷದ ರಾಜ್ಯ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎ.ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ, ಶಾಸಕ ...ಧ್ಯಕ್ಷ ಎಚ್.ಡಿ.ದೇವೇಗೌಡ, ಮಾಜಿ ಶಾಸಕ ಅಬ್ದುಲ್ ಅಜೀಂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

...ಒಳಗೆ ತೃತೀಯ ರಂಗ ನಾಯಕರ ಸಮಾ...ವೇಶವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸ...ಲಾಗುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಪಕ್ಷದ ...ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಇಡೀ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ತೋರಿ...ಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಪಕ್ಷದ ರಾಜ್ಯ ಘಟಕದ ...ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎ.ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಬಿಜೆಪಿಗೆ ಮುಳುವು: ಯಡಿಯೂರಪ್ಪ ಬಿಜೆಪಿಗೆ ವಾಪಸ್ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡರು ಸಿಹಿ ಹಂಚಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಅವರನ್ನು ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಮುಳುವಾಗಲಿದೆ ಎಂದು ಯುವ ಘಟಕದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಮಧು ಬಂಗಾರಪ್ಪ ಹೇಳಿದರು.

ಯುವಚೇತನ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಶಾಸಕರು, ಮುಖಂಡರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಬೈಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕುಮಾರ...!

ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮುಂಡಿಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 9.30ಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೊಂದಿಗೆ ಬೈಕ್‌ರ‍್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಎಚ್.ಡಿ.ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ, ಸಂಜೆ 4.15ಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅರಮನೆ ಮೈದಾನ ತಲುಪಿದರು.

ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಕಾದು ನಿಂತು ಅವರಿಗೆ ಶುಭಾಶಯ ಹೇಳಲು ಮುಂದಾದರು. ಹೀಗಾಗಿ ರ‍್ಯಾಲಿ ಅರಮನೆ ಮೈದಾನ ತಲುಪುವುದು ತಡವಾಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 1ಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಿಗದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, 12ರಿಂದ 1.30ರವರೆಗೆ ರಾಹುಕಾಲ ಇದ್ದ ಕಾರಣ 11.45ಕ್ಕೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಾಯಿತು.

ದೇವೇಗೌಡ ಅವರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12.50ಕ್ಕೆ ಬಂದರು. 1 ಗಂಟೆ ನಂತರ ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡರು, ಶಾಸಕರು ಸಮಾವೇಶ ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಲು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಸಂಜೆ 5.30ಕ್ಕೆ ಸಮಾವೇಶ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ದೂರ ಉಳಿದ ದತ್ತ

ದೇವೇಗೌಡರ ಆಪ್ತ ಎಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಶಾಸಕ ವೈ.ಎಸ್.ವಿ. ದತ್ತ ಗೈರು ಹಾಜರಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂತಹ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತದಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಂದನಾರ್ಪಣೆವರೆಗೂ ದತ್ತ ಅವರೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ, ಈಚೆಗೆ ದತ್ತ ಅವರು ಪಕ್ಷದ ಸಂಘಟನಾ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಮಗ ಮತ್ತೆ ಸಿ.ಎಂ

ನಾನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಲು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲ ವಿಧಿಯ ಆಟ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ನಾನು, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ನೋಡುವ ದಿನ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ.

— ಎಚ್.ಡಿ. ದೇವೇಗೌಡ

...ಮಾಡಿದರೆ ಮರಣ ದಂಡನೆಯನ್ನು ...ಸಬಹುದು' ಎಂಬ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ...ಪರಿಶೀಲನೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ...ಅನುಮಾನ ಇದೆ ಎಂದು ಹಂತಕರಾದ ...ನ್ ಮತ್ತು ಪೆರಾರಿವೇಲನ್ ಪರ ವಕೀಲ ...ವಾದಿಸಿದರು.

...ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು ಅಂತ್ಯ

...ಸ್): ಹೊಸ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಘಟಕಗಳನ್ನು ...ಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ...ವ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾನ್ಫ...ತಿಕೂಟದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು

ಸೋನಿಯಾ ಮತ್ತು ರಾಹುಲ್ ಗಾಂಧಿ ಮಧ್ಯಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಚಿವರ ನಿವಾಸದ ಬಳಿ ಬಾಂಬ್

ಪುದುಚೇರಿ(ಪಿಟಿಐ): ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ವಿ.ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿ ನಿವಾಸದ ಬಳಿ ಪೈಪ್ ಬಾಂಬ್ ಬುಧವಾರ ಪತ್ತೆಯಾಗಿದ್ದು, ಭದ್ರತೆ ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಸಚಿವರ ಕಾರಿನ ಬಳಿ ಇಡಲಾಗಿದ್ದ ಬಾಂಬ್ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು' ಎಂದು ಪೊಲೀಸರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹುಗುಣ ಭವಿಷ್ಯ ಅತಂತ್ರ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ಉತ್ತರಾಖಂಡ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ವಿಜಯ್ ಬಹುಗುಣ ಅವರ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೈಕಮಾಂಡ್ ನಾಯಕರು ನಿಯೋಗಗಳಾಗಿ ದೆಹಲಿ ಮಟ್ಟದ ನಾಯಕರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಬಹುಗುಣ ಅವರನ್ನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ವರ್ಷದ ಭಾರಿ ಪ್ರವಾಹದ ನಂತರದ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಗುಣ ಅವರ ನಾಯಕತ್ವ ಕೌಶಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೆದ್ದಿದ್ದವು.

ಕಸ್ತೂರಿ ರಂಗನ್ ವರದಿ: ಕೋಲಾಹಲ

ತಿರುವನಂತಪುರ (ಪಿಟಿಐ): ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕಸ್ತೂರಿ ರಂಗನ್ ಸಮಿತಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ವರದಿ ಕುರಿತು ಕೇರಳ ವಿಧಾನಸಭೆಯು ಬುಧವಾರ ಭಾರಿ ಕೋಲಾಹಲಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು.

ಈ ವರದಿಯ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು

ಗಣರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪಥಸಂಚಲದ ಮುಕ್ತಾಯದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯುವ 'ಬೀಟಿಂಗ್ ದಿ ರಿಟ್ರೀಟ್'ಗೆ ಬುಧವಾರ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಪ್ರಣಬ್ ಮುಖರ್ಜಿ ಅವರು ಸಾರೋಟದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದರು. ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳು ಸಾರೋಟದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು —ಎಎಫ್‌ಪಿ ಚಿತ್ರ

'ಕರುಣಾ'ಗೆ ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಭದ್ರತೆ ಚಿಂತೆ

ಚೆನ್ನೈ (ಪಿಟಿಐ): ಹಿರಿಯ ಪುತ್ರ ಅಳಗಿರಿಯನ್ನು ಪಕ್ಷದಿಂದ ಅಮಾನತುಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಡಿಎಂಕೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಎಂ. ಕರುಣಾನಿಧಿ ಅವರಿಗೆ ಕಿರಿಯ ಪುತ್ರ ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಭದ್ರತೆಯ ಚಿಂತೆ ಕಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದೆ.

ಸ್ಟಾಲಿನ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭದ್ರತೆ ಕಲ್ಪಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಮನಮೋಹನ್ ಸಿಂಗ್ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಇನ್ನೂ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಳಗಿರಿ ಬೆದರಿಕೆ ಕರುಣಾನಿಧಿ ಆತಂಕ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ಪಕ್ಷ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮತ್ತು ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಆರೋಪಗಳನ್ನು ಅಳಗಿರಿ ತಳ್ಳಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿಯ ಆತಂಕಕಾರಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಸ್ಟಾಲಿನ್ ಮನವಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸದರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯ: ವಿವಾದ

ನವದೆಹಲಿ (ಪಿಟಿಐ): ವಿಮಾನ ಪ್ರಯಾಣದ ವೇಳೆ ಸಂಸದರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ಕಾರ ಖಾಸಗಿ ವಿಮಾನಯಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಸೂಚನೆ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

'ಇದು ಅಸಂಬದ್ಧ ನಿರ್ಧಾರ' ಎಂದು ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಒಮರ್ ಅಬ್ದುಲ್ಲಾ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಸಂಸದರು ಕಾಸು ಬಿಚ್ಚದೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ' ಎಂದು ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಹರೀಶ್ ಸಾಳ್ವೆ ಕುಟುಕಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸದರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುವಂತೆ ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾಗರಿಕ ವಿಮಾನಯಾನ ಸಚಿವಾಲಯ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಸದ್ಯ ಏರ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮಾತ್ರ ಸಂಸದರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಅಪಘಾತ: 8 ಸಾವು

ಠಾಣೆ (ಪಿಟಿಐ): ಹವಾನಿಯಂತ್ರಿತ ಖಾಸಗಿ ಬಸ್, ಡೀಸೆಲ್ ಟ್ಯಾಂಕರ್‌ಗೆ ಡಿಕ್ಕಿ ಹೊಡೆದ ಪರಿಣಾಮ ಎಂಟು ಮಂದಿ ಸುಟ್ಟುಕರಕಲಾಗಿ, 14 ಜನ ಗಾಯಗೊಂಡಿರುವ ಘಟನೆ ಮುಂಬೈ

ಸಿಖ್‌ರ ಹತ್ಯೆ: ತನಿಖೆಗೆ ಪಟ್ಟು

ನವದೆಹಲಿ (ಐಎಎನ್‌ಎಸ್): ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಿಖ್ ವಿರೋಧಿ ಗಲಭೆಯ ತನಿಖೆಯನ್ನು ವಿಶೇಷ ತನಿಖಾ ತಂಡಕ್ಕೆ ವಹಿಸುವಂತೆ ಬಿಜೆಪಿ, ಶಿರೋಮಣಿ ಅಕಾಲಿದಳ ಮತ್ತು ಆಮ್ ಆದ್ಮಿ ಪಕ್ಷಗಳು